روزشمار جنگ ایران و عراق

۱ آبان تا ۳۰ آذر ۱۳۶۱

کتاب بیست و دوم

عملیات محرم

بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور

علیرضا لطف‌الله زادگان

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

بسم الله الرحمن الرحیم

روزشمار جنگ ایران و عراق

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

روزشمار جنگ ایران و عراق جلد ۲۲

مشخصات کتاب

سرشناسه : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

شناسه افزوده : لطف الله زادگان، علیرضا، ۱۳۳۶ -

عنوان و نـام پدیـدآور : عملیـات محرم بهبود شـرایط امنیتی و اقتصادی کشور/مرکز اسـناد و تحقیقات دفاع مقـدس؛ نویسـنده علیرضا لطف الله زادگان.

مشخصات نشر : تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۱۰۷۲ص.: مصور ، جدول ،عکس.

شابک : ۲۴۰۰۰۰ریال ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۴۸-۶ :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

فروست : روزشمار جنگ ایران و عراق؛کتاب بیست و دوم.

یادداشت : از جلد بیست و دوم ، مولف کتاب مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

یادداشت : کتابنامه ص. [۹۲۲] - ۱۱۰.

یادداشت : نمایه.

شناسه افزوده : روزشمار جنگ ایران و عراق؛ [ج.] ۲۲.

موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- گاهشماری

موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- عملیات محرم

رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

رده بندی کنگره : DSR۱۶۰۲/س۲۵ر۹ ۲۲.ج ۱۳۹۳

شماره کتابشناسی ملی : ۳۵۷۵۴۰۸

ص: ۱

اشاره

روزشمار جنگ ایران و عراق

۱ آبان تا ۳۰ آذر ۱۳۶۱

کتاب بیست و دوم

عملیات محرم

بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور

علیرضا لطف الله زادگان

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱۳۹۳

سرشناسه	: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس
عنوان و نام پدیدآور	: عملیات محرم بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور / مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس؛ نویسنده علیرضا لطف‌الله‌زادگان.
مشخصات نشر	: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۷۲ص.
فروست	: روزشمار جنگ ایران و عراق؛کتاب بیست و دوم.
شابک	: ۲۴۰۰۰۰ریال: 978-600-5443-48-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ -- گاهشماری
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۶۷-۱۳۵۹ -- عملیات محرم
شناسه افزوده	: لطف‌الله زادگان، علیرضا، ۱۳۳۶ -
شناسه افزوده	: روزشمار جنگ ایران و عراق؛ [ج.] ۲۳.
رده بندی کنگره	: ج ۱۳۹۳ .۲۲۰ س۲۵ر۹/۱۶۰۲ DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۷۵۴۰۸

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

روزشمار جنگ ایران و عراق ـ کتاب بیست و دوم

عملیات محرم

بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور

نویسنده: علیرضا لطف‌الله زادگان

نظارت و ویرایش محتوایی: مجید مختاری با همکاری سجاد نخعی

ویرایش ادبی: زهرا گل‌محمدی ■ صفحه‌بندی: مریم سادات نجفی

لیتوگرافی: فرآیند گویا ■ چاپ: قلم آذین ■ صحافی: فرد ■ ناظر چاپ: محمد بهروزی

چاپ اول: ۱۳۹۳ ■ تعداد: ۱۰۰۰ نسخه ■ قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۴۸-۶ ISBN: 978-600-5443-48-6

مراکز پخش:

۱- تهران، خیابان انقلاب، خیابان۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه‌اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱

۲- تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، مجتمع ناشران فخر رازی، انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۳- خرمشهر، جنب مسجد جامع، بازار شهید محمد جهان‌آرا، شماره ۲۷

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، منصور کشاورز،

حمیدرضا فراهانی، علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، منصور کشاورز،

حمیدرضا فراهانی، علی‌رضا لطف‌الله‌زادگان، هادی نخعی

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱	۱۳۵۷/۱۱/۲۱ _ ۱۳۵۸/۲/۱۶	پیدایش نظام جدید	منتشر شد
۲	۱۳۵۸/۲/۱۷ _ ۱۳۵۸/۴/۲۴	بحران در خوزستان	منتشر شد
۳	۱۳۵۸/۴/۲۵ _ ۱۳۵۸/۶/۱۵	آشوب در پاوه؛ حذف حسن البکر، قدرت بلامنازع صدام و دوری مجدد عراق از سوریه	تدوین اولیه
۴	۱۳۵۸/۶/۱۶ _ ۱۳۵۸/۸/۱۲	پذیرش شاه در امریکا (زمینه‌سازی کشمکش بزرگ)	تدوین اولیه
۵	۱۳۵۸/۸/۱۳ _ ۱۳۵۸/۱۰/۱۴	انقلاب دوم علیه امریکا، پی‌آمدهای داخلی و جهانی اشغال سفارت امریکا در تهران	تدوین اولیه
۶	۱۳۵۸/۱۰/۱۵ _ ۱۳۵۸/۱۲/۲۹	انتخاب بدفرجام اولین رئیس‌جمهور ایران و پی‌آمدهای داخلی و خارجی آن؛ تقلیل روابط ایران و عراق از سفیر به کاردار	تدوین اولیه
۷_۱	۱۳۵۹/۱/۱ _ ۱۳۵۹/۱/۳۱	قطع رابطه امریکا با ایران	منتشر شد
۷_۲	۱۳۵۹/۲/۱ _ ۱۳۵۹/۲/۳۱	تشدید جنگ سرد عراق علیه ایران با دعاوی ملی و منطقه‌ای	مرحله آماده‌سازی
۸	۱۳۵۹/۳/۱ _ ۱۳۵۹/۴/۳۱	محاصره اقتصادی و کودتای نوژه: آخرین گام‌های امریکا و عراق پیش از جنگ	مرحله تحقیق
۹	۱۳۵۹/۵/۱ _ ۱۳۵۹/۶/۳۰	آستانه جنگ: لغو یک‌جانبه قرارداد ۱۹۷۵ به وسیله عراق	مرحله ویرایش
۱۰	۱۳۵۹/۶/۳۱ _ ۱۳۵۹/۸/۵	هجوم سراسری	منتشر شد
۱۱	۱۳۵۹/۸/۶ _ ۱۳۵۹/۱۰/۱۵	هویزه، آخرین گام‌های اشغالگر	منتشر شد
۱۲	۱۳۵۹/۱۰/۱۶ _ ۱۳۵۹/۱۲/۲۹	پایه‌گذاری اتحادیه جدید (شورای همکاری) در منطقه علیه ایران و تشکیل جبهه متحد در داخل کشور علیه خط امام	مرحله تدوین اولیه
۱۳	۱۳۶۰/۱/۱ _ ۱۳۶۰/۳/۲۰	بحران در فرماندهی عالی جنگ	مرحله تدوین و نظارت
۱۴	۱۳۶۰/۳/۲۱ _ ۱۳۶۰/۵/۲	عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا؛ ورود منافقین به دورهٔ مقابله مسلحانه	مرحله تدوین
۱۵	۱۳۶۰/۵/۳ _ ۱۳۶۰/۷/۱۴	شکست منافقین در ایجاد جنگ داخلی؛ شکست عراق در آبادان (عملیات ثامن‌الائمه)	مرحله بازنگری

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱۶	۱۳۶۰/۷/۱۵ ـ ۱۳۶۰/۹/۳۰	آزادی بستان در عملیات طریق‌القدس؛ طرح هشت ماده‌ای فهد برای صلح خاورمیانه	مرحله آماده‌سازی
۱۷	۱۳۶۰/۱۰/۱ ـ ۱۳۶۰/۱۱/۳۰	عملیات‌محمدرسول‌الله(ص) در جبهه شمالی؛ درگیری مسلحانه اتحادیه کمونیست‌ها در آمل	طرح کلی
۱۸	۱۳۶۰/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۱/۱/۳۱	عملیات فتح‌المبین؛ زمینه‌ها و پی‌آمدهای آن	طرح کلی
۱۹	۱۳۶۱/۲/۱ ـ ۱۳۶۱/۳/۳۱	آزادی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس؛ حمله اسرائیل به لبنان و حضور سپاه در آن منطقه	مرحله تدوین و نظارت
۲۰	۱۳۶۱/۴/۱ ـ ۱۳۶۱/۵/۳۱	عبور از مرز؛ تعقیب متجاوز با عملیات رمضان	منتشر شد
۲۱	۱۳۶۱/۶/۱ ـ ۱۳۶۱/۷/۳۰	آزادسازی ارتفاعات سومار و تهدید مندلی در عملیات مسلم‌بن‌عقیل؛ تصویب قطعنامه ۵۲۲ شورای امنیت	منتشر شد
۲۲	۱۳۶۱/۸/۱ ـ ۱۳۶۱/۹/۳۰	عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور	کتاب حاضر
۲۳	۱۳۶۱/۱۰/۱ ـ ۱۳۶۱/۱۱/۳۰	والفجر مقدماتی؛ دستگیری سران حزب توده و تیرگی روابط ایران و شوروی	منتشر شد
۲۴	۱۳۶۱/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۲/۱/۳۱	عملیات والفجر ۱؛ انفجار سفارت امریکا در بیروت	مرحله بازنگری
۲۵	۱۳۶۲/۲/۱ ـ ۱۳۶۲/۳/۳۱	انحلال حزب‌توده و دست‌گیری سران آن؛ اخراج دیپلمات‌های شوروی	مرحله تدوین و نظارت
۲۶	۱۳۶۲/۴/۱ ـ ۱۳۶۲/۵/۳۱	عملیات‌های والفجر ۲ و ۳	طرح کلی
۲۷	۱۳۶۲/۶/۱ ـ ۱۳۶۲/۷/۲۷	خطر گسترش جنگ: ایران تهدید کرد که تنگه هرمز را می‌بندد؛ مانور نظامی شورای همکاری	مرحله تدوین
۲۸	۱۳۶۲/۷/۲۸ ـ ۱۳۶۲/۹/۳۰	عملیات والفجر ۴؛ انفجار مقر تفنگداران دریایی امریکایی در بیروت؛ سفر فرستاده ویژه ریگان به بغداد	مرحله تدوین و نظارت
۲۹	۱۳۶۲/۱۰/۱ ـ ۱۳۶۲/۱۱/۳۰	تدارک جنگ در هور؛ انفجار سفارت ایران در دمشق	طرح کلی
۳۰	۱۳۶۲/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۳/۱/۳۱	عملیات خیبر؛ انتخابات مجلس دوم	طرح کلی
۳۱	۱۳۶۳/۲/۱ ـ ۱۳۶۳/۴/۱۹	آغاز جنگ کشتی‌ها؛ توافق غیر مستقیم ایران و عراق: قطع حملات به مناطق مسکونی	مرحله تدوین و نظارت
۳۲	۱۳۶۳/۴/۲۰ ـ ۱۳۶۳/۶/۳۰	فعال شدن دیپلماسی ایران؛ سفر وزیرخارجه آلمان به ایران؛ سفر رئیس‌جمهور ایران به سوریه، لیبی و الجزایر	طرح کلی
۳۳	۱۳۶۳/۶/۳۱ ـ ۱۳۶۳/۹/۶	تجدید رابطه رسمی امریکا و عراق	منتشر شد
۳۴	۱۳۶۳/۹/۷ ـ ۱۳۶۳/۱۱/۱۴	تدارک جنگ مجدد در هور؛ طرح صلح مشترک شورای همکاری و اروپا	مرحله تحقیق
۳۵	۱۳۶۳/۱۱/۱۵ ـ ۱۳۶۴/۱/۱۸	عملیات بدر؛ آغاز جنگ شهرها	مرحله تحقیق
۳۶	۱۳۶۴/۱/۱۹ ـ ۱۳۶۴/۳/۲۳	ترور امیر کویت؛ سفر وزیرخارجه عربستان سعودی به ایران؛ تلاش میانجی‌گرانه دبیرکل سازمان ملل	طرح کلی
۳۷	۱۳۶۴/۳/۲۴ ـ ۱۳۶۴/۵/۳۱	توسعه روابط با قدرت‌های آسیایی (سفر آقای هاشمی به چین و ژاپن)	منتشر شد
۳۸	۱۳۶۴/۶/۱ ـ ۱۳۶۴/۸/۱۵	فرمان امام: تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی، دریایی در سپاه	مرحله نظارت
۳۹/۱	۱۳۶۴/۸/۱۶ ـ ۱۳۶۴/۹/۲۳		مرحله آماده‌سازی
۳۹/۲	۱۳۶۴/۹/۲۴ ـ ۱۳۶۴/۱۰/۳۰		مرحله نظارت

عکس

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۴۰	۱۳۶۴/۱۱/۱ ـ ۱۳۶۴/۱۲/۶	فتح فاو و آمادگی ایران برای پایان عادلانه جنگ و واکنش منفی نظام بین‌المللی	مرحله تحقیق
۴۱	۱۳۶۴/۱۲/۷ ـ ۱۳۶۵/۲/۹	عملیات والفجر۹؛ شروع عملیات "دفاع متحرک" عراق؛ انتقاد از عراق برای استفاده از سلاح شیمیایی	مرحله تحقیق
۴۲	۱۳۶۵/۲/۱۰ ـ ۱۳۶۵/۴/۱۷	عملیات کربلای ۱: شکست استراتژی "دفاع متحرک" عراق	مرحله تدوین و نظارت
۴۳	۱۳۶۵/۴/۱۸ ـ ۱۳۶۵/۶/۲۰	در تدارک عملیات سرنوشت‌ساز	منتشر شد
۴۴	۱۳۶۵/۶/۲۱ ـ ۱۳۶۵/۸/۲۲	ماجرای مک فارلین؛ عملیات فتح ۱.	منتشر شد
۴۵	۱۳۶۵/۸/۲۳ ـ ۱۳۶۵/۱۰/۴	پی‌آمدهای افشای ماجرای مک فارلین؛ عملیات کربلای۴	مرحله تدوین
۴۶	۱۳۶۵/۱۰/۵ ـ ۱۳۶۵/۱۱/۳۰	عملیات کربلای ۵: شدیدترین درگیری‌های طول جنگ در پشت دروازه‌های بصره	مرحله تدوین
۴۷	۱۳۶۵/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۶/۱/۲۲	آخرین تلاش‌ها در جنوب؛ پی‌آمدهای کربلای۵ در منطقه و نظام بین‌المللی؛	منتشر شد
۴۸	۱۳۶۶/۱/۲۳ ـ ۱۳۶۶/۳/۱۰	عملیات کربلای ۱۰: آغاز دوره جدید جنگ در جبهه‌های شمال غرب؛ تداوم تحرکات جهانی علیه استمرار جنگ	مرحله تدوین
۴۹	۱۳۶۶/۳/۱۱ ـ ۱۳۶۶/۴/۲۹	تصویب قطع‌نامه‌ی۵۹۸ (زمینه‌های سیاسی و نظامی)	منتشر شد
۵۰	۱۳۶۶/۴/۳۰ ـ ۱۳۶۶/۶/۳۱	اسکورت نفت‌کش‌ها؛ تقابل مستقیم ایران و امریکا در جنگ کشتی‌ها	منتشر شد
۵۱	۱۳۶۶/۷/۱ ـ ۱۳۶۶/۸/۲۷	جنگ محدود ایران و امریکا در خلیج‌فارس	منتشر شد
۵۲	۱۳۶۶/۸/۲۸ ـ ۱۳۶۶/۱۰/۲۴	تکاپوی جهانی برای توقف جنگ	منتشر شد
۵۳	۱۳۶۶/۱۰/۲۵ ـ ۱۳۶۶/۱۲/۲۲	مرشک‌باران تهران؛ عملیات بیت‌المقدس۲	مرحله تدوین نهایی
۵۴	۱۳۶۶/۱۲/۲۳ ـ ۱۳۶۷/۱/۲۷	عملیات والفجر ۱۰، بمباران شیمیایی حلبچه؛ فشار جهانی به ایران برای پذیرش قطع‌نامه‌ی۵۹۸	منتشر شد
۵۵	۱۳۶۷/۱/۲۸ ـ ۱۳۶۷/۳/۵	تک موفق عراق در فاو با استفاده از مواد شیمیایی؛ حملات امریکا به شناورها و سکوهای نفتی ایران؛ تک موفق عراق در شلمچه	مرحله تحقیق
۵۶	۱۳۶۷/۳/۶ ـ ۱۳۶۷/۴/۲۷	پذیرش قطع‌نامه‌ی۵۹۸	طرح کلی
۵۷	۱۳۶۷/۴/۲۸ ـ ۱۳۶۷/۵/۲۹	شکست عراق در اشغال مجدد خوزستان، آتش‌بس؛ مرور پیشرفت اجرای مفاد قطع‌نامه‌ی۵۹۸	طرح کلی

فهرست روزشمار

عنوان صفحه

عنوان صفحه

فهرست راهنمای نقشه ها

عنوان صفحه

عنوان صفحه

فهرست راهنمای عکس ها

عنوان صفحه

عنوان صفحه

ص: ۹

عنوان صفحه

عنوان صفحه

پیشگفتار

مقدمه

ص: ۱۱

پیشگفتار

پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس ها، اسناد و نقشه های کتاب بیست ودوم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و با عنوان عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور آماده انتشار شد.

کتاب حاضر ۶۰ روز از دوران جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و درمجموع شامل ۹۰۴ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱/۸/۱۳۶۱ تا ۳۰/۹/۱۳۶۱ است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱. مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که در گزارش های مختلف در سراسر کتاب بدان ها پرداخته شده است.

۲. هر روز از روزشمار به منزله یک فصل و شامل چندین گزارش و تفسیر و تحلیل از وقایع همان روز است که در پایان آن فهرست منابع و مآخذ مطالب همان روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در قالب متن روزشمار نمی گنجید، در پاورقی یا در ضمیمه پایان همان روزشمار آمده است.

۳. پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که دارای شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب می باشد و دستیابی به مطالب موردنظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (اعلام) آمده است. همچنین عکس هایی از صحنه های وقایع و اشخاص ذکرشده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴. برای آگاهی بیشتر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

* * *

در تهیه کتاب روزشمار ۲۲ در بخش مربوط به عملیات از نتایج تحقیقات میدانی و گزارش راویان قرارگاه های مرکزی، قرارگاه های تابعه و یگان های عمل کننده استفاده شده است.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس ضمن درخواست علو درجات برای راویان شهید از خداوند متعال، از راویان مذکور و همه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق و تدوین و آماده سازی کتاب با نویسنده و مرکز همکاری کرده اند، ازجمله لیلا ساعی منش و رضا بالامیرزایی (تحقیق و تدوین)، هانیه مرشدی (ویرایش فنی و تنظیم منابع) لیلا نوری حسینی، سپیده دبیریان، سمیه گنجی (همکاری در ویرایش)، معصومه رحیمی (حروف چینی)، زهرا سادات صبح گل و زینب سادات موسوی (بانک اطلاعات)، حسن باقی پور (تهیه کروکی عملیات) سپاس گزاری می کند.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱۳۹۳

ص: ۱۴

مقدمه

کتاب بیست ودوم روزشمار جنگ با عنوان عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور شامل اهم رویدادهای مقطع زمانی ۶۰ روزه از اول آبان تا ۳۰ آذر ۱۳۶۱ جنگ ایران و عراق است که در آن علاوه بر ابعاد مختلف وقایع نظامی به آن دسته از رخدادهای سیاسی، اقتصادی و... نیز که بر توان نظامی طرفین و در نگاه کلی تر بر محیط جنگ ایران و عراق اثرگذار بوده پرداخته است.

گزارش های کتاب حاضر در بخش نظامی اخبار مربوط به اجرای عملیات ها و سایر اقدامات مرتبط اعم از اجرای آتش توپخانه، حملات موشکی و شیمیایی عراق و ادامه حملات این کشور به جزیره خارک و بنادر جنوبی ایران، مباحث گسترش سازمان رزم، اعزام ها و نیز درگیری های نظامی در بخش های کردنشین را در برمی گیرد.

در بعد غیر نظامی هم به وقایع در سه سطح ملی، منطقه ای و بین المللی پرداخته شده است و براین اساس، رخدادهای امنیتی، سیاسی، اقتصادی دو کشور اعم از اظهارنظرها و موضع گیری های مسئولان سیاسی، تعامل با سایر کشورها، برگزاری انتخابات و عملکرد گروه های معارض و نیز اقدامات و تحرکات سازمان های بین المللی و منطقه ای و اظهارنظرهای مقامات کشورهای مختلف و... در گزارش های این بخش جای گرفته است.

در ادامه به تشریح و بازشکافی بخشی از اخبار و حوادث این دوره که بسیار حائز اهمیت بوده و به نحوی از موضوعات محوری این مقطع به شمار می آیند، می پردازیم. موضوعات محوری این بازه زمانی عبارت اند از:

۱. عملیات محرم: الف) کلیات. ب) تشریح منطقه عملیاتی و اهداف عملیات. پ) فرماندهی عملیات، نیروهای شرکت کننده و سازمان رزم. ت) اجرای عملیات و نتایج آن.

۲. گسترش سازمان رزم سپاه و عوامل تأثیرگذار در آن.

۳. نگاهی به وضعیت اعزام نیروهای داوطلب مردمی.

۴. ادامه سیاست نظامی عراق در محاصره دریایی ایران.

۵. نشانه هایی ازپیشرفت عراق در به کارگیری سلاح شیمیایی.

۶. نگاهی به عملکرد گروه های مسلح معارض در مناطق کردنشین و پایان عملیات آزادسازی جاده پیرانشهر - سردشت.

۷. برگزاری انتخابات مجلس خبرگان و اقدامات گروه های معارض در مناطق کردنشین.

۸. بررسی اقدامات گروه های مسلح غیر قانونی در سطح شهرها.

۹. بررسی وضعیت کلی ایران با نگاهی بر تأثیر حوزه نظامی.

۱۰. برگزاری اولین دوره انتخابات سراسری مجلس خبرگان رهبری.

۱۱. اقدام معارضین عراقی در تأسیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق.

۱۲. اوج گیری تنش در روابط سیاسی ایران و فرانسه.

۱۳. بررسی کلی اوضاع عراق با نگاهی بر تأثیر حوزه نظامی.

۱۴. کمک های مالی و آمادی کشورها به عراق.

۱۵. بررسی نشست وزیران نفت کشورهای عضو سازمان اوپک.

۱۶. بررسی نشست وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس.

۱۷. تلاش های صورت گرفته برای برقراری صلح بین ایران و عراق.

۱. عملیات محرم

الف) کلیات

عملیات محرم در ۱۰ آبان ۱۳۶۱ در منطقه عمومی موسیان - عین خوش در نوار مرزی شروع شد و تا دهه سوم آبان ادامه یافت. هدف این عملیات آزادسازی بخش های اشغال شده در این منطقه و تسلط بر ارتفاعات مسلط مرزی حمرین بود که همه این اهداف تصرف و تأمین شد.

ب) تشریح منطقه عملیاتی و اهداف عملیات

منطقه عملیاتی محرم پر از تپه های ماهور و شیارهای آبرفتی است و ازنظر نظامی منطقه پیچیده ای به حساب می آید. در این منطقه دشمن با تسلط بر ارتفاعات مرزی حمرین علاوه بر تصرف بخش هایی از خاک ایران، ده ها کیلومتر از مناطق ایران را زیر دید و تیر قرار داده بود.

نحوه قرارگرفتن ارتفاعات حمرین در نوار مرزی و وجود ارتفاعات ۴۰۰، ۲۹۸ و ۱۷۵ موجب می شد که نیروهای مسلط بر این ارتفاعات به دو سمت شرق و غرب آن (ایران و عراق) تسلط دید و تیر پیدا کنند. ازاین رو، جاده مهم عین خوش - دهلران که از نزدیک ترین محورهای مواصلاتی غرب و جنوب بود، به علت تسلط دید و تیر دشمن و اجرای آتش توپخانه ارتش عراق بر روی این جاده، عملاً غیر قابل استفاده شده بود. نیروهای خودی به طور محدود و آن هم در تاریکی شب در این جاده تردد می کردند و از آنجا که این آمدوشدها با چراغ خاموش

صورت می گرفت، گاه موجب تصادف شده و خسارت هایی را به بار می آورد. از سوی دیگر، موقعیت ارتفاعات حمرین به نیروهای مستقر بر روی آن این امکان را می داد که در سمت غرب نیز به جاده های مرزی و عمق خاک عراق به ویژه جاده آسفالته و مهم زبیدات - شرهانی تسلط دید و تیر پیدا کنند، که این امر برای ارتش عراق بسیار حیاتی بود.

عراق برای حفظ این منطقه که به مدت ۲۵ ماه آن را در اشغال داشت، رده های مختلفی از موانع کار گذاشته بود؛ ازجمله: احداث کانال سراسری از فکه تا نهر عنبر؛ ایجاد خاکریزهای متعدد؛ ایجاد شبکه سیم خاردار؛ ایجاد میدان های مختلف مین از ۳ تا ۳۰ ردیف؛ مین گذاری همه مسیرها و آبرفت ها؛ کارگذاری رده های مختلف تله های انفجاری؛ ایجاد سنگرهای مستحکم بتونی و سنگرهای کیسه شنی و... .

اهداف عمده عملیات محرم عبارت بودند از: آزادسازی بخش های اشغال شده ایران و رسیدن به مرز؛ رفع تسلط دید و تیر دشمن به عقبه های ایران و خصوصاً جاده عین خوش - دهلران؛ آزادسازی چندین پاسگاه مرزی و حوزه نفتی در این منطقه؛ پیداکردن امکان دید و تیر به جاده های مواصلاتی دشمن و شهرک های موجود در این منطقه و مهم تر از همه تحمیل خط پدافندی گسترده بر عراق در دشت باز با استقرار نیروهای خودی در ارتفاعات سرکوب حمرین.

پ) فرماندهی عملیات، نیروهای شرکت کننده و سازمان رزم

در این عملیات، قرارگاه مرکزی قائم به مسئولیت حسین خرازی از سپاه و سرهنگ منوچهر دژکام از ارتش فرماندهی عملیات را برعهده داشت و قرارگاه های قائم۱ تا قائم ۶ به شرح زیر به اجرای عملیات پرداختند:

قرارگاه قائم۱: شامل ۱۰ گردان پیاده، یک گردان ضد زره، ۲ گردان ادوات از تیپ۸ نجف، گروهان ژاندارمری موسیان، یک گردان توپخانه۱۰۵ میلی متری ارتش و آتشبار۱۲۲ میلی متری سپاه به فرماندهی احمد کاظمی فرمانده تیپ۸ نجف سپاه.

قرارگاه قائم۲: شامل ۷ گردان پیاده از تیپ۲۵ کربلا سپاه.

قرارگاه قائم۳: ۸ گردان پیاده از تیپ۱۷ علی بن ابیطالب سپاه به فرماندهی مهدی زین الدین و تیپ۱ لشکر۲۱ حمزه از ارتش به فرماندهی سرهنگ علی رزمی.

قرارگاه قائم۴: شامل ۱۰ گردان پیاده، یک گردان زرهی، یک گردان پدافند هوایی و یک آتشبار از تیپ۱۴ امام حسین(ع) و ۴ گردان پیاده و یک گردان تانک، یک گردان توپخانه، یک گروهان سوار زرهی از تیپ۸۴ خرم آباد به فرماندهی مشترک ابوشهاب فرمانده تیپ۱۴ امام حسین(ع) از سپاه و سرهنگ بیرانوند فرمانده تیپ۱ از لشکر۲۱ حمزه از ارتش.

قرارگاه قائم۵: دو گردان پیاده از تیپ۴۴ قمربنی هاشم از سپاه و گردان یک تکاور از تیپ۵۸

ذوالفقار به فرماندهی کریم نصر فرمانده تیپ۴۴ قمر از سپاه.

قرارگاه قائم ۶: شامل ۶ گردان پیاده از تیپ۳۵ امام سجاد(ع) به فرماندهی محمد نبی رودکی فرمانده تیپ۳۵ کربلا.

ت) اجرای عملیات و نتایج آن

مراحل اصلی عملیات محرم از ۱۰ تا ۱۸ آبان سال ۱۳۶۱ اجرا شد، ولی درگیری های پراکنده، تصحیح خطوط پدافندی و پاتک های محلی تا ۲۵ آبان ماه ادامه داشت.

مرحله اول عملیات از ساعت ۲۲، دهم آبان شروع شد و به رغم هوشیاری قبلی دشمن، نیروهای خودی با استفاده از ابری بودن هوا و بارندگی به دور از چشم دشمن، خود را از عقبه ها به منطقه دیگر رسانده و در غافلگیری، زمانی که نیروهای دشمن احتمال حمله نمی دادند به آنها یورش بردند. از ۴ قرارگاه عمل کننده (قائم۱، قائم۲، قائم۳، قائم۴) ۳ قرارگاه توانستند با تداوم عملیات در روز به اهداف ازپیش تعیین شده دست یابند، ولی یکی از قرارگاه ها (قائم۴) به علت طغیان رودخانه دویرج و امکان پذیر نبودن عبور همه نیروهای عمل کننده از آن، نتوانست به طور کامل به موفقیت دست یابد. پس از روشنایی هوا، بخشی از اهداف تعیین شده برای این قرارگاه تأمین شد، ولی به دلایلی ازجمله به هم ریختن سازمان گردان ها دستیابی این قرارگاه به همه اهداف خود در بخش جنوبی منطقه عملیاتی میسر نشد.

در این مرحله از عملیات، ۵۰۰ کیلومتر مربع از خاک ایران آزاد شد و ارتفاعات مهم ۴۰۰ و ۲۹۸ و تپه های پیرامون آن به تصرف درآمد، پاسگاه های مرزی نهر عنبر، چم سری و موسیان هم آزاد و جاده دهلران - عین خوش از دید و تیر دشمن خارج شد.

در این عملیات، ۱۴۰۰ نفر از ارتش عراق اسیر شدند؛ ۹ تیپ عراقی بین ۲۰ تا ۸۰ درصد آسیب دید و ۱۲۰ دستگاه تانک، نفربر و خودرو دشمن منهدم شد. همچنین ۱۴۵ دستگاه خودرو سبک و سنگین و تعداد فراوانی سلاح و مهمات به غنیمت نیروهای خودی درآمد.

کاستی به وجودآمده در جنوب منطقه و برقرارنشدن الحاق کامل بین یگان ها، خصوصاً قائم۳ و قائم۴، فرماندهی عملیات را بر آن داشت تا برای تکمیل متصرفات طرحی را جهت الحاق و پوشاندن رخنه به یگان ها ابلاغ کند. براین اساس، ۷ گردان از ساعت ۲ بامداد، عملیات خود را آغاز کردند و با ۴ کیلومتر پیشروی در عمق دشمن و محاصره یک گردان زرهی و یک گروهان پیاده عراقی توانستند بخش عمده ای از نیروهای دشمن را منهدم و اهداف مرحله اول عملیات را تأمین کنند.

در ادامه و باتوجه به پیچیدگی زمین و لزوم تصحیح خطوط و به دست آوردن موقعیت مناسب برای تشکیل خطوط پدافندی، قرارگاه مرکزی به یگان ها مأموریت داد تا با بهره گیری از امکانات خود اقدامات لازم را برای تصحیح در ابعاد عملیاتی و مهندسی انجام دهند؛

به این منظور درطول روز، قائم۱ (تیپ۸ نجف اشرف) و قائم۳ (تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع)) با اجرای عملیاتی توانستند تلفات سنگینی به نیروهای عراقی وارد آورده، به ترتیب بلندی های مشرف بر شهرک طیب و تپه های سرکوب در منطقه عملیاتی خود را به تصرف درآورند.

در ۱۳ آبان نیز نیروهای خودی در محدوده قرارگاه های قائم۱ و ۳ تلفات سنگینی به دشمن وارد کردند؛ ازجمله یک ستون بزرگ از نیروهای عراقی را که قصد داشتند به منطقه عملیاتی وارد شوند، زیر آتش قراردادند که براثر آن ۳۰۰ نفر از نیروهای دشمن کشته شدند.

نیروهای قرارگاه قائم۳ و قائم۴ با حمله به محل تجمع نیروهای عراقی تلفات فراوانی را به آنها وارد کردند، ولی به علت برخی مشکلات پدافندی، نیروهای قرارگاه قائم۴ بخشی از ارتفاعات مهم ۱۳۵ را که قبلاً به تصرف درآورده بودند، تخلیه کرده، به عقب بازگشتند.

اجرای تک همه جانبه برای رسیدن به جاده آسفالته زبیدات - شرهانی و اجرای تک در منطقه چم سری به سمت جنوب غربی و رسیدن به خط پدافندی مناسب که تدبیر فرماندهی قرارگاه کربلا به قرارگاه قائم بود، در ۱۴ آبان در قرارگاه قائم مورد بررسی قرار گرفت و سرانجام اجرای تک به منظور برآورده شدن تدابیر فرماندهی با ۲۴ ساعت تأخیر در اولین ساعات بامداد ۱۶ آبان آغاز شد و نیروهای خودی با پیشروی سریع توانستند چندین گردان پیاده و تانک دشمن را به محاصره درآورند و باوجود فشار فراوان دشمن به ویژه انبوه نیروهای زرهی و تانک های عراقی، به اهداف خود دست یابند. تنها مشکل عمده ای که تا آخرین ساعات روز باقی ماند، عدم الحاق بین قائم۱ و قائم۲ بود که نیروهای عراقی با اتکا به جاده ای که در این محور ازطریق آن به عقبه های خود وصل بودند فشار فراوانی را وارد می کردند. بنابراین، ادامه عملیات و پر کردن شکاف موجود، به عملیات روز آینده موکول شد.

در این مرحله از عملیات، ۳۰۰ کیلومتر از اراضی مرزی آزاد شد یا به تصرف نیروهای خودی درآمد. نیروهای قائم۴ نیز بر روی ارتفاع۱۷۵ مستقر شدند. همچنین ۷ تیپ عراقی آسیب جدی دید و ۲۷۰ تانک و نفربر منهدم شد و ۲۴۷ تانک و نفربر و خودرو نیز به غنیمت درآمد.

در ساعت ۵ صبح ۱۷ آبان، عملیات با ۸ گردان منها برای الحاق دو بخش قرارگاه قائم۱ و قائم۲ آغاز شد. در محور شمالی، تیپ۸ نجف (قائم۱) با عقب نشینی نیروهای عراقی توانست ۱۲ کیلومتر پیشروی کرده، چند تپه مهم را به تصرف درآورد. نیروهای محور جنوبی (قائم۲) نیز در محورهای تعیین شده موفق به پیشروی شدند و با قرارگاه قائم۱ (تیپ۸ نجف) الحاق کردند. البته به علت آنکه عملیات در روشنی روز اجرا شد و دشمن بر همه اقدامات نیروهای خودی خصوصاً قائم۲، تسلط دید و تیر داشت، با اجرای آتش دقیق توپخانه تلفات زیادی را به نیروهای خودی وارد کرد.

در این روز همچنین در محور جنوبی منطقه عملیاتی، یکی از گردان های مستقر در تپه۱۷۵ به دلیل فشار دشمن، تمام شدن مهمات و تأخیر در پشتیبانی در ساعت ۱۰، منطقه را خالی کرد که

بلافاصله نیروهای عراقی بر روی آن مستقر شدند و در روز بعد (۱۸ آبان) بار دیگر نیروهای قائم۴ (تیپ امام حسین(ع)) در یک عملیات سریع موفق به بـازپس گیری این ارتفاع شدنـد و پاتک عراقی ها هم با آتش انبوه و دقیق خودی بی نتیجه مانـد. در روز ۱۹ آبان، عراق برای بازپس گیری ارتفاع۱۷۵، آتش توپخانه بسـیار سـنگین و متمرکزی را علیه مواضع خودی اجرا کرد، به حدی که طبق برآوردها در هر دقیقه ۶۰ گلوله از انواع مختلف بر منطقه ای که نیروهـای تیپ امام حسـین(ع) در آن مسـتقر بودنـد، فرود می آمـد و این امر کم وبیش ۲۴ ساعت ادامه یافت. بااین حال، نیروهای خودی به علت شـناختی که از موقعیت و اهمیت این ارتفاع داشـتند عقب نشـینی نکردنـد و باوجود تلفات فراوانی که به ۲ گردان از نیروهـای ایـن تیـپ وارد شـد، بـه مقـاومت ادامه دادنـد. پس از این نیز عراق در روزهـای ۲۰ و ۲۱ آبـان برای بازپس گیری مواضـع ازدست رفته پاتک های سـنگینی را در محور قائم۲، قائم۳ و قائم۴ اجرا کرد که با پایـداری و عکس العمل مناسب یگان های خودی، نیروهای عراقی متحمل تلفاتی بالغ بر ۱۱۰۰ تن کشته و زخمی شدند و ۴۶ تن از آنان نیز به اسارت درآمدند و ۱۳ تانک و نفربر آنها نیز منهدم شد.

بدین ترتیب، عملیات محرم پس از ۱۱ روز کشمکش، با پیروزی کامل نیروها و تثبیت مواضع تصرف شده پایان یافت.

با اجرای موفقیت آمیز عملیات محرم، منطقه ای به وسـعت ۵۰۰ کیلومتر مربع آزاد شد. ازجمله حوزه نفتی بیات، نهر عنبر، پاسـگاه چم سری و موسـیان و جـاده مهم عین خوش - دهلران از دیـد و تیر نیروهای عراقی رها شـد و ارتفاعات مهم مرزی حمرین نیز به تصـرف نیروهای خودی درآمد. در این عملیات ۶۰۰۰ تن از نیروهای عراقی کشـته یا زخمی و بیش از ۲۳۰۰ تن نیز اسیر شدند و ۱۰ تیپ و ۳ گردان تانک و مکانیزه عراق از ۵۰ تا ۱۰۰ درصد آسیب دید.

۲. گسترش سازمان رزم سپاه و عوامل تأثیرگذار در آن

عملیات های بزرگ و پیروزمنـدانه نیروهای خودی علاوه بر تأمین اهداف ازپیش تعیین شده، نتایج دیگری نیز به همراه داشت که در این دوره خود را نشـان داد، به بیـانی دیگر، اجرای عملیـات هـای پی درپی توسـط یگان های سـپاه در وهله اول موجب شـکل گیری سـپاه با توان بالای طراحی و اجرای عملیات های بزرگ شـد و در وهله دوم، گسترش سازمانی سـپاه پاسـداران با تأثیرپذیری از این اجرای پیروزمندانه عملیات ها را درپی داشت.

این امر از آنجایی میسـر شد که از یک سو روانه شدن سیل عظیم نیروهای داوطلب مردمی برای حضور در جبهه های جنگ، مناطق عملیاتی و واحـدهای مختلف بسـیج مناطق ده گانه سـپاه فرصت بسـیار مناسبی را فراهم کرد تا بخش های کارآمـد این نیروها جـذب شوند و به عضویت سپاه درآیند. از سوی دیگر، نقش تأثیرگذار سپاه در روند جنگ و مشکلات پشتیبانی از این نهاد مسئولان را بر

آن داشت تـا درپی یافتن راهکارهایی برای تـدارک و پشتیبانی سـپاه برآینـد که این امر به تعریف تشـکیلات جدیـدی در ساختار قوه مجریه و شکـل گیری وزارتخـانه ای به نام "وزارت سـپاه" انجامیـد. این وزارت مأمور پشتیبانی سـپاه ازطریق دولت شـد و محسن رفیق دوست به عنوان اولین وزیر سپاه به مجلس معرفی و شروع به کار کرد. در داخل سپاه نیز طبق دستور فرماندهی سپاه و باتوجه به اینکه، گردان های رزمی یگان ها، افزایش بسیاری یافته و در برخی تیپ ها تعداد گردان ها حتی به بیش از ۳ برابر ظرفیت سازمانی افزایش یافته، بود این یگان ها از رده تیپ به رده لشـکر ارتقا یافتند. علاوه براین، سـپاه با استفاده از تجهیزاتی نظیر تانک و نفربر، انواع خودروهای نظامی، قبضه های توپ، انواع مهمات و... که در عملیات های گذشـته از ارتش عراق به غنیمت گرفته بود، اقدام به تأسـیس ۳ یگان تخصصی، ۲ لشکر زرهی و یک لشکر توپخانه کرد.

مسئول واحد بسیج سپاه درباره توسعه سازمان عملیات گفت: امروز در شرایطی به سر می بریم که با تشکیل گردان ها، تیپ ها و لشکرها، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در آستانه ایجاد سپاه های متعددی است.

۳. نگاهی به وضعیت اعزام نیروهای داوطلب مردمی

در این دوره همچنین اعزام نیروهای داوطلب مردمی برای پیوسـتن به رزمنـدگان به طور بی سابقه ای افزایش یافت. منشأ این امر انتشار نامه ای از امـام خمینی دربـاره حضور نیروهـای داوطلب در جبهه هـای جنـگ بود. امام خمینی در این نامه حضور در جبهه ها را برای همه لازم اعلام کرده بودند مگر آنکه مسـئولان تشـخیص بدهند نیروهای موجود کافی است. این پیام باتوجه به دو پیروزی پی درپی نیروهای خودی در جبهه هـای جنـگ، یعنی عملیات مسـلم بن عقیل در منطقه سومار و عملیات محرم در منطقه عین خوش، جو روانی بسـیار مثبتی را برای حضور مردم در جبهه های جنگ فراهم آورد، طوری که در برخی نهادها و سازمان ها موجب اختلال در جریان معمولی امور شد.

یـک بولتن داخلی سـپاه در بررسـی اشتیـاق مردم برای حضور در جبهه ها از داوطلب شـدن ۵۹ درصـد کارکنان کفش وین، ۱۴۰ نفر از ۲۶۰ کارگر کارخانه شـمش، تحصن بخشی از کارکنان و اعضای انجمن اسلامی بانک کارگشایی و... خبر داد؛ رسانه ها اعلام کردند که مسئولان اسـتان لرسـتان برای انتقـال داوطلبـان بـا کمبـود وسـیله نقلیه مواجه شـده انـد؛ روزنـامه جمهوری اسـلامی نیز گزارش داد که عزیمت نیروهـای داوطلب مردمی به شـکل بی سابقه ای افزایش یافته، طوری که سـتادهای بسـیج سـپاه در اکثر شهرستان ها ظرفیت لازم را برای پذیرش ندارند. سپاه منطقه ۵ کشوری در نـامه ای به سـتاد مرکزی سـپاه ضـمن شـرح اسـتقبال مردم از جبهه هـای جنگ خواسـتار امکانات بیشتری برای اعزام داوطلبـان شـد. بخش هـایی از این نـامه چنین است: فتـوای امـام در قلب مردم به خصـوص جوانـان آتش ایجـاد کرده است، به طوری که همه مدارس و ادارات برای

رفتن به جبهه اعلام آمادگی کرده اند و به مسئولان فشار می آورند، ناحیه ظرفیت پذیرش ندارد.

باتوجه به وضع پیش آمده، نخست وزیر، در نامه ای به آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، از وی خواست تا در دیدار با امام خمینی حدود افراد داوطلب خصوصاً کارگزاران دولتی را تعیین کند. رئیس جمهور نتیجه دیدار با امام خمینی را این گونه اعلام کرد: مقصود این نیست که درحال حاضر همه به جبهه بروند، بلکه در هنگام ضرورت لازم است مردم درحد کفایت در جبهه ها حضور یابند و فعلاً کارمندان در سر کار خود حضور یابند.

پس از اعلام نتیجه این جلسه، از درخواست مردم برای حضور در جبهه ها کاسته شد.

داوطلب شدن برای حضور در جبهه ها علاوه بر سپاه در ارتش جمهوری اسلامی نیز تأثیرگذاشت و شورای عالی دفاع به ارتش مجوز داد تا نیروهای داوطلبی که خدمت سربازی را انجام داده اند و در دوره احتیاط برای فراخوانی می باشند با حقوق و مزایا به مدت ۶ ماه در نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران و در گردان هایی به نام "گردان های قدس" به کار گرفته شوند. سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، به کارگیری این نیروها را آغاز تحول جدیدی در نیروی زمینی ارتش دانست. وی در دیداری که به همراه فرماندهان گردان های قدس با آقای هاشمی رفسنجانی داشت، دراین باره گفت: این افراد از بین نیروهای رزمنده از خط مقدم جبهه برگزیده شده اند و از آغاز جنگ در جبهه ها حضور مداوم داشته اند و ازنظر ایدئولوژیکی در سطح بسیار خوبی هستند. همچنین علاوه بر آشنایی با شیوه های جنگی و روحیات نیروهای مردمی، از زمینه لازم برای مدیریت برخوردارند، این فرماندهان براین اساس که ما قصد تحول در ارتش را داریم و قصد داریم به آنهایی که لیاقت بیشتری دارند، امتیاز متناسب بدهیم، برگزیده شده اند. گردان های قدس از میان نیروهای احتیاط برگزیده شده اند و پس از سازماندهی، تجهیز و آموزش مقدماتی وارد عملیات خواهند شد. آقای هاشمی رفسنجانی نیز با این جمله که «بحمدالله ارتش عاقبت به خیر شد و به راهی انسانی و بسیار مقدس افتاد»، اقدامات صورت گرفته را تأیید کرد.

۴. ادامه سیاست نظامی عراق در محاصره دریایی ایران

حمله به جزایر و بنادر اقتصادی ایران خصوصاً جزیره خارک و بندر امام خمینی در ادامه سیاست محاصره اقتصادی و محروم کردن ایران از درآمدهای ارزی و ایجاد محدودیت در صدور و ورود کالا روشی بود که عراق در دوره پیشین (اواخر مردادماه) آغاز و محدوده دریایی ممنوعه ای نیز برای آن اعلام کرده بود. این حملات که در مرداد با یک حمله موفق آغاز شده بود، در ماه مهر با ۱۲ حمله به خارک ادامه یافت که تنها یک مورد آن با موفقیت نسبی همراه بود. در همین ماه، عراق ۴ حمله نسبتاً موفق نیز به بندر بوشهر انجام داد، ولی

تدابیر پدافندی عامل و غیر عامل و برخی ابتکارعمل های مسئولان ایرانی مانع تداوم این امر شد، تا جایی که این حملات هوایی در مهرماه به ۳ مورد آن هم به بندر ماهشهر کاهش یافت.

در ادامه این رونـد، در این دوره عراق بخشـی از خلیـج فـارس را - که قبلاً منطقه نظـامی اعلام کرده بود - به دلیل مشـکلاتی که برای برخی کشورهای دوست عراق ازجمله کویت به وجود آورده بود محدودتر کرد، ولی همچنان بر ممنوعه بودن این محدوده تأکید داشت.

در مـاه های آبان و آذر برخلاف ماه های قبل خصوصاً مهرماه، عراق نتوانست هیـچ حمله موفقی را بر روی جزیره خارک و تأسـیسات نفتی یا حتی نفتکش های درحال بارگیری و آمدوشـد به جزیره انجام دهـد. ولی ۴ مرتبه به بنـدر امام خمینی و کشتی هایی که درحال رفت وآمـد به این بنـدر بودنـد، حمله هوایی کرد. بدین ترتیب، براثر حملات عراق در ۱۴ آبان ۱۳۶۱ و متعاقب آن در ۱۶ آبان ۱۳۶۱، به یک کشتی ایرانی صـدماتی وارد شد و ۱۷ تن زخمی و ۳ تن شـهید شدنـد و یک کشتی کمک رسان نیز هـدف قرار گرفت و ۷ تن از نیروهای سپاه به شهادت رسیدند، ولی در سایر حملات که در ۳۰ آبان و ۲۷ آذر صورت گرفت، به دو کشتی خارجی آسیب اندکی وارد شد و کلاً ۴ تن از کارکنان آن کشتی ها کشـته و ۲ تن مفقود شدنـد و یک تن هم زخمی شـد. البته عراق در بیانیه های رسـمی منتشرشده خود تعـداد کشتی هایی را که هدف قرار داده و آنها را غرق کرده بود، به ترتیب ۵ و ۴ فروند اعلام کرد.

در این دوره، یک امر بی سابقه نیز در عملیات دریایی عراق علیه ایران مشاهـده شد و آن کارگذاری مین های شـناور دریایی در اطراف جزایر ایران بود که ۳ عدد از این مین ها در اول و سوم آذر، در ۲۴ تا ۱۶ مایلی جزیره خارک، کشف و خنثی شد.

در ۲۷ آذر نیز یک مین شناور در نزدیکی خور موسی (معبر دریایی منتهی به بندر امام خمینی) کشف و خنثی شد.

در این دوره نه تنها به جزیره خارک آسیبی نرسید، بلکه ۴ خط لوله ۴۸ اینچی برای انتقال نفت از مخازن خارک به اسکله شرقی تی نیز افتتاح شد و مورد بهره برداری قرار گرفت. گفتنی است که قبلاً به علت آسیب های واردشده به این خط لوله ها، انتقال نفت با ۲ خط لوله اضطراری انجام می شد.

۵. نشانه هایی ازپیشرفت عراق در به کارگیری سلاح شیمیایی

عراق پیش از این بارها از سلاح شیمیایی در برخی مناطق خصوصاً در جنوب، استفاده کرده بود. طبق گزارش ها، مواد شیمیایی به وسیله گلوله های توپ به سمت مواضع پدافندی نیروهای خودی پرتاب می شد و عوارض آن عبارت بود از سرگیجه، تهوع و...

در این دوره نیز عراق ۶ بار سلاح های شیمیایی را در مناطق مختلف علیه رزمندگان ایرانی

به کار گرفت که موجب مسمومیت تعدادی از آنها شد. در این حملات موارد بی سابقه ای وجود داشت ازجمله:

۱. استفاده از بالگرد برای شلیک گلوله و راکت های حاوی ماده شیمیایی در ۵ آبان در منطقه موسیان که حاکی از تحول در به کارگیری وسایل پرتاب کننده (از گلوله توپ به راکت بالگرد) بود.

۲. برای اولین بار ۴ تن از نیروهای خودی براثر حملات شیمیایی عراق در همان روز و در همان منطقه به شهادت رسیدند که این امر نشانه دستیابی عراق به مواد شیمیایی قوی تر در بازارهای جهانی و به دست آوردن ترکیبات جدید و کیفی در آزمایشگاه های داخلی برای ساخت پرتاب شونده های شیمیایی بود. این درحالی بود که منابع خبری از اقدام عراق در انبارکردن مقدار فراوانی مواد شیمیایی در منطقه بصره و خرید ۳۳۰ هزار ماسک شیمیایی از کشورهای خارجی خبر دادند.

۶. نگاهی به عملکرد گروه های مسلح معارض در مناطق کردنشین و پایان عملیات آزادسازی جاده پیرانشهر - سردشت

در این مقطع نیز همچون دوره های قبل، تلاش نیروهای خودی برای پاک سازی مناطق کردنشین و حملات و اقدامات خرابکارانه گروه های مسلح غیر قانونی در این مناطق ادامه داشت.

قرارگاه حمزه درپی سلسله عملیات هایی که برای آزادسازی محور پیرانشهر - سردشت اجرا کرد، توانست با اجرای ۵ عملیات دیگر در ۲۴ روز آغاز این دوره، منطقه مذکور را پاک سازی کند. نیروهای این قرارگاه در روز ۲۴ آبان در آخرین مرحله با اجرای عملیات در ارتفاعات مسلط بر روستاهای خلیفان، ولی پیرشیون و تارستان پاک سازی این محور مهم و راهبردی۹۷ کیلومتری را پس از نزدیک به ۷۰ روز، به پایان رسانده، در میان استقبال مردم سردشت وارد این شهر شدند.

قرارگاه حمزه نتایج این عملیات را به شرح زیر اعلام کرد:

برقراری امنیت در جاده مرزی پیرانشهر؛ تصرف و کنترل مرکز فرماندهی حزب دمکرات در آلواتان، هنگ آباد و میرآباد و تصرف رادیو دمکرات در شیرجو؛ قطع ارتباط گروه های مرتبط با عراق در محورهای مرزی؛ واردکردن خسارت های سنگین به نیروهای ضد انقلاب؛ دستیابی به مردم منطقه پس از ۳ سال تسلط گروه های ضد انقلاب بر آنان و... .

پس از آزادسازی این منطقه، مسئولان استانی اقدامات لازم برای تأمین مایحتاج مردم ازقبیل سوخت و آذوقه را آغاز کردند.

از دیگر حوادث مهم این دوره در کردستان حمله نیروهای حزب دمکرات کردستان به شهر بوکان بود که فرمانده قرارگاه حمزه آن را عملیاتی تبلیغاتی برای پوشاندن ضعف های حزب دمکرات در ازدست دادن محورهای مواصلاتی با عراق توصیف کرد. این حمله در ساعات اولیه ۸ آبان، با استقرار

افراد این حزب در خیابان اصلی شهر آغاز شد. نیروهای سپاه هرچند در لحظات اولیه غافلگیر شدند، ولی در ساعات بعد با سازماندهی نیروها و امکانات مانع از توسعه منطقه حضور مهاجمان در شهر شدند و توانستند با قطع ارتباط نیروهای داخل شهر با افراد خارج شهر، آنها را محدود کنند و درنهایت با فرارسیدن شب، مهاجمان با استفاده از تاریکی هوا شهر را ترک کردند.

در این درگیری ۱۱ تن از نیروهای خودی (سپاه، بسیج و ژاندارمری) و ۱۳ تن از مردم شهر به شهادت رسیدند و ۴۳ تن نیز زخمی شدند. از نیروهای حزب دمکرات نیز ۷ تن کشته و ۲۵ تن زخمی شدند.

باتوجه به وضعیت جدید نیروهای درگیر در مناطق کردنشین، خبرگزاری رویتر با بیان اینکه همه شهرها و روستاهای این مناطق در دست نیروهای دولتی است افزود: «چریک ها پذیرفته اند که در هفته های اخیر بازنده بوده اند.»

طبق اعلام قرارگاه حمزه، از زمان شروع به کار این قرارگاه (۲۵ مرداد ۱۳۶۱) تا نوزدهم آبان ماه، نیروهای خودی ۲۰۳ روستا را آزاد کرده اند و در عملیات هایی که از ۴ آبان تا ۲ دی (تقریباً درطول دوره این کتاب) صورت گرفته، ۲۷۰ تن شهید، ۲۸۱ تن زخمی و ۱۰۳ نفر گروگان گرفته شده یا مفقود شده اند. طبق اعلام این قرارگاه، از عناصر مسلح غیر قانونی نیز ۲۸۸ تن کشته، ۹۴ تن زخمی و ۲۶ تن نیز تسلیم یا دستگیر شده اند. گروه های مسلح غیر قانونی خصوصاً حزب دمکرات کردستان برای اخلال در امر برگزاری انتخابات مجلس خبرگان - که در ۱۹ آذر انجام گرفت - دست به تحرکاتی زدند که در ادامه و به طور مستقل بررسی می شود.

۷. برگزاری انتخابات مجلس خبرگان و اقدامات گروه های معارض در مناطق کردنشین

یکی از مهم ترین تحرکات نیروهای مسلح غیر قانونی به ویژه حزب دمکرات کردستان ایران اقداماتی است که برای اختلال در امر برگزاری انتخابات مجلس خبرگان در شمال مناطق کردنشین خصوصاً در اشنویه، نقده، ارومیه و پیرانشهر انجام دادند.

پیش از فرارسیدن روز رأی گیری (۱۹ آذر ۱۳۶۱)، عناصر مسلح غیر قانونی در سطح روستاها اقداماتی را برای بازداشتن مردم از شرکت در انتخابات انجام داده بودند، ازجمله: تهدید اهالی برخی روستاها برای شرکت نکردن در انتخابات که در بعضی جاها موجب درگیری افراد وابسته به گروه های معارض و مردم بومی شده بود؛ بیانیه عبدالرحمن قاسملو و شورای ملی مقاومت در تحریم انتخابات (دو روز پیش از برگزاری آن) نیز یکی دیگر از این اقدامات بود.

این گروه ها که از روزهای قبل اقدام به ذخیره توان و نیرو کرده بودند، در روز رأی گیری هم عملیات های متعددی را اجرا کردند؛ ازجمله: حمله به حوزه های رأی گیری؛ حمله به خودروهای حامل صندوق های رأی و مأموران اجرای انتخابات. براثر این حملات ۱۷ تن

شهید و ۲۰ تن زخمی شدند و ۲۱ تن نیز که همگی آنان از مردم عادی یا کارمندان دولت داوطلب خدمت در برگزاری انتخابات بودند، به گروگان گرفته شدند.

همچنین در این روز ۹ مورد بمب گذاری در محل اخذ آرا یا نزدیکی آن محل ها و ۴ مورد حمله به محل رأی گیری گزارش شده است.

۸. بررسی اقدامات گروه های مسلح غیر قانونی در سطح شهرها

در این دوره گروه های مسلح غیر قانونی و به ویژه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به منظور اجرای راهبرد اعلام شده خود، همچنان به اقداماتشان ادامه می دادند، ولی آنچه نسبت به دوره پیشین (کتاب بیست و یک روزشمار) و خصوصاً مهر ۱۳۶۱ کاملاً محسوس بود، کاهش کلی عملیات این گروه ها و به تبع آن کاهش تلفات خودی براثر اقدامات تروریستی آنها بود؛ به نحوی که تعداد ترورها که در دوره پیش (شهریور) ۱۲۰ مورد (۱۰۹ ترور موفق و ۱۱ ترور ناموفق) گزارش شده بود، در این مقطع به ۴۲ مورد (۳۲ مورد موفق و ۱۰ مورد ناموفق) کاهش یافت و بخش عمده اقدامات نیروهای سازمان از ترورهای برنامه ریزی شده افراد به حمله، پرتاب نارنجک و تیراندازی به سمت ستادهای بسیج محلی، ادارات دولتی، چادرها و مقرهای موقت نمایشگاهی یا جمع آوری کمک های مردمی به جبهه ها تبدیل شد.

در این دوره درگیری های خیابانی نیز نسبت به دوره پیش به شدت کاهش یافت؛ در دوره قبل (شهریور و مهر ۱۳۶۱) نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های مسلح غیر قانونی درنتیجه اجرای طرح "مالک و مستأجر" (در اواخر شهریور ۱۳۶۱) در استقرار خود در خانه های تیمی دچار ناامنی شده،(۱) به نحوی مجبور به تردد و حضور در سطح شهر شدند و درنتیجه آسیب پذیری آنان به شدت افزایش یافت. از سوی دیگر، در همان زمان، سپاه نیروهای گشت شهری موسوم به "گشت ثارالله" را راه اندازی کرده بود؛ براثر اجرای این طرح درگیری های خیابانی که در شهریور (قبل از زمان اجرای طرح مالک و مستأجر و گشت ثارالله) ۱۰ مورد بود به ۳۲ مورد در مهر افزایش یافت، ولی در این دوره (آبان و آذر ۱۳۶۱) گروه های مسلح غیر قانونی غافلگیری اولیه را پشت سر گذاشته و خود را با وضعیت جدید تطبیق داده بودند، لذا این آمار به شدت کاهش یافت و به ۶ مورد رسید.

تعداد شهدای نیروهای خودی نیز در مقایسه با دوره پیش کاهش چشمگیری داشت؛ به گونه ای که تعداد شهدا در این دوره حدود یک پنجم دوره قبل بود؛ در ماه های شهریور و مهر آمار شهدا ۱۰۴ تن بود (بدون لحاظ کردن ۶۰ نفری که در حادثه بمب گذاری خیابان ناصرخسرو شهید شدند)، اما در این دوره (آبان و آذرماه) تنها ۲۲ تن از مردم و نیروهای امنیتی به شهادت رسیدند. تعداد تلفات جانی گروه های مسلح غیر قانونی نیز از ۱۰۴ به ۶۱ نفر کاهش یافت. کشف

۱- برای اطلاعات بیشتر به مقدمه کتاب بیست و یک مراجعه کنید.

خانه تیمی نیز که در دوره پیش ۶۵ مورد گزارش شده بود در این دوره با حدود دو سوم کاهش به ۴۸ مورد رسید و ازاین رو تعداد افراد وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی که دستگیر شدند نیز تقریباً به همین نسبت کاهش یافت؛ یعنی از تعداد ۱۱۴۴ تن به تعداد ۸۵۵ تن رسید.

در این مقطع زمانی برخی اقدامات و اطلاعات دوره های قبلی نیروهای انتظامی و امنیتی به نحوی به نتیجه رسید و ضربات سختی به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های مسلح معارض وارد شد که از آن جمله می توان به این موارد اشاره کرد: دستگیری سران و فعالان گروه های چپ همچون چریک های فدایی خلق (اقلیت)، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، اتحادیه کمونیست های ایران و گروه سهند در اصفهان و ازهم پاشیدن تشکیلات گروه کومه له و اتحادیه مبارزان کمونیست در شهرهای تهران، تبریز، اهواز و شهرهای شمالی و چریک های فدایی خلق (اقلیت) در بندر ترکمن و... که اخبار مربوط به این موضوعات در روزهای مختلف این دوره درج شده است.

۹. بررسی وضعیت کلی ایران با نگاهی بر تأثیر حوزه نظامی

حمله عراق و اشغال بخش هایی از خاک ایران و تبعات درگیری نظامی همه جانبه با ارتش اشغالگر، اجرای عملیات های بزرگ و پی درپی همچون فتح المبین و بیت المقدس برای بیرون راندن دشمن از خاک ایران، سرکوب گروه های مسلح غیر قانونی و پس از آن اجرای عملیات های مسلم بن عقیل و محرم با هدف تسلط بر بلندی های مرزی، به نحوی ثبات سیاسی و اقتصادی را در صحنه های داخلی و بین المللی برای جمهوری اسلامی به همراه آورد.

در این دوره، ایران به کارگیری پدافند عامل و غیر عامل و برخی تدابیر دیگر تهدید امنیتی عراق بر صادرات نفت را تقریباً از بین برده بود و ازنظر فنی نیز توان تولید را درحد کفایت به دست آورده و با بهره گیری از همان ثبات سیاسی قدرتمندانه به بازارهای بین المللی نفت بازگشته بود و حتی در اجلاس اوپک که در اواخر آذرماه برگزار شد، خواهان افزایش سهمیه فروش از یک میلیون و ۴۰۰ بشکه در روز به ۳ میلیون بشکه در روز شد. درپی گشایش در فروش نفت، درآمدهای ارزی ایران افزایش یافت و اقتصاد داخلی و خارجی از حالت بحران خارج شد.

نوربخش رئیس کل بانک مرکزی ایران، دراین باره گفت: وضعیت اقتصاد امروز ایران مرحله پس از بحران است و نیمه دوم سال ۱۳۶۱، دوره بازگشت به وضعیت عادی است. وی همچنین میزان تورم را که در سال ۱۳۶۰ به ۲۳ درصد رسیده بود در نیمه دوم سال ۱۳۶۱، ۶/۱۵ درصد اعلام کرد. نوربخش از افزایش ذخایر ارزی و کاهش بدهی ایران به کشورهای خارجی خبر داد و گفت: ذخایر ارزی ما الآن بهتر از زمان قبل از جنگ است و هزینه های جنگ قابل تحمل تر است. وی افزود: بدهی ما از ۱۵ میلیارد دلار در سال ۱۳۵۷، درحال حاضر به ۲ میلیارد دلار رسیده است.

منابع خبری خارجی نیز از بهبود وضعیت اقتصادی ایران خبر دادند. خبرگزاری فرانسه درآمد ارزی ایران را ۵/۱ میلیارد دلار در ماه اعلام کرد. یومیوری روزنامه معتبر ژاپن نیز از احتمال افزایش ذخایر ارزی ایران تا پایان سال به میزان ۲۴ میلیارد دلار خبر داد. وال استریت ژورنال نیز از راه افتادن کارخانه ها پس از ۳ سال خبر داد. در داخل نیز جیره بندی گازوئیل لغو و برای برداشتن سهمیه بندی بنزین گام اول نیز برداشته شد و میزان سهمیه خودروهای شخصی از ۶۰ لیتر به ۹۰ لیتر افزایش یافت. همچنین وزیر نفت از آزادسازی نفت سفید و گاز مایع در آینده نزدیک خبر داد.

در این دوره همچنین براثر ثباتی که در جمهوری اسلامی به وجودآمده بود، ایران پذیرای تعداد درخور توجهی از وزرا و هیئت های اقتصادی کشورهای مختلف بود که سفر یک هیئت اقتصادی از نیوزلند به سرپرستی وزیر کشاورزی این کشور، سفر هیئتی اقتصادی از کشور بلغارستان به سرپرستی معاون نخست وزیر این کشور، سفر غلام اسحاق خان وزیر اقتصاد و دارایی پاکستان، سفر معاون وزیر نفت هند، سفر عضو شورای اجرایی فدرال یوگسلاوی و گفت وگوی آنها با مسئولان اقتصادی و سیاسی ایران ازجمله آنها بود. این سفرها و مذاکرات به انعقاد قراردادهایی اقتصادی انجامید. علاوه براین، ایران که به وضعیت سیاسی و اقتصادی تازه و نسبتاً باثباتی دست یافته بود، ثبت سفارش از ژاپن را به خرید نفت این کشور از ایران مشروط کرد.

نخست وزیر ایران دراین باره گفت: «ما وقتی دیدیم ۲۵ درصد واردات صنعتی ما از ژاپن است و ژاپن نیز باوجود مصرف روزانه ۴ میلیون بشکه نفت، از ما نفت نمی خرد، به طرف ژاپنی اعلام کردیم تا زمانی که آن کشور اقدام به خرید نفت از ایران نکند هیچ نوع سفارش کالا از ژاپن نخواهیم داشت و علی رغم اینکه پیش بینی می کردیم که تولیدات ما به خاطر وابستگی به قطعات و مواد وارداتی از ژاپن ضربه بخورد، ولی مقاومت کردیم و این اقدام ایران جواب داد و یک هیئت اقتصادی ژاپنی به سرپرستی وزیر خارجه آن کشور در هشتم آبان وارد ایران شد و مذاکره برای ازسرگیری سفارش دو طرف از سر گرفته شد.»

دراین باره روزنامه اقتصادی نیهون کیزایی چاپ توکیو اعلام کرد: کمپانی نفتی نیپون سکیا اخیراً ۵۰ درصد خرید نفت خود را از کمپانی کارتکس کاهش داده تا بتواند روزانه ۴۰ هزار بشکه از ایران درطول ماه های ژانویه تا مارس (دی تا فروردین ۱۳۶۲) خریداری کند. این روزنامه افزود: خرید نفت ایران در بازار آزاد توسط کمپانی های ژاپنی اخیراً افزایش یافته است.

۱۰. برگزاری اولین دوره انتخابات سراسری مجلس خبرگان رهبری

ازجمله اقدامات مهمی که در این دوره انجام شد، برگزاری اولین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی بود که در ۱۹ آذر، بین ۱۴۸ کاندیدای مجلس خبرگان و ۱۲۰ نامزدِ میان دوره ای مجلس شورای اسلامی برگزار شد. طبق گزارش سرپرست ستاد

انتخابات وزارت کشور، ۷/۷۵ درصد از واجدین شرایط شرکت در رأی گیری در انتخابات مجلس خبرگان و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی شرکت کردند؛ یعنی از حدود ۲۳,۴۹۰,۰۰۰ واجدین شرایط در کل کشور بیش از ۱۸,۱۴۰,۰۰۰ نفر در رأی گیری شرکت کردند.

درصد آمار شرکت کنندگان در این انتخابات هرچند در مناطق ناآرام کردنشین اندکی متفاوت بود، ولی رضایت مسئولان امر را در بر داشت.

آخوندی معاون سیاسی وزیر کشور، میزان شرکت کنندگان در استان آذربایجان غربی را ۴۸ درصد با تعداد ۵۷۹,۲۳۶ رأی از جمع ۵۰۴,۶۹۱ نفر واجدین شرایط اعلام کرد و رحیمی استاندار کردستان نیز تعداد افراد شرکت کننده در انتخابات را ۴۰۰ هزار نفر اعلام کرد و افزود: شمار شرکت کنندگان نسبت به انتخابات قبلی (انتخاب ریاست جمهوری) ۲ برابر افزایش داشته است.

۱۱. اقدام معارضین عراقی در تأسیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق

در این دوره عراقی های مبارز مقیم ایران با هدف سرنگون کردن حکومت عراق اقدام به تأسیس تشکیلاتی به نام مجلس اعلای انقلاب عراق کردند که در رأس آن عده ای از روحانیون، شخصیت های برجسته، دانشگاهیان مبارز عراقی و... قرار داشتند.

این تشکیلات در ۲۶ آبان در یک بیانیه مفصل اعلام موجودیت کرد. در این بیانیه با اشاره به اوضاع حاکم در کشور عراق به ویژه پس از روی کار آمدن حکومت بعث، هدف از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق تلاش برای بسیج عمومی مردم این کشور اعم از شیعه و سنی، عرب و کرد و ترکمن و سایر اقوام جهت سرنگونی حکومت بعث اعلام شد.

سیدمحمدباقر حکیم سخنگوی این مجلس در مصاحبه ای در همین خصوص، درباره نظام آینده عراق گفت: «ما برای برپایی حکومتی اسلامی و برای اجرای احکام اسلام در میان مردم عراق مبارزه می کنیم و مردم عراق نظامی جز نظام جمهوری اسلامی انتخاب نخواهند کرد.» وی همچنین اعلام کرد که چنانچه اسرای عراقی بخواهند علیه حکومت عراق مبارزه کنند، این مجلس آنها را به کار خواهد گرفت. آقای حکیم در تکمیل سخنان روز اعلام موجودیت مجلس اعلا درباره ساختار این تشکل و چگونگی همکاری سایر گروه های اسلامی مبارز عراق با آن گفت: «مجلس اعلا ـ از ائتلاف میان گروه ها و احزاب به وجود نیامده است و صورت جبهه ای وجود ندارد، بلکه از شخصیت های مبارز تشکیل شده و صورت بندی آن افراد هستند نه تشکل ها.» وی همچنین گفت: «اکثر سازمان ها که ازطرف مردم عراق نمایندگی دارند همانند جامعه روحانیت و مبارز عراق، حزب الدعوه عراق، سازمان عمل اسلامی، جنبش مجاهدین عراق و... با ما همکاری می کنند.»

مقامات ایرانی نیز از شکل گیری مجلس اعلا استقبال کردند. آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، با اعلام رضایتمندی از تشکیل مجلس اعلا و اینکه این مجلس می تواند محور حرکت انقلاب اسلامی در عراق باشد گفت: «ما از مبارزه آنها حمایت می کنیم

و حاضریم تمام امکانات لازم را برای مبارزه در اختیار آنان قرار دهیم.»

چند روز پس از این اظهارات نیز شورای عالی دفاع با حمایت همه جانبه از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، ایجاد پایگاه و پادگان نظامی برای مبارزان عراق و تدارک نظامی مجلس اعلا را برعهده سپاه قرار داد و درپی آن محسن رضایی اعلام کرد که به محض آمادگی مجلس اعلاـ آماده واگذاری اقلام درخواستی و تأمین آنها هستیم. پس از این بود که اطلاعیه ها و بیانیه های فراوانی در حمایت از مجلس اعلا در داخل و خارج از ایران انتشار یافت که حمایت و اعلام آمادگی اسرای عراقی برای همکاری، از مهم ترین و کارسازترین اقدامات دراین باره بود.

۱۲. اوج گیری تنش در روابط سیاسی ایران و فرانسه

پس از گذشت نزدیک به ۱۵ ماه از اخراج گی ژورژی سفیر فرانسه از ایران که در اعتراض به اقدام فرانسه در پناه دادن به رجوی و بنی صدر و تخصیص امکانات تبلیغاتی به آنها صورت گرفته بود، دولت فرانسه ژوزف پائولی را برای تصدی پست سفیری به ایران معرفی کرد. وزارت خارجه ایران نیز در روز بعد با احضار کاردار فرانسه اعلام کرد تا زمانی که سیاست های خصمانه دولت فرانسه علیه ایران و حمایت از تروریست های ایرانی پناه گرفته در آن کشور ادامه داشته باشد، ایران از پذیرفتن سفیر جدید فرانسه خودداری خواهد کرد.

نخست وزیر بعداً درباره نپذیرفتن سفیر جدید فرانسه گفت: «مردم ما به وسیله سلاح های فرانسوی کشته می شوند، فرانسوی ها از منافقین حمایت می کنند و علی رغم حکم قطعی و صریح دادگاه، دولت فرانسه یک میلیارد دلار از پول های ما را پرداخت نمی کند با این وضع آمدن سفیر چه فایده ای دارد.» درپی این اقدام کلود شسون وزیر خارجه فرانسه، اعلام کرد که ایران از پذیرفتن سفیر آن کشور خودداری نکرده است، بلکه خواستار تعویق چند هفته ای ورود سفیر جدید فرانسه شده است.

روزنامه فیگارو دراین باره اطلاعات بیشتری داد و اعلام کرد: طبق سنت دیپلماتیک، سفیر جدید قبلاً ازطرف دولت فرانسه به ایران معرفی شده بود و باتوجه به عدم مخالفت ایران با پذیرش وی، وزارت امور خارجه فرانسه استنباط کرده بود که ایران با اعزام سفیر جدید آن کشور مخالف نیست.

رادیو امریکا نیز به نقل از مفسران سیاسی، این اقدام ایران را تحقیر علنی دولت در انظار عمومی تلقی کرد.

خبرگزاری فرانسه نیز با دوره بندی روابط سرد ایران و فرانسه پس از انقلاب و اشاره به پناهندگی شاپور بختیار به فرانسه، تحویل هواپیماهای جنگی میراژ به عراق در بحبوحه جنگ تحمیلی و اعطای پناهندگی به بنی صدر و رجوی، این اقدام ایران را گام دیگری در وخامت روابط سیاسی دو کشور ارزیابی کرد.

پس از به وجودآمدن این وضع، دولت فرانسه به جای جبران عملکرد غلط خود در قبال ایران، در سیاستی اعلام نشده، هم بر شدت اقدامات دیپلماتیک خود علیه ایران افزود و هم با ادامه رفتار گذشته خود از مخالفان نظام حمایت کرد. در اواخر این دوره، دبیر ملی و سرپرست امور

بین الملل حزب سوسالیست (حزب حاکم) فرانسه با مسعود رجوی مسئول شورای ملی مقاومت، دیدار کرد. مسعود رجوی هدف این دیدار را بررسی روش های بهتر همکاری و تفاهم بین شورای ملی مقاومت و حزب سوسیالیست اعلام کرد. خبرگزاری فرانسه نیز گفت وگو ی این دو را یک دیدار اطلاعاتی خواند. علاوه براینها پلیس فرانسه نیز به دیپلمات های ایرانی تعرض کرد و دست گروه های مخالف جمهوری اسلامی را در تعرض به دیپلمات ها و هواخواهان نظام حاکم بر ایران باز گذاشت و حتی به طور آشکار از آنان حمایت کرد.

کلود شسون وزیر خارجه فرانسه در سفر به کویت آشکارا از عراق حمایت کرد و با اشاره به روابط مستحکم کشورش با عراق، ورود ایران به خاک عراق را خطرناک اعلام کرد. فرانسوا میتران رئیس جمهوری این کشور نیز در سفر به مصر گفت که قدرت های غربی نمی خواهند عراق در جنگ با ایران شکست بخورد. وی همچنین در توجیه انواع کمک های تسلیحاتی و دیپلماتیک به عراق خواستار ایجاد توازن قدرت میان ایران و عراق شد و گفت: «تلاش قدرت های غربی باید به منظور حفظ این توازن قوا باشد.»

درزمینه همکاری با گروه های مخالف نیز پس از حمله اعضای سازمان مجاهدین خلق به دانشجویان ایرانی عضو انجمن اسلامی در پاریس و بروز درگیری بین آن ها، پلیس فرانسه نماینده وزارت ارشاد و یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی و عده ای از دانشجویان را دستگیر کرد و هنگامی که دو دیپلمات به دستگیری شان باوجود داشتن مصونیت سیاسی اعتراض کردند، پلیس هر دو نفر را به شدت مورد ضرب وجرح قرار داد، طوری که طحال نماینده وزارت ارشاد پاره شد و به حالت اغما افتاد و چانه کارمند سفارت نیز شکست که این امر به شدت مورد اعتراض وزارت خارجه ایران قرار گرفت و خواستار تحقیقات رسمی دراین باره شد. سخنگوی وزارت امور خارجه نیز خواستار تأمین امنیت دیپلمات های ایرانی ازسوی دولت فرانسه شد. حمله افراد سازمان مجاهدین خلق نیز علیه دیپلمات ها و دانشجویان طرف دار نظام جمهوری اسلامی افزایش یافت که ۵ مورد از این گونه اقدامات آنها در گزارش های مختلف کتاب حاضر درج شده است.

۱۳. بررسی کلی اوضاع عراق با نگاهی بر تأثیر حوزه نظامی

برای بررسی اوضاع عمومی عراق لازم است نگاهی گذرا به عملکرد نظامی آن که تأثیرگذارترین عامل در شکل دهی حوزه های مختلف این کشور خصوصاً در سطوح اقتصادی و سیاسی است، بیندازیم.

بعد از ناکامی ارتش عراق در دستیابی به اهداف تعیین شده و زمین گیر شدن قوای این کشور در مهر و آبان ۱۳۵۹، نیروهای خودی مرحله به مرحله و با کسب تجربیات لازم در اجرای عملیات های کوچک و ایذایی تا عملیات های بزرگ پیشروی کردند. بازداشتن عراق ازپیشروی های اولیه، سازماندهی برای اجرای عملیات های محدود و ایذایی، هماهنگی با ارتش پس از فرار بنی صدر و اجرای عملیات های بزرگ ثامن الائمه(ع) (رفع محاصره آبادان)، طریق القدس (آزادسازی بستان و...)، فتح المبین، بیت المقدس (آزادسازی خرمشهر)، رمضان،

مسلم بن عقیل در منطقه سومار و محرم در منطقه عین خوش، همه به جز عملیات رمضان با پیروزی قاطع نیروهای ایرانی به پایان رسید و ارتش عراق که از یک ارتش آفندی و اشغالگر به یک ارتش پدافندی تبدیل شده بود، هرلحظه و در هر جبهه ای منتظر ابتکار و حمله جدید و تازه ای ازطرف نیروهای ایرانی بود.

در حوزه سیاسی نیز عراق با تمام امیدواری هایی که به برگزاری اجلاس سران غیر متعهدها و استفاده از مزایای میزبانی آن داشت، موفق به برگزاری این اجلاس در بغداد نشد. از سوی دیگر، صدام حسین قصد داشت با تفسیری که از ماده ششم منشور اتحادیه عرب ارائه می کند کشورهای عضو این اتحادیه را وادار به دخالت نظامی در جنگ علیه ایران کند که در این امر نیز ناکام ماند. وی بارها دراین باره اظهارنظر کرد، ازجمله در ۱۸ آبان گفت:

«از انسانی عربی در قبال این سکوت رسمی عرب و در قبال این موضع منفی عربی دربرابر ادامه جنگ تجاوزکارانه ایران علیه عراق جز تعجب و حیرت برنمی آید و آنچه موجب رنجش و آزردگی بیش ازپیش شهروند عربی می شود آن است که شاهد هتک حیثیت و شرف عربی و نیز توسعه طلبی توسعه طلبان در سرزمین عربی باشد بدون آنکه اعراب موضع یکپارچه ای دربرابر این گونه اقدامات تجاوزگرانه اتخاذ کنند. با علم به اینکه قراردادها، منشورها و مصوبات عربی نیز وجود دارد که ما و همه کشورهای عربی را ملزم می سازد تا بدون هیچ تأملی به جانب داری از ملت و ارتش شجاع عراق که از جناح شرقی امت عربی دفاع می کند، مبادرت ورزند.»

به بیان دیگر، عراق در وسعت دادن محدوده جغرافیایی و فرهنگی جنگ و تبدیل آن به جنگ فارس و عرب موفقیتی کسب نکرد و کشورهای دوست عراق، تنها به تخصیص منابع مالی آمادی پایبند بودند.

این درحالی بود که ایران خود را در صحنه نظامی و به تبع آن در صحنه های سیاسی و اقتصادی بازیافته بود و بدون دستیابی به شرایطی که اعلام کرده بود حاضر به نشستن بر سر میز مذاکره نبود، ولی طرف عراقی برعکس آنچه در ایران جریان داشت، به هیچ وجه در وضعیت خوبی نبود، زیرا این کشور خود را به طور همه جانبه درگیر جنگی کرده بود که تبعات نظامی، اقتصادی، و سیاسی و... آن تنها درصورت پیروزی قاطع بر ایران قابل تحمل بود، در غیر این صورت برای کشوری چون عراق با توان محدود اقتصادی، نظامی و سیاسی، دست نیافتن به پیروزی چشمگیر و تداوم جنگ با کشوری انقلابی چون ایران نفس گیر بود. به این ترتیب، در این دوره بخشی از تبعات جنگ در حوزه های مختلف دامن گیر عراق شد و ازاین رو صدام راهبرد جدید جنگ درازمدت را اعلام کرد.

دراین باره بی بی سی اعلام کرد: «صدام حسین به مردم عراق هشدار داد که باید خود را برای یک دوره طولانی جنگ آماده کنند. وی گفت: برای یک جنگ طولانی تشکیلات جدید نظامی مورد احتیاج است به خصوص در شرایطی که عراق از خود دفاع می کند.»

ص: ۳۲

صدام حسین برای ایجاد وضعیتی جدید در میان نظامیان خود و جلوگیری از عقب نشینی ازهم گسیخته آنان شخصاً توان فراوانی را صرف کرد.

وی درطول این دوره بارها به بهانه های مختلف در جمع نظامیان این کشور سخنرانی کرد و همچون یک استاد درس نظامی دوره افسری، برای آنان از خسارت های عظیم عقب نشینی بدون دستور و بدون سازمان، جایگاه و کارکرد نظم در میان یگان ها و فواید آموزش مستمر گفت. بخش هایی از سخنان صدام حسین دراین باره چنین است: «مردان در تمامی شرایط سخت و پیچیده نبرد می کنند و با تمامی دشواری ها و پیچیدگی ها در موضع خود باقی می مانند تا اینکه تصمیم فرماندهی کل به آنها برسد و شما دیدید که در موضع خود پایدار ماندید و به خوبی نبرد و به طور منظم عقب نشینی کردید و خسارات وارده به شما به حمد خدا جزئی بوده است، ولی اگر وضع شما درهم ریخته شده بود و همبستگی روحی و اداری فی مابین شما از بین رفته بود، شاید نیمی از شما به شهادت می رسیدید و نیمی از باقیمانده مجروح و شاید پنج یا شش نفر سرافکنده باز می گشتند.

مهم ترین شرط عقب نشینی قابل کنترل آن است که دستور عقب نشینی از مقر صلاحیت دار صادر شود و هر وقت مقر صلاحیت دار بگوید بدین نحو عقب نشینی کنید باید به همان نحو رفتار شود. اما کسی که بدون کنترل و فرماندهی عقب نشینی کند، خود را بدون آنکه بتواند شرافت نظامی [را] به طور لازم و بایسته حفظ کند درمعرض مرگ قرار می دهد. [...] از قوانین جنگ های درازمدت این است:

ارتش که بتواند عناصر آموزش دیده و زبده بیش از ارتش مقابل جهت جبران تلفات فراهم آورد، یکی از عوامل اصلی پیروزی این ارتش بر ارتش مقابل خواهد بود. بنابراین، هر اندازه که سطح عناصر جبران کننده به جای سربازانی که شهید یا زخمی شده اند پایین باشد این امر بر نتیجه جنگ درازمدت اثر خواهد گذاشت. [...] جنگ درازمدت به ویژه جنگ تدافعی مستلزم تشکیلات و سازماندهی اضافی علاوه بر واحدهای اصلی ارتش است.

چنانچه این واحدها و سازماندهی های جدید ازنظر آموزش و آمادگی فکری و روحی به سطح خوبی نرسند، اثر منفی بر ارتش خواهد گذارد. من وقتی از آموزش سخن می گویم به انضباط شدید نظامی بر دیگر امور اولویت می دهم. اگر انضباط نباشد. فرماندهان قدرت فرماندهی و صدور دستورات را از دست خواهند داد. [...]

ما می بینیم که به یک گردان تانک که در جبهه فلان تیپ تمامی آمادگی ها را برای حمله متقابل داشته است به طور ناگهانی مأموریت آن به حمله در جبهه یک تیپ دیگر که به هیچ وجه از آن شناسایی ندارد، تغییر یافته است و این امر برای ما مشکلات بسیار و شاید خسارات سنگینی به بار آورد و شاید چنین واحد یا سازمانی نتواند به هدف های خود تحقق بخشد و

علت آن کمبود روحیه و معلومات رزمی نیست، بلکه عدم فراهم بودن زمان و فرصت های مناسب برای آمادگی لازم جهت انجام مأموریت می باشد.

فرماندهان باید از واردعمل کردن واحدها و سازمان هایی خارج از بخش های خود در شب به هنگامی که از حضور آنها در بخش مذکور مدتی نگذشته باشد، دوری کنند و من این موضوع را که به طور عملی در نبردهای ارتش ما ازطرف برخی از فرماندهان اجرا شده مستدل می کنم تا از اینجا از آنها انتقاد کنم.»

البته ضمانت اجرایی این نوع آموزش ها نیز چوبه "دار" کاشته شده برای فرماندهان و افراد خاطی بود. صدام در پاسخ به سؤال خبرنگار اشترن مبنی بر علت اعدام ۳۰۰ نفر از نظامیان بلندپایه عراق، تعداد آنها را ۳ نفر و جرمشان را عمل نکردن به وظیفه نظامی اعلام کرد. البته پیش از این هم، خبرهای فراوانی در این دوره و دوره های گذشته درباره تشکیل جوخه های اعدام در پشت رده های بعد از خط مقدم یا واگذاری اختیار محاکمه صحرایی به فرماندهان نظامی برای بازداشتن افراد از فرار یا عقب نشینی منتشر شده بود.

علاوه براین گونه اقدامات، ارتش عراق در یک فراخوان عمومی دانشجویان مقیم خارج را با ضرب الاجل ۱۵ روز برای خدمت زیر پرچم فراخواند؛ در داخل نیز علاوه بر آنکه هیچ گونه ترخیصی برای سربازانی که دوره خدمتشان پایان نیافته، وجود نداشت، در یک فراخوان عمومی افراد احتیاط ۳۴ ساله نیز به خدمت فراخوانده شدند و برای پیداکردن فراریان از خدمت علاوه بر صدور دستور جست وجوی خانه به خانه، فعالیت نیروهای سازمان امنیت عراق برای یافتن آن دسته از این افراد که در کویت به سر می برند، تشدید شد.

در حوزه اقتصاد نیز عراق وضعیت مناسبی نداشت؛ طبق گزارش رسانه ها، عراق تا آن زمان ۴۵ میلیارد دلار از کشورهای عربی خلیج فارس کمک های مالی دریافت کرده بود، ولی باتوجه به قطع صدور نفت عراق از خلیج فارس و بندر بانیاس سوریه، محدودشدن فروش نفت آن کشور از ۵/۳ میلیون بشکه در روز (قبل از تجاوز به ایران) به ۴۰۰ تا ۶۰۰ هزار بشکه در روز ازطریق بندر اسکندریه ترکیه و نیز وجود طرح های توسعه ای و جنگ پرخرجی که عراق درگیر آن بود، درآمدهای نفتی به هیچ وجه برای این کشور کافی نبود، زیرا طبق اعلام رسانه های غربی، عراق در خوش بینانه ترین برآوردها روزانه ۶۰۰ هزار بشکه نفت می فروخت و حداقل برآورد مخارج نظامی این کشور نیز یک میلیارد دلار در هر ماه بود و با درنظرگرفتن قیمت حداکثر ۳۴ دلاری نفت، توازن مالی عراق تنها در بخش نظامی حدود ۴۰ درصد کمبود ارزی را نشان می داد و به همین دلیل خبرهای فراوانی از کاهش ذخیره ارزی عراق از ۳۰ تا ۴۰ میلیارد دلار به ۵ تا ۷ میلیارد دلار حکایت می کرد.

صدام حسین باتوجه به این اوضاع، سال میلادی ۱۹۸۳ را سال صرفه جویی اعلام کرد و درپی آن

منابع خبری غربی مطالب فراوانی را درخصوص نامناسب بودن اوضاع اقتصادی عراق و تلاش این کشور در جلب منابع جدید ارزی اعم از فروش اوراق قرضه، خرید وام های درازمدت و... انتشار دادند.

۱۴. کمک های مالی و آمادی کشورها به عراق

در این دوره بخشش های ارزی کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس برای کمک به عراق و ارسال انواع کمک های آمادی به وسیله کامیون ازطریق سه کشور اردن، عربستان و کویت همچنان ادامه داشت. علاوه براین، برخی خبرها حاکی از سرمایه گذاری عراق برای بازسازی، توسعه و گسترش بندر عقبه اردن و جاده مواصلاتی این بندر به داخل خاک عراق بود.

اعلام پشتیبانی های چندین باره مقامات مصر از عراق و اقدام آن کشور در فروش انواع سلاح ها به عراق، ادامه فروش سلاح های هواپیماهای میگ ازطرف شوروی و میراژ ها و بالگردها و انواع سلاح های پدافند هوایی فرانسوی به آن کشور و اقدام اتریش در فروش توپ های برد بلند به عراق ازجمله موضوعاتی است که در روزهای مختلف اخبار آنها درج شده است.

همچنین بعد از اقدام دولت امریکا در حذف نام عراق از لیست کشورهای حامی تروریسم - که درحدود یک ماه قبل از شروع این دوره صورت گرفت - تمایل دو کشور برای برقراری روابط نزدیک با هم، به نحوی محقق شد. روزنامه امریکایی فیلادلفیا به نقل از یک دیپلمات امریکایی نوشت: «عراقی ها خواستار تماس های بیشتری با امریکا هستند.» این روزنامه همچنین از کاهش تبلیغات ضد امریکایی در رسانه های عراق خبر داد و با اشاره به حضور مؤسسات اقتصادی امریکایی در نمایشگاه تجاری بغداد، این امر را شروع خوبی برای ارتباط دو کشور خواند.

در اواخر این دوره نیز امریکا تسهیلات نظامی و اقتصادی در اختیار عراق قرار داد؛ شرکت هلیکوپترسازی هوگس اعلام کرد با فروش ۶۰ فروند بالگرد به عراق موافقت کرده است، وال استریت ژورنال و دیلی اکسپرس ضمن اشاره به پیشرفته بودن این بالگردها و قابلیت نصب موشک و انواع توپ بر روی آنها از تحویل آنها در اوایل آذرماه خبر دادند. دو روز پس از اعلام شرکت هوگس، وزارت خارجه امریکا نیز اعلام کرد با فروش این بالگردها به عراق مخالفت نخواهد کرد.

وزارت کشاورزی امریکا نیز از اعطای تسهیلاتی به ارزش ۲۱۰ میلیون دلار برای خرید غله به عراق خبر داد.

آنچه این گونه اقدامات دولت امریکا را در این دوره مهم جلوه داد، دستگیری و حمایت از کشوری بود که دوران بحرانی و متلاطمی را سپری کرد و در صحنه بین الملل این حرکت معنی دار، باتوجه به شرایط زمانی، برای عراق بسیار تعیین کننده بود و شاید معنی دارترین حرکت سیاسی امریکا به شمار می رفت که تکلیف کشورهای حوزه خلیج فارس همچون عربستان، کویت، امارات و... را برای تداوم کمک های نقدی و آمادی شان به عراق، روشن کرد.

ص: ۳۵

۱۵. بررسی نشست وزیران نفت کشورهای عضو سازمان اوپک

در اواخر این دوره نشست سالانه وزرای نفت کشورهای عضو سازمان اوپک در شهر وین اتریش برگزار شد. قبل از شروع اجلاس، کالدرون برتی وزیر نفت ونزوئلاـ که از کشورهای تأثیرگذار اوپک است، به ایران آمد. وی که قبلاً با کشورهای کویت و عربستان هم رایزنی هایی کرده بود، درباره تثبیت قیمت نفت به ازای هر بشکه ۳۴ دلار و کاهش فروش نفت کشورهای عضو اوپک به سطح ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز، با مقامات ایرانی گفت و گو کرد و به نظر می رسید با دستیابی به توافق ضمنی، ایران را ترک کرد. بااین حال، اختلاف نظرها بر سر کاهش تولید نفت عربستان سعودی از ۷ میلیون به ۵ میلیون بشکه در روز، همچنان در دستور کار ایران قرار داشت. ایران همچنین خواهان تثبیت قیمت نفت، کاهش سطح تولید کشورهای عضو اوپک و افزایش سهمیه نفت صادراتی خود از یک میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه به ۳ میلیون بشکه در روز بود.

برخلاف عربستان که قیمت نفت را تابع نوسانات پولی و تورمی کشورهای غرب به حساب می آورد، ایران معتقد بود که منافع کشورهای تولیدکننده نفت باید اصلی ترین مؤلفه در تعیین قیمت نفت باشد و سهمیه فروش نفت کشورهای عضو اوپک نیز باید براساس جمعیت، میزان ذخایر نفتی، نیاز به ارز و فروش سنتی تعیین شود.

گفت و گوهای وزیران نفت اوپک به مدت ۲ روز، فقط به تعیین سقف تولید کشورهای عضو درحد ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز و تثبیت قیمت نفت در سطح ۳۴ دلار انجامید و سایر موارد ازجمله تعیین سهمیه فروش کشورهای عضو و کاهش میزان صادرات نفت عربستان به نتیجه نرسید، هرچند که رسانه ها خبرهایی منتشر می کردند مبنی بر اینکه عربستان براثر فشار کشورهای عضو، به طور ضمنی و غیر رسمی پذیرفته است میزان صادرات نفت خود را از ۷ میلیون(۱) به ۵/۵ میلیون بشکه کاهش دهد.

یونایتدپرس درباره نقش ایران در این امر اعلام کرد: ایران پس از یک دوره رکود که براثر انقلاب و حمله عراق به وجود آمده بود، بار دیگر نفوذ خود را باز می یابد. دیگر کشورهای این سازمان با درخواست ایران برای افزایش حداقل میزان تولید همدردی کردند. این کشورها همچنین با ایران هم عقیده بودند که کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس ازجمله عربستان سراسر کویری که پول نقد بسیار و جمعیت اندک دارد، باید تولید خود را کاهش دهند تا کشورهای پرجمعیت که نیاز بیشتری به توسعه دارند، سهم بیشتر از بازار نفت را به دست آورند و شاید گفته های زکی یمانی وزیر نفت عربستان، مبنی بر اینکه "اوپک درحال فروپاشی است"، عکس العمل ناشی از نارضایتی کشورش باشد، این درحالی بود که سیدمحمد غرضی وزیر نفت

۱- میزان اعلام شده رسمی صدور نفت عربستان ۷ میلیون بشکه است، درحالی که در محافل نفتی میزان صدور نفت عربستان تا ۱۱ بشکه در روز نیز برآورد می شد.

ایران، با رضایتمندی از روند شکل گیری وضعیت جدید در اوپک اعلام کرد: «نسبت به سال گذشته با آنچه که گذشته است در اوپک و در آن موقعیتی که عربستان ۱۱ میلیون بشکه نفت به بازار تزریق می کرد و باعث زحمت های بسیاری برای تولیدکنندگان نفت و بالاخص جمهوری اسلامی بود، الآن یک وضع بهتری داریم. وقتی یک کسی سیاست هایش از بین می رفته یا یک دستگاهی سیاست هایش به تزلزل می افتاده، فکر می کرده که کل دستگاه به تزلزل افتاده است.

[این] دقیقاً به این مفهوم است که دیگر عربستان سعودی نمی تواند سیاست های خود را تحمیل بکند و یکه تاز میدان و تعیین کننده قدرت و خط و مشی باشد و ما هم قبول داریم که دراین زمینه عربستان سعودی شکست خورده و بایستی که یک چنین اظهاراتی بکند. ولی احساس بنده این است که اوپک بسیار با قدرت تر از روزهای سال گذشته در این موقع بوده است و الآن پرقدرت تر است.»

۱۶. بررسی نشست وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس

در دوره قبل (کتاب بیست و یک روزشمار) اجلاس سران کشورهای عضو اتحادیه عرب با حضور تقریباً کلیه رؤسای جمهور و پادشاهان و امرای کشورهای عضو این اتحادیه و حتی حضور غیر منتظره صدام حسین پانزدهم شهریور ۱۳۶۱ در شهر فاس مراکش برگزار شد. کشورهای عضو این اتحادیه در بیانیه پایانی اجلاس ضمن حمایت از عراق، ایران را به استفاده از ماده ۶ منشور اتحادیه عرب (دفاع جمعی کشورهای عربی از یک کشور عرب که مورد حمله قرار گرفته) تهدید کرده بودند.

در دوره کتاب حاضر نیز اجلاس کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس که در آن کشورهای عربستان، کویت، عمان، بحرین، امارات و قطر عضویت دارند، برگزار شد. قبل از تشکیل جلسات سران این شورا، سفارت جمهوری اسلامی ایران در امارات بیانیه ای منتشر کرد و در آن ضمن اشاره به قدرت و جایگاه ایران در منطقه، تأثیرگذاری و اهمیت ایران در معاملات و ترتیبات امنیتی منطقه را یادآور شد.

باتوجه به اینکه بعد از نشست فاس، ایران در منطقه سومار مبادرت به اجرای عملیات مسلم بن عقیل کرده بود و بخش هایی از خاک عراق را در اختیار داشت، انتظار می رفت که در این نشست، کشورهای عربی حوزه خلیج فارس گام های عملی بیشتری در حمایت از عراق بردارند؛ خصوصاً آنکه صدام حسین در آستانه تشکیل این اجلاس در گفت وگو با مجله آلمانی اشترن نشان داده بود که توقع زیادی از این اجلاس دارد. وی گفته بود: «عده زیادی از پادشاهان و رؤسای کشورهای عربی اعلام کرده اند که برای کمک به عراق حتی حاضرند لشکر اعزام کنند و من اطمینان دارم که آنها به قول خود وفا خواهند کرد.» و باتوجه به این نوع اظهارات و موضع گیری ها بود که رویتر اعلام کرد: «انتظار می رود جنگ، اصلی ترین بحث در

کنفرانس سران باشد.» آسوشیتدپرس هم خاطرنشان کرد: «این کنفرانس ممکن است در آخرین تلاش قبل از به اجرا درآوردن منشور دفاع مشترک به منظور کمک به عراق، هیئتی را به ایران و عراق اعزام بدارد، ولی نتیجه جلسات متعدد این شورا چیزی نبود که صدام را راضی کند.»

آسوشیتدپرس دراین باره گزارش داد: صدام از نتیجه اجلاس سران ۶ کشور شورای همکاری خلیج فارس ناخرسند است. رادیو بغداد نیز اعلام کرد: حمایت اعضای شورا تنها به حمایت آنها از درخواست عراق برای صلح محدود شده است.

خبرگزاری جمهوری اسلامی در بررسی نتایج اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس اعلام کرد: تنها دستاورد کنفرانس ایجاد صندوقی با سرمایه ۲ میلیارد دلار بود که برای آن تبلیغات فراوانی شد.

۱۷. تلاش های انجام شده برای برقراری صلح بین ایران و عراق

پس از رایزنی های بسیار - که قبل از آغاز دوره این کتاب انجام شده بود - سرانجام هیئت منتخب سازمان کنفرانس اسلامی برای هفتمین بار، اول آبان وارد تهران شد.

این هیئت متشکل از وزیر امور خارجه گینه، معاون دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی و عضو کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین بود که در سفری یک روزه به تهران وارد شد. اعضای هیئت مذکور به همراه سفرای گینه، عربستان، ترکیه، پاکستان و کاردار مالزی با تقدیم متن پیام احمد سکوتوره رئیس کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی، درباره امکان برقراری آتش بس و صلح بین دو کشور با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور (وقت)، دیدار کردند. در این دیدار دیدگاه های مسئولان ایران مبنی بر عقب نشینی متجاوز از سرزمین های اشغالی، پرداخت غرامت به ایران و تنبیه متجاوز به عنوان شروط اصلی ایران برای هرگونه همکاری با این هیئت به اطلاع آنان رسید.

هیئت منتخب سازمان کنفرانس اسلامی سپس برای دیدار با مقامات عراقی عازم بغداد شد. باتوجه به مواضع قبلی عراق در تن ندادن به خواسته های منطقی ایران، سکوتوره رئیس کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی گفت که تلاش های کمیته حسن نیت این سازمان به بن بست رسیده است. بااین حال، وی در بیانیه رسمی که به مناسبت پایان مأموریت هفتم انتشار داد، اعلام کرد که این کمیته برای رسیدن به صلح به نتایج مثبتی رسیده است. تناقض موجود در اظهارات شفاهی و مفاد بیانیه سکوتوره مورد توجه رسانه ها قرار گرفت و برخی انتشار بیانیه با نگرش مثبت را بازگذاشتن راهکارهایی برای آینده توصیف کردند.

پس از انتشار این بیانیه، رئیس جمهور نامه ای (تقریباً بی سابقه) خطاب به احمد سکوتوره نوشت و در آن از اینکه هیئت منتخب برخلاف اظهاراتش قبل از سفر به تهران، هیچ طرح جدیدی را ارائه نکرده بود، گلایه کرد. همچنین در این نامه به مواضع شخصی احمد سکوتوره و سایر اعضا که در

دیدارها و گفت وگوهای خصوصی به برحق بودن مواضع ایران اذعان کرده اند، اشاره شده بود.

در همین ایام، عراق که به هنگام تجاوز به خاک ایران در شهریور ۱۳۵۹، قرارداد۱۹۷۵ الجزایر را باطل و بی اعتبار خوانده بود، اعلام کرد که این قرارداد را مجدداً به رسمیت می شناسد. این گونه برخورد عراق با عهد نامه های رسمی با واکنش ایران مواجه شد؛ علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، اعلام کرد که قراردادها نباید بازیچه جانیان و قدرت طلبان باشد و یک روز قطعنامه را پاره کند و خواهان تسلط یک جانبه بر اروندرود باشد و روز دیگر از این خواسته چشم بپوشد، درحالی که در همین ادعای خود نیز صداقت ندارد، زیرا عراق علاوه بر آنکه هم اکنون مناطق وسیعی از ایران را در اشغال خود نگه داشته است، قطعنامه۱۹۷۵ را آن گونه که خود می خواهد تفسیر می کند.

درپی این اقدام عراق، اغلب رسانه های جمعی با جانب داری از عراق به اظهارنظر دراین باره پرداختند؛ ازجمله رویتر که اقدام مجدد عراق در پذیرفتن قرارداد۱۹۷۵ و چشم پوشی از مالکیت یک جانبه بر اروندرود را نشانه ای از تعدیل در مواضع عراق خواند و این اقدام را حاصل تلاش هیئت منتخب سازمان کنفرانس اسلامی دانست درحالی که به هیچ نشانه و سندی دراین باره اشاره نکرد.

پس از پایان بی نتیجه سفر هیئت منتخب کنفرانس اسلامی به تهران، رسانه های خارجی همچنان خبرهایی را که اغلب جنبه تبلیغاتی داشت و محور آن ادامه فعالیت های سیاسی برای میانجیگری بین دو کشور بود، منتشر می کردند؛ تمایل کشورهای حاشیه خلیج فارس برای دخالت دادن شوروی در امر صلح و درخواست آن کشور برای وادارکردن کشورهای چپ عرب (الجزایر و سوریه) برای تحت فشار قراردادن ایران برای پذیرش صلح ازجمله این اخبار بود.

همچنین فهد شاه عربستان در سفر بی سابقه ای به الجزایر با مقامات این کشور دیدار کرد، رسانه های غربی موضوع اصلی گفت وگو های وی را جنگ ایران و عراق و تلاش برای ترغیب الجزایر به قبول میانجیگری بین این دو کشور اعلام کردند.

امکان دخالت الجزایر در این امر و ایفای نقش میانجیگری در مناقشه ایران و عراق به قدری جدی بود که برخی نشریات منطقه ای آن را بهترین و مطمئن ترین راه برای پایان بخشیدن به جنگ بین ایران و عراق توصیف کردند؛ ازجمله روزنامه کویتی الرای العام که نوشت: «اعراب آشکارا به اقدام فوق العاده الجزایر برای متوقف کردن جنگ تکیه کرده اند.» از سوی دیگر، خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از سفیر ایران در کویت، اعلام کرد که عربستان یکی از شرکای عراق در جنگ علیه ایران است و او نمی تواند در صلح شریک باشد. آن کشور به دنبال ازبین بردن خط مشی الجزایر است.

در اواخر این دوره آقای هاشمی رفسنجانی با تکمیل مطلبی که پیش تر مطرح کرده بود راه هرگونه اقدامات تبلیغاتی تحت عناوین صلح خواهانه را برای عراق و سایر کشورهای عربی مسدود کرد. وی در ۱۰ آبان گفته بود که ما اصل میانجیگری را پذیرفته ایم، ولی اعلام می کنیم

که هرکس می خواهـد اقـدام کنـد اگر پیشـنهاد جدیـدی نـدارد اقـدام نکنـد، زیرا تکرار حرف هـای سابق بی فایـده است. وی در تکمیل این سیاست در ۲۹ آذرماه خطاب به حبیب شـطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسـلامی که خواهان سفر به تهران به منظور میانجیگری بود، گفت: «ما از اینکه آقایان به ایران بیاینـد و حرف تازه ای نداشته باشـند و بعـد بروند مصاحبه کنند خسـته شده ایم، اخطار کردیم که اگر حرف جدیدی نداشته باشند نیایند.»

جـالب آنکه در ایـامی که سیاسـتمداران طرف دار عراق و رسـانه هـای غربی به نوعی در حمایت از اقـدامات صـلح جویانه (!) عراق بر شـدت فعالیت خود افزوده بودنـد، نیویورک تایمز خبری را منتشـر کرد که دربردارنـده جنبه های ناسازگار با شـعارهای موجود صـلح جویانه بود و به نحوی از نگرش زورگویانه مقامات عراقی خبر می داد. به نوشته این نشریه: طارق عزیز معاون نخست وزیر عراق و عضو شورای مرکزی حزب بعث، گفته است که اگر ایران به پیشنهاد صلح پاسخ ندهد ممکن است عراق بار دیگر بخش هایی از خاک ایران را اشغال کند.

ص: ۴۰

روزشمار جنگ شنبه ۱ آبان ۱۳۶۱ ۵ محرم ۱۴۰۳ ۲۳ اکتبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ ایران و عراق آرام تر از روزهای گذشته است و نیروهای دو طرف تحرک قابل ملاحظه ای ندارند. تبادل آتش، تهاجم چند فروند بمب افکن و اقدامات ایذایی و پدافندی، ازجمله فعالیت های عادی دو طرف است که به طور معمول انجام می شود.

بیشترین تبادل آتش توپخانه و ادوات در منطقه عمومی عملیات رمضان(۱) و محدوده منطقه عملیات مسلم بن عقیل انجام می شود و در دیگر مناطق نیز با شدت کمتری ادامه دارد.(۲)

مهم ترین اقدام نیروی هوایی ارتش عراق در این روز، تجاوز چند فروند هواپیمای بمب افکن این کشور به حریم هوایی آبادان است که پس از مواجهه با آتش پرحجم پدافند هوایی ایران، مجبور به ترک منطقه و بازگشت به داخل کشور عراق شدند(۳) شلیک توپخانه ها و خمپاره اندازهای یگان های ارتش عراق به شهر آبادان، موجب آتش گرفتن یک خانه مسکونی و بخشی از نخلستان های حاشیه شهر شد.(۴)

یکی از فرماندهان ارتش ایران اعلام کرد از آغاز عملیات مسلم بن عقیل تاکنون، گروه های مین یاب، بیش از پانزده هزار مین از نوع بشکه ای ضدتانک، ضدنفر و کششی را در مناطق آزادشده در این عملیات، کشف و خنثی کرده اند.(۵)

براساس یک گزارش اطلاعاتی، کشورهای عربستان و قطر، امروز ۴۷ کامیون به کشور عراق فرستادند که ۷ دستگاه آن حامل مین های ضدتانک و ضدنفر و ۴۰ دستگاه دیگر حامل مهمات گوناگون و موشک بوده است.(۶)

امروز ۲۱ نفر از مردم عراق که از اهالی خانقین، بغداد، سلیمانیه و نجف بودند، از مرزهای شرقی عراق وارد خاک ایران شدند و از جمهوری اسلامی ایران تقاضای پناهندگی کردند.(۷)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۳، اهواز، به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۸/۱۳۶۱، ص۲، باختران، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - مأخذ ۱، ص۳، سنندج.
۳- مأخذ ۱.
۴- روزنامه کیهان، ۱/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.
۵- مأخذ ۲، بخش اول، به نقل از فرمانده لشکر ۸۱ زرهی.
۶- سند شماره ۰۱۷۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۲، تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۱، ص۵؛ و - سند شماره ۱۲۵۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان، شماره ۳۳۶، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.
۷- روزنامه اطلاعات، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۴، باختران.

۱

روزنـامه کیهـان، در شـماره امروز خود، گزارشـی از کمک های ارسال شـده به جبهه ها منتشـر کرد. طبق این گزارش، در چنـد روز گذشـته، کمـک هـای نقـدی و غیرنقـدی بسـیاری ازطرف مردم، نهادها و ادارات اسـتان های آذربایجان شـرقی، آذربایجان غربی، مازنـدران، باختران، خراسان، همدان، کردسـتان، خوزسـتان، مرکزی، کرمان، چهارمحال وبختیاری و تهران و شـهرهای قزوین، قم، قوچان، شاهین شـهر، دیواندره، بیرجنـد، خمینی شـهر، سـمنان، کـازرون، کامیـاران، شاهرود، بم، سـیرجان، تکاب، اشـنویه، گرگان، آباده و تنکابن، به جبهه ها فرسـتاده شـده است.(۱)

این روزنامه، همچنین به کمک های ایرانیان خارج از کشور اشاره کرد و نوشت: دانشجویان ایرانی عضو انجمن اسلامی در شهر لیل فرانسه، ۲ تن دارو و پوشاک برای کمک به آسیب دیدگان جنگ تحمیلی و سیل زدگان شهر تهران جمع آوری کردند.(۲)

۲

فعالیت گروه های مسلح غیرقانونی در استان های کردستان و آذربایجان غربی همچنان ادامه دارد و امروز، درگیری هایی میان آنها با نیروهای دولتی ایران در شـهرهای کامیـاران، مریوان، مهابـاد، بوکان، سـردشت، اشـنویه و سـنندج رخ داد. مهم ترین نگرانی مسـئولان نظامی و انتظامی ایران، گسـترش دامنه بخشـی از این فعـالیت هـای تروریسـتی به شـهرهای مرکزی ایران است که کشف و ضـبط یـک کـامیون مواد منفجره در تهران، بر این نگرانی افزود.

در محور کامیاران - مریوان گروه های مسـلح غیرقانونی، ساعت ۱:۴۵ بامداد، به پایگاه نسـناز حمله کردند. در این درگیری ۵ نفر از نیروهای خودی شهید و چند نفر زخمی شدند و مهاجمان ۷ قبضه اسلحه را با خود به غنیمت بردند.(۳)

در محور مهابـاد - بوکـان، در ارتفاعـات مشـرف به روسـتای شـکم دریـده، نیروهـای مسـلح غیرقـانونی، به نیروهای تأمین جاده حمله کردنـد؛ بلافاصـله نیروهای کمکی برای مقابله با نیروهای مهاجم به محل اعزام شدند. در این درگیری نیروهای مهاجم متحمل تلفات بسـیاری شدند. از سربازان تأمین نیز ۲ نفر شهید شدند.(۴)

در حمله چته های حزب دمکرات به پایگاه ربط در شـمال شـرقی سردشت، که ۵ ساعت و نیم طول کشـید، یک سرباز شهید شد و تعدادی از مهاجمان کشته یا زخمی شدند.(۵)بنا به یک گزارش، تعداد کشته شدگان دشمن، ۱۶ نفر بوده است(۶)

در اشـنویه، عناصر گروه های مسلح غیرقانونی، با آر.پی.جی۷ به منزل یکی از پیش مرگان کُرد مسـلمان حمله کردنـد. این حمله تلفات جانی نداشت، ولی به منزل مسکونی وی خساراتی وارد شد. پس از تحقیقات، ۳ مظنون دستگیر شدند.(۷)

در حوالی چناره سنندج براثر انفجار مین، ۲ سرباز مجروح شدند(۸)

۱- مأخذ ۴، ص۱۴.

۲- مأخذ ۴، ص۱.

۳- سـند شـماره ۳۵۸۳۰۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: بولتن خـبری روزانه، از اطلاعـات و بررسـی هـای سیاسـی تـأمین قرارگـاه حمزه سیدالشهدا به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۵/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۳.

۴- سـند شماره ۱۰۴۸۰۲ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، معاونت اطلاعات سـپاه پاسـداران شـماره ۱۷۱، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱،

ص۵؛ و – سند شماره ۳۵۰۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (واحد طرح و برنامه عملیات) به فرماندهی سپاه، ۴/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۵- همان، بخش دوم.

۶- سند شماره ۱۱۳۱۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه ۵، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص۲، به نقل از قرارگاه حمزه.

۷- مأخذ ۷، ص۱۴، ارومیه، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۸- سند شماره ۱۱۳۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه گزارش های اخبار داخلی، دفتر نخست وزیری، گزارش شماره۶۷، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

نیروهای سپاه پاسداران، یک دستگاه کامیون لیلاند نارنجی رنگ حامل مواد منفجره را که از کردستان وارد تهران شده بود، کشف و ضبط کردند(۱)

نیروهای هیز پیشوای(۲) حزب دمکرات، به یک پایگاه بسیج و سپاه در باجوند،(۳) در محور میاندوآب - مهاباد، حمله کردند که با عکس العمل به موقع نیروهای خودی و مقاومت مؤثر آنها روبه رو شدند. باتوجه به طولانی شدن درگیری و روشن شدن هوا، نیروهای مهاجم، پس از متحمل شدن تلفات سنگین، عقب نشینی کردند. در این درگیری که ۶ ساعت طول کشید، تلفات مهاجمان ۲۰ نفر برآورد شد. از میان کشته شدگان این درگیری، جنازه یکی از سران هیز، یک فرمانده دسته و یک تن از نیروهای عادی، در نزدیکی پایگاه به جا ماند. همچنین، از نیروهای خودی ۳ نفر شهید و ۵ تن زخمی شدند. ۶ قبضه اسلحه، تعدادی سند و مدرک سازمانی و مقداری پول نیز به دست نیروهای خودی افتاد.(۴)

امروز ۲ نفر از افراد مسلح حزب دمکرات، با آوردن یک اسلحه ام۱ و یک کلت کمری، خود را به سپاه سنندج معرفی و تقاضای امان نامه کردند.(۵)

۱

با گذشت بیش از یک ماه از تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در محدوده استان های کردستان و آذربایجان غربی و اجرای برنامه های موفق پاک سازی مناطق وسیع و مهم منطقه غرب کشور، ابراهیم سنجقی، فرمانده این قرارگاه، اعلام کرد: تشکیل قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) و ارتقای آگاهی های مردم مسلمان منطقه غرب کشور در همه حوزه ها نقطه عطفی در حل مشکلات مردم مسلمان مناطق کردنشین غرب کشور است. وی درباره دستاوردهای دوره کوتاه پس از تشکیل قرارگاه گفت: نیروهای اسلام توانستند جنگل های آلواتان را که یکی از مراکز تدارکاتی دشمن بود و همچون "خونین شهر" برای صدام برای ضد انقلابیون اهمیت ویژه ای در تأمین تدارکات آنان از رژیم بعث عراق داشت، در عملیات اخیر تصرف کنند و درنتیجه، بخش عمده خطوط تدارکاتی ضد انقلاب که به وسیله حکومت تجاوزگر صدام تأمین می شد، به کلی قطع شد. این اقدام، ضربه سنگینی به آنان وارد آورد و موجودیت آنها را به ورطه سقوط کشاند. فرمانده قرارگاه حمزه افزود: آزادسازی ۵۰ کیلومتر از بخش عمده جاده راهبردی پیرانشهر - سردشت که مجرای تنفسی ضد انقلاب در منطقه به شمار می رفت، اهمیت راهبردی فوق العاده ای دارد. سنجقی اعلام کرد که برای پاک سازی بقایای عوامل استکبار جهانی در همه محورهای عملیاتی، ازجمله مناطق مهاباد، نقده، میاندوآب،

۱- سند شماره ۰۹۳۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه واحد اطلاعات سپاه (ارتباطات - روابط عمومی ستاد منطقه ۱۰)، شماره ۱۲۰ و ۱۲۱، تاریخ ۱/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- هیز در اصطلاح نظامی اکراد، تقریباً مترادف با گردان است.

۳- پایگاه باجوند یکی از اهداف اصلی عملیات شهید بهشتی بود که در تاریخ ۲۴/۷/۱۳۶۱ به دست نیروهای خودی تصرف شد.

۴- سند شماره ۱۷۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی، ستاد مرکزی سپاه، (طرح و برنامه عملیات، اطلاعات عملیات)، شماره ۴۲، تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳؛ و - سند شماره ۷۳۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به ستاد مرکزی سپاه، ۲/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۰۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت، به فرماندهی منطقه ۵، ۳/۸/۱۳۶۱.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۸/۱۳۶۱، ص ۲، سنندج، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

سننـدج و سـقز، برنامه های گسترده ای تـدارک دیده شده است. وی، سپس درمورد وضـعیت داخلی ضد انقلاب گفت: پس از موفقیت های چنـد عملیـات اخیر، تشـنج زیـادی درون تشـکیلات آنـان مشاهـده شـده است. به دنبال حملات گسترده نیروهای خودی و تصـرف مراکز مهم عملیاتی آنان، دشـمن برای جبران تلفات و ضایعات متحمل شده و جذب نیرو، به حیله جدیدی متوسل شد که موفقیت آمیز نبود. این شکسـت در جذب نیرو، ثابت کرد آنان، به عنایت خداوند منّان، هیچ گونه پایگاهی بین مردم مسـلمان منطقه کردنشین کشور ندارند و مردم از آنها که ضد اسلام عمل می کنند، به شدت متنفرند.(۱)

۱

امروز عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران، ساوه، هشتپر و اهواز، چند عملیات تروریستی اجرا کردند.

در ساعت ۲ بامداد، در شهرک ولی عصر(عج) جاده ساوه، عناصر سازمان مجاهدین خلق، یک جوان بسیجی را با شلیک چند گلوله ژ۳، ترور و شهید کردند.(۲)

در فلکه دوم تهران پـارس در شـرق تهران، چنـد تن از افراد سازمان، که سوار یک خودرو دوج آبی رنگ و یک دسـتگاه شورولت سبزرنگ بودند، با هدف ترور یکی از پاسداران کمیته منطقه۵، پنج گلوله ژ۳ به طرف وی شلیک کردند که به دلیل واکنش سریع این پاسدار، تیرها به وی اصابت نکرد.(۳)

دو نفر از عناصر این سازمان، با یک موتور سوزوکی ۸۰، به یک کارگاه نجاری و کمدسازی در خیابان کمیل تهران (بین خیابان های جیحون و کارون) حمله کردنـد و با شـلیک چنـد گلوله، یکی از افراد داخل کارگاه را از ناحیه سـر هـدف قرار داده، و به شـهادت رساندنـد. ضاربان، سپس موتور را جا گذاشته با یک پیکان کرم رنگ از محل گریختند. یکی از آنان حین فرار به وسیله نیروهای گشت منطقه ۸ شهری، از ناحیه کتف مورد اصابت گلوله قرار گرفت. این افراد موتور را حدود یک ساعت قبل، در چهارراه خرمشـهر، با تهدید و ارعاب از صاحب آن ربوده بودند و خودرویی که با آن گریختند نیز سرقتی بود.(۴) -(۵)

در اهواز، سرنشینان یک اتومبیل سواری، به ساختمان دادستانی این شهر تیراندازی کردند و از محل گریختند. در این حادثه، نگهبان ساختمان به صورت سطحی مجروح شد(۶)

پایگاه مقاومت شهید باهنر، واقع در حوزه هشتپر، هدف تیراندازی عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) خلق قرار گرفت. در این تیراندازی، یک نفر از اعضای پایگاه زخمی شد(۷)

۱- روزنامه اطلاعات، ۱/۸/۱۳۶۱، ص۲، تهران، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا.
۲- سـند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: خبرنـامه سیاسـی و اطلاعـاتی واحـد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۳.
۳- سـند شـماره ۱۰۴۸۰۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش روزانـه واحـد معـاونت اطلاعـات سپاه پاسـداران، نشـریه شـماره ۱۷۰، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۵؛ و - سـند شـماره ۱۱۳۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقـات جنـگ: گزارش امنیـتی منـاطق ده گـانه، از مرکز فرمانـدهی سـپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه۱۰، تاریخ ۱/۸/۱۳۶۱، ص۱، به نقل از مرکز پیام.
۴- مضـروب قبلاً از هواداران سازمان مجاهـدین خلق بود که در اوین توبه کرده و آزاد شـده بود. پس از آزادی، سازمان چنـد بار وی را برای همکاری مجدد دعوت کرده بود. (سـند شـماره ۱۱۳۱۳۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، به فرمانـدهی کل،

آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه۱۰، ۱/۸/۱۳۶۱، ص۳، به نقل از مرکز پیام.)

۵- همـان، بخش دوم؛ و - سـند شـماره ۱۰۳۹۲۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش روزانه معاونت اطلاعات سپاه پاسـداران، بولتن شماره ۱۶۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۶- مأخذ ۲۱، بخش دوم، به نقل از سپاه منطقه.

۷- مأخذ ۲۰، ص۱۲.

خبرگزاری فرانسه از سوئیس اعلام کرد: براساس خبر به دست آمده، خلبان یک هواپیمای غیر نظامی خطوط هوایی ایران، از دولت سوئیس درخواست پناهندگی کرده است. ف. الف(۱)- پس از هفده سال خلبانی در شرکت هواپیمایی ملی ایران، پس از سفر به آمستردام به سوئیس رفته و تصمیم گرفته است که دیگر به ایران باز نگردد(۲) درپی پناهنده شدن این خلبان(۳) که با یک فروند هواپیمای مسافربری با ۷۰ سرنشین، با پروازی عادی از تهران به آمستردام هلند رفته بود، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد: این گونه افراد از بقایا و پس مانده های وابسته به حکومت طاغوت هستند که در زمان شاه به آنها امتیازات نامشروع داده شده بود و به بی بندوباری ها خو گرفته بودند و اکنون که از این گونه مسائل خبری نیست، به دامن اربابان سابق خویش پناه می برند.

وی افزود: فرار این فرد یا فرار فردی مانند "معّزی"، که خلبان مخصوص شاه بود و بنی صدر و رجوی را از کشور خارج کرد و نیز پیوستن آنان به منافقین (سازمان مجاهدین خلق)، نشان دهنده پیوندی معنی دار بین عناصر فاسد و بی بندوبار و وابسته به حکومت امریکایی شاه با گروهی تروریست است که دستشان به خون صدها کودک، نوجوان، جوان و پیر آلوده است. درواقع، بمب گذاری در محل های پر رفت وآمد و ترور مردم عادی، عملیات به اصطلاح نظامی آنها را تشکیل می دهد؛ حرکاتی که بیان کننده تجمع همه عناصر ضد انقلاب اسلامی در زیر چتر امپریالیسم امریکاست. سخنگوی وزارت خارجه در ادامه اظهار کرد: خلبانان ما از شجاع ترین و فداکارترین خلبانان جهان هستند و صادقانه مشغول خدمت اند در مراسم حج امسال، فعالیت خلبانان ایرانی از سطح استاندارد های بین المللی نیز فراتر رفت که نشان دهنده تعهد و علاقه مندی آنان به انقلاب اسلامی است و اقدامات معدودی فاسد، نخواهد توانست خدشه ای به اعتبار دیگر خلبانان متعهد ما وارد کند.(۴)

ص: ۴۵

۱-

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره۲۱۸، تاریخ ۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۰، خبرگزاری فرانسه، ۱/۸/۱۳۶۱.

۳- وعاتی، ضمن طرف داری از سازمان مجاهدین خلق گفت: به دلیل کافی نبودن کادر فنی متخصص، هواپیماهای شرکت هواپیمایی ملی ایران مصونیت کافی ندارند. همچنین وی با "ک. ج" که چندی قبل به فرانسه پناهنده شده بود (به کتاب ۲۱ روزشمار ۲۴/۷/۱۳۶۱ مراجعه شود)، دوستی نزدیک داشته و بنابر شواهد موجود، در ارتباط مستقیم با یکدیگر اقدام به فرار کردند. و هر دو نیز بلافاصله، حمایت و پیوستگی خود را به سازمان مجاهدین خلق در خارج از کشور اعلام کردند. (سند شماره ۲۱۳۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت امور خارجه، بولتن خبرها و نظرها، شماره ۴، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۷.)

۴- مأخذ ۱۹، ص۱۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۱

امروز، در ملاقات حاج سیداحمد خمینی فرزند امام، با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، گفت وگوهایی درباره صلح با عراق انجام شد. آقای هاشمی دراین باره می نویسد: «احمد آقا آمد... و راجع به شرایط صلح با عراق مذاکره کردیم. امام گفته اند که با صدام صلح نمی کنیم، ولی با شرایطی، آتش بس و متارکه جنگ را می پذیریم.»(۱) همچنین تعدادی از نمایندگان مجلس، با دعوت فرماندهان نظامی به مجلس، مخالفت خود را با صلح اعلام کردند. این نمایندگان، فرماندهان نظامی را به مجلس دعوت کرده بودند که درباره مخالفتشان با صلح مذاکره کنند. آقای هاشمی درباره نظر این گروه می نویسد: «در مجلس گروهی می گویند که تا سقوط صدام و ایجاد حکومت اسلامی در عراق، جنگ را ادامه دهیم.»(۲)

۲

جلسه سیداحمد خمینی با آقای هاشمی رفسنجانی

امروز هیئتی به نمایندگی از سازمان کنفرانس اسلامی وارد تهران شد. هدف این هیئت، تسلیم پیام احمد سکوتوره رئیس جمهور گینه و رئیس کمیته حسن نیت منتخب سازمان کنفرانس اسلامی به رئیس جمهور ایران و مذاکره مجدد با مقامات ایرانی برای دستیابی به صلح است. در

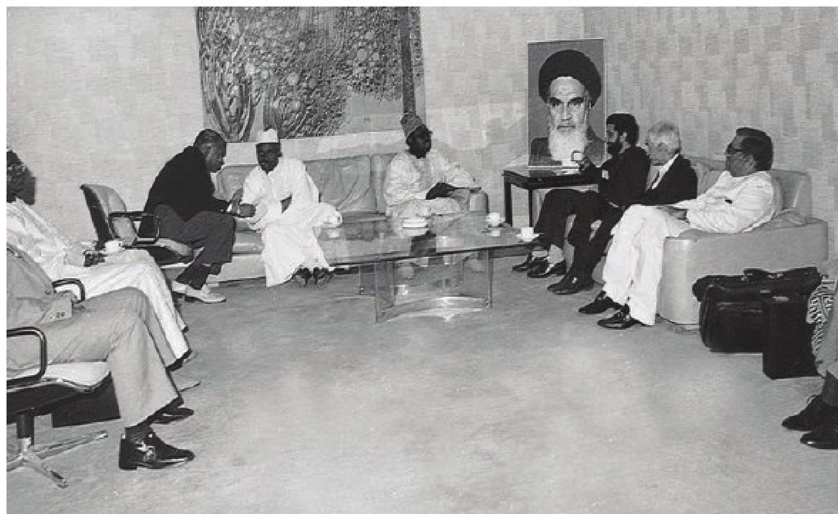

۱- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص ۲۸۷.

۲- همان، ص ۲۸۷.

هیئت منتخب سازمان کنفرانس اسلامی، مصطفی نیاسه وزیر خارجه سنگال (سرپرست هیئت)، عبدالله توره وزیر خارجه گینه، ارشاد الزمان معاون دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، محمود لبادی عضو کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین و سفیران کشورهای گینه، عربستان سعودی، ترکیه، پاکستان و کاردار مالزی در کشور عربستان شرکت دارند.(۱)-(۲) اعضای هیئت مذکور، پس از پایان مذاکرات با وزیر خارجه ایران، براساس برنامه تعیین شده، بعدازظهر امروز با آیت الله خامنه ای رئیس جمهوری اسلامی ایران، ملاقات کردند.

مذاکرات اعضای هیئت کنفرانس اسلامی با وزیر خارجه

در این دیدار، پس از تقدیم پیام کتبی احمد سکوتوره به رئیس جمهور ایران، درمورد پیام و پیشنهادات سازمان کنفرانس اسلامی بحث و تبادل نظر شد. در ادامه این دیدار، رئیس جمهور ایران با تأکید بر اصول اساسی جمهوری اسلامی ایران برای پذیرش صلح، یعنی "بازگشت ارتش متجاوز عراق به مرزهای پیش از جنگ"، "پرداخت غرامت های حاصله در حمله عراق به ایران" و "تنبیه متجاوز"

۱- احمد سکوتوره رئیس جمهور گینه و رئیس هیئت میانجیگری سازمان کنفرانس اسلامی است که از سفر خود منصرف شده و درعوض، تعدادی از وزیران خارجه و سفیران چند کشور اسلامی را به ایران فرستاد. دراین باره، در کتاب خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی آمده است: «تلفنی با رئیس جمهور مذاکره کردم که معلوم شد [احمد] سکوتوره که بنا بود بیاید، خودش نیامده و درعوض، وزرای چند کشور واسطه آمده اند و پیام آورده اند. قرار شد که بعد از ملاحظه پیام، در امر جواب مشورت شود.» (پس از بحران، کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، دفتر نشر معارف، چاپ اول: تهران، ۱۳۸۰، ص۲۸۷.)

۲- مأخذ ۱۹، ص۱.

گفت: «متجاوز نه فقط ازنظر ما، بلکه ازنظر بسیاری از اعضای سازمان کنفرانس اسلامی، مشخص و آن عراق است. این متجاوز، دو سال است که وارد خاک ما شده و هنوز هم بخشی از سرزمین های ما در دست اوست و البته باید به شما مژده بدهم که این مقدار را هم مثل بقیه سرزمین هایی که در تصرف این متجاوز بود، از دست آنها بیرون خواهیم آورد.» آیت الله خامنه ای افزود: «واقعیت این است که یک کشوری به تحریک دولت های بزرگ و ذی نفوذ در منطقه، برای خاموش کردن شعله این انقلاب، به کشور همسایه خود (ایران) حمله کرد؛ هزاران نفر را به خاک و خون کشید و میلیاردها خسارت وارد آورد و با این کار خود، ابرقدرت ها را شادمان کرده است؛ یعنی دل همان قدرت هایی را شاد کرده است که این انقلاب برای به خاک مالیدن بینی آنها مشتعل شده بود.»

خروج هیئت کنفرانس اسلامی از ایران با بدرقه وزیر خارجه

رئیس شورای عالی دفاع ادامه داد: فاجعه بزرگی که در کنار این تجاوز به وجود آمده، این است که ابرقدرت ها با مشغول کردن دو نیروی عظیم نظامی با یکدیگر سبب شده اند تا مسئله بزرگ فلسطین به فراموشی سپرده شود و عملاً با فاجعه گریه آور و خجالت بار لبنان و فلسطین همکاری کرده اند. رئیس جمهور ایران در پایان، با اشاره به این موضوع که ما از حقوق به حق خود هرگز صرف نظر نمی کنیم، گفت: «امروز به ما گفته می شود که شما از حقوق ملت خود، که درعین حال حقوق ملت

فلسطین و لبنان نیز می باشد، به سود متجاوزی تحریک شده، صرف نظر کنید. من به صراحت می گویم که این یک حق شخصی نیست که من از او بگذرم؛ این حق ملت ماست.»

این هیئت پس از گفت وگو با رئیس جمهوری ایران، تهران را به قصد جده در عربستان ترک کرد(۱) درپی این امر، حبیب شطی دبیرکل کنفرانس اسلامی که در جده حضور داشت، اعلام کرد در پایان گفت وگوهایش با اعضای کمیته، به همراه سکوتوره به تهران و بغداد خواهد رفت.(۲)پس از این ملاقات آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، اعلام کرد: کمترین خاصیت این گونه سفرها، آشنایی هیئت ها با حقایق جنگ است و ما همیشه این هیئت ها را پذیرفته ایم، اما هیچ گاه از خواسته های به حقمان عدول نکرده ایم و نخواهیم کرد.

محسن نوربخش، رئیس کل بانک مرکزی:

نرخ تورم به ۱۵/۶٪ کاهش یافت.

وی افزود: رئیس جمهور نیز در ملاقات با این هیئت، با اشاره به اینکه دولت جمهوری اسلامی ایران خواهان ادامه جنگ نیست، استقرار صلح را تنها درصورت تأمین همه خواسته های به حق و حقوق تضییع شده جمهوری اسلامی میسر دانست(۳)

۱

نرخ تورم در سال ۱۳۵۶ تا ۳۰درصد هم رسید، اما در سال ۱۳۶۱، به ۶/۱۵درصد کاهش یافت و این موفقیت بزرگی برای ماست؛ چراکه در چنین شرایطی توانسته ایم قیمت ۳۱۷ قلم کالا را با این نرخ کنترل کنیم. این مطالب بخشی از سخنان دکتر محسن نوربخش رئیس کل بانک مرکزی ایران در مصاحبه اختصاصی با روزنامه کیهان است. وی در این مصاحبه، میزان تورم ایران را با کشورهایی که ازنظر اقتصادی وضعیت مشابهی داشتند، مقایسه کرد. نوربخش در بخش دیگر این مصاحبه، با اعلام درآمدهای نفتی ایران از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۱، به کم شدن درآمدهای ارزی در سال ۱۳۵۹ و تأثیر تغییرات قیمت در ساختار اقتصادی اشاره و آن را بررسی کرد و راهکارهای مسئولان کشور در اولویت دادن یا ایجاد محدودیت ها در برخی بخش های اقتصادی برای مهار

۱- روزنامه کیهان، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۳.

۲- مأخذ ۴، ص۲۰.

۳- مأخذ ۳۰، ص۱۳.

بحران ارزی را توضیح داد. رئیس بانک مرکزی، همچنین اهمیت حیاتی سرمایه گذاری ناشی از درآمدهای نفتی را یادآور شد و مرحله فعلی را مرحله پس از بحران ارزی دانست. وی نیمه دوم سال ۱۳۶۱ را بازگشت به دوره عادی ارزی و اقتصادی - اجتماعی معرفی کرد و از مردم خواست با پرهیز از مصرف گرایی در تسریع این امر سهم بیشتری داشته باشند. متن این مصاحبه در ضمیمه این گزارش درج شده است.(۱)

۱

میرحسین موسوی نخست وزیر، در مصاحبه با واحد مرکزی خبر، درباره ادعای مقامات رژیم صهیونیستی مبنی بر فروش اسلحه به ایران؛ دلایل شکل گیری این نوع شایعات و تبلیغات؛ پیشنهاد دولت عراق برای پذیرش هزار خانواده از اسیران ایران در خاک عراق(۲) و آخرین وضعیت بارگیری کشتی ها در جزیره خارک، توضیحاتی داد. نخست وزیر در جواب این سؤال که «سفیر اسرائیل در امریکا بار دیگر ادعای فروش سلاح ازسوی رژیم صهیونیستی به ایران را مطرح نموده، هدف از اعلام مجدد این شایعه چیست؟» گفت: «پس از موضع انقلابی مجلس شورای اسلامی و دولت که اعلام کردند، اگر امریکا وجهی را که باید به سازمان بین المللی انرژی اتمی بپردازد، پرداخت ننماید، جمهوری اسلامی ایران حاضر است این پول را بپردازد؛ طبیعتاً باید منتظر چنین تبلیغاتی ازسوی محافل صهیونیستی و امپریالیستی علیه جمهوری اسلامی باشیم. به نظر من، این موضع گیری، دولتمردان امریکا و رسانه های گروهی وابسته به آنها را دیوانه کرد و شروع به انتشار حرف هایی [می کنند] ازجمله، عنوان می کنند که ایران سهمیه خود را به سازمان بین المللی انرژی اتمی پرداخت نکرده است و یا خبر دیگری را درمورد فروش اسلحه از اسرائیل به ایران، به نقل از سفیر رژیم صهیونیستی، در امریکا انتشار می دهند. مطالبی که جلب توجه می کند و از وازدگی نیروهای استکباری می تواند سرچشمه بگیرد، آن است که آنها در این خبرها ماهیت خود را افشا کرده اند؛ به طورمثال خبرگزاری آلمان غربی در خبر خود، این جمله را می آورد که البته اسرائیل هیچ گاه هدف اصلی ایران را ازنظر دور نداشته و یهودیان، خود می دانند که رژیم ایران آزادی اورشلیم [بیت المقدس] را بر روی پرچمش نوشته است.

۱- مأخذ ۴، ص۲.

۲- بخش فارسی رادیو بغداد، در خبری اعلام کرد که دولت این کشور، در ۱۰ روز اول محرم، هر روز تا یک هزار خانواده ایرانی را به شروط ذیل در این کشور می پذیرد: الف) افراد هر خانواده از ۴ نفر تجاوز نکنند؛ ب) سن افراد بیش از ۶۰ سال و کمتر از ۱۴ سال نباشد؛ ج) محل ورود از دو منطقه مرزی بدره - مهران و فکه - دزفول باشد و از هر نقطه ۵۰۰ خانواده جابه جا شوند؛ د) تعیین وسایل حمل ونقل به عهده عراق باشد؛ ه-) ایران نیز به همین تعداد عراقی را برای زیارت امام رضا(ع) بپذیرد؛ و) درصورتی که ایران از پذیرفتن عراقی ها خودداری کند، پیشنهاد عراق به قوت خود باقی خواهد بود. (واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۹/۷/۱۳۶۱، صص ۳ و ۴، رادیو بغداد (فارسی)، ۲۸/۷/۱۳۶۱.)

آنها تحت این جمله، خصومت عمیق خود را با نظام جمهوری اسلامی نشان می دهند و درحقیقت، با این جمله نشان می دهند که تا چه اندازه به خطر نظام ما برای سرنگونی رژیم اشغالگر قدس پی برده اند. در این خبر، توجه به دو نکته لازم و مهم است: اولاً تکیه روی یهودی هاست و بحث از صهیونیسم نیست؛ برای اینکه وانمود کنند کشور اسرائیل مورد حمایت مذهب و دین یهود است. صهیونیست های چپاولگر و ایادی امریکا از طرف دیگر، سعی کرده اند با این ترتیب تحریکی در افکار عمومی جهان علیه ایران به وجود بیاورند که طبیعتاً به طور منطقی و فطری همه مردم با انگیزه های نژادپرستانه مخالف هستند. درصورتی که نظام ما همیشه مخالفتش را با صهیونیسم اعلام کرده و اسرائیل را به عنوان غده سرطانی - همان طوری که رهبر انقلاب فرمودند - ترسیم کرده است.» نخست وزیر افزود: «به هرحال من فکر می کنم با این اظهارنظر، اسرائیل[ی ها] برای همیشه به شایعاتی که آنها می پراکنند و به طور وسیع نیز روی آن سرمایه گذاری کرده بودند، پایان دهند. او [سفیر اسرائیل] به صورت ابلهانه ای نقش اسرائیل را در ایجاد این تلفات نشان داده است. جالب اینجاست که در خبر دیگری به نقل از آسوشیتدپرس عنوان شده که اظهارات سفیر اسرائیل نخستین اظهارنظر در مربوط کردن معامله تسلیحاتی با تلاش مشترک امریکا و اسرائیل برای سقوط آیت الله خمینی است. ارنس سفیر اسرائیل، همچنین گفته است که رهبر انقلاب اسلامی ایران، خواهان نابودی اسرائیل و پس گرفتن بیت المقدس برای جهان اسلام است. باتوجه به این مسائل من فکر می کنم که رسانه های گروهی ما باید این مسئله را برای مردم باز کنند و همچنین سفارتخانه های ما دقیقاً این نکته را به عنوان سندی که خود دشمن به ما داده، مورد بررسی و ارزیابی قرار دهند و درارتباط با کشورها و دیپلمات های مختلف، این موضوع را وسیله ای برای نشان دادن گرایش های انقلابی نظام جمهوری اسلامی برای براندازی رژیم صهیونیستی قرار دهند.» نخست وزیر درباره هدف سخنان اخیر صدام در همین خصوص گفت: «اینها یک رشته به هم پیوسته است و همچنین اظهارنظر ارنس نشان دهنده حمایت محض این فرد می تواند باشد. ما در اینجا دقیقاً می بینیم اینها با اینکه تعهدهای دقیقی داشتند که با متهم کردن جمهوری اسلامی ایران به خرید اسلحه از اسرائیل، کشور ما را در افکار عمومی مستضعفان جهان آسیب پذیر جلوه دهند، با گفته این مقام رسمی اسرائیل، سرمایه گذاری عظیم و کاری را که حدود یک سال و نیم بر روی نقشه های خود انجام داده بودند، تمامش بر باد می رود. نخست وزیر، درمورد اعلام رژیم عراق که به مناسبت ایام محرم هزار خانواده ایرانی را برای زیارت اماکن متبرکه می پذیرد به شرط اینکه سن آنها بیش از ۶۰ سال و کمتر از ۱۴ سال باشد، گفت: نظام صدام هم اکنون در داخل موردهجوم و فشارهای عمیقی سیاسی است و برای اینکه تسکینی در میان افکار عمومی ملت عراق به وجود بیاورد و ایران را جنگ طلب قلمداد نماید، کوشش می کند از این حربه ها استفاده نماید، ولی این حیله ها دیگر رنگی ندارد. وی افزود: جمهوری اسلامی ایران بارها

اعلام کرده که حاضر است کلیه خانواده های اسرای عراقی را بپذیرد، ولی رژیم بعثی عراق از مسئله سرباز زده، زیرا کاملاً احساس کرده است این موضوع می توانـد به تنش عمیقی در داخل عراق منتهی شود و کل نظام بعثی صـدام را مورد تهدیـد جـدی قرار دهد.» نخست وزیر افزود: «مطرح کردن پـذیرش این هزار خانواده در این شـرایط - که ماه محرم است و مردم مسـلمان عراق نیز با نظام جمهوری اسـلامی همـدردی می کننـد و به آن علاقه دارنـد - کوششـی است که در نظر ملت عراق، نظام صـدام را نظام متدین و علاقه مند به مسائل و شـعائر مذهبی جلوه می دهنـد، ولی ایـن حرکـت سـستی است و از اهـدافی که در پشت این حرکـت دنبـال می شـود، ملت عراق کاملاًـ آگـاه می باشـد.» نخست وزیر درمورد وضـعیت جزیره خارک و نحوه بارگیری کشتی ها در آن جا گفت: «ما هم اکنون درزمینه صادرات بهترین وضع ممکن را داریم و من در همین جا اعلام می کنم که تمام تشـبثات عراق دراین زمینه نتوانسـته کاری صورت بدهـد و یقیناً کاری هم نمی توانـد صورت بدهـد.» وی افزود: «ما همیشه گفته ایم که کشور ما قبل از اینکه بر این امر [درآمـد حاصل از صادرات نفت] متکی باشـد، بر اعتقاد و ایمان متکی است.» و در پایان گفت: «این جریان نفت نیست که یک ملت را به پیروزی می رساند، بلکه ایمان یک ملت بیدار است که آنها را قادر می سازد که در قبال همه توطئه های استکباری، به وسعت جهان بایستد و سر خم نکنند و بر همه مشکلات غلبه نمایند.»(۱)

۱

نماینده صـلیب سرخ جهانی در دیدار با نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در دفتر اروپایی سازمان ملل متحد در ژنو، ضمن آگاه کردن او از یادداشتی مبنی بر به شهادت رسیدن دو نفر از اسرای ایرانی و مجروح شدن ۱۲ نفر دیگر در اردوگاه های عراق، اظهار کرد که صلیب سرخ جهانی به طور رسمی دراین زمینه تحقیق می کند.

سخنگوی وزارت امور خـارجه ایران، در واکنش به این خـبر گفت: شـهادت دو نفر از فرزنـدان امت اسـلامی در زنـدان هـای عراق و مجروح شـدن تعـداد دیگری از اسـرا، موضوعی نیست که بـا یـک اظهارتـأسف بتوان به سادگی از آن گـذشت. شایسـته است این فاجعه، همه آزادی خواهان جهان را برانگیزد و وجـدان های خفته به اصـطلاح طرف داران حقوق بشـر را بیـدار کنـد که رژیم عراق چگونه ضـمن نقض آشـکار مقررات بین المللی، اسـرای جنگی را مجروح می کند و به قتل می رساند. وظیفه سازمان صـلیب سـرخ جهانی است که دولت عراق را به اتهام این جنایت هولناک، مؤاخذه، محکوم و سـرنوشت ۱۲ اسـیر مجروح و دیگر اسـرای ایرانی را روشن کند. وی همچنین تأکید کرد که حکومت عراق، پس از حـدود دو مـاه، صـلیب سـرخ جهانی را از وقوع این جنایت آگاه کرده است؛ درحالی که طبق ماده ۱۲۱ کنوانسیون ژنو درمورد اسـرای جنگی، این گونه موارد می بایست بلافاصله اطلاع داده شوند(۲) درهمین حال، پیتر هوک مدیر بخش اجرایی کمیته بین المللی صلیب سرخ، امروز با دکتر فیروزآبادی سرپرست و دبیرکل هلال احمر ایران، دیداری

۱- مأخذ ۳۰، ص۱۴.

۲- مأخذ ۱۹، ص۱۲.

داشت، هدف از این دیدار، گفت وگو درمورد وضعیت اسرای عراقی و ایرانی اعلام شد. دکتر فیروزآبادی درمورد چگونگی رسیدگی به اسرای عراقی در ایران گفت: «رهبر ایران و ائمه جمعه به مسئولان، رسیدگی به اسرا را سفارش می کنند که با اسرا دوستانه و برادرانه رفتار نمایند و مسئولان نگهداری اسرا، همه تلاش خود را به کار می برند تا در حد امکانات موجود، به اسرا خدمت کنند. ما مایلیم اسرا با فرهنگ انقلاب اسلامی آشنا شوند و اردوگاه های ما برای آنها کلاس درس باشد. جمهوری اسلامی در برخورد با مردم غیرنظامی، نهایت احتیاط را نموده و دستور صریح داریم که با مردم غیر نظامی و شهرها کاری نداشته باشیم. ما تنها در مقابل نظامیان مهاجم دفاع می کنیم؛ اما متأسفانه دولت عراق هیچ کدام از این موارد را رعایت ننموده و مناطق غیرنظامی بمباران شده، افراد غیر نظامی حتی پیرمردها، پیرزن ها و کودکان را به اسارت گرفته است؛ حتی وسایل امدادی و درمانی ازجمله بیمارستان ها و آمبولانس ها و هلیکوپترهای هلال احمر را منهدم نموده و پرستاران و پزشکان و امدادگران ما را به اسارت گرفته و [این فجایع را] از دید نمایندگان کمیته صلیب سرخ پنهان نگه داشته است و بسیاری از کسانی که اسامی آنها قبلاً اعلام شده و یا صدای آنها از رادیو عراق شنیده شده است، عراق از نشان دادن آنها به کمیته صلیب سرخ خودداری نموده که نمونه روشن آن برادر تندگویان است که هیچ گونه اطلاعی از ایشان در دست نیست. ما در کنفرانس مانیل هم مطرح کردیم که باید پی راه حلی باشیم برای کسانی که حاضر به اجرای مقررات ژنو نیستند و این باید ضمانت اجرایی داشته باشد که اگر کسی نخواست به تعهدات عمل نماید، تصمیمی درباره اش گرفته شود.»(۱)

۱

خبرگزاری فرانسه درباره نتایج سفر پیتر هوک مدیر بخش اجرایی کمیته بین المللی صلیب سرخ جهانی به ایران و دیدار وی با مقامات ایران گزارش زیر را منتشر کرد: «پیتر هوک مدیر فعالیت های علمی کمیته بین المللی صلیب سرخ، امروز به دنبال یک دیدار چندروزه از تهران، که طی آن با مقامات ایرانی، فعالیت های کمیته مذکور در چارچوب جنگ ایران و عراق را مورد بررسی قرار داد، ایران را ترک کرد. هوک به خبرگزاری فرانسه گفت: دیداری که چند روز قبل از یک سفر مشابه به بغداد صورت گرفت، ضروری بود، زیرا در چارچوب کار کمیته بین المللی صلیب سرخ درمورد جنگ، ازنظر مدت و تعداد قربانیان، صورت گرفته است. این مقام صلیب سرخ، هنگام اقامت در تهران، با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، دیدار و گفت وگو کرد. هوک خاطرنشان کرد: این امر - که این دیدارها صورت گرفته است - عامل مثبتی می باشد بر نگرانی های ابرازشده و جو گفت وگوها برای رعایت کنوانسیون ژنو یک عامل رضایت بخش است. به نوشته مطبوعات ایرانی، وضعیت محمدجواد تندگویان

۱- مأخذ ۳۰، ص۲، به نقل از دکتر فیروزآبادی سرپرست جمعیت هلال احمر ایران.

وزیر نفت ایران - که نهم آبان ماه ۱۳۵۹ به وسیله عراقی ها اسیر شد - در دیدار هوک با آیت الله خامنه ای مورد بررسی قرار گرفته است. دراین حال، هوک به خبرگزاری فرانسه گفت: وزیر نفت ایران یکی از قربانیان این جنگ است و وضعیت او و همچون دیگر قربانیان جنگ، موجب نگرانی کمیته بین المللی صلیب سرخ می باشد. هوک سپس درباره نوشته مطبوعات ایران مبنی بر تکرار پیشنهاد ایران برای دیدار اقوام اسرای جنگ، گفت که صلیب سرخ به مذاکره ادامه می دهد. جزئیات چنین اقدامی که در کنوانسیون ژنو پیش بینی نشده است - ولی مانع از چنین ملاقاتی نیست - باید به وسیله طرفین درگیر مورد موافقت قرار گیرد.»(۱)

۱

صدام حسین امروز برای قدردانی از نیروهای عراقی به آنها نشان رافدین اهدا کرد و به همین مناسبت به سخنرانی پرداخت. برجسته بودن نیروهای ارتش عراق در جامعه و تمایز آنها با دیگران، حتی در شکل بنای گور آنان؛ چگونگی روش های عقب نشینی؛ یادآوری اهمیت ایستادگی و مقاومت نیروهای تحت امر و تشویق این نیروها برای روحیه دادن به فرماندهان بالادست برای پایداری بیشتر آنها و... از مهم ترین موضوعات سخنرانی صدام حسین بود که رادیو صوت الجماهیر، آن را نقل کرد. گزارش این رادیو به شرح زیر است:

«رئیس جمهور فیلد مارشال صدام حسین، صبح امروز در مقر حزب بعث سوسیالیست عرب، شاخه سامره، به گروهی از رزمندگان دلیر نشان رافدین و مدال شجاعت اعطا کرده است. آقای رئیس جمهور فیلد مارشال، در جمع این گروه، سخنانی ایراد کرده و گفته است شما گروه دیگری از رزمندگان دلیر ارتش عراق هستید و شما واقعاً خسارت سنگینی به دشمن وارد ساخته اید. عده ای از شما داوطلب هستند؛ لذا مورد توجه رهبری هستید و هنگامی که مردان در نبرد شاخص می شوند، باید در زندگی نیز شاخص باشند و حتی کسانی که با امتیاز بر دیگران می میرند، باید گور آنها نیز بر سایر گروه ها ممتاز باشد. روزی خواهد رسید که رسانه های تبلیغاتی و دستگاه های فرهنگی و ارتش، اسنادی تهیه و این وضعیت را به طور برجسته و به عنوان یکی از درس های عمقی نبرد، منتشر سازند و شاید روزی برسد که فرزندان شما بشنوند و یا خود شما فیلمی ببینید و [در آن فیلم] اسامی مردانی [را بشنوید] که یکدیگر را در این موضع علی رغم پیچیدگی و دشواری آن - که شما نیز در آن بودید - صدا بزنند و بر این اساس است که از شما قدردانی می شود. ... مردان در تمامی شرایط سخت و پیچیده، نبرد می کنند و با تمامی دشواری ها و پیچیدگی ها در موضع خود باقی می مانند تا اینکه تصمیم فرماندهی کل به آنها برسد و شما دیدید که در موضع خود پایدار ماندید و به خوبی نبرد و به طور منظم عقب نشینی کردید و خسارات وارده به شما به حمد خدا جزئی بوده است، ولی اگر صفوف شما درهم ریخته شده بود و همبستگی روحی و اداری فیمابین شما از بین رفته بود، شاید نیمی از شما به شهادت می رسیدید و نیمی از باقیمانده مجروح و شاید پنج یا شش نفر سرافکنده باز می گشتند. برخی از سربازان - نه تمامی آنها - که اندک

۱- مأخذ ۲۵، صص ۵ و ۶، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۱/۸/۱۳۶۱.

هستند و اغلب آنها را افراد وظیفه و ذخیره تشکیل می دهند، به خاطر عدم آموزش کافی و به دلیل اینکه به طور شایسته با تعالیم نظامی عجین نشده اند، گاهی با وضع دشوار روبه رو می شوند و فکر می کنند که با عقب نشینی نامنظم، جان خود را نجات می دهند، ولی کسی که به طور نامنظم عقب نشینی کند، زندگی اش لکه دار و سرافکنده باقی خواهد ماند. من می دانم و اطلاع دارم که برخی از واحدهای ثبت شده نزد ما، در مواضع دشوار، به طور نامنظم، یا به عبارتی دیگر عقب نشینی غیر قابل کنترل، داشته اند و مهم ترین شرط عقب نشینی قابل کنترل آن است که دستور عقب نشینی از مقر صلاحیت دار صادر شود و هروقت مقر صلاحیت دار بگوید بدین نحو عقب نشینی کنید، باید به همان نحو رفتار شود. اما کسی که بدون کنترل و فرماندهی عقب نشینی کند، خود را - بدون آنکه بتواند شرافت نظامی خود را به طور لازم و بایسته حفظ کند - درمعرض مرگ قرار می دهد. ... شاید روحیه ها برای یک زمان موقت، به خاطر عاملی از عوامل، متزلزل شود و در اینجاست که نقش مردان برجسته و ممتاز که به سایر برادران اطمینان بخشند، ظاهر می شود و در چنین شرایطی است که فرمانده دسته اگر دید وضع فرماندهان گروهان خوب نیست - به او بگوید قربان - با احترام کامل - وضع ما ممتاز و سلاح ما خوب است و دربرابر چشمان تو نبرد خواهیم کرد تا روحیه او را تقویت کند. ولی راه درست آن است که مافوق به زیردست روحیه بدهد و مافوق نباید از زیردست روحیه بگیرد، بلکه باید برای به وجودآوردن یک حالت جدید از روحیه عالی با او جوش بخورد. ولی مافوق مجاز نیست تصور کند که روحیه از زیردست بگیرد، بلکه باید روحیه را بدهد تا همواره افراد زیردست در روحیه خوبی به سر ببرند.»(۱)

۱

اخبار رسانه ها در این روزها، از کمک های نظامی و حمایت های سیاسی تعدادی از کشورهای اروپایی به عراق، در جنگ علیه ایران حکایت دارد. امروز نشریه ویژه خبرگزاری جمهوری اسلامی در اشاره به سخنان دیروز سفیر دانمارک در مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره موضع جامعه اقتصادی اروپا در جنگ عراق و ایران، نوشت: نماینده دانمارک در سازمان ملل، در سخنانی در مجمع عمومی اعلام کرد که جامعه اقتصادی اروپا در نظر دارد روابط نزدیک خود را با دو کشور متخاصم ایران و عراق و دیگر کشورهای منطقه حفظ کند. به گزارش خبرگزاری رویتر، وی که ازجانب جامعه اقتصادی اروپا سخن می گفت، تأکید کرد که ۱۰ کشور عضو این جامعه، درپی یافتن راه حلی صلح آمیز هستند که براساس اصول به رسمیت شناخته شده و مورد پذیرش جامعه بین المللی ازجمله منشور سازمان ملل متحد باشد. نماینده دانمارک، همچنین یادآور شد که این کشورها باید ضمن توجه به خواسته ها ی دو کشور، تأمین امنیت ایران و عراق را در حوزه حاکمیت و تمامیت ارضی و هویت سیاسی و فرهنگی دو کشور تضمین کنند. وی در ادامه افزود: کشورهای عضو جامعه اروپا آماده اند در اقدامی که برای برقراری دوباره صلح انجام شود، مشارکت و پس از پایان درگیری ها، در بازسازی دو کشور همکاری کنند.(۲)

۱- مأخذ ۲۵، صص ۲۹ تا ۳۱، رادیو صوت الجماهیر، ۱/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره۲۱۷، تاریخ ۱/۸/۱۳۶۱، صص ۳ و ۴، تهران، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۷/۱۳۶۱، به نقل از خبرگزاری رویتر.

۱

خبرگزاری جمهوری اسلامی، با استناد به منابع رسمی دولت یوگسلاوی، از افزایش حدود ۶۰ درصدی صادرات این کشور به عراق در سال جاری خبر داد. طبق آمار رسمی، روابط تجاری یوگسلاوی - عراق در سال جاری افزایش چشمگیری یافته است. براساس گزارش اتاق بازرگانی یوگسلاوی، صادرات یوگسلاوی به عراق در سال جاری میلادی به ۷۰۰ میلیون دلار خواهد رسید که نسبت به سال گذشته، ۱۲۰ میلیون دلار افزایش خواهد داشت. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بلگراد، در ۹ ماه اول سال جاری میلادی، ارزش واردات یوگسلاوی از عراق، با ۶۴ درصد افزایش نسبت به سال گذشته، به ۳۱۴ میلیون دلار رسیده که این افزایش، به طورکلی، به سبب خرید بیشتر نفت از عراق بوده است. یوگسلاوی باوجود افزایش خرید نفت از عراق، همچنان مایل است بر این واردات بیفزاید. براساس برنامه ریزی ها، پیش بینی می شد یوگسلاوی درطول سال جاری، ۵/۳ میلیون تن نفت خام از عراق خریداری کند، اما به دلیل کمبود ارز، با مشکلاتی مواجه شده است. این گزارش نشان می دهد دولت یوگسلاوی، امیدوار است در گفت وگو با هیئت اقتصادی عراق، که به زودی عازم بلگراد خواهد شد، در حوزه گسترش روابط تجاری، به ویژه معاملات نفتی امتیازات جدیدی را به دست آورد. از سوی دیگر، عراق خواستار افزایش صادرات غیر نفتی خود به یوگسلاوی است.(۱)

۲

در یکی از مقاله های روزنامه پرتیراژ اردوزبان مشرق (چاپ پاکستان) آمده است: جنگ عراق علیه ایران، ثابت کرد ایران می تواند در جبهه داخلی و خارجی، امریکا را شکست دهد. سخنان امام خمینی درباره جنگ، مبنی بر اینکه تا وقتی متجاوز شناخته و محکوم نشود، این جنگ ادامه خواهد داشت، یک موضع گیری اسلامی است. این مقاله، با انتقاد از برخی کشورهای اسلامی که ادامه جنگ را ضربه ای به وحدت اسلامی می دانند، نوشته است: کشورهای مذکور، برای مقابله با تجاوز اسرائیل متجاوز به لبنان، امکانات نظامی و مالی کافی در اختیار دارند؛ چرا دربرابر قتل عام فلسطینی ها ساکت مانده اند و چرا هنگام آغاز تجاوز عراق به کشور نوپای جمهوری اسلامی ایران، این فکر را نکردند که گلوله های عراق باید به طرف رژیم صهیونیستی شلیک شود. در پایان این مقاله آمده است: تجاوز به ایران تلفات جانی و خسارات مالی بسیاری به همراه داشته و مشکلاتی را برای انقلاب نوپای اسلامی ایران ایجاد کرده است، باوجوداین، این جنگ ثابت کرد که ملت ایران صلاحیت مبارزه را دارند و می توانند امریکا را در جبهه داخلی و خارجی شکست دهند.(۲)

۱- مأخذ ۲۵، ص۱۴، بلگراد، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۸، ص۳، اسلام آباد، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در این روزها، برخی سازمان های بین المللی و منطقه ای مانند سازمان ملل و سازمان کنفرانس اسلامی، بی توجه به درخواست های ایران، برای یافتن راه حل هایی برای پایان دادن به جنگ دوساله ایران و عراق، تلاش های خود را از سرگرفتند. در این وضعیت، امروز نشریات و خبرگزاری های خارجی، با درج مطالبی به تحلیل برخی بازتاب ها و تأثیرات بیرونی جنگ میان دو کشور پرداختند. و بررسی عملکرد سیاستمداران و نظامیان عراق برای جلب توأمان کمک از کشورهای بلوک شرق و غرب و کشورهای منطقه و نیز تحلیل مواضع ایران از دیگر موضوعات مطرح شده در نشریات و خبرگزاری ها بود. ازجمله خبرنگار خبرگزاری یونایتدپرس درگزارشی از بغداد اعلام کرد: «عراق در جبهه دیپلماتیک به پیشرفت هایی دست یافته است. همسایگان عراق، پادشاهی سعودی، کویت و امارات، حدود ۴۵ میلیارد دلار در اختیار عراق قرار داده اند. اگرچه عراق بر سر حمایت نه چندان آشکار شوروی از ایران، از مسکو دور شده است، ارسال اسلحه از شوروی به عراق، براساس پیمان دوستی بین دو طرف، ادامه دارد. دو کشور عرب اردن و سودان، به درخواست کمک صدام حسین از اتحادیه عرب پاسخ داده اند، لکن یک منبع عراقی گفت: هدف صدام حسین، کسب حمایت نظامی نبوده و بیشتر قصد متقاعدساختن اعراب دراین مورد را داشت که ایران دشمن مشترک آنهاست. پیش بینی این مطلب که وحدت اعراب می توانست به حمله متحد به ایران منجر شود، دشوار است. تلاش های دیپلماتیک عراق می توانست به طور بالقوه، موجب ازدست رفتن بعضی از دوستان اسلامی ایران شود، لکن به متوقف ساختن جنگ منجر نمی گردد، مگر اینکه [امام] خمینی خود شخصاً دستور خاتمه جنگ را بدهد.»(۱) روزنامه فرانکفورتر الگمانیه (چاپ آلمان) نیز با درج مطلبی با عنوان "طرح خاورمیانه ای ریگان میوه می دهد"، روابط عراق و امریکا را بررسی و تأکید کرده که «بغداد درپی روابط بهتر با واشنگتن است.» در بخشی از این مقاله آمده است: «عراق مایل به داشتن روابط بهتر با امریکاست؛ باوجودی که دولت بغداد یکی از معدود دولت های عربی است که هیچ رابطه سیاسی با دولت واشنگتن ندارد، ولی "سعدون حمادی" وزیر خارجه عراق، با "شولتز" وزیر خارجه امریکا، در روز اول اکتبر [نهم مهرماه] در نیویورک ملاقات کرد. در این ملاقات، درباره روابط فیمابین، جنگ ایران و عراق و همچنین اوضاع خاورمیانه صحبت شد.»

نویسنده مقاله در ادامه، به روابط عراق با شوروی پرداخته و نوشته است: «روابط بغداد و مسکو، باوجودی که عراق در سال ۱۹۷۲ با شوروی قرارداد دوستی بست و این کشور مهم ترین فروشنده اسلحه به عراق بود، پرفاصله ماند و حکام بغداد همیشه خط سیاسی خود را تعقیب می کردند. همچنین قبل از تجاوز عراق به خاک ایران در سال ۱۹۸۰ م، رابطه عراق و شوروی بدتر شده بود و

ص: ۵۷

۱- مأخذ ۲۵، ص۳، بغداد - یونایتدپرس، ۱/۸/۱۳۶۱.

دلیل آن، تعقیب و کشتار کمونیست های قدرتمند در عراق؛[(۱)] محکوم کردن تجاوز شوروی به افغانستان و رابطه بد عراق با سایر متحدان شوروی در خاورمیانه مانند سوریه، لیبی و یمن جنوبی بوده است.»

در مقاله، الگمانیه به سیاست عراق مبنی بر نزدیک شدن به امریکا اشاره شده و آمده است: «به نظر می رسد که شرایط عراق برای رابطه بهتر با امریکا تحقق یافته باشد. حمادی قبل از ملاقاتش با شولتز گفت: فکر می کند که امریکا با طرح صلح خاورمیا نه ای اش، قدم مثبتی برای حل مسئله فلسطین برداشته است. حمادی در مصاحبه با یک روزنامه [کویتی] طرف دار عراق به نام الوطن العربی، گفت که رابطه کشورش با امریکا، باوجود نبود رابطه سیاسی در سال های اخیر، بهبود یافته است و این اصل که امریکا از صهیونیست حمایت می کند و نیز یک موضع خصمانه در مقابل اعراب دارد، یکی از موارد مهم بوده و امیدوار است که موضع امریکا به زودی تغییر کند و دراین صورت، ارتباط دو کشور برقرار خواهد شد.» در پایان این مقاله، با اشاره به روابط نزدیک عراق با کشورهای عربی و عربستان و دریافت کمک های مالی هنگفت از آنان و انعقاد قرارداد مرزی با عربستان در سال قبل، آمده است: «همکاری بیشتر عراق با کشورهای عربی و طرف دار غرب، مانند مصر و عربستان و نیز رابطه با متحد دیگر امریکا یعنی اردن، نزدیک شدن این کشور به غرب مخصوصاً امریکا را آسان کرده است.»[(۲)]

ضمیمه گزارش۹: متن مصاحبه دکتر نوربخش درباره نرخ تورم

دکتر محسن نوربخش رئیس کل بانک مرکزی، درباره چگونگی به دست آوردن نرخ تورم در یک جامعه گفت:

«برای به دست آوردن نرخ تورم، معمولاً متوسط افزایش قیمت مجموعه ای از کالاهای ضروری مردم را که در بودجه خانوار تأثیر دارد، در نظر گرفتیم که هر کالا براساس میزان اهمیتی که در بودجه خانوار دارد، ضریب مخصوصی را به خود اختصاص می دهد. به عنوان مثال، مسکن به لحاظ اهمیتش ممکن است در ارزیابی نرخ تورم، در درجه دوم قرار گیرد و مواد غذایی در درجه اول؛ بنابراین، نرخ تورم، ضرایب مختلف دارد. همچنین درمورد کالاهای خرده فروشی، ما ۳۱۷ قلم کالا را در نظر گرفتیم که یک خانواده به طور متوسط مصرف می کند. ضمناً از ۱۲ شهر بزرگ و ۶۲ شهر کوچک نمونه گیری به عمل آوردیم و این روش بدان دلیل است که اگر ما بخواهیم فقط شاخص یک قلم کالاها را و به عنوان مثال سیگار که قیمت آن از ۸ تومان به ۴۰ تومان رسیده، منعکس کنیم، مطمئناً نرخ تورم به دست آمده نرخ تورم گویایی نیست؛ نرخ تورم درواقع باید منعکس کننده تغییر همه کالاها باشد؛ آن هم براساس درجه اهمیت که در بودجه خانوار دارد. ...»

وی افزود: «نرخ تورم با سطح مطلق کالا فرق می کند. وقتی ما می گوییم نرخ تورم به عنوان مثال صفر شده است، این بدان معنا نیست که قیمت کالا کاهش پیدا کرده، بلکه بدین منظور است که اگر قرار بود قیمت کالایی فرضاً از ۱۰ ریال تا پایان سال به ۱۵ ریال برسد، ما توانسته ایم قیمت این کالا را تا پایان سال در همان سطح ۱۰ ریال ثابت نگه داریم؛ یعنی آنچه در مسائل اقتصادی ازنظر مسئولان اقتصادی مهم است، این است که

۱- پس از اتخاذ سیاست تعقیب متجاوز توسط ایران و باور عراق مبنی بر اصرار و تأکید ایران بر استیفای حقوق خود، این کشور ضمن تلاش برای نزدیک شدن به امریکا و کشورهای اروپای غربی، به اصلاح روابط خود با شوروی پرداخت که از آن جمله می توان به ایجاد فضای باز و آزاد برای فعالیت عناصر و جریانات متمایل به شوروی و کمونیست ها در عراق و حتی ارتش این کشور اشاره کرد.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، ۴/۸/۱۳۶۱، صص ۱۱ تا ۱۳، بن، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۸/۱۳۶۱.

سرعت رشد قیمت ها را در مرحله اول کنترل کنند به طوری که قیمت کالا افزایش پیدا نکند؛ بنابراین، اگر شما نتوانید درابتدا سرعت افزایش قیمت را کنترل کنید، مطمئناً نمی توانید کاهش در قیمت آن کالا به وجود آورید. پس این نکته باید توجه شود وقتی صحبت از نرخ تورم به میان می آید و گفته می شود نرخ تورم کم شده، منظور این نیست که قیمت کالاـ کاهش یافته است، بلکه از سرعت افزایش قیمت آن جلوگیری به عمل آمده است و این خود قدم اول است. در سال گذشته، نرخ تورم در کشور ۲۳ درصد بود و براساس آمار قبل از انقلاب در سال ۱۳۵۶، تورم تا ۳۰ درصد هم رسید. وقتی در سال ۱۳۶۱ نرخ تورم به ۶/۱۵ درصد می رسد، ازنظر ما موفقیت آمیز است، چراکه ما در چنین شرایطی توانسته ایم کاری کنیم تا ۳۱۷ قلم کالاـ از اول سال ۱۳۶۱، تا پایان سال ۱۳۶۱ به طورمتوسط بیش از ۱۵ درصد قیمت آن افزایش پیدا نکند. حال اگر قیمت یک کالا - فرضاً زردچوبه - آن طورکه می گویند در بازار تا سیری ۱۰ تومان هم رسیده، این امر به واسطه نابسامانی است که باید در رفع آن بکوشیم و نباید ما را به اشتباه وادارد که سطح این ۳۱۷ قلم کالا بالا رفته است.

رئیس کل بانک مرکزی آن گاه با تشریح نرخ تورم در سایر کشورها و مقایسه آن با کشورمان گفت: «علت اینکه نرخ تورم کشورمان را با سایر کشورها مقایسه می کنیم به خاطر این نیست که بگوییم نرخ تورم در کشورهای دیگر هم بالاـست و بخواهیم با این روش خودمان را گول بزنیم. این امر به خاطر روشن شدن این مطلب است تا کشورهایی که شرایط اقتصادیشان کاملاً شبیه ما است ببینیم نرخ تورم در این گونه کشورها تا چه حد است. کشور مکزیک - [که] ازنظر اقتصادی، اقتصاد متکی به نفت دارد - کشوری است که در روز، ۲/۲ میلیون بشکه نفت صادر می کند. مکزیک ازنظر بازار سرمایه گذاری و جذب سرمایه به واسطه سیاست درهای باز که اتخاذ کرده، توانسته سرمایه گذاری های زیادی را جذب مملکت کند. این امر باید درواقع مشوق تولید شود و قیمت ها را پایین آورد، ولی می بینیم که در این کشور، نرخ تورم بیش از ۹۰ درصد است. بنابراین، ما توانسته ایم نرخ تورم در کشور را باتوجه به مشکلات خاصی که از خارج بر ما تحمیل شده به یک چهارم نرخ تورم در مکزیک برسانیم.»

دکتر نوربخش در ادامه به ریشه یابی مشکلات اقتصادی کشور پرداخت و گفت:

«همان طورکه همه می دانیم، یکی از مهم ترین عوامل و درواقع محور اصلی اقتصاد کشورمان را نفت تشکیل می داده و هنوز هم اقتصاد ما وابسته به نفت و درآمد حاصل از آن است؛ درآمد ارزی حاصل از نفت بوده که معرف و تعیین کننده سایر فعالیت های اقتصادی کشور بوده است. اگر اهرم نفت به اندازه ۱۰ متر بالا برود، سایر فعالیت های اقتصادی نیز ۱۰ متر بالا خواهد رفت و چنانچه ۲۰ متر بالا برود، فعالیت ها به همان نسبت، ۲۰ متر بالا خواهد رفت. از سال ۱۳۵۴ تا سال ۱۳۵۸، یعنی یک سال بعد از انقلاب، قبل از اینکه حکومت به دست خط امام اداره شود، درآمد حاصل از فروش نفت، همیشه از ۲۲ میلیارد دلار بیشتر بوده است (در سال ۱۳۵۴، ۲۲ میلیارد دلار؛ سال ۱۳۵۵، ۲۴ میلیارد دلار؛ سال ۱۳۵۶، ۲۶ میلیارد دلار؛ سال ۱۳۵۷، ۲۳ میلیارد دلاـر و سال ۱۳۵۸، ۲۳ میلیارد دلار درآمد ارزی داشته ایم)، حال اینکه درآمد ارزی حاصل از فروش نفت در سال ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰، به خصوص از زمان تشکیل دولت شهید رجایی، به یکباره نصف می شود و به ۱۳ میلیارد دلار کاهش می یابد. همچنین ذخائر ارزی کشورمان در این سال بلوکه شده و ما منابع آزادی نداشتیم که دست خودمان بگیریم و مصارفمان را برطرف سازیم. در چنین شرایطی دولت مجبور شد تا به منظور حفظ استقلال مملکت، سیاست عدم ورود کالا را اتخاذ نماید و در درجه اول به تأمین اسلحه و مهمات بپردازد. به این خاطر از مهرماه سال ۱۳۶۰، درست یک سال بعد از جنگ، محدودیت شدیدی را در ورود کالا اعمال کرد، به طوری که برای مدت کوتاهی، گشایش هرنوع اعتباری متوقف شد. البته، این محدودیت از سال ۱۳۵۹ ادامه داشت و در سال ۱۳۶۰، به اوج خود رسید و چنانچه چنین سیاستی پیش گرفته نمی شد، دراثر فشار قدرت های خارجی، ذخائر ارزی مملکت سقوط می کرد. در سال ۱۳۶۰، دولت در درجه اول، اولویت را به ورود اسلحه و مهمات اختصاص داد، چراکه اگر تأمین اسلحه و مهمات را برای مقابله با دشمن تأمین نمی کرد، دیگر غذا برای ملت مطرح نمی شد. در وهله بعد، کالاهای اساسی نظیر گندم، برنج، دارو و به طورکلی کالاهای راهبردی در اولویت قرار گرفتند. [در] سومین مرحله، تأمین مواد اولیه صنایع و بعد از آن کالاهای

مصرفی در نظر گرفته شد. پس به این دلیل بود که به عنوان مثال قیمت سیگار بالا رفت؛ برای اینکه ما نمی توانستیم در چنین شرایطی سیگار وارد کنیم. جایی که باید فرضاً یک دلار ارز بدهیم و یک فشنگ بخریم، منطقی نبود که آن یک دلار را بدهیم و یک نخ سیگار بخریم. ما باید در وهله اول دفاع از خود و مملکت را در اولویت قرار دهیم و بعد به سایر احتیاجات روزمره بپردازیم و ما می دانیم که در اسلام وقتی سخن از دفاع پیش می آید، مسلمان حتی از جان خود هم باید بگذرد، چه برسد به احتیاجات عادی. بنابراین، من فکر می کنم مردم به ما حق می دهند تا ابتدا خط تدافعی خود را مستحکم کنیم. بنابراین، می بایست جلو ورود یخچال، گوشت، تلویزیون و به طورکلی مایحتاج ازاین قبیل را بگیریم. هیچ اشکالی نداشت که ما بیاییم و این گونه کالاها را در بازار سرازیر کنیم، اما در آن موقع دیگر خط تدافعی مستحکم نمی توانستیم داشته باشیم.

در سال ۱۳۵۸، ورود کالا شرایط عادی داشت و محدودیتی دراین زمینه وجود نداشت، اما از سال ۱۳۵۹ و به خصوص سال ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ به علت جلوگیری از ورود کالا، میزان واردات به طور مشخص پایین آمد، به طوری که میزان ثبت سفارش - به عنوان مثال برای برنج و حبوبات - در سال ۱۳۵۹، سیر نزولی پیدا کرد و در سال ۱۳۶۰ نسبت به سال ۱۳۵۹، به طور متوسط حدود ۶۱ درصد کمتر سفارش داده شد؛ محصولات غذایی حدود ۴۸ درصد، محصولات معدنی ۴۵ درصد، محصولات صنایع شیمیایی۳۵ درصد، مواد پلاستیک مصنوعی ۴۰ درصد، فلزات معمولی و آهن آلات ۴۰ درصد کمتر وارد شد و به طورکلی، درمجموع، به طور متوسط، سال ۱۳۶۰ نسبت به سال ۱۳۵۹، حدود ۳۲ درصد میزان ثبت سفارش کالا توسط بخش خصوصی کاهش یافت. بنابراین، در شرایط جنگی باتوجه به مسائل اقتصادی خاص جامعه و آن وابستگی به خارج، مجبور بودیم این گونه محدودیت ها را ایجاد کنیم تا خطراتی را که کل استقلال جامعه ما را تهدید می کرد، از بین برود.»

دکتر نوربخش رئیس کل بانک مرکزی، با اشاره به موفقیت های به دست آمده گفت:

«با اعمال چنین سیاستی، ما تا امروز توانسته ایم از سیر نزولی ذخائر ارزی کشورمان جلوگیری کنیم و درحال حاضر، ذخائر ما نه تنها درحال نزول نیست، بلکه سیر صعودی را طی می کند و باز توانسته ایم ذخائری را که از دست داده بودیم دوباره به دست آوریم و در سطح مطلوبی قرار دهیم به طوری که درحال حاضر در شرایطی هستیم که به راحتی می توانیم پیش بینی کنیم که تا پایان جنگ، هزینه های لازم جنگ را می توانیم تهیه کنیم و وقتی سخن از هزینه های جنگ به میان می آید، شامل کلیه هزینه های تسلیحاتی، مواد اولیه و کالاهای اساسی موردنیاز جامعه می باشد. این اقدامی بوده که ما انجام داده ایم و جلو سیر نزولی ذخائر خودمان را گرفته ایم. در کنار این امر مهم، باوجودی که می دانستیم با محدودیت ورود کالا، مطمئناً قیمت ها بالا خواهد رفت و نابسامانی ایجاد خواهد شد، سیاست هایی درزمینه کنترل قیمت اعمال کردیم و این سیاست ها نشان داد که تابه حال موفق بوده ایم.

درحال حاضر، ما مسائل و مشکلات را شناخته ایم و می دانیم به علت تنگناهای خاصی که در بازار کالا هست، یک سری شغل های کاذب ایجاد شده که این شغل های کاذب خودش تشدیدکننده میزان تورم است و به عبارت دیگر تفاوت قیمت سیگار با نرخ رسمی و آنچه در بازار به فروش می رسد می تواند انگیزه ای باشد برای قشر بیکار که جذب شود و من باب مثال، سیگار [را] با نرخ ۸ تومان خریداری [کند] و در بازار به نرخ ۴۲ تومان به فروش برساند و مثلاً با فروختن سه پاکت سیگار، روزانه حدود ۹۰ تومان عایدی داشته باشد و بدین طریق قیمت ها را تشدید کند. درحال حاضر، برنامه توزیع در دست طراحی است و دولت روی آن کار می کند، اما این طور نیست که این موضوع را بشود یک شبه حل کرد؛ پس نیاز به ریشه یابی دارد و ریشه یابی باید انجام و موضوع شکافته شود تا ببینیم که چه کار باید بکنیم تا این انگیزه از بین برود. البته، یکی از راه حل ها در این است که این تفاوت قیمت را آن چنان کم کنیم که آن متقاضی کاذب، از بازار خارج شود که در آن صورت، قیمت کالا به سطح عادی برخواهد گشت و این امر مهم جزء برنامه های دولت است تا کالا را در مسیر خودش و در آن جریان توزیع عادی قرار دهد. این برنامه ان شاءالله با مشخص شدن چهارچوب آن به زودی ازسوی نخست وزیر، اعلام خواهد شد. نکته مهم این است که دولت در فکر این ناهنجاری هاست و با اتکا به منابع خودمان و کمک مردم - به خواست خدا - این ناهنجاری ها از بین خواهد رفت. البته، دولت با آن

دسته از سودجویان که نشسته و منتظرند تا ببینند در کجا ناهنجاری پیش می آید[که] آن را تشدید کنند و درآمد نامشروع کسب نمایند، مبارزه[خواهد کرد] و درصدد شناسایی آنها نیز خواهد بود.

درحال حاضر، با به دست آوردن هر دلار که از نفت عاید ما می شود، اگر سرمایه گذاری مؤثر نکنیم نسل ۲۰ سال آینده ما را نفرین خواهند کرد، چراکه این نفت چیزی نیست که جایگزین شود و ما اگر از یک دلار حاصل از فروش نفت سرمایه گذاری مؤثر نکنیم که آن سرمایه گذاری ایجاد آن یک دلار را نکند، درواقع ثروت خود را از دست داده ایم و نسل آینده هیچ وقت ما را نخواهد بخشید. مصارف جنگی، مصارفی نیست که دائماً برای ما وجود داشته باشد. وقتی به مرحله ای رسیدیم که تثبیت[وضعیت] سیاسی و نظامی ما مسجل شد، مطمئناً آن هزینه ها صرف سرمایه گذاری خواهد شد تا تأمین درآمد نسل آتی را بنماید. البته، سیاست دولت هم بر این مبنا نیست که مردم را همیشه درحالت تنگنا و فشار قرار دهد. بنابراین، نیازهای اساسی مردم به نحو مطلوبی که رفاه مصرف کننده تأمین شود، ازسوی دولت فراهم خواهد آمد. منتهـا، این امر نیاز به زمان دارد که البته نه زمان دراز، بلکه ان شاءالله با رفع مشکلات و نابسامانی ها که درحال حاضر مقدار زیادی از آن رفع شده، صورت خواهد گرفت.

وی اضافه کرد: کنترل و گذشتن از این بحران ارزی که سال گذشته ما را تهدید می کرد، خطر کمی هم نبود. تمام کشورهای خارجی نشسته بودند تا براساس پیش بینی های نوبری و بنی صدر ملعون ببینند ما در چه زمانی زنگ ورشکستگی را به صدا درخواهیم آورد. آنها مرتب در روزنامه های خارجی اعلام می کردند که ما تخت طاووس و یا چه ها را فروخته ایم، چون اصلاً برای آنها باورکردنی نبود باتوجه به امکانات موجود و هزینه های جنگی و وابستگی های اقتصادی و نیازهای داخلی، ما چگونه داریم این جنگ را ادامه می دهیم و چگونه مردم به زندگی خود ادامه می دهند و این فقط به دلیل قبول محدودیت های موجود بود که مردم پذیرفتند و بدان عمل کردند و فعلاً به خواست خدا، شرایط در مسیر عادی افتاده که در وهله اول گذشتن از این بحران را ما در سیستم بانکی حس می کنیم و در وهله بعد، مردم این موضوع را در زندگی عادی خودشان حس خواهند کرد.»

دکتر نوربخش به عوامل تورم و تبعات روانی آن در جامعه اشاره کرد و گفت: «تورم به حالت مختلف بستگی دارد. که یکی از آنها حالت روانی جامعه است که اگر این حالت روانی از حالت ثبات خارج شود، تشدید مصرف می کند و چنانچه به جامعه آرامش داده شود، وضع به حالت عادی بازخواهد گشت.» وی افزود: در نیمه دوم سال ۱۳۶۱، ما امکان ورود کالای بیشتری را داریم، چراکه خیالمان ازنظر ذخائر ارزی راحت است و همان طورکه گفتم، ذخائر ارزی کشورمان به سطح مطلوب رسیده و ما باید به موازات این موضوع آن حالت روانی جامعه را نیز عادی کنیم.

درحال حاضر، بیش از ۴۰ تا ۵۰ کشتی در بنادر کشور در نوبت تخلیه کالاـ می باشند و این فقط مردم هستند که می بایست با مسئولان همراهی کنند تا مصرف کاذب از بین برود و به غیر از کمک مردم این امر مهم امکان پذیر نیست و نیز مردم ایثارگر و شهیدپرور ایران مطمئن باشند که دولت درصدد است کالاهای ضروری را بیشتر عرضه کند و جلو بازار سیاه و کمبود کالا گرفته شود.»(۱)

۱- مأخذ ۴، ص۲.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲ آبان ۱۳۶۱ ۶ محرم ۱۴۰۳ ۲۴اکتبر ۱۹۸۲

۱

امروز وضعیت عمومی جبهه ها نسبتاً آرام و عادی است و تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشمن ادامه دارد. حجم آتش نیروهای خودی در جبهه مندلی، به دلیل تحرکات نیروهای عراقی، بیشتر از سایر مناطق است و همین موضوع میزان خسارت های ارتش عراق را در این منطقه افزایش داده است.(۱)در مقابل، ارتش عراق شهر آبادان را همچون روزهای قبل، با آتش خمپاره هدف قرار داد که براثر آن ۲ منزل مسکونی تخریب گردید؛ یک ساختمان دولتی در آتش سوخت و یک نفر از مردم آبادان مجروح شد.(۲)یک نفر از نیروهای نظامی عراقی که اخیراً به ایران پناهنده شده است، اظهار کرد: چند روز قبل، ارتش عراق در آن سوی رودخانه اروند، بین نیروهای خود ماسک های ضدگازهای شیمیایی توزیع کرده که نشان دهنده آن است که احتمالاً نیروهای ارتش عراق در آینده، از گلوله های شیمیایی استفاده خواهند کرد(۳)

۲

در ادامه ناآرامی های مناطق کردنشین، افراد شورشی در شهرهای نقده، کامیاران، مهاباد، پسوه و پیرانشهر، در اقداماتی ۸ نفر از نیروهای خودی را شهید و ۹ نفر را مجروح کردند. اخبار رسیده از این مناطق حاکی است:

در محور نقده به اشنویه، نیروهای ژاندارمری هنگام جمع آوری پست های تأمین جاده، مورد حمله چته های حزب دمکرات قرار گرفتند که یک استوار و یک سرباز شهید شدند (۴) و اسلحه آنان نیز به سرقت رفت.(۵)

در محور "کوک دره - ماویانو" در منطقه کامیاران نیز یک خودرو نیسان در کمین نیروهای مسلح غیر قانونی افتاد که درنتیجه، ۲ سرباز شهید شدند و خودرو آنان به آتش کشیده شد. مهاجمان یک تفنگ ژ۳ و تعدادی فشنگ را به سرقت بردند.(۶) در همین منطقه، در محور

۱- روزنامه کیهان، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۳، باختران - خبرنگار کیهان.

۲- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۴، اطلاعیه ۱۰۹۰ ستاد مشترک ارتش.

۳- سند شماره ۱۰۳۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، بولتن شماره ۱۶۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱، ص۵، عراق، ۲/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴۳.

۴- سند شماره ۱۰۴۸۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، شماره ۱۷۱، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ ص۶؛ و - سند شماره ۱۱۳۱۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه، به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه۵، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۵- سند شماره ۱۱۳۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه گزارش های اخبار داخلی دفتر نخست وزیری، گزارش شماره ۶۷، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۶- مأخذ ۳، بخش دوم، ص۱۹.

سیویه - کامیاران نیز یک خودرو لنـدرور سپاه به مینی که نیروهای مسلـح غیر قانونی کار گذاشتـه بودنـد، برخورد کرد. در این انفجار، ۴ نفر شهید و ۵ تن زخمی شدند.(۱)

در محور مهابـاد - سـردشت، یـک خودرو تویوتـا، حامـل تعـدادی از نیروهـای سـپاه، هنگام بازگشت از پایگاه خلیفه، روی مین رفت. خودرو آسیب جدی دید و ۴ نفر از نیروها مجروح و به بیمارستان منتقل شدند.(۲)

در غرب پسوه، عـده ای از عناصـر گروه هـای مسلـح غیرقـانونی، شـبانه به آبـادی گردگشـانه هجوم آوردنـد و همه وسایل موجود در شـرکت تعاونی این روستا را به غارت بردند.(۳)

در قریه گردباسک در جنوب پیرانشهر، ۸ نفر از نیروهای مسلـح غیر قانونی وارد روستا شدند و اهالی را با اسلحه تهدید کردند که در جاده ها مین گذاری کنند.(۴)

۱

درپی آزادسازی قسـمت های وسـیعی از مناطق اسـتان آذربایجان غربی از سـلطه نیروهای ضد انقلاب و شکسته شدن جو ارعاب و وحشت در این منـاطق، مردم مسلـمان کُرد به روسـتاهای خود بـازمی گردنـد. روزنـامه جمهوری اسـلامی، امروز به نقـل از یک مقام مطلع در فرمانـداری سردشت، دراین باره نوشت: درپی آزادشدن بخش ربط و برقراری امنیت در آن، از سه روز قبل تاکنون، حدود ۴۰ کامیون حامل مردم و اثاثیه و لوازم آنان که از مدت ها پیش به دلیل ظلم ضد انقلاب مجبور به مهاجرت شده بودند، به محل های مسکونی آزادشده خود بازگشتند.(۵)

۲

پس از اجرای طرح هـای گونـاگون امنیتی ازجمله طرح مالک و مسـتأجر(۶) در تهران، سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) مجبور شـد نیروهای خود را به شهرسـتان هـا منتقـل کنـد. درپی این انتقـال، عملیـات هـای تروریستی سازمـان در تهران کـاهش یافته است و اقـدامات ایـذایی افراد سازمان، به صورت پراکنده، در برخی شهرستان ها انجام می شود.

در ۱۲ کیلومتری جاده اسالم - خلخال، نیروهای سپاه با عده ای از عوامل مسلح غیر قانونی درگیر شدند که طی آن، چند تن از آنان کشته و ۲ نفر دستگیر شدند. در گزارش این درگیری

۱- سند شماره ۰۷۳۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۷ به فرماندهی کل، قرارگاه حمزه، ۹/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی؛ و - سـند شـماره ۲۷۰۲۵۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نـوبه ای، از طرح و برنـامه عملیـات منطقه۷ (اطلاعـات و عملیـات) به فرماندهی منطقه۷، شماره۲۷، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخـذ ۴، بخش دوم، گزارش منطقه۷، تاریخ ۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سـند شماره ۳۵۰۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۷ به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۳/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.
۲- مأخذ ۴، بخش اول؛ و - مأخذ ۴، بخش دوم، ص۲؛ و - مأخذ ۵، ص۲.
۳- سـند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نوبه ای از قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع)، طرح و برنـامه عملیات به سـتاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۵، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۲.
۴- سند شماره ۳۵۰۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه مقدم لشـکر، محل ارومیه - پیرانشهر، شماره ۵۵، ۷/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۲، ارومیه، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۶- از اوایل مهرماه، برای شناسایی و احراز هویت مستأجران، طرح مالک و مستأجر در شهر تهران و سپس در سایر شهرها اجرا شد. طبق این طرح، مالکان باید هویت و عکس مستأجران ملك خود را در فرمی که در نظر گرفته شده بود، ثبت می کرده و به مکان هایی که دادستانی تعیین کرده بود، تحویل می دادند. این طرح که با هماهنگی دادستانی و سپاه پاسداران اجرا شد، بخشی از تحولات امنیتی را به سود جمهوری اسلامی ایران تغییر داد.

آمده است: «[حمله عوامل مسلح] هم زمان با عبور خودرو حجت الاسلام صادق خلخالی از جاده مذکور بوده است.»(۱)

عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در تهران، یک نوجوان ۱۵ ساله عضو بسیج مستضعفین را ربودند و پس از شکنجه، درحالی که بیهوش شده بود، در حوالی پارک جنگلی شمیران نو رها کردند. پاسداران کمیته وی را پیدا کردند. مشابه این حادثه نیز قبلاً درمورد این نوجوان اتفاق افتاده بود.(۲)

در رشت هم عناصر سازمان مجاهدین (منافقین)، در اقدامی مسلحانه، از بانک ملی جمعه بازار این شهر، ۳۵۰ هزار ریال سرقت کردند. در این واقعه، یکی از مشتریان بانک مجروح شد.(۳)

در بخش هندخاله هشتپر، عناصر این سازمان، پس از سرقت از بانک صادرات، از صحنه گریختند. که هنگام فرار، سه بار تصادف کردند؛ هر بار، با اسلحه، یک خودرو دیگر را سرقت و فرار کردند(۴)

یکی از عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق در شهر قزوین، قصد فروش یک اتومبیل را داشت که صاحب بنگاه متوجه تقلبی بودن شناسنامه وی می شود و به شهربانی خبر می دهد. شخص مذکور دستگیر می شود، ولی پس از انتقال به شهربانی، با خوردن قرص سیانور خودکشی می کند(۵)

در گرگان، نیروهای سازمان مجاهدین خلق، به سمت یکی از افراد سپاه که درحال بررسی وضعیت خانه ای در چهارچوب طرح مالک و مستأجر بود، تیراندازی کردند که فرد پاسدار و یکی از عابران زخمی شدند.(۶)

۱

افزایش آمار دستگیرشدگان گروه های تروریستی، نشان می دهد که هشدارهای مسئولان کشور مؤثر بوده و اجرای طرح های اطلاعاتی، کارآمدی نیروهای امنیتی را افزایش داده است. گزارش های ارسالی دراین زمینه حاکی از این است که:

در ۵ روز گذشته، ۱۲ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در بخش های عملیاتی این سازمان فعالیت داشتند، در تهران دستگیر شدند. ۳ عضو تیم ترور، ازجمله دستگیرشدگان اند. این سه تن، هرکدام مسئولیت انجام دادن چندین ترور را در شهرهای تهران، مشهد و قوچان به عهده داشتند.(۷)

نیروهای سپاه پاسداران، ۱۶ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در شهرهای مختلف (رشت ۳ نفر،(۸) نور ۴ نفر،(۹) شهرکرد ۳ نفر،(۱۰)اردستان ۳ نفر(۱۱) و بندر ترکمن ۳ نفر)(۱۲) دستگیر کردند. گزارش دیگری حاکی است، با تلاش ۴ماهه نیروهای سپاه میبد و یزد، تشکیلات سازمان در این دو شهر متلاشی و تاکنون ۲۵ نفر دراین باره دستگیر(۱۳) شده اند.

ص: ۶۵

۱- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۳۵.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۴، بخش دوم، گزارش منطقه۳، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۵، گزارش شماره ۱۳۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ ۳، بخش دوم، ص۱۳.

۵- مأخذ ۴، بخش دوم، گزارش منطقه یک، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۶- مأخذ ۴، بخش دوم، گزارش منطقه۳، ص۲.

۷- سند شماره ۱۰۳۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، شماره ۱۶۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۸- سند شماره ۱۱۳۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه، به فرماندهی کل، آبان۱۳۶۱، گزارش منطقه۳، تاریخ ۲/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۹- همان، ص۳.

۱۰- سند شماره ۰۷۳۱۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی منطقه۲ به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۱۱- مأخذ ۱۹، گزارش منطقه۲، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۱۲- مأخذ ۴، بخش دوم، گزارش منطقه ۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱.

۱۳- مأخذ ۱۹، گزارش منطقه۲، تاریخ ۲/۸/۱۳۶۱، ص۱.

دو تن از اعضای حزب توده در شمال کشور(۱)یک نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) در شهرستان نور(۲) و یک نفر از اعضای گروه اشرف دهقان در رشت دستگیر شدند.(۳)

درپی اجرای اقدامات ویژه اطلاعاتی، بسیاری از عناصر تشکیلات گروه چریک های فدایی خلق (اقلیت) در اصفهان شناسایی و ۴۵ نفر از آنان دستگیر شدند. در میان دستگیرشدگان، مسئول کمیته ذوب آهن، مسئولان شاخه های کارگری، ادارات، دانش آموزی، دانشجویی و زنان و رابط اصفهان و شیراز حضور داشتند. پس از این اقدام، فردی به نام علی که مسئول امور شهرستان ها و عضو مرکزیت شاخه تهران این سازمان بود برای ترمیم تشکیلات سازمان وارد شهر اصفهان می شود که با هشیاری نیروهای اطلاعات سپاه، در محل قرار دستگیر می گردد. از دستگیرشدگان مقداری امکانات تسلیحاتی به دست آمد(۴)

علاوه بر این افراد، ۸ نفر از عناصر گروه مارکسیستی سهند نیز در اصفهان دستگیر شدند که چند نفر از آنان از اعضای مرکزیت این گروه در شهر اصفهان بودند(۵)

۱

یک نشریه داخلی سپاه، از موفقیت اجرای طرح مالک و مستأجر خبر داد و یادآور شد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای خنثی کردن این طرح و حفظ باقیمانده نیروهایش در داخل کشور، به ویژه در تهران، رهنمودهایی را به آنان داده است. این نشریه می نویسد: اجرای طرح مالک و مستأجر، ضربات سختی به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) زده و در رابطه نیروهای سازمان با یکدیگر، اختلال ایجاد کرده است. سازمان دراین باره به اعضا و هواداران خود هشدار داده است که ضمن حفظ جان خود، تدابیر و هشدارهای زیر را به کار ببندند:

۱. افرادی که زنده مانده اند و مهم هستند، به سرعت به شهرستان هایی که طرح در آنها اجرا نمی شود، منتقل شوند. این افراد می توانند به نیروهای مستقر در جنگل های شمال نیز ملحق شوند.

۲. هواداران یا اعضا می توانند با رعایت مسائل امنیتی، برای مدت محدودی به خانه های اقوام و خویشاوندان خود در شهرستان ها بروند.

۳. اعضا و هواداران می توانند از برخی خانه ها که به اسم افراد معمولی ثبت شده است، به صورت موقت استفاده کنند.

در این نشریه، تحلیل رهبر سازمان مسعود رجوی، از دلایل شکست های سازمان در دستیابی به قدرت و نیز ناکامی در منازعات داخلی، نقل شده است: تحلیل ما درباره وضعیت داخلی جامعه ایران اشتباه بود. تصور ما این بود که اقتصاد کشور درحال ورشکستگی است، ولی تصور ما غلط بود؛ نمی دانستیم که نیروهای اطلاعاتی و امنیتی حکومت چنین توانمندی و تسلطی دارند(۶)

۱- مأخذ ۴، بخش دوم، گزارش منطقه۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۰۴۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، شماره۱۷۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۳- مأخذ ۱۹.

۴- مأخذ ۱۹، گزارش منطقه۲، ۲/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۵- همان.

۶- سند شماره ۱۰۴۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، شماره ۱۸۱، تاریخ

۱۳۶۱/۸/۲۲، صص ۸ و ۹.

۱

محاکمه ۲ تن از عوامل بمب گذاری در میدان امام خمینی - که قبل از انفجار کشف و خنثی شد - در دادگاه انقلاب ارتش آغاز شد. براساس گزارش روزنامه کیهان، در دادخواست متهمان آمده است:

محاکمه عوامل بمب‌گذاری میدان امام در دادگاه انقلاب ارتش

در تاریخ ۷/۵/۱۳۶۱، مأموران آگاهی شهربانی جمهوری اسلامی ایران، در میدان امام خمینی، یکی از پرجمعیت ترین نقاط تهران، یک اتومبیل رنجرور را که ۷۰ کیلو تی.ان.تی. در آن کار گذاشته شده بود، شناسایی، کشف و متهم ردیف یک را - که چاشنی های انفجاری را در زیر لباس های خود پنهان کرده بود - دستگیر کردند. م. ص. الف(۱) اعتراف کرد ضمن تماس با ضد انقلابیون وابسته به حزب دمکرات کردستان، ماشین رنجرور سفیدرنگی را که ۷۰ کیلو تی.ان.تی در آن جاسازی شده بود، تحویل گرفته است تا در میدان امام خمینی منفجر کند. همچنین قرار بوده است وی بعد از این انفجار، کامیون دیگری را که قبلاً به تهران آورده بود، در مقابل وزارت کشور منفجر و در قبال هر دو انفجار، ۲۵۰ هزار تومان دریافت کند. وی، قبل از دو اقدام فوق، ۳۰ هزار تومان

ص: ۶۷

۱- در منبع نام کامل این فرد درج شده است.

پیش پرداخت دریافت کرده بود. غ. ف،(۱) متهم ردیف دوم نیز ضمن آگاهی از وجود مواد منفجره در رنجرور، در رساندن اتومبیل ها به تهران، با متهم ردیف اول همکاری کرده است. وی در قبال این کار مبلغی دریافت کرده بود؛ همچنین در برقراری تماس میان متهم ردیف یک با ضد انقلابیون حزب دمکرات و انتخاب خودروها نقش داشته است.(۲)-(۳)

۱

سفر نمایندگان کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی به تهران و بغداد و تأکید مسئولان ایران به مواضع و اصول خود به عنوان شروط پذیرش پایان جنگ، بازتاب های مختلف و متفاوتی در محافل و مجامع سیاسی داشت. درحالی که مسئولان کشور ایران، پیشنهاد این کمیته را خالی از "راه حل های تازه" خواندند، کشورهای عربی حامی عراق، به انتقاد محتاطانه از برخورد ایران اکتفا کردند.

رئیس جمهور ایران، در مصاحبه ای درباره بی حاصل بودن سفر این هیئت ها؛ نامه احمد سکوتوره به مقامات کشور و شرایط تهران برای پایان جنگ، مطالبی بیان کرد. آیت الله خامنه ای، با اشاره به سفر نمایندگان کمیته حسن نیت به ایران، گفت: «نفوذ امریکا در رفت وآمدهای صلح جهت خاتمه جنگ مؤثر است و بخشی از این رفت وآمدها، به تحریک امریکا صورت می گیرد... [و دلیل] آن هراس پشتیبانان و حامیان عراق [از پیروزی نهایی ماست.] لذا می خواهند جنگ را به نحوی پایان دهند.»

آیت الله خامنه ای تصریح کرد: «بعضی از اعضای هیئت صلح، حسن نیت دارند و مایل اند جنگ به پایان برسد؛ ما نیز به تلاش های صادقانه آنها احترام می گذاریم، لیکن رفت وآمد این هیئت ها، بیش از آنکه تحت تأثیر حسن نیت و صادقانه باشد، تحت تأثیر نفوذ امریکا در منطقه است.»

رئیس شورای عالی دفاع، درمورد نامه پیشنهادی احمد سکوتوره گفت: «در این نامه پیشنهاداتی

۱- در منبع نام کامل این فرد درج شده است.
۲- روزنامه اطلاعات درباره چگونگی کشف این اتومبیل نوشت: ساعت ۱۹:۳۰ روز پنجشنبه هفتم مرداد سال جاری، مأموران گشت اداره آگاهی مرکز، به یک اتومبیل رنجرور سفیدرنگی که در میدان امام خمینی (جایی که در آن روز و آن ساعت مردم برای شرکت در دعای کمیل اجتماع کرده بودند) پارک شده بود، ظنین شدند. پس از تحقیقات و بررسی های لازم، معلوم شد اتومبیل مزبور، سرقتی است و تحقیقات بعدی مأموران نشان داد که در داخل آن مواد منفجره کار گذاشته شده است. مراتب بی درنگ با بی سیم به مأموران خنثی سازی بمب اطلاع داده شد و دقایقی بعد، مأموران در محل حاضر شدند و پس از بازرسی کامل اتومبیل، متوجه شدند مقدار زیادی مواد منفجره (تی.ان.تی.) خمیری شکل در گلگیرهای عقب اتومبیل جاسازی شده است. مأموران خنثی سازی، بی درنگ وارد عملیات شدند و پس از خنثی کردن بمب، اتومبیل مزبور را به اداره آگاهی انتقال دادند و معلوم شد که حدود ۷۰ کیلو تی.ان.تی. در اتومبیل جاسازی شده است. هم زمان با خنثی کردن مواد منفجره، مأموران گشت اداره آگاهی ۲ مظنون را دستگیر کردند. (روزنامه اطلاعات، ۱/۸/۱۳۶۱، ص۱.)
۳- مأخذ ۱، ص۲.

برای خاتمه جنگ طرح شده بود که با شرایط و اصول اعلام شده ازسوی جمهوری اسلامی ایران برای خاتمه جنگ مغایرت داشت.» رئیس جمهور به پیشنهاد آتش بس در این نامه اشاره کرد و گفت:

رئیس‌جمهور در مصاحبه مطبوعاتی: ما زمانی آتش‌بس را می‌پذیریم که شرایط اعلام‌شده ازسوی ایران برای خاتمه جنگ مورد قبول واقع شود.

«ما زمانی آتش بس را می پذیریم که شرایط اعلام شده ازسوی جمهوری اسلامی برای خاتمه جنگ مورد قبول واقع شود. همچنان که قبلاً گفته بودیم، ما از آتش بس بدون تأمین شرایط، خاطره خوشی نداریم؛ جنگ های اعراب و دشمن صهیونیستی و آتش بس های آن برای ما تجربه ای [تلخ] است؛ زیرا دشمن همیشه تجاوز می کند و سپس خواستار آتش بس می شود. قبول آتش بس به این امید [صورت می پذیرد] که دشمن از سرزمین های اشغالی خارج [شود] و غرامت بپردازد، [اما] پس از قبول آتش بس، دشمن خاطرش آسوده می شود و این ما هستیم که بایستی برای تحقق شرایط خود به دنبال مجامع و هیئت های صلح بدویم.»

آیت الله خامنه ای تأکید کرد: «تا وقتی شرایط اعلام شده ازسوی جمهوری اسلامی برای خاتمه جنگ تأمین نشود، ما به جنگ ادامه خواهیم داد.»(۱)

رئیس جمهور، همچنین در دیدار با سرهنگ کوچک زاده فرمانده ژاندارمری و جمعی از فرمانده‌هان این نیرو، مذاکرات انجام شده با هیئت ویژه صلح سازمان کنفرانس اسلامی را چنین تشریح کرد:

«در این ملاقات، مشاهده شد که بعضی از شرکت کنندگان در این هیئت، مرعوب سیاست های متنفذانه امریکایی ولی با نام غیر امریکایی شده اند. ما تجربه شیرین حدود سه و نیم سال غلبه بر امریکا را برای آنها تشریح کردیم و گفتیم که ما درطول این مدت، مرتباً در سیاست های گوناگون بر امریکا پیروز می شویم. امریکا با محاصره اقتصادی و تشویق صدام به تجاوز به مرزهای میهن اسلامیمان، امید داشت بعد از مدت کوتاهی، این نظام ساقط و انقلاب اسلامی خاموش شود؛ ولی ما هنوز باقی و قوی تر از اول جنگ هستیم و این یک شکست بزرگ برای امریکاست.»

۱- مأخذ ۱، ص۱۴.

رئیس شورای عالی دفاع افزود: «ما به آنها گفتیم که ازلحاظ سیاست خارجی، هم اکنون از همیشه قوی تر[یم] و درطول شصت سال اخیر، در دنیا آبرومندتریم و امروز حتی دشمنان جمهوری اسلامی برای این نظام احترام و ارزش قائل اند.»(۱)

حجت الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در دیدار با فرمانده ژاندارمری، در واکنش به سفر کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی اظهار کرد: «اینها بارها آمده اند و رفته اند و هرگز مطلب تازه ای نداشته اند و فقط می آیند که بعداً بگویند ایران قبول نکرد و ما آن حرفی که دو سه ماهه اول جنگ، یعنی زمانی که اهواز و دزفول زیر گلوله بود و آبادان در محاصره قرار داشت، می گفتیم؛ اکنون نیز که توپ های ما پنجاه کیلومتری بغداد را در تیررس خود دارند، همان حرف ها را می زنیم و بر شرایط برحق خود پا می فشاریم.»(۲)-(۳)

هیئت دولت نیز در جلسه امروز خود، سفر هیئت اعزامی کنفرانس اسلامی و قطعنامه اخیر سازمان ملل را درمورد ضرورت پایان جنگ عراق و ایران بررسی کرد. مهندس میرحسین موسوی نخست وزیر ایران، در پایان این جلسه با اشاره به اینکه سازمان ملل قطعنامه اخیر را تصویب کرده است، گفت: «ما صلح را دوست داریم و برای اینکه صلح برقرار شود، باید متجاوز، مجازات شود. جایزه دادن به متجاوز صلح ایجاد نمی کند، بلکه تأییدی بر تجاوزگری های همه قدرت های استکباری است. جوسازی های بین المللی نمی تواند در اراده ملت ما برای ادامه جنگ تا پیروزی اثر بگذارد.»

وی تبلیغات برخی رسانه های خارجی علیه جمهوری اسلامی و متهم کردن ایران به نپذیرفتن صلح را چنین تشریح کرد: «این گونه تبلیغات نشان می دهد - برخی از این مدعیان صلح طلبی صدام، در تمهید حمله عراق به کشورمان مشارکت داشته اند و درنتیجه، سرنوشت خود را به هم پیوسته می بینند؛ لذا احساس می کنند ضربه به صدام، ضربه به تمام آنهاست و الا تا این حد از رژیمی سفاک که جنایات جنگی او در مناطق مسکونی و غیر نظامی روشن است، حمایت نمی کردند. این هیاهویی که رژیم عربستان علیه کشور ما ایجاد کرده، به خاطر وحشت از نداهای الله اکبر زوار ما در مکه و مدینه است. معنای این وحشت، این است که مرزهای رژیم غاصب صهیونیستی در لبنان متوقف نمی شود، بلکه تا عمق این کشور به جلو آمده، وگرنه رژیم عربستان باید از این شعارها استقبال کند.»(۴)

۱- مأخذ ۱، ص۱۴.

۲- آقای هاشمی دراین باره در کتاب خاطرات خود نوشته است: «آیت الله خامنه ای نتیجه مذاکرات با میانجی های کنفرانس اسلامی را درباره جنگ گفتند. معلوم شد که پیشنهاد تازه ای نداشتند و درنتیجه ما هم جواب رد دادیم. ایشان [آیت الله خامنه ای] در مصاحبه ای، میانجی ها را تحت تأثیر امریکا معرفی کردند که لابد به آنها برمی خورد.» (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران، دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۲۸۸.)

۳- مأخذ ۱، ص۲.

۴- مأخذ ۱، ص۱۴.

علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران نیز در مصاحبه ای مطبوعاتی، ادعای عراق مبنی بر عقب نشینی به مرزهای بین المللی را یک فریب خواند و گفت:

وزیر خارجه در مصاحبه مطبوعاتی: برای اینکه تجاوز را از خودمان دفع کنیم، به اجازهٔ هیچ قدرتی احتیاج نداریم.

«عراق صدها کیلومتر از خاک ما را در اشغال دارد و اینکه اعلام داشته ما عقب نشینی کرده ایم، یک دروغ محض است و ما آن را تکذیب می کنیم. رژیم عراق مدعی است که به مرزهای بین المللی عقب نشینی کرده؛ البته مرزهای بین المللی از دید این رژیم، تفسیری است که حکومت صدام از مرزهایش می کند. آنها به مناطقی رفته اند که معتقدند متعلق به خودشان است؛ اما همه شواهد حاکی از آن است که قبل از تهاجم، تمام این مناطق، متعلق به ایران بوده و تجربه دو سال گذشته به ما نشان می دهد که راهی را که درپیش گرفته ایم، راهی منطقی است؛ یعنی رزمندگان ما، به رهبری امام و پشتیبانی توده های میلیونی، باید علیه متجاوزین عراقی اقدام کنند.» دکتر ولایتی افزود: «ما از اتخاذ چنین راهی هیچ زیانی ندیده ایم؛ بلکه برای ما ثابت شده که اصولی ترین راه همین است.» وی گفت: «اگر ما خودمان به فکر حقوقمان نباشیم، هیچ کس درپی حقوق ما نیست. ما بارها اعلام کرده ایم که هیچ گاه قصد مداخله در امور دیگران را نداریم. این عمل ما صرفاً یک کار دفاعی است و تا زمانی که کلیه حقوق ما تحقق پیدا نکند، این جنگ ادامه خواهد یافت. ما از همه هیئت های صلح استقبال می کنیم و فقط به صلح عادلانه تن خواهیم داد.»

ولایتی، همچنین درباره اقدامات اخیر شورای امنیت که همه اعضایش، درباره پایان جنگ تحمیلی اتفاق نظر دارند، گفت: «این جنگ در خاک ما است. ما برای اینکه تجاوز را از خودمان دفع کنیم، به اجازه هیچ قدرتی احتیاج نداریم. ملت مسلمان ایران خود را ملزم می داند که در مقابل هر تجاوزی بایستد و اگر این نوع تصمیم گیری ها می توانست احقاق حق کند، نمی بایست چیزی به نام اسرائیل در منطقه باشد. بنابراین، این گونه اظهارنظرها هیچ چیز را نمی تواند حل کند.» وی درمورد سفر اولاف پالمه نخست وزیر سوئد و فرستاده ویژه دبیرکل سازمان ملل و احمد سکوتوره رئیس جمهور گینه برای میانجیگری در جنگ تحمیلی به ایران گفت: «هیئت های بین المللی می توانند برای میانجیگری به ایران بیایند؛ ما از آنان استقبال می کنیم و با کمال احترام، شرایط خودمان را به آنها خواهیم گفت.» ولایتی در پاسخ به این سؤال که تا چه حد خوش بین هستید، گفت: «باید صبر کرد و دید که چه خواهد شد.»(۱)

برخلاف موضع انتقادی ایران درباره پیشنهادهای کمیته میانجیگری کنفرانس اسلامی، عراق از این پیشنهادها استقبال کرد و آن را با سیاست های این کشور مطابق دانست. خبرگزاری عراق، به نقل از عزت ابراهیم معاون شورای فرماندهی عراق، اعلام کرد: دولت عراق از پیشنهادهای جدید هیئت صلح اسلامی استقبال می کند. عزت ابراهیم این پیشنهادها را مشابه اصولی توصیف کرد که عراق قبل از آغاز درگیری و درحال حاضر، خواستار آن است. وی گفت: بغداد از ابتدا این طرح را تأیید کرده بود(۲)

خبرگزاری فرانسه، مواضع عزت ابراهیم در ملاقات با هیئت صلح اعزامی کنفرانس اسلامی را چنین تشریح کرد: عزت ابراهیم معاون شورای فرماندهی انقلاب عراق، خطاب به هیئت کمیته میانجی صلح اسلامی اظهار کرد که عراق همواره به طور فعال و صمیمی، با کمیته اسلامی همکاری کرده است. در این گزارش که در منامه دریافت شد، آمده است: عزت ابراهیم، سپس تأکید کرد عراق موافقت اصولی خود را با پیشنهادهای طرح شده درپیام سکوتوره، اعلام کرده است. خبرگزاری عراق درمورد مفاد این پیشنهادها صریح صحبت نکرد. هیئت یادشده به ریاست مصطفی نیاس وزیر خارجه سنگال، بعدازظهر روز گذشته (شنبه) از تهران به بغداد وارد شد و پس از تسلیم پیام احمد سکوتوره رئیس کمیته برای صدام حسین به عزت ابراهیم، عازم جده شد(۳)

عربستان سعودی نیز در اولین واکنش خود به مواضع ایران، با لحنی احتیاط آمیز، پذیرفتن پیشنهاد هیئت کنفرانس اسلامی را خواسته مسلمانان جهان خواند و مسئولیت عواقب نپذیرفتن این پیشنهاد را به عهده ایران دانست. گزارشگر رادیو ریاض، پس از پخش خبری دراین باره آن را چنین تحلیل کرد: بار دیگر، مضمون خبرها حاکی از منفی بودن پاسخ ایران به تلاش های هیئت حسن نیت اسلامی و همکاری نکردن ایران با هیئت مزبور است. مسئولیت حکومت ایران، پذیرفتن تلاش های جهانی، به خصوص هیئت حسن نیت اسلامی برای خاتمه دادن به این

۱- مأخذ ۱، ص۱۴.

۲- مأخذ ۱۳، ص۲، خبرگزاری عراق، ۲/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۳،ص ۲، منامه - خبرگزاری فرانسه ۲/۸/۱۳۶۱.

جنگ است. تحقق این امر، یکی از خواسته های یک میلیارد مسلمان جهان است(۱)

دراین حال، گوینده رادیو مسقط، از اعمال تغییر در مفاد پیشنهادی هیئت حسن نیت و ادامه فعالیت این هیئت خبر داد: کمیسیون حسن نیت، در جلسه خود تصمیم گرفت تغییراتی درپیشنهادهای طرح صلح گذشته خود بدهد. اعضای این کمیسیون که ریاست آن به عهده احمد سکوتوره رئیس جمهوری گینه است، تصمیم گرفتند با پی گرفتن تلاش های خود تماس های جدیدی برمبنای رهنمود سکوتوره به دو کشور، برقرار کنند(۲)

گزارشگر رادیو بی بی سی، در جمع بندی نتایج فعالیت این دوره هیئت حسن نیت کنفرانس اسلامی، گفت: به نظر می رسد سفر دوباره اعضای هیئت حسن نیت اسلامی به تهران و بغداد، موفقیت آمیز نبوده است، زیرا پیشرفتی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق به دست نیاورده اند. طبق گزارش ها، سکوتوره رئیس جمهور گینه و رئیس این هیئت گفته است تلاش های این هیئت به تعویق خواهد افتاد، زیرا تاکنون نتیجه ای نداده است. این هفتمین بار است که اعضای هیئت حسن نیت میانجی کنفرانس اسلامی صلح، از بغداد و تهران دیدن می کنند. از قول سکوتوره رئیس جمهور گینه و رئیس این هیئت نقل شده است که این آخرین کوشش خواهد بود. درحالی که عراق به دعوت سازمان کنفرانس اسلامی پاسخ مثبت داد، اینها که خود را در موضوع جنگ مظلوم و محق می دانند، ابراز می کنند جنگ تا پذیرش کامل شرایط ایران ادامه خواهد داشت.(۳)

خبرنگار رویتر نیز گزارش داد: هیئت صلح کنفرانس اسلامی، بعد از سفر یک روزه به تهران و بغداد، در اولین ساعات یکشنبه، به عربستان بازگشت و گزارش کار خود را به احمد سکوتوره تقدیم کرد. قرار است سکوتوره و حبیب شطی دبیرکل کنفرانس اسلامی، درباره پیگیری فعالیت این کمیته تصمیم گیری کنند.(۴)

۱

حسین کاظم پور اردبیلی معاون امور بین الملل و اقتصاد وزارت خارجه، در گفت وگو با گزارشگر روزنامه کیهان، با استناد به آمار و ارقام، تحولات صورت گرفته در روابط تجارت خارجی ایران با دیگر کشورها، به خصوص امریکا، بلوک شرق و جهان سوم را تشریح کرد. وی گفت: با نگاهی مختصر به سابقه روابط بازرگانی درمی یابیم اقتصاد ایران قبل از انقلاب، یکی از اقمار اقتصاد امپریالیستی در جهان و وابسته به امریکا بود که برای تکاثر و توسعه منابع مادی و آن اقتصاد خاص به کار می رفته است. وی اضافه کرد: طبق آمار سال ۱۳۵۶، یعنی آخرین سال حاکمیت اقتصادی امریکا بر ایران، ارزش کالاهای وارداتی به کشور بالغ بر ۱۷۰ میلیارد ریال بوده که بعد از آلمان غربی، دومین واردکننده کالا بوده ایم. در سال ۱۳۵۷، که براثر جریانات انقلابی، بسیاری از صاحبان شرکت های امریکایی ایران را ترک کردند، این مقام تا درجه سوم تنزل و در سال ۱۳۵۸، واردات تا مرز ۹۳ میلیارد ریال، یعنی نزدیک به ۵۵ درصد کل واردات سال ۱۳۵۶، سقوط کرد و سرانجام، بعد

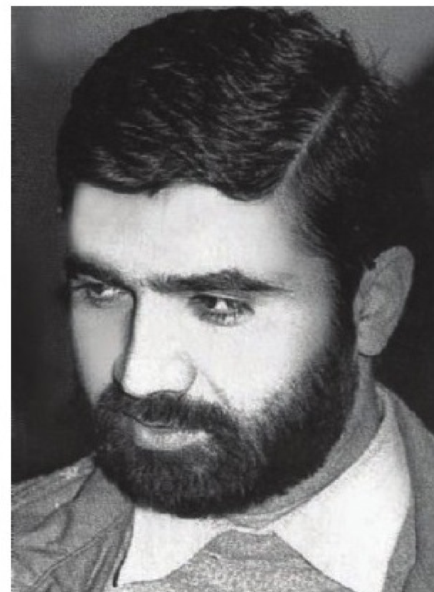
۱- مأخذ ۱۳، ص۳۶، رادیو ریاض، ۲/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص۲۸، رادیو مسقط، ۳/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۳، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱، ص۲۵، رادیو بی.بی.سی، ۲/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۳، ص۲، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۲/۸/۱۳۶۱.

از قطع روابط ایران با امریکا، رقم واردات به صفر می رسد و درحال حاضر، هیچ نوع روابط پرداختی با امریکا وجود ندارد.

حسین کاظم‌پور اردبیلی

معاون امور بین‌الملل و اقتصاد وزارت خارجه

براساس آمار موجود، درصد واردات ایران از امریکا در سال های ۱۳۵۶ به بعد، بدین شرح بوده است: در سال ۱۳۵۶، از کل واردات، ۸۵ درصد آن از امریکا، اروپا و ژاپن تأمین شده است و از ۱۵ درصد باقیمانده، ۵/۵ درصد از بلوک شرق و ۵/۹ درصد از جهان سوم بوده است. از ۸۵ درصد واردات متعلق به غرب و بازار مشترک نیز ۱۶ درصد به امریکا؛ ۷/۱۹ درصد به آلمان غربی؛ ۵/۱۵ درصد به ژاپن و و بقیه به سایر کشورهای بازار مشترک تعلق داشته است. در سال ۱۳۵۹، با کاهش حجم واردات، رقم ۸۵ درصد غرب و بازار مشترک به ۶۷ درصد سقوط کرد. به همین ترتیب، با ایجاد روابط جدید، سهم واردات از بلوک شرق از ۵/۵ درصد، به ۴/۱۴ درصد و کشورهای جهان سوم و اسلامی از ۵/۹ درصد، به ۲/۱۸ درصد افزایش یافته است. درواقع، این روند به ضرر دنیای غرب، کاهش و به نفع شرق و جهان سوم، افزایش یافته؛ بنابراین، می توان گفت تاحدودی در امر واردات، توزیع منطقی انجام شده که براثر آن، ضربه پذیری اقتصادی و سیاسی کم شده است. البته، درطول سال های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱، حجم واردات به همین روال ادامه داشته و دارد و تا جایی که این تعادل را بتوان برقرار کرد، روابطمان با کشورهای جهان سوم را توسعه خواهیم داد.(۱)

۱

احمد کنعانی فرمانده نیروهای ایرانی در لبنان و سوریه، در مصاحبه با گزارشگر روزنامه کیهان، درباره اقدامات سپاه در لبنان و همکاری مردم لبنان با این نهاد گفت: با عنایت خاص خداوند بزرگ و با تلاش همه برادران سپاه و بسیج، در این مدت که در لبنان هستیم، بسیاری از مسائل، گسترش یافته است. یکی از این مسائل نشر فرهنگ و تفکرات اسلامی در منطقه و شناساندن انقلاب اسلامی ایران به مردم است، طوری که بسیاری از مردم به سپاه رو آورده اند و با ما

۱- روزنامه کیهان، ۲/۸/۱۳۶۱، ص۲.

همکاری می کنند. می توانم بگویم دو کار مهم در این مدت انجام داده ایم. نخست، برگزاری دوره های آموزش نظامی که ملت مسلمان لبنان را برای مقابله و رویارویی علیه متجاوزین و به دست گرفتن حقوق برحق خود آماده کنیم؛ دوم، گسترش تبلیغات اسلامی و احیای فرهنگ اصیل اسلامی در این منطقه است. حجم کار به حدی زیاد است که انتظار آن را نداشتیم.(۱)

۱

ژنرال عبدالحلیم ابوغزاله وزیر دفاع مصر، در نشست مشترک نمایندگان پارلمان های مصر و سودان که در العریش برگزار شده بود، گفت که کمک نظامی مصر به حکومت عراق، درقالب تحویل تسلیحات و مهماتی به ارزش ده ها میلیون دلار، با هدف دفاع از امنیت خلیج فارس و نیز امنیت مصر و سودان انجام شده است(۲)

۲

خبرگزاری های خارجی، امروز خبری را مبنی بر پناهنده شدن یکی از دیپلمات های سفارت شوروی در تهران، به کشور انگلستان منتشر کردند. این فرد که گفته می شود معاون کنسولی سفارت شوروی بوده و درواقع، برای یک بخش ویژه در سازمان امنیت شوروی (ک.گ.ب.) فعالیت می کرد، اطلاعاتی را درمورد شبکه های جاسوسی روس ها در خاورمیانه و ایران، در اختیار مقامات انگلیسی قرار داده است.

خبرگزاری رویتر، به نقل از نشریه ساندی تایمز اعلام کرد: کوزیکچین ایران را در ژوئن (خرداد/تیر) ترک گفت و از آن زمان به بعد، مقامات انگلیس از اطلاعات وی برای ازهم پاشیدن شبکه جاسوسی شوروی در جهان و رساندن اطلاعات نادرست به روس ها بهره گرفتند. بنابر این گزارش، پس از پناهندگی وی به انگلیس، اطلاعاتی درباره فعالیت کمونیست ها در ایران، به حکومت ایران داده شده که زمینه ساز تهاجم به دفتر حزب توده طرف دار شوروی شده است.(۳)

خبرگزاری آلمان نیز دراین باره گزارشی از لندن مخابره کرد که در بخشی از آن چنین آمده است: منابع آگاه در لندن، اظهار کردند با دراختیارگرفتن ولادیمیر اندرویچ کوزیکچین، سرویس مخفی بریتانیا موسوم به "ام.ای.۶"، طعمه بزرگی نصیبش شده است. محافل دولتی گفتند این دیپلمات ۳۵ساله، هم اکنون خارج از لندن، تحت کنترل و محافظت شدید قرار دارد. وی طرح درازمدت دولت شوروی مبنی بر کمک به حزب توده و نیز ایجاد هرج ومرج در ایران برای روی کارآوردن یک حکومت کمونیستی را افشا کرد. هنوز مشخص نیست کوزیچکین که همسرش را با خود به انگلستان نیاورده، چگونه توانسته است ایران را ترک کند. طبق گفته ناظران سیاسی، از زمان فرار این دیپلمات، مقامات ایرانی، عده ای از رهبران کمونیست را که مخفی شده بودند، دستگیر کرده اند.(۴)

۱- همان، ص۱۵.

۲- مأخذ ۱، ص۱۶.

۳- مأخذ ۴۰، ص۷، لندن - خبرگزاری رویتر، ۳/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۳، ص۱۹، لندن - خبرگزاری آلمان، ۲/۸/۱۳۶۱.

گزارشگر خبرگزاری رویتر به نقل از نشریه دست راستی سانـدی اکسپرس گفت: دیپلمات روسی اعترافات ویرانگر انه ای کرده و آن را در اختیار سرویس اطلاعاتی انگلیس قرار داده؛ ازجمله اینکه هویت صدها تن از مأموران "ک.گ.ب." در خاورمیانه و برخی را در انگلیس معلوم کرده و پرتوی تازه و مهیج بر مبارزه در دوران کرملین برای جانشینی لئونید برژنف رئیس جمهور بیمار شوروی افکنده است.(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در گزارشی، به نقل از یک روزنامه نگار انگلیسی که با مسئولان امنیتی این کشور تماس دارد، مدعی شده است: این دیپلمات روسی، نام افراد حزب توده را که با حکومت ایران مخالف اند و وی با آنها در تماس بوده، در اختیار مقامات انگلیس قرار داده است. آنها نیز فهرست این اسامی را تسلیم مسئولان ایران کرده اند و از آن هنگام تاکنون، اعضای این حزب که با دیپلمات شوروی در تماس بوده اند، ناپدید شده اند.(۲)-(۳)

۱

در روزنامه کراسایاروسرا ارگان ارتش شوروی، از سیاست امریکا در جنگ ایران و عراق مبنی بر دستیابی به فرمانروایی نظامی بر منطقه خاورمیانه انتقاد شده است. به گزارش خبرگزاری فرانسه، در این روزنامه آمده است:

جنگ ایران و عراق برای پنتاگون بهانه ای بوده است برای ارسال یک ناوگان عظیم جنگی به خلیج فارس. سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) در این جنگ، به دنبال زمینه سازی برای افزایش تضاد میان عراق و ایران و همچنین کشورهای عرب طرف دار دو طرف است. ادامه این جنگ، عراق و ایران را از مبارزه علیه امپریالیسم - در رأس آن امریکا - و سیاست تجاوزکارانه رژیم اشغالگر قدس باز می دارد.

در پایان این مطلب تأکید شده است: در این جنگ، عراق کمک های مالی فراوانی از کشورهای حوزه خلیج فارس و کمک نظامی از عربستان و مصر دریافت می کند که موجب برتری این کشور ازنظر هواپیما و تانک می شود.(۴)

۱- مأخذ ۴۰، ص۷، لندن - خبرگزاری رویتر، ۳/۸/۱۳۶۱.

۲- آقای هاشمی رفسنجانی، در خاطرات ۷ شهریور ۱۳۶۱ خود، به بازگشت آقای ولایتی از کنفرانس اسلامی اشاره می کند و می نویسد: «دکتر ولایتی خبری از وزیر خارجه پاکستان درخصوص جاسوس فراری شوروی که به انگلستان پناهنده شده، داد.» در خاطرات روز ۹ شهریور نیز آمده است: «دکتر ولایتی به منزل ما آمد [...] و خبر رفتن دو نفر را به پاکستان برای مذاکره داد.» آقای هاشمی در روز ۵ مهر نیز می نویسد: «عصر مهندس جواد [مادر شاهی] و حبیب که برای گرفتن اطلاعات از فردی مطلع به پاکستان رفته بودند، آمدند و مطالب جالب و مفیدی که از او گرفته اند - درباره عملکرد ک.گ.ب. و حزب توده و سیاست آینده شوروی در ایران - گزارش دادند.» (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران، دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰ صص ۲۳۲، ۲۳۵ و ۲۶۱)

۳- مأخذ ۴۰، ص۷ و ۸، لندن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۳/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۳، ص۱۴، مسکو - خبرگزاری فرانسه، ۲/۸/۱۳۶۱.

اخبار منتشرشده از داخل عراق، اوضاع این کشور را به ویژه در مناطق شمالی، ناآرام نشان می دهد. کوشش حکومت عراق برای عادی نشان دادن اوضاع، چندان موفقیتی نداشته است و اخبار رسیده، حاکی است که نارضایتی ها رو به افزایش است.

مجاهدین مسلمان عراقی، امروز به یک خودرو نظامی در محور اربیت - سلیمانیه حمله کردند که براثر آن، ۴ سرباز عراقی کشته شدند.(۱)همچنین در حمله به مقر حزب بعث شاخه الفشار، ۳ نفر از افراد این حزب کشته شدند.(۲)

گزارشگر تلویزیون دمشق نیز به نقل از پناهندگان مبارز عراقی، اعلام کرد حکومت صدام در هفته گذشته، در یک عملیات پاک سازی حزبی، ۴ تن از وزیران سابق این کشور را اعدام کرده است. این منبع، اسامی این افراد را به شرح زیر اعلام کرد: سعدون قیدان، طه عبدالکریم، دکتر رضا ابراهیم حسین و عامر مرزوقی که به ترتیب وزیران سابق ترابری، نفت، بهداری و دارایی بودند.(۳)

در این روز، همچنین ۶ تن از مسلمانان عراقی، پس از عبور از ارتفاعات مقابل سردشت، خود را به نیروهای ایران معرفی و درخواست پناهندگی کردند(۴)

ص: ۷۷

۱- مأخذ ۲، ص۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- سند شماره ۱۲۵۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، شماره ۳۳۶، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱.

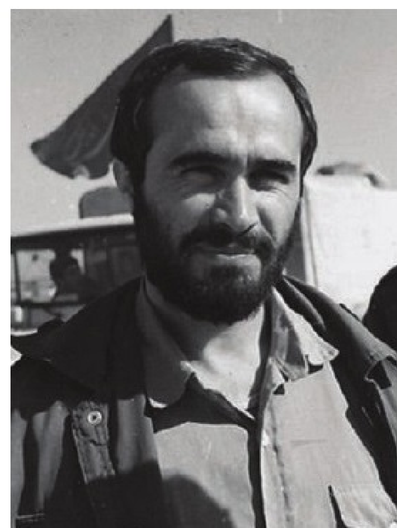
۳- مأخذ ۱، ص۱۶.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۲.

روزشمارجنگ دوشنبه ۳ آبان ۱۳۶۱ ۷ محرم ۱۴۰۳ ۱۲۵اکتبر ۱۹۸۲

۱

کوشش های حسین خرازی فرمانده قرارگاه قائم برای کسب آمادگی های موردنیاز اجرای عملیات در منطقه عمومی عین خوش و ارتفاعات حمرین، به برگزاری جلسه ای دراین زمینه انجامید.(۱) امروز در این جلسه که با حضور حسین خرازی فرمانده قرارگاه عملیاتی قائم و احمد کاظمی، مرتضی قربانی، ابوشهاب و مهدی زین الدین فرماندهان یگان های ۸ نجف اشرف، ۲۵ کربلا، ۱۴ امام حسین(ع) و ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) از سپاه پاسداران تشکیل شد، حاضران از میزان آمادگی، استعداد و مانور یگان خود گزارش هایی دادند. گزارش فرماندهان، حاکی از آمادگی نسبی یگان ها برای اجرای عملیات بود.

حسین خرازی

ابوشهاب فرمانده تیپ۱۴ امام حسین(ع)، اعلام کرد: استعداد یگان شامل ۱۲ گردان است که ۸ گردان پیاده و یک گردان ضد زره در شب اول در سه محور (هر محور ۳ گردان) وارد عملیات می شوند و ۳ گردان نیز در احتیاط می ماند. ۲ گردان تانک (یک گردان از سپاه و یک گردان از ارتش) نیز در جناح چپ محدوده مأموریت تیپ - که جناح کلی عملیات نیز محسوب می شود - وارد عمل خواهند شد. همچنین تیپ۸۴ خرم آباد، با

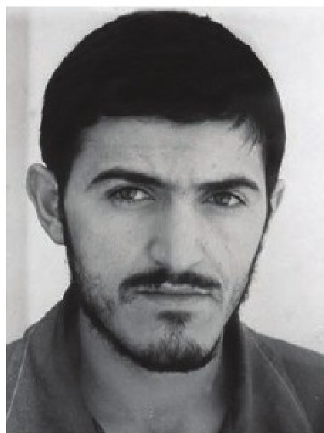
ص: ۷۹

۱- درباره وضعیت عمومی منطقه عین خوش - زبیدات، عوارض طبیعی، موقعیت جغرافیایی و... در ضمیمه این گزارش توضیحاتی داده شده است.

استعداد احتمالی یک گردان زرهی و یک گردان پیاده ادغامی، که به صورت مأموریت گروهان به گردان (یک گردان از سپاه و یک گروهان از ارتش) تشکیل شده است، در عملیات شرکت خواهد کرد.

احمد کاظمی

مهدی زین‌الدین

محمدرضا ابوشهاب

مرتضی قربانی

مهدی زین الدین فرمانده تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) نیز در تشریح مانور، استعداد این تیپ را ۸ گردان اعلام کرد که در قسمت هایی از مانور خود با تیپ۱ از لشکر۲۱ حمزه (با استعداد ۳ گردان) در دو محور عمل خواهند کرد و از مجموع ۸ گردان موجود، ۶ گردان در تقدم یکم وارد عمل می شوند و ۲ گردان نیز در احتیاط خواهند بود. وی درمورد چگونگی اجرای مأموریت یگان خود گفت: تیپ۱۷ مأموریت دارد پس از تصرف ارتفاعات مرزی، یک کیلومتر در دشت پیشروی کند. مرتضی قربانی فرمانده تیپ۲۵ کربلا هم با اعلام آمادگی این تیپ برای اجرای مانور در سه محور، استعداد تیپ را ۸ گردان برشمرد. وی در ادامه گفت: در هر محور نیز با ۵ قبضه تفنگ ۱۰۶، از گردان های خط شکن حمایت خواهد شد.(۱)

ص: ۸۰

۱- سند شماره ۱۵۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا، عملیات محرم، (راوی: رضوانی)، ۱۳/۸/۱۳۶۱ تا ۱۴/۹/۱۳۶۱، صص ۶۲ - ۵۷؛ و - سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا، عملیات محرم، (راوی: رخصت طلب)، ص۱۸.

نقشه

گسترش نیروهای خودی و عراق در عملیات محرم
راهنمای نقشه
ایران
عراق
دهلران
موسیان
طیب
علی غربی
جبال حمرین
ابوغراب
تاسیسات نفتی
نهر عنبر
چم سری
رشیوط
بجلیه
چم هندی
جبل فوقی
سمیده
امامزاده عباس
عین خوش
ابوغریب
ابوغویر
شیخ حاوی
بیبس

احمد کاظمی فرمانده تیپ۸ نجف اشرف نیز بـا اعلام آمادگی یگان خود گفت: برای اجرای عملیات، ۱۰ گردان در اختیار داریم که در سه محور وارد عمل می شوند. نکته جالب توجه در خط حد یگان ما، هشیاری دشمن است که احتمالاً مشکلاتی را ایجاد خواهد کرد.

در پایان، حسین خرازی پس از جمع بندی گزارش نیروهای اطلاعات و فرماندهان یگان ها، اعلام کرد: میادین مین مقابل یگان ها، تاحدودی پاک سازی شده و مراحل شناسایی منطقه تقریباً تکمیل است و قرارگاه حدود ۸۰ تا ۹۰ درصد، آماده اجرای عملیات است. ضمن آنکه با آغاز عملیات، احتیاط های محلی هر تیپ باید، با اجازه قرارگاه، وارد عمل شوند(۱)

۱

تبادل آتش میان دو طرف درگیر در جنگ؛ تجاوز هواپیماهای بمب افکن عراق به مناطق مسکونی و پناهندگی تعدادی عراقی به ایران، ازجمله اخبار روزانه جنگ است که به طورمعمول تکرار می شود.

امروز، تبادل آتش در مناطق عملیاتی، با تمرکز بیشتر در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل(۲)و در دو طرف اروندرود(۳)ادامه داشت و موجب واردآمدن خساراتی به نیروهای دو طرف شد. در ایلام هواپیماهای عراقی ساعت ۱۱:۴۰، سه منطقه از شهر را بمباران کردند که عده ای مجروح شدند و چندین ساختمان نیز تخریب شد(۴)

در سه روز اخیر، ۵ نفر از مردم عراق، ازجمله یک زن، با معرفی خود به مأموران یکی از شهرهای مرزی آذربایجان غربی، تقاضای پناهندگی کردند(۵)

۲

نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) متشکل از نیروهای سپاه، بسیج و پیش مرگان کرد مسلمان، ساعت ۶ صبح امروز، عملیاتی را با نام "یا حسین(ع)" و با هدف بازگشایی محور مریوان - سقز (منطقه چناره) آغاز کردند.

در این عملیات که تا ساعت ۵ بعدازظهر به طول انجامید، ارتفاعات شیلر، روستای سرخان و ۲۲ کیلومتر از محور مزبور پاک سازی شد و تعدادی از چته های کومه له کشته شدند که جسد ۶ تن از آنان، ازجمله یکی از سران حزب کومه له که مسئول عملیات مریوان بود، به دست نیروهای خودی افتاد.(۶)

همچنین در پایان این عملیات، ۶ قبضه اسلحه کلاشینکف، یک قبضه تفنگ قناسه،(۷) یک قبضه آر.پی.جی ۷، یک قبضه خمپاره انداز ۶۰ میلی متری، تعداد زیادی نارنجک و تی.ان.تی، چند مین ضد تانک و ضد نفر و... به غنیمت گرفته شد. در این عملیات، ۳ نفر از نیروهای خودی شهید و ۱۲ نفر مجروح شدند.(۸)

۱- مأخذ ۱، بخش اول، ص۶۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- همان.

۴- سند شماره ۱۷۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به دفتر سیاسی، شماره ۱۳۵، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۵- مأخذ ۳.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۲، و - سند شماره ۱۱۳۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه گزارش های اخبار داخلی، دفتر نخست وزیری، گزارش شماره ۶۷، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۷- تفنگی است با برد و دقت بالا که معمولاً تک تیراندازها از آن برای شکار نیز استفاده می کنند.

۸- مأخذ ۵، ص۲؛ و - سند شماره ۲۷۰۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ (اطلاعات عملیات) به فرماندهی منطقه۷، شماره ۲۷، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۷۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مرکزی سپاه طرح و برنامه عملیات (اطلاعات عملیات)، شماره ۴۲، تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۴۱۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار محترم استان کردستان، ۸/۸/۱۳۶۱.

۱

امروز گروه های مسلح غیر قانونی، در مناطق مختلف شمال غرب ایران تحرکاتی داشتند که افزون بر آسیب رساندن به برخی امکانات نیروهای خودی، ۲ نفر را شهید، ۵ نفر را زخمی و یک نفر را اسیر کردند.

۲ نفر از افراد ضد انقلاب نیز با اسلحه های خود، تسلیم نیروهای سپاه شدند.

در منطقه مرزی قطور در آذربایجان غربی، تعدادی از عناصر نیروهای مسلح غیر قانونی که درصدد نزدیک شدن به پایگاه حفاظتی پل قطور(۱) بودند، با اقدام هوشمندانه نیروهای ژاندارمری، غافلگیر شدند. در این درگیری، یکی از مهاجمان کشته شد و بقیه گریختند(۲)

یک دستگاه خودرو گاز۹۶ ارتش در ۱۸ کیلومتری شمال کامیاران، حوالی تخت زنگی، به دست نیروهای مسلح غیر قانونی که کمین کرده بودند، افتاد. راننده خودرو که یک استوار بود، به شهادت رسید و همراه وی که سرگرد فرمانده آتشبار جمعی لشکر۲۱ حمزه مأمور به لشکر۲۸ کردستان بود، اسیر و خودرو آنان نیز به آتش کشیده شد.(۳)

یک خودرو گاز متعلق به ژاندارمری، در اطراف پایگاه "هورسین" در شمال غربی ارومیه با مین برخورد کرد و ۴ سرنشین آن مجروح شدند.(۴)

براثر انفجار یک مین دیگر در حوالی پاسگاه "کوله زاغه" در حوالی سقز، یک درجه دار ژاندارمری به شهادت رسید(۵)

تعدادی از عناصر مسلح غیر قانونی به پاسگاه پلیس راه آهن سلماس، که نیروهای ژاندارمری و جوانمردان کرد در آن مستقر بودند، تیراندازی کردند که یکی از جوانمردان مجروح شد.(۶)

در سه راهی جاده پیرانشهر - قلعه ماراویک نیز یک مین اسرائیلی، یک مین ضد تانک روسی تله گذاری شده، یک مین امریکایی و یک بمب دستی کشف و خنثی شد.(۷)

تعدادی از عناصر حزب دمکرات کردستان به نیروهای تأمین جاده اشنویه - نقده حمله کردند. با واکنش مناسب و به موقع نیروهای تأمین، پس از مدتی درگیری، حمله ضدانقلاب خنثی شد. در این درگیری هیچ یک از نیروهای خودی آسیبی ندید(۸)

یک نفر از اعضای حزب دمکرات همراه با اسلحه و مقادیری مهمات خود را به نیروهای سپاه در سنندج معرفی و تقاضای امان نامه کرد(۹)

۲

درپی افزایش تدابیر امنیتی نیروهای ایران در تهران و سایر شهرستان ها، اقدامات تروریستی گروه ها و سازمان های مخالف کاهش یافته و در مقابل، تعدادی از اعضای فعال آنها دستگیر یا کشته شدند. محاکمه افراد دستگیرشده نیز سیر قانونی خود را طی می کند.

۱- این پایگاه، حفاظت از پل راهبردی راه آهن مرزی ایران و ترکیه را برعهده دارد.

۲- سند شماره ۷۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۸/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲؛ و - سند شماره ۱۱۳۱۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۵، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۲۱ مرکز

مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، نشریه شماره۱۷۲، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره۰۷۹۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، واحد معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، شماره ۱۸۶، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۴- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲۹؛ و - مأخذ ۷، بخش دوم، ص۳.

۵- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۱۷.

۶- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۲۳.

۷- مأخذ ۹، بخش دوم، ص۱.

۸- مأخذ ۹، بخش دوم، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۰۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت (فرماندهی) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا (فرماندهی)، ۸/۸/۱۳۶۱.

۹- مأخذ ۳، ص۲، سنندج، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

مطابق گزارش ها، ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه تهران پارس، به سمت چند تن از نیروهای سپاه تیراندازی کردند که براثر آن ۲ نفر مجروح شدند(۱)

نیروهای کمیته انقلاب اسلامی مستقر در ترمینال غرب تهران، یکی از افراد رده بالای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی و دستگیر کردند.(۲)

نیروهای سپاه رشت، درپی اجرای عملیات کمین یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را محاصره کردند. در این محاصره، یک عضو فعال منافقین پس از درگیری با نیروهای سپاه زخمی و دستگیر شد. از این منزل یک قبضه کلت، تعدادی نارنجک، مهمات و تعدادی اسناد و مدارک درون گروهی سازمان به دست آمد.(۳)

پس از شناسایی یک خانه تیمی گروه کمونیستی طوفان در شهر رشت، دو نفر از اعضای این گروه دستگیر شدند(۴)

درپی اجرای طرح مالک و مستأجر در محله سازمان آب شهر گرگان، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شناسایی شد. به محض خارج شدن یکی از اعضای سازمان از این خانه، بین وی و نیروهای سپاه درگیری ایجاد شد که به زخمی شدن یکی از نیروهای سپاه و یک عابر انجامید. فرد مذکور به میان مردم عادی گریخت و به دلیل پرهیز نیروهای سپاه از شلیک به مردم، موفق به فرار شد(۵)

نیروهای سپاه سمنان، یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که از قبل شناسایی و متواری شده بود، دستگیر کردند.(۶)

امروز از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، یک نفر در شیراز،(۷)یک نفر در رامسر(۸)و ۲ نفر در بندر ترکمن(۹) شناسایی و دستگیر شدند. در بندر انزلی نیز ۳ نفر از اعضای این سازمان دستگیر شدند که یک نفر از آنان هنگام دستگیری با خوردن سیانور خودکشی کرد.(۱۰)

به گزارش امروز روزنامه جمهوری اسلامی، دادگاه انقلاب اسلامی قزوین، حکم ۳ نفر از اعضای فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که در فاز نظامی اقدامی انجام نداده بودند، بدین قرار اعلام کرد: نفر اول، یک سال حبس قطعی و چهار سال حبس تعلیقی با احتساب ایام بازداشت؛ نفر دوم، دو سال حبس قطعی و نفر سوم، شش ماه حبس قطعی و دو ماه حبس تعلیقی.(۱۱)

۱

درپی دستگیری های گسترده افراد و اعضای وابسته به گروه های مخالف و پس از کشف اسناد بسیاری از روابط درون تشکیلاتی آنان، ازجمله نفوذ افراد این گروه ها در نهادها و سازمان های دولتی، این افراد احساس خطر کرده، به کار خود در ارگان های دولتی پایان می دهند.

به گزارش رادیو امریکا، م. الف(۱۲) کاردار ایران در سنگال و چهار کشور افریقایی دیگر، به

۱- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۱۲.

۲- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۵.

۳- سند شماره ۷۳۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه۳ به فرماندهی مرکز، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۴- سند شماره ۷۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای سیاسی - تأمینی منطقه ۳، از ستاد منطقه ۳ (فرماندهی) به ستاد

مرکزی (فرماندهی)، شماره ۵۵۷، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، تاریخ ۵/۸/۱۳۶۱، ص۷، گرگان - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱.

۶- مأخذ ۹، بخش دوم، ص۳.

۷- سند شماره ۵۸۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران منطقه ۹ اطلاعات به سپاه پاسداران مرکز (اطلاعات)، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۸- مأخذ ۲۰.

۹- مأخذ ۲۰.

۱۰- مأخذ ۲۰.

۱۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۳.

۱۲- در سند نام کامل این فرد آمده است.

نشانه اعتراض و مخالفت با دولت جمهوری اسلامی ایران، امروز از مقام خود کناره گرفت و از دولت سوئد تقاضای پناهندگی کرد. وی چند روز پیش، از سنگال به استکلهم رفت.(۱) گفتنی است نامبرده پس از ورود به سوئد، با انتشار اطلاعیه ای، ضمن اعلام پیوستن خود به شورای ملی مقاومت، از دولت سوئد تقاضای پناهندگی کرد.(۲)

۱

تأکید بر داشتن ارتش مردمی و وحدت مردم با ارتش، مهم ترین موضوعات سخنرانی نخست وزیر، در مراسم فارغ التحصیلی نهمین دوره دانشکده پلیس بود. وی گفت: «انقلاب اسلامی و همه خیزش های انقلابی در جهان اسلام، براثر خون پاک حضرت سیدالشهدا(ع) است.» وی افزود: «در رژیم هایی که ما اکنون در اکثر کشورهای جهان می شناسیم، عملاً توده مردم و قدرت حاکمه در دو سمت جدا از هم هستند. نیروهای نظامی و انتظامی در این کشورها، بازوی قدرت حاکمه در استثمار مردم هستند، اما شما برادران امروز در خدمت ملتی هستید که با نام خدا و براساس اسلام، قیام کرد و بر علیه تمام ضد ارزش های سرازیرشده از جهان فاسد شورید و به فرهنگ اصیل خود تکیه کرد. امروز خدمت به این مردم افتخار است و در این جامعه است که خدمت به مردم در هر لباسی و جایی، اعم از جبهه ها، کارخانه ها، ادارات و غیره، عبادت محسوب می شود.» نخست وزیر در ادامه افزود: «امروز ملت ما قوای مسلح را جزئی از پیکره خود می داند و شما را مجریان خواست ها و آرمان هایش می داند و این در جهان استثنا است، ولی ان شاءالله استثنا نخواهد ماند، چون اگر می خواست فقط در کشور ما باقی بماند، این قدر ابرقدرت ها و نوکرانش از شعارهای ما هراس نداشتند.»

وی با اشاره به موفقیت های نظامی نیروهای خودی در جبهه ها گفت: «اگر نیروهای ما هر روز پیروزی تازه ای به دست می آورند، به خاطر توازن سلاح های مادی نیست، زیرا هر روز حمایت ها و سلاح های تازه ای ازطرف ابرقدرت ها و کشورهای مرتجع منطقه به دشمن ما می رسد و مرتجعین منطقه اعلام می کنند برای آنها نیروی نظامی می فرستند، اما به رغم همه اینها، ما قدمی به عقب برنداشته ایم، بلکه هر روز به پیروزی های تازه ای دست یافته ایم و این به خاطر نیروی ایمان ماست.»(۳)

۲

بازتاب نتایج سفر هیئت حسن نیت کنفرانس اسلامی، به ویژه پافشاری ایران به حفظ مواضع اعلام شده قبلی خود درمورد "شرایط پذیرش صلح" همچنان در کانون اخبار خارجی مربوط به جنگ قرار دارد.

خبرنگار اعزامی رویتر به جده عربستان، اعلام کرد، طبق بیانیه کمیته صلح سازمان کنفرانس اسلامی که ریاست آن به عهده احمد سکوتوره رئیس جمهور گینه است، مذاکره با پیشرفت هایی همراه بوده است و تماس ها با دو طرف متخاصم ادامه خواهد داشت(۴) درحالی که دیروز، در روزنامه عکاظ چاپ عربستان، به نقل از سکوتوره اعلام شده بود، این کمیته در کوشش های خود برای خاتمه دادن به جنگ ۲۵ ماهه عراق و ایران، به بن بست رسیده است و قادر به ادامه اقدامات میانجیگرانه بی حاصل

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۷، رادیو امریکا، ۳/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۴۸.

۳- مأخذ ۳، ص۳.

۴- مأخذ ۲۸، ص۲، جده - خبرگزاری رویتر جده، ۳/۸/۱۳۶۱.

نیست و شکست این اقدامات، خاتمه غم انگیز و اسف باری برای این کمیته در برداشت.(۱)

دراین میان، عربستان بیش از سایر کشورها، به مواضع ایران واکنش نشان داد و به موضع گیری سیاسی علیه ایران پرداخت. گوینده رادیو دولتی عربستان، موضع گیری کشورش دراین زمینه را چنین تشریح کرد: «درست است که کمیسیون حسن نیت کنفرانس اسلامی تلاش می کند تا به جنگ عراق و ایران خاتمه دهد و درست است که تلاش های این کنفرانس در آینده ادامه خواهد داشت، ولی نشانه مثبتی برای ترک مخاصمه و فیصله دادن اوضاع وخیم جبهه های جنگ، به ویژه پس از اینکه خبرگزاری ها اظهارات غیرمسئولانه مقامات رژیم ایران را گزارش دادند، در دست نیست.»

گزارشگر رادیو بی بی سی نیز در تشریح موضع ایران درمورد صلح، بر گفته های حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی درباره «بررسی پیشنهادهای جدید برای هماهنگ کردن خواسته های دولت ایران و عراق با طرح سازمان مبنی بر برقراری صلح» تأکید کرد و ضمن اعلام رضایت هیئت صلح کنفرانس از پیشرفت صلح، گفت:

«عراق اکنون ازنظر نظامی در موضع دفاعی قرار دارد و مدتی است که درپی یافتن راهی برای خاتمه جنگ بوده است و شاید می توان گفت که دولت عراق نسبت به اقدامات و پیشنهادات حسن نیت عکس العمل مثبت نشان داده است. اما درعین حال اظهارات توأم با خوش بینی هیئت مزبور پس از کوشش های اخیرش میان ایران و عراق، با سخنان رهبران ایران بسیار متناقض به نظر می آید. آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران، گفته است که هیئت حسن نیت کنفرانس اسلامی هیچ گونه پیشنهاد جدیدی را مطرح نکرده و طرح پیشنهادی این هیئت شرایط و خواسته های ایران را برآورده نمی کند و تا زمانی که به شرایط مزبور عمل نشود، صلح برقرار نخواهد شد. [...] دولت ایران می گوید چنانچه در مذاکرات شرایط ایران [پرداخت غرامت مالی و تنبیه متجاوز] برآورده نشود، درحقیقت، در این جنگ به متجاوز پاداش داده شده است. [درواقع از] اظهارات رهبران ایران پیداست که دولت ایران قصد دارد با توسل به نیروی نظامی، اختلاف خود را با عراق حل کند.»(۲)

۱

گزارشگر خبرگزاری آسوشیتدپرس، از کپنهاک و به نقل از کاردار سفارت عراق در دانمارک گفت: عراق درصدد به کارگرفتن سلاح جدیدی علیه نیروهای ایرانی است که می تواند حدود صد هزار تن را نابود کند. صالح علی فتح کاردار سفارت عراق، در تلویزیون دانمارک گفت: ما خواستار بخشش و عفو جهانیان هستیم.

فتح از پرداختن به جزئیات سلاح مذکور خودداری کرد و فقط به این موضوع اشاره کرد که این سلاح، در شمار سلاح های تحریم شده در قوانین بین المللی نیست و گفت: این سلاح نه هسته ای است و نه گاز مرگ آور؛ فقط علیه هدف های نظامی به کار گرفته می شود و می تواند بین ۶۰ تا ۱۰۰ هزار نفر را نابود کند. سلاح پیشرفته ای است که از شرق و غرب تهیه شده و در قوانین بین المللی تحریم نشده است. دنیا در چند روز آینده، شاهد تولید این سلاح خواهد بود.(۳)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱۹، تاریخ ۳/۸/۱۳۶۱، ص۳، جده - خبرگزاری رویتر، ۲/۸/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۶.

۳- مأخذ ۲۱، صص ۳ و ۴، کپنهاگ - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۴/۸/۱۳۶۱.

۱

صدام حسین در دیدار از یکی از دبیرستان های شهر تکریت عراق، بدون اشاره به آغاز تجاوز ارتش عراق به ایران آن را به عوامل بیرونی نسبت داد و تأکید کرد که انتظار اشغال سریع بخش هایی از ایران برآورده نشده است. وی عراق را کشوری ضد صهیونیست نامید و مدعی شد ایران از منابع صهیونیستی اسلحه، تجهیزات و اطلاعات نظامی دریافت می کند.

صدام حسین در این دیدار گفت: «طرف های ذی ربط سعی کردند جنگ عراق و ایران برای این مدت [دو سال] به درازا بکشد. آنها می خواهند نقشه سیاسی را به نحوی ترسیم کنند که منافع آنها در درازمدت تضمین شود و به نتایج معینی در نقشه اجتماعی دسترسی پیدا کنند. [...] هنگامی که جنگ های نظامی پس از جنگ دوم جهانی را بررسی می کنیم، می بینیم که جنگ عراق و ایران طولانی ترین جنگ میان دو دولت و دو ارتش نظامی در منطقه خلیج[فارس] میان دو کشور خلیجی می باشد.»

وی اضافه کرد: «چرا هرگاه میان دو کشور جنگی به وقوع می پیوندد، آنها فوراً به آن توجه و آتش آن را به سرعت خاموش می کنند، ولی سعی دارند آتش جنگ را در این طرف و یا آن طرف شعله ور سازند. [...] صهیونیسم، عراق را خطری علیه خود می داند، لذا ایران را به تجهیزات و اسلحه و معلومات و اطلاعات مجهز می سازد و این امر یا به نحو مستقیم به همان گونه که اغلب مقامات صهیونیستی اعتراف کرده اند و یا به نحو غیرمستقیم، مانند اینکه یک تبعه فرانسه، هند، فلسطینی یا پاکستانی می آید و به آنها می گوید من دوست انقلاب اسلامی هستم و اطلاعاتی درباره عراقی ها دارم که می خواهم در اختیار شما قرار دهم صورت می گیرد و یا این شخص به آنها می گوید که من کارشناس مسائل جنگی و دوست انقلاب اسلامی از این طرف هستم و اطلاعات را در اختیار آنها قرار می دهد.»(۱)

در روزنامه فرانکفورت الگمانیه، مقاله ای درباره سیاست عراق در مقابل رژیم اشغالگر قدس چاپ شده است که نویسنده آن معتقد است عراق بیش از آنکه واقعاً با اسرائیل دشمنی داشته باشد، از تبلیغات علیه این کشور بهره سیاسی برده است. در این مقاله آمده است: باوجود سخنان تند مقامات بغداد درمورد اسرائیل و جنگ اعراب و اسرائیل، عراق، دراصل، همیشه ناظر وقایع بوده و هیچ گاه وارد عمل نشده است. این کشور هیچ مرز مشترکی با اسرائیل ندارد؛ درنتیجه، رودررو با اسرائیل نیست و پس از شروع جنگ عراق و ایران، توجه سیاسی و نظامی حکام بغداد به اختلاف اعراب و اسرائیل کمتر شده است(۲)

۲

هم زمان با بررسی اعتبارنامه سفیران کشورهای گوناگون در سازمان ملل - که هر سال طبق روش مرسوم این سازمان انجام می شود - رجایی خراسانی سفیر ایران در سازمان ملل، خواستار تعلیق عضویت هیئت نمایندگی رژیم صهیونیستی در این سازمان شد. وی در نطقی که به همین منظور در مجمع عمومی سازمان ملل ایراد کرد، این روز را برای سازمان ملل متحد، سرنوشت ساز خواند. رجایی خراسانی، با انتقاد از همراهی نکردن برخی کشورهای عربی با ایران در این اقدام، زمان

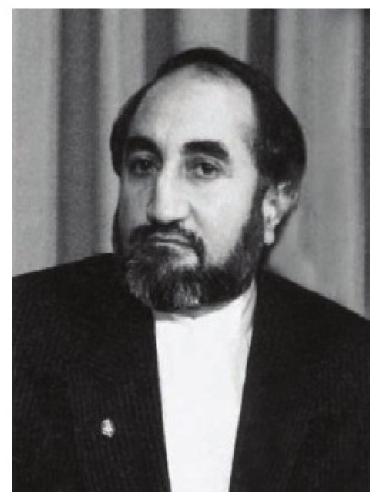

۱- مأخذ ۲۸، صص ۳۱ و ۳۳، رادیو صوت الجماهیر، ۳/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۸، ص۱۲، بن - خبرگزاری ۳/۸/۱۳۶۱.

حاضـر را بـاتوجه به جنـایت رژیم جنایتگر قـدس در کشـتار مردم فلسـطین در اردوگاه صبرا و شتیلا و انزوای این رژیم در مجامع بین المللی و افکار عمومی جهان، بهترین موقعیت برای رد اعتبارنامه نماینـده رژیم صـهیونیستی در سازمان ملل دانست. وی همچنین تهدیـدات امریکا مبنی بر قطع کمک های مالی به سازمان ملل درصورت اخراج رژیم صهیونیستی از این سازمان را یک بلوف سیاسی خواند. وی اعلام کرد که حتی درصورت قطع کمـک هـای دولت امریکـا، ایران و چنـد کشور عربی این توانایی را دارنـد که آسـیب های واردشـده به سازمان ملل را جبران کننـد. رجـایی خراسـانی در پایـان سـخنرانی، به جمع بنـدی نظرهـای خود دربـاره دلایـل مخـالفت بـا اعتبارنامه نماینـده رژیم اشـغالگر قـدس پرداخت.(۱)-(۲)

از سوی دیگر، روزگذشـته جعفر نمیری رئیس جمهور سودان، در پایـان سـفر خود به مصـر، ضـمن مصـاحبه ای با اخراج رژیم صـهیونیستی از سازمـان ملـل مخـالفت کرد. وی در توجیه مخـالفت خود گفت: «باقی مانـدن اسـرائیل در این سازمان بین المللی، به ما فرصت خواهـد داد که کشور یهود را بیش ازپیش در افکـار عمومی جهان در انزوا قرار داده و از جنبه سیاسـی شـکست شدیـدی به آن وارد کنیم. [...] امریکا ممکن است اسرائیل را تحت تأثیر قرار دهد؛ به شرط آنکه فشار شدیدی به آن وارد کند.»

سفیر ایران در سازمان ملل خواستار تعلیق عضویت نمایندگی اسرائیل در سازمان ملل شد.

گزارشـگر خبرگزاری فرانسه، ضـمن اعلام این خبر گفت: نمیری با انجام مذاکرات بین کشورهای عربی و اسرائیل موافقت کرده و گفته است: «اعراب برای دست یـافتن به صـلح و امنیت در منطقه و تأسـیس یک کشور مسـتقل فلسـطینی و بازپس گرفتن سـرزمین های اشـغالی، بایـد راه مذاکره و دیپلماسی را پیش گیرند.»(۳)

در گزارش همین خبرگزاری آمده است که جورج شولتز وزیرخارجه امریکا، ۱۰ روز پیش به سازمان ملل اطلاع داده است که اگر اسرائیل از مجمع عمومی سازمـان ملل اخراج شود، امریکا کمک مالی خود را به این سازمان، تا وقتی که دولت اسـرائیل دوباره کرسـی خود را به دسـت نیاورد، قطع خواهد کرد.(۴)

۱- متن سخنرانی آقای رجایی خراسانی و بازتاب آن در نشریه لوموند، در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- روزنامه کیهان، ۸/۸/۱۳۶۱ ص۲.

۳- مأخذ ۲۷، بخش دوم، ص۱۶، خارطوم - خبرگزاری فرانسه.

۴- . مأخذ ۳، ص۱۶.

۱

امروز پنج فروند کشتی باری ایران که از بندر امام خمینی عزیمت کرده بودند، در بندر خالد (بندر امیرنشین شارجه متعلق به امارات عربی متحده) لنگر انداختند.

گزارشگر خبرگزاری فرانسه، این اتفاق را نشانه عادی شدن روابط امارات متحده عربی و ایران خواند و افزود: جواد انصاری سرکنسول ایران، در مصاحبه ای مطبوعاتی که روی عرشه یکی از این کشتی ها انجام شد، اعلام کرد، کشتی های ایرانی با آزادی کامل میان بندر امام خمینی و بنادر خلیج فارس تردد می کنند؛ این در حالی است که سفیر ایران (اولین سفیر اکرودیته جمهوری اسلامی ایران در امارات متحده عربی) این هفته شروع به کار کرد. در این گزارش همچنین آمده است کنسول ایران در دوبی تأکید کرد که این سخنان، نشان دهنده شکست کوشش های صدام در جلوگیری از حرکت کشتی های ایرانی از بندر امام خمینی(ره) است. به گفته جواد انصاری، این پنج کشتی باری ایرانی، پس از بارگیری، عازم هامبورگ، استرالیا و خاور دور هستند.(۱)

درباره همین موضوع و نیز تأثیر جنگ بر فعالیت های تجاری و تاحدودی سیاست خارجی امارات متحده عربی، در گزارش مندرج در نشریه تایمز مالی چاپ لندن، آمده است: امارات متحده عربی کوشیده است در جریان درگیری دو کشور ایران و عراق، تاحدامکان، بی طرفی خود را حفظ کند؛ برای مثال امارات متحده عربی، در مقابل فشار عراق به حمایت بیشتر از بغداد، مقاومت و حتی پیشنهاد میانجیگری در این میانه را نیز مطرح کرد. نویسنده، با ظاهری دانستن حمایت امارات متحده از عراق، اضافه می کند که دراین مورد، کار چندانی نیز از عراق ساخته نیست. باوجود کمک های مالی پنهان و آشکار امارات متحده عربی به بغداد، روابط امارات متحده عربی با ایران چندان بد نیست، زیرا مسئولان امارات متحده از اینکه می بینند سیاست ایران دربرابر کشورهای کوچک حوزه خلیج فارس به مراتب محتاطانه تر از تبلیغاتی است که دراین زمینه می کند، احساس آسودگی خیال می کنند. نویسنده مقاله، به نقل از یک دیپلمات می نویسد: امارات متحده عربی همیشه از همسایگان بزرگ خود، چه عراق و چه ایران، بیمناک بوده است. او اشاره می کند که اوضاع دوبی، به سبب کاهش صادرات کالاهای خارجی به ایران، به شدت صدمه دیده است(۲)

۲

گوینده رادیو امریکا، به نقل از مقامات امور دفاعی این کشور، اعلام کرد ایالات متحده دست اندرکار تشکیل نیروهای ضربتی تازه ای است که برای حمایت و حفاظت از منافع امریکا در خاورمیانه، منطقه شاخ افریقا و نواحی اطراف حوز ه خلیج فارس سازماندهی شده است. به گفته مقامات امور دفاعی، این نیروی ضربتی، ازنظر تشکیلاتی همانند نیروهای امریکایی مستقر

۱- مأخذ ۲۱، صص ۱۷ و ۱۸، ابوظبی - خبرگزاری فرانسه، ۴/۸/۱۳۶۱.

۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۴/۸/۱۳۶۱ تا ۷/۸/۱۳۶۱، صص ۴۰ و ۴۱، بی بی سی - لندن، ۴/۸/۱۳۶۱، به نقل از نشریه تایمز مالی.

در اروپا و خاور دور خواهد بود. تشکیل نیروی ضربتی جدید امریکا، نتیجه پیگیری پیشنهاد پرزیدنت کارتر، مبنی بر استقرار نیروهای واکنش سریع در حوزه خلیج فارس، در پاسخ به بحران گروگان گیری کارمندان سفارت امریکا در تهران است. کارشناسان نظامی، اظهار می کنند که این نیرو، از واحدهای زمینی، دریایی و هوایی و تفنگ دار دریایی تشکیل و با هدف مقابله سریع در همه بحران ها در سراسر خاورمیانه طراحی شده است. نیروی جدید ضربتی امریکا، درحال حاضر، حدود ۲۳۰ هزار نفر را در اختیار دارد(۱) در نشریه تایم، چاپ اروپا نیز مقاله ای با عنوان "تمایل اعراب به همکاری دورادور با امریکا" چاپ شده که در آن، ضمن بررسی ضرورت تشکیل این نیرو باتوجه به اهمیت خلیج فارس و وجود بحران های منطقه مانند جنگ ایران و عراق، حضور شوروی در افغانستان، افزایش موج بنیادگرایی اسلامی و... واکنش کشورهای عرب خلیج فارس در مواجهه با این تصمیم - که تأثیرات اجتناب ناپذیری بر مسائل داخلی این کشورها خواهد داشت - بررسی شده است.(۲)-(۳)

۱

کمال حسن علی وزیر خارجه مصر، در مصاحبه ای با روزنامه لبنانی النهار، ضمن اعلام حمایت از مواضع عراق در مقابل ایران، گفت: مواضع ما از اول روشن بوده و ما در آغاز این جنگ، خواستار پایان یافتن آن بین دو کشور اسلامی بودیم، ولی پس از دگرگونی های اخیر در جبهه ها که درنتیجه عراق درمعرض تهدید قرار گرفت، ما پشتیبانی نظامی خود را با ارسال مهمات و سلاح به عراق آغاز کردیم و این امر تا پایان جنگ ادامه خواهد داشت تا عراق بتواند از اراضی خود دفاع کند(۴)

جعفر نمیری رئیس جمهور سودان نیز درباره حمایت کشورش از عراق گفت: نیروهای داوطلب سودان که به عراق فرستاده خواهند شد، در نبرد علیه نیروهای ایرانی، از شیوه چریکی استفاده خواهند کرد. گوینده رادیو اسرائیل، با اعلام این خبر افزود: پرزیدنت نمیری گفته است که نیروهای سودانی اعزام شده به عراق، شامل پیاده نظام و واحدهای زرهی خواهند بود و پشت خطوط دفاعی ایران، به عملیات چریکی خواهند پرداخت.(۵)

در خبر رادیو ریاض نیز درباره گفته های معاون رئیس جمهور یمن شمالی در حمایت از عراق، آمده است: قاضی عبدالکریم العرشی طی نطقی، بار دیگر حمایت همه جانبه کشور متبوع خود را از ملت عراق مورد تأکید قرار داد و حکام تهران را به اجابت تلاش های صلح آمیز جهت پایان دادن به جنگ و تعقل جهت برقراری صلح در منطقه دعوت کرد(۶)

۱- مأخذ ۲۸، صص ۱۶ و ۱۷، رادیو امریکا، ۳/۸/۱۳۶۱.

۲- بخش های اصلی این مقاله در ضمیمه این گزارش آمده است.

۳- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۲۶۰، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، صص ۳۳ - ۲۷، نشریه تایم، چاپ اروپا، ۲۵ اکتبر ۱۹۸۲ (۳/۸/۱۳۶۱).

۴- مأخذ ۳۳.

۵- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۷، رادیو اسرائیل.

۶- مأخذ ۲۱، ص۳۶، بخش عربی رادیو ریاض، ۴/۸/۱۳۶۱.

ضمیمه گزارش۳۲: وضعیت عمومی، عوارض طبیعی و موقعیت جغرافیایی منطقه عملیاتی محرم

منطقه عملیاتی محرم، منطقه ای کوهستانی است که در جنوب شرقی دهلران و در غرب عین خوش قرار دارد. ویژگی مهم این منطقه، وجود ارتفاعات حمرین است که خط مرزی قراردادی ایران و عراق، قبل از تجاوز این کشور به ایران بود. بلندترین قله آن به ارتفاع ۴۰۰ متر و تپه ۲۹۸، داخل خاک ایران قرار دارد.

تپه ۱۷۵، در خاک عراق واقع شده و بر محور ارتباطی مهم عین خوش - چم سری - شرهانی - زبیدات مشرف است. اهمیت این رشته ارتفاعات، بدین سبب است که میدان دید و تیر وسیع و پردامنه روی مناطق داخل خاک ایران و عراق را فراهم می کند.

یکی دیگر از عوارض طبیعی منطقه، رودخانه های فصلی چیخواب، دویرج و میمه است که هنگام طغیان آب، گاه ارتفاع آن به ۱۰ برابر معمول (به طورمعمول حدود ۳۰ سانتی متر است) می رسد. منطقه کلی عملیات، در حوزه مأموریت سپاه چهارم عراق قرار داشت و اجرای پدافند از منطقه عملیاتی محرم، به عهده لشکر ۱۰ زرهی عراق بود. هدف این عملیات، تصرف تمام ارتفاعات سرکوب منطقه و قرارگرفتن در موضع برتر راهکنشی، با راندن دشمن به دشت باز بود.(۱)

ضمیمه گزارش۴۲: متن سخنرانی آقای رجایی خراسانی و بازتاب آن در نشریه لوموند

گزیده ای از سخنان آقای رجایی خراسانی، نماینده ایران در سازمان ملل به شرح زیر است:

«آقای رئیس، امروز یکی از حساس ترین و مهم ترین روزهای تاریخ سازمان ملل متحد است. امروز برای نخستین بار قرار است اقدام شجاعانه و بزرگی که پس از ۳۵ سال انتظارش را داشتیم، صورت بگیرد. امروز قرار است که سازمان ملل علیه ستم و خودکامگی و تجاوز بایستد. البته ما خبر داریم که سازش کاری ها زیاد است و مشکلات نیز فراوان؛ به الگوهای دیپلماتیک نیز کاملاً آشنا هستیم، می دانیم که بعضی بهانه می آورند که باید با پایتخت های کشورهای خود مشورت کنند. اینها به جای خود محفوظ؛ آنچه مسلم است این است که امروز سازمان ملل، امتحان نهایی خود را می گذراند و هرکس آنچه که در چنته دارد، در طبق اخلاص ارائه خواهد داد. آقای رئیس، نمایندگی من در موارد عدیده ای در این اجلاس و در دیگر اجلاس های سازمان ملل متحد، موضع خود را در قبال مسئله اعتبارنامه اسرائیل اعلام کرده است. متأسفیم که کشورهای اسلامی، امسال نتوانستند بر موضع واحدی در قبال این مسئله اتفاق کنند و درنتیجه، برخی از نمایندگان انتظار دارند که سال بعد شرایط بهتری برای برخورد با این مسئله فراهم شود. ایشان تصمیم گرفتند که طی نامه ای مخالفت خود را با استوارنامه اسرائیل اعلام کنند؛ ما نیز این نامه را امضا کردیم، ولی ما دلیلی برای موکول کردن این مسئله به سال بعد نداریم. در روزهای اخیر، ما گفت وگوهایی درمورد به رسمیت شناختن اسرائیل توسط برخی از کشورهای عربی هم شنیده ایم؛ هرچند که این گفت وگوها هنوز تحقق پیدا نکرده، ولی چنان به نظر می رسد که اگر این طرز تفکر ادامه یابد، شناسایی اسرائیل به وسیله برخی از کشورهای عربی چندان دور هم نباشد. هم اکنون یکی از کشورهای عربی به شناسایی اسرائیل تن در داده است. فقط زمان لازم است که اوضاع به همین منوال ادامه یابد و برخی دیگر از کشورهای عربی هم به پیروی از این کشور، اسرائیل را به رسمیت بشناسند. بنابراین سال آینده ممکن است حتی طرح مسئله اعتبارنامه اسرائیل، اصولاً موضوعیت خود را از دست داده باشد. بنابراین، ما اجازه نمی دهیم که چنین وضعی پیش بیاید و تمام کسانی که به حقوق غیرقابل انتزاع فلسطینیان اعتقاد دارند، باید با تمام امکانات خود علیه هر اقدامی که این حق را زیر پا بگذارد، مبارزه کنند. حتی اگر این گونه اقدامات به وسیله برخی از کشورهای اسلامی هم صورت بگیرد، هیچ کس نباید مجاز باشد که آرمان فلسطین را خفه کند.

متأسفانه برخی از کشورها توپ تو خالی امریکا را مبنی بر خروج از سازمان ملل، خیلی جدی گرفته اند؛ ما معتقد نیستیم که امریکا این تهدید را عملی خواهد کرد. گیریم که بکند، بیمی از تهدیدهای امریکا نداریم. فقط چند کشور اسلامی قادرند که کسر بودجه ناشی از خروج امریکا از سازمان ملل متحد را تأمین کنند. ما به نوبه خود آماده ایم بخشی را دراین مورد بپردازیم و حتی حاضریم بیش از بخش خود

بپردازیم. من طبق دستور دولتم، موظفم که آمادگی دولت خود را برای تأمین این کسر بودجه اعلام کنم و از دیگر کشورهای اسلامی بخواهم که از مشارکت در این برنامه مضایقه نکنند. فردا صبح طی نامه ای رسماً از برادران مسلمان خود خواهم خواست که نظر دولت خود را در اجرای این مهم رسماً بیان نمایند و خوشحالم که نماینده لیبی هم اکنون آمادگی کشور خود را برای کمک به بودجه سازمان اعلام کرده است. ما می دانیم که برخی، مشکلاتی را مطرح می کنند و بهانه هایی را ایراد می کنند. برخی حتماً معتقدند که باید با

ص: ۹۱

۱- محمد درودیان، سیری در جنگ ایران و عراق، (از خرمشهر تا فاو)، جلد دوم، تهران: ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ چهارم، اسفند ۱۳۷۵، ص۴۳.

حکومت مرکزی خود مشورت کننـد. البته این مشـکلات وجود دارد؛ کسب تکلیف از دولت مرکزی هم حرفی درست است، ولی گمان نمی کنم که اجرای احکام قرآنی برای نمایندگان محترم کشورهای اسـلامی، نیازی به کسب تکلیف داشـته باشد. اما درمورد اعتبارنامه اسرائیل می خواهم توجه حضار محترم را به نکاتی چند، که همه می دانید، جلب کنم که به قرار زیر است:

۱. اسرائیل اصولاً یک کشور نامشروع است، یعنی یک جعل سیاسی است که توسط نیروهای امپریالیستی بر منطقه ما و بر جامعه بین المللی، در اینجا تحمیل شـده است و سازمان ملل جای مجعولات غیر قانونی و حرام زاده نیست. ۲. اسرائیل به طور غیر قانونی پایتخت خود را از تل آویو به قـدس عزیز و قبله نخستین مسـلمین منتقل کرده است. ۳. اسـرائیل نماینده مردمی که در آن سـرزمین زندگی می کنند و اراضـی آنها توسط صهیونیست هـا به زور اشـغال شـده و به نام اسـرائیل موسوم شـده است، نمی باشـد. ۴. هفتمین اجلاس فوق العـاده مجمع عمومی، اسـرائیل را کشوری غیرصـلح دوست می شـناسد و تـازه این تصـمیم مـدت هـا قبـل از خونریزی هـا و سـفاکی های اسـرائیل در لبنان اتخاذ شـده است. ۵. اسـرائیل رسـماً و علناً مفاد کنوانسیون ژنو، مربوط به زندگی ساکنین اماکن تحت اشغال را زیر پا گذاشته است؛ لذا ما درخواست می کنیم که گزارش کمیته اعتبارنامه بـدین ترتیب اصـلاح شود و درمورد اصـلاحیه خود، درخواست اخـذ رأی می کنیم و از نماینـدگان محترم تقاضا می کنم این گزارش را ملاحظه بفرمایند.»(۱)

تحریریه نشـریه لومونـد در سـرمقاله این هفته خود، با اشاره به این تصـمیم ایران، سابقه تاریخی این گونه اقدامات و موضع کشورهای امریکا و فرانسه را بررسـی و امکان عملی شـدن این تصـمیم را تحلیل کرد. به نوشـته لومونـد، آقای رجایی خراسانی نماینده ایران در سازمان ملل متحد خواهان لغو همه اختیارات هیئت نماینـدگی اسـرائیل در سازمان ملل شد. وی با این عمل، تاحدودی احساسات و هیجان همگان را برانگیخت. لغو اختیارات یک هیئت نماینـدگی فقط یک بار و آن هم در سال ۱۹۷۶ در سازمان ملل انجام شـده است. در این تاریخ، همه اختیارات هیئت افریقای جنوبی لغو گردیـد و از آن هنگام تاکنون دولت پرتوریا فاقـد نماینده در شورای عمومی سازمان ملل می باشد. ولی اسـرائیل را به هیچ وجه نباید با افریقای جنوبی مقایسه کرد. درحال حاضـر، امریکا تصمیم گرفته است که از اسرائیل عملاً و ازطریق قانونی حمایت کند؛ به همین دلیل نیز راهی که برای حل مشکل فلسطین برگزیده است، با آنچه که بگین در نظر دارد کاملاً متفاوت می باشد.

از سوی دیگر، دولت فرانسه نیز بی آنکه قصـد داشـته باشـد موضع شدیـدی نظیر واشـنگتن اتخـاذ کنـد، با این موضوع جـدی تر برخورد کرد. فرانسه دو جنبه گوناگون را مد نظر قرارداد: اول آنکه سازمان ملل باید جنبه جهانی خود را بدون درنظرگرفتن شایستگی ها یا بی کفایتی های اعضا حفظ کند و دوم اینکه امروز برای بیرون راندن اسـرائیل از سازمان ملل به هیچ وجه مناسب نیست، زیرا از اعراب میانه رو گرفته تا ریگان همه معتقدنـد که یک ائتلاف می تواند اسـرائیل را متقاعد کند که فقط ازطریق اعطای امتیازات دو جانبه مشـکلات خاورمیانه حل خواهد شد. به این ترتیب، می توان گفت که برخلاف تصور برخی از بنیـان گـذاران سازمـان ملل، این سازمان به هیـچ وجه یک حربه مؤثر برای برقراری صلـح و احـترام به حقوق بشـر محسوب نمی شود. درعین حـال، به رغم آنچه دشـمنان می گوینـد، سازمـان ملـل هنوز هم محـل تلاقـی افکـار گوناگون می باشد. ضمن اینکه گاه وبی گاه از به خون آغشته شدن بسیاری از منازعات جلوگیری می کند(۲)

ضمیمه گزارش۴۴: مقاله نشریه تایم درباره واکنش کشورهای عربی درخصوص تشکیل نیروی واکنش سریع امریکا

بخش هـایی از مطلب نشـریه تـایم که واکنش های کشورهای عربی را درباره تشـکیل نیروی واکنش سـریع امریکا منعکس کرده بـدین شـرح است:

۱. منطقه اطراف خلیـج فـارس ازنظر کشورهـای صـنعتی جهـان جنبه حیـاتی دارد. امریکـا بیش از ۲۰٪، اروپـای غربی ۵۶٪ و ژاپـن ۶۸٪ نفت وارداتی خود را از خلیـج فارس تأمین می کند. این خط حیاتی به دلیل وقوع جنگ، انقلاب و آشوب های سیاسـی درمعرض خطر نابودی قرار دارد و این منطقه دچـار هر سه عـارضه شـده است. امنیت کشورهای محافظه کار عرب (کویت، عربسـتان سـعودی، قطر، بحرین، امارات عربی متحـده و عمـان) را در هر نقطه ای بـا خطرهایی تهدیـد می کنـد؛ ازجمله جنگ بین ایران و عراق که هرلحظه امکان گسترش و سـرایت آن به

دیگر نقـاط وجـود دارد؛ لشـکرهای زرهی شـوروی در افغانسـتان؛ نیروهـای دسـت نشانـده روسـیه در یمـن جنـوبی و افزایش مبـارزه جـویی بنیادگرایان اسلامی در همه نقاط.

کشورهای حوزه خلیـج فارس می داننـد که فقط امریکاست که می تواند از اقدامات تهاجمی بزرگ جلوگیری کند، اما امریکا همیشه پشتیبان اصلی اسرائیل و مایه رنجش خاطر بسیاری از کشورها بوده است. رهبران

ص: ۹۲

۱- مأخذ ۳۷، ص۲.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسـلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۲۶۵، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، صص ۳۰ و ۳۱، لوموند چاپ فرانسه، ۲۷ اکتبر ۱۹۸۲ (۵/۸/۱۳۶۱).

کشورهـای حوزه خلیـج(فـارس) بیم آن دارنـد که تصـمیم منـاخیم بگین نخست وزیر اسـرائیل مبنی بر ایجـاد کرانه باختری دست کم به همان اندازه خطرهای رادیکالیسم عرب، بنیادگرایی اسلامی، و ماجراجویی شوروی، منطقه را به آشوب بکشاند؛ به همین دلیل، آنها امریکا را جزئی از مشکل خـود می داننـد نه راه حـل آن. بنـابراین، مشـکلی که به وجـود می آیـد این است که حـتی غرب گراترین رهـبران منطقه از داشـتن همکاری نزدیک و آشکار با امریکا و پیروی از سیاست های این کشور – که منظور از آن حفظ امنیت خودشان می باشد – اکراه دارند.

امریکا به منظور دفاع از خلیج(فارس)، نیروی ضـربت مشترک واکنش سریع را تشکیل داد. در نیروی واکنش سریع که در سال ۱۹۸۰ – بعد از انقلاب ایران و حمله شوروی به افغانسـتان – تشـکیل شـد، واحـدهایی از نیروی زمینی، هوایی، دریایی و تفنگ داران دریایی شـرکت دارنـد. دسـتور عمـل این نیرو عبـارت است از تضـمین جریان پیوسـته نفت؛ جلوگیری از تهاجمات خارجی از (آسـیای جنوب غرب و خلیـج فارس) و کمک به کشورهای منطقه به منظور مقاومت دربرابر تهاجم.

۲. کشورهایی که قرار است تحت حمایت نیروی واکنش سـریع قرار گیرنـد، خواهان آن هسـتند که این نیرو ازنظرشان – اما نه از فکرشان – به دور باشـد. هنگامی که ایالات متحـده می کوشـد مانور های آموزشـی خود را در منطقه افزایش دهد، با موانع سیاسـی و دیپلماتیک مواجه می شود.

۳. قسـمتی از این مشـکل این است که ایالات متحـده از اداره مانور های نظامی به آرامی، بـدون خـدشه دارکردن احساسات اعراب میانه رو و خنثی کردن بازتاب ها ناتوان است. در مـدت اجرای عملیات سـتاره درخشان در سال گذشـته، تعداد ۴۵۰۰ تن از افراد نیروی واکنش سـریع با بوق و کرنای بسـیار و نمایش بسیار چشمگیر بمباران اهدافی در صحرا به وسیله جت های ب۵۲، وارد مصر شدند. امسال، هنگامی که پنتاگون طرح ریزی مـانور تـازه ای بـا اسم رمز "ببر خسـته" را آغـاز کرد، واشـنگتن دریـافت که قاهره تمایلی به شـرکت در این بازی نـدارد. علاوه بر سرتیترهای جراید که سال گذشته سبب رنجش شد، مصری ها خاطرشان رنجیده تر شد، زیرا به عقیده آنها امریکا نتوانست درپیشبرد مذاکرات خودمختـاری کرانه بـاختری، از نفوذ خود درمورد اسـرائیل اسـتفاده کنـد. البته، این امر قبل از ابتکار پرزیـدنت ریگان در اول سپتامبر بود؛ هم اینک شانس آن وجود دارد که مصری ها بالاخره در مانور ها شرکت کنند.

۴. مقامات سلطان نشین عمان، یکی از شرکت کنندگان در عملیات ستاره درخشان سال گذشته اظهار کردند که عمان بار دیگر نیز در مقیاس وسیع تر در عملیات شرکت خواهد کرد، اما به شرط آنکه علنی نباشد. درست بعد از اعلام این خبر، روزنامه واشنگتن پست نوشت که در این ماه مانور هایی در عمان انجام خواهـد شـد. با افشای این خبر عمانی ها به خشم آمدنـد و پنتاگون با بیم از اینکه مبادا قابوس بن سـعید سـلطان عمان، خود را کنار بکشد، از این موضوع اظهار نگرانی کردند. باوجوداین سلطان قابوس بر آن نشد که از انجام شدن مانور ها جلوگیری کند. از آن پس، مخفی کاری شدیدی درمورد عملیات شده و عربسـتان سـعودی، عمانی ها را بر آن داشـته است که تا اواخر سال جاری عملیات را به تأخیر اندازند.

۵. مانور های "ببر خسـته" احتمالاً با نقل وانتقالات عظیم نیروی هوایی امریکا در ثمیرات (پایگاه اصـلی هوایی در شـمال سلاله، مرکز ظفار) – که یکی از طویـل ترین بانـدهای فرودگـاه جهـان را دارد – همراه خواهـد بود و جنگنـده های دریایی امریکا از ناوهای هواپیمابر اقیانوس هند ممکن است مـأموریت هـایی را در حمـایت از "هاوکرهـانتر" و جنگنـده های بمب افکن جگوار مسـتقر در ثمیرات انجام دهنـد، اما این بار به طوری غیر علنی خواهد بود.

در شـمالی ترین نقطه عمـان، در شبه جزیره دورافتـاده و کوهسـتانی مسـندم، امریکا برای توسـعه و هموارکردن فرودگاه خساب، پایگاهی که ایسـتگاه هوایی "گوت ایلند" را پشتیبانی می کند، معادل ۶/۳ میلیون دلاـر خرج کرده است. قایق های گشتی عمان از این ایسـتگاه دریایی به منظور حراست از تنگه هرمز در دهانه خلیج فارس استفاده می کنند. ایران فقط ۶۰ مایل از آن فاصله دارد.

۶. امریکـا علاوه بر دست یافتن به توافق هایی درمورد اسـتفاده از تسـهیلات در مواقع اضـطراری، درصـدد دستیابی به مراکزی ساحلی و درون منطقه ای برای فرماندهی نیروی واکنش سریع می باشد. بحرین، جزیره ای امیرنشین در نزدیکی ساحل عربستان سعودی، نخستین کاندیدا برای این منظور می باشـد. ناوگان کوچک نیروی خاورمیانه ای دریایی که در خلیج(فارس) گشت می زند، مرتباً در بحرین پهلو می گیرد. این نیرو یـک واحـد پشتیبانی اداری در این جزیره دارد. امریکایی ها می کوشـند تا آنجا که ممکن است آفتابی نشونـد. آنان در اکثر موارد لباس های معمولی بر تن می کنند و ملوانان اغلب بایستی در کشتی های خود بمانند.

۷. برخی از طراحـان و برنـامه ریزان پنتـاگون می گوینـد کـه بحرین بایـد به صـورت "وطن در غربت" نیروی واکنش سـریع امریکـا شـود، اما وزارت خارجه، بدون تن دردادن به سیاست های ظریف منطقه ای، اقدامات پنهان تر و

کم اهمیت تری را در کنار خطوطی که از قبل وجود دارد، ترجیح می دهد. سعودی ها نیز با ایده وجود یک پست فرماندهی نیروی واکنش سریع در جوار خود مخالف اند. آنها به بحرینی ها گفته اند که با شرایط نامشخص، آن را نپذیرند. یک مقام برجسته سعودی اظهار کرد: ما نمی خواهیم که امریکا در ماورای افق مستقر شود، بلکه می خواهیم که در افق استقرار یابد، طوری که ما بتوانیم آن را ببینیم، اما نه در ساحل کشورمان.

شیخ خلیفه بن سلمان آل خلیفه نخست وزیر بحرین، در مصاحبه ای با گزارشگر مجله تایم اظهار کرد: من با آن مانور ها (مانور هایی که برای آخر سال جاری در عمان در نظر گرفته شده است) کاملاً موافق بوده و از همکاری همه جانبه با امریکا درزمینه های امنیتی استقبال می کنم، لیکن مشروط بر آنکه این همکاری به طوری مناسب انجام شود.

تفسیر این مطلب چنین است: "از انظار دور بمان."

اشکال کار در این است که تحلیل گران امریکایی سخت تحت فشار هستند تا کشور عرب میانه روی را که خود را به مذلت طلبیدن تفنگ داران دریایی راضی کند، بیابند. ویلیام کواندنت، یک کارشناس خاورمیانه در مؤسسه بروکینگز می گوید: بنابراین، کشورهای حوزه خلیج(فارس) در جست وجوی منابع کمکی هستند که به آنها نزدیک تر بوده، نسبت به اتکای پرمخارج به ایالات متحده، دردسر کمتری داشته باشد.

یک منبع مقدماتی اما امیدبخش، شورای همکاری خلیج(فارس) می باشد که نوعی بازار مشترک مرکب از شش کشور عربستان سعودی، بحرین، کویت، عمان، قطر و امارات عربی متحده است. کشورهای حوزه خلیج(فارس) از مدت ها پیش درصدد ایجاد فدراسیون آزاد بوده اند، اما با ممانعت عراق - که به شدت با این ایده مخالفت می ورزید - مواجه می شدند. صدام حسین رئیس جمهور عراق، به ویژه بعد از سقوط شاه ایران آرزوی آن را داشت که ابرقدرت منطقه شود. صدام می خواست تا آنجا که ممکن باشد همسایگان جنوبی خود را درحال تفرقه نگه دارد تا بهتر بتواند بر آنها تسلط داشته باشد. اما جنگ ایران و عراق همه چیز را دگرگون کرد. از آنجا که عراق ابتدا خود را در داخل ایران به گل مانده دید، قدرت خود را برای تهدیدکردن کشورهای عرب حوزه خلیج(فارس) از دست داد.

عراق همچنین به کمک های مالی و سیاسی آنها نیاز دارد. کشورهای حوزه خلیج(فارس) ماهانه حدود یک میلیارد دلار به عراق کمک کرده اند که بیش از نیمی از آن را عربستان سعودی تأمین کرده است. این بزرگ ترین کمکی است که اعراب تاکنون به یکدیگر کرده اند. با مقروض شدن ناگهانی صدام به کشورهای عرب حوزه خلیج(فارس) این کشورها روند تشکیل شورای همکاری خلیج(فارس) را سرعت بخشیده اند.

پلیس و سازمان های اطلاعاتی شورای همکاری خلیج(فارس) که با کودتای ماه دسامبر بحرین تحریک شده بودند، به همکاری نزدیک تری پرداختند. کشورهای عضو این شورا همچنین درصدد تهیه پیش نویس یک قرارداد امنیتی مشترک و رسیدگی به موضوع تشکیل یک نیروی واکنش سریع متعلق به خودشان می باشند(۱)

۱- مأخذ ۴۳.

روزشمار جنگ سه شنبه ۴ آبان ۱۳۶۱ ۸ محرم ۱۴۰۳ ۱۲۶اکتبر ۱۹۸۲

۱

آخرین جلسه مشترک هماهنگی و بررسی آمادگی یگان های شرکت کننده در عملیات محرم با حضور فرماندهان سپاه و ارتش و برخی میهمانان(۱) در محل قرارگاه مشترک قائم در پادگان "عین خوش" تشکیل شد.

در این جلسه فرماندهان ۴ تیپ عملیاتی سپاه، آمادگی خود را برای اجرای عملیات اعلام کرده، به تشریح مانور یگان های خود پرداختند. فرمانده تیپ ۱۴ امام حسین ضمن تأکید بر این مطلب که تأمین جناح چپ عملیات برعهده این تیپ است، اعلام کرد که باتوجه به شکل زمین - که امکان مانور زرهی عراق را در پاتک هایش فراهم خواهد کرد - باید تأمین جناح چپ

ص: ۹۶

۱- ارت بودند از: فرماندهان سپاه ۱. رحیم صفوی مسئول عملیات سپاه در جنوب. ۲. حسین خرازی فرمانده لشکر۳ فتح و قرارگاه قائم. ۳. حسن باقری معاون اطلاعات فرمانده سپاه. ۴. حاج رضا حبیب اللهی، فرمانده لشکر۳ صاحب الزمان(عج). ۵. عزیز جعفری فرمانده قرارگاه نجف سپاه. ۶. احمد کاظمی فرمانده تیپ۸ نجف اشرف سپاه. ۷. مرتضی قربانی فرمانده تیپ۲۵ کربلا سپاه. ۸. ابوشهاب فرمانده تیپ۱۴ امام حسین سپاه. ۹. مهدی زین الدین فرمانده تیپ۱۷ علی بن ابیطالب سپاه. ۱۰. حسین زاهدی معاونت لشکر۳ فتح سپاه. ۱۱. کریم نصر فرمانده تیپ۴۴ قمربنی هاشم سپاه. فرماندهان ارتش ۱. سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی. ۲. سرهنگ موسوی قویدل معاون عملیات قرارگاه نیروی زمینی در جنوب. ۳. سرهنگ دژکام فرمانده مشترک قرارگاه خاتم. ۴. سرهنگ بیرانوند فرمانده تیپ۸۴ پیاده خرم آباد. ۵. سرهنگ ممقانی رئیس رکن دوم قرارگاه قائم. ۶. سرهنگ دولت آبادی رئیس رکن سوم قرارگاه قائم. ۷. سرهنگ شاهان مشاور فرمانده نیروی زمینی ارتش. ۸. سرهنگ هوشیار معاونت عملیاتی نیروی هوایی. علاوه بر فرماندهان سپاه پاسداران و ارتش، مسئولان مهندسی توپخانه، آیت الله آقا جواد تهرانی و آیت الله احمد آذری قمی نیز در جلسه حضور داشتند.

عملیات به عهـده یک گردان آر.پی.جی زن باشـد تا درصورت لزوم وارد عمل شونـد این فرماندهان ورود گردان های خود را منوط به تعیین زمان اجرای عملیات ازسوی مسئولان عملیات دانستند. به دنبال ارائه این گزارش ها، مانور نیروهای تیپ ۸۴ خرم آباد و تیپ ۱ لشکر۲۱ حمزه بررسی گردید و هماهنگی های لازم بین فرماندهان تیپ های ادغامی ارتش و سپاه انجام شد.

پس از اتمام مباحث مانور، واحد مهندسی میزان ۶۰ درصد از اقدامات و آماده سازی های خود را اعلام کرد. هوانیروز نیز از آمادگی گروه های آتش خود برای شرکت در عملیات خبر داد و نیروی هوایی ارتش هم ضمن اعلام آمادگی خود برای اجرای مأموریت های تعیین شده خاطرنشان کرد که برای پوشش دهی منطقه و گرفتن عکس هوایی در چهار نوبت آماده است، همچنین علاوه بر اجرای عملیات تجسس و شناسایی، با ۱۲ فروند سی۱۳۰ که در اختیار دارد آماده جا به جایی همه تجهیزات، نیروها و مجروحان می باشد.

در پایان جلسه نیز رحیم صفوی علاوه بر حفظ معنویت نیروها و فرماندهان در عملیات، بر موارد زیر تأکید کرد:

۱. درصورت ناموفق بودن یک تیپ، سایر تیپ ها عمل کنند.

۲. از نیروهای احتیاط سریع استفاده نشود.

۳. به مخابرات اهمیت داده شود.

۴. به منظور پیشروی مجدد، به تحکیم هدف و سازماندهی بعد از اجرای تک اهمیت داده شود.

۵. به حفظ خطوط مواصلاتی خودی و تهدید خطوط مواصلاتی دشمن توجه شود.

۶. به ادغام قرارگاه ها و نیروها سرعت بیشتری داده شود.(۱)

۱

حمله هوایی عراق به شهر دزفول، بمباران شهر ایلام و گلوله باران شهر آبادان خسارت های سنگینی را به مردم این شهرها وارد کرد. خطر استفاده عراق از سلاح شیمیایی در جنگ نیز موضوع جدیدی است که این روزها اخبار نظامی جنگ را تحت تأثیر قرار داده است.

ساعت ۱۲ امروز، شهر دزفول هدف موشک های زمین به زمین عراق قرار گرفت و منطقه ای به شعاع تقریبی ۱۵۰ متر در خیابان منتظری این شهر کاملاً تخریب شد(۲) در این تهاجم حدود ۵۰ منزل مسکونی به کلی ویران شده، بیش از ۵۰ منزل دیگر آسیب دید، همچنین حفره بسیار بزرگ و عمیقی در محل انفجار ایجاد شد. به دنبال انفجار این موشک ها، شیشه های ساختمان ها تا شعاع دو کیلومتری شکست. در این حادثه حدود ۳۰ نفر شهید و ۱۰۰ تن مجروح شدند.(۳)نیم ساعت بعد نیز هواپیماهای عراقی به سه نقطه از شهر ایلام حمله کردند که براثر اصابت موشک های هوا به زمین به اماکن مسکونی حدود ۲۰ نفر از مردم شهر زخمی و به چند ساختمان مسکونی خساراتی وارد شد. در میان مجروحان تعدادی دانش آموز - که درحال

۱- سند شماره ۱۵۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا- در عملیات محرم، (راوی: رضوانی)، از ۲۸/۷/۱۳۶۱ تا ۱۴/۹/۱۳۶۱، صص ۷۹ تا ۶۶.

۲- سند شماره ۱۷۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی، ستاد مرکزی سپاه - طرح و برنامه عملیات، اطلاعات و

عملیات، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۸/۸/۱۳۶۱، ص ۱۴؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۸/۱۳۶۱، ص ۱۷.

بازگشت از مدرسه بودند - دیده می شود.(۱)-(۲)

شهر آبادان نیز مورد اصابت گلوله های توپخانه و خمپاره نیروهای عراقی قرار گرفت که براثر آن یک نفر به شهادت رسید، ۱۴نفر مجروح شدند و به چند منزل مسکونی خساراتی وارد آمد.(۳)

طبق خبر مندرج در بولتن نیروی انتظامی، عراق اخیراً ۳۳۰ هزار عدد ماسک ضدگاز خریداری کرده است. این اقدام حاکی از آن است که ارتش عراق در جبهه های جنگ از سلاح های شیمیایی استفاده خواهد کرد و خرید این اقلام برای مصونیت نیروهای ارتش این کشور است.(۴)

۱

درگیری میان نیروهای خودی و ضدانقلاب در شمال غربی کشور همچنان ادامه دارد. نیروهای خودی با پاک سازی شهرها، روستاها و جاده ها عرصه را بر نیروهای ضدانقلاب تنگ کرده اند، آنها هم با مین گذاری مناطق و جاده های روستایی خسارت هایی را به مردم و نیروهای نظامی وارد می کنند. از سوی دیگر تسلیم شدن نیروهای ضدانقلاب سبب افزایش روحیه مردم شده است.

به دنبال پاک سازی محور سردشت - پیرانشهر، نیروهای قرارگاه حمزه سیدالشهدا، عملیاتی را برای پاک سازی غرب این جاده انجام دادند و ارتفاعات "بنا باد" و "توژال" را - در شمال سردشت - تصرف کردند، ولی به دلیل بارندگی بسیار شدید و نبود امکان استقرار بر روی ارتفاعات، از عمق منطقه عقب نشینی کرده، در روستای بناباد مستقر شدند.(۵) در این عملیات - که به دلیل اوضاع نامناسب جوی متوقف شد - تعدادی از نیروهای خودی شهید، ۲۶ نفر مجروح و ۶ سرباز مفقود شدند.(۶)

همچنین در ساعت ۹:۲۰ صبح، نیروهای شهربانی - که تأمین پایگاه "سیدلو" در ۱۲ کیلومتری غرب ارومیه را برعهده داشتند با حمله چته های ضدانقلاب روبه رو و با آنها درگیر شدند. درنتیجه این درگیری ۵ نفر از نیروهای خودی شهید و ۳ نفر مجروح شدند که(۷) یکی از آنان به دلیل آتش گرفتن خودرو حامل نیروها به شهادت رسید.(۸) از تلفات مهاجمان هم اطلاعی حاصل نشد.(۹)

در عملیات دیگری، نیروهای ضدانقلاب به پاسگاهی در نزدیکی کامیاران حمله کرده مسئول پاسگاه و یک نفر دیگر را به گروگان بردند.(۱۰)

نیروهای سپاه هنگام گشت و شناسایی در حوالی روستای کانی رش در جنوب غربی سردشت، با یکی از افراد حزب دمکرات مواجه شدند که درپی تیراندازی دو طرف کشته شد.

۱- آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات امروز خود نوشته است: «عراقی ها به دزفول و ایلام حمله هوایی کرده اند، بیش از ۲۰ نفر [را] شهید و بیش از ۱۰۰ نفر را مجروح و ۱۰۰ خانه را خراب کرده اند. یک مقام عراقی گفته است، اسلحه ای در اختیار دارند که به زودی به کار می برند و ۱۰۰ هزار نفر را نابود می کنند. سلاح اتمی و شیمیایی هم نیست و چنین چیزی برای ما شناخته شده نیست. [دراین باره] کمی بررسی و با مسئولان مذاکره شد. احتمال می رود که بلوف باشد؛ شاید هم واقعیت داشته باشد. (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، (پس از بحران) سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۲۸۹.)

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۲۱۸۰۷۷مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴۴.

۵- سند شماره ۷۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات)، به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۸/۸/۱۳۶۱، صص ۱و۲.

۶- سند شماره ۷۳۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از نهاجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیاتی و اطلاعاتی، (مدیریت عملیاتی) شماره۴۲۲.

۷- سند شماره ۱۱۳۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه گزارش های اخبار داخلی، دفتر نخست وزیری، گزارش شماره ۶۷، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۷۳۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۴۴۳، تاریخ ۶/۸/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۷۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۸/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۹- مأخذ ۲، ص۳.

۱۰- سند شماره ۷۳۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۷ به فرماندهی کل، قرارگاه حمزه، ۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۷۰۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷، (اطلاعات و عملیات) به فرماندهی منطقه ۷، شماره ۲۷، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱.

اسلحه و چندین خشاب فشنگ وی نیز به دست نیروهای خودی افتاد(۱)

ساعت ۱۸ امروز، بین جوانمردان(۲) قطور در آذربایجان غربی و عناصر ضدانقلاب درگیری ایجاد شد که در این حادثه یک جوانمرد مجروح شد(۳)

در جنوب پیرانشهر نیز یک دستگاه کمپرسی وزارت راه و ترابری در جاده هنگ آباد - سختان - واقع در ۲۵ کیلومتری جنوب این شهر - روی مینی که ضدانقلاب ها کار گذاشته بودند رفت و براثر انفجار ۳ نفر از سرنشینان خودرو مجروح شده و به خودرو خسارت کلی وارد شد.(۴)

در حادثه مشابه دیگری یک کمپرسی جهادسازندگی ارومیه در یک کیلومتری پاسگاه "هورسین" (در شمال غرب ارومیه) به روی مین رفت و خسارت دید، اما به کسی آسیب نرسید.(۵)

به گزارش فرماندهی منطقه ۵ سپاه، در پاک سازی های اخیر محور میاندوآب از محل های استقرار ضدانقلاب مقدار ۳۰ تن گندم، ۴ تخته فرش، تلویزیون، اسناد و پلاک های جعلی ماشین، یک دستگاه ماشین جوش کاری، تعدادی مین و ۲۰ قبضه اسلحه به دست آمد.(۶)

یک نفر از عناصر وابسته به گروه های ضدانقلاب ساکن نودشه هم که از مدتی قبل به عراق رفته بود به همراه خانواده اش ازطریق مریوان به ایران بازگشت و خود را به سپاه پاسداران پاوه معرفی و تسلیم کرد.(۷)

۱

ابراهیم سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، اعلام کرد که به همت رزمندگان تحت امر این قرارگاه، منطقه امنی برای گروهک های مزدور امریکا باقی نمانده است. وی که در جمع مردم ارومیه در مسجد اعظم این شهر سخن می گفت، خاطرنشان کرد که با تشکیل این قرارگاه در منطقه، ضدانقلاب ضربات سختی از رزمندگان اسلام خورده و جبهه متحد ضدانقلاب درحال سقوط کامل است و سران آنها عمدتاً از مرزها گریخته اند تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ضدانقلاب را وادار به واکنش کرد و آنها کوشیدند تا مانع این حرکت شوند، اما دیدیم مردم متعهد منطقه و برادران مسلمان کُرد در مقابل آنها ایستادگی کردند و ارشادهای روحانیت مبارز و آگاه کُرد سبب ناامیدی آنها شد. وی افزود: اکنون ما یقین پیدا کرده ایم که با عملیات های سریع قرارگاه، جبهه متحد ضدانقلاب، از دو جناح شکست سختی خورده است: یکی ازسوی مردم که ثابت کردند از هواداران صدیق جمهوری اسلامی هستند و هرگز امکان فرصت طلبی به دشمن را نخواهند داد و دیگر ازسوی رزمندگان قرارگاه اعم از برادران سپاه، ارتش، بسیج و نیروهای مردمی که در دو هفته گذشته ضربات سنگینی را به پیکر فرسوده ضدانقلاب وارد و عرصه را از شمال تا جنوب منطقه بر آنها تنگ کردند و راه تدارکات آنها را نیز در مرزهای عراق بستند.

ص: ۹۹

۱- سند شماره ۳۵۰۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت - فرماندهی به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) - فرماندهی، ۸/۸/۱۳۶۱.

۲- نیروهای بومی که با عقد قرارداد در ژاندارمری استخدام شده بودند و با این نیرو در برقراری امنیت همکاری داشتند.

۳- مأخذ ۶، ص۲۹.

۴- سند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، شماره ۲۰۵، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- مأخذ ۱.

۶- سند شماره ۷۳۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۵ به فرماندهی کل سپاه، ۱۰/۸/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات و بررسی های سیاسی - تأمینی منطقه ۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

وی بـا اشاره به عملیات های مهم دو هفته اخیرماننـد عملیات "آلواتان" و "میانـدوآب"، اظهار امیـدواری کرد که پس مانـده های گروه های مسلح در چنـد روز آینـده به خود بیاینـد و با تسلیم شـدن، مأمنی را برای خود ایجاد کننـد، در غیر این صورت باید منتظر ادامه عملیات موفق نیروهای این قرارگاه باشند.(۱)

۱

کشته شـدن یـک عضو سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) در جریان یک درگیری در خیابان ولی عصـر تهران، افشای نام فریب خورده ای که آیت الله اشرفی اصفهانی را به شهادت رساند و دستگیری تعدادی از عناصر این سازمان در یزد و گلپایگان از تحولات امروز مربوط به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است.

در جریـان یـک درگیری که بعـدازظهر امروز در تقـاطع خیابـان دکـتر فـاطمی و ولی عصـر(عـج) تهران بین نیروهـای سپاه و عناصـر سازمـان مجاهدین خلق (منافقین) روی داد، یک عضو سازمان کشته شد و یک عابر نیز براثر اصابت گلوله به شهادت رسید.(۲)

امروز اعلامـیه ای بـا امضای شورای ملی مقاومت مستقر در پاریس درخصوص شـهادت آیت الله اشـرفی اصـفهانی صادر شـد. در این اعلامیه شخصـی به نـام حظیفی که در ارتش مشـغول انجام خـدمت وظیفه عمومی بوده، عامل ترور امام جمعه باختران معرفی شـده است. در ادامه این اعلامیه آمـده است که ما (شورای ملی مقاومت) افراد فراوانی نظیر حظیفی - به صورت سـرباز در پادگان ها داریم - و اهداف خود را ازطریق آنها در ارتش پیاده خواهیم کرد.(۳)

درطول دو هفته اخیر، تعداد ۲۵ نفر از عناصـر سازمان مجاهدین خلق در یزد دستگیر شدند و تقریباً تشکیلات این سازمان در این شهر متلاشی شد.(۴)-(۵)همچنین در بازجویی یکی از اعضای این سازمان که در اصـفهان دسـتگیر شـده بود، حدود ۲۰ نفر از عناصـر سازمان در گلپایگان شناسایی و ۵ تن از آنان دستگیر شدند.(۶)

۲

آقای هاشـمی رفسـنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، در دیدار با جمعی از فرماندهان سپاه بر ضـرورت اجرای فرمان امام مبنی بر ایجاد نظم و سازمان نظامی در سپاه، لزوم برقراری انضـباطی آهنین و سلسله مراتب تأکید کرد. وی دراین باره در کتاب خاطرات خود نوشـته است: «شب در دفتر امام با فرمانـدهان سپاه جلسه داشتیم. امام فرموده اند که سپاه سازمان و نظم نظامی بگیرد و انضـباط آهنین برقرار شود و سلسـله مراتب به وجود آید. دراین باره بحث کردیم و قرار شد که ابتدا زمینه سازی و سپس اقدام شود. لابد مخالفانی هم دارد.»(۷)

۱- مأخذ ۳، بخش اول، ص۴.

۲- مأخذ ۶، ص۳؛ و - مأخذ ۹، بخش اول، گزارش شماره ۱۳۱، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۳- مأخذ ۹، بخش اول، گزارش شماره ۱۳۰، تاریخ ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴- احتمالاً ۸ نفر از افراد دستگیرشده این سازمان در دوم آبان جزء این افراد می باشند.

۵- مأخذ ۶، ص۳۸.

۶- مأخذ ۶، ص۳۷.

۷- کارنامه و خاطرات هاشـمی رفسـنجانی (پس از بحران) ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشـمی، تهران: دفتر نشـر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۲۹۰.

خبرگزاری جمهوری اسلامی در مقاله ای از نحوه تبلیغات قبل از اجرای عملیات مسلم بن عقیل انتقاد کرد، زیرا ازنظر روانی و امنیتی مشکلاتی به وجود آورده و توقعاتی را در میان مردم ایجاد کرده است. در این مقاله آمده است:

«بنابه اعلام ستاد تبلیغات جنگ در آستانه هریک از عملیات های عمده نظامی، رسانه های گروهی کشور با هماهنگی ستاد تبلیغات جنگ به منظور همیاری با رزمندگان اسلام و ایجاد جوی مناسب جهت بسیج نیروها، فعالیت های گسترده ای را آغاز می کنند. دراین رابطه مسئولان کشورمان نیز با انجام مصاحبه و سخنرانی ضمن ایجاد آمادگی لازم در جامعه و توجیه افکار عمومی مردم و جهان، به تشویق مردم جهت رفتن به جبهه ها مبادرت می کنند. درمجموع، این تبلیغات نقش بسزایی در بالابردن روحیه رزمندگان اسلام و امت شهیدپرورمان و همچنین آشناشدن افکار عمومی مردم جهان با مواضع جمهوی اسلامی دررابطه با جنگ تحمیلی داشته و دارد. از سوی دیگر، عدم هماهنگی لازم بین مصاحبه های مسئولان کشوری و لشکری در برخی موارد ازلحاظ تبلیغاتی و امنیتی ضایعاتی را در بر داشته است؛ به عنوان نمونه، قبل از عملیات موفقیت آمیز مسلم بن عقیل که منجر به آزادسازی بخشی از میهن اسلامی شد، یکی از فرماندهان نظامی در مصاحبه با روزنامه جمهوری اسلامی اعلام کرد به زودی رزمندگان اسلام آخرین حرف را خواهند زد. این اظهارنظر بزرگ ترین تیتر روزنامه را به خود اختصاص داد.(۱) اعلام این مطلب با آنکه ازنظر اطلاعاتی، احتمالاً دشمن را دچار اشتباه کرد، ولی باید توجه داشت که ازنظر تبلیغات داخلی، جو کاذبی در جامعه ایجاد کرد و عدم تحقق آن ضمن آنکه رسانه های گروهی را در اذهان مردم بی اعتبار می کند، از کیفیت تبلیغاتی عملیات مسلم که به نوبه خود پیروزی چشمگیری را به همراه داشت، به شدت کاست. از سوی دیگر باید خاطرنشان ساخت، دشمن بنا به نظر آگاهان نظامی درصد قابل توجهی از اطلاعات خود را از منابع آشکار نظیر رسانه های ارتباط جمعی اخذ می کند و متأسفانه برخی از مقامات کشور بدون توجه به این موارد صرفاً به خاطر بالابردن روحیه مردم به اعلام تلویحی آغاز عملیات مبادرت می کنند. این درحالی است که دشمن متجاوز به تجربه دریافته است که مسئولان ما به علت مردمی بودن عموماً اطلاعات صحیحی را ارائه می دهند. در اینجا به عنوان مثال به دو مورد اشاره می شود:

یکی از فرماندهان نظامی اول هفته گذشته ضمن اشاره به عملیات آینده اعلام کرد به زودی خبرهای خوبی خواهیم داشت و یا براساس گزارشات رسیده به واحد اطلاعات و عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در عملیات مسلم، سپاه دوم عراق در یک گزارش سری مدتی قبل از شروع عملیات مسلم، با استناد به سخنرانی سرهنگ صیادشیرازی پس از ملاقات با یکی

۱- اشاره مطلب به مصاحبه سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی با روزنامه جمهوری اسلامی در ۲۵/۶/۱۳۶۱ است.

از مقامات کشور و همچنین گزارش حرکت ستون های نظامی، به فرماندهان نظامی هشدار داده است که به زودی عملیاتی در منطقه سپاه دوم (واقع در محور مقابل سومار) انجام خواهد گرفت. باتوجه به موارد فوق، تذکر این مطلب مناسب به نظر می رسد که مسئولان محترم کشوری و لشکری در مصاحبه های خود توجه بفرمایند که احیاناً ناخواسته مسائلی که ایجاد توقع کاذب در مردم می کند یا منجر به آگاه شدن دشمن از عملیات موردنظر می شود، در میان سخنرانی ایشان نباشد و یا اگر مسئله را به عنوان فریب مطرح می سازند قبلاً هماهنگی های لازم را با ستاد تبلیغات جنگ انجام داده باشند.»(۱)

۱

درپی انتشار خبری درباره تلاش عراق برای ازبین بردن علائم مرزی، خبرگزاری عراق اعلام کرد که عراق قرارداد ۱۹۷۵ را پذیرفته، آن را قبول دارد. این خبر در شرایطی عنوان می شود که ارتش عراق در موضع ضعف قرار دارد و این فقط یکی از چند شرط ایران برای خاتمه جنگ است.

دو روز پس از اینکه علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، اعلام کرد که عراق مرزهای بین المللی را از بین برده است، خبرگزاری فرانسه با اعلام خبری از "منامه" - که آن را به عنوان یک خبر "خیلی فوری" مخابره کرد - اعلام داشت: امروز خبرگزاری عراق اعلام کرد که این کشور خطوط مرزی خود با ایران را به ترتیبی که در توافق های ۱۹۷۵ الجزیره (اسفند ۱۳۵۳) تعیین شده، پذیرفته است.(۲)-(۳)

اعلام این خبر باتوجه به مواضع و شرایط ایران درمورد صلح و اطمینان عراق از تغییرنکردن نظرهای ایران، یک مانور تبلیغاتی در عرصه سیاسی و درواقع نوعی مغلطه قلمداد می شود که بازتاب هایی را داشته و عمدتاً با جنبه های حمایتگرانه از عراق همراه بوده است. ازجمله خبرگزاری آلمان به نقل از ناظران غربی در "منامه" پایتخت کشور بحرین، بدون اشاره به شرایط ایران برای ترک مخاصمه، یعنی معرفی متجاوز و جبران خسارت های جنگ گزارش داد:

«به اعتقاد ناظران غربی در منامه، اعلام آمادگی عراق برای [به] رسمیت شناختن توافقنامه ۱۹۷۵ یک تغییر اساسی در سیاست جنگی خلیج فارس است. چون این بغداد بود که در سپتامبر ۱۹۸۰ با بی اعتبار خواندن این توافقنامه موجب خصومت های فی مابین شده بود.»(۴)

درهمین حال، علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، درخصوص این ادعای عراق در مصاحبه ای با خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: ادعای پذیرش صلح را رژیمی مطرح می کند که همین امروز با بمباران مناطق مسکونی دزفول و ایلام ده ها نفر از هم وطنان بی گناه ما را

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۱، تاریخ ۵/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱.

۲- صدام حسین قبل از هجوم سراسری به ایران در بیست وششم شهریور ۱۳۵۹ با پاره کردن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر آن را بی اعتبار اعلام کرده بود.

۳- همان، ص۴، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۴/۸/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، تاریخ ۷/۸/۱۳۶۱، ص۳، منامه - خبرگزاری آلمان، ۶/۸/۱۳۶۱.

شهید یا مجروح کرده است. صدام در آغاز تجاوز گسترده خود در جنگ تحمیلی، با اندیشه به زانو درآوردن جمهوری اسلامی، با اتکا به قدرت واهی ارتش خود و حمایت امریکا و حکومت های مرتجع منطقه به طور یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را ملغی اعلام کرد و مدعی حاکمیت بر شط العرب شد. اکنون صدام بعد از گذشت حدود دو سال جنایت، غارت و تخریب، درحالی که عملیات تدافعی دلاوران اسلام، متجاوزان عراقی را از عمده سرزمین های اشغالی عقب رانده و بیش از ۴۰ هزار نفر از فریب خوردگان صدامی را به اسارت گرفته است، عاجزانه به مواضع قبلی خود باز می گردد و با برخورداری از حمایت همه جانبه استکبار جهانی و رسانه های امپریالسیتی، ادعای صلح طلبی می کند. تغییر مفتضحانه مواضع رژیم بعث عراق این واقعیت را برای افکار عمومی جهان و صلح دوستان واقعی آشکار می کند که قراردادها و عهدنامه های بین المللی چگونه بازیچه جانیان قدرت طلب و تجاوزگر عراقی قرار گرفته است و تا چه حد می توان به اصالت چنین ادعاهایی دل خوش کرد.

جمهوری اسلامی ایران اعلام می کند که هنوز بخش های مهمی از خاک ایران در غرب کشور در اشغال نیروهای عراقی است و هر روز ده ها تن از مردم بی گناه شهرها و روستاهای ما دربرابر آتش نیروهای صدامی به خاک و خون می غلتند و خانه و کاشانه آنان ویران می شود.

جمهوری اسلامی ایران خود را دربرابر خون شهدایی که با پیکر پاکشان تاکنون مانع ادامه تجاوزات متجاوزان بعثی بوده اند، متعهد می داند و اعلام می کند برای تحقق بخشیدن به آرمان آنان تا زمانی که حتی یک وجب از خاک میهن اسلامی در اشغال متجاوزان عراقی است و شرایط برحق ما تأمین نشده است، عملیات تدافعی ادامه خواهد داشت.(۱)

۱

به رغم گذشت چند روز از آخرین سفر اعضای منتخب سازمان کنفرانس اسلامی برای میانجیگری در جنگ ایران و عراق و اعلام مواضع رسمی ایران، این واقعه به طور گسترده ای در مطبوعات و رسانه های خارجی منعکس می شود. هم زمانی این تلاش با تصویب قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل درمورد ضرورت آتش بس بین دو کشور به این موضوع جنبه های وسیع تری بخشیده است؛ جنبه هایی که نوعاً این اقدام ایران را تلاش برای دست یافتن به یک پیروزی نظامی تعبیر می کنند تا تمایل به نشستن پشت میز مذاکره.

دراین باره روزنامه پرتیراژ فرانکفورتر الگمانیه، در مقاله ای درخصوص تلاش اخیر سازمان کنفرانس اسلامی برای میانجیگری بین دو کشور درحال جنگ نوشته است:

«برای نهمین بار هیئت اعزامی کنفرانس کشورهای اسلامی بدون نتیجه مثبت به جده، یعنی مقر این سازمان بازگشت. این هیئت مأموریت داشت که به جنگ دو ساله بین دو کشور

۱- مأخذ ۳، بخش اول، ص۳.

همسایه عراق و جمهوری اسلامی ایران پایان دهد یا حداقل مبنایی برای انجام مذاکرات صلح بین دو کشور متخاصم به وجود آورد، ولی همان طورکه انتظار می رفت این اقدام و تلاش کشورهای اسلامی و هیئت اعزامی آنها به خاطر سخت گیری و عدم انعطاف انقلابیون ایران با شکست مواجه شد و رهبران ایران نشان دادند که درحال حاضر به هیچ وجه تصمیم ندارند دست دوستی به طرف عراق - که این جنگ را در سال ۱۹۸۰ [۱۳۵۹] شروع کرد - دراز کنند. [البته] این واقعیت که پیشروی ایران در خاک عراق از اوایل تابستان گذشته پیروزی مورد انتظار [رهبران ایران] را به بار نیاورده [نیز] تغییری در موضع و تصمیم رهبران ایران نمی دهد و تا زمانی که نیروهای ایران در خاک عراق هستند، دولت ایران خود را آن قدر قوی می بیند که هرگونه پیشنهاد صلح را رد کند.»(۱)

در ادامه این مقاله که در رادیو کلن خوانده شد، آمده است: «برای رهبران ایران در تهران، آزادی فلسطین در بیت المقدس که برای مسلمانان مقدس است، هدف اصلی از جنگ و نبرد است و اگر صدام حسین سقوط کند به این هدف خود خیلی نزدیک خواهند شد. به همین جهت بعید به نظر می رسد که جمهوری اسلامی ایران در آینده نزدیک حاضر به صلح با عراق باشد و برخلاف آنچه بعضی ناظرین اعتقاد دارند، ایران در روزهای آینده حمله نظامی جدیدی را علیه عراق آغاز خواهد کرد.»(۲)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز در گزارشی از پاریس، دراین باره اعلام کرد که مطبوعات امروز پاریس نیز با تیترهایی چون "ایران: عدم صلح با عراق" یا "ایران طرح اسلامی صلح را رد کرد"، با اشاره به سخنان ریاست جمهوری ایران نوشته اند که ایران اراده خود را برای دستیابی به یک پیروزی نظامی بر عراق اعلام کرده است. ازجمله روزنامه لوماتن نوشته است: «با کوشش های میانجیگرانه قبلی و به خصوص کوشش های دیپلماتیک الجزایر در هفته های اخیر، رهبران ایرانی به طور محسوس، لحن ملایم تری را اتخاذ کرده بودند، اما مخالفت ایران با طرح پیشنهادی هیئت اسلامی را می توان یک اقدام جدی نظامی در میدان جنگ پیش بینی نمود.»(۳)

از سوی دیگر، مطبوعات عراقی نیز مانند روزهای قبل ناخرسندی خود را از شکست تلاش این کشور در بهره گیری از "سازمان کنفرانس اسلامی" و "مصوبه مجمع عمومی سازمان ملل" و کاهش فشار نظامی به این کشور در جبهه ها ابراز داشته و مجامع جهانی غربی را به حمایت از عراق فراخواندند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، روزنامه الثوره، ضمن درخواست از جامعه بین المللی برای اتخاذ موضع قاطع علیه ایران نوشته است: رهبران ایران هرگز به خواسته های توسعه طلبانه خود

۱- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۴/۸/۱۳۶۱ تا ۷/۸/۱۳۶۱، ص۶۳، رادیو کلن، ۴/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۵، صص ۳۲ و ۳۳، رادیو کلن، ۴/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۵، ص۱۶، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱.

نخواهند رسید و برخورد عراق با هرگونه میانجیگری بین المللی برای خاتمه دادن به جنگ ازطریق مسالمت آمیز تاکنون مساعد بوده است.

روزنامه الجمهوریه نیز نوشته است: ادامه جنگ تهدید مستقیمی علیه بسیاری از منافع اعراب و در وهله اول علیه مردم عراق است.

خبرگزاری فرانسه افزود: این روزنامه از همه کسانی که از ادامه جنگ سودی نمی برند، دعوت کرده است برای حمایت از عراق اقدام قاطعانه ای انجام دهند(۱)

۱

روزنامه کریستین ساینس مانیتور در ستون نظرها و عقاید با درج مقاله ای از یکی از استادان دانشگاه ماساچوست با عنوان "خطر بزرگ خاورمیانه"، موضوع جنگ ایران و عراق و انقلاب ایران را بررسی کرده است. تأثیر پیروزی ایران در منطقه؛ اعتراف به متجاوزبودن عراق در حمله به خاک ایران و محتمل نبودن پیروزی عراق در جنگ از محورهای عمده این مقاله است. در بخشی از این مقاله آمده است:

هیچ جنگی خطرناک تر از جنگی نیست که دو سال است بی سروصدا بین ایران و عراق در جریان است و جهان نیز آگاهی لازم را درباره آن ندارد. این جنگ از آن جهت خطرناک است که اگر ایران پیروز شود کشورهای تولیدکننده نفت یا خودشان را به دام ایران می اندازند یا گرفتار حکومت قشری مذهبی همانند ایران می شوند.

عراق به اشتباه جنگ را آغاز کرد تا از موقعیت متزلزل ایران پس از شاه استفاده کرده، امتیازی را که در سال ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳) بنابه توافق الجزایر به شاه ایران داده بود، پس بگیرد، اما ایران در بهار امسال سرانجام توانست عراقی ها را از خاک خود بیرون کند، ولی به این پیروزی اکتفا نکرد و تهاجم به داخل خاک عراق را ادامه داد. تاکنون عراق موفق شده است ۳ بار حمله ایران را در داخل خاک خود دفع کند، باوجوداین، انتظار نمی رود که عراق پیروزی قاطعی در جنگ به دست آورد. البته، احتمال داده نمی شود که ایران هم پیروزی چشمگیری در جنگ داشته باشد؛ تحولی که امکان وقوع آن بیشتر است، جنگ فرسایشی طولانی بین دو کشور است که احتمالاً برای مدت های مدیدی بدون نتیجه ادامه خواهد یافت.

این نشریه می افزاید: آینده ایران را دو تحول پیش بینی نشدنی شکل خواهد داد؛ یکی از این دو تحول نتیجه جنگ ایران و عراق است که احتمالاً ـ به پیروزی عراق نخواهد انجامید و به صورت یک جنگ فرسایشی مرزی خواهد آمد و یا اینکه احتمالاً ـ به پیروزی ایران خواهد انجامید. تحول دیگر که آینده نشان خواهد داد، دوام (امام) خمینی یا دوام صدام حسین است که کدام یک بیشتر بتوانند قدرتشان را حفظ کرده، دوام بیاورند(۲)

۱- مأخذ ۲۵، صص ۱۶ و ۱۷، منامه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۵، ۵/۸/۱۳۶۱، صص ۲۶ و ۲۷، رادیو امریکا، ۴/۸/۱۳۶۱.

۱

روزنامه کراسنا ایزودا ارگان رسمی ارتش شوروی، بدون هیچ گونه اشاره ای به سیاست ها و عملکرد نظامی شوروی دربرابر جنگ ایران و عراق، به نقد عملکرد غربی ها به ویژه امریکایی ها در جنگ اکتفا کرده و نوشته است:

عملیات جنگی بین ایران و عراق صرفاً به سود نیروهای امپریالیستی است و می تواند پیامدهای بسیار جدی داشته باشد. وزارت جنگ امریکا از همان آغاز جنگ، آن را بهانه ای برای انتقال ناوگان بزرگ امریکا به منطقه خلیج فارس قرار داد و اکنون نیز واشنگتن ضمن اجرای نقشه های سیاسی و دیگر نقشه های خود در این منطقه، می خواهد از جنگ ایران و عراق برای برقراری سلطه نظامی خود در منطقه بهره گیری کند. امریکا امیدوار است که با اتکا به جنگ بتواند به سرکوب مسلحانه علنی نیروهای ملی آزادی بخش بپردازد و کشورهای این منطقه را تحت تحکمات خود قرار داده، نفت کشورهای عربی را تصاحب کند. حرارتی که تبلیغاتچی های امریکا و ناتو به منظور دامن زدن به اختلاف ها بین ایران و عراق و میان کشورهای عربی که عده ای از آنها از عراق حمایت می کنند و برخی دیگر پشتیبان ایران هستند، از خود نشان می دهند، نشانه علاقه مندی نیروهای تجاوزکار امپریالیسم به ادامه و تشدید درگیری مسلحانه ایران و عراق است. آنها دو هدف بلندمدت دارند؛ در وهله اول آنها می خواهند کشورهای عربی منطقه خلیج فارس را با داد و فریاد درباره امکان پیروزی ایران و خطر موهوم تجاوز نیروهای مسلح ایران به خاک این کشورها ترسانده، تشویقشان کنند که علاوه بر حمایت های مالی و تسلیحاتی، در تأمین نیروهای مسلح هم به عراق کمک بکنند و بدین طریق پای آنها را به درگیری مسلحانه بکشانند. نقشه های شوم افرادی که سیاست های امریکا را تعیین می کنند درباره بین المللی کردن درگیری مسلحانه ایران و عراق، فقط به این موضوع محدود نمی شود، بلکه واشنگتن پست به صراحت نوشته است بعضی محافل واشنگتن امکان مداخله امریکا و پشتیبانی اش از کشورهای عربی علیه ایران را تأیید می کنند. علاوه براین، امریکا امیدوار است که توسعه عملیات جنگی بین ایران و عراق سبب ایجاد دودستگی در میان کشورهای عربی شود تا به مرور زمان بتواند مبارزه اعراب را در رفع پیامدهای هلاکت بار تجاوز رژیم صهیونیستی تحت الشعاع قرار بدهد(۱)

۲

هم زمان با فعال بودن جبهه های جنگ و به رغم درگیری نیروهای عراقی با نیروهای خودی، فعالیت های مربوط به بازسازی مناطق جنگی نیز در مناطقی که از دسترس دشمن دور است، در دستور کار مسئولان قرار دارد؛ ازجمله روزنامه کیهان امروز نوشت: هجدهمین نشست ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده با شرکت همه نمایندگان وزارتخانه های اجرایی و نهادهای ذی ربط در وزارت کشور تشکیل شد و پس از تبادل نظر درمورد موضوعات

۱- مأخذ ۲۹، صص ۶۲ - ۶۰، رادیو مسکو، ۴/۸/۱۳۶۱.

مطرح شده، موارد زیر به تصویب رسید:

۱. همه طرح های وزارت نفت درمورد بازسازی و نوسازی مراکز و ایستگاه ها تصویب شد.

۲. طرح بازسازی کارخانه صابون سازی خرمشهر تصویب شد.

۳. مقرر شد صندوق تأمین خسارات آسیب دیدگان محصولات کشاورزی و دامی وزارت کشاورزی خسارات محصول جنگ زدگان را تأمین کند.

۴. طرح کاربرد مالچ های نفتی برای تثبیت شن های روان در هزار هکتار از زمین های خوزستان به تصویب رسید.(۱)

۱

در نمایشگاه بین المللی کتاب در کشور یوگسلاوی مقامات امنیتی این کشور کتاب های به نمایش درآمده در غرفه ایران را به دلیل سیاسی بودن جمع آوری کردند.

بعدازظهر امروز در سومین روز از کار نمایشگاه بین المللی کتاب در بلگراد یوگسلاوی، مسئولان این نمایشگاه به همراه تعدادی از مأموران امنیتی این کشور با مراجعه به غرفه ایران، کتاب های به نمایش گذاشته شده در غرفه را - که عمدتاً مربوط به مبارزات مردم ایران علیه جنایات امریکا، جنگ ایران و عراق، فلسطین، نهضت های آزادی بخش و عکس و سخنان امام بود - جمع آوری کردند. به دنبال اعتراض مسئول غرفه ایران، مأموران علت توقیف کتاب ها را سیاسی بودن آنها و نداشتن مجوز برای اهدا به بازدید کنندگان ذکر کردند. به گفته مسئول غرفه ایران، سرپرست نمایشگاه با مراجعه مجدد به غرفه ایران ضمن ابرازتأسف اعلام کرد که این عمل بنابه تصمیم پلیس و مقامات امنیتی انجام شده و وی قادر به جلوگیری از آن نبوده است.(۲)

۲

یک منبع دولتی ژاپن اعلام کرد که دولت عراق از ژاپن درخواست کرده است که کارگروه مشترک ژاپن و عراق هرچه زودتر کار خود را آغاز کند تا ژاپن بتواند پس از پایان جنگ عراق و ایران این کشور را در بازسازی و توسعه اقتصادی کمک کند. این مقام دولتی که این خبر را در اختیار روزنامه نیهون کیزایی شیمبون قرار داده، می گوید: انتظار می رود عراق در مقابل پیشنهاد فروش نفت به ژاپن، از این کشور تقاضای دریافت وام کند. درحالی که به نظر می رسد ژاپن با تشکیل کارگروه مشترک در آینده نزدیک مخالف است، زیرا عراق ازنظر مالی با مشکلاتی مواجه می باشد، به علاوه بازار نفت ژاپن نیز اشباع شده است.

این گزارش حاکی است که طبق توافق های صورت گرفته در دو اجلاس قبلی کارگروه مشترک، ژاپن موافقت کرده که ۵۹۲ میلیون ین به عراق بدهد که تاکنون ۵/۱۴۵ میلیون ین آن پرداخت شده و عراق انتظار دارد تا ۱۴۴ میلیون ین دیگر نیز دریافت کند. در مقابل قرار است،

۱- روزنامه کیهان، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۲- مأخذ ۲۷، ص۶، بلگراد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۸/۱۳۶۱.

ژاپن هم کلاً ۹۰ میلیون تن نفت خام تا سال ۱۹۸۳ از عراق خریداری کند که تا سال ۱۹۸۰ نیمی از آن به ژاپن حمل شده است. اگرچه در سال ۱۹۸۰، ژاپن خواستار ۱۰ میلیون تن نفت از عراق بود، ولی به دلیل جریان داشتن جنگ، صدور نفت عراق به ژاپن از راه آب امکان پذیر نیست.(۱)-(۲)

۱

نشریه کرسنت (چاپ کانادا) در مقاله ای به تأثیر عملیات رمضان در اقتصاد داخلی عراق پرداخته و مبادلات تجاری این کشور با قدرت های بزرگ اقتصادی همچون امریکا، انگلیس، فرانسه، ژاپن و... را بررسی کرده است. در این مقاله به نحوه قراردادهای تجاری عراق با کشورهای غربی و سیر صعودی میزان این همکاری از سال ۱۳۶۰ به بعد توجه شده است. ارتقای میزان روابط تجاری با امریکا و تحولات رو به بهبود سیاسی میان دو کشور نیز از نظر دور نمانده است.

در قسمت دیگر مقاله، درباره آینده روابط این کشورها و عراق با درنظرگرفتن امکان جابه جایی در حاکمیت عراق و شکل گیری حکومت جدید بحث شده است. تأثیر جابه جایی قدرت در عراق در آینده روابط آن کشورها با عراق از دیگر محورهای این مقاله است.

دراین میان، نویسنده به روی کارآمدن حکومت طرف دار ایران در عراق نیز نظر داشته و در انتهای مقاله به بررسی گروه های مخالف حکومت فعلی عراق و نقش هریک در اپوزیسیون موجود پرداخته و به مواضع آنان در دوره جدید جنگ - که با حملات جدید ایران آغاز شده - توجه کرده است.(۳)*(۴)

۲

مجمع عمومی سازمان ملل متحد امروز درخواست ایران را مبنی بر اخراج رژیم صهیونیستی از نشست فعلی مجمع رد کرد. مجمع عمومی با ۷۴ رأی مثبت در مقابل ۹ رأی منفی و ۲۱ رأی ممتنع پیشنهاد "فنلاند" را ازجانب کشورهای شمال اروپا مبنی بر "رأی گیری نکردن درمورد درخواست ایران" با هدف افزایش تأثیرات سازمان ملل متحد و ادامه کوشش ها برای برقراری صلح در خاورمیانه، پذیرفت.(۵)به گزارش خبرگزاری فرانسه از مقر سازمان ملل متحد، ۹ کشوری که به پیشنهاد فنلاند برای مسکوت گذاشتن درخواست ایران رأی منفی دادند

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی از توکیو گزارش داد: آمار وزارت خارجه ژاپن واردات نفت از عراق را "صفر" نشان می دهد، اما در ماه سپتامبر (شهریور - مهر) عراق روزانه ۸۲ هزار و ۷۰۰ بشکه نفت به ژاپن صادر کرده است که این میزان تحت تأثیر جنگ ثابت نیست. ژاپنی ها می گویند که قراردادهای خود را در سطح فعلی تجدید می کنند، اما حاضر نیستند که میزان آن را افزایش دهند. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۴، ۸/۸/۱۳۶۱، صص ۴ و ۵، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۸/۱۳۶۱.)

۲- مأخذ ۲۷، صص ۴ و ۵، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۸/۱۳۶۱.

۳- * متن کامل این مقاله در ضمیمه این گزارش آمده است.

۴- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، صص ۶۴ - ۶۲.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، تاریخ ۶/۸/۱۳۶۱، ص۸، خبرگزاری فرانسه، ۵/۸/۱۳۶۱.

عبارت اند از: لیبی، الجزایر، ایران، کوبا، نیکاراگوئه، گرانادا، ویتنام، آلبانی، افغانستان.

تنها کشورهای عربی که به درخواست فنلاند رأی مثبت دادند، مصر و تونس بودند و کشورهای عربی دیگر در این رأی گیری شرکت نکردند. به استثنای کوبا که با ایران همراه بود، باقی کشورهای گروه سوسیالیست نیز رأی ممتنع دادند(۱)

رادیو بی بی سی قبل از آغاز رأی گیری و قبل از طرح پیشنهاد "فنلاند"، در تفسیری، عمده ترین مشکل کشورهای عرب طرف دار غرب در نحوه برخورد با پیشنهاد ایران را نگرانی از به مخاطره افتادن مذاکرات صلح خاورمیانه و تغییر نظر امریکا درباره فلسطینی ها درنتیجه اقدامات اخیر رژیم صهیونیستی در لبنان دانسته، اعلام کرد:

«تحت چنین شرایطی پیشنهاد ایران برای رأی گیری درمورد اعتبارنامه اسرائیل، کشورهای عرب را در موقعیت دشواری قرار داده است. برای کشورهای عرب مخالفت با این پیشنهاد و دادن رأی منفی آسان نیست. درعین حال، موافقت با آن هم به تفاهم نه چندان استوار میان اعراب و امریکا لطمه می زند.»

این رادیو افزود: «[هدف دولت ایران] تغییر شکل سازمان های بین المللی نظیر سازمان ملل است که به نظر رهبران ایران تحت سلطه کشورهای ابرقدرت و به خصوص دولت امریکاست، [اما باید در نظر داشت که] چنانچه طرح پیشنهادی ایران در جلسه امروز مجمع عمومی حداقل موجب ایجاد اختلاف در میان اعراب شود و به تضعیف کوشش و اقدامات کنونی برای برقراری صلح در خاورمیانه ازطریق مذاکره گردد، ایران به مقصود خود رسیده است.»(۲)-(۳)

۱

هم زمان با شب تاسوعای حسینی و درحالی که مسلمانان و شیعیان ایرانی و کویتی آماده برگزاری مراسم عزاداری بودند، دولت کویت ۱۰ حسینیه را در شهر "جهره" تعطیل کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، پلیس کویت که امسال بیش از هر سال دیگر سعی در کنترل این مراسم داشت، یک کویتی را در حسینیه "سیدمحمد" پس از پایان مراسم به اتهام سردادن تکبیر دستگیر کرد.

در حسینیه اشکانی نیز هزاران نفر عزادار شعارهایی در حمایت از رزمندگان ایرانی و دعا برای رهبر انقلاب، سردادند، همچنین در منطقه بنیدالقار به رغم محاصره حسینیه ها ازجانب پلیس، مردم از حسینیه سیدمحمد خارج شده، با سردادن شعارهایی مانند "خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگه دار" و یا "ما ملت مسلمان عاشق شهادتیم"، به سمت حسینیه ها راه پیمایی کردند(۴)

۱- همان، ص۸ خبرگزاری فرانسه، ۵/۸/۱۳۶۱.

۲- ضمیمه دارد.

۳- مأخذ ۲۵، صص ۳۰ و ۳۱، رادیو بی بی سی، ۴/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۳، بخش اول، ص۱۳.

به نوشته روزنامه اطلاعات امروز، اهالی منطقه "اوضاعی" در حومه جنوب بیروت، در نامه ای به امام خمینی خواهان کمک جمهوری اسلامی به آنها شده اند.

در این نامه آمده است که ما ساکنان منطقه اوضاعی واقع در حومه بیروت - ناحیه ای که خانه های آن هر روز درمعرض انهدام بوده و ساکنان آن درمعرض آوارگی می باشند و تاکنون تعدادی از خانه های ما به دست ارتش لبنان ویران شده و این امر به درگیری میان مردم و ارتشیان لبنان انجامیده که درنتیجه آن چند نفر شهید و زخمی شدند - از آنجایی که به رهبری حکیمانه شما بر تمام مسلمانان جهان ایمان داریم، از پیشگاه شما استدعا داریم که در اولین فرصت به این موضوع توجه فرمایید تا صدای ما مظلومان به تمام جهان برسد و بدانند بر مسلمانان لبنان چه می گذرد.(۱)

درهمین حال روزنامه جمهوری اسلامی امروز از فشار مصر بر سازمان آزادی بخش فلسطین برای پذیرش طرح ریگان خبر داد. این روزنامه نوشت: پطروس غالی وزیر مشاور در امور خارجه مصر، نیز در مصاحبه ای با یک روزنامه مراکشی به رهبران سازمان آزادی بخش فلسطین توصیه کرد تا با دست کشیدن از مبارزه نظامی و به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی و گشودن باب مذاکره با این کشور از طرح ریگان پشتیبانی کند. غالی در این مصاحبه مبارزه فلسطینی ها را شکست خورده دانسته و گفته است که حکومت در مصر می کوشد تا شکست نظامی سازمان آزادی بخش فلسطین را به یک پیروزی سیاسی مبدل کند.(۲)-(۳)

ضمیمه گزارش ۶۰: مقاله نشریه کرسنت با عنوان "ایران، عراق و جنگ"

متن کامل مقاله نشریه کرسنت (چاپ کانادا) با عنوان "ایران، عراق و جنگ" بدین شرح است:

«نتایج جنگ برای تجارت غرب با عراق بسیار اهمیت دارد. موقعی که ایران حمله گسترده خود را در اواسط ژوئیه [عملیات رمضان] آغاز کرد، بازار پولی کویت مملو از دینار عراقی شد. به زودی معلوم شد که مقامات برجسته حزب بعث عراق که نگران ازدست دادن ثروت های خویش (درصورت پیروزی ایران) بودند، دینارهایشان را در بازار به فروش رساندند، لکن حرکت امواج شوک آور به عراق و کویت محدود نمی شد. در اولین روز حمله، بازار پولی اروپا و بازار نفت نیز تا حد قابل ملاحظه ای تکان خورد، چراکه غرب نگران ازدست دادن بازار پررونق عراق شده بود. [چراکه] کشورهای اروپایی و ژاپن منافع عظیمی در عراق دارند.

اگر رژیم جدیدی در عراق قدرت را به دست گیرد و این رژیم برنامه های اقتصادی متفاوتی داشته باشد، آلمان غربی بیش از دیگران صدمه خواهد دید. به خصوص اینکه سفارشات خارجی صنایع این کشور در مقایسه با سال ۱۹۸۱ حدود ۳۰ درصد کاهش داشته است. سال گذشته عراق با ۴/۱ میلیارد پوند واردات، بهترین بازار آلمان غربی در جهان غرب بود. سفارشاتی که صنایع ساختمانی آلمان از عراق دریافت کرد، به تنهایی بالغ بر ۰۷/۱

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۸/۱۳۶۱، ص۳، واحد مرکزی خبر از بیروت.

۲- روز بعد، خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری کویت گزارش داد: یاسر عرفات در مصاحبه با رادیو صدای فلسطین اعلام کرده است که ما آماده ایم به دنبال ایجاد یک کشور مستقل فلسطینی، یک فدراسیون مرکب از فلسطین و اردن را ایجاد کنیم. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۱، الجزیره - خبرگزاری کویت، ۵/۸/۱۳۶۱.»

۳- مأخذ ۵، ص۳.

میلیارد پوند می شد. صادرات مهندسی آلمان به عراق در سال ۱۹۸۱ تقریباً به دو برابر افزایش یافت. ازجمله پروژه های عظیم عراق که آلمان غربی در آنها سهیم است، سد هیدروالکتریکی موصل، فرودگاه بصره، پروژه های راه سازی و... می باشد. قرارداد ۳۰۰ میلیون پوندی سد موصل با شرکت کروپ (دو سهام دار عمده آن بنیاد کروپ و دولت ایران هستند) منعقد شد. هرگونه تغییر سیاسی و اقتصادی به طور جدی بر فرانسه نیز تأثیر خواهد گذاشت. عراق پنجمین مشتری تجاری بزرگ فرانسه در خارج از اروپا و امریکا محسوب می شود. به هنگام دیدار وزیر تجارت خارجی دولت سوسیالیست فرانسه از عراق، قراردادهای مهمی بین دو کشور منعقد گردید. پس از این دیدار، قرارداد ۴۰۰ میلیون پوندی برای خرید توپخانه بین دو کشور امضا شد. عراق همچنین ۶۰ فروند میراژ از فرانسه خریداری کرد. درضمن، دولت فرانسه به بغداد اطمینان داده که در آینده نیز حاضر است معاملات نظامی جدیدی را با این کشور منعقد کند. عراقی ها اخیراً برای دفع حمله ایران از میراژهای ۲۰۰۰ و موشک های اگزوسه ام ۲۹ استفاده کردند. به علاوه فرانسه مشغول بازسازی رآکتور عراقی نیز می باشد. پروژه های ساختمانی، عراق را به یکی از مشتریان برجسته ژاپن درزمینه صنایع ساختمانی تبدیل کرده است. در سال گذشته، عراق قراردادهایی به ارزش ۲۷۵ میلیون پوند با ژاپن منعقد کرد، ولی روابط تجاری دو کشور درحال حاضر دچار مشکلاتی شده است. ژاپن در اواسط دهه هفتاد اعتباری معادل ۴/۱ میلیارد پوند به دولت عراق داد.

دولت عراق - که تا چندی پیش از این اعتبار استفاده زیادی نکرده بود - درنتیجه فشارهای ناشی از مخارج جنگی خواست از آن استفاده کند، لکن به نظر می رسد که دولت ژاپن درنتیجه وقایع جنگ تمایلی به اعطای چنین وامی ندارد. صادرات انگلیس به عراق در سال ۱۹۸۱ دو برابر افزایش یافت. در این سال انگلیس ۶۵۰۱ میلیون پوند کالا ـ به عراق صادر کرد. در سه ماهه اول سال ۱۹۸۲، صادرات این کشور به عراق ۶/۱۹۱ میلیون پوند شد، لکن ارقام صادرات انگلیس در ماه های اخیر تنزل کرده که این نشانگر اوضاع بد اقتصادی عراق است. ایتالیا نیز از بازار عراق سهم جالب توجهی می برد. صادرات ایتالیا در سال ۱۹۸۱ به ۶۴۰ میلیون پوند رسید، ولی ارقام ماه های اخیر کاهش صادرات ایتالیا را نشان می دهد. درهرحال، ایتالیا قراردادی به ارزش ۸/۱ میلیارد پوند برای صدور ۱۱ کشتی جنگی به عراق با این کشور منعقد کرده است. به علاوه، ایتالیایی ها پروژه های ساختمانی به ارزش ۶۵۰ میلیون پوند نیز در دست اجرا دارند. در سه سال گذشته، فروش کالای امریکایی به عراق به سرعت رشد کرد. صادرات امریکا به عراق در سال ۱۹۸۱ بالغ بر ۹۱۴ میلیون پوند بود، لکن در پنج ماهه اول سال جاری، صادرات امریکا در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته تنزل کرد (سال ۱۹۸۱، ۳۶۶ میلیون پوند درحالی که در سال ۱۹۸۲ تا ۲۸۴ میلیون پوند تنزل کرد). در ماه آوریل سال جاری، نام عراق از لیست کشورهایی که از تروریسم بین المللی حمایت می کنند، حذف شد و این راه را برای فروش هواپیماهای مسافربری ساخت بوئینگ و لاکهید به عراق باز کرد. ارقام مربوط به تجارت امریکا با عراق منعکس کننده نفوذ امریکا در عراق و یا حمایتش از حزب بعث نمی باشد، زیرا اکثر قراردادها ازطریق دوستان امریکا در اردن، سودان، مصر و عربستان با عراق منعقد شد. کشورهای فوق و سایر کشورهای عربی خلیج فارس در سال های ۸۰ - ۸۱ مجموعاً ۳۰ میلیارد دلار وام بدون بهره و یا به عبارت بهتر هدیه به عراق دادند. در شش ماهه اول سال ۱۹۸۲ نیز ۱۱ میلیارد پوند به عراق وام داده شد.

دورنمای آینده

کشورهای غربی علی رغم تنزل ارقام تجاری توانستند جای پای محکمی در عراق به دست آورند. اگر صدام بتواند از بحران فعلی - که از مشکلات جنگی ناشی می شود - خود را نجات دهد و یا اگر شخص دیگری که طرف دار غرب باشد، جای وی را بگیرد، غرب می تواند بازاری را داشته باشد که حتی بیش از گذشته به اعتبار و توجه غرب وابسته خواهد بود. در اوایل جنگ، نیروی هوایی فعال ایران توانست اکثر پروژه های مهم صنعتی را که قبل و یا در طی برنامه توسعه ۱۴ ساله (۶۷ - ۱۹۸۰) با هزینه ای معادل ۵۰ میلیارد دلار تکمیل شده بود، ویران کند. به علاوه، ایران و عراق هر دو مجبورند برای ترمیم تأسیسات نفتی به غرب و ژاپن روی آورند. جنگ همچنین نشان داد که کشتیرانی و عبور و مرور تانکرهای نفت از تنگه هرمز می تواند آسیب پذیر باشد. اعتقاد بر این است که هر دو کشور متخاصم و سایر کشورهای خلیج فارس در فکر راه دیگری هستند؛ دسترسی به مدیترانه ازطریق ترکیه و دریای سرخ ازطریق عربستان. به اجرا درآمدن چنین فکری به سرمایه گذاری عظیم درزمینه شبکه لوله های نفتی نیاز دارد. درجه و میزان ارتباط ایران با غرب به نتیجه بحث های اخیر در کادر رهبری ایران بستگی

دارد. و همه چیز بستگی به نتیجه جنگ با عراق

ص: ۱۱۱

دارد، اگر ایران بتواند یک رژیم اسلامی را در عراق مستقر کند، اتحاد دو کشور با تولید روزانه نفتی معادل تولید عربستان (حتی بیشتر از آن) و با داشتن نیروی انسانی زیاد برای غرب و به خصوص امریکا، بسیار نگران کننده خواهد بود. به همین دلیل است که ناظران معتقدند امریکا برای جلوگیری از روی کار آمدن یک رژیم رادیکال اسلامی در عراق کوشش زیادی به کار خواهد برد. سرنوشت صدام در چند هفته گذشته و پس از موفقیت امریکا و اسرائیل در بیرون راندن ساف از بیروت و نیز درنتیجه دریافت مقادیر قابل توجهی سلاح مدرن (روسی، امریکایی و فرانسوی) به اضافه حمایت اعراب، وضع نسبتاً بهتری به خود گرفته است، لکن اکنون همه چیز به جنگ فرساینده ایران که از بغداد چندان هم دور نیست، بستگی دارد.

گروه های اپوزیسیون عراق و جنگ

اتحاد بین گروه های مخالف رژیم در صحنه سیاسی پرآشوب عراق واقعه مکرری نیست، تنها چیزی که در دو سال گذشته باعث اتحاد اپوزیسیون شده، جنگ عراق با ایران بوده است. تمام گروه ها "جنگ صدام" را محکوم می کردند، ولی اینک برخی از گروه ها می روند تا از این توافق و اتحاد جدا شوند. در اوایل اوت گذشته هزاران تن از عراقی هایی که از سرکوبی بی رحمانه رژیم به سوریه پناه برده اند، با خواندن بیانیه جبهه دمکراتیک میهن پرستان ناسیونالیست ها شدیداً دچار تعجب شدند. جبهه دمکراتیک قویاً حمله نیروهای مسلح ایران به قوای عراقی مستقر در خاک کشورشان را محکوم کرد. چیزی که باعث ناراحتی شدید عراقی های مقیم سوریه شد، لحن تند بیانیه بود. عراقی های مقیم سوریه معتقدند که این حرکت جبهه دمکراتیک نه تنها به پایان جنگ کمک نمی کند، بلکه باعث طولانی ترشدن جنگ و رنج بیشتر مردم عراق می گردد. باتوجه به ماهیت دلایل و انگیزه های رژیم عراق، پناهندگان عراقی معتقدند که جنگ فقط با سرنگونی صدام پایان می یابد. معلوم نیست که حزب کمونیست عراق - که از اعضای جبهه دمکراتیک است - بیانیه جبهه را تأیید کرده است یا نه. برخی از مقامات حزب کمونیست مسئولیت بیانیه را نپذیرفته اند، ولی حزب فوق هنوز به طور رسمی بیانیه را تکذیب نکرده است. حزب کمونیست عراق (رهبریت مرکزی) که در جبهه دمکراتیک عضویت ندارد، هنوز سقوط صدام حسین را مهم ترین وظیفه و هدف مردم عراق می داند. حزب فوق معتقد است که فقط مردم عراق می توانند درباره آینده و شکل سیاسی کشورشان تصمیم بگیرند. سازمان های اسلامی کاملاً از پیشروی نیروهای ایرانی حمایت کرده، آن را گامی درجهت مبارزه شان با صدام و تشکیل دولت اسلامی می دانند.»(۱)

ضمیمه گزارش۶۱: متن مصاحبه آقای رجایی خراسانی با خبرگزاری جمهوری اسلامی درخصوص تصویب طرح فنلاند در مجمع عمومی

آقای رجایی خراسانی نماینده ایران در سازمان ملل متحد، درخصوص تصویب طرح فنلاند در مجمع عمومی در مصاحبه ای با خبرگزاری جمهوری اسلامی در واشنگتن گفت:

«با طرح فنلاند، یکی از تعیین کننده ترین و افشاکننده ترین لحظات سازمان ملل در جلو چشم جهانیان به نمایش گذاشته شد. رأی گیری درمورد پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران برای اخراج اسرائیل از مجمع عمومی متضمن اعلام موضع صریح ازسوی بسیاری از کشورها ازجمله کشورهای غیرمتعهد، کشورهای اسلامی و کشورهایی بود که در کنفرانس فاس [مراکش]، اسرائیل را به رسمیت شناخته بودند. درحقیقت همه کشورهایی که در سخنرانی ها و شعارهای خود علیه اسرائیل اعتباری برای خویش کسب کرده بودند، مجبور بودند که مواضعشان را صریحاً در قبال این مسئله اعلام کنند. [...] عده ای از تحلیل گران سیاسی معتقد بودند که مسئله به مراتب بزرگ تر از مسئله اعراب و اسرائیل و حتی خروج امریکا از سازمان ملل است و اصولاً ـ کل سازمان ملل مورد سؤال قرار گرفته بود. ازطرفی امریکا تهدید نموده بود که سازمان ملل را به خطر انداخته و از آن خارج خواهد شد و دبیرکل نیز طرح تقاضای اخراج اسرائیل را به نحوی از انحاء نادرست و موجب مشکلاتی برای سازمان معرفی کرده بود.»

وی افزود: «[در این اقدام]، رأی دهندگان می بایست با رأی خود برای مردم جهان روشن می ساختند که: ۱. آیا اسرائیل غاصب باید عضو مجمع عمومی باشد یا خیر؟ ۲. آیا کشورهای جهان سوم که سال ها تحت سیطره ابرقدرت های شرق و غرب بوده و هم اکنون در سازمان ملل

عضویت و حق رأی دارنـد، جرئت و جسارت این را دارنـد که لااقل برای یک بار هم که شده در مقابل توپ های توخالی امریکا بایستند؟ ۳. جنگ زرگری و اختلافات سیاسی بین شرق و غرب جناح بندی های جغرافیایی تا چه حد اصالت داشته و تا

ص: ۱۱۲

۱- مأخذ ۳۸.

چه حد تظاهر و فریب است؟ ۴. آیا کشورهای عضو جنبش عـدم تعهد قصد دارند که در این لحظه حساس در مقابل امپریالیسم امریکا و رژیم غاصب صـهیونیستی بایسـتند و واقعاً از آرمان فلسطین و حقوق مسلمانان و اعراب که اکثریت اعضای جنبش را تشکیل می دهند، دفاع نمایند؟ ۵. دولت های عرب چقـدر به آرمان های فلسـطین اعتقاد دارند؟ ۶. آیـا اتهامی که بعـد از انقلاب تاکنون توسط امریکا و به خصوص سازمان سیا و رژیم صـهیونیستی تحت عنوان خرید اسـلحه از اسـرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران طرح ریزی شده و ازطرف رسانه های امپریالیستی و مرتجعین وابسـته مرتباً تکرار می شود، صـحت دارد یـا خیر؟ همه این سؤالـت و بسـیاری سؤالـات فرعی دیگر بـا یـک رأی مثبت یا منفی می بایست پاسخ داده شوند.»

وی در ادامه اضافه کرد: «سازمان ملل به هیـچ عنوان نتوانست این لحظه حساس را تحمل کنـد و پاسخ مسـتقیم و رودرروی خود را به جهانیان اعلام نمایـد، لـذا تنها راه فرار از این مسـئله این بود که از به رأی گذاشـتن پیشـنهاد ایران خودداری شود و برای پیشـنهاد خود درخواست اخذ رأی می کرد. [...] فرق پیشـنهاد فنلاند با پیشـنهاد جمهوری اسـلامی این بود که بالاخره جناح های مختلف از برخورد مسـتقیم با سؤالات فوق الذکر نجات پیدا می کردند. بدین ترتیب پیشنهاد فنلاند لحظه بسیار آرامش بخشی را برای بسیار از کشورها فراهم آورد.»

نماینـده جمهوری اسـلامی ایران در سازمـان ملل افزود: «نماینـدگان دولت های مرتجع عرب در ساعت ۵/۳ بعدازظهر تصـمیم گرفتند حتی از برخورد غیرمسـتقیم با سؤالات فوق الذکر طفره بروند، زیرا در غیر این صورت مجبور بودند موضع خود را در قبال مردم فلسـطین - که سال ها به صورت ظاهری به حمایت از آنها شعار داده بودند - روشن نمایند. رأی گیری شروع شد، ۷۴ کشور رأی مثبت دادند، ۹ کشور رأی منفی و بقیه یا رأی ممتنع دادند یا اصـلاً در رأی گیری شرکت نکردند. [...] پس از پایان رأی گیری بسیاری از مدعیان طرف داری از آرمان فلسطین، آن چنان از عمل خود شرمنده بودند که پس از اختتام جلسه درحالی که سعی می کردند با دیگر اعضا برخورد نداشته باشند، از سازمان خارج می شدنـد. نماینـده عراق ازجمله نماینـدگانی بود که تا لحظاتی قبل از رأی گیری در صـندلی خود حاضـر بود و به محض شـروع رأی گیری جلسه را ترک کرد و معلوم نشد که نماینده محترم صدام حسـین که تا ۲۴ ساعت قبل قهرمان میدان شـعارهای ضداسرائیلی بود، به چه دلیل از صحنه رأی گیری ناپدید گردید.»(۱)

رادیو اسـرائیل در واکنش به این مسـئله ضمن ابرازخرسندی اعلام کرد: «به گفته ناظران امور، چنین شکستی برای یک پیشنهاد ضداسرائیلی در تاریـخ سـال هـای اخیر سازمـان ملل سابقه نداشـته، زیرا تاکنون اکثر طرح های ضداسـرائیلی از اکثریت اتوماتیک کشورهای کمونیستی بلوک جهان سوم و ممالک عرب و اسـلامی برخوردار می گردیـد. به گفته ناظران یکی از علل شـکست طرح ایران، تهدید ایالات متحده بود، دایربر اینکه درصورت اخراج اسرائیل، دولت امریکا نیز سازمان ملل را ترک خواهد کرد.»(۲)

۱- مأخذ ۳، بخش اول، ص۲.

۲- مأخذ ۳۸، ص ۲۰، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۱/۸/۵.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۵ آبان ۱۳۶۱ ۹ محرم ۱۴۰۳ ۲۷اکتبر ۱۹۸۲

۱

امروز در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل، علاوه بر اجرای عملیات محدود تیپ عاشورای سپاه پاسداران، توپخانه های ایران، مواضع و تأسیسات نفتی عراق را در این منطقه گلوله باران کردند.

براساس اعلام قرارگاه نجف اشرف، امروز در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل، یک گروهان از تیپ عاشورا زیر نظر قرارگاه عملیاتی ظفر، در ساعت ۱۳ دقیقه بامداد به مواضع ارتش عراق در مقابل خود حمله کرد. در این عملیات، حدود ۵۰ نفر از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند.(۱) همچنین به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان، توپخانه ارتش ایران با اجرای آتش مؤثر و سنگین خود در این منطقه، بخشی از تأسیسات نفت خانه عراق را به آتش کشید که دود برخاسته از آن برای مدتی فضای منطقه را پوشانده بود. یکی از فرماندهان سپاه پاسداران در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل دراین باره اعلام کرد: در این منطقه، تأسیسات و مخازن بزرگ نفتی دشمن که بخشی از سوخت موردنیاز بغداد را تأمین می کند، نابود شد. همین گزارش حاکی است، دیدبان های ایران با نفوذ در مناطق حساس و شناسایی محل استقرار ادوات سنگین و زرهی دشمن، این نقاط را هدف آتش مؤثر و سنگین توپخانه های خودی قرار دادند. در این اقدام، ۲ تانک و یک تفنگ۱۰۶ دشمن منهدم شد؛ یک تانک و یک توپ آنها خسارت دید و ۲۰ نفر از افراد ارتش عراق زخمی یا کشته شدند. با اجرای این عملیات، نقل و انتقال واحدها و نیروهای دشمن نیز مختل شد.(۲)

۲

افزایش غیرمنتظره آتش توپخانه و ادوات دشمن در روز تاسوعا و عاشورا؛ شلیک چند موشک حاوی مواد شیمیایی به نیروهای ایران در منطقه موسیان؛ حمله هوایی هواپیماهای دشمن به پادگان عین خوش، شهر ایلام و منطقه خور موسی و پناهنده شدن تعدادی دیگر از مردم عراق به ایران، مهم ترین اخبار جنگ در اردوگاه دشمن بود.

امروز مقارن با روز تاسوعا و شب عاشورا، آتش توپخانه ها و ادوات دشمن که در چند روز گذشته

۱- سند شماره ۳۱۲۸۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۳۵، از قرارگاه عملیاتی ظفر (رکن۳) به قرارگاه نجف (رکن۳)، ۶/۸/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۸/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

به طور عـادی ادامه داشت، به یکبـاره شـدت یـافت. واحـدهای توپخـانه و ادوات ارتش عراق، امروز بـا غروب آفتـاب ناگهان آتش پرحجم و سنگینی را روی نیروهـای خودی در اغلب منـاطق عملیـاتی غرب و جنوب اجرا کردنـد. شـدت آتش نیروهای عراق و شـلیک گلوله های منور بسیار در جبهه های نبرد در شب عاشورا، نشان دهنده ترس و وحشت نیروهای عراقی از احتمال اجرای عملیات نیروهای ایران در این شب های مقـدس است. نیروهـای خودی نیز در پاسـخ به این اقـدام دشـمن، آتش پرحجمی را روی نیروهـای ارتش عراق اجرا کردنـد که موجب توقف آتش شدید دشمن شد.(۱)

در این روز، چنـد فروند بالگرد ارتش عراق، به فاصـله چند دقیقه، با موشک های حاوی مواد شـیمیایی حمله کردند. در حمله اوّل بالگردها، ۴ نفر از نیروهای بسـیجی شهید و ۱۶ نفر مصدوم شدند.(۲)نیروهای مصدوم که دچار سر گیجه و بی حسی شده بودند، بلافاصله به پشت جبهه منتقل شدند.(۳) چنـد دقیقه بعـد، در موج دوم این حملات، ۴ فرونـد دیگر از بالگردهای ارتش عراق پس از شـناسایی، راکت های شـیمیایی خود را به سمت یکی از مواضع نیروهای خودی شلیک کردند که موجب مصدومیت ۲۰ نفر از نیروهای خودی شد. این نیروها نیز درحالی که تهوع و تنگی نفس داشتند و حالت خفگی به آنها دست داده بود، به بیمارستان منتقل شدند(۴)

تحرکـات هوایی امروز دشـمن عمـدتاً متوجه جبهه هـای میـانی بود و هواپیماهـای بمب افکن نیروی هوایی ارتش عراق به پادگـان عین خوش حمله کردند.(۵)یک فروند از جنگنده های عراق نیز به حریم هوایی شـهر ایلام تجاوز کرد که با واکنش به موقع پدافندهای مستقر در اطراف شهر، مجبور به فرار شـد.(۶) در سـاعت ۲۲:۳۵ نیز یـک فرونـد از بمب افکن هـای دشـمن، بمبی سـنگین به منطقه خور موسـی پرتاب کرد که تلفات و خسارتی به همراه نداشت.(۷) همچنین در این روز، ۹ نفر از مسلمانان عراق از مرز بانه وارد خاک ایران شدند و درخواست پناهند گی کردند.(۸)

۱

در درگیری میان نیروهای ایران و گروه های ضدانقلاب در مناطق کردنشـین، عناصـر ضدانقلاب با مین گذاری، اجرای کمین، ایجاد راه بندان در جاده ها و درگیری های پراکنده، تلفاتی به نیروهای نظامی و امنیتی وارد کردند.

حزب دمکرات در یک اقدام هول انگیز ضدانسانی، ۱۸ تن از اسیران خود را که اغلب از نیروهای سپاه و ارتش بودند، در منطقه گوره شیر در غرب محور سردشت - مهاباد به شهادت رساند.(۹)

در کامیاران نیز نیروهای مسلح غیرقانونی با اجرای عملیات کمین در مسیر نیروهای خودی در نزدیکی یک پایگاه، ۵ تن را شهید و تعدادی را زخمی کردند.(۱۰)

افراد شورشـی با مین گذاری در مسـیر تردد نیروهای خودی، چند نفر را مجروح کردند. علاوه براین، در ساعت ۱۴:۴۵ امروز، در ۵ کیلومتری پایگاه جمبوغه در جنوب غربی بوکان، یک مین منفجر و براثر آن یک سرباز زخمی شد.(۱۱)

همچنین در ساعت ۱۴:۰۰ امروز، ۳ نفر از نیروهای تأمین پایگاه های ژاندارمری در مسیر

۱- سند شماره ۳۱۲۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش گردان صابر به تیپ۲۱ امام رضا(ع)، ۶/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱.

۲- سـند شـماره ۲۷۰۲۵۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نـوبه ای از طرح و برنـامه عملیـات منطقـه ۷ (اطلاعـات و عملیـات) به فرماندهی منطقه ۷، شماره ۲۷، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۱۵۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی تیپ۱

زرهی الله اکبر (رکن۲) به سپاه پاسداران ایلام، ۱/۸/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۲۷۵۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ۳ زرهی (رکن۲) به سپاه، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۱۷۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیات کربلا در جنوب رکن۲، شماره ۶۴۴، تاریخ ۶/۸/۱۳۶۱، ص۳ و – سند شماره ۱۷۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، شماره ۲۱۵، ۷/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و – سند شماره۱۴۱۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی لشکر۲۱ حمزه (رکن۲)، شماره ۲۸ – ۳/۲، ۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۱۵۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه تاکتیکی قائم، شماره ۷، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و – سند شماره ۱۷۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا، به ستاد قرارگاه کربلا، ۷/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۵- مأخذ۶، بخش دوم.

۶- روزنامه اطلاعات، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، ۷/۸/۱۳۶۱، ص۲، آبادان – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۸/۱۳۶۱.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۹- سند شماره۳۵۷۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی – مرکز فرماندهی، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و – سند شماره ۵۴۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی مرکز فرماندهی، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۱۰- سند شماره ۷۳۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی کل، قرارگاه حمزه، ۹/۸/۱۳۶۱؛ و – مأخذ۴، بخش اول.

۱۱- سند شماره ۷۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و – سند شماره ۳۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان، (رکن۳)، به مقام استانداری کردستان، ۶/۸/۱۳۶۱.

"شهری کند" در جنوب بوکان، با مین برخورد کردند و مجروح شدند. این افراد بلافاصله به وسیله بالگرد به بیمارستان منتقل شدند.(۱)

در ادامه درگیری های پراکنده در محور سردشت – پیرانشهر هم ۲ سرباز ژاندارمری به شهادت رسیدند(۲)

تعدادی از عناصر ضدانقلاب در چند نوبت با آر.پی.جی۷ و سلاح های سبک به پایگاه سلمان در اطراف شهر پسوه تیراندازی کردند که با واکنش متقابل نیروهای پایگاه، متواری شدند.(۳)

عناصر گروه های مسلح غیرقانونی در جاده مهاباد – سردشت و در حوالی روستای دارسان در ۱۵ کیلومتری سردشت نیز یک دستگاه اتوبوس مسافربری را متوقف کردند و پس از پیاده کردن مسافران، یکی از افراد شهربانی سردشت را که جزء مسافران بود، به گروگان بردند.(۴)

امروز همچنین قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) با اجرای عملیاتی در محور مهاباد – بوکان با تسلط بر ارتفاعات این منطقه، اشراف نیروهای خودی را در این منطقه افزایش داد. نیروهای خودی تحت امر قرارگاه حمزه با اجرای عملیاتی در محور جاده خاکی مهاباد – بوکان، ارتفاعات "برغاز" را به تصرف خود درآوردند و پایگاه جدیدی را در این منطقه احداث کردند. با تصرف این ارتفاعات، نیروهای خودی بر منطقه مسلط شدند و ارتباط با پایگاه هم جوار (پایگاه شهید شمس – قلات)، آسان تر شد. در این عملیات، به نیروهای خودی تلفاتی وارد نشد.(۵)
گفتنی است که ارتباط زمینی با این پایگاه به مدت یک هفته قطع شده بود.(۶)

۱

با افزایش تسلط نیروهای امنیتی ایران در مناطق مختلف کشور، هر روز تعداد بیشتری از خانه های تیمی گروه های تروریستی کشف و افراد بیشتری از این گروه ها دستگیر می شوند.

یکی از عناصر فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که بعد از ۳۰ خرداد در تشکیلات اراک حضور داشت، در گلپایگان دستگیر شد. فرد مذکور اعتراف کرد که مسئول گروه نظامی اصفهان بوده و در یک عملیات ترور نیز شرکت داشته است.(۷)

در اجرای برنامه گشت و شناسایی در ماهشهر نیز ۵ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق شناسایی و دستگیر شدند.(۸)

مرکز توزیع و پخش نشریات، اطلاعیه ها و تراکت های تبلیغاتی حزب توده در شهر گرگان، شناسایی و کشف شد و مقادیر زیادی وسایل، جزوات درون گروهی و اسناد به دست آمد. محل کشف شده، قبلاً ستاد تبلیغاتی ریاست جمهوری بنی صدر بود(۹)

با دستگیری یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهر مبارکه اصفهان، ۷ نفر از عناصر این سازمان شناسایی و دستگیر شدند.(۱۰)

در تهران نیز نیروهای کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۱۲ با همکاری یکی از اعضای سابق کومه له، ۲ تن از فعالان این گروه را شناسایی و دستگیر کردند.(۱۱)

۱- مأخذ ۱۳، بخش اول؛ و – سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۶.

۲- سند شماره ۷۳۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۴۴۲، از نهاجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا –

معاونت عملیاتی و اطلاعات، (مدیریت عملیات) از اداره سوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (مرکز فرماندهی) به تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش.

۳- سند شماره ۳۵۰۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای قرارگاه مرکزی لشکر۶۴، شماره ۵۵، تاریخ ۶/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ۱۵؛ و - مأخذ ۱۳، بخش دوم، ص۴۲.

۵- مأخذ ۱۳، بخش اول، ص۲.

۶- مأخذ ۱۴، بخش دوم، ص۱۷.

۷- سند شماره ۱۴۶۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی منطقه۱، از ستاد مشترک سپاه منطقه ۱ (اطلاعات) به ستاد سپاه منطقه۱، فرماندهی، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۶؛ و - سند شماره ۷۹۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۱ سپاه به فرماندهی کل سپاه، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۶.

۸- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه منطقه۸، نشریه رویدادهای منطقه ۸، شماره ۱۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۲.

۹- سند شماره ۷۳۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای سیاسی - تأمینی منطقه ۳، از ستاد منطقه ۳ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی) شماره ۵۵۷، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۱۰- سند شماره ۵۸۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۲ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی) ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه ۲، ص۴.

۱۱- مأخذ ۱۴، بخش دوم، ص۵.

درپی حمله هوایی عراق به دزفول در روز گذشته که موجب شهید یا مجروح شدن بیش از ۱۳۰ نفر از مردم این شهر و تخریب بسیاری از منازل مسکونی و اماکن تجاری شهر شد، امروز آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، میرحسین موسوی نخست وزیر و آیت الله منتظری، پیام های جداگا نه ای برای مردم این شهر صادر کردند. مردم دزفول نیز از ساعات اولیه بامداد در مسجد جامع این شهر تجمع کردند و به مناسبت تاسوعای حسینی به عزاداری پرداختند.

رئیس جمهور در قسمتی از پیام خود به مردم دزفول نوشت:

«این نخستین بار نیست که امپریالیسم متجاوز امریکا و عامل دست نشانده و مزدورش صدام کافر، انتقام شکست خود را در جبهه نبرد، از شما مردم مسلمان می گیرند. دو سال پیش نیز در چنین روزی، شهر شما مورد تهاجم هواپیماهای دشمن قرار گرفت و یزیدیان زمانه، در نیمه شبی سهمگین، مانند خفاشان خون آشام از آسمان شهر، خانه های مسکونی شما را بمباران کردند و زنان و کودکان شهر را به شهادت رساندند. ... و اینک شما در بین هم وطنان قدرشناستان نمونه قهرمانی و ایثار بی دریغ هستید. بمباران اخیر دشمن نیز قطعاً در عزم راسخ شما عزیزان خللی وارد نخواهد ساخت، اما دشمن درحالی مساجد و خانه های شما را بمباران می کند که دستگاه های تبلیغاتی دولت های جهان، صلح طلبی رژیم دست نشانده صدام را تبلیغ می کنند و مجامع بین المللی که امروزه بیش از هرزمان دیگر به ابزار دست قدرت ها و ابرقدرت های جهانی بدل شده اند، درهمان حال که دشمن ظالم را تأیید و دربرابر جنایات او سکوت می کنند، از ایران می خواهند که دست از دفاع بکشد. آنان که دفاع مشروع ملت مظلوم ما را از انقلاب خویش محکوم می کنند، طبیعی است با سکوت خویش دربرابر این تهاجم ددمنشانه صدام، از ظالم جانب داری کنند و این یک بار دیگر ثابت می کند که ملت ایران در دفاع از انقلاب اسلامی باید همچنان تنها به خداوند رحمان و نیروی ایمان خویش متکی باشد. ... من به عنوان نماینده ملت ایران، شهادت عزیزان شما را در آستانه عاشورای حسینی، به بازماندگان آنان و به شما مردم قهرمان و مقاوم دزفول تبریک و تسلیت می گویم و درجهت پاسداری از خون پاک و مطهر شهیدان شما و همه شهدای انقلاب اسلامی ایران، با شما و با همه مردم شهیدپرور ایران در این شامگاه عزای حسینی، تجدید عهد و پیمان می کنم.»(۱)

در پیام نخست وزیر نیز آمده است:

«حماسه ای که شهر شما در دو سال گذشته آفریده است، همیشه به عنوان سرمشقی برای همه شهرهای ما و همه ملت بزرگ ما باقی خواهد ماند، ولی انقلاب اسلامی ما ثابت کرده است که در سرزمین ما هر مردی یا زنی که مظلومانه به خون خود می غلتد، صدها نفربر می خیزند و آتش توطئه هرچه گسترده تر می شود، اراده ملت، استوارتر و مقاوم تر می گردد. ... ما یقین داریم فرزندان مؤمن به اسلام و دلیر ما در جبهه ها، انتقام خون پاک شهدای دزفول و دیگر شهرهای

۱- . مأخذ ۸، ص۲.

مظلوم خوزستان، ایلام، باختران، لرستان و همدان را خواهند گرفت و با ضربات تعیین کننده خود، سرنوشتی تازه برای منطقه اسلامی ترسیم خواهند کرد. ... دولت جمهوری اسلامی ایران، شهادت عزیزان شما را به امام زمان(عج) و امام امت، رهبر انقلاب و ملت بزرگ ایران و شما برادران و خواهران عزیز، تبریک و تسلیت گفته و اعلام می کند همه ظرفیت های ممکن خود را برای پیروزی رزمندگان دلیرمان در جبهه ها به کار خواهد گرفت. ان شاءالله»(۱)

در پیام آیت الله منتظری نیز آمده است:

«این جنایت زمانی رخ می دهد که صدام دروغ گو با اینکه هنوز قسمت های زیادی از کشور ما را در اشغال دارد، هم صدا با اربابان و یاران خائنش، گوش مردم دنیا را از هیاهوی تظاهر به صلح پر نموده و برای پنهان کردن چهره تزویر و سرپوش گذاشتن بر تجاوزات حزب بعث عفلقی و خراب نمودن سیمای جمهوری اسلامی، همه رسانه های گروهی و بوق های تبلیغاتی امپریالیست و صهیونیست را بسیج نموده است. ... ملت رشید ما ... با الهام گرفتن از پیام خونین کربلا، خود را برای ایثار کامل و مقاومت دربرابر مشکلات آینده نیز آماده کرده و از رجزخوانی های بوق های استعماری هیچ گونه خوف و ترسی به خود راه نمی دهد. ... تاریخ نشان می دهد تا این حزب در عراق حکومت می کند، منطقه خاورمیانه روی صلح را نخواهد دید و اسرائیل، این غده سرطانی منطقه، روزبه روز قوی تر و خطرش برای اسلام و مسلمین بیشتر خواهد شد. ... دنیای کفر هم بداند که با تمام امدادها و تقویت هایی که نسبت به صدام انجام داده و می دهد، نمی تواند این رژیم پوسیده را حفظ کند.»(۲)

به گزارش روزنامه اطلاعات، امروز هم زمان با برگزاری مراسم تاسوعای حسینی، از ساعات اولیه صبح شمار زیادی از مردم دزفول در مسجد جامع این شهر تجمع کردند و پس از ادای احترام به شهدای حمله موشکی عراق به این شهر، درحالی که پیشاپیش آنان دسته های سینه زنی حرکت می کردند، پیکر شهدا را از محل مسجد جامع تا "بهشت علی" آرامگاه شهدای دزفول، مشایعت کردند. مشایعت کنندگان با سردادن شعارهای "جنگ جنگ تا پیروزی"، "مرگ بر امریکا" و "مرگ بر صدام" بر عزم و اراده خود برای مبارزه و تعیین سرنوشت جنگ در جبهه های نبرد تأکید کردند(۳)

۱

روزنامه نیویورک تایمز درباره تهدیدهای جدید عراق علیه ایران و ارسال سلاح های جدید روسی به عراق، به نقل از افرادی که آنان را کارشناسان مسائل جاسوسی غرب نامیده است، نوشته است:

صالح علی فتحی کاردار سفارت عراق در کپنهاک، گفته بود که درصورت حمله ایران به عراق، ارتش این کشور از یک سلاح سری بسیار قوی و جدید که قادر به کشتن صدها هزار سرباز می باشد، علیه ایران استفاده خواهد کرد. صرف نظر از این سخنان، اخیراً نشانه هایی در دست است

۱- . مأخذ ۸ ص۲.

۲- مأخذ ۸ ص۲.

۳- . مأخذ ۸ ص۱۴.

که روسیه ارسال سلاح به عراق را از سر گرفته است. این سلاح ها شامل ۱۵۰ فروند میگ ۲۳، ۲۵ و ۲۷ هستند که قبلاً سفارش آنها داده شده بود. کارشناسان جاسوسی غرب می گویند، حمله هم زمان ایران از دو جبهه، ارتش عراق را در تنگنا قرار خواهد داد و این نشان دهنده هماهنگی عالی بین ارتش منظم و سپاه پاسداران ایران بر سر یک راهبرد می باشد. از مباحث گذشته در تهران چنین استنباط می شود که ارتش منظم ایران، مخالف استقرار عمده قوای نظامی در جبهه بصره است.(۱)

رادیو اسرائیل نیز به نقل از محافل موثق اتمی در فرانسه اعلام کرد که دولت عراق، تجهیزاتی در اختیار دارد که ساخت ایتالیاست و به عراق این امکان را می دهد تا با استفاده از کوره اتمی که قرار است فرانسه در بغداد برپا سازد، بمب اتمی بسازد. طبق اظهارنظر این محافل، باوجود همه نظارت ها و محدودیت هایی که فرانسه برای کوره اتمی بغداد قائل شده است، عراق بالاخره موفق به تولید بمب اتمی خواهد شد.(۲)

همچنین به نوشته روزنامه کیهان، هفته نامه انگلیسی ساندی تایمز در مقاله ای با نام "تهدید به جنگ میکروبی" نوشت: «عراق تهدید کرده است که از سلاح های میکروبی خود که به تازگی از فرانسه دریافت داشته است، در بمباران تمام عیار هوایی استفاده خواهد کرد تا به هر وسیله ای، جلو نیروهای ایرانی را که به پیشروی در تهاجم جدید دو روزه خود در ۱۰۵ کیلومتری بغداد دست زده اند، بگیرد. این تهدید زمانی صورت می گیرد که ۵ لشکر نظامی به پیشاهنگی کماندوهای ماسک زده خود، دژ های مستحکم عراق را به سرعت به تصرف درآورند.»(۳)

۱

باوجود اعلام انصراف سودان از اعزام نیروی نظامی به ارتش عراق، به بهانه کمک به مذاکرات صلح در منطقه، رادیو بی بی سی به نقل از خبرگزاری سودان گزارش داد: نمیری رئیس جمهور سودان، تصمیم به اعزام نیرو برای پشتیبانی از عراق در جنگ با ایران را گرفته است. این خبرگزاری افزوده است: این تصمیم امروز به فرماندهان نظامی ابلاغ شد و در متن ابلاغیه آمده است که نقش نیروهای سودانی، برقراری صلح در منطقه خلیج فارس و جلوگیری از خونریزی مسلمانان عراقی و ایرانی می باشد(۴)

همچنین یک مقام سودانی مدعی شد که این کشور آماده است ۱۰,۰۰۰ نیروی نظامی به عراق بفرستد. دراین باره خبرگزاری رویتر از بحرین گزارش داد: عزالدین حمید سفیر سودان در کویت، اعلام کرد: سودان تصمیم گرفته است یک تیپ مرکب از ۱۰,۰۰۰ نفر سرباز با تجهیزات کامل برای کمک به عراق در دفاع از آن سرزمین علیه تجاوز خارجی، اعزام کند. وی افزود: ممکن است این نیرو باتوجه به نیاز عراق و تحولات نظامی افزایش یابد.

این خبرگزاری همچنین اعلام کرد: یک مقام برجسته دولتی اردن در امان گفت که اردن مایل است به عراق نیرو اعزام کند و بااینکه عراق هنوز چنین کمک هایی را درخواست نکرده، اردن تاکنون بیش از ۲۰۰۰ داوطلب به عراق فرستاده است.(۵)

۱- مأخذ ۹، ص۴، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۲، ۶/۸/۱۳۶۱، ص۲۱.

۳- . مأخذ ۲، ص۱۲.

۴- مأخذ ۹، ص۱۵، رادیو بی بی سی، ۶/۸/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۳۰، صص ۴ و ۵، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۵/۸/۱۳۶۱.

۱

عراق طی چند روز گذشته، یک هواپیمای باری را برای بارگیری یک محموله سری تسلیحات، به برزیل فرستاده است. خبرگزاری آسوشیتدپرس از سائوپولو گزارش داد: روزنامه معتبر استاد سن پائلو با اعلام این خبر، عکس یک جت "ایلیوشین"ساخت شوروی را که بزرگ ترین هواپیمای باری جهان است، در فرودگاه نظامی "سائوخوزه کامیوسن" در ۹۰ کیلومتری سان پائلو پارک شده بود، منتشر کرد. بنابر این گزارش، هواپیما شنبه شب وارد سان پائلو شد و پس از بارگیری ۴۰ تن تسلیحات که اکثراً محصول کارخانه "اویبراس" بود، یکشنبه شب برزیل را ترک کرد.

همچنین خبرگزاری آسوشیتدپرس در ادامه گزارش خود درباره ارتباط تسلیحاتی عراق و برزیل افزوده است: در گذشته فروش مقادیر زیادی سلاح به عراق به ویژه تانک های سبک، تأیید شده بود. عراق از شرکای مهم برزیل به شمار می رود و برزیل مواد سوختی اتمی به عراق فروخته است و باوجود تکذیب دولت برزیل، اعتقاد بر این است که این گزارش صحیح می باشد.(۱)

روزنامه ال ناسیونال چاپ کاراکاس با انعکاس این خبر نوشت: محموله این هواپیما، موشک های هوا به زمین و زمین به زمین، از مرکز فنی فضانوردی برزیل است که بیشتر آنها ۷۰ میلی متری بوده و شعاع عملکرد آنها ۷۵۰۰ متر و مسلح به کلاهک ۴ کیلوگرمی هستند. حداکثر سرعت موشک های مذکور، ۷۴۰ متر در ثانیه است. این نشریه آورده است که عراق تاکنون ۲۰۰ میلیون دلار سلاح از این نوع از برزیل خریداری کرده است.(۲)

۲

بازتاب های مربوط به تصویب پیشنهاد کشور فنلاند در مقابل پیشنهاد ایران مبنی بر اخراج رژیم صهیونیستی از مجمع عمومی سازمان ملل متحد، همچنان ادامه دارد و خبرگزاری ها و مطبوعات کشورهای مختلف، به بررسی دلایل کشورها به ویژه تغییر نظر کشورهای عربی پرداختند که در مذاکرات اولیه، موافق با نظر ایران بوده اند، اما پس از رایزنی با یکدیگر، از تصمیم اولیه منصرف شده اند؛ ازجمله خبرگزاری فرانسه به نقل از علی طریقی نماینده لیبی و رئیس گروه اعراب در سازمان ملل، از مقر این سازمان اعلام کرد:

«درحال حاضر گروه اعراب از موضع کشورهای محتاط درباره اسرائیل که طی نامه ای خطاب به رئیس مجمع عمومی مطرح شده بود، پا را فراتر نمی گذارد و قصد پیروی از ایران را دراین باره ندارد.» طریقی خاطرنشان کرد: «چنانچه کنفرانس سران غیرمتعهد در مارس ۱۹۸۳ (اسفند ۱۳۶۱) در دهلی نو با اخراج اسرائیل از مجمع عمومی موافق باشد، گروه اعراب تصمیم خود را عوض کرده و از نیروهای خود در این مجمع برای اخراج اسرائیل استفاده خواهد کرد.»(۳)

رادیو لندن نیز ضمن بررسی این موضوع، در بررسی موافقت نکردن کشورهای عربی با پیشنهاد ایران، اعلام کرد: «پیشنهاد ایران برای لغو عضویت اسرائیل از مجمع عمومی سازمان ملل،

۱- مأخذ ۳۰، ص۲، سان پائلو - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۵/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۹، ص۲، کاراکاس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۹، ص۷، نیویورک - خبرگزاری فرانسه، ۶/۸/۱۳۶۱.

درحقیقت کوششی برای تنبیه دولت اسرائیل بوده است، اما به نظر بسیاری از نمایندگان کشورهای عضو سازمان ملل ازجمله کشورهای عرب میانه رو، اخراج اسرائیل به دلایل بسیار اقدام صحیحی نیست. نکته قابل توجه آن است که سازمان آزادی بخش فلسطین با رد اعتبارنامه اسرائیل به شدت مخالفت کرده است. به اعتقاد مقامات این سازمان، وقایع اخیر لبنان، موضع سیاسی این سازمان را تقویت کرده است. به نظر عرفات، اختلاف و برخورد میان امریکا و کشورهای عرب در سازمان ملل، پیشرفت درجهت دستیابی به صلح را به مخاطره خواهد انداخت. وی ترجیح می دهد که راه را برای مذاکره با پرزیدنت ریگان باز بگذارد و از هرگونه اقدامی که دوباره موجب حمایت و همدردی دولت امریکا نسبت به اسرائیل شود، خودداری نماید.»(۱)

روزنامه واشنگتن پست نیز در مطلبی، به شیوه برخورد کشورهای عربی اشاره کرد و نوشت:

«اقدام نماینده ایران که به رأی گیری انجامید، برای بیشتر اعراب، مایه سرشکستگی بسیار بود. درست هنگام رأی گیری، نمایندگان کشورهای عربی، جلسه دیگری در زیرزمین سازمان ملل تشکیل دادند و به این ترتیب از آن به عنوان دستاویزی برای عدم حضور در جلسه مجمع عمومی و رأی گیری استفاده کردند. بعد هم ظاهراً برای حفظ موضع ضداسرائیلی خود در افکار عمومی، بیانیه هایی انتشار دادند و برخی از آنان زبان به گلایه گشودند که چرا رأی گیری بدون حضور آنان انجام شده است.» این نشریه افزود: «اعضای اتحادیه عرب، هفته پیش رسماً تصمیم گرفتند که [از] پافشاری بر سر مسئله رد اعتبارنامه های هیئت نمایندگی اسرائیل دست بردارند و به جای آن، نامه ای به رئیس مجمع عمومی بنویسند که در آن نسبت به مشروعیت اسرائیل برای عضویت در سازمان ملل، ملاحظاتی ابراز دارند.»(۲)-(۳)

۱

همراه با تحرکات سیاسی، محافل غربی برای فشارآوردن به جمهوری اسلامی، سازمان عفو بین المللی نیز با انتشار اطلاعیه ای با ادعای نقض حقوق بشر در ایران، جمهوری اسلامی ایران را برای آنچه این سازمان آن را "محاکمه مغایر با احکام بین المللی متهمان" خوانده است، محکوم کرد. اعلام این خبر در برخی رسانه ها به ویژه رادیو امریکا و رادیو اسرائیل، بازتاب وسیعی داشت.(۴)

ضمیمه گزارش۷۲: بازتاب تصویب نشدن پیشنهاد ایران مبنی بر اخراج رژیم صهیونیستی از مجمع عمومی سازمان ملل در نشریات این رژیم

در بازتاب تصویب نشدن پیشنهاد ایران مبنی بر اخراج رژیم صهیونیستی از مجمع عمومی، دو نشریه معتبر این رژیم، موقعیت متزلزل رژیم صهیونیستی را در سازمان ملل یادآوری کردند و کمک های امریکا به این رژیم را دراین باره حیاتی خواندند.

۱- مأخذ ۳۰، صص ۱۸ و ۱۹، رادیو لندن، ۵/۸/۱۳۶۱.

۲- ضمیمه دارد.

۳- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۷/۸/۱۳۶۱، صص ۹ و ۱۰، صدای امریکا، ۶/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۴۰، ص۱۲، رادیو امریکا، ۵/۸/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۴، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱، ص۳، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۸/۱۳۶۱.

به گزارش رادیو اسرائیل داواز، ارگان اتحادیه کل کارگران رژیم صهیونیستی، درباره شکست پیشنهاد ضداسرائیلی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل نوشته است: نتیجه ای که از این آرا می توان گرفت، آن است که بیشتر کشورهای جهان، مخالف ما هستند، ولی چیزی که دراین میان بسیار پراهمیت است، موضع ایالت متحده می باشد. از آنجا که عرصه سازمان ملل تفاوتی با میدان های سیاسی دیگر ندارد، بلکه نشان دهنده رویدادهایی است که در آن میدان ها به وقوع می پیوندد، دولت اسرائیل مجاز نیست موضع ایالات متحده را دست کم بگیرد. رادیو اسرائیل می افزاید:

روزنامه مستقل بامداد اسرائیل هاآرتص، دراین باره می نویسد: این بار اعراب و هم پیمانان آنها ترجیح دادند با طرح ازدست دادن پرستیژشان که عقب نشینی آنها از منظور اولیه، یعنی اخراج اسرائیل از سازمان ملل است، مدارا کنند. ولی این امر نباید موجب خرسندی ما شود، زیرا باید در نظر گرفت که اسرائیل، تقریباً به آستانه اخراج از سازمان ملل رسید و کمک امریکا ما را از چنین سرنوشتی نجات داد و هیچ بعید نیست که از این پس، هر چند وقت یک بار، مقامات واشنگتن این موضوع را به مقامات اسرائیلی خاطرنشان کنند. نتیجه دیگری که از شکست پیشنهاد ایران در مجمع عمومی می توان گرفت، این است که در هر موقعیتی نمی توان گفت که تصمیمات اکثریت اعضای سازمان ملل علیه اسرائیل کارایی دارد و این تجربه برای ما تشویق کننده است. ایالات متحده نیز می تواند از آنچه هفته گذشته در مجمع عمومی گذشت، درس عبرت بگیرد. هنگامی که این ابرقدرت با تمام توانایی اش در راه اصل جهانی بودن سازمان ملل پافشاری می کند، این قدرت را دارد که به سود خود در چنین وضعیتی، اکثریت را بسیج کند.(۱)

ص: ۱۲۳

۱- مأخذ ۳۹، بخش دوم، ص۱۹، رادیو اسرائیل، ۷/۸/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۶ آبان ۱۳۶۱ ۱۰ محرم ۱۴۰۳ ۲۸اکتبر ۱۹۸۲

۱

گلوله باران شهر آبادان با سلاح های سنگین؛ پرتاب چند گلوله شیمیایی به این شهر و حمله هوایی به پادگان عین خوش، ازجمله خبرهای جبهه های جنگ ایران و عراق است. تبادل آتش میان نیروهای ایران و عراق در جبهه های جنگ نیز ادامه دارد.

نیروهای عراقی، امروز شهر آبادان را زیر آتش سلاح سنگین و دوربرد خود قرار دادند که براثر آن ۲ نفر شهید و ۱۳ نفر مجروح شدند و به یک دبیرستان و ۲ منزل مسکونی خساراتی وارد شد.(۱)در یک نوبت دیگر نیز دشمن در منطقه آبادان اقدام به شلیک گلوله های شیمیایی کرد که به مجروح شدن ۲ نفر دیگر انجامید. پایین آمدن فشارخون، سردشدن بدن، بسته شدن چشم ها، ضعف و بی حالی و حالت تهوع، از عوارض مسمومیت افراد با گازهای شیمیایی بود. گفتنی است که پس از انفجار گلوله ها، دود غلیظی ایجاد شد و در سطح زمین باقی ماند که مانند جلای سدیم، سفیدرنگ بود.(۲)

همچنین در ساعت ۱۶ بعدازظهر امروز، چند فروند هواپیمای دشمن، پادگان عین خوش را بمباران کردند که خسارت و تلفاتی به همراه نداشت.(۳)

۲

کشورهای عربستان سعودی و کویت، از جمع کشورهای حاشیه خلیج فارس و کشور فرانسه در میان کشورهای غربی، از اصلی ترین حامیان و پشتیبانان عراق در جنگ با ایران اند. طبق گزارش منابع اطلاعاتی، روزانه ۷۰ تا ۸۰ دستگاه تریلی حامل مهمات سبک و سنگین، ازطریق مرزهای عربستان و کویت وارد عراق می شود. ساعات حرکت خودروهای مزبور، ۱۶ الی ۲۱ می باشد.(۴)

گزارش دیگری حاکی است که ۲۰ افسر عراقی که آموزش پرتاب موشک های سطح به سطح را در فرانسه به پایان رسانیده اند، امروز با ورود به پایگاه دریایی ام القصر، مشغول به خدمت شده اند.(۵)

۱- سند شماره ۷۳۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره۴۴۴، تاریخ ۷/۸/۱۳۶۱، از اداره دوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (مرکز فرماندهی) به تیمسار ریاست مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۷/۸/۱۳۶۱، صص ۱و۲.
۲- سند شماره ۳۲۵۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی ظفر (رکن۲) به فرماندهی قرارگاه عملیاتی ظفر ۱، ۶/۸/۱۳۶۱.
۳- سند شماره ۱۷۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به ستاد قرارگاه کربلا، ۷/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۷۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ۲۴ ساعته از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به ستاد قرارگاه مرکزی کربلا، شماره ۳۱۰، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.
۴- سند شماره ۱۷۳۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۴۴، تاریخ ۶/۸/۱۳۶۱، ص۳.
۵- سند شماره ۲۷۰۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مقدم نزاجا در غرب (رکن۲)، شماره ۱۱۴، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۵؛ و - سند شماره ۱۷۵۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۹، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۱

مین گـذاری، راهزنی، راه بنـدی، بمب گـذاری و درگیری هـای پراکنـده، بخشـی از اقـدامات نظـامی گروه هـای مسلح غیرقـانونی در منـاطق کردنشین است که امروز ناامنی هایی را در سطح منطقه ایجاد کرد و سبب آزار و نگرانی مردم منطقه شد.

در جاده شـمال سـردشت، خودرو کارکنان شـرکت برق منطقه که برای تعمیر خطوط برقی روستاهای منطقه عازم روستای ربط بودند، به مینی که نیروهای مسلح غیرقانونی کار گذاشته بودند، برخورد کرد. در این اقدام، ۳ تن از کارگران شرکت برق شهید و ۳ تن دیگر زخمی شدند و خودرو حامل آنان نیز منهدم شد.(۱)(۲)

در گردنه مروارید در ۶ کیلومتری کامیاران نیز نیروهای مهاجم به تعـدادی از نیروهای سـپاه حمله و ۲نفر از آنها را زخمی کردنـد.(۳)با اعزام نیروهای کمکی از ژاندارمری کامیاران و گریختن مهاجمان، درگیری خاتمه یافت.(۴)

امروز همچنین در محور مهاباد به میاندوآب، سرنشینان یک دستگاه خودرو، نارنجکی را به سوی سربازی از نیروهای تأمین این محور پرتاب و وی را مجروح کردند.(۵)

در حادثه دیگری، نیروهای حزب دمکرات در روسـتای "زی" از توابع پاوه، به نیروهای سپاه پاسـداران حمله کردنـد که یک پاسـدار مجروح شد(۶)

امروز بعـدازظهر نیز در سـنندج، یـک بمب نسـبتاً قوی که عناصـر یک گروه کمونیستی موسوم به "پیکارگران در راه آزادی طبقه کارگر" در پشت بیمارسـتان شـهید قاضی کار گذاشته بودند، کشف شد.(۷) بخشـی از این بمب که با اسـتفاده از باروت ساخته شـده بود، قبل از کشـف منفجر شد که خسارتی بر جای نگذاشت.(۸) درواقع، بمب به دلیل نقص فنی در ساخت بخش اصـلی آن - که از یک عدد نارنجک و ۲ پوند ماده منفجره خمیری تشکیل شده بود - عمل نکرد.(۹)

در جاده سلماس - ارومیه نیز تعدادی از نیروهای مسلح غیرقانونی با ایجاد راه بندان، دارایی های یک راننده کامیون را غارت کردند(۱۰)

۲

رادیو بی بی سـی امروز اعلام کرد: شـیخ عزالـدین حسـینی با انتشار اعلامیه ای، از دبیرکل سازمان ملل تقاضا کرده است تا برای پایان دادن به نبرد نیروهای ایران و چریک های کُرد در غرب ایران، مداخله کند.

شیـخ عزالـدین در این اعلامـیه که در محـل اقـامت وی در پـاریس منتشـر شـد، ادعـا کرد که حمله اخیر نیروهـای دولـتی علیه مواضع کردهـا، غیرانسانی بوده است. در این اعلامیه آمده

۱- دنبال انتشار این خبر، مردم ربط اقدام به راه پیمایی در شـهرک کرده، با شعارهایی علیه عاملان این اقدام و گروه های دمکرات و کومه له، این اقدام را محکوم کردند. (روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.)

۲- سـند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: نشـریه خبرنامه (سیاسـی و اطلاعاتی)، واحـد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲۷؛ و - سند شماره ۷۳۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۴۴۶، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ از اداره دوم ستاد مشترک

ارتش (مرکز فرماندهی) به تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۷۳۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (پشتیبانی فرماندهی)، ۷/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۳۴۲۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به مقام استاندار استان کردستان، ۷/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۳۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (واحد طرح و برنامه عملیات) به فرماندهی کل سپاه انقلاب اسلامی، ۹/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۶، بخش دوم.

۵- سند شماره ۵۸۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۷، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعات و بررسی های سیاسی - تأمینی، منطقه۷، تاریخ ۳۰/۷/۱۳۶۱، ص۱.

۷- مأخذ ۷، بخش دوم.

۸- سند شماره ۳۲۰۸۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار محترم استان کردستان، ۸/۸/۱۳۶۱.

۹- مأخذ ۶، بخش اول، ص۱۵.

۱۰- مأخذ ۶، بخش دوم.

است: دولت ایران در نظر دارد با فشارآوردن به کردها، آنان را مجبور به ترک زادگاهشان کرده، با کوچ دادن آنها به مناطق دیگر و جایگزین کردن آموزگاران فارسی زبان به جای آموزگاران کردزبان، سنن بومی و فرهنگ آنان را نابود کند.(۱)شیخ عزالدین حسینی همچنین با استمداد از اهل تسنن و اکراد کشور عراق، علیه نیروهای رزمنده جمهوری اسلامی اعلام جهاد کرد.(۲)

۱

امروز درگیری نیروهای امنیتی کشور با افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب در شهرهای هشتپر، گنبد، بابل، شهرکرد و جاده هراز ادامه داشت و تعداد زیادی از عناصر ضدانقلاب کشته، زخمی یا دستگیر شدند.

در جنگل های چوکا در هشتپر، بین نیروهای سپاه و ۵ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شاخه جنگل، درگیری به وجود آمد که درنهایت ۴ نفر از اعضای سازمان کشته شدند و یک نفر نیز مجروح گردید(۳)

در شهرستان گنبد نیز ۳۷ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق، یک عنصر وابسته به سازمان کمونیستی راه کارگر و ۳ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. مسئول سازمان چریک های فدایی در گنبد که رابط تشکیلات تهران و گنبد نیز بوده - و مسئول بخش روستایی و رابط منطقه ترکمن صحرا و ساری، از افراد دستگیر شده اند.(۴)

به دنبال تماس تلفنی یک فرد ناشناس، نیروهای عملیات سپاه یک پوند تی.ان.تی، یک مین و یک نارنجک جنگی در خیابان کمربندی بابل به بابلسر کشف کردند(۵)

درپی عملیات دستگیری اعضای سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اقلیت اصفهان نیز ۱۳ نفر دیگر از اعضای این سازمان به همت نیروهای سپاه پاسداران در شهرکرد شناسایی و دستگیر شدند.(۶)

در جاده آبعلی هم ۸ نفر از عناصر مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با بستن بخشی از جاده و ایجاد راه بندان، مبادرت به جست وجوی خودروها کردند. نیروهای سپاه و کمیته پس از اطلاع از این موضوع، با بازرسی و کنترل محورهای منتهی به منطقه، حلقه محاصره نیروهای مهاجم را لحظه به لحظه تنگ تر کردند. مهاجمان با مشاهده این وضعیت، به سمت جنگل گریختند و هنگام فرار، یکی از آنان مورد اصابت گلوله قرار گرفت.(۷)

۲

محسن رفیق دوست مسئول تدارکات و آماد و پشتیبانی و عضو شورای عالی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که به منظور بازدید از سپاه پاسداران منطقه ۹ (استان های فارس و بوشهر) و آشنایی با مشکلات تدارکاتی سپاه، به این منطقه سفر کرده بود، در گفت وگو با واحد مرکزی خبر در بوشهر، ضمن اعلام تشکیل گردان های دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، هدف از تشکیل

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۳، تاریخ ۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۵، رادیو بی بی سی، ۶/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۷۳۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات، ۶/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۶، بخش اول، ص۱۳.

۴- سند شماره ۷۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای سیاسی - تأمینی منطقه ۳، از ستاد منطقه۳ - فرماندهی به ستاد مرکزی - فرماندهی، شماره ۵۵۷، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- همان.

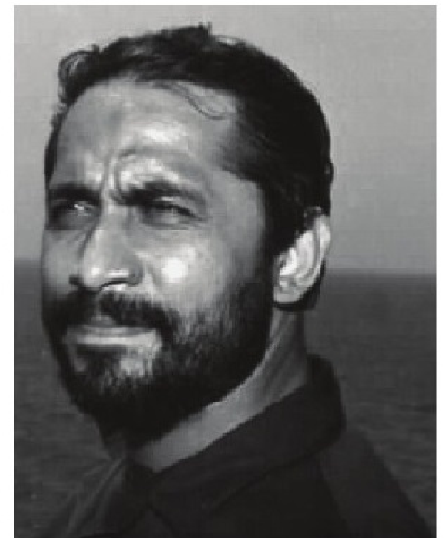
۶- سند شماره ۱۱۳۱۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه، فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه ۲، ص۱.

۷- مأخذ ۶، بخش اول، ص۱۲.

وزارت سپاه را برقراری ارتباط بین سپاه پاسداران، مجلس و دولت و نیز تجهیز بهتر سپاه ازنظر تدارکاتی و نظارت بر اجرای کامل قوانین و رعایت ضوابط اسلامی در واحدهای سپاه خواند. وی گفت: ما در ابتدای جنگ تحمیلی که ناخواسته در آن وارد شدیم، تدارکات زیادی نداشتیم، بلکه بیشتر آنها را ملت قهرمان ما تأمین کرد یا رزمندگان شجاع ما در جبهه ها از دشمن متجاوز به غنیمت گرفتند. درحال حاضر، می توانیم ادعا کنیم بیش از ده برابر ابتدای جنگ، بنیه تدارکاتی داریم و آمادگی ادامه جنگ را برای ماه ها و سال های طولانی در خود می بینیم. وی در پایان با اشاره به اینکه سپاه پاسداران با استفاده از غنائم به دست آمده، ۲ لشکر کامل زرهی و یک واحد کامل توپخانه تشکیل داده است، درباره آینده جنگ گفت: ما سرنوشت جنگ را همان گونه که شورای عالی دفاع اعلام کرده است، در جبهه های جنگ و با پیروزی کامل بر ارتش متجاوز بعثی و سقوط صدام کافر و برقراری حاکمیت جمهوری اسلامی در عراق که به دست خود مردم مسلمان و ستم دیده عراق اجرا می شود، تعیین خواهیم کرد.(۱)

۱

حمایت های نظامی و بی وقفه شوروی و برخی کشورهای وابسته به بلوک شرق از عراق همچنان ادامه دارد.

محسن رفیق‌دوست

مسئول تدارکات و آماد و پشتیبانی سپاه پاسداران

نشریه فارین در مقاله ای درباره خریدهای تسلیحاتی عراق از شوروی می نویسد: شوروی درطول جنگ، در ازای ۷۰۰ تانک ازدست رفته عراق، صدها تانک به این کشور فرستاد که حدود ۴۰۰ تانک تی ۵۴ و تی۵۵ را از کشورهای اروپای شرقی به خصوص لهستان به این کشور وارد کرد. از آغاز سال ۱۹۸۰، عراقی ها حدود ۲۰۰ دستگاه از آخرین نوع تانک های تی۷۲ را دریافت کردند. همچنین شوروی برای تکمیل نیروی دفاعی هوایی عراق - که موشک های سام۲ و سام۳ را در اختیار دارد - موشک های سام۶ نیز ارسال کرده است. ارتش عراق از موشک های زمین به زمین اسکاد که بردی بیش از صد مایل دارند نیز استفاده می کند.

ص: ۱۲۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۸/۸/۱۳۶۱ ص۴.

این گزارش می افزاید: عراق جنگ را با ۳۳۹ جنگنده هوایی آغاز کرد و منابع اطلاعاتی معتقدند که این کشور، حدود ۱۲۵ هواپیما از دست داده است و حدود ۲۰۰ هواپیما در اختیار دارد. شوروی کاملاً پنهانی لوازم یدکی میگ۲۳ و میگ۲۱ و همچنین میگ۲۴ و میگ ۲۵ به عراق فرستاده است و هزاران تن از مشاوران شوروی هنوز در عراق برای حفظ ۸ پایگاه هوایی متعلق به نیروهای مسلح این کشور فعالیت می کنند(۱)

سخنگوی وزارت خارجه یوگسلاوی در یک نشست مطبوعاتی در پاسخ به سؤال خبرگزاری جمهوری اسلامی، فروش اسلحه از این کشور به عراق را تأیید کرد و در پاسخ به این سؤال که: «اخیراً در امر فروش تجهیزات نظامی ازسوی یوگسلاوی به عراق، افزایش چشمگیری دیده می شود و آیا فروش اسلحه به عراق به معنای تغییر سیاست یوگسلاوی در مقابل جنگ عراق با ایران است، گفت: «مواضع یوگسلاوی در قبال جنگ ایران و عراق مشخص است و احتیاج به توضیح ندارد. تا آنجایی که من اطلاع دارم، اخیراً گفت وگویی پیرامون افزایش فروش اسلحه صورت نگرفته است.»

خبرگزاری جمهوری اسلامی در ادامه این خبر افزوده است: سخنگوی وزارت خارجه باوجود اظهار بی اطلاعی از افزایش فروش اسلحه، اصل فروش اسلحه به عراق را تکذیب نکرد. این قسمت از مصاحبه، در گزارش های رسانه های گروهی یوگسلاوی منعکس نشد. ضمن آنکه تاکنون مقامات یوگسلاوی دربرابر سؤالاتی درباره فروش اسلحه به عراق، سکوت کرده بودند.(۲)

۱

به گزارش رادیو مسکو، مذاکرات میان شوروی و ایران درباره احداث مشترک تأسیسات برق - آبی روی رود مرزی ارس، آغاز شده است. درصورت توافق دو کشور، در هر دو طرف این رود، دو نیروگاه، هرکدام به ظرفیت ۱۰۰,۰۰۰ کیلو وات ساخته خواهد شد. روی رود ارس نیز سد بزرگی ایجاد می شود که مخزن آبی آن امکان آبیاری ۱۲۰,۰۰۰ هکتار زمین خشک در ایران و همین مقدار زمین را در اتحاد شوروی فراهم خواهد کرد.(۳)

۲

کارلوس رافائل رودریگر معاون رئیس جمهور کوبا، در رأس یک هیئت سیاسی وارد بغداد شد و پیام فیدل کاسترو رئیس جمهور این کشور را تقدیم صدام حسین کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، در این دیدار راه های همکاری دو کشور و موقعیت فعلی اعراب بررسی شد(۴)

این هیئت همچنین با برخی مقامات دولت عراق ازجمله طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر عراق، دیدار و راه های گسترش روابط دو کشور و همکاری های دوجانبه را بررسی کرد. در این دیدار، معاون رئیس جمهور کوبا از موافقت عراق با برگزاری اجلاس غیرمتعهدها در هند تجلیل کرد.(۵)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، صص ۴ - ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۶، بلگراد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۵، ص۱۶، رادیو مسکو، ۶/۸/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۴، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ ص۶، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۷/۸/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۱۵، صص ۲۰ و ۲۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۳۶۱/۸/۶.

۱

ایلتر ترکمن وزیر خارجه ترکیه، خواستار ادامه تلاش ها برای پایان دادن به جنگ عراق با ایران از راه های دیپلماتیک شد. به گزارش رادیو دوبی، وی با اشاره به اینکه رژیم اشغالگر قدس می کوشد در مسیر تلاش های دیپلماتیک برای برقراری صلح در خاورمیانه خلل ایجاد کند، بار دیگر بر موضع کشورش درباره محکوم کردن سیاست تجاوزکارانه آن رژیم و احداث شهرک های یهودی نشین در شهرهای عربی اشغالی تأکید کرد.(۱)

دراین حال، خبرگزاری تانیوگ به نقل از مقامات شوروی اعلام کرد: ترکیه با تأسیس پایگاه های جدید نظامی امریکا در خاک خود موافقت کرده است. این مقامات گفته اند که یکی از این پایگاه ها در منطقه شرقی ترکیه و در نزدیکی مرزهای این کشور با ایران و عراق ایجاد خواهد شد.

بنابر گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از آنکارا، این در حالی است که دیروز، سخنگوی وزارت امور خارجه ترکیه در یک مصاحبه مطبوعاتی، گزارش روزنامه واشنگتن پست را درباره احداث ۳ پایگاه هوایی جدید امریکا در خاک این کشور تکذیب کرده بود.

در همین حال سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد: گفت وگوهایی که تاکنون بین مقامات ترکیه و امریکا انجام شده، در چارچوب برنامه های ناتو و همکاری های دفاع مشترک بوده است.(۲)

۲

باوجود کوشش پلیس کویت برای برهم زدن مراسم عزاداری شیعیان ایرانی، کویتی و سایر ملیت ها در این کشور، این مراسم با شکوه بسیار برگزار شد. بعدازظهر روز عاشورا، پلیس با حمله به مردم عزادار، سعی کرد مراسم عزاداری را بر هم زند که این کشمکش حدود ۵ ساعت ادامه یافت. سپس عزاداران به سمت سفارت جمهوری اسلامی در کویت حرکت کردند، ولی مقامات امنیتی کویت با گاز اشک آور و گلوله های پلاستیکی در محل سفارت به آنان حمله و حدود ۲۰ نفر را دستگیر کردند.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، بعدازظهر روز عاشورا رئیس تشریفات وزارت امور خارجه کویت به سفارت جمهوری اسلامی ایران رفت و ضمن عذرخواهی از برخورد پلیس این کشور، تأکید کرد که دستگیرشدگان آزاد خواهند شد.

در ادامه این خبر آمده است: در محل درگیری ها، ۲ اتومبیل سوخته پلیس باقی مانده است و معاون امنیتی استانداری کویت مدعی شد که در این درگیری ها، تعدادی از مقامات امنیتی کویت نیز مجروح شده اند. در میان مجروحان ایرانی، ۳ تن از کارکنان سفارت ایران و سرپرست مدارس ایرانی در کویت دیده می شوند.(۳)-(۴)

۱- مأخذ ۱۵، ص۱۸، بخش عربی رادیو دوبی، ۶/۷/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۵، ص۹، بلگراد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۸/۱۳۶۱.

۳- درپی این حادثه و ایجاد محدودیت برای عزاداران، کاردار کویت در تهران به وزارت خارجه احضار و مراتب اعتراض ایران به وی ابلاغ شد. (روزنامه اطلاعات، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۱۳.)

۴- مأخذ ۲۲، ص۱۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

روزشمار جنگ جمعه ۷ آبان ۱۳۶۱ ۱۱ محرم ۱۴۰۳ ۲۹ اکتبر ۱۹۸۲

۱

امروز تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشمن در شهرهای خرمشهر و آبادان؛ گلوله باران و بمباران پادگان عین خوش؛ بمباران جاده تدارکاتی عین خوش - دهلران؛ بمباران شهر ایلام و تبادل آتش در مناطق عملیاتی به ویژه منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل، آرامش نسبی جبهه های جنگ را برهم زد.

امروز مانند روزهای گذشته، تبادل آتش در جبهه های خرمشهر و آبادان ادامه داشت که درنتیجه اصابت گلوله های توپخانه عراق، به ۲ واحد مسکونی و ۲ مغازه در آبادان خساراتی وارد(۱) و دبیرستان جلال آل احمد این شهر هم طعمه حریق شد.(۲) در منطقه عملیاتی خرمشهر نیز یک نفر به شهادت رسید و ۳ نفر مجروح شدند(۳)

در این روز، پادگان عین خوش نیز زیر آتش توپخانه دشمن قرار داشت و شدت آتش روی جاده تدارکاتی عین خوش - دهلران، از نقاط دیگر بیشتر بود.(۴) عمده تحرکات هواپیماهای دشمن در این منطقه نیز معطوف به بمباران پادگان عین خوش بود(۵) در یک نوبت نیز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی شهر ایلام تجاوز کردند و چند بمب در محدوده شهر فروریختند.(۶)

در محدوده منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل، نیروهای عراقی عمدتاً به تحکیم مواضع و ایجاد مانع با استفاده از سیم خاردار حلقه ای و رشته ای پرداختند. نیروهای خودی نیز با اجرای آتش به وسیله تفنگ۱۰۶، خمپاره ۸۲ و کالیبرهای سبک، خساراتی را به آنان وارد کردند و مانع اقدامات پدافندی نیروهای عراقی شدند.(۷)

دراین حال به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از جبهه های جنوب و غرب، براثر آتشباری توپخانه های ارتش جمهوری اسلامی روی مواضع و نیروهای ارتش عراق، یک کامیون حامل نفرات، یک تانک و یک خودروی مهندسی دشمن منهدم شد و ۵۹ تن از نیروهای عراقی، کشته یا زخمی شدند.(۸)

ص: ۱۳۲

۱- سند شماره ۷۳۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، از اداره سوم ستاد مشترک ارتش (مرکز فرماندهی)، به تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش، شماره ۴۴۷، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ ص ۱.

۲- سند شماره ۱۴۱۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی لشکر ۲۱ حمزه (رکن۳)، شماره ۲۸ - ۳/۲، ۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- مأخذ ۱، ص۲.

۴- سند شماره ۱۷۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا، ۷/۸/۱۳۶۱،ص ۱.

۵- سند شماره ۱۷۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ۲۴ ساعته از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به ستاد قرارگاه مرکزی کربلا، شماره ۳۱۰، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶- سند شماره ۷۳۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، از اداره سوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، (مرکز فرماندهی)، به تیمسار ریاست محترم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، شماره ۴۴۴، تاریخ ۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۷- سند شماره ۳۲۴۶۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات عملیات تیپ۲۱ امام رضا(ع) به فرماندهی، ۸/۸/۱۳۶۱

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۱

نیروهای معارض عراقی در مناطق شمال عراق خسارت هایی را به ارتش عراق وارد کردند.

مجاهدین مسلمان عراقی، ۲ عملیات در مناطق دربندیخان و جاده دوکان در استان سلیمانیه عراق اجرا کردند که براثر آن، تعدادی از نیروهای نظامی عراق کشته شدند. در عملیات اول، یک افسر و ۵ سرباز کشته شدند(۱) و در عملیات دوم نیز ۲ خودروی ارتش، در کمین مجاهدین عراقی قرار گرفت که درنتیجه آن، ۷ نفر ازجمله یک فرمانده گردان کشته شد و ۱۲ نفر نیز زخمی شدند.(۲)

۲

در حملات امروز نیروهای ضد انقلاب به نیروهای دولتی ایران در شهرها و محورهای ماکو، سنندج، کامیاران، مریوان، سقز و بانه، از نیروهای ایران ۴ تن شهید، ۲ تن زخمی و ۶ تن اسیر و از نیروهای ضد انقلاب تعدادی مجروح و ۳ نفر دستگیر شدند. در این حملات، خسارت هایی به اموال دولتی و مردم وارد شد.

تعدادی از عناصر حزب دمکرات با سلاح های سبک و خمپاره، به پادگان بازرگان در شمال ماکو حمله کردند که با واکنش به موقع نیروهای پایگاه مواجه شدند. درنتیجه این درگیری، یک درجه دار زخمی شد. همچنین آثار خون به جا مانده از مهاجمان در اطراف پادگان، حاکی از برخورد مهاجمان با تله های انفجاری تعبیه شده در اطراف پایگاه بود که به نظر می رسد تلفات مؤثری به آنان وارد شده است(۳)

در حادثه مشابه دیگری در پایگاه های توریور و سد قشلاق در جنوب غربی و شمال سنندج، یک نفر از نیروهای خودی مجروح شد(۴)

همچنین یک دستگاه لندرور سپاه پاسداران کامیاران در نزدیکی مروارید (۱۲ کیلومتری شمال کامیاران) به کمین افراد ضد انقلاب برخورد کرد که مهاجمان، ۶ نفر از نیروهای سپاه را به گروگان گرفتند و خودروی سپاه را با شلیک آر.پی.جی به آتش کشیدند. یک دستگاه خودروی سیمرغ نیز همراه لندرور بود که موفق به گریختن از کمین شد.(۵)

افراد ضد انقلاب با حمله به یک خودرو جهادسازندگی در جاده کامیاران - مریوان آن را به آتش کشیدند. در این حادثه، راننده که تنها سرنشین خودرو بود، به شهادت رسید.(۶)

در حمله افراد وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی به پایگاه "کوره دره" در محدوده کامیاران نیز یک سرباز ژاندارمری شهید شد.(۷)

در جاده سقز - سنندج هم ۲ نفر از نیروهای ژاندارمری با برخورد به تله انفجاری - که افراد ضد انقلاب تعبیه کرده بودند - به شهادت رسیدند(۸)

در بانه نیز تعدادی از نیروهای مسلح غیر قانونی از سمت شمال شهر با سلاح های سبک به مدرسه قطب حمله کردند که به ساختمان آموزشگاه خساراتی وارد شد، اما به کسی آسیب نرسید.(۹)

در مهاباد در محور خطایی در شرق این شهر هم ۳ تن از افراد مسلح وابسته به گروه های غیر قانونی که در تلاش برای آسیب رساندن به مردم بودند، دستگیر شدند.(۱۰)

۱- سند شماره ۷۳۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی شماره ۲۰۱، قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، طرح و برنامه

عملیات به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۰/۸/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۱۷۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی ستاد مرکزی سپاه شماره ۴۳، طرح و برنامه عملیات (اطلاعات عملیات)، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲– مأخذ ۹، بخش اول.

۳– سند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) طرح و برنامه عملیات به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۵، ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴– سند شماره ۷۳۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیاتی و اطلاعات (مدیریت عملیات)، از اداره سوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (مرکز فرماندهی)، به تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، شماره ۴۴۸، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۵– سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای – اطلاعات و بررسی های سیاسی – تأمینی منطقه ۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶– . همان.

۷– سند شماره ۷۳۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به فرماندهی کل سپاه انقلاب اسلامی، ۹/۸/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۳۴۲۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان، (رکن۲)، به مقام استاندار استان کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۸– سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۹– مأخذ ۱۵، بخش اول.

۱۰– سند شماره ۱۷۴۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه کربلا (اطلاعات عملیات) به دفتر سیاسی – فرماندهی سپاه، شماره ۱۲۷، تاریخ ۷/۸/۱۳۶۱.

۱

به گزارش واحـد مرکزی خبر، امروز حجت الاسـلام دعـائی، حجت الاسـلام نبوی و آقایـان شاهچراغی، کتیرایی و جعفری نماینـدگان مجلس شورای اسـلامی، به همراه چنـد تن از کارکنان مجلس وارد شـهر پیرانشـهر شدنـد و از پادگان و سـتاد سپاه پاسـداران بازدید کردند. این افراد سپس از شـهرک درحال ساخت شـهید رجایی در روسـتای آزادشـده چیانه دیـدن کردنـد و پس از آن به همراه چنـد تن از مسئولان نظامی و انتظامی پیرانشـهر، با هدف دیدار با نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه، به روسـتای آزادشده میرآباد واقع در محور پیرانشـهر – سـردشت رفته، با رزمندگان تیپ ویژه شهدا دیدار کردند.

در این دیدار نیروهای مستقر در میرآباد با شعارهایی همچون "صلّ علی محمد یار امام خوش آمد"؛ "یار امام، ما را ببر پیش امام"؛ "کومه له، دمکرات مرگت فرارسیده،" "ارتش بیست میلیونی به میرآباد رسیده"، از میهمانان خود استقبال کردند.(۱)

۲

یک عملیات تروریستی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و ۲ عملیات انهدام و دستگیری تعدادی از افراد ضد انقلاب به دست نیروهای امنیتی ایران در استان های گیلان و اصفهان، حاصل رویارویی نیروهای ضد انقلاب با نهادهای انقلابی و مردمی در درگیری های داخلی ایران بود.

عناصر سازمان در یک اقدام تروریستی در سبزه میدان شهر اصفهان، یک فرد انقلابی را که مغازه طلافروشی داشت، ترور کردند و به شهادت رساندند و سپس مبلغ ۲ میلیون ریال از پول های او را سرقت کردند.(۲)

نیروهای امنیتی ایران هم در اقدامی پس از دسـتگیری یکی از رابطان شـهری سازمان در هشـتپر و طوالش گیلان و اعترافات وی مبنی بر وجود یـک خـانه تیمی سازمـان در این شـهر، با اجرای یک عملیات کمین در مسـیر تردد این افراد، آنان را غافلگیر کردنـد. عناصـر سازمان با به دام افتادن در تور امنیتی افراد سـپاه پاسداران، وحشت زده به سوی پاسداران و مردم تیراندازی کردند. نیروهای سپاه نیز با اطمینان از اینکه آنها راه فراری ندارنـد، پس از دادن اخطار و هشدارهای لازم، به سوی افراد سازمان تیراندازی کردند. در این درگیری، ۵ نفر از اعضای اصلی سازمان ازجمله مسـئول تشـکیلات طوالش، کشـته شدنـد. از این افراد و خانه تیمی آنها، تعـدادی اسـلحه و مقـداری مهمات و لوازم انفجاری به دسـت آمد(۳)

در شـهر درچه اصـفهان نیز، نیروهای امنیتی با اجرای یک عملیات چند مرحله ای، پس از شـناسایی، تعقیب و مراقبت، به یک هسته تشکیلاتی سازمان در این شـهر ضربات سنگینی وارد و آن را متلاشی کردند. در این عملیات، ۹ نفر دسـتگیر شدند و عده ای نیز شناسایی و تحت تعقیب قرار گرفتند.(۴)

۱- روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سـند شماره ۱۱۳۱۰۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش امنیتی منـاطق ده گانه، از مرکز فرمانـدهی سپاه به فرمانـدهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه ۲، ص۱.

۳- سند شماره ۷۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای سیاسـی – تأمینی منطقه ۳، شماره ۵۵۷، از ستاد منطقه ۳ (فرماندهی) به سـتاد مرکزی (فرمانـدهی)، شـماره ۵۵۷، تاریـخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و – مأخـذ ۲۰، گزارش منطقـه ۳، ص۶؛ و – دفتر سیاسـی سـپاه، نشـریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۱.

۴- مأخذ ۲۰، ص۲.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، امروز در خطبه دوم نمازجمعه تهران، در سخنانی به دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران در ابعاد مختلف ازجمله سیاست خارجی، موضوعات فرهنگی جامعه، نیروهای مسلح، بسیج و جنگ و مقایسه شرایط قبل و پس از انقلاب جامعه ایران پرداخت. این سخنان در رسانه های خارجی به ویژه رادیو بی بی سی بازتاب هایی داشت. وی در بخشی از سخنان خود گفت: در دنیا انقلابی وجود ندارد که از تور غرب درآمده، ولی به تور شرق نیفتاده باشد و بالعکس؛ برای اینکه نمی توانند روی پای خود بمانند. معمولاً انقلابی وجود ندارد که آن را راحت رها کنند. این جمهوری اسلامی است که این طور عمل کرد و گفت "نه شرقی، نه غربی" و راست هم گفت. از شعار و عمل جمهوری اسلامی می توان این را فهمید.

خطیب جمعه امروز تهران به‌دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران در ابعاد مختلف ازجمله سیاست خارجی، مسائل فرهنگی و دستاوردهای نیروهای مسلح پرداخت.

در یکی دو هفته گذشته، سیاست گردان دنیا ما بودیم. خوب، البته معلوم است که آرای مستکبران به نام ما نخواهد بود و ما این را می دانستیم. اما کسی که درحال جنگ است و شعار اخراج رژیم صهیونیستی را از سازمان ملل می دهد و پای آن هم می ایستد و به خاطر بی عدالتی و ضعف سیاست در دنیا، نماینده اش در سازمان ملل آن طور دنیا را به محاکمه می کشد، آیا این اعتبار و ارزش و دستاورد انقلاب در میدان سیاسی نیست؟ اگر نیست، پس چیست؟

ص: ۱۳۵

بعد دیگر سیاسی ما که در دنیا کم نظیر است، این است که این انقلاب، تنها انقلابی است که دانشجویان و جوانان خارج از مملکت، در سطح وسیعی تاحد زندان رفتن و شهادت، از آن حمایت می کنند. این بُعد سیاسی را هیچ انقلابی نداشته است؛ البته عده ای هم مخالف اند، که باید باشند. انقلاب اگر جدی باشد باید مخالف هم داشته باشد و این یک امر طبیعی است.

امام جمعه موقت تهران سپس با اشاره به بخشی از توفیقات اقتصادی و کارهای عمرانی در روستاها مانند جاده سازی، لوله کشی آب، توسعه مخابرات و فعال شدن بخش کشاورزی، به بخش فرهنگی اشاره کرد و افزود: «ازلحاظ فرهنگی که من آن را فتح بزرگ انقلاب می دانم و دستاورد اصلی انقلاب روی این پایه است، انقلاب در "ارزش ها" است؛ چون ارزش ها نسبت به گذشته فرق کرده است. شما ببینید پیش از انقلاب، چه چیزهایی برای مردم جاذبه داشت و امروز چه چیزهایی جاذبه دارد؟ در گذشته، داشتن خانه بزرگ، ماشین لوکس، حساب با رقم بزرگ در بانک، ویلای لب دریا، یک تفریحگاه و ارتباط با سران رژیم خائن پهلوی و احیاناً ارتباط با خارج، یا با خود امریکا، ارزش بود. در ادارات، داشتن یک میز بزرگ تر حتی سبب ارزش بود. لباس شیک و لوکس پرستی و رفاه، نقطه اوج ارزش های رژیم گذشته بود و امروز، این انقلاب آن را معکوس کرده است. البته، یک مقدار هم افراط می شود که ان شاءالله باید جلو آن را بگیریم. امروز همه اینها دیگر برای خیلی ها ارزش نیست که به ضد ارزش هم تبدیل شده است. در ادارات، دیگر کسی فکر نمی کند که میزش کوچک است یا بزرگ؛ براق است یا نیست. وزیران ما با معاونانشان، با مدیرکل هایشان، حتی کارمندانشان هیچ فرقی ندارند، همه شان در یک سطح هستند، فقط مسئولیت هایشان یک مقدار سنگین تر است. اینها را مهم بدانید. در اخلاقیات، در ادبیات که آینه افکار مردم است، شما می بینید چه جوری است. در گذشته، ادبیات رایج در جوان ها و مردم چه بود و امروز چیست؟ سرودهایی که مردم در گذشته می شنیدند و می خواندند و یاد می گرفتند، چه بود و امروز چیست؟ این مظاهر ضد اخلاقی که توی این مملکت بود، واقعاً زندگی کردن را برای انسان های باشرافت در این مملکت مشکل کرده بود. در دانشگاه یک دختر می خواست با حجاب اسلامی بیاید، چه وضعی داشت؟ نمی گذاشتند و سر کلاس مسخره اش می کردند و با چادر هم نمی توانست بیاید.

ازنظر علمی و فنی هم تغییرات بسیاری ایجاد شده است. البته بعضی ها خیال می کنند اینکه دانشگاه تعطیل شد، یعنی جمهوری اسلامی ضد علم است؛ نخیر، چون عمیقاً طرف دار علم واقعی است، این کار را کرد. این، درست مانند آن ۶ ماه اعتصابی است که مردم ایران انجام دادند، برای اینکه خانواده شاه را بیرون کنند و بتوانند این مملکت را بسازند. (برای اصلاح دانشگاه ها) باید زمینه سازی می شد. این یک کار سیاسی نبود؛ برخلاف آنهایی که خیال کردند این یک کار سیاسی و برای راحت شدن از چپی ها و افراطی ها بود؛ این نبود، بچه ها بیشتر از

محتوای خالی درس ها، از درس های غلط و منحرف و جزوه نویسی های غلط و کارهای ضد علمی که در دانشگاه ها می شد، به تنگ آمده بودند.

در این دوره انقلاب، پزشکان جراح ما عمل هایی کرده اند که نمونه هایش را در بسیاری از مناطق پیشرفته علم و جراحی نمی توانند پیدا کنند، آن هم در وسعت و مقداری که سابقه نداشته است. اداره کردن این همه مجروح و جانباز که به نیازهای مملکت در همین دوران جنگ اضافه شده است، نتیجه فعالیت های فوق العاده پزشکان ما است.

کوره بلند ذوب آهن اصفهان، کارخانه غول پیکر ذوب فلزات اهواز و کارخانه عظیم مس سرچشمه و نیروگاه های بزرگی که امروز ۲۳ درصد اضافه تولید انرژی الکتریسیته در کشور به ما می دهد، همه نشانه تکامل مسائل علمی و صنعتی در کشور ما است. اگر جنگ نبود و اگر ما را به حال خودمان گذاشته بودند، خیلی بهتر از این هم می توانستیم باشیم.

ازلحاظ نظامی، این ارتش ما، تحقیقاً بدانید که اگر ارتش زمان شاه بود، نه اهل جنگ بود و نه اهل دفاع. این ارتش، امروز تبدیل شده به نیرویی که دو سال جنگیده است و من با تحقیق به دشمنان و خارجی هایی که گاهی تحلیل می کنند و می گویند ایران، الآن پشتوانه رزمی و امثال اینها را ندارد، می گویم که در یک جمله بدانید: ارتش ما امروز نسبت به ۲۵ ماه قبل، ۲ برابر قوی تر شده است. و این دو سال که ما از منابع قبلی ارتش محروم بودیم، با این وسعت جنگیده ایم و این ارتش طوری تنظیم شده است که اگر ده سال دیگر هم همین طوری بخواهد بجنگد، می تواند ادامه بدهد. هم نیروی انسانی و هم نیروی فنی، جایگزین می شود. آن هواپیماهایی که آنها می گویند عراق دارد، ولی ایران ندارد، این گونه نیست. ما بنا نداریم که روی شهرهای عراق بمب بریزیم. اگر می خواستیم، با توپخانه آسان تر است. ما شهری را که می توانیم با گلوله توپ خراب کنیم، چه دلیلی دارد که یک هواپیمای ۲۰ میلیون دلاری را درمعرض خطر قرار دهیم. ازنظر پیشرفت نظامی، نظر من این هم نیست، اینها یک طرف قضیه است. برای یک کشور انقلابی مهم این است که در مردم، یک نیروی نظامی به وجود بیاید و شما می دانید که به طور رسمی، بیش از ۲ میلیون جوان را ازطریق بسیج، تعلیم نظامی داده ایم که در میدان جنگ دوره دیده اند و اسلحه به کار می برند و با بسیج سازمان داده شده اند و به صورت واحدهای مقاومت همه جا حضور دارند. کشوری که ۲ میلیون آدم به طور نظام یافته در آن، درموقع خطر بتوانند اسلحه در دستشان بگیرند و مردم عادی هم بتوانند این کار را بکنند، این کشور با این پشتوانه ایمان در منطقه، برای امریکا یک خطر جدی است، یعنی دیگر هیچ چیز نمی تواند ایران را به طور جدی تهدید کند، مگر اینکه امریکا از بمب اتم استفاده کند و همه چیز را ذوب کند؛ آن چیز دیگری است، آن جنایت را همه جور می توانند بکنند، اما اگر بنا باشد با نیروی نظامی کلاسیک به جنگ ایران بیاید، امروز ایران در مقابل تمام ارتش های

منطقه، آسیب ناپذیر است. این مقدار نیروی مؤمن رزمنده که درون سپاه وجود دارد، اطمینان بخش است و در هیچ یک از ارگان های کشورهای انقلابی دنیا وجود نداشته است.

ازلحاظ امنیتی هم که می بینید، تروریسمی که در ایران وجود داشت و به قدرت این خلق و اطلاعات ۳۶ میلیونی سرکوب شد، در دنیا نبوده است. در این شیوه ای که به کار گرفته شد، خون شخصیت های عظیم ما سیلی شد و بنیان این جریان سوء را کند و ریشه سوز کرد و جوان ها و نیروهای انتظامی ما توانستند اینها را سرکوب کنند.

بنابراین، وضعی که ازلحاظ امنیتی در کشور ما به وجود آمده و حذف لیبرالیسم، نفاق، کمونیزم، الحاد و التقاط از این کشور که اکنون به صورت حرکت های پراکنده در خارج درآمده اند و این سیستم قضایی دادگاه انقلاب که امروز شبکه عظیم محافظت این مملکت است، همه دستاورد های عظیم این انقلاب است.(۱)

خطیب نماز جمعه تهران همچنین در بخشی از خطبه اول نمازجمعه با اشاره به توفیقاتی که نیروهای داخل کشور در اجرای پروژه ها و طرح هایی که با خروج متخصصان کشورهای خارجی و برخی نیروهای ایرانی ناتمام باقی مانده بود، به دست آورده اند، از ایرانیان مقیم خارج که توانایی کمک به سازندگی کشور را دارند، برای خدمت به کشور دعوت کرد و گفت: "برای آمدن افراد صاحب تفکر و صاحب ابتکار، میدان برای تمامی کسانی که بخواهند در این مملکت سالم خدمت بکنند، باز است. وی افزود: من نصیحتی به برادران حزب اللهی هم می کنم که یک مقدار در معیارهای انتخاب همکار، دست از سخت گیری بردارید. گزینش های وزارتخانه ها و مؤسسات می ترسند که مبادا جریان های فاسد دوباره بیایند و کثافت کاری بکنند؛ بنابراین، سخت گیری بسیاری می کنند و این سبب می شود که بسیاری از نیروهای خوب هم از دست ما بروند. شما این کار را نکنید. شما به عنوان نماینده مردم و انقلاب، به خودتان حق ندهید که با یک سخت گیری غیر منطقی، مغزها و فکرها و انسان های سالمی که انقلابی نیستند، اما می خواهند خدمت بکنند و مزدی بگیرند و فراوان هم هستند را از انقلاب برانید. اگر اینها را طرد کنید، با نیازی که مملکت به نیروی کار دارد، به مملکت خسارت می زنید.

در مقابل، به آن آقایان هم می گوییم، آنها هم اشتباه بزرگی مرتکب می شوند. بدانید معیار ما بیشتر درباره آینده است؛ یعنی ما به آنهایی که بعد از انقلاب، سالم کار کردند، یا از این به بعد بخواهند سالم کار کنند، احترام می گذاریم.

این را به این جهت نمی گویم که کشور، مانند نان شب به آنها محتاج است، البته محتاج است، ولی نه آن حدی که آنها فکر می کنند. من برای خودشان و به خاطر انسانیت، این نصحیت را می کنم.

امام جمعه تهران با اشاره به شرایط مساعد کشور برای بهره مند ی از توان ایرانیان خارج از کشور، خطاب به تحصیل کرده ها و متخصصان ایرانی مقیم خارج گفت: امروز در این کشور،

۱- روزنامه اطلاعات، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۳.

غیر از تروریزم، قاچاقچی و آدم هایی که بخواهنـد فساد ایجاد کنند، بقیه اگر بخواهند سالم حرکت کنند و اگر بخواهند درست کار کنند، می توانند با آقایی زندگی کنند و مردم، گذشـته های زشت آنها را فراموش می کنند. من به دولت پیشـنهاد می کنم و ان شاءالله قرار است که این کارها را بکنیم و مرزها را باز کنیم، آنهایی که می خواهنـد از این کشور برونـد، برونـد و آنهایی هم که می خواهند به این کشور وارد شوند، مقداری میدان به آنها بدهید، بیایند.(۱)-(۲)

۱

دکتر سعید رجایی خراسانی نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل متحد، پس از تسلیم یادداشت اعتراض آمیز به دبیرکل این سازمان درباره بمباران شـهرهای دزفول و ایلام - که موجب آسیب فراوان به مناطق مسکونی و شهید یا مجروح شدن عده زیادی از مردم غیر نظامی این دو شـهر شد - در محل مقر سازمان ملل متحد و در مصاحبه ای مطبوعاتی شـرکت کرد و به تشـریح مواضع جمهوری اسلامی ایران درباره این وقایع و دلایل مخالفت با شرایط اعلام شده هیئت های حل اختلاف برای میانجیگری در جنگ پرداخت.

وی در بخشی از سخنان خود با اشاره به بمباران اخیر مناطق مسکونی به دست متجاوزان عراقی که به شهادت(۳) حدود ۳۰ تن و مجروح شدن بیش از ۱۰۰ نفر از مردم بی دفـاع کشورمـان انجامیـد، گفت: نکته مهم این است که این جنایت دقیقاً چنـد روز پس از صـدور قطعنامه ای که عراق به مجمع عمومی تحمیل کرد، انجام شد و این بدان معنا است که قطعنامه عراق، تنها یک نقشه تبلیغاتی برای سرپوش گذاشتن به جنایات و وحشیگری هـای صـدام بود تـا بـدین وسیله با مظلوم نمایی، جو بین المللی را برای ادامه جنایات بیشتر خود آماده کنـد و آنچه ما در مجمع عمومی گفتیم، در مدت کوتاهی تحقق یافت. نماینده ایران همچنین

۱- سـخنان آقای هاشمی درمورد جذب متخصصان خارج از کشور، بازتاب هایی در خبرگزاری های غربی ازجمله رادیو امریکا، بی بی سی و برخی جراید به همراه داشت که عمدتاً، این سخنان را نشانه ای از تمایل ایران و نوعی نرمش دربرابر ایرانیان متخصص مقیم خارج از کشور به دلیل نیاز اقتصاد و صـنایع ایران به این افراد قلمداد کردند. ازجمله رادیو بی بی سـی گزارش داد: ناظران و خبرنگاران، سخنان رئیس مجلس را نشانه ای از سازش با هزاران ایرانی تلقی کرده انـد که متخصـصان علمی و اداری و صاحبان مهارت های مختلف را شامل می شونـد که قبل و بعـد از انقلاب، ایران را ترک کرده انـد. اگرچه نشانه ای از تغییر عمـده خط مشـی در حکومت ایران دیـده نمی شود، از خلال سـخنان رئیس مجلس این موضوع را به روشـنی می توان دریـافت که موضوع به کـارگرفتن یـا نگرفتن متخصـصان، هنوز در بین مقامـات مـذهبی ایران مورد بحث است، ولی نشـانه هـایی وجود دارد حـاکی از آنکه رهبران ایران نسبت به روزهـای بعـد از انقلاب، خط مشـی های عملی تری در پیش گرفته اند. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو بی بی سی، ۱۰/۸/۱۳۶۱.)

۲- روزنامه کیهان، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.

۳- در ادامه عملیات جست وجو برای بیرون آوردن قربانیان و مجروحان از زیر خاک، تعداد شهدای این حادثه دلخراش تا تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ به ۳۴ تن رسید. (کیهان، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.)

درباره سفر اخیر هیئت رسیدگی کننده به جنگ تحمیلی (هیئت حل اختلاف منتخب سازمان اجلاس اسلامی) به تهران گفت: باتوجه به اینکه ما خواهان صلح هستیم، این هیئت را نیز مانند دیگر هیئت های میانجیگری پذیرفتیم و خوش آمد گفتیم، لیکن پیشنهادهای این هیئت، عملی نبود، و به طورکلی چیز تازه ای به همراه نداشت. جمهوری اسلامی ایران بارها بر پیشنهادها و شرایط ساده برای دستیابی به صلح، تأکید و اعلام کرده است که استفاده از زور نمی تواند مورد قبول واقع شود. ما بارها گفته ایم که چهار شرط اعلام شده ما، همگی همراه باهم هستند و باید یک جا نیز پذیرفته شوند. هیچ منطقی نیست که ابتدا تنها آتش بس را قبول کنیم و به دشمن فرصت دهیم که نیروهای خود را بازسازی کند. اگر چنین کاری، اثر و نتیجه ای داشت، مشکل ۳۵ ساله فلسطین تاکنون حل شده بود و تا زمانی که وضع به حالت قبل از جنگ برنگردد و تا زمانی که خاکمان در اشغال عراق است، مذاکره نخواهیم کرد. وی همچنین اضافه کرد: سازمان ملل متحد در موضع سازنده ای که بتواند مسئله جنگ را ازطریق صحیحی حل کند، نیست. باوجوداین، جمهوری اسلامی ایران عضو سازمان است و همه تلاش خود را برای بهبود آن خواهد کرد.(۱)

۱

رجایی خراسانی با اشاره به حمله هوایی اخیر به شهر دزفول: قطعنامه پیشنهادی عراق به مجمع عمومی برای سرپوش گذاشتن بر جنایات صدام بود.

فرمانده سپاه پاسداران در عملیات مسلم بن عقیل، در یک جلسه توجیهی در باختران که با حضور توکلی وزیر کار، استاندار و حاکم شرع باختران برگزار شد، نتایج عملیات مسلم بن عقیل و برتری های راهبردی جغرافیایی و غنائم به دست آمده در این عملیات را تشریح کرد. وی گفت: «رزمندگان ما با دراختیارداشتن ارتفاعات کهنه ریگ، کومه سنگ، گیسکه، میان تنگ و ارتفاعات مشرف به شهر مندلی، کاملاً بر این شهر که یک شهر نسبتاً پرجمعیت و دارای باغات و مرکبات بسیار است و یک چهارم خرمای عراق در آن تولید می شود، مسلط هستند.» وی ضمن توصیف چگونگی اجرای عملیات مسلم بن عقیل، به امدادهای غیبی در جریان این عملیات اشاره کرد و گفت: «صرف نظر از ارتفاعات صعب العبور، در مسیر حرکت

۱- مأخذ ۱۹، ص۳.

نیروهای اسلام میدان های وسیع مین وجود داشت که بعد از این عملیات موفقیت آمیز، تاکنون بیش از ۱۷۰,۰۰۰ عدد مین ضد نفر و ۴۰۰۰ مین ضد تانک کشف و خنثی شده است.» فرمانده سپاه پاسداران در عملیات مسلم بن عقیل در قسمت دیگری از سخنانش افزود:

«در این عملیات، نیروهای ما، بیش از ۵۰۰۰ نفر از نیروهای ارتش بعثی را کشته یا مجروح کردند؛ ۳۳۹ نفر اسیر سالم و ۴۸ نفر اسیر مجروح گرفتند؛ ۸۰ دستگاه نفربر و ۳۰ دستگاه خودرو آنها را نابود کردند؛ ۱۴ دستگاه تانک ازجمله یک دستگاه تانک تی۷۲، ۱۸ انبار مهمات، بین ۲ تا ۳ هزار قبضه انواع اسلحه سبک، تعدادی دوشکا، رادار، دستگاه ردیاب، دوربین های تلسکوپی، ۵ قبضه ضد هوایی و تعداد قابل توجهی خودرو به غنیمت گرفتند و مخازن بزرگ نفت خانه عراق را نابود کردند.»(۱)

۱

هفته نامه آلمانی اشترن در آخرین شماره خود، متن مصاحبه دو تن از خبرنگاران خود را با صدام حسین به چاپ رساند.

در این گفت وگوی سه ساعته که محور اصلی آن، جنگ عراق علیه ایران بود، درباره مسائل داخلی عراق، حمایت نظامی، اقتصادی و سیاسی قدرت های جهانی و برخی کشورهای اروپایی و عربی از عراق و چند موضوع دیگر بحث شد.

خبرنگاران اشترن با طرح برخی سؤالات درباره دلیل تهاجم ارتش عراق به ایران؛ تحقق نیافتن اهداف در حمله به ایران؛ اعدام افسران عراقی به دستور صدام؛ تغییر محل برگزاری نشست غیر متعهد ها از بغداد و... در جست وجوی پاسخ های مناسبی از صدام بودند، اما وی به وضوح از دادن پاسخ صریح و شفاف خودداری می کرد و با طرح موضوعات جانبی، از دادن پاسخ های مورد انتظار خبرنگاران طفره می رفت.

از آنجا که این مصاحبه پس از عملیات مسلم بن عقیل و رانده شدن نیروهای عراقی به پشت ارتفاعات مرزی در داخل این کشور انجام شد، صدام - که بنا به گفته خبرنگاران اشترن، غالباً از مطبوعات کناره گیری می کند - درحالی که اونیفورم نظامی بر تن داشت و تازه از سفر چند روزه مناطق جنگی به بغداد بازگشته بود و به اتفاق فرمانده نیروی زمینی ارتش عراق، در این مصاحبه شرکت می کرد، با اجرای این حرکت تبلیغی و نمایش در عرصه رسانه ها(۲) می کوشید فشار روانی ناشی از شکست در عملیات مسلم بن عقیل را تعدیل کند. بخش هایی از این مصاحبه به شرح زیر است:

اشترن: آقای پرزیدنت، چند روز پیش از آغاز جنگ بین ایران و عراق، شما در تلویزیون

۱- مأخذ ۸ ص۲.

۲- خبرنگار اشترن در مقدمه مصاحبه به مانور گسترده تلویزیون و نشریات عراق درباره این مصاحبه اشاره کرده است. برخی رادیوها ازجمله رادیو اسرائیل بخش هایی از این مصاحبه را منعکس کردند.

گفتید که ایران نابود شده و عراق پیروز واقعی است. این اعلام، دو سال قبل بود، ولی جنگ هنوز هم ادامه دارد، آیا اشتباه کرده بودید؟

صدام: وقتی به شما تجاوز شود، شما نمی توانید مدتی طولانی درباره قدرت خود و دشمن سؤال کنید. محاسبه ما آن وقت این بود که نیروی هوایی و دریایی ایران، از ما قوی تر است، ولی نیروی زمینی ما مخصوصاً نیروی تانک و توپ قوی ترند، چون ما اسلحه های مدرن تر و تجهیزات بهتری داریم و نیز رهبران نظامی ما، از رهبران نظامی دشمن قوی ترند.

اشترن: ظاهراً شما از فرماندهان نظامی خود آن قدر هم راضی نیستید؛ آیا صحیح است که این اواخر ۳۰۰ نفر از بلندپایگان نظامی به دلیل کمبود قدرت نظامی شان اعدام شده اند؟

صدام: نه، آن موضوع فقط مربوط به ۲ نفر دون پایه و فرمانده یک گردان تانک بود و در هر جنگی نیز اتفاق می افتد که افسران مجازات شوند.

اشترن: آنها چه اتهامی داشتند؟

صدام: در جنگ محمره (خرمشهر)، آنها به مسئولیت خود کاملاً عمل نکرده بودند.

اشترن: در جنگ محمره - که ایرانی ها آن را خرمشهر می نامند - شما بزرگ ترین شکست را داشتید و مجبور شدید که از خاک ایران عقب نشینی کنید.

صدام: شما و نیز طرف ایرانی، فکر اشتباهی می کنید اگر خیال می کنید عراق در آن جنگ ازنظر نظامی شکست خورده است. ما آن جنگ را نباختیم و ایران هم نبرد.

اشترن: جنگ خلیج (فارس) (جنگ ایران و عراق)، یکی از طولانی ترین جنگ ها پس از جنگ جهانی دوم است؛ علاوه برآن، این جنگ در یکی از مناطق پیچیده و راهبردی رخ داده است. اینکه دو ابرقدرت تاکنون، به طور مستقیم دخالت نکرده اند یا سعی نکرده اند که مستقیماً این جنگ را متوقف کنند را چگونه توجیه می کنید؟

صدام: ما فکر می کنیم که موضع آنها با هم هماهنگ شده است و ظاهراً هر دو ابرقدرت ازنظر سیاسی از ادامه جنگ استفاده می کنند. دیگر چطور می توان این عمل آنها را توجیه کرد که در منطقه نفتی، جایی که منافع غرب بسیار زیاد است، یک جنگ آغاز شده و ابرقدرت ها هیچ کاری نکرده اند؟

اشترن: امریکا می خواهد که رژیم های میانه رو کنونی منطقه مانند عربستان و کشورهای خلیج (فارس)، بر سر قدرت باقی بمانند و در آن کشورها، تندروهای مخالف دولت های فعلی که توسط (آیت الله) خمینی حمایت می شوند، نتوانند رژیم ها را ساقط کنند. آیا این منطقی نیست که امریکا از عراق که اینجا خودش را به عنوان قدرت ناظم نشان می دهد، حمایت کند؟

صدام: جنگ در خلیج (فارس)، منافع امریکا را در خلیج (فارس) بسیار تهدید می کند و شکست نظامی عراق، مطمئناً آرزوی امریکا نخواهد بود، ولی آنها از طرف دیگر مخالفتی هم با ادامه جنگ نکرده اند. به همین دلیل هم هست که ایران، از متحدان امریکا اسلحه دریافت می کند.

اشترن: ابرقدرت شوروی در اینجا چه منافعی دارد؟ کشوری که از ۱۰ سال پیش، قرارداد دوستی با شما دارد، چگونه اکنون اجازه می دهد که عراق این گونه در جنگ ساییده شود؟

صدام: روس ها از همان اول گفتند که مخالف این جنگ هستند و می خواهند آن را پایان یافته ببینند. آنها همیشه با هر دو طرف جنگ هستند و در منطقه، منافع راهبردی دارند، ولی از اینکه روس ها عملاً چه فکری می کنند، ما بسیار کم می دانیم.

صدام در مصاحبه با نشریه اشترن:
هر دو ابرقدرت از ادامه جنگ استفاده سیاسی می‌کنند.
شکست نظامی عراق آرزوی امریکا نیست.
در عراق شکنجه زندانیان وجود ندارد.

اشترن: چه کشوری در درازمدت برای شوروی مهم تر است؟

صدام: معلوم است که مسکو آرزوی پیروزی ایران را دارد و ما اطمینان داریم که ایران از شوروی اسلحه دریافت می کند.

اشترن: آیا این خبرها که شما در فکر قطع رابطه سیاسی با کرملین بودید، صحیح است؟

صدام: ما درباره چنین اقدامی در میان رهبرانمان هرگز سخنی نگفته ایم.

اشترن: در اجلاس سران عرب در فاس در سپتامبر، تأکید شد که حمله به یک کشور عربی، به معنی حمله به تمام کشورهای عربی است. آیا تصمیمات فاس، کمکی به شما در جنگ علیه ایران کرده است؟ یا اینکه مانند قبل، شما فقط چندصد سرباز اردنی و یمن شمالی در اختیار دارید؟

صدام: عده زیادی از پادشاهان و رؤسای جمهور کشورهای عربی اعلام آمادگی کرده اند که حتی ارتش اعزام کنند و اطمینان دارم که آنها به قول خود وفا می کنند.

اشترن: کشوری که چنین جنگ طولانی را آغاز می کند، به پول هم احتیاج دارد. عراق از عربستان، کویت و قطر ۳۰ میلیارد دلار قرض کرده است. آیا ترس از وابسته بودن مشی سیاسی خود ندارید؟ از آنجا که این کمک ها دقیقاً از کشورهایی با سیستم فئودالی می آیند که شما تا چند سال پیش قصد داشتید آنها را ساقط کنید، آیا با این پول ها، سوسیالیسم عربی شما خریداری نشده است؟

صدام: اولاً، عراق کشور فقیری نیست و می تواند این وام ها را بازپرداخت کند؛ البته، پس از پایان جنگ؛ ثانیاً، این مبلغی که گفتید، بسیار

اغراق آمیز است و این پول ها به هیچ عنوان

ص: ۱۴۳

نمی تواننـد اسـتقلال خط سیاسـی ما را خدشه دار کنند، چون ازطرف برادران عرب است. آنها پول را بدون قید و شـرط داده اند و ما هم هیچ شرطی را قبول نمی کنیم.

اشترن: آیـا این کشورهای فئودالی، از شـما به عنوان یک سـنگر و تکیه گاه علیه ایران اسـتفاده نمی کننـد؟ آیا شـما در جنگ خلیـج (فارس)، وظیفه تثبیت این رژیم های فئودال را برعهده نگرفته اید؟

صدام: نه، ما با خطر ایران به خاطر اعتقاد خود می جنگیم و فقط برای خود.

اشترن: ولی شـکست عراق تمام منطقه خلیج (فارس) را ساقط خواهد کرد و (آیت الله) خمینی شـیعه، یک جنگ مذهبی می کند و می خواهد انقلاب تندروی اسـلامی اش را صادر کند. آیا نباید بترسـید که جرقه های این انقلاب، به کشور شـما که ۶۰ درصد آن را شـیعیان تشکیل می دهند، سرایت کند؟

صـدام: اگر (آیت الله) خمینی می خواست تغییر زیادی به معنی مثبت آن، در جهان اسـلام به وجود آورد، بایـد قبل از همه، با عراق متحـد می شد. در عراق، آزادی کامل اعتقاد مذهبی حکم فرماست و اسـلام به ادیان دیگر احترام می گذارد. اسـلام مخالف سوءاسـتفاده طبقاتی است و مخـالف استضـعاف و فقر می باشـد. در عراق چنیـن چیزی وجـود نـدارد. این بـدان معنی است که ملت، از حکـومت راضـی هسـتند و به همه خواسـته های اسـلام در عراق، جامه عمل پوشانده شده است؛ بسیار بیشتر از ایران. اگر شیعیان عراق ناراضی بودند، با سیستمی که ما با انقلاب ۶۸ پیاده کردیم، می توانستند از ۱۴ سال پیش خود را به خود متکی کنند، ولی نه سـنی ها و نه شیعه ها و نه هرگونه اقلیت دیگر، هرگز دراین باره اقدام معنی داری نکرده اند.

اشترن: کمونیست ها، کردها و شـیعیان دوسـتدار (آیت الله) خمینی در عراق، مخفیانه و در خارج، سازمان های مقاومتی باهم تشـکیل داده اند. آیا می خواهید بگویید که شما از اینها هیچ خبری ندارید؟

صدام: ملت، شدیداً طرف دار دولت است.

اشترن: چنـد هفته پیش، خبرنگاران اشترن شاهـد انفجار بمب در وزارت برنامه ریزی شـما در پایتخت بودنـد. آیا این دلیل قاطعی برای قـدرت عمل مخالفان عراق نیست؟

صـدام: دربـاره انفجار در وزارتخانه، یک اعلامیه رسـمی منتشـر شـده است که می توانیـد پاسـخ خود را از آن بیابیـد. اینجا دراین باره احتیاج نیست بیشتر صحبت شود.

اشترن: و سوءقصد رئیس پلیس بغداد به شما در جولای؟

صـدام: درباره سوءقصـدها به خود من، بایـد به شـما بگـویم که به امریکا نگاه کنید. ببینید چه بلایی بر سـر رئیس جمهور این ابرقدرت بزرگ آمد؟ با یک سوءقصد به او، و او افتاد... .

اشترن: آیا گزارش های عفو بین الملل مبنی بر اینکه در زندان های عراق، مخالفان، شـکنجه، مسموم یا بدون محاکمه اعدام می شوند، صحیح است؟

صدام: در عراق، اصلاً شکنجه زندانیان برای گرفتن اعتراف از آنها وجود ندارد. ممکن است

گاهی یک زندانی غذایش را نگیرد. رئیس جمهور آلمان هم نمی تواند به من تضمین دهد که در کشورش چنین چیزی نیست؟...

اشترن: جهان سوم قرار بود در سپتامبر، اجلاس سران غیر متعهدها را در اینجا برگزار کند، اما اجلاس به دلیل جنگ لغو شد. آیا شما در تلاش های خود برای رهبری کشورهای درحال توسعه، یک شکست سیاسی نخورده اید؟

صدام: لغو این اجلاس، نه تنها از ارزش ما در گروه غیر متعهدها نکاست، بلکه آن را تثبیت هم کرد. ایران حتی با تهدید بمب گذاری، می کوشید از ملاقات سران ممانعت کند و اکنون فکر می کند که یک پیروزی به دست آورده است. البته، خلاف آن صحیح است و آن یک شکست سیاسی برای تهران است. برای اعضای کشورهای غیر متعهد کاملاً روشن شد که ایران، به قرارداد و مبانی اتحاد توجهی ندارد.(۱)

۱

خبرگزاری رویتر از بغداد اعلام کرد: عراق با برپایی نمایشگاه بین المللی در بغداد، تلاش می کند به جهانیان ثابت کند که جنگ پرهزینه این کشور با ایران، مانع توسعه اقتصادی اش نخواهد شد.

در این گزارش، بـا اشـاره به مخـارج ماهیـانه جنگ (بالغ بر یک میلیارد دلار) و کاهش صادرات نفت از ۴/۳ میلیون بشـکه در روز به کمتر از ۶۰۰,۰۰۰ بشـکه، آمـده است: این کشور، گرفتار یک کسری سنگین موازنه پرداخت است که در سال گذشـته به ۵/۸ میلیارد دلار رسـید. به عقیـده دیپلمـات های خارجی، ذخایر ارزی عراق در مقایسه با ۳۵ میلیـارد دلار قبل از جنگ، به ۸ تا ۱۲ میلیارد دلار رسـیده است و هم اکنون این کشور خواهان اعتبار از شرکت های خارجی است.

در پایـان این گزارش، خبرگزاری رویتر شـرایط فوق را دلیلی بر تمایـل عراق به سـمت امریکا ارزیابی کرده و افزوده است: با وجود آنکه میان دو کشور عراق و امریکـا روابـط دیپلماتیـک وجود نـدارد، شـرکت هـای امریکایی برای اولین مرتبه در نمایشگاه امسال غرفه خواهنـد داشت؛ بـاوجوداین، پرچم امریکا به اهتزاز در نخواهـد آمـد و این غرفه، یک غرفه ملی نخواهـد بود. اما یک سـفیر عالی رتبه غربی که از بهبود روابط بغداد و واشنگتن سخن می راند، گفت: اینکه عراق به شرکت های امریکایی غرفه داده است، مؤید گرایش عراق به واشنگتن است(۲)

۲

در آخرین تحولات جنوب لبنان، امروز موریس دراپر فرسـتاده ویژه امریکا، وارد تل آویو شد و با بگین نخست وزیر رژیم صـهیونیستی، گفت وگو کرد.

یونایتـدپرس درباره نتایـج این دیـدار و گفت وگوهای انجام شـده، اعلام کرد: دراپر در پایان این دیدار که وزیران خارجه و جنگ اسـرائیل و سفیر امریکا در اسرائیل نیز حضور داشتند، ملاقات خود

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، صص ۱۸ - ۱۰، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۴، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ صص ۹ - ۷، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۷/۸/۱۳۶۱.

با سران اسرائیل صهیونیست، را بسیار خوب توصیف کرد. در همین حال، رادیو ارتش اسرائیل اعلام کرد: دراپر امیدوار است ظرف چند روز آینده، مذاکرات مستقیم میان اسرائیل و لبنان آغاز شود. به گزارش یونایتدپرس، اسرائیل پیشنهاد کرد که پس از خروج باقیمانده چریک های فلسطینی از لبنان، نیروهای سوری و اسرائیل هم زمان خاک این کشور را ترک کنند. در همین حال، بگین نخست وزیر رژیم صهیونیستی، گفت: درصورتی که این موضوع بر پایه موافقت نامه کمپ دیوید بررسی شود، اسرائیل در یک اجلاس بین المللی برای بررسی خودمختاری فلسطینی ها در کرانه غربی رود اردن شرکت خواهد کرد. وی گفت: ما به طور غیر مستقیم آمادگی خود را برای این نوع مذاکره، به اطلاع هم پیمانانمان در کمپ دیوید رسانده ایم. یونایتدپرس می افزاید: این اولین بار است که نخست وزیر اسرائیل به تشکیل یک اجلاس بین المللی دراین مورد اشاره می کند. یک منبع نزدیک به بگین گفت: این سخنان به معنی گسترش مذاکرات و احتمالاً دعوت از اردن یا نمایندگان محلی فلسطینی ها است، نه سازمان آزادی بخش فلسطین![(۱)]

۱

رادیو مسکو و رادیو امریکا با ارائه تحلیل هایی، یکدیگر را متهم به دخالت در امور خاورمیانه و ایران می کنند و هریک با ذکر شواهدی، دیگری را علاقه مند به تسلط بر ایران و نفت خلیج فارس می داند.

رادیو مسکو با ارائه تحلیلی مبنی بر استمرار تهدید نظامی امریکا در حوزه خلیج فارس و علیه ایران، تشکیل نیروهای واکنش سریع امریکا و حمله نظامی به طبس را نمونه این تهدید دانست و اعلام کرد: امریکا خود را برای اجرای عملیات نظامی به مراتب گسترده تر از آنچه تاکنون انجام شده است، آماده می کند و به اعتراف دولتمردان امریکایی، هدف نهایی اش دسترسی به نفت حوزه خلیج فارس است.[(۲)]

در بخشی از این تحلیل آمده است: محافل امپریالیستی امریکا، روش متجاوزگرانه ای در پیش گرفته اند و به تدارکات نظامی علیه کشورهای خاور نزدیک و میانه ازجمله ایران مشغول اند. پس از انقلاب سال ۱۹۷۹ ایران، امریکا به وضع مجازات های اقتصادی و سیاسی و دیگر مجازات ها علیه ایران اکتفا نکرده و ایران را هدف احتمالی برای واردساختن "ضربه هسته ای" قرار داده است. مثلاً کارتر رئیس جمهور پیشین امریکا، در مصاحبه اخیر با شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا اعتراف کرد، نقشه ای که ایالات متحده امریکا در دوران به اصطلاح بحران ایران، برای عملیات نظامی علیه ایران تهیه کرده بود، بسیار مفصل تر از نقشه نافرجام فرودآمدن تکاوران امریکا در دشت کویر (طبس) بود.

کارتر به طور صریح و آشکارا گفت که کاخ سفید در آن زمان، امکان بمباران هسته ای ایران

۱- مأخذ ۲۳، ص۱۶.

۲- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۷/۸/۱۳۶۱، صص ۵۴ و ۵۵ و ۵۷، رادیو مسکو، ۷/۸/۱۳۶۱.

را بررسی کرده است. آیا این خطر اکنون دیگر وجود نـدارد؟ گمان می رود که می توان به این سؤال، پاسخ مثبت داد. باتوجه به این حقیقت که دولت کنونی امریکـا به ریاست ریگان، ازنظر تجاوزکارانه بودن خط مشـی خود در سـیاست خارجی، دست دولت پیشـین را از پشت بسـته است، روشن می شود که امپریالیسم و میلیتاریسم امریکا اکنون برای مردم تا چه حد خطرناک است. این خطر، هم از پایگاه های نظامی امریکا در اقیانوس هنـد و هم از ناوهای جنگی امریکا در خلیـج فارس که در مجاورت مسـتقیم سواحل ایران رفت وآمـد می کننـد و علاوه بر سـلاح های عادی به سلاح های هسته ای نیز مجهزند، نشئت می گیرد.(۱)

از سوی دیگر، رادیو امریکـا متقابلاً ـ خطر روس هـا را برای ایران جـدی دانسـته است و بـا انعکـاس خبر مصـاحبه ویلیـام کیسـی رئیس سازمان اطلاعات مرکزی امریکا (سـیا)، با نشریه کریستین ساینس مانیتور درباره سیاست های شوروی دربرابر ایران و به نقل از وی می گوید: روس ها با استفاده از ناآرامی برخی مناطق در دنیا، ازجمله منطقه خاورمیانه، درصدد فرصتی برای کنترل ایران اند. این رادیو سخنان کیسی را این گونه گزارش کرده است: ویلیـام کیسـی می گویـد: روس هـا ممکن است برای به دست آوردن یـک غنیمت عمـده ژئوپولیتیک، یعنی کنترل ایران نفت خیز، تلاش کنند و باوجود احتیاط سـنتی شان، ممکن است برای گسترش نفوذ خود در یکی از غنائم ژئوپولیتیکی خاورمیانه، یعنی ایران، مایل به پذیرش خطرات بیشتری نیز باشـند. به گفته رئیس سیا، ایالات متحده، تاخت وتاز روس ها به ایران را تحمل نخواهد کرد. روس ها هم اینک در مرز ایران اند، اما به آنان گفته شده است که امریکا از چنین امری جانب داری نخواهد کرد.

کیسی در هشدار خود، ظاهراً به استقرار لشکرهای ارتش شوروی در نزدیکی مرز ایران اشاره می کند که دیرزمانی است در نزدیکی مرز ایران مستقر شده اند.(۲)

ص: ۱۴۷

۱- همان، صص ۵۲ و ۵۳، رادیو مسکو، ۷/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۸، ص ۱۱، رادیو امریکا، ۷/۸/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ شنبه ۸ آبان ۱۳۶۱ ۱۲ محرم ۱۴۰۳ ۳۰ اکتبر ۱۹۸۲

۱

امروز توپخانه های ارتش عراق، آبادان و برخی مناطق عملیاتی را گلوله باران کردنـد و هواپیماهای بمب افکن نیروی هوایی عراق، چنـد شـهر مرزی و منطقه عملیاتی را موردتعرض قراردادند.

شهر آبـادان امروز نیز آمـاج گلـوله هـای توپخـانه و ادوات نیروهـای عراقی قرار داشـت کـه براثر آن، چنـد منزل مسـکونی، قسـمتی از بـازار خرمافروشان و تعدادی مغازه آسیب دید و ۳ نقطه از شهر هم دچار آتش سوزی شد که به دست مأموران آتش نشانی مهار گردید.(۱)

علاوه براین، هواپیماهای بمب افکن نیروی هوایی عراق به حریم هوایی چنـد شـهر کشور تجاوز کردند؛ ازجمله ۲ فروند میگ۲۳ وارد آسمان خرم آباد شدند که با واکنش پدافند هوایی، گریختند.(۲)

چند فروند از هواپیماهای عراقی نیز به آسـمان سوسنگرد تجاوز کردند(۳) همچنین پادگان عین خوش هـدف حمله یک هواپیمای عراقی قرار گرفت که بمب های پرتاب شده، در یک کیلومتری غرب پادگان به زمین اصابت کرد.(۴)

تبـادل آتش نیز درطول جبهه هـا طبق معمول روزهـای قبـل ادامه داشت که در منـاطق پادگـان عین خوش، موسـیان و بیات، از شـدت بیشتر ی برخوردار بود.(۵)

۲

نیروهای سپاه پاسداران بوکان، با هشیاری و دقت عمل، موفق شدند حمله نیروهای مهاجم حزب دمکرات کردستان را به شهر بوکان دفع کنند و مانع تصرف این شهر به دست مهاجمان شوند.

امروز حدود ۸۰ نفر از عناصـر حزب دمکرات کردستان، با سوءاستفاده از لباس، پوشش و خودروهای ارتش - که از قبل سرقت کرده بودند - (۶) به منظور کمک به تعدادی از افرادشان که از حدود ۲۴ ساعت قبل به طور پراکنده و انفرادی وارد شهر بوکان شده و در برخی مناطق شهر مستقر شده بودند، از ساعت ۸:۴۵ صبح با بستن خیابان اصلی شهر و یک خیابان فرعی (از میدان روابط عمومی تا میدان انتهای شهر به طرف سقز)، به قصد تصرف شهر، درگیری را شروع کردند.

۱- سـند شماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نوبه ای، از اداره سوم سـتاد مشـترک ارتش (مرکز فرمانـدهی) به تیمسـار ریاست ستاد مشترک ارتش، شماره ۴۴۹، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.
۲- مأخذ ۱، بخش دوم؛ و - سـند شماره ۷۳۲۵۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش نوبه ای، از سـماجا (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۴۴۸، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.
۳- سند شماره ۷۳۲۴۶ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به نخست وزیری دفتر اطلاعات و تحقیقات، ۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۷۵۶۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی، سـتاد مرکزی سپاه، طرح و برنامه عملیات، اطلاعات عملیات، شماره ۴۳، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۱.
۴- سند شماره ۱۷۴۱۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، از قرارگاه تاکتیکی اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا، شماره ۴، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱.

۵- همان.

۶- مأخذ ۳، بخش دوم؛ و - سند شماره ۰۱۷۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به دفتر سیاسی، شماره ۱۳۵، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۳.

تیرانـدازی اولیه این افراد، بـاتوجه به تردد عـادی مردم در شـهر، عمـدتاً به سوی مردم و ساختمـان هـا و مغازه هایی بود که عکس امام در آنها نصب شـده بود. به همین دلیل، در اولین اقـدام، مهاجمان تعدادی از مردم عادی و ۵ نفر نظامی (۴ بسـیجی و یک سرباز) را شهید و عده ای از مردم را مجروح کردند و تعدادی را نیز گروگان گرفتند.

با شـروع درگیری، فرماندهی سـپاه بی درنگ، نیروهای عملیاتی خود را سازماندهی کرد و مانع پیشـروی مهاجمان به سایر نقاط شـهر، ازجمله فرمانداری و ساختمان آموزش وپرورش شد.(۱)

همچنین مهاجمان در محدوده تصـرف شده شـهر، کتابخانه روابط عمومی سپاه را که بیرون از پایگاه سـپاه و در کنار ساختمان های مردم قرار داشت و نیز یک دسـتگاه آمبولانس و ماشـین حمل زباله شـهرداری را آتش زدند.(۲)مهاجمان همچنین با حمله به دبیرسـتان اسـتقلال، حجت الاسلام مبرا را که ازطرف دفتر تبلیغات اسلامی قم به بوکان اعزام شده بود، به گروگان بردند و ماشین وی را نیز منفجر کردند.(۳)-(۴)

در ادامه درگیری و اوج شـدت آن در ساعت یک بعدازظهر، نیروهای سپاه، جاده های ورودی و خروجی شـهر را مسدود و کمین هایی را در جنگل های حاشـیه شـهر مسـتقر کردند و با سازماندهی جدید نیروها و اعزام آنان به مناطق حساس شهر، به سمت این مناطق پیشروی کردند و پس از آزادسازی و پاک سازی آنها، نیروهای حزب دمکرات را در محاصـره قراردادنـد. برخورد سـریع و قاطع سـپاه موجب شـد که مهاجمان درصدد عقب نشینی و فرار از شهر برآیند که به دلیل بسته بودن راه ها، مجبور شدند با ادامه دادن به درگیری، منتظر بمانند تا هوا تاریک شود که این موضوع سـبب واردآمدن تلفات بیشتر ی به آنان شد. نیروهای حزب دمکرات به محض تاریک شدن هوا، کشـته ها و زخمی های خود را به تدریج از مناطق درگیری جمع آوری کردند و با استفاده از تاریکی شب، گریختند.

در ایـن درگیری، ۱۱ تن از نیروهـای خودی و ۱۳ نفر از مردم عادی، شـهید و ۱۸ نفر از نیروهای سـپاه، بسـیج و ژاندارمری و ۲۵ نفر از مردم، مجروح و از نیروهای حزب دمکرات کردستان نیز ۷ تن کشته و ۲۵ نفر مجروح شدند.(۵)

همچنین در آغاز درگیری، عناصـر این حزب با بستن جاده سقز - بوکان و متوقف کردن خودروهای عبوری، ۳ نفر از مسافران یک اتوبوس را به گروگان گرفتند.(۶)

در لحظـات اولیه این عملیـات، رادیو حزب دمکرات اعلام کرد: افراد مسـلح این حزب با نفوذ به داخل شـهر، نیروهای دولتی را از شـهر بیرون راندند و شهر را به طور کامل در اختیار گرفتند و

۱- سند شماره ۴۳۶۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۲۳/۸/۱۳۶۱، صص ۶ و ۷.

۲- سـند شماره ۳۵۰۳۴۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (واحـد طرح و برنامه عملیات) به واحـد طرح و برنامه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۳- هجوم نیروهای حزب دمکرات به دبیرسـتان استقلال و گروگان گرفتن حجت الاسلام مبرا و واکنش معلمان و دانش آموزان کرد در مقابل اقدامات افراد مهاجم، نکات قابل توجهی دارد که مشروح آن در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۴- مأخذ ۷، ص۷.

۵- مأخذ ۷، صص ۸ و ۹.

۶- سـند شماره ۰۷۳۲۶۰ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا (مرکز فرمانـدهی)، ۱۰/۸/۱۳۶۱؛ و - سـند شماره ۳۴۲۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری محترم کردستان، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

نیروهای کمکی نیز درحال حرکت به سمت بوکان اند.(۱) از سوی دیگر، درپی شکست حزب دمکرات در این عملیات، گروه کومه له اطلاعیه ای را در روستاهای اطراف بوکان پخش کرد که در آن آمده است: حزب دمکرات نتوانست بوکان را آزاد کند و این امر فقط از نیروهای کومه له برمی آید که در آینده انجام خواهد شد.(۲)-(۳)

۱

در تهاجم عناصر مسلح غیر قانونی به پایگاه های نیروهای ایران در محورهای بانه، کامیاران - سنندج، مهاباد و سنندج - مریوان، ۵ تن از نیروهای خودی شهید، ۲ تن زخمی و ۳ تن مفقودالاثر شدند.

در ساعت ۱۶:۳۰ امروز، نیروهای مسلح غیر قانونی، به پایگاه "تایبرد" در اطراف بانه حمله کردند که یک نفر از نیروهای پایگاه، شهید و ۳ نفر از سربازان، مفقود شدند.(۴)

همچنین یک خودرو ژاندارمری با ۴ نفر سرنشین، در جاده کامیاران - سنندج در کمین عناصر مسلح غیر قانونی قرار گرفت که هر ۴ سرنشین خودرو شهید شدند.(۵)

در منطقه مهاباد نیز براثر تیراندازی عناصر ضد انقلاب، یک دستگاه خودرو ایفا واژگون شد و یک درجه دار و یک سرباز مجروح شدند.(۶)

شایان ذکر است که پس از اجرای عملیات نیروهای خودی در جنوب محور سنندج - مریوان و آزادسازی مناطق وسیعی در این محور، نیروهای مسلح غیر قانونی به دلیل اهمیت حیاتی این منطقه، همچنان به تلاش های ناموفق خود برای تصرف مجدد منطقه و ناامن کردن آن ادامه می دهند و تقریباً هر روز، چند عملیات، هرچند بدون درگیری جدی، انجام می دهند. در این روز همچنین از ساعت ۱۵:۳۰ تا ۲۲:۳۰، مهاجمان به ۷ مقر استقرار نیروهای خودی در این منطقه حمله کردند که همگی بدون تلفات و آسیب به پایان رسید(۷)

۱- روز بعد، دفتر حزب دمکرات در پاریس با انتشار اطلاعیه ای، مدعی شد که شهر بوکان همچنان در اختیار نیروهای این حزب است و تلفات نیروهای دولتی در حدود ۸۰ نفر بوده است. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص ۱۰، پاریس - خبرگزاری آلمان، ۹/۸/۱۳۶۱.)

۲- دفتر سیاسی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) درباره بازتاب حمله حزب دمکرات به شهر بوکان در میان مردم این شهر نوشته است: کشته شدن مردم بومی در تهاجم نیروهای حزب دمکرات، موجب تنفر شدید اهالی از ضد انقلاب شده و هنگامی که مردم، قرآن های سوخته کتابخانه سپاه را در تهاجم دیدند، به شدت گریه کردند و تنفر خود را از ضد انقلاب نشان دادند. روحانیان بوکان نیز با انتشار اطلاعیه ای کشتار مردم به دست ضد انقلاب را محکوم کردند. همچنین در روز ۱۳ آبان به مناسبت روز دانش آموز، بیش از ۹۰۰۰ نفر از دانش آموزان بوکان، در تظاهراتی، با شعار "مرگ بر کومه له" و "مرگ بر دمکرات"، اعمال آنان را محکوم کردند. (سند شماره ۴۳۶۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی قرارگاه حمزه، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۱۰.)

۳- مأخذ ۷، صص ۷ و ۹.

۴- سند شماره ۳۴۵۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن ۲)، استانداری کردستان، (معاونت سیاسی)، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص ۱۸.

۶- همان، ص ۱۶.

۷- سند شماره ۳۴۵۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۳) به مقام استاندار استان کردستان، ۹/۸/۱۳۶۱.

۱

در ادامه عملیات پاک سازی محور پیرانشهر - سردشت، بخش دیگری از این محور و چند روستای منطقه آزاد شد. در اطلاعیه ای که قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) دراین باره منتشر کرد، آمده است:

«طی دو روز گذشته، مدافعان حماسه آفرین انقلاب اسلامی، متشکل از دلاوران ارتش جمهوری اسلامی، جان برکفان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و واحد بسیج مستضعفین سپاه و عشایر مسلمان، طی یک سری عملیات پیروزمندانه، موفق شدند ۱۳ کیلومتر دیگر از جاده پیرانشهر - سردشت را از لوث وجود ضد انقلابیون وابسته به استکبار جهانی پاک سازی کنند. در این عملیات، همچنین ۱۱ روستا به همراه چند ارتفاع مهم منطقه، به دست رزمندگان اسلام افتاد و بیش از ۶۰ تن از اشرار به هلاکت رسیدند و ده ها تن از آنها زخمی شدند. همچنین یک قبضه توپ، به همراه مقادیری سلاح و مهمات و مقادیر زیادی مدارک و اسناد ضد انقلابیون به دست مدافعان اسلام افتاد.»(۱)

۲

درگیری میان نیروهای امنیتی ایران و گروه های مسلح غیر قانونی، ازجمله افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، همچنان در شهرهای مختلف کشور ادامه دارد.

عده ای از افراد مسلح غیر قانونی به پایگاه بسیج روستای "حویه" از حوالی هشتپر طوالش حمله کردند که با تیراندازی متقابل نیروهای پایگاه، متواری شدند. در جریان این واقعه، یکی از نگهبانان پایگاه، از ناحیه پا مجروح شد.(۲)

همچنین در ساعت ۱۳ امروز، ۲ نفر از اعضای سازمان در خیابان کمیل تهران شناسایی شدند و تحت تعقیب نیروهای کمیته انقلاب اسلامی قرار گرفتند و بلافاصله از محل گریختند. یکی از این ۲ نفر، پس از چهارراه خوش، وارد یک منزل شد و به دلیل محاصره منزل، به وسیله نارنجک خودکشی کرد(۳) و نفر دوم که یک زن بود، به همراه مدارکی دستگیر شد.(۴)

یکی از افراد سازمان نیز در درگیری با نیروهای امنیتی در خیابان مرتضوی تهران، به ضرب گلوله کشته شد(۵)

۳

نیروهای امنیتی کشور با اجرای چند عملیات ازپیش طراحی شده، ۱۷ نفر از عناصر گروه های مسلح معارض را که عمدتاً از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بودند، دستگیر کردند. از این افراد، تعدادی اسلحه و مقداری مهمات به دست آمد.

با شناسایی یک خانه تیمی در خیابان قزوین شهر تهران، ۳ نفر از اعضای سازمان دستگیر شدند.

در ساعت ۲۰:۳۰ نیز واحد گشت کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۴ تهران، یک زن و شوهر

۱- روزنامه اطلاعات، ۸/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- سند شماره ۷۳۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات - شاجا به نخست وزیری (اطلاعات و تحقیقات)، ۸/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۴، ص۱۳.

۳- مأخذ ۱۴، ص۳؛ و - سند شماره ۰۷۳۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به

نیروی زمینی ارتش - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۴۴۷، تاریخ ۸/۸/۱۳۶۱ از اداره سوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (مرکز فرماندهی) به تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۸/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- مأخذ ۱۴، ص۳.

۵- مأخذ ۱۹، بخش دوم.

عضو این سازمان را که ۸ قرص سیانور همراه داشتند، دستگیر کرد.

همچنین با شناسایی یک خانه تیمی در خیابان منیریه تهران، ۲ نفر از اعضای سازمان که در این خانه سکونت داشتند، دستگیر شدند.

نیروهای کمیته منطقه ۸ تهران هم موفق شدند با شناسایی و محاصره یک خانه تیمی در محدوده عملیاتی خود، ۳ نفر از عناصر سازمان را دستگیر کنند. از این افراد، ۴ کلت رولور، یک اسلحه ام.پی۵، تعداد زیادی نارنجک و مقادیر فراوانی مهمات به دست آمد. نیروهای منطقه ۸ کمیته انقلاب اسلامی در یک گشت خیابانی، ۲ نفر از اعضای سازمان را شناسایی و دستگیر کردند.

نیروهای امنیتی، نیمه شب در حوالی میدان راه آهن تهران، یکی از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را درحالی که یک اسلحه کلت۴۵ همراه داشت، دستگیر کردند. فرد دیگری از اعضای این سازمان هم حدود ۴ ساعت بعد شناسایی و بازداشت شد.

گفتنی است که امروز نیروهای کمیته مستقر در ترمینال غرب تهران، موفق به شناسایی و دستگیری ۳ تن از عناصر عضو گروه های چپ شدند.

در ساعت ۲۲:۵۰ نیز نیروهای گشت کمیته، یکی از اعضای سازمان پیکار را که مقداری اسناد درون گروهی به همراه داشت، دستگیر کردند.(۱)

همچنین ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و یک نفر از افراد سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اقلیت، در صومعه سرا دستگیر شدند(۲)

یک سرباز وظیفه نیروی هوایی ارتش نیز که هوادار سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، به جرم سرقت ۲ قبضه اسلحه کلاشینکف دستگیر شد.(۳)

۱

به دنبال اجرای عملیات های نیروهای سپاه و بسیج برای دستگیری اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با کمک اطلاعات مردمی و اجرای موفق چند طرح در محدودکردن عناصر سازمان، ازجمله طرح مالک و مستأجر، سازمان مجاهدین خلق خارج از کشور، برای تحت الشعاع قراردادن ضعف عملیاتی سازمان در داخل کشور، اقدام به انتشار برخی اخبار تبلیغاتی کرد. خبرگزاری رویتر از لندن دراین باره گزارش داد: امروز، هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در لندن ادعا کرده اند که چریک های چپ گرای مجاهدین در ماه گذشته بیش از ۲۰۰ تن از اعضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به قتل رسانده اند که بیش از ۵۰ نفر از آنان در درگیری های چریکی در تهران کشته شده اند. در ادامه گزارش رویتر آمده است: این منابع افزوده اند که در عملیات مشترک مجاهدین (منافقین) و چریک های کُرد در نزدیکی شهر سنندج نیز ۵۰ تن از اعضای سپاه پاسداران کشته و ۱۴ نفر اسیر شده اند(۴)

۱- مأخذ ۱۴، صص ۶ و ۷.

۲- سند شماره ۱۱۳۱۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، گزارش منطقه ۳، ص۵.

۳- همان، گزارش منطقه ۲، ص۲.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۱، صص ۸ و ۹، لندن - خبرگزاری رویتر، ۸/۸/۱۳۶۱.

۱

جواد منصوری معاون فرهنگی و کنسولی وزارت امور خارجه ایران، امروز در دهلی نو، با ناراسیمهارائو وزیر خارجه، ناتوارسینگ معاون سیاسی وزیر خارجه و میرنصرالله معاون وزیر آموزش وپرورش هند، دیدار و گفت وگو کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این دیدار که در محیطی صمیمانه انجام شد، درباره گسترش هرچه بیشتر روابط دو کشور به ویژه در زمینه های فرهنگی، آموزشی و اقتصادی و همچنین عملی کردن توافق های حاصل شده در دیدار دکتر ولایتی از هند، بحث و تبادل نظر شد. بنابر همین گزارش، در این مذاکرات، طرفین، بر لزوم توسعه مناسبات فی مابین که ریشه های عمیق تاریخی و فرهنگی دارد و حل سریع برخی مشکلات اتباع دو کشور، تأکید کردند. مقامات ایرانی و هندی همچنین از آهنگ سریع گسترش روابط در همه زمینه ها و افزایش دیدوبازدیدهای دوستانه میان مسئولان دو کشور که نتایج ثمربخشی داشته است، ابرازخرسندی کردند و ادامه این دیدارها را در سطوح مختلف، بسیار با اهمیت دانستند.(۱)

۲

هیئت اقتصادی ژاپن در ایران

یک هیئت اقتصادی ژاپن به سرپرستی نوبوا ماتسویاگا معاون وزارت امور خارجه این کشور، صبح امروز وارد تهران شد و در فرودگاه مهرآباد مورد استقبال حسین کاظم پور اردبیلی معاون

ص: ۱۵۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۳.

امور بین المللی و اقتصادی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، این هیئت که رئیس اداره همکاری های اقتصادی وزارت بازرگانی خارجی ژاپن نیز در آن حضور دارد، در دیدارهایی با علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه و حبیب الله عسگراولادی وزیر بازرگانی، نحوه گسترش روابط سیاسی و اقتصادی بین دو کشور را بررسی خواهد کرد. معاون بین المللی و اقتصادی وزارت خارجه ژاپن، در گفت وگویی هدف از این سفر را آشنایی نزدیک با وضعیت و امکانات اقتصادی جمهوری اسلامی ایران اعلام و اظهار امیدواری کرد گفت وگوهایش با مقامات ایران، در آینده روابط دو کشور مفید و مؤثر واقع شود(۱)

باتوجه به سفر این هیئت ژاپنی به ایران، نشریه رویدادها و تحلیل های سپاه، در گزارشی درباره وضعیت پتروشیمی بندر امام نوشت: رئیس کمپانی میتسوئی، یکی از ۴ شرکت طرف قرارداد با ایران در پروژه مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی، درباره احتمال ادامه این پروژه که از زمان شروع جنگ متوقف شده است، گفت: یک هیئت فنی ژاپنی به منظور بررسی چگونگی ادامه پروژه مجتمع پتروشیمی امام خمینی به ایران می آید و قرار است ۶ ماه به مطالعه طرح مذکور بپردازد. سفر این هیئت درپی توافق شرکای ژاپنی و مسئولان پتروشیمی ایران، انجام می شود.

این پروژه عظیم ۳ میلیارد دلاری که تقریباً ۸۵ درصد کارهای آن تا ۲ سال پیش انجام شده بود، به دلیل شروع جنگ، ناتمام ماند. رئیس کمپانی میتسوئی، گفته است، به رغم چنین پیشرفت هایی، تا جنگ به پایان نرسد، ازسرگیری تکمیل ساختمان پروژه آغاز نخواهد شد.(۲)

۱

روزنامه اقتصادی دنیا (چاپ آنکارا) درباره روابط تجاری ترکیه و ایران نوشته است: مبادلات تجاری و بازرگانی بین دو کشور ایران و ترکیه که به حدود یک میلیارد دلار در سال جاری رسیده است، در شرف اتمام است. این روزنامه همچنین به نقل از مدیرعامل اتحادیه شرکت های صادرکننده ترکیه آورده است: از قراردادهای امضاشده، فقط ۱۵ میلیون دلار صادرات باقی مانده است و مقامات ترکیه باید هرچه زودتر، قراردادهای جدیدی را با ایران امضا کنند. این مقام خاطرنشان کرده که صادرات یادشده، در مقابل واردات نفت از ایران بوده است.(۳)

۲

مجله المستقبل (چاپ پاریس) ضمن اشاره به سفر هیئت حسن نیت منتخب کنفرانس اسلامی و سخنان رئیس جمهور ایران در پاسخ به پیشنهادهای کمیته مزبور و اصرار مقامات ایران برای برآورده شدن شرایط اعلام شده، نوشته است: ناظران سیاسی با مشاهده تناقضات میان سخنان احمد

۱- مأخذ ۱۷، ص۱۵.

۲- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۳۹.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۱، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۸/۱۳۶۱.

سکوتوره، مبنی بر به بن بست رسیدن کمیته صلح برای پایان دادن به جنگ و بیانیه کمیته که روز بعد از پایان هفتمین مأموریت کمیته مذکور صادر و در آن خاطرنشان شده که کمیته حسن نیت در تلاش خود به نتایج مثبتی رسیده است، سرگردان شده اند. درپی سخنان احمد سکوتوره، ناظران پیش بینی کردند که کمیته حسن نیت، توقف فعالیت خود را اعلام و با صدور بیانیه ای، علل شکست و بی نتیجه ماندن تلاش های خود را بیان و به تفصیل، مسائل رخ داده را تشریح کند، اما برخلاف این پیش بینی، کمیته حسن نیت ناگهان ناظران سیاسی را با صدور بیانیه روز یکشنبه گذشته خود که در آن بر ادامه مذاکرات و پیگیری تلاش های خود تأکید کرده بود، متعجب ساخت.

مجله المستقبل در پایان، برای توجیه این تناقض، به نقل از محافل سیاسی سازمان کنفرانس اسلامی نوشته است: کمیته حسن نیت منتخب کنفرانس اسلامی، به رغم آنکه در تلاش های هفت گانه سابق خود به بن بست رسید، به دلیل اینکه زمینه ای برای ازسرگیری تلاش های صلح طلبانه باقی بماند، تصمیم گرفت که درمورد شکست و عدم موفقیت کمیته در دستیابی به راه حلی برای پایان دادن به جنگ، سخنی به میان نیاورد.(۱)

۱

روزنامه الریاض (چاپ عربستان سعودی) در موضعی انتقادی درباره گسترش جنگ در حوزه خلیج فارس نوشته است: "اگر امریکا بخواهد، می تواند به جنگ ایران و عراق پایان دهد." این روزنامه که مهم ترین روزنامه پادشاهی سعودی می باشد، در آخرین شماره خود با انتقاد از مواضع ایران دربرابر فعالیت های هیئت حسن نیت کنفرانس اسلامی، در توجیه تصمیم امریکا مبنی بر احداث پایگاه هوایی در ترکیه نوشت:

نگرانی ایالات متحده و کشورهای غربی از احتمال گسترش جنگ خلیج (فارس) به دیگر مناطق، افزایش یافته و به همین دلیل، امریکا تصمیم گرفته است تا نیروهای واکنش سریع خود را دو برابر کند و یک ستاد خط مقدم در ترکیه تشکیل بدهد(۲)

رادیو اسرائیل نیز این مطلب را انعکاس داد و به نقل از الریاض اعلام کرد:

بیم آنکه جنگ خلیج فارس به حوزه های نفتی سرایت کند، روزبه روز در امریکا و کشورهای دیگر غربی افزایش می یابد و به همین مناسبت، مقام های ایالات متحده تصمیم گرفتند تا مقر فرماندهی مقدم نیروهای واکنش سریع را در ترکیه مستقر کنند.

الریاض سپس با اشاره به سخن یک دیپلمات عراقی که گفته است: "اگر امریکا بخواهد، می تواند به این جنگ پایان دهد خاطرنشان کرده که ایالات متحده، برنامه ای برای پایان یافتن جنگ ایران و عراق تهیه کرده است.(۳)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۹، ص۲، ریاض - خبرگزاری از آسوشیتدپرس، ۸/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۹، ص۱۶، رادیو اسرائیل، ۸/۸/۱۳۶۱.

۱

حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه، در مصاحبه ای با مجله النهار العربی و الدولی (چاپ پاریس) درباره موضع کشورش دربرابر جنگ عراق علیه ایران گفت: «موضع ما در قبال این جنگ، از روز اول آشکار بود. به نظر ما، مسئولیت این جنگ کاملاً برعهده رژیم عراق است؛ زیرا این صدام بود که جنگ را آغاز و با عبور از مرز[های ایران]، شروع به اشغال ایران کرد و با بمباران بسیاری از شهرهای ایران و ویران کردن آنها، قصد داشت رژیم جمهوری اسلامی ایران را سرنگون کند.» وی با تأکید بر مواضع ایران، اظهار کرد: «ما می دانیم و اطمینان داریم که ایران، هیچ چشمداشتی حتی به یک وجب از خاک عراق ندارد و اختلاف موجود، میان ایران و رژیم حاکم بر عراق است.»(۱)

روزنامه سوری البعث نیز با اشاره به این مطلب که بعضی از حکومت های عربی که دربرابر تجاوز اسرائیل علیه لبنان و قتل عام صبرا و شتیلا سکوت اختیار کردند، امروز در راه گسترش جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، گام برمی دارند، نوشته است: این حکومت ها ضمن تلاش در راه گسترش جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، می خواهند این جنگ را جنگ اعراب و ایران قلمداد کنند. حکومت هایی که هم اکنون در راه عربی کردن جنگ امریکایی صدام علیه انقلاب اسلامی ایران به دست و پا افتاده اند، همان هایی هستند که دربرابر تجاوز اسرائیل علیه لبنان و حتی قتل عام اردوگاه های صبرا و شتیلا، سکوت اختیار کردند.(۲)

این روزنامه افزوده است: امریکا برای اینکه بتواند نقشه های خود را در منطقه اجرا کند، از حکومت های عربی وابسته به خود خواسته است تا به نمایندگی ازطرف امریکا، همراه با صدام علیه ایران بجنگند تا امریکا بتواند ضمن تحکیم مواضع نظامی اسرائیل، ضربات جدیدی به اعرابی که خواستار تحقق منافع ملی خود هستند، بزند. اکنون، ابعاد توطئه آشکار شده و آنچه نباید روی دهد، رخ داده است و این حکومت ها حتی از نمایندگان و فرستاده های ویژه امریکا به منطقه نیز پرتحرک تر و پرجنب وجوش تر شده اند.(۳)

۲

مسئولان و مقامات اقتصادی و تجاری شوروی و بلژیک در دیدار با مسئولان تجارت خارجی عراق، بر گسترش همکاری کشورهای متبوع خود با عراق تأکید کردند.

معاون وزیر تجارت خارجی شوروی، امروز در بغداد با وزیر تجارت عراق دیدار و ملاقات کرد. به گزارش رادیو صوت الجماهیر، در این دیدار، طرفین درباره گسترش روابط دوستی و همکاری بین دو کشور در زمینه های اقتصادی، فنی و بازرگانی بحث و گفت وگو کردند(۴)

همچنین وزیر مشاور در تجارت خارجی بلژیک که در رأس یک هیئت اقتصادی به بغداد سفر کرده است، با وزیر صنایع سبک عراق دیدار کرد. رادیو صوت الجماهیر دراین باره گزارش داد:

«در این دیدار، همکاری میان عراق و بلژیک و راه های گسترش آن مورد بحث و بررسی

۱- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۱۲، واحد مرکزی خبر.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، نشریه شماره ۲۶۳، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۴۰، بولتن سوریه، ۸/۸/۱۳۶۱.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- مأخذ ۲۹، ص۲۱، رادیو صوت الجماهیر، ۸/۸/۱۳۶۱.

قرار گرفت. وزیر صنایع سبک عراق، طی سخنانی، ضمن اشاره به تأکید کشورش بر گسترش و تحکیم روابط با کشورهای جهان براساس منافع متقابل، ابعاد جنگ تجاوزگرانه حکام تهران بر کشور رزمنده عراق را برشمرد. آن گاه وزیر مشاور در امور تجارت خارجه بلژیک رغبت و آمادگی کشورش را برای مشارکت در تلاش های صلح آمیز جهت یافتن راه حلی برای پایان دادن به مناقشه عراق و ایران، مورد تأکید قرار داد و تمایل کشور متبوع خود را جهت مشارکت در پروژه ها و طرح های سازندگی عراق اعلام داشت.»(۱)-(۲)

۱

به دنبال چاپ خبری در روزنامه واشنگتن پست مبنی بر مذاکرات مقامات امریکایی و ترکیه به منظور احداث ۳ پایگاه هوایی در این کشور که با تکذیب سخنگو ی وزارت خارجه ترکیه مواجه شد،(۳) خبرنگار روزنامه هرالد تریبیون اینترنشنال (چاپ امریکا) که برای تحقیق درباره همکاری های نظامی امریکا و ترکیه به آنکارا سفر کرده است، در گزارشی اعلام کرد:

مقاله روزنامه واشنگتن پست درباره احداث ۳ پایگاه جدید امریکا در شرق ترکیه و در نزدیکی مرزهای ایران، عراق و سوریه، صحت دارد و دیپلمات های ترک در ایالات متحده نیز این مطلب را تأیید کرده اند. وی افزود: باوجود اینکه وزارت امور خارجه خبر احداث ۳ پایگاه هوایی در این کشور را تکذیب کرده است، مقامات پنتاگون به منظور در اختیار قراردادن امکانات بیشتر به نیروی واکنش سریع امریکا، این مطلب را تأیید و اظهار کرده اند که در مقابل، ترک ها نیز خواستار مدرنیزه شدن ارتش خود و همچنین احداث کارخانه های مونتاژ جنگنده های اف۱۶ و اف۱۸ در این کشور شده اند.

این خبرنگار درباره صحت گفته های خود اضافه کرد:

ماه گذشته نیز یک هیئت امریکایی به سرپرستی ریچارد پرل، معاون وزارت دفاع این کشور، به دستور رونالد ریگان رئیس جمهور امریکا، به ترکیه سفر کرد و مذاکراتی را دراین زمینه آغاز کرد. اهمیت این موضوع به حدی زیاد بود که رئیس سازمان سیا نیز ۳ هفته قبل، به مدت ۲ روز، به ترکیه

۱- طبق آنچه کنت. آر. تیمرمن در کتاب سوداگری مرگ نوشته است، روابط اقتصادی عراق و بلژیک همانند روابط عراق با اغلب کشورهای غربی، فراتر از یک دادوستد بازرگانی بین دو کشور بود و بلژیک ازجمله کشورهایی بود که در امور مهندسی مربوط به بناهای ایمنی و صنعتی، برای حکومت عراق به شدت فعال بود. تیمرمن در بخشی از این کتاب با یادآوری دلهره صدام از وقوع حوادث متأثر از توطئه های داخل یا بمباران های هوایی، به نقش بلژیک در ساختن پناهگاه شخصی برای صدام و درپی آن ساختن آشیانه و باند پرواز برای هواپیماهای نظامی در زیر زمین و ساختن مجتمع های تولید مواد شیمیایی در عمق ۵۰ متری زمین اشاره کرده است. متن گزارش این نویسنده دراین باره در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- مأخذ ۲۹، ص۲۲، رادیو صوت الجماهیر، ۸/۸/۱۳۶۱.

۳- به روزشمار ۶/۸/۱۳۶۱ مراجعه شود.

سفر کرد و گفت وگویی را بـا مقامـات ترکیه انجـام داد. وی افزود: بنـابه گزارش های کسب شـده از پنتاگون، یکی از این ۳ پایگاه، در ۱۵۰ مایلی مرز ایران و شوروی احداث خواهد شد.

این خبرنگـار امریکـایی در پاسـخ به این سؤال که چرا امریکا به کشورهای حوزه خلیـج فارس و مصـر برای این منظور اکتفا نکرده و خواسـتار شرکت ترکیه در نیروی واکنش سـریع یا حداقل اسـتقرار چند پایگاه جدید در این کشور است، گفت: در مرحله اول، ترکیه یک کشور عضـو نـاتوست و امریکـا می توانـد این پایگـاه هـا را در چـارچوب برنـامه های ناتو و با همکاری های مشترک دو کشور احـداث کنـد و دوم اینکه، شرکت ارتش نیم میلیونی ترکیه در این نیرو که با کشورهای شوروی، ایران، عراق و سوریه هم مرز می باشـد، قـدرت دفاعی نیروهای واکنش سریع را افزایش داده، از تهاجم احتمالی شوروی که ممکن است ازطریق مرزهایش با ایران انجام شود جلوگیری خواهد کرد.(۱)

۱

به گزارش واحـد مرکزی خبر از اسـلو، یـک کـارگروه بین المللی بـا شـرکت نماینـدگان سازمان آزادی بخش فلسـطین و حـدود ۵۰ شاهد از کشورهای مختلف خاورمیانه، به منظور بررسـی جنایات رژیم صـهیونیستی در لبنان، در شـهر اسلو پایتخت نروژ، آغاز به کار کرد. ریاست این کارگروه بین المللی برعهـده شون مک برایـد حقوق دان ایرلندی و برنده پیشـین جایزه صـلح نوبل می باشد. قرار است در اجلاس ۲ روزه این کمیته، درباره جنایاتی که نیروهای رژیم اشـغالگر قـدس در لبنان مرتکب شـده اند، تحقیق و بررسـی شود. در همین حال، وزارت امور خارجه رژیم صـهیونیستی بـا انتشـار بیـانیه ای، این کارگروه را تحریم و اعلام کرد که هیـچ یک از اتباع آن رژیم، در این کارگروه شـهادت نخواهند داد.(۲)

روزنـامه اطلاعـات نیز امروز نوشت: خبرگزاری تـاس به نقل از اقبال نماینـده مخصوص دبیرکل سازمان ملل در امور مربوط به بازسازی لبنان، حداقل بودجه لازم را برای بازسازی خرابی های برجامانده از حملات رژیم صهیونیستی به لبنان، ۱۵ میلیارد دلار اعلام کرد.(۳)

۲

آغاز مباحثی درباره خروج نیروهای خارجی از لبنان و سـخنان مقامات امریکایی و رژیم صـهیونیستی درباره اولویت داشتن سوریه برای خروج از لبنـان، موضـع گیری حافـظ اسـد رئیس جمهـور سـوریه را بـه دنبـال داشـت. بـه گزارش یونایتـدپرس، حافـظ اسـد در مصـاحبه ای بـا مجله النهـارالعربی و الـدولی گفت: خروج بی موقع نیروهـای سوری از لبنـان، موجب تشویق اسـرائیل برای توقف طولانی تر در لبنان خواهـد شـد و سوریه تا زمانی که اسرائیل نیروهایش را از لبنان خارج نکند، از این کشور خارج نخواهد شد.

۱- مأخذ ۲۵، صص ۱۲ و ۱۳، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۸/۱۳۶۱.
۲- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۱۲.
۳- مأخذ ۱۷، ص۱۶.

وی همچنین در پاسخ به خبرنگاران این مجله درباره پیشنهادهای مطرح شده برای تشکیل فدراسیونی بین اردن و یک کشور مستقل فلسطینی در آینده گفت: سوریه از تمام طرح های اتحاد بین اعراب حمایت می کند. حافظ اسد درباره نیروهای سوریه در لبنان و موضوع خروج این نیروها نیز اظهار کرد: در پاسخ به نیاز لبنان، به این کشور نیرو اعزام کرده ایم و هر زمان که این ضرورت از بین برود، آنجا را ترک خواهیم کرد. وی افزود: این ضرورت، اکنون که اسرائیل خاک لبنان را اشغال کرده است، بیش از هر زمانی احساس می شود.(۱)

۱

درپی درگیری های به وجودآمده در مراسم روز عاشورا در کویت، خبرگزاری کویت گزارش داد: کویت، امروز به مبارزه تبلیغاتی ایران علیه این کشور و فعالیت های ضد دولتی برخی از سازمان های ایرانی به منظور گسترش بی نظمی و بهره برداری از مناسبت های مذهبی درجهت منافع سیاسی اعتراض کرد. راشد الراشد معاون وزیر امور خارجه کویت، امروز اعتراض کشورش را به علی اصغر شمس اردکانی سفیر ایران در کویت که به همین منظور احضار شده بود، ابلاغ کرد.

معاون وزارت خارجه کویت در مصاحبه ای گفت: برخی عوامل مشکوک کوشیدند تا در خلال مراسم روز عاشورا که یک مراسم مذهبی برای شیعیان می باشد، ایجاد شورش کنند. وی مدعی شد، کویت خواهان حفظ روابط عادی و دوستانه با کشور اسلامی ایران است، اما تحت هیچ شرایطی قبول نخواهد کرد که از مناسبت های مذهبی برای مخالفت های سیاسی استفاده شود. وی در پایان گفت که در این ناآرامی ها، چند نفر دستگیر شده اند.(۲)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، معاون وزارت خارجه کویت اعلام کرده است که اگر در تحقیقات معلوم شود اقدام دستگیرشدگان لطمه ای به امنیت کشور وارد نکرده است، آنان آزاد خواهند شد.(۳)-(۴)

ضمیمه گزارش۹۸: گزارش دفتر سیاسی قرارگاه حمزه درباره هجوم افراد حزب دمکرات به دبیرستان استقلال شهر بوکان و گروگان گرفتن حجت الاسلام مبّرا

در گزارش دفتر سیاسی قرارگاه حمزه درباره همبستگی معلمان و دانش آموزان بومی شهر بوکان با دانش آموزان غیر بومی که در هجوم افراد حزب دمکرات مورد تعرض قرار گرفتند و همچنین چگونگی به گروگان برده شدن حجت الاسلام مبرا، چنین آمده است:

عده ای از عناصر حزب دمکرات، وارد دبیرستان استقلال شدند و پس از اشغال مدرسه، به جست وجو ی

۱- مأخذ ۱۷، ص۱۶.
۲- مأخذ ۲۹، صص ۱۲ و ۱۳، خبرگزاری کویت، ۸/۸/۱۳۶۱.
۳- روزنامه کیهان در تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۱ به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی نوشت: «انتشار، خرید و فروش و مطالعه نهج البلاغه، صحیفه سجادیه، مفاتیح الجنان، تفاسیر قرآن، کتب و روایات ائمه هدی(ع) و قریب به ۴۰۰ عنوان کتاب اسلامی تألیف دانشمندان و نویسندگان طراز اول جهان اسلام در کویت ممنوع شد. کتب ممنوعه همچنین شامل تألیفات علامه طباطبایی، آیت الله مطهری، آیت الله سیدمحمدباقر صدر و دکتر شریعتی می شود.» (روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۲۰.)
۴- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۳، کویت - خبرگزاری فرانسه.

معلمان امور تربیتی پرداختند که در آن ساعت، هیچ یک از آنان در مدرسه حضور نداشتند. به هنگام اشغال دبیرستان، "حجت الاسلام مبرا" مبلغ اعزامی ازسوی دفتر تبلیغات اسلامی قم به بوکان، درحال تدریس مسائل اسلامی به معلمان بومی در یکی از کلاس های مدرسه بود که سرایدار مدرسه با دیدن افراد حزب، وی را به خانه مسکونی خود که متصل به دبیرستان است، می برد و او را پنهان می کند.

جست وجو ی چته ها برای یافتن روحانی مذکور به نتیجه نمی رسد و سرایدار و همسر وی نیز باوجودآنکه به شدت مورد ضرب وشتم قرار می گیرند، از حضور این فرد روحانی اظهار بی اطلاعی می کنند. پس از خروج مهاجمان از منزل سرایدار، یکی از محصلان هوادار حزب، حضور حجت الاسلام مبرا در منزل سرایدار را به آنان گزارش می دهد که افراد حزب مجدداً بازگشته، وی را پیدا می کنند و درحالی که لباس های طلبگی او را از تنش خارج کرده بودند، او را کشان کشان به صحن مدرسه آورده، به شدت کتک می زنند. مهاجمان پس از مضروب کردن وی، با سرنیزه پهلویش را شکافته، او را به گروگان بردند و خودرو پیکان او را نیز در بیرون مدرسه منفجر کردند.

چته های دمکرات سپس به جست وجو ی دانش آموزان مهاجر که همگی دارای پوشش کردی بودند، پرداختند. (این دانش آموزان حزب اللهی، ۸ نفر بودند و از مناطق ۴ و ۱۰ به بوکان آمده بودند) قبل از جست وجوی چته ها، چند تن از معلمان بومی به دانش آموزان مهاجر می گویند که شما هنگام ورود افراد حزب دمکرات به هیچ وجه صحبت نکنید تا آنها متوجه نشوند که شما کُرد نیستید. چته ها با دردست داشتن لیست اسامی دانش آموزان مهاجر، به کلاس آمده و اسامی آنان را می خوانند، ولی هیچ یک از دانش آموزان پاسخ نمی دهند. آنها همه را به صف کرده، و با تک تک بچه ها صحبت می کنند و موفق به پیداکردن ۳ نفر از دانش آموزان غیر بومی می شوند و آنها را نیز به حیاط مدرسه آورده و قصد بردن آنان را داشتند که سایر دانش آموزان بومی با هماهنگی معلمان خود، دور آنان را گرفته و به چته ها می گویند که نمی گذارند این چند نفر را با خود ببرند. با اصرار و مقاومت شدید دانش آموزان و معلمان، چته ها مجبور می شوند دانش آموزان مهاجر را رها کرده، پس از پاره کردن عکس های امام و به هم ریختن کتابخانه مدرسه، از آنجا خارج شوند.(۱)

ضمیمه گزارش ۱۱۰: متن گزارش کنت.آر. تیمرمن درباره فعالیت شرکت های بلژیکی در ساخت پناهگاه ویژه برای صدام

طبق گزارش کنت. آر. تیمرمن در کتاب سوداگری مرگ، صدام با یادآوری نقشه توطئه گرانی که ده سال قبل می خواستند حسن البکر را در فرودگاه بغداد و هنگام بازگشتش از بلغارستان ترور کنند، به شرکت های فرانسوی مهندسی ساختمان، فوگرول و اسپایباتینیول، سفارش داد تا در فرودگاه بین المللی بغداد که در دست تأسیس بود، محلّ جدیدی را برای مهمانان عالی قدر بسازند که راه فرار و یک مسیر کاملاً مجزا داشته باشد. هنوز هم مهندسان شرکت، ویژگی های غیر معمول تسهیلات و امکانات فرودگاه را به یاد دارند و می گویند: اگر به فرودگاه حمله می شد، صدام می توانست از یک تونل ۱۵ کیلومتری [که در زیر محل مخصوص مهمانان قرار داشت]، فرار کند. در انتهای تونل که به صحرا باز می شد، محوطه مخفیانه بالگردها بنا شده بود. پناهگاه های عظیمی با بتون مسلح در زیر ۳ ترمینال مسافربری فرودگاه ساخته شد و در باند فرودگاه به پهنای ۶۰ متر – شاید پهن ترین باند فرودگاه در جهان – که با بتونی به ضخامت یک متر، زیرسازی شده بود، دو بمب افکن می توانستند هم زمان و پهلو به پهلوی یکدیگر به پرواز درآیند.

"ذهنیت پناهگاهی" صدام آن چنان قوی بود که از حد و مرزهای حفظ جان خود بسی فراتر می رفت. وی در ژوئن ۱۹۸۲، یک قرارداد به ارزش ۸۳۰ میلیون دلار با شرکت بلژیکی امضا کرد. این شرکت، اکثر کارهای ساختمانی مجتمع شیمیایی القائم را نیز انجام داده بود. هدف از این طرح مجلل و مسرفانه که به نام رمزی پروژه ۵۰۵ خوانده می شد، آن بود که برای جنگنده های پیشرفته عراقی، ۸۰۰ پناهگاه در عمق ۵۰ متری زمین احداث گردد. سیکس کو (۶ شرکت ساختمانی بین المللی) در اکتبر ۱۹۸۲، کار پروژه ۵۰۵ را با همکاری یک شرکت ساختمانی فرانسوی به نام نُرد فرانس آغاز کرد. شرکت سیکس کو از تضمین اعتبارات صادراتی دولت بلژیک که تأمین کننده آن Office du Ducroire بود، استفاده می کرد. با به پایان رسیدن این

۱- مأخذ ۷، صص ۷ و ۸.

پروژه در سال ۱۹۸۶ یا ۱۹۸۷، دولت عراق جمعاً ۵/۲ میلیارد دلار، صرف ساختن پناهگاه ها کرده بود، درحالی که نیروی هوایی ایران آنچنان تهدیدی به شمار نمی رفت.

سیکس کو از مقر مرکزی خویش در خیابان حیفا در جنوب بغداد، بر انجام پروژه نظارت داشت و طی ۴ سال بعد از امضای قرارداد، ۱۷ پایگاه هوایی و چند مقرّ واحدهای مسلح را بنا کرد. نخستین پایگاه های سیکس کو، در تل عفار (موصل)، عدحین (سامره)، اَلحّی (جنوب غربی بغداد)، کیلومتر ۱۶۰ (واقع در انتهای شاهراه ۱۶۰ کیلومتری بغداد - الرتبه - امان)، توز (کرکوک)، سلمان (نزدیک مرز سعودی)، الیوسف (شمال بصره) و کلات صالح درطول مرز ایران بود. مهندسان فرانسوی سازنده پایگاه کلات صالح می گویند: پایگاه آن قدر بزرگ بود که چند ده فروند هواپیمای جنگنده، انبار موشک، سوخت و تجهیزات نگهداری و تعمیر لازم را در خود جای می داد و طوری ساخته شده بود که به هنگام حمله بیولوژیکی، شیمیایی و هسته ای (NBC)، کاملاً ـ خودکفا باشد. تنها چیزی که بالای این پایگاه زیرزمینی وجود داشت، راهرویی مخفی بود که با دری از بتون مسلح به ضخامت ۵/۱ متر بسته می شد. مقرّ خدمه هواپیماها و مهمات، ازطریق تونل های پناهگاه به هم راه پیدا می کرد. میراژهای عراقی که در این پایگاه مستقر بودند، در جریان جنگ با ایران، ازطریق همین راهرو از پناهگاه خارج می شدند و به پرواز درمی آمدند. شاهدان گفته اند که جنگنده ها ناگهان در هوا پیدا می شدند. آنها از یک باند ۳۰۰۰ متری می گذشتند که در پناه تپه های مصنوعی ایجاد شده بود و ناظری که ۱۰ متر آن طرف تر بود، نمی توانست این باندها را ببیند.

نقشه های این پروژه ها که بعداً در مطبوعات بلژیک به چاپ رسید، نشان می دهد که ۸ پناهگاه ساخته شده به دست سیکس کو، همه مثل هم بوده اند و در هرکدام، محوطه ای به طول ۵ تا ۶ کیلومتر قرار داشت و دورتادور آن را سیم خاردار کشیده بودند. برج دیدبانی در مدخل مرکزی پایگاه واقع شده بود و به شدت، آمدورفت ها را کنترل می کرد. مسیرهای باریک آسفالت شده در داخل پایگاه، پناهگاه های داخلی نفرات، انبار مهمات، مخازن سوخت و نیروگاه برق دوقلو را به هم متصل می کرد. ۱۲ آشیانه هواپیماهای جنگنده در ردیف های ۳ تایی، از بتون مسلح ضخیم ساخته شده بودند و در تقاطع باندهای دوگانه قرار داشتند. ضخامت دیواره آشیانه ها بیش از نیم متر بود و روی آنها را با گل و خاک بیابان استتار کرده بودند تا وقتی از هوا نگاه می کنند، مشخص نشود.

این پراکنده کردن امکانات حیاتی موجب شده بود تا پایگاه ها در مقابل حملات هوایی چندان آسیب پذیر نباشد. یک شاهد عینی که در سال ۱۹۸۵ از پایگاه کلات صالح بازدید کرده بود، می گوید: یک موشک ایرانی در فاصله چند متری در ورودی آشیانه جنگنده ها فرود آمد، بی آنکه خسارت چندانی وارد آورد. هر پایگاه می توانست یک تیم ۳۰۰ نفره خلبان، مکانیک و نیروهای پشتیبانی را در خود جای دهد. در خلال جنگ عراق - ایران، خلبانان عراقی با حداکثر بار مهمات از این پایگاه برمی خاستند. این هواپیماها از تقویت کننده هایی به منظور ازدیاد قدرت پرتاب کنندگی استفاده می کردند. این تقویت کننده ها شامل "راکت های" هوای کمپرس شده بودند و پرکردن مجدد آنها از مخازنی بود که آنتون آیلر خلبان سابق نیروی هوایی هیتلر و مدیر شرکت راین - بایرن، آنها را طرح ریزی کرده بود.(۱)*

۱- کنت.آر.تیمرمن، سوداگری مرگ، ترجمه احمد تدین، تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۶، چاپ دوم، صص ۲۴۵ - ۲۴۲

روزشمار جنگ یکشنبه ۹ آبان ۱۳۶۱ ۱۳ محرم ۱۴۰۳ ۳۱ اکتبر ۱۹۸۲

۱

"عملیات محرم در ساعت ۲۱:۰۰ دهم آبان ماه در منطقه عمومی عین خوش - زبیدات، اجرا خواهد شد." فرماندهی مشترک لشکر۳ صاحب الزمان(عج) (حسین خرازی و سرهنگ منوچهر دژکام)، این فرمان را به یگان های عمل کننده ابلاغ کرد.(۱)

همچنین پس از حدود ۲۰ روز حضور فرماندهان لشکرها و تیپ های عمل کننده در منطقه عملیاتی محرم و انجام دادن شناسایی و فراهم کردن تمهیدات شیوه اجرای عملیات در سطح یگان ها و قرارگاه قائم، مانور نهایی عملیات، به مرور شکل کاملی یافت و درنهایت، امروز فرماندهی لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، منطقه عملیاتی یگان ها و کلیات مانور آنها را به این شرح ابلاغ کرد:

طرح مانور تیپ های تحت امر لشکر۳ صاحب الزمان(عج) (قرارگاه تاکتیکی قائم با ۶ قرارگاه قائم۱ تا ۶) به شرح زیر است:

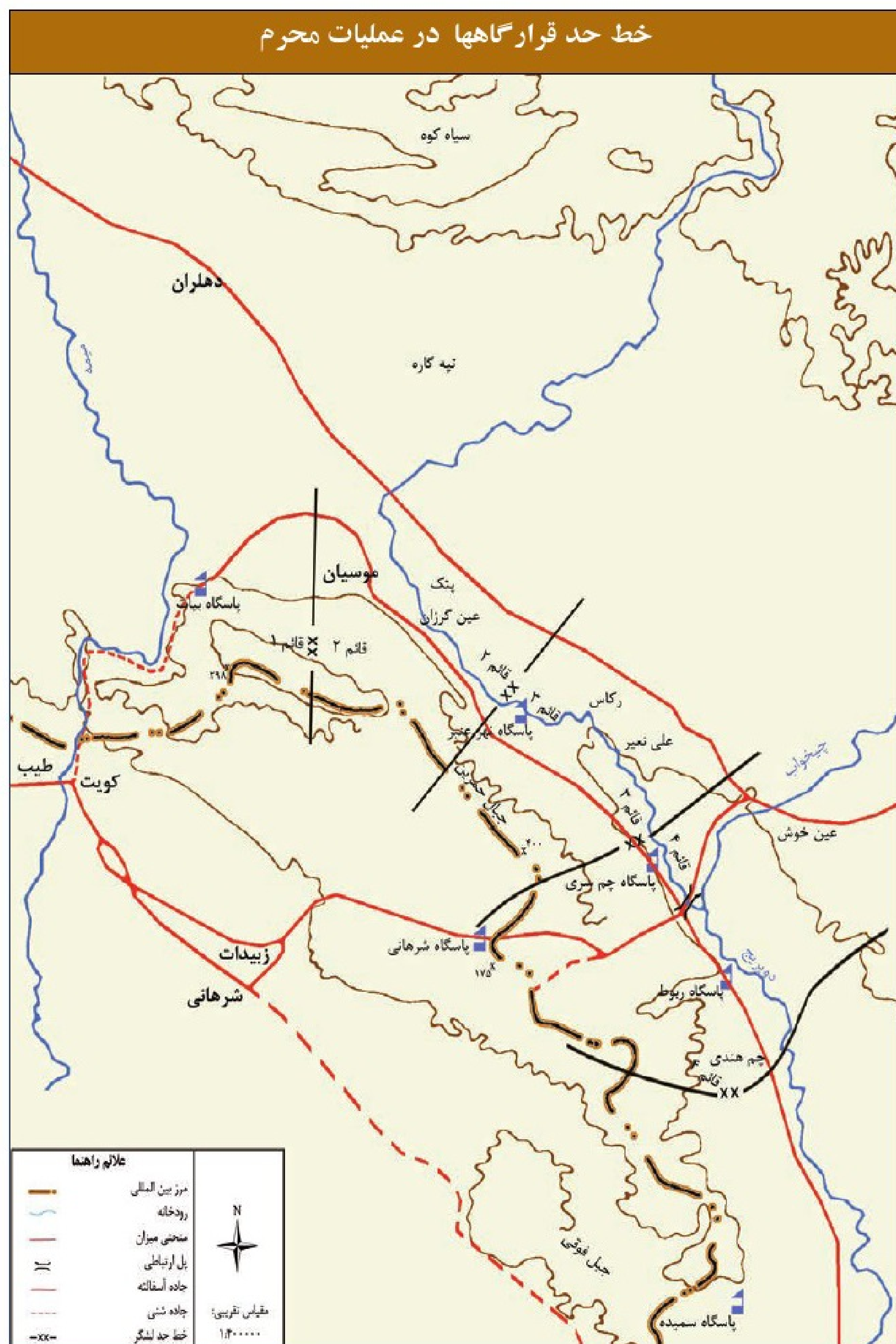
هدف: آزادسازی ارتفاعات مرزی حمرین و بلندترین نقاط آن و مسلط شدن بر خاک عراق و پدافند در محل مناسب و آماده شدن برای ادامه عملیات بنابه دستور.

ص: ۱۶۴

۱- در این ابلاغیه فرماندهی عملیات علاوه بر مطالب فوق، نکاتی را برای اجرای بهتر عملیات، به فرماندهان یگان های عملیاتی متذکر شده است که مشروح آن در ضمیمه این گزارش آمده است.

نقشه

خط حد قرارگاهها در عملیات محرم
سیاه کوه
دهلران
تپه گاره
موسیان
پاسگاه بیات
قائم ۱
قائم ۲
پتک
عین گرزان
رکاس
علی نعیر
طیب
کویت
عین خوش
پاسگاه چم سری
پاسگاه شرهانی
زبیدات
شرهانی
پاسگاه ربوط
چم هندی
پاسگاه سمیده
علائم راهنما
مرز بین المللی
رودخانه
منحنی میزان
پل ارتباطی
جاده آسفالته
جاده شنی
خط حد لشگر
مقیاس تقریبی:
۱:۴۰۰۰۰۰

الف)(۱) قرارگاه قائم۱ با استعداد ۸ گردان از تیپ۸ نجف اشرف به فرماندهی احمد کاظمی و گروهان ژاندارمری بیات تحت امر این تیپ، با گرفتن سرپل در غرب رودخانه میمه (برای تأمین جناح راست عملیات) تا سمت چپ ارتفاعات ۲۹۸ (تا ۳ کیلومتری سمت راست موسیان) عمل می کند و با تصرف سلسله جبال حمرین (ارتفاعات ۲۹۸)، جناح راست عملیات را تأمین خواهد کرد. منطقه عمل این تیپ به ۳ محور تقسیم شده است که از محور اول، ۴ گردان؛ از محور دوم، یک گردان و از محور سوم، ۳ گردان وارد عمل خواهند شد و سپس با استقرار در ارتفاعات مرزی مسلط بر دشت در سمت چپ رود میمه، ضمن الحاق با تیپ۲۵ کربلا (قائم)، در منطقه تعیین شده در سمت چپ، پدافند خواهند کرد. نیروی احتیاط این تیپ، ۲ گردان می باشد. گروهان ژاندارمری بیات نیز تحت امر این تیپ است.

ب) قرارگاه قائم۲ شامل ۷ گردان پیاده از تیپ۲۵ کربلا به فرماندهی مرتضی قربانی، با تحت امر گرفتن گردان ژاندارمری ناحیه خوزستان، از مختصات تعیین شده (از ۳ کیلومتری راست موسیان تا ۲ کیلومتری شمال غربی نهر عنبر) به عرض ۱۰ کیلومتر وارد عمل خواهد شد. منطقه عملیاتی این قرارگاه به ۳ محور تقسیم شده است که از هر محور، ۲ گردان وارد عمل می شود و برای تأمین دو طرف خود، از سمت راست با تیپ نجف و از سمت چپ با تیپ علی بن ابیطالب(ع) الحاق می کند. ضمناً این تیپ، هماهنگی لازم را با تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) کسب کرده است تا در یک معبر، به طور مشترک عمل کنند. این تیپ با ۲ گردان احتیاط و تحت امر داشتن ژاندارمری موسیان، پس از تصرف ارتفاعات مرزی، در این منطقه پدافند خواهد کرد.

ج) قرارگاه قائم۳ با ۸ گردان پیاده از تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) سپاه، به فرماندهی مهدی زین الدین و تیپ۱ لشکر۲۱ حمزه با ۳ گردان به فرماندهی سرهنگ علی رزمی وارد عملیات خواهد شد. این قرارگاه پس از عبور از رودخانه دویرج، از مختصات تعیین شده (پاسگاه مرزی نهر عنبر تا پاسگاه چم سری) به عرض ۱۰ کیلومتر و از ۲ محور، وارد عمل می شود. محور اول از سمت راست (کنار نهر عنبر) و محور دوم از پاسگاه چم سری خواهد بود و سرپل عبوری این یگان به وسیله تیپ امام حسین(ع) تأمین خواهد شد. منطقه پدافندی این قرارگاه، پایین ارتفاعات۴۰۰ و الحاق با تیپ امام حسین(ع) زیر محل تلاقی جاده آسفالت در این ارتفاعات خواهد بود. (مأموریت این قرارگاه، تصرف ارتفاع۳۰۰ و محاصره ارتفاع بسیار مهم ۴۰۰ و الحاق در سمت راست با تیپ۲۵ کربلا و سمت چپ تیپ۱۴ امام حسین(ع) است.)

۱- باتوجه به اینکه تعداد گردان های عملیاتی برخی تیپ های سپاه، بسیار بیشتر از ظرفیت های واقعی یک تیپ بود، از مدت ها قبل، تبدیل شدن این تیپ ها به لشکر مطرح بود، به ویژه آنکه در مأموریت هایی که به صورت ادغامی بین ارتش و سپاه انجام می شد، این تفاوت در استعداد و سازمان رزم آشکارتر می شد. بنابراین، امروز فرماندهی کل سپاه، دستور شفاهی این ارتقای تشکیلاتی را ابلاغ کرد. در یادداشت راوی قرارگاه کربلا (شهید تقی رضوانی) دراین باره آمده است: در جلسه دیروز، برادر محسن رضایی اعلام کردند تیپ ۱۴ امام حسین(ع)، تیپ۸ نجف اشرف و تیپ۲۷ حضرت رسول(ص) به لشکر، و لشکر۳ صاحب الزمان نیز به سپاه تبدیل شده است.

د) قرارگـاه قائم۴، شامـل تیپ۱۴ امـام حسـین(ع) از سپاه، با ۸ گردان پیـاده به فرمانـدهی ابوشـهاب و تیپ۸۴ خرم آبـاد بـا ۵ گردان پیـاده به فرماندهی سـرهنگ بیرانوند است و مأموریت دارد با عبور از رودخانه دویرج، منطقه ای به عرض ۱۲ کیلومتر از پاسگاه "چم سری" تا پاسگاه "چم هندی" را تصرف کند. محورهای عملیاتی این تیپ، پاسگاه های "چم سری"، "ربوط" و "چم هندی" است که از چم سری، ۳ گردان؛ ربوط، ۲ گردان و چـم هنـدی ۳ گردان وارد عمـل خواهنـد شـد. جـاده آسـفالت چم سری، محـل الحاق تیپ امام حسـین(ع) با تیپ علی بن ابیطـالب(ع) است. تیپ امـام حسـین(ع) در سـمت چپ منطقه عمل خواهـد کرد و در مختصات تعیین شـده به سـمت جنوب، ۱۲ کیلومتر خط پدافندی خواهد داشت. احتیاط این قرارگاه، ۲ گردان و یک گروهان پیاده است و درصورت لزوم، از روش هلی برد نیز استفاده خواهد کرد.

علاوه بر یگان های عمل کننده، تیپ امام سجاد(ع) با استعداد ۴ گردان، احتیاط تیپ های۱۷ و ۱۴ با تقدم به کارگیری قائم۴ و تیپ۴۴ قمربنی هاشم(ع) با استعداد ۴ گردان، احتیاط تیپ های۸ و ۲۵ با تقدم به کارگیری قائم۱ عمل خواهند نمود.(۱)

۱

امروز ماننـد روزهـای قبـل، تبادل آتش میان نیروهای ایران و عراق ادامه داشت که در مناطق جنوب، شـدت آن بیشتر بود. شـهر آبادان، جزیره مینو، شلمچه، شهر خرمشهر و منطقه بیات، ازجمله مناطقی بودند که با آتش توپخانه ها و هواپیماهای دشمن روبه رو شدند.

شهر آبـادان امروز نیز هـدف گلوله هـای توپخـانه و خمپـاره نیروهـای عراقی قرار گرفت که براثر آن، یک نفر شـهید و ۸ تن مجروح شدنـد و خساراتی به ساختمان یک مسـجد وارد شد و چند منزل مسکونی و ۳ مغازه آسیب دید.(۲) از سوی دیگر، ۵ نوبت تلاش جنگنده های دشمن برای بمباران نقاط مسکونی آبادان، با واکنش آتش پدافند هوایی مستقر در منطقه ناکام ماند.(۳)

همچنین جزیره مینو، منطقه گمرک، شـلمچه و چند نقطه از شـهر خرمشـهر ازجمله میدان مطهری، خیابان طالقانی و راه آهن، زیر آتش سـلاح های دوربرد دشمن قرار داشت که به زخمی شدن ۲ نظامی و ۶ ژاندارم انجامید.(۴)

در منطقه عمومی بیات نیز هواپیماهای بمب افکن عراقی اقدام به پرتاب بمب های خوشه ای کردند.(۵)

۲

در حاشـیه حوادث اصـلی جنگ، رخـدادهای دیگری مشاهـده می شود که به رغم تأثیرگـذاری انـدک در سـرنوشت جنگ، تأثیرات روانی بر نیروهای دو طرف دارد. ازجمله اینکه امروز، ۶ نفر از مسـلمانان عراقی ازطریق یکی از مرزهای غربی به ایران پناهنده شدند. در بین این افراد – که اهل سـلیمانیه، کرکوک، خانقین، بغداد و سامره اند – چند معلم و کارمند دیده می شود.(۶) همچنین یک عراقی به همراه خانواده اش و ۳ نفر دیگر، از مسیر پاسگاه "محیره" در هورالعظیم به ایران پناهنده شدند.(۷)

۱– سـند شماره ۱۷۵۵۴ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: قرارگاه فتـح، ۹/۸/۱۳۶۱، صص ۳ – ۱؛ و – سـند شماره ۷۳/گ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: عملیات محرم، گزارش راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج) (محسن رخصت طلب) از عملیات محرم، صص ۴ و ۵.

۲– روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳– روزنامه اطلاعات، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۳، اهواز – خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴– سند شماره ۲۸۹۱۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرمانداری خرمشهر، ۹/۸/۱۳۶۱.

۵– سند شماره ۷۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶- مأخذ ۳.

۷- سند شماره ۲۲۷۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی سپاه، بولتن رویدادهای منطقه ۸، نشریه شماره ۱۶، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۷.

نیروهای عشایر عراقی با همکاری نیروهای لشکر۶۴ ارومیه، عملیاتی را در منطقه باکرمان استان موصل (مقابل منطقه پیرانشهر) اجرا کردند و موفق شدند دو ارتفاع مهم را تصرف کنند. در این عملیات، ۳۰ تن از نیروهای عراقی کشته شدند و یک تن نیز به اسارت درآمد. از نیروهای عشایر نیز یک تن زخمی و ۲ تن مفقود شدند. از نتایج این عملیات به غنیمت گرفتن ۲۸ قبضه اسلحه انفرادی، یک آر.پی.جی۷، یک خمپاره ۶۰ میلی متری و ۲ دستگاه بی سیم بود.(۱)

۱

در کنار تحولات جنگ ایران و عراق، مناطق شمال غربی ایران همچنان صحنه کشمکش و درگیری میان افراد وابسته به گروه های ضد انقلاب و نیروهای امنیتی و نظامی جمهوری اسلامی ایران است.

در آخرین ساعات امروز، عناصر حزب دمکرات کردستان ایران از تپه های جنوب غربی ارومیه و حوالی پشت جاده کمربندی آپادانا، اقدام به شلیک ۷ گلوله خمپاره ۶۰ میلی متری به داخل شهر کردند(۲)این گلوله ها به ۵ منزل مسکونی، یک پارکینگ و یک مسجد اصابت کرد و خساراتی به بار آورد.(۳)در این اقدام، ۲ تن از اهالی شهر زخمی شدند.(۴)

همچنین یک بمب صوتی که در مقابل مرکز اسلامی غرب کشور (شعبه پیرانشهر) کار گذاشته شده بود، منفجر شد.(۵)درنتیجه این انفجار شیشه های این مرکز و منازل مجاور شکسته شد و ۲ نفر براثر اصابت تکه های شیشه مجروح شدند.(۶)

یک خودرو نیروهای گشت سپاه پاوه در منطقه شیخان در جنوب نوسود روی مین رفت که ۳ نفر مجروح شدند.(۷)

در ادامه پاک سازی روستای میرآباد به موسی آلان در محور سردشت - پیرانشهر نیز یک درجه دار ارتش براثر انفجار مین شهید شد(۸)

طبق گزارشی، نیروهای سپاه در یک عملیات موفق، با رعایت اصل غافلگیری، تعدادی از چته های حزب دمکرات کردستان ایران را در روستای هیجانات از توابع سقز به کمین انداختند. در درگیری ایجادشده میان آنها، ۱۲ نفر از چته ها کشته و ۴ نفر مجروح شدند و روستای مذکور نیز پاک سازی شد(۹)در این عملیات، یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق که با عناصر حزب دمکرات همکاری می کرد، دستگیر شد.(۱۰)

در گشت نیروهای خودی در محور مهاباد - پسوه، ۵ مین و ۳۶ پوند تی.ان.تی کشف و خنثی شد.(۱۱)

همچنین نیروهای امنیتی ایران با اقدامات اطلاعاتی و عملیاتی، مسئول سیاسی حزب دمکرات کردستان شاخه اشنویه را که از اعضای مهم حزب بود، دستگیر کردند.(۱۲)

در جوانرود هم ۳ نفر از عوامل حزب دمکرات - که به مدت ۳ سال با حزب همکاری می کردند - تسلیم نیروهای سپاه شدند.(۱۳)۲ نفر دیگر از اعضای این حزب و گروه کومه له نیز در بانه، با مراجعه به سپاه پاسداران و تحویل اسلحه هایشان، تقاضای امان نامه کردند(۱۴)

همچنین حدود ۱۰۰ نفر از هواداران گروه کومه له در اعتراض به رأی دادگاه انقلاب مبنی بر تبعید

۱- سندشماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۲۹، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲، اطلاعیه ۱۱۵۷ ستاد مشترک ارتش.

۲- سند شماره ۱۷۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی ستاد مرکزی سپاه، طرح و برنامه عملیات - اطلاعات عملیات، شماره ۴۳، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۰۷۴۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۰/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۷۳۲۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) واحد طرح و برنامه عملیات به طرح و برنامه عملیات، ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۰/۸/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۱۱۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن مناطق ده گانه از مرکز فرماندهی به فرماندهی کل، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۸؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۴، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۳۵۰۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مقدم لشکر۶۴ پیاده، شماره ۵۸، تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای - اطلاعات و بررسی های سیاسی - تأمینی منطقه ۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۸- سند شماره ۷۳۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) واحد طرح و برنامه عملیات به فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹/۸/۱۳۶۱.

۹- مأخذ ۳، ص۳.

۱۰- سند شماره ۳۵۰۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) طرح و برنامه عملیات سپاه به قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۲) ارتش، ۹/۸/۱۳۶۱.

۱۱- سند شماره ۵۸۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیات از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۷، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۱۲- سند شماره ۳۵۰۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه۵، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱.

۱۳- مأخذ ۱۴.

۱۴- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۳.

تعـدادی از عناصـر و هواداران این گروه از سـنندج – که در ماه گذشـته صادر شده بود – اقدام به تظاهرات کردند و چند حلقه لاستیک را در نقاطی از خیابان انقلاب این شـهر آتش زدند و شعارهایی در حمایت از کومه له سر دادند. ضمناً تعدادی از آنان، تیر های بی هدفی به اطراف شلیـک کردنـد که بلافاصـله واحـدهای گشتی سـپاه و شـهربانی با حضور در محل، این افراد را متفرق و ۲ نفر از عوامـل اصـلی این حرکت را دسـتگیر کردنـد. قبـل از آغـاز این حرکت، اعلامیه ای بـا امضـای گروه کومه له در شـهر منتشـر گردیـد که در آن از اهـالی برای شـرکت در تظاهرات دعوت شده بود(۱)

۱

درگیری هـای پراکنـده میـان افراد گروه های تروریستی به ویژه سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) با نیروهای امنیتی ایران در شـهرهای مختلف همچنـان ادامه دارد. در این درگیری هـا، بقایـای افراد این گروه هـا – که به نظر می رسـد ارتبـاط سازمـانی و تشـکیلاتی خود را به دلیـل فرار مسئولانشان به خارج از کشور از دست داده اند – بسیار ناشیانه عمل کردند و به راحتی گرفتار نیروهای امنیتی شدند.

ساعت ۲۰:۳۰ امروز، سیدخضر صفوی برادر امام جمعه "ماسال" از توابع صومعه سرا، در منزل خود مورد سوءقصد چند نفر از اعضای سازمان قرار گرفت و به شهادت رسید.(۲) مهاجمان که در این حرکت، از اسلحه ژ۳ استفاده می کردند، بعد از انجام دادن ترور گریختند.(۳)

در رودسر نیز در آخرین ساعات امروز، روحانی مسئول دایره عقیدتی – سیاسـی شـهربانی در روسـتای "گیتی جان" با اسـلحه شکاری هدف سوءقصد قرار گرفت و مجروح شد(۴)

در سوءقصد دیگری به یک پاسدار در یکی از خیابان های شـهر گرگان، وی و یک نفر از عابران مجروح شدند و ضارب به وسـیله اتومبیل از محل حادثه گریخت.(۵)

نیروهـای سپاه یک خانه تیمی سازمان را در خیابان فلسـطین تهران، شـناسایی و محاصـره کردنـد که در درگیری ایجادشـده، ۲ نفر از اعضـای سازمان کشته شدند و نفر سوم نیز مجروح و دستگیر شد. در این عملیات یک نفر از نیروهای سپاه نیز مجروح گردید.(۶)

در دو عملیات جداگانه نیروهای گشتی کمیته انقلاب تهران نیز ۲ نفر از اعضای سازمان در یک خانه تیمی در خیابان بلوچستان و ۳ نفر دیگر در یک خانه تیمی در خیابان پیروزی، شـناسایی و دسـتگیر شدند. از دسـتگیرشدگان مقداری مدارک و اعلامیه های درون سازمانی به دسـت آمد.(۷)

چنـد تن از اعضـای سازمـان در تهران، بـا تهدیـد اسـلحه، یـک دسـتگاه خودرو را در تقـاطع خیابـان ولیعصـر با اتوبان مـدرس و یک دسـتگاه موتورسیکلت را در چهارراه مولوی، ربودند و متواری شدند(۸)

یک خودرو سواری نیروهای سازمان که قبلاً به طور مسـلحانه از شـهر رشت سـرقت شده بود، در اطراف این شـهر پیدا شد. در بازرسـی از این خودرو، ۵۰ عدد فشنگ به دست آمد.(۹)

امروز همچنین جسد شکنجه شده مسئول یکی از نواحی بسیج اصفهان که دیروز در خیابان مدرس این شهر ربوده شده بود، در یکی از خیابان های این شهر پیدا شد.(۱۰)

۱– سـند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: واحـد اطلاعـات و تحقیقـات کمیته مرکزی انقلاب اسـلامی، خبرنامه سیاسـی و

اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۸؛ و - سند شماره ۵۸۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (اطلاعات) به ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۲، بخش اول، ص۱۱؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، رویدادها و تحلیل، نشریه شماره ۴۷، ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۱۱.

۳- مأخذ۱۲، بخش اول، ص۲؛ و - سند شماره ۸۹۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- مأخذ ۱۲، بخش اول، ص۳.

۵- سند شماره ۰۷۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای سیاسی - تأمینی منطقه ۳، از ستاد منطقه ۳ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی)، شماره ۵۵۷، تاریخ ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶- مأخذ ۲۲، بخش اول، ص۳.

۷- مأخذ ۲۲، بخش اول، ص۸.

۸- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، شماره ۱۸، ۳/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۲۲، بخش اول، ص۱.

۹- مأخذ ۲۶.

۱۰- مأخذ ۲۳، بخش دوم.

۱

در روزنامه کیهان، امروز متن استفتایی به چاپ رسید که در آن، امام خمینی ملاک عمل شرعی حضور در جبهه ها را به تشخیص مسئولان ذی ربط موکول کرده است. متن سؤال و جواب به این شرح است:

[سؤال:] «برای کسانی که به تحصیل علوم اسلامی یا علوم جدید اشتغال دارند یا به انجام وظایف دیگر برای خدمت به جمهوری اسلامی مشغول اند، آیا رفتن به جبهه جنگ مقدم است یا آنکه به کار خود ادامه دهند؟ لطفاً وظیفه شرعی را بیان فرمایید.

[جواب:] درحال حاضر تمام افرادی که قدرت دارند به جبهه بروند، باید به مقامات مسئول مراجعه کنند و چنانچه تشخیص دادند که جبهه به آنها نیاز دارد، واجب است به جبهه بروند و بر هر کار دیگری مقدم است.»(۱)

۲

ایران به دلیل تحریم های نظامی و محدودیت هایی که کشورهای غربی برای خرید سلاح و مهمات ایجاد کرده اند، نیازهای تسلیحاتی و نظامی خود را از بازارهای آزاد تأمین می کند. دراین باره امروز هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود نوشت:

«عصر، ملاقاتی با مسئول بازرگانی بنیاد مستضعفان داشتم. آقای مهری به سیاست های تمرکزی و جلوگیری از رونق بخش خصوصی اعتراض داشت و کسی را همراه خود آورده بود که پیشنهاد فروش اسلحه پیشرفته - مثل موشک های هارپون و فونیکس و هواپیماهای اف۱۴، اف۴ و اف۱۶ - می داد که در ایران هم تحویل داده می شود. گفتم که از این ادعاها زیاد بوده و عمل نشده است. اگر راست می گوید، هارپون را سریعاً تحویل ایران دهد که قرار شد اقدام کنند.»(۲)

۳

احمد عزیزی قائم مقام وزارت خارجه ایران، در دیدار با ویل بولدیروف سفیر شوروی در تهران، درباره موضع شوروی دربرابر جنگ تحمیلی مبنی بر اینکه ادامه جنگ، به نفع امپریالیزم و به زیان دو ملت ایران و عراق است، گفت:

«این جنگی است که به دست صدام و با حمایت یاران و مزدوران امریکا و استکبار جهانی به ملت ما تحمیل شده است و بی شک، تلاش برای خاتمه جنگ، بدون افشای متجاوز، مجازات او و بدون قضاوت مسئولانه درباره ستمی که در جریان جنگ تحمیلی بر میهن اسلامی ما رفته است، به امریکا و مزدوران امریکا در گوشه وکنار جهان فرصت خواهد داد که این چنین، همه انقلاب های اصیل را مورد تهاجم و تجاوز قرار داده و با واردکردن صدمات اساسی به منابع انسانی، مادی، اقتصادی و نظامی مستضعفان، به سلامت از مهلکه خارج شوند.»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، (پس از بحران) ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول: ۱۳۸۰، ص۲۹۲.

۳- مأخذ ۳، ص۱۵.

۱

معاون بازرگانی وزارت امور خارجه ژاپن، در ادامه دیـدارهای خود با مقامات ایرانی، امروز با بهزاد نبوی وزیر صـنایع سـنگین ایران، دیـدار و گفت وگو کرد. در این دیدار آقای نبوی با تشریح مناسبات ایران و ژاپن گفت: «یکی از دلایلی که ما علاقه مندیم با کشور و ملت شما روابط گسترده ای داشته باشـیم این است که احساس می کنیم کشور شـما هم مثل ما، از سـلطه ابرقدرت ها رنج برده و بمباران شـهرهای شما توسط امریکا، یکی از اعمال ددمنشانه ابرقدرت هاست و ما در این موارد، با شما نقاط اشتراک زیادی داریم.»

وی افزود: «مـا در آسـتانه پایـان چهارمین سال پیروزی انقلاب اسـلامی خود هستیم و برخلاف تصور ابرقـدرت ها، روز به روز به سـمت ثبات کامـل سیاسـی و اقتصادی گام برمی داریم. ما درعین حال که هنوز جنگ تحمیلی صـدام پایان نیافته، خوشـبختانه قادر بوده ایم به برنامه ریزی درازمـدت دست بزنیم و حرکت توسـعه اقتصـادی جمهوری اسـلامی ایران را آغـاز کنیم و به طور خلاصه، درحال حاضـر، جمهوری اسـلامی ایران یک کشور مسـتقل، با عزم و اراده توسعه و پیشـرفت است و برای این توسـعه و پیشـرفت، ژاپن را به عنوان یک کشور صـنعتی و پیشرفته انتخاب کرده و علاقه مند به گسترش روابط فی مابین است و این دولت ژاپن است که بایستی از این فرصت استفاده کند.»

وی در پایان اعلام کرد: «باتوجه به اینکه دولت جمهوری اسـلامی ایران به انتقال تکنولوژی عنایت خاصـی دارد، اما دلیلی برای توسعه صنعت مونتـاژ خـود نمی بینـد و علاـقه منـدیم تـا به صـنایع اصـولی بـپردازیم. امیـدواریم دراین زمینه هم ازسوی دولت ژاپن برخورد فعـالی را شـاهد باشیم.»(۱)

۲

سراج الدین کازرونی معاون وزیر کشور و مسـئول ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگی، اقدامات انجام شده در گیلان غرب، سرپل ذهاب و باختران را تشـریح کرد. چگونگی شـکل گیری سـتاد بازسازی و ساماندهی کارکنان آن؛ تشـکیل این ستاد با بهره گیری از نیروهای متخصص اسـتان؛ شـرکت دادن مردم آسـیب دیده در بازسازی ها؛ معرفی استان های مشخص شده برای بازسازی، ارائه آمار کمک های اختصاص یافته برای بازسازی شـهرهای آسـیب دیده و اشاره به برخی اقدامات انجام شده در این شـهرها، ازجمله مطالبی بود که سراج الدین کازرونی به آنها اشاره کرد.

وی گفت: «ازجمله اولین و مهم ترین تصـمیماتی که در شورای عـالی بازسازی و نوسازی اتخاذ شـد، این بود که برنامه ریزی، حین کار انجام شود. این روشی است که متخصصین جهان سوم تدوین کرده اند و در عمل، تاکنون خیلی ثمربخش بوده است. روش کار به این صورت

۱- مأخذ ۳.

است که کلیات را ابتدا تهیه می کنند و جزئیات را در عمل، باتوجه به پیشرفت کار و شرایط موجود، مشخص می کنند و دائماً در عمل، چگونگی برنامه ریزی و کارها را با هم چک و کنترل می کنند و آن بخش از برنامه که در عمل، کاربردی ندارد، دوباره اصلاح می شود. به نظر ما، این روش برای بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده باتوجه به میزان تخریب و امکانات اجرایی که هیچ کدام در اول کار برای ما مشخص نبود، مناسب ترین روش بود.»(۱)(۲)

۱

وصیت نامه امام، به آیت الله منتظری، آیت الله خامنه ای و هاشمی رفسنجانی تحویل داده شد. آقای هاشمی در کتاب خاطرات خود دراین باره نوشته است:

«احمدآقا (سیداحمد خمینی) اطلاع داد که امام وصیت نامه ای در پاکت دربسته برای من فرستاده اند؛ پشت پاکت نوشته اند: "بعد از مرگ معظم له باز شود." هم خیلی متأثر شدم و هم از اعتماد امام، ممنون. آقای [آیت الله] خامنه ای گفتند که برای ایشان هم، چنین پاکتی داده اند. احمدآقا گفت که برای آقای [حسینعلی] منتظری هم نوشته اند. لابد مطلب مهمی در آن است. خداوند عمر امام را طولانی فرماید.»(۳)

۲

امام خمینی امروز در پاسخ به استفتای نوربخش رئیس کل بانک مرکزی، مالکیت ارز حاصل از فروش نفت را برای دولت اعلام کردند. متن این سؤال و جواب به این شرح است:

«محضر مقدس رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی حضرت آیت الله العظمی امام خمینی - مدظله العالی - به دنبال فرمان جناب عالی درمورد لغو قوانین خلاف اسلام [و اقداماتی] که در بانک مرکزی بدین منظور و جایگزین نمودن قوانین جدیدی که مخالف شرع مقدس اسلام نباشد، به عمل آمد، چون شبهه ای درمورد مالکیت دولت بر ارز حاصل از فروش نفت ایجاد گشته است، لذا از محضر آن مرجع عالی قدر تقاضا دارد که پاسخ سؤال زیر را بفرمایند.

آیا ارزی که ازطریق فروش نفت توسط دولت و با هزینه و سرمایه گذاری دولت، استخراج گشته و توسط دولت نیز به فروش می رسد، متعلق به دولت و در مالکیت او هست یا نه؟

محسن نوربخش.

بسمه تعالی

متعلق به دولت و در مالکیت دولت اسلامی است که باید صرف در اداره کشور و مصالح ملت شود.

روح الله الموسوی الخمینی»(۴)

۱- ادامه صحبت های مسئول ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگی در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۲.

۳- مأخذ ۳۳، صص ۲۹۳ - ۲۹۲.

۴- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۷، تهران: چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، ص۷۱.

۱

مولانا محمد حافظی رهبر مذهبی مسلمانان بنگلادش، در مصاحبه ای با خبرنگاران گفت: «رهبران ایران مایل به خاتمه جنگ هستند.»

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از داکا پایتخت بنگلادش، وی با اشاره به دیدار خود از جمهوری اسلامی ایران اظهار کرد: «رهبران ایران ازجمله امام خمینی و آقای [آیت الله] خامنه ای ریاست جمهوری، مشتاق هستند جنگ خاتمه یابد.» براساس همین گزارش، مولانا عزیزالحق یکی از همراهان مولانا حافظی نیز گفت: «ما شاهد یک جو کاملاً اسلامی در سراسر ایران بودیم و از نحوه برخورد مهمانداران شرکت هواپیمایی ایران گرفته تا [نیروها در] جبهه های جنگ، [می توان دریافت] همه جا ایرانیان از قرآن پیروی می کنند.»

وی افزود: «جمهوری اسلامی ایران این جنگ را [جنگ] با اعراب و یا شیعه با سنی نمی پندارد؛ زیرا معتقد است براساس پیروی از مبانی قرآن مجید، دودستگی و اختلاف میان مسلمانان، به نام عرب یا غیرعرب و شیعه یا سنی، صدمه بزرگی به اتحاد و برابری مسلمانان وارد می آورد و ایران مایل است با دیگر کشورهای مسلمان جهان، براساس اصول سیاست قرآن و سنت که امروز یا فردا کشورهای اسلامی باید به آن دست یابند، روابط دوستانه ای داشته باشد.»(۱)

۲

درپی یک دوره تیرگی روابط ایران و فرانسه، امروز براساس حکمی که در روزنامه رسمی فرانسه انتشار یافت، "ژوزف پائولی" به سمت سفیر فرانسه در تهران منصوب شد. این پست از هنگام عزیمت "گی ژورژی" در ۱۲ اوت ۱۹۸۱ (۲۱ مرداد ۱۳۶۰) خالی بود(۲)

روزنامه لوموند (چاپ پاریس) نیز امروز در خبری با عنوان "فرانسه روابط خود را با ایران عادی می کند"، اعلام کرد: گی ژورژی در ۱۲ اوت ۱۹۸۱، بعد از تظاهرات ضد فرانسوی در تهران درخصوص ماجرای کشتی توپ دار جنگی که فرانسه به ایران فروخته بود و مخالفان ایرانی آن را در دریا ربوده بودند، به فرانسه فراخوانده شده بود. دولت تهران نیز به نوبه خود، از گی ژورژی که هم اکنون سفیر فرانسه در الجزایر می باشد، خواسته بود تا ایران را ترک کند.(۳)

۳

خبرگزاری رویتر ضمن ارائه اطلاعاتی درباره اختلافات مالی ایران و امریکا و چگونگی ادامه همکاری دو کشور برای حل وفصل این اختلافات، آخرین وضعیت موجود دراین باره را با استناد به گفته های مسئول هیئت ایرانی در لندن بررسی کرده است. رویتر گزارش داد: هیئت ایرانی که در شهر لندن مشغول مذاکره با مقامات بانک های امریکایی درباره یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار پول ایران است، درخواست کرده است تا با مقامات بانک مرکزی یا خزانه داری امریکا مستقیماً وارد

۱- مأخذ ۲، ص۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۲.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۶، تاریخ ۱۰/۸/۱۳۶۱، صص ۶ و ۷، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۸/۱۳۶۱.

مذاکره شود. امریکا این مبلغ را پس از ماجرای گروگان گیری، در بانک های خود مسدود کرد.

علی معنوی راد رئیس این هیئت، امروز به رویتر گفت: قرار بود یکی از مقامات وزارت امور خارجه امریکا، دوشنبه وارد لندن شود که این امر اکنون غیر محتمل به نظر می رسد. باتوجه به اینکه پس از تصرف سفارتخانه امریکا در تهران و ماجرای گروگان گیری سال ۸۱ - ۱۹۸۰، روابط دیپلماتیک میان دو کشور به شدت تیره شده بود، ملاقات با مقامات امریکایی، بیان کننده یک تماس سیاسی میان دو کشور است. معنوی راد گفت که گفت وگو با بانک های امریکا تقریباً تمام شده است، اما مهم ترین مانع، دولت امریکاست که اجازه نمی دهد ۳۰۰ میلیون دلار مازاد پول ایران که در بانک انگلیس (طرف ثالث) به امانت گذاشته شده است، به ایران انتقال یابد. به دنبال حل وفصل بحران گروگان گیری در ژانویه ۱۹۸۱ و آزادکردن حساب های ایران در امریکا، دو شماره حساب در بانک های انگلیس گشایش یافت که یکی از آنها برای دعاوی وام های سندیکایی با ۳۰۰ میلیون دلار پول در نظر گرفته شد. منابع بانکی می گویند که دولت امریکا، همچنان قصد دارد این اندوخته را برای حل وفصل دعاوی غیر بانکی علیه ایران مسدود نگه دارد. حساب دوم نیز برای دعاوی بانکی مستقیم که متعاقب حل وفصل حدود یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار مورد ادعا گشایش یافته است، مازادی به مبلغ ۲۰۰ میلیون دلار خواهد داشت که این مازاد به ایران انتقال خواهد یافت. بهره بانکی قابل پرداخت به ایران که به اندوخته های مسدودشده ایران تعلق گرفته، هنوز موضوع بحث و مذاکره میان طرفین است.

حساب امانت انتقالی مشروط سومی نیز در بانک مرکزی هلند گشایش یافته که براساس قرارداد گروگان گیری، باید حداقل ۵۰۰ میلیون دلار برای حل وفصل دعاوی امریکا که در لاهه مورد مذاکره است، در این حساب موجود باشد. علاوه بر درخواست های بانکی و شرکتی، عملاً حدود ۲۰۰۰ دعاوی کوچک کمتر از ۲۵۰ هزار دلار نیز وجود دارد که هریک از آنها نیز به موقع باید رسیدگی شود.(۱)

۱

پس از اینکه ایران اعلام کرد چنانچه امریکا درپی اخراج رژیم صهیونیستی از آژانس بین المللی انرژی اتمی، کمک های خود را به آژانس قطع کند، حاضر به پرداخت سهم امریکاست، خبرگزاری فرانسه مدعی شد، ایران سهم خود را به آژانس در دو سال اخیر پرداخت نکرده است که این امر پاسخ سازمان انرژی اتمی ایران را به دنبال داشت.

روزنامه کیهان با اعلام این مطلب در شماره امروز خود، نوشت: خبرگزاری فرانسه از وین، به نقل از منابع سازمان بین المللی انرژی اتمی، ادعا کرد که ایران هنوز به طور رسمی پیشنهاد خود را مبنی بر پرداخت سهمیه امریکا در بودجه این سازمان به سازمان بین المللی انرژی اتمی تسلیم نکرده است. خبرگزاری رسمی فرانسه همچنین می افزاید: تاکنون فقط قسمتی از سهم

۱- همان، صص ۵ و ۶، لبنان - خبرگزاری رویتر، ۹/۸/۱۳۶۱.

المشارکه ایران در این سازمان که مربوط به سال ۱۹۸۰ می شود، پرداخت شده و ایران حق عضویت سال های ۱۹۸۱ و ۱۹۸۲ را هنوز پرداخت نکرده است. درباره این موضوع، سازمان انرژی اتمی ایران با انتشار اطلاعیه ای، به ادعاهای خبرگزاری فرانسه دراین باره پاسخ داد. در بخشی از این اطلاعیه با اشاره به سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی و با استناد به نامه گروهی از نمایندگان مجلس درباره کمک مالی ایران به آژانس مزبور - درصورت خروج قطعی امریکا از این آژانس - آمده است: اعلام آمادگی ایران مشروط بدین بود که امریکا به طور کتبی، خروج و خودداری از پرداخت حق عضویت خود را رسماً به مراجع ذی صلاح اعلام کند. هم اکنون نیز دولت جمهوری اسلامی ایران یک بار دیگر با تأکید بر پیشنهاد برحق خود اعلام می کند: همان گونه که در سخنان رئیس مجلس و نیز نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصریح شده است، ایران حاضر است با کمک دیگر کشورهای ضد امپریالیست و غیرمتعهد، در این راه صمیمانه همکاری کند تا راه هر نوع سوءاستفاده امریکای جهان خوار و هم پیمانانش از پیشنهاد ایران مسدود شود. در اجرای همین نیت، ریاست جمهوری و وزیر امور خارجه کشورمان، با ارسال نامه های جداگانه به رئیس جنبش عدم تعهد، درخواست کردند که برای جبران قطع احتمالی کمک های مالی امریکا و رهایی سازمان های بین المللی از قیمومت امپریالیسم، صندوق ویژه ای ایجاد شود و کشورهای عضو این جنبش، برحسب توانایی خود، مبالغی در اختیار صندوق قرار دهند و دولت جمهوری اسلامی ایران نیز به محض قطع کمک های امریکا به بودجه سازمان ملل، قسمتی از هزینه های آن سازمان را ازطریق صندوق مذکور در اختیار آن سازمان قرار خواهد داد. برای اطلاع بیشتر متذکر می شود که به واسطه نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران در آژانس، به مقامات آژانس بین المللی انرژی اتمی اعلام شده است که ایران، آمادگی دارد هرلحظه که امریکا کمک های خود را قطع کرد، برای جبران آن، معادل یک میلیون دلار در وجه آژانس پرداخت کند. درمورد پرداخت نکردن مابقی حق عضویت ایران نیز لازم به توضیح است که پس از پیروزی انقلاب، باتوجه به اینکه یکی از ضوابط تعیین حق عضویت کشورها، میزان درآمد سرانه هر کشور عضو می باشد و با درنظرگرفتن این مطلب که در سال های قبل، حکومت به منظور فریب اذهان، درباره محاسبه درآمد سرانه غلو می کرده و رقم حقیقی درآمد سرانه را به سازمان ملل اعلام نمی کرده است، دولت جمهوری اسلامی از مراجع مسئول درخواست کرده است که این موضوع را بررسی کرده، رقم حقیقی حق عضویت را براساس آمار و ارقام واقعی مشخص کنند تا درباره پرداخت آن اقدام شود.

روزنامه کیهان در ادامه نوشته است: محمد کیارشی کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در وین، در مصاحبه ای مطبوعاتی دراین باره گفت: خبرگزاری های وابسته، برای بی اعتبارکردن تصمیم ایران، این موضوع را مطرح کردند که ایران در سال های گذشته و به ویژه از سال ۱۹۸۰

به بعد، حق عضویت خود را به این سازمان نپرداخته است و چون احتمال داشت این موضوع از بیلان پرداختی و بدهی کشورها به سازمان که همه ساله منتشر می شود، نشئت گرفته باشد، نماینده سازمان انرژی اتمی ایران در وین، ضمن تسلیم یادداشت اعتراضی به دبیرکل سازمان انرژی اتمی، خواستار تکذیب موضوع بدهی ایران شد؛ زیرا ایران در سال ۱۹۸۲، مبلغ ۲۴۵ هزار دلار به این سازمان پرداخت کرده است. وی افزود: دبیرکل آژانس انرژی اتمی در پاسخ، ضمن تکذیب موضوع بدهی ایران، اعلام کرد، اصولاً هیچ گاه موضوعی تحت عنوان پرداخت نشدن حق عضویت ایران به این سازمان یا بدهی آن کشور مطرح نشده است.

کیارشی در قسمت دیگری از این مصاحبه گفت: درصورتی که امریکا درپی اخراج رژیم صهیونیستی، حاضر به پرداخت تعهدات خود دربرابر سازمان انرژی اتمی نشود و بدین طریق بخواهد سازمان را باوجود خواست اکثریت آن، تحت فشار قرار دهد، تا زمانی که سازمان بین المللی انرژی اتمی این مبلغ را جایگزین کند، دولت جمهوری اسلامی ایران به شرط تقاضای سازمان، حاضر است بلافاصله یک میلیون دلار پیش پرداخت بپردازد.(۱)

۱

امیر طاهری سردبیر روزنامه کیهان قبل از انقلاب، با درج مقاله ای در روزنامه ساندی تایمز چاپ لندن، از انتشار خبر پناهنده شدن "کوزیکچین" دیپلمات سفارت شوروی در تهران، بهره برداری و ادعا کرده است که حزب توده توانسته است در ارکان بالای دولتی ایران نفوذ کند. وی در قسمتی از این مقاله که در آن کوشیده است جنجال های علیه ایران را دامن بزند، نوشته است:

مقامات ایرانی، مبارزه سراسری را علیه سندیکاهای کارگری و گروه های سیاسی که متهم به داشتن روابط محرمانه با مسکو می باشند، آغاز کرده اند؛ ازجمله ۱۱ نفر از اعضای سندیکای کارگران در صنایع مونتاژ اتومبیل در نزدیکی تهران اعدام و بیش از ۴۰۰۰ نفر از فعالان کمونیست نیز در چند هفته گذشته دستگیر شده اند. در ادامه این مقاله آمده است: توده ای ها ادعا می کنند که این تصفیه براساس فهرستی انجام گرفته که ازطرف سازمان های جاسوسی غرب و براساس اطلاعات کوزیکچین به آنها داده شده است و دامنه اتهام کمونیست بودن به واحدهایی از نیروهای نظامی نیز کشانده شده است و حداقل ۱۰۰ افسر جزء و درجه دار نیز دراین باره دستگیر شده اند.

امیر طاهری در پایان آورده است: به نظر می رسد حزب توده، هدف اصلی تصفیه ها باشد. نورالدین کیانوری که در ماه ژوئن گذشته مخفی شده بود، اکنون در آلمان به سر می برد و احسان طبری نیز در رشت دستگیر شده است. سایر گروه های کمونیستی ازجمله "فدائیان خلق" و "اتحاد دمکراتیک" نیز در این تصفیه آسیب دیده اند(۲)

گفتنی است که نشریات چاپ انگلستان نیز با استفاده از فرصت، به فضای موجود دامن زده اند، ازجمله نشریه فارین ریپورت مدعی شده است که سرویس اطلاعاتی انگلیس، بخش هایی

۱- مأخذ ۳۲، ص۱۰.

۲- سند شماره ۲۱۳۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت امور خارجه، خبرها و نظرها (اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، بولتن شماره ۳۲۶، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۸، به نقل از ساندی تایمز چاپ لندن.

از اطلاعـات این دیپلمـات را که مربوط به فعالیت کمونیست ها در ایران بوده، در اختیار مقامات ایران قرار داده است. در بخشـی از مطلب این نشـریه آمـده است: سـرویس اطلاعـاتی انگلیس، به دنبال پناهنـدگی ولادیمیر کوزیکچین به این کشور، اطلاعات مفصـلی درباره فعالیت های مخفی روس ها در ایران کسب کرده است. ملی گرایان اسلامی ایران خواسته اند حکومت را از عوامل نفوذی کمونیستی که بسیاری از آنها با حزب توده در ارتباط اند، پاک سازی کنند(۱)

۱

روزنامه امریکایی نیویورک تایمز، در نگاهی کلی به اقتصاد عراق، به نقش حیاتی سوریه در محـدودکردن درآمـدهای ارزی این کشور اشاره کرده و نوشـته است: گفته می شود اقتصاد عراق باوجود تخمین های دیپلمات های غربی در بغداد مبنی بر اینکه عراق ماهیانه یک میلیارد دلار مخـارج جنگی دارد، وضع بهـتری دارد. انتظـار می رود چنـانچه سوریه که ازلحـاظ تئوری، بهـترین دوست ایران در جهـان عرب است، اجـازه بازشـدن مجـدد خط نفتی عراق را از داخل خاک کشورش به دریای مدیترانه صادر کند، اوضاع اقتصادی عراق تا حدود زیادی بهبود یابد. به گفته یک متخصـص نفتی انگلیس، این اتفاق (بازشـدن خط نفتی عراق در سوریه)، صادرات نفتی عراق را که اکنون ۶۰۰ هزار بشکه در روز گزارش شده است، به حدود ۲ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد داد. پیش از جنگ، در سپتامبر ۱۹۸۰، صادرات نفتی عراق به طور متوسط ۴/۳ میلیون بشکه در روز بوده است.(۲)

۲

پس از یک دوره تقریباً دو هفته ای که مباحث مربوط به مـذاکرات صـلح، محور اخبار مربوط به جنگ ایران و عراق بود و نیز درپی شکسـت این مـذاکرات و حمله موشـکی عراق به دزفول و ایلام، روزنامه نیویورک تایمز در شـماره امروز خود به قلم یکی از مفسـران مسائل نظامی در مطبوعات امریکا، مطلبی را با عنوان "عراق در جنگ با ایران، راهبرد جدیدی درپیش می گیرد"، به چاپ رساند.

در قسـمتی از این نوشـته آمـده است: به گفته منـابع اطلاعاتی غرب، در روز چهارشـنبه گذشـته، عراق شـهر دزفول را واقع در ۶۰ مایلی داخل خاک ایران، با موشک های زمین به زمین خود مورد حمله قرار داد. اسـتفاده از این موشک ها می توانـد نشانه ای از آغاز راهبرد جدیـدی در جنگ بین دو کشور باشد.

آگاهان معتقدنـد، ممکن است عراقی ها با فروریختن این موشک ها روی دزفول، بخواهنـد سلسـله اقـدام های جدیـدی را آغاز کننـد تا نشان دهنـد توانـایی آن را دارنـد که شـهرهای غرب ایران را بـا موشـک یا بمب افکن هایشان هـدف قرار دهنـد و نیز درطول خط مرزی دو کشور، حملات تهاجمی ایران را خنثی و ایرانیان را وادار به عقب نشینی کنند.

به گفته تحلیل گران نظامی، این سیستم های موشکی، متحرک است و هواپیماهای ایرانی به

ص: ۱۷۷

۱- مأخذ ۴۱، صص ۹ و ۱۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۷، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۹، نیویورک تایمز، ۹/۸/۱۳۶۱.

دشواری خواهند توانست محل آنها را شناسایی کنند و مورد حمله قرار دهند.

این نشریه در ادامه گزارش خود، ضمن بزرگ نمایی توانمندی نظامی عراق، به موضوع توسعه رابطه شوروی با ایران پرداخته و درحالی که عموم محافل غربی از برخورد ایران با عوامل نفوذی روس ها در ایران خبر می دهند، مدعی شده است که حضور مأموران و مستشاران نظامی روس در ایران، درحال افزایش است. این روزنامه می نویسد:

منابع اطلاعاتی انگلستان دراین باره می گویند: از زمان انقلاب اسلامی تاکنون، ۱۵۰۰ تن از مستشاران و مشاوران روسی به ایران رفته اند و گروهی از آنان، درزمینه امور نظامی، جمهوری اسلامی را یاری می دهند. به گفته یک کارشناس امریکایی، مقام های ایران در جبران این همکاری ها، به روس ها اجازه داده اند سیستم ردیابی و رادار هواپیماهای جنگنده امریکایی اف۱۴ ارتش ایران را که در زمان سلطنت شاه به ایران فروخته شده بود، مطالعه و بررسی کنند. این کارشناسان امریکایی می گویند روس ها از این موقعیت استفاده کرده، با کپی کردن و تقلید سیستم رادار هواپیماهای جنگنده اف۱۴، مشابه آن را روی جنگنده های میگ ۲۵م و میگ ۲۱م خود نصب خواهند کرد.(۱)

این درحالی است که رادیو مسکو نیز متقابلاً ـ در تفسیری درباره سیاست امریکا در منطقه خلیج فارس، به سیاست های نظامی امریکا حمله کرده و با اشاره به تصمیم امریکا برای تحت کنترل درآوردن مکان هایی که دارای منابع غنی مواد خام در جهان هستند، خلیج فارس را یکی از این مناطق نامیده است.

در بخشی از تفسیر این رادیو آمده است: دامنه وسیع تدارکات نظامی ایالات متحده امریکا در نزدیکی منطقه خلیج فارس به چشم می خورد. بیش از ۲ سال است که ناوگروه های عظیم و واحدهای بزرگ نیروی هوایی ایالات متحده امریکا، در این منطقه (خلیج فارس) متمرکز شده اند. افزایش قدرت نظامی امریکا در این منطقه بلافاصله پس از براندازی حکومت سلطنتی سرسپرده امریکا با تلاش مردم ایران آغاز شد و این جریان باوجود اعتراض های نیروهای اجتماعی و دولت های بسیاری از کشورهای آسیا و افریقا ادامه دارد.(۲)

۱

روزنامه کیهان امروز متن سخنرانی ابوایاد عضو کمیته مرکزی جنبش فتح را که در آن به سیاست های کشورهای عربی دربرابر تجاوز رژیم صهیونیستی به لبنان به شدت انتقاد کرده است، منتشر کرد. وی در سفر یک ماه پیش خود به امارات، رفتار کشورهای عربی در حمایت از ملت فلسطین و لبنان را فریب کارانه خواند و ضمن یادآوری مقاومت ملت فلسطین، به اطلاعاتی اشاره کرد که قبلاً آن را در اختیار کشورهای عربی قرار داده، ولی با بی توجهی آنان مواجه شده بود. این اطلاعات حاکی از آماده شدن رژیم صهیونیستی برای حمله به لبنان بود. ابوایاد همچنین به قول های عمل نشده معمر قذافی رهبر لیبی، برای کمک تسلیحاتی درصورت حمله آن رژیم به لبنان اشاره کرد. بخش هایی از این سخنرانی به شرح زیر است:

۱- مأخذ ۴۱، صص ۱۶ - ۱۸، رادیو صدای امریکا، ۹/۸/۱۳۶۱.

۲- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۰/۸/۱۳۶۱، صص ۱۲ و ۱۳، رادیو مسکو، ۹/۸/۱۳۶۱.

مـا از زمره کسـانی نیستیم که به دروغ، اشـک می ریزنـد، بعضـی از رژیم هـای عرب برای مـا می گریسـتند، امـا خواهـان مرگ ما بودنـد. می خواسـتند در تشـییع جنازه این انقلاب شـرکت کنند، اما با پایداری قهرمانان فلسـطینی و لبنانی و توده های عرب در لبنان، جنازه خود این رژیم های عرب تشـییع شد نه ما. این قهرمانی ها، همه کسانی را که کوشیده و می کوشند امت عربی را فریب دهند، در همه جا عریان و رسوا کرد. تلاش کردنـد پیروزی این امت را از او برباینـد و این ملت را از لحظات سـعادتی که در روزهای پایـداری داشت، محروم کننـد. از ملت ما می خواهند که با گریه و نوحه سرایی زندگی کند، انگار چنین مقدر است که این ملت همیشه بگرید و ناله کند و پیروزی هایش را فراموش کند. مـا در همه این تهاجمـات بزرگ تریم. این درست است که آنچه رخ داد، هولنـاک بود، اما تا ما زنـده هستیم و این شـرف برای انقلاب کافی است، می دانیم چگونه انتقام تک تک کودکان خردسال و شـیرخواره را بگیریم؛ انتقامی که بایـد در چارچوب نظم و سازمانـدهی شده باشد، به گونه ای که در این دنیا کسی نداند چگونه و با چه شیوه ای انتقام خواهیم گرفت.

همه می دانسـتند توطئه ای علیه لبنان و ملت لبنان سازماندهی شده است و همان طورکه گفتم، متأسـفانه بخشـی از مشروعیت لبنان از همه چیز این تهـاجم آگـاهی داشت. اطلاعـات را در اختیارشان گـذاشتیم. نه اینکه باورشان نمی شـد، بلکه نمی خواسـتند باور کننـد، زیرا اگر باور می کردند، دراین صورت ملزم به انجام تعهداتی می شدند که به این انقلاب داشـتند، ولی آنها نمی خواستند به تعهدات خود عمل کنند. به ما می گفتنـد مزخرف می گوییـد، ممکن نیست (اسـرائیلی ها) تا بیروت پیش بیاینـد. حال اگر این ادعاها را می پذیرفتیم و اطلاعات خودمان را باور نمی کردیم، دشـمن همان هفته اول وارد بیروت شده بود و حجم کشـتارها نه تنها در بیروت، بلکه در همه اردوگاه ها، چند برابر هولناک تر و فجیع تر از آنچه رخ داد، می شـد، امـا فقط یک حاکم عرب حرف ما را باور کرد و گفت: سـلاح های لازم را در اختیارتان خواهم گـذاشت. این حـاکم، معمر قـذافی بود که به ما گفت برای شـما اژدرهایی خواهم فرسـتاد که برد آن ۷۰ کیلومتر است؛ موشـک های "فروغ" را خواهم فرسـتاد که هرکـدام از آنهـا ۷۰ کیلومـتر برد دارد؛ موشـک هـای ۵/۱۶ میلی مـتری "لونـا" که ۶۰ کیلومتر برد دارنـد، برایتـان خواهم فرسـتاد. اژدرهایی خواهم فرسـتاد که هرکدام دارای یک تن مواد منفجره است؛ بهترین نوع آر.پی.جی ها را خواهم فرستاد که هرکدام از آنها به جای یکی، دارای چهـار دهـانه است که با حرارت هـدایت می شونـد و تا ۳ الی ۴ کیلومتر برد دارنـد؛ ضد هوایی هایی خواهم فرسـتاد که به شـیوه موشک انـدازها عمل می کنند و ۱۲ کیلومتر برد دارنـد؛ یعنی هیـچ هواپیمایی قادر به پرواز در آسـمان بیروت نخواهـد بود... او وعده کرد که همه این سـلاح ها در ماه مارس به دست ما خواهد رسـید، ولی حتی یک قطعه از این سلاح ها به دست ما نرسید، درحالی که قرار بود آنها را در مـاه مارس، یعنی بیشتر از ۳ ماه قبل از تجاوز دریافت کنیم. مصـیبت اینجاست که هرگاه پای صـحبت هر حـاکم عرب می نشـینی، به تو می گوید:

"خدا لعنت کند ایالات متحده امریکا" را. پس چه کسی با امریکاست؟ نکند ما؟! حال که حکام عرب به امریکا فحش می دهند، پس چه کسی با امریکاست؟! این تهاجم با برنامه ریزی و آگاهی وزارت جنگ امریکا و خود ریگان و هیگ وزیر جنگ امریکا، انجام شد. برای شما فقط یک جمله از کیسینجر نقل می کنم که درباره روابط امریکا با رژیم صهیونیستی می گوید: این روابط، راهبردی است. هیچ کشور عربی و خاورمیانه ای وجود ندارد که با آن، روابط اساسی راهبردی داشته باشیم، مگر رژیم صهیونیستی که هم پیمان ثابت ماست(۱)

ضمیمه گزارش۱۱۵: تذکرات فرماندهی لشکر۳ صاحب الزمان(عج) به یگان های عمل کننده برای بهتر انجام شدن عملیات

لشکر۳ صاحب الزمان(عج) برای اجرای بهتر عملیات، این موارد را به یگان های تحت امر خود ابلاغ کرد:

۱. برادران برنامه را طوری تنظیم کنند که نیروهای هر محور عملیاتی، رأس ساعت مذکور در خط اول دشمن باشند.

۲. رمز عملیات، بین همه تیپ ها و نیروها توزیع شود.

۳. مسئول هر محور باید علاوه بر ارتباط با بی سیم، بر نیروهای خود نظارت عملیاتی داشته باشد.

۴. قرارگاه ها نباید به یکدیگر متکی باشند و باید تأمین و پوشش جناحین خود را به دست نیروهای همان قرارگاه انجام دهند.

۵. هر گردان، یک دسته رزمی از شجاع ترین نیروهای خود را در جلو داشته باشد.

۶. از قبل، تعدادی آر.پی.جی زن و تیربارچی برای خفه کردن تیربارهای دشمن، مشخص و توجیه شوند.

۷. نیروی ضد کمین هر معبر، قبل از مستقرشدن کمین های دشمن، در محل های خود مستقر شوند و مأموریت آنها شناسایی محل و معبر کمین دشمن و ازبین بردن آن بنابه دستور فرمانده گردان عمل کننده در محور است.

۸. آمبولانس ها پشت سر نیروهای پیاده حرکت کنند.

۹. نیروهای اطلاعاتی به اندازه کافی داشته باشید و ارتباط بین نیروی عمل کننده با احتیاط را به وسیله پیک برقرار کنید.

۱۰. سکوت رادیویی کامل تا قبل از ساعت حمله برقرار باشد.

۱۱. به نیروها متذکر شوید که به هیچ وجه در معابر مین توقف نکنند و دراز نکشند و منور دشمن سرعت عمل آنها را کُند نکند.

۱۲. بعد از عبور نیروهای پیاده، تابلوی راهنمای هر تیپ را در معبرها نصب کنید.

۱۳. از عملیات ایذایی و فریب، بنابه دستور و تشخیص فرمانده تیپ استفاده کنید.

۱۴. نیروهای احتیاط، در شب عملیات به صورت کامل استراحت کنند.

۱۵. کشیدن طناب در معابر و انتقال دستگاه های سنگین یک شب قبل از عملیات انجام شود.

۱۶. نیروها را درباره موضوع غنائم توجیه کنید که با جمع آوری آنها سرگرم نشوند.

۱۷. فرماندهان تیپ ها و گردان ها، به تداوم عملیات توجه کنند و خود را آماده نگه دارند.

۱۸. دستورهای مخابراتی شامل استفاده از رمز، تغییر بسامد و اسامی در تداوم عملیات رعایت شود.

۱۹. پیک ها اسناد و مدارک اسرا و نقشه های عملیاتی را جمع آوری کنند و آنها را سریع به قرارگاه مرکز انتقال دهند.

۲۰. در صبح روز عملیات، آتش ضد آتشبار دشمن اجرا شود و دید بان ها در بلندترین ارتفاعات منطقه مستقر شوند(۲)

ضمیمه گزارش۱۲۴: سخنان معاون وزیر کشور و مسئول ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگی درباره اقدامات انجام شده این ستاد

کازرونی با اشاره به سفر و بازدید اخیر خود درباره اقدامات انجام شده در باختران، سرپل ذهاب و گیلان غرب گفت: ستادی در خود باختران مستقر است که نیروهای مرتبط با امر بازسازی و نوسازی را هماهنگ می کند. این نیروها از استان های معین (کمک کننده) و عمدتاً از بنیاد مسکن و جهادسازندگی

۱- مأخذ ۳۲، ص۱۲.

۲- سند شماره ۱۷۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: لشکر۳ صاحب الزمان(عج) (طرح و برنامه)، ۹/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

استان اند. این ستاد کار پشتیبانی و تقسیم نیرو برای شهر و روستاهای منطقه را هم انجام می دهد. وی افزود: در شهرها و روستاها هم یک شعبه از ستاد مستقر شده است. هرکدام از این شعبه ها برای همه خانه های تخریب شده، یک پرونده جداگانه تشکیل داده اند؛ از ساختمان های تخریب شده عکس هایی گرفته اند که این عکس ها در پرونده مربوط به خانه نگهداری می شود. میزان خسارات نیز در پرونده هست و مصالح موردنیاز برای بازسازی هم در همان پرونده پیش بینی و ثبت شده است. نحوه برخورد ستاد با مردم نیز به این شکل است که خود مردم، بعد از دریافت کارت بازگشت که به تدریج به آنها داده می شود، به شهر مراجعت می کنند و صاحب خانه، مدیریت ساختن خانه را به عهده می گیرد و باتوجه به مصالح پیش بینی شده در پرونده، به انبار مراجعه می کند و با تحویل گرفتن مصالح، آنها را به ساختمان موردنظر منتقل می کند که این تحویل مصالح هم به تدریج و در چند مرحله انجام می شود. اکیپ های فنی مانند بنا، آهن کار، گچ بر و غیره هم هستند که با مدیریت و همکاری مالک، کمک می کنند و خانه را می سازند. در روستاها هم به همین شیوه عمل می شود. بنابراین، ازنظر سازماندهی در ستادها، مثل گذشته - که در چند مورد حوادث طبیعی مانند سیل و زلزله خساراتی به بار آورد - برخورد نشده است. دیگر این طور نیست که ارگانی مثل بنیاد مسکن بیاید و ساختن ساختمان ها را به عهده بگیرد، بلکه خود مردم هستند که خانه ها را می سازند. کازرونی ادامه داد: این تجربه تازه ای است که برای اولین بار انجام شده است و بیان میزان موفقیت نشان می دهد که از این تجربه می توان به خوبی در آینده نیز استفاده کرد. وی سپس درباره نتیجه بازدید خود گفت: در شهر گیلان غرب حدود ۲۳۰۰ پرونده تشکیل شده که درحقیقت پرونده های خانه هایی است که یا خسارت دیده اند یا کلاً تخریب شده اند. از این تعداد پرونده، ۳۵ درصد صاحب خانه ها اصلاً به ستاد مراجعه نکردند و علت هم این است که خودشان تمکن مالی دارند و هیچ کمکی هم دریافت نکردند و خودشان خانه ها را ساختند. بقیه هم که مقداری نیاز به تعمیر داشت و تعدادی هم به کلی تخریب شده بود، با کمک اکیپ های بنایی که عمدتاً از آذربایجان شرقی آمده اند، ساخته شده است. آجر موردنیاز، عمدتاً از شهرهای کنگاور، صحنه و باختران تأمین شد که درحدود ۳ میلیون قطعه بود و کوره دارهای این ۳ شهر، همه این آجرها را به طور رایگان اهدا کردند. مصالح دیگر هم مانند دار چوبی از استان معین که استان گیلان بود، فرستاده شد. بنابراین، می بینیم در گیلان غرب کل خانه های تخریب شده، یعنی ۲۳۰۰ واحد، با مبلغی حدوداً سه میلیون تومان ساخته شده است و می دانید که مردم گیلان غرب همه در شهر اقامت دارند و به زندگی خود مشغول اند و از بازسازی و نوسازی ها راضی می باشند. بسیاری از کارها نیز با تلاش گروه هایی که داوطلبانه از شهرهای دیگر آمده اند، ازجمله صنف در و پنجره سازان و صنف کرکره سازان، به هزینه خودشان انجام شده است. کازرونی افزود: تقریباً ۹۰ درصد نیروهای ستاد، نیروهای داوطلبی هستند که بدون دریافت هیچ کمک مالی، در آنجا کار می کنند. وی درمورد روستاها نیز گفت: بنیاد مسکن استان گیلان به عنوان استان معین، کارهایی را در ۱۶ روستا شروع کرده که تقریباً درحال اتمام است و در بقیه مناطق هم، زمانی که پاک سازی کامل شود، کار شروع خواهد شد. کازرونی درمورد کیفیت کارهای انجام شده گفت: ازنظر فنی، پیش بینی ما با عمل مغایرت داشت. ما فکر می کردیم خانه های ساخته شده باید از مصالح جدید و با کیفیت بالا باشد، درصورتی که چیزی که ساخته شده، ازنظر کیفیت، بالا، اما از مصالح محلی و مصالحی که با فرهنگ مردم سازگار است، استفاده شده است؛ ازجمله نوع معماری که کاملاً محلی است، با یک تغییرات بسیار جزئی. حتی در اورامانات که حدود ۱۵۰ روستا کلاً تخریب شده، به جای آجر، از خشت استفاده شده است. وی همچنین درمورد کارهای انجام شده در سرپل ذهاب گفت: در سرپل ذهاب هم شعبه بازسازی و نوسازی مستقر است و در ۱۸ روستا فعالیت شروع شده است. استان معین در آنجا استان همدان است که هم جهادسازندگی و هم بنیاد مسکن این استان در آنجا مستقرند. ۴۸۰۰ واحد خسارت دیده در خود شهر داریم که بازسازی ۳۰۰ واحد را بنیاد مسکن به عهده گرفته است. فعلاً برای ۳۰ نفر از اهالی، اجازه بازگشت صادر شده و ۳۰ واحد هم درحال ساخت است که اغلب به زیر سقف رسیده است. در آنجا هم ازنظر سیستم، مانند گیلان غرب، تشکیل پرونده می دهند و عمل می کنند. کازرونی ادامه

داد: در خود باختران ۱۴۰ واحد خسارت دیده است که بعضاً کارهای ساختمانی آنها تمام شده است و بقیه در دست اقدام است. در باختران باتوجه به حکم آیت الله شهید اشرفی اصفهانی، از کامیون داران باختران خواسته شده است به امر بازسازی کمک کنند و هر روز، حدود ۴۰ کامیون در اختیار بازسازی قرار دارد. مسئول ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگی افزود: ما به این نتیجه رسیده ایم که با پیاده کردن سیاست کلی حضور مردم در صحنه و پرهیز از مرکزی کردن کارها، می توانیم نتایج بهتری بگیریم، نه اینکه مانند تجربیات قبل، مثل زلزله چهارمحال وبختیاری که بعد از ۸ سال هنوز کارش تمام نشده و گلباف و طبس و غیره عمل شود. با این روش که خود مردم جنگ زده به کار گرفته شوند و از استان های معین استفاده شود، هم ازنظر وسعت کار و هم سرعت کار، نتیجه بسیار قابل توجه است. کازرونی درمورد فعالیت جهادسازندگی نیز اظهار کرد: در سومار، جهادسازندگی حدود ۱۰ کیلومتر کانال کشی آب کرده و در سرپل ذهاب، به کشاورزان تراکتور داده و جاهایی که امکان بازگشت مردم نبوده، خود جهاد کشت کرده است. در تمامی این شهرها و روستاها، برق و آب برای استفاده مردم وجود دارد. برادران جهادسازندگی و بنیاد مسکن علاوه بر راه اندازی کوره های آجر و آهک، کوره های جدید هم تأسیس کرده اند.

معاون وزیر کشور درباره بازگشت جنگ زدگان غرب کشور گفت: کارت بازگشت در مرکز استان باختران پس از تحقیق داده می شود. در روستاها، اول چادر می زنند؛ کار کشت را شروع می کنند و بعد کار ساختمانی شروع می شود و در شهر، در یکی از اتاق ها یا خانه همسایه مستقر می شوند تا کار ساختمانی تمام شود. البته در روستاها، جهاد پیش از بازگشت اهالی، کار تسطیح زمین و آب را انجام می دهد(۱)

ص: ۱۸۲

۱- مأخذ ۳۶.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۰ آبان ۱۳۶۱ ۱۴ محرم ۱۴۰۳ ۱ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز یگان های عمل کننده در عملیات محرم(۱) پس از کسب آمادگی های لازم برای مواجه شدن با دشمن، حرکت خود را از عقبه ها آغاز کردند و با پشت سر گذاشتن فرازونشیب های بسیار، وارد منطقه عملیاتی شدند و در آخرین ساعات شب، عملیات را آغاز کردند.

فرماندهان یگان های عمل کننده برای اجرای عملیات محرم، باتوجه به زمان بندی پیش بینی شده، ستون کشی نیروهای خود را از عقب منطقه و اندیمشک آغاز کردند و نیروها سوار بر کامیون ها به حوالی پادگان عین خوش رسیدند. وضعیت زمین منطقه و استقرار نیروهای عراق روی ارتفاعات مسلط منطقه، شرایطی را فراهم کرده بود که نیروهای خودی به محض عبور از پادگان، در دید دشمن قرار می گرفتند، ازاین رو منتظر تاریک شدن هوا و صدور اجازه برای ورود به منطقه شدند. اوضاع جوی که تا آن زمان، طبیعی بود، آرام آرام تغییر کرد و باد تندی آغاز و به سرعت تبدیل به طوفان شد. براثر این تندباد، گردوغبار شدیدی فضای عمومی منطقه را پوشاند و سبب محدودیت شدید دید شد.

محسن رخصت طلب راوی قرارگاه مرکزی عملیات محرم، در توصیف وضعیت هوای منطقه در آن ساعت می گوید: «طوفان عجیبی بود، طوری بود که احساس می شد از سمت پادگان عین خوش خاک شدیدی می آید و در تماسی که با جلو (خط) داشتیم، گفتند طوفان شدیدی درحال وزیدن است. این از آن اتفاق های غیر طبیعی بود که اصلاً پیش بینی آن را نمی کردیم.»

البته، وقتی فرماندهان، عملیات را طراحی می کردند، ابهامات بسیاری مطرح بود، مثلاً «اگر مهتاب باشد»، اگر «ابر باشد»، «اگر عراقی ها نفهمند و با شرایط مطلوب به خط برسیم، می توانیم به خط دشمن بزنیم.» بسیاری از این ابهامات بررسی شده و بسیاری از آنها هم بی پاسخ مانده بود. یکی از این ابهامات، نحوه ورود به منطقه بود که با طوفان عصر عملیات

۱- شرقی دهلران و غرب عین خوش اجرا شد.

برطرف گردید. در پادگان عین خوش به طور جدی، چشم، چشم را نمی دید(۱)

با ایجاد چنین وضعیتی، دید دشمن بر منطقه بسیار محدود گردید و دستور عبور ستون داده شد و نیروها بدون هیچ مشکلی، متکی به جاده آسفالت و با سرعت، به سمت منطقه عملیات حرکت کردند.

صحنه‌ای از منطقه عمومی عملیات محرم

گردوخاک آن قدر ادامه یافت که تقریباً همه نیروها برای آغاز عملیات به محل استقرار خود رسیدند. این درحالی بود که بی سیم های دشمن خاموش بود و نشان می داد که عراق، روی فعالیت ها و ترددها دید ندارد و حساس هم نشده است.

راوی قرارگاه مرکزی فتح دراین باره می گوید:

«فرماندهی، دستور رفتن نیروها را صادر کرد. اگر طوفان هم نمی شد، باید می رفتند. البته من نمی دانم که اگر طوفان نمی شد، چه اتفاقی می افتاد، زیرا هیچ تمهیدی برای آن در نظر نگرفته بودند و اگر هم در دید عراق می رفتند، احتمالاً باید با هوشیاری دشمن به خط می زدند، ولی این گردوخاک، خیلی از مشکلات ما را حل کرد و کمتر ین اثر آن این بود که عراق، ما را ندید و اصلاً روی نیروها آتش اجرا نکرد و یگان ها و ستون ماشین ها به راحتی وارد منطقه عملیات شدند.»

حوالی غروب، درحالی که همه نیروها بدون مشکل وارد منطقه عملیات شده بودند، باران به آرامی شروع به باریدن کرد و گردوغبار این منطقه وسیع را از بین برد و همه چیز را آرام کرد،

۱- سند شماره ۷۷/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات محرم، گزارش راوی تیپ۸ نجف در عملیات محرم (راوی: صیادیان)، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۸؛ و - روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

گویی اتفـاقی نیفتاده است و آن هوای طوفانی، جای خود را به یک هوای بهاری کوهسـتانی داد. قابل تصور نبود که آن طوفان شدیـد، به این سرعت به سـکون و آرامش تبـدیل شود. امـا در آن سوی منطقه عملیاتی، براساس گزارش نیروهای اطلاعات، سـمت ارتفاعات داخل ایران در سرچشـمه های رودخانه «دویرج»، ابر پیچیده، سنگین و سیاهی بالا آمد. نیروها و فرماندهان، از وجود چنین ابری اظهارتعجب می کردند، اما به هرصورت، این طوفان همه مشکلات را برای رسیدن به منطقه عملیات حل کرد و نیروها به آرامی به خط رسیدند و زیر پای دشمن قرارگرفتند و در مکـان هـای از قبـل تعیین شـده و در نقطه رهـایی مسـتقر شدنـد. در این لحظـات، فرمانـدهان ۴ تیپ عمـل کننـده، در تماسـی با قرارگاه فرماندهی عملیات (فتح) اعلام آمادگی کردند. احمد کاظمی فرماندهی فرماندهی تیپ۸ نجف از قائم۱، اعلام کرد: «من رسیده ام و همه نیروها در پای محور تجمع کرده انـد.»(۱) مرتضـی قربانی فرمانده تیپ۲۵ کربلا از قائم۲ هم اعلام کرد: «من رسـیده ام و مشـکلی ندارم». زین الدین فرمانده تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) هم از قائم۳ گفت: «من آماده هستم» و ابوشهاب فرمانده تیپ۱۴ امام حسین(ع) از قائم۴ نیز اظهار کرد: «من پشت دویرج مستقر هستم.»

پس از اعلام رسـیدن نیروها به نقطه رهایی، نگرانی تازه ای آغاز شـد و آن صاف شـدن هوا باوجود ماه و درنتیجه روشن شـدن منطقه و ایجاد دیـد غیر مسـلح نیروهای عراقی در محدوده اطراف نیروهای در خط و کمین بود؛ زیرا در این لحظات حساس، نیروهای خودی باید به آرامی و بـدون جلب توجه دشـمن، از نقطه رهایی حرکت می کردند و خود را تا پای کمین و معبرهای جلو دشـمن می رساندند. این لحظات، لحظات حساسی بود و نیروهای عراقی بر این محورها که مسافت آنها از صـد متر تا یک کیلومتر متفاوت بود، کاملاً دید و تیر داشـتند. البته فرماندهان یگان ها برای زدن نیروهای کمین و تیربارهای دشمن پیش بینی هایی کرده بودند، اما درصورت هرگونه درگیری نیروها قبل از رسیدن به خط اوّل دشـمن، نیروهای عراقی هشـیار و با نیروهای خودی درگیر می شدند و این درگیری، سـبب رعایت نشدن اصل غافلگیری می شد و اساسـاً درگیری بـا خـط دشـمن محسوب نمی شـد. در این لحظـات که وجود مـاه بـا صاف و شـفاف بودن هوا، مسـیر عبور نیروها را تا مسافت نسـبتاً طولانی روشن کرده بود، ذهن فرماندهان را به خود مشغول ساخته و سبب نگرانی آنها شده بود. راه حل این مشکل، متحمل شدن تلفاتی

---

۱ – ۸ نجف اشـرف، یک شب قبل وارد منطقه عملیاتی شده و در شیارهای مقابل ارتفاعات حمرین مخفی شده بودند، اما گل آلودشدن منطقه و ازبین رفتن مقداری از تجهیزات و مهمات نیروها در سـیل که از روزهای قبل در شـیارهای منطقه جاسازی شده بود، آغاز عملیات در ساعت مقرر را دچار مشـکلاتی کرد. احمـد کاظمی فرمانده قرارگاه قائم۱ بعـد از انجام دادن مذاکراتی با برادر حسـین خرازی فرمانده قرارگاه فتح و همـاهنگی بـا یگـان هم جوار، قرار شـد کمی دیرتر از یگـان هـای هم جوار، عملیـات خود را آغـاز کنـد. (سـند شـماره ۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: "عملیات محرم"، گزارش راویان تیپ۸ نجف، راوی: صیادیان، صص ۱۷ – ۱۶.)

بود که اجتناب ناپذیر به نظر می رسید، اما بازهم اتفاق دیگری افتاد و درست در همان زمانی که نیروها باید از نقطه رهایی به سمت خط دشمن حرکت می کردند، ابر غلیظی که ارتفاعات داخلی ایران را پوشانده بود، در مقابل ماه قرار گرفت و به یکباره منطقه عملیات در تاریکی مطلقی فرورفت تا جایی که یکی از نیروهای سنگر فرماندهی می گفت: «از سنگر که بیرون آمدم، حتی تا ۴ متری خودم را هم نمی دیدم و منطقه به طور مطلق تاریک شد.»(۱)

این تاریکی، نگرانی و دلهره نیروها را از بین برد و آنها در همین وضعیت تاریکی حرکت کردند و بدون آنکه توجه دشمن را به خود جلب کنند، زیر پای نیروهای عراقی در کمین ها، معبرها و خط اول دشمن قرارگرفتند.

قائم۲ (تیپ۲۵ کربلا) در ساعت ۱۹، قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ خرم آباد) در ساعت ۱۹:۳۰ و قائم۳ (تیپ۱۷ علی بن ابی طالب(ع) و تیپ۱ لشکر۲۱ حمزه) در ساعت ۲۰:۱۵، آمادگی خود را برای آغاز عملیات اعلام کردند.(۲) البته، به دلیل آنکه ساعاتی قبل از عملیات، باران شدیدی باریده بود و سیلاب، بخشی از وسایل و تجهیزات (همچون بی سیم، اسلحه و مهمات) گردان های تیپ۸ نجف را با خود برده بود و به علت گل آلودبودن زمین و پیامدهای آن و همچنین به هم خوردن سازمان گردان ها، مشکلات بسیاری به وجود آمده بود. احمد کاظمی فرمانده تیپ۸ نجف، ابتدا در گفت وگو با حسین خرازی فرمانده عملیات، درخواست کرد که از اجرای عملیات تا فراهم شدن شرایط مطلوب خودداری کند، اما اصرار حسین خرازی برای اجرای عملیات در وضعیت فعلی و قول مرتضی قربانی فرمانده یگان هم جوار وی، مبنی بر کمک و مساعدت به تیپ۸ نجف، احمد کاظمی را مجاب کرد تا خود را برای اجرای عملیات آماده کند. درنهایت، در ساعت ۲۱:۴۵، فرماندهی قائم ۱ (تیپ۸ نجف اشرف) نیز به قرارگاه اعلام کرد که «آماده آغاز عملیات است».(۳)

با اعلام آمادگی قرارگاه های تاکتیکی قائم ۱ تا ۴ برای آغاز عملیات به سنگر طرح و عملیات لشکر فتح - که تعدادی از فرماندهان و شخصیت های سیاسی و مذهبی ازجمله محسن رضایی فرمانده کل سپاه، سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، آیت الله طاهری نماینده امام و امام جمعه اصفهان، فخرالدین حجازی نماینده تهران در مجلس شورای اسلامی، حجت الاسلام حائری شیرازی امام جمعه شیراز، آیت الله جنتی عضو فقهای شورای نگهبان و امام جمعه موقت باختران، حجت الاسلام موسوی جزایری امام جمعه اهواز، حجت الاسلام حیدری امام جمعه ایلام، استانداران ایلام و باختران و تعدادی از فرماندهان سپاه حضور داشتند -(۴) در ساعت ۲۲:۰۵ حسن باقری مسئول اطلاعات قرارگاه عملیاتی سپاه، رمز عملیات را با عنوان "یا زینب" اعلام کرد.(۵)

در ساعت ۲۲:۱۰، حسین خرازی پس از دریافت رمز آغاز عملیات از حسن باقری، رمز را به فرماندهان یگان های تحت امر قرارگاه فتح اعلام کرد و آنها نیز دستور شروع عملیات را به نیروهای خود ابلاغ کردند(۶)

ص: ۱۸۷

۱- مأخذ ۱، بخش اول، صص ۸ و ۹؛ و - همان، بخش دوم.

۲- مأخذ ۱، بخش اول، ص۹؛ و - همان، بخش دوم.

۳- سند شماره ۷۶/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۲۵ کربلا در عملیات محرم، (راوی: جولایی)، آبان ۱۳۶۱، صص ۱۹ و ۲۰؛ و - مأخذ ۱، بخش اول، ص۱۸.

۴- سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر۳ فتح در عملیات محرم، (راوی: رخصت طلب)، ۳۰/۷/۱۳۶۱ تا ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۴۶ و ۴۷؛ و - سند شماره ۷۵/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) در عملیات محرم (راوی: تاج آبادی)، آبان ۱۳۶۱، ص۱۶.

۵- سند شماره ۱۹۵۵/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مصاحبه با برادر رخصت طلب راوی لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، ص۱۷؛ و - سند شماره ۷۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۴ امام حسین(ع) در محور قائم۴ در عملیات محرم، (راوی: یدالله

محمدی)، صص ۹ – ۸ و ۱۴ – ۱۳.

۶- مأخذ ۶، بخش اول.

در لحظاتی که نیروهای خودی، آماده درگیری با دشمن بودند، اتفاق دیگری رخ داد و درحالی که نیروهای خودی بعد از استقرار در پای معبرها و سنگرهای عراقی، آماده هجوم به خط دشمن بودند، بار دیگر به دلیل حرکت ابرها در آسمان و تابش نور ماه به زمین، منطقه عملیاتی روشن شد.

راوی لشکر فتح دراین باره می گوید:

«بعد از اینکه نیروهای خودی به خط و سنگرهای دشمن رسیدند، از اینجا به بعد ارتفاعات بود که پیچیدگی و دردسر داشت و نیاز بود که روشنایی وجود داشته باشد. خیلی عجیب بود، چون همان ابری که در آسمان پدیدار شده و جلو تابش نور ماه را گرفته بود، دوباره کنار رفت و مثل این بود که به دست نیروها چراغ قوه داده باشند. آنها می گفتند که ما، تک تک سنگرها را با چشم می دیدیم و سراغ آنها می رفتیم و به این ترتیب درگیری شروع شد.»(۱)

دشمن به دلیل تغییر وضعیت جوی که از غروب شروع شده بود، غافلگیر شد(۲) و این کاملاً به نفع نیروهای خودی تمام شد(۳)

تیپ۸ نجف (قائم ۱) عملیات خود را از ۳ محور آغاز کرد. در راهکار شمالی، نیروهای این تیپ با رعایت اصل غافلگیری کامل، سنگرهای کمین دشمن را دور زدند و برای احتیاط بیشتر، خطوط مخابراتی سنگرهای کمین با عقبه را نیز قطع کردند. سپس تعدادی از نیروها، سنگرهای کمین را منهدم کردند و سایر نیروهای این تیپ نیز در محور میانی و جنوبی، پس از عبور از میدان های مین، با پیشروی به عمق منطقه عملیاتی، خود را به سنگرهای اجتماعی دشمن رساندند و شروع به پاک سازی عمق منطقه کردند.(۴)

تیپ۲۵ کربلا (قائم۲) نیز که در محور جنوبی تیپ۸ نجف عمل می کرد، پس از دستور آغاز عملیات، به سرعت موفق به شکستن خط شد و پاک سازی در عمق را شروع کرد.(۵)

نیروهای قرارگاه قائم۳ (تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و تیپ یکم از لشکر۲۱ حمزه) از ۲ محور، عملیات خود را آغاز کردند؛ در محور شمالی، پس از شکستن خط، با تیپ۲۵ کربلا (قائم۲) الحاق کردند و موفق به محاصره یک گروهان از نیروهای عراقی شدند.(۶)

در محور دوم و جنوبی قرارگاه قائم۳، به علت اینکه دشمن استحکامات، موانع و میادین مین خود را گسترش داده بود، یک روز قبل از عملیات، طرح مانور تغییر کرد و عملیات در این محور از طرح حذف شد و قرار بر این شد که نیروهای این محور، همراه با نیروهای قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسین(ع)) در محور پل چم سری (پل روی رودخانه دویرج)، از روی پل عبور کنند و سپس به سمت راست مایل شده، به محل مأموریت خود برسند. در کنار محور جنوبی نیز بخشی از نیروهای قائم۳ توانستند در زمانی که آب رودخانه طغیان نکرده بود، از آب بگذرند و بخش دیگری نیز به هنگام طغیان رودخانه با مشکلاتی به کرانه غربی رودخانه دویرج رسیدند. هرچند تعدادی از نیروها به دلیل طغیان

۱- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۷.

۲- ضمیمه دارد.

۳- مأخذ ۶، بخش دوم، صص ۱۵ و ۱۶؛ و - مأخذ ۱، بخش دوم، ص۴.

۴- سند شماره ۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات محرم، گزارش راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، (راوی: محسن رخصت طلب)، ص۱۶.

۵- سند شماره ۱۷۵۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی قائم(عج) (رکن۲)، شماره ۱۵۰، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۷۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب

(رکن۲)، شماره ۶۴۹، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.
۶- مأخذ ۵، بخش اول، ص۵۱؛ و - مأخذ ۱۰، ص۱۷.

آب رودخانه نتوانستند از آب بگذرند و غرق شدند، درمجموع، نیروهای عمده این یگان به آن سوی رودخانه رسیدند و به پیشروی خود ادامه دادند. البته، موج دوم این محور از عملیات تا آخرین ساعات امروز (ساعت ۲۴) منتظر تصرف پل چم سری بودند تا از آن عبور کنند.(۱)

اما مشکل اصلی در محور جنوبی منطقه عملیاتی، یعنی محل مأموریت قرارگاه قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ خرم آباد) به وجود آمد. این یگان برخلاف سایر یگان ها، همچون تیپ۸ نجف که فقط در عقبه های خود با مشکل بارندگی شدید و پیامد های آن و نیز طغیان رودخانه روبه رو بودند، با مشکل حضور نیروهای عراقی در ساحل غربی رودخانه نیز مواجه بود. قرارگاه قائم۴ اجرای عملیات در ۳ محور، شامل محور چم سری در شمال؛ محور چم ربوط در وسط و محور چم هندی در جنوب را طرح ریزی کرده بود. نیروهای عمل کننده در محور چم سری توانستند نیروهای کمین عراقی مستقر در سرپل شرقی پل را از سر راه بردارند و پس از گذشتن از میدان های مین، بخشی از نیروهای خود را از آب عبور دهند و در ادامه، پل منهدم شده (۲) چم سری را نیز به تصرف درآورند.(۳)در این محور، بخشی از نیروهای این یگان به علت طغیان آب رودخانه نتوانستند خود را به آن سوی رودخانه دویرج برسانند و عده ای از آنان نیز به هنگام عبور از رودخانه غرق شدند.

مشکل عمده تیپ۱۴ امام حسین(ع) در دو محور دیگر، یعنی چم ربوط و چم هندی بود. نیروهای این دو محور زودتر از سایر یگان ها به پشت رودخانه دویرج رسیده بودند و مشکلی برای عبور نداشتند، اما از آنجایی که عراق، در آن سوی رودخانه، به صورت پراکنده، سنگرهای تأمین داشت، عبور این نیروها به مفهوم آغاز درگیری قبل از سایر یگان ها و هشیاری دشمن بود. به همین دلیل، فرماندهان این دو محور، تا دریافت دستور برای حرکت از نقطه رهایی، منتظر ماندند. نکته ای که عملیات در این محور را حساس می کرد، هشدار نیروهای اطلاعات این یگان به فرماندهی قرارگاه درباره زیادشدن و بالا آمدن آب رودخانه بود.(۴)

ارتفاع آب رودخانه که در مواقع عادی حدود ۳۰ سانتی متر است، به علت بارندگی روز گذشته در سرچشمه های رودخانه، در ارتفاعات خرم آباد، افزایش یافت و تا غروب به حدود یک متر رسید. با ابلاغ فرمان حرکت نیروها از نقطه رهایی، حجم و شتاب آب به سرعت افزایش یافت و ارتفاع آب به حدود ۵/۱ متر رسید. از سوی دیگر، به دلیل حساس بودن منطقه که جناح چپ عملیات محسوب می شد، ضرورت داشت که نیروها به هر نحوی از آب عبور کنند، اما پیش بینی نکردن افزایش یکباره آب، آن هم در هنگام عبور نیروها، محاسبات قبلی را به هم زد. در لحظات اولیه افزایش ارتفاع

۱- سند شماره ۱۹۷۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۰، ص۱۷.
۲- عراق قبلاً ـ با محتمل دانستن اجرای عملیات ازجانب نیروهای خودی در این منطقه و عبور این نیروها از رودخانه دویرج، این پل را که قابلیت عبور خودرو داشت، منهدم کرده بود. (سند شماره۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۴ امام حسین(ع) در عملیات محرم، راوی: یدالله محمدی، ص۲۳.)
۳- سند شماره ۴۳۶۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۲۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات ستاد مرکزی به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۲/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.
۴- مأخذ ۵، بخش اول، ص۶۶.

رودخانه، تعـدادی از نیروها موفق به عبور از رودخانه شدنـد، ولی بالا آمـدن یکباره آب در دقایق بعـد، سـبب شـد که عمـده نیروها نتواننـد از رودخانه عبور کنند. بدین ترتیب، از مجموع نیروهای تیپ۱۴ امام حسین(ع) فقط بخشی از آنها در محور اول موفق به عبور از رودخانه شدند.

در محور میـانی (ربوط)، در مـدتی که ارتفـاع آب حـدود یـک متر بود، عـده کمی از رودخـانه عبور کردنـد و هنگـامی که آب زیادتر شـد، تعـدادی از نیروها که درحال عبور از رودخانه بودنـد، در آب غرق شدند. در محور سوم (چم هندی) نیز ابتدا تعداد اندکی از نیروها، داوطلب عبـور از رودخـانه شدنـد و بـا زنجیرکردن دسـتهایشان در دست یکـدیگر به درون آب رفتنـد، امـا براثر فشـار آب و عمق زیـاد آن و درنـتیجه بازشـدن اتصال دسـتهایشان، تعـدادی از آنها را (به ویژه افرادی که ازنظر جسـمی ضـعیف تر بودنـد) آب برد. بعد از مدتی، نیروها به این فکر افتادنـد که با گره زدن چفیه های خود، طنابی برای عبور بسازنـد. یکی از نیروها داوطلب عبور و بردن این طناب به آن سوی رودخانه شـد؛ اما به دلیل فشار بالای آب و ضـعیف بودن چفیه ها، این تـدبیر نیز مؤثر واقع نشـد و عـده دیگری در آب غرق شدنـد و تعـدادی نیز به زحمت در مسافتی دورتر، بدون سلاح به آن طرف رودخانه رسیدند(۱)

راوی لشـکر فتح در ترسـیم جدال نیروهای تیپ۱۴ امـام حسـین(ع) بـا جریان خروشان رودخانه دویرج می گویـد: «در عملیات بیت المقـدس، هنگام عبور نیروهای خودی از رودخانه کارون، ارتش عراق در نقاطی ضربه خورد که از رودخانه فاصله داشت و به آن نچسبیده بود. در اینجا هم بچه ها قصـد داشـتند که از نقاطی از دویرج عبور کننـد که دشـمن به آن نچسبیـده باشـد و نقاط عبور هم جاهای خوبی بود، اما به مشـکل طغیان آب برخورد کردند. با همه تلاشـی که بچه ها کردند، از دو گردان ۵۰۰ نفری حـدود یـک گروهان توانست [از رودخانه] عبور کند که عمدتاً اسـلحه نداشـتند و لباسـهایشان خیس و هوا خیلی سـرد بود و بچه ها می لرزیدند و از هر ۱۰ نفر، یکی دو نفر سـلاح داشت. به هرحال، اینجا یک معضل بود که به قوت خود باقی ماند و بچه ها با این وضعیت به خط زدند.»(۲)-(۳)

بـاوجود این مشـکلات، تا آخرین ساعات امروز (ساعت ۲۴)، نیروهای خودی توانسـتند در همه محورها، خطوط دشـمن را بشـکنند و نیروهای تیپ ۸، ۲۵ و ۱۷ به حرکت خود برای تصـرف کامل اهـداف ادامه دادنـد. به نحوی که گردان های خط شـکن تیپ۸ نجف با شکسـتن خط و بـدون درگیری اساسـی راه نفوذ به پشت ارتفاعات ۲۹۲ را یـافته، اقـدام به دورزدن ارتفاع کردنـد و نیروهای تیپ۲۵ کربلا هم بـدون درگیری اساسـی، به عمق منطقه و با قصـد دورزدن ارتفاعات نفوذ کردند. از تیپ۱۴ امام حسـین(ع) نیز یک محور، موفق به شکسـتن خط و آزادکردن پل چم سـری شد و نیروهای دو محور دیگر آن، عمدتاً به دلیل طغیان دویرج و درگیرشدن با مشـکلات آن، متوقف شدند و در جست وجوی یافتن راهی برای عبور بودند.

۱

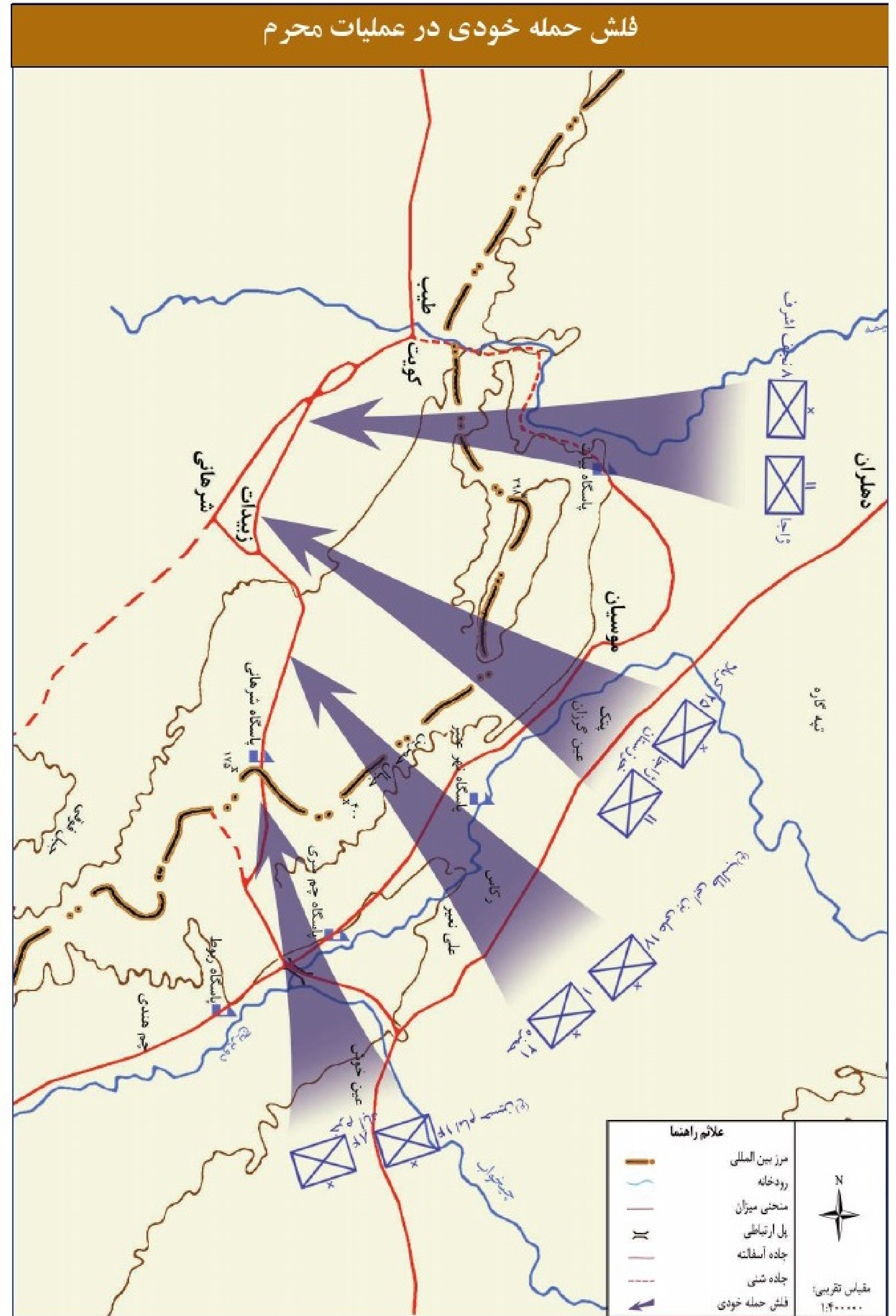

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۲- علاوه بر مشـکلات عبور، عراق در آن سوی رودخانه به فاصـله ۱۰ متری و در امتـداد رودخـانه دویرج، میـادین مین به عرض یک تا ۵ متر ایجاد کرده بود.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۹.

نقشه

فلش حمله خودی در عملیات محرم
طیب
کویت
زبیدات
شرهانی
موسیان
دهلران
علائم راهنما
مرز بین المللی
رودخانه
منحنی میزان
پل ارتباطی
جاده آسفالته
جاده شنی
فلش حمله خودی
N
مقیاس تقریبی:
۱:۴۰۰۰۰۰

۱

هم زمان با آغاز عملیات محرم، ارتش عراق با توپخانه ها و هواپیماهای جنگنـده خود، شـهر آبادان و اطراف آن را گلوله باران و بمباران کرد و شـهر پیرانشـهر را نیز هـدف توپخـانه های خود قرار داد. علاوه براین، تبادل آتش میان ایران و عراق همچون روزهای گذشـته ادامه داشت و توپخانه های ایران، آتش مؤثری را روی پادگان سیدصادق اجرا کردند.

نیروهای عراقی، امروز شـهر آبادان و اطراف آن را که مناطق مسـکونی عشایر عرب است، با گلوله توپخانه و خمپاره هدف قرار دادند که چند منزل مسکونی و چند خانه در محله عرب نشین روستاهای این شهر تخریب گردید.(۱)

در شهر آبادان نیز به ۵ واحد مسکونی، ۴ مغازه، یک مسجد و یک اتومبیل آسیب هایی وارد شد و در ۳ نقطه از شهر آتش سوزی رخ داد که نیروهـای امـدادرسان و آتش نشـانی آن را خـاموش کردنـد. هواپیماهـای عراقی نیز در چنـد نوبت به حریم هوایی این شـهر تعرض کردنـد که واکنش به موقع پدافند هوایی، موجب دورشدن آنان از منطقه شد(۲)در این روز تعداد مجروحان آبادان و اطراف آن به ۱۴ تن رسید(۳)

نیروهای عراقی همچنین پیرانشـهر و اطراف آن را با گلوله های توپ، هدف قرار دادند که براثر آن، یکی از کارگران کارخانه قند این شهر به شهادت رسـید و ۲ تن دیگر زخمی شدنـد.(۴)در آتشـباری متقابـل نیروهای خودی، ساختمان گمرک عراق در منطقه مرزی که محل اسـتقرار نیروهای نظامی بود، منهـدم و دچار آتش سوزی شد که تا ساعت ها ادامه داشت. همچنین رفت وآمدهای مکرر آمبولانس ها حاکی از تلفات نیروهای نظامی عراق در این اقدام بود(۵)

علاوه براین، براثر آتش مؤثر توپخانه های ارتش جمهوری اسـلامی علیه مواضع توپخانه نیروهای عراقی مستقر در پادگان سیدصادق، نیروهای عراقی به ناچار مواضع توپخانه های خود را به منطقه سراو سلمان در غرب سیدصادق تغییر مکان دادند(۶)

۲

اخبـار رسـیده از پشت جبهه هـای عراق حاکیست که دولت عراق به دلیل بی اعتمادی به توان نیروهای خود، قصـد اسـتفاده از سـلاح های غیر متعـارف دارد. علاـوه براین، ارتش عراق به علت ازدست دادن توپخانه های خود در عملیات های ایران، سـفارش خریـد عراده های توپ را به دولت این کشور داده است.

طبق برخی اطلاعـات، ارتش عراق اخیراً مقـادیری مهمات شـیمیایی را به بنـدر بصـره انتقال داده و در آنجا انبار کرده است.(۷) همچنین عراق علاوه بر خریدهای سابق، به تازگی، ۳۳۰ هزار عدد ماسک ضد گاز خریداری کرده است.

نشریه داخلی سپاه نیز خبر داد که یک هیئت عراقی به اتریش سفر کرده و در یک معامله،

۱- مأخذ ۵، بخش اول، ص۵۷.

۲- مأخذ ۵، بخش اول، ص۵۷؛ و - مأخذ ۱۰، ص۱۹.

۳- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۵.

۴- مأخذ ۱۰، ص۱۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۹، اطلاعیه شماره ۱۱۰۳ ستاد مشترک ارتش.

۶- سند شماره ۹۶۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۵، قرارگاه نجف (واحد طرح و عملیات)، شماره ۵،

تاریخ ۱۳۶۱/۸/۱۳، ص۱.
۷- مأخذ ۲۲، ص۲.

۲۰۰ عراده توپ که قیمت هرکدام ۸۰۰ هزار دلار می باشد، خریده و قرار است یک شرکت کشتیرانی یوگسلاوی، آنها را به مقصد عربستان حمل کند و سپس این سلاح ها از آن کشور به عراق ارسال شود. از آنجا که این قرارداد برخلاف قوانین کشور اتریش می باشد، طرف خریدار این توپ ها اردن قید شده است(۱)

۱

امروز ۲۰۲ تن از مسلمانان عراقی که دولت عراق آنها را از کشورشان بیرون رانده است، پس از ۴ شبانه روز پیاده روی، ازطریق مرز جوانرود وارد ایران شدند و در نقطه مرزی مورد استقبال مقامات رسمی محلی و سپاه پاسداران قرارگرفتند.(۲)-(۳)

۲

درگیری میان مجاهدین عراق با نیروهای نظامی این کشور در مناطق شمالی عراق ادامه دارد و مجاهدین در چند عملیات چریکی، ضربات مؤثری به آنان وارد کردند.

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره عملیات نیروهای مجاهد عراقی علیه نیروهای نظامی این کشور اعلام کرد: یک خودرو حامل نیروهای عراقی براثر برخورد با مین کار گذاشته شده به دست مجاهدین مسلمان عراقی در جاده "شیرده - تازه ده" عراق، کاملاً منهدم شد و همه سرنشینان آن کشته شدند. همچنین مجاهدین مسلمان عراقی به گروهی از نظامیان ارتش عراق که از "سیدصادق" عازم "شانه دری" بودند، حمله کردند. در این تهاجم ۴ سرباز عراقی کشته شدند و سلاح و مهمات آنان به غنیمت گرفته شد. یکی از نیروهای عراقی نیز که از سیدصادق رهسپار شانه دری بود، به اسارت مجاهدین مسلمان عراقی درآمد. همین گزارش حاکیست که در این مدت، مجاهدین مسلمان عراقی، ۲ مأمور امنیتی بعث عراق را در شهر سیدصادق دستگیر کردند(۴)

۳

نیروهای سپاه پاسداران به کمک سایر نیروهای نظامی و امنیتی، همچنان به پاک سازی مناطق شمال غربی ایران از لوث وجود ضد انقلاب ادامه می دهند. در این پاک سازی ها، درگیری هایی میان نیروهای ایران و افراد ضد انقلاب روی داد که به اهم آنها اشاره می شود.

در ادامه پاک سازی جاده پیرانشهر - سردشت، امروز نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) با اجرای عملیاتی، ۶ کیلومتر از این جاده و ۶ روستا را که مقر فرماندهی عناصر مسلح

۱- مأخذ ۲۲، ص۲، اطلاعیه قرارگاه نجف.

۲- برخی افراد رانده شده در گفت وگو با خبرنگار روزنامه اطلاعات شرح مختصری از چگونگی دستگیری و نحوه رسیدنشان به نقطه مرزی را بازگو کرده اند که در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۳- سند شماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۲۶، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۹، ص۳۴.

غیر قـانونی بود، پاک سازی کردنـد. در این عملیات، بیش از ۵۰ نفر از عناصـر ضد انقلاب کشته یا زخمی و ۴ نفر اسـیر شدند و تعداد زیادی اسـناد و مـدارک درون گروهی به دست نیروهـای خودی افتاد.(۱)در این عملیـات، ۸ نفر از نیروهـای خـودی مجروح شدنـد و یـک نفر نیز به شهادت رسید(۲)

در درگیری بین نیروهای خودی و ضد انقلابیون مسلح در حوالی سردشت نیز یک سرباز وظیفه و ۳ بسیجی به شهادت رسیدند.(۳)

همچنین روسـتاهای "لشـکران" و "قولان" در شمال سلماس، به دست نیروهای سپاه این شهر پاک سازی شد. در این عملیات، ۲ نفر از عناصر حزب دمکرات کشته شدند و یک نفر هم دستگیر شد. از این افراد، یک قبضه ژ۳، ۲ سلاح کمری و یک اسلحه برنو به دست آمد.(۴)

در روسـتای سخنگران از توابع سلماس نیز عناصر مسلح غیر قانونی به نیروهای خودی حمله کردند که طی آن، یک پاسدار به شهادت رسید و ۲ تن مجروح شدند(۵)

همچنین در درگیری بین نیروهای سـپاه سـقز با عناصر حزب دمکرات در منطقه خورخوره در جنوب سقز، ۸ نفر از این عناصر کشته و تعدادی نیز زخمی شدند(۶)

در محور کامیـاران - باختران نیز ۷۰ نفر از افراد مسـلح غیر قـانونی در پیـچ پل "رازاور"، با بسـتن جاده، یک دسـتگاه مینی بوس را که حامل تعدادی سـرباز و پاسدار بود، متوقف کردند و ۶ پاسدار را شـناسایی کرده، به گروگان بردند. براساس گزارش اعلام شده، مهاجمان، ۴ نفر از گروگان ها را در اطراف جاده به شهادت رساندند.(۷)

گفتنی است که ۲ تن از اعضای حزب دمکرات کردستان با تحویل دو سلاح کلت کمری، خود را به سپاه پاسداران معرفی و امان نامه دریافت کردند.(۸)

۱

ابراهیم سـنجقی فرمانـده قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع)، ضـمن تکـذیب ادعـای رادیو رژیم صـهیونیستی مبنی بر اشـغال شـهر بوکـان به دسـت نیروهای حزب دمکرات، این دروغ پردازی ها را نتیجه موفقیت های نیروهای ایران در بسـتن مرز و تنگ شـدن عرصه بر نیروهای ضـد انقلاب دانست.

به دنبـال اقـدام ناموفق دو روز گذشـته حزب دمکرات در حمله به شـهر بوکان، رادیو اسـرائیل به نقل از رویتر گزارش داد: «"شورشـیان کرد" موفق شده اند شـهر بوکان واقع در آذربایجان غربی را به تصرف خود درآورند. بنابر این گزارش، پیش مرگان کُرد، روز شنبه با کشتن ۵۰ نفر از نیروهای دولتی، موفق شدند شـهر بوکان را تصرف نمایند در این گزارش به تلفات افراد کُرد، اشاره ای نشده است. خبرگزاری رسمی ایران در پاسخ به پرسش تلفنی خبرنگار رویتر، از وقوع زدوخورد در منطقه مزبور اظهار بی اطلاعی کرد. منطقه بوکان به خاطر نزدیکی با مرز عراق و قرارگرفتن بر سر راه استان های آذربایجان و کردستان، از اهمیت استراتژیکی برخوردار می باشد.»(۹)

درپی انعکاس تلاش عناصر حزب دمکرات برای رخنه در شهر بوکان (روزشمار

۱- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۰، رادیو بی بی سی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۲- سـند شماره ۳۵۰۳۴۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (واحـد طرح و برنامه عملیات) به واحـد طرح و

برنامه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۸/۱۳۶۱؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۴- همان.

۵- همان.

۶- همان.

۷- همان.

۸- مأخذ ۲۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۹- سند شماره ۱۴۴۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، بولتن شماره ۳۶۱، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۸آبان۱۳۶۱) در خبرگزاری های خارجی و ادعاهای این حزب مبنی بر تصرف شهر، ابراهیم سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه، طی مصاحبه ای در مقر سپاه پاسداران بوکان گفت:

«به دنبال ضربات کوبنده و قاطع که پس از تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) توسط رزمندگان اسلام بر مقرهای فرماندهی و تشکیلاتی ضد انقلابیون در مناطق کُردنشین وارد آمد، عرصه به اشرار مسلح وابسته تنگ شده است. [...] ازطرفی، با رشد حرکت های مردمی در منطقه، بالارفتن سطح آگاهی ها و مشخص شدن چهره وابسته گروهک های ضد انقلاب، زمینه هرگونه حرکت سیاسی از آنان سلب شده است. از سوی دیگر، با بسته شدن قسمت عمده نوار مرزی ایران و عراق، به خصوص جنگل های استراتژیک "آلواتان" که ضد انقلابیون را از دریافت کمک های بی دریغ صدام تکریتی محروم نمود، آنان از هر سو در تنگنا و سقوط کامل قرار گرفته و به دست و پا افتاده اند. آنها با هماهنگی بنگاه های دروغ پراکنی امپریالیسم، به اشاعه شایعات پرداخته، ازجمله مدعی شده اند که بر شهر بوکان تسلط پیدا کرده اند، درصورتی که حضور ما در این شهر، هم اکنون شاهدی بر کذب بودن این ادعاست.»(۱)

۱

حمایت و پشتیبانی دولت عراق از گروه های ضد انقلاب ایران، به ویژه در مناطق غرب و شمال غرب ایران ادامه دارد و سرویس های اطلاعاتی و ارتش عراق، از این امکان برای ضربه زدن به نظام و مردم ایران بهره برداری می کنند.

امروز جلال حسینی مسئول گروه خبات، با یک سرهنگ عراقی در روستای "بلکه" (۲۵ کیلومتری جنوب شرقی مهاباد) دیدار و گفت وگو کرد.(۲)

همچنین سردار جاف یکی از سران نیروهای مسلح غیر قانونی - که با دولت عراق همکاری دارد - از دولت آن کشور درخواست کرده است که ۹۰ نفر از خانواده های ایرانی را که به عراق فرار کرده اند و دولت آن کشور آنها را در مناطق جنوبی اسکان داده است، به منطقه دربندیخان انتقال دهد تا آنان را سازماندهی و علیه جمهوری اسلامی وارد مبارزه مسلحانه کند(۳)

۲

امروز در درگیری میان نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی ایران و چند تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای تهران و تبریز، یک نفر از مردم عادی شهید شد و ۲ نفر از افراد سازمان کشته شدند. در این درگیری ها، ۵ تن از افراد سازمان دستگیر شدند.

ساعت ۱۱:۳۰ امروز، ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، مسلح به کلت کمری، در خیابان سمنگان نارمک، یک تاکسی را متوقف کردند و با تهدید راننده، اتومبیل وی را به سرقت بردند. این افراد با استفاده از این تاکسی، حدود ۱۵ دقیقه بعد، در خیابان میرفخرایی

۱- مأخذ ۲۶، ص۲.

۲- سند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع)، (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۵، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۳- سند شماره ۳۵۰۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه بعثت به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۱۵/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی؛ و - سند شماره ۵۸۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶۴۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۱۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات

جنگ: بولتن مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی به فرماندهی کل، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

(منطقه تهران نو)، صاحب یک مغازه خرازی را با شلیک ۳ گلوله، به شهادت رساندند.(۱)ضاربان که موفق به فرار از محل شده بودند، مجدداً در ساعت ۲۳:۳۰ با همان خودرو، با هدف ایجاد رعب و وحشت در مردم، در خیابان شریعتی اقدام به تیراندازی هوایی کردند و متواری شدند.(۲)

بنابر گزارشی، در یک عملیات گشت شهری کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۸ تهران و اجرای کمین، ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق به دام افتادند و دستگیر شدند.(۳)گفتنی است در عملیاتی که روز قبل، کمیته انقلاب اسلامی همین منطقه اجرا کرد، ۴ عضو سازمان، در خیابان قصرالدشت، کشته یا دستگیر شدند.(۴)

در شهر تبریز نیز در یک عملیات تعقیب و مراقبت، ۳ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شاخه رودسر که قصد خروج غیر قانونی از مرز و پیوستن به سازمان در خارج از کشور را داشتند، دستگیر شدند(۵)

۱

سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز در صبحگاه مشترک نیروهای مسلح در پادگان لشکر۶۴ ارومیه، شرکت و برای حاضران در میدان صبحگاه، سخنرانی کرد. تلاش نظام بین المللی برای برقراری صلح تحمیلی بدون درنظرگرفتن حقوق ازدست رفته ایران؛ بهبود وضعیت آمادی رزمی ایران نسبت به گذشته؛ تلاش مسئولان برای اجرای یک عملیات موفق در آینده نزدیک و... ازجمله مطالبی بود که وی درباره آنها سخن گفت. به گزارش روزنامه کیهان، صیادشیرازی در بخشی از سخنان خود گفت: در صحنه سیاست بین المللی می خواستند به دنبال جنگ تحمیلی، صلح را به ما تحمیل کنند، ولی نمی دانستند که سیاست جمهوری اسلامی که متأثر از حاکمیت ولایت فقیه می باشد، همیشه موافق صلح است، ولی صلحی شرافتمندانه و نه تحمیلی؛ صلحی که در آن، ستمکار ریشه کن شده، حقوق ضایع شده ملت ما محفوظ بماند و متضمن عدم تجاوزهای دیگر باشد. موضع ما تا ابد این است و با موضعی که هیئت های به اصطلاح صلح تحت نفوذ امریکا، اتخاذ کرده اند، مشخص شده است که امروز، تنها راه رسیدن به خواسته های مشروع ما، نبردی است که به یاری خدا باید تا پیروزی نهایی ادامه یابد و ما برای این کار، نه تنها هیچ کسری نداریم، بلکه به زودی مشخص خواهد شد که نیروی ما، علاوه براینها ست و خواهیم توانست به پیروزی های اسلام بیفزاییم. درباره تجهیزات، نه تنها از قدرت ما کم نشده، بلکه با غنیمت های بسیار که همان کمک های ابرقدرت ها به حکومت صدام کافر است، تجهیزات ما بیشتر شده است. ما پیروزی را در شمشیر نمی دانیم و این درسی است که ماه محرم به ما داده و امیدواریم تا آخر این ماه که همیشه ماه پربرکتی برای ما بوده است، بازهم برکت های دیگری نصیب ما شود. وی افزود: همه قرارگاه های کربلا و قائم در جنوب و نجف در غرب، با برنامه های خود در فکر تلاش های بیشتری نسبت به عملیات

۱- مأخذ ۳۹، بخش دوم؛ و - سند شماره ۸۹۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۶/۸/۱۳۶۱، منطقه ۵، ص۸.

۲- مأخذ ۳۶.

۳- مأخذ ۲۷، گزارش منطقه ۵، ص۱۹؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱؛ ص۱، و - سند شماره۵۸۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و عملیات)، شماره ۲۱۶، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱.

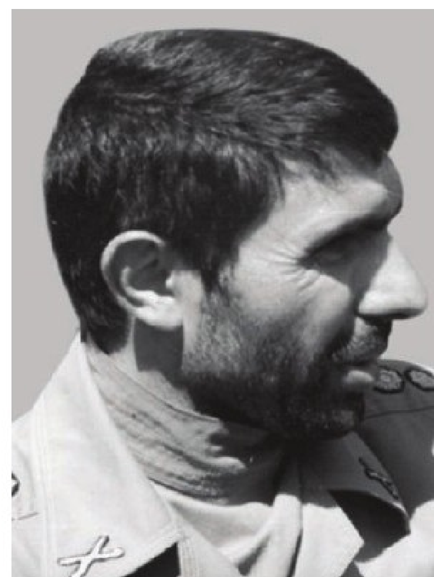
۴- مأخذ ۱۶، ص۴.

۵- سند شماره ۲۱۳۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبرها و نظرها (اطلاعاتی، سیاسی، خارجی)، دفتر مطالعات و پژوهش های

وزارت امور خارجه، شماره ۴، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

مسلم بن عقیل هستند که با هماهنگی قرارگاه حمزه به وقوع خواهد پیوست. سرهنگ صیادشیرازی همچنین در سخنانش خطاب به رزمندگان تحت فرماندهی قرارگاه حمزه گفت: شما باید نه تنها حساب مردم مسلمان کُرد را از ضد انقلابیون جدا کنید، بلکه باید به این مردم محروم که از فیض جمهوری اسلامی بی بهره مانده اند، رسیدگی کنید و بدانید که عمر ضد انقلابیون زیاد نخواهد بود و به سزای اعمال خود خواهند رسید. اگرچه بوق های تبلیغاتی آنها به دروغ پراکنی مشغول است، عاقبت کار آنها جز ریشه کن شدن نخواهد بود. فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی در پایان سخنانش یک بار دیگر تأکید کرد: امروز ما صاحب موضع ایمانی هستیم و بالاخره به این نتیجه رسیدیم که از راه سیاست، به صلح شرافتمندانه نمی توان رسید و ما باید از راه جنگ، به آن دست یابیم و کیفیت بالای توان ما در تمام جبهه ها به اضافه امدادهای غیبی الهی، متضمن چنین امری خواهد بود.(۱)

۱

فرمانده نیروی زمینی ارتش:

امروز تنها راه رسیدن به خواسته‌های مشروع ما نبردی است که با یاری خدا باید تا پیروزی نهایی ادامه یابد

درپی شهادت ۲ تن از اسیران ایرانی در اردوگاه های عراق، هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، اطلاعیه ای منتشر کرد که در آن، ضمن محکوم کردن شهادت این ۲ اسیر ایرانی، به سایر جنایت های حکومت عراق اشاره شده است. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: حکومت عراق باوجود همه قراردادهای بین المللی و اصول انسانی، بیمارستان ها، آمبولانس ها و سایر وسایل حمل ونقل مجروحان را مورد حمله قرار می دهد؛ مناطق مسکونی را بمباران می کند و هم وطنان بی گناه ما را به شهادت می رساند؛ افراد غیر نظامی اعم از پیرمرد و پیرزن را به اسارت می گیرد؛ با به اسارت درآوردن پزشکان، پرستاران و امدادگران جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، بالگردهای آنها را منهدم می کند و بسیاری از اسیران را از نمایندگان صلیب سرخ پنهان می کند و مانع رساندن پیام آنان به خانواده های عزیزشان می شود. در مقابل همه این

۱- سند شماره ۱۵۰۱۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

جنـایت هـا، سـکوت مجـامع بین المللی را شاهـد هستیم. اگر سازمـان های بین المللی و نهادهای حقوق بشـر در مقابل این همه جنایت و جرم، سکوت اختیار نمی کردند، امروز شاهد به شهادت رسیدن ۲ تن از اسیران عزیزمان در زندان های رژیم بعث عراق نبودیم. جمعیت هلال احمر جمهوری اسـلامی ایران، ضـمن تأکیـد بر لزوم تنظیم قراردادهـای بین المللی به عنوان ضـامن اجرای مقررات ژنو، از مجـامع بین المللی به ویژه صلیب سـرخ جهانی می خواهـد که با وادارکردن رژیم عراق به عمل به تعهـدات خود، از تکرار این گونه فجایع، جلوگیری کرده، اگر قادر به اقدامی دراین زمینه نیست، ناتوانی خود را به مردم جهان اعلام کند.»(۱)

۱

درپی سفر هیئت صلح کنفرانس اسلامی به تهران و تسلیم نامه احمد سکوتوره رئیس جمهور گینه و رئیس هیئت میانجیگری منتخب کنفرانس اسلامی، به آیت الله خامنه ای، امروز رئیس جمهور ایران در نامه ای به آقای سکوتوره، پاسخ رسمی جمهوری اسلامی ایران را به پیشنهاد های سازمان کنفرانس اسلامی درباره پایان دادن به جنگ، به وی اعلام کرد. در بخش هایی از این نامه آمده است: در میان هیاهوی تبلیغاتی به راه افتاده ازسوی جوامع تحت نفوذ امریکا در خاورمیانه که به وسـیله اغلب بلندگوهای تبلیغاتی صهیونیستی دامن زده می شد و نیز همراه با تهاجم موشـکی نـاجوانمردانه رژیم عراق به شـهرهای بی دفـاع مرزی دزفول و ایلام که طبق معمول، بـا سـکوت و اغماض محافل خبری و مجامع به اصطلاح طرف دار حقوق بشر مواجه گردید، هیئت نمایندگی شما طرح مصالحه ای را با حکومت متجاوز عراق به ما ارائه کرد که متأسفانه نه تنها هیچ یک از حقوق مسـلم ملت انقلابی ایران در آن رعایت نشده بود، بلکه حتی متضـمن تشویق آشـکار حکومت متجاوز عراق نیز بود. با اینکه در سـخنان رسـمی منتشـرشده هیئت صـلح، این طرح پیشـنهادی، یک طرح جدید معرفی شده است، با همه دقت و امعان نظری که انجام شد، هیچ نکته جدیدی که قبلاً مورد بحث و مناقشه قرار نگرفته باشد، در آن ملاحظه نشد. مضمون این طرح، بارها در جلسات هیئت صلح در تهران مورد بررسـی مشترک قرار گرفته و با دلایل موجه و قوی، مردود شـناخته شده است. ما همواره نظر خود را درباره شـرایط اجتناب ناپذیر متارکه این جنگ به صـراحت اعلام کرده ایم. این شـرایط، مبتنی بر قبول این نکته است که حکومت بغـداد، آغازگر جنگ و مسـئول حمله به مرزهای جمهوری اسـلامی ایران بوده است. ما این ادعا را با دلایل غیر قابل تردیـد، به اثبات رسانـده ایم، طوری که هیچ یک از منصـفانی که دست اندرکار میانجیگری صـلح بوده اند، ازجمله خود جناب عالی و اعضای محترم هیئت صـلح، در صـحت آن شک نکرده اید. بسـی روشن است که ملت انقلابی ایران، نمی تواند چشم پوشـی عینی از حقوقی را که مورد پذیرش همه منصفان است، تحمل کند و نه اجازه می دهد که هیچ یک از مسئولان جمهوری اسلامی چنین ظلمی را بپذیرد.

۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، رویدادها و تحلیل، نشریه شماره ۴۶، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۳۲، به نقل از رادیو امریکا.

ما اطمینان داریم که ملت مظلوممان، از هـدایت و حمایت الهی برخوردار است و این بار نیزماننـد همیشه، بر دشـمن خود پیروز خواهد شد (و کـان حقـاً علینا نصـر المؤمنین). بی شک، داوری وجـدان های سالم جوامع انسانی و به ویژه وجـدان پاک صـدها میلیون مسـلمان و نیز داوری آیندگان، تحت تأثیر هیاهوی تبلیغاتی بلندگوهای مزدور استکبار جهانی که سعی می کند رژیم جنگ افروز عراق را صلح طلب و ملت مظلوم و ضـربت خورده ایران را تجاوزگر معرفی کنـد، قرار نخواهـد گرفت و حقیقت را خواهد یافت و بازوی پرتوان رزمندگان فدایی اسـلام، نقش آفرین تحقق این حقیقت خواهد شد. با آرزوی خالصانه توفیقات جناب عالی و همه برادران عضو کمیته صلح.»(۱)

۱

رئیس‌جمهور در پاسخ به نامه احمد سکوتوره: هیئت نمایندگی شما طرحی مصالحه‌ای ارائه داده که نه‌تنها حقوق مسلم ایران در آن رعایت نشده بلکه متضمن تشویق آشکار رژیم متجاوز عراق است.

جلسه شورای عالی دفاع، امشب به ریاست آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و با حضور حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسـلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع، میرحسـین موسوی نخست وزیر، تیمسار ظهیرنژاد رئیس سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی، سرهنـگ سـلیمی وزیر دفاع، ناخـدا افضـلی فرمانـده نیروی دریایی، علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه، کمال خرازی سـرپرست سـتاد تبلیغات جنگ، علی شمخانی قائم مقام سپاه پاسداران و چند تن از فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش و همچنین چند تن از مسئولان وزارت نفت

۱- همان، ص۱۵.

تشکیل شد.

تشکیل جلسه شورای عالی دفاع و بررسی طرح‌های آینده برای رویارویی با دشمن

در پایان این جلسه، حجت الاسـلام هاشمی رفسنجانی سخنگوی این شورا درباره موضوعات مطرح شده در جلسه، گفت: امشب کار عمده ما، بررسـی طرح های آینـده رویارویی با دشـمن متجاوز بود که وقت زیادی از جلسه را به خود اختصاص داد و فرماندهان نیروها با دادن گزارش هـایی دربـاره این برنـامه ها، وضع کلی جبهه ها را تشـریح کردنـد که بسـیار امیدوارکننـده بود و امیـدواریم که به زودی، خبرهای خوبی برای ملتمان داشـته باشـیم. وی افزود: موضوع دیگر، مناطق آزاد شـده بود که دشـمن از آنجا بیرون رانـده شـده، ولی هنوز از مین پاک سازی نشده است. دراین باره تصـمیم گرفته شد، گروهی به منظور بررسـی منطقه و آموزش های لازم به مردم و مشخص کردن مناطق خطرناک، به مناطق یادشـده اعزام شود. موضوع دیگر این بود که گروهی از اسـیران عراقی، اعتصـاب کرده انـد و در نـامه ای، خواسـته هایشـان را بیان کرده انـد، ازجمله اینکه گروهی از آنها به جبهه بروند و برای کفاره و جبران گناهان گذشته خود، با رژیم عراق بجنگند و جمعی از آنها هم می خواهند در بازسازی مناطق جنگی و نقاط دیگری که احساس می کنند در تخریب آنها نقش داشته اند، شرکت کنند. جمعی از آنها پیشنهاد کرده اند، امکانی به آنها داده شود تا از تخصصـشان در خدمت به نظام جمهوری اسـلامی اسـتفاده شود. این موضوعات بررسی و تصمیماتی درباره آنها گرفته شد،

ص: ۲۰۰

سپس به ستاد ارتش ابلاغ گردید تا درصورتی که با قوانین بین المللی برخورد با اسیران، مغایرتی نداشته باشد، درباره آنها اقدام شود.

همچنین درباره مناطق نفتی و نگهداری از آنها نیز تصمیماتی گرفته شد. رئیس مجلس شورای اسلامی درباره تهدید کشورهای عربی منطقه مبنی بر تحریم سیاسی - اقتصادی جمهوری اسلامی ایران درصورت شکست میانجیگری الجزایر(۱) و افزایش نیروهای واکنش سریع امریکا در منطقه نیز گفت: اینها معمولاً هماهنگ عمل می کنند و می خواهند فضایی را به وجود آورند تا ما را بترسانند و به عراق روحیه بدهند. از اول مشخص بود، اینها که تهدید می کنند تاکنون از هیچ اقدامی دریغ نکرده اند. عربستان سعودی و دیگران، هم پول به عراق دادند و هم تبلیغات و راه ها و بنادرشان را در اختیار عراق گذاشتند. ازلحاظ سیاسی هم تابه حال کم نگذاشته اند، ازنظر اقتصادی و نظامی هم همین طور. برای ما هم وقتی که تصمیم بگیریم و مصلحت بدانیم، موضوع جنگ، حل شده است. اینها صحبت از میانجی می کنند. ما از روز اول، میانجی را پذیرفته ایم و شرایط آن را نیز معین کرده ایم و اعلام می کنیم: هرکدام از آقایان و هر هیئت میانجیگری که پیشنهادهای جدیدی ندارد، به ایران نیاید. با این وضعی که ایجاد شده است، قاعدتاً باید این طوری عمل کنیم تا کسانی که حرف جدیدی دارند، بیایند؛ والا اگر حرف سابق را تکرار کنند و بگویند، ایران نمی پذیرد. این موضوع تازه ای نیست و ما هم خودمان را برای تمام عواقبی که دارد، آماده کرده ایم و تابه حال، عراق و حامیانش از هیچ یک از امکاناتشان علیه ما دریغ نکرده اند، تمام این تهدیدها توخالی است(۲)

۱

در ادامه سفر هیئت سیاسی، اقتصادی ژاپن به سرپرستی نوبوا ماتسویاگا معاون امور اقتصادی وزارت خارجه این کشور، امروز این هیئت با علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه، دیدار کرد. ولایتی در تشریح سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران گفت: سیاست خارجی ما براساس اصول احترام متقابل؛ مداخله نکردن در امور داخلی دیگران و روابط صلح آمیز با کشورهای غیر محارب، شکل گرفته است و آنچه به سیاست خارجی ما جهت می دهد، شعار "نه شرقی، نه غربی" می باشد و برپایه همین سیاست، تجاوزگری امریکا و رژیم صهیونیستی در لبنان و اقدام شوروی در اشغال افغانستان را محکوم می کنیم.

وی همچنین افزود: سرزمین ما منابع وسیع انرژی دارد که موردنیاز ژاپن می باشد و ژاپن نیز امکانات وسیع اقتصادی و فناوری دارد و همین موضوع می تواند از پایه های اساسی روابط دو کشور باشد.

۱- درپی بی نتیجه ماندن تلاش های سازمان کنفرانس اسلامی در برقراری صلح میان ایران و عراق، دولت الجزایر دست به تلاش های میانجیگرانه جدیدی درباره جنگ زد. روزنامه سعودی الریاض دراین باره نوشت: دول عربی تصمیم گرفته اند چنانچه الجزایر در تلاش های میانجیگرانه اش شکست بخورد، ایران را ازلحاظ سیاسی و اقتصادی جریمه کنند.

۲- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴۴.

دکتر ولایتی در پاسخ به سؤال معاون وزیر امور خارجه ژاپن درباره جنگ عراق علیه ایران گفت: شرایط ما برای پایان دادن به جنگ، از ابتدا روشن بود و آن، خارج شدن نیروهای متجاوز از خاک ما؛ بازگشت آنها به مرزهای قبل از آغاز جنگ و پرداخت غرامت و محکوم کردن متجاوز می باشد و تا تحقق این شرایط عادلانه، به نبرد ادامه خواهیم داد.

معاون وزیر خارجه ژاپن نیز با اشاره به روابط دیرینه دو کشور که قدمتی نزدیک به هزار سال دارد گفت: ما با عنوان هیئت حسن نیت و به منظور بهبود روابط به ایران آمده ایم(۱)

روزنامه ژاپنی یومیوری شیمبون در آخرین شماره خود درباره سفر هیئت ژاپنی به تهران نوشته است: دولت ایران علاقه زیادی به توسعه روابط با ژاپن نشان می دهد و ایرانیان، سیاست خارجی معتدلی درپیش گرفته اند و درحالی که هیئت ژاپنی، نیمی از دیدارهای خود را به پایان رسانیده است، ایرانی ها به طور غیرمنتظره ای برای بهبود روابط با ژاپن علاقه نشان داده اند. این روزنامه تأکید می کند: آنچه آنها در این دیدارها همواره بر آن اصرار دارند، این است که سیاست خارجی ایران مستقل است و این کشور اجازه نمی دهد کشورهای دیگر در امور داخلی آن دخالت کنند.(۲)

این هیئت همچنین امروز با سیدمحمد غرضی وزیر نفت ایران، دیدار و درباره موضوعات اقتصادی بین دو کشور، به ویژه مجتمع پتروشیمی ایران و ژاپن - که ژاپن از آغاز حمله عراق به ایران، آن را نیمه کاره رها کرده است - گفت وگو کرد. وزیر نفت درباره این دیدار در مصاحبه با واحد مرکزی خبر گفت: «باتوجه به ۱۵ سالی که از آغاز کار پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن می گذرد، دولت ایران اصرار دارد که دولت ژاپن، تعهدات خود را درباره پروژه مشترک پتروشیمی انجام دهد و از پیمانکاران ژاپنی این پروژه بخواهد که به تعهداتشان عمل کنند.»

غرضی درباره فروش نفت به ژاپن نیز اظهار کرد: ما درباره فروش نفت به طرف های خارجی، طبق قراردادهای خود عمل می کنیم و باوجود فشار ابرقدرت ها، کار استخراج، ارسال و بارگیری، با فراست و حفاظت کامل ایران انجام می شود.(۳)-(۴)خبرگزاری کویت به نقل از خبرگزاری ژاپنی کیودو، درباره مذاکرات مقامات نفتی ایران با هیئت ژاپنی گزارش داد: محمد غرضی وزیر نفت ایران، در این دیدار درباره وقفه طولانی که در پروژه عظیم مجتمع پتروشیمی ایران - ژاپن به وجود آمده است و عدم فعالیت ژاپن، اظهار نارضایتی کرد و خواستار کمک دولت ژاپن برای رفع بن بست مذاکرات بین طرفین شرکت کننده در پروژه بندر امام خمینی شد.

بنابر گزارش این خبرگزاری، به گزارش کیودو، محمد غرضی به هیئت ژاپنی - که سرپرستی آن را ماتسویاگا معاون اقتصادی وزیر امور خارجه ژاپن برعهده داشت - گفته است که ایران، از زمان شروع این پروژه مشترک، مبالغ زیادی صرف کرده، اما کار همچنان متوقف است.(۵۲)

۱- همان، صص ۳ و ۴؛ و - مأخذ ۳۹، بخش آخر، ص۲۳.

۲- مأخذ ۴۲، بخش دوم، ص۳.

۳- این هیئت بعدازظهر روز بعد، با بدرقه حسین کاظم پور اردبیلی، تهران را به مقصد توکیو ترک کرد. (روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۲.)

۴- مأخذ ۴۸، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۸.

هفته نـامه فرانسوی زبـان ژون افریـک چاپ پـاریس، در شـماره اخیر خود به قلم حمزه قائـدی فرسـتاده ویژه این نشـریه به تهران، در بررسـی گردهمـایی هـای مردمی ایران، به ویژه نمـازجمعه، به ترسـیم و تشـریح ارتبـاط مردم ایران با جبهه های جنگ پرداخته و کمک های مردمی و صف طویـل اهداکننـدگان خون برای مجروحـان جبهه را از صـحنه هـای شاخص در نمازهای جمعه تهران ذکر کرده است. روزنامه کیهان در شماره امروز خود، بخش هایی از این مقاله را با عنوان "یک جمعه در تهران" به چاپ رسانده است که در بخش هایی از آن آمده است:

«جمعه هر هفته، دانشگاه تهران شاهد مراسم عظیمی است. از ساعت ۹ صبح تا یک بعدازظهر، صدها هزار زن و مرد و کودک، برای شرکت در آیین نمازجمعه گرد هم می آیند. هر هفته، ۵/۱ تا ۲ میلیون نفر با شور و شوق خاصی با یکدیگر در این مکان ملاقات می کنند. شرکت در مراسم نمازجمعه با اینکه در مذهب شـیعه اجباری نیست، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، محل برگزاری نمازجمعه، یکی از مراکز مهم سیاسـی - اجتماعی ایرانیان به شمار می آید. شرکت کنندگان در مراسم نماز، درطول دو ساعت، به خطبه های نماز گوش فرا می دهند و گیرایی سـخنان امـام جمعه بیش از همه، به علت محتوای آن است؛ به عکس آنچه که در کشورهای عربی مرسوم است، خطبه های نمازجمعه تهران، محدود به زندگی حضرت پیامبر نمی شود و نکات مطروحه در آن، بیشتر پیرامون مسائل اقتصادی و سیاسی روز است.

پس از پایان نماز، جمعیت، به آرامی دانشـگاه را ترک می کنند و بسـیاری، راهی مراکز جمع آوری کمک های نقدی و جنسی برای پشتیبانی از جبهه ها می شوند. کمی دورتر، اسکناس ها و جواهرات انباشته شده در کیسه های پلاستیکی و جعبه های حاوی مواد غذایی، دارو و البسه، در کامیون های مخصوص قرار داده شـده انـد. برخی دیگر از شـرکت کننـدگان در نماز، به صف طویل اهدای خون برای مجروحین - که در مقابل مراکز سیار تشکیل شده - می پیوندند.

پزشک مسـتقر در یکی از این واحدهای سـیار درزمینه طولانی بودن صف اهدا کنندگان خون گفته است، داوطلبین بی شـمارند و مقدار خون اهداشده عموماً از ظرفیت مخازن بیشتر است و ما نمی توانیم همه افراد را بپذیریم.»

نویسـنده مقاله می افزایـد: «[با دیـدن این صـحنه ها] پس از این، من نیز داوطلب شـدم که خون خود را اهـدا کنم، اما پس از انجام آزمایشات، مؤدبانه به من گفته شـد که فشار خونم کمتر از حـد لازم است. جالب اینکه برخی از رسانه های گروهی غربی، تبلیغ می کنند که در ایران، از متهمین، به اجبار، خون گرفته می شود.»

نویسـنده مقاله در بخش دیگری از گزارش خود ضمن تشریح بازدیدش از کاخ های باقیمانده از حکومت شاه، با اشاره به ملاقات خود با چند تن از مجروحان جنگی - درحالی که گویا تحت تأثیر مقاومت و روحیه شـهادت طلبی آنان قرار گرفته است - نوشته خویش را با این جمله به پایان می برد: «کلمات برای بیان درجه والای معنوی آنان حقیرند.»(۱)

ص: ۲۰۳

۱- مأخذ ۳۶، ص۴.

۱

روزنـامه فایننشـال تایمز چاپ لنـدن، به نقل از علی معنوی راد مـدیر بخش امور بین الملل بانک مرکزی ایران، که به منظور مـذاکره با مقامات بانـک های امریکایی درباره اجرای توافقنامه سال ۱۹۸۱ مربوط به گروگان ها بین امریکا و ایران در لنـدن به سـر می برد، گزارش داد: «ذخایر ارز خـارجی ایران، به خاطر صادرات نفتی این کشور که به میزان ۲ میلیون بشـکه در روز رسیده است، هرماهه حدود یک میلیارد دلار افزایش می یابد.»

این نشـریه به نقـل از این مقـام ایرانی نوشت: «ایران، درنتیجه کاهشـی که اخیراً در کنترل واردات قائل شـده، می توانـد در آسـتانه یک جهش تجاری قرار گیرد. طی چند ماه گذشته، جمع کل هزینه های انواع اقلام وارداتی ازجمله وسایل موردنیاز برای جنگ، کمتر از یک میلیارد دلار در ماه بوده است.» معنوی راد گفت: «ما با حدود ۲ میلیارد دلار درآمدهای نفتی، زیربنای ذخایر ارز خارجی خود را بازسازی کردیم.»

نشـریه مـذکور افزود: «براسـاس ارقـام واردات که بـاتوجه به برآوردهای بانک داران و صـنعت نفت ایران از درآمـدها تهیه شـده است، سـطح کنونی ذخایر ایران می تواند معادل ۵/۴ میلیارد دلار باشد.»(۱)

۲

عراق، سـطح روابـط اقتصـادی و تجاری خود را بـا کشورهـای لهسـتان، ترکیه و کوبا گسترش می دهـد. این مناسـبات، به ویژه روابط ترکیه و عراق، تأثیر بسـزایی در جنگ ایران و عراق خواهد داشت و بسیاری از مشـکلات اقتصادی عراق را حل خواهد کرد. توسـعه مناسـبات عراق با کوبا نیز که یکی از اعضای مؤثر جنبش عدم تعهد می باشد، بر جایگاه سیاسی کشور عراق در میان این کشورها اثرگذار است.

به گزارش خبرگزاری عراق، در پایان هفتمین اجلاس کمیسـیون مشترک عراق و لهسـتان، یک قرارداد همکاری در زمینه های اقتصادی و فنی بین دو کشور به امضا رسـید. بنابر این گزارش، "حسن علی" وزیر بازرگانی عراق و "تادوز نسترویچ" همتای لهسـتانی وی، این قرارداد را که شامل همکاری در زمینه های صنعت، کشاورزی و آبیاری، خدمات عمومی و بازرگانی است، امضا کرده اند.(۲)

همچنین به گزارش این خبرگزاری، "مصـطفی احسـان" وزیر حمل ونقل ترکیه، به دیـدار ۶ روزه خود از عراق پایـان داد. درطول این دیـدار، یـادداشت مشترکی دربـاره گسترش همکـاری های دو طرف در زمینه های حمل ونقل و ارتباطات به امضا رسـید. این یادداشت مشترک که به امضای مصـطفی احسان وزیر حمل ونقل ترکیه و عبدالحایر عبدالرحیم وزیر حمل ونقل و ارتباطات عراق، رسـید، شامل اتصال مستقیم خطوط راه آهن میان دو کشور

ص: ۲۰۴

۱- سند شماره ۰۵۸۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـتاد منطقه۲ (فرماندهی) به سـتاد مرکزی (فرماندهی)، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۷۸، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۲۷، گزارش منطقه ۲، ص۵.

۲- مأخذ ۴۰، بخش آخر، گزارش منطقه ۳، ص۵؛ و - مأخذ ۳۹، بخش آخر، ص۵.

به منظور افزایش حمل ونقل کالا نیز می شود. طرفین تصمیم گرفتند یک شرکت مشترک عراقی - ترکی برای حمل ونقل زمینی ایجاد کنند. این یادداشت همچنین افزایش ارتباطات راه دور و خطوط تلفن و تلکس برای اتصال ارتباطات دو کشور و کشورهای عرب خلیج فارس با کشورهای اروپایی را نیز در نظر گرفته است.(۱)

کارلوس رافائل رودریگز معاون رئیس جمهور و معاون نخست وزیر کوبا نیز در پایان دیدار رسمی ۵ روزه خود از عراق، امروز این کشور را ترک کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری عراق، این مقام کوبایی پیش از ترک عراق، مذاکرات خود را با مقامات این کشور، به ویژه طه یاسین رمضان معاون رئیس جمهوری و طارق عزیز معاون نخست وزیر، مثبت و مفید توصیف کرد.(۲) منابع عراقی درباره علت سفر ۵ روزه این مقام کوبایی و نتایج این سفر، اطلاعاتی منتشر نکرده اند.

۱

به گزارش خبرگزاری فرانسه، سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق، موضوعات مربوط به اسیران جنگ ایران و عراق را با ژان پیتر هوک رئیس بخش عملیاتی سازمان صلیب سرخ بین المللی، بررسی کرد. به گزارش خبرگزاری عراقی اینا، در این دیدار، همچنین درباره نتایج سفر اخیر ژان پیتر هوک به ایران تبادل نظر شد و وزیر امور خارجه عراق، ضمن اعلام آمادگی برای همکاری با سازمان صلیب سرخ بین المللی، ادعا کرد دولت عراق قوانین بین المللی را درباره اسیران جنگ، محترم می شمارد(۳)

۲

پس از شکست های سنگین ارتش عراق در داخل خاک ایران و فرار سربازان عراقی به مرزهای خود، کشورهای غربی و شرقی با ارسال سلاح ها و مهمات پیشرفته، به کمک عراق آمده اند و کشورهای عربی نیز از این کشور حمایت می کنند. خبرگزاری جمهوری اسلامی امروز، در گزارشی، مقاله ای از شماره اخیر مجله الحوادث (چاپ لندن) را منتشر کرد.

این مجله به نقل از منابع دیپلماتیک غربی، اعلام کرد: عراق اخیراً به یک اندازه به سلاح ها و جنگ افزارهای ساخت کشورهای غربی و شرقی دست یافته است. این منابع افزودند: ایالات متحده امریکا برای کمک به نیروی هوایی عراق در امر شناسایی تحرکات و نقل وانتقالات نیروهای ایران، از چندی پیش، عکس های ماهواره ای در اختیار عراق گذاشته و دراین میان، انگلستان نیز عراق را به دستگاه های پیشرفته شناسایی و جاسوسی مجهز کرده است. از سوی دیگر، فرانسه تعدادی جنگنده نوع "میراژ" و تعداد زیادی سلاح های دفاع هوایی (پدافند هوایی) نوع "رولاند" و موشک های "اگزوسه" به این کشور فروخته است. اتحاد شوروی نیز

۱- سند شماره ۵۸۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران منطقه ۹، (اطلاعات) به سپاه پاسداران مرکز (اطلاعات)، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۷۶، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۲- مأخذ ۴۰، بخش آخر، گزارش منطقه ۱۰، ص۱۶.

۳- مأخذ ۴۶، ص۳۵.

پس از یک توقف نسبتاً طولانی، اخیراً ۱۲ فروند جنگنده میگ۲۵ به همراه مهمات و جنگ افزارهای دیگر، به عراق ارسال کرده است.

این منابع در پایان تأکید کردند که علاوه بر مهمات و سلاح های غربی و روسی، محموله های نظامی دیگری نیز وجود دارد که ازطریق مصر، اردن و یک کشور دیگر عربی به مقصد عراق صادر شده است.(۱)

روزنامه گاردین (چاپ لندن) نیز درباره کمک های نظامی کشورهای غربی به عراق نوشته است: «نظامیان عراق توسط دولت انگلیس تعلیم دیده اند و فرانسه نیز اخیراً کوشیده است که نیروی هوایی عراق را تا بالاترین حد امکان، مجهز و تقویت نماید، بااین حال، کارشناسان نظامی غرب با اقرار به قدرت رزمی ایران، معتقدند که یک یا دو حمله دیگر ازسوی ایران، به شدت توان رزمی عراق را تضعیف خواهد کرد.»(۲)

مقامات مصری نیز یک بار دیگر با عربی خواندن جنگ عراق و ایران، بر حمایت این کشور از عراق و ارسال کمک های نظامی تأکید کردند. در این سخنان که متن آن در روزنامه المدینه (چاپ ریاض) چاپ شده، کمال حسن علی وزیر خارجه مصر، اعلام کرده است: «مصر، به هر پیشنهادی که هدفش دفاع از حقوق سرزمین ها و ثروت ملی اعراب باشد، پاسخ مثبت خواهد داد. مصر، تهدیدهای ایران درباره دست زدن به یک حمله گسترده علیه عراق را به عنوان یک مسئله جدی می نگرد و عراق را در دفاع از خاکش، یاری خواهد نمود.»

حسن علی افزود: «مصر، سلاح در اختیار عراق قرار می دهد، اما درعین حال، از تمام کوشش هایی که به منظور پایان دادن به این جنگ - که منافع ملت های عرب و مسلمان را به خطر می اندازد - انجام می شود، حمایت می کند.»(۳)(۴)

۱

خبرگزاری یونایتدپرس در گزارشی از بغداد، تحت عنوان "نامه ای از بغداد: با جنگ در صلح زیستن"، ضمن اشاره به تلاش اندک رژیم عراق در کاهش تأثیرات و عوارض جنگ در پایتخت این کشور نوشته است:

«جنگی که به مدت ۲۶ ماه در ۱۶۰ کیلومتری محدوده خارجی بغداد جریان داشته، تقریباً خدشه ای بر بغداد وارد نیاورده است، اما در مردم، خستگی عمیقی از جنگ احساس می شود.

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرها و گزارش های عملیات محرم و بازتاب جهانی آن، نشریه شماره ۲، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۳۱، لندن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۳۶، بیروت - خبرگزاری رویتر، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۳- وزیر خارجه مصر در مصاحبه با روزنامه کویتی الانباء، بار دیگر بر این موضوع تأکید کرد. وی گفت: درصورت حمله ایران به یکی از کشورهای عرب خلیج فارس، مصر بیکار نخواهد نشست. مصر، مخالف هرگونه تجاوز به کشورهای عربی است، به همین دلیل در جنگ خلیج فارس، به عراق تجهیزات نظامی می فرستد. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، ۱۷/۸/۱۳۶۱، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو اسرائیل، ۱۶/۸/۱۳۶۱.)

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۸، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، صص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

تـا همین اواخر، خـانواده هـای افرادی که در جنـگ کشـته می شدنـد، یک اتومبیل تویوتا، ۳۰ هزار دلاـر پول و یـک قطعه زمین دریـافت می کردنـد، اما اکنون به خانواده های قربانیان جنگ، یادداشت های متعهدانه و دیگر چیزهایی که مناسب تر و میهن پرسـتانه تر است، پاداش داده می شود. پی بردن به این مطلب که آیا تغییر روش درباره دادن پاداش، متأثر از مشـکلات مالی می باشـد یا نه، دشوار است. در جریان تدارک برگزاری کنفرانس سران غیر متعهدها، بیش از ۲ میلیارد دلار برای بازسازی جاده های بغداد، چراغ های خیابان ها و تسهیلات توریستی صرف شـد. هم اکنون در حدود ۵/۱ میلیارد دلار برای یک سیسـتم جدید فاضـلاب و بازسازی خطوط برق و تلفن در بغداد صـرف شده است. خرج کردن بـدون حساب، علی رغم کاهش شدیـد درآمد نفتی عراق، همچنان ادامه دارد [و] به صادرات نفت عراق صدمه وارد آمده است، دلایل این امر عبارت اند از اختلال در عملیات ترمینال خلیج فارس و تصمیم سوریه برای بستن یک خط لوله [نفتی عراق که نفت عراق را] به دریای مدیترانه [می رساند].

در ماه اکتبر، عراق و ترکیه موافقت کردنـد که ظرفیت تولیـد خط لوله [خود] را حـدود ۳۰ درصـد در یک خط لوله هزار کیلومتری به ترمینال "سـیحان" در دریای مدیترانه افزایش دهند. درحال حاضر، حداکثر تولید نفت خط لوله [عراق به ترکیه] از ۶۰۰ هزار بشکه در روز، فراتر نمی رود. عراق مجبور شد از ذخایر خود اسـتفاده کند و یک وام ۴۵ میلیارد دلاری از پادشاه سـعودی، کویت و امارات، به منظور تأمین هزینه مالی جنگ و ادامه طرح های اقتصادی دریافت کرد.»(۱)

۱

نشـست وزیران خـارجه کشورهـای عضـو شورای همکـاری خلیـج فـارس، امروز در منـامه بحرین آغـاز به کـار کرد. خبـرگزاری فرانسه، دلیل گردهمایی وزیران خارجه شش کشور عضو این شورا را، تهیه مقدمات نشست سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس اعلام کرد که قرار است در ۱۹ آبان ماه تشکیل شود. این خبرگزاری درباره سابقه و اقدامات این شورا گزارش داد:

«شورای همکاری خلیـج [فارس] که ۱۸ مـاه پیش، موجودیت پیـدا کرد، تـاکنون در زمینه هـای سیاسـی موفقیت هایی به دست آورده است[!] یکی از موفقیت های این شورا، تصویب شدن طرح صلح عربستان سعودی در کنفرانس عالی سران عرب در کنفرانس فاس بود. شورا همچنین تلاش های میانجیگری برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق را مورد بررسـی قرار خواهـد داد. ادامه این جنگ برای عراق، تقریباً ماهی یک میلیـارد دلاـر تمـام می شود که قسـمت اعظم آن را عربسـتان و دیگر کشورهـای ثروتمنـد این شورا تـأمین می کننـد. جنگ عراق علیه ایران و حـوادث لبنـان، موجبـات نزدیـک شـدن مصـر را به کشورهـای عضـو این شـورا فراهم سـاخته و کشورهـای عضو شورای همکـاری، در تحقق بخشیـدن به هـدف هـای خود، به ویژه ایجـاد یک صـنعت نظامی، به کمک قاهره احتیاج دارنـد. ازاین رو، دورنمای روابط مصـر و کشورهای عربی خلیج [فارس]،

ص: ۲۰۷

۱- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۸ و ۹، رادیو بی بی سی، به نقل از روزنامه گاردین.

در سومین کنفرانس سران مورد بررسی قرار خواهد گرفت.»

در همین حال، واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری رویتر گزارش داد: «وزرای بازرگانی شش کشور شورای همکاری خلیج [فارس]، توصیه کرده اند کمیته ای در سطح وزیران، به منظور هماهنگ کردن سیاست های صادراتی، وارداتی تشکیل شود. خبرگزاری رسمی عربستان سعودی که این خبر را گزارش کرده، می افزاید: معاون دبیرکل شورا در امور اقتصادی، گفته است، وزیران بازرگانی شش کشور شورای همکاری خلیج[فارس] موافقت کرده اند که یک کمیته برای مذاکره درباره خرید کالاهای مهم برای کشورهای عضو شورا تشکیل شود.»(۱)

رادیو مونت کارلو نیز درباره موضوعات این نشست گزارش داد: «محافل مطلع بحرین تأکید می کنند که دستور کار این اجلاس، مملو از مسائل مهم و حساس، من جمله جنگ عراق و ایران و لزوم ادامه موضع یکپارچه خلیج [فارس] جهت بذل تلاش ها و نیرو برای متوقف ساختن آن می باشد، ولی این امر به مثابه چشم پوشی کشورهای حوزه خلیج [فارس] از حمایت عراق و جانب داری از آن نیست.»(۲)

۱

وقوع بحران در لبنان، امریکا و رژیم صهیونیستی را برآن داشته تا با فرصت طلبی درپی نفوذ بیشتر در این کشور باشند و به بهانه مقابله با سازمان آزادی بخش فلسطین دست به کشتار مردم بزنند که این اقدامات واکنش هایی را نیز درپی داشته است.

به دنبال تمایل سیاسی امریکا برای نفوذ بیشتر در کشور بحران زده لبنان، خبرگزاری یونایتدپرس به نقل از وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد: در تلاش برای گسترش هرچه بیشتر حضور نیروهای حافظ صلح، تفنگ داران امریکایی مستقر در خارج بیروت عازم قسمت مسیحی نشین این شهر شدند.

وزارت امور خارجه امریکا، روز دوشنبه اعلام کرد: ریگان رئیس جمهور امریکا، به نیروهای امریکایی اجازه داده است به منظور کمک به برقراری نظم در شهر پرتشنج و جنگ زده بیروت، به این اقدام مبادرت ورزند.(۳)

روزنامه اطلاعات در بازتاب حوادث امروز لبنان نوشته است: خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از کسانی که در کمیسیون کارشناسان حقوق بین الملل شهادت دادند، گزارش داده است که شاهدان، اهداف عملیات های رژیم صهیونیستی در جنوب لبنان را کشتار مردم عادی و نه مقابله با سازمان آزادی بخش فلسطین اعلام کردند. شاهدان عینی اضافه کردند که اکثریت قربانیان حمله صهیونیست ها به لبنان، غیر نظامیان فلسطینی بودند و فقط چند نفر از سربازان سازمان آزادی بخش فلسطین در نبردها کشته شدند. یکی از مسئولان سازمان انگلیسی کمک به مردم غیر نظامی، می گفت: ۸۰ درصد قربانیان در بیمارستان های غرب بیروت، از غیر نظامیان بودند. عده ای از

۱- سند شماره ۲۳۰۶۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه رسمی مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، جلسه شماره ۳۶۹، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۱۳.

۲- مأخذ ۲۹، بخش دوم، ص۲.

۳- مأخذ ۳۵، بخش دوم، ص۱۴.

جراحان وابسته به سازمان های خیریه که در کمک به مجروحان شرکت داشتند، اسنادی را به کمیسیون ارائه دادند که ثابت می کند، اسرائیلی ها در نبرد لبنان، از سلاح های ممنوعه ازجمله بمب های فسفر استفاده کرده اند. شاهدان عینی همچنین تأکید کرده اند که هواپیماهای رژیم صهیونیستی عمداً بیمارستان های فلسطینی را در لبنان بمباران می کردند(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز که حوادث لبنان را پیگیری می کند در گزارشی اعلام کرد: در انفجار یک بمب که در اتوبوسی در نزدیکی محل استقرار نیروهای امریکایی در منطقه ساحلی اوزایی (اوضاعی) در حوالی فرودگاه بیروت، کار گذاشته شده بود، یک نفر کشته شد و تعدادی زخمی شدند. یک افسر لبنانی که وقوع این حادثه را به خبرگزاری آسوشیتدپرس اطلاع داده بود، از اینکه افراد کشته یا زخمی شده، از اتباع امریکایی بودند، اظهار بی اطلاعی کرده بود.(۲)

ضمیمه گزارش۱۳۵: تشریح وضعیت جغرافیایی و موقعیت نیروهای عراقی در عملیات محرم

با در دستور قرارگرفتن اجرای عملیات در منطقه عمومی زبیدات - عین خوش (عملیات محرم) و افزایش فعالیت مهندسی و تردد در این منطقه، بخشی از توجه عراق معطوف به فعالیت ها در این منطقه شد. شرایط جغرافیایی و حضور عراق روی ارتفاعات مسلط منطقه که امکان دید و تیر نیروهای عراقی را بر بخش های عمده ای از منطقه و جاده های مواصلاتی تا محدوده پادگان عین خوش فراهم می کرد، بر حساسیت دشمن درباره اقدامات آتی ایران افزود.

ازاین رو، عراق از آمادگی و هوشیاری کامل در این منطقه برخوردار بود و فعالیت های بمب افکن های دشمن در بمباران این منطقه و محدوده پادگان عین خوش از حدود ۱۰ روز قبل از آغاز عملیات محرم که تقریباً به شکل منظم و روزمره انجام می شد، از افزایش این هوشیاری حکایت می کرد. از سوی دیگر، اطلاعات دریافتی از شنود مبنی بر اینکه ارتش عراق به نیروهای زمینی و هوایی مستقر در شرق بصره، اروند رود و جبهه های اطراف، آماده باش داده است نیز مؤید همین مطلب بود.(۳)

گزارش شنود حاکی از آن بود که عراق، هر شب در آماده باش به سر می برد. طبق گزارش های واحد اطلاعات نیز دشمن، کاملاً آماده است. مکالمات بی سیم ها و فعالیت کمین هایی که شناسایی شده بودند، نشان می داد که نیروهای عراقی مستقر در خطوط اول پدافندی نیز بسیار هوشیار هستند. این هوشیاری تا اندازه ای بود که تردد نیروها را در حد نفر و موتور زیر نظر داشتند و آنها را هدف قرار می دادند. البته، بخشی از حساسیت های ارتش عراق، علاوه بر اطلاع از فعالیت های در خط و اقدامات مهندسی نیروهای ایرانی، به دلیل مصادف بودن این روزها با ایام دهه اول و دوم محرم بود و عراق به طور طبیعی، با نزدیکی به روزهای تاسوعا و عاشورا، منتظر اقدامات نیروهای ایران بود.(۴)

گزارش فرمانده تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) از فعالیت های چند روز قبل نیروهای عراقی و تقویت نیروهای مستقر در منطقه نیز از این هوشیاری حکایت دارد. وی در جلسه فرماندهان یگان های عملیاتی که ۴۸ ساعت قبل از عملیات، با حضور فرماندهی کل سپاه تشکیل شد، اظهار کرد:

«دشمن از بالای ارتفاعات، تا جایی که خط آن به رودخانه دویرج می چسبد، نیروهایش را به اندازه یک گردان معمولی و یک گردان نیروی مخصوص، تقویت کرده و در سرپل چم سری، ۲ کیلومتر پیشروی کرده است. همچنین دشمن، خط تماس خود را جلوتر آورده و با استفاده از کمین متحرک، منطقه را تحت پوشش قرار داده است. هر روز صبح، افسران عراقی به میدان های مین آمده، میدان ها را بازدید می کنند تا رد پایی از برادران ما در میادین مین پیدا کنند.» اما باوجود اطلاعات کاملی که ارتش عراق از فعالیت نیروهای ایرانی داشت و اعلام آماده باش دو هفته قبل ارتش عراق به نیروهای مستقر در این منطقه، به دلیل رخدادهای جوی، این نیروها به طرز غیرمنتظره ای آن هم چند ساعت قبل از آغاز عملیات، غافلگیر شدند(۵)

ضمیمه گزارش۱۳۸: متن گفت وگوی روزنامه اطلاعات با تعدادی از رانده شدگان عراقی

گفت و گوی خبرنگار روزنامه اطلاعات، با تعدادی از رانده شدگان عراقی بدین شرح است: یکی از رانده شدگان به نام محمد مستنصر گفت: من ۱۸ سال در عراق دبیر زبان خارجی بودم و ۹ ماه در زندان

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۳ و ۱۸

۲- مأخذ ۳۵، بخش دوم، ص۱۶.

۳- مأخذ ۲۸، صص ۹ و ۱۰، رادیو بی بی سی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۲۸، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو بی بی سی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۱، ص۸، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

حکومت عراق به سر برده ام. علت زندانی شدنم این بود که خواهرم، مقیم ایران است. آنها مرا پس از شکنجه های غیر انسانی، همراه این عده و به اتفاق خانواده ام، از شهر التحریه عراق رانده اند. این فرد عراقی سپس گفت: یکی از برادران مسلمان ما را جلو چشم من شکنجه و پاهایش را با دریل برقی سوراخ کردند، چون وی نیز اقوام ایرانی دارد. هم اکنون یکی از خواهرانم نیز در زندان حکومت مزدور صدام به سر می برد. یکی دیگر از معاودان گفت: ۲ نفر از همراهان ما که یک پیرمرد و یک پیرزن بودند، به علت کهولت سن، پیاده روی طولانی و سنگین و نیز نابینایی، گم شده اند و مفقودالاثرند. وی اظهار کرد: مزدوران صدام، همه اموال و وسایل ما را نیز غصب کردند و ما را از کشور عراق راندند. خبرنگار اطلاعات می افزاید: این معاودان، ضمن سپاسگزاری از برادران ایرانی خود، گفتند: ای کاش ما زودتر به ایران می آمدیم تا از ظلم و جور مزدور بعثی(صدام) رهایی پیدا می کردیم. در میان این مسلمانان رانده شده عراقی، مهندس، کاسب و دبیر نیز به چشم می خورد. به گزارش خبرنگار اعزامی روزنامه اطلاعات از باختران، سامی باقر موسی ۳۲ ساله، شغل راننده، رانده شده از حربله بغداد گفت: ما در زندان بودیم و به مدت ۲ ماه تمام خانواده ما را در زندان، شکنجه روحی کردند و تمام وقت ما زیر شکنجه مزدوران عراقی قرار داشتیم. کریم عبدالله سبزه نیز اظهار کرد: من سربازم و دو سال و نیم در زندان های "استخبارات"، "الکوت"، "عسکر رشید" و "ابوغریب" به سر برده ام و چون تابعیت ایران را داشتم و مسلمان هستم، مرا به جرم ایرانی و مسلمان بودن به طور فجیعی بیرون کردند و زن و بچه ام را نیز از من گرفته اند؛ اثاث خانه ام را به غارت برده اند و شکنجه ام کرده اند. "جیران" ۸۰ ساله نیز گفت: زمانی که قصرشیرین به دست مزدوران عراقی تصرف شد، من را اسیر کردند و به اردوگاه بردند و به من گفتند چون ایرانی هستی، باید از بغداد بروی. وقتی که مرا سوار ماشین کردند، دست مرا شکستند و به طور فجیعی ما را در بیابان ها رها کردند.

وی افزود: مدت ۴ روز در بیابان ها سرگردان بودیم و ۱۲ ساعت زیر باران شدید پیاده روی کردیم تا به مرزهای جمهوری اسلامی ایران رسیدیم.(۱)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، صص ۱۸ و ۱۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

روزشمارجنگ سه شنبه ۱۱ آبان ۱۳۶۱ ۱۵ محرم ۱۴۰۳ ۲ نوامبر ۱۹۸۲

۱

با آغاز عملیات محرم در آخرین ساعات شب گذشته، درگیری میان نیروهای خودی و دشمن در منطقه عملیاتی (جنوب شرقی دهلران و غرب عین خوش) شروع شد و رزمندگان با استفاده از تاریکی شب، حرکت برای تصرف هدف های عملیاتی را آغاز و پس از شکستن خطوط دفاعی ارتش عراق، به سمت عمق منطقه عملیاتی حرکت کردند. مانع اصلی پیشروی برخی از یگان ها در این مرحله از عملیات، عبور از رودخانه طغیان کرده "دویرج" بود.

تلاش عمده یگان ها، معطوف به استفاده هرچه بهتر از تاریکی شب و پیشروی برای تصرف اهداف تا قبل از روشن شدن هوا شده بود. در تحقق این امر، تیپ۸ نجف اشرف (قائم۱) و تیپ ۲۵کربلا (قائم۲) که مشکل عبور از رودخانه را نداشتند، وضعیت بهتری داشتند. نیروهای محور اول تیپ۸ نجف اشرف تا ساعت ۳ صبح، به همه اهداف خود که محاصره ارتفاع ۲۹۸ از شمال این ارتفاعات بود، دست یافتند و سپس با کمک سایر نیروهای دنبال پشتیبان - که ساعت ۵ صبح وارد منطقه شدند - تا روشن شدن هوا (صبح) ارتفاع۲۹۲ و ارتفاعات اطراف را که بخشی از سلسله جبال حمرین محسوب می شود، پاک سازی کردند.(۱)

در محور دوم نیز اهداف موردنظر که تصرف و پاک سازی تپه های اطراف ارتفاعات ۲۹۸ بود، حاصل شد و تعدادی از نیروهای دشمن در این محور اسیرشدند و همه سنگرهای مستحکم دشمن در این محدوده منهدم شد. البته، پاک سازی کامل این محور تا ظهر طول کشید(۲)در محور سوم نیز اقدام گردان های این محور توأم با موفقیت بود، به ویژه پس از محاصره و تصرف ارتفاعات۲۹۸ به دست گردان های محور اول، یک خیز به جلو برداشته، ارتفاعات و تپه های عمق منطقه را تصرف کردند. یک گردان از این تیپ نیز تأمین جناح راست در غرب رودخانه میمه را برقرار کرد(۳)

تیپ۲۵ کربلا نیز در اولین ساعات عملیات به اهداف خود رسید و موفق شد در کنار تیپ۸، بخشی از ارتفاعات حمرین را به تصرف درآورده و منطقه را پاک سازی کند.

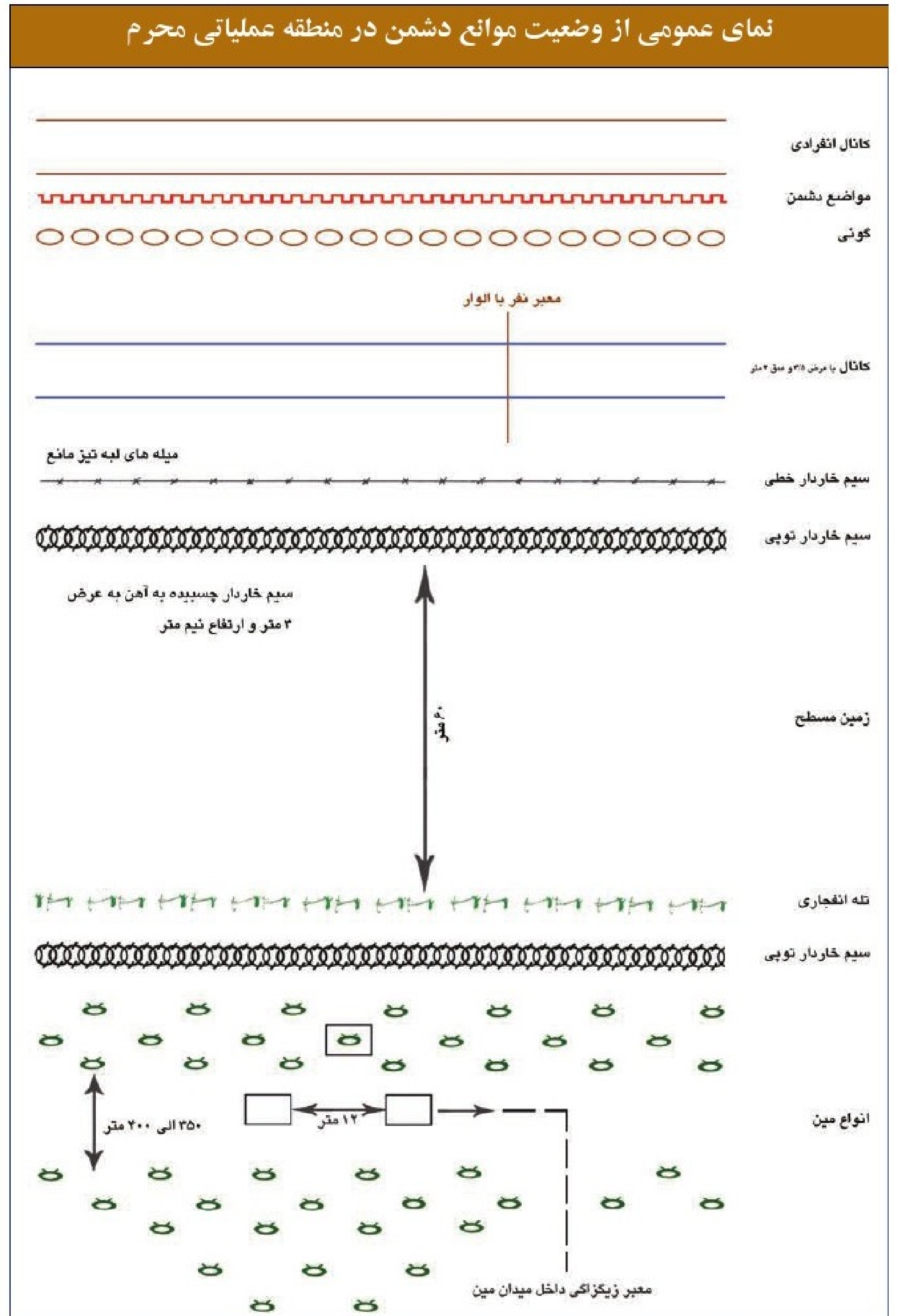

۱- سند شماره ۷۷/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات محرم، گزارش راوی تیپ۸ نجف در عملیات محرم (راوی: صیادیان)، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۸؛ و - روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۲- مأخذ ۱، بخش اول، صص ۸ و ۹؛ و - همان، بخش دوم.

۳- مأخذ ۱، بخش اول، ص۹؛ و - همان، بخش دوم.

عکس

نمای عمومی از وضعیت موانع دشمن در منطقه عملیاتی محرم
کانال انفرادی
مواضع دشمن
گونی
معبر نفر با الوار
کانال با عرض ۳/۵ و عمق ۲ متر
میله های لبه تیز مانع
سیم خاردار خطی
سیم خاردار توپی
سیم خاردار چسبیده به آهن به عرض
۳ متر و ارتفاع نیم متر
زمین مسطح
تله انفجاری
سیم خاردار توپی
انواع مین
۳۵۰ الی ۴۰۰ متر
۱۲ متر
معبر زیگزاگی داخل میدان مین

کوهستانی بودن منطقه و بروز مشکلاتی در الحاق نیروهـا و ضـرورت حرکت نیروها در داخل شیارها، تاحـدودی سـرعت حرکت به جلو را کاهش داد و همین امر سـبب شد تا این تیپ درپیشـروی از محور راست (شـمال)، حدود ۲ کیلومتر از محور سـمت چپ (جنوب) تیپ۸ نجف عقب بماند و نگرانی هایی را به وجود آورد.

تانک ازکارافتاده ارتش بعث در عملیات محرم

دشـمن نیز با آگاهی از این امر، درصـدد پاتک از این منطقه بود و ساعت ۸:۱۵ صـبح، نیروهای خود را درحد یک گردان تانک، سازماندهی کرد، ولی واردشدن یک گردان از تیپ۸ نجف و پیشروی سایر نیروها، مانع از شکل گیری این پاتک شد. شنود در ساعت ۹:۱۵ صبح اطلاع داد که فرمانده گردان زرهی که مأمور اجرای پاتک بود و یک فرمانده گروهان از همان گردان، کشته شده اند. ازاین رو، در ساعت ۱۰ صبح به نیروهای عراقی مأمور اجرای پاتک دسـتور داده شـد که تانک ها را عقب بکشـند. دراین میان، اقدام آر.پی.جی زن های تیپ۸ نجف در به هم ریختن آرایش تانک های عراقی بسیار مؤثر بود. این تیپ در هر ۳ محور عملیاتی خود، موفق به تصرف و پاک سازی اهدافش شد.(۱)

در محور قائم۳ (تیپ۱۷ علی بن ابیطـالب(ع) و تیپ۱ لشکر۲۱ حمزه) قرار بـود این قرارگـاه از ۲ محور فرعی، عملیـات خود را اجرا کنـد. در محور اول، نیروها بعـد از شکسـتن خط، در عمق منطقه نفوذ کردنـد و تا ساعت ۴ صـبح، خود را به زیر هدف اصلی (ارتفاع ۴۰۰) رساندند و عملیـات پـاک سـازی در روز ادامه یـافت. در محور دوم، نیروهایی که در عمق پیشـروی کرده بودنـد، تا احـداث پل بر روی دویرج در ساحل شرقی، در پشت رودخانه منتظر ماندنـد، تا اینکه در ساعت ۵ صـبح، مهندسی ارتش موفق به احداث پل روی رودخانه شد و باقیمانده نیروها و نیروهای

۱- سند شماره ۷۶/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۲۵ کربلا در عملیات محرم، (راوی: جولایی)، آبان ۱۳۶۱، صص ۱۹ و ۲۰؛ و - مأخذ ۱، بخش اول، ص۱۸.

پشتیبانی کننده با استفاده از این پل به عمق منطقه روانه شدند و در کنار نیروهای محور اول قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ خرم آباد)، ۶ کیلومتر از جاده چم سری – شرهانی را تصرف و پاک سازی کردند. با این اقدام، حدود ۶۰ درصد مأموریت این محور اجرا شد.(۱)

مشکل قائم۴ در عبور از رودخانه "دویرج" همچنان لاینحل مانده بود. ناکامی نیروهای محور۲ (ربوط) و محور۳ (چم هندی) در عبور از رودخانه، فشار روحی بسیاری به نیروها وارد آورده بود. هرچند عده ای از نیروها بدون اسلحه موفق به عبور از رودخانه شده بودند، خیس شدن خرج های آر.پی.جی؛ نداشتن راه ارتباطی و تدارکاتی و کمبود اسلحه انفرادی و مهمات، امکان هر اقدام مؤثری را از آنان سلب کرده بود. درهرصورت، این نیروها با استفاده از اندک امکانات موجود و نارنجک، به نیروهای در خط عراق حمله کردند و موفق به شکستن خط شدند، اما به دلیل تداوم نداشتن در پیشروی، با مشکل مواجه شدند و عراق نیز با اطلاع از وجود مشکل در این قسمت، آتش پرحجمی را روی آنان اجرا کرد.

فشار شدید دشمن؛ نبود امکانات و مهمات کافی؛ قطع ارتباط دو سوی رودخانه؛ نبود راه تدارکاتی؛ غرق شدن تعدادی از نیروهای خودی در رودخانه؛ خیس بودن لباس نیروها؛ سرمای شب کوهستان و... سبب ناکامی نیروها در این ۲ محور شد. به همین دلیل، مسئولان تیپ، توان اصلی خود را صرف استفاده از محور اول (چم سری) کردند که تعدادی از نیروها در آغاز حرکت از نقطه رهایی و عده ای دیگر بعد از احداث پل چم سری، موفق به عبور از رودخانه شدند و هماهنگ با نیروهای محور دوم تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع)، بخشی از جاده آسفالته چم سری – شرهانی را تصرف و منطقه را تا مقابل ارتفاعات ۴۰۰ (بخشی از ارتفاعات حمرین) پاک سازی کردند.(۲)

آنچه دراین میان برخی از مشکلات به ظاهر لاینحل را (مانند عبور از رودخانه طغیان کرده دویرج که در مسیر خود به ویژه در نقاط کم عرض و کوهستانی، با غرشی رعب انگیز همه چیز را با خود می برد) قابل تحمل می کرد، توان روحی و اراده مردانی بود که در سیاهی شب، با اتکا به خدا، فقط به انجام وظیفه خود می اندیشیدند. شدت جریان آب را شاید تاحدی بتوان از سخنان محسن رخصت طلب راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج) (قرارگاه تاکتیکی قائم) در این عملیات، دریافت:

سرعت و قدرت آب به میزانی بود که لوله های قطور فولادی به طول ۱۰ متر و قطر ۷۰ سانتی متر را که برای ساختن پل به منطقه آورده بودند، با خود برده و لوله هایی به این عظمت را به هم پیچانده بود. نیروها در چنین شرایطی به آب زدند و فقط خدا می داند که چگونه عبور کردند؟! بعضی ها که به داخل آب رفتند، چند صد متر جلوتر، خود را به آن طرف رودخانه رساندند(۳)

در چنین وضعیتی، ابوشهاب فرمانده تیپ۱۴ امام حسین(ع)، به فرمانده محور دستور داد: به همه بچه ها بگویید که چه درحال اقامت، چه درحال راه رفتن و چه درحال جنگیدن و در هر حالی که هستند، نماز صبح خود را بخوانند(۴)در این وضعیت دشوار، نیروهای این تیپ موفق

۱- سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر۳ فتح در عملیات محرم، (راوی: رخصت طلب)، ۳۰/۷/۱۳۶۱ تا ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۴۶ و ۴۷؛ و – سند شماره ۷۵/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) در عملیات محرم (راوی: تاج آبادی)، آبان ۱۳۶۱، ص۱۶.

۲- سند شماره ۱۹۵۵/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مصاحبه با برادر رخصت طلب راوی لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، ص۱۷؛ و – سند شماره ۷۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۴ امام حسین(ع) در محور قائم۴ در عملیات محرم، (راوی: یدالله محمدی)، صص ۹ – ۸ و ۱۴ – ۱۳.

۳- مأخذ ۶، بخش اول.

۴- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۷.

به اجرای بخشی از مأموریت خود در شب اول شدند.

ساعت ۷:۳۰ صبح که از شدت و سرعت آب رودخانه "دویرج" کاسته شد، به نیروهای محور۲ و ۳ که آن سوی رودخانه مانده و موفق به پیشروی نشده بودند، دستور عقب نشینی داده شد و تعدادی از نیروهایی که مجروح نبودند، موفق به بازگشت از آن سوی رودخانه شدند. درنهایت، تیپ۱۴ امام حسین(ع) فقط در محور اول، حدود ۶۰ درصد از اهداف خود را تصرف و تأمین کرد و در دو محور دیگر، توفیقی به دست نیاورد. حضور هوانیروز پس از روشنایی هوا در محور چم سری و انتقال یک گردان از تیپ امام سجاد(ع) به عنوان احتیاط این محور و حمل مهمات و غذا و انتقال شهدا و مجروحان، موجب بهبود وضعیت تدارک(۱) نیروهای محور تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و تیپ۱۴ امام حسین(ع) و کاهش فشار بر باقیمانده نیروهای محور۲ و ۳ این قرارگاه شد که موفق به پیشروی نشده و در آن سوی رودخانه مانده بودند.(۲)

به طورکلی تا ساعت ۶ صبح، اهداف اصلی موردنظر در مرحله اول عملیات تصرف شد، اما موضوع مهم و نگران کننده، امکان رخنه دشمن بود که به دلیل الحاق نکردن نیروهای هم جوار وجود داشت. همچنین تأمین نشدن جناح چپ عملیات و امکان پاتک دشمن از این جناح، منطقه عملیاتی را تهدید می کرد. منطقه عملیاتی قائم۳ (تیپ۱۷ و تیپ۱ از لشکر۲۱ حمزه) نیز به دلیل پاک سازی ناقص،ناامن بود و عراق با یک گردان پیاده و زرهی، جاده شنی نهرعنبر - چم سری را تهدید می کرد و آن را زیر آتش مستقیم خود قرار داده بود. محل استقرار این گردان عراقی، بخشی از دامنه ارتفاعات۴۰۰ بود که از اهداف گردان های محور۲ قرارگاه قائم۳ محسوب می شد. این گردان ها به دلیل تأخیر در عبور از چم سری و دیررسیدن به منطقه، موفق به تصرف این بخش از ارتفاع ۴۰۰ نشده و در پایین ارتفاعات مستقر بودند.

در این مرحله از عملیات، با تأکیدهای فرماندهی لشکر فتح، یگان های این قرارگاه در روز، ارتفاعات ۳۰۰ و ۴۰۰ را تصرف کردند و دشمن نیز در سمت چپ ارتفاعات حمرین به طرف جنوب، از ارتفاع ۲۰۰ تا جاده چم سری - شرهانی، گسترش یافت. هرچند با هدایت فرماندهی عملیات و تلاش یگان های حاضر در منطقه، رخنه های موجود بین نیروها پوشانده شد، عراق در محدوده ای به عرض ۴ کیلومتر که شمال آن، ارتفاعات ۲۰۰ روی جاده شنی شرهانی - نهرعنبر و جنوب آن، جاده شرهانی - چم سری بود، با اتکا به عقبه سه راهی شرهانی - زبیدات حضور داشت.(۳)

۱- نیروهای مهندسی، مرکب از نیروهای واحد مهندسی رزمی سپاه و جهادسازندگی، درپی بارندگی ساعت های قبل از عملیات و تغییر در مسیر عبور و محورهای عملیاتی، بلافاصله پس از آغاز پیشروی نیروها وارد منطقه شدند و پس از تأمین هر بخش از منطقه عملیاتی، اقدام به احداث جاده تدارکاتی تعجیلی برای تأمین و تدارک خطوط و حمل مجروح کردند. اقدامات این نیروها در تثبیت خطوط پدافندی کاملاً مشهود بود. مجموع جاده های احداثی مهندسی بعد از آغاز عملیات، ۳۷ کیلومتر بود. (روزنامه کیهان،۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۴.)

۲- مأخذ ۶، بخش دوم، صص ۱۵ و ۱۶؛ و - مأخذ ۱، بخش دوم، ص۴.

۳- سند شماره ۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات محرم، گزارش راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، (راوی: محسن رخصت طلب)، ص۱۶.

۱

با ابتکار عمل رزمندگان ایران، موانع و مواضع پیچیده عراقی در منطقه عملیاتی محرم فروریخت و ارتش عراق در این منطقه دچار سردرگمی و سرگردانی شد. گزارش های رسیده حاکی از آن است که یگان های ارتش عراق تمرکز خود را از دست داده اند و قادر به تصمیم گیری نیستند. قرارگاه عملیاتی قائم دراین زمینه گزارش می دهد: دشمن، با آغاز این عملیات و پیشروی نیروهای خودی به عمق منطقه، آرایش نیروهایش را از دست داد و نتوانست نیروهای خود را برای یک پاتک سنگین و تأثیر گذار سازماندهی کند. دراین حال، نیروی هوایی ارتش عراق در یک اقدام غیر مترقبه، اقدام به بمباران هوایی در شب کرد که نشان دهنده ناامیدی ارتش عراق از ایجاد یک سازمان منطقی بین نیروهای زمینی اش بود. کاهش آتش توپخانه عراق در ساعت های اولیه درگیری و تقاضاهای مکرر کمک یگان های درگیر، حاکی از ضعف دشمن بود و وعده فرماندهان عراقی برای اعزام نیرو نیز تأثیری در تقویت روحی آنان نداشت. با روشن شدن هوا، عراق بار دیگر مبادرت به بمباران منطقه با بمب های خوشه ای کرد که این اقدام ۱۵ بار و هر بار به وسیله چند فروند هواپیمای بمب افکن انجام شد. باوجوداین، نیروهای پیاده و زرهی عراق تلاش چندانی نکردند و نیروهای پیاده به دلیل نداشتن نیروی مناسب در منطقه فقط مقاومت هایی اندک و ناچیز در خط داشتند و موفق به اجرای پاتک عمده ای نشدند.(۱)

در عملیات شب و روز اول، موانع پیچیده دفاعی عراق(۲) فروریخت و ارتفاعات سلسله جبال حمرین (شامل ارتفاعات ۴۰۰، ۲۹۸ و ارتفاعات پیرامونی آن)، پل چم سری و حوزه نفتی بیات به تصرف نیروهای خودی درآمد؛ پاسگاه های مرزی بیات، نهرعنبر، چم سری و موسیان، آزاد و جاده عین خوش - دهلران از دید و تیر دشمن خارج شد و جمعاً حدود ۵۵۰ کیلومتر مربع از خاک کشور آزاد شد و نیروهای رزمی با کمک نیروها و امکانات مهندسی، اقدام به تحکیم مواضع خود کردند.(۳)

۲

با گذشت کمتر از ۴۸ ساعت از عملیات محرم، گزارش های رسیده حاکی از واردشدن خسارات و صدمات سنگین به ارتش عراق است. در این عملیات، ارتش عراق دست کم، ۵ تیپ و ۱۵۰ دستگاه تانک خود را از دست داد. براساس گزارش های موجود، در این مرحله از عملیات، ۹ تیپ عراق به شرح ذیل بین ۲۰ تا ۸۰ درصد آسیب دید:

۱. تیپ۴۲۳ پیاده، ۷۰ درصد منهدم؛ ۲. تیپ۶۰۶ پیاده، ۶۰ درصد منهدم؛ ۳. تیپ۶۰ زرهی، ۳۰ درصد منهدم؛ ۴. تیپ۵۰۵ پیاده، ۷۰ درصد منهدم؛ ۵. تیپ۲۴ مکانیزه، ۳۰ درصد منهدم؛ ۶. تیپ۷۰۳ پیاده، ۵۰ درصد منهدم؛ ۷. تیپ۱۰۸ گارد مرزی، ۳۰ درصد منهدم؛ ۸. تیپ۱۶ زرهی، ۲۰ درصد منهدم؛ ۹. چهار گردان جیش الشعبی، ۸۰ درصد منهدم. در این عملیات،

۱- سند شماره ۱۷۵۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی قائم(عج) (رکن۲)، شماره ۱۵۰، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۷۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۴۹، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۲- ضمیمه دارد.

۳- مأخذ ۵، بخش اول، ص۵۱؛ و - مأخذ ۱۰، ص۱۷.

چند قرارگاه گردان، قرارگاه تیپ های۵۰۵ و ۶۰۶ و قرارگاه تاکتیکی لشکر ۱۰ زرهی عراق کاملاً نابود شدند.(۱)

همچنین اقلام زیر به دست نیروهای خودی منهدم یا به غنیمت گرفته شد:

	انهدامی	غنیمتی
تانک و نفربر	۹۰ دستگاه	۴۵ دستگاه
خودرو	۱۳۰ دستگاه	۱۰۰ دستگاه
تفنگ ۱۰۶	۱۰ دستگاه با خودرو	۱۵ دستگاه
ضدهوایی	—	۵ قبضه
قاطر	—	حدود ۱۰۰ رأس

علاوه بر آمارهای فوق، تعداد بسیار زیادی سلاح های سبک از انواع مختلف و مقادیر قابل توجهی مهمات به دست آمد. مجموع غنائم به دست آمده، به استعداد یک تیپ کامل بود و در میان تانک های غنیمتی نیز ۲۲ تانک نو و سالم وجود داشت.(۲)-(۳)تعداد اسیران عراق در این روز، بالغ بر ۱۴۰۰ نفر بود که معاون تیپ۶۰۶ نیز در میان آنها دیده می شد.(۴)

۱

اجرای عملیات محرم در شرایط بد جوی، سرعت عمل نیروهای خودی در رخنه به مواضع و موانع دشمن و غافلگیری دشمن باوجود آگاهی قبلی از عملیات، موجب به اسارت درآمدن عده زیادی از نیروهای عراق شد. بخشی از سخنان اسیران بلندپایه عراقی درباره چگونگی اسارتشان، به شرح زیر است:

سرگرد صابر محمد صالح فرمانده گروهان دوم گردان یکم از تیپ۵۰۵ درباره وضعیت نیروهای عراقی پس از آغاز عملیات گفت: تیپ۱۷ مکانیزه و ۲۴ زرهی پس از حمله نیروهای ایرانی، از شرق بصره به منظور کمک به واحدهای درگیر به منطقه آمدند، اما نتوانستند کاری انجام دهند و حتی گردان های تانک "تحریر" و "صدام" که گردان های ورزیده ای هستند نیز نتوانستند بیش از چند ساعت در مقابل نیروهای ایرانی مقاومت کنند. وی افزود: سرتیپ محمد عماد حسن فرمانده تیپ۵۰۵ و معاونان وی سرهنگ موفق حسن، و سرهنگ صلاح الدین حسن، پس از هجوم رزمندگان ایرانی از میدان گریختند و به دنبال آن، بی نظمی بی سابقه ای در

۱- سند شماره ۱۹۷۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۰، ص۱۷.

۲- در بین تانک های غنیمتی، چند دستگاه تانک نو و مدرن برزیلی، مدل "کاسکاول" که در ارتش عراق، "دجله" نامیده می شود، به چشم می خورد که یکی از آنها کمتر از ۹۶۵ کیلومتر کار کرده است. این تانک ها با توان سرعت ۱۲۵ کیلومتر در ساعت، تجهیزات مدرنی ازجمله اشعه لیزر و دوربین های بسیار قوی و قدرت مانور مناسب دارند و اخیراً وارد سازمان زرهی عراق شده اند. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۹، خبرگزاری جمهوری اسلامی.)

۳- سند شماره ۴۳۶۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۲۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات ستاد مرکزی به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۲/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۴- مأخذ ۵، بخش اول، ص۶۶.

میان نیروهای عراقی حاکم شد و آرایش نیروهای عراقی درهم ریخت(۱)

یکی دیگر از فرمانده گردان های تیپ۶۰۶ که در شب اول به اسارت درآمـد، درباره علت غافلگیری نیروهای عراق گفت: ما تقریباً از ۱۰ روز قبل، با این احتمال که نیروهای ایرانی در دهه اول محرم حمله خواهند کرد، در آماده باش به سر می بردیم، اما در شبی که نیروهای ایران به ما حمله کردنـد، از آمـاده بـاش خـارج شـده بودیم، زیرا در آن شب، باران شدیـد و وزش طوفان، احتمال حمله نیروهای ایرانی را از بین برد، اما برخلاف انتظار ما، عملیات اجرا شد و به نتیجه رسید.(۲)

۱

باتوجه به اینکه در مرحله اول عملیات محرم، منطقه ای به عرض و عمق تقریبی ۴ کیلومتر در اختیار نیروهای عراقی باقی ماند، فرماندهان یگان هـای عمـل کننـده، بـا احتمـال اینکه این رخنه، وضـعیت عملیـاتی نیروهـای خـودی را بـا مشکل روبه رو کنـد، برای رفع این نقیصه، تـدابیری اندیشیدند که گام بعدی نیروهای خودی در ادامه عملیات بود.

اصلاح خط پدافندی و تعقیب نیروهای دشمن، از دغدغه های اصلی فرماندهان در روز اول بود، بنابراین درحالی که نیروهای در خط، مشغول احداث خط پدافندی و دفاع از منطقه بودند، فرماندهان یگان های تحت امر لشکر۳ فتح، در مقر قرارگاه تاکتیکی این لشکر به بحث و گفت وگو درباره چگونگی اصلاح خط پدافندی و پرکردن شکاف و رخنه موجود بین قرارگاه های قائم۴ و قائم۳ (تیپ۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ خرم آبـاد با تیپ۱۷ علی بن ابیطـالب(ع) و تیپ۱ لشکر۲۱ حمزه) کـه ۴ کیلومتر عرض و حـدود ۴ کیلومـتر عمق داشت و تهدیـدی برای خط خودی محسوب می شد، پرداختند. هرچند وجود شکاف در خطوط نیروهای خودی، نسبتاً محدود و کوچک بود، درصورت پیشروی دشمن می توانست نیروهای خودی را دو قسـمت کند که این خود علاوه بر آنکه تهدیدی جدی برای نگهداری مواضع تصرف شده بود، مبنایی برای حرکـت هـای بعـدی عراق، ازجمله پاتـک زرهی از جنـاح چپ (محـور جنـوبی عملیـات) و محاصـره بخشـی از نیروهـا در ایـن جنـاح می شد.(۳)ضمن آنکه حضور پراکنـده بخشـی از نیروهای زرهی دشـمن که در تپه های منطقه محاصـره شده بودند، در فردای آن روز ایجاد خطر می کرد. در مباحث بعدازظهر و نهایتاً در ساعت ۹ شب مقرر گردید:

الف) ۲ گردان از تیپ۴۴ قمربنی هاشم(ع) (قائم۶) به فرمانـدهی کریم نصـر، از جنـاح راست منطقه، یعنی دامنه چپ ارتفاعات ۳۰۰ و ۴۰۰ با اتکا به جاده شنی شرهانی - نهر عنبر حرکت و به طرف سه راهی شرهانی پیشروی کنند(۴)

ب) یـک گردان از تیپ۱۴ امام حسـین(ع) (قائم۴) و یـک گردان از تیپ امـام سـجاد(ع) (قـائم۵) به صورت ادغـامی به فرمانـدهی ابوشـهاب (فرمانده تیپ۱۴) و معـاونت برادر رودکی (فرمانـده تیپ امـام سـجاد(ع)) از جناح چپ منطقه، رخنه و با اتکا به جاده آسـفالته شـرهانی - چم سری

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۹.

۳- مأخذ ۵، بخش اول، ص۵۷.

۴- مأخذ ۵، بخش اول، ص۵۷؛ و - مأخذ ۱۰، ص۱۹.

حرکت کرده، پس از انهدام نیروهای عراقی در سه راهی شرهانی با قائم۵ الحاق و به طرف جنوب شرقی پدافند کنند.

ج) یک گردان از تیپ امام سجاد(ع) (قائم۵) و یک گردان منها از تیپ۸۴ خرم آباد و ۲ گردان از تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) ارتش، برای پاک سازی نیروهای باقیمانده عراقی در منطقه عملیاتی قائم۳ (محدوده عملیاتی قرارگاه قائم۳ در شب اول عملیات) آماده شوند.(۱)بنابراین، مأموریت فوق به فرماندهان یگان های مربوط ابلاغ و مقرر شد به محض آمادگی نیروها، مراتب برای اجرای عملیات به قرارگاه فتح اعلام شود(۲)

۱

پس از گذشت ۲۴ ساعت از شروع عملیات محرم، ارتش عراق در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل(ع) اقدام به تک کرد. در ساعت ۲۲:۳۰ شب(۳) ارتش عراق با استفاده از یک گردان نیروی پیاده(۴) و حمایت زرهی و آتش گسترده، با هدف تصرف ارتفاعات "گله شوان" و "سان واپا" در محور مندلی، اقدام به حمله کرد که با مقاومت نیروهای مستقر در این ارتفاعات مواجه شد.(۵)

تلاش نیروهای عراقی در چند نوبت دیگر و به صورت مکرر برای رخنه در خطوط نیروهای خودی بی ثمر ماند و نتیجه تلاش دشمن با انهدام ۲۴ دستگاه تانک، ۳ دستگاه خودرو، یک دستگاه نفربر و ۴ قبضه خمپاره انداز، به شکست انجامید و تعدادی موشک مالیوتکا نیز به غنیمت گرفته شد. درنتیجه این اقدام، حدود ۴۰۰ نفر از نیروهای عراقی کشته یا مجروح شدند و تعدادی نیز به اسارت درآمدند(۶)

۲

ارتش عراق همچون گذشته پس از شکست در عملیات زمینی، بر شدت اقدامات هوایی خود در سایر مناطق عملیاتی به ویژه حوزه خلیج فارس افزود و برای جبران شکست های زمینی، به بمباران این مناطق پرداخت.

در منطقه عملیاتی عین خوش در ساعت ۸ بامداد، یک فروند هواپیمای دشمن با فعالیت پدافند هوایی نیروهای خودی سرنگون شد.(۷)

همچنین ساعت ۲۱:۳۳ چند فروند هواپیمای عراقی به جزیره خارک حمله کردند که با واکنش به موقع و مؤثر پدافند هوایی مستقر در منطقه، موفق به بمباران جزیره نشدند و از منطقه گریختند.(۸)

همچنین به گزارش رادیو بی بی سی به نقل از خبرگزاری ها، عراق امروز مرز تازه ای برای منطقه غیر قابل عبور (منطقه نظامی) دریایی که در ماه اوت (مردادماه) در قسمت شمالی خلیج فارس اعلام کرده بود، قائل شده است. مرز تازه، کمی به سوی شرق (تنگه هرمز) سوق

۱- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۵.
۲- مأخذ ۱۰، ص۱۹.
۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۹، اطلاعیه شماره ۱۱۰۳ ستاد مشترک ارتش.
۴- سند شماره ۹۶۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، شماره ۵، قرارگاه نجف (واحد طرح و عملیات)، شماره ۵، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۱.
۵- مأخذ ۲۲، ص۲.
۶- مأخذ ۲۲، ص۲، اطلاعیه قرارگاه نجف.
۷- سند شماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۲۶، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۸- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۹، ص۳۴.

داده شده است. خط جدید مرزی از نقطه سی مایل دریایی در شرق کویت شروع می شود و با انحنایی در جنوب شرقی، به میانه خلیج فارس ادامه می یابد و سپس به جنوب شرقی تا نزدیک سواحل ایران در بندر بوشهر کشیده می شود. هدف عمده ترسیم این مرز دریایی جدید، ایجاد امکان بیشتر برای کشتیرانی به غرب خلیج فارس و کویت است.(۱)

۱

هم زمان با پناهنده شدن تعداد دیگری از مردم عراق به جمهوری اسلامی ایران، مردم ایران برای کمک به جبهه های جنگ، نیروها و امکانات بسیاری را به سوی جبهه ها اعزام و ارسال کردند.

درحالی که ۱۱ تن از اهالی عراق، ازطریق مرز مریوان و مرزهای استان باختران، وارد ایران شدند و خود را به نیروهای مستقر در مناطق مرزی معرفی کردند،(۲) امروز هلال احمر ساری، ۲۱ نفر از افراد متخصص در رشته های گوناگون را به جبهه های جنگ اعزام کرد.(۳)

علاوه براین، تعدادی از نیروهای رزمنده بسیجی و کارکنان امور تربیتی منطقه ۱۸ تهران با بدرقه مردم، از پایگاه اسلام شهر روانه جبهه های جنگ شدند.(۴) ۴۰ تن از نیروهای مردمی کرج و ساوجبلاغ نیز به منظور کمک به بازسازی شهر شوش به این شهر اعزام شدند.(۵)

مردم و عشایر سمیرم استان فارس هم در یک راه پیمایی، کاروان کمک ها و هدایای مردم این شهر را که شامل ۱۰۵ تن سیب درختی، ۱۲ تن گندم، ۶۴ رأس گوسفند و ۲ میلیون ریال وجه نقد بود، بدرقه کردند(۶) ازطرف اهالی روستاها و بخش های اطراف رودسر هم مبلغ ۱,۰۲۵,۱۵۰ ریال به حساب مربوط به کمک های مردم به جبهه ها واریز شد.(۷)

۲

در درگیری میان نیروهای نظامی و امنیتی ایران با عناصر مسلح وابسته به گروه های غیر قانونی که حکومت عراق با ارسال اسلحه، مهمات و امکانات، از آنها پشتیبانی می کند، تعدادی کشته یا زخمی شدند و درپی عملیات های موفق نیروهای خودی نیز ۴ عضو حزب دمکرات، خود را تسلیم نیروهای خودی کردند.

در ادامه پاک سازی روستاهای محور پیرانشهر - سردشت، نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه، عملیاتی را با موفقیت اجرا کردند. در این عملیات، نیروهای خودی در ادامه عملیات ۴ آبان، توانستند ۴ روستای "فلاس"، "شیوه سل"، "بیشاسب" و "قلعه خاره" و یک پایگاه نیروهای مسلح غیر قانونی در شمال سردشت را پاک سازی کنند. در این عملیات، تعدادی از عناصر مسلح غیر قانونی کشته یا زخمی شدند.(۸)

نیروهای قرارگاه حمزه همچنین با اجرای یک عملیات در روستای "اقل" از توابع بانه، یک

۱- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص ۱۰، رادیو بی بی سی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۳۵۰۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (واحد طرح و برنامه عملیات) به واحد طرح و برنامه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۸/۱۳۶۱؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص ۱۵.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۴- همان.

۵- همان.

۶- همان.

۷- همان.

۸- مأخذ ۲۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

نفر از چته های گروه "خبات"(۱) را دستگیر کردند و یک سلاح کمری و مقادیر زیادی فشنگ به دست آوردند.(۲)

در محور سردشت - پیرانشهر، نیروهای تأمین "کال دره" (از لشکر ۶۴ ارومیه) به کمین ضد انقلاب برخورد کردند که ۶ نفر از آنان مجروح و ۳ نفر نیز مفقودشدند.(۳)

همچنین در مسیر مراسم عزاداری و سینه زنی ایام محرم تعدادی از نیروهای سپاه در جاده روستای "باجوند" در محور سردشت - پیرانشهر، یک مین قوی تله گذاری شده منفجر شد که درنتیجه، ۴ تن از عزاداران شهید و چند نفر نیز دچار موج گرفتگی شدند. به دنبال این حادثه، جاده بازدید و کنترل شد و تعدادی مین ضد تانک و ضد نفر، کشف و خنثی گردید.(۴)

در روستای "تیزکریری" در محور صائین دژ - تکاب نیز یک دستگاه خودرو خاور شخصی به مین ضد تانک تعبیه شده در مسیر برخورد کرد که درنتیجه انفجار مین، خودرو واژگون و منهدم شد و راننده آن به شهادت رسید و ۲ سرنشین دیگر مجروح شدند(۵)

همچنین در ادامه درگیری های پراکنده نیروهای ضد انقلاب با نیروهای پایگاه خلیفه واقع در گردنه میدان در شمال سقز، یک پاسدار مجروح شد.(۶)

امروز ۴ نفر از اعضای حزب دمکرات در بانه و سنندج، با تحویل سلاح هایشان، خود را به سپاه معرفی و تقاضای امان نامه کردند(۷)

طبق گزارشی، محمد فاله از مسئولان گروه کومه له که به عراق رفته بود، امروز همراه با تعدادی از افراد وابسته به این گروه، به مقر اَزپِژوِل این گروه (در حوالی بانه) مراجعت کرد. وی در بازگشت از عراق، ۳۰ بار قاطر اسحله و مهمات را که از ارتش عراق تحویل گرفته، همراه خود آورده است.(۸)

۱

ابراهیم سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، در هم اندیشی "وحدت نظر و وحدت عمل در کردستان" که امروز در شهر ارومیه آغاز به کار کرد، حوادث این منطقه را بخشی از تلاش ابرقدرت ها برای ایجاد وقفه در روند انقلاب اسلامی دانست و تشکیل قرارگاه حمزه در

۱- طبق اخبار موجود، تعدادی از چته های خبات که به مدت یک ماه، آموزش چریکی و تخریب را در عراق فراگرفته اند، به منظور خرابکاری وارد ایران شده اند. (سند شماره ۸۰۷۷/۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۹.) قرارگاه حمزه نیز درباره ارتباط رهبر گروه خبات با حکومت عراق اعلام کرد: شیخ جلال حسینی مسئول گروه خبات در بغداد، در تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱ با صدام ملاقات کرده و از صدام خواسته است که اجازه دهد خانواده های وابستگان به وی در شهر سلیمانیه ساکن شوند که این اجازه به آنها داده شده و هم اکنون عده ای از خانواده های مسئولان گروه خبات که آشنایان نزدیک شیخ جلال حسینی نیز هستند، در شهر سلیمانیه زندگی می کنند و هر ماه از دولت عراق حقوق می گیرند. (سند شماره ۳۵۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، شماره ۱۵، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع)؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳.)

۲- سند شماره ۱۴۴۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، بولتن شماره ۳۶۱، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۳- مأخذ ۲۶، ص۲.

۴- سند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع)، (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۵، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۵- سند شماره ۳۵۰۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه بعثت به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۱۵/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی؛ و - سند شماره ۵۸۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶۴۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۱۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی به فرماندهی کل، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

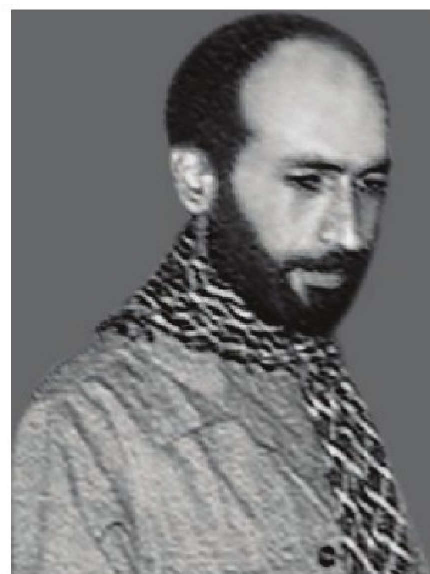
۶- مأخذ ۳۹، بخش دوم؛ و - سند شماره ۸۹۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۶/۸/۱۳۶۱، منطقه ۵، ص۸.

۷- مأخذ ۳۶.

۸- مأخذ ۲۷، گزارش منطقه ۵، ص۱۹؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱؛ ص۱، و - سند شماره۵۸۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و عملیات)، شماره ۲۱۶، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱.

استان های کردستان و آذربایجان غربی را یک ضرورت برای حل ریشه ای مشکلات امنیتی، نظامی و غیر نظامی این استان ها قلمداد کرد. وی در بخشی از سخنان خود گفت:

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، زمانی که دنیا، به ویژه ابرقدرت های سلطه گر، انقلاب اسلامی را بری از همه مکاتب الحادی و دور از هر وابستگی دیدند، تصمیم گرفتند به هر ترتیبی مانع گسترش آن شوند و آن را از راه راست که همانا حکومت قرآن است، منحرف کنند. به همین دلیل، موضوعاتی مانند کردستان را به وجود آوردند، ولی این توطئه هم مانند سایر دسایس آنان، با ایثار و فداکاری امت مسلمان و مبارز ایران، نقش برآب شد.

ابراهیم سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)

فرمانده قرارگاه حمزه، عملکرد دولت موقت را در مواجهه با موضوع کردستان، غلط و خیانتکارانه خواند و درباره نقش مردم و روحانیان اهل سنت کُرد در طرد ضد انقلاب و تشکیل قرارگاه حمزه، اظهار کرد: هرچند بعد از مطرح شدن این موضوعات در کردستان ازسوی ارگان های مختلف و به ویژه، روحانیان اهل تسنن، تلاش های چشمگیری به منظور کمک به مردم مستضعف انجام شد و عناصر ضد انقلاب از منطقه رانده شدند، هیچ کدام از این کوشش ها به حل ریشه ای مشکلات کردستان نینجامید، تا اینکه ضرورت تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در وهله اول به عنوان یک ستاد هماهنگ کننده عملیات نظامی و در وهله دوم به عنوان یک ارگان بررسی کننده ریشه ای موضوعات کردستان احساس شد.(۱)

۱

شیخ عزالدین حسینی که به دلیل وضعیت جدید پیش آمده و ملاقات با سران جبهه گروه های مخالف نظام جمهوری اسلامی در خارج کشور، اخیراً به فرانسه رفته است، در مصاحبه ای با نشریه لوموند در پاریس گفت: جمهوری اسلامی به بزرگ ترین حمله خود درطول ۴ سال گذشته علیه کردها دست زده است و از این حمله، ۳ هدف دورکردن کردها از مرز عراق؛ منزوی ساختن نیروهای مقاومت و حمله به عراق ازطریق کردستان را دنبال می کند.

۱- مأخذ ۱۶، ص۴.

وی با اعلام اینکه برای تماس با رهبران مخالف رژیم به پاریس آمده است، اعتراف کرد که نیروهای گروه های معارض، بسیاری از مناطق را از دست داده و به قسمت های کوهستانی عقب نشینی کرده اند.(۱)

شیخ عزالدین حسینی همچنین در مصاحبه با نشریه الوطن العربی چاپ پاریس درباره سفر خود به فرانسه و همچنین محتوای گفت وگوهایش با مسعود رجوی گفت: «من برای افشای رژیم، موقتاً به خارج آمده ام و روابط خود را با مجاهدین به علت اینکه مسلمان واقعی اند، محکم کرده، رجوی را تأیید می کنم. ما قراردادی بین خود امضا کرده ایم که درصورتی که رجوی، رئیس جمهور شود، خودمختاری کردها را عملی سازد.»(۲)(۳)

عزالدین حسینی

نشریه رویدادها و تحلیل نیز به نقل از

ص: ۲۲۴

۱- سند شماره ۲۱۳۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبرها و نظرها (اطلاعاتی، سیاسی، خارجی)، دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت امور خارجه، شماره ۴، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۲- یکی از موضوعاتی که در ابتدای کار شورای ملی مقاومت ایران که نام آن "کپی برداری از نهضت مقاومت فرانسه در دوران اشغال این کشور به دست نازی های آلمان" است، مطرح شد، بحث خودمختاری کردستان ایران بود. به رغم اختلاف نظرهای بی شمار اعضای این شورا با یکدیگر، این موضوع نیز اختلاف میان شورا و طرف داران خودمختاری کردستان را به اوج خود رساند و درنهایت، به خاطر مخالفت این شورا با خودمختاری کُردها، موجب خروج حزب دمکرات کردستان از این شورا شد. این شورا در نشست ۲۵ و ۲۶ فروردین ۱۳۶۲، موضوع خودمختاری کردستان را به بحث و رأی گیری گذاشت و موارد زیر را به تصویب رساند: درباره طرح "متدولوژی تعیین محتوای خودمختاری کردستان"، ارائه شده ازسوی حزب دمکرات کردستان ایران به شورای ملی مقاومت، پس از بحث و بررسی مفصل، یک پیشنهاد و یک سؤال به شرح زیر به رأی گذاشته شد: الف) پیشنهاد: طرح پیشنهادی حزب دمکرات کردستان ایران و پیشنهادات دیگر مربوط به خودمختاری، در کمیسیون بررسی شود تا طرحی برای تصویب به شورای ملی مقاومت ارائه شود. پیشنهاد فوق پس از رأی گیری رد شد و به تصویب نرسید. ب) سؤال: آیا تعیین قلمرو جغرافیایی کردستان ایران و تعیین حدود صلاحیت دولت مرکزی ایران و ارگان های خودمختاری، در صلاحیت شورا است یا خیر؟ شورای ملی مقاومت با اکثریت حاضران به این سؤال نیز پاسخ منفی داد. سران حزب دمکرات کردستان ایران و افرادی مانند شیخ عزالدین حسینی که از این تصمیم جا خورده بودند، نسبت به ماهیت، اهداف و عملکرد شورا دچار تردید شدند و حزب دمکرات با

ارسـال نـامه ای به سازمـان مجاهـدین خلـق که عملاً ـ شـورا را اداره می کرد، به این تصـمیم اعـتراض و شورا را تهدیـد به خروج از آن کرد و درنهایت نیز از این شورا خارج شد.

۳- سـند شماره ۱۵۰۱۸۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـماجا (اداره دوم - حفـاظت اطلاعـات) به نخست وزیری (دفـتر اطلاعـات و تحقیقات)، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

رادیو امریکا درباره سفر وی به پاریس نوشت: «عزالدین حسینی که به منظور بحث درباره خودمختاری کُردها و روشن کردن مواضع رجوی و بنی صدر دراین باره وارد پاریس شده است، به تمامی مخالفان جمهوری اسلامی توصیه کرد، باهم متحد شوند.»(۱)

۱

نشریه رویدادها و تحلیل نوشت: حزب دمکرات کردستان ایران با انتشار بیانیه ای، اقدامات نظامی ایران به منظور آزادسازی مناطق اشغال شده به دست رژیم عراق را محکوم کرد و از آنچه، آن را عفو عمومی کردستان عراق خواند، استقبال کرد. در بخشی از این بیانیه آمده است: «حزب دمکرات کردستان ایران، تجاوز ایران به کشور عراق را ... شدیداً محکوم می کند. حزب ما، این تجاوز را کمک مستقیم به اسرائیل به منظور تضعیف صفوف کشورهای عربی و به ویژه مردم قهرمان فلسطین و جزئی از نقشه امپریالیسم امریکا در خاورمیانه می داند.»

در قسمت دیگری از بیانیه اضافه شده است: «حزب دمکرات کردستان ایران، اقدامات صلح جویانه دولت عراق را ... تأیید می کند. همچنین از آزادی عموم زندانیان سیاسی در عراق و اعلان عفو عمومی درمورد مبارزان کردی که علیه دولت اسلحه برداشته اند، استقبال می کند و این اقدامات را عامل مؤثری درجهت تقویت جبهه داخلی دربرابر تجاوز رژیم ایران می داند.»(۲) صدام نیز در یک اقدام متقابل، در یک مصاحبه تلویزیونی اعلام کرد، چنانچه حزب دمکرات ایران تقاضای اسلحه و مهمات یا آذوقه از کشور عراق کند، نیازمندی های آنان را برآورده خواهد کرد.(۳)

۲

در درگیری میان نیروهای امنیتی ایران با گروه های ضد انقلاب، خسارت های سنگینی به نیروهای ضد انقلاب وارد شد.

امروز یک ساختمان در خیابان بهار تهران که خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، شناسایی شد و به محاصره نیروهای سپاه و دادستانی انقلاب درآمد، اما قبل از ورود نیروهای امنیتی به داخل خانه، یکی از اعضای سازمان با خوردن قرص سیانور اقدام به خودکشی کرد و ۴ عضو دیگر دستگیر شدند.(۴) در خیابان سلسبیل تهران نیز یکی از عناصر سازمان که شناسایی شده بود، در درگیری با نیروهای امنیتی کشته شد.(۵)

در خیابان گرگان شهر تهران هم ۲ نفر از عناصر مسلح سازمان در محل قرار، شناسایی و دستگیر شدند و یک نفر دیگر از اعضا نیز در خانه تیمی به دام افتاد.(۶)

در خیابان خوش تهران، یکی از اعضای سازمان با لباس مبدل نیروهای کمیته، به منزل یکی از افسران ارتش وارد شد و با سرقت یک تفنگ و مجروح کردن فرزند خانواده، از محل گریخت. وی با تعقیب نیروهای کمیته، در چهارراه خوش، محاصره و دستگیر شد. از نامبرده

۱- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، رویدادها و تحلیل، نشریه شماره ۴۶، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۳۲، به نقل از رادیو امریکا.

۲- همان، ص۱۵.

۳- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴۴.

۴- همان، صص ۳ و ۴؛ و - مأخذ ۳۹، بخش آخر، ص۲۳.

۵- مأخذ ۴۲، بخش دوم، ص۳.

۶- مأخذ ۴۸، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۸.

یک عدد نارنجک جنگی به دست آمد.(۱)

امروز همچنین مخفیگاه یک نفر از افراد اصلی و عملیاتی سازمان در شاهین شهر استان اصفهان که مسئول به شهادت رساندن ۳ تن از نیروهای سپاه بود و از زندان گریخته بود، شناسایی شد و به محاصره نیروهای امنیتی درآمد. با آغاز محاصره، وی به سوی نیروهای امنیتی تیراندازی کرد و پس از چند دقیقه، مورد اصابت گلوله قرار گرفت و کشته شد.(۲)

در اصفهان و با تلاش نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۵ تن از عناصر فعال سازمان دستگیر شدند در میان آنان، یکی از اعضای سازمان که از زندانی در جنوب کشور فرار کرده بود، به چشم می خورد.(۳)

در قائم شهر نیز درپی اجرای طرح مالک و مستأجر، یک خانه تیمی شناسایی شد و یکی از عناصر فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که قبلاً در شهرهای ساری و بابل فعالیت داشت، دستگیر شد. در این خانه تعدادی اسناد درون سازمانی و وسایل تکثیر به دست آمد.(۴)

در شهر گچساران در استان خوزستان، ۴ نفر از عناصر سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اقلیت دستگیر شدند.(۵)

در خیابان ابوسعید تهران نیز یکی از اعضای سازمان پیکار شناسایی و دستگیر شد.(۶)

۱

یک نشریه داخلی سپاه، از تلاش های سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای جلب حمایت بین المللی خبر داد. این نشریه نوشت: به دنبال ملاقات های پی درپی که از مدت ها قبل، بین سازمان با برخی نمایندگان حزب سوسیالیست ایتالیا انجام شده است، این حزب با انتشار بیانیه ای، حمایت خود را از شورای ملی مقاومت(۷) در فرانسه اعلام و جمهوری اسلامی ایران را به عنوان یک رژیم ناقض حقوق بشر و جنگ طلب محکوم کرد. در قسمتی از این بیانیه آمده است:«حزب سوسیالیست، مراتب همبستگی و علاقه خود را به شورای ملی مقاومت ایران که مهم ترین ارگان دمکرات مخالف رژیم تهران است، اعلام می دارد.»

یادآوری می شود، این حزب که از احزاب سوسیالیستی اروپایی است، باتوجه به قدرت سیاسی اش بسیاری از کرسی های نمایندگان ایتالیا را در این دوره به خود اختصاص داده است.(۸)

۱- مأخذ ۴۲، بخش دوم، ص۳.

۲- مأخذ ۳۶، ص۴.

۳- سند شماره ۰۵۸۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۲ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی)، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۷۸، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۲۷، گزارش منطقه ۲، ص۵.

۴- مأخذ ۴۰، بخش آخر، گزارش منطقه ۳، ص۵؛ و - مأخذ ۳۹، بخش آخر، ص۵.

۵- سند شماره ۵۸۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران منطقه ۹، (اطلاعات) به سپاه پاسداران مرکز (اطلاعات)، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۷۶، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۶- مأخذ ۴۰، بخش آخر، گزارش منطقه ۱۰، ص۱۶.

۷- شورای ملی مقـاومت نـام اتحادیه ای از مخالفان ایران است که پس از فرار بنی صـدر و رجوی از ایران، شـکل گرفت و فعالیت خود را در پاریس آغاز کرد. اکثر اعضای این شورا، نمایندگان گروه ها و جریان های مارکسـیستی اند. این شورا بدون درنظرداشـتن آرای اعضای خود، بنی صدر را رئیس جمهور و رجوی را نخست وزیر جمهوری دمکراتیک ایران می دانست.

۸- مأخذ ۴۶، ص۳۵.

۱

عملیات محرم و آزادسازی ارتفاعات مرزی متعلق به ایران که از ابتـدای جنگ در تصـرف ارتش عراق بود، در اکثر رسانه های منطقه و جهان انعکاس یافت. البته این خبرگزاری ها، عمدتاً اخبار مربوط را به نقل از منابع نظامی و رادیوهای ایران و عراق نقل کردند و گزارش خبرگزاری هـای غربی نیز لحن جـانب دارانه از مواضع عراق داشت، ازجمله خـبرگزاری یونایتـدپرس از لنـدن گزارش داد: آخرین تهـاجم ایران به داخل خاک عراق، نیروهای صـدام حسـین را به سـمت یک موضع دفاعی تر سوق داد و این امر بی آنکه از عدم آمادگی نظامی عراق حکایت کند، بیان کننده یک نیاز سیاسـی است. این تهاجم، سومین حمله مهم ایران به عراق از ژوئیه محسوب می شود که صدام حسین در واکنش به آن به نیروهایش دستور داد قسمت عمده زمین های اشغال شده ایران درطول جنگ را تخلیه کنند و به مرزهای بین المللی بازگردند.(۱)

خبرگزاری رویتر از بیروت نیز با انعکاس بخشی از اخبار مربوط به اطلاعیه های نظامی ایران و عراق، آورده است:

عراق این موضوع را که ایرانی ها سرگرم جنگ در داخل خاک آن کشور می باشند، تکذیب کرد. لطیف نصیف جاسم وزیر اطلاعات عراق، در بغداد گفت: تهران همواره ادعاهای زیادی به دنبال هریک از کوشـش های ناموفق خود برای عبور از مرز داشـته است. دیپلمات های عرب گفتنـد هرچنـد عراق اعلام کرده بود نیروهایش را تا مرز بین المللی عقب برده است، هنوز برخی از زمین های مورد اختلاف مرزی را که قبلاً در دست ایرانی ها بوده است، در تصرف خود دارد.(۲)

۲

انتشار یک مصاحبه و چاپ یک مقاله تحلیلی از جنگ ایران و عراق، بیان کننـده حساسـیت رسانه های عمومی بین المللی درباره آینده جنگ است، به ویژه آنکه یکی از متخصـصان مطالعـات راهبردی مـدعی شـده است که ایران، زمـانی تن به مصالحه خواهـد داد که شـرایط و اوضاع داخلی اش ایجـاب کنـد. فرد هالیـدی معتقـد است، سـرانجام آنهـا (رهـبران ایران) بـا راه حلی موافقت خواهنـد کرد که چنـدان هم به نفعشـان نخواهد بود.

فرد هالیدی که از تحلیل گران سیاسی و نظامی است و جزئیات جنگ عراق و ایران را به طور منظم پیگیری می کند، در مصاحبه با بی بی سی و در پاسخ به این سؤال که «آیـا هـدف ایران از حمله شب گذشـته، برای عقب رانـدن خطوط دفـاعی نیروهـای عراقی بوده است و یا اینکه به منظور تحت فشار سیاسی قراردادن رهبران عراق صورت گرفته است؟» گفت:

«رهبران ایران، خواستار پیروزی اند و به نظر برخی از آنان، احتمالاً دستیابی به چنین

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرها و گزارش های عملیات محرم و بازتاب جهانی آن، نشریه شماره ۲، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۳۱، لندن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۳۶، بیروت - خبرگزاری رویتر، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

موفقیتی امکـان پـذیر است، امـا به نظر من، اغلب آنان قبول کرده انـد که رژیم صـدام حسـین سـقوط نخواهـد کرد و ارتش عراق نیز متلاشـی نخواهـد شـد و درنتیجه رهبران ایران اکنون دو هدف محدودتر پیش رو دارند: اول تقویت هرچه بیشتر موضع ایران برای شـرکت در مذاکرات است [که] تحقق این هدف مسـتلزم تضـعیف بیشتر عراق [و] احتمالاً ازطریق اسـتقرار توپخانه های ایران در شعاع شهرها و چاه های نفت عراق است؛ دوم آنکه رهبران ایران بایـد به مردم ایران اطمینـان خـاطر بدهنـد که ادامه نبرد هنوز هم ضـروری است، زیرا هنگـامی که نیروهای ایران وارد خـاک عراق شونـد، همان طورکه در ماه ژوئیه گذشـته اتفاق افتاد، پشتیبانی مردم ایران از اقـدام دولت یعنی ادامه جنگ علیه عراق، قطعاً کاهش خواهد یافت.»

هالیـدی دربـاره احتمـال موفقیت گروه هـای میـانجی برای برقراری صـلح میان ایران و عراق که پیشـنهادها یشان ازسوی رهبران ایران رد شـده است، اظهـارکرد: «رویه ایران درمورد انجـام مـذاکره برای پایان جنگ، درحال حاضـر تقریباً مشابه سـیاست دولت ایران در قبال گروگان های امریکایی است. به عبارت دیگر، رهبران ایران حاضـر به مـذاکره انـد، هرچند که در مذاکراتشان انعطاف پذیر به نظر نیایند، [ولی] هنگامی که شرایط و اوضاع داخلی کشور ایجاب کنـد، آنها حاضـر به مصالحه خواهند شد و اگر ماجرای گروگان های سـفارت امریکا را معیار قرار دهیم بـاتوجه به تجـارب قبلی بایـد گفت که سـرانجام آنهـا با راه حلی موافقت خواهنـد کرد که چنـدان هم به نفعشان نخواهـد بود. چه بسا شـرایط سنگینی را که رهبران ایران این گونه تعیین کردند، بالاخره خود، آن را نادیده بگیرند.»(۱)

رادیو بی بی سـی امروز همچنین مقـاله روزنامه گاردین را درباره جنگ ایران و عراق پخش کرد که پیش از انتشار خبر عملیات محرم به چاپ رسیده است. نویسـنده این مقاله به نقل از کارشـناسان امور نظامی لنـدن می نویسـد: «ابتکار عمل در جبهه های جنگ، در دست ایران است و عامل تعیین کننده درحال حاضر، نزدیک شدن فصل باران های موسمی در منطقه جنوبی مرز بین دو کشور خواهد بود که دشت های لم یزرع اطراف شهر عراقی بصره را به باتلاق تبدیل خواهد کرد.» در ادامه این مقاله آمده است:

«[کارشـناسان امور نظـامی معتقدنـد] یـک حمله در چنـد جبهه ازطرف ایران، می توانـد قـابلیت رزمی ارتش عراق را که دارای تعـداد کمتری نیروست، کاهش دهـد؛ به ویژه باتوجه به این موضوع که احتمالاً بیشتر نیروهای عراقی در مواضع تـدافعی مسـتقر شـده اند که در عمل، قابلیت نقل وانتقال واحـدها را کاهش می دهـد. از سوی دیگر، عراق از برتری هوایی برخوردار است و علت عمـده آن، تحویل گرفتن جنگنـده های تـازه از شوروی و فرانسه است، [امـا] ایران برای تهیه قطعـات یـدکی جنگنـده های امریکایی نیروی هوایی خود با مشـکل روبه روست و بیشتر واحدهای تحت خدمت این نیرو نیز در حوالی جزیره خارک مستقر هستند.»(۲)

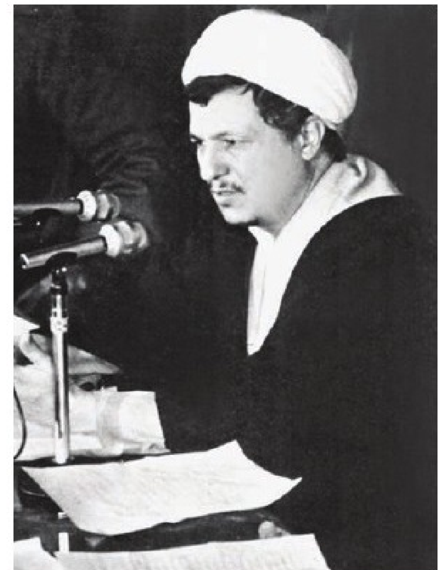

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۲۸، تاریـخ ۱۲/۸/۱۳۶۱، صـص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسـی رادیو لنـدن، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۲- واحد مرکزی خبر صدا و سـیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۸ و ۹، رادیو بی بی سی، به نقل از روزنامه گاردین.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، در سخنان پیش از دستور جلسه امروز مجلس درباره عملیات محرم و توفیقات حاصل از آن گفت:

«به لطف خداوند، دیشب رزمندگان قهرمان جمهوری اسلامی ایران، عملیات مفصل و وسیعی به نام "محرم" و با رمز "یا زینب" - دختر عظیم الشأن امیرالمؤمنین(ع) - در جبهه مرکزی انجام دادنـد که به طورکامل موفقیت آمیز بود و همه اهـداف عملیات، تا اولین لحظات صبح امروز تأمین شده است.

رئیس مجلس در نطق پیش از دستور: عملیات محرم نشان‌دهنده دروغ‌گویی صدام و حامیانش است که تبلیغ می‌کردند عراق از خاک ما بیرون رفته است.

[در این عملیـات]، منطقه بسـیار وسـیعی از فکه تا دهلران به طول ۵۰ کیلومـتر و به عمق هـای مختلف از ۱۰ تا ۱۵ کیلومتر که ارتفاعـات سوق الجیشـی بـا معبرهـای مهم نظـامی و پایگـاه های حساس مرزی [در آن واقع شـده است] از دست دشـمن بیرون آمـد و اینجا یکی از دروغ های بسـیار بزرگ صدام و حامیانش روشن شد که می گفتند از خاک ما بیرون رفته اند.(۱) ما از خبرنگاران خارجی می خواهیم که بروند و ببینند درهمین عملیات کوتاه مدت، بیش از ۵۰۰ کیلومتر از خاک ما، آن هم در نقطه های حساس مرزی، از دست دشمن گرفته شده که [این] نشان دروغ گویی صـدام و همه بوق های اسـتعماری است که در خدمت صدام بوده اند و ازطرفی [نادرست بودن] حرف هایی که این روزها به نام صلح طلبی و ازطریق علم کردن حرکت های مرموزی به نام میانجیگری مطرح می کنند.

ما از دنیای مستضعفان، از کسانی که حاضرند با انصاف قضاوت کنند، می خواهیم

ص: ۲۲۹

۱- بـه رغـم ادعاهـای قبلی مقامـات عراق مبنی بر عقـب نشـینی نیروهایشـان تـا مرزهـای بین المللی، امروز سـخنگوی نظـامی عراق در گزارش وضعیت جبهه عملیاتی محرم اعلام کرد که هنوز نیروهای عراقی "در عمق خاک ایران" در منطقه عین خوش در جبهه جنوب از منطقه عملیات جنگی می جنگند و حملات نیروهای ایران در این منطقه ادامه دارد. (روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۲، خبرگزاری خلیج.)

ببینند ایران چگونه از حقش دفاع می کند. حرف های ما روشن و بدون ابهام است، تهدیدهای توخالی که ما را جدی تر می کند، نشان داد که [این تهدیدها] بی اثر است. غوغای تبلیغاتی در روحیه رزمندگان ما کوچک ترین اثری ندارد، بلکه آنها را جدی تر می کند. دست از تهدیدها بردارند و تسلیم حق بشوند.

با یک حمله سریع و کوتاه، وقتی که این گونه فتحی به دست می آید و جاده عظیم تدارکاتی در پشت مرزهای ما امروز در تیررس مستقیم نیروهای ما که در ارتفاعات مرزی خودمان مستقر هستند، قرار گرفته، باتوجه به شرایط جاری ما بازهم به دنیا اعلام می کنیم، جمهوری اسلامی ماجراجو نیست. صلح را بیش از هر کشوری می خواهد، اما حاضر نیست که از حقوقش صرف نظر بکند. همان طورکه اول گفتیم، صدام را متجاوز و یاغی می دانیم. برای ما صلح با صدام معنی ندارد. تا صدام هست، کلمه صلح را به کار نبرید. اگر حقوق ما را بپردازند، آنچه که مطرح است متارکه جنگ است و آن هم درصورتی است که در شرایطی باشیم که تمام حقوق مستضعفین منطقه و مخصوصاً ملت عراق تأمین شده باشد.»(۱)آقای هاشمی افزود: «روی هم رفته، ما از عملیاتی که دیشب اجرا شد، بسیار خوشحالیم و از رزمندگان ممنونیم و ملت عظیم الشأن و رهبر ما و نمایندگان مردم، برای این رزمندگان قهرمان دعا می کنند و اینها همیشه در این مدت، پشتوانه جمهوری اسلامی و مایه نشاط و دلگرمی مسئولان و مردم بوده اند.»(۲)

۱

رؤسا و دبیران شوراهای برنامه ریزی وزارتخانه ها و استان های کشور، به همراه دکتر بانکی وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه، عصر امروز با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، دیدار کردند. در این دیدار، رئیس مجلس با ضرورت برنامه ریزی در امور کشور گفت:

«ما داعیه داریم که می خواهیم در ایران الگو بسازیم تا در منطقه و دنیا برای مستضعفین راه جدیدی را باز کرده باشیم و براین اساس، بر روی کار برنامه ریزان بسیار حساب باز می کنیم، چون نیروهای مخلص دنیا تا یک مرحله ای با شعار و حماسه، جذب انقلاب می شوند، اما بعد از گذشت چند سال، دنیا محصول کار ما را در نظر می گیرد و ما در مراحل بعدی باید حساب پس بدهیم. [...] ما امروز اگر به مردم می گوییم که محرومیت را به خاطر انقلاب تحمل کنید، این فقط در سطح موقت و محدود و در این حد که ما در دوران تخریب و انتقال رژیم گذشته و پایه ریزی جامعه آینده هستیم، قابل قبول است. این حرف منطقی را مردم می فهمند، ولی کسی که نتوانسته است آینده ای بهتر از گذشته بسازد، حق نیست مردم را گول بزند. ما در ده سال آینده نمی توانیم به مردم بگوییم که سدها مهار نشده و آب ها هدر می رود و آب نداریم. ما می دانیم که هرچه قدر هم جمعیت ما رشد کند، خاک ایران ظرفیت تحمل جمعیتی بیش از دو

۱- سند شماره ۲۳۰۶۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه رسمی مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، جلسه شماره ۳۶۹، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۱۳.
۲- مأخذ ۲۹، بخش دوم، ص۲.

برابر جمعیت موجود، آن هم با برخورداری از رفاه و آسودگی بسیار را هم دارد.»

هاشمی رفسنجانی افزود: «ما در ایران انسان های خوش فکر، زحمت کش و نجیبی داریم. عده ای ممکن است در ابتدا با انقلاب تفاهم نداشته باشند، اما وقتی دیدند راه درستی طی می شود و قانع شدند که کسانی که حکومت می کنند قصد تحمیل چیزی را بر مردم ندارند، تغییر موضع داده و خدمت خواهند کرد.» وی سپس خطاب به برنامه ریزان کشور گفت:

«شما همه ابزار برنامه ریزی را دارید. مردم در آماردادن با شما همکاری کردند و مجلس، آماده رسیدگی است و دولت نیز با شما هماهنگ است و ما مطمئن هستیم در مرحله اجرا، مردم با ما همکاری می کنند. در این کشور حتی پولدارها یشان طبع سرمایه داران غربی را ندارند و اسلام، آنها را وادار می کند که مقدار زیادی از سرمایه خود را برای جامعه خرج کنند و همان ها نیز می توانند در خدمت برنامه شما قرار گیرند. اینها به ما نوید می دهد که اگر برنامه درستی به جامعه عرضه شود، می توان امیدوار بود که ۵ تا ۱۰ سال آینده، ثمرات تلاشمان را ببینیم.»

آقای هاشمی در پایان باتوجه به پیروزی عملیات محرم اظهار کرد: «امروز رزمندگان سلحشور، ما را خوشحال کردند. بچه های ما درکوه ها و زیر باران و آن شرایط سخت جنگ، جان می دهند که ما و شما در داخل کار کنیم و این مملکت را بسازیم. ما باید قدردانی کنیم و فرصت را مغتنم بشماریم و کار کنیم.»(۱)

۱

نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در امور حج و سرپرست زائران ایرانی، پس از یک دوره بازدید و حضور در جبهه های جنگ، گفت وگویی اختصاصی با روزنامه کیهان انجام داد. حجت الاسلام موسوی خوئینی ها در این گفت وگو درباره وضعیت نیروهای خودی در جبهه ها گفت: نکته بسیار مهم در جبهه ها، تلفیق و ادغام نیروهای سپاه و ارتش و بسیج بود که در فتح خرمشهر هم وجود داشت، اما به این اندازه نبود؛ یعنی از قرارگاه تا خط مقدم جبهه، درهمه مراحل، سپاه و ارتش باهم عمل می کردند؛ در طراحی نقشه های جنگ و اجرا باهم بودند و این از نعمت های الهی است و برادران ارتش و سپاه اهمیت آن را درک و از تجربیات یکدیگر استفاده کردند و خود برادران هم یکی از علل موفقیت های اخیرشان در جبهه مندلی را همین هماهنگی و اشتراک در کار می دانستند.

نماینده امام درباره مباحث صلح اظهار کرد: ازنظر دیپلماسی در دنیا باید این واقعیت را بگوییم که ما از ابتدا دنبال جنگ نبودیم و جنگ را هم شروع نکردیم و باوجود آنکه بسیاری از همسایگان، بعد از پیروزی انقلاب رفتار دوستانه ای با ما نداشتند، جمهوری اسلامی ایران بنا ندارد که در امور داخلی آنها دخالت کند، ولی این جنگ را آنها شروع کردند. ما همیشه زندگی درحالت صلح را ترجیح می دهیم، اما اگر کسی بخواهد به ایران و انقلاب تجاوز کند، مجازاتش همان است که صدام دیده است.

۱- مأخذ ۳۵، بخش دوم، ص۱۴.

وی همچنین درباره اعلام پذیرش صلح ازسوی عراق گفت: صدام برای اینکه در افکار عمومی، جنگ طلب و متجاوز معرفی نشود، بلکه فردی معرفی گردد که مورد حمله واقع شده است، می گوید که ما طرف دار صلح هستیم. از طرف دیگر، حکومت عراق چون اساساً خود را در مخاطره می بیند، طرف دار صلح شده است. صدام اگر قدرت نظامی اول جنگ را داشت، هرگز از صلح صحبت نمی کرد، ولی ادعای صلح در شرایطی است که صلح به نفع متجاوز تمام خواهد شد، درحالی که ارتش عراق هنوز هم در بعضی نقاط در خاک ایران حضور دارد. بنابراین، صلح معنایی ندارد.

امروز صدام، هم فریاد "قادسیه" سر داده است و هم اعلام صلح طلبی می کند. شرایط ما حداقل چیزی است که ما می خواهیم. اگر این شرایط پذیرفته شود، ما دیگر جنگ نداریم. اصلاً جنگ صدام تمام می شود، اما اگر متجاوز در خاک ما باشد خسارت نپردازد، تنبیه هم نشود، موضوع جنگ وجود دارد. این چیزی نیست که ما بگوییم، اگر مسئولان هم بگویند ما متجاوز را بخشیدیم، مردم به مسئولان اجازه نمی دهند چنین تصمیمی بگیرند. چون تصمیم گیری با مردم است و این هم شرایط بسیار منطقی است و حداقل چیزی است که یک مظلوم می خواهد انجام شود(۱)

۱

ایران از پذیرفتن سفیر جدید فرانسه در ایران خودداری کرد. درپی اعلام این تصمیم، صبح امروز وزارت امور خارجه با احضار کاردار فرانسه در تهران، دلایل نپذیرفتن سفیر جدید فرانسه را به اطلاع وی رساند. وزارت خارجه جمهوری اسلامی، دلیل این تصمیم را حمایت دولت فرانسه از تروریست ها، به ویژه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و پناه دادن به سران سازمان اعلام کرد. وزارت خارجه تأکید کرد: تا زمانی که این روحیه خصمانه ازطرف دولت فرانسه درباره ملت مسلمان ایران ادامه داشته باشد و خاک آن کشور لانه ای برای تروریست های منافق که بزرگ ترین جنایات را در ایران مرتکب شده و پاک ترین افراد ملت را به شهادت رسانده اند، باشد، روابط سیاسی دو کشور ارتقا نخواهد یافت.(۲)

اقدام ایران در نپذیرفتن سفیر فرانسه، بازتاب وسیع و گسترده ای در رسانه های جمعی کشورهای غربی داشت؛ ازجمله رادیو بی بی سی دراین باره گزارش داد: دولت ایران اعلام کرده است که سفیر جدید فرانسه را نمی پذیرد و خبرگزاری ایران اعلام کرده است که این تصمیم به دلیل حمایت فرانسه از تروریست های ضد انقلاب در ایران، اتخاذ شده است. خبرنگاران اظهار می کنند که این، نشانه ای از حضور بنی صدر رئیس جمهور اسبق ایران و مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق در پاریس است.(۳)

این رادیو در تحلیل دیگری به نقل از سخنگوی وزارت خارجه فرانسه اعلام کرد: فرانسه برای روابط خود با ایران، اهمیت بسیاری قائل است و درواقع، روابط دو کشور به طورکلی قطع نشده و درحال حاضر، کاردار سفارت فرانسه در تهران مسئول انجام امور سفارتخانه است.(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۸/۱۳۶۱، صص ۳ و ۱۸.

۲- مأخذ ۳۵، بخش دوم، ص۱۶.

۳- . مأخذ ۲۸، صص ۹ و ۱۰، رادیو بی بی سی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۲۸، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو بی بی سی، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

روزنامه لوموند چاپ فرانسه نیز در واکنش به این تصمیم دولت ایران در مقاله ای با عنوان "تهران عدم پذیرش سفیر جدید فرانسه را در حمایتی که پاریس از ضد(انقلابیون) می کند، توجیه می کند"، نوشت: تهران امروز با ارسال یادداشتی به فرانسه، نپذیرفتن سفیر جدید، آقای "ژوزف پائولی" را که خبر آن در روزنامه رسمی مورخ ۳۱اکتبر انتشار یافته بود، اعلام کرد. این روزنامه سپس با یادآوری قسمتی از اطلاعیه ایران آورده است: سفیر سابق فرانسه پس از تظاهرات ضد فرانسوی در تهران که اعتراضی به فعالیت های پناهندگان ایران در فرانسه (بنی صدر و رجوی) بود، در تاریخ اوت ۱۹۸۱ (مرداد - شهریور ۱۳۶۰) به فرانسه فراخوانده شد. سوءقصدی که اخیراً به کشته شدن آیت الله اشرفی اصفهانی انجامید، سبب شد تا مجدداً حمله هایی علیه فرانسه آغاز شود و اقداماتی معترضانه ضد دولت فرانسه انجام گیرد.(۱)

خبرگزاری فرانسه از پاریس هم این اقدام را گام دیگری در روند تیرگی روابط دو کشور خواند و با اشاره به روابط خوب ایران با فرانسه در ماه های قبل از انقلاب، به ویژه زمان حضور امام در "نوفل لوشاتو"، سیر وخیم شدن روابط ایران و فرانسه را به سه مرحله تقسیم کرد:

۱. اقامت شاپور بختیار در فرانسه؛ ۲. تحویل هواپیماهای جنگی میراژ به عراق در بحبوحه جنگ عراق و ایران؛ ۳. پناهندگی بنی صدر و رجوی به این کشور در تابستان ۱۳۶۰. این خبرگزاری افزود: بحران میان دو کشور در اواسط تابستان ۱۳۶۰ به اوج خود رسید و فرانسوا میتران رئیس جمهور، تصمیم به تخلیه همه فرانسویان از ایران گرفت. آخرین سفیر فرانسه (گی ژورژی)، اواسط مرداد به پاریس فراخوانده شده بود و ایران نیز به نوبه خود، از وی خواست تا ظرف ۳ روز ایران را ترک کند، زیرا فرانسه به خواست ایران برای استرداد دو تروریست، یعنی بنی صدر و رجوی، پاسخ مثبت نداده بود. از آن پس، فرانسه در ایران سفیر نداشت.

خبرگزاری فرانسه با اشاره به سخنان سخنگوی وزارت امور خارجه فرانسه به توافق قبلی تهران درباره اعزام "پائولی" به عنوان سفیر، اعلام کرد: به عقیده ناظران، به نظر می رسد دولت ایران در آخرین لحظات، تصمیم به نپذیرفتن سفیر جدید فرانسه گرفته است(۲)

۱

باوجود مواضع مسئولان ایران درباره صلح و نپذیرفتن پیشنهادهای تکراری هیئت های اعزامی به ایران ازجمله هیئت صلح کنفرانس اسلامی و...، تبلیغات سیاسی دراین زمینه همچنان ادامه دارد.

ملک فهد پادشاه عربستان، در مصاحبه ای با رادیو ریاض، به مقایسه برخورد ایران و عراق با مقوله جنگ و صلح پرداخت و اظهار کرد: وقتی از عراق سخن می گویم، درواقع می دانم که این کشور خواستار صلح است و می خواهد به جنگ پایان دهد، اما ایران با این امر مخالفت می کند. من تکرار می کنم شاید ایران درک کند که صلح بهتر از جنگ است(۳)

رادیو عراق نیز با ارائه تحلیلی، ضمن عربی خواندن جنگ، از رهبران کشورهای عربی خواست تا تصمیمات کنفرانس فاس (مراکش) را درباره جنگ عراق و ایران، اجرا کنند. این رادیو اضافه

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره۲۳۰، تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۱، ص۸ پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، صص ۱۸ و ۱۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۶۱، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو ریاض، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

کرد: درحقیقت، این جنگ عراق و ایران نیست، بلکه جنگ عرب و فارس است. این جنگ نه تنها عراق را تهدید می کند، بلکه منطقه خلیج فارس و جزیره العرب را به خطر انداخته است و هدف ایران از به راه انداختن جنگ! خنثی کردن نقش عراق در جنگ قومی با صهیونیست بوده است.(۱)

رادیو فرانسه با اعلام خبر تهیه دستور مذاکرات برگزاری نشست وزیران خارجه کشورهای شورای همکاری خلیج فارس در دهم آذرماه گفت: ناظران سیاسی اظهار کردند که حمله اخیر ایران به نیروهای عراقی نیز در مذاکرات وزیران شورای همکاری خلیج (فارس) بررسی شده است(۲)

از سوی دیگر، مواضع ایران در نشریات سوریه نیز بازتاب داشت و روزنامه البعث در شماره امروز خود با درج مطلبی تحت عنوان "ایران ممکن نیست در جنگ تحمیلی از شرایط خود چشم بپوشد"، نوشت: هیئت صلح کنفرانس اسلامی برای پایان دادن به جنگ، پیشنهاد جدیدی نداشته، بلکه سبب تشویق بیشتر صدام در ادامه جنگ و تجاوزش علیه جمهوری اسلامی ایران و همچنین خودداری حکومت بغداد از رعایت حقوق مشروع ایران شده است.(۳)

۱

روزنامه اطلاعات در سرمقاله امروز خود با عنوان "در حاشیه پیام رئیس جمهور به آقای سکوتوره"، به دلایل مخالفت ایران با پیشنهاد اخیر هیئت صلح سازمان کنفرانس اسلامی پرداخت. تلاش نظام بین الملل، به ویژه امریکا، برای گشودن جبهه سیاسی جدید؛ تکرار پیشنهادهای غیر قابل قبول برای ایران؛ تمایل شدید برای تقویت جنبه های سیاسی - نظامی حکومت عراق و ناکام گذاشتن هرگونه تلاش برای تضعیف وجهه سیاسی ایران در افکار عمومی جهانی، از دلایلی است که در این مقاله به آنها اشاره شده است قسمت هایی از این مطلب بدین شرح است: «نامه آقای رئیس جمهور به احمد سکوتوره رئیس جمهور گینه و رئیس هیئت صلح کنفرانس اسلامی، بالاخره "گره کور" هیئت های صلح را باز کرده و دعوت آنان را رد نمود [...] واقعیت امر هیئت های صلح این است [که] امریکا و صدام تلاش می کنند در صحنه سیاسی، جمهوری اسلامی ایران را "جنگ طلب" معرفی کرده و لذا افکار جهانی را برای هرگونه تعرض سیاسی و نظامی علیه ایران آماده نمایند و درعین حال، با حجم سنگین تبلیغات جهانی، مردم مظلوم و ستم دیده دنیا را نسبت به ایران بدبین کنند.

امریکا دقیقاً از زمانی این جبهه را علیه ایران باز کرد که دید صدام در جنگ و در جبهه نظامی، کاری از پیش نبرد و نتوانست شعله های فروزان این انقلاب را با تحمیل جنگ، خاموش گرداند. امریکا که از عدم پیروزی صدام و بلکه شکست این رژیم، منافع خود را بیش ازپیش در مخاطره می دید، با بازکردن جبهه ای جدید، تلاش کرد به هرنوع کمک های نظامی و اقتصادی به صدام ازجانب رژیم های مرتجع عرب و دیگر قدرت های جهانی مشروعیت بخشد و لذا از اینجا بود که کبوتران صلح بر فراز بغداد و تهران به پرواز درآمدند، ولی از آنجا که هدف آنها مشخص و از قبل تعیین شده بود و می دانستند باید حامل چه طرحی

۱- مأخذ ۶۱، ص۵، رادیو صوت الجماهیر، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

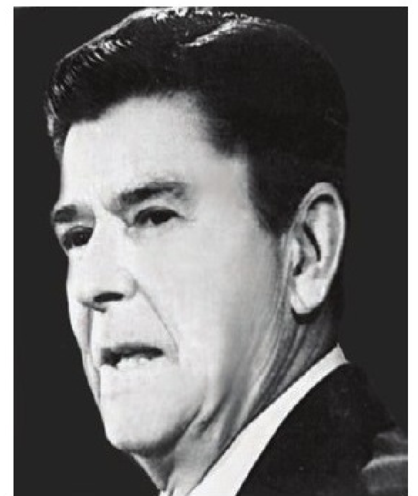
۲- مأخذ ۱۶، ص۱۶.

۳- مأخذ ۳۵، بخش دوم، ص۱۶.

باشند و چه بگویند که صدام و منافع امریکا را حفظ کند، هر دفعه دست از پا درازتر از دفعه پیش، به نزد ارباب رفته، گزارش کار خود را تقدیم کردند.

به تصریح آقای آیت الله خامنه ای، [در] هیچ کدام از طرح های ارائه شده نه تنها نکته جدیدی که در آن "از حقوق حقه و مسلم ملت انقلابی ایران" سخنی به میان آمده باشد، ملاحظه نگردید، بلکه این هیئت ها با آمدوشدهای مرتب و پی درپی خود و اعلان اینکه در این سفر طرح جدیدی ارائه گردیده، افکار عمومی جهان را به این سمت کشاندند که چرا جمهوری اسلامی ایران از پیشنهادهای هیئت های صلح استقبال نمی کند و چرا به جنگ ادامه می دهد. درحالی که باز به تصریح رئیس جمهور که یقیناً ساعت ها با این هیئت ها به بحث و گفت وگو پرداخته، خود جناب سکوتوره و دیگر اعضای این هیئت و دیگر هیئت ها، در صحت این نکته شک نکرده اند که رژیم بغداد، آغازگر جنگ و مسئول حمله به مرزهای جمهوری اسلامی ایران بوده است.»(۱)

۱

رونالد ریگان رئیس‌جمهور امریکا

رونالد ریگان رئیس جمهوری امریکا، در آستانه سالگرد تسخیر لانه جاسوسی امریکا در تهران، حالت فوق العاده در روابط با ایران را که پس از ماجرای گروگان گیری آغاز شده بود، به مدت یک سال دیگر تمدید کرد. این حالت، به ویژه شامل روابط مالی ایران با امریکا می شود. رادیو کلن با اعلام این خبر افزود: رئیس جمهور امریکا در گزارشی به کنگره این کشور یادآور شده که دادگاه رسیدگی به دعاوی امریکا و ایران بعد از ۴۴۴ روز اشغال سفارت امریکا در تهران، دستور پرداخت ۶/۷ میلیون دلار به شاکیان امریکایی را صادر کرده است. ریگان می افزاید، این دادگاه درباره چند هزار ادعای دیگر، هنوز باید نظر خود را اعلام کند(۲)

۲

با گسترش روابط امریکا با عراق و سرازیرشدن تسلیحات غربی به این کشور، به رغم نبود روابط دیپلماتیک بین دو کشور، سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق، در مصاحبه ای با مجله الوطن العربی چاپ پاریس، به بهبود روابط این کشور با امریکا اشاره و از نزدیک شدن

۱- مأخذ ۲۹، بخش دوم، ص۲.

۲- مأخذ ۲۸، ص۱۴، رادیو کلن، ۱۱/۸/۱۳۶۱.

این کشور به غرب و توسعه آن استقبال کرد. به نوشته شماره امروز روزنامه کیهان، وی در پاسخ به این سؤال که «بین صدام حسین و ریگان و مابین شما [حمادی] و هیگ پیام هایی به مناسبت اعیاد ردوبدل شده است، این مسئله را چگونه ارزیابی می کنید؟» گفت:

«روابط بین دو کشور بهتر شده است و این اولین باری نیست که ما تلگراف های تبریک برای یکدیگر می فرستیم. باید بگویم که من سابقاً با سایروس ونس [وزیر خارجه دولت کارتر] ملاقات کردم و در پاریس نیز با کیسینجر [وزیر خارجه اسبق امریکا] و هیگ، نشست هایی داشته ام و اغلب اوقات با شولتز وزیر امور خارجه امریکا ملاقات دارم. تعداد زیادی هیئت های امریکایی به بغداد آمدند و ما از آنها استقبال کردیم و تلگراف های تبریک بین مسئولان امریکا و عراق در فعالیت ها همچنان ردوبدل می شود و بدون شک، یک نوع بهبود روابط بین عراق و اداره کنندگان امریکا روی داده است. هنگامی که یک مسئول امریکایی از من بخواهد که با او دیدار کنم، بی درنگ می پذیرم و هنگامی که بخواهند به عراق بیایند، از آنها استقبال می کنم.(۱)

۱

روزنامه اطلاعات امروز به نقل از واحد مرکزی خبر نوشت: معمر قذافی رهبر لیبی، اعلام کرد که امین جُمیِّل (رئیس جمهور لبنان)، نماینده ملت لبنان نیست. وی گفت: امین جمیل رئیس جمهوری لبنان، یک رئیس دولت غیر قانونی است و نماینده ملت لبنان نمی باشد، زیرا انتخاب او درحالی انجام شد که لبنان، تحت اشغال رژیم صهیونیستی بود. سرهنگ قذافی در مصاحبه ای گفت: صلح فقط هنگامی در لبنان برقرار خواهد شد که این کشور، استقلال خود را بازیابد و نیروهای صهیونیستی از آن خارج شوند. وی افزود: پس از آنکه ملت لبنان، آزادی خود را به دست آورد، رئیس جمهور خود را که نماینده ملت لبنان باشد، انتخاب خواهد کرد. قذافی گفت: امین جمیل برخلاف میل مردم و درحالی که لبنان در اشغال رژیم صهیونیستی بود، انتخاب شده و ازاین رو جنبه قانونی بودن خود را از دست داده است. او مخالف دست کم نیمی از ملت لبنان است، به همین جهت نماینده تمام ملت خویش نمی باشد(۲)

ضمیمه گزارش۱۵۸: تشریح اقدامات مهندسی عراق برای حفظ مواضع خود در منطقه عملیاتی محرم

اقدامات مهندسی عراق برای حفظ مناطق تحت اشغال و پیچیدگی این اقدامات باتوجه به رده های مختلف موانع درنظر گرفته شده، حاکی از عزم راسخ این حکومت برای حفظ مناطق اشغالی بود که با سخت کوشی و کاردانی نیروهای خودی، بی نتیجه ماند. منابع گوناگون، درباره تشریح این اقدامات، مطالبی را درج کرده اند که به بخش هایی از آن اشاره می شود. دشمن برای حفظ منطقه و تسلط دید و تیر بر عقبه نیروهای ما تدابیر پدافندی بسیاری اتخاذ کرده بود. احداث کانال های سراسری از "فکه" تا "نهر عنبر"؛ ایجاد شبکه های ارتباطی، رابط، مواضع و خاکریزهای متعدد و متوالی؛ ایجاد شبکه سیم خاردار تاشونده؛ ایجاد میدان های مختلف مین از ۴ تا ۳۰ ردیف و سرانجام مین گذاری همه مسیرها و آبروها و محل هایی که احتمال عبورومرور نیروها در آنجا وجود داشت، ازجمله این اقدامات بود. دشمن حتی در ارتفاعات واقع در خاک خود نیز اقدام به مین گذاری و ایجاد موانع سیم خاردار کرده بود. درواقع همه اقدامات مهندسی فوق، که حاصل تلاش بیش از چند ماه ارتش عراق و ازنظر موانع و استحکامات، در نوع خود بسیار عالی بود،

۱- مأخذ ۶۶، ص ۲۰.

۲- مأخذ ۲۹، بخش دوم، ضمیمه سیاسی، ص۸.

به منظور پدافند از "ارتفاعات حمرین" و در اختیار داشتن آن اتخاذ شده بود.

ارتش عراق علاوه بر ایجاد موانع، اقدام به احداث سنگرهای کمین کرده و در محدوده عملیاتی محرم، به ویژه از نهر عنبر تا چم هندی (محدوده عملیاتی تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و تیپ۱۴ امام حسین(ع)) که زمین تاحدودی هموارتر بود، نیروهای کمین خود را تا نزدیکی رودخانه دویرج جلو کشیده بود.(۱)

غیر از موانع طبیعی مانند رودخانه دویرج، چیخواب و وجود شیارها و موانع مصنوعی مانند میادین مین، سیم خاردار، کانال ها و کمین ها، عراق در بعضی قسمت ها یک سری لاستیک ماشین را به طور منظم و به ردیف، به صورت خوابیده، چیده بود که پر از مواد منفجره بودند و به محض تماس و انفجار یکی از آنها، بقیه منفجر می شدند و آتش می گرفتند که این امر سبب هوشیاری نیروهای عراقی و ایجاد دید مناسب در شب برای فعالیت تیربارهای آنان می شد.(۲)

باتوجه به اینکه عراق، از زمان آغاز تجاوز به ایران، در این منطقه از خاک ایران حضور داشت، اقدام به احداث سنگرهای بسیار محکم و اساسی در منطقه کرده بود. دیواره این سنگرها که به طور متوسط، در محدوده ای به مساحت ۳۰ متر مربع ساخته شده اند، از دو ردیف گونی پر از خاک تشکیل شده که به اندازه ۵/۱ تا ۲ متر در عمق تپه یا شیارهای منطقه فرو رفته است. در اغلب سنگرهای اجتماعی دشمن در خط مقدم، بنه های مهمات در دل خاک ساخته و در هر سنگر، ده ها جعبه مهمات از انواع مختلف خمپاره، آر.پی.جی۷، نارنجک و ده ها سلاح گوناگون به طور منظم انباشته شده است. بر روی دیوارهای جانبی سنگرها، جعبه های مهمات با نوشته هایی به زبان انگلیسی و عربی به چشم می خورد که اسامی کشورهای امریکا، اردن و عمان بیش از سایر کشورها روی آنها دیده می شود. هر سنگر، ازطریق کانال های باریکی که محل رفت وآمد نیروهای دشمن بوده، با یک متر ارتفاع و ۵۰ سانتی متر عرض، به سنگر مجاور متصل است. در چهار طرف سنگرهای دید بانی، در میان دیواره های ضخیم سنگر، حفره ای با لوله های فلزی تعبیه شده است که دید بانان از این طریق، به راحتی به مناطق مجاور خود و مقابل خط، تسلط و دید داشتند. جدار داخلی سنگر فرماندهان، علاوه بر کیسه های شن، به طور یکپارچه از آهن ساخته شده بودند که ضخامت جداره این سنگرها با بیش از یک متر، نفوذناپذیر به نظر می آمدند. روی دیواره های داخلی برخی سنگرها، تصاویری از زنان هنرپیشه عرب و غربی، نصب و سقف سنگرها با ضخامت تقریبی یک متر، به ترتیب از تراورس، آهن های قطور و ورق های فلزی و خاک پوشانده شده بود. در مقابل هر سنگر دید بانی دشمن، ۳ ردیف سیم خاردار به عرض تقریبی ۲۰۰ متر قرار داشت که در فواصل آن، میدان های نامنظم مین و تله های انفجاری تعبیه و حدود ۱۰۰ متر جلوتر از آنها، خاکریزهایی احداث شده بود. وضعیت عمومی این موانع و سنگرها به نوعی بود که نفوذ در آنها بسیار بعید و غیر ممکن به نظر می آمد.(۳)

عراق برای حفظ ارتفاعات منطقه، علاوه بر استفاده از سیم خاردار چند ردیفه که در هر ردیف آن از میادین مین ضد تانک و ضد نفر استفاده کرده بود، در مقابل این موانع میادین، تله های منور هم به کار برده بود. نیروهای عراقی از بیم حمله نیروهای ایران، روی دامنه های صعب العبور ارتفاعات که امکان حرکت نیروهای پیاده در آن بسیار بعید و غیر ممکن به نظر می رسید نیز میادین مین احداث کرده بود.(۴)

یکی از امکاناتی که عراق اخیراً در خطوط دفاعی خود به عنوان مانع از آن استفاده کرده، تعبیه بشکه های "فوگاز" است. این بشکه ها که با ظرفیت ۲۰ تا ۲۲۰ لیتری ساخته شده اند، شامل مقدار زیادی بنزین، لاستیک و موادی هستند که آتش را پایدار نگه می دارند. بشکه های فوگاز در جلو میادین مین به سمت نیروهای ایران، تعبیه شده و با یک پوند ماده منفجره تی.ان.تی، به وسیله سیم به مرکز دید بانی یا نگهبانی متصل گردیده بودند و در موقع حمله علیه نیروهای دشمن به کار گرفته می شدند. این بشکه ها درصورت انفجار، محدوده نسبتاً وسیعی را در شعاع و ارتفاع به صورت شعله سوزاننده می پوشاند که به علت دورزدن موانع و غافلگیرشدن نیروهای در خط، دشمن امکان استفاده از آنها را پیدا نکرد(۵)

۱- سند شماره ۱۷۵۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۸، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۱۲ - ۸.

۲- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۷.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۳۲۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات ستاد مرکزی به فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲، قرارگاه کربلا، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۲ آبان ۱۳۶۱ ۱۶ محرم ۱۴۰۳ ۳ نوامبر ۱۹۸۲

۱

در ادامه عملیات محرم، هجوم برای اصلاح خطوط دفاعی و تثبیت مناطق آزادشده، همچنان در اولویت فرماندهان یگان ها قرار دارد. براساس مأموریت های تعیین شده برای یگان های مستقر در منطقه، فرماندهان تیپ ها اقدام به آماده سازی نیروهای خود و واردکردن گردان های دنبال پشتیبان به منطقه کردند و در فرصتی اندک، به شناسایی های محدودی از منطقه مأموریت خود پرداختند و آماد ه اجرای مأموریت شدند. با اعلام آمادگی فرماندهان، از ساعت ۲ تا ۲:۱۵ صبح، تیپ های عمل کننده با اعلام رمز "یا حضرت زینب سلام الله علیها"، پیشروی خود را به سوی دشمن آغاز کردند(۱) و بعد از حدود نیم ساعت، با دشمن درگیر شدند. در حد خط قائم(عج) درگیری توأم با پیشروی نیروها تا ساعت ۵ صبح ادامه داشت و حرکت گردان های محورهای چپ و راست به نحوی اجرا شد که در ساعت ۷:۳۰ صبح و پس از آنکه نیروها ۴ تا ۵ کیلومتر به عمق منطقه دشمن نفوذ و پیشروی کردند، الحاق حاصل شد(۲)-(۳)و تقریباً تمامی نیروها و تانک های دشمن که شامل یک گردان زرهی و ۲ گروهان پیاده بود، به محاصره درآمد و تعدادی از تانک ها منهدم و بقیه به غنیمت گرفته شد.(۴)بدین ترتیب، نیروهای خودی موفق شدند نیروهای دشمن را در شرق پاسگاه شرهانی منهدم و تا ۲ کیلومتری شرق پاسگاه پیشروی کنند، تمامی منطقه و حتی ۴ کیلومتر جلوتر از محدوده معین شده نیز پاک سازی شد.(۵)

با این اقدام، همه اهداف موردنظر مرحله اول عملیات محرم به تصرف درآمد و تأمین شد. باتوجه به نتایج مثبت عملیات محرم و ناتوانی نیروی زمینی ارتش عراق در جلوگیری از

۱- سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر فتح در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)، ۳۰/۷/۱۳۶۱ الی ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص ۶۰.

۲- به دلیل ناهمواری زمین و مشکل الحاق نیروهای عمل کننده، به دستور فرمانده لشکر فتح، فرمانده تیپ۱۴ امام حسین(ع) و برادر حاج رضا حبیب اللّهی مسئول عملیات لشکر فتح، برای کمک به انجام شدن الحاق به خط رفتند که با حضور و هدایت آن دو، نیروهای عمل کننده موفق به این کار شدند. (سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر فتح در عملیات محرم، (محسن رخصت طلب)، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۶۴.)

۳- همان، ص۶۵.

۴- همان.

۵- سند شماره ۷۳/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر۳ صاحب الزمان(عج) در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)، آبان ۱۳۶۱، ص۱۹؛ و - سرتیپ ۲ ستاد سعید پور داراب، عملیات محرم، هیئت معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی، جلد اول، چاپ اول، ۱۳۸۶، ص۱۱۷؛ و - سند شماره ۷۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۴ امام حسین(ع)، در عملیات محرم (راوی: یدالله محمدی)، ص۱۵.

پیشروی هـای نیروهای خودی، از اولین ساعات بامـداد امروز، هواپیماهای عراقی در ساعات مختلف، در آسـمان منطقه به پرواز درآمدنـد و با استفاده از راکت و بمب های خوشه ای، اقدام به بمباران مراکز حساس و مهم منطقه عملیاتی کردند که چندان موفقیت آمیز نبود. تنها در یک نوبت بمباران که در ساعت ۹:۰۴ انجام شـد، تعدادی مهمات توپ ضد هوایی ۱۳۰م.م و فشنگ ژ۳ متعلق به آتشـبار یک واحد توپخانه، در ۴ کیلومتری شمال جاده عین خوش - دهلران آسیب دید.

در ساعت ۱۰:۵۵ نیز هواپیماهای مهاجم دشمن، ۷ راکت و بیش از ۵۰ بمب خوشه ای را به اطراف محل اسـتقرار یکی از آتشبارهای توپخانه نیروهـای ایران فروریختنـد که تلفات و ضایعاتی به بار نیاورد(۱)سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران نیز در اطلاـعیه ای اعلام کرد، ۵ فرونـد از هواپیماهای دشـمن به وسـیله جنگنـده های نیروی هوایی مسـتقر و پدافند هوایی در منطقه عملیاتی، هدف قرار گرفته و سـقوط کرده اند.(۲)

عراق علاوه بر اسـتفاده از نیروی هوایی برای پشتیبانی نیروهای پیاده خود، در چند نوبت نیز با سازماندهی نیروهای باقیمانده یگان های موجود در منطقـه، اقـدام به اجرای پاتـک کرد، ازجمله در محـدوده تیپ۸ نجف در چنـد نوبت این کـار را انجـام داد که این اقـدام دشـمن، هر بـار با مقاومت نیروهای این تیپ و اجرای آتش توپخانه خنثی شـد. آخرین اقدام عراق در این محور در ساعت ۱۴ انجام شد که با اجرای مؤثر آتش متمرکز و واکنش مناسب نیروهای این یگان، حدود ۲۰۰ نفر از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و مقداری از تجهیزات آنان نیز در منطقه بر جای ماند و به غنیمت درآمد.(۳)

۱

از بعدازظهر امروز، فرماندهان سپاه و ارتش، در قرارگاه تاکتیکی لشـکر فتح تشکیل جلسه دادند و فرماندهان تیپ ها درباره عملکرد نیروهای خود در مرحله اول عملیـات گزارش دادنـد. در این جلسه، به همه یگـان های در خط مأموریت داده شـد با بهره گیری از امکانات مهندسـی و زرهی و اسـتفاده از نیروهای تازه نفس، به مسـتحکم کردن خطوط پدافنـدی خود بپردازنـد و علاوه برآن، ارتفاعات مقابل خطوط پدافنـدی را شناسایی کنند تا درصورت ضرورت، جهت تأمین خط خودی یک خیز به جلو بردارند.(۴)

براساس این دستور، ساعتی بعد، تیپ۸ نجف اشرف (قائم۱) با استفاده از ۲ گردان نیروی پیاده، در مـدت دو ساعت تعدادی از تپه های مقابل خـط خود را که بر شـهرک "طیب" عراق مشـرف بود، به تصـرف درآورد. علاـوه برآن، تیپ۱۷ علی بن ابیطـالب(ع) (قائم۳) نیز بـا نیرویی به استعداد ۲ گردان، در محـدوده محور یـک خود، تپه های سـرکوب منطقه را تصـرف کرد. محـدوده عمل این گردان در منطقه ای به عرض ۳ کیلومتر و عمق ۲ کیلومتر بود. در این عملیات، ۳ تانک دشمن منهدم شد و بالغ بر ۱۰۰ نفر از نیروهای عراقی کشته شدند.(۵)

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۹، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، قرارگاه کربلا - خبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۹، اطلاعیه ۱۱۰۳ ستاد مشترک ارتش.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- مأخذ ۱، ص۷۵.

۵- مأخذ ۴، بخش اول، صص ۲۰ و ۲۱؛ و - مأخذ ۱، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۶۵؛ و - مأخذ ۴، بخش دوم.

۱

با دستیابی نیروهای خودی به همه اهـداف تعیین شده در محدوده عملیاتی محرم و راندن نیروهای عراقی به آن سوی مرز، امروز سـتاد تبلیغات جنگ با انتشار اطلاعیه ای از خبرنگاران خارجی دعوت کرد برای مشاهده دستاوردهای عملیات محرم و بازدید از بخش هایی از مناطق مرزی ایران که در اشغال ارتش عراق بود، به جبهه های جنگ بیایند.(۱)

تا ساعت ۲۲:۳۰ امشـب بیش از ۱۵۰۰ تـن از اسـیران عراقی به پشت جبهه منتقـل شدنـد که ۴۰ افسـر ازجمله معاون تیپ۲ لشکر ۱۰ عراق و ۳ سرگرد دیگر ازجمله این اسیران اند.(۲)

۲

ارتش عراق با قبول شکست در منطقه عملیاتی محرم و ناامیدی از بازپس گیری منطقه، تعرض در سایر مناطق عملیاتی و بمباران و گلوله باران شهرهای مرزی را در دستور کار خود قرار داده است.

صبح امروز، تلاش نیروهای عراقی مستقر در مقابل محدوده عملیاتی مسلم بن عقیل(ع) برای تعرض به خطوط پدافندی نیروهای خودی که از دیشب بـا اجرای آتش تهیه سـنگین روی تپه ۴۰۲ آغـاز شـده بود، با واکنش مؤثر نیروهای توپخانه خودی خنثی شـد. در این اقـدام، دشـمن با دادن تلفات بسیار و غنائم فراوان، مجبور به عقب نشینی شد. یک نفر از نیروهای دشمن نیز که مجروح شده بود، به اسارت درآمد.(۳)

در ساعت ۱۰ امروز، نیروهـای عراقی بـار دیگر حمله کردنـد که با آتش سـنگین نیروهای خودی، این حمله نیز دفع شـد.(۴) در این عملیات، نیروهای تیپ۲۷ محمد رسول الله(ص) موفق شدند با بهره گیری از موشک تاو، ۶ دستگاه تانک نیروهای عراقی را در محور "سان واپا" منهدم و بقیه تانک های دشمن را مجبور به عقب نشینی کنند.(۵) ضمناً یک دستگاه خودرو آنان با اجرای آتش کاتیوشا به همراه سرنشینانش منهدم شد. تلفات ارتش عراق در این حملات، ۳۰۰ تا ۴۰۰ نفر برآورد گردید و ۱۳ تانک آنان نیز منهدم شد. ۴ نفر از نیروهای خودی نیز شهید و ۲ نفر هم مجروح شدند(۶)

امروز شـهر آبـادان نیز هم زمـان با پیشـروی نیروهای ایران در منطقه عملیاتی محرم، هـدف توپخانه دوربرد و خمپاره های نیروهای عراقی قرار گرفت که درنتیجه ۸ تن از ساکنان شهر مجروح شدند و حدود ۲۰ منزل و مغازه آسـیب دید و یک کارگاه نجاری و یک کارگاه قیرسازی نیز دچار آتش سوزی شد.(۷)

۳

امروز تعداد ۵۰ نفر از نیروهای بسـیج عشایری منطقه "چنگوله" ایلام در منطقه "گردشیرو" و ارتفاعات "پشت سر" و "پساعسگر" در اطراف پاسگاه "گلسایه"، با حمایت آتش توپخانه، به مدت ۳ ساعت، مواضع نیروهای عراقی را زیر آتش گرفتند که به نیروهای عراقی خسارت های کلی وارد شـد. انهدام ۱۵ سـنگر اجتماعی و دیـدبانی آنها ازجمله این خسارت ها بود. در این اقدام، یک انبار مهمات دشـمن به آتش کشـیده شد که آتش سوزی آن تا مدت ها ادامه داشت.(۸)

۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- مأخذ ۶، ص ۱۷، اهواز.

۳- سـند شماره ۳۱۲۸۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نـوبه ا ی، از قرارگـاه عملیـاتی ظفر (رکن۳)، به قرارگـاه عملیاتی نجف

(رکن ۳)، شماره ۴۱، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴- سند شماره ۳۳۳۰۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، اطلاعات عملیات لشکر ظفر، شماره ۳۶، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- سند شماره ۹۶۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، عملیاتی قرارگاه نجف، واحد طرح و عملیات، شماره ۵، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱ص ۱.

۶- سند شماره ۱۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۲.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۱۴۱۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، لشکر۲۱ حمزه، شماره ۳۳ - ۳ - ۲، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۳۰۳۰۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات - عملیات) به ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایلام (اطلاعات عملیات)، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۱

به دنبال اطلاعیه نظامی روز گذشته فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در تعیین محدوده نظامی جدید در آب های خلیج فارس، امروز سخنگوی نظامی عراق بر وجود محدوده دریایی اعلام شده تأکید کرد و درباره رعایت حریم این محدوده هشدار داد. به گزارش خبرگزاری رویتر، عراق بار دیگر به شرکت های نفتی و خطوط کشتیرانی بین المللی درباره تردد کشتی های تجاری در محدوده آب های خلیج فارس هشدار داد. به گزارش این خبرگزاری، یک سخنگوی نظامی عراق اعلام کرد درصورت غرق شدن یا آسیب دیدن کشتی های باری و تانکرهای نفتکش که رهسپار بندرهای ایران اند، دولت متبوع وی هیچ مسئولیتی را نمی پذیرد. رادیو صدای آزاد ایران که این خبر را مخابره کرده است، در ادامه می افزاید: عراق با افزایش بحران در روابطش با حکومت تهران، بخشی از خلیج فارس را منطقه جنگی اعلام و چندین بار به تأسیسات نفتی ایران در جزیره خارک حمله کرده است. قطع رفت وآمد کشتی در خط دریایی خارک، افزایش نرخ بیمه برای کشتی های عازم این جزیره و خودداری شرکت های کشتیرانی از اعزام کشتی به سواحل ایران در خلیج فارس از پیامدهای هشدارهای عراق است.(۱)

۲

با اعلام آغاز عملیات محرم، امروز تعداد قابل توجهی از نیروهای بسیجی از شهرهای خرم آباد، بروجرد، درود، الیگودرز، قمشه، خمینی شهر و اصفهان(۲)و تعدادی از نیروهای ذخیره پیشوا(۳) و منطقه ۵ سپاه کشوری (آذربایجان)(۴) با بدرقه گرم مردم این شهرها عازم جبهه های جنگ شدند. روزنامه جمهوری اسلامی هم در شماره امروز خود از اعزام کاروان های کمک های مردمی از اقصی نقاط کشور، اعم از مناطق شهری و روستایی، به سمت جبهه ها خبر داد. در میان اقلام موجود این کاروان ها، بسیاری از اجناس که برای رفع نیاز روزمره نیروها ضروری است و تنوع فراوان و جالب توجهی دارد، دیده می شود. در فهرست این کالاها، نان و ماست، خشکبار، انواع ترشی و مربا و گوسفند زنده به چشم می خورد که با دقت و سلیقه خاصی تهیه و به مراکز ارسال به جبهه هدیه شده است.(۵)-(۶)

همچنین کارکنان شرکت سهامی ساسان وابسته به بنیاد مستضعفان، مبلغ ۹۷۱,۱۲۳,۳ ریال به منظور کمک به جبهه های جنگ تحمیلی واریز کردند. کارکنان این شرکت تاکنون مقادیر دیگری ازجمله ۲۰۰ حلب روغن، ۲۰ کیسه برنج و ۴۲۰ کیلو کره به جبهه ارسال کرده اند.(۷)

بخشدار مرکزی شهرستان دامغان نیز اعلام کرد، اهالی انقلابی روستای "کلات ملا" از توابع بخش مرکزی دامغان، در روز نهم محرم (تاسوعای حسینی) مبلغ ۶۶۶,۰۰۰ ریال برای کمک به جنگ زدگان واریز کردند. یکی از اهالی روستا نیز مبلغ یک میلیون ریال به جنگ زدگان کمک کرد(۸)

علاوه بر کمک های داخلی، روزنامه اطلاعات امروز نوشت: مردم مسلمان تانزانیا نیز در روز عاشورا، ۱۰۰,۰۰۰ واحد خون برای استفاده مجروحان جنگی به بیمارستان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در دوبی اهدا کردند.(۹)

ص: ۲۴۳

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۴/۸/۱۳۶۱، صص ۲۹ و۳۰، رادیو صدای آزاد ایران، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۶، بخش اول، ص۴.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۴- مأخذ ۱۶، بخش اول، ص۱۲.

۵- برای آشنایی بیشتر با اقلام کمک های مردمی به جبهه ها، ضمیمه این گزارش را مطالعه کنید.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۷- مأخذ ۱۶، بخش اول.

۸- مأخذ ۱۶، بخش اول، ص۴.

۹- روزنامه اطلاعات، ۱۲/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۱

در تـداوم تحرکـات افراد ضـد انقلاب و نیز عملیات نیروهای خودی در مناطق مهاباد و سـردشت، امروز نیروهای قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) شامل جنـدالله مهاباد و گردان۱۶۷ پیـاده، در یک عملیات طراحی شـده و هماهنگ، با نام شـهید "شـهرکندی"(۱) در محور مهابـاد - بوکان، موفق شدند ضـمن پاک سازی ۲۰ کیلومـتر از این محور(۲) یـک پایگاه در کوه "کیسالان" مشـرف به آبادی" حاج علی کنـدی(۳) و پایگاه دیگری در ارتفاعات "درمان" را تصرف کنند.(۴)در این عملیات، ۱۵ تن از عناصـر گروه های مسلح غیرقانونی کشته و تعدادی زخمی شدند و هیچ گونه تلفاتی به نیروهای خودی وارد نشد(۵)

قرارگاه حمزه در اطلاعیه ای با اشاره به تصرف ارتفاعات مذکور، اعلام کرد: دشمن ضمن فرار و عقب نشینی، تجهیزات خود را منهدم کرد و مقادیر فراوانی مهمات برجای گذاشت.(۶)

در حوالی پیرانشـهر نیز یک دسـتگاه خودرو ایفا متعلق به سـپاه پاسداران، بین پایگاه "موسـی آلان" و "کچل آباد" با مین تعبیه شده به دسـت ضـد انقلاب برخورد کرد(۷)که درنـتیجه، ۸ تـن از سرنشـینان خـودرو مجروح شدنـد. ۴ نفر از مجروحـان، سـرپایی معـالجه و ۴ نفر دیگر به بیمارستان اعزام شدند.(۸)

۲

درپی حوادث شـهر بوکان و تهاجم عناصـر حزب دمکرات به این شهر(۹) که موجب شـهادت یا مجروح شدن تعدادی از مردم شـهر شد، سپاه پاسـداران این شـهر بـا صـدور اعلامـیه ای به ذکر دلایل و نتایـج این اقـدام اشاره کرد. در بخشـی از این اطلاعیه با اشاره به پاک سازی مناطق مختلف استان کردستان و آذربایجان غربی به ویژه جنگل های "آلواتان"، آمده است: "ضد انقلاب برای دلگرم کردن اربابان خود، تصمیم به حمله به مردم محروم و مستضعف بوکان گرفت، اما مردم مسلمان این شهر با اطلاع از این امر، در ساعت ۷:۳۰ صبح روز ۸آبان۱۳۶۱، برادران پاسدار را مطلع کردند و جمعی از آنان نیز داوطلبانه با مراجعه به مقر سپاه و دریافت اسلحه و سازماندهی، به مقابله با اشرار پرداختند.

در قسـمت دیگری از این اطلاعیه آمده است: در این اقدام وحشیانه، ۹ تن از مردم بی دفاع، ازجمله ۳ زن و یک کودک به شهادت رسیدند و ۲۸ تن دیگر مجروح شدنـد که به علت شدت جراحات، با بالگرد و آمبولانس، برای مداوا به دیگر شـهرها منتقل شدند. همچنین یک دسـتگاه کـامیون زباله کشـی و یک دسـتگاه اتومبیل اداره دارایی و یک آمبولانس و چنـدین اتومبیل شخصـی مورد حمله قرار گرفت و خسارت دیـد. ساختمان کتابخانه و کتاب فروشی سپاه در

۱- عبـدالکریم شـهرکندی از روحانیـان متعهـد اهـل سـنت بود که چنـدی قبل به دست عناصـر گروه های مسلح غیرقانونی در غرب کشور به شهادت رسید. (روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.)

۲- سند شماره ۵۸۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶۴۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱ و - سند شماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا ۳، (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۲۹، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، صص ۱و۲.

۳- سـند شـماره ۸۹۲۰۶۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش امنیـتی منـاطق ده گـانه، از مرکز فرمانـدهی سـپاه بـه فرمانـدهی کـل، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۸.

۴- سـند شماره ۳۵۰۳۰۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از فرمانـدهی قرارگاه بعثت به فرمانـدهی منطقه۵، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۶۱؛ و - سـند

شماره ۴۰۲۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مهاباد به قرارگاه بعثت، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۱۱۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی به فرماندهی کل، ۱۰/۸/۱۳۶۱ الی ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۶.

۶- سند شماره ۱۴۴۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، بولتن شماره ۳۶۱، ارتباطات - روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۷- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۵، ص۲۲.

۸- سند شماره ۵۸۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه، (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی (طرح و برنامه عملیات) ۱۷/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۷۹، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۹- به روزشمار ۸/۸/۱۳۶۱ مراجعه شود.

شهر نیز از آتش عناصر مسلح غیرقانونی در امان نماند و همه کتب اسلامی ازجمله ده ها جلد قرآن - به دست از خدا بی خبران - طعمه حریق شد. ضد انقلابیون علاوه بر خسارت رساندن به ده ها مغازه و منزل مسکونی، کابل های برق و تلفن شهری را قطع کردند.(۱)

دراین حال، روزنامه لوکوتیدین دوپاری (چاپ فرانسه) در خبری با عنوان "ایران: درگیری در کردستان "، به نقل از فردی که این نشریه، وی را نماینده حزب دمکرات ایران در پاریس معرفی کرده است، نوشت: شهر بوکان (مابین سنندج و مهاباد)، به دست مبارزان کرد اشغال شده است. به نوشته دوپاری، نماینده اصلی حزب خودمختار کرد در یک اطلاعیه اعلام کرد که پیش مرگان، روز شنبه وارد شهر شده، نیروهای دولتی را مجبور به ترک شهر کردند و ۸۰ کشته بر جا گذاشتند.

این نشریه افزوده است: حزب دمکرات گرایش مترقیانه ای دارد و در حکومت گذشته، غیر قانونی اعلام شده بود. این حزب در سال ۱۹۷۹ بعد از چند ماه فعالیت قانونی، بار دیگر ازسوی مقامات تهران غیر قانونی اعلام شد. حزب دمکرات سپس به عضویت شورای ملی مقاومت بنی صدر (رئیس جمهور اسبق) و مسعود رجوی (رهبر سازمان مجاهدین خلق) درآمد.(۲)

۱

در ادامه هم اندیشی "وحدت نظر و وحدت عمل در کردستان" که در محل هتل "ارومیای" شهرستان ارومیه تشکیل شده است، چند تن از روحانیان اهل تسنن و تشیع منطقه غرب کشور و فرماندهی ژاندارمری کردستان، سخنرانی کردند.

در ابتدای جلسه، شیخ عبدالله سوری امام جمعه بانه، با توصیف وضعیت نامناسب کردستان در زمان تسلط گروه های غیر قانونی و ضرورت توجه بیشتر مسئولان برای رفع ستم و محرومیت های مردم منطقه و اجرای برنامه های عمرانی و فرهنگی، گفت: با بهره گرفتن از نظرهای روحانیت مبارز کردستان و جلب مشارکت فعالانه مردم، می توان به بسیاری از بی عدالتی ها و نابرابری هایی که در زمان ستم شاهی بر مردم زجردیده این منطقه تحمیل شده است، پایان داد. وی در پایان سخنان خود، با قدردانی از تلاش های قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به منظور استقرار امنیت در منطقه، از روحانیان خواست برای ارشاد جوانان فریب خورده که آلت دست گروه های ضد اسلام شده اند، تلاش کنند.

در ادامه این هم اندیشی، سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه، در سخنانی به چگونگی تشکیل این قرارگاه و اهداف و راهبرد آن اشاره کرد و به نقد عملکرد دولت موقت در مواجهه با موضوع کردستان پرداخت. وی یادآور شد: ما هم اکنون در مبارزه با ضد انقلاب داخلی و تحریکات امریکای جهان خوار، کاملاً از موضع قدرت عمل می کنیم و آخرین کانون های فساد آنها را نیز در کردستان نابود خواهیم کرد. وی در پایان با اشاره به دستور اکید امام برای رفع محرومیت از مردم کردستان، از مسئولان و نهادهای انقلابی دعوت کرد با استفاده از فرصت به دست آمده، اقدامات

۱- مأخذ ۵، صص ۸ و۹، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۵، ص۱۷، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

لازم را به منظور اجرای هرچه سریع تر برنامه های عمرانی، فرهنگی و خدماتی انجام دهند.

حجت الاسلام مهدوی امام جمعه سقز نیز فعالیت های خرابکارانه گروه های غیر قانونی و اهانت آنها به اعتقادات مذهبی را غیرقابل تحمل خواند و گفت: منافقان و دیگر گروهک ها، با به شهادت رساندن روحانیان مبارز کردستان، تیشه به ریشه خود زدند و چهره واقعی خود را نشان دادند.

در ادامه سرهنگ بهرام پور فرمانده ژاندارمری کردستان و نماینده ژاندارمری در قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، درباره عملیات و وظایف ژاندارمری در کردستان برای اعاده آرامش و امنیت، مطالبی بیان کرد و در قسمتی از سخنان خود گفت: ژاندارمری با ایجاد ۲۹۸ پاسگاه انتظامی و قضایی در منطقه، امکان آن را یافته است که دوش به دوش برادران کرد مسلمان، در استقرار امنیت و مبارزه پیگیرانه با قاچاقچیان به موفقیت های بزرگی دست یابد.

آخرین سخنران هم اندیشی، ملاعبدالله حسامی از روحانیان اشنویه بود که با ذکر وظایف روحانیت در کردستان برای آگاهی بخشیدن به جوانان منطقه، گفت: متأسفانه، در گذشته، در تحقق این مهم کمی سهل انگاری شده است و گروهک ها با استفاده از غیبت روحانیت توانسته اند از وجود جوانان ناآگاه در پیشبرد اهداف پلید خود بهره گیرند. اکثر مردم کردستان، مؤمن، مسلمان و خداشناس اند و حساب یک عده قلیل از مردم مسلمان کُرد جداست.

وی در پایان با اشاره به اصل و ضرورت وحدت بین شیعه و سنی و برادری و برابری اظهار کرد: دشمنان اسلام با طرح موضوعاتی همچون شیعه و سنی، می کوشند در صفوف مسلمانان تفرقه ایجاد کنند و به این ترتیب به امیال خود دست یابند(۱)

۱

سازمان ها و گروه های معارض با نظام جمهوری اسلامی، با ادامه جاسوسی، خرابکاری و اعمال تروریستی در شهرهای گوناگون کشور، همچنان حادثه می آفرینند.

در جاده چنار شاهیجان به نورآباد از توابع کازرون، حدود ۱۵ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که لباس سپاه پاسداران و بسیج بر تن کرده بودند و سلاح انفرادی کلاشینکف و ژ۳ به همراه داشتند، با مسدودکردن جاده، یک خودروی نیسان را پس از بستن دست و پای راننده و سرنشین دیگر خودرو - که یک معلم عشایری بود - به سرقت بردند.(۲)

با کشف یک خانه تیمی تخلیه شده مربوط به سازمان فوق در منطقه بازار تهران، تعدادی اسناد و مدارک سازمانی و چند خشاب و چند عدد نارنجک به دست آمد.(۳)

طبق گزارشی، در شهرستان لنگرود، ۱۰ نفر از اعضای فعال سازمان که درحال برنامه ریزی برای ایجاد یک انفجار در محل نمازجمعه شهر بودند، دستگیر شدند. در میان دستگیرشدگان، چند نفر از اعضای سازمان که از سال ۱۳۶۰ تحت تعقیب بودند، دیده می شوند.(۴)

در تهران نیز یک نفر از عناصر فعال سازمان که در فعالیت خرابکاری و تروریستی شرکت

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- سند شماره ۷۳۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از سپاه پاسداران منطقه ۹ (اطلاعات)، به سپاه مرکزی (اطلاعات)،

شماره ۲۱۸۸، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۵۲۰۱، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۳- مأخذ ۳۰، ص۴.

۴- سند شماره ۸۹۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۳، منطقه ۳؛ و - سند شماره ۱۴۴۶۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، بولتن شماره ۳۶۲، ارتباطات - روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۳.

داشته است، در دانشگاه علم و صنعت، شناسایی و دستگیر شد.(۱)

همچنین یک تن از عناصر فعال حزب توده که موفق به نفوذ در جهادسازندگی و بنیاد امور جنگ زدگان در شهرستان بوشهر شده بود و اطلاعاتی را از درون این دو نهاد جمع آوری کرده و در اختیار حزب قرار داده بود، دستگیر شد.(۲)

روابط عمومی کمیته مرکزی در شهرستان بیرجند هم اعلام کرد: در چند روز اخیر، با تلاش پاسداران این کمیته، ۱۴ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سایر گروه های مسلح غیر قانونی در این شهرستان دستگیر شدند(۳)

۱

محسن رضایی فرمانده و علی شمخانی قائم مقام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، امروز با امام خمینی دیدار کردند و آخرین تحولات جبهه ها و نتایج عملیات محرم را به اطلاع فرمانده کل قوا رساندند.

در پایان این دیدار، فرمانده سپاه پاسداران درباره این ملاقات گفت: «امام فرمودند، سلام مرا به همه رزمندگان اسلام برسانید و به آنها بگویید که قوی دل باشند و نفس های آخر این متجاوزان را بگیرند و با قدرت، عمل کنند که خداوند پشتیبان شماست.» محسن رضایی افزود: «من از همین جا به رزمندگانی که ممکن است دیر خدمتشان برسم، این پیام امام را می رسانم و امیدوارم که با قاطعیت، به نبردشان ادامه دهند.»(۴)

۲

هیئت دولت جمهوری اسلامی ایران در جلسه پیش ازظهر امروز خود، ضمن بررسی تحولات جنگ و دستاوردهای عملیات محرم، به بررسی روابط تجاری ایران و ژاپن پرداخت. در پایان این جلسه، میرحسین موسوی نخست وزیر، اظهار کرد: در جلسه امروز هیئت دولت، پیروزی اخیر رزمندگان مطرح شد. حکومت صدام در ماه های اخیر کوشید چنین وانمود کند که تمام قلمرو کشور ما را تخلیه کرده است، اما ضربه ای که نیروهای رزمنده ما در عین خوش به حکومت صدام زدند، درحقیقت خنثی کننده آن تبلیغات بود. باتوجه به دامنه پیروزی که گسترده تر می شود، من تصور می کنم عملیات اخیر تأثیرات فراوانی درپیروزی جنگ خواهد داشت.

نخست وزیر افزود: نیروهای ما خودشان را آماده می کنند تا بتوانند به طور زنجیره ای عملیات های خود را ادامه دهند و این عملیات، خود مقدمه عملیات دیگری است. ما درحال حاضر، احساس می کنیم که بار دیگر نظام ما ثابت کرد که سرنوشت صلح به دست توانمند ما در جبهه ها رقم خواهد خورد و این حمله، آثار گسترده سیاسی در منطقه خواهد داشت که باید منتظر آن باشیم.

۱- سند شماره ۱۰۴۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص ۳۱.

۲- سند شماره ۱۰۳۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۷۶، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۳- مأخذ ۲۵، ص ۱۳.

۴- مأخذ ۶، ص ۲.

موسوی درباره دلایل سفر یک هیئت ژاپنی به سرپرستی معاون اقتصادی وزیر خارجه این کشور به ایران، گفت: ما در گذشته با ژاپن معاملات گسترده ای داشتیم، لکن سال قبل متوجه شدیم که ژاپن به ما جنس می فروشد، اما از ایران نفت نمی خرد؛ به همین دلیل کارگروه مبادلات با ژاپن در وزارت بازرگانی تشکیل و با مقامات ژاپنی دراین زمینه صحبت شد. ما براساس سیاست خلل ناپذیر و تبعیت از شعار "نه شرقی، نه غربی" نمی توانیم به سیاست های خصمانه تن دهیم. به دلیل واردات فراوان ممکن بود تولیدات و صنایع ما بایکوت شود و لطمه بخورد، اما در این موقعیت، دولت کاملاً ـ ایستادگی کرد. بعد از ماه ها آنها می پنداشتند که ما تسلیم خواهیم شد، اما همه دستگاه های اجرایی، به خصوص در بخش صنایع - به دلیل مدیریت حزب الله - قول دادند تا آثار این ضربه را کم کنند. بعد از ماه ها تلاش و گفت وگو که حتی یک سنت سفارش کالا به آنها داده نشد، مقامات ژاپن دریافتند با نظامی طرف هستند که میل دارد با همه قدرت ها یکسان معامله کند. براین اساس، آنها مذاکره را آغاز کردند و نفت از ما خریدند. از آن پس، رابطه ما با ژاپن گسترش یافت و طبیعی است که آنها احساس می کنند دولتی که به عنوان خدمتگزار در ایران وجود دارد، جزئی از انقلاب است.(۱)

۱

امروز در بیت امام خمینی جلسه ای با حضور جامعه روحانیت مبارز تهران، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و تنی چند از شخصیت های کشوری درباره سطح کاندیداهای مجلس خبرگان تشکیل و در لیست های قبلی کاندیداهای خبرگان تغییراتی ایجاد شد. هاشمی رفسنجانی دراین باره نوشته است: «صبح به زیارت امام رفتم. مدرسین قم و روحانیت مبارز تهران احضار شده بودند. امام نگران پایین آمدن سطح مجلس خبرگان بودند و توصیه کردند که افراد عالم عنوان دار را هم کاندیدا کنیم. سپس جلسه ای تشکیل دادیم و تغییراتی در لیست کاندیداها داده شد.»(۲)

۲

درپی اقدام ایران در نپذیرفتن سفیر جدید فرانسه، امروز کلود شسون وزیر امور خارجه فرانسه، اعلام کرد دولت ایران از قبول سفیر جدید فرانسه در تهران خودداری نکرده و فقط خواستار تعویق ورود وی برای چند هفته شده است. براساس گزارش خبرگزاری فرانسه، وزیر امور خارجه این کشور سپس اظهار کرد: تأیید سفیر جدید فرانسه در ایران به طور کاملاً عادی به سفارت این کشور در ایران ابلاغ شده، ولی وزیر امور خارجه ایران اعلام کرده است ترجیح می دهد سفر وی به ایران برای چند هفته به تعویق بیفتد.

وی گفت: گرچه واکنش ایران چندان خوشایند نیست، به هرحال، فرانسه این موضوع را چندان وخیم تلقی نمی کند و درباره اتباع فرانسه که هنوز در ایران به سر می برند نگرانی وجود

۱- مأخذ ۳۵، ص۳.

۲- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی(پس از بحران)، - ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۲۹۶.

ندارد و با آنها به خوبی رفتار می شود.(۱)

روزنامه فیگارو (چاپ پاریس) نیز درباره مخالفت ایران با اعزام سفیر جدید فرانسه به تهران نوشت: جمهوری اسلامی به دولت فرانسه اطلاع داد که سفیر جدید فرانسه به تهران را که چند روز قبل، خبر انتصابش به این سمت در روزنامه رسمی دولت فرانسه درج شده بود، نخواهد پذیرفت و این عجیب به نظر می رسد؛ زیرا قاعدتاً فرانسه طبق رسوم و پروتکل بین المللی قبل از تعیین سفیر، موافقت کشور مربوطه را با این امر دریافت می دارد. طبق روش های مرسوم، نام ژوزف پائولی به عنوان سفیر جدید فرانسه در تهران، به اطلاع مقام های تهران رسیده بود و آنها اعتراضی دراین باره نکرده بودند؛ به این دلیل وزارت خارجه چنین استنباط کرد که جمهوری اسلامی با اعزام سفیر ازطرف فرانسه موافق است و درنتیجه وزیر روابط خارجی دولت فرانسه انتخاب ژوزف پائولی را به عنوان سفیر جدید فرانسه در تهران رسماً اعلام کرد(۲)

رادیو امریکا نیز این اقدام ایران را نشان دهنده تیرگی و وخامت بیشتر روابط بین دو کشور دانست و در تحلیلی با بیان دلایل ایران برای اتخاذ این تصمیم اعلام کرد: درپی امتناع ایران از پذیرش نامزد تازه فرانسه در مقام سفیر این کشور در سفارت فرانسه در تهران، وزارت امور خارجه فرانسه اعلام کرد که اگر حکومت اسلامی ازطریق مجاری دیپلماتیک، سفیر جدید فرانسه را تأیید نکرده بود، فرانسه هرگز خبر نامزدی وی را منتشر نمی کرد. در پاریس، مفسران بر این باورند که هدف ایران از این اقدام، تحقیرکردن علنی و خوار و خفیف جلوه دادن فرانسه در انظار همگان بوده است.(۳)

۱

در پایان نشست وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، شیخ محمدبن مبارک وزیر خارجه بحرین، از امکان تشکیل یک اتحادیه نظامی بین ۶ کشور عضو این شورا خبر داد. به گزارش آسوشیتدپرس، وزیر خارجه بحرین گفت: این اجلاس، توصیه هایی درباره موضوعات سیاسی، اقتصادی، دفاعی، امنیت داخلی و... کرده است. کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، در آینده نزدیک، گام های حیاتی برای امنیت داخلی و دفاع مشترک برخواهند داشت. آسوشیتدپرس می افزاید: منابع دیپلماتیک گفتند، تدابیر دفاع مشترک بر پایه هماهنگی سیستم های دفاع ضد هوایی، زیر چتر هواپیماهای مجهز به رادار آواکس - که عربستان سعودی ۵ فروند از آنها را در اختیار دارد - استوار است. این منابع افزودند: کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس همچنین قصد دارند خرید سلاح های موردنیاز خود را نیز هماهنگ کنند و احتمالاً یک فرماندهی متعهد نظامی برای نیروهای مسلح خود تشکیل دهند. در موضوعات اقتصادی نیز ۶ کشور عضو قرار است سیستم های تعرفه و گمرکی خود را برای صادرات و واردات هماهنگ کنند(۴)

۱- مأخذ ۵، ص۲۱، خبرگزاری فرانسه، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۵، صص ۲۵ و ۲۶، رادیو ایران، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۱، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو امریکا، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۶، ص۲۰.

سربازان رژیم صهیونیستی با اتخاذ تدابیر امنیتی، عملاً مانع فعالیت های نیروهای پاسدار صلح سازمان ملل در لبنان اند و امریکا نیز به دلیل تضمین اقدامات امنیتی در مرزهای رژیم صهیونیستی و لبنان، در نظر دارد یک پایگاه دائمی در لبنان ایجاد کند. روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود به نقل از خبرگزاری کویت دراین باره نوشت: روزنامه اردنی الرای خبر داد، یک پایگاه نظامی دائمی امریکا به منظور آنچه "تضمین اقدامات امنیتی در مرزهای بین لبنان و اسرائیل" خوانده شده است، در جنوب لبنان ایجاد خواهد شد. این روزنامه اردنی به نقل از یکی از مقامات عالی رتبه لبنانی نوشت: ایجاد این پایگاه دائمی در جنوب لبنان، یکی از چندین پیشنهادی است که برای به اصطلاح امنیت آن کشور، ارائه شده است. بر پایه این گزارش، مذاکرات درباره ایجاد این پایگاه، هم اکنون بین دولت لبنان و موریس دراپر فرستاده دولت ریگان، در جریان است. این مقام لبنانی گفت که اسرائیل مایل است این پایگاه در مرزهای شمالی فلسطین اشغال شده احداث شود. مقامات اسرائیل، هرگونه حضور خارجی را، حتی اگر در چارچوب یک نیروی چند ملیتی باشد، رد می کنند.(۱)

در همین حال، واحد مرکزی خبر از اقدام سربازان اسرائیلی در لبنان برای تشدید تدابیر امنیتی خبر داد. به گزارش واحد مرکزی خبر از بیروت، تدابیر امنیتی شدیدی که نیروهای صهیونیستی از چندی پیش در جنوب لبنان اجرا کرده اند، امروز مانع از آن شد که کاروان نیروهای پاسدار صلح سازمان ملل متحد به سوی بیروت حرکت کند. صهیونیست ها در شهر صیدا نیز گروه های گشتی تشکیل داده اند و اتومبیل ها را بازرسی و افراد را به منظور بازجویی دستگیر می کنند.(۲)

روزنامه تایمز (چاپ لندن) نیز از حضور نیروهای سپاه در شهر بعلبک در جنوب لبنان خبر داد. به گزارش رادیو بی بی سی، بنابه گزارش این روزنامه، صدها نفر از پاسداران انقلاب اسلامی ایران در یونیفورم و همراه با سلاح های خود، در شهر تاریخی بعلبک در لبنان مستقر شده اند. منطقه بعلبک در کنترل نیروهای سوری است. رابرت فیسک در این گزارش می گوید که ایرانی ها یک بیمارستان تخلیه شده جدید را مرکز عملیاتی خود قرار داده اند و در میان مردم شهر که غالبشان شیعه اند، ازطرف انقلاب اسلامی آیت الله خمینی تبلیغات مذهبی می کنند.(۳)

ضمیمه گزارش۱۸۸: مشروح کمک های نقدی و غیرنقدی مردم از نقاط گوناگون کشور به نیروهای رزمنده.

علاوه بر مشارکت گسترده مردم در تأمین نیروهای رزمی و پشتیبانی جبهه ها، تأمین بخشی از نیازهای نیروهای رزمنده نیز با کمک مردم انجام می شود. اقلام ذیل کمک هایی است که مردم شهرهای مختلف، به جبهه های جنوب و غرب کشور فرستاده اند و متن آن همان گونه که در روزنامه جمهوری اسلامی ۱۲ و ۱۳آبان۱۳۶۱ درج شده، آورده می شود:

«هم زمان با یورش قهرمانانه رزمندگان اسلام در جنوب غرب کشور بر مزدوران صدامی و آزادساختن قسمت وسیعی از اراضی اشغالی میهن اسلامی مان از دست بعثیون کافر، امت حزب الله و همیشه در صحنه

ص: ۲۵۰

۱- مأخذ ۲۵، ص۱۶.

۲- مأخذ ۳۵، ص۱۶.

۳- مأخذ ۵، ص۲۴، رادیو بی بی سی، ۱۲/۸/۱۳۶۱.

شهرستان ها و روستاهای کشورمان، با اهدای کمک های همه جانبه خود به جبهه های نبرد حق علیه باطل، به یاری رزمندگان کفرستیز شتافتند که مختصری از آن به قرار زیر است:

همدان: ازسوی اهالی روستای ینگجه، ۸ هزار کیلو نان و ۶۰۰ کیلو ماست؛ ازطرف مردم روستای چپقلو، مبلغ ۱۵۲ هزار و ۴۲۰ ریال وجه نقد؛ ازسوی روستاییان تفریجان، مبلغ ۱۷۳ هزار و ۳۰۰ ریال وجه نقد، یک هزار و ۵۰۰ کیلو نان، ۱۰ کیسه سیب زمینی، یک گونی قند، ۱۳ رأس دام و مقادیری مواد غذایی و حبوبات؛ ازطرف ساکنان روستای روان، ۹۴۳ کیلو نان، ۶۳۳ کیلو گندم، مقداری برنج و قند و مبلغ ۱۱۷ هزار و ۴۰۰ ریال وجه نقد؛ ازسوی اهالی سولان، مبلغ ۱۰۳ هزار و ۳۲۵ ریال وجه نقد، یک هزار و ۳۳۸ کیلو سیب زمینی، ۸۶۷ کیلو نان، ۲۰۰ عدد گونی خالی، ۴ رأس دام و مقداری حبوبات؛ ازطرف مردم روستای اصله، مبلغ ۲۱۰ هزار ریال وجه نقد، یک هزار و ۵۰۰ کیلو نان و ۱۱۴ رأس گوسفند. روستاییان بخش رزن مبلغ ۵۵۷ هزار و ۹۰۰ ریال وجه نقد، ۱۴ قطعه طلاآلات، ۲۵ هزار و ۷۶۰ کیلو نان، ۱۶ هزار و ۵۰۰ کیلو آرد و گندم، ۲ هزار کیلو هندوانه، ۷۹۸ جعبه انگور، ۱۰۲ جعبه گوجه فرنگی، ۲۱۰ کیلو سیب زمینی، ۸۰ کیلو مویز، ۱۰۰ دست لباس، ۷ رأس دام و مقادیری حبوبات و لبنیات به بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رزن تحویل دادند تا به جبهه های پیروزی آفرین کشور اسلامی مان ارسال شود. در همین رابطه، پروفیل کاران بخش رزن نیز مبلغ ۹۷ هزار ریال وجه نقد به منظور بازسازی مناطق جنگ زده سرپل ذهاب اهدا کردند.

قائم شهر: از آغاز جنگ تحمیلی تاکنون، بیش از ۲۵ میلیون ریال از محل یک روز حقوق کارکنان مؤمن و مسلمان شرکت سهامی نساجی قائم شهر به منظور کمک به هم وطنان جنگ زده اختصاص داده شده است.

گرگان: ازسوی کارکنان بهزیستی شهرستان گرگان، مبلغ ۴۲ هزار و ۸۸ ریال؛ کارکنان ارشاد اسلامی مازندران و اداره ارشاد اسلامی گرگان و کارکنان کتابخانه عمومی محمود آباد، مبلغ ۴۱ هزار و ۴۸۸ ریال و مردم شهیدپرور کارگر محله از باران شیرمحله و بنه کنار، جمعاً مبلغ ۱۹۲ هزار و ۲۰۰ ریال به همراه ۴ حلقه انگشتری طلا جهت بازسازی شهر مقاوم سوسنگرد اختصاص یافته است.

بهشهر: چند روز گذشته توسط دو کامیون، قسمتی از کمک های مردم مسلمان و متعهد شهرستان بهشهر ازطریق جهادسازندگی این شهرستان به مناطق جنگی ارسال شد. کمک های ارسالی شامل تعداد زیادی گونی خالی، فانوس، چراغ دستی، بیل و کلنگ، پوتین، مقادیر چشمگیری آرد، برنج، گردو، مربا، دارو، کمپوت، لباس و انار بوده است.

فیض آباد: ازسوی ستاد پشتیبانی جبهه های جنگ مستقر در جهادسازندگی فیض آباد، ۴کامیون حامل کمک های مردم فیض آباد و روستاهای اطراف شامل ۲۹ تن انار، ۱۰ تن هندوانه و یک تن سیب درختی به مناطق جنگی ارسال شد.

کاخک: طی دو روز گذشته همچنین مبلغ ۳۰۰,۰۴۸,۱ ریال وجه نقد، ۳ جفت گوشواره طلا، ۲ عدد انگشتر طلا، ۸ عدد دستبند و ۳۰ سکه نقره ازسوی اهالی روستاهای پی کمر، شلغمی، شورقلعه، سنگر، شیرتپه از توابع بخش سرخس و اهالی کاخک گناباد و روستای کلات این شهرستان جهت کمک به جبهه ها اختصاص یافت.

ایلام: جهت بازسازی مناطق جنگی ایلام، فرهنگیان استان در مهرماه سال جاری، مبلغ ۱۱۶,۰۴۵,۵ ریال و کارکنان اداره حفاظت محیط زیست ایلام مبلغ ۱۷۵,۴۰ ریال به این امر اختصاص دادند.

صومعه سرا: ازسوی اهالی مسلمان و متعهد روستای صومعه سرا و نمازگزاران جمعه این شهرستان، جمعاً مبلغ ۵۳۶ هزار و ۴۴۰ ریال وجه نقد و مقادیر قابل توجهی دارو و مایحتاج ضروری جهت کمک به رزمندگان اسلام اختصاص یافت. همچنین یکی از خواهران حزب اللهی این شهر، مقداری از زیورآلات شخصی خود را که شامل ۳ عدد النگو، یک عدد گردن بند، یک عدد انگشتری و یک جفت گوشواره بود، جهت کمک به سلحشوران اسلام اهدا کرد. مردم حزب الله کلیشم عمارلو رودبار نیز جهت بازسازی مناطق جنگی کشور اسلامی مان ۱۸۴

هزار و ۷۸۰ ریال کمک کرده اند.

ص: ۲۵۱

سمنان: ازسوی اهالی روستاهای دامغان، مبلغ ۶۴۰ هزار ریال وجه نقد؛ هیئت مجمع ابوالفضل سمنان، مبلغ ۳۵۰ هزار ریال؛ انجمن اسلامی روستای علی آباد پشت بسطام شاهرود، ۸۰ هزار و ۷۰۰ ریال؛ اهالی روستاهای ریکان غیاث آباد، کرند (به فتح کر) و فاطول گرمسار، ۴۷۴ هزار و ۳۵۰ ریال؛ روستاهای ایج شلی و چاشم از توابع بخش مهدی شهر، جمعاً مبلغی بالغ بر ۱۷۳ هزار ریال وجه نقد و مقدار قابل توجهی گندم و سیب زمینی؛ صنف آهن فروشان سمنان، ۳۰۰ هزار ریال؛ کارکنان سازمان تأمین اجتماعی و اداره ثبت احوال استان سمنان، جمعاً مبلغ ۱۲۱هزار و ۶۷۰ ریال؛ کارگران و کارکنان کارخانه گچ سمنان، مبلغ ۲۱۰ هزار و ۲۰۰ ریال و یکی از اهالی خیّر روستای کلاته ملاد دامغان، مبلغ یک میلیون ریال به این امر خداپسندانه اختصاص یافته است.

مشهد: اهالی روستای بقمچ از توابع چناران، مبلغ ۲۳۰۰ ریال؛ شورا و انجمن اسلامی و اهالی روستای دهبار، مبلغ ۱۶۵۰۰۰ ریال وجه نقد، یک عدد النگوی طلا و ۲ حلقه انگشتر طلا، ۲۵۰۰ کیلو سیب درختی، ۱۵۰ کیلو گردو و ۷۰ کیلو خشکبار و تعدادی کیسه خالی و پوتین جهت ارسال به جبهه های جنگ به دفتر امام جمعه مشهد تحویل دادند.

لرستان: ازسوی اهالی مسلمان چند روستای استان لرستان، جمعاً مبلغ ۱۰۸ هزار و ۶۵۰ ریال وجه نقد، ۵۰ هزار عدد نان به همراه ۱۴۰ قوطی کنسرو به جبهه های حق علیه باطل ارسال شد.

قم: مردم انقلابی و زحمت کش روستای طینوج از توابع شهرستان قم با همکاری انجمن اسلامی این روستا، مبلغ ۵۰ هزار ریال وجه نقد، ۱۰۰۰ کیلو گندم و بیش از ۱۵۰ جعبه انگور جهت یاری به رزمندگان کفرستیزمان به جبهه های نبرد حق علیه باطل ارسال داشتند.

کرج: طی چند روز گذشته، ازسوی اهالی مسلمان و متدین شهرستان کرج، یک دستگاه نیسان، یک کارتن پارچه، ۳ تن برنج، ۱۸ کیسه گندم، ۹۰ جلد جزوه دعای کمیل و کتب مذهبی، ۱۶ جلد قرآن مجید، ۳۵ توپ پلاستیک، ۲ توپ موکت، ۷۰۰ جفت چکمه، ۲۵ کارتن مایع ظرف شویی، ۵۰ عدد فانوس و مقدار قابل توجهی گالن ۲۰ لیتری، باطری بزرگ، لباس مردانه، مربا و شکر، جمع آوری و جهت کمک به رزمندگان اسلام توسط ستاد پشتیبانی مناطق جنگی کشور در کرج، به جبهه های جنوب ارسال شد.

زاهدان: ازسوی کارکنان اداره کار و امور اجتماعی زاهدان، مبلغ ۱۰ هزار و ۸۶۶ ریال؛ الوندی های نهبدان مقیم زاهدان، ۳۰ هزار ریال؛ دانش آموزان مدرسه شهید سیدمحمدتقی حسینی طباطبایی، ۳۰ هزار ریال؛ کارکنان اداره ثبت احوال زاهدان، ۲۰ هزار ریال؛ کارکنان اداره دخانیات، ۲۱ هزار و ۵۰۰ ریال؛ اهالی روستای حیدریکاد، مبلغ ۳۶۹ هزار و ۸۲۵ ریال وجه نقد و ۵۰ رأس گوسفند و همچنین ازسوی گروهی از خواهران و برادران خیر زاهدانی، مبلغ ۴۰۰ هزار ریال به دفتر امام جمعه زاهدان، جهت ارسال به جبهه ها تحویل داده شد.

ساری: ازسوی ستاد پشتیبانی جهادسازندگی شهرستان رامسر طی چند روز گذشته، ۳ دستگاه وانت بار حامل ۱۷ کارتن کلوچه، ۱۴ کارتن آجیل و خشکبار، ۱۰ کارتن بیسکویت، ۶ کارتن کمپوت، یک کارتن چراغ قوه و مقادیری پوشاک گرم به همراه مبلغ ۲۳۴۵۹۰ ریال وجه نقد از کمک های مردم شهیدپرور شهرستان رامسر به جبهه جنوب ارسال شد.

ساوجبلاغ: ازسوی مردم مسلمان و متعهد منطقه ساوجبلاغ، کمک های زیر در تاریخ ۲۸ مهر ۱۳۶۱ به جبهه های غرب کشور ارسال شد: نان خشک ۶۷۲۰ کیلوگرم، سیب درختی ۱۰۲۸۴ کیلوگرم، رب گوجه فرنگی ۱۱۰۰ کیلو، مربای هویج و به ۱۵۰۰ کیلو، آرد ۳۰۰۰ کیلو، توت خشک ۱۳ کیسه، شیرخشک ۲۴ کیلو، دارو ۱۴ کارتن بزرگ به ارزش تقریبی ۵۰۰,۰۰۰ ریال، سیر ۳۰ کیلو، پسته ۱۲ کیلو، گردو، چای، برنج، قند و حبوبات ۲۵۰۰ کیلوگرم، لباس گرم و پوتین سربازی و گونی به تعداد قابل ملاحظه.

علاوه براین، در تاریخ ۱۸/۷/۱۳۶۱، تعداد ۴ کامیون هدایای امت شهیدپرور این بخش شامل ۴۰۰ جعبه سیب، ۱۵۱ النگو، ۷۷۴۸ کیلو آرد، ۱۳ کارتن مربا، ۴۸۰ شیشه کنسرو لوبیا و گونی خالی به جبهه های نبرد حق علیه باطل در غرب کشور ارسال گردید. همچنین رب گوجه فرنگی ۲۱۰ کیلو، سیب ۴۰۰۰ کیلو، انواع کنسرو ۵۰ عدد،

استامبولی ۱۸۰ عدد، مربا یک کارتن ۳۷ عددی، آب لیمو ۱۴۲ شیشه، شکر ۲۰۰ کیلو و کمپوت ۵۰۰ عدد از انواع مختلف [به جبهه ها ارسال شد.]

سمیرم: مردم حزب اللهی و عشایر غیور و همیشه در صحنه سمیرم ... طی روزهای گذشته کمک های خود را شامل ۱۰۵ تن سیب درختی، ۱۲ تن گندم، ۶۴ رأس گوسفند و بیش از ۲ میلیون ریال پول نقد، جهت ارسال به جبهه های جنگ حق علیه باطل، تقدیم روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سمیرم نمودند.

زنجان: اهالی ایثارگر و شهادت طلب بخش ماه نشان جهت پشتیبانی از رزمندگان دلیر و افتخارآفرین اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل، هدایایی به شرح زیر ازطریق ستاد پشتیبانی مناطق جنگی تقدیم به پیکارگران اسلام نمودند. پول نقد به مبلغ ۶۳۶۸۰۰ ریال، پتو ۲۱ تخته، تشک و بالش متکی مجموعاً ۱۲ فقره، لحاف ۲۶ تخته، پیراهن کاموا ۱۲ دست، رختخواب یک دست، جوراب پشمی و دستکش مجموعاً ۶ جفت، جوراب نخی ۱۲جفت، گوسفند ۳۳ رأس، برنج ۹۰ کیلو.

رودسر: ازطرف اهالی روستاها و بخش های اطراف رودسر، جمعاً مبلغ ۱,۱۵۰,۰۲۵ ریال و ۲ حلقه گوشواره طلا- جمع آوری و به حساب رزمندگان اسلام واریز گردید.»(۱)

«آذرشهر: در ادامه کمک های مردم حزب الله آذرشهر به جبهه های حق علیه باطل، فرهنگیان آذرشهر و حومه نیز هر ماه مقداری از حقوق خود را بدین منظور اختصاص داده و در مهرماه سال جاری، مبلغ ۱۷۸,۵۰۰ ریال به حساب مربوطه واریز نمودند.

محمودآباد: ۲ وانت حامل کمک های مردم ایثارگر و شهیدپرور محمودآباد و حومه جهت رزمندگان اسلام به جبهه فکه ارسال شد. کمک ها شامل: ۲۰۰ جفت چکمه، ۵۰ عدد فانوس، ۷ چراغ والور، ۳ تخته پتو، ۳ کارتن شامپو، ۷ کارتن پودر رخت شویی، ۶ کارتن مایع ظرف شویی، ۶۰ قوطی کمپوت، ۳۰ کارتن آب پرتقال، یک کارتن دستمال کاغذی، ۳ کارتن سیم ظرفشویی و اسکاچ، یک کارتن کبریت، ۷ کارتن آبلیمو، ۲ کیسه پیاز و سیب زمینی و مقداری قند و شکر و وسایل متفرقه.»

فسا: به همت کمیته امداد امام خمینی فسا، تعداد ۱۳۷ رأس گوسفند برای مصرف آشپزخانه لشکر۷ فجر ارسال شد.(۲)

۱- مأخذ ۲۲، ص۴.

۲- مأخذ ۱۶، بخش اول، ص۴.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۳ آبان ۱۳۶۱ ۱۷ محرم ۱۴۰۳ ۴ نوامبر ۱۹۸۲

۱

اجرای عملیات محدود در منطقه عملیاتی محرم با هدف انهدام نیروها و امکانات دشمن، به منظور پیشگیری از عملیات پاتک نیروهای عراق و تکمیل و ترمیم خطوط پدافندی، تلاش یگان های شرکت کننده در عملیات در روز سوم عملیات محرم است.

حسین خرازی فرمانده قرارگاه مرکزی قائم (لشکر فتح)، پس از مشورت با فرماندهان یگان های عمل کننده، تصمیم گرفت برای ترمیم و اصلاح خطوط پدافندی و نیز به هم زدن سازمان نیروهای عراقی در منطقه، عملیات هایی با شرکت باقیمانده نیروهای یگان ها اجرا شود. به همین منظور، یگان های حاضر در منطقه، موظف به اجرای تک محدود علیه مواضع دشمن در مناطق مقابل یگان خود شدند. براین اساس، نیروهای تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) (قائم۳) با استفاده از تاریکی هوا، به استعداد ۲ گروهان، به مواضع دشمن حمله و با رخنه به مواضع دشمن و شکستن و برهم زدن خطوط دفاعی نیروهای عراق، حدود ۱۵ تانک و نفربر عراق را منهدم کردند و تعداد زیادی از آنها را کشتند و سپس به مواضع خود بازگشتند(۱)

تیپ۸ نجف اشرف (قائم۱) هم با دو گروهان پیاده، به محل تجمع نیروهای عراقی در محل تپه های مشرف بر شهرک طیب عراق یورش برد و موفق شد تلفات فراوانی را (بالغ بر ۳۰۰ کشته) به نیروهای دشمن وارد آورد. هرچند تدبیر فرمانده تیپ این بود که نیروها روی این تپه ها مستقر شوند، به دلیل ضعف شناسایی و نداشتن اطلاعات کافی از وضعیت دشمن و روشن شدن هوا، نیروها، بنابه دستور، به محل استقرار خود بازگشتند(۲)

همچنین بعدازظهر امروز، یک گردان از ارتش عراق با ۲۰ دستگاه ایفا و ۳ دستگاه جیپ فرماندهی، از جاده آسفالت مقابل تیپ۸ نجف وارد منطقه عملیاتی شد که دیدبانان این تیپ، آنها را شناسایی و بر روی آنها آتش شدید و دقیق کاتیوشا، توپخانه و خمپاره اجرا کردند. براثر این آتشباری، همه خودروها منهدم شد و بیش از ۳۰۰ نفر از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند(۳)

در ادامه این تحرکات، تبادل آتش میان نیروهای خودی و عراق در منطقه عملیاتی محرم به طور

ص: ۲۵۵

۱- سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر فتح در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)، ۳۰/۷/۱۳۶۱ الی ۲۰/۸/۱۳۶۱ صص ۸۳ و ۸۴؛ و - سند شماره ۷۵/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) در عملیات محرم، (راوی: تاج آبادی)، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲۷؛ و - سند شماره ۷۳/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب صاحب الزمان(عج) در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)، ص۲۰.

۲- سند شماره ۷۷/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ ۸ نجف، در عملیات محرم، (راوی: صیادیان)، ص۱۹.

۳- همان، ص۱۰؛ و - مأخذ۱، بخش آخر، ص۲۱.

گسترده ای ادامه داشت و عمده تلاش نیروهای خودی معطوف به تحکیم مواضع تصرفی با تقویت خاکریزهای احداث شده به دست واحدهای مهندسی بود. نیروی هوایی عراق نیز با بمباران های مکرر منطقه می کوشید تاحدی ضعف نیروی زمینی این کشور را جبران کند که توفیق چندانی نداشت. در یکی از این بمباران ها در ساعت ۱۲ ظهر، ۴ فروند از جنگنده های دشمن، غرب قرارگاه قائم را بمباران کردند که در بازگشت، یک فروند از آنان با آتش پدافند مستقر در منطقه سرنگون شد(۱)

صحنه‌ای از روز سوم عملیات محرم

در پایان این روز، قرارگاه مرکزی کربلا- پس از بررسی وضعیت استقرار یگان های خودی و دشمن در منطقه عملیاتی محرم و باتوجه به حضور دشمن در برخی مناطق مرتفع و مسلط، مانند ارتفاع۱۷۵ در جنوب و جناح چپ منطقه، به قرارگاه قائم ابلاغ کرد که یگان های عمل کننده، وضعیت استقرار خود را از خط مقدم به طرف جنوب غربی توسعه دهند و بهترین خط پدافندی را ازنظر تسلط کامل به مواضع پدافندی دشمن، اتخاذ کنند. قرارگاه قائم۴ نیز موظف شد نحوه استقرار نیروهای خود را در جناح چپ به سمت جنوب توسعه دهد و جاده ربوط به حمرین را تأمین کند(۲)

ص: ۲۵۶

۱- سند شماره ۱۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سرتیپ ۲ ستاد سعید پورداراب، هیئت معارف جنگ شهید سپهبد صیادشیرازی، جلد ۱، چاپ اول، ۱۳۸۶، ص۱۱۷.

ستاد مرکزی سپاه پاسداران و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه مشترکی نتایج عملیات محرم را اعلام کردند. در بخشی از این اطلاعیه درباره مناطق آزادشده آمده است:

سپاه ظفرمند ارتش اسلام، در عملیات محرم، موفق به خارج کردن محور ارتباطی دهلران - موسیان - عین خوش و نیز شهرها و مناطق دهلران، موسیان، عین خوش، دشت اژیه و روستاهای اطراف از تیررس دشمن شد و پس از آزادسازی مناطق اشغال شده، به نقاط مرزی رسید.

در این عملیات، سلحشوران امت اسلام موفق شدند ارتفاعات سوق الجیشی مرزی ازجمله جبال حمرین و قله های راهبردی ۲۹۰، ۲۹۸ و ۴۰۰ و ارتفاعات مشرف بر خاک عراق را تصرف کرده، منطقه چم هندی، دشت عباس، تنگه بیات و پاسگاه های مرزی موسیان، بیات، نهر عنبر، چم سری، ربوط، حماد، شهاب و عین منصور را آزاد کرده، به طورکامل در اختیار بگیرند.

نیروهای ایران با استقرار روی ارتفاعات متصرفی، بر شهرک طیب عراق تسلط کامل یافتند و توانستند محورهای ارتباطی بغداد - بصره، طیب - العماره، طیب - حلفائیه و طیب - علی غربی و نیز جاده نظامی و مواصلاتی بغداد - العماره را که از مهم ترین محورهای نظامی، اقتصادی و تدارکاتی عراق است و محور اصلی حمل ونقل و پل ارتباطی شمال با جنوب عراق محسوب می شود، با خطر جدی مواجه سازند. با اجرای عملیات، رزمندگان، پاسگاه های زبیده، ابوغریب، شرهانی، واویه، کارخانه صنعتی شهرک طیب، منابع نفتی زبیدات و ۵ حوضچه نفتی و تلمبه خانه و حدود ۷۰ حلقه چاه نفتی دشمن را تحت پوشش آتش توپخانه خود قرار دادند. علاوه براین، حوضچه نفتی بیات - که دارای چندین حلقه چاه نفت می باشد ازجمله تأسیسات نفتی آزادشده جنوب غرب کشور از اشغال دشمن بعثی است. در این عملیات، تیپ های ۶۰۶ و ۴۲۳ پیاده ارتش عراق، به کلی منهدم شد و به تیپ های ۷۰۳، ۵۰۵، ۶۲ و ۴۲ و ۲ تیپ از نیروهای جیش الشعبی، خسارات سنگینی وارد آمد. بیش از ۹۷ دستگاه تانک و نفربر و ۱۲۰ خودرو و چند دستگاه کاتیوشای دشمن نیز منهدم شد و ۴۵ دستگاه تانک و نفربر، ۹۰ خودرو، ۱۲ تفنگ۱۰۶، چندین موشک انداز تاو و مالیوتکا و تعداد زیادی ضد هوا یی به غنیمت درآمد. ۷ فروند از هواپیماهای دشمن هم سرنگون شد.

در این اطلاعیه، درباره تلفات و اسرای نظامی، به ویژه فرماندهان ارتش عراق آمده است: سرهنگ ستاد "عماد محمد حسن" فرمانده تیپ۵۰۵ پیاده، به دست توانای رزمندگان بسیج و سپاه به هلاکت رسید و ۱۵۲۰ نفر از اسیران به پشت جبهه منتقل شدند. اسامی برخی از فرماندهان آنان بدین شرح است:

۱. سرهنگ "عبدالرضا الهادی عبدالله ساعدی" از فرماندهان تیپ ۶۰۶.

۲. سرگرد پیاده "احمد خلیل مجید" فرمانده گردان۱ تیپ۶۰۶.

ص: ۲۵۷

۳. سرگرد پیاده "رعد حامد" فرمانده گردان۲ تیپ ۶۰۶.

۴. سرگرد پیاده "محمد احمد حسن سامرایی" فرمانده گردان۳ تیپ۶۰۶.

۵. سرگرد پیاده "عبدالعزیز علی سلطان".

۶. سرگرد پیاده "صابر محمد صالح".

۷. سرگرد پیاده "فائق هاشم نعماد".

همچنین در میان اسرای این عملیات، تعدادی از مأموران ویژه امنیتی کشور مصر دیده می شوند.(۱)

۱

دعوت ایران از خبرنگاران خارجی و بازدید آنان از مناطق و مواضع تصرف شده که از قطعیت پیروزی های به دست آمده ایران خبر می داد، عراق را در مانور تبلیغاتی و سیاسی منفعل ساخت، به طوری که این کشور، برخلاف رویه معمول خود که داعیه متوقف کردن پیشروی نیروهای ایران را داشت، این بار واکنش چندانی نشان نداد. این عمل کشور عراق، مورد توجه برخی خبرگزاری ها قرار گرفت. ازجمله خبرگزاری بی بی سی اعلام کرد: عراقی ها در تکذیب گفته های ایران، از خود کندی نشان داده اند و بیانیه هایشان نیز نسبت به بیانیه های ایران صراحت کمتری دارد؛ ازاین رو، ناظران، آن را نشانه ناکامی عراق می دانند. در بیانیه های عراق که از رادیو بغداد پخش شد، فقط آمده بود که جلو حمله دشمن گرفته شده است و سخنان مقامات عراق در آن بیانیه کوتاه، فقط دراین باره بود که هواپیماهای عراق سرنگون نشده است(۲)

۲

پس از اجرای عملیات محرم، شهرهای مرزی ایران، به ویژه خرمشهر و آبادان، با شدت بیشتری بمباران و گلوله باران می شوند.

امروز بازهم شهرهای آبادان و خرمشهر مورد اصابت گلوله های توپخانه های دوربرد و خمپاره اندازهای نزدیک دشمن قرار گرفتند. در آبادان، یک مغازه و ۳ منزل مسکونی خسارت دید و قسمتی از کارخانه روغن سازی پالایشگاه این شهر دچار آتش سوزی شد که به دست مأموران آتش نشانی مهار شد.(۳) راه آهن خرمشهر نیز مورد اصابت آتش توپخانه دوربرد عراق قرار گرفت که درنتیجه، ریل راه آهن بین ایستگاه خرمشهر و حسینیه، تخریب و خط مزبور مسدود شد.(۴)

علاوه بر تحرکات توپخانه ای، هواپیماهای عراقی در چند نوبت در آسمان منطقه آبادان حاضر شدند. گزارش نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی حاکی از آن است که از ساعت ۱۱:۵۶ تا ۱۲:۳۰، ۳ فروند هواپیمای دشمن در منطقه جنوب (آبادان) سرنگون شده است.(۵)

۱- سند شماره ۱۴۴۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، بولتن شماره ۳۶۱مرکز ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۱۶/۸/۱۳۶۱، صص ۸ - ۶.

۲- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۴/۸/۱۳۶۱، ص۲۱، رادیو بی بی سی، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، شماره۲۲۹، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱،

ص ۴.

۴- همان.

۵- سند شماره ۵۸۰۹۲، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی، از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، طرح و برنامه عملیات، اطلاعات عملیات، به مسئول واحد (دفتر سیاسی) ستاد مرکزی، شماره ۴۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص ۶.

۱

افراد حزب دمکرات با کمک و پشتیبانی عراق و نیز استفاده از افراد سایر گروه های ضد انقلاب، به نیروهای ایران در شمال غرب کشور حمله و پس از مشاهده مقاومت، با دادن تلفاتی، منطقه را ترک کردند. در این درگیری ها، خساراتی به نیروهای خودی وارد آمد.

نیروهای هیز افشین حزب دمکرات کردستان در حوالی روستاهای خلیفه و دهلو در جاده مهاباد - پسوه، با اجرای کمین علیه نیروهای خودی ۱۵ تن از نیروهای خودی را شهید یا مجروح کردند.(۱)

رادیو حزب دمکرات ضمن اعلام این خبر، سازمان چریک های فدایی خلق را نیروهای کمکی این حزب در اجرای عملیات نامید.(۲)

در درگیری دیگری در ساعت ۹:۴۵ بین عناصر تأمین تیپ۲ لشکر۶۴ ارومیه و عناصر گروه های غیر قانونی در ارتفاعات تازه قلعه، یک نفر از نیروهای خودی شهید شد و ۶ نفر نیز مجروح شدند. در این درگیری، ۶ نفر از افراد مسلح غیر قانونی نیز کشته و تعدادی زخمی شدند(۳)

همچنین در ساعت ۱۰:۲۰، بین نیروهای تأمین پایگاه ترکش با عناصر مسلح غیر قانونی درگیری رخ داد که براثر آن، یک سرباز شهید شد و ۵ نفر زخمی شدند.(۴)

تعداد ۶۰ نفر از عناصر حزب دمکرات از هیز "خو" از ارتفاعات "میرداود" و "قصریک" نیز شبانه با استفاده از اسلحه های سنگین و سبک، به پایگاه "کوتالان" در ۱۵ کیلومتری شمال غربی ارومیه حمله کردند که با مقاومت و واکنش افراد بسیج روستا مواجه شدند. درپی این مقاومت، مهاجمان، روستا را هدف گلوله های خمپاره قرار دادند. این درگیری حدود ۲ ساعت به طول انجامید و افراد حزب بدون دستیابی به نتیجه ای مشخص، با دادن چند کشته و مجروح و به جاگذاشتن مقدار زیادی مهمات، به سمت ارتفاعات منطقه گریختند.(۵)

۲

علیرضا شیخ عطار استاندار آذربایجان غربی، در مصاحبه با واحد مرکزی خبر با اشاره به تأثیر حضور و اقدامات قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در تأمین امنیت منطقه و اقدامات دولت در مناطقی که قبلاً در تسلط گروه های غیر قانونی قرار داشته اند، اظهار کرد: ضد انقلابیون براثر این شکست ها، ناچار شده اند وابستگی خود را به عراق آشکار کنند، کما اینکه عزالدین حسینی به پاریس فرار کرده است و از امریکا کمک می خواهد. "میرآباد" که اصلی ترین و مهم ترین مرکز ضد انقلابیون در محور پیرانشهر - سردشت بود، آزاد شده و درحال حاضر، از این محور، فقط مسافتی کمتر از ۱۰ کیلومتر در اختیار ضد انقلاب است که آن هم به زودی پاک سازی خواهد شد. در مهاباد، میاندوآب، بوکان و دیگر شهرها نیز برادران رزمنده تا دورترین نقاط این مناطق پیش رفته و مقرهای گروهک ها را با به هلاکت رساندن تعداد زیادی از سران آنها، تصرف کرده اند. استاندار آذربایجان غربی، در پایان اضافه کرد: اکنون جمهوری اسلامی به آن چنان ثباتی در منطقه دست یافته است که به زودی انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی و همچنین انتخابات مجلس خبرگان را در سطح استان برگزار خواهد کرد(۶)

۱- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۵، ص۲۱.

۲- سند شماره ۱۰۴۷۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- سند شماره ۳۵۰۳۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، قرارگاه مرکزی لشکر۶۴ پیاده، شماره ۶۱، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ۱۱، ص۱۷.

۴- مأخذ ۸، ص۱؛ و - سند شماره ۵۸۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی (طرح و برنامه عملیات)، ۱۷/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۱، ص۱۵.

۵- سند شماره ۵۸۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ به فرماندهی کل سپاه، ۱۹/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۱، ص۱۹؛ و - سند شماره ۳۵۰۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه ۵، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۱

با دستگیری بسیاری از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و شهرستان ها، راهبرد جنگ چریکی شهری سازمان به بن بست کامل رسید.

در تهران، یک خانه تیمی عناصر سازمان در محله قنات کوثر در فلکه چهارم تهران پارس، شناسایی شد و بلافاصله به محاصره نیروهای امنیتی درآمد و در درگیری ایجاد شده، یکی از اعضای سازمان کشته شد(۱)

همچنین با شناسایی ۲ خانه تیمی در خیابان های شهید بهشتی و نظام آباد، ۳ نفر دیگر از افراد سازمان شناسایی و دستگیر شدند.(۲)در شیراز نیز با دستگیری یکی از وابستگان به سازمان تعدادی مدارک و اسناد درون گروهی به دست آمد.(۳)

۲

امروز امام خمینی با جمعی از اعضای شوراهای اسلامی روستاها و مهاجران جنگ تحمیلی، دیدار کردند. امام در این دیدار بر مراقبت جدی برای جلوگیری از ورود افراد نفوذی به شوراها؛ انجام خدمات بدون منت به محرومان؛ امیدوارساختن جنگ زدگان به بازسازی مناطق آسیب دیده؛ تهدید دو قدرت بزرگ برای آینده بشریت و لزوم آگاه کردن توده ها از این خطر؛ اقدامات تجاوزکارانه صدام در ایران و کشتار بی رحمانه رژیم صهیونیستی در لبنان در سایه قدرت امریکا، تأکید کردند. ایشان فرمودند:

«تذکری که به شوراها لازم است داده شود - ولو اینکه خودشان توجه دارند - یکی این است که توجه کنند که در شوراها یک وقت افراد نفوذی از منحرفین به صورت اسلام و به صورت مقدس مآبی وارد نشوند. اینها که شیاطین هستند، همان طوری که شیطان به شکل های مختلف وارد می شود و انسان را گول می زند، اینها هم همان شیطان ها هستند و به صورت های مختلف وارد می شوند. [...] شما می خواهید به اینها [محرومین] خدمت کنید و خدمتگزار آنها هستید. مبادا یک وقتی درضمن اینکه شما خدمت می کنید، یک درشتی ای باشد که خدمت شما را در خودش محو کند. باید اخلاق اسلامی، آداب اسلامی درست مراعات بشود؛ همان طورکه شیوه ائمه ما و اولیای خدا و انبیای خدا بوده است که خودشان را خدمتگزار مردم می دیدند و با حسن معاشرت و با رفتار انسانی، با رفتار الهی رفتار می کردند و کارهایی را که باید انجام بدهند، با همین حسن رفتار انجام می دهند و شما هم بندگان همان خدا و امت همان پیغمبر و شیعه همان امیرالمؤمنین هستید و شیوه های شما باید به همان طور باشد.

و یک کلمه هم به این قشری که از خاندان خودشان، از شهرهای خودشان به واسطه جنگ آواره شده اند، عرض می کنم که ما در مسائل و مشکلاتی که شما دارید، توجه داریم و دولت هم توجه دارد و شوراها هم دارند، بسیج هم دارد، به اندازه ای که توانایی دارند، خدمت خواهند کرد و ان شاءالله که به زودی جنگ پایان پیدا می کند، خدمت ها به شماها زیادتر خواهد شد و من از هر دو قشر سپاسگزاری و تشکر می کنم که آمده اند که از نزدیک باهم ملاقات کنیم.

۱- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۲- همان، ص۹.

۳- سند شماره ۵۸۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه از ستاد منطقه ۹ (اطلاعات) به ستاد مرکزی (اطلاعات)، شماره ۲۹۵، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱.

مشکلی که امروز دنیا را تهدید می کند، مشکل این دو ابرقدرت است. این دو ابرقدرت که تمام دنیا را در زیر بال خودشان نگه داشته اند و از آنها استفاده می کنند، اینها مشغول به یک طرح هایی هستند و درست کردن یک سلاح هایی هستند که برای آتیه بشر خطرناک است. گرچه هر دسته ای از دسته دیگر می ترسند و این ابرقدرت از آن ابرقدرت و آن از این، لکن ممکن است که یک وقت در رأس یکی از این دو ابرقدرت، یک دیوانه ای واقع بشود مثل هیتلر یا مثل صدام و به واسطه آن جنونی که برای قدرت دارد، دنیا را به تباهی بکشد. و اگر خدای خواسته یک جنگ بین این دو قدرت در امروز تحقق پیدا کند، اینها دنیا را به خاک و خون می کشند و به تباهی. مشکل دنیا امروز اینها هستند. مشکل های دیگر، مشکل های منطقه ای است و این مشکل را باید ملت ها و اشخاص متفکر درهمه دنیا و توده های محروم دنیا دنبال این بروند که این مشکل را رفع کنند. اگر آنها بنشینند که دولت های آنها این مشکل را رفع کند، نخواهد کرد. دولت ها نه همچو قدرت و عرضه ای دارند و هواهای نفسانی هم که خودشان دارند، مانع از این می شود که با این دو ابرقدرت مخالفت کنند.

باید برای آتیه دنیا، امروز توده های مردم، نویسندگان، گویندگان، فکر بکنند و مردم را آگاه بکنند به این خطری که تمام بشریت را تهدید می کند، آگاه کنند همه توده های دنیا را که این خطر بزرگ در پیش است و اگر این ابرقدرت ها در این حالی که هستند و مشغول تهیه سلاح های بزرگ اتمی و غیر آن هستند، به همین حال باقی باشند، دنیا ممکن است که به خرابی بکشد و عمده ضررش به ملت ها برسد. باید هرکس در هرجا هست، نویسنده هایی که هستند، روشنفکرانی که هستند و علمایی که در همه قشرهای دنیا هستند و دانشمندان، مردم را به این خطر آگاه کنند تا بلکه خود مردم و توده های مردم در مقابل این دو قدرت بایستند و این سلاح ها را جلوگیری کنند. ...

اگر چنانچه قدرت امریکا نبود، صدام هم نمی توانست که این کار احمقانه را بکند و اگر قدرت امریکا نبود، اسرائیل هم نمی توانست که این کار سفاکانه را بکند و اگر قدرت امریکا نبود، این دولت های اطراف خلیج [فارس] و امثال اینها هم این کارهایی را که حالا انجام می دهند، نمی دادند و دنیا از این دو قدرت اگر بخواهد خارج بشود، باید همان طوری که در ایران عمل شد [عمل کنند؛] که تمام قشرها قیام کردند و تمام قشرها نهضت کردند و انقلاب کردند و به هیچ یک از دو قدرت پناه نبردند، مستقلاً خودشان وارد عمل شدند و با اینکه همه کوشش ها را کرد امریکا - برای اینکه - از آرمان سابق تا حالا برای اینکه اینها را سرکوب کند، نتوانست. تا همه کشورهای اسلامی و غیر اسلامی، تمام کشورهایی که در دنیا هستند و همه آنها هم توده هایشان بیچاره و ضعیف است در تحت سلطه حکومت های خودشان، تا اینها قیام نکنند و تا اینها توجه به این خطر بزرگی که دنیا را تهدید می کند و اگر - خدای نخواسته - یک وقت واقع بشود، دیگر کشوری باقی نمی ماند و انسانی شاید باقی نماند، الا کم، باید فکر بکند دنیا. باید دانشمندها فکر

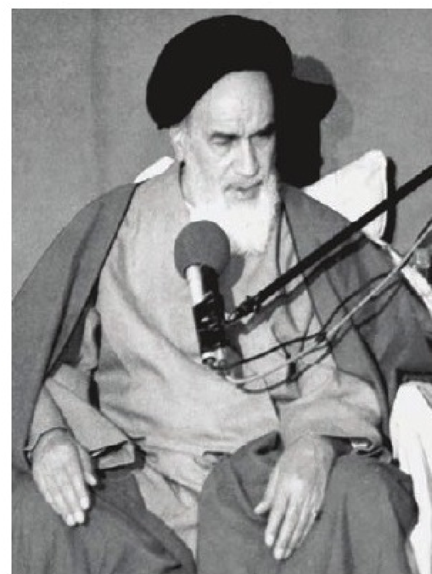
بکننـد، مردم را بیـدار بکننـد. قلم تنها فایـده نـدارد، گفتن تنها فایـده نـدارد، اعتماد به دولت ها فایـده نـدارد، خود مردم و خود نویسـندگان و گوینـدگان بایـد مردم را بیـدار کننـد و قلمی فایـده دارد که بیـدارگر توده های مردم باشـد و اگر چنانچه حال دنیا به همین وضع باشد، ازقبیل اسرائیل و صدام بازهم ممکن است باشد و اگر این از بین رفت و او از بین رفت، یکی دیگر مثل اینها را بتراشند.

شمـا ببینیـد که صـدام چه کـار ناشایسته ای کرد که امروز در دام افتاده است و نمی دانـد چه کنـد. مَثَل صـدام، مَثَل آن کسـی بود که ادعای پهلوانی می کرد و هروقت که می رفت بیرون، یـک کسـی پیـدا می شـد او را کتـک می زد یا زمین می زد، برمی گشت مادرش را کتک می زد. صدام در هر جبهه ای که سیلی خورده است و در هر جبهه ای که شکست خورده است، دنبال آن، یک دسته از این عراقی های بی چاره ای [را] که در تحت ظلم او هستند و دست و پا می زنند، از آنجا بیرون کرده است یا به حبس کرده است و با سلاح های دورزن، خودش این افراد محروم جامعه را، این شـهرهای عربی نشـینی که محروم هسـتند، اینها را هـدف قرار می دهـد یا شـهرهای دیگر ایران را. این همان مسـئله است. هروقت شـکست می خورد، یک همچو قضـیه ای هست. الآن هم که شـکست فاحش را خورده است، منتظر باشـید که باز اگر - خـدای نخواسـته - بتواند، او در شـهرهای مرزی یک جنایتی بکند و دوسـتان و منافقین هم در داخل. و این برای این است که اذهان را از آن شکست بلکه بتوانـد منصـرف کند. درعین حالی که درهمین "عملیات محرّم"، که قوای مسـلح ایران آن قدر پیشـروی کردند و اینها را از کشور بیرون کردنـد، البته یک مقداری باز هست و قریب به دو هزار نفر از آنها اسـیر گرفتند که ۱۸۰۰ نفرش شایـد در پشت جبهه ها آمده باشد و آن طور منهدم کردند بساط آنها را و آن قدر از مهمات آنها را گرفتند به غنیمت و از قراری که می گویند، تاکنون حدود نود خودرو و امثال این را از آنها به غنیمت گرفته اند و بسـیاری از [سلاح ها] را منهدم کرده اند. درعین حالی که این مسائل هست و این پیشرفت ها هست، صدام در نطق خودش می گوید که ایران حمله کرد، لکن ما آنها را شکست دادیم؛ ارتش ما آنها را شکست داد.

تبلیغـات خـارجی هم، همه بوق هـای خارجی هم بنایشان بر این است که هروقت که این شـکست می خورد تا مـدتی اصـلاً حاشا می کننـد یا ساکت می شوند. مدتی هم که می خواهند صحبت کنند، می گویند که ایران این طور می گوید، صدام هم این طور می گوید.

از ایران هم که می خواهنـد نقل بکننـد، یک چیز کمتری را نقل می کنند؛ مثلاً، می گویند که صد نفر را تاکنون اینها گرفته اند و از آن وقتی که می خواهند نقل کنند با آب وتاب نقل می کنند. مدتی این کار را می کنند، بعد کم کم که می بینند نمی شود و حاشا کردنش نمی شود، کم کم می رونـد دنبـال اینکه به یک وجهی مسائل را بگوینـد. در قضـیه خرمشـهر، توجه کردیـد که قضـیه خرمشـهر، مـدت ها انکار این می کردنـد که خرمشـهر گرفته شده است از آنها. هم صدام می گفت که این حرف ها نیست، ما چقدر از اینها کشـته ایم، چه کرده ایم، چه کرده ایم و هم بوق های تبلیغاتی دنبال او، این حرف ها را می زدند.

کم کم که آن همه اسیر گرفتند و نشان دادند و اینها، آن وقت می گوید که ما به ارتش قدرتمند خودمان دستور دادیم که شما فتح خودتان را کرده اید و حالا عقب نشینی کنید، دیگر ما فتحمان تمام شد.

امام خمینی در دیدار با مهاجران جنگ: روحیه صدام تبهکاری است اگر این سلطه‌ای پیدا کند، کشورهای خلیج را، کویت را همه اینها را از بین خواهد برد. مشکلی که امروز دنیا را تهدید می‌کند مشکل این دو ابرقدرت است.

و تعجب [از] این است که این را دربرابر ارتش و نظامی های خودش و فرماندهان خودش می گوید که آنها در باطن نفسشان به ریشش می خندند - اگر داشته باشند - و می فهمند که قضیه چی است. درعین حالی که می بیند که همه اینها یی که در مقابلش ایستاده اند می فهمند که این دارد بی ربط می گوید، با جرئت می گوید. الآن هم همین طور است؛ الآن هم این سردار قادسیه باز می گوید که سپاه قادسیه من، ارتش قادسیه من چه کرده اند! اخیراً می گوید که در همین جنگ، چهار هزار نفر ما ایرانی را کشتیم و تاکنون چقدر از دست داده، آنها را گرفتیم آوردیم و چقدرهم اسیر گرفتیم. این همین معناست که نمی داند اصلش چه بکند و این باید نفرینش را به امریکا بکند که یک همچو کلاهی سر این گذاشته اند. ...

دنیا باید امریکا را از بین ببرد، و الّا تا اینها هستند، این مصیبت ها در دنیا هست. اینجا نشد، یک جای دیگر. الآن در بسیاری از جاهای دنیا، امریکا آتش افروخته و جنگ هایی که الآن در بسیاری از جاهای دنیا هست، همه اش زیر سر این است. و دنیا را اینها دارند تهدید می کنند و هرگز هم اینها سلاح هایی که می گویند متوقف می کنیم و اینها را محدود می کنیم به حد، هرگز راست نمی گویند. بنابراین، ما باید هرچه فریاد داریم به سر اینها بزنیم.

و امروز که سالروز لانه جاسوسی است، من به ملتمان تبریک عرض می کنم و این عملی که دوستان اسلام، مجاهدین اسلام انجام دادند، یک عمل بسیار خوبی بود و بسیار مؤثری بود که این لانه از اینجا کنده شد. اگر این لانه جاسوسی در اینجا بود، شاید ایران را به تباهی می کشید. الآن هم در خارج به عراق هی نقشه می دهند؛ از اینجاها نقشه ها می گیرند با آن چیزهایی که دارند و به عراق می دهند. هر کاری می خواهند، بکنند.

تاکنون همه تقریباً - تقریباً همه، همه نه

- بسیاری از این کشورهای خلیج و اطراف خلیج و اینها کمک های همه طرفی کردند به عراق و کاری هم نتوانستند بکنند. حالا تازه می گویند که اگر ایران بخواهد پیش برود در عراق، ما دیگر تاب تحمل نداریم و ما اینها را ازجهت سیاسی و ازجهت - در بعضی جاها هم می گویند - نظامی، ازجهت سیاسی و ازجهت اقتصادی در فشار قرار می دهیم. شما تا حالا هر کاری توانسته اید کرده اید؛ کاری دیگر نمی توانید بکنید. بیخود خودتان را در دنیا ضایع می کنید و شما بدانید که اگر صدام - خدای نخواسته - پیش ببرد، تمام شما را به آتش می کشد. صدام وضع روحی ا ش این است.

اصلاً در روحیه صدام این تبهکاری است و آدمکشی و جنایت است. اگر - خدای نخواسته - این یک سلطه ای پیدا بکند، حجاز را از بین می برد، سوریه را از بین می برد، این کشورهای خلیج را، کویت را هم؛ همه اینها را از بین خواهد برد. این مرد این طوری است، جنس این آدم این طوری است. همان طوری که جنس اسرائیل این طور است که جنایتکار است و به جنایت دل خوش می کند، این هم همین طور است. اینها برادر هم هستند.

و خداوند شرّ شیطان بزرگ و شیاطین بزرگ و کوچک را ان شاءالله، رفع کند و مسلمان ها را بیدار کند و دولت های اسلامی را از این غفلتی که دارند، هوشیار کند و ملت بزرگ ایران، که الگو هستند برای تمام کشورها و ملت ها، خداوند آنها را از آفات و بلیات حفظ کند و این آوارگان را ان شاءالله، خداوند صبر عنایت کند و قدرت به دولت و ملت عنایت کند که آنها را درست ان شاءالله، جاهای آنها را بهتر از سابق بسازند و خدمت به این مردم محروم بکنند.»(۱)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با شورای نمایندگان جامعه اسلامی دانشگاهیان ایران، از بازگشایی دانشگاه ها در آینده نزدیک خبر داد و گفت: «دانشگاه روزهای اول انقلاب، با عناوین مختلفی که چهره های دانشگاهی طاغوتی بدعت کرده بودند و با لفظ های دهن پرکن، می رفت تا سبب انحراف در مسیر انقلاب اسلامی شود و این افراد، خودشان را طلبکار همه کس و همه جامعه می دانستند، درصورتی که هرچه بود، از مردم مسلمان و به نام قرآن و اسلام بود.»

وی در ادامه سخنان خود اظهار کرد: «به خواست خدا و با حمایت مردم و رهبر کبیر انقلاب و کمک شما برادران متعهد، در آستانه افتتاح دانشگاه ها هستیم. شاید بتوان گفت این افتتاح، تولد جدیدی برای دانشگاه ها است. [...] ضد انقلاب و رسانه های خارجی، با سروصدا ما را متهم کردند که ضد علم هستیم؛ درصورتی که اسلام، بهتر از هریک از مکاتب موجود، طرف دار علم و دانش است.»(۲)

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۷، تهران: چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۷۸ - ۸۶.
۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲۳.

۱

آیت الله حائری شیرازی نماینده امام و امام جمعه شیراز که در منطقه عملیاتی محرم حضور داشت، با تقدیر از تلاش و ایثارگری نیروهای ایران در این عملیات، اظهار کرد: «رزمندگان اسلام، آیات الهی و آیاتی از اخلاص و ایثار هستند و شوق و رغبت آنان در ادای وظیفه و تکلیف الهی، مایه قوت قلب است. وقتی از یک رزمنده سؤال می شود که چرا می جنگی و او می گوید برای نصرت دین خدا؛ این عظمت اسلام را می رساند که در روحیه رزمندگان ما دگرگونی هایی به وجود آورده است.»

امام جمعه شیراز افزود: «جنگ ما، آتش افروزی نیست؛ بلکه خاموش کردن آتش است و رزمندگان اسلام به این رزم اعتقاد دارند، حتی اگر در خاک عراق باشد.» وی با اشاره به حضور روحانیان در جبهه ها گفت: «آمدن روحانیان به جبهه، یک رسالت است تا به آن چیزی که رهبر انقلاب به ما آموخته اند، عمل کنیم.»(۱)

۲

وزارت خارجه ایران به مناسبت سومین سال تصرف سفارت امریکا به دست دانشجویان پیرو خط امام، بیانیه ای صادر کرد که در روزنامه های امروز درج شد. در این بیانیه ۴ ماده ای، ضمن اشاره به استفاده امریکا از سفارت خود در ایران به عنوان مرکز جاسوسی علیه انقلاب اسلامی، به دستاوردها و نتایج این رخداد تاریخی اشاره شده و آمده است:

«وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در آستانه سومین سالروز حرکت اصیل انقلابی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و تسخیر لانه جاسوسی امریکا در ایران، ضمن گرامیداشت این روز بزرگ و تبریک و تهنیت به امام و امت، توجه ملل مسلمان و مستضعف و وجدان های بیدار جهان را به موارد زیر جلب می نماید:

۱. تسخیر و تعطیل مرکز توطئه شیطان بزرگ امریکا علیه انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران که به دنبال پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ و سرنگونی رژیم سرسپرده و مزدور امریکا در ایران انجام گرفت، درسی بود برای همه مستضعفین که در چنگال خونین امریکا و استکبار جهانی و ایادی وابسته و مزدوران گرفتارند و دلالتی بر این اصل اساسی [است] که محو استبداد، استثمار و ستم داخلی، بدون مواجهه قهرآمیز با استعمار خارجی و حامی آن و قطع کامل روابط نابرابر استکباری، امکان پذیر نخواهد بود.

۲. قدرت استکبار جهانی و امپریالیسم امریکا، یک قدرت میان تهی، ظاهرفریب و ساخته و پرداخته رسانه های امپریالیستی و صهیونیستی و سازمان های جاسوسی آنان است و یقیناً آنجا که ملت ها با اراده متکی به ایمان فطری و الهی به پا خیزند، این اسطوره ساختگی از پا می افتد. عجز و درماندگی امریکای جهان خوار و تمهیدات شیطانی آن درزمینه های سیاسی،

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

نظامی و اقتصادی علیه جمهوری اسلامی ایران، چون محاصره اقتصادی، حمله مستقیم نظامی در طبس و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در جریان بازداشت جاسوسان امریکایی، شاهدی برای پوشالی بودن قدرت [امریکا] و عظمت و استحکام نیروی اصیل و شکست ناپذیر ایمان است.

۳. دستیابی به دستگاه ها و مدارک جاسوسی در به اصطلاح سفارت امریکا در تهران، نشان داد که نمایندگی های سیاسی امریکا و استکبار جهانی، چیزی جز یک پوشش ظاهری برای عملیات جاسوسی و توطئه علیه منافع ملل مظلوم نبوده و معاهدات بین المللی درزمینه روابط دیپلماتیک، عمدتاً ابزاری در دست مستکبران علیه مستضعفان و اکثراً وسیله اعمال دیپلماسی فریب و تزویر به نفع ابرقدرت ها و به زیان ملل مستضعف است.

۴. امت مظلوم ایران، حرکت انقلابی خود را با اتکال به قوه لایزال الهی درجهت نابودی استکبار جهانی و قطع سلطه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی امپریالیسم و صهیونیسم بر ملل مسلمان و مستضعف ادامه داده، به شیطان بزرگ و مزدوران آن نشان خواهد داد که در عرصه ایمان، ایثار و شهادت، برای لانه های تزویر و پایگاه های فساد جایی نیست.

وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران.»(۱)

۱

امروز دانش آموزان تهران، به مناسبت گرامیداشت سالروز تصرف لانه جاسوسی امریکا و روز دانش آموز، تظاهراتی در مقابل سفارت سابق امریکا برگزار کردند. تظاهرکنندگان پس از قرائت قطعنامه، به سخنان سخنران مراسم، آقای موسوی خوئینی ها گوش فرادادند. گزارش روزنامه اطلاعات از مراسم امروز به این شرح است:

«به مناسبت گرامیداشت سالروز تبعید امام خمینی، سومین سالروز تسخیر لانه جاسوسی امریکا در تهران و نیز روز دانش آموز، بعدازظهر پنجشنبه، هزاران تن از دانش آموزان نواحی مختلف آموزش وپرورش تهران، در صفوف منظم و به هم فشرده، راه پیمایی کردند و خاطره این روز را گرامی داشتند. در ادامه این مراسم، پس از آتش زدن تابوتی که پوشیده از پرچم های امریکا، شوروی، رژیم صهیونیستی و فرانسه بود و همچنین مترسک هایی از ریگان و کارتر، بیانیه ای قرائت شد. سپس حجت الاسلام موسوی خوئینی ها نماینده مجلس شورای اسلامی، سخنانی ایراد کرد. وی ضمن تبریک پیروزی های اخیر سپاهیان اسلام در مصاف با نیروهای متجاوز بعثی صدام، گفت: "امروز روز ۱۳ آبان است؛ یعنی روز ذلت امریکا و غلبه ارزش های الهی بر ارزش های شیطانی و روزی است که قدرتمند ترین کشور جهان، دربرابر حرکت انقلابی ملت ایران، گیج و متشنج شد. "آقای خوئینی ها در ادامه سخنان خود ضمن برشمردن صفات شیطان از دیدگاه قرآن، به تشریح عملکرد شیطان بزرگ، امریکا، از سال ۴۲ تا امروز پرداخت و

۱- مأخذ۱۶، ص۱۳.

گفت: «تمامی توطئه های امریکا، از تبعید امام امت به ترکیه و نجف تا امروز، براساس گفته قرآن که می گوید: کید شیطان ضعیف است، ضعیف بود و شکست خورد. [...] باوجود اینکه امام، دولت امریکا را نصحیت کرد که توطئه نکند، ولی توجهی نشد تا اینکه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، تصمیم گرفتند که لانه جاسوسی امریکا در تهران را اشغال کنند و در ۱۳ آبان - سالروز تبعید امام امت و روز دانش آموز - با یک عمل قهرمانانه، این لانه توطئه و فساد را به اشغال خود درآورند و جاسوسان امریکا را نیز به گروگان بگیرند.»

مراسم گرامیداشت ۱۳ آبان در مقابل سفارت سابق امریکا در تهران برگزار شد.

وی در بخش دیگری از سخنانش از مبارزات ملت مسلمان ایران به ویژه دانش آموزان در به ثمررساندن انقلاب اسلامی، تجلیل کرد و با اشاره به یکی از اسناد لانه جاسوسی گفت: «امریکا می خواست براساس حرکت های دانش آموزانی که باعث سقوط رژیم شاه شد، آنها را در مخالفت با جمهوری اسلامی به خیابان ها بکشد تا چند نفری از آنان کشته شوند و سپس با برپایی مراسمی نظیر آنچه مردم ما درطول انقلاب برگزار کردند، جمهوری اسلامی ایران را شکست دهد که این توطئه نیز منجر به شکست شد.» وی تأکید کرد: «هر توطئه ای که شیطان بزرگ علیه ما کرد، ازجمله محاصره اقتصادی، حمله نظامی به طبس، جنگ صدام و اغتشاشات داخلی توسط عنصر مخلوع و فراری، با شکست

مواجه شد و ما در سراسر این دوران مبارزات از سال ۴۲ تا امروز، از یک طرف، توطئه شیطان را می بینیم و از طرف دیگر، مکر خداوند را و امروز نیز با رهبری پیامبرگونه امام و ایثار ملت شهیدپرور ایران و بیداری دانش آموزان، توطئه های شیطان بزرگ درهم شکسته شده و اراده خداوند تحقق پیدا کرده و امروز، جمهوری اسلامی ایران، نیرومندتر از همیشه است و پیروزی های سپاهیان و رزمندگان اسلام نیز امریکا را لرزاند.»(۱)

همچنین در این روز، دانشجویان پیرو خط امام با استفاده از اسناد به دست آمده از سفارت سابق امریکا، اسامی ۱۳۷ تن از کارکنان سفارت امریکا را که در فعالیت های جاسوسی در ایران و سایر کشورها شرکت داشتند، اعلام کردند(۲)

۱

بهزاد نبوی سخنگو و نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران در توافقنامه الجزایر در گفت وگو با روزنامه کیهان به موضوعاتی اشاره کرد، ازجمله: عمده ترین بازتاب های داخلی پس از آزادشدن گروگان های امریکایی؛ دلایل توافق کشور بر سر آزادی گروگان ها و بیانیه الجزایر؛ لاینحل ماندن بخش عمده ای از توافقات الجزایر و پایبندنبودن طرف امریکایی به تعهدات خود و نیز دستاورد اقتصادی و سیاسی تصرف سفارت امریکا در کشور. وی درباره علت و ریشه حرکت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام گفت:

تا آنجایی که من اطلاع دارم، علتی که سبب شد برادران ما دست به چنین اقدام شجاعانه ای بزنند که در تاریخ انقلاب ما ثبت شود، "اعتراض به امریکا و سیاست دولت موقت" بود. شرایطی که در آن، لانه جاسوسی اشغال شد، شرایط بدی بود. امریکا که از در بیرون رانده شده بود، داشت از پنجره برمی گشت و دولت موقت هم مشغول ایجاد ارتباط برای بهسازی رابطه اش با امریکا بود. ازنظر اجتماعی هم در داخل، وضع خیلی بد بود. جامعه به سمت "حکومت ناپذیری" پیش می رفت و دولت، حاکمیتی نداشت. البته این را هم من می دانم و اطلاع دارم که برادران دانشجوی ما، ابتدا که به قصد اشغال جاسوسخانه می رفتند، برنامه اقامت درازمدت در لانه را نداشتند، ولی موضع گیری های قاطع امام در حمایت از حرکت انقلابی مزبور، برادران را مصمم کرد که حرکت را ادامه بدهند و اشغال جاسوسخانه که ابتدا حرکتی اعتراضی تلقی می شد، تبدیل به یک حرکت خالص تر و سرنوشت سازتر برای انقلاب اسلامی شد و با این حرکت، مرحله دوم انقلاب اسلامی آغاز شد.

بهزاد نبوی همچنین درباره محاکمه نشدن گروگان ها که قبلاً اعلام شده بود، اظهار کرد:

پس از اینکه گروگان گیری، نتایج مطلوب خود را داد؛ یعنی "سرنگونی دولت موقت"، هرج ومرج داخلی پایان یافت، نیروهای چپ، ضد انقلاب و منافق، خلع سلاح و چهر ه های وجیه المله افشا شدند و تمام نتایج سیاسی و اقتصادی، ازجمله خودکفایی و قطع وابستگی به

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص ۱۴.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

امریکـا، تـأمین شـد. بنـابراین، لازم بود هرچه سـریع تر، گروگـان ها آزاد شونـد. البته آن موقع فکر می کردیم که گروگان ها را محاکمه می کنیم، ولی این کـار آرمـان زیـادی می خواست که توطئه هـای جهانی را علیه ما سازمان می داد، درنتیجه، نگهـداری گروگان ها کار معقولی نبود و به همین دلیل با دورنگری که رهبر انقلاب داشـتند، آن فرمان تاریخی را صادر و موضوع را به مجلس واگذار کردند و مجلس هم طبق نظر امام، آن مصوبه را به دولت ابلاغ و دولت هم اجرا کرد و درحال حاضر با بررسی این موضوع، احساس می کنیم که صحیح بوده است.

وی دربـاره بیـانیه الجزایر و آرای مخالفـان محتوای بیـانیه گفت: من نماینـده دولت در امضـای بیانیه الجزایر بودم و این بیانیه، برخلاف هوچی گری هـای بنی صـدر، هیـچ الزام قـانونی برای دولت ایجـاد نمی کرد. یـک مصوبه قانونی بود که از شورای نگهبان هم رد شـده بود و دولت، افتخاراً و بنابه مسـئولیت شرعی دخالت کرد و بیانیه را به امضا رساند و من نه به این دلیل که امضاکننده بیانیه الجزایر بودم، بلکه درحال حاضر هم معتقـد هسـتم که این بیـانیه بهترین راه حلی بود که باتوجه به شـرایط و امکاناتی که ما داشتیم، می توانستیم برای پایان موضوع گروگان ها پیدا کنیم. ضـمن آنکه مخالفان بیانیه الجزایر، بنی صدر و نوبری بودند که یکی در فرانسه و دومی در دامان عمو سام است. لیبرال ها و نهضت آزادی را همه شـناخته اند و منافقان هم چهره شان شـناخته شده است؛ اینها مجموعاً طیف مخالفان بیانیه بودند که به دولت حمله می کردند و محکوم می کردند که دولت، مملکت را به امریکا فروخته و الآن چهره هایشان برملا شده و معلوم شده است از چه موضـعی حرف می زدند و تمام این چهره های مخالف با نیت های پلید، به سراغ قضیه رفتند.

نبوی درباره توافقات انجام شده براساس بیانیه و نتایج کنونی آن نیز افزود:

«براسـاس بیـانیه الجزایر، قرار بود دارایی ها، اموال و سپرده های ما، دربرابر آزادی گروگان ها به انضـمام اموال شاه و بسـتگانش به ما برگردد. درحال حاضر، ما از کل حدود ۱۰ میلیارد دلار که از امریکا طلب داریم، حدود ۴ میلیارد دلار دریافت کرده ایم و برای ۵/۳ میلیارد بدهی های خودمـان به بانـک های امریکایی که بایـد قسطی می پرداختیم، مهلت گرفتیم و آن را یک جا پرداخت کردیم. ۳ میلیـارد دلار هم در حساب الجزایر در انگلسـتان یا هلنـد است که از این مقـدار، ۵/۱ میلیـارد اختلاف حساب است که بعـد از حل، سـهم ما به حسابمان می آیـد و سـهم امریکـایی هـا هم به حسـاب آنها می رود. یک میلیارد، تضـمین بـدهی های ما به شـرکت های امریکایی است که در اختیار داوری بین المللی است. ۳۰۰ میلیون دلار هم در بانک امریکایی فـدرال رزرو است که متعلق به ماست. وقتی اختلاف ۵/۱ میلیـارد حل بشود، آن هم به ما برمی گردد. البته، مقـداری هم اعتبارهـای اسـنادی و ضـمانت نـامه در بانـک های امریکایی است که روی آنها اختلاف و دعوا داریم. درباره ثروت هـای شـاه و بسـتگانش، همان روزی که بیانیه امضا می شـد، ما به صـراحت گفتیم که این حرکت، یک حرکت سیاسـی و سـمبلیک به منظورناامن کردن امریکا برای نوکران امریکا است که

دیگر جرئت نکنند در امریکا پول ها و سرمایه هایشان را به نام خودشان بگذارند، کمااینکه بعد از دو سال پس از گروگان گیری، وابستگان به شاه، یا مالی را در امریکا نمی گذارند یا به نام خودشان نمی گذارند. از این بابت بعید است چیزی به دست ما برسد. ما تاکنون هیچ تخلفی از بیانیه نکرده ایم و امریکا بیش از ۲۰ مورد تخلف کرده که این امر نشان دهنده آن است که بیانیه خوشایند امریکا نبوده است. البته، ما به دیوان داوری لاهه شکایت کرده ایم.»(۱)

۱

احمد عزیزی قائم مقام وزارت خارجه، در یک مصاحبه و سازمان برنامه و بودجه در اطلاعیه ای، دستاوردهای تصرف سفارت امریکا در تهران را تشریح کردند.

احمد عزیزی قائم‌مقام وزارت خارجه

احمد عزیزی قائم مقام وزارت خارجه، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه کیهان درباره تأثیرات سیاسی و اقتصادی اقدام دانشجویان مسلمان پیرو خط امام گفت: به رغم واقعیت موجود در جهان و آنچه در نظام اقتصادی جهان حاکم است، ما موفق شدیم بخش اعظم سپرده ها و طلا های خود را از امریکا بگیریم. از سوی دیگر، تسخیر لانه جاسوسی، امریکا را وادار کرد که حداقل حتی به صورت یک قول (که خود موضوع مهمی است)، ارائه اطلاعات مربوط به اموال وابستگان حکومت پهلوی و شاه و بازگرداندن آنها را در صورت کشف و شناسایی، تضمین کند. علاوه برآن، امریکا مجبور شد فرار شاه از پناهگاهی به پناهگاه دیگر و درنهایت تا مصر را تحمل کند که این، ثمره کوچکی برای انقلاب نبود. این ضربه بسیار مهمی برای سایر سرسپردگان به امریکا بود که دل به قدرت افسانه ای امریکا نبندند. آنها فهمیدند که تا چه حد می توانند به این دو قدرت واهی تکیه کنند.(۲)

سازمان برنامه و بودجه نیز در اطلاعیه ای به نتایج اقتصادی تسخیر سفارت امریکا و تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران پرداخت و دستاوردهای این اقدام را تشریح کرد. در بخشی از اطلاعیه سازمان آمده است:

نتایج مفید تسخیر لانه جاسوسی از نگاه سازمان برنامه و بودجه به این شرح است:

۱- همان، ص۲.

۲– همان، صص ۶ و ۷، ویژه نامه.

۱. سکان تولید را کارشناسان ایرانی، خود به دست گرفتند و نشان دادند که ایرانی، خود قادر است تا اداره امور اقتصادی و فنی کشور را به دست گیرد.

۲. وابستگی تجاری به کشورهای غربی کاهش یافت. در سال ۱۳۵۷، درصد واردات ایران از آلمان غربی، ژاپن، امریکا، انگلیس و فرانسه به ۲/۶۵٪ کل واردات می رسید، درحالی که در سال ۱۳۵۹، سهم امریکا به صفر رسید و سهم ۴ کشور دیگر غربی به ۳۷ درصد کاهش یافت.

۳. رابطه مالی با بانک های امریکایی قطع شد و وام هایی که در زمان طاغوت دریافت شده بود، بازپرداخت شد و تعهدات مالی - که خود موجب تعهدات سیاسی است - از بین رفت.

۴. الگوی مصرف تغییر یافت. کالاهای مصرفی لوکس و غیر ضروری، از فهرست واردات کشور، خارج و ورود کالاهای مصرفی، منحصراً به ۱۶ نوع کالاهای اساسی و ضروری، محدود شد.

۵. تحریم و محاصره اقتصادی برای ما اعتمادبه نفس را به ارمغان آورد و باوجود نظریه های منحط سازش کاران، مردم نشان دادند که بدون رابطه با امریکا هم می شود زندگی کرد و همراه با آن، با درک ابعاد و عمق فاجعه آمیز وابستگی اقتصادی، ضرورت دستیابی سریع به خودکفایی و استقلال اقتصادی، بیش از زمان های دیگر، احساس و مطرح شد.

۶. امت مسلمان ایرانی در صنایع و در بخش تولید، به موفقیت هایی دست یافت که نمونه های زیر از آن جمله است:

راه اندازی مجتمع مس سرچشمه کرمان؛ راه اندازی بخش دوم کک سازی توسعه ذوب آهن اصفهان؛ دست یافتن به موفقیت هایی درزمینه تولید وسایل موردنیاز شبکه برق رسانی و مخابرات کشور؛ راه اندازی بخشی از واحد فروش نفت که نه تنها به نسل حاضر، بلکه به آیندگان نیز متعلق است و این خط مشی جدید سبب شد که برخلاف انتظار محافل غربی، دولت ازنظر تأمین منابع ارزی، برای ادامه جنگ در مضیقه نباشد و با پشتوانه ای محکم در مقابل توطئه های امپریالیست ها، در عرصه اقتصاد نیز مقاوم و قوی باقی بماند.(۱)

۱

رادیو امریکا در گزارشی درخصوص ماجرای تسخیر سفارت امریکا در تهران، به تأثیر آن در حوادث داخلی دو کشور پرداخته، ایران را بازنده این اقدام نامید و تجاوز عراق به ایران را نشانه فرصت طلبی عراق و بهره برداری این کشور از اوضاع پس از گروگان گیری در ایران و متأثر از اختلافات قدیمی مرزی دو کشور دانست. در بخشی از این گزارش آمده است:

نمونه بهتری از آثار بحران گروگان گیری، جنگ ایران و عراق است. عراق زمانی جنگ را آغاز کرد که ایرانیان سرگرم بحران گروگان گیری بودند. باوجود اینکه دلیل برخورد میان ایران و عراق، ادعاهای ارضی چندساله آنان علیه یکدیگر است، عراق، زمان حمله به ایران را تاحدودی در اوضاع آشفته داخلی و انزوای سیاسی ایران برگزید و نبود لوازم یدکی برای وسایل و

۱- مأخذ۲۱، ص۱۳.

جنگ افزارهای نظامی ساخت امریکا، امتیازی برای عراق در میدان جنگ محسوب می شد.

این رادیو در ادامه با اشاره به تأثیر این حادثه در جامعه امریکا، آن را مؤلفه مؤثری در تغییر سبک سیاست خارجی این کشور خواند و افزود:

آثـار بحران گروگان گیری بر ایالات متحـده، عمیق تر از آن بود که تصور می شـد. گروگان گرفتن دیپلمات های امریکا و ناتوانی امریکا در آزادکردن آنان، فاجعه ای سیاسـی برای دولت جیمی کارتر رئیس جمهور پیشین ایالات متحده بود. این امر، کارتر را نزد افکار عمومی امریکا ناتوان جلوه داد و عاملی برای باخت او در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۹۸۰ امریکا شد. در نخستین مراحل بحران گروگان گیری، جیمی کارتر به روش های گوناگون سیاسی، حقوقی و بین المللی و درعین حال به تحریک های اقتصادی و همین طور تهدید به انجام دادن اقداماتی شدیـدتر متکی بود. هنگـامی که همه این تلاـش هـا بـا شـکست روبه رو شـد، وی برای نجـات گروگـان هـا به اقـدامی نظامی دست زد که با ازکارافتادن چند فروند بالگرد در آخرین دقایق، ناچار شد آن را ناتمام بگذارد.

به گروگان گرفتن دیپلمات های امریکایی در تهران، ظاهراً سرخوردگی امریکاییان را از دولتی که به نظر آنان در سیاست خارجی ضعیف و مردد بود، به دنبـال داشت و به عمر آن خـاتمه بخشید. منتقـدان سیاست خارجی امریکا، بحران گروگان گیری را شکست درازمـدت ایالات متحـده در دنبـال کردن قاطع منافع بین المللی خود می داننـد. به نظر آنان، ضـعف امریکا حوادثی چون گروگان گیری در ایران را تشویق می کرد. دراین حال، آثار بحران گروگان گیری احتمالاً از محدوده ایران و امریکا فراتر رفت و به میزانی، سبک سیاست خارجی ایالات متحده را تغییر داد.(۱)

۱

درحالی که همه اهـداف ایران از اجرای عملیات محرم محقق شـده است و نیروهای عراقی علاوه بر پـذیرش شـکست سـنگین و دادن تلفات و غنائم بسـیار، به آن سوی مرزها رانـده شـده اند، سـعدون حمادی وزیر خارجه عراق، در مصاحبه ای با روزنامه کویتی الوطن مدعی شد، ایران در عملیات اخیر خود شکست خورده و این احتمالاً به معنی پایان یافتن جنگ است.

وی بـا اعلاـم نارضـایتی از میزان کمـک هـای دریـافتی از کشورهـای عربی حامی این کشور در جنگ علیه ایران، گفت: برخی حامیان عرب، حمـایتی که از آنهـا انتظـار می رود، انجام نمی دهنـد. اگرچه ما به هیـچ گونه حمایت نظامی احتیاج نـداریم(!) به هیـچ وجه از میزان پشتیبانی بعضی از برادران عربمان اظهار رضایت نمی کنیم(۲)

این گفته هـای سـعدون حمـادی دربـاره نارضایتی از کمک کشورهای عرب، نشان دهنـده مشـکلات اساسـی اقتصاد این کشور و هزینه بالای مخارج جنگ است. به گزارش منابع مطلع اقتصادی غرب، حکومت عراق نتوانسته است به تعهدات خود دربرابر قراردادهای منعقدشده

۱- خبرگزای جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۰، تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۱، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو امریکا، ۱۳/۸/۱۳۶۱.
۲- همان، ص۶، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

عمل کند و این منابع معتقدند که کشورهای عربی حامی عراق که هزینه جنگ را می پردازند نیز به دلیل مشکلات اقتصادی مالی که براثر این حمایت با آن مواجه شده اند، از پرداخت تعهدات مالی عراق به کمپانی های خارجی سر باز زده اند. مجله اقتصادی میدل ایست اکونومیست دایجست دراین باره نوشته است: عراق به شدت با کمبود مواد اولیه ساختمانی روبه رو است و وزارت بازرگانی برخی کشورها نیز به دنبال وخامت اوضاع مالی و اقتصادی عراق، از صدور اعتبار صادراتی برای این کشور خودداری می کنند. آگاهان سیاسی بر این باورند که موفقیت های ایران در جنگ و زیر سؤال رفتن مجدد ماهیت حکومت عراق، سبب شده است دولت های طرف قرارداد، در ادامه رابطه اقتصادی خود با این کشور، محافظه کارانه رفتار کنند.(۱)

۱

هفت نفر از ایرانیان مقیم کویت که درپی حمله پلیس این کشور به مراسم عزاداری عاشورا، دستگیر و زندانی شده بودند، پس از یک هفته تحمل شرایط نامناسب و آزار و اذیت در زندان، آزاد و بعدازظهر امروز وارد تهران شدند. یکی از این افراد در مصاحبه ای درباره چگونگی دستگیری و اخراجشان از کویت گفت:

در حسینیه به عزاداری و سینه زنی مشغول بودیم که پلیس کویت پس از پرتاب گاز اشک آور، به ما حمله کرد که براثر آن تعداد زیادی از عزاداران زخمی شدند و من نیز به دلیل اصابت ضربات باطوم از ناحیه سر زخمی شدم و به همراه چند نفر با اتومبیل به سلول های انفرادی منتقل شدیم. در آنجا به ما گفته شد که نباید شعار سیاسی بدهیم و مأموران بازجویی از ما می پرسیدند چرا "مرگ بر امریکا" و "مرگ بر صدام" می گویید و مرا به ۳۰ سال زندان تهدید کردند.(۲)

به دنبال ضرب وشتم و سپس اخراج تعدادی از اتباع ایرانی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد که شکنجه و آزار اتباع ایرانی و اخراج آنان، بخشی از توطئه وسیع استکبار جهانی علیه جمهوری اسلامی ایران است. وی افزود: عملیات ایذایی علیه ایرانیان و توسعه جو تبلیغاتی مخرب و تحریک آمیز دراین زمینه، بی تردید گامی است درجهت فراهم آوردن زمینه های مطلوب برای بهره برداری امریکا و یاران مرتجعش در منطقه که به دنبال شکاف و نفاق بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همسایه و درنتیجه توجیه حضور فعال و گسترش نفوذ امریکا در منطقه اند. سخنگوی وزارت خارجه گفت: جمهوری اسلامی ایران همان گونه که بارها اعلام کرده است، درعین حال که به اصل روابط صلح آمیز و حسن هم جواری باهمسایگان غیر محارب و دخالت نکردن در امور داخلی آنها ارج می نهد، این گونه تحریکات و تجاوزات آشکار به حقوق انسانی اتباع خود را نیز محکوم می کند. ما بدین وسیله به دولت کویت اکیداً توصیه می کنیم که تحت تأثیر القائات دشمنان اسلام قرار نگیرد و با ادامه این گونه اعمال غیر انسانی، روابط خود را با جمهوری اسلامی ایران بیش از این به مخاطره نیندازد.(۳)

۱- مأخذ۱۶، ص ۱.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۲۴.

۳- مأخذ ۲۱، ص ۲۴.

۱

خبرگزاری جمهوری اسلامی از بلگراد، گزارش داد: براساس اطلاعات کسب شده از منابع کاملاً ـ موثق، عده ای از افسران نیروی دریایی عراق، مشغول گذراندن دوره های آموزشی ویژه در پایگاه دریایی "اسبیلیت" یوگسلاوی می باشند. از تعداد این افسران، اطلاعی در دست نیست. بنابر گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، آموزشگاه نظامی اسبیلیت، از مدرن ترین، مجهزترین و بهترین آموزشگاه های نیروی دریایی یوگسلاوی به شمار می رود. این خبرگزاری می افزاید: گزارش های غیر موثق دیگر حاکی است که عده ای از افسران نیروی هوایی عراق، در زاگراب به آموزش نظامی مشغول اند، دراین باره، رفت وآمد وابسته نظامی عراق در بلگراد به زاگراب و اقامت هیئت های نظامی عراق در زاگراب مورد تأیید است.(۱)

۲

به گزارش خبرگزاری اوپک از بغداد، عراق و اتریش براساس یک موافقت نامه همکاری که در پایان پنجمین اجلاس کمیته مشترک دو کشور در بغداد امضا شد، طرح های فنی و اقتصادی مشترکی را آغاز خواهند کرد. به گزارش خبرگزاری اوپک از بغداد، موافقت نامه مذکور را قاسم تقی الاریبی وزیر نفت عراق و ژوزف استار باچر وزیر تجارت، بازرگانی و صنایع اتریش امضا کرده اند. وزیر نفت عراق، این قرارداد را گامی مهم در توسعه روابط دو کشور توصیف کرد.(۲)

۳

کمک های اقتصادی و نظامی امریکا به عراق با تحمل اندکی حقارت ملی ازسوی امریکایی ها ادامه دارد.

درپی گسترش رابطه اقتصادی و نظامی امریکا با عراق و اعلام رابطه رسمی و حسنه بین دو کشور ازسوی وزارت امور خارجه عراق، دولت این کشور از ۳۰ کمپانی امریکایی برای شرکت در نمایشگاه تجاری بغداد رسماً دعوت کرد، اما برای جلوگیری از تشدید جو ضد امریکایی در این کشور، به تقاضای شخص صدام، شرکت های امریکایی از برافراشتن پرچم این کشور بر فراز غرفه امریکا خودداری کردند. روزنامه کیهان در شماره امروز خود به نقل از نشریه میدل اشترن کورنت (چاپ لندن) دراین باره نوشته است: صدام حسین که در بغداد برای سران هیئت های تجاری شرکت کننده در این نمایشگاه سخنرانی می کرد، از دوستان امریکایی خود تقاضا کرد که از برافراشتن پرچم این کشور تا رسیدن زمان مناسب خودداری کنند. این نشریه در ادامه آورده است: علاوه بر سلاح هایی که رژیم صدام از فرانسه و دیگر دولت های غربی دریافت کرد، امریکا نیز با ارسال سلاح های پیشرفته تازه به عراق، بر این اقدام کشورهای اروپایی صحه گذاشته است.(۳)

۱- مأخذ۲۹، ص۴، بلگراد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ۲۹، ص۱۷، بغداد - خبرگزاری اوپک، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ۲۵، ص ۲۰.

۱

در شرایط بحرانی لبنان و درحالی که اعلام شده است امریکا به دنبال استقرار دائمی نیروهای نظامی در این کشور می باشد، خبرگزاری رویتر از طرحی خبر داد که نتایج اجرای آن، تقویت نیروهای فالانژ در جنوب لبنان است. دراین باره، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود به نقل از این خبرگزاری نوشته است: درپی دیدار فرانسیس وست معاون وزارت دفاع امریکا در امور امنیت بین المللی از لبنان، در واشنگتن فاش شد که امریکا در نظر دارد با توافق حکومت امین جُمیَّل، در بیروت دفتر کمک های نظامی تأسیس کند. به گزارش خبرگزاری رویتر از واشنگتن، این دفتر، مسئولیت نظارت بر ارسال تسلیحات به لبنان را که در چارچوب تقویت ارتش فالانژ لبنان انجام می شود، به عهده خواهد داشت. به گفته منابع نظامی وزارت دفاع امریکا، مسئولان این دفتر در ابتدای امر، از کارشناسان امریکایی مقیم کشورهای اروپای غربی انتخاب خواهند شد تا در ادامه سیاست ریگان و حمایت از امین جُمیَّل، ارتش فالانژ لبنان را قادر به استفاده از سلاح های امریکایی کنند. به گزارش رویتر، در مرحله اول، مبلغ ۵۰ میلیون دلار کمک های نظامی در اختیار لبنان گذاشته شده است و قسمت اعظم این مبلغ، به منظور افزایش قدرت ارتش لبنان از ۱۲ هزار نفر به ۱۶ هزار نفر است. گفتنی است که امریکا همچنین مدت اقامت تفنگ داران دریایی خود را در لبنان تمدید کرده است.(۱)

۲

در جنوب لبنان، امریکا و رژیم صهیونیستی، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را که در میان مردم لبنان نفوذ فوق العاده ای دارند، مزاحم اهداف و برنامه های خود می دانند. درهمین باره، خبرگزاری آسوشیتدپرس و رویتر از حضور نیروهای سپاه در جنوب لبنان گزارش هایی را منتشر کردند. در لابه لای این گزارش ها، جملاتی نامناسب و گاه تمسخرآمیز به چشم می خورد، ولی حاوی حقیقتی غیر قابل انکار مبنی بر حمایت مردم از پاسداران امام خمینی است. به گزارش آسوشیتدپرس:

«پاسداران انقلاب که به منظور صدور انقلاب اسلامی بنیادگرای آیت الله روح الله خمینی، از ایران به لبنان آمدند. در شهر بعلبک یک بیمارستان، یک فروشگاه و یک ستاد ایجاد کرده اند. پاسداران انقلاب که تعدادشان ۳۰۰ نفر تخمین زده می شود، در جریان مداخله نظامی اسرائیل در لبنان، وارد این شهر شدند و میدان اصلی شهر را به نام آیت الله خمینی نام گذاری کرده و ضمن افراشتن پرچم سه رنگ ایران در خیابان ها، بر روی دیوار[های شهر]، همانند ایران، شعار مرگ بر امریکا نوشتند. یک انقلابی ریشو که حاضر نشد نام خود را بگوید، اظهار داشت: ما برای تبلیغات به اینجا آمده ایم تا مردم را درجهت صدور انقلاب اسلامی ایران راهنما باشیم. بعلبک که در زمان صلح، هزاران توریست خارجی را به خود جذب می کرد، شهری است با حدود ۲۵ هزار نفر جمعیت که ۹۵ درصد آنان مسلمان شیعه هستند.»(۲)

ص: ۲۷۵

۱- مأخذ۲۲، ص۳.

۲- مأخذ۲۹، صص ۱۲ و ۱۳، بعلبک - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

رویتر نیز درهمین باره اعلام کرد:

«در اوضاع درهم و برهمی که براثر حمله اسرائیل به لبنان به وجود آمد، صدها نفر از پاسداران انقلاب اسلامی با اونیفورم کامل و درحالی که سلاح های خود را همراه دارنـد، در بعلبک - شـهر قـدیمی لبنان - اسـتقرار یافته انـد. آنها مقر نظامی خودشان را در یک ساختمان بیمارسـتان مدرن متروک برپا داشـته و در بین ساکنان شـیعه شـهر که در اکثریت هستند، به نفع انقلاب آیت الله خمینی شروع به تبلیغ کرده اند. در فاصله ۳۰۰ متری گـذرگاه بازار کوچک بعلبک، پاسـداران انقلاب حتی یک دفتر تبلیغ دو طبقه دایر کردنـد. آنها پلاکاردی مقابل دفتر چسبانیده و خود را به عنوان عاشـقان شـهادت توصـیف نموده انـد. ایرانی هـا اکنون به کودکـان این ناحیه تعلیم و توان می دهنـد. شـهر، پر از پلاکاردها، پوسترهای دیواری و شـعارهایی است که در آن، امپریالیسم اسرائیل و امریکا محکوم گردیده و لبنانی ها را تشویق می کند که ازطریق شهادت در جست وجوی رستگاری باشند.»(۱)

۱

امروز عـده ای از پیش مرگـان بـارزانی، محل تجمع نیروهای ارتش عراق، در منطقه "مرگه سور" در اسـتان سـلیمانیه را زیر آتش سـلاح های سنگین و سـبک خود قرار دادنـد در این حمله، ۱۲ تن از نیروهـای نظامی عراق کشـته و ۲۴ نفر نیز مجروح شدنـد. علاوه براین، در این اقـدام، یک توپ۱۲۰ میلی متری و یک قبضه تیربار دوشکا منهدم شد(۲)

ص: ۲۷۶

۱- مأخذ۲۹، صص ۱۳ و ۱۴، بعلبک - خبرگزاری رویتر، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

۲- سـند شماره ۱۷۶۱۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: بولتن اطلاعات فرهنگی، از سـتاد مرکزی سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی (طرح و برنامه عملیات) به مسئول واحد (دفتر سیاسی) ستاد مرکزی، شماره ۴۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۷.

روزشمار جنگ جمعه ۱۴ آبان ۱۳۶۱ ۱۸ محرم ۱۴۰۳ ۵ نوامبر ۱۹۸۲

۱

در ادامه عملیات محرم و فعالیت های عملیاتی نیروهای خودی در روز گذشته، از ساعات اولیه امروز، قرارگاه های قائم۳ و قائم۴ (نیروهای دو تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و ۱۴ امام حسین(ع) به همراه نیروهای تیپ۱ لشکر۲۱ حمزه و نیروهای تیپ۸۴ خرم آباد) با هدف جلوگیری از تجمع دشمن برای

نیروهای ایران در روز چهارم عملیات محرم مانع تشکیل خطوط دفاعی عراق برای انجام پاتک در منطقه شدند.

نیروهای ایران در روز چهارم عملیات محرم مانع تشکیل خطوط دفاعی عراق برای انجام پاتک در منطقه شدند.

ص: ۲۷۸

اجرای پاتک، اقدام به اجرای عملیات محدود روی ارتفاعات مقابل مناطق تصرف شده در ارتفاعات حمرین کردند و موفق شدند بخشی از قوای ارتش عراق را در این منطقه منهدم کنند.(۱)

نیروهای قرارگاه قائم۳ با حمله به ارتفاعات مقابل خود، ضمن واردآوردن تلفات به نیروهای دشمن، ۴ تانک و ۲ نفربر عراقی را منهدم کردند و ۳ تانک عراقی نیز به دلیل فرار خدمه آن، در منطقه میان نیروهای خودی و دشمن باقی ماند.

قرارگاه قائم۴ نیز با نیرویی به استعداد ۳ گردان منها، به خطوط دفاعی عراق در مقابل خود حمله کرد و از آنجا که عمده قوا و تجهیزات عراق در ارتفاعات و مناطق مقابل تیپ امام حسین(ع) تجمع کرده بودند، میزان خسارات زرهی و امکانات عراق در این محدوده زیاد بود. ۸ تانک، ۴ نفربر و ۱۰ دستگاه خودرو نظامی عراقی در این عملیات به غنیمت نیروهای خودی درآمد و ۴ تانک و۲۰ دستگاه خودرو نیز منهدم شد.

این قرارگاه به دلیل مشکلات پدافندی، قسمتی از ارتفاع۱۷۵ را که قبلاً به تصرف درآورده بود، رها کرد و تا ارتفاع۴۰۰ در داخل خاک ایران عقب نشینی و تصرف مجدد آن را به شب های بعد موکول کرد.(۲)با روشن شدن هوا، نیروهای این محور در ۵۰۰ متری جنوب جاده چم سری تا شرهانی، پدافند و تا ظهر امروز، ۴ پاتک نیروهای عراقی را خنثی کردند(۳)

۱

درپی ابلاغ روز گذشته قرارگاه کربلا به قرارگاه قائم درباره اصلاح خطوط پدافندی، به ویژه در جناح چپ عملیات و انهدام باقیمانده نیروهای عراقی در منطقه و تشکیل یک خط دفاعی مناسب، قرارگاه عملیاتی قائم به منظور تأمین این اهداف، به یگان های تحت امر خود، مأموریت های ذیل را ابلاغ کرد:

پیرو دستور قرارگاه مرکزی کربلا و باتوجه به ضرورت ادامه عملیات محرم، به یگان های تحت امر این قرارگاه ابلاغ شود، در تاریخ ۱۴ آبان ۱۳۶۱، ساعت ۱۰ شب آماده باشند تک همه جانبه و هماهنگی را در منطقه "چم سری" به طرف جنوب غربی، به منظور رسیدن به خط پدافند مناسب انجام دهند. لازم است فرماندهان یگان ها، مقدمات لازم را فراهم و واحدهای تحت امر خود را توجیه کنند و در ساعت ۲ بعدازظهر امروز (۱۴ آبان ۱۳۶۱)، در جلسه هماهنگی قرارگاه حضور به هم رسانند.(۴)

درپی این ابلاغیه، جلسه ای با حضور حسین خرازی و سرهنگ دژکام فرماندهان مشترک سپاه و ارتش در قرارگاه قائم، احمد کاظمی (۸ نجف)، مرتضی قربانی (۲۵ کربلا)، مهدی زین الدین (۱۷ علی بن ابیطالب(ع))، ابوشهاب (۱۴ امام حسین(ع))، نبی رودکی (۳۵ امام سجاد(ع))، کریم نصر (قمربنی هاشم(ع))، علی زاهدی و حاج رضا حبیب اللّهی معاونت عملیات قرارگاه لشکر فتح، در مقر لشکر۳ (قرارگاه قائم) فتح تشکیل شد.

۱- سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر۳ فتح در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)، ۳۰/۷/۱۳۶۱ الی ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۹۲ - ۹۱.
۲- سند شماره ۷۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۴ امام حسین(ع)، در عملیات محرم، راوی: یدالله محمدی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱۶؛ و - سند شماره ۷۳/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی لشکر۳ فتح قرارگاه مرکزی قائم، در عملیات محرم، راوی: محسن رخصت طلب، ۱۳/۸/۱۳۶۱، ص۲۲.
۳- سند شماره ۷۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، شماره۲۲۹، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۴- سند شماره ۲۵۷۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه مرکزی قائم(عـج) (ارتش و سـپاه)، ۱۴/۸/۱۳۶۱ سـند تک برگی؛ و - سند شماره ۰۳۲۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه مرکزی قائم(عج) (ارتش وسپاه)، ۱۳/۸/۱۳۶۱.

در این جلسه، حاضران ضمن بررسی آخرین وضعیت خطوط پدافندی نیروهای خودی و دشمن نتیجه اقدامات خود را در چند شب گذشته بیان کردند. موضوعات مطرح شده حاکی از آن بود که اجرای عملیات در چند شب پیاپی، موجب خستگی مفرط نیروها شده و از سوی دیگر، به دلیل کمبود وقت، امکان شناسایی دقیق از یگان ها سلب شده است. به همین دلیل، حسین خرازی فرمانده قرارگاه قائم، با تأکید بر ضرورت برداشتن یک گام به جلو توسط یگان ها برای خارج کردن ارتفاعات سرکوب منطقه از دست عراق، داشتن فرصت کافی برای ساماندهی نیروها و شناسایی خطوط جدید دشمن را یک ضرورت دانست و پس از گفت وگو و مشورت با حسن باقری و سرهنگ دژکام، تصمیم گرفت عملیات امشب را لغو کند و اجرای آن را ۲۴ ساعت به تأخیر اندازد. بدین ترتیب، باوجود اعلام قبلی، با استدلال فرماندهان یگان ها درباره خستگی نیروها و ضعف شناسایی، اجرای عملیات یک شب به تعویق افتاد.(۱)

۱

ارتش عراق با پذیرش شکست در منطقه عملیاتی محرم و ناکامی در عملیات بازپس گیری، آتش توپخانه های خود را در مناطق هم جوار با منطقه عملیاتی محرم و سایر جبهه ها شدت بخشیده و حملات هوایی و موشکی خود را در خلیج فارس متمرکز کرده است. به طورکلی، عراق پس از شکست در هر عملیاتی، به شهرهای مرزی، مناطق مسکونی، بنادر و کشتی های تجاری، حمله و ضعف های واحدهای زمینی خود را با فعال کردن توپخانه های دوربرد و نیروی هوایی جبران می کند. امروز توپخانه های ارتش عراق در منطقه مرزی عین خوش، فعال تر از روز گذشته بودند و آتش سنگینی را در محورهای بیات، موسیان و تاحدودی محورهای جنوبی این منطقه اجرا کردند.(۲) در مقابل، نیروهای خودی نیز آتش سنگینی را روی مواضع ارتش عراق اجرا کردند که خساراتی درپی نداشت(۳)

در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل (مقابل شهر مندلی عراق)، یک گروه از نیروهای ضد زره ایران، با استفاده از موشک بازوکا، در دو نوبت به مواضع نیروهای عراقی حمله و تعدادی از سنگرهای کمین، دید بانی و اجتماعی دشمن را منهدم کردند.(۴) در این منطقه، ۴ نفر از نیروهای عراقی به اسارت نیروهای خودی درآمدند.(۵)

در منطقه خلیج فارس نیز صبح امروز، چند فروند هواپیمای عراق با هواپیماهای شکاری نیروی هوایی ایران روبه رو شدند که در این درگیری هوایی، یکی از جنگنده های دشمن سقوط کرد و بقیه از منطقه گریختند.(۶) با انتشار این خبر، رادیو بغداد به نقل از یک سخنگوی نظامی عراق مدعی شد که در یک نبرد هوایی در منطقه خور موسی، یک هواپیمای ایرانی سقوط کرده است.(۷)

همچنین امروز در ساعت ۱۲:۱۲ درحالی که یک کاروان کشتی تجاری و باربری، شامل ۱۳ فروند، از بندر امام خمینی عازم بوشهر بود،(۸)در آبراه (کانال) این بندر (خور موسی) مورد حمله

۱- مأخذ ۱، صص ۹۲ - ۸۶.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲، اطلاعیه ۱۱۰۷ ستاد مشترک ارتش.

۳- مأخذ ۳، ص۲.

۴- سند شماره ۲۳۴۶۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تخریب تیپ عاشورا به واحد تخریب لشکر ظفر، ۲۰/۸/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۳، ص۲.

۶- سند شماره ۱۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی، از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، طرح و برنامه عملیات - اطلاعات عملیات به مسئول واحد (دفتر سیاسی) ستاد مرکزی، شماره۴۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۷- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱، رادیو بغداد، ۱۴/۸/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۵۸۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۸ (اطلاعات) به ستاد مرکزی (اطلاعات)، ۱۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۳.

موشـکی عراق قرار گرفت.(۱) در این حمله، یـک کشتی تجـاری متعلق به کشتیرانی جمهوری اسـلامی ایران به نـام "ایران حجت" که حـامل مواد اولیه سـیمان و روغن بود، مورد اصابت قرار گرفت(۲)که درنتیجه، ۱۷ نفر مجروح و ۳ نفر شهید شدند.(۳) مجروحان این حادثه به تهران و شیراز منتقل شدند و اقدامات لازم برای تخلیه محموله قابل انتقال کشتی نیز انجام شد(۴)

پس از این حادثه، یک فرونـد یـدک کش سپاه پاسـداران - که در اختیار نیروی دریایی ارتش بود -(۵) به منظور نجات سرنشـینان کشتی به منطقه عزیمت کرد که مورد اصـابت موشک دیگری قرار گرفت و غرق شـد.(۶) در این حادثه نیز ۴ نفر از کارکنـان نیروی دریایی ارتش و ۳ نفر از افراد سپاه به شهادت رسیدند.(۷)

دربـاره این خبر رادیو صوت الجماهیر به نقل از بیانیه نظامی ۸۹۴ ارتش عراق گزارش داد، یکی از واحـدهای نیروی دریایی این کشور، به دو هدف دریایی ایران در دهانه کانال خور موسی در شمال شرق خلیج (فارس) حمله کرد که زبانه های آتش و دود غلیظ برخاسته از انفجار این اهداف مشاهده شده است.(۸)در همین حال، شـهر آبادان امروز نیز گلوله باران شد که براثر آن، ۳ نفر از افراد غیر نظامی در این شهر مجروح شدند و یک ساختمان دولتی و یک کارگاه، تخریب شدند و قسمتی از پالایشگاه نیز دچار آتش سوزی شد.(۹)

۱

در درگیری میـان نیروهای نظامی و امنیتی ایران با گروه های ضـد انقلاب در مناطق شـمال غربی ایران، خسارت هایی به دو طرف درگیر وارد آمـد. این درگیری هـا در محورهای کامیاران، سـقز، مریوان، تکاب و سـلماس رخ داد. ۹ تـن از افراد حزب دمکرات و گروه کـومه لـه نیز در شهرهای سنندج و بوکان خود را تسلیم نیروهای دولتی کردند.

در محور کامیاران - باختران در حوالی روستای دارچایمان (دارچادمان)، ۷۰ نفر از عناصر حزب دمکرات کردستان اقدام به بستن جاده کردند و پس از بازرسـی خودروهـا، تعـدادی از افراد سـپاه و پیش مرگـان مسـلمان کُرد را شـناسایی کرده، آنها را در کنار جاده به رگبار بسـتند و به شهادت رساندند.(۱۰)

همچنین نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه که پس از پاک سازی و تصـرف پایگاه روستای گردکلان واقع در شمال غربی سقز، به منظور تأمین اطراف پایگاه به حوالی روسـتای "قره گویز" در شـمال غربی سـقز اعزام شده بودند، با عناصر وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی مستقر در این روستا مواجه و با آنان درگیر شدند. در این درگیری، ۱۵ نفر از مهاجمان کشته شدند.(۱۱)از نیروهای خودی نیز ۷ نفر شهید، ۶ نفر زخمی و ۳ نفر مفقودالاثر شدند(۱۲)

در حمله عناصـر وابسـته به گروه هـای غیر قانونی در منطقه "چاله سبز" مریوان نیز ۳ نفر از نیروهای بسـیج شـهید شدند و یک نفر نیز مجروح شد(۱۳)

ص: ۲۸۱

۱- سند شماره ۵۸۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ (اطلاعات)، به ستاد مرکزی (اطلاعات)، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۵۸۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ به ستاد مرکز فرماندهی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۲۲۷۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسـی سپاه، رویدادهای منطقه، نشریه شماره ۱۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۳؛ و - خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۳۲، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۴- سـند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: خبرنـامه سیاسـی و اطلاعـاتی واحـد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب

اسلامی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۳۵.

۵- سند شماره ۵۸۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از ستاد منطقه ۱۹(اطلاعات) به ستاد مرکز اطلاعات، بولتن شماره ۲۹۵، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۹، ص۳۹.

۶- مأخذ ۳، ص۵.

۷- سند شماره ۴۳۶۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نداجا - معاونت عملیاتی (مد عملیات) استعداد رزمی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۱، تاریخ ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱، رادیو صوت الجماهیر، ۱۴/۸/۱۳۶۱.

۹- روزنامه کیهان، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۴، اطلاعیه شماره ۱۱۰۸ ستاد مشترک ارتش؛ و - سند شماره ۱۴۱۵۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی لشکر ۲۱ حمزه (خرمشهر)، شماره ۳۵ - ۳ - ۲، تاریخ ۱۴/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۱۰- سند شماره ۵۸۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات - شاجا، به ستاد مرکزی سپاه، ۱۶/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۲۰۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار محترم استان کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، شماره ۲، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۱۱- مأخذ ۱۷، بخش دوم، گزارش منطقه ۵،ص ۱۸؛ و - سند شماره ۵۸۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و عملیات)، به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - (طرح و عملیات) شماره ۲۱۶، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره۱۸۰، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۱۲- سند شماره ۱۷۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ (اطلاعات عملیات) به فرماندهی منطقه۷، شماره ۲۹، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۷۹۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای - از ستاد منطقه ۷، (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه)، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۱۳- سند شماره ۳۴۶۶۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۲)، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

در محور کامیاران - مریوان، یک دستگاه تراکتور در نزدیکی روستای "آربان" روی مین رفت و ۲نفر از سرنشینان آن که از روستاییان منطقه بودند، شهید و ۳ نفر دیگر نیز مجروح شدند.(۱)

بنابر گزارشی، در شهرستان تکاب، یک نفر از اهالی مسلمان و متعهد این شهرستان به دست عناصر وابسته به گروه های غیر قانونی به شهادت رسید. در جریان تیراندازی به این فرد، ۲ عابر نیز مجروح شدند.(۲)

همچنین در روستای آب گرم در ۳۰ کیلومتری جنوب سلماس، عده ای از عناصر مسلح غیر قانونی با محاصره روستا، همه اموال و دارایی های شرکت تعاونی این روستا را به سرقت بردند.(۳)

در سنندج، ۳ نفر از عناصر حزب دمکرات باهمراه داشتن ۴ قبضه اسلحه (۳ برنو و یک قبضه ام ۱)، خود را به سپاه پاسداران این شهر تسلیم و تقاضای امان نامه کردند.(۴)

در بوکان نیز ۶ تن از اعضای حزب دمکرات و گروه کومه له، با تحویل ۲ قبضه ژ۳، یک کلت و ۲ قبضه ام۱، تسلیم نیروهای سپاه شدند.(۵)

۱

امروز، اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اقدام سازمان یافته ای انجام ندادند و فقط در چند مورد، نیروهای سپاه و کمیته تعدادی از این افراد را که بعضاً تحت تعقیب بودند، دستگیر کردند.

با شناسایی ۲ خانه تیمی در خیابان پیروزی و بلورسازی تهران، ۳ نفر از اعضای سازمان دستگیر شدند. از دستگیرشدگان علاوه بر مقداری اسناد و مدارک، تعدادی کارت سفید (بدون اسم) و مهرخورده، مربوط به ژاندارمری نیز به دست آمد.(۶)

در شهر اصفهان نیز یک نفر از عناصر عملیاتی سازمان که در حمله به بسیج اصفهان شرکت داشت، شناسایی و دستگیر شد(۷)

به گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی، نیروهای این ارگان طی امروز و روز گذشته، ۶ تن از اعضای سازمان را دستگیر کردند و تحویل مقامات قضایی دادند. از دستگیرشدگان تعدادی اسلحه و اسناد و مدارک درون گروهی به دست آمد.

نیروهای کمیته انقلاب اسلامی در شرق تهران و منطقه تهران پارس نیز یک تن از فعالان مسلح مجاهدین خلق (منافقین) را که تحت تعقیب بود، شناسایی کردند و هنگامی که قصد دستگیری او را داشتند، وی به سوی مأموران تیراندازی و اقدام به فرار کرد. این درگیری با کشته شدن عضو سازمان به پایان رسید.(۸)

در قزوین هم سرنشینان یک خودرو درحال حرکت، به سمت یکی از اعضای سپاه پاسداران - که پیاده درحال حرکت بود - تیراندازی کردند. مهاجمان به دلیل تعجیل در این اقدام و خطا در نشانه گیری، موفقیتی کسب نکردند و از محل گریختند.(۹)

۱- سند شماره ۳۵۸۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۱۰، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۳۲۰۸۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۴۴۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه بولتن شماره ۳۶۱، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، ۱۶/۸/۱۳۶۱،

ص۵؛ و - مأخذ ۲۱، بخش اول، ص۱۳.

۳- مأخذ ۱۶، ص۲۸؛ و - مأخذ ۲۲، بخش آخر، ص۵؛ و - مأخذ ۱۷، بخش دوم، منطقه ۵، ص۲۳.

۴- مأخذ ۲۷، بخش اول، ص۴.

۵- سند شماره ۱۰۴۷۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش های روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۷۹، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۶- مأخذ ۱۶، ص۹.

۷- مأخذ ۱۷، بخش دوم، گزارش منطقه ۲، ص۴.

۸- مأخذ ۱۵، بخش دوم، صص ۷ و ۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۹- سند شماره ۷۹۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۱ به فرماندهی کل سپاه، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۶.

آیت الله موسوی اردبیلی رئیس شورای عالی قضایی و امام جمعه موقت تهران، در خطبه دوم نمازجمعه امروز با اشاره به دستاوردهای عملیات محرم گفت: این جنگ درسی به ما و درسی هم به دشمنان ما داد.

خطیب جمعه تهران با اشاره به عملیات محرم:

آنها در خاک ما بودند نه در پشت مرزهای بین‌المللی و ما زمین‌های خودمان را از آنها گرفتیم

ما برای چندمین بار درطول این مدت کوتاه (پس از انقلاب اسلامی)، به چشم خود دیدیم و ایمان آوردیم که مشیت خداوند، حمایت از این امت مستضعف است، ولی به دشمنان ما برای چندمین بار درسی داد و آنها حساب ها و معادلاتشان به هم خورد. آنها در دنیا جاروجنجال به راه انداختند که ایران، نیروی هوایی ندارد و فقط ۲ تیپ زرهی بدون کارایی دارد. صدام چند بار اعلام کرد که ما اینها (نیروی نظامی ایران) را از بین بردیم. شرق و غرب، سلاح های پیچیده به او دادند، اما جوانان ما با یک حرکت، ارتفاعات بسیار مهم مرزی و چاه های نفت غصب شده را پس گرفتند، شهرها را آزاد کردند و تانک های مدرن آنها به دست نیروهای ما افتاد. رئیس دیوان عالی کشور در ادامه افزود: عراقی ها روی آن را ندارند که بگویند در زمین های ما بودند، اما آنها در خاک ما بودند نه در پشت مرزهای بین المللی و ما زمین های خودمان را از آنها گرفتیم. عراق که در این مدت در خاک ما بود و چاه های نفت ایران را که روزانه ۲۵ هزار بشکه نفت می شد از آن استخراج کرد، در دست داشت، متجاوز نبود، اما اکنون ما را متجاوز می خوانند. آن روزی که ارتش عراق در زمین ما بود، گفتیم و الآن هم می گوییم که ملت ایران، چشم طمع به خاک هیچ کشوری ندارد.

وی در پایان گفت: ما مکلف به ادامه جنگ هستیم. هرکس که می تواند سلاح به دست بگیرد و در جبهه شرکت کند و جای یک شهید را بگیرد، طبق فرموده امام، درصورتی که مسئولان بگویند، تأخیر جایز نیست.(۱)

ص: ۲۸۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۸/۱۳۶۱، صص ۲۱ و ۲۲.

سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگوی اختصاصی با روزنامه کیهان، اهداف و نتایج به دست آمده در عملیات محرم را تشریح کرد. وی گفت: عملیات محرم یکی از عملیات های موفقی بود که به همت رزمندگان اسلام و به رهبری قرارگاه قائم - یکی از قرارگاه های عملیاتی قرارگاه کربلا در منطقه عین خوش و در ارتفاعات حمرین - اجرا شد که به یاری خدا و تلاش رزمندگان اسلام، همه اهداف ما کاملاً تأمین شد.

وی اضافه کرد: این عملیات به دنبال نبردهایی که تاکنون علیه قوای کفرپیشه بعث عراق انجام شده، صورت گرفت و در محدوده خودش تمام آن نتایجی را که ما انتظار داشتیم و حتی بیشتر از آن را در بر داشت.

سرهنگ صیادشیرازی در مصاحبه با کیهان نتایج عملیات محرم را تشریح کرد.

سرهنگ صیادشیرازی در ادامه گفت: رزمندگان ما در سراسر جبهه های عملیاتی محرم، با برتری خاصی، ابتدا قوای بعثی را محاصره و منهدم کردند و سپس باقیمانده آنها را به اسارت درآوردند و با تصرف و تأمین ارتفاعات مهم و راهبردی حمرین، مناطق بسیاری ازجمله عین خوش، دهلران، موسیان، جاده های مواصلاتی و مقدار زیادی از خاک میهن اسلامی مان را از لوث وجود بعثیون پاک سازی کردند. با تصرف ارتفاعات منطقه، آتش رزمندگان ما، به ویژه توپخانه ارتش جمهوری اسلامی، روی منطقه نفتی زبیدات و شهرک طیب و جاده های تدارکاتی دشمن می باشد و دشمنان ما در داخل خاک عراق، در منطقه وسیعی در دشت صاف پراکنده شده اند. ما به خاک و زمین طمع نداریم، بلکه منظور، گرفتن هدف هایی است که هرچه بیشتر بتوانیم دشمن را در زیر دید و تیر خود قرار دهیم و رزمندگان ما بتوانند در مواضعی که به دست آورده اند، محکم و استوار بمانند که الحمدلله تأمین شده است.

فرمانده نیروی زمینی درباره ضایعات و خسارات دشمن در این عملیات به خبرنگار کیهان گفت:

همان طورکه قبلاً اعلام شد، عراق حدود ۳ هزار و ۶۰۰ نفر کشته یا زخمی دارد و بیش از ۱۵۰۰ نفر اسیر تاکنون به پشت جبهه منتقل شده اند. در این عملیات،

راه های تـدارکاتی تیپ های ۶۰۶، ۴۲۳، ۷۰۳ و ۵۰۵ و تیپ ۶۰ زرهی که در محدوده لشـکر ۱۰ عراق بودنـد، زیر آتش مـا قرار گرفت و اکثراً تارومار شدند و دو تیپ ۴۲۳ و ۶۰۶ به کلی منهدم و فرماندهانش کشـته یا به دست رزمندگان ما اسـیر شدند. در این عملیات، موفق شدیم که بازهم از توان رزمی دشمن بکاهیم. همچنین غنائم بسیار زیادی به دست رزمندگان ما افتاد که از آنها برای ادامه عملیات استفاده خواهیم کرد. سرهنگ صیادشیرازی در پاسـخ به این سؤال که پیروزی های اخیر چه تحولاتی در سیر جنگ ازلحاظ سیاسـی، نظامی به وجود آورده است، گفت: در مسیر تکامل جنگ حق علیه باطل، همیشه دو اسـتقامت باهم رقابت می کنند: یکی اسـتقامت رزمندگانی که در جبهه حق هسـتند و دومی، اسـتقامت باطلی که در راه شـیطان مبارزه می کند و خودبه خود باید در این راه فنا شود. آنچه مسـلم است، انقلاب اسـلامی ما، انقلابی است عظیم و امروز خداونـد، حجت را بر ما تمام کرده است و ما هیـچ دلیلی نداریم که در این رقابت، عقب بمانیم و چون پیروزی ما ازجانب خداوند تضـمین شده است، ما درنهایت به روشی که خداوند صلاح بداند، بر دشمن پیروز خواهیم شد؛ زیرا ما برای آینده جنگ یک برآورد کلاسیک نداریم و روی برآیند نیروهای اسلام نمی توانیم پیش بینی کنیم، چراکه این جنگ، جنگی است که با انگیزه و اعتقاد انجام می شود و سیر آن سیری تکاملی و تضمین شده است. ان شاءالله این جریان به پیروزی خواهد رسید.(۱)

۱

امروز در خـاطرات آقـای هاشـمی رفسـنجانی نکات قابل توجهی ماننـد کسالت قلبی امام، نتایـج عملیات محرم و تشـکیل تیپ ها و لشـکرهای جدید سپاه درج شده است. در بخشی از خاطرات امروز ایشان آمده است:

«از بیت امام با نگرانی خبر دادند که فشارخون امام بالا رفته [است]. با ناراحتی به آنجا رفتم. دکتر [حسن] عارفی حاضر بود و گفت که امام به حال عادی برگشته و نگرانی رفع شده است. امام خوابیده بودند، گفتند که در سینه ام احساس گرفتگی و فشار کردم و نشستم. ظهر فرماندهان سپاه آمدند و گزارش مبسوطی از عملیات محرم و برنامه های آینده دادند. معلوم شد که تاکنون ۵۳۰ شهید داده ایم و موفقیت ها بزرگ است و نقطه بسیار حساس؛ شرحی از سازمان جدید سپاه – که لشکر و سپاه و ارتش تأسیس شده – دادند.»(۲)-(۳)

۱- همان، ص۲.

۲- سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، براسـاس طرح ریزی جدیـد سازمـان رزم، قبل از عملیات والفجر مقـدماتی، تیپ های خود را به لشـکر و لشکرهای خود را به سپاه ارتقا داد و تلاش کرد از این طریق، سازمان رزم خود را توسعه دهد.

۳- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، (پس از بحران) ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف، چاپ اول: ۱۳۸۰، ص۲۹۹.

رادیو بی بی سی در یکی از بخش های خبری امروز با تحلیل جنگ دوساله ایران و عراق، به تأثیر این رخداد در "سیاست خارجی" و "وضعیت و روابط اقتصادی" ایران پرداخته و مدعی شده است که مشکلات اقتصادی ایجادشده براثر جنگ، ایران را وادار به اتخاذ سیاست واقع بینانه و متعادلی در روابط خارجی خود کرده است. در بخش هایی از این تحلیل آمده است:

جنگ ۲۵ ماهه ایران و عراق، اینک به صورت بزرگ ترین عامل تعیین کننده در سیاست خارجی ایران درآمده است و در نظر رهبران ایران، جنگ با عراق مبارزه ای است برای دفاع از یک جمهوری اسلامی اصیل و واقعی، ولی هزینه سنگین جنگ با عراق، احتمالاً ایران را مجبور به قبول روشی نزدیک تر به یک سیاست واقع بینانه و دورتر از مسائل عقیدتی در روابطش با جهان خارج خواهد کرد. تردیدی نیست که جنگ با عراق، بار سنگینی بر اقتصاد ایران بوده و به آن آسیب رسانده است. میزان تقاضاهای ایران برای غرامت جنگی، به ظاهر زیاد از حد به نظر می رسد، ولی شکی نیست که خسارات مالی واردشده براثر جنگ شدید بوده است و هزینه بازسازی خرابی ها نیز بسیار سنگین خواهد بود. احتمالاً ـ همین هزینه سنگین جنگ با عراق و نیاز به افزایش فعالیت های اقتصادی برای تأمین هزینه بازسازی خرابی ها، رهبران ایران را مجبور کرده است اهداف اولیه شان را تاحد زیادی تعدیل کنند؛ هدفی که رئوس آن، تکیه بر گسترش روابط بازرگانی با جهان سوم، همراه با بی اعتنایی به ابرقدرت ها و کشورهای صنعتی جهان و دستیابی به خودکفایی اقتصادی بود، اما هنگامی که ایران متوجه شد که با قیمت های تعیین شده ازطرف اوپک نمی تواند نیازهای خود را برآورده کند، سطح تولید نفت خود را افزایش داد. اخیراً ارقام استخراج نفت به حدود ۲ میلیون بشکه در روز تخمین زده شده است و ایران مداوماً قیمت رسمی اوپک را شکسته است تا بتواند صاحبان نفتکش ها را به تحمل خطرهای بیشتر و حق بیمه بالاتر که براثر جنگ به وجود آمده است، ترغیب کند.

در ادامه این گزارش، مفسر رادیو ضمن اشاره به روابط تجاری ایران با ژاپن و برخی کشورهای عربی، رونق اقتصادی ایران را به پایان جنگ پیوند زده، می گوید:

از قول وزیر صنایع سنگین ایران، آقای بهزاد نبوی، گفته شده است که ایران به منظور حصول استقلال صنعتی و توسعه اقتصادی، ژاپن را برگزیده است که خود مانند ایران، از سلطه ابرقدرت ها به دور است، اما ژاپنی ها درباره معاملات تجاری با ایران و عراق درحالی که جنگ همچنان ادامه دارد، سخت محتاطانه رفتار می کنند. گذشته از این، درباره ایران، ژاپن درحال حاضر با مشکلات عمده ای که براثر انقلاب ایران پیش آمده است، روبه روست. اختلاف نظرهای مداوم بر سر موضوع مجتمع پتروشیمی ناتمام در بندر امام خمینی در این زمره است، اما چنانچه این مشکلات برطرف شود، ژاپن در موقعیتی خواهد بود که تجارت خود را با ایران توسعه دهد. موقعیت کشورهای غربی گنگ تر از این است. ایران اشاراتی کرده

است که شایـد آینـده ای روشن تر از قبـل درپیش باشـد و تلویحاً گفته است که به رغم جنگ با عراق، ممکن است رونقی در کار تجارت نیز پیش آیـد. چنـد کشور غربی ازجمله بریتانیا، در واکنش به این اشارات، به اعطای ضـمانت نامه های اعتباری برای صادرات به ایران دست زده اند.

ایران تا آنجا که ممکن باشـد، همچنان به تجارت با کشورهای جهان سومماننـد برزیل، ترکیه، پاکسـتان، هنـد، تایلند و اروپای شـرقی اولویت خواهـد داد، ولی درهرصورت، امیـدی به جهشـی فوق العـاده در اقتصاد ایران تا زمانی که جنگ ادامه دارد، نمی توان داشت. درحال حاضـر، تصمیم به ادامه جنگ به هر قیمت که باشد، طرز فکر سیاسی حاکم بر ایران است.(۱)

۱

با قطعی شدن برگزاری جلسه آینده سـران جنبش عدم تعهد در دهلی نو به جای بغداد، خبرگزاری جمهوری اسـلامی از دهلی نو گزارش داد: یک هیئت ۵ نفره هنـدی به سـرپرستی دبیر وزارت امور خـارجه این کشور، شب گذشـته به منظور گفت وگو دربـاره دریـافت وسایل و لوازم پیچیده تالار برگزاری هفتمین اجلاس سـران جنبش عدم تعهد، عازم عراق شد. به نوشته روزنامه استیتسمن، مقامات کشور هند به دلیل کمبود وقت جهت آمادگی برای برگزاری نشـست مـذکور، تصـمیم گرفتند تا این هیئت را به منظور خرید یا قرض گرفتن وسایل پیچیده ای که عراق برای برگزاری اجلاس تـدارک دیـده بود، به بغـداد اعزام کننـد. براساس همین گزارش، این هیئت، درباره موضوعات موردعلاقه دو کشور نیز گفت وگوهایی با مقامات عراقی خواهد داشت.(۲)

۲

ملک حسـین پادشاه اردن، هم زمان با توصـیه به سازمان آزادی بخش فلسـطین برای به رسـمیت شـناختن رژیم صـهیونیستی، درپیامی به حزب کارگر اسـرائیل خواسـتار انعقاد قرارداد امنیتی با اسـرائیل شد. به گزارش یونایتدپرس، حسـین شاه اردن، در مصاحبه ای با بی بی سی گفت: از سازمان آزادی بخش فلسطین خواسته است که اسرائیل را به رسمیت بشناسد و اقدامی جدی برای استقرار صلح در خاورمیانه انجام دهد. ملک حسـین افزود: به سـاف توصـیه کرده است که این امر برای آرمـان مشترک آنها، یعنی آرمان اعراب، کمک بزرگی محسوب می شود. حسـین شـاه اردن، بـا مشاهـده تغییر رویه امریکـا، دو هفته قبـل، بـا یاسـر عرفـات رهبر سازمان آزادی بخش فلسـطین، در اردن ملاقاتی انجام داد و دو پیشـنهاد مهم صـلح را بـا وی مطرح کرد که عبارت بودنـد از تشـکیل فدراسـیون اردن - فلسـطین و به رسـمیت شـناخته شـدن اسـرائیل ازسوی سازمـان آزادی بخش فلسـطین. شـاه حسـین دراین باره اظهار کرد: آرمان اعراب و فلسـطین درصورتی که سازمان آزادی بخش فلسـطین، حق موجودیت اسـرائیل را به رسـمیت بشـناسد، پیشـرفت بسـیاری خواهـد کرد. این شـناسایی، مـانعی را که بر سـر راه وجود دارد از بین برده، تمام درهای جهان ازجمله امریکا را باز خواهد کرد. بی بی سی افزود: شاه حسین درباره

۱- مأخذ ۲۰، صص ۲۷ و ۲۸، رادیو بی بی سی، ۱۴/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۰، ص۹، دهلی نو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۸/۱۳۶۱.

مذاکرات اخیرش با یاسر عرفات رهبر ساف، گفت: آنها درباره چشم انداز پیوندی نزدیک بین اردن و یک کشور فلسطینی در کرانه غربی و نوار غزه مذاکره کرده اند. وی افزود: نظریه این است که دو کشور باید هویت جداگانه و دولت های جداگانه داشته باشند، اما باید در یک سطح عالی تر، از طریق یک مجمع منتخب و دولتی که هر دو طرف در آن حقوق برابر داشته باشند، با یکدیگر متحد شوند.

ملک حسین پادشاه اردن

همچنین به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیت المقدس، رادیو اسرائیل گزارش داده که حسین شاه اردن، به حزب اقلیت کارگر اسرائیل اطلاع داده است که برای امضای یک قرارداد امنیتی با اسرائیل آماده می باشد. این رادیو افزود: مقام های مزبور، این سخنان حسین شاه اردن را به اطلاع حزب کارگر اسرائیل رسانده اند.(۱)

۱

تلویزیون اسرائیل از تل آویو اعلام کرد: مشاور عالی "آریل شارون" وزیر دفاع رژیم صهیونیستی، در دادگاه شهادت داد که شنیده است آریل شارون به ارتش این کشور در بیروت دستور داده است که از ورود فالانژیست ها به اردوگاه های فلسطینی به هیچ وجه جلوگیری نشود.

خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری ها - که این خبر را از برنامه پخش شده از تلویزیون اسرائیل نقل کرده اند، - افزود: اوی دودای گفت که وی رونوشت دستور شارون را که ۱۵ سپتامبر (۲۴ شهریورماه) به پست فرماندهی اسرائیل در بیروت صادر شد، در اختیار دارد. تلویزیون اسرائیل اعلام کرد: "دودای" بعداً رونوشت این دستور را تسلیم "رافائل ایتان" فرمانده ارتش و سرگرد "یهوشوا ساگوی" فرمانده اطلاعات ارتش اسرائیل کرده است. این تلویزیون تصریح کرد که شارون در این پیام تأکید کرده است که بگذارید فالانژیست ها وارد اردوگاه های صبرا و شتیلا شوند.(۲)

۱- مأخذ ۳۵، ص۲۴.

۲- مأخذ ۶.

روزشمار جنگ شنبه ۱۵ آبان ۱۳۶۱ ۱۹ محرم ۱۴۰۳ ۶ نوامبر ۱۹۸۲

۱

به دنبال جلسه روز گذشته فرماندهان قرارگاه قائم و فرمانده یگان های عمل کننده و تصمیم برای ادامه عملیات در منطقه چم سری با سه هدف: الف) اصلاح خطوط پدافندی؛ ب) تحمیل خط پدافندی وسیع به ارتش عراق؛ ج) انهدام دشمن برای پیشگیری از اجرای پاتک، تصمیم گرفته شد ۴ قرارگاه عملیاتی فرعی قائم، شامل قائم۱ (تیپ۸ نجف)، قائم۲ (تیپ۲۵ کربلا و گردان۹۰۷ ژاندارمری)، قائم۳ (تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و تیپ۱ لشکر ۲۱ حمزه) و قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ خرم آباد)، به ترتیب از شمال به جنوب عملیات کرده، با پیشروی در عمق منطقه دشمن، قسمتی از جاده آسفالت غرب خط مرزی ایران و عراق از شمال شرقی شهرک طیب عراق تا جنوب ارتفاع۱۷۵ را تصرف و تأمین کنند و بدین ترتیب، با پشت سر گذاردن ارتفاعات مرزی منطقه (سلسله جبال حمرین)، ارتش عراق را در دشت غرب این ارتفاعات به عقب برانند.(۱) در این طرح، پاسگاه مهم مرزی زبیدات و شرهانی در محدوده عملیاتی قائم۲ و قائم۳ و ارتفاع مهم ۱۷۵، در حوزه عملیاتی قائم۴ قرار داشت. از سوی دیگر، گزارش نیروهای اطلاعاتی حاکی از آن بود که عراق، نیروهای تازه نفس وارد منطقه عملیاتی

۱- درباره لزوم اجرای مرحله دوم عملیات، باید یادآوری کرد که پس از اجرای مرحله اول عملیات، در بعضی از شب ها، یگان ها به صورت موردی به منظور ترمیم و تثبیت خطوط پدافندی، عملیات هایی را اجرا کرده، تلفات بسیاری را به دشمن وارد آوردند، اما شناسایی های انجام شده ازجانب فرماندهان قرارگاه لشکر فتح و یگان های منطقه، حاکی از آن بود که باوجود تحقق تمامی اهداف عملیات، وجود یک سری ارتفاعات، تپه ها و جاده ها که در اختیار عراق قرار داشت، عملاً مانع تحقق یکی از اهداف اولیه عملیات (تحمیل خط پدافندی وسیع به ارتش عراق) شده بود. علاوه براین، حضور عراق در این ارتفاعات، تهدیدی برای خطوط پدافندی خودی که هنوز استحکامات مطمئنی نداشتند، به حساب می آمد. بنابراین، لازم بود برای تأمین این هدف، عملیات هماهنگ دیگری انجام می شود. (سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر۳ فتح در عملیات محرم (راوی: رخصت طلب)، ۱۳۶۱/۷/۳۰ الی ۱۳۶۱/۸/۲۰، با بهره برداری از مطالب صفحات ۷۵ تا ۸۴ و ۹۶ تا ۱۰۰.)

کرده است. بنابراین، عمـده تلاش فرمانـدهان یگان های عمل کننده از آغاز روشـنایی هوا تا فرارسـیدن ساعت عملیات (۱۰ شب)، معطوف به جمع آوری اطلاعات از تحرک و تجمع نیروهای عراق، شناسایی منطقه و بازدید از خطوط یگان های عمل کننده شد.(۱)

با فرارسیدن ساعت ۲۲ که قبلاً زمان آغاز حمله اعلام شـده بود، یگان ها آمادگی برای شـروع عملیات را با تأخیر اعلام کردنـد. براین اساس، قائم۳ (تیپ۱۷ علی بن ابیطـالب(ع)) سـاعت ۲۲:۳۰، قائم۲ (تیپ۲۵ کربلاـ) ساعت ۲۳، قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسـین(ع)) ساعت ۲۳:۱۰ و قائم۱ (تیپ۸ نجف اشرف) ساعت ۲۳:۲۰ اعلام آمادگی کردند.(۲) بـدین ترتیب، مرحله دیگری از عملیات محرم با هدف ایجاد یک خط پدافندی مطمئن، تأمین ارتفاعات مرزی و تحمیل خط پدافنـدی گسترده به ارتش عراق آغاز شـد. با شـروع عملیات، نیروهای خودی به سـرعت مواضع اولیه دشمن را تصرف کردند. هجوم غافلگیرکننده یگان ها و استقرار ناقص نیروهای دشمن که تازه وارد منطقه شده بودند، سبب نابسامانی در نیروهای عراق شد، طوری که نیروهای خودی، به سرعت در عمق مواضع دشمن پیشروی کردند.

تیپ۲۵ کربلا که اولین یگان درگیرشده با دشمن بود، در مدت کمتر از یک ساعت، همه ارتفاعات مقابل خود را تصرف کرد و تا ساعت ۲۴، خود را به جاده آسـفالت رسانـد و آن را مسـدود کرد. سـایر یگـان هـا نیز تـا آخرین ساعات امروز، حرکت خود را توأم با پاک سازی مناطق متصرفه، به سرعت به سمت اهداف پیش بینی شده ادامه دادند.(۳)

۱

اقـدام سـتاد تبلیغـات جبهه و جنـگ در دعوت و اعزام خبرنگاران خارجی به جبهه ها، تأثیر مثبتی در پـذیرش محافل رسانه ای مبنی بر صـحت اخبـار منتشـرشده منـابع نظـامی ایران گـذاشت. رادیو بی بی سـی در اخبـار امروز خود دراین بـاره اعلام کرد: «برای نخستین بار از هنگامی که نیروهای ایران، خرمشـهر را بازپس گرفتنـد، مقامات ایران گروهی از خبرنگاران خارجی را به جبهه برده انـد. شایـد این اقـدام، نشانه ای از آن باشـد که تـازه ترین عملیـات نظامی ایران موسوم به عملیات محرم که از ۶ روز پیش آغـاز شـده است، در مقـایسه با عملیات قبلی در نزدیکی بصره (عملیات رمضان) و در نزدیکی مندلی، موفقیت آمیز بوده است.»(۴)

ص: ۲۹۲

۱- سـند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشـکر۳ فتـح در عملیـات محرم، (راوی: محسن رخصـت طلـب)، ۳۰/۷/۱۳۶۱ الی ۲۰/۸/۱۳۶۱، صـص ۱۰۰ - ۹۶؛ و- سـرتیپ۲ سـتاد سـعید داراب پـور، عملیـات محرم، هیئت معـارف جنگ شـهید صیادشیرازی، جلد اول، چاپ اول، ۱۳۸۶، صص ۱۲۷-۱۲۳.

۲- هرچند اسـتعداد یگان ها در متن مشـخص نشده است، از لابه لای نوشته های راویان مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، این گونه برمی آید که یگـان هـا به دلیـل تـداوم عملیـات در روزها و شب های گذشـته، متحمل تلفات شـده، اسـتعداد کامل خود را در اختیار نداشـتند و اغلب با سازمان رزم درحد گردان منها و با نام گردان، اما درحد گروهان، وارد عمل می شدند.

۳- مأخذ ۱، بخش اول، صص تا ۱۰۶ - ۱۰۳.

۴- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۶، رادیو بی بی سی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۱

ارتش عراق به جبران شکست های زمینی، حمله هوایی به مناطق مسکونی ایران را شدت بخشید.

ساعت ۱۱:۳۵ صبح امروز، ۲ فروند هواپیمای عراقی به قصد بمباران ایلام، به حریم هوایی این شهر تجاوز کردند که با سرعت عمل پدافند هوایی مستقر در شهر، یکی از آنان هدف قرار گرفت.(۱) این هواپیما که از نوع میگ بود، براثر اصابت گلوله های ضد هوایی در آسمان دچار آتش سوزی شد، و همراه با دود و آتش فراوان در خاک عراق سقوط کرد.(۲) همچنین صبح امروز، ۳ فروند دیگر از بمب افکن های عراقی از نوع میگ و میراژ اف۱، در آسمان خرم آباد ظاهر شدند که به دلیل حجم فراوان آتش پدافند هوایی، از منطقه دور شدند. مجدداً در ساعت ۱۳:۳۰، همین تعداد هواپیما به حریم هوایی این شهر تجاوز کردند و با واکنش پدافند هوایی، پس از شکستن دیوار صوتی، از فضای این شهر گریختند(۳)

۲

باوجود ادعاهای عراق مبنی بر اینکه پس از عملیات بیت المقدس، ارتش این کشور نیروهای خود را از تمامی مناطق اشغالی ایران به خطوط مرزی عقب کشیده است، امروز فرمانده ژاندارمری در نامه ای به وزیر کشور، مناطقی را که همچنان در اشغال نیروهای عراقی است، به شرح زیر اعلام کرد:

برابر گزارش های نواحی ژاندارمری باختران و خوزستان، نقاطی که تحت اشغال یا زیر آتش دشمن در غرب و جنوب کشور قرار دارند، به شرح زیر می باشد:

الف) ناحیه ژاندارمری باختران:

۱. ارتفاعات مشرف به قصرشیرین به نام آقداغ از هدایت تا خسروی. ۲. ارتفاعات مشرف به دشت ذهاب شامل کوه های بیشگان، تنگ هوان، باویسی و بمو. ۳. ارتفاعات زینل کش مشرف به خان لیلی. ۴. ارتفاعات سه تپان مشرف به نفت شهر. ۵. ارتفاعات تپه ۳۴۳ و تپه شینو در منطقه صالح آباد. ۶. ارتفاعات چلات در منطقه دهلران (قسمتی از آن اخیراً آزاد شده است). ۷. ارتفاعات حمرین در منطقه موسیان (قسمتی از آن اخیراً آزاد شده است). ۸. شهرهای نفت شهر و خسروی که خالی از نیروهای خودی و دشمن و زیر آتش می باشد. ۹. پاسگاه های خسروآباد، آمینه، تپه گلوله، رضاآباد، حیدرآباد، مشرف به جاده نفت شهر و خان لیلی و پاسگاه های بازرگان، تلخاب مشرف به منطقه سومار و تنگ بیجار و پاسگاه های عنبر، واوی، ربوط که اخیراً آزاد شده است و پاسگاه های بهرام آباد و فرخ آباد در منطقه مهران. ۱۰. قراء شوش سفلی و علیا و قبرستان شهر نوسود - کل هرات و قراء هانی گرمله، کیانی بیدرواز، پروینه، کوه لانه وان.

ب) ناحیه خوزستان:

۱. پاسگاه های شلمچه، حدود و مؤمنی که در نوار مرزی خرمشهر بین خاکریز دشمن و آخرین

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۴، اطلاعیه شماره ۱۱۰۸ ستاد مشترک ارتش.

۲- همان.

۳- همان.

خاکریز پدافند خودی قرار دارند و قراء آنها خالی از سکنه بوده و پاسگاه های مزبور به سبب آتش دشمن، استقرار نیافته اند.

۲. پاسگاه های طلائیه قدیم و کوشک، در نوار مرزی هویزه زیر آتش دشمن هستند و استقرار نیافته اند.

۳. قراء فکه، دویرج، طاوسیه، رشیدیه و صفریه در نوار مرزی بستان و ارتفاعات مشرف به آنها در دست دشمن است.

۴. پاسگاه های فکه، دویرج، طاوسیه، رشیدیه، صفریه و سوبله به همین علت استقرار نیافته اند.

ف. ژاجا - سرهنگ علی کوچک زاده(۱)

۱

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، جنگ را با اتکا به نیروهای مردمی به پیش می برد و برای اجرای عملیات ها، به حضور آنان در جبهه های جنگ نیاز دارد.

ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با انتشار اطلاعیه ای، ضمن تبریک پیروزی های به دست آمده در عملیات محرم، از مردم و افرادی که قبلاً در جبهه های جنگ حضور یافته اند، دعوت کرد تا جهت اعزام به جبهه های جنگ، از روز شنبه ۱۵ آبان تا سه شنبه ۱۸ آبان ۱۳۶۱، خود را به مناطق شش گانه بسیج در تهران و واحد بسیج مستضعفین سپاه در شهرستان ها معرفی کنند.(۲)

امروز گروهی از داوطلبان حضور در جبهه های جنگ از شهرهای بابل، بهشهر، چالوس، امیرکلا، بابلسر، نور، قائم شهر، جویبار و بندر گز استان مازندران، با بدرقه مردم و خانواده های خود، عازم جبهه های جنگ شدند.(۳)

۲

در جلسه امروز آقای هاشمی رفسنجانی با امام خمینی، موضوعاتی ازجمله: جزئیات وصیت نامه امام خمینی؛ نظر امام دربار ه پذیرش دانشجویان چپی در دانشگاه ها و دیدگاه امام دربار ه مالیات مطرح شد. امروز همچنین در جلسات آقای هاشمی رفسنجانی با سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش و حاج احمد خمینی فرزند امام، درباره عملیات امام و فتوای اخیر امام دربار ه حضور مردم و مسئولان در جبهه های جنگ گفت وگو شد. وی دراین باره نوشته است:

«بعد از نماز و کمی مطالعه، به زیارت امام رفتم. از محتوای وصیتی که امانت نزد من گذاشته اند، پرسیدم که فرمودند، کارهای شخصی ایشان است و خبر دادند که وصیت سیاسی شان را در نزدیک به ۳۰ صفحه تهیه کرده اند که هنوز امضا نشده است. راجع به پذیرش دانشجویان گروه های چپی در دانشگاه مذاکره کردیم که قرار شد، افراد غیر خطرناک را با تعهد و به طور مشروط بپذیریم. راجع به مالیات، نظرشان را خواستم. فرمودند که دولت در حد نیاز و با مراعات عدالت، می تواند مالیات وضع کند. بعدازظهر آقای صیادشیرازی آمد و راجع به حساسیت منطقه عملیات محرم و امکان

۱- سند شماره ۳۴۵۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳ - عملیات به مقام وزارت کشور، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۴.

ایجاد و تشکیل حکومت انقلابی و اسلامی عراق آزاد در آن منطقه و در شهرهای العماره(۱) و حفائیه و...، درصورت توسعه مناطق آزادشده سخن گفت و قرار شد که سریعاً ادامه عملیات را تعقیب کنند و گفت که دیشب عملیات موفقی داشته اند و فردا شب هم دارند.(۲) ... احمد آقا (حاج احمد خمینی فرزند امام) آمد و راجع به نظر اخیر امام، که همه و دارندگان هر شغل موظف اند که برای رفتن به جبهه ها مراجعه کنند تا اینکه مِنْ بِه الکِفایَه تأمین شود، صحبت شد.(۳)* قرار شد که این نظریه کمی تعدیل شود تا مسئولان مشاغل حساس نروند. امروز از مجلس هم، تلفنی راجع به همین مشکل سؤال کردند و قرار شد که از امام توضیح بخواهیم.(۴)

رئیس مجلس امروز به دیدار امام رفت و درباره جزئیات وصیت‌نامه امام، مسائل دانشگاه و... با ایشان گفت‌وگو کرد.

ص: ۲۹۵

۱- العماره مهم ترین هدف عملیات والفجر مقدماتی بود که در تاریخ ۱۷/۱۱/۱۳۶۱، به همت نیروهای سپاه پاسداران و ارتش اجرا شد.

۲- منظور، عملیات محرم است که یگان های سپاه پاسداران و ارتش درحال اجرای آن در جبهه های غرب کشورند.

۳- که به تحصیل علوم انسانی یا علوم جدید اشتغال دارند یا به انجام وظایف دیگری برای خدمت به جمهوری اسلامی مشغول اند، آیا رفتن به جبهه جنگ مقدم است یا آنکه به کار خود ادامه دهند؟ لطفاً وظیفه را بیان فرمایید. امام خمینی در پاسخ فرموده بودند: در حال حاضر تمام افرادی که قدرت دارند به جبهه بروند، باید به مقامات مسئول مراجعه کنند و چنانچه تشخیص دادند که جبهه به آنها نیاز دارد. واجب است بروند و بر هر کار دیگری مقدم است.

۴- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران) - ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، صص ۳۰۰ - ۲۹۹.

۱

مدیرکل اداره آموزش وپرورش استان سمنان، در نامه ای به سپاه این شهرستان، باتوجه به سخنان اخیر امام خمینی مبنی بر لزوم حضور نیروهای موردنیاز در جبهه های جنگ، ضمن توضیح وضعیت خود و نیروهای تحت امر اداره کل آموزش وپرورش استان سمنان، خواستار تعیین تکلیف دراین باره شد. متن نامه به شرح زیر است:

«ضمن سلام و تبریک پیروزی های افتخارآفرین رزمندگان اسلام و آرزوی موفقیت برای همه برادران رزمنده سپاهی و ارتشی؛ عطف به فتوای امام امت خمینی عزیز، چنانچه به وجود اینجانب که فعلاً در سمت مدیرکل آموزش وپرورش استان سمنان می باشم و رؤسای آموزش وپرورش شهرستان ها و معاونان و کارشناسان - که این اداره کل به وجود همه آنها نیازمند است و نبود آنها، باعث کندی در کار آموزش وپرورش می شود - در جبهه های حق علیه باطل نیاز می باشد، تا وقت نگذشته [است]، اعلام فرمایید و سریعاً پاسخ دهید تا اهتمام به امر واجب امام امت بنماییم. ضمناً اکثر این افراد، دارای توانایی رزمی هستند. در پایان، سلامت و طول عمر امام امت را تا ظهور امام مهدی(عج) از خداوند یکتا مسئلت می نماید.»(۱)

۲

کمک ها و حمایت های کشورهای منطقه از عراق همچنان ادامه دارد.

امروز، در ادامه کمک های کشورهای حاشیه خلیج فارس، ۷۵ دستگاه تریلر حامل مهمات و سایر تجهیزات نظامی از بنادر شعیبه و نویسیب کویت به عراق وارد شدند.(۲)

نخست وزیر مصر نیز بار دیگر بر حمایت نظامی این کشور از عراق تأکید کرد. رادیو اسرائیل به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس اعلام کرد: "فؤاد محی الدین" نخست وزیر مصر، در مصاحبه با روزنامه کویتی الأنبا اظهار کرده است تا زمانی که جنگ ایران و عراق ادامه دارد، این کشور تجهیزات نظامی به عراق ارسال خواهد کرد.(۳)

درهمین حال، نخست وزیر مصر در پارلمان این کشور تأکید کرد: مصر آماده است تا سلاح بیشتری در اختیار عراق قرار دهد. خبرگزاری آسوشیتدپرس با اعلام این خبر دراین باره نوشت: مصر حداقل طی ۳ قرارداد بزرگ، سلاح و مهمات در اختیار عراق قرار داده است که دیپلمات های غربی، ارزش آن را صدها میلیون دلار برآورد می نمایند. نخست وزیر مصر افزود: باوجود ارسال سلاح به عراق، مصر برای اعزام نیرو به منظور جنگ در کنار سربازان عراقی علیه ایران، هیچ برنامه ای را طرح ریزی نکرده است.(۴)

۱- سند شماره ۴۰۵۷۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره کل آموزش وپرورش استان سمنان به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان سمنان، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و برنامه عملیات) اطلاعات عملیات به مسئول واحد (دفتر سیاسی) ستاد مرکزی، شماره ۴۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۷.

۳- مأخذ ۳، ص۱۱، رادیو اسرائیل، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۲.

۱

عملیات محرم علاوه بر دستاوردهای نظامی، برای مردم منطقه نیز برکاتی را به همراه داشته است.

درپی موفقیت های به دست آمده در عملیات محرم و آزادشدن بخش هایی از خاک کشور در منطقه موسیان، ازجمله تعداد زیادی از باغ های لیمو، نخلستان ها، تأسیسات کشاورزی و تعداد ۱۳ حلقه چاه آب در منطقه وسیعی از اراضی این منطقه و نیز مساعدشدن شرایط برای بهره برداری از این زمین ها، فرماندار دهلران اعلام کرد: به دلیل خارج شدن این منطقه مرزی از تیررس دشمن، شهرداری موسیان از ۳ روز قبل، اقدام به بازسازی و ترمیم شبکه آب لوله کشی شهر کرده است و در آینده نزدیک نیز بازسازی و نوسازی شهر و بهره برداری از این زمین ها آغاز خواهد شد(۱)

براساس گزارش دیگری، درپی آزادسازی ارتفاعات حمرین و خارج شدن شهرهای دهلران و موسیان و روستاهای منطقه از تیررس توپخانه دشمن، عشایر دامدار این مناطق حرکت خود را برای بازگشت به مناطقشان آغاز کردند.(۲)

۲

نیروهای قرارگاه حمزه سپاه، مناطق سردشت، پیرانشهر و نوسود را پاک سازی کردند.

در جریان یکی از این عملیات ها، ۱۲ تن از پاسداران بومی منطقه شهید شدند که این اقدام ضد انقلاب، خشم مردم منطقه را برانگیخت.

در ادامه پاک سازی محور سردشت - پیرانشهر، امروز نیروهای قرارگاه حمزه با اجرای عملیاتی، روستاهای واوان نژاآباد، مندنیه، نلاس در ۱۷ کیلومتری شمال سردشت(۳)و ارتفاعات مهم منطقه را پاک سازی(۴)و ۲ پایگاه در این منطقه احداث کردند.(۵)در این عملیات که از ساعت یک بامداد تا ۸ صبح به طول انجامید، ۵ کیلومتر دیگر از این محور پاک سازی شد. همچنین تجمع عناصر ضد انقلاب که قصد تحرکاتی داشتند، با اجرای آتش متمرکز متلاشی شد.(۶) درمجموع، در این عملیات، ۵ نفر از نیروهای خودی شهید(۷) و ۵ نفر نیز مجروح شدند.(۸)

در عملیات پاک سازی مناطق اطراف سردشت نیز ۷ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند.(۹) در "شیخان" واقع در جنوب نوسود نیز یک گروه گشتی نیروهای سپاه، به یک تله انفجاری برخورد کرد که براثر انفجار آن، ۱۱ تن از نیروهای سپاه شهید و ۴ نفر مجروح شدند.(۱۰) همه نیروهای سپاهی شهید و مجروح شده در این حادثه، بومی بودند.(۱۱)-(۱۲)

۱- مأخذ ۸، ص۲.

۲- مأخذ ۹، بخش اول، ص۲.

۳- . سند شماره ۵۸۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و عملیات)، شماره ۲۱۶، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۴- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۳/۸/۱۳۶۱، گزارش منطقه ۵، ص۱۷.

۵- مأخذ ۱۲، ص۵.

۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره۲۳۲، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، صص ۸ و ۹، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۱۷۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷ (اطلاعات عملیات) به فرماندهی منطقه ۷، شماره ۲۹، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۷۹۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از ستاد منطقه ۷ (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه)، ۲۲/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۸- سند شماره ۵۸۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهداء(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره۲۱۷، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد مطالعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱ صص ۱۵ و ۱۶؛ و - سند شماره ۵۸۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۳۲، تاریخ ۱۸/۷/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۹، سنندج، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۹- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲۸.

۱۰- سند شماره ۱۱۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی به فرماندهی کل، ۱۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۷؛ و - سند شماره ۲۹۰۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی کلیه واحدها، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۱۱- با انتشار خبر مربوط به شهادت این پاسداران که از روستاهای "نواراب"، "دشه"، "دورسان"، "وراوه"و "داریان" شهرستان پاوه و "زوم" از توابع مریوان بودند، شهر پاوه یکپارچه تعطیل شد و هزاران نفر از مردم این شهر و روستاهای اطراف آن در مراسم تشییع پیکر آنان شرکت کردند. (روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.)

۱۲- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی منطقه ۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۱

حوادث مربوط به کمین نیروهای ضد انقلاب و برخورد خودرو و افراد با مین های تعبیه شده به دست گروه های غیر قانونی در جاده ها و مناطق شمال غرب کشور، امروز به نسبت زیاد بود.

در یکی از این حوادث، یک غیر نظامی در اطراف بانه، هنگام کشاورزی روی مین رفت و انفجار مین سبب قطع پای وی شد.(۱) مجروح این حادثه به بیمارستان بانه منتقل شد، اما معالجات مؤثر واقع نشد و وی به شهادت رسید.(۲)

یک دستگاه خودرو ایفا ارتش نیز در جاده خاکی مهاباد - بوکان با مین برخورد کرد و ۳ نفر سرنشین آن، به طور سطحی مجروح شدند.(۳)همچنین یک تانکر آب مربوط به گردان۱۰۹ لشکر۶۴ ارومیه در منطقه پایگاه کچل آباد به دلیل برخورد با مین دچار خسارت شد.(۴)

در حادثه دیگری، یک دستگاه کمپرسی ۲۴ تنی متعلق به وزارت راه در محور آبادی سختان به هنگ آباد واقع در ۲۵ کیلومتری جنوب پیرانشهر، با مین کاشته شده در جاده برخورد کرد که ضمن واردآمدن خساراتی به کمپرسی، ۲ نفر از سرنشینان آن زخمی شدند(۵)

در منطقه سلماس نیز یک خودرو اداره برق این شهر که برای نوسازی خطوط برق روستای مغول عازم این منطقه بود، با کمین عناصر گروه های غیر قانونی برخورد کرد که مهاجمان راننده را گروگان گرفتند و خودرو را نیز همراه خود بردند.(۶)با واردشدن نیروهای ژاندارمری و نیروهای مستقر در پایگاه شورگل (جنوب غربی سلماس)، مهاجمان گروگان را رها کرده، خودرو را ربودند(۷)

۲

با تسلط نیروهای امنیتی ایران بر مناطق شمال غربی کشور، افراد وابسته به گروه های غیر قانونی، یکی پس از دیگری، خود را تسلیم می کنند.

یک نفر از عناصر حزب دمکرات با همراه داشتن یک اسلحه برنو و مهمات آن، خود را به نیروهای پایگاه "خناوین" در اطراف سلماس معرفی و تقاضای امان نامه کرد.(۸)

یک نفر دیگر از اعضای این حزب نیز با یک قبضه اسلحه ژ۳ و ۱۰۰ عدد تیر جنگی، به پایگاه "توریور" در جنوب سنندج مراجعه و خود را تسلیم کرد.(۹)

همچنین فرد دیگری از اعضای این حزب از شاخه پاوه که مدت ۴ سال در عراق به سر می برد و با حکومت این کشور همکاری می کرد، همراه همسر و فرزندان خود وارد ایران شد و خود را تسلیم نیروهای دولتی کرد.(۱۰)

۱- سند شماره ۱۰۴۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- مأخذ ۱۷؛ و- مأخذ ۱۸.

۳- مأخذ ۲۲، بخش اول، ص ۱؛ و - مأخذ ۱۸، ص ۲۲.

۴- سند شماره ۵۸۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا ۳، (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۳۱، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۵- مأخذ ۲۲، بخش اول، ص۱؛ و - سند شماره ۵۸۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری شماره ۷، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۶- مأخذ ۱۸، ص۱۹.

۷- سند شماره ۳۵۰۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه شماره ۵، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع)، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۰۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ (اطلاعات) به ستاد مرکزی و قرارگاه حمزه (اطلاعات)، ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۸- همان، بخش اول.

۹- سند شماره ۳۴۵۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ناحیه ژاندارمری کردستان به مقام استانداری استان کردستان، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۱۰- مأخذ ۲۵.

۱

سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) برای کسب اطلاعات از نیروهای امنیتی، افراد سپاهی و بسیجی را ربوده، آنان را شکنجه می کند. مرکزیت سازمان در خارج از کشور، این روش را اخیراً به نیروهای داخل توصیه کرده است.

ساعت ۷:۴۵ صبح امروز، ۲ نفر از افراد متـدین آمل به دست افراد ناشناسی ربوده شـدند(۱) کمیته مرکزی انقلاب اسلامی نیز اعلام کرد که یکی از اعضای انجمن اسلامی ساکن این شهر با مراجعه به نیروهای این کمیته اعلام کرد که ۵ نفر از اعضای سازمان مجاهـدین خلق با یک دستگاه خودرو پژو، وی را ربوده، پس از طی مسافتی در جاده هراز به سمت تهران (در اطراف رودخانه هراز)، قصـد قطع دو پای وی را داشتند که از این عمل منصرف شده و بعد از واردساختن جراحاتی، وی را رها کرده انـد. فرد مذکور اظهار کرده که علاوه بر وی، شخص دیگری نیز با چشم های بسته داخل اتومبیل مذکور بوده است.(۲)

روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی در خبر دیگری اعلام کرد که نیروهای این کمیته، هنگام گشت در جاده هراز، با پیکر نیمه جان یک بسیجی که به دست عناصر سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) شکنجه شده و پایش قطع شده بود، مواجه شدند و وی را برای مداوا، سریعاً به بیمارستان منتقل کردند.(۳)-(۴)

نیروهای گشت سپاه پاسداران، ساعت ۱۰:۲۰ صبح امروز، جسد یک جوان ۱۶ ساله را که آثار شکنجه بر بدن وی مشهود بود و پیکر وی را به طرز فجیعی سوزانـده بودنـد، زیر پل روبه روی پارک جنگلی اتوبان کرج، کشف کردند.(۵) روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی اعلام کرد که این فرد، یک بسیجی بوده و به دست عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شکنجه شده و به شهادت رسیده است.(۶)

۲

در درگیری میان نیروهای امنیتی و افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ضربات مؤثری به نیروهای این سازمان وارد آمد.

دو نفر از اعضای سازمـان که سوار بر یک موتورسیکلت سوزوکی ۲۵۰ آبی رنگ بودنـد و لباس کردی بر تن داشـتند، در میدان کشتارگاه تهران با یکی از واحدهای گشت سپاه پاسداران

۱- سند شماره ۱۰۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۷۸، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۲- مأخذ ۲۲، بخش دوم، ص۷.

۳- اخبار مندرج در نشریات داخلی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز مؤید آن است که مهاجمان پس از ربودن این ۲ نفر در میان راه آمل - تهران، یکی از آنان را از خودرو بیرون می اندازند و بعد از طی مسافتی، در مکانی خلوت، پای چپ نفر دوم را از پایین زانو قطع می کنند و با شنیدن صدای ترمز یک اتومبیل دیگر، ترسیده، از آن منطقه می گریزند. فرد مجروح نیز خود را به نیروهای کمیته منطقه ای به نام اسطلک در جاده هراز می رسانـد و آنان وی را به بیمارستان رودهن منتقل می کننـد. در ادامه گزارش آمده است: این گونه اقدامات، خط جدید سازمان برای کسب اخبار و اطلاعات است که اخیراً مدیریت سازمان از خارج از کشور به داخل اعلام کرده است.

۴- مأخذ ۲۰، ص۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱، به نقل از روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی؛ و - مأخذ ۱۸، گزارش منطقه ۳، ص۷؛ و - دفتر سیاسی سپاه پاسداران، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۱.

۵- مأخذ ۲۶، صص ۳ و ۴؛ و - سند شماره ۹۳۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی، از ارتباطات - روابط عمومی ستاد

منطقه ۱۰ استان تهران به فرماندهی ستاد مرکزی، شماره ۱۲۶، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

درگیر شدند.(۱) در این درگیری، هر ۲ نفر آنان کشته شدند و از آنان، ۲ اسلحه کمری، نارنجک، تعدادی اسناد سازمانی مربوط به ترور افراد و مبلغ ۴۰ هزار تومان پول به دست آمد که تحویل مقامات قضایی شد.(۲)

در شیراز، با لورفتن یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و محاصره این منزل، یکی از عناصر عملیاتی سازمان که در عملیات های ترور نیز شرکت داشت، با نارنجک اقدام به خودکشی کرد(۳)در این شهر، ۵ نفر از اعضای سازمان و یک نفر از اعضای گروه پیکار نیز دستگیر شدند.(۴)

در رشت نیز نیروهای کمیته که قصد بازرسی یک منزل را داشتند، با رگبار گلوله ساکنان منزل مواجه شدند. در این درگیری که ۲ ساعت ادامه داشت، منزل مزبور، تصرف شد و ۳ نفر از ساکنان آن کشته شدند.(۵) در بازرسی منزل، ۴ قبضه اسلحه، بیش از ۲۰۰ عدد تیر فشنگ، مقداری مواد انفجاری و اسناد درون گروهی سازمان به دست آمد.(۶)

در شهریار هم نیروهای کمیته انقلاب اسلامی با دستگیری ۲ نفر از اعضای سازمان، ۷ قبضه سلاح، ۵۰۰ عدد تیر فشنگ و ۳ عدد بمب کششی را ضبط کردند(۷)

در اقدام دیگری، ۳ نفر از اعضای سازمان در تهران و ۲ نفر نیز در اصفهان شناسایی و بازداشت شدند.(۸)

یک خانه تیمی سازمان هم در "ابهر" شناسایی شد و از این محل، تعداد ۵۰ عدد نارنجک، ۷ قبضه کلاشینکف، ۴ کلت کمری و ۶ عدد بمب دست ساز به همراه دستگاه کنترل بی سیم و مقداری تجهیزات دیگر کشف و ضبط گردید.(۹)

نیروهای کمیته انقلاب اسلامی در تهران نیز یک خانه تیمی مهم را شناسایی و کشف کردند. مدارک کشف شده در این منزل، از اهمیت بالای این مکان ازنظر سازمانی حکایت می کند. در این خانه، مدارک ذیل به دست آمد:

الف) کارت شناسایی ۲ نفر از نیروهای پاسدار کمیته (طالب طاهری و محسن میرجلیلی) که به دست عناصر سازمان، شکنجه و شهید شده بودند.

ب) یک برگ کروکی نسبتاً دقیق از بیت امام.

ج) آدرس منزل وزیران و اکثر معاونان وزارتخانه ها.

د) در مدرک دیگری آمده است که کادر اصلی (سازمان) به خارج از کشور خواهد رفت و کادرهای درجه ۲ سازمان، خارج از تهران کار خواهند کرد.

ه-) مدرک دیگری حاکی از آن است که سازمان نتوانسته است سمپات ها و هواداران را درباره

۱- مأخذ ۲۶، ص۴.

۲- مأخذ ۳۹، بخش دوم، ص۱؛ و - مأخذ ۱۸، منطقه ۱۰، ص۴۲.

۳- سند شماره ۷۹۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ (اطلاعات) به ستاد مرکزی (اطلاعات)، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۸، منطقه ۹، ص۳۲.

۵- در بررسی های بعدی مشخص شد که کشته شدن این ۳ نفر براثر تیراندازی نیروهای کمیته نبوده است، بلکه این ۳ تن در یک اقدام انتحاری کشته شدند. (سند شماره ۷۳۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه منطقه ا.ط به ستاد مرکزی ا.ط، ۷/۹/۱۳۶۱.)

۶- مأخذ ۴، ص۲.

۷- مأخذ ۴، ص۲.

۸- مأخذ ۲۳، ص۹؛ و - مأخذ ۱۸، ص۳.

۹- سند شماره ۷۹۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۱ به فرماندهی کل سپاه، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۵.

ازدواج رجوی با دختر بنی صدر توجیه کند و گفته شده است که در آینده، تحلیلی دراین باره فرستاده خواهد شد.

و) در مدرکی دیگر، به نیروها دستور داده شده است برای تروکردن مسئولان مملکتی تلاش کنند و ترور افراد سطح پایین، چندان مؤثر نیست.

ز) در میان مدارک، کروکی بعضی از مؤسسات دولتی و نیروگاه ها و مکان های اقتصادی کشور وجود داشت.(۱)

۱

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیر خارجه، برای دیدار و گفت وگو با مقامات کشورهای لیبی، سوریه، الجزایر، یمن جنوبی و امارات متحده عربی، تهران را به مقصد پایتخت این کشورها ترک کرد. شیخ الاسلام قبل از ترک تهران - درحالی که ابراهیم یونس و عبدالحمید عجلی، سفیران کشورهای سوریه و الجزایر وی را بدرقه می کردند - در گفت وگویی با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، اهداف این سفر را تشریح و اظهار کرد: باتوجه به تحولات اخیر منطقه و استمرار تجاوزات صهیونیسم و امپریالیسم، صلاح دیدیم به این کشورها سفر کنیم و به تشریح مواضع خود بپردازیم و آنچه را در آینده برای منطقه خطرناک می بینیم، تبیین کرده، از آرای آنها آگاه شویم.(۲)

۲

سفیران ایران در کشورهای ترکیه و الجزایر، مواضع ایران را در جنگ تشریح و نتایج عملیات محرم را توصیف کردند. روزنامه جمهوری اسلامی امروز نوشت: سفیر ایران در ترکیه، در یک مصاحبه مطبوعاتی در آنکارا به مناسبت ۱۳ آبان گفت: همه توطئه های امریکا علیه انقلاب اسلامی، تاکنون با شکست مواجه شده است. وی افزود: اشغال لانه جاسوسی امریکا در تهران، ضربه ای بر پیکر تمامی نمایندگی های سیاسی این کشور در منطقه بود. سفیر ایران در ترکیه درباره عملیات محرم اظهار کرد: عملیات محرم، نشان دهنده قدرت خلل ناپذیر نیروهای اسلام در مقابله با نیروهای تجاوزگر و همچنین اثبات دروغ های صدام مبنی بر عقب نشینی از کل اراضی اشغالی ایران و بازگشت به مرزهای بین المللی بود.

وی درباره شرایط ایران برای خاتمه جنگ افزود: این شرایط چه در زمانی که نیروهای تجاوزگر عراقی در خاک ما بودند و چه اکنون که نیروهای جمهوری اسلامی ایران، پیروزی های چشمگیری را به دست آورده اند، تغییری نکرده است و ما به هیچ وجه زیر بار صلح تحمیلی نخواهیم رفت.(۳)

۱- مأخذ ۲۲، بخش دوم، ص۴.

۲- مأخذ ۱۴، ص۳.

۳- مأخذ ۸، بخش دوم، ص۱۱.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در الجزایر نیز با قائم مقام وزیر دفاع این کشور، دیدار و درباره آخرین تحولات جنگ با وی گفت وگو کرد.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این دیدار، قائم مقام وزارت دفاع الجزایر گفت: هنگامی که صدام به ایران حمله کرد، ما غافلگیر شدیم. ما همواره با صحبت های صدام مبنی بر اینکه این جنگ، جنگی میان اعراب و فارس است، مخالفت کرده و اعلام داشته ایم که این جنگ، به نفع استعمار است و انقلاب اسلامی ایران، انقلابی پیشرو و ضد استعماری است و عراق روابط همسایگی را رعایت نکرده است.

وی در پایان اظهار امیدواری کرد که جنگ، هرچه زودتر پایان یابد. سفیر جمهوری اسلامی ایران نیز ضمن اشاره به نتایج عملیات ظفرمندانه محرم، سیاست صلح جویانه کشورمان را تشریح کرد(۱)

۱

"ژان پیتر هوك" دبیر اجرایی کمیته بین المللی صلیب سرخ، ابراز امیدواری کرد که این آژانس، به زودی فعالیت های خود را درباره وضعیت نامعلوم ده ها تن از اسیران جنگی ایران و عراق افزایش دهد. خبرگزاری آسوشیتدپرس از ژنو گزارش داد، این مقام صلیب سرخ گفت: در ملاقات با سران و نمایندگان عالی رتبه دو کشور متخاصم درطول دو هفته گذشته، به توافق هایی دراین باره دست یافته است. او به خبرنگاران گفت: اولین قدم ها برداشته شده است و حالا باید فوراً باتوجه به واقعیت ها، کار خود را دنبال کنیم.

این خبرگزاری در ادامه افزود: وی چهارشنبه (۱۲آبان۱۳۶۱)، پس از ملاقات با صدام رئیس جمهوری عراق، به ژنو بازگشت و پیش از آن، در ایران، با آقایان آیت الله سیدعلی خامنه ای رئیس جمهور و اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس پارلمان ایران، مذاکره کرده است.(۲)

این در حالی است که خبرگزاری فرانسه از ژنو اعلام کرد: صدام به هوك قول داده است که وی از یک اردوگاه اسیران ایرانی - که در جنگ های بصره و مندلی اسیر شده اند - دیدن کند. پیش از این، هیئت های صلیب سرخ باوجود درخواست های مکرر خود، نتوانسته بودند از این اردوگاه بازدید کنند. در اجلاس بین المللی صلیب سرخ که سال گذشته در مانیل برگزار شد، کمیته بین المللی این سازمان اعلام کرد که برای تعیین هویت اسیران، بازدید از همه اردوگاه ها، تماس با اسیران و گفت وگو با رؤسای بسیاری از کشورها ازجمله ایران و عراق در دستور کار قرار داد.

خبرگزاری فرانسه می افزاید: بنابه گفته ناظران، پس از ۲۵ ماه جنگ، در حدود ۴۵۰۰۰ اسیر عراقی در ایران به سر می برند که کمیته بین المللی صلیب سرخ از حدود نیمی از آنها بازدید کرده است. عراق نیز ۴ الی ۵ هزار اسیر ایرانی در اختیار دارد(۳)

۱- مأخذ ۴۰، صص ۳ و ۴، الجزایر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۰، صص ۲ و ۳، ژنو - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۰، صص ۳و ۴، ژنو - خبرگزاری فرانسه، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۱

روزنـامه هنـدلز بلاـت (چاپ بن) با درج مطلبی درباره صادرات آلمان غربی به عراق، اعلام کرد که صادرات آلمان در ۶ ماه اول سال جاری (از ۱۱ دی ۱۳۶۰ تا ۱۱ خرداد ۱۳۶۱)، به رقم بی سابقه ۹۶۱/۳ میلیارد مارک رسیده است. این روزنامه نوشت:

طی ۶ ماهه اول سال جاری، آلمان مقداری ماشـین آلات به ارزش ۸۶۰ میلیون مارک به عراق صادر کرده است، ولی سازندگان ماشـین آلات آلمانی باوجود رقیبی مانند ژاپن، دیگر نقش مهم ترین سازنده ماشـین آلات را برای عراق نخواهند داشت. عراق به دلیل کمبود ارز، مخارج و هزینه های جنگ و بازگشت کارگران و کارمندان بلندپایه کارخانجات صنعتی و ساختمانی به کشورهایشان، با مشکلات و کمبود چشمگیری مواجه شـده است. بـاوجود تکمیـل طرح هـا و برنـامه های انجام شـده به وسـیله شـرکت های آلمانی برای ایجاد ۹ کارخـانه اتومبیل سازی در کرکوک، تاکنون مسئولان عراقی به دلیل مشکلات بسیار، دراین باره هیچ تصمیمی نگرفته اند.

هنـدلز بلات می افزایـد: دولت عراق به دلیل ادامه جنگ با ایران، به کامیون احتیاج دارد و درصورتی که آلمان و عراق درباره کارخانه دایملر نیز در قسـمت کـامیون سـازی به توافق برسـند، موقعیت بسـیار منـاسبی برای صـادرات صـنایع ماشـین سازی آلمان به عراق ایجاد خواهـد شـد. همچنین قرار است در شـهر کربلا، سالانه ۱۵۰۰۰ اتومبیل سواری، ۲۵۰۰۰ کامیون و ۱۵۰۰۰ تریلر سـاخته شود و آلمان به دلیل کاهش ارزش برابری مـارک در مقابـل دلـار و کـاهش روزافزون اعتبار شـرکت های تجاری بلوک شـرق، امیـد زیادی برای به دست آوردن بازارهای عراق دارد.

این نشـریه در پایان گزارش خود آورده است: «به رغم این مشکلات، در نمایشگاه بغداد، جمعاً ۳۰۰ شرکت آلمانی با کالاهایی به ارزش ۲۰۰ میلیون مـارک شـرکت کردنـد، امـا شـرکت های فرانسه، ایتالیا، ژاپن و انگلیس، از خوش بینی شـرکت های آلمانی تعجب می کننـد، زیرا این شرکت ها به دلیل کمبود ذخایر ارزی عراق، نسبت به این کشور بدبین هستند.»(۱)

۲

روزنامه کیهان در شـماره امروز خود مقاله ای را به نقل از نشـریه انگلیسـی ساندی تایمز درج کرده که در آن، نوع تبلیغات آمرانه درباره رهبر عراق؛ آسـیب های واردشده به این کشور براثر جنگ با ایران ازنظر نیروی انسانی؛ هزینه های سیاسـی در سـطح بین الملل و صدمات اقتصادی بررسـی شده است. در این مقاله همچنین درباره نحوه کنترل مردم عراق و وجود حکومت پلیسی شدید بر این کشور مطالبی آورده شده است. این نشریه نوشته است:

«در هیـچ جای عراق امکان نـدارد که از نگاه خیره صـدام حسـین فرار کرد. این چهره آشـنا، با حالت تمسـخرآمیزش، در هزاران تصویر او که ملبس به لبـاس هـای مختلف ازقبیل یونیفورم جنگی، یونیفورم های منقش به مـدال های مختلف و همچنین با چهره مرد خانواده [است]، از تیر چراغ ها،

۱- مأخذ ۲۰، صص ۱۶ و ۱۷، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

سردر مغازه ها و محل های عمومی، به همه می نگرد. گردش معکوس روند جنگ دو ساله با ایران، بسیاری از تبلیغات دروغین صدام را تغییر داده است. جنگ، به طور تقریبی، ماهانه ۶۰۰ میلیون پوند استرلینگ خرج داشته است. کشته های عراق تا قبل از حمله جدید ایران، تقریباً ۴۰,۰۰۰ نفر بود و حالاـ عراق با فلاکت در مرزهای خود می جنگد. شدیدترین ضربه به حیثیت صدام وقتی وارد آمد که وی اعلام کرد، کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد در بغداد برگزار نخواهد شد. قرار بود که این کنفرانس در محلی که با ۱۴۰ میلیون پوند استرلینگ ساخته شده بود، در بغداد برگزار شود. بسیاری از کشورهای غیرمتعهد به علت ناامن بودن بغداد، از شرکت در این کنفرانس خودداری کردند و این موضوع باعث شد که صدام مجبور شود، اعلام کند که این کنفرانس در بغداد تشکیل نمی شود. با بسته بودن بندر جنوبی عراق (بصره) که از آغاز جنگ با ایران تعطیل شد و همچنین جلوگیری سوریه از صدور نفت عراق به وسیله لوله ازطریق این کشور، در حال حاضر، صادرات نفت عراق به طور بسیار محدود در حدود ۶۰۰۰۰۰ بشکه در روز ازطریق ترکیه صورت می گیرد که این فقط یک ششم صادرات زمان صلح عراق می باشد. به تخمین گفته می شود که عراق، درطول سال گذشته، مبلغ ۱۱۰۰۰ میلیون پوند استرلینگ از کشورهای عربی منطقه قرض گرفته است. اگرچه ذخایر بسیار عظیم زیرزمینی نفت، مانع از ورشکستگی عراق می شود، اما عراق به طور سرسام آوری با خیال فروش نفتش در آینده، خرج می کند. به فرض اینکه دو کشور ایران و عراق بلافاصله صلح کنند (صدام حسین نیز بارها گفته است که هرچه زودتر جنگ تمام شود، برای او بهتر است)، سال ها طول خواهد کشید تا صادرات نفت عراق به میزان صادرات این کشور در قبل از جنگ برسد. تنها عکس العمل صدام در مقابل مشکلات اقتصادی و اجتماعی جنگ این بوده است که پول خرج کند. خانواده سربازانی که در جنگ کشته شده اند، از حقوق و مستمری بسیار مکفی [برخوردارند] و هدایایی ازقبیل اتومبیل یا زمین دریافت می کنند. پول های دولت مانند سیل در ساختمان عراقی جدید که صدام در آن پافشاری می کند، جاری است تا مارک صدام بر آن باشد. [...] صدام که در سال ۱۹۷۹ به قدرت رسید، کنترل بی رحمانه ای روی مردمش دارد. پلیس مخفی او، به ریاست برادر ناتنی اش، بدون وقفه کار می کند تا صدای هر اعتراضی را خفه کند. [...] تلاش های بسیار فراوانی برای کشتن صدام شده است و شایعات بسیار باقوت و موثق وجود دارد که صدام از ترس جانش، در یک بستر دو بار نمی خوابد. واضح ترین و بدیهی ترین دردسر برای صدام، شیعیان عراقی هستند. در هفته گذشته، صدام ملبس به یونیفورم جنگی برای چندمین بار لزوم شرکت دیگر کشورها را برای پایان دادن به جنگ تکرار کرد. مشکل صدام این است که به فرض اینکه ارتش وی بتواند در مقابل ارتش ایران مقاومت کند و جلو پیشرفت مسلمانان مبارز را نیز بگیرد، شخص وی می بایست خود را به خاطر شروع جنگ تبرئه کند؛ جنگی که با یک چنین خرج گزافی، حاصلی چنین ناچیز به دست آورده است.»(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۶.

یکی از سازمـان هـای اسـلامی عراق، بـا انتشـار اطلاعیه ای، اقـدام دولت کویت را در اخراج پناهنـدگان عراقی به این کشور محکوم کرد. در بخشـی از اطلاـعیه سازمـان مجاهـدین عراقی که در پاریس منتشـرشده، آمـده است: مقامات کویت اخیراً دسـتور ترک خاک این کشور را در ظرف مدت یک ماه به هزاران پناهنده عراقی در کویت داده اند و این در حالی است که پناهندگان، یا مخالفان حکومت بغدادند یا شهروندان عراقی که از مـدت ها پیش در کویت اقامت داشـته اند، اما دارای پاسـپورت هایی بوده اند که مدت اعتبار آنها به سـر آمده و این فقط به دلیل آن است که کنسولگری عراق، از تمدیـد مـدت اعتبـار پاسـپورت هـا امتنـاع می کنـد. در بخش دیگری از اطلاعیه آمـده است: این تصـمیم به رهبری و مشاورت دولت عراق، که امیـدوار است بتوانـد بـدین طریق، مخالفان عراق در خارج از کشور را که پیوسـته به تعداد آنها افزوده می شود، نـابود کنـد، گرفته شـده است و بایستی دلیل این کار را در قطعنامه های سـری یک طرح برنامه ریزی شـده به دست شورای امنیت خلیج فـارس و در همـاهنگی نزدیـک بـا سـرویس هـای اطلاعـاتی امریکا که مؤسـسان واقعی این شورا هسـتند، جست وجو کرد. ما به دولت کویت یادآوری می کنیم که اجرای این تصـمیم، به حـذف جسـمی هزاران بی گناه عراقی خواهد انجامید و درنتیجه، دولت کویت بایستی مسـئولیت این امر را در مقابل مجموعه خلق عراق و نهضت های مخالف رژیم حاکم بر بغداد برعهده بگیرد(۱)

ص: ۳۰۵

۱- مأخذ ۹، بخش اول، ص۱۲.

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۶ آبان ۱۳۶۱ ۲۰ محرم ۱۴۰۳ ۷ نوامبر ۱۹۸۲

۱

عملیات روز گذشته که از ساعت ۲۳:۳۰ روز ۱۵ آبان ۱۳۶۱ با هدف تأمین جاده مرزی عراق در غرب حمرین، راندن نیروهای ارتش عراق به دشت باز و ایجاد یک خط پدافندی مطمئن آغاز شد، با سرعت عمل گردان ها با موفقیت ادامه یافت. گزارش اجمالی عملکرد یگان ها به ترتیب از شمال منطقه عملیاتی به سمت جنوب، به شرح زیر است:

تیپ۸ نجف تا ساعت ۱:۱۵ صبح، خود را به بخشی از جاده آسفالت زبیدات - شرهانی رساند و یکی از ارتفاعات مهم جنوب حمرین را تصرف و تا ۳ کیلومتری شهرک طیب عراق پیشروی کرد(۱)

تیپ۲۵ کربلا نیز با حضور روی بخشی از جاده آسفالت زبیدات - شرهانی،(۲) بخش عمده ای از نیروهای دشمن را منهدم کرد و با تأمین جاده در ساعت ۳۵ دقیقه بامداد، به همه اهداف خود دست یافت و مشغول تحکیم مواضع شد.(۳) پیشروی و نفوذ سریع نیروهای قرارگاه قائم۲ و تیپ۲۵ کربلا به عمق منطقه که مانع واکنش به موقع نیروهای عراقی شد، شرایط را به گونه ای فراهم آورد که یک گردان تانک از نیروهای عراقی در محاصره قرار گرفت.(۴) سپاه نیروهای قائم۴ (تیپ۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ خرم آباد ارتش) نیز با اجرای حرکت مشابهی در ساعت ۲ بامداد، موفق به دور زدن نیروهای عراقی و به دام انداختن یک گردان از نیروهای دشمن شد.(۵) بدین ترتیب، نفوذ سریع نیروهای خودی موجب بر هم خوردن سازمان و فرماندهی نیروهای عراقی شد، طوری که فرماندهان عراقی در کنترل نیروهای خود دچار مشکل شده و درحالی که بسیار مضطرب بودند، از سربازان می خواستند مقاومت کنند و به آنان وعده های ترفیع و مرخصی می دادند و هم زمان، از فرماندهان مافوق خود درخواست کمک می کردند.(۶) در این شرایط، آشفتگی نیروهای عراقی موجب شد که اکثر تانک ها و نیروها مبادرت به فرار و عقب نشینی کنند.(۷)

چنین وضعیتی سبب شد که فرمانده ارشد نیروهای عراقی در منطقه، برای حفظ نیروهای خود دستور دهد: «اگر آتش ایرانی ها زیاد بود و نتوانستید مقاومت کنید، باهم عقب بروید؛ به شرط

۱- سند شماره ۱۷۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۴، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۷؛ و - سرتیپ ۲ ستاد سعید پورداراب، عملیات محرم، هیئت معارف جنگ شهید سپهبد صیادشیرازی، جلد اول، چاپ اول، ۱۳۸۶، ص۱۲۳.

۲- همان، بخش اول.

۳- همان، بخش اول، ص۶.

۴- همان، بخش اول، صص ۶ و ۸.

۵- همان، بخش اول، ص۶.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۷- مأخذ ۱، بخش اول.

اینکه نیروهای ایرانی شما را دنبال نکنند.»(۱)بااین حال، در محاصره قرارگرفتن چند گردان زرهی و مکانیزه دشمن، امکان عقب نشینی آنان را غیر ممکن کرده بود؛ بنابراین، یکی از فرماندهان این یگان ها، از فرمانده رده های بالاتر درخواست کرد تا تعدادی بالگرد برای خارج شدن از محاصره به منطقه اعزام کنند و تأکید کرد چنانچه این اقدام انجام نشود، همگی به اسارت درخواهندآمد.(۲)درمجموع، تلاش نیروهای عراقی برای رهایی از محاصره بی ثمر ماند.

نیروهای قرارگاه قائم۳ نیز موفق شدند تا ساعت ۲:۳۰ صبح، همه اهداف خود را تصرف کنند. پس از آن، توجه عمده فرماندهان خودی معطوف به الحاق بین یگان ها و ایجاد یک خط منسجم پدافندی برای مقابله با پاتک احتمالی نیروهای دشمن در ساعت های بعدی شد.(۳)

درمجموع، باوجود اینکه تا ساعت ۵ صبح، تیپ امام سجاد(ع) و تیپ قمربنی هاشم(ع) به عنوان احتیاط منطقه، گردان های خود را برای پاک سازی بازمانده نیروهای عراقی و کمک به خطوط پدافندی وارد منطقه کردند، در ساعات اولیه صبح، خط دفاعی نیروهای خودی وضعیت مناسبی نداشت. در محاصره قرارگرفتن بخشی از استعداد زرهی و مکانیزه دشمن، فرصت مناسبی را برای شکار آنها فراهم کرد و گروه های شکار تانک در ساعت های اولیه، بسیاری از تانک ها و نفربرهای عراقی را منهدم کردند(۴) و تا صبح، بین بخشی از نیروها الحاق برقرار شد.(۵)با روشن شدن هوا، یگان های ارتش عراق با آرایش دادن حدود ۱۰۰ تانک در مقابل نیروهای خودی، آماده یک پاتک قوی شدند که بلافاصله با درخواست کمک نیروهای در خط و دستور فرماندهی قرارگاه مرکزی عملیات، آتش توپخانه و کاتیوشا به طور متمرکز روی تانک های عراقی اجرا شد و اعزام یک گروه پشتیبانی آتش نزدیک هوایی از هوانیروز موجب شد تا بخشی از تانک ها و نفربرهای عراق منهدم و دشمن مجبور به متوقف کردن تلاش خود برای اجرای پاتک شود.(۶)

در این مرحله از عملیات، تنها مشکل عمده ای که نیروهای خودی موفق به حل آن نشدند، رخنه موجود بین نیروهای تیپ۸ نجف و ۲۵ کربلا بود. دشمن با بهره گیری از این رخنه و استفاده از جاده آسفالت مرزی خود که پاسگاه های شرهانی و زبیدات را به عقبه های اصلی در عمق خاک عراق متصل می کرد، در این محور تجمع و از این نقطه فشار زیادی را به نیروهای این دو یگان وارد کرد و مانع الحاق آنها شد. باوجوداین، تمرکزدادن به آتش توپخانه خودی و حضور یک گروه عملیاتی از هوانیروز در این محور، تاحدودی موجب کاهش این فشار تا قبل ازظهر شد(۷)

مرتضی قربانی فرمانده تیپ۲۵ کربلا الحاق نکردن این دو یگان را چنین توصیف می کند: «علت این ناهماهنگی ها و عدم الحاق ها و رخنه دشمن این است که از قرارگاه هیچ گونه کالک یا دستور کتبی یا طرح مانور به تیپ ها ارائه نشده بود، لذا تیپ ها اشتباهاً کم عمل کردند.(۸)

در خاتمه این مرحله از عملیات، خط دفاعی چم هندی، شرهانی، زبیدات، حمادشهاب (یک کیلومتری شمال شهرک طیب، محل تلاقی رودخانه میمه با مرز) تشکیل شد و یگان ها به تحکیم و

۱- مأخذ ۱، بخش اول.

۲- سند شماره ۲۹۲۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه قائم (رکن۲) به فرماندهی تیپ۱ (رکن۲)، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۱۵۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، (راوی: محسن رخصت طلب)، ۱۲/۸/۱۳۶۱، صص ۱۱۱ - ۱۰۷.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۷۳/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، (راوی: محسن رخصت طلب)، ۱۲/۸/۱۳۶۱، صص ۲۵ -۲۴.

۵- مأخذ ۱، بخش اول، صص ۶ و ۸.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص ۲، قرارگاه مرکزی کربلا.

۷- مأخذ ۱۱، بخش دوم، صص ۲۱ و ۲۵.

۸- مأخذ ۱۰ ص ۱۱۹.

تثبیت هدف های تصرف شده مشغول شدند(۱) با تأمین این خط، علاوه بر آنکه تسلط دید و تیر عراق بر مناطق داخلی کشور که تا عمق ۳۰ کیلومتری را شامل می شد، رفع شد، نیروهای خودی، مناطق مرزی غرب را تا عمق ۲۰ کیلومتری جاده مواصلاتی و تدارکاتی بصره – العماره – بغداد، در تیررس آتش هدایت شده خود قرار دادند.(۲)علاوه براین، یگان های ارتش عراق در برخی از قسمت های منطقه ناگزیر شدند بخشی از واحدهای توپخانه خود را که از هجوم نیروهای خودی مصون مانده بود، چندین کیلومتر در عمق خاک خود به عقب ببرند.(۳)-(۴)

نکته قابل توجه در این مرحله از عملیات، مجموع تجهیزات منهدم شده و غنیمتی بود و به نظر می رسید که باوجود هوشیاری فرماندهی دشمن از ورود یگان های جدید خودی و ادامه عملیات، آنان قادر به ایجاد یک سامان و آرایش مناسب نشدند و با آغاز عملیات، ضربه سختی خورده، بخش عمده ای از امکانات خود را از دست دادند.(۵)

در مرحله سوم عملیات، حدود ۳۰۰ کیلومتر مربع از اراضی مرزی ایران و عراق آزاد شد و علاوه بر تصرف بخش هایی از ارتفاع مهم ۱۷۵ در جنوب منطقه عملیاتی، چند نقطه مهم ازجمله زبیدات، شرهانی و ابوغراب (ابوغریب) نیز به تصرف نیروهای خودی درآمد.(۶)-(۷)

در این مرحله از عملیات محرم، ۹ تیپ عراق شامل تیپ های۴۲۳ پیاده، ۶۰۶ پیاده، ۷۰۴ پیاده، ۵۰۵ پیاده، ۷۰۴ پیاده، ۲۴ مکانیزه، ۶۰ زرهی، ۴۲ زرهی و ۱۰۳ گارد که بخشی از آنها در مرحله اول عملیات نیز ضربه خورده بودند، آسیب جدی دیدند و علاوه بر کشته شدن بسیاری از افراد دشمن، بالغ بر ۸۰۰ نفر از نیروهای عراقی به اسارت درآمدند(۸)

بخشی از آمار تجهیزات انهدامی و غنائم به دست آمده در مرحله سوم عملیات به شرح زیر است:(۹)

	انهدامی	غنائم
تانک و نفربر	۱۷۰	۹۷
خودرو	۱۰۰	۱۵۰
تفنگ۱۰۶	۱۵	۱۵
هواپیما	۳ فروند	۰

۱– مأخذ ۱، بخش اول، ص۱.

۲– روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۹، قرارگاه کربلا، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳– روزنامه اطلاعات، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۱۵، قرارگاه کربلا، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴– سرعت عمل نیروهای خودی در مرحله سوم در حدی بود که بخشی از استعداد آتش دشمن در منطقه، ازجمله گروه ۱۹ آتش بار ۱۲۰ م.م تابع لشکر۲۴ عراق در محاصره قرار گرفت که ۵ نفر از افراد آن کشته و ۴۵ نفر بقیه ازجمله فرمانده این گروه که یک افسر توپخانه بود، به اسارت درآمدند. (روزنامه اطلاعات، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۱۵، قرارگاه کربلا، به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.)

۵– مأخذ ۱۱، بخش دوم، ص۲۱؛ و – مأخذ ۶، ص۲، و – مأخذ ۱، بخش اول، ص۸ پیوستی.

۶– خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی در بازدید از شهرک زبیدات و پاسگاه ابوغریب که در نبرد امروز به تصرف نیروهای خودی درآمد، گزارشی تهیه کرده است که بخش هایی از آن در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۷– روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۵ و – مأخذ ۱۱، بخش دوم، ص۲۵؛ و – سند شماره ۷۴/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ۱۴ امام حسین(ع)، محور قائم۴ در عملیات محرم، (راوی: یدالله محمدی)، صص ۱۲ – ۱۱.

۸– مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۴؛ و – روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و – مأخذ ۱۱، بخش دوم، ص۲۳؛ و – مأخذ ۲۰، بخش اول، واحد مرکزی خبر.

۹- مأخذ ۶، ص۲؛ و - مأخذ ۱۱، بخش دوم، ص۳۱.

واکنش ارتش عراق به اجرای مرحله سوم عملیات محرم، علاوه بر بمباران و گلوله باران این منطقه، در سایر مناطق عملیاتی مشهودتر بود.

امروز در مرحل-ه سوم عملیات محرم، هواپیماهای عراقی در چند نوبت، اقدام به بمباران قسمت هایی از منطقه عملیاتی کردند که عمدتاً ناموفق بود. تنها در یک مورد، بخشی از زاغه مهمات آتشبار دوم گروه۵۵ اصفهان که تحت امر تیپ۸۴ خرم آباد عمل می کرد، در یک کیلومتری جنوب غرب پادگان عین خوش، هدف قرار گرفت و مقداری مهمات و خرج توپ دچار حریق شد.(۱)فعالیت پدافند هوایی مستقر در منطقه و حضور جنگنده های نیروی هوایی ارتش ایران، مانع فعالیت مناسب هواپیماهای عراقی شد و در ساعت های ۱۱:۰۶، ۱۱:۴۵ و ۱۳:۳۰، سه فروند از هواپیماهای عراقی مورد اصابت قرار گرفتند و سرنگون شدند(۲)خلبان یکی از هواپیماهای سرنگون شده (سوخو ۲۲) به نام سروان "محمد راجح سلیمان"(۳) که با چتر از هواپیما به بیرون پرید، به اسارت نیروهای خودی درآمد.(۴)-(۵)

صبح امروز همچنین چند فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی خرم آباد تجاوز کردند که با واکنش پدافند هوایی، موفق به اجرای عملیات نشده، بمب های خود را در کوه های اطراف شهر رها کردند و متواری شدند.(۶) همچنین یک فروند از هواپیماهای دشمن در ساعت ۱۱:۳۵ صبح، بر فراز آسمان گیلان غرب اقدام به شکستن دیوار صوتی کرد.(۷) مناطق مسکونی شهر آبادان نیز همچنان درمعرض آتش گلوله های توپ و خمپاره نیروهای عراقی قرار داشت که درنتیجه آن، ۴ واحد مسکونی و قسمتی از یک کتابخانه تخریب شد و ۳ نفر از اهالی شهر مجروح شدند. در چند نوبت نیز حریم هوایی شهر مورد تجاوز هواپیماهای عراقی قرار گرفت که با مقابله پدافند هوایی مستقر در شهر فرصتی برای بمباران شهر نیافتند.(۸)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، ارتش عراق درپی شکست سنگین در عملیات محرم، با تمرکزدادن به نیروهای خود در مناطق "باباهادی"، تنگه های "هوران" و منطقه "بیشگان"، هرچند وقت یک بار، سرپل ذهاب را هدف توپخانه دوربرد و کاتیوشا قرار می دهد و این موضوع تاحد زیادی مانع عملیات بازسازی در این منطقه شده است. این خبرگزاری در ادامه به نقل از کارشناسان نظامی آورده است: با عقب راندن نیروهای دشمن از این قسمت از مرز، امکان فعالیت بیشتری برای بازسازی و درنتیجه بازگشت حدود ۸۰ هزار نفر از مهاجران جنگی فراهم خواهد آمد(۹)امروز همچنین یک یدک کش در نزدیکی "خور موسی" هدف موشک هواپیماهای عراقی قرار گرفت و منهدم شد و از ۷ تن سرنشین آن که ۳ نفر از نیروهای سپاه، ۳ نفر شخصی و یک درجه دار نیروی دریایی بودند، فقط پیکر یکی از آنان به دست آمد.(۱۰)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۳، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۴، قرارگاه کربلا، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۲.

۳- مأخذ ۱۳، ص۲.

۴- رادیو صوت الجماهیر از بغداد به نقل از بیانیه نظامی شماره ۸۹۶ ارتش عراق، سقوط هواپیما و بیرون پریدن خلبان "محمد راجح" را در اخبار امروز خود اعلام کرد.

۵- سند شماره ۱۷۵۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه کربلا (اطلاعات عملیات) به دفتر سیاسی، شماره۱۳۴، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۸۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۳۱، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - مأخذ ۲۳، صص ۱ و ۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۲۲۷۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، رویدادهای منطقه ۸ نشریه شماره ۱۴،

تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۹.

۷- مأخذ ۲۶، ص۲.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۹- مأخذ ۲۳، ص۳، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۱۰- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه۹، ص۳۵؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۷۸، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۲.

امروز در مراسمی، یک صد و چهل و نهمین گروه از داوطلبان حضور در جبهه های جنگ، در ۳ گروه رزمی از شهرستان خمینی شهر عازم جبهه های جنگ شدند(۱)

همچنین در ادامه کمک های مردمی به جبهه های جنگ و بازسازی مناطق جنگی، مبلغ ۸ میلیون و ۴۲۴ هزار ریال ازجانب ستاد بازسازی و پشتیبانی مناطق جنگی سمنان، تعدادی از دانش آموزان ملک شاهی، تعدادی از نمازگزاران بابل، کارمندان راه و ترابری شهر تربت حیدریه و کارگران کارخانه مقدم به جبهه های جنگ اهدا شد.(۲)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز کمک های هفت روز گذشته مردم روستاهای بخش خاف تربت حیدریه و نیز روستاهای اطراف قوچان را به جبهه های جنگ، به این شرح اعلام کرد:

مردم مسلمان روستاهای بخش خاف در تربت حیدریه کمک های خود را به این ترتیب به جبهه ها ارسال کردند: «روستای الزنده، ۱۷۴۰۰ ریال؛ روستای بستانی، ۱۶۲۵۰ ریال؛ روستای سلامی، ۹۵۳۷۰ ریال؛ روستای قلعه نو سلامی، ۵۰۰۰۰ ریال؛ روستای ولی آباد، ۴۹۳۰۰ ریال و روستای شهرک، ۶۴۲۰۰ ریال.»

همچنین کمک های روستاهای اطراف قوچان که روحانیان در دهه اول محرم به دفتر امام جمعه قوچان تحویل دادند، به این شرح است:

«روستای کوراترکیه، ۳۰۰,۲۶ ریال؛ روستای تیاپی، ۲۰۰,۶۲ ریال؛ روستای نوموزی، ۳۰۰,۵۷ ریال، نمازگزاران مسجد مسلم بن عقیل(ع)، ۲۰۰,۹۲ ریال؛ روستای رهرود، ۰۰۰,۱۱۰ ریال؛ روستای گرجه، ۴۰۰,۹۰ ریال؛ باجگیران، ۰۰۰,۶۰ ریال؛ روستای بردر باجگیران، ۰۰۰,۴۵ ریال؛ روستای جوزان، ۸۵۰,۵۹۰ ریال، و ۲ رأس گوسفند و ۵۰ کیلو سیب زمینی؛ روستای چهل لو، ۰۵۰,۳۶ ریال؛ کلاته شامیر، ۰۰۰,۵۵ ریال، ۱۳ جفت جوراب و ۲ جفت دستکش و ۷ عدد دستبند نقره؛ روستای دولت خانه، ۲۰۰,۷۰ ریال، ۲۰ جفت جوراب و دستکش؛ روستای دیزآوی، ۵۰۰,۱۸۲ ریال و ۷ رأس گوسفند؛ روستای خبوشان، ۳۰۰,۱۰۱ ریال؛ روستای کزکو، ۵۰۰,۵۰ ریال؛ روستای شورکه کردها، ۰۰۰,۶۰ ریال؛ شهر کهنه قوچان، ۶۵۰,۹۱ ریال؛ روستای دیزآوند، ۳۲۰,۱۸ ریال، ۳۴۰ کیلوگرم گندم و ۲ رأس گوسفند؛ روستای سالان قو، ۷۰۰,۴۰ ریال؛ روستای نجف آباد، ۳۰۰,۲۷۰ ریال؛ روستای مررج، ۴۰۰,۱۰۲ ریال و روستای عمارت، ۰۰۰,۱۴۰ ریال.»(۳)

روابط عمومی دانشگاه تهران نیز اعلام کرد که در سال جاری، تاکنون، کارکنان سازمان مرکزی دانشگاه تهران و دانشکده ها و مؤسسات تابعه دانشگاه مبلغ ۹۴۰,۱۲۷,۳ ریال وجه نقد به منظور بازسازی مناطق، به حساب های ۱۰۰ امام و ۴۴۴ بازسازی مناطق جنگی، ۶۶۶ بنیاد امور جنگ زدگان و ۲۲۲ نخست وزیری پرداخت کرده اند.(۴)

ص: ۳۱۱

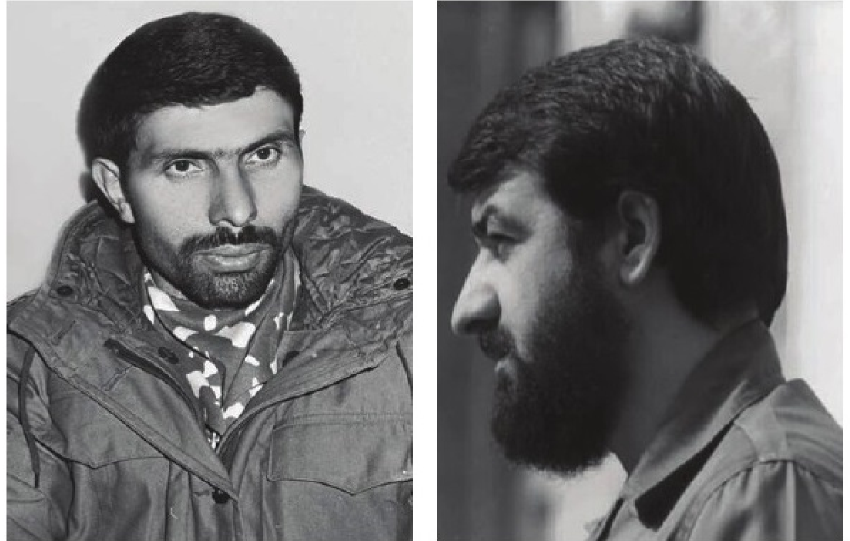
۱- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۴.

۲- مأخذ ۱۱، بخش اول، صص ۴ و ۱۲.

۳- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۱۰.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱، ص۲

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران و سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در پیام مشترکی، ضمن قدردانی از اقشار مختلف مردم در حمایت از جبهه های جنگ، اولویت ها و ضرورت های جبهه ها و همچنین لزوم توجه به پشتیبانی از جبهه های جنگ را در سه بند به این شرح اعلام کردند:

فرمانده کل سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش، در پیام مشترکی، ضمن تشکر از مردم اولویت‌ها و ضرورت‌های جبهه‌ها را برشمردند.

۱. از آنجا که فعالیت در پشت جبهه اعم از کمک به بسیج مردم و کمک در امور تدارکاتی و پشتیبانی جبهه ها، اهمیت ویژه ای دارد، لذا از مسئولان محترم مملکتی و قوای محترم، استانداران، فرماندهان، مسئولان نهادها و ارگان ها تقاضا می شود در درجه اول، عهده دار امور فوق بوده، توجه داشته باشند که اداره مطلوب جنگ، به این موضوع به طور مستقیم وابسته است.

۲. افرادی که آموزش دیده اند یا قبلاً به جبهه ها اعزام شده اند و همچنین افرادی که در امور مهندسی و تعمیرات ماشین آلات، آشنایی و تخصص دارند، لازم است با هماهنگی سپاه های سراسر کشور، در جبهه ها حضور یابند تا ضمن هماهنگی کامل با نیروهای مسلح و مساعدت رزمندگان اسلام، هرچه زودتر شر صدامیان کافر را از بین ببرند.

۳. همه افرادی که به گونه ای و بنابه تشخیص مسئولان نهادها و ارگان ها یا مسئولان وزارتخانه ها، ماندنشان در ادارات و ارگان ها و نهادهای کشور ضروری است، لازم است باقی بمانند تا با هماهنگی مسئولان و رعایت اولویت ها، تصمیم مقتضی درباره اعزام آنها به جبهه اتخاذ شود.(۱)

ص: ۳۱۲

۱- مأخذ ۶، ص۲.

همچنین روابط عمومی سپاه پاسداران با انتشار اطلاعیه ای، از افرادی که سابقه حضور در جبهه را داشته اند، دعوت کرد تا روز چهارشنبه ۱۹ آبان ۱۳۶۱، با همراه داشتن وسایل شخصی، برای اعزام به جبهه ها، به محل لانه جاسوسی مراجعه کنند(۱)

۱

سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در مصاحبه ای، نتایج و اهداف عملیات محرم و تأثیرات آن را بر منطقه تشریح کرد. وی درباره اهداف عملیات گفت:

راهبرد نبرد ما درحال حاضر بر این است که همچنان نیروهای صدام را منهدم یا اسیر کنیم تا مجبور شوند به خواسته های ما جواب مثبت دهند. با همه سروصدایی که صدام تاکنون به راه انداخته و اعلام کرده که خاک ایران را ترک کرده و ارتش این کشور به مرزها بازگشته است، هنوز نیروهای ارتش عراق در بعضی از مناطق کشورمان در فکه، نفت شهر، بین نفت شهر تا قصرشیرین و ارتفاعات بیشگان در قسمت دشت ذهاب، مستقرند که به یاری خدا، آنها را بیرون خواهیم کرد.

فرمانده نیروی زمینی ارتش درباره آینده جنگ اظهار کرد: جنگی که ما می کنیم، جنگی نیست که به خاطر زمین و منافع مادی باشد؛ جنگی است که در مقابل دشمنانی که علیه انقلاب اسلامی ایستاده اند، انجام می دهیم و جنگ در راه خداست. بنابراین، این جنگ، زمینه سازی برای ریشه کن کردن صهیونیزم بین الملل و امپریالیزم در منطقه است؛ پس باید صبر و استقامت نشان دهیم چون مطمئنیم که پیروز می شویم.

سرهنگ صیادشیرازی همچنین درباره تأثیرات سیاسی جنگ افزود: «بااینکه تمام مزدوران منطقه و سرسپردگان، همه سعی می کنند صدام را نجات دهند، اما در این کار چندان توفیق ندارند و ازنظر سیاسی، وضع صدام متزلزل است، لذا سعی دارند او را با تبلیغات سر پا نگه دارند، اما این را فقط در زمان کوتاهی می توانند انجام دهند.»(۲)

۲

پس از گذشت ۶ روز از عملیات محرم و پایان یافتن مرحله سوم این عملیات که با موفقیت چشمگیری به نفع ایران پایان یافت، امروز صدام حسین در بازدید از جبهه های جنگ، به تعدادی از افسران ارتش عراق مدال شجاعت اعطا کرد. وی برخلاف دفعات قبل - که از پیروزی و قدرت برتر ارتش عراق سخن می گفت - در این مراسم، افراد ارتش خود را به مقاومت و پایداری و حتی عقب نشینی با برنامه ریزی قبلی فراخواند. به گزارش رادیو صوت الجماهیر، صدام با اشاره به اهمیت پایداری و ثبات مواضع دفاعی که دشمن در عبور از خطوط دفاعی دارد، تأکید کرد، تلفات هر واحدی که پایداری کند و دربرابر دشمن استقامت به خرج دهد، بسیار کمتر از آن یگانی خواهد بود که مواضع دفاعی خود را ترک و عقب نشینی کرده است؛ به ویژه اگر این عقب نشینی بدون برنامه ریزی قبلی انجام شود.

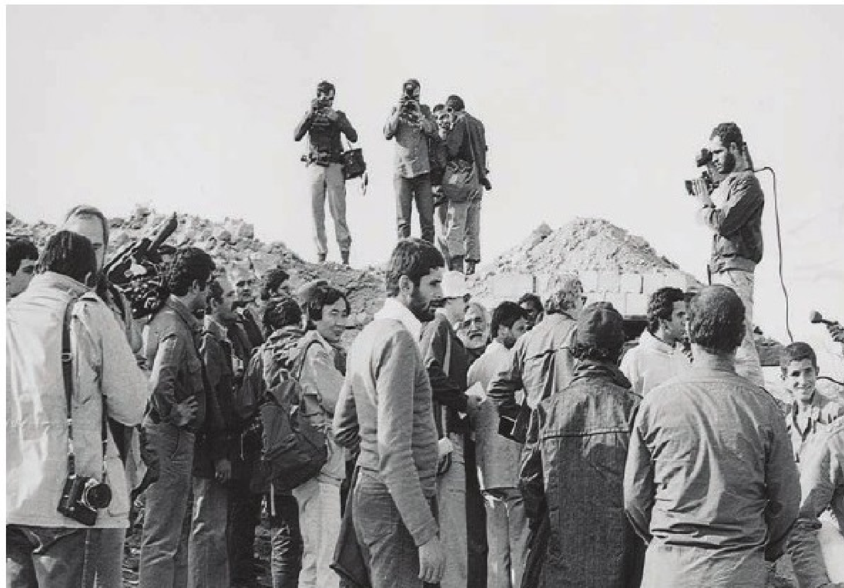

۱- مأخذ ۲۹، ص۱.

۲- مأخذ ۲۹، ص۱۱.

وی همچنین گفت: ما برای این ساخته شده ایم که عراق قیام کند و به قیام خود سربلند باشد و قامتش به یاری خداوند متعال، هرگز خمیده نشود و باید برای دشمنان روشن باشد که ما در عراق به وجود آمدیم تا ثابت کنیم اگر تمامی طوفان ها متحد شوند، نخواهند توانست ما را به یاری باری تعالی تکان دهند و بدانند که تلفات آنها از ما بیشتر خواهد بود.(۱)

بازدید خبرنگاران داخلی و خارجی از منطقه عملیاتی محرم

روزنامه نیویورک تایمز نیز در ترسیم حالات صدام در این مراسم نوشت: هنگامی که صدام حسین در مراسم توزیع مدال های افسران عراقی، آنان را مورد خطاب قرار می داد، شور و حرارت کمتری داشت.(۲)

بی بی سی نیز دراین باره گزارش داد: دیدار روز یکشنبه صدام از خطوط اول جبهه، کوششی در راه تقویت نیروهای عراقی و حاکی از ضعف روحی آنان بود؛ به ویژه هنگامی که وی گفت: اگر نیروهای عراقی مواضع خود را ترک نکنند، تلفات کمتری خواهند داشت تا آنکه بدون نقشه، اقدام به ترک آن مواضع کنند(۳)

۱

پس از گذشت چند روز از آغاز عملیات محرم و بنابه دعوت ستاد تبلیغات جبهه و جنگ، خبرنگاران و فیلم برداران چند خبرگزاری از ۱۲ کشور و همچنین نمایندگان نهضت های

۱- مأخذ ۲۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۱، بخش دوم، ص ۲۰.

۳- دفتر سیاسی سپاه نشریه رویدادها و تحلیل، شماره۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۴۵، رادیو بی بی سی.

آزادی بخش تونس، سودان، نیجریه و سریلانکا، از مناطق عملیاتی محرم و نیز قسمت های مختلف شهرهای دهلران، موسیان و روستاهای ویران شده اطراف، بازمانده تجهیزات منهدم شده و بخشی از غنائم به دست آمده از ارتش عراق، بازدید و گزارش تهیه کردند.

این بازدید موجب شد که اخبار و اطلاعات منتشرشده خبرگزاری های خارجی مربوط به این عملیات که صرفاً به استناد اخبار خبرگزاری جمهوری اسلامی و برخی منابع نظامی و سیاسی ایران، آن هم در سطح بسیار محدودی منتشر می شد، در سطح وسیع تری بازتاب یابد. خبرنگاران این خبرگزاری ها در گزارش های خود به پیروزی نیروهای ایرانی بر ارتش عراق اعتراف و بر درگیری های نیروهای دو کشور در خاک ایران، اذعان کردند.(۱)

۱

رادیو صدای امریکا در اخبار ساعت ۲۱:۳۰ امروز خود، مطلبی را تحت عنوان "مشاهدات یک خبرنگار امریکایی از صحنه نبرد ایران و عراق" به نقل از خبرنگار مجله اخبار امریکا و گزارش های جهان که از معدود خبرنگاران غربی است که توانسته به شهر "مندلی" در خاک عراق سفر کند، پخش کرد.

در بخشی از این مطلب که در آخرین شماره این مجله امریکایی درج شده است، خبرنگار به تأثیر جنگ بر سیاست خارجی عراق پرداخته و نوشته است:

نتایج برجای مانده از یک جنگ خونین ۲۵ ماهه با ایران، خبر از آن می دهد که سیاست های خارجی دیرینه عراق اینک به شکل گسترده ای درحال تغییر و دگرگونی است. این تغییرات را می توان بدین گونه برشمرد: اول آنکه اکنون تلاش صدام به منظور تبدیل عراق به نیروی حاکم بر منطقه خلیج فارس، دست کم به طور موقت کاهش یافته است. حتی درصورتی که جنگ به زودی پایان یابد، باتوجه به شکست اخیر چند کشور اسلامی برای آشتی دادن تهران و بغداد، احتمال این امر بعید است و سال ها باید سپری شود تا عراق بتواند زیان های حاصل از جنگ را جبران کند. در این نبرد (جنگ ایران و عراق)، تاکنون بیش از ۳۰ هزار عراقی کشته و ۵۰ هزار تن به اسارت گرفته شده اند.

دوم آنکه، تقریباً قطعی به نظر می آید که وابستگی عراق به متحدان غربی اش که بیش از ۳۰ میلیارد دلار کمک های نظامی و اقتصادی در اختیار آن کشور قرار داده اند، بغداد را مجبور می سازد در سیاست افراطی خود تجدیدنظر کند و در مجامع جهان عرب، روش و رفتاری ملایم تر درپیش گیرد.

سوم آنکه، روابط عراق با شوروی، به طورقطع، رو به سردی است. اگرچه یک پیمان دوستی، بغداد را به مسکو پیوند می دهد و عراق همچنان برای تأمین جنگ افزارها و قطعات یدکی موردنیازش به شوروی تکیه دارد، مقام های عراقی اکنون خاطرنشان می کنند که مایل اند با جهان غرب به ویژه با ایالات متحده امریکا، روابط بهتری داشته باشند(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۴.

۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۷/۸/۱۳۶۱، صص ۷ - ۴، رادیو صدای امریکا، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۱

امروز درگیری در مناطق کردنشین ایران ادامه داشت و نیروهای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی ضرباتی به یکدیگر وارد کردند.

نیروهای سپاه در عملیاتی با نام "فجر" موفق شدند روستاهای "حلوان"، "اندی"، "تخته" و ارتفاعات "هشمیز" در جنوب غربی سنندج را آزاد کنند.(۱) در این عملیات، تعدادی از گروه کومه له کشته یا زخمی شدند و ۱۰ نفر دیگر هم خود را تسلیم کردند(۲)

در مهاباد نیز در یک عملیات درون شهری، یک شبکه از عناصر تشکیلاتی گروه کومه له که با عناصر مسلح گروه در کوهستان در ارتباط بودند، به دست نیروهای سپاه دستگیر شدند.(۳)

همچنین اعضای گروه های غیر قانونی، با ورود به شهر مهاباد سعی کردند برخی وابستگان سابق گروه های مسلح را که خود را به سپاه پاسداران معرفی و امان نامه دریافت کرده بودند، بربایند که با هوشیاری و واکنش نیروهای خودی، موفق به این کار نشدند.(۴)

در جاده مهاباد به ارومیه نیز یک دستگاه خودرو "تعمیرگاه سیار" ژاندارمری، مورد حمله عناصر گروه های غیر قانونی قرار گرفت و آسیب دید. با اعزام نیروهای کمکی، مهاجمان از محل درگیری گریختند و به افراد خودی آسیبی نرسید.(۵)

در ادامه عملیات بازگشایی بخشی از مرز سردشت - پیرانشهر که با حضور کارکنان ارتش، ژاندارمری و سپاه پاسداران، با موفقیت اجرا شد، ۸ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند.(۶)

ساعت ۱۰ صبح امروز، در حوالی نقده، یک دستگاه لندرور ژاندارمری براثر برخورد با یک مین ازنوع تی.ام۴۶ ضد خودرو منهدم شد و یک سرباز به شهادت رسید(۷)

در جاده پایگاه "قلعه ماران" نقده نیز نیروهای گروه تخریب سپاه یک عدد مین دست ساز ضد خودرو ازنوع فشاری و کششی را که به سیستم الکتریکی (تله) مسلح شده بود، خنثی کردند.(۸)

گفتنی است، ۵ نفر از عناصر مسلح گروه های غیر قانونی با تحویل ۲ قبضه اسلحه برنو، ۲ کلت کمری و یک قبضه اسلحه ام۱، خود را به سپاه پاسداران معرفی و امان نامه دریافت کردند.(۹)

۲

امروز نیروهای امنیتی ایران، ضربات مؤثری به گروه های ضد انقلاب در شهرهای مختلف کشور وارد و تعدادی از آنها را دستگیر کردند.

امروز نیروهای کمیته انقلاب اسلامی و دادستانی مرکز، با اجرای عملیاتی در شهرستان ابهر، یک خان-ه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که قبلاً شناسایی شده بود، محاصره و تصرف کردند. در بازرسی این منزل، مقادیری بمب دست ساز، اسلحه یوزی، ژ۳ و نارنجک جنگی که در داخل در های چوبی منزل جاسازی شده بود، کشف شد. از افراد فعال در این خان-ه تیمی، یک نفر دستگیر و یک نفر موفق به فرار شد. افراد مستقر در این خانه قبل از ورود نیروهای کمیته و دادستانی، اسناد و

۱- سند شماره ۳۵۰۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۵، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۲- سند شماره ۳۵۰۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (طرح و برنامه عملیات) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۳)، ۱۹/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۴۱، ص۱۴.

۳- سند شماره ۳۵۰۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، شماره ۴، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴- همان.

۵- سند شماره ۰۵۷۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۳۲، تاریخ ۱۸/۷/۱۳۶۱، ص۱.

۶- سند شماره ۳۵۰۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ستاد منطقه۵ به اطلاعات قرارگاه حمزه، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۷- سند شماره ۳۵۰۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه۵، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۳۵۰۲۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی نقده به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۱۶/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۴۰۹۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۴۴.

۹- مأخذ ۶، ص۱۱.

مدارک موجود را به آتش کشیده بودند. روی دیوارهای خانه که از حدود ۴۰ روز قبل اجاره شده بود، عکس هایی از امام و مسئولان مملکتی و شعارهای اسلامی به منظور رفع سوء ظن نصب شده بود.(۱) در عملیات دیگری در خیابان جی تهران، یک خانه قدیمی که محل فعالیت تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، شناسایی و یکی از عناصر سازمان در آن، دستگیر شد. از نامبرده مقداری مواد منفجره و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد.(۲)امروز همچنین یکی از اعضای سازمان مجاهدین در شهرستان بم(۳)و ۲ نفر در لردگان استان اصفهان(۴) دستگیر شدند.

در شهر یزد نیز ۲ نفر درارتباط با گروه کمونیستی سهند، شناسایی و بازداشت شدند.(۵)

در مشهد با تلاش نیروهای اطلاعات سپاه، تعدادی بمب دست ساز، چند قبضه اسلحه و مواد و وسایل ساخت بمب، از عناصر تشکیلاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) کشف شد.(۶)

بنابر گزارشی، ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق که پس از فرار از زندان شهر بندر انزلی به شاهین شهر اصفهان رفته بودند، شناسایی و هنگامی که نیروهای سپاه، قصد دستگیری آنها را داشتند، اقدام به تیراندازی به سوی نیروهای سپاه کردند. درنتیجه درگیری ایجادشده، یک نفر از آنان کشته و دیگری دستگیر شد(۷)

۱

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران، در برنامه ای تلویزیونی، درباره اوضاع جاری کشور ازجمله اقدامات گروه های غیر قانونی؛ اوضاع کنونی جنگ؛ موضوعات مربوط به صلح و مردم فلسطین مطالبی عنوان کرد. رئیس جمهور در بخشی از این برنامه، درباره برخورد جمهوری اسلامی با گروه های غیر قانونی گفت:

«خوشبختانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دادگاه های انقلاب اسلامی به طور منسجم به پیگیری مسئله ضد انقلاب و گروهک ها پرداخته اند و [در این کار] موفق هستند. باید بدانیم که آنچه انجام می گیرد، از ترورها و انفجارها و بمب گذاری ها، کار یک گروهک نیست؛ این کار یک مجموعه است، یعنی گروهک های گوناگون محارب الحادی، منافقین و سلطنت طلب ها به کمک سرویس های خرابکاری و تروریستی دولت عراق این کار را انجام می دهند، مجموعه ای که هر گوشه اش به یک جایی وابسته است و دولت های خارجی از اینها حمایت می کنند. پیداست که ۱۵۰ کیلو تی.ان.تی چیزی نیست که در داخل توسط یک شخص ضد انقلاب قابل تهیه باشد. این بایستی از خارج وارد شود.

اینها را از نواحی کردستان یا از آذربایجان وارد می کنند که البته جاده پیرانشهر - سردشت تقریباً ترمیم شده و یک فاصله کمی از این جاده باقی مانده که ضد انقلاب را از این محور که درحقیقت ستون فقراتش آنجا بود، عقب راندند و محاصره کردند و از بین برده اند و بنابراین، این گونه جریانات از خارج هدایت می شود و در داخل، افرادی که وابسته به گروهک ها هستند،

۱- سند شماره ۱۰۴۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۹.

۲- سند شماره ۹۳۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، از ارتباطات روابط عمومی ستاد منطقه ۱۰ (استان تهران) به فرماندهی ستاد مرکزی، بولتن شماره ۱۲۶، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - مأخذ ۳۱، بخش اول، منطقه۱۹، ص۴۰.

۳- مأخذ ۳۱، بخش اول، منطقه۶، ص۲۷.

۴- سند شماره ۷۹۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۲ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- مأخذ ۳۱، بخش اول، گزارش منطقه۲، ص۴.

۶- مأخذ ۳۱، بخش اول، منطقه۴، ص۱۱.

۷- سند شماره ۵۸۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۲ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی)، ۱۶/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - مأخذ ۳۱، بخش دوم، ص۴.

همه افراد دست سوم و چهارم هستند و افراد دسته دوم تا توانستند از کشور خارج شدند و رفتند جاهای خیلی راحت و عمدتاً در فرانسه که اخیراً مرکز ضد انقلاب اسلامی شده است، زندگی می کنند و برای اینکه فراموش نشوند، گه گاهی مصاحبه ای [می کنند] و یا یک اطلاعیه ای می دهند و به قول خودشان افشاگری می کنند.» آیت الله خامنه ای همچنین درباره جنگ و سیاست امریکایی ها اظهار کرد:

رئیس شورای عالی دفاع: امروز سیاست امریکا در منطقه این است که جنگ عراق با ایران را تبدیل به جنگ عرب و فارس کند.

«امروز سیاست امریکا در منطقه این است که جنگ عراق با ایران را تبدیل به جنگ عرب و فارس کند. این تلاش ها و کنفرانس بازی ها و رفت وآمدها، یکی از هدف های عمده اش این است که جنگ را جنگ عرب و فارس کند و امریکا از این سیاست، دو سود می خواهد ببرد: اول اینکه به جای رژیم بعثی، چندین رژیم را علیه ایران بسیج و تجهیز کند و هدف دوم امریکا این است که اعراب را از اسرائیل منصرف کند. کاری کند که عرب ها به اسرائیل فکر نکنند؛ یعنی به جای اسرائیل، برای آنها دشمن [جدیدی] بتراشد و آن انقلاب اسلامی باشد. البته امریکا در این کار ناموفق بوده و کشورهای عربی، عراق را بارها به خاطر تجاوز ناجوانمردانه اش و در ادامه جنگ و لجاجتی که در پذیرفتن شرایط عادلانه صلح می ورزد، محکوم و شماتت کرده اند. امریکا فقط می تواند دولت ها و رژیم های مرتجع وابسته به خودش را با ما مخالف کند و این شیوه تازه ای نیست، کمک های نظامی این کشورها به عراق هم نشان[دهنده] آن است. فقط در ۶ ماه اول سال ۱۳۶۱، بیش از ۶ هزار تریلی بزرگ ازطرف کشورهای مرتجع منطقه وارد عراق شده که البته بخشی از این تجهیزات که شامل توپ ها و تانک های آنهاست، الآن در دست ماست. بنابراین، ما از این تلاش امریکا برای عربی - ایرانی کردن جنگ، هیچ گونه زیانی نمی بریم و این تلاش ناموفقی است.»

رئیس جمهور در ادامه سخنان خود درباره موضوع جنگ و تهدید امریکا به گسترش جنگ در منطقه و شرایط ایران برای پذیرش صلح گفت:

«بلندگوهای امریکا مستقیم و غیر مستقیم گاهی ما را تهدید می کنند که ابرقدرت ها وارد جنگ می شوند. ما این را وسیله ای می دانیم که در ارتباط با ما جنگ مستقیم کنند. البته دخالت غیر مستقیم وجود دارد. قبلاً هم وجود داشت، بعداً هم وجود خواهد داشت.

این اعلان خطرها را فقط برای این می دانیم که ما را وادار کنند که صلح تحمیلی را بپذیریم. ما اعلام کرده ایم و بازهم اعلان می کنیم که صلح تحمیلی مانند جنگ تحمیلی است و نپذیرفتنی است. آن صلحی درست است که منطبق با حق و شرایط عادلانه باشد و آن شرایط را بارها اعلام کرده ایم و با آن شرایط حاضریم صلح عادلانه برقرار کنیم و بدون آن شرایط ممکن نیست که ما صلح کنیم.»

رئیس جمهور در پایان سخنان خود، درباره قتل عام فلسطینیان در اردوگاه صبرا و شتیلا در لبنان و تلاش امریکا و اسرائیل برای حل موضوع فلسطین به روش خودشان، گفت:

«ما فقط به مردم فلسطین امیدواریم و لاغیر. مردم فلسطین که در لبنان، اردن و فلسطین، این گونه زیر فشار قرار گرفته و بارها قتل عام شده اند و دشمن خود را شناخته اند، شریف ترین کسانی هستند که با اتکال به خدا، راه مبارزه با ابرقدرت ها را پیش می برند و سازمان های فلسطینی باید در خط این آرمان فلسطین حرکت کنند.

آن کسانی که عامل کشتار فجیع فلسطینی ها در سپتامبر سیاه بودند، نمی توانند برای فلسطینی ها طرحی تعیین کنند. یک بار دیگر این مطلب را می گویم که طرح مورد قبول درباره فلسطین، یک ماده بیشتر ندارد و آن اینکه فلسطینی ها به خانه خودشان در فلسطین برگردند و صهیونیست های غاصب از سرزمین فلسطینی ها اخراج بشوند و تبهکاران این جنایت و جنایتکارانشان مجازات بشوند و در سرزمین فلسطینی، فلسطینی مسلمان در کنار فلسطینی مسیحی و یا یهودی، زندگی آرام و ساده ای را بگذرانند و این طرح فلسطینی است و بس. امیدوارم که برادران فلسطینی چه در داخل سرزمین های اشغالی و چه در لبنان و یا در نقاط دیگر دنیا، با این انگیزه و اندیشه و حرکت ان شاءالله بتوانند دشمنان خودشان را شکست بدهند و از صحنه خارج کنند.»(۱)

۱

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، بعدازظهر امروز در محل مجلس در یک مصاحبه مطبوعاتی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی شرکت کرد. وی "خروج بدون قیدوشرط نیروهای عراقی از بخش های اشغالی خاک ایران"، "پرداخت غرامت های جنگ" و "تنبیه متجاوز" را شروط سه گانه ایران برای پذیرش صلح خواند. رئیس مجلس گفت: «امروز آخرین خبری که به من دادند، پیشروی ۱۰ کیلومتر در داخل عراق و گرفتن غنائم زیاد از ارتش عراق است. ما بارها این را تکرار کردیم که اگر تسلیم شرایط حق ما نشوند، ما آنچه را که لازم می دانیم انجام می دهیم و یکی از آن کارها را حالا شروع کردیم.» نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره تهدید سران برخی کشورهای منطقه علیه ایران افزود: «این کشورها هر کمکی را که

۱- مأخذ ۱۳، ص۱۷.

تـاکنون توانسـته انـد، به عراق کرده انـد. آنها پول، اسـلحه، نیرو و همچنین بنـدرها و امکانات تبلیغاتی و آرای سیاسـی خود را در اختیار عراق گذاشـته اند. ما به آنها نصـیحت می کنیم که بیش از این خود را آلوده نکنند و تا آنجا پیش بروند که گناهانشان برای ملت ما قابل عفو باشد. البته اگر بخواهند برعلیه ما وارد عمل بشوند، وضع آنها مثل عراق خواهد شد.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع در یک مصاحبه مطبوعاتی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی بار دیگر شرایط ایران برای پایان جنگ را برشمرد.

رئیس مجلس شورای اسـلامی در پاسخ به سؤال یک خبرنگار خارجی درباره اخباری که از کمک نظامی رژیم صـهیونیستی به ایران، حکایت می کند، گفت:

«این از همـان دروغ هـای شاخ دار دشـمنان ماست. ما در این مـدت ثابت کردیم که بیش از تمام کشورهای منطقه، با اسـرائیل دشـمن هستیم. اسـرائیل هم خصومت خودش را همیشه نسـبت به مـا ابراز کرده، حتی به این شایعه کمک کرده و مثلاً نسـبتی که اینها به ما دادنـد این بود که یک رقم ۲۷ میلیون دلاری از اسـرائیل اسلحه خریدیم. در همین عملیات محدود محرم در دو سه روز گذشته، ما از عراق درحدود یک میلیارد دلار غنیمت گرفته ایم و در عملیات های دیگر بیش از این گرفته ایم. وقتی که ما این طور منبع اسلحه پیش عراقی ها داریم، خودمان را به مثلاً ۲۷ میلیون دلار اسلحه از اسرائیل آلوده نمی کنیم. این دروغی است که می گویند و دیگران هم به آن دامن می زنند.»

ص: ۳۲۰

وی همچنین دربـاره واکنش امریکـا پس از عملیـات محرم و چگونگی رفتـار آن کشور در جنگ و روابط ایران و اروپا گفت: «امریکا یکی از دشـمنان سرسـخت مـا است و تـابه حال هم در رابطه با این جنگ هرچه توانسـته است انجام داده و به نظر من، امریکا مسـتقیم جرئت نمی کند وارد عمل شود و غیر مستقیم هم بیشتر از آنچه که تابه حال به کار برده، نیرویی ندارد که به کار ببرد و ما از امریکا نمی ترسیم. درباره رابطه بـا امریکا، موضوع برایمان قابل پیش بینی نیست و الآن ملت ما با امریکا خیلی دشـمن است و این کشور هرچه زهر داشـته، به ما ریخته است و این عداوت ها و ظلم هایی را که به ما شده است، به راحتی نمی توان فراموش کرد.

امـا درمورد کشورهـای اروپـایی، مـا بـا آنها روابط سیاسـی و اقتصادی داریم؛ البته دیگر اجازه نخواهیم داد که روابط اسـتعماری برقرار شود و روابط سالم را اگر آنان طرف دار آن باشند، می توانند با ما داشته باشند. فرانسه در بین دولت های اروپایی بیشتر از دیگران با ما خصومت می کنـد و به عراق صـریح تر کمـک می کنـد، به تروریست هـا بیشتر کمـک می کنـد، بیش از یـک میلیـارد دلاـر از دارایی ما را برخلاف حکم دادگاه خودشان ضبط کرده و به نظر می رسد برای نزدیک شدن به فرانسوی ها یک مقداری مشکل وجود دارد.»

آقای هاشـمی رفسـنجانی در بخش دیگری از سـخنان خود در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران خارجی درباره تبلیغات جدید مبنی بر تصدی پست های مسئولیت توسط افراد حزب توده گفت:

«دولت هـای غربی برای اینکه دشـمنی هایشـان را بـا انقلاـب توجیه کننـد، به دروغ، نقش حزب توده را بزرگ جلوه می دهنـد تا از این طریق بگوینـد که به خـاطر مبـارزه با کمونیسم، با انقلاب اسـلامی مبارزه می کننـد. حزب توده با سوابق زشتی که دارد، جمعیت بـدنامی است، نمی توانـد در ایران مقبولیت پیـدا کند و اینکه می گویند اینها نفوذ دارند، دروغ است و ما هر حزبی را که مقررات کشور را نقض نکند تحمل می کنیم و آنهـا که سرکوب شدنـد، یـا تروریست بودنـد یا حامی تروریست و اگر آنها دست به ترور نزده بودنـد و یا از تروریسم حمایت نکرده بودنـد، از موقعیت بهـتری نسـبت به حزب توده برخوردار بودنـد. به طورکلی، نظـام جمهوری اسـلامی، نظام تعـدد احزاب است و هر حزبی با رعایت و مراعات قوانین احزاب می تواند آزادانه فعالیت کند.»(۱)

۱

به دنبال انتشار جواب اسـتفتای امام خمینی که در آن تشـخیص مسئولان مربوطه برای حضور یا عدم حضور در جبهه ها، ملاک عمل به وظیفه شرعی تعیین شده بود،(۲) امروز نخست وزیر در نامه ای به رئیس جمهور خواستار تعیین تکلیف آن عده از کارگزاران دولتی شد که داوطلب حضور در جبهه های جنگ اند. متن نامه به شرح زیر است:

۱- مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۱۴.

۲- ۹/۸/۱۳۶۱ مراجعه شود.

بسم الله الرحمن الرحیم

«برادر ارجمند جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای خامنه ای ریاست جمهوری اسلامی ایران و ریاست محترم شورای عالی دفاع، به دنبال فرمان حرکت بخش امام عزیز، عده زیادی از رزم آوران که در دولت اسلامی به کارهای اداری مشغول اند، یا عازم جبهه های جنگ شده اند یا قصد عزیمت دارند و درخلال این چند روز مرتباً از مسئولان خود خواسته اند که باب رحمت گشوده تر شود تا همگان بتوانند از این نعمت عظیم برخوردار گردند. اینک به عنوان رئیس دولت جمهوری اسلامی، به حضور آن مقام محترم اعلام می کنم که خیل عظیم نیروی اداری که از مرز میلیون می گذرد، عمّاروار، این زمزمه الهی را به پیشگاه رهبر کبیر انقلاب و فرزند پیامبر اکرم سر می دهند که اماما "اذهب انت و ربک فقاتلا انا معکما مقاتلون" از نو تقاضامندم از مسئولان محترم جنگ، اعم از سپاه و ارتش بخواهید که سریعاً نیازهای کمی و کیفی خود را اعلام کنند تا به فوریت اقدام شود.»(۱)

۱

سرپرست بنیاد امور مهاجرین جنگ منطقه ۵ کشوری (اصفهان)، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی درباره عملکرد بنیاد این منطقه در بازسازی مناطق جنگی اعلام کرد:

۵۰۰ نفر نیروی متخصص در امور ساختمانی، به ستاد مرمت و بازسازی استان خوزستان و ستاد مهندسی جنگ مستقر در جهادسازندگی اعزام شده اند. علاوه براین، ۲ میلیون و ۷۵۰ هزار قطعه آجر، ۸۰۰ تن آهن و ۶۵۰ بشکه قیر نیز برای بازسازی خانه های آسیب دیده به اهواز، سوسنگرد و دزفول فرستاده شده است. همچنین درپی اعلام نیاز دامداران خوزستان، چند کامیون علوفه نیز به این مناطق فرستاده شده است. وی افزود:

در دو ماه گذشته، ۱۲۵۰ نفر دیگر از مهاجران جنگی به شهرها و روستاهای خود بازگشته اند و تاکنون زیر پوشش بنیاد امور مجاهدین اصفهان برای ۸۵ هزار نفر از مهاجران کارت جدید صادر شده است. علاوه براین، در ماه گذشته، ۱۹۴ نفر در ادارات دولتی و ۳۰۰ نفر در ۵ کارگاه تولیدی مشغول به کار شده اند و احداث ۳ مهدکودک جدید در اردوگاه ها از دیگر اقدامات این بنیاد بوده است.(۲)

۲

دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، در دیدار با "جوان پلاتز" سفیر اتریش در ایران، درباره اصول حاکم بر روابط خارجی ایران گفت: «انقلاب اسلامی ایران که با تلاش گسترده مردم صورت گرفت، منجر به اخراج شاه و امریکا از ایران گردید و اخراج امریکا به معنای جایگزینی آن توسط ابرقدرت دیگر نیست، بلکه ما از سیاستی مستقل و بدون وابستگی به دیگران پیروی می کنیم و درجه ارتباط ما با کشورهای جهان به میزان استقلال آنها بستگی دارد که اتریش نیز یکی از آنهاست.

۱- مأخذ ۴۲، ص۲.

۲- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۴.

وزیر امور خارجه افزود:

«دولت جمهوری اسلامی ایران از مقتدرترین و باثبات ترین حکومت های منطقه بوده و با تکیه بر حمایت توده های عظیم مردم توانسته است بر توطئه هـای داخلی و خـارجی پیروز شود. اقتصـاد ما درحال شکوفایی است. بعـد از انقلاب، با تمام مشکلات، از هیـچ کشوری نه تنها وام نگرفتیم، بلکه دیون بازمانده از سابق را نیز بازپرداخت کردیم. باتوجه به این همه مسائل، ما به توسعه روابط خود با کلیه کشورهایی که مواضع ما را درک کنند، خواهیم پرداخت و مبنای این گسترش روابط، سیاست "نه شرقی و نه غربی" خواهد بود(۱)

۱

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیر امور خارجه، در اولین مرحله سفر خود به چند کشور عربی، امروز در سوریه با عبدالحلیم خدام معاون نخست وزیر و وزیر امـور خـارجه سـوریه، دیـدار و گفت وگـو کرد. منـابع خـبری از مفـاد گفت وگـوی طرفین گزارشـی منتشـر نکرده انـد و خبرگزاری فرانسه محور این گفت وگوها را نیز بررسی اوضاع کنونی خاورمیانه اعلام کرد.(۲)

۲

خبرگزاری آسوشـیتدپرس از هـامبورگ به نقـل از اشپیگـل، بخش هـایی از متن مصاحبه این نشـریه را با صادق طباطبایی - که وی را یکی از افراد مورد اعتماد جمهوری اسـلامی نامیده - درباره خریدهای تسلیحاتی ایران، مخابره کرد. در بخشی از این گزارش به نقل از طباطبایی آمده است: «ایران بعضی از قراردادهای ملغی شده چند میلیون دلاری را که در زمان رژیم گذشته بسته شده بود، تجدید خواهد کرد.»

این خبرگزاری افزود:

«وی در این مصـاحبه گفت: شـما می دانیـد که ما قبل از انقلاب، قراردادها و سـفارشاتی درمورد ساخت کشتی با آلمان داشتیم. این قراردادها بعد از انقلاب، بلافاصـله ملغی شد و برای تجدیدنظر و بستن مجدد یک چنین قراردادهایی لازم بود که مذاکرات سیاسی لازم صورت بگیرد.» وی با اشاره به سفارش ساخت ۶ فروند کشتی به شرکت کشتی سازی "هاوالت رکت دویچ ورنت" در شهر گیل، به ارزش بالغ بر یک میلیارد مارک (برابر ۴۰۰ میلیون دلار)، اظهار کرد: «به خاطر تحریم اقتصادی، ایتالیا از تحویل تعدادی هلیکوپتر که ما آنها را قبلاً خریداری کرده ایم، طفره می رود و مذاکرات و شرکت من در این گفت وگوها مربوط به تحویل این هلیکوپترها ازسوی ایتالیا به ایران می باشد.»

صادق طباطبایی همچنین در بخشی دیگری از مصاحبه اش گفت: «یک قرارداد نیز درمورد خرید تانک با یک کمپانی سوئیسی داشتیم که این تانک ها هیچ کدام به مقصد نرسیدند و این

۱- مأخذ ۱۳، ص۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- مأخذ ۲۱، بخش دوم، ص۳؛ و - مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۱۶.

سفارشی به ارزش ۶۷ میلیون دلار می باشد.» وی گفت: «به خاطر آنکه بسیاری از کشورهای اروپایی در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کردند، کشور من مجبور شد که ازطریق غیر عادی اقدام به خرید اسلحه نماید.» طباطبایی بر همکاری ایران با سایر کشورها نیز تأکید کرد و گفت: «ما به روابط سیاسی خود با تمام کشورها به غیر از امریکا، اسرائیل، افریقای جنوبی و مصر ادامه خواهیم داد.» وی همچنین به قراردادهای ایران با کره شمالی، ایتالیا و کشورهای اسکاندیناوی اشاره کرد.(۱)

رادیو کلن نیز بخش هایی از این مصاحبه را در گزارش های خبری امروز خود آورد و اعلام کرد:

طباطبایی در پاسخ به این سؤال خبرنگار اشپیگل که پرسید آیا ارتش کشور شما موفق شده است از مرز عراق عبور کند، گفت: «ما هیچ گونه ادعای ارضی نداریم؛ نه در خاک عراق و نه در دیگر کشورهای همسایه، اما عراق، جنگ را غیر منتظره و با بیش از ۱۴ لشکر ازطریق زمینی، هوایی و دریایی شروع کرد. بنابراین، کشور عراق، متجاوز و مهاجم است، حتی اگر ما به منظور دفاع از خود از مرز این کشور هم گذشته باشیم. سیستم دفاعی ایران بهتر از آن است که عراقی ها و بسیاری از سیاستمداران و خبرنگاران غربی فکر می کردند و من یک بار دیگر باید یادآور شوم که ما هیچ گونه ادعای ارضی درباره عراق و یا یک کشور همسایه دیگر نداریم.»

وی همچنین درباره کشورها و منابع تأمین کننده نیاز تسلیحاتی ایران افزود: «اگر تاکنون به ما ازنظر نظامی کمک شده بود، مدت ها قبل جنگ به اتمام می رسید. مشکل ما این است که باید سلاح ها و تجهیزات نظامی موردنیازمان را از کشورهای دیگر تهیه و خریداری کنیم و این یکی از معضلات بزرگ بوده و خواهد بود و آلمان فدرال هم از این اصل پیروی می کند که نباید به مناطق متشنج اسلحه صادر کرد؛ موضوعی که برای من قابل درک نیست.»

در ادامه گزارش آمده است که خبرنگار اشپیگل می پرسد: اما اگر این یک منطقه متشنج نباشد؟ و طباطبایی چنین پاسخ می دهد: «نه این اصل، بلکه نحوه عمل آن برای من قابل درک نیست؛ حتی درمورد اکثر کشورهای اروپایی نیز که به علل سیاسی دربرابر ما رفتاری مشابه درپیش گرفته اند، این موضوع صادق است؛ به همین جهت نیز ایران مجبور بود سلاح های موردنیاز خود را ازطریق غیر معمولی و غیر عادی و در بسیاری از موارد بسیار گران تهیه کند.»

طباطبایی در پاسخ به اینکه آیا شما دراین باره شخصاً نقشی ایفا کرده اید، گفت: «من کارشناس امور نظامی نیستم، اما سعی کرده ام که معضلات سیاسی را برای خرید اسلحه و مهمات برطرف کنم که موفقیت در مذاکرات برای برقراری مجدد روابط درزمینه خرید زیردریایی با کارخانه کشتی سازی (H.D.B) در آلمان فدرال ازجمله آن بوده است.»(۲)

درپی درج این مصاحبه و انعکاس آن، خبرگزاری آلمان از بن گزارش داد: «منابع آگاه گفتند که هنوز به مقامات دولت آلمان غربی درمورد تمایل ایران برای خرید ۶ فروند زیردریایی

۱- مأخذ ۲۳، صص ۱۴ و ۱۵، هامبورگ - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۴۳، صص ۱۴ و ۱۵، رادیو کلن، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

ساخت این کشور اطلاعی داده نشده است.»

این خبرگزاری در ادامه آورده است: این مطالب پس از مصاحبه صادق طباطبایی نماینده ویژه دولت آیت الله روح الله خمینی، با مجله هفتگی اشپیگل اعلام می شود. بر پایه همین گزارش، طرف قرارداد ایران هنوز از دولت تازه سوسیال دمکرات آلمان درخواست اجازه صدور این زیردریایی را نکرده است. دولت سابق سوسیال دمکرات آلمان در سال ۱۹۸۷ (۱۳۵۷)، فقط اجازه ساخت این زیردریایی ها را به شرکت "ورنت" داده بود.(۱)

۱

احمد عزیزی قائم مقام وزارت امور خارجه، در دیدار با عبدالحمید عجلی سفیر جدید الجزایر در ایران، درباره اهداف ایران از اجرای عملیات های نظامی گفت: «ما همان طور که اعلام کرده ایم، طمعی حتی به یک وجب از خاک عراق نداریم و علی رغم اینکه همه شهرهای ما زیر آتش هواپیماها، موشک ها و توپ های عراقی است، مایل نیستیم به ملت مسلمان و تحت ستم عراق، کوچک ترین صدمه ای در جریان عملیات های ما وارد شود.»

وی ضمن تأکید بر ادامه عملیات ها تا دستیابی به اهداف ایران و تأمین امنیت مناطق مرزی افزود: «هدف از عملیات محرم، در مرحله اول، آزادسازی میهن اسلامی بود که علی رغم پاک سازی بخش های عمده در جریان عملیات اخیر، هنوز مناطقی از آن تحت اشغال نیروهای متجاوز عراقی است و در مراحل بعدی، وادارکردن متجاوز برای پاسخ به شرایط عادلانه ای است که آنها را ضرورت متارکه جنگ می دانیم.»(۲)

جواد منصوری معاون فرهنگی و کنسولی وزارت امور خارجه نیز در دیدار با سفیر اندونزی در تهران، درباره شرایط ایران برای توقف جنگ اظهار کرد: «علی رغم تبلیغات دروغ صدام، ایران خواهان صلح بوده و هر زمان که خواسته های به حق ما که "بازگشت دشمن به مرزهای پیش از جنگ تحمیلی"، "پرداخت خسارات جنگ ازطرف عراق" و محکومیت متجاوز" است، تحقق پذیرد، جنگ متوقف خواهد شد.» وی افزود: اگر کشورهای اسلامی براساس تعالیم قرآن عمل می کردند و با سکوت خود، سبب تشویق متجاوز نمی شدند، جنگ خاتمه می یافت.(۳)

۲

سیدمحمد غرضی وزیر نفت، در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود نکاتی را متذکر شد ازجمله: فروش غیر سهمیه بندی گازوئیل و تلاش برای افزایش تولید نفت و بنزین و فروش آزاد این دو فراورده؛ اهمال کاری های دولت ژاپن در تکمیل پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی؛ سیاست فروش نفت ایران و تصمیم ایران برای تحکیم مواضع اوپک و بی نتیجه بودن تصمیم عربستان در فروش نفت ارزان.

۱- مأخذ ۲۳، ص۱۵، خبرگزاری آلمان، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۳، ص۳.

۳- مأخذ ۶، ص۹.

وی در شروع این مصاحبه گفت: مردم ما هم جنگیدند و هم اقتصاد را ساختند. من می گویم که باوجود ازدست رفتن پالایشگاه ۶۰۰ هزار بشکه ای آبادان، ملت ایران توانست با استفاده از متخصصان خود، تولیدات و فراورده های نفتی را آن قدر بالا ببرد که از چندی پیش، سهمیه بندی گازوئیل از میان برداشته شد و در آینده نزدیک نیز بقیه سهمیه بندی ها را از بین خواهیم برد؛ مگر چیزهایی که مصرف عمومی نداشته باشد. وزیر نفت درباره نفت سفید و گاز مایع گفت: این دو فراورده هم به زودی در اختیار مردم قرار خواهد گرفت. استعدادهای نفتی سر جای خود باقی است و آنچه خسارت دیده، ترمیم شده است و اگر امریکا روزی فکر می کرد ما نیازمند متخصصان آنها هستیم، امروز باید بداند که ما خود نیازهایمان را برآورده می کنیم و هیچ احتیاجی به آنها نداریم. وزیر نفت افزود: امریکا با کمک ایادی خود سعی کرد مانع فروش نفت ما شود، ولی اعلام می کنیم که نه نیروی نظامی صدام که دائم به جزیره خارک حمله می کرد و امروز مأیوس شده است و نه قدرت اقتصادی سعودی، هیچ یک قادر به جلوگیری از کسب سهم ما از بازار جهانی نفت نیستند.

وزیر نفت: ما در تقویت اوپک کوشا هستیم و قیمت نفتمان را در چارچوب اوپک تعیین می کنیم.

غرضی درباره پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی گفت: ژاپن تحت فشار برخی دول خارجی، به وظایف خود که طبق قرارداد تعیین شده است، عمل نمی کند. چند روز پیش من به معاون وزارت خارجه ژاپن که به ایران آمده بود، گفتم شما به جای انجام دادن تعهدات قرارداد فی مابین، به این کار شکل سیاسی داده اید. امیدواریم که ژاپن از این دور باطل فشار نجات یابد. وی درباره مقدار صدور نفت به ژاپن گفت که این وضع بیشتر از سال گذشته به نفع ژاپن است. وزیر نفت در پاسخ به سؤالی درباره میزان صدور نفت به امریکا و کل صادرات نفت ایران گفت: ما هرگز به ۴ کشور در جهان، نفت نخواهیم فروخت و نمی فروشیم؛ این کشورها عبارت اند از: امریکا، افریقای جنوبی، اسرائیل و فیلیپین. صادرات ما در اوپک، ۳ میلیون بشکه تعیین شده است، ولی فشار مستقیم دول مرتجع عرب که به صدام کمک می کنند، مانع از

رسیدن سطح صادرات جمهوری اسلامی ایران به این رقم است. وزیر نفت آن گاه درباره مدت زمان لازم برای جبران خسارت واردشده به مناطق نفت خیز کشورمان گفت: نیازهای فوری ما همه برآورده شده است و بازسازی مناطق آزادشده مثل موسیان نیز سریعاً آغاز خواهد شد و فکر می کنم در زمانی کمتر از ۴ ماه این امر به انجام برسد.

مهندس غرضی در پاسخ سؤال یکی از خبرنگاران که آیا قیمت نفت خام ایران مستقل از اوپک تعیین می شود یا نه؟ گفت: ما برای تقویت اوپک می کوشیم و قیمت نفتمان را در چارچوب اوپک تعیین می کنیم، ولی دول مرتجع عرب، پایبند به قیمت های اوپک نیستند و دائماً قیمت های اوپک را می شکنند. وی همچنین در پاسخ به سؤال دیگری درباره احتمال کاهش قیمت پایه نفت خام با پیشنهاد پادشاهی سعودی و اینکه آیا ایران از این کاهش تبعیت خواهد کرد یا نه، گفت: تهدید پادشاهی سعودی درباره کاهش قیمت پایه نفت خام، چون تهدیدات صدام، توخالی است و تصور نمی کنم سعودی ها چنین تهدیدی را عملی کنند و کسانی که سعی کردند قیمت نفت را کاهش بدهند، طی سال گذشته ضررهای بسیار زیادی را متحمل شدند و تعادل اقتصادی جهان را به هم زدند که بیشترین ضرر دراین باره متوجه امریکا و پادشاهی سعودی شد.(۱)

۱

با کوشش هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در جلسه اتحادیه بین المللی ارتباطات راه دور، عضویت حکومت نژادپرست افریقای جنوبی در این اتحادیه بار دیگر معلق شد و سازمان آزادی بخش فلسطین نیز این امکان را یافت تا در جلسات و نشست های این اتحادیه حضور یابد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از نایروبی پایتخت کنیا، پس از سخنان افشاگرانه یکی از اعضای هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران، قطعنامه مزبور با ۹ رأی مخالف و ۲۶ رأی موافق به تصویب رسید. امریکا، اسرائیل، فرانسه، آلمان غربی، انگلیس، فنلاند و چند کشور اروپایی دیگر به این قطعنامه رأی منفی دادند. براساس همین گزارش، در این جلسه همچنین قطعنامه ای درباره شرکت سازمان آزادی بخش فلسطین در جلسات و نشست های اتحادیه به پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران به رأی گذاشته شد که با ۸۹ رأی موافق به تصویب رسید. فقط امریکا و اسرائیل به این قطعنامه رأی منفی دادند. در این جلسه قبل از رأی گیری برای اخراج مجدد حکومت افریقای جنوبی، یکی از اعضای هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران سخنانی ایراد کرد. وی گفت: ما این فرصت را داشته ایم که دیدگاه های برخی کشورهای به اصطلاح توسعه یافته را درباره بعضی امور بشردوستانه بشنویم. آقای رئیس، ارتکاب جنایت، خود مسئله ای است، اما حمایت از آن بدتر است. این ناخوشایند است که برخی کشورهای به اصطلاح توسعه یافته با تمام توان از جنایت پشتیبانی کنند. من از واژه "به اصطلاح" استفاده می کنم، زیرا توسعه فقط در قالب ارزش های انسانی قابل سنجش است و ازاین رو ما ترجیح می دهیم که از

ص: ۳۲۷

۱- مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۱۳.

ترکیب کشورهای صنعتی استفاده کنیم. آقای رئیس، این برای دومین بار است که در این اجلاس از جنایت حمایت می شود. ما مجبوریم که درباره مواضع اعلام شده آن دسته از کشورهای به اصطلاح توسعه یافته که از درک الفبای اولیه بشردوستی عاجزند، ابراز تأسف کنیم. بشردوستی، خواستار حقوق ابنای بشر است. دولت جمهوری اسلامی ایران به شدت سیاست نژادپرستی به هر نوع و در هر بعدی را محکوم کرده است. آقای رئیس، من تنها تاریخ اخیر کشور خود را بازگو می کنم. زمانی که مردم کشورمان در مبارزه برای رسیدن به آزادی هایشان، به دست شاه سابق در خیابان ها کشته می شدند، دولت ایالات متحده همواره از وی حمایت می کرد. بازگوکردن این مطلب خالی از لطف نیست که یکی از هفته نامه ها اخیراً به نقل از کارتر نوشت که وی می دانست مردم در راه کسب آزادی های خود در خیابان ها قتل عام می شوند، اما حمایت نکردن از شاه را مغایر با شرف ملی کشورش تلقی می کرد. آقای رئیس، ما مجبوریم بگوییم که راه و روش ما چیز دیگری است. رژیم نژادپرست سرکوبگر افریقای جنوبی که آشکارا و به طور مداوم، اصول برابری، صلح و علاقه را با تمام امکانات و راه ها نقض می کند، به کمک حامیان خود در مقابل حقوق اساسی تعیین سرنوشت مردم نامیبیا و مردمی که در راه کسب آزادی هایشان در آن منطقه مبارزه می کنند، ایستاده است. آقای رئیس، اخراج افریقای جنوبی از اجلاس تام الاختیار اتحادیه ارتباطات راه دور و تمامی جلسات آن، خود یک آزمایش است و ازاین رو، قاطعانه و با تمام وجود، از پیش نویس قطعنامه ای که در سند ۴۱۵ آمده است، پشتیبانی می کنیم(۱)

۱

خبرگزاری رویتر با پرداختن به موضوع اعلام پذیرش مجدد مرزهای تعیین شده در قطعنامه ۱۹۷۵ الجزایر ازسوی عراق، آن را نشانه تعدیل مواضع و خواسته های عراق در مقایسه با آغاز حمله این کشور به ایران، قلمداد کرد.

در بخشی از این تحلیل آمده است: قبول پیشنهادهای کنفرانس اسلامی برای پایان دادن به جنگ خلیج (فارس) ازسوی عراق، این شایعه را قوت بخشیده است که دولت بغداد، احتمالاً خواسته ای را که سبب شد عراق دو سال پیش وارد یک جنگ مسلحانه با ایران شود، تخفیف می دهد. این پیشنهاد را هیئتی به نمایندگی از سازمان کنفرانس اسلامی که هفته پیش به تهران و بغداد رفت، تهیه کرد. ازجمله مواد این پیشنهاد، عقب نشینی نیروهای درحال جنگ به مرزهای تعیین شده در موافقت نامه سال ۱۹۷۵ میان ایران و عراق است. عراق اعلام کرده است که این پیشنهادها را پذیرفته، اما ایران آن را رد کرده است.

عراق، ژوئیه گذشته (تیر و مرداد ماه) اعلام کرد که از قلمرو ایران عقب نشینی کرده است، اما به گفته مقامات رسمی عراق، این کشور، کنترل دو ناحیه مرزی مورد مناقشه، یعنی "سیف سعد" و "زین القوس" واقع در شرق بغداد را همچنان در اختیار دارد.

۱- . مأخذ ۱۳، ص۳.

رویتر می افزاید:

منابع دیپلماتیک عرب در امان گفتند: عراق با قبول پیشنهادهای سازمان کنفرانس اسلامی، خود را به بازگشت به موافقت نامه ۱۹۷۵ الجزایر متعهد نکرده است. این دیپلمات ها خاطرنشان کردند، هیچ یک ازطرفین نمی توانند به وسط یک رودخانه، عقب نشینی کنند. قبول موافقت نامه الجزایر، آخرین امتیاز داده شده ازجانب عراق در تلاش هایش برای یافتن راهی به منظور خروج از این جنگ دیرپا و پرهزینه است(۱)

۱

رادیو امان اعلام کرد: یک مقام عالی رتبه کویتی گفته است وزیران خارجه کشورهای عرب در نیویورک، موضوع کمک اعراب به عراق را که با تهاجم گسترده اخیر ایران روبه رو بوده است، مورد بحث قرار داده اند. وی افزود: کویت هنوز نامه ای از شاذلی قلیبی دبیرکل جامعه عرب، درباره کمک اعراب به عراق دریافت نکرده است.(۲)

شیخ صباح الاحمد الصباح معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت نیز در مصاحبه با مجله هفتگی الاضواء چاپ بحرین، در سخنانی جانب دارانه از عراق، اعلام کرد که شورای همکاری خلیج فارس، از همه امکانات موجود برای یافتن راهی برای خاتمه دادن به جنگ ایران و عراق استفاده می کند. وی معتقد است که اقدامات میانجیگرانه الجزایر، راه حلی برای معمای جنگ است و به ایجاد صلح و ثبات در میان این دو کشور خلیج فارس کمک خواهد کرد. وزیر خارجه کویت تأکید کرد که عراق، به بسیاری از کوشش هایی که برای برقراری صلح انجام می شود، واکنش نشان داده و از ایران نیز خواسته است که از چنین کوشش هایی جانب داری کند(۳)

۲

وزیر بازرگانی فرانسه در دیدار با وزیر بازرگانی عراق، گسترش روابط تجاری و اقتصادی دو کشور را ستود.

"میشل جوبیر" وزیر بازرگانی فرانسه و رئیس هیئت مذاکره کننده فرانسوی با یک هیئت تجاری - سیاسی عراق درباره تأثیر روابط دو کشور بر شرایط اقتصادی این کشور گفت: چنانچه رابطه فرانسه با کشورهای دیگر نیز همچون رابطه کنونی فرانسه با عراق بود، می توانست بر بحران کسر بودجه بازرگانی فائق آید.

وزیر بازرگانی عراق نیز اظهار کرد: کاهش صدور نفت عراق به فرانسه هرگز مانع ادامه همکاری بین دو کشور نخواهد شد، زیرا عراق باوجود شرایط جنگی ثابت کرد که می تواند استقرار و ثبات خود را حفظ کند.(۴)دو هیئت همچنین درباره اجرای چند طرح، ازجمله خط سریع السیر بغداد - بصره، تأسیسات تولید برق و پیگیری طرح هسته ای عراق گفت و گو کردند.

۱- مأخذ ۲۳، ص۴، خبرگزاری رویتر، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۲۱۳۶۳۴ دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها، نشریه اطلاعاتی - سیاسی - خبری شماره۳۲۰، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۲، تاریخ ۱۶/۸/۱۳۶۱، صص ۴ و ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۸/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۲۵، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، صص ۱۵ و ۱۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

ضمیمه گزارش۲۵۴: گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از شهرک زبیدات و پایگاه ابوغریب که به تصرف نیروهای خودی درآمده است.

بخش هایی از گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی از شهرک زبیدات و پاسگاه ابوغریب به این شرح است:

شهرک زبیدات عراق با ۸۰۰ نفر جمعیت تقریبی، از توابع العماره در استان میسان عراق است که در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی نوار مرزی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. درون شهرک، ده ها گاو و گوسفند و اسب و قاطر رها شده اند و به نظر می رسد که شهر به تازگی تخلیه شده است. هیچ آثار و بقایایی از کشته شدن مردم عادی در خیابان ها و خانه های شهرک به چشم نمی خورد و خانه های شهر، به کلی سالم به نظر می رسند و فقط چند ردیف از خانه ها که به طرف نیروهای عراقی قرار دارند، ویران شده است. در اطراف شهرک، زمین زراعی مشاهده نمی شود و احتمالاً ـ مردم این شهرک ازطریق دامداری امرار معاش می کرده اند. در اتاق های خانه ای در شمالی ترین قسمت شهرک، بسیاری از تجهیزات نظامی و مهمات دشمن دیده می شود و در چند خانه آن طرف تر، روی دیوار اتاق ها عکس هایی از هنرپیشه های زن خارجی و صدام نصب شده است. ده ها خمپاره استفاده نشده دشمن در خیابان های شهرک به چشم می خورد و اتاق های بعضی از خانه ها با کاغذهای دیواری و اشیای لوکس تزئین شده است. در خیابان های واقع در جنوب شهرک، آثار درگیری شدید بر دیوار خانه ها به چشم می خورد. برخی از خانه ها کولر دارند و در کنار چندین خانه، باغ های کوچکی دیده می شود. شهرک حدود ۲۰۰ خانه و احتمالاً بیش از ۸۰۰ نفر جمعیت داشته است. دشمن با استقرار در مواضع جدید در فاصله ۲ تا ۷ کیلومتری جنوب و شرق شهرک زبیدات، روی ارتفاعات مجاور شهرک و در مقابل مواضع سپاه اسلام قرار دارد و آتش شدیدی اجرا می کند. دشمن پس از تصرف این شهرک به دست رزمندگان اسلام، تاکنون چندین بار اقدام به ضد حمله شدید کرده، ولی نتوانسته است حتی به داخل آن نفوذ کند.(۱)

پاسگاه ابوغریب عراق در ۸ کیلومتری جنوب مرز ایران و ۷ کیلومتری شمال غرب دهکده زبیدات، دومین پاسگاهی است که در نخستین ساعات شروع سومین مرحله عملیات محرم به دست نیروهای اسلام افتاد. این پاسگاه در یک کیلومتری غرب جاده مواصلاتی - تدارکاتی زبیدات به چم سری در کیلومتر ۸ از مرز بین المللی قرار دارد. پاسگاه ابوغریب در مساحت تقریبی ۶۲۵ متر مربع با دیوارهای آجری قطوری به ضخامت ۵۰ سانتی متر و ارتفاع ۹ متر، بالای تپه بلندی قرار گرفته است که بر کیلومترها از اراضی اطراف خود کاملاً تسلط دارد. در وسط دیواره ضلع غربی پاسگاه، در آهنی بزرگی مشاهده می شود که در اصلی پاسگاه است. در قسمت مرکزی ساختمان، حیاط پاسگاه به وسعت ۱۴۴ متر مربع قرار گرفته است که اطراف آن ۹ اتاق بزرگ و کوچک دیده می شود. عبارت "ممنوع الدخول" روی در یکی از اتاق ها نوشته شده که ظاهراً اتاق فرمانده پاسگاه بوده است. عکس های پاره شده صدام در وسط حیاط پاسگاه مشاهده می شود و رزمنده ۶۲ ساله ای، بالای یکی از برج های دیدبانی پاسگاه در کنار پرچم برافراشته سرخ رنگ لااله الاالله و پرچم جمهوری اسلامی ایران، اسلحه بر دوش، دیدبانی می کند. بسیاری از دفاتر و اسناد پاسگاه در یکی از اتاق ها و گوشه حیاط روی هم انباشته شده است. قسمت هم کف پاسگاه، ازطریق راه پله باریکی به پشت بام و محل دیدبانی راه دارد. پشت بام، محصور شده و روی آن، سوراخ های متعددی برای دیدبانی تعبیه شده است. در یکی از اتاق های ضلع شمالی پاسگاه، تخت های متعددی علاوه بر تخت هایی که در هر اتاق دیده می شود، وجود دارد. از آثار و بقایای به جای مانده این طور به نظر می رسد که در این پاسگاه، زن های عراقی نیز رفت وآمد داشته اند. عکس های زننده ای بر ۴ دیوار یکی از اتاق های پاسگاه نصب شده است. در قسمت شرق پاسگاه، تپه های شن روان و در بخش غربی آن، تپه ماهورهای متعددی از پشت بام دیده می شود. خرده شیشه های شکسته شده در همه اتاق های سبزرنگ پاسگاه مشاهده می شود(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.

ضمیمه گزارش ۲۶۰: اسامی خبرگزاری ها و مطبوعات خارجی شرکت کننده در بازدید از جبهه عملیات محرم و درج بخش هایی از گزارش آنها

در سفر خبرنگاران خبرگزاری ها و مطبوعات خارجی به جبهه عملیات محرم، خبرنگاران و فیلم برداران خبرگزاری های "کانادا پرس"، "آسوشیتدپرس"، "چین"، "فرانسه"، "رویتر"، "ژاپن"، "تانیوگ" و روزنامه های آساهی، توکیوشیمبون، وال استریت ژورنال، کاپیتال هندوستان، اسپانیا، نیویورک تایمز و شبکه تلویزیونی "سی بی اس" امریکا شرکت داشتند.(۱)

رادیو صدای امریکا به نقل از خبرنگار نیویورک تایمز که در این بازدید شرکت داشته و بخشی از مشاهداتش در روزنامه درج شده، چنین گزارش داده است: گرچه پاسداران اغلب در سنین ۲۰ سالگی اند و بیشتر آنها سر و وضع نظامی ندارند، لبریز از احساسات ملی گرایی و در عملیات نظامی، جسور و بی باک اند. مهم ترین موفقیت نیروهای ایران در عملیات نظامی این هفته در جبهه جنوب (خوزستان)، متوقف کردن آتشباری های عراق در شرق منطقه دهلران بوده است. به گفته افسران ایرانی که اسرای عراقی نیز آن را تأیید می کنند، این هفته زدوخوردهایی در داخل خاک ایران انجام شده است و این امر، خلاف گفته های صدام رهبر عراق را ثابت می کند که مدعی است قوای نظامی عراق، خاک ایران را به کلی ترک کرده اند.

در ادامه این گزارش آمده است: یک سرهنگ اسیر عراقی در بازجویی گفته که مأموریت نیروهای تحت فرمان وی، حفظ و حراست از حوزه نفتی بیات بوده است که قسمت ایران آن در نزدیکی قصبه موسیان قرار دارد و ظرفیت تولید آن ۲۵ هزار بشکه در روز است و باوجود استحکاماتی که برای دفاع از این منطقه تعیین شده بود، قوای عراقی در مقابل حملات شدید نیروهای ایرانی قادر به دفاع نبوده و ناچار تسلیم شده اند.

این خبرنگار در پایان گزارش خود نوشته است: باوجود گزارش هایی که حاکی از ضعف نیروی هوایی ایران به دلیل دسترسی نداشتن به قطعات یدکی است، هواپیماهای اف۵ ساخت امریکا متعلق به نیروی هوایی ایران، هنوز از فرودگاه دزفول برای اجرای مأموریت های جنگی پرواز می کنند(۲)

خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از گزارشگر ویژه خود در منطقه اعلام کرد: کمی پس از شکار یک هواپیمای عراقی به وسیله جنگنده های ایران، یک افسر ایرانی در پایگاه هوایی دزفول اعلام کرد، فکر نکنید این پیروزی ها را ما جشن می گیریم، آنچه برای ما اهمیت دارد، تحقق شرایط ما برای بازگشت به صلح است و عراق باید همه مسئولیت های این جنگ را بپذیرد. در ادامه این گزارش آمده است:

برای فتح بلندی های راهبردی مشرف بر جلگه عراق، نیروهای ایرانی که عمدتاً از اعضای بسیج هستند، دو خط دفاعی عراق را در شیب های شرقی تپه ها تسخیر کردند. این رزمندگان به همراه پاسداران انقلاب و حمایت زره پوش ها و توپخانه ارتش، موفق شدند از میدان های مین عبور کنند. یکی از افسران ایران، روز گذشته اعلام کرد: هدف از عملیات محرم، آزادکردن بخشی از خاک ما می باشد که هنوز در اشغال است. یک سرهنگ دوم عراقی هم که نخواست هویتش فاش شود، در حیاط سربازخانه ای در دزفول، در میان حدود ۱۲۰۰ اسیر عراقی تأکید کرد، ما با رزمندگان منضبط و آموزش دیده روبه رو هستیم. درحالی که ما منتظر این حمله بودیم پیاده نظام های ایران به همراه زره پوش ها ما را محاصره کردند(۳)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز بخش هایی از موفقیت های ایران را در عملیات محرم منعکس و اعلام کرد: در مرحله سوم عملیات محرم، یک تیپ زرهی و یک تیپ پیاده مکانیزه عراق، به دست ایرانی ها نابود شد و تلفات سنگینی به ارتش عراق وارد آمد و حداقل ۷۵ تانک و نفربر زرهی، ۶۲ خودرو زرهی و ۹۸ دستگاه کامیون عراق، درطول ۱۲ ساعت نخست حمله برق آسای ایرانی ها به مواضع عراقی ها در غرب دزفول منهدم شد.(۴)

گزارش خبرگزاری یونایتدپرس نیز حاکی از آن است که نیروهای ایرانی در عملیات آزادسازی اراضی مرزی خود از دست عراقی ها، به پیشروی ادامه می دهند. در این عملیات که از یک هفته قبل آغاز شده،

ص: ۳۳۱

۱- مأخذ ۴۲.

۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۶/۸/۱۳۶۱، صص ۹ - ۷، رادیو صدای امریکا، ۱۶/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۱۶، خبرگزاری فرانسه.

۴- مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۱۶.

بیش از ۱۰۰۰ سـرباز عراقی اسـیر و تعـداد زیـادی نیز کشـته یـا زخمی شـده انـد. فقـط در مرحله سوم عملیـات، ۵۰ تانک عراقی منهـدم شـده است.(۱)

خبرنگـار روزنـامه وال استریت ژورنـال که در این بازدیـد شـرکت داشت، به خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسـلامی اعلام کرد: آنچه آشـکار است، عراق هنوز سرزمین های ایران را تحت اشغال دارد و اراضی کنونی آزادشده، نشانه های اشغال نیروهای عراق را به طور آشکار در خود دارد. وی که دو سـال قبـل، از جبهه هـای عراق نیز دیـدن کرده بود، افزود: مـا در بازدیـدمان از جبهه هـای عراق، فقط اجازه تماس با افسـران عراقی را داشتیم و امکان ارتباطمان با مردم فراهم نشد، اما آنچه به طور آشـکار به چشم می خورد، برخوردارنبودن ارتش عراق از کمک ها و پشتیبانی های مردمی بود؛ درحالی که در جبهه های ایران، مشارکت عموم مردم ایران آشکار است.

خبرنگار خبرگزاری رسـمی اسـپانیا نیز در گفت وگویی با واحد مرکزی خبر گفت: تفاوت آشـکاری بین انگیزه سـربازان ایرانی و عراقی دیده می شود؛ ایرانیان برای بازپس گیری سـرزمین های خود می جنگند، درحالی که ارتش عراق، بی هدف وارد این ستیز شده است. این خبرنگار که قبل از عملیات بیت المقـدس از جبهه های عراقی دیـدن کرده بود، گفت: وقتی ما را برای دیـدن خرابه های قصرشـیرین بردنـد، گفتنـد که ایرانی ها این شهر را منهدم کرده اند، درحالی که ما می دانستیم این کاملاً خلاف واقعیت است.

این خبرنگـاران در بازدیـد از منـاطق آزادشـده در حوالی پاسـگاه بیـات بـا حضور در ارتفاعـات مرزی مشـرف بر خاک عراق، شـهرک طیب، تأسیسات نفتی و کارخانه صنعتی این شهر را نیز مشاهده کردند.(۲)

ص: ۳۳۲

۱- مأخذ ۲۰، بخش اول، ص۱۶، یونایتدپرس.

۲- مأخذ ۴۲.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۷ آبان ۱۳۶۱ ۲۱ محرم ۱۴۰۳ ۸ نوامبر ۱۹۸۲

۱

بـا اجرای موفقیت آمیز مرحـل-ه سوم عملیات محرم و باقی مانـدن رخنه میان دو تیپ۸ نجف و ۲۵کربلا، امروز تلاش اصـلی نیروهای خودی پرکردن این فاصله و ترمیم و تثبیت خطوط پدافندی بود.

بررسـی هـای انجـام شـده نشان می داد، درصورتی که رخنه بین مواضع تیپ ۸ نجف و تیپ۲۵ کربلا باقی می مانـد، نتایـج به دست آمده در عملیات مورد تهدیـد قرار می گرفت. به همین دلیل، پوشانـدن این رخنه، مأموریت امروز یگان ها بود. نیروهای عمل کننده در عملیات امروز، شامـل یگان های تیپ۸ نجف با ۳ گردان، تیپ۲۵ کربلا با ۲ گردان، تیپ۴۴ قمربنی هـاشم(ع) با ۲ گردان و تیـپ ۵۸ ذوالفقار ارتش با یک گردان بودند.(۱) عملیات این گردان ها از ۵ صبح آغاز شد و از ساعت ۶ صبح، همه گردان ها با نیروهای عراقی درگیر شدند.(۲)

بـا آغـاز عملیات در محـدوده تیپ ۸ نجـف در شـمال منطقه، نیروهـای عراقی تـا پشت جـاده آسـفالت طیب - زبیـدات عقب نشـینی کردنـد و نیروهای این تیپ با تصـرف چنـد تپه در این محور، شـمال منطقه عملیات را تثبیت کردن(۳) و بـا بیش از ۱۲ کیلومتر پیشـروی در شمال غرب جبل حمرین، ۵ حلقه چاه نفت را به تصرف درآوردند.(۴)

نیروهای تیپ های ۲۵، ۵۸ و ۴۴ نیز با پیشـروی در محور جنوب تیپ ۸ نجف، موفق به پوشانـدن رخنه، تکمیل خط و راندن نیروهای عراقی به عقب شدند.(۵)بـا این پیشـروی، نیروهـای خودی برای دفـاع از مناطق تصـرف شـده، با بهره گیری از امکانات مهندسـی، خاکریزی را در کنار جاده آسـفالت شـرهانی - زبیدات احداث کردند. ضمناً به دلیل به روز کشیده شدن عملیات، تسلط دید و تیر عراق، حجم بالای آتش توپخانه دشمن و نبود سنگر، تلفات نیروهای این محور در مقایسه با روزهای قبل زیاد بود.(۶)

ص: ۳۳۴

۱- بـاتوجه به اسـتمرار عملیـات، اسـتعداد گردان هـای عمل کننـده کامل نبود و گردان ها با توان بسـیار کمتر از اسـتعداد سازمانی در عملیات شرکت می کردند.

۲- سند شماره۷۳/گ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی لشـکر۳ صـاحب الزمان(عـج) در عملیات محرم، راوی رخصت طلب، آبان ۱۳۶۱، صص ۲۶ و ۲۹.

۳- سند شماره ۷۷/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ ۸ نجف در عملیات محرم، راوی: صیادیان، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۹.

۴- خـبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره۲۳۴، تاریـخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، صـص ۹ و ۱۰، قرارگـاه کربلاـ - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۵- مأخذ۱، ص۲۶.

۶- سند شماره ۷۶/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ ۲۵ کربلا در عملیات محرم، راوی: جولایی، صص ۲۱-۲۲.

از سوی دیگر در محور قائم۴، به دلیل اتمام مهمات و تأخیر در پشتیبانی و همچنین فشار عراق به این نقطه مهم، یکی از گردان های مستقر در قسمتی از تپه۱۷۵ در ساعت ۱۰ صبح، ناگزیر به عقب نشینی شد و نیروهای عراق بلافاصله روی این ارتفاع مستقر شدند.(۱)-(۲)

۱

امروز ارتش عراق در منطق-ه عمومی آبادان، از مهمات شیمیایی استفاده کرد که موجب مسمومیت چند تن از سربازان ارتش شد. عوارض مواد به کارگرفته شده شامل: افت فشارخون، سردشدن بدن، بسته شدن چشم ها، ضعف و بی حالی و حالت تهوع بود.(۳)

در گلوله باران شهر آبادان نیز دشمن از مهمات جنگی استفاده کرد که درنتیجه، ۲ واحد مسکونی خسارت دیدند(۴)و در چند نقطه نیز آتش سوزی ایجاد شد که مأموران آتش نشانی آن را مهار کردند(۵) چند فروند هواپیمای عراقی نیز در ۷ نوبت در آسمان آبادان ظاهر شدند که هجوم آنان با آتش پدافند هوایی مستقر در منطقه دفع شد.(۶)

۲

امروز ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره اعزام کارمندان داوطلب حضور در جبه-ه جنگ، اطلاعیه ای صادر کرد. در این اطلاعیه آمده است: کارمندان محترم دولت که قبلاً در جبهه های عشق و ایمان شرکت داشته اند، می توانند با دردست داشتن تأییدیه از مسئولان خود و مراکز بسیج سپاه، برای اعزام مجدد به جبهه، به محل سابق لانه جاسوسی مراجعه کنند.(۷)

امروز همچنین نیروهای داوطلب مردمی از شهرهای ماکو، سمنان، رشت، یاسوج، لنجان، قائن، کرمان، شهر بابک، جیرفت، سیرجان، زرند، رفسنجان، بخش های راور، ساری، سرپل ذهاب، یزد، زاهدان، بابلسر، شاهرود، فسا و شهرهایی از استان های گیلان، مازندران و همدان، به جبهه های جنگ اعزام شدند.(۸)

بنابه اعلام روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، در ۴۸ ساعت گذشته نیز تعدادی نیروی بسیجی از شهرهای لنگرود، داراب، اردکان، ارومیه، رودسر، بندرعباس، همدان، خمینی شهر، قزوین، خرم آباد، قم، کاشان، میناب،(۹) بابل، بهشهر، چالوس، بابلسر، قائم شهر، (اعزام مجدد)(۱۰) و همچنین تعدادی نیروی فنی همراه با مقادیری هدایای مردمی به جبهه ها اعزام شدند(۱۱)

روزنامه اطلاعات نیز اعلام کرد: درپی صدور فتوای(۱۲)* تاریخی امام خمینی رهبر کبیر انقلاب

۱- رادیو بغداد با قطع برنامه های عادی خود، حضور نیروهای عراقی را روی تپه۱۷۵ به عنوان پیشروی در خطوط جبهه منعکس کرد و کوشید این اقدام را یک موفقیت بزرگ جلوه دهد.

۲- مأخذ۱، ص۲۷.

۳- سند شماره ۱۷۵۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا، به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۵۸۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۳۳، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۱۵.

۷- سند شماره ۱۴۴۶۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، نشریه

شماره۳۶۲، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۱.

۹- مأخذ۹، ص۴.

۱۰- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۱۱- مأخذ۱۱، ص۱۰.

۱۲- به روزشمار ۹/۸/۱۳۶۱ مراجعه کنید.

اسلامی ایران، درباره حضور مردم در جبهه های جنگ و به دنبال پیروزی سپاهیان اسلام بر قوای کفر صدامی در عملیات ظفرمند محرم، بعدازظهر دیروز، تعدادی از سازمان ها و ارگان های انقلابی، آمادگی خود را برای نبرد با متجاوزان اعلام کردند که اسامی آنها به این شرح است: سازمان سیاسی ایدئولوژیک وزارت دفاع، دفتر مرکزی جهادسازندگی، دادگاه مبارزه با منکرات، اصناف و بازاریان تهران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن.(۱)

۱

انعکاس اخبار مربوط به عملیات محرم باتوجه به بازدید خبرنگاران رسانه های خارجی از جبهه های جنگ، امروز نیز ادامه داشت.

رادیو بی بی سی به نقل از روزنامه فایننشال تایمز اعلام کرد: این روزنامه که براساس گزارش های خبرنگاران غربی بازدیدکننده از خطوط جنگی ایران قضاوت کرده است، می نویسد که نیروهای ایرانی پیروزی بزرگی بر نیروهای عراقی به دست آورده اند.(۲)

همچنین مطلبی از خبرنگار روزنامه وال استریت ژورنال که یکی از ۲۰ خبرنگار خارجی اعزامی به میدان های نبرد ایران و عراق در روزهای اخیر بوده، در این نشریه به چاپ رسیده است. رادیو امریکا به نقل از این روزنامه گفت: نیروهای ایرانی، ۶ مایل در داخل خاک عراق پیشروی کرده و شهر طیب در ۱۷۰ مایلی جنوب شرقی بغداد را به محاصره درآورده اند. به گفته مقام های جمهوری اسلامی، توپخانه ارتش ایران در فاصله ای است که می تواند شاهراه پراهمیتی که بغداد را به بصره متصل می سازد، زیر آتش بگیرد. این خبرنگار در بخش دیگری از مطلب خود آورده است: ۲۰ خبرنگار خارجی که در شب آغاز حمله جدید ایران، به تهران دعوت شده بودند، در تعطیلات پایان هفته به بازدید از جبهه های نبرد برده شدند. این یکی از فرصت های نادری بود که خبرنگاران توانستند جنگ بین ایران و عراق را از نزدیک مشاهده کنند. درطول پرواز با بالگرد به یک پایگاه نظامی در شهر دزفول، جاده ها از وسایل حمل ونقل نظامی پوشیده شده بودند و بالگردها و هواپیماهای جنگی، سربازان و تجهیزات را به سوی مناطق موردنظر می بردند.

خبرنگاران در جبهه، نیروهای پرجوش و خروش ایرانی را مشاهده کردند و با چندین اسیر عراقی که چند افسر نیز در میان آنان دیده می شد، گفت وگو کردند. به نظر می آمد اسیران عراقی از اینکه اینک از کشاکش جنگ به دور افتاده اند، آسایش خاطر دارند.(۳)

۲

در ادام-ه پناهنده شدن مردم مسلمان عراق به ایران، امروز ۶ نفر از اهالی این کشور شامل یک پزشک، یک پزشکیار، یک کارمند، ۲ خانه دار و یک کودک از اهالی بغداد و سلیمانیه، ازطریق یکی از مرزهای غربی کشور وارد ایران شدند.(۴)

۱- مأخذ ۱۰، ص ۲.

۲- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص ۲، رادیو بی بی سی، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۳- همان، صص ۵ - ۳، رادیو صدای امریکا، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۹، ص ۲.

۱

شورای عالی بازسازی مناطق جنگ زده، با حضور نخست وزیر، نماینده امام، وزیر کشور و با شرکت وزیران نیرو و کشاورزی و اعضای شورای مرکزی جهادسازندگی تشکیل جلسه داد و درباره وظایف و برنامه های وزارت کشاورزی و جهادسازندگی در بازسازی مناطق آزادشده تصمیماتی اتخاذ کرد.

در این جلسه، اعتبار طرح تأمین آب آشامیدنی شهرهای بوکان و پیرانشهر در اختیار ستاد بازسازی استان آذربایجان غربی قرار گرفت و مبلغی به عنوان تنخواه گردان به استان های جنگ زده پرداخت شد و بازسازی مراکز فرهنگی این استان ها در اولویت قرار گرفت.(۱)

۲

امروز گروه های مسلح غیر قانونی فعال در شمال غربی ایران، در ادام-ه اعمال تروریستی خود، خسارت هایی به نیروهای خودی وارد کردند.

صبح امروز هنگامی که یک خودرو حامل نیروهای بسیج، از پایگاه روستای "گلوان" (جنوب غربی نقده) به مقصد نقده در حرکت بود، مورد حمله عناصر ضد انقلاب قرار گرفت که درنتیجه، ۷ نفر از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و ۷ نفر دیگر نیز زخمی شدند.(۲)از مجروحان، ۲ نفر به ارومیه و ۲ نفر دیگر به نقده اعزام و بقیه به طور سرپایی مداوا شدند.(۳)

در شهر نقده نیز عناصر وابسته به گروه های غیر قانونی، به یکی از نیروهای سپاه سوءقصد کردند و وی را به شهادت رساندند.(۴)

افراد حزب دمکرات، روستای "واوان" در فاصله ۱۷ کیلومتری شمال سردشت (جاده سردشت - پیرانشهر) را که چندی قبل به دست نیروهای خودی آزاد شده بود، به وسیله گلوله توپ هدف قرار دادند که براثر آن، ۳ نفر شهید و ۸ نفر زخمی شدند.(۵)

همچنین عناصر این حزب، ۶ نفر از گروگان های خود را در گردنه "کردآباد" در حوالی پایگاه "توریور"، به جنوب غربی سنندج منتقل کردند و پس از بریدن گوش های آنان، هر ۶ نفر را به شهادت رساندند و سپس با کندن چاله ای، پیکر آنان را یک جا دفن کردند.(۶)

در منطقه عمومی سنندج، براثر انفجار یک مین تعبیه شده، ۲ تن از نیروهای بسیج (یک عضو بسیج شهرستان قروه و یک پیش مرگ کُرد مسلمان)، یک پای خود را از دست دادند.(۷)

همچنین نیروهای حزب دمکرات که اخیراً یکی از اعضای جهادسازندگی کامیاران (عسگر صفوی) را به شهادت رسانده بودند، به روستای "حاجی شوره" در نزدیکی کامیاران رفته، با تهدید اهالی به آتش زدن خانه ها و کشتن مردان روستا، خواستار شرکت نکردن آنان در مراسم ختم این شهید شدند. ضمناً این افراد به زور از هر خانواده مبلغ ۵۰۰ تومان پول دریافت کردند.(۸)

یک بالگرد ژاندارمری نیز که درحال حمل مجروح از امین آباد به پیرانشهر بود، مورد اصابت گلوله عناصر مسلح گروه های غیر قانونی قرار گرفت، اما موفق به فرود در پادگان پیرانشهر شد.(۹)

۱- مأخذ۱۴، ص۳.

۲- سند شماره ۱۰۴۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره۱۸۶، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره

۱۷۹، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۵۸۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به نخست وزیر (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۰۷۹۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۴- سند شماره ۳۵۰۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نقده - واحد عملیات به قرارگاه بعثت - فرماندهی عملیات، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- سند شماره ۱۰۴۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره۱۸۱، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۵، ص۱۹؛ و - سند شماره ۵۸۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی اطلاعات)، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۵۸۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۱۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۰؛ و - سند شماره ۵۸۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه شماره ۲۳۴، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره۲۳۴، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص

۷- مأخذ۲۵، بخش دوم، ص۱۰؛ و - مأخذ۸، ص۲.

۸- سند شماره ۳۲۰۸۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۹- مأخذ۲۴، بخش دوم، گزارش منطقه ۵، ص۱۷.

۱

در ادام–ه فعالیت های قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در شمال غربی کشور، امروز نیروهای این قرارگاه، ۲ عملیات کمین در شمال بوکان و جنوب سقز اجرا کردند. تعداد ۶ نفر از عناصر حزب دمکرات و گروه کومه له نیز تسلیم نیروهای خودی شدند.

نیروهای قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در یک عملیات کمین، مینی بوس حامل نیروهای گروه کومه له را در روستای "حمامیان" در شمال بوکان هدف قرار دادند که براثر آن، ۱۰ نفر از افراد این گروه کشته شدند؛ یک نفر به اسارت درآمد و تعدادی زخمی شدند.(۱) در این حمله، ۲ قبضه کلاش، یک دستگاه بی سیم پی.آر.سی و مقداری مهمات به دست آمد(۲)

در عملیات دیگری در حوالی روستای "هیجانات" در جنوب سقز، تعدادی از چته های دمکرات به کمین نیروهای سپاه مستقر در این روستا افتادند. در این درگیری، ۱۲ نفر از چته ها کشته و ۴ نفر نیز زخمی شدند. یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که همراه این عده بود نیز به اسارت درآمد.(۳)

همچنین ۶ نفر از عناصر حزب دمکرات کردستان و گروه کومه له با همراه داشتن ۲ قبضه اسلحه ژ۳ و ام۱ و یک کلت و مقداری مهمات، خود را به سپاه پاسداران بوکان و سنندج معرفی و امان نامه دریافت کردند.(۴)

۲

در عملیات های امروز نیروهای امنیتی کشور در شهرهای مشهد، رشت، شیراز و آمل، تعدادی از اعضای تشکیلاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، دستگیر و تعدادی نیز کشته شدند. از خانه های تیمی دستگیرشدگان، سلاح و مهمات بسیار و اسناد تشکیلاتی فراوانی به دست آمد.

به گزارش روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی مشهد، در یک عملیات شناسایی که براساس اطلاعات دریافتی از مردم انجام شد، چند خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق شناسایی و عده ای از افراد فعال در این خانه ها، کشته یا دستگیر شدند. از این خانه ها، تعداد زیادی اسناد تشکیلاتی، مدارک جعلی، سلاح، مهمات، قرص های سیانور و چند دستگاه تکثیر به دست آمد.

برخی عناصر تشکیلاتی ازجمله فرمانده نظامی تشکیلات بجنورد و قوچان، عضو هماهنگی تشکیلات خراسان، مسئول سازمان در شهر سبزوار، رابط تشکیلاتی شاخ–ه سبزوار با مشهد، عضو هماهنگی تشکیلات شاخه خراسان، مسئول امنیتی و معاون تشکیلاتی سبزوار، سرشاخه چند عضو در مشهد، یک عضو تیم های عملیاتی با سابقه شرکت در چند فقره عملیات نظامی در قوچان و سبزوار، مسئول تدارکات و تهیه اسلحه و مهمات برای تشکیلات، یک عضو با مسئولیت پشتیبانی خانه های تیمی و یک عضو فعال تشکیلات، در بین دستگیرشدگان دیده می شوند.(۵)

۱– سند شماره ۵۸۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی (طرح و برنامه عملیات)، ۱۷/۸/۱۳۶۱؛ و – مأخذ۸، ص ۱.

۲– سند شماره ۳۵۰۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (واحد طرح و عملیات)، به قرارگاه حمزه سیدالشهدا (رکن۳)، ۱۷/۸/۱۳۶۱؛ و – مأخذ۲۴، بخش دوم، منطقه ۵؛ و – سند شماره ۵۸۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۱۷، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و – مأخذ۱۱، صص ۳ و ۵.

۳- مأخذ۷، ص۲.

۴- مأخذ۲۹، بخش اول؛ و - مأخذ۲۴، بخش دوم، گزارش منطقه ۵، ص۱۵؛ و - مأخذ۱۱، ص۳.

۵- مأخذ۱۴، ص۱۵.

در عملیات دیگری در شهر رشت، یک عضو سازمان مجاهدین در یک خانه تیمی به هلاکت رسید و ۲ نفر نیز دستگیر شدند. در این خانه تیمی، مقادیری قرص سیانور، اسناد و مدارک درون گروهی، نارنجک، گاز اشک آور، تی.ان.تی، ۱۵۰ تیر فشنگ از انواع گوناگون، چند قطب نما، کروکی چند مرکز حساس شهر و چند قبضه اسلحه یوزی، ژ۳ و کلاشینکف کشف و ضبط شد(۱)

در شیراز نیز مسئول نظامی هسته های سازمان به همت نیروهای سپاه شناسایی و دستگیر شد.(۲)

همچنین با تلاش نیروهای سپاه پاسداران، ربایندگان ۲ نفر از افراد متدین آمل که مبادرت به قطع پای یک نفر از آنان و زخمی کردن دیگری کرده بودند، شناسایی و دستگیر شدند(۳)

۱

پس از فتوای امام خمینی در ۹ آبان ۱۳۶۱ درباره حضور افراد داوطلب در جبهه های جنگ، استقبال اقشار گوناگون برای حضور در جبهه ها در حدی بود که موجب اختلال در برخی امور اداری و مجامع کارگری شد.(۴) آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، امروز برای دریافت توضیح بیشتر دراین باره با امام خمینی دیدار کردند. گزارش روزنامه کیهان از این دیدار به شرح زیر است:

رئیس جمهور در پایان این دیدار گفت: پس از انتشار فتوای امام مبنی بر حضور اقشار مختلف مردم در جبهه ها تا حد کفایت، شور و شعف و اشتیاق عجیبی در عموم مردم و ازجمله کارمندان ارگان های دولتی و نهادهای انقلابی برای عزیمت به جبهه ها مشاهده شد، طوری که تصور این وسعت مراجعه و استقبال بسیار را نداشتیم.

وی گفت: آقای نخست وزیر نیز دراین خصوص در نامه ای به اینجانب، آمادگی مأموران و کارمندان ارگان های دولتی را برای عزیمت به جبهه ها اعلام داشتند و برخی وزیران نیز دراین باره کسب تکلیف کرده اند. وزیر آموزش وپرورش نیز ضمن مراجعه به من گفت: علاوه بر کارمندان اداری آموزش وپرورش، برادران بخش آموزشی نیز علاقه زیادی برای عزیمت به جبهه ها دارند. رئیس جمهور گفت: به همین منظور، خدمت امام رسیدیم تا درباره شوق و علاقه مردم و کارمندان دولت برای عزیمت به جبهه ها و اینکه آیا اجازه داده شود که این افراد به جبهه ها بروند و آیا امروز این تکلیف بر کارمندان دولتی و مردم واجب و لازم است یا خیر، کسب تکلیف کنیم که امام فرمودند: مقصود این نیست که درحال حاضر همه به طرف جبهه ها بروند، بلکه مقصود این است: هنگامی که ضرورت ایجاب می کند و جبهه ها به افراد رزمنده، بیش از آنچه هستند، نیاز داشته باشد و فرماندهان نظامی نیز اعلام کنند، آن زمان واجب است که به حد کفایت، افراد در هر شغل و کاری هستند، به جبهه ها بروند. رئیس جمهور تأکید کرد:

۱- مأخذ۱۴، ص۱۸.

۲- سند شماره ۱۰۴۷۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ۲۵، بخش دوم، ص۲۳.

۳- مأخذ۲۴، بخش دوم، گزارش منطقه ۳، ص۷؛ و - مأخذ۲۱، بخش دوم، ص۱.

۴- نمونه هایی از استقبال داوطلبان حضور در جبهه های جنگ در ضمیمه این گزارش درج شده است.

امروز فرماندهان چنین درخواستی نکرده اند و احتیاج به نیروهای عظیم تا این حد ندارند؛ بنابراین، کارمندان ادارات و ارگان های دولتی در هر نقطه که مشغول اند به کار خود ادامه دهند و بمانند و فعلاً لازم نیست به جبهه ها بروند. البته، روزی که جبهه ها نیاز داشته باشد، اعلام می کنیم. خوشبختانه از آغاز جنگ تاکنون، یک چنین بسیج عمومی هرگز موردنیازمان نبوده و بدان احتیاج نداشتیم و امیدواریم که در آینده چنین وضعی پیش نیاید که هرکس هرکاری که دارد رها کند و به جبهه ها برود.

وی در ادامه گفت: حکم امام یک حکم کلی است که هر زمانی که چنین نیازی باشد، این حکم صادق است، ولی اکنون کارمندان دولتی، مسئولان ادارات، مسئولان نهادهای انقلابی و هرکسی که کار دارد، بماند و کارش را انجام دهد.(۱)

۱

امروز عده ای از مسئولان نیروی زمینی ارتش، طرح ثبت تخصص های سربازان و به کارگیری آنها در محل تخصصشان را به آقای هاشمی رفسنجانی ارائه دادند. نماینده امام در شورای عالی دفاع دراین باره نوشته است:

«گروهی از مسئولان نیروی زمینی آمدند و گزارش کارشان را دادند. ابتکاری را که در ثبت تخصص های سربازان برای استفاده در محل مناسب – حتی در دوره احتیاط – داشتند، توضیح دادند و پیشنهاد رفتن آقای [علی] صیاد [شیرازی] به ستاد را می دادند. در فکر قبض–ه کل نیرویند.»(۲)

۲

مهندس اکبر ترکان استاندار ایلام، اعلام کرد: با پایان یافتن مرحله سوم عملیات محرم، همه بخش ها، روستاها و نوار مرزی استان ایلام به جز دو قسمت، یکی در "شمال فکه" و دیگری در منطقه "مهران"، از اشغال ارتش عراق خارج شده است.

استاندار ایلام درباره مرحله سوم عملیات محرم گفت: نیروهای رزمنده ما به نیروهای عظیمی از ارتش بعث عراق که از دو روز قبل به منظور یک حمله گسترده آماده شده بودند، یورش بردند و آنها را در کانال وسیعی که کیلومترها طول داشت، غافلگیر کردند. ما در مقابل اخلاص اعضای بسیج باید زانو بزنیم، زیرا آنها با یورش به دشمن، از جان مایه می گذارند.(۳)

استاندار ایلام اضافه کرد: مهاجران شهرهای دهلران و موسیان در ۱۵ روز آینده، به شهرهای خود بازخواهند گشت و کار پاسگاه های مرزی نیز هم زمان با بازسازی این دو شهر که با مشارکت مردم استان یزد و لرستان انجام می شود، آغاز خواهد شد. مهم تر آنکه مردم روستاهای مرزی، نقش یک پاسگاه مرزی را ایفا خواهند کرد.(۴)

۱– روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲– کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول: ۱۳۸۰، ص۳۰۱.

۳– روزنامه کیهان، ۱۷/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴– مأخذ۳۷، ص۴.

۱

نخست وزیر ایران، به مناسبت شروع دومین سال فعالیت دولت، در پیامی رادیو، تلویزیونی، عملکرد یک ساله دولت، اوضاع کشور و برخی راهکارهای دولت برای رفع مشکلات را تشریح کرد. این گزارش که مخاطب اصلی آن عموم مردم بودند، بیشتر جنبه اجتماعی داشت و فاقد جنبه های تخصصی به ویژه در حوزه های اقتصادی بود. میرحسین موسوی ضمن برشمردن برخی مشکلات که درنتیجه جنگ تحمیلی در حوزه های اجتماعی و اقتصادی ایجاد شده و با یادآوری ارزشمندبودن تلاش و پایداری مردم و دولت و لزوم سرمایه گذاری معنوی درازمدت برای کشور، نحوه برقراری توازن اقتصادی با ژاپن را که قبلاً ـ به شدت به نفع آن کشور بود، توضیح داد و پشتیبانی و پایداری و جدیت مسئولان و مدیران بخش صنعت را دراین باره حیاتی و تعیین کننده خواند. نخست وزیر با اشاره به افزایش خرید گندم مازاد بر مصرف کشاورزان به میزان ۲۰۰ هزار تن و آغاز حرکت روبه رشد در صنعت باتوجه به فعالیت دلسوزانه مدیران بخش صنعت و موافقت اصولی با ۲۸۰۰ طرح صنعتی در سال گذشته و... احساس امنیت برای سرمایه گذاری را در پیدایش وضعیت جدید مؤثر دانست.(۱)-(۲)

۲

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیر امور خارجه، در ادامه دیدارهای خود با مقامات سوریه، امروز با حافظ اسد رئیس جمهور این کشور و وزیر کشور سوریه دیدار کرد. اخباری درباره دیدار شیخ الاسلام با حافظ اسد منتشر نشده، ولی روزنامه کیهان درباره ملاقات وی با وزیر کشور سوریه نوشته است: حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزارت خارجه کشورمان که درحال دیدار از سوریه است، پیش ازظهر دیروز با ناصرالدین ناصر وزیر کشور سوریه، ملاقات و گفت وگو کرد. بنابر گزارش رسیده از دمشق، در این ملاقات موضوعات مربوط به سرکوب عمال امپریالیسم امریکا در ایران که تاکنون به طرق مختلف دست به کشتار زنان و کودکان بی گناه در کشورمان زده اند و همچنین مشارکت بی دریغ امت مسلمان ایران در افشای ماهیت و کشف لانه های توطئه گران تروریست، تشریح و درزمینه امور موردعلاقه دو کشور بحث و تبادل نظر شد. شیخ الاسلام در این دیدار به نیابت از حجت الاسلام ناطق نوری وزیر کشور ایران، از وزیر کشور سوریه برای دیدار از ایران دعوت کرد که مورد قبول وزیر کشور سوریه واقع شد. در این دیدار لواسانی، مدیرکل سیاسی آسیا - افریقای وزارت خارجه و همچنین حجت الاسلام محتشمی سفیر جمهوری اسلامی ایران در دمشق نیز حضور داشتند.(۳)

۱- گزیده ای از سخنان نخست وزیر در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۲- مأخذ۳۹، صص ۱۴ و ۱۵.

۳- مأخذ۳۷، ص۳.

منوچهر محمدی معاون نخست وزیر و سرپرست دفتر خدمات حقوقی و بین الملل، در گفت وگو با روزنامه کیهان، با بررسی آخرین وضعیت حقوقی اختلافات ایران و امریکا در دادگاه لاهه، از پیروزی ایران در یکی از جلسات این دادگاه خبر داد. بر اساس این خبر، دادگاه لاهه محاکم ایران را در بررسی اختلافات با امریکا به رسمیت شناخت. وی در تشریح این موضوع گفت: دادگاه داوری دعاوی ایران و امریکا در جلسه ۱۴ آبان ۱۳۶۱، خود درباره یکی از موضوعات مورداختلاف ایران و امریکا در امر صلاحیت محاکم ایران، با ۷ رأی موافق و ۲ رأی مخالف (داوران امریکایی)، نظر دولت ایران را تأیید کرد. ایران و امریکا از مدت ها قبل درخصوص صلاحیت محاکم ایران با یکدیگر اختلاف داشته اند و علت این اختلاف، تفسیر متفاوت ایران و امریکا از یکی از مواد بیانیه الجزایر بوده است. به این معنی که طبق بیانیه الجزایر، "رسیدگی به اختلافات درخصوص قراردادهایی که در صلاحیت انحصاری محاکم صالحه ایران قرار داده شده است، باتوجه به موضع مجلس شورای اسلامی، از صلاحیت داوری ایران و امریکا خارج است و دادگاه مزبور نمی تواند به چنین اختلافاتی رسیدگی کند." وجود این ماده و گنجانیدن آن به هنگام امضا در متن بیانیه، اولاً از موضع مجلس شورای اسلامی نشئت می گرفت که فقط ارجاع آن دسته از دعاوی را به داوری مجاز دانسته بود که در قراردادهای مربوطه، پیش بینی محاکمی غیر از ایران در آنها شده بود؛ ثانیاً متأثر از اعمال حق حاکمیت و احترام به محاکم صالحه ایران و حفظ ارزش سیستم قضایی کشور بود. امریکا که وجود این ماده را در بیانیه، موافق مقاصد خود نمی دید و سعی در مخدوش کردن سیستم قضایی ایران داشت، با توسل به بهانه های مختلف، ازجمله "شرایط تغییریافته"، "محکمه صالحه" و "انحصار"، می کوشید صلاحیت محاکم ایران را نفی کرده، دعاوی را یا در داوری لاهه یا در محاکم داخل امریکا مطرح کند. درباره "شرایط تغییریافته" امریکا استدلال می کرد که چون سیستم قضایی ایران بعد از انقلاب تغییر کرده است، دیگر نمی توان به آن دسته از مواد قراردادها که صلاحیت محاکم و قوانین ایران را به رسمیت شناخته، استناد کرد و به دلیل تغییر شرایط، باید این دعاوی نیز در محاکمی غیر از محاکم ایران مطرح شوند. امریکایی ها با استدلالی مشابه همین استدلال، درباره "محکمه صالحه" نیز اظهار می کردند که دیگر، محکمه صالحه در ایران وجود ندارد و با تغییر سیستم قضایی ایران و اجرای قوانین اسلامی، صلاحیت محاکم موردنظر برای بررسی قراردادهای مورد اختلاف، از بین رفته است و نمی توان دعوا را به چنان محکمه هایی ارجاع داد. آنها درباره "انحصار" نیز با استدلالات عجیب و غریب سعی در بی اعتبارکردن محاکم ایران و شرایط ارجاع به محکمه های ایران داشتند. این موضع گیری امریکا و اعتراض مستمر ایران، موجب شد دادگاه داوری برای تصمیم گیری نهایی درباره ماده مزبور، ۹ پرونده از پرونده های مطرح شده در دادگاه را که در هریک به نوعی موضوع صلاحیت محاکم ایران مطرح شده بود، انتخاب و رسیدگی کند. دولت امریکا با تسلیم آرای مشاوران حقوقی خود و به اصطلاح اسلام شناسان غربی! مجدانه تلاش کرد نظر خود را به کرسی بنشاند. در مقابل، دفتر خدمات حقوقی

بین المللی جمهوری اسلامی ایران با بسیج مشاوران حقوقی متعهد و متخصص و با کسب نظر و راهنمایی از چند تن از فقهای عالی قدر کشور که به دقایق سیستم قضایی اسلام آگاه می باشند، لایح-ه جوابیه ای در دفاع از نظرها و مواضع دولت جمهوری اسلامی ایران تهیه و به دادگاه تسلیم کرد. بعد از رسیدگی های متعدد، سرانجام دادگاه با قبول استدلال ایران و رد بسیاری از آرا و براهین امریکا، رأی خود را با ۷ رأی موافق از ۹ رأی، به نفع ایران صادر کرد. با این رأی، رسیدگی به اختلافات مربوط به قراردادهایی که در آنها مرجع رسیدگی به اختلافات، انحصاراً محاکم ایران شناخته شده اند، از صلاحیت دیوان داوری لاهه خارج شد و مقرر شد این اختلافات در محاکم ایران رسیدگی شوند.(۱)

۱

شیخ سلطان القاسمی حاکم شارجه و عضو شورای عالی فدراسیون امارات متحده عربی، اعلام کرد: الجزایر و امارات متحده عربی برای میانجیگری بین ایران و عراق به منظور پایان دادن به جنگ دو ساله خلیج فارس، واجد شرایط هستند و من معتقدم که امارات و الجزایر می توانند برای متوقف کردن این جنگ کاری انجام دهند(۲) از سوی دیگر، قائم مقام وزارت دفاع الجزایر نیز در دیداری با سفیر ایران در این کشور، درباره موضع این کشور دربرابر جنگ اظهار کرد: عراقی ها می گویند جنگ ایران و عراق، جنگ میان فارس ها و اعراب است که الجزایر هیچ گاه آن را نمی پذیرد. وی همچنین اصرار کرد که یک هیئت میانجیگری الجزایری که در عراق به سر می برد، به تهران نیز سفر کند.(۳)-(۴)

۲

درپی اجرای موفقیت آمیز عملیات محرم و در آستانه تشکیل اجلاس سران کشورهای خلیج فارس در بحرین که مقدمات آن چندی قبل در اجلاس وزیران دفاع و امور خارجه این کشورها فراهم شده بود، تبلیغات نسبتاً گسترده ای در سطح مطبوعات این کشورها، به ویژه نشریات عربستان و کویت علیه ایران به راه افتاد. ازجمله روزنامه کویتی الوطن، خواهان چشم پوشی از معرفی طرف متجاوز شد و دراین باره نوشت: سخن گفتن از زاویه درست و غلط (حق و باطل) شروع جنگ بی ارزش است، زیرا نمی توانیم در برهه ای از تاریخ که به دو

۱- مأخذ۳۹، ص۱.

۲- مأخذ۳، ص۴، خبرگزاری کویت، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۳- با اعلام موضع شورای عالی دفاع ایران مبنی بر اینکه فقط افراد و هیئت هایی که پیشنهادهای جدیدی درباره میانجیگری بین دو کشور دارند، می توانند به ایران سفر کنند، به نظر می رسد اصرار الجزایر برای حضور در ایران، برای حفظ حالت میانجیگری الجزایر آن هم باتوجه به سوابق ذهنی موجود درباره نقش این کشور در حل بحران گروگان های سفارت امریکا در تهران بوده است و باتوجه به تجارب سفر هیئت های مختلف امریکا و کشورهای منطقه، امید بیشتری به مثبت بودن تلاش الجزایری ها در مقایسه با سایر هیئت های صلح دارد.

۴- سند شماره ۲۱۳۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها، (نشریه اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، شماره ۳۲۰، تاریخ ۱۷/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳؛ و - مأخذ۳، ص۵، خبرگزاری کویت، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

سال قبل برمی گردد، توقف کنیم. ما قصد بررسی میزان مسئولیت هریک از طرفین را درباره جنگ نداریم. موضوع کنونی، خاتمه دادن به جنگ با بررسی جوانب آغاز آن است.(۱) روزنامه السیاسه نیز نوشت: جهان عرب تحت رهبری عراق، اراضی خود را رها نخواهد کرد و اگر ایران فکر می کند که جامعه اعراب رفتن به بغداد را خواهد پذیرفت، در اشتباه است و جامعه اعراب باید با تمام قوا از تلاش ها برای متوقف کردن آنچه در مرزهای عراق می گذرد، پشتیبانی کند.(۲) درعین حال، به گزارش رادیو قطر، ولی عهد کویت نیز از ادامه جنگ ایران و عراق ابرازتأسف کرد.(۳)روزنامه الاتحاد چاپ امارات متحده عربی نیز ادامه جنگ را مانعی برای اعراب و آن را به نفع دشمنان اعراب و مسلمانان دانست(۴)

۱

مجله افواء (چاپ پاریس) به نقل از منابع مطلع نوشت که یک تیپ از نیروهای سودانی به منظور شرکت در جنگ عراق علیه ایران، وارد بغداد شده است. این نشریه از قول همین منابع افزود: «پادشاهی آل سعود و دولت مصر، تجهیز این تیپ را برعهده خواهند داشت.»(۵)

البته، درباره استعداد این نیروی نظامی، اخبار متناقضی منتشر شده است و درحالی که عوامل دولتی، تعداد نفرات آن را ۱۰ هزار نفر اعلام کرده اند، گزارش های منابع نظامی خودی به استناد گفته های شاهدان، حاکی است که تعداد نیروهای اعزامی در حد ۲ گردان تخمین زده می شود.(۶)

خبر اعزام این نیروها درحالی انتشار یافته است که رادیو بی بی سی در گزارش امروز خود اعلام کرد: یک هیئت عراقی در خارطوم با مقامات دولت سودان درباره تدارک اعزام داوطلبان جنگی سودان به عراق مذاکره کرده است. عراق مدت هاست که حامیان عرب خود را تحت فشار قرار داده که از وی پشتیبانی نظامی کنند. صدام مسلماً علاقه مند است که سربازان ارتش های عربی را در کنار سربازان عراقی در جنگ با ایران ببیند و این درعین حال مؤید این ادعای او خواهد بود که عراق در پشتیبانی از جهان عرب، با جمهوری اسلامی ایران می جنگد.

این رادیو تأکید کرد: بعد از نشست فاس معلوم نیست که آیا ارتش منظم سودان، نیرویی به عراق گسیل کرده است یا خیر و مذاکرات امروز نیز منحصراً درباره فرستادن داوطلبان است.(۷)

خبرگزاری یونایتدپرس نیز خبر مذاکرات هیئت عراقی درباره پیشنهاد اعزام داوطلبان سودانی به عراق را تأیید کرد.(۸)

همچنین کمال حسن علی وزیر امور خارجه مصر، در مصاحبه ای با روزنامه کویتی الانباء اعلام کرد: مصر مخالف هرگونه تجاوز به کشورهای عربی است و به همین دلیل سلاح در اختیار عراق قرار می دهد. وی همچنین ادعا کرد: توسعه جنگ ایران و عراق در خلیج (فارس) ازنظر ما یک تحول جدی است و دربرابر آن بی تفاوت نخواهیم ماند.(۹)

۱- مأخذ۳، ص۶، خبرگزاری کویت، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ۳، ص۶، خبرگزاری کویت، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ۴۵، بخش اول، ص۴.

۴- مأخذ۳، ص۷، منامه - خبرگزاری کویت، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۴۰، رادیو لیبی، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۳۴۶۶۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۲)، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۷- مأخذ۱۷، صص ۷ و ۸، رادیو بی بی سی، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۸- مأخذ۴۵، بخش اول، ص۲.

۹- مأخذ۱۴، ص۱۶

۱

روزنـامه گـاردین چـاپ لنـدن، در شـماره امروز خود دربـاره شـرایط اقتصـادی عراق در جنگ و ابرازتمایل این کشور به دریافت کمک های اقتصادی از غرب به نقل از بانکداران این کشور نوشت:

«عراق که براثر ادامه جنـگ بـا ایران، ازنظر مـالی ضـربه خورده است، درپی دریافت یک وام بین المللی به مبلغ ۵۰۰ میلیون دلـار است که در یک پروژه مشـخص سـرمایه گـذاری خواهد شد تا جبران کسـری موازنه پرداخت های این کشور شود. روی آوردن عراق به بانک های غربی درحالی است که کشورهای عربی به طور فزاینده ای به قرض دادن بیشتر به عراق بی میلی نشان می دهند. کسری موازنه پرداخت های تجاری عراق در سال گذشته، ۵/۸ میلیارد دلار تخمین زده می شود که به خاطر کاهش شدید درآمدهای نفتی این کشور است.(۱)

۲

روزنـامه واشـنگتن پست از قرارداد دو کشور امریکـا و ترکیه برای تجهیز دو پایگـاه هوایی در ترکیه و احـداث یک پایگاه دیگر در شـرق این کشور خبر داد. به گزارش این روزنـامه، پیش نویس این قرارداد، ماه گذشـته بین "ریچارد پرل" معاون وزارت دفاع امریکا در امور امنیت بین المللی و "ژنرال نسدوزترین" معاون ستاد مشترک ارتش ترکیه، به امضا رسید. در این گزارش آمده است:

دو پایگـاهی که تجدیـد بنـا و مـدرنیزه خواهنـد شـد، عبارت انـد از پایگاه های هوایی ارض روم و باتمان. پایگاه سوم نیز در موس ساخته می شود. دو پایگاه قبلی در ۱۱۲۵ کیلومتری آبادان در رأس خلیج فارس قرار دارند. پایگاه هوایی رأس بناس مصر که درصورت نیاز مورداستفاده نیروهای واکنش سـریع امریکا قرار خواهد گرفت، در فاصله ۱۶۰۰ کیلومتری آبـادان قرار دارد و هواپیماهای بزرگ و غول پیکر نظامی نیز می توانند از این پایگاه ها که برای جت های جنگنده بمب افکن در نظر گرفته شده است، استفاده کنند.

این پایگـاه ها در ۷۰۰ مایلی (حـدود ۱۱۰۰ کیلومتری) شـرق و ۳۰۰ مایلی (حـدود ۵۰۰ کیلومـتری) غرب دریـای خزر در مرز شـمالی ایران با شوروی قرار دارنـد. این گزارش همچنین از تقاضـای ریگان رئیس جمهوری امریکا، مبنی بر افزایش ۴۶۵ میلیون دلار کمک نظامی امریکا به ترکیه سخن به میان آورده است که هنوز به تصویب کنگره امریکا نرسیده است.(۲)

ضمیم-ه گزارش۲۸۶: گزارش یک بولتن داخلی سپاه درباره استقبال پرشور مردم از فتوای امام برای حضور در جبهه ها

یک بولتن داخلی سپاه، اخباری درباره اسـتقبال مردم از فتوای امام خمینی برای حضور در جبهه های جنگ درج کرده است که چنـد مورد از آنها درج می شود.

در شـرکت "ارج" بیش از نیمی از کارکنان به طور دسـته جمعی، به مسـئولان مراجعه و مصرانه تقاضا کرده اند که به جبهه های نبرد حق علیه باطل اعزام شوند. جالب توجه اینکه در میان متقاضیان، از کارگر ساده

۱– مأخذ۳۷، ص ۲۰.

۲– مأخذ۱۴، ص۱۶؛ و – مأخذ۳، صص ۱۸ و ۱۹، آنکارا – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

گرفته تا مهندس و مدیر قسمت مشاهده می شود و همه مشتاق اعزام به جبهه ها هستند. دراین باره رقابتی بین کارکنان به وجود آمده است که با مصاحبه ای که رئیس جمهور درباره تفسیر فتوای حضرت امام در رادیو و تلویزیون کردند، مسؤلان شرکت، کارکنان را متقاعد ساختند که فعلاً نیازی به اعزام همگانی به جبهه نیست و متقاضیان نیز درنهایت موافقت کردند که ۴۰ الی ۵۰ نفر از کل آنها به جبهه اعزام شوند.

همچنین اکثریت قریب به اتفاق کارکنان کارخانه کفش وین، یکدل و یکصدا، به مدیران شرکت مراجعه کرده و خواستار اعزام به جبهه شده اند. تعداد متقاضیان به حدی زیاد بوده که مدیریت، برای جلوگیری از اتلاف وقت، افرادی را تعیین کرده است که فقط اسامی کسانی را که به دلایلی نمی خواهند به جبهه ها بروند، یادداشت کنند. تعداد کثیری از کارکنان بانک کارگشایی نیز برای اینکه در اعزامشان به جبهه ها وقفه ای ایجاد نشود، در مقابل دفتر انجمن اسلامی متحصن شدند تا شاید انجمن اسلامی اعزام آنها به جبهه ها را تسریع کند، اما پس از مدتی متوجه شدند که اعضای انجمن اسلامی، خود نیز برای اعزام به جبهه ها متحصن شده اند. علاوه براین، کارگران اکثر کارخانجات دولتی و خصوصی در استان های مرکزی و زنجان نیز به دفاتر مدیریت هجوم برده و درخواست نام نویسی جهت اعزام به جبهه ها را کرده اند. برای مثال، در کارخانه صنایع شمس (خصوصی)، از ۲۶۰ نفر مرد، ۱۴۰ نفر برای اعزام به جبهه نام نویسی کردند.(۱)

ضمیمه گزارش۲۸۹: گزیده ای از سخنان نخست وزیر به مناسبت شروع دومین سال فعالیت دولت

گزیده سخنان نخست وزیر به این شرح است:

یقیناً همه شما ملت بزرگ می دانید که ما ۵/۱ میلیون آواره جنگی، ۵/۱ میلیون آواره افغانی، بیش از ۱۰۰ هزار رانده شده عراقی و ۴۵ هزار اسیر عراقی داریم که اداره آنها بار سنگینی را به عهده دولت گذاشته است. رسیدگی به مشکلات سیاسی، اقتصادی و امنیتی، بار گرانی است که دولت آن را بر دوش می کشد. هزینه های جنگی تورم زاست. من زمانی که به بودجه سال ۱۳۶۱ نگاه می کردم، متوجه می شدم بودجه ای که برای جنگ تخصیص یافته است، همان کسر بودجه را تقریباً تشکیل می دهد و می دانیم که کسر بودجه در جامعه ما تورم زاست، اما دولت از این موضوع گزیری ندارد، به دلیل اینکه احساس می کنیم که شرف، حیثیت، استقلال و خودکفایی آینده ما و الگوشدن ما برای کشورهای جهان و آن غروری که دربرابر قدرت ها وجود دارد، با همین جنگ ارتباط دارد. طبیعتاً دولت از شعار شما ملت بزرگ، یعنی "جنگ جنگ تا پیروزی" تبعیت می کند و این مشکلات را می پذیرد و می کوشد که راه حلی برای آنها بیابد.

نکته دیگری که شما ملت عزیز و خواهران و برادران باید اطلاع داشته باشید و با آگاهی شما، بار دولت سبک تر خواهد شد، این است که وقتی ما درگیر جنگ هستیم، از ارزی که در اختیار داریم و پولی که بابت فروش نفت گرفته ایم، سهمی را باید به مصارف جنگی اختصاص دهیم. این ارز که می تواند مواد اولیه خریداری شده و کالاها را در بازارها فراوان کند، به مصرف مبارزه ما با رژیم صدام می رسد. همان طورکه اشاره کردم این یک سرمایه گذاری درازمدت و معنوی برای ما است. موضوعی که از مکتب ما جوشیده است و چیز بی سابقه ای هم نیست، گرچه نیروی ملت ما بی سابقه است. این موضوع فشاری را بر دولت وارد می آورد و دراین خصوص، طبیعی است که ما از زحماتی که برادران مسئول کشیده اند، قدردانی کنیم. گفتنی است که تا به حال عراق ۳۰ میلیارد دلار وام گرفته است. البته، اخیراً یکی از رسانه های معتبر غربی اعلام کرده که این مبلغ، چیزی نزدیک به ۴۵ میلیارد دلار است. شما تصور کنید که کشور ما با پیروی از شعار نه شرقی، نه غربی، حتی یک ریال از شرق و غرب کمک نگرفته و در محاصره اقتصادی، روی پای خود ایستاده است. خود این ایستادگی سبب شده که ما زمینه ای را در کشورمان فراهم آوریم برای رفتن به سمت خودکفایی که موضوع بسیار مهمی است.

درحال حاضر، رابطه ما با ژاپن رابطه نسبتاً سالمی شده است که از کارهای بسیار مهم دولت در یک سال گذشته در زمان به حداقل رسیدن فروش نفتمان بود که، طبیعتاً ما علت ها را جست وجو می کردیم. سیاست خارجی ما و وزارت نفت دراین زمینه فعال شدند و ما با تلاش وزارت بازرگانی متوجه شدیم که ۲۵٪

۱- سند شماره ۸۹۳۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آشنایی با مسائل کار و کارگری کارخانجات، واحد اطلاعات سپاه پاسداران، آذرماه ۱۳۶۱، ص۲.

واردات کالاهـای صـنعتی ما از ژاپن است. کمپانی های ژاپنی در ایران دفتر دارنـد و ضـمن تماس با کارخانه های ما و بخش های مختلف ما، کالاهای خودشان را در ازای دلار می فروشند و با آن دلار می روند از کشورهایی که با ما روابط دوستانه ندارند، نفت می خرند، درحالی که مصرف روزان-ه نفت ژاپن، ۴ میلیون بشکه است و آنهـا از کشور مـا نفت نمی خرنـد. این موضوع برای ما بسیار جالب و تکان دهنـده بود. بنابراین بلافاصـله کارگروهی به نام کارگروه معامله با ژاپن تشـکیل دادیم تا به این موضوع رسـیدگی کنـد. این تجربه ای است که دررابطه با سایر کشورها نیز به کارگرفته می شود.

مـا بررسـی کردیم که این کالاهـایی که از ژاپن وارد می کنیم تـا چه انـدازه برای مـا جنبه راهبردی دارد، یعنی اگر بـا ژاپن صـحبت کردیم و گفتیم شما با ما روابط ناعادلانه دارید و ما نمی توانیم به عنوان یک کشور مستقل، به این روابط ناعادلانه تن در دهیم و ملت ما این موضوع را نمی پذیرد، اگر آنها مقاومت کردند، تا چه میزانی به صـنایع ما ضـربه می خورد. نکته ای که بسیار جالب و مشوق ما بود این است که وقتی با صاحبان صـنایع گفت وگو کردیم، گفتند اشـکال ندارد، شما محکم وارد کار شوید، ما مقاومت می کنیم؛ تنوع بازار ایجاد می کنیم و کالای خودمان را از بازار دیگری تهیه می کنیم؛ اگر نشـد، با ابتکار نیروهای مؤمن به انقلاب در داخل، این نارسایی ها را تحمل می کنیم. نمونه اش مخـابرات بود که برادران مسـئول آنجـا پروژه هـایی داشـتند که مقـداری از وسایـل، ابزار و مواد اولیه شان از ژاپن تأمین می شـد. وقتی ما این موضوع را مطرح کردیم، باتوجه به دلبسـتگی شدید آنها به طرح هایشان و مفیدبودن آنها، بلافاصله گفتند که شما با قدرت این طرح را اعمال کنید. بنابراین، ابتدا به ژاپن گفتیم که نمی شود شـما ۴ میلیون بشـکه نفت در روز مصـرف کنیـد و یک قطره نفت از ما نخرید و ما ۲۵ درصد وارداتمان از شـما باشد. این با سـیاست نه شرقی نه غربی جمهوری اسلامی ما و شعارهای پرشور ملت ما سازگار نیست و ما یک رابطه عادلانه می خواهیم. آنها در وهله اول فکر کردنـد شایـد شوخی است و یقیناً آنها ارقام و آمار را بیشتر از ما دردست داشـتند و فکر نمی کردند بتوانیم مقاومت کنیم. آنها همیشه این اشـتباه را کرده انـد. آنها فکر می کننـد می توانند با ابزار اقتصادی و مادی، ما را شـکست بدهند، ولی ما به آنها گفتیم، بـدین ترتیب عمـل نمی کنیم و به تمـام کارخانه ها و بخش های اقتصادی اعلام کردیم که هیـچ کس حق گشایش اعتبار و واردکردن یک قطعه از ژاپن را نـدارد. طبیعتاً آنها ابتدا فکر کردند موضوع جدی نیست. پس از گفت وگو با بخش های مختلف، ارجاع شدند به مذاکره با کارگروه معامله با ژاپن و این کارگروه موضوع را برای آنها تشریح کرد.

بعد از نزدیک به ۳ ماه، ژاپنی ها احساس کردنـد که ایسـتادگی ما جـدی است و کم کم با ما به صورت یک قدرت مساوی روبه رو شدند. با کشوری روبه رو شدنـد که به اسـتقلال خودش اعتقـاد دارد و در مقابـل جبر مادی و جبر اقتصادی سـر تسـلیم فرود نمی آورد، متکی به نیروی لایزالی در داخل کشور است که حاضـر است همه بحران ها را تحمل کند تا این اسـتقلال و شـعارهای جوشیده از خون مردم در ۱۷ شهریورها را از دست ندهد.

طبیعی است وقتی به این موضوع پی بردنـد، با ما به صورت سالم تری روبه رو شدند و الآن رابطه ما با آنها سالم است، یعنی یک رابطه متقابل و دو طرفه است. مـا یـک سودی داریم و براسـاس منافع ملت خودمان حرکت می کنیم، آنها هم سودی دارنـد و مطابق منافع خودشان حرکت می کننـد. این رابطه خیلی متعـادل است و مـا می توانیم توازن داشـته باشـیم. طبیعتاً این سـیاست درباره همه کشورها اعمال می شود. ما امسال توانسـته ایم نزدیک به ۲۰۰ هزار تن گنـدم بیش از سـال گذشـته از کشاورزان بخریم. این رقم بالا وقتی اهمیت پیـدا می کنـد که شـما بـدانید کارخـانه هـای کود شـیمیایی و سم مـا که بیشتر آنهـا در جنوب است، خوابیـده انـد؛ زیرا بیشتر درمعرض خطر بمباران قرار دارنـد و یا در آنها اشـکالاتی درزمینه کشاورزی، رسانـدن کود شـیمیایی، سم، خدمات کشاورزی، وام دادن و نظایر اینها ایجاد شده است که باید دراین زمینه ها اقـدامات گسـترده ای انجـام شـود. محصول پنبه مـا بعـد از انقلاـب کـاهش داشـته است که البته دلایـل مختلفی دارد. بخشـی از آن به موضوع مـالکیت برمی گردد و بخش دیگر به موضوعـات دیگری که عنوان کردنش طولـانی می شود. بـااین حال، در سال گذشـته، تولیـد پنبه تکانی خورد و حرکتی در آن به وجود آمـد. مـا امسـال بسـیار بیشتر از سال گذشـته، تولیـد پنبه داریم که رقم ها و آمارش را شـما در روزنامه ها می خوانید. درزمینه صنایع، تولیدات ۶ ماه دوم سال ۱۳۶۰ و ۶ ماه اول

سال ۱۳۶۱ در کارگاه های بزرگ، ۱/۱۲ درصد افزایش داشته است. البته، گفتنی است که کارخانه های ما جز تعداد معدودی، با تمام ظرفیت اسمی خودشان کار نمی کنند، ولی روزبه روز ۲۰ درصد به ۳۰ درصد می رسد و بعضی وقت ها هم از ۱۰۰ درصد ظرفیت اسمی هم بالاتر می رود؛ یعنی تحرکی دراین زمینه به وجود آمده است. البته، مشکلاتی درزمینه مواد اولیه و واردات، تنگنا هایی درزمینه بنادر و مشکلاتی درباره قطعات یدکی وجود دارد؛ از آن نوع که اول برنامه بخشی از آن را برشمردم، ولی با این وضع، با کوشش کارگران عزیز، با کوشش شوراهای اسلامی و مدیریت خوبی که الآن وجود دارد (مدیریت حزب الله)، می بینیم که تحرکی در کارخانه های ما ایجاد شده است و دراین زمینه کم کم با سیر افزایش تولیدات و مسابقه ای در تولید مواجه خواهیم بود و طبیعی است که رسانه های گروهی کشور ما می توانند دراین خصوص کمک های بسزایی بکنند و تأثیر بسیار تعیین کننده ای داشته باشند. در یک سال گذشته، نزدیک ۲۸۰۰ موافقت اصولی برای ایجاد کارخانه و صنایع صورت گرفته است که افزایش ۲۰ درصدی نسبت به سال گذشته را نشان می دهد. نکته جالب توجه اینکه، سرمایه ای که برای این صنایع پیش بینی شده، ۳ برابر گذشته و نزدیک به ۵۰ میلیارد ریال است، درصورتی که سال قبل ۱۵ میلیارد ریال بوده است.

این امر نشان دهنده افزایش نوعی احساس امنیت برای سرمایه گذاری در سطح کشور است. در اینجا اشاره ای می کنم به کسانی که می کوشند وانمود کنند چنین امنیتی وجود ندارد. ما با ارقام، آمار و واقعیت ها صحبت می کنیم. اگر این امنیت وجود نداشت، اگر در نظام جمهوری اسلامی به سرمایه های مشروع احترام گذاشته نمی شد و دراین باره حرکتی وجود نداشت، باید طبیعتاً مقدار سرمایه گذاری در صنعت کاهش می یافت؛ یعنی یک سوم می شد، ولی ما دراین زمینه با افزایش چشمگیری روبه رو هستیم.(۱)

۱- مأخذ۳۹، ص۱۴.

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۸ آبان ۱۳۶۱ ۲۲ محرم ۱۴۰۳ ۹ نوامبر ۱۹۸۲

۱

نیروهـای خودی، روز گذشـته در تکمیـل مرحـل-ه سوم عملیات محرم، به منظور تکمیل و ترمیم خط پدافنـدی و پرکردن رخنه میان دو یگان خـودی، عملیـاتی انجـام دادنـد که نتایـج مطلوبی درپی داشت. در این روز، یگـان هـای ارتش عراق موفق شدنـد در یکی دیگر از محورهـای عملیات، قسمتی از ارتفاعات۱۷۵ را به تصـرف درآوردنـد. به دنبـال آن، امروز نیروهـای خودی به منظور بازپس گیری این ارتفاع و درنتیجه، تحمیل خط پدافندی نامتوازن به ارتش عراق، عملیاتی را برای تصرف مجدد این ارتفاع آغاز کردند.

بـاتوجه به اهمیت ارتفاعات۱۷۵ و اینکه از یـک سو، حضور در آن، امکـان تشـکیل یـک خط پدافنـدی مطمئن در عملیات محرم را میسر می ساخت و از سوی دیگر، درصورت استقرار نیروهای خودی روی آن، عراق ناگزیر می شد مسافتی طولانی عقب نشینی کرده، روی تپه هایی با ارتفاع کم که بیشتر شبیه دشت بود، مستقر شود، تیپ امام حسین(ع) ساعت ۵ صبح در یک عملیات موفق، مجدداً این ارتفاع را تصرف کرد.

بعد از تصـرف این ارتفاع، عراق با استفاده از نیروهای در خط، احتیاط و پشتیبانی زرهی، اقدام به اجرای پاتک نسبتاً سنگینی به مواضع تیپ۱۴ امام حسین(ع) کرد که به دلیل مقاومت نیروهای خودی و هدایت مناسب آتش توپخانه، ناکام ماند و با دادن تلفات بسیار و بدون نتیجه، عقب نشینی کرد(۱)براساس یک گزارش، دشـمن در این تلاش، ۱۶ خودرو و ۸ تانک را از دست داد و حـدود ۲۰۰ تن از سـربازان عراقی کشته یا مجروح شدند.(۲)

در سایر مناطق عملیاتی، ارتش عراق تحرک چنـدانی نداشت و فقط توپخانه های ارتش عراق با اجرای آتش سـنگین روی شـهر آبادان، به ۱۰ منزل مسکونی این شهر، خسارات فراوانی وارد کردند.(۳)

امروز همچنین ۱۳ نفر از اهـالی شـهرهای مختلـف عراق و یـک درجه دار ارتش این کشور، از یکی از مرزهـای غربی وارد کشور شدنـد و از مقامات ایران تقاضای پناهندگی کردند.(۴)

ص: ۳۵۰

۱- سند شماره ۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات محرم، گزارش راوی لشـکر ۳ فتح، (راوی: محسن رخصت طلب)، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۲۷.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- روزنـامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۸، اطلاـعیه ۱۱۱۷، سـتاد مشـترک ارتش؛ و - سـند شـماره ۵۸۲۱۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شـماره ۲۳۴، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۴.

درپی اجرای مرحله سوم عملیات محرم که نزدیکی نیروهای ایران به شهرک طیب و تسلط بر برخی از مناطق مرزی این کشور را به دنبال داشت، صدام حسین در جلسه شورای وزیران این کشور، به موضوع جبهه های نبرد پرداخت و باوجود ادعاهای قبلی این کشور در بیانیه های نظامی مبنی بر سرکوبی نیروهای ایرانی، بدون اشاره به حضور نیروهای این کشور در خاک ایران قبل از آغاز عملیات محرم، به ازدست دادن مناطقی از خاک این کشور اعتراف کرد. وی در بخش آغازین سخنان خود گفت: شما می دانید که ایران به بخش سپاه چهارم حمله کرده و توانسته است به عمق یک تا ۵ کیلومتر در خاک ما نفوذ کند. برادران در فرماندهی کل به من گفتند آیا ضروری است که بگوییم ایرانیان وارد خاک ما شده اند، به ویژه آنکه هنوز نبرد ادامه دارد و این عمق، یک نفوذ کوچک است و وضعیتی را که مستلزم مطلع ساختن افکار عمومی باشد، ایجاب نمی کند؟ من به آنها پاسخ دادم که بله ضرورت دارد که افکار عمومی عراق از اوضاع همان گونه که هست، مطلع شوند. بنابراین، حقیقت این است که نیروهای دشمن در بخش سپاه چهارم نفوذ کرده اند و این نفوذ در برخی نقاط، ۵ کیلومتر است و دشمن ایرانی تاکنون از این منطقه بیرون رانده نشده است.

صدام در جلسه شورای وزیران عراق:
تا زمانی که جنگ ادامه دارد هر عمق از خاک ایران را که می‌توانیم باید تصرف کنیم.

صدام در بخش دیگری از سخنان خود، وضعیت زمان حضور عمده نیروهای ارتش این کشور در خاک ایران را با شرایط فعلی مقایسه کرد و با ادعای عقب بردن نیروهایش تا مرز، گفت: تا زمانی که جنگ ادامه دارد، هر عمق از خاک ایران را که مورداستفاده است و می توان تصرف کرد باید تصرف کنیم. ما به مرحله ای رسیدیم که افکار عمومی و دوستان به ما گفتند که موضوع تجاوز قبل از جنگ ایران علیه شما قدیمی شده و تا زمانی که ارتش عراق در داخل خاک ایران است، هیچ صحبتی نمی توان کرد و گفتند که اگر به مرزها عقب نشینی کنید، ایرانیان که به دلیل جنگ درازمدت خسته شده اند، کوتاه خواهند آمد. پس از این تجربه تلخ، دوستان ما، این گونه مقاصد را در ایران نمی بینند. از وقتی که از مرزها عقب نشینی کردیم، تاکنون ابتکار عمل در دست ما بود و آنها نیروهای خود را بسیج می کردند و چون ما تازه عقب نشینی کرده

ص: ۳۵۱

بودیم، نمی خواستیم دربرابر افکار عمومی بار دیگر به شهرهای ایران حمله کنیم، زیرا به ما می گفتند که عراق پیش از عقب نشینی، بار دیگر حمله کرد، ولی هنگامی که ایرانیان زمین هایی را در مرزها تصرف می کنند، دلیل توجیه کننده ای برای افکار عمومی وجود خواهد داشت و حمله ما به هر شهر یا سرزمین ایرانی قابل توجیه خواهد بود و افکار عمومی جهان خواهد دانست که عراقی ها همه تدابیر را درپیش گرفتند. بنابراین، اگر جنگ ادامه یابد، عراقی ها حق خواهند داشت طبق منطق صحیح رفتار کنند.(۱)

وی همچنین با اشاره به اعدام ۴ تن از وزیران کابینه خود، جرم صباح ابراهیم وزیر بهداری عراق را که یکی از افراد اعدام شده بود، واردکردن داروهایی اعلام کرد که سبب کشته شدن مجروحان جنگی عراقی شد.(۲)-(۳)

۱

به رغم گذشت چند روز از عملیات محرم، اخبار مربوط به این عملیات همچنان در سطح مطبوعات خارجی انعکاس نسبی وسیعی دارد، هرچند که آغاز اجلاس سران کشورهای خلیج فارس در بحرین و پرداختن به موضوع جنگ عراق و ایران، در محافل خبری جایگاه ویژه ای را به خود اختصاص داده است. رادیو بی بی سی درباره این موضوع در گزارش امروز خود اعلام کرد:

«این بار پس از یک هفته جنگ شدید در داخل ایران، نیروهای ایران می گویند که چندین کیلومتر در خاک عراق پیشروی کرده اند و شهر طیب را به تصرف درآورده اند و شهر دیگری را در محاصره دارند. تا قبل از اعلام این پیشروی که عراق نیز قسمتی از آن را تأیید کرده است، به نظر می رسید که هدف عمده نیروهای ایران، عقب راندن عراق از باریکه ارتفاعات مرزی در خاک ایران باشد؛ ارتفاعاتی که از آنجا توپخانه عراق قادر بود به طرف شهرها و راه های داخل ایران شلیک کند.»

این رادیو در ادامه به نقل از خبرنگار رویتر که در جبهه حضور یافته، افزوده است: «بعضی از افسران ایرانی گفته بودند که مشتاق اند وارد خاک عراق شوند، اما فرمان پیشروی به آنان داده نشده است.» خبرنگار روزنامه تایمز نتیجه گیری کرده است که اقدام بعدی ممکن است آزادکردن قسمت هایی از باریکه آن طرف مرز باشد که در دست نیروهای عراقی است(۴)

این خبرگزاری در گزارش دیگری اعلام کرد: «خبرنگارانی که روز شنبه گذشته از جبهه نیروهای ایرانی بازدید کرده اند، می گویند بیابان های مسطح این ناحیه مملو از تانک های منهدم شده عراقی است که نوع آن تی۵۵ ساخت شوروی تشخیص داده شده است.»(۵)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۶، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۳۹ - ۳۴، رادیو صوت الجماهیر، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۲- باوجود اعلام جرم عوام فریبانه وزیر بهداری، صدام حسین درباره جرایم طه عبدالکریم وزیر نفت، عامر مرزوقی وزیر دارایی و سعدون عمیدان وزیر راه و ترابری که از وزیران اعدام شده اند، توضیحی نداد.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۹، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۹، به نقل از رادیو بی بی سی، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۵، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، صص ۲۷ - ۲۵، رادیو بی بی سی، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

این خبرگزاری می افزاید: پرزیدنت صدام حسین باید پشیمان روزی باشد که تصمیم به اعزام سربازانش به داخل خاک ایران گرفت. آنچه قرار بود یک هجوم کوتاه و تند و تیز علیه آیت الله خمینی باشد، به جنگی پرآشوب و پرخرج تبدیل شده است که در آن، ایرانی ها نه تنها جلو پیشروی سربازان عراقی را گرفته اند، بلکه به تهدیدی علیه خاک عراق تبدیل شده اند.(۱)

واحد مرکزی خبر نیز در جمع بندی نوشته های روزنامه های فرانسوی درباره عملیات اخیر ایران اعلام کرد: درگیری بین دو کشور همچنان ادامه دارد و درحالی که به نظر می رسد قوای جمهوری اسلامی ایران، ابتکار عمل را در دست دارد، سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس برای سومین بار در بحرین گرد هم آمدند تا درباره موضوعات اقتصادی، امنیتی و دفاعی باهم گفت وگو کنند. آنها قصد دارند مجدداً از دولت های تهران و بغداد دعوت کنند تا ازطریق مذاکره، به اختلافات خود پایان دهند. از سوی دیگر هنگامی که مقامات ایران از جوانان ۱۹ تا ۲۳ ساله و همه کسانی که می توانند مثمرثمر واقع شوند، دعوت کرده اند که به جبهه بروند و به برادران خود ملحق شوند، یک هیئت عراقی در سودان، از مقامات این کشور تقاضای کمک های نظامی و تسلیحاتی دارد.

به استناد اخبار و اظهارنظر مطبوعات این کشور، به احتمال زیاد، سران کشورهای عضو همکاری خلیج فارس بار دیگر به طرح فهد و سیاست مشترک عربی در مقابل بحران خاورمیانه صحه گذاشته اند و قصد دارند مجدداً از دولت های تهران و بغداد دعوت کنند تا ازطریق مذاکره، به تشنجات و اختلافات بین دو کشور پایان دهند.(۲)

۱

تحرک و فعالیت نیروهای ضد انقلاب در مناطق کردنشین همچنان ادامه دارد و اقدامات تروریستی آنها خسارت هایی را به نیروهای خودی وارد می کند.

در یک درگیری بین نیروهای پایگاه "تایبرد" از توابع بانه، با نیروهای مسلح غیر قانونی، یک نفر به شهادت رسید و ۳ نفر مفقودالاثر شدند.(۳)

افراد ضد انقلاب در حمله به نیروهای پایگاه "گردنه صلوات آباد" در محور سنندج - قروه نیز ۲ سرباز را به شهادت رساندند.(۴)

در درگیری دیگری در سنندج، ۵ نفر از عناصر مسلح غیر قانونی، ازطریق منطقه عباس آباد قصد رخنه به شهر را داشتند که با واکنش و تیراندازی نیروهای پیش مرگ کُرد مسلمان مستقر در منطقه، مجبور به فرار شدند. مهاجمان، یک نفر از نیروهایشان را که مجروح شده بود، همراه خود بردند.(۵)

در کامیاران گروهی از عوامل مسلح وابسته به حزب دمکرات کردستان(۶) وارد روستای "صالح آباد" شدند و یکی از اهالی را از منزلش بیرون کشیده، او را در مقابل خانه و

۱- مأخذ ۷، صص ۷ و ۸ رادیو بی بی سی، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲.

۳- سند شماره ۳۵۰۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) شماره ۵، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۵۸۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۵، تاریخ

۲۱/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ۱۱، بخش اول، ص۴؛ و - سند شماره ۳۴۵۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن سوم) به مقام استاندار کردستان، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۰.

۶- سند شماره ۵۸۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۳

خانواده اش تیرباران کردند و به شهادت رساندند.(۱)

همچنین در غرب ارومیه، هنگام عبور نیروهای ارتشی از جاده "شیبان" در منطقه "ترگور"، مین کار گذاشته شده به دست ضد انقلاب، زیر پای یکی از افراد ارتش منفجر شد که یک نفر به شهادت رسید و ۲ نفر دیگر مجروح شدند.(۲)

در پایگاه "سرچشمه" روستای ربط در شمال شرقی سردشت نیز یک سرباز براثر انفجار مین تعبیه شده، یک پای خود را از دست داد.(۳)

نیروهای گروه کومه له، امروز مقادیری اسلحه و مهمات سبک را که از نظامیان عراقی مستقر در پاسگاه "سوره دیزه" عراق تحویل گرفته بودند، به آبادی "بژوه" در ۱۶ کیلومتری جنوب سردشت منتقل کردند.(۴)

بنابر گزارشی، در کامیاران، ۲ تن از چته های کومه له، خود را تسلیم سپاه پاسداران کردند.(۵)

۱

امروز ۱۵ تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از مناطق مرزی غرب کشور و مناطق آزادشده در محور پیرانشهر - سردشت بازدید کرده، علاوه بر حضور در قرارگاه حمزه، پادگان نقده و پیرانشهر، به "میرآباد" و آلواتان" رفتند و با نیروهای مستقر در این مناطق دیدار و گفت وگو کردند.

سیدحسن شاهچراغی نماینده مردم دامغان که ازجمله این نمایندگان بود، در گفت وگویی با خبرنگاران درباره این دیدار گفت: هماهنگی، نظم و همفکری برادران ارتشی به ویژه نیروی زمینی و سپاه پاسداران و رفتار اسلامی نیروها در قرارگاه حمزه بسیار امیدوارکننده و دلگرم کننده است. دود کارخانه قند پیرانشهر، از امنیتی حکایت می کند که رزمندگان ما با قدرت ایجاد کرده اند. همفکری و همراهی سپاه و ارتش بسیار چشمگیر و مایه امیدواری است.

وی افزود: منطقه راهبردی "آلواتان" که ستون فقرات ضد انقلاب محسوب می شد، به دست رزمندگان ارتش و سپاه و به خصوص تیپ ویژه شهدا، با کمترین شهید، تصرف شده است. من در میرآباد گفتم که حضور ما در میرآباد یعنی شکست دشمن. درحقیقت، با تصرف این جاده، دشمن دیگر راه تدارکاتی ندارد و مرزهایی که دشمن از آن طریق ضربه هایی به ما زده، بسته شده است. در این عملیات، روستاهای زیادی آزاد شد که مردمشان ۴ سال، تحت ستم گروهک ها بودند.

نماینده دامغان با تشکر از رزمندگان تیپ شهدا گفت: این تیپ، راه ها را باز و مواضع ضد انقلاب را یکی پس از دیگری فتح می کرد و مردانه و دلیرانه مناطق را به تصرف خود درمی آورد و برای تثبیت، به برادران ارتشی واگذار می کرد.(۶)

۱- سند شماره ۳۲۰۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار محترم استان کردستان، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۱؛ و - مأخذ ۳، بخش دوم، ص۱.

۳- مأخذ ۱۱، بخش اول، ص۲.

۴- سند شماره ۷۹۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (واحد طرح و عملیات) به ستاد مرکزی، شماره ۲۳۸، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه سپاه پاسداران انقلاب، شماره ۱۸۸، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۵- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱،

منطقه ۷، ص۲۹؛ و – مأخذ ۱۴، ص۳.
۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۱

در درگیری میان نیروهای امنیتی ایران و گروه های تروریستی در شهرهای رشت، قزوین، شیراز، خرم آباد و اهواز، ضربات مؤثری بر این گروه ها وارد شد.

ساعت ۱۹:۳۰ امروز، ۳ سرنشین مسلح یک اتومبیل پژو در خیابان امام خمینی رشت، به ۲ نفر از جوانان متدین شهر تیراندازی و آنان را مجروح کردند. این اتومبیل نیم ساعت قبل از حادثه سرقت شده بود(۱)

در قزوین، نیروهای کمیته انقلاب اسلامی، پس از مدتی مراقبت، در عملیاتی اقدام به دستگیری ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین (منافقین) کردند که هر دو آنها قرص سیانور خوردند و یکی از آنان، قبل از رسیدن به بیمارستان فوت کرد و نفر دوم نجات یافت. نیروهای امنیتی با استفاده از اطلاعات وی، ۴ نفر دیگر از عناصر سازمان را نیز دستگیر کردند.(۲)

در شیراز نیز یکی دیگر از عناصر سازمان که از مسئولان هسته های نظامی سازمان بود، در سر قرار، درحالی که یک نارنجک جنگی همراه داشت، دستگیر شد(۳)

همچنین در بازرسی از یک خانه تیمی در خرم آباد، ۵ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) بازداشت شدند. از این منزل، تعدادی مدارک و اسناد سازمانی و دستگاه تکثیر به دست آمد(۴)

مأموران شهربانی اهواز هم درپی مطلع شدن از تعبیه بمبی در زیر یک اتومبیل مزدا، در محل حاضر شدند و آن را در ساعت ۲۰:۳۰ خنثی کردند. این بمب ساعتی حاوی ۲ پوند تی.ان.تی و یک چاشنی الکتریکی، روی ساعت ۲۳ تنظیم شده بود(۵)

۲

درپی فتوای اخیر امام خمینی درباره حضور افراد داوطلب در جبهه های جنگ تا حد کفایت، موج درخواست برای اعزام به جبهه های جنگ افزایش چشمگیری یافته است.

امروز ۲۸ تن از دانش آموزان دبیرستان صادق (خیابان شهید کلاهدوز(۶)و دبیرستان طالقانی منطقه ۱۲(۷) و گروهی از دانش آموزان و کارکنان دبیرستان امیرکبیر و فردوسی قوچان و همچنین عده کثیری از جوانان شمیران، عازم جبهه های جنگ شدند.(۸)

مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران نیز در تلگرامی به امام خمینی، آمادگی کارکنان این نیرو را برای جنگ های زمینی اعلام کرد. در قسمتی از این تلگرام آمده است: به دنبال فتوای آن مقام معظم، دانشجویان دانشکده افسری و دانش آموزان آموزشگاه درجه داری شمال و گروه کثیری از کارکنان این نیرو که درعین حال به جنگ های زمینی آشنایی دارند، مراجعه کرده اند و خواستار اعزام به جبهه ها هستند(۹)

همچنین به منظور شرکت در عملیات پیروزمندانه محرم، بیش از ۱۰۰۰ نفر امدادگر، پزشک،

۱- مأخذ ۱۳، ص۷؛ و - مأخذ ۵، ص۹، رشت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۰۳۸۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۳، تاریخ

۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۳۸.

۳- سند شماره ۷۹۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ اطلاعات به ستاد مرکز اطلاعات، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۳، ص۲۲.

۵- مأخذ ۱۳، ص۲۰.

۶- مأخذ ۳، بخش اول، ص۱۹.

۷- مأخذ ۴، بخش اول، ص۲.

۸- مأخذ ۳، بخش اول، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۹- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۲.

پزشـکیار، دنـدان پزشک، بهیار، راننـده، آشپز، جوش کار، تعمیرکار، مکانیک و نیروهای تدارکاتی به منطقه اعزام شدند. جمعیت هلال احمر جمهوری اسـلامی ضـمن اعلامـ این مطلب، بـار دیگر از همه کسانی که دارای تخصـص های فوق می باشـند، درخواست کرد به منظور تحقق بخشـیدن به رهنمود حضـرت امـام مبنی بر یـاری رسانـدن به رزمنـدگان در جبهه هـا، بـا همراه داشـتن معرفی نـامه از یکی از نهادهای انقلاب اسلامی یا ائمه جماعات، ۲ قطعه عکس و یک برگ فتوکپی شناسـنامه، در تهران به واحـدهای امداد جبهه جمعیت هلال احمر مراجعه کنند تا مقدمات اعزام آنان فراهم شود.(۱)

نیروهای مناطق چهارده گانه کمیته انقلاب اسـلامی، بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی، بنیاد امور مهاجران جنگ تحمیلی، فـداییان اسـلام، کارکنان پـارس خودرو و کارکنـان اتـاق بازرگـانی و صـنایع و معادن، آمادگی خود را برای حمایت از نیروهای رزمنـده و حضور در جبهه های جنگ اعلام کردند.(۲)

شورای عالی مدیریت طلاب غیر ایرانی حوزه علمیه قم نیز با ارسال نامه ای به آیت الله خامنه ای، خواستار آن شد ترتیباتی اتخاذ شود تا طلاب غیر ایرانی نیز امکان حضور در جبهه های جنگ را داشته باشند.(۳)

۱

آیت الله خـامنه ای رئیس جمهور، امروز در یـک مصـاحبه مطبوعـاتی بـا خبرنگـاران داخلی و خارجی حضور یافت و ضـمن پاسـخ به سؤالات آنان، شرایط ایران را برای پایان جنگ اعلام کرد. محورهای اصلی سخنان رئیس جمهور در این مصاحبه به شرح زیر بود:

اظهـار گلایـه از خبرنگاران خارجی در انعکاس ناقص و گاهی تحریف اخبار ایران به ویژه در حوزه جنگ تحمیلی و بیان انتظارات مردم ایران از رسانه های جمعی خارجی؛ اشاره به هزینه های ملت ایران برای تحقق استقلال و آزادی؛ پیش بینی آزادی احزاب و گروه های مختلف برای شرکت در انتخابـات در لایـحه در دست بررسـی مجلس شورای اسـلامی؛ رد ادعـای اعزام افراد کم سن وسـال به جبهه هـای جنگ و توجه به اشتیاق ملی برای حضور در جبهه های جنگ؛ بازخوانی مجدد سـیاست "نه شـرقی، نه غربی"؛ اشاره به اقدامات خصمانه امریکا و یادآوری در دسـتور کـار نبـودن رابطه سیاسـی بـا امریکـا در سـیاست خـارجی ایران؛ شـرکت فعـال ایران در اجلاـس آینـده غیر متعهـدها و انتظـار ایران از کشورهای غیر متعهد در اجلاس دهلی نو؛ تأکید بر غلط بودن سیاست امریکا در مسئله فلسطین؛ برشماری مجدد شرایط ایران برای پایان جنگ و یادآوری محکومیت متجاوز به عنوان یکی از شـرط های ایران برای تضـمین صـلح و امنیت منطقه؛ تفسیر مجدد فتوای اخیر امام خمینی برای حضور افراد در جبهه هـای جنـگ و تصـحیح برداشت هـای غلـط از این فتوا؛ بیـان این مطلب که هنوز بخش هـایی از ایران در دست نیروهای عراقی است و اعلام میزان غرامت درخواستی ایران از عراق (۱۵۰ میلیارد دلار).

رئیس جمهور ابتدا اظهار کرد:

۱- مأخذ ۲، ص۱.

۲- مأخذ ۲۰، ص۱؛ و - مأخذ ۴، بخش دوم، ص۴؛ و - مأخذ۲۰، ص۲۰؛ و - مأخذ ۴، بخش دوم، ص۱۳.

۳- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۴، قم.

از اینکه شما خبرنگاران، مناطق آزادشده به دست نیروهای رزمنده ایران را از نزدیک مشاهده کردید، تشکر می کنم. درحقیقت بهترین وسیله دستیابی به خبرهای درست، مشاهده حوادث از نزدیک است. متأسفانه درمورد حوادث و وقایع ایران از آغاز انقلاب اسلامی، به ویژه درباره حوادث جنگ از این روش صحیح کسب خبر، کمتر استفاده شده است. آنهایی که مایل بودند، اخبار ایران را صادقانه، نه مغرضانه منعکس کنند، این حوادث را از راه دور و از زبان کسانی که احاطه کافی به وقایع و اطلاع کامل از آنها نداشتند، می شنیدند. ما ملت ایران، مردمی هستیم که به گمان خود، بزرگ ترین حادثه تاریخ معاصر و یکی از بزرگ ترین حوادث تاریخ را در این بخش از جهان خلق کرده ایم. به گمان ما، این حادثه در خور آن است که همه کسانی که به حوادث تاریخ ارج می نهند، به آن توجه کنند و این واقعه عظیم و بزرگ را از نزدیک بشناسند. ما به نوبه خود، حوادث درخشان و بسیار واقعی از انقلاب و کشور خود را به شکل حقیقی بیان کرده ایم و معتقدیم آنچه چشم دنیا را به خود متوجه خواهد کرد و آنچه در دل ها جای خواهد گرفت و سرنوشت جهان را تغییر می دهد، حقیقت ها خواهد بود.

سپس خبرنگار روزنامه آساهی ژاپن پرسید: پس از ۴ سال که از انقلاب ایران می گذرد، شما در مقام رئیس جمهور فکر می کنید تا چه اندازه اهداف استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی برای مردم تحقق یافته است؟

رئیس جمهور پاسخ داد: ما در راه این اهداف بزرگ، بسیار تلاش کرده ایم و به نتایج مهمی نیز دست یافته ایم و غرامت آزادی خواهی و استقلال طلبی ما را جهانیان در صحنه جنگ مشاهده کرده اند. آنچه گرفتاری پس از انقلاب از دولت های بزرگ دیده ایم، به جرم همین استقلال طلبی و آزادی خواهی است، اما همیشه ما در راه این اهداف پیش رفته ایم و موفقیت های زیادی به دست آورده ایم.

خبرنگار نیویورک تایمز: لایحه ای مبنی بر قانونی کردن احزاب در مجلس شورای اسلامی تحت بررسی است، آیا احزاب آزادی فعالیت ندارند؟

آیت الله خامنه ای: همه احزاب اجازه فعالیت خواهند داشت و قانون مدونی که از مجلس خواهد آمد، دستورالعملی دراین باره برای دولت خواهد بود.

خبرنگار روزنامه کانادایی: شرایط ایران برای برقراری روابط مجدد با کانادا چیست و آیا کانادا برای آزادی ۶ گروگان امریکایی باید از ایران عذرخواهی کند؟

رئیس جمهور: ما با کانادا مشکلات زیادی نداریم. دراین باره، وزارت خارجه براساس مشی خود عمل خواهد کرد.

خبرنگار خبرگزاری ایتالیا: آیا اعزام جوانان کم سن وسال به جبهه های جنگ صحیح است؟

رئیس جمهور: ما جوانان کم سن وسال را به جبهه اعزام نمی کنیم، بلکه این جوانان و

سالخوردگـان انـد که اصـرار می ورزنـد و در موارد بسـیاری التماس و گریه آنها مورد قبول واقع نمی شود و گاهی با پافشاری آنها و رضایت والدینشان به جبهه می روند. البته این موضوع شامل نوجوانان کم سن وسال نمی شود.

خبرنگار خبرگزاری کیودو ژاپن: با درنظرگرفتن سیاست "نه شرقی نه غربی"، نظر خود را درباره روابط ایران و ژاپن در آینده بفرمایید.

آیت الله خامنه ای: سیاست نه شـرقی، نه غربی به معنای قطع رابطه با این کشورها نیست، بلکه به معنای وابسـته بودن به این سـیاست می باشد. بنـابراین، بـاتوجه بـه اینکـه سیاست نـه شـرقی - نـه غربی جزء سـیاست جمهـوری اسـلامی ایران اسـت، جز در بعضـی مـوارد که به دلا‌یلی با کشورهایی روابط سیاسی - اقتصادی نخواهیم داشت، با بقیه کشورها این روابط را داریم.

خبرنگار وال استریت ژورنال: آیا امکان برقراری مجدد روابط ایران و امریکا تحت شرایطی وجود دارد؟

رئیس جمهور: در چشم انـداز آینـده سیاسـی ایران، چنین چیزی دیـده نمی شود. امریکـا به این ملت و انقلاـب ضـربه هـای بسـیار زده است و مشکل بتوان به این زودی ها با امریکا روابط خوبی برقرار کرد.

خبرنگار خبرگزاری یوگسلاوی: درمورد نقش ایران در جنبش غیر متعهدها، به خصوص در اجلاس آینده در دهلی نو توضیح دهید.

رئیس جمهور: ما در اجلاس غیر متعهدها، حضور فعال خواهیم داشت و به این اجلاس امیدهایی داریم.

خبرنگار هندی: انتظار شما از اجلاس سران غیر متعهدها در هند چیست و آیا اتحاد غیر متعهدها باوجود جنگ ایران و عراق حفظ خواهد شد؟

رئیس جمهور: انتظار ما از نشـست غیر متعهـدها این است که براساس فلسـفه تشـکیل جامعه غیر متعهدها عمل کند و آن را همواره مدنظر قرار دهد. غیر متعهدها به منظور جلوگیری از تقسیم ناعادلانه جهان به دست ابرقدرت ها تشکیل شده است و این نقشی حساس و تاریخی است که این جنبش برعهده دارد. اگر عناصر شرکت کننده در جنبش به این هدف احترام بگذارند، قطعاً این جامعه به حرمت و متانت و قدرت بیشتری دست خواهد یافت. موضوع جنگ ایران و عراق نباید سـبب شکاف در غیر متعهدها شود، بلکه با اتخاذ مواضع قوی و صحیح در غیر متعهدها، این موضوع می تواند سبب اعتبار و قدرت بیشتر این جنبش شود.

خبرنگـار خبرگزاری جمهوری اسـلامی: بـاتوجه به تحولات اخیر خاورمیانه و تحمیل امین جمیل در سـمت رئیس جمهوری لبنان، آینـده مردم فلسطین را چگونه می بینید؟

رئیس جمهور: من احساس می کنم امریکا در منطقه به کمک سیاست های غلط خود و

متحدانش، درصدد حل غلط مسئله فلسطین است. این موضوع دو جنبه دارد: یا فلسطینیان که عناصر اصلی صحنه اند و همچنین ملت ها و دولت های مترقی عرب، دربرابر این سیاست رذالت آمیز امریکا مقاومت خواهند کرد و خط مشی امریکا را نخواهند پذیرفت، که دراین صورت، اهداف و آرمان های فلسطین برآورده خواهد شد یا متحدان امریکا در منطقه، این فرصت را خواهند یافت که ملت های منطقه را از حقایق دور نگه دارند و امکان عمل را به فلسطینی ها ندهند و حتی برخی عناصر فلسطینی را به دنبال خود به این سو و آن سو بکشانند که دراین صورت، تحقق آرمان های فلسطین برای سال های بیشتری به تعویق خواهد افتاد.

خبرنگار خبرگزاری فرانسه: اگر که صدام شرایط ایران را قبول کند، آیا ایران صلح را خواهد پذیرفت؟ در غیر این صورت، آیا صلح باوجود حزب بعث تحقق خواهد یافت؟

رئیس جمهور: یکی از شرایط جمهوری اسلامی برای متارکه جنگ، مجازات همین اشخاص است. ما صدام را جنایتکار جنگی می دانیم و معتقدیم برای تأمین صلح در خلیج فارس و منطقه

خاورمیانه باید این متجاوز مجازات شود. ما بارها تکرار کرده ایم که اگر دیگر شرایط ما برطبق مصالح ملت ایران است، این شرط سوم، یعنی مجازات صدام، با مصالح کل منطقه ارتباط دارد. بنابراین، شرط سوم نیز باید تأمین شود تا متارکه جنگ کنیم.

خبرنگار روزنامه ژاپنی: آیا راه های دیگری غیر از ۳ شرط ایران برای پایان جنگ وجود دارد؟

رئیس جمهور: ما به دنبال جنگ نبوده ایم، اما این ۳ شرط تنها شروط و کمترین حدی هستند که می تواند حقوق حقه ملت ایران را تأمین کند.

تلویزیون سی.بی.اس امریکا: آیا نیروهای ایران درصورت لزوم، به طرف بغداد خواهند رفت؟

رئیس جمهور: درصورت لزوم، نیروهای ما همه کار خواهند کرد.

خبرنگار رادیو تلویزیون ژاپن: آیا تاکنون شهری از عراق به تصرف رزمندگان ایران درآمده است؟

رئیس جمهور: ما از شما خواستیم که به جبهه ها بروید که از نزدیک ببینید و این سؤالات را نپرسید.

روزنامه اکسپرس سریلانکا: میزان تلفات جانی و خسارات مالی ایران در جنگ چقدر بوده است؟

رئیس جمهور: خسارات مالی متأسفانه زیاد بوده است. البته، این خسارات شامل ویرانی شهرها و ارتباطات و تأسیسات مهم اقتصادی است، ولیکن خوشبختانه تلفات جانی ما کمتر از آن چیزی است که در چنین جنگی انتظار می رود.

خبرنگار خبرگزاری کیودو ژاپن: ۳ پایگاه مرزی عراق که تحت تسلط ایران قرار گرفته است، در چه محلی قرار دارند و اهداف نهایی عملیات محرم چیست؟

آیت الله خامنه ای: این ۳ پاسگاه در مرز ایران و عراق قرار دارد و ازطرف شمال، موازی عین خوش و از قسمت جنوب در ۵۰ کیلومتری آن می باشد و اما پرسش درباره اهداف جنگ سؤال درستی نیست، چون ما جنگ را شروع نکرده ایم که هدفی در بر داشته باشد، بلکه هدف ما دفاع از ملت و انقلاب و حقوق حقه مان می باشد. هرگاه این دفاع کامل انجام شود، ما جنگی نخواهیم داشت.

خبرنگار اسپانیولی: اگر صدام غرامت های موردنظر ایران را بدهد و همچنان سر کار باشد، دولت جمهوری اسلامی ایران با وی چه معامله ای خواهد کرد؟

رئیس جمهور: دولت ایران دراین صورت، شرط سوم یعنی مجازات وی را درخواست می کند.

خبرنگار صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران: نتیجه عملیات اخیر رزمندگان اسلام تاکنون چگونه بوده است و آثار سیاسی - نظامی آن را چگونه پیش بینی می کنید و این عملیات تا چه نقطه ای ادامه خواهد یافت؟

رئیس جمهور: من فکر می کنم در منطقه خیلی ها گفته هایمان را درزمینه جنگ جدی نمی گیرند. ما در این عملیات ثابت کردیم که در گفته و عمل خود جدی هستیم. شاید خیلی ها نیروی معنوی را که ما از آن سخن می گوییم، قبول نداشتند، لیکن ما در این عملیات، وجود این نیرو را که همان نیروی ایمان مردم و رزمندگان است، ثابت کردیم و نشان دادیم که به اتکای این نیرو موفق خواهیم بود.

خبرنگار رویتر: واکنش ایران درباره کمک کشورهای منطقه خلیج فارس به عراق چه خواهد بود؟

رئیس جمهور: طبیعتاً واکنش دوستانه ای نخواهد بود.

خبرنگار آسوشیتدپرس: اگر نیروهای داوطلب برای جبهه ها به اندازهکافی وجود دارد، چرا امام در فتوای خود از مردم خواست که به جبهه ها بروند؟

آیت الله خامنه ای: شما به فتوای اخیر امام دقت نکرده اید. رهبر انقلاب، از مردم خواسته اند درصورتی که جبهه ها به نیرو نیاز داشتند، مردم به جبهه ها بروند. امروز خوشبختانه جبهه های ما به "بسیج عمومی" خیلی نیاز ندارد. اگر مقدار نیرو کم باشد، فرماندهان نظامی خواهند گفت و دراین صورت، به هر میزان نیرو تأمین خواهد شد.

خبرنگار کیهان: مشکلات فعلی اقتصادی ایران ریشه در چه موضوعاتی دارد و راه حل این معضلات چیست؟ رئیس جمهور: مشکلات اقتصادی ما ریشه در خرابکاری حکومت گذشته و در اصل، انقلاب و همچنین ریشه در جنگ دارد. اینها مهم ترین عواملی اند که برخی نارسایی ها را در وضع کنونی به بار آورده اند.

خبرنگار روزنامه کاتیا هند: موقعیت انقلاب اسلامی ایران درحال حاضر چگونه می باشد و تا چه حد پیروز بوده است؟ رئیس جمهور: انقلاب اسلامی ایران در همه مراحل پیروز بوده است و هیچ گونه ناکامی در وضعیت انقلاب مشاهده نمی کنیم.

خبرنگار نشریه وال استریت ژورنال: چرا حزب توده که حزبی ملی و مارکسیست است، اجازه فعالیت دارد درحالی که احزاب دیگر فعالیتشان محدود شده است؟

رئیس جمهور: ما همیشه گفته ایم در جمهوری اسلامی هیچ کس به جرم عقیده محکوم نمی شود، آنچه موجب می شود که جمهوری اسلامی ایران یک فرد یا گروه را معارض خود ببیند، حرکت معارضه آمیز این گروه هاست. هیچ حزبی برای ما از این خط کلی خارج نیست.

خبرنگار رادیو تلویزیون ژاپن: چند کیلومتر از خاک ایران پس از عملیات محرم همچنان در تصرف عراق است؟

رئیس جمهور: هنوز قسمت هایی از سرزمین ما در منطقه شمال غربی و جنوب، در تصرف عراق می باشد و تا مدتی پیش، این مقدار ۱۰۰۰ کیلومتر مربع بوده است که در ۲ ماهه اخیر، در عملیاتی بخشی از آن آزاد شده و بخشی دیگر ازجمله نفت شهر همچنان در تصرف عراق است.

خبرنگار روزنامه اکسپرس نیوز سریلانکا: میزان غرامت درخواستی شما از عراق چقدر است؟

رئیس جمهور: ما حدود ۱۵۰ میلیارد دلار غرامت خواسته ایم که این رقم متکی به ارقام و اعداد تعیینی نبود، بلکه حدسی می باشد که در بررسی دقیق ممکن است این رقم کم یا زیاد شود.

خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز: آیا ایران شهر طیب عراق را تصرف یا محاصره کرده است و آیا نیروهای ایران به سمت بصره و بغداد پیش خواهند رفت؟

آیت الله خامنه ای: نیروهای ما مشرف بر شهر عراقی طیب هستند و هرگاه لازم باشد، به سمت بغداد حرکت خواهند کرد.

خبرنگار خبرگزاری ایتالیا: رفتار کشورهای عربی دربرابر ایران چگونه است؟

رئیس جمهور: رفتار کشورهای عربی با ما یکسان نبوده است؛ بعضی رفتار دوستانه و صمیمانه ای داشته اند و بعضی دیگر، موضع بی تفاوت و گروهی از آنها با موضعی شدیداً خصمانه برخورد کرده اند و این گروه سوم متحدان امریکا در منطقه می باشند(۱)

۱

علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی، به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ داد. وزیر امور خارجه در پاسخ به این سؤال که آیا ایران برای دریافت ۱۵۰ میلیارد دلار وارد خاک عراق شده است؟ گفت: آن چیزی که ما می خواهیم میزان خساراتی است که عراق به کشور ما وارد آورده که البته میزان دقیق آن هنوز ارزیابی نشده است، اما یکی از خواسته های مهم ما همین است که باید حکومت متجاوز عراق آن را بپردازد. وزیر امور خارجه درباره موضع جمهوری اسلامی ایران درخصوص اجلاس آتی سران کشورهای غیر متعهد گفت: تصمیم کشورهای غیر متعهد برای تغییر محل اجلاس سران کشورهای غیر متعهد از بغداد به دهلی، درحقیقت نقطه عطفی در تاریخ این کشورها به شمار می رفت و کشورهای واقعی غیر متعهد را به خود امیدوارتر کرد. وی افزود:

باتوجه به اینکه حکومت بعث عراق به هیچ وجه یک حکومت غیر متعهد نیست، برای حفظ بقا، خودش را به همه جا وابسته کرده است و همه عوامل نیز به او کمک می کنند. چنین حکومتی با نقض آشکار اصول عدم تعهد، شایستگی عضویت در کشورهای غیر متعهد را ندارد. کسی که پرونده سیاه ۱۴ ساله اش بر همه روشن است، و از کشتن وزیرانش نیز ابا ندارد، چگونه می تواند داعیه ریاست چنین اجلاسی را در سر بپروراند. دکتر ولایتی درباره روابط ایران و فرانسه نیز گفت:

تیرگی مناسبات ایران با فرانسه، بستگی به برخورد این کشور با جمهوری اسلامی ایران دارد. حکومت فرانسه تحت نام دمکراسی، مخالفان جمهوری اسلامی را که اکثر آنها جانی اند و دستشان تا مرفق به خون انسان های بی گناه آلوده است، در کشور خود جای داده است. افرادی چون بنی صدر و رجوی که به اقرار خودشان، در فاجعه انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی شرکت داشتند و بهترین فرزندان ما را گرفتند. اینها در هر دادگاه صالحه ای محاکمه شوند، قطعاً محکوم خواهند شد. دکتر ولایتی گفت: اگر چنین اعمالی را یک گروه تروریستی در اروپا مرتکب می شد، آیا دولت فرانسه به آنها پناهندگی می داد؟ درحالی که می دانیم دولت فرانسه اعضای باند "بادرمانیهوف" آلمان را پس از دستگیری تحویل دولت آلمان داد. آیا این نوع عملکرد متفاوت با تروریست ها، آن هم تحت نام دمکراسی، نشان دهنده این نیست که مقاصد

۱- مأخذ ۲۰، ص۲.

سیاسی در پشت آن نهفته است و به این ترتیب، آیا این فرانسه نیست که در تیره شدن روابط دو کشور پیش گام شده است؟ وی افزود: ما نیازی نداریم که فرانسه با ما روابط دوستانه داشته باشد، درحالی که او با ما روابط خصمانه دارد. به هرحال، هرگاه فرانسه دست از خصومت خود با ایران بر دارد، روابط دو کشور عادی خواهد شد.(۱)

۱

وزیر خارجه در مصاحبه با خبرنگاران:

عراق به‌هیچ‌وجه غیرمتعهد نیست؛ برای حفظ بقا، خودش را به همه‌جا وابسته کرده است.

هرگاه فرانسه دست از خصومت خود با ایران بردارد روابط عادی خواهد شد.

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیر امور خارجه، در پایان سفر دو روزه خود به سوریه و ملاقات با حافظ اسد رئیس جمهور و وزیر خارجه آن کشور، پس از یک مصاحبه مطبوعاتی، آن کشور را به مقصد لیبی ترک کرد. وی در این مصاحبه، گفت و گو با مقامات سوریه را طولانی و ثمربخش خواند و مجدداً مواضع ایران را در جنگ یادآوری کرد.(۲)

شیخ الاسلام در بخش هایی از سخنان خود گفت: هم اکنون ۱۰ شهر عراق در تیررس نیروهای رزمنده ما قرار دارد، ولی امام اجازه شلیک یک گلوله نیز به طرف این شهرها نداده اند؛ درصورتی که

۱- مأخذ ۲، ص۱۷.

۲- مأخذ ۲، ص۱.

شهرهای ما شبانه روز زیر آتش توپخانه مزدوران صدامی است. وی اضافه کرد:

حسین شیخ‌الاسلام معاون سیاسی وزارت امور خارجه

درطول جنگ تحمیلی، چند لشکر عراق به دست نیروهای ما منهدم شده است، شهرها و اراضی زیادی بازپس گرفته شده اند... در عملیات محرم، بالغ بر یک میلیارد دلار غنیمت از عراق گرفته ایم که ان شاءالله همین غنائم را علیه رژیم اشغالگر قدس به کار خواهیم برد. مطابق قانون اساسی، جمهوری اسلامی ایران حق دخالت در امور داخلی کشورهای دیگر را ندارد، اما انقلاب اسلامی منحصر به ملت ایران نیست و اقدام برای سرنگونی صدام، بر هر مسلمانی واجب است. صدام برای به سقوط کشاندن نظام اسلامی ایران، جنگ را شروع کرد و مانع اعزام نیروهای ما به جبهه های جنگ علیه رژیم اشغالگر قدس شد. سرنگونی صدام، وظیفه ملت عراق است. جمهوری اسلامی ایران، تشنج موجود را پیش درآمد حضور علنی امریکا در منطقه می داند و به همه کشورها نصیحت می کند که در توطئه های امریکا شرکت نکنند. صدام نیز هدفش کمک به امریکا در حفظ تشنج در این بخش از جهان است. ما مایلیم با تمام کشورهای همسایه روابط بسیار خوبی داشته باشیم، به شرط آنکه آنها نیز حقانیت ما را درک و از کمک به صدام خودداری کنند. لبنان برای ما اهمیت خاصی دارد و می دانیم که ملت لبنان، ملتی مظلوم و تحت فشار است و اعلام می کنیم که رژیم صهیونیستی باید از لبنان و از همه اراضی اعراب خارج شود. برای اسرائیلی ها یک جا وجود دارد: "جهنم".

وی در پایان با اشاره به شرکت هواپیماهای حکومت شاه در جنگ های ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ علیه اعراب و شرکت در جنگ علیه مردم ویتنام؛ حضور مستشاران اسرائیلی در ایران قبل از انقلاب؛ همکاری ساواک با موساد و بالاخره کمک های اقتصادی و نفتی شاه به رژیم اشغالگر قدس گفت:

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بزرگ ترین دوست رژیم صهیونیستی به بزرگ ترین دشمن آن تبدیل شد. کارشناسان اسرائیلی از ایران فرار کردند؛ صدور نفت ایران به آن کشور قطع

شد؛ سفارت رژیم صهیونیستی به سفارت فلسطین تبدیل شد؛ شعار مردم ایران از آغاز انقلاب، "امروز ایران، فردا فلسطین"، "مرگ بر امریکا" و "مرگ بر اسرائیل" است و این همه، نشان دهنده کذب محض بودن ادعای دروغینی است که امریکا و رژیم صهیونیستی علیه جمهوری اسلامی ایران، منتشر کرده اند.(۱)

۱

دکتر محسن نور بخش رئیس کل بانک مرکزی ایران، طی مصاحبه ای در جمع خبرنگاران خارجی، درباره وضعیت ارزی کشور اعلام کرد: درحال حاضر، ذخایر ارزی ایران نه تنها از زمان آغاز جنگ بهتر شده است، بلکه این ذخایر به حدی است که ما قادریم به وسیله آن، هزینه های جنگ تحمیلی را تا پیروزی کامل تحمل کنیم.

وی ضمن بررسی اجمالی وضعیت اقتصادی کشور پس از پیروزی انقلاب اسلامی، افزود: پس از پیروزی انقلاب، شوک عظیمی به اقتصاد ما وارد نشد و فقط به دلیل وابسته بودن صنایع و فرار صاحبان و مدیران آنها، تولیدات این صنایع کاهش یافت و گرفتاری هایی دراین زمینه به وجود آمد. به همین دلیل، دولت جمهوری اسلامی ایران با تعیین مدیران دولتی و اتخاذ تدابیر لازم، این صنایع را ترمیم کرد. رئیس کل بانک مرکزی در ادامه اضافه کرد: در سال ۱۳۵۹ – ۱۳۵۸، ما با مشکل جدیدی مربوط به ذخایر ارزی روبه رو شدیم. باتوجه به اینکه روال اقتصاد ما طوری بود که برنامه ها براساس منابع ارزی ۲۲ تا ۲۴ میلیارد دلاری تنظیم شده بود و این منابع پس از تسخیر لانه جاسوسی بلوکه شد، ما درواقع با انسداد برخی منابع ارزی روبه رو شدیم، بااین همه، قبل از انقلاب، میزان بدهی ما ۱۵ میلیارد دلار بود که ما این رقم را به ۲ میلیارد رساندیم.

وی همچنین درباره میزان تورم در کشور اظهار کرد: تورم در ایران چیزی نیست که ما امروز شاهد آن باشیم، بلکه این موضوع در سال های قبل از انقلاب وجود داشته، به ویژه در سال ۱۳۵۶، نرخ تورم در ایران ۳۰ درصد بود که در نیمه اول سال ۱۳۶۱ این رقم به ۶/۱۵ درصد رسیده است. باوجوداین، دولت تورم را یک موضوع اساسی می داند و برنامه های مشخصی به منظور مقابله با آن درپیش خواهد گرفت(۲)

روزنامه امریکایی وال استریت ژورنال در بازتاب سخنان رئیس کل بانک مرکزی ایران، مقاله ای تحلیلی از وضعیت اقتصاد ایران در شرایط جنگی به قلم یوسف ابراهیم چاپ کرده است. در این مقاله، نگاه متعارف غربی ها به ایران حفظ شده است، اما نویسنده به برخی واقعیت های انقلاب نزدیک شده و نکاتی از برخی توانمندی های اقتصادی و مدیریتی را مدنظر قرار داده است. در این مقاله می خوانیم:

درپی ۴ سال آشفتگی و هرج ومرج به دلیل وقوع انقلاب و توأم شدن آن با جنگی که بیش

۱- مأخذ ۲، ص ۲۰.

۲- مأخذ ۲۰، ص ۱۹.

از ۲ سال از تحمیل آن به ایران می گـذرد و تحمل تحریم نسـبتاً طولانی اقتصادی ازسوی بیشتر کشورهای غربی، اقتصاد ایران از دید دیپلمات هـا و ناظران خارجی، درحال التیام است. هرچنـد، تهیه و خریـد مایحتاج، کار پرمشـقت و پرهزینه ای است، باوجوداین، ایران با ۳۸ میلیون نفر جمعیت، در پرتو ثمرات تاریخ اخیرش همچنان فعال است و این حقیقت محض انکارشدنی نیست. ایران که درگیر یکی از خونین ترین جنگ های تاریخ خاورمیانه است و تعدادی از شـهرهایش نابود شده، تأمین کننده مایحتاج ۲ میلیون ایرانی آواره جنگ با عراق و ۵/۱ میلیون پناهنده افغـان است. تروریست های چپ گرا به فعالیت های تروریستی خود در شـهرها ادامه می دهنـد و اقلیت کُرد ایران با دولت مبارزه می کنـد، اما باز، ایران به زندگی و حیات خود ادامه می دهد.

در ادامه این گزارش بـا اشاره به موفقیت های دولت در کنترل تورم؛ وضـعیت مناسب تجارت خارجی و بهبودبخشـیدن به ذخیره ارزی کشور، آمـده است: علاوه براین، ایران به تجدیـد مناسـبات تجاری اش با جهان پرداخته است، گو اینکه دیگر ایالات متحـده یکی ازطرف های عمده تجاری آن کشـور نیست. گفته می شـود ترکیه دادوسـتد یـک میلیـارد دلاـری بـا ایران دارد و روابـط ایران بـا کشورهـای جهـان سوم ازجمله هندوسـتان، پاکستان و برزیل و همچنین برخی کشورهای غربی نظیر استرالیا، نیوزیلند و بریتانیا، درحال افزایش و ترقی است. به اعتقاد بسیاری از ناظران غربی مقیم ایران، ذخیره ارزی خارجی این کشور که پس از اشغال سفارت امریکا در تهران در سال ۱۹۷۹ و تحریم خرید نفت ایران به منظور اعمال گونه ای از تحریم اقتصادی بر ایران، به شدت کاهش یافته بود، از یک یا ۲ میلیارد، به ۱۳ میلیارد دلار رسیده است.

محسن نوربخش رئیس ۳۴ ساله بانک مرکزی ایران، با اشاره به محـدودیت منابع فروش نفت و اعمال شدیـد تحریم اقتصادی غرب، اذعان می کند که در مقابله با این جنگ اقتصادی، محدودیت های شدیدی برای ورود کالاهای تجملی به ایران اعمال و سـفر ایرانیان به خارج، منحصـر به صاحبان حِرَف ضـروری و کارمنـدان دولت شـده و سـرانجام، در سال ۱۹۸۰ درپی آغـاز جنگ عراق و ایران، جیره بنـدی اجرا شـده است. رئیس بانـک مرکزی ایران گفته است که این تصـمیمات، مؤثر بوده و میزان قروض خـارجی در فاصـله ۱۹۷۹ تـا امروز، از ۱۵ میلیارد دلار به کمتر از ۲ میلیارد دلار کاهش یافته است.

به نوشـته یوسف ابراهیم، ایران کاملاً خودکفا نیست، باوجوداین، اقتصاد آن علائمی از اسـتحکام و قـدرت عرضه می کند. فروش نفت از ۷۰۰ هزار بشکه به ۱/۲ میلیون در روز افزایش یافته است و کارخانه ها که سه سال پیش از کار افتاده و به کلی فلـج شـده بودنـد، بار دیگر به تولید کالا به میزان تقریباً عادی پرداخته اند. به گفته دیپلمات های مقیم ایران، تولید گندم و میوه افزایش چشمگیری یافته است.

خبرنگـار وال استریت ژورنـال در خـاتمه گزارش خود از تهران نوشـته است: ممکن نیست کیفیت تلاش و رهایی ایران از گرداب مخمصه ای که دچار آن شـده است را بتوان دقیقاً ارزیابی کرد، اما ظاهراً میان مردانی که ایران امروز را اداره می کنند، با گردانندگان چرخ امور در زمان شاه، تفاوت بسـیار است. انقلاب اسـلامی ایران، در غرب، تعصب و بنیادگرایی نام گرفته است، اما حقیقت این است که باوجود همه رنج ها و ملامت ها، بسیاری از مردم ایران، انقلاب را پذیرفته اند.(۱)

۱

محسن رفیق‌دوست
وزیر سپاه

جواد اژه‌ای
وزیر مشاور و سرپرست بهزیستی

در جلسـه علنی امروز مجلس شـورای اسـلامی، مجلس بـه وزیران جدیـد کـابینه رأی اعتمـاد داد. در ایـن جلسه که به ریـاست حجت الاسـلام والمسـلمین هاشـمی رفسنجانی تشکیل شد، پس از تلاوت آیاتی از کلام الله مجید، آقای میرحسین موسوی نخست وزیر جمهوری اسلامی، در معرفی آقایان اژه ای، رفیق دوست و حجت الاسـلام خاتمی سـخن گفت. سپس برای رأی اعتماد هریک از سه وزیر، رأی گیری با ورقه انجام شد که حجت الاسلام سیدمحمد خاتمی به عنوان وزیر ارشاد اسلامی، آقای محسن رفیق دوست به عنوان وزیر سپاه پاسداران و حجت الاسلام جواد اژه ای به عنوان وزیر مشاور و سرپرست سازمان بهزیستی کشور، مورد تأیید نمایندگان قرار گرفتند(۲)

ص: ۳۶۷

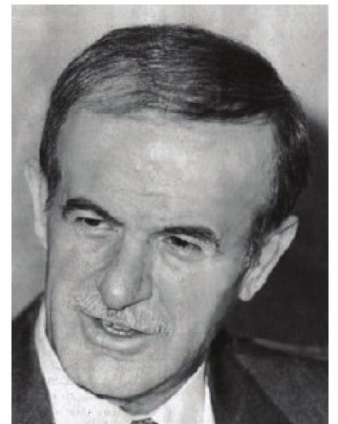
۱- مأخذ ۸، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو امریکا، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۲.

۱

فضـای به وجودآمـده پس از عملیـات محرم در منطقه و خـودداری برخی کشورهـای میـانه رو حاشـیه خلیـج فـارس از حمـایت علنی از عراق، موجبات ناخرسـندی مسئولان عراق را فراهم آورده است. هم زمان با آغاز اجلاس سران کشورهای حاشیه خلیج فارس، رادیو صوت الجماهیر بـا گلا‌یه از نبود وحـدت نظر بین اعراب در حمـایت نظامی از این کشور، با ادعای دفاع از امت عربی در مقابل ایران، خواسـتار حمایت عملی این کشورهـا شـد. در بخشـی از گزارش این رادیو آمـده است: از هر انسـان عربی دربرابر این سـکوت رسـمی اعراب و این موضع منفی عربی دربرابر ادامه جنگ تجاوزکارانه ایران علیه عراق، جز تعجب و حیرت برنمی آید و آنچه موجب رنجش و آزردگی بیش ازپیش شهروند عربی می شود، آن است که شاهـد هتک حیثیت و شـرف عربی و نیز توسـعه طلبی توسعه طلبان در سـرزمین عربی باشد، بدون آنکه اعراب، موضع یکپـارچه ای دربرابر این گونه اقـدامات تجـاوزگرانه اتخـاذ کننـد. بـا علم به اینکه قراردادها، منشورها و مصوبات عربی نیز وجود دارد که ما و هم-ه کشورهای عربی را ملزم می کند تا بدون هیچ تأملی به جانب داری از ملت و ارتش شـجاع عراق که از جناح شـرقی امت عربی دفاع می کنـد، مبـادرت ورزنـد. شـهروند عربی و همه نیروهـای شـریف مـترقی و ملی در این منطقه عربی، صـبورانه چشم امیـد به ابتکـارات هوشـیارانه مسـئولان اعراب دوخته اند تا عراق را ازنظر سیاسـی، نظامی، اقتصادی و سایر موارد، دربرابر دفع خطرهای ایرانی که جناح شرقی امت عربی را تهدید کرده است، حمایت و پشتیبانی کند(۱)

۲

حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه

حافظ اسـد رئیس جمهور سوریه و شـاذلی قلیبی دبیرکـل اتحادیه عرب، در جدیـدترین مواضع خود، دیـدگاه هایشان را درباره جنگ ایران و عراق ابراز کردند.

حافظ اسـد رئیس جمهور سوریه، در گفت وگو بـا مجله لبنـانی النهار العربی درباره موضع سوریه دربرابر جنگ و پیشـروی نیروهای ایران در عملیـات محرم در آن سوی مرز اظهـار کرد: موضع ما دربرابر جنگ عراق و ایران از همان روزهای نخست جنگ، واضـح و روشن بوده است. ما حکومت عراق را مسئول این جنگ می دانیم؛ چراکه برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران جنگ را

۱- مأخذ ۸ ۱۹/۸/۱۳۶۱، صص ۴۳ و ۴۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

آغاز کرد و مرزهای بین المللی را زیر پا گذاشت. عراق در حمله خود به ایران، چندین شهر مرزی را تصرف و برخی شهرها را بمباران کرده است.

وی تأکید کرد: ما اطمینان داریم ایران حتی به یک وجب از خاک عراق نیز چشمداشتی ندارد(۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه به نقل از یک مقام نزدیک به اتحادیه عرب اعلام کرد که شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، دیروز با سفیران عضو دائم شورای امنیت و سفیران بازار مشترک اروپا درباره بالاگرفتن مناقشه ایران و عراق گفت وگو کرد و خواستار آن شد که این دولت ها، نگرانی خود را از وخیم ترشدن اوضاع ابراز کنند و برای پایان دادن به جنگ، اقدام مؤثری انجام دهند(۲)

۱

امروز سران ۶ کشور عرب خلیج فارس شامل ملک فهد پادشاه عربستان سعودی، زایدبن سلطان امیر امارات متحده عربی، خلیفه بن حمد امیر قطر، سلطان قابوس پادشاه عمان، شیخ جابر الصباح امیر کویت و شیخ عیسی بن خلیفه امیر بحرین – به عنوان میزبان – در جزیره کوچکی در چند کیلومتری ساحل بحرین گرد هم آمدند(۳) تا اجلاسی که مقدمات آن را وزیران دفاع این کشورها چندی قبل در گردهمایی ریاض عربستان فراهم کرده بودند و سومین نشست در این سطح به شمار می آمد،(۴) برگزار کنند.(۵) بیشتر اخبار منتشرشده در رسانه ها دراین باره، به موضوعات جانبی اجلاس مربوط می شد. در حاشیـه این اجلاس، وزیر خارجه بحرین گفت: جنگ دو ساله خلیج (فارس)، تهدیدی برای اعضای شورای همکاری خلیج (فارس) محسوب می شود.(۶)عبدالله بشاره دبیرکل شورا نیز از اقدام ایران در نپذیرفتن شرایط صلح ابرازتأسف کرد(۷) علاوه براین، فضاسازی مطبوعاتی کشورهای عضو، علیه ایران به گونه ای بود که همه تردیدها را درباره اینکه محوری ترین موضوع اجلاس، نزدیک کردن سیاست ها و عملکردهای کشورها در یافتن راه حل های محدودکردن انقلاب اسلامی است، از بین برد. خبرگزاری رویتر از بحرین اعلام کرد: انتظار می رود جنگ خلیج فارس موضوع اصلی مورد بحث در نشست سران کشورهای عضور شورای همکاری خلیج فارس باشد.(۸)

خبرنگار بی بی سی نیز با بیان دیگری دراین باره می گوید: اشغال افغانستان ازجانب شوروی، به اضافه تعصب اسلامی که از انقلاب ایران مایه می گیرد، دولت های خلیج فارس را درمعرض تهدید قرار داده است. این دولت ها باوجود قدرت مالی شان، ازلحاظ امنیت، ضعیف و دربرابر تهدیدات بیرونی، بی دفاع اند.

۱- . مأخذ ۲۰، ص ۲۰.

۲- سند شماره ۲۱۳۶۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرها و نظرها (نشریه اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت امور خارجه، شماره ۳۲۲، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۳

۳- مأخذ ۵، صص ۳۰ و ۳۱، رادیو اسرائیل، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۱۶.

۵- شورای همکاری خلیج فارس ۱۷ ماه قبل و با ۳ هدف اصلی اقتصادی، امنیتی و مقابله با تجاوزهای خارجی تأسیس شد، اما مقابله با انقلاب اسلامی و کمک به دولت عراق را نیز می توان ازجمله عوامل مؤثر در تشکیل این شورا دانست.

۶- مأخذ ۷، ص۵ رادیو صدای امریکا، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۷- مأخذ ۷، ص۷، رادیو صدای امریکا، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

۸- مأخذ ۸، صص ۱۳ و ۱۴، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۱۸/۸/۱۳۶۱.

این خبرگزاری همچنین افزود: بر سر این نکته که هیچ خطری خلیج فارس را تهدید نمی کند، اختلاف نظر وجود دارد. عربستان از تکرار حادثه ای که ۳ سال پیش خانه خدا را در مکه، صحنه زدوخوردهای خونین کرد، در هراس است؛ بحرین از جمعیت شیعه خود می ترسد که مبادا طرف دار آیت الله خمینی شوند و کویت خوف آن دارد که جمعیت نسبتاً زیاد فلسطینی اش از کنترل خارج شوند.(۱)

همین خبرگزاری در گزارش دیگری در آستانه برگزاری اجلاس، درباره نقش محوری تر عربستان در این اجلاس اعلام کرد: آگاهان معتقدند، عربستان طرح بی سروصدایی را مبنی بر حضور دریایی تضمین شده اما محتاطانه امریکا (در منطقه) پیشنهاد خواهد کرد. امریکا درحال حاضر، یک نیروی ضربتی شامل ۴ کشتی جنگی و یک ناوشکن از ناوگان خود را در اقیانوس هند در اختیار دارد و از تسهیلات بندری بحرین تحت اقدامات شدید امنیتی استفاده می کند.(۲)

در اولین روز اجلاس، خبر مهمی درباره مباحث آن مطرح نشد، اما گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، تاحدودی بیان کننده میزان تأثیر تصمیم گیری سران اجلاس در حوادث منطقه است. این خبرگزاری به نقل از منابع کشورهای شرکت کننده اعلام کرد: این منابع گفتند، کشورهای این شورا، نفوذ ایران به عراق را با نگرانی فزاینده ای دنبال می کنند.

بااین همه، این منابع خاطرنشان کردند که اجلاس احتمالاً بیش از صدور یک اعلامیه با عبارت پردازی های دقیق، کاری از پیش نخواهد برد؛ اعلامیه ای که در آن، از ایران به دلیل رد پیشنهادهای بین الملل و ابتکارات کشورهای اسلامی برای پایان دادن به جنگ انتقاد خواهد شد.(۳)

۱

روزنامه فرانکفورتر روندشاو چاپ آلمان، در مقاله ای با نام "کامیون داران آلمانی برای جنگ خلیج فارس می رانند،" کمک های نظامی کشورهای آلمان، انگلیس، فرانسه، امریکا و برخی کشورهای دیگر به عراق را بازگو کرده است. این مقاله، علاوه بر اطلاعات دقیقی که از نحوه پشتیبانی عراق ارائه کرده، به جزئیات برخی موضوعات ازجمله فعالیت شرکت های ذی ربط نیز پرداخته است. مقاله، ترکیبی از مشاهدات میدانی، اطلاعات کسب شده و تفسیر وقایع است. و در آن، تیترهایی با عناوین "بندر عقبه خفته در آرامش، رونق ناگهانی"، "بهره گیری از خوان یغمای عراق"، "حمایت های همه جانبه از حکومت بغداد" و "از حضور مشاوران نظامی فرانسوی و انگلیسی در عراق باید مطمئن بود"، به چشم می خورد.(۴)-(۵)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۴، تاریخ ۱۸/۸/۱۳۶۱، صص ۲۴ و ۲۵، رادیو بی بی سی، ۱۷/۸/۱۳۶۱.

۲- دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل ها، شماره ۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۴۵، رادیو بی بی سی.

۳- مأخذ ۴۲، ص۱.

۴- باتوجه به مفید و طولانی بودن مقاله، بخش های مهم آن در ضمیمه گزارش درج شده است.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۱

خبرگزاری فرانسه از واشنگتن اعلام کرد: رونالد ریگان رئیس جمهور امریکا، با ارسال گزارشی برای کنگره امریکا، محدودیت های اقتصادی را که از ۱۴ نوامبر ۱۹۷۹(۲۳ آبان ۱۳۵۸) و پس از ماجرای گروگان گیری در سفارت امریکا، درباره ایران اعمال کرده بود، یک سال دیگر تمدید کرد. رئیس جمهور امریکا در این گزارش نوشته است: عادی شدن روابط اقتصادی و دیپلماتیک بین ایران و امریکا، به این زودی ها امکان پذیر نیست. این خبرگزاری در پایان آورده است: موعد محدودیت هایی که امریکا به دنبال ماجرای گروگان گیری برای ایران قائل شده، برای سومین بار در روز ۱۴ نوامبر منقضی می شود و ریگان پیشنهاد کرده است این محدودیت ها برای یکسال دیگر تمدید شود.(۱)

روزنامه لوموند نیز با درج خبر تمدید حالت فوق العاده در روابط ایران و امریکا نوشته است: رئیس جمهور امریکا در یادداشت خود که آن را تسلیم کنگره کرده، تأکید کرده است: عادی شدن کامل روابط اقتصادی و دیپلماتیک درحال حاضر نمی تواند انجام شود. بحران بین دو کشور بسیار کاهش یافته، لکن به طورکامل حل نشده است.

این روزنامه در پایان افزوده است: ریگان برای تصمیم خود، به موضوعات جنگ ایران و عراق، اشغال افغانستان به دست شوروی، اطمینان از وضع داخلی ایران و اصول حل وفصل اختلافات برخاسته از مسدودکردن دارایی های ایران در امریکا، تکیه می کند.(۲)

تاس خبرگزاری رسمی شوروی، با انتقاد از این اقدام امریکا، آن را یک عمل خصومت آمیز علیه ایران توصیف کرد و گفت: ریگان با اتخاذ تصمیمی مبنی بر ادامه حالت فوق العاده در روابط امریکا با ایران، درواقع عادی شدن روابط بازرگانی و دیپلماتیک خود را با ایران در یک آینده پیش بینی شدنی، غیر ممکن ساخته است(۳)

۲

روزنامه فیگارو (چاپ پاریس) با اشاره به تغییر توازن در جنگ، ارزیابی غلط از توان نظامی عراق را عامل اصلی شکست تهاجم این کشور به ایران ذکر کرد. این روزنامه نوشته است: جنگی که به فراموشی سپرده شده و اغلب اوقات درباره آن غفلت و اهمال شده است، درحال تغییردادن توازن سیاسی و راهبردی در منطقه ای است که پرمناقشه ترین منطقه دنیا می باشد. حال که این جنگ وارد سومین سال خود شده است، عواقبی را به دنبال دارد که باید آثار و میدان برد آن سنجیده شود. این جنگ در ابتدا اکثر ناظران را متعجب ساخت. هنگامی که صدام حسین تصمیم گرفت تا خصومت دیگری را آغاز کند، چنین پنداشت که با بی نظمی عمومی که در ایران وجود دارد، ارتش عراق می تواند به سرعت امتیازاتی را کسب کند، اما قدرت عمل ارتش عراق به درستی سنجیده نشده بود.

۱- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۱۶.

۲- مأخذ ۵، ص۲۱، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۵، ص۲۰، مسکو - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

نویسنده مقاله سپس با اشاره به ضعف های ارتش عراق ازنظر آمادی و ناتوانی از به دست آوردن یک پیروزی در کوتاه مدت افزوده است: مشخص بود که ایران با رهایی یافتن از یک شکست فوری، باتوجه به برتری بیشتری نسبت به رقیب خود، در صحنه ظاهر خواهد شد، اما موضوع اساسی این بود که انتخاب سیاسی و راهبردی رهبران ایرانی چگونه خواهد بود.(۱)

فیگارو سپس با اشاره به سیاست امریکا در جنگ ایران و عراق نوشته است: ریگان از زمان روی کارآمدن، عراق را برای حمایت و پشتیبانی انتخاب کرد. وی و دستگاه اداری اش، ایران فعلی را یک طرف صحبت قابل قبول و مطمئن نمی شناسد و درپی آن است تا ارتباط سیاسی - راهبردی امریکا و اغلب کشورهای عرب را که کمکی ۴۵ میلیارد دلاری به بغداد کرده اند، نزدیک تر و محکم تر کند. همچنین می دانیم که دلواپسی و اضطراب کشورهای عرب خاورمیانه از پیروزی احتمالی ایران، دلیل اصلی بی تحرک ماندن آنها در مقابل جنگ لبنان و اغماض دربرابر سیاست امریکا بوده است.(۲)

۱

امروز مجاهدین مسلمان عراقی چند عملیات نظامی در داخل خاک این کشور انجام دادند که سبب واردآمدن تلفاتی به نیروهای نظامی عراق شد.

بنابرگزارشی، یک خودرو "زیل" در مقابل شهرک "نالپاریز" در پاسگاهی به نام "کلون" روی مین رفت و ۸ سرنشین آن کشته یا زخمی شدند.(۳)

در عملیات دیگری، یک پایگاه نظامی در استان کردستان عراق به نام "لارهمراه" با خمپاره هدف قرار گرفت که براثر آن ۲ نفر کشته و چند تن مجروح شدند. در حمله مشابهی، یک پایگاه به نام "دلبر" در همین استان، هدف قرار گرفت که ۳ کشته و چند مجروح بر جای گذاشت.(۴)

ضمیمه گزارش۳۱۲: مقاله روزنامه فرانکفورتر روندشاو درباره حمایت های همه جانبه انگلیس، فرانسه، امریکا و... از عراق در جنگ علیه ایران

بخش هایی از مقاله روزنامه فرانکفورتر روندشاو به این شرح است:

بندر عقبه، واقع در بخش شمال شرقی بحر احمر، عمدتاً روزهای فراغت غواصان و علاقه مندان به اسکی روی آب را تا دو سال اخیر به خود اختصاص می داد. این شهرک اردنی، با هتل های تروتمیزش در رقابت با شهر اسرائیلی ایلات - که تقریباً در ۲ کیلومتری آن قرار دارد - بین سازمان های جهانگردی بین المللی از نام و اعتباری برخوردار است.

بندر تجاری این شهر، بیشتر در خدمت تأمین نیازمندی های پادشاهی هاشمی و صدور فسفات و خاکستر چوب از ترکیبات پتاسیم بوده است. این بندر روزهای فراغت که مزّین به کوهسارهای مثال زدنی است، زمانی ارزش قدم زدنی چند را برای سیاسیونی که شاه حسین در کاخ نزدیک به مرز همسایه یهود خود، به طور رسمی از آنان پذیرایی می کرد، داشت.

عقبه خفته در آرامش، از همان ابتدای جنگ (ایران و عراق) رونقی ناگهانی یافت، یعنی از سپتامبر ۱۹۸۰، زمانی

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۲، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی،

.۲۱/۹/۱۳۶۱

۲- همان، ص۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۳- سـند شـماره ۳۴۶۶۸۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از لشـکر۲۸ (رکن۲) بـه فرمانـدهی قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (رکن۲)، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۴، بخش اول، ص۲.

که بصره تنها بندر عراق، زیر آتش قرار گرفت (اکنون نیز به میدان رزم تبدیل شده است) و عراق ناگزیر به متوقف کردن کشتیرانی در آن شد. عراق، زمانی که به واهی بودن امیدش به سقوط سریع حکومت تهران پی برد، ناگزیر می بایستی تدارکات خود را براساس راه های طویل همراه با مخارج سنگین، ازطریق کویت در جنوب، از راه ترکیه و همچنین تا اوایل بهار سال جاری ازطریق سوریه و اردن سازماندهی می کرد. نخستین بار شاه حسین اردنی، حمایت خود را از دولت عراق به عنوان مهم ترین چرخش تدارکاتی بین النهرین اعلام کرد. از آن زمان تاکنون، کامیون های شرکت های کوچک و بزرگ حمل ونقل بین المللی - که هرگونه مخاطره را به جان خریده اند - به منظور پیروزی دولت بعثی به ریاست جمهوری صدام حسین، سپر به سپر و پشت سر هم، در خط سیر عقبه - بغداد در حرکت اند و از روغن، خرما، گازوئیل، شیرخشک و باروت گرفته تا میخ و جاده صاف کن های غول پیکر، یعنی تمام آنچه سرزمین بین دجله و فرات برای ادامه حیات خویش نیازمند آن است، وارد عراق می کنند.

بهره گیری از خوان یغمای عراق

برای نمونه، "هلموت مانتس" (Helmut mantz) اهل "لودن شاید" (Lodenscheid) (یکی از شهرهای کوچک آلمان غربی)، یک و نیم سال است که همانند مورچه ای سخت کوش، جاده ۲۵۰۰ کیلومتری عقبه - بغداد را با کامیون شخصی خود طی می کند، تا در هر سفر، ذره ای از خوان یغمای عراق بهره گیرد. یک شرکت دیگر حمل ونقل در شهر دورن (Duren) واقع در ایالت "راین لاند"، باوجود ازدست دادن چند تانکر، ۵۰ دستگاه از کامیون های خود را در این جاده به کار گرفته است و رانندگان آلمانی آن، مصطلح به "کامیون دار"، هر بار این مسیر را با اجرتی بالغ بر ۱۰۰۰ مارک پشت سر می گذارند و یک کامیون دار کارکشته قادر است ۶ تا ۸ بار در ماه، این مسیر را طی کند. یک کارخانه کامیون سازی آلمانی که سهم بزرگی از این معامله را به خود اختصاص داده است، ۴۰۰۰ دستگاه از کامیون های پرقدرت خود را، که ارزش هریک بالغ بر ۲۰۰,۰۰۰ مارک می باشد، با شرایطی در اختیار شرکت حمل ونقل زمینی عراق - اردن قرار داده است.

این شرکت، محموله را تضمین کرده است و طبق قرارداد، کامیون ها پس از ۲ سال به تملک او درمی آیند که البته باید در این مدت، قیمت خرید کامیون حاصل شده، سودی نیز عاید شود.

تحت چنین شرایطی، نمی توان دستمزدهای رایج در آلمان را پرداخت کرد. یک شرکت مقاطعه کار جزء به نام cedarco international که در سوئیس به ثبت رسیده است و دفتر مرکزی آن در پاریس و امان قرار دارد، به نمایندگی ازطرف Walid Awni Katuri, Zaghhlul، انجام دادن حمل ونقل را با استخدام ۶۰۰ راننده بعضاً ناشی، عمدتاً فیلیپینی، تایلندی، هندی و اخیراً نیز مصری به عهده گرفته است.

این شرکت ها، از آغاز حملات گسترده ایران در منطقه شط العرب، بدون چون وچرا مجبور به حمل ونقل وسایل نظامی ازقبیل اسلحه، مواد منفجره و مهمات هستند. روش های خام کردن ازسوی مدیران تدارکاتی ارتش عراق در بندر عقبه، میان تهی ولی مؤثر است: فیلیپینی ها و تایلندی ها از زمین های خود (این اصطلاح برای دست انداختن عرب ها به کار می رود) مأمور حمل سیمان می شوند. زمانی که وارد بندر شدند، به اسکله ای هدایت می شوند و بارگیری کالای مهم انجام می گیرد. در این زمان، گذرنامه های رانندگان اخذ می شود و بدین ترتیب، خارجی های نامطلوب را که در هر لحظه می توان اخراج کرد، در خفت نگاه داشته و هیچ راهی جز اطاعت برایشان باقی نخواهد ماند و بالاخره سفر به سوی بغداد در مشایعت و حفاظت نظامی آغاز می شود. تشریفات گمرکی و اسناد و مدارک عبورومرور کالا که منبع دردسر "کامیون داران عادی" است، وجود خارجی و محلی از اعراب ندارد.

در اواخر ماه ژوئیه، انفجاری مهیب رخ داد. درباره چگونگی این حادثه، دو نقل متفاوت در عقبه به گوش می رسد: بنابر گفته ای، کامیونی حامل مواد منفجره، واژگون و منفجر شد. آن گونه که ادعا می شود، رانندگان توانستند به موقع خود را از مهلکه نجات دهند، اما آنچه مسلم است، ۷ تا ۸ سرباز عراقی جان خود

را در این حـادثه از دست داده انـد. طبق اظهارنظر دیگری، پس از حریق، ۴ کامیون منفجر شـد و غیر از سـربازان عراقی، یک راننده هندی نیز جـان خود را از دست داد. همان طورکه گفته می شود، به این سـربازگیری اجباری از "کامیون داران" وامانـده جهان سوم "به دلیل نگرانی از معاملات انضـمامی" پس از جنگ، بی هیچ اعتراضی باید گردن نهاد. بدیهی است که فقط آلمانی ها نیستند که به این روش ها تن می دهند، بلکه یک کارخان-ه دولتی اتریشی نیز تحت همان شرایط چنین روش هایی را می پذیرد.

حمایت های همه جانبه از حکومت بغداد

درحال حاضر، ۱۲ هزار کامیون یـدک کش و تانکر، فقط در عقبه در لیست قرار دارند که بین ۴ تا ۵ هزار دستگاه از آنها روزانه در مسیر بحر احمر و بین النهرین درحرکت انـد. یک راننده کارکشـته و خوش شانس، این فاصـله را سه روزه پشت سـر می گذارد. از طرف دیگر، همواره ۶۰ تـا ۷۰ کشتی در خلیـج در انتظـار بارانـدازی به سـر می برنـد که بین آنهـا کشتی هـای حامـل سـلاح های شوروی، چکسـلواکی، رومانی و بلغارسـتان دیده می شود. درعین حال، این بازار معاملات به هیچ وجه منحصـر به شـرق نمی شود و مشاوران نظامی فرانسوی و انگلیسی نیز در عراق حضور دارند، ولی اینکه تا چه اندازه این کشورها در مراوده ها و معاملات تسلیحاتی دست اندرکار باشند، معلوم نیست. امریکایی ها نیز در این معاملات دخـالت دارنـد: کارشـناس مشـهوری به نـام "کاپیتان لی" (captain lee) بر بـارگیری و بارانـدازی مواد منفجره حسـاس "ساخت امریکا" در بندر عقبه و بنادر کشورهای عرب خلیج فارس نظارت دارد.(۱)

۱- مأخذ ۵۱، ص۳.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۹ آبان ۱۳۶۱ ۲۳ محرم ۱۴۰۳ ۱۰ نوامبر ۱۹۸۲

۱

تصرف مجدد تپه ۱۷۵ و حضور نیروهای خودی روی آن، باتوجه به تبلیغاتی که حکومت عراق برای بازپس گیری آن انجام داده بود، شکست مضاعفی برای ارتش این کشور محسوب می شد. به همین دلیل، ارتش عراق در اولین ساعات بامداد و با گذشت دقایقی از نیمه شب، همه استعداد آتش توپخانه های موجود خود را در منطقه روی این ارتفاعات متمرکز کرد و به یکباره حجم فراوانی از گلوله های توپ، کاتیوشا و خمپاره را در این منطقه (محدوده ارتفاعات ۱۷۵) ریخت که سنگین ترین آتش در این عملیات محسوب می شد.

برآورد نیروهای اطلاعات از خط حاکی از آن بود که در هر دقیقه، حدود ۶۰ گلوله توپ، خمپاره و کاتیوشا در منطقه ای به طول ۵/۲ کیلومتر و عرض ۸۰۰ متر اصابت می کرد و هیچ نیرویی قادر نبود از جان پناه و کانال هایی که روی این ارتفاع حفر شده بود، خارج شود. حجم آتش به حدی بود که امکان هرگونه تحرک را از نیروهای خودی سلب کرده بود. ازاین رو، رساندن تدارکات، آب و غذا نیز با مشکل مواجه شد و چند خودرو حامل آب و غذا نیز به دلیل اصابت گلوله منهدم شدند.

آتشباری عراق روی این ارتفاع، درطول شبانه روز به طور یکنواخت و بدون وقفه ادامه داشت. محاسبات اولیه نشان داد که دشمن، بالغ بر ۱۰۰ هزار گلوله در این اقدام مصرف کرده است. باوجوداین، نیروهای تیپ۱۴ امام حسین(ع) به دلیل آگاهی از اهمیت این ارتفاع در تکمیل یک خط پدافندی قابل دفاع و تسلط بر منطقه،(۱)-(۲) باوجود فشار طاقت فرسا، ارتفاعات را تخلیه نکردند. در این اقدام، دو گردان از نیروهای تیپ۱۴ امام حسین(ع) زیر آتش دشمن متحمل تلفات سنگینی شدند. ارتش عراق پس از بی نتیجه ماندن تلاش هایش، به تدریج آتش را تاحدود نصف

ص: ۳۷۶

۱- تسلط عمده این ارتفاع به جاده مواصلاتی شرهانی - زبیدات و شرهانی - شهر طیب بود.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۱؛ و - سند شماره ۷۳/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه لشکر۳ صاحب الزمان(عج) در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)، صص ۲۸ -۲۷.

کاهش داد و با واردکردن نیرو به جبهه میانی و تجدید سازمان یگان های منطقه(۱)با فاصله ای حدود ۲ تا ۳ کیلومتر از نیروهای خودی، اقدام به تحکیم مواضع خود کرد. درواقع، این اقدام عراق، تن دادن به نتیجه عملیات محسوب می شد. در این فاصله، نیروهای خودی نیز اقدام به تقویت و تحکیم خطوط دفاعی خود کردند.(۲) نکت-ه قابل توجه در منطق-ه عملیاتی محرم، سقوط یک بالگرد عراقی با گلول-ه توپ بود. این بالگرد که بر فراز خطوط نیروهای عراقی درحال پرواز بود، به طور تصادفی مورد اصابت گلول-ه توپ قرار گرفت و منهدم شد(۳)

۱

با تثبیت عملیات محرم و تحکیم موقعیت نیروهای خودی، خبرگزاری جمهوری اسلامی از واگذاری برخی مناطق عملیاتی محرم به ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران خبر داد. بنابر اعلام این خبرگزاری از ایلام، درپی آزادسازی پاسگاه های مرزی موسیان، بیات، واری، نهرعنبر، چم سری، عین خوش، عین منصور و ربوط در عملیات محرم، حفاظت این مناطق و چاه های نفتی بیات، تحت پوشش امنیتی گروهان مرکزی دهلران - موسیان قرار گرفت. به گزارش رسیده به نقل از فرمانده هنگ ژاندارمری ایلام، با بازسازی و نوسازی پاسگاه های چنگوله و چالاب در شهرستان مهران، نیروهای ژاندارمری در این دو پاسگاه مستقر شدند و حفاظت بخشی از جنوب غربی نوار مرزی استان ایلام را به عهده گرفتند.(۴)

۲

امروز حجم عملیات پروازی نیروهای عراقی به نسبت زیاد بود. براساس گزارش های موجود، هواپیماهای عراقی درمجموع، ۷۲ نوبت پرواز در مناطق عملیاتی انجام دادند که ۱۴ بار آن بمباران خطوط عملیاتی مناطق جنوب بود.(۵)ازجمله، از ساعت ۸ تا ۱۲:۲۵، تعداد ۶ فروند هواپیمای جنگی دشمن در ۳ مسیر به آسمان کشور تجاوز کردند که با اجرای آتش پدافندی هوایی و اقدامات تاکتیکی هواپیماهای خودی متواری شدند.(۶)

۴ فروند دیگر از این هواپیماها نیز در ۳ مسیر به حریم هوایی مناطق نفت شهر، طلائیه، جفیر، مهران، دهلران، بستان، شوش و هویزه تجاوز کردند که با واکنش پدافند های این مناطق، موفق به اجرای عملیات نشدند.(۷)

علاوه براین، شهرهای آبادان و خرمشهر همچنان زیر آتش سلاح های سنگین عراق قرار داشت که درنتیجه ۳ تن شهید و ۸ تن مجروح شدند.(۸)

۱- سند شماره ۱۷۵۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۸، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۳.

۲- سند شماره ۳۲۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه کربلا، ۱۸/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳؛ و - مأخذ ۱، بخش دوم.

۳- سند شماره ۱۷۶۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۶۲، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۳ پیوستی.

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۵- سند شماره ۵۸۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه شماره ۲۳۵، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۵، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۶- همان.

۷- همان، ص۳.

۸- همان، ص۳.

۱

در درگیری میان نیروهای نظامی و عناصر گروه های غیر قانونی، در مناطق شمال غربی ایران، خسارت هایی به دو طرف وارد شد و ۴ نفر از افراد وابسته به این گروه ها خود را تسلیم کردند.

امروز ساعت ۱۷:۳۰، تعدادی از عناصر گروه های غیر قانونی، جاده سنندج - کامیاران را مسدود و چند خودرو را متوقف کردند. این افراد با گروگان گرفتن تعدادی از مسافران، ۲ اتوبوس سپاه پاسداران و یک لندرور نهضت سوادآموزی را آتش زدند.(۱)

صبح امروز، عوامل گروه های ضد انقلاب در ۱۰ کیلومتری کامیاران نیز یک دستگاه ایفای ژاندارمری را متوقف کرده، آن را به آتش کشیدند و راننده خودرو را نیز به شهادت رساندند.(۲)مهاجمان در این حادثه علاوه بر کشتن راننده، ۴ نظامی را نیز به شهادت رساندند(۳)

همچنین تعدادی از کارکنان برق منطقه ای پیرانشهر که با یک دستگاه خودرو حامل وسایل و لوازم کار از ارومیه عازم پیرانشهر بودند، در حوالی قریه "هورابی" (منطقه پیرانشهر) به کمین افراد مسلح حزب دمکرات افتادند و به اسارت گرفته شدند. براساس گزارش های موجود، یکی از عوامل نفوذی حزب دمکرات کردستان، قبلاً ساعت حرکت خودرو را به اطلاع مهاجمان رسانده بود(۴)

در شمال بانه، نیروهای گروه های غیر قانونی پس از برچیدن تأمین مستقر در جاده، به یکی از خودروهای جهاد پشتیبانی در نزدیکی روستای "شوی" که حامل ۵ سرباز و ۳ نفر از اعضای جهاد بود، کمین زدند و ۲ نفر از سرنشینان خودرو را به شهادت رسانده، بقیه را نیز اسیر کردند.(۵)

در پاک سازی های پراکنده در محور سردشت - ربط، ۲ سرباز ارتش مجروح شدند.(۶)

در درگیری نیروهای پایگاه های شهید "پاشازاده"، "شهر کندی" و "درمان" در جنوب مهاباد با نیروهای ضد انقلاب نیز یک سرباز و یک بسیجی به شهادت رسیدند و یک نفر از چته های ضد انقلاب هم کشته شد.(۷)

همچنین ۴ نفر از افراد گروه های غیر قانونی با همراه داشتن ۲ قبضه اسلحه ژ۳ و ام۱ و یک کلت، خود را به سپاه پاسداران بوکان معرفی و امان نامه دریافت کردند(۸)

۲

درپی اجرای عملیات های موفق در محور سردشت و ایجاد محدودیت هایی برای گروه های غیر قانونی، حزب دمکرات کردستان که از چندی قبل، تعدادی از زندانیان خود را به داخل خاک عراق منتقل کرده بود، حدود ۱۰۰ نفر از آنها را که همگی از کردهای بومی بودند، آزاد کرد.(۹)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، حزب دمکرات احتمالاً ـ به دلیل کُردبودن این افراد که خانواده و نزدیکانشان از اسارت آنها باخبر بوده اند، از اعدام این عده خودداری کرده است تا شاید از این طریق، وجهه ای برای خود کسب کند. آگاهان، علت اصلی این اقدام را

۱- سند شماره ۷۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از ستاد منطقه۷ (اطلاعات و عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (اطلاعات و عملیات)، ۲۵/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۴۵۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به استانداری کردستان

(معاونت سیاسی)، ۲۰/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۷، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۲- سند شماره ۷۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۷ به فرماندهی کل، ۲۵/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۴۶۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات سپاه منطقه۷ (اطلاعات و عملیات) به فرماندهی (منطقه۷)، شماره ۳۰، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۰۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۵، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۷۹۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (مرکز فرماندهی) به فرماندهی منطقه۷، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۶، ص۱.

۴- سند شماره ۷۹۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۸، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۶، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - مأخذ ۱۲، بخش اول.

۵- مأخذ ۱۱، بخش دوم.

۶- مأخذ ۶، ص۱؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۶.

۷- مأخذ ۶، ص۱.

۸- سندشماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه۵، ص۲۲؛ و - سند شماره ۵۸۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۱۷، تاریخ ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۹- سند شماره ۴۳۷۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات) به فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

محدودیت مکانی، غذایی و سوختی این حزب ذکر کرده اند. گفتنی است که گروه های ضد انقلاب، پس از بسته شدن برخی محورهای ارتباطی با عراق که نتیج-ه عملیات های اخیر قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) بود، با محدودیت ها و فشارهای زیادی مواجه شده اند.(۱)

رویتر نیز درباره اقدامات موفق نیروهای خودی در منطقه کردستان اعلام کرد، دولت مرکزی و رهبران احزاب سیاسی کردستان ادعای پیروزی می کنند، ولی چریک ها پذیرفته اند که در هفته های اخیر بازنده بوده اند. رویتر می افزاید: منابع کُرد می گویند تمام شهرها و روستاهای اصلی کردستان اینک در دست پاسداران انقلاب قرار دارد(۲)

۱

باتوجه به برگزاری انتخابات مجلس خبرگان و میان دوره ای مجلس در ۱۹ آذرماه سال جاری، امروز رادیو حزب دمکرات ضمن غیر قانونی خواندن برگزاری هرگونه انتخابات، به خصوص در منطقه کردستان، مردم را به تحریم انتخابات فراخواند. رادیو این حزب اعلام کرد: به نام پیش مرگان خلق دلیر و ستم دیده کُرد هشدار می دهیم که کاندیدشدن برای نمایندگی در مجلس، یک عمل ضد خلقی و خیانت تلقی می شود و مردم کردستان با این اقدام حکومت نیز همچون دیگر اقدامات و خواسته های آن برخورد می کنند و با نشستن در خانه های خود در روز انتخابات، هوشیاری انقلابی خود و طرف داران جنبش ملی مقاومت خلق کُرد را به اثبات خواهند رساند.(۳)

۲

در درگیری میان نیروهای امنیتی با افراد وابسته به گروه های تروریستی، علاوه بر خسارت های واردشده به طرفین، تعدادی از اعضای این گروه ها دستگیر و بازداشت شدند.

در تهران، ۳ سرنشین مسلح یک خودرو پیکان در خیابان دکتر فاطمی، قصد ترور معاون شورای زندان ها را داشتند که گلوله های شلیک شده به بدن-ه اتومبیل اصابت کرد و به وی آسیبی نرسید. مهاجمان نیز بلافاصله از محل حادثه گریختند.(۴)

در شهر بروجرد نیز عناصر گروه های تروریستی، ۲ عدد کوکتل مولوتف را به داخل منزل یکی از افراد متدین این شهرستان پرتاب کردند که خسارات جانی و مالی به همراه نداشت.(۵)

در خیابان آذربایجان تهران، یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که شناسایی و دستگیر شده بود، اقدام به خوردن قرص سیانور کرد که به هلاکت وی انجامید.(۶)

در قائم شهر نیز یکی از عناصر سازمان که در محل قرار دستگیر شده بود، با خوردن قرص سیانور خودکشی کرد.(۷)

در رامسر هم یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که مسئول تشکیلات شهر و تماس با خارج از کشور بود، دستگیر شد.(۸)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره۲۳۶، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۹ و ۱۰، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۲- همان، صص ۱۲ و ۱۳، لندن - خبرگزاری رویتر، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۵۸۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، شماره۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۵، بخش دوم، ص۳؛ و - مأخذ ۶، ص۵.

۵- سند شماره ۲۲۷۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی سپاه، رویدادهای منطقه۸، نشریه شماره ۱۶، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۶- مأخذ ۱۵، بخش دوم، صص ۴ و ۵.

۷- سند شماره ۱۰۴۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۸- همان.

در تهران نیز یکی از اعضای تشکیلاتی سازمان کازرون، در عملیات تعقیب و مراقبت دستگیر و بازداشت شد.(۱)

عملیات تعقیب و مراقبت دیگری نیز در شهر مرودشت، به دستگیری عنصر فعال سازمان مجاهدین (منافقین) در این شهر انجامید.(۲)

همچنین در بندرگز، نیروهای امنیتی پس از شناسایی یکی از افراد این سازمان، وی را دستگیر کردند.(۳)

۱

درپی فرمان امام خمینی درباره ضرورت حضور در جبهه های جنگ و نیز بازتاب های عملیات محرم، امروز تعداد دیگری از مردم و کارکنان ادارات و سازمان های مختلف عازم جبهه های جنگ شدند.

امروز، اقشار گوناگون مردم داوطلب شهرهای سمنان، امام شهر و همچنین یک صدوپنجاه ودومین گروه اعزامی از خمینی شهر عازم جبهه های جنگ شدند.(۴)

رئیس شهربانی نیز با انتشار اطلاعیه ای، آمادگی نیروهای پلیس را برای حضور در جبهه های جنگ اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است:

نیروهای مسلمان و خدمتگزار پلیس، به پیروی از فتوای تاریخ ساز حضرت امام خمینی (مدظله العالی) رهبر کبیر انقلاب اسلامی و فرماندهی کل قوا، مفتخراً اعلام می دارد در این لحظات پرشکوه تحقق اصل مسلم پیروزی خون بر شمشیر، همراه سیل خروشان پویندگان راه سرور شهیدان حسین بن علی(ع)، با تمام نیرو و امکانات خود، چه در خط اول جبهه جنگ حق علیه باطل و چه در سنگرهای پشت جبهه، در کنار سایر برادران عزیز مسئول در نهادهای انقلاب اسلامی، آماده نثار خون و هستی خویش می باشند.(۵)

۲

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در مراسم بزرگداشت شهدای شهر قم که در مسجد چهارمردان این شهر برگزار شد، درباره نحوه و دلایل برخوردهای امریکا با جمهوری اسلامی سخن گفت. وی در این سخنرانی اعلام کرد:

علت اینکه الآن امریکا می ترسد در مقابل سپاهیان اسلام عقب نشینی کند، این است که درحالی که بیشتر از چند سال از پیدایش و آغاز جمهوری اسلامی نمی گذرد، حکومت ایران چنین شگفتی هایی آفریده و توجه همه جهان را به خود جلب کرده است. اگر کوچک ترین قدمی

۱- سند شماره ۷۹۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه اطلاعات به ستاد مرکز اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۲- همان.

۳- سند شماره ۵۸۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۵- همان، بخش اول، ص۱۰.

به عقب بردارد، می دانـد که در آینده نمی تواند جمهوری اسـلامی ایران را کنترل کند. بحث امریکا هم به هیچ وجه حفظ صدام نیست، بلکه تنها هدف او کنترل جمهوری اسلامی ایران است، ولو به قیمت سـرنگونی صدام. امریکا فکر می کند مثل گذشته می تواند بر دنیا بتازد. آنچه سبب شـده امریکـا در دنیا به چیزهایی دست یابـد، زمینه های ظالمانه و ذلت باری بوده است که مردم دنیا پـذیرفته انـد. هرجا که امریکا موفق شـده اسـت، عامـل آن ذلـتی بـوده کـه سـران کشورهـای وابسـته بـه او پـذیرفته انـد، امـا ایران اسـلامی زیر بـار ایـن ذلت هـا نرفت و به مقـابله برخاست.(۱)

۱

محدودیت فعالیت های ضد انقلاب در کشور و استان کردستان، محور اصـلی گفت وگوهای رئیس شهربانی کل کشور و استاندار کردستان بود که بر آن تأکید داشتند.

سرهنگ ابراهیم حجازی رئیس شـهربانی جمهوری اسـلامی ایران، صـبح امروز در حسـینیه جماران با امام خمینی دیدار کرد و گزارش فعالیت های شـهربانی را به اطلاع امام رسانـد. روزنامه کیهان با انعکاس این خبر، به نقل از سـرهنگ حجازی نوشت: در این دیدار، فرمانده کل قوا بر حفظ نظم و امنیت در نیرو تأکیـد کردند و گفتند: با همکاری سایر نهادهای ذی ربط، برنامه هایی ریخته شود که ضد انقلاب نتواند به انقلاب اسلامی لطمه وارد کند.(۲)

محمـدحسن اصغرنیا اسـتاندار کردسـتان نیز در گفت وگو با واحد مرکزی خبر، درباره روحیه نیروهای رزمنده در کردسـتان و همکاری مردم این اسـتان بـا آنـان گفت: مردم مسـلمان و انقلابـی کردسـتان، هرگـونه تـوطئه داخلی و خـارجی علیه جمهوری اسـلامی ایران را خنـثی کرده، عاشقانه در راه اعتلای جمهوری اسلامی ایران و اسلام عزیز می کوشند.

وی افزود: به دلیل بیداری مردم مسلمان کردستان و به دنبال استقرار حاکمیت جمهوری اسلامی در منطقه، ریشه ضد انقلاب خشکانیده شده و به همت رزمنـدگان، جبهه ضد انقلاب به دست و پا افتاده است، طوری که ظرف ۴ ماه، حدود ۴۰۰ نفر از برادران فریب خورده کُرد به دامان جمهوری اسلامی برگشتند و ما بازسازی مناطق آزادشده را با سرعت ادامه خواهیم داد.

اسـتاندار کردسـتان در پایان گفت: درحال حاضـر، ما هم زمان در دو جبهه داخلی و خارجی با دست نشانـده های امریکا و صدام در نبردیم و باتوجه به موقعیت کردستان، بسیاری از شهرهای عراق در تیررس نیروهای رزمنده اسلام قرار دارند، اما مردم این شهرها در کمال راحتی خیال به زندگی ادامه می دهند، چراکه می دانند نیروهای ما قصد حمله به مردم را ندارند.(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.

۲- همان.

۳- مأخذ ۳۰، بخش دوم.

۱

سخنـان فرمانـده نیروی هوایی هنـد در ضـیافت شام سـفارت ایران در دهلی نو درباره علت تجاوز ارتش عراق به ایران، همکاری نیروی هوایی هند با هیئت نظامی ایران و... مضـمون گزارش کوتاهی است که خبرگزاری جمهوری اسـلامی به مناسـبت سـفر هیئت نظامی ایران به هند تهیه کرده است. در این گزارش آمـده است: فرمانـده کـل نیروی هـوایی هنـد به اتفـاق ۱۱ تن از همراهـانش ضـمن شـرکت در ضـیافت شامی که سفارت جمهوری اسـلامی ایران در دهلی نو به افتخار وی و هیئت عالی رتبه نظامی ایران که هم اکنون از هند دیدن می کند، ترتیب داده بود، در یـک اظهارنظر شخصـی، حکومت صـدام را حکومتی نظامی و غیر مردمی و شـکست خورده توصـیف کرد. خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسـلامی در دهلی نو اعلام کرد، شرکت این مقام هندی در ضیافت شام سفارت و استقبال گرم مقامات نظامی هند از هیئت نظامی ایران، نشان دهنده اهمیت ویژه ای است که مقامات هندی برای سفر این هیئت قائل اند.

فرمانده کل نیروی هوایی هند در این میهمانی ضـمن طرف داری از حقوق حقه جمهوری اسلامی ایران و محکوم کردن عراق به دلیل حمله به ایران اظهـار کرد: امریکـا این جنگ را بر ایران تحمیل کرده و هـدفش این بوده است که به دنیا بگویـد هرکس با ما (امریکا) در بیفتـد، از بین می رود؛ درصورتی که در عمل برعکس شد و صدام که فریب امریکا را خورد، اکنون درحال شکست است!

وی که سوابقی طولانی در ارتش هنـد دارد، در این جلسه گفت: هر رهبری که بر پایه قـدرت نظامی روی کار آمـده باشـد، نخواهـد توانسـت روی پـای خود بایسـتد؛ همـان طورکه صـدام شـکست خورد. ... مـا مطمئنیم (امام) خمینی که یک رهبر روحانی است و تکیه اش بر مردم می باشد، پیروز خواهد شد. ...

چنـد تن از اعضای هیئت نظامی ایران هم درباره این سـفر گفتنـد: آنها (مقامات نظامی هنـد) به ما خیلی احترام گذاشـتند. هدف ما آشـنایی با شیوه هـای جنـگ هوایی بود که تقریباً به همه خواسـته هایمـان دست یافتیم. اگر ما ۱۵ سـال اینجـا بودیم، نمی توانستیم به انـدازه این ۱۵ روز اطلاعات جمع آوری کنیم.(۱)

۲

حسـین شـیخ الاسـلام معـاون وزیر امور خـارجه، در ادامه سـفر دوره ای خود به چنـد کشور عربی، امروز در طرابلس پـایتخت لیبی، با مقامات سیـاست خـارجی لیـبی دیـدار و گفت وگو کرد. به گزارش روزنـامه کیهـان، سـرپرست هیئت ایرانی در اولین روز از حضور خود در لیـبی، با عبـدالرحمان شـلغم دبیر کمیته مردمی تبلیغـات انقلابی و سویـدان معاون سیاسـی دبیر کمیته مردمی روابط خارجی آن کشور، دیـدار و درباره موضوعات مورد علاقه دو کشور گفت وگو کرد. شیخ الاسلام در دیدار خود با آقای شلغم که بیش از ۲ ساعت به طول انجامید، ضمن

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شـماره ۲۳۷، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱، صص ۳ و ۴، دهلی نو - خـبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۰/۸/۱۳۶۱.

تشکر از لیبی برای حمایت از طرح ایران در سازمان ملل متحد مبنی بر اخراج رژیم صهیونیستی از مجمع عمومی آن سازمان، تحولات اخیر در جبهه های جنگ حق علیه باطل را برای وی تشریح کرد و با تأکید بر توطئه های روزافزون امریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه، ضرورت گسترش همکاری های کشورهای اسلامی و پیشرو منطقه و فعالیت هرچه بیشتر جبهه پایداری را یادآور شد. وی با محکوم کردن توطئه امریکا و ارتجاع علیه سازمان وحدت افریقا، بار دیگر بر حمایت جمهوری اسلامی ایران از برگزاری اجلاس سران کشورهای سازمان وحدت افریقا در طرابلس تأکید کرد. آقای عبدالرحمان شلغم نیز ضمن تشکر از پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران از جبهه پایداری، تحرکات سیاسی و ضد امپریالیستی جمهوری اسلامی را در مقابله با امپریالیسم و صهیونیسم، مورد تمجید قرار داد. طرفین همچنین پیگیری قراردادهای منعقدشده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری لیبی را که درپی دیدارهای آقایان ولایتی و موسوی از لیبی و همچنین دیدار آقای جلود از تهران، به امضا رسیده بود، یادآور شده، همکاری های ایران و لیبی را گامی در جهت گسترش مبارزه علیه استکبار جهانی خواندند. آقای شیخ الاسلام در این دیدار، پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران را از نامزدی جمهوری لیبی برای میزبانی هشتمین اجلاس جنبش غیر متعهدها در سال ۱۹۸۵ (۱۳۶۴) در طرابلس اعلام کرد(۱)

۱

دیدار سفیر یوگسلاوی با معاون وزیر راه و ترابری و مدیرعامل سازمان کشتیرانی و سخنان وی درباره چگونگی و میزان تعامل اقتصادی کشور متبوعش با ایران، موضوع گزارش روزنامه کیهان می باشد. در این گزارش آمده است: ادوارد کولن سفیر کشور یوگسلاوی در تهران، به اتفاق وابسته بازرگانی این کشور، با مهندس روحانی معاون وزارت راه و ترابری و مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی، دیدار کردند. در این ملاقات، درباره امکان توسعه هرچه بیشتر همکاری های فنی بین ایران و یوگسلاوی درزمینه های دریایی، بندری، تجهیزات فنی و تبادل کارشناس، بحث و تبادل نظر شد. درپی این ملاقات، سفیر یوگسلاوی در تهران، درباره نحوه و کیفیت روابط بازرگانی و اقتصادی بین دو کشور باتوجه به قرارداد موجود فی مابین، گفت: یوگسلاوی از اول مارس سال جاری میلادی، صادراتی به ارزش ۱۰۰ میلیون دلار شامل ماشین آلات، کاغذ و غیره به ایران داشته و در مقابل، ۱۳۰ میلیون دلار کالا که ۹۵ درصد آن نفت بوده، از ایران وارد کرده است.

وی افزود: قرارداد کنونی بین دو کشور براساس تهاتر انجام می شود و انتظار می رود میزان مبادلات در سال جاری، به ۲۰۰ میلیون دلار برسد. درطول سال گذشته، میزان مبادلات بین دو کشور ۲۱۰ میلیون دلار بوده است. وی درباره نتایج مذاکرات دیروز خود با معاون وزارت راه و ترابری گفت: در این مذاکرات، تمایل کشورش را برای همکاری در بازسازی بنادر و حتی ساخت بنادر جدید و صدور وسایل بارگیری و اسکله به بنادر جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده است.(۲)

۱- مأخذ ۳۲، ص۲۰.

۲- مأخذ ۳۲، ص۲.

بعد از پایان اولین دور نشست سران کشورهای حاشیه خلیج فارس در بحرین، منابع رسمی درباره موضوعات مطرح شده در اجلاس اخباری منتشر نکردند، اما آنچه که خبرگزاری ها نوعاً به نقل از منابع مطلع بدون نام بیشتر به آن پرداختند، امور مربوط به جنگ ایران و عراق بود. یونایتدپرس از منامه به نقل از همین منابع اعلام کرد: حکام ۶ کشور عربی خلیج فارس، اولین نشست روز چهارشنبه را باوجود دستور جلسه فشرده اقتصادی، سیاسی و امنیتی خود، به بحث و گفت وگو درباره حمایت مالی و سیاسی از عراق گذراندند. عراق تاکنون ۳۰ میلیارد دلار از این کشورها دریافت کرده و خواهان ۳۵ میلیارد دلار دیگر شده است(۱)

همین خبرگزاری در خبر دیگری، از پیشنهاد عمان در فراخوانی سفیران کشورهای عضو شورا از تهران و برقراری مجدد روابط دیپلماتیک با مصر، خبر داد و یادآور شد که پس از امضای قرارداد کمپ دیوید میان مصر و اسرائیل، همه کشورهای عضو شورا به جز عمان، روابط خود را با مصر قطع کردند.(۲)

در کنار اخبار محدودی که با گمانه زنی هایی همراه بود، برخی خبرگزاری های منطقه ای و بین المللی، تحلیل هایی را درباره دلایل تشکیل اجلاس و موضوعات آن منتشر کردند، ازجمله گزارشگر رادیو کلن در تحلیلی، با ذکر برخی موضوعات اقتصادی در دستور اجلاس، ازجمله تأسیس صندوق عمران مشترک با سرمایه ۲ میلیارد دلاری گفت: باوجوداین، ارزش بین المللی اجلاس عالی بحرین فقط به واکنش این کشورها دربرابر جنگ عراق و ایران است. مسلم است که جنگ طولانی عراق با ایران یکی از علل مهم تأسیس شورای همکاری سایر کشورهای عربی منطقه خلیج فارس در ۱۸ ماه قبل بوده است. بدون فشار جنگ که خطر بزرگی برای شاهرگ های حیاتی کشورهای این منطقه، یعنی معادن نفت و خطوط کشتیرانی محسوب می شود، کشور سلطنتی عربستان سعودی، سلطان نشین عمان، امارات متحده عربی و چند شیخ نشین دیگر نمی توانستند خصومت ها و رقابت های موجود را به این سرعت فراموش کنند. مهم تر از جنگ، نیرو و نفوذ انقلاب اسلامی ایران است که کشورهای کوچک عربی منطقه را تهدید می کند(۳)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در تحلیل دیگری به این مقوله پرداخته و در اخبار امروز خود یادآور شده است: رهبران عرب منطقه درحالی نشست خود را آغاز کردند که ایران علناً اعلام کرده تنها ناجی و قدرت اصلی منطقه است که باید در هرگونه ترتیبات امنیتی خلیج (فارس) به حساب آورده شود. موضع ایران در نامه سفارت ایران در امارات متحده عربی ذکر شده و به وسیله روزنامه اخبار الخلیج (چاپ امارات) انتشار یافته است. شورای همکاری خلیج (فارس)، تاکنون موضع مشخصی درباره جنگ ایران و عراق اتخاذ نکرده و فقط خود را به میلیاردها دلار کمک مالی به عراق و درگیری گاه به گاه در جنگ لفظی با حکومت انقلابی ایران محدود کرده است، اما ایران فشار نظامی خود را به عراق، هم زمان با برگزاری اجلاس سران افزایش داده است. ایرانیان همچنین توجه خود را بر عربستان متمرکز کرده اند که این کار سبب شده است بدترین نوع تبادل تبلیغات

ص: ۳۸۴

۱- مأخذ ۳۲، ص۲۰.

۲- مأخذ ۱۹، ص۲۴، منامه - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۳- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۰/۸/۱۳۶۱، صص ۲۳ و ۲۴، رادیو کلن، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

بین ریاض و تهران از شروع جنگ ایران و عراق در ۲۵ ماه قبل انجام شود.

این خبرگزاری افزود: مقامات از پیش بینی اینکه نتایج اجلاس در شکل راهبرد سیاسی یا نظامی خواهد بود، بی رغبت بودند، اما مطبوعات نیمه رسمی خلیج (فارس) گفتند این نشست ممکن است آخرین تلاش، قبل از اجرای منشور دفاع مشترک اعراب، به منظور کمک به عراق باشد و اعضای کنفرانس، هیئتی به ایران و عراق اعزام کنند.(۱)

دراین حال، عبدالحلیم ابوغزاله وزیر دفاع مصر، در یک موضع گیری هماهنگ با جو حاکم بر کشورهای عربی، ضمن اعلام این مطلب که جنگ ایران و عراق خطر مستقیمی برای منطقه نفت خیز خلیج فارس است، گفت: مصر به کمک نظامی به عراق ادامه خواهد داد تا این کشور بتواند امنیت ملی اش را حفظ کند. وی در مصاحبه ای با هفته نامه آخرالساعه چاپ قاهره اظهار کرد: جنگ ۲۶ ماهه میان ایران و عراق، تهدید مستقیمی علیه منطقه خلیج فارس و بیان آشکار نژادپرستی فارس ها ضد اعراب است. این جنگ همچنین نابودکننده منابع اقتصادی اعراب می باشد. ابوغزاله در پاسخ به این سؤال که آیا مصر که تاکنون ده ها میلیون دلار اسلحه و مهمات در اختیار عراق گذاشته است، به این کمک ادامه خواهد داد، گفت: ما تمام احتیاجات نظامی هر کشور عربی را که برای دفاع از امنیت ملی اش در مقابل تجاوز خارجی نیاز داشته باشد، تأمین خواهیم کرد(۲)

نشریات منطقه خلیج فارس نیز همانند گذشته، به حمایت از عراق پرداخته و با ادعای تهدید ایران علیه کشورهای حاشیه خلیج فارس، ضرورت تجدید رابطه کشورهای عضو اجلاس با مصر را مطرح و گوشزد کرده اند. دراین باره، روزنامه کویتی الرای العام نوشته است:

تحولات نگران کننده جنگ ایران و عراق مطمئناً سایه شوم خود را بر اجلاس رهبران خلیج (فارس) افکنده، اما راه چاره اکنون آشکار است. تهران تأیید کرده است با همان توانی که هم اکنون به عراق حمله می کند، کشورهای خلیج (فارس) را نیز وارد جنگ خواهد کرد. مصر ازنظر جغرافیایی، فاصله زیادی با عراق دارد، اما از کمک به این کشور کوتاهی نکرده است و دیگران نیز از مصر پیروی کرده اند. به همین ترتیب، کشورهای خلیج (فارس) باید قبل از گسترش دامنه آتش به سرزمین خودشان، دست به اقدام بزنند و روابط خود را با طرفی که به عراق کمک می رساند، گسترش دهند و نباید به کمکی که اکنون به این کشور می دهند، قناعت کنند.(۳)

رادیو ریاض نیز ازجمله رسانه هایی بود که به تبلیغات علیه ایران می پرداخت. این رادیو در یکی از بخش های خبری خود، با تکرار ضرورت حمایت از عراق در مقابل ایران گفت: برای خاتمه جنگ باید از موضع نرم عراق دربرابر تلاش های انجام شده استفاده کرد و امروز عراق دربرابر توطئه هایی که دشمنان عربیت و اسلام طرح ریزی کرده اند، سخت ایستاده است و تنها راه خنثی کردن این توطئه ها، پشتیبانی نظامی از عراق است تا بتواند ماشین جنگی ایران را نابود کرده، راه را برای مذاکرات صلح و پایان دادن به جنگ باز کند.(۴)

۱- مأخذ ۱۹، ص۱۱، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۹، صص ۶ و ۷، قاهره - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۹، صص ۲ و ۳، خبرگزاری کویت، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۹، ص۳۳، بخش عربی رادیو ریاض، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۱

تـاس خبرگزاری رسـمی شوروی، در برنامه های امروز خود در گزارشـی درباره مانور های امریکا در خلیـج فارس و اقیانوس هنـد، موضع این کشور را این گونه بیان کرد:

امریکـا چگونه می توانـد گسـیل کشتی هـای جنگی به مناطقی که بسـیار دور از امریکا قرار دارنـد و همچنین اجرای عملیات نظامی را در این منـاطق به بهـانه حفـظ منافع حیاتی امریکا توجیه کنـد. رسانه های تبلیغاتی امریکا در گذشـته ادعا می کردنـد که ناوگان نظامی امریکا به دلیل گروگـان گیری در ایران به اقیـانوس هنـد اعزام شـده انـد، امـا حـال که این موضوع مـدت هـاست پایـان یافته، تقویت نظامی امریکا در منطقه همچنان ادامه دارد و امریکا یک برنامه پنج ساله برای استعمار دوباره اقیانوس هند طرح کرده است.

این خبرگزاری در ادامه هشـدار داد: شوروی نمی توانـد در مقابل این تحولات خطرناک در نزدیکی مرزهایش بی تفاوت باشـد. شوروی نمی تواند در مقابل تهدید نظامی که امپریالیست ها متوجه امنیت و استقلال کشورهای دوست شوروی کرده اند، یک ناظر بی تفاوت باشد.(۱)

شوروی درحـالی موضع خود را اعلام کرده است که روزنامه کویتی الوطن که سـردبیر آن رابطه خوبی با عراق دارد، با درج مطلبی که به نظر این کشـور نزدیـک است، ضـمن انتقـاد از عملکرد شـوروی در جنـگ ایران و عراق، پیشـنهاد کرد "برژنـف" برای پایـان دادن به خونریزی و وادارکردن فشار به دو کشور درحال جنگ، برای رفتن به میز مذاکره، "گرومیکو" (وزیر امور خارجه شوروی) را رهسپار بغداد و تهران کند، زیرا این اقدام سبب خواهد شد ابتکارها و اقدامات انحصاری امریکا درزمینه حل وفصل امور خاورمیانه، از میان برود(۲)

۲

به دنبـال اعلام موافقت عراق مبنی بر اقامت "ابونضال"(۳) در بغداد که صدام حسـین در گفت وگو با خبرنگاران انگلیسـی، آن را اعلام کرد، "جان هیوز" سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا با ابرازنگرانی از این اقدام عراق گفت: عراق ازنظر ما دراین باره آگاهی کامل دارد.

رادیو امریکا با اعلام نگرانی دولت این کشور، به نقل از منابع دیپلماتیک در توجیه این اقدام عراق گفت: تصـمیم صدام حسـین برای پذیرفتن ابونضال، در زمانی کمتر از یک ماه از حذف نام عراق از فهرست کشورهای مشوق تروریست ازسوی دولت پرزیدنت ریگان،

۱- مأخذ ۵، ص ۲۰.

۲- سند شماره ۲۱۳۶۳۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها، نشـریه اطلاعاتی - سیاسی - خارجی، شماره ۳۲۳، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- ابونضال یکی از اعضای بلنـد پایه سازمان آزادی بخش فلسـطین بود که در اعتراض به جریان مذاکرات سازش اعراب با رژیم صـهیونیستی از این گروه جـدا شـد و مسئولیت ترور چنـد تن از مقامات سازمان آزادی بخش فلسـطین و قتل سـفیر رژیم صـهیونیستی در لنـدن را برعهـده گرفت. وی در دادگـاه سازمـان آزادی بخش "الفتـح" غیاباً به اعـدام محکوم شـد. ابونضـال از ماه مارس (نیمه دوم اسـفند ۱۳۶۰ و نیمـه اول فروردین ۱۳۶۱) سـتاد عملیات خود را به بغـداد منتقل کرد و بیش از آنکه در خـدمت آرمان فلسـطین باشـد، خود را در خدمت سـیاست های حکومت عراق قرار داد.

احتمالاً تصادفی بوده است و نباید آن را یک عمل منفی دولت عراق دربرابر واشنگتن دانست. درواقع به نظر می رسد به همان اندازه که واشنگتن مایل به عادی کردن روابط با بغداد است، رهبر عراق نیز مایل به بهبود مناسبات کشورش با ایالات متحده باشد.(۱)

۱

درپی عملیات محرم، صدام رئیس جمهور عراق، تعدادی از افسران، فرماندهان و مسئولان عراق را تنبیه و عده ای دیگر را به اعدام محکوم کرد.

با پایان گرفتن عملیات محرم و برتری های چشمگیری که نصیب نیروهای ایران شد، امروز نیز همانند دو روز قبل، صدام در مراسمی به گروهی از افسران و رزمندگان عراقی نشان شجاعت اعطا کرد. وی در این مراسم گفت: شما ای نیروهای مسلح و ای رزمندگان جنگجوی عراق، به خدا مردانه جنگیدید و مدت دو سال است که از خاک و حیثیت خود دفاع می کنید و شما مانند مردهای اصیل جنگیدید و درس های صبر و بردباری و استقامت به نسل کنونی دادید.(۲) از سوی دیگر، نشریه اینترنشنال (چاپ کانادا) در شماره امروز خود به نقل از رادیو بغداد، خبری را مبنی بر اعدام تعدادی از افسران عراقی که در شکست ارتش این کشور در عملیات "مسلم بن عقیل(ع)" مقصر شناخته شده بودند، منتشر کرد. در بخشی از این خبر آمده است: بنابر اعلام رادیو بغداد، درپی عملیات مسلم بن عقیل در نزدیکی شهر مندلی و درپی شکست ارتش عراق در جلوگیری از حمله نیروهای ایرانی، ۶۰ افسر عراقی به دستور صدام حسین اعدام شدند.(۳)خبرگزاری لیبی نیز ضمن اعلام خبر اعدام ۴ تن از وزیران سابق دولت عراق به دستور صدام، از اقدام دیگر وی در ابلاغ حکم اعدام وزیر بازرگانی این کشور خبر داد. به گزارش روزنامه کیهان به نقل از این خبرگزاری، صدام رئیس حکومت عراق که اخیراً حکم اعدام ۴ تن از وزیران سابق کابینه اش را امضا کرده است، مدعی شد که دلیل موافقت وی با اعدام وزیر بهداری سابق، اقدام وی در واردکردن داروهای مضر بوده است. قبلاً فاش شده بود که سعدون عیدان وزیر راه و ترابری، طه عبدالکریم وزیر نفت، عامر مرزوقی وزیر دارایی و دکتر ریاض صباح ابراهیم وزیر بهداری حکومت بعثی عراق، به دستور صدام تیرباران شده اند. به گزارش خبرگزاری لیبی، صدام در سخنان روز چهارشنبه خود در جلسه کابینه، اجرای حکم اعدام وزیر بازرگانی را تأیید کرد.(۴)

۲

عملیات بزرگ بالابردن برج رآکتور واحد اوره سازی طرح گسترش پتروشیمی شیراز با طراحی نیروهای ایرانی اجرا شد. این رآکتور ۲۷۰ تنی در مدت ۵/۱ ساعت به وسیله دو بالابر ۱۰ تنی و یک جرثقیل که حائل آن بود، تا ارتفاع ۲۰ متری بالا برده و در جایگاه خود نصب شد.

۱- مأخذ ۱۹، صص ۲۶ و ۲۷، رادیو امریکا، ۱۹/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۴۶، ص۳.

۲- مأخذ ۱۹، ص۴۰، رادیو صوت الجماهیر، ۱۹/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۳۰، بخش دوم، ص۹.

۴- مأخذ ۱، بخش اول، ص۲۰.

مهندس عباس کبیر قائم مقام طرح گسترش مجتمع پتروشیمی شیراز، درباره اهمیت اجرای این پروژه گفت: اجرای طرح گسترش این مجتمع با اعتباری حدود ۹۰۰ میلیون دلار به پیمانکاران خارجی سپرده شد، اما اتمام آن عملی نشد و پس از انقلاب، مسئولیت اجرای آن به عهده شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران گذاشته شد. عملیات بالابردن این برج بدین شکل در دنیا بی سابقه است، زیرا برج های سبک تر و سنگین تر از این در دنیا نصب شده است، ولی این سیستم بلندکردن (وینچ) در دنیا سابقه ندارد و ما روی دو برج بتنی با دو بالابر ۱۰ تنی، ۲۷۰ تن وزن را بالا بردیم. ما قبلاً از یک شرکت فرانسوی درخواست این کار را کردیم که آنها نیامدند و یک شرکت فرانسوی دیگر در سال ۱۹۷۸ فقط برای اعزام کارشناس ۲۵۰ هزار دلار درخواست کرد درصورتی که تأمین کارگر و وسایل هم به عهده ما بود. یک شرکت کره ای هم اعلام کرد که با دریافت ۶ میلیون دلار، برج را بالا می برد و مسئولیت خسارت های وارد شده نیز به عهده ما خواهد بود. بنابراین، تصمیم گرفتیم کار را خودمان انجام دهیم. حدود یک ماه طرح را بررسی و مطالعه کردیم و تنها با مبلغی بین ۸۰ تا ۱۰۰ هزار تومان به یاری خدا برج نصب شد. اهمیت این کار در این است که تولید پتروشیمی را ۱۰ برابر افزایش خواهد داد.(۱)

۱- مأخذ ۵، ص۱۴.

روزشمارجنگ پنجشنبه ۲۰ آبان ۱۳۶۱ ۲۴ محرم ۱۴۰۳ ۱۱ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز پاتـک شدیـد و سـنگین عراق در منطق-ه عملیـاتی محرم دفع شـد و نیروهای خودی با حفظ خطوط دفاعی خود، ضـرباتی به یگان های عمـل کننـده ارتش عراق وارد آوردنـد و مواضع دفـاعی خود را ترمیم کردنـد. در سایر جبهه ها نیز تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشـمن ادامه یافت.

در سـاعت هـای اولیه امروز، دشـمن با بهره گیری از نیروهای بازمانـده از یگان های حاضـر در منطقه عملیاتی محرم و نیروهایی که اخیراً وارد این منطقه شده بودند، درقالب تیپ۱۷ زرهی لشکر ۱۰، تیپ های ۴۲۶ و ۵۰۴ پیاده و یک گردان از تیپ۶ زرهی لشکر۳، پس از اجرای آتش تهیه بسیار سنگین، اقدام به اجرای پاتک به مواضع تیپ۲۵ کربلا، تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و تیپ۳۵ امام سجاد(ع) کرد(۱) که با مقاومت سرسختانه نیروهای خودی مواجه شد. نیروهای دشمن درنهایت، به دلیل دست نیافتن به اهداف، با به جاگذاردن حدود ۴۵۰ کشته و مجروح و دادن ۲۶ اسیر، ناگزیر به عقب نشینی شدند. در این عملیات، ۷ دستگاه تانک ارتش عراق نیز منهدم شد(۲)

ساعت ۱۵ نیز نیروهـای عراقی در مقابـل پاسـگاه "بجیله" (در جنوب منطقه عملیاتی محرم) مبادرت به پاتک کردنـد که تا ساعت ۱۸:۳۰ ادامه داشت. این پاتـک نیز با مقاومت نیروهای خودی دفع شـد.(۳) در این اقـدام یک انبار مهمات دشـمن منهدم شد و ۱۶ تن از مهاجمان کشـته یا زخمی شدند.(۴)در این پاتـک ها، هواپیماهای جنگنـده عراقی نیز عملیات هایی در سـطح منطقه عملیاتی محرم انجام دادنـد. به گزارش سـتاد مشترک ارتش ایران، درنتیجه واکنش پدافند هوایی مستقر در منطقه، ۲ فروند هواپیمای عراقی مورد اصابت قرار گرفت و سرنگون شد.(۵)

همچنین در ساعت ۱۶:۱۵ بعدازظهر، یک بالگرد دیگر بر فراز منطقه مورد اصابت قرار گرفت و سرنگون شد.(۶)

علاوه براین، همچون روزهـای گذشـته فعالیت های توپخانه ای و تبادل آتش بین نیروهای خودی و دشـمن در مناطق مختلف عملیاتی ازجمله آبادان و خرمشهر نیز ادامه داشت(۷) و براثر اصابت ترکش خمپاره نیروهای عراقی، ۵ نظامی در آبادان مجروح شدند.(۸)

ص: ۳۹۰

۱- سـند شماره ۱۷۶۱۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی، از سـتاد مرکزی سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی - طرح و برنامه عملیات (اطلاعات و عملیات) به مسئول واحد (دفتر سیاسی) ستاد مرکزی، شماره ۴۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۳۲۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه کربلا، ۲۲/۸/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۳- سند شماره۷۹۰۸۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۶، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۱۷۵۹۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۵۹، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱، ص۵.

۵- سند شماره ۵۸۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۵، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۶- مأخذ ۴، ص۴؛ و - مأخذ ۳، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۲، اطلاعیه شماره ۱۱۲۰ ارتش.

۷- مأخذ ۵، ص۳.

۸- مأخذ ۵، ص۳.

درپی اجرای عملیات محرم و انهدام و به غنیمت درآمدن بخش عمده ای از امکانات و تجهیزات دشمن، میزان تردد خودروهای سنگین حامل تجهیزات سبک و سنگین نظامی و مهمات از کشورهای مجاور به داخل خاک عراق افزایش یافته است. بخشی از این ترددها که فقط مربوط به روز جاری است، به شرح زیر می باشد:

۴۸ دستگاه کامیون و تریلر حامل محصولات نظامی از مرز "نویسیب" و "عبدلی" کویت وارد عراق شدند(۱)

۹۴ دستگاه تریلی از مرز "عبدلی" برای بارزدن مهمات وارد بندر شعیبه (کویت) شدند. این درحالی بود که تعداد دیگری تریلی حامل مهمات از نویسیب به طرف مرز عبدلی در حرکت بودند.(۲)

خبر دیگری حاکی است که در ساعت ۱۹، تعداد ۹۶ دستگاه تریلر حامل تانک و مهمات، از عربستان سعودی وارد پادگان "الرشید" واقع در بغداد شده، محموله خود را تخلیه کردند.(۳)

در چند روز اخیر ازجمله امروز، به طور متوسط، ۷۰ الی ۸۰ دستگاه تریلر حامل انواع سلاح و مهمات موردنیاز ارتش عراق ازطریق جاده "سالمهی" عربستان به کویت وارد شده و از آنجا راهی محلی به نام "سوفان" واقع در شهر بصره عراق می شدند. محموله های فوق به جز محموله کامیون ها (روزانه بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ دستگاه)، حاوی مواد سوختی است که از بندر شعیبه کویت بارگیری شده، در انبارهای نفتی عراق به نام "زبیروان" واقع در جنگل های حوالی بصره تخلیه می شود. سایر محموله ها شامل مواد غذایی است که از بندر "الشنوخ" کویت به مقصد عراق حمل می شوند.(۴)

امروز تعداد ۷۸۰ دستگاه موتورسیکلت با کاربری نظامی ازطریق مرز عربستان وارد عراق شد(۵)

خبر دیگری حاکی است که ارتش عراق تعدادی توپ۱۵۵ میلی متری خودکششی از فرانسه دریافت کرده است و درحال حاضر، نیروهای توپخانه در مدرسه ناصریه بغداد درحال آموزش چگونگی استفاده از آن می باشند.(۶)

اکسپرسو روزنامه معتبر پرتغالی نیز از فروش بیش از ۱۰,۰۰۰ تن انواع سلاح و مهمات به عراق خبر داد. اکسپرسو نوشته است:۷۵۰ تن سلاح و تجهیزات به عراق فروخته شده است. این محموله که عمدتاً حاوی گلوله خمپاره و دیگر مواد منفجره می باشد، به وسیله کشتی دانمارکی "ارسوس" ارسال شده است. این روزنامه افزوده است: فروش این سلاح ها و مهمات جنگی در چارچوب قراردادی که سال گذشته میان بغداد و شرکت "اندپ"(صنایع ملی دفاعی) امضا شد، انجام می شود.

براساس قرارداد مذکور، پرتغال متعهد شده است که ۱۰,۲۰۰ تن سلاح و تجهیزات به عراق بفروشد. پرتغال صنایع گسترده ای درزمینه نظامی دارد و قسمتی از سلاح های سبک موردنیاز عراق را تأمین می کند. عراق نیز به نوبه خود، عمده ترین فروشنده نفت به پرتغال است.(۷)

ص: ۳۹۱

۱- مأخذ ۱، ص۸.

۲- مأخذ ۱، ص۸.

۳- مأخذ ۵؛ و - مأخذ ۱، ص۸.

۴- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲۶.

۵- سند شماره ۲۷۴۰۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مقدم نزاجا در غرب (رکن۲) باختران، شماره ۱۱۳، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۵.

۶- سند شماره ۱۷۵۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه کربلا (اطلاعات و عملیات) به دفتر سیاسی، شماره ۱۳۴، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - مأخذ ۶، بخش آخر، ص۲۰.

۱

یک خودرو تویوتا حامل نیروهای نظامی(۱)که در جاده شرق مریوان به سمت پایگاه "باغان" در حرکت بود، روی مین رفت و هم زمان با انفجار مین، تعدادی از عناصر ضد انقلاب از ارتفاعات اطراف جاده به سمت خودرو تیراندازی کردند که با رسیدن نیروهای کمکی، مهاجمان از منطقه دور شدند.(۲) در این حادثه، یک نفر به شهادت رسید و ۳ نفر مجروح شدند(۳)

در واقعه دیگری، یک گروه تجسس مین یاب در پایگاه کچل آباد (۲۳ کیلومتری شمال غربی سردشت) هنگام کاوش جاده، با مین برخورد کرد که براثر انفجار مین، یک سرباز به شهادت رسید و یک سرباز نیز مجروح شد.(۴)

در جاده ارومیه - سلماس نیز عناصر گروه های غیر قانونی پس از متوقف کردن یک دستگاه لندرور سازمان بهداشت شهرستان خوی، آن را به سرقت بردند.(۵)

۲

درگیری میان نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی ایران و گروه های تروریستی در شهرهای مختلف کشور همچنان ادامه دارد. در این درگیری ها نیروهای امنیتی ایران ضربات مؤثری به این گروه ها وارد آوردند.

یک گروه عملیات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) سوار بر یک خودرو سواری تویوتا، به سمت نیروهای سپاه پاسداران انقلاب که درحال اجرای مأموریت در پست کنترل جاده نورآباد از توابع کازرون بودند، تیراندازی کردند که به شهادت یک پاسدار انجامید.(۶) نیروهای خودی بدون درنگ، این افراد را تعقیب کردند و توانستند ۲ نفر از آنان را دستگیر کنند و نفر سوم که به سوی نیروهای خودی تیراندازی کرده بود، موفق به فرار شد. یکی از این ۲ نفر از توابین قبلی سازمان مجاهدین خلق و دیگری از اعضای فراری سازمان در نورآباد بود.(۷)

به گزارش کمیته انقلاب اسلامی مرکز، ساعت ۲ بامداد، یکی از نیروهای بسیج سپاه پاسداران پایگاه "آل احمد" شهرک ولی عصر(عج) واقع در جاده ساوه، هدف گلوله ژ۳ چند تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت و به شهادت رسید.(۸)

در تهران نیز چند نفر از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به پایگاه بسیج مسجد تخته پل (نازی آباد) حمله کردند که با مقاومت افراد پایگاه و حضور مردم و نیروهای کمیته انقلاب اسلامی، ناگزیر به فرار شدند. در این حادثه به افراد پایگاه آسیبی نرسید.(۹)

همچنین نیروهای گشت کمیته انقلاب اسلامی، ۲ نفر از عناصر مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را سوار بر یک خودرو هیلمن، در محل قرار سازمانی در خیابان گیشا شناسایی کردند. این افراد به محض آگاهی از افشای هویتشان، به سوی نیروهای کمیته تیراندازی کردند که در درگیری ایجادشده، یکی از آنان کشته و دیگری زخمی و دستگیر شد.(۱۰)

۱- مأخذ ۵، ص ۱.

۲- سند شماره ۱۰۴۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۶، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۳- سند شماره ۷۹۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۳۵۰۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی و تأمینی قرارگاه

حمزه سید الشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه مرکزی حمزه سید الشهدا(ع)، شماره ۵، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - مأخذ ۳، ص۱.

۵- سند شماره ۷۹۲۸۱ مرکز مطالعات وتحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مدعملیات)، شماره ۲۳۷، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶- مأخذ ۳، ص۵.

۷- سند شماره ۷۹۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ (اطلاعات) به ستاد مرکزی (اطلاعات)، ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱۵، بخش اول، ص۴.

۸- سند شماره ۲۱۸۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۳۶.

۹- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ماه ۱۳۶۱، گزارش منطقه ۳، ص۸.

۱۰- مأخذ ۱۲، ص۳؛ و - مأخذ ۵، ص۴.

امروز ۷ نفر از اعضای سازمان نیز در چند شهر ازجمله ۲ نفر در تهران،(۱)۳ نفر در نور(۲) و ۲ نفر نیز در برخوار شهرستان شاهین شهر دستگیر شدند(۳)

درپی کسب اطلاعاتی مبنی بر حضور تعدادی از اعضای چریک های فدایی خلق (گروه اشرف دهقان) شاخه بندرعباس، در شهرستان ارومیه، سپاه پاسداران این شهر محل اختفای آنان را در دو خانه تیمی شناسایی و محاصره کرد. در درگیری ایجادشده در این دو محل، ۵ نفر از اعضای این گروه ازجمله یکی از کادرهای مهم سازمان در بندرعباس، کشته شدند. از این خانه های تیمی، مقداری تجهیزات نظامی و اسناد سازمانی به دست آمد. بخشی از اسناد نیز لحظاتی قبل از دستگیری به دست اعضای گروه، به آتش کشیده شد.(۴)

۱

به دنبال پیروزی نیروهای جمهوری اسلامی ایران در عملیات محرم و همچنین دعوت امام از مردم برای حضور در جبهه ها، میزان داوطلبان اعزام به جبهه افزایش چشمگیری یافته است.

امروز گروه های داوطلب مردمی از شهرستان های مختلف استان لرستان، شهریار، اصفهان، لارستان، دزفول، بابل، باختران، ارسنجان، ساوه، اصطهبان، کرج، قائن، شهرهای مختلف استان سیستان وبلوچستان، یزد، زارچ و قشم عازم جبهه های جنگ شدند.(۵)

همچنین به گزارش کیهان، به دنبال پیروزی اخیر رزمندگان اسلام در جنگ علیه عراق و همچنین درپی انتشار فتوای امام، گروه های مختلف، ضمن ارسال پیام های تبریک و تهنیت به مناسبت این پیروزی بزرگ، آمادگی خود را برای اعزام به جبهه ها اعلام کردند. اسامی این گروه ها به شرح زیر است:

جامعه انجمن اسلامی بازار و اصناف، انجمن اسلامی بانک مرکزی قم، مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، کارکنان سازمان برنامه و بودجه، انجمن اسلامی منطقه ۱۶ پستی، ستاد هماهنگی انجمن های اسلامی ادارات و مؤسسات دولتی، انجمن اسلامی نسخه پیچان و کارگران داروخانه های تهران و حومه مستقر در خانه کارگر و کانون بازنشستگان کشوری جمهوری اسلامی ایران.(۶)

جانبازان انقلاب اسلامی در آلمان غربی و کارکنان سفارت جمهوری اسلامی در ترکیه نیز با ارسال نامه ای، آمادگی خود را برای حضور در جبهه های جنگ اعلام کردند. علاوه براین، حزب الدعوه اسلامی عراق در اطلاعیه ای ضمن تشریح اهداف خود، آمادگی افراد و هوادارانش را برای اعزام به جبهه های نبرد اعلام کرد.(۷)سپاه منطقه ۱۰ کشوری (استان تهران) نیز در همین باره اطلاعیه ای را به منظور اعزام مجدد نیروهای داوطلب مردمی به شرح زیر صادر کرد:

پیرو فتوای جدید امام مبنی بر اعزام نیرو به جبهه های نبرد حق علیه باطل و استقبال شدید و ازدیاد

۱- مأخذ ۱۲، ص۵.

۲- مأخذ ۲۳، ص۱۲.

۳- سند شماره ۷۹۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۲ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۱۴۴۶۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۲، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۷۹۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، از ستاد قرارگاه حمزه

سیدالشـهدا(ع) (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، شماره ۲، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - مأخذ ۱۲، ص۱۴.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی،۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - مأخذ ۲۹، بخش اول، ص۱۰؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۰.

۶- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۲۰.

۷- همان، صص ۱۸ و ۲۰.

برادران رزمنده اعزام مجدد در روز چهارشنبه ۱۹ آبان ۱۳۶۱ به مرکز نیروی اعزام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۱۰، بعضی از این برادران فرصت شرکت در این اعزام را نیافتند. بنابراین، بدین طریق از همه برادران عزیزی که داوطلب اعزام مجدد می باشند، تقاضا می شود با دردست داشتن معرفی نامه از بسیج شهرهای استان تهران و مناطق دیگر بسیج، روز شنبه ۲۲ آبان ۱۳۶۱ به محل اعزام نیروی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۱۰ (لانه جاسوسی) مراجعه کنند.(۱)

۱

رئیس قوه مجریه در دیدار وزیر و کارکنان وزارت نفت:
ما می‌خواهیم با حربه نفت باعث شویم که استکبار جهانی از منطقه رانده شود.

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در دیدار با وزیر نفت و هیئت مدیره شرکت ملی نفت ایران سخنانی ایراد کرد. محورهای اصلی سخنان ایشان عبارت بود از: وجود نفت به عنوان یک وسیله اقتصادی و حربه سیاسی؛ تلاش قدرت ها برای به دست داشتن جریان نفت و استفاده آنها از این ماده در اجرای سیاست های سلطه طلبانه علیه کشورهای محروم؛ قرین شدن نفت با فساد و تباهی در کشورها و چشم انداز سیاست خارجی ایران برای استفاده از نفت برای مقاصد انسان دوستانه و کمک به ملل مستضعف. رئیس جمهور در بخش هایی از سخنان خود اظهار کرد: امروز نفت برای ما یک وسیله اقتصادی و حربه سیاسی است؛ بنابراین، هرگونه تلاش و حرکتی که شما دراین زمینه انجام می دهید، مستقیماً به سود انقلاب اسلامی است و در حرکت و شتاب آن تأثیر می گذارد. وی ضمن تقدیر از تلاش کارکنان صنعت نفت و کارمندان مسلمان و فعال شرکت ملی نفت برای افزایش ظرفیت تولیدی کشور، به بروز استعدادهای جوان و افراد کارآمد برای رسیدن به خودکفایی در تعمیرات و تأمین قطعات یدکی موردنیاز این صنعت پس از پیروزی انقلاب اسلامی اشاره کرد و در تشریح راه های استفاده ابرقدرت ها از نفت برای به زیر سلطه درآوردن ملل مستضعف گفت: نفت، این وسیله ای که ده ها سال است بسیاری از فعالیت های اقتصادی و به تبع آن سیاسی ما

۱- همان، ص۱.

بر محور آن می چرخد، در سراسر جهان یک قدم هم موجب تعالی انسانیت و ارزش های انسانی نشده، بلکه برعکس از چند جهت ملت ها را زیر فشار قرارداده است. وی افزود: به محض اینکه بوی نفت از هر زمینی بلند شده است، قدرت های جهانی به سراغ این کشورها رفته و با انواع حیله ها و با هر وسیله ای که برایشان ممکن بوده، این کشورها را به زیر سلطه استکباریشان درآورده اند. نفت موجب شده است عده ای انسان زیر سلطه مستکبران قرار گیرند. وی همچنین گفت: نفت پس از استخراج و فروش نیز در بعضی از کشورهای منطقه سبب ایجاد چنان فاصله طبقاتی در بین مردم شده است که در محاسبات عادی در تصور انسان نمی گنجد و در بعضی کشورهای دیگر موجب شده که فرهنگ بیگانه همراه با فساد و تباهی عمیق بر ملت ها حاکم شود و این چیزی است که به عمد، برای حاکم کردن آن، تلاش و کوشش می شود. رئیس جمهور در ادامه افزود: اگر امروز بخواهند برای نفت یک کارنامه اعمال بنویسند، در این کارنامه چیزی جز جنگ، فساد، استکبار، تباهی و به زنجیرکشیدن انسان ها مشاهده نمی شود. امروز طوری شده است که هرجا نفت وجود دارد، وسیله تباهی است. امروز بعضی از کشورهای جهان به دلیل نیازشان به نفت، به نوکری، دریوزگی و سرسپردگی به استعمار و استکبار جهانی سوق داده می شوند. آیت الله خامنه ای با اشاره به اهداف انقلاب اسلامی که استفاده از نفت در خدمت ارزش های انسانی است، گفت: ما کشوری نفت خیز هستیم که به دلیل چشمداشت بیگانگان در گذشته، بارها لطمه دیده ایم، ولی بعد از این می خواهیم نفت را وسیله ای برای تعالی و اوج فرهنگ انسانی قرار دهیم و جزء اهداف ماست که روزی، نفت را در خدمت ملل مستضعف قرار دهیم و با حربه نفت موجب شویم که قدرت های بزرگ نفتی در دنیا، بر کشورهای کوچک سلطه نیابند. رئیس جمهور افزود: ما می خواهیم به کشورهایی که به دلیل نیاز به نفت، پول نفت و صنایع نفتی وابسته به آن، به سوی استکبار جهانی سوق پیدا می کنند، بگوییم که به آن طرف نروید، زیرا ما هر آنچه داریم کمک می کنیم. به شما نفت و حتی نفت ارزان می دهیم. ما می خواهیم با حربه نفت سبب شویم که استکبار جهانی از این منطقه رانده شود و امروز نیز نفت جمهوری اسلامی ایران در خدمت همین هدف ها و اصالت ها و ارزش های انسانی قرار دارد.(۱)

۱

"لئونید برژنف" صدر هیئت رئیسه و رهبر حزب کمونیست شوروی درگذشت. خبرگزاری تاس از مسکو ساعت ۱۱:۳۰ صبح امروز، این خبر را اعلام کرد و گزارش داد: وی روز گذشته ساعت ۹ صبح براثر سکته قلبی در سن ۷۸ سالگی درگذشته است.

برژنف از سال ۱۹۶۰، به ریاست هیئت رئیسه عالی شوروی برگزیده شده بود. منابع آگاه، از

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۳.

"یوری آندروپف" رئیس سابق ک.گ.ب، "ک.پو.پرنکف" عضو سابق دفتر سیاسی حزب کمونیست شوروی و "ویکتور گریشین" رهبر حزب کمونیست مسکو به عنوان جانشینان احتمالی برژنف نام برده اند.

مراسم رسمی تدفین برژنف روز دوشنبه ۱۵ نوامبر (۲۴ آبان) در میدان سرخ مسکو، برگزار می شود و جنازه وی در این مدت در کاخ سندیکاها قرار داده خواهد شد. در همین حال، به دنبال اعلام این خبر، واحدهایی از ارتش شوروی در راه های خروجی شهر مسکو مستقر شده اند و محدودیت هایی برای خروج از این شهر اعمال می کنند. واحدی از سربازان ارتش شوروی نیز در حوالی میدان سرخ مستقر شده اند و مانع ورود افراد متفرقه به این میدان می شوند.(۱)

۱

لئونید برژنف صدر هیئت‌رئیسه اتحاد جماهیر شوروی

سومین اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس امروز با انتشار بیانیه ای در بحرین به کار خود پایان داد. مهم ترین توافق سران که محوری ترین دلیل برگزاری نشست بوده و در بیانیه این شورا نیز منعکس شده است، حمایت لفظی از عراق بود. شورای همکاری خلیج فارس تصمیم درباره سایر موضوعات مانند "ادغام اقتصادی کامل بین کشورهای شورا" و "ایجاد بازار مشترک" برای تحقق پاره ای مقدمات را به ۳ ماه بعد موکول کرد. علاوه براین، اعضای این شورا درباره "طرح های مربوط به دفاع مشترک" و" پیمان داخلی برای مقابله با خرابکاری" به توافق نهایی نرسیدند و در بیانیه فقط گفته شد که رهبران کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس، طرح هایی را که وزیران دفاع این کشورها تهیه کرده بودند، به تصویب رساندند.(۲)

به دنبال پایان این نشست، خبرگزاری ها اعلام کردند که رهبران شورای همکاری خلیج فارس پس از سه روز نشست بی وقفه، اجلاس را با اختلاف نظر درزمینه دفاع دسته جمعی و تدابیر امنیت داخلی پایان دادند و (در بیانیه خود) ایران را به دلیل حمله به خاک عراق سرزنش کردند.

ص: ۳۹۶

۱- مأخذ ۳۱، ص۱؛ و - مأخذ ۳۰، بخش اول، ص۳.

۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۱/۸/۱۳۶۱، صص ۱۳و۱۴، رادیو بی بی سی، ۲۰/۸/۱۳۶۱.

این خبرگزاری ها افزودند: در بیانیه پایانی اجلاس تأکید شده است که گذشتن نیروهای ایرانی از مرزهای بین المللی، تحولی وخیم است که امنیت جهان عرب را تهدید و حاکمیت آنها را نقض می کند. در این بیانیه از تلاش های عراق برای رسیدن به صلح تقدیر شده است.(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس از بحرین، درباره دستاوردهای این اجلاس گزارش داد: بیانیه پایانی اجلاس هشدار داد که عمل ایران علیه عراق، خطراتی برای امنیت کشورهای عربی دارد و این کشورها متعهد به حمایت از عراق در تلاش هایش برای خاتمه جنگ از راه های مسالمت آمیز هستند. این بیانیه به تعهدات پان عربی برای کمک به عراق در جنگ اشاره ای نکرده و هیچ گونه ابتکار صلحی نیز ازسوی شرکت کنندگان در اجلاس برای خاتمه جنگ ۲۵ ماهه مشخص نشده است. امضاکنندگان بیانیه، شاه فهد (عربستان سعودی)، سلطان قابوس (عمان)، شیخ عیسی بن سلمان (بحرین)، جابر الاحمد (کویت)، خلیفه بن حمد (قطر) و زایدبن سلطان (امارات متحده عربی) بودند. در این بیانیه گفته شده که اجلاس سران، تحولات جنگ عراق و ایران را با نگرانی مفرط بررسی کرده است.

اعضای شورا عبور ایران از مرزهای بین المللی عراق را موضوع مهمی دانسته اند که جهان عرب را با خطرهایی مواجه خواهد کرد و تهدیدی علیه امنیت و حق حاکمیت آنها خواهد بود.

در این بیانیه، شورای همکاری خلیج (فارس) حمایت خود را از عراق در تلاش هایش برای خاتمه جنگ ازطریق مسالمت آمیز تصریح و به پشتیبانی ۶ کشور شورا از میانجیگری کارگروه منتخب سازمان اجلاس اسلامی، کارگروه کشورهای غیر متعهد و تلاش های سازمان ملل برای خاتمه جنگ تأکید کرده است. براساس این بیانیه که عبدالله بشاره دبیرکل شورا، هنگام اختتام جلسه قرائت کرد، از ایران خواسته شده است که به این میانجیگری ها پاسخ مثبت دهد.(۲)

رادیو مونت کارلو در گزارشی از این اجلاس، به پاره ای از مباحث و مذاکرات طرح شده در اجلاس پرداخته و با اعلام اینکه نخستین انگیزه تشکیل سومین اجلاس شورای همکاری، پرداختن به جنگ ایران و عراق بوده است،(۳)به نقل از منابع مطلع شورا اعلام کرد: بااینکه رهبران ۶ کشور عربی در ابتدا خواستار اتخاذ تدبیری شدید علیه ایران شدند، تصمیم گرفتند یک هیئت در سطح عالی تشکیل دهند و آن را جهت میانجیگری در جنگ ایران و عراق، روانه تهران و بغداد کنند. این رهبران تصمیم گرفتند نقش میانجیگری تازه را کشورهایی چون سوریه، امارات و الجزایر(۴) ایفا

۱- سند شماره ۲۱۳۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها، (نشریه اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، شماره ۲۳۴، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱،ص ۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۷، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱، صص ۶ و ۷، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۳۷، صص ۱ و ۲.

۴- باتوجه به وجود اخباری مبنی بر تمایل برخی کشورها برای دادن نقش میانجیگری به الجزایر، چندی قبل مقامات الجزایری به سفیر ایران در آن کشور اعلام کردند که هیئت الجزایری که به بغداد سفر کرده بود، به تهران نخواهد آمد و به الجزایر مراجعت خواهد کرد. این اقدام مقامات الجزایری باتوجه به سفر آتی شیخ الاسلام معاون سیاسی وزارت خارجه ایران به الجزایر و تقاضای لغو سفر هیئت میانجیگری الجزایر قبل از سفر وی انجام شده است.

کننـد. احتمالاً عربسـتان و کویت باتوجه به مناسـبات خوب خود با سوریه، آن کشور را قانع کنند تا نقش حساس خود را در امر میانجیگری به عهده بگیرد.(۱)

ازجمله اخبار حاشیه ای مرتبط با اجلاس که خبرگزاری آلمان آنها را مخابره کرده، اعلام سفر وزیر امور خارجه فرانسه به عنوان یکی از تأمین کننـدگان عمده تسـلیحات عراق، به چند کشور خلیج فارس است. در گزارش این خبرگزاری آمده است: وزارت خارجه فرانسه اعلام کرد که "کلود شـسون"وزیر خـارجه فرانسه، برای دیـدار از کویت، بحرین و قطر، سه شـنبه آینـده راهی خلیـج فـارس خواهـد شـد و قرار است درباره اوضاع خاورمیانه و تحولات جنگ عراق و ایران با رهبران این کشورها بحث و گفت وگو کند.(۲)

۱

رادیو بی بی سـی در تحلیل سیاسـی امروز خود، به تأثیر سوء موفقیت عملیات محرم بر روحیه نیروهای ارتش عراق و نگرانی های ایجادشده از آن در بین سـران کشورهای حامی عراق اشاره کرد. این رادیو عنوان کرد: ناظران غربی چنین گمان می کنند که پیروزی های اخیر ایران، عزم نیروهـای عراق را سـست کرده و ممکن است خطر بزرگی برای صـدام باشـد. گزارش هـای رسـیده از اردن، حاکی از آن است که گفته های ایرانیان اعتبار بیشتری دارد. این گزارش ها مؤیـد آن است که نیروهای ایران، یک تیپ عراق را کاملاً منهـدم کرده اند و در خط دفاعی عراق، شکاف بزرگی پدید آورده اند. این گزارش ها همچنین حاکی است که روحیه نیروهای عراقی تضـعیف شده و فرارهای دسته جمعی سربازان عراقی هنگام حمله ایران، قدرت دفاعی عراق را تضعیف کرده است.

بی بی سـی در ادامه افزود: دیروز بـدران نخست وزیر اردن، برای ارزیـابی موقعیت جنگ، به بغـداد سـفر کرد و امروز قرار است ملک حسـین برای مذاکره با صدام حسـین به بغداد برود که سفری غیر منتظره می باشد.(۳) اردن، متحد اصـلی عراق در جنگ با ایران است و مقامات اردن درباره بخت برگشـتگی عراق در جنگ اظهار نگرانی کرده اند. هم زمان، خبرگزاری عربسـتان سعودی اعلام کرده است که شورای همکاری خلیـج فـارس که اعضای آن نگران نتیجه جنگ ایران و عراق هسـتند، می خواهنـد از سوریه و الجزایر بخواهنـد که ایران را به مـذاکره با عراق ترغیب کننـد. سوریه و الجزایر، روابـط خوبی بـا ایران دارنـد و سوریه آشـکارا پشتیبـانی خود را از ایران در جنـگ اعلام کرده است. پافشاری ایران بر شرایطش جهت خاتمه جنگ، با پیروزی هایی که اخیراً در

ص: ۳۹۸

۱- مأخذ ۳۷، صص ۱ و ۲ و ۳.

۲- مأخذ ۳۱.

۳- برخلاف اظهارات اولیه مقامات اردنی مبنی بر سـفر شاه حسـین به عراق و گفت وگوی وی با صدام حسـین، این خبر تکذیب و فقط اعلام شـد که نخست وزیر اردن، پیـام شـاه حسـین را مبنی بر پشتیبانی از صـدام، به وی تسـلیم کرده است. (سـند شـماره ۲۱۳۶۳۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: دفتر مطالعـات و پژوهش هـای وزارت امور خـارجه، خبرهـا و نظرهـا، نشـریه اطلاعـاتی - سیاسـی - خـارجی، شـماره ۲۳۴، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص ۴.)

جبهه ها به دست آورده است، سخت تر می شود و رهبران ایران آشکارا خواهان سرنگونی صدام حسین و حزب بعث عراق هستند(۱) این رادیو همچنین به نقل از گزارش مشابهی که در روزنامه گاردین (چاپ لندن) درج شده است، اعلام کرد: حملات ایرانی ها موجب فرار یک تیپ عراقی مستقر در خط تدافعی میان شهرهای "کوت" و "عماره" شد. اخبار مربوط به آخرین عقب نشینی عراق، بدران نخست وزیر اردن را وادار کرد که با عجله به بغداد سفر کند.

ترس عراقی ها از آن است که مبادا ایرانیان در نقطه ای مستقر شوند که از آنجا بتوانند راه اصلی بغداد - بصره را در تیررس توپخانه خود قرار دهند. عراقی ها امیدوارند باران های زمستانی که میدان جنگ را به باتلاقی عبورناپذیر تبدیل می کند، پیشروی ایرانیان را به سوی نیروهای روحیه باخته عراقی متوقف کند.(۲)

۱- مأخذ ۳۶، صص ۱۱ و ۱۲، رادیو بی بی سی، ۲۰/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۳۶، ص ۱۰، رادیو بی بی سی، ۲۰/۸/۱۳۶۱.

روزشمارجنگ جمعه ۲۱ آبان ۱۳۶۱ ۲۵ محرم ۱۴۰۳ ۱۲ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز نیروهای نظامی ایران، حمل-ه مجدد نیروهای نظامی عراق را برای بازپس گیری منطق-ه عملیاتی محرم با شکست روبه رو کردند. فرماندهی قرارگاه کربلا نیز آخرین تحرکات و نتایج عملیات محرم را اعلام کرد.

پس از حملات متعدد ارتش عراق به تپه های۱۷۵ در منطق-ه عملیاتی محرم و نتیجه بخش نبودن این تلاش ها در روزهای گذشته، امروز فرماندهی عملیات نظامی عراق با بهره گیری از نیروهای جدیدی که وارد منطقه کرده بود، در ساعت ۶ صبح با ۳ تیپ و یک گردان زرهی تازه نفس برای بازپس گیری جاده آسفالت و پاسگاه های زبیدات و شرهانی، به مواضع نیروهای خودی در منطقه جنوبی پاسگاه شرهانی و دامنه ارتفاعات۱۷۵ تا جنوب زبیدات در منطقه ای به طول ۱۰ کیلومتر حمله کرد.(۱)

در این حمله، تیپ۷۰۴ پیاده با ۳ گردان، تیپ۵۰۴ با استعداد کامل، تیپ۴۲۶ پیاده و یک گردان زرهی از تیپ۱۷ زرهی شرکت داشتند(۲) عراق در اجرای این عملیات، از حجم آتش بسیار زیادی استفاده کرد. در این عملیات(۳) نیروهای تیپ های امام سجاد(ع)، تیپ۲۵ کربلا و تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) باوجود فشاری که از این جهت بر آنان وارد شد، دلیرانه مقاومت کردند(۴)

در این پاتک که ۳ ساعت طول کشید، نیروهای خودی با واکنش مناسب و نفوذ گروه های شکار تانک (آر.پی.جی زن) به محدوده مواضع تانک های عراق و انهدام تعدادی از تانک ها، آرایش زرهی دشمن را به هم زدند و سازمان نیروهای پیاده عراق را به هم ریختند. درهم ریختگی نیروهای دشمن به حدی بود که موجب برهم خوردن سازمان کلی نیروهای پیاده دشمن و درنتیجه، شکست آنها شد.(۵)

تلفات ارتش عراق در این اقدام، ۶۵۰ کشته یا مجروح و ازدست دادن ۶ تانک بود. علاوه براین، ۲۰ نفر از نیروهای عراقی نیز اسیر شدند.(۶)

براساس اخبار و اطلاعات نظامی موجود و نیز باتوجه به نتیج-ه عملیات محرم، ارتش عراق نیروهای خود را در جنوب این منطقه تا منطقه "پیچ انگیزه" در ۸ کیلومتری جنوب چم هندی عقب برد و روی ارتفاعات این منطقه مستقر کرد.(۷)

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۲- سندشماره ۳۲۱۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش تکمیلی پاتک شب گذشته دشمن، از قرارگاه مرکزی کربلا (فرماندهی) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی)، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۸۹۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، آبان ۱۳۶۱، منطقه ۸ ص ۳۱.

۴- مأخذ ۲.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۲، قرارگاه کربلا - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۶- سند شماره ۷۹۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۷، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۲؛ و - سند شماره ۷۹۰۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۳۲۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه کربلا به فرماندهی کل، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۱

علاوه بر پاتک یگان های ارتش عراق به منطق-ه عملیاتی محرم، امروز نیز هواپیماهای عراقی در ۳ نوبت، منطقه نهر عنبر را در محدوده این منطقه بمباران کردند(۱) که با حضور هواپیماهای نیروی هوایی ایران در ساعت ۱۳:۱۷ و ۱۳:۲۶، ۲ فروند جنگنده دشمن سرنگون شد.(۲)

فرماندهی قرارگاه کربلا نیز کل شهدای نیروهای خودی را از آغاز عملیات محرم، ۱۲۹۰ نفر و تعداد مجروحان را ۵۹۲۰ تن(۳)و در گزارشی، نتایج این عملیات را به شرح زیر اعلام کرد:

این عملیات از تاریخ ۱۰ آبان تا به امروز، در منطقه ای به طول ۴۵ کیلومتر و عمق ۱۵ کیلومتر انجام شده و همه اهداف عملیات به طورکامل تأمین گردیده است. آزادسازی حدود ۱۰۰۰ کیلومتر مربع از اراضی و ارتفاعات مرزی ایران و عراق و ۹ پاسگاه مرزی ایران و عراق ازجمله نتایج این عملیات می باشد.(۴)(۵)در گزارش قرارگاه کربلا، آمار تجهیزات منهدم شده و غنیمتی دشمن در عملیات محرم به ترتیب زیر آمده است:

وضعیت / تجهیزات	انهدام	غنیمت
تانک و نفربر	۲۷۰	۱۹۴
خودرو	۲۵۰	۲۷۰
تفنگ ۱۰۶	۳۰	۳۵
هواپیما	۱۲ فروند سقوط کرد	ــــ

در این عملیات، بالغ بر ۶ هزار نفر از نیروهای عراقی کشته و ۲۳۵۰ نفر از آنان اسیر شدند و بیش از ۱۳ تیپ عراق آسیب دید؛ بدین ترتیب که به ۳ تیپ ۱۰۰ درصد، ۶ تیپ بیش از ۸۰ درصد و ۴ تیپ نیز بیش از ۵۰ درصد آسیب وارد شد(۶)

۲

امروز شهرهای خرمشهر و آبادان، با شدت بیشتری گلوله باران شدند.

براثر شلیک گلوله های دوربرد ارتش عراق روی مناطق مسکونی شهر آبادان، ۵ نفر مجروح شدند و ۲ منزل(۷)و یک مغازه در خیابان ساحلی کنار شط تخریب شد.(۸)آتش سوزی در ۳ نقطه شهر از جمله یک کتابخانه نیز از خسارت های این گلوله باران بود.(۹)درنتیجه این

ص: ۴۰۲

۱- سند شماره ۷۹۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۶، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- همان.

۳- مأخذ ۳.

۴- درطول عملیات محرم، درمجموع، ۵ پاسگاه مرزی ایران شامل: ۱. پاسگاه مرزی بیات در ۵ کیلومتری مرز؛ ۲. پاسگاه مرزی موسیان در ۷ کیلومتری مرز ۳. پاسگاه مرزی نهرعنبر در ۵ کیلومتری مرز؛ ۴. پاسگاه مرزی چم سری (واوی) در ۸ کیلومتری مرز؛ ۵. پاسگاه مرزی ربوط در ۷ کیلومتری مرز، آزاد و ۴ پاسگاه مرزی عراق شامل: ۱. پاسگاه شرهانی؛ ۲. پاسگاه ابوغریب؛ ۳. پاسگاه حماد شهاب و ۴. پاسگاه بجیله تصرف شدند.

۵- سند شماره ۳۲۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه کربلا، ۱۸/۸/۱۳۶۱، صص ۳ - ۲.

۶- سند شماره ۷۳/گ مرکز مطالعات وتحقیقات جنگ: گزارش راوی لشکر۳ صاحب الزمان(عج) در عملیات محرم، (راوی: محسن رخصت طلب)،۱۰/۸/۱۳۶۱، صص ۳۲ - ۳۰.

۷- مأخذ ۹، ص۳.

۸- مأخذ ۸، ص۳؛ و - سندشماره ۲۹۲۵۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه شهربانی اهواز، از شهربانی استان خوزستان (اطلاعات) به استانداری محترم استان خوزستان (دفتر سیاسی و انتظامی)، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۴.

آتشباری نیروهای عراق، ۵ نفر از افراد خودی مجروح شدند.(۱) شرایط مشابهی نیز در خرمشهر وجود داشت و براثر آتش سلاح های سنگین و سبک نیروهای عراقی در این شهر، ۴ تن شهید و ۵ نفر مجروح شدند و یک منزل مسکونی نیز تخریب گردید(۲) در این اقدام ارتش عراق، به ساختمان گمرک خرمشهر نیز خساراتی وارد آمد.(۳)

۱

اعزام نیروهای داوطلب به جبهه های جنگ همچنان ادامه دارد.

به گزارش واحد مرکزی خبر، ازطرف خانه کارگر تشکیلات تهران،۱۰۰ تن از کارگران و اعضای انجمن ها و شوراهای اسلامی کارخانجات مختلف تهران به جبهه های جنگ تحمیلی اعزام شدند. همچنین گروه کثیری از نیروهای داوطلب مردمی از منطقه۱۰ سپاه پاسداران (تهران)(۴)و تعدادی نیروی داوطلب بسیجی نیز از شهر ملایر عازم جبهه های جنگ شدند.(۵)

همچنین پس از پاک سازی منطقه پیرانشهر، امروز عده ای از نیروهای داوطلب بسیجی از این منطقه به جبهه های جنگ اعزام شدند.(۶)

امروز همچنین در مراسم نمازجمعه در خرم آباد، نمازگزاران با مراجعه به واحد سیار انتقال خون بیمارستان شهدای عشایر خرم آباد، ۵۶۰ واحد خون به منظور برطرف کردن نیازهای درمانی جبهه های جنگ، اهدا کردند.(۷)

۲

در ادامه مین گذاری عناصر مسلح غیرقانونی در مسیرهای مواصلاتی مناطق شمال غرب کشور، امروز یک خودرو "زیل" نظامی در جاده کچل آباد - موسالان در فاصله ۲۱ کیلومتری شمال غربی سردشت، به مین تعبیه شده برخورد کرد و براثر انفجار مین، راننده مجروح شد و خودرو نیز خسارت دید.(۸)

۳

در درگیری میان نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی ایران و عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای ارومیه و تهران، ۵ نفر از نیروهای سازمان کشته و ۲ نفر از نیروهای امنیتی زخمی شدند.

نیروهای سپاه پاسداران شهرستان ارومیه، ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در این شهر شناسایی کردند. در درگیری ایجادشده میان نیروهای سپاه و افراد سازمان در یکی از این خانه ها واقع در میدان کسری این شهر، ۲ فرد ساکن در خانه کشته شدند. خان-ه تیمی دیگر نیز که در میدان فتحعلی خان واقع بود، به محاصره نیروهای سپاه درآمد، اما افراد سازمان به هشدارهای نیروهای سپاه توجه نکردند و با آنان درگیر شدند. در این درگیری، ۳ فرد ساکن

۱- مأخذ ۸ ص۳.

۲- مأخذ ۶، بخش اول، ص۳.

۳- مأخذ ۱۴، بخش دوم.

۴- مأخذ ۱، ص۱۸.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۹.

۷- مأخذ ۲۰.

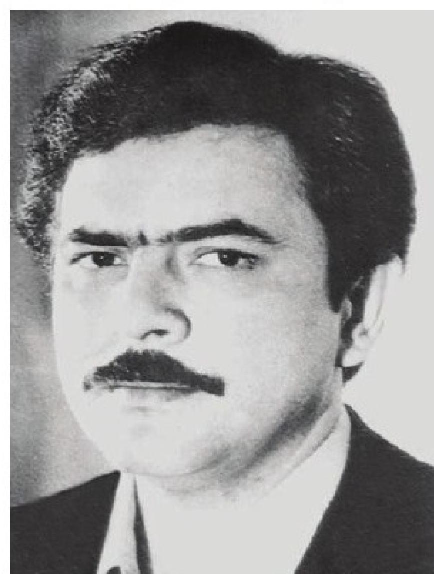
۸- سند شماره ۵۸۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، شماره ۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۰۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مرکزی لشکر۶۴، شماره ۶۹، تاریخ ۲۱/۸/۱۳۶۱.

در این خانه کشته شدند و یک نفر از نیروهای سپاه نیز مجروح شد.(۱)

در تهران نیز بـا تیرانـدازی عناصـر این سازمـان به نیروهای بسـیج در حوالی زنـدان اوین، یکی از افراد بسیج مورد اصابت گلوله قرار گرفت و مجروح شد.(۲)

۱

مسـعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در مصاحبه با نشریه عربی المجله وابسته به دربار عربستان سعودی (چاپ لندن)، همانند یک عضو حزب بعث عراق، ایران را به برخورداری از کمک های رژیم صـهیونیستی متهم کرد و روی گردانی ایران از پـذیرش شـرایط عراق برای پایـان دادن به جنـگ را متـأثر از مشـکلات داخلی ایران دانست. وی "دولت موقت شورای ملی مقاومت" را تنها مرجع صالـح برای پایان دادن به جنـگ معرفی کرد و ضـمن پیش بینی پیروزی قریب الوقوع مخالفـان نظام جمهوری اسـلامی، به مبارزه نظامی سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) اشاره و به قتل ۲ هزار نفر از طرف داران جمهوری اسلامی اعتراف کرد. گزارش رادیو صوت الجماهیر عراق از این مصاحبه به شرح زیر است:

مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

بنیاد صهیونیستی و حکومت سوریه، به حمایت مادی و تسلیحاتی از حکومت ایران برای نجات دادنش از سقوط ادامه می دهند. مسعود رجوی با استناد به گزارش هایی که از داخل فرمانـدهی ارتش و سازمان های مختلف دریافت کرده است، تأکیـد کرد، ایران در اواخر سال ۱۹۸۱ در آسـتانه سـقوط قرار داشت که اسلحه و پول ازطرف حکومت سوریه و بنیاد صهیونیستی به سوی آن سرازیر شد. وی گفت، باوجود این کمک ها، اعدام ها و سیاست هایی که حکومت در پیش گرفته، پیروزی مخالفان ایرانی دور نیست و این پیروزی هم اکنون نزدیک است.

رجوی اضافه کرد: ایران به هیچ وجه نمی خواهد به جنگ عراق و ایران پایان دهد. وی گفت: مشکلات داخلی که به دنبال جنگ پیش آمده، یکی از علل ادامه آن است و باید میل به توسعه طلبی و تحقق بخشیدن به رؤیای برپایی امپراطوری را به آن اضافه کرد. رجوی اظهار کرد: این جنگ می تواند با

۱- سـند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: خبرنـامه سیاسـی و اطلاعـاتی واحـد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۲- سند شماره ۸۹۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۶، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۵.

راه های صلح آمیز و مذاکرات مستقیم خاتمه یابد، ولی تنها قدرتی که قادر به انجام آن می باشد، دولت موقت (شورای ملی مقاومت) است. وی تأکید کرد: اگر قدرت را به دست گیرد، به سرعت به جنگ خاتمه خواهد داد، زیرا پایان دادن به جنگ، دومین هدف در برنامه دولت موقت است.

رجوی ضمن اعتراف به اقدامات تروریستی سازمان گفت: نیروهای مخالف، طبق اعتراف دستگاه های حکومت توانسته اند بیش از ۲ هزار نفر از طرف داران حکومت را کشته، ضربه های نیرومند و مؤثری به آن وارد کنند. وی افزود: مرحله جدید کار مخالفان، در راه حل نظامی و پایان دادن به نقش پاسداران که مسئول بازداشت افراد هستند، تجلی می یابد. وی توضیح داد: فعالیت در این مرحله، تاکنون با موفقیت پیش رفته و همه روزه بیش از ۲۰ درگیری میان گروه های مقاومت مسلحانه خلقی و پاسداران رخ می دهد. این درگیری ها در همه نقاط ایران انجام می شود و درعین حال، تظاهرات وسیعی در شهرهای مختلف برای فلج کردن حکومت برپا می شود.(۱)

۱

حجت الاسلام امامی کاشانی امام جمعه موقت تهران، در خطبه نماز جمعه امروز تهران با اشاره به موفقیت های به دست آمده در غرب کشور در برخورد با گروه های غیرقانونی، درمورد تبلیغات رسانه های غربی درباره ورود ایران به خاک عراق گفت: رادیوهای بیگانه و امریکایی و استکبار چپ و راست، علیه ما تبلیغ می کنند که ما وارد خاک عراق شده ایم و سلطه گر هستیم، درحالی که این دفاع ما است. وقتی که هنوز نفت شهر در دست دشمن متجاوز است و وقتی توپ ها و بمب های آنها هنوز مردم ما را می کشد و شهرهای ما را خراب می کند، مگر ما ازنظر اسلام حق داریم که متوقف شویم(۲)

۲

درپی دعوت رسمی وزارت امور خارجه ایران، امروز "لازار ماسیوف" وزیر امور خارجه یوگسلاوی، در رأس هیئتی از مقامات سیاسی این کشور وارد تهران شد و دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان و چند تن دیگر از مقامات وزارت امور خارجه به استقبال وی رفتند. دکتر ولایتی پس از دیدار با ماسیوف در گفت وگویی اظهار کرد: هدف دیدار سه روزه مقامات بلندپایه سیاسی یوگسلاوی از جمهوری اسلامی ایران، گفت وگو درباره روابط دوجانبه میان دو کشور و همچنین مذاکره و تبادل نظر درباره جنبش عدم تعهد و برنامه اجلاس آتی سران عضو این جنبش در دهلی نو است. کاظم پور اردبیلی معاون امور بین المللی و اقتصادی وزارت امور خارجه نیز درباره گسترش روابط و سیاست بین دو کشور گفت: به منظور بررسی چگونگی همکاری های اقتصادی میان دو کشور، ششم آذرماه، یک هیئت بلندپایه اقتصادی به سرپرستی وزیر اقتصاد یوگسلاوی، وارد تهران خواهد شد.(۳)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۸، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو صوت الجماهیر، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱، ص۱۸.

۳- مأخذ ۱، ص۱۹.

۱

معاون وزیر اقتصاد و دارایی کره شمالی در رأس یک هیئت اقتصادی، ازطریق بندر انزلی وارد ایران شد و با استقبال مقامات این استان مواجه گشت. معاون وزیر اقتصاد و دارایی کره شمالی، در گفت وگویی با خبرگزاری جمهوری اسلامی، با تشریح هدف سفر خود یادآور شد: هدف از این سفر، گسترش ارتباطات دوستانه و همکاری متقابل بین دو کشور است که امیدواریم این همکاری ها روز به روز افزایش یابد. وی افزود: در این سفر، همراهان ما دیدارهایی با مقامات بلندپایه اقتصادی، بازرگانی و کشاورزی ایران خواهند داشت و قراردادهای منعقدشده گذشته میان دو کشور، توسعه و گسترش خواهد یافت.

وی همچنین در جلسه مشترکی که با مسئولان استان داشت، ضمن اظهارخشنودی، گفت: ما به این انقلاب بزرگ توجه خاصی داشته، علایق مودت آمیز خود را به مردم ایران ابراز می داریم. ما بعد از انقلاب مردم ایران، احساس کردیم که باید پیوند خود را با این انقلاب گسترش دهیم.

وی افزود: مردم کشور ما اگر ببینند که شما برای ساختن این انقلاب، سعی و کوشش می کنید، بسیار خوشحال می شوند و ما می دانیم، بعد از پیروزی انقلاب، خیلی ها کوشیدند تا این انقلاب را از بین ببرند، ولی این انقلاب همچنان باوجود همه توطئه ها و دسایس قدرت های امپریالیستی به پیش می رود.(۱)

۲

خبرگزاری ژاپنی کیودو، گزارشی از آخرین نتایج گفت وگوهای مقامات اقتصادی ایران و ژاپن درباره چگونگی ادامه همکاری دو کشور در تکمیل پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی منتشر کرد. در این گزارش آمده است: ایران و ژاپن توافق کرده اند ۶ گروه فنی برای انجام دادن کارهای مقدماتی ازسرگیری پروژه بندر امام خمینی تشکیل دهند. این گروه ها شامل ۹ نفر از مقامات شرکت میتسوئی (شرکت ژاپنی پروژه) و ۲۲ مهندس از شرکت ملی نفت ایران خواهد بود که وظایف مختلفی مانند بررسی صدمات جنگ و سرمایه مورد احتیاج برای تکمیل پروژه را برعهده دارند. ضمن آنکه طرفین توافق کرده اند تا یک کمیته اجرایی ۷ نفری ایرانی - ژاپنی، هر ماه پیشرفت های کار را رسیدگی کند.

کیودو اعلام: ایرانی ها از ژاپن خواسته اند تا بررسی وضع قسمت های آسیب دیده از جنگ را هرچه زودتر آغاز کند، اما ژاپن این تقاضا را رد و انجام دادن آن را منوط به عملی شدن ۳ شرط ازجانب ایران اعلام کرده است.

منابع مذکور می گویند: ۳ شرط ژاپن عبارت است از: پایان جنگ ایران - عراق؛ برقراری مجدد نظم در محل پروژه و برقراری سرویس هوایی برای آن. به گفته منابع کیودو، باتوجه به این شرایط، ابتدا طرف ایرانی، پروژه را (ازنظر فنی) بررسی خواهد کرد. طرف ایرانی نیز در نظر دارد به زودی دو مقام خود را برای مذاکره با کمپانی های شریک ژاپنی درباره اختلاف بر سر پرداخت هزینه پروژه به توکیو بفرستد.(۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- مأخذ ۲۶، صص ۱۲ و ۱۳، توکیو - خبرگزاری کیودو، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۱

روزنامه الشعب چاپ الجزایر، با درج مطلبی با عنوان "جنگ عراق و ایران"، به نقل از آقای شیخ الاسلام معاون سیاسی وزارت خارجه ایران، نوشت: «ایران در نظر ندارد حتی یک وجب از خاک عراق را برای خود نگه دارد.»

این نشریه افزود: نیروهای ایران از آغاز جنگ تاکنون، ۵۰ هزار نیروی نظامی عراق را اسیر و ۶ لشکر عراق را نابود کرده اند و ۱۰ شهر عراق به ویژه بصره، منـدلی و خانقین را در تیررس توپخانه دارند. این در حالی است که صدام حسین مدعی شده است، قسمتی از خاک عراق که در اختیار ایران است، هیچ گونه خطری برای این کشور (عراق) ندارد و پیروزی عراق در جنگ تضمین شده است(۱)

۲

موضوع جنگ ایران و عراق، امروز در برخی روزنامه های غربی انعکاس قابل توجهی داشت؛ ازجمله نیویورک تایمز با درج مطلبی با عنوان "ایرانی ها ۶ مایل به داخل عراق می روند و بغداد، درگیری های سخت را تأیید می کند،" نوشت:

«اغلب دیپلمات ها می گویند که عبور نیروهای ایران از مرز به داخل خاک عراق، به خاطر شکست قبلی ایرانی ها در بصره، موجب تعجب آنها شده است. یک نماینده غربی در تهران، این هفته قبل از اینکه خبر تهاجم ایرانی ها اعلام شود، گفت: صرف نظر از کمبود قطعات یدکی، ایرانی ها فاقد نیروی کافی، تانک و قدرت هوایی برای استقرار و حفظ مواضع در داخل عراق می باشند.»(۲)

هفته نامه اکونومیست (چاپ لندن) نیز گزارشی درباره آخرین تحولات جنگ ایران و عراق درج کرده که در قسمتی از آن آمده است: «خطر واقعی برای نیروهای عراقی هنگامی پیش می آید که دامنه حملات نیروهای ایرانی، به یک جبهه دیگر و احتمالاً به منطقه بصره کشانده شود.»

خبرنگار این نشریه در ادامه گزارش خود آورده است: در بغداد، فضای دلسردکننده ای حکم فرماست. از تبلیغات پر شور و هیجان رادیو، تلویزیون که قبل از فتح مجدد خرمشهر به دست نیروهای ایران وجود داشت، خبری نیست. آنچه بیش از خبر جبهه های جنگ، سبب افسردگی خاطر عراقی ها شده است، شواهد سیاسی حاکی از عزم راسخ ایران به ادامه جنگ تا مدت زمان نامعلوم است. عراق نه ازنظر مالی و نه ازنظر نیروی انسانی، نمی تواند یک جنگ درازمدت و نامحدود را ادامه دهد. ازنظر اقتصادی، اخیراً عراق محدودیت های بیشتری را برای مردم در نظر گرفته است، ازجمله اینکه به جز بازرگانان، شخص دیگری اجازه خروج از این کشور را ندارد. ماه پیش نیز ارزش دینار تا ۵ درصد کاهش یافت.

خبرنگار اکونومیست در پایان مطلب خود، به دیدگاه مسئولان ایرانی درباره پایان دادن به جنگ اشاره کرده و آورده است: باوجود اینکه عده ای از مقامات دولتی، با آگاهی از مشکلات اقتصادی متأثر از جنگ، سخن از آشتی به میان آورده اند، تا زمانی که آیت الله خمینی زنده است، جنگ ادامه خواهد یافت.(۳)

۱- مأخذ ۲۶، ص۲، الجزایر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۶، صص ۷ و ۸، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۶، ص۲۰، رادیو بی بی سی، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

به رغم پایان اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در بحرین و دست نیافتن آنان به توافقی طبق انتظارات عراق، اخبار مربوط به این اجلاس و تحلیل نتایج آن، همچنان موضوع اخبار اغلب رسانه های کشورهای غربی است، ازجمله خبرگزاری آسوشیتدپرس در آخرین گزارش خبری خود اعلام کرد: «به نظر می رسد رژیم صدام از نتیجه کنفرانس سران ۶ کشور شورای همکاری خلیج (فارس) ناخشنود است.» این اجلاس، حمایت خود را از عراق مبنی بر تلاش برای پایان دادن به جنگ با ایران به طرق صلح آمیز اعلام کرد. گزارشگر رادیو بغداد که بیانیه اجلاس سران را قرائت می کرد، گفت: کشورهای مذکور، از عراق حمایت می کنند، ولی این حمایت محدود به تلاش های بغداد برای حل وفصل صلح آمیز جنگ با ایران است.(۱)

رادیو صدای امریکا نیز با بررسی اعلامیه پایانی اجلاس اعلام کرد: اعلامیه نهایی حاکی است که رهبران این کشورها، فقط در چند مورد مشخص به توافق رسیدند. قبلاً ـ انتظار می رفت درباره موضوع جنگ ایران و عراق نیز بحث و مذاکره شود، ولی تنها اشاره ای که در بیانیه نهایی به جنگ مزبور شده، این است که شورای همکاری خلیج (فارس)، از برنامه اتحادیه عرب که تلاش عراق را برای برقراری صلح با ایران تأیید کرده، پشتیبانی می کند. در بیانیه نهایی کشورهای سران عضو شورای همکاری خلیج فارس تأکید شده است که کشورهای حوزه خلیج فارس باید خودشان مسئول دفاع از خود باشند. در بیانیه، کلمات "دفاع مستقل" به کار رفته است، ولی در تعبیر این کلمات، درست مشخص نشده که آیا منظور از آن، تشکیل نیروهای نظامی مشترک است یا خیر. درهرصورت، بیشتر ناظران سیاسی معتقدند که انعقاد یک قرارداد خاص دفاعی بین کشورهای عضو شورای همکاری خلیج (فارس) به وقت بیشتری نیاز خواهد داشت.(۲)

رادیو امریکا می افزاید: بلافاصله پس از اتمام اجلاس، رادیو امان گزارش داد، ملک حسین پادشاه اردن، دیداری کوتاه از عربستان سعودی داشته است. در ادامه گزارش رادیو امریکا آمده است: طرفین اردنی و سعودی، ابعاد و تحولات جنگ عراق و ایران و خطرهای ورود نیروهای ایرانی به سرزمین های عراقی را بررسی کرده اند و دو پادشاه بر اهمیت به کارگرفتن مساعی تضمین کننده جهت توقف این جنگ و ضرورت اقدام کشورهای بزرگ برای برعهده گرفتن مسئولیت های خود و فعالیت های جدی آنها به منظور خاتمه دادن به این جنگ که امنیت و صلح منطقه را به مخاطره می اندازد، تأکید کرده اند.(۳)

ص: ۴۰۸

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۱۱، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۶، صص ۱۸ و ۱۹، رادیو صدای امریکا، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۶، ص۲۴، رادیو امان، ۲۱/۸/۱۳۶۱.

۱

نشریه کریستین ساینس مانیتور (چاپ امریکا) در آخرین شماره خود با بررسی وضعیت میزان فروش اسلحه توسط برزیل، پنجمین کشور صادرکننده اسلحه در جهان، اعلام کرد: اخیراً عراق ۴۰ تن ابزار جنگی ازجمله موشک های ضدتانک و ضدنفر را که از زمین و هوا شلیک می شوند، از برزیل خریداری کرده است. هم اکنون عراق از بزرگ ترین مشتری های برزیل است و میزان خرید اسلحه از برزیل به زودی به یک میلیارد دلار خواهد رسید(۱)

۲

آندرو پوف

به دنبال درگذشت لئونید برژنف در روز چهارشنبه هفته قبل، در اجلاس فوق العاده حزب کمونیست شوروی که امروز در مسکو برگزار شد، آندروپوف ۶۳ ساله که قبلاً ـ ریاست سرویس مخفی شوروی (ک.گ.ب) را برعهده داشت، به دبیرکلی حزب کمونیست شوروی برگزیده شد.(۲)

۳

اولین کنکور بعد از انقلاب فرهنگی، امروز با شرکت حدود ۹۰ هزار داوطلب در رشته های گروه پزشکی، در سراسر کشور برگزار شد. به گزارش روزنامه کیهان، ساعت ۸ صبح روز جمعه ۲۱ آبان ماه جاری، ۸۴۸۲۲ دیپلمه در ۱۵ استان کشور برای ورود به دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و تحصیل در ۲۶ رشته گروه پزشکی، اولین آزمون سراسری را برگزار کردند. در این آزمون، حدود ۹۸۰۰ نفر قبول خواهند شد که از هر ۱۰ داوطلب، یک نفر شانس قبولی دارد و این در تاریخ برگزاری کنکور در سال های گذشته جالب توجه می باشد. در زمان برگزاری کنکور، مهندس موسوی رئیس دولت، به همراه دکتر محمدعلی نجفی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، از یکی از حوزه های امتحانی در دبیرستان البرز تهران بازدید کردند.(۳)

۴

امروز ۷ نفر از مردم عراق، ازطریق مرز سردشت وارد خاک ایران شدند و از فرمانداری سردشت تقاضای پناهندگی کردند.(۴)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۳، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱، ص۲۰.

۳- مأخذ ۱، ص۱۷.

۴- مأخذ ۲۱، ص۵۴.

روزشمارجنگ شنبه ۲۲ آبان ۱۳۶۱ ۲۶ محرم ۱۴۰۳ ۱۳ نوامبر ۱۹۸۲

۱

پس از درگیری هـای شدیـد نیروهـای ایران و عراق در منطقه عملیـاتی محرم در روز گذشـته، امروز جبهه های جنگ به طورنسبی آرام بود و فقط شهر آبادان زیر آتش توپخانه های عراق قرار گرفت.

شهر آبادان امروز نیز هدف حمله توپ های سـنگین دشـمن قرار داشت که براثر آن ۳ نفر از نیروهای خودی مجروح شدنـد و۳ منزل مسکونی تخریب و به ۲ مغازه آسیب وارد شد.(۱)علاوه برآن، درنتیجه تبادل آتش بین نیروهای خودی و دشمن، ۳ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح شدند و به پاسگاه پلیس، ساختمان های اطراف گمرک و چند خانه نیز خساراتی وارد شد.(۲)

۲

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی، درباره اهداف اصلی و نتایج عملیات محرم و اهداف جانبی اجرای این عملیات در گفت وگو با خبرنگاران اظهار کرد. هـدف اصلی این عملیات که از یک ماه و نیم قبل طرح ریزی شـده بود و با توکل به خداوند متعال آغاز شـد، دستیابی به ارتفاعات مرزی بود و علاوه براین، ما توانستیم آتش دشـمن را روی مناطق داخلی خودمان حذف کنیم. درحال حاضـر ما می توانیم روی گلوگاه راهبردی بغداد به بصره و هر نقطه ای در جبهه میانی، اجرای آتش کنیم.

فرمانـده کل سپاه افزود: هـدف بعـدی ما، انهـدام نیروی دشـمن بود و بحمـدالله بیشتر از آنچه فکر می کردیم، توانستیم دشـمن را ازنظر نیرو و تجهیزات منهدم کنیم. تلفات انسانی بسیار زیادی بر عراق وارد گشته و تجهیزات و غنائم بسیاری ازقبیل تانک و نفربر به غنیمت گرفته شده که اگر ۱۵ الی ۲۰ سال صبر می کردیم، هیـچ کشوری این وسایل را به ما نمی فروخت و الحمـدلله در چنـد شب، رزمندگان اسـلام با فداکاری و شجاعت بی حد خود، این همه غنائم برای ارتش و سپاه به دست آوردند.

محسن رضـایی همچنین گفت: هـدف دیگر، اثرگـذاری تبلیغـاتی - سیاسـی در سـطح جهـان بود که ما دنبال می کردیم و با گرفتن ارتفاعات مرزی و چـاه هـای وسیع نفتی که بین مـا و عراق دارای حوضـچه نفتی مشترکی بود، آن را به دست آوردیم. خبرگزاری هـای سراسـر دنیا هم نتوانستند این

۱- سند شماره ۲۹۰۷۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شـهربانی اسـتان خوزستان به استانداری محترم خوزستان، ۲۳/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۸، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، صص ۳و۴.

۲- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۴.

پیروزی ها را منعکس نکننـد. البته، خبرگزاری های خارجی فتوحات ما را به گونه ای مطرح می کنند که بگویند این ایران است که تجاوز می کند و ما از این موضوع باکی نداریم و از روز اول هم گفته ایم تا هرجا که آتش دشـمن بر سـر مردم در سرزمین ها، شهرها، روستاها و مراکز حیاتی ما شلیک شود، ازنظر شرعی، اسلامی و انسانی به خود اجازه می دهیم تا آنجا پیش برویم که ان شاءالله خواهیم رفت. آنها ابتدا پیروزی های اخیر سپاهیان اسـلام را انکار می کردنـد، ولی از بس زمین آزاد شده بود، نتوانسـتند پیروزی های به دست آمده را طرح نکنند، چون بیم داشـتندماننـد آزادسازی خرمشـهر و پیروزی های عملیات فتـح المبین، بیشتر آبرویشان بریزد. بنابراین، آمدند به اصـطلاح با یک تیر، دو نشان بزنند، یکی اینکه اخبار را گفته ایم و دیگر اینکه ایران، جنگ طلب است.

مصاحبه مطبوعاتی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره اهداف و نتایج عملیات محرم

فرمانـده کل سـپاه در پایان، درباره آیند ه جنگ افزود: تا زمانی که امریکا و صدام در مقابل شـرایط به حق ما تسـلیم نشوند و با ما بجنگند، ما طبق وظیفه شـرعی و اسـلامی مجبوریم به دفـاع از خود ادامه دهیم و به پیشـروی، حتی در خـاک عراق، ادامه خواهیم داد. هنوز هم قسـمتی از سرزمین مـا ازجمله "نفت شـهر" در اختیار عراق است و تازه اگر هم زمین هایمان را آزاد کنیم، از آنجا که اینها این همه خسارت به این ملت وارد کرده انـد، نمی توانیم حقوق ملت خود را نادیـده بگیریم و شـرایطمان نیز همان است که از قبل گفته ایم و تا تحقق کامل این شـرایط، به جنگ ادامه خواهیم داد.(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.

۱

مناطق شمال غرب ایران ازجمله شهرهای سردشت، پیرانشهر، سنندج و بانه، محل درگیری های نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی و گروه های غیر قانونی بود. امروز همچنین ۳ نفر به جمهوری اسلامی پناهنده شدند.

یک دستگاه خودرو متعلق به مخابرات ساعت ۵ بعدازظهر در محور سردشت - پیرانشهر بین تلاسر - واوان، در کمین نیروهای ضد انقلاب افتاد و مسئول مخابرات کردستان همراه با یکی از نیروهای قرارگاه حمزه مجروح شدند(۱)

همچنین در جنوب غربی سنندج، یکی از نیروهای بسیج در هنگام عزیمت به روستای سرسوی علیا به دست چند نفر از عناصر گروهک های مسلح غیر قانونی ربوده شد.(۲)

با اجرای دو عملیات، ۳ تن از اعضای حزب دمکرات و سایر گروه های غیر قانونی حوالی روستاهای توابع بانه، شناسایی و بازداشت شدند. یکی از این افراد، در کمین اطراف روستای حمزه دلان(۳) یک نفر در عملیات حوالی روستای کوران(۴)و یک نفر نیز در پاک سازی روستای کاشکنه دستگیر شدند.(۵)

دو تن از اعضای وابسته به گروه کومه له نیز به دست مأموران واحد مشترک اطلاعاتی در سنندج دستگیر شدند.(۶)

سه نفر از عناصر حزب دمکرات کردستان نیز با مراجعه به سپاه، خود را تسلیم و امان نامه دریافت کردند.(۷)

۲

با تشدید فعالیت های نیروهای اطلاعاتی، تحرک گروه های تروریستی به ویژه در تهران کاهش یافته است و تنها زدوخوردهای محدودی در برخی شهرها به چشم می خورد. امروز علاوه بر چند درگیری محدود در شهر تهران، ۱۶ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز، بوشهر و تهران دستگیر شدند.

در یک درگیری که بین اعضای مسلح سازمان مجاهدین خلق با نیروهای دادستانی در شمس آباد تهران روی داد، یک نفر از اعضای سازمان کشته شد(۸)

همچنین در تهران، یکی از اعضای مجاهدین خلق (منافقین)، پس از شناسایی و شنیدن دستور ایست نیروهای دادستانی، اقدام به کشیدن ضامن نارنجک و پرتاب آن به سوی نیروهای دادستانی کرد که به زخمی شدن یک نفر انجامید. ضارب نیز در تیراندازی متقابل، مورد اصابت قرار گرفت و کشته شد.(۹)

بنابر گزارشی، ۵ تن از اعضای سازمان در شهرهای تهران، شیراز و بوشهر شناسایی و بازداشت شدند.(۱۰) با همکاری یکی از افراد دستگیرشده در شیراز که مسئول هسته های سازمان در بوشهر بود، ۱۱ تن دیگر از اعضای سازمان در شیراز و بوشهر دستگیر شدند و چند قبضه اسلحه نیز از آنان به دست آمد(۱۱)

ص: ۴۱۳

۱- سند شماره ۳۴۶۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات سپاه منطقه ۷ (اطلاعات و عملیات) به فرماندهی (منطقه ۷) شماره ۳۰، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۱.

۳- سند شماره ۲۷۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات سپاه منطقه۷ (اطلاعات و عملیات) به فرماندهی (منطقه ۷)، شماره ۲۸، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۴- سند شماره ۷۹۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از ستاد منطقه ۷ (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه)، ۲۲/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۵- مأخذ ۶.

۶- مأخذ ۵، ص۱۰.

۷- مأخذ ۶.

۸- سند شماره۱۰۳۸۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - مأخذ ۵، ص۳.

۹- مأخذ ۵، ص۳.

۱۰- مأخذ ۵، ص۵؛ و - سند شماره ۱۰۴۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۸۶، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۵۴۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۹ (اطلاعات) به ستاد مرکز (اطلاعات)، ۲۹/۹/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۱۱- مأخذ ۱۳، بخش آخر.

۱

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان، با اجرای یک عملیات امنیتی برنامه ریزی شده بخش عمده ای از تشکیلات سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) را که حدود ۸۰ نفر بودند، شناسایی و دستگیر کرد و تعدادی از آنان را نیز به هلاکت رساند. در همین خصوص ستاد مرکزی سپاه پاسداران اطلاعیه ای منتشر کرد که در بخشی از آن آمده است: در هنگامه حماسه آفرینی های رزمندگان اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل، با عنایت الهی و تلاش های شبانه روزی برادران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان و همکاری سازمان اطلاعاتی ۳۶ میلیونی، ضربه مهلکی بر تشکیلات پوسید ه چریک های فدایی اقلیت وارد آمد. در این عملیات، نزدیک به ۸۰ تن از مسئولان، رابطان و هواداران تشکیلات فدایی خلق (اقلیت) شاخه اصفهان، شهرکرد و شهرستان های تابعه، به همت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی معدوم و یا دستگیر شدند. در میان این عده یکی از اعضای مهم تشکیلات تهران که جهت ترمیم تشکیلات اصفهان، به آن شهر اعزام شده بود؛ مسئول کل تشکیلات اصفهان؛ مسئول شهرستان های تابعه اصفهان؛ مسئول تسلیحات، تدارکات و تبلیغات شاخه اصفهان؛ عضو اصلی کمیته کارگری و مسئول کارگران نیروگاه برق اصفهان؛ مسئول تشکیلات در شهرک مبارکه؛ مسئول کل و یک نفر دیگر از اعضای اصلی تشکیلات شهرکرد؛ مسئول دانش آموزی و مسئول شاخه دهقانان شهرکرد و چند مسئول دیگر دیده می شوند. در این عملیات، تعداد زیادی اسلحه، مقادیر فراوانی مهمات، انواع دستگاه تایپ، چاپ و تکثیر و اسناد و مدارک درون سازمانی، نشریه های داخلی و خارجی سازمان، چند دستگاه اتومبیل و موتورسیکلت به دست آمد.

در پایان این اطلاعیه آمده است: در خاتمه، برای چندمین بار به عناصر بازی خورده گروهک های واخورده و ضد انقلاب اخطار می شود به آغوش ملت رزمنده و همیشه در صحنه، بازگردند و در پرتو این ملت انقلابی، حق را فرا راه خود قرار دهند و بیش از این، در خدمت استکبار جهانی و ایادی آن قرار نگیرند(۱)

۲

روزنامه جمهوری اسلامی دربار ه استقبال مردم از فتوای اخیر امام خمینی و شهرها و مناطقی که به جبهه های جنگ نیرو اعزام کرده اند، نوشت: پس از انتشار فتوای اخیر امام، سیر عزیمت رزمندگان داوطلب، به شکل بی سابقه ای افزایش یافت، طوری که ستادهای بسیج سپاه در اکثر شهرستان ها، ظرفیت پذیرش و آموزش نیروهای داوطلب را ندارند.

اسامی این شهرها و استان ها عبارت است از: صدها داوطلب رزمنده از منطقه ۶ سپاه شامل استان های کرمان، هرمزگان و سیستان وبلوچستان؛ تعدادی از برادران بسیج سپاه بناب؛ ۲ گروه از اعضای بسیج و سپاه (هفته گذشته) و تعداد کثیری از جوانان داوطلب از شهرستان های

۱- سند شماره ۱۴۴۶۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۲، تاریخ، ۲۳/۸/۱۳۶۱، صص ۷و۸.

تبریز، خوی، شبستر، اسکو در استان آذربایجان شرقی؛ رزمندگان بسیج، سپاه و جهادگر از شهرهای قوچان، فردوس، اسفراین، سبزوار، طبس، تایباد، دستگردان، نشرویه، تربت حیدریه؛ گروهی از بسیج سپاه گرگان و بندر گز و صدها نفر از بسیج سپاه جهرم؛ داوطلبان بسیج سپاه ملایر؛ گروهی از اعضای بسیج بخش دستگردان؛ بسیج سپاه شهرستان های طبس؛

در استقبال از فتوای اخیر امام، مردم از شهرهای مختلف کشور عازم جبهه‌ها شدند.

صدها تن از اعضای سپاه و بسیج و نیروهای مردمی از شهرهای اردبیل، خلخال، گرمی، سراب، بیله سوار و مشکین شهر؛ ۱۰۰۰ تن از رزمندگان داوطلب بسیج شهرستان جهرم؛ گروهی از هندیجان اهواز و روستاهای حومه؛ گروهی از بسیج مستضعفین گیلان و نیروهای داوطلب شهرهای رشت، لاهیجان، آستانه اشرفیه، صومعه سرا، ماسال، و بازار بندر انزلی؛ گروهی از برادران بسیج سپاه و نیروهای مردمی از شهرهای اهر و بخش نمین از توابع شهرستان اردبیل؛ بیش از ۱۰۰۰ تن از نیروی سپاه و بسیج مستضعفان کرج و حومه (شنبه)؛ جمعی از نیروهای داوطلب دزفول متشکل از برادران سپاه و بسیج عشایر منطقه؛ گروهی از برادران بسیج سپاه خشت؛ سی و هشتمین گروه از نیروهای داوطلب مردم زنجان؛ گروه کثیری از بسیج و سپاه سمنان، مهدی شهر و شهمیرزاد؛ گروهی از سپاه شهرستان های زاهدان و زابل؛ گروهی از بسیج سپاه

همدان و جمعی از اعضای بسیج و سپاه بخش یانج همدان و یک گروه از برادران جهادگر شامل تراش کار، صاف کار، مکانیک و راننده ماشین های سبک و سنگین از کازرون.(۱)

همچنین نیروهای داوطلب مردمی از شهرهای گنبد، ساوجبلاغ، ورامین و شهرهای فیروزآباد و سروستان با بدرقه مردم این شهرها عازم جبهه های جنگ شدند.(۲)

۱

امروز "لازار ماسیوف" وزیر خارجه یوگسلاوی، به ترتیب، با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و ولایتی وزیر امور خارجه، دیدار و گفت وگو کرد.

وزیر امور خارجه یوگسلاوی(۳) امروز با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور دیدار و پیام "استامبولیچ" رئیس جمهور آن کشور را تقدیم وی کرد. در این دیدار که دکتر ولایتی، سفیران دو کشور ایران و یوگسلاوی و میرسلیم مشاور عالی رئیس جمهور، حضور داشتند، آیت الله خامنه ای ضمن تقدیر از زحمات "مارشال تیتو" در بنیان گذاری جنبش غیر متعهدها، به اهداف تشکیل این جنبش اشاره کرد و گفت: به نظر ما، جنبش عدم تعهد باید هرچه بیشتر تقویت شود که البته این تقویت به معنای افزودن تعداد اعضا نیست، بلکه مبتنی بر پیروی از اهداف نخستین تشکیل جنبش می باشد که بیان کننده ایجاد جبهه مشترک سومی در مقابل دو ابرقدرت جهانی و یافتن توان لازم برای مبارزه با امپریالیسم بین المللی در یک جبهه مشترک و جهان گیر است. رئیس جمهوری اسلامی ایران در پایان گفت: ما معتقدیم که جنبش غیر متعهدها جزء جریان هایی است که بایستی تقویت شود. ما فکر می کنیم در میان اعضای جنبش غیر متعهدها، کشورهای بسیاری هستند که مایل اند سیاست و فلسفه تشکیل جنبش را که حیثیت یافتن ملت ها براساس استقلال خودشان می باشد، دنبال کنند.

وزیر امور خارجه یوگسلاوی نیز ضمن ابرازخشنودی از سفر به جمهوری اسلامی ایران گفت: در ملاقات های خود با مقامات ایرانی، دیدگاه های مشترکی یافتیم و به نظر ما این ملاقات ها می تواند سرآغاز روابط صمیمانه ای بین دو کشور ایران و یوگسلاوی باشد. وی همچنین درباره اجلاس آتی سران غیر متعهدها در دهلی نو اظهار امیدواری کرد که در این اجلاس، فرصت های مناسبی برای ارتباط، بحث و تبادل نظر بیشتر بین مسئولان و مقامات دو کشور ایران و یوگسلاوی فراهم شود.(۴)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۷.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی،۲۳/۸/۱۳۶۱،ص۴؛ و - مأخذ ۱۶، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۱۷.

۳- یوگسلاوی ازجمله کشورهایی است که همکاری های وسیع اقتصادی با دولت عراق دارد و ازنظر سیاسی و تبلیغاتی، از حامیان عمده حکومت عراق است. یوگسلاوی تنها کشور در میان کشورهای بلوک شرق است که بدون هرگونه ملاحظه کاری، در اغلب موارد از سیاست های حکومت عراق جانب داری می کند.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۳.

آقای هاشـمی رفسـنجانی رئیس مجلس شورای اسـلامی نیز در دیـدار با وزیر امور خارجه یوگسـلاوی ابتدا درباره هماهنگی کشورهای عضـو جنبش عدم تعهد و لزوم پا ک سازی این جنبش از کشورهای وابسته مطالبی بیان کرد.

دیدار وزیر خارجه یوگسلاوی با وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران

وی سـپس در سـخنانی که به نحوی گله منـدانه اظهـار شـد، به تشـریح دیـدگاه هـا و مواضع ایران در جنـگ و موضوع میانجیگری پرداخت و گفت: ما جنبش غیر متعهـدها را یک نهاد سـرنوشت ساز می دانیم و معتقـدیم که بایـد درجهت خالص کردن این جمعیت تلاش کنیم. اگر ما در به وجودآوردن یک پایگاه واقعاً غیر متعهد و مستقل در جهان موفق شویم، برای کشورهایی که بخواهند مستقل زندگی کنند، یک پشتوانه جـدی خواهیم بود. بهترین راه برای تحکیم موقعیت جنبش عـدم تعهد، همکاری نزدیک اعضای این جنبش و حل مشـکلات یکدیگر است تا دیگر احتیاجی به قدرت های بزرگ دنیا نداشـته باشـند. وی افزود: اگر بین اعضای اصلی و مهم غیر متعهدها، یک همکاری صمیمی و جدی، به دور از دیپلماسـی هـای موجود برقرار شود، بی شک یک نیروی واقعی در مقابل دو بلوک شـرق و غرب خواهیم بود. رئیس مجلس شورای اسلامی سپس بر لزوم تصفیه در جنبش عدم تعهد تأکید کرد و گفت: وقتی که کشورهایی

مثل اردن یا عربستان که با اشاره امریکا حرکت می کنند، در این جنبش عضویت داشته باشند، طبیعی است مردم، غیر متعهد بودن این بلوک ها را باور نداشته باشند.

وی در ادامه افزود: ما باید در این مرحله قاطع عمل کنیم، طوری که ۱۰۰ کشور غیر متعهد در صحنه بین المللی حضور دائم داشته باشند و یک مرکز فعال لازم است که روزانه در حوادث روزمره دنیا اظهارنظر کند. این جنبش به ابزار تبلیغاتی مشترکی احتیاج دارد تا هر روز بتواند افکارش را منتقل کند و نیز با ایجاد یک مرکز اقتصادی در هرجا که لازم باشد، حضور اقتصادی خود را نشان دهد تا ملت ها قدرت واقعی جنبش عدم تعهد را باور کنند. ما اکنون باید با ابتکارات جدید، جدی تر از گذشته عمل کنیم، زیرا دراین صورت، از سازمان ملل هم قوی تر خواهیم بود(۱)

رئیس مجلس شورای اسلامی در تشریح مواضع ایران در جنگ تحمیلی نیز گفت: اگر می خواهید جنگ تمام شود، بیایید و بگویید که عراق تجاوز کرده است و باید (از ایران) خارج شود، زیرا هر روز که جلوتر برویم، مشکل تر می شود. میانجیگران می خواستند به اصطلاح برای آشتی دادن مظلوم با ظالم و گذشتن از حق مظلوم به میانجیگری بپردازند. اگر کسی قبول دارد که صدام متجاوز است - که البته این انکارشدنی نیست و ما برای اثبات این تجاوز، ادله بسیاری داریم - برای یک بار هیئت های منصف بیایند و بگویند صدام باید متجاوز شناخته شود، ولی تا دوپهلو حرف زدن ها وجود دارد، متجاوزان عراقی به خود حق لجاجت می دهند. اگر دوستداران صلح، واقعاً می خواهند عمل خوب انجام دهند، باید قضاوت صحیح بکنند. اگر چنین نشود، جنگ به پایان نمی رسد؛ یا باید با شکست عراق تمام شود، یا جنگ طولانی خواهد شد. البته ما اگر روزی از میانجیگری ها مأیوس شویم، جدی تر عمل کرده، خودمان جنگ را پایان خواهیم داد.

نماینده امام در شورای عالی دفاع سپس به ویرانی های برجامانده از تجاوز عراق اشاره کرد و افزود: در ۶ ماهه اول جنگ، ۱۲۰۰ روستا و ۱۰ شهر ما اشغال و ویران شد که هنوز هم آثار آن موجود است. ده ها سد و تأسیسات بزرگ همچون بندر عظیم خرمشهر و آبادان، راه آهن، نیروگاه، پالایشگاه بزرگ آبادان، صدها چاه نفت، کیلومترها لوله نفت و مدرسه و بیمارستان از ما ویران و ۲ میلیون نفر مردم آواره شدند. بی شک، شما اگر فرصت داشته باشید، خود می فهمید که ما مظلومیم و عراق متجاوز است. ملتی که انقلاب کرده، کشورش را از یوغ امریکا بیرون کشیده و با عضویت در جنبش غیر متعهدها نقطه عطفی برای این جنبش به وجود آورده و جغرافیای سیاسی منطقه را نیز تغییر داده است، انتظار ندارد که کشورهایی مانند یوگسلاوی، مظلومیتش را بااین همه صدمات، با ظالمی همچون حکومت عراق مساوی قرار دهند. این ملت انتظار ندارد که شما بیایید و بگویید از حق بگذرید و چنین قضاوتی برای او بسیار دشوار است و ما می خواهیم شما با ظالم طرف شوید.

وزیر امور خارجه یوگسلاوی نیز گفت: ما با علاقه بسیار تحولات منطقه را پیگیری می کنیم

۱- مأخذ ۱۷، بخش آخر، ص۲۳.

و صـمیمانه امیـدواریم که این جنـگ هرچه سـریع تر پایان یابـد. وی پس از این دیـدار، با آقای ولایتی وزیر امور خارجه، نیز گفت و گو کرد. ولایتی درباره گفت و گوهای انجام شـده با وزیر امور خارجه یو گسـلاوی اظهار کرد: در این جلسه، درباره موضوعات بین المللی، جنبش عدم تعهد و همچنین روابط دوجانبه، بحث و تبادل نظر شد و وزیر امور خارجه یو گسـلاوی خواسـتار همکاری نزدیک میان دو کشور درزمینه های سیاسـی و اقتصادی، به خصوص ارتباط با غیر متعهـدها شـد و بیان کرد تا زمان برپایی اجلاس سـران جنبش عدم تعهد در دهلی نو، بهتر اسـت مقامات دو کشور برای هماهنگی در مواضع، ملاقات های بیشتری داشـته باشند. ماسیوف در این دیدار همچنین بر حمایت کشورش از انقلاب و جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد(۱)

۱

محسن رفیـق دوست وزیر سپاه پاسـداران، در مصـاحبه مطبوعـاتی خود دربـاره دلایـل شـکل گیری وزارت سـپاه؛ وظـایف این نهـاد در حوزه فرماندهی و وزارتی؛ بررسـی ساختار تشـکیلاتی وزارت سـپاه؛ نحوه ارتباط آن با تشـکیلات سـپاه؛ اولویت های این وزارتخانه در برنامه ریزی و... صحبت کرد. به گزارش روزنامه کیهان، وی ابتدا درباره توسعه سازمان و مأموریت های سپاه و لزوم پشتیبانی برنامه ریزی شده از این نهاد گفت: باتوجه به رشد روزافزون سپاه پاسداران، به ویژه بعد از ادغام بسـیج مستضـعفین در سپاه و با توجه به نقش سپاه در حفظ و حراست از انقلاـب و دسـتاوردهای آن و همچنین نقش حسـاس این نهـاد در جنـگ ظالمـانه عراق علیه ایران و به منظور ارتباط هرچه بیشتر بین مجلس و دولت با سپاه پاسداران، مجلس شورای اسلامی تشکیل این وزارت را ضروری دانست و آن را تصویب کرد.

وی افزود: وظایف عمومی وزارت سـپاه پاسداران، پشتیبانی آمادی از سـپاه؛ ایجاد هماهنگی بین سـپاه و مجلس و بین سـپاه و دولت؛ نظارت بر اجرای قوانین مصوب مجلس و ابلاغ آن به سـپاه و ابلاغ سـیاست عمومی دولت به سپاه می باشد. وزیر سپاه همچنین درباره نقش وزیر سپاه در شورای عالی سپاه اظهار کرد:

در اساسـنامه سـپاه پاسـداران، دو حوزه فرمانـدهی کل و وزارت پیش بینی شده است. وظایف فرماندهی کل، تمامی موضوعات عملیاتی و غیر آمادی است و وظایف وزارت، ارتباط بین سـپاه و مجلس، سـپاه و دولت و پشتیبانی کامل از سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی می باشد و نقش وزیر در این شورا، ماننـد یـک عضو شوراست که فقـط یک رأی دارد، ولی حضورش در جلسات شورای عالی سـپاه لازم است، یعنی جلسات شورا بدون حضور وزیر سـپاه رسـمیت نمی یابد، همان گونه که بدون حضور فرمانده کل سـپاه یا نماینده محترم امام رسـمیت نمی یابد. آقای رفیق دوست وزیر سپاه پاسداران، در جواب سؤال یکی از خبرنگاران که پرسـید آیا تشـکیل وزارت سـپاه سـبب بسـته شدن دست و پای سـپاه نخواهـد بود و آن را از حـالت یـک نهـاد انقلاـبی خـارج نخواهـد سـاخت، گفت: همان گونه که آقایان نخست وزیر و رئیس مجلس در روز مطرح شدن وزیران در

۱- مأخذ ۱۷، بخش آخر، ص۲.

مجلس گفتند که ما تصمیم داریم از این طریق، به سویی پیش برویم که نه تنها در فعالیت های سپاه نقصانی پیش نیاید، بلکه به روزتر، بارورتر و مجهزتر شود، ما با کمک برادران عزیزمان در مجلس شورای اسلامی سعی داریم که هیچ نقصانی در این روند رشدی که داشتیم، پیش نیاید.

وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در اولین نشست مطبوعاتی خود به تشریح علت تشکیل و وظایف وزارت سپاه و نحوه ارتباط آن با تشکیلات سپاه پرداخت.

وی سپس درباره اولویت های سپاه درخصوص جنگ گفت: مسلماً جنگ که اکنون موضوع اصلی انقلاب و ملت ما است، در وزارت سپاه هم موضوع اصلی خواهد بود و ما به یاری خدا و با کمک امت حزب الله و مجلس و دولت جمهوری اسلامی، تا خودکفایی دفاعی کشور که هدف ما می باشد، پیش خواهیم رفت و به آنجا خواهیم رسید که هیچ قدرتی حتی فکر تجاوز مجدد به میهن اسلامی ما را به خودش راه ندهد. البته، وزارت سپاه اهداف متعددی دارد و ما تا هر زمان که این جنگ ادامه داشته باشد، آماده دفاع هستیم و هیچ مشکلی بر سر این راه نمی بینیم و در همین باره نیز باید بگویم که یکی از دلایل انتخاب من برای وزارت سپاه، مسئولیت قبلی من در تدارکات سپاه پاسداران بوده است، چراکه تصمیم داشتیم رشد سپاه درزمینه تدارکات قطع نشود و همین روند مطلوب ادامه یابد. وی درباره نقش وزارت سپاه در هماهنگی بین نیروهای انتظامی و سپاه و همچنین هماهنگی بین شورای عالی دفاع و سپاه نیز اظهار کرد: باتوجه به عضویت وزیر سپاه در

هیئت دولت، این وزارتخانه نقشی در شورای عالی دفاع نخواهد داشت، اما به دلیل حضورش در شورای عالی سپاه، ازطریق فرمانده کل سپاه که عضویت شورای عالی سپاه و شورای عالی دفاع را دارد، در جریان امور شورای عالی دفاع قرار خواهد گرفت. وزیر سپاه پاسداران در جواب آخرین سؤال درباره اینکه آیا امام در وزارت سپاه نماینده ای خواهند داشت، گفت: این کمال مطلوب ما است که امام در اینجا نماینده ای داشته باشند، ولی درهرصورت، نماینده امام در سپاه می تواند بر وزارت هم نظارت داشته باشد و ما از این موضوع استقبال می کنیم.(۱)

۱

"باتان سوگ بلدا" سفیر ترکیه در تهران، امروز با احمد عزیزی قائم مقام وزیر امور خارجه، دیدار کرد و طرفین درباره امور دوجانبه ازجمله موضوع ایجاد پایگاه نظامی جدید امریکا در ترکیه، گفت وگو کردند. در این دیدار، سفیر ترکیه به رغم انتشار برخی اخبار درباره جزئیات توافق امریکا و ترکیه در رسانه های خبری، این موضوع را تکذیب کرد.

قائم مقام وزیر امور خارجه ایران نیز با ابراز تمایل جمهوری اسلامی بر حفظ روابط مسالمت آمیز با همه کشورهای اسلامی و همسایه گفت: براساس قانون اسلامی و قانون اساسی ما، تداوم این سیاست مشروط به آن است که این دولت ها مواضع سری و خصمانه ای دربرابر جمهوری اسلامی اتخاذ نکرده و از متخاصم حمایت نکرده باشند. وی افزود: ادامه عملیات های ما به قصد دفع تجاوز و سرکوب متجاوز و درنهایت تحقق شرایط عادلانه برای متارکه جنگ، به نفع دولت ایران و ملت عراق است. ما همچنان که بارها اعلام کرده ایم، خواهان صلح واقعی هستیم و قصد توسعه طلبی نداریم، ولی درعین حال، زبان زور را به ناچار، با زور پاسخ می دهیم و چنانچه حکومت عراق از فرصت هایی که به او می دهیم، استفاده نکند و تسلیم شرایط بحق ما نشود و همچنان به بمباران شهرها و کشتار هم وطنان بی گناه ما ادامه دهد، قطعاً ضربات سنگین تر در آینده اجتناب ناپذیر خواهد بود.(۲)

۲

هیئت بلندپایه کره شمالی که به سرپرستی معاون اقتصاد خارجی این کشور به تهران آمده است، صبح امروز در سازمان صنایع ملی ایران با مدیرعامل این سازمان گفت وگو کرد. در این جلسه که نمایندگانی از وزارت امور خارجه، صنایع سنگین، معادن و فلزات و وزارت نیرو نیز شرکت داشتند، درباره موضوع غلطک سازی، ماشین های هیدروالکتریک و انتقال نیرو، بحث و تبادل نظر شد. در پایان این مذاکرات، مدیرعامل سازمان صنایع ملی در گفت وگویی با خبرنگاران رسانه ها، نتیجه مذاکرات را بسیار سودمند توصیف کرد.(۳)

۱- مأخذ ۳، ص۶.

۲- مأخذ ۱۷، بخش آخر، ص۱۱.

۳- مأخذ ۱۷، بخش آخر، ص۲.

۱

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزارت خارجه که در رأس هیئتی به منظور دیدار و گفت وگو با مقامات کشورهای لیبی، سوریه، الجزایر، یمن جنوبی و امارات متحده و تبیین مواضع جمهوری اسلامی درباره تحولات اخیر به این کشورها سفر کرده است، امروز با قائم مقام وزارت خارجه الجزایر دیدار و گفت وگو کرد. به گزارش خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی در الجزایر، در این دیدار که با حضور مدیر سیاسی وزارت امور خارجه الجزایر و سفیر جمهوری اسلامی ایران در الجزایر انجام شد، شیخ الاسلام ضمن ارائه تحلیلی از اوضاع منطقه و ابرازنگرانی از نقشه ها و توطئه های سلطه طلبانه امریکا و رژیم صهیونیستی، اهداف دیدارهای خود را تشریح کرد. براساس این گزارش، معاون وزارت خارجه کشورمان خواستار فعالیت هرچه بیشتر کشورهای اسلامی و مترقی برای مقابله با اهداف شوم امریکا در منطقه شد. در این دیدار، همچنین گسترش روابط سیاسی و اقتصادی میان الجزایر و ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفت. معاون سیاسی وزارت خارجه کشورمان بعدازظهر دیروز نیز با احمد طالب ابراهیمی وزیر خارجه الجزایر، دیدار و گفت وگو کرد.(۱)-(۲)

۲

درپی سخنان صدام حسین در جلسه هیئت دولت عراق دربار ه همه پرسی در دو کشور ایران و عراق برای تعیین حکومت، نخست وزیر، در پایان جلسه هیئت دولت در گفت وگو با خبرنگاران درخصوص فعالیت تبلیغاتی حکومت عراق مبنی بر تصمیم مسئولان این کشور برای برگزاری همه پرسی درباره صدام و راه پیمایی در بغداد گفت: این عاقلانه ترین حرف صدام است و ما حاضریم کمک کنیم تا این همه پرسی انجام شود. وی افزود: در جلسه هیئت دولت، تحلیلی درباره تبلیغاتی که صدام اخیراً برای حفظ خود شروع کرده است، داشتیم. صدام اعلام کرده است که قصد دارد دست به یک همه پرسی بزند، مانند زمان شاه که جشن های ۲۸ مرداد را راه می انداخت. اینها نیز با پشتیبانی حزب بعث در بغداد راه پیمایی راه انداخته و با سروصدا و پلاکاردهای برافراشته، عنوان کرده اند که از صدام و حزب بعث حمایت خواهند کرد. نخست وزیر افزود: ما همچنان در پیشنهاد خود مصمم هستیم و معتقدیم با نظارت همه جهان اسلام امکان برگزاری همه پرسی در عراق و تعیین سرنوشت ملت عراق و اینکه آیا ملت عراق، صدام را می خواهد یا نه، وجود دارد(۳)

سخنگوی وزارت امور خارجه ایران نیز موضوع همه پرسی درخواستی صدام را یک بازی خواند و

۱- براساس برخی گزارش ها، قرار بود وزیر خارجه الجزایر با هدف میانجیگری به تهران سفر کند که بنابه درخواست ایران و با این منطق که تلاش های میانجیگرانه باید درجهت برآورده شدن حقوق ایران باشد، سفر وزیر خارجه آن کشور به ایران به تعویق افتاد.

۲- مأخذ ۱۷، بخش آخر، ص ۱.

۳- مأخذ ۳، ص ۲.

اظهار کرد: رژیم بعثی عراق، درنتیجه یک کودتا روی کار آمده و براساس اختناق و رعب و وحشت، حکومت کرده است و خود می داند اعطای کوچک ترین آزادی به ملت عراق، سرنگونی اش را به دنبال خواهد داشت، درحالی که نظام جمهوری اسلامی از ابتدا براساس نظرخواهی عمومی و آزادی و حق ابرازعقیده شکل گرفته و همه پرسی و انتخابات متعدد، گواه صادقی بر این مطلب است.(۱)

به دنبال سخنان صدام، خبرگزاری عراق امروز اعلام کرد: قریب ۴ میلیون تن از مردم بغداد و حومه، به منظور اعلام وفاداری به صدام، در ساعات اولیه امروز در خیابان های اصلی پایتخت راه پیمایی کردند.(۲)

خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد، در انعکاس این خبر که از رادیو بغداد به طور مکرر، به عنوان یک واقعه تاریخی پخش شد(۳) اعلام کرد: برخی ناظران احساس می کنند نشانه هایی از نگرانی عمیق صدام درباره سرنوشت خود در دست است. پس از پیشنهاد صدام درباره برگزاری یک همه پرسی در عراق در سه شنبه قبل، هزاران نفر در یک تظاهرات در بغداد شرکت کردند و مطبوعات دولتی اعلام کردند این تظاهرات، محبوبیت صدام را ثابت کرد. یک دیپلمات گفت: سخنرانی (صدام) و راه پیمایی، بسیار غیر معمول بود. آنها قطعاً معرف طرف داران صدام نبودند. یک دیپلمات باسابقه که سال ها تجربه کار در عراق را دارد، خاطرنشان کرد که این سخنرانی و راه پیمایی ممکن است بیان کننده این مطلب باشد که صدام چنین احساس می کند لازم است حمایت مردم را به ایران و دیگر مخالفان بانفوذ در عراق نشان بدهد. در ژوئن و ژوئیه گذشته، مردم عراق، ایران را به دلیل این جنگ تقبیح می کردند، اما درحال حاضر، آنها صدام را مقصر می دانند(۴)

۱

موضوع نتایج اجلاس سران کشورهای خلیج فارس به عنوان یک رخداد مهم منطقه ای، همچنان یکی از موضوعات خبری و تفسیری امروز رسانه های خبری جهان و منطقه محسوب می شود. خبرگزاری ها و رادیوهای کشورهای حاشیه خلیج فارس و حامیان عراق، نوعاً این اجلاس را موفق خواندند و به بزرگ نمایی نتایج آن پرداختند.

روزنامه های کویت ازجمله الوطن، الهدف و السیاسه، بیانیه پایانی اجلاس را پشتیبانی کامل از عراق دانستند و نتایج اقدامات نظامی اخیر ایران ازجمله عملیات محرم را شکست خورده اعلام کردند(۵)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز عمده ترین دلایل ناکامی سران این کشورها را در رسیدن به نتایج مورد انتظار عراق و حامیان وی، شکست در انعقاد یک قرارداد مشترک امنیتی و توافق نداشتن برای اعطای کمک مالی مجدد به عراق ذکر کرد. در بخشی از گزارش این خبرگزاری آمده است: ازجمله موضوعات مهم مورد بحث، انعقاد یک قرارداد مشترک امنیتی برای جایگزینی پیمان های دوجانبه بین پادشاهی سعودی و ۴ عضو دیگر شورا بوده است که باوجود پافشاری فراوان پادشاهی سعودی دراین زمینه، به دلیل اختلاف نظرها و مخالفت کویت، توافقی حاصل نشد. به گزارش

۱- مأخذ ۱۷، بخش چهارم، ص ۱۰.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۳۹، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۳- همان، صص ۱۵و۱۶، رادیو صوت الجماهیر، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص ۲، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۲۷، ص ۱۰، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

خبرگزاری ها، در بیانیه پایانی اجلاس، با پشتیبانی از کوشش های عراق برای یافتن یک راه به اصطلاح صلح آمیز، برای پایان دادن به جنگ و نیز تلاش های کمیته های میانجیگری سازمان کنفرانس اسلامی، غیر متعهدها و سازمان ملل، از ایران خواسته شد تا به تلاش های میانجیگرانه سازمان های بین المللی پاسخ مثبت دهد. چند کشور از ۶ کشور عضو شورا نیز موضوع خطر عملیات رزمندگان اسلام برای امنیت کشورهای عربی را در بیانیه گنجاندند.

در پایان گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی آمده است: «ظاهراً تنها توافقی که در طی این اجلاس به دست آمد، ایجاد صندوقی با سرمایه ۲ میلیارد دلار برای اجرای برنامه های عمران منطقه است که خبرگزاری ها و رسانه های غربی برای پوشاندن شکست کنفرانس در مسائل اصلی مورد بحث، آن را یک پیروزی مهم جلوه دادند.»(۱)

رادیو کویت نیز در گفتاری با عنوان "امنیت خلیج (فارس) یکپارچه و تجزیه ناپذیر است"، گام را فراتر نهاده، تلویحاً عملیات ایران را مانعی برای گسیل نیروهای عربی به رویارویی با رژیم اشغالگر قدس قلمداد کرد. این رادیو در بخشی از گزارش خود اعلام کرد: بر پایه همین اصل، سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج (فارس) در گردهمایی اخیر خود در منامه، آخرین تحولات درگیری های مرزی ایران و عراق را بررسی کردند و با ابرازنگرانی از ورود نیروهای ایرانی به خاک عراق، آن را زمینه ای برای به خطرافتادن سلامت و امنیت کشورهای عربی و تهدید حاکمیت آنها خواندند. سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج (فارس) مجدداً از مسئولان ایرانی خواستند تا به تلاش های کشورهای اسلامی و بین المللی برای خاتمه دادن به این جنگ، پاسخ مثبت دهند، چراکه تحولات اخیر جبهه های جنگ در زمانی انجام می شود که ملت عرب! درصدد بسیج نیروهایشان جهت رویارویی با فزونی یافتن خطرهای دشمن صهیونیستی برآمده اند.(۲)

گزارش رادیو بغداد به نقل از روزنامه اردنی الدستور نیز نشان دهنده عمق نارضایتی عراق از دست نیافتن اجلاس به توافقی برای حمایت گسترده از عراق بود. این رادیو با گره زدن منافع عراق به منافع عربی، حمایت از عراق را یک فریضه برای دولت های عربی عنوان کرد. در گزارش امروز رادیو صوت الجماهیر آمده است: ورود نیروهای ایرانی به خاک عراق، احساس مسئولیت همه اعراب را برای دفاع از حاکمیت و استقلال عراق برمی انگیزد. نشست اخیر فاس و موافقت نامه های مشترک دفاعی اعراب، بر ضرورت حمایت از عراق تأکید می کند؛ بنابراین، طفره رفتن از این امر، به منزله شانه خالی کردن از فریضه حمایت از سرزمین های عراق عربی و همچنین به مثابه افتادن به دام نقشه های توسعه طلبانه ایران است. بدین ترتیب، اعراب می باید همه امکانات خود را در اختیار عراق بگذارند.(۳) روزنامه کریستین ساینس مانیتور نیز در گزارشی از بحرین، به تحلیل عملکرد اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس و تأثیر عملیات های نظامی ایران بر تصمیمات آن و

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۲۷، ص۳۵، رادیو کویت، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۷، ص۳۷، رادیو صوت الجماهیر، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

مقایسه توان نظامی این کشورها با ایران پرداخته و به نوعی، قابلیت های نظامی ایران را تهدیدی بالقوه برای همسایگان جنوبی ترسیم کرده است. در قسمتی از این گزارش، با اشاره به نزدیک شدن دولت های خلیج فارس به یکدیگر، آمده است: درحالی که شورای همکاری خلیج فارس با ۶ کشور عضو، تشکیل جلسه داد تا درباره سیاست دفاعی و اقتصادی آن تصمیم بگیرد، جنگ ایران و عراق وارد مرحله تازه ای شد؛ مرحله ای که به منزله هشدار برای کشورهای عضو شورای همکاری است که خطری به مراتب جدی تر از خطر شوروی یا اسرائیل در کمین آنهاست.

این روزنامه افزود: هرچند ازنظر همکاری داخلی، اشتراک مساعی در حوزه اقتصادی و حقوقی می تواند سبب کنترل بیشتر و ردیابی آسان تر مخالفان شود، این کشورها نتوانسته اند راه حلی برای امور داخلی شان پیدا کنند. وضع دفاعی این کشورها نیز تعریف چندانی ندارد و حتی با دراختیارداشتن هواپیماهای تجسسی، عربستان سعودی قادر به بررسی کامل هوایی منطقه نیست. ایجاد ستاد مشترک دفاعی از کشورهای عربی حوزه خلیج فارس، مستلزم فرماندهی مشترک و سیستم کنترل مشترک است. وسایل و تجهیزاتی که از اروپا، شوروی یا امریکا خریداری می شود، باید هماهنگ شوند و تعداد بیشتری از افراد بومی، آموزش نظامی و فنی ببینند. درحال حاضر، به گزارش مؤسسه مطالعات راهبردی در لندن، مجموع نیروهای دفاعی اعضای شورای همکاری خلیج (فارس) حدود ۱۳۲ هزار نفر است که از ارتش ۲۰۰ هزار نفری ایران، بدون محاسبه پاسداران انقلاب، بسیار کمتر است.

در انتهای گزارش کریستین ساینس مانیتور آمده است: مشکلات این کشورها فقط به امور اقتصادی و دفاعی محدود نمی شود و از جهات دیگر نیز اختلافاتی وجود دارد؛ برای مثال، کویت خواستار قطع کامل ارتباطات دفاعی با ابرقدرت ها و برقراری شیوه بی طرفی و عدم تعهد است، ولی عمان معتقد به حفظ روابط دفاعی با نیروی ضربتی واکنش سریع امریکا در خلیج فارس است که تا یافتن راه حلی دیگر، از موقعیت حساس تنگه هرمز حفاظت کند(۱)

۱

کلود شسون وزیر خارجه فرانسه، امروز وارد کویت شد. وی در مصاحبه با خبرگزاری کویت، درباره حمایت همه جانبه فرانسه از عراق اعلام کرد: فرانسه از عراق پشتیبانی می کند؛ به ویژه پس از عقب نشینی عراق از خاک ایران، وی نپذیرفتن صلح ازجانب ایران را تأسف بار توصیف کرد، ولی هرگونه اقدام مستقیم ازجانب اروپا را برای پایان دادن به جنگ رد کرد. وزیر خارجه فرانسه بدون اشاره به درخواست ایران مبنی بر معرفی متجاوز و پرداخت غرامت به کشور آسیب دیده، اعترافات اخیر صدام را دال بر منطقی بودن و پذیرفتن حق ازجانب عراق دانست و اضافه کرد: عراق پیمان الجزایر را پذیرفته است. و باتوجه به اینکه ایران صلح را نپذیرفته است، ما در سازمان ملل از این سیاست انتقاد کرده، اکنون نیز آمادگی خود را برای اعزام نیروهای ناظر در منطقه، مشروط بر موافقت طرفین، اعلام می کنیم.

۱- مأخذ ۲۷، صص ۲۲- ۲۰، رادیو امریکا، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

وی درباره چگونگی عملکرد کشورهای عربی درصورتی که ایران وارد خاک عراق شود، به اجلاس فاس اشاره کرد و گفت: در اجلاس سران اعراب در فاس، ورود به خاک عراق به مثابه ورود به خاک عربی تلقی شده و عواقب آن خطرناک اعلام گردیده است(۱)

شسون همچنین در گفت وگو با روزنامه الانباء، آمادگی فرانسه را برای تشکیل یک نیروی دریایی که مأموریت آن حمایت از آزادی راه آبی خلیج فارس باشد و مورد موافقت کشورهای منطقه قرار گیرد، اعلام کرد.(۲)

۱

ژنرال "جان وسی" که به تازگی به ریاست ستاد مشترک ارتش امریکا برگزیده شده است، در مصاحبه با خبرنگاران درباره وضعیت فعلی جنگ ایران و عراق، موضع شوروی در شرایط فعلی و اقدامات آتی نظامی امریکا در منطقه، مطالبی بیان کرد. به گزارش خبرگزاری کویت، رئیس ستاد مشترک ارتش امریکا در گفت وگویی با خبرنگاران درباره پاره ای از موضوعات حساس کنونی، ازجمله جنگ عراق و ایران گفت: سکون جنگ بین دو کشور، با تلفات سنگینی که به ایران وارد شده است و همچنین از دست دادن بخش هایی از خاک ایران که عراق تصرف کرده بود، موجب انزجار رهبران دو کشور از این جنگ شده است. وی در پاسخ به سؤالی درباره بهره برداری شوروی از این موقعیت، اظهار کرد: دیگر نشانه ای از اقدام شوروی برای بهره برداری از این موقعیت دیده نمی شود. ژنرال جان وسی در ادامه، در توضیح اقداماتی که امریکا در منطقه خلیج (فارس) انجام می دهد، به ایجاد مراکز نیروی واکنش سریع، برنامه احتمالی پیشرفته (اصلاح شده)، تنظیم و ترکیب نیرو، افزایش تجهیزات و اجرای مانور ها در منطقه اشاره کرد.(۳)

۲

عبدالکریم الایریانی نخست وزیر یمن شمالی، امروز به عراق سفر کرد. خبرگزاری فرانسه دراین باره گزارش داد: خبرگزاری عراق اعلام کرده که عبدالکریم الایریانی نخست وزیر یمن شمالی، روز شنبه حمایت بی قیدوشرط کشورش را از عراق دربرابر تجاوز ایران که همه کشورهای عرب را تهدید می کند، تأیید کرده است. الایریانی که با پیامی از عبدالله صالح رئیس کشور یمن شمالی برای صدام، وارد بغداد شده است، خاطرنشان کرد که مأموریت وی براساس قطعنامه اجلاس سران عرب در فاس - که هرگونه حمله به یک کشور عرب را حمله به کل ملت عرب تلقی کرده است - انجام می شود. خبرگزاری فرانسه می افزاید: یمن شمالی همراه با اردن و سودان، ازجمله کشورهایی است که آشکارا از عراق در جنگ علیه ایران حمایت می کند. از دو سال قبل، یک واحد از نیروهای یمن شمالی بالغ بر ۵۰۰ سرباز، در کنار نیروهای عراقی مشغول به نبرد می باشند.(۴)

۱- مأخذ ۲۷، ص۵، کویت - خبرگزاری کویت، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۷، صص ۳۵ و ۳۶، رادیو لیبی، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۷، ص۶، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۲۲/۸/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۴، منامه - خبرگزاری فرانسه،۲۳/۸/۱۳۶۱.

۱

در ادامه ارسال تجهیزات نظامی و تسلیحاتی به عراق، امروز ۳۰۰ محموله شامل امکانات زرهی و مهمات، از مسیر کویت به عراق ارسال شد.(۱)همچنین بنابه گزارش برخی منابع اطلاعاتی، کشور اردن شمار فراوانی از نیروهای خود را برای برقراری امنیت داخلی عراق به این کشور فرستاده است تا مقامات عراق، نیروهای پلیس شهرها را به جبهه ها اعزام کنند.(۲)

ص: ۴۲۷

۱- سند شماره ۴۳۶۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت امور خارجه به فرماندهی سپاه پاسداران، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۷۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به دفتر سیاسی، شماره ۱۳۵، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۶۱، ص۳.

روزشمارجنگ یکشنبه ۲۳ آبان ۱۳۶۱ ۲۷ محرم ۱۴۰۳ ۱۴ وامبر ۱۹۸۲

۱

ارتش عراق پس از پذیرش شکست در عملیات محرم، امروز ضمن بمباران و گلوله باران این منطقه، بار دیگر حمله به اسکله های نفتی ایران در خارک و تجاوز هوایی به شهرهای مختلف را آغاز کرد و به گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر نیز ادامه داد.

امروز وضعیت عمومی جبهه عملیاتی محرم نسبتاً عادی بود و تحرک نیروهای دو طرف عمدتاً به تبادل آتش پرشتاب توپخانه محدود می شد که درنتیجه آن، ۷ نفر از نیروهای خودی شهید و ۲۷ نفر مجروح شدند.(۱) ۱۵ نفر از نیروهای عراقی نیز کشته یا زخمی شدند.(۲) عمده ترین اقدام نظامی امروز عراق، گلوله باران محدوده چاه های نفت و تلمبه خانه زبیدات (آزادشده در عملیات محرم) بود که سبب آتش سوزی چند ساعته در این تأسیسات شد.(۳) همچنین هواپیماهای عراقی، حداقل ۴ نوبت همین محدوده را بمباران کردند که آسیب چندانی به بار نیاورد.(۴)

همچنین در ساعت ۱۳:۳۰ امروز، جزیره خارک هدف حمله موشکی هواپیماهای عراقی قرار گرفت که به تأسیسات نفتی و شهری جزیره خساراتی وارد نشد.(۵) علاوه برآن، آسمان شهرهای بوشهر و ایلام موردتجاوز ۳ فروند هواپیمای شکاری دشمن قرار گرفت.(۶) حمله ۵ فروند دیگر هواپیماهای عراقی به حریم هوایی شهر آبادان نیز نتیجه ای برای آنان به همراه نداشت.(۷)

شهرهای آبادان و خرمشهر نیز همچنان آماج گلوله های توپخانه دوربرد و خمپاره های ارتش عراق قرار داشت که در آبادان ۳ منزل مسکونی تخریب شد و یک مغازه نیز خسارت دید.(۸)همچنین ۴ نفر از مردم شهید و ۱۷ نفر نیز مجروح شدند.(۹) در خرمشهر نیز براثر اصابت گلوله توپ ۳ نفر شهید و ۵ نفر زخمی شدند و به چند منزل مسکونی نیز خساراتی وارد شد.(۱۰)

ص: ۴۲۸

۱- سند شماره ۷۹۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) شماره ۲۳۹، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۲- سند شماره ۱۷۶۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۶۱، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۷۹۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) شماره ۲۴۰، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۰، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۲، بوشهر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۷۹۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۸، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۷- مأخذ ۶، بخش اول، ص۳.

۸- سند شماره ۷۹۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۳۷، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۳.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۱۰- سند شماره ۳۱۸۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳۶۱/۸/۳۰.

۱

اعزام نیروهای داوطلب مردمی به جبهه های جنگ و ارسال کمک های نقدی و غیر نقدی مردم از شهرهای مختلف به جبهه ها امروز نیز ادامه یافت.

در ادام–ه اعزام نیروهای داوطلب بسیجی، امروز نیز گروه های مختلفی ازسوی بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرهای گناباد،(۱) رباط کریم(۲)و بابلسر(۳) با بدرقه پرشکوه مردم، عازم جبهه های جنگ شدند.

همچنین تعدادی از نیروهای فنی ازطریق جهادسازندگی نکا رهسپار جبهه های جنگ شدند.(۴)

هم زمان با این اعزام ها، کمک های جنسی و نقدی مردم نیز به جبهه ها تقدیم شد، ازجمله ۳ کامیون آرد و نان ازسوی مردم قروه کردستان(۵)و مبلغ ۵۰۰ هزار روپیه ازطرف اهالی مسلمان شهر "کارچیل" در ولایت جامو و کشمیر هند - که کم درآمدترین مردم این کشورند - برای کمک به جنگ زدگان اهدا شد.(۶)

همچنین باتوجه به فضای عمومی کشور که همچنان تحت تأثیر عملیات محرم قرار دارد، کمک های مردمی تازه ای از شهرهای گوناگون کشور به جبهه های جنگ ارسال شد. در فهرستی که روزنامه کیهان از این کمک ها جمع آوری کرده است، هدایای نقدی از شهرها و روستاها، زیورآلات قیمتی، مایحتاج غذایی شامل سیب زمینی، پیاز، برنج، آرد، گوسفند زنده و... انواع میوه شامل انار و سیب، انواع خشکبار، لوازم بهداشتی شامل پودر رخت شویی، صابون و...، انواع لباس ازقبیل کاپشن، جوراب، دستکش، بلوز دست بافت و...، ترشی، مربا و... مشاهده می شود که نشان دهنده پشتوانه های قوی مردمی و احساس مسئولیت آحاد مردم اعم از شهری و روستایی برای تأمین بخش هایی از نیازهای نیروهای رزمنده است.(۷)-(۸)

۲

سازمان اوقاف در اجرای برنام–ه باز سازی مناطق جنگ زده کشور، مبادرت به ترمیم و بازسازی ۷ مسجد در اهواز و ۶ مسجد، حسینیه و مدرسه علمیه در شهر دزفول کرد که در جریان جنگ و درنتیجه بمباران و موشک باران عراق آسیب دیده بودند.(۹)

از سوی دیگر، در بیستمین جلسه ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده که با حضور نمایندگان وزارتخانه ها و نهادهای اسلامی در وزارت کشور تشکیل شد، پیشرفت کارها و مشکلات موجود در مسیر بازسازی مناطق تخریب شده استان های کردستان و باختران بررسی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۹/۱۳۶۱، ص ۴.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۶- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۵.

۷- دلیل طولانی بودن متن کمک ها ارسالی، فهرست کامل روستاها و شهرها و همچنین اقلام اهداشده، در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۸- روزنامه کیهان، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۶.

۹- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

شـد و علاوه بر بودجه های پیش بینی شـده قبلی، ۱۵۰ میلیون ریـال به بودجه اسـتان باختران و ۳۲۰ میلیون ریال به اعتبارات اسـتان کردسـتان افزوده شد. ۳۴۰ میلیون ریال نیز به وزارت کشاورزی برای بازسازی مناطق آسیب دیده در جنگ و ۲۵ درصد اعتبارات به وزارت راه و ترابری اختصاص یافت(۱)

۱

اجرای عملیات پاک سازی در محور سردشت - پیرانشهر؛ آسیب دیدن یک خودرو سپاه در مهاباد؛ دستگیری ۲ نفر از اعضای گروه های غیر قانونی و تسلیم شدن شماری از اعضای حزب دمکرات ازجمله خبرهای امروز مناطق کردنشین است.

در ادام-ه عملیات پاک سازی بخش هایی از محور سردشت - پیرانشهر از عناصر ضد انقلاب، عملیاتی با شرکت نیروهای سپاه، بسیج و ارتش در محـدوده جنگل های آلواتان اجرا شـد.(۲)در این عملیـات، ۱۲ تن از عوامـل حزب دمکرات کردسـتان که ۴ نفر از آنان مسـئولیت فرمانده دسته را عهده دار بودند، کشته و ۲۳ نفر مجروح شدند و یک قبضه خمپاره انداز ۸۱ میلی متری نیز منهدم شد.(۳)

در مهاباد نیز یک دستگاه خودرو سپاه پاسداران، در بازگشت از پایگاه خلیفه در حوالی این شهر، براثر برخورد با مین آسیب دید.(۴)

در همین شـهر، یـک نفر از اعضای فعال گروه کومه له که سابقه شـرکت در عملیات های متعـددی را داشت، شـناسایی و دسـتگیر شـد(۵)فرد دیگری از همین گروه نیز در جوانرود بازداشت شد.(۶)

همچنین در پاوه یکی از اعضای حزب دمکرات، خود را به سپاه پاسداران تسـلیم کرد.(۷) در جوانرود نیز فرد دیگری از عناصـر این حزب که مدتی با نیروهای ارتش عراق همکاری داشت، خود را به سپاه پاسداران معرفی کرد.(۸)

۲

علیرضا شـیخ عطار اسـتاندار آذربایجان غربی که به همراه اسـتاندار کردسـتان برای بررسـی راه های برطرف کردن مشکلات این دو استان، در جلسه هیئت دولت شـرکت کرده بود، در پایـان جلسه درباره وضـعیت این اسـتان گفت: با اقـدامات فرهنگی قرارگاه حمزه و نیروهای فرهنگی منطقه، روزبه روز بر تعداد افرادی که سابقه همکاری با گروه های غیر قانونی را داشـته و به دامان جمهوری اسـلامی بازمی گردند، افزوده می شود، طوری که ضـد انقلاب دچـار گسـیختگی و ازهم پاشـیدگی شـده است و در تحلیل های اخیر خود، به کمک گرفتن از عراق، امریکا و فرانسه اعتراف می کند. آنها درباره جنگ نیز از مواضع عراق دفاع کرده اند و هم-ه اینها نشان دهنده

۱- همان.
۲- سـند شماره ۳۵۰۳۷۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (واحـد طرح و عملیـات) به سـتاد مرکزی سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی (واحد طرح و عملیات)، ۲۴/۸/۱۳۶۱.
۳- سـند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به سـتاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۵، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۴.
۴- سند شماره ۳۵۰۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی مهاباد به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۲۳/۸/۱۳۶۱.
۵- سـند شماره ۳۵۰۳۷۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشـهدا(ع) (اطلاعات)، شـماره۴، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۶- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات و بررسی های سیاسی و تأمینی منطقه ۷، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۷- همان.

۸- همان، ص۲.

زبونی و تشتت فکری آنها می باشد. درحال حاضر، ما شاهد ائتلاف ضد انقلابیون منطقه با سرمایه داران و مالکان منطقه هستیم.

وی افزود: در جلسه اخیر هیئت دولت که به ریاست رئیس جمهور تشکیل شد، به اتفاق استاندار کردستان، نیازهای منطقه و علل به وجودآمدن مشکلات کردستان و راه های مواجهه با آن را تشریح کردیم. بنده نیازهای منطقه را نیروی انسانی متعهد متفکر و طراح می دانم. منطقه آذربایجان غربی نیاز شدیدی به کار و فعالیت دارد و باید نیروهای نظامی و امنیتی و نهادها، ارگان ها و سازمان های انقلابی و اداری، با استفاده از ابتکارات خود در راه سازندگی تلاش کنند.

استاندار آذربایجان غربی اضافه کرد: برای بازسازی مناطق جنگ زده استان آذربایجان غربی، علاوه بر اعتبارات عمرانی و جاری، ۲ میلیارد ریال دیگر نیز اختصاص یافته است.(۱)

۱

دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس، با انتشار بیانیه ای ادعا کرد ۶ قطعه عکس از اسیران عراقی اعدام شده در ایران به دست آورده و آنها را برای سازمان های حقوق بشر ارسال کرده است. در این بیانیه ادعا شده است که این افراد چون حاضر نشدند به نفع (امام) خمینی شعار دهند، به دست سپاه پاسداران اعدام شده اند.(۲) سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پیش از این نیز ازجمله در عملیات فتح المبین، ادعاهای مشابهی را مطرح کرده بود که رسانه های غربی آن را چندان منعکس نکردند.(۳)

۲

درپی اجرای عملیات موفقیت آمیز محرم در جبهه موسیان که به آزادسازی بخش دیگری از مناطق مرزی کشور در جبهه های میانی، رهایی جاده های مواصلاتی جنوب به غرب کشور و به کنترل درآمدن فعالیت نیروهای عراقی در این بخش انجامید، سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش که به منظور بازدید از پادگان مرکز مهندسی بروجرد وارد این شهر شده بود، با اعلام خبر شکست همه پاتک های عراق در این عملیات، به بخش هایی از توفیقات نیروهای مسلح ایران درطول دو سال جنگ اشاره کرد. وی دراین باره گفت:

«دشمن در دو سال قبل، در وهله اول عملیات تجاوزگرانه خود، بیش از ۱۰۷۱۱ کیلومتر مربع از خاک ما را اشغال کرده بود که در عملیات های "ثامن الائمه(ع)"، "طریق القدس"، "مطلع الفجر"، "محمد رسول الله(ص)"، "فتح المبین"، "بیت المقدس"، "رمضان"، "مسلم بن عقیل(ع)"، و "محرم"،

۱- مأخذ ۳، ص۱۷.

۲- های منتشرشده گفت که این عکس ها، گفته های قبل ما را درباره اعدام اسیران عراق ثابت می کند.

۳- سند شماره ۲۱۳۶۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، نشریه خبرها و نظرها، (اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، شماره۲۳۴، تاریخ ۲۳/۸/۱۳۶۱، ص۱.

اکثر مناطق اشغالی مملکت اسلامی ما بازپس گرفته شد و درحال حاضر، ۳۰۰ الی ۳۵۰ کیلومتر مربع از مناطق فکه و نفت شهر در اشغال یا کنترل ارتش دشمن قرار دارد و با آن هدف راهبردی ای که داریم، ان شاءالله خواسته های جمهوری اسلامی ایران تأمین خواهد شد.»(۱)

۱

امام خمینی امروز در نامه ای خطاب به ملت ایران، درباره رفع تهمت هایی که به فرزند ایشان، سیداحمد خمینی زده شده است، شهادت دادند. متن نامه به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله علی آلائه و الصلاه و السلام علی أنبیائه و اولیائه سیّما النبی الختمی حبیب اللَّه صلی اللَّه علیه و آله سیّما غائبهم و قائمهم ارواحنا له الفداء.

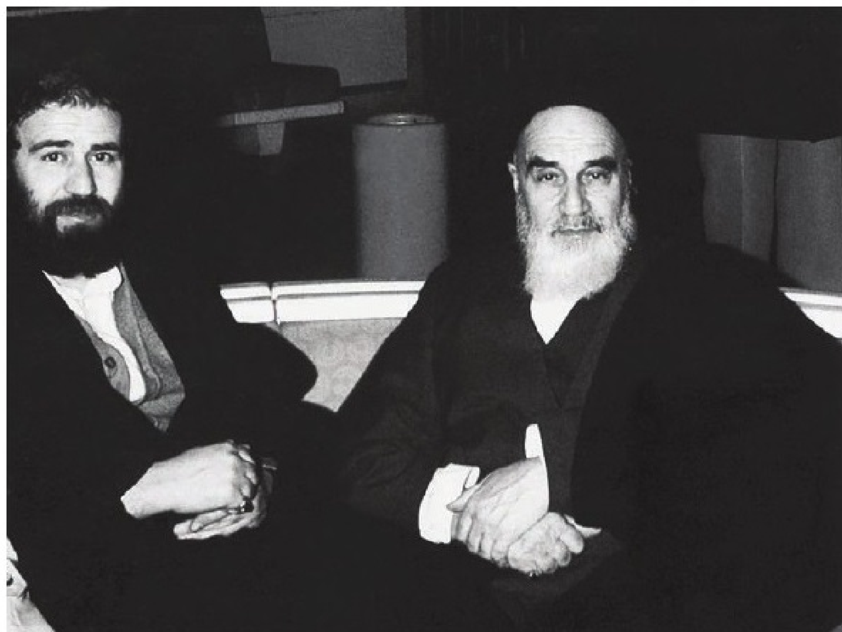
اینجانب هیچ گاه میل نداشته و ندارم که درباره نزدیکان خود سخنی بگویم یا دفاعی کنم، لکن علاوه برآنکه درپیشگاه مقدس حق - جل و علا- مقصر و مجرمم و از درگاه متعالش امید عفو و بخشش دارم و تمام سرمایه ام اعتراف به تقصیر و عذر از آن است و در نزد مسلمانان و ملت عزیز نیز اعتراف به قصور و تقصیر و از آنان امید عفو و طلب آمرزش دارم، درپیش گروه هایی و اشخاصی گناهانی نابخشودنی دارم و احتمال قوی می دهم که پس از من برای انتقام جویی از من به بعض نزدیکان و دوستانم تهمت ها که من آنها را ناروا می دانم بزنند و به آتشی که باید مرا بسوزانند آنان را بسوزانند و احیاناً به صورت دفاع از من انتقام مرا از آنها بگیرند. و اکنون در حیات من گفت وگوها و زمزمه هایی به گوش می خورد که احتمال فوق را قوی تر می کند. لهذا من احساس وظیفه شرعیه نمودم برای رفع ظلم و تهمت، نظر خود را نزد ملت عزیز اظهار کنم که از قِبَل من دراین خصوص تقصیری نباشد. یکی از آنان که بیش از همه احتمال انتقام جویی از من درباره او می رود احمد خمینی فرزند اینجانب است. اینجانب در پیشگاه مقدس حق شهادت می دهم که از اول انقلاب تاکنون و از پیش از انقلاب در زمانی که وارد این نحو مسائل سیاسی شده است از او رفتار یا گفتاری که برخلاف مسیر انقلاب اسلامی ایران باشد، ندیده ام و در تمام مراحل از انقلاب پشتیبانی نموده و در مرحله پیروزی شکوهمند انقلاب مُعین و کمک کار من بوده و است و کاری که برخلاف نظر من است انجام نمی دهد و در امور مربوطه چه در اعلامیه ها یا ارشادها بدون مراجعه به من تصرف و دخالتی نمی کند؛ حتی در الفاظ اعلامیه ها بدون مراجعه دخالت نمی کند و اگر در امری نظری دارد تذکر می دهد که تذکراتش نیز صادقانه و برخلاف مسیر انقلاب و مصلحت نیست و من اگر تذکراتش را نپذیرفتم تخلف از قول من نمی کند و من نیز اگر حرفش را صحیح دیدم قبول می کنم و امیدوارم حرف صحیح را از همه کس قبول کنم. و اما درجهت مالی که

۱- مأخذ۶، بخش دوم، ص۲.

بعض مخالفان انقلاب گاهی نسبت هایی به او می دهند باید بگویم که ایشان در امور مالی من دخالت ندارد و ضبط و حفظ بیت المال در اختیار بعض آقایان مورد وثوق می باشد و اگر برای اشخاص وجوهی بخواهد پیشنهاد می کند و من بدون واسطه یا به واسطه آن آقایان وجه را می رسانم. و من اعلام می کنم که احمد در هیچ بانک داخلی و خارجی و هیچ مؤسسه ای وجهی و سهمی ندارد و در هیچ جا در خارج و داخل زمین مزروعی و غیر آن و ساختمان و امثال ذلک ندارد و اگر بعد از من دارای یکی از این امور بود در داخل یا خارج دولت وقت با اجازه فقیه وقت مصادره نمایند و او را تحت تعقیب درآورند و امید است که دولتمردان جمهوری اسلامی همیشه ضوابط را ملاحظه و از روابط احتراز نمایند. ...

امام خمینی در نامه به ملت ایران:

احتمال قوی می‌دهم پس از من برای انتقام‌جویی به بعض از نزدیکانم تهمت‌هایی ناروا بزنند.

شهادت می‌دهم که احمد کاری که خلاف نظر من است انجام نمی‌دهد و در هیچ زمینه‌ای بدون مراجعه به من تصرف و دخالتی نمی‌کند.

یا مسئله طرف داری از بنی صدر، او مادامی که من از بنی صدر به واسطه بعض مصالح جانب داری می کردم او هم گاهی طرف داری می کرد و آن گاه که من پرده را بالا زده و او را برکنار کردم حتی یک مرتبه از او طرف داری نکرد و مخالفت شدید می کرد. یا مسئله خط سوم که مدتی نقل مجالس مخالفان بود و تهمت های ناروا می زدند و من او را امر به

سکوت کردم و او هیچ گاه از خط انقلاب و اسلام خارج نبود و بالاخره اگر به واسطه انتقام جویی از من پس از من گروه هایی به مخالفت او برخاستند من دیْن خود را به او به عنوان یک مسلمان و یک رَحِم ادا کردم و خداوند تبارک و تعالی حاضر و ناظر است و من امیدوارم که احمد به خدای تبارک و تعالی اتکال نماید و از غیر او از هیچ کس نهراسد و در خدمت به خالق و خلق به واسطه تهمت ها و مخالفت ها به خود تزلزل و تردید راه ندهد و در خدمت ها از خداوند متعال چشمداشت داشته باشد و برای به دست آوردن هیچ مقامی قدم برندارد...

و اما در موضوع روحانیت که گاهی احمد مورد تهمت واقع می شود من او را موافق جدی با روحانیت می دانم. اساس روحانیت چیزی نیست که یک نفر مسْلم با آن مخالف باشد و اما موافقت بی قیدوشرط که هرکس با هر عمل و اخلاق و ایده مورد تأیید او باشد و لباس روحانیت به قامت هرکس اگرچه برخلاف مشی اسلامی انسانی رفتار کند سزاوار و موجب لزوم غمض عین باشد از او و هیچ روحانی متعهد و مسلمان معتقد به ارزش های اسلامی متوقع نیست و نباید باشد. و اینجانب کراراً گفته ام که روحانی نمای غیر مهذب و در غیر خط اسلام از ساواکی برای اسلام و جمهوری اسلامی خطرناک تر است. درهرصورت، احمد دراین باره از خط اسلام و خط روحانیت متعهد پیروی می کند و امید است ان شاءالله تعالی در این خط مستقیم که صراط اللّٰه است پایدار باشد. از خداوند متعال دوام جمهوری اسلامی و عزت و عظمت مسلمانان جهان به ویژه ملت شریف ایران و تعهد و پایداری متصدیان امور و قدرت و شوکت رزمندگان سلحشور و حضور ملت بزرگ ایران را در صحنه خواستار [م]. و السلام علی عباد الله الصالحین.(۱)

یکشنبه ۲۳ آبان ۱۳۶۱/ ۲۷ محرّم الحرام ۱۴۰۳

روح الله الموسوی الخمینی غفر الله له»(۲)

۱- در صحیفه امام ذیل این نامه، این پاورقی آمده است: «آقای سیداحمد خمینی در زمانی که اسناد و آثار مکتوب امام خمینی را جهت درج در مجموعه آثار امام بازبینی می کردند، در ذیل این نوشته امام خمینی، چنین مرقوم داشته است: "جناب آقای حمید انصاری، بارها خدمت امام عرض می کردم که دفاع از من در فرهنگ جناب عالی نیست و دیدیم هم نشد؛ جز نامه ای که در آن بدین معنا هم اشاره شده بود، فکر می کنم این دفاع هم با فرهنگ معظمٌ له سازگاری ندارد، ایشان چون مظلومیت مرا دیده اند ناچار به عنوان دفاع از مظلوم این را نوشته اند، لذا این نامه را نیاورید و بگذارید آنچه راجع به من می گفته اند، گفته باشند. خدا به اعمال انسان داناتر است. احمد خمینی ۳/۱۲/۷۳" پس از رحلت یادگار امام، از فرزند ایشان، آقای سیدحسن خمینی که به موجب وصیت پدر و مقررات قانونی، تولیت مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام را عهده دار می باشند، درخواست کردیم اجازه دهند این سند ارزشمند - که گویای بسیاری از رنج های امام و فرزند و منسوبین و یاران ایشان است و پاسخی است به تردیدها و شبهه هایی که غرض ورزان می افکنند - را منتشر سازیم و در مجموعه آثار امام نیز درج شود.(حمید انصاری)»

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پائیز ۱۳۷۸، صص ۹۳ - ۹۰.

وزیر خارجه یوگسلاوی در دومین مرحله از دیدارهایش در ایران، با دکتر ولایتی وزیر امور خارجه و حسین نمازی وزیر اقتصاد و دارایی، دیدار و گفت وگو کرد. به نوشته روزنامه کیهان، هیئت سیاسی یوگسلاوی به سرپرستی "لازار ماسیوف" وزیر امور خارجه این کشور، در دیدار با دکتر ولایتی، دومین دور مذاکرات خود را با وزیر خارجه کشورمان آغاز کرد. در این ملاقات، درخصوص روابط دوجانبه و موضوعاتی که در اجلاس آتی سران کشورهای غیر متعهد در دهلی نو مطرح خواهد شد، بحث و گفت وگو گردید.

حسین نمازی وزیر اقتصاد و دارایی

طرفین همچنین علاقه خود را به توسعه روابط سیاسی، اقتصادی، تجاری و صنعتی ابراز داشتند. وزیر خارجه یوگسلاوی در این ملاقات، تمایل دولت متبوع خود را به افزایش میزان خرید نفت از ایران اعلام کرد. دکتر ولایتی نیز متقابلاً گفت: همکاری درزمینه صنایع ذوب فلزات، هیدروالکتریک و سایر بخش هایی که یوگسلاوی در آن سابقه، تجربه و تبحر دارد و نیز استفاده از توان متخصصان آن کشور، بررسی خواهد شد. وی درباره اتخاذ موضع هماهنگ در جنبش غیر متعهدها گفت: ما مایلیم که یوگسلاوی از پیشنهاد رئیس جمهوری اسلامی ایران مبنی بر تأسیس صندوقی به منظور جبران کمک های امپریالیسم امریکا به سازمان های بین المللی که از آن همواره به عنوان شانتاژ سیاسی استفاده کرده است، حمایت کند. همچنین موضوع تمایل ایران برای عضویت در دفتر هماهنگی جنبش عدم تعهد با استقبال وزیر خارجه یوگسلاوی مواجه شد(۱)

به نوشته این روزنامه، وزیر امور خارجه یوگسلاوی با حسین نمازی وزیر امور اقتصاد و دارایی کشورمان نیز دیدار و گفت وگو کرد. در این دیدار اعلام شد که برای رفع موانع و تحقق بخشیدن به پروتکل اقتصادی ایران و یوگسلاوی، در چند هفته آینده یک هیئت اقتصادی از کشور یوگسلاوی وارد تهران می شود. پروتکل اقتصادی ایران و یوگسلاوی که سال گذشته در "بلگراد" به امضا رسید، زمینه های بسیار وسیعی را دربرمی گیرد که فروش نفت به یوگسلاوی و همکاری درزمینه های

۱- مأخذ۶، بخش دوم، ص۲.

کشاورزی، صنعت، تولید تراکتور و ماهیگیری از آن جمله است، اما قسمت عمده این پروتکل هنوز اجرا نشده است. وزیر خارجه یوگسلاوی در دیدار خود با وزیر امور اقتصاد و دارایی جمهوری اسلامی ایران، با اشاره به امکانات همکاری های دو کشور در جنبش غیر متعهد ها، به مبانی راهبردی مشترک بین دو کشور اشاره کرد و گفت: شعارهای ایران درزمینه خودکفایی اقتصادی و سیاست "نه شرقی، نه غربی"، همانندی کاملی با شعارهای یوگسلاوی دراین زمینه ها دارد. وی همچنین اظهار کرد: مقامات رسمی یوگسلاوی در پیام ها و سخنان خود، از انقلاب اسلامی ایران جانب داری کرده اند. وزیر امور اقتصادی و دارایی ایران نیز در همین دیدار درزمینه همکاری های اقتصادی دو کشور گفت: سازمان های ایران، اکنون موضوعاتی را که قرار است در گفت وگوهای آینده اقتصادی این دو کشور مطرح شود، بررسی می کنند. وزیر خارجه یوگسلاوی امروز تهران را ترک کرد(۱)

۱

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیر امور خارجه، که در ادامه سفر دوره ای خود به چند کشور عربی، روز گذشته وارد الجزایر شده بود، امروز در دومین مرحله از دیدارها و گفت وگوهای خود، با شاذلی بن جدید رئیس جمهور این کشور، دیدار و پیام شفاهی رئیس جمهور کشورمان را به وی تقدیم کرد. وی همچنین با وزیر خارجه الجزایر ملاقات کرد. گزارش کیهان از دیدار شیخ الاسلام با احمد طالب ابراهیم وزیر خارجه الجزایر به این شرح است: در این دیدار که سفیر جمهوری اسلامی ایران حضور داشت، درباره موضوعات مهم منطقه و قاره افریقا بحث و تبادل نظر شد. شیخ الاسلام از نقش الجزایر در حمایت از طرح ایران در سازمان ملل متحد مبنی بر اخراج رژیم غاصب صهیونیستی از مجمع عمومی آن سازمان تشکر و اظهار امیدواری کرد که کشورهای اسلامی و پیشرو منطقه در مواجهه با توطئه های امریکا و صهیونیزم، تحرک بیشتری از خود نشان دهند. وی امروز الجزیره را به قصد سفر به کشور امارات متحده ترک کرد.(۲)

۲

صبح امروز، عبدالکریم الایریانی نخست وزیر یمن شمالی و فرستاده ویژه علی عبدالله صالح رئیس جمهور آن کشور، با صدام ملاقات و پیام شفاهی رئیس جمهور یمن را درباره همکاری بین دو کشور و تبادل نظر درخصوص اوضاع جهان عرب و جنگ ایران و عراق، به وی تسلیم کرد. رادیو صوت الجماهیر ضمن اعلام این خبر افزود: فرستاده ویژه علی عبدالله صالح،

۱- مأخذ۶، بخش دوم، ص۲.

۲- مأخذ۶، بخش دوم، ص۱.

ایستادگی کشورش را در کنار عراق و آمادگی یمن برای هرگونه پشتیبانی و کمک به عراق اعلام کرد. به گزارش این رادیو، در این دیدار، طه یاسین رمضان عضو شورای فرماندهی، طارق عزیز معاون نخست وزیر و خالد عبدالنعیم رشید رئیس دفتر ریاست جمهوری و معاون دبیرکل شورای فرماندهی انقلاب و سفیر یمن در بغداد حضور داشتند(۱)

۱

رژیم عراق درپی شکست های اخیر خود به ویژه در عملیات های مسلم بن عقیل(ع) و محرم و مواجه شدن با کمبود نیرو، دست نیاز به سوی دانشجویان خارج از کشور عراق و تعدادی از کشورهای منطقه دراز کرده است. خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از محافل دانشجویی عراق اعلام کرد، دولت عراق با ارسال احضاریه هایی برای دانشجویان عراقی خارج از کشور، از آنان خواسته است با رهاکردن درس خود در هر مرحله ای که هست، برای شرکت در جنگ به بغداد مراجعه کنند.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از الجزایر به نقل از محافل دانشجویان عراق، این تقاضا با مخالفت اغلب دانشجویان مواجه شده است.(۲)

همچنین به گزارش خبرگزاری لیبی از خارطوم (پایتخت سودان)، امروز ۲۰۰۰ سرباز سودانی برای شرکت در جنگ علیه ایران وارد بغداد شدند. سرهنگ عثمان الظاهر رئیس کمیته انتخاب سربازان سودانی، ضمن اعلام این خبر افزود: هم اکنون تلاش برای گسترش کمیته استقبال در جریان است تا این کمیته بتواند نقش خود را به طورکامل ایفا کند(۳)

از سوی دیگر، دبیرکل جبهه مردمی - سوسیالیستی سودان که از مخالفان حکومت این کشور می باشد، در دیدار با سفیر جمهوری اسلامی ایران در لیبی، درباره اجیرکردن افراد سودانی و نحوه به کارگرفتن آنان در جنگ گفت: «سفارت عراق در سودان با پرداخت ۶ هزار دلار، اقدام به استخدام کارگر سودانی می کند و آنها را پس از یک هفته آموزش نظامی، به جبهه ها اعزام می کند.» وی افزود: «ارتش عراق به ازای ۶ ماه خدمت، به هر افسر سودانی ۴۵ هزار دلار و به هر سرباز اردنی ۳۰ هزار دلار پرداخت می کند.»(۴) همچنین براساس برخی گزارش های منابع خبری، کشورهای کویت، اردن و یمن شمالی نیز تعدادی نیرو به کشور عراق اعزام کرده اند.(۵)

۲

در ادامه کمک کشورهای عربی به عراق، امروز ۱۹ دستگاه خودرو حامل محمولات نظامی از مرز اردن وارد عراق شد.(۶) در همین روز، تعدادی موشک زمین به زمین و زمین به هوای روسی

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۲، رادیو صوت الجماهیر، ۲۳/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ۱۸، ص۱۱.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۸، خارطوم - خبرگزاری لیبی، ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۱۳۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها (اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، شماره ۳۲۶، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱،ص۶.

۴- سند شماره۲۱۳۶۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها، (اطلاعاتی - سیاسی - خارجی)، شماره ۲۳۵، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۵.

۵- سند شماره ۱۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و برنامه

عملیات) اطلاعات عملیات به مسئول واحد (دفتر سیاسی) ستاد مرکزی، شماره۴۴، تاریخ ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۶.
۶- سند شماره ۱۶۷۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی ستاد مشترک ارتش (اداره دوم) فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۳۳، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص۲۰.

نیز از مرز عربستان وارد عراق شد و در بندر ام القصر تخلیه گردید.(۱)

درهمین حال، روزنامه سوری البعث در انتقاد از کمک های برخی کشورهای عربی به حکومت عراق نوشت: بعضی از اعراب برای اجرای اهداف شوم امریکا ضمن عربی جلوه دادن جنگ صدام علیه ایران، کمک به صدام حسین را در رأس برنامه های خود تحت عنوان کمک به اعراب قرار داده اند؛ درصورتی که کمک به اعراب باید متوجه فلسطینی ها باشد. البعث اضافه کرد: کمک به صدام درجهت اجرای نقشه های امریکا و کمک به رژیم اشغالگر قدس انجام شده است.(۲)

۱

درپی سفر روز گذشته کلود شسون وزیر خارجه فرانسه به کویت، وی در یک مصاحبه مطبوعاتی، بار دیگر حمایت صریح کشورش از عراق و خصومت کشور خود را با ایران اعلام کرد.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، وی گفت: فرانسه مناسبات بسیار محکمی با عراق دارد و از کوشش های کشورهای مستقل عربی و غیر متعهد برای پایان دادن به جنگ پشتیبانی می کند. وی افزود: باتوجه به اینکه عراق بیانیه الجزایر را می پذیرد، من نیز به کویت آمدم تا از آرای مقامات این کشور مطلع شوم. من قبلاً ـ به همین منظور به عراق و عربستان سعودی سفر کرده ام و می گویم که ورود ایران به خاک عراق، خطر بزرگی است و فرانسه از مواضع اعلام شده در اجلاس فاس پشتیبانی می کند. وزیر خارجه فرانسه که فهرست بلندی از مهمات و تجهیزات نظامی فرانسوی را برای فروش به منطقه آورده بود، با ژست حق به جانبی اظهار کرد: من مسلمان نیستم و از منطقه نیز نمی باشم، ولی به هزاران نفر مردم اینجا و رسانه های آزاد(!) کویت اعلام می کنم آیا دین اسلام این اجازه را می دهد که ایران این صلح را نپذیرد و به جنگ ادامه دهد؟!

وزیر خارجه فرانسه در بخش دیگری از مصاحبه خود درباره فروش تسلیحات نظامی به کویت گفت: کویت قبلاً از فرانسه هواپیماهای اف۱، میراژ، تانک، موشک و تجهیزات دیگر نظامی دریافت کرده است و بازهم تجهیزات نظامی فرانسوی در اختیار این کشور قرار می گیرد و بدین منظور، هیئتی از وزارت دفاع فرانسه برای بررسی احتیاجات نظامی کویت به این کشور سفر خواهد کرد. وی همچنین بر مناسبات اقتصادی و بازرگانی با کویت تأکید کرد و افزود: فرانسه، پروژه های مهمی را در کویت، ازجمله احداث پلی میان جزیره بوبیان و خاک اصلی کویت اجرا خواهد کرد(۳)

۲

به رغم پایان عملیات محرم و درپی بازدید خبرنگاران از جبهه ها، امروز نیز اخبار و تفسیرهایی درباره این عملیات، در برخی رسانه های خارجی انعکاس یافت، ازجمله روزنامه گاردین (چاپ لندن) در انتشار اخبار جنگ به نقل از خبرنگاران خود نوشت: در امان گفته می شود حملات ایرانیان آن چنان شدید بوده که شکاف بزرگی را در خط دفاعی عراق به وجود آورده

۱- سند شماره ۱۷۶۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعات، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب (رکن۲) شماره ۶۶۸، تاریخ ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۱۶.

۳- مأخذ۵، ص۲، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ۶، بخش دوم، ص۱۶.

و نیروهـای عراقی را وادار بـه فرار کرده اسـت؛ به طـوری که در مـدت ۴۸ سـاعت اول نبرد، ۴ هزار سـرباز عراقی، مواضـع دفـاعی خود را بین خطوط مقـدم و شـهرهای عراقی طیب و عمـاره ترک کرده و گریخته انـد. تـاکنون سابقه نداشـته است که فرار سـربازان عراقی از جبهه ها این چنین بخش عظیمی از نیروهای این کشور را تهدید کند.

در ادام–ه گزارش این روزنـامه که واحـد مرکزی خبر آن را منعکس کرده، آمـده است: درحـال حاضـر بزرگ ترین امیـد سـربازان عراقی که روحیه خود را باخته اند، هوای سرد زمستانی است که جبهه های جنگ را به گل ولای تبدیل می کند و شاید در جلوگیری از پیشرفت ایرانیان مؤثر باشد.

روزنـامه یونیورسـال چـاپ کاراکـاس (ونزوئلا) نیز بـا درج مقـاله ای درباره دسـتاوردهای عملیات محرم برای نیروهای ایرانی نوشت: یکشـنبه گذشـته، ایرانیان توانسـتند بر شـهر طیب عراق تسـلط یابند و ده کیلومتر در خاک این کشور پیشـروی کنند. تسلط بر طیب، نشان دهنده قدرت ایران است. در این عملیـات، ایران توانست ۵۰۰ کیلومتر مربع از سـرزمین های اشـغال شده خود را پس بگیرد؛ بیش از ۳ هزار نفر را اسیر کند؛ بیش از ۲۰۰ تانـک و زره پـوش عراقی را از کـار انـداخته، ده هـا خـودرو را به غنیمت بگیرد که همه اینهـا (غنـائم) مورد بازدیـد خبرنگـاران خارجی قرار گرفته است. پس از این عملیات، خبرنگاران فرصت یافتند به مدت ۲ روز آثار شکست عراق را مشاهده کنند(۱)

در همین خصوص واحـد مرکزی خبر به نقـل از مسـافرانی که از کویت وارد لنـدن شـده انـد، اعلاـم کرد: دولت کویت به دلیل بحرانی شـدن اوضـاع داخلی عراق، برای جلـوگیری از فرار ثروتمنـدان عراقی بـه این کشـور، تعـداد مأموران مرزی خـود را افزایش داده است. این افراد می گویند درپی سقوط قیمت دینار عراقی، به سختی می توان دینار را به ارزهای دیگر تبدیل کرد.(۲)

۱

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسـلامی از توکیو، روزنـامه یومیوری شـیمبون و خبرگزاری کیودوی ژاپن به نقـل از منـابع تجـاری این کشور اعلام کردنـد: باتوجه به فروش روزانه ۲ تا ۳/۴ میلیون بشـکه نفت، احتمـال داده می شود میزان ذخایر ارزی ایران در سال جاری به ۲۴ میلیارد دلاـر برسـد. به این ترتیب، انتظـار می رود به دلیل افزایش در اعتبارنامه هایی که تاکنون ۱۷ کمپانی تجاری ژاپن دریافت کرده انـد، صادرات ماهیـانه ژاپن به ایران که در اوایل سال جاری حـدود ۵۰ تا ۶۰ میلیون دلاـر بوده است، در مـاه های اکتبر و دسامبر به ۱۴۰ میلیون دلار افزایش یابـد. در ادامه این گزارش آمده است: اخیراً قراردادی برای فروش ۷۰۰ هزار تن فولاد، به وسیله ۹ شـرکت تجاری با ایران امضا شده است. به علاوه، ۲ کمپانی دیگر ژاپنی در نظر دارند ۳۱۰ هزار تن لوله به شرکت ملی نفت ایران بفروشند. طبق این گزارش، ۸۶ درصد واردات ایران از ژاپن ازطریق سازمان ها و بخش های دولتی و ۱۴ درصد بقیه نیز توسط بخش خصوصی انجام شده است.(۳)

ص: ۴۳۹

۱- مأخذ ۱۱، ص۳.

۲- مأخذ ۱۱، ص۳.

۳- مأخذ۵، ص۹، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۸/۱۳۶۱.

به دنبـال گفته هـای روز گذشـته سـفیر ترکیه در ایران (در دیـدار بـا قائم مقام وزیر خارجه) در رد اخبار منتشـرشده درباره اقـدام امریکایی ها جهت ایجاد پایگاه نظامی برای نیروهای واکنش سـریع آن کشور در خاک ترکیه، امروز "ایلتر ترکمن" وزیر خارجه این کشور نیز این مطالب را تکـذیب کرد. وی گفت: تأسیس پایگـاه هـای نظـامی جدیـد در ترکیه مورد بحث نیست و نوکردن دیگر تأسـیسات نظامی نیز طبق قرارداد همکـاری های اقتصادی و دفاعی که دو سال پیش بین دو کشور به امضا رسـید، در چارچوب برنامه های پیمان دفاعی ناتو انجام خواهـد شـد. شایع-ه مذکور نیز از توسـعه برخی تأسـیسات موجود در ترکیه نشئت می گیرد. هدف از این اقدام، برطرف کردن احتیاجات نظامی است. وی همچنین افزود: هیچ گونه تماسی برای همکاری درزمینه انتقال سریع نیروها بین ایالات متحده امریکا و ترکیه صورت نگرفته است.(۱)

دراین حـال، واحـد مرکزی خبر به نقـل از مطبوعـات آلمـان، بـا ذکر جزئیات بیشتری از آنچه طرح نظامی مشترک امریکا و ترکیه خوانـده می شود، اعلام کرد: امریکا برای اسـتفاده نیروهای واکنش سریع، یک پایگاه هوایی جدید در ترکیه ایجاد می کند. دراین زمینه، مطبوعات آلمان گزارش داده اند: امریکا ضمن ایجاد یک پایگاه هوایی جدید در شرق ترکیه، ۲ فرودگاه موجود در این منطقه را گسترش می دهد. بنابه همین گزارش، در این ۳ پایگاه هوایی، مکان هایی برای هواپیماهای بمب افکن در نظر گرفته شده است که درعین حال می تواند مورداستفاده بمب افکن های دورپرواز، هواپیماهای سـنگین باربری و هواپیماهای سوخت دهنده قرار گیرد. این پایگاه ها برای استفاده نیروهای واکنش سریع در نظر گرفته شـده است. دربـاره اهمیت راهبردی این پایگـاه هـا اعلام شـده است، هواپیماهای بمب افکن ناتو که پرواز خود را از این محل آغاز می کننـد، می تواننـد بـدون سوخت گیری هوایی به منطقه مرزی ماوراء قفقاز برسـند. هواپیماهای ناتو همچنین می تواننـد از این پایگاه جدید برای رسیدن به تهران که در فاصله ۸۵۰ کیلومتری و آبادان که در فاصله ۱۱۰۰ کیلومتری آن قرار دارد، استفاده کنند.(۲)

ضمیمه گزارش۳۷۹: فهرست کمک های نقدی و غیر نقدی مردم و ارگان های گوناگون به جبهه های جنگ

روزنـامه کیهـان فهرستی از کمک های داوطلبانه مردم، سازمان ها، نهادها و کارخانه ها تهیه کرده و آن را در شـماره امروز خود آورده است که به منظور آشنایی با این کمک ها و تنوع آنها، به طورکامل درج می شود.

«ازسوی امت حزب الله و شهیدپرور شهرستان نراق، مبلغ ۷۰۰ هزار ریال وجه نقد، تعداد ۲۵ قطعه طلا و زیورآلات، مقدار ۵۰ کارتن کمپوت، ۱۵ تن آبلیمو، ۲ رأس گوساله، ۱۲۰ رأس گوسـفند، مقـادیر زیادی ماست؛ توسط مردم همیشه در صـحنه کلاچای مبلغ ۵ میلیون و ۲۰۰ ریال وجه نقـد به حساب ۱۰۷۴۳ سـتاد بازسـازی منـاطق جنگی؛ ازسوی مردم حزب الله بالایور بابلسر مبلغ ۲۳ هزار و ۱۵۰ ریال وجه نقـد در همین رابطه به حساب امام جمعه بابلسـر؛ اهـدایی عده ای از کارکنان مسـلمان و متعهد کارخانجات صـنعتی ایران ناسـیونال، طی مهرماه سال جاری، مبلغ ۴ میلیون و ۸۳۶ هزار و ۲۷۱ ریال وجه نقد برای یاری رزمندگان اسلام؛ کارکنان سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران مبلغ ۲ میلیون و ۱۰۶ هزار و ۷۰ ریال وجه نقد برای بازسازی مناطق جنگی؛ همچنین ازسوی کارکنان مؤمن و متعهد شـرکت سـهامی نساجی قائم شهر از آغاز جنگ

ص: ۴۴۰

۱- مأخذ۵، ص۱۷، رادیو صدای توکیو، ۲۳/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ۱۸، ص۱۲.

تحمیلی تاکنون، بیش از ۲۵ میلیون ریال از محل حقوق یک روز خود به هم وطنان جنگ زده اختصاص یافته [است] و نیز ازسوی کارکنان بهزیستی شهرستان گرگان مبلغ ۴۲ هزار و ۸۸ ریال، کارکنان وزارت ارشاد اسلامی مازندران، اداره ارشاد اسلامی گرگان و کارکنان کتابخانه عمومی محمودآباد مبلغ ۴۱ هزار و ۴۸۸ ریال؛ مردم شهیدپرور کارگر محله، باران شیرمحله و بنه کنار، جمعاً مبلغ ۱۹۲ هزار و ۲۰۰ ریال وجه نقد به همراه ۴ حلقه انگشتری طلا جهت بازسازی شهر مقاوم سوسنگرد؛ طی چند روز گذشته توسط ۲ کامیون، قسمتی از کمک های مردم مسلمان و متعهد شهرستان بهشهر ازطریق جهادسازندگی این شهرستان به مناطق جنگی کشور ارسال شده [است] که این کمک ها شامل تعداد زیادی گونی خالی، فانوس، چراغ دستی، بیل و کلنگ، پوتین و مقادیر چشمگیری آرد، برنج، گردو، مربا، دارو، کمپوت، لباس و انار می باشد.

برپایه همین گزارش، ازسوی ستاد پشتیبانی جبهه های جنگ مستقر در جهادسازندگی فیض آباد، ۴ کامیون حامل کمک های مردم فیض آباد و روستاهای اطراف شامل ۲۹ تن انار، ۱۰ تن هندوانه، یک تن سیب درختی؛ ازسوی اهالی روستاهای پی کمر، شلغمی، شورقلعه، کیراب علیا و سفلی، سنگر، شیرتپه از توابع بخش سرخس، اهالی کاخک گناباد و روستای کلات مبلغ ۳۰۰,۰۴۸,۱ ریال وجه نقد، ۳ جفت گوشواره طلا، ۲ عدد انگشتر طلا، ۸ عدد دستبند طلا و ۳۰ سکه نقره؛ ازسوی فرهنگیان استان ایلام در مهرماه سال جاری جهت بازسازی مناطق آسیب دیده ایلام مبلغ ۵ میلیون و ۴۵ هزار و ۱۱۶ ریال؛ کارکنان اداره حفاظت محیط زیست ایلام مبلغ ۱۷۵,۴۰ ریال وجه نقد؛ ازسوی اهالی مسلمان و متعهد روستای صومعه سرا و نمازگزاران جمعه این شهرستان جمعاً مبلغ ۵۳۶ هزار و ۴۴۰ ریال وجه نقد و مقادیر قابل توجهی دارو و مایحتاج ضروری جبهه ها [به مناطق جنگی ارسال شد]؛ همچنین یکی از خواهران حزب اللهی این شهر مقداری از زیورآلات شخصی خود را که شامل ۳ عدد النگو، یک عدد گردن بند، یک عدد انگشتری و یک جفت گوشواره بود، جهت کمک به سلحشوران اسلام اهدا کرد و مردم حزب الله کلیشم عمارلو رودبار نیز برای بازسازی مناطق جنگی کشور اسلامی مان مبلغ ۱۸۴ هزار و ۷۸۰ ریال کمک کرده اند.

بنابه اعلام ستاد پشتیبانی مناطق جنگی استان کهکیلویه و بویراحمد، ازسوی امت حزب الله و ایثارگر این استان، جمعاً مبلغ ۶ میلیون و ۲۰۷ هزار و ۹۵۰ ریال وجه نقد توسط عشایر و روستاییان از محل فروش گوسفندان خود مبلغ ۷۴۸ هزار ریال وجه نقد، از محل فروش گندم کشاورزان مبلغ ۲ میلیون و ۲۴۷ هزار ریال وجه نقد، به همراه تعداد ۵۰ رأس گوسفند، ۵۰۰ کیلو روغن نباتی، ۳۵ تن سیب درختی، یک تن گلابی، ۱۴ گونی پیاز، ۱۰ گونی سیب زمینی، ۵۰۰ قوطی تاید، ۳۰ کروس کبریت، ۵ کارتن سیگار، ۲۶۸ قوطی پیف پاف، ۵۲ جفت جوراب، ۱۵ عدد چراغ فانوس و ۱۰ گونی برنج؛ ازسوی انجمن اسلامی آزمایشگاه بررسی آفات و بیماری های گیاهی مشهد مبلغ ۶۱ هزار و ۶۵۰ ریال وجه نقد؛ ازسوی امت حزب الله کرمان مقدار ۲۰ تن انار، ۴۰ تن گیرپ فروت، ۲۰ تن خرما، ۱۰ تن گندم، ۱۰ تن برنج، ۱۵۰۰ کارتن تن ماهی، ۳ تن آجیل، ۵ تن نخود و لوبیا، ۵ تن شکر، هزاران قوطی کمپوت و کنسروجات، یک کامیون نان خشک، صدها دست لباس، بیش از ۵۰۰ عدد چراغ والور، مبلغ ۲۰ میلیون ریال وجه نقد؛ ازسوی اهالی روستای طارم بخش حاجی آباد تعداد ۱۰ رأس گوسفند؛ ازسوی اهالی جزیره سیری مبلغ ۱۵ هزار ریال وجه نقد؛ اهالی محله کمربندی درخت سبز بندرعباس مبلغ ۸۵۰,۲۱ ریال وجه نقد؛ دانش آموزان دبستان منوچهر طبل الحکما مبلغ ۱۰۰,۲۲۱ ریال؛ کارکنان صداوسیمای جمهوری اسلامی مرکز بندرعباس تعداد ۱۰ گونی خواروبار شامل برنج، نخود، لپه، لوبیا، ۱۰ حلب روغن مایع خوراکی، ۱۰ عدد شامپو و ۷ عدد مایع ظرف شویی؛ ازسوی اهالی متعهد و مسلمان کاشان و شرکت ریسندگی و بافندگی و کارگران و کارمندان شرکت نساجی کاشان مبلغ ۴ میلیون و ۵۵۰ هزار و ۹۴۰ ریال وجه نقد؛ ازسوی اهالی شهرستان کاشان نیز طی چند روز گذشته مقدار ۲۰۰ تن انار، ۵ دستگاه کامیون حامل مواد غذایی، خواروبار و پوشاک به جبهه های جنوب و غرب کشور؛ ازسوی کارکنان ناحیه یک آموزش وپرورش اصفهان و شرکت سهامی ریسندگی و بافندگی آذر اصفهان جمعاً ۲۶۶ هزار و ۶۴۸ ریال وجه نقد؛ ازسوی مردم روستای واصل آباد فسا مبلغ ۶۰ هزار ریال به منظور بازسازی مناطق جنگی؛ اهالی کلاردشت مبلغ ۳۰۰ هزار ریال وجه نقد؛ اهالی صوفر کیلای کلاردشت مبلغ ۹۲ هزار ریال وجه نقد؛ اهالی چالوس مبلغ ۱۲۰ هزار ریال وجه نقد و کارکنان پست چالوس معادل ۳ روز حقوق خود برای کمک به مهاجران جنگی و بازسازی مناطق جنگ زده؛ فرهنگیان و دانش آموزان ایثارگر استان مرکزی تاکنون جمعاً مبلغ ۱۰ میلیون و ۱۰ هزار و ۳۸۷ ریال وجه نقد، شامل شهرهای قم ۲۵ میلیون و ۷۳۵ هزار و ۱۱۶ ریال، اراک ۲۰ میلیون و ۳۳۴

هزار و ۳۸۵ ریال، محلات ۱۵ میلیون و ۸۸۵ هزار و ۳۴۰ ریال، همچنین ۱۲ میلیون و ۴۶۵ هزار و ۲۹۱ ریال، ساوه ۱۱ میلیون و ۶۹۸ هزار و ۳۰۳ ریال، فراهان ۵ میلیون و ۴۲۳ هزار و ۵۵۳ ریال، تفرش ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال، شازند ۳ میلیون و ۸۱۸ هزار و ۵۰ و فسا ۲ میلیون و ۳۴۸ هزار ریـال، دلیجان ۲ میلیون و ۷۵ هزار و ۲۴۸ ریال، بخش زرنـد ساوه ۵۳۱ هزار و ۹۳۱ ریـال، متفرقه ازطریق ادارات آموزش وپرورش ۳۲۷ هزار و ۱۷۰ ریال و فرهنگیان اداره کل آموزش وپرورش ۳۰۰ هزار ریال؛ کمک های ایثارگرانه مردم مبارز و شهیدپرور شهرستان همدان مبلغ یـک میلیون و ۷۷۷ هزار و ۳۴ ریال وجه نقـد، ۷ قطعه ابزارآلات، ۵۵۴۰ کیلو گندم، ۸۷۴ کیلو آرد، ۴۱۰,۱۱ کیلو نـان و مقادیر زیادی دیگر مایحتـاج موردنیـاز جبهه هـا؛ همچنین طی نیمه دوم مهرمـاه سال جاری از محل کمک های بی دریغ مردم همـدان و روستاهای تابعه تعـدادی شلوار نظامی، اورکت و ژاکت، کفش، کنسـرو و کمپوت، جوراب و دسـتکش و البسه، پتو، پودر و مایع پاک کننـده و مقادیری سیـب زمینی، شربت و آبلیمو، پسته و مغز بادام، هندوانه، حبوبات، ترشی، گردو و دیگر مواد غذایی و لوازم موردنیاز جبهه ها؛ ازسوی مردم مسلمان سیستان وبلوچستان مبلغ ۸۸۱ هزار و ۱۹۱ ریال وجه نقـد، به مناطق جنگی، اهـدایی یکی از برادران روسـتای چلیچ از توابع دهگان مبلغ ۱۰ هزار ریال وجه نقـد به حساب ۳۸۸ بانـک صادرات؛ توسط اهالی مسـلمان و همیشه در صـحنه شـهرهای خرم آباد، بروجرد و الیگودرز مبلغی بیش از ۱۰ میلیون ریال وجه نقد به همراه ۷۶ میلیون ریال کمک های غیر نقـدی شامل نان، دارو و دیگر مایحتاج جبهه ها؛ دراین رابطه اهالی روسـتاهای خیرآباد، حاجی آباد علویجه میرآباد از توابع شهرسـتان نجف آباد مبلغ ۹۲۲ هزار و ۵۰۰ ریال وجه نقد و ۳ تن انار؛ اهالی روستای کمال آباد جرقویه مبلغ ۰۷۵,۲۹۳ ریال وجه نقـد و یک حلقه طلا؛ اهالی کلیشاد فلاورجان اصـفهان مبلغ ۶۵۰ هزار وجه نقـد و یک کامیون نان خشک؛ اهالی روستای اردال فلاورجان مبلغ ۴۲۲۵۰ ریال وجه نقـد، یک جفت گوشواره طلا؛ ۲ عدد انگشتر عقیق، ۳ عدد سکه نقره، ۲۰۰ کیلو آرد، ۳۵۰ کیلو سـیب زمینی و پیاز، ۵۰ کیلو برنـج و ۴۰ کیلو نـان خشک؛ ازسوی دانش آموزان مـدرسه راهنمایی صادق باباشاهی، صـدیق، ابوذر، سهند قدوس و دبستان های دخترانه کوثر، صبح امید، رحمان، بعثت، بهشت کودک از ناحیه آموزش وپرورش استان اصفهان مبلغ ۲۸۰ هزار و ۱۷۰ ریال وجه نقد و اهالی شهرستان مهاباد اردستان و روستاهای رحمت آباد، حیدرآباد و شمس آباد، جعفرآباد مبلغ یک میلیون و ۳۹۰ هزار ریال وجه نقد، ۱ عدد مریمی طلا، ۲ جفت النگوی طلا، ۳۸ جفت گوشواره طلا، حلقه و انگشتری طلا، ۲۴ عدد الله طلا، ۷ عدد گل تو سینه ای طلا، ۴ عدد ساعت مردانه، ۱۰۰۰ تن گنـدم و یک کامیون برنج، انار، لباس، پتو و تعداد ۴۸ رأس گوسفند؛ ازسوی شرکت تعاونی درب و پنجره سازان بلـداجی مبلغ ۱۰۰ هزار ریال وجه نقد؛ شورای مسـجد اشـکفتک ۳۳ هزار ریال؛ اهالی روسـتای بارده مبلغ ۱۷۸ هزار و ۸۵۰ ریال وجه نقد، ۶۰۰ کیلو سیب زمینی، ۷۰۰ کیلو آرد و گنـدم، ۵۴ قـالب صابون و مقادیری نان خشک، پودر لباس شویی، چنـد تخته چادر زنانه و تعدادی گونی خالی؛ اهالی روسـتای هفشجان، نوآباد اسلام آباد ۵۳۶ هزار و ۴۰۰ ریال وجه نقد؛ اهالی بروجن و حومه مقدار ۴۸۶۰ کیلوگرم گندم و یک رأس گوسـفند؛ روسـتای سلم مبلغ ۴۰ هزار ریال؛ روسـتای شمس آباد مبلغ ۱۰۸ هزار و ۵۰۰ ریال وجه نقـد، ۸ رأس گوسفند و مقادیری برنج و روغن نباتی و گندم؛ روسـتای دستنا مبلغ ۴۶۷ هزار و ۴۲۰ ریال وجه نقـد، یک عدد انگشتری طلا، ۱۱ عدد گوشواره طلا، ۲ عدد گردن بند طلا، یک عدد النگوی طلا و چند تخته پتو؛ اهالی سورشـنجان ۴۹۰ کیلوگرم گندم؛ روستای مرغملک ۷۰ هزار ریال وجه نقد؛ روسـتای فیل آباد مبلغ ۳۸ هزار و ۱۰۰ ریـال وجه نقـد و مقـادیری گنـدم، آرد و روغن نبـاتی؛ توسـط کارکنان اداره کل کشاورزی و عمران روسـتایی اسـتان چهارمحال وبختیاری طی شـهریور و مهرماه سال جاری، مبلغ ۲۹۵ هزار و ۵۸۶ ریال وجه نقـد؛ مردم نی ریز و روسـتاهای این شهرسـتان در ایـام محرم مبلغ یک میلیون و ۶۰۶ هزار و ۸۳۶ ریال وجه نقـد، ۹۱ رأس گوسفند، ۱۰ مثقـال زیورآلات طلا، ۸۸۵۵ کیلو گندم؛ توسـط شـورای اسـلامی و گروه مقـاومت شـهید دسـتغیب در روسـتای خوب ریز ارسـنجان مبلغ ۷۹ هزار و ۵۰۰ ریـال وجه نقـد و یـک حلقه انگشتری طلا؛ ازسوی مردم کورده لارسـتان مبلغ ۳۶۰ هزار و ۲۴۰ ریال وجه نقـد و ۴ کیلو چای؛ مردم روسـتای جوشـیان، قنات ملک جیان، جوی سـفید، فخرآبـاد، جعفرآبـاد علیا، سوریان، قاصـی آباد و مزایچان در بخش بوانات نیز مبلغ ۲ میلیون و ۳۴۹ ریال وجه نقـد؛ اهدایی مردم آبـاده تاکنون مبلغ ۷ میلیـون و ۵۰۰ هزار ریـال وجه نقـد به حساب امام جمعه شهرسـتان در صـندوق قرض الحسـنه آباده برای بازسازی مناطق جنگی؛ اهالی روسـتاهای اسـدآباد، دشت بیضا، باقرآباد و سورمق از توابع آباده مبلغ ۳۰۰ هزار ریال وجه نقد؛ ازسوی اهالی مسـلمان و متعهد روستاهای آیدان، کنارترشان، جبرانی گیشی، ملگه، خرگنه، لوهک گنوی،

سوره گنوی حاج غلام، سرمستان، گل زنی، زعفرانی، ملاسالمی، جاشک، نوکن، سهول از توابع شهرستان دیرونیز قریه اسماعیل و محموددون و روستاهای سرمک، دهوک، کناربندک، حناشور از توابع دشتستان و عشایر مستقر در این منطقه جمعاً مبلغ ۷۹۳ هزار و ۹۱۰ ریال وجه نقد، به همراه ۲ حلقه انگشتری و ۴ عدد چلاب و گردن بند طلا و ۲ تن خرما؛ همچنین ازسوی ستاد نمازجمعه بوشهر جمعاً مبلغ ۴۹۷ هزار و ۷۰۰ ریال وجه نقد از محل جمع آوری کمک های مردم شهیدپرور توسط گروه های مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نوشهر و فروش زیورآلات اهدایی به امر کمک رسانی به جبهه های نبرد اختصاص داده شد.

توسط یک صیاد زحمت کش و مسلمان در دیر، با دراختیارگذاشتن ۲۱۶۹ کیلوگرم ماهی از قرار کیلویی ۱۴۰ ریال به شورای صیادان درآمد حاصله از دسترنج یک روز خود به منظور کمک به جبهه های نبرد ایمان علیه کفر؛ ازسوی دانش آموزان و کارکنان دبستان شهید مطهری روستای ابدون از توابع شهرستان دیر و دانش آموزان و کارکنان دبستان روستای نخل از توابع شهرستان کنگان جمعاً مبلغ ۵۵ هزار ریال وجه نقد؛ آموزگاران بخش خلیفه ای جمعاً معادل ۱۱۰ روز و کارکنان شیلات شهرستان دیر معادل ۵ روز حقوق و مزایای خود به امر کمک رسانی به جبهه های جنگ تحمیلی؛ توسط اهالی مسلمان و متعهد خرم آباد و بروجرد مبلغی بیش از یک میلیون و ۴۲۷ هزار و ۵۰۰ ریال وجه نقد، یک کامیون نان، یک کامیون گونی خالی، تعداد ۱۶۴ قوطی کمپوت، ۵۶۵ کارتن خرما به همراه مقادیر زیادی مایحتاج عمومی رزمندگان جبهه ها؛ ازسوی روحانیون و طلاب حوزه های علمیه شهرستان قم ۱۱ دستگاه ماشین نیسان، یک دستگاه ماشین جیپ و بیش از ۱۰۰۰ عدد چراغ والور، ۲۲۰۰ دست زیرپوش، شلوار و بلوز ارتشی، ۵۰۰ جفت کفش، تعدادی بلندگو، ضبط صوت و رادیو، پتو، کمپوت و دیگر وسایل موردنیاز رزمندگان سپاه اسلام؛ ازطرف اهالی مسلمان و همیشه در صحنه اراک و روستاهای اطراف یک وانت وسایل بهداشتی، ۲ کامیون موکت، ۴ کامیون انگور، ۲ وانت نان، یک وانت ماست، یک کمپرسی گونی خالی، یک وانت چکمه و یک وانت کتاب و پوستر؛ اهالی روستای کهن آباد گرمسار مبلغ ۳۵۰ هزار ریال وجه نقد و ۵ پنج تن گندم؛ کارکنان اداره راه و ترابری سمنان مبلغ ۱۰۸ هزار و ۳۵۰ ریال وجه نقد؛ کارکنان اداره کار و امور اجتماعی، دخانیات، ثبت احوال، قند و شکر و پست شاهرود جمعاً مبلغ ۱۴۴ هزار و ۶۵۰ ریال وجه نقد؛ کارکنان اداره کل بازرگانی استان سمنان مبلغ ۳۸ هزار و ۷۰۰ ریال وجه نقد؛ اهالی روستای اروانه سمنان مقدار قابل توجهی خشکبار، کفش، لباس، فانوس، چراغ علاءالدین، والور، متکا، لحاف و ۲۳ رأس گوسفند؛ اهالی روستای ملارده بیارجمند و شرکت تعاونی توسعه عمران شاهرود جمعاً مبلغ یک میلیون و ۳۷۴ هزار و ۱۰۰ ریال وجه نقد؛ کارکنان سیاسی - ایدئولوژی نیروی هوایی سمنان مبلغ ۶۰ هزار ریال وجه نقد؛ اهالی روستای رویان شاهرود مبلغ ۴ میلیون ریال وجه نقد و مقدار قابل توجهی انگور؛ مردم بخش بسطام شاهرود مبلغ ۶۱۶ هزار و ۶۰۰ ریال وجه نقد؛ اهالی سرخه، عبدال آباد و اسدآباد سمنان مبلغ ۳۵ هزار وجه نقد، ۲۷ گونی پیاز، ۲۰ عدد چراغ والور، ۱۸ کارتن کمپوت، ۵۰ کارتن کشمش سبز، ۵۰ جفت چکمه، ۱۵۰ عدد فانوس، ۶۰۰ عدد باطری، ۲۰ عدد کتری و قوری و بیش از یک تن سیب زمینی و آرد جهت استفاده رزمندگان اسلام، مهاجران جنگ تحمیلی و بازسازی مناطق جنگی اختصاص یافته است.

همچنین ازسوی اهالی سیرجان و روستاهای آبسردوئیه، بختیارآباد رودبار، ده بالا، کفنوئیه، حجت آباد، حافظ آباد، داروینوئیه و زیدآباد از توابع این شهرستان مبلغ ۱۸۳ هزار و ۵۷۵ ریال وجه نقد، ۶۰۰ بطری آبلیمو و ۹۲۰ کیلو گندم؛ توسط مردم شهر رفسنجان و روستاهای دره در الله آباد، کریم آباد علیا، نوق، فیض آباد و لاهیجان مبلغ ۹۳۵ هزار و ۹۰۷ ریال وجه نقد، ۶ عدد النگو و یک سکه طلا، ۵۰۰ کیلو پسته، ۵۰۰ کیلو انار و مقدار زیادی گندم و نان خشک. [مردم کمک رسانی به رزمندگان را در] جنگ تحمیلی همچنان ادامه می دهند. دراین رابطه اهالی روستاهای توابع سنقر کلیایی ازجمله چهارگاه خسروآباد، خیاران، اسلامیه، ویرانه، پیرانه، داشتی بلاغ، یوسفجرد، فیروزآباد، احمدآباد، تینه مو، آسیاب جو، فرمانفرما علیا، حبشی، خنجرآباد، آق بلاغ، مرزبان، دارحیدرمیخوران، سردره، گویجه، حسن آباد، دهخدا، بشیرآباد، میخوران محمدی، گرنهله، چشمه گیلان و سردره قبادی جمعاً مقدار ۵۹۶۹ کیلوگرم نان، ۷۳ کیسه آرد، ۴۵ کیلو برنج، ۴ گونی پیاز و سیب زمینی و مبلغ ۴۵۲۵ ریال وجه نقد؛ کارکنان شهرداری جوانرود مبلغ ۴۰ هزار و ۱۷۸ ریال معادل یک روز حقوق خود [را] به حساب شماره ۹۴۰ بانک ملی شعبه پاوه به منظور بازسازی مناطق جنگی [اهدا کردند].

همچنین طی چند روز گذشته، ازطرف اهالی ۳۴ روستای تابع شهرستان میاندوآب مبلغ ۳ میلیون و ۲۳۱ هزار

و ۷۰۰ ریال وجه نقد برای کمک به رزمندگان جبهه های نبرد حق علیه باطل در اختیار امام جمعه میاندوآب قرار گرفت که روستاهای مذکور عبارت انـد از: قوشالار سـفلی، علی بیگلر، گوگتپه، زکی کندی، آق بالا، قرفی، قره تپه، جارچیلو چهاربرج، جدید، تازه کند، ولی آباد، ملک آباد، کاریابی، یاغمان تپه، حاصل قوبی، امین آباد، تقی آباد، اوزون اوبا، قره بوغلو، کلک لو، حیـدرآباد، قره ورن، چهاربرج قـدیم، بشیرخان کندی، منصورآباد، نظام آباد، قره یاپاغ، ... قسـندوز، شـکورکندی، جعفرآباد، ابراهیم نایب، قرمرخلیفه، غیبلوی علیا و شیبنلوی سفلی. به همین منظور ازطرف برادران اهل تسـنن میانـدوآب و هیئت های عزاداری حسـینی مساجد قائم آل محمد، فاطمه زهرا، بهی، ابوالفضل، طاق، مسـجد شیث بیمارسـتان و هیئت این شهرسـتان نیز مبلغ ۸۸۵ هزار و ۵۰۰ ریـال وجه نقـد، کمک های دانش آموزان روسـتاهای ارومیه شامل دبسـتان روستای بند ۱۷ هزار و ۳۸۲ ریال وجه نقد، دبسـتان روستای ترکمان مبلغ ۱۰ هزار و ۵۰۰ ریال، دبیرسـتان روزانه نهضت ۷ هزار و ۱۷۵ ریال، مدرسه راهنمایی تحصیلی حکیمیه ۱۰ هزار و ۷۶۰ ریال، دبسـتان رضا قلعه ای ۱۰ هزار ریال، دبسـتان روستایی طرزیلو ۱۷ هزار و ۳۰۰ ریال، مربیان سازمان جوانان هلال احمر مـدرسه راهنمایی تحصیلی خاقانی و دبسـتان های روسـتایی بوعلی و فتحی بالانج ارومیه نیز مبلغ ۱۲ هزار و ۲۴۰ ریال از محل حق الزحمه خود را به این امر اختصاص دادند.

همچنین اهـالی روسـتای دولامـا مبلغ ۵۸ هزار ریـال؛ روسـتای جبـل کنـدی ۲۱ هزار ریـال؛ روسـتای خانقـاه سـرخ ۱۵۲ جعبه سـیب درختـی و نمـازگزاران مسـجد امـام هادی مبلغ ۳۰۰ هزار ریـال؛ کارکنـان جنگـل داری سـلمان نیز در ادامه کمـک هـای ماهیـانه خود به جنـگ زدگـان اختصاص مبلغ ۶ هزار ریال وجه نقد به حساب ویژه جنگ زدگان؛ در ادامه کمک های ایثارگرانه مردم مسـلمان مازندران برای بازسازی شهر حمـاسه ساز سوسـنگرد و مناطق جنگی کشور اختصاص یک کامیون حامل ۳۰ کیسه برنج، ۳ دستگاه بلوک سازی به همراه ۲ دستگاه لودر و بولدوزر و تعدادی بیل و کلنگ به جبهه های نبرد و [برای ساخت] سـنگر؛ ازسوی اهالی حسینیه زنجان تعداد ۴۵۰ رأس گوسفند؛ اهالی متعهد و همیشه در صـحنه شهرهای اهر، ارسباران، اردبیل، سراب، خلخال، بیله سوار و مشکین شهر بیش از ۸ میلیون ریال وجه نقد، ۴۸۰ کیسه گندم و سیب زمینی، ۷ قطعه طلاآلات، ۷۲۰ عدد نان، ۳۳ کیسه خون و مقدار قابل توجهی پوشاک؛ ازسوی جهادسازندگی بهشهر، ۳ کمپرسی برای ارائه خـدمات حمـل ونقل به مناطق جنگی؛ اهالی بهشـهر یک کامیون کمپرسـی حامل هـدایایی شامل انار، کمپوت، رب گوجه فرنگی، لباس کـار، کیسه خالی، بیل و کلنگ؛ بخش بوکان مبلغ ۷۹۸ هزار و ۴۱۰ ریال وجه نقـد؛ مردم مهاباد مبلغ یک میلیون و ۷۹ هزار و ۹۷۰ ریال وجه نقد و اهالی ارومیه مبلغ ۴۶ میلیون و ۲۳۷ هزار و ۱۲۴ ریال وجه نقد؛ ازسوی اهالی مسـلمان و متدین شهرستان کرج یک دستگاه نیسان، یک کارتن پارچه، ۴۰ کـارتن لباس زنانه و بچه گانه، ۳ تن برنج، ۱۸ کیسه گندم، ۹۰ جلـد جزوه های دعای کمیل و کتب مذهبی، ۱۶ جلد قرآن مجید، ۲۵ توپ پلاستیـک، ۲ تـوپ موکت، ۷۰۰ جفت چکمه، ۲۵ کـارتن مایع ظرف شویی، ۵۰ عـدد فانوس و مقـدار قابل توجهی گالن ۲۰ لیتری، بـاطری بزرگ، لبـاس مردانه، مربا و شـکر؛ در ادامه کمک های امت ایثارگرچهارمحال و بختیاری، اهالی روسـتای موسـی آباد مبلغ ۳۱ هزار و ۴۰۰ ریال؛ روسـتای سرتشنیز مبلغ ۸۴ هزار و ۷۶۰ ریال وجه نقد؛ نذورات مسـجد چهارده معصوم شـهرکرد مبلغ ۲۶ هزار و ۷۵۰ ریال وجه نقد؛ روسـتای سرتشنیز مبلغ ۲۰۷ هزار و ۳۵۰ ریال وجه نقد، ۳۰۰ کیلو گندم؛ روسـتاییان سوادجان مبلغ ۳۲ هزار ریال وجه نقد؛ روسـتای لاطان ۵۰ هزار ریـال، خواهران نهضت سوادآموزی روسـتای لاطان مبلغ ۱۳۸۰ ریال وجه نقـد، به همراه مقادیری کشـمش و کمپوت، تعدادی گونی خالی و چند جلد کتاب مذهبی؛ روسـتای شـیخ شبان طبخ مقدار ۱۵ هزار کیلو مربا؛ روسـتای چم نار مبلغ ۲۷ هزار ریال وجه نقـد، ۵۰۰ کیلو پیاز، روستاییان خرمی مبلغ ۷۷ هزار و ۴۰۰ ریال وجه نقد و مقداری آبلیمو؛ روستای چشمه خرم ۴۰۷ کیلو سیب زمینی.(۱)

۱- مأخذ۱۷، ص۶.

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۴ آبان ۱۳۶۱ ۲۸ محرم ۱۴۰۳ ۱۵ نوامبر ۱۹۸۲

۱

در ادامه عملیات مسلم بن عقیل(ع) (که در ۹ مهر ۱۳۶۱ در جبهه میانی و مقابل شهر مندلی اجرا شد)، نیروهای خودی به منظور پاک سازی تنگه "میان تنگ" و برخی ارتفاعات مقابل این شهر ازجمله ارتفاعات ۲۰۰ و کله قندی و نیز کاهش آتش دشمن روی خطوط پدافندی خودی، عملیات محدودی را با رمز یا "زین العابدین(ع)" و به فرماندهی قرارگاه نجف آغاز کردند(۱)

طبق طرح مانور این عملیات، مقرر شد نیروهای خودی پس از تصرف اهداف تعیین شده فوق و با اصلاح خطوط دفاعی عملیات مسلم بن عقیل(ع)، در آخرین تپه های دامنه ارتفاعات "گیسکه" و "کهنه ریگ" در نخلستان های اطراف شهر مندلی پدافند کنند.

در ساعت های اولیه عملیات، همه اهداف پیش بینی شده به جز قسمت های پایین ارتفاعات ۲۰۰، به تصرف نیروهای خودی درآمد(۲)هم زمان با پیشروی نیروهای اصلی عمل کننده، ۳ گروه چریکی نیز به جاده شمالی منتهی به شهر مندلی اعزام شدند که ۲ گروه از آنان با بخشی از نیروهای عراقی در این منطقه درگیر شده، ضمن واردآوردن خساراتی ازجمله انهدام چند دستگاه تانک و نفربر و به هلاکت رساندن و مجروح کردن بالغ بر ۵۰۰ تن از آنان، ۱۸ نفر را نیز به اسارت گرفتند.(۳)

گروه سوم با توجه به تأمین جاده، وارد شهر مندلی شد و با واردآوردن ضرباتی به نیروها و تجهیزات ارتش عراق و پخش اطلاعیه، به سایر نیروهای خودی در بیرون شهر ملحق گردید.(۴)

در این عملیات، ۸۵ درصد از گردان های ۱و ۲ و ۴۰ درصد از گردان۳ تیپ۴۰ منهدم شدند. در بین کشته شدگان عراقی ۱۲ افسر و ۲ فرمانده گردان وجود داشت.(۵)

باوجود موفقیت های به دست آمده در این عملیات، نیروهای عراقی به دلیل تأمین نشدن محور

۱- سند شماره ۳۲۴۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیات ظفر (رکن۳) به فرماندهی ظفر۱ (رکن۳)، ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۳۰۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه عملیات ظفر (رکن۳) به فرماندهی قرارگاه نجف (رکن۳)، شماره ۵۳، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۳۴۶۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از طرح و برنامه عملیات سپاه منطقه۷ (اطلاعات عملیات) به فرماندهی (منطقه۷)، شماره ۳۰، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- سند شماره ۷۹۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۴۱، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- سند شماره ۳۴۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استانداری کردستان، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

چپ عملیات (محدوده عملیات تیپ۲۱ امام رضا(ع)(۱) و قسمت های پایین ارتفاعات ۲۰۰)، موفق به رخنه در قسمتی از ارتفاعات ۲۰۰ شدند و از ساعت ۱۰:۳۰ صبح، بار دیگر تنگه میان تنگ و قسمت هایی از ارتفاعات گیسکه را تصرف کردند. به همین دلیل، نیروهای خودی ناگزیر در چند نقطه به مواضع قبلی خود بازگشتند.(۲)

درپی اجرای این عملیات، فرماندهی قرارگاه نجف به عنوان قرارگاه مشترک ارتش و سپاه پاسداران، اطلاعیه ای به این شرح صادر کرد: رهروان خط خمینی، حماسه ای دیگر آفریدند و درجهت تکمیل طرح عملیات مسلم بن عقیل(ع) با رمز "یا زین العابدین(ع)" با یک یورش، به پاک سازی ارتفاعات و محورهای اطراف شهر مندلی پرداختند و با نابودسازی بیش از ۷۰ درصد از ادوات دشمن و به هلاکت رسانیدن چند تن از فرماندهان مزدور عراقی ازجمله فرمانده گردان "مالک"، بار دیگر قدرت اسلام را نشان دادند. آنها به کفار بعثی و رژیم صهیونیستی حاکم بر ملت عراق فهماندند که ما برای گرفتن حقوق حقه خود هر اقدامی را در هر زمان که مقتضی بدانیم، انجام خواهیم داد. رزم آوران کفرستیز اسلام متشکل از دلاوران ارتش جمهوری اسلامی و جان برکفان بسیج و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در این عملیات هماهنگ - ضمن واردشدن یک گروه از رزمندگان اسلام به داخل شهر مندلی - ضربات سنگینی را بر پیکر پوسیده و روبه زوال دشمن وارد آوردند و در مواضع جدید راهبردی قابل پدافند، مستقر شدند(۳)

به دنبال اجرای این عملیات، فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق همانند موارد قبل اعلام کرد که حمله نیروهای ایرانی را سرکوب کرده است. در بخشی از اطلاعیه ۹۰۵ این فرماندهی آمده است: دشمن در ساعت ۲۱:۳۰ (۱۵/۱۱/۱۹۸۲ مطابق با ۲۴ آبان ۱۳۶۱)، به واحدهای ما در منطقه مقابل مندلی در بخش مرکزی میدان عملیات تعرض کرد و واحدهای شجاع ما با نیروهای دشمن مقابله کردند و نبرد سختی درگرفت که واحدهای ما با شجاعت به مقاومت پرداختند و توانستند حمله دشمن را سرکوب و نیروی مهاجم را نابود کنند. خسارات مشهود شمارش شده دشمن، ۲۶۵۲ کشته و تعداد بسیاری مجروح و اسیر و به غنیمت گرفتن چند تانک قابل استفاده می باشد.(۴)

۱- در گزارش واحد اطلاعات عملیات تیپ۲۱ امام رضا(ع) و گزارش واحد شنود قرارگاه کربلا درباره دلایل موفق نشدن گردان های این تیپ در تأمین جناح چپ عملیات، به ضعیف بودن شناسایی؛ وجود میدان های مین و نیروهای عقبه و احتیاط دشمن؛ هماهنگ نبودن توپخانه با نیروهای عمل کننده و ضعف در به کارگرفتن آتش توپخانه روی اهداف عمده و مهم مانند سه راهی سومار - مندلی - نفت خانه و سرعت عمل ارتش عراق در به کارگیری نیروهای احتیاط و باقیمانده نیروها برای شرکت در پاتک اشاره شده است. (سند شماره ۳۲۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شنود قرارگاه کربلا مستقر در سومار به اطلاعات عملیات قرارگاه مرکزی کربلا، ۲۵/۸/۱۳۶۱.)

۲- سند شماره ۳۵۸۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های تأمینی قرارگاه حمزه به فرماندهی قرارگاه حمزه، شماره ۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۲۰۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن سوم) به مقام استانداری استان کردستان، ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲؛ و - سند شماره ۵۸۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی کل، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره ۷۴۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۷ به ستاد مرکزی سپاه، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ ۶، بخش اول، ص۳.

۱

شهرهای آبادان و خرمشهر همانند اغلب روزهای گذشته، هدف آتش سنگین نیروهای عراقی قرار داشتند.

در شهر آبادان، آتش متناوب دشمن موجب تخریب ۲ منزل مسکونی و یک مغازه شد.(۱) درنتیجه این اقدام، یک نفر شهید و ۱۲ نفر نیز مجروح شدند و در ۳ نقطه شهر آتش سوزی رخ داد.(۲) علاوه براین، چند هواپیما و یک بالگرد عراقی چندین نوبت به حریم هوایی این شهر تجاوز کردند که با آتش پدافند هوایی مستقر در منطقه، نتوانستند اقدامی انجام دهند.(۳)

در خرمشهر نیز براثر آتش نیروهای عراقی که در منطقه گمرک، اسکله و حوالی راه آهن شدت بیشتری داشت با اصابت گلوله به مناطق مسکونی، یک نفر به شهادت رسید، ۷ نفر مجروح شدند و به تعدادی منزل و مغازه آسیب وارد شد.(۴)

۲

در ادام-ه اعزام نیرو به مناطق عملیاتی، مردم شهرهای مختلف ایران بار دیگر مشارکت گسترده خود را در این امر به نمایش گذاشتند.

امروز نیروهای داوطلب بسیجی از شهرستان های تربت حیدریه، خرم آباد، پل دختر، گناباد، ارسنجان، بیجار و ۷۰ نفر از استادان و طلاب حوزه علمیه شهید مطهری، عازم جبهه های جنگ شدند.

همچنین، ۲۰۵ نفر از نیروهای فنی و تدارکاتی و رانندگان پایه یک نیز از شهرستان های کاشان و خمین عازم مناطق عملیاتی شدند. مردم رودبار، دامغان و ساوجبلاغ نیز ۳۲ کارتن دارو، ۵۰۰ کارتن کمپوت و کنسرو و ۴۵۰ هزار ریال وجه نقد به ستاد کمک رسانی جبهه های جنگ اهدا کردند.(۵)

همچنین به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، درپی فتوای اخیر امام خمینی درباره حضور اقشار گوناگون مردم در جبهه های نبرد حق علیه باطل، کارکنان سفارت و کنسولگری های جمهوری اسلامی ایران در ترکیه در تماس هایی با خبرگزاری جمهوری اسلامی در آنکارا، آمادگی خود را برای حضور در جبهه های جنگ اعلام کردند. به گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی از آنکارا، یکی از کارکنان سفارت دراین باره گفت: حضور در جبهه های جنگ، یک وظیفه شرعی است و درصورت لزوم، با دستور دولت، ما آمادگی خود را برای پیوستن به رزمندگان اسلام در جبهه ها اعلام می کنیم.(۶)

۳

آخرین مرحله از آزادسازی محور ۹۷ کیلومتری پیرانشهر - سردشت، امروز با پاک سازی مناطقی در شمال سردشت، بدون درگیری به پایان رسید و نیروهای خودی در حرکتی نمادین، در میان استقبال مردم سردشت وارد این شهر شدند. درطول عملیات پاک سازی این

۱- سند شماره ۱۰۳۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، بولتن شماره ۱۹۱، تاریخ ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- همان.

۳- سند شماره ۲۲۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ۴، ص۱۹.

۵- سند شماره ۱۰۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۹۲، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۶- همان، ص۳.

محور راهبردی که از اول انقلاب در دست عناصر مسلح غیر قانونی بود، ۲۵ روستا آزاد گردید و ۴۰۰ نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی، به ویژه حزب دمکرات کردستان کشته، ۵۰۰ نفر زخمی و ۹۷ تن اسیر شدند(۱)

قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) درباره این عملیات اطلاعیه ای منتشر کرد که در بخشی از آن آمده است:

«رزمندگان دلاور لشکر اسلام در آخرین مرحله از عملیات آزادسازی محور سردشت - پیرانشهر، شب گذشته با یاری گرفتن از امدادهای غیبی خداوند و به نام سردار نامی اسلام شهید ناصر کاظمی، موفق شدند در اولین ساعات بامداد امروز، جاده مهم و راهبردی سردشت - پیرانشهر را که از بدو انقلاب اسلامی تاکنون تحت سلطه مزدوران اجنبی پرست بود، از لوث وجود کثیفشان پاک ساخته و به دامان میهن اسلامی بازگرداند.»

در این اطلاعیه، نتایج عملیات آزادسازی محور سردشت - پیرانشهر به این شرح بیان شده است:

۱. تأمین ۹۷ کیلومتر جاده مرزی سردشت - پیرانشهر.

۲. تصرف و کنترل کامل مرکز فرماندهی حزب منحله دمکرات در آلواتان، هنگ آباد، واوان و میرآباد و نیز تصرف مرکز رادیو دمکرات در "شیرجو".

۳. متلاشی کردن مرکز فرماندهی و تشکیلاتی حزب منحله دمکرات در محل های یادشده و انهدام مرکز گروهک های منافقین در "چاکو" و قطع محور تدارکاتی آنان از عراق به داخل میهن اسلامی ایران.

۴. واردکردن تلفات سنگین به ضد انقلابیون وابسته و به دست آوردن غنائم و اسناد و مدارک فراوان از آنان که در بین آنها ۳ قبضه توپ۱۰۵ میلی متری، ۲ دستگاه بولدوزر، تعداد زیادی جنگ افزار و مقادیر فراوانی خواربار مشاهده می شود.

۵. آزادی نیروهای مردمی منطقه که در مدت ۳ سال، زیر سلطه گروه های مسلح، همه آزادی های اجتماعی و فردی خود را از دست داده بودند.(۲)

پس از انعکاس خبر آزادسازی کامل محور سردشت - پیرانشهر در رسانه ها، خبرگزاری رویتر از لندن اعلام کرد که فردی به نام "حسن قاضی" که سخنگوی حزب دمکرات کردستان ایران نامیده شده، در یک تماس تلفنی در پاریس به رویتر گفته است: ایستگاه رادیویی حزب، سالم است و برای مخالفان ایرانی برنامه پخش می کند.

در ادامه این خبر، بدون اشاره به آزادسازی محور راهبردی سردشت - پیرانشهر آمده است: قاضی گفته است که جنگ در منطقه ادامه دارد و چریک ها هنوز قسمت هایی از مناطق مرزی ایران با ترکیه و عراق را در دست دارند. وی تأکید کرد که پاسداران در درگیری ها بر آنها برتری داشته اند(۳)

ص: ۴۴۹

۱- سند شماره ۵۴۶۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه منطقه ۲ (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه - اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۷۳۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات) به ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۶ (اطلاعات)، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

امروز درگیری های پراکنده ای نیز در مناطق شمال غرب کشور رخ داد که به این شرح گزارش شده است:

دو گروه رزمی از نیروهای خودی در جنوب محور بانه - سردشت به منظور اجرای عملیات پاک سازی وارد روستاهای "سیاه هرمه"، "حمزه لون"، "دارینه"، "کانی پیرملکان"، "کانی هلوجه" و "هالو" شدند و مورد استقبال مردم این روستاها قرار گرفتند. در این عملیات، ۳ تن از عناصر مسلح حزب دمکرات دستگیر شدند.(۱)

به گزارش قرارگاه حمزه، یک دستگاه وانت نیسان حامل ۱۵ نفر از افراد بارزانی که با نیروهای خودی همکاری می کردند، در جاده پیرانشهر - سردشت با افراد حزب دمکرات و نیروهای جلال طالبانی درگیر شدند که در این درگیری، ۱۲ تن از نیروهای بارزانی کشته و ۲ نفر مجروح شدند.(۲)

امروز نیروهای حزب دمکرات، یکی از افراد بومی منطقه را در روستای صالح آباد (از توابع بانه) به دلیل همکاری با سپاه پاسداران به شهادت رساندند(۳)

همچنین در جاده ابراهیم آباد از توابع دیواندره، یک دستگاه خودرو سپاه پاسداران که حامل ۱۶ تن از نیروهای بسیجی و ژاندارمری و جهادسازندگی بود، با مینی که افراد ضد انقلاب کار گذاشته بودند برخورد کرد.(۴) براثر انفجار مین، ۱۰ نفر از نیروهای بسیج، ۲ سرباز ژاندارمری و یک نفر از نیروهای جهادسازندگی شهید و ۲ نفر مجروح شدند و خودرو مذکور نیز کاملاً منهدم شد(۵)

یکی از سربازان واحد مهندسی لشکر۶۴ ارومیه نیز به روی مین تعبیه شده به دست عناصر ضد انقلاب رفت و به شهادت رسید. در این حادثه ۲ نفر نیز جراحات سطحی برداشتند.(۶)

در حوالی پایگاه محمودکان (مهاباد) هم یک سرباز این پایگاه براثر برخورد با مین کاشته شده به دست ضد انقلاب مجروح شد.(۷)

افراد ضد انقلاب یک نفر از افراد بسیج را نیز در قریه مراغان (سردشت) به شهادت رساندند.(۸)

همچنین در روستای قلات در محور نقده - اشنویه، درباره نحوه گرفتن مالیات، خراج یا کمک مالی از مردم این روستا، بین نیروهای حزب دمکرات و کومه له اختلاف نظر و درگیری مسلحانه رخ داد که درنتیجه ۷ نفر ازطرفین و یک زن از اهالی روستا مجروح شدند(۹)

نیروهای کومه له و چریک های فدایی خلق نیز در حوالی روستای بسطام در بخش دیواندره با هم درگیر شدند که در این حادثه، ۱۱ تن ازطرفین زخمی شدند. اعتراض به اقدام گروه کومه له در مین گذاری راه های روستایی و کشته شدن افراد سازمان چریک های فدایی خلق، علت اصلی درگیری گزارش شده است(۱۰)

بنابر گزارشی، ۴ نفر از اعضای حزب دمکرات با تحویل ۴ قبضه سلاح (۲ کلاشینکف، یک قبضه ام۱ و یک کلت) و مهمات مربوط به آنها، خود را به سپاه بوکان تسلیم کردند(۱۱)

ص: ۴۵۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- مأخذ۱۱، صص ۵ و ۶.

۳- سند شماره ۲۲۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، شماره ۳۶۴، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۴- همان.

۵- مأخذ۱۱، ص۵.

۶- مأخذ ۱۷، ص۱۳.

۷- مأخذ ۱۸، ص۹.

۸- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۹- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۸ - ۶، لندن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۳/۹/۱۳۶۱.

۱۰- همان، ص۲۸، رادیو بی بی سی، ۳/۹/۱۳۶۱.

۱۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۱۰۷ - ۱۰۴.

۱

برخی فعالیت های گروه های تروریستی و نیروهای امنیتی در برخورد با آنها، مهم ترین اخبار امنیتی کشور است که بدین شرح می باشد:

محاکمه هشت تن از سلطنت‌طلبان برانداز در دادگاه انقلاب ارتش

براثر انفجاری در "ازنا" - که به دست عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) انجام شد - ۲ نفر شهید و ۶ نفر مجروح شدند. به گزارش سپاه پاسداران، عاملان انفجار که چاشنی مواد را از یک شرکت سنگ معدن تهیه کرده بودند، پس از مدت کوتاهی شناسایی و دستگیر شدند.(۱)

در ۳ اقدام نیروهای سپاه و دادستانی، ۲ خانه تیمی کشف شد و ۷ تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند.(۲)

در شیراز نیز یک نفر از افراد سازمان چریک های فدایی خلق به دلیل ارتباط و فعالیت های تشکیلاتی دستگیر شد. فرد مذکور قبلاً نیز به دلیل فعالیت های سازمانی دستگیر و با تعهد آزاد شده بود.(۳)

در مشهد نیز ۱۱ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در دادگاه انقلاب اسلامی محاکمه شدند و احکام آنان که از ۶ ماه حبس تا حبس ابد را شامل می شود، صادر شد. فعالیت در فاز نظامی، دراختیارداشتن اسلحه و مهمات، تهیه اسلحه برای سازمان، کمک مالی و تدارکاتی به سازمان، فعالیت های تبلیغاتی به نفع سازمان، تلاش برای جذب افراد برای

۱- همان، صص ۱۰۹ - ۱۰۸.

۲- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۱۶.

۳- مأخذ۴، ص۲.

پیوستن به سازمان و... از جرایم این افراد بود.(۱)

دادستان کل کشور در مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی عملکرد دادستانی کل را تشریح کرد.

همچنین از صبح امروز، محاکمه ۸ تن از سلطنت طلبان در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش به ریاست حجت الاسلام ری شهری آغاز شد. این افراد، متهم به اقدام علیه امنیت کشور و فراری دادن افراد از مرز هستند و اطلاعیه های خود را تحت عناوین مختلف ازجمله "فرزندان کاوه آهنگر" "ایران خونین"، "جمعیت دفاع از حقوق دانشگاهیان" و... منتشر می کردند.(۲)

۱

حجت الاسلام سیدحسین موسوی تبریزی در یک مصاحبه با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره عملکرد دادستانی کل انقلاب در برخورد با گروه های مسلح غیر قانونی توضیحاتی داد. وی به خبرنگاران گفت: ازنظر امنیتی با توجه به هجوم ضد انقلاب در ۳۰ خرداد ۱۳۶۰ و بعد از آن به کشورمان و با توجه به ترورها و جنایت های منافقین، دادسراهای انقلاب توانستند با همکاری سپاه پاسداران، کمیته، نهادها و مردم حزب الله، این جوّ ضد انقلابی و تروریستی را در سطحی وسیع کنترل و امنیت را در شهر ها برقرار کنند. دراین زمینه، تلاش های دادسراها بسیار ستودنی است و در شهرستان ها مدتی است جز چند ترور، چیز دیگری وجود نداشته و در

۱- مأخذ ۲۵، ص۲.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

تهران هم قدم های مؤثری برداشته شده است.

وی با اشاره به کوربودن ترورهای اعلام شده در تهران افزود: مردم حزب الله درعین حال باید توجه داشته باشند که افراد سپاه و کمیته ها تلاش شبانه روزی می کنند و امنیت خوبی را ایجاد کرده اند و در تهران از ۲۹ شهریور تا ۲۴ آبان ماه الحمدلله در سطح وسیعی جو ترور افت کرده و جلوی ترورها گرفته شده است. در این مدت ۳ الی ۴ ترور انجام شده است که آن هم مردم بی دفاع را ترور کرده اند.

دادستان کل انقلاب درباره تأثیر اجرای طرح مالک و مستأجر بر محدودکردن فعالیت های سازمان مجاهدین و سایر گروه ها گفت: این طرح بسیار مفید بوده است. با اجرای این طرح، مردم بیشتر هوشیار شدند و به آنها خانه ندادند و در همین نقل وانتقال ها، عده زیادی از آنها دستگیر شدند.(۱)

۱

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در دیدار با عبدالحمید عجلی سفیر کشور الجزایر در ایران، ضمن اظهار خرسندی از هماهنگی بین دو کشور ایران و الجزایر، درباره اجلاس سران کشورهای غیر متعهد گفت: امیدواریم در اجلاس آتی غیر متعهدها، این اجلاس بتواند موضع قاطعی دربرابر هجوم اقتصادی، سیاسی و نظامی شیطان بزرگ - امریکا - به منطقه خاورمیانه و شمال افریقا اتخاذ کند. در این دیدار، سفیر الجزایر پیام کتبی شاذلی بن جدید رئیس جمهور الجزایر را به رئیس جمهور تقدیم کرد.(۲)

۲

امروز مهندس میرحسین موسوی نخست وزیر، به اتفاق ۳ نفر از وزیران جدید کابینه (آقایان محسن رفیق دوست وزیر سپاه، سیدمحمد خاتمی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و اژه ای وزیر بهزیستی) با امام خمینی دیدار کردند. در پایان این دیدار، نخست وزیر درباره این جلسه گفت: امام امت تأکید کردند که دولت باید قدر این نعمت بزرگ را که اتحاد، اتفاق و روی آوردن مردم به اسلام است، بداند و خدمتگزار خوبی برای مردم باشد.

وی افزود: امام امت همچنین ضمن تأکید بر حمایت از مستمندان و رسیدگی به حال آنان، درباره ۳ وزارتخانه رهنمودهایی ارائه دادند و درباره برادران سپاهی - که افتخاراتی را برای انقلاب آفریده و جوشیده از متن توده های میلیونی مردم اند و در کنار ارتش غیور ما نقش بزرگی ایفا کرده اند - به برادر رفیق دوست توصیه هایی کردند.

میرحسین موسوی با تأکید بر رابطه محکم سپاه و دولت اظهار کرد: ما امیدواریم با معرفی اولین وزیر سپاه، رابطه این نهاد انقلابی و جوشیده از مردم با دولت بار دیگر برقرار شود و یقیناً این امر، رابطه دولت و سپاه را محکم تر خواهد کرد.

نخست وزیر درباره وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز ضمن اشاره به آگاهی حجت الاسلام خاتمی

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۲- . سند شماره ۱۶۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مشترک ارتش - اداره دوم - فرمانده‌ی اطلاعات، شماره ۲۳۳، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۶ و ۷.

به سیاست خارجی و تسلط وی بر موضوعات فرهنگی و تبلیغاتی، اظهار امیدواری کرد که هماهنگی لازم بین وزارت امور خارجه و وزارت ارشاد و نهادهای دیگر مانند سازمان تبلیغات به وجود آید. وی درباره وزارت بهزیستی نیز گفت: این وزارتخانه باید به منظور تحقق اصل ۲۹ قانون اساسی که موضوع بیمه و رسیدگی به مستمندان و ازکارافتادگان جامعه را شامل می شود، گام های اساسی بردارد(۱)

درپی رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی به وزیر سپاه، برخی اعضای "شورای ملی مقاومت" که افراد اصلی آن را نظریه پردازانی تشکیل می دهند که بر ضرورت انحلال ارتش در اوایل انقلاب تأکید می کردند، با انتشار اطلاعیه ای، ارتش را به اقدام برای خلع سلاح و انحلال سپاه فراخواندند. در بخشی از این اطلاعیه که از رادیو بغداد پخش شد، از وزارت سپاه به عنوان تشکیلاتی نام برده شده است که مأموریت صدور تروریست به خارج از کشور را به عهده خواهد داشت.(۲)

۱

حجت الاسلام واعظ طبسی نماینده امام در مشهد، تولیت آستان قدس و نماینده استان خراسان در بازسازی هویزه، امروز با امام خمینی دیدار کرد. وی در گفت وگو با خبرنگار روزنامه کیهان درباره این ملاقات اظهار کرد: در بازگشت از جبهه های جنگ و منطقه عملیاتی محرم و همچنین هویزه، به حضور حضرت امام رسیدم تا ضمن عرض سلام رزمندگان جبهه های حق علیه باطل، گزارش چگونگی بازسازی هویزه را به حضورشان تقدیم کنم. در این گزارش عرض کردم که باوجود کمبود امکانات و میادین بزرگ مین، کار، خوب و سریع پیشرفت کرده و تاکنون ۹۰ میلیون تومان برای بازسازی این شهر قهرمان هزینه شده است. همچنین عرض کردم که در سال اول، یک هزار دستگاه از منازل تحویل مردم شهر خواهد شد و در سال دوم نیز هزار دستگاه ساختمان دیگر که همراه با امکانات رفاهی و خدمات شهری خواهد بود، تحویل می شود. وی سپس ادامه داد: همچنین به حضور امام امت عرض کردم که در مدت ۵/۳ سالی که در آستان قدس رضوی انجام وظیفه می کنم، در مقایسه با ۵۰ سال حکومت پهلوی، ۳۰ برابر بیشتر کارهای عمرانی انجام شده است. حضرت امام ضمن سلام به رزمندگان اسلام فرمودند: من خوشحالم این کارها به دست شما انجام می شود تا منافقان و دیگر گروه ها بدانند یک روحانی علاقه مند می تواند منشأ خدمات باشد.(۳)

۲

درپی سفر هیئتی از ایران به سرپرستی مشاور رئیس جمهور به مسکو برای مراسم تدفین برژنف رهبر شوروی، تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به اعزام این هیئت ازسوی رئیس جمهور اعتراض کردند. آقای هاشمی دراین باره در خاطرات خود می نویسد: «در مجلس، اعتراضی ازطرف بعضی از نمایندگان درخصوص اعزام هیئتی ازطرف رئیس جمهوری به مسکو برای تشییع جنازه برژنف وجود دارد.»(۴)

۱- مأخذ ۴، ص۱۸.

۲- مأخذ ۱۶، بخش دوم، صص ۳۰ و ۳۱.

۳- روزنامه کیهان، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۰۶.

سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، در مصاحبه با واحد مرکزی خبر، درباره اقدامات این وزارتخانه در خودکفایی صنایع الکترونیک و ابتکاراتی که دراین باره انجام شده است، گفت: ما درجهت تأمین و رسیدگی به نقطه خودکفایی در بخش صنایع نظامی، اقداماتی بنیادی انجام داده ایم. بدین ترتیب که همه ارگان ها، شرکت ها و مؤسسات وابسته به این وزارتخانه را با لایحه ای که ازطریق مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، یکپارچه کرده ایم تا برای رسیدن به خودکفایی از همه امکانات موجود استفاده کنیم. وی افزود: دراین زمینه، بخش ها و ارگان های تسلیحاتی، سیاسی و تحقیقاتی به وجود آورده ایم که این موضوع، کمک شایانی در رسیدن به خودکفایی دراین زمینه ها خواهد کرد.

سرهنگ سلیمی وزیر دفاع

سرهنگ سلیمی گفت: راه اندازی پروژه هایی که از کار افتاده بود، موجب ازدیاد بخش های تولید و اضافه شدن راندمان و تولیدات خطوط مهماتی ما شده است، طوری که هم اینک نیازمندی های جبهه ها را در بخش هایی که مربوط به تولیدات داخلی است، تأمین می کند. وزیر دفاع درباره برنامه های آینده دولت برای گسترش صنایع الکترونیک نیز گفت: اقداماتی برای تجهیز نیروهای مسلح در دست اجراست و از آنجا که امروزه همه نبردها و جنگ ها، جنگ های الکترونیکی است و الکترونیک نقش عمده ای در به ثمررسانیدن نبردها دارد، برادران مسئول در صنایع الکترونیک استان فارس، اقدامات و پژوهش های ارزشمندی انجام داده اند. وزیر دفاع کشور در پایان، ضمن تقدیر از کادر فنی ارتش جمهوری اسلامی ایران، به کارایی آنان اشاره کرد و گفت: این برادران درزمینه آماده کردن هواپیماها و بالگردها پیشرفت های چشمگیری داشته اند. برادران متخصص و دلسوز ایرانی، رادارهایی را که راه اندازی آنها غیر ممکن بود، تعمیر کرده و مورد بهره برداری قرار داده اند. این امر در بالابردن کارایی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران بسیار مؤثر بوده است.(۱)

ص: ۴۵۵

۱- مأخذ ۷، بخش اول، ص۴.

۱

روزنـامه امریکـایی نیویورک تایمز با یادآوری شـرایط جنگی و وجود آوار گان و برخی ناآرامی ها، اقتصاد ایران را موفق ارزیابی کرد. رادیو امریکا به نقل از این روزنامه گزارش داده است:

امروز، اوضـاع اقتصاد ایران به دلیل جنگ ایران و عراق و از سوی دیگر به علت تحریم های اقتصادی، پیچیـده و پر از موضوعات ضـد ونقیض است. صـادرات نفت که منبع اصـلی درآمـد ایران است، ماهیـانه حـدود ۲ میلیـارد دلاـر بـه ذخیره بـانکی این کشـور افزوده است. بانکـداران اروپـایی، ذخیره ارزی ایران را تـاکنون بـالغ بر ۱۵ میلیـارد دلاـر تخمین می زننـد. به اعتقـاد دیپلمـات هـای خارجی و مفسـران امور اقتصادی، حکومت ایران باوجود مشـکلات جنگ و میلیون ها آواره جنگ و خرابی شـهرهای ایران و نداشتن کمک های خارجی، در تلاش برای ایجاد تحول در بنیادهای اجتماعی و امور اقتصادی، با موفقیت هایی روبه رو بوده است.

در ادامه، خبرنگـار این روزنامه، به نقل از افرادی که آنان را اقتصاددانان ایرانی خوانـده است، بخش اعظم مشـکلات اقتصادی ایران را متأثر از فرار برخی سـرمایه داران و صاحبـان صـنایع از کشور، ازدست دادن درآمـد توریسم و رکود فعـالیت های ساختمانی دانسـته و افزوده است: در بحبوبه ناآرامی های ایران، برخی شـرکت های خارجی به فعالیت های خود در ایران ادامه می دهند، ازجمله بیش از ۲ هزار کارگر ایتالیایی در پروژه بنـدرعباس همچنان مشغول به کار هسـتند و شـرکت دارویی هوخست، شـرکت سوئـدی اتومبیل سازی ولوو و شـرکت آلمانی بی.ام.و. همچنان در ایران فعالیت می کننـد. موضوع جالب توجه فعالیت کارخانه مونتاژ اتومبیل پیکان است که با اسـتفاده از قطعات یدکی ساخته شده در ایران و انگلیس، همچنان با تولید کمتری به کار خود ادامه می دهد.

نیویورک تایمز درباره بازرگانی خارجی ایران نیز نوشته است: مبادلات بازرگانی انگلیس و ایران در اوج تشنج و کدورت سیاسی، میزان خود را همچنان حفظ کرده است. دولت ترکیه که در جنگ عراق و ایران جنبه بی طرفی را پیش گرفت، موفق به افزایش مبادلات خود با ایران شد. در رأس کشورهای صادرکننـده مواد غـذایی به ایران، استرالیا و زلاندنو قرار دارند که بیشترین میزان گوشت موردنیاز ایران را تأمین می کنند. همچنین ایران هم اکنون با کشورهای سوئد و اسپانیا روابط خوب بازرگانی دارد.(۱)

۲

اعلام موضع رسـمی مسـئولان ایران مبنی بر عقب رانـدن ارتش عراق از مناطق اشـغالی و اصـرار ایران به دستیابی به حقوق خود ازجمله معرفی متجـاوز و پرداخـت غرامـت، چنـد روز پس از اجرای مـوفقیت آمیز عملیـات محرم، صـدام حسـین را که به نظر می رسـد به درک جدیـدی از اجتناب ناپذیر و طولانی بودن جنگ رسیده است، مجبور به موضع گیری کرد. صدام در جلسه اعطای نشان شجاعت به تعدادی از نظامیان این کشور، از ضرورت اتخاذ یک راهبرد جدید در

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۱، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، صص ۲۲ - ۲۰، رادیو امریکا، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

ارتش عراق سخن گفت. وی با ترسیم تفاوت در نقش و مأموریت نیروهای نظامی در "جنگ های کوتاه مدت" و "جنگ های بلندمدت"، از ضرورت "بازسازی توان ارتش" و "ایجاد تشکیلات و سازماندهی جدید و اضافی" برای شرکت در جنگ طولانی مدت صحبت و در آن، از اصل "آموزش"، "انضباط شدید نظامی" و "ایجاد آمادگی فکری و روحی فرماندهان برای دست یافتن به موفقیت" دفاع کرد.

به گزارش رادیو صوت الجماهیر از بغداد، وی در این مراسم خطاب به حاضران گفت:

«من در آغاز این سؤال را مطرح می کنم [که] آیا واحدهایی که شما جزئی از آن هستید، روزانه تمرین و آموزش ندارند؟ به نظر می رسد که تمامی واحدها بر حسب شرایط، علی رغم حضور در جبهه و تماس مستقیم با دشمن، آموزش هایی داشته باشند. می خواهم بگویم زمانی وجود ندارد که یک فرد نظامی بگوید من در این زمان قادر به انجام تمرین و آموزش نیستم. بنابراین، باید پس از خاتمه درگیری، هرگونه فرصتی را برای تمرین فراهم آوریم. از قوانین جنگ های درازمدت این است: ارتشی که بتواند عناصر آموزش دیده و زبده بیش از ارتش مقابل جهت جبران تلفات فراهم آورد، [این] یکی از عوامل اصلی پیروزی این ارتش بر ارتش مقابل خواهد بود. بنابراین، هر اندازه که سطح عناصر جبران کننده به جای سربازانی که شهید یا زخمی شده اند، پایین باشد، این امر بر نتیجه جنگ درازمدت اثر خواهد گذاشت. در جنگ کوتاه مدت، جنگ، سریع شروع [می شود] و خاتمه می پذیرد، بدون آنکه ارتش نیازی به جبران توان خود با عناصر بیشتری داشته باشد، حتی اگر جنگی در سطح پایین و یا در سطح دسته باشد، باید فرمانده دسته با فرمانده گروهان به مشورت پرداخته و شیو ه ها و تمرینات لازم را مورد بررسی قرار دهد. هر فرماندهی که پس از انجام جنگ، با فرماندهان زیردست و تابعه خود ملاقات نکند و به جمع بندی آنچه که گذشته است، نپردازد و از درس های صحیح الهام نگیرد و از آن استفاده و بهره نبرد، به نظر من فرمانده ناموفقی است. خصوصیات موفقیت آمیز و برتری در نیروهای مسلح بر ۳ عامل اساسی استوار است. ۱. آموزش. ۲. آموزش مکرر و مکرر. ۳. آمادگی فکری و روحی فرماندهان.

بنابراین، اگر این خصوصیات در هر یگان و ارتشی باشد، آن واحد و ارتش موفق خواهد بود. جنگ درازمدت به ویژه جنگ تدافعی، مستلزم تشکیلات و سازماندهی اضافی علاوه بر واحدهای اصلی ارتش است. چنانچه این واحدها و سازماندهی های جدید ازنظر آموزش و آمادگی فکری و روحی به سطح خوبی نرسند، اثر منفی بر ارتش خواهد گذارد. من وقتی از آموزش سخن می گویم، به انضباط شدید نظامی بر دیگر امور اولویت می دهم. اگر انضباط نباشد، فرماندهان، قدرت فرماندهی و صدور دستورات را از دست خواهند داد که درنهایت، فرماندهی و سیطره از بین خواهد رفت و یگانی که از این نوع باشد، نبرد را می بازد. بنابراین، هر فرمانده که بتواند شرایط ذکرشده را در واحدهای تابعه خود فراهم آورد، مطمئناً این

فرمانده موفق و خوش شانس است. ما نمی توانیم به پیروزی در نبرد نائل آییم مگر [اینکه] سربازان آموزش دیده زبده ای داشته باشیم.»(۱)

گزارشگر بی بی سی در انعکاس سخنان صدام حسین گفت: صدام حسین به مردم عراق هشدار داد که باید خود را برای یک دوره طولانی جنگ آماده کنند که در آن به رزم آوران کارآزموده نیاز است. وی در مراسم اعطای مدال گفت: برای یک جنگ طولانی، تشکیلات جدید نظامی مورد احتیاج است، به خصوص در شرایطی که عراق از خود دفاع می کند.(۲)

۱

مجله لبنانی النهار العربی و الدولی در آخرین شماره خود خبر داد صدام از سفر به مراکش منصرف شده است. این مجله اعلام کرد: درپی پیروزی های اخیر نیروهای ایرانی در عملیات محرم، صدام برنامه سفر خود را به کشور پادشاهی مراکش که از قبل تنظیم شده بود، لغو کرد. در ادامه این خبر آمده است: مقرر شد "محمد بوستا" وزیر خارجه پادشاهی مراکش، در آینده ای نزدیک به منظور آگاه کردن صدام از نتایج گفت وگوهای کمیته هفت گانه عرب با مقامات امریکا، راهی بغداد شود.(۳)-(۴)

۲

درپی اعلام راهبرد عراق به منظور ورود به شرایط جدید و تحلیل مسئولان این کشور برای ایجاد ظرفیت های جدید و گسترش سازمان رزم در ارتش این کشور، وزارت دفاع عراق اقدام به احضار افراد ۳۴ ساله این کشور برای انجام خدمت سربازی کرد. به گزارش خبرگزاری ها، وزارت دفاع عراق با انتشار اطلاعیه ای، از همه مشمولان دوره احتیاط متولد سال ۱۹۸۴ میلادی این کشور خواست تا ۳ روز دیگر خود را به واحدهای مربوطه معرفی کنند. این مهلت برای اتباع عراقی مقیم خارج این کشور، ۱۵ روز تعیین شد. در این اطلاعیه خاطرنشان شده است، این احضار، شامل افرادی که به جای گذراندن دوره سربازی، پول پرداخت کرده اند نیز می شود. چندی قبل نیز ارتش عراق، دانشجویان مقیم خارج از کشور را برای گذراندن دوره سربازی احضار کرده بود.(۵)

۱- مأخذ ۸، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو صوت الجماهیر، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۸، ص۱۵، رادیو بی بی سی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۳- هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی، درباره روند جدید جنگ پس از عملیات محرم و ورود ایران به خاک عراق معتقد است: «مرحله جدید جنگ و ورود ما به خاک عراق و موضع شورای همکاری کشورهای عربی جنوب خلیج فارس دربرابر ما، موضوعات مورد بحث محافل سیاسی و خبری است. به نظر می رسد که کشورهای عربی وحشت کرده اند، ولی تاکنون تصمیمی علیه ما اتخاذ نکرده اند.» (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، (پس از بحران)، سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، تهران: چاپ اول ۱۳۸۰، ص۳۰۷.)

۴- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۳.

۵- مأخذ ۲۸، بخش آخر، ص۸؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۱، صآخر.

روزنامه تایمز چاپ لندن در مقاله ای، به بررسی وضعیت کنونی نظامی عراق و اوضاع عمومی نظامی بین دو کشور ایران و عراق پرداخته است. در این مقاله همچنین به مشکلات رژیم عراق درباره ۳ میلیون کُرد ناراضی در شمال این کشور؛ عقب افتادن توسعه اقتصادی؛ محدودیت در صدور نفت و کمک کشورهای همسایه همچون عربستان سعودی به عراق نیز اشاره شده است. تایمز همچنین به کمبود نیروی انسانی در عراق پرداخته و از اقدام ایران در جلوگیری از برگزاری اجلاس جنبش عدم تعهد در بغداد یاد کرده که ضربه سختی به سیاست خارجی عراق وارد کرده است. این روزنامه نوشته است: پرزیدنت صدام، بعد از دو سال جنگ که برای عراق خیلی گران تمام شده و به هیچ یک از اهداف خود نرسیده است، چگونه می تواند همچنان بر سر قدرت باقی بماند؟ احتمالاً تاکنون تعدادی در حدود ۲۵,۰۰۰ نفر عراقی در این جنگ مرده اند و مخارج جنگ در ماه، حدود ۶۰۰ میلیون پوند می باشد. از زمان سقوط خرمشهر در اکتبر ۱۹۸۰ (آبان ۱۳۵۹) که بعداً در ماه مه سال جاری (خرداد ۱۳۶۱) ایران آن را بازپس گرفت، هیچ پیروزی ای به دست نیامده است، درعین حال، ضد حمله های ایرانیان، صدام را چنان ضعیف نکرده است. وی ماهرانه، روحیه نظامیان خود را حفظ کرده است و به عنوان جبران مافات، به خانواده سربازان کشته شده خانه های مجانی و مزایای دیگر می دهد. آثار جنگ، بین مردم محسوس نیست. گزارش های رسیده حاکی است که شورش در شمال عراق، جایی که ۳ میلیون کُرد به مبارزه چریکی خود ادامه می دهند، نسبت به جنوب که در ماه ژوئیه هدف حمله ایرانیان قرار گرفت، بیشتر است. در بغداد، لطمه چندانی به پروژه های ساختمانی بزرگ وارد نشده و خیابان های شهر بصره که صدای شلیک گلوله در آنها به گوش می رسد، همچنان شلوغ و در شب ها روشن است. در همین حال، صدام اعتراف کرده است که توسعه اقتصادی عراق، به دلیل وقوع جنگ لطمه دیده است. سوریه که در این جنگ از ایران حمایت می کند، خط لوله نفت عراق را بسته است و این بدان معنی است که عراق فقط می تواند روزی ۴۰۰ هزار تا ۶۰۰ هزار بشکه نفت، آن هم تماماً ازطریق خط لوله ترکیه، صادر کند. کشورهای خلیج (فارس) و عربستان سعودی درحالی که از سرایت قیام ناگهانی مذهبی بیمناک اند، در هر ۶ ماه، ۴ میلیارد پوند وام با شرایط آسان به عراق می دهند. عراق به دلیل کمبود نیروی انسانی، عقب مانده است(۱) و از آنجا که افراد زیادی در جبهه ها حضور دارند، کارگران خارجی به پایتخت هجوم آورده اند.

فکر صدام این است که مثل ناصر و نهرو، رهبر جنبش عدم تعهد بشود، ولی تشکیل نشدن اجلاس سران کشورهای غیر متعهد که قرار بود ماه سپتامبر در بغداد برگزار شود، ضرب–ه سنگینی بر امیدهای صدام وارد آورد. به نظر می رسد که صدام هنوز از یک طرف با ازسرگرفتن

ص: ۴۵۹

۱- پیمان عراق ازجمله کویت مقیم شده بودند و وادار کردن آنان به بازگشت به عراق، ازجمله این اقدامات است.

روابط بـا شوروی، بعـد از انتقاد وی از اشـغال افغانسـتان و تشویق آنها برای ازسـر گرفتن ارسال مسـتقیم اسـلحه و از طرف دیگر متقاعـدکردن امریکا به اینکه (صـدام) برای منافع غرب مفیـد است، قادر باشـد با قـدرت، اسـتقلال کنونی را حفظ کنـد. پرزیـدنت صدام، در سـپتامبر ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹) به ایران تجاوز کرد که علت آن هم تا اندازه ای خواست آیت الله خمینی برای سرنگونی وی و تا اندازه ای بدین دلیل بود که تبعیـدی های ایران به وی گفته بودنـد که گرفتاری های ایران به قـدری است که یک تجاوز، حکومت را سـرنگون خواهد کرد. در ضد حمله ای که آیت الله خمینی انجام داد، امیـدوار بود که شـیعیان عراقی علیه صـدام قیـام کننـد. در هر دو حمله ثـابت شـد که نژاد و ملیت قوی تر از مذهب و عقیده است.(۱)

۱

بـاوجود پـایین بودن دسـتاوردهای اجلاـس سـران کشورهـای حاشـیه خلیـج فـارس در اتخاذ تصـمیمی عملی درخصوص جنگ ایران و عراق، روزنامه الریاض (چاپ عربسـتان سـعودی) از ابتکارات جدید شورای همکاری خلیج فارس درباره پایان بخشیدن به جنگ خبر داد. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از عربستان سعودی، این روزنامه در شماره امروز خود نوشته است:

تلاش های کشورهای نفت خیز خلیـج (فارس) برای خاتمه دادن به جنگ ۲۵ ماهه ایران و عراق ادامه دارد و شورای همکاری خلیـج فارس به عربسـتان و کویت این اختیار را داده است که دراین خصوص به ابتکار تازه ای دست بزنند. و قرار است این دو کشور برای رسیدن کشورها به یک اتفاق جهت خاتمه جنگ خلیج (فارس) به واشنگتن، مسکو و دیگر پایتخت های بزرگ سفر کنند.

این روزنامه به نقل از منابع مطلع در شورای همکاری افزود: تماس هایی در سطوح بالا در چند کشور عربی در شرف انجام است تا ایران برای آغاز مذاکرات با هدف دستیابی به یک راه حل نهایی جهت خاتمه جنگ تحت فشار قرار داده شود.(۲)

۲

پس از انتشار اخباری مبنی بر توافق ترکیه و امریکا درباره بازسازی دو پایگاه هوایی در "لنـدروم" و "باتمان" و ایجاد پایگاهی دیگر در شـهر "مـوش" ترکیه و مواضـع ضـد ونقیض برخی مسـئولان سیاسـی ترکیه دراین بـاره، امروز سـفیر امریکـا در آنکـارا، در مصـاحبه ای بـا روزنـامه انگلیسـی زبـان ترکیه دیلی نیوز اعلاـم کرد: بین امریکـا و ترکیه، موافقت نـامه ای امضـا شـده که براسـاس آن، در برخی فرودگـاه های ترکیه تجهیزات نظامی که ممکن است مورد استفاده سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) قرار گیرد، انبار می شود.

از سوی دیگر، وزیر دفـاع ترکیه در گفت وگو با خبرگزاری فرانسه، با تأکیـد بر بازسازی ۱۰ فرودگاه این کشور گفت: بازسازی این فرودگاه ها از مدت ها پیش مدّنظر بوده و در برنامه

ص: ۴۶۰

۱- مأخذ ۴۱، ص۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۴۱، ص۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسـلامی ۲۴/۸/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۶، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

پنج سال-ه این کشور زیر نظر صندوق (تأمین) زیرساخت قرار داشته است که هزینه این بازسازی ها را پرداخت می کند. به گفته برخی مقامات امریکایی، اعتبارات واشنگتن به دولت ترکیه در سال ۱۹۸۳، به میزان ۶۲ درصد افزایش خواهد یافت و نیازهای ارتش ترکیه نیز مورد توجه دولت امریکا قرار دارد.(۱)

۱

امروز نیروهای جیش الشعبی ارتش عراق، با پشتیبانی ۳ فروند بالگرد جنگی، به روستاهای "تقیان" و "واکوان" در منطقه "روانـدوز" حمله کردند که با مقاومت پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها)، حزب سوسیالیست و اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها) مواجه شدند. نیروهای ارتش عراق پس از یک درگیری سنگین، با به جاگذاردن ۱۶ کشته و ۱۱ اسیر، مجبور به عقب نشینی شدند. در این عملیات، ۱۲ قبضه تفنگ کلاشینکف، ۱۵ صندوق فشنگ، ۲ تفنگ برنو و ۲ دستگاه بی سیم به دست نیروهای معارض افتاد.(۲)

در یک اقدام نظامی دیگر، تعدادی از پیش مرگان کُرد عراقی، به نیروهای ارتش در مناطق "شاندری" و "نالپاریز" حمله کردند که درنتیجه آن، ۱۰ نفر از نیروهای ارتش عراق کشته و ۹ نفر از آنان مجروح شدند.(۳)

۱- مأخذ ۴، ص ۲۰.

۲- مأخذ ۲۸، بخش آخر، ص۷.

۳- مأخذ ۲۸، بخش آخر، ص۷.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۵ آبان ۱۳۶۱ ۲۹ محرم ۱۴۰۳ ۱۶ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز هرچنـد منطقه عملیـاتی محرم از آرامش نسبی برخوردار بود، اما نیروهای ارتش عراق در منطقه عملیاتی مسـلم بن عقیل(ع) تحرکاتی از خود نشـان دادنـد که بـا واکنش به موقع نیروهـای ایران روبه رو شـد. ارتش عراق در سـایر منـاطق عملیاتی نیر بمباران و گلوله باران شـهرهای مرزی را همچنان ادامه داد و خسارت هایی به نیروهای خودی وارد کرد. سقوط ۲ فروند جنگنده عراق از پیامدهای این تحرکات بود.

در منطقه عملیـاتی محرم، نیروهـای ایران و عراق نسبت به روزهای قبل، تحرک کمتری داشـتند و دو طرف، عمـدتاً به تحکیم مواضع و تثبیت خطوط خود پرداختنـد. بالگردهـای هوانیروز ایران در این منطقه، به یـک محـل تجمع تانـك هـا و نفربرهـای عراق حمله و تعـدادی از آنها را منهدم کردند.(۱)

به گزارش سـتاد مشترك ارتش، ۲ فرونـد از هواپیماهـای عراقی در ساعت های ۹:۰۶ و ۹:۴۹ بامـداد، هـدف آتش جنگنده ها و پدافند نیروی هوایی ارتش جمهوری اسـلامی ایران قرار گرفتند و در منطقه عملیاتی محرم سرنگون شدند(۲) براثر آتشباری توپخانه خودی نیز چند حلقه از چاه های نفت عراق در این منطقه آتش گرفت که این آتش سوزی تا ساعت ها ادامه داشت.(۳)

درپی عملیـات دیروز نیروهـای ایران در منطقه عملیـاتی مسـلم بن عقیل(ع)، ارتش عراق امروز با به کارگیری تیپ۴۶ مکانیزه، تیپ۵۰۶ پیاده، یک گردان تانك و حمایت توپخانه، پاتک نسـبتاً سـنگینی را به "کهنه ریگ" و "کومه سـنگ" آغاز کرد و موفق به پیشروی محدود در این منطقه شد. پس از این اقدام، نیروهای خودی بخش هایی از منطقه را که نیروهای عراقی در شب گذشـته تصرف کرده بودند، باز پس گرفته و خطوط پدافنـدی خود را حفظ کردنـد.(۴) در این فعـالیت، حضور بالگردهـای هوانیروز در ناکـامی نیروهـای زرهی دشـمن مؤثر بود.(۵)درپی موفقیت نیروهای خودی در بازپس گیری منطقه، سـخنگوی نظامی ارتش عراق تحرکی ناموفق را به ایران نسـبت داد. رادیو صوت الجماهیر به نقل از این سخنگو ادعا کرد که عراق، تهاجم ایران را در این منطقه مهار کرده است(۶)

ص: ۴۶۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۴، قرارگاه کربلا - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- سند شماره ۷۹۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۰، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۵؛ و - مأخذ ۱، ص۱۴، اطلاعیه شماره ۱۱۲۴، ستاد مشترک ارتش.

۳- سند شماره ۰۱۷۶۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۶۴، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- سند شماره ۲۷۴۰۳۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه مقـدم نزاجا در غرب (رکن۲) باختران، شماره ۱۱۳، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱،ص۴؛ و - مأخذ ۱.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۳، باختران.

۶- واحـد مرکزی خبـر صداوسیمای جمهـوری اسـلامی ایران، بولتن رادیوهـای بیگـانه، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - همــان، ص۳، رادیـو صوت الجماهیر بغداد (عربی) ۲۵/۸/۱۳۶۱.

همچنین چند فروند هواپیمای عراقی در ۷ نوبت به حریم هوایی مناطق غرب کشور و حوالی شهرهای شوش، مهران، ایلام، نفت شهر، سومار و گیلان غرب تجاوز کردند و در ۲ مورد، اقدام به ریختن بمب های خوشه ای کردند که تلفات و خساراتی به بار نیاورد.(۱)

امروز شهر آبادان نیز زیر آتش سلاح های سنگین دشمن قرار داشت و درنتیجه ۳ منزل مسکونی تخریب شد.(۲) در این اقدام، یک منزل و یک دبستان نیز مورد اصابت گلوله های توپ و خمپاره قرار گرفت و ۲ نفر مجروح شدند.(۳)

همچنین در گلوله باران محوطه راه آهن خرمشهر که ۲ ساعت ادامه داشت، یک سرباز به شهادت رسید و ۷ نفر دیگر ازجمله ۲ کارمند راه آهن مجروح شدند و به قطار خرمشهر - اهواز نیز خساراتی وارد شد.(۴)

۱

به منظور بازسازی مناطق جنگی و پشتیبانی از جبهه ها، ۶۰۰ نفر از نیروهای جهادسازندگی و اعضای شوراهای هماهنگی روستاهای خراسان که در رشته های مکانیک و صاف کاری اتومبیل، جوش کاری، آشپزی، رانندگی، باطری سازی، نانوایی، خطاطی، آپاراتی، سیم کشی، گچ کاری، لوله کشی، رادیاتورسازی و مکانیک ماشین های راه سازی تخصص دارند، با بدرقه پرشور مردم مشهد به مدت ۲ ماه عازم جبهه های جنگ شدند.(۵)-(۶)از ساری نیز ۹۵ نفر از نیروهای فنی به یکی از مناطق جنگی اعزام شدندنیروهای رزمی از شهرهای سمنان(۷)جهرم،(۸)مازندران(۹)و مشهد(۱۰) هم در میان بدرقه باشکوه مردم این شهرها به جبهه های جنگ اعزام شدند.

۲

امروز تحرکات نیروهای نظامی ایران و گروه های مسلح غیر قانونی در استان های آذربایجان غربی، کردستان و کرمانشاه، افزایش چشمگیری یافته و در شهرها و مناطق مختلف، خسارت هایی به دو طرف وارد شده است.

نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی در جنوب "بوکان" و در حوالی روستای "سرا" ۲ فروند بالگرد (۲۱۴ و کبری) ایران را هدف گلوله قرار دادند. بالگرد۲۱۴ که کمک خلبان آن مجروح شده بود، به پادگان سقز بازگشت.(۱۱) اما بالگرد کبری مجبور به فرود در محل شد که بلافاصله پس از آن دچار حریق شد و هر ۲ خلبان آن به اسارت درآمدند.(۱۲)درحین این حادثه، راننده خودرو آمبولانس نظامی که برای حمل مجروح وارد منطقه شده بود، به شهادت رسید(۱۳)

در جاده "کرجو" در غرب سنندج، یک گروه از نیروهای خودی به کمین نیروهای ضد انقلاب برخورد کردند و درنتیجه، ۲ کارآموز شهربانی یزد که مأمور خدمت در بسیج سپاه بودند و ۲ نفر از نیروهای بسیج به شهادت رسیدند.(۱۴)

۱- مأخذ ۴، بخش اول، ص۳؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۲، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، صص ۳و۴، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۰۱۷۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، از قرارگاه عملیاتی کربلا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۶۳، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۳- سند شماره ۱۴۱۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی لشکر۲۱ حمزه، شماره ۴۶، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۴۱، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۴- مأخذ ۹، بخش دوم؛ و - سند شماره ۳۱۸۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص ۱۱.

۶- همان، ص ۴.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۸- مأخذ ۱۳، ص ۴.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص ۴.

۱۰- سند شماره ۲۲۷۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۳، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص ۳.

۱۱- مأخذ ۹، بخش دوم، ص ۱.

۱۲- سند شماره ۷۹۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی کل، ۲۵/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۸۶، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص ۵؛ و - سند شماره ۳۴۶۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، طرح و برنامه عملیات سپاه منطقه ۷، شماره ۳۰.

۱۳- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، صص ۹ و ۱۰؛ و - سند شماره ۳۴۵۳۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۱۴- سند شماره ۷۹۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۲۶/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۹، بخش دوم، ص ۲.

همچنین در یک عملیات کمین که در ساعت ۰۶:۰۵ بعدازظهر به همت نیروهای گروهان ضربت بلال سپاه پاسداران در روستای "ایندرتاش" در محور میاندوآب - مهاباد انجام شد، ۴ نفر از عناصر مسلح گروه های غیر قانونی کشته شدند و ۶ تن نیز به اسارت درآمدند. در میان کشته شدگان، یکی از فرماندهان حزب دمکرات کردستان دیده می شد. از نیروهای سپاه نیز یک نفر شهید و یک نفر مجروح شد.(۱)

نیروهای قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) نیز در عملیاتی در ۲۰ کیلومتری شمال سردشت، به محل اختفای تعدادی از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه "سارتکه" حمله کردند و عده ای از آنها را به هلاکت رساندند و ۲ دستگاه خودور آنان را نیز منهدم کردند(۲)

به گزارش درج شده در یکی از خبرنامه های داخلی سپاه، امروز عناصر کومه له در منطقه کامیاران، یک روحانی را که به منظور انجام امور تبلیغی و شرکت در مراسم ایام محرم به غرب کشور اعزام شده بود، به همراه ۴ پاسدار دیگر به گروگان گرفتند و سپس آنها را به همراه ۷ نفر دیگر از اعضای سپاه و جهادسازندگی که از مدت ها قبل در اسارت این گروه بودند، به عراق منتقل کردند(۳)

بنابر اخبار رسیده به ژاندارمری کرمانشاه که در گزارش ناحیه این ژاندارمری به مسئولان آن منعکس شده است، حزب دمکرات کردستان با همکاری سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، اسیران حزب را جابه جا کرده و به مکان های امن تری برده است. در بخشی از این خبر آمده است: افراد حزب دمکرات و گروهک منافقین پس از عملیات گسترده نیروهای جمهوری اسلامی ایران در منطقه سردشت و آلواتان، حدود ۴۰۰ نفر زندانی را که بیشتر آنها پاسدار و نظامی بودند و در منطقه آلواتان نگهداری می شدند، قبل از رسیدن نیروهای خودی به این منطقه، جابه جا کرده و به یک منطقه جنگلی استتارشد ه دیگر منتقل کردند.(۴)

همچنین در عملیات مشترک سپاه پاسداران و شهربانی سنندج، ۴تن از عناصر گروه کومه له شناسایی و دستگیر شدند.(۵)

۳ نفر از چته های حزب دمکرات کردستان در منطقه "صائین دژ" که یکی از آنان مسئول امور مالی و یک نفر دیگر پزشک منطقه بود، خود را به سپاه پاسداران بوکان تسلیم کردند.(۶)

در نقده نیز یکی از عناصر حزب دمکرات با همراه داشتن یک اسلحه ژ۳، مهمات و یک عدد نارنجک، تسلیم سپاه پاسداران شد(۷)

یک نفر دیگر از وابستگان به گروه های مسلح غیر قانونی، امروز به پاسگاه "بیگم قلعه" در منطقه مهاباد مراجعه کرد و ضمن معرفی خود به نیروهای ارتش، تقاضای امان نامه کرد(۸)

۱- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی منطقه ۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۲- سند شماره ۲۷۱۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری باختران (رکن۲) به فرماندهی ژاجا (رکن۲)، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۶، ص۲؛ و - سند شماره ۳۵۰۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از واحد اطلاعات قرارگاه بعثت به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۱،ص۱۸؛ و - مأخذ ۱۶، ص ۱.

۵- مأخذ ۱۹، بخش اول، ص۱۱.

۶- مأخذ ۲۳، بخش دوم، ص ۱.

۷- مأخذ ۲۳، بخش دوم، ص ۲.

۸- سند شماره ۲۳۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به معاونت عملیات و

اطلاعات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی (مدیریت عملیات)، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۱

در ۳ عملیات غافلگیرانه نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی ایران در شهرهای تهران، بندر ترکمن و ارومیه، تعدادی از نیروهای گروه های مسلح غیر قانونی کشته یا دستگیر شدند.

نیروهای کمیته انقلاب اسلامی، درپی شناسایی یک خانه تیمی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه ۱۵ تهران (منطقه خاوران و افسریه)، این خانه را محاصره کردند. در درگیری میان ۷ نفر از ساکنان این خانه و نیروهای کمیته، ۴ مرد کشته شدند و یک زن با خوردن سیانور خودکشی کرد و ۲ نفر دیگر دستگیر شدند. در این عملیات، یکی از نیروهای کمیته انقلاب اسلامی نیز به شهادت رسید.(۱)

همچنین خبرگزاری جمهوری اسلامی، امروز به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بندر ترکمن گزارش داد، در عملیات نیروهای سپاه با همکاری مردم، هسته های مرکزی گروه های سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، سازمان چریک های فدایی خلق اقلیت و چریک های اقلیت (شاخه اشرف دهقان) در این شهر کشف و به کلی از هم پاشیده شد. در این عملیات، ۱۲۶ نفر از اعضای فعال این گروه ها که عده ای از آنان در ترورها و انفجارهای منطقه دست داشتند، دستگیر شدند.(۲)

خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از سپاه پاسداران ارومیه نیز خبر کشف ۲ شبکه از عناصر چریک های فدایی خلق اقلیت و سازمان مارکسیستی طوفان را درطول هفته گذشته اعلام کرد. در این خبر آمده است: در عملیات سپاه پاسداران ارومیه، ۱۰ نفر از اعضای گروه طوفان و ۱۰ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق ازجمله مسئولان تشکیلاتی آن دستگیر شدند.(۳)

۲

صبح امروز طی مراسم باشکوهی در شهر اصفهان، پیکر ۳۱۰ تن از شهدای عملیات محرم تشییع شد.(۴) در این مراسم، پس از قرائت پیام امام توسط آیت الله طاهری، محسن رضایی به تشریح عملیات محرم و فداکاری مردم اصفهان در جنگ پرداخت. در مراسم تشییع شهدای اصفهان که با حضور گسترده مردم این شهر برگزار شد، آیت الله سیدجلال الدین طاهری نماینده امام و امام جمعه اصفهان، پیام امام خمینی را به این شرح برای حاضران قرائت کرد:

«خدمت عموم مردم مسلمان و رشید اصفهان - دامت توفیقاتهم، سَلامٌ عَلَیْکُمْ بِماصَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الّدار، رحمت خداوند بر همه شیعیان و رضوان و مغفرت حق بر ارواح مطهرشان

ص: ۴۶۶

۱- سند شماره ۷۹۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۱۵ به ستاد مرکزی اطلاعات، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۷، بندر ترکمن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۶، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۴- اکثر شهدای تیپ۱۴ امام حسین(ع) مربوط به شب اول عملیات بود که هنگام عبور از رودخانه دویرج در منطقه چم هندی به دلیل طغیان غیرمنتظره رودخانه، در آب غرق شدند و پیکر آنان پس از فروکش کردن سیلاب در روزهای بعد، در مسافتی دورتر از صحنه نبرد از آب گرفته شد.

که جوار قرب او را برگزیدند و سرافراز و مشتاق به سوی جایگاه مخصوصشان درپیشگاه رب خویش شتافتند؛ و سلام و درود بر شما پدران و مادران، همسران، فرزندان و بازماندگان شهدا که از بهترین عزیزان خود در راه بهترین هدف که اسلام عزیز است، بزرگوارانه گذشته اید و در امر دفاع از دین خدا، آن چنان صبر و مقاومت نشان داده اید که رشادت و استقامت یاران سید شهیدان حضرت امام حسین(ع) را در خاطره جهانیان تجدید کردید. اینجانب با عرض تبریک و تسلیت به مردم قهرمان و شهیدپرور استان نیروخیز اصفهان و همه ملت بزرگ ایران که وفاداری خود را به اسلام و خدای متعال به نحو احسن به اثبات رسانده اند، اطمینان دارم که این فداکاری ها و جانبازی ها در آینده نزدیک شجره طیبه اسلام را بیش ازپیش بارور می نماید و دشمنان قسم خورده اسلام را به نابودی و اضمحلال محکوم خواهد ساخت. از خداوند متعال برای شهدای عزیز رحمت و مغفرت و برای جانبازان مجروح و معلول شفای عاجل و برای خانواده محترم آنان صبر و اجر مسئلت دارم.»(۱)

پس از قرائت پیام امام، محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، به تشریح دستاوردهای عملیات محرم پرداخت و گفت: در این عملیات، بیش از ۶ میلیارد تومان خسارت و ۶ هزار کشته و ۳۴۰۰ اسیر به دشمن تحمیل شد و ۸۰۰ کیلومتر مربع از سرزمین میهن اسلامی آزاد شد.

وی همچنین درباره راهبرد نظامی ایران اظهار کرد: «بعد از عملیات رمضان، ما به این نتیجه رسیدیم که باید دشمن را به دردسر انداخته، مشکلاتی را برای آنها ایجاد کنیم. بدین منظور حمله ای را در جبهه مندلی اجرا کردیم و صدام مجبور شد در این جبهه ۴ لشکر اضافه کند که درست در این جبهه، نیروی او ۵ برابر شد.(۲)

رضایی با تجلیل از نقش و ایثارگری های مردم اصفهان، درباره بالابودن آمار شهدای استان اصفهان گفت: یکی از مراکز اصلی پشتیبانی جبهه های جنگ، استان اصفهان است که بیشترین نیرو و امکانات را برای جنگ فراهم کرده و طبیعی است که نسبت به شهرهای دیگر، شهید بیشتری را تقدیم انقلاب کند.(۳)

۱

امام خمینی به نامه محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران و علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش که در آن درباره عملکرد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (مرکز عملیات مشترک ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) در پاک سازی مناطق غرب و شمال غرب کشور به رهبر انقلاب گزارش داده شده بود، پاسخ دادند. در این نامه آمده است:

«از قول من به کلیه رزمندگان اسلام به ویژه رزمندگانی که در منطقه عملیات قرارگاه حمزه

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۷، تهران: چاپ اول، پائیز ۱۳۷۸، ص۹۵.

۲- مأخذ ۱، ص۴.

۳- مأخذ ۱۲، ص۴.

سیدالشهدا(ع) با دشمنان اسلام مبارزه می کنند تبریک بگویید. اسلام و مسلمانان متعهد به این پیروزی های چشمگیر شما چشم دوخته اند و از یاد هیچ یک از ما نخواهید رفت. شما فرزندان عزیز ملت هستید. فتحی که به دست شما صورت گرفت، برای ملت سرافرازی بود. امیدوارم این پیروزی تا آخرین مرحله موفق باشد. سلامت و سعادت تمام رزمندگان را از خداوند خواهانم و از دعای خیر شما را فراموش نخواهم کرد.»(۱)

جلسه سران قوا امروز در دفتر رئیس‌جمهور تشکیل شد.

فرمانده سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش در متن نامه خود، به قسمت هایی از توفیقات قرارگاه حمزه در غرب، به ویژه پاک سازی پیرانشهر و سردشت، پیچیدگی زمین منطقه و کمک و همراهی مردم و روحانیان اهل تسنن منطقه اشاره کرده بودند.(۲)

۱

امروز آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در دفتر خود با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و مسئولان دفتر بیانیه الجزایر و سپس با سران قوا دیدار کرد. هاشمی رفسنجانی خلاصه این گفت وگوها را در کتاب خاطرات خود چنین ذکر کرده است: «در دفتر آقای [آیت الله] خامنه ای

۱- مأخذ ۳۲، بخش دوم، ص۹۴.

۲- مأخذ ۳۲، بخش اول، ص۱۴.

جلسه داشتیم. مسئولان دفتر بیانیه الجزایر گفتند که امریکا تمایل به مذاکره برای حل اختلافات و دعاوی دارد. گفتیم که با احتیاط وارد مذاکره شوند و نتایج را در هر مرحله اطلاع دهند. سپس جلسه سران قوه ها بود و راجع به بسیاری از مسائل مهم مانند حل مشکل تورم، بندرها، جنگ، بازداشت ها و مسائل دادستانی بحث شد.»(۱)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، در دیدار با تعدادی از نیروهای سپاه پاسداران که حفاظت از مجلس شورای اسلامی را به عهده دارند، با اشاره به وجهه مثبت و قابل قبول سپاه در بین مردم گفت: برادران سپاه هرجا که باشند، وجودشان برای من و هرکسی که به جمهوری اسلامی علاقه مند است، عزیز و پربهاست و من به شما برادران پاسدار احساس علاقه و محبت بسیار شدید و صمیمانه دارم. سپاه پاسداران انقلاب، با فداکاری، صلاحیت و قدرتی که پاسداران از خود ارائه دادند، مهم ترین ارگان نظام است که به گردن انقلاب و نسل های آینده که از انقلاب استفاده خواهند کرد، حق دارد.

رئیس مجلس شورای اسلامی در این دیدار گفت: چهره های شما برای من بسیار محبوب و مطلوب و همکاری با شما بسیار شیرین است. یکی از کارهای بسیار مهمی که برادران پاسدار در مجلس انجام می دهند، جدیت در حفاظت از مجلس است. ضد انقلاب به مجلس بسیار کینه توز بوده و همه می دانیم که مجلس، یکی از مراکز تجمع نیروهای مهم مملکتی است و برادران پاسدار، مجلس را در تمام مدت باوجود شدت بحران، از هر گزندی حفظ کردند و دشمن علی رغم چندین توطئه که علیه مجلس داشت و کشف شد، هرگز نتوانست حتی به حوالی مجلس هم برسد و این جدیت در تاریخ انقلاب محفوظ است.(۲)

۲

احمد عزیزی قائم مقام وزارت امور خارجه ایران، که به همراه هیئتی به سرپرستی مهندس میرسلیم مشاور عالی و سرپرست نهاد ریاست جمهوری، برای شرکت در مراسم تشییع جنازه "لئونید برژنف" به شوروی سفر کرده است، با "گیورکی کورنیکو" قائم مقام وزارت امور خارجه این کشور دیدار و گفت و گو کرد.(۳) در این دیدار، دو طرف به بحث درباره روابط دوجانبه و موضوع جنگ ایران و عراق پرداختند.

قائم مقام وزارت خارجه در این دیدار با تشریح سیاست ها و مواضع جمهوری اسلامی ایران

۱- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۰۸.

۲- مأخذ ۳۲، بخش اول، ص۱۴.

۳- که بسیاری از مدعوین و هیئت های کشورهای مختلف در بالاترین سطح، در مراسم تشییع جنازه رهبر شوروی شرکت کرده بودند، حضور هیئت ایرانی در این سطح به نوعی نشان دهنده سردی روابط ایران و شوروی است.

و تحولات جبهه های جنگ، بر ضرورت حسن هم جواری ایران و شوروی تأکید کرد.(۱)

در همین حال، درپی اعتراض تعدادی از نمایندگان به اعزام هیئتی ازسوی رئیس جمهور به مسکو برای تشیع جنازه برژنف، امروز آقای مجید انصاری یکی از مسئولان دفتر امام، گفت که قبل از اعزام با امام مشورت شده بود. آقای هاشمی رفسنجانی دراین باره نوشته است: «آقای مجید انصاری آمد و اظهارات امام درباره مسافرت هیئتی ازطرف رئیس جمهوری به شوروی را برای تشییع جنازه برژنف گفت که مورد اعتراض عده ای از نمایندگان و مردم قرار گرفته است. امام فرمودند که اشکالی نداشته و قبل از اعزام با امام مشورت شده بود.»(۲)

۱

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیر خارجه، در ادامه سفر دوره ای خود به چند کشور عربی، روز گذشته وارد یمن جنوبی شد و امروز با چند مقام سیاسی این کشور دیدار کرد. به گزارش روزنامه کیهان، وی در محل اقامت خود با عمر علی قائم مقام وزارت امور خارجه این کشور، ملاقات کرد. شیخ الاسلام سپس در دومین دور مذاکرات خود با مقامات یمن جنوبی، با عبدالغنی عبدالقادر دبیر روابط خارجی کمیته مرکزی حزب سوسیالیست یمن، ملاقات و گفت وگو کرد. معاون سیاسی وزارت امور خارجه همچنین بعدازظهر شنبه با علی احمد ناصر عنتر معاون رئیس هیئت رئیسه شورای عالی مردم و معاون رئیس جمهوری یمن دمکراتیک، درباره موضوعات مهم منطقه و تحکیم روابط دو کشور مذاکراتی انجام داد. شیخ الاسلام در این ملاقات که با حضور قائم مقام وزارت امور خارجه یمن و حجت الاسلام امینیان سفیر جمهوری اسلامی ایران در عدن، انجام شد، ضمن تشریح آخرین تحولات جبهه های جنگ تحمیلی، به تحلیل اوضاع منطقه و مواضع امریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه پرداخت و ضرورت هماهنگی نیروهای پیشرو منطقه و مقابله با امپریالیسم و صهیونیسم را یادآور شد(۳)

۲

سعد مجیر سفیر لیبی در ایران، امروز با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس، دیدار کرد. وی در گفت وگو با روزنامه کیهان، اجرایی شدن قرارداد چند ماه پیش وزیر خارجه آن کشور با ایران و هماهنگی بین دو کشور در اجلاس غیر متعهدها را ازجمله موضوعات گفت وگوی خود با رئیس مجلس ایران اعلام کرد. سعد مجیر همچنین ضمن اعلام تجاوز نظامی صدام به ایران، درباره تلاش های انجام شده به منظور برقراری صلح نیز مطالبی بیان کرد. گزارش وی در دیدار با هاشمی رفسنجانی به این شرح است:

در این دیدار، به منظور اتحاد راهبردی بین دو کشور برای آزادی قدس، مذاکراتی انجام شد و اکنون تلاش ما بر این است که موافقت نامه ای که در دیدار چند ماه گذشته عبدالسلام جلود از ایران

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۴/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- مأخذ ۳۷، ص ۳۰۷.

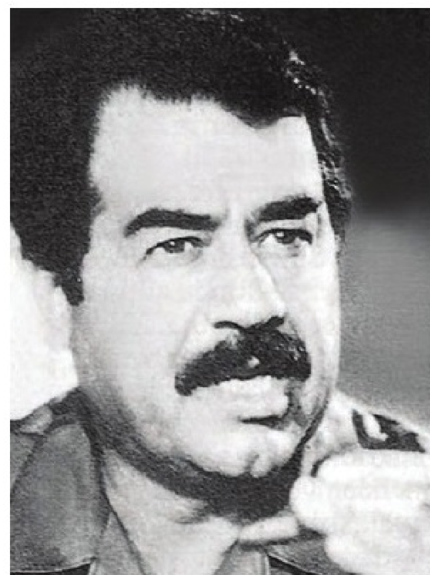
۳- مأخذ ۲۴، بخش اول، صفحه آخر.

به امضـا رسـید اجرا شود. وی افزود: اتحاد بین جمهوری اسـلامی ایران و جماهیر لیبی، درواقع اتحاد دربرابر تهاجمات امپریالیسم و صهیونیسـم علیه جهـان اسـلام است و به همین منظور انجـام مشورت میـان دو کشور بسـیار مهم است. دراین بـاره، مـا دیـدار معاون سیاسـی وزیر خارجه، جمهوری اسـلامی ایران از جماهیر لیبی را با اهمیت تلقی می کنیم و چون دو کشور از همه محرومان و مستضعفان دنیا دفاع می کنند، باید در اجلاس آینده جنبش عدم تعهد در دهلی نو نقش بارزی را ایفا کنند.

مجیر همچنین اظهار کرد: از آنجا که انگیزه ها و اهداف ما برای شـرکت در این اجلاس یکی است، باید هم صدا شویم. سـفیر لیبی در تهران، در پاسـخ به سؤالی درزمینه جنـگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: تردیـدی نیست که رژیم صـدام متجاوز است و به هر دو ملت ایران و عراق تجاوز کرده و برای پایان دادن به این جنگ، هیـچ اقـدامی نبایـد انجام شود، بلکه این جنگ باید با نتیجه طبیعی خودش یعنی سـرنگونی رژیم دیکتاتوری عراق پایان یابد.(۱)

۱

صـدام حسـین در یـک مصـاحبه مطبوعاتی با حضور تعـدادی خبرنگار امریکایی، به سؤالاتی درباره اوضاع داخلی این کشور، جنگ با ایران و روابـط عراق بـا شوروی و امریکـا پاسـخ داد. به گزارش رادیو صـدای امریکـا، وی درحـالی که لبـاس نظامی بر تن داشت و تپانچه ای به کمر آویخته بود، به یکی از خبرنگاران که درباره ناپدید یا اعدام شدن افراد سؤال کرده بود، گفت: این گزارش ها که وزیر یا اشـخاص دیگری به طرز مرموزی ناپدیـد شـده انـد، حقیقت نـدارد و اعـدام وزیر بهداری عراق اقدامی قانونی بود، زیرا وی به طور غیر قانونی داروهای مضـر وارد کشور می کرد.

رئیس‌جمهور عراق در مصاحبه با خبرنگاران امریکایی گفت مایل است با امریکا روابط عادی برقرار سازد.

در ادامه گزارش رادیو امریکـا آمـده است: وی (صـدام) همچنین دربـاره روابـط این کشور بـا امریکـا و شوروی اظهـار کرده که مایـل است با امریکا روابط عادی برقرار کند؛ مشـروط بر آنکه دولت امریکا از دامن زدن به جنگ خلیج فارس خودداری کند. صدام افزود: پیمان دوستی و همکاری که در سال ۱۹۷۴ بین عراق و شوروی به امضا رسید نیز نتوانست نقشی در جنگ ایران و عراق بازی کند. صدام حسین

۱- مأخذ ۳۲، بخش اول، ص۱۴.

توضیح بیشتری دراین باره نداد، اما تلویحاً نظرش این بود که اتحاد جماهیر شوروی در این جنگ، از عراق حمایت نکرده است. صدام در مصاحبه خود، از ناکارآمدی قرارداد همکاری و دوستی بین عراق و اتحاد جماهیر شوروی سخن به میان آورد و گفت این قرارداد جواب گوی نیازهای عراق نبوده است.

گزارشگر رادیو امریکا سپس در بررسی انعکاس این مصاحبه در مطبوعات امریکا از قول" درو میدلتون" مفسر نظامی روزنامه نیویورک تایمز که به موضوع پرداخته است، گفت: صدام حسین با اظهار نارضایتی از میزان موفقیت و ثمربخش بودن قرارداد همکاری و دوستی عراق و شوروی گفته که این قرارداد درطول مدت جنگ ایران و عراق، نیازهای نظامی عراق را برآورده نکرده و عراق، محتاطانه درصدد بهبود روابط خود با امریکا است. صدام حسین در مصاحبه مطبوعاتی خود گفت: کوشش برای برقراری روابط سیاسی با واشنگتن، زمانی ممکن خواهد شد که جو مساعدی به وجود آید و امریکا برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق، حسن نیت خود را عملاً به اثبات برساند.

رادیو امریکا افزود: مفسر نظامی نیویورک تایمز نوشته است که به گفته دیپلمات های غربی، قطع موقت ارسال کمک های نظامی شوروی به عراق در ابتدای جنگ ایران و عراق و سپس کاهش میزان این کمک ها، علت عدم نارضایتی رئیس جمهوری عراق از دولت اتحاد جماهیر شوروی است. زمانی که از رئیس جمهور عراق سؤال شد که برای جبران آنچه عراق آنها را کمبود پیمان دو کشور می داند، چه راه حلی دارد، وی در جواب گفت: این نکات در گفت وگو های عراق و شوروی در نظر گرفته خواهد شد و نکاتی نیست که بتوان آن را در اختیار مطبوعات قرارداد.(۱)-(۲)

۱

درحالی که صدام و فرماندهان ارتش عراق، شکست های اخیر این کشور را پیروزی جلوه می دهند، دیپلمات های غربی به ضعف های ارتش این کشور اشاره می کنند و برخی مقامات کشورهای حامی عراق نیز خواهان حمایت از ارتش عراق هستند.

باوجود پیروزی نیروهای ایران در عملیات محرم و دستیابی آنان به اهدافی بیش از آنچه برای تحقق این عملیات پیش بینی شده بود، صدام مقارن ظهر امروز با تعدادی از نیروهای رسته توپخانه ارتش عراق دیدار کرد و مطابق معمول، به رغم شکست آنها در بسیاری از عملیات ها، به آنان مدال شجاعت اهدا کرد. وی در این ملاقات، درباره اهمیت و نقش توپخانه در جنگ گفت: منزلت توپخانه قبل از جنگ، ازنظر روانی برای رزمندگان ارتش عراق در سطح فعلی نبود و امروز هیچ نیرویی در ارتش عراق نیست که تأثیر و منزلت آن را ندانند و افراد توپخانه قهرمانانه جنگیده اند. هنگامی که دشمن به یگان های توپخانه دست می یافت، افراد توپخانه برای دفاع از توپ های خود، با سلاح های انفرادی نبرد می کردند که باید به آن در سطحی فراتر از کشور عراق افتخار کنیم.

۱- در انعکاس مصاحبه صدام با خبرنگاران امریکایی، باوجود واردکردن اتهاماتی به امریکا مبنی بر حمایت از ادامه جنگ ازسوی صدام، محور اساسی این گفت وگو انتقاد از شوروی به دلیل تحویل ندادن تسلیحات نظامی مورد درخواست وی و ابراز تمایل به ایجاد رابطه با امریکا بوده است.

۲- واحد مرکزی خبر صداو سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۶/۸/۱۳۶۱، صص ۶ - ۴، رادیو صدای امریکا، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

وی در ادامه مـدعی شد که عملیات گسترده ای(۱) را که ایران در محدوده سپاه دوم و سپاه چهارم ارتش عراق انجام داده، با شکست مواجه شده است.(۲)

هم زمان با این سـخنان، عـدنان خیرالله وزیر دفاع عراق(۳)و نیز فرمانده سپاه چهارم ارتش عراق، در پیام هایی خطاب به صدام حسین، ضـمن ادعـای شـکست دادن نیروهـای ایران در عملیـات هـای اخیر، با صـدام تجدیـد بیعت کردنـد. رادیو عراق نیز با پخش این خبرها در بخش های مختلف خبری خود، کوشـید این ادعاها را واقعی جلوه دهـد.(۴) ایجـاد جو تبلیغـاتی و غیر واقعی از توان ارتش عراق در داخـل این کشور، در حـالی انجـام می شود که منـابع خـارجی، تحلیـل هـای متفاوتی از قـدرت نظامی عراق منتشـر می کننـد. دراین باره، نشـریه نیویورک تایمز در آخرین شـماره خود، از قول دیپلمـات هـای غربی مطلبی را منتشـر کرد که در گزارش امروز رادیو بی بی سـی این گونه منعکس شـده است:" عراق برای پس راندن ایرانی ها، به نیروی هوایی و آتش توپخانه خود متکی است. عراق پی برده است که پیاده نظام این کشور، قدرت و توان کافی برای دفاع از یک جبهه ۱۰۰۰ کیلومتری را ندارد. به همین دلیل، حمله ایرانی ها را به تعداد حداکثر ۳ حمله عمده در ماه، محاسبه کرده و پذیرفته است.(۵)

رادیو صوت الجمـاهیر عراق نیز بـا اسـتناد به سـخنان نخست وزیر تونس در حمـایت از عراق، اعلام کرد: محمـد مزالی نخست وزیر تونس، از کشورهـای عربی و اسـلامی خواست که برای حفاظت از حقوق و خاک ملی عراق، در کنار این کشور علیه تجاوز ایران ایسـتادگی کننـد. وی افزود: وجـدان ما به عنوان عرب و مسـلمان، اجازه نمی دهد که یک کشور عربی چون عراق را که دارای مواضع شـرافتمندانه ای است، مرتب مورد تجاوز ببینیم و برای پشتیبانی از او کاری نکنیم.(۶)

۱

روزنامه العرب (چاپ قطر) درباره مأموریت الجزایر ازجانب چنـد کشور اسـلامی برای میانجیگری بین ایران و عراق خبری منتشـر کرد.(۷)* به نوشـته العرب، چند کشور عربی و اسلامی از الجزایر خواسته اند تا فعالیت های خود را برای خاتمه دادن به درگیری عراق و ایران از سر گیرد. این روزنامه به نقل از منابعی - که از ذکر نام آنها خودداری کرده است - اضافه کرد: الجزایر به بسیاری از کشورها یادآوری کرده است که با ازسـرگیری این فعالیت ها مخالفتی ندارد، ولی ضـرورت دارد همگام با این فعالیت ها و قبل از آن، یک توافق اصولی برای آتش بس حاصـل شود تا زمینه آغاز فعالیت الجزایر فراهم شود. این روزنامه افزود: نتیجه این فعالیت ها درطول هفته آینده مشخص خواهد شد.(۸)

۱- عملیات موفق مسـلم بن عقیل(ع) در حوزه سـپاه دوم ارتش عراق در منـدلی، با هـدف ترمیم خطوط اجرا شد و عملیات محرم نیز در منطقه سپاه چهارم با توفیق کامل همراه بود و اقدامات تبلیغی عراق عمدتاً مصرف داخلی داشته و با هدف سرپوش نهادن بر موفقیت های نظامی ایران در دو عملیات فوق انجام شده است.

۲- مأخذ ۷، بخش دوم، صص ۲۲و۲۳، رادیو صوت الجماهیر، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۲۶، رادیو صوت الجماهیر، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۲۱، رادیو صوت الجماهیر، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۱۵، رادیو بی بی سی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۶- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۲۲، رادیو صوت الجماهیر، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۷- * قبلًا نیز خبرهایی دراین باره منتشـر شده است و به نظر می رسد دیدار روز گذشـته سفیر الجزایر در تهران با رئیس جمهوری دراین زمینه انجام شده باشد.

۸- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۱۹، رادیو امان، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۱

مجله نیوزویک در شماره این هفته خود به نقل از منابع اطلاعاتی امریکا درباره استفاده ارتش عراق از تسلیحات کشور چین نوشته است: چین ۲۵٪ از کل تسلیحات عراق را تأمین می کند. صادرات نظامی چین تنها به عراق، ۵۰ درصد از کل صادرات نظامی این کشور را تشکیل می دهد.

نیوزویک می افزاید: از آنجایی که تسلیحات چینی عمدتاً براساس مدل های روسی ساخته شده است، ارتش عراق مشکلی در استفاده از این تسلیحات ندارد.(۱)

در گزارش دیگری، منابع اطلاعاتی ارتش و سپاه اعلام کردند که دولت مصر، اخیراً چند فروند میگ به کشور عراق داده است(۲) این منابع همچنین از ورود ۳۵ دستگاه تریلر حامل مهمات از مرز کویت به عراق در ساعت ۱۶:۳۰ امروز خبر دادند(۳)

۲

در ادامه مبارزه معارضان عراقی با نیروهای بعثی، نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) در یک عملیات کمین در محور زاخو - باطوفه (مقابل پیرانشهر)، موفق به سرنگونی یک فروند بالگرد، انهدام ۳ دستگاه خودرو و کشته یا زخمی کردن ۳۰ تن از نیروهای نظامی عراق شدند. در این عملیات، نیروهای بارزانی یک تن از نیروهای نظامی عراق را به اسارت درآوردند و ۲ قبضه اسلحه نیز به غنیمت گرفتند. در این درگیری، یک تن از نیروهای بارزانی نیز زخمی شد.(۴)

همچنین نیروهای مجاهد عراقی با آر.پی.جی و سلاح های سبک، به یک مقر ارتش عراق در "شانه دری" نیز حمله کردند. در این عملیات، تعدادی از نیروهای ارتش عراق زخمی و تعدادی نیز اسیر شدند.(۵)

۱- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۲، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۷۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از طرح و برنامه عملیات منطقه ۷، (اطلاعات و عملیات) به فرماندهی (منطقه ۷)، شماره ۲۹، تاریخ ۲۵/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۳- سند شماره ۱۶۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی ستاد مشترک ارتش، اداره دوم، فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۳۳، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص ۲۰.

۴- سند شماره ۷۳۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۵، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱،ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)،۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۵- سند شماره ۳۴۶۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن۲) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۲)، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص ۱.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۶ آبان ۱۳۶۱ ۱ صفر ۱۴۰۳ ۱۷ نوامبر ۱۹۸۲

۱

درپی عملیات تکمیلی مسلم بن عقیل(ع) که در منطقه مندلی و با هدف اصلاح خطوط پدافندی خودی اجرا شد، ابراهیم همت فرمانده عملیات، اهداف و نتایج عملیات را تشریح کرد. وی گفت: با نفوذ نیروهای سپاه اسلام به قلب شهر مندلی، بیش از ۱۰۰۰ نفر از بعثیون عراق کشته شدند و ده ها تانک و نفربر دشمن منهدم گردید. همچنین منطقه ای به وسعت ۶۰ کیلومتر مربع آزاد شد و با تصرف هدف های جدید تعیین شده، هدف های قبلی عملیات مسلم بن عقیل(ع) تحکیم گردید.(۱)

نیروهای عراقی درطول امروز تلاش کردند تا بخش هایی از مواضع ازدست داده در این منطقه را بازپس گیرند که باوجود به کارگیری یک گردان زرهی و حدود ۴۰ تانک و اقدام به تک در منطقه میان تنگ، به دلیل تمرکز آتش مؤثر توپخانه خودی روی نیروهای عراقی، نتیجه ای کسب نکردند.(۲) فرماندهی قرارگاه فجر با اعلام خبر پاتک عراق به این منطقه و دفع آن، شمار تلفات نیروهای عراقی را ۱۰۰ کشته یا زخمی اعلام کرد.(۳)

نیروی هوایی عراق نیز حداقل در ۵ نوبت، خطوط درگیری را در جبهه مندلی بمباران کرد که در یک نوبت آن، بمب های خوشه ای به کار برد. به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، در این بمباران ها یک فروند جنگنده دشمن در کومه سنگ (مندلی) هدف اصابت پدافند هوایی ارتش قرار گرفت و سرنگون شد.(۴) علاوه براین، در ساعت ۱۱ صبح، یک بالگرد عراقی در محور ابوغریب در منطقه عملیاتی محرم با آتش پدافند نیروهای خودی سرنگون شد.(۵)

در اقدام دیگری، دشمن با استفاده از تعداد محدودی از یگان های خود در منطقه عملیاتی محرم، اقدام به پاتک کرد که با واکنش و مقاومت نیروهای مستقر در خطوط پدافندی روبه رو شد. در این عملیات، نیروهای دشمن با اجرای آتش مؤثر توپخانه های خودی عقب نشینی کردند. تلفات دشمن در این عملیات در حدود ۱۵۰ کشته بود(۶)

ص: ۴۷۶

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۸/۱۳۶۱،ص ۲.

۲- سند شماره ۲۷۰۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی"، قرارگاه مقدم نزاجا در غرب (رکن۲)، شماره ۱۱۴، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۳- سند شماره ۳۳۰۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، شماره ۵۵، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۷۹۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۲، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۴؛ و - سند شماره ۷۹۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به آجا پست فرماندهی، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۱۷۶۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی کربلا به ستاد مرکزی سپاه (فرماندهی)، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۱۴۴۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۳، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص ۲.

۱

امروز دشمن، شهرهای آبادان و خرمشهر را گلوله باران و شهر ایلام را در چند نوبت بمباران کرد.

آتش سلاح های سنگین دشمن در شهر آبادان، موجب شهادت یک تن و مجروح شدن ۱۹ غیرنظامی شد. همچنین ۴ منزل، ۲ مغازه و یک مدرسه را تخریب کرد.(۱) گلوله باران دشمن، در دو نقطه از شهر نیز آتش سوزی ایجاد کرد.(۲)

در خرمشهر نیز درنتیجه فعالیت توپخانه نیروهای عراقی یک نفر شهید و ۱۱ نفر مجروح شدند.(۳)

هواپیماهای عراقی هم در چند نوبت به حریم هوایی شهر ایلام تجاوز کردند که با اقدام پدافند هوایی مستقر در منطقه، از منطقه گریختند(۴)

۲

به دنبال اجرای عملیات موفق محرم و خارج شدن شهر موسیان از تیررس نیروهای عراقی، امروز در جلسه ای با حضور مسئولان استانداری ایلام، استانداری و اعضای ستاد بازسازی استان یزد و چند تن از فرماندهان نظامی در محل استانداری ایلام، مقرر شد که ستاد بازسازی استان یزد با همکاری وزارت مسکن و شهرسازی، بازسازی شهر ویران شده موسیان را در محل فعلی شهر آغاز کند. همچنین مقرر گردید جهادسازندگی با همکاری اداره برق عملیات برق رسانی به روستاهای موسیان را برعهده گیرد. یکی از فرماندهان نظامی نیز اعلام کرد بخشی از زمین های پاک سازی شده از مین و مواد منفجره کار گذاشته شده به دست دشمن، به زودی زیر کشت خواهد رفت.(۵)

۳

امروز نیز نیروهای داوطلب مردمی (بسیج) برای حضور در جبهه های جنگ یا شرکت در اقدامات پشتیبانی، به مناطق موردنیاز اعزام شدند. در خمینی شهر استان اصفهان، ۲ گروهان رزمی درقالب یک صد و پنجاه وسومین گروه نیروهای بسیج آموزش وپرورش، متشکل از معلمان و دانش آموزان، عازم جبهه های جنگ شدند.(۶) از قروه هم بیش از ۳۰۰ نفر از دانش آموزان و نیروهای داوطلب مردمی به جبهه های جنگ اعزام شدند(۷)

وزارت بهداری هم اعلام کرد: به منظور اجابت فرمان امام امت، بعدازظهر دیروز، ۲۴ نفر از کارکنان متعهد سازمان منطقه بهداری استان تهران، به سرپرستی حجت الاسلام منصوری مسئول ارشاد سازمان، عازم جبهه های نبرد حق علیه باطل شدند(۸)

همچنین گروه هایی از نیروهای داوطلب مردمی شهرهای اصفهان، لامرد (استان فارس) و میبد عازم جبهه های جنگ شدند.(۹) از شهر گرگان نیز یک گروه فنی جهادسازندگی با ۲۷ نفر متخصص شامل: راننده لودر، راننده پایه یک، مکانیک و بنا عازم مناطق جنگی شدند(۱۰)در

۱- سند شماره ۱۴۱۵۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات، شماره ۲۴۲، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.

۳- مأخذ ۴، بخش اول، ص۳.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۱.

۶- . روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۷- همان.

۸- مأخذ ۸، ص۳.

۹- سند شماره ۲۲۷۴۹۵ مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات و روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، نشریه خبرنامه، شماره ۳۶۳، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۱۰- مأخذ ۱۵، بخش دوم.

تویسرکان هم ۲۰ نفر از امدادگران به جبهه های جنگ اعزام شدند.(۱)

دفتر روابط عمومی و ارشاد وزارت بهداری در اطلاعیه ای اعلام کرد: کارکنان منطقه بهداری استان ایلام، درپی فرمان امام امت مبنی بر شرکت همه جانبه اقشار ملت حزب الله در جبهه های نبرد حق علیه باطل، آمادگی خود را برای شرکت در جنگ تحمیلی اعلام کردند تا غیر از انجام وظیفه خود که امداد و کمک به مجروحان و مصدومان است، از امر امام نیز اطاعت کرده و در راه پاسداری از آب و خاک و وطن خود به رهبری امام خمینی، جان برکف و کوشا باشند.(۲)

۱

اعزام نیروهای داوطلب از شهرهای مختلف ایران ادامه دارد.

امروز شهرهای سردشت، پیرانشهر، صائین دژ، ارومیه و جوانرود، صحنه درگیری نیروهای خودی و گروه های ضد انقلاب بود. به جز این درگیری ها، ۹ نفر از افراد ضد انقلاب خود را تسلیم سپاه پاسداران جوانرود و پاوه کردند.

به دنبال اتمام آزادسازی محور سردشت - پیرانشهر و در ادامه پاک سازی محور سردشت - مهاباد، نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) با اجرای یک عملیات هماهنگ، ارتفاعات "بنادیله" و ۱۵ کیلومتر دیگر از این جاده راهبردی و ۱۵ روستا در این محور شامل روستاهای

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- مأخذ ۸ ص۳.

"کانی جوز"، "کال دره"، "گرگ آباد"، "کتان"، "بارود" "هرمز آباد" "ماولو"، "همران"، "شیخ عیسی"، "بلاد"، "ورگل"، "ولیو"، "مم زینه"، "خلیسان" و "پارستان" را پاک سازی کردند.(۱)در این عملیات، شمار فراوانی از افراد وابسته به گروه های غیر قانونی کشته و ۷ نفر از آنان دستگیر شدند. همچنین مقدار زیادی غنائم و اسناد و مدارک به دست آمد.(۲) از نیروهای خودی نیز یک سرباز شهید و یک سپاهی مجروح شد.(۳)

در صائین دژ هم خودرو حامل نیروهای خودی که عازم پایگاه "آغجاایوان" در ۱۷ کیلومتری شمال غرب این شهر بود، به کمین مهاجمان افتاد، اما با هوشیاری و اقدام به موقع نیروهای خودی، آسیبی به آنها وارد نشد. در این درگیری، چند تن از نیروهای مهاجم کشته یا زخمی شدند که جنازه ۴ تن از آنان در منطقه برجای ماند.(۴)

در ارومیه در منطقه تک درخت بستان نیز یک دستگاه خودرو ایفا متعلق به گردان۱۷۳ لشکر۶۴ ارومیه روی مین رفت که براثر انفجار مین، ۳ نفر از سرنشینان خودرو مجروح شدند.(۵)

در جوانرود، یکی از افرادی که قبلاً با حزب دمکرات کردستان ایران همکاری داشت، پس از آنکه خود را به سپاه معرفی کرد و چند قبضه سلاح خود را تحویل داد، به دست عوامل این حزب دستگیر شد. آنها نیز پس از شکنجه و کورکردن وی، او را اعدام کردند.(۶)

پس از محدودیت های ایجادشده برای گروه های ضد انقلاب در غرب کشور، ۸ نفر از عناصر مسلح حزب دمکرات ازطریق مرزهای جوانرود، خود را به نیروهای سپاه پاسداران تسلیم کردند.(۷)

در پاوه نیز یک نفر از نیروهای ضد انقلاب، با مراجعه به پاسگاه سپاه، تسلیم نیروهای سپاه شد و از اعمال گذشته خود اظهار ندامت کرد.(۸)

۱

پس از پاک سازی محور راهبردی پیرانشهر - سردشت و آزادسازی منطقه وسیعی در این محور، سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، نمایندگان استان آذربایجان غربی و نهادهای مختلف شهر سردشت، پیام های جداگانه ای را به همین مناسبت صادر کردند.

سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در پیامی به نیروهای عمل کننده نظامی، ضمن تبریک پیروزی به دست آمده، توصیه هایی را در ۶ بند به آنان ابلاغ کرد که شامل حفظ وحدت و یکپارچگی؛ تداوم عملیات ها؛ رعایت حال مردم و جداکردن حساب مردم از گروه های مسلح غیر قانونی و به کارگیری مردم در برقراری امنیت منطقه به عنوان یک مؤلفه پایدار بود. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی مرکز ارومیه، در بخشی از این پیام ضمن تبریک پیروزی های اخیر به برادران ارتشی و سپاهی در قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) و همه کسانی که خالصانه در راه خدا با دشمنان اسلام در خطه آذربایجان غربی و کردستان می جنگند، آمده است:

۱- سند شماره ۳۵۰۳۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (واحد طرح و عملیات) به ستاد مرکزی (واحد طرح و عملیات)، ۲۶/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۷ به ستاد مرکزی،۲۶/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۸.

۲- سند شماره ۵۸۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری شماره ۷، از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات)، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۱۰۴۸۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۰، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱ ص۴؛ و - سند شماره ۰۷۹۳۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۵ به فرماندهی کل، ۲۶/۸/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۴- سـند شماره ۳۵۸۳۸۰ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از واحـد اطلاعات و بررسـی های سیاسـی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع)، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سـند شماره ۳۵۰۲۳۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از تیپ صائین دژ به تیپ قرارگاه بعثت، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۵- سـند شماره ۱۰۳۸۳۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش روزانه، سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، شـماره ۱۸۸، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱ ص۲؛ و - سـند شماره ۷۹۳۹۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (واحـد طرح و عملیات) به ستاد مرکزی، شماره ۲۳۸، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۴، بخش اول، ص۱.

۶- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات و بررسـی های سیاسـی - تأمینی منطقه۷، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۷- همان، ص۳.

۸- همان، ص۳.

رزمندگان ایثارگر اسلام، اکنون که به یاری پروردگار توانا و همت والای خود و هماهنگ با پیروزی هایی که سایر رزمندگان در جبهه های جنوب و باختران برای اسلام آفریده اند و می روند که به زودی به حول و قوه الهی ریشه صدام و صدامیان را برکنند، شما نیز موفق شده اید این چنین اشرار و کفار را در سرزمین های محروم کردستان و آذربایجان غربی تارومار کنید، به چند نکته توجه داشته باشید و به شکرانه ریشه کن کردن ستمکاران و اشرار پلید منطقه، نماز شکر به جای آرید. ۱. وحدت و یکپارچگی ترکیب مقدس روحانی، ارتشی و سپاهی را حفظ کنید تا همچنان از برکت این صف آهنین برخوردار باشید. ۲. مبارزه و سرکوبی ضد انقلابیون را ادامه دهید تا آخرین بازماندگان این سرسپردگان امریکایی ریشه کن شوند. ۳. با کسب اطلاعات و آگاهی بیشتر، سران اشرار را دستگیر کرده، به سزای اعمالشان برسانید. ۴. به فریب خوردگانی که ندانسته به گمراهی افتاده اند و امان می خواهند، پناه دهید تا در آغوش گرم اسلام به انسانیت برسند. ۵. حساب مردم محروم و ستم دیده کردستان و آذربایجان غربی را از اشرار و خودفروختگان و ضد انقلابیون جدا کنید. با آنها به گرمی رفتار کنید، باشد که به زودی آنان نیز از خیرات و برکات جمهوری اسلامی برخوردار شوند. ۶. از آنجایی که امنیت پایدار، فقط با زور و سرنیزه ایجاد نمی شود، مردم را در حفظ امنیت منطقه شرکت دهید و ان شاء الله با تلاش و مجاهدت استانداران و سایر خدمتگزاران اسلام، به خصوص روحانیت آگاه منطقه، در زمینه های فرهنگی، عمرانی، اجتماعی و بهداشتی رشد کرده، به امنیت حقیقی دست یابیم.(۱)

نمایندگان استان آذربایجان غربی در مجلس شورای اسلامی نیز درهمین باره بیانیه ای منتشر کردند. در بخشی از این بیانیه با تبریک این دستاورد آمده است: بالاخره آخرین مقر به اصطلاح دمکرات ها و هم پالکی های آنان در جنگل ها و ارتفاعات پیرانشهر و سردشت، به دست نیروهای پرتوان اسلام، فتح و راه پیرانشهر به سردشت پس از مدتی مسدودبودن، باز شد. ما این پیروزی را به محضر مقدس امام زمان و نایب بر حقش امام خمینی و به فرماندهان قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) و به رزمندگان و مردم مسلمان آذربایجان غربی تبریک عرض کرده، از خدای بزرگ برای شهدا تقاضای رحمت و جهت مجروحان، شفای عاجل مسئلت می کنیم.

فرمانداری، سپاه پاسداران و سایر نهادهای شهرستان سردشت نیز تلگرامی برای امام خمینی مخابره کردند. در بخشی از این تلگرام آمده است: با آزادی و پاک سازی قریب به ۱۰۰ کیلومتر نوار مرزی حساس در محور سردشت - پیرانشهر که محل ارتزاق گروه های محارب داخلی از اربابان امریکایی شان بود و با فتح آن، حاکمیت جمهوری اسلامی در غرب کشور تثبیت شد و ضمن تألیف قلوب مؤمنان و حزب الله، یأس کامل، اشرار مسلح غیر قانونی را در برگرفت و کمر آنان را برای همیشه شکست.(۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۲- همان، ص۴.

امروز همچون روزهای گذشته، درگیری میان نیروهای امنیتی ایران و گروه های ضد انقلاب در شهرهای مختلف ادامه داشت و هر دو طرف با اجرای عملیات هایی، خسارت هایی به یکدیگر وارد کردند. در این عملیات ها تعداد زیادی از نیروهای تروریست دستگیر شدند.

در تبریز، تعدادی از عناصر سازمان مجاهدین خلق، نارنجکی را به سوی نیروهای کمیته انقلاب اسلامی مستقر در خیابان راه آهن پرتاب کردند که نارنجک عمل نکرد و مهاجمان با تیراندازی، از محل گریختند. نیروهای کمیته نیز بلافاصله به تعقیب آنان پرداخته، آنان را در کوه های اطراف قریه "ایوند" در ۱۵ کیلومتری جاده تبریز - مرند، محاصره کردند. در درگیری ایجادشده بین نیروهای سازمان و کمیته، ۵ تن از افراد سازمان به هلاکت رسیدند و یک نفر از آنان نیز دستگیر شد. از این افراد، ۴ قبضه اسلحه یوزی و کلت و مهمات مربوط، ۲ عدد نارنجک، مقداری سیانور و ۲ خودرو به دست آمد. در این اقدام، یک نفر از نیروهای کمیته نیز به شهادت رسید.(۱)

در همدان نیز در ساعت ۱۳، دو جوان حدوداً ۲۵ ساله که یکی از آنان مسلح به سلاح کمری و دیگری مجهز به نارنجک جنگی بود، وارد بانک ملت خیابان ۱۷ شهریور شدند و پس از خلع سلاح محافظ بانک، با قطع برق و تهدید کارمندان، مبلغ ۲۱۰ هزار تومان وجه نقد و سلاح محافظ بانک را همراه بردند. این دو تن با دادن شعارهایی به نفع سازمان مجاهدین خلق، به وسیله یک دستگاه موتورسیکلت که حدود ۲۰ متری بانک پارک شده بود، متواری شدند.(۲)درپی این اقدام، دفتر سازمان مجاهدین خلق در پاریس با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: با اجرای سلسله عملیاتی در شهر همدان، بیش از ۲ میلیون ریال موجودی یک مرکز مالی که از اموال مردم غارت شده بود (!) به نفع سازمان ضبط شد.(۳)

در شهر ارومیه هم یکی از نیروهای شهربانی در خیابان مجاهد این شهر هدف سوء قصد ۴ نفر که سوار بر ۲ موتور هوندا۱۲۵ بودند، قرار گرفت و مجروح شد. در این حادثه، یک عابر نیز از ناحیه پا مورد اصابت گلوله قرار گرفت. این افراد پس از ربودن اسلحه این شخص گریختند.(۴) با تلاش نیروهای کمیته در تهران، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق شناسایی و ۲ نفر از افراد مستقر در این خانه دستگیر شدند.

در تهران، نیروهای امنیتی ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین را در ساعت های مختلف در خیابان های سرباز و آریاشهر شناسایی و بازداشت کردند.(۵)

همچنین در مرودشت استان فارس، یکی از عناصر مجاهدین خلق که مسئولیت تأمین سلاح را برعهده داشت، شناسایی و دستگیر شد.(۶)

در شیراز نیز ۸ نفر از افراد سازمان ازجمله یک نفر از افراد فعال هسته های ترور سازمان و یک نفر از عناصر پیکار، بازداشت شدند(۷)

در کوهدشت هم ۲ نفر از افراد مرکزیت چریک های فدایی خلق به همراه اسلحه دستگیر شدند.(۸)

۱- سند شماره ۷۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ به فرماندهی کل، ۲۶/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۵؛ و - سند شماره ۷۹۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۱، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۵.

۲- مأخذ ۲۹، بخش آخر، ص۱؛ و - سند شماره ۸۹۱۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،

شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۷۹۹۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۳- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۳، رادیو بغداد.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۵، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۷۴۰۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مرکزی نزاجا غرب، شماره ۱۱۷، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، صص ۲و۳؛ و - مأخذ ۲۲، بخش اول، ص۱.

۵- مأخذ ۲۹، بخش دوم، ص۶.

۶- سند شماره ۷۹۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه اطلاعات به ستاد مرکز اطلاعات، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، شماره ۷، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، گزارش منطقه۹، ص۱۲؛ و - سند شماره ۷۳۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از ستاد منطقه۹ (اطلاعات) به ستاد مرکز (اطلاعات)، شماره ۲۱۰۸، تاریخ ۶/۹/۱۳۶۱

۸- سند شماره ۲۲۷۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی سپاه، رویدادهای منطقه۸، نشریه شماره ۱۶، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۳.

درپی تلاش چند ماهه نیروهای سپاه به منظور شناسایی گروه اتحادیه کمونیست ها، امروز عناصر اصلی این گروه دستگیر شدند. ۲ نفر از دستگیرشدگان از فولادشهر، ۵ نفر از شهرکرد، ۳ نفر از شاهین شهر و ۱۵ نفر نیز از اصفهان اند. که در بین آنان، مسئولان تشکیلات اصفهان و ۳ نفر از افراد اتحادیه در جنگل های شمال کشور و آمل وجود دارند که یکی از آنها در همه درگیری های جنگل و آمل شرکت داشته است.(۱)

۱

نشریه نیوورکر اینترنشنال (چاپ لندن) در اقدامی بی سابقه در مقاله ای تحت عنوان "تبعیدیان ایران، حملات وحشیانه خود را افزایش می دهند"، از اقدامات مخالفان جمهوری اسلامی به ویژه سازمان مجاهدین خلق پرده برداشت و اعمال خشونت آمیز آنان را تقبیح کرد. روزنامه اطلاعات که این مطلب را در شماره امروز خود درج کرده، دراین باره نوشته است:

به نوشته این نشریه، فراریان ایران، درقالب سازمان مجاهدین خلق به فعالیت های آزاد خود در انگلیس ادامه داده، دانشجویان ایران را هدف حملات خشن خود قرار می دهند. گروهی از گردن کلفت های سازمان مجاهدین خلق، در روز دوشنبه ۲۶ مهرماه، برای پخش اعلامیه های خود علیه انقلاب اسلامی ایران به شانکده (برونل) رفتند و با ۲ دانشجوی ایرانی که از قبول اعلامیه های آنان خودداری کرده بودند، با چماق و پنجه بوکس مقابله کردند. یکی از قربانیان حادثه براثر صدمات واردشده به بینی و چشم هایش، برای یک هفته در بیمارستان و دیگری به علت جراحت سر و چشم هایش برای یک هفته در خانه بستری شدند. واضح است که برخی عناصر این سازمان در پاریس، قصد دارند برای حامیان انقلاب ایران در اروپا، فضایی رعب انگیز ایجاد کنند. این نشریه در ادامه مقاله خود می افزاید: از آغاز عملیات رعب آفرین آنها در ایران، ۲۳۵ مقام عالی رتبه جمهوری اسلامی، ازجمله ۲۹ عضو مجلس، رئیس جمهور و نخست وزیر وقت، جان خود را از دست داده اند. در آخرین عملیات آنها، در انفجار یک بمب در یکی از خیابان های پایتخت، ۸۴ نفر کشته و بیش از ۸۰۰ تن مجروح شدند. در همین حال، یک دانشجوی ایرانی در رم و یک تن دیگر در امریکا به قتل رسیدند و ۲ دختر ایرانی در برلین مورد ضرب وشتم قرار گرفتند که سر یکی از آنها شکست و دیگری هنوز در بیهوشی به سر می برد(۲)

۲

حسین شیخ الاسلام در آخرین سفر دوره ای خود، امروز در ابوظبی مرکز امارات متحده عربی با رئیس امارات متحده عربی و ولی عهد امیرنشین ابوظبی و همچنین معاون سیاسی وزیر خارجه امارات متحده دیدار و گفت وگو کرد. وی در این ملاقات ضمن ابراز نگرانی خود از وضعیت موجود و نفوذ و گسترش پایگاه های امریکا در منطقه به تشریح دیدگاه های جمهوری اسلامی پرداخت(۳)

۱- سند شماره ۷۳۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۲ (فرماندهی) به ستاد مرکزی (فرماندهی)، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۲- مأخذ ۲۷، ص۱۶.

۳- مأخذ ۸ ص آخر.

شیخ الاسلام امروز در آخرین مرحله از سفر خود به ۵ کشور لیبی، الجزایر، سوریه، یمن جنوبی و امارات عربی متحده،(۱)در یک مصاحبه مطبوعاتی در امارات متحده عربی شرکت کرد. وی در این مصاحبه با اشاره به دستاوردهای ایران در جنگ گفت: «جمهوری اسلامی ایران به عنوان نیرومندترین کشور منطقه، خواهان صلح و ثبات است و لذا اصرار دارد که منطقه از نفوذ ابرقدرت ها دور بماند. امنیت منطقه باید به دست فرزندان آن تأمین شود و کشورهایی که بخواهند سرزمین خود را تبدیل به پایگاه هایی برای امریکا کنند، نباید از تأمین صلح و ثبات در منطقه سخن بگویند.»

معاون سیاسی وزارت خارجه ایران، دوستی ایران با امارات متحده عربی را نمونه بارزی برای اثبات این گفتار و هوشیاری رهبران امارات درخصوص اوضاع منطقه خواند(۲) و اعلام کرد: «جمهوری اسلامی ایران حتی به یک وجب خاک نه تنها عراق، بلکه هیچ کشور دیگری چشمداشتی ندارد.»

وی در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران درباره کمک بعضی کشورهای عربی به عراق اظهار کرد: «استراتژی امریکا، تبدیل این جنگ به جنگ بین اعراب و ایران بود، ولی خوشبختانه واقع بینی برخی کشورهای عربی، این توطئه امریکا را خنثی کرد و کمک های دولت های مرتجع منطقه، هیچ تأثیری بر سرنوشت جنگ نخواهد داشت.»

شیخ الاسلام همچنین افزود: «صدام ۶ ماه قبل ادعا کرد که از خاک ما بیرون رفته و ما باوجود آنکه از آن زمان تاکنون، بخشی از سرزمین های اشغال شده مان را آزاد کرده ایم، ولی هنوز قسمتی از خاک ما ازجمله "نفت شهر" در اشغال نیروهای عراقی است و این خود نشان دهنده کذب گفتار صدام در همه زمینه ها، چه تخلیه سرزمین های ما و چه به اصطلاح صلح طلبی اوست و ما به فضل خداوند، بقیه سرزمین های خود را پس خواهیم گرفت.»

وی در پایان گفت: «جمهوری اسلامی ایران در اوج قدرت و ثبات، دست دوستی هر کشوری را که بخواهد با نفوذ ابرقدرت ها در منطقه مقابله کند، به گرمی می فشارد و حتی حاضر است خطاهای گذشته آنان را ببخشد. ما به کشورهایی که به بهانه های واهی، در مسیر توطئه های امریکا قرار می گیرند، هشدار می دهیم که سر عقل بیایند و آینده را درست ببینند.»(۳)

ص: ۴۸۳

۱- مأخذ ۸، ص آخر.
۲- خبرگزاری کویت در حاشیه سفر شیخ الاسلام به امارات متحده عربی، از ابوظبی گزارش داد که شیخ زایدبن سلطان آل نهیان رئیس امارات متحده عربی، در دیدار با معاون سیاسی وزیر خارجه ایران با ابراز نگرانی از ادامه جنگ گفت: امارات متحده عربی حداکثر تلاش خود را برای پایان بخشیدن به این جنگ با این اعتقاد که ثبات و امنیت این منطقه حیاتی در دست تمام مردم منطقه قرار دارد، به کار برده است. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۳، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳، ابوظبی - خبرگزاری کویت، ۲۶/۸/۱۳۶۱.) بی بی سی نیز به نقل از روزنامه کویتی الوطن گزارش داد: امیر امارات در این دیدار گفت: حقیقت این است که کشورهای خلیج فارس درطول جنگ ایران و عراق بر این سیاست بوده اند که باب اقدامات دیپلماتیک با تهران را گشوده نگه دارند. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو بی بی سی، ۲۷/۸/۱۳۶۱.)
۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۳.

درپی شکست تلاش سازمان کنفرانس اسلامی در جلب نظر تهران برای پذیرش مذاکرات صلح و اصرار مقامات ایران بر تحقق شرایط سه گانه خود و پس از پایان اجلاس سران کشورهای خلیج فارس در بحرین، بار دیگر اخباری مبنی بر تلاش تعدادی از کشورهای عربی برای دخالت قدرت های بزرگ و همچنین متقاعدکردن کشورهایی مانند الجزایر و امارات متحده عربی که رابطه سیاسی مناسبی با ایران دارند، در رسانه های برخی کشورهای عربی منتشر شد؛ هرچند که در بیشتر این اخبار و تحلیل ها، چشم انداز روشنی از تسلیم شدن ایران در مقابل این فشارها به چشم نمی خورد.

روزنامه الریاض چاپ سعودی، از قول منابع آگاه نزدیک به شورای همکاری خلیج فارس نوشته است: ۶ کشور شورای همکاری خلیج فارس، به عربستان سعودی و کویت اجازه داده اند به ابتکار تازه ای دراین باره دست بزنند. یک هئیت مرکب از مقام های دو کشور عربی، به زودی برای آماده کردن زمینه پایان دادن به جنگ ایران و عراق، از واشنگتن، مسکو و دیگر پایتخت های مهم جهان دیدن خواهند کرد. تماس هایی در سطح عالی بین چند کشور عربی برای تحت فشار قرار دادن ایران به منظور راضی کردن این کشور به مذاکره برای صلح، درحال انجام است(۱) در همین خصوص، خبرگزاری رویتر از کویت گزارش داد: شیخ صباح آل احمد الصباح وزیر امور خارجه کویت، گفت: اعضای شورای همکاری خلیج فارس که سرانشان هفته گذشته در بحرین گرد هم آمدند، برای پایان دادن به جنگ خلیج (فارس) مشترکاً فعالیت می کنند. این منابع گفتند: آنها متوجه شده اند، شاه فهد که به دعوت شاذلی بن جدید رئیس جمهوری الجزایر، یکشنبه آینده وارد آن کشور خواهد شد، از الجزایر خواهد خواست که با تهران تماس بگیرد و میانجیگری کند. دیپلمات ها گفته اند، کشورهای حوزه خلیج (فارس) در این جنگ تاکنون از عراق حمایت و ۳۰ میلیارد دلار به این کشور کمک کرده اند و از اینکه جنگ در منطقه گسترش یابد، نگران هستند. میانجیگری موفقیت آمیز الجزایر در درگیری های مرزی ایران و عراق در سال ۱۹۷۵، به عقد یک پیمان بین دو کشور انجامید. الجزایر همچنین در قضیه رهایی گروگان های سفارت امریکا (در سال ۱۹۸۱) در تهران، با موفقیت میانجیگری کرد.(۲)

رادیو بی بی سی نیز از کویت گزارش داد: در مطبوعات کویت گزارش شده که این کشور، از شوروی خواسته است ایران را به تعدیل مواضع خود درخصوص خاتمه جنگ ترغیب کند. کویت تنها کشور خلیج فارس است که با شوروی، روابط سیاسی دارد. در میان ابرقدرت ها، روابط شوروی با ایران نسبت به دیگران بسیار بهتر است، اما در اینکه بتواند ایران را به اقدامی ترغیب کند، جای تردید وجود دارد(۳)

ص: ۴۸۴

۱- سند شماره ۲۱۳۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت خارجه، خبرها و نظرها، نشریه اطلاعاتی - سیاسی - خارجی، شماره ۳۲۶، تاریخ ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- . مأخذ۳۲، بخش اول، ص۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۴، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو بی بی سی، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

روزنامه جمهوری اسلامی در سرمقاله خود تحت عنوان "قبول مجدد عهدنامه ۱۹۷۵، سند جنون صدام است"، به بررسی شکل گیری قطعنامه ۱۹۷۵ و تلاش رژیم عراق برای تغییر و سپس ابطال آن پرداخته است. در قسمتی از این مقاله آمده است:

منابع خبری عراق و رسانه های امپریالیستی رژیم بعثی صهیونیستی اعلام کرده اند که دولت عراق، پیشنهاد کمیته صلح اسلامی مبنی بر بازگشت به مرزهای بین المللی تعیین شده در عهدنامه ۱۹۷۵ الجزایر را به عنوان گامی مهم به سوی پایان جنگ دو ساله اش با ایران پذیرفته است.

این ریاکاری صدام صهیونیست در حالی است که رژیم مزدور عراق، عهدنامه مزبور را برخلاف صراحت ماده ۶ آن، به طور یک جانبه، کان لم یکن اعلام کرد. وجدان های بیدار و آگاه و نیز اوراق مطبوعاتی و تبلیغاتی جهانی، این حقیقت را می دانند و ثبت کرده اند که مقامات مزدور رژیم بعثی عراق ماه ها قبل از تجاوز و هجوم به خاک جمهوری اسلامی که به نیابت از امپریالیسم و به نفع صهیونیسم انجام شد، در مناسبت های مختلف اظهار کرده بودند که عهدنامه ۱۹۷۵ در شرایط ضعف بغداد به امضا رسیده و درواقع به عراق تحمیل شده است و اکنون که به زعم رژیم فاسد عراق، دیگر آن شرایط تحمیلی وجود ندارد، عهدنامه نیز خودبه خود اعتباری نمی تواند داشته باشد! درحالی که حقایق سیاسی و اجتماعی آن زمان ایران، درست عکس این ادعاها را نشان می دهند و اثبات می کنند که رژیم مزدور و دست نشانده شاه ملعون و معدوم که هم قلاده صدام بود، برای بقای سلطنت امریکایی خویش و به دلیل ترس از قیام اسلام گرایان که بالاخره دلیل سقوط او شد، به منظور تحت فشار گذاشتن رهبر انقلاب و نیروهایی که در عراق علیه حکومت به فعالیت مشغول بودند، خود را از دادن امتیاز به بعثی ها ناگزیر دید و در غیاب ملت ایران، این عهدنامه تحمیلی را پذیرفت و قطعاتی از پیکر سرزمین ایران را به بیگانه واگذار کرد.

ما هنوز هم به خاطر داریم که وزیر خارجه رژیم بعثی عراق در تاریخ ۴ مرداد ۱۳۵۹، در مصاحبه ای در عمان اظهار کرده بود که موضوع شط العرب پایان نیافته است. به ادعای وزیر امور خارجه صدام عفلقی، در آن روز، عهدنامه ۱۹۷۵ در شرایط خاصی که دیگر موجود نیست، منعقد شد و مالکیت عراق بر کل شط العرب، به ادعای او، امری طبیعی و غیر قابل بحث می باشد.

همچنین سفیر حکومت بعثی - صهیونیستی عراق در بیروت، چند ماه قبل از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای مطبوعاتی رسماً اعلام کرده بود که "عهدنامه مرزی ۱۹۷۵ باید تغییر داده شود" و این درحالی بود که هم وزیر امور خارجه عراق و هم سفیر این کشور در بیروت و الزاماً همه سردمداران رژیم بعثی صهیونیستی عراق، باید آن قدر از اصول علمی و عملی حقوق بین المللی آگاه می بودند که لغو یک جانبه یا تعلیق عهدنامه های مرزی، با استناد به اصل تغییر اوضاع و احوال، مردود شناخته شده است. این واقعیت را لااقل از اصطلاح حقوقی "عهد نامه" هم می توان درک کرد، ولی آنها تا این حد سواد حقوقی و سیاسی هم نداشتند و ندارند یا جاه طلبی ها و

آستان بوسی آنان در درگاه امپریالیسم و صهیونیسم به آنان اجازه تفکر و تدبر را نداد.

بـا آنچه گفته شـد، صـدام صـهیونیست که با رجزخوانی های بی مایه و با لغو عهـدنامه ۱۹۷۵ الجزایر، داعیه مـالکیت بر شـط العرب را داشت، امروز چگونه می تواند این جنایات و خساراتی را که بر مردم مسـلمان و مستضـعف عراق و اقتصاد آن کشور و بر ملت مسلمان و انقلابی ایران وارد آورد، بار دیگر با قبول مجدد عهدنامه ۱۹۷۵ توجیه کند؟

آیا این امر دلیلی بر ضـعف فکری و جنون صـدام بعثی نیست؟ واقعاً اگر صـدام عفلقی می خواست اعتبار عهدنامه ۱۹۷۵ به قوت خویش باقی بماند، چه دلیلی برای آن سخنان و رجزخوانی ها و سرانجام تحمیل این جنگ خانمان سوز بر دو ملت مسلمان ایران و عراق داشت؟(۱)

۱

روزنـامه امریکـایی نیویورک تـایمز بـا درج مقـاله ای بـا عنوان "نفوذ روس هـا در ایران به شـدت تقلیـل یافته است"، به بررسـی رابطه ایران و شوروی پس از انقلاـب اسـلامی ایران و نقش و تـأثیر حزب توده در تقویت یـا تضـعیف این رابطه پرداخته است. در بخش هـایی از این مقـاله آمـده است: میزان نفوذ شوروی که در آغـاز انقلاـب ایران فرصتی برای ایفـای یک نقش مهم در منطقه خلیـج فارس را مهیا می دیـد، درطول سال گذشـته، ظاهراً به شـدت کاهش یافته است. آیت الله خمینی رهبر انقلاب و شخصـیت برجسـته جمهوری اسـلامی ایران، سیاست خارجی ایران را با شعار "نه شرقی، نه غربی" تجویز کرده است.

در ابتـدا به نظر می آمـد که غرب، بـدتر از شـرق محسوب می شود، ولی اخیراً بنـابه گفته یـک سـفیر کشور غربی، توازن بـدی ها (دو طرف) برقرار شده است. به بیانی دیگر، شوروی و دوسـتان اروپای شـرقی اش یک برتری ویژه را حفظ کردند. روس ها از زمان پطر کبیر، با حسادت به پل زمینی ایران و بنادر آب های گرم چشم دوخته انـد، ولی امسال جریاناتی برای سـفیر جدید شوروی در ایران ثابت شد. وی که در ماه مه برای جـایگزینی "ولادمیر وینوگرادو" نماینـده درازمـدت روس ها، به ایران رفته بود، در ماه فوریه، در یک رژه انقلابی حضور داشت. در این مراسم پرچم امریکا در یکی از خیابان ها پهن شده بود تا رژه روندگان از روی آن گام بردارند که در این زمان، یک نفر پرچم شوروی را در کنار آن قرار داد. نماینـدگان روس به علامت اعتراض، از این محل خارج شدند. هنگام گشایش کارخانه فولاد اصـفهان و گشایش نمایشـگاه تجـاری تهران نیز جمعیت در پاسـخ به سـخنرانی مقامـات ایران، شـعار "مرگ بر امریکـا" و "مرگ بر شوروی" سـر دادنـد و دوبـاره روس ها پنهانی صـحنه را ترک کردند. همچنین دولت ایران با تصـمیم قاطع، اقدام به جلوگیری از فعالیت حزب توده که مسکو از آن حمایت می کند، کرده است. در اوایل امسال، دولت، روزنامه اصـلی این حزب را با تیراژ ۸۰ هزار بست و فقـط اجازه انتشار یک بولتن داخلی به آنها داد. اغلب اعضای حزب توده از شغل های دولتی شان که اکثراً در رتبه های دوم و سوم بوده است، پاک سازی شده اند.

ص: ۴۸۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱، ص۱۱.

در ادامه مقاله آمده است: حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی سخنگوی رئیس مجلس ایران، یکشنبه در یک نشست مطبوعاتی گفت: سابقه بسیار زشت حزب توده، آن را به گروهی نامحبوب تبدیل کرده است و این حزب قادر به کسب هیچ گونه پذیرش مردمی در ایران نخواهد بود. وی افزود که هرگونه نفوذی که این حزب کسب کرده، بسیار محدود بوده است؛ هرچند وی اعتراف کرد احتمالاًـ آنها مانند دزدی در جاهای مختلف نفوذ کرده بودند.(۱)

۱

"جانی آپل" خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز که اخیراً از جبهه های جنگ ایران و عراق دیدار کرده، مقاله ای را در این روزنامه به چاپ رسانده است. وی در این مقاله به برخی موفقیت های نظامی، سیاسی و اقتصادی ایران اشاره کرده، ولی با اضافه کردن برخی ادعاها، درصدد کم رنگ کردن واقعیت هایی می باشد که خود بدان اعتراف کرده است. وی می نویسد: نیروهای عراقی تقریباً از تمامی اراضی ایران بیرون رانده شده یا عقب نشینی کرده اند. به نظر من، این موضوع به این معنی نیست که آنها (ایرانی ها) می توانند آنچه به دست آورده اند، حفظ کنند، اما آنها در عملیات اخیر خود یعنی محرم، موفق شدند به خاک عراق نفوذ کنند، اما سؤال مهم این است که آنها تا کجا می توانند پیشروی کنند و تا چه مدت می توانند در آنجا باقی بمانند. یکی از موضوعات مهمی که من دراین مورد می توانم بگویم این است که سپاه پاسداران انقلاب، آن چنان در جامعه ایران نفوذ کرده است که اخیراً در کابینه دولت، یک وزیر از این گروه انتخاب شده است. این گروه با آموزش اندکی، به طور متوسط سه ماه، توانسته است همچون وزنه ای در این جنگ به شمار آید و ظرف ۶ ماه اخیر نیز به خوبی خود را نشان داده است.

نویسنده مقاله درباره مشکلات اقتصادی نیز می گوید: اقتصاد ایران براثر جنگ سقوط نکرده است و سطح عرضه مواد غذایی ظرف هشت، نه ماه گذشته در شهرها تقریباً ثابت مانده است. البته اختصاص بخش عظیمی از بودجه به امور مربوط به جنگ، اقتصاد ایران را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. ایرانی ها روزانه ۵/۱ میلیون بشکه نفت صادر می کنند، اما در درازمدت، به حوزه های نفتی آنها ضربات عظیمی وارد خواهد شد، زیرا آنها از سیستم پیشرفته نفتی استفاده نمی کنند و این به این مفهوم است که در آینده، بخش عظیمی از ذخایر نفتی ایران غیرقابل استفاده خواهد شد. نویسنده مقاله مدعی شده است، باوجود ادعاهای ایران که قصد دارد به مکه یا بیت المقدس یا هر جای دیگر پیشروی کند(!) این هنوز یک جنگ مرزی است و ایرانیان در آخرین حمله خود در منطقه موسیان، جایی که آنها خط دفاعی ارتش چهارم عراق را درهم شکستند، فقط چندین کیلومتر مربع را به دست آوردند. من انتظار دارم که ایرانی ها به فتح تکه هایی از خاک عراق ادامه دهند، یکی به این دلیل که موضع خود را در مذاکره تقویت کرده باشند – البته اگر بتوانند عراقی ها را وادار به مذاکره کنند – و دوم اینکه شهرهای ایران را از تیررس توپخانه های عراق خارج کنند.(۲)

۱– مأخذ ۳۲، بخش اول، صص ۱۰– ۸، واشنگتن – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

۲– مأخذ۴۴، ص۳۶ – ۳۲، رادیو بی بی سی، ۲۶/۸/۱۳۶۱.

مؤسسه تحقیقاتی "بروکینگ" در امریکا، امروز گزارشی را تسلیم وزارت انرژی این کشور کرد که در آن اوضاع نفتی عربستان سعودی و تأثیرات آن بر اقتصاد جهانی و تهدیدهای بالقوه ای که در مسیر صادرات نفت عربستان قرار دارد، بررسی شده است. این مؤسسه، تهدیدات علیه صادرات نفتی عربستان را شامل "خرابکاری داخلی" و "نیروهای خارجی" می داند که مطابق بسیاری از تحلیل ها، گسترش انقلاب اسلامی ایران مهم ترین آنها عنوان شده است. در پایان این گزارش نیز توصیه هایی به دولت امریکا برای مقابله با بحران ناشی از سقوط احتمالی دولت طرف دار امریکا در عربستان و قطع شدن صادرات نفت این کشور ارائه شده است.

در این گزارش که خبرگزاری یونایتدپرس آن را منتشر کرده، آمده است: عربستان سعودی بزرگ ترین صادرکننده نفت جهان، دربرابر سلسله رویدادهایی در اواخر دهه ۱۹۸۰ قرار گرفته که به طور عمده، خارج از کنترل این کشور است. میزان صادرات کنونی نفت عربستان، روزانه ۵ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه است که ۲۰ درصد نیاز نفت جهان را تأمین می کند، بااین همه، این کشور می تواند این میزان را به ۲ برابر افزایش دهد. براساس این گزارش، عربستان سعودی تاکنون از ثباتی خارق العاده در قرن بیستم برخوردار بوده است و این بدان معنا نیست که می تواند به یک آینده آرام نیز امیدوار باشد. خطرهایی که حکومت عربستان را تهدید می کند بدین شرح است: گسترش انقلاب اسلامی ایران به سایر بخش های خلیج فارس که به نفع ما (امریکا) نیست ناظر صدور انقلاب اسلامی از ایران باشیم. چنانچه تهدید نظامی مستقیمی برای دیگر تولیدکنندگان نفت خلیج (فارس) وجود داشته باشد، امریکا باید مشخص کند که چه اقدامی انجام خواهد داد. بی ثباتی بعدی، از شکست مذاکرات اعراب و اسرائیل نشئت می گیرد، مگر اینکه امریکا، هرچه زودتر نشان دهد که آماده است از طرح ریگان برای آغاز مجدد مذاکرات، نظیر تحت فشار قراردادن اسرائیل برای انصراف از ایجاد مجتمع های جدید مسکونی، پشتیبانی کند. نارضایتی داخلی و کودتایی که سرمنشأ آن از درون کاخ پادشاهی سعودی باشد نیز محتمل است که کمتر از همه موجب نگرانی است، لکن اگر قدرت، سرانجام به دست ائتلافی از نظامیان و تکنوکرات ها بیفتد، اوضاع شکل دیگری خواهد یافت. احتمال کودتای بنیادگرایان افراطی کم است، اما دراین صورت، چنانچه متخصصان خارجی اخراج یا متواری شوند، صدور نفت این کشور قطع خواهد شد. جنگ تمام عیار با ایران ممکن است به قطع صدور نفت عربستان بینجامد. بهترین گزینه امریکا برای جلوگیری از وقوع این بحران، کمک جهت برقراری ثبات و آرامش در خاورمیانه است. در این گزارش توصیه شده است که امریکا باید با اتخاذ سیاستی منطقی برای مصرف انرژی خود در آینده، نظیر ذخیره سازی راهبردی نفتی از معاملات ویژه نفتی با عربستان که مبتنی بر شرایط بازار نیست، اجتناب ورزد(۱)

ص: ۴۸۸

۱- مأخذ ۸ ص۴.

۱

"مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق" با انتشار بیانیه ای، اعلام موجودیت کرد. در این بیانیه نسبتاً مفصل، با اشاره به اوضاع حاکم در عراق به ویژه پس از کودتـای ۱۹۶۸ حزب بعـث و بـه شـهادت رسـیدن تعـداد زیـادی از مردم مسـلمان و رهـبران سیاسـی و روحـانی ازجمله آیت الله محمدباقر صدر، هدف از تشکیل این مجلس - که متشکل از گروهی از شخصیت های اسلامی، روحانیان و دانشگاهیان است - کوشش برای مبـارزه و بسـیج عمومی مردم عراق اعم از سـنی، شـیعه، عرب، کرد، ترکمن و سـایر اقلیت ها برای سـرنگونی حکومت حزب بعث اعلام شـده است. در پایان این اطلاعیه، با تأکیـد بر نقش مجلس برای هـدایت مبارزه و خـدمتگزاری به مردم و تصـریح به ضـرورت حفظ تمامیت ارضـی کشـور و حفـظ حقـوق همه مردم، به ویژه ساکنـان محروم منـاطق کردنشـین، آمـده است: نـوع حکومت و رهـبری آینـده آن در عراق، پس از سرنگونی طـاغوت، فقط به دست فرزنـدان ملت مسـلمان عراق و با مشارکت همه گروه ها و توده ها تعیین می شود. در پایان این بیانیه، از همه مردم عراق خواسته شده است برای سرنگونی رژیم صدام به طور جدی تلاش کنند.

مصاحبه مطبوعاتی سیدمحمدباقر حکیم سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق پس از اعلام تشکیل این مجلس.

ص: ۴۸۹

دراین خصوص، حجت الاسلام محمدباقر حکیم سخنگوی شورای عالی انقلاب اسلامی عراق، پیش ازظهر امروز در نشستی مطبوعاتی که با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی تشکیل شد، پس از ذکر مقدمه ای درباره ضرورت و اهداف تشکیل این مجلس، به سؤالات خبرنگاران پاسخ داد. به گزارش روزنامه کیهان، وی در ابتدا اظهار کرد:

ما تحت ستم قرار داریم و خداوند متعال، پیروزی را به ما وعده داده است و وعده اش را فراموش نمی کند. ما تحت ستم هستیم، زیرا خون پاک آیت الله سیدمحمد باقر صدر ریخته شد و صدام، آن انسان بزرگ را به همراه خواهرش بدون محاکمه به شهادت رساند. ما تحت ستم هستیم، زیرا بیش از ۵ هزار شهید در راه انقلاب اسلامی عراق داده ا یم؛ بیش از ۱۰۰ هزار زندانی در عراق داریم که زیر انواع شکنجه ها به سر می برند؛ ۱۰۰ هزار آواره و رانده شده از سرزمین و دیار خود داریم؛ ما بیش از ۱۰۰ هزار کشته در جنگ با جمهوری اسلامی ایران داریم که بدون هیچ گونه هدفی و مغایر با مصالح مردم عراق انجام شد؛ ما ده ها هزار اسیر و معلول داریم و کودکان و زنان بی سرپرست در عراق، تعدادشان رو به افزایش است. ما برای رفع مظلومیت، هیچ راهی نداریم جز آنکه با طاغوت حاکم بر عراق نبرد کنیم و مصمم هستیم این راه را تا سرنگونی طاغوت و بر پایه حکومت عدل اسلامی ادامه دهیم. حجت الاسلام حکیم سپس در پاسخ به سؤال خبرنگاری درباره خط مشی و اهداف شورای انقلاب اسلامی عراق، گفت: این اهداف در بیانیه شورا آمده است. وی همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا شما از اسیران عراقی که بخواهند علیه عراق بجنگند، حمایت خواهید کرد، گفت: بله، ما آنها را حمایت و تشویق خواهیم کرد. محمدباقر حکیم درباره تأثیر پیروزی های نیروهای ایرانی در تشکیل این شورا، گفت: این شورا مدت ها پیش از پیروزی های اخیر تشکیل شده بود، ولی پس از پیروزی های اخیر، اعلام موجودیت کرده است. ما پیشروی های اخیر نیروهای اسلام را پیروزی حق بر باطل می دانیم و این پیروزی ها در این حرکت تأثیر بسیار زیادی داشته است. سخنگوی شورای عالی انقلاب اسلامی عراق درباره برنامه های این شورا برای آینده عراق و استفاده این شورا از تجربیات انقلاب اسلامی ایران، گفت: این شورا کارگروه های تخصصی متعددی دارد که برنامه های عملی را تدوین می کند و یک کارگروه اجرایی، مسئول اجرای این برنامه هاست. طبیعی است که این شورا، از توصیه های امام خمینی و تاحدود زیادی از تجارب انقلاب اسلامی ایران استفاده خواهد کرد. وی سپس درباره نظام آینده عراق گفت: ما برای برپایی حکومتی اسلامی و اجرای احکام اسلام در میان مردم عراق، مبارزه می کنیم و مردم عراق، نظامی جز نظام جمهوری اسلامی انتخاب نخواهند کرد.(۱)

۱- مأخذ ۱.

درگیری های نسبتاً سنگینی درطول ۳ روز گذشته بین پیش مرگان مسلمان کرد عراقی با نیروهای ارتش این کشور در منطقه "عقره" به وقوع پیوست. بنابه خبر منتشرشده در بولتن های داخلی سپاه پاسداران، درنتیجه این درگیری و تیراندازی پیش مرگان، ۲ فروند بالگرد عراقی در دره "که لی اباده" در منطقه "با کرمان" و پادگان "عقره" سقوط کرده است.((۱)

ص: ۴۹۱

۱- سند شماره ۷۳۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از قرارگاه حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۳/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۷۷۳۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی، ستاد مرکزی سپاه پاسداران، واحد طرح و برنامه عملیات، اطلاعات عملیات، شماره ۴۷، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۲.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۷ آبان ۱۳۶۱ ۲ صفر ۱۴۰۳ ۱۸ نوامبر ۱۹۸۲

۱

مناطق عملیاتی درطول امروز به طور نسبی وضعیت آرامی داشت و شهرهای آبادان و خرمشهر چند بار گلوله باران شد. دو اقدام محدود نیروهای عراقی در منطقه عملیاتی محرم در محور"چم هندی" و "پیچ انگیزه"(۱) و منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل(ع) در جاده مندلی - نفت خانه با واکنش نیروهای در خط و آتش مؤثر توپخانه خودی متوقف گردید. به دلیل تمرکز مؤثر آتش در محدوده عملیاتی مسلم بن عقیل(ع)، چند خودرو، یک دستگاه تانک و یک دستگاه لودر دشمن نیز منهدم شد و به نیروهای پیاده آنان تلفاتی وارد آمد.(۲)

به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۹:۳۰ در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل(ع)، مورد اصابت یگان پدافند نیروهای خودی قرار گرفت و سرنگون شد.(۳) یک هواپیمای جنگنده دیگر عراق نیز در آسمان شهر ایلام هدف اصابت گلوله پدافند هوایی قرار گرفت و دچار آتش سوزی شد و درحالی که دود برخاسته از آن در آسمان مشاهده می شد، از آسمان منطقه گریخت(۴)

شهرهای آبادان و خرمشهر نیز در چند نوبت، به طور متناوب، زیر آتش سنگین توپخانه های دشمن قرار گرفتند که درنتیجه، ۲ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح شدند و به یک بیمارستان و ۵ منزل مسکونی خساراتی وارد آمد.(۵)

۲

یک مقام نظامی در ستاد قرارگاه عملیاتی کربلا اعلام کرد: واحد تخریب سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از آغاز عملیات محرم و پس از آزادسازی مناطقی از خاک ایران و مناطق مرزی عراق، تاکنون بیش از ۱۵۰ هزار عدد انواع مختلف مین و ۱۵۰۰ بشکه فوگاز حاوی مواد منفجره را کشف و خنثی کرده است. وی همچنین افزود: نیروهای عراقی در منطقه عملیاتی محرم، حدود

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۹.

۲- همان.

۳- همان، اطلاعیه شماره ۱۱۲۶ ستاد مشترک ارتش.

۴- سند شماره ۷۹۳۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۴.

۵- سند شماره ۱۴۴۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۳، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۱۴۱۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، لشکر ۲۱ حمزه، شماره ۴۸، تاریخ ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶۰۰ هزار مین از انواع ضـد تانک، ضد خودرو و ضد نفر کار گذاشـته بودند و در خطوط اول دفاعی آنان نیز تعداد زیادی بشـکه ۲۰۰ و ۲۲۰ لیتری محتوی مواد منفجره و آتش زا نصب شـده بود تا در هنگام حمله نیروهای ایرانی، آنها را منفجر کنند، ولی سـرعت عمل و رعایت اصـل غافلگیری نیروهای خودی، به حدی بود که نیروهای عراقی فرصت انفجار آنها را به دست نیاوردند(۱)

۱

حدود ۴۰ نفر از مردم عراق، از ۳ نقطه جـداگانه با عبور از خط مرزی، خود را به نیروهای ایرانی معرفی کردند، ازجمله چند خانواده که شامل ۳۰ نفر بودنـد، ازطریق مرز جوانرود وارد خـاک ایران شـده، به باختران اعزام شدنـد.(۲) ۵ نفر دیگر نیز از مرز مریـوان خـود را به خـاک ایران رساندند و به جمهوری اسلامی پناهنده شدند.(۳)همچنین ۴ نفر از اهالی اربیل عراق برای امتناع از ورود به ارتش و شـرکت در جنگ، از مرز پیرانشهر وارد ایران شدند و با معرفی خود به فرماندهی پایگاه پیرانشهر، تقاضای پناهند گی کردند(۴)

۲

امروز رسـانه هـا و مطبوعات داخلی، بخشـی از گزارش های خود را به اسـتقبال مردم برای حضور در جبهه های جنگ اختصاص دادنـد که به چند نمونه از آنها اشاره می شود.

خبر گزاری جمهوری اسـلامی در گزارشـی، اسـتقبال اقشار گوناگون مردم استان لرستان را برای حضور در جبهه های جنگ منعکس کرد. در این گزارش آمده است: تعداد بی شـماری از اقشار مختلف مردم حزب الله خرم آباد و شـهرهای دیگر اسـتان لرستان، عازم جبهه های نبرد حق علیه باطـل شدنـد. براسـاس همین گزارش، تعـداد افراد اعزامی آن قـدر زیـاد بود که برادران، بـا کمبود وسایل نقلیه روبه رو شدنـد و به اجبار اتوبوس های خط واحـد اتوبوس رانی خرم آباد هم در اختیار آنان قرار گرفت، ولی بازهم نیاز برطرف نشد و تعدادی از برادران جا ماندند که متعاقباً به جبهه های حق علیه باطل اعزام خواهند شد(۵)

روزنـام-ه کیهـان نیز در همین بـاره اعلام کرد: فتوای اخیر امـام امت مبنی بر عزیمت جوانان و دیگر اقشار مردم به جبهه های نور علیه ظلمت، شـوق و شـور الهی و انقلابی تـازه و موج فراگیری را در سراسـر میهن اسـلامی مـان گستراند و درپی آن، گروه هـای کـثیری از نوجوانـان تا سالخورد گان ۸۰ ساله، راهی جبهه های حق علیه باطل شدنـد. گزارش های رسـیده حاکی از آن است که در چنـد روز اخیر، طبقات گوناگون شامل دانش آموزان، کارمندان، کارگران، پزشـکان، متخصـصان، روحانیون و نیروهای ارتش، بسـیج و سپاه از شـهرها، بخش ها و روستاهای سرزمینمان در میان شور و شعار و ثنای خانواده ها، اهالی و روحانیون، برای مصاف با بقایای

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۱۴.

۲- سند شماره ۲۷۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، اطلاعات و بررسی های تأمینی منطقه۷، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سـند شماره ۷۹۳۹۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) (واحـد طرح و عملیات) به سـتاد مرکزی، شماره ۲۳۸، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۴- روزنام-ه جمهوری اسلامی، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۵- روزنام-ه جمهوری اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۴.

روبه زوال و تارومارشـده ارتش قادسـیه صـدام عفلقی و نیز مـداوای مجروحین، کمـک رسـانی و مرمت ادوات و وسایل نبرد، عازم جبهه های جنگ تحمیلی شدند. این درحالیست که خیل عظیمی از داوطلبان اعزام به جبهه ها، همچنان اعلام آمادگی می کنند(۱)

روزنام-ه اطلاعات نیز درباره اعزام روحانیون حوزه علمیه قم نوشت: به منظور اجرای فرمان امام خمینی مبنی بر حضور امت حزب الله در جبهه هـا و براسـاس پیشـنهاد آیت الله منتظری، مبنی بر حضـور فعالانـه روحـانیون در جبهه هـای جنـگ تحمیلی، بیش از ۳۵۰ تن از برادران محـترم روحانی و فضلای گران قدر حوزه، ازطرف دفتر تبلیغات اسلامی قم راهی جبهه های نبرد حق علیه باطل شدند.(۲)

۱

پس از گـذشت چنـد روز از مرحله دوم عملیات مسـلم بن عقیل(ع)، همچنان تفاسـیر متفاوتی از این عملیات در رسانه های خارجی منتشـر می شود. ازجمله خبرگزاری آسوشـیتدپرس با انتشار خبر ورود نیروهای ایرانی به شـهر منـدلی، اعلام کرد: ایران از سـپتامبر سال گذشـته، دست به تهاجماتی زده که سـبب آزادسازی تقریباً تمام مناطق مرزی که عراق در سپتامبر سال ۱۹۸۰ هنگام یورش به این کشور اشـغال کرده بود، شده است. البته، برخی از نواحی مرزی در داخل ایران هنوز در اشـغال عراق است. ایرانی ها توانسـته انـد عراقی ها را از اکثر سـرزمین های اشـغالی ایران بیرون رانـده، در برخی نواحی، چنـد کیلومتری نیز در خاک عراق پیشـروی کننـد، ولی از پیشـرفت بیشتر آنها جلوگیری شـده است. سـه جبهه اصلی جنگ، در اطراف بندر عراقی بصره در رأس خلیج فارس و در بخش "میسان" و اطراف مندلی قرار دارد.(۳)

روزنـام-ه فایننشـال تـایمز نیز با انعکاس خبر این عملیات، موضوع را از جنبه دیگری بررسـی کرده و آن را فاقـد دسـتاورد قابل ملاحظه نظامی خوانده است. در بخش هایی از این گزارش تحت عنوان "شـکست حمله کنندگان ایران در تحکیم دسـتاوردهای خود در عراق"، آمده است: ایران دو حمله علیه نیروهـای عراقی انجام داده است؛ بـدون آنکه این حملات، دسـتاوردهای عمـده ارضـی درپی داشـته باشـد. ایرانی ها اعلام کردنـد که در تعرض اخیر، بر ارتفاعات مهم مشـرف به شـهر منـدلی تسـلط یافته، کنترل آن را به دست گرفته اند. اعلام خارج شدن سـربازان ایرانی از شهر، به هرحال نشان می دهد که آنها با ضد حمله عراق عقب رانده شده اند.

در پایان مطلب این نشـریه آمـده است.: ایرانی ها هنوز یک تعرض همه جانبه انجام نـداده اند، اما به اجرای حملات محدود ادامه می دهند که اگر در آغـاز، موفقیت آمیز باشـد، آن را تقویت می کننـد. رادیو تهران اعلام نکرده که ایران، عـده زیادی اسـیر جنگی گرفته باشـد؛ بنابراین، حملات انجام شده احتمالاً پیشرفت زیادی نداشته است.(۴)

۱- مأخذ ۶.

۲- روزنام-ه اطلاعات، ۲۷/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۳- مأخذ ۱۰، ص۳.

۴- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۴۴، تاریـخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۳، لنـدن - خبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

امروز در درگیری میان نیروهای نظامی جمهوری اسلامی با گروه های ضد انقلاب در شهرهای بوکان، مهاباد، مریوان، سنندج، ارومیه و سردشت، تعدادی از نیروهای ضد انقلاب کشته و تعدادی نیز دستگیر شدند. در شهرهای بانه و سنندج نیز ۵ نفر از اعضای حزب دمکرات و گروه پیکار، خود را تسلیم سپاه پاسداران کردند.

در ادامه پاک سازی مناطق غرب کشور، نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در یک عملیات هماهنگ، بخشی از جاده بوکان - مهاباد، روستای اختتر و تپه های سوق الجیشی آن را در این محور به تصرف درآوردند.(۱)

در این عملیات، ۲۰ نفر از نیروهای مسلح غیر قانونی کشته و ۱۰ نفر نیز مجروح شدند و ۸ قبضه اسلحه ژ۳ و کلاشینکف و مقداری مهمات مربوطه، ۵ عدد بی سیم، یک عدد قطب نما، یک دوربین عکاسی و یک دستگاه بی سیم پی.آر.سی۷۷ به دست آمد. در این درگیری یک دستگاه جیپ نیروهای ضد انقلاب نیز منهدم شد.(۲)

همچنین در جاده مریوان - سنندج، ۲ نفر از عوامل گروه کومه له که در حوالی روستای سروآباد درحال مین گذاری بودند، با نیروهای قرارگاه حمزه برخورد کردند که در درگیری ایجادشده، هر ۲ نفر آنان کشته شدند(۳)

یکی از خودروهای سپاه پاسداران ارومیه نیز پس از جمع آوری نیروهای تأمین جاده های حوالی شهر، در مسیر حرکت به سمت مقر سپاه، در جنوب غرب روستای "کورانه" در۲۷ کیلومتری شمال غرب ارومیه، با کمین نیروهای ضد انقلاب روبه رو شد. مهاجمان مه آلودبودن هوای منطقه را مغتنم شمرده، اقدام به تیراندازی کردند که براثر آن یک پاسدار زخمی شد، اما خودرو موفق به عبور از منطقه گردید(۴)

براساس گزارش ژاندارمری، در تیراندازی پراکنده عناصر ضد انقلاب به سمت پایگاه "ملاشیخ" در توابع سردشت، یک سرباز مجروح شد(۵)

افراد یک سازمان کمونیستی منشعب از چریک های فدایی خلق (گروه اشرف دهقان) موسوم به جانب داران آزادی طبقه کارگر، امروز در ۳ نقطه از محوط-ه ستاد جهادسازندگی سنندج، اقدام به بمب گذاری کردند. یکی از بمب ها که در زیر موتور یک کامیون در ساختمان تعمیرگاه جهاد تعبیه شده بود، منفجر گردید که ضمن واردآوردن خسارات کلی به این خودرو، موجب شکسته شدن شیشه های چند خودرو دیگر نیز شد(۶)بمب دوم که صوتی بود نیز منفجر شد، اما تلفات و خساراتی به همراه نداشت.(۷) با حضور نیروهای سپاه و بررسی محوطه، یک بمب ساعتی دیگر از داخل یک کامیون کشف و ۱۵ دقیقه قبل از انفجار، خنثی شد.(۸)

همچنین هواداران گروه چریک های فدایی خلق (شاخه اشرف دهقان)، ساعت ۲۲:۳۰ با ورود به شهر شریف آباد و تهدید خادم مسجد، اقدام به پخش نوارهای سخنرانی و دادن شعار

ص: ۴۹۶

۱- سند شماره ۳۵۰۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (واحد طرح و برنامه عملیات) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۳)، ۲۷/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱.

۲- سند شماره ۵۸۰۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۰۵، تاریخ ۱۱/۸/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۳۳۹۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی - تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره۸، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۵- سند شماره ۳۴۲۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن۳) به مقام استاندار استان کردستان، ۲۷/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، ازسماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات) شماره ۲۴۲، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۶- سند شماره ۷۳۲۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات منطقه۷ به ستاد مرکزی اطلاعات عملیات، ۱/۹/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۷۹۳۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۷ به فرماندهی مرکز، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۲۷۴۰۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مرکزی نزاجا (غرب)، شماره ۱۱۷، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۳.

ازطریق بلندگوی مسجد کردند و به محض حضور نیروهای سپاه، از محل گریختند(۱)

بنابر گزارشی، ۵ نفر از عناصر مسلح غیر قانونی ازجمله ۴ نفر از بخش سیاسی حزب دمکرات و یک نفر از افراد سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، با معرفی خود به سپاه بانه و سنندج، امان نامه دریافت کردند. این افراد، ۴ قبضه اسلحه و ۵ نارنجک خود را نیز تحویل دادند.(۲)

۱

کشته شدن ۵ تن و دستگیری ۳ نفر از افراد گروه های ضد انقلاب در شهرهای ارومیه، آبادان و مسجدسلیمان، نتیج-ه درگیری امروز میان گروه های ضد انقلاب و نیروهای امنیتی ایران بود.

به دنبال پیگیری اطلاعاتی که از بندرعباس درباره چریک های فدایی خلق شاخه اشرف دهقان به دست آمده بود، نیروهای سپاه ارومیه توانستند ۲ خانه تیمی این گروه را شناسایی و محاصره کنند. در این عملیات، ابتدا نیروهای سپاه خواستار تسلیم افراد مستقر در خانه های تیمی شدند، اما درپی تیراندازی افراد این گروه، درگیری شدیدی میان دو طرف آغاز شد و در ادامه درگیری، ۵ تن از ضد انقلاب کشته و یک تن نیز دستگیر شد. طبق اطلاعات قبلی، این افراد عامل سرقت یک میلیون و ۷۰۰ هزار تومان پول نقد از یکی از بانک های ارومیه بودند که در جریان آن یکی از مأموران حفاظت بانک نیز به شهادت رسیده بود. از این ۲ خان-ه، چند قبضه اسلحه، انواع شناسنامه و کارت جعلی، مقداری از پول های سرقتی از بانک، انواع مهرهای اداری، ۲ کروکی منزل و اطلاعات شخصی درباره مسئولان ارگان ها و افراد مذهبی به دست آمد.(۳)

همچنین یکی از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان و یک نفر از اعضای چریک های فدایی خلق (اقلیت) در مسجدسلیمان بازداشت شدند.(۴)

۲

عده ای از اقلیت های دینی مسیحی، ارمنی، کلیمی، آشوری، زرتشتی و کلدانی به همراه رهبران دینی و نمایندگان خود در مجلس شورای اسلامی، در حسینیه جماران با امام خمینی ملاقات کردند. در این دیدار، پس از ارائه گزارش کوتاه یکی از نمایندگان اقلیت های مذهبی در مجلس شورای اسلامی درباره مشارکت اقلیت های ایران در جنگ عراق علیه ایران و تقدیم شهیدانی در این راه، امام خمینی مطالبی درباره ضرورت وحدت آحاد ملت ایران از همه ادیان الهی با محوریت قانون عنوان کردند. متن سخنان امام بدین شرح است:

«من خوشوقتم که جمهوری اسلامی بعضی فرصت ها را به ما و ملت ما نصیب می کند و از آن فرصت ها ملاقات با قشرهای مختلف و مذاهب مختلف و دین های مختلف است. ما همه در تحت لوای توحید مجتمع هستیم. ایران مال همه است و توحید مذهب همه است و مبدأ و معاد ایده همه است و ما این مشترکات را داریم و ملت واحده هستیم و لازم است که در

۱- سند شماره ۱۰۳۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۸۸، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

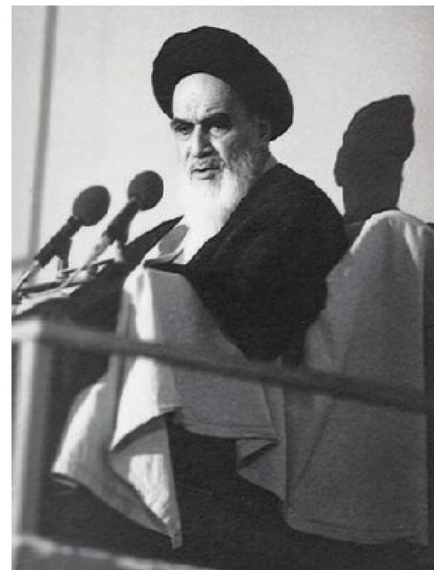
۲- روزنام-ه اطلاعات، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۲؛ و - مأخذ ۱۵، بخش اول.

۳- سند شماره ۷۹۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ به فرماندهی کل، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۲۲۷۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر سیاسی سپاه، رویدادهای منطقه۸، نشریه شماره ۱۶، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، صص

۵ و ۱۱؛ و – سند شماره ۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ۸، ص۹.

مسائل ایران همه در صحنه باشیم و همه باهم ید واحده باشیم که دیگرانی که می خواهند به همه ماها تعدی کنند، چه با اسم اسلام، چه با اسم سایر مذاهب، به همه مسلمین جهان و به ملت های مظلوم جهان ظلم و ستم روا می دارند، باهم تشریک مساعی کنیم در اینکه یک راه پیدا کنیم برای جلوگیری از ستم در تمام قشرهای انسان های دنیا.

امام خمینی در دیدار اقلیت‌های مذهبی ایران:
ایران مال همه است و توحید مذهب همه است و ما ملت واحده
هستیم و لازم است در مسائل ایران همه در صحنه باشیم.

انبیای عظام - سلام الله علیهم - از آدم تا خاتم که تشریف آورده اند و انبیای بزرگ اولو العزم که در بین مردم تشریف داشته اند، همه آنها برای این [بودند] که پرچم توحید را و عدالت را در بین ملت ها برپا کنند. پیامبران، تمام پیامبران درطول تاریخ این طور نبوده است که فقط یک ناصحان باشند، بلکه آنها برای تهذیب اخلاق مردم به گفتار، کردار، به عمل و به فعالیت مأمور بودند و خدای تبارک و تعالی آنها را برای اینکه انسان ها را بسازند، برای اینکه خُلق انسانی در میان آنها رشد پیدا کند و اعمال و افعال انسانی داشته باشند، مبعوث فرموده است و همه درحالی که بوده اند کوشش خود را کرده اند؛ و من یک نکته ای که سابقاً هم گاهی گفتم عرض می کنم و او این است که ما نمی دانیم چرا این انبیایی که این قدر کوشش کرده اند برای تهذیب ملت ها، برای اصلاح ملت ها، برای جنبه معنویت ملت ها، حکومت هایی که درطول تاریخ آمده است، چه حکومت های اسلامی و چه حکومت های ادیان دیگر، به حسب غالب درخلاف مشی پیامبران خود عمل کرده اند. شما امروز می بینید که کشورهای دنیا مبتلا هستند به سرانی که ادعای مسیحیت می کنند، ادعای یهودیت می کنند، ادعای اسلامیت. ابتلایی که الآن ملت های دنیا دارند به دست بسیاری از این سران، ابتلایی است که باید ما ابتلای انبیا حساب کنیم. همان طوری که انبیا در صدر عالم تا آخر مبتلا بودند به دست یک خیانتکارانی که با آنها آن طور عمل کردند که روی تاریخ را سیاه کردند، ملت های آنها هم امروز مبتلا هستند به سرانی که روی تاریخ را سیاه می کنند و انبیا را سرشکسته درپیش خدای تبارک و تعالی - نعوذ بالله - می کنند. شما ببینید که اگر پیغمبر اسلام را ببرند در

محضر خدا به او بفرماید خدای تبارک و تعالی، وحی کند به او که این افرادی که حکومت هایی که ادعای اسلام می کنند ببینید چه می کنند با مردم، ببینید که این حکومت ها برخلاف مصالح کشورهای خودشان عمل می کنند، جوابی ندارند جز اینکه من تبلیغ کرده ام لکن آنها نشنیدند؛ و اگر هریک از انبیا را ببرند در محضر خدا و خدای تبارک و تعالی به آنها وحی کند که این حکومت هایی که از مذهب شما هستند، ببینید الآن در جهان چه می کنند، امریکا با مردم چه کار می کند با دعوی مسیحیت - آن مسیحیتی که تمام وجودش بر این بوده است، آن مسیحی که تمام وجودش روحانی بوده است و بر این معنا بوده است که مردم را روحانی کند - الآن آنهایی که ادعای مسیحیت می کنند، اقبالشان به دنیا از آنهایی که مشرک هستند کمتر نیست. آنهایی که اصلاً مبدأ و معاد را قبول ندارند با آنهایی که دعوی مسیحیت می کنند، دعوی یهودیت می کنند از این سران، فرق با آنها معلوم نیست چیزی باشد، بلکه شاید اینها جلو باشند از آنها در اینکه به دنیا توجه دارند و مردم مظلوم را زیرپای خودشان خرد می کنند. امروز شما می بینید که صهیونیست در عالم که مدعی یهودی بودن هست و یهودیان او را قبول ندارند، با مردم چه می کند و مع ذلک ادعا می کند که من تابع حضرت موسی هستم و بالاتر و بدتر از او دولت های بزرگ مسیحی با مردم چه می کنند، با آن روحانیتی که حضرت مسیح داشته است، با مردم چه می کنند و با ملت های خودشان، حتی با ملت های مظلوم خودشان و دیگران چه می کنند که روی مسیحیت را سیاه کرده اند، البته روی خودشان سیاه است؛ و همین طور سایر قشرها و آنهایی که ادعای اسلام می کنند. امروز صدمه ای که ملت مسلمان ما از صدام دارد می کشد و ملت مظلوم مسیحی و غیر مسیحی از صهیونیست ها در لبنان و امثال لبنان می کشند، کی از دیگری کشیده است این رنج ها را؟ اینها همه مدعی هستند، لکن در عمل می بینید که چه هستند.

و ما ملت ها، ما همه که در تحت پرچم توحید هستیم، تا باهم مجتمع نباشیم، تا در اصل ملیتی که مال همه است باهم مجتمع نباشیم و باهم وحدت نداشته باشیم و در صحنه حاضر نباشیم، نمی توانیم در مقابل این سیل کفر و این سیل فزاینده ای که همه عالم را دارد می برد، نمی توانیم مقاومت کنیم. اینکه می بینید در ظرف چهار سالی که، قریب چهار سالی که ایران بحمدالله ایستاده است و رزمندگان آن درحدود بیش از سه سال، بیش از دو سال در جنگ هستند شما می بینید که اینها همه ایستاده اند و با همه مشکلات ایستاده اند و ملت هم پشت سر آنها و این است که موجب پیروزی ما شده است.

شما این مطلب را باید بدانید که دولت اسلامی اگر به وظایف اسلامی عمل کند، برای همه قشرها، برای همه دین هایی که رسمی هستند در ایران، برای همه اینها احترام قائل است، برای همه اینها؛ همان طوری که برای سایر قشرهای ملت مسلمان احترام قائل است، برای آنها هم

قائل است و این نیست جز اینکه اسلام این طور است. شما در تاریخ شاید دیده باشید که وقتی که لشکر معاویه آمد و چند نفر را چه کرد و یک [ی] از زن های اهل مذاهب رسمی را آن خلخال را از پایش درآورد، حضرت امیر که [رئیس] حکومت آن وقت بود - به حسب نقل - فرموده است که شنیدم خلخال از پای یک کسی که با اسلام است و تابع اسلام، درآوردند و اگر کسی در این امر بمیرد، این را نباید ملامت کرد، این طور پشتیبان است. ملت ایران همه باهم باید در صحنه باشند، همه باهم باید تشریک مساعی کنند برای حفظ ایران و برای اینکه ان شاءالله این کشورهای دیگر را هم از آن اسارت هایی که داشته اند بیرون بیاورند.»(۱)

۱

درپی شهادت آیت الله اشرفی اصفهانی امام جمعه باختران،(۲) امام خمینی امروز حجت الاسلام محمدعلی موحدی کرمانی را به سمت امام جمعه این شهر منصوب کردند. متن حکم امام به این شرح است:

«جناب مستطاب حجت الاسلام آقای حاج شیخ محمدعلی موحدی کرمانی - دامت افاضاته -

به دنبال شهادت جان گداز حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج عطاءالله اشرفی - رحمه الله علیه - جناب عالی را به سمت امام جمعه باختران منصوب می نمایم که ان شاءالله تعالی ضمن انجام این فریضه بزرگ، مردم را به وظایف دیگری که در رابطه با اسلام عزیز و انقلاب خونبار ملت شریف ایران دارند، آشنا سازید. امید است اهالی محترم عموماً و حضرات علمای اعلام خصوصاً و نهادهای انقلابی فرصت را مغتنم شمرده همکاری های لازمه را در انجام هرچه باشکوه تر نماز وحدت آفرین جمعه با جناب عالی داشته باشند. موفقیت همگان را از خدای تعالی مسئلت دارم.»(۳)

۲

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، در مصاحبه با خبرنگاران درباره این اظهارنظر که "روش ستاد بسیج اقتصادی کشور در به انحصار درآوردن برخی اقلام موردنیاز مردم و کوپنی کردن آنها، خلاف شرع است و به اقتصاد کشور لطمه وارد خواهد کرد"، گفت: می دانید که ستاد بسیج در شرایط جنگی به وجود آمد. طبعاً هستند کسانی که از عوامل روانی و کمبودها در زمان جنگ سوء استفاده می کنند و درمورد ارزاق موردنیاز مردم، دست به احتکار و بازار سیاه و فساد می زنند. هدف از تأسیس این ستاد این بود که کاری کند تا ارزاق موردنیاز و کالاهای ضروری، به همه مردم برسد. این ستاد در توزیع کالاهایی نظیر قند و سوخت و غیره موفق بوده و ممکن است در بعضی از موارد هم ناموفق بوده باشد، ولی به هرحال، تشکیل این ستاد در زمان جنگ یک ضرورت است و هنوز هم فکر می کنم که بودن این ستاد ضرورت

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۱۰۱ - ۹۸.

۲- به کتاب ۲۱ روزشمار جنگ، روز ۲۳ مهر مراجعه شود.

۳- همان، ص۹۷.

دارد و باید چنین مرجعی باشد تا از خطرات احتمالی آینده جلوگیری کند تا مبادا درباره یک کالای اساسی و موردنیاز مردم، قحطی پیش بیاید و اگر کمبود داشتیم به طور عادلانه به مردم برسد. طبعاً ضرورت ندارد این ستاد به طوردائمی در کشور ما باشد. طبع انقلاب و کشور ما طبعی مردمی است و حرکت های اقتصادی باید مسیر آزاد و عادی خود را طی کند و ضرورتی ندارد که دولت بر همه کارها به صورت دائم کنترل داشته باشد... حرف کسانی که می گویند روش ستاد بسیج اقتصادی خلاف شرع می باشد، درست نیست. ما خودمان اگر چیزی خلاف شرع باشد، می گوییم و گذشته از این، امام، مجلس و شورای نگهبان هستند و کارهای ستاد بسیج هم مخفی نیست که بخواهد خلاف شرع باشد و اقداماتش هم که اعلام می شود.

رئیس مجلس:

تشکیل ستاد بسیج اقتصادی در زمان جنگ یک ضرورت است و باید چنین مرجعی باشد تا از خطرات احتمالی آینده جلوگیری کند.

نماینده امام در شورای عالی دفاع، در پاسخ به چگونگی وضعیت جبهه های جنگ نیز گفت: وضع جبهه ها خیلی خوب است و در وضعیت خوبی هستیم. از خونریزی و کارهای تندی که باعث تلفات دشمن و شهیدشدن نیروهایمان شود، پرهیز داریم، ولی وقتی می بینیم آنها حقوق ما را نمی دهند و بنا ندارند که تسلیم حق شوند، طبعاً ناچاریم که به عملیات ادامه دهیم.(۱)

۱- مأخذ ۱۰، ص۱۰.

۱

حجت الاسلام عبدالله نوری نماینده امام در جهادسازندگی، در گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار روزنامه اطلاعات، فعالیت های این نهاد درزمینه بازسازی و نوسازی مناطق جنگی، نقش واحدهای مهندسی و رزمی جهاد در جنگ و محورهای اساسی فعالیت های جهاد را تشریح کرد. وی درباره بازسازی مناطق جنگ زده روستایی گفت: یکی از موضوعاتی که برای جهاد مهم است، بازسازی، به ویژه نوسازی مناطق روستایی است که براثر بمباران وحشیانه و تجاوزات صدامیان کافر، به صورت مخروبه درآمده و سبب آوارگی صدها هزار نفر از هم وطنان ما شده است. جهادسازندگی که قسمت اعظم کار خود را در روستاها متمرکز کرده است و امیدش بر آن است که بتواند روزی روستاهای کشور را چه ازنظر مادی و چه ازنظر معنوی به غنای کامل برساند، برحسب وظیفه باید بازسازی و نوسازی مناطق روستایی جنگ زده را تقبل کند.

حجت الاسلام نوری همچنین درباره وضعیت فعلی واحدهای مهندسی جهاد افزود: پس از اینکه عملیات رزمی از منطقه جنوب به سراسر مناطق مرزی ایران و عراق گسترش یافت، جهادسازندگی با هماهنگی با برادران مسئول نظامی، به سرعت واحدهای مهندسی خود را درطول مرزها در خدمت نیروهای نظامی قرار داد، طوری که امروز در کنار هر قرارگاهی که نیروهای نظامی ما دارند، یک ستاد پشتیبانی رزمی و مهندسی از جهادسازندگی وجود دارد که همچنان عملیات مهندسی جبهه ها را انجام می دهند. وی گفت: نقش واحد مهندسی و رزمی جهاد در جبهه ها بسیار تعیین کننده بوده و به همین دلیل است که مسئولان نظامی از جهادسازندگی خواسته اند که این نهاد، فعالیت خود را از خوزستان تا کردستان گسترش بدهد و الآن بعضی از ستادهای ما تشکیل شده و بعضی نیز در آستانه تشکیل شدن است.

نماینده امام درباره برنامه ها ی آینده جهادسازندگی گفت: جهادسازندگی اصول برنامه های آینده اش را درجهت تدوین قانون و تنظیم آئین نامه ها، تعقیب اساسنامه جهاد، وضعیت مراکز خدمات و تنظیم آئین نامه های داخلی برای هریک از واحدهای مربوط که عمدتاً در سه بُعد روستا، جنگ و بازسازی می باشد، متمرکز کرده است.(۱)

۲

کمال خرازی مدیر خبرگزاری جمهوری اسلامی و سرپرست ستاد تبلیغات جنگ که برای شرکت در سومین اجلاس مجمع عمومی خبرگزاری های کشورهای غیر متعهد به تونس سفر کرده است، در بازگشت، در شهر رم، در یک نشست مطبوعاتی شرکت کرد. وی با اشاره به دستاوردهای جدید نیروهای ایران در جبهه ها و آزادسازی بخش های دیگری از خاک کشور، با بازگوکردن مراحل مختلف ۲۶ ماه-ه جنگ و لزوم تنبیه متجاوز گفت: با واردشدن به مرحله جدید جنگ و کشاندن جنگ به خاک عراق، ایران برای تحقق شرایطی که عراق حاضر به

۱- مأخذ ۱۲، ص۱۵.

پذیرش آنها نیست و برای تنبیه متجاوز، خط مشی جدیدی را انتخاب کرده است. جنگ تحمیلی فرصتی بود که رزمندگان اسلام برای انسجام ارتش و سپاه از آن سود جستند و توانایی خود را به حد بالای کنونی رساندند.

کمال خرازی در نشست مطبوعاتی در رم:

ما معتقدیم به‌دلیل آغاز جنگ ازسوی عراق، بغداد می‌بایست به‌عنوان متجاوز علاوه‌بر پرداخت غرامت، تنبیه شود.

وی ضمن اشاره به پیشرفت های صنایع نظامی ایران درطول جنگ، به آمادگی کامل ملت مسلمان ایران برای ادامه جنگ و حضور در جبهه ها اشاره کرد و افزود: برای تهیه وسایل و تجهیزات نبرد با دشـمن، مشـکلی نداریم، چون بخش اعظم جنگ افزارهای لازم را از دشمن به غنیمت گرفته و می گیریم.

سرپرست ستاد تبلیغات جنگ، سـفر هیئت های میانجیگری را منتفی خواند و گفت: ناچاریم به دلیل ناتوانی سازمان های بین المللی و پذیرفته نشدن درخواست های به حق ما ازسوی رژیم مزدور بغداد، برای تنبیه متجاوز رأساً اقدام کنیم و اینک چند صد کیلومتر مربع از خاک عراق را در اختیار داریم و درصورت خیره سری بیشتر هیئت حاکمه بغداد، پیشروی نیروهای اسلام در خاک عراق ادامه خواهد یافت.

ص: ۵۰۳

کمال خرازی با اشاره به اقدامات عراق در زیرپاگذاشتن اصول بین المللی، ازجمله لغو یک جانب-ه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر گفت: حاکمان بغداد درصورت وجود هرگونه بهانه ای درباره موضوعات مرزی، می توانستند به جای تجاوز به خاک ایران، به قرارداد الجزایر روی آورند و خواسته هایشان را بدون جنگ پیگیری کنند، اما آنها ازسوی امریکا و مرتجعان عرب مأمور بودند که انقلاب اسلامی را درهم بشکنند. اینک با گذشت ۲۶ ماه از آغاز جنگ و تغییر کامل اوضاع جبهه ها به سود ایران، بغداد برای جلوگیری از سقوط، تظاهر به صلح طلبی می کند، اما ما معتقدیم به دلیل آغاز جنگ ازسوی عراق و تجاوز به ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، حکومت بغداد باید به عنوان متجاوز، علاوه بر پرداخت غرامت جنگ، تنبیه شود و مسلمانان عراقی رانده شده به ایران نیز به کشورشان بازگردند.

وی با تأکید بر ویران شدن ۷ شهر مرزی ایران و واردآمدن خسارات و ضایعات غیر نظامی بسیار به بخش های مرزی ایران، افزود: آبادان و ده ها شهر دیگر، هر روز هدف حملات توپخانه های عراق قرار می گیرند و در این اقدامات کاملاً غیر نظامی، غیر انسانی و برخلاف موازین نظامی و بین المللی، روزانه چندین شهروند ما به شهادت می رسند. وی در خاتمه از خبرنگاران خواست تا با سفر به ایران و بازدید از جبهه های جنگ، با واقعیت موجود در ایران و جبهه ها بیشتر آشنا شوند(۱)

۱

حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزارت امور خارجه ایران، پس از دیدار از ۵ کشور سوریه، الجزایر، لیبی، یمن جنوبی و امارات متحده عربی، به تهران بازگشت و در گفت وگویی با خبرنگاران، با اشاره به نتایج و دستاوردهای مثبت این سفر، بر شرایط ایران برای تحقق صلح پایدار تأکید کرد و گفت: پیروزی های رزمندگان اسلام، کشور ما را در موقعیتی بسیار قوی قرار داده است و انعکاس پیروزی های پی درپی، ما را به عنوان نیرویی که کلید جنگ را در دست دارد، در سطح منطقه مطرح کرده است. پس باید شرایط برحق ایران برآورده شود.

وی در ادامه افزود: به مسئولان کشورهایی که مورد بازدید قرار گرفته اند گفته شد، اگر صدام، از خاک میهن اسلامی اخراج نشود و سایر شرایط برحق جمهوری اسلامی برآورده نگردد، صلح پایداری در منطقه برقرار نمی شود، زیرا صلح واقعی زمانی تحقق می یابد که اصل تجاوز از منطقه ریشه کن شود.

معاون سیاسی وزارت امور خارجه همچنین با اشاره به مذاکراتش با مقامات کشورهای یادشده درباره گسترش همکاری های دو جانبه و فعالیت مشترک در مجامع بین المللی علیه امریکا و رژیم اشغالگر قدس گفت: هرگاه امریکا در این مجامع با شکست سیاسی مواجه می شود، تهدید و فشار بیشتری را اعمال می کند. وی ضمن اشاره به پشتیبانی مقامات کشورهای لیبی، سوریه، الجزایر، یمن و امارات از مضمون نامه رئیس جمهور مبنی بر ضرورت تشکیل صندوق غیر متعهدها به منظور تأمین نیازهای سالانه این جنبش گفت: موضع جمهوری اسلامی ایران در حمایت از اجلاس سازمان وحدت افریقا و فعالیت ها یی که درخصوص این سازمان انجام داده است نیز برای سران این کشورها تشریح شد.(۲)

۱- مأخذ ۶، ص۱۸.

۲- مأخذ ۱، ص۳.

۱

"آرداک مانوکیان" اسقف اعظم و رئیس شورای خلیفه گری ارامنه ایران در گفت وگویی با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، ضمن تشریح مسئولیت ایرانیان ارمنی درخصوص جنگ عراق علیه ایران گفت: ارامنه ایران خود را ملزم به حفظ تمامیت ارضی و شئونات جمهوری اسلامی ایران می دانند و بیشترین تلا ششان این است که جبهه ها را تقویت کنند و به برادران رزمنده مسلمان خود در جبهه ها که مورد تجاوز رژیم بعثی صهیونیستی عراق قرار گرفته اند، یاری رسانند. ارامنه ایران نیز تاکنون شهیدانی در جنگ تحمیلی نثار انقلاب کرده اند.

وی با اشاره به تأثیر معنوی انقلاب اسلامی در جامعه ارامنه ایران اظهار کرد: نیروی انقلاب اسلامی ایران سبب تحول عمیق مذهبی در جامع-ه ارمنی شده، به عبارت ساده تر، انقلابی در جامعه ارمنی ایجاد کرده است. در پیروزی انقلاب اسلامی، ارامنه هم سهیم بوده اند و همراه برادران مسلمان خود در همه تظاهرات ها و راهپیمایی ها علیه طاغوت و امریکا شرکت داشته اند. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز حقوقی برای اقلیت های مذهبی ازقبیل آزادی مذهب، زبان، فرهنگ و سنن ملی تصریح شده است. آرداک مانوکیان افزود: ما در ایران از حقوق بشر بیشتری برای حفظ مذهب و فرهنگ خود برخورداریم که در کشورهای غربی وجود ندارد؛ بنابراین، خطر مستحیل شدن ارامنه در جوامع غربی زیاد است.(۱)

۲

درپی تصمیم مسئولان برگزار کننده نهمین دوره بازی های آسیایی مبنی بر جلوتر قرارگرفتن هیئت ورزشی عراق از ورزشکاران ایرانی در مراسم رژه افتتاحیه این بازی ها، مسئولان هیئت ایرانی با استدلال تجاوز نظامی عراق به ایران، تهدید به ترک مراسم افتتاحیه کردند. به گزارش رادیو امریکا، یکی از مقامات هندوستان که مسئول بازی های آسیایی است، گفت: در الفبای هندی، نام عراق پیش از نام ایران قرار می گیرد و اسامی کشورهای شرکت کننده به ترتیب الفبای هندی تنظیم شده است، اما مسئولان بازی ها می کوشند تا پیش از مراسم گشایش بازی ها، این مشکل را حل کنند.(۳۴) باتوجه به اعتراض ایران، کمیته تشکیلاتی بازی ها در جلسه ای با تمامی شروط ایران شامل "حمل پرچم ایران به دست یک مرد"، قرارگرفتن هیئت ورزشی ایران بین چین و کره شمالی" و "قرارگرفتن ورزشکاران جانباز انقلاب در پیشاپیش گروه ورزشی ایران" موافقت کرد.(۲)-(۳)

ص: ۵۰۵

۱- مأخذ ۱۲، ص۳.

۲- تعدادی از اعضای سازمان مجاهدین خلق به محل تالار پذیرایی محل اقامت ورزشکاران ایرانی رفتند و تلاش کردند که آنان را به پناهنده شدن به هند یا سازمان های بین المللی ترغیب کنند که این اقدام آنان با حضور دانشجویان مسلمان ایرانی عضو اتحادیه انجمن های اسلامی خنثی شد.

۳- مأخذ ۲۴، ص۴، ضمیمه؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۳، دهلی نو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

بخش عربی رادیو صوت الجماهیر از بغداد، خبری را مبنی بر دیدار صدام حسین با گروهی از افسران و نظامیان این کشور در بخش خبری ساعت ۱۹:۳۰ خود پخش کرد. براساس این گزارش، صدام طبق معمول این گونه مراسم ها، با اعطای نشان شجاعت به تعدادی از حاضران، مطالبی را در چگونگی به کارگیری واحدهای نظامی ارتش عراق در عملیات های ایران مطرح کرد.

صدام در سخنانش به قابلیت های رزمی نیروهای ایرانی و ضعف انگیزه و روحیه نیروهای خود درنتیجه تقابل نظامی نیروهای دو کشور اشاره ای نکرد، ولی برخی ضعف های موجود در ارتش این کشور مانند ناهماهنگی نیروها، ضعف فرماندهی در به کارگیری نیروهای ادغامی، ضعف عملکرد ارتش عراق در شب و درهم ریختگی و منسجم نبودن نیروهایی که برای شرکت در پدافند یا پاتک، از واحدهای گوناگون به محل عملیات اعزام می شوند را تأیید کرد و اذعان داشت که بخشی از دلایل شکست نظامی ارتش عراق در چند عملیات قبلی ایران ازجمله عملیات های مسلم بن عقیل(ع) و محرم مربوط به این موارد بوده است.

متن کامل سخنان صدام که از رادیو بغداد پخش شد، به این شرح است:

در این ملاقات که ما به نام رهبری، این گروه را به دریافت نشان شجاعت مفتخر می کنیم، به طور خلاصه درباره چند نکته نظامی که شاید فنی باشد، سخن خواهم گفت. شما برادران می دانید که یکی از اسرار قدرت ارتش، فعالیت دسته جمعی است و یکی از عناصر قدرت واحد یا سازمان، عبارت است از وجود عناصر انسانی که همبستگی و فعالیت هماهنگ و منظم را در یک جهت در میان رزمندگان حفظ کنند. در شرایط نبرد، به ویژه در جنگ درازمدت، شاید مراکز، مجبور به انتقال واحدی از یک جبهه به جبهه دیگر و یا از یک بخش به بخش دیگر و از یک محور به محور دیگر شوند و طبق طرح نقل وانتقال و تحولات اوضاع، اقدام به مانور کنند و این امر، هم درحالت دفاع و هم درحالت حمله، انجام می شود. یکی از شرایط اصلی پیروزی ارتش در جنگ این است که مانور مذکور، انعطاف داشته باشد، ولی گاهی این امر اتفاق نمی افتد. روی سخنم با فرماندهان و شما افسران است، ممکن است که یک تیپ به گردان های مختلف تقسیم شود تا جداگانه وارد عمل شود. مثلاً- گردان زرهی، خارج از تیپ خود وارد عمل شود. تقسیم شدن به واحدهای کوچک تر شاید به جای ثمربخش بودن، زیان آور باشد، چون روابط انسانی و شناسایی نفری میان فرماندهی بالا و زیردست و رزمندگان و هم رزمان آنها از بین می رود و بدین ترتیب به نسبت معینی، قدرت رزمی خود را از دست می دهد. برای اینکه وضعیت را تشریح کنیم باید مثالی درباره آن بزنیم: اگر واحدی در چارچوب تیپ یا در واحدی که جزئی از آن است، فعالیت کند، سطح رزمندگی خود را حفظ خواهد کرد، درحالی که وقتی از واحد خود جدا شد، قسمتی از این قدرت را به دلیل عوامل اداری و فنی یا انسانی از دست می دهد؛ بنابراین، فرمانده خوب باید برای حفظ هماهنگی در واحدها و سازمان ها تلاش کند. نکته ای که در برخی نبردها ازجمله نبردهای اخیر مورد توجه بوده، این است که گاهی یک واحد به چند

ص: ۵۰۶

واحد فرعی تقسیم شده و این یک اشتباه بزرگ است. تقسیم یک واحد در محدوده عملیاتی خود اشکالی ندارد، مثلاً یک تیپ در محدوده خود به چند گردان و یک تیپ تانک زرهی برای پشتیبانی یا همکاری به نحوی دیگر با واحدهای دیگر همان تیپ تقسیم شود، ولی هنگامی که یک گردان از یک تیپ به تیپ دیگر انتقال داده می شود، باید مشکلاتی را که این تیپ با آن روبه رو خواهد شد، ازقبیل هماهنگی، فرماندهی و کنترل و عامل انسانی، مّدنظر قرار دهیم. همچنین باید به مشکلاتی که یک واحد تیپ پیاده یا گردان تانک درحال انتقال از یک لشکر به یک لشکر دیگر با آن روبه رو می شود، توجه کنیم. عامل دیگری که فرماندهان باید مّدنظر قرار دهند، این است که اگر اشتباهی در کار یک واحد یا سازمان رخ دهد، اغلب بار اشتباه یا ضعف، بر دوش واحدهای میهمان (مأمور) قرار می گیرد و اگر یک پیروزی بزرگ تحقق یابد، اکثراً حقوق برخی مردان میهمان (یگان های مأمور) فراموش می شود. اما واحدهای بزرگ تر حالت دیگری دارند، چون نمی شود آنها را ملحق ساخت.

نکته دیگری که می خواهم از این محل اعلام کنم و در مرحله نخست به فرماندهان مربوط می شود، تغییر وظایف واحدها و سازمان ها درحال نقل وانتقال، به ویژه در برخی وضعیت های پیچیده و سخت است. این تغییر وظایف نباید انجام شود جز در دشوارترین مراحل، یعنی هنگامی که تغییر وظایف تنها و آخرین راه باشد. یکی دیگر از اسرار پیروزی واحدها، سازمان ها و یگان های نظامی در مأموریت های خود، در دفاع، حمله، شناسایی و به دست آوردن اطلاعات صحیح است. هنگامی که وظیفه ما حمله است، باید فرماندهان و شاید رزمندگان، طبق شرایط مجاز، از طبیعت زمین، راه های خطرناک و همه اطلاعات لازم درباره موضع دفاعی خود آگاهی داشته باشند و ما می بینیم که مأموریت یک گردان تانک که در جبهه فلان تیپ، آمادگی کامل را برای حمله متقابل داشته است، به طورناگهانی به حمله در جبهه یک تیپ دیگر که هیچ گونه شناختی از آن ندارد، تغییر یافته است و این امر برای ما مشکلات بسیار و شاید خسارات سنگینی به بار آورد. شاید چنین واحد یا سازمانی نتواند به هدف های خود دست یابد که علت آن کمبود روحیه و معلومات رزمی نیست، بلکه فراهم نبودن زمان و فرصت های مناسب برای کسب آمادگی های لازم جهت اجرای مأموریت می باشد. نکته دیگر این است که فرماندهان باید از واردعمل کردن واحدها و سازمان هایی خارج از بخش های خود در شب، هنگامی که از حضور آنها در بخش مذکور مدتی نگذشته باشد، دوری کنند و من نمونه ای از این اقدامات را که برخی فرماندهان به طورعملی در نبردهای ارتش ما مرتکب شده اند، برای انتقاد از آنها ذکر می کنم. یک تیپ طبق طرح مانور و برحسب ضرورت مثلاً از سپاه دوم به سپاه سوم منتقل می شود و شبانه به بخش عملیاتی این سپاه می رسد و یک ساعت پس از ورود و بدون هیچ گونه آمادگی، فرمانده سپاه سوم به او می گوید وظیفه حمله متقابل به دشمن را دارد، چون دشمن توانسته است تیپ فلان و تیپ فلان را از بخش فلان از صحنه خارج کند.

هنگامی به این تیپ مأموریت حمله متقابل در شب داده می شود که همان شب وارد بخش سپاه شده و قبلاً این بخش را شناسایی نکرده است. بنابراین، باید منتظر مشکلاتی باشیم که این تیپ با آن روبه رو خواهد شد. ازهمین رو، فرمانده باید با دید و توان فرماندهی و مسئولیت، میان واردعمل کردن این تیپ برای حمله متقابل بدون کسب نتیجه مطلوب و انتظارکشیدن تا طلوع صبح برای فراهم کردن وضعیت بهتر، یکی را انتخاب کند. شما می دانید که اغلب مشکلات و پیچیدگی ها در فرماندهی و کنترل، در شب ظاهر می شود و در حمله بیش از دفاع به چشم می خورد، بنابراین در چنین حالتی، بزرگ ترین مأموریتی که می توانیم به این تیپ بدهیم آن است که پشت خطوط دفاعی، خطی تشکیل دهند، هرچند که دشمن رخنه کرده باشد.

اشتباه دیگر آن است که از نیروی زرهی، در حمله متقابل به یک موضع دفاعی که دشمن آن را اشغال کرده باشد، شبانه و بدون آمادگی های کامل استفاده شود. این به معنای آن است که ما تانک را بدون دلیل، طعمه گلوله سازیم. اتفاقی نمی افتد اگر حمله را دو ساعت عقب بیندازیم، اگرچه موضع دفاعی را هم از دست داده باشیم؛ البته، با دستور، نه با اجتهاد فرماندهان واحدهای فرعی. هرکسی که اجتهاد کند و موضع خود را بدون دستور مرکز عالی صلاحیت دار و بدون دلیل مانند قطع مواصلات، محاصره یا تجزیه شدن، ترک کند، این به منزله عقب نشینی نیست، بلکه شکست به شمار می رود. عقب نشینی باید با دستور مرکز عالی صلاحیت دار انجام شود تا بتوانیم فرماندهی و کنترل را به طور صحیح تضمین کنیم و از این طریق، خسارات ما به حداقل ممکن برسد، چون هنگامی که ارتش، فعالیت دسته جمعی را از دست بدهد، یکی از مهم ترین خصوصیات قدرت را از دست داده است. رفتار انفرادی در واحد، باعث هرج ومرج و واردشدن خسارات سنگین و ازبین رفتن شرافت نظامی ما می شود، چون مواضع خود را بدون آنکه حق تفنگ را در نبرد ادا کرده باشیم، از دست داده ایم. این نکته ها را به وسیله شما به همه واحدهای ارتش عراق و به طورمستقیم، به تمام فرماندهان جبهه نبرد می رسانم(۱)

۱

روزنامه واشنگتن پست (چاپ امریکا) با درج مطلبی درخصوص آخرین سخنان صدام درباره (۲) امریکا اعلام کرد: صدام حسین در مصاحبه مطبوعاتی خود در بغداد، امریکا را متهم کرد که با پایان ندادن به جنگ، درصدد لطمه زدن به عراق است. در ادامه مطلب این نشریه آمده است: دیپلمات های غربی در بغداد (از سخنان صدام حسین) ابراز تعجب و نگرانی کرده و گفته اند که انتقاد صدام از امریکا، شدیدترین لحن وی در عرض یک سال گذشته بوده است. آنان

۱- مأخذ ۱۴، صص ۴۳ - ۴۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

۲- مصاحبه صدام با روزنامه های امریکایی در روزشمار ۲۵ آبان درج شده است.

معتقدند که صدام می خواهد واشنگتن را تحت فشار بگذارد تا ایران را قانع کند از حملات خود دست بردارد. نویسنده مقاله می افزاید: انتقاد صدام به امریکا و حرف هایش درباره شوروی، نشان دهنده و منعکس کننده احساس انزوا و ناتوانی وی پس از شکست او در تجاوزی است که ۲۵ ماه پیش انجام داد. دیپلمات های غرب و عرب و دیگر ناظران معتقدند که اگر برای صدام، جایگزین انتخاب شود، دسترسی به صلح آسان تر خواهد بود.

واشنگتن پست می افزاید: بعضی از دیپلمات ها و سرمایه داران می گویند که اگر با رفتن صدام، جنگ پایان یابد، عراقی ها خوشحال خواهند شد. آنها بر این باورند که تلفات عراق، سنگین بوده و اقتصاد این کشور به طور مداوم رو به وخامت است... دیپلمات های غربی در بغداد گفتند: سخنان صدام سبب نگرانی امریکا شده است، زیرا واشنگتن درصدد برقراری روابط مجدد سیاسی با عراق بوده است. صدام تأکید کرده است، زمانی که وی ریاست حرکت غیر متعهدها را به عهده گرفت، در نظر داشت که روابط خود را با امریکا دوباره برقرار کند.

واشنگتن پست یادآور شده است: این اجلاس که قرار بود در بغداد برگزار شود، به دلیل جنگ، منحل شد. بغداد - که روابط کاملی با شوروی دارد - با میزبانی اجلاس غیر متعهدها می خواست به یک فاصله مساوی از دو ابرقدرت قرار گیرد.

در پایان این مطلب آمده است: صدام، یک بار، هر دو کشور شوروی و امریکا را نیروهای شیطانی نامید، اما لحن صحبت وی درباره شوروی که بیش از ۵۰٪ سلاح ها یش را تأمین می کند؛ نرم تر بوده است. صدام گفت که ادعای "گرومیکو" و "شولتز" درمورد تلاش آنان برای پایان یافتن جنگ که پس از ملاقاتشان در (سازمان ملل) اعلام شد، نیرنگی بیش نبوده است(۱)

۱

درپی موفقیت های اخیر ایران در عملیات نظامی (عملیات های محرم و مسلم بن عقیل(ع))، بار دیگر مشکلات اقتصادی عراق و تردید در توان بازپرداخت تعهداتش مورد توجه رسانه ها و محافل اقتصادی غرب قرار گرفت. ازجمله خبرگزاری فرانسه با پرداختن به این موضوع، از تقاضاهای جدید عراق به کشور و بانک های امریکایی و اروپایی برای دریافت وام با بهره های بسیار بالا- خبر داده است. در گزارش خبرگزاری فرانسه آمده است: عراق یک بار دیگر از بدو شروع جنگ با همسایه اش ایران در سال ۱۹۸۰ تاکنون، با مشکلات مالی جدی روبه رو شده است و به همین دلیل، از یک سو، برای اخذ ۵۰۰ میلیون دلار اعتبار از کشورهای اروپایی اقدام کرده و از سوی دیگر، خواستار تسهیلات بیشتر برای پرداخت های تضمین شده کشورهای غربی درباره قراردادهای طرح های بزرگ غیر نظامی شده است. روز گذشته، اجلاسی با شرکت چندین بانک بزرگ بین المللی به منظور پرداخت یک وام نیم میلیارد دلاری ۵ ساله به بانک "رافدین" بانک بازرگانی بین المللی عراق در مقر اتحادیه بانک های عرب و فرانسوی در پاریس، تشکیل شد.

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۵، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، صص ۳ و ۴، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

براساس اطلاعات دریافت شده از مقر اتحادیه مذکور که نقش کارگزار را دراین میان بازی می کند، در پایان این هفته نکات بسیاری ازجمله شرایط کـارمزد و ترکیـب مؤسـسات مـالی شـرکت کننـده در ایـن وام تعیین می شـود. "چیس مانهاتـان بانـک"، "ایرونیـک تراست" و "بـان کناسیونال دوپاری" در این اجلاس شـرکت داشـتند و به احتمال زیاد، در میان گروه رهبری کننده قرار خواهند گرفت. اوایل هفته گذشـته در لنـدن اعلام شـد که عراق ازطریق بانـک "رافـدین"، به بـازار اروپـایی روی آورده است و این امر سؤالات بسیاری را برانگیخت. عراق اولین کشور درگیر در جنگ نیست که به طریقی خواسـتار تسهیلاتی در پرداخت های بین المللی می شود، ولی محافل مالی خاطرنشان می کنند که دادن اعتبار، این خطر را دارد که ایران آن را یک موضع گیری سیاسـی دیگر تلقی کنـد. از سوی دیگر، عراق یک کشور نفت خیز اساساً غنی است، ولی ادامه جنـگ مـوجب بروز نوعی نگرانی در محافـل رسـمی غرب دربـاره توان مـالی عراق برای پرداخت بـدهی هـایش شـده است. اقتصـاد عراق که به منـابع نفتی وابسـتگی دارد، به دلیـل جنـگ علیه انقلاب ایران و تحولات بازار نفت، به شـدت آسـیب دیـده است. درآمد صادراتی عراق در سال جاری با صدور حدود ۸۰۰ هزار بشکه نفت در روز - که قبل از شروع جنگ ۳ میلیون بشکه بود - سالانه از ۸ میلیارد دلار بیشتر نیست. مـازاد موازنه پرداخت هـا قبـل از جنگ به عراق اجازه داده بود تا این کشور ذخیره ارزی خود را به بیش از ۳۰ میلیارد دلار برسانـد. این ذخیره از ابتـدای جنگ کاهش یافت و درطول هفته گذشـته، عراقی ها به طور محرمانه به دولت های غربی اعلام کردند که عراق برای تأمین مالی طرح های کنونی خود، اعتبارهایی داخلی با بهره ها ی بسیار بالا را قبول می کند.

محافـل آگاه خاطرنشان کردنـد که عراقی ها رسـماً چیزی درخواست نمی کننـد، ولی به طور غیر رسـمی اعلام می کننـد که چنین پیشـنهادی براسـاس خواسـته های آنهاست. به گفته منابع آگاه شـرکت های فرانسوی، طرح های مورد گفت وگو میان پاریس و بغـداد درزمینه تجهیزات نظامی، بالغ بر ۲۰ الی ۳۰ میلیـارد فرانـک می شود و براساس گزارش محافل تسـلیحاتی کاملاً آگاه، فرانسه در سال جاری، تاکنون، بیش از ۲ میلیون فرانک مهمات به عراق تحویل داده است.(۱)

۱

پس از عملیـات هـای موفق اخیر ایران (محرم و مسـلم بن عقیـل(ع))، موضوع پایان جنگ در دسـتور کار مطبوعات، برخی نهادها و شخصـیت هـای سیاسـی قرار گرفته است. ازجمله خبرگزاری آسوشـیتدپرس، مجـل-ه عصـر جدیـد (چـاپ شوروی)، یوسف العلوی وزیر مشاور در امور خارجی عمان و وزارت خارج-ه امریکا دراین زمینه اظهارنظر کرده اند.

آسوشـیتدپرس از تحرکـات کویت به نماینـدگی از کشورهـای عضو شورای خلیـج فـارس، برای فعال کردن شوروی در میانجیگری در جنگ ایران و عراق خبر داد. کویت از شوروی خواسـته است برای خـاتمه دادن به جنگ ۲۶ مـاهه عراق و ایران، تلاش خود را به کار برد. در خبری که خبرگزاری

۱- مأخذ ۱۰، ص۳.

آسوشیتدپرس از کویت مخابره کرده، آمده است: عبدالعزیز حسین وزیر مشاور در امور کابینه دولت کویت، که به نمایندگی از این کشور در مراسم تدفین "برژنف" صدر هیئت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی، به این کشور سفر کرده بود، این درخواست را مطرح کرد. کویت تنها کشور محافظه کار خلیج فارس است که هیئتی را برای شرکت در مراسم تدفین برژنف اعزام کرد.(۱)

برخی آگاهان سیاسی داخل، درباره اقدامات اخیر کویت اظهار کرده اند که پس از عملیات موفق محرم، حرکت تازه ای در اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس به وجود آمده و آن هم، تلاش برای افزایش فشار روس ها به ایران و امکان پذیر ساختن اقدام کشورهای عرب مترقی حامی جمهوری اسلامی برای میانجیگری است. کویت که تنها کشور عرب منطق-ه خلیج فارس است که با شوروی روابط سیاسی دارد، دراین میان نقش ویژه ای ایفا می کند. این کشور ضمن دادن قول های مساعد به شوروی برای گشایش روابط سیاسی آن کشور با سایر کشورهای عرب، به دنبال وادارکردن شوروی برای میانجیگری در جنگ است. این منابع درباره احتمال موفقیت شوروی می گویند: روس ها خود می دانند امکانات محدودی برای تحت فشار قراردادن ایران در اختیار دارند. درواقع، شوروی از اینکه روابط خود را با ایران در یک چارچوب مشخص تثبیت کند، عاجز است و بدیهی است که با این وضعیت، امکان اعمال فشار به ایران را ندارد.(۲)

مجل-ه عصر جدید چاپ شوروی، با چشم پوشی از علت شروع جنگ، صرفاً در توضیح ادامه جنگ قلم فرسایی کرده و خواهان پایان جنگ شده است. به گزارش رادیو مسکو، این مجله در آخرین شماره خود نوشته است: ادامه این جنگ معنایی ندارد. این جنگ بیش از دو سال است که ادامه دارد و فجایع بی شماری برای ملت های دو کشور به وجود آورده و تلفات طرفین، ده ها هزار کشته و زخمی برآورد شده است. ازنظر مادی نیز این جنگ، حتی با کمترین برآوردها، حداقل ۱۰۰ میلیارد دلار به دو کشور لطمه زده است. این مجله در پایان مطلب خود این سؤال را مطرح کرده که آیا زمان آن نرسیده است که از توسل به جنگ برای حل اختلافات موجود خودداری شود و اندیشه سالم و درک منافع بنیادی دو ملت حکم فرما گردد؟ مجله عصر جدید اضافه کرده است هرچه دامنه آتش این درگیری گسترش یابد، مطامع تجاوزگران در ایالات متحده به حرارت آن خواهد افزود.(۳)

یوسف العلوی وزیر مشاور در امور خارجه عمان نیز درباره لزوم پایان دادن به جنگ و چگونگی برقراری صلح گفت: این جنگ باید به پایان برسد و این امر ممکن نیست مگر اینکه آتش بس رعایت شود و شرایط مناسبی پیش آید که هر دو طرف وارد مذاکرات شوند و مشکلات خود را حل کنند. وی اضافه کرد: بهترین میانجیگر دراین زمینه، کمیسیون حسن نیت اسلامی می باشد، ولی کشورهای دیگری نیز باید برای متقاعدکردن دو کشور جهت انجام شدن مذاکرات تلاش کنند.(۴)

وزارت خارجه امریکا نیز در بیانیه ای، مذاکرات طرف های درگیر را خواستار شد. به گزارش یونایتدپرس، وزارت خارجه امریکا اعلام کرده است که حل وفصل جنگ ایران و عراق ازطریق

۱- مأخذ ۳۵، ص۶، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۱۳۶۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت امور خارجه، "خبرها و نظرها"، نشری-ه اطلاعاتی، سیاسی، خارجی، شماره ۳۲۷، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش های ویژه"، نشریه شماره ۲۴۴، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۲۸، رادیو اسرائیل، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۲۱۳۶۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر مطالعات و پژوهش های وزارت امور خارجه، نشریه اطلاعاتی - سیاسی - خارجی، خبرها و نظرها، شماره ۳۲۷، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، صص ۳ - ۱.

۳- مأخذ ۱۴، ص۳۷، رادیو مسکو، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۴، صص ۳۷ و ۳۸، رادیو ریاض، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

مذاکره که استقلال و تمامیت ارضی هر دو کشور را تأمین می کند، همچنان در رأس سیاست امریکا باقی می ماند و سیاست این کشور تغییری نکرده است. یونایتدپرس با اعلام این خبر، افزود: سخنگوی وزارت خارجه امریکا، درباره ارتباطات احتمالی با صدام حرفی نزده، اما تأکید کرده که سیاست امریکا درباره جنگ خلیج فارس، پیشگیری از جنگ بوده است. وی افزوده است: ما از آتش بس فوری و حل اختلافات ازطریق مذاکره پیگیرانه حمایت کرده ایم و با یک سیاست محکم، از فروش تجهیزات به دو کشور خودداری می کنیم.(۱)

۱

رادیو صدای آلمان (کلن)، با بررسی روابط تجاری و نظامی ایران و شوروی اعلام کرد: شوروی خواستار به تعویق انداختن مذاکرات خود با ایران درباره معامله تسلیحاتی میان دو کشور است. در این گزارش آمده است: دولت ایران در ماه اکتبر پیشنهاد کرده است که مذاکرات میان دو کشور درخصوص صدور گاز به شوروی و دریافت سلاح های مدرن از این کشور، ازجمله هواپیماهای جنگی و موشک، بار دیگر آغاز شود. این معامله به ارزش یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار، قرار بود در عرض ۶ سال انجام شود و دولت ایران امیدوار بود که توافقی میان دو کشور حاصل شود که اساس آن را توافق های میان شوروی و ایران در دوران حکومت شاه بر ایران تشکیل می داد. در آن زمان پیش بینی شده بود که کمیسیون بازرگانی، دو بار در سال، در تهران و مسکو تشکیل جلسه دهد و درباره جزئیات این معامله برای سال آینده توافق شود. این مذاکرات که قرار بود در روز ۲۹ اکتبر در تهران آغاز شود، تا اطلاع ثانوی به تعویق افتاده است، آن هم بدون آنکه علت آن رسماً ازطرف دو کشور بیان شده باشد. در ادامه گزارش آمده است:

تا قبل از انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۹۷۹، کشور ایران سالانه گاز طبیعی به ارزش ۴۰۰ میلیون دلار به شوروی صادر می کرد که دولت ایران قصد ادامه این معامله را دارد و گاز طبیعی خود را درحدود ۳۵ تا ۴۰ درصد کمتر از بهای آن در بازارهای جهانی عرضه می کند، درحالی که دولت ایران به اقدامات ضد کمونیستی خود، با شعارهای علنی علیه شوروی، ادامه می دهد. دولت شوروی به دلایلی چند، ظاهراً از مشی دولت ایران دربرابر شوروی راضی نیست، به خصوص از مشی منفی ایران درباره مذاکره با دولت متبوع شوروی در افغانستان به رهبری "ببرک کارمل". دولت ایران بارها اعلام کرده است تا زمانی که قوای شوروی در افغانستان مستقر باشند، با دولت افغانستان مذاکره نخواهد کرد. از سوی دیگر، دولت شوروی از مخالفت ایران با تلاش هایی که در راه آتش بس با عراق انجام شده است، یعنی جنگی که بیش از ۲ سال است ادامه دارد، انتقاد می کند. همچنین فرستنده رادیویی شوروی که برنامه هایی به زبان فارسی پخش می کند، دراین باره نارضایتی خود را از مشی دولت ایران آشکارا اعلام می کند.(۴۴)(۲)

۱- مأخذ ۴۰، ص ۱.

۲- مأخذ ۱۴، ص۲۴، رادیو صدای آلمان (کلن)، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

رادیو بی بی سی در یک مقاله رادیویی، به بررسی روابط اقتصادی ترکیه با ایران پرداخته است. افزایش صدور کالا از این کشور به ایران؛ نوع کالاهـای صـادراتی؛ توافق دو کشور برای احـداث یک خط لوله انتقال گاز از ایران به ترکیه؛ نقش این لوله گاز در اقتصاد ترکیه و... از جمله موضوعاتی است که در این مقاله به آنها اشاره شده است.

رادیو بی بی سـی اعلام کرد: ایران و ترکیه سوابق و روابط دیرینه ای با یکـدیگر دارنـد، اما اخیراً پیونـدهای بیشتری درزمینه تجارت به وجود آمـده است که روزبه روز گسترده تر می شود. دراین بـاره، "دیویـد بارچـارد" خبرنگـار بی بی سـی در آنکارا، نوشـته است: روابط بازرگانی ایران و ترکیه تـا قبـل از انقلاب اسـلامی ایران، ناچیز بود، اما درحال حاضـر، میزان صادرات ترکیه به ایران از ۳۵۰ میلیون دلار گذشـته است. ترکیه علاوه بر آنکه در شـمار صادرکننـدگان بزرگ به ایران قرار گرفته است، بر جاده بین المللی که ازطریق آن کالا وارد ایران می شود نیز تسلط دارد. این راه مورداستفاده فراریان سیاسی و قاچاق مواد مخدر قرار می گرفت، اما اخیراً بهره وری از آن، جنبه قانونی یافته است و ترکیه مواد غـذایی، شیشه، سیگار و اجناس خارجی به ایران می فرسـتد. در اوایل سال جاری، با ورود یک هیئت بزرگ، مرکب از ۵۰۰ بازرگان و مقامـات ترکیه به ایران، تحت ریـاست آقای "تورگوت اوزال" معاون نخست وزیری وقت ترکیه، زمینه همکاری های بین المللی فراهم آمـد و اوزال در مراجعت به ترکیه، قراردادی پایاپای به ارزش ۵۰۰ میلیون دلار به همراه داشت. عراق در سال گذشته، بزرگ ترین شریک بازرگانی ترکیه از هر دو جنبه صـادرات و واردات بوده است، باوجوداین، مناسـبات ترکیه با ایران ادامه دارد و روزانه، از اسـتان ارض روم به تنهایی ۷۰ تن گـوشت یـخ زده به ایران ارسـال می شود. در دریـای سـیاه نیز ترتیبـاتی داده شـده است تـا کالاهـای صـادراتی به ایران، بـا کشـتی به بنـدر "ابوزان" حمل و سـپس راهی ایران شود. ترکیه، سه راه بازرگانی به ایران را باز گذاشته است؛ دو راه زمینی، یکی در شمال از مرز بازرگان و دیگری در قسـمت جنوبی از مرز جنوب و یک خط آهن از شـرق دریاچه اورال. تاکنون پیمانکاران ترکیه چنـدان علاقه ای به عقـد قرارداد با ایران به سـبب مشـکلات احتمالی پرداخت نشان نمی دادنـد، اما اکنون، بسـیاری از آنان به منظور بررسـی وضع موجود به ایران اعزام شده اند. بزرگ ترین طرح دولتی میـان دو کشور، احـداث یـک خـط لوله گـاز طبیعی است که دو کشور در مـاه مارس گذشـته در اصول آن به توافق رسیدند. گنجایش این خط لوله، ۳۵ میلیون متر مکعب است و عظمت آن در حدی است که کمک های فنی و مالی کشورهای صـنعتی غرب را ایجاب می کنـد. طرح احـداث یک خط لوله نفت که ازطریق ترکیه، نفت ایران را به یکی از بنادر مـدیترانه ای برساند، در زمان شاه مدنظر قرار گرفت و اکنون بـار دیگر مطرح شـده است. فعلاً توسـعه اقلام مبادلاتی ایران تولیـدی است که اهمیت دارد. ایران که زمانی متحـد نظامی ترکیه بود ولی ازنظر تجـاری بیگانه به حساب می آمـد، اکنون جزء ۱۰ طرف بزرگ معاملاتی ترکیه شـده و پیـداست که وضع بر همین منوال خواهد بود(۱)

ص: ۵۱۳

۱- واحـد مرکزی خبر صداوسـیمای جمهوری اسـلامی ایران، بـولتن رادیوهـای بیگـانه، ۲۸/۸/۱۳۶۱، صـص ۲۶ - ۲۳، رادیـو بی بی سـی، ۲۷/۸/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ جمعه ۲۸ آبان ۱۳۶۱ ۳ صفر ۱۴۰۳ ۱۹ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز نیز ارتش عراق شهرهای آبادان و خرمشهر را هدف حملات توپخانه ای خود قرار داد که درنتیجه آن ۲ نفر از مردم شهید و ۶ نفر مجروح شدند.

درطول شب و روز جاری، شهر آبادان در چند نوبت هدف گلوله های سلاح های سنگین نیروهای عراقی قرار گرفت و درنتیجه اصابت خمپاره به یکی از بیمارستان های شهر، یک زن خانه دار که بر ای مداوا مراجعه کرده بود، به شهادت رسید و ۴ نفر دیگر مجروح شدند.(۱) در نقطه دیگری از شهر نیز ۲ مغازه و ۲ منزل مسکونی تخریب شد.(۲)

همچنین، در خرمشهر به دلیل اصابت گلوله دشمن، یک نفر به شهادت رسید، ۲ نفر مجروح شدند و به ۲ منزل مسکونی آسیب وارد شد.(۳)

صبح امروز همچنین گروهی از بسیج سپاه پاسداران شهرستان ساوه در مراسمی با حضور مردم این شهر، از مقر ستاد بسیج سپاه عازم جبهه های جنگ شدند(۴)

۲

امروز شهرهای کامیاران، اشنویه، بوکان و سلماس، محل درگیری نیروهای نظامی ایران و افراد گروه های مسلح غیر قانونی بود.

در عملیات پاک سازی روستای آهنگران از توابع کامیاران، ۵ نفر از عناصر گروه های غیر قانونی کشته شدند که جنازه یک تن از آنان با یک قبضه کلاشینکف در منطقه باقی ماند(۵)

نیروهای ژاندارمری در جاده پیرناصر از توابع اشنویه موفق به کشف ۲ عدد مین دست ساز پلاستیکی با خرج خمیری شدند که هریک حاوی ۵/۳ کیلوگرم تی.ان.تی بود. مین ها را عناصر حزب دمکرات کردستان با استفاده از شر یط جوی و وجود مه غلیظ در این مکان تعبیه کرده بودند.(۶)

همچنین در حمله عناصر ضد انقلاب به پایگاه اختتر در منطقه بوکان که چندی قبل به تصرف نیروهای قرارگاه حمزه درآمده بود، ۳ نفر از نیروهای بسیج به شهادت رسیدند و یک

۱- سند شماره ۱۴۱۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، لشکر ۲۱ حمزه، شماره ۴۸، تاریخ ۲۸/۸/۱۳۶۱،ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۹، اطلاعیه ۱۱۲۷ ستاد مشترک ارتش؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۴.
۲- سند شماره ۲۹۲۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اطلاعات) به استانداری محترم استان خوزستان (دفتر سیاسی و انتظامی)، ۲۹/۸/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۹۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۴، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۴.
۳- مأخذ ۲، بخش اول.
۴- مأخذ ۱، بخش آخر.
۵- روزنامه کیهان، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۶- سـند شماره ۱۰۳۸۹۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، شـماره ۱۸۹، تاریخ ۲/۹/۱۳۶۱، ص۲.

تن، به اسارت مهاجمان درآمد. مهاجمان نیز متحمل خساراتی شدند.(۱)

بنابر اعلام لشکر۶۴ پیاده ارومیه تعدادی از عوامل گروه های غیر قانونی به پاسگاه دکل مخابرات سلماس واقع در ۳ کیلومتری این شهر، حمله کردند که با مقاومت نیروهای پاسگاه مواجه شدند. در این درگیری، به ساختمان آسایشگاه سربازان محافظ دکل خساراتی وارد شد.(۲)

۱

امروز در دو درگیری امنیتی در شهرهای تهران و مسجد سلیمان، یک پاسدار مجروح گردید و ۶ نفر از افراد گروه پیکار دستگیر شدند.

یکی از نیروهای سپاه پاسداران در ساعت ۱۸:۳۰ در خیابان ۱۰ متری جوادیه تهران، هدف سوءقصد سرنشینان یک خودرو پیکان قرار گرفت و از ناحیه پا مجروح شد(۳)

در مسجدسلیمان نیز ۶ تن از اعضای گروه کمونیستی پیکار که حدود یک سال قبل، از این شهر متواری شده و به تشکیلات تهران پیوسته بودند، شناسایی و در یک عملیات حساب شده دستگیر شدند. از این افراد، تعدادی اسناد و مدارک درون گروهی مربوط به تشکیلات تهران به دست آمد.(۴)

۲

امروز، رئیس مجلس شور ای اسلامی در خطبه های نمازجمعه درباره مراحل مختلف انقلاب، ضرورت تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و جنگ ایران و عراق صحبت کرد.

حجت الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شور ای اسلامی، در نمازجمعه تهران درباره مراحل انقلاب و وضعیت فعلی آن گفت: فکر نکنید انقلاب تمام شده است و ما داریم از ثمره آن استفاده می کنیم. ما هنوز درحال انقلابیم و نمی دانیم که چه وقت این انقلاب به نتایج نهایی اش می رسد. تداوم انقلاب کاملاً محسوس است. بعضی فکر می کنند که ما فقط با شاه مبارزه داشتیم. اگر همه چیز در حکومت خانواده پهلوی خلاصه می شد، همین طور بود، اما واقعیت این نبود؛ ما با امریکا، استثمار غرب و جنایتکارانی که ازطریق خانواده پهلوی و عمالش بر ما حکومت می کردند، مبارزه می کردیم. شاه، درحقیقت، خاکریز اول میدان نبرد ما بود، یعنی در مواجهه ما با امریکا، شاه اولین خاکریز دشمن بود. ما این خاکریز را فتح کردیم، اما خاکریزهای متعدد و فراوانی پشت آن قرار دارد که باید فتح می شد. دومین خاکریز، لیبرالیزم بود؛ یعنی امریکا زمانی ازطریق شاه و ساواک می خواست حکومت بکند، اما فکر می کرد بعد از شاه، در پناه سنگر استتارشده ای مثل لیبرالیزم می تواند در کشور بماند. امریکا خیال می کرد که همه اهدافش را با شعارهای آزادی خواهانه و عوام فریبانه ازطریق لیبرالیزم داخل کشور که هنوز هم نیروی عظیمی است، می تواند به دست آورد؛ بنابراین، مبارزه دوم و فتح سنگر دوم را هم باید به حساب تداوم انقلاب بیاوریم.

۱- سند شماره ۱۷۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از طرح و برنامه عملیات سپاه منطقه ۷ (اطلاعات و عملیات) به قرارگاه کربلا، شماره ۳۱، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۲- سند شماره ۱۴۴۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۳، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و

اطلاعاتی، شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۸.

۴- سند شماره ۲۲۷۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: رویدادهای منطقه۸، دفتر سیاسی سپاه، نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۸.

امـام جمعه تهران اضـافه کرد: خـاکریز سومی که خطرنـاک تر از خـاکریز دوم بود، جنـاح های چپ و چپ نما بودنـد که شـعارهای انقلابی و آزادی خواهانه می دادنـد. اینها شـعارهای عوام فریبانه حمایت از مستضـعف و چپ روی می دهنـد، شـعار انقلابی می دهند و قشـر عظیمی از جوان هـا را فریب داده انـد و تحت عنوان مثلاًـ اسـتقلال کرد یـا خـط کـارگر و امثـال اینهـا، عمل کردنـد و سوابقی هم در جامعه دارنـد. اینها خـاکریز سومی بود که فتحش دشوارتر بود و مـا این خـاکریز را در این روزها شـکستیم، اما هنوز داریم تصـفیه می کنیم و به اصـطلاح، منطقه پاک سازی نشـده است و مین ها یی که کار گذاشـته انـد هنوز باقی است و خسارت ایجاد می کنـد. بنابراین، باید به دنباله اینها توجه و عمیقاً باور کرد که کشور هنوز در دوران انقلاب است.

رئیس مجلس در خطبه‌های امروز نمازجمعه تهران به بررسی مراحل مختلف انقلاب و نیز مسائل مربوط به جنگ عراق با ایران پرداخت.

آقـای هاشـمی رفسـنجانی در بخش دیگری از سـخنان خود بـا اشـاره به اعلاـم موجودیت مجلس اعلاـی انقلاب اسـلامی عراق و نقش آن در گردهم آمدن نیروهای معارض عراق اظهار کرد:

تشـکیل این مجلس، قدمی بود که برادران عراقی حاضـر در ایران که از عراق خارج شده و مظلومانِ تبعیدشده ای هستند برداشتند. اقدام بسیار خوبی بود و محوری بر ای ملت عراق درست شد. جمهوری اسلامی هم این امکان را به آنها داد و ما امیدواریم که این برادران و خواهران

موفق بشوند و این مجلس را محور حرکت انقلاب اسلامی عراق قرار داده، همه نیروهای مبارز را دور خودشان جمع کنند. به دولت و نیروهای انتظامی نیز توصیه می کنم که از آنهـا حمایت کرده، در نزدیکی مرز عراق، پادگان و پایگاه در اختیارشان قرار دهنـد. در شور ای عالی دفاع هم مطرح خواهم کرد که به آنها پادگان داده شود تا نیروهای متفرقشان را جمع و سربازگیری کنند و حتی از اسیرانی که مایل به همکاری با آنها هستند، استفاده کنند و نیروی نظامی تشکیل بدهند.

رئیس مجلس شور ای اسلامی همچنین افزود: من اینجا اعلام می کنم که ما هیچ طمعی و توقعی از ملت عراق نداریم و حاضریم که از امکانات کشورمان، با اجازه ملتمان، در راه مبارزه شما خرج کنیم و هرچه حمایت است انجام می دهیم و هیچ توقعی نداریم که شما افکار ما و یا تمایلات ما را در سیاست خودتان و راه خودتان به کار بگیرید. هاشمی رفسنجانی در آخرین بخش صحبت های خود درباره جنگ، گفت: از آن روزی که ما حملات تهاجمی خود را شروع کردیم تا امروز، این حرکت سیر تکاملی داشته و هر قدمی که برداشته شده، قوی تر، محکمتر و بر ای دشمن، شکننده تر بوده است و آخرین گامی که برداشتیم، گامی بود که رزمندگان ما با عنوان "عملیات محرم" برداشتند که نفس دشمن را حبس کرد و آثار سیاسی، نظامی و اجتماعی بزرگی داشت. در عملیات محرم که با استعانت از حضرت زینب(س) انجام شد، بیش از ۵۰۰ کیلومتر از سخت ترین و بی معبرترین مناطق کوهستانی کشورمان آزاد و بیش از ۳۰۰ کیلومتر از نقاط حساس خاک عراق تصرف گردید. این عملیات، عراق را مجبور کرده که از بصره تا حاج عمران در شمال عراق، در مقابل ما نیروی عظیمی بچیند که این بر ایش امکان ندارد. عراق تنها در یکی دو نقطه قادر به دفاع است؛ بنابراین، مجبور شده اعتراف کند ایرانی ها وارد (عراق) شده اند.(۱)

۱

حجت الاسلام سیدحسین موسوی تبریزی دادستان کل دادگاه های انقلاب اسلامی، که به ارومیه سفر کرده بود، با تقدیر از تلاش نیروهای مردمی و قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در پاک سازی مناطق غرب کشور، بر حضور فعال روحانیون اهل سنت در حل مشکلات مردم تأکید کرد. وی گفت: بر روحانیت اهل سنت است که دست مستضعفان منطقه را بگیرند تا خدایی نکرده، مثل گذشته محروم نمانند. روحانیونی که مردم را به اسلام دعوت می کنند، در حکومت اسلامی محترم اند و امام بزرگوارمان به آنها علاقه مند است. وی با اشاره به اینکه عده زیادی در مناطق کردنشین بر ای کاندیداتوری مجلس شور ای اسلامی و مجلس خبرگان ثبت نام کرده اند، گفت: این نشان می دهد که مردم منطقه، بحمدالله به آینده امیدوارند و دیگر از اشرار هراسی ندارند و امید است که انتخابات به خوبی در منطقه برگزار شود و حاکمیت جمهوری اسلامی، به تمام معنا، در این منطقه استقرار یابد و با عنایتی که نظام به این منطقه دارد؛ خدمات مؤثری درجهت رفع محرومیت های مردم انجام شود(۲)

۱- مأخذ ۱، بخش دوم، صص ۱۷و۱۸.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۳.

سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز از محور راهبردی پیرانشهر - سردشت که اخیراً پاک سازی شده است، دیدن کرد. فرمانده نیروی زمینی در پایان این دیدار، در گفت وگویی، از ایثارگری های نیروهای خودی در پاک سازی این محور تشکر کرد و گفت: همان طورکه امام فرمودند، مردم ایران هیچ گاه زحماتی را که این جان برکفان برای استقرار حاکمیت جمهوری اسلامی در منطقه متحمل می شوند، فراموش نخواهند کرد. فرمانده نیروی زمینی افزود: رزمندگان اسلام اکنون آماده اند به یاری خداوند و به همت والا ی خودشان، به زودی امنیت پایدار را در منطقه برقرار کنند. وی درباره عناصر ضد انقلاب اظهار کرد:

فرمانده نیروی زمینی پس از بازدید از محور پاک‌سازی‌شده پیرانشهر ـ سردشت: رزمندگان ما آماده‌اند با یاری خدا و همت والایشان به‌زودی امنیت پایدار را در منطقه برقرار کنند.

اینها افرادی هستند که زمینه فساد دارند و وابسته به غیر خدا هستند و به همین دلیل است که از مسیر حقیقت خارج می شوند. ما حساب این افراد خودفروخته، سرسپرده و مفسد در منطقه را از حساب مردم محروم منطقه کاملاً ـ جدا کرده ایم. برادران رزمنده ما مخصوصاً مسئولان دولتی، با کمال خوش رویی و با اخلاق اسلامی با مردم برخورد می کنند و روزبه روز هم بر کمک های خود به این مردم محروم می افز ایند. ان شاءالله مردم هم قدر این نعمت ها را خواهند دانست و برای برقراری امنیت، همکاری و تلاش خواهند کرد.(۱)

سرهنگ صیادشیرازی در تشریح وضعیت نیروهای اسلام در منطقه و همچنین جبهه های نبرد گفت: عملیات مداوم بر ای پاک سازی انجام می شود و الحمدلله رزمندگان اسلام در سرازیری این نبرد هستند و مشکلات، تمام شده است و بر ای سران فریب خورده راهی جز تسلیم نمانده و هیچ گونه مقاومتی دربرابر نیروهای کوبنده اسلام ندارند. سرهنگ صیادشیرازی درباره وضعیت جبهه های نبرد حق علیه باطل نیز گفت: الحمدلله شرایط جبهه های نبرد خوب است و وضعیت صدام بسیار متزلزل است و همان طورکه شنیده اید، اخیراً مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در تهران اعلام موجودیت کرده است و رهبری گروه های مبارز عراقی را تا به ثمررسیدن انقلاب اسلامی در عراق به عهده خواهد داشت. امیدواریم به زودی به پیروزی نهایی برسیم(۲)

۱- همان، ص۱۸.

۲- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۱۹.

۱

سرهنگ مفید مسئول رکن۲ نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگویی اختصاصی با خبرگزاری جمهوری اسلامی، درباره جابه جایی تحمیلی ارتش عراق پس از عملیات محرم، نتایج این عملیات و هماهنگی بین نیروهای ارتش و سپاه صحبت کرد. وی گفت: به دنبال عملیات موفقیت آمیز محرم، ارتش بعثی - صهیونیستی عراق دچار تزلزل بی سابقه ای شده و صدام به دلیل کمبود نیروی انسانی، ناچار به جابه جا یی نیروهای خود از شرق بصره به منطقه عملیاتی محرم و غرب کشور شده است. سرهنگ مفید با اعلام این مطلب افزود: فشار و ضرباتی که نیروهای اسلام بر پیکر روبه زوال ارتش بعثی - صهیونیستی عراق وارد می آورند، ارتش صدام را ناچار به اتخاذ تدابیر پدافندی مصنوعی کرده است. از آنجایی که کمبود نیرو در سطح ارتش عراق کاملاً محسوس است، متجاوزان بعثی به دلیل وحشت از حمله نیروهای اسلام، اخیراً در جبهه های خود اقدام به حفر کانال هایی کرده اند تا از پیشروی نیروهای اسلام جلوگیری کنند. وی گفت: ابتدای جنگ تحمیلی، نیروهای اسلام این اصل اجتناب ناپذیر را به دنیا عموماً و به صدام خصوصاً ثابت کردند که هیچ مانعی نمی تواند از پیشروی آنان جلوگیری کند و رزمندگان ما امروز به یاری خداوند، به حدی از توانایی رسیده اند که می توانند هم زمان در سراسر جبهه ها علیه دشمن وارد عمل شوند. وی افزود: عملیات محرم در ابعاد نظامی مشکل ترین و درعین حال موفقیت آمیزترین عملیات جنگی به حساب می آمد، زیرا دشمن تا قبل از عملیات، در بالاترین ارتفاعات با بهره گیری از انواع وسایل دفاعی مستقر بود، لیکن با پیشروی نیروهای اسلام، دشمن اینک در یک دشت مسطح در شر ایط آسیب پذیری شدیدتری به سر می برد. سرهنگ مفید ضمن برشمردن ویژگی های عملیات محرم اعلام کرد: در این عملیات، تیپ های ۶۰۶، ۱۰۸، ۴۲۳ به میزان ۱۰۰ درصد؛ تیپ های۱۰۳ گارد مرزی، ۷۱۳، ۶۰ رزمی و ۳۲ مهمات خاصه، ۸۰ درصد؛ تیپ۲۴ مکانیزه و ۵۰۵ پیاده، ۹۰ درصد و تیپ های۴۲، ۳۸، ۵۰۱ و ۷۰۴، ۶۵ درصد نابود شدند که امکان بازسازی مجدد این تیپ ها بر ای دشمن میسر نیست. وی در پایان این گفت وگو ضمن اشاره به هماهنگی موجود میان ارتش و سپاه گفت: در همه مراحل عملیات، همفکری و همسویی ارتش و سپاه کاملاً آشکار بود و عملیات محرم را می توان حاصل فکر، اندیشه و ایثار سپاه نامید.(۱)

۲

حجت الاسلام سیدمحمدباقر حکیم سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، در سخنرانی قبل از خطبه های نمازجمعه تهران، ضمن تشریح اوضاع داخلی عراق، برگزارنشدن اجلاس سران غیرمتعهدها در بغداد را اوج شکست های رژیم این کشور خواند و گفت: جنگ عراق علیه ایران بر سر مرزها نیست، بلکه جنگ باطل علیه حق است و این رژیم پس از

۱- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۱۹.

شکست هایش در جبهه ها، دست به عوام فریبی زده است و می کوشد با اقداماتی ازقبیل آزادی برخی زندانیان و یا برکناری بعضی از مقامات، مردم را از خود راضی کند.

وی افزود: بهترین دلیل شکست رژیم عراق، سخنرانی اخیر صدام در شور ای وزیران است که به شکست ارتش در جنگ علیه ایران اعتراف کرد و بعداً بر ای فریب مردم، موضوع انتخابات و همه پرسی در ایران و عراق را مطرح کرد. مردم ایران، بارها در انتخابات، موافقت کامل خود را با نظام جمهوری اسلامی و رهبری آن اعلام کرده اند و ما درباره عراق اعلام می کنیم که آماده برگزاری انتخابات در عراق هستیم و مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق را بر ای رهبری مردم کاندیدا می کنیم؛ به شرط آنکه صدام، ملت را در انتخابات آزاد بگذارد.

سیدمحمدباقر حکیم در پایان گفت: ملت عراق، بیش از ۵ هزار شهید، ۱۰۰ هزار زندانی و ۳۰۰هزار مهاجر و رانده شده دارد. بعضی از افراد حزب بعث هم که با صدام به مخالفت برخاسته اند، به قتل رسیده اند و حتی چند تن از وزیران پس از اینکه از پیشنهاد صدام مبنی بر کناره گیری وی به نفع حسن البکر استقبال کردند، به اعدام محکوم شدند(۱)

۱

با گذشت یک دوره کوتاه و چند روزه از عملیات محرم، اخبار مربوط به این عملیات همچنان در رسانه های غرب بازتاب دارد. پس از حضور خبرنگاران برخی رسانه های خارجی در جبهه های جنگ، نگاه جدیدی به جنگ، وضعیت جبهه ها، عقب رانده شدن نیروهای عراق و زیاده گویی مقامات عراقی درباره توان نظامی ارتش این کشور شده که دست مایه اصلی خبرهای جدید قرار گرفته است. این نگاه در اخبار امروز جنگ ایران و عراق که حجم نسبتاً زیادی نیز دارد، به وضوح دیده می شود.

ازجمله رادیو صد ای امریکا در آخرین بخش از اخبار خود، با طرح این سؤال که چرا ایرانی ها به رغم تمایل آشکار عراق به صلح، به جنگ ادامه می دهند، از قول واشنگتن تایمز اعلام کرد: بهتر ین پاسخ این است که مشاوران آیت الله خمینی، تصور می کنند اگر بر فشار خود بیفز ایند، صدام ناچار به کناره گیری از مقامش خواهد شد، اما رسیدن به این هدف، ظاهراً تا زمانی که عربستان سعودی، کویت و امارات متحده عربی به کمک خود به عراق ادامه می دهند، غیرمحتمل خواهد بود.(۲)

روزنامه امریکایی کریستین ساینس مانیتور نیز با درج مطلبی که بخشی از آن در رادیو امریکا خوانده شد، با استفاده از واژه هایی مانند "ایرانی و عرب"، "شیعه و سنی"، "جنگ به بن بست رسیده" و... جنگ ایران و عراق را جنگی نژادپرستانه نامید. در بخشی از مطلب این نشریه آمده است: «آنچه درباره خلیج فارس از آن مطمئنیم، [این است که] نظامیان ایرانی در داخل خاك عراق درحال تهاجم اند، اما همانند رقابت های دیرینه ایرانی و عرب، شیعه و سنی که ریشه در قرن ها دارد، گویی چنین مقدر شده که این جنگ ۲۶ ماهه، بدون هیچ نتیجه ای ادامه یابد.»

در بخش دیگری از این مطلب با اشاره به کمک های فراوان کشورهای عربی حاشیه

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۸.

۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۷ و ۲۸/۸/۱۳۶۱، ص۱۶، رادیو صد ای امریکا، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

خلیج فارس، مصر و عربستان به عراق و تأثیر این کمک ها در ماندگاری رژیم صدام، آمده است: «تحلیل گران مسائل خاورمیانه، دراین باره که آیا عراق به راستی در خطر است یا نه، اختلاف نظر دارند. حقیقت آن است که از تابستان پیش تاکنون، عراقی ها درحالت دفاعی بودند و ناچارند بیش ازپیش، به سربازگیری بپردازند و به کمک های مالی دیگر بخش های عربی متکی باشند. اگر خطری جدی بغداد را تهدید نکند، بعید است که دیگر کشورهای عربی علناً به جنگ با ایران بپردازند. عربستان سعودی، کویت، قطر و عمان، هم اینک کمک های مالی عظیمی به عراق کرده و مصر درحالی که خود را با نمونه های امریکایی و اروپایی جنگ افزار، مسلح می سازد، بخش عظیمی از تجهیزات نظامی روسی خود را که کهنه و قدیمی است، به عراق می فروشد و اما دیگر کشورهای عربی بدون سروصدا، نفرات خود را روانه عراق می کنند؛ اردن در اوایل سال جاری، اعزام داوطلبان را به عراق آزاد کرد تا در کنار عراقی ها بجنگند. به تازگی سودان موافقت کرده است که در پا یتخت خود خارطوم، بر ای ثبت نام داوطلبان جنگ در عراق، مرکز سربازگیری ایجاد کند. هزاران کارگر مهاجر مغربی و مصری نیز یا در فهرست دستمزد بگیران ارتش عراق هستند و یا در این کشور سرگرم کار شده اند تا به این ترتیب، عراقیان بیشتری روانه میدان کارزار شوند.»(۱)

واشنگتن پست در مقایسه ای علنی تر، به بزرگ نمایی توان ارتش عراق پرداخته و در بخشی از مطلب امروز خود آورده است: «به نظر می رسد نیروهای مسلح عراق که مجهز به سلاح هایی هستند که از اتحاد شوروی خریداری شده و دارای هواپیماهای روسی و فرانسوی هستند که آسمان این کشور را کنترل می کنند، درحال حاضر، از قدرت کافی بر ای مهارکردن حمله های ایران برخوردار هستند.»

در ادامه گزارش این نشریه آمده است: «واحدهای ایرانی، ازجمله داوطلبان ۱۳ ساله، در نفوذ به خطوط عراقی ها در اوایل ماه جاری، شجاعت زیادی از خود نشان دادند، اما ایران آن گونه که وابسته های نظامی غربی، آسیایی و دیگر تحلیل گران سیاسی در بغداد می گویند، از سرباز، اسلحه و سازمان لازم بر ای یک هجوم همه جانبه و پیروزمندانه بی بهره است و عراق که فعلاً از تمامی خاک ایران در ماه ژوئن بیرون رفته است، اینک از یک منطقه مرزی که بیش از ۴۰۰ مایل طول دارد، دفاع می کند. ایالات متحده امریکا و حکام کشورهای نفت خیز خلیج فارس امیدوارند که عراق راه ایران را بر ای صدور انقلاب اسلامی اش مسدود کند.»(۲)

فرمانده سپاه چهارم عراق از پیش به خبرنگاران امریکایی که به بازدید از جبهه ها رفته بودند، گفته بود که آنان (ایرانیان) پیروزی های نسبی به دست آورده اند، اما آنها را به عقب خواهیم راند. گفته می شود درپی جنگی ۲۶ ماهه، روحیه سربازان عراقی چندان خوب نیست و نیروهای پیاده نظام ایران، با تعداد محدودی تانک، در جنگ (عملیات) اخیر، دهمین لشکر زرهی عراق را بیش از ۱۰مایل به عقب راندند و شگفتی آفریدند، اما عراقی ها در بغداد

۱- همان، صص ۸ - ۵، رادیو صد ای امریکا، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۱۴، رادیو صد ای امریکا، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

می گویند که بیم از پیروزی ایران بیشتر از خستگی جنگ است.

این روزنـامه دربـاره سیاست نظامی ایران می افز ایـد: از ماه ژوئیه، یعنی از زمان تهاجم عمـده ناموفق ایران در حوالی بصـره، شیوه جنگی این کشور تغییر کرده و حملاتی با هدف های محدود، مدنظر قرار گرفته است. هدف ایرانی ها، تنها بازپس گیری باریکه هایی از خاک ایران بود که هنوز در کنترل عراق قرار دارد و نه تصرف خاک عراق. هرچند عراق ازنظر تسلیحاتی (در انواع سـلاح ها) بر ایران برتری دارد، سـربازان این کشور کارایی چنـدانی در اسـتفاده از جنگ افزارها از خود نشان نـداده اند. منابع نظامی غرب می گویند، عراق حدود ۳ هزار تانک دارد، درحـالی که تعـداد تانک های ایران ۷۰۰ تا ۸۰۰ دسـتگاه تخمین زده می شود. تعـداد نفربرهای عراق ۲۵۰۰ و نفربرهـای ایران ۱۲۰۰ تا ۱۵۰۰ است. درزمینه توپخانه سنگین نیز وضع عراق بهتر است. نیروی هو ایی عراق با ۳۰۰ فروند هواپیمای جنگی و تعدادی بالگرد توپ دار، آسمان ها را در کنترل دارد، درحالی که تعداد هواپیماهای ایران کمتر از ۵۰ فروند است.

در بخش دیگر این مقـاله، نویسـنده بـدون اشـاره به پدافنـد مؤثر ایران، دلیـل نـاموفق بودن حملات هو ایی عراق را ضـعف خلبانـان عراقی در دسترسـی به اهـداف در عمق دانسـته و از ناتوانی نیروی هو ایی عراق در حمله به هـدف های عمـده نظامی و اقتصادی ایران انتقاد کرده است. وی به طور غیرمسـتقیم، اهـداف مهم و راهبردی را به عراق نشـان داده و خاطرنشان کرده است: «تحلیل گران نظامی جهان و غرب، عراق را به خاطر عدم استفاده مداوم از نیروی هو ایی اش مورد انتقاد قرار می دهند و می گویند، هواپیماهای عراق به هدف های مهم در ایران حمله نمی کننـد؛ حال آنکه می تواننـد با حمله به پل ها و کاروان های کامیون، به خطوط تـدارکاتی آسـیب پذیر ایران به شدت لطمه بزنند. هنوز معلوم نیست چرا عراق در فلج کردن و ازکارانداختن ترمینال اصلی نفت در جزیره خارک، سخت تر نکوشیده است.»(۱)

خبرگزاری آسوشـیتدپرس نیز از بغـداد گزارش داد: «تحلیل گران غربی موفقیت اخیر عراق را در کنترل ایرانیان، به عامل سـلاح ها و تجهیزات غربی نسبت می دهند: سربازان عراق در خاک خود بهتر جنگیده اند؛ عراق تسلیحات فرانسوی و روسی ازجمله هلیکوپتر غزال و موشک های ضـد تانـک دریـافت کرده است و سـربازان عراق مهارت بیشتری در به کارگیری سـلاح های جدیـد از خود نشان داده انـد. در مقابل، ایران با مشـکلات عظیمی جهت خریـد تسـلیحات و قطعـات یـدکی، به ویژه بر ای هواپیماهـای سـاخت امریکـایی خود، به خاطر محـدودیت هایی که امریکایی ها بر ای عرضه مواد به ایران قائل شده اند، مواجه است.»

در پایـان گزارش آسوشـیتدپرس آمـده است: عراق از همسایگـان نفـت خیز عرب خـود کـه هراس دارنـد پیروزی ایرانیـان، تهران را بـه یک ابرقدرت منطقه ای تبدیل کند، ماهانه یک میلیارد دلار کمک دریافت می کند(۲)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، رادیو امریکا، ۲۹/۸/۱۳۶۱، صص ۲۷- ۲۵.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۵، تاریخ ۲۹/۸/۱۳۶۱، صص ۴ و ۵، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

۱

روزنامه وال استریت ژورنال با درج مقاله ای به قلم "هادینگ کارتر" سخنگوی سابق وزارت خارجه امریکا در دولت جیمی کارتر، به مقایسه جنگ عراق و ایران و دیگر جنگ های تاریخ معاصر جهان پرداخته و به این نتیجه رسیده است که رسانه های خبری جهان، اهمیت این جنگ را باوجود طولانی بودن و خسارات و تلفات فراوان آن نادیده گرفته اند. در بخشی از این مقاله که رادیو امریکا آن را پخش کرد، آمده است: آنچه جنگ بر سر آن درگرفته، اهمیت بسیاری دارد، یعنی تسلط بر منطقه ای که کارشناسان ژئوپلیتیک، آن را خط حیاتی غرب می نامند و ایالات متحده، سرگرم تهیه نیروی واکنش سریع بر ای حمایت از آن است، باوجوداین، جنگ ایران و عراق رفته رفته کاملاً نادیده گرفته می شود و کسی به آن توجهی نشان نمی دهد. اغلب تلویزیون ها نیز فقط به نمایش نمونه ای از فیلم هایی که یکی از طرفین جنگ در اختیارشان می گذارد، اکتفا می کنند و بیشتر روزنامه ها فقط گه گاه نگاهی به آن می اندازند و به سرعت از کنارش می گذرند، گویی اصلاً چنین جنگی وجود ندارد.

نویسنده در ادامه این مقاله درباره دلیل این نوع رفتار نوشته است: پاسخ های متعددی بر ای این پرسش وجود دارد، ولی مهم ترین دلیل این است که جنگ ایران و عراق، همچون تجاوز شوروی به افغانستان و اشغال درازمدت آن، طبق مقررات قدیمی انجام می شود که براساس آن، سانسور خبرهای جنگی یکی از اصول جنگ به شمار می رفت، خبرها با تبلیغات جنگی درهم آمیخته می شد و خبرنگاران یا باید آن را می پذیرفتند یا خود را کنار می کشیدند و این روش هنوز در مسکو، بغداد و تهران به کار گرفته می شود. دراین میان، دولت های آزادتر نیز گه گاه وسوسه می شوند که قوانین قدیمی و کهنه را اجرا کنند، اما بر ای روزنامه نگاران و رسانه های خبری، بهترین و اخلاقی ترین راه آن است که باوجود وسوسه دولت ها، تلاششان را بیشتر کرده، بکوشند با پی بردن به عمق حوادث جنگ ایران و عراق، حقایق را انتشار دهند و به جای قناعت به کسب خبر از راه های ساده، با پیگیری بیشتر، اخبار واقعی را به اطلاع مردم برسانند(۱)

۲

خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از منابع مطلع درباره خریدهای نظامی جدید عراق گزارش داد که این کشور، ۵۰ فروند بالگرد فرانسوی غزال و ۳۶۰ فروند موشک ضد تانک فرانسه را وارد عراق کرده است. علاوه بر تسلیحات فوق، این منابع اعلام کردند که عراق، ۱۰ فروند دیگر بالگرد غزال، ۲۶ فروند بالگرد مسلح توما و ۲۴ فروند جنگنده میراژ اف۱ به کشور فرانسه و ۱۰۰ تانک تی۶۲ و ۱۵۰ فروند میگ ۲۷، ۲۵ و ۲۳ روسی سفارش داده است.(۲)

گزارش دیگر منابع اطلاعاتی نیز حاکیست که امروز تعداد ۴۸ دستگاه خودرو حامل محمولات گوناگون، ازطریق عربستان وارد عراق شد. روز گذشته نیز تعداد ۲۲ دستگاه تریلر

ص: ۵۲۴

۱- مأخذ ۱۷، صص ۱۳- ۱۱، رادیو صد ای امریکا، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۷، ص۱۵، رادیو صد ای امریکا، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

حامل مهمات ارسالی عربستان ازطریق مرز نویسیب به عراق ارسال شد(۱)

درهمین حال، روزنامه جمهوریت (چاپ آنکارا) اعلام کرد که عراق اخیراً تعداد زیادی سلاح و بسیاری از تجهیزات موردنیاز خود را از جمهوری خلق چین تأمین کرده است. این روزنامه افزود: براساس یک گزارش غیر رسمی، چین نصف تولیدات سلاح های خود را به عراق می فروشد.(۲)

۱

طه یاسین رمضان عضو شور ای فرماندهی انقلاب و فرمانده ارتش خلقی عراق، در جمع نیروهایی که از سایر کشورهای عربی عازم جبهه های جنگ بودند، شرکت داوطلبان عرب در جنگ قادسیه صدام را بهترین نشانه همکاری قومی اعراب در جنگ علیه ایران خواند. طبق گزارش رادیو صوت الجماهیر از بغداد، وی گفت: شرکت داوطلبان عرب از اردن، مصر، سوریه و تونس، نشان دهنده آمادگی امت عرب جهت انجام دادن وظیفه تاریخی و قومی خویش بر ای دفاع از سرزمین عربی است.

در ادامه این خبر آمده است: رمضان از حاضران خواست تا ضمن شرکت در جنگ، نحوه برخورد و رویارویی نظامی را خوب فراگیرند. وی بار دیگر تأکید کرد که عراق از شرکت داوطلبانی از سایر کشورهای عربی در جبهه های جنگ همچنان استقبال می کند. وی همچنین با انتقاد شدید از سوریه و لیبی به دلیل همکاری با ایران، اعمال این دو کشور را خائنانه خواند(۳)

۲

مجمع عمومی سازمان ملل متحد قطعنامه ای را با ۱۰۵ ر أی مثبت در مقابل ۲ ر أی منفی و ۲۵ ر أی ممتنع صادر کرد که براساس آن، رژیم اشغالگر قدس متهم به ایجاد مزاحمت در کار سازمان بین المللی انرژی اتمی شده است. در این قطعنامه که پس از ساعت ها بحث و مشاجره و مخالفت شدید و رأی منفی امریکا و رژیم صهیونیستی تصویب شد، از تلاش های سازمان بین المللی انرژی اتمی بر ای به کاربردن انرژی هسته ای درجهت صلح و امنیت بین المللی قدردانی و از همه کشورها درخواست شده است تا با این سازمان همکاری کنند. به گزارش خبرگزاری فرانسه از سازمان ملل، در این قطعنامه، تهدید رژیم صهیونیستی مبنی بر احتمال حمله مجدد به رآکتور هسته ای عراق محکوم شده است. تلاش امریکا بر ای حذف نام اسرائیل که در قالب یک پیشنهاد مطرح شده بود نیز ر أی لازم را نیاورد.(۴)

۳

رادیو فالانژیست های لبنان، شر ایط رژیم صهیونیستی را بر ای خروج نیروهایش از لبنان، پذیرفت. براساس گزارش خبرگزاری یوگسلاوی از نیکوزیا، این شر ایط شامل برقراری روابط کنسولی بین رژیم اشغالگر قدس و لبنان و کنترل حریم هو ایی و آب های این کشور توسط رژیم صهیونیستی است. طبق همین گزارش، شرط دیگر ذکرشده، اجازه یافتن ارتش رژیم

۱- سند شماره ۱۶۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مشترک ارتش (اداره دوم)، فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۳۳، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۲۰ و ۲۱.

۲- مأخذ ۲۱، ص۶، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۱، ص۲۸، رادیو صوت الجماهیر، ۲۸/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۲۰، ص۴، بغداد - خبرگزاری خلیج، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۲۰، ص۱۶، خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۸/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱، بخش دوم، ص ۲۰.

صهیونیستی بر ای ایجاد یک تیپ دید بانی مشرف به بزرگ راه بیروت - دمشق می باشد. رادیو صد ای فالانژیست ها همچنین اعلام کرد: رژیم اشغالگر قدس خواستار روابط کاملاً عادی اقتصادی و صدور کالاهای اسرائیلی بدون هیچ گونه مانعی به لبنان شده است.(۱)

ص: ۵۲۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص ۱۲.

روزشمار جنگ شنبه ۲۹ آبان ۱۳۶۱ ۴ صفر ۱۴۰۳ ۲۰ نوامبر ۱۹۸۲

۱

صبح امروز مواضع نیروهای خودی در عین خوش، در چند نوبت مورد تهاجم هواپیماهای ارتش عراق قرار گرفت که براثر آن، ۲ نفر مجروح شدند و به ۱۰ دستگاه تریلی و اتوبوس که در محل توقفگاه وسایل نقلیه سنگین قرارگاه کربلا پارک شده بودند، خسارت هایی وارد شد.(۱)

همچنین ستاد مشترک ارتش در اطلاعیه شماره ۱۱۲۸ اعلام کرد: درطول امروز، آتش یگان های پدافند هوایی و خلبانان قهرمان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۵ فروند از هواپیماهای دشمن را هدف قرار داده، سرنگون کردند. ۲ فروند از این هواپیماها، در ساعت ۱۱:۰۲ و ۳ فروند دیگر در ساعت های ۱۱:۱۵، ۱۱:۱۷ و ۱۱:۱۹ در منطقه عملیاتی محرم سقوط کردند. به این ترتیب، تعداد هواپیماهای سرنگون شده دشمن در این منطقه، به ۲۴ فروند رسید.(۲)

۲

استقبال مردم برای اعزام به جبهه های جنگ همچنان ادامه دارد. امروز یک گروه از نیروهای سپاه پاسداران و بسیج در میان بدرقه گرم مردم مشکین شهر عازم جبهه های جنگ شدند.(۳) شهرهای شیراز، خوی و سلماس نیز شاهد بدرقه پرشکوه مردم این شهرها از نیروهای داوطلب بسیجی بود که رهسپار جبهه ها شدند.(۴)علاوه بر این عده، از جهادسازندگی شهرستان طبس نیز تعدادی نیرو شامل راننده، مکانیک و نیروهای خدماتی به مناطق جنگی جنوب اعزام شدند.(۵)

۳

آتش سوزی، غارت اموال، گروگان گیری، اجرای کمین و مین گذاری، ازجمله اقدامات عناصر وابسته به گروه های غیر قانونی در مناطق شمال غرب کشور بود که نیروهای مسلح ایران به مقابله با آن پرداختند.

تعدادی از مهاجمان، حوالی نیمه شب در قریه "تازه آباد" از توابع دیواندره، پس از به آتش کشیدن ۳ منزل، ۳ معلم زن و یکی دیگر از اهالی روستا را به گروگان گرفتند.(۶)

در نقده نیز عناصر گروه های ضد انقلاب، به نیروگاه برق این شهر حمله کرده، با تیراندازی

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۶، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۴، ایلام - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۸؛ و - سند شماره ۷۹۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۴، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۴.

۳- سند شماره ۲۲۷۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات و روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۳، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۶- سند شماره ۳۲۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژا ند ارمری کردستان (رکن سوم) به استانداری کردستان، ۱/۹/۱۳۶۱.

به ترانس این نیروگاه، خساراتی به آن وارد آوردند و ۴ نفر از مأموران نیروگاه را ربودند.(۱)

همچنین تعدادی از نیروهای سپاه پاسداران در حین حرکت به سمت پایگاه مراغان (در چندکیلومتری جنوب سردشت)، در نزدیکی این پایگاه به کمین ضد انقلاب برخورد کردند که درنتیجه، تعدادی شهید، زخمی یا مفقودالاثر شدند. درپی این حادثه، نیروهای کمکی به منطقه اعزام شدند و پیکر ۲ تن از نیروهای بسیجی را که به دست نیروهای مهاجم خفه شده بودند، پیدا کردند.(۲)

در محور مهاباد - بوکان یک خودرو ارتش با مین برخورد کرد که براثر انفجار مین، ۲ نفر از سرنشینان خودرو مجروح شدند و به خودرو نیز خساراتی وارد شد.(۳)

در ارومیه نیز یک دستگاه کامیون مدل گاز۶۶ نظامی از لشکر۶۴ ارومیه که جهت حمل غذا از پایگاه "چلقران" ارومیه عازم پایگاه دیگری بود، در بین راه با مین برخورد کرد و متلاشی شد. در این حادثه، ۳ درجه دار و ۲ سرباز مجروح شدند(۴)

همچنین نیروهای اطلاعات و عملیات سپاه مهاباد که قصد اجرای کمین در یکی از نقاط شهر را داشتند، قبل از استقرار در محل، با حمله عناصر ضد انقلاب مواجه شدند که در درگیری پیش آمده، ۲ نفر از عناصر مهاجم به هلاکت رسیدند(۵)

امروز در مناطق کردنشین کشور، ۵ نفر از عناصر حزب دمکرات(۶) در شهرهای مهاباد(۷)و سنندج و یک تن از افراد گروه کومه له در بوکان(۸) خود را به سپاه پاسداران این شهرها معرفی و تقاضای امان نامه کردند. دیروز نیز ۲ نفر از وابستگان گروه های مسلح غیر قانونی در بانه، با تحویل دادن سلاحهایشان به سپاه این شهر، تسلیم نیروهای خودی شدند.(۹)

۱

به دنبال آزادسازی بخش هایی از مناطق کردنشین که در اشغال نیروهای مسلح غیر قانونی بود، فرماندار سردشت و آیت الله خاتمی نماینده امام و امام جمعه یزد، بر وحدت و یکپارچگی مردم و حکومت تأکید کردند.

آیت‌الله روح‌الله خاتمی امام‌جمعه یزد

درپی بازشدن محور پیرانشهر - سردشت، فرماندار سردشت اقداماتی را به منظور تسلیح اهالی برخی روستاها با هدف مقابله مردم این مناطق با عناصر گروه های غیر قانونی انجام داد.

فرماندار سردشت دراین باره گفت: اهالی روستای "تلاس" در ۱۴ کیلومتری شمال سردشت، با کمک ستاد بسیج عشایری سردشت، مسلح و آماده پیکار با ضد انقلاب شده اند و مردم

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱؛ و - سند شماره ۷۳۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۰۷۳۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۸۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۰، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۵؛ و - سند شماره ۷۳۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی (مدیریت عملیات)، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره ۷۳۳۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۶، تاریخ ۲/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۷، بخش دوم.

۴- مأخذ ۷، بخش دوم.

۵- سند شماره ۳۵۰۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مهاباد به قرارگاه بعثت، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۷۹۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (واحد طرح و عملیات) به ستاد مرکزی، شماره ۲۳۸، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۷- مأخذ ۱۱.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۹- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

چندین روستای دیگر نیز آمادگی خود را برای نبرد با ضد انقلاب اعلام کرده اند.(۱)

وی افزود: درطول دو روز گذشته، همه روستاهای تازه آزادشده در این محور - در حوزه عمل شهرستان پیرانشهر - تحت پوشش خدمات رفاهی و تأمین آذوقه و مواد سوختی قرار گرفته است. در سردشت نیز با تشکیل ستاد بسیج عشایری، اقداماتی برای دراختیارگذاشتن خدمات رفاهی به مردم آغاز شد.(۲)

آیت الله روح الله خاتمی نماینده امام و امام جمعه یزد نیز که به منظور بازدید از کردستان و مناطق آزاد شده این استان، وارد مریوان شده بود، در جمع نیروهای مسلح در پادگان شهر حاضر شد و در سخنانی، از اقدامات فرهنگی و نظامی این نیروها تجلیل کرد. وی سپس با حضور در مسجد حاجی نصیب شهر به گفت وگو با مردم پرداخت و ضمن اشاره به دستاوردهای انقلاب، بر لزوم وحدت و همبستگی شیعه و سنی تأکید کرد. امام جمعه یزد همچنین در جلسه ای با مسئولان ادارات و ارگان های مریوان، مشکلات منطقه را بررسی کرد(۳)

۱

اقدامات امروز عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، عمدتاً به صورت تیراندازی از داخل خودرو و به نوعی فقط اعلام حضور بود و موفقیت نظامی چندانی نداشت. در مقابل، نیروهای امنیتی نیز تعدادی از عناصر گروه های ضد انقلاب را دستگیر کردند.

در تهران، ۳ سرنشین یک خودرو سواری به سمت ماشین گشت سپاه در خیابان سی متری جی تیراندازی کردند که خسارتی به بار نیامد و مهاجمان متواری شدند(۴)

سرنشینان یک دستگاه پیکان در خیابان کمیل تهران نیز به طرف نیروهای کمیته تیراندازی کردند و بلافاصله از محل گریختند. در این اقدام به کسی آسیب نرسید.(۵)

علاوه براین، در خیابان یوسف آباد تهران، سرنشینان مسلح یک خودرو تویوتا در ساعت ۸:۴۵ به طرف مأموران کلانتری یوسف آباد تیراندازی کردند که درنتیجه، ۲ مأمور مجروح شدند.(۶)این افراد دو ساعت بعد نیز به طرف مأموران حفاظت شرکت توانیر در خیابان شهید عباسپور (منشعب از خیابان ولی عصر تهران) تیراندازی کردند و گریختند. در این حادثه نیز کسی آسیبی ندید(۷)

درپی کشف و محاصره یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان مهدیه تهران و درگیری ایجادشده، یک تن از عناصر سازمان کشته شد و ۲ نفر موفق به فرار شدند. در این عملیات به یک پاسدار نیز جراحاتی وارد شد.(۸) همچنین با همکاری مردم تهران و تلاش های نیروهای گشت سپاه پاسداران، یک نفر از اعضای سازمان دستگیر شد.(۹)

نیروهای امنیتی پس از شناسایی و تعقیب ۳ نفر از عناصر گروه چریک های فدایی خلق اقلیت در شهرکرد، آنها را بازداشت کردند.(۱۰)

در یزد نیز نیروهای امنیتی ۲ نفر از اعضای سازمان کمونیستی سهند را شناسایی و دستگیر کردند.(۱۱)

ص: ۵۲۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۷.

۳- مأخذ ۵، ص۴.

۴- . مأخذ ۲، بخش دوم،ص ۵؛ و - سند شماره ۲۲۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی

ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۴، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۵- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۶.

۶- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۵.

۷- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۸- مأخذ ۸، بخش آخر، ص۵.

۹- مأخذ ۱۹، بخش دوم.

۱۰- سند شماره ۷۳۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۲ به فرماندهی کل ستاد مرکز، ۹/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۱۱- . همان، ص۲.

۱

مسئول شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان، در گفت وگوی اختصاصی با خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران در ارومیه، درباره نتایج اقدامات نیروهای سپاه و نیروهای انتظامی علیه گروه های چپ مسلح در استان اصفهان و وضعیت فعلی این نیروها، توضیحاتی داد. حجت الاسلام راجی گفت: درطول امسال، تشکیلات گروهک های محارب پیکار، چریک هایی فدایی اقلیت و اتحادیه کمونیست ها و سهند در اصفهان، به طورکامل متلاشی و مسئولان شاخه های مختلف آنها دستگیر شده اند و همه تدارکات و تسلیحات آنها نیز کشف و ضبط شده است. وی ضمن اعلام این خبر افزود: با همکاری سازمان اطلاعاتی ۳۶ میلیونی، فقط در دو ماه اخیر، حدود ۱۵۰ نفر از هواداران گروهک های ضد انقلاب شامل منافقان، چریک های فدایی اقلیت و سهند دستگیر شده اند.

راجی با تأکید بر اینکه این دادگاه با تمام توان، گروهک های محارب مزدور غرب را مورد پیگرد قرار داده است، گفت: تشکیلات منافقان در سال ۱۳۶۰ به طورکلی متلاشی و فرمانده عملیات، مسئولان تدارکات و تیم های نظامی و هواداران آنان نیز تاکنون دستگیر و محاکمه شده اند، ولی از آنجا که تا امریکا هست، منافقان هم هستند، اخیراً سازمان اقدام به بازسازی کادرهای خود کرده، ولی این تشکیلات بسیار ضعیف است و تاکنون حدود ۳۰ نفر از آنها دستگیر شده اند. وی افزود: در یک ماهه اخیر نیز حدود ۸۰ نفر از مسئولان و هواداران گروهک اقلیت در اصفهان و چهارمحال وبختیاری دستگیر شده اند. همچنین درحال حاضر تشکیلاتی به نام پیکار که بتواند در اصفهان فعالیت کند، وجود ندارد.(۱)

۲

آیت الله سیدعلی خامنه ای رئیس جمهور ایران، در دیدار با سلیم بن علی فرستاده ویژه رئیس جمهور کشور افریقایی کومور، با اشاره به تجاوز عراق علیه ایران، درباره علت پافشاری ایران بر مجازات صدام به عنوان تنبیه متجاوز گفت: «اگر ما بر موضوع مجازات صدام تکیه می کنیم، به خاطر خود ما نیست، بلکه برای منطقه است. اگر امروز این متجاوز تنبیه نشود، فردا او و هرکس دیگر به خود اجازه خواهد داد تا به هر کشور دیگری هم تجاوز و جنگ را بر آن تحمیل نماید.»(۲)

۳

درپی سخنان، کلود شسون وزیر خارجه فرانسه(۳) در کویت، که بر سیاست فرانسه در حمایت از عراق تأکید کرده بود، علی شمس اردکانی سفیر جمهوری اسلامی ایران در کویت، با ارسال یادداشتی به سفارت فرانسه در این کشور، به سخنان وزیر خارجه فرانسه اعتراض کرد. در بخشی از این یادداشت با اشاره به ادعای شسون که عراق را یک کشور صلح طلب خوانده بود،

۱- مأخذ ۱، ص۸، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲، بخش اول، ص۲.

۳- به روزشمارهای ۲۲ و ۲۳ آبان ماه مراجعه شود.

آمده است: تأیید حکومت های غیر مردمی ازجانب دولت هایی که سابقه استعمار و استثمار دارند، مطلب تازه ای نیست و در همین زمان هم سرزمین های خون بار افریقا و خاورمیانه، شاهد دخالت های فعلی یا ثمرات دخالت های قبلی فرانسه هستند.

در بخش دیگری از این یادداشت آمده است: دفاع از تروریست ها و دزدهای ایرانی که در فرانسه گرد آمده اند و ایشان (شسون) در نشست مطبوعاتی به آن اشاره کردند نیز درجهت همان منطقی است که از حکومت های تروریست همچون حکومت حاکم بر عراق دفاع می کند و همگان شاهد بوده اند همان طورکه دولت فرانسه هیچ اعتراضی به تجاوز عراق به سرزمین های ایران نکرد، اعتراضی هم به تروریست های پاریس نشین ندارد.

در ادامه این یادداشت آمده است: آقای شسون مطالبی نیز درخصوص رفت وآمدهای دریایی در منطقه گفته اند که سبب شگفتی بسیار شده است. مگر نه این است که دوستان مرتجع و توطئه گر شما در منطقه، با توطئه جنگ و حمله به قلمرو آبی و زمینی ایران، از اول می خواستند دامنه جنگ را به همه منطقه بکشانند و دولت شما هم سخاوتمندانه وسایل این کار را در اختیار آنان قرار داده و می دهد؟ ولی این نیروهای ظفرمند جمهوری اسلامی ایران هستند که تابه حال مانع توسعه جنگ و رسیدن شما و دیگر مستکبران به آرزوهای خود شده اند.

در بخش پایانی این بیانیه، با اشاره به سخنان وزیر خارجه فرانسه درباره آزادی مطبوعات کویت و درج کامل سخنان وی در مطبوعات این کشور آمده است: خواهشمند است برای آزمایش این آزادی، ترتیبی دهید که این پاسخ حداقل در یکی از جراید کویت چاپ شود. معلومات ما بر آن است که همه سخنان و تلاش های فوق، چیزی جز هموارکردن راه برای فروش اسلحه در منطقه نبوده و نیست و این خود، جنگ طلبی و سلطه جویی و قربانی کردن اصول در مقابل مطامع مادی دولت شما را نشان می دهد. ما سخت معتقدیم که پاسخ نهایی و پیروزی حتمی را ملل منطقه در اختیار دارند و نه تجارت مرگ و اسلحه و سیاست بازان.(۱)

۱

ژنرال صاحب زاده یعقوب خان وزیر امور خارجه پاکستان، به منظور یک دیدار رسمی دو روزه و گفت وگو با مقامات جمهوری اسلامی ایران، در رأس هیئتی سیاسی وارد تهران شد و دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان و چند تن دیگر از مقامات وزارت خارجه از وی استقبال کردند. وزیر امور خارجه پاکستان در بیانیه مطبوعاتی که به هنگام ورود در فرودگاه مهرآباد قرائت کرد، از اینکه توانسته است به دعوت دکتر ولایتی پاسخ گوید و در تهران با مقامات جمهوری اسلامی ایران مذاکرات مفیدی داشته باشد، اظهار خوش وقتی کرد. این دیدار بازتاب هایی نیز در مطبوعات خارجی داشت.

وزیر خارجه پاکستان در ملاقات با دکتر علی اکبر ولایتی که دو ساعت به طول انجامید، به تشریح سیاست خارجی کشورش و نتایج مسافرت های اخیر رئیس جمهوری پاکستان به کشورهای گوناگون

۱- مأخذ ۲، بخش اول، ص۳.

آسیایی پرداخت و اظهار کرد: سیاست پاکستان، براساس توازن بین ابرقدرت ها و دوستی با کشورهای همسایه و تلاش هرچه بیشتر درجهت عدم تعهد استوار است.(۱)وی سپس به موضوعات منطقه خلیج فارس اشاره کرد و گفت: حفظ امنیت خلیج فارس، فقط به عهده کشورهای ساحلی آن می باشد و هیچ قدرت دیگری حق مداخله در آن را ندارد و موضع ما دراین زمینه تغییری نکرده است.(۲)

دکتر ولایتی نیز در این دیدار در سخنانی اظهار کرد: جمهوری اسلامی ایران به رابطه با کشورهای همسایه و مسلمان اهمیت می دهد و مشترکات بسیاری ازجمله مذهب، فرهنگ، زبان، تاریخ، آداب و سنن، سبب نزدیکی دو ملت ایران و پاکستان می شود. وزیر امور خارجه کشورمان سپس به تشریح سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پرداخت و گفت: اصول سیاست ما براساس حسن هم جواری با همه کشورهای همسایه، ارتباط دوستانه با کشورهای مسلمان همسایه، مداخله نکردن در امور داخلی آنان و مقابله با هرنوع تعدی و تجاوز به کشور و انقلابمان، استوار است. وی افزود: پاسخ قاطعی که ما به تجاوز حکومت بعثی صهیونیستی عراق دادیم و روابط خوب ما با کشورهای مسلمان همسایه، نمونه گویایی از این سیاست می باشد.(۳)

سفر وزیر خارجه پاکستان، بازتاب هایی در سطح رسانه های خارجی داشت، ازجمله رادیو بی بی سی با مهم خواندن این سفر، درباره روابط بازرگانی دو کشور و حساسیت عربستان دراین باره گفت: پاکستان به دلیل روابط بسیار دوستانه اش با عربستان سعودی، نمی تواند بیش از حد معینی دست دوستی ایران را بفشارد و هدف اصلی ایران آن است که روابط اقتصادی خود را با پاکستان گسترش دهد. به دنبال دیدار چند ماه پیش وزیر خارجه ایران از پاکستان، حجم مبادلات بازرگانی دو کشور افزایش یافت و ۵۰ هزار تن گندم پاکستان به فوریت به ایران صادر شد و براساس یک قرارداد پایاپای، ایران متعهد شد در مدت یک سال، ۳ میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه نفت به پاکستان تحویل دهد. دلیل تمایل پاکستان به گسترش روابط با ایران آن است که شاید بتواند وام بیشتری از ایران دریافت کند و آن را به حدود ۴ میلیارد دلار برساند. این گونه روابط مسلماً خوشایند عربستان که دوست پاکستان و درعین حال یار عراق است، نخواهد بود. مطبوعات پاکستان نوشته اند که یعقوب خان ترجیح می دهد بحث مفصل اقتصادی را به وقتی دیگر و به کارشناسان اقتصادی دو کشور واگذار کند و در این دیدار، توجه خود را بر موضوعات سیاسی و امور مربوط به روابط دوجانبه و موضوعات منطقه ای تمرکز دهد.(۴)

رادیو امریکا نیز این دیدار را برای دو کشور مهم خواند و یکی از موضوعات سیاسی موردعلاقه پاکستان را ترغیب ایران به شرکت در مذاکرات غیر مستقیم ژنو درباره افغانستان ذکر کرد. در بخشی از گزارش این رادیو آمده است: پاکستان هنوز مبلغ ۷۵۰ میلیون دلار وامی را که در زمان شاه از ایران گرفته بود، به این کشور مقروض است و اکنون ایران از پاکستان خواسته که قرض خود را به صورت کالا ـ و مواد مصرفی به ایران بپردازد و دراین باره، یک محموله بزرگ پارچه به زودی از پاکستان به ایران ارسال خواهد شد.

۱- مأخذ ۲، بخش اول، ص۱۹.

۲- مأخذ ۱۵، ص۳.

۳- مأخذ ۲، بخش اول، ص۱۹.

۴- مأخذ ۱، ص۲۸، رادیو بی بی سی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

رادیو امریکا در پایان این گزارش مـدعی شد: روابط ایران و پاکسـتان، پس از درگرفتن جنگ میان ایران و عراق تیره شد. ایران انتظار داشـت که پاکسـتان در این جنـگ از ایران حمایت کنـد و چون پاکستان از این کشور طرف داری نکرد، با انتقاد شدیـد رسانه های خبری جمهوری اسلامی مواجه شد.(۱)

۱

"اشتوان هتنی" وزیر دارایی مجارستان، در رأس یک هیئت ۱۶ نفره اقتصادی، متشکل از وزارتخانه های مختلف، به منظور دیدار و گفت وگو با مقامات ایران، وارد تهران شد. وی در مصاحبه ای هدف خود را از این دیدار اعلام آمادگی برای بازسازی مناطق جنگی، مبادلات بازرگانی و همکاری های فنی درزمینه حمل ونقل، کشاورزی و بهداشت اعلام کرد و گفت: ارزش پولی مبادلات کشور در سال جاری، به طور تقریبی ۴۰۰ میلیون دلار خواهد بود. این میزان، سال گذشته میلادی ۲۵۰ میلیون دلار بود که ۶۰ درصد افزایش نشان می دهد.(۲)وی همچنین درباره جنگ اظهار کرد: «ما با علم به اینکه شما آغازگر جنگ نبودید، امیدواریم که هرچه زودتر صلح در منطقه حکم فرما شود.(۳)

در دیـدار مسـئولان وزارت کشـاورزی و عمران روسـتایی بـا اعضـای این هیئت، محمـد سـلامتی وزیر کشـاورزی ایران، دربـاره جنگ گفت: امپریـالیسم امریکا که می خواست به هر نحوی، انقلاب ما را به شـکست بکشانـد، توسط یکی از سـرسپردگان خویش در منطقه، یعنی صـدام، این جنگ را به ما تحمیل کرد و مردم مسـلمان ما ضـمن دفع متجاوزان در سـطح جهانی، با کشورهایی که حاضرند استقلال، تمامیت ارضی و حقوق متقابل را محترم شـمارند، رابطه دوسـتانه برقرار می کنند. ما فکر می کنیم باتوجه به مواضع سیاسـی مجارسـتان، می توانیم با این کشور همکاری داشته باشیم.(۴)

دکتر عباس علی زالی قائم مقام وزارت کشاورزی نیز درباره محور مذاکرات مقامات دو کشور گفت: «انتظار می رود، مذاکرات بیشتر درزمینه همکاری های کشاورزی و خرید مواد شیمیایی صورت گیرد.»(۵)

این هیئت بـا دکتر حسـین نمـازی وزیر امور اقتصادی و دارایی ایران نیز در محل این وزارتخانه دیـدار و گفت وگو کرد. در این دیـدار، هیئت مجاری خواسـتار افزایش صادرات نفت ایران به مجارسـتان و ادامه سیسـتم "تهاتر" در مبادلات دو کشور شد.(۶)-(۷) رئیس این هیئت درباره افزایش ۳۰ درصـدی مبادلات گفت: دلیل اصـلی این افزایش، صادرات ایران به مجارسـتان است. در این دیـدار دکتر نمازی اعلام کرد که در روابط دو کشور، آنچه مهم است قبول اصول مشترکی نظیر احترام و منافع متقابل می باشد.(۸)

۱- مأخذ ۱،ص ۲۴، رادیو امریکا، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۵، ص۳.

۳- مأخذ ۲، بخش اول، ص۱۷.

۴- مأخذ ۱۵، ص۳.

۵- مأخذ ۱۷، ص۱۷.

۶- رادیو بی بی سـی دربـاره دلایـل تقاضـای مجارسـتان برای افزایش صادرات نفت ایران به این کشور گفت: «درخواست مجارسـتان به دنبال تحولات جدیدی صورت می گیرد که ناشـی از مشـکلات شوروی در تأمین نیازمندی مشتریان همیشگی خود در اروپای شرقی به منابع انرژی است.» (واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۲، رادیو بی بی سی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.)

۷- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۱۲، بی بی سی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۸- مأخذ ۱۴، ص۳.

۱

صدام حسین رئیس جمهور عراق، در گفت وگو با نشریه المجله(۱) چاپ لندن، ضمن پیش بینی پایان جنگ در کمتر از مدتی که از شروع آن گذشته است، مدعی تجاوز ایران به خاک عراق شد. به گزارش رادیو بغداد: آقای رئیس جمهور (صدام حسین) تأکید کرد که مدت زیادی از جنگ گذشته و مدت کم آن باقی مانده است و حکومت ایران در اجرای مقاصد نژادپرستانه، تجاوزکارانه و توسعه طلبانه اش کم کم احساس ضعف می کند. رئیس جمهور درطول ملاقات ظهر امروز خود با محمد العتوف روزنامه نگار عربی نشریه المجله (چاپ لندن)، گفته است: نگاه مقامات ایران به زندگی، سیاست بین المللی و روابط با همسایگان و حقوق آنها، نگاهی عقب افتاده است. و این رویکرد در رفتار و سیاست های ایران منعکس شده است و درصورت فراهم شدن امکانات، اجرای این مقاصد به زیان حاکمیت عراق و امت عرب است و تجاوزکارانه و توسعه طلبانه خواهد بود. رئیس جمهور تأکید کرد: وظیفه اعراب است که نبردکنندگان در دفاع از امت عرب را تشویق کنند و رزمنده نباید خود را بزرگ تر از آنها بداند و باید در زمانی که حق مشروع تشویق کامل برادران عرب خود را انتظار دارد، با احترام کاملی با آنها رفتار کند. صدام حسین گفت: توطئه ها علیه امت عرب با افزایش اهمیت نقش جهانی انسان عربی و شرکت آنها در ترسیم سیاست و گرایش های بین المللی، فزونی می گیرد. رئیس جمهور در پاسخ به پرسش خبرنگار مذکور، از نقش عالی رسانه های عراق درطول نبرد و همچنین اقدامات خوب و پیشرفته سازمان های فرهنگی و تبلیغاتی و تلاش های پیگیر کارکنان این سازمان ها درزمینه بسیج خلقی و پوشش دادن به پیروزی های فرزندان ملت ما در نبرد خود علیه تجاوز حکومت ایران قدردانی کرد.(۲)

۲

طارق عزیز معاون نخست وزیر عراق، با محکوم کردن امریکا برای فروش اسلحه به ایران، از شوروی نیز به دلیل اینکه به کشورهای لیبی و سوریه اجازه فروش سلاح های روسی را داده است، انتقاد کرد. وی ضمن استقبال از اقدامات امریکا و شوروی برای پایان دادن به جنگ، ایران را تهدید کرد که درصورت تن ندادن به پیشنهاد آتش بس، ممکن است ارتش عراق بار دیگر وارد خاک ایران شود. رادیو امریکا بخش هایی از این مصاحبه را به نقل از روزنامه نیویورک تایمز بدین ترتیب نقل کرده است:

طارق عزیر معاون نخست وزیر عراق، اظهار کرد: ایالات متحده امریکا اجازه داده است شرکت های امریکایی در خارج از این کشور به جمهوری اسلامی ایران جنگ افزار بفروشند. طارق عزیز همچنین گفت: دولت امریکا دوستان و متحدانش را به فروش جنگ افزار به جمهوری اسلامی تشویق می کند و در میان این دوستان و متحدان، می توان از کشورهای انگلستان، آلمان غربی و ایتالیا نام برد. عزیز که در مصاحبه ای با خبرنگاران در بغداد، سخن

۱- این نشریه وابسته به دستگاه دربار کشور پادشاهی سعودی است.

۲- مأخذ ۱، صص ۴۰ و ۴۱، رادیو صوت الجماهیر، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

می گفت، اظهار کرد که وی، این ادعاها و اتهامات را به اطلاع "جیف ریکن" یکی از اعضای شورای امنیت ملی دولت امریکا - که هفته پیش به پایتخت عراق سفر کرده بود - رسانده است. معاون نخست وزیر عراق، شوروی را نیز به موافقت با فروش جنگ افزار به جمهوری اسلامی متهم کرد و گفت: مسکو اجازه داده است جنگ افزارهایی که حکومت جمهوری اسلامی خریداری می کند، ازطریق سوریه و لیبی در اختیار این کشور قرار گیرد. وی افزود: به اعتقاد مقام های دولت عراق، ایالات متحده امریکا و اتحاد جماهیر شوروی خواستار آن اند که جنگ ایران و عراق همچنان ادامه یابد و موضوع ادامه یا پایان یافتن این جنگ برای آنها هیچ اهمیتی ندارد. خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز در ادامه نوشته است: طارق عزیز پس از ادعاهای خویش درزمینه فروش جنگ افزار به جمهوری اسلامی ایران ازطریق شرکت های امریکایی در خارج و نیز دوستان و متحدان امریکا، اظهار کرد، دولت پرزیدنت ریگان درصورتی که مایل باشد، می تواند این جریان را متوقف کند، زیرا به گفته وی، هنگامی که دولت عراق موفق شد ازطریق مجراهای غیر رسمی، جنگ افزارهای امریکایی را تهیه کند، دولت امریکا مانع ایجاد هرگونه مشکلی در راه این دادوستد شد. بنابراین، واشنگتن می تواند به همین ترتیب درباره جمهوری اسلامی ایران عمل کند. طارق عزیز همچنین گفت: اسرائیل مقادیری جنگ افزارهای بسیار پیشرفته، به جمهوری اسلامی فروخته است. وی افزود: در میان جنگ افزارهایی که از این راه ها به ایران می رسد، می توان به تانک ها، توپ ها و موشک های ساخت امریکا اشاره کرد. معاون نخست وزیر عراق در ادامه مصاحبه مطبوعاتی اش در بغداد، گفت: شوروی به طور مستقیم، پیشنهادی برای فروش جنگ افزار به ایران نداده است، ولی جمهوری اسلامی ازطریق کشورهای دوست شوروی همچنان به خرید جنگ افزارهای روسی سرگرم است. به گفته عزیز، ایران صدها تانک، موشک، توپ های ضدهوایی و توپ های زمینی سنگین، ازطریق حکومت های سوریه و لیبی به دست آورده است. خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز در ادامه گزارش خود درباره مصاحبه مطبوعاتی طارق عزیز نوشته است: وی گفت جمهوری اسلامی توانسته است با استفاده از درآمدهای ارزی به دست آمده از فروش نفت خود، این جنگ افزارها را خریداری کند. طارق عزیز در پاسخ به این پرسش خبرنگاران که آیا ممکن است ارسال نفت ایران به خارج، ازطریق حملات هوایی عراق به تأسیسات بارگیری جزیره خارک کاهش یابد، اظهار کرد: نیروی هوایی عراق، به هر اقدامی که بتواند، دست خواهد زد. وی درباره امکان پایان یافتن جنگ ایران و عراق نیز گفت: بغداد از هرگونه کوشش مشترک امریکا و شوروی دراین زمینه استقبال خواهد کرد؛ به شرط آنکه چنین کوششی با استقلال و حاکمیت عراق مغایرتی نداشته باشد(۱)

روزنامه واشنگتن پست نیز با درج بخش هایی از سخنان طارق عزیز، به انتقاد وی از کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس اشاره کرده و نوشته است: عزیز از عربستان و دیگر کشورهای نفتی

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۷، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، صص ۲۸ و ۲۹، رادیو امریکا، ۳۰/۸/۱۳۶۰.

خلیج فارس انتقاد کرد که کمک های لازم را به عراق نکردند. به نوشته واشنگتن پست، این اولین انتقاد عراق از عربستان و دیگر کشورهای خلیج (فارس) است. کشورهای منطقه از ابتدای جنگ، بین ۳۵ تا ۵۰ میلیارد دلار به صورت بخشش و وام های کم بهره، در اختیار عراق گذاشتند.

این روزنامه اضافه کرده است: عزیز که عضو شورای انقلاب بوده و قبل از این در سمت سخنگوی دولت خدمت می کرده است، همچنین اظهار کرد: اگر ایران از آتش بس ارتش عراق پیروی نکند، عراق ممکن است نیروهایش را بار دیگر به داخل ایران بفرستد. عزیز در یک مصاحبه گفته است که از دید نظامی این امکان وجود دارد که رهبریت نظامی بار دیگر وارد ایران شود. وی افزود، اقامت و تصرف ایران برای مدت طولانی، یک تصمیم سیاسی نخواهد بود. عراق متوجه است که بسیار ضعیف می باشد و قادر به "فتح" تمام ایران نیست، تنها هدف بغداد این است که ایرانی ها را مجبور کند که در اراضی خود بمانند و به کار خود مشغول باشند و در امور داخلی ما دخالت نکنند. وزارت خارجه امریکا، ادعاهای طارق عزیز را تکذیب کرد. "کارولین جانسون" سخنگوی وزارت خارجه امریکا بدون اشاره به حمایت های این کشور از عراق در جنگ با ایران، دراین باره گفت: ما یک سیاست قاطعانه مبنی بر نفروختن یا انتقال سلاح های ساخت امریکا به هریک از طرفین را حفظ کرده ایم.

خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام این خبر افزود: این در حالی است که به گزارش آخرین شماره روزنامه نیویورک تایمز، مقامات دولت امریکا به طورخصوصی می گویند که ایرانی ها موفق بوده اند به میزان زیادی از سلاح های امریکایی که شاه انبار کرده بود، استفاده کنند.(۱)

۱

رایزنی هایی که با نزدیک شدن زمان سفر فهد شاه عربستان، به الجزایر انجام شده است، نشان از قرارگرفتن موضوع جنگ ایران و عراق در مذاکرات وی با مقامات الجزایری دارد. گزارشگر رادیو ریاض درباره اظهارنظر محمد حسن فجی سفیر عربستان سعودی در الجزایر، گفت که وی اظهار امیدواری کرده است دیدار شاه فهد از الجزایر نتایج خوبی در روابط دو کشور و ایجاد تفاهم بیشتر در میان اعراب و ازسرگیری مجدد میانجیگری الجزایر برای پایان دادن به جنگ عراق و ایران ازطریق مسالمت آمیز داشته باشد. وی در مصاحبه ای با روزنامه الریاض که امروز منتشر شده است، گفت: کشورش و الجزایر اهمیت فراوانی به موضوع فراهم کردن زمینه مناسب برای ایجاد تفاهم میان کشورهای عربی و حل اختلافات خود می دهند.(۲)

رویتر نیز به نقل از روزنامه واروک سوار مراکش که نظر مقامات الجزایری را انعکاس داده است، اعلام کرد: در ملاقات شاذلی بن جدید رئیس جمهور الجزایر و فهد شاه عربستان، در الجزایر، یکی از موضوعات مهم مورد بحث، "جنگ ایران و عراق" خواهد بود. رویتر می افزاید: انتظار می رود این دو درباره وضعیت کنونی بازار نفت نیز گفت وگو کنند. هر دو کشور از اعضای سازمان اوپک هستند، اما

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، تاریخ ۲/۹/۱۳۶۱، صص ۶ - ۳، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱، ص ۴۰، رادیو ریاض، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

درباره قیمت نفت، دیدگاه های متفاوتی دارند. منابع مطلع در خلیج فارس گفتند، انتظار می رود فهد از الجزایر که مناسبات دوستانه ای با ایران دارد، بخواهد که برای خاتمه دادن به جنگ ۲۶ ماهه خلیج فارس میانجیگری کند. در سال ۱۹۸۱، الجزایر نقش مهمی در آزادسازی ۵۲ گروگان سفارت امریکا در تهران به عهده داشت. جنگ ایران و عراق، اختلافات میان اعراب را باتوجه به حمایت رادیکال های عرب از ایران و پشتیبانی محافظه کارها من جمله عربستان از عراق، عمیق تر کرده است. پیروزی های اخیر نظامی ایران سبب افزایش نگرانی در میان کشورهای نفت خیز عربی خلیج فارس شده است که پیش از این، درحدود ۳۰ میلیارد دلار وام جنگی به عراق داده اند. ایران در ماه های اخیر، نیروهای مهاجم عراقی را از سرزمین های خود بیرون رانده و بخش هایی از خاک عراق را در منطقه جنوبی جنگ تصرف کرده است. ایران برای پایان دادن به جنگ، درخواست هایی دارد که از آن جمله سرنگونی پرزیدنت صدام و دریافت ۵۰ میلیارد دلار غرامت جنگی است. الجزایر پیش از این، بارها کوشیده است که جنگ را متوقف کند. در جریان کوشش های الجزایر دراین باره، در ماه مه سال گذشته بن یحیی وزیر امور خارجه این کشور براثر سقوط هواپیمای حامل وی در نزدیکی مرز ایران و ترکیه، به طرز دردناکی کشته شد.(۱)

۱

رادیو بی بی سی در یکی از بخش های خبری امروز خود، به نقل از "لیسترگود" خبرنگار روزنامه گاردین، به بررسی وضعیت جبهه های جنگ بعد از پایان عملیات محرم و اوضاع داخلی و سیاسی عراق پرداخت و اعلام کرد: پس از حمله هفته گذشته ایران در بخش میانی و جبهه مشرف به شهر کوچک مندلی، در مجاورت مرز عراق، اکنون به نظر می رسد که دوباره سکون و آرامش نسبی در سراسر جبهه ها برقرار شده است و معلوم نیست ایران در تدارک حمله دیگری باشد. احتمالاً دامنه عملیات طرفین محدود خواهد شد، چون هوا رو به سردی گذاشته و شرایط طبیعی نامساعد می باشد، اما درعوض، جنگ تبلیغاتی دو کشور تشدید شده است. دولت عراق پیشنهاد کرده است که در ایران و عراق، همه پرسی برگزار شود تا میزان مشروعیت دو دولت به جهانیان معلوم شود. در ایران نیز یک شورای عالی از گروه های مخالف حکومت عراق تشکیل شده که هدفش سامان دادن یک انقلاب اسلامی در عراق است. اعتمادبه نفسی که رهبران ایران در این جنگ روانی و تبلیغاتی نشان می دهند، متأثر از پیروزی هایی است که درطول دو هفته اخیر در جبهه جنگ به دست آورده اند.

این نشریه در ادامه ادعا کرده است: درعین حال، شاید (ایرانیان) رغبتی ندارند که باقی اراضی تحت اشغال را پس بگیرند چون به هرحال، همین ۲۰۰، ۳۰۰ کیلومتر بهانه خوبی است که باز به عراق حمله کنند. به نظر می رسد، ایران قادر است تا مدت ها به جنگ ادامه دهد، اما ظاهراً عراق ازنظر تأمین هزینه و نیروی انسانی برای جنگ در مضیقه قرار گرفته و گواه این ادعا، کاهش ۵ درصدی ارزش دینار است(۲)

۱- مأخذ ۱، صص ۴ و ۵، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱، صص ۲۸ و ۲۹، رادیو بی بی سی، ۲۹/۸/۱۳۶۱.

۱

به دنبال تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، ۱۰۰ تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با انتشار بیانیه ای، از تشکیل این مجلس حمایت کردند و آن را امکانی برای تحقق خواست مردم عراق در مبارزه با منافع ابرقدرت ها در کشور عراق خواندند.(۱) بنیاد شهید انقلاب اسلامی،(۲) انجمن اسلامی معلمان ایران(۳)و جامعه مدرسین حوزه علمیه قم(۴) نیز با انتشار اطلاعیه های جداگانه ای، از اعلام موجودیت این مجلس حمایت کردند و مردم عراق را به حمایت از آن فراخواندند.

به گزارش واحد مرکزی خبر از لندن، خبر این اقدام که در رسانه های انگلیس به چاپ رسید، با واکنش مثبت و حمایت های محافل و دانشجویان مسلمان عراقی و غیر عراقی این کشور مواجه شد.(۵)

۲

به گزارش رکن۲ لشکر۲۸ پیاده سنندج، پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها)، در حدفاصل دربندیخان و اربت، ۴ مینی بوس پر از سرباز عراقی را گرفتند و آنها را به کمینگاه های خود بردند و تعداد ۳۰ نفر را بازداشت و بقیه را آزاد کردند. تلاش رژیم بعث برای آزادسازی بقیه افراد از راه زمین و هوا ادامه دارد(۶)

ص: ۵۳۸

۱- مأخذ ۱۷، ص۳.

۲- مأخذ ۱۷، ص۲.

۳- مأخذ ۱۷، ص۲.

۴- مأخذ ۱۷، ص۲.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۸/۱۳۶۱، ص۱۶.

۶- سند شماره ۳۴۶۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ پیاده (رکن ۲) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (رکن ۲)، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص ۱.

روزشمار جنگ یکشنبه ۳۰ آبان ۱۳۶۱ ۵ صفر ۱۴۰۳ ۲۱ نوامبر ۱۹۸۲

۱

درپی شکست های ارتش عراق در عملیات های مسلم بن عقیل(ع) و محرم، نیروی هوایی این کشور مجدداً حمله به پایانه های نفتی ایران را در خلیج فارس آغاز کرد. در ساعت ۱:۳۰ بامداد امروز، تعدادی از جنگنده های عراقی وارد حریم هوایی آب های بوشهر شدند و با شلیک چند موشک، ۳ فروند کشتی، شامل یک نفتکش و ۲ کشتی تجاری را مورد اصابت قرار دادند(۱) در این اقدام، به کشتی تجاری رافائل که از آن استفاده ای نمی شد، خسارات فراوانی وارد شد و به قسمت اتاق کاپیتان و رادار نفتکش شیروان نیز خساراتی وارد آمد، اما به ۷ هزار تن نفت سفید موجود در مخازن آن، آسیبی نرسید. اصابت موشک به کشتی هندی "ارشنا" که درحال تخلیه بار بود، موجب کشته شدن یک نفر و زخمی شدن ۲ نفر دیگر شد.(۲)

درپی اقدام هواپیماهای عراق در حمله به کشتی های تجاری در اسکله بوشهر، ارتش این کشور در اطلاعیه نظامی ۹۱۰ خود، این حمله را "یکی از دلیرانه ترین حمله های تاریخ جنگ های هوایی جهان و گسترده ترین عملیات مشترک نیروی هوایی و دریایی عراق" خواند(۳)و مدعی حمله جنگنده های عراقی به "خارک" و غرق کردن ۵ نفتکش شد(۴)

هیچ کدام از منابع خبری ادعای عراق را مبنی بر بمباران کشتی نفتکش، آن هم در جزیره خارک تأیید نکردند. آسوشیتدپرس دراین باره گزارش داد: منابع کشتیرانی تجاری در کویت، نتوانستند بر ادعاهای عراق مبنی بر حمله نیروی هوایی و دریایی این کشور و غرق کردن ۵ تانکر نفتی در نزدیکی جزیره خارک در ایران، صحه بگذارند. مسئول یکی از آژانس های اصلی کشتیرانی گفت: هیچ گزارشی از کشتی ها در منطقه ناآرام دریافت نشده است. این مقام کشتیرانی که نام خود را فاش نکرد، افزود: دفاتر تا امروز بعدازظهر، با کشتی ها در مناطق جزایر سیری و لاوان در ارتباط بودند و همان طورکه گزارش شده، هیچ کدام، این موضوع را تأیید نکرده اند. از دو جزیره مذکور به عنوان پایانه انتظار برای کشتی هایی که برای بارگیری به خارک می روند، استفاده می شود.(۵)

ص: ۵۴۰

۱- سند شماره ۷۳۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش به معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی ارتش (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۵، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، صص ۴ و ۵.

۲- سند شماره ۱۰۳۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۱، تاریخ ۶/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۷۳۳۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۹ به فرماندهی کل، ۳/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، شماره ۷، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، گزارش منطقه۹، ص۱۴.

۳- واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص ۱۰، رادیو بی بی سی.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۷، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲، رادیو صوت الجماهیر، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، تاریخ ۲/۹/۱۳۶۱، ص۲، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱/۹/۱۳۶۱.

۱

شهرهای آبادان و خرمشهر، همچنان آماج گلوله های سلاح های سنگین نیروهای عراقی قرار دارند. در حملات امروز ارتش عراق به آبادان، ۳ نفر شهید و ۷ نفر مجروح شدند و ۲ منزل مسکونی، یک مغازه و قسمتی از دبیرستان شهید مطهری این شهر تخریب گردید.(۱)

امروز همچنین ۱۴ تن از اهالی شهرهای کرکوک، اربیل و نجف اشرف، با عبور از مرز، خود را به نیروهای سپاه پاسداران اشنویه معرفی و تقاضای پناهندگی کردند(۲) ۵ نفر از اهالی بصره نیز ازطریق یکی از مرزهای غرب کشور وارد ایران شدند و تقاضای پناهندگی کردند.(۳)

۲

ستاد عالی بازسازی مناطق جنگی کشور، مسئولیت بازسازی و نوسازی اماکن درمانی تخریب شده در استان های خوزستان، ایلام و باختران را به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران واگذار کرد. سیدمهدی عراقی یکی از اعضای شورای بازسازی اماکن مناطق جنگی هلال احمر، درباره نحوه اجرای این مأموریت گفت: هم اکنون گروه های کاری، در دهلران، موسیان و مناطق جنگی "عملیات محرم" و "مسلم بن عقیل(ع)" مستقر و مشغول بررسی دقیق خرابی ها هستند و فعلاً، میزان نسبی آن به دست آمده است و این گروه ها متعاقباً در استان های ایلام و باختران مستقر خواهند شد.

وی همچنین درباره تقسیم بازسازی این اماکن بین استان های کشور افزود: بازسازی اماکن درمانی استان باختران را هلال احمر استان گیلان پذیرفته است و درباره بازسازی اماکن درمانی ایلام نیز با هلال احمر اصفهان درحال مذاکره هستیم. برای بازسازی استان خوزستان نیز باتوجه به حجم بالای کار، از هلال احمر چند استان ازجمله استان خراسان استفاده خواهیم کرد(۴)

ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده، با انتشار دومین اطلاعیه خود، خلاصه ای از فعالیت های انجام شده در استان خوزستان را نیز به اطلاع عموم رساند. این اطلاعیه، شامل گزارش بازسازی واحدهای مسکونی، اقدامات راه سازی، بازسازی اماکن آموزشی و صنفی، آماده سازی و تسطیح زمین های مزروعی، بازسازی تجهیزات آب رسانی و... است.(۵)-(۶)

۳

در چند روز گذشته، تعدادی از روحانیون و طلاب حوزه ها، دانش آموزان و سایر داوطلبان مردمی، از نقاط گوناگون کشور راهی جبهه ها شدند. اسامی شهرهایی که نیروهای رزمی و پشتیبانی از آنها اعزام شده اند، عبارت اند از: قم، تهران، زاهدان، چالوس، اصفهان، تبریز،

۱- سند شماره ۷۳۳۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از مرکز فرماندهی سماجا ۳ به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات، (مدیریت عملیات)، شماره ۲۴۶، تاریخ ۲/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سند شماره ۱۷۶۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای - اطلاعاتی، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب (رکن۲)، شماره ۶۶۸، تاریخ ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۲.

۴- روزنامه کیهان، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۵.

۵- مشروح اقدامات یادشده در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۶- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۱، ص۱۰.

میانه، اردبیل، مشهد، خرم آباد، بروجرد، بخش ازنا خرم آباد، بهبان، شیراز، کاشان، ماهشهر، تویسرکان، میناب، یاسوج، باختران، ساوه، قزوین، بندرعباس، اردکان و سروستان. یک تیپ نیرو متشکل از بسیجیان استان های فارس، بوشهر و کهکیلویه و بویراحمد نیز در میان بدرقه مردم به جبهه اعزام شدند.(۱)

۱

درپی اجرای عملیات های موفقیت آمیز قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) در پاک سازی جاده ها و مناطق راهبردی استان های کردستان و آذربایجان غربی و درنتیجه ایجاد محدودیت های آمادی برای گروه های مسلح (غیرقانونی)، عناصر این گروه ها که در تأمین مایحتاج و مخارج خود از آن سوی مرز عراق دچار تنگنا شده اند، اقداماتی را برای تأمین بخشی از نیازهای خود، در دستور کار قرار دادند. اقدامات امروز این گروه ها به این شرح است:

حوالی نیمه شب، حدود ۱۰۰ نفر از عناصر مسلح گروه های غیر قانونی، با نفوذ به کارخانه قند پیرانشهر، حدود ۲ تن شکر انبارشده را به سرقت بردند.(۲)

در واقعه دیگری، تعدادی از عناصر این گروه ها به چند تن از کارکنان طرح شهید رجایی که برای اهدای کمک های مالی به افراد بالای ۶۰ سال سن به روستای "دولت آباد" از توابع سنندج رفته بودند، حمله کردند و مبالغ اهدایی را به سرقت بردند. اقدام مهاجمان برای آتش زدن خودرو آنان، با مقاومت و مخالفت مردم روستا به نتیجه ای نرسید.(۳)

در نزدیکی سلماس نیز در ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر، ۳ فرد مسلح وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی در یک کیلومتری این شهر در محور ارومیه - سلماس، اقدام به راه بندان کرده، ۵۰ هزار تومان پول نقد و چند اورکت مسافران را سرقت کردند. مهاجمان پس از سررسیدن و تیراندازی ۲ پاسدار مسلح، با استفاده از تاریکی شب از محل گریختند(۴)

گروه های غیر قانونی علاوه بر غارت اموال و مایحتاج مردم، با اجرای کمین و مین گذاری در جاده ها همچنان به دنبال ایجاد ناامنی در منطقه اند. هدف آنها از این اقدامات، جلوگیری از همکاری مردم با نیروهای نظامی و نهادهای انقلابی است که به تازگی در شهرها و روستاها مستقر شده اند.

عده ای از افراد حزب دمکرات کردستان ضمن اجرای عملیات کمین، با نیروهای تأمین جاده "سرو" در شمال ارومیه درگیر شدند که درنتیجه، ۲ نفر از این نیروها مجروح و ۲ نفر دیگر شهید شدند و مهاجمان نیز از صحنه درگیری گریختند.(۵)

همچنین در محور پیرانشهر - سردشت، خودرو حامل مواد غذایی نیروهای گردان۱۷۳ پشتیبانی لشکر۶۴ ارومیه، در نزدیکی روستای "باستان بیک" روی یک مین دست ساخته که عناصر حزب دمکرات کردستان کار گذاشته بودند، رفت، ولی به سرنشینان آن آسیبی وارد نشد.(۶)رادیو متعلق به حزب دمکرات، در بیان این خبر، بدون اشاره به مأموریت حمل غذای سرنشینان این خودرو، ادعا

۱- مأخذ ۸، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۳۰/۸/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و برنامه عملیات)، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- مأخذ ۱۱، بخش دوم، ص۱۷.

۴- سند شماره ۷۳۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۵ به فرماندهی کل، ۸/۹/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۶، بخش اول، ص۲.

۶- سند شماره ۷۳۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای - عملیاتی، از قرارگاه حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه، (واحد طرح و برنامه عملیات)، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

کرد در این عملیات، ۲ خودرو ارتش منهدم گردید و ۱۰ نفر کشته و ۱۵ نفر مجروح شدند.(۱)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از ارومیه، درپی پاک سازی محور مرزی پیرانشهر - سردشت و ایجاد امنیت در این منطقه، مراجعه افراد روستاهای اطراف برای عضویت در شوراهای اسلامی روستاهای محل سکونت خود بسیار افزایش یافته است و این افراد که در گذشته به دلیل واهمه از انتقام جویی گروه های غیر قانونی، کمتر مبادرت به همکاری با سازمان ها و نهادهای دولتی می کردند، با ایجاد امنیت و آرامش در منطقه، تمایل خود را بروز داده و خواهان عضویت در شوراهای اسلامی روستاها شده اند.(۲)

۱

در ادامه تسلیم شدن عناصر گروه های مسلح غیر قانونی به نیروهای خودی، ۴ تن از عناصر فعال حزب دمکرات کردستان با معرفی خود به دادسرای انقلاب اسلامی نقده و اظهار ندامت از همکاری با حزب، تقاضای امان نامه کردند.(۳) ۲ نفر دیگر در سنندج و یک نفر نیز در بانه، با همراه داشتن اسلحه انفرادی و مهمات مربوط، خود را به سپاه پاسداران معرفی کردند و اسلحه خود را تحویل دادند.(۴)

۲

درپی اجرای طرح های گوناگون امنیتی نیروهای سپاه پاسداران، کمیته و دادستانی، دستگیری افراد وابسته به گروه های ضد انقلاب افزایش چشمگیری یافته است.

یک واحد گشت سپاه پاسداران در تهران، موفق به شناسایی و دستگیری یکی از اعضای مؤثر چریک های فدایی خلق اقلیت شد. در تحقیقات اولیه، مشخص شد که وی همسر یکی از سران گروه مائوئیستی کومه له می باشد.(۵)

یکی از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نیز در خیابان بلورسازی تهران، به دست نیروهای کمیته دستگیر شد.(۶)

همچنین ۲ عضو فعال سازمان مجاهدین (منافقین) که پدرشان فعالیت آنان را گزارش کرده بود، دستگیر شدند و از آنان تعدادی اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد.(۷)

در رشت نیز ۲ نفر از اعضای گروه مارکسیستی "پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" به همراه مقادیری اسناد و مدارک درون گروهی دستگیر شدند.(۸)

یکی از مسئولان تشکیلات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یزد و کرمان، پس از دستگیری، به محل قراری که اعلام کرد، برده شد که در یک لحظه خود را به زیر چرخ های یک کامیون درحال حرکت انداخت و کشته شد.(۹)

به استناد گزارش درج شده در یکی از بولتن های داخلی سپاه، درطول ماه گذشته در

۱- سند شماره ۳۵۰۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گروه پشتیبانی اطلاعاتی رزمی وابسته به لشکر۶۴ پیاده، پست شنود پیرانشهر، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۴، ص۶، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۸.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۵.

۵- سند شماره ۲۲۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۴، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۶- سند شماره ۲۱۸۰۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، خبرنامه سیاسی و اطلاعاتی، نشریه شماره ۱۸، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۶.

۷- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۱.

۸- سند شماره ۱۰۳۸۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش روزانه"، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۹۰، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۹- مأخذ ۲، بخش اول، ص۳.

شهرهـای مختلف دو اسـتان گیلان و مازنـدران، ۱۸ نفر از عناصـر سازمـان مجاهـدین خلق (منـافقین) و ۴۵ نفر از اعضـای سـایر گروه هـای با تمایلات چپ، شناسایی و دستگیر شده اند.(۱)

به گزارش سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، نیروهای گشت شـهری سپاه پاسداران گرگان نیز درطول ۲۴ ساعت گذشـته، موفق به شـناسایی و دستگیری ۲۰ تن از عناصر گروه های چپ ازجمله سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اقلیت در منطقه ترکمن نشین آق قلا شدند.(۲)

۱

وزیر خـارجه پاکسـتان و هیئت همراه، در ادامه سـفر خود به ایران، ضـمن ملاقات با رئیس جمهور، رئیس مجلس و وزیر امور خارجه ایران، بر مزار شهیدان انقلاب اسلامی در بهشت زهرا حاضر شدند و فاتحه خواندند.

آیت الله خـامنه ای رئیس جمهور، در ملاقـات ژنرال صـاحب زاده یعقوب خـان وزیر امور خـارجه پاکسـتان، بـا تأکیـد بر ضـرورت حل مسائل مشترک کشورهـای اسـلامی توسط دولت های آنان، درباره سـیاست های جمهوری اسـلامی ایران دربرابر کشورهای همسایه توضـیحاتی داد. وی گفت: «ما بعد از پیروزی انقلاب اسـلامی ایران، بنابر تعالیم اسـلامی، حرمت همسایگان خود را حفظ کردیم، لیکن بعضی از همسایه های مـا متقابلاًـ بـا ما رفتار مشابهی نداشـته انـد. ما باتوجه به آنچه که از اسـلام الهام گرفته ایم، با کشورهای برادر در همه صـحنه های بین المللی، برخورد دوستانه و برادرانه داشته ایم و سیاست خارجی خودمان را در گرو چیزی غیر از مصالح ملت خود قرار نداده ایم.»

رئیس جمهـور در ادامه افزود: «در خاورمیـانه، خیـانت بزرگی انجـام شـد و امریکـا به کمـک بعضـی از دولت هـای مرتجع منطقه، توانست به بیشترین هدف هایش در این منطقه برسد. ما دراین مورد، هم موضع ارشادی و هم موضع افشاگرانه گرفته ایم. ما در قبال مسـئله لبنان نتوانستیم ساکت بمانیم، همچنان که در قبال مسـئله فلسطین هم نمی توانیم ساکت باشیم. اینها مسائلی است که هم به ما و هم به همه کشورهای اسلامی و جهان اسلام مربوط می شود.»(۳)

آقای هاشـمی رفسـنجانی رئیس مجلس شورای اسـلامی نیز در گفت وگو با وزیر خارجه پاکسـتان، سیاست های سلطه جویانه و تحقیرآمیز دو ابرقدرت را درخصوص کشورهای اسلامی تشریح کرد. وی گفت:

«ما فلسطین را از دست داده ایم و افغانستان نیز چنین وضعی دارد و اکنون باوجود چنین شرایطی، ما شاهدیم که جمعی از کشورهای اسلامی با حامیان اسـرائیل و اشـغالگران افغانستان، با وحدت راهبردی زندگی می کنند. ما پس از کسب استقلال و آزادی، فکر می کردیم که جمهوری اسـلامی ایران ریسـمانی برای ایجاد وحدت در منطقه علیه این دو ظالم بشود، ولی متأسـفانه، تجاوز زشت عراق برای ما این همه خسارت را به بار آورد و اکنون نیز عراق ادعای صلح طلبی می کند. به هر صورت، تنبیه متجاوز مانعی برای انجام وظایف بسیار بزرگ ما شد و

۱- مأخذ۲۳.

۲- سند شماره ۷۳۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش امنیتی مناطق ده گانه از فرمانـدهی سـتاد منطقه به سـتاد مرکزی، ۱/۹/۱۳۶۱، گرگان.

۳- مأخذ ۹، ص۲.

ما اکنون امیدواریم کم کم فرصت پرداختن به این کارها را پیدا کنیم.»

آقای هاشمی در ادامه با یادآوری در اولویت قرارداشتن کشورهای اسلامی همسایه در سیاست خارجی ایران اضافه کرد:«اکثر کشورهای حوزه خلیج فارس از عراق درزمینه های لجستیکی، اقتصادی و تبلیغاتی حمایت می کنند، ولی ما نمی خواهیم روابطمان با آنها تیره تر از این شود. ما قصد نداریم که همه پل ها را خراب کنیم و به وحدت فکر می کنیم.»(۱)

علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه نیز در دومین دور مذاکرات خود با صاحب زاده یعقوب خان همتای پاکستانی اش، بار دیگر بر مواضع جمهوری اسلامی ایران درباره مسئله افغانستان تأکید و خاطرنشان کرد که برای حل این مشکل باید راه حلی دائمی یافت. وی گفت: باید از تدابیر موقت درباره افغانستان که منافع ملت مسلمان این کشور را در بر نمی گیرد، پرهیز کرد. وی به افزایش تحریکات امریکا در منطقه به بهانه اشغال افغانستان به دست شوروی اشاره و بار دیگر حمایت جمهوری اسلامی ایران را از مبارزات حق طلبانه مردم مسلمان افغانستان اعلام کرد. در این دیدار، طرفین بر گسترش روابط فیمابین تأکید کردند و به بحث و تبادل نظر درباره مبادلات فرهنگی پرداختند.

همچنین، صاحب زاده یعقوب خان وزیر امور خارجه پاکستان و هیئت همراه، در بهشت زهرا حضور یافتند. و به شهدای امت مسلمان ایران ادای احترام کردند و بر مزار شهیدان دکتر بهشتی، دکتر چمران، رجایی، باهنر و آیت الله طالقانی فاتحه خواندند.(۲)

۱

سیدمحمد خاتمی وزیر ارشاد اسلامی و نماینده امام در مؤسسه کیهان، در جلسه معارفه معاون امور بین الملل این وزارتخانه که با حضور مدیران کل این معاونت تشکیل شده بود، سیاست ها، اولویت ها و روش های تبلیغات خارج از کشور نظام جمهوری اسلامی ایران را تبیین کرد. وی گفت: در خط مشی تبلیغات خارجی که در شورای سیاست گذاری و هماهنگی تبلیغات خارجی تصویب شد، این تعریف را از تبلیغات خارجی ارائه دادیم: نشان دادن مبانی، مظاهر و اهداف انقلاب اسلامی ایران به مردم جهان برای جلب اندیشه و احساس آنان به ارزش های الهی در سراسر جهان.

وی در ادامه گفت: مبنای انقلاب ما اسلام است و مظاهر آن، کارهایی است که درزمینه های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی انجام شده است و اهداف آن نیز ایده آل هایی است که موردنظر انقلاب می باشد.

وزیر ارشاد درباره نقش وزارت ارشاد در تحقق این سه موضوع و اصول تبلیغات افزود: وزارت ارشاد اسلامی می تواند نقش بزرگی دراین باره داشته باشد. من معتقدم دولتی کردن خط اصلی تبلیغ، خطر بسیار بزرگی است و باید روحانیونی اصیل، متقی و مبارز که به نحوی در به ثمررساندن این انقلاب نقش اصلی داشته اند، این خط را تعیین کنند؛ منتها باید حدود و ثغور

۱- مأخذ ۹، ص۲.

۲- مأخذ ۹، ص۲.

و وظایف و اختیارات مشخص باشد تا بتوان به صورت نظام یافته، کار و فعالیت کرد و به نتیجه مطلوب رسید. دراین باره امیدوارم ان شاءالله با لطف خداوند و استمداد از راهنمایی های حضرت امام، به سروسامانی برسیم. که دراین صورت، وزارت ارشاد اسلامی مبانی کارش را از جایی که صلاحیت دارد، می گیرد و بعد اجرا می کند و می تواند سرویس دهنده خوبی هم به آنجا باشد. به هرحال، وزارت ارشاد اسلامی درزمینه تبلیغات داخل و خارج نقش اساسی دارد.

آقای خاتمی همچنین درباره ضرورت هماهنگی در امور تبلیغی گفت: درباره تبلیغات خارجی معتقدم هر ارگان تبلیغی که بخواهد به طور رسمی بازگو کننده اهداف و مظاهر انقلاب باشد، باید از مجرای مطمئن وزارت ارشاد این کار را انجام دهد. باتوجه به فرمایش امام درزمینه ارتباط خارجی، شاید اختلاف نظر هم کمتر باشد، ولی توقع زیادتر است. برای اینکه تبلیغات خارجی را شکل بدهیم باید بدانیم باتوجه به جهان بینی و آموزش اسلامی، چه نوع ارتباطی با دیگر کشورها داشته باشیم. یک اصل اساسی، نیاز به رابطه با کشورها است؛ یعنی در دنیای امروز، هیچ کشور و ملتی نمی تواند به تنهایی زندگی کند و همان نیاز است که قدرتمندان را به صورت سلطه گران درمی آورد. آنها درعین حالی که نیاز خود را دررابطه با کشوری برآورده می سازند، آن کشور را به صورت مومی در دست خود درمی آورند. کشور مستقل، کشوری است که درعین حال که نیازش برآورده می شود، تابع سیاست های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشورهای بزرگ و قدرتمند نمی شود(۱)

۱

۲۸۰۰ پزشک ایرانی شاغل در آلمان، آمادگی خود را برای بازگشت دائم یا کوتاه مدت به ایران اعلام کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی دراین باره گزارش داد: حجت الاسلام کروبی نماینده امام و سرپرست بنیاد شهید انقلاب اسلامی که به منظور بررسی و نظارت بر چگونگی معالجه و درمان مجروحان جنگ تحمیلی به آلمان سفر کرده است، در ملاقات با گروهی از پزشکان ایرانی مقیم در این کشور موضوع بازگشت آنان به کشور را بررسی کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بن، در جلسه ای که عصر روز یکشنبه به همین منظور و با حضور بیش از ۱۰۰ تن از پزشکان ایرانی برگزار شد، آنها اعلام کردند که در زمان های آزاد خود می توانند چندین بار در سال به ایران سفر کنند و تخصص های خود را به خدمت مجروحان درآوردند. سپس حجت الاسلام کروبی با اشاره به این مطلب که اعزام همه مصدومان و مجروحان جنگ تحمیلی به خارج از کشور، برعهده بنیاد شهید انقلاب اسلامی گذارده شده است، از تلاش ها و ایثارگری های پزشکان متعهد در داخل کشور در امر مداوای مجروحان جنگ تحمیلی تجلیل و خاطرنشان کرد که حضرت امام (مدظله) و آیت الله منتظری و آقای رئیس جمهور، مکرراً تأکید فرموده اند که از پزشکانی که متعهدند و قصد خیانت به انقلاب و جمهوری اسلامی ایران را ندارند، استفاده کنیم. همچنین دولت جمهوری اسلامی ایران بازگشت کوتاه مدت پزشکان را

۱- مأخذ ۸ ص۳.

درصورتی که سازمان یافته و تحت نظر بنیاد شهید باشد، تضمین می کند.

حجت الاسلام کروبی همچنین در گفت وگویی اعلام کرد: در ملاقات با پزشکان و مسئولان بیمارستان های آلمان که از پروفسورهای لایق ایرانی هستند، ۲۸۰۰ پزشک ایرانی شاغل در آلمان آمادگی بازگشت دائم یا کوتاه مدت خود را به وطنشان اعلام کردند و قول دادند که به صورت گروهی، به ایران عزیمت کنند و تخصص خود را در امر معالجه و مداوای مجروحان به کار گیرند. آنها همچنین قول مساعد دادند که در آلمان، با تمام امکانات در خدمت مجروحان انقلاب و جنگ تحمیلی باشند.

سرپرست بنیاد شهید افزود: موضوع بازگشت پزشکان ایرانی باید به طور جدی تر بررسی شود و باید به آنها اطمینان داد که پس از ورود به ایران، بدون اتلاف وقت می توانند به کار مشغول شوند. به همین منظور، پس از بازگشت به وطن، این موضوع را با آقای رئیس جمهوری و وزیر بهداری در میان می گذاریم تا برنامه بازگشت اطبای ایرانی به طور منظم سازماندهی شود.(۱)

۱

شکست تلاش های برخی کشورهای عربی و حامی عراق برای میانجیگری میان این کشور و ایران بدون درنظرگرفتن تجاوز عراق و تبعات آن و برداشت این کشورها از وجهه و موقعیت الجزایر نزد ایران، ازجمله دلایلی است که هرازگاهی موضوع میانجیگری الجزایر در جنگ را به یکی از موضوعات موردعلاقه محافل سیاسی این کشورها تبدیل می کند.

اعلام خبر سفر فهد پادشاه عربستان سعودی، به الجزایر و دیدار با شاذلی بن جدید رئیس جمهور این کشور و گفت وگو درباره جنگ ایران و عراق، بار دیگر این موضوع را در صدر اخبار رسانه ها قرار داد. ازجمله خبرگزاری فرانسه به نقل از یک مقام آگاه در الجزایر درباره موضوع مذاکرات فهد و شاذلی بن جدید، اعلام کرد: در این دیدار که نخستین سفر رسمی شاه فهد به الجزایر است، موضوع جنگ ایران و عراق مطرح خواهد شد. مسیری که این جنگ به خود گرفته، کشورهای ساحلی خلیج فارس را به شدت نگران کرده است. به نظر ناظران، از آنجا که الجزایر در امر میانجیگری بیش از سایر کشورها مورد اعتماد طرفین مخاصمه است، شاه عربستان، موضوع جنگ ایران و عراق را با توجهی خاص با رئیس جمهور شاذلی بن جدید مطرح خواهد کرد.(۲)

روزنامه کویتی الرای العام نیز با ارائه تحلیلی درباره علاقه مندی و امیدواری عربستان و برخی کشورهای عربی به این میانجی نوشت: اعراب، آشکارا به اقدامات فوق العاده الجزایر برای متوقف کردن این جنگ و خاتمه دادن به عواقب خانمان برانداز آن تکیه کرده اند، شاید فهد نیز به یک چنین کوشش هایی اعتماد کرده و واقعاً به آن امیدوار است.

این نشریه در ادامه با تأکید بر تلاش شوروی در تقویت موضع خود در خلیج فارس برای رویارویی با امریکا، به ترغیب الجزایر و نصیحت ایران پرداخته و آورده است: شاید الجزایر باید اقدامات خود را مستقیماً متوجه تهران کند. تهران باید درحال حاضر، بیش از هر زمان دیگری درک کند که خطر درگیری

۱- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۲.

مستقیم بین دو ابرقدرت، در جایی که قسمت اعظم آن خاک ایران است وجود دارد(۱)

از سوی دیگر، درپی انعکاس موضوع مذاکرات فهد و بن جدید و بازتاب آن در مطبوعات کشورهای حاشیه خلیج فارس، به ویژه در مطبوعات کویت، علی شمس اردکانی سفیر جمهوری اسلامی ایران در کویت، دراین باره با خبرگزاری آسوشیتدپرس به گفت وگو پرداخت. این خبرگزاری به نقل از شمس اردکانی اعلام کرد: «شاه فهد، در الجزایر مجدداً گفت وگوهایی به منظور میانجیگری در جنگ ۲۶ ماهه خلیج فارس آغاز کرده است، ولی هرگونه ابتکار صلح ازسوی پادشاهی سعودی در جنگ عراق و ایران، از همان آغاز، محکوم به شکست است.»

آسوشیتدپرس همچنین اعلام کرد که سفیر ایران در کویت گفته است: «پادشاهی عربستان، به عنوان شریک و تأمین کننده هزینه جنگ، در این مسئله سهیم است و بنابراین نمی تواند در صلح سهیم باشد و هرگونه تلاش صلحی که پادشاهی سعودی در آن دخالت داشته باشد، موفق نخواهد بود.» شمس اردکانی افزود: «معتقد هستم سعودی ها درصدد ازبین بردن خط مشی الجزایر هستند، زیرا می دانند ما با هر نوع تلاشی که ازسوی خودشان الهام پذیرد [مخالفیم و از آن] فاصله می گیریم.»(۲)

۱

با گذشت چند روز از اعلام موجودیت مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، اعلام حمایت از این مجلس همچنان ادامه دارد و گروه های زیادی در داخل کشور، ازجمله جنبش مجاهدین عراقی، عراقی های مقیم کویت و جامعه دانشجویان مسلمان عراقی در فرانسه با صدور اعلامیه های جداگانه ای، از مجلس اعلا حمایت کردن(۳)

همچنین دکتر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، پس از پایان جلسه امروز هیئت دولت، در گفت وگویی با خبرنگاران، درباره موضع وزارت خارجه ایران دراین باره گفت: «این مجلسی است که توسط اقشار مختلف و مبارز ملت مسلمان عراق تشکیل شده و در این مدت که مجاهدین و مردم مسلمان عراق مبارزات خود را علیه رژیم صدام انجام داده اند، حق آنهاست که برای برقراری یک حکومت صحیح و دلخواه ملت مسلمان عراق تلاش کنند. ما از هر تلاشی درجهت برپایی حکومت های عدالت خواه، مردمی و اسلامی در کشورهای مختلف، حمایت معنوی و مادی می کنیم.»(۴)

از سوی دیگر، جلسه اتحادیه انجمن اسلامی دانشجویان عراقی در امریکا و کانادا که با هدف بحث و بررسی درباره مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، در شهر "پیتسبوک" تشکیل شده بود، با حمله مهاجمان مسلح وابسته به سفارت عراق مواجه شد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از واشنگتن، مهاجمان با اینکه اسلحه های سرد مانند چاقو، چوب و همچنین یک قبضه کلت کمری همراه داشتند، با مقاومت دانشجویان عراقی، متواری و برخی از سردسته های آنان نیز مضروب شدند. پس از این حادثه، پلیس، یکی از این افراد را که مسلح به سلاح کمری بود، بازداشت و بقیه را رها کرد. ضمناً پلیس مانع ادامه جلسه دانشجویان شد.(۵)

۱- مأخذ ۴، ص۵، خبرگزاری کویت، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

۲- . مأخذ ۵، ص۲، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۱، بخش دوم، ص۲۰.

۴- مأخذ ۸ ص۲.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، تاریخ ۵/۹/۱۳۶۱، صص ۲۲ و ۲۳، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری

اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱؛ و – روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۱۶.

۱

روزنـامه آبزرور چـاپ انگلسـتان، در شـماره امروز خود، بـا انتشـار مطلبی، دیـدگاه هـای یکی از افسـران سـابق سـرویس اطلاعاتی شوروی را درخصوص سیاست های اشـتباه رهبران اتحاد جماهیر شوروی درباره ایران و عراق بررسـی کرده و نوشته است: عبور نیروهای ایران از مرز در عملیات محرم، موجب تغییر رویکرد شوروی در برخورد با عراق و سرازیرشدن مجدد تسلیحات روسی به این کشور شده است.

در بخش هایی از این مطلب آمـده است: سرگرد سابق ک.گ.ب. که در ایران خـدمت می کرد و در ژوئن گذشـته به انگلسـتان پناهنده شد، می گوید: پس از سقوط شاه، سیاست شوروی در ایران بسیار بلندپروازانه بود و تمام سعی این کشور بر آن بود که نفوذ سیاسی و فعالیت های کشورهای غربی را در جمهوری اسـلامی خنثی کنـد. باوجودی که شوروی به تبلیغات ضـد امریکایی (امام) خمینی بسـیار علاقه مند بود. نمی توانست قراردادش را با عراق نادیده بگیرد؛ قراردادی که برمبنای آن، سـلاح های شوروی نقش تعیین کننده ای را در جنگ بین ایران و عراق بازی می کرد. در ابتدا، شوروی با کندکردن حرکت تحویل اسـلحه و قطعات یدکی، سـعی کرد هر دو کشور را برای خود نگاه دارد، ولی این اقـدام سـبب شـد عراق به جـانب غربی ها رو آورده، از آن کشورها درخواست اسـلحه کنـد. اما پس از آنکه ایرانی ها چنـد هفته قبل از مرگ برژنف، از مرز عراق گذشتند و مستقیماً این کشور را تهدید کردند شوروی بار دیگر سیاست خود را درباره عراق تغییر داد و سیل اسلحه ها را به آن کشور سرازیر کرد و این بار برای آنکه مستقیماً با عراق وارد مذاکره نشود، از کشور لهستان به عنوان دلال و میانجی استفاده کرد.(۱)

۲

هفته نـامه فرانسوی نوول آبزرواتور در آخرین شـماره خود، به تـأثیر تسـلیحات جدیـد فرانسوی خریـداری شـده توسط رژیم عراق در عملکرد نیروهای نظامی این کشور پرداخته و با نقل مطلبی از طارق عزیز معاون نخست وزیر و یکی از مردان مورد اعتماد صدام که مدعی کوتاه شدن خطوط ارتباطی واحدهای نظامی عراق و انگیزه بهتر آنان برای جنگیدن در داخل خاک عراق شده، آورده است:

«در پرتو کمـک هـای مـالی عربسـتان سـعودی و دیگر امیرنشـینان خلیـج فارس که فقط در طی یک سال گذشـته، ۱۲ میلیارد دلار بود، سـتاد فرمانـدهی ارتش عراق توانسـته است جنـگ افزارهـای خود را مـدرنیزه کرده و ملزومات نظامی اش را که ۸۵ درصـد ساخت شوروی بوده، به آخرین سـلاح های ساخت غرب مجهز کنـد. تانک های جنگی برزیلی و اتریشـی، کامیون ها و هلیکوپترهای آلمانی، جت های جنگنده میراژ اف ۱، تانـک هـای فرانسوی آ ۱۰ و ام.آ.پی، توپ هـای ۱۵۵ میلی متری، هلیکوپترهـای "سوپرفرلئون" و غزال سـاخت فرانسه، موشـک هـا و مهمات و شبکه های ارتباط دور ساخت فرانسه ازجمله این سلاح ها هستند.»

این نشریه در ادامه مطلب، با مقایسه وضعیت نیروی هوایی دو کشور، به نقل از یک خبرنگار

۱- مأخذ ۴،صص ۳۷ و ۳۸، رادیو صدای آزاد ایران، ۳۰/۸/۱۳۶۱.

خارجی مـدعی شد: بدون تردید عراقی ها ازنظر نیروی هوایی برتری دارند و جت های جنگنده میراژ اف ۱ مجهز به موشک های هوا به هوای "ماتا. ایتر ۵۳۰" و موشک های ضد رادار "ماتر" و میگ های ۲۳ و ۲۵ در آسمان، سرنوشت سازند و علاوه براین، ایرانیان درحال حاضر قادر نیستند بیش از ۴۰ فروند جت فانتوم و اف۵ را به پرواز درآورند. درعوض، نیروهای عراقی از موشک های ضد تانک میلان، بالگردهای غزال و ام. ای۲۴ و به ویژه از بالگردهـای عظیم سوپرفرلئون که مجهز به موشـک هـای زمین به دریا است، بسـیار خوب اسـتفاده می کننـد. روی هم رفته، نظامیان عراق از جنگ افزارهای فرانسوی خود بسـیار راضـی انـد و امیدوارند بتوانند جت های جنگنده میراژ۲۰۰۰ را به دست آورند که هنوز در نیروی هوایی فرانسه هم از آنها استفاده نشده است(۱)

ضمیمه گزارش۵۰۰: مشروح گزارش ستاد بازسازی مناطق جنگ زده درباره فعالیت های انجام شده در استان خوزستان

شرح عملیات اجرایی در اهواز: بازسازی ۲ هزار واحد مسکونی، ۱۰ هزار متر آسفالت اضطراری؛ بازسازی ۲۵ واحد از ساختمان های دانشگاه دزفول؛ بازسازی۱۳ مسجد؛ بازسازی ۳ هزار واحد مسـکونی و مغازه؛ بازسازی ۱۲ واحـد ساختمان های دولتی؛ نوسازی ۴ دستگاه دولتی و ۹ دستگاه تلمبه های دشت عباس؛ احداث ۲ دستگاه کوره هوفمن؛ بازسازی ۵ بقعه مبارکه.

شرح عملیات اجرایی در شوش: بازسازی ۲ هزار واحد مسکونی و مغازه؛ بازسازی ۵ دستگاه ساختمان و تأسیسات دولتی؛ نوسازی ۱۲۰ واحد مسکونی؛ ۳۲۸ مورد تعمیرات درب و پنجره؛ بازسازی بقعه مبارکه حضرت دانیال نبی.

شرح عملیات اجرایی در سوسـنگرد: احداث سردخانه ۱۰۰تنی؛ بازسـازی ساختمان های اداره کشاورزی؛ بازسازی ۷۱ واحد مسکونی؛ تکمیل پل های محور حمیدیه - سوسنگرد؛ بازسازی ۱۵ واحد دولتی.

شرح عملیات اجرایی در روسـتاهای اسـتان خوزستان: بازسازی فرودگاه اضطراری ماهشهر؛ بازسازی پل سابله؛ تکمیل پل سعیدیه؛ نوسازی پل هویزه؛ مرمت ۲۰ واحد مسکونی در ۲ منطقه؛ بازسازی ۱۱۵ کیلومتر خط ۳۳ کیلو وات؛ بازسازی ۵۰

کیلومتر خط ۱۱ کیلووات؛ نصب ۱۴۳ دسـتگاه ترانسفورماتور؛ نصب ۱۲۰۰ اصـله پایه فشار قوی؛ نصب ۴۵۰ اصـله پایه فشار ضعیف؛ تعویض ۸۰۰ دسـتگاه کنتور یـک فـاز؛ آمـاده سـازی خـط راه آهن خرمشـهر - اهواز در ظرف ۱۰۶ روز؛ بازسـازی و نوسـازی ۱۶۸۰ واحد مسکونی؛ بازسازی تصفیه خانه آب؛ تسطیح ۲۵۰ سنگر تانک و نفربر، تسطیح ۳۵۰۰

هکتار زمین؛ بازسازی و آب رسانی ۲۳ روستا؛ نوسازی ۱۵۸

هکتار زمین کشاورزی؛ تسطیح ۱۱۷۷۰ هکتار زمین کشاورزی؛ آماده سازی ۱۱۰۰۰

هکتـار زمیـن برای کشت؛ واگـذاری تعمیر و تجهیز ۷۵ موتـور پمـپ؛ حفر و لای روبی کانـال و نهر به طـول ۲۱۹ کیلومـتر؛ توزیع ۴ دستگاه تراکتور بین کشاورزان؛ هرس ۲۵۰۰ نخل در منطقه آبادان؛ احداث ۴ کوره آجرپزی.(۲)

ص: ۵۵۰

۱- مأخذ ۴، صص ۳۵ - ۳۳، رادیو ایران، ۳۰/۸/۱۳۶۱.
۲- . مأخذ ۱۰.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱ آذر ۱۳۶۱ ۶ صفر ۱۴۰۳ ۲۲ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز ارتش عراق به تلافی شکست در عملیات محرم در مقابل نیروهای اسلام با حمله به ارتفاعات مشرف به شرهانی، کوشید تا جاده شرهانی را تصرف کند که موفقیتی به دست نیاورد، اما واحدهای توپخانه عراق با گلوله باران شهرهای خرمشهر و آبادان کوشیدند بخشی از این شکست را جبران کنند.

با گذشت حدود دو هفته از پایان عملیات محرم و تثبیت کامل اهداف عملیات، امروز ارتش عراق با ۳ تیپ، ۳ گردان مستقل و پشتیبانی ۷ گردان توپخانه در دو محور در ارتفاعات مشرف بر شرهانی، به قصد تصرف جاده شرهانی به مواضع لشکر۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ ارتش حمله کرد.(۱) ارتش عراق که ضمن به کارگیری تانک و نفربر، از پشتیبانی شدید آتش توپخانه نیز برخوردار بود، در ساعات اولیه موفقیت هایی را به دست آورد، ولی نیروهای خودی با رخنه در مواضع دشمن و تصرف برخی مناطق پس از ۶ ساعت نیروهای مهاجم را به عقب راندند.(۲)

شدت درگیری و مقاومت نیروهای خودی به حدی بود که مرکز فرماندهی قرارگاه کربلا- در گزارش این عملیات به ستاد فرماندهی این قرارگاه نوشت: به رغم استفاده دشمن از موشک های شیمیایی و آتش زا در این عملیات و نیز پشتیبانی ۷ گردان توپخانه و ۳ گروهان تکاور از آن، صحنه نبرد شبیه حماسه آفرینی های رزمندگان اسلام در چزابه بود.(۳) در این درگیری، تیپ های ۵۰۴، ۷۰۴ و ۷۰۱ ارتش عراق متحمل خسارات سنگینی شدند که طی آن ۳۰۰ تن از نیروهای مهاجم کشته و تعدادی نیز مجروح شدند و ۲۰ تن به اسارت نیروهای خودی درآمدند.(۴)

هم زمان با حرکت ارتش عراق در منطق-ه عملیاتی محرم و آشکارشدن شکست یگان های آن در این منطقه، بار دیگر شهرهای آبادان و خرمشهر هدف آتش توپخانه های ارتش عراق قرار گرفت و امروز نیز علاوه بر واردآمدن خسارت های مالی، ۲ نفر از اهالی این شهرها شهید و ۸ نفر مجروح شدند.(۵)

۱- سند شماره ۱۷۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات و فرماندهی کربلا به ستاد فرماندهی کربلا، ۲/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۱۷۶۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۶۶۹، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۲۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه کربلا به فرماندهی کل سپاه، ۱/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ۱.

۴- مأخذ۲، بخش دوم؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲، ایلام - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۹/۱۳۶۱؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۱،ص ۲.

۵- سند شماره ۲۹۲۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۱

امروز محسن رضایی فرمانده کل سپاه، گزارشی از حملات شیمیایی عراق در منطق-ه عملیاتی محرم به آقای هاشمی رفسنجانی داد. نماینده امام در شورای عالی دفاع، این اقدام عراق را شروع حرکتی خطرناک توصیف کرد. آقای هاشمی رفسنجانی دراین باره می نویسد: «آقای [محسن] رضایی اطلاع داد که امروز صدامی ها در جبه-ه عملیات محرم با گازهای اشک آور و شیمیایی حمله کرده اند و نیروهای ما کمی عقب نشسته اند، ولی با حمل-ه مجدد، عراقی ها را عقب رانده اند. شروع حرکت خطرناکی است. بعث عراق دچار مشکلات جدی در جبهه ها شده است و حامیان مستکبرش هم ناراحت اند. قاعدتاً هر کاری از دستشان برمی آید برای نجات صدام و جلوگیری از پیروزی ما کوتاهی نخواهند کرد. باید برای دفاع از این سلاح خطرناک فکری بکنیم.»(۱)

۲

به دنبال حمله روز گذشته هواپیماهای عراقی به پایانه نفتی خارک، روزنامه الثوره، ارگان حزب بعث عراق، این اقدام را بخشی از یک طرح نظامی برای محاصره اقتصادی ایران خواند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نوشته الثوره: «ترمینال نفتی ایران در جزیره خارک یکی از اهداف نیروهای مسلح عراق برای تحمیل یک محاصره اقتصادی بر رژیم ایران است.» این روزنامه در اظهارنظری درباره اعلام نابودکردن ۵ تانکر نفتکش در جزیره خارک، روز گذشته نوشت: «تأسیسات موجود در جزیره خارک به مثابه یکی از تسهیلات مهم تأمین قدرت رژیم ایران برای ادامه این جنگ است.» رزم روز شنبه یک هشدار عملی در تأیید اعلام آب های ارضی ایران به عنوان منطقه ای ممنوعه ازسوی عراق است و اینکه شرکت های نفتی که خطر اعزام کشتی های خود را به جان می خرند، تنها مسئول نتایج حاصله از ضربات عراقی ها می باشند. الثوره در ادامه نوشته است: حمل-ه اخیر به تأسیسات اصلی بارگیری نفت ایران، اولین و آخرین حمله نبوده و نخواهد بود. این حمله انعکاس توانایی عراق به واردآوردن خسارات بیشتر به تسهیلات حیاتی اقتصاد ایران است. این روزنامه مدعی شده است: بعد از اینکه ایران به همه تلاش ها برای خاتمه صلح آمیز جنگ پاسخ رد داد، عراق خود را موظف به ضربه زدن قاطع به هر هدفی دانسته است که این امر به توانایی دشمن در به درازاکشاندن این جنگ کمک می کند. الثوره تأکید کرده است: مادام که دشمن بر ادامه جنگ پافشاری و تلاش می کند به حاکمیت ما آسیب رساند، هیچ چیز ما را از ضربه زدن بازنمی دارد.(۲)

در همین حال، ۲ عدد مین شناور دریایی در فاصله ۲۴ و ۱۸ مایلی جنوب جزیره خارک کشف و به وسیله بالگردهای گشتی نیروی دریایی خنثی شد(۳)

۱- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۱۵.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۸، تاریخ ۲/۹/۱۳۶۱، صص ۲و۳، خبرگزاری عراق، ۱/۹/۱۳۶۱.

۳- همان، صص ۶ و ۷، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱/۹/۱۳۶۱.

۱

طبق اطلاعاتی که به واحد بررسی های سیاسی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) رسیده است، حزب دمکرات ۶ نفر از ۷ پاسداری را که در زمستان گذشته در جاده نقده - پیرانشهر به گروگان گرفته بود، به شهادت رسانده است.(۱)

یکی از اهالی پیرانشهر نیز به دست عناصر این حزب ترور شده، به شهادت رسیده است.(۲)

در ادامه پاک سازی محور سردشت - مهاباد، ۱۵ کیلومتر از این محور ازجمله ۱۴ روستا پاک سازی شد و غنائم فراوانی به دست نیروهای خودی افتاد.(۳)

امروز ۲ نفر از عناصر حزب دمکرات هم خود را به سپاه مهاباد معرفی و امان نامه دریافت کردند.(۴)

۲

در ادامه فعالیت های تروریستی گروه های ضدانقلاب در شهرهای مختلف کشور، یک عملیات ترور و دو بمب گذاری انجام شد و تعدادی از افراد وابسته به این گروه ها نیز کشته یا دستگیر شدند.

عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در حدفاصل روستای ولیلا - آتو در منطقه سوادکوه، به ۸ نفر از نیروهای سپاه حمله و آنان را زخمی کردند. ۴ نفر از زخمی ها سرپایی معالجه شده و ۴ نفر دیگر نیز بستری شدند.(۵)

در میدان شهدای تهران نیز یک بمب قوی که در مقابل کارخانه کفش ایران کار گذاشته شده بود، خنثی شد.(۶)

یک بمب ۴ کیلویی با خرج تی.ان.تی. در میدان امام حسین تهران نیز فقط ۵ دقیقه قبل از انفجار کشف و خنثی شد. این بمب، درست در محل رفت وآمد مردم قرار داشت(۷)

همچنین یکی از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) هنگام فرار از یکی از مرزهای آذربایجان شرقی، پس از اصابت گلوله کشته شد(۸)

در قزوین نیز نیروهای کمیته به ۲ نفر که به نظر زن و شوهر می رسیدند، مشکوک شده، آنان را دستگیر کردند، ولی هر ۲ نفر با خوردن سیانور اقدام به خودکشی کردند. پس از رساندن آنها به درمانگاه، زن فوت کرد و مرد معالجه شد.(۹)

در بوشهر هم یکی از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که تعدادی اسلحه به همراه داشت، دستگیر شد.(۱۰)

یکی از اعضای این سازمان هم که عضو تشکیلات بوشهر بود، در شیراز شناسایی و دستگیر شد.(۱۱)

۱- سند شماره ۳۵۸۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی، تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۸، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- همان.

۳- سند شماره ۱۷۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی، ستاد مرکزی سپاه پاسداران، واحد طرح و برنامه عملیات (اطلاعات و عملیات)، شماره ۴۵، تاریخ ۱/۹/۱۳۶۱،ص۴.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۳/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۱۰۳۸۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۰، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱،ص ۱؛ و - سند شماره ۷۳۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی، ۲/۹/۱۳۶۱.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۷- روزنامه کیهان، ۱/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۸- سند شماره ۱۰۴۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۹، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۹- سند شماره ۷۳۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران منطقه ۱ (اطلاعات) به ستاد سپاه پاسداران منطقه ۱ فرماندهی، ۱/۹/۱۳۶۱، ص ۳.

۱۰- سند شماره ۷۳۴۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از سپاه منطقه ۹ (اطلاعات) به سپاه مرکز (اطلاعات)، شماره ۲۱۶۱، ۸/۹/۱۳۶۱.

۱۱- سند شماره ۷۳۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از ستاد منطقه ۹ (اطلاعات) به ستاد مرکز (اطلاعات)، شماره ۲۱۰۸، ۶/۹/۱۳۶۱.

۱

پناهنده شدن دو تبعه و یک سرباز عراقی و نیز تظاهرات مردم شهر سلیمانیه علیه حکومت ازجمله اخبار داخلی عراق در این روز بود.

دو نفر از اتباع عراقی با عبور از مرزهای غربی خود را به نیروهای سپاه معرفی کردند.(۱)

همچنین یک سرباز عراقی با فرار از زندان آن کشور و رفتن به کویت، ازطریق آب های خلیج فارس وارد بندر بوشهر شد و با تسلیم خود به مقامات این استان درخواست پناهندگی کرد، روزنامه کیهان با درج این خبر می افزاید: این سرباز که در جبهه های جنگ بوده است، به دلیل مخالفت با سیاست رژیم بعثی و فعالیت برای سرنگونی این حکومت و استقرار نظام جمهوری اسلامی در آن کشور، در دادگاه نظامی عراق به زندان محکوم شده بود.(۲)

امروز همچنین تظاهرات گسترده ای علیه رژیم عراق در شهر سلیمانیه برگزار شد که به درگیری میان نیروهای نظامی و تظاهرکنندگان انجامید و درپی آن عده ای از مخالفان حکومت کشته یا مجروح شدند(۳)

۲

درپی استقبال مردم برای حضور در جبهه های جنگ، امروز نیز تعداد زیادی از نیروهای داوطلب بسیجی از شهرهای مرند، میاندوآب، اردبیل، اراک، فریدون کنار، تویسرکان و قادرآباد به جبهه های جنگ اعزام شدند(۴)

۳

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران که برای شرکت در مراسم تشییع پیکر ۴۲ تن از شهدای اصفهان در عملیات محرم به این شهر سفر کرده بود، طی سخنانی در جمع نیروهای سپاه پاسداران در پادگان غدیر اصفهان، شرط سوم ایران برای صلح با عراق را تنبیه متجاوز اعلام کرد. وی درارتباط با وقایع اخیر لبنان گفت: انتقام انقلاب اسلامی و فتوحات شما از مردم مظلوم لبنان و فلسطین گرفته شد. ابرقدرت های شرق و غرب در سطح بالا، دست در دست هم گذاشته و در این بخش توافق کرده اند. یکی جنایت و دیگری سکوت کرد و بالاخره دروغ خود را آشکار کردند، دولت های مرتجع منطقه نیز هرچه توانستند اهداف امریکا را به تحقق نزدیک کردند و این امر سبب شده است که مسئولیت و تکلیف ما از همیشه سنگین تر باشد. ما در قالب یک دولت در مقابل حوادث قرار نمی گیریم، بلکه به عنوان مجموعه ای بزرگ و متشکل از ۴۰ میلیون انسان سخن می گوییم و اعلام مواضع می کنیم. به همین دلیل هم هست که تاکنون شکست نخورده ایم و بعد از این هم شکست نخواهیم خورد.

۱- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۵.

۲- مأخذ۴، بخش آخر، ص۲.

۳- سند شماره ۳۴۶۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن۲) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۲)، ۲/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - مأخذ ۱۴، ص۴؛ و - سند شماره ۲۲۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، شماره ۳۶۴، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۳ و ۴.

رئیس جمهور پس از آن، با اشاره به سفرهای مکرر هیئت های صلح گفت: امروز دفاع ما فقط دفاع از مرزهای کشور و مردممان نیست، بلکه دفاع از آرمان نزدیک به یک میلیارد مسلمان، یعنی اسلام زندگی ساز است؛ لذا هیئت های صلحی که تاکنون آمده اند و بعد از این هم ممکن است بیایند، هرگاه حرف حق ما را شنیده اند پاسخی در مقابل آن نداشته اند. ما شرط سوم خود را برای صلح به همه ملت های منطقه مربوط می دانیم و آن تنبیه رژیم متجاوز عراق است و روی آن اصرار داریم، آن هم فقط به خاطر صلح و آرامش منطقه و کوتاه کردن دست تجاوزگران، و این سخن ما است که تاکنون گفته ایم و پس از این نیز خواهیم گفت.(۱)

۱

میرحسین موسوی نخست وزیر ایران، در مصاحبه ای مطبوعاتی دیدگاه های دولت را درباره برخی موضوعات نظامی و سیاسی عنوان کرد. وی درمورد نتایج اقدامات قرارگاه حمزه سیدالشهدا در پاک سازی جاده پیرانشهر - سردشت گفت: این یک پیروزی بسیار بزرگ است و کمر ضدانقلاب را در آذربایجان غربی شکست. ملت ما از فرزندان شریف خود و از این مقلدین حقیقی امام امت قدردانی می کند. من امیدوارم با تثبیت حاکمیت سیاسی، دولت بتواند کارهای عمرانی خود را برای مردم محروم کُرد شروع کند.

وی افزود: امروز مردم کردستان بیش از همیشه پی برده اند که این گروهک های وابسته باعث فقر و محرومیت و عقب نگاه داشته شدن آنها شده اند و عملیات تا محو کامل ضدانقلاب در کردستان و آذربایجان غربی ادامه خواهد یافت.

رئیس شورای عالی دفاع: ما شرط سوم خود را برای صلح به همه ملت‌های منطقه مربوط می‌دانیم و آن تنبیه رژیم متجاوز عراق است.

نخست وزیر درمورد دلیل پذیرفته نشدن سفیر کشور فرانسه برای اجرای مأموریت در تهران، گفت: در تهران و بسیاری از شهرهای جنگ زده افراد بسیاری با سلاح های فرانسوی به شهادت رسیده اند. فرانسه جنایتکارانی چون منافقین را حمایت می کند و وام تضمین شده (قرض) یک میلیارد دلاری ملت مستضعفمان را نگه داشته است. من فکر می کنم با این اوصاف آمدن سفیر

۱- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۳.

فرانسه به کشور ما بی فایده است. ما به فرانسه می گوییم که شما در جنایات صدام سهیم هستید، شما در انفجارهایی که زن و فرزند مردم را در کوچه و خیابان ها به خاک و خون کشیده، سهیم هستید، میراژهای شما شهرهای ما را به آتش می کشند و شما پولی را که متعلق به تک تک ملت ۴۰ میلیونی ماست، به رغم حکم دادگاه خودتان نگه داشته اید، آمدن سفیر شما چه فایده ای دارد.(۱)

۱

نخست‌وزیر در مصاحبه مطبوعاتی:

آمدن سفیر فرانسه به کشور ما بی‌فایده است، چراکه فرانسه در جنایات صدام سهیم است.

در بیشتر گمانه زنی ها، جنگ ایران و عراق و تلاش عربستان برای متقاعدکردن الجزایر برای میانجیگری این کشور در جنگ، محور مذاکرات ملک فهد و شاذلی بن جدید در الجزایر ذکر شده است. ازجمله خبرگزاری فرانسه به نقل از آگاهان سیاسی اعلام کرد، در این مذاکرات که پشت درهای بسته ادامه یافت، موضوع جنگ عراق علیه ایران که تحولات آن موجب نگرانی حامیان صدام گردیده، بررسی شده است(۲)

رادیو اسرائیل نیز به انعکاس این خبر پرداخت و گزارش داد: مذاکرات کاملاً سری انجام شده، اما منابع موثق و بسیار آگاه خاطرنشان کرده اند که موضوع اصلی این مذاکرات،

۱- مأخذ ۱۵، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۱، ص ۲۰.

خاتمه دادن به جنگ میان عراق و ایران بوده است، چون این جنگ درحال حاضر خطری علیه ثبات و امنیت کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به شمار می رود. ناظران می گویند که ملک فهد از میزبان الجزایری اش خواهد خواست باتوجه به منزلتی که الجزایر نزد ایران دارد، برای حل درگیری عراق و ایران بر تلاش های خود بیفزاید.

منابع موثق در پایتخت الجزایر اعلام کرده اند که الجزایر امروز آمادگی اش را برای ازسرگیری مذاکرات با ایران به منظور متوقف ساختن جنگ خلیج(فارس) اعلام کرده و ملک فهد نیز به نوبه خود وعده داده است که عراق در زمانی که ایران تعیین کند، با آتش بس موافقت کند. این پاسخ مثبت الجزایر، ملک فهد را به برقراری تماس تلفنی با صدام حسین تشویق کرده و فهد در این تماس، نتایج مذاکراتش را در الجزایر، به اطلاع صدام رسانده است. ملک فهد ادعا کرده که عراق آمادگی خود را برای برقراری آتش بس با ایران نه از روی ضعف، بلکه ازجهت میل به برقراری صلح و امنیت در منطقه اعلام کرده است.(۱)

۱

آستان قدس رضوی با صرف هزینه ای بالغ بر ۹۰۰ میلیون ریال، خیابان کشی، آماده سازی کارگاه ها، راه اندازی جایگاه توزیع بنزین و ساخت چند واحد مسکونی نمونه را در شهر هویزه به پایان رساند و دو کوره آجرپزی نیز در این شهر آغاز به کار کرد.

واعظ طبسی

تولیت آستان قدس رضوی

حجت الاسلام واعظ طبسی، تولیت آستان قدس رضوی، با اعلام این خبر افزود: اساساً بازسازی هویزه به دو بخش اقتصادی و مسکونی تقسیم شده است و هم اکنون بیشترین فعالیت بازسازی در بخش اقتصادی انجام می شود. برای تسریع بازسازی، بخشی از مصالح مانند سیمان، آهن، ماسه و آجر از تهران تأمین می شود و ستاد بازسازی هویزه بیشترین نیازهای خود را از تهران و اصفهان تأمین می کند.

وی همچنین گفت: «استقبال نیروهای مردمی استان خراسان برای شرکت در بازسازی هویزه بسیار خوب است و نیروهایی از سازمان های اداری و غیراداری نیز به هویزه

۱- مأخذ ۷، صص ۳۵ و ۳۶، رادیو اسرائیل، ۱/۹/۱۳۶۱.

رفته و سرگرم فعالیت هستند و امید است با فرارسیدن فصل سرما و کاهش فعالیت های ساختمانی در استان خراسان، تعداد بیشتری نیروی ساختمانی به هویزه بروند. از زمانی که بازسازی هویزه به وسیله آستان قدس رضوی اعلام شد، مردم با اعتقاد و اعتمادی که نسبت به آستان قدس (به حضرت امام رضا(ع)) دارند، از دادن هرگونه کمک های نقدی و نیروی انسانی دریغ نکرده اند.»(۱)

۱

در وضعیتی که محافل سیاسی منطقه تاحدودی تحت تأثیر موفقیت های ایران در عملیات های مسلم بن عقیل و محرم قرار دارند، امروز مسئولان ایرانی میزبان ۴ هیئت سیاسی - اقتصادی بلندپایه از کشورهای کره شمالی، مجارستان، هند و پاکستان بودند.

هیئت اقتصادی - بازرگانی کره شمالی که به ریاست معاون اقتصاد خارجی این کشور به ایران آمده است، در دیدار با آقای بهزاد نبوی وزیر صنایع سنگین و یک هیئت اقتصادی - بازرگانی ایرانی، با ابراز علاقه و آمادگی درباره گسترش روابط اقتصادی فی مابین، در زمینه های گوناگون بازرگانی ازجمله خرید برج انتقال نیروی کارخانه ذوب روی و سرب، ده هزار تن آهن آلات پلیت و کود شیمیایی از این کشور مذاکره کردند.(۲)

گروه اقتصادی مجارستان که به سرپرستی وزیر دارایی این کشور (اشتوان هتنی) در تهران به سر می برد، در ملاقات هایی با نخست وزیر، وزیر امور خارجه و وزیر کشاورزی درخصوص توسعه روابط و مبادلات تجاری، گفت وگو کرده و توافقاتی دراین زمینه حاصل شده است(۳)

هیئت نفتی - اقتصادی هند هم که به ریاست دکتر لوراج کمار معاون وزارت نفت این کشور، به ایران آمده اند، در دیداری با مقامات نفتی کشورمان درمورد خرید نفت خام و همکاری های فنی مذاکره و توافق کردند.(۴) همچنین در بیانی-ه مشترکی که در پایان سفر سه روزه صاحب زاده یعقوب خان وزیر خارجه پاکستان، به تهران منتشر شد، طرفین به تصمیم خود مبنی بر افزایش سطح تجاری و توافق در برخی موضوعات سیاسی تأکید کردند.

رادیو بی بی سی در تغییری گفتاری درباره نتایج سفر وزیر خارجه پاکستان اعلام کرد: مذاکرات میان صاحب زاده یعقوب خان و آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و آقای ولایتی مثبت، دوستانه و بسیار مفید توصیف شده است که مبین علاقه دو کشور به تحکیم مناسبات فی مابین، به رغم تفاوت سلیقه سیاسی به ویژه اختلاف در رفتار با امریکاست. ظرف چند ماه گذشته، روابط اقتصادی دو کشور به سطح بااهمیتی رسیده و اعلامیه صادرشده حاکی از آن است که طرفین مصمم به افزایش روابط دراین زمینه هستند.

در پایان این تفسیر آمده است: درخصوص امور بین المللی، دو کشور در حفظ امنیت خلیج فارس که مهم ترین اصل موردنظر کشورهای ساحلی آن است و محکوم کردن شدید عملیات اسرائیل در لبنان و کشتار پناهندگان در دو اردوگاه صبرا و شتیلا، اتفاق نظر داشتند.(۵)

۱- مأخذ ۱۵، ص۱۴.

۲- مأخذ ۱۴.

۳- مأخذ ۲۶، ص۱۹.

۴- همان، ص۱۸.

۵- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۴۰، رادیو لندن، ۲/۹/۱۳۶۱.

اعلام موجودیت مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق همچنان یکی از تحولات داخلی مهم این کشور تلقی می شود و اعلام نظر افراد و مجامع سیاسی و فرهنگی دراین خصوص ادامه دارد؛ ازجمله میرحسین موسوی نخست وزیر، در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود به این موضوع پرداخت و گفت: «تشکیل این مجلس یک حرکت طبیعی ازسوی ملت عراق است و ما این تشکل انقلابی را برای هماهنگی همه رزمندگان مسلمان عراق علیه رژیم صدام مفید می دانیم و الآن که مسئله همه پرسی برای تعیین رهبری در عراق ازسوی صدام مطرح شده، به نظر ما این همه پرسی می تواند زیر نظر این مجلس انجام شود.»

وی درمورد ترکیب این مجلس نیز افزود: تا آنجا که من اطلاع دارم مردانی انقلابی اعم از روحانی و روشن فکر و شیعه و سنی در آن جمع شده اند تا کار مبارزه با صدام را سامان بدهند.

روزنامه کیهان نیز در ستون "یادداشت روز" با درج مطلبی تحت عنوان "همه پرسی صدام؛ انگیزه ها و پیامدها"، به بررسی تأثیر مجلس اعلا در تحولات آتی داخلی عراق و ارتباط موفقیت این مجلس با سیر تحولات جبهه های جنگ پرداخته است. در قسمت اول این مطلب، به ارتباط اوضاع سیاسی داخل عراق با وقایع جنگ توجه شده و در بخشی از آن آمده است:

باید به صراحت یادآور شویم که اوضاع سیاسی رژیم عراق اکنون با جنگ گره خورده است اگر حملات رزمندگان مسلمان در جبهه های جنگ به شکل حملات برق آسای عملیات مسلم بن عقیل و محرم ادامه یابد. اوضاع سیاسی عراق به سود جمهوری اسلامی ایران تغییر خواهد یافت، اما اگر جبهه های جنگ به حالت رکود و مسکوت درآید، رژیم صدام فرصت می یابد تا بحران های موجود را ترمیم کند و از همه مهم تر، مدافعان صدام در منطقه و جهان، فرصت خواهند یافت تا در ایجاد تغییرات همسو با هدف های خود موفق شوند. احتیاط و تردید کنونی مدافعان رژیم صدام در حمایت از این رژیم، احتمالاً ـ در همین خصوص باشد. به عقیده آنها این احتیاط و تردید، رهبران ایران را متقاعد می کند که رژیم بعث عراق رفتنی بوده، دیگر نیازی به اقدامات وسیع نظامی نیست و این امر فرصت مناسبی است برای مدافعان صدام تا اوضاع را به سود خود تغییر داده، جمهوری اسلامی ایران را به انفعال بکشانند.

در ادامه مقاله آمده است: ما شاهد اتحاد نیروهای مسلمان عراق در ایران که چندی پیش در مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق شکل گرفت، هستیم. بدون اغراق باید این ابتکار نیروهای مسلمان عراق را ابتکار سیاسی بی نظیر لقب داد، زیرا باوجود آماده شدن جریانات مختلف سیاسی برای کسب قدرت در عراق و رنج مردم مسلمان آن به دلیل نبود رهبری دلخواه و نیز در وضعیتی که صدام موضوع همه پرسی عمومی را مطرح می کند، نیروهای اسلامی با تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق سد عظیمی در مقابل راه حل های نامناسب ایجاد می کنند. اکنون می توان گفت که طرح موضوع همه پرسی ازسوی صدام به نیروهای مسلمان عراق این

امکان را می دهد تا نتیجه آن را به سود خود رقم بزنند. عصبانیت کنونی دستگاه تبلیغاتی رژیم بعث از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در همین رابطه ارزیابی می شود، اما باید دید که این ابتکار نیروهای اسلامی عراق در چه صورتی و با چه شرایطی به نتیجه می رسد. نفس این ابتکار مفید است و بی نظیر، اما شرایط تحقق آن مهم تر است، زیرا این ابتکار بی نظیر هنگامی موفق می شود که با ابتکارات جدیدتر پیش برود، ابتکارات جدیدتر با فعالیت رزمندگان مسلمان در جبهه های جنگ و عمل سیاسی وسیع و موضع گیری های سنجیده و خلاق مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در عرصه بین الملل گره خورده است.

نویسنده در پایان مقاله توفیق نیروهای حاضر در جبهه های جنگ را متضمن موفقیت مجلس اعلا دانسته، می افزاید: شرط اصلی موفقیت مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در ادامه سیر کنونی جنگ نهفته است. اگر نیروهای مسلمان با حرکت آزادی بخش خود جنگ را ادامه دهند، نیروهای مسلمان عراقی می توانند در نقاط آزادشده عراق، یعنی در سرزمین آبا و اجدادی خود ابتکارات جدید سیاسی - نظامی خلق کنند و این ابتکارات به سرعت مشروعیت بین المللی خواهد یافت؛ لذا اگر سیر کنونی جنگ به هر دلیل مثلاً به دلیل اینکه حکومت صدام در لبه پرتگاه است و دیگر نیازی به عملیات وسیع نظامی نیست، ساکن و راکد بماند، جریانات دیگر منطقه و جهان فرصت خواهند یافت که با دردست گرفتن ابتکار عمل، اوضاع عراق را به سود خود تغییر داده، آن را تثبیت کنند و در این صورت جمهوری اسلامی و مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق به موضع انفعال کشیده شده، تنها به مخالفت با تغییرات سیاسی نامناسب در عراق اکتفا خواهند کرد.(۱)

۱

نشریه امریکایی نیویورک تایمز با درج گزارشی به قلم میدلتون گزارشگر خود از بغداد، به بررسی روابط شوروی و امریکا با عراق و تمایل این کشور به حفظ رابطه با هر دو ابرقدرت و دلایل آن پرداخته است. رادیو صدای امریکا که این مطلب را در آخرین بخش خبری امروز خود پخش کرد، آورده است: نیویورک تایمز در شماره امروز خود نوشته است: میدلتون در ابتدای گزارش خود از بغداد، جریانی را شرح می دهد که به نظر او نشانه علاقه بازیافته مقامات عراق به امریکاست و نشان می دهد که عراق مایل است روابط دوستانه تری با امریکا داشته باشد.

مفسر این روزنامه در گزارشش افزوده است: دیپلمات های خارجی در بغداد هشدار می دهند که دست کم گرفتن موقعیت شوروی در عراق کار عجولانه ای است و هنوز زود است که بگوییم نفوذ شوروی در عراق کاهش یافته است. عراق که با ایران درحال جنگ می باشد و ۸۵ درصد از تسلیحات خود را از شوروی گرفته است، انگیزه قوی برای حفظ روابط خود با شوروی براساس عهدنامه معروف ۱۵ساله دو کشور دارد.

۱- مأخذ ۱۵، صص ۱و۲.

به علاوه، هم اکنون بین ۱۰۰۰ تا ۱۲۰۰ مستشار و کارشناس روسی در نیروی هوایی و دریایی و زمینی عراق کار می کنند، اما درعین حال، دفتر حفظ منافع امریکا در سفارت بلژیک در بغداد بیش از هر سفارتخانه تمام عیاری که دولت متبوعه آن با عراق روابط کامل دارد، عضو و کارمند دارد. درحالی که روابط سیاسی عراق و امریکا مجدداً برقرار نشده، پرزیدنت صدام حسین رهبر عراق، این هفته در یک نشست مطبوعاتی اشاره کرد که هرگاه محیط سیاسی موجود بین امریکا و عراق یک محیط سالم شود، او خواهد کوشید که روابط عراق با امریکا را که درپی پیروزی رژیم صهیونیستی در جنگ خاورمیانه (۱۹۶۷ م) قطع شد، از نو بنا کند. یک دلیل تغییر تدریجی نظر عراق ظاهراً کمک نظامی شوروی به ایران در اوایل جنگ ایران و عراق بوده است. دیپلمات ها همچنین به کمک های مالی و دیگر کمک هایی که کشورهای خاورمیانه و عرب مانند عربستان سعودی، کویت و اردن به عراق کرده اند، اشاره می کنند که این کشورها دوست امریکا هستند. موضوع دیگری که نظر عراق را درباره امریکا بهتر کرده، طرح موضوع صلح پرزیدنت ریگان برای منطقه خاورمیانه است که تقریباً دو ماه پیش آن را مطرح کرد. طرح پیشنهادی پرزیدنت ریگان خواهان خودمختاری فلسطینیان در مناطق اشغالی اسرائیل با مشارکت اردن است. مقامات عراقی طرح صلح جدید رئیس جمهوری امریکا را منصفانه تر تشخیص دادند. میدلتون در پایان مقاله خود نوشته است: دیپلمات های خارجی می گویند مصلحت اندیشی سپر اصلی سیاست خارجی فعلی دولت عراق است. این مصلحت اندیشی با ادامه یافتن جنگ ایران علیه عراق گسترش خواهد یافت، زیرا عراق بیش از آن یک میلیارد دلاری را که هر ماه از عربستان سعودی، کویت و سایر کشورهای خلیج فارس دریافت می کند، از دست می دهد و بالاخره اینکه به اعتقاد برخی دیپلمات های خارجی در بغداد، تنها میانجیگری آرام و بی سروصدای امریکا می تواند جنگ ایران و عراق را به پایان خود نزدیک کند.(۱)

۱

رادیو صوت الجماهیر از بغداد در یکی از بخش های خبری خود مطلبی را پخش کرد که علاوه بر بیان برخی ادعاها (مانند عقب نشینی داوطلبانه عراق از مناطق اشغالی خاک ایران و اشاره نکردن به شکست در عملیات های بزرگ) به موضوعاتی مانند تجاوز به خاک ایران در آغاز جنگ و تهدید توسعه جنگ به کل منطقه تصریح کرده است که به رغم ادعاهای صلح طلبانه رژیم عراق، جالب توجه است. در گزارش رادیو بغداد آمده است: شنوندگان عزیز، ما به اجبار وارد سرزمین های ایرانی شدیم و هنگام ورود ده ها کیلومتر در آنها رخنه کردیم، اما به آنها چشم طمع ندوختیم و مایل به ماندن در آنجا نبودیم، بلکه یک هفته بعد اعلام کردیم که آماده ایم درصورت موافقت تجاوزگران با حقوق مشروع ما، عقب نشینی کنیم.

ص: ۵۶۲

۱- مأخذ ۷، صص ۱۸و۱۹، رادیو امریکا، ۱/۹/۱۳۶۱.

رادیو بغداد با لحن ملتمسانه ای گزارش خود را چنین ادامه می دهد: تمام جهان از آنچه که اعلام کردیم مطلع شدند و آن را شنیدند و دراین میان، کسانی بودند که ما را ملامت می کردند و از ما می خواستند قبل از اعتراف متجاوزان به تضییع حقوق ما، عقب نشینی کنیم. کسانی بودند که به ما می گفتند عقب نشینی شما به مساعی صلح کمك خواهد کرد و اگر عقب نشینی کردید، ایرانیان سعی نخواهند کرد که به سرزمین های شما تجاوز کنند، چرا عقب نشینی نمی کنید؟ عده ای بودند که باور نمی کردند ما آماده عقب نشینی هستیم و بالاخره ما عقب نشینی کردیم و این عقب نشینی به رغم متقاعدنشدن ما از آنچه به ما گفته شده بود، انجام شد. ما بیش از دیگران درباره حکام تهران و مقاصد آنها می دانستیم. ما می دانیم که اکنون جهان ما را ملامت نمی کند، چون رفتارهای ما و حکام تهران را درک کرده اند و می دانیم که از هر طرف برای ما آرزوهای خوبی می شود، ولی همه اینها نه ازطرف کشورهای عربی و نه از کشورهای اسلامی و نه کشورهای غیرمتعهد و نه همه جهان با کشورهای کوچک آن و سازمان های اصلی و فرعی آن کافی نیست. ما از آن بیم داریم که کل منطقه با خطر مواجه شود، لذا بر همه واجب است که نقش های خود را با صداقت و جدیت ایفا و فشارهای خود را هریک برحسب قدرت و نقش و میزان تأثیرگذاری شان وارد کنند، چون این مسئولیت همه است و همه می توانند(۱)

۱

روزنامه الوطن چاپ کویت، از موافقت حکومت مصر برای آموزش افسران عراقی خبر داد. در این خبر که رادیو لیبی آن را پخش کرده، آمده است: ابوغزاله، وزیر دفاع مصر، نامه ای از سرفرماندهی نظامی عراق دریافت کرده است. در این نامه از مصر خواسته شده است تا افسران عراقی را در این کشور آموزش بدهند. ابوغزاله نیز با درخواست عراق موافقت کرده است.(۲)

۱- مأخذ ۷، صص ۳۸و۳۹، رادیو صوت الجماهیر، ۱/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۷، ص۳۶، رادیو لیبی، ۱/۹/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲ آذر ۱۳۶۱ ۷ صفر ۱۴۰۳ ۲۳ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ وضعیت آرامی داشت و طبق معمول تبادل آتش میان دو طرف ادامه یافت.

شهر آبادان امروز نیز زیر آتش گلوله های سلاح های دوربرد دشمن قرار گرفت و درنتیجه آن، ۶ مغازه و ۳ منزل مسکونی تخریب و ۲ منزل مسکونی نیز دچار آتش سوزی شد که مأموران آتش نشانی موفق به مهار آتش شدند(۱)

همچنین در این روز، ۸۰ کامیون حامل مهمات توپخانه ای ساخت شوروی و موشک های ضد تانک و زمین به هوا از عربستان سعودی و ازطریق مرز کویت وارد عراق شد.(۲)

۲

امروز درگیری میان گروه های ضد انقلاب و نیروهای خودی در شمال غرب کشور شدت بیشتری داشت و خسارت هایی به دو طرف وارد آمد.

عناصر حزب دمکرات در حوالی روستای داشکند در محور میاندوآب - بوکان، به ۲ دستگاه تریلر حامل تراکتور حمله کرده، ۶ دستگاه تراکتور را به سرقت بردند، همچنین یک دستگاه وانت تویوتا را که با ۳ سرنشین درحال گذر بود، متوقف کرده، پس از به شهادت رساندن هر ۳ سرنشین آن، خودرو تویوتا را نیز با خود بردند(۳)

در محور جلدیان - پیرانشهر، یک ایفا و یک وانت حامل مهمات، و یک وانت نیسان شخصی به کمین عوامل حزب دمکرات افتاد. در همین حال، یک دستگاه وانت جهادسازندگی وارد معرکه شد و سرنشینان آن با افراد مهاجم درگیر شدند. در این وضعیت خودروهای حامل مهمات با استفاده از موقعیت، منطقه را ترک کردند. در این درگیری ۲ تن از مهاجمان کشته شدند و یک نفر از نیروهای جهاد نیز به شهادت رسید. در پایان این درگیری، افراد مهاجم ۳ تن از نیروهای جهاد را به اسارت گرفتند. خودرو جهاد نیز که حامل دارو و برنج بود، به سرقت رفت.(۴)

رادیو صدای کردستان متعلق به حزب دمکرات، بدون اشاره به چگونگی حادثه مدعی شد که

۱- سند شماره ۲۹۲۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان، ۳/۹/۱۳۶۱، ص ۱.

۲- سند شماره ۱۷۷۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مرکزی نزاجا در جنوب (کربلا - رکن۲)، شماره ۶۸۷، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۱۷۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی، ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی واحد طرح و برنامه عملیات (اطلاعات عملیات)، شماره ۴۷، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، صص ۲و۳.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه ۵، ۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی، تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سید الشهدا(ع)، شماره ۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه) به قرارگاه مرکزی حمزه سید الشهدا(ع) (رکن۳)، ۵/۶/۱۳۶۱.

عناصر حزب دمکرات در حمله نیروهای دولتی، حداقل ۴ تن از آنان را از پای در آورده اند(۱)

در محور سنندج - قروه نیز عوامل حزب دمکرات به یک مقر نیروهای خودی حمله کردند. در این حمله یک تن از افراد ژاندارمری شهید و ۲ نفر ازجمله یک پاسدار مجروح شدند.(۲)

در منطقه بانه در گردنه خان و در محور مهاباد - بوکان، در درگیری میان نیروهای خودی با عناصر مسلح وابسته به گروه های مسلح غیر قانونی ۲ تن از نیروهای خودی شهید و ۲ تن نیز مجروح شدند(۳)

در سقز هم گروهی از عناصر حزب دمکرات با نفوذ به داخل شهر و اجرای کمین، به نیروهای سپاه که درحال تردد بودند حمله کردند و درطول چند ساعت درگیری توانستند یک تن از نیروهای خودی را به شهادت برسانند و ۳ نفر را مجروح کنند.(۴)

در اطراف شهرستان خوی نیز ۶۰ تن از عناصر مسلح حزب دمکرات به یک پایگاه نیروهای خودی حمله کردند که با هشیاری و مقاومت نیروهای مستقر در پایگاه مواجه و با تحمل ۴ کشته و ۴ مجروح مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری یک نفر از نیروهای خودی به شهادت رسید(۵)

عناصر مهاجم وابسته به گروه های ضد انقلاب به پایگاه حسن سالاران در ۳۰ کیلومتری جنوب سقز، حمله کردند و آنجا را به محاصره درآوردند که با مقاومت نیروهای پایگاه و واکنش به موقع آنان محاصره شکسته شد و مهاجمان با تحمل ۲ کشته منطقه را ترک کردند. در این حادثه، یک تن از نیروهای خودی نیز به شهادت رسید.(۶)

در عملیات پاک سازی نیروهای سپاه و ژاندارمری در جنوب محور سنندج - مریوان، روستاهای خواشت، هرسین، ژان و روستای پرجمعیت بیساران - که از پایگاه های مهم گروه های مسلح غیرقانونی به شمار می رفت - پس از ۴ سال آزاد گردید و نیروهای خودی بر روی ارتفاعات نیروسود و دیمه کوره مستقر شدند. در این عملیات، ۸ تن از نیروهای خودی شهید و ۵ نفر مجروح شدند و یک تن نیز به اسارت درآمد.(۷) همچنین تعدادی از عناصر مسلح غیر قانونی کشته یا مجروح شدند که جنازه ۳ تن از آنان در منطقه درگیری برجای ماند.(۸)

۱

به دنبال سخنان امام خمینی درباره لزوم تقویت جبهه های جنگ، امروز تعداد زیادی از مردم شهرهای مختلف کشور به جبهه های جنگ اعزام شدند. در میان شهرهای مختلف کشور، امروز شهر قم با اعزام عده ای از طلاب و روحانیون به جبهه های جنگ حال و هوای دیگری داشت. سازمان تبلیغات اسلامی قم با سازماندهی صدوپنجاه تن از روحانیون حوزه علمیه قم به مناطق جنگی، شور و نشاط خاصی به این شهر بخشید.(۹) در همین زمینه از استان فارس نیز ۲۷۰ تن از

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، تاریخ ۱۹/۹/۱۳۶۱، ص۱۹، رادیو بغداد، ۱۸/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۷۴۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۷ به ستاد مرکزی سپاه، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- مأخذ ۴، بخش دوم، ص۴؛ و - مأخذ ۶، ص۲.

۴- سند شماره ۱۰۳۸۲۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۳، تاریخ ۸/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۵- سند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد

مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۶- مأخذ ۸، ص۴.

۷- فرد اسیرشده جمعی گروهان ژاندارمری مریوان بود و پس از اسارت به دست نیروهای مسلح غیر قانونی به شهادت رسید و پیکر وی در ۶/۱۰/۱۳۶۱ در اطراف روستای بیساران کشف شد.

۸- مأخذ ۶، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۹- روزنامه کیهان، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۷.

نیروهای بسیجی به جبهه اعزام شدند. (۱) امروز همچنین عده ای از مردم استان کرمان که پشتیبانی و تأمین نیروی تیپ۴۱ ثارالله را به عهده دارند به جبهه های جنگ اعزام شدند(۲) علاوه براین، درپی استقبال مردم از سخنان حضرت امام در نهم شهریور مبنی بر لزوم شرکت آحاد مردم در جبهه های جنگ تا حد کفایت، فرمانده منطقه ۵ سپاه پاسداران و مسئول بسیج مستضعفان سپاه، مطالبی را عنوان کردند. فرمانده منطقه ۵ سپاه (استان آذربایجان شرقی و...) درباره اشتیاق مردم به خصوص جوانان برای پیوستن به نیروهای رزمنده، در نامه ای به فرماندهی کل سپاه نوشت: در اردبیل فتوای امام در قلب مردم به خصوص جوانان آتش ایجاد کرده، طوری که همه دبیرستان ها برای رفتن به جبهه اعلام آمادگی کرده، به مسئولان فشار می آورند. یکی از مدرسه ها به همین منظور برای آموزش بسیج حزب الله در اختیار سپاه قرار گرفته است. همه ادارات برای اعزام نیرو به جبهه ها اعلام آمادگی کرده اند و از پایگاه های این ناحیه نیز مرتب نیرو اعزام می شود و ناحیه ظرفیت پذیرش آنها را ندارد. به رغم درخواست ما از مرکز به منظور دراختیارگذاردن ساختمان های پایگاه اردبیل و مرند ازطریق نیروی زمینی، هنوز جوابی به این منطقه نرسیده است.(۳)

در همین خصوص حجت الاسلام سالک مسئول بسیج سپاه پاسداران، در گفت وگویی با خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن اعلام این مطلب که استقبال بی نظیر است، بیان کرد که استقبال امت حزب الله برای عزیمت به جبهه های جنگ همچنان ادامه دارد. وی همچنین درباره توسعه ساختار تشکیلاتی یگان های عملیاتی سپاه گفت: تقویت نیروی بسیج همچنان رو به رشد است و امروز ازنظر نیروی نظامی در وضعیتی به سر می بریم که با تشکیل گردان ها، تیپ ها و لشکرهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در آستانه ایجاد سپاه های متعدد هستیم. وی آن گاه با اشاره به نقش نیروهای بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در عملیات محرم گفت: قسمت های عمده ای از تجهیزات تیپ های ۴۲۳، ۵۰۵، ۶۰۶ و گردان های ۹ و ۱۱ از تیپ۱۷ زرهی گارد جنگی ارتش شکست خورده صدام، منهدم شده است و تاکنون در جنگ بیش از ۴۶ هزار تن از نفرات آنها به اسارت نیروهای اسلام درآمده اند و بیش از ۶۰ هزار تن دیگر از مزدوران صدامی به هلاکت رسیده اند. این نشان می دهد که ابتکار عمل جنگ در دست ما است.

مسئول بسیج مستضعفان همچنین یادآور شد که رزمندگان اسلام با عقب راندن نیروهای رو به زوال صدامی تا مناطق هموار حدفاصل بغداد - بصره و با استقرار در ارتفاعات راهبردی منطقه عملیاتی محرم - واقع در آن سوی مرزهای بین المللی - ابتکار عمل رزمی را در دست گرفته اند. حجت الاسلام سالک درخصوص استقبال پرشور و بی نظیر مردم از امر اعزام به جبهه های جنگ تحمیلی و حضور رزمندگان در میدان های نبرد حق علیه باطل، گفت: در شرایط کنونی نیاز چندانی به بسیج عمومی به شکل جهاد همگانی و همه جانبه نداریم. دلیلش نیز این است که مردم با جنگ ارتباط نزدیک دارند و جنگ در زندگی آنها ملموس است و به محض مشاهده کم وکاست نیرو جبران

۱- همان، ص۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - سند شماره ۲۲۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، شماره ۳۶۴، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۳- سند شماره ۷۳۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ به فرماندهی کل سپاه، ۳/۹/۱۳۶۱.

می کنند. وی همچنین اضافه کرد: پیروزی های ما از زمانی آغاز شد که جنگ مردمی شد، چون مردم در امر حفاظت از دستاوردهای انقلاب و دفاع از اسلام نقش اساسی و اصیل دارند. حجت الاسلام سالک درباره تاریخچه تشکیل بسیج گفت: امام در ۵ آذر سال ۱۳۵۸ فرمان تشکیل ارتش ۲۰میلیونی را در شرایطی صادر کردند که ناوگان بزرگ امریکا به سوی آب های گرم خلیج فارس در حرکت بود. فرمان امام در این وضعیت پاسخ به یک نیاز طبیعی جامعه انقلابی ما بود(۱)

۱

یک سرگرد عراقی همراه با ۲ برادر، پدر و مادر و فرزندانش با عبور از یکی از خطوط مرزی آذربایجان غربی، خود را تسلیم نیروهای ایرانی کرد. وی پس از ورود به خاک ایران اعلام کرد که از هواداران مجاهدان مسلمان عراقی است و برای اجتناب از درگیری با نیروهای ایرانی مهاجرت کرده است. علاوه بر این عده، ۴ نفر دیگر ازجمله یک پزشک نیز از مرزهای استان آذربایجان غربی وارد ایران شده، با معرفی خود تقاضای پناهندگی کردند(۲)

۲

عراق یک بار دیگر به تصمیم مسئولان خود مبنی بر توسعه جنگ به آب های خلیج فارس و حمله به کشتی ها، تأکید کرد و به شرکت های کشتیرانی بین المللی هشدار داد.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، قاسم احمدتقی - وزیر نفت عراق - که برای شرکت در اجلاس وزیران نفت کشورهای عرب صادرکننده نفت (آ.اوپک) به کویت سفر کرده است - در مصاحبه با روزنامه کویتی القبس بر ادعای قبلی عراق تأکید کرد و گفت: «غرق کردن ۵ تانکر نفتی در نزدیکی جزیره خارک یک عمل مشروع زمان جنگ بود.» وی با هشدار به شرکت های کشتیرانی بین المللی، خواستار خودداری آنان از اعزام تانکرها و کشتی های خود به منطقه جنگی شد و اعلام کرد که در غیر این صورت خود مسئول همه خسارت هایی خواهند بود که به آنان وارد می شود.

وی همچنین مدعی شد که نظر به سرسختی ایران دربرابر تلاش های صلح جویانه عراق برای خاتمه دادن به جنگ، عراق در به کارگیری تمام وسایل لازم برای خاتمه جنگ محق است.(۳)

روزنامه الأنباء چاپ کویت نیز با درج مصاحبه وزیر نفت عراق با این نشریه از قول وی نوشت: جنگ با ایران و ازکارافتادن ترمینال های صدور نفت جنوب این کشور (عراق)، به دلیل شرایط جنگی، بر صادرات نفت عراق تأثیر گذاشته است.(۴) عراق هم اینک روزانه ۶۵۰ هزار بشکه نفت تولید می کند و می کوشد تا صادرات نفتی خود را ازطریق ترکیه ۵۰ درصد افزایش دهد. احمد تقی با انتقاد از قطع خط لوله نفت صادراتی "بانیاس" در سوریه، اظهار کرد که این تصمیم یک جانبه را سوریه اتخاذ کرده و بازگشایی و فعالیت مجدد آن نیز به تصمیم این کشور بستگی دارد.(۵)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، صص ۱و۱۲، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲/۹/۱۳۶۱.

۴- همان، صص ۱۰ و ۱۱، خبرگزاری کویت، ۲/۹/۱۳۶۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۰، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۲۰و۲۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۹/۱۳۶۱.

به رغم ادعـای عراق مبنی بر حمله به ۵ فرونـد نفتکش در جزیره خارك و غرق کردن آنها، شـرکت بیمه "لویدز" لندن، امروز اعلام کرد که در حمله هواپیماهـای عراقی به آب هـای نزدیک بنـدر ایرانی بوشـهر،که در اوایل هفته جاری (۳۰ آبـان) رخ داد، ۳ کشتی مورد اصـابت قرار گرفته، خسارت دیده اند.

بنـابه اعلام رادیو بی بی سی، در گزارش لویـدز آمـده است: این کشتی هـا عبـارت انـد از: یـک نفتکش ۴۱ هزار تنی ایرانی به نـام شـیروان مخصوص حمل فراورده های نفتی؛ کشتی"رافائل" متعلق به ایران که در گذشـته از آن به عنوان یک محل مسـکونی شناور استفاده می شده و در دو سـال گذشـته خـالی از سـکنه بوده است و کشـتی ده هزارتنی آرکانـار متعلق به هندوسـتان مخصوص حمـل ونقـل کالاـ گزارش هـای تأییدنشـده حاکی است که در حمله عراقی ها چنـد تن از کارکنان و خدمه کشتی هندی مجروح و نفتکش ایرانی طعمه حریق شده است، ولی گزارشی از آسیب دیدن کشتی های دیگر یا غرق شدن کشتی های نفتکش در کنار جزیره خارك در دست نیست.

در ادامه گزارش بی بی سـی آمده است: روز یکشنبه گذشته عراق اعلام کرد که نیروی دریایی و هوایی این کشور، ۵ کشتی نفتکش خالی را که در کنار اسـکله بارگیری خارك در انتظار نوبت بارگیری بودنـد، غرق کرده است، ولی نشـریه لویدز نیوز که خبرنامه بیمه لویدز لندن می باشد، اعلام کرده که براساس گزارش دریافت شده، به ۳ کشتی نروژی اسکله های ترمینال نفتی خارك حمله نشده است و نفت گیری کشتی ها به طور عادی ادامه دارد.

تهدیـدهای عراق علیه کشتیرانی در این منطقه و تلاـش هـای پی در پی این کشور برای محاصـره بنـادر شـمالی ایران در خلیـج فـارس تـاکنون ناموفق بوده است و بعضـی از گزارش های رسمی عراق مبنی بر حمله به کشتی های تجاری در این منطقه نادرست و بی اساس از آب درآمده است.(۱)

روزنامه انگلیسـی گاردین نیز درمورد تأثیر اقـدام عراق بر بازار بیمه کشتی ها در خلیج فارس اعلام کرد: تشدید حملات هوایی عراق در بازار بیمه دریایی لندن در روز دوشنبه (یک روز پس از حمله)، تأثیر چندانی نداشته و دلال ها منتظر تعیین میزان خسارات وارده هستند.(۲)

روزنامه تایمز مالی چاپ لندن هم گلایه غربی ها از ضـعف اقدامات نظامی عراق علیه پایانه نفتی خارك را این گونه بیان کرد: از زمان شروع جنـگ، دفـاع هوایی جزیره خـارك بسـیار افزایش یـافته است. باوجوداین، دیپلمات ها هنوز نمی داننـد که چرا حملات نیروی هوایی عراق در جزیره خـارك هنوز چنـدان موفقیت آمیز و مؤثر نبوده است. حملاـت نیروی هوایی عراق به نفتکش هـا، تـابه حـال، تـأثیر زیادی در بازار این جزیره نیز نداشته است.(۳)

ص: ۵۶۹

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۳/۹/۱۳۶۱، صص ۱۴ - ۱۲، رادیو بی بی سی، ۲/۹/۱۳۶۱.
۲- مأخذ ۱۸، صص ۱۰ - ۹، لندن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲/۹/۱۳۶۱.
۳- مأخذ ۱۸، ص۴۴، رادیو ایران، ۲/۹/۱۳۶۱.

درپی موفقیت های به دست آمده در عملیات های مسلم بن عقیل و محرم و بازتاب های مثبت و نسبتاً وسیع آن در رسانه های غربی که پس از دعوت خبرنگاران خارجی به ایران و بازدید از جبهه ها انجام شد، رژیم عراق در واکنش به این اقدام ایران، تعدادی از خبرنگاران غربی را برای بازدید از بعضی شهرهای خود دعوت کرد. حضور این افراد در عراق موجب شد که حجم گسترده ای از اخبار و تحلیل های مرتبط با جنگ و سایر موضوعات داخلی این کشور در رسانه های غربی انعکاس یابد.

روزنامه نیویورک تایمز ازجمله نشریاتی است که بیشترین مطالب را از عراق منتشر کرده و درو میدلتون مفسر نظامی آن، با ارزیابی توان نظامی ایران و عراق با طرح سؤالاتی از دیپلمات های غربی در بغداد، به دنبال پاسخی برای ناکامی ارتش عراق در اقدامات خود است. در شماره امروز این نشریه آمده است: نیروی هوایی عراق بر نیروی هوایی ایران برتری چشمگیری دارد، بااین حال، علت چیست که نیروی هوایی ورزیده عراق قادر به شکست نیروهای ایران نیست؟ به گفته یک دیپلمات مقیم عراق، با آنکه قدرت نیروی هوایی عراق ۴ تا ۶ برابر نیروی هوایی ایران است، واحدهای هوایی عراق جنب وجوش چندانی از خود نشان نمی دهند و چرا نیروهای ایرانی که آموزش رزمی کافی ندیده اند و اغلب آنان را جوانان تشکیل می دهند، تهدیدی بالقوه برای عراق به شمار می روند؟ به رغم برخورداری نیروی زمینی عراق از قابلیت رزمی و تحرک کافی، چرا قاطعانه با ایران رو به رو نمی شود؟(۱)

این نشریه در پاسخ به این سؤالات می افزاید: اعتقاد بیشتر ناظران نظامی این است که ارتش عراق و نیروی هوایی، به اندازه کافی مهاجم نیستند. انتقاد به ارتش عراق این است که فقط زمانی که حملات ایران با شکست مواجه می شود، اقدام به ضد حمله می کند و نیروی هوایی اهداف عمده ایران را که محافظت از آنها ضعیف است، مانند خارک بمباران نمی کند.(۲)

نویسنده، دیدگاه های دیپلمات های غرب را در پاسخ به این سؤالات این گونه مطرح می کند:

از زمانی که نیروهای عراقی از اراضی ایران عقب نشینی کردند،(۳) تاکنون ارتش و فرماندهان عراق بر راهبرد دفاعی تأکید کرده اند که یک نتیجه اش، این است که فرماندهان در جبهه ها بیشتر بر نشان دادن واکنش دربرابر حملات ایران تکیه می کنند و نتیجه دیگر سیاست دفاعی این است که تمام مواضع برای دفاع ترتیب داده شده و برای طرح و تعلیم حملات اختصاص داده نشده است. در ادامه مطلب، پاسخ دیگری که درمورد ضعف کارایی ارتش عراق بیان می شود این گونه است:

ص: ۵۷۰

۱- مأخذ ۱۸، صص ۳۷ - ۳۸، رادیو امریکا، ۲/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۰، صص ۸ - ۶، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۹/۱۳۶۱.

۳- عقب نشینی از مناطق اشغالی، ادعایی است که رژیم عراق مطرح کرده است، درحالی که عقب راندن عراق به نقاط مرزی ازجمله در دو عملیات اخیر مسلم بن عقیل (۹/۷/۱۳۶۱) و محرم (۱۱/۸/۱۳۶۱)، نشان داد که ادعای عراق مبنی بر عقب نشینی از مناطق اشغالی ایران پس از عملیات بیت المقدس نادرست است.

«کارشناسان نظامی غربی و دیپلمات ها در بغداد می گویند: به نظر آنها ارتش عراق و نیروهای هوایی جرئت عملیات تهاجمی (آفندی) را ندارند. گفته می شود که پیاده نظام عراق بسیار تنبل است و به جای حمله، دقت زیادی را برای استفاده از توپخانه بر روی واحدهای کوچک دشمن تلف می کند.

یک منبع دیگر نیز گفت: فکر می کنم که عدم تأثیر نیروی هوایی به این دلیل باشد که خلبان های عراقی بر روی دقت هدف گیری ضد هوایی ایران بسیار حساب می کنند.»(۱)

این نشریه به رابطه عراق و امریکا و آینده صدام در گزارش ها و تحلیل های خود توجه کرده است. درمورد موضوع اول آمده است: «به رغم ادعاهای مقامات عراق مبنی بر فروش سلاح های ساخت امریکا به ایران، به نظر می رسد که نفوذ امریکا در عراق به تدریج رو به افزایش است و به اعتقاد برخی، این امر معلول سیاست جدید امریکا درمورد خاورمیانه و اقدام دولت شوروی مبنی بر متوقف ساختن صدور اسلحه به عراق در اوایل جنگ است.»(۲)

درخصوص موضوع جنگ و رهبری صدام حسین نیز نیویورک تایمز نوشته است: «دیپلمات های خارجی مقیم عراق می گویند هرچند ادامه جنگ ایران و عراق و بهایی که دولت و مردم عراق بابت این نبرد پرداخته اند، موجب نارضایتی در داخل کشور شده، اما در عراق رهبر دیگری نیست که بتواند جانشین صدام حسین شود و حضور وی به عنوان رهبر کشور ضروری است.(۳)

روزنامه واشنگتن پست نیز گزارشی را به نقل از رابرت کارتی خبرنگار خود از بغداد، با عنوان "تلفات و کمبودهای ناشی از جنگ با ایران روحیه عراقی ها را تضعیف کرده است" چاپ کرد. در قسمتی از این مطلب آمده است: عراق، ۲۶ ماه پس از حمله به ایران و زورگیری در جنگ و گریز با آن کشور، با وضع و حالی فرسوده و مضطربانه در جست وجوی صلح است. عراق به این دلیل به جنگ با ایران ادامه می دهد که از تجاوز نظامی گسترده آن کشور به خاک خود خوف دارد. وضع اقتصاد عراق روی هم رفته رو به خرابی گذارده و حالی پریشان دارد. ایرانیان که در بهار گذشته در شطرنج جنگ به پیروزی هایی نائل آمدند، چندان علاقه ای به مذاکره از خود نشان نمی دهند. دیپلمات های خارجی آمار کشته شدگان عراق چهارده میلیون نفری را در جنگ با ایران بین ۳۰,۰۰۰ تا ۶۰,۰۰۰ تخمین می زنند، به علاوه، حدس زده می شود، بین ۷۰,۰۰۰ تا یک صد هزار تن عراقی هم در این کشمکش مجروح شده باشند. به گزارش صلیب سرخ ۵۰,۰۰۰ عراقی هم اسیر ایرانی ها شده اند و به نظر می رسد وجود اسیران جنگی عراق موجب این حدس و گمان شده که اغلب آنان در ادامه جنگ کوشا نبوده اند و خود را تسلیم نیروهای ایران کرده اند.

در ادامه این گزارش درمورد وضعیت اقتصادی رژیم عراق به موضوعاتی اشاره شده، ازجمله، صدام حسین که به رغم جنگ با ایران یک طرح عمرانی بلندپروازانه ارائه داده بود، اخیراً گفته که مردم عراق باید در سال ۱۹۸۳ صرفه جویی بیشتری کنند. نظر به اینکه عراق ماهی یک میلیارد دلار

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، تاریخ ۵/۹/۱۳۶۱، صص ۵ و ۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۸، صص ۳۹ و۴۰، رادیو لندن، ۲/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۰، صص ۲۵و۲۶، رادیو امریکا، ۳/۹/۱۳۶۱.

صرف جنگ با ایران می کند، توانایی اش در مدارا با حوادث و آثار جنگ و رهیدن از شکست عمده قابل توجه است. درآمد سالانه عراق از فروش نفت از چهل میلیارد دلار در آغاز جنگ با ایران، اکنون به ۹ میلیارد دلار کاهش یافته، زیرا دو مسیر عمده صدور نفت از عراق مسدود است. هواپیماهای جنگی ایران تأسیسات بارگیری و صدور نفت از عراق را در خلیج فارس منفجر کرده اند و سوریه هم به عنوان متحد حکومت اسلامی ایران دو خط لوله که نفت عراق را به پایانه های صدور در ساحل دریای مدیترانه می رساند، بسته است. در پایان این گزارش، واشنگتن پست سازمان امنیت را منبع قدرت صدام عنوان کرده و نوشته است: منبع عمده قدرت صدام حسین، سازمان اطلاعاتی یا تشکیلات پلیس مخفی موسوم به استخبارات است که ریاست آن را برزان تکریتی برادر ناتنی صدام، برعهده دارد. این سازمان پلیسی و اطلاعاتی در عراق شبکه گسترده ای خبررسان دارد. به گفته منابع آگاه و موثق، شهروندان عراقی که به انتقاد آشکار از دولت عراق بپردازند، یک شبه دستگیر و ناپدید می شوند. بااین حال، واضح است که حتی درصورتی که حزب بعث دچار دگرگونی هایی هم شود و مقام و مسئولیت صدام حسین به دیگری سپرده شود، باز حزب بعث پابرجا خواهد بود. گفته می شود حزب بعث عراق در مقایسه با سایر احزاب در جهان عرب از سازمان و تشکیلات اداری منظم، کارآمد و کافی برخوردار است.(۱)

دراین میان، گزارش آسوشیتدپرس که از اوضاع شهر نجف تهیه شده، به دلیل اینکه ترسیمی (البته نه چندان دقیق) از اوضاع داخلی این کشور است، جالب توجه می نماید. هرچند مسئولان حکومتی با سخنانشان درصدد عادی جلوه دادن اوضاع هستند، رفتار مردم و پلیس تاحد زیادی گویای بخشی از واقعیت های داخل این کشور است. در قسمتی از این گزارش آمده است: خبرنگاران غربی که تحت نظارت دولت به عراق سفر کرده اند، با اسکورت پلیس به شهر نجف برده شدند.

مأموران پلیس با یونیفورم و با لباس مبدل، عابران کنجکاو را که در صدد گفت وگو با خبرنگاران بودند، پراکنده کردند. دیپلمات های غربی و آسیایی می گویند تاکنون هیچ نشانی از اینکه شیعیان در آستانه قیام باشند، به چشم نمی خورد. یک دیپلمات عالی رتبه - که تقاضا کرد نامش فاش نشود - گفت: در اینجا کسی نمی تواند دنباله رو ایران باشد، حتی در میان شیعیان نشانه ای از حمایت درمورد برقراری یک جمهوری اسلامی به سبک ایران به چشم نمی خورد. دیپلمات ها در بغداد علت این امر را سیاست دو جانبه دولت دانستند که از یک سو برای توسعه اماکن مقدسه و مناطق شیعه نشین پول خرج می کند و در همین حال به شدت هرگونه علائمی از نارضایتی را سرکوب می کند.

عدنان داوود فرماندار کربلا، گفت: دولت عراق سالانه ۳۰ میلیون دینار(۹۰۰ میلیون دلار) را به طرح های توسعه در نواحی شیعه نشین اختصاص داده است. وی گفت: اطمینان دارد که برنامه بازسازی اماکن متبرکه تحت تأثیر کاهش های برنامه ریزی شده در بودجه سال آینده قرار نخواهد گرفت. این کاهش ها درنتیجه جنگ با ایران در بودجه سال آینده عراق پیش بینی شده است. رضا

۱- مأخذ ۱۸، صص ۳۴ - ۳۲، رادیو امریکا، ۲/۹/۱۳۶۱.

رفـایی در نجف گفت: صـدام حسین خود به منظور نظـارت برکـار بازسـازی قبر امـام علی(ع) به نجف آمـده بود. دولت عراق برای بازسازی صحن حرم، از ایتالیا مرمر و از فرانسه چلچراغ برای رواق حرم وارد کرده و برای راحتی زائران نیز حرم را به دستگاه تهویه مجهز کرده است.

مقامـات رسـمی اعتراف کردنـد که برخی از حوادث تروریستی و عمـدتاً حملات نارنجکی در کربلا و نجف رخ داده است، لکن آنها عوامل ایران را مسئول این حوادث دانسته، ادعا می کننـد که این حملات پس از نوامبر ۱۹۷۹، یعنی مـدت کوتاهی پس از انتخاب صدام به ریاسـت جمهوری، متوقف شـد. مأموران امنیتی در دو مکـان مقـدس در کربلاـ بـا جمعیت درآمیخته انـد و درصورتی که زائران برای شـنیدن سـخنان بازدیدکنندگان خارجی (انگلیسی زبان) توقف کنند، از آنان می خواهند که به راه خود ادامه داده، حرکت کنند. در نجف، چهار مأمور پلیس با یونیفورم و ازجمله یک سرگرد انگلیسـی زبان به عنوان اسـکورت، خبرنگاران را در خیابان شـهر همراهی کردنـد. مردان جوان با لباس غیر نظامی به دنبال آنان راه رفته، افراد کنجکاو را به عقب می راندند. یکی از افراد اسـکورت به یک جوان عراقی که چند کلمه به زبان انگلیسـی با یک خبرنگار حرف زده بود، گفت: پسر حرکت کن. به خبرنگارانی که می خواسـتند به تنهایی در خیابان های بازار شهر رفت وآمد کنند، بـا خشونت گفته شـد که همکـاران خود را ترک نکننـد. اسـکورتی که از وزارت اطلاعات همراه خبرنگاران بود، درخواست های مکرر برای بازدید از منزلی که (امام) خمینی در آن سـکونت داشت را رد کرد. یکی از افراد اسـکورت با ناراحتی آشکار فریاد زد: آن خانه همانند دیگر خـانه هـاست و مهم نیست. مقامات رسـمی محلی در نجف گفتنـد، علت اتخاذ تـدابیر شدیـد امنیتی، ازدحام زائرانی است که به زیارت اماکن مقـدسه آمـده انـد و همچنین حضور سه هیئت خارجی ازجمله خبرنگاران و وزیر آموزش و پرورش جزایر مالـدیو بود. آنان تأکیـد کردنـد که اتخاذ تدابیر شدید امنیتی با هراس از احتمال تهدید شیعیان برای امنیت شهر، ارتباطی ندارد.(۱)

۱

آیت الله خامنه ای رئیس جمهوری، که به منظور شـرکت در بزرگداشت هفتمین روز شـهدای شـهر اصفهان در عملیات محرم به این شهر سفر کرده بود، در جلسه اسـتانداری – که با شـرکت آیت الله طاهری (نماینده امام و امام جمعه اصـفهان)، آیت الله خادمی (رئیس حوزه اصـفهان)، مسئولان استان و وزیر آموزش و پرورش تشکیل شده بود – از اصفهان به عنوان شهری نمونه یاد کرد و با اشاره به پیروزی های به دست آمده در دفاع مقدس، احساس جانبازی، تلاش و فداکاری مردم اصفهان را برای انقلاب و جنگ در سطح کشور بی نظیر خواند و گفت:

دراین زمینه دو احساس به انسان دست می دهد: اول احساس قدردانی؛ بلکه خضوع در مقابل کسانی که این همه به جمهوری اسلامی خدمت نموده و شهدا و جانبازان فراوانی به انقلاب تقدیم کرده اند و دوم احساس مسئولیت است. باید بدانید که در گذشته مردم تلاش

۱– مأخذ ۱۸، صص ۲۹ – ۲۷، تهران – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۹/۱۳۶۱.

می کردند تا مسئولان دولتی به آنها سرویس بدهند. امروز باید زحمت بکشیم برای مردمی که به ما سرویس می دهند، چون آنچه که افتخار در دنیا کسب کرده ایم به وسیله همین ملت است و اگر توانسته ایم دشمن را ذلیل کنیم، به برکت وجود همین مردم است و بدانید اگر مردم در کنار نیروهای نظامی نبودند این موفقیت ها به دست نمی آمد.

آیت الله خامنه ای اضافه کرد: کوچک ترین قصوری در مقابل این ملت فداکار جایز نیست. نه نظامی، نه غیر نظامی و مسئولان دولتی تا رئیس جمهور حق ندارند در مقابل این ملت اظهار خستگی کنند و من در اینجا تأکید می کنم ما هیچ منتی بر مردم نداریم، بلکه مردم بر ما منت دارند.

رئیس جمهور همچنین در مراسم تجلیل از شهدای شهر در میدان امام این شهر اظهار کرد: امروز هیچ نیروی نظامی نمی تواند بر این ملت - که در دنیا نمونه است - غلبه کند و ما اعلام می کنیم که هیچ قدرت بیگانه ای حق ندارد در منطقه خلیج فارس قدرت نمایی کند و ما در منطقه خلیج فارس از قدرت کافی برخورداریم و خلیج فارس محدوده ای برای تهدید ما نیست و ما برآنیم که سواحل خودمان در دریای عمان را فعال کنیم و اسکله های بارگیری و صدور نفت را از خلیج فارس خارج کرده و از دریای عمان استفاده کنیم و این کار را خواهیم کرد و قدرت ها و دول مرتجع بدانند اگر فکر می کنند خلیج فارس محدوده ما است، این یک خیال خام است، ولی اگر خلیج فارس هم باشد، ما خواهیم توانست حضورمان را در آنجا حفظ کنیم و قدرت های خارجی و حامیان آنها نمی توانند ضربه ای وارد کنند.(۱)

۱

اظهارنظرها درباره تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و تأثیر آن در آینده این کشور، همچنان ادامه دارد. امروز علاوه بر مصاحبه مطبوعاتی حجت الاسلام سیدمحمدباقر حکیم، سخنگوی این مجلس، آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران و محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، به بیان دیدگاه های خود دراین باره پرداختند.

حجت الاسلام سیدمحمدباقر حکیم سخنگوی رسمی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، در یک مصاحبه مطبوعاتی درمورد شیوه مبارزه این مجلس گفت: ما می خواهیم برای افشای رژیم مزدور عراق یک جریان تبلیغاتی وسیع در داخل و خارج عراق به وجود بیاوریم. در این راه آماده ایم تا دست همه برادران مسلمان از سنی و شیعه را بفشاریم و این مجلس از همه هم وطنانی که درجهت سرنگونی رژیم خونخوار صدام مبارزه می کنند، استقبال و حمایت می کند.

وی همچنین درمورد ترکیب افراد تشکیل دهنده مجلس افزود: مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق از شخصیت های مکتبی، متعهد، مسئول و مبارز عراقی تشکیل شده است که همه آنان نماینده احزاب، جنبش ها، سازمان ها و مردم مسلمان و ستم دیده عراق می باشند. این افراد کسانی هستند که سال ها در مبارزه با رژیم طاغوتی عراق فعالانه شرکت داشته، خواسته و

۱- مأخذ ۱۲، ص۱۸.

اهداف ملت مستضعف عراق را به خوبی درک می کنند و فعالانه درپی تحقق آنها هستند.

آقای حکیم درباره عمده ترین مانع و مشکل در مسیر تحقق اهداف تشکیلات مبارزان عراقی گفت: مهم ترین و عمده ترین مشکل ما، حمایت امپریالیسم جهانی از رژیم صدام است. موضع گیری امپریالیسم جهانی، علیه انقلاب اسلامی در عراق و به نفع صدام است و علت آن هم این است که امپریالیسم جهانی احساس کرده که رژیم صدام نماینده و حافظ منافع اوست و سقوط صدام سبب نابودی منافع استکبار می شود، لذا می بینیم که استکبار جهانی و سرسپردگان آن در منطقه توان و تلاش خود را به کار می برند تا صدام را تقویت کنند و اگر چنین نبود صدام مدت ها قبل سقوط کرده بود. سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق تأیید کرد: درحقیقت جنگ ما با صدام نیست، جنگ ما در مقیاس بزرگ تر با امپریالیسم و استکبار جهانی است.

وی نحوه استقبال و حمایت مردم و گروه های عراقی را بسیار خوب عنوان کرد و گفت: مردم ستم دیده عراق که زجرها و مصیبت های فراوانی را از رژیم طاغوتی صدام تحمل کرده اند، این مجلس را روزنه امید و ناجی ملت از ظلم و ستم می دانند. لذا می بینیم که به محض اعلام موجودیت مجلس، اقشار مختلف ملت عراق از برادران عرب و کرد و ترکمن گرفته تا سنی و شیعه از داخل و خارج کشور و نیز سازمان ها و گروه های اسلامی عراق و اسرای جنگی و رانده شدگان عراقی، همه و همه آمادگی خود را برای همکاری با مجلس اعلام کردند. اکثر سازمان هایی که نماینده مردم عراق هستند با ما همکاری می کنند و دراین مورد می توان از جامعه روحانیت مبارز عراق، حزب الدعوه عراق، سازمان عمل اسلامی عراقی، جنبش مجاهدین عراق، اتحادیه زنان مسلمان عراق، اهالی نجف، اسرای عراقی در ایران و گروه های اسلامی در لندن نام برد.(۱)

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران نیز درباره تأسیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق اعلام کرد: «این یک حرکت مردمی است که ازسوی برادران مسلمان عراقی ما تشکیل شده و این تشکل از برادران روحانی و غیر روحانی اعم از شیعه و سنی می باشد.» وی افزود: مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق حرکت عظیم و بنیادی خود را آغاز کرده تا مردم را بسیج کنند و مبارزه را تا سقوط رژیم صدام و ایجاد یک نظام اسلامی ادامه دهند که این یک حرکت مبارکی است. جمهوری اسلامی هیچ گونه دخالتی در آن ندارد و ما آن را به فال نیک می گیریم و اگر از ما کمکی بخواهند، آنها را تشویق می کنیم و امید زیادی نیز به آن داریم(۲)

فرمانده کل سپاه نیز در مصاحبه مطبوعاتی خود، در پاسخ به این سؤال که براساس مصوبه شورای عالی دفاع، ایجاد پادگان های نظامی برای برادران عراقی و تدارکات نظامی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق به عهده سپاه گذاشته شده و سپاه چه اقداماتی را دراین زمینه انجام خواهد داد، گفت: مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق از جمهوری اسلامی درخواست کمک کرده و چون در سیاست و خط مشی ما این کمک ها از قبل پیش بینی شده بود، این مهم به

۱- مأخذ ۱۲، ص۱۹.

۲- مأخذ ۱۲، ص۱۸.

سپاه محول و قرار شد سپاه درزمینه امور نظامی و آموزش نظامی و دیگر نیازمندی های مردم عراق در خدمت آنان باشد و سپاه موظف شده است که با کمک وزارت کشور و دیگر ارگان ها، این مهم را انجام دهد و ان شاءالله در آینده نزدیک پادگان های موردنظر برای این کار، آغاز به کار خواهند کرد و آن گاه برادران عراقی می توانند با معرفی مجلس اعلا به این مراکز مراجعه کنند. وی تأکید کرد: سپاه با آغوش باز هرچه در توان دارد در خدمت مردم مسلمان و مستضعف عراق به کار خواهد گرفت.(۱)

۱

سفیر اسپانیا به اتفاق وابسته بازرگانی این کشور در تهران، با دکتر بانکی وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه، دیدار و درمورد توسعه روابط اقتصادی دو کشور و امور مربوط به مشارکت اسپانیا در برنامه های عمرانی درحال اجرا در ایران بحث و گفت وگو کردند.

دکتر بانکی در این دیدار گفت: دنیای غرب و وابستگان آن به دنبال تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران، منتظر بودند تا جمهوری اسلامی ایران با اظهار عجز از ابرقدرت ها تقاضای کمک کند، اما آنچه به وقوع پیوسته، عجز امریکا در این نبرد نابرابر بوده است. سفیر اسپانیا نیز در پاسخ، با بیان این نکته که کشورش در تحریم اقتصادی امریکا شرکت نکرده است، اضافه کرد: ما تنها کشور اروپایی هستیم که با رژیم اشغالگر قدس رابطه سیاسی نداریم و مایل هستیم که باتوجه به برنامه ریزی های انجام شده در ایران بتوانیم در عمران و توسعه کشور شما مشارکت داشته باشیم.(۲)

۲

خودداری ایران از پذیرش سفیر جدید معرفی شده ازسوی وزارت خارجه فرانسه و سخنان وزیر خارجه فرانسه در حمایت از عراق، مصادیقی از تیرگی روابط ایران و فرانسه در هفته های اخیر بود.(۳)

روزنامه اطلاعات در ضمیمه سیاسی امروز خود با درج مقاله ای با عنوان "ایران و سیاست های تازه سوسیالیست های فرانسه"، به بررسی دلایل تیرگی روابط موجود بین دو کشور پرداخته است. در این مقاله ضمن پاسخ به این سؤال که چه عاملی باعث اقدام یک جانبه فرانسه در ارتقای روابط دیپلماتیک با ایران شده، زمینه های سردی روابط بین دو کشور بررسی شده است.

نویسنده این مقاله عوامل سردی روابط موجود میان این دو کشور را این گونه برشمرده است: حمایت همه جانبه فرانسه از عراق؛ اعطای پناهندگی سیاسی به سران تروریست مخالف جمهوری اسلامی و جواب منفی آن کشور برای استرداد این مجرمان؛ دستور رئیس جمهور فرانسه به اتباع این کشور برای بازگشت به فرانسه؛ ایجاد تسهیلات برای ربودن ناوچه نیروی

۱- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- مأخذ ۱۷، ص۱.

۳- برای اطلاع بیشتر به روزشمارهای ۱۱، ۲۲ و ۲۳ آبان ۱۳۶۱ مراجعه کنید.

دریایی ایران در سواحل آن کشور؛ اعطای پناهندگی به ربایندگان ناوچه و...

در این مقاله آمده است: طبق گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، دولت جمهوری اسلامی ایران از پذیرش سفیر جدید فرانسه در تهران خودداری کرد. در گزارش این خبرگزاری آمده است:

کاردار سفارت فرانسه در تهران به وزارت امور خارجه احضار شد و این مطلب به اطلاع وی رسید. ضمناً وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران تأکید کرده است تا زمانی که روحیه خصمانه دولت فرانسه نسبت به ملت مسلمان ایران ادامه داشته باشد و خاک آن کشور به صورت لانه ای امن، جهت تروریست های منافق - که بزرگ ترین جنایات را در ایران مرتکب شده و پاک ترین افراد ملت را به شهادت رسانده اند - باقی بماند، روابط سیاسی بین دو کشور ارتقا نخواهد یافت.

اقدام یک جانبه دولت سوسیالیست فرانسه درزمینه ارتقای روابط سیاسی با دولت جمهوری اسلامی ایران این سؤال را پیش می آورد که چه دگرگونی تازه ای در روابط تیره دو کشور - که عامل اصلی آن دولت آقای میتران بوده، رخ داده است؟ و آیا اصولاً زمینه های تاریک و موانعی که به ابتکار و سوءنیت دولت فرانسه در روابط دو ملت ایران و فرانسه پیش آمده، برطرف شده است؟ پاسخ این است که خیر، هیچ گونه دگرگونی تازه ای در روابط دولت فرانسه با ملت ایران پیش نیامده و همچنان زمینه های تاریک و موانع گسترش روابط به قوت خود باقی است و این زمینه های تاریک و موانع موجود - همان طورکه اشاره شد - از مدت ها قبل و به ابتکار دولت سوسیالیست فرانسه در صحنه روابط میان دو ملت ایجاد شده است، اما چرا امروز پس از یک سال و اندی که از تیره شدن روابط میان مردم ما و دولت فرانسه می گذرد، وزارت امور خارجه ایران از پذیرش سفیر تازه دولت فرانسه امتناع می کند؟ پاسخ این سؤال را پس از بررسی کوتاهی از سابقه امر می دهیم.

با روشن شدن موضع عملی سوسیالیست ها دربرابر تجاوز عراق به خاک ایران، ماهیت این حزب و سردمدارانش بیشتر آشکار گردید و مردم ایران را به آنان بدبین تر و از آنان متنفرتر ساخت. دولت سوسیالیست فرانسه در جنگ عراق علیه ایران با ارسال سلاح های پیشرفته و مهمات به عراق، رسماً و عملاً جانب رژیم متجاوز بعث عراق را گرفت و چشم خود را بر تمام ملاحظات مردمی و مرام نامه حزب خود بست. آنچه که درپی آن رخ داد، اعطای پناهندگی به بنی صدر و رجوی، یعنی سران تروریست طیف ضد انقلابیون ایران، بود.

به دنبال فرار این دو تن، وزیر امور خارجه وقت ایران مطابق با عرف و رویه بین المللی مرسوم و در چارچوب معاهده استرداد مجرمان، رسماً تقاضای ایران را مبنی بر استرداد آنان، تسلیم دبیراول سفارت فرانسه در تهران کرد و افزود که مدارکی علیه بنی صدر در دادگستری ایران وجود دارد که به فرانسه ارسال خواهد شد. این مدارک نشان می دهد که جرایم بنی صدر فقط جرایم سیاسی نیست، بلکه جنبه جنایی هم دارد؛ باوجوداین، دولت آقای میتران نه تنها توجهی به درخواست ایران نکرد، بلکه پناهندگی سیاسی را همراه با تأمین همه تسهیلات ارتباطی و

تبلیغـاتی، ارزانی تروریست هـا کرد و دولت ایران به ناچـار سـفیر فرانسه را از کشور اخراج کرد. به دنبـال این اقـدام، میتران در بیانیه ای که از کـاخ الیزه صادر کرد، از همه فرانسویان مقیم ایران خواست تا خاک ما را ترک کننـد. متعاقب این دعوت - که درحقیقت یک دسـتور نظامی بود - فرانسویان مقیم ایران به شـهادت خبرگزاری ها با غم و اندوه و تأسف، خاک میهن ما را ترک و پس از رسیدن به پاریس به اقدام میتران اعتراض کرده و خواسـتار بـازگشت هرچه سـریع تر خود به ایران شدنـد. پس از آن، به فاصـله چنـد روز، عملیـات ربودن نـاوچه هـای از پیش خریداری شده ایران در آن کشور - که با جاروجنجال مقامات فرانسوی به گروهی از افراد نیروی دریایی جمهوری اسـلامی ایران تحویل داده شـده بود - زیر حمایت پنهان دولت فرانسه طرح ریزی و اجرا شـد. بعـد از چندی و در پایان ماجرا، ربایندگان که در زمره ضد انقلابیون ایران بودنـد، از فرانسه تقاضـای پناهنـدگی کردنـد که دولت فرانسه هم بی درنـگ آن را پـذیرفت و روزنـامه هـا در همـان روز بـا تیترهای درشـت نوشتند: «آیا راهزنی دریایی با قوانین فرانسه مطابقت دارد؟»

از دیگر زمینه هـایی که به ابتکـار دولت میتران و نفوذ مسـتقیم مقامات سوسـیالیست فرانسه در ایجاد تیرگی روابط موجود بین دو کشور ایجاد شـد، اعمـال نفوذ در دادگـاه تجدیـدنظر پـاریس درخصوص حیف ومیل شـدن یک میلیارد دلار از دارایی های مسدودشـده ایران درارتباط با اختلافات ایران و شـرکت اوردیف (کارشـناس غنی کردن اورانیوم) بود. این موضوع جدای از ناعادلانه بودن حکم دادگاه تجدیدنظر پاریس، درحقیقت یکی از وجوه کینه توزی های سوسیالیست های فرانسه دربرابر جمهوری اسلامی ایران محسوب می شود.

نویسـنده در پایان مطلب خود، بار دیگر موضوع تعیین سـفیر جدید فرانسه را درپیوند با موضوعات داخلی این کشور تحلیل و بیان کرده است: راستی چرا امروز دولت فرانسه به این کار تازه، یعنی ایجاد روابط سیاسـی مجدد بین دو کشور دست زده و سـفیر تازه ای در تهران تعیین کرده است؟ پاسخ را به سادگی هرچه تمام تر می باید در این جمله یافت که "سوسـیالیست ها در فرانسه با شکست بزرگی رو به رو هستند". بحران رو به تزایـد در اقتصـاد فرانسه که مجموعه ای است از میزان بالاـی بیکـاری، تورم، رکود و ورشکسـتگی هـای پی درپی بنگـاه های صـنعتی و خـدماتی، توش و توان دولت فرانسه را به فرسـایش کشانـده، آن را به طرف شـکست کامل پیش می برد، چراکه این بحران خود پدیـده ای از سیاست تاجرمآبانه میتران دربرابر امپریالیسم و به معامله گـذاردن اصول و پرنسـیپ هایی بوده است که قبل از این سوسـیالیست ها به آن معتقد بودنـد. ازاین رو، دولت میتران ناچـار است برای بیرون آوردن خود از این ورطه هولنـاک به یـک سلسـله ابتکـارات در سـیاست خارجی خود، ازجمله گسترش روابط سیاسی و درنتیجه مبادلات بازرگانی با دولت هایی چون ایران، دست بزنند. آن هم در شرایطی که آقای میتران همچنان شدیـدترین حمایت ها را از تروریست ها می کنـد؛ حال تا چه اندازه این اقدامات مزدورانه می تواند ثمربخش باشد، سؤالی است که پاسخ آن را باید از کاردار فرانسه شنید.(۱)

۱- مأخذ ۱۶، صص ۶ و ۷ ضمیمه.

درپی انتشار اخباری مبنی بر شرکت تعدادی از نیروهای ایرانی و یک گروه چریکی شیعه طرف دار ایران در حمله به یک پادگان نظامی در بعلبک (در دره مرکزی لبنان) و احضار سفیر ایران به وزارت خارجه این کشور، وی و برخی از شخصیت های ایران، شرکت نیروهای ایرانی را در حادثه حمله به این سربازخانه تکذیب کردند.(۱)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، سفیر ایران خاطرنشان کرد که رسانه های آلت دست صهیونیست ها، مسئول پراکندن شایعات برای خراب کردن روابط ایران و لبنان می باشند.(۲)

وی همچنین گفت: «من به وزیر خارجه لبنان قول دادم تا این مسئله را پیگیری کنم.»(۳)

خبرگزاری آسوشتیدپرس نیز از بیروت گزارش داد:

حجت الاسلام فخر روحانی سفیر ایران، پس از ملاقات با وزیر خارجه لبنان گفت: «هیچ یک از پاسداران انقلابی ایران در حمله غروب روز دوشنبه به پادگان بعلبک شرکت نداشتند.»(۴)

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران هم در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی با تکذیب این خبر گفت: «این مسئله که توسط خبرگزاری های بیگانه نیز دامن زده شده است، به هیچ وجه صحت ندارد، بلکه این حرکت از ناحیه مردم لبنان و در روز استقلال این کشور صورت گرفته و مردم لبنان برای اینکه نشان دهند استقلال در کشورشان وجود ندارد، در اطراف پادگان ها دست به راه پیمایی زدند و دراین رابطه نیروهای سپاه هیچ گونه دخالتی نداشته اند و ما این تبلیغات را قویاً تکذیب می کنیم.»(۵)

آقای هاشمی رفسنجانی نیز در پایان جلسه شورای عالی دفاع دراین باره گفت: مسئله ای که در جلسه امشب درباره آن بحث شد مسائل نیروهای ما در سوریه بود و همان طورکه می دانید رسانه های امپریالیستی سروصدای زیادی درمورد آنها به راه انداخته اند که نیروهای ایرانی که در بعلبک هستند، در حرکت اخیری که در آنجا شده و پادگان ارتش لبنان را محاصره کرده بودند، شرکت داشته اند. ما از سپاه توضیح خواستیم و فرمانده سپاه به طور رسمی توضیح داد و معلوم شد این ادعاها به کلی دروغ است و نیروهای ما در آنجا هیچ گونه دخالتی در کارها نمی کنند و فقط به منظور جنگ با رژیم اشغالگرقدس به آنجا اعزام شده اند و چون جنگ عملاً متوقف شده، آنها به انتظار حوادث بعدی در آنجا مانده اند و خودشان تمرین ها و آموزش هایی دارند. بررسی ما نشان داد که این حرکت ازطرف مسلمانان انقلابی لبنان آغاز شده است، منتها هم رژیم اشغالگر قدس، هم امریکا و هم فالانژیست ها به این دلیل که منتسب کردن این حرکت به مردم سبب بالارفتن روحیه آنها می شود و نیز به این دلیل که می خواهند اتهامی بزنند و بعد بتوانند سرکوب کنند، اسم نیروهای ما را می برند و ما این امر را به شدت تکذیب می کنیم و می خواهیم اگر کوچک ترین سندی بر این ادعا دارند، ارائه بدهند(۶)

۱- مأخذ ۲۰، صص ۲۲ و ۲۳، بیروت - خبرگزاری کویت،۳/۹/۱۳۶۱؛ و - همان، صص ۳۹ و ۴۰، رادیو لندن، ۳/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۸، صص ۲۱ و ۲۲، بیروت - خبرگزاری فرانسه،۲/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۸، صص ۵۰ و ۵۱ رادیو بیروت، ۲/۹/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۸، صص ۲۲و۲۳، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲/۹/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۳۴، ص۴.

۶- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۳ و ۱۷.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۳ آذر ۱۳۶۱ ۸ صفر ۱۴۰۳ ۲۴ نوامبر ۱۹۸۲

۱

تبادل آتش میان نیروهای خودی و دشمن در مناطق عملیاتی؛ گلوله باران شهرهای خرمشهر و آبادان؛ سقوط یک فروند هواپیمای اف۵ ایران در یک درگیری هوایی و کشف مین در حوالی جزیره خارک در خلیج فارس، مهم ترین وقایع امروز جنگ بود.

امروز براثر آتش توپخانه نیروهای عراقی روی آبادان و خرمشهر، ۶ نفر مجروح شدند و به چند منزل مسکونی و یک مدرسه خسارت هایی وارد شد.(۱)

همچنین در یک درگیری هوایی بین دو فروند میگ۲۵ عراقی و یک فروند اف۵ نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در حوالی "ایوان" در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل(ع)، هواپیمای خودی هدف موشک هواپیماهای عراقی قرار گرفت و سقوط کرد. هر دو خلبان اف۵ با چتر نجات، سالم در منطقه خودی فرود آمدند.(۲)

افراد نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، امروز یک مین دریایی شناور را در ۱۶ مایلی جزیره خارک در حدفاصل جنوب غربی این جزیره و سکوی ابوذر، کشف و خنثی کردند(۳)

۲

شورای عالی دفاع به ریاست آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، تشکیل جلسه داد.(۴) در پایان این جلسه، آقای هاشمی رفسنجانی سخنگوی شورا، درباره موضوعات طرح شده در جلسه گفت: یکی از موضوعات مورد بحث در جلسه، نتایج عملیات محرم بود که فرماندهان نیروی زمینی

۱- سند شماره ۲۹۲۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان به استانداری خوزستان، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۷۳۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره۲۴۹، تاریخ ۵/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲، ایلام - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، تاریخ ۵/۹/۱۳۶۱، ص۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۹/۱۳۶۱.

۴- این جلسه با شرکت آقایان هاشمی رفسنجانی نماینده امام در این شورا، مهندس میرحسین موسوی نخست وزیر، تیمسار ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش، سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، محسن رضایی فرمانده کل سپاه، سیداحمد خمینی، ولایتی وزیر امور خارجه، سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، ناخدا بهرام افضلی فرمانده نیروی دریایی، شمخانی قائم مقام سپاه پاسداران و کمال خرازی مسئول ستاد تبلیغات جنگ، تشکیل شد.

و سپاه پاسداران و رئیس ستاد مشترک، گزارش جامعی دراین باره دادند. نتایج این عملیات که اعلام آنها هنوز به دلایل نظامی زود است و به مصلحت نیست، بسیار امیدوارکننده است و بیش از آنچه در شروع عملیات فکر می کردند، مؤثر بوده است. دشمن هم متوجه این امر شده و با حرکات و پاتک های مذبوحانه زیادی که اجرا کرده، خسارات و تلفات سنگینی را متحمل شده است. وی افزود: مواضعی که نیروهای ما در منطقه به دست آورده اند، به آسانی قابل دفاع است و به طورکلی، فرماندهان از نتایج عملیات محرم بسیار راضی اند.

سخنگوی شورای عالی دفاع: ما درحال‌حاضر از خلیج‌فارس تا حاج عمران در شمالی‌ترین قسمت مرزی با عراق، دستمان برای عمل باز است.

وی همچنین درباره طرح تشکیل "گردان های قدس" به همت ارتش و با استفاده از نیروهای داوطلب اضافه کرد: یکی از موضوعات جدید مطرح شده در این جلسه، تشکیل گردان های احتیاط قدس است که با پیشنهاد نیروی زمینی و تصویب ستاد مشترک ارتش اجرا خواهد شد. این گردان ها از داوطلبانی که خدمت وظیفه را انجام داده اند، تشکیل خواهد شد و چیزی شبیه بسیج است. وی اضافه کرد: قرار است تعداد زیادی از این گردان ها در سراسر کشور، پس از گذراندن یک دوره ۶ ماهه به صورت داوطلب و با حقوقی که برای آنها در نظر گرفته اند، تشکیل شود. در جلسه امروز، بودجه، امکانات و تدارکات این گردان ها بررسی و تصویب شد. این یکی از حرکت های جالب ارتش است که ارتش را از یک نیروی عظیم داوطلب که قدرت حمله آن را بالا خواهد برد، برخوردار می کند.

نماینده امام در شورای عالی دفاع همچنین درباره وضعیت کلی جبهه ها و برنامه های آینده جنگ اظهار کرد: برنامه ها را نمی توان گفت، چون از اسرار نظامی است و مردم بعد از عمل مطلع خواهند شد. به طوراجمال، ما درحال حاضر از خلیج فارس تا حاج عمران در شمالی ترین قسمت مرزی با عراق، دستمان برای عمل باز است و در نقاط مرتفع قرار داریم و عراق، غیر از یکی دو نقطه که در خاک ما قرار دارد، در دشت مستقر است. ما همه این مناطق را امشب

بررسی کردیم و درباره نقاطی که در آینده می توانیم در آنها عملیات داشته باشیم، مطالعه و تصمیماتی هم اتخاذ شد و مردم فقط باید منتظر باشند و ببینند چه زمانی سروصدای بچه های ما از آنجا بلند می شود. میدان درحال حاضر، باز و کار آسان است و به قدری محل های خوب برای عملیات داریم که انسان در انتخاب محل بهتر دچار تردید می شود. آنچه مقداری مانع ما می شود این است که ما جداً از اینکه نیروهای ما و نیروهای عراق از دست بروند، پرهیز داریم. به هرحال، این امکانات متعلق به مردم مسلمان است و نمی خواهیم از بین بروند؛ بنابراین، سعی می کنیم حتی الامکان با برخورد کمتر، نتایج بهتری بگیریم. البته، وقتی ضرورت پیدا کند و ببینیم حاضر نیستند تسلیم حق شوند، ضربه ای می زنیم که متوجه بشوند.

وی درباره وضع نیروهای عراقی نیز گفت: عراق به طورکلی قدرت حرکت و مانور و هجوم ندارد و با تهدید نیروهایش، حرکت های بسیار ساده ای می کند که با یک دفاع جدی متلاشی می شوند و ما برای آینده نزدیک و دور، هیچ گونه خطری برای مرزهایمان احساس نمی کنیم.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی اضافه کرد: عراق فقط اقدام به کارهای ضد انسانی و تخریبی ازقبیل حمله موشکی به شهرها یا خرابکاری در مؤسسات اقتصادی می کند که اسم این را نمی توان جنگ گذاشت و این کارها را برای روحیه دادن به نیروهایش و دلگرمی حامیانش انجام می دهد تا بتواند چیزی از آنها بگیرد.(۱)-(۲)

۱

پس از موضوع جنگ، اصلی ترین دغدغ-ه نیروهای مسلح ایران، کنترل و مهار بحران در مناطق کردنشین است. گروه های مسلح غیر قانونی در این مناطق همچنان حادثه می آفرینند و با اجرای عملیات های کمین، ترور، مین گذاری و... آسیب هایی به نیروهای مسلح و مردم وارد می کنند.

در حمله عناصر مسلح غیر قانونی به نیروهای خودی در روستای "کچل منگان" در جنوب سقز، یکی از نیروهای خودی به شهادت رسید و ۴ تن زخمی شدند. عده ای از نیروهای مهاجم نیز کشته یا زخمی شدند که آمار دقیقی از آنها در دست نیست.(۳)

۱- آقای هاشمی در خاطرات خود درباره جلسه شورای عالی دفاع چنین می نویسد: «قرار بود جلسه شورای عالی دفاع در محل مجلس شورای اسلامی تشکیل شود، اما به خاطر خوابی که در مشهد دیده بودند، [آیت الله خامنه ای] رئیس جمهوری، محل جلسه را به دفتر خودشان تغییر دادند. در شورا درباره عملیات آینده در داخل خاک عراق، دفاع از خارک و بوشهر و دادن پادگان به مجاهدان عراقی، وضع مجاهدان مؤمن لبنانی، خرید برای نیروی دریایی (زیردریایی)، تحویل محلی برای زندان در رشت و... تصمیماتی اتخاذ شد.» کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، (پس از بحران)، سال ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۱۶.)

۲- روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۳ و ۱۷.

۳- سند شماره ۳۴۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استانداری کردستان، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

در محور میاندوآب - بوکان، بار دیگر عوامل حزب دمکرات به یک کامیون ارتش که حامل غذا بود، حمله کردند و آن را به آتش کشیدند. از سرنوشت ۶ سرنشین خودرو خبری در دست نیست.(۱)-(۲)

بنابر گزارشی از شهرستان بانه، عده ای از چته های حزب دمکرات با نفوذ به داخل شهر، ۱۰ نفر از اهالی را ربوده، با خود بردند. ۲ نفر از افراد متعهد شهر، یک نفر عضو تسلیم شده کومه له و چند تن از اعضای چریک های فدایی خلق شاخه اکثریت، ازجمله افراد ربوده شده بودند(۳)

در مهاباد نیز ۲ فرد مسلح با شلیک چند گلوله به یک پاسدار، قصد ترور او را داشتند که با واکنش به موقع وی مواجه شده، اقدام به فرار کردند. فرد پاسدار با تعقیب آنها موفق به دستگیری یکی از مهاجمان شد، اما نفر دوم که یک زن بود، فرار کرد.(۴)

طبق اطلاعاتی که قرارگاه حمزه به دست آورده است، حزب دمکرات کردستان ایران، عده ای از نیروهای نظامی، انتظامی و سایر افرادی را که به عنوان اسیر یا گروگان در زندان های خود نگهداری می کند، در مقابل دریافت اسلحه و مهمات در اختیار دولت عراق قرار داده است.(۵)

همچنین قرارگاه حمزه اعلام کرد که باتوجه به پیشروی نیروهای خودی در محور پیرانشهر - سردشت، حزب دمکرات که خود را آماده ترک روستای مرزی "دولتو" در ۲۴ کیلومتری شمال غربی سردشت می کند، در نظر دارد ۱۰۰ نفر از زندانیانش را که اکثراً از نیروهای سپاه و بسیج هستند و در زندان این حزب در این روستا نگهداری می شوند، اعدام کند.(۶)

امروز نیز ۴ تن از نیروهای حزب دمکرات، ضمن اعلام پشیمانی از اعمال گذشته، با تحویل دادن ۳ قبضه اسلحه، خود را به نیروهای سپاه سنندج معرفی و درخواست امان نامه کردند.(۷)

۱

از آغاز عملیات پیروزمندانه "فتح المبین"، تاکنون، ۴۰ پاسگاه ژاندارمری در مناطق آزادشده غرب و جنوب کشور تأسیس شده است. سرهنگ کوچک زاده فرمانده ژاندارمری کل کشور که به منظور معرفی فرمانده هنگ ژاندارمری یزد و بازدید از واحدهای این هنگ به این استان سفر کرده است، در گفت وگویی با خبرگزاری جمهوری اسلامی، ضمن اعلام این خبر، درباره پاسگاه های آزادشده در مناطق غرب و جنوب کشور گفت: هیچ پاسگاهی نبود که ۳ الی ۴

۱- طبق اطلاعاتی که در دست است، به تازگی بخشی از نیروهای حزب دمکرات در روستای گلن (لگز) در ۴ کیلومتری غرب جاده بوکان - میاندوآب، مقر نظامی احداث کرده اند و تشدید فعالیت حزب دمکرات در این محور به این دلیل است. (سند شماره ۳۵۸۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، شماره ۹، از واحد اطلاعات و بررسی های تأمینی قرارگاه حمزه، به فرماندهی قرارگاه حمزه، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۵۸۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی کل، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.)

۲- سند شماره ۳۵۸۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های تأمینی قرارگاه حمزه به فرماندهی قرارگاه حمزه، شماره ۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۲۰۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن سوم) به مقام استانداری استان کردستان، ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲؛ و - سند شماره ۵۸۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی کل، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره ۷۴۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۷ به ستاد مرکزی سپاه، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ ۶، بخش اول، ص۳.

۵- سند شماره ۱۰۳۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، بولتن شماره ۱۹۱، تاریخ ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۶- همان.

۷- سند شماره ۲۲۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

ساعت پس از آزادسازی دایر نشود. البته، درحال حاضر پاسگاه های مذکور به صورت پاسگاه های صحرایی است که ان شاءالله به زودی بازسازی خواهند شد.

وی درباره پاک سازی مناطق غرب کشور از وجود نیروهای مسلح غیر قانونی اظهار کرد: با همت رزمندگان اسلام مرکب از برادران بسیج، سپاه، ارتش و ژاندارمری، ضربات محکمی بر پیکر رو به زوال ضد انقلاب و گروه های کومه له، دمکرات، منافقان و فدائیان وارد آمد و رزمندگان اسلام موفق شدند اخیراً محور راهبردی پیرانشهر - سردشت را که ضد انقلاب روی آن سرمایه گذاری کرده بود و همیشه ادعا می کرد که هیچ گاه دست رزمندگان به آنجا نخواهد رسید، آزاد کرده، تمام آبادی های اطراف این محور را نیز پاک سازی کنند. درحال حاضر، در عمق مرز، پاسگاه هایی مرکب از برادران ژاندارمری، بسیج، سپاه و ارتش ایجاد و پس از پاک سازی محور سردشت - مهاباد به طول ۳۰ کیلومتر، هم اکنون پاسگاه هایی نیز در این محور دایر شده است.

وی افزود: آثار این حرکت های پیروزمند به گونه ای بوده است که ضد انقلاب مأیوس شده و سردمدارانشان فرار کرده اند. رزمندگان ما به حرکت الهی خود ادامه می دهند و در آینده خیلی نزدیک، باقیمانده گروهک ها را نیز پاک سازی خواهند کرد.(۱)

۱

امروز درگیری میان گروه های ضد انقلاب و نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی در شهرهای تهران، اصفهان و ارومیه ادامه داشت و خسارت هایی به گروه های مسلح غیر قانونی وارد آمد.

در خیابان ولی عصر(عج) تهران، سرنشینان یک خودرو به قصد ترور یکی از نیروهای کمیته، به سمت وی شلیک کردند که تیرها به هدف نخورد و با اقدام به موقع و تیراندازی متقابل وی، یکی از سرنشینان خودرو مذکور زخمی شد.(۲)

همچنین در همین خیابان، نیروهای واحد گشتی سپاه به یک زن جوان مشکوک شدند و در بازرسی اولیه از وی، مقداری اسناد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و همچنین آدرس برخی از خانه های تیمی این سازمان را به دست آوردند(۳)

در اصفهان نیز یکی از اعضای تیم های عملیاتی سازمان مجاهدین (منافقین) دستگیر شد و از وی یک قبضه سلاح کمری و یک عدد نارنجک به دست آمد.(۴)

در ارومیه، ۲ خانه تیمی چریک های فدایی خلق (شاخه اشرف دهقان) شناسایی شد و در درگیری بین نیروهای امنیتی و افراد ساکن در آنها، ۵ تن از افراد این گروه کشته شدند.(۵)

درپی محاکمه یک گروه سلطنت طلب که در دادگاه انقلاب اسلامی برگزار شد، ۸ تن از آنان به ترتیب، ۳ نفر به حبس ابد؛ ۲ نفر به ۵ سال زندان؛ یک نفر به یک سال و یک نفر به ۶ ماه زندان محکوم شدند و یک نفر هم با حکم برائت آزاد شد(۶)

۱- مأخذ۴، ص۱۹.

۲- سند شماره ۱۰۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۹۲، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۳- همان، ص۳.

۴- سند شماره ۵۴۶۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه منطقه ۲ (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه - اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۷۳۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات) به ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۶ (اطلاعات)، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۶- روزنامه کیهان، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

امروز علاوه بر اعزام نیروهای داوطلب بسیجی از نقاط مختلف کشور به جبهه های جنگ، حجت الاسلام سالک مسئول واحد بسیج مستضعفین سپاه، در آستانه هفته بسیج در یک مصاحبه مطبوعاتی درباره دلایل تشکیل بسیج، خط مشی و موانعی که این نهاد از زمان تشکیل تاکنون پشت سر گذاشته است با خبرنگاران گفت و گو کرد.

هم زمان با آغاز هفته بسیج در کشور، امروز جمعی از نیروهای داوطلب بسیجی از بندر گناوه،(۱)منطقه۵ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان های آذربایجان شرقی و زنجان)،(۲)منطقه۶ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان های هرمزگان، کرمان و سیستان وبلوچستان)(۳) و شهر الیگودرز(۴) عازم جبهه های جنگ شدند. مردم مشکین شهر نیز علاوه بر اعزام نیروهای داوطلب بسیجی به مناطق جنگی، مبلغ ۴۲ هزار ریال به منظور کمک به جبهه های جنگ به سپاه پاسداران تقدیم کردند.(۵) همچنین حجت الاسلام سالک مسئول واحد بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به مناسبت این روز در گفت و گو با خبرنگاران گفت: نیاز به تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی که امام عزیز به آن پاسخ دادند، در دورانی احساس شد که لانه جاسوسی به دست برادران دانشجو تسخیر شد و ناوگان بزرگ امریکا برای تهدید انقلاب اسلامی به سمت آب های گرم خلیج فارس حرکت کرد. در آن دوران، شدیدترین محاصره اقتصادی و ارزی علیه کشورمان اعمال می شد و ازنظر داخلی هم زیر فشار گروهک های وابسته به شرق و غرب بودیم. مجموعه این مشکلات، انقلاب اسلامی را در ابعاد نظامی و سیاسی تهدید می کرد. طبیعی است که برای درهم کوبیدن این قدرت ها و نیروها، لازم بود که انقلاب اسلامی متناسب با خاصیت ذاتی آن، برای حفظ و حراستش ارگان هایی را متناسب با خود تشکیل دهد. ازجمله این نهادها، کمیته های انقلاب، سپاه پاسداران، بنیاد مستضعفان، بنیاد شهید و دیگر ارگان ها و نهادهای انقلابی و بسیج مستضعفین بودند. بنابراین، فرمان امام برای تشکیل بسیج مستضعفین و ارتش ۲۰ میلیونی، پاسخ مثبت به نیاز طبیعی و انقلابی جامعه بود.

سالک درباره مشکلات و موانع موجود در مسیر رشد و تقویت بسیج گفت: بعد از تشکیل بسیج، این نهاد به مدت یک سال به دست لیبرالیسم حاکم افتاد و بنی صدر خائن تلاش می کرد از وجود این نیروی عظیم مردمی استفاده کند. او معتقد بود حکومت مال کسی است که قدرت نظامی بیشتری داشته باشد. بنابراین، می کوشید در کنار حفظ ارتش، نیروهای مردمی را هم حفظ کند، ولی به همت برادران حزب اللهی و آگاهی نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، طرح ادغام بسیج با سپاه پاسداران در دی ماه ۱۳۵۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و سپاه پاسداران با این ادغام، مشت محکمی به دهان فرصت طلبان و لیبرالیسم حاکم زد و آنها را از این ادغام مأیوس کرد.

وی همچنین درباره نقش سپاه در سازماندهی و آموزش نیروهای بسیج افزود: تدبیر امام عبارت بود از تحقق ارتش ۲۰ میلیونی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی طبق فرمان امام

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- مأخذ۱۱، صص ۵ و ۶.

۳- سند شماره ۲۲۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، شماره ۳۶۴، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۴- همان.

۵- مأخذ۱۱، ص۵.

موظف شـد که مردم را آموزش بدهـد و بیانات امام تماماً در این جهت است. بنابراین، تهیه کننـده طرح و مجری تـدبیر امام برای تحقق ارتش ۲۰ میلیونی، سپاه پاسداران شد و این ادغام کمک کرد که طرح هایی تهیه شود و برادران و خواهران در ارتش ۲۰ میلیونی تشکل پیدا کنند. از زمانی که ادغام انجام شد تاکنون به یاری خدا، بسیج مستضعفین فعالیت خود را به سرعت شروع کرده و کارهای بسیاری را انجام داده است که یکی از مهم ترین آنها تصفیه افرادی در بسیج بود که در دوران بنی صدر نفوذ کرده بودند. از دیگر کارهای انجام شده، تشکیل شوراهای منـاطق و بعـد تهیه طرح برای آموزش عقیـدتی، سیاسی، اخلاقی و آموزش نظامی مردم بود. مطلب دیگر، سازمانـدهی نیروهای مردم بود که برای ما اصل است و ما هرچه به مردم تشکیلات قوی تری بدهیم، ضمانت بقای این حرکت زیادتر خواهد بود.

مسئول بسیج مستضعفین درباره برنامه های آینده بسیج با تأکید بر تعریف قانونی از تشکیل بسیج گفت: من نظر شما را به هدف کلی بسیج که در مجلس شورای ملی به تصویب رسید، جلب می کنم. هدف از تشکیل بسیج مستضعفین عبارت است از ایجاد توانایی در همه اقشار جامعه ای که معتقـد به قانون اساسی انـد. شـما می دانیـد که ایجاد توانایی یک موضوع مطلق است که هم زمان جنگ و هم دوران بعـد از جنگ را شامـل می شود. واحـد بسیج مستضعفین فقـط مخصوص جنگ و زمـان آن نیست، بلکه وقتی جنگ هم نباشـد، برنـامه هایی دارد و با همان سازماندهی و تشکیلاتی که ایجاد کرده است، می تواند بعد از جنگ کارش را ادامه دهد. این هدف کلی ما است(۱)

۱

به دنبال شتاب گرفتن اقدامات بازسازی مناطق جنگ زده، علی اکبر رحمانی سرپرست ستاد بازسازی استان و استاندار باختران و مسئولان بنیاد مسکن استـان های باختران و لرسـتان، در گفت وگوهایی پیشرفت کار بازسازی در این دو استان را تشریح کردند. سرپرست ستاد بازسازی و اسـتاندار اسـتان بـاختران دربـاره فعالیت این سـتاد اظهار کرد: تاکنون از ۶ میلیـارد و ۵۰۰ میلیون ریـال اعتبـار اختصـاص یافته برای بازسازی و نوسازی مناطق جنگی این استان، بیش از ۳ میلیارد و ۶۲۵ میلیون ریال آن وصول شده و برای تجهیز ماشـین آلات و بازسازی در مناطق جنگی به مصرف رسیده است یا می رسد.

وی همچنین درباره پیشـرفت بازسازی برخی شهرسـتان های این اسـتان گفت: در سرپل ذهاب تاکنون ۹۰ واحد مسـکونی بازسازی و نوسازی شـده و برای بازسازی ۴۰۰ واحـد مسـکونی، مصالـح ساختمـانی تحویـل شـده است و هم اکنون فعـالیت برای بازسازی در این شـهر باتوجه به همکـاری و خودیـاری مردم به سـرعت پیش می رود؛ در منطقه ثلاث باباجانی ۷۰۰ واحـد مسـکونی آماده تحویل است و کمبودهای مصالح ساختمانی ازجمله شـیشه نیز تأمین شده است؛ در گیلان غرب نیز به موازات نوسازی و بازسازی ۹۷ واحد مسکونی، هم اکنون با تأمین شیشه و در و پنجره، عملیات

۱– مأخذ ۱۷، ص۱۳.

بازسازی به خوبی پیش می رود. درحال حاضر، در این منطقه فقط بین ۶۰ تا ۷۰ خانوار بدون سرپناه داریم و جمعاً به ۱۱۷۵ واحد مسکونی بین ۲۰ تا ۷۰ درصد آسیب رسیده بود.

مسئول بنیاد مسکن استان باختران نیز درباره بازسازی واحدهای مسکونی روستایی گفت: بنیاد مسکن استان همدان تاکنون کار بازسازی واحدهای مسکونی ۱۰ روستا را به پایان رسانده و در ۱۹ روستای دیگر مطالعات لازم را انجام داده است. همچنین بنیاد مسکن استان های آذربایجان شرقی و گیلان تاکنون عملیات بازسازی و نوسازی ۲ روستا را در گیلان غرب به پایان رسانده اند و در ۲۰ روستای دیگر مشغول فعالیت اند.(۱)

سرپرست بنیاد مسکن استان لرستان نیز در گفت وگویی که پس از دیدار از مناطق بمباران شده خرم آباد انجام داد، درباره فعالیت های بازسازی این بنیاد گفت: از ۳ ماه پیش، این بنیاد فعالیت های مؤثری را برای بازسازی و نوسازی مناطق آسیب دیده از بمباران هواپیماهای متجاوز عراقی در خرم آباد انجام داده است و تاکنون با استفاده از ۱۵۰ میلیون ریال اعتبار ویژه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی لرستان و ۲۰ میلیون ریال کمک های مردم ایثارگر این استان، کار مرمت و بازسازی بیش از ۱۵۰ واحد مسکونی در خرم آباد تمام شده و حدود ۸۵ درصد عملیات ساختمانی ۳۰ واحد مسکونی در این شهر به انجام رسیده است. وی افزود: به جز این کوشش ها، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی لرستان، فعالیت های عمرانی بسیاری را نیز در منطقه دشت عباس و ۱۲۰ روستای استان ایلام شروع و با اعتبار اولیه ۴۰ میلیون ریال، احداث و استقرار کارگاه های تولید مصالح ساختمانی را آغاز کرده است.(۲)

۱

درپی حمله هواپیماهای عراقی به چند فروند کشتی در بوشهر و درحالی که رادیو صوت الجماهیر از بغداد مدعی شد نرخ بیمه نفتکش هایی که به مقصد بندر امام خمینی حرکت می کنند، به شدت افزایش یافته، خبرگزاری یونایتدپرس از لندن به نقل از نشریه بیمه لویدز لندن اعلام کرد: با بروز تشنج مجدد در خلیج فارس، نرخ های بیمه کشتی در شرایط جنگی در این هفته کمی بالاتر بود، اما گزارش های رسیده تا روز چهارشنبه، حاکی از آن می باشد که این نرخ ها به میزان قبلی که برای ترمینال نفتی ایران در جزیره خارک و بندر بوشهر یک درصد بود، بازگشته است. نشریه بیمه لویدز نوشته است: بدیهی است که بیمه گران، تحولات جنگ ۲۷ ماهه ایران و عراق را به دقت دنبال می کنند. هرچند براساس گزارش این نشریه، چند کشتی در این منطقه، شاید تا ۴ فروند، آسیب دیده باشند، لکن ادعاهای عراق در اواخر هفته مبنی بر غرق شدن ۵ تانکر نفتکش، اکنون مردود دانسته شده است.

یونایتدپرس افزوده است: دلالان بورس و بیمه گران اظهار کرده اند: صاحبان کشتی ها درحال حاضر اشتیاق فراوانی برای رفتن به این منطقه ندارند؛ بنابراین، سفارش های قطعی برای بیمه در مقابل جنگ

۱- مأخذ ۱۸، ص۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۳/۹/۱۳۶۱، ص۵.

زیـاد نیست و نرخ محصولات تغییری نکرده است. نرخ بازرگانی عمومی برای بـدنه کشتی در شـرایط جنگی برای تمامی مناطق دنیا ۲۵ صدم درصـد است، به اسـتثنای نقـاط درگیری و منـاطق پرتشـنج که بیمه گران در این قبیـل موارد، نرخ هـا را برای انطبـاق با شـرایط، متغیر نگاه می دارند.(۱)

روزنامه گاردین نیز با درج گزارشی با عنوان "صدور نفت، فارغ از حمله عراق" نوشته است: ظاهراً دیروز کشتی های نفتکش برحسب معمول در جزیره خارك بارگیری کرده اند. باوجود اینکه عراق در چند روز گذشته به ۳ کشتی در این منطقه حمله کرده است، گویا حق بیمه کشتی هایی که به این ناحیه رفت وآمد دارند نیز تغییری نکرده است. خبرنگار گاردین افزوده است: نیروهای ایران با توپخانه و موشك های زمین به هوا، هواپیماهای اف۱۴ و ناوهای مجهز به موشك های دریابه هوا، به شدت از جزیره خارك دفاع می کنند.(۲)

۱

۱۶ تن از ائمه جمعه شیعه و سـنی شـهرهای گوناگون اسـتان خراسان(۳) صـبح امروز در حسـینیه جماران با امام خمینی دیـدار کردنـد. پس از گزارش آیت الله سـیدابوالحسن شـیرازی امام جمعه مشـهد، درباره همکاری ائمه جمعه شـیعه و سنی، نمایندگان مجلس خبرگان رهبری و ائمه جمعه خراسان با ارگان های دولتی، امام خمینی مطالبی را خطاب به حاضران ایراد کردند. بخش هایی از سخنان ایشان به این شرح است:

«این زمزمه هایی که گاهی می شود مبنی بر اینکه گرفتاری زیاد است و مثلاً گرانی زیاد شـده است و مردم دلسـرد شـده انـد، بی اساس است. شما می بینید که اینگونه مسائل در کشورهایی که سال های طولانی انقلاب کرده اند وجود دارد و شما کشوری را سراغ ندارید که چهار سال از پیروزی انقلابش گذشـته باشـد و همه چیزش درست باشد و هر روز مردم بیشتر در صـحنه باشـند و بیش ازپیش از انقلاب و دولت پشتیبانی کننـد و این چیزی نیست جز اینکه این انقلاب، اسـلامی و مربوط به اسـلام است. اگر این انقلاب مثل سایر انقلاب ها مربوط به طایفه و حزبی خاص بود و یا عـده ای با کودتا قـدرت را به دست می گرفتنـد ممکن نبود که ملت این طور یکپارچه دنبالش حرکت کننـد و از آنها حمایت کنند و این نعمتی است که اسلام به ما عنایت فرموده و ما باید قدر این عنایت خدا را بدانیم. این از عنایات اسلام است که همه برادران اهل

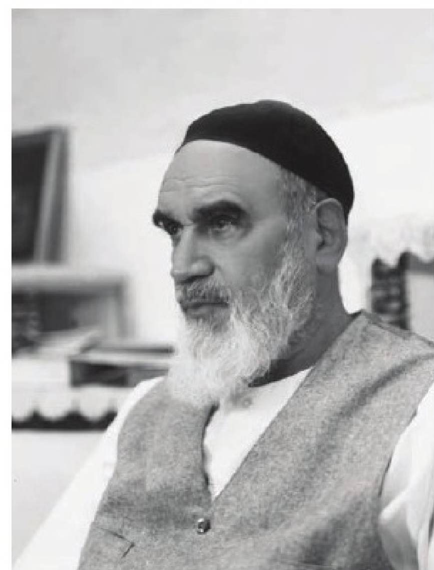

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۵۰، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۸ - ۶، لنـدن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۳/۹/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۲۸، رادیو بی بی سی، ۳/۹/۱۳۶۱.

۳- آقایـان: ابوالحسن شـیرازی (امام جمعه مشـهد)، مهمان نواز (امام جمعه بجنورد)، حسـینی (امام جمعه شـیروان)، مروج (امام جمعه قوچان)، مهرابی (امـام جمعه درگز)، معصومی (امام جمعه تربت حیـدریه)، عبـدوس (امام جمعه سبزوار)، غرویان (امام جمعه نیشابور)، محمـدیان (امام جمعه کاشـمر)، فقیه (امـام جمعه زیرکوه)، اسـدی (امام جمعه بشـرویه)، فرقانی (امام جمعه اهل سـنت خلیل آباد خواف)، احراری (امام جمعه اهل سـنت "در میان" بیرجند)، علیزاده (امام جمعه فردوس)، مدنی (امام جمعه بجسـتان) و توحیدی (امام جمعه اسـفراین) ازجمله حاضـران در این جلسه بودند.

سنت و شیعه باهم هستند و اختلافی هم با یکدیگر ندارند و بحمدالله کسانی را که در دو طرف بودند و تفرقه ایجاد می کردند را هم شناختند و کنار زدند و امروز صادقانه در کنار یکدیگر خدمت می کنند و من امیدوارم که این رویه مستدام باشد.

رهبر انقلاب در دیدار ائمه جمعه شیعه و سنی استان خراسان: اگر این انقلاب مربوط به طایفه یا حزب خاص بود ممکن نبود ملت این‌طور یکپارچه از آن حمایت کند و ما باید قدر این عنایت خدا را بدانیم.

... ازجمله اموری که اجانب به آن دامن می زنند، همین مسئله انتخابات است. هر انتخاباتی که در ایران می شود می گویند مردم این دفعه نمی آیند، مردم سست و خسته شده اند. و شما دیدید که در انتخابات گذشته، از انتخابات اصل نظام جمهوری اسلامی گرفته تا مجلس خبرگان برای قانون اساسی، مجلس و رؤسای جمهور، مردم هر دفعه بهتر از دفعه قبل شرکت کرده اند، الآن هم عده ای در خارج نشسته اند و تبلیغ می کنند که این دفعه دیگر مردم خسته شده اند و شور سابق را ندارند و از این قبیل حرف ها. اینها اکثراً عقده هایی در دل دارند و روی همین عقده هاست که این صحبت ها را می کنند. اگر عقده های درونی آنها حل می شد، چنین صحبت هایی را نمی کردند. همین منافقین و دیگران که مردم آنها را از ایران بیرونشان کرده اند، در خارج نشسته اند و می گویند مردم با ما هستند.

... ما هر روز شاهدیم که مادران شهدا، کسانی که حتی چند شهید داده اند، فریاد می زنند که اگر بازهم داشتیم در راه خدا می دادیم و تأسف می خورند که دیگر فرزندی ندارند که در راه خدا بدهند. اجانب تبلیغ می کنند که در ایران بچه های کوچک را با زور به جبهه می فرستند، درحالی که چنین نیست؛ مردم می خواهند جلوی این جوان های چهارده پانزده ساله را بگیرند که به جبهه نروند، ولی آنها از دست پدر و مادرها فرار می کنند و به جبهه می روند. مسلماً فردی را که بالغ نیست نه کسی می گوید به جبهه برو و نه کسی چنین حقی دارد که بگوید. مردم ما بحمدلله خودشان از رفتن به جبهه ها استقبال می کنند و جبهه ها را پر می کنند. من امیدوارم که شما آقایان با صفای قلب در کنار یکدیگر باشید... و مردم را به حضور در صحنه دعوت کنید.»(۱)

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۱۰۷ - ۱۰۴.

۱

امام خمینی امروز در جمع گروهی از نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) و تعدادی از اعضای خانواده شهدا در حسینیه جماران، در سخنانی کوتاه خطاب به حاضران گفتند:

«من الفاظ را و گفتار را ناقص تر از این می دانم که در ستایش از شما جوانان عزیز و همه ارگان هایی که در ایران خدمت می کنند، از ارتش و سپاهی و کمیته و بسیج و هم اینها، الفاظ کوتاه هستند که از شما برادران و از این چهره های نورانی مستعد برای شهادت مدیحه بگویند. شما آبروی اسلام و آبروی رسول خدا را در پیشگاه مقدس حق تعالی حفظ کردید؛ و شما برادران موجب سرافرازی حضرت امام زمان - سلام الله علیه - در پیشگاه خدای تبارک و تعالی شدید. حماسه هایی که شماها در کردستان و نیز دوستان شما در جاهای دیگر ازقبیل "جبهه مسلم" و "محرم" و سایر جبهه ها آفریدید، قابل توصیف نیست و شما مستعد این باشید که امام زمان - سلام الله علیه - از شما توصیف کند و خدای تبارک و تعالی به شما عنایات خاصه خودش را بکند و ان شاءالله خواهد کرد.»

ایشان همچنین درباره موضوعات غرب کشور افزودند:

«من یک کلمه به شما و اهالی کردستان عرض می کنم که شما اهالی کردستان و دیگرانی که در آن نواحی هستند گول این گروهک ها را نخورید. اینها نغمه ای بلند کردند برخلاف قرآن مجید و برخلاف اسلام. نغمه نژادپرستی، طرح اینکه کُرد، لر، فارس، اینها باید از هم جدا باشند و هریک مستقلاً برای خود چیزی داشته باشند، این آن است که اسلام آمده است که بردارد از میان این دیوارها را؛ اسلام آمده است که خراب کند [این دیوارها را]؛ و همه شما و همه ما و همه مسلمین [باید] در تحت لوای "لااله الا الله" و توحید همقدم باشیم و هم نفس باشیم و اسلام را به پیش ببریم و امیدوارم که موفق بشوید به اینکه اسلام را در همه کشورهای اسلامی و حقایق اسلام را در همه دنیا پیاده کنید و شما بحمدالله الگو هستید برای تمام کشورهایی که هستند و مسلم بدانید که چشم همه کشورها - یعنی مسلمان های کشورها و مستضعفان کشورها - به شما دوخته شده است و دعای ما بدرقه شماست. و خدایا! تو را به اولیایت قسم می دهیم که این عزیزان ما را حفظ کن، این دوستان خدا و دوستان امام زمان را پیروز کن.»(۱)

۲

درپی بروز اختلاف میان سرتیپ قاسم علی ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش و سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، امروز فرمانده نیروی زمینی ارتش با آقای هاشمی رفسنجانی ملاقات کرد. آقای رفسنجانی در خاطرات این روز نوشته است: «ظهر، آقای [علی] صیادشیرازی آمد. از سیاسی ایدئولوژی و ستاد مشترک گله و پیشنهاد تغییر هر دو را داشت. قرار شد که برای رسیدگی، جلسه مشترکی تشکیل شود و طرفین حرف هایشان را بزنند.»(۲)

۱- همان، صص ۱۰۹ - ۱۰۸.

۲- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۱۶.

۱

دکتر "اشتوان هتنی" وزیر دارایی مجارستان، که در رأس هیئتی اقتصادی به ایران سفر کرده است، پس از ۴ روز اقامت در کشورمان، پیش ازظهر دیروز، تهران را به مقصد مجارستان ترک کرد. وزیر دارایی مجارستان و همراهان وی پیش از ترک تهران، در محل وزارت کشاورزی و عمران روستایی، یادداشت تفاهمی را درزمینه های گوناگون اقتصادی، فنی، صنعتی، بازرگانی، کشاورزی، دامداری و تبادل تجارب علمی و تحقیقاتی، با وزیر کشاورزی و عمران روستایی ایران به امضا رساندند. در این یادداشت تفاهم، مجارستان متعهد شده است که میزان واردات غیر نفتی خود را از جمهوری اسلامی ایران افزایش دهد و درباره صدور فناوری، ساخت داروهای پزشکی و دامپزشکی و ساخت گیربکس و دیفرانسیل کامیون در ایران اقدام کند. درزمینه صنعتی نیز مجارستان علاوه بر صدور فناوری ساخت ماشین آلات موردنظر ایران، آمادگی خود را برای ساخت دوچرخه، دیزل الکترونیک و دیزل لکوموتیو راه آهن در کشورمان اعلام کرده است. همچنین در این یادداشت تفاهم با اشاره به زمینه های وسیع همکاری و مواضع مشترک سیاسی طرفین در سطح جهانی تصریح شده است: دو کشور مجارستان و جمهوری اسلامی ایران، در روابط اقتصادی خود سعی خواهند کرد تا فناوری ساخت مصنوعات صنعتی را در ایران توسعه دهند و در همه زمینه ها از تجارب دو طرف استفاده کنند.(۱)

۲

اخبار مربوط به تشکیل "مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق" و بازتاب های آن، ازجمله اخبار مهم جنگ در روزهای اخیر در داخل و خارج از کشور است. اقدام شورای عالی دفاع در مأموریت دادن به سپاه پاسداران برای واگذاری فضای نظامی مناسب برای آموزش اعضای مجلس؛ اعلام حمایت شخصیت ها، گروه ها و جریان های گوناگون عراق؛ مصاحبه های مطبوعاتی سخنگوی مجلس اعلا در تهران و... این جریان را به عنوان آغاز یک فصل جدید در مبارزات مردم عراق مطرح کرده است. در چنین شرایطی، حجت الاسلام محمدباقر حکیم سخنگوی این مجلس، امروز نیز در مصاحبه مطبوعاتی خود به جنبه هایی از مبارزات مردم عراق و موضوعات مربوط به این اقدام اشاره کرد. وی درباره نحوه همکاری مجلس با سایر گروه های غیر اسلامی گفت: در واقع، مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق دارای اهدافی اساسی است که در رأس آن سرنگون کردن حکومت صدام و برقراری حکومت اسلامی در عراق قرار دارد. از اهداف دیگر مجلس، مبارزه و مقابله با استکبار جهانی و دفاع از محرومان و مستضعفان جهان و نیز دفاع از مصالح و منافع تمامی ملت عراق بدون درنظرگرفتن مذهب، نژاد و زبان آنان است.

۱- مأخذ۴، ص۲.

به همین دلیل، این مجلس آماده است دست همه نیروهای صادق و خالصی را که برای نیل به این اهداف مبارزه می کنند، بفشارد. درباره گروه های سیاسی غیر اسلامی نیز درصورتی که در مبارزه خود صادق باشند و بخواهند ما را در رسیدن به تعدادی از اهدافی که به آنها اشاره شد، همراهی کنند، می توانیم به یک همکاری واقعی و جدی اقدام کنیم.

سخنگوی مجلس اعلاـ درباره جریان ها و گروه های شرکت کننده در این تشکیلات اظهار کرد: این مجلس به هیچ وجه از ائتلاف میان احزاب و گروه ها به وجود نیامده است که مثلاًـ جبهه ای به وجود آورده باشد. این مجلس از گروهی از شخصیت های اسلامی و مذهبی تشکیل شده که ممکن است در عمل، به یکی از نیروهای اسلامی موجود در عراق وابسته باشند، اما ازنظر مجلس، یک فرد، شناخته می شوند و نه نماینده گروه ها و سازمان ها یا احزابی که بدان وابسته اند و عضویت آنها فقط به این دلیل است که شخصیتی دینی و مذهبی و مورد قبول و احترام مردم عراق می باشند و در جنبش اسلامی عراق و حرکت های مردم نقشی ایفا کرده اند و تمام نیروهای موجود و فعال به آنها ایمان دارند.

سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق:
در صدر اهداف این مجلس سرنگون کردن رژیم صدام و برقراری
حکومت اسلامی در عراق است.

آقای حکیم با طرح پاره ای از مشکلات داخلی کشور عراق، به تلقی مجلس اعلا از موضوع قومیت در این کشور اشاره کرد و گفت: از میان این مشکلات باید از مشکل نژادی و جدایی که اکنون میان کردها و عرب ها وجود دارد، نام برد که وجود چنین موضوعی به دلیل دوری مسلمانان عراقی از اندیشه های اسلامی و نیز حکومت براساس احساسات نژادپرستانه و قومی می باشد. بنابراین، واکنش طبیعی در مقابل چنین حاکمیتی این است که مثلاً کردها خود را محروم و تحت فشار احساس کنند، ولی وقتی که حکومت، براساس اسلام و اخوت اسلامی باشد و امکانات و فرصت های لازم در اختیار کردها و عرب ها قرار گیرد که در حاکمیت و به دست گرفتن مقدرات خویش سهیم باشند، در آن صورت مشکلی به اسم مشکل کردها وجود نخواهد داشت، زیرا در آن

شرایط همه مسلمانان با حقوق یکسان و برابر، در عراق زندگی خواهند کرد. در چنین اوضاع و احوالی، مسلمانان صرف نظر از اینکه چه ملیتی دارند، از حقوق یکسانی برخوردار خواهند بود.

آقای حکیم همچنین درباره تصمیم جمهوری اسلامی برای دادن پایگاه نظامی به نیروهای عراقی به منظور گسترش مبارزه علیه رژیم عراق اعلام کرد: یکی از اهداف اساسی این مجلس، سرنگون کردن رژیم مزدور عراق است، اما تحقق این هدف، فقط با اتخاذ راه و روش های سیاسی امکان پذیر نیست، بلکه لازم است که راه شهادت و مبارزه مسلحانه نیز برای نابودکردن حکومت پیموده شود، از اینجاست که وجود پایگاه های نظامی یک نیاز ضروری می باشد؛ زیرا ازنظر این مجلس، تحقق اهداف تعیین شده جز از راه مبارزه مسلحانه امکان پذیر نیست، کمااینکه تعداد زیادی از رانده شدگان عراقی که در ایران به سر می برند، همچنین پناهندگان و حتی آنان که در خارج از ایران هستند، به شدت اصرار می کنند که به آنها اجازه داده شود تا بتوانند در کنار رزمندگان جمهوری اسلامی علیه مزدوران بعثی وارد مبارزه شوند و طبعاً این موضوع نیز خود ضرورت وجود این پایگاه ها را بیشتر آشکار می سازد. این پایگاه ها می تواند در گردهم آوردن برادرانی که اکنون پراکنده هستند و بهره برداری از ایمان و شهادت طلبی شان نقش مؤثری ایفا کند.(۱)

۱

مبارزه نیروهای معارض عراقی علیه رژیم عراق همچنان ادامه دارد.

امروز نیروهای معارض عراقی عملیاتی را علیه نظامیان این کشور انجام دادند و با حمله به پایگاه ارتش عراق در نزدیکی ده "سیرکوتک"، این پایگاه را تصرف کردند و ۱۴ سرباز را به اسارت گرفتند. در این عملیات، ۱۳ قبضه اسلحه کلاشینکف، یک دستگاه بی سیم، یک خمپاره انداز ۶۰ میلی متری و مقدار فراوانی مهمات به غنیمت گرفته شد(۲)

همچنین مجاهدین مسلمان عراقی در یک اقدام نظامی، بر سر راه عبور یک کاروان نظامی مین گذاری کردند که براثر آن، ۲ خودرو عراقی منهدم شد و ۸ تن از سرنشینان آن کشته و تعدادی نیز زخمی شدند(۳)

به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، مجاهدین معارض عراقی درطول هفته گذشته نیز اقدامات زیر را علیه نظامیان عراق انجام دادند:

۱. حمله به یک واحد گشتی در مسیر جاده چواره - قرنه که به کشته یا مجروح شدن ۴ نفر از افراد این واحد انجامید.

۲. حمله با سلاح های سبک و سنگین به پادگان "توتمان" که پس از یک ساعت درگیری بین دو طرف، تلفات و خساراتی به نیروهای دولتی وارد شد.

۱- مأخذ ۲۵، ص۲.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳. پرتاب نارنجک به مقر سازمان امنیت سلیمانیه که سبب آتش سوزی در ساختمان مذکور و واردآمدن خساراتی به نیروهای امنیتی شد.

۴. کارگذاشتن مین در جاده "ماووت" به دست پیش مرگان که موجب انهدام یک خودرو و جیپ فرماندهی ارتش عراق و کشته یا مجروح شدن سرنشینان آن شد.

۵. به آتش کشیدن دفتر حزب بعث و مقر پلیس "شاندری" و حمله مسلحانه به مقر نیروهای بعثی در مناطق "ماؤوت" و "دوله رش" که ضایعاتی را به این نیروها وارد کرد.

۶. کارگذاشتن مین در حوالی "زاخو" که سبب انهدام یک خودرو نظامی حامل نیروهای ارتش خلق و کشته یا مجروح شدن همه سرنشینان خودرو مذکور شد.

۷. برگزاری تظاهرات گسترده در شهر اربیل که با واکنش نیروهای امنیتی و پلیس شهر، ۲ نفر از تظاهرکنندگان کشته و تعدادی نیز دستگیرشدند.

۸. مقابله با یورش نیروهای دولتی متشکل از افراد ارتش، ارتش خلق و نیروی مخصوص که با پشتیبانی بالگردهای توپ دار برای تصرف و پاک سازی روستاهای "شاخه گالانه" و "کلی کفارک" از توابع "عقره"وارد عمل شده بودند. در این درگیری خسارت هایی به نیروهای دولتی عراق وارد شد و به عقب نشینی آنان انجامید.

۹. کارگذاشتن مین در مسیر شهرک "نالپاریز" که موجب انهدام یک دستگاه خودرو زیل ارتش عراق و کشته یا مجروح شدن تعدادی از سرنشینان خودرو شد(۱)

ص: ۵۹۵

۱- سند شماره ۱۶۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مشترک ارتش - اداره دوم - فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۳۳، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، صص ۶ و ۷.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۴ آذر ۱۳۶۱ ۹ صفر ۱۴۰۳ ۲۵ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ وضعیت آرامی داشت و فقط شهر آبادان گلوله باران شد و شهرهای سرپل ذهاب و پادگان ابوذر بمباران شدند.

شهر آبادان امروز نیز هدف گلوله های خمپاره و توپخانه های نیروهای عراقی قرار گرفت که درنتیجه آن، ۳ منزل مسکونی و بخشی از ساختمان یک حسینیه ویران شد(۱)

همچنین در بمباران پادگان ابوذر و سرپل ذهاب، آسیب هایی به برخی ساختمان ها وارد شد.(۲)

۲

در ادامه کمک های کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس به عراق، امروز ۳۳ دستگاه نفربر برزیلی با تریلی های عربستان سعودی ازطریق صفوان وارد عراق و در پادگان شعیبه تخلیه شد. همچنین ۷ دستگاه کامیون حامل مهمات نیز با مراقبت شدید، از عربستان وارد و در پادگان شعیبه تخلیه شد.(۳) براساس گزارش منابع خبری، امروز تعداد زیادی کامیون حامل بنزین و سایر مواد سوختی از کویت به عراق حمل شد. طبق گزارش ها، هر روز مواد سوختی از کویت به عراق ارسال می شود(۴)

۳

درطول امروز و روز گذشته، ۶ نفر عراقی ازجمله ۴ نفر نظامی با عبور از مرز، خود را به نیروهای ایران تسلیم و درخواست پناهندگی کردند. افراد نظامی از مخالفان رژیم عراق هستند که از بوشهر به ایران پناهنده شده اند.(۵)

ص: ۵۹۷

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲، اطلاعیه ستاد مشترک ارتش.

۲- سند شماره ۱۰۳۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۱، تاریخ ۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره ۲۷۰۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، از قرارگاه مقدم نزاجا غرب (رکن ۲)، شماره ۲۲، تاریخ ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۴- سند شماره ۳۰۸۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش از ستاد عملیات تیپ۲ (رکن۲)، شماره ۱۸۴، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۱

رژیم عراق برای جبران کمبود نیروی نظامی، از سودان و مصر و برای رفع نیاز نیروی کار، از فیلیپین کمک می گیرد.

آسوشیتدپرس به نقل از خبرگزاری سودان درباره تعداد و زمان حضور نیروهای سودانی که به عراق اعزام شده اند، اعلام کرد: روز چهارشنبه سومین گروه داوطلبان سودانی برای جنگ با سربازان ایرانی راهی عراق شدند. به گزارش خبرگزاری سودان، با اعزام این گروه، تعداد داوطلبانی که برای شرکت در جنگ به عراق رفته اند، به ۱۲۰۰ تن رسید. آسوشیتدپرس افزود: جعفر نمیری رئیس جمهور سودان، هفته پیش گفته بود، دو گروه اولی که در آبان ماه به عراق رفتند، مشغول گذراندن تعلیمات نظامی اند. وی گفت: این داوطلبان برای مدت ۴ ماه خواهند جنگید و سپس به سودان باز خواهند گشت. این دوره ۴ ماهه درصورت تقاضای داوطلب، تمدید خواهد شد. عراقی ها اعتراف می کنند که برخی از اتباع مصر و دیگر کشورهای عربی، برای جنگ با ایران داوطلب شده اند(۱)

از سوی دیگر، عراق برای جبران نیروی کار موردنیاز خود، با دولت فیلیپین قراردادی امضا کرد. به گزارش رویتر از مانیل، "بلاس اوپل" وزیر کار این کشور و محمود رسول وزیر کار عراق، موافقت نامه ای را درباره تقویت همکاری در امور اشتغال و کارگری امضا کردند. براساس این قرارداد که در پایان سفر ۶ روزه وزیر کار عراق به مانیل منعقد شد، این کشور ۳۸ هزار کارگر فیلیپینی را در عراق ساماندهی خواهد کرد. رویتر می افزاید: بدین ترتیب، عراق بعد از عربستان، دومین کشور استفاده کننده از نیروی کار قراردادی خواهد بود.(۲)

۲

امروز، کوهی مسئول واحد بسیج مستضعفین منطقه ۲ سپاه و صفار هرندی قائم مقام فرمانده منطقه ۶ سپاه، درباره فعالیت های بسیج و نیروهای مردمی مناطق خود مطالبی را بیان کردند.

مسئول واحد بسیج منطقه ۲ سپاه - که مرکز آن در اصفهان است - درباره فعالیت های یک ساله بسیج منطقه گفت: در یک سال گذشته، ۶۲,۷۰۰ داوطلب برای نبرد با دشمنان اسلام، پس از فراگیری آموزش های نظامی به همت واحد بسیج سپاه پاسداران منطقه ۲، به جبهه ها اعزام شده اند. کوهی که به مناسبت پنجم آذرماه، سالگرد هفته بسیج، با خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت و گو می کرد، ضمن اعلام این خبر، در تشریح فعالیت های این واحد برای تحقق تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی اظهار کرد: درحال حاضر، حدود ۲۴ پایگاه شهری در ۲۴ شهرستان این منطقه که شامل استان های اصفهان، چهارمحال وبختیاری و یزد می باشد، تشکیل شده است و به طور شبانه روزی

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۲، خارطوم - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۲۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱.

فعالیت های آموزشی نیروهای اعزامی به جبهه های نبرد را به منظور دفاع از اسلام ادامه می دهند و از این طریق در هر ماه، بیش از ۴ هزار نفر در سطح منطقه، آموزش های نظامی لازم را فرامی گیرند. وی شرکت در انتظامات و نظم شهرها به ویژه در شب، برنامه های اطلاعاتی به منظور تحقق اطلاعات ۳۶ میلیونی و فعالیت های فرهنگی و تبلیغاتی در روستاها را از دیگر اقدامات این واحد ذکر کرد و افزود: درطول تابستان گذشته، ۵۷ دوره اردوی ۵ تا ۷ روزه در سطح منطقه ۲ تشکیل شد که بیش از ۱۴ هزار نفر در آن شرکت کرده و آموزش های نظامی و عقیدتی را فراگرفته اند و درحال حاضر نیز در ۳۲۰ مسجد اصفهان، آموزش های نظامی، سیاسی و عقیدتی ادامه دارد. وی در پایان این گفت وگو از همکاری های روحانیون برای ارشاد و راهنمایی افراد بسیج، به منظور نیل به اهداف انقلاب اسلامی تقدیر کرد.(۱)

حسین صفار هرندی قائم مقام فرمانده سپاه منطقه ۶(۲) نیز در گفت وگویی مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی، درباره عملکرد یک ساله بسیج این منطقه در جنگ و مسائل داخلی گفت: بسیج به لحاظ اینکه تبلور عینی نیروی مردمی در یک ارگان نظامی است، نقش بسیار مهمی در اداره جنگ ایفا کرده است و باید توجه داشته باشیم از آن زمان که مردم به طور گسترده، به جبهه های جنگ راه یافتند، معادلات جنگ به نفع اسلام و ایران تغییر کرد. وی سپس به پیروزی های بزرگی که در حوزه امنیت داخلی و غلبه بر حرکت های گروه ها و سازمان های مسلح محارب، منافقان و اشرار به دست آمده است، اشاره کرد و آن را نتیجه همکاری و تلاش همه جانبه مردم در صحنه دانست. صفار هرندی درباره استقبال مردم استان کرمان از فتوای اخیر امام امت گفت: استقبال مردم این استان بسیار چشمگیر بود، طوری که درحال حاضر انبوهی از مردم داوطلب در پشت پادگان های آموزشی برای فراگیری دوره های نظامی صف کشیده اند و ما در تدارک امکانات بیشتر برای آموزش هرچه سریع تر آنها هستیم.(۳)

۱

امروز درگیری های نظامی و حوادث امنیتی در شهرها و محورهای مختلف مناطق کردنشین ادامه داشت و خسارت هایی به دو طرف درگیر وارد شد. شهرهای سردشت، پیرانشهر، سنندج، میاندوآب و سقز، محل های اصلی این درگیری ها و حوادث بودند.

در ساعت ۶ صبح امروز، عناصر کمونیستی کومه له به پایگاه تازه تأسیس "خلیسان" در شرق "واوان" که یکی از پایگاه های مهم نیروهای خودی در محور سردشت - پیرانشهر است، حمله

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۴.

۲- این منطقه شامل استان های سیستان و بلوچستان، هرمزگان و کرمان است.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱، ص۴.

کردنـد و در غـافلگیری کامـل، این پایگـاه را به محاصـره در آوردنـد و ۲۰ تن از سـربازان و درجه داران ژانـدارمری را به شـهادت رساندنـد. مهاجمان سپس با گروگان گرفتن ۲۲ نفر دیگر از افراد پاسگاه، محل را ترک کردنـد. در این حـادثه، فقـط یـک تن از افراد کومه له کشته شد.(۱)

همچنین در منطقه "تیژتیژ" در محـور سـنندج - مریوان بین روسـتاهای "رش نش" و "نگـل"، ۵ تن از نیروهـای خودی در درگیری با عناصـر مسلح غیر قانونی که به قاچاق کالا مبادرت می کردند، به شهادت رسیدند و ۳ نفر نیز به اسارت در آمدند.(۲)

نیروهای سپاه میاندوآب نیز با کارگذاشتن مین بر سر راه عناصر مسلح غیرقانونی، ۵ نفر از آنان را به هلاکت رساندند یا زخمی کردند.(۳)

همچنین یـک نفر از عوامـل حزب دمکرات کردسـتان بـا معرفی خود به سـپاه سـنندج و تسـلیم یـک قبضه اسـلحه کمری، درخواست امان نامه کرد(۴)

۱

امروز در ۳ عملیات جداگانه در شـهرهای گرگان و تهران، تعدادی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه طوفان کشته و تعدادی دسـتگیر شدنـد. در این عملیات ها یک نفر از نیروهای خودی شـهید و یک نفر دیگر زخمی شـد. از نیروهای ضد انقلاب ۳ نفر کشته و ۴ نفر دستگیر شدند.

درپی گزارش های مردمی مبنی بر مشـکوک بودن وضعیت یک منزل مسکونی در خیابان فردوسی شهر گرگان، نیروهای سپاه برای بررسی به خانه مزبور مراجعه کردند که در همان ابتدا با پرتاب نارنجک ازطرف ساکنان مواجه شدند و یکی از نیروهای سپاه به شهادت رسید. با شدت گرفتن درگیری، یکی دیگر از پاسـداران مجروح شد، ولی درنهایت، نیروهای سپاه با به هلاکت رساندن ۳ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در این خانه فعالیت می کردنـد، موفق شدند وارد خانه شوند. در این خانه تیمی، ۲ قبضه کلت، ۲ قبضه ژ۳، تعدادی فشنگ، بمب دست ساز، گاز اشک آور و اسناد و مدارک سازمانی و تعدادی دستگاه تکثیر به دست آمد.(۵)

در تهران نیز نیروهای گشت سپاه در بازرسی از فردی که به وی مشکوک شده بودند، اسنادی را حاوی اطلاعاتی درباره نیروهای سپاه، آدرس و کروکی منزل آنها و همچنین کروکی و آدرس تعدادی از مغازه داران متعهد محل، به دست آوردند.(۶)

در خیابان جیحون هم نیروهای گشت سپاه، ۳ نفر از اعضای حزب کمونیستی طوفان را دستگیر کردند. در این عملیات، اسناد و مدارکی نیز از آنها به دست آمد.(۷)

۱- سند شماره ۷۳۳۶۵ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به سـتاد مرکزی سـپاه، ۵/۹/۱۳۶۱؛ و - سـند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشـهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۳۴۱۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کردستان (اطلاعات) به ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن۲)، ۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۴۱۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۸/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۰، بخش دوم.

۴- سند شماره ۷۳۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۵۲، تاریخ ۸/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۵- سند شماره ۷۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۳ به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۴/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۵، بخش اول، ص۴؛ و - سند شماره ۷۳۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۴۹، تاریخ ۵/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۶- سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه شماره ۷، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۲/۹/۱۳۶۱، گزارش منطقه ۱۰، ص۱۵.

۷- همان، ص۱۸.

۱

بازسازی مناطق جنگ زده موضوعی است که مسئولان همچنان آن را پیگیری می کنند. دراین باره، بخشدار بستان در تشریح بازسازی معابر عمومی و اماکن دولتی این شهرستان گفت: زیرسازی و آسفالت خیابان های اصلی شهر بستان زیر نظر شهرداری این شهر آغاز شده است و هزینه ای که صرف اجرای این عملیات می شود، بالغ بر ۲۰ میلیون ریال است. وی ضمن اعلام فعالیت های عمرانی انجام شده در بستان گفت: تاکنون بازسازی ۱۰ درصد از کل ساختمان های دولتی که به دست متجاوزان بعثی ویران شده یا آسیب دیده بود، به همت ستاد بازسازی استان کرمان به اتمام رسیده است و کار بازسازی واحدهای مسکونی نیز به زودی آغاز می شود(۱)

دبیر ستاد مرکزی خدمات کشاورزی استان خوزستان نیز درباره فعالیت های این مرکز گفت: کارکنان اداره کل کشاورزی و عمران روستایی در ۲ ماه گذشته، ۸ هزار هکتار از اراضی دشت آزادگان را که براثر جنگ تحمیلی و تجاوز مزدوران بعثی عراق تخریب شده بود، بازسازی کرده و به زیر کشت برده اند. محمد بخشنده ضمن اعلام این خبر افزود: همچنین در این مدت، ۱۴۰ کیلومتر نهر جدید نیز در دشت آزادگان و در مناطق کوت، سیدنعیم و شرق کرخه (روستا های دهیمی و ابوحمیظه) ایجاد شده و همه احتیاجات کشاورزی ازقبیل بذر، کود، سم و خدمات ترویجی به طور رایگان و براساس طرحی که در استان تصویب شده است، در محل، در اختیار کشاورزان مناطق جنگلی قرار داده می شود، طوری که تاکنون مقدار ۵۰۰ تن گندم و ۴۰۰ تن کود در اختیار آنها قرار گرفته است و این برنامه همچنان ادامه دارد(۲)

۲

امام خمینی رهبر انقلاب، در دیداری که سرهنگ کوچک زاده فرمانده ژاندارمری و غلامحسین کرباسچی نماینده امام در این نیرو، با ایشان داشتند، خطاب به آنان گفتند:

«اولاًـ هیچ گاه از حجم کار زیاد نترسید که کار هرقدر هم زیاد باشد در مقابل اراده انسان ناچیز است و اگر انسان بخواهد، می تواند همه کارهای عظیم را با حجم هرقدر هم زیاد به انجام برساند. دوم اینکه سعی کنید روح ایمان و اسلامیت را در پرسنل زنده نگه دارید. اگر روح اسلام در افراد باشد همان طورکه امروز در سرتاسر جبهه ها می بینید، همه مسائل حل می شود. همه می خواستند ژاندارمری را از اخلاق اسلامی و ایمان جدا کنند و آنها را بد تربیت کنند. ان شاءالله سعی می شود که تربیت اسلامی در بین افراد احیا شود. امروز مردم از هرلحاظ کمک خواهند کرد و به همین جهت مشکلات حل خواهد شد.»(۳)

در این دیدار، فرمانده ژاندارمری و نماینده امام در این نیرو، گزارشی از وضعیت و فعالیت های ژاندارمری و مشکلاتی که در گسترش این نیرو در سطح کشور وجود دارد، به اطلاع امام رساندند.(۴)

۱- مأخذ ۹، ص۹.

۲- مأخذ ۵، بخش آخر، ص۱.

۳- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول: پاییز ۱۳۷۸، ص۱۱۰.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۳.

اعضای انجمن اسلامی دانشجویان سراسر کشور، با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، دیدار کردند. رئیس جمهور در این دیدار با اشاره به پیوند و همراهی دانشجویان با مردم در دوران مبارزه و انقلاب و نقش انجمن اسلامی در هدایت مردم گفت: قشر دانشجو پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گامی فراتر از همگامی با شعارهای مردم برداشت و به عنوان یک قشر متحرک، فعال و درس خوانده که مسئولیت بیشتری در هدایت مردم احساس می کرد، به وظایف خود عمل کرد. انجمن های اسلامی، ضامن حاکمیت روح انقلاب اسلامی بر دانشگاه ها می باشند که اگر این روح نباشد، دانشگاه ما دانشگاه این انقلاب نیست و اگر این روح وجود داشته باشد، می تواند همه چیزهایی را که برای یک دانشگاه کامل و جامع اسلامی لازم است، تأمین کند. انجمن های اسلامی در دانشگاه باید تشکل های انعطاف پذیری باشند که بتوانند از تفرقه و تشتت و چندگانه شدن دانشگاه های ما در سراسر کشور جلوگیری کنند. بنابراین بایستی یک روح واحد بر همه دانشگاه ها حاکم شود.

وی افزود: یکی از ارزش های انجمن اسلامی این است که از اندیشه و ایمان عمیق اسلامی برخوردار باشد. وقتی انجمن اسلامی با چنین افرادی به وجود آمد، پایه محوری برای جلوگیری از بسیاری از انحرافات در دانشگاه و مانع از کج روی خواهد بود. هیچ سازمان دانشجویی بهتر از انجمن های اسلامی نیست. این سازمان یک سازمان صنفی، فکری، انقلابی و تابع اندیشه درست است.

رئیس جمهوری با اشاره به اینکه دانشگاه های ما تحت سیطره کسانی بود که انقلاب اسلامی را مطلقاً قبول نداشتند، گفت: آنها قصد داشتند پایگاهی را که در رأس آن، امام امت و هدفش تشکیل یک جامعه اسلامی و نظام واقعی اسلامی و سیاستش انقطاع از شرق و غرب است، بکوبند و اولین اقدام را برای مقابله با آنها، همین دانشجویان انجام دادند.

آیت الله خامنه ای با اشاره به ضرورت تشکیل یک دانشگاه اسلامی افزود: برای ایجاد یک دانشگاه اسلامی لازم بود که دانشگاه نخست از آن چیزی که مانع حرکت درست به سوی دانشگاه اسلامی است، تخلیه و سپس به چیزهایی که لازمه و شرط حرکت دانشگاه اسلامی است، آراسته شود که مقداری از آن درطول دو سال تعطیلی دانشگاه ها انجام شده است.

رئیس جمهوری در پایان با اشاره به اینکه دانشجویان نباید توقع داشته باشند که اکنون وارد یک دانشگاه اسلامی شوند، گفت: شما اکنون وارد دانشگاهی می شوید که می تواند دانشگاه اسلامی بشود و کسانی که باید آن را دانشگاه اسلامی بکنند، عوامل و عناصری هستند که شما هم جزء همان ها هستید.(۱)

ص: ۶۰۲

۱- همان، ص۱۹.

۱

جمعی از اعضای انجمن اسلامی فارغ التحصیلان شبه قاره هند، در مجلس با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، دیدار کردند. در ابتدای این دیدار، یکی از دانشجویان درباره چگونگی بازداشت و آزار تعدادی از دانشجویان مسلمان ایرانی در شهر بنگلور هند، تبلیغات سوء برخی رسانه های جمعی و رفتار پلیس این کشور با دانشجویان گزارش داد. سپس رئیس مجلس درباره دلیل این نوع برخورد با دانشجویان مسلمان ایرانی گفت: شما و دوستانتان به دلیل اینکه حاملان چنین انقلابی هستید، مورد بغض شیاطین قرار گرفته اید. ما در امریکا نمونه هایی از سرکوب شما را دیده ایم. در آلمان، فرانسه، انگلستان و در هند نیز مکرر شاهد این موضوع بوده ایم. تأسف ما این است که هند دیگر چرا؟ هندوستان که دارای گذشته ای انقلابی است و افتخار انقلاب علیه استکبار، استعمار و استثمار را دارد، چرا خودش را آلوده می کند و این ظلم فاحش را مرتکب می شود و به تذکرات دوستانه ما توجه نمی کند؟ وی افزود: درست آن کاری که ما از امریکا، رژیم اشغالگر قدس و کشورهای دیگر مثل اینها انتظار داشتیم، به دست کسانی که به نام مردم هند حرف می زنند، انجام می شود. ما حرفهایمان را ازطریق وزارت خارجه و جاهای دیگر به آنها زده ایم و بازهم می زنیم و امیدواریم که مسئولان هند مراقب باشند و گول شیاطینی که دارند آنها را فریب می دهند و می خواهند رابطه ملت ایران را با آنها مخدوش کنند، نخورند. ما نمی خواهیم رابطه مان با هندوستان آن قدر خدشه دار شود، ولی متأسفانه اینها تحقیقاً اثر می گذارد. ملت ما، انقلاب ما، امام ما، مجلس، دولت و نهادهای انقلابی ما، به این جوان های زحمتکش که در آنجا درس می خوانند و از انقلابشان دفاع می کنند، علاقه مندند و رنج آنها را به آسانی نمی توانند نادیده بگیرند. البته ما امیدواریم که هندی ها به این تذکرات ترتیب اثر بدهند و گرفتاری های بچه های ما را کم کنند و اجازه دهند آنها درس بخوانند و امکانات فراوانی را که برای همکاری ما و هندوستان موجود است، از حالا درمعرض خطر قرار ندهند. ما دلمان نمی خواهد که هندوستان آن عملی را انجام دهد که امریکایی ها، آلمان غربی، رژیم اشغالگر قدس و سایر کشورها از این نمونه، درباره مبارزان جوان و متعهد، انجام می دهند.(۱)

۲

میرحسین موسوی نخست وزیر، در مراسم گرامیداشت یاد چهارمین شهید محراب آیت الله اشرفی اصفهانی و مجلس بزرگداشت شهدای شهر قم در عملیات محرم، درباره نقش و عملکرد قدرت های بزرگ پس از انقلاب اسلامی در ابعاد داخلی و خارجی و دلیل ناکامی آنها و همچنین وضعیت کلی کشور پس از قطع وابستگی به قدرت های خارجی، مطالبی بیان کرد. بخش هایی از سخنان وی به نقل از روزنامه کیهان به شرح زیر است: ابرقدرت ها به ویژه شیطان

۱- همان، ص ۱۰.

بزرگ، بـا تکیه بر گروهـک هـای ضـد انقلاب و توطئه های گوناگون ازقبیل ترور، انفجار، غائله آفرینی در کردستان، کودتا، حمله مسـتقیم نظامی در طبس، محاصـره اقتصادی و حمله نظامی ارتش صـدام به ایران، سـعی در نابودی این انقلاب داشـتند. البته، شـرق هم دراین زمینه بی کـار نبـود و بـا کتـاب هـا و نشـریات و گروه هـای وابسـته به خود، می خواست خللی در این انقلاب به وجود آورد. درمجموع، تلاش هر دو ابرقـدرت برای مخدوش کردن شـعار "نه شـرقی، نه غربی" بود، ولی امت حزب الله تحت رهبری های پیامبرگونه امام امت و هدایت روحانیت متعهـد و همیشه در صـحنه، بـا مقـاومت قهرمانانه خود امیـد دشـمنان اسـلام و انقلاب اسـلامی را به یأس مبـدل کرد. آقای موسوی در قسـمت دیگری از سخنانش ضمن تشریح سیاست دولت درزمینه تحقق شعار "نه شرقی نه غربی"، به مبادلات و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران به نفع کشورهـای محروم جهـان سوم اشـاره کرد و تلاش و فعالیت هرچه بیشتر امت ایثارگرمان را در سـنگرهای اقتصادی به ویژه در مزارع و کارخانه ها، از عوامل مؤثر در به ثمررسـیدن این شـعار دانست. وی با اشاره به افزایش ذخایر ارزی کشور که قبل از جنگ تحمیلی یک ششم ذخایر ارزی عراق بود، اظهار کرد: ما تاکنون بدون نیاز به کشورهای شـرق و غرب، با تکیه بر اعتقاد عمیق خود به خدا و فداکاری امت حزب الله، توانستیم اقتصـاد سـالم خود را بنـا کنیم و امروز هرچه در هیئت دولت و شورای اقتصادی مطرح می شود، متکی به اسـلام فقاهتی است که این امر هر مشکلی را برای ما آسان کرده، راه حل ها را نشان می دهد(۱)

۱

سیدمحمد غرضـی وزیر نفت ایران، در پایان دیدار با "لوراج کمار" معاون وزیر نفت هندوسـتان - که به ایران سـفر کرده است - درباره دلیل سفر وی و نتیجه مذاکرات بین مسـئولان دو کشور گفت: هند یکی از مشتریان دائمی نفت ایران می باشد که به ویژه بعد از انقلاب اسـلامی از ثبات خوبی برخوردار بوده است. جمهوری اسلامی ایران نیز دراین باره با هندوستان روابط برادرانه ای داشته است. وزیر نفت کشورمان افزود: قراردادهای خرید نفت خام معمولاً سالانه تجدید می شود و معاون وزیر نفت هند نیز در چارچوب همین موضوع به کشورمان سفر کرده است و قراردادهای جدیدی طبق موازین سابق منعقد خواهد شد. وی گفت: هند قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، مشارکت هایی در استخراج و اکتشاف نفت در ایران و ایران نیز در پالایشگاه مدرس و مجتمع کود شـیمیایی مجاور آن در هند سرمایه گذاری داشته است. وزیر نفت ایران همچنین در پایـان گفت: مـذاکرات بین هیئت هـای دو کشور در جریـان است و مشـکلات اقتصادی بین دو کشور در پایان این مـذاکرات حل خواهد شد.(۲)

۱- همان، ص۳.

۲- همان، ص ۱۰.

۱

ژاپن بر حمایت خود از تلاش های میانجیگرانه برای خاتمه جنگ عراق و ایران تأکید کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، "یوشو سکوروشی" وزیر خارجه ژاپن، در مصاحبه با روزنامه کویتی الوطن گفت: «ادامه جنگ، ثبات خلیج فارس را به طور خطرناکی مورد تهدید قرار می دهد.»

وی در ادامه با اشاره به گفت وگوهای ایران و ژاپن درباره مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی، ضمن تأکید بر ضرورت ادامه مذاکرات افزود: این پروژه هیچ گونه تأثیر منفی بر روابط ژاپن و کشورهای منطقه نخواهد داشت.(۱)

۲

قاسم احمد تقی وزیر نفت عراق، در مصاحبه با روزنامه کویتی السیاسه، درباره کاهش صدور نفت عراق، تأثیر آن در اقتصاد این کشور و برنامه های آتی عراق در افزایش صدور نفت گزارش داد. وی گفت: ادامه این جنگ، عراق را به اتخاذ سیاست صرفه جویی واداشته است تا از مشکلات احتمالی پیشگیری شود، درحالی که اغلب منابع اقتصادی بر صادرات روزانه ۶۰۰ هزار بشکه نفت عراق تأکید دارند. وی افزود: صادرات کنونی نفت عراق کمتر از سهم تعیین شده ازسوی سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) می باشد. تولید نفت عراق روزانه به یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه می رسد، درحالی که اوپک سهمی معادل یک میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز برای عراق تعیین کرده است. وی بدون اشاره به ناتوانی عراق در صادرات نفت گفت: عراق از اجلاس آینده اوپک که قرار است در ۱۸ آذر در وین تشکیل شود، خواهد خواست سهم گذشته این کشور را جبران کند تا بتواند به سهم تعیین شده خود دست یابد. وزیر نفت عراق افزود: امضای قرارداد خط لوله نفت ترکیه که قرار است تا سال ۱۹۸۴ پایان پذیرد، توانایی جدیدی بین ۴۰ تا ۵۰ درصد به خط لوله کنونی خواهد افزود(۲)

۳

امروز روزنام-ه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه زاینوگ و خبرگزاری فرانسه، مطالبی درباره مشکلات اقتصادی و صدور نفت عراق منتشر کردند.

روزنامه فرانکفورتر الگمانیه زاینوگ در مقاله ای درباره تأثیر جنگ در اقتصاد عراق نوشت: در عراق، مدت هاست که جنگ دیگر محبوبیتی ندارد و به نظر کارشناسان اقتصاد، این کشور بیشتر از ایران صدمه دیده است. طبق اعلام رئیس جمهوری این کشور، عراق باید ماهانه ۵/۲ میلیارد دلار برای جنگ خرج کند و برای سال آینده، کسری های زیادی در بودجه در نظر گرفته شده است. اگر حمایت کشورهای عرب همسایه نبود، عراق مدت ها پیش به پایان راه رسیده بود(۳)

خبرگزاری فرانسه نیز آغاز یک دوره مشکلات اقتصادی را برای عراق پیش بینی و اعلام

ص: ۶۰۵

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۱، تاریخ ۵/۹/۱۳۶۱، ص۲۵، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۴/۹/۱۳۶۱.
۲- همان، صص ۱۴ و ۱۵، کویت - خبرگزاری خلیج، ۴/۹/۱۳۶۱.
۳- همان، ص۸ - ۶، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱.

کرد: عراق برای نخستین بار از زمان آغاز درگیری اش با ایران در سال ۱۹۸۰ با مشکلات مالی رو به روست. این مشکلات آن قدر جدی است که عراق، مشغول مذاکره برای اخذ اعتباری به مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار از اروپا و به دست آوردن تسهیلاتی از کشورهای عربی برای تضمین قراردادهایی است که درزمینه کالای سرمایه ای بسته است. در ادامه این گزارش آمده است:

عراق، کشوری نفت خیز و بالقوه ثروتمند است، اما ادامه مناقشه اش با ایران که هیچ کس از سرانجام آن آگاه نیست، نگرانی فزاینده ای را در میان محافل رسمی عربی درباره استحکام مالی عراق در بلند یا کوتاه مدت به وجود آورده است. اقتصاد عراق که تابع منابع نفتی آن کشور است، از نتایج جنگ با ایران و وضع بازار نفتی به شدت آسیب دیده است. باتوجه به حجم صادرات نفت عراق در سال جاری که بین ۵۰۰ تا ۸۰۰ هزار بشکه در روز بوده است (قبل از جنگ در سپتامبر ۱۹۸۰ حجم صادرات نفتی عراق ۳ میلیون بشکه بود)، درآمد عراق از محل نفت احتمالاً از ۷ تا ۸ میلیارد دلار فراتر نمی رود. در چند هفته اخیر، عراق بی سروصدا به اطلاع دولت های غربی رساند که برای سرمایه گذاری طرح های بزرگ توسعه کشور، از این پس حاضر است اعتبارات اعطایی با بهره امتیازی را بپذیرد. به نقل از منابع مطلع، بغداد رسماً چیزی نمی خواهد، ولی به طور غیر رسمی خاطرنشان می کند که چنین پیشنهادهایی را با کمال میل خواهد پذیرفت.(۱)

۱

در ادامه اخبار مربوط به تشکیل مجلس اعلای عراق، امروز روزنامه کیهان نوشت:

گروهی از اعضای مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، از شهرک زبیدات عراق بازدید کردند. گروهی از اعضای این مجلس که به تازگی در ایران تأسیس شده است، برای بازدید از جبهه های جنگ وارد اهواز شدند و برای دیدن شهرک زبیدات عراق که در عملیات محرم آزاد شده است، راهی این منطقه شدند. این افراد پس از بازدید از خطوط دفاعی عراق و شهرک زبیدات، پیروزی های رزمندگان اسلام را ستودند.(۲)

۲

به گزارش خبرگزاری فرانسه از وین، یک خلبان ایرانی به اتفاق همسر و ۲ پسر خود، با عبور از مرزهای غربی ایران به ترکیه گریخته، از آنجا به وین رفته و از دولت اتریش تقاضای پناهندگی سیاسی کرده است. این فرد مدعی شده است که هفتادوچهارمین خلبان ایرانی ایران ایر می باشد که به خارج گریخته است.(۳)

خبرگزاری یونایتدپرس نیز از استکهلم گزارش داد: یک مهندس پرواز خطوط هواپیمایی ایران که دو هفته قبل، از ایران خارج شده بود، خواستار پناهندگی سیاسی در سوئد شد. وی در اظهارنامه ای که در آن درخواست پناهندگی کرده است، گفت: من ایران را ترک کرده ام تا به مجاهدین خلق بپیوندم.(۴)

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۱۲.

۲- مأخذ ۵، بخش آخر، ص۲.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۴۹، تاریخ ۳/۹/۱۳۶۱، صص ۳۷ و ۳۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۹/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۲، تاریخ ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲۰، رادیو ایران، ۵/۹/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ جمعه ۵ آذر ۱۳۶۱ ۱۰ صفر ۱۴۰۳ ۲۶ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز علاوه بر تبادل آتش میان نیروهای ایران و عراق در جبهه های جنگ، ارتش عراق مانند روزهای گذشته، شهرهای خرمشهر و آبادان را گلوله باران کرد. سقوط یک فروند از جنگنده های ارتش عراق در جبهه های جنگ نیز از دیگر حوادث امروز بود.

امروز شهرهای آبادان و خرمشهر زیر آتش سنگین دشمن قرار داشت و براثر آن یک نفر به شهادت رسید و ۱۰ نفر مجروح شدند. همچنین ۲ منزل مسکونی تخریب و قسمتی از پالایشگاه آبادان طعمه حریق شد و به ساختمان راه آهن و گمرک خرمشهر نیز خساراتی وارد آمد.(۱)

علاوه براین، بنابر اطلاعیه ستاد مشترک ارتش و برپایه گزارش نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران، در ساعت یک بعدازظهر، یک فروند هواپیمای عراقی در منطقه جنوب، هدف آتش یگان پدافند زمین به هوا قرار گرفت و سرنگون شد.(۲)

۲

درگیری های مناطق کردنشین امروز هم ادامه یافت. در حوادث امروز که شامل هجوم افراد مسلح غیر قانونی به نیروهای خودی، مین گذاری و کارگذاشتن بمب می شود، تلفات و خساراتی به دو طرف وارد شد.

یک گروه گشتی از نیروهای خودی در حوالی روستای "اجگره" در ۷ کیلومتری شمال غربی سنندج مورد هجوم عناصر مسلح غیر قانونی قرار گرفت که درنتیجه آن، ۵ تن از نیروهای خودی شهید و ۳ نفر گروگان گرفته شدند. در این اقدام، یک دستگاه وانت نیسان طعمه حریق شد و مقداری سلاح و مهمات به غارت رفت.(۳)

همچنین در محور ربط - مهاباد، یک دستگاه خودرو زیل به مین برخورد کرد و خسارت دید و به یک سرباز جراحاتی وارد شد(۴)

در جاده "بوبکتان" در غرب سقز نیز یک خودرو حامل نیروهای ضد انقلاب به مینی که خود نیروهای مسلح غیر قانونی کار گذاشته بودند، برخورد کرد. در این حادثه، ۲ نفر از اعضای کومه له

۱- سند شماره ۷۳۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۵۱، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه اطلاعات، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲، اطلاعیه ستاد مشترک ارتش.

۳- سند شماره ۷۳۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۵۲، تاریخ ۸/۹/۱۳۶۱ ص۱.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

که از افراد رده بالای تشکیلات این گروه بودند و ۱۰ نفر از افراد حزب دمکرات کشته شدند.(۱)

نیروهای نظامی ایران در جاده "کانی خوان" در منطقه بانه، بر سر راه عناصر حزب دمکرات، مین کارگذاشتند که درنتیجه این اقدام، یک خودرو جیپ حامل ۶ تن از افراد حزب دمکرات، به روی مین رفت و همه سرنشینان آن کشته شدند. پس از این حادثه، حزب دمکرات ۲ نفر از افراد محلی را به بهانه دست داشتن در مین گذاری دستگیر کرد(۲)

در حادثه دیگری در قریه "تازه قلعه" در ۵/۱۷ کیلومتری غرب بوکان، یک بمب دست ساز قوی در یکی از مقرهای گروه کومه له منفجر شد که به کشته شدن ۱۰ تن و زخمی شدن ۲۵ تن از افراد این گروه انجامید. درباره عوامل کارگذاشتن بمب یا علت انفجار آن گزارشی دریافت نشده است.(۳)-(۴)

۱

نیروهای سپاه پاسداران در چند عملیات مستقل در مناطق شمال و شمال شرق کشور، ضرباتی به عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وارد کردند.

امروز نیروهای سپاه پاسداران به دنبال مشاهده فعالیت اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه سوادکوه، برای به دام انداختن آنها به جست وجو در منطقه جنگلی لاجیم پرداختند و با یک گروه ۵ نفره از اعضای این سازمان برخورد کردند. در درگیری میان این افراد و نیروهای سپاه، یکی از افراد سازمان کشته شد و ۴ تن دیگر فرار کردند. از این عده یک قبضه سلاح، تعداد فراوانی گلوله، ۲ لوله دینامیت و ۲ بمب دست ساز برجا ماند.(۵)

در شمال خراسان نیز نیروهای سپاه چند عملیات علیه این سازمان اجرا کردند و موفق شدند افراد چند گروه عملیاتی سازمان را دستگیر کنند. ترور امام جمعه قوچان و چند نفر از مسئولان شهر از برنامه های آینده این گروه بود.(۶)

همچنین در اسکو از شهرستان های تابع شهر تبریز، شب هنگام نارنجکی به خانه معاون آموزش وپرورش این شهرستان پرتاب شد که خساراتی به بار آورد.(۷)

۲

به مناسبت هفته بسیج، اعزام نیروهای داوطلب مردمی به جبهه های جنگ سرعت گرفته است. روزنامه کیهان در جمع بندی از اعزام های چند روز اخیر این نیروها به جبهه های جنگ، گزارشی تهیه کرده است که در آن به اعزام این نیروها از مناطق مختلف کشور ازجمله تهران، یزد، گرمسار، بهشهر، شاهرود، قائم شهر، بندر گز، ساری، آمل، گچساران، میبد، یاسوج، اردبیل، بوشهر، همدان، اردکان، بندرعباس، قزوین، مشهد، اراک، قم، اصفهان، گرگان، گنبد، کاشان،

۱- همان، ص۳.

۲- سند شماره ۳۵۷۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- برخی منابع، روز حادثه را هفتم آذر و محل آن را روستای اورتا سفلی (اورتاکندی) در ۱۷ کیلومتری شمال بوکان و آمار تلفات نیروهای گروه کومه له را ۴ کشته و ۱۵ زخمی ذکر کرده اند. این منابع علت حادثه را سهل انگاری افراد کومه له هنگام تهیه بمب دانسته اند.

۴- مأخذ ۴، ص۳؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (رکن۳)، ۸/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۲۲۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، نشریه شماره ۳۶۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۵- سند شماره ۱۰۵۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۶- سند شماره ۷۳۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۴ فرماندهی به فرماندهی کل، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۷- سند شماره ۱۰۳۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۹۴، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۲.

رامهرمز، تبریز، مسجدسلیمان، خمین، کرج، خرم آباد و... اشاره شده است.(۱)-(۲)

۱

اعزام نیروهای داوطلب مردمی به جبهه همچنان از شهرهای مختلف کشور ادامه دارد.

صحنه‌ای از اعزام مردم اصفهان به جبهه‌ها

در تهران ده ها هزار نفر از اعضای بسیج مستضعفین سپاه پاسداران در سالروز تأسیس بسیج، در دسته های سازمان یافته از مقابل لانه جاسوسی امریکا (سفارت سابق امریکا) به سمت دانشگاه تهران راه پیمایی و پس از آن در مراسم نمازجمعه شرکت کردند. به همین مناسبت، فرمانده کل سپاه و رئیس ستاد مشترک ارتش نیز پیام هایی صادر کردند. بخشی از گزارش روزنامه کیهان از مراسم راه پیمایی اعضای بسیج به شرح زیر است:

در ساعت ۹ صبح، ده ها هزار نفر از اعضای بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در دسته های سازمان یافته چند صد نفری، مسلح به انواع سلاح های دستی درحالی که پارچه های

۱- مشروح خبر کیهان در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۶.

رنگارنگی با نوشتارهای "لا اله الا الله"، "الله اکبر" و "نصر من الله و فتح قریب"، بر پیشانی خود بسته بودند و در بزرگداشت سالروز تشکیل بسیج مستضعفین شعارهای گوناگون می دادند، رژه باشکوه خود را از مقابل لانه جاسوسی امریکا به سوی میعادگاه عاشقان الله، دانشگاه تهران محل برگزاری نمازجمعه، آغاز کردند. براساس این گزارش، پیشاپیش دسته های رژه رونده، گروهی از روحانیون مسلح در صفوف منظم به همراه عده ای از جانبازان انقلاب اسلامی عضو بسیج که تصاویری از رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران در دست داشتند، عشق و علاقه بسیج به امام امت و روحانیت را جلوه گر ساختند. در صفوف منظم رژه رزمندگان، هزاران نیروی پیر و جوان، صحنه باشکوهی از قدرت مردمی بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به نمایش گذاشتند.

مراسم گرامی‌داشت سالروز تأسیس بسیج مستضعفین در تهران

در خیابان های طالقانی، سپهبد قرنی و انقلاب، درطول مسیر رژه روندگان، انبوه جمعیت امت حزب الله با شعار "ای پاسدار قرآن خدا نگه دار تو، بمیرد بمیرد دشمن خونخوار تو" از نیروهای مسلح بسیج استقبال می کردند و فریادهای کوبنده "چپ و راست نابود است، اسلام پیروز است" و "حسین، حسین شعار ماست، شهادت افتخار ماست" در فضای خیابان های مسیر رژه طنین افکنده بود. در پایان نماز نیز گروه هایی از این نیروها پس از بدرقه پرشور نمازگزاران عازم جبهه های جنگ شدند.(۱)

۱- همان، ص۳.

همچنین به مناسبت سالروز تأسیس بسیج، محسن رضایی فرمانده کل سپاه و سرتیپ قاسمعلی ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، پیام هایی را صادر کردند. در بخشی از پیام فرمانده کل سپاه آمده است: برادران و خواهران پرشور، عزیزان رزمنده واحد بسیج مستضعفین، اینک جنگ استکبار جهانی علیه انقلاب اسلامی که به دست عناصر خودفروخته ای چون صدام و حزب بعثی - صهیونیستی حاکم بر عراق، بر ما تحمیل شد، با رشادت ها و جانبازی های شما دلاوران رزمنده، با پیروزی سپاهیان اسلام به پایان خود نزدیک می شود و نیز ضد انقلابیون وابسته به شیطان بزرگ، در مناطق کردنشین کشور با همت والای رزمندگان فاتح و لشکریان کفرستیز اسلام و مردم مسلمان کُرد به شدت سرکوب شده و آخرین روزهای حیات ننگین خود را می گذرانند. تشکیلات تروریسم کور و وحشیانه منافقین دنیاپرست نیز با یاری خدا و هوشیاری امت حزب الله متلاشی خواهد شد. نقش ایثارگران خداجوی بسیج در به دست آمدن این پیروزی های شگرف انقلاب اسلامی، چون سپیده صبح صادق بر همگان عیان است و اگر نبود همت مردانه و والای شما دلاوران واحد بسیج مستضعفین، از نوجوانان ۱۳ ساله تا پیرمردان ۸۰ ساله که با نیروگرفتن از ایمان به خداوند و الهام گرفتن از مکتب خون بار شهادت، عاشقانه پیکار می کنید، به دست آمدن پیروزی های این چنین، دور از ذهن به نظر می رسید.

در ادام-ه این پیام آمده است: پس، لحظه ای از رهبری غفلت نورزید و از کید دشمنان مکتب غافل نشوید. برای تحقق این امر، هرچه بیشتر در گروه های مقاومت مساجد متشکل شوید و با بالابردن سطح آگاهی های مذهبی، سیاسی و اجتماعی، خود را برای خدمت هرچه بیشتر به اسلام و مسلمین آماده کنید و در سایه دانش های سیاسی و ایدئولوژیک، در مسیر کمال و رشد گام بردارید.(۱)

در بخشی از پیام رئیس ستاد مشترک ارتش نیز آمده است: این نور چشمان امام امت که این همه حماسه سرایی و ایثارگری می کنند، بدون هیچ توقع و چشمداشتی فقط به خاطر خداوند هستی بخش که کوبنده مستکبران است، تلاش می کنند تا اسلام عزیز پیش رود و پرچم "لا اله الا الله" در بالای کاخ های ظلم و ستم شرق و غرب به اهتزاز درآید. اینجانب سلامت و موفقیت هرچه بیشتر بسیجیان و نیروهای شبه نظامی و عشایر دلیر و فرماندهان عزیز آنها را که با نیروهای مسلح، ستون فقرات انقلاب اسلامی ایران را تشکیل می دهند، ازسوی خود و نیروهای جان برکف ارتش جمهوری اسلامی ایران، از درگاه باری تعالی خواستارم و توفیق روزافزون همگان را در آینده بسیار بسیار نزدیک باتوجه به امدادهای غیبی به فرماندهی امام عصر(عج) آرزو دارم.(۲)

۱- همان، ص۲.

۲- همان، ص۳.

آقای هاشمی رفسنجانی امام جمعه موقت تهران، در نمازجمعه تهران با مقایسه وضعیت نیروهای ایران و عراق و انگیزه های متفاوت آنان برای حضور در جبهه ها، درباره فتوای منتشرشده امام خمینی برای شرکت نیروها در جبهه های جنگ و تأثیرات آن بر وضعیت اعزام ها گفت:

فتوایی از امام منتشر شد که همان فتوای معمولی ایشان و فتوای قدیم است و چیز جدیدی نبود که اگر جبهه نیاز دارد، آن مقدم است و هرکس باید کارش را بگذارد و برود جبهه. چون در روزنامه آمد، همه خیال کردند که این یک چیز جدیدی است. تمام شخصیت های کشور ما، استاندارها، فرماندارها، مسئولان رادیو و تلویزیون، نمایندگان مجلس، وزیران همه حرکت کردند و کارها را گذاشتند و گفتند ما می خواهیم برویم جبهه. دیدید دیگر آن ماجرایی که راه افتاد، به جایی رسید که فرماندهان نظامی مصاحبه کردند و گفتند ما با دولتی ها کاری نداریم، آنها کارشان را انجام دهند. رئیس جمهور رفت خدمت امام در این فشاری که آمده بود و همه می خواستند بروند به جبهه، ایشان رفت خدمت امام و امام فرمودند به مردم بگویید این فتوای جدیدی نبوده و همان حرف سابق است، جریان جنگ این است، اصلاً حکم اسلام از اول، حکم خدا، حکم امام از اول، همین بوده که جنگ اکنون تقدم دارد و وقتی که جبهه ها نیاز دارد، آدم باید برود و چون دفاع هم هست، هیچ شرطی هم ندارد. هرکسی که قدرت دفاع دارد، باید برود دفاع کند. این هفته هم هفت-ه بسیج است. شما امروز در خیابان ها دیدید بسیجی ها را، آنها امروز خودشان را نشان دادند. آماری که برادرانمان در بسیج به ما داده اند، افتخارآمیز و عظیم است. نوشته اند که از پارسال (این آمار یک سال است) بیش از ۴۱۰ هزار نفر از بچه های این کشور که همه داوطلب اند، آمدند و دوره (آموزش) دیده اند و یک بار یا دو بار یا سه بار هم به جبهه اعزام شده اند. ۴۱۰ هزار داوطلب یعنی به اندازه ۴ میلیون سرباز معمولی. داوطلب طور دیگری می جنگد، خوب می دانید. این را به چه حسابی می گذارید؟ اگر همین بسیج را حساب کنید که چیز عادی است که ما روی آن سرمایه گذاری مادی زیادی هم نکرده ایم یا لااقل با بودجه ای که شما فکر کنید، اینها تجهیز نشده اند. مثلاً اگر عراقی ها برای آوردن ۲ هزار مزدور سودانی فلان مبلغ خرج کرده اند، ما برای ۵۰ هزار بسیجی که به جبهه اعزام کرده ایم و آنها آن طوری جنگیده اند، نصف خرجی که آنها برای ۲ هزار نفری که از اردن یا سودان آورده اند، خرج نکرده ایم. این مردم این طوری می آیند و یاد می گیرند. در گزارش رسمی بسیج هست که نزدیک ۹۰۵۰ گروه نظام یافته اکنون در کشور از بسیج درست کرده اند. ۶ هزار پایگاه مقاومت مسلح که مساجد هستند، از این بچه ها پوشیده است، بدون هیچ خرجی، بلکه یک مقدار هم درآمد، چون اینها از خانواده هایشان چیزهایی هم کمک می کنند.

بدون هیچ خرجی که می گویم شاید یک قدر مبالغه در آن باشد، بالاخره یک مقدار مخارجی دارد. بیش از ۹ هزار گروه مقاومت که هر گروه بین ۲۰ تا ۳۰ نفر نیرو دارد. در این گروه ها

بچه های مؤمنی هستند که مجهزند و در هر منطقه ای از این کشور، کوچک ترین حرکت ضد اسلامی و ضد انقلابی انجام بشود، خودشان سرکوب می کنند. در جنگل ها هستند، در روستاها هستند، در شهرها هستند، در بخش ها هستند و این را خود مردم درست کرده اند. این جامعه اگر استحکام دارد، این جمهوری اگر این دستاورد را دارد، اگر دشمنان ما وحشت کرده اند، به خاطر مظاهر این استحکام است که اینها می بینند، اما از چیزهای دیگرش مثل ارگانیزم کار بی اطلاع هستند.(۱)

۱

موضوع شکل گیری مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق باتوجه به نقش ویژه ای که می تواند در آینده عراق ایفا کند، در داخل ایران همچنان با حساسیت دنبال می شود. دیدار وزیر سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش با آیت الله منتظری برای کمک به مجلس اعلا و اعلام پشتیبانی محسن رضایی، آیت الله مهدوی کنی و حزب جمهوری اسلامی از این مجلس، نشان از این حساسیت ها دارد که به آنها اشاره می شود.

امروز محسن رفیق دوست وزیر سپاه پاسداران و سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی درباره انجام دادن اقدامات لازم برای کمک به مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق با آیت الله منتظری دیدار کردند. به گزارش روزنامه کیهان، در این دیدار گزارشی از اوضاع جبهه های جنگ تحمیلی و تصمیمات اتخاذشده درمورد توصیه ایشان مبنی بر ایجاد پایگاه های نظامی - تبلیغاتی در مرزهای ایران و عراق برای تشکیل و استقرار معاودین و پناهندگان عراقی که درحال مبارزه با رژیم مزدور صدام می باشند، به اطلاع ایشان رسید. آن گاه آیت الله منتظری ضمن تقدیر و تشکر از مسئولان جبهه ها و دعا برای پیروزی نهایی رزمندگان شجاع اسلام، به فراهم شدن زمینه های استقرار حکومت اسلامی در کشور عراق اشاره کرد و گفت: «در این شرایط حساس که به حول و قوه الهی فرصت برای پیروزی نهضت اسلامی در عراق فراهم شده است، وظیفه شرعی وجدانی تمام اقشار و طبقات محروم و مظلوم عراقی است که با هر وسیله ممکن، خود را به پایگاه های نظامی دیگر برادران هم وطنشان در مرزهای ایران اسلامی معرفی کنند و ان شاء الله به زودی آخرین ضربات را بر رژیم صهیونیستی صدام که آخرین روزهای حیات خود را طی می کند، وارد آورند.»(۲)

محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران نیز درباره چگونگی عملکرد سپاه درزمینه تأمین تدارکات موردنیاز برای تشکل نیروهای داوطلب عراقی که آماده مبارزه با دولت عراق هستند، اظهار کرد: ملت و دولت ما از مدت ها پیش آمادگی خود را برای پشتیبانی از مردم مسلمان، مستضعف و مظلوم عراق به منظور برپایی یک حکومت عادلانه اسلامی متکی بر آرای مردم اعلام کرده بود و در شرایط حاضر، با تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و درخواست کمک این مجلس از جمهوری اسلامی ایران، تأمین تدارکات و نیازمندی های نظامی

۱- . همان، صص ۴، ۱۸ و ۱۹.

۲- همان، ص ۲.

و آموزشی حامیان انقلاب اسلامی عراق به عهده سپاه گذاشته شده و سپاه با همکاری دولت و برخی ارگان های دیگر، انجام این امر مهم را در دستور کار خود قرار داده است. محسن رضایی در همین باره اعلام کرد: سپاه آماده است به محض اعلام آمادگی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق مبنی بر ثبت نام داوطلبان مسلمان عراقی به منظور مبارزه با رژیم خودکامه بعثی، امکانات مختلف خود را که از قبل برای این کار تدارک دیده است، در اختیار آنان بگذارد(۱)

آیت الله مهدوی کنی عضو فقهای شورای نگهبان و دبیر جامعه روحانیت مبارز تهران نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی، پشتیبانی این جامعه را از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق اعلام کرد. آیت الله مهدوی کنی در پاسخ به سؤال خبرنگاران درمورد دیدگاه جامعه روحانیت مبارز تهران درباره تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق گفت: به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی، ایران کانون انقلاب اسلامی شده و مسلماً مصدر صدور انقلاب اسلامی در تمام منطقه است. به این معنا که ملت های مسلمان منطقه باید از انقلاب اسلامی ایران و رهبری این انقلاب الهام بگیرند، بدون اینکه ما بخواهیم دخالت رسمی و مستقیم در امور ممالک دیگر داشته باشیم. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، دشمنان اسلام به دو دلیل عراق را به مبارزه با ایران وادار کردند: یکی اینکه ایران کانون انقلاب بود و می خواستند این مرکز و کانون را در نطفه خفه کنند؛ جهت دوم اینکه عراق از جهات گوناگون به ایران شباهت دارد. این جنگ برای ما برکاتی داشت که یکی از برکاتش همین است که انقلاب عراق، جوشش و تحرک بیشتری پیدا کرده و برخلاف آنچه آنها تصور می کردند، به تدریج این حرکت که تاریخچه مفصلی دارد، به جایی رسیده که صدام در معرض نابودی قرار گرفته است.(۲)

همچنین حزب جمهوری اسلامی به مناسبت تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، بیانیه ای منتشر کرد. در بخشی از این بیانیه آمده است: در شرایطی که انقلاب اسلامی مردم عراق در مراحل حساس و سرنوشت سازی قرار گرفته است، اعلام تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق بارقه امیدی در دل محرومان و مستضعفان عراق و منطقه به وجود آورد. اعلام تشکیل این مجلس مکتبی، با ترکیب روحانیون برجسته ای که در آن عضویت دارند، نقطه عطفی در تاریخ مبارزات این ملت رشید و مقاوم خواهد بود. استکبار جهانی و مزدور و دست نشانده اش صدام عفلقی، با اعلام موجودیت این مجلس - که نشان دهنده رهبری واحد و انسجام همه نیروهای مؤمن و مسلمان عراق است - بیش از هر زمان دیگر به وحشت افتاده است و از هیچ جنایتی فروگذار نخواهد کرد، ولی بر ملت آزاد عراق است که با تمام قوا به منظور حمایت و تقویت این رهبری اسلامی انقلاب تا نیل به اهداف مقدس آن که سرنگونی رژیم بعثی - صهیونیستی بغداد و استقرار جمهوری اسلامی عراق و گشودن راه آزادی قدس عزیز است، از پای ننشینند. ان شاءالله، به زودی با عنایات خداوندی، نخل بلند انقلاب اسلامی شما

۱- همان، ص۳.

۲- همان، ص۳.

مردم فداکار - که سیراب و شاداب از خون های پاک و جوشان مجاهدان و مبارزان راه خداست - به ثمر بنشیند و در سایه پر طراوت خود، مستضعفان و محرومان عراق را مأوا بخشد(۱)

همچنین بنابر اعلام روزنامه اطلاعات، گروهی از اعضای مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق که برای بازدید از جبهه های نبرد حق علیه باطل به خوزستان سفر کرده بودند، اهواز را به قصد تهران ترک کردند. این عده در مدت اقامت سه روزه خود در خوزستان، از مناطق آزاد شده در جریان عملیات موفقیت آمیز محرم و نیز شهرهای موسیان و دهلران دیدن کردند. اعضای مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق همچنین از تأسیسات نفتی و شهرک زبیدات که در عملیات تاریخی محرم به دست نیروهای ایران آزاد شده است، بازدید کردند و با رزمندگان اسلام مستقر در خطوط مقدم جبهه های جنوب به گفت وگو نشستند. این عده همچنین دو روز قبل، از شهرهای سوسنگرد، هویزه، خرمشهر و آبادان بازدید کردند(۲)

۱

گسترش مناسبات اقتصادی ایران با شوروی و ترکیه، در رادیوهای شوروی، امریکا و انگلیس بازتاب وسیعی داشت.

رادیو مسکو در یکی از برنامه های امروز خود با اشاره به توافقات انجام شده بین ایران و شوروی درباره چگونگی استفاده از آب رودخانه های مرزی دو کشور، این موضوع را به نفع دو کشور دانست و آن را موجب گسترش مناسبات حسن هم جواری ارزیابی کرد.

در بخشی از این گفتار رادیویی با اشاره به تاریخچه استفاده از منابع آبی مشترک، آمده است: چندی پیش در مسکو، مذاکرات شوروی و ایران درباره استفاده مشترک از منابع آبی و انرژی کانالی مرزی انجام و راه های گسترش همکاری میان اتحاد شوروی و ایران برای استفاده از آب رودخانه های ارس، اترک و تجن تعیین شد. همکاری میان اتحاد شوروی و ایران در استفاده از منابع آبی مرزی، چند دهه سابقه دارد. در سال ۱۹۲۶، موافقت نامه مربوط به استفاده مشترک از آب رود تجن میان اتحاد شوروی و ایران منعقد شد. در ژوئیه ۱۹۶۶ موافقت نامه مربوط به همکاری اقتصادی میان دو کشور امضا و براساس آن، یک نیروگاه برق - آبی در نزدیکی شهر نخجوان روی رود ارس احداث شد. تأسیسات برق - آبی ارس شامل دو نیروگاه در دو طرف کرانه آبی شوروی و ایران می باشد که در سال ۱۹۷۱ به بهره برداری رسیده است.

در قسمت دیگری از این گزارش آمده است: در این مذاکرات، موضوع گسترش همکاری طرفین درزمینه استفاده از منابع آبی رودخانه های مرزی، بررسی شد و سازمان طراحی اتحاد شوروی، برای هریک از این طرح ها گزارشی فنی تهیه کرد که اقتصادی بودن ساختمان این تأسیسات را تأیید می کند. درنتیجه مذاکراتی که میان شوروی و ایران انجام شد، نمایندگان دو طرف، پروتکل همکاری درزمینه استفاده از منابع آبی رودخانه های مرزی را امضا کردند.(۳)

۱- همان، ص۲.

۲- همان، ص۲.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۲۲، رادیو مسکو، ۵/۹/۱۳۶۱.

این درحالی است که هم زمان، رادیو امریکا به نقل از مرکز مطالعات امنیت بین المللی امریکا، خبر از گزارش منتشرشده ای داده که به تمایل ایران به سمت شوروی و افزایش حجم مبادلات بازرگانی دو کشور مربوط می شود.

مرکز مطالعات امنیت بین المللی - که یک مؤسسه خصوصی امریکا برای تحقیق در امور ایران است - ادعا کرد: به رغم انتقادهای شدیداللحن جمهوری اسلامی از امریکا و شوروی، ایران به تدریج به حوزه نفوذ شوروی کشیده می شود. بنابه گزارش این مرکز تحقیقاتی، حکومت اسلامی تهران، به منظور دریافت کمک برای اعمال سیاست های توسعه طلبانه اش در حوزه خلیج فارس، به شوروی روی آورده است. این مرکز هشدار داد، درصورتی که این جریان ادامه یابد، ایران با خطر ازدست دادن استقلال و تمامیت ارضی خود مواجه خواهد شد. رادیو امریکا اضافه می کند: این مرکز تحقیقاتی برای اثبات گزارش خود، به مبادلات بازرگانی روزافزون جمهوری اسلامی با شوروی و کشورهای هم پیمانش اشاره کرده است.(۱)

رادیو بی بی سی نیز از توسعه روابط اقتصادی ایران و ترکیه و افزایش صادرات ترکیه به ایران خبر داد. به گزارش این رادیو: روابط ایران و ترکیه تا قبل از انقلاب اسلامی ایران ناچیز بود، اما امسال صادرات ترکیه به ایران از مرز ۳۵۰ میلیون دلار گذشته است. توافق بر سر اصول احداث یک خط لوله گاز طبیعی در فروردین ماه گذشته، نمونه ای از گسترش روابط دو کشور است. گنجایش این خط لوله، ۳۵ میلیون متر مکعب می باشد و عظمت آن در حدی است که کمک های فنی و مالی کشورهای صنعتی غرب را ایجاب می کند. طرح احداث یک خط لوله نفت که نفت ایران را ازطریق ترکیه به یکی از بنادر دریایی مدیترانه برساند، در زمان شاه مورد توجه قرار گرفت و اکنون بار دیگر مطرح شده است.(۲)

۱

دلایل توسعه رابطه عراق با کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس، اوضاع وخیم این کشور در جنگ و بحران اقتصادی در عراق، موضوعاتی هستند که روزنام-ه انگلیسی هرالد تریبیون و رادیو کلن آلمان به آنها پرداخته اند. خبرنگار اعزامی این روزنامه انگلیسی به منطقه در گزارش خود به نقل از منابع غربی و مقامات این کشورها آورده است:

بن بست جنگ ایران و عراق ظاهراً موضع دولت های محافظه کارتر عرب را در منطقه تقویت کرده است. به عقیده منابع دیپلماتیک، عراق تحت فشار جنگ، به کشورهایی چون عربستان سعودی، اردن، کویت، یمن جنوبی، امارات متحده عربی و همچنین عمان نزدیک تر می شود. به گفته همین منابع، این گرایش عراق احتمالاً- به موازات وابستگی بیشتر این کشور به عربستان سعودی و دیگر کشورهای خلیج فارس، افزایش خواهد یافت. در این گزارش، یکی از دلایل افزایش تمایل این کشورها به ارتباط با عراق، وحشت از اشاعه یک انقلاب اسلامی از نوع ایران

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۳۲، رادیو امریکا، ۶/۹/۱۳۶۱.
۲- دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۸، ۱۱/۷/۱۳۶۱، ص۴۳.

در میان شیعیان این کشورها عنوان شده است که ترس از عراق را به عنوان یک دشمن متجاوز، از بین برده است. اکنون ترس اصلی از این است که ایران اقدام به صدور انقلاب خود کند.(۱)

رادیو کلن نیز ضمن بررسی اوضاع اجتماعی و اقتصادی متأثر از جنگ در عراق، به نقل از یک خبرنگار مقیم بغداد، ضعیف شدن روحیه ارتش را یکی از مشکلات فعلی این حکومت عنوان کرده است. در قسمتی از گزارش این رادیو آمده است: امروز که دو سال از حمله عراق به ایران و شروع جنگ بین دو کشور - که در اروپا به جنگ خلیج معروف شده است - می گذرد، در عراق به تدریج خستگی و بیزاری از جنگ مشاهده می شود که علت این تضعیف روحیه ارتش عراق، کثرت تعداد کشته شدگان عراق در جنگ با ایران است. یک کارمند دولت عراق که نمی خواهد نامش در این گزارش فاش شود، می گوید: امروز کسی در عراق نیست که پسر، برادر یا پدر خود را در این جنگ از دست نداده باشد. دولت عراق تاکنون گزارش رسمی درباره مجموع تلفات انسانی در جنگ منتشر نکرده است، ولی دیپلمات های خارجی، تعداد کشته شدگان عراق را بین ۳۰ تا ۶۰ هزار نفر تخمین می زنند که البته این رقم باید با کل جمعیت عراق که ۱۴ میلیون نفر است، مقایسه شود. هزاران خانواده عراقی از سرنوشت فرزند خود بی اطلاع اند، زیرا عده زیادی از آنها مفقودالاثر اعلام شده اند و فقط مرگ یک سرباز وقتی تأیید می شود که جسد او پیدا شود. ارتش عراق هنگامی نام یک سرباز را در لیست اسیران وارد می کند که سرباز دیگری به قرآن سوگند یاد کند که اسیرشدن او را به چشم خود دیده است. عده مجروحان ارتش عراق نیز ۷۰ تا ۱۰۰ هزار نفر برآورد می شود.

خبرنگار مذکور در بخش دیگری از این گزارش، به بررسی وضعیت اجتماعی بغداد و اوضاع اقتصادی این کشور پرداخته و آورده است: اوضاع بغداد مانند اوضاع یک شهر درحال جنگ نیست و گرچه سربازان عراقی در فاصله ۱۰۰ کیلومتری آن نبرد می کنند و کشته می شوند، اهالی آن شهر می گویند که اوضاع شهر در این اواخر بدتر شده است. ازجمله اینکه سربازانی که برای استفاده از مرخصی به شهر می آیند، در مصرف مشروبات الکلی زیاده روی می کنند و اغلب بین آنها و مردم عادی درگیری روی می دهد و موارد دزدی و حمله به مردم به قصد سرقت نیز افزایش یافته است. وضع اقتصادی عراق نیز رو به سقوط می رود و صدام حسین رئیس جمهور این کشور، برای سال ۱۹۸۳ (۱۳۶۲) اعلام صرفه جویی در هزینه های دولتی کرده است. باتوجه به اینکه عراق هر ماه، ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار خرج جنگ می کند، عجیب است که دولت زودتر از این، هزینه های بخش عمومی را کاهش نداده است. کمک اصلی به اقتصاد عراق را عربستان سعودی، کویت و سایر کشورهای عربی ساحل خلیج فارس پرداخت می کنند که از تلاش ایران برای توسعه قدرت خود بیم دارند.

مردم عراق با تورم و افزایش ۴۰ درصدی قیمت ها و کمبود برخی مواد غذایی روبه رو

ص: ۶۱۸

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۶/۹/۱۳۶۱، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو بی بی سی، ۵/۹/۱۳۶۱.

هستند و باید آن را تحمل کنند؛ هرچند به قول یک کارشناس اقتصادی آن کشور، دولت عراق سعی دارد تا جایی که ممکن است مردم عادی ازبابت جنگ دچار زحمت نشوند. یک جوان عراقی می گوید اگر ایران در تبلیغات خود نمی گفت که هدفش تصرف بغداد است، ملت عراق خیلی بیشتر از اینها از جنگ و حکومت صدام حسین اظهارنارضایتی می کرد.(۱)

۱

شیخ محمدبن‌مبارک آل‌خلیفه
وزیر خارجه بحرین

فرانسوا میتران
رئیس‌جمهور فرانسه

سخنان صریح فرانسوا میتران رئیس جمهور فرانسه، در حمایت از عراق و اظهار علاقه مندی وی به پیروزی عراق در جنگ، در سفر وی به مصر و همچنین اظهارنظرهای وزیر خارجه بحرین درباره خطرناک بودن پیروزی های ایران، ازجمله اخبار خارجی امروز جنگ بود. به گزارش روزنامه کیهان، فرانسوا میتران در پایان سفر ۳ روزه خود به مصر، خواستار ایجاد توازن قدرت میان ایران و عراق شد و گفت: تلاش قدرت های غربی باید به منظور حفظ توازن قوا باشد، زیرا ما نمی خواهیم که عراق در این جنگ شکست بخورد. میتران که در سخنان خود خطاب به خبرنگاران، سعی داشت این جنگ را یک جنگ قدیمی و براساس رقابت های تاریخی ایران و عراق جلوه دهد، سقوط صدام را خطر بزرگی برای ثبات منطقه خواند. به گزارش رویتر از اسوان، جنگ عراق با ایران ازجمله موضوعات اصلی مذاکرات میتران با

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۶/۹/۱۳۶۱، صص ۱۶ - ۱۴، رادیو کلن، ۵/۹/۱۳۶۱.

حسنی مبارک رئیس حکومت مصر، در قاهره و در شهر اسوان واقع در جنوب مصر بود.(۱)

شیخ محمدبن مبارک آل خلیفه وزیر خارجه بحرین نیز در مصاحبه با روزنامه النهار (چاپ بیروت) اظهار کرد: هرگونه پیشرفت نیروهای ایرانی در مرز عراق، به خودی خود یک اقدام بسیار جدی محسوب می شود. و باید واکنش جمعی اعراب را درپی داشته باشد و این مانند وقتی است که هریک از کشورهای عربی با یک تهاجم خارجی مواجه شوند. چنین تهاجمی نه تنها عراق را بلکه همه کشورهای عربی را با تهدید روبه رو خواهد کرد.(۲)

۱

روزنامه واشنگتن پست در شماره اخیر خود، مطالبی را درباره سازمان اوپک، دسته بندی های موجود در این سازمان، وضعیت صدور نفت کشورهای عضو این سازمان و آینده بازار جهانی نفت به چاپ رساند. رادیو امریکا در قسمتی از گزارش خود به نقل از این روزنامه اعلام کرد: اعضای اوپک اکنون به دو گروه کاملاً متمایز تقسیم شده اند: گروه اول شامل کشورهای عربی تولیدکننده نفت است که رهبری آنها را زکی یمانی وزیر نفت پادشاهی سعودی، به عهده دارد و این گروه ادعا می کند که می خواهد قیمت های پایه نفت اوپک را در سطح بشکه ای ۳۴ دلار حفظ کند. گروه دوم شامل ایران، لیبی، نیجریه و ونزوئلا است که مقررات اوپک را رعایت نکرده و اقدام به فروش ارزان تر نفت کرده اند و اکنون نفت خود را با حدود ۱۵ درصد تخفیف به فروش می رسانند. در ادامه مطلب، درباره میزان تولید نفت اوپک و تقاضای بازار آمده است: به پیش بینی کارشناسان اقتصادی اوپک، تقاضا برای نفت در سال آینده بین ۲ تا ۳ درصد افزایش خواهد یافت. درحال حاضر، این تقاضا در حدود ۱۸ میلیون بشکه در روز است که اگر پیش بینی کارشناسان اوپک تحقق یابد، این رقم به حدود ۱۸ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید. تقاضا برای نفت اخیراً در حدود ۲ میلیون بشکه در روز افزایش یافته است و اوپک از این افزایش که بیشتر با اقدام کمپانی های نفت برای ذخیره کردن نفت در انبارها انجام می شد، استقبال کرد، اما بخش عمده ای از تقاضای نفت در بازارهای جهان با افزایش تولید این ماده به دست ایران، لیبی و ونزوئلا خنثی شد. این سه کشور، درحال حاضر سطح تولید خود را از سهمیه ای که اوپک در نظر گرفته است، افزایش داده اند و درمجموع، روزانه ۶ میلیون بشکه نفت تولید می کنند که ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه بیشتر از سهمیه تعیین شده آنهاست.

نویسنده واشنگتن پست در پایان ادعا می کند: عربستان سعودی به احتمال زیاد، در اجلاس آینده وزیران نفت اوپک از ایران و لیبی درخواست خواهد کرد تا به ارزان فروشی نفت پایان دهند. ایران درحال حاضر نفت را بشکه ای ۲۸ تا ۲۹ دلار به فروش می رساند، حال آنکه بهای رسمی نفت اوپک، بشکه ای ۳۴ دلار است. میزان صادرات نفت ایران درحال حاضر ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز گزارش شده است.(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۱، ص ۱۶.
۲- مأخذ ۲۲، ص ۲، بیروت - خبرگزاری کویت، ۶/۹/۱۳۶۱.
۳- مأخذ ۲۲، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو امریکا، ۶/۹/۱۳۶۱.

۱

شورای مرکزی سازمـان آزادی بخش فلسـطین، دیروز طرح صـلح خاورمیانه ای رونالـد ریگان رئیس جمهوری امریکا را رد کرد. در بیانیه ای که در پایـان اجلاس ۸ ساعته شورای ۶۶ عضوی مرکزی سازمان آزادی بخش فلسـطین منتشـر شد، آمده است: «پیشـنهادات امریکا، برآورنده حقوق ملی انکارناپذیر فلسطین تحت رهبری سازمان آزادی بخش فلسطین نیست.» در بیانی-ه این شورا، خواسته سازمان آزادی بخش فلسطین برای تعیین سـرنوشت و ایجاد یک کشور مستقل فلسطینی بار دیگر تکرار شده است. این بیانیه دو صفحه ای، اولین بیانیه رسمی مربوط به خط مشـی سیاسـی این سازمان پس از خروج از بیروت و اولین واکنش رسمی به طرح ریگان است. در این بیانیه، تلاش برای ضربه زدن به سازمان آزادی بخش فلسـطین که نماینـده فلسـطینی هـا خوانـده می شود، محکوم و شـناسایی این سازمـان به عنوان تنها نماینـده قانونی مردم فلسـطین خواسـته شـده است. در پایـان این اجلاس، یاسـر عرفـات رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسـطین، گفت: «بـدون ایجاد یک کشور مستقل فلسطین، صلح به خاورمیانه باز نخواهد گشت.»(۱)

۲

خبرگزاری فرانسه از رم گزارش داد، یکی از کارمنـدان سـفارت ایران در رم، در نـامه ای که در روزنـامه هـای امروز ایتالیـا چاپ شـده است، اعلام کرد که به منظور پیوسـتن به شورای ملی مقـاومت به ریـاست ابوالحسن بنی صـدر رئیس جمهور پیشـین ایران، از مقام خود در سـفارت کناره گیری کرده است.(۲)

رادیو اسـرائیل نیز در یک گزارش خبری گفت: امروز در اسـتکهلم اعلام شـد که یک خلبان هواپیمایی ایران ایر، از سوئـد تقاضای پناهندگی سیاسـی کرده است. این خلبان ایرانی که اقدامات اولیه برای پناهندگی سیاسـی را در سفارت سوئد در ژاپن انجام داده، ادعا کرده که در حمل نارنجک و مواد منفجره از آلمان شرقی، لیبی و سوریه به ایران به وسیله هواپیمای ملی ایران شرکت داشته است.(۳)

ضمیمه گزارش۵۷۵: گزارش روزنامه کیهان از اعزام های اخیر اقشار گوناگون مردم به جبهه ها

مشروح گزارش روزنامه کیهان درباره اعزام های مردمی اخیر به این شرح است:

براساس گزارش های رسـیده از شهرسـتان ها، شـهرها، بخش ها و روسـتاهای میهن اسـلامی مان، طی روزهای اخیر هزاران نفر دیگر از طبقات مختلف امت انقلابی آموزش دیده... عازم جبهه ها شدند. همگام با این نیروها، اکیپ های پزشـکی، فنی، امدادگر و صاحبان حرف گوناگون نیز جهت یـاری پشت جبهه های جنگ تحمیلی رهسـپار نبردگاه ها شدنـد. در ذیل به اسامی نهادها و مناطقی که این راهیان حق را اعزام کرده اند، بسـنده شده است: گروهی از محصـلان و طلاب علوم دینی مدرسه شـهید مطهری و جمعی دیگر از تهران؛ چهل و پنجمین اکیپ پزشـکی سازمان منطقه ای بهـداری یزد؛ عـده ای از روحانیون ازسوی [سازمان] تبلیغات اسـلامی یزد؛ جمعی از بسـیج سـپاه منطقه۳؛ عده ای از سـپاه و بسـیج روستای کهن آباد گرمسار؛ بسیج میانه؛ بسیج بهشهر؛ یک اکیپ فنی از جهاد بهشهر؛ گروهی امدادگر از شاهرود؛ بسیج مهریز؛ عده ای از روحانیون قائم شهر؛ جمعی از مردم بندر گز؛ گروهی

ص: ۶۲۱

۱- مأخذ ۱۱، صآخر.

۲- خـبرگزاری جمهـوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۵۲، تاریـخ ۶/۹/۱۳۶۱، ص۸، رم - خـبرگزاری جمهـوری اسـلامی، ۵/۹/۱۳۶۱.

۳- همان، صص ۳۰ و ۳۱، رادیو اسرائیل، ۵/۹/۱۳۶۱.

از بسیج لاهیجان؛ بسیج کتالم؛ یک اکیپ فنی از ساری؛ یک گروه فنی از جهاد چالوس؛ گروهی فنی از جهاد آمل؛ بسیج گچساران؛ عده ای از لنگرود؛ گروه هایی از سپاه سپیدان، ابرقو، آباده، داراب، جهرم و لار؛ گروهی امدادگر، تکنیسین، بهیار و راننده از ستاد کمک های اولیه استان هرمزگان؛ یک اکیپ فنی ماشین آلات و کارگر ساده از جهاد مازندران؛ یک گروه امدادگر، نجار و کارگر ساده از جهاد سوادکوه؛ عده ای از سپاه میبد؛ بسیج یاسوج؛ اعزام مجدد گروهی از بسیج نکا؛ گروه هایی از بسیج و نیروهای مردمی شهرهای اردبیل، خلخال و بخش نمین؛ جمعی از جوانان بوشهر و روستاهای تابعه؛ عده ای از بسیج و روستاهای ماماهان و شیرین سوی همدان؛ گروهی از جوانان برازجان، گناوه و دیر؛ گروهی از سپاه و بسیج لنجان سفلی؛ عده کثیری از معلمان و دانش آموزان هنرستان و دبیرستان های شرف، شهیدان رضایی، فارابی و مدارس راهنمایی اردکان؛ جمعی امدادگر، باطری ساز، راننده، تکنیسین رادیولوژی و بهیار از میناب و بندرعباس؛ بسیج خرامه و ممسنی؛ گروه کثیری از اعضای جهاد و شوراهای هماهنگی اسلامی روستاهای خراسان شامل مکانیک، صاف کار اتومبیل، جوش کار، آشپز، راننده، بنا، آرایشگر، باطری ساز، نانوا، خطاط، آپاراتی، سیم کش، گچ کار و غیره؛ اکیپی متشکل از معمار، برق کار، لوله کش و غیره از ستاد بازسازی سوسنگرد در آمل؛ جمعی از جوانان قزوین؛ عده زیادی از جوانان سلماس؛ بسیج لارستان، سروستان و ارسنجان؛ گروهی از کارگران کارخانجات و کارمندان ادارات یزد؛ گروه هایی از بسیج خورموج، اهرم، کنگان، دلوار، بوالخیر و جم بوشهر؛ جمعی از بسیج و سپاه همدان؛ گروه هایی از جوانان مرودشت، اصطهبانات و زرقان، جمعی از مردم نی ریز و اقلید؛ جمعی از قیر، کارزین، خنج و بانش بیضا؛ عده ای از بسیج و هسته های مقاومت اسکو و حومه؛ عده ای از سپاه مشهد؛ گروهی از بسیج خوی و توابع؛ گروهی از روحانیون از سپاه منطقه ۴؛ گروهی دیگر از میبد؛ ۳ گردان از بسیج و سپاه اراک؛ گروهی از دانش آموزان دبیرستان های مختلف قم؛ گروهی از سپاه اصفهان؛ جمعی از سپاه و بسیج مشکین شهر؛ عده ای از بسیج علی آباد بیهان؛ گروهی دیگر از بسیج گچساران؛ جمع کثیری از روحانیون حوزه ازسوی دفتر تبلیغات اسلامی قم؛ گروه های کثیری از منطقه۶ سپاه شامل کرمان، سیستان وبلوچستان و هرمزگان؛ گروه هایی از بسیج گرگان، بندرترکمن، مینودشت و گنبد؛ جمعی از بسیج ابهر؛ بسیج کاشان؛ عده ای از بروجرد؛ گروه هایی از عشایر و دانش آموزان خرم آباد، الیگودرز، درود، الشتر، کوهدشت، نورآباد و ازنا؛ عده ای از بسیج پل دختر؛ جمعی از محصلین و دبیران دبیرستان های امام خمینی ده بید و مالک اشتر فرایجان؛ گروهی از روحانیون خراسان؛ یک گروه از بسیج دشتی از توابع بوشهر؛ یک گروه از مجاهدین مسلمان عراقی؛ گروه هایی از بخش های خفر سروستان و قادر آباد استان فارس؛ گروهی از رامهرمز؛ بسیج سراب؛ جمعی از انجمن اسلامی کارخانه تراکتورسازی تبریز؛ عده ای از بسیج دولت آباد برخوار اصفهان؛ جمعی از جهادگران مسجدسلیمان؛ عده کثیری از بسیج آباده؛ جمعی از کارکنان شهربانی شادگان؛ عده ای از محصلین، کارگران و کشاورزان یزد، عده کثیری از سپاه خمین؛ گروه هایی از سپاه منطقه۹؛ عده ای بنا و راننده از کرج؛ بسیج میناب؛ عده ای از جوانان و سالمندان بخش گودین باختران؛ یک گروه دیگر از خرم آباد؛ عده ای از جوانان ماهشهر؛ عده ای از اردبیل و پایگاه هوایی تبریز؛ بسیج ساوه؛ عده ای از بنیاد مستضعفان خراسان و ساکنان شهرک امام مشهد؛ بسیج شاهرود و گرمسار؛ جمعی از نیروهای مردمی و بسیج تویسرکان؛ گروهی از روستاییان اسلام آباد ثانی از توابع ملایر؛ گروهی کثیر از بسیج و سپاه مازندران و گیلان؛ گروهی دیگر از کرج شامل تکنیسین ساختمان و برق و عده کثیری آهنگر، لوله کش، نجار و کرکره ساز؛ عده ای از بسیج گرمی؛ جمع کثیری از مردم، بسیج و نیروهای مقاومت بخش فراشبند میمند؛ گروهی از بسیج دهدشت، روستاها و عشایر منطقه؛ گروهی دیگر از بسیج تویسرکان؛ عده ای از مردم اهل تسنن و تشیع کنگان؛ عده دیگری از بسیج دیر از توابع بوشهر؛ گروهی دیگر از دانش آموزان و اعضای بسیج بخش نمین؛ همچنین گروه هایی ازسوی جهاد گرگان جهت بازسازی سوسنگرد و جمعی شامل گچ کار، سیمان کار و مشاغل دیگر برای بازسازی شوش عازم این شهرها شدند(۱)

۱- مأخذ ۱۱.

روزشمار جنگ شنبه ۶ آذر ۱۳۶۱ ۱۱ صفر ۱۴۰۳ ۲۷ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ نسبت به روزهای گذشته آرام تر بود و جز گلوله باران شهر آبادان و تهاجم یک بالگرد عراقی به جزیره خارک، خبر دیگری گزارش نشد.

در حملات توپخانه ای عراق به شهر آبادان، ۳ تن از مردم این شهر زخمی شدند و چندین خانه ویران شد.(۱)

همچنین یک فروند بالگرد سوپر فرلئون عراقی که به قصد اجرای عملیات در جزیره خارک، تا فاصله ۴۵ مایلی غرب این جزیره نفوذ کرده بود، با آتش یک فروند جنگنده اف۴ خودی منهدم شد.(۲)

۲

در شمال غرب ایران و در مناطق کردنشین، امروز درگیری قابل ملاحظه ای مشاهده نشد. در شهر مهاباد، ۲ تن از افراد کومه له کشته و یک نفر دستگیر شد؛ در شهرهای مهاباد و سنندج ۵ تن از افراد وابسته به گروه های شورشی خود را تسلیم سپاه پاسداران کردند.

نیروهای سپاه با اطلاع از ورود نیروهای گروه کومه له به شهر مهاباد، با کمین کردن بر سر راه آنان در یکی از محله های این شهر و با رعایت اصل غافلگیری به آنها حمله کردند که در درگیری ایجادشده، ۲ تن از افراد کومه له کشته شدند و یک تن دستگیر گردید.(۳)

در شهر مهاباد، یکی از نیروهای معارض با اظهار ندامت، خود را به نیروهای سپاه معرفی و امان نامه دریافت کرد(۴)

در شهر سنندج نیز ۴ تن از وابستگان حزب دمکرات کردستان با ۲ قبضه کلت و یک ژ۳ خود را به نیروهای سپاه این شهر تسلیم کردند.(۵)

ص: ۶۲۴

۱- روزنام-ه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۱۳، اطلاعیه ستاد مشترک ارتش.

۲- سند شماره ۵۴۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه منطقه ۹ به سپاه مرکز، ۱۶/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۷۳۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدعملیات) شماره ۲۵۱، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۳۵۸۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه(ع)، شماره ۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۴۰۹۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت (فرماندهی) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (فرماندهی)، ۸/۹/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۱۰۴۶۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۷، تاریخ ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۵- روزنام-ه جمهوری اسلامی، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۱

امروز در شهرهای مختلف کشور تعدادی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند.

در خیابان نبرد منشعب از خیابان پیروزی تهران، یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که قصد ترور یک آهنگر را داشت، با نیروهای انتظامی که درحال گشت زنی در منطقه بودند، روبه رو شد. نیروهای انتظامی با مشاهده وضعیت موجود وارد صحنه شدند و به سوی فرد تروریست تیراندازی کردند. در این درگیری، فرد مهاجم و یکی از افراد پلیس کلانتری۲۱ زخمی شدند و مهاجم بلافاصله به بیمارستان منتقل شد. از نامبرده ۲ قبضه اسلحه کمری، یک عدد نارنجک و یک عدد کپسول سیانور به دست آمد.(۱)

در جاده رشت - فومن نیز افراد سازمان از داخل یک دستگاه خودرو سرقتی به سمت ۳ سرنشین یک خودرو پیکان تیراندازی کردند که یکی از سرنشینان خودرو پیکان که از کارمندان آتش نشانی بود، شهید و یک نفر دیگر زخمی شد. افراد مهاجم پس از این اقدام گریختند و خودرو آنها نیز در چند کیلومتری محل حادثه کشف شد(۲)

همچنین در قائم شهر، یکی از افراد مجاهدین خلق شناسایی شد و تحت تعقیب نیروهای سپاه قرار گرفت. فرد مذکور در حین فرار تصادف کرده، بلافاصله با خوردن کپسول سیانور خودکشی کرد.(۳)

در تهران، یکی از کارمندان راه آهن که با سازمان مجاهدین در ارتباط بود، دستگیر شد و از وی تعدادی نامه تهدیدآمیز خطاب به کارگران راه آهن و اوراق سازمانی به دست آمد.(۴)

در باختران نیز شخصی که رابط هسته های سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مرکزیت تهران بود، دستگیر شد(۵)

در بروجرد، نیروهای سپاه یکی از فعالان این سازمان را که تحت تعقیب بود، دستگیر کردند(۶)

همچنین در بوشهر، فردی که قبلاً به جرم فعالیت به نفع سازمان مجاهدین دستگیر و سپس با اظهار ندامت و سپردن تعهد، آزاد شده بود مجدداً به جرم ارتباط با سازمان دستگیر شد. از وی تعدادی فشنگ و اسناد و مدارک سازمانی به دست آمد.(۷)

در اصفهان نیز یکی از افراد تشکیلاتی سازمان دستگیر شد(۸)

۲

در ادامه عزیمت نیروهای مردمی به جبهه ها، امروز نیز نیروهای داوطلب بسیجی از شهرهای داراب، اراک، سلماس، اردبیل، خلخال، گرمی، سراب، مشکین شهر، خمین، پارس آباد مغان، برازجان، یزد، اردکان، همدان، بوشهر، دیر، خورموج، اهرم، کنگان، تبریز، بخش های دلوار، بوالخیر و جم، لارستان، ارسنجان، قیر و کارزین، خنج، بانش بیضاء در شهرستان سپیدان استان فارس، آباده، نی ریز، اقلید، مرودشت، اصطهبان و بخش های زرقان و ابرقو راهی مناطق جنگی شدند.

از استان خراسان نیز نیروهای بسیجی شهرهای قوچان، درگز و شیروان در میان بدرقه پرشور مردم

۱- سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، شماره۷، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، گزارش منطقه۱۰، ص۱۶؛ و - مأخذ ۲، بخش دوم.

۲- سند شماره ۷۳۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه۳ به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۶/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۲۲۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه نشریه شماره ۳۶۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ ۶، بخش اول.

۵- سند شماره ۱۰۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۲، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱ ص۱.

۶- سند شماره ۱۰۳۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۳، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱ ص۳.

۷- سند شماره ۱۰۵۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۵

۸- سند شماره ۵۸۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه۲ به فرماندهی ستاد مرکزی سپاه، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۱.

راهی جبهه های جنگ شدند.(۱) همچنین از شهرستان آمل، نیروهای رزمی تخصصی شامل نقشه بردار، بنا، گچ کار و جوش کار عازم جبهه های جنگ شدند. از این شهرستان هدایای مردمی ازقبیل چادر، پتو، نایلون، ماست و... نیز برای مصرف در جبهه های جنگ به مناطق موردنظر ارسال شد(۲)

۱

شرکت کشت و صنعت شیروان، ۲۲ هزار هکتار از اراضی آزادشده موسیان را در سال جاری به زیر کشت خواهد برد. مسئول ستاد بازسازی مناطق جنگلی ایلام در تماسی با خبرگزاری جمهوری اسلامی، ضمن اعلام این خبر، گفت: با کوشش و تلاش اکیپ اعزامی کشت و صنعت شیروان در منطقه دشت عباس، تاکنون بیش از ۲ هزار هکتار از اراضی این منطقه زیر کشت گندم رفته است. وی افزود: درپی عملیات پیروزمندانه محرم، شبکه آب رسانی شهر موسیان که به دست جنایتکاران بعثی تخریب شده بود، به طور ضربتی بازسازی و نوسازی شد. همچنین استان یزد که مسئول بازسازی شهر ویران شده موسیان می باشد، با خارج شدن این شهر از زیر آتش توپخانه دشمن، آمادگی خود را برای بازسازی این شهر اعلام کرده است و به زودی با پاک سازی این منطقه، بازسازی آن نیز آغاز خواهد شد.(۳)

۲

امام خمینی در جمع اعضای انجمن اسلامی دانشگاه های سراسر کشور (دفتر تحکیم وحدت) سخنرانی کردند. محورهای اصلی سخنان ایشان عبارت بود از نقش دانشگاه در وابستگی یا استقلال یک کشور؛ ثمرات پیوند حوزه و دانشگاه؛ ممانعت از نفوذ افراد منافق با پوشش مقدس نمایی؛ تأکید بر خدمتگزاری دولت؛ اظهار رضایت از عملکرد دولت در وضعیت بحرانی جنگ؛ تأکید مجدد بر حمایت از دولت و مجلس و خلاف اسلام خواندن مخالفت با ارگان های اساسی جمهوری اسلامی. بخش هایی از سخنان امام خمینی در این دیدار بدین شرح است:

«شما می دانید که هرچه از خوبی ها و بدی ها برای یک ملتی تحقق پیدا می کند، وابستگی یا استقلال، در قیدوبند بودن و اختناق یا آزادی، تابع تربیت های دانشگاهی است. آنچه که دانشگاه در یک کشوری نقش دارد از امور مهمه ای است و نقش بزرگی دارد که این نقش بزرگ را اگر ایفا کند و به طور صحیح ایفا کند کشور را به مقصد اعلای خودش می رساند. این دو جناح دانشگاه و فیضیه که بحمدالله امروز باهم تحکیم وحدت کردند و باهم یک عضو برای جامعه شده اند، اینها می توانند که کشور را به استقلال حقیقی و آزادی برسانند و اگر - خدای نخواسته - این دو قشر انحراف پیدا کنند، مطمئن باشید که کشور و احکام اسلام به انحراف کشیده می شود. ... آن چیزی که من به نوع قشرهایی که ملاقات کرده ام سفارش کرده ام و امروز به شما جوان های عزیز سفارش می کنم و تأکید می کنم این است که انجمن های اسلامی باید توجه کنند که در بین

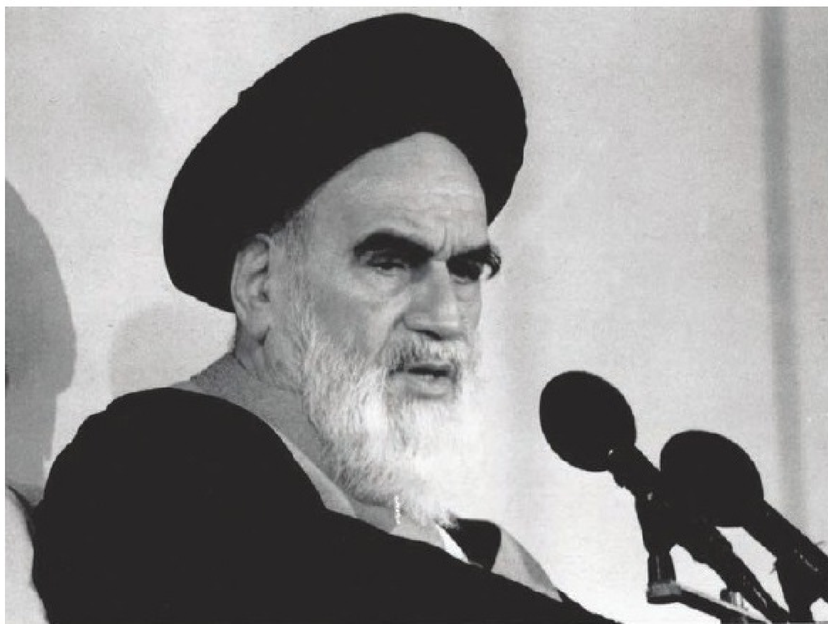

۱- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱ ص۴؛ و - مأخذ ۸، ص۷.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۳- همان.

این انجمن ها از این منحرفین نفوذ نکنند. شـما مطمئن باشـید که این منحرفین و منافقین و آنهایی که دسـتشان از این کشور کوتاه شده است با هر حیله ای که شـده است می خواهنـد در همه جـای کشور خصوصـاً در دانشـگاه که مرکز علم و مرکز همه جهات کمالی انسانی است، نفوذ کنند و چه بسا اشخاصـی با ظاهر بسـیار صالح و در حضور شـماها بیشتر از شماها [در] این مجلس قیدوبند اسلام و فریاد "وا اسلاما" می زنند، [و] - خـدای ناخواسـته - از منحرفین باشـند. آنها، همان طوری که شـیطان با هر صورتی درمی آید و با هر حیله ای انسان را منحرف می کند، اینهـا هم شـیاطین انسـی هسـتند که به هر صورتی و به هر شـکلی درمی آینـد و ممکن است که در بین شـما - خـدای نخواسـته - یک نفوذی بکنند؛ و اگر - خدای نخواسته - یک همچو نفوذی بشود، بدانید که انحراف درپیش است.

امام خمینی در دیدار اعضای تحکیم وحدت با ایشان:

هرچه از خوبی‌ها و بدی‌ها برای یک ملتی تحقق پیدا می‌کند تابع تربیت‌های دانشگاهی است.

گرچه به کوتاه مدت نشود، در درازمدت انحراف خواهد شد. ... مسائل زیادی در پیش داریم و شما در پیش دارید که باز شیاطین دوره افتاده اند و نمی خواهند بگذارند این مسائل تحقق پیدا کند. یک همین مجلس خبرگان است که امروز محل ابتلای همه است. مجلس خبرگان یک مجلسی است که باید شما و ملت [باید] بدانند که پشتوانه کشور است برای

حفظ امنیت کشور و حفظ استقلال کشور... شما بدانید که این اشکال تراش ها و این اشخاصی که دوره می افتند و چیزهایی را اشاعه می دهند، اینها به خیر ملت نیست، به خیر شما نیست، به خیر اسلام نیست. امروز مجلس و دولت ارگان هایی است که ما باید حفظشان بکنیم، باید کوشش کنیم در اینکه این دولت محفوظ بماند و این مجلس محفوظ بماند و این دولت خدمتگزار است و خدمت های بسیار چشمگیری کرده است و دارد می کند. ... درعین حالی که ما در سه سال تقریباً در جنگ هستیم، مع ذلک دولت آن طور اقدام کرده است و آن طور خدمت کرده است که نگذاشته است که قرض بکند کشور ما از خارج. درحالی که صدام درعین حالی که همه کشورهای متمکن و دارای قدرت با او موافق اند و همراهی می کنند و مجانی به او می دهند و چه، مع ذلک میلیاردها ارز خودش را از بین برده است و میلیاردها قرض کرده است و دولت ما بحمدالله با کوششی که دارد و با وحدت نظری که هست بینشان ان شاءالله و با وحدتی که مابین ملت و دولت است، هم ارز را بالا برده اند به طور چشمگیر و هم از هیچ جا تاکنون قرض نکرده اند و ما باید تشکر کنیم از یک همچو دولتی و اگر اشکالی فرض کنید، یک وقتی داریم - که حتماً بدانید از روی سوءنیت، آنها کاری نمی کنند - اگر چنانچه یک وقت اشتباهی داشته باشند، اشتباه را باید به طور معقول تذکر داد و وقتی که به طور معقول تذکر دادند آنها درصدد رفعش برمی آیند. من اعلام می کنم به همه ملت که امروز مخالفت با دولت، مخالفت با مجلس، مخالفت با جمهوری اسلامی، مخالفت با ارگان هایی که در جمهوری اسلامی است مخالفت با اسلام است و موجب تباهی این کشور و این ملت خواهد شد. باید همه پشتیبان باشند و همه توجه کنند به اینکه در یک همچو مشکلاتی این طور گرفتارها را دارند به تدریج ان شاءالله رفع می کنند، این موجب تشکر ملت باید باشد. به مجرد اینکه در ذائقه یکی، یک مطلبی درست نیست، فوراً هجوم نکنند و [اینکه] کارشکنی بکنند و - عرض بکنم - تضعیف بکنند دولت را، و همین طور راجع به مجلس که مجلس در رأس همه امور واقع است، باید تأیید بکند ملت و هیچ وقت این طور نباشد که تضعیف بکند و من امیدوارم که ملت توجه کامل داشته باشند و این تحکیم وحدتی که شما در نظر دارید، باز موفق بشوید و ملت موفق بشود.»(۱)

۱

درپی سخنان روز گذشته فرانسوا میتران رئیس جمهور فرانسه، مبنی بر اینکه همه قدرت های غربی تلاش می کنند تا مانع شکست عراق شوند و توازن بین ایران و عراق در جنگ حفظ شود، میرحسین موسوی نخست وزیر، گفت: قدرت های غربی و همچنین شرقی که خواهان حفظ حکومت صدام هستند، پس از پیروزی های درخشان اخیر رزمندگان اسلام در جبهه ها، به وحشت افتاده و موضوع توازن را مطرح کرده اند، چراکه ازهم پاشیدن نظام بعث، برای منافع ابرقدرت ها در این نقطه ضربه مهلکی است. وی افزود: جالب اینجاست که وزیر امور خارجه فرانسه در مسافرت اخیر خود به

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پائیز ۱۳۷۸، صص ۱۱۵ - ۱۱۱.

کشورهای خلیج فارس گفته بود، حاضر است به امنیت تنگه هرمز و کشورهای ساحلی خلیج فارس کمک کند. در همان موقع ما اعلام کردیم که امنیت این کشورها را فقط ملت هایشان می تواننـد حفظ کننـد و سیاست ما در خلیـج فارس و منطقه، مقابله با نفوذ قدرت های استکباری است. نخست وزیر گفت: مـا فکر می کنیم سـرنوشت منطقه بایـد به دست ملت های منطقه تعیین شود و این اظهارنظر میتران، یک نوع دخالت آشکار در سـرنوشت ملت هـا و اوضـاع داخلی این کشورهـاست و یقیناً اثری در سـرنوشت جنگ و اراده محکم ملت ما در سـرکوبی متجاوز نخواهد داشت(۱)

۱

امروز سومین همایش سراسـری مسئولان مراکز بنیاد شـهید انقلاب اسلامی با پیام آیت الله خامنه ای و سخنرانی آیت الله موسوی اردبیلی آغاز شد. در قسمتی از پیام رئیس جمهور آمده است:

پیام رئیس‌جمهور به همایش مسئولان بنیاد شهید:
فرهنگ انقلاب اسلامی به ما آموخته خود را برای هدف‌های بزرگ بخواهیم.

رویـدادهای قبل و بعـد از پیروزی انقلاب اسـلامی در ایران، نشان دهنـده این واقعیت است که حرکت شـتابنده و سازنـده انقلاب و افراشـتگی رایت مقـدس اسـلام زنـدگی ساز، در پرتو ایثارگری های شـهیدانمان حاصل شـده است؛ عزیزانی که در راه آرمان ها و اصول مقدس، مرگ سرخ را پـذیرا شـده اند و با شایسـتگی، رمز و راز زندگی جاوید را یافتند. امروز در جامعه ما این حقیقت والا شـناخته و پذیرفته شده است که مردن به خاطر آرمان ها و هـدف های والایی که در جان آدمی ریشه دوانیـده است، تحقق بخشـیدن به آن آرمان ها که زنده کردن آنهاست، می باشـد و کسـی که بدین گونه و در این راه می میرد، درواقع به خویشـتن حقیقی خود که همان آرمان اوست زندگی می بخشد و بقای آن دوام و بقا می یابـد. فرهنگ انقلاب اسـلامی به ما آموخته است که خود را برای هدف های بزرگ بخواهیم و نه آن اهداف را برای خود. این درس فراموش نشـدنی و شـیرین، در زمزمه تکبیر فـداکارانه هزاران پیر و جوان دل بـاخته به اسـلام و انقلاب در میـدان های نبرد، بارها و بارها تکرار شده و در ذهنیت مردم فداکار ما نفوذ و رسوخ یافته است.

ص: ۶۲۹

۱- مأخذ ۱، ص۱۴.

آیت الله موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور نیز در سخنانی که در آغاز این همایش ایراد کرد، با تأکید بر اهمیت و رسالت بزرگ بنیاد شهید گفت: کار در بنیاد شهید، همچون کار پیامبر اکرم(ص) و علی(ع) می باشد و دارای اجر بسیار عظیم و خدمتی بسیار والا است. وی افزود: اگر قرار باشد این انقلاب اسلامی صاحبی داشته باشد، صاحب آن خدا است و اگر قرار باشد وارثی داشته باشد، بیشترین سهم را شهدای گران قدر و جانبازان عزیز و رزمندگان سلحشور سپاه اسلام دارند. وی در پایان سخنانش توصیه کرد که کارکنان این بنیاد، در انجام رسالت خطیر خود در حمایت مادی و معنوی از بازماندگان معظم شهدا، از ارشاد و راهنمایی های فرهنگی به ویژه به فرزندان شهدا خودداری نورزند.(۱)

۱

در آستانه هفتم آذر روز نیروی دریایی، ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگویی مطبوعاتی، مطالبی درباره این روز تاریخی، چگونگی آموزش افراد نیروی دریایی، وضعیت نظامی خلیج فارس و دریای عمان و حضور امریکا در این مناطق بیان کرد. وی گفت: روز هفتم آذر، روز نیروی دریایی است.

رئیس دیوان عالی کشور در همایش مسئولان بنیاد شهید:
کار در بنیاد شهید همچون کار پیامبر اکرم(ص) و امام علی(ع) است.

در این روز تعدادی از سفیدپوشان دریا حماسه آفریدند و یک رزم فناناپذیر را برای ما به یادگار گذاشتند. خاطره این بزرگان را گرامی می داریم و به یاد آنها این روز را روز نیروی دریایی اعلام کرده ایم. ناخدا افضلی افزود: جنگ با شدت ادامه دارد. این جنگ که درحقیقت، جنگ امریکا بر ضد انقلاب اسلامی ایران است، با کمک کشورهای عربی منطقه و تمام امکانات ابرقدرت ها که می خواستند رژیم ما را سرنگون کنند، آغاز شد. آنها نه تنها در این توطئه و دسیسه موفق نشدند، بلکه امروز موجودیت رژیمی که تجاوز را آغاز کرده، مورد سؤال جدی قرار گرفته است و امیدواریم با مبارزات عقیدتی مردم عراق و با کمک رزمندگان خودمان ان شاءالله رژیم منفور بعثی را در این کشور اسلامی به زباله دان تاریخ بفرستیم. خاورمیانه گنج بزرگی است و روی این گنج بزرگ، اژدهایی خونخوار خوابیده است. این اژدها، امریکا و

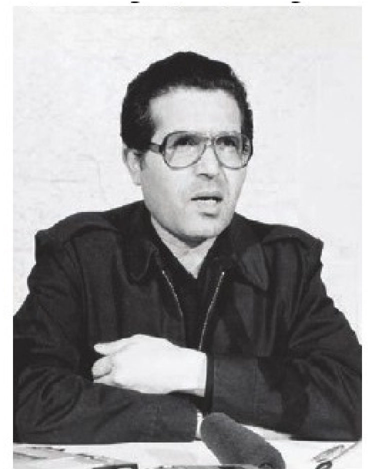

۱- مأخذ ۱، ص۱۴.

هم پیمانانش است. برای اینکه این اژدها را از روی این گنج بردارند و حق مردمی را که در این خطه زرخیز زندگی می کنند، به آنان بدهند، تنها یک راه ممکن در دورانی که ما زندگی می کنیم، وجود دارد و آن مبارزه عقیدتی - مذهبی و بسیج همه توده ها برای قلع وقمع این اژدهاست. بدین سبب، جنگ ما جنگ با صدام نیست؛ جنگ ما به طورکلی با استکبار و برای احقاق حقوق همه مردم خاورمیانه است. ناخدا افضلی(۱)

درباره ادعای اخیر صدام مبنی بر انهدام ۵ کشتی در خلیج فارس، گفت: رژیم عراق تاکنون ادعاهای بسیاری کرده است. زدن ۵ کشتی و آن هم کشتی نفتکش، موضوعی نیست که کسی بتواند آن را کتمان کند. به محض اینکه کوچک ترین اتفاقی برای یک ناو تجاری یا نفتکش در دریا می افتد، مراکز بزرگ نظارت بر امور دریانوردی، نظیر شرکت "لویدز" از آن مطلع می شوند. برای رد ادعای کذب صدام، همین کافی است که لویدز رسماً این خبر را تکذیب کرده و وزیر محترم نفت نیز در یک اطلاعیه رسمی، غرق شدن یا صدمه دیدن هرگونه نفتکش خارجی را در اطراف جزیره خارک تکذیب کرده است. ناخدا افضلی درباره وضع نیروی دریایی ایران در خلیج فارس و تقویت نیروی دریایی کشورهای حوزه خلیج فارس اظهار کرد:

ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی
ارتش جمهوری اسلامی ایران

ابرقدرت ها برای چپاول ثروت مردم محروم و مستضعف، یک مسابقه تسلیحاتی بی حدوحصر تحت نام دفاع از حاکمیت رژیم های موجود در منطقه به راه انداخته اند. بنابراین، برای بقای خود، انبارهای اسلحه اطراف خودشان درست می کنند و فکر می کنند که با انبارکردن این سلاح ها، موجودیتشان حفظ می شود. این رژیم ها درحقیقت اگر بر مردمشان متکی شوند، هیچ خطری تهدیدشان نمی کند. این مسابقه تسلیحاتی در مرحله اول، یک جو بی اعتمادی و در مرحله بعدی جو تشنج در منطقه می آفرینند. فرمانده نیروی دریایی کشورمان افزود: ما تمایلی به مسابقه تسلیحاتی و انباشتن سلاح های مختلف یا به عبارت دیگر، تجدید سیاست شاه ملعون برای به دست آوردن عنوان ژاندارم منطقه را نداریم، ولی از حق قانونی و مسلم حفظ مصالح و منافع در محدوده متعلق به خودمان، گزیری نیست. بنابراین، برای حداقلی که نیاز ما را دراین زمینه مطرح می کند،

۱- ناخدا افضلی بعداً به اتهام جاسوسی برای شوروی دستگیر و محاکمه شد و در اسفند ۱۳۶۲ به اعدام محکوم گردید.

برنامه داریم و شروع کرده ایم و ادامه می دهیم.

فرمانـده نیروی دریایی درباره وضـعیت تنگه هرمز و نیز حضور ناوگان امریکا و دیگر کشورها در خلیـج فارس و دریای عمان اظهار کرد: طی یـک اعلامیه رسـمی در روز اول و دوم شـروع جنگ تحمیلی، دولت جمهوری اسـلامی ایران رسـماً امنیت تنگه هرمز و امنیت کشتیرانی را در منطقه ای که به جنـگ مربوط نمی شـد، تضـمین کرد و درطول جنگ عملاً احساس مسـئولیت و صـداقت خود را در این امر به اثبات رسانـد. آنچه دیگران تبلیغ می کننـد که ایران آزادی کنترل و تردد کشتیرانی را در این منطقه تهدید کرده، فقط دسـتاویزی برای حضور هرچه بیشتر و گسترده تر خودشـان در این منطقه است. مـا نه تنهـا در خلیـج فارس و دریای عمان، بلکه در اقیانوس هنـد نیز به حضور ناوگان کشورهای غیر منطقه ای علاقه ای نداریم.

ناخدا افضـلی افزود: قطعنامه سازمان ملل متحد در سال ۱۹۷۱، به صـراحت اقیانوس هند را منطقه صلح و عاری از سلاح های اتمی اعلام کرده است. سیاست نظام جمهوری اسلامی نیز بر همین مبناست و ما حضور دیگران را نفی می کنیم. آنها را مخالف منافع تمام کشورهای منطقه می دانیم و آرزو می کنیم که گورشان را از اینجا گم کننـد و برونـد و مردم را به حال خودشان بگذارنـد تا سـرنوشت خودشان را خودشان تعیین کنند. البته در تنگ-ه هرمز به دلیل اینکه روی تبلیغاتشان یک مقدار صحه بگذارند، کانالی را در قسمت جنوب تنگ-ه هرمز به طول بیشتر از یک کیلومتر حفر کردند که به گمان خودشان اگر خطری ازسوی ایران آنها را تهدید کند، از آن باریکه (کانال) نفت موردنیاز خود را ببرند. تعـدادی پایگاه های بزرگ نیز در کشور عمان تأسـیس شـده و تعدادی هم در دست تأسـیس است، ازجمله یک فرودگاه بسـیار بزرگی آماده بهره برداری است که هواپیماهای سنگین ترابری نیروهای واکنش سریع امریکا می توانند از آن استفاده کنند. حداقل ۴ هزار پای دیگر به طول بانـد چنـد هزار پـایی فرودگـاه (مصـیره) اضـافه شـده و طوری طراحی شـده است که هواپیماهـای بزرگ حمل و نقل امریکایی که درحقیقت سنگین ترین هواپیمای حمل ونقل امروز جهان است، بتوانند از این فرودگاه استفاده کنند. ۲ فرودگاه دیگر هم در عمان در دست ساخت است که امریکا از آنها اسـتفاده خواهـد کرد و این غیر از چند فرودگاه دیگر است که با پول عربسـتان سـعودی در جزیرهالعرب برای امریکا ساخته شده است. علاوه براین، باند فرودگاه جزیره "دیه گو گارسیا" به بیش از ۱۲ هزار پا گسترش یافته و به نقطه ای کلیدی برای انباشتن تجهیزات تدارکاتی و استقرار قسمت اعظمی از نیروهای واکنش سریع تبدیل شده است.

وی ادامه داد: خلیـج دیه گو گارسـیا نیز لای روبی شده و عمق آب های اطراف آن، از حدود ۷ متر به عمقی رسـیده است که بزرگ ترین ناو هواپیمابر امریکا یعنی "نیمیتس" به اتفاق کشتی های اسکورتش می توانند در کنار آن پهلو بگیرند. امریکا درحال حاضر فرودگاه ساخته شده به دست اسرائیلی ها در حیفا و فرودگاه های فلسطین اشغالی و بندر "بربرا" در سومالی را که

تسـهیلات کمی ازنظر کشتیرانی داشت و اسـکله کوچکی بود، گسترش می دهـد، طوری که ناوگـان هایش بتواننـد در آن پهلو بگیرنـد. بنـدر "مامباسـا" در کنیـا را نیز به همین نحو، بـا هزینه چنـد صـد میلیون دلاـر لاـی روبی عظیمی کرده است و درحقیقت، جـای پـای محکمی برای حضور دائمی خود در اقیانوس هنـد فراهم می کند که نه تنها تشـنج را افزایش می دهد، بلکه ضد همه ملت های منطقه است. البته امریکا نمی گویـد که قصـد حمله به ایران را دارد، بلکه می گوید می خواهد جلو نفوذ شوروی را بگیرد. ولی از دیگر اهدافش سـرکوب انقلاب اسـلامی برخاسته از قلوب توده های میلیونی مردم مسلمان ما است.

ناخـدا افضـلی در پاسخ به این سؤال که آیا امریکا به طور مسـتقیم دخالت می کند، گفت: امریکا که خودش را همیشه بالاتر می دانست و می گفت من تفوق نیروهـای راهبردی و غیره دارم، بـا امضـای معاهـده "سـالت" که یک اصل آن برمبنای توازن راهبردی نیروهای شـرق و غـرب است، رسـماً قبول کرد که در جمع کـل نیروها با طرف مقابل یکی است. ناخـدا افضـلی افزود: درست است که ریگان یک مسابقه تسـلیحاتی عظیم را با برنامه ۱۵۰۰ میلیارد دلاری در ظرف ۵ سال (از بـدو روی کار آمدنش) شـروع کرده، ولی محتوای "دتانت" هنوز در جهان عوض نشده است.

فرمانـده نیروی دریـایی دربـاره شایعه خریـد زیردریایی توسط ایران اظهار کرد: ما یک قرارداد تعلیق شـده درباره ۶ فرونـد زیردریایی با آلمان داشتیم و یک چهارم پول آن را نیز داده بودیم. درحال حاضـر، موضوع این است که یا پول خود را پس بگیریم یا زیردریایی ها را. وی درباره اینکه آیا کارکنان نیروی دریایی همچنان برای گذرانـدن دوره های آموزشـی به خارج از کشور اعزام خواهنـد شـد یا نه، گفت: هدف ما این است که به طـور کامـل، درزمینه آمـوزش از پـایین ترین تـا بالاـترین رده، خودکفـا باشـیم، امـا برای اینکه از فنـاوری روز عقب نمـانیم، بـا هر کشوری که حاضر باشد تعداد معدودی از کارکنان ما را آموزش دهد، تبادل علمی خواهیم کرد و این کاری است که قریب به اتفاق نیروهای دریایی جهان انجام می دهند.(۱)

۱

"انـدره لوکـانف" معـاون نخست وزیر بلغارسـتان، که در رأس هیئتی اقتصـادی به تهران سـفر کرده است، دربـاره اهـداف سـفر خود به تهران گفت: این سـفر به دنبـال دیـدار چنـدی پیش هیئت اقتصادی ایران به سـرپرستی وزیر کشاورزی و عمران روسـتایی، انجام می شود. وی افزود: دلایـل بی شـماری برای دیـدار این هیئت از جمهـوری اسـلامی ایران وجـود دارد، چراکه وجـوه مشـترک دو کشور درزمینه هـای اقتصـادی و سیاسـی، در سـطح بین المللی زیاد است. همچنین در این دیدار سـعی خواهد شد در ملاقات ها و مذاکرات با مقامات جمهوری اسلامی ایران، روابط گسترده اقتصادی بین دو کشور هرچه بیشتر توسـعه یابـد و با انجام دیدارهای دیگری در آینده، روابط فنی، صـنعتی و تجاری دو کشور نیز به سطح بالایی برسد.

محمد سلامتی وزیر کشاورزی و عمران روستایی کشورمان نیز در تشریح اهداف سفر این هیئت

ص: ۶۳۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

به ایران گفت: در جریان بازدید هیئت اقتصادی جمهوری اسلامی ایران از بلغارستان، تفاهم نامه ای به امضا رسید که سعی خواهد شد طی مذاکراتی با اعضای هیئت اقتصادی بلغارستان در تهران، درباره چگونگی اجرای موارد ذکرشده در تفاهم نامه، اقدام شود. در پایان دیدار این هیئت نیز یادداشت تفاهمی که دربرگیرنده موارد جدیدی از امکانات همکاری دو کشور باشد، به امضا خواهد رسید.

سلامتی در ادامه سخنانش اضافه کرد: میزان مبادلات دو کشور در سال ۱۳۵۹ در حدود ۱۰ میلیارد ریال بود که این میزان در سال ۱۳۶۰ به ۳۰ میلیارد ریال افزایش یافته است. از آنجا که زمینه های وسیعی برای همکاری دو کشور وجود دارد، انتظار می رود که در سال جاری، میزان مبادلات دو کشور بیش از سال قبل باشد. وی در ادامه افزود: در مذاکرات ما با اعضای هیئت اقتصادی بلغارستان سعی خواهد شد هرچه بیشتر میزان صادرات غیر نفتی از کشورمان به بلغارستان افزایش یابد و غیر از نفت، کالاهایی چون خشکبار، فرش و ماشین آلات به آن کشور صادر شود.(۱)

۱

امروز هیئت اقتصادی یوگسلاوی که به ریاست "نیدنیو کوماندیچ" عضو شورای اجرایی فدرال این کشور وارد ایران شده است، در اولین دور مذاکرات با مقامات اقتصادی ایران، با دکتر نمازی وزیر اقتصاد و دارایی، تشکیل جلسه داد. در این نشست، وزیر اقتصاد و دارایی ایران به زمینه های گسترش روابط اقتصادی بین دو کشور اشاره کرد و گفت: سیاست "نه شرقی، نه غربی" ما و سیاست رسیدن به خودکفا یی، سیاستی است که مورد قبول و تأیید یوگسلاوی نیز می باشد. قبل از انقلاب اسلامی، روابط ایران و یوگسلاوی بسیار محدود بود، طوری که متوسط مبادلات بین دو کشور در سال های ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ به حدود ۲۵ میلیون دلار می رسید، ولی بعد از انقلاب اسلامی این روابط گسترش یافت.

وی درباره سفر هیئت های اقتصادی متعدد ایرانی به یوگسلاوی گفت: تاکنون ۴۳ هیئت اقتصادی از ایران در سطوح مختلف به یوگسلاوی سفر کرده است و ما امیدواریم با زمینه های مناسبی که بین دو کشور وجود دارد، همکاری های اقتصادی بین دو کشور گسترش یابد. دکتر نمازی درباره پروتکل ایران و یوگسلاوی اظهار کرد: این پروتکل بسیار جامع است و کمتر موردی از همکاری های اقتصادی می توان یافت که در آن ذکر نشده باشد.

نیدنیوکوماندیچ رئیس هیئت یوگسلاوی نیز در سخنانی گفت: ارتباط میان دو کشور درحال گسترش است و ازنظر ما آینده خوبی برای منافع دو کشور وجود دارد.

وی اضافه کرد: ما به همکاری با ایران با دید مثبت نگاه می کنیم، طوری که یوگسلاوی در نظر دارد سال آینده یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن نفت از ایران بخرد و همچنین آمادگی دارد کالاهای غیر نفتی نیز از ایران وارد کند. به نوشته روزنامه کیهان، دراین دوره از مذاکرات، اعلام شد که اجرانشدن برخی از مواد پروتکل، خواست مقامات اقتصادی دو کشور نبوده است و طرفین ابراز امیدواری کردند که با گفت وگوهایی که انجام خواهد شد، زمینه های اجرای پروتکل ها نیز فراهم شود.(۲)

۱- مأخذ ۱۵، بخش اول، ص۳.

۲- مأخذ ۱، ص۱۵.

۱

وزیر بازرگانی خارجی کره شمالی که به سرپرستی یک هیئت اقتصادی وارد ایران شده است، با آقای عسگراولادی وزیر بازرگانی جمهوری اسلامی ایران، دیدار کرد. عسگراولادی در این دیدار اظهار کرد: در روابط دولت ایران و کره شمالی، فصل نوینی آغاز شده است و امیدواریم روابط اقتصادی و بازرگانی دو کشور براساس عدالت انسانی استوار شود. وی افزود: کوشش انقلاب اسلامی در روابط اقتصادی و بازرگانی با کشورهای دیگر این است که واسطه های بین المللی را حذف کنیم و به ملت هایی که درحال تولید هستند، مدد برسانیم و از تولیدگرانی که دوست ما هستند، کالا خریداری کنیم و این درسی اقتصادی و بازرگانی است که انقلاب اسلامی به ما می دهد.

آقای "گون" وزیر بازرگانی خارجی کره شمالی نیز درباره تأثیر انقلاب در ایران و آمادگی کشورش برای گسترش همکاری با جمهوری اسلامی ایران گفت: ملت شما با هوشیاری کامل و با رهبری های امام خمینی، پیروزی هایی در جنگ علیه امپریالیسم امریکا به دست آورد و باید اعلام کنم، دولت و ملت کره شمالی همیشه پشتیبان شما خواهد بود. وی افزود: من در کشور شما استقلال و زندگی جدیدی را دیدم و خوشحالم بگویم ملت شما را یکی از بهترین دوستان خود می دانم. وی همچنین با اشاره به لزوم گسترش هرچه بیشتر روابط اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور، خواستار سرعت بخشیدن به کار هیئت های اقتصادی ایران و کره شمالی و رفع مشکلات دوجانبه شد.(۱)

۲

به منظور پیشبرد سیاست اقتصادی ایران برای توسعه روابط بازرگانی با کشورهای جهان سوم و غیر متعهد، امروز معاون تجارت خارجی وزارت بازرگانی ایران که در رأس هیئتی به ۴ کشور افریقایی مالت، ماداگاسکار، موزامبیک و تانزانیا سفر کرده بود، نتایج این سفر را تشریح کرد. حجت الله غنیمی فرد گفت: سفر این هیئت به کشورهای یادشده، درجهت قطع روابط اقتصادی کشور با شرکت های چندملیتی و لزوم حمایت گسترده از کشورهای ضعیف درزمینه اقتصادی است. وی افزود: این هیئت در سفر به مالت، از صنایع و مصنوعات این کشور بازدید کرد و درزمینه منسوجات، قراردادی با مقامات این کشور برای خرید ۲۲۰ هزار متر پارچه به ارزش تقریبی ۲۰۰ هزاردلار به امضا رساند. همچنین با مقامات اقتصادی مالت تفاهم نامه ای در چند رشته ازجمله همکاری در امر تعمیر کشتی و بیمه اتکا یی امضا شد. گفتنی است که روابط اقتصادی ایران با مالت، براساس پرداخت مستقیم ارز انجام می شود.

غنیمی فرد درباره دیدار این هیئت از ماداگاسکار نیز گفت: در این دیدار که اولین دیدار یک هیئت بازرگانی جمهوری اسلامی ایران از ماداگاسکار بود، تفاهم نامه ای امضا شد که در آن براساس پیش بینی های مقامات این کشور، بر صادرات چوب، شکر، گندم، برنج و کاغذ، تصریح شده است که واردات این نوع کالاها به جمهوری اسلامی ایران از این کشور انجام می شود. وی تصریح کرد: درمورد بیمه اتکا یی و کشتیرانی نیز به توافق هایی دست یافتیم.

۱- مأخذ ۱۶، ص۹.

معاون بازرگانی خارجی درباره دیدار این هیئت از کشور تانزانیا گفت: در دیدارهایی که با مقامات این کشور داشتیم، مذاکراتی درباره خرید کالاهای موردنیاز ازجمله چای، چوب، کاغذ، گوشت و پوست انجام شد.

غنیمی فرد درباره دیدار این هیئت از موزامبیک گفت: در این کشور با وزیران تجارت و بازرگانی داخلی و رئیس کل بانک ملی دیدار کردیم، ولی متأسفانه به دلیل وجود ریشه طولانی استعمار در این کشور، آنها هنوز زمینه صادرات ندارند، ولی در طرح های توسعه اقتصادی خود احتیاج به کمک داشتند که قول مساعد داده شد. وی در پایان درباره شرکت در بیست وچهارمین اجلاس کمیته بازرگانی آسیا و اقیانوسیه (اسکاب) گفت: در این اجلاس، حضور جمهوری اسلامی ایران و سخنرانی هیئت ما سبب شد تا موضع به حق جمهوری اسلامی ایران در سطح جهانی درباره امور اقتصادی بیان شود و یکی از موفقیت های ما این بود که با اصرار هیئت ایرانی، نام رژیم اشغالگر قدس از متن قطعنامه اسکاب به عنوان کشور ناظر شرکت کننده حذف شد.(۱)

۱

یک مقام آگاه در فرمانداری تهران، درباره تعداد داوطلبان نمایندگی در انتخابات میان دوره ای تهران و روند تأیید صلاحیت آنان گفت: تعداد داوطلبان نمایندگی میان دوره ای مجلس شورای اسلامی از حوزه انتخابیه تهران ۵۲ نفر بود که صلاحیت ۲۳ نفر از آنها تأیید شد. از این عده ۴ نفر روحانی و بقیه کارمند، دبیر، روزنامه نگار، پاسدار، وکیل دادگستری و بازرگان می باشند و ۲ نفر نیز از بانوان هستند. فرمانداری تهران اعلام کرد: چنانچه در آینده، دلایل و مدارکی دال بر صلاحیت نداشتن هریک از داوطلبان اعلام شده واصل شود، نام آنها از لیست داوطلبان حذف خواهد شد. از میان داوطلبان، ۴ نفر به مجلس شورای اسلامی راه خواهند یافت.(۲)

۲

جعفر نمیری رئیس جمهور سودان، امروز در مصاحبه ای مطبوعاتی درباره اعزام نیروهای این کشور به عراق و نحوه آموزش آنها توضیح داد. وی گفت: اعزام داوطلبان به عراق، طبق فرمول ویژه ای که درباره آن با عراق به توافق رسیده ایم، انجام شده است. این داوطلبان جزء سربازان نیروی مسلح این کشور نیستند، بلکه از شهروندان سودانی می باشند. وی افزود: با عراق بر سر اعزام ۴۰۰ داوطلب یا بیشتر، جهت آموزش آنان در عراق برای مدتی که آن کشور مایل است، به توافق رسیدیم. داوطلبان پس از آموزش، برای مدت ۴ ماه در ارگان های عراق گمارده خواهند شد و پس از آن به سودان بازمی گردند و چنانچه کسی از آنان بخواهد بار دیگر خود را داوطلب کند، مدت اقامتش برای ۴ ماه دیگر تمدید می شود. نمیری گفت: تاکنون نخستین گروه از داوطلبان سودان به عراق اعزام شده اند.(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۶/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۲- همان.

۳- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۷/۹/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳، رادیو قاهره، ۶/۹/۱۳۶۱.

۱

بـا نزدیـک شـدن زمان برگزاری نشـست کشورهای عضو صادرکننـده نفت (اوپک)، روزنام-ه فایننشال تایمز چاپ لنـدن در مقاله ای، به حق قـانونی ایران در انتخـاب دبیرکـل این دوره اوپـک پرداخته و کارشـکنی برخی کشورها ازجمله عربسـتان سـعودی را برای بازداشـتن از حقوق قانونی ایران، مورد توجه قرار داده است. این روزنام-ه می نویسد:

طبق آیین نامه اوپک، دبیرکل آینده این سازمان باید نماینده ای از ایران باشد و احتمالاً به همین دلیل، بحث و اختلاف در جلسه آینده وزیران نفت اوپک تشدیـد خواهـد شـد. گویا دکتر علی شـمس اردکانی سـفیر ایران در کویت، برای این سـمت نامزد شده است. وی در فعالیت های سیاسـی و دیپلماتیک ایران در منطقه خلیـج فارس نقش مهمی را ایفا می کنـد و قاعـدتاً می تواند وظایف دبیرکلی سازمان اوپک را بی طرفانه انجام دهـد، اما کشورهای به اصـطلاح میانه رو در این سازمان، از انتصاب وی به مقام دبیرکلی اسـتقبال نخواهنـد کرد. در صدر این کشورها، عربستان سعودی است که به شدت از نقض قراردادهای سازمان درباره حجم تولید و قیمت فروش نفت شکوه دارد.(۱)

۲

روزنام-ه کیهان پس از اعلام عراق مبنی بر پـذیرش مجدد قرارداد ۱۹۷۵، در مقاله ای به رفتار و اظهارنظرهای متناقض مسـئولان عراقی درباره این قرارداد که در شرایط تاریخی مشخص انجام شده، پرداخته که در بخش هایی از آن آمده است:

عراق اعلام کرده که پیشـنهاد کمیته صـلح اسـلامی مبنی بر بازگشت به مرزهای بین المللی تعیین شـده در عهـدنامه ۱۹۷۵ الجزایر را به عنـوان گـامی مهم به سوی پایـان جنـگ دو سـاله میـان ایران و عراق پـذیرفته است. درواقع می توان گفت، رژیم عراق، مجـدداً خواسـتار اجرای مفاد عهـدنامه ای شده است که خود برخلاف صـراحت ماده ۶ آن، به طور یـک جـانبه کـان لم یکن اعلـام کرده بود. یکی از بهانه های حکومت عراق برای شـروع این جنـگ خانمـان سوز و تحمیـل آن بر ملت هـای ایران و عراق، اجرانشـدن مفاد عهـدنامه ۱۹۷۵ ازسـوی دولت جمهوری اسـلامی بیـان شـده بود. علـاوه برآن، مقامـات عراق مـاه ها قبل از تهاجم و تجاوز به خاک جمهوری اسـلامی ایران، در مناسـبت های مختلف اظهار کرده بودند که عهدنامه ۱۹۷۵ در شـرایطی به امضا رسید که درواقع بر عراق تحمیل شده بود و اکنون که دیگر آن شرایط تحمیلی - به زعم حاکمان عراق وجود ندارد - عهدنامه نیز خودبه خود نمی تواند اعتباری داشته باشد.

وزیر خارجه عراق در تاریخ ۴ مرداد ۱۳۵۹، در مصاحبه ای در عمان گفته بود که موضوع شط العرب هنوز پایان نیافته است و عهـدنامه ۱۹۷۵ در شـرایط خاصـی که دیگر موجود نیست، منعقد شد و مالکیت عراق بر تمامی شط العرب امری طبیعی و غیر قابل بحث است. سـفیر عراق در بیروت نیز چند ماه قبل از آغاز جنگ، در مصاحبه ای مطبوعاتی رسماً اعلام کرده بود

ص: ۶۳۷

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۳، تاریخ ۷/۹/۱۳۶۱، ص۳۳، رادیو لندن، ۶/۹/۱۳۶۱.

که عهدنامه مرزی ۱۹۷۵ باید تغییر داده شود، درحالی که هم وزیر خارجه عراق و هم سفیر این کشور در بیروت و همه سردمداران آن رژیم، به خوبی می دانند - اگر هم اطلاعی نداشتند، لااقل مشاوران حقوقی آنان کاملاً آگاه بودند - که طبق حقوق بین الملل، لغو یک جانبه یا تعلیق عهدنامه های مرزی با استناد به اصل تغییر اوضاع و احوال، قویاً مردود شناخته شده است. صدام حسین که با لغو عهدنامه ۱۹۷۵، داعیه مالکیت کامل بر شط العرب را داشت، اینک چگونه می تواند این جنایات و خساراتی را که به مردم عراق و اقتصاد آن کشور و به ملت ایران وارد آورده است، با قبول مجدد عهدنامه ۱۹۷۵ توجیه کند؟ اگر صدام می خواست اعتبار عهدنامه ۱۹۷۵ به قوت خود باقی بماند، پس چه دلیلی می توانست برای آغاز این جنگ خانمان سوز و تحمیلی به دو ملت ایران و عراق داشته باشد جز جاه طلبی های بیمارگونه خویش و اجرای اهداف و توطئه های امپریالیزم(۱)

۱

تعدادی از کُردهای معارض عراقی، با نفوذ به شهر سلیمانیه، به یک واحد نظامی عراق در جاده "ابراهیم پاشا" حمله کردند. در این عملیات یک افسر و ۷ سرباز عراقی به هلاکت رسیدند و یک دستگاه خودرو و یک قبضه اسلحه از آنان به غنیمت گرفته شد.(۲)

امروز همچنین مهاجمان مسلح وابسته به سفارت عراق در واشنگتن، به جلسه اتحادیه اسلامی دانشجویان عراقی در امریکا و کانادا حمله کردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، برادران و خواهران عضو اتحادیه اسلامی دانشجویان عراقی در امریکا و کانادا، که به منظور بحث و بررسی درباره تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و پیروزی های سپاهیان اسلام، در شهر پترزبورگ گرد هم آمده بودند، پس از حمله مهاجمان بعثی، به مقابله شجاعانه با آنان برخاستند که به متواری شدن بعثی ها انجامید. پس از درگیری، پلیس ضمن دخالت در این حادثه، مانع از ادامه جلسه شد و یک تن از مهاجمان فراری را که مسلح به سلاح کمری بود، بازداشت کرد. پلیس بقیه مهاجمان را که به چوب و چاقو و سایر وسایل ضرب وجرح مسلح بودند، رها کرد.(۳)

۲

فیلیپ حبیب نماینده ویژه امریکا در خاورمیانه، پیشنهادی سه ماده ای برای عقب نشینی نیروهای سوری و رژیم اشغالگر قدس از لبنان مطرح کرده است. به گزارش رادیو فالانژهای لبنان، این سه ماده عبارت اند از:۱. عقب نشینی نیروهای رژیم صهیونیستی از منطقه "شوف" واقع در شرق بیروت تا ۴۵ کیلومتری مرز بین رژیم صهیونیستی و لبنان و عقب نشینی نیروهای سوری از کوه های مرکز لبنان به طرف "اشتوره" در دره بقاع در شرق لبنان. ۲. شروع اولین دور مذاکرات

۱- مأخذ ۲۴، ص۱۶.

۲- سند شماره ۷۳۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۵۳، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۳- مأخذ ۱، صآخر.

لبنان و رژیم اشغالگر قدس در یک سطح سیاسی و ادامه آن در سطح وزیران امور خارجه هر دو کشور که در "خلده" واقع در ناحیه جنوبی بیروت و در محلی نزدیک بیت المقدس انجام خواهد شد.۳. کنترل و سرپرستی یک ایستگاه رادار در کوه های "باروک" در ناحیه شوف توسط سربازان امریکایی عضو نیروی چند ملیتی در لبنان به منظور کنترل حرکات نظامی در این کشور.(۱)

۱- . مأخذ ۱، ص۱۶.

روزشمار جنگ یکشنبه ۷ آذر ۱۳۶۱ ۱۲ صفر ۱۴۰۳ ۲۸ نوامبر ۱۹۸۲

۱

پاتـک یگـان هـای ارتش عراق در منطق-ه عملیـاتی محرم، حمله هوایی به بوشـهر و جزیره خـارک و گلوله بـاران شـهر آبـادان، از مهم ترین رویدادهای جنگ در روز جاری بود.

امروز بار دیگر در ساعت ۰۴:۳۰ بامداد، نیروهای عراقی آتش بسیار سنگینی را در ۵ کیلومتری غرب پاسگاه شرهانی در منطقه عملیاتی محرم اجرا و سپس بـا به کارگیری تیپ های۵۱۲، ۷۰۱ و ۳۸ پیـاده به مواضع تیپ۷ ولی عصـر(عـج) حمله کردنـد که با هوشـیاری و مقاومت مؤثر نیروهای خودی مواجه و مجبور به عقب نشـینی شدند. در این تهاجم گسترده، ۲۵ تن از نیروهای عراقی به اسارت درآمدند و ۶ تانک آنها نیز منهدم شد. آمار تلفات دشمن نیز ۴۰۰ کشته یا زخمی برآورد شده است(۱)

علاوه بر این تحرک، امروز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی اسـتان بوشـهر، جزیره خارک و بندر بوشـهر تجاوز کردند. این هواپیماها که در سطح پایین و روی دریا پرواز می کردند، با مواجه شدن با آتش پدافند هوایی، آسمان منطقه را ترک کردند.(۲)

همچنین در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر، ۹ نفر زخمی شدند و چند منزل مسکونی تخریب شده یا آسیب دیدند.(۳)

۲

در درگیری های مناطق شـمال غربی ایران میان نیروهای نظامی ایران و گروه های ضد انقلاب در شـهرهای سـردشت، بوکان، ارومیه، اشـنویه، سننـدج و کامیـاران، علاـوه بر پاک سازی برخی محورهای آلوده، خسارات و تلفاتی به دو طرف درگیر وارد آمـد. سـقوط یک بالگرد ارتش ایران و اسارت ۲ خلبان آن و نیز کشته یا اسیرشدن تعدادی از عناصر ضد انقلاب، ازجمله پیامدهای این درگیری ها بود.

امروز هنگام استقرار نیروهای تأمین در ارتفاعات لژآباد سردشت، عناصر مسلح غیر قانونی به نیروهای خودی حمله کردند که یک سرباز شهید و یک تن دیگر زخمی شد(۴)

ص: ۶۴۰

۱- سند شماره ۲۲۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی سـتاد مرکزی سپاه، خبرنامه نشریه شماره ۳۶۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و – سـند شماره ۷۳۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی)، به نزاجـا – معاونت عملیات و اطلاعات (مـدیریت عملیات)، شـماره ۲۵۲، تاریخ ۸/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و – سـند شماره ۱۷۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات قرارگاه کربلا به فرمانـده قرارگاه کربلا، ۸/۹/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۱۷۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقـات جنـگ: بولتن اطلاعـات هفتگی، سـتاد مرکزی سپاه پاسـداران، واحـد طرح و برنـامه عملیات (اطلاعات عملیات) شـماره ۴۷، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۵۵، تاریـخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۲، بوشـهر – خبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۸/۹/۱۳۶۱؛ و – ســند شــماره ۵۸۳۶۱ مرکز مطالعــات و تحقیقـات جنـگ: از ســپاه منطقـه ۹ (فرمانـدهی) بـه ستاد مرکز (مرکز فرمانـدهی)، ۱۰/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۷۳۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا – معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۳، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۴- همان، ص۱.

همچنین در مسیر بوکان - سقز، عوامل گروه کومه له، یک بالگرد ارتش جمهوری اسلامی را هدف قرار دادند. در این حادثه، بالگرد مجبور به فرود اضطراری در منطقه آلوده شد و ۲ خلبان آن به اسارت افراد گروه کومه له درآمدند(۱)

عناصر مسلح غیر قانونی در بخش "سرو" در شمال غربی ارومیه، با نفوذ به ساختمان بخشداری، قصد به گروگان گرفتن بخشدار را داشتند که با حضور به موقع نیروهای ژاندارمری و سپاه و درگیرشدن طرفین، افراد مهاجم بدون کسب موفقیت و با زخمی شدن یکی از افرادشان، محل را ترک کردند.(۲)

در جنوب اشنویه نیز عده ای از افراد مهاجم، به سمت نیروهای سپاه که درحال مراجعت به شهر بودند، تیراندازی کردند که تلفاتی به همراه نداشت(۳)

در عملیاتی که نیروهای خودی در شمال غربی سنندج انجام دادند، ۱۰ روستا ازجمله "دوویسه"، "تودارملا"، "صوفیان"، "چهل گزی" و... پاک سازی شد و نیروهای خودی در روستای دوویسه مستقر شدند.(۴)

۵ نفر از اعضای هسته های مخفی گروه کمونیستی کومه له نیز در اطراف کامیاران دستگیر شدند.(۵)

امروز همچنین، یک نفر از چته های حزب دمکرات با تحویل دادن یک قبضه اسلحه، تسلیم سپاه اشنویه شد و امان نامه دریافت کرد.(۶)

۱

حجت الاسلام سیدموسی موسوی نماینده امام در غرب کشور، در گفت وگو با خبرگزاری جمهوری اسلامی، مطالبی را درباره سیر پاک سازی کردستان، توجه مسئولان به روستاهای کردنشین با بسیج مردم این منطقه علیه نیروهای ضد انقلاب و اجرای برنامه های عمرانی و رفاهی بیان کرد. وی گفت: در دو سال گذشته، با اجرای چند عملیات نظامی پیگیر، شهرها و بسیاری از محورهای کردستان از وجود ضد انقلابیون پاک سازی شد، در شهرها ثبات و امنیت برقرار گردید و فعالیت هایی درجهت رفاه مردم انجام شد، ولی همان گونه که امام امت فرمودند، اکثر محرومان در روستاها هستند که افراد ضد انقلاب آنها را تحت ستم قرار داده اند؛ بنابراین، پاک سازی های اخیر، بیشتر در روستاهایی انجام شده که عناصر ضد انقلاب در آن حضور داشته اند و البته به موفقیت هایی هم انجامیده است و مسئولان منطقه با اقبال مردم مسلمان و محروم کردستان در روستاها مواجه شده اند. وی افزود: باید بگویم مردم، قدرت و حاکمیت جمهوری اسلامی را در منطقه کردستان کاملاً احساس می کنند و عملیات ها با هدف پاک سازی کامل کردستان و بستن مرزها و راه های نفوذ ضد انقلابیون و دشمنان انقلاب انجام می شود. نماینده امام در غرب کشور سپس تأکید کرد: بسیج مسلحانه مردم در کردستان علیه ضد انقلاب شروع شده است و تعداد زیادی از روستاییان مناطق پاک سازی شده، علیه ضد انقلاب بسیج

۱- سند شماره ۴۵۱۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی به نزاجا، م عملیات و اطلاعات - مد عملیات، ۱۲/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه۵، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۵۸۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی کل، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۵- سند شماره ۳۵۸۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از اطلاعات و بررسی های سیاسی، تأمینی قرارگاه حمزه

سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۵.
۶- سند شماره ۳۵۸۳۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه۵، ۹/۹/۱۳۶۱.

شده اند و به صفوف پیش مرگان مسلمان کُرد پیوسته اند.

حجت الاسلام موسوی درباره اجرای برنامه های رفاهی و عمرانی در کردستان نیز گفت: برنامه کار به پیروی از رهنمودهای امام خمینی، پس از دفع ضد انقلابیون و در مرحله دوم، متوجه دگرگونی وضع محرومان و مستضعفان این منطقه است که به موازات عملیات پاک سازی، با اهتمام دست اندرکاران و کمک های مؤثر مردم پیش می رود. وی ضمن اشاره به همکاری ها و مساعدت های روحانیت کردستان گفت: روحانیان در آشنایی و آگاهی اذهان عمومی با ماهیت پلید ضد انقلاب اهتمام دارند و با تأسیس مراکز اسلامی و مدارس علوم دینی و شورای روحانیت منسجم، این نقش را به خوبی ایفا می کنند. روحانیت کردستان به منظور پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی برای بسط احکام الهی و بالابردن سطح بینش و آگاهی ها و فرهنگ عامه در تلاش اند(۱)

۱

امروز شماری از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای گوناگون دستگیر شدند. همچنین دادگاه انقلاب اسلامی بندر انزلی حکم عده ای از افراد وابسته به گروه های معارض را اعلام کرد.

بنابرگزارشی در قائم شهر، نیروهای سپاه به یک زن و مرد مشکوک شدند و آنها را دستگیر کردند. این دو فرد که از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بودند، پس از دستگیری بلافاصله اقدام به خوردن قرص سیانور کردند و قبل از آنکه نیروهای سپاه آنان را به بیمارستان برسانند، به هلاکت رسیدند. در بازرسی از وسایل به جامانده از آنان، مقداری اسناد و مدارک سازمانی و مهمات به دست آمد(۲)

در تبریز نیز سپاه پاسداران این شهر ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را شناسایی کرد. دراین باره، چند نفر دستگیر شدند و تعدادی اسلحه و مقداری مهمات به دست آمد.(۳) همچنین در بندرترکمن، یک نفر از افراد سازمان مجاهدین (منافقین) که قبلاً دستگیر و سپس آزاد شده بود، به دلیل فعالیت مجدد، بازداشت شد و از وی تعداد ۱۳ عدد بمب دست ساز به دست آمد.(۴)

در صومعه سرا نیز ۳ عضو سازمان که در جنگل ها مستقر بودند، دستگیر شدند.(۵)دادگاه انقلاب اسلامی بندر انزلی، حکم ۹ تن از اعضای گروه های معارض مسلح آرمان مستضعفان، چریک های فدایی خلق (اقلیت) و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را صادر کرد. طبق احکام صادرشده، یک نفر به ۱۰ سال، ۴ نفر به ۵ سال، ۳ نفر به ۳ سال و یک نفر به یک سال زندان محکوم شدند.(۶)

۲

امروز نیز نیروهای داوطلب بسیجی از خرم آباد، درود، نورآباد، اردبیل، کاشان و قائم شهر راهی جبهه های جنگ شدند. همچنین ۵ دستگاه کمپرسی همراه راننده برای کمک به نیروهای رزمنده عازم مناطق جنگی شد.(۷)

۱- روزنامه کیهان، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۱۰۳۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۳، تاریخ ۸/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۲، بخش اول، ص۳، ساری - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۱۰۳۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۴، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۴- همان، ص۱.

۵- همان، ص۱.

۶- روزنامه کیهان، ۸/۹/۱۳۶۱، ص۲۰.

۷- مأخذ ۱، بخش اول، ص۷؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۱

سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، درباره چگونگی تشکیل گردان های احتیاط قدس در سازمان رزم ارتش جمهوری اسلامی توضیحاتی داد. وی گفت: به دنبال فتوای اخیر امام امت مبنی بر تقویت جبهه های نبرد حق علیه باطل و خروش بیش از پیش امت همیشه در صحنه برای حضور در جبهه های جنگ، لازم بود مسئولان ارتش و سپاه، مردم رزمنده را از میزان نیاز در جبهه ها آگاه می کردند. وی افزود: تاکنون رزمندگانی که داوطلب شرکت در جبهه ها بودند، با شیوه های گوناگون رزمی آشنا بوده، گروهی از این برادران قبلاً خدمت سربازی را انجام داده بودند. براین اساس، نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران با تدوین طرحی، تصمیم به تشکیل گردان های احتیاط قدس گرفت.

سرهنگ شیرازی درباره ویژگی های این گردان ها گفت: شرکت کنندگان در این گردان ها باید حتماً خدمت سربازی را انجام داده و داوطلب حضور در جبهه های نبرد باشند. این گردان ها درحدود ۶ ماه در دوره های آموزشی و عملیاتی شرکت خواهند کرد. وی تأکید کرد، مدت خدمت در گردان های احتیاط قدس ۶ ماه خواهد بود و ترتیبی اتخاذ شده است که این گردان ها حتی پس از پایان دوره مذکور، موجودیت خود را حفظ کنند.(۱)

۲

با فرارسیدن هفتم آذرماه که روز نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی نام گذاری شده است، مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی دریایی اطلاعیه ای را به شرح زیر صادر کرد:

هفتم آذر مصادف است با روز نیروی دریانوردان دریادل اسلام که با همکاری عقابان تیزپرواز نیروی هوایی، در پهنه آب های گرم خلیج فارس دست به یک تعرض تاریخی و قهرمانانه زدند و با یک پیشروی پیروزمندانه در قلب آب های دشمن بعثی، بزرگ ترین ضربه نظامی، سیاسی و اقتصادی را بر پیکر رژیم فرومایه و جنایتکار بغداد وارد آوردند. در هفتم آذر سال ۱۳۵۹، سلحشوران حماسه آفرین دریا با توکل به خدای بزرگ و استفاده از تجهیزات و تجربیات خود، توانستند علاوه بر نابودی تعداد زیادی از واحدهای شناور و پروازی دشمن، ۲ اسکله بزرگ نفتی "البکر" و "الامیه" را منهدم و بزرگ ترین شاهرگ حیاتی حکومت مزدور بعثی را در خلیج فارس قطع کنند. قهرمانان داستان ۷ آذر، "شهید ناخدا همتی و یاران فداکار او بودند که با نثار جسم و جان خود، مردانگی و شجاعت را به نمایش گذاشته، پرچم جمهوری اسلامی را در پهنه آب های مقدس میهن به اهتزاز درآوردند. ما اطمینان داریم که در سایه بسیج همه تخصص های دریایی و پیوند نیروهای مردمی، قادر خواهیم بود همه نقشه های جنگ افروزانه و سلطه جویانه جهان خواران و نمایندگان منطقه ای آنها را نقش بر آب کرده و تمامیت جمهوری اسلامی ایران را از هرگونه دستبردی مصون بداریم.(۲)

ص: ۶۴۳

۱- مأخذ ۱۱، ص۱۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۱، ص ۱۰.

همچنین به مناسبت این روز، مراسمی در پایگاه های نیروی دریایی بندرعباس، بندر بوشهر، بندر ماهشهر، سیرجان - خارک و ستاد مشترک ارتش برگزار شد. در این مراسم، سخنرانان ضمن برشماری نقش نیروی دریایی در امنیت آب های خلیج فارس، از فداکاری فرماندهی و افراد ناوچه پیکان تقدیر کردند.(۱)

حجت الاسلام الهی سرپرست اداره سیاسی، ایدئولوژیک نیروی دریایی نیز درباره علت نام گذاری این روز گفت: در هفتم آذرماه سال ۱۳۵۹، عملیاتی به نام "مروارید" زیر نظر گروه رزمی بوشهر اجرا شد که ازنظر نظامی بسیار موفقیت آمیز بود، زیرا تعداد زیادی از واحدهای پروازی و شناور دشمن در قلب آب های عراق منهدم شدند، ازجمله چندین ناوچه موشک انداز "اوزا" که بسیار مهم بودند و این اقدام ازنظر نظامی ضربه خردکننده ای برای عراق بود. این عملیات ازلحاظ اقتصادی نیز بسیار مهم بود، به این دلیل که ۲ اسکله البکر و الامیه که منهدم شدند، اسکله های بسیار بزرگی بودند که هم زمان ۸ فروند نفتکش می توانست در آنها پهلو بگیرد و بارگیری کند. پس از این عملیات و انهدام سکوهای نفتی، عراق دیگر ازطریق خلیج فارس نتوانست به صدور نفت ادامه دهد. شهید ناخدا همتی و یاران ایشان بودند که در اوج فداکاری و سلحشوری، مقاومت کردند و نشان دادند که مردن هم شیوه ای می خواهد و آنجا که موضوع اسلام و میهن مطرح باشد، حاضرند خود را فدا کنند.(۲)

۱

به دنبال طرح اساسنامه جهادسازندگی در مجلس و حذف فعالیت های فرهنگی این نهاد از اساسنامه و نیز اصلاحات بسیاری که دراین باره در صحن علنی مجلس اعمال می شود، مسئولان جهادسازندگی در ملاقات با برخی مسئولان کشور، ازجمله هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، از روند تصویب اساسنامه اظهار نارضایتی کردند. آقای هاشمی دراین باره می نویسد:

«قبل از ساعت ۸ مسئولان جهاد آمدند [و گفتند] که از پیشرفت کار اساسنامه ناراحت اند. آقای [حسینعلی] منتظری هم شب قبل تلفنی دراین باره با من صحبت کردند. امام هم فرموده اند که جهادی ها را ناراحت نکنند. در جلسه علنی، پیشنهاد ارجاع اساسنامه به کمیسیون برای تصویب برطبق اصل ۸۵ مطرح شد. عده ای به شدت مخالف بودند و شبه-ه آیین نامه ای هم مطرح بود. من دفاع کردم و تصویب شد. در تنفس، عده ای از نمایندگان به من اعتراض کردند. عصبانی شدم و پرخاش کردم. به هرحال کار خوبی شد. هم وقت زیادی از مجلس می گرفت و هم چیز خوبی از آب درنمی آمد.»(۳)

۱- مأخذ ۱۷، بخش دوم، ص۲.

۲- روزنامه اطلاعات، ۷/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۳- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران) - ۱۳۶۱ به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول: ۱۳۸۰، ص۳۱۹.

۱

علاوه بر حمایت های سیاسی از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، بخشی از اسیران عراقی نیز همبستگی خود را با این مجلس ابراز کردند. دو گزارش روزنامه کیهان دراین باره از مشهد و بندر انزلی به شرح زیر است:

در آستانه تشکیل مجلس اعلای عراق، ۱۱۰۰ نفر از اسیران مستقر در اردوگاه مشهد با ارسال طوماری به محضر امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، خواستار برقراری جمهوری اسلامی به رهبری امام امت در عراق شدند. اسرای مؤمن عراقی در این طومار ضمن درخواست از سپاهیان اسلام برای ورود به خاک عراق، خواهان سرنگونی حزب بعث عراق، نابودی صدام کافر و آزادی مردم مسلمان عراق شدند.(۱)

اسیران عراقی مستقر در پایگاه دریایی بندر انزلی نیز در طوماری به طول ۲۲ متر، مرکب از ۶۷۶،۱۲ امضای خونین و ۳۲۴ امضای قلمی، پشتیبانی کامل خود را از مجلس اعلا اعلام داشتند.(۲)

همچنین یک گروه از اسیران مؤمن عراقی مستقر در اردوگاه حشمتیه تهران، خواهان اجازه مسئولان برای شرکت کردن در جنگ علیه عراق شدند. به گزارش کیهان، این گروه به سرپرستی یک سرگرد عراقی که در تاریخ ۱۷ دی ۱۳۵۹ در سوسنگرد به اسارت نیروهای اسلام درآمده است، ضمن اعلام آمادگی خود برای شرکت در جبهه ها، خواسته اند تا با ازبین بردن نیروهای بعثی صهیونیستی عراق، دین خود را به اسلام و جمهوری اسلامی ادا کرده، گذشته خود را جبران کنند. همچنین گروهی از اسیران مستقر در این اردوگاه و اردوگاه مهرآباد جنوبی به منظور همیاری با رزمندگان اسلام جمعاً مبلغ ۲۳۹،۰۰۰ ریال - که تنها پس انداز آنان بود - برای کمک به رزمندگان اسلام و مجاهدین جنگ اختصاص داده اند(۳)

۲

درپی سخنان روز گذشته امام خمینی و حمایت قاطع ایشان از قوای سه گانه و تأکید بر تقویت قوه مجریه، امروز میرحسین موسوی نخست وزیر، با ارسال پیامی به امام خمینی قدردانی خود را از ایشان ابراز داشت. در قسمتی از این پیام آمده است:

سخنان محبت آمیز آن رهبر عظیم الشأن درباره عملکرد دولت خدمتگزار، باری سنگین را بر دوش های ما می گذارد که به یقین جز با اتکال به خداوند بزرگ و دعای آن رهبر عزیز و ملت شریف، نمی توان آن را به مقصد رساند. دولت جمهوری اسلامی ایران سعی کرده است با استفاده از رهنمودهای آن رهبر بزرگوار، با جهت گیری در مسیر استقلال فرهنگی، سیاسی و اقتصادی کشور گام بردارد و بدین وسیله پیام خون های پاک شهیدان بزرگ انقلاب اسلامی را پاس بدارد. ما دائم ندای خداجویانه و حق طلبانه رزم آورانمان را که ما را به ایستادگی و مقاومت در مقابل مشکلات، مسائل و توطئه های قدرت های استکباری دعوت کرده اند، شنیده ایم و تلاش کرده ایم به

۱- مأخذ ۱۱، ص۱۶.

۲- مأخذ ۱۱، ص۱۳.

۳- مأخذ ۱۱، ص۱۶.

این خواست مقدس لبیک بگوییم. ما تلاش کرده ایم برای حمایت از محرومان و مستضعفان جامعه قدم برداریم و با توزیع عادلانه درآمدهای عمومی در سطح کشور و استان های محروم، زمینه یک حرکت سالم اقتصادی را در سراسر کشور فراهم سازیم. ما تلاش کرده ایم در مقابل وسوسه های غرب و شرق در سیاست گذاری های فرهنگی و سیاسی و اقتصادی بایستیم و تنها به اسلام عزیز متکی باشیم، ولی همه ما خدمتگزاران این ملت بزرگ به خوبی می دانیم اگر توفیقی به دست آمده است، با اراده توده های میلیونی مسلمان و حضور همه جانبه آنها در صحنه بوده است.

امروز حاکمیت سیاسی دولت در سراسر کشور از حاکمیت ملت در سرنوشت خود سرچشمه می گیرد و دولت، قطره بسیار کوچکی از اقیانوس عظیم ملت ایثارگر و شهیدپرور است. ما همگی در مقابل عظمت روحی ملتمان احساس کوچکی می کنیم و همیشه این دلهره را داریم که آیا توانسته ایم وظایف خود را در مقابل خداوند متعال و رهبر بزرگمان و نیز این همه ایثار و شهادت و خون و پیام انجام بدهیم؟(۱)

۱

امروز در جلسه سران سه قوه جمهوری اسلامی درباره حزب توده و جریان منشعب از سازمان مجاهدین خلق وابسته به لطف الله میثمی و داریوش فروهر که پس از وقایع سال ۱۳۶۰ منزوی شده است و حزب ناسیونالیستی کم طرف داری را رهبری می کند، تصمیم گیری شد. آقای هاشمی دراین باره نوشته است: «آخر شب، جلسه سران بود؛ درباره تعقیب حزب توده و میثمی ها بحث شد و درحد گرفتن سران حزب توده موافقت شد.(۲) مسئولان امنیتی پیشنهاد گرفتن عده زیادی را دادند که نپذیرفتم. میثمی ها را هم قرار شد به شرط تحویل اسلحه آزاد کنند و همچنین آقای داریوش فروهر را.»(۳)

۲

به دنبال سفر یک هیئت اقتصادی یوگسلاوی به ایران، امروز نیدنیوکوماندیچ عضو شورای اجرایی فدرال یوگسلاوی، معاون وزیر انرژی و سفیر این کشور در ایران با بهزاد نبوی وزیر صنایع سنگین و محمد سلامتی وزیر کشاورزی، دیدار و گفت وگو کردند. در این دیدار، وزیر صنایع سنگین با اشاره به سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر ارتباط بیشتر با کشورهای جهان سوم و کشورهای غیر متعهد، خواهان ارتباط بیشتر اقتصادی و فنی دو کشور شد(۴)

۱- مأخذ ۱۱، ص۱۵.

۲- درپی رسیدن اطلاعاتی به نیروهای امنیتی ایران مبنی بر فعالیت های جاسوسی حزب توده برای دولت شوروی و پس از فرار یکی از جاسوسان شوروی در ایران به غرب و اطلاعاتی که وی دراین باره فاش کرد، برخورد با حزب توده در دستور کار مقامات امنیتی ایران قرار گرفت. برای اطلاعات بیشتر به کتاب ۲۱ روزشمار جنگ مراجعه کنید.

۳- مأخذ ۲۲، ص۳۲۰.

۴- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۱ ص۱.

امروز شورای اقتصادی و اجتماعی کشورهای عضو اتحادیه عرب، در آغاز سی وسومین اجلاس خود در تونس، به سوریه و عراق توصیه کرد تا در یک چارچوب منحصراً عربی، اختلافات خود را درباره صدور مجدد نفت عراق از خاک سوریه از راه گفت وگو حل کنند.(۱)

در همین خصوص، امروز روزنامه نیویورک تایمز با درج مقاله ای، اقتصاد عراق را قبل از تجاوز به ایران و بعد از آن مقایسه کرده و اهمیت و تأثیر عبور مجدد نفت از خاک سوریه را در اقتصاد عراق یادآور شده است. به گفته دیپلمات های خارجی در بغداد، ذخایر ارزی عراق از آغاز جنگ با ایران در سپتامبر ۱۹۸۰، از ۳۰ یا ۳۵ میلیارد دلار به ۱۰ میلیارد دلار کاهش یافته است. نفت، کلید اقتصاد عراق به شمار می آید که تولید آن از رقم ۳ میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه در روز در پیش از جنگ، به حدود ۸۵۰ هزار بشکه در روز رسیده است که بیش از نیمی از آن ازطریق خط لوله به ترکیه حمل می شود و در آنجا در اختیار ایتالیا، برزیل، فرانسه و کشورهای بلوک شرق که از بهترین مشتریان عراق اند، قرار می گیرد. دیپلمات ها معتقدند که اگر سوریه با بازگشایی خط لوله ای که از خاک آن کشور می گذرد و به مدیترانه می رسد، موافقت کند، میزان صادرات نفت عراق ۳ برابر خواهد شد. کوشش برای وادارکردن سوریه به انجام دادن چنین کاری، بازتابی از پیچیدگی های سیاسی اعراب است. عربستان سعودی برای بازگشایی این خط لوله به سوریه فشار می آورد، اما سوریه از ایران نفت می خرد و درصورتی که واردات نفت از ایران قطع شود، احتمال می رود که سوریه به چنین کاری اقدام کند. نتیجه این کار، بهبود سریع اوضاع اقتصادی عراق خواهد بود. در غیر این صورت و نیز با ادامه جنگ، عراق ناچار خواهد بود خریدهای خارجی اش را قطع کند و ژاپن، آلمان غربی و ترکیه که صادرکنندگان عمده کالا به عراق هستند، از این راه آسیب خواهند دید.

نیویورک تایمز می افزاید: دولت عراق توانسته است سطح زندگی را با برخی استثنائات حفظ کند. قیمت مواد غذایی از آغاز جنگ ۳۰ درصد افزایش یافته است، اما افزایش بهای سوخت، لباس و نیازمندی های دیگر اندک بوده است. باوجود جنگ، بازرگانان خارجی اعتماد بیشتری به اقتصاد عراق نشان می دهند. به نوشته نیویورک تایمز، سرنوشت نفت به چگونگی جنگ بستگی دارد. اگر بمب افکن های عراقی بتوانند از جریان نفت ایران به خلیج فارس جلوگیری کنند، ممکن است سوریه ناچار به گشودن خط لوله نفتی عراق شود. دراین صورت، چشم انداز گذر عراق از جنگ بدون رویارویی با دشواری، روشن تر خواهد شد.(۲)

ص: ۶۴۷

۱- مأخذ ۲، بخش اول، ص۴، خبرگزاری فرانسه، ۸/۹/۱۳۶۱.

۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۷/۹/۱۳۶۱، صص ۵ و ۶، رادیو صدای امریکا، ۷/۹/۱۳۶۱.

۱

کمبود برخی فراورده هـای نفتی، از حاکم شـدن شـرایط جنگی در کشور نشـئت می گیرد و بنزین ازجمله فراورده های نفتی است که به علت کافی نبودن تولیدات داخلی، کمبود آن باید از خارج تأمین شود و تخصـیص ارز برای واردات اقلام دفاعی و کالاهای اساسـی، مانع از آن می شود که بنزین به مقدار کافی در اختیار مصـرف کنندگان قرار گیرد. بنابراین، سهمیه بندی بنزین ازجمله راهکارهایی است که مسئولان کشور برای تأمین حـداقل نیاز مصـرف کننـدگان، در نظر گرفته انـد. در همین خصوص، سـتاد بسـیج اقتصادی اعلام کرد که باتوجه به افزایش تولید داخلی بنزین، میزان سـهمیه بنزین از ماهانه ۶۰ لیتر، به ۹۰ لیتر افزایش یافت. به نوشـته روزنامه کیهان، ستاد بسیج اقتصادی کشور اعلام کرد: با تلاش و ایثار برادران شاغل در وزارت نفت، میزان تولید بنزین و روغن موتور افزایش یافت و تصویب شد که سهمیه ماهانه بنزین اتومبیل های شخصی در دی ماه آینده، ۴ کوپن در نظر گرفته شود که ۳ عدد از کوپن های مذکور ۲۰ لیتری و کوپن چهارم در ازای بنزین معمولی ۲۰ لیتر و در ازای مصـرف بنزین سوپر ۳۰ لیتر اعتبار خواهـد داشت. همچنین اعلام شد که از روز ۱۵ آذرمـاه جاری، توزیع روغن موتور انواع وسائط نقلیه، از سیسـتم سـهمیه بندی خارج خواهد شد. سـتاد بسیج اقتصادی اعلام کرد که توزیع کوپن های سری جدید بنزین، از روز ۱۶ آذر آغاز خواهد شد که جزئیات آن ازطریق رسانه ها به اطلاع عموم خواهد رسید.(۱)

۲

درپی انتشار برخی خبرها درباره اقدام چین در تأمین تسلیحات موردنیاز عراق، امروز یک هفته نامه معتبر چینی این مطلب را که چین به منظور حمایت از بغـداد، به آن کشور اسـلحه می فروشـد، تکـذیب کرد. هفته نامه رسـمی لیجینگ چاپ پکن نوشت: چین در جنگ خلیج فارس بی طرف بوده و روابـط دوسـتانه دیپلماتیک خود را با ایران و عراق حفظ کرده است. این مجله با اشاره به اینکه جنگ برای دو طرف مصـیبت بار بوده است، مجـدداً درخواست پکن از دو کشور را برای حل اختلافاتشان ازطریق مـذاکرات صـلح آمیز تکرار کرد و افزود: یک مجله خارجی ادعاهایی را منتشـر ساخت مبنی بر اینکه یک سوم از سـلاح هایی که عراق از خارج خریداری کرده، سلاح های چینی بوده است. باوجوداین، نشریه چینی نوشت: چین هیچ اسلحه ای به عراق نفروخته است، زیرا این اقدام، مغایر با موضع اصولی ما در جنگ بین ایران و عراق می باشد و چین در جریان جنگ شدیداً بی طرفی بین دو کشور را حفظ کرده است.

مجله چینی در پایـان مقـاله خـود نوشـته است: متوقف کردن جنـگ و زنـدگی در صـلح، نه تنهـا به نفع مردم دو کشور است، بلکه به کـاهش تشنجات در خاورمیانه کمک می کند.(۲)

ص: ۶۴۸

۱- مأخذ ۱۶، ص۱۵.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۴، تاریخ ۸/۹/۱۳۶۱ ص۲، پکن - خبرگزاری رویتر، ۷/۹/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ دوشنبه ۸ آذر ۱۳۶۱ ۱۳ صفر ۱۴۰۳ ۲۹ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز تحرك در جبهه های جنگ به كمترين حد خود رسيد و ارتش عراق فقط به گلوله باران شهرهای خرمشهر و آبادان و نيز شكستن ديوار صوتی بر فراز شهر خرم آباد بسنده كرد.

امروز شهرهای آبادان و خرمشهر هدف گلوله های توپخانه عراق قرار گرفت و براثر آن، ۴ منزل مسكونی در خيابان های دبستان، اسدآباد، سيستان و نادری تخريب شد.(۱)همچنين ۲ مغازه آسيب ديد.(۲)اين اقدام دشمن به شهادت ۲ كودك ۶ و ۱۰ ساله(۳) و زخمی شدن ۱۰ نفر در آبادان و ۹ نفر در خرمشهر انجاميد. در اين روز همچنين ۴۸ منزل مسكونی در خرمشهر با همكاری صاحبان آنها تخليه شد.(۴)

در خرم آباد نيز هواپيماهای عراق در ساعت ۱۰:۱۴، به حريم هوايی اين شهر تجاوز كردند و قصد بمباران اين شهر را داشتند كه پدافند هوايی، دشمن را ناكام گذاشت. هواپيماهای عراقی به هنگام ترك خرم آباد، ديوار صوتی را شكستند.(۵)

۲

امروز در درگيری ميان نيروهای خودی و افراد ضد انقلاب در محورها و شهرهای مختلف استان های آذربايجان غربی و كردستان، ۷ نفر از نيروهای خودی شهيد و ۸ تن زخمی شدند. از افراد حزب دمكرات نيز ۸ نفر دستگير شدند.

عناصر مسلح غير قانونی در ساعت ۱۶ در عملياتی، ۶ تن از سرنشينان يك خودرو ارتش را در حوالی پايگاه "كوله زاغه" در محور سنندج - ديواندره به شهادت رساندند.(۶)همچنين در چهارراه طالقانی سنندج، چند تن از عوامل گروه های مسلح غير قانونی با رگبار اسلحه كلاشينكف، ۲ تن از افراد گروه گشت شهربانی را هدف قرار دادند كه يكی از آنان شهيد و ديگری زخمی شد. مهاجمان، اسلحه فرد به شهادت رسيده را به سرقت بردند.(۷) در منطقه پيرانشهر، در حمله عناصر مسلح غير قانونی به نيروهای خودی، ۳ تن از افراد خودی زخمی شدند.(۸)

۱- سند شماره ۳۰۰۳۴۸ مركز مطالعات و تحقيقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان، ۹/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- سند شماره ۵۸۳۴۸ مركز مطالعات و تحقيقات جنگ: گزارش وضعيت روزانه، از سماجا۳ (مركز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عمليات و اطلاعات (مديريت عمليات)، شماره ۲۵۴، تاريخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۴- مأخذ ۱.

۵- روزنامه كيهان، ۹/۹/۱۳۶۱، ص۱۹.

۶- سند شماره ۵۸۳۴۲ مركز مطالعات و تحقيقات جنگ: گزارش وضعيت روزانه، از سماجا۳ (مركز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عمليات و اطلاعات (مديريت عمليات)، شماره ۲۵۵، تاريخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۴۱۳۷۳ مركز مطالعات و تحقيقات جنگ: از ناحيه ژاندارمری كردستان (ركن۳) به استانداری استان كردستان، ۹/۹/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۳۳۹۴۲۹ مركز مطالعات و تحقيقات جنگ: از شهربانی استان كردستان به استانداری استان كردستان، ۹/۹/۱۳۶۱.

۸- مأخذ ۲، ص۱.

در مریوان نیز به ۴ تن از نیروهای خودی براثر آتش خمپاره جراحاتی وارد شد.(۱)

در اطراف سردشت، مهاجمان یک دستگاه بلدوزر وزارت راه را با مواد منفجره منهدم کردند.(۲)

همچنین امروز درنتیجه تحرک نیروهای خودی در محورهای مختلف، ۸ تن از افراد حزب دمکرات دستگیر شدند.(۳)

۱

در درگیری میان نیروهای امنیتی ایران و افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۵ تن از افراد سازمان کشته شدند و یک نفر نیز دستگیر شد. همچنین امروز ۲ تن از اعضای سازمان، خود را تسلیم نیروهای خودی کردند.

امروز عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ترور حجت الاسلام ارشادی از روحانیان شیراز، ناکام ماندند و در تیراندازی های انجام گرفته، یکی از اعضای گروه عملیاتی مهاجمان به هلاکت رسید(۴)

همچنین در فومن که از چندی پیش نیروهای عملیاتی مجاهدین خلق (منافقین)، فعال تر شده و اقدام به چندین ترور کرده بودند، نیروهای سپاه با شناسایی یکی از مقرهای افراد سازمان در جنگل های "شفت"، عملیاتی را به منظور انهدام آن مقر آغاز کردند که در مدت ۶ ساعت درگیری، ۴ تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به هلاکت رسیدند. در این درگیری یکی از افراد خودی نیز زخمی شد.(۵)

در زاهدان نیز یکی از اعضای گروه ترور سازمان مجاهدین (منافقین) که حجت الاسلام موحدی حاکم شرع گیلان غرب را ترور کرده و به شهادت رسانده بودند، دستگیر شد.(۶)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در شهرهای سقز و بانه ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، با مراجعه به مقرهای سپاه این شهرها ضمن اظهار ندامت از اعمال گذشته خود سلاح هایشان را تحویل داده، تسلیم نیروهای خودی شدند.(۷)

۲

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور ایران، به مناسبت روز همبستگی با مردم فلسطین، پیامی صادر کرد. وی در این پیام با یادآوری کشتار پناهندگان فلسطینی در اردوگاه های صبرا و شتیلا، به راهبرد درازمدت رژیم صهیونیستی در منطقه و همراهی امریکا با این رژیم اشاره کرد و ضمن یادآوری پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران از آرمان ملت فلسطین؛ همبستگی کشورهای مسلمان با فلسطینی ها؛ ایستادگی در مقابل سیاست های امریکا و حمایت همه جانبه از مردم فلسطین، تنها راه غلبه بر مشکلات منطقه ای و دستیابی به پیروزی در مبارزه با رژیم اشغالگر قدس را اتحاد مسلمانان و کشورهای اسلامی دانست. بخش هایی از پیام رئیس جمهور به این شرح است:

وجدان عمومی جهان، از قساوت و سنگدلی صهیونیست ها در کشتارگاه های صبرا و شتیلا

۱- سند شماره ۳۵۸۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از اطلاعات و بررسی های سیاسی - تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۱۰، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- مأخذ ۶، بخش اول، ص۲.

۳- مأخذ ۹، ص۵.

۴- سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه، به فرماندهی کل، شماره۷، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، گزارش منطقه ۹، ص۱۱.

۵- سند شماره ۱۰۳۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۴، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۶- سند شماره ۵۴۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۶ اطلاعات به ستاد مرکزی اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۵، تاریخ ۹/۹/۱۳۶۱، ص۳، سنندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱.

همچنـان جریحه دار است. خیـانت و سازش برخی از رژیم های غیر مردمی وابسـته منطقه، موجب شـد که امپریالیسم و صـهیونیسم موفق شوند رزمندگان فلسـطینی را از بیروت اخراج و آنها را در کشورهای مختلف پخش کنند. تجربه تلخ بشریت از سلطه غاصبانه ۳۵ ساله صهیونیسم در فلسـطین نشان داده است که تجاوز، خصـیصه ذاتی اسرائیل است و مماشات کردن با چنین عنصری با هیچ منطقی سازگار نیست. قتل عام مردم فلسطین و مسلمین غرب بیروت پس از اخراج رزمندگان سازمان آزادی بخش فلسطین، حقانیت موضع ما را در مخالفت با توطئه اخراج آنها به اثبات رسانید. تردید نباید داشت که جنایتکاران اسـرائیل، به کشـتار مردم اکتفا نخواهند کرد و آن را مفری برای توطئه بزرگ خود و تهدید و نابودی آرمان فلسـطین و اسـتقرار و نفوذ امریکای جهان خوار بر کل منطقه خواهند ساخت. هدف آنها این است تا کشورهای منطقه را متقاعد کنند که طرح های کمپ دیوید و تحت حمایت امریکا قرارگرفتن، تنها راه حل بحران خاورمیانه می باشد. ما معتقدیم اخراج مبارزان فلسطینی از لبنان نه تنها پایان کار نبوده، بلکه آغاز مرحله جدیدی از مبارزات طولانی ملت های عرب و مسلمان خواهد بود.

مـا به رغم درگیری دو ساله در جنگ تحمیلی، هرگز در انجام دادن وظایف اسـلامی و انسانی خود دربرابر موضوع فلسـطین کوتاهی نکرده و کشوری بوده ایم که بـاوجود درگیری در جنـگ تحمیلی عراق علیه ایران، نیروهـای خود را وارد صـحنه پیکار علیه صـهیونیسم کرده است. ما معتقدیم که حل ریشه ای مشـکل فلسـطین و کل بحران خاورمیانه تنها در مقابله جدی با سـیاست های استکبار جهانی و در تلاشی صادقانه در راه ایجـاد وحـدت نظر میـان کشورهـای اسـلامی و نیز بـا تأکیـد کامل بر اسـلامی کردن قضـیه فلسـطین قابل تصور است. ما برخورد درست با موضوع قدس را رهگشای نجات مستضـعفان می دانیم که سال هاست با کمال مظلومیت، دست تجاوز و قتل و غارت دشمنان را بر خود مسلط می یابنـد و لـذا هرکجـا که دفـاع از فلسـطین باشـد، مـا در آنجـا حضـور خـواهیم داشت. مـا مبـارزه بـا زورگویـان و تجـاوزگرانی چون رژیم صهیونیستی و حامی امپریالیست آن، امریکا را وظیفه اسلامی همه مسلمانان جهان و وظیفه انسانی تمام شرافتمندان جامعه بشریت می دانیم و از همه انسان هایی که دوسـتدار عـدالت و علاقه منـد به حفظ صـلح و امنیت بین المللی انـد، انتظار داریم درجهت همبسـتگی با ملت سـتم دیـده فلسـطین گـام هـای عملی بردارنـد. مـا بـا درپیش رو داشـتن خون هـای به ناحق ریخته شـده در صبرا و شتیلا که چکمه های صـهیونیست های اشـغالگر را رنگین کرده، به وجـدان های بیـدار جهانیان اعلام می کنیم که صـرف اعلام همبسـتگی، دردی را دوا نمی کنـد، بلکه جنایتکاران حرفه ای رژیم صهیونیستی چون بگین و شارون که مسئول این جنایت اند، باید به سزای اعمال خود برسند تا وجدان بشریت آرام گیرد.(۱)

ص: ۶۵۲

۱- مأخذ ۵، ص۱۸.

۱

درپی ارائه طرح فیلیپ حبیب نماینده ویژه امریکا، در بحران جاری لبنان مبنی بر خروج هم زمان نیروهای سوریه و رژیم صهیونیستی از لبنان، امروز علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، این طرح را رد کرد. وی گفت: این طرح نیز مانند دیگر طرح های امریکایی و اسرائیلی، یک توطئه حساب شده برای حذف موانع حضور رژیم صهیونیستی در لبنان است و ما مطمئنیم که سوریه، تسلیم چنین توطئه ای نخواهد شد. وی افزود: حمله صهیونیست ها به لبنان در تابستان گذشته و اشغال بیروت غربی، به رغم توافق های حاصل شده پس از خروج فلسطینی ها، برای همگان روشن کرد که طرح های امریکایی همواره فریب کارانه و غیرقابل اعتماد است و جز درجهت سلطه بیشتر صهیونیسم اشغالگر و شکست و ذلت برای امت اسلام و عرب نخواهد بود. وی همچنین اظهار کرد: حضور سوریه در لبنان برخلاف حضور نیروهای رژیم صهیونیستی، یک حضور تحمیلی و تجاوزکارانه نیست؛ زیرا سوری ها بنابه درخواست دولت وقت لبنان و مصوبه اتحادیه عرب و به منظور پشتیبانی از مردم لبنان دربرابر تجاوزات صهیونیست ها وارد خاک این کشور شده اند(۱)

۲

رحمت الله خسروی مدیرعامل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، در یک گفت وگوی مطبوعاتی، فعالیت های این بنیاد را در مناطق جنگ زده برشمرد. وی با اشاره به فعالیت های ستاد بازسازی و نوسازی استان های ایلام، خوزستان و باختران و همچنین با اشاره به چگونگی فعالیت های این ستاد در دو مرحله بازسازی و نوسازی گفت: از ۵۹ روستایی که بنیاد در آنها مشغول بازسازی شده است، فعالیت در ۱۴ روستا پایان یافته و بقیه نیز در دست اقدام است. وی افزود: کار نوسازی ۱۹ روستا نیز آغاز شده که اقدامات آن نیز با همیاری روستاییانی که مراجعت کرده اند، در دست اجراست. آقای خسروی از مردمی که هنوز به روستاهای خود مراجعه نکرده اند، درخواست کرد تا به منظور همیاری بیشتر با برادران بنیاد مسکن، به روستاهای خود بازگردند.(۲)

۳

دیدارهای مقامات ایران با هیئت های اقتصادی مختلف و امضای موافقت نامه های اقتصادی بین ایران و سایر کشورها، ازجمله اخباری است که بخش عمده ای از گزارش های رسانه های خبری را به خود اختصاص داده است. سفر وزیر بازرگانی ایران به پاکستان و ورود هیئت اقتصادی زلاندنو به ایران، ازجمله این خبرها است.

درپی سفر اخیر صاحب زاده یعقوب خان به ایران، امروز آقای عسگراولادی وزیر بازرگانی، در رأس هیئتی اقتصادی به اسلام آباد سفر کرد. وی قبل از ترک تهران درباره اهداف این سفر گفت: منظور از مسافرت به کشور دوست، مسلمان و برادر، پاکستان که در پاسخ دعوت وزیر

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۹/۱۳۶۱، ص ۱۰.

۲- همان، ص۹.

بازرگـانی این کشور انجام می شود، دیـدار با وزیران این کشور و بررسـی سـطح مبادلات تجاری بین دو کشور و افزایش آن خواهـد بود. وی همچنین اضافه کرد: اقامت ما در پاکسـتان حدود ۴ روز طول می کشـد و در این مـدت، از مراکز تولید و امکانات صادراتی آن کشور بازدید خواهیم کرد تا درصورت امکان، نیازهای وارداتی خود را در برخی زمینه ها از این کشور تهیه کنیم(۱)

غلامـ اسحاق خـان وزیر اقتصاد و دارایی پاکسـتان نیز در گفت وگو با خبرگزاری جمهوری اسـلامی ایران در اسـلام آباد، سیاست جمهوری اسـلامی ایران را در اولویت دادن به توسعه روابط بازرگـانی بـا کشورهای اسـلامی تمجیـد کرد و گفت: پاکسـتان نیز به این روش علاقه مند است. وی همچنین صدور نفت ایران به پاکسـتان را از موضوعاتی دانست که در مذاکرات جاری بررسـی خواهد شد. وی درباره تشـکیل بازار مشترک کشورهـای اسـلامی نیز اظهـار امیـدواری کرد که بـا توسـعه همکـاری هـای اقتصـادی بین کشورهـای اسـلامی، به این هـدف نزدیک شویم(۲)

"وارن کوپر" وزیر خـارجه و تجـارت خـارجی زلانـدنو نیز که در رأس هیئتی تجاری به ایران سـفر کرده است، امروز با علی اکبر ولایتی وزیر امور خـارجه ایران، دیـدار کرد. وی در این دیـدار گفت: زلانـدنو مایـل است به روابـط خود بـا جمهوری اسـلامی ایران به ویژه درزمینه هـای اقتصـادی توسـعه بخشـد. وارن کوپر افزود: ما درزمینه کشاورزی و دامـداری پیشـرفته ایم و از این نظر می توانیم با دولت ایران همکاری کنیم. ولایتی نیز اظهار کرد: از اساسی ترین اهداف انقلاب ما کسب استقلال بود که با ایثار مردم، به دست آمد و یکی از آثار این استقلال آن است که خود تصـمیم می گیریم با چه کشورهایی، در چه سطحی و با چه کیفیتی ارتباط برقرار کنیم. دکتر ولایتی تأکید کرد: ما به رابطه با زلاندنو با باتوجه به اینکه این کشور در تحریم اقتصادی علیه ما شرکت نکرد، به دیده مثبت می نگریم(۳)

آقای هـدایت زاده قائم مقام وزارت بازرگانی نیز در دیدار با هیئت تجاری زلاندنو از مقامات این کشور خواست که درزمینه واردات کالاهای غیر نفتی از ایران، اقـدامات جـدی مبـذول دارنـد و فقط به ایران به عنوان کشور صادرکننـده نفت ننگرنـد. در پایان، هیئت زلانـدنو از مقامات ایرانی برای سفر به آن کشور دعوت کرد.(۴)

۱

معـاون نخست وزیر بلغارسـتان و معـاون وزیر نفت هنـد که هرکـدام در رأس یـک گروه اقتصادی به ایران آمـده بودنـد، امروز تهران را ترک کردنـد. محمد سـلامتی وزیر کشاورزی و عمران روسـتایی، درباره توافقات انجام شده با طرف بلغاری گفت: این دیدارها در همکاری بین دو کشور بسـیار مؤثر بوده است و دو کشور توانسـتند درزمینه صنعت، نیرو و بازرگانی، به وحدت نظر و تفاهم دست یابند. وی افزود: این سرعت عمل و تفاهم، مبین خواست دو دولت برای گسترش روابط سیاسـی و اقتصادی است، زیرا دو ملت علاقه مندند روابط اقتصادی و سیاسـی خود را گسترش دهند که نتیجه این تلاش ها و مذاکرات، امضای یادداشت تفاهمی است که می تواند به اقتصاد متحول دو کشور کمک کند.

۱- مأخذ ۵، ص۱۸.

۲- مأخذ ۱۷، ص۱.

۳- مأخذ ۵، ص۴.

۴- مأخذ ۱۷، ص۵.

"آنـدره لوگانف" معاون نخست وزیر بلغارسـتان نیز دراین باره گفت: یادداشت تفاهم امضا شـده بین دو کشور بسـیار مهم بود و براساس آن، روابـط اقتصادی و بازرگانی دو کشور ترسـیم می شود. امضای این سـند برای همکاری های اقتصادی، مبارزه با امپریالیزم و همزیستی مسالمت آمیز ملت ها و همچنین ترقی و توسـعه اقتصادی دو ملت بسـیار مفید است. وزیر کشاورزی و عمران روستایی نیز درباره متن تفاهم نامه تجاری و اقتصادی میان ایران و بلغارستان گفت: یادداشت تفاهم امضاشده بین دو هیئت درزمینه های کشاورزی، صنایع غذایی، بازرگانی، نفت، امور مالی، صنعت، نیرو و حمل ونقل است.

دراین بـاره حجت الله غنیمی فرد معـاون وزارت بازرگـانی اظهـار کرد: میزان مبادلات دو کشور در سال جاری ۲۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال است که بلغارسـتان به ایران فراورده هـای دخانی، گوشت، پنیر و ماشـین آلات صادر خواهـد کرد و ایران متقابلاً صادرات غیر نفتی خود را به این کشور ۴ تا ۵ برابر افزایش خواهد داد.(۱)

"لوراج کمار" معاون وزیر نفت هند نیز پیش از ترک تهران درباره توافق های انجام شده با مقامات ایران و همچنین نتایج سـفر خود گفت: در مذاکراتی که با مقامات نفتی جمهوری اسـلامی ایران و همتای ایرانی خود انجام دادیم، در چند رشـته مهندسـی نفت (اکتشاف)، خرید نفت و تبـادل تجارب و غیره یادداشت تفاهمی به امضای مقامات دو کشور رسـیده است که امیـدواریم در دیـدار دکتر عباس هنردوست (معاون وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران) از هند، این توافق ها هرچه بیشتر مطالعه و بررسی و در آینده نزدیک اجرایی شود. وی افزود: همچنین مدیرعامل شرکت مهندسـی ای. ال هند که با این هیئت در تهران بود، در گفت وگوهایی با مقامات نفتی ایران به توافق هایی درزمینه همکاری در رشـته های پتروشـیمی و امور مهندسـی و اجرای پروژه های فنی رسـید که امیـدوارم با دیدار کارشـناسان نفتی دو کشور از هند و جمهوری اسـلامی ایران، به اجرای آنهـا اقـدام شود. معـاون وزیر نفت هنـد، در پایـان ضـمن اظهـار خوش وقـتی از احساسـات دوسـتانه وزیران بازرگـانی و نفت جمهوری اسـلامی ایران گفت: در دیـدارهای خود بـا مقامـات ایرانی به منظور همکاری های فنی و افزایش مبادلات تجاری و اقتصادی بین دو کشور بحث و تبادل نظر شد.

دکتر عبـاس هنردوست معـاون وزیر نفت جمهوری اسـلامی ایران نیز دربـاره توافق هـای انجـام شـده بـا هیئت نفتی هنـد گفت: طی یادداشـت تفاهمی که با این هیئت به امضا رسید، قرار است در سال جاری نیز چون سال های گذشته، سالانه ۴/۳ میلیون تن نفت به آن کشور به صورت نقـدی فروخته شود. همچنین به توافق هـایی در سـطوح عـالی تر دست یـافته ایم که برای اجرایی شـدن آنهـا بایـد مقامات عالی رتبه جمهوری اسلامی ایران و احیاناً مجلس شورای اسلامی موافقت خود را اعلام کنند.(۲)

ص: ۶۵۵

۱- مأخذ ۵، ص۴.

۲- مأخذ ۵، ص۱۸.

خبرگزاری آلمان با استناد به هدف های وزیر نفت عراق در مصاحبه با نشریه بررسی اقتصادی خاورمیانه و برخی اطلاعات دیگر، در مقاله کوتاهی به بررسی وضع صدور نفت عراق پرداخته و آن را با زمان قبل از جنگ مقایسه کرده است. به گزارش این خبرگزاری، عراق قصد دارد گنجایش خط لوله خود را ازطریق ترکیه افزایش دهد. قاسم احمد تقی وزیر نفت عراق، در مصاحبه با نشریه بررسی اقتصادی خاورمیانه گفت: این خط لوله که به سواحل مدیترانه در نزدیکی بندر "اسکندرون" منتهی می شود، معادل ۹۶۰ هزار بشکه نفت گنجایش دارد (هر بشکه معادل ۱۵۹ لیتر). خبرگزاری آلمان می افزاید: همه ترمینال های نفتی عراق در خلیج(فارس) از کار افتاده اند و سوریه به دلیل حمایتش از ایران، خط لوله نفتی عراق را که از داخل خاک این کشور به مدیترانه منتهی می شود، مسدود کرده است. همچنین پروژه احداث یک خط لوله جدید ازطریق عربستان سعودی به دریای سرخ نیز لغو شده است. قبل از آغاز جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۸۰ میلادی، عراق با صدور ۴ میلیون بشکه نفت در روز، بعد از عربستان سعودی، دومین کشور صادرکننده نفت در منطقه محسوب می شد. این خبرگزاری به نقل از نشریه بررسی اقتصادی خاورمیانه و وزیر نفت عراق نوشت: شروع به کار مجدد ترمینال های نفتی عراق در خلیج فارس به ۶ ماه تا یک سال وقت نیاز دارد و این درصورتی است که جنگ پایان یابد. لازم به یادآوری است که درحال حاضر، صدور نفت عراق روزانه به میزان ۳۱۰ هزار بشکه، آن هم ازطریق خط لوله متصل به ترکیه، مقدور می باشد.(۱) "شیر شانکار" وزیر نفت هند نیز اعلام کرد این کشور قصد دارد در سال آینده میلادی، ۳۰/۳ میلیون تن نفت خام از عراق خریداری کند(۲)

همچنین در ادامه تحرکات اقتصادی عراق، "بکر محمد رسول" وزیر کار و امور اجتماعی عراق، در سئول با "چون دوهوان" رئیس جمهور کره جنوبی ملاقات کرد. آسوشیتدپرس ضمن اعلام این خبر افزود: رسول که به دعوت دولت سئول و به منظور بررسی همکاری اقتصادی، برای یک دیدار ۶ روزه وارد کره جنوبی شده، اولین وزیر عراقی است که از آغاز برقراری روابط کنسولی بین دو کشور در آوریل ۱۹۸۱ به کره جنوبی سفر می کند. محمد رسول همچنین با "کیم بیونگ هیون" معاون نخست وزیر و وزیر برنامه ریزی اقتصادی، "کیخ چونگ هو" وزیر سازندگی و "چونگ هان جو" وزیر کار کره جنوبی مذاکره کرد که جزئیات آنها فاش نشده است. سئول به دلایل دیپلماتیک و اقتصادی، علاقه مند به نزدیک کردن مناسبات با بغداد است. گفتنی است که حدود ۱۸ هزار نیروی کره ای، طبق قراردادهای ساختمانی در عراق کار می کنند و این کشور یکی از بازارهای بزرگ ساختمانی کره جنوبی است.(۳)

ص: ۶۵۶

۱- مأخذ ۱۵، ص۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۵، صص ۶ و ۷، دهلی نو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۵، ص۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۹/۱۳۶۱.

بخشـی از تاریخ هر دوره ممکن است برگرفته از اطلاعاتی باشد که به طور اتفاقی منتشر می شود؛ هرچند اطلاعات، کلیات آن دوره را شامل نشود. گفت وگوی گروهی از اسیران عراقی با خبرگزای جمهوری اسلامی، نمونه ای از این اطلاعات است. یکی از این اسیران در این گفت وگو به تأسیس ستاد تخلیه غنائم جنگی که به دستور صدام حسین شکل گرفت، اشاره و چگونگی غارت منازل مردم و دارایی های خرمشهر را بازگو کرد. اسیر دیگری درباره مشاهدات خود از انهدام منازل مسکونی خرمشهر و شباهت این اقدام ارتش عراق با فاجعه دیر یاسین که به دست رژیم صهیونیستی انجام شد، سخن گفت. یکی دیگر از اسیران نیز درباره وحشتی که درحین عملیات نیروهای خودی برای آزادسازی خرمشهر (عملیات بیت المقدس) فرماندهان عراقی را فراگرفته بود، مطالبی بیان کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات: گروهی از اسیران عراقی مستقر در یکی از کمپ های اهواز، در گفت وگویی با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، از جنایات صدامیان درطول اشغال خرمشهر پرده برداشتند. یکی از این افراد که مهندس کشاورزی است و با درجه ستوان دوم در تیپ۳۳ نیروی مخصوص عراق خدمت می کرد و در جریان فتح خرمشهر به اسارت نیروهای اسلام درآمد، اظهار کرده است: اندکی پس از اشغال خرمشهر به دست قوای بعثی صهیونیستی، صدام برای تطمیع مزدوران خود دستور داد همه اموال و مایملك مردم خرمشهر غنیمت جنگی تلقی شود و هریك از افراد ارتش بعثی صهیونیستی می تواند به دلخواه، اموال و وسایل زندگی مردم خرمشهر را غارت کند. این اسیر عراقی افزود: براین اساس بود که یك شرکت تجاری فروشنده یخچال با کسب مجوزی از سرفرماندهی ارتش بعثی صهیونیستی، اقدام به جمع آوری بیش از ۱۵ هزار یخچال از خانه های مردم خرمشهر کرد و این یخچال ها را پس از انتقال به عراق، به قیمت هر دستگاه ۲۰ دینار به مردم فروخت. وی افزود: یك شرکت واردکننده چدن و آهن آلات عراقی نیز در اقدام مشابهی، مدت ۳ ماه با بسیج همه امکانات خود، وسایل آهن آلات، تیرآهن و اجناس موجود در گمرك و بندر خرمشهر را غارت کرد و به عراق انتقال داد. همچنین وزارت حمل ونقل عراق، همه اتومبیل هایی را که در گمرك خرمشهر باقی مانده بودند، جمع آوری کرد و قسمتی از اتومبیل ها را به کارکنانی که صمیمانه با ارتش بعثی صهیونیستی عراق همکاری می کردند، به اصطلاح، هدیه کرد. این اسیر عراقی یادآور شد: برای غارت اموال مردم خرمشهر به دستور صدام، ارتش بعثی صهیونیستی عراق اقدام به تشکیل ستادی تحت عنوان "ستاد تخلیه غنائم جنگی" کرده بود که ریاست این ستاد را شخصی به نام سرتیپ "ایاد شعبان" برعهده داشت که اینك مدیر مدرسه عالی آموزش نیروهای ویژه عراق است. یك اسیر دیگر عراقی که در خرمشهر و در عملیات تاریخی "بیت المقدس" به اسارت درآمده بود، در این گفت وگو مطالبی درباره جنایت صدامیان در تخریب منازل مسکونی بیان کرد و گفت: هنگامی که ارتش بعثی صهیونیستی عراق به این واقعیت پی برد که هرگز نمی تواند در مقابل نیروهای اسلام مقاومت کند، به لشکر۳ خود دستور داد همه مناطق مسکونی را منهدم کند. این اسیر عراقی

افزود: براین اساس، یک سرگرد عراقی به نام "مالک" که فرماندهی گردان مهندسی لشکر۳ عراق را برعهده داشت، طرحی را پیشنهاد داد که به موجب آن، خانه های مردم خرمشهر را با مواد تی.ان.تی. منفجر و با خاک یکسان کنند و برای جلوگیری از تهاجم نیروهای اسلام، راه های نفوذی خرمشهر نیز مین گذاری شد. این اسیر عراقی گفت: صحنه انفجار منازل مسکونی مردم مستضعف خرمشهر، برای هر بیننده ای تأثرانگیز بود و ویرانی شهر دیر یاسین را به دست صهیونیست ها تداعی می کرد. وی افزود: سرانجام انتقام الهی دامن گیر این سرگرد مزدور عراقی شد و او در عملیات موفقیت آمیز "بیت المقدس" و فتح خرمشهر به طور فجیعی به هلاکت رسید و سزای رفتار جنایتکارانه خود را دید. یک اسیر دیگر عراقی که در عملیات خرمشهر مجروح شده بود، در بیان خاطرات خود اظهار کرد: هنگامی که نیروهای اسلام برای فتح خرمشهر به مواضع ما حمله کردند، من در اتاق مخابرات گردان۷۹ نیروی مخصوص بودم و هنگامی که سرلشکر "عبدالرحمن البیاوی" فرمانده عملیات ارتش عراق در جبهه های جنوب، ازطریق بی سیم از فرمانده گردان۷۹ خواست تا وضعیت نیروها را گزارش دهد، فرمانده مزبور به نام سرگرد "حربی طویوش عرفان" به او پاسخ داد که حمله چنان وسیع است که ما باید شهرهای بصره و ناصریه را به ایران بدهیم و تنها از بغداد دفاع کنیم(۱)

ص: ۶۵۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۸/۹/۱۳۶۱، ص ۱.

روزشمار جنگ سه شنبه ۹ آذر ۱۳۶۱ ۱۴ صفر ۱۴۰۳ ۳۰ نوامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ وضعیت آرامی داشت و فقط شهر آبادان به وسیل-ه توپخانه های عراق گلوله باران شد که براثر آن ۲ منزل مسکونی تخریب و یک نفر از ساکنان شهر مجروح شد.(۱)

۲

به دنبال فرار برخی افراد ارتش عراق و سر باز زدن از حضور در جبهه های جنگ، ارتش این کشور جست وجوی خانه به خانه را برای یافتن جوانان و اعزام اجباری آنان به جبهه های جنگ آغاز کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره اقدامات ارتش عراق به منظور تأمین نیرو برای جبهه ها نوشت: به دستور صدام، عملیات جست وجوی خانه به خانه برای یافتن جوانان واجد شرایط در شهرهای مختلف عراق آغاز شد. به گزارش رسیده، عوامل عراق اخیراً اقدام به جست وجوی خانه های مردم در شهرهای مختلف این کشور کرده و افرادی را که از خدمت سربازی شانه خالی کرده اند، دستگیر و پس از گذراندن دوره نظامی ۱۵ روزه، آنان را به اجبار به جبهه ها اعزام می کنند.(۲)همچنین باتوجه به نزدیکی کویت و فراهم بودن امکان فرار جوانان عراق به آن کشور، از خردادماه سال جاری، عناصر استخبارات عراق پایگاهی را در آن کشور دایر کرده اند و افراد یادشده را دستگیر و به عراق باز می گردانند.(۳)

روزنام-ه امریکایی واشنگتن پست نیز درباره کمبود نیروی انسانی در عراق و اقدامات این کشور برای تأمین نیروی نظامی نوشت: امروز در عراق، زنان ۴/۳ درصد نیروی کاری ادارات دولتی بغداد را تشکیل می دهند، درحالی که این رقم قبل از جنگ به میزان ۴/۱ درصد بوده است. همچنین ۲ میلیون خارجی که بیشتر از مصر و دیگر کشورهای فقیر اسلامی می باشند، در بغداد استخدام شده اند. در عراق تمامی مردان از سنین ۱۸ تا ۳۴ سالگی، در قوای نظامی یا خدمات امنیتی گسترده کشور، مشغول انجام وظیفه اند.

طبق این گزارش، حزب حاکم بعث، درصدد ریشه کن کردن بسیاری از احکام اسلامی است

۱- سند شماره ۵۸۳۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۵، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

۳- سند شماره ۱۷۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب (کربلا رکن۲)، شماره ۶۷۷، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

که زنـان را محـدود می کنـد. پرزیـدنت صـدام گفته است: زنـان نیمی از جامعه را تشـکیل می دهنـد. جامعه ما همچنان در بنـد زنجیرها باقی خواهـد مانـد و به عقب باز خواهـد گشت، مگر اینکه زنانش آزاد شونـد و تحت تعلیم و تحصـیل قرار بگیرنـد. نویسـنده سـپس می افزاید، اما باوجود ارتقای مقام زن، در شورای فرماندهی انقلاب و سرپرستی وزارتخانه ها هیچ زنی دیده نمی شود.

در ادامه این مقـاله آمـده است: به دلیـل جنـگ در این کشـور، دولت عراق خود را مقیـد به افزایش جمعیت می بینـد؛ بنـابراین، سـقط جنین و مصرف قرص های ضد حاملگی را غیر قانونی خوانده و برای تشویق زنان به ماندن در مشاغلشان، مزایای زایمان را بیشتر کرده است.

واشـنگتن پست افزوده است: فشارهای اقتصادی در عراق آن قدر زیاد است که زنان مجبور به کار در نوبت های صـبح و عصر می باشند. یک معاون وزارت اقتصادی عراق می گوید: اگر جنگ ادامه یابد، ما مجبوریم زنان را برای کار شبانه نیز به کار بگیریم.(۱)

در همین خصوص منابع اطلاعاتی اعلام کردند: فرماندهی ارتش ۵ هزار نیروی سودانی را که مراحل آموزش خود را به پایان رسانده اند، بین مناطق الباره، الفلائیه، کوت، خلیفه، الـدویت و الواصـلبه توزیع و بـدین ترتیب به تعداد افراد ارتش خلق عراق مسـتقر در آن مناطق اضافه کرده است.(۲)

۱

امروز نیز نیروهـای داوطلب از شـهر سـمنان عازم جبهه های جنگ شدنـد.(۳) همچنین در ادامه کمـک هـای مردمی، اهالی روسـتای ابوعلی و اسلام آباد خوی، مبلغ ۴۱۳ هزار ریال وجه نقد، ۶ پارچه طلای زینتی، ۱۲۰۰ کیلو گندم، ۴۲ عدد پیراهن پشمی دست بافت و مقداری پارچه برای استفاده نیروهای رزمنده به پایگاه های بسیج روستای خود تقدیم کردند.(۴)

۲

سـتاد بازسـازی و نوسازی مناطق جنگ زده، دومین بیانی-ه خود را درباره فعالیت های این سـتاد در مناطق جنگ زده انتشار داد. در بخشـی از این اطلاعیه آمده است:

شرح عملیات اجرایی شـهر اهواز: بازسازی ۲ هزار واحـد مسـکونی، مجری دفتر تهیه و مرمت بنیاد امور مهاجران جنگی؛ ۱۰ هزار متر آسفالت اضطراری، مجری شهرداری اهواز؛ بازسازی ۲۵ واحد ساختمان های دانشگاه، مجری دانشگاه اهواز.

شرح عملیات اجرایی شـهر دزفول (شـهر اسـطوره ها): بازسازی ۱۳ مسـجد، مجری سازمـان اوقاف؛ بازسازی ۳ هزار واحـد مسـکونی و مغازه، مجری دفتر تعمیر و مرمت بنیـاد امور مهاجران جنگی؛ بازسازی ۱۲ واحد ساختمان های دولتی، مجری وزارت مسـکن و شهرسازی؛ نوسازی ۴ دسـتگاه ساختمان دولتی، مجری وزارت مسـکن و شـهرسازی؛ بازسازی ۹ دسـتگاه تلمبه های دشت عباس، مجری ایثارگران جهادسازنـدگی؛ احداث ۲ دستگاه کوره هوفمن، مجری بنیاد

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه شـماره ۲۵۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، صص ۱۱ و ۱۲، واشـنگتن پست - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۳۰۸۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد عملیات تیپ۲ (رکن ۲)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۲۲۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز اخبار و رسانه ها، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، خبرنامه، شماره

۳۶۵، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۸.

مسکن دزفول؛ بازسازی ۵ بقعه مبارکه، مجری سازمان اوقاف.

شرح عملیات اجرایی شهر شهیدان گمنام (شوش): بازسازی ۲ هزار واحد مسکونی و مغازه، مجری دفتر تعمیر و مرمت بنیاد امور مهاجران جنگی، بازسازی ۵ دستگاه ساختمان تأسیسات دولتی، مجری کارمندان متعهد وزارت مسکن و شهرسازی؛ نوسازی و بازسازی ۱۲۰ هزار واحد مسکونی، مجری مردم قهرمان کرج ازطریق ستاد پشتیبانی کرج؛ ۳۲۸ مورد تعمیرات درب و پنجره، مجری مردم قهرمان کرج ازطریق ستاد پشتیبانی کرج؛ بازسازی بقعه مبارکه حضرت دانیال نبی(ع)، مجری سازمان اوقاف.

شرح عملیات اجرایی شهر سوسنگرد: احداث سردخانه ۱۰۰ تنی، مجری شهرداری سوسنگرد؛ بازسازی ساختمان های اداره کشاورزی، مجری وزارت مسکن و شهرسازی؛ بازسازی ۷۱ واحد مسکونی، مجری وزارت مسکن و شهرسازی؛ تکمیل پل های محور حمیدیه - سوسنگرد، مجری کارمندان متعهد وزارت راه و ترابری؛ بازسازی ۱۵ واحد دولتی، مجری وزارت مسکن و شهرسازی.

شرح عملیات اجرایی روستاهای استان خوزستان: بازسازی فرودگاه اضطراری ماهشهر، مجری فرمانداری ماهشهر؛ بازسازی پل سابله، مجری وزارت راه و ترابری؛ تکمیل پل سعیدیه، مجری وزارت راه و ترابری؛ نوسازی پل هویزه، مجری وزارت راه و ترابری؛ مرمت ۲۰ واحد مسکونی در ۲ منطقه، مجری بنیاد مسکن خراسان؛ بازسازی ۱۱۵ کیلومتر خط ۳۳ کیلووات، مجری وزارت نیرو؛ بازسازی ۵۰ کیلومتر خط ۱۱ کیلووات، مجری وزارت نیرو؛ نصب ۱۴۳ دستگاه ترانسفورماتور، مجری وزارت نیرو؛ نصب ۱۲۰۰ اصله پایه فشار قوی، مجری وزارت نیرو؛ نصب ۴۵۰ اصله پایه فشار ضعیف، مجری وزارت نیرو؛ تعویض ۸۰۰ دستگاه کنتور یک فاز، مجری وزارت نیرو؛ آماده سازی خط راه آهن خرمشهر - اهواز در ظرف ۱۰۶ روز، مجری کارمندان متعهد راه آهن جمهوری اسلامی ایران؛ بازسازی و نوسازی ۱۶۸۰ واحد مسکونی، مجری دفتر تعمیر و مرمت بنیاد امور مهاجران جنگی؛ بازسازی تصفیه خانه آب، مجری سازمان آب؛ تسطیح ۲۵۰۰ سنگر تانک و نفربر، مجری کارمندان متعهد وزارت کشاورزی؛ تسطیح ۳۵۰۰ هکتار زمین، مجری کارمندان متعهد وزارت کشاورزی؛ بازسازی سیستم آب رسانی ۲۳ روستا، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ نوسازی ۱۵۸ هکتار زمین کشاورزی، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ تسطیح ۱۱۷۷۰ هکتار زمین کشاورزی، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ آماده سازی ۱۱ هزار هکتار زمین برای کشت، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ واگذاری، تعمیر و تجهیز ۷۵ موتور پمپ، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ حفر و لای روبی کانال و نهر به طول ۲۱۹ کیلومتر، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ تأمین و توزیع ۴۰ دستگاه تراکتور بین کشاورزان، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ هرس ۲۵۰۰ نخل در منطقه آبادان، مجری ایثارگران جهادسازندگی؛ احداث ۴ دستگاه کوره آجرپزی، مجری ایثارگران بنیاد مسکن قم.(۱)

ص: ۶۶۱

۱- روزنامه کیهان، ۹/۹/۱۳۶۱، ص ۱۰ (مکرر).

۱

امروز، گروگان گیری، اجرای کمین، مین گذاری بر سر راه مردم در روستاها و سرقت اموال و خودروهای مردم، بخشی از فعالیت افراد حزب دمکرات در شهرهای مهاباد، ارومیه، بوکان و میاندوآب بود. همچنین ۲ تن از افراد ضد انقلاب در شهرهای اشنویه و سلماس خود را به نیروهای خودی معرفی کردند.

نیروهای حزب دمکرات در سه راه "قم قلعه" در شمال مهاباد، ۳ تن از افراد ارتش را گروگان گرفته، سپس به شهادت رساندند.(۱)

همچنین افراد این حزب با اجرای کمین در جاده مهاباد - ارومیه، نماینده دادیار دادستان انقلاب اسلامی ارومیه و ۲ تن از همراهان وی را به گروگان گرفتند.(۲)

در محور مهاباد - بوکان، یکی از نیروهای ارتش براثر انفجار یک مین زخمی شد. در همین محل، یک تراکتور اهالی روستا نیز روی مین رفت و خسارت دید. درپی این حوادث، نیروهای ارتش برای خنثی کردن مین های کار گذاشته شده در این محور، به جست وجو پرداختند و ۲ مین را که در زیر برف تله گذاری شده بود، کشف و خنثی کردند.(۳)

در جاده بوکان میاندوآب در نزدیکی روستای "داشکند" نیز ۳۵ نفر از نیروهای حزب دمکرات با بستن راه و بازرسی از سرنشینان خودروها، ۲ پاسدار، یک سرباز و یک نفر شخصی را به گروگان گرفتند.(۴) این افراد همچنین یک دستگاه خاور شهرداری را به سرقت بردند.(۵)-(۶)

امروز همچنین ۲ تن از افراد حزب دمکرات در اشنویه و سلماس به همراه یک قبضه اسلحه، خود را به سپاه معرفی و امان نامه دریافت کردند.(۷)

۲

شهید یا زخمی شدن ۳ پاسدار، دستگیری ۱۸ تن از افراد گروه های ضد انقلاب نتایج درگیری امروز گروه های ضد انقلاب و نیروهای امنیتی در شهرهای همدان، ری، اصفهان، اهواز، عجب شیر و بندر انزلی بود.

در همدان، ۲ نفر از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با شلیک چند گلوله، مسئول یکی از پایگاه های بسیج شهر به نام "جعفر هزاوه ای" را به شهادت رساندند و اسلحه وی را به سرقت بردند.(۸)

در شهرری نیز یکی از افراد سازمان مجاهدین (منافقین)، به هنگام عبور نیروهای گشت سپاه، یک عدد نارنجک به سمت آنها پرتاب کرد که موجب زخمی شدن ۲ نفر از پاسداران شد.(۹)

همچنین در اصفهان، مسئول نظامی سازمان مجاهدین (منافقین) دستگیر شد و از وی یک قبضه کلت و یک عدد نارنجک به دست آمد.(۱۰)

۱- سند شماره ۳۵۸۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۱۰، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- سند شماره ۵۸۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات ناجا به اداره اطلاعات و تحقیقات نخست وزیری، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۵- نیروهای حزب دمکرات در ۲/۹/۱۳۶۱ نیز عملیات مشابهی را در این منطقه اجرا کرده بودند.

۶- سند شماره ۳۴۱۳۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی)، ۱۳/۹/۱۳۶۱.

۷- روزنامه اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۱، ص۱۳؛ و - سند شماره ۱۴۳۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۵ به فرماندهی کل، ۹/۹/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۱۰۳۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۹۶، تاریخ ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۹- سند شماره ۹۳۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد منطقه ۱۰ تهران، خبرنامه، بولتن شماره ۱۳۷، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۱۰- سند شماره ۵۴۶۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه منطقه ۲ - اطلاعات به ستاد مرکزی سپاه - اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

در شـهرهای اهواز و عجب شیر نیز ۱۷ تن از اعضـای چریک های فـدایی خلق و ۵ تن از اعضای سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) که مسـئول تشکیلات شهری نیز در بین آنها بود، دستگیر شدند.(۱)

۱

مسئولان پایگاه های واحد بسیج مستضعفان سپاه پاسداران سراسر کشور که برای شرکت در نشستی ۳ روزه به مناسبت فرارسیدن هفته بسیج، در تهران به سر می برنـد، امروز بـا آیت الله خـامنه ای رئیس جمهـور، دیـدار کردنـد. میرحسـین موسـوی نخست وزیر نیز درپیـامی به این هم اندیشـی، یـادآور شـد که بسیجیان بیشترین نقش و بالاترین سـهم را درپیروزی های جنگ و پشت جبهه های جنگ دارنـد. رئیس جمهور در دیدار با مسئولان پایگاه های بسیج درباره زمینه های شـکل گیری و نقش بسـیج در حراست از انقلاب اسـلامی سـخنانی ایراد کرد که بخش هایی از آن بدین شرح است:

اگر مردم یک کشور، با انقلاب هماهنگ و هم آواز و همراه نباشـند، اگرچه آن انقلاب از آغاز سالم به وجود آمـده باشد، به تدریج به سوی انحراف کشـیده می شود. در کشور ما هیـچ گروه، قشـر، طبقه و حزب خاصـی نمی توانـد انقلاب را به خود منتسب کنـد. انقلاب را مردمی به پیروزی رسانـده انـد که از رهـبری حکیمـانه و دقیقی نیز برخـوردار بوده و هسـتند؛ رهـبری که بر توده و آحـاد مردم تکیه و به آنهـا خطـاب و تکلیف کرد و مردم هم قبول کرده، پاسخ مثبت گفتند و انقلاب با تلاش مردم به ثمر نشـست. رئیس جمهور سـپس به فلسفه تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی اشـاره کرد و گفت: در کشورهـایی که کودتـایی به دست نظامیان انجام می شود یا حزبی، تحولی را به وجود می آورد، افراد مؤثر در کودتا یا تحول، خواستار حرکت و وضع جدیدی هستند. به طور طبیعی و منطقی، در جایی که مردم، انقلاب را به پیروزی می رسانند، پاسدار، حامی و نگهبان آن نیز خود مردم می باشـند و این فلسـفه ارتش ۲۰ میلیـونی است. وی افزود: ارتش ۲۰ میلیونی که به فرمان امام امت تشـکیل شده است، برای حفظ شیرین ترین میوه وجود این ملت درطول تاریخ تشکیل شد تا بتواند آن را از دست تطاول غارتگران حفظ کند. آیت الله خامنه ای سـپس ضـمن قدردانی از تلاش ها و زحمات شـهدای گران قدر انقلاب اسـلامی، به توطئه های اسـتکبار جهانی برای منحرف کردن انقلاب و همچنین دلایل تشـکیل ارتش ۲۰ میلیونی اشـاره کرد و گفت: ما امروز ۶۰ هزار پایگاه مقاومت، ۹ هزار گروه مقاومت، بیش از ۴۰۰ هزار نیروی جنگ دیـده و بیش از ۵/۲ میلیون انسان آموزش دیـده داریم و این ارقام برای افرادی که از دور ایسـتاده و حقایق جامعه ما را نمی دانند و همچنان طبق فرمول های قدیمی خود محاسبه می کنند، ناشناخته است.

آیت الله خامنه ای با اشاره به محاسبات غلط قدرت های جهانی در امور گوناگون، ازجمله جنگ تحمیلی عراق بر ایران گفت: پس از دو سال و چند ماه از شـروع جنگ تحمیلی، نتیجه به دست آمده، پیروزی جمهوری اسلامی بر رژیم عراق است و هر روز این نتیجه واضح تر می شود. امروز وقتی به

۱- سـند شماره ۲۲۷۳۸۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: دفتر سیاسـی سـپاه، رویـدادهای منطقه ۸، نشـریه شماره ۱۶، تاریـخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۰؛ و – سند شماره ۷۳۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۵ اطلاعات به ستاد مرکزی اطلاعات، ۹/۹/۱۳۶۱.

جبهه های جنگ می رویم، تمام صحنه جنگ را نیروهای مؤمن با تجهیزات لازم پرکرده اند.(۱)

میرحسین موسوی نخست وزیر نیز پیامی به مناسبت سومین سالگرد تشکیل واحد بسیج و افتتاح این هم اندیشی ارسال کرد که در بخشی از آن آمده است:

نیروی بسیج درحال حاضر به عنوان بازویی مطمئن و تعیین کننده که از بطن مردم برخاسته است، در مبارزه با ضد انقلابیون و متجاوزان بعثی و هر نیروی تجاوزگر دیگر به حساب می آید. حضور فعال دلاوران رزمنده بسیج در جبهه های جنگ و ایثار و ازجان گذشتگی آنان، بالاترین سهم را درپیروزی های به دست آمده، داشته است. کنترل شهرها و روستاها به منظور مصونیت مردم از گزند ضد انقلاب نیز از فعالیت های چشمگیر و مؤثر بسیج در پشت جبهه می باشد. آنچه می تواند کاربرد و کارآیی نیروهای بسیج را بیش از پیش افزایش دهد و توجه به آنها تأثیر زیادی در بازدهی فداکاری های این نیروی الهی و اسلامی دارد، عبارت است از: ۱. اطاعت از فرامین رهبر عظیم الشأن انقلاب اسلامی به منظور تحقق اهداف متعالی مکتب و نجات مستضعفان از یوغ مستکبران. ۲. بالابردن آگاهی های اعتقادی - سیاسی اعضا ازطریق آموزش های لازم. ۳. وحدت نظر در میان تمامی اعضا و وحدت عمل با سایر نیروهای رزمنده در جبهه های نبرد و در پشت جبهه. ۴. تشکل و سازما ندهی مناسب برای افزایش کیفیت عملیات و کاهش ضایعات. ۵. بالابردن کیفیت آموزش نظامی و آشنایی با انواع سلاح ها و تجهیزات و طرق کاربرد آنها. ۶. شناخت عوامل پیروزی و به کاربستن دستورات فرماندهی.

میرحسین موسوی همچنین در بازدید از نمایشگاه جهادسازندگی ارتش، با اشاره به پیشرفت های صورت گرفته، گفت: جهاد نیروها که در حوزه سیاسی - ایدئولوژیک کارهای خوب و شگفت آوری انجام داده است، درحقیقت این امید را در ما برمی انگیزد که سریع تر از آنچه فکر می کنیم، برای خودکفایی و مقابله با قدرت های استکباری مخصوصاً امریکای جنایتکار، قدم بر می داریم.

وی افزود: ما به هر گوشه این کشور که قدم می گذاریم، می بینیم کارهایی که زمانی نشدنی به نظر می رسید، با دست های توانمند صنعتگران خودمان انجام می شود و این نمایشگاه، غنی تر از آن چیزی بود که فکر می کردم.(۲)

۱

وارن کوپر وزیر خارجه و تجارت زلاندنو و نیدنیو کوماندیچ عضو شورای فدرال یوگسلاوی که در رأس دو هیئت عالی رتبه به تهران سفر کرده اند، امروز به طور جداگانه با نخست وزیر و تعدادی از وزیران و معاونان وزارتخانه ها دیدار و گفت وگو کردند. نخست وزیر در دیدار با وزیر خارجه و تجارت زلاندنو، به زمینه های موجود همکاری های بین دو کشور باتوجه به شرکت نکردن زلاندنو در محاصره اقتصادی ایران و آغاز حرکت برنامه ریزی در نظام نوپای کشورمان اشاره کرد و نقش فرهنگ اصیل اسلامی در ایجاد تحول فکری و درنتیجه، طرح

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۲- همان، ص۲.

شعارهایی مبنی بر استقلال در روابط سیاسی و اقتصادی، برخلاف نظام های وابسته و رژیم سابق ایران را یادآور شد. در پایان، وزیر خارجه و تجارت زلانـدنو به دگرگونی هایی که براثر انقلاب در ایران به وجود آمده است، اشاره کرد و گفت: برخلاف مطالبی که رسانه های گروهی اعلام می کننـد، من از نزدیک شاهد جریان طبیعی و روزمره زندگی مردم در ایران بودم و یقیناً هنگام بازگشت به کشورم به عنوان کسی که مسئولیت سیاست خارجی را عهده دار هستم، حقایق جالب و مفیدی را که در ایران می گذرد، بازگو خواهم کرد.(۱)

وزیر امور خـارجه زلانـدنو همچنین با وزیر کشاورزی و عمران روسـتایی، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و معاون امور بین الملل وزارت نفت دیـدار کرد. عباس هنردوست معاون امور بین الملل وزارت نفت، درخصوص موضوعات بحث شـده در دیدار وی با وزیر خارجه و تجـارت خـارجی زلانـدنو، به خبرنگـار خبرگزاری جمهوری اسـلامی گفت: به وزیر تجـارت خـارجی زلانـدنو یـادآور شـدیم که جمهوری اسـلامی ایران در فروش نفت خود مشـکلی نـدارد، ولی چون بین مبادلات بازرگانی دو کشور بایـد توازن برقرار شود، مبادلات تجاری بین دو کشور نیز بایـد دوطرفه باشـد و زلانـدنو در کنار خریـدهای نفتی خود از کشورمان، کالاهای غیر نفتی نیز خریـداری کنـد تا بدین ترتیب زمینه لازم برای توسعه روابط دو کشور فراهم شود. وی همچنین گفت: اگر مقامات وزارت انرژی زلانـدنو از وزارت نفت جمهوری اسـلامی ایران درخواست کمک کنند، با بررسـی و درنظرگرفتن حقوق دو ملت، تصـمیمات لازم درباره همکاری های دو کشور، حتی درزمینه نفت و اعزام کارشناس به زلاندنو برای انجام دادن فعالیت های اکتشافاتی نفت در آن کشور، اتخاذ خواهد شد.(۲)

امروز همچنین نیـدنیو کوماندیچ عضو شورای اجرایی فدرال یوگسـلاوی و هیئت همراه با میرحسـین موسوی نخست وزیر، حسـین نمازی وزیر اقتصاد و دارایی و حسـین غفوری فرد وزیر نیرو، دیدار و گفت وگو کرد. به گفته وزیر امور اقتصاد و دارایی، براساس یادداشت تفاهمی که به امضای طرفین رسـید، قرار شد یوگسـلاوی درباره صنایع الکتریکی و صنایع شیمیایی با ایران همکاری داشته باشد. اعتبار ۵۰ میلیون دلاری آن کشور نیز درزمینه بازرگانی تمدیـد و درنتیجه قرار شد حجم مبادلات سال آینده بین دو کشور به ۶۰۰ میلیون دلار افزایش یابد. همچنین مقرر شد ایران تا ۵۰ میلیون دلار کالاهای غیر نفتی به یوگسلاوی صادر کند. وی افزود: قرار است ایران در سال ۱۹۸۳ (۱۳۶۲ شمسی)، یک میلیون تن نفت به یوگسـلاوی صـادر کنـد که دراین بـاره مقامات یوگسـلاوی نفت بیشتری درخواست کرده انـد که تصـمیم گرفته شـد این مطلب با مقامات نفتی ایران در میان گذاشته شود و باتوجه به امکانات وزارت نفت، تقاضای آنها بررسی گردد.(۳)

همچنین توافق شد دولت یوگسلاوی در چند ماه آینده، وسایل چند پست فشار قوی را که در یک مناقصه بین المللی برنده شده است، به ایران تحویل دهد.(۴)

ص: ۶۶۵

۱- همان، ص۱۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۹؛ و - مأخذ ۲۰، ص۲.

۳- مأخذ ۱۹، ص۲.

۴- مأخذ ۱۹، ص۱۳.

۱

دکتر ولایتی با وزیر تجارت خارجی جمهوری دمکراتیک کره دیدار کرد. در این دیدار، دکتر ولایتی در سخنانی اظهار کرد: درحالی که دو کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک خلق کره، علیه امپریالیزم امریکا مبارزه می کنند، باید از کمک های متقابل یکدیگر برخوردار باشند. وی افزود: تلاش هر دو ملت برای حفظ استقلال، با همه عواقب و مشکلات آن، به شرط پشتیبانی از یکدیگر می تواند به نتایج مطلوب برسد. وزیر تجارت خارجه جمهوری دمکراتیک خلق کره نیز ضمن تأیید سخنان آقای ولایتی، از تلاش های مردم و مسئولان جمهوری اسلامی ایران در راه کسب استقلال تمجید کرد و خواهان توسعه روابط و اتخاذ تدابیری درزمینه رفع مشکلات و ایجاد تسهیلات در مبادلات تجاری بین دو کشور شد.(۱)

۲

آقای عسگراولادی وزیر بازرگانی، در ادامه سفر خود و هیئت همراه به پاکستان، امروز با ژنرال ضیاء الحق رئیس جمهور پاکستان، ملاقات و پیام ویژه رئیس جمهور کشورمان را به وی تسلیم کرد. در این دیدار، وزیر بازرگانی ضمن تأکید بر تمایل متقابل ایران برای گسترش روابط اقتصادی با پاکستان گفت: ما خواهان آن هستیم که روابط دو کشور تاحدی گسترش یابد که الگویی برای کشورهای دیگر هم جوار باشد. در این ملاقات، همچنین طرفین تمایل خود را برای تلاش درجهت اسلامی کردن اقتصاد دو کشور ابراز داشتند.(۲) عسگراولادی با وزیر اقتصاد پاکستان و جمعی از مقامات بازرگانی این کشور نیز ملاقات کرد.(۳)

۳

بسته شدن راه های صدور نفت عراق بعد از شروع تجاوز این کشور به ایران، امکان بازگشایی این راه ها، جست وجو برای یافتن راه های جدید صدور نفت، توانایی و موفقیت ایران در حفظ ثبات فروش نفت در بازارهای جهانی و تخلف ایران از قوانین اوپک مهم ترین محورهای مقاله روزنامه کریستین ساینس مانیتور با عنوان "پیروزی ایران بر عراق در جنگ نفتی" است؛ هرچند، بخشی از مطالب که مربوط به تخلف ایران از اوپک می شود، محل مناقشه است.

در این مقاله آمده است: ایران هزینه جنگ خود را با فروش نفت تأمین می کند و سطح تولیداتش اکنون از هر زمان دیگر پس از دوره شاه بالاتر است. منابع نفتی می گویند اکنون ایران حدود ۷/۲ میلیون بشکه در روز نفت تولید می کند و طرحی در دست دارد که این میزان را تا پایان سال، به ۳ میلیون برساند. میزان تولیدی که اوپک برای ایران در نظر گرفته است، ۲/۱ میلیون بشکه می باشد. از طرف دیگر، عراق و هم پیمانانش در کوشش خود برای قطع شریان نفتی ایران ازطریق فشارهای نظامی و سیاسی، ناموفق بوده اند. هفته پیش عراق سعی

۱- مأخذ ۱۹، ص۱۵.

۲- مأخذ ۱۹،ص ۱۴.

۳- مأخذ ۱۹، ص۱۴.

کرد که تأسیسات بارگیری ایران را در خارک فلج کند، ولی حملات جت های عراقی ظاهراً تأثیر زیادی نداشته و گزارش های رسیده حاکی از بارگیری معمولی در خارک است.

هم پیمانـان عراق در شورای همکـاری خلیـج فـارس، ایران و دیگر اعضـای لجباز و ناساز اوپک را تهدیـد کرده انـد که درصورتی که آنها از سهمیه تعیین شـده پیروی نکننـد، دست به یک جنگ در تولیـد و قیمت نفت خواهنـد زد، اما ایران از این تهدید جا نزده است. تاکنون ایران و هم پیمانانش در این جنگ (تولیدی) برتری داشـته اند. سوریه پایدارترین حامی ایران، به درخواست مجدد صدام برای بازکردن خط لوله نفتی عراق به مـدیترانه، جواب منفی داده است و اکنون تنها راه نفتی عراق، لوله تکریت است که ازطریق آن روزانه ۷۰۰ هزار بشکه نفت صادر می کند و طرح های دیگر عراق برای احداث خطوط لوله نفتی درحال حاضر بایگانی شده است.

یکی از این طرح ها، خط لوله نفتی از جنوب عراق به تأسیسات عربستان در دریای سرخ در ناحیه ینبوع عربستان به ظرفیت یک میلیون بشکه و دیگری خط لوله ای به ظرفیت ۶۰۰ هزار بشکه به کویت است. کمبود امکانات صادراتی، درآمد نفتی عراق را نسبت به نیازهای بودجه اش به شدت تقلیل داده است. ایران علاوه بر مقاومت در مقابل حملات عراق به خارک، توانسته است در ماه پیش، بعضی از مناطق نفت خیز خود را پس بگیرد. علاوه برآن، حملات و پیشـروی های ۷ ماه پیش ایران، هرگونه امید عراق را برای بهره برداری از تأسیسات نفتی اش در بصـره از بین برده است. اقـداماتی در دست اجراست که شاید بتواند به عراق کمک کند، ولی این اقدامات درازمدت می باشد. ترکیه موافقت کرده که ظرفیت خط لوله کرکوک - سیحان را به میزان ۳/۱ توسـعه بدهد که عملیات آن هنوز آغاز نشده است. علاوه براین، هزینه آن سنگین است و ضربه پذیری لوله به دست نیروهای ایرانی و گروه های عراقی نیز زیاد می باشد.

همچنین عربسـتان درگیر میانجیگری بین سوریه و عراق است تا بتوانـد راه نفتی عراق را باز کنـد. عربسـتان می تواند با اسـتفاده از قدرت نفتی خود، ایران را تحت فشـار قرار دهـد. عربسـتان گوشـزد کرده که ممکن است نرخ نفت را پـایین ببرد و تولیـد را زیاد کنـد. بیشتر درآمـد نفتی شورای همکاری خلیـج (فارس) به صورت وام یا بخشـش، به سوی عراق روانه شده است. تولید بیشتر کشورهای عضو این شورا، ایران و دیگر کشورهای عضو اوپک را تحت فشار می گذارد.

روزنـام-ه کریستین سـاینس مـانیتور در پایـان می افزایـد: هم پیمانـان عرب عراق درخواهنـد یـافت که قادر نخواهنـد بود پولی در اختیار عراق بگذارند تا به جنگی که هیچ گاه مورد تأییدشان نبوده است، ادامه دهد.(۱)

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، صص ۵ و ۶، واشـنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۹/۱۳۶۱.

۱

پیشنهاد جایگزینی احمد حسن البکر به جای صدام به منظور پایان دادن به جنگ ایران و عراق، علت مرگ وزیران نفت و بهداری عراق بوده است.

خبرگزاری جمهوری اسلامی، چگونگی مرگ حسن البکر رئیس جمهور سابق عراق و ارتباط اعدام وزیران نفت و بهداری را با مرگ وی، به شرح زیر گزارش کرده است:

صدام ساعاتی قبل از مرگ احمد حسن البکر، شخصاً به یکی از پرستاران او دستور داده بود که حسن البکر را مسموم سازد و پرستار مزبور با مخلوط ساختن مقداری مواد سمی به داروی احمد حسن البکر، او را به هلاکت رسانده است. علت صدور دستور قتل حسن البکر ازسوی صدام، پیشنهاد برخی اعضای کابینه عراق برای کناره گیری صدام و جانشینی البکر بوده است. اعضای کابینه عراق که در رأس آنها وزیر بهداری و وزیر نفت عراق قرار داشتند، به صدام پیشنهاد کرده بودند که برای خلاصی از جنگ ایران و عراق، کناره گیری کند و به جای وی احمد حسن البکر، مدتی قدرت را به دست گیرد و برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تلاش کند و پس از موفقیت در این کار، صدام مجدداً قدرت را در دست گیرد. گفتنی است که وزیران بهداری و نفت عراق متعاقب این پیشنهاد به دستور صدام اعدام شدند.(۱)

۲

نابسامانی های داخلی و خارجی عراق؛ شگردهای صدام حسین برای ادامه حکومت؛ امکان سرنگونی و احتمال پیداشدن جانشین برای وی؛ رؤیای صدام برای برگزاری اجلاس غیر متعهدها در بغداد و تأثیر ازدست رفتن این موقعیت در حاکمیت این کشور؛ بررسی اقدامات صدام برای ایجاد تغییرات در حزب بعث؛ نقش اکثریت شیعه در عراق و اقدامات رژیم عراق برای کنترل آنها و تلاش صدام برای ایجاد یک طبقه جدید غیر مذهبی و وابسته به حزب بعث در عراق، محورهای مقاله ای است که "لیسترگود" خبرنگار گاردین که به تازگی از بغداد دیدار کرده، نوشته است. در این مقاله نشریه گاردین با عنوان "عملیات معجزه آسای صدام برفراز طناب بندبازی" به اوضاع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و تأثیرات جنگ بر آنها و همچنین اقدامات صدام در برهه های مختلف اشاره شده و چنین آمده است:

بغداد با تصاویر صدام حسین رئیس جمهور عراق - که وی را با سبیل و غبغب نشان می دهد - پوشیده شده است. صدام جنگجو در کلاهخود نظامی؛ صدام انقلابی در لباس فلسطینی ها؛ صدام مهربان با دختربچه و صدام در لباس عادی قبیله ای با سیگاری در دست. غیر منتظره نیست که در هیچ کجا، تصویری از رئیس جمهور عراق در جدیدترین نقشی که

۱- مأخذ ۱۴، بخش اول، ص۱۶.

به عهـده گرفته است – راه رفتن بر فراز طناب خطرناک بنـدبازی سـیاست عراق – دیـده نمی شود. صدام تاکنون توانسـته است از آسـیب های یـک جنـگ بسـیار مورد انزجـار، جان سالم به در برد. از دست دادن تحقیرآمیز آبرو در خارج و نابسامانی روزافزون اقتصادی در داخل، برای وی تحقق یافته است. اینکه وی در همین حال کوشیده است کنترل سیاسی خود را بر کشور تداوم بخشد، با هرگونه معیاری، چیزی نزدیک به یک معجزه است. چنین مهارتی به طور عمده مربوط به سیاست هایی است که در آن، سیاست و اقتصاد باهم آمیخته می شوند.

او یک حکومت پلیسـی را اداره می کنـد که با پشتیبانی یک دسـتگاه اطلاعاتی سرسـخت، همراه و با تصـفیه های گاه به گاه سیاسـی و نظامی توأم است. چنین حکومتی فقط با استفاده از درآمدهای نفتی درپی ایجاد یک کشور مرفه سخاوت آمیز و افزایش دشمنان سیاسی شیعیان می باشـد تـا مورد قبول ذائقه ها واقع شود. دیپلمات ها، صـدام را شخصـی نجات یافته و مرد بی رحمی توصـیف می کننـد که در درون چارچوب حزب بعث سوسـیالیست به طور پراگماتیک عمل می کند. افراد کمی در این موضوع که وی بالاترین حرف را در حکومت دارد، تردید دارند یا عقیـده دارند که باتوجه به مخالفان موجود درهم شکسـته، خریده شده یا ستیزه جو، فقط گلوله یک تروریست می تواند موجب برکناری او شود. می گویند که جانشین صدام، از مسجد شیعیان سازمان نیافته بیرون نخواهد آمد، بلکه از حزب بعث یا نیروهای مسلح خواهد بود. اما این تابستان حتی برای شخص نیرومندی مثل صدام به صورت یک میدان آزمایش درآمده است. نخستین نشانه های فشار روزافزون بر رژیم عراق، رسـماً در اوایل جهاد ظاهر شـد؛ هنگامی که هزینه جنگ خلیـج (فارس) که سـریعاً بالا می رفت، حکومت را مجبور کرد که بسـیاری از برنامه های اقتصادی بلندپروازانه را بایگانی و در برنامه های دیگر تجدیدنظر کند. سپس درست یک روز قبل از تخلیه برنامه ریزی شده نیروی عراق – یا دقیق تر بگوییم عقب نشـینی بی موقع آنها از ایران – تصـفیه سیاسی – نظامی ماه ژوئن پیش آمد و در همین زمان، یک بمب تروریست ها که در اول مـاه اوت در مقابـل وزارت برنـامه ریزی منفجر شـد، بغـداد را تکـان داد و هم زمـان بـا فشارهـای شدیـد ازجانب ایران، جنبش غیر متعهـدها را وادار کرد که برای محـل هفتمین اجلاس سـران، در جست وجوی جـای دیگری باشـند. این ضـربه سـهمگینی برای صـدام رئیس جمهور عراق بود که انتظار ریاست اجلاس غیر متعهدها را داشت و مبلغ ۲ میلیارد دلار برای یک کاخ جدید اجلاس، هتل ها و راه هایی برای عبور ۹۷ هیئت نماینـدگی خرج کرده بود. رئیس جمهور عراق امیدوار بود که ردای تیتو را بر دوش خود بیندازد. بدون تردید جنگ، طولانی، پرهزینه و بالاخره ازنظر تولیدی، عقیم کننده بود. یک محاسـبه جداً غلط سیاسـی بود که افراد ضعیف تر از صدام، نمی توانستند مدت طولانی در آن دوام بیاورند. امروز این موضوع قابل درک نیست که

آقای صـدام که یک غیر نظامی و حقوق دان می باشـد، امید داشـته است که حمله محدود او در سـپتامبر ۱۹۸۰ برای سرنگون کردن حکومت انقلابی همسایه او کافی باشد. به نظر می رسد که ارقام کشته شدگان جنگ که در حدود ۳۰ هزار نفر است، برای جمعیت ۵/۱۲ میلیونی عراق فقـط حـد قابـل تحمل باشـد؛ جمعیتی که تقریباً در هر خانواده آن، یکی از بسـتگان نزدیکشان در جبهه مرده، ناپدیـد یا زخمی شـده است. به هرحال، بسـیاری از عراقی ها نگرانی های تلخی داشتند هنگامی که در ۲۸ ژوئن، صدام در یک ترمیم گسترده دولت، حزب و شورای نیرومند فرمانـدهی انقلاب را که دسـتگاه تعیین کننـده سـیاست بود، فوراً برکنار کرد. مقام های حزبی تأکید می کنند که این ترمیم، به دنبال اخذ رأی مخفی حزبی انجام شـد. ظاهراً این ادعایی است که از دیدگاه اقلیت غربی ها در بغداد پشتیبانی می کند. بنابر این دیدگاه، صدام دست نشانده حزب جدیـداً تقویت شـده بعث است که در هر لحظه می توانـد او را کنـار بگـذارد. قضـیه هرچه باشـد، نـتیجه آن یـک تمرکز جدیـد بـالقوه خطرناک در دست های صدام بوده است.

اعضـای شورای فرمانـدهی انقلاب، به ۹ نفر که صـدام یکی از آنهـاست، تقلیـل یـافت؛ اعضـای شورای فرمانـدهی منطقه که وظیفه رابـط بین شورای فرمانـدهی انقلاب و مناطق را برعهده دارد، به ۱۵ نفر کاهش یافت؛ ۸ نفر از وزیران برکنار و ۵ نفر شیعه وارد کابینه شدند، اما افرادی که احتمالاً تردید داشـتند و حتی یاران البکر رئیس جمهوری پیشـین، از دولت بیرون گذاشـته شدند. تصـفیه در فرماندهان ارتش تکمیل شد و تعـداد نامعلومی از فرماندهان بلندپایه از مقام خود معزول شدند. گفته می شود که دست کم، ۲ نفر اعدام شده اند. با دشمنان دیگر صدام که بسـیارند و به طور عمـده کمونیست ها و کردها که قیام کرده، اما ازنظر سیاسـی دچار تفرقه انـد و اکنون که پشت ارتش خمیده است، شب ها در شمال عملاً حکومت می کنند و همچنین با حزب شیعه و بنیادگرای الدعوه، به همین طریق رفتار شده است. اندکی پس از رسیدن صدام به ریاست جمهوری در ۲۱ ژوئیه ۱۹۷۹، اعضای طراز اول حزب بعث و شورای فرماندهی انقلاب به طور علنی اعدام شده اند. مسـلمانان شیعه که ۵۵ درصد از سـکنه عراق را تشـکیل می دهند و اکثراً فقیر هسـتند، موضوع مهم تری برای حکومت عراق است، به ویژه پس از انقلاب ایران و آغاز جنگ خلیج (فارس) در آوریل ۱۹۸۰ و بعد از یک توطئه به جان طارق عزیز دست راست صدام، وی شیعیان را به شدت سرکوب کرد و دست به بـازداشت های جمعی و اخراج وسـیع آنها زد. به دار آویختن آیت الله باقرالصـدر رهبر شـیعه ها و خواهر او و انزوای دو شـهر مقـدس کربلا ـ و نجف، از دیگر اقـدامات اوست. معلوم نیست که آیا دسـتور سـرکوبی ازطرف رژیم عراق به نشانه قـدرت نمایی علیه آیت الله خمینی رقیب سرسـخت عراق که گویا مأموران او در توطئه ترور شـرکت داشـتند، انجام شده یا این گونه روش های وحشیانه صرفاً شیوه ناهنجار بعث بوده، اما

در هر صورت، انتخاب زمان آن غلط بوده است. صدام به زودی در جبهه جنگ، به شیعیان احتیاج پیدا خواهد کرد و از آن هنگام، با یک تغییر روش کوشیده است به طور عمده، ازطریق صرف دست و دلبازانه پول، مرمت و برنامه های تزئین اماکن مقدسه، با مسجد شیعیان رابطه برقرار کند.

مقام های حزب بعث انکار می کنند که وی با شیعیان مشکل دارد و می گویند که به رغم دعوت ایران برای یک قیام از اواخر دهه ۱۹۷۰، نارضایتی عمده ای بین شیعیان وجود نداشته است. انقلاب آیت الله خمینی ممکن است برخی مردم با سنن و میراث عربی را به جای شیعیان تشویق کرده باشد. به همین طریق، صدام رئیس جمهور عراق، هرگونه نابسامانی جدی را درخصوص جنگ با تأمین هزینه های سخاوتمندانه و گاه حتی اتومبیل های مجانی به خانواده هایی که فرزند یا پدر خود را از دست داده اند، عقب زده است. به کسانی که خانه ندارند، قطعات زمینی داده شده است که روی آن ساختمان بنا کنند یا اسامی شان اول لیست کسانی که به آنها خانه واگذار می شود، گذاشته شده است. شیعیان به سبب فقر (اسکان جغرافیایی آنها در جنوب است)، اکنون از استفاده کنندگان عمده سیاست رفاهی کاملاً قابل توجه رژیم عراق می باشند. صدام در مدت سه ساله ریاست جمهوری اش به طرز موفقیت آمیزی کوشیده است شکاف بین فقیر و ثروتمند را کاهش دهد و این امکان را ایجاد کرده است که ثروت حاصل از نفت، ازطریق مواد غذایی کمکی دولت، خانه سازی، بهداشت و فرهنگ که مجانی و اجباری است، توزیع شود. با این همه، معلوم نیست که کفه نیکوکاری های سیاسی از کفه سرسختی ها و ناهنجاری های سیاسی رئیس جمهور سنگین تر باشد.

صدام کوشش خود را برای ایجاد یک طبقه متوسط جدید غیر مذهبی با وابستگی به حزب بعث و نوع خاص ناسیونالیزم عربی سوسیالیستی آن متمرکز کرده است. عده زیادی، از عواید نفت ثروت اندوختند. از سال ۱۹۳۲ که کشور جدید عراق سرانجام از میان خرابه امپراطوری عثمانی به وجود آمد، عده کمی از رهبران عراق در رختخواب های خود مرده اند. باتوجه به وضع موجود، اختلافات و تفرقه های شدید مذهبی و قبیله ای و رهبری نخبگان حزب بعث که کار آن بسیار اسرارآمیز است، فقط افراد بسیار خوش بین انتظار دارند که صدام حسین رئیس جمهور عراق، با آرامشی کمتر تا پایان حکومت کند.(۱)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۶، تاریخ ۱۰/۹/۱۳۶۱، صص ۳۲ - ۲۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۹/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۰ آذر ۱۳۶۱ ۱۵ صفر ۱۴۰۳ ۱ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز ارتش عراق علاوه بر گلوله باران شهرهای خرمشهر و آبادان، به حریم هوایی خرم آباد نیز تعرض کرد و هواپیماهای این کشور، دیوار صوتی را بر فراز این شهر شکستند.

شهرهای آبادان و خرمشهر به طور پراکنده هدف آتش توپخانه های دشمن قرار داشت که در آبادان ۲ نفر مجروح شدند و ۳ منزل مسکونی آسیب دید. در خرمشهر نیز به ساختمان گمرک و شهربانی، خساراتی وارد شد.(۱)

همچنین ۲ فروند هواپیمای میگ ۲۳ در ساعت ۱۱:۳۰ به فضای خرم آباد تجاوز و پس از شکستن دیوار صوتی، آسمان شهر را ترک کردند.(۲)

۲

فرمانده کل سپاه: امروز ابتکار عمل در جنگ در دست رزمندگان اسلام است.

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، در سخنان خود در هم اندیشی سراسری مسئولان پایگاه های بسیج، به مقایسه وضعیت نظامی ایران در آغاز تجاوز عراق و اوضاع کنونی پرداخت و گفت: امروز وضعیت ما دربرابر دشمنان اسلام بسیار حساس و تعیین کننده شده است. دو سال پیش ما در فکر کندن خندق به دور شهر اهواز بودیم تا از اشغال آن به دست بعثی های کافر جلوگیری کنیم، اما امروز بحمدالله تحت رهبری های امام امت و با ایثار رزمندگان، به پیروزی هایی دست یافته ایم که هیچ کس آن را پیش بینی نمی کرد. وی افزود: امروز ابتکارعمل جنگ در دست رزمندگان اسلام است و درحقیقت آنها ارتش صدام را

۱- سند شماره ۵۸۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۶، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.

فرماندهی و هدایت می کنند. امریکا سعی می کند که با مطرح کردن موضوعات فرعی، امت حزب الله را از پرداختن به موضوعات اساسی بازدارد و ما باید مثل همیشه، برنامه ریزی های امریکای جنایتکار را با شکست مواجه کنیم. وی در قسمت دیگری از سخنان خود تأکید کرد که امروز، بسیج و سپاه در کنار یکدیگر در همه صحنه ها حضور دارند و هیچ تفاوتی بین این دو نیست.(۱)

۱

سیر پناهنده شدن اتباع عراقی به جمهوری اسلامی ادامه دارد.

۳ نفر از اتباع عراقی، امروز ازطریق مرز بستان وارد کشور شدند و درخواست پناهندگی کردند.(۲)

همچنین ۳ نفر از نیروهای عراقی (یک افسر و ۲ درجه دار) که قصد پناهنده شدن از منطقه سیحان عراق را داشتند، قبل از واردشدن به جزیره مینو، به دست نیروهای عراقی دستگیر شدند.(۳)

دیروز نیز ۱۱ تن از اتباع عراقی که ۷ تن از آنان مسیحی بودند، ازطریق مرزهای غربی وارد ایران شدند و تقاضای پناهندگی کردند. همچنین یک فرد مسیحی دیگر که قصد پناهنده شدن داشت، در جاده های کوهستانی به دلیل سردی هوا دچار یخ زدگی شد و جان خود را از دست داد.(۴)

۲

امروز از شدت درگیری ها در مناطق کردنشین کشور کاسته شد و افراد ضد انقلاب یک نفر از هم وطنان کرد را که با بسیج همکاری داشت، در مقابل همسرش ترور کردند. خنثی سازی یک مین، پناهنده شدن ۵ نفر از عناصر گروه های مسلح ضد انقلاب و انتقال مقر سیاسی حزب دمکرات به عراق، از دیگر اخبار این مناطق بود.

در یکی از محلات سنندج، ۲ نفر با مراجعه به منزل شخصی که با بسیج همکاری داشت، او را با تهدید اسلحه از منزلش خارج و در حضور همسرش با شلیک چندین گلوله مجروح کردند. شخص مجروح که درحالت کما به سر می برد، به بیمارستان منتقل شد.(۵)

یک عدد مین ضد تانک که افراد دمکرات در جاده تپه پیرناصر در غرب اشنویه کار گذاشته بودند، به دست افراد ژاندارمری چرئیل آباد کشف و خنثی شد.(۶)

باتوجه به پاک سازی اغلب مناطق آلوده به ضد انقلاب در استان های کردستان و آذربایجان غربی با تلاش نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، براساس اعلام ژاندارمری، حزب دمکرات، مقر سیاسی خود را که قبلاً در اطراف مهاباد بود، به قلعه دیزه عراق منتقل کرده است. لازم به ذکر است که قبل از آزادسازی مناطق اشغالی و پاک سازی محورهای مختلف مواصلاتی در استان های آذربایجان غربی و کردستان، گروه های ضد انقلاب، پایگاه های عملیاتی و مراکز

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۱۷۷۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه کربلا (اطلاعات عملیات) به دفتر سیاسی، شماره ۱۴۲، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۳- سند شماره ۳۰۸۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از ستاد عملیاتی تیپ ۲ (رکن ۲)، شماره ۱۸۴، تاریخ

۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۴- مأخذ ۳، ص۱۸.

۵- سند شماره ۳۴۱۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استاندار کردستان، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۳۵۸۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه اشنویه به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۱۳/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه و عملیات)، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۱.

فرماندهی خود را در اطراف شهرهای این دو استان دایر کرده بودند.(۱)

امروز ۵ نفر از افراد حزب دمکرات در شهرهای سنندج و بانه، ضمن ابراز پشیمانی از اعمال گذشته، خود را به سپاه سنندج و بانه معرفی کردند. این افراد ۴ قبضه اسلحه نیز به همراه داشتند(۲)

۱

عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان، در مصاحبه با رادیو صدای کردستان ارگان تبلیغاتی و سیاسی این حزب، آمار خیره کننده ای درباره تلفات دو طرف درگیری در مناطق کردنشین ارائه داد. وی مدعی شد: در ۳ ماه گذشته و از زمان تأسیس قرارگاه حمزه، آمار کشته های نیروهای دولتی ۶۱۹۷ تن، زخمی ها ۸۲۷۲ تن و اسرا ۲۶۰ تن بوده است. وی تعداد کشته شدگان حزب دمکرات را ۲۶۷ تن اعلام کرد. واحد اطلاعات و بررسی قرارگاه حمزه ضمن اعلام این خبر افزود: به دنبال شکست های پی درپی نیروهای صدام در جبهه های جنگ و شکست ضد انقلاب در کردستان، ضد انقلابیون برای توجیه مزدوران خود و روحیه دادن به آنها، اقدام به پخش این ادعاهای کذب کرده اند.

گفتنی است که شهدای نیرو های خودی از بدو تشکیل قرارگاه حمزه از تاریخ ۲۵ مرداد ۱۳۶۱ الی ۴ آبان ۱۳۶۱، ۳۵۹ نفر و مجروحان ۸۲۲ نفر بوده اند. تعداد کشته های دشمن نیز در این مدت ۱۱۳۶ نفر و زخمی های آنها ۳۱۶ نفر بوده است. در این مدت، ۲۰۳ روستا به دست نیروهای خودی آزاد شده است.(۳)

۲

امروز آقای ری شهری رئیس دادگاه انقلاب اسلامی ارتش، گزارش کشف شبکه کومه له در تهران و یک شبکه نفوذی در ارتش را به اطلاع آقای هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی رساند. آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات خود دراین باره می نویسد: «آقای [محمدی] ری شهری آمد و خبر از کشف شبکه وسیعی از [گروه] کومه له در تهران و کشف شبکه ضد انقلاب در اداره دوم و گروهی دیگر داد.»(۴)

۳

امروز در درگیری میان افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نیروهای امنیتی در شهر همدان، یک نفر از افراد بسیج شهید و یک نفر مجروح شد. در این درگیری یکی از تروریست های سازمان نیز کشته شد. یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و ۲ تن از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) نیز دستگیر شدند.

به دنبال اقدام افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ترور مسئول یکی از پایگاه های بسیج در

۱- سند شماره ۳۴۱۳۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری استان کردستان (مشاوره و بررسی)، ۱۰/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی، تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۹، تاریخ ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۵؛ و - مأخذ ۲.

۳- سند شماره ۳۵۸۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی، تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۱۰، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۷.

۴- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران) - ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۲۲.

همدان، امروز نیز ۲ نفر از افراد این سازمان، یک شیشه فروش به نام عباس افتخاری را در این شهر ترور کردند و به شهادت رساندند. افراد سازمان هنگام فرار، با مقاومت مردم روبه رو شدند و با شلیک به طرف آنها، یک قصاب و یک نجار و در ادامه فرار نیز یکی از افراد بسیج را مجروح کرده، از محل گریختند. این افراد که تحت تعقیب نیروهای سپاه قرار گرفته بودند، در جاده ملایر در یک مرغداری پناه گرفتند که با اقدام به موقع نیروهای سپاه، یکی از آنان کشته شد و فرد دیگر فرار کرد.(۱)

نشریه مجاهد ارگان این سازمان بدون اشاره به اقدامات مردم برای دستگیری افراد ترور کننده و حوادث بعدی ترور، درباره این اقدام نوشت: یکی از واحدهای عملیاتی رزمندگان سازمان، یکی از سرسپردگان رژیم را در پایگاهش (!) که تحت پوشش یک مغازه شیشه بری بود (!) غافلگیر کرد و با شلیک چند گلوله، او را به سزای اعمالش رساند تا درس عبرتی برای همه باشد.(۲)

همچنین در این روز، مسئول شاخ-ه کارگری سازمان مجاهدین (منافقین) در اصفهان(۳) و ۲ تن از افراد سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) در آمل و کوهدشت دستگیر شدند در آمل ۶ عدد نارنجک و ۲ قبضه کلت کمری به دست آمد.(۴)

۱

امروز رئیس جمهور ایران پس از جلسه هیئت دولت و دیدار با سفیران تایلند و دانمارک، ضمن تأکید بر گسترش روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران، اصول سیاست خارجی کشور را تشریح کرد.

آیت الله سیدعلی خامنه ای رئیس جمهور، پس از پایان جلسه هیئت دولت، در مصاحبه با روزنامه اطلاعات، درباره سفر هیئت های خارجی به ایران اظهار کرد:

رئیس جمهور:

رفت‌وآمد هیئت‌های خارجی به ایران حاکی‌از آن است که پرستیژ جمهوری اسلامی در جهان بالاست.

حضور این هیئت ها که به ایران رفت وآمد می کنند، درحقیقت حاکی از این است که وجهه و پرستیژ جمهوری اسلامی در سطح جهان بالاست و نشان می دهد که تلاش ها و فعالیت های سیاسی و اقتصادی ما دررابطه با کشورهای خارجی، تلاش های فعال و زنده ای است و آینده خوبی را نیز نوید می دهد. ما کلاً چه در دیدارهای سیاسی خودمان و چه در دیدارهای اقتصادی، به منافع ملت ایران براساس مبانی انقلاب اسلامی می اندیشیم و همه این هیئت ها که به ایران می آیند و می روند و تصمیماتی که گرفته می شود، در خدمت مردم و در راه

شکوفاکردن هرچه بیشتر انقلاب ما است(۵)

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، همچنین در دیدار با "فایبولیا مائولانون" سفیر جدید تایلند در جمهوری اسلامی ایران، ضمن تأکید بر اصول سیاست خارجی ایران گفت: ما با همه کشورهایی که می تواننـد با ما روابط صـمیمانه ای برقرار کننـد، دوست هستیم. وی افزود: مردم ما علیه همه قدرت ها و سلطه هایی که بر آنها فشار می آوردند، انقلاب کردند. بنابراین، سیاست خارجی ما براساس منافع ملتمان استوار می باشد. ما اکنون در شرایطی قرار داریم که مردممان در جوشش استعدادها و پیشرفت های خود در میدان ابتکار قرار گرفته اند و به سوی خودکفایی حرکت می کنند و طبیعی است در چنین شرایطی روابطمان را با هر کشوری که با ما روابط

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۴، همدان - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۸۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه ۷ (اطلاعات) به اطلاعات ستاد مرکزی، ۱۳/۹/۱۳۶۱.

۲- دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۹، تاریخ ۱/۱۱/۱۳۶۱، ص۱۹.

۳- سند شماره ۵۸۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه ۲ به فرماندهی ستاد مرکزی سپاه، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مأخذ ۱۳، صص ۴ و ۵، آمل - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۸۹۱۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، شماره ۷، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۰، گزارش منطقه ۸.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

دوستانه و توأم با احترام متقابل داشته باشد، تحکیم خواهیم بخشید.(۱)

رئیس جمهور همچنین در دیـدار بـا "یواگن ادامون" سـفیر سـابق دانمارک، که به مناسـبت پایان مأموریت سیاسـی وی در ایران انجام شـد، با اشـاره به اینکه اکنون دوران سازنـدگی انقلاب است، گفت: مـا به سوی نظـامی که برمبنای گسترش هرچه بیشتر ارزش های اسـلامی اسـتوار است، پیش می رویم و اکنون درحـال تجربه رهـایی از سـلطه قـدرت هـای بزرگ هستیم و خوشـبختانه درطول مـدتی بعـد از پیروزی انقلاب اسـلامی توانسـته ایم بسیاری از مشکلات را که حل آنها لازمه این رهایی است، برطرف کنیم. تمام دولت ها و ملت های دنیا باید به درستی و نه آن چنـان که بلنـدگوهای تبلیغـاتی دشـمنان علیه ما می گوینـد، انقلاب ما را بشناسـند. رئیس جمهوری با اشاره به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: ما هیچ علاقه ای به ادامه این جنگ نداشته و نداریم و هرلحظه آماده بوده ایم که این جنگ پایان پذیرد و امروز هم باوجود اینکه موفقیت های قابل ملاحظه ای نصیب ما شده است، بازهم اصراری به ادامه جنگ نداریم.(۲)

۱- مأخذ ۳، ص۱۸.

۲- مأخذ ۳، ص۷.

۱

در مراسم پایانی هم اندیشی سراسری مسئولان بنیاد شهید انقلاب اسلامی، مهدی کروبی سرپرست این بنیاد، با یادآوری این نکته که بنی صدر سعی می کرد به نهادهای انقلابی بی توجهی کند، از دولت میرحسین موسوی به عنوان یکی از حامیان و همکاران اصلی نهادهای انقلابی تشکر کرد. پس از سخنان وی، نخست وزیر با اشاره به تحول ارزش ها نسبت به رژیم گذشته، به ارزش شهدای انقلاب و جنگ اشاره کرد و گفت: ما باید بدانیم که از چه جامعه جاهلیتی به چنین جامعه سالمی قدم گذاشته ایم و این مهم محقق نمی شد مگر به بهای خون پاک شهدای گران قدر ما که با نثار خون پاکشان برای ما ارزش های اصیل و نوینی را جایگزین ارزش های پوچ گذشته کردند. وی سپس درباره نقش ارزنده شهادت به عنوان یک ارزش والای فردی و اجتماعی، گفت: جامعه ما از روزی به ارزش های واقعی دست یافت که شهیدشدن و شهیددادن مایه افتخار و سربلندی و ارزش افراد و خانواده ها شد. نخست وزیر در پایان سخنانش ضمن تأکید بر اینکه مهم ترین وظیفه بنیاد شهید، کوشش در بعد فرهنگی است، خطاب به مسئولان این بنیاد گفت: دولت افتخار می کند که خدمتگزار چنین نهادهایی باشد و با تمام توان و نیرو درجهت اهداف این نهاد انقلابی که خود در خدمت به خانواده های معظم شهدا یعنی وارثان حقیقی انقلاب خون بار اسلامی می باشند، گام برخواهد داشت و از هیچ کمک و مساعدتی در این زمینه دریغ نخواهد کرد.(۱)

۲

محسن نوربخش رئیس کل بانک مرکزی ایران، پس از ملاقات با امام خمینی و ارائه گزارشی از وضعیت ارزی و امور بانکی کشور، در مصاحبه ای درباره وضعیت کلی اقتصاد کشور و موضوعات مطرح شده در خدمت امام گفت: در این ملاقات، گزارشی از وضعیت ارزی کشور و نوسانات آن از ابتدای جنگ تحمیلی، به ویژه موضوع همکاری مردم با دولت و آثار صرفه جویی مردم در ذخایر ارزی ما و افزایشی که در این ذخایر حاصل شده است، تقدیم امام امت شد. رئیس کل بانک مرکزی در ادامه این گفت وگو افزود: وضعیت ذخایر ارزی ما در مقایسه با ابتدای جنگ، موقعیت کاملاً تثبیت شده و مطمئن تری دارد و میزان سپرده های ما به طور چشمگیری افزایش یافته و کشورهای گوناگون هم حس کرده اند که میزان ذخایر ما خوب است و این را از تسهیلات اعتباری کشورهای مختلف که برای ما فراهم می کنند، می توان دریافت؛ درصورتی که در ابتدا و اواسط جنگ، آنها سعی می کردند بیشتر برای ما مشکل فراهم کنند و با این مشکلات اقتصادی ما را بیشتر تحت فشار بگذارند.(۲)

ص: ۶۷۸

۱- مأخذ ۳، ص۲.

۲- مأخذ ۳، ص۱۸.

۱

سازمان اوپک در گزارشی از وضعیت صدور نفت کشورهای عضو در سال ۱۹۸۱، از کاهش تولید روزانه یک میلیون و ۷۶۶ هزار بشکه نفت عراق نسبت به سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۹) خبر داد. به گزارش این سازمان، بیشترین کاهش درآمد نفتی در سال ۱۹۸۱ از آنِ عراق بوده که صادرات آن از ۴۶/۲ میلیون بشکه در روز به ارزش ۱۴/۲۶ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۰، به ۶۹۷۴۰۰ بشکه در روز به ارزش ۱۰ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) کاهش یافته است.

این سازمان همچنین درباره وضعیت فروش و درآمد نفت ایران در سال ۱۹۸۱ در مقایسه با سال ۱۹۸۰ اعلام کرد: حجم صادرات ایران در سال ۱۹۸۱ نسبت به ۱۹۸۰ اندکی افزایش یافته، اما از ارزش آن کاسته شده است. صادرات نفت خام ایران در سال ۱۹۸۰، روزانه ۷۰۰,۷۹۶ بشکه به ارزش ۴/۱۳ میلیارد دلار بوده، درحالی که میزان صادرات در سال ۱۹۸۱ به ۹۰۰,۸۱۵ بشکه در روز به ارزش ۶۲/۸ میلیارد دلار رسیده است.(۱)

۲

باتوجه به کاهش تولیدات نفت عراق و کاهش درآمدهای این کشور، گزارش های متعددی در رسانه های خارجی درباره اوضاع نابسامان اقتصاد عراق منتشر شده است که مقاله روز گذشته کریستین ساینس مانیتور از آن جمله بود. امروز نیز روزنامه امریکایی واشنگتن تایمز درباره فرارسیدن روزهای سخت برای اقتصاد عراق، کاهش ذخایر ارزی، بسته شدن راه های صدور نفت و برآورد غلط مقامات عراقی از توانایی های خود برای تأمین مخارج جنگی که برخلاف پیش بینی آنها به درازا کشیده است، نوشت:

برای عراقی ها روزهای خرج کردن پول با خیال راحت، به سر رسیده است و دلیل آن بحران اقتصادی این کشور و همچنین جنگ با ایران است. پرزیدنت صدام حسین نیز در سخنرانی اخیرش درباره لزوم اقتصاد صرفه جویانه در همه ادارات، این موضوع را روشن ساخت، ولی دلایل کاهش بودجه و عواقب آنها هنوز مشخص نیست. واقعیت این است که دو سال پیش، ذخایر ارزی عراق ۳۰ میلیارد دینار، یعنی ۹۰ میلیارد دلار بود، ولی امروز بهترین رقم تخمینی از ذخایر ارزی این کشور به ۶ تا ۱۰ میلیارد دینار تقلیل یافته است. گفته می شود مخارج جنگ حدود یک میلیارد دینار در ماه می باشد. بنابر این گزارش، علت اصلی پایین آمدن ذخایر ارزی عراق، کاهش درآمد نفتی این کشور به دلیل بسته شدن راه خلیج فارس به دست ایرانی ها و لوله های نفتی ازطریق سوریه به مدیترانه بوده است. اکنون فقط خط لوله ترکیه باقی مانده است. عراق قبلاً روزانه ۴/۲ میلیون بشکه نفت صادر می کرد؛ ۶۵۰ هزار بشکه ازطریق سوریه، ۳۰۰ هزار بشکه ازطریق ترکیه و مابقی آن ازطریق خلیج (فارس). درحال حاضر، صادرات نفتی عراق به ۳۰۰ هزار بشکه در روز و شاید کمتر تقلیل یافته است. سعودی ها و کویتی ها با

ص: ۶۷۹

۱- مأخذ ۱۷، ص۸ ضمیمه.

پرداخت وام های کلانی که میزان آن محرمانه نگه داشته شده، برای نجات عراق شتافته اند.

در ادامه مقاله به ضربه خوردن اقتصاد عربستان و کویت اشاره شده و آمده است: با پایین آمدن صادرات نفتی عربستان به میزان ۲ میلیون بشکه در روز و سقوط بازار سهام کویت در بهار گذشته، معلوم نیست این دو کشور تا چه حد از میزان حمایت خود از عراق کاسته اند، ولی مسلماً این حمایت کاهش یافته است.

این روزنامه می افزاید: در ابتدای جنگ، فلسفه عراق، "اسلحه و کار" بود، به این معنی که آنها محاسبه کردند که هم می توانند بجنگند و هم وضع اقتصادی مردم را در سطح بالایی حفظ کنند و عواقب کاهش بودجه تا چند ماه آینده احساس نخواهد شد. اکنون دولت عراق از پیگیری پروژه های جدید، خودداری می کند. این پروژه ها شامل توسعه صنایع جدید مانند ساخت کارخانه های سیمان، راه های جدید و پروژه های برق رسانی است. دراین میان چه کسی ضرر خواهد کرد؟ مسلماً عراقی ها و بلکه کارگران خارجی که بخش عمده کارها را در عراق انجام می دهند. به زودی آنها متوجه خواهند شد که دیگر به وجود آنها احتیاجی نیست و باید به کشورهای خود بازگردند. تعداد کارگران مصری در عراق مسلماً یک میلیون و احتمالاً تا ۲ میلیون نفر است و همچنین صرف نظر از فلسطینی ها و دیگر عرب های غیر عراقی، حدود ۵ تا ۱۰هزار کره ای، چینی، تایلندی و فیلیپینی در عراق حضور دارند.(۱)

۱

روزنامه فیلادلفیا اکوایر روابط امریکا و عراق را از منظر اقتصادی بررسی کرده است. راهیابی تدریجی امریکا به بازارهای داخلی عراق؛ فروش برخی اقلام حساس به این کشور؛ علت چشم پوشی از برخی تخلفات عراق درزمینه حقوق بشر؛ اختلافات اساسی صدام حسین با کمونیست ها؛ روی آوردن مجدد وی به امریکا و... مباحث اصلی مقاله این روزنامه می باشد که در بخش هایی از آن آمده است:

یک دیپلمات امریکایی چندی پیش در عراق گفت: آنها (عراقی ها) خواستار تماس های بیشتر هستند. تبلیغات ضد امریکایی در رسانه های عراق کاهش یافته است و دست ما را برای تجارت در عراق باز گذاشته اند. اوایل این ماه، دولت عراق اجازه داد که امریکا غرفه خود را در نمایشگاه تجارتی بغداد دایر کند. این غرفه پر از تولیدات دو کمپانی فناوری امریکا بود. یک تاجر امریکایی گفت که غرفه امریکا چندان بزرگ نیست، ولی این اقدام شروع خوبی برای برقراری روابط محکم اقتصادی بین دو کشور است. درحال حاضر، امریکا سالانه حدود یک میلیارد دلار به صورت کالا و خدمات به عراق کمک می کند. کارخانه هواپیماسازی "لاکهید" در عراق مشغول نصب مجهزترین وسایل هوانوردی روی ۶ هواپیما است. در گزارش حقوق بشر که وزارت خارجه امریکا در ماه فوریه درباره کشورهای جهان منتشر کرد، فقط ۱۰ صفحه به عراق اختصاص داده شده است. در این گزارش آمده است: افرادی که به دلایل سیاسی دستگیر

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۷، تاریخ ۱۱/۹/۱۳۶۱، صص ۷ و ۸؛ واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی ۱۰/۹/۱۳۶۱.

می شوند، به احتمال زیاد مورد شکنجه و بدرفتاری قرار می گیرند. این شکنجه ها شامل شلاق زدن، آویختن از سقف و شوک برقی است. شکنجه های روحی شامل تهدید با اسلحه پر، پخش نوار از شکنجه دیگر زندانیان و تهدید اعضای خانواده در حضور زندانی می باشد. صرف نظر از این سؤال که آیا امریکا می خواهد از چنین رژیمی حمایت کند یا خیر، موضوع روابط بی ثبات عراق و شوروی مطرح است که یک قرارداد دوستی و همکاری با هم امضا کرده اند.

نیروی نظامی عراق تقریباً به طور کامل از تجهیزات روسی استفاده می کند و هنوز بیش از هزار مشاور نظامی شوروی در عراق حضور دارند. اخیراً تجار و دیپلمات های عربی و جهان سوم شاهد دوری گزیدن عراق از شوروی بوده اند. صدام درباره حزب کمونیست سخت گیر بوده و حتی یک بار، روزنامه آنها را تعطیل و صدها نفر از اعضایش را زندانی کرد. سه هفته پیش وی (صدام) گفت: شکی نیست که شوروی می خواهد ایران جنگ را ببرد. یک دیپلمات آسیایی گفت: از این حرف ها هم که بگذریم، یک انگیزه اساسی وجود دارد که عراق مایل است روابط خود را با امریکا بهبود بخشد؛ و آن خیلی ساده است: شوروی دیگر چیزی ندارد که در اختیار عراق بگذارد، حال آنکه عراق نیازمند فناوری است. این کشور درحال آماده شدن برای روزی است که دیگر نمی تواند به درآمد نفت تکیه کند، هیچ کشور دیگری مانند امریکا نمی تواند این کار را انجام دهد(۱)

۱

به گزارش روزنامه کیهان رانده شدگان عراقی پیرو ولایت فقیه، با انتشار اطلاعیه ای، ضمن اعلام پشتیبانی از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، تشکیل این مجلس را نویدی برای استقرار نظام جمهوری اسلامی در عراق به رهبری امام خمینی دانستند. در بخشی از اطلاعیه این گروه آمده است:

در این شرایط حساس و سرنوشت ساز، تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق را نویدی در راه استقرار نظام جمهوری اسلامی در عراق به رهبری سازش ناپذیر امام خمینی و خط مداوم رهبری جامعه اسلامی، یعنی اصل ولایت فقیه می دانیم و تأسیس این مجلس را زمینه ساز اتحاد مسلمانان عراق در راه سرنگونی رژیم بعثی صهیونیستی صدام دانسته و بدین ترتیب معاودین پیرو ولایت فقیه، همراه با سایر اقشار مردم مسلمان عراق و سایر مسلمانان جهان، از این مجلس پشتیبانی می کنند.(۲)

۲

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، مجاهدین مسلمان عراقی در شهر سلیمانیه عراق با حمله به یک خودرو حامل نیروهای عراقی، ضمن انهدام خودرو، ۶ تن از سرنشینان آن را کشته یا زخمی کردند. مجاهدین مسلمان عراقی همچنین توانستند با حمله به یک مقر حزب بعث در جنوب "دوله سور" عراق، تعدادی از آنان را به هلاکت برسانند.(۳)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، صص ۹ - ۷، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۳- همان، ص۱۵، سنندج.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۱ آذر ۱۳۶۱ ۱۶ صفر ۱۴۰۳ ۲ دسامبر ۱۹۸۲

۱

سقوط یک فروند هواپیمای میگ۲۵ عراق در آب های خلیج فارس و گلوله باران شهر آبادان، مهم ترین اخبار امروز جبهه های جنگ ایران و عراق بود.

یک فروند هواپیمای میگ۲۵ عراقی که در ساعت ۱۳ قصد بمباران تأسیسات نفتی پایانه خارک را داشت - قبل از هرگونه اقدامی هدف موشک های هوابه هوای جنگنده های نیروی هوایی ایران قرار گرفته، سرنگون شد.(۱)

امروز نیز شهر آبادان هدف آتشبار توپخانه های عراقی قرار گرفت و براثر آن ۳ منزل مسکونی ویران و چند نقطه از شهر دچار آتش سوزی شد. در این گلوله باران ۲ تن از ساکنان شهر نیز زخمی شدند.(۲)

۲

با آزادسازی و پاک سازی منطق-ه عمومی سردشت، کار بازسازی، سازندگی و رسیدگی به مردم محروم این منطقه نیز آغاز شد. در مقابل این اقدام، گروه های مسلح غیر قانونی در یکی از روستاهای نقده، به اخاذی از مردم پرداختند که این اقدام آنان با مخالفت اهالی روستا رو به رو شد و در درگیری پیش آمده، یک زن روستایی زخمی شد. افراد گروه کومه له نیز در اقدامی مشابه، خان-ه بهداشت روستای زاغ-ه سفلی را به آتش کشیدند که اعتراض عمومی اهالی روستا را درپی داشت.

در کنار این حوادث، تعدادی از اعضای کومه له در شهر سنندج پس از شناسایی، دستگیر شدند.

درپی پاک سازی اخیر در منطقه سردشت و تأمین امنیت روستاهای این منطقه، اهالی بالاتر از ۶۰ سال روستاهای آزادشده، تحت پوشش "طرح شهید رجایی" قرار گرفتند. یک منبع آگاه در فرمانداری سردشت، ضمن اعلام این خبر یادآور شد که برای تأمین رفاه هرچه بیشتر مردم مسلمان و مستضعف روستاهای این منطقه، تاکنون کار توزیع کوپن ارزاق و کالاهای اساسی به وسیله بخشداری در ۲۵ روستای تابع سردشت به اتمام رسیده و اجرای فعالیت های عمرانی

۱- سند شماره ۵۸۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات) شماره ۲۵۶، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲، به نقل از اطلاعیه ۱۱۴۰ ستاد مشترک ارتش.

۲- همان، بخش دوم؛ و - همان، بخش اول، ص۳.

و بهداشتی در ۵ روستا نیز در دست اقدام است. ضمناً بخشداری سردشت، ۱۰۰ قلم لوازم خانگی در اختیار اهالی روستاها قرار داد، همچنین با همکاری کمیته فرهنگی جهاد و روابط عمومی سپاه پاسداران، فعالیت های فرهنگی نیز در روستاهای سردشت آغاز شده است.(۱)

افراد مسلح غیر قانونی، پس از جمع کردن اهالی روستای قلات - در شرق نقده - در مسجد، قصد اخاذی از مردم را داشتند که با مخالفت آنها رو به رو شدند. با شدت یافتن مخالفت های مردم، درگیری میان افراد کومه له و مردم آغاز و درنتیجه یکی از زنان محلی به ضرب گلوله افراد مسلح زخمی شد.(۲)

افراد کومه له، خانه بهداشت آبادی زاغه سفلی - واقع در جنوب دیواندره - را آتش زدند که این اقدام با اعتراض اهالی روستا مواجه شد و مردم در یک تجمع و راه پیمایی با سردادن شعارهای مرگ بر کومه له و مرگ بر دمکرات به این اقدام واکنش نشان دادند(۳)

در یک عملیات تعقیب و مراقبت، یک خانه تیمی گروه کومه له در سنندج کشف و چند نفر دستگیر شدند. به گفته یکی از افراد دستگیرشده - که سرپرستی گروه را نیز برعهده داشت - آنها قصد ترور امام جمعه باختران را داشتند و این شخص برای فراهم آوردن مواد منفجره به سنندج آمده بود(۴)

۱

با تشدید فعالیت های امنیتی در تهران، گروه های ضد انقلاب تحرکاتی را در شهرستان ها آغاز کرده اند که به دلایل گوناگون، ازجمله هشیاری نیروهای امنیتی و کوچک بودن شهرها، فعالیت های آنها با محدودیت هایی مواجه است.

امروز ۲ نفر از فعالان گروه جنگل در صومعه سرا، یک نفر از افراد سازمان مجاهدین (منافقین) در تهران(۵)و یک نفر از گروه های مارکسیستی در بروجرد، به همراه یک اسلحه و ۲۰۰۰ فشنگ دستگیر شدن(۶)

در خیابان طالقانی مشهد نیز نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک بمب آتش زای دست ساز (کوکتل مولوتف) به منزل یکی از ساکنان این منطقه انداختند که موجب آتش سوزی منزل وی شد.(۷)

۲

در ادامه استقبال داوطلبان مردمی برای اعزام به جبهه های جنگ امروز نیز افراد متخصص بسیار و اقشار گوناگون مردم از صنف ها و گروه های گوناگون به جبهه های جنگ اعزام شدند. طبق اعلام منابع خبری، ۱۰۰ نفر از طلاب حوزه علمیه قم،(۸)۲۰ تن از روحانیون منطقه غرب تهران، همچنین گروه های فنی مختلف متشکل از مکانیک خودروهای سبک و سنگین، راننده پایه یک، آهنگر، جوش کار، تراش کار، امدادگر، گچ کار و سیمان کار از جهادسازندگی استان فارس و شهرهای ساری، بهشهر، کرج، تاکستان، محمودآباد و بابل، برای خدمت در جبهه های

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- سند شماره ۷۳۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص ۱.

۳- سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، گزارش منطقه ۵، شماره۷، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص ۶.

۴- سند شماره ۵۸۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (اطلاعات) به منطقه ۷ (اطلاعات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۱۰۳۸۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۶، تاریخ ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۹۳۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات و روابط عمومی ستاد منطقه ۱۰ تهران، خبرنامه، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۶- سند شماره ۵۸۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۸ به فرماندهی کل سپاه، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۵۸۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۴ به فرماندهی کل، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۸- مأخذ ۳.

جنگ و بازسازی سوسنگرد به استان خوزستان اعزام شدند، همچنین ۲۰۰۰ نفر از اعضای نیروهای داوطلب بسیج از آذربایجان شرقی، بیش از ۱۰۰۰ نفر از استان های گیلان و مازندران، ۱۲۰۰ نفر از بسیج استان اصفهان، ۳۳۵ نفر از خرامه (استان فارس)، ۲۵۰ نفر از قزوین و ۷۰ نفر از تویسرکان راهی مناطق عملیاتی شدند.(۱)

در میان اخبار حضور داوطلبان بسیجی، خبرگزاری جمهوری اسلامی از شیراز، یک خبر تأسف بر انگیز و درعین حال قابل تأمل را به این شرح اعلام کرد: یک نوجوان ۱۴ ساله اقلیدی به سبب جلوگیری والدینش از رفتن وی به جبهه خودکشی کرد. عبدالله قنبری، دانش آموز کلاس سوم راهنمایی مدرسه ابوریحان اقلید، ۱۰ روز قبل با استفاده از نفت در منزل خود را به آتش کشید و پیکر نیمه سوخته اش به بیمارستان اقلید و سپس به اصفهان منتقل گردید و در آنجا بستری شد، ولی تلاش پزشکان برای نجات وی بی نتیجه بود و این نوجوان به سبب شدت جراحات واردشده در اصفهان درگذشت.(۲)

۱

بهداری استان اصفهان اعلام کرد که پزشکان این استان اشتیاق زایدالوصفی برای حضور در جبهه های جنگ دارند.

دکتر محمدعلی رجبی معاون بهداری استان اصفهان، درخصوص میزان اشتیاق جامعه پزشکی این استان برای حضور در جبهه های جنگ گفت: با وجود آنکه اصفهان حدود یک سوم تهران پزشک دارد، ۹۰ تا ۹۵ درصد از پزشکانش علاقه مند حضور در مناطق عملیاتی و اعزام به جبهه های جنگ هستند و تاکنون پیش نیامده است که جبهه ها از ما پزشک درخواست کنند و ما از هلال احمر کمک بگیریم، حتی بعضی اوقات که حضور پزشک در جبهه ها خیلی اضطراری بوده - ازجمله در شب - همان موقع و بدون درنگ تعدادی پزشک به جبهه اعزام شده اند. این در حالی است که پزشکان اصفهان هیچ گونه مطالب-ه مادی یا واگذاری مطب نداشته اند و هرکس یک بار به جبهه رفته باشد، برای بار دوم و سوم تمایل بیشتری برای اعزام مجدد خواهد داشت. بهداری اصفهان علاوه بر اعزام پزشک به مناطق جنگی - که در اولویت است - به مناطق محروم دیگر هم پزشک فرستاده است.(۳)

۲

نخستین هم اندیشی بازسازی و نوسازی استان باختران با حضور مسئولان این استان (استاندار و امام جمعه)، مسئولان استان های معین (امام جمعه و نماینده امام در یزد، آذربایجان شرقی)، استانداران آذربایجان شرقی و غربی، همدان، تهران و معاون وزیر کشور در امور ستاد بازسازی در تالار شهرداری این شهر آغاز به کار کرد.(۴)

۱- مأخذ ۳.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۴، شیراز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۴- مأخذ ۳.

در این همایش گزارشی درباره میزان خسارت های واردشده به روستاهای مناطق مرزی و سیاست دولت در بازسازی این مناطق اعلام شد که در آن آمده است: در جریان جنگ تحمیلی، ۱۲۰۰ روستای کشور ویران شده که در عملیات بازسازی و نوسازی، به این روستاها اولویت داده می شود.

بنابه گزارشی از این همایش، گفته شده که به جای بازسازی، روستاها از نوساخته می شوند و کوشش خواهد شد تا به موازات تجدید ساختمان روستاها، روستاییان ازنظر تولید، بهبود کشت و زرع، تأسیسات گوناگون اجتماعی و رفاهی و امکانات توسعه و اشتغال برای زمان های فراغت از کار، از امکانات زیربنایی برخوردار شوند. در این گردهمایی اعلام شد که تاکنون بیش از ۳۵ میلیارد ریال اعتبار به منظور ایجاد و تجدید کارگاه و کار هزینه شده است که ۲۰ میلیارد ریال آن فقط به مصرف بازسازی و نوسازی رسیده است، همچنین اعلام شد که تاکنون ۵۰۰۰ واحد مسکونی در مناطق جنگی ساخته شده که ۵۰۰۰ خانوار را در خود جای داده است(۱)

۱

امام خمینی در جمع ائمه جمعه و روحانیون استان همدان و اصفهان، اعضای نهادهای گوناگون اجرایی سخنرانی کردند که مهم ترین محورهای سخنان ایشان بدین شرح است: تحول بی نظیر در تاریخ حیات ملت ایران، توجه مردم به اسلام، لزوم تلاش علما برای حضور هرچه بیشتر مردم در صحنه های سیاسی کشور، تأکید بر حضور گسترده مردم برای شرکت در انتخابات مجلس خبرگان، تشکر از دست اندرکاران تأسیسات صدور نفت خارك و نقش مردم در این مسیر، نقش تقوا در وحدت آحاد ملت و دست اندرکاران امور مملکتی، ارزش استقلال کشور، رفتار مسئولانه تمامی دست اندرکاران برای حفظ استقلال و تقدیر از تلاش دولت برای سامان دادن به امور اجرایی کشور.

بخش هایی از سخنرانی امام خمینی به این شرح است:

«یک جنبه مثبت [این] که تحولی در ایران پیدا شد که نمی توانید شما در تاریخ نظیر این تحول را پیدا بکنید، تحولی که تمام قشرها را از آن وضعی که داشتند، از آن گرفتاری هایی که داشتند، چه گرفتاری های اخلاقی و چه گرفتاری های مادی و چه گرفتاری های معنوی متحول کرد به یک انسان هایی که برای خدا، برای اسلام، برای استقلال و آزادی، همه باهم کوشش می کنند. نمی تواند انسان تصور کند که چه انگیزه ای در تمام این کشور، در بچه های کوچک دو سه ساله تا پیرمردهای مریض در بیمارستان ها پیدا شد که همه از یک حالت طبیعی به یک حالت الهی برگشتند. شما الآن در هر جای این کشور که بروید می بینید که توجه عمومی مردم، توجه توده های مردم به اسلام است؛ و هر گرفتاری که برای دولت پیش بیاید، برای ارگان هایی که در دولت هستند، برای ارتش پیش بیاید، برای پاسدارها پیش بیاید، برای کمیته ها پیش بیاید و برای سایر رزمندگان، مردم به دنبال آنها و به حمایت آنها مهیا هستند و عمل می کنند. که اگر نبود این تحولی که خدای تبارک و تعالی نصیب کشور ما کرده است، اگر این تحول الهی نبود و این

۱- مأخذ ۳، ص۱۴.

تجلی ایمان نبود، هرگز نمی توانست کسی باور کند که آن گرگ هایی که بر این کشور تسلط پیدا کردند و با چنگ و دندان همه چیز این کشور را در تحت سلطه خود قرار داده بودند، آنها بیرون بروند و نمی شد تصور کرد که همه قدرت های بزرگ و آنهایی که دنباله آنها هستند، چه در منطقه و چه در خارج منطقه با هم دست به هم دادند از حیث تبلیغات، تسلیحات و قوای نظامی شان و همه بر ضد این ملت مظلومی که برای خدا قیام کرده است، کوشش می کنند و خدای تبارک و تعالی مع ذلک قدرتی به این ملت عنایت فرموده است که تمام توطئه های آنها را خنثی کرده است و می کند ان شاءالله ... علمای بلاد، ائمه جمعه و جماعات، مبلغین، مردم را دعوت کنند به حضور در صحنه. تاکنون هرچه برکات به این جمهوری اسلامی رسیده است و هرچه پیروزی نائل این ملت مظلوم - که درطول تاریخ مظلوم بود - عاید شده است، از حضور ملت و همه قشرهاست [که] در صحنه اند و از اینکه جمهوری اسلامی را از خود می دانند، چنانچه از خودشان هست. اسلام اختصاص به شخصی دون شخصی ندارد. اسلام، اسلام همه است و جمهوری اسلامی خدمتگزار به همه است و مال همه است.

امام در دیدار با روحانیون همدان و اصفهان و مردم خارک:

در انتخابات خبرگان هر کس آزاد است به هر کس می‌خواهد، رأی دهد ولو آنکه آقای علمای حوزه آنها را معرفی نکرده باشند.

من عرض می کنم که هم علما این مطلب را همیشه به مردم گوشزد کنند و هم مبلغین گوشزد کنند که این حضور شما در صحنه و پشتیبانی شما از جمهوری اسلامی و از مجلس و از دولت و از قوه قضائیه و از ارتش و از سپاه پاسداران و همه، این رمز پیروزی است که عاید شما شده است و به شکرانه نعمت پیروزی، مردم را دعوت کنید به اینکه در صحنه باشند و مردم دنبال این باشند که مشکلاتی که برای دولت یا برای مجلس یا برای ارتش پیش می آید، ننشینند و نگاه کنند و ناظر باشند، در صحنه باشند و فعالیت کنند. به فعالیت شماهاست که این جمهوری زنده مانده است و ان شاءالله با فعالیت های شما هم زنده و شکوفا خواهد بود. ازجمله چیزهایی که باز تکلیف همه ماست و تکلیف آقایان است که مردم را به آن دعوت کنند و دنباله حضور در صحنه است این است که مجلس خبرگانی که ما امروز در پیش داریم، اینطور نباشد که آقایان، دیگران کناره گیری کنند. سستی کنند. ملت را دعوت کنند، خودشان تشریف ببرند به پای صندوق رأی، رأی بدهند، ملت را دعوت کنند به رأی. منتها ملت و شما و هرکس آزاد است همیشه و به هرکس می خواهد، رأی می دهد، ولو آنکه آقایان - و فرض کنید که - علمای حوزه علمیه تهران یا قم آنها را معرفی نکرده باشند. شما الزامی ندارید به اینکه هرچه آنها معرفی کردند، شما هم همان را معرفی کنید. البته آنها بررسی کرده اند، تخصص در این امر دارند، بررسی از امور کرده اند و با بررسی این کار را انجام داده اند، لکن این اسباب این نمی شود که کسی الزام کند کسی را که تو باید به فلان رأی بدهی. آزاد هستید و رضای خدا را در نظر بگیرید.

... از آنهایی که از جزیره خارک آمده اند، باید من بسیار تشکر کنم. اینها آن طور ی که امام جمعه محترمشان نقل کرد الآن برای من، - قبل از اینکه من بیایم نقل کرد - بچه و کوچک، زن و مرد دنبال این رفتند که این مواردی را که خرابکارها می خواهند خراب کنند، اینها دورش خاک بریزند تا نتوانند خراب کنند. این از همان تحولاتی است که در ملت ما پیدا شده است که عرض کردم. شما گمان نکنید که اگر همه جزیره خارک را به باد فنا می دادند در زمان طاغوت، یکی پیدا می شد که بگوید چرا، شاید هم مردم خوشحال می شدند که این شاه و - نمی دانم - شاه بازی هایی که بوده، بگذارید که به هم بخورد. امروز خدای تبارک و تعالی به واسطه اسلام که سایه افکنده است بر همه و سایه محبتش بر روی همه ملت است، به خاطر اوست که بزرگ و کوچک در صحنه اند و در آنجایی که احتمال این هم هست که یک وقت خرابکاری بشود، مع ذلک می روند و این کارها را می کنند. و من بسیار متشکرم از آنها و دعا می کنم خداوند ان شاءالله آنها را حفظ کند و خداوند توفیق عنایت کند که خدای تبارک و تعالی توفیقات خودش را از ما سلب نکند و توفیق عنایت کند که ما به خدمت مشغول باشیم.

یک کلمه هم با این گروه هایی که در برنامه هستند، عرض می کنیم. مسئله برنامه از مهمات یک کشور است و چنانچه بدون برنامه یک کشوری بخواهد اداره بشود، نمی شود اداره شود،

باید برنامه باشد، برنامه ریزی ها را باید با کمال دقت اشخاصی که تخصص دارند، اشخاصی که توجه به مسائل سیاسی و مسائل اجتماعی و مسائل اسلامی دارند، اینها باید با کمال دقت بررسی کنند و متحداً باهم برنامه ریزی کنند.

... اما متصدیان امور به حسب تصدی که دارند، اگر - خدای نخواسته - تقوا نداشته باشند، یک وقت می بینید که اینهایی که در رأس امورند اگر تقوا نداشته باشند، این به همه کشور سرایت می کند، همه کشور را یک وقت - خدای نخواسته - به باد می دهد و لهذا برای آنها اهمیت تقوا بسیار بیشتر است تا برای اشخاص. آنها، هم برای خودشان خوب است، هم برای دوستانشان خوب است و هم برای کشورشان خوب است، برای تمام کشور. اگر با بی نظری و حسن نظر و تقوا در همه جا عمل بشود، اختلافاتی پیش نمی آید. همه این اختلافات که می بینید گاهی پیش می آید، همان طوری که اختلافاتی که در دولت های بزرگ پیش می آید، برای این [است] که تقوا ندارند،... بالاخره اساس یک کشوری با اتحاد مردمش [محکم] می شود. استقلال یک کشوری اگر بخواهد حفظ بشود باید مردم احساس کنند که ما استقلال می خواهیم. آزادی یک کشوری [اگر بخواهد حفظ بشود] باید مردم احساس کنند که ما آزادی می خواهیم، تنفر [داشته باشند] از اینکه ما در تحت رهبری و - نمی دانم - در تحت ذلت کشورها باشیم برای شکممان. باید این را ملت احساس کند که ما عروسک خارجی را نمی خواهیم که به ما عروسک بدهید و ما خودمان را تسلیم کنیم. ما این زرق و برق خارجی که برایمان بیاید نمی خواهیم، ما می خواهیم مستقل باشیم، خودمان درست کنیم. اگر این را ملت احساس کرد، هیچ وقت این آزادی و این استقلال را از دست نمی تواند بدهد، هیچ وقت به آن طمع نمی کنند. همه طمع ها [برای] این است که توجه کنند، این را با او دعوا بدهند، این قاضی را با آن قاضی، این حاکم را با آن حاکم، آن استاندار را با آن استاندار، مردم را با آنها، امام جمعه ها را با مردم، مردم را با امام جمعه ها، از این حرف ها. اگر این مسائل پیش بیاید، بترسید که به زودی - خدای نخواسته - عنایات خدا از ما سلب بشود و ما برگردیم به همان حال فضاحتی که آن وقت بود...

امروز بحمدالله نعمت فراوان است. می گویید گرانی است، شما یک توجهی به سایر جاها بکنید. کجا گرانی نیست؟ قبول دارم که باید گرانی را جلویش را بگیرند، قبول دارم که باید زحمت بکشند، اما یک دولتی است که با تمام کوشش دارد زحمت می کشد و خدمت می کند، حالا ـ یک دسته فاسق غرغر می کنند برای اینکه حکومت دست آنها نیفتاده است و دست یک آدم های صحیح افتاده است. خوب، آنها حسابشان علی حده است. ملت ما که حسابش این نیست، ملت ما حسابش این است که ببینند که این دولت کارش موازین اسلامی دارد؟ می بیند دارد. البته اگر یک اعوجاجی هم پیدا بشود مجلس رفع می کند، اگر اعوجاجی در مجلس هم پیدا بشود شورای نگهبان دیگر اغماض نخواهد کرد.

ص: ۶۸۹

بنـابراین مشـکلات جنـگ که در دنیـا اگر یـک جایی واقع بشود، مردم هم را می خورنـد، در ایران با این مشـکلات جنگ، ارز شـما بالا رفته است، ارزی که در اول جنگ کم بوده است حالا بهتر از آن وقت شده است، ارزی که در بین جنگ یک وقت پایین آمد، الآن بالا رفته اسـت و این دیگر چی است؟ این برای این است که دولت مـا یک دولت دانشـمندی است و خـدمت دارد می کنـد، سایر ارگان ها هم همه خـدمت دارند می کنند. البته در هرجا دو نفر آدم هم که پیش قاضـی می روند، یکی شان ناراضـی در می آید و این حکم به عدل هم ناراضی درست می کند، اما این را نباید پای حساب آورد.»(۱)

۱

آقای هاشـمی رفسـنجانی رئیس مجلس شورای اسـلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع در دیدار با مسـئولان پایگاه های واحد بسیج سپاه پاسداران سراسر کشور، درباره دوراندیشی امام خمینی در صدور فرمان تشکیل بسیج و نقش حیاتی این نیرو در جنگ و مبارزه با ضد انقلاب گفت: آن روزی که امـام امت فرمان تشـکیل ارتش ۲۰ میلیونی را صادر کردنـد، هیـچ کس نمی دانست روزی این همه نیرو آموزش خواهند دید. واحد بسیج موفق شده است چند مسئله از مهم ترین مسائل تاریخ را در منطقه حل کند.

رئیس مجلس شورای اسـلامی افزود: اگر این نیروی منظم به میدان جنگ نمی رفت، بی شک دیگران قدرت ۲۷ ماه مقابله با صدامیان کافر را نداشـتند و هیـچ یک از این حماسه های جنگ آفریده نمی شد. حضور برادران بسـیجی در جبهه به برادران ارتش و سـپاهی نیرو و روح نشاط داد. برادران بسـیجی روح پیروزی مـا را بر دوش های مؤمن و متقی خود حمل می کننـد و سـهم بزرگی از افتخارات به دست آمـده در جنگ متعلق به این برادران است.

حجت الاسـلام هاشـمی اضـافه کرد: اگر شـما برادران بسـیجی در مساجـد و محلات حضور نداشتیـد، سایر نیروهای انتظامی به تنهایی قـدرت مبارزه با ضد انقلاب را نداشتند. برادران بسیجی نباید تصور کنند که برای مرحله محدودی بسیج شده اند، شما بسیج شده اید که نیروی آماده و پشتوانه انقلاب در سراسر منطقه باشید(۲)

۲

آقـای هاشـمی رفسـنجانی در دیـدار با رئیس و معاونان دانشـگاه ها و مسـئولان گزینش دانشـجویان دانشـگاه ها، سـیاست های کلی جمهوری اسـلامی را درباره نظام آموزش عالی بیان کرد. محورهای سـیاست های اعلام شده به این شـرح است: اولویت در تخصـیص امکانات تحصیلی برای نیروهایی که در خـدمت آرمان کشور باشـند؛ مداراکردن و دادن فرصت به افرادی که دچار انحرافات اخلاقی و سیاسـی بودند و تصـمیم جدی برای جلوگیری از واگذاری امکانات عمومی به کسانی که مبارزه مسلحانه با نظام جمهوری اسلامی را درپیش گرفته اند.

۱- مؤسـسه تنظیم و نشـر آثـار امام خمینی، صـحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلـد ۱۷، تهران: چـاپ اول، پاییز، ۱۳۷۸، صص ۱۲۸ - ۱۱۷.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

هاشـمی رفسـنجانی در این دیدار گفت: ما در جمهوری اسـلامی تا آنجایی که امکان داشته باشد و فسادی از آن درنیاید، همه ابعاد علم را در میدان هایی که محدودیت نداشـته باشـیم، مثل مدارس ابتدایی و تعلیمات عمومی ترویج می دهیم. رسانه های جمعی ما هیچ قیدوشـرطی برای ورود به مراکز علمی ندارنـد و طوری حرکت می کنیم که همه مردم بدون اسـتثنا بتوانند از آنها اسـتفاده بکنند. البته، زمینه هایی هم هست که محـدودیم و امکاناتمان کم است، یعنی ما اگر مثلاً ۱۰۰۰ نفر متقاضـی برای تحصیل داریم، برای ۲۰۰ و ۱۰۰ نفرشان می توانیم امکانات تهیه بکنیم که البته این منحصـر به ما هم نیست، همه دنیا این طور است، یعنی هیچ کشوری هرچند پیشـرفته، این گونه نیست که بتواند تحصیل همه را یک جا فراهم کند، اما تحصـیل در سطحی که ما داریم - که دانشجو می آید دانشگاه، علاوه بر اینکه خرج نمی کند، چیزی هم برای ادامه تحصـیل می گیرد - اگر به این شـکل بخواهیم بچه ها درس بخواننـد، پاسخ گوی آنها نخواهیم بود. در اکثر کشورهای دنیا یا همه کشورهای دنیا هم امکانات جواب گوی همه متقاضـیان نیست. حال ما کاری هم به دنیا نداریم، خودمان را می گوییم؛ این همه دانش آموز و کسانی که درطول سـال های گذشـته پشت کنکور مانـده انـد و این همه انسان هایی که در هر سـنی هسـتند و مایل انـد که دوره های عالی را طی کننـد، مسائلی را ایجاد می کننـد، جامعه و مردم باید خود بپذیرند که ما فعلاً می توانیم یک عده خاصـی را در آموزش عالی آموزش بدهیم، ولی در آینده ان شاءالله دستمان بازتر خواهد شد. بنابراین، سیاستی لازم است که ما طبق آن، سیاست مخارج عظیمی را که مردم تأمین می کنند، خرج دانشـگاه ها بکنیم تا متناسب با خواست آن مردم و خواست انقلاب و خواست ایـدئولوژیی باشد که در آن حرکت می کنیم. من از همین حالا و با صـراحت اعلام می کنم که ملت ما و بچه های ما بداننـد که درخصوص آموزش های عالی - که برای مردم بسـیار گران تمام می شوند - از این به بعـد، برای دانشـجویان جدید، سـیاست آموزشـی کشور ما این است که کسانی را تحت تعالیم قرار دهیم که بتوانند به همراه این نظام برای این مردم مفید باشـند. امروز ما نفتی که از زمین در می آوریم، می دانیم که تا آقایان فارغ التحصیل می شوند - درطول شش، هفت سال - این نفت از جیب این مردم در می آیـد و تـا پایـان این دهه چنـد برابر می شود، یعنی لااقـل دو سه برابر و مالیاتی که از این مردم می گیریم، امنیتی که برای این جـامعه درست کردیم، به قیمت خون بچه هایی است که دارای ارزش والایی هسـتند، خون هایشان را روی ریگ های داغ خوزسـتان می ریزند تا این کشور امن باشد و بچه ها به درستی درس بخوانند، به این قیمت دانشگاه ها را نگه می داریم تا در این اماکن درس خوانده بشود. بنابراین، ما باید آدم هایی را در این دانشـگاه ها آموزش بدهیم که متناسب با آرمان های این انقلاب باشند و بتوانند در آینده به آن عمل بکنند. ما در امر گزینش خیلی کارها کرده ایم. من خدمت امام،

مفصل صحبت کردم و با ستاد انقلاب فرهنگی و وزیر آموزش عالی در جلسات طولانی بحث کردیم. همه جوانب قضیه را در نظر گرفتیم و حساب کردیم، دیدیم بچه ای که در گذشته به دلیلی مجبور بوده و حالا به عنوان یک آدم مظلوم اگر از دانشگاه کنار گذاشته بشود، خودش را مظلوم احساس می کند، عصبانی و عقده ای می شود، کانون فساد می شود و چون عنصر مظلومی است، در خانواده روی بچه های خانواده تأثیرات نامطلوبی دارد و بچه های کوچک را منحرف خواهد کرد. خانواده وقتی می بیند بچه اش این طوری شده خانواده نیز عقده ای می شود؛ بنابراین، اگر ما این گونه افراد را چشم بسته از دانشگاه ها بیرون کنیم این آثار بد را به دنبال خواهد داشت. البته یک عده هم هستند که تکلیف آنها روشن است؛ گروهک های محاربی که به روی مردم اسلحه کشیدند، بچه های مردم را کشتند و جو این کشور را وادار به خشونت کردند. ما نمی خواستیم جمهوری اسلامی در دنیا خشن معرفی بشود، ولی برخورد این گروهک ها باعث شد که خشن معرفی بشود.

گروهک ها عملاً نشان دادند که اصلاح ناپذیرند. خوب این مسائل برای همه و برای خانواده های آنها روشن است و فقط دادستانی می تواند صلاحیت آنها را تعیین کند که درس بخوانند یا نه. گروهک های الحادی دیگر اگر بنا باشد عناصری باشند که بخواهند بیایند در آن محیط و اخلال بکنند و دوباره اوضاع کردستان و گنبد و جریانات سیاسی ضد انقلابی را به راه بیندازند و ضد جمهوری اسلامی حرکت کنند، ما بین خود و خدایمان و خودمان و مردممان - که این همه فداکاری می کنند - به خود حق نمی دهیم که حقوق و مال مردم را در اختیار اینها بگذاریم و امتیازات آموزشی را به آنها بدهیم که مزاحم مردم بشوند. بنابراین، عناصر فعال گروهک هایی که با ما مبارزه مسلحانه نکردند، طوری هستند که می خواهند محیط دانشگاه را خراب بکنند و نگذارند که دیگران درس بخوانند، آنها خودشان برای خودشان این ممنوعیت ها را درست می کنند و ما جلو آنها را می گیریم و تا مطمئن نشویم که فساد ایجاد نمی کنند، نمی توانیم آنها را بپذیریم. عده دیگری نیز هستند که در گذشته مثلاً شعارهای چپ دادند و دانشجویان آنها را با آن حال و هوا می شناختند که آن وضع دیگری بود. عده ای هستند این محیط بی حجابی دانشگاه ها را ازنظر اخلاقی بی بندوبار کرده بودند، ولی حالا حاضرند درست درس بخوانند و تربیت بشوند، اینها را ما فکر نمی کنیم که بشود تبدیلشان بکنیم به یک حربه مظلومانه برای گمراه کردن بچه ها در داخل خانواده و برای یک عمر آنها را بدبختشان بکنیم، برای اینکه اگر اینها برای همیشه از دانشگاه اخراج شوند، اولاً به آنها کار نمی دهند، تحصیل نمی توانند بکنند، اجازه خارج رفتن هم برای اینکه بتوانند با ارز این مملکت در خارج درس بخوانند به آنها داده نمی شود و درنتیجه تبدیل می شوند به آدم های بدبختی که همه راه ها به رویشان بسته است.

بنابراین، آقایان این حالت را در خودشان احیا کننـد و با کسانی که حقی پیدا کردند در دانشگاه برخورد عطوفانه بکنند و در جلسات طولانی که داشتیم و بـا راهنمایی های امام، با تعهـد محکم خانواده و با اطلاع به این خانواده ها - که با این شـرط بچه های شـما را پـذیرفتیم، تا اینکه اگر فردا در دانشـگاه حرکت نامناسبی دیـدیم، خانواده بداند که این فرد مظلوم نیست و بر خودش ظلم کرده است و بشود پرونده اش را اعلام کرد - این افراد با تعهد عدم مزاحمت و با تعهد درست درس خواندن، می توانند به تحصیلات خود ادامه دهند.(۱)

۱

میرحسـین موسوی اعلام کرد که برای دولت خـدمتگزار، جنگ در اولویت قرار دارد و برای تجهیز هم-ه نیروهای دولتی برای کمک به جبهه ها، کمیسیون بسیج را تشکیل دادیم.

میرحسـین موسـوی نخست وزیر، در پایـان جلسه هیئت دولت دربـاره علت شـرکت کردن سـرهنگ صیادشـیرازی فرمانـده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسـلامی، در جلسه هیئت دولت و همچنین تشـکیل کمیسـیون بسـیج برای کمـک به جبهه هـای جنـگ گفت: فرمانـده محترم نیروی زمینی در هیئت دولت درمورد برنامه های نیروها در جبهه ها توضـیحاتی دادند و به دلیل اینکه برای دولت خدمتگزار مسئله جنگ در اولویت قرار دارد، موضوعـاتی که ایشـان مطرح کردنـد بسـیار جـالب بود و قرار شـد که به منظور تجهیز همه نیروهـای دولتی برای کمـک به جبهه ها کمیسـیونی تشکیل شود و ما اسم این کمیسیون را کمیسیون بسیج می گذاریم و ان شاءالله دولت بیش از گذشته بتواند به جبهه ها کمک کند. در این کمیسـیون، وزیرانی که به گونه ای کارشان با این کمیسـیون ارتباط پیـدا می کند؛ ازجمله وزیران دفاع، سپاه، راه و ترابری، بهداری، و پست و تلگراف و تلفن شرکت خواهند داشت.

نخست وزیر درمورد فعـالیت این کمیسـیون گفت: ما می خواهیم با ایجاد نوعی هماهنگی بین ارگان های مختلف دولتی، کمک های سازمان یافته ای به جبهه ها شود(۲)

۲

درطول روزهـای گذشـته، وزیران و مقامات برخی کشورها در رأس هیئت های عمـدتاً اقتصادی به ایران سـفر کردنـد که این موضوع ازلحاظ سیاسی قابل توجه بود.

آقای ولایتی وزیر امور خارجه، درباره علت این سـفرها و نتایـج آن گفت: آمدن هیئت های مختلف سیاسـی، اقتصادی، تجاری به ایران، نشان دهنـده ثبـات سیاسـی کشور و کسب هرچه بیشـتر اعتمـاد بین المللی است. همـان طورکه مطلع هستیـد به رغم جنـگ تحمیلی عراق علیه ایران درطول

۱- همان، ص۱۷.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

۲۶ ماه گذشته، ما توانسته ایم به رشد اقتصادی خودمان ادامه دهیم و ذخایر ارزی مان را بالا ببریم و از یک ثبات اقتصادی بسیار محکمی برخوردار شویم. همچنین باتوجه به موضع گیری های صحیح سیاسی و گسترش روابط سیاسی که از یک موضع مستقلی اعمال می شود، توانسته ایم که در بین کشورهای دنیا اعتماد هرچه بیشتر کشورها را - به خصوص کشورهای جهان سوم یا آنهایی که مستقلاً حاضرند به دور از بلوک بندی های سیاسی و نظامی با ما روابط داشته باشند - افزایش دهیم. ما رفت وآمدهای هیئت های سیاسی، اقتصادی و تجاری را نشان دهنده افزایش ثبات سیاسی کشورمان می دانیم.(۱)

در همین حال، هیئت اقتصادی ایران به سرپرستی آقای عسگراولادی وزیر بازرگانی، که به پاکستان سفر کرده است، در پایان دیدار رسمی خود توافقنامه ای درزمینه گسترش مبادلات تجاری با مقامات پاکستانی امضا کرد. طبق این قرارداد، ایران بخشی از نفت موردنیاز پاکستان را تأمین خواهد کرد و قسمتی از نیازهای ایران، ازجمله برنج، شکر، پنیر، گوشت و منسوجات نیز از پاکستان تهیه خواهد شد.(۲)

۱

درپی انتشار اخباری درباره دخالت نیروهای ایرانی در درگیری های شهر بعلبک لبنان و پاسخ گویی مقامات رسمی ایران به این گونه ادعاها، امروز یک نشریه کویتی با بررسی اخبار متناقض منتشرشده دراین باره و رد این گونه ادعاها، با اشاره به کشتار اردوگاه های صبرا و شتیلا، حضور نیروهای ایرانی را به علت درخواست مردم لبنان و دفاع از منافع شیعیان این کشور، مجاز خواند. مقاله نشریه صوت الخلیج به شرح زیر است:

در مطبوعات عربی خبری منتشر شد مبنی بر اینکه "داوطلبان ایرانی متشکل از افراد سپاه پاسداران انقلاب" در شهر بعلبک - که اکثریت ساکنان آن شیعه هستند - حضور دارند و همراه

۱- مأخذ ۱۳، صآخر.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۲/۹/۱۳۶۱، صآخر.

گروهی از مردان مسلح به فرمانداری شهر حمله برده، آن را به اشغال خود درآوردند. در دنباله خبر همچنین آمده که تعدادی از ایرانیان مهاجم درخلال حمله خود به پادگان نظامی شهر کشته یا زخمی شدند و به وسیله بالگردهای سوری به سوریه منتقل گردیدند. پس از مدتی، یکی دیگر از مسئولان لبنانی اعلام کرد که افراد محلی از جنبش شیعیان امل، اقدام به این حمله کرده اند و پیش بینی می شود که عناصری از پاسداران انقلاب ایران در این حمله شرکت داشته باشند.

با مقایسه ای کوتاه بین این دو خبر به اختلافات فاحشی میان آن دو پی می بریم؛ در خبر اول شرکت نیروهای ایرانی در این حمله عامل اصلی و گرداننده آن معرفی شده و در خبر دوم، فقط به احتمال شرکت ایرانیان در این حمله اشاره گردیده است. پس در این صورت چگونه خبر اول که درمورد شرکت فعالانه ایرانیان (پاسداران انقلاب اسلامی) در حمله به پادگان شهر بعلبک بود در خبر دوم به احتمال شرکت آنان مبدل شد.

آیا دست هایی در کار نیست که برای پخش چنین خبرهایی کوشش می کنند؟ از سوی دیگر (آیت الله) علی خامنه ای رئیس جمهور ایران، اعلام کرد که کشورش "پاسداران انقلاب" را از لبنان خارج نمی کند. وی اضافه کرد که ایرانی ها به دعوت ملت لبنان در این کشور حضور دارند. پس توطئه ای در کار است که هدف آن "اخراج پاسداران انقلاب" از شهر بعلبک می باشد. رهبران سیاسی ایران از این توطئه آگاه شدند و پاسخ لازم را دراین مورد داده اند. لازم نیست که برای شناسایی توطئه گران کنجکاو شویم، زیرا آنان اکنون بر لبنان حکومت می کنند. طبعاً منظور ما رئیس جمهور لبنان نیست، زیرا وی شخص قدرتمندی نمی باشد، بلکه مقصود ما رژیم اشغالگر قدس و هم پیمانان فالانژ آنها می باشد. ما هنوز کشتار اردوگاه های "صبرا و شتیلا" را که پس از عقب نشینی نیروهای فلسطینی از بیروت انجام گرفت از یاد نبرده ایم. فالانژها برای تکرار "صبرا و شتیلا" بهانه های زیادی در دست دارند، ولی این بار شیعیان لبنان کاندیدای این کشتار هستند.

کافی است بدانیم که شیعیان نه تنها در بیروت بلکه در تمام لبنان هم پیمان اساسی فلسطین بودند. نباید فراموش کرد که اگر شیعیان نبودند، نبرد بیروت زودتر به پایان می رسید. جنگ فالانژها اساساً علیه فلسطینی ها بود، ولی به دلیل شرکت فعالانه شیعیان به جنگ فالانژها با شیعیان مبدل شد. پس فالانژها منتظر فرصت برای انتقام جویی از شیعیان می باشند. در این صورت چه کسی از شیعیان لبنان حمایت می کند.

رئیس جمهوری لبنان تنها در بخش غربی بیروت حکومت می کند. در این منطقه فلسطینی ها مورد تجاوز و تعدی قرار می گیرند، گویی که مسبب کشتارهای "صبرا و شتیلا" آنها می باشند؛ درحالی که فالانژها که جنایتکار واقعی هستند، در بخش شرقی بیروت به عیش ونوش مشغول اند و رئیس جمهور لبنان برای ورود به آن بخش باید قبلاً اجازه بگیرد، اما ارتش لبنان که برخی از افراد آن از اسرائیل و به وسیله مزدور خود، سعد حداد، دستور حقوق و لباس می گیرد و برخی دیگر اصلاً به لبنان تعلق ندارند و نماینده همه لبنانی ها نیستند و دچار ضعف و سستی شدیدی

هستند، تا جایی که دربرابر کشتارهای "صبرا و شتیلا" هیچ گونه واکنشی از خود نشان ندادند.

پس چه کسی از شیعیان لبنان که خطر گرداگرد آنها را تهدید می کند، حمایت کند؟ قبل از اینکه عقب نشینی داوطلبان ایرانی (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) از لبنان خواسته شود، باید به این سؤال ها پاسخ داد. چرا برای اخراج ایرانی ها از لبنان قبل از خروج اسرائیلی های اشغالگر این همه تبلیغ و کوشش می شود؟(۱)

۱

درپی انتشار گزارش هایی مبنی بر نابسامانی اوضاع اقتصادی عراق، روزنامه ژاپنی نیهون کیزایی از اقدام دولت عراق مبنی بر فروش ذخایر ارزی خبر داد. به گزارش این روزنامه بانک مرکزی عراق، اوراق قرضه دولتی ژاپن را به ارزش حدود ۱۸۷ (صد و هشتاد و هفت) میلیون دلار - که قبلاً با هشت درصد بهره خریداری شده بود - به ۵ بانک ژاپن فروخت. طبق گزارش این روزنامه هزینه سنگین جنگ رژیم صدام علیه جمهوری اسلامی ایران، این رژیم را ناگزیر کرده که تاکنون بخش بزرگی از ذخایر ارزی خود را از بانک های ژاپن خارج کند.(۲)

۲

نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) در جاده ابراهیم پاشا در حوالی سلیمانیه، به نیروهای نظامی عراق حمله کردند و ۸ نفر از ارتش عراق و ۱۲ نفر از جاش های عراقی را به هلاکت رساندند. در این عملیات یک خودرو و مقداری وسایل و ادوات نظامی به غنیمت نیروهای بارزانی درآمد.(۳)

سازمان عمل اسلامی عراق نیز مسئولیت انفجار کنسولگری حکومت صدام در بانکوک را برعهده گرفت. سخنگوی این سازمان در تماس با خبرگزاری جمهوری اسلامی مرکز اهواز، درمورد جزئیات انفجار روز پنجشنبه گذشته سفارت عراق در بانکوک گفت: در آستانه بیستم صفر و به منظور گرامیداشت ششمین سالگرد قیام مردم مسلمان عراق علیه رژیم بعثی صهیونیستی صدام، گروه شهید "مظفر بکر"(۴) روز پنجشنبه گذشته با تعبیه ده کیلو مواد منفجره درون یک کیف دستی اقدام به انفجار سفارت عراق در بانکوک کرد. در این عملیات موفقیت آمیز - که تحت عنوان بیستم صفر نام گذاری شده - ۱۰ اتاق از کنسولگری عراق به کلی ویران و ۱۰ تن از کارکنان مزدور این لانه فساد به هلاکت رسیدند. وی افزود: عملیات انفجار لانه های فساد صدام عفلقی تا سرنگونی کامل رژیم وابسته به وی و استقرار حکومت عدل اسلامی در عراق ادامه خواهد یافت.(۵)

۱- سند شماره ۲۲۷۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه سپاه پاسداران در رسانه های بیگانه، ۱۱/۹/۱۳۶۱، صص ۹ و ۱۰.

۲- مأخذ ۳، صآخر.

۳- سند شماره ۳۵۸۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۱/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۴- مظفر بکر یکی از بنیان گذاران جنبش اسلامی عراق بود که سه سال پیش در انفجار سفارت عراق در ایتالیا کشته شد. (روزنامه کیهان، ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۲.)

۵- مأخذ ۱۷، ص۲.

روزشمار جنگ جمعه ۱۲ آذر ۱۳۶۱ ۱۷ صفر ۱۴۰۳ ۳ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز گلوله باران شهر آبادان و تجاوز هوایی به حریم این شهر و شهر ایلام، عمده ترین تحرک ارتش عراق در جبهه های جنگ بود. در همین حال، عده ای دیگر از مردم عراق به ایران پناهنده شدند.

براثر گلوله باران شهر آبادان یک نفر شهید و یک نفر زخمی شد و ۲ منزل مسکونی و قسمتی از یک مدرسه تخریب گردید.(۱)

همچنین هواپیماهای عراقی چند بار به فضای آسمان آبادان و ایلام تجاوز کردند که با آتش انبوه پدافند هوایی مواجه شده، آسمان این شهرها را ترک کردند.(۲)

امروز، ۸ تن دیگر از اتباع عراقی نیز ازطریق مرزهای مریوان و سردشت وارد ایران شده، درخواست پناهندگی کردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، این افراد از اهالی نجف، بغداد، کرکوک و سلیمانیه هستند و در میان آنها مهندس برق، تکنیسین، تاجر و دانشجو دیده می شود.(۳)

۲

شهادت ۳ تن از افراد نیروهای مسلح ایران؛ زخمی شدن یکی از اهالی نقده و به گروگان گرفتن امام جمعه شهرک تازه آزادشده ربط، پیامدهای فعالیت گروه های شورشی در مناطق کردنشین بود.

امروز ۲ تن از نیروهای خودی هنگام عزیمت به نقده، در محور اشنویه به نقده و در نزدیکی روستای گند ویلا با کمین افراد حزب دمکرات مواجه و هر دو شهید شدند. در این حادثه یکی از اهالی نقده نیز زخمی شد.(۴) در شمال غربی ارومیه نیز حمله نیروهای مسلح غیر قانونی به پایگاه هشتیان به شهادت یک سرباز انجامید.(۵) این نیروها در سردشت نیز امام جمعه شهرک تازه آزادشده ربط را گروگان گرفتند.(۶)

ص: ۶۹۸

۱- سند شماره ۷۳۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۵۸۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به ستاد مرکزی فرماندهی، ۱۴/۹/۱۳۶۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۲.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۵- سند شماره ۳۵۸۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۶- مأخذ ۴.

۱

عوامل سازمان مجاهـدین خلق (منافقین)، ضـمن ترور و به شـهادت رسانـدن پاسداری در تهران، قصد داشـتند در تازه ترین اقدام خود یکی از مجروحان جنگی بستری شده در بیمارستان را نیز به شهادت برسانند و خانه بسیجی دیگری را به آتش بکشند.

در خیابان حجتی تهران، اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یکی از افراد سپاه را ترور کرده، به شهادت رساندند. همچنین، یکی از افراد محلی که قصد تعقیب ضاربان را داشت، براثر تیراندازی مهاجمان زخمی شد(۱)

دو تن از عناصر سازمان مجاهدین که قبلاً در بابل فعالیت داشتند، قصد ترور یکی از مجروحان جنگی بستری شده در بیمارستان بوعلی تهران را داشتند که شناسایی شدند. یکی از این افراد دستگیر شد و دیگری گریخت(۲)

عوامل سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) به منزل یکی از نیروهای بسیج واقع در خیابان آزادی تهران، بمب آتش زای کوکتل مولوتف پرتاب کردند که خوشبختانه عمل نکرد.(۳)-(۴)

فرماندهی سپاه منطقه خراسان در گزارشـی به فرماندهی کل سپاه پاسداران درباره اقدامات انجام شده برای کنترل تحرکات سازمان مجاهدین خلق (منـافقین) اعلاـم کرد که در هفته گذشـته، برادران سپاه در شـمال خراسـان بـا اجرای چنـد عملیـات، موفق به شـناسایی و انهـدام یکی از بانـدهای منافقین و تشـکیلات آنها شدند. در این اقدام، عوامل حمله به زندان دادسـرای قوچان دسـتگیر شدند که طرح ترور امام جمعه و چند تن دیگر از مسئولان شهر، از برنامه های این گروه بوده است.(۵)

از منزل یکی از افراد فراری سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بوشهر - که قبلاً جزو تکاوران نیروی دریایی بود - ۲ قبضه تفنگ، یک قبضه کلت و تعدادی فشنگ به دست آمد.(۶)

۲

آیت الله خـامنه ای خطیب نمـازجمعه امروز تهران، دربـاره انگیزه هـای معنوی نیروهای ایران و عراق؛ شـروع و ادامه جنگ؛ شـرایط ایران برای پایـان جنـگ؛ نقش کشورهـای حـامی عراق در طولاـنی شـدن جنـگ و قضـاوت مردم ایران دربـاره آنـان سـخنانی ایراد کرد. وی اظهار کرد: اختلاـف نیروهای ما با مهاجمان حکومت عراق در مسـئله سـلاح نیست تا بشود آن را به عراق داد. اختلاف بر سـر ایمان است. این طرف یک گروه مؤمنی است که احساس می کند، می خواهند انقلابش را و شـرفش را از او بگیرند و به او ظلم کنند؛ لذا از انقلاب و شـرف و دین خود دفـاع می کنـد و آن طرف، یـک گروه مادی و بی ایمانی است که در این جنگ هیـچ معنویت و ایمانی او را به میـدان نکشانـده است. سـرباز عراقی نمی دانـد چرا به میـدان جنگ آمـده است. هیـچ انگیزه ای برای جنگیـدن ندارد. اگر می جنگند بیشتر به خاطر ترس است، درحالی که یک

۱- سند شماره ۵۸۲۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سـماجا (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۷، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- سند شماره ۷۳۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ اطلاعات به مرکز اطلاعات، ۶/۱۰/۱۳۶۱.

۳- روز پیش نیز اتفاق مشابهی در خیابان طالقانی مشهد رخ داده بود.

۴- سند شماره ۵۸۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۴ به فرماندهی کل، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۸۹۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش امنیتی مناطق ده گانه، از مرکز فرماندهی سپاه به فرماندهی کل، ۱۲/۹/۱۳۶۱، شماره۷، صص ۴ و ۵.

۶- همان، ص۱۳.

نیروی مؤمن و کارآمد و پرانگیزه و پرتپش بر یک نیروی بی انگیزه غلبه پیدا می کند. ایمان را نمی شود با سلاح مدرن مقایسه کرد.

بنابراین، یک نکته ای که باید حامیان حکومت عراق بدانند این است که با کمک های پولی و تسلیحاتی، عراق، قدرت مقابله و برابری با نیروی میلیون ها انسان مؤمن را پیدا نمی کند. بر آهن سرد می کوبند و تلاش بی فایده انجام می دهند.

امام‌جمعه تهران:
اگر حقوق ملت ایران تأمین می‌شد، ما یک روز هم جنگ را ادامه نمی‌دادیم.
آنهایی که به صدام کمک می‌کنند درحقیقت جنگ را طولانی می‌کنند.

رئیس جمهور خطاب به سران بغداد و مردم جهان گفت: کسانی که امروز به عراق کمک می کنند، درحقیقت کمک به ادامه جنگ می کنند، ما از اول هم به این جنگ اقدام نکرده ایم و مایل هم نبوده ایم که این جنگ آغاز شود و ادامه جنگ را هرگز ما نخواسته و نمی خواهیم. اگر حقوق ملت ایران تأمین می شد، ما یک روز هم جنگ را ادامه نمی دادیم. اگر حکومت عراق از تجاوزطلبی خود دست برمی داشت و زیر فشار قرار می گرفت و شرایط ملت ایران را می پذیرفت، آتش جنگ آن قدر ادامه پیدا نمی کرد که به امروز برسد و جبران آن مشکل باشد. آنهایی که به صدام کمک

ص: ۷۰۰

می کننـد، درحقیقت جنـگ را بیشتر طولاـنی می کننـد و طولاـنی شـدن جنگ به زیان خود آن کسانی است که در این منطقه حساس منافعی دارنـد و جنـگ آن منـافع را تهدیـد می کنـد و درعین حال، این جنگ را با سـیاست غلط خود ادامه می دهنـد. آن کسانی هم که در منطقه و خلیـج فـارس شـعله ورشـدن آتش جنـگ را دنبال می کننـد، بداننـد که ادام-ه جنگ برای زنـدگی شان تهدیدکننـده است، آنها هم خیلی به جـاست و به نفع خودشان است که کاری نکننـد که جنگ ادامه یابـد. ما در این جنگ، دوسـتان و دشـمنان و مخالفان و کسانی را که به ظاهر سخنی می گویند و در باطن برخلاف آن را انجام می دهند، شـناخته ایم. جمهوری اسـلامی تصـمیم خود را درباره دوسـتان و دشـمنان خواهد گرفت. اگر آن کسانی که در کنار عراق قرار داشـتند، بخواهند همچنان به اغماض جمهوری اسلامی بی تفاوتی نشان بدهند، ما مطمئن نیستیم که ملت ایران از حقوق خود صرف نظر کند. خوب است آنها واقع بینانه به این حقیقت برسند که حکومت عراق قابل دفاع نیست.(۱)

۱

حجت‌الاسلام سالک سرپرست واحد بسیج سپاه

حجت الاسلام سالک سرپرست واحد بسیج سپاه، سخنران پیش از خطبه های نمازجمعه این هفته تهران بود. وی درباره عملکرد واحد بسیج از زمان شـروع به کار آن گفت: از بدو تأسیس ارتش ۲۰ میلیونی، بیش از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر از جوانان ما در بسـیج، تعلیم یافته اند و بیش از ۶۱۰۷ پایگاه مقاومت در دشت و کویر و دریاها برای حراست از دسـتاوردهای انقلاب اسـلامی مسـتقر شـده و بیش از ۹۰۵۰ هسته مقاومت آماده دفاع هسـتند. اردوهای تابسـتانی در سال جاری ترتیب یافته و در این هفته هم اندیشـی های متعددی متشـکل از خواهران و برادران بسیج کارخانجات و غیره تشـکیل شد که آماده رزم هستند. سال گذشته ۲۰۰۰ پایگاه داشتیم و امسال ۶۰۰۰ پایگاه داریم. در این پایگاه ها برادرانی فعالیت دارند که بدون هیچ چشمداشتی و با کمترین امکانات بزرگ ترین پشتیبان این انقلاب هستند و این حرکت ما ادامه خواهد داشت.(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۹/۱۳۶۱، صص ۲ و ۱۲.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۱

محمدحسین لواسانی مدیرکل سیاسی آسیا و افریقای وزارت امور خارجه، در رأس هیئتی به ۵ کشور افریقایی زیمباوه، تانزانیا، سیرالئون، ماداگاسکار و غنا سفر کرد. وی توسعه روابط با این کشورها و رای زنی درباره برگزاری اجلاس سران کشورهای غیر متعهد را ازجمله اهداف این سفر ذکر کرد. به گفته لواسانی، انجام دادن اقدامات عملی و پیگیری برای گشایش سفارتخانه های جمهوری اسلامی ایران در برخی از این کشورها یکی از اهداف این سفر خواهد بود. وی همچنین با اشاره به این اجلاس - که قرار است اسفندماه آینده در دهلی نو برگزار شود - گفت: این سفر فرصت خوبی خواهد بود تا برای هماهنگی و نزدیکی نظرها، درباره موضوعات گوناگون ازجمله کاندیداتوری ایران برای عضویت در دفتر هماهنگی سازمان کشورهای غیر متعهد با مقامات این کشورها که عضو جنبش عدم تعهد هستند، مذاکره کنیم.

وی همچنین اظهار کرد که در این سفر، درخصوص پیشنهاد رئیس جمهور کشورمان به سران کشورهای غیر متعهد درباره تشکیل صندوقی برای مقابله با تهدیدهای مالی امریکا درصورت اخراج رژیم صهیونیستی از مجامع بین المللی، مذاکراتی انجام خواهد شد.(۱)

۲

اوضاع وخیم اقتصادی عراق به رغم کمک های فراوان کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس به این کشور، موضوع مقاله ای است که هفته نامه اقتصادی امریکایی بیزینس ویک به آن پرداخته است. در این مقاله، کمک های نقدی دولت های عربستان، کویت و امارات؛ فروش نفت عربستان به جای عراق؛ نقش کویت در ترانزیت تسلیحات به عراق و بالاخره تردید در تداوم این کمک ها باتوجه به کاهش درآمد ارزی این کشورها بررسی شده است.

بیزینس ویک در این مقاله با عنوان "احتمالاً عراق به ته مانده صندوقچه جنگ خود خیره شده است" می نویسد: اخباری مبنی بر اینکه عراق سعی در قرض کردن پول از بازارهای اروپایی دارد، احتمالاً بدین معناست که یکی از عظیم ترین انتقال های ثروت در تاریخ پایان یافته است. کشورهای خلیج فارس با به عهده گرفتن مخارج جنگی عراق سعی در جلوگیری از پیروزی کامل و یکسره ایرانی ها بر عراق را در جنگی که بغداد در سپتامبر ۱۹۸۰ علیه تهران آغاز کرده، داشتند. از آن هنگام، کمک های کشورهای عربی به عراق آغاز شد و در پاییز ۱۹۸۰، عربستان سعودی بیش از ۳۰ میلیارد دلار؛ کویت ۱۴ میلیارد دلار و امارات متحده عربی ۶/۴ میلیارد دلار، به عراق کمک کردند. سپتامبر گذشته در اجلاس "فاس"، مراکش و کشورهای خلیج (فارس) موافقت کردند که ۵/۶ میلیارد دلار دیگر برای مدت زمان ماه اکتبر تا مارس برای مخارج جنگی عراق بپردازند؛ حتی عمان کوچک - تنها کشور خلیجی که علناً با امریکا اعلام همبستگی کرده است - ۱۰ میلیون دلار به همین منظور پرداخت کرده است.

کمک اعراب به دولت بغداد تنها پرداخت های نقدی یا حواله های مستقیم اعتباری به بانک های مرکزی نبوده است؛ نقش عربستان در این کمک، شامل تحویل یا ارسال تولیدات نفتی تصفیه شده و

ص: ۷۰۲

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۸.

خام به مشتریان عراق مانند ژاپن برای تکمیل کردن قراردادهایی است که میان عراق و مشتریان قدیمی اش امضا شده است. بغداد دیگر نمی تواند نفت را ازطریق شط العرب – که هم جوار ایران است و جنگ نیز بر سر کنترل آن آغاز شد – به جایی ارسال کند. عربستان متعهد شده است که روزانه ۷۰۰ هزار بشکه را به حساب عراق به فروش برساند. اگر این مقدار نفت به قیمت پایه بشکه ای ۳۴ دلار اوپک به فروش برسد، روزانه ۸/۲۳ میلیون دلار برای عراق جمع خواهد کرد. نقش کویت در این کمک ارسال کامیون هایی پر از تجهیزات و مهمات از راه های نظامی و از بنادر کویت به بندر عراقی بصره است که مسیر دریایی به آن به دلیل بمباران های هوایی و دریایی ایرانی ها بسته شده است. کویت و عربستان همچنین همه هزینه های بارکشی و انتقال مهمات به عراق را ازجمله ترافیک ادوات جنگی که از راه زمینی از دریای سرخ و از راه اردن به این کشور، ارسال می شود – پرداخت می کنند. این منابع متعدد که از کشورهای خلیج(فارس) به رژیم پرزیدنت صدام حسین سرازیر شده، به بغداد اجازه داده است که به جنگش ادامه داده، هم زمان نیز مبالغی را صرف برنامه های توسعه اقتصادی اش کند. برنامه های توسعه اقتصادی عراق در سال ۱۹۸۲ – ۱۹۸۱، درمجموع ۵/۲۲ میلیارد دلار بوده است که در مقایسه با ۵۰ میلیارد دلاری که عراق در سال های ۱۹۸۰ – ۱۹۷۶ هزینه کرده، مبلغ قابل توجهی است. در اولین سال جنگ (۱۹۸۱)، بغداد حداقل ۷۷ قرارداد به مبلغ ۸۱/۱۵ میلیارد دلار امضا کرد و انتظار می رود که واردات امسال عراق درمجموع به ۱۹ میلیارد دلار برسد، ولی با بروز کمبود درآمدهای نفتی امسال و کسر بودجه های جزئی در کویت و امارات عربی، حتی کشورهای خلیج (فارس) نیز دیگر قادر به پرداخت و تأمین هزینه های عراق نیستند.

شورای همکاری خلیج (فارس) در آخرین اجلاس خود در اواسط نوامبر در بحرین، رسماً از اختصاص هزینه های بیشتری برای عراق ممانعت کرد. با قطع درآمدهای صادرات نفتی در آینده نزدیک و با پیش بینی یک جنگ فرسایشی و معلق (بدون پیشروی) بین دو کشور، کشورهای خلیج (فارس) که تمایل دارند برای برقراری صلح تلاش شود، مذاکره ای برای حل این درگیری انجام خواهند داد.(۱)

۱

انجمن اسلامی دانشجویان عراقی در انگلیس و ایرلند، با انتشار اطلاعیه ای مراتب حمایت همه جانبه خود را از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق اعلام کرد. در این اطلاعیه – که در لندن به زبان انگلیسی انتشار یافت – خطاب به مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق آمده است: ما دانشجویان اسلامی عراقی صمیمانه ترین تبریکات خود را به مناسبت تشکیل این مجلس به حضور شما و همه مسلمانان جهان تقدیم داشته، از خدای بزرگ مسئلت داریم که این مجلس محترم را تا دستیابی به پیروزی نهایی هدایت فرماید.

در ادامه این اطلاعیه، دانشجویان مسلمان عراق آمادگی کامل خود را برای اجرای دستورات مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق اعلام کردند.(۲)

ص: ۷۰۳

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، صص ۴ – ۲، واشنگتن – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲، بخش دوم، صآخر.

۱

خبرگزاری فرانسه در گزارشی با بهره گیری از اطلاعات منابع آگاه در واشنگتن اعلام کرد که امریکا طی چند روز اخیر درحال اجرای مانور در عمان است. این خبرگزاری درباره جزئیات این مانور نوشته است: ناو هواپیمابر امریکایی "اینتر پرایز" در مانور های امریکا - که این هفته در عمان آغاز شد - شرکت دارد. درواقع، هواپیماهای "اینتر پرایز" مأموریت دارند که پوشش هوایی حمله فرضی ۱۰۰۰ تفنگ دار دریایی امریکایی را که در یکی از پلاژهای عمان پیاده شده اند، تأمین کنند. همین منبع خاطرنشان کرد که ۲ بمب افکن ب۵۲ و هواپیماهای رادار آواکس مستقر در عربستان سعودی نیز در این تمرین - که تا سه شنبه ادامه خواهد داشت - شرکت دارند. در وزارت دفاع امریکا از تأیید وجود این تمرین - که دولت عمان گویا مانند سال گذشته (هنگام مانور های مشابه پیاده کردن نیرو) از واشنگتن خواسته است خبر آن را اعلام نکند - امتناع می شود(۱)

۲

با امضای یک قرارداد نظامی، ترکیه درصورت بروز تشنج یا جنگ در منطقه، همه تجهیزات و امکانات خود را در اختیار امریکا قرار خواهد داد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از آنکارا، درپی انتشار گزارش هایی از رسانه های خبری ترکیه درباره امضای یک معاهده نظامی جدید بین این کشور و ایالات متحده امریکا، دولت ترکیه نیز رسماً این گزارش ها را تأیید کرد. براساس یک بیانیه دولتی - که روز سه شنبه گذشته انتشار یافت - درصورت بروز تشنج و احیای جنگ در منطقه، ترکیه امکانات و تجهیزات جدید خود را - که شامل چندین پایگاه هوایی می باشد - در اختیار امریکا قرار خواهد داد. خبرگزاری نیمه رسمی ترکیه (آناتولی) که این خبر را اعلام کرد، می افزاید: مدرنیزه کردن پایگاه های مرزی وان (باتمان) سینوپ و احداث پایگاهی جدید در استان (موش) - واقع در ۱۵۰ کیلومتری مرزهای ایران، عراق و شوروی - ازجمله مفاد قرارداد امضاشده بین دو کشور می باشد. به گزارش این خبرگزاری، طبق گفته های مقامات امریکایی و ترک، از این پایگاه ها برای اعزام و تقویت نیرو به خصوص ازسوی ایالات متحده امریکا درصورت بروز خطراتی در منطقه خلیج فارس استفاده خواهد شد. این طرح در کمیته دفاع مشترک امریکا و ترکیه - که سه ماه قبل در آنکارا تشکیل شده بود - بررسی شده است.(۲)

۳

حل بحران تهاجم نیروهای رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان همچنان در دستور کار کشورهای عربی قرار دارد. خبرگزاری تاس با اعلام سفر یک هیئت ۷ نفره از سران کشورهای عربی به مسکو، موضوعات مورد بحث این هیئت را این گونه اعلام کرد: هیئت ۷ نفره جامعه عرب که به مسکو سفر کرده است، می کوشد حمایت یوری آندروپف (رهبر حزب کمونیست شوروی) را درباره طرح صلح خاورمیانه ای خود جلب کند. کمیته ۷ نفره عرب، دیروز مذاکرات خود را در

ص: ۷۰۴

۱- مأخذ ۱۲، ص۲۰.

۲- مأخذ ۱۲، ص۲.

کاخ کرملین با مقامات شوروی آغاز کرد. ریاست این کمیته را شاه حسین اردنی به عهده دارد.

بنابه گزارش تاس از مسکو، یوری آندروپف رهبر حزب کمونیست شوروی، نیکولای نیخونوف نخست وزیر، و آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، در این مذاکرات شرکت داشتند. طبق همین گزارش، مقامات شوروی در این دیدار، هدف از پیشنهاد امریکا درمورد خاورمیانه را جدایی افکندن بین کشورهای عرب و تحمیل تصمیماتی اعلام کردند که فقط به نفع امریکا و رژیم صهیونیستی است و از میان آنها جلوگیری از تأسیس یک کشور مستقل فلسطینی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.(۱)

۱

به گزارش روزنامه کیهان، کمیسیون سیاسی سازمان ملل با تصویب ۷ قطعنامه، اقدامات رژیم صهیونیستی درزمینه حقوق بشر در سرزمین های عربی اشغال شده را محکوم کرد. امریکا به این قطعنامه ها رأی ممتنع و رژیم صهیونیستی علیه قطعنامه ها رأی داد. قطعنامه نخست بار دیگر، اجرای عهدنامه ژنو را درباره محافظت از غیر نظامیان زمان جنگ در سرزمین های اشغالی یادآور می شود؛ قطعنامه دوم، تأکید می کند که تدابیر رژیم صهیونیستی در این سرزمین ها ناقض عهدنامه ژنو است، در سومین و چهارمین قطعنامه، ادامه تحقیقات درباره اعمال رژیم صهیونیستی در سرزمین های اشغالی و لغو تدابیرش علیه شهرداران الخلیل و ملهول درخواست شده است و بالاخره در پنجمین، ششمین و هفتمین قطعنامه انضمام بلندی های جولان، سیاست آموزشی رژیم صهیونیستی و تلاش برای قتل شهرداران نابلس، رام الله و البیرح محکوم شده است(۲)

ص: ۷۰۵

۱- مأخذ ۱۲، ص ۲۰.

۲- مأخذ ۱۲، ص ۲۰.

روزشمار جنگ شنبه ۱۳ آذر ۱۳۶۱ ۱۸ صفر ۱۴۰۳ ۴ دسامبر ۱۹۸۲

۱

تحرک نیروهـای خودی و دشـمن در منـاطق عملیـاتی محرم و مسـلم بن عقیـل، تجـاوز هواپیماهای عراق به حریم هوایی دهلران و گلوله باران شهرهای خرمشهر و آبادان، مهم ترین رویدادهای نظامی در این روز بود.

امروز بار دیگر در منطقه عملیاتی محرم نیروهای عراقی قصد نفوذ به مواضع خودی را داشـتند که با هوشـیاری نیروهای خودی و آتش به موقع توپخانه مواجه شده، عقب نشینی کردند. در این اقدام ۹ تن از عراقی ها کشته و تعداد زیادی از آنها نیز زخمی شدند.(۱)

در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل نیز نیروهای سپاه با نفوذ به مواضع دشمن در محور مندلی و پشتیبانی آتش توپخانه های ارتش، به یک ستون از خودروهـای عراقی حمله کردنـد. به نوشـته روزنـامه کیهان، یک مقام بسیج منطقه، درخصوص حملات نیروهای خودی - که برای تأمین و پوشـش بیشتر مناطق سرکوب مرزی انجام شـد، گفت: این عملیات به قـدری غافلگیرکننده بود که ۴ خـودرو عراقی از جـاده منحرف و به دره پرتاب شدند و ۵ خودرو دیگر، قبل از هرگونه واکنشی منهدم شدند.(۲)

هواپیماهـای عراقی نیز به حریم هوایی دهلران تجـاوز کردنـد که بـا آتش شدیـد پدافنـد هوایی، قبـل از هرگونه اقـدامی فضـای منطقه را ترک کردند.(۳)

گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر نیز یک شهید و یک مجروح بر جای گذاشت و سبب تخریب ۲ منزل مسکونی شد.(۴)

۲

امروز درپی ادامه یافتن درگیری در مناطق کردنشین، خسارت هایی به دو طرف درگیر وارد شد. شهرهای سنندج، مریوان، سردشت، پیرانشهر، مهاباد، بوکان و میاندوآب محل این درگیری ها بود.

در محـور سـنندج - مریـوان، عوامـل گروه کمونیسـتی کومه له در منطقه تیژتیژ، به یـک پایگـاه نیروهـای ژانـدارمری حمله کردنـد. بـا شـروع درگیری، نیروهای کمکی از پایگاه های اطراف به

ص: ۷۰۶

۱- سند شماره ۲۵۲۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان محرم به فرماندهی سپاه، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۴- سند شماره ۵۸۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از مرکز فرماندهی سماجا۳ به معاونت عملیات و اطلاعات - نزاجا (مدیریت عملیات)، شماره ۲۵۹، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۳.

محل درگیری اعزام شدند که آنها نیز در محاصره قرار گرفتند. با اوج گیری درگیری ها، یک دسته سوار زرهی و نیروهای جندالله سپاه به کمک محاصره شدگان رفته، توانستند آنها را نجات دهند. در این حادثه – که ۴ ساعت طول کشید – ۱۱ تن از افراد ژاندارمری شهید و ۶ تن مجروح شدند. از تعداد تلفات مهاجمان آماری گزارش نشده است.(۱)

در حوالی پایگاه کچل آباد – واقع در محور سردشت – پیرانشهر، ۳ تن از سربازان خودی روی مین رفتند که ۲ تن از آنها شهید و یک تن نیز زخمی شد.(۲)

در محور مهاباد – بوکان نیز یک دستگاه بولدوزر براثر برخورد با یک مین در هنگام برف روبی آسیب دید.(۳)

نیروهای ژاندارمری و نیروهای مقاومت در عملیات مشترکی به روستای تپه رش – که از مراکز مهم نیروهای مسلح غیر قانونی در محور میاندوآب – مهاباد بود – حمله کرده، موفق شدند ۸ نفر از آنان را به هلاکت برسانند.(۴)

مسئول تشکیلات گروه کومه له شاخه باختران به همراه ۲ نفر دیگر از افراد این گروه در شهر باختران دستگیر شدند.(۵)

در شهر سنندج نیز ۴ تن از هواداران کومه له شاخه سقز با تحویل دادن ۴ قبضه اسلحه، خود را به سپاه شهر سنندج معرفی کردند.(۶)

۱

امروز در آستانه انتخابات مجلس خبرگان، عده ای از هواداران گروه کومه له در مهاباد، با سردادن شعارهایی خواهان تحریم انتخابات این مجلس شدند.(۷)

همچنین در اصفهان، یک نیروی نظامی به جرم هواداری از حزب دمکرات کردستان و اقدام برای تبلیغ سیاست های این حزب و تبلیغات سوء علیه نظام جمهوری اسلامی و شخصیت های سیاسی و مذهبی، به یک سال زندان و بازخرید از ارتش محکوم شد.(۸)

۲

اقدامات امروز سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، سرقت یک خودرو پیکان از مردم در شهر تهران؛ دستگیری یکی از اعضای فعال این سازمان در اهواز و محاکمه ۲ تن از آنان در دادگاه بروجرد بود که درمورد اخیر هر دو نفر به ترتیب به ۱۰ و ۵ سال زندان محکوم شدند.

تعدادی از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان شادمان تهران با تهدید اسلحه یک دستگاه خوردو پیکان را از صاحبش اخذ کرده، گریختند.(۹) در اهواز نیز یکی از عناصر اصلی این سازمان – که بنیان گذار شاخه دختران در شهر بهبهان بود – شناسایی و دستگیر شد.(۱۰) در بروجرد هم ۲ تن از فعالان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به جرم فعالیت برای این گروه در فاز نظامی به ۱۰ و ۵ سال حبس محکوم شدند.(۱۱)

۱– سند شماره ۳۵۸۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و – سند شماره ۳۴۴۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۱۷/۹/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۳۳۹۴۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن سوم) به استانداری استان کردستان، ۱۴/۹/۱۳۶۱، سند تک برگی.

۲- سند شماره ۳۵۸۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - مأخذ ۴، ص۱.

۳- مأخذ ۵، بخش اول.

۴- سند شماره ۳۵۸۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از واحد اطلاعات و بررسی های تأمینی قرارگاه حمزه(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه(ع)، شماره ۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۵- سند شماره ۵۸۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات) به ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه۷ (اطلاعات)، ۱۳/۹/۱۳۶۱.

۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۰، تاریخ ۱۴/۹/۱۳۶۱، صص ۵ و ۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۹/۱۳۶۱.

۷- مأخذ ۴، ص۱.

۸- سند شماره ۵۸۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (اطلاعات) به ستاد سپاه منطقه ۲ (اطلاعات)، ۱۳/۹/۱۳۶۱.

۹- سند شماره ۷۳۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۱۰- دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه، رویدادهای منطقه۸، شماره۱۷، تاریخ ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۱۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۹/۱۳۶۱، به نقل از دادگاه اسلامی بروجرد.

امـام خمینی در دیـدار با اعضای شورای مرکزی جهادسازنـدگی و نماینـده شان در این نهاد بیاناتی ایراد کردنـد. مهم ترین محورهای سـخنان ایشـان در این دیـدار عبـارت بـود از: بی توجهی رژیم پهلوی به امر کشـاورزی و از اولویت خـارج کردن آن؛ تحول صورت گرفته در مردم و اشتیاق عمومی برای خدمت به کشور؛ یادآوری مسئولیت آحاد مردم و مسئولان برای آبادسازی کشور و توصیه به دلگرمی بیشتر برای خدمت به اقشار آسیب پذیر.

امام خمینی در این دیدار فرمودند:

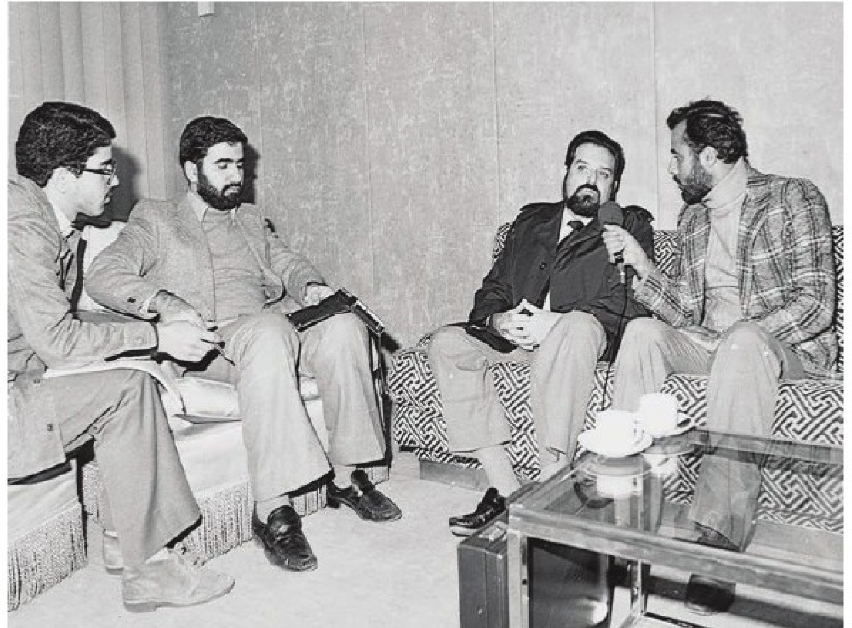
«از مسائلی که شـما و دیگران گزارش داده اند، بسـیاری از خیانت هایی که به این کشور و مردم گردیده است کشف می شود که چه کوشش هـایی درجهت بازداشـتن مـا از همه چیز انجـام شـده و جلوی مغزهـایی که می توانسـتند کار بکننـد و پیشـرفت علمی داشـته باشـند را گرفته و کشاورزی ما را از بین بردند. شـما می بینید که چقدر از زمین ها هنوز بلااستفاده و چه مقدار از آبها مانند آب کارون به هدر می رود. آنها به اسم اینکه ما می خواهیم پیشـرفت داشته باشـیم و مملکت ما مملکت صـنعتی باشد، مسئله اصـلاحات ارضـی را بهانه کردند. قضـیه آنها قضیه کلاغی شـد که می خواست راه رفتن کبک را یاد بگیرد که راه رفتن خودش را هم فراموش کرد، که خـدا خواست، مملکت را از دست آنها گرفت و مسائل و تصـمیمات به دست خود مردم افتاد. اینکه شـما گفتید در کارها هماهنگی وجود دارد، کار[ی] بسـیار خوب و صحیح است، زیرا تا امور آن گونه اجتماعی نباشـد و همه افراد یک رویه و هدف را نداشـته باشـند، کارها پیش نمی رود. امروز همه مردم ما می خواهند به اسلام و کشورشان خدمت کنند و ما می بینیم درعین حال که این کشوری که به دست ما افتاد[ه] هیچ پیشرفتی نداشته است، اما انسان های آن تبـدیل به انسان های پرشور و فعال گردیده اند. که همین دلیل است [بر این] که ما می توانیم همه کارها را خودمان انجام دهیم. اگرچه امریکا نمی خواهد و نمی گذارد که ما کار بکنیم، ولی ما و ملت ما به یاری خداوند بنا داریم کاری بکنیم که آنها نتوانند مانع باشند. و در این جهت لازم است افراد با علوم آشـنا شوند، البته علمی که در خدمت مردم باشد. در هر صورت مسئولیت ما امروز زیاد است و باید خودمان مملکتمان را آباد کنیم و اگر این کار را نکنیم، شـکر خـدا را به جای نیاورده ایم. مسـئله کشاورزی در کشور ما در رأس امور است و بحمـدالله، مملکت ازنظر منـابع طبیعی، همه چیزش خوب است. اگر جنبه ایمـان مردم تقویت شـد، همه امور به راحتی انجـام می شود. مثلاًـ همین جهاد در جنگ چقـدر کار کرده است. این به خاطر جدیتی است که جوان ها دارند و کشور را از خودشان می دانند و برای خدا کار می کنند. وقتی ایده آنها این باشـد، کارها به خوبی پیش می رود و این طور نباشد که اگر کسـری پیدا کردید و یا مشـکلی در کارتان پیش آمد، دلسـرد شوید. به کار خودتان ادامه دهید، من همه شـما را دعا می کنم و امیدوارم خداوند به شما توفیق خدمت به این مستمندان را - که از بزرگ ترین عبادات نزد اوست - عنایت فرماید.»(۱)

ص: ۷۰۸

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، ج ۱۷، تهران: چاپ اول، ۱۳۷۸، صص ۱۳۰ - ۱۲۹.

الکساندر مارتینی وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه، در رأس هیئتی وارد تهران شد و با استقبال حسین کاظم پور اردبیلی معاون امور بین الملل و اقتصادی وزارت خارجه، مواجه گردید. کاظم پور اردبیلی درمورد اهداف سفر این هیئت به تهران اظهار کرد: این گروه در مدت اقامت خود در تهران با مسئولان وزارتخانه های نفت، بازرگانی، امور اقتصاد و دارایی و خارجه ملاقات خواهد داشت که در این ملاقات ها نتایج سفر چند ماه قبل هیئت ایرانی به نیکاراگوئه و نیازهای اقتصادی دو کشور بررسی خواهد شد.

وزیر تجارت نیکاراگوئه پس از ورود به تهران در مصاحبه‌ای انگیزه سفر این هیئت به ایران را توسعه روابط دو کشور عنوان کرد.

وزیر تجارت نیکاراگوئه نیز در گفت وگوی کوتاهی، انگیزه سفر این هیئت به جمهوری اسلامی ایران را توسعه روابط میان دو کشور ذکر کرد. وی افزود: هم زمان با دیدار ما از جمهوری اسلامی ایران، ریگان نیز از برخی کشورهای امریکا ی لاتین دیدن می کند و حضور ما در این مقطع در ایران امر مهمی تلقی می شود. ایالات متحده امریکا انقلاب نیکاراگوئه را تحت فشار قرار داده، آن را تهدید می کند و ما به ایران آمده ایم تا به برادران خود بگوییم که تا پیروزی کامل و ایجاد یک نیکاراگوئه نو، به نبرد خود علیه دشمن مشترکمان (امریکا) ادامه خواهیم داد. وی در پایان این مصاحبه اظهار امیدواری کرد که در مذاکرات خود با مقامات ایران به نتایج مطلوبی دست یابد(۱)

ص: ۷۰۹

۱- مأخذ ۲، ص۱۷.

۱

ایران خواستار اخراج رژیم صهیونیستی از سازمان علمی فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) شد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، نماینده جمهوری اسلامی ایران در جلسه عمومی چهارمین اجلاس فوق العاده یونسکو در پاریس، ضمن حمله شدید به رژیم صهیونیستی و شرکت نماینده این رژیم در سازمان یونسکو گفت: حضور نماینده رژیم صهیونیستی در میان ما یک ننگ است و وجود این رژیم در سازمان مذکور باتوجه به جنایاتی که علیه مردم مسلمان فلسطین و لبنان انجام داده است، موجب بی اعتباری این سازمان خواهد شد.

نماینده جمهوری اسلامی ایران ضمن حمله شدید به رژیم اشغالگر قدس و حامیان آن، بار دیگر بر نظر دولت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر اخراج این رژیم از سازمان های بین المللی تأکید کرد و یادآور شد که ارائه قطعنامه هیئت جمهوری اسلامی ایران درمورد محکومیت رژیم صهیونیستی، حداقل اقدامی بوده که علیه این رژیم در این سازمان انجام شده و نظر ما همان می باشد که گفته شده است.

این خبرگزاری می افزاید: گفتنی است که رئیس سازمان یونسکو از نماینده جمهوری اسلامی ایران درخواست کرده بود که قطعنامه خود را در شرایط فعلی به تأخیر اندازد. در همین خصوص، خبرگزاری فرانسه از پاریس گزارش داد: گروه ۷۷ کشور و جنبش کشورهای غیر متعهد یونسکو در اعلامیه ای که در حاشیه اجلاس عمومی یونسکو انتشار یافت، از یونسکو خواستند فعالیت هایش را برای تحقق حقوق خلق فلسطین با همکاری نزدیک با سازمان آزادی بخش فلسطین افزایش دهد.(۱)

۲

اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا، دستگیری ۴ دانشجوی ایرانی دانشگاه های گیسن آلمان غربی را محکوم و بیانیه ای را منتشر کرد.

در بخش هایی از این بیانیه آمده است که بار دیگر پلیس آلمان با درگیری تصنعی در شهر گیسن آلمان، مبادرت به دستگیری ۴ تن از دانشجویان مسلمان کرد تا شاید بدین وسیله فراریان و ضد انقلابیون، امید ازدست رفته خود را بازیابند. ای کوردلان، برای امت شهیدپرور ما چهره کریه شما نمایان است. اگر شما در دستگیری ۸۶ تن از عزیزانمان و ضرب وشتم آنان و بالاخره اخراج ۳۰ تن از آنها موفق بودید، این بار هم موفق خواهید شد. ما از دولت و پلیس آلمان غربی می خواهیم از این حرکات رذیلانه و ددمنشانه دست بکشد. جمهوری اسلامی ایران چون کوه بااراده و پابرجا ایستاده و این دستگیری ها و زندان ها هیچ خللی در اراده ما وارد نخواهد کرد.(۲)

یادآوری می شود که در سه روز پیش، ۲۰ تن از عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به ۵ تن از دانشجویان ایرانی حمله و آنها را مضروب کردند. عوامل سازمان بعد از این واقعه پیش دستی کرده، به پلیس آن شهر شکایت کردند که باتوجه به سوابق عملکرد پلیس آلمان در این گونه موارد، آنها ۴ تن از دانشجویان ایرانی عضو انجمن اسلامی را دستگیر کردند(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص ۲۰.

۲- همان.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۸، تاریخ ۱۲/۹/۱۳۶۱، ص۷، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۹/۱۳۶۱.

موفقیت های اقتصادی ایران در وضـعیت جنگی، مورد توجه رادیو بی بی سـی قرار گرفته است. این رادیو باتوجه به نقش نفت و سیاست های ایران در کسب درآمدهای ارزی از این راه، پیش بینی های قبلی مبنی بر فروپاشـی نظام یا بروز مشکلات در ادامه جنگ با عراق را اغراق آمیز خوانـد. این رادیو همچنین به تلاش عراق در حمله به جزیره خـارک به منظور جلوگیری از این موفقیت ایران اشـاره کرده است. گزیـده ای از مقاله رادیویی "جفری برین" مفسر اقتصادی این رادیو، بدین شرح است:

رقم ۲ میلیون بشکه نفت صادراتی آخرین آماری بود که آقای حسن خردمنـد معاون وزارت نفت ایران، عنوان کرد و این رقم معادل نیمی از تخمین های منابع خارجی است. باتوجه به آخرین آمار منتشـرشده، کل تولیـدات روزانه ایران را حـدود ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه نفت خام می توان تخمین زد که نیم میلیون بشکه آن در پالایشگاه های داخلی تصفیه و به مصارف داخلی به ویژه احتیاجات سوختی ارتش برای جنگ با عراق می رسد. ظرف یک هفته گذشته نیز آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و آقای علی اکبر ولایتی وزیر خارجه ایران، از تعداد هیئت های خارجی که به ایران سـفر کرده و می کنند سخن به میان آوردند و آن را نشانه ای از موقعیت مناسب ایران در صحنه بین المللی قلمداد کردند. وزیر خارجه ایران، این رفت وآمدها را نشانه ای از ثبات سیاسـی ایران خواند، بدون تردید انتشار این گونه اعلامیه های رسمی موجب ناامیدی و نارضایتی بسیاری از ایرانیان تبعیـدی در خارج و زنـدانیان سیاسـی مخالف دولت در داخل ایران خواهـد شـد. بااین حال، بسیاری از آمار و اخبار منتشـرشده حقیقت دارد. بسیاری از کشورها که مشـتاق خریـد نفت ارزان هسـتند، سوابق و اعمال دولت ایران را نادیـده گرفته، با آن به دادوسـتد می پردازند. پیش بینی های قبلی مبنی بر اینکه دولت ایران به دست خود و به علت اشتباهات اقتصادی تیشه به ریشه خود خواهد زد، اینـک بیش از حـد اغراق آمیز به نظر می رسـد. همچنین این پیشـگویی که به دلیـل شـرایط نامساعـد اقتصـادی، ایران قادر به ادامه یک جنگ طولانـی بـا عراق نخواهـد بود، اینـک اغراق آمیز به نظر می آیـد. به رغم برخوردهای نظامی پراکنـده و گاه به گاه در جبهه های جنگ، ایران توانایی واردآوردن فشار بر عراق را دارد. کلید اصلی موفقیت ایران بدون تردید سیاست نفتی این کشور بوده است.

عراق که خود عضو اوپـک است، بـا آشـنایی به این حقـایق بارهـا و بارها و بـدون موفقیت سـعی کرده است تا نفتکش ها را از ترمینال اصـلی صـادرات نفت ایران در جزیره خـارک دور نگـاه داشـته و ازطریق اوپـک ایران را مجبور به کـاهش سـطح تولیـد کنـد. دراین میـان، معاملات تجاری ایران با جهان خارج - که اکثراً هم معاملاتی پایاپای است - ادامه دارد. ایران در مقابل تعهـد عرضه نفت و بعضـی دیگر از محصولات داخلی نظیر میوه خشـک، فرش و پسـته اقـدام به واردکردن محصولات غـذایی، کالاهـای صـنعتی و کمـک های فنی می کنـد. تازه ترین این معاملات با یوگسلاوی و زلاندنو بوده است. در چند ماه گذشته نیز ایران موافقت نامه های تجاری پیشین خود با هند، برزیل، ترکیه و سیرالئون را تمدیـد کرده و در هفته جـاری مـذاکراتی بـا پاکسـتان انجـام شـده است. ژاپن بار دیگر بزرگ ترین صادرکننـده کالاهای صـنعتی به ایران، خواهد شد و معاملات بازرگانی با کشورهای بلوک کمونیستی نظیر آلمان شرقی، مجارستان و کره شمالی نیز انجام شده است.(۱)

ص: ۷۱۱

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۵۹، تاریخ ۱۳/۹/۱۳۶۱، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو لندن، ۱۲/۹/۱۳۶۱.

۱

نشریه کانادایی کرسنت اینترنشنال با اشاره به خودداری امریکا از بازپرداخت دارایی های ایران، تداوم محاصره اقتصادی و همکاری نکردن کشورهای غربی در گشایش اعتبار خارجی برای خریدهای ایران، اقتصاد ایران را اقتصادی موفق خواند و سیاست ایران درخصوص فروش نفت کمتر نسبت به زمان رژیم گذشته را موجب افزایش عمر ذخایر به میزان ۴ برابر ذکر کرد. کرسنت روی آوری کشورهای خارجی برای برقراری روابط مجدد اقتصادی با ایران را نشانه شکست پیش بینی های قبلی مبنی بر فروپاشی اقتصاد دولت اسلامی خواند. به نوشته این نشریه، جمهوری اسلامی ایران درحالی توانسته با مشکلات اقتصادی خود مواجه شود که امریکا برای ازهم پاشیدن اقتصاد آن، از بازپرداخت حداقل ۵۰ میلیارد دلار ذخایر ارزی متعلق به ایران - که در بانک های غربی نگهداری می شود - خودداری می کند. کرسنت اینترنشنال ضمن اشاره به دلایل موفقیت اقتصادی ایران، ذخایر ارزی ایران را نسبت به زمان آغاز جنگ تحمیلی به مراتب بیشتر ذکر کرده و ضمن اشاره به محاصره اقتصادی ادامه حیات جمهوری اسلامی ایران را یک معجزه نامیده و افزوده است: امریکا درعین حال همچنان از بازپرداخت حداقل ۱۰ هزار میلیون دلار - که خانواده پهلوی از ایران سرقت کرده و به امریکا برده اند - خودداری می کند. طبق گزارش این نشریه، جمهوری اسلامی ایران توانسته است بدون دریافت وام از خارج، تمام تعهدات مالی خود را در صحنه های بین المللی انجام دهد. درواقع از آنجایی که اکثر بانک های غرب از دادن اعتبار به ایران خودداری می کرده اند، جمهوری اسلامی ایران برای خرید تمامی کالاهای موردنیاز خود از بازارهای بین المللی، پول نقد پرداخته است. کرسنت اینترنشنال در ادامه افزوده است: با روش تولیدی که رژیم شاه مشغول بهره برداری از ذخایر نفتی ایران بود، پس از بیست وپنج سال نفت ایران تمام می شد، لکن سیاست هایی که هم اینک نظام جمهوری اسلامی ایران برای تولید و صادرات نفت خود به مرحله اجرا درآورده، عمر ذخایر نفتی ایران را تا بیش از صد سال دیگر افزایش داده است. این درحالی است که به نوشته این نشریه، بانک های بین المللی امیدوار بودند که عمق و وسعت مشکلات اقتصادی، دولت ایران را از پای درآورد. آنها درعین حال امیدوار بودند که بتوانند هزاران میلیون دلار از دارایی های ایران را نزد خود نگاه دارند، اما همه پیش بینی هایی که درباره جمهوری اسلامی شده بود، غلط از آب درآمده است. از همین رو، بسیاری از دولت های غربی خواهان رفع کدورت و بهبود روابطشان با جمهوری اسلامی ایران شده اند.(۱)

۲

درپی انتشار برخی اخبار غیر رسمی مبنی بر افزایش حجم صدور نفت عراق از ترکیه، امروز خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع نزدیک به وزارت انرژی ترکیه، ضمن تأیید خبرهای قبلی، اطلاعات بیشتری را اعلام کرد. به گزارش این خبرگزاری، منابع نزدیک به وزارت انرژی ترکیه امروز اعلام کردند که عراق و ترکیه آماده اند تا به منظور افزایش حجم سالانه خط لوله

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۹/۱۳۶۱، ص۳.

انتقال دهنده نفت شمال عراق به بندر "جیحان" نزدیک خلیج اسکندریه ترکیه، قراردادی با یکدیگر امضا کنند. براساس این قرارداد، ظرفیت این خط لوله هزار کیلومتری از ۲۵ به ۴۵ و سپس به ۴۹ میلیون تن در سال یعنی از ۶۵۰ هزار به ۹۶۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت. منابع مذکور خاطرنشان کردند که این موافقت نامه در سفر اخیر "فامیر ایلکل" وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه، به عراق امضا شده است. هزینه عملیات گسترش این خط لوله درحدود ۱۰۰ میلیون دلار است که عراق کل آن را پرداخت خواهد کرد. هزینه احداث خط لوله اصلی در اصل بالغ بر یک میلیارد دلار بوده است. به گفته همین منابع، در اواخر ماه دسامبر (اوایل دی ماه) برای تأسیس ۵ ایستگاه تلمبه خانه، ۳ ایستگاه در عراق و ۲ ایستگاه در ترکیه، به شرکت های بین المللی آگهی مناقصه داده خواهد شد و کارهای عملیاتی آن در ماه فوریه آینده شروع می شود و انجام آن پانزده ماه (اواسط سال ۱۹۸۴) به طول خواهد انجامید(۱)

۱

کانتر کلایبر معاون نخست وزیر و وزیر صنایع سنگین آلمان شرقی، به همراه هیئتی از مسئولان این کشور برای یک دیدار رسمی از عراق، امروز وارد بغداد شد. کلایبر قرار است با مقامات عراقی درخصوص تحول روابط اقتصادی و همکاری های فنی موجود میان عراق و آلمان شرقی دیدار و گفت وگو کند و با آنها درمورد تدارک کار کمیسیون مشترک عراق - آلمان شرقی - که قرار است در سال ۱۹۸۳ در برلین شرقی تشکیل شود - به مذاکره بپردازد(۲)

۲

محاکمه ۲۹۹ تن از مسلمانان مصری به جرم اقدام علیه حکومت مصر در دادگاه نظامی شهر قاهره برگزار شد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، دراین باره، مبارزان مصری اولین جلسه این بی دادگاه را به مجلس دفاع از مکتب اخلاقی اسلام و تهاجم به حکومت کفرپیشه مبارک ازطریق بیان چگونگی ضرب وشتم و شکنجه ازسوی عمال آن تبدیل کردند. لازم به یادآوری است که پس از اجرای حکم اعدام انقلابی انور سادات در ۱۴ مهرماه ۱۳۶۰ به دست شهید خالد اسلامبولی، حکومت این کشور دست به بازداشت های گسترده و وسیعی زد که اکثر این انقلابیون نیز پس از این واقعه دستگیر شده اند. در ادعانامه دادستان مصر نام ۳۰۲ نفر دیده می شود که تنها ۲۷۹ نفر در بی دادگاه حاضرند و ۲ تن از انقلابیون مسلمان به دلیل شدت جراحات واردشده براثر شکنجه، پیش از شروع مراسم فرمایشی محاکمه، به لقاءالله پیوسته اند.(۳)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز دراین باره اعلام کرد که محاکمه حدود ۳۰۰ مسلمان انقلابی مصر به اتهام تلاش برای سرنگونی حکومت و استقرار کشوری مسلمان شبیه به ایران، در قاهره آغاز شد و متهمان در آغاز محاکمه شعار می دادند که در بهشت به اعدام کنندگان انور سادات می پیوندند. بنابر ادعای دادستان، ۳۰۰ متهم - که ۲۲ تن از آنان فراری هستند - (توطئه) کرده بودند که هم زمان با

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۱، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳، آنکارا - خبرگزاری فرانسه، ۱۳/۹/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۲، خبرگزاری فرانسه، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۱، صآخر.

قتل سادات در ششم اکتبر ۱۹۸۱، قیام مسلحانه ای راه انداخته، یک کشور اسلامی ایجاد کنند. دادستان کل مصر خواستار مجازات اعدام برای همه متهمان به استثنای ۳ تن شـده است. این بزرگ ترین محاکمه در تاریخ مصر به شمار می رود. دادستان مدعی است که متهمان، عضو گروه زیرزمینی بنیادگرای الجهاد هستند که اعضای آن سال پیش سادات را به قتل رساندند. وی در ادعانامه ای - که ماه مه گذشته انتشار یافت - ادعا کرد، این گروه، رهبران غیر مذهبی مصر را کافرانی می دانند که باید کشته شوند. پیش از آغاز محاکمه، بستگان متهمان به خبرنگاران شکایت کردند که زندانیان را در زندان کتک زده و شکنجه کرده اند. به گفته عمر محمد، پسر وی ولید، براثر کتک هایی که خورده دچار صدمه مغزی شده و شنوایی اش را از دست داده است.(۱)+

ص: ۷۱۴

۱- مأخذ ۳، صآخر.

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۴ آذر ۱۳۶۱ ۱۹ صفر ۱۴۰۳ ۵ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز شهرهای آبادان و خرمشهر با شدت بیشتری گلوله باران شد. نیروهای ایران نیز در پاسخ به این اقدام، مواضع یگان های عراقی را در این منطقه گلوله باران کردند.

امروز نیز شهرهای آبادان و خرمشهر به طور متناوب زیر آتش سلاح های سنگین دشمن قرار داشت که در این حملات، در آبادان، ۳ نفر مجروح شدند و ۲ خانه مسکونی تخریب گردید. در خرمشهر نیز یک تن شهید و ۷ تن مجروح شدند و به چند ساختمان خساراتی وارد شد.(۱)

همچنین براثر آتش متقابل نیروهای خودی مستقر در منطقه آبادان و خرمشهر، ۱۰ سنگر اجتماعی و یک پست دید بانی نظامیان عراقی منهدم و ۱۵ تن از آنان کشته یا زخمی شدند.(۲)

۲

به دنبال ارسال اسلحه از کشورهای مجاور عراق به این کشور، ۳۶ دستگاه تریلر از کشور کویت و ۸ خودرو حامل مهمات از مرزهای اردن به عراق ارسال شد.(۳) در این روز، موشک های ضد تانک مارتل فرانسوی نیز از عربستان به عراق تحویل داده شد.(۴)

۳

در درگیری های امروز مناطق کردنشین، ۲۳ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و ۲۰ تن از افراد ضد انقلاب کشته شدند. دستگیری ۴ نفر از افراد حزب دمکرات و راه اندازی چند ایستگاه رادیویی از دیگر خبرهای امروز است.

عناصر گروه کمونیستی کومه له - که در گزارش ها تعداد آنها ۲۰ نفر ذکر شده است - در ساعت ۱۴:۳۰، در محور میاندوآب - مهاباد در نزدیکی روستای تنگ بالا، علیه گروهی از نیروهای سپاه و بسیج که عازم پایگاه شیخ محمد در همین منطقه بودند، اجرای کمین کرده، هر ۱۵ نفر آنان را به شهادت رساندند.(۵)

۱- سند شماره ۵۴۵۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از مرکز فرماندهی ستاد مشترک به معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی ارتش (مدیریت عملیات)، شماره ۲۶۰، تاریخ ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۵۸۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از مرکز فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۵۹، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۷.

۳- سند شماره ۱۶۷۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی ستاد مشترک ارتش - اداره دوم - فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۵۷/۳۴، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۷.

۴- سند شماره ۱۷۷۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، گزارش نوبه ای، از قرارگاه کربلا (اطلاعات عملیات) به دفتر سیاسی، شماره ۱۴۲، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۵- سند شماره ۳۵۸۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی میاندوآب به قرارگاه بعثت، ۱۵/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۳۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۲۰۰، تاریخ ۲۱/۹/۱۳۶۱، صص ۳ و ۴؛ و -

سند شماره ۳۵۷۶۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد عملیات سپاه میاندوآب به فرماندهی سپاه میاندوآب، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و – خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، تاریخ ۱۹/۹/۱۳۶۱، ص۲، ارومیه – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۸/۹/۱۳۶۱.

در عملیات دیگری که در ساعت ۱۶ انجام شد، نیروهای ژاندارمری هنگام بازگشت از مأموریت تأمین جاده - به مقر خود در پایگاه قوچان در محور میاندوآب - بوکان با کمین عناصر مسلح غیر قانونی مواجه شدند و ۸ تن از آنان به شهادت رسیدند.(۱) درپی این حادثه، نیروهای هنگ سقز به محل اعزام شدند و در ساعت ۲۰، در عملیاتی غافلگیرانه به عناصر مسلح غیر قانونی حمله کرده، ۲۰ تن از آنها را به هلاکت رساندند.(۲)

در حوالی روستای همران در سیزده کیلومتری شمال سردشت، یک خودرو تویوتای نیروهای ژاندارمری روی مین رفته، متلاشی شد و ۲ تن از سرنشینان آن نیز زخمی شدند(۳)

نیروهای سپاه با اجرای عملیات هایی در روستاهای ترویه، شوجه و پیروآباد در اطراف شهرستان اشنویه، موفق به دستگیری ۴ تن از افراد حزب دمکرات شدند.(۴)

طبق اخباری که منابع آگاه به استانداری کردستان ارسال کرده اند، کشورهای اروپایی تجهیزات ۴ ایستگاه رادیویی را برای استفاده گروه کومه له، حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه عمومی بانه در اختیار آنان قرار داده اند.(۵)

طبق گزارش همین منابع، اخیراً عده ای از خبرنگاران فرانسوی و انگلیسی در آبادی های تحت سلطه گروه های مسلح غیر قانونی به تهیه خبر و گزارش پرداخته اند.(۶)

۱

نیروهای امنیتی ایران موفق شدند ۸۶ تن از عناصر گروه های ضد انقلاب را در داخل کشور در شهرهای بابل، اصفهان و شیراز دستگیر کنند. از این تعداد، ۵۲ نفر افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۲۸ نفر اعضای اتحادیه کمونیست های ایران و ۶ نفر عناصر گروه پیکار هستند.

در بابل دو نفر از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به جرم اقدامات تشکیلاتی و کمک مالی به این سازمان دستگیر شدند.(۷)

در استان اصفهان نیز نیروهای سپاه در هفته گذشته، ۵۰ تن از نیروهای فعال مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند(۸)

همچنین فرماندهی منطقه ۲ سپاه پاسداران (اصفهان و چهارمحال وبختیاری)، درخصوص وضعیت سازمان اتحادیه کمونیست های ایران اعلام کرد که با دستگیری ۲۸ تن از افراد این اتحادیه که از چندی پیش آغاز شده، مأموریت منطقه ۲ دراین باره پایان یافته است.(۹)

فرماندهی سپاه منطقه ۹ (شیراز و بوشهر) نیز اعلام کرد که نیروهای سپاه با دستگیری ۶ تن از اعضای سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، از سازماندهی جدید این گروه جلوگیری کرده اند.(۱۰)

۱- مأخذ ۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۸۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه)، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۶، بخش دوم.

۳- مأخذ ۶، بخش دوم.

۴- سند شماره ۴۰۹۸۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت طرح و برنامه عملیات به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) طرح و برنامه عملیات، ۱۵/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۳۴۶۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن۲) به استانداری کردستان (معاونت سیاسی)، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۶- همان.

۷- سند شماره ۸۹۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۱۹۸، تاریخ ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۵۸۲۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه۳ به ستاد مرکزی - مرکز فرماندهی، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۵۸۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ستاد منطقه۲ به فرماندهی ستاد مرکزی سپاه، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۹- همان، ص۱.

۱۰- سند شماره ۸۲۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۹ اطلاعات به ستاد مرکز اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۱

سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، در مصاحبه ای با روزنامه اطلاعات، درباره توان کمی و کیفی ارتش عراق، آینده جنگ و نقش مجلس اعلای عراق مطالبی بیان کرد. وی درباره وضعیت فعلی ارتش عراق گفت: درحال حاضر، بخشی از واحدهای ارتش عراق در حدود ۲۰ درصد قدرت رزمی دارند، بعضی ۸۰ درصد و واحدهای اندکی از ۱۰۰ درصد قدرت رزمی برخوردارند و می توان گفت که به طورکلی ازنظر نیروی انسانی در ضعف کامل به سر می برند. دشمن دیگر قدرت و توانایی حمله و تهاجم به رزمندگان اسلام را ندارد و هرگز هم نخواهد داشت. ان شاءالله با طرح هایی که به زودی برای حملات گسترده علیه صدام پیاده می شود و باتوجه به اینکه ما می دانیم بسیاری از نیروهای ارتش صدام میل به جنگیدن ندارند و نتیجه و عاقبت کار خود را خوب احساس کرده اند، پیروزی نهایی را مژده می دهم.

فرمانده نیروی زمینی ارتش همچنین با اشاره به تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و تأکید بر لزوم پشتیبانی همه جانبه از آن، اظهار کرد که انتظار داریم این مجلس آینده ساز کشور عراق باشد و در برپایی حکومت اسلامی، تحت رهبریت امام امت، نقش خود را ایفا کند. وی آمادگی ملت اسلامی ما را برای کمک به مردم عراق برای رهایی از یوغ طاغوت صدامی اعلام کرد.(۱)

۲

امروز نیروهای داوطلب بسیجی شامل کارکنان شهرداری تهران، صدها تن از نیروهای مردمی مراغه، گروه هایی از عشایر ایلام، نیروهای بسیج اعزام مجدد از قائم شهر و داوطلبان شهرهای ابهر و کرج، به جبهه های جنگ اعزام شدند.(۲)از یزد نیز هفتمین گروه از داوطلبان روحانیت مبارز این شهر به جبهه های غرب کشور اعزام شد.(۳)

۳

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در مراسم خداحافظی سفیر چین و نیز در دیدار با ابراهیم حکیم وزیر امور خارجه جمهوری عربی صحرا، با اشاره به اصل استقلال در سیاست خارجی کلان جمهوری اسلامی ایران خاطرنشان کرد که این اصل مهم ما را به طرف دوستی با کشورهایی سوق می دهد که تحت تأثیر سیاست های بزرگ جهانی قرار نداشته باشند.

رئیس جمهور در مراسم خداحافظی سفیر چین گفت: ما در زمینه های اقتصادی مایلیم با کشورهایی رابطه داشته باشیم که تجربه های تلخ گذشته را برای ما تداعی نکنند. ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی همه چیز خود را از نو بنا کرده ایم و همه کشورهایی که بتوانند این هدف مقدس ملت ما را درک کنند و تلاش متقابل داشته باشند، ما آنان را از دوستان خود تلقی می کنیم.

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص ۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص ۴، یزد.

رئیس جمهور همچنین در دیدار با ابراهیم حکیم وزیر امور خارجه جمهوری عربی صحرا، درباره نقش مردم در جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد: حمایت ملت ها امری ارزشمند است و تنها چیزی است که می تواند در مقابل دشمن دولت ها قرار گیرد. این رازی است که ما آن را در ایران کشف کرده ایم، به همین علت است که به رغم توطئه هایی که دشمنان در حق ما روا می دارند، واهمه ای به خود راه نمی دهیم، چون مردم را همراه خود می دانیم.

رئیس جمهور با اشاره به اینکه پایبندی شدید به سیاست های اسلامی، متکی نبودن به قدرت های بزرگ را همراه دارد، اظهار کرد: ما در سخت ترین لحظات بعد از پیروزی انقلاب و باوجود این جنگ پرخرج، محاصره شدید اقتصادی شدیم و هیچ دولتی هم به ما کمک مالی نکرد، ولی ما همچنان مقاوم هستیم و با اتکال به خداوند و با اتکا به تلاش و حرکت خود و مردممان و با تمسک به اصول اسلامی بر همه این مشکلات فائق آمدیم.

ابراهیم حکیم نیز با اشاره به اینکه انقلاب اسلامی ایران فقط نوید دهنده به ملت ایران نیست، بلکه نویدبخش همه مستضعفان جهان است، گفت: این انقلاب به خود جرئت داد و علیه همه پایگاه های ظلم به مقابله برخاست، از همین رو، سرنوشت انقلاب اسلامی ایران سرنوشت ملت صحرا و همه مستضعفان جهان است و درحقیقت این انقلاب چراغ آزادی برای مردم این منطقه است.

در پایان این دیدار، ابراهیم حکیم ازسوی احمدبن عبدالعزیز رئیس جمهور این کشور، از آیت الله خامنه ای رئیس جمهوری کشورمان، برای دیدار از کشور جمهوری عربی مردمی صحرا دعوت کرد.(۱)

۱

عملکرد حزب جمهوری اسلامی در بحران سیاسی خردادماه ۱۳۶۰ که به عزل بنی صدر انجامید؛ نقش این حزب در شکل گیری مجلس خبرگان اول و تصویب قانون اساسی و اهداف و برنامه های آتی حزب جمهوری اسلامی، محورهای اصلی سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با اعضای حزب جمهوری اسلامی شهرستان نور بود. بخشی از سخنان آقای هاشمی رفسنجانی به این شرح است:

«ما حزب را در جمهوری اسلامی یک نوع اتحاد و همفکری و تشریک مساعی منظم تلقی می کنیم که در راه اهداف اسلامی قدم برمی دارد. چنان که در همین مدت کوتاه عمر حزب جمهوری اسلامی شما می بینید، اگر این حزب نبود چه می شد؟ هنگامی که بنی صدر فراری، رئیس جمهور شد، اگر تلاش این حزب نبود درمورد مجلس و کار به دست آنها افتاده بود و طرف داران بنی صدر در مجلس آمده بودند، خدا می دانست که الآن وضع کشور ما چه بود! رئیس جمهوری اش بنی صدر و مجلسش طرف داران او! بنابراین، نظام دیگر چه بود؟! معلوم بود!»

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

وی با اشاره به انتخابات مجلس خبرگان دوره پیش گفت: اگر تلاش حزب نبود، هرگز نمی گذاشتند که قانون اساسی ما به تصویب برسد. در آینده هم حزب همان راه را در پیش خواهد گرفت.

آقای هاشمی در ادامه افزود: «ما همیشه راضی هستیم از این حزب، به خاطر اینکه این حزب هیچ توقعی از این مردم، غیر از اینکه مردم در خط امام باشند و حتی توقعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نداشته و ما فقط به منظور اینکه یک محوری در این جامعه باشد که نیروهایی که می خواهند فعالیت سیاسی کنند، آموزش سیاسی ببینند، ارتباط برقرار کنند با انسان های خود و ارتباط داشته باشند باهمه ایران، [قصد داریم] ازطریق این شبکه اینها را گرد هم بیاوریم و باهم کار بکنیم. این گروهک ها به محض اعلام موجودیت حزب، باوجودی که همه شان تشکیلات داشتند، به دست و پا افتادند و همه همت گروهک ها این بود که این حزب را بدنام کنند و خوشبختانه تأییدات امام و مقاومت برادران ما در این حزب، باعث شده است که تابه حال این روزنه حفظ بشود.»(۱)

۱

سه تن از نمایندگان، افسران درجه دار و سربازان گردان قدس - که از اسرای مسلمان و مؤمن به انقلاب اسلامی عراق تشکیل شده است - به اتفاق سرپرستان دایره حفاظت و کمیته فرهنگی و سیاسی ایدئولوژیک اسرای عراقی، ظهر یکشنبه با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، دیدار و گفت و گو کردند. در این دیدار، ابتدا سرگرد ابواسامه خواسته های اسرا مبنی بر اهدای خون به مجروحان ایرانی، روزی ده ساعت کار برای جمهوری اسلامی ایران و اعزام به جبهه های نبرد حق علیه باطل را اعلام کرد و افزود: ایران پایگاه گسترش انقلاب جهانی اسلام است و ما کشور شما را مرکزی برای اسلامی شدن عراق و رهایی ملت مظلوم و ستم کشیده کشورمان می دانیم و ما اکنون آماده ایم تا طبق قوانین اسلام و احکام قرآن عمل کنیم و از شما نیز می خواهیم امکان نبرد علیه دشمنان اسلام را برای ما فراهم کنید.

آقای هاشمی رفسنجانی ضمن دلجویی از آنان اظهار کرد که براساس تصمیمات شورای عالی دفاع به منظور ایجاد زمینه کار برای اسرای مؤمن و داوطلب در ازای پرداخت حق الزحمه، اقداماتی انجام خواهد شد. رئیس مجلس شورای اسلامی همچنین با تأکید بر فراهم آوردن امکانات مکاتبه بیشتر اسرا با خانواده هایشان گفت: آرزوی ما این است که شما پس از سرنگونی صدام به کشور اسلامی خودتان بازگشته، درجهت پیشبرد اهداف اسلام از توان خود استفاده کنید.(۲)

۱- مأخذ ۱۷، بخش اول، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۱۹، ص ۳.

میرحسین موسوی نخست وزیر، در پایان جلسه هیئت دولت درباره اهداف برگزاری مانور امریکا در کشور عمان(۱) و درخواست فرانسه برای شرکت در اجلاس غیر متعهدها به عنوان ناظر، مطالبی اظهار کرد.

مهندس موسوی درمورد مانور امریکا با همکاری کشورهای مرتجع خلیج فارس در منطقه گفت: امریکا قبل از انقلاب فعالیت هایی در اقیانوس هند و خلیج فارس داشته است که با پیروزی انقلاب اسلامی شدیدتر شد و به طور طبیعی در کشورهای دست نشانده مانند عمان و سایر کشورهایی که به نوعی با امریکا در ارتباط هستند، این تحریکات افزایش یافته است. خبری که اخیراً به ما رسیده، حاکی از آن است که در نزدیکی تنگه هرمز نیروهای فرانسوی، انگلیسی و امریکایی حضور فعال دارند و به نوبت مانورهایی در اطراف این تنگه انجام می دهند. البته حرکت اخیر امریکا شبیه مانور قبلی آنها به منظور ایجاد نوعی آمادگی برای دخالت مستقیم در منطقه است، هنگامی که منافع امریکا به خطر بیفتد. وی افزود: آنچه برای ما اهمیت دارد، این است که آمادگی در میان ملت ها به وجود آمده و هرنوع مداخله خارجی مخصوصاً ازطرف امریکا می تواند به کلی خنثی شود و این حرکت ها باعث برانگیختن خشم ملت ها در منطقه خواهد بود و خشم ملت ما را بر ضد امپریالیسم امریکا، شیطان بزرگ، افزون تر می کند.

موسوی در ادامه اظهار کرد: اکنون شواهدی داریم که آنها از افکار عمومی مسلمانان منطقه ترس داشته و سعی کرده اند که مانور را محرمانه نگه دارند؛ درحالی که این مسائل محرمانه نخواهد ماند.

نخست وزیر درباره سخنان مقامات دولت فرانسه مبنی بر ایفای نقش ناظر در اجلاس جنبش غیر متعهدها - که قرار است در دهلی نو تشکیل شود - گفت: فرانسه عضو پیمان های نظامی - اقتصادی غربی است و خودش جزء کشورهای استعمارگر است و سابقه سنگینی در صد سال اخیر در استعمار کشورهای جهان سوم دارد. فجایع فرانسه در الجزایر و کشورهای عربی هنوز از یادها نرفته و درخصوص کشور ما نیز دست به یک عمل ازلحاظ سیاسی - اقتصادی زده که همان حمایت از تروریست ها و منافقان است؛ کسانی که رسماً ادعاهای آدم کشی دارند و آن را توجیه حزبی، سیاسی و علمی نیز می کنند. طبیعتاً شرکت فرانسه با این سوابق حتی در نقش یک ناظر در اجلاس غیر متعهدها نوعی شکست برای این جنبش به حساب خواهد آمد و ما سخت به این موضوع اعتراض داریم و با آن مقابله خواهیم کرد. من اکنون به طور رسمی، مخالفت دولت جمهوری اسلامی ایران را با شرکت فرانسه به عنوان ناظر در این اجلاس اعلام می کنم.(۲)

ص: ۷۲۰

۱- این مانور از ۳ دسامبر (۱۲ آذر) با حضور ۱۰۰۰ تفنگ دار امریکایی و شرکت ناو هواپیمابر اینترپرایز شروع شد و تا ۷ دسامبر (۱۶ آذر) ادامه یافت. (روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۱۴)

۲- مأخذ ۱۹، ص۱۷.

علی اکبر نـاطق نوری وزیر کشور، در گفت و گویی بـا روزنـامه اطلاعات باتوجه به فعالیت هایی که درخصوص بازسازی مناطق جنگی انجام می شود، گفت: به فضل خدا بازسازی مناطق جنگ زده بیش از آنچه ما پیش بینی می کردیم، جلو می رود. فکر می کردیم آن طور که مردم در جنگیدن انگیزه، روح سلحشوری و جهاد و شـهادت دارند، شاید در بازسازی، انگیزه به آن قوت نباشد. البته، باید گفت که با آن قوت نه، امـا خوشـبختانه یک چیز خیلی نزدیک به آن حالت در مردم در امر بازسازی هست، شبیه آن روحیه و آن انگیزه و اسـتقبال خوبی از اسـتان ها شـده است، اسـتان هایی که ما اعلام کرده بودیم که کدام شـهر و کدام قسـمت را کدام اسـتان بررسـی و رسـیدگی می کند، اینها الآن شـروع کردند، یک عده از آنها وارد کار و عمل شده اند، مثل استان مازندران در سوسنگرد و مثل آستان قدس رضوی در هویزه.

وزیر کشور:
به فضل خدا بازسازی مناطق جنگ‌زده بیش از آنچه ما پیش‌بینی می‌کردیم جلو می‌رود.

وی همچنین دربـاره اقـدام تبلیغاتی عراق مبنی بر پـذیرش خانواده های اسـرای ۲ کشور و علت انجـام نشـدن این طرح گفت: کوتـاهی ازطرف دشـمن است، یعنی مـا اقـدامات اولیه را انجـام دادیم و به طـور جـدی هم پیشـنهاد داده بودیم که هم می توانیم در ترکیه مبـادله کنیم و هم در کویت و مقـدماتش را هم فراهم کردیم، برادرانمـان را هم به این مـأموریت اعزام کردیم و موافقت هایی را هم دراین باره گرفتنـد، اما دشـمن وقتی دیـد که قضـیه جـدی است و مـا ابـایی از انجـام دادن این کـار نـداریم ترسـید که مبادا یک جمعیتی از عراق بیاینـد اینجا و وضع ایران و انقلاب را ببینند و برگردند و اسباب زحمت بشوند؛ به همین دلیل آنها کوتاهی کردند. به هرحال، کار به همان وضع تا آن اندازه ای که انجام شده بود، متوقف شد.(۱)

ص: ۷۲۱

۱- مأخذ ۱۶، ص۷.

۱

الکساندرو مارتینی وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه، که در رأس هیئتی برای گسترش همکاری های اقتصادی به ایران سفر کرده است، امروز شنبه با دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان دیدار و گفت و گو کرد. روزنامه کیهان در گزارشی دراین باره اعلام کرد:

دیدار وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه با وزیر خارجه ایران

در این ملاقات بر ضرورت همکاری های سیاسی و اقتصادی بین دو کشور و گسترش هرچه بیشتر مناسبات براساس منافع دو ملت و دو انقلاب تأکید شد. همچنین طرفین درخصوص توطئه های امپریالیسم امریکا در امریکای لاتین و منطقه خاورمیانه علیه انقلاب نیکاراگوئه و انقلاب اسلامی ایران، گفت و گو و تبادل نظر کردند. همکاری و هماهنگی درباره اجلاس آتی کارگروه هماهنگی جنبش عدم تعهد - که در ماه آینده در نیکاراگوئه برگزار خواهد شد - از دیگر موضوعات مورد بحث بود. در این ملاقات، ضمن بحث درباره استفاده از امکانات اقتصادی و بازرگانی دو کشور، برای ایجاد زمینه های لازم به منظور گسترش روابط بازرگانی پیشنهادهایی نیز مطرح شد.(۱)

ص: ۷۲۲

۱- مأخذ ۱۹، ص۳.

معاونان ۱۱ وزارتخانه، استانداران آذربایجان شرقی، گیلان، همدان و باختران و نمایندگان شورای عالی و ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی کشور برای بازدید از مناطق جنگی غرب از شهرک تازه آباد، دشت مرو، روستاهای منطقه ثلاث باباجانی بخش ازگله و مناطق گرده و باویس دیدن کردند. در این دیدار، آنها ضمن بررسی فعالیت های انجام شده، مطالعات لازم را برای فراهم آوردن امکانات بازسازی و نوسازی این مناطق انجام دادند. شرکت کنندگان در نخستین همایش بازسازی و نوسازی استان باختران در دو گروه از فعالیت های بازسازی و نوسازی در منطقه ذهاب، سرپل ذهاب و ویرانی های جنگ در شهرک مهدی قصرشیرین، گیلان غرب و سومار بازدید کردند. براساس این گزارش، شرکت کنندگان در این همایش سه روزه، در شهرک تازه آباد از ۱۲۰ واحد مسکونی که برای مهاجران جنگی و اهالی روستاهای این منطقه ساخته شده نیز دیدن کردند.(۱)

در همین خصوص خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی از بازسازی و نوسازی راه های مناطق جنگی استان باختران اعلام کرد: درطول چهار ماه گذشته با صرف هزینه ای معادل ۱۹۷ میلیون ریال بخشی از عملیات بازسازی و نوسازی راه ها در مناطق جنگی استان باختران انجام شده است. این اقدامات شامل نصب دستگاه سنگ شکن در راه جوانرود - سرپل ذهاب، انجام عملیات بازسازی ۵۰ کیلومتر از مسیر پاوه - سرپل ذهاب، پل سازی راه قصرشیرین - گیلان غرب، پل سازی و آسفالت راه سومار، احداث راه سرپله - گیلان غرب، احداث راهداری مرکزی دارالسلام اسلام آباد غرب و آسفالت خیابان های شهر پاوه می باشد.(۲)

سرپرست دفتر ترمیم و بازسازی دزفول نیز در گفت و گویی اختصاصی با کیهان درباره بازسازی ساختمان های این شهر گفت: بیش از ۹۵ درصد ساختمان های آسیب دیده دزفول هنگام بازسازی تبدیل به احسن شد. وی افزود: تاکنون ۴ هزار پرونده ساختمانی در این دفتر تنظیم شده است و در این مدت، بیش از ۲۰۰۰ خانه مسکونی مرمت و بازسازی شده و در اختیار مردم قرار گرفته است و ۸۰۰ باب مغازه و محل کسب، ۲۴ واحد اداره، ارگان دولتی و مدرسه را نیز مرمت و بازسازی کرده اند. به گفته وی، ۸۰ درصد از بازسازی دزفول به پایان رسیده و زمان بندی برای اتمام بازسازی تا پایان سال ۶۱ در نظر گرفته شده بود، اما متأسفانه اصابت ناگهانی موشک سنگین دشمن در هشتم محرم - که سبب تخریب بیش از ۶۰ منزل و آسیب رسیدن به ۲۰۰ خانه مسکونی و ۱۵۰ مغازه شد - فعالیت های این دفتر را طولانی و دامنه دار کرد. حسین پیرایه درمورد اولویت های بازسازی این اماکن گفت: برای بازسازی شرایط و اولویت هایی در نظر گرفته شده که اولین آنها اقامت در شهر می باشد، بدین معنی که دفتر، افرادی را که به رغم آسیب دیدگی منازلشان در جنگ حاضر به ترک شهر نشده اند در اولویت قرارداده، بلافاصله اقدام به بازسازی منازلشان می کند. گام بعدی در بازسازی، برآورد میزان خسارات واردشده است؛ بدین ترتیب که هر اندازه میزان خسارات کمتر باشد دفتر زودتر

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- مأخذ ۱۷، بخش اول.

می توانـد آن را بازسازی کنـد که با این کار از مهاجرت مردم جلوگیری می شود. پس از آن، خانواده های شـهدا در اولویت قرار می گیرند، زیرا حق بزرگی به گردن انقلاب دارند و ازنظر عاطفی و روحی لازم بود این کار انجام شود. در مرحله بعد خانواده های مستضعف جنگ زده و کسانی که قادر به ترک شهر نبودند، بایستی منازلشان بازسازی شود که بتوانند در آنها سکونت کنند(۱)

۱

محی الـدین معروف معاون رئیس جمهور عراق، در مصاحبه ای مطبوعاتی در جـده ادعا کرد که ایران می خواهـد در جهان عرب آشوب به پا کند. طبق گزارش آژانس مطبوعاتی عربسـتان، معروف در یک نشـست مطبوعاتی در جده گفت: ایران اهداف توسـعه طلبانه ای در سر دارد و می خواهـد آشـفتگی و هرج ومرج را در تمـام منـاطق عربی ایجـاد کرده، آن را گسترش دهـد و این کـار را از عراق آغاز کرده است.(۲) وی بـدون اشـاره به تجـاوز عراق به ایران، عراق را کشوری صـلح جو خوانـد و گفت: عراق از هرگونه میانجیگری یا تلاش خیرخواهانه برای پایان دادن به جنگ استقبال می کند. محی الدین معروف توضیح داد: تصویب پیمان دفاع مشترک میان کشورهای عربی یک تصمیم مهم و درستی است، به ویژه در این مرحله که به یک عضو عربی از اعضای اتحادیه عرب تجاوز شده است.

معاون رئیس جمهور عراق ادعا کرد: پس از اینکه تلاش های حسن نیت به بن بست نسبی رسـید، عراق چیز دیگری جایگزین آن نداشت، جز جنگ و ایسـتادگی دربرابر تجاوز ایران. وی مـدعی شـد که عراق مصـمم است تجاوز ایران را دفع کنـد؛ تجاوزی که ایران باتوجه به شکسـت مفتضـحانه خود بر آن پافشـاری می کنـد. معروف در ادامه افزود: نیروی هوایی عراق در عرصه هـای نـبرد به رغم حملات وحشـیانه نیروهـای ایرانی لیاقت، شایستگی و قدرت خود را نشان داده است. وی در پایان اعلام کرد که سیاست عراق با همسایگانش بر پایه های احترام متقابل و دخالت نکردن در امور داخلی هر کشوری استوار است.(۳)

۲

درپی تـداوم همکـاری هـای دولـت سـودان بـا عراق و اعزام نیروهـای سـودانی بـه ایـن کشـور در قـالب داوطلبـان جبهه عربی، دبیرکـل حزب سوسیالیستی سودان - یکی از تشکل های مخالف دولت سودان - درباره چگونگی جذب این نیروها اعلام کرد که سفارت عراق در خارطوم، پس از استخدام کارگر، در همان بدو امر قول پرداخت ۶ هزار دلار را به هر یک از آنان داد که این مبلغ پس از اعزام آنان به بغـداد در مدت یک هفته به آنها پرداخت شد. این افراد سـپس به منظور تعلیم نظامی به جبهه اعزام شدند. دولت عراق به هر افسـر ۴۰ هزار دلار و به هر سرباز ۳۰ هزار دلار برای مـدت شـش ماه می دهـد. در همین گزارش آمده که عده ای از این افسـران و سـربازان فرار کرده و عده ای هم اسیر شده اند.(۴)

ص: ۷۲۴

۱- مأخذ ۲۵، ص۱۵.

۲- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۲۶۲، تاریخ ۱۶/۴/۱۳۶۱، ص۲، تهران - خـبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۱۵/۹/۱۳۶۱.

۳- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۲، رادیو ریاض، ۱۴/۹/۱۳۶۱.

۴- سند شماره ۴۳۶۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات به فرماندهی، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۱

درپی خبر روز گذشته خبرگزاری فرانسه درباره توافق دو کشور ترکیه و عراق برای بالابردن ظرفیت صدور نفت عراق از خاک ترکیه، امروز هم یک نشریه امریکایی جزئیات بیشتری درباره این قرارداد اعلام کرد. به نوشته میدل ایست ریپورت (چاپ نیویورک)، امروز عراق و ترکیه قراردادی امضا کردند که براساس آن، صدور نفت عراق ازطریق خط لوله نفت میدان های نفتی "کرکوک" به بندر "دورتییول" واقع در کنار دریای مدیترانه در ترکیه به دو برابر افزایش خواهد یافت. این خط لوله نهصد و هشتاد کیلومتری درحال حاضر تنها راه برای صادرات نفت خام عراق است.

در ادامه مطلب این نشریه آمده است: طبق این موافقت نامه، ظرفیت خط لوله کرکوک - دورتییول از سطح جاری که ۶۵۰ هزار بشکه در روز است به دست کم یک میلیون بشکه در روز خواهد رسید. این نشریه یادآور شده است: در گفت و گوهای مقامات ترکیه و عراق در اوایل ماه جاری، مقامات عراق درخصوص تأسیس یک خط لوله دیگر مشابه با خط لوله کنونی از خاک عراق به بنادر ترکیه اظهار تمایل کردند تا با احداث آن درآمد نفت خود را افزایش دهند. عراق قبل از جنگ با ایران - که کنترل خط کشتیرانی خلیج فارس را در اختیار دارد - حدود سه و نیم میلیون بشکه نفت در روز صادر می کرد. عراق هزینه گسترش خط لوله را که قرار است ساخت آن در آوریل ۱۹۸۴ به پایان برسد، برعهده خواهد گرفت. هزینه برآورده شده برای ایجاد این خط لوله مبلغ ۱۰۰ میلیون دلار می باشد. شرکت "بوتاس" - که یک شرکت نفتی متعلق به دولت ترکیه است - و شرکت ملی نفت عراق مشترکاً مالک و اداره کننده این خط لوله خواهند بود. این نشریه افزوده است: از زمان شروع جنگ عراق و ایران، براثر حملات هوایی ایران به تأسیسات نفتی عراق در کرکوک واقع در شمال این کشور و براثر حملات تروریست های کرد با بمب به این خط لوله در جنوب ترکیه، صدور نفت عراق ازطریق خط لوله مذکور گاهی متوقف شده است. در آوریل گذشته، سوریه جریان خط لوله نفت کرکوک - بانیاس را - که بیش از یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت خام عراق را به بازارها صادر می کرد - مسدود کرد. سوریه در اوایل سال جاری صدور نفت عراق را ازطریق این خط لوله به ۲۵۰ هزار بشکه در روز کاهش داده بود. میدل ایست ریپورت زمان بستن این قرارداد را حدوداً دو هفته بعد اعلام کرد.(۱)

۲

هیئت منتخب کشورهای عربی پس از سفر به شوروی و گفت و گو با مقامات آن کشور، امروز وارد پکن شد. به نوشته روزنامه کیهان، مقامات چین از هیئت عربی به ریاست شاه حسین اردنی استقبال کردند. چین، امریکا را به دلیل پشتیبانی از رژیم صهیونیستی، مانع مهمی دربرابر طرح صلح خاورمیانه اعراب دانسته، آن را محکوم کرد. چین همچنین از انگلستان به دلیل نپذیرفتن هیئت عربی به دلیل شرکت اعضای سازمان آزادی بخش فلسطین در آن، انتقاد کرد. دراین میان، مقامات چینی "جامعه اقتصادی اروپا" را برای به رسمیت شناختن حقوق مردم فلسطین در به دست آوردن خودمختاری و ضرورت شرکت سازمان آزادی بخش فلسطین در مذاکرات صلح تحسین کردند.(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۶.

۲- مأخذ ۱۹، ص۲۰.

۱

تجمع نیروهای امریکایی در عمان برای برگزاری یک مانور اعلام نشده در آن کشور؛ اهداف و برنامه های مانور و استعداد نیروهای شرکت کننده، موضوع گزارشی است که روزنامه کیهان تهیه و منتشر کرده است. در این گزارش آمده است: درحالی که مقام های دولتی و دیپلمات های امریکایی در عمان روز سه شنبه برگزاری یک مانور پنج روزه نیروهای امریکایی را در عمان انکار کردند، براساس گزارش های رسیده از واشنگتن، تفنگ داران دریایی امریکا به منظور برگزاری یک مانور - که مقامات عمان از اعلام آن خودداری می کنند - روز جمعه وارد خاک عمان شده اند. آسوشیتدپرس ضمن انتشار این خبر یادآور شده است که دولت عمان و دیگر کشورهای خلیج فارس ترجیح می دهند که هرگونه حضور نظامی امریکا در این منطقه را پنهان نگاه دارند. به گزارش منابع مطلع در واشنگتن، این عملیات که به نام "جید تایگر" انجام می شود، شامل تمرین حمله ۶ فروند جنگنده اف۱۵ و ۲ فروند بمب افکن ب۵۲ به یک فرودگاه عمانی و دفاع نیروی هوایی عمان از این پایگاه است. مقام های سفارت امریکا در عمان از هرگونه اظهارنظر دراین باره خودداری کرده، خبرنگاران را به وزارت اطلاعات عمان و پنتاگون وزارت جنگ امریکا ارجاع می دهند.

طبق گزارش های مطبوعات پاریس، درحال حاضر اجرای ۴ طرح نظامی زیر نظر گروه افسران مهندسی ارتش امریکا در سلطان نشین عمان در دست اقدام است. هدف از اجرای این طرح ها - که در چهارچوب همکاری های راهبردی میان عمان و امریکا انجام می شود - فراهم کردن تسهیلات لازم برای دخالت آشکار نیروهای واکنش سریع امریکا در منطقه خلیج فارس است. همچنین حدود ۱۵۰۰ تفنگ دار امریکایی همراه با ۲۵۰۰ سرباز، تعداد زیادی جنگنده اف۱۵، هواپیماهای جاسوسی آواکس، چند فروند بمب افکن ب۵۲ و ناو هواپیمابر در تمرینات نظامی یک هفته ای در عمان شرکت خواهند کرد. گزارش رادیو لیبی به نقل از مطبوعات پاریس حاکی است که مهم ترین طرح های نظامی امریکا و سلطان نشین عمان عبارت اند از: طرح جزیره "مصیره"، طرح "السعیده" در نزدیکی مستوا و طرح منطقه "الخشم" واقع در ساحل تنگه هرمز. طبق این گزارش، هزینه این ۴ طرح که شامل تأسیسات زیرزمینی برای انبارکردن سوخت و مهمات نیز هست، بالغ بر ۳۰۰ میلیون دلار می باشد.(۱)

۲

به گزارش روزنامه اطلاعات، عراقی های پیرو خط امام مقیم الجزایر با ارسال تلگرافی ضمن تبریک تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، آمادگی خود را برای مبارزه تحت رهبری امام امت برای استقرار حکومت اسلامی در عراق اعلام کردند. در بخشی از این اطلاعیه آمده است که ما حمایت و پشتیبانی خود را از این مجلس اعلام می داریم و تأکید می کنیم که خط فکری و سیاسی آن - که در اعلامیه تشکیل مجلس طرح شده بود - مورد تأیید و پشتیبانی کامل می باشد و ما از همه نیروهای اسلامی که در راه آزادی و استقلال و انقلاب اسلامی شکوهمند عراق فعالیت دارند،

۱- مأخذ ۲۵، ص۲۰.

می خواهیم که از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق با تمام قدرت پشتیبانی کنند.(۱)

حزب الـدعوه اسـلامی عراق شـاخه آلمان غربی، ضـمن تبریک به امام خمینی و مجلس اعلای عراق به مناسـبت تأسـیس این مجلس، آمادگی خود را برای همکاری با مجلس اعلای عراق به منظور سرنگونی رژیم عراق اعلام کرد(۲)

ص: ۷۲۷

۱- مأخذ ۱۶، ص۱۱.

۲- مأخذ ۱۶، ص۱۱.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۵ آذر ۱۳۶۱ ۲۰ صفر ۱۴۰۳ ۶ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ وضعیت آرامی داشت و ارتش عراق همچنان شهرهای آبادان و خرمشهر را گلوله باران کرد.

در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر چند واحد مسکونی ویران شد و یک تن شهید و ۱۰ تن دیگر نیز زخمی شدند(۱)

برخی منابع نیز از اقدام عراق در احداث یک پایگاه موشکی در منطقه بی طرف کویت و عربستان (خفجی) خبر دادند(۲)

۲

ارسال تجهیزات، سلاح و مهمات ازطریق مرزهای عربستان، کویت و اردن به عراق همچنان ادامه دارد.

در ادامه کمک نظامی دولت های عربی به عراق، امروز ۱۲۸ دستگاه تریلر حامل مهمات نظامی و ۵ دستگاه تریلر حامل مواد شیمیایی از بندرهای شعیبه و نوسیب کویت، به عراق ارسال شد. همچنین عربستان سعودی ۱۲۶ دستگاه خودرو شامل ۴۱ خودرو حامل مهمات نظامی، ۵۰ دستگاه خودرو حامل تانک و ۳۵ دستگاه خودرو حامل مهمات ویژه به عراق ارسال کرد. ۵ دستگاه خودرو حامل تجهیزات نظامی نیز از اردن به عراق وارد شد.(۳)

۳

دستور صدام مبنی بر اعدام نیروهایی که در مقابل حملات ایران عقب نشینی یا فرار می کنند، راه حلی است که عراق برای افزایش مقاومت افراد ارتش این کشور در پیش گرفته است.

درپی کشف اسنادی از برخی قرارگاه های نیروهای عراقی در عملیات محرم مبنی بر دستور مقامات نظامی عراق برای اعدام افرادی که اقدام به عقب نشینی کنند، امروز نیز یک نشریه داخلی سپاه از سند مشابهی که حاکی از دستور شخص صدام حسین دراین باره است خبر داد.

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۱۷۷۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه مرکزی نزاجا در جنوب (کربلا - رکن۲)، شماره ۶۸۲، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۱۶۷۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی شماره ۲۵۷/۳۴، ستاد مشترک ارتش - اداره دوم - فرماندهی اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۱، صص ۱۷ و ۱۸.

بنابه نوشته این نشریه، پس از شکست های پی درپی ارتش عراق از رزمندگان اسلام و عقب نشینی و یا اسیرشدن بیش از حد آنها در عملیات های گذشته، به دستور صدام در هر واحد رزمی یک گروه اعدام تشکیل شده است. عوامل این گروه ها همگی بعثی می باشند و در هنگام حمله ارتش اسلام و پاتک های دشمن مأموریت دارند هرکدام از نیروهای ارتش عراق را که قصد فرار یا عقب نشینی داشته باشد، بلافاصله در همان منطقه تیرباران کنند(۱)

۱

نیروهای ضد انقلاب به دلیل همکاری نکردن مردم مناطق کردنشین، نیازهای خود را ازطریق اخاذی و سرقت اموال مردم تأمین می کنند.

افراد گروه کومه له به منظور اخاذی، به روستای اراندان در شمال سنندج مراجعه کرده و با تهدید اهالی، مبلغی پول جمع آوری کرده، پس از غارت فروشگاه تعاونی این روستا، آنجا را ترک کردند.(۲)

امروز نیز سه تن از نیروهای وابسته به گروه کومه له و حزب دمکرات با تحویل دادن یک قبضه کلت خود را به سپاه سنندج معرفی و امان نامه دریافت کردند(۳)

۲

ستاد فرماندهی منطقه دو سپاه - که مرکز آن در اصفهان است - درباره آخرین تحولات مربوط به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در گزارشی به فرماندهی کل سپاه اعلام کرد که پس از چند ماه تلاش، مسئول تشکیلات سازمان مجاهدین در اصفهان دستگیر شد و درپی آن نیروهای سپاه یک مقر تیمی این سازمان را که مسئول بخش اجتماعی، معاون وی و مسئول بخش دختران سازمان در آنجا مخفی شده بودند شناسایی و خانه را محاصره کردند. با تیراندازی ساکنان خانه تیمی، درگیری آغاز شد که تا سه ساعت ادامه داشت. در این درگیری ۳ تن از افراد سازمان کشته و ۵ تن از نیروهای پاسدار نیز زخمی شدند.(۴)

از این خانه اسناد، مدارک، سلاح و مهمات فراوانی کشف شد. طبق گزارش ستاد منطقه ۲ سپاه پاسداران، بخش عمده ای از تشکیلات سازمان در اصفهان از بین رفته است و باتوجه به روند موجود، کل تشکیلات آنها تا هفته آینده برچیده خواهد شد.(۵) در خرم آباد نیز تعدادی از وابستگان این سازمان دستگیر شدند(۶)

۳

در شهر پاریس، اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در نزدیکی محل انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی به آنها حمله کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر، اعلام کرد که برای اولین بار است که منافقان جرئت نزدیک شدن به محل انجمن اسلامی را به خود

۱- سند شماره ۱۷۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعات هفتگی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، واحد طرح و برنامه عملیات، اطلاعات و عملیات، شماره ۴۷، تاریخ ۱۵/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۵، سنندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴- سند شماره ۵۴۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۲ (اطلاعات) به ستاد مرکزی (اطلاعات)، ۱۷/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره

۱۰۴۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۱۹۹، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۳، تاریخ ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۴، اصفهان - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۵- مأخذ ۷، بخش دوم.

۶- سند شماره ۲۲۷۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرماندهی منطقه ۸ سپاه پاسداران، رویدادهای منطقه ۸ نشریه شماره ۱۷، تاریخ ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۸.

داده اند و به نظر می رسد با این گونه اقدامات می خواهند نیروهای طرف دار نظام را تحریک کنند(۱)

هم زمان با این اتفاقات، خبرگزاری فرانسه از دیدار مسعود رجوی با یکی از مقامات بلندپایه حزب حاکم فرانسه خبر داد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، دبیر ملی حزب سوسیالیست فرانسه - که سرپرست امور بین المللی این حزب می باشد - با مسعود رجوی رئیس مجاهدین خلق جناح چپ مسلمانان ایران که ۱۸ ماه پیش به فرانسه پناهنده شده است، یک نشست اطلاعاتی انجام داد. این خبرگزاری افزود: رجوی - که شورای ملی مقاومت ایران وی را همراهی می کند - در بیانیه ای تأکید کرده که در دیدار با طرف گفت وگوی خود به تحلیل اوضاع در ایران نشسته اند. به گفته وی، آنها همچنین روش های یک همکاری بهتر و تفاهم بیشتر میان حزب سوسیالیست و شورای ملی مقاومت ایران را بررسی کرده اند(۲)

۱

آیت الله منتظری با انتشار پیامی ضمن دعوت از مردم برای شرکت گسترده در انتخابات مجلس خبرگان، نگرانی خود را از اوضاع عمومی مسلمانان زیر ستم در بعضی کشورهای منطقه، به خصوص مصر، اعلام کردند. در این پیام آمده است: با نزدیک شدن روز انتخابات مجلس خبرگان یکی از آزمایش های بزرگ الهی متوجه مردم فداکار و همیشه در صحنه ما می شود و ملت ما با شرکت یکپارچه خود در این امر بزرگ بار دیگر مشت محکمی بر دهان دشمنان اسلام و بدخواهان و یاوه گویان شکست خورده و بیگانه از اسلام و مردم خواهند زد و با شرکت طبقات و اقشار گوناگون در این انتخابات مهم حضور خود را در صحنه و آمادگی کامل برای تصمیم گیری اثبات می کنند. اینجانب ضمن تأکید بر حساسیت این انتخابات و لزوم شرکت همه جانبه در آن، نگرانی خود را از اوضاع عمومی مسلمانان زیر ستم در بعضی کشورهای منطقه و به خصوص کشور مصر اعلام می دارم. اخبار رسیده حاکیست که اخیراً حکومت عربستان اقدام به بازداشت وسیع جوانان مبارز در خط اسلام کرده است و از طرف دیگر تعداد زیادی از گروه های مسلمان مبارز در مصر درمعرض خطر اعدام قرار گرفته اند. بسیار جای تعجب است که سران مرتجع منطقه هنوز از سرنوشت شاه خائن ایران و انورسادات معدوم عبرت نمی گیرند. دولت های خائن و دست نشانده در این کشورها بدانند برای همیشه نمی توانند با سرکوبی و برقراری حکومت خفقان و سرنیزه به اربابان جهان خوار خود خدمت کنند. رشد و آگاهی ملت ها درحال شکوفایی و نهضت اسلامی در ملت های محروم و مظلوم درحال گسترش است. ملت برادر مظلوم مصر هم بداند برای نجات از شر حکومت فاسد و دست نشانده خود راهی جز فداکاری و قبول شهادت در راه خدا را ندارد.(۳)

ص: ۷۳۰

۱- . خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۱۱، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱، ص۱۸.

۱

اوضـاع کلی صـدور نفت ایران؛ نحوه هزینه کرد ارزهـای به دست آمـده؛ توانـایی در سیاست کنترل خریـدهای خـارجی و موفقیت در تـأمین مایحتاج ضـروری خانوارهای کم درآمد، محور مقاله ای اقتصادی است که نماینده خبرگزاری فرانسه از تهران ارسال کرده است. در این مقاله آمـده است: به رغم تهدیـدهای عراق مبنی بر حمله به ترمینـال نفتی جزیره خـارک، تولیـد نفت ایران به سـطح ۲ میلیون بشـکه در روز رسیده است. باتوجه به آخرین آماری که سازمان کشورهای صادرکننده نفت اوپک منتشر کرده است، صادرات نفت ایران برای این کشور در هر ماه ۵/۱ میلیارد دلار درآمـد ایجاد می کند، درحالی که درآمد کل نفت ایران در سال ۱۹۸۱ با صدور متوسط روزانه ۹۰۰,۸۱۵ بشکه، سالانه بیش از ۶۲/۸ میلیارد دلار نبوده است. به گفته کارشـناسان مـذکور، خریدهای ماهانه ادوات جنگی درحدود ۴۰۰ میلیون دلاـر است و واردات مواد ضروری مردم کشور درحـدود ۵۰۰ الی ۶۰۰ میلیون دلاـر می شود؛ بـدین ترتیب، بانـک مرکزی توانست ذخایر ارزی خود را با اعمال شـدید محدودیت در خریدهای خارجی بازسازی کند. در تهران ویترین های تقریباً خالی نشان دهنده ارجحیت مطلق تولیدات ضروری است.

یـک روش توزیع کوپن در مساجـد که موافق میل فقیرتران بود، اجازه داد تا مواد غـذایی ایرانیان تأمین شود. به موازات آن، بازار فعالی وجود دارد که کالاهـا را به سه برابر بهـای رسـمی عرضه می کنـد. البته، بـا ورود هر کالا در مقابل خواربارفروشـی ها صف بسته می شود، ولی این صف ها هرگز خصوصیت سمپاتیک و توده ای صف های کشورهای سوسیالیستی را به خود نگرفته است.(۱)

۲

هرالد روبرت معاون نخست وزیر یکی از جماهیر شوروی، برای شرکت در جشن های دوستی عراق و شوروی، در رأس هیئتی وارد بغداد شد. رادیو صوت الجماهیر ضـمن پخش این خبر افزود که به گفته هرالـد روبرت، این دیـدار موجب تقویت مناسـبات دوسـتانه موجود میان عراق و اتحاد جماهیر شوروی خواهد شد.(۲)

۳

وزیر انرژی ترکیه پس از بـازگشت از سـفر چهـار روزه خود از عراق دربـاره نتایـج گفت وگوهـای خود بـا مقامات آن کشور گفت: براساس پروتکـل هـای امضاشـده، دو کشور در زمینه هـای بازرگـانی، بانـک داری و حجم ارسـال نفت ازطریق دریـای مـدیترانه همکاری گسترده ای خواهنـد داشت. وی همچنین خاطرنشان کرد که این کشور در سال آینـده ۱۰۰ هزار تن گنـدم به عراق صـادر و در مقابل نیز مقادیر زیادی از نفت مورد احتیاج خود را از این کشور وارد خواهد کرد که این برنامه در چارچوب گسترش حجم خط لوله عراق انجام خواهد شد(۳)

ص: ۷۳۱

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۲، تاریخ ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۶، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۱۵/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۷، بخش آخر، ص۳۲، رادیو صوت الجماهیر، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۱۳، ص۸، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۹/۱۳۶۱.

واحـد مرکزی خبر بـا اسـتناد به نوشـته برخی مطبوعات اقتصادی لنـدن اعلام کرد که شـهرداری بغـداد - که بزرگ ترین مشتری شـرکت های ساختمـانی غرب در عراق به حسـاب می آیـد - به همه شـرکت هـای ساختمـانی طرف قرارداد خـود اطلاع داده است که دیگر نمی توانـد به تعهـدات مـالی اش درمورد طرح های در دست ساخت در بغـداد عمل کنـد. ناتوانی شـهرداری بغـداد در اجرای تعهـدات مالی اش، حـداقل ۳ شرکت عظیم ساختمـانی انگلیسـی را به شـدت دچار نابسامانی مالی کرده است. روزنامه اقتصادی فایننشـنال تایمز در شـماره دیروز خود علت ناتوانی رژیم بعثی عراق را سقوط سریع ذخایر ارزی این کشور عنوان کرد؛ این درحالی است که پس از سقوط ارزش دینار عراق، بانک های اروپایی به علت تردید در ادامه بقای رژیم صدام هنوز نتوانسته اند به درخواست ۵۰۰ میلیون دلار وام اضطراری صدام پاسخی بدهند.(۱)

ص: ۷۳۲

۱- مأخذ ۱، ص۲۰، واحد مرکزی خبر.

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۶ آذر ۱۳۶۱ ۲۱ صفر ۱۴۰۳ ۷ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز ارتش عراق به دلیل ناکامی در جبهه های جنگ، به ویژه در عملیات های محرم و مسلم بن عقیل، با ۲ فروند موشک زمین به زمین، شهر گیلان غرب را به خاک و خون کشید؛ شهر سرپل ذهاب را به شدت گلوله باران کرد و شهر آبادان را آماج گلوله های توپخانه قرار داد. در مقابل، نیروهای ایران با نفوذ در داخل خاک عراق در جبهه مریوان، در دو عملیات جداگانه، ۳۰ تن از نیروهای ارتش عراق را به هلاکت رساندند.

نیروهای عراقی، در ساعت ۱۳:۴۵، شهر گیلان غرب را هدف ۲ موشک زمین به زمین فراگ قرار دادند. این دو موشک با فاصله یک دقیقه از هم شلیک شده، به بخش مرکزی شهر اصابت کردند و شهادت ۱۱ نفر؛ زخمی شدن ۲۸ تن و تخریب کامل یا آسیب دیدن ۳۲ منزل را درپی داشتند.(۱)

سرپل ذهاب نیز امروز هدف شلیک چندین گلوله و موشک کاتیوشای نیروهای عراقی قرار گرفت که براثر آن، چندین واحد ساختمانی و تجاری آسیب دید و یک ترانسفورماتور برق تخریب شد.(۲)این شهر، علاوه بر کاتیوشا، هدف گلوله های توپ دشمن نیز قرار گرفت. در روزنامه اطلاعات، شدت این گلوله باران و هدف عراق از این اقدام چنین توصیف شده است: شهر سرپل ذهاب، به مدت یک ساعت، هدف آتش توپخانه دوربرد و کاتیوشای دشمن قرار گرفت؛ طوری که مجال ایستادن برای هیچ یک از افرادی که مسئول عملیات بازسازی این شهر هستند، نبود. این چندمین بار است که دشمن با جابه جا کردن توپخانه و کاتیوشای خود در منطقه تنگ هووان و تنگ بدیشگان، سرپل ذهاب را زیر آتش سلاح های سنگین قرار می دهد تا از عملیات بازسازی و نوسازی این شهر جلوگیری کند(۳) شهر آبادان نیز آماج گلوله های دشمن قرار داشت. در این حمله، ۵ منزل مسکونی تخریب و ۳ نفر زخمی شدند.(۴)

طبق گزارش خبرنگار واحد مرکزی خبر، نیروهای خودی دیروز و امروز، با نفوذ به خاک عراق در جبهه های مریوان، با اجرای دو عملیات، ۳۰ تن از آنان را کشته و یک خودرو ذیل نظامی، یک دستگاه بولدوزر و یک تراکتور دشمن را منهدم کرده اند.(۵)

ص: ۷۳۳

۱- سند شماره ۱۷۷۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۲۰/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۳۱۴۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه تاکتیکی فجر (رکن۲)، ۵/۱۰/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۱۷۷۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ بولتن اطلاعاتی هفتگی، ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و برنامه عملیات) اطلاعات عملیات، شماره ۴۹، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۲- سند شماره ۲۷۰۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خلاصه اطلاعاتی شماره ۷۶، قرارگاه مرکزی لشکر۸۱ زرهی رکن۲ (قلاجه)، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۴- سند شماره ۵۴۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت جنگ)، شماره ۲۶۲، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۱

صدام حسین ضمن سخنرانی در حضور برخی افراد ارتش این کشور، نارضایتی خود را از عقب نشینی نیروهای عراقی هنگام حمله نیروهای جمهوری اسلامی ایران ابراز کرد و خواهان پایداری افرادش در زمان درگیری و اجرای طرح هایی برای جلوگیری از نفوذ نیروهای ایرانی شد. وی گفت: بعضی از واحدهای عراقی تلفات زیادی می دهند و بعضی کم، چرا؟ برای ما ثابت شده است واحدی که تا آخرین نفس از مواضع خود دفاع می کند و عقب نشینی نمی کند، تلفات کمتری می دهد، ولی به عکس، واحدهایی که از مواضع خود محکم دفاع نمی کنند و مواضع خود را ترک می کنند، تلفات بیشتری متحمل شده اند؛ برای مثال، گردان۲ تیپ۱۸ عراق، تاکنون تلفات بسیار کمی داشته است و این به سبب جان فشانی و مقاومت شدید در مقابل دشمن بوده است. این گردان خوب از مواضع خود دفاع کرده و تلفات کمتری داده است. ولی تیپ فلان که اسم آن را ذکر نمی کنم، تاکنون تلفات بسیاری داده است، چون از موضع خود دفاع نکرده و مواضع خود را ترک کرده است. چرا نیروهای ایرانی می توانند واحدهای ما را دور بزنند و به پشت خطوط دفاعی ما برسند، فرماندهان موظف اند دستورات لازم را بدهند و مانع این کار شوند. برای جلوگیری از نفوذ افراد دشمن به پشت خطوط دفاعی، نیروهای ما باید از میدان های مین و سیم های خاردار و گشتی های شبانه استفاده کنند تا مانع نفوذ دشمن شوند(۱)

۲

طبق گزارش روزنامه کیهان، ۴۰ تن از اعضای ۱۲ خانواده عراقی که از جور و ستم صدامیان به ستوه آمده بودند، با عبور از مرزهای جنوبی، به جمهوری اسلامی ایران پناهنده شدند. در میان این خانواده ها که از اهالی شهرهای جنوبی عراق هستند، ۵ سرباز عراقی نیز دیده می شود. این عده، برای راهیابی به میهن اسلامی ما، سه شبانه روز در باتلاق ها و نیزارهای شهرهای جنوبی عراق سرگردان بودند و سرانجام با کمک نیروهای خودی نجات یافتند(۲)همچنین یک سرباز و یک دانشجوی عراقی، ازطریق مرزهای غربی به جمهوری اسلامی ایران پناهنده شدند.(۳)

۳

با نزدیک شدن زمان انتخابات مجلس خبرگان، گروه های مسلح غیر قانونی، برای جلوگیری از شرکت مردم در این انتخابات، تلاش گسترده ای را آغاز کرده و به اجرای عملیات در مناطق کردنشین شدت بخشیده اند. در مقابل، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، با حضور در این مناطق و اجرای عملیات های مختلف، با این حرکت برنامه ریزی شده مقابله کردند.

با نزدیک شدن زمان انتخابات مجلس خبرگان، برخی اخبار، حاکی از فعالیت گروه های مسلح غیر قانونی در کردستان با هدف جلوگیری از شرکت مردم در این انتخابات است؛ ازجمله فعالیت های این گروه، مراجعه ۴۰ نفر از افراد حزب دمکرات به روستاهای ایدنیلو، قره آغاج و

۱- سند شماره ۳۱۵۷۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی نزاجا غرب (رکن۲)، به فرماندهی تیپ۳ (رکن۲) ۵/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۵، بخش دوم.

۳- مأخذ ۳؛ و - مأخذ ۵، بخش دوم.

کانسبی در جنوب ارومیه است. این افراد پس از جمع کردن اهالی، به آنها هشدار داده اند کسانی را که در انتخابات مجلس خبرگان شرکت کنند، خواهیم کشت. نیروهای حزب دمکرات، پس از تهدید مردم و شلیک چندین تیر هوایی، روستاهای فوق را ترک کرده اند.(۱)

طبق گزارش یکی از قرارگاه های تابع قرارگاه حمزه، ۳۰ نفر از عناصر حزب دمکرات، به منطقه اشنویه آمده اند و با هدف جلوگیری از شرکت مردم در انتخابات، مشغول فعالیت هستند. این قرارگاه، همچنین امکان حمله به پایگاه های نظامی در روز انتخابات را پیش بینی کرده است.(۲)

نیروهای مسلح غیر قانونی، در نزدیکی روستای داشکند در محور میاندوآب - بوکان، با سدکردن جاده، ۲ نفر از سربازان ژاندارمری و ۲ نفر از پیش مرگان کرد مسلمان را اسیر کردند.(۳)

در حوالی شهرک ربط در ۹ کیلومتری شمال شرقی سردشت نیز نیروهای خودی، هدف حمله افراد گروه کمونیستی کومه له قرار گرفتند که با مقابله به هنگام نیروهای خودی، ۳ تن از افراد کومه له کشته شدند و یک تن نیز زخمی شد. از نیروهای خودی نیز یک نفر زخمی شد.(۴)

درطول روز گذشته و امروز، نیروهای قرارگاه بعثت سپاه، ۸ تن از فعالان گروه کومه له را در مهاباد و روستاهای اطراف آن دستگیر کردند(۵)

درپی عملیات دو روز گذشته عناصر مسلح غیر قانونی در محور میاندوآب - مهاباد، ۱۵ تن از نیروهای بسیجی و پاسدار به شهادت رسیدند. ازاین رو، امروز شهر میاندوآب برای تجلیل از این شهدا و اجرای مراسم خاک سپاری، تعطیل شد. عموم مردم شهر در این مراسم شرکت کردند.(۶)

۱

در ادامه عملیات تروریستی محدود و کور گروه های ضد انقلاب، امروز افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران یکی از افراد نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی را به شهادت رساندند. و در رشت هم، در عملیات تعقیب وگریز، یکی از اعضای سازمان کشته و یک تن نیز زخمی شد.

افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ساعت ۱۹، در خیابان دامپزشکی تهران یکی از افراد نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران را ترور کرده، وی را به شهادت رساندند(۷)

در رشت، نیروهای گشت سپاه با شناسایی ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین، به تعقیب آنها پرداختند که براثر تیراندازی افراد این سازمان، یکی از نیروهای گشتی زخمی شد. همچنین با تیراندازی متقابل نیروهای گشت، یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق کشته و دیگری زخمی شد. در بازرسی بدنی فرد دستگیرشده، یک کلت کالیبر۴۵ و یک نارنجک نیز کشف شد.(۸)

نیروهای سپاه، در چند روز گذشته ۲ تن از اعضای تشکیلات گروه های کمونیستی توفان و سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) را در شهرستان خوی دستگیر کردند.(۹)

۱- سند شماره ۳۵۷۷۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره۱۳، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۱.
۲- سند شماره ۳۵۷۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت (نقده) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۹، ص۳.

۴- سند شماره ۵۴۸۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۲۷۲، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۵- سند شماره ۳۵۷۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه۵، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۳۵۸۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی منطقه ۵، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱، صص ۵ و ۶، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۷- مأخذ ۱۴، بخش دوم، ص۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۱۰۳۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بولتن شماره ۲۰۰، تاریخ ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۵۴۵۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از فرماندهی منطقه ۳ به دفتر فرماندهی کل، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۹- مأخذ ۵، بخش دوم.، ص۱۸.

۱

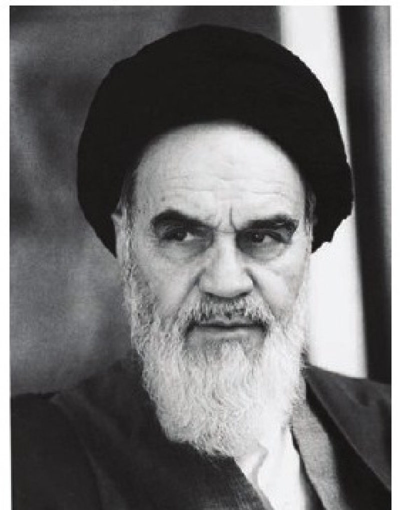
در تهران، ۳۰۰ تن از کارکنان و کارگران داوطلب صنایع دفاع، وابسته به وزارت دفاع طی مراسمی که در سالن اجتماعات این سازمان برپا شد، به جبهه های جنگ اعزام شدند.(۱)در شهریار نیز گروهی از نیروهای داوطلب بسیجی، با بدرقه گرم مردم و امام جمعه رباط کریم، عازم جبهه های جنگ شدند.(۲)

۲

مدیرکل کشاورزی استان ایلام، فعالیت این سازمان را در مناطق جنگ زده استان ایلام چنین تشریح کرد: اداره کل کشاورزی و عمران روستایی استان ایلام یک هزار تن بذر گندم و جو بین کشاورزان جنگ زده دشت عباس، جهادسازندگی موسیان و اکیپ اعزامی کشت و صنعت شیروان، توزیع کرده است؛ ازاین رو تاکنون بیش از ۸ هزار هکتار از اراضی دشت عباس زیر کشت رفته است. در سه ماهه اخیر، اداره کشاورزی ایلام، با همکاری جهادسازندگی، بیش از ۶ هزار سنگر تانک و نفرات و بیش از ۴۵ کیلومتر از خاکریزهای دشمن را در مناطق آزادشده دشت عباس، مسطح و آماده کشت کرده است.(۳)

۳

امام خمینی به مناسبت نزدیک شدن زمان انتخابات مجلس خبرگان، پیامی صادر کردند و اهمیت آن را یادآور شدند. ایشان با تأکید بر رقابت سالم فرمودند: اگر به فرض کسی با دیگری رقابت یا مناقشه ای دارد، ابراز و اظهار آن، تضعیف او یا توهین به وی در میان مردم جایز نیست؛ و حیثیت و آبروی مؤمن در اسلام بالاترین و والاترین مقام را دارد و هتک مؤمن، موجب سلب عدالت است. در بخشی از پیام حضرت امام آمده است:

پیام امام به مناسبت انتخابات مجلس خبرگان رهبری: اگر کسی با دیگری مناقشه‌ای دارد ابراز آن و اظهار در بین مردم هیچ مجوزی ندارد هتک آبروی مؤمن موجب سلب عدالت است.

«امیدوارم که ملت شریف ایران در این امر مهم الهی که منحرفان از هر چیزی بیشتر با آن مخالفت کرده و می کنند و این نیز از اهمیت آن است، یکدل و یک جهت در روز انتخابات به سوی صندوق ها هجوم برند و آرای خود را به صندوق ها بریزند و امید است علمای اعلام - کثرالله امثالهم - هم خود شرکت نمایند و هم

۱- مأخذ ۵، بخش دوم.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۴.

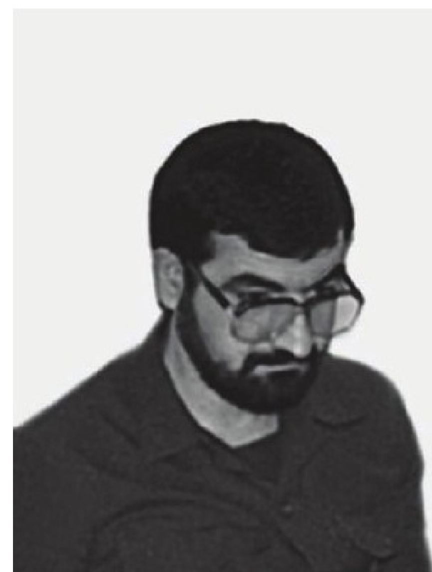
۳- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۹/۱۳۶۱، ص۴.

ملت را ارشـاد فرماینـد و لازم است مطلبی را که گـاهی شـنیده می شود که برای تبلیغات انتخاباتی بعضـی از کاندیـداها – خـدای نخواسـته – بعضـی دیگر را تضعیف یا توهین می کنند، دررابطه با آن تذکر دهم که امروز این نحو مخالفت ها خصوصاً از چنین کاندیداهایی برای اسلام و جمهوری اسـلامی فـاجعه آمیز است. اگر فرضـاً کسـی بر دیگری مناقشه دارد، ابراز آن و اظهار در بین مردم هیـچ مجوزی نـدارد و حیثیت و آبروی مؤمن در اسـلام از بالاـترین و والاـترین مقـام برخوردار است و هتـک مؤمن – چه رسـد به مؤمن عالم – از بزرگ ترین گناهان است و موجب سلب عدالت است. امید است ان شاءالله که چنین مطلبی نباشد و اگر غفلتاً اتفاق افتاده است، تکرار نشود.»(۱)

۱

محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، با صدور پیامی درباره انتخابات مجلس خبرگان به نیروهای سپاه و بسیج، ضمن تأکید بر دخـالت نکردن در انتخابـات و تبلیغ نکردن برای کاندیـدای خاصـی، چگونگی همکـاری و شـرکت اعضای سـپاه پاسـداران و نیروهای بسـیج مستضعفین را در انتخابات مجلس خبرگان تشریح کرد:

«در این پیام آمده است:

فرمانده کل سپاه در دستورالعملی به مناسبت نزدیکی انتخابات خبرگان رهبری: اعضای سپاه و بسیج حق استفاده از امکانات و عنوان سپاه را برای تبلیغات کاندیداها را ندارند.

با درود بی پایان به تمامی مدافعان ایثارگر انقلاب اسـلامی و شهدای پاک باز و با آرزوی سلامتی و طول عمر برای رهبر کبیر انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا حضـرت امام خمینی؛ بدین وسـیله، به کلیه فرماندهان مناطق، نواحی و پایگاه های سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی در سراسر کشور ابلاـغ می شود: ۱. کلیه امکانـات و توان خود را درجهت برگزاری هرچه باشـکوه تر انتخابـات مجلس خبرگـان به کار گرفته و همراه با تشـریح و تبلیغ نقش عظیم مجلس خبرگـان در آینـده انقلاـب اسـلامی، در کنار امت مسـلمان و همیشه در صـحنه به انجام هرچه گسترده تر و منظم تر این امر خطیر اسـلامی و تکلیف الهی همت گمارند. ۲. اعضای سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج مستضعفین سپاه، ضمن شرکت فعال در انتخابات مجلس خبرگان، حق

ص: ۷۳۷

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پائیز ۱۳۷۸، صص ۱۳۴ – ۱۳۳.

استفاده از امکانات و عنوان سپاه پاسداران به منظور انجام تبلیغاتی برای کاندیدا و یا کاندیداهای مشخصی را ندارند. ۳. اعضای سپاه پاسداران، مجاز به انجام تبلیغات پیرامون کاندیداهای مجلس خبرگان در پادگان ها و دیگر مراکز سپاه در سراسر کشور نمی باشند.»(۱)

۱

امروز مارتینی وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه و هیئت همراه، با میرحسین موسوی نخست وزیر و حسین نمازی وزیر اقتصاد و دارایی ایران ملاقات کرد. میرحسین موسوی نخست وزیر، در این دیدار پس از برشمردن توطئه های امریکا در منطقه امریکای لاتین و خلیج فارس، به تشریح تجاوزات نظامی امریکا و به وجودآوردن جریان تروریسم و محاصره اقتصادی ایران پرداخت و گفت: تمام تلاش ملت درطول چهار سال گذشته، صرف حفظ استقلال کشور - که یکی از دستاوردهای انقلاب اسلامی می باشد - شده است و در این راه، ملت ایران با تحمل همه فشارها ازقبیل فشار نظامی - نظیر ماجرای طبس، جنگ تحمیلی که به تحریک امریکا آغاز شده است و مانور اخیر امریکا در منطقه خلیج فارس که با شرکت و حضور عمالش در این منطقه از جهان، اجرا شد - تصمیم دارد باوجود همه مشکلات، به سمت خودکفایی حرکت کرده، به آنچه دارد، بسنده کند.

در پایان، وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه، ضمن تجلیل از انقلاب اسلامی ملت ایران و تشریح توطئه های امریکا در منطقه امریکای لاتین، سفر خود به ایران را تجربه بزرگی خواند و گسترش روابط اقتصادی بین دو کشور را خواستار شد و ابراز امیدواری کرد جنگ تحمیلی به نفع جمهوری اسلامی ایران خاتمه یابد.(۲)

از دیگر برنامه های مارتینی و هیئت همراهش در ایران، دیدار با حسین نمازی وزیر امور اقتصادی و دارایی بود. وی در این دیدار گفت: همکاری اقتصادی ایران و نیکاراگوئه، می تواند ما را دربرابر توطئه های امپریالیسم امریکا یاری دهد. مارتینی در ادامه، راهکارهایی برای گسترش همکاری های اقتصادی بین دو کشور پیشنهاد داد و گفت: نیکاراگوئه می تواند درصورت تمایل ایران، ظرف پنج سال آینده، از سال ۱۹۸۳، حدود ۵۰۰,۲۱۰ تن شکر، ۳۰ هزار تن قهوه و ۵/۱۲ میلیون دلار چوب به جمهوری اسلامی ایران صادر و تأمین نفت موردنیاز خود از ایران را بررسی کند. وزیر امور اقتصادی و دارایی کشورمان نیز ضمن اشاره به تاریخ مبارزات ملت نیکاراگوئه و لطماتی که این کشور از استعمار جهانی دیده است، مبارزات استقلال طلبانه مردم نیکاراگوئه را ستود و اظهار امیدواری کرد با بررسی امکانات و تحقق زمینه های همکاری، روابط اقتصادی و سیاسی دو کشور گسترش یابد.(۳)

ص: ۷۳۸

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۲.

۲- مأخذ ۵، بخش اول، ص۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- مأخذ ۵، بخش اول، ص۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۱

حجت الاسلام محلاتی نماینده امام در سپاه پاسداران، درباره تجهیز سپاه به نیروی دریایی و هوایی گفت: نیروی زمینی سپاه بسیار قوی است و ۴ لشکر زرهی کامل، با تمام تجهیزات به غنیمت گرفته شده داریم. در نیروی هوایی و دریایی نیز مدتی است که اقدامات را شروع کرده ایم و طرح هایی داریم. وی سپس درباره نقش سپاه در تقویت نهضت های آزادی بخش در جهان، اظهار کرد: طبق اساس نامه سپاه، دیگر واحد نهضت های آزادی بخش در این نهاد اسلامی و انقلابی وجود ندارد و برنامه ای هم برای کمک مسلحانه نداریم مقصود ما از صدور انقلاب و حمایت از مستضعفین، این نیست که نیروی مسلح برای آنها بفرستیم، بلکه می خواهیم فرهنگ اسلامی را نشر بدهیم و آنها را با معارف اسلامی آشنا کنیم. وقتی مردم سایر کشورها ازنظر فکری و فرهنگی رشد کنند، از درون، انقلاب خواهند کرد. دراین صورت، به آنها کمک مادی خواهیم کرد و درصورت حمله کشوری به آنان، از آنان حمایت خواهیم کرد؛ ازاین رو به فلسطین نیز در مقابله با رژیم اشغالگر قدس کمک مسلحانه خواهیم کرد و دریغ نداریم؛ تابه حال کمک کرده ایم و در آینده هم خواهیم کرد.(۱)

۲

حجت‌الاسلام محلاتی نماینده امام در سپاه پاسداران

درپی موضع گیری اخیر نخست وزیر درباره مانور مشترک امریکا و عمان در آب های ساحلی عمان، امروز سخنگوی وزارت خارجه نیز دراین باره گفت: این مانور که برخلاف دیگر مانور های امریکا به دلیل ترس از آگاهی و واکنش مردم مسلمان منطقه اجرا و برای مخفی نگه داشتن آن، تلاش های بسیاری شد، اغراض شیطانی امریکا را برای دخالت نظامی مستقیم در منطقه به بهانه حفظ چاه های نفت خلیج فارس و یا اشغال احتمالی آن توسط نیروهای خارجی، بر همگان آشکار کرد. وی افزود: «برگزاری این مانور، در ادامه همان سیاست توسعه طلبانه و مداخله گرایانه شیطان بزرگ است که با همیاری مزدوران محلی آن صورت می گیرد و نتیجه ای

۱- مأخذ ۲۰، ص۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

جز سلطه هرچه بیشتر امریکا بر ذخایر و منابع ملت های مسلمان منطقه در بر ندارد. ما ضمن محکوم نمودن این مانور و همچنین اقدامات رژیم عمان مبنی بر تهیه امکانات و دراختیار قراردادن خاک آن کشور به عنوان صحنه مداخلات بیگانه و تأسف از سکوت کشورهای عربی خلیج فارس، اعلام می داریم که تنها راه حفظ آرامش و امنیت منطقه، احترام به حق حاکمیت و استقلال کشورهای ساحلی خلیج فارس و جلوگیری از حضور ابرقدرت ها در منطقه است.»(۱)

۱

به گزارش رادیو صوت الجماهیر، طه یاسین رمضان معاون اول نخست وزیر عراق، کلاـیبر معاون نخست وزیر جمهوری دمکراتیک آلمان شرقی را به حضور پذیرفته است. طه یاسین رمضان در این دیدار، ضمن اظهار علاقه مندی عراق به گسترش همه جانبه روابط با جمهوری دمکراتیک آلمان، آمادگی عراق را برای حل اختلافات با ایران از راه های مسالمت آمیز که حقوق مشروع این کشور را تضمین می کند، اعلام کرد.(۲)

۲

نشریه اکونومیست (چاپ لندن) از اقدام دولت عراق در تخریب شهر شیعه نشین الدجیل خبر داد. به گزارش رادیو لیبی و خبرگزاری این کشور در آخرین شماره نشریه اکونومیست، فاش شده است به دنبال تلاشی که برای ترور صدام رئیس حکومت عراق در تاریخ ۲۱ خردادماه گذشته در شهرک الدجیل، واقع در ۴۰ مایلی شمال شرق بغداد انجام شد، رژیم عراق این شهرک را با خاک یکسان کرد.

به گزارش خبرگزاری لیبی از لندن، تحلیلگر این نشریه نوشته است: پس از شکست طرح ترور صدام، ۱۵۰ خانواده از ساکنان شهرک الدجیل ناپدید و باقیمانده ساکنان آن توسط رژیم صدام آواره شدند. رژیم عراق، مردان این شهر را به شمال عراق و زنان و کودکان را به جنوب این کشور تبعید و سپس، همه خانه های این شهرک را ویران کرد.

در این نشریه هدف صدام از ویران کردن کامل این شهرک و آواره کردن ساکنان آن، به زانو درآوردن و نابودی مقاومت ملت عراق بیان شده است.(۳)

۳

اوضاع نامساعد اقتصادی عراق، موضوع مقاله روزنامه امریکایی بالتی مورسان است. در این مقاله آمده است: اوضاع آسوده اقتصادی رو به پایان می رود. ذخایر ارزی به ۵ تا ۱۰ میلیارد دلار کاهش یافته است. چنین مبلغی هنوز برای بسیاری از کشورهای جهان سوم جالب توجه، اما برای عراق شگفت آور است. صدام حسین چندی پیش گفت عراقی ها باید خود را برای تنگناها آماده کنند.

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۳.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۳، تاریخ ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۳۳، رادیو صوت الجماهیر، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۲۰؛ و - مأخذ ۲۷، ص۲۷، رادیو لیبی، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

عراق که ناچار است ماهانه یک میلیارد دلار بابت هزینه های جنگی بپردازد، درآمدهای سرشاری را که تا پیش از جنگ به دست آورده بود، از دست می دهد. عراق در آن هنگام، روزانه ۳ میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه نفت صادر می کرد، اما اینك این رقم به حدود ۷۰۰ هزار بشکه رسیده است. به اعتقاد ناظران اقتصادی، تنها پس از پایان یافتن جنگ است که عراق می تواند تولید نفت خود را درطول ۶ ماه، بار دیگر به یک میلیون و ۵۰۰ هزار تا ۲ میلیون بشکه در روز برساند.(۱)

۱

روزنامه واشنگتن پست در مقاله ای، روابط امریکا و عراق؛ درخواست عراق از آن کشور برای تضعیف اقتصاد ایران؛ معذورات امریکا برای علنی کردن دوستی خود با عراق و نقش فرانسه در روابط دو کشور عراق و امریکا را بررسی کرده است. در این مقاله آمده است: عراق می خواهد امریکا به طریقی دخالت کند و مانع کمپانی های غربی در خریدن نفت ایران شود. این اقدام به مصرف کننده لطمه خواهد زد، زیرا ایران نفت خود را با تخفیف بسیاری می فروشد. دیپلمات ها می گویند واشنگتن طبق قراردادی که با ایران بر سر گروگان ها دارد، نمی تواند به تجارت و معاملات ایران صدمه بزند. به هر صورت، ازنظر امریکا، اشکالی ندارد برای پایان دادن به جنگ، کمی از خط خود خارج شود. دیپلمات های غربی معتقدند از دیدگاه واشنگتن، تا زمانی که عراق، مانعی قابل اعتماد بین ایران و دیگر کشورهای دوست است، منافع امریکا محفوظ خواهد ماند. امریکا به طورعلنی، تمایل خود را به دوستی با عراق ابراز نکرده است، زیرا موجب گرایش ایران به سمت شوروی خواهد شد.(۲)

ایران هنوز مهم ترین کشور منطقه محسوب می شود. امریکا برای نجات عراق بدون هم پیمانی علنی، شریك خود را در فرانسه یافته است. فرانسه موافقت کرده است که ۸۰ میراژ به عراق بفروشد. و تاکنون نیمی از آنها را تحویل داده است. با نزدیک شدن روابط واشنگتن و لندن در منطقه، فرانسه منزوی شده است؛ درنتیجه به عنوان هم پیمان امریکا، درپی ایفای نقشی مهم تر در منطقه است.(۳)

۱- مأخذ ۲۷، ص۱۷، رادیو امریکا، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۷، ص۶، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۷، ص۶، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۹/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۷ آذر ۱۳۶۱ ۲۲ صفر ۱۴۰۳ ۸ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز، ارتش عراق در ادام-ه حملات خود به مناطق غیر نظامی، شهرهای آبادان و سرپل ذهاب را به شدت گلوله باران کرد. امروز همچنین ارسال کمک های نظامی کشورهای منطقه به عراق، ادامه یافت و محموله های نظامی از مرز کشورهای کویت و اردن وارد عراق شد.

در گلوله باران آبادان، ۵ تن مجروح شدند و ۵ منزل مسکونی تخریب گردید.(۱)شهر سرپل ذهاب نیز همانند روز گذشته، چندین بار هدف حملات شدید توپخانه ای ارتش عراق گرفت. شدت گلوله باران شهر به حدی بود که اهالی شهر و افرادی که مشغول بازسازی شهر بودند، چندین بار به پناهگاه ها و مناطق امن پناه بردند.(۲)

در ادامه ارسال کمک های نظامی به عراق، امروز ۴۳ دستگاه خودرو حامل مهمات از مرزهای کویت (۳۰ دستگاه) و اردن (۱۳ دستگاه) به عراق حمل شد.(۳) روز گذشته نیز ۲۱۶ دستگاه تریلر حامل مهمات، از بندر شعیبه کویت به عراق ارسال شد.(۴)

۲

امروز گروه های ضد انقلاب، به ویژه حزب دمکرات کردستان و سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، مردم را به شرکت نکردن در انتخابات تشویق کردند و از عوامل خود خواستند در مناطق کردنشین، آشوب و اغتشاش به پا کنند.

عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران، با انتشار بیانیه ای، خواستار تحریم انتخابات مجلس خبرگان و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی شد. به گزارش رادیو بی بی سی، وی به مردم ایران توصیه کرد انتخابات روز جمعه را که به منظور انتخاب نمایندگان مجلس خبرگان اجرا می شود، تحریم کنند.(۵)

مسعود رجوی سرکرده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و رئیس شورای ملی مقاومت نیز با انتشار بیانیه ای مردم را به تحریم انتخابات آتی فراخواند. متن این بیانیه به نقل از خبر رادیو امریکا،

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - سند شماره ۷۳۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۶۳، تاریخ ۱۹/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- سند شماره ۱۶۷۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مشترک ارتش - اداره دوم - فرماندهی، اطلاعات، شماره ۲۵۷/۳۴، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۷.

۴- سند شماره ۵۴۵۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (اطلاعات) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۸/۹/۱۳۶۱.

۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۴، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۸ و ۱۹، رادیو بی بی سی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

به این شرح است:

۱. شورای ملی مقاومت در آستانه برگزاری انتخابات مجلس خبرگان، همه مردم ایران را به تحریم این انتخابات و خالی گذاشتن حوزه های رأی گیری فرامی خواند.

۲. برخلاف همه تبلیغات داخلی و بین المللی حکومت، برپایی مجلس خبرگان، نه تنها حاکی از ثبات حکومت نیست، بلکه با افزایش تضادهای درون نظام، سقوط محتوم آن را تسریع خواهد کرد.

۳. شورای ملی مقاومت ایران، اعضا و مسئولان مجلس خبرگان را در ردیف مسئولان درجه اول حکومت، شریک جرم ... می شناسد و به آنها و همه عوامل تهدید و اجبار مردم به شرکت در انتخابات فرمایشی، هشدار می دهد در آینده باید به خاطر آن ... پاسخ گو باشند.(۱)

همچنین حزب دمکرات به نیروهای خود در مناطق پیرانشهر، ارومیه، میاندوآب، بوکان، سقز و بانه آماده باش اعلام کرده و دستور داده است هنگام برگزاری انتخابات، اغتشاش کنند(۲)

از سوی دیگر، در بیانیه ای که قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، مرکز عملیات مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش جمهوری اسلامی ایران منتشر کرد، از مردم غیور کردستان خواسته شده است همگام با دیگر هم وطنان مسلمان خود، در انتخابات مجلس خبرگان شرکت و حضور همیشگی خود را در صحنه ثابت کنند.(۳)

اداره اطلاعات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در نامه ای به دفتر نخست وزیری اعلام کرد: ضد انقلاب در نظر دارد در روز انتخابات مجلس خبرگان و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی، در شهرستان ارومیه آتش افروزی و ایجاد ناامنی و درگیری کند و با پرتاب نارنجک دستی یا کوکتل مولوتف، حوزه های انتخابات را به آتش بکشاند.(۴)

عده ای از افراد وابسته به نیروهای مسلح غیر قانونی هم با مراجعه به روستای نی چالان در منطقه صومای ارومیه، مردم را به شرکت نکردن در انتخابات تشویق کردند. این دعوت با اعتراض مردم مواجه شد و درپی آن، بین مردم و عناصر گروه های ضد انقلاب، درگیری پیش آمد. در این درگیری، یکی از اهالی روستا براثر شلیک گلوله زخمی شد.(۵)

در مهاباد نیز ۱۶ نفر از زنان هوادار حزب دمکرات، برای ایجاد ناامنی، با پوشش چادر و تحت عنوان خواهران زینب، مخفیانه وارد این شهر شدند.(۶)

همچنین، یکی از اشرار ماکو، اکراد منطقه را با هدف ممانعت از شرکت در انتخابات، به قتل تهدید کرده است.(۷)

امروز همچنین افراد یک گروه عملیاتی حزب دمکرات قصد داشتند در روستای سرو در شمال غربی ارومیه، خودرو کمپرسی یکی از اهالی را بربایند که با مقاومت صاحب خودرو مواجه شدند. با رسیدن نیروهای سپاه، نیروهای حزب دمکرات به سمت آنها تیراندازی کردند که درنتیجه آن، صاحب کمپرسی و ۲ نفر از نیروهای سپاه به شهادت رسیدند.(۸)

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۶، رادیو صدای امریکا، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۴۳۶۰۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی کل به سپاه پاسداران منطقه ۷ فرماندهی (رکن۲) و سپاه پاسداران منطقه ۵ فرماندهی و قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) و ستاد مرکزی - واحد اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴- سند شماره ۵۴۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات ناجا به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۳۵۷۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه کردستان به فرماندهی قرارگاه حمزه، ۱۸/۹/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۳۵۸۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح برنامه عملیات) به قرارگاه بعثت (طرح و برنامه عملیات)، ۱۸/۹/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۵۴۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی فرماندهی به ستاد منطقه ۵، تاریخ ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۸- مأخذ۴.

۱

در ادامه فعالیت هواداران و وابستگان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) علیه افراد انجمن اسلامی دانشجویان در پاریس، امروز نیز ۲ تن از اعضای این انجمن، هدف حمله افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفتند. یکی از این افراد، صبح هنگام رفتن به کلاس زبان، در نزدیکی محل انجمن، مورد هجوم قرار گرفت. وی به شدت زخمی و به بیمارستان منتقل شد(۱) بعدازظهر همین روز نیز نیروهای سازمان با چاقو به یکی از افراد انجمن اسلامی حمله و او را زخمی کردند.

از سوی دیگر، پلیس فرانسه تعدادی از اعضای انجمن اسلامی و کارمندان سفارت جمهوری اسلامی ایران را دستگیر کرد. طبق خبر خبرگزاری جمهوری اسلامی، درپی حمل-ه سه روز گذشته افراد سازمان مجاهدین به اعضای انجمن اسلامی شهر پاریس و به دنبال توطئه های مشترك طرح ریزی شده پلیس فرانسه و گروهك نفاق، ۸ تن از برادران مسلمان دستگیر و زندانی شدند. در میان دستگیرشدگان، نماینده وزارت ارشاد اسلامی و یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی ایران نیز بودند. نیروهای پلیس فرانسه، دستگیرشدگان را در بازداشتگاه منطقه ۸ پاریس مورد ضرب وشتم قرار دادند. آنها در پاسخ به اعتراض دو کارمند سفارت ایران که دیپلمات بودن خود را اعلام می کردند، با حالت تمسخر، با مشت و لگد به آنان حمله ور شدند؛ طوری که نماینده وزارت ارشاد براثر شدت جراحات بیهوش و به بیمارستان منتقل شد. دو نفر دیگر، پس از چند ساعت آزاد شدند. طبق گفته های دکتر بیمارستان، طحال وی آسیب دیده است. بااین حال، پزشکان از دادن جواب قاطع درباره حالت مزاجی وی خودداری و آن را به ۴۸ ساعت آینده موکول کردند. همچنین کارمند سفارت نیز بستری شده است و به نظر می رسد چانه اش شکسته باشد.(۲)

۲

باوجود گذشت چندین روز از انتشار پیام امام خمینی مبنی بر لزوم حضور مردم در جبهه های جنگ و درخواست مسئولان و فرماندهان نظامی مبنی بر کفایت اعزام ها در این مقطع، مردم، روحانیون و نیروهای متخصص، همچنان خواستار اعزام به جبهه های جنگ هستند.

بیش از ۳۰۰ تن از روحانیون و طلاب حوزه علمیه قم، در مراسمی که در مقابل دفتر تبلیغات اسلامی این شهر برگزار شد، عازم جبهه های غرب و جنوب شدند. مسئول ستاد اعزام روحانیون این دفتر اعلام کرد که درطول هفته گذشته برای سومین بار است که طلاب و روحانیون به صورت گروهی عازم قرارگاه های مشترك عملیاتی ارتش و سپاه می شوند.(۳)

همچنین به گزارش خبرنگار اطلاعات، ۱۲۵ تن از روحانیون حوزه علمیه قم، پس از دیدار

۱- مأخذ ۵، ص۱۵، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۵، تاریخ ۱۹/۹/۱۳۶۱، صص ۶ و ۷، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

با حجت الاسلام موحدی کرمانی امام جمعه باختران، با هدف ارشاد و تبلیغ، رهسپار جبهه های نبرد در غرب کشور شدند.(۱)

در اهواز نیز بیش از ۱۵۰ تن از روحانیون حوزه علمیه قم که برای رفتن به جبهه ها وارد اهواز شده بودند، طی مراسمی، عازم مناطق عملیاتی جنوب کشور شدند.(۲)

امروز همچنین، ۱۲۵۰ نفر از نیروهای داوطلب بسیجی از رامسر، ۳۰۰ نفر از جوانان صائین دژ، ۳۰۰ تن از شهرستان خمین، ۹۰ تن از نیروهای داوطلب اعزام مجدد از کاشان، ۳۰۰ نفر از سنندج، چهل و دومین گروه از نیروهای بسیج زرین شهر و نیروهای مردمی داوطلب از شهرهای نوشهر، فریدون شهر، بوشهر، دلیجان، اردبیل و... عازم جبهه های جنگ شدند.(۳)

برای مداوا و رسیدگی به بهداشت نیروهای رزمنده، امروز گروه های پزشکی و بهیاری بسیاری از شهرهای کشور عازم جبهه های جنوب شدند که عبارت اند از: یک گروه پزشکی متشکل از بهیار، بهورز، بهداشت یار و امدادگر از خرم آباد؛ دهمین گروه امدادرسانی شامل ۲۵۰ تن از نیروهای هلال احمر یاسوج؛ ۲ گروه پزشکی از مشهد شامل ۱۷ پزشک متخصص و پرستار و تکنیسین و...؛ هشتاد و یکمین گروه پزشکی اداره بهداری استان آذربایجان شرقی شامل ۵ پزشک متخصص، ۱۴ پرستار و تکنیسین های مختلف.(۴) افزون بر این، سه گروه فرهنگی، فنی و امدادگر از شهرستان ساوه،(۵) ۷۷ نفر نیروی فنی از شهرهای آمل و بهشهر (شامل راننده خودروهای سنگین، مکانیک، جوش کار، باطری ساز، صاف کار و...) و ۶۰ تن از کارمندان فنی مرکز تعمیرات ماشین آلات شرکت کشت و صنعت مغان، تعدادی از نیروهای جهادسازندگی کاشان، شیراز، فیروزآباد و عده ای از نیروهای واحد فیلم، تئاتر و سرود اداره کل ارشاد اسلامی همدان، با هدف پشتیبانی از نیروهای عملیاتی، همچنین کمک به بازسازی مناطق جنگی، عازم جبهه ها شدند.(۶)

۱

ستاد بازسازی روستاهای جنگ زده، اقدامات انجام شده درزمینه بازسازی روستاها را در گزارشی مفصل شرح داد؛ بخشی از این اقدامات چنین است:

بازسازی مدارس در مقاطع گوناگون (۱۰۰ مورد)؛ بازسازی و نوسازی موتورخانه، تصفیه خانه و آسیاب (۸۲ مورد)؛ مرمت راه روستایی برای ۵۰ روستا (۲۸ مورد)؛ احداث راه روستایی (۱۷۶ کیلومتر)؛ احداث سد خاکی، بلوکی و سیمانی (۲۴ مورد)؛ لای روبی نهر و کانال و... (۲۴۷ کیلومتر)؛ آماده سازی زمین برای کشت (۲۲ هزار هکتار)؛ تسطیح زمین (۱۲ هزار هکتار)؛ شخم زمین (۴۱ هزار هکتار) و... .(۷)

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۴- . مأخذ ۱۶.

۵- مأخذ ۸ ص۴.

۶- . مأخذ ۱۶.

۷- مأخذ ۱۹، بخش دوم، ص۷.

آقای هاشـمی رفسـنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع و سـخنگوی این شورا، در مصاحبه ای که پس از تشکیل جلسه این شورا(۱) انجام داد، درباره موضوعات مورد بحث در این جلسه؛ نتایـج جلسه برگزارشـده با نمایندگان اسـرای عراقی و درخواست آنان؛ اقدامات تبلیغی رژیم عراق مبنی بر تحویـل دادن برخی اسـرای ایرانی و مـانور نیروهـای امریکـایی در عمـان، مطالبی را بیان کرد. وی گفت: در این جلسات معمولاً موضوعات جاری جنگ، نیازهای ارتش و حوادث سیاسی مربوط به جنگ را بررسی می کنیم؛ این هفته نیز وضع جبهه ها، کردستان، عملیات آینده، نیازها، خریدها و گزارش جالب توجه وزیر دفاع درخصوص تعمیرات ابزار دقیق جنگی در جلسه بررسی شد.

آقای هاشمی رفسنجانی درباره دیدار اخیر خود با نمایندگان اسرای عراقی (۱۴ آذر) گفت:

«حرف مهم آنها این بود که نسبتاً تعداد زیادی از اسرا حاضرند با جمهوری اسلامی همکاری کنند و می گفتند که ما نیروهای زیادی هستیم که در اینجـا حبس هستیم. آنهـا کـار می خواسـتند، کارهـای فنی یـا کارهای نظامی در جبهه. البته ما به آنها گفتیم که تا آنجا که به ما مربوط اسـت، طبـق قـوانین بیـن المللی، نمی تـوانیم اسـیر را در منطقه جنگی نگه داریم و این کـار را نمی کنیم، امـا خـود عراقی هـا اگر بخواهنـد در نیروهایی که تشـکیل داده انـد و بناست علیه صـدام عمل کنند از اینها اسـتفاده کنند، ما مانع از این امر نیستیم. آنها همچنین می گفتند که چند ساعت در روز به ما کار بدهیـد که ما هم به سـتاد ارتش و جاهای دیگر گفتیم که درصورت امکان و در حـدودی که قوانین بین المللی اجازه می دهـد و اینها داوطلب آن کارها هسـتند، برای آنها فکری بکننـد.» وی افزود: «البته اگر بنا شـد اینها کاری انجام دهند، قطعاً مزد هم خواهند گرفت.»

نماینده امام در شورای عالی، در تشـریح اقدام جدید تبلیغاتی صدام مبنی بر تحویل اسـرای نوجوان ایرانی ازطریق فرانسه، ضـمن اشاره به اینکه عراق بیشتر قصد مطرح کردن نوجوان بودن این اسرا را دارد، گفت:

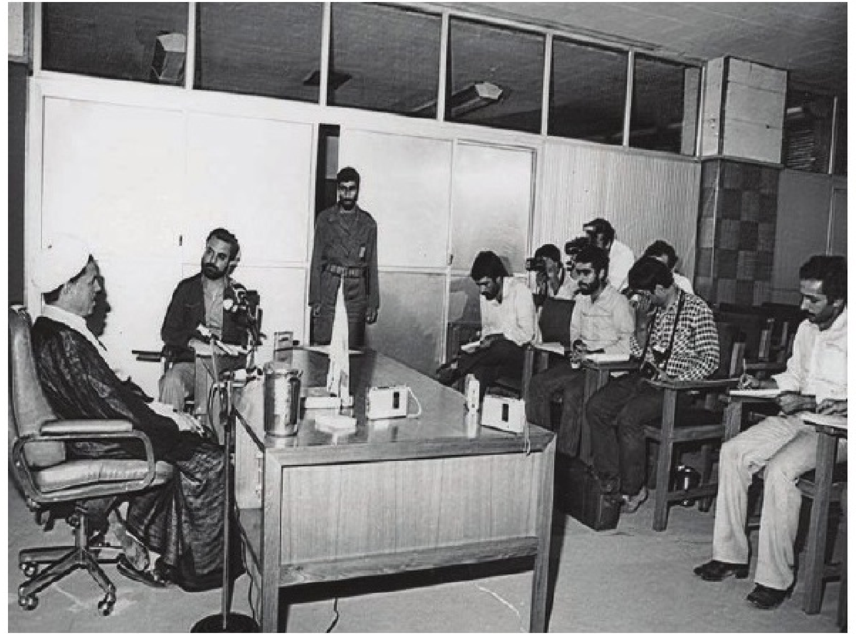
«این مسـئله هم از اقدامات عوام فریبانه عراق است و دروغ می گوید. قبلاً در مسـئله ملاقات خانواده های اسـرای عراقی و ایرانی با فرزندانشان، که مـا آن همه خود را آمـاده کردیم و سـتاد تشـکیل دادیم و برنـامه ریزی کردیم، عراقی هـا قبول نکردنـد و حالا ـ هم بـا گفتن این حرف می خواهنـد مخصوصـاً فرانسه را مطرح کننـد و به خاطر کمک های بیشتر فرانسه به عراق، باجی به او بدهنـد و او را به عنوان میانجی یک امر خیر معرفی کننـد و ما، چون می دانیم که فرانسه قصـد خیر ندارد و می خواهد از این میان یک اسـتفاده تبلیغاتی ببرد، گفتیم اگر عراق چنین برنامه ای دارد، این کار را ازطریق صـلیب سرخ، که این گونه امور مربوط به آن است، انجام دهد و ما هم استقبال می کنیم.» نماینده امام در شورای عالی

ص: ۷۴۷

۱- در این جلسه که ریاست آن را آیت الله خامنه ای به عهده داشت، آقای هاشـمی رفسـنجانی نماینده امام در شورا، آقایان میرحسین موسوی نخست وزیر، تیمسـار ظهیرنژاد رئیس سـتاد مشترک ارتش، سـرهنگ سـلیمی وزیر دفـاع، محسن رضـایی، علی شـمخانی فرمانـده و قـائم مقـام فرماندهی سپاه، محسن رفیق دوست وزیر سپاه و کمال خرازی مسئول تبلیغات جبهه و جنگ شرکت داشتند.

دفاع، سپس در پاسخ سؤالی درمورد مانور نیروهای امریکایی در عمان گفت:

سخنگوی شورای عالی دفاع در مصاحبه با خبرنگاران:

ما قبلاً هم اعلام کرده‌ایم که اگر بناست غیرمستقیم با امریکا درگیر شویم و با کشور دیگری بجنگیم ترجیح می‌دهیم با خود امریکا رو در رو باشیم.

«هروقت عاملان امریکا در منطقه وحشت زده می شوند، امریکا سعی می کند به آنها روحیه ای دهد، البته تمرین برای روز مبادا هم هست. امریکا خیال می کند ما از این کارهای زشتش می ترسیم. امریکا باید فکر کند آن روزی که ایران دست آنها بود، شاه عامل آنها بود، ساواک در اختیار آنها بود، آنها بر ارتش حاکم بودند و ملت ایران جز مشت های گره کرده و فریاد الله اکبر چیزی نداشت، آن روز چه کاری توانست بکند؟ که حالا چند تا سرباز تفنگ دارش در آنجا مانور بدهند. امریکا در ویتنام، که آن همه نیرو پیاده کرد، چه توانست بکند؟ شوروی ها در کنار گوش خودشان در افغانستان چه طرفی بستند؟ [...] ما قبلاً هم اعلام کرده ایم که اگر بناست غیر مستقیم با امریکا درگیر شویم و مثلاً کشورهای دیگر را وادار کنند با ما بجنگند، ترجیح می دهیم با خود امریکا رودررو باشیم. ملت ما زمانی که مبارزه با امریکا را شروع کرد، خود را برای این طور کارها هم آماده کرد. ما هرنوع آمادگی داریم و گذشته امریکا در ویتنام و السالوادور و جاهای دیگر نشان داده است که این گونه حرکت ها دیگر مردم مبارز دنیا را نمی ترساند.»(۱)

ص: ۷۴۸

۱- مأخذ ۱، بخش اول، ص۳.

میرحسین موسوی نخست وزیر، در پایان جلسه هیئت دولت، درباره اهمیت مجلس خبرگان و برنامه دولت برای شرکت در جلسه آتی اوپک، گفت: رسانه های غربی برای متزلزل کردن مجلس خبرگان، فعالیت های گسترده ای آغاز کرده اند که نشان دهنده اهمیت تشکیل مجلس خبرگان است. هنوز این مجلس تشکیل نشده، دشمنان ما دچار وحشت شده اند و طبیعی است که با تشکیل این مجلس، بسیاری از توطئه های ابرقدرت ها و ایادی آنها در سطح جهان، نقش بر آب خواهد شد. مهندس موسوی، درمورد برنامه دولت در اجلاس آتی اوپک اظهار کرد: ما معمولاً در اجلاس های اوپک، چه درمورد کشورهای صادرکننده نفت و چه درمورد کشورهای مصرف کننده، مدافع حقوق مستضعفان بوده ایم. همچنین از ابتدا بر اصلی تأکید کرده ایم و آن مرجّح بودن حفظ کیان انقلاب اسلامی بر هر چیز دیگری است و یقین داریم تمام تلاش های امریکا، برای ازبین بردن انقلاب اسلامی است. لحاظ کردن این اصل، مسلماً در تصمیم های ما درمورد قیمت و میزان صدور نفت، می تواند بسیار اثرگذار باشد. اگر مخیّر باشیم به اینکه به یک سازمان احترام بگذاریم یا از حقوق مستضعفان و انقلاب اسلامی دفاع بکنیم، به طور یقین، دومی را انتخاب می کنیم. به نظر می رسد با شرکت کشورهای متعهدی چون لیبی، الجزایر و نظایر آنها، نتیجه جلسات اوپک به نفع کشورهای مترقی و متعهد اعضای اوپک تمام شود. ما همان سیاست های قبلی خود را دنبال خواهیم کرد و این سیاست ها مسلماً بر اصل نه شرقی و نه غربی مبتنی است.

وی در ادامه، با اشاره به شکست تبلیغاتی دولت عراق مبنی بر دعوت از رسانه های خارجی و پیامدهای منفی آن در سطح بین المللی گفت: اخیراً دولت عراق اشتباهی را مرتکب شد و آن این بود که عده ای از گزارشگرهای خارجی را به داخل عراق راه داد و این گزارشگرها اخبار ناامید کننده ای را از داخل عراق به بیرون منتشر کردند. این گزارش ها نشان دهنده آن بود که وضعیت داخلی عراق مطلوب نیست. برای مثال، در یکی از این گزارش ها گفته می شود که در کوچه و خیابان های نجف، مأموران امنیتی با لباس مبدل به خوبی شناسایی می شوند. گفته می شود که مردم تحت فشارند و یک فرد عابر جرئت نمی کند با گزارشگرهای خارجی ارتباط برقرار کند و اگر فردی عادی به گزارشگر خارجی نزدیک شود، مأموران امنیتی او را با خشونت دور می کنند. طبیعی است که دولت عراق درپی تهیه خوراک تبلیغاتی است که به نوعی ملت عراق را تسکین دهد و به شکلی قدرت نمایی کند، اما می بینیم که در عمل، با شکست مواجه می شود.(۱)

مهندس موسوی، در مصاحبه ای دیگر که فقط به تشکیل مجلس خبرگان اختصاص داشت، ضمن بیان قواعد بازدارندگی و لزوم شکل گیری خبرگان رهبری از این منظر، گفت: به محض اینکه مجلس خبرگان را تشکیل بدهیم، دشمنان خودمان را دچار یأس می کنیم که بله، این کشور می تواند خدای نکرده به خاطر فقدان رهبری، درحال متلاشی شدن باشد و خود این مسئله باعث می شود نقشه هایی که آنها از قبل تهیه کرده اند، خنثی و نقش بر آب شود و تشکیل این مجلس بدون اینکه مجلس تصمیمی هم بگیرد، خنثی کننده بسیاری از توطئه ها در سطح بین المللی است. ولی خارج از این موضوع، آن چیزی که اهمیت دارد و ما باید به آن توجه داشته باشیم، این است

۱- مأخذ ۱۶.

که این مجلس آخرین نهادی می باشد که در قانون اساسی پیش بینی شده و یکی از مهم ترین نهادهایی است که در نظام جمهوری اسلامی باید استقرار یابد و این قدم مبارک و میمونی است که ما داریم برمی داریم و طبیعتاً مردم با این کار، آن صورت کلی و قانونی نظام را به این ترتیب تکمیل می کنند. درضمن، این اقدام آسیب پذیری نظام را در مقابل حوادث کمتر می کند(۱)

۱

عبدالعاطی العبیدی وزیر امور خارجه لیبی و عبدالرحمن شلغم دبیر کمیته مردمی تبلیغات (وزیر اطلاعات) لیبی که روز گذشته وارد ایران شده بودند، امروز به طور جداگانه با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و علی اکبر ولایتی وزیر خارجه دیدار و گفت وگو کردند.

استقبال وزرای خارجه و ارشاد اسلامی ایران از هیئت لیبیایی در فرودگاه مهرآباد.

وزیر امور خارجه لیبی در دیدار با آقای هاشمی رفسنجانی، ضمن ابلاغ پیام دوستی سرهنگ قذافی رهبر لیبی، درباره علل شروع جنگ تحمیلی و همکاری لیبی با ایران دراین زمینه و اوضاع داخلی عراق گفت: ما آماده ایم درزمینه جنگ تحمیلی و توطئه های کشورهای مرتجع عرب در مقابل انقلاب اسلامی، با شما همکاری دائمی و همیشگی داشته باشیم و معتقدیم که هدف از تحمیل این جنگ به جمهوری اسلامی ایران، مبارزه با انقلاب اسلامی و متوقف کردن صدور آن به خارج از مرزهاست و این جنگ ازسوی امریکا، ارتجاع عرب و عربستان سعودی برنامه ریزی و تحمیل شده است، ولی ما در کنار حق خواهیم بود. وی سپس، به دیدار فهد شاه سعودی از

۱- مأخذ ۱۶، ص۹.

الجزایر اشاره کرد و گفت: فهد در این دیدار گفته است ارتش عراق وضع ناهنجاری دارد و عربستان سعودی برای متوقف کردن این جنگ، از هرگونه کمک های مالی دریغ نخواهد کرد.

وزیر امور خارجه لیبی، در اشاره به وضع داخلی عراق، گفت: آنچه ما از آن مطمئنیم، ناتوانی دولت و ارتش صدام در مقابله با حمله های جدید ایران است. ملت عراق به حدی از رژیم متنفر و منزجر شده که آماده است هرچه زودتر از سلطه این رژیم کافر که نه وابستگی به دین اسلام دارد و نه به امت عرب، رهایی یابد. به نظر ما، کمترین قصاص برای صدام، که موجب این همه خونریزی شده، ساقط کردن اوست و ما آماده ایم در این جنگ تحمیلی، به هر صورتی که لازم باشد، در کنار شما قرار گیریم.

آقای هاشمی رفسنجانی نیز ضمن تشکر از دولت لیبی برای اعلام مواضعش در مقابل تجاوز عراق به ایران، درباره اهمیت سیاسی مواضع کشور لیبی در جانب داری از انقلاب اسلامی ایران گفت: ما در دوران پس از انقلاب، کشور شما و رهبرتان را همواره در کنار خود دیده ایم و یکی از آثار مهم این همراهی، رسواشدن صدام در ادعاهایش مبنی بر جنگ بین شیعه و سنی و فارس و عرب است. رئیس مجلس شورای اسلامی با اشاره به متزلزل بودن رژیم بعثی صهیونیستی عراق گفت: این روزها جو سیاسی و نظامی روشن شده است و صدام و حزب بعث عفلقی عراق دیگر قادر به ادامه حکومت نیستند و ما ترجیح می دهیم در این جنگ، حزب بعث سقوط کند تا هم ملت عراق از شر این حزب کافر نجات یابد و هم به دنیا ثابت شود که جنگ افروز و جنایتکار جنگی، به جزای عمل خود می رسد.(۱)

عبدالعاطی العبیدی دبیر کمیته مردمی روابط خارجی لیبی (وزیر امور خارجه)، در دیدار با آقای ولایتی، درباره جایگاه انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام و تلاش برخی حاکمان کشورهای عربی علیه انقلاب ایران گفت: به نظر ما انقلاب اسلامی، انقلابی نیست که متعلق به مسلمانان ایران باشد، بلکه پشتیبان تمامی انقلاب های جهان است. می بینیم که حمله دولت های مرتجع به انقلاب اسلامی ایران، بسیار گسترده تر و وحشیانه تر از گذشته است و دشمنان انقلاب با بهره گیری از بعضی حکام مرتجع عرب، مبارزه با شما را آغاز کردند که جنگ تحمیلی در ادامه و مصداق این مبارزه است؛ آنها حتی سعی کردند جبهه پایداری را نیز به چند شاخه تقسیم کنند(۲)

۱

خبرنگار روزنامه واشنگتن پست از اقدام مقامات اجرایی فدرال امریکا برای جلوگیری از صدور جنگ افزارهای ساخت این کشور به ایران خبر داد. طبق این خبر واشنگتن پست، تبانی قاچاق اسلحه به مقصد ایران، هنگامی کشف شد که یکی از بازرسان گمرک فرودگاه بین المللی دالاس در نزدیکی واشنگتن، در چمدان یک بازرگان پاکستانی به نام سعید ذکریا، پوشه ای پیدا کرد که روی آن نوشته شده بود: ایران سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۲. بازرگان پاکستانی که مؤسسه ای در واشنگتن دارد، اوایل سال میلادی جاری در دادگاه اعتراف کرد که قانون صادرات امریکا را نقض کرده است. هفته گذشته نیز دادگاه شهر الکساندریا در نزدیکی واشنگتن، یک شرکت مهمات سازی کانادایی و ۲ تن از مسئولان آن شرکت را

ص: ۷۵۱

۱- مأخذ ۱، بخش اول، ص۳.

۲- مأخذ ۲.

به جرم همدستی با تاجر پاکستانی محاکمه کرد. اتهام این افراد جعل اسناد برای صدور قطعات تانک های ام۶۰ امریکایی به ایران، به واسطه سفیر جمهوری اسلامی ایران در پاکستان عنوان شد. معامله اسلحه قاچاق با ایران، البته به نتیجه نرسید، زیرا مقامات پاکستانی حاضر به دادن پروانه برای واردکردن مهمات مزبور به پاکستان نشدند؛ درحالی که داشتن این پروانه برای سوداگران اسلحه ضرورت داشت، زیرا نقشه این بود که سلاح ها را به دروغ به مقصد پاکستان حمل و سپس راه را به سوی ایران کج کنند.(۱)

۱

روزنامه اقتصادی نیهون کیزایی چاپ توکیو، مطلبی منتشر کرده که در آن از گرایش شرکت های نفتی ژاپن برای خرید نفت ایران خبر داده است. در این خبر آمده است: کمپانی نفتی نیپون سکیا، اخیراً خرید نفت خود را از کمپانی نفت کارتکس ۵۰ درصد کاهش داد تا بتواند روزانه ۴۰,۰۰۰ بشکه نفت از ایران - درطول ماه ژانویه تا مارس ۱۹۸۳ - خریداری کند. به تازگی خرید نفت ایران در بازار آزاد توسط کمپانی های ژاپنی، افزایش یافته است. نفت سبک ایران که تقریباً مشابه نفت سبک پادشاهی سعودی است، در بازار آزاد، هر بشکه ۲/۳۱ دلار قیمت دارد. به نوشته خبرنگار این روزنامه، بعد از ماه ژانویه، هریک از کمپانی های ماروبینی و سوما مینو، به خرید هر روز نفت خود از ایران ۱۰ هزار بشکه افزوده اند. به این ترتیب، مجموع واردات نفت ژاپن از ایران، به روزی ۳۰۰ هزار بشکه خواهد رسید(۲)

۲

به گزارش آسوشیتدپرس، دولت یمن جنوبی، مانور های مشترک امریکا و سلطان نشین عمان را محکوم و آن را اقدامی برای ایجاد تشنج در منطقه توصیف کرد. یک مقام وزارت امور خارجه یمن جنوبی گفت: دولت متبوع وی، فعالیت های مشترک نظامی امریکا و عمان را محکوم می کند و این فعالیت ها را خطری برای منطقه می داند. این مقام وزارت امور خارجه یمن جنوبی افزود: مانور مشترک امریکا و عمان ماهیت تخریب آمیز اقدامات واشنگتن در این منطقه از جهان را به خوبی نشان می دهد. مانور پنج روزه امریکا و عمان، تلاش های دامنه دار برای حل مناقشات مرزی یمن جنوبی و عمان را که نتایج خوبی نیز داشته است، خنثی خواهد کرد.(۳)

۳

خبرنگار آسوشیتدپرس، از اقدام وزارت دفاع امریکا در ایجاد یک مرکز فرماندهی جدید با هدف حفاظت از منافع امنیتی امریکا در سراسر منطقه وسیعی از خاورمیانه، خلیج فارس و مناطق اقیانوس هند خبر داد. در این گزارش آمده است: این فرماندهی خواهد توانست درصورت بروز یک وضع فوق العاده جنگی در این مناطق حساس، از یک ذخیره ۲۳۰ هزار نفری از قوای نظامی در امریکا استفاده کند. این مجموعه، نتیجه گسترش نیروی مشترک واکنش سریع است که دولت کارتر آن را در سال ۱۹۸۰، پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و یورش شوروی به افغانستان، به وجود آورد. فرماندهی جدید، متشکل از نیروی زمینی، نیروی هوایی، نیروی دریایی و واحدهای تفنگ داران

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۱۶، رادیو امریکا، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۵، صص ۷ و ۸، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲، ص۲۰.

دریایی خواهد بود. نواحی عملیاتی از پاکستان تا مصر امتداد خواهد داشت. تنها کشورهایی که خارج از این منطقه قرار دارند سوریه، لبنان و اسرائیل خواهند بود که در مسئولیت فرماندهی امریکا - اروپا که مقرش در جمهوری فدرال آلمان است، باقی خواهند ماند. فرماندهی جدید، فرمان های خود را به طور مستقیم از ستاد مشترک خواهد گرفت. منابع وزارت دفاع امریکا گفته اند که درعین حال، "فرماندهی آمادگی امریکا" مجاز خواهد بود، درصورت لزوم برای مقابله با بحران های موجود در مناطق دیگر جهان، سربازانی را از نیروهای "فرماندهی مرکزی" در اختیار بگیرد. فرماندهی آمادگی و فرماندهی مرکزی، هر دو مقرهایی در پایگاه نیروی هوایی "مک دیل" تامپا و فلوریدا دارند. این منابع اذعان کردند که درصورت وقوع بحران در خاورمیانه، خلیج فارس و اقیانوس هند، واحدهای امریکایی با هواپیماهای حمل ونقل نیروی هوایی به منطقه پرواز خواهند کرد. عمان، کنیا و سومالی، هم اکنون موافقت کرده اند که تسهیلات هوایی و دریایی خود را در اختیار امریکا بگذارند. مصر نیز واگذاری پایگاهی در راس بناس واقع در سواحل دریای سرخ را به امریکا پیشنهاد کرده است(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۸ آذر ۱۳۶۱ ۲۳ صفر ۱۴۰۳ ۹ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز توپخانه های ارتش عراق، شهرهای خرمشهر و آبادان را گلوله باران و جنگنده های این کشور به فضای خرم آباد تجاوز کردند. در منطقه عمومی دهلران نیز تعدادی از نیروهای گشتی رزمی ارتش عراق، ضمن نفوذ به این منطقه، چوپانی را که مشغول کار بود، اسیر کردند و با خود بردند.

در گلوله باران امروز شهرهای آبادان و خرمشهر، یک تن به شهادت رسید و ۷۱ نفر مجروح شدند. همچنین ۶ منزل مسکونی تخریب شد و به ۲ منزل مسکونی نیز خسارت هایی وارد آمد. در چند بخش این شهر نیز آتش سوزی رخ داد(۱)

امروز، ۲ فروند هواپیمای میگ۲۳ عراقی به حریم فضایی خرم آباد تجاوز کردند که پس از اجرای آتش پدافند هوایی نیروهای خودی، فضای منطقه را ترک کردند.(۲)

در دهلران، حدود ۲۰۰ تن از نیروهای گشتی رزمی عراق، در محور فصیل تا دو کیلومتری جاده آسفالت دهلران - مهران نفوذ و یک چوپان را اسیر کردند. نیروهای خودی پس از اطلاع از این موضوع، خود را به محل حادثه رساندند، اما نیروهای عراقی آنجا را ترک کرده بودند.(۳)

۲

امروز ۲۱ دستگاه خودرو حامل مهمات، از مرزهای عربستان سعودی وارد عراق شد.(۴)طبق اعلام برخی منابع اطلاعاتی، فرانسه تاکنون ۶۰ تا ۷۰ فروند هواپیمای میراژ اف۱ به عراق ارسال کرده و به تازگی، عملیاتی شدن این هواپیماها از پایگاه شعیبه آغاز شده است.(۵)

سه تن از افراد نظامی عراق، از مرزهای مریوان وارد ایران شدند و تقاضای پناهندگی کردند.(۶)

۳

در ادامه تشدید فعالیت گروه های مسلح غیر قانونی در مناطق کردنشین، افراد وابسته به این گروه ها، هم زمان با انتخابات خبرگان و میان دوره ای مجلس شورای اسلامی، ضمن تهدید و ترساندن مردم، بر اعمال تروریستی خود افزودند تا مانع شرکت مردم در انتخابات شوند. از

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴؛ و - سند شماره ۵۴۶۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۶۴، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- همان، بخش دوم، ص۵.

۳- سند شماره ۵۴۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی منطقه ۷ به مرکز فرماندهی ستاد، ۱۹/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۴- سند شماره ۱۶۷۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مشترک ارتش - اداره دوم - فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۵۷/۳۴، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

۵- سند شماره ۵۴۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۶۲، تاریخ ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۶- سند شماره ۳۴۶۹۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن ۲) به ناحیه ۴ (رکن ۲)، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

سوی دیگر، نیروهای مسلح نیز تدابیر و اقدامات امنیتی و عملیاتی خود را شدت بخشیدند.

در شهر بوکان، ساعت ۱۵، افراد این گروه ها، عباس عباسی فرجا نامزد نمایندگی میاندوره ای مجلس شورای اسلامی را ترور کرده، به شهادت رساندند(۱)

در روستای چیانه از توابع پیرانشهر، افراد حزب دمکرات، نماینده فرمانداری در انتخابات و کدخدای ده را که برای انجام دادن هماهنگی های لازم جهت انتخابات تشکیل جلسه داده بودند، ربودند.(۲)

در غرب سنندج، نیروهای حزب دمکرات، اهالی روستای شویشه را فراخوانده، تهدید کردند که باید از حضور در انتخابات خودداری کنند. سپس این افراد از هر نفر مبلغ یک هزار ریال اخاذی کردند و هرکس را که از دادن این مبلغ خودداری کرد، مورد ضرب وشتم قرار دادند.(۳)

در سنندج، نیروهای ناشناس یک نارنجک را در میدان انقلاب این شهر منفجر کردند که تلفاتی نداشت(۴)

در یکی از شهرهای(۵) کردنشین، افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، قصد داشتند چند بمب صوتی را منفجر کنند که باتوجه به آمادگی نیروهای خودی برای مقابله با این اقدامات، ۳ تن از افراد بمب گذار - که ۲ بمب در اختیار داشتند - دستگیر شدند.(۶)

نیروهای مسلح غیر قانونی در ۲۲ کیلومتری غرب بوکان، به پایگاه نیروهای خودی در گرداگلان حمله کردند که این اقدام به زخمی شدن یک تن از نیروهای خودی انجامید.(۷)

به گزارش قرارگاه بعثت، نیروهای سپاه اشنویه موفق شدند، در عملیاتی روستای سرگیس، ده شمس و قره سقال در ۱۰ تا ۱۳ کیلومتری جنوب شرقی اشنویه (غرب نقده) را پاک سازی و یکی از افراد حزب دمکرات را دستگیر کنند(۸)

۱

سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، هم زمان با سایر گروه های ضد انقلاب، اقدامات تروریستی خود را افزایش دادند تا در آستانه انتخابات مجلس خبرگان، روحیه مردم را تضعیف کنند و مانع شرکت آنها در انتخابات شوند.

بنابر گزارشی، در نزدیکی فرمانداری نهاوند، بمبی منفجر شد که تلفاتی نداشت. درپی این حادثه، ۲ نفر که ۲ نارنجک به همراه داشتند، دستگیر شدند.(۹)

در خیابان علامه (فلکه زیتون کارگری) اهواز نیز بمبی که در زیر یک خودرو کار گذاشته شده بود کشف و خنثی شد.(۱۰)

در رامسر، ۲ نفر از "رابطین تشکیلات جنگل" سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند.(۱۱)

به گزارش رادیو بغداد، دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس، در اطلاعیه ای ادعا کرد،

۱- سند شماره ۳۵۷۷۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، شماره ۱۳، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۳، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی،

۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۳۵۷۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۳– دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل شماره ۴۸، تاریخ ۱۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۵.

۴– مأخذ ۱، بخش دوم، ص۲.

۵– منابع خبری نام این شهر را ذکر نکرده اند.

۶– سند شماره ۴۴۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات منطقه ۷ به اطلاعات ستاد مرکزی، ۲/۱۰/۱۳۶۱.

۷– مأخذ ۱، بخش دوم، ص۲.

۸– سند شماره ۳۵۷۶۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و – سند شماره ۲۵۷۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۹– سند شماره (۶)۵۴۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا – معاونت عملیات، اطلاعات (مدیریت عملیات)، شماره ۲۶۶، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۱۰– سند شماره ۵۸۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۸ به مرکز فرماندهی ستاد مرکزی، ۱۰/۹/۱۳۶۱

۱۱– سند شماره ۵۴۵۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه منطقه۳ به فرماندهی کل سپاه، ۱۹/۹/۱۳۶۱، ص۱.

در عملیات های چند روز گذشته تهران، ۴ واحد از شبکه مخصوص گشت شهری سپاه پاسداران منهدم شد. این شبکه ها به تازگی با نیروهای زبده و ۴۰۰ خودرو مجهز ضد گلوله تویوتا (!)، برای مقابله با فاز نوین مقاومت در تهران تأسیس شده است. در این عملیات، ۱۲ پاسدار زبده این واحدها کشته یا زخمی شدند. خودروهای مزبور که بهای تقریبی هریک، یک میلیون تومان، معادل ۱۳۰ هزار دلار - به نرخ رسمی ماه گذشته - می باشد از ژاپن خریداری و به تهران وارد شده است.(۱)

۱

روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی قزوین، در اطلاعیه ای، بخشی از فعالیت های پانزده روزه نیروهای این ارگان را اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: نیروهای کمیته قزوین موفق شدند ۳ تن از هواداران فعال منافقین را که به تازگی از زندان آزاد شده اند، در یک قرار تیمی شناسایی و دستگیر کنند. همچنین در تعقیب و مراقبت های وسیع برادران پاسدار کمیته مرکزی قزوین و با همکاری سازمان اطلاعات ۳۶ میلیونی، یک خانه تیمی متعلق به دو تن از افراد رده بالای سازمان منافقین که به قزوین آمده بودند، شناسایی و کشف شد. در عملیات کشف این خانه، یک تن از منافقین دستگیر و یک تن با خوردن قرص سیانور، خودکشی کرد. از این خانه، تعداد زیادی اسناد و مدارک درون گروهی منافقین به دست آمد. همچنین، برادران پاسدار کمیته مرکزی قزوین مستقر در مسیر اتوبان قزوین - تهران، در بازرسی یک اتومبیل، به یکی از سرنشینان آن مظنون شدند. در بازرسی از این شخص، چند کتاب مضر گروهک های چپی کشف شد. وی پس از دستگیری، به واحد بازپرسی کمیته مرکزی قزوین انتقال یافت. در بازرسی از منزل وی در شهرستان رشت، تعداد زیادی اسناد و مدارک درون گروهی، کروکی ترور چند پاسدار و جزواتی متعلق به عوامل ضد انقلاب و گروهک های چپی به دست آمد.

در بخش دیگری از این گزارش آمده است: برادران پاسدار کمیته مرکزی قزوین، موفق به دستگیری ۷ تن از عوامل ضد انقلاب و گروهک های منحرف شده اند. از تعدادی از این افراد، چند کتاب مضر و جزوات سازمان منافقین به دست آمده است.(۲)

۲

درپی اقدامات ایذایی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) علیه دانشجویان مسلمان ایرانی در پاریس، امروز نیز افراد سازمان مجاهدین خلق، یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی ایران را که برای انجام کار اداری، به وزارت خارجه فرانسه می رفت، در ایستگاه مترو مورد حمله قرار دادند. وی که از ناحیه بینی دچار شکستگی شده است، در بیمارستان بستری شد.(۳)

به دنبال اقدام پلیس فرانسه در دستگیری دیپلمات های سفارت ایران در پاریس، سخنگوی وزارت خارجه کشورمان به این عمل غیر قانونی پلیس فرانسه اعتراض کرد. طبق گزارش

ص: ۷۵۶

۱- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۹/۹/۱۳۶۱، ص۳، رادیو بغداد (فارسی)، ۱۸/۹/۱۳۶۱.
۲- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۳.
۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۲.

منـدرج در روزنـامه کیهان، سـخنگوی وزارت امور خارجه، ضـمن اعتراض به این تجاوز غیر انسانی، درباره نقض آشـکار قوانین بین المللی و تـأمین نشـدن امنیـت جـانی دیپلمـات هـا و اتبـاع ایران، بـه دولت فرانسه هشـدار داد. وی دراین بـاره گفت: پلیس فرانسه، چهارشـنبه، دو تن از دیپلمـات ها و یکی از کارمنـدان سـفارت جمهوری اسـلامی ایران را بـدون دلیل دسـتگیر و ضـمن ضـرب وشـتم و شـکنجه، پس از ساعت ها بازداشت غیر قانونی، آزاد کرد. براثر شدت ضربات، فک یکی از دیپلمات های ایرانی شکسته و طحال دیپلمات دیگر دچار ضایعه و خونریزی شده است که هم اکنون در بیمارستان بستری است.

سخنگوی وزارت خارجه افزود: دولت و پلیس فرانسه که به عنوان حامیان اصـلی تروریست ها و ضـد انقلابیون ایرانی، بارها حملات منافقین و سلطنت طلبـان علیه دانشـجویان مسـلمان ایرانی و علاـقه منـدان به انقلاـب اسـلامی را سازمانـدهی و پشتیبـانی کرده انـد، این بار آشـکارا مفاد کنوانسـیون وین درمورد مصونیت دیپلمات ها را زیر پا گذاشـته و مرتکب چنان عمل سـنگینی شـده انـد که این موضوع نشان می دهـد نه تنها مـأموران سیاسـی جمهـوری اسـلامی، بلکه دیپلمـات هـای سـایر کشورهـا نیز برای امنیت جـانی و حیـثیت فردی خـود، تضـمین کـافی ندارنـد. سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان در پایان، ضمن اعتراض شدید به دولت فرانسه، اعلام کرد: باتوجه به نقض آشکار قوانین بین المللی، چنـانچه آن دولت نتوانـد دلیل قانع کننـده ای برای این تجاوز غیر انسانی پلیس خود اقامه کنـد و قادر به تأمین امنیت جانی دیپلمات ها و اتباع ایرانی نباشد، وزارت امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران، تصـمیم مقتضی را دراین باره اتخاذ خواهد کرد و عواقب و مسئولیت آن نیز متوجه دولت فرانسه خواهد بود(۱)

۱

امروز نیز نیروهای داوطلب مردمی شهر قزوین، راهی جبهه های جنگ شدند. براساس گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، صدها تن از اعضای بسـیج سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی قزوین، پس از فراگیری فنون نظامی در پادگان این شـهر، عازم جبهه های نبرد حق علیه باطل شـده اند. همچنین ۸۵۲ تن از ایرانیـان مقیم امـارات متحـده عربی، با ارسال طوماری به نماینـده امام در این کشور، ضـمن اعلام آمادگی خود، خواسـتار اعزام به جبهه های نبرد حق علیه باطل شدند(۲)

۲

مهنـدس کـازرونی معـاون عمرانی وزیر کشور و سـرپرست بازسـازی منـاطق جنگی در مصاحبه ای، وضـعیت بازسازی شـهرهای گیلان غرب، شوش، دزفول و... را تشـریح کرد. وی دربـاره میزان پیشـرفت بازسازی گیلان غرب گفت: ۹۵ درصـد اقدامات بازسازی منطقه گیلان غرب – که استان معین در آنجا استان گیلان بوده – و ۱۰۰ درصد بازسازی روستاهای اطراف آن تمام شده و کار

۱- همان، ص۱۸.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۴، قزوین؛ و – روزنامه کیهان، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۲.

نوسازی نیز درحال انجام است. وی همچنین درباره پیشرفت کار بازسازی شوش و دزفول و آغاز دوباره بازسازی شهر مرزی خسروی گفت: ۷۰ درصد کار بازسازی در شوش جدید، به همت برادران جهادسازندگی قم، انجام شده؛ در دزفول نیز باوجود اصابت ۴۲ موشک مزدوران بعثی صدام به این شهرها، حدود ۳۰۰۰ واحد ساختمانی ساخته و همه واحدهای تخریب شده، بازسازی شده؛ درمجموع، در چهار ماه گذشته در دزفول، ۵۰۰۰ واحد مسکونی ساخته شده است. مهندس کازرونی درمورد واگذاری بازسازی و نوسازی شهر خسروی و روستاهای اطراف آن به مردم مسلمان و متعهد استان چهارمحال وبختیاری گفت: با صحبت هایی که با امام جمعه شهرکرد، استاندار و دیگر مسئولان استان داشتیم، ان شاءالله، به محض فراهم شدن امکانات، بازسازی شهر خسروی و روستاهای اطراف آن نیز آغاز می شود.(۱)

۱

عبدالعاطی العبیدی دبیر کمیته مردمی روابط خارجی (وزیر امور خارجه) و عبدالرحمن شلغم دبیر کمیته مردمی تبلیغات (وزیر اطلاعات و جهانگردی) لیبی، امروز با آیت الله خامنه ای دیدار کردند. رئیس جمهور وضع دولت های منطقه را چنین تشریح کرد: اینها نظام هایی هستند که با اراده مردم خود استوار نیستند. آیت الله خامنه ای اضافه کرد: ما امروز دربرابر رژیم متزلزل عراق، بیش از همیشه احساس قدرت می کنیم و ان شاءالله پیروزی نهایی از آن ما است. العبیدی نیز با تأکید بر وابستگی عراق به امریکا گفت: درواقع، هر شکستی که بر رژیم عراق وارد آید، به امریکا وارد شده است و شکست رژیم صدام، بزرگ ترین ارمغانی است که می توان دربرابر خون شهیدانی که در این درگیری جان خود را از دست داده اند، تقدیم کرد.(۲)

۲

میرحسین موسوی نخست وزیر، با انتشار اطلاعیه ای، ضمن اعلام تأسیس دفتر جذب نیروهای متعهد و متخصص خارج از کشور، هدف از تشکیل این دفتر را باتوجه به اهداف کوتاه و بلندمدت جمهوری اسلامی، رسیدن به خودکفایی درزمینه تأمین نیروی انسانی متخصص در رشته های پزشکی، فنی و سایر تخصص ها، اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: دولت جمهوری اسلامی ایران، از ابتدای قبول مسئولیت تاکنون، همواره کوشیده است نیروهای مسئول، متعهد و کاردان را که حاضر باشند صادقانه نیروی کار و تخصص خود را در اختیار جمهوری اسلامی ایران و در خدمت مردم شهیدپرور این کانون فرهنگ اصیل اسلامی قرار دهند، جذب کند. خوشبختانه ثمره این تلاش ها در ارگان های مختلف دولت جمهوری اسلامی، هم زمان با پیروزی های رزمندگان حماسه آفرین اسلام در جبهه های جنگ حق علیه باطل و پیروزی امت قهرمانمان بر ضد انقلاب داخلی که زمینه های ثبات و استحکام هرچه بیشتر جمهوری اسلامی را

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- مأخذ ۱۹.

فراهم آورده است، به صورت بازگشت خواهران و برادران متخصص و تحصیل کرده مقیم خارج، برای خدمت به جمهوری اسلامی بروز یافته است. دولت جمهوری اسلامی ایران، ضمن استقبال از این خواهران و برادران متعهد و ایجاد شغل در ارگان های مختلف برای آنان، باتوجه به اینکه هنوز بسیاری از جوانان کشور اسلامی عزیزمان در خارج از کشور، تحت تأثیر تبلیغات سوء دشمنان انقلاب اسلامی قرار دارند و از واقعیت های میهن اسلامی خود بی خبرند، "دفتر جذب نیروهای متعهد و متخصص خارج از کشور" را در محل دفتر نخست وزیری تأسیس کرده است. مهندس موسوی اهداف تأسیس این دفتر را چنین برشمرد: ۱. ایجاد هماهنگی در همه وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و سفارتخانه های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، برای جذب نیروهای تحصیل کرده مقیم خارج از کشور. ۲. مقابله با تبلیغات دروغین و مسموم ضد انقلاب و بیان حقایق برای آن دسته از جوانان فارغ التحصیل که مایل اند دین خود را به جمهوری اسلامی ادا کنند. ۳. شناسایی نیروهای معتقد به جمهوری اسلامی و ایجاد امکانات و تسهیلات برای بازگشت، اشتغال و تأمین آنان. ۴. فراهم کردن زمینه خودکفایی و تأمین نیروی انسانی متخصص در رشته های پزشکی، فنی و دیگر تخصص ها، باتوجه به اهداف کوتاه مدت و بلندمدت جمهوری اسلامی. در پایان این اطلاعیه آمده است: همه وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و واحدهای مرتبط داخل و خارج از کشور، موظف اند برای هماهنگی در جذب و اشتغال نیروهای تحصیل کرده خارج از کشور، با این دفتر که تحت نظارت مستقیم نخست وزیری و با مسئول مشخص انجام وظیفه می کند، همکاری لازم را داشته باشند.(۱)

۱

امروز مسئولان دولتی کشورهای نیکاراگوئه و ماداگاسکار، حمایت خود را از انقلاب اسلامی اعلام کردند و خواستار گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران شدند.

الکساندرو ماتینی وزیر بازرگانی خارجی نیکاراگوئه که در رأس هیئتی اقتصادی به ایران سفر کرده بود، تهران را ترک کرد. وی پیش از ترک تهران، درباره نتایج سفر خود و دیدار با مقامات ایران گفت که در دیدار های خود با نخست وزیر، وزیر خارجه، وزیر اقتصاد و دارایی، وزیر بازرگانی، رئیس کل بانک مرکزی ایران و معاون وزیر نفت، درباره مواضع به حق دو کشور علیه امپریالیزم جهانی، همچنین درخصوص چگونگی برقراری روابط اقتصادی و مالی براساس احترام متقابل به حقوق دو ملت، گفت وگو شده که اغلب در این مذاکرات، طرفین اتحاد نظر داشتند و معتقد بودند که دو انقلاب باید هرچه زودتر مبادلات تجاری خود را گسترش دهند. وی افزود: دیدار ما از جمهوری اسلامی ایران تجربه بسیار مفیدی بود و از نزدیک سعی دولت جمهوری اسلامی در بازسازی و ساخت ایرانی نو را مشاهده کردیم.(۲)

همچنین هیئت اعزامی وزارت خارجه به سرپرستی محمدحسین لواسانی مدیرکل سیاسی آسیا و

۱- مأخذ ۲۱، بخش دوم، ص۲.

۲- مأخذ ۱، بخش اول، ص۱۶.

افریقـای وزارت امور خـارجه، در نخستین مرحله از سـفر خود به چنـد کشور افریقـایی در پـایتخت جمهوری دمکراتیـک ماداگاسـکار با رات سیراکا رئیس جمهور این کشور، دیدار کرد. در این دیدار، رئیس جمهور ماداگاسـکار ضمن ستایش از مبارزات ملت مسلمان و مبارز ایران به رهبری امام خمینی، از حمایت همه جانبه جمهوری اسلامی ایران از کشورهای مستضعف و مترقی جهان سوم استقبال کرد(۱)

۱

امروز، سیدمحمد غرضی وزیر نفت با حضور در منطقه بحرگان (منطقه گچساران، بین گناوه و بندر دیلم) از چهار خط لوله ۲۴ اینچی نفت و گـاز و مراحـل اسـتخراج فراورده هـای نفتی بازدیـد کرد. وی در این دیـدار، از ایثـارگرانی که روی این خطوط لوله کار می کردنـد تقـدیر و مشـکلاتشان را بررسـی کرد. خبرگزاری جمهوری اسـلامی به نقـل از منـابع آگـاه، دربـاره اهمیت راهبردی این خطوط لوله، زمان پایان آن و موقعیت جغرافیـایی آن اعلام کرد: با اجرای یک طرح ضـربتی از روز چهارشـنبه ۱۲ آبـان ماه گذشـته، عملیات اجرایی این پروژه شامل چهار خط لوله نفت و گاز و فراورده های نفتی و نصب تأسـیسات اسـکله های شناور با تلاش بی وقفه و خستگی ناپذیر برادران ایثارگر صنعت نفت در منطقه گچسـاران آغاز شـده که تا یک ماه دیگر این پروژه بزرگ تأسـیساتی نفت آماده بهره برداری می شود. طبق این گزارش، این مرکز صادراتی و وارداتی صرفاً بـدین منظور ایجاد می شود تا چنانچه در آینـده، جزیره خارک با حملات هوایی و موشـکی دشـمن روبه رو شود و صـدور نفت قطع گردد، بتوان از این مرکز به عنوان بنـدر اضـطراری صـدور نفت اسـتفاده کرد. گفتنی است از این مرکز، کشتی های نفتکش ۲۵۰ هزار تنی بارگیری خواهند کرد.

منابع موثق و آگاه اظهار کردند که خاصـیت این تأسـیسات در این است که دشمن نمی تواند آن را هدف حملات هوایی و موشکی خود قرار دهد.(۲)

۲

صدام حسـین درپیامی به "اجلاس بررسـی نقش مصر در جهان عرب" که در لندن برگزار می شود، خواستار حضور فعال و رسمی رژیم مصر در امور مربوط به جهـان عرب و خاورمیـانه شـد. در قسـمتی از این پیام آمـده است: عراق مشـتاقانه منتظر زمانی است که مصـر بار دیگر نقش طبیعی و مؤثری را در جهان عرب ایفا کنـد. در ادامه این پیام با تأکید بر لزوم تحقق این امر اذعان شده است که بازگشت مصـر به جهان عرب به تأمین منافع اعراب و ایجاد به اصـطلاح صـلح و ثبات در منطقه و نهایتاً در جهان خواهـد انجامیـد. روزنامه اطلاعات در توضـیح این خبر می افزاید: رئیس حکومت بغداد، این مطالب را پس از سـفر هیئت بلندپایه عراقی به مصر و اعلام حمایت همه جانبه رژیم مصر از صدام در جنگ علیه جمهوری اسـلامی ایران بیان کرده که درواقع جنبه حمایت متقابل سیاسـی رژیم بغداد از مصر به منظور خروج از انزوای سیاسی این رژیم در جهان اسلام را دارد.(۳)

ص: ۷۶۰

۱- مأخذ ۱۹، ص۱۸.

۲- مأخذ ۸ بخش اول، ص۴، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۸ (ضمیمه).

به دنبال تشکیل مرکز فرماندهی نیروهای واکنش سریع در منطقه پاکستان تا مصر، روزنامه کیهان به نقل از منابع خارجی، اطلاعات بیشتری دراین باره منتشر کرد. به نوشته این روزنامه، این فرماندهی نظامی دستورات خود را به طور مستقیم از ستاد ارتش امریکا دریافت و در منطقه ای بین پاکستان و مصر که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، منافع امریکا در آن به خطر افتاده است، عمل می کند. یادآوری می شود که این فرماندهی، شاخه ای از نیروهای تجاوز سریع معروف به "واکنش سریع" امریکاست و در مرحله ابتدایی تشکیل خود، حدود ۲۳۰ هزار نفر متشکل از نیروهای پیاده، هوایی و دریایی را در بر خواهد گرفت. در طرح اجرایی تشکیل نیروهای تجاوز سریع، پیش بینی شده است که تعداد نیروهای تجاوزگر، به دو برابر این میزان قابل افزایش است. هدف از تشکیل این نیرو، به غیر از تحکیم حکومت های مرتجع منطقه و عوامل امریکا در خاورمیانه، اقدام مستقل نظامی برای حفظ غارتگری امپریالیسم در منطقه و مقابله با اوج گیری اسلام در این نقطه حیاتی از جهان است. وزارت دفاع امریکا همچنین اعلام کرد که نیروهای تهاجم سریع این کشور از آغاز سال آینده مسیحی تحت نظارت یک فرماندهی مستقل و یکپارچه اداره خواهد شد. به گزارش یونایتدپرس، اداره مرکزی این نیروها در پایگاه هوایی مک دیل در نزدیکی تاچا واقع در فلوریدا می باشد و این نیرو، همچنان وظیفه اصلی خود را طرح ریزی برای پاسخ گویی به هرنوع بحران در منطقه خلیج فارس می داند. در بیانیه پنتاگون آمده است که وضعیت فرماندهی این نیرو به منظور بهبود توانایی های امریکا در بهره گیری از ۲۰۰ هزار نظامی نیروهای سه گانه امریکایی که تحت نام تهاجم سریع قرار دارند، تغییر شکل داده است. احتمالاً "کینگستون" فرمانده کنونی این نیرو در پست جدید فرماندهی مستقل نیروهای تهاجم سریع به مقام ژنرال چهار ستاره ارتقا خواهد یافت.

کیهان همچنین درباره علت تشکیل این نیرو اعلام کرد که این اقدام، هم زمان با اوج گیری مبارزات توده های مسلمان منطقه تحت تأثیر آرمان و ثبات قدم انقلاب اسلامی ایران، شعله ورشدن آتش این مبارزات در کشورهای تحت سلطه امریکا و سخت گیری این مبارزات به منظور نابودی منافع حیاتی امریکا انجام شده است که همسو با اقدامات حکومت های دست نشانده امریکا در منطقه برای شدت بخشیدن به سرکوب و کشتار مخالفان می باشد و به دنبال یک جریان تبلیغاتی وسیع امپریالیستی درمورد ازدست رفتن منافع حیاتی غرب در خلیج فارس، پس از آشکارشدن توان نظامی جمهوری اسلامی ایران در مقابله با تهدیدهای امپریالیستی آغاز شده است.(۱)

ص: ۷۶۱

۱- مأخذ ۲۱، بخش دوم، ص۲۰.

سقوط ارزش برابری دینـار عراق بـا دلـر در بازار و موافقت نکردن کشورهای عضو شورای همکاری خلیـج فارس با پرداخت ۳۵ میلیارد دلار وام درخواستی عراق، نشـانه هـای ابهـام در آینـده سیاسـی و بی ثباتی فعلی در عراق می باشـد که اقتصاد آن کشور را نیز تحت تأثیر قرار داده است. در روزهـای گذشـته، منـابع خارجی دراین باره مطالب گوناگونی منتشـر کرده انـد. واحـد مرکزی خبر نیز در مقاله ای با اسـتناد به منابع خـارجی، اقتصـاد عراق را بررسـی کرده است. نگاهی به اقتصاد عراق قبل از حمله به ایران؛ بررسـی تأثیر جنگ در افزایش هزینه های عمومی؛ کـاهش درآمـدهای ارزی؛ محاسـبه غلـط سـران حکومتی عراق دربـاره احتمال پیروزی سـریع بر ایران؛ کمک کشورهای عربی به رژیم عراق؛ شرایط بنگـاه های مالی برای پرداخت وام به عراق؛ میزان خریـد تسـلیحات و تأثیر آن در بنیادهای اقتصادی آن کشور؛ مشـکل صـدور نفت و محدودیت درآمدهای ارزی؛ تأثیر شـروع دور جدید حملات ایران از نیمه دوم سال ۶۰ بر اقتصـاد عراق و... محورهای مقاله مورد اشاره است. به دلیل اهمیت این مقاله در معرفی چهره اقتصادی عراق امروز، متن کامل آن درج می شود. در این مقاله آمده است:

«در چند روز اخیر به دلیل مبهم بودن آینده سیاسی صدام، ارزش دینار عراقی در صرافی های لندن سقوط کرد. بنابر همین گزارش، بسیاری از دارندگان دینار عراقی پس از اطلاع از سقوط آن، با عجله درصدد فروش دینارهای خود برآمدند. این درحالی است که بعضی از صرافی های لنـدن از خریـد دینار عراقی خودداری می کننـد و نام آن را از تابلوهای پولی خود حـذف کرده انـد. همچنین کارشـناسان ارزی پیش بینی می کننـد که دینـار عراق به زودی برای دومین بـار سـقوط کنـد. از طرف دیگر، واحـد مرکزی خـبر به نقـل از یونایتـدپرس گزارش می دهـد که درخواست عراق از شورای همکـاری خلیـج فارس دال بر تقاضای وام ۳۵ میلیارد دلاری دیگری، با مخالفت کویت و امارات متحـده، به خاطر کسـری بودجه کشورهایشـان روبه رو گردیـد. اوضـاع اقتصـادی عراق و آینـده آن، از مهم ترین بحث هایی است که خصوصاً پس از عملیات محرم، محافل اقتصادی جهان را به خود مشغول داشته است.

کشور عراق دارای جمعیتی درحدود ۵/۱۳ میلیون نفر می باشد که درحدود ۶۹٪ مردمش در شهرها و ۳۱٪ آنها در روستاها زندگی می کنند. مهم ترین درآمـد ارزی این کشور تا قبل از تجاوزش به ایران به وسـیله نفت تأمین می شـد و میزان اسـتخراج نفت عراق که تاحدود ۳ الی ۵/۳ میلیون بشـکه در روز بالغ می شد، به سه طریق صادر می گردید: بخشـی ازطریق بنادرش در خلیج فارس و توسط شـبکه کشتیرانی بین المللی، قسـمت دیگر به وسـیله خـط لوله ای که از خـاک سوریه می گـذشت، به سواحـل دریای مـدیترانه انتقال یافته و از آنجا به کشورهای خریـدار سرازیر می شـد و بخش کمی نیز از راه خط لوله ای که به ترکیه می رفت، صادر می شد. از طرف دیگر، بیشتر مبادلات اقتصادی این کشور تا قبل از جنگ با بلوک شرق خلاصه می شد. درزمینه های دیگر، عراق میزان کمی نیز

صادرات کشاورزی داشته که براساس آمارهای موجود در سال ۷۶، ۳۰.٪ کل صادرات غیر نفتی عراق را تشکیل می داد. نرخ تورم از سال ۷۲ روندی صعودی داشته، به طوری که در سال ۷۵ تورمی درحدود ۳/۵۵٪ در عراق موجود بوده است و قیمت های مواد غذایی با تورم ۴/۶۸٪ درگیر بوده است. بااین همه، تا قبل از جنگ، عراق با ذخیره ارزی درحدود ۳۰ میلیارد دلار، یکی از کشورهایی بود که نسبت به دیگر ممالک عربی از ثبات اقتصادی بیشتری برخوردار بود، چراکه این کشور پس از ایران و عربستان سعودی، بالاترین میزان تولید نفت را انجام می داد و تا سال ۷۹ صادرات عراق، ۹/۳۰ درصد رشد را نشان می داد. با تکیه بر این بنیه اقتصادی بود که رژیم بعثی عفلقی عراق بین سال های ۷۳ تا ۷۹ توانست نیروی نظامی، زمینی و هوایی خود را افزایش چشمگیری دهد و به بزرگ ترین ارتش خلیج فارس پس از ایران مبدل گردد. در این سال ها صدام، با طرد حسن البکر و کلیه مخالفینی که در حزب بعث می جست، توانست به صورت مهم ترین و تنهاترین عنصر سیاسی حزب بعث مبدل شود و با تصفیه های کلی، موقعیت خود را به خوبی مستحکم کرد.

پس از سقوط شاه و پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، صدام که از مدت ها پیش با آرزوی رهبری در جهان عرب و خصوصاً در منطقه خلیج فارس زندگی می کرد، با تحریک ابرقدرت ها، حمله گسترده ای را درطول ۷۵۰ کیلومتر مرز بین المللی آغاز کرد. وی تصور می کرد که این جنگ به دلیل شرایط نابسامان اقتصادی ایران و عدم تثبیت کامل انقلاب در شئون مختلف، بیش از چند روز طول نکشیده و می تواند با این پیروزی چشمگیر اولاً موقعیت سیاسی خود را تا حد رهبریت در جهان عرب بالا ببرد، ثانیاً به واسطه ضربه مهلکی که به نیروی نظامی ایران وارد می آورد، نقش ژاندارمی خلیج فارس را به عهده گیرد و ثالثاً درصورت سرنگونی خط امام در ایران، از خطر نفوذ اسلام انقلابی در کشور خود جلوگیری کند. عراق به خاطر اینکه تصور می نمود این جنگ در کوتاه مدت به پایان خواهد رسید، هیچ گونه ضربه اقتصادی را در پشت سر آن محسوب نمی داشت، اما زمان اثبات کرد که این تحلیل درست نبوده است. ما در این گفتار، گوشه ای از لطمات جبران ناپذیری را که به اقتصاد عراق وارد آمده است بیان می کنیم. دو ماه پس از شروع جنگ، نیروی دریایی قدرتمند ایران، با حاکمیت خود در آب های خلیج فارس امر بارگیری از بندر بصره عراق را به طورکامل مختل کرد تا آنجا که استفاده از این بندر تعطیل گردید. در دی ماه سال ۵۹، بندر عقبه به طور رسمی ازطرف رژیم سرسپرده اردن در اختیار عراق قرار گرفت تا مایحتاج عراق را به این کشور منتقل کنند. از طرف دیگر، دولت کویت، مقداری از کامیون ها و شبکه حمل ونقل خود را به امر انتقال کالا به عراق اختصاص داد، لکن مهم ترین ضربهناامنی خلیج فارس برای صدام آن بود که صدور نفت وی از این طریق به طور ناگهانی پایین آمد و بدین ترتیب، عراق یکی از مهم ترین راه های تأمین ارزی خود را از دست داد. تأسیسات

نظامی و اقتصادی عراق که توسط خلبانان تیزپرواز ایران بمباران می شد، نظم اقتصادی را به کلی در این کشور مختل ساخت. بسیاری از جایگاه های صدور نفت به قعر آب ها فرستاده و یا منهدم شد. دراین میان، رژیم حاکم بر عراق که تصور طولانی شدن جنگ را به هیچ وجه نمی کرد و ازطرفی به هیچ وجه از پشتوانه مردمی برخوردار نبود، مجبور شد دست کمک به سوی دول مرتجع عربی و بانک های جهانی دراز کند، هرچند که پس از گذشت یک سال اول جنگ و سقوط لیبرال ها و خصوصاً پس از فتح خرمشهر، به خوبی آشکار گردیده بود که رژیم صدام نمی تواند از این جنگ پیروز بیرون آید، لکن به دلیل منافع سیاسی که ادامه جنگ بیش از همه برای اعراب مرتجع و غرب داشت، کمک های اقتصادی ازطرف این دو گروه به شدت ادامه یافت. بنابر اخبار موجود، رژیم های مرتجع جز کمک های نظامی و ارسال نیرو، درحدود ۲۴ تا ۳۰ میلیارد دلار به عنوان کمک اقتصادی به رژیم صدام پرداخت نمودند و این درحالی بود که بانک های غربی نیز - که عموماً سیاست وام دهی شان براساس خط سیاست خارجی غرب منطبق است - تا میزان پانصد میلیون دلار وام به رژیم صدام اعطا نمودند؛ اما مهم این بود که در اعطای این وام ها علاوه بر شرایط عمومی این بانک های استعمار، یک نکته مهم دیگر نیز نهفته بود و آن عبارت از این بود که به دلیل اوضاع بد اقتصادی غرب، بانک های هرکدام از کشورهای اروپایی هنگامی حاضر به دادن وام به رژیم حاکم بر عراق می گردید که رژیم صدام در مقابل، این وام را صرف خرید و ایجاد رابطه اقتصادی با همان کشور نماید که دراین میان، وام هایی که "چیس مانهاتان" بانک انگلیس، به صدام پرداخت کرد و قراردادها و خریدهای تازه اقتصادی که بلافاصله بعد از پرداخت وام از انگلیس توسط صدام انجام گرفت، بسیار مهم بود. غرب و کشورهای مرتجع به دلیل منافع سیاسی که در این جنگ داشتند، مجبور بودند هرچند که آینده سیاسی صدام تیره باشد، هرگونه کمک لازم را در اختیار رژیم او قرار دهند، اما همچنان که بیان شد، اولاً بیشترین کمک توسط کشورهای مرتجع و خصوصاً خاندان آل سعود در عربستان تأمین گردید و ثانیاً کشورهای غربی با دادن کمک تقریباً اندک پانصد میلیون دلار در تمام طول جنگ، توانستند بازار خرید عراق را کاملاً ـ در انحصار خود گرفته و بدین ترتیب سروسامانی به اوضاع اقتصادی درحال سقوط خود بدهند، به طوری که به گزارش نشریه میدل ایست نیوزلتر میزان صادرات بریتانیا به عراق پس از جنگ، تنها درطول سال ۸۱، به دو برابر میزان صادرات سال ۸۰ این کشور افزایش یافت و به رقم ۶۵۰ میلیون پوند انگلیس بالغ آمد و در کنار آن، قرارداد یک جاده عظیم تدارکاتی را در عراق به ارزش ۱۸۲ میلیون پوند آغاز کردند. ازطرفی، فرانسه نیز مهم ترین استفاده ها را از این موقعیت کرد. دولت فرانسه که موازنه بازرگانی اش در سال ۱۹۸۰، ۳۰/۱۹ میلیارد فرانک زیان داشت، با امضای قراردادهای عظیم نظامی با رژیم سرسپرده عراق به میزان ۱۲ میلیارد فرانک تا

سه مـاه اول سال ۸۲، توانست مقـداری از اوضاع بـد اقتصادی خود را اصـلاح کنـد. رژیم عراق که بعد از جنگ اکثر تسـلیحات خود را از این کشور خریداری می کرد، بدین وسـیله به طعمه بسـیار خوبی برای فرانسه به اصـطلاح سوسیالیست مبدل شد. طبق برآوردها، اکنون رژیم عراق به بزرگ ترین خریـدار کالاهای فرانسوی تبـدیل شده است و ناظران آگاه اظهارنظر کرده اند که این خریدهای نظامی براساس قراردادهایی به میزان ۲۰ تا ۳۰ میلیـارد فرانـک برآورد خواهـد شـد. ازطرفی، امریکا نیز که از سال ۱۹۷۵ به تلافی تحریم نفـتی اعراب در ۱۹۷۳، عـده ای از کشورهـای عربی را در لیسـت تحریـم صـدور کالاـ قرار داده بـود - هنگـامی که این خـوان گسـترده را در اوج بیکـاری غرب مشاهـده کرد و خصوصاً باتوجه به اینکه تورم در غرب بیداد می کند، این تحریم را شکست و ۶ فروند از هواپیماهای ال۱۰ را به عنوان اولین اقدام به حکومت صدام تحویل داد.

آمارها نشان می دهد که جز زمینه های نظامی که جدیداً از سرگرفته شد، بازار خرید از امریکا نیز در سال ۸۱ نسبت به سال ۸۰، ۲۶٪ افزایش داشت. بدین ترتیب، تهاجم نظامی عراق علیه ایران بازار بسیار خوبی را برای کشورهای غربی فراهم ساخت و جز هدف های سیاسی که دراین میانه توسط امریکا و عمالش اعمال می گردیـد، این جنگ سـبب گردیـد تا خریـدهای کلان نظامی - اقتصادی رژیم سـرسپرده عراق به میزان زیادی به کمک اقتصاد غرب آیـد؛ پولی که اکثراً از مخارج عمران مردم محروم کشورهای عربی برداشـته شـده و به صـدام تحویل می شود تا ماشـین جنگی خود را هرچه بیشتر به جلو ببرد. کشورهـای غربی نیز به خـاطر پول بـادآورد ه ای به میزان ۳۰ میلیـارد دلار که ازطرف مرتجعین عرب به سرکردگی رژیم آل سعود به صـدام پرداخت شده بود، علاوه بر نقشه های سیاسـی، جهت حل معضـلات اقتصادی خود با شـتاب به سوی رژیم عراق برای بسـتن قراردادهای جدیـد هجوم آوردنـد. رژیم بعثی عراق که به خاطر طولانی شـدن جنگ، علاوه بر مشـکل جبهه ها، موقعیت داخلی خود را در خطر می دیـد، یـک سلسـله قراردادهـای عمرانی داخلی را بـا این کشورهـای غربی به امضا رسانیـد تا هم وجهه بین المللی خود را دال بر ثبـات اقتصـادی نشـان دهـد و هم به مردم عراق اثبات نمایـد که جنگ در راه چرخش برنامه های عمرانی وقفه ای ایجاد نکرده است. تنها در نیمه اول سال ۱۹۸۱، صدام مزدور قراردادهایی به مبلغ ۱۵ میلیارد دلار منعقد ساخته و در پایان همان سال بازارهای بغداد مملو از کالاهای مصرفی ساخت غرب شد. علاوه برآن، خریدهای تسلیحاتی بسیار مهمی چون خرید ۱۲ میلیارد دلاری از فرانسه تا سه ماه اول سال ۸۲، صورت گرفت، همچنین طی سـال ۶۱، قراردادهـای هنگفتی چون قرارداد اسـتخراج نفت با شوروی، جاده سازی با انگلیس به ارزش ۱۸۲ میلیـون پونـد، نیروگـاه هـای برق و خطـوط راه آهـن بـا فرانسه، به میزان ۵ میلیـارد فرانـک به امضـا رسـید. مضـاف بر آن، پروتکل هایی اقتصـادی نیز بین عراق و ترکیه، چین، اردن، انـدونزی، یوگسـلاوی و بعضـی کشورهـای دیگر منعقـد شـد. این خریـدها تـا آنجـا بالا رفت که خبرگزاری اوپک، بر پایه بررسی مجله اقتصادی میدل ایست

دایجست از عراق، گزارش داد، قراردادهـایی که عراق در سـال ۱۹۸۱، بسـته است بالغ بر ۲۳ میلیارد و ۲۰ میلیون دلار گردیـده و بدین ترتیب، بزرگ ترین خریـدار در سـطح کـل خاورمیـانه بوده است، درحالی که ارزش کل قراردادهای عربسـتان سـعودی به ۲۱ میلیارد و هشـتاد و پنج میلیون دلار می رسید. بـدین ترتیب، عراق بـا پولی که کشورهـای عربی مرتجع به وی پرداخت می نمودنـد، می کوشید تا علاوه بر تـدارک شدید جبهه ها و خریدن مداوم تانک و هواپیما و سایر ادوات جنگی، بازار مصرفی داخلی را نیز از کالاهای وارداتی انباشته کند.

دراین میان، رژیم صدام که بعد از ساقط شدن بنادرش، نفت خود را از ناحیه خط لوله های سوریه و ترکیه صادر می کرد، با جلوگیری سوریه از ارسال نفت عراق از خاک کشورش، ضـربه اقتصادی دیگری را پذیرا شد و تنها محل صدورش، منحصر به خاک ترکیه گردید. رژیم صدام که به واسـطه خرج هـای کلانش برای جبهه، نیـاز شدیـدی به ارز داشت با قطع این لوله ها به ناگاه مشـکل مهم دیگری را دربرابر خود دیـد، صدام کوشـید با شکایت به اعراب این مشکل را حل سازد، ولی مؤثر نیفتاد و پس از ۱۹ ماه از جنگ، و با انبوه مشکلات، در اردیبهشت سال ۶۱، رژیم عراق مجبور شـد تولید نفت خود را پایین آورد و عراقی که روزی ۵/۳ میلیون بشکه نفت تولید می کرد، به ناگاه با تولیدی کمتر از ۸۰۰ هزار بشـکه روبه رو شد و اکثر خریداران نفتی اش، جذب کشورهای دیگر شدند. این شـکست اقتصادی به طور کلی، مقدار ارزی را که صـدام ازطریق درآمـد داخلی خود تـأمین می کرد نیز به یکبـاره کـاهش چشـمگیر داد، اما رژیم بعثی عراق که مخارج هنگفت جبهه ها را در پیش رو داشت، تصمیم گرفت که کاهش ارز خود را به وسیله کم کردن هزینه های عمرانی جبران نماید. عبدالرحیم ایسام معاون شرکت ملی نفت عراق، در آن موقع گفت: "از زمـانی که سوریه خطوط نفـتی عراق را مسـدود کرده است، این کشور تنهـا ۸۰۰ هزار بشـکه نفت در روز ازطریق خط لوله ترکیه صادر می کند." حتی اگر این ادعای حکومت بعثی را بپذیریم، باز میزان تولید نفت به مقدار بسیار زیادی کاهش یافته بود.

امـا مهـم ترین مشـکل را در امر اقتصـاد، جبهه هـا و خصوصـاً از نیمه دوم سـال ۶۰ برای رژیم مزدور عراق ایجاد کرد، از مهرمـاه سـال ۶۰ که عملیـات سپاه ایران شـکل تهاجمی وسـیع تری یافت، دو مسـئله اقتصادی مهم را برای صـدام ایجاد کرد. اول آنکه، حمله های مـداوم ایران، با شمار کشـته شدگان و اسرای بسیار زیاد عراقی روبه رو می شد و لذا رژیم بعثی ناگزیر می گردید تا جای آنها را با نیروی انسانی داخل کشور که به کار اقتصادی مشـغول بودند، پر کند و بدین وسـیله بخش فعال اقتصادی در عراق دائماً درحال کاهش بود. آمارهای اسـرا که بالغ بر ۶۰ هزار نفر می شود و تعـداد کشـته شدگان و زخمی ها که از مرز ۱۰۰ هزار نفر گذشـته، به خوبی نشان می دهـد که تا چه اندازه نیروی انسانی اقتصادی عراق ضربه خورده است. بنابرگزارش روزنامه میدل ایست، جنگ عراق و ایران ۴۰ تا ۴۵٪ در نیروی انسانی اقتصادی عراق کمبود

ایجاد کرده است. این کمبود وقتی به خوبی احساس می شود که خود رژیم صدام اعتراف کرد که از کارگران خارجی استفاده می کند. صباح گچاچی از مشاورین وزارت برنامه ریزی رژیم صدام، در اردیبهشت ماه ۶۱ گفت: درحال حاضر، ۲ میلیون نیروی کار خارجی در عراق به سر می برد که ۵/۱ میلیون آنها عرب بوده و از این میان یک میلیون مصری هستند.

و اما ضربه دوم اقتصادی که حملات ایران بر اقتصاد عراق وارد ساخت، سیل تجهیزات نظامی وسیعی بود که توسط سپاه ایران، منهدم یا به غنیمت گرفته می شد، توجه به تعداد عملیات های گسترده از مهر سال ۶۰، به خوبی روشن می سازد تا چه اندازه ازدست رفتن وسایل، خرج بر عهده رژیم صدام گذاشته است، به طوری که بنابر گزارش مجله میدل ایست، تنها خرید اسلحه از فرانسه که تا سه ماه اول سال ۸۲، ۱۲ میلیارد فرانک بود، به ۲۰ تا ۳۰ میلیارد فرانک رسید. این خریدهای مداوم سبب شد که با همه کمک های مرتجعین عرب، ذخیره ارزی عراق از ۳۰ میلیارد دلار به کمتر از ۶ میلیارد دلار رسید، کشور در آستانه سقوط قرار گرفت. از اردیبهشت سال ۶۱، اخبار بسیار زیادی دال بر کاهش مخارج عمرانی ازطرف رژیم منتشر شد و فرار سرمایه ها از عراق به شدت آغاز گردید، اوضاع اقتصادی عراق در چند ماه اخیر تا بدانجا وخیم گردید که کسری بودجه این کشور به ۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار رسید و تورم به میزان بسیار زیادی افزایش یافت. خصوصاً آنکه دولت کویت، یکی از تأمین کنندگان اصلی مخارج عراق، به دلیل موقعیت بد بازار سهامش و کسری بودجه ناگزیر گردیده بود تا از پرداخت های بی رویه وام به دولت بعثی بکاهد. بدین ترتیب، موقعیت اقتصادی صدام هرلحظه وخیم تر می شد.

حمله اخیر ایران و نفوذ تا عمق ۱۰ کیلومتری در خاک عراق، به یکباره پس از مدت ها، که رادیوهای غربی، شعار قدرت عراق را در دفاع از مرزهایش می دادند، ضربات عظیمی را به وی وارد آورد تا آنجا که بنابه گفته حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، تنها غنائم سالم به دست آمده، به ۱ میلیارد دلار بالغ می شود. ضربه های اقتصادی اخیر، در کنار آینده بسیار مبهم سیاسی صدام، که دیگر در سقوط وی شکی باقی نگذاشته است، وسایلی را فراهم نمود که حتی وام دهندگان اصلی چون بانک های غربی و بعضی دول عربی نیز در روند خود شک کنند.

به هرحال، اقتصاد عراق تا بدانجا ورشکسته شده که جدیداً صدام تقاضای ۳۵ میلیارد دلار وام از شورای همکاری خلیج فارس و ۵۰۰ میلیون دلار دیگر از بانک های غربی نموده است. با این بررسی، به خوبی روشن می شود که تهاجم صدام به ایران، تا چه اندازه بنیه اقتصادی عراق را از میان برده و قرض هایی را بر گردن این کشور مستولی ساخته است که مردم عراق سال ها باید طعم تلخ آن را پذیرا شوند و سقوط ارزش دینار عراقی از اولین اثرات آن است.(۱)

ص: ۷۶۷

۱- مأخذ ۲۱، بخش دوم، صص ۱۲ و ۱۳، واحد مرکزی خبر.

روزشمار جنگ جمعه ۱۹ آذر ۱۳۶۱ ۲۴ صفر ۱۴۰۳ ۱۰ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز ارتش عراق علاوه بر گلوله باران شهرهای خرمشهر و آبادان به حریم هوایی این شهرها نیز تجاوز کرد.

شهرهای آبادان و خرمشهر امروز نیز زیر آتش توپخانه دشمن قرار گرفتند که براثر آن، ۳ منزل مسکونی و قسمتی از توقفگاه مرکزی پالایشگاه آبادان تخریب شد و یک دستگاه خودرو نیز آتش گرفت.(۱)همچنین هواپیماهای عراقی به قصد بمباران شهر آبادان وارد فضای این شهر شدند که با شلیک پدافندهای هوا یی نیروی های خودی، مجبور به ترک منطقه شدند.(۲) امشب ضد هوایی های مستقر در جماران نیز با دیدن شیئی نورانی در فضای جماران شروع به شلیک کردند(۳)

۲

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، مردم شهر حلبچه عراق در هجومی به حوزه نظام وظیفه این شهر، ۱۲ نفر از افراد ارتش عراق را اسیر کردند. آنها در حمله دیگری به منزل فرمانده تیپ حلبچه، ۲ تن از سربازان عراق را کشته، ۴ نفر را زخمی کردند. در ادامه گزارش این خبرگزاری آمده است که در دو هفته اخیر، حملات مجاهدان مسلمان عراقی علیه رژیم صدام افزایش یافته، طوری که چندی پیش، مجاهدان عراقی با حمله به یک خودرو حامل نفرات بعثی در شهر سلیمانیه عراق، آن را منهدم و ۶ تن از سرنشینانش را به هلاکت رساندند. همچنین در یک درگیری میان مزدوران بعثی و مجاهدان عراقی در سلیمانیه ۳۴ تن از افراد ارتش عراق کشته یا زخمی شدند.(۴)

ص: ۷۶۹

۱- سند شماره ۲۹۳۱۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، از شهربانی استان خوزستان (اطلاعات) به استانداری استان خوزستان (دفتر سیاسی و انتظامی)، شماره ۲۰۸، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۵۴۶۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۳- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۲۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۵، سنندج - خبرگزای جمهوری اسلامی؛ و - سند شماره ۲۷۰۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز قرارگاه مرکزی نزاجا غرب (رکن۲) به ناحیه ژاندارمری باختران (رکن۲)، ۲۵/۱۰/۱۳۶۱.

همان طورکه پیش بینی می شد(۱) امروز به مناسبت برگزاری انتخابات مجلس خبرگان و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی، عناصر مسلح غیر قانونی اقدامات خود را در بخش شمالی مناطق کردنشین به ویژه در مناطق اشنویه، نقده، ارومیه و پیرانشهر افزایش دادند.

افراد مسلح وابسته به گروه های غیر قانونی در اطراف روستای نالوس در ۱۳ کیلومتری جنوب غربی اشنویه، ۳۸ تن از نیروهای خودی را که برای شرکت در مراسم رأی گیری به این روستا می رفتند، محاصره و اسیر کردند. با رسیدن نیروهای کمکی، درگیری بین دو طرف آغاز شد و تا ساعت ۶ ادامه یافت که درنهایت، افراد مهاجم با به جاگذاشتن جنازه کشته های خود و رهاکردن اسرا، مجبور به فرار شدند. در این درگیری، ۷ تن از نیروهای خودی و ۲ تن از اهالی نالوس (امام جمعه و مدیر مدرسه) به شهادت رسیدند و ۹ نفر زخمی و ۵ نفر نیز به گروگان گرفته شدند. از افراد مهاجم نیز ۱۱ نفر کشته و ۱۳ نفر زخمی شدند.(۲)

همچنین افراد مسلح با حمله به یکی از حوزه های انتخاباتی اشنویه، یکی از مسئولان اخذ رأی را شهید و یک نفر را مجروح کردند و ۲ نفر را نیز به گروگان بردند.(۳)۲ بمب صوتی نیز در مسجد خضر یی واقع در خیابان امام خمینی این شهر منفجر شد که خسارتی به همراه نداشت(۴)عده ای از عوامل مسلح ضد انقلاب هم با حمله به ساختمان بخشداری و سپاه اشنویه خساراتی به هر دو ساختمان وارد کردند. این حادثه تلفات جانی نداشت(۵)

در روستای حسن نوران در دوازده کیلومتری جنوب اشنویه، نیز ۴ بمب صوتی منفجر شد؛ یکی از این بمب ها در مسجدی که محل رأی گیری بود و ۳ بمب دیگر در زیر پل های منتهی به محل رأی گیری منفجر شدند. این حادثه نیز تلفاتی به همراه نداشت.(۶)

در پیرانشهر نیز عناصر مسلح غیر قانونی ۴ نفر از مسئولان رأی گیری روستاهای اطراف را هنگام مراجعت به پیرانشهر، محاصره و هر ۴ نفر را اسیرکردند.(۷) در پانزده کیلومتری شمال این شهر نیز یک بمب ساعتی کار گذاشته شده با قدرت تخریبی ۴ پوند تی.ان.تی. کشف و خنثی شد.(۸)

بین روستاهای بیشاسب و شیوه در محور پیرانشهر - سردشت نیز ۳ نفر از نیروهای خودی روی مین رفته، زخمی شدند.(۹)

در ارومیه هم یک خودرو حامل اعضای برگزاری انتخابات پس از پایان رأی گیری و هنگام بازگشت از روستای زیوه در دو کیلومتری جنوب شرقی این شهر(در حوالی روستای بنه) مورد

۱- علاوه بر اخباری که در روزهای گذشته درج شد، قرارگاه عملیاتی بعثت از قرارگاه های تحت فرماندهی قرارگاه حمزه - که در شمال منطقه کردنشین فعالیت دارد - در نامه ای به فرماندهی قرارگاه حمزه اعلام کرد که تعداد ۱۵۰ نفر از افراد حزب دمکرات و گروه کومه له به اشنویه رفته اند تا مانع برگزاری انتخابات در آن منطقه باشند. (سند شماره ۳۵۷۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه، ۱۹/۹/۱۳۶۱، سند تک برگی.)

۲- سند شماره ۳۵۷۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه(ع)، ۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع)، (اطلاعات)، شماره ۱۵، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۳، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۵۴۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و

اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۶۶، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۴- سند شماره ۳۵۷۶۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۶۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۵۴۶۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۶۴، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۶، تاریخ ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۳، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۷- مأخذ ۶.

۸- سند شماره ۳۵۷۷۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، شماره ۱۳، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۹- سند شماره ۳۵۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، شماره ۱۴۰، تاریخ ۱۹/۹/۱۳۶۱، ص۲.

حمله عوامل حزب دمکرات قرار گرفته، ۲ تن از سرنشینان آن شهید و ۲ تن دیگر - که زن بودند - مجروح شدند. شهدای این حادثه از کارمندان شرکت برق این شهر بودند(۱)

در شمال غربی ارومیه نیز خودروی حامل ۶ تن از نیروهای سپاه و بسیج - که به منظور ایجاد امنیت این محور برای اخذ رأی عازم روستای گنبد بودند - روی مین رفته، هر ۶ سرنشین آن مجروح شدند. افراد حزب دمکرات که قصد کشتن افراد زخمی را داشتند، درپی اعزام نیروی کمکی از پایگاه سرو منطقه را ترک کردند.(۲)

در همین منطقه، عوامل گروه کمونیستی کومه له با مراجعه به روستای گنگجین در شمال غرب ارومیه، ۳ نفر را به خاطر فعالیت در امر انتخابات و همکاری با سپاه ربوده، با خود بردند. واحد اطلاعات ارومیه در تکمیل این خبر نوشته است: این افراد از اهالی کرد بومی روستا بوده، افراد کومه له قبلاً یکی از آنها را دستگیر و شکنجه کرده بودند و یکی دیگر از آنها نیز قبلاً پیش مرگ گروه کومه له بود که پس از دو سال همکاری با این گروه، از آنها جدا شده بود.(۳)

در بخش محمدیار نقده نیز در اولین ساعات رأی گیری، انفجار ۲ بمب خسارت مالی اندکی به جا گذاشت، اما تلفات انسانی نداشت. یکی از این بمب ها در مسجد این روستا - که در انتخابات قبلی محل رأی گیری بود - منفجر شد.(۴)

در سنندج و برخی روستاهای اطراف هم عناصر مسلح غیر قانونی دست به اقداماتی زدند، ازجمله در مسجد حاجی آباد بمبی کار گذاشتند که هنگام رأی گیری منفجر و سبب زخمی شدن ۲ نفر شد.(۵)

در جنوب سنندج نیز عناصر مهاجم در حمله به محل رأی گیری در روستای شیلان، ۳ تن از محافظان صندوق رأی گیری را شهید و ۲ نفر را زخمی کردند. این افراد در روستای شینه (۲۴ کیلومتری جنوب سنندج) نیز ضمن به آتش کشیدن صندوق رأی گیری، مسئولان برگزاری انتخابات را به گروگان گرفتند.(۶)

در محور دیواندره - سنندج نیز افراد مسلح ضد انقلاب به خودروی حامل ۴ سرنشین که درحال بازگرداندن صندوق رأی به سنندج بودند، حمله کرده، ضمن انهدام خودرو، هر ۴ سرنشین آن را به شهادت رساندند.(۷)

در محور سنندج - مریوان هم ۵۰ نفر از عناصر حزب دمکرات کردستان پس از پایان مراسم انتخابات، وارد روستای شوشیه در چهار کیلومتری غرب سنندج شدند و پس از تیراندازی و به آتش کشیدن ۲ خودرو جهادسازندگی و اسیرکردن ۲ نفر از نیروهای جهاد، ۳۰ هزار تومان از اهالی روستا اخاذی کرده، سپس آنجا را ترک کردند(۸)

در روستای زنوری مریوان در ۹ کیلومتری جنوب غربی محور مریوان - سنندج نیز مهاجمان با حمله به محل رأی گیری، ضمن به آتش کشیدن صندوق رأی گیری، ۷ تن از دست اندرکاران انتخابات را - که شامل ۴ آموزگار، یک کارمند و ۲ محافظ بودند - به گروگان گرفتند.(۹)

۱- سند شماره ۵۴۶۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ فرماندهی به فرماندهی کل سپاه، ۲۱/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۶؛ و - سند شماره ۳۵۷۶۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی سیدالشهدا(ع) (فرماندهی) به ستاد مرکزی سپاه (مرکز فرماندهی)، شماره ۴، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، تاریخ ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۵، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۰/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۴۹۸۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری شماره ۱۵

و ۱۷، از واحـد اطلاعات و بررسـی های سیاسـی تأمینی قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع)، ۱۴/۹/۱۳۶۱، ص۵.

۲- مأخـذ ۸، صـص ۱ و ۲؛ و - سـند شـماره ۳۵۷۶۸۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از فرمانـدهی قرارگاه بعثت به فرمانـدهی منطقه ۵، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۳۵۷۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد عملیات قسمت اطلاعات (ارومیه) به فرماندهی قرارگاه بعثت، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۴- سـند شماره ۳۵۷۶۷۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از قرارگـاه بعثت به قرارگاه حمزه سیدالشـهدا(ع)، ۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سـند شماره ۳۵۷۶۷۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـپاه نقـده به قرارگاه بعثت ۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخـذ ۹، ص۳، ارومیه - خـبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۱۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سـند شـماره ۳۵۷۶۸۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از قرارگـاه بعثـت (اطلاعـات) بـه قرارگـاه حمزه(ع)، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۵- . سند شماره ۳۴۶۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: لشکر۲۸ پیاده (رکن ۲) به فرماندهی ناحیه ۴ (رکن۲)، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۳۴۶۹۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن۲)، به ناحیه ۴ (رکن۲)، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۴۴۸۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۷- . سـند شماره ۳۵۷۷۴۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشـهدا(ع) (طرح و برنامه) به سـتاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۱۷.

۸- مأخذ ۱۲، ص۳؛ و - سند شماره ۳۴۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن۲) به ناحیه۴ (رکن۲)، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۹- سند شماره ۵۴۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) شـماره ۲۶۷، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سـند شماره ۳۴۴۸۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شـهربانی استان کردسـتان به اسـتاندار استان کردستان، ۲۴/۹/۱۳۶۱؛ و - سـند شـماره ۳۶۴۹۰۳ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: لشـکر۲۸ پیاده (رکن۲) به فرماندهی ناحیه ۴ (رکن۲)، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

درحالی که گروه های معارض برای برگزارنشدن یا کاهش مشارکت مردم در انتخابات مجلس خبرگان، اقداماتی ازقبیل تهدید، بمب گذاری، کاشت مین و... انجام می دهند، شرکت فعالانه مردم مناطق کردنشین گویای واقعیت دیگری است.

در ۳۰ کیلومتری شمال بانه، عناصر مسلح غیر قانونی با ورود به روستای منجیلان و تیراندازی و ارعاب مردم، قصد بازداشتن آنها از شرکت در انتخابات را داشتند که با زخمی شدن یکی از اهالی، راه پیما یی خودجوش مردمی آغاز شد و اهالی روستا با سردادن شعارهایی در محکومیت مهاجمان، آنها را مجبور به ترک روستا کردند.(۱)

در جنوب سقز، جواد حسامی سرپرست حزب دمکرات در این منطقه، در اقدامی برای بازداشتن مردم و اعضای شورای روستا یی از همکاری با جمهوری اسلامی، اعضای شورای ۸ روستا ازجمله روستاهای دره شیخان، دره توله، سیف آباد، و... را در منطقه عمومی خورخوره دستگیر کرده، از آنان می خواهد که ضمن کناره گیری از فعالیت های شورای روستا یی، کارت های عضویت خود را نیز تحویل دهند که با خودداری همه افراد دستگیرشده روبه رو می شود. وی سپس درحالی که از تأمین هدف خود، یعنی بازداشتن مردم از شرکت در انتخابات ناامید شده بود، دستور داد تا همه افراد را در روستای قره بقره در جنوب غربی سقز زندانی کنند(۲)

فرمانده سپاه مهاباد نیز درباره اقدامات انجام شده در این شهر برای تأمین امنیت برگزاری انتخابات و نتایج این اقدامات، همچنین استقبال مردم از انتخابات، در گزارشی به قرارگاه بعثت اعلام کرد که دشمن می خواست مانع حضور مردم در انتخابات شود و قصد داشت تا ازطریق بلندگوی مساجد آنها را به شرکت نکردن در انتخابات تشویق کند، اما سپاه شب جمعه در همه مساجد و نقاط حساس شهر کمین گذاشت که در یکی از محل ها، دشمن به دام افتاد و ۴ نفر از آنها کشته شدند. همچنین روز جمعه در همه شهرها، محورها و روستاها امنیت برقرار بود و مردم استقبال فراوانی از انتخابات کردند.(۳)

فرمانده سپاه نقده نیز در گزارشی به قرارگاه بعثت درباره استقبال مردم منطقه از انتخابات، گزارش داد که بحمدالله، انتخابات در شهرستان نقده و حوالی آن با استقبال کم نظیر مردم به خصوص برادران و خواهران کُرد روبه رو شد.(۴)

فرماندهی منطقه ۵ سپاه پاسداران که مرکز آن در تبریز قرار دارد، در گزارشی به فرماندهی کل سپاه با اعلام این خبر که انتخابات به نحو احسن برگزار شد، با اشاره به مواردی که عناصر مسلح غیر قانونی در برخی روستاهای کردنشین به وجود آورده بودند، استقبال مردم از انتخابات مجلس خبرگان و میان دوره ای مجلس را گرم توصیف کرد.(۵)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز در گزارشی درباره حضور مردم برخی شهرهای کردنشین، در انتخابات مجلس خبرگان اعلام کرد: به رغم توطئه های ضد انقلابیون وابسته به استکبار جهانی،

۱- دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۸، تاریخ ۱۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۵.

۲- سند شماره ۳۴۰۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن۲) به استانداری کردستان (مشاوره و بررسی) ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۳۵۷۶۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه مهاباد به قرارگاه بعثت، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۱۶، بخش دوم.

۵- سند شماره ۵۴۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۵ به فرماندهی کل، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

مردم مسلمان مناطق کردنشین آذربایجان غربی امروز با هجوم بی سابقه خود برای شرکت در انتخابات خبرگان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی به سوی صندوق های رأی این منطقه رفتند و همه تلاش های مذبوحانه ضد انقلابیون و بوق های صهیونیستی را خنثی کردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از مقامات مسئول در بخش بوکان، برای پاسخ گو یی به استقبال بی سابقه مردم، ۱۰ صندوق دیگر به تعداد صندوق های شعب اخذ رأی افزوده شد. بااین حال، این مقامات اظهار کردند که تا ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه، تنها نزدیک به ۵۰ درصد از مردم مسلمان بوکان موفق به ریختن آرای خود به صندوق ها شده اند. درپی این امر، آنها درخواست داشتند که مهلت رأی گیری بازهم تمدید شود. در شهرستان مهاباد نیز مقامات مسئول یادآور شدند که به دلیل استقبال کم نظیر مردم، احتمال دارد کار اخذ آرا در ساعت تعیین شده به اتمام نرسد، اما تلاش برای اخذ آرای مردم همچنان ادامه دارد. در شهرستان نقده نیز مراجعه مردم برای ریختن آرا به صندوق ها تا آخرین لحظات ادامه داشت و بعدازظهر، مهندس شیخ عطار استاندار آذربایجان غربی، ضمن سفر به نقده از شعب اخذ رأی این شهرستان بازدید کرد.

آخرین گزارش رسیده از اشنویه نیز حاکیست که بیش از ۹۵ درصد از مردم واجد شرایط این بخش، آرای خود را به صندوق ها ریخته اند.

روزنامه کیهان هم درباره تمدید مهلت انتخابات در استان های آذربایجان غربی و کردستان به دلیل حضور بی سابقه مردم نوشت: به علت استقبال مردم متعهد و مسلمان استان های آذربایجان غربی و کردستان، مدت انتخابات مجلس خبرگان در این دو استان، از فردا ساعت ۷ صبح به مدت ۱۰ ساعت تمدید شد. دراین باره اکبر ناطق نوری وزیر کشور، اطلاعیه ای صادر کرد که متن آن به این شرح است:

«باوجود ابراز علاقه و اشتیاق برادران و خواهران ساکن استان های آذربایجان غربی و کردستان و استقبال بی سابقه از فرمان تاریخی امام امت، مبنی بر شرکت در امر انتخابات مجلس خبرگان، متأسفانه به علت انسداد بعضی از جاده های کوهستانی، مسئولین اجرایی موفق به اعزام گروه برای حمل صندوق و اوراق انتخاباتی به بعضی از نقاط این دو استان نشدند و لذا موفق به اخذ رأی از روستانشینان شریف و زحمت کش مناطق مزبور نشده اند؛ بنابراین، موافقت گردید اخذ رأی انتخابات مجلس خبرگان در دو استان فوق الذکر، از ساعت ۷ صبح شنبه ۲۰/۹/۱۳۶۱ به مدت ۱۰ ساعت دیگر تمدید شود. مجدداً یادآوری می شود این تمدید منحصراً مختص استان های کردستان و آذربایجان غربی و مختص انتخابات مجلس خبرگان می باشد.»(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۴.

حمایت های پلیس فرانسه از سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) که در چنـد روز گذشـته موجب واردآمدن جراحت به تعدادی از دیپلمات ها و دانشـجویان ایرانی در پـاریس شـده بـود، امروز نیز ادامه یـافت و اعضـای سازمـان، یـک دانشـجوی ایرانی را بـا ضـربات چمـاق و چوب راهی بیمارسـتان کردنـد. دانشـجویان ایرانی نیز در اعتراض به همکـاری پلیس فرانسه بـا سازمـان مجاهـدین خلق (منـافقین)، تظاهرات آرامی برگزار کردند.

در ادامه اقـدامات نیروها و هواداران سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) علیه افراد انجمن اسـلامی دانشـجویان ایران در پاریس، یکی از افراد این انجمن که به همراه همسر خود عازم منزل بود، مورد هجوم ۱۰ نفر از افراد این سازمان که به چماق مسلح بودند قرار گرفت و به شدت زخمی و به بیمارستان منتقل شد(۱)

به دنبال این گونه اقـدامات اعضای سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) و هواداری پلیس فرانسه از آنان، امروز پس از برپا یی نمازجمعه، اعضای انجمن اسـلامی دانشـجویان و دیگر دانشـجویان در محل اجتماع دانشـجویان راه پیما یی اعتراض آمیزی را برگزار کردنـد. به گزارش روزنامه کیهـان: درحالی که توطئه های مشترک منافقان و حکومت فرانسه برای خاموش کردن صـدای حق طلبانه مسـلمانان جریان دارد، نماز وحـدت آفرین اعضای انجمن اسـلامی شـهر پاریس، دیروز هرچه باشکوه تر در ستیه (محل اجتماع دانشجویان) برگزار شد. در این آیین دشمن شکن، ده هـا نفر از برادران و خواهران از کشورهـای گونـاگون ازجمله الجزایر، لبنـان، تونس، مراکش، عراق، جزیره کومور، جزیره مارتینیک و تنی چند از مسلمانان فرانسه شرکت داشتند. در پایان مراسم، یکی از برادران غیر ایرانی با قرائت مقاله ای به زبان فرانسوی، حملات وحشیانه پلیس فاشیست فرانسه را به ۳ نماینده رسمی دولت ایران و چند تن از برادران عضو انجمن اسلامی که به دست اعضای گروهک منافق زخمی شدند، محکوم کرده، این گونه توطئه ها را طرح مشترکی بین دولت سوسـیالیست صـهیونیست فرانسه و گروهک منافق خواند، سـپس دانشـجویان در اعتراض به دولت فرانسه، در خیابـان هـای پـاریس دست به تظاهرات زدنـد. تظاهرکننـدگان درحالی که پلاکاردها و تصاویری از امام خمینی، آیـت الله منتظری و شـهید مظلـوم بهشـتی را در دسـت داشـتند، بـا دادن شـعارهایی بـه زبـان فرانسـه چـون "مرگ بر میـتران، مرگ بر ریگـان، تروریست های ایرانی را تحویل ایران دهید." و "مرگ بر پلیس فاشـیست فرانسه" حکومت صهیونیستی فرانسه را محکوم کردند. یادآوری می شـود، پلیس که در ابتـدا قصـد جلوگیری از برگزاری این تظـاهرات را داشت، در مقابـل کـثرت تظاهرکننـدگان مجبور به عقب نشینی شـد و تظاهرکنندگان توانستند به مدت یک ساعت به تظاهرات بپردازند.(۲)

ص: ۷۷۴

۱- همان، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۱، صآخر.

خبرگزاری یونایتـدپرس درباره روابط ایران و فرانسه و تأثیر حوادث اخیر در روابط دو کشور گزارش داد: روابط بین فرانسه و ایران که درحال حاضـر به دلیل حضور عده زیادی از تبعیدی های سرشـناس ایرانی در پاریس تیره است، امروز با متهم شدن پلیس فرانسه به دلیل خشونت علیه ۲ دیپلمات ایرانی ازسوی تهران، تیره تر شـد. مقامات فرانسوی این اتهام را انکار نکردند، ولی گزارش شده است که وزارت امور خارجه ایران اصرار دارد تا یک تحقیق کامل رسمی درمورد حادثه جمعه شب انجام شود.(۱)

۱

امام خمینی درحال دادن رأی در انتخابات مجلس خبرگان رهبری

امروز انتخابات مجلس خبرگان در همه شـهرها و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسـلامی در برخی شهرهای کشور برگزار شد(۲) بنابه گزارش منـابع خبری، مردم ایران در صف های طولانی در مقابل حوزه های رأی گیری حضور یافته، به نماینـدگان موردنظر خود رأی دادنـد. مردم ایران از اولین ساعت های بامداد روز جمعه ۱۹/۹/۱۳۶۱ به پای صندوق های رأی رفته، آرای خود را به صندوق ها ریختند.(۳)

۱- مأخذ ۱۳، بخش ۴، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۰/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۷، ص ۱.

۳- مأخذ ۲، ص ۲.

آقای هاشمی رفسنجانی در خاطرات امروز خود نوشته است:

«برای رأی دادن به انتخابات مجلس خبرگان و میان دوره ای مجلس شورای اسلامی به حسینیه جماران رفتم و رأی دادم. امام هم قبل از من رأی داده بودند. [...] مردم خیلی خوب استقبال کرده اند، صف های طولانی همه جا بود. خیلی از [حوزه ها] تعرفه رأی گیری کم آوردند. دشمنان خیلی تلاش کردند که مردم را از شرکت در انتخابات دلسرد کنند. شرکت وسیع مردم، دشمنان را مأیوس و دلسرد می کند. بعضی از علما هم که بی تفاوت بودند، بالاخره در آخرین ساعات اطلاعیه دادند.»(۱)

۱

صحنه‌ای از شرکت مردم در انتخابات مجلس خبرگان

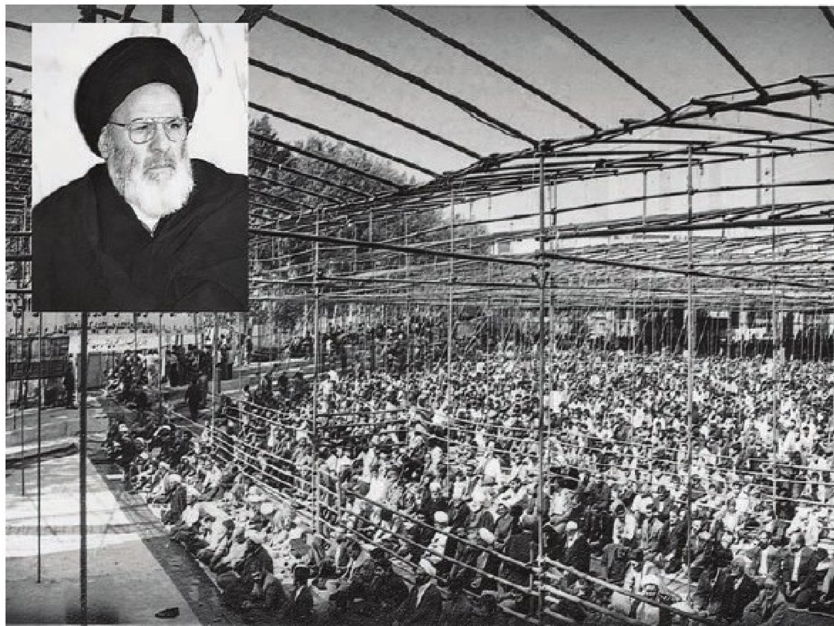
آیت الله موسوی اردبیلی خطیب امروز نمازجمعه تهران، باتوجه به روند جاری جنگ بین ایران و عراق، خطاب به کشورهای تصمیم گیرنده و سازمان های بین المللی، خواهان به رسمیت شناخته شدن حقوق ایران برای پایان یافتن جنگ شد. وی ضمن محکوم کردن مانور مشترک امریکا و عمان، هدف از اجرای آن را ترساندن ایران اعلام کرد و باتوجه به همبستگی داخلی و روحیات مردم ایران آن را بی اثر خواند. وی همچنین حضور امریکا را در منطقه به ضرر

ص: ۷۷۶

۱- مأخذ ۳.

کشورهای منطقه خواند و آنها را به دوری هرچه بیشتر از امریکا دعوت کرد. گزیده ای از سخنان آقای موسوی اردبیلی به شرح زیر است:

خطیب جمعه تهران با اشاره به مانور مشترک امریکا و عمان حضور امریکا در منطقه را به ضرر کشورهای منطقه دانست.

روزی که جنگ شروع شد، ما از صفر شروع کردیم و الآن به جای خوبی رسیده ایم و صدام با دست پر شروع کرد، اما به جای بدی رسیده است. درحال حاضر، ابتکار جنگ در دست ماست یا در دست صدام؟ آیا اوست که باید سرنوشت جنگ و صلح را تعیین کند یا ما؟ اگر اوست چرا تعیین نمی کند؟ اگر ما هستیم، پس اعتراف کنید و بگویید که این ایران است که ابتکار را به دست گرفته است. ما می گوییم هر وقت خواستیم می جنگیم. قدرتش را هم داریم و تاکنون رزمندگان عزیز این مسئله را نشان داده اند. وی افزود: صدام با همه کمک هایی که از ابرقدرت ها دریافت می کند، بازهم وضعش بد است. اینها طرف دار حضور امریکا در منطقه هستند. سلطان قابوس و شاه فهد می خواهند امریکا را به منطقه بیاورند، می خواهند ما را بترسانند. روزی که امریکا یی ها در ایران در کنار دست ما و بالای سر ما بودند و همه مراکز ما دست آنها بود، چه کردند که حالا می خواهند مجدداً بیایند که چی؟... آنها نمی فهمند جای امریکا اینجا نیست؟ اینها می خواهند امریکا را به منطقه بیاورند، ما باکی نداریم، اما ما یک

نصیحت می کنیم و می گوییم حسن، حسین، فهد، صدام! اگر آنها بیایند به ضرر شماست. آنها بی عرضگی شما را می بینند و می گویند اگر عوض شوند، بهتر است. بگذارید دور باشند، چه ضرری برای ما دارند، اگر ضرر دارند به ضرر شماست. ارباب از نوکرش هرچه بیشتر فاصله داشته باشد، نوکر می تواند به آزادی نفس بکشد. آن وقتی که آنها ما را با دخالت نظامی ترساندند، ما نترسیدیم، حالا می خواهند با قابوس مانور دهند. ملت ها باید بدانند چه کسانی بر آنها حکومت می کنند. چرا اینها از وضع ما و از گذشته ملت ما، از گذشته رفیقشان که با آنها هم پیاله و هم کاسه بود، عبرت نگرفتند، هنوز هم عبرت نمی گیرند. اینها، امروز همان راه را می روند که قبل از سال ۵۷ در ایران رفیق جهنمی شان همان راه را رفت.(۱)

۱

مجله اکونومسیت چاپ لندن، با اشاره به موفقیت های ایران در حفاظت از جزیره خارک، کاهش حملات عراق را به این جزیره متأثر از ضعف نظامی و تردید سیاسی عراق در برانگیختن ایران برای ازسرگیری یک جنگ تمام عیار خواند. در مطلب این نشریه آمده است: ایرانی ها تاکنون قادر بوده اند که این شریان اقتصادی خود را باز نگه داشته و حدود ۲ میلیون بشکه نفت ازطریق آن صادر کنند، زیرا عراقی ها ازنظر نظامی ناتوان و ازنظر سیاسی مردد هستند که این تأسیسات را منهدم کنند. ایرانی ها که از صدمه پذیر بودن جزیره خارک آگاه اند، تقریباً همه تجهیزات و موشک های ضد هوایی خود را در این جزیره و اطراف آن مستقر کرده اند. این دفاع قوی، عراقی ها را از تکرار چنین حمله هایی بازداشته است، ولی دلایلی سیاسی وجود دارد که عراق را از این کار باز می دارد، زیرا عراقی ها آگاه اند که اگر سعی کنند خارک را منهدم کنند، جنگ شدت خواهد گرفت و نیز این امکان وجود دارد که ایران دست به حمله انتقامی علیه سایر کشورهای خلیج فارس بزند که به عراق در جنگ علیه ایران کمک مالی می کنند.(۲)

۲

طه یاسین رمضان معاون اول نخست وزیر عراق، و طارق عزیز معاون نخست وزیر این کشور - که روز گذشته به شوروی سفر کرده اند - پس از دیدار با برخی مقامات سیاسی شوروی به عراق بازگشتند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، اعضای "شورای فرماندهی انقلاب عراق"، دیروز در مسکو با آندره گرومیکو وزیر خارجه شوروی، دیدار و گفت و گو کردند. خبرگزاری تاس گزارش داد: در این مذاکرات - که بوریس یونوماریف عضو علی البدل دفتر سیاسی و دبیر کمیته مرکزی حزب کمونیست شوروی نیز شرکت داشت - روابط بین عراق و شوروی، و همچنین موضوعات مهم بین المللی مورد علاقه دو کشور بررسی شد. خبرگزاری تاس اضافه کرد که گفت و گوهای گرومیکو با رهبران عراق در چارچوب مشورت های دوره ای بین دو کشور، در محیطی "سازنده" انجام شد.(۳)

۱- مأخذ ۲۷، ص۱۸.

۲- مأخذ ۹، ص۱۲، رادیو بی بی سی، ۱۹/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲، ص۱۶.

خبرگزاری کویت نیز به نقل از مقامات دیپلماتیک عرب دراین باره اعلام کرد که دو مقام عالی رتبه عراقی پس از دیداری دو روزه از مسکو و تشریح دیدگاه های مقامات عراقی در جنگ خلیج (فارس) برای مقامات شوروی، به بغداد بازگشتند. این مقامات در گفت و گویی با خبرگزاری کویت در مسکو گفتند که طه یاسین رمضان معاون اول نخست وزیر، و طارق عزیز معاون نخست وزیر، درمورد نتایج این سفر اظهار خشنودی کرده اند. به گفته منابع دیپلماتیک عرب، دیدار مقامات عراقی از مسکو به طور سری انجام شد و تا پایان، گفت و گوهای رسمی دو طرف که بر جنگ دو ساله عراق و ایران و اوضاع منطقه خلیج (فارس) تمرکز یافته بود، اعلام نشد. منابع عرب تأکید کردند که دو طرف در گفت و گوهای خود تصمیمات مهمی گرفته اند که می تواند به خاتمه این خونریزی کمک کند.(۱)

کیم بیونگ هیون معاون نخست وزیر و وزیر اقتصاد کره جنوبی نیز پس از دیداری پنج روزه از عراق، امروز بغداد را ترک کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از منامه، این اولین دیدار یک مقام بلندپایه کره جنوبی از عراق بود. بیونگ هیون در این سفر ضمن تسلیم پیام چون دوهوآن، رئیس جمهور کره جنوبی به صدام حسین، با مقامات عراقی موضوع همکاری کره جنوبی در طرح های عمرانی عراق را بررسی کرده است(۲)

۱

هیئت منتخب ۷ نفره کشورهای عربی به سرپرستی حسین شاه اردن، در ادامه رای زنی خود، امروز در ژاپن با یاسو هیرو ناکازونه نخست وزیر این کشور، دیدار و گفت و گو کرد. خبرگزاری جمهوی اسلامی دراین باره گزارش داد: یاسو هیرو ناکازونه نخست وزیر ژاپن - که دیروز با شاه حسین ملاقات کرد - به اطلاع وی رساند که کشورهای عرب باید حق حیات اسرائیل را به رسمیت بشناسند تا امکان راه حلی همه جانبه برای مشکل خاورمیانه ایجاد شود. شاه حسین نیز به نوبه خود گفت که رهبران عرب پس از پایان سفر خود به ۵ کشور عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل، حرکت های آینده خود را بررسی خواهند کرد. وی تأکید داشت که مواضع اتخاذشده در فاس براساس قطعنامه های سازمان ملل بوده است. به گفته ناکازونه، به رسمیت شناختن رژیم تل آویو ازسوی اعراب، موجب بهبود روابط میان امریکا با اعراب و سازمان آزادی بخش فلسطین خواهد شد. خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: سفر شاه حسین به ژاپن - که به دنبال دیدار وی از شوروی و چین انجام می شود - در چارچوب مأموریت کمیته هفت ملیتی عرب و برای توضیح مواضع اتخاذشده در نشست فاس است(۳)

روزنامه جمهوری اسلامی در گزارشی درباره مواضع دولت ژاپن قبل از دیدار با این هیئت نوشته است: منابع دولت ژاپن اعلام کرده بودند که در جریان سفر هیئت ۷ نفره منتخب نشست فاس به ریاست شاه حسین از ژاپن، به این هیئت خواهند گفت که کشورهای عربی باید آشکارا حق موجودیت اسرائیل را پذیرفته، آن را به رسمیت بشناسند. خبرگزاری رویتر در گزارشی اعلام

۱- مأخذ ۵، بخش آخر، ص ۲۱، بغداد - خبرگزاری کویت، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص ۲، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۲۴/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲۷، ص ۲۰.

کرده است که با تصویب قطعنامه فاس، موضع ژاپن درخصوص به رسمیت شناخته شدن اسرائیل تاحدودی به نفع رژیم صهیونیستی تغییر کرده است، چراکه ژاپن قبلاً خواستار به رسمیت شناخته شدن طرفین ازجانب یکدیگر و حق خودمختاری فلسطینیان بود، ولی بعد از مصوبه اجلاس فاس مراکش که در آن کشورهای عربی خواستار تضمین صلح و امنیت برای همه کشورهای منطقه، ازجمله اسرائیل شده بودند، ژاپن موضع قاطع تری به نفع صهیونیست ها اتخاذ کرده است(۱)

۱

روزنامه اقتصادی هندلز بلات (چاپ آلمان) نابسامانی های اقتصادی اردن را متأثر از بحران اقتصادی عراق اعلام کرد و با اشاره به سفرهای متعدد شاه حسین به خارج از کشور که برای جلب کمک های اقتصادی انجام می شود، نوشت: کاهش ۱۱ درصدی تولیدات این کشور در سال ۱۹۸۱، به علت مشکلات روزافزون اقتصادی عراق است، زیرا عراق بزرگ ترین بازار اردن در بین کشورهای عربی است. این روزنامه سپس با اشاره به مشکلات اقتصادی حکومت شاه حسین می نویسد: اردن در نظر دارد تا استخراج مواد زیرزمینی خود و در رأس آنها فسفر را ۱۸ درصد افزایش دهد و به ۵ میلیون تن در سال جاری برساند، اما اجرای برنامه های دولت کاملاً بستگی به آن دسته از کمک های مالی دارد که از خارج دریافت می کند. حدود ۵۵ درصد از بودجه دولت از منابع خارجی تأمین می شود. در سال ۱۹۷۸، کشورهای نفت خیز در اجلاس بغداد تصمیم گرفتند که به مدت ۱۰ سال، هر سال ۲۴/۱ میلیارد دلار کمک مالی در اختیار اردن قرار دهند، اما لیبی و الجزایر از این کار خودداری کردند، درنتیجه سایر کشورهای عربی پرداخت سهم آنها را به اردن واگذار کردند، ولی در سال جاری، کمک های وسیع این کشورها به عراق، مانع از پرداخت کمک های مالی آنها به اردن شد. این روزنامه در پایان افزوده است: کسری پرداخت های خارجی اردن در سال ۱۹۸۱ به ۸/۲ میلیارد دلار افزایش یافت و این رقم در سال جاری بازهم سیر صعودی داشت.(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- همان.

روزشمار جنگ شنبه ۲۰ آذر ۱۳۶۱ ۲۵ صفر ۱۴۰۳ ۱۱ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز توپخانه های ارتش عراق شهرهای خرمشهر، آبادان و ایلام را گلوله باران کردند که براثر آن آسیب هایی به اماکن این شهرها وارد شد. درپی این گلوله باران، در شهر ایلام ۲ نفر از عوامل انتخابات به شهادت رسیدند.

براثر آتش توپخانه های دشمن در شهرهای آبادان و خرمشهر، یک نفر از اهالی آبادان و ۱۰ نفر از افراد نظامی زخمی شدند. همچنین ۳ منزل مسکونی آسیب دید و یک دستگاه خودرو آتش گرفت.(۱)

ایلام نیز هدف توپخانه های عراق قرار گرفت که درنتیجه آن ۲ نفر از عوامل اجرایی انتخابات روز گذشته که برای شمارش آرا در این شهر به سر می بردند براثر اصابت ترکش به شهادت رسیدند(۲)

۲

پس از ناکامی گروه های شورشی مسلح در بازداشتن مردم از شرکت در انتخابات و استقبال مردم از این رویداد سیاسی، حوادث امروز، نشانه های شکست در اردوگاه ضد انقلاب را نمایان ساخت.

امروز ۱۰ تن از وابستگان به حزب دمکرات و گروه کومه له با ۸ قبضه سلاح، خود را به نیروهای خودی در شهرهای مهاباد، سنندج، کامیاران و ارومیه معرفی و امان نامه دریافت کردند. ۳ تن از این افراد که در مهاباد به فرمانداری مراجعه کردند، علت پشت کردن به گروه های شورشی مسلح و بازگشت به سوی نیروهای خودی را تأثیر حضور چشمگیر مردم در انتخابات روز گذشته اعلام کردند.(۳)

به دنبال مفقودشدن ۳ تن از نیروهای خودی که برای پاک سازی جاده ها از مین های کار گذاشته شده به روستاهای ریگ آباد و قره خضر در جنوب پیرانشهر اعزام شده بودند، سپاه

۱- سند شماره ۵۴۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۶۶، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- سند شماره ۳۵۷۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی) ، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۵۴۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۶۹، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۵۵۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی مرکز فرماندهی، شماره ۲۷۵، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱.

پیرانشهر در عملیاتی موفق شد با ورود به نقاط تجمع عناصر مسلح غیر قانونی، محل نگهداری آنها را کشف و منطقه را پاک سازی کند. در این عملیات، پیکر یکی از نیروهای گروه پاک سازی که به دست عوامل ضد انقلاب به شهادت رسیده بود، به دست آمد و ۲ تن دیگر نیز که یکی از آنها زخمی شده بود، به جمع نیروهای خودی پیوستند.(۱)

در محور پیرانشهر - سردشت در نزدیکی روستای بشتاسب (۱۰ کیلومتری شمال سردشت)، سربازی روی مین رفت و زخمی شد. پس از این حادثه، نیروهای خودی مین دیگری را در همان منطقه کشف و خنثی کردند(۲)

در ماکو هم یکی از افراد فراری حزب دمکرات دستگیر شد. وی قبلاً به جرم مشارکت در قتل ۲ معلم دستگیر، ولی به دلیل ناهماهنگی مراکز قضایی، آزاد شده بود.(۳)

۱

حوادث امنیتی امروز به جز ترور و شهیدشدن فرد میوه فروشی به دست افراد سازمان مجاهدین (منافقین)، به محاکمه و صدور حکم دادگاه های انقلاب درباره افراد گروه های ضد انقلاب اختصاص دارد.

امروز در نزدیکی پایگاه هوایی شیراز، افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، میوه فروشی به نام محمد حفیف زاده را ترور کرده، به شهادت رساندند. فرد ضارب پس از ترور این فرد قصد فرار داشت که به محاصره مردم درآمد و دستگیر شد. وی قبل از رسیدن نیروهای انتظامی با خوردن سیانور خودکشی کرد.(۴)

۲

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و نماینده امام در شورای عالی دفاع، امروز با امام خمینی دیدار کرد. در این دیدار، درباره مشارکت مردم در انتخابات مجلس خبرگان، کیفیت برخورد با مسئله فلسطین، جامعه مدرسین و حزب جمهوری اسلامی بحث و تبادل نظر شد. آقای هاشمی رفسنجانی درباره این ملاقات نوشته است:

«به زیارت امام رفتم. امام از کیفیت برگزاری انتخابات و اوضاع مملکت راضی بودند و فرمودند: "انقلاب تثبیت شده و می توانم راحت بمیرم و از آینده مطمئن باشم." گفتم: "ایران و انقلاب خیلی مدیون و محتاج شماست و امیدوارم که سال های سال سایه شما بر سر ما باقی باشد." راجع به کیفیت برخورد با مسئله فلسطین و فلسطینی ها با ایشان مذاکره [کردم.] راجع به جامعه مدرسین قم و حزب جمهوری اسلامی و چیزهای دیگر صحبت شد.»(۵)

۱- سند شماره ۳۵۷۶۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (فرماندهی) به ستاد مرکزی سپاه (مرکز فرماندهی)، شماره ۴، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، شماره ۱۴۰، ص۱.

۲- همان، بخش اول.

۳- سند شماره ۸۹۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خبرنامه، ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، شماره ۳۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۴.

۴- سند شماره ۵۵۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از ستاد منطقه ۹ (اطلاعات) به ستاد مرکز (اطلاعات)، شماره ۵۲۹،

تاریخ ۲۷/۹/۱۳۶۱.

۵- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران)، ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص۳۲۹.

۱

اولین دوره دانشکده فرماندهی و ستاد نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی با حضور آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع، تیمسار ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش، سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش و علی شمخانی قائم مقام سپاه پاسداران، افتتاح شد. در این مراسم، رئیس جمهور درباره نقش نیروهای نظامی در تأمین امنیت کشور و شرط ایران برای پایان دادن به جنگ مطالبی را ایراد کرد. بخش هایی از سخنان رئیس جمهور به این شرح است:

«ما از آغاز گفته ایم که با نیروی نظامی مان نخواسته ایم که هیچ دولتی را تهدید کنیم، اما این را نیز اعلام کرده ایم که اجازه نخواهیم داد هیچ دولت دیگری به اتکای نیروی نظامی خود، ما یا کشور و ملت های دیگر منطقه را تهدید کند. برخورد ما با جنگ تحمیلی نیز به همین روال است. ما شروع کننده جنگ نبودیم، اما بینی شروع کننده را به خاک می مالیم. ما اجازه نمی دهیم که حقوق مسلمانان را تضعیف کنند. آن کسانی که به عنوان میانجی صلح به کشور ما آمدند، آشکارا سخن ما را شنیدند که ما چون آغازگر نبودیم، ادامه دهنده نیز نیستیم، مشروط بر اینکه دشمن متجاوز دست از لجاجت بردارد و به حقوق ملت ایران اعتراف کند. امروز هم ما به همه کسانی که در دنیا داعیه میانجیگری در جنگ علیه ایران را دارند اعلام می کنیم که برخلاف جوسازی هایی که در چند هفته اخیر همه تبلیغاتچی های امپریالیستی چه در منطقه و چه در سطح دنیا به راه انداخته اند، ما تصمیم جدیدی در باب متارکه جنگ نگرفته ایم، سخن ما همان چیزی است که از روز اول - که هزاران کیلومتر از خاک میهنمان در اشغال دشمنان بعثی بود - تا امروز که ابتکارعمل مطلق را در جنگ در دست داریم، گفته ایم.

ما می خواهیم از خودمان رفع ظلم کنیم. ما در این جنگ مظلوم واقع شده ایم؛ بنابراین، هیئت های میانجی درصورتی که به حقوق ملت مسلمان ایران توجه داشته باشند و آماده واردآوردن فشار به متجاوز باشند، ازسوی ما مقبول خواهند بود، اما درصورتی که میانجیگری به عنوان یک اهرم فشار بر جمهوری اسلامی ایران بخواهد به کار رود، ما آن را نخواهیم پذیرفت. دنیا امروز می داند که ما از یک موضع قوی سخن می گوییم. ارتش عظیم و سرافراز، سپاه فداکار و جانباز و نیروهای عظیم مردمی در بسیج، آن چنان نیرویی به انقلاب داده اند که ما می توانیم با اتکای به نیروی خداوند و این قدرت، سخن حق انسانی و اسلامی خود را بیان کنیم.»(۱)

۲

سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، در گفت وگوی اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی، پیشرفت های صورت گرفته درزمینه صنعت هوایی را برشمرد. وی گفت: درزمینه پیشرفت صنعت هواپیمایی و کارخانجات هواپیماسازی پیشرفت هایی انجام شده و کارهای زیادی در دست اقدام است. ازجمله کارهای انجام گرفته، می توان به شمار تعمیرات اساسی هواپیماها

۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۹.

اشاره کرد که از سال گذشته تا به امسال، حدود ۲۰ الی ۲۵ درصد، تعداد هواپیماهایی که تعمیر اساسی شده اند، افزایش یافته و همچنین نسبت به سال گذشته تعداد موتورهایی که به طورکلی تعمیر اساسی شده اند، حدود ۲۵ الی ۳۰ درصد افزایش یافته و به همین ترتیب، متعلقات هواپیما درصد بالایی را ازنظر تعمیرات به خود اختصاص داده است.

خوشبختانه امکانات کاملاً غنی و بی نظیری داریم و از آنها نیز حداکثر استفاده می شود. ضمناً قطعات بسیاری ساخته شده که برخی از آنها به دلایل نظامی قابل انتشار نمی باشد. قطعاتی هم هستند که تا قبل از انقلاب ناچار بودیم آنها را خریده، پس از طی شدن عمرشان دور بیندازیم، ولی اکنون آنها را تعمیر، بازسازی و آماده به کار می کنیم و قطعاتی را که از نو باید ساخته شود، در داخل می سازیم.

بر همه روشن است که یکی از نعمات جنگ، تأمین نیازمندی ها از داخل کشور است، این جنگ است که نیازمندی به وجود می آورد و این نیاز است که ما را به دنبال خلاقیت و ابتکار روانه می کند و یک بخش آن، تلاش جوانان ماست که آنها توانستند پیچیده ترین و مدرن ترین قسمت هایی که شاید سازنده های آن، یعنی امریکایی ها هم فکر نمی کردند ما بتوانیم از آنها استفاده کنیم، به کار انداخته، بهره برداری از آن را آغاز کنند.(۱)

۱

ناطق نوری وزیر کشور، مطبوعات داخلی و برخی مطبوعات خارجی، استقبال مردم از انتخابات دیروز مجلس خبرگان و میان دوره ای مجلس شورای اسلامی را کم نظیر اعلام کردند.

وزیر دفاع در گفت‌وگو با روزنامه جمهوری اسلامی پیشرفت‌های انجام‌شده درزمینه صنعت هواپیمایی را برشمرد.

حجت الاسلام علی اکبر ناطق نوری وزیر کشور، استقبال مردم از انتخابات مجلس خبرگان و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی را گرم و صمیمانه توصیف کرد. وزیر کشور باتوجه به بازدیدی که از جریان رأی گیری در حوزه های جنوب تهران و استان اصفهان داشت، گفت: به فضل خدا، انتخابات خبرگان به بهترین و شایسته ترین صورت ممکن انجام پذیرفت و ازنظر استقبال و

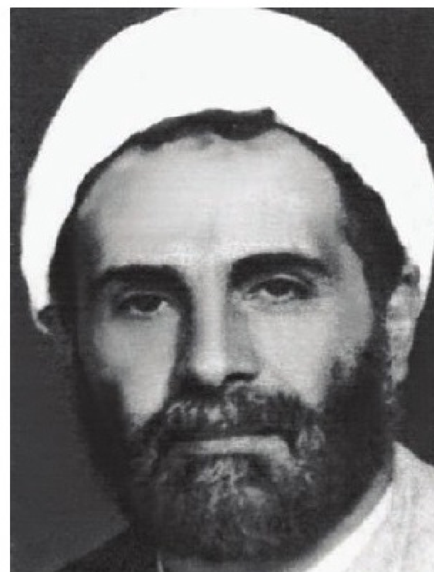

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۲.

شور و شعف و همکاری مردم بی سابقه بود. وی تأکید کرد که این انتخابات یک همه پرسی بود و همانند همه پرسی حکومت جمهوری اسلامی با استقبال روبه رو شد و درحقیقت جوابی به صدام بود که درخواست همه پرسی در جمهوری اسلامی ایران می کرد، چون بین این انتخابات و رهبری انقلاب ارتباط کامل وجود داشت، بنابراین مردم باتوجه به فرمان و نظر امام استقبال گرمی از انتخابات کردند.(۱)

روزنامه های امروز پایتخت با اعلام خبر برگزاری انتخابات خبرگان رهبری و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی، مقاله هایی نیز در توصیف حضور پرشور مردم درج کردند. در بخشی از مقاله روزنامه کیهان آمده است: دیروز کُرد، ترک، بلوچ، ترکمن، عرب و فارس همه باهم و در کنار هم به نامزدهای مورد علاقه خود رأی دادند و چنین بود که دیروز، روزی دیگر از حماسه سازی ملت ایران شکل گرفت و بی گمان روز ۱۹ آذرماه سال ۱۳۶۱ نیز به روزهای جاودانه تاریخ جمهوری اسلامی ایران و به تعبیر امامان به "ایام الله" پیوست. رزمندگان مبارز مسلمان ما در جبهه های جنگ، ضمن پاسداری از کشور اسلامی، با رأی دادن به خبرگان، بار دیگر با فرمانده کل قوا بیعت کردند و مبارزه نظامی خود را با عوامل امپریالیسم جهانی به مبارزه سیاسی پیوند زدند.(۲)

وزیر کشور در مصاحبه مطبوعاتی حضور و استقبال مردم از انتخابات خبرگان را همانند یک همه‌پرسی در جمهوری اسلامی توصیف کرد.

روزنامه جمهوری اسلامی نیز نزدیکی زمان برگزاری مانور مشترک امریکا و عمان در خلیج فارس و حضور گسترده مردم در انتخابات را مدنظر قرار داده و در مقاله ای تحت عنوان "مانور ملت" نوشته است: شاید تقارن زمانی مانور شیطان بزرگ در منطقه با انتخابات مجلس خبرگان که مانور بزرگ ملت مقاوم و استوار ایران به حساب می آید، آن قدر هم که ذهن ها تصور می کنند، تصادفی نباشد، حضور یکپارچه زن و مرد انقلابی ایران در پای صندوق های رأی در انتخابات دیروز، آن چنان کوبنده و باعظمت و باشکوه بود که برای بیان آن باید کلمه ای گویاتر از "مانور" جست تا میزان کوبندگی و عظمت و شکوه آن را بازگو کند. تک تک رأی هایی که دیروز به صندوق ها ریخته شد، پتک هایی بود که بر فرق شیطان بزرگ و

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۹/۱۳۶۱، ص۵.

همدستانش فرود می آمد. مردم غیور و حماسه آفرین ایران دیروز یک بار دیگر و این بار درپی اقدام امریکا به مانور در عمان، مشت محکمی بر دهان استکبار جهانی فرود آوردند و دقیقاً همان پاسخی را به مانور امریکا دادند که می بایست بدهند.

صحنه‌ای از حضور مردم در انتخابات مجلس خبرگان

این روزنـامه در گزارشـی از وضـعیت انتخابات و تلاش دشـمنان خارجی و داخلی نظام برای جلوگیری از مشارکت مردم نیز نوشت: دیروز در سرمای شدید و درحالی که بسیاری از نقاط میهن اسلامی مان پوشیده از برف بود، مردم از پیر و جوان و مرد و زن همان گونه که امام فرموده بودنـد، به سوی صـندوق هـای رأی هجوم بردنـد و افراد موردنظر خود را برای مجلس خبرگان و مجلس شورای اسـلامی انتخاب کردنـد. این انتخابات در شـرایطی برگزار شـد که بوق های تبلیغاتی قدرت های شـیطانی از یک سو و عروسک های خمیه شب بازی آنها، از سـران فراری منـافقین گرفته تا شاه، نخست وزیر و رئیس جمهور به اصـطلاح قانونی، ولی فراری از سوی دیگر، هرکـدام، به نوعی تلاش کردنـد مردم را به خودداری از شـرکت در آن تشویق کننـد. به رغم این تلاش های مـذبوحانه، شـرکت یکپارچه مردم در این انتخابات نه تنها اسـتمرار رهبری و تحکیم نظام مقدس جمهوری اسلامی را تضمین کرد، بلکه میزان کارایی دشمنان انقلاب

اسلامی در سم پاشی ها و اقداماتی که برای مقابله با این حرکت بزرگ الهی انجام می دادند را نیز به خوبی نشان داد. سران منافقین و هم پالکی های آنها که هرکدام دل خود را به یک عنوان به اصطلاح قانونی در کنج پناهگاه های پاریس، لندن، نیویورک و واشنگتن خوش کرده اند، این انتخابات را تحریم کرده بودند. بوق های تبلیغاتی صهیونیست ها نیز تا آنجا که ممکن بود در جعل، تحریف و سم پاشی علیه این انتخابات تلاش کرده بودند. نیروهای نظامی شیطان بزرگ نیز مانور رسوایی خود در عمان را به رخ کشیدند، ولی دیدیم که مردم انقلابی ایران کوچک ترین وقعی به هیچ یک از آنها ننهاده و متین و استوار با گام های بلند به طرف صندوق های رأی رفتند و ثابت کردند که دشمنان این ملت و دشمنان اسلام باید برای همیشه در لجنزار یأس و ناامیدی غوطه ور باشند.(۱)

یادآوری می شود به رغم آنکه خبرگزاری ها و اغلب منابع خبری خارجی درباره اهمیت خبرگان و نقش آن در قانون اساسی جمهوری اسلامی مطالبی را اعلام کردند، هیچ کدام به چگونگی حضور مردم در انتخابات روز گذشته اشاره ای نکردند.

دراین میان، فقط خبرگزاری فرانسه جملات کوتاهی را به این شرح درباره حضور مردم در انتخابات پخش کرد: ناظران در تهران، همگی بر این عقیده اند که شرکت مردم این بار بیش از رأی گیری برای ریاست جمهوری (شهید) محمدعلی رجایی و آیت الله علی خامنه ای بود. باتوجه به اقدامات امنیتی شدیدی که برای رأی گیری انجام شده بود، مقامات هیچ گونه حادثه ای را ذکر نکرده اند.(۲)

۱

سیدمحمد خاتمی وزیر ارشاد اسلامی، در اولین گفت وگوی مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی خود، مواضع این وزارتخانه را درباره موضوعات مختلف فرهنگی، تبلیغاتی، هنری و... اعلام کرد. خاتمی ابتدا با اشاره به مطرح شدن قدرت تردید ناپذیر سیاسی جمهوری اسلامی ایران در عرصه بین المللی گفت: خوشبختانه امروز ایران اسلامی به برکت ایمان و اراده اسلامی این ملت و با حرف ها و شعارهای تازه ای چون "نه غربی، نه شرقی، جمهوری اسلامی"، به صورت کانون دنیای اسلام درآمده و همچنان مقاوم و سرفراز به پیش می تازد، لذا برماست که در تبیین سیاسی این پدیده تازه تلاش کنیم و سعی کنیم سیاست خارجی خود را نیز براساس ضوابطی که انقلاب را به وجود آورده، شکل دهیم. ما باید ثابت کنیم که انقلاب ما و دستاوردهای آن نشئت گرفته از اسلام و وحی الهی است و اساس فرهنگی ما نیز باید نشان دهد که انقلاب عظیم ما گرچه درصدد ساختن دنیایی بهتر است، ولی انگیزه اصلی آن از جهان بینی غنی اسلام نشئت می گیرد.

وی در ادامه افزود: عوامل امریکا با سلاح فرهنگ به جنگ کشور ها می آیند و فرهنگ زدایی یکی از سلاح های عمده امریکا و مستکبران در کشورهای استعمارزده شده است، آنها در کشورهای اسلامی تلاش دارند که اسلام امریکایی را جانشین اسلام اصیل کنند و با کمک

۱- مأخذ ۱۰، صص ۱ و ۱۶.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۷، تاریخ ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۹، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۲۰/۹/۱۳۶۱.

رهبران برخی کشورهای اسلامی مرتجع، می کوشند به جای محققین و آزادگان اسلام شناس، مزدورانی تربیت کنند که تأمین کننده منافع ابرقدرت ها باشند. پس ما باید تلاش کنیم که چهره ای زیبا، آزادی آفرین و استقلال طلبانه از اسلام اصیل را در جهان نمایان کنیم و از همه امکانات خود، در این راه بهره گیریم و با ایجاد مراکز بزرگ علمی و با تشکیل هم اندیشی و استفاده از نظرات دانشمندان و اسلام شناسان، محیطی برای برخورد افکار حتی بین اسلامی ها و غیر اسلامی ها به وجود آوریم.(۱)

۱

در پایان سفر هیئت سیاسی بلندپایه لیبیایی به تهران که به سرپرستی عبدالعاطی العبیدی وزیر امور خارجه این کشور انجام شد، بیانیه مشترکی هم زمان در پایتخت دو کشور انتشار یافت. شرایط پایان جنگ ایران و عراق؛ اعلام حمایت از آزادی عراق از بند رژیم بعثی؛ محکوم کردن اقدام دولت عربستان سعودی در ایجاد تنگنا برای زائران اماکن مقدس مکه و مدینه؛ اعلام حمایت از مبارزه قهرآمیز علیه رژیم اشغالگر قدس و رد هرگونه سازشکاری درباره سرزمین فلسطین؛ محکوم کردن تلاش برخی کشورهای عربی به بازگرداندن مجدد رژیم مصر به جرگه کشورهای عربی؛ محکومیت اقدامات برخی کشورهای منطقه در واگذاری پایگاه نظامی به امریکا و اجرای هرگونه مانور در منطقه و... ازجمله محورهای اصلی این بیانیه مشترک بود.(۲)-(۳)

۲

هنردوست معاون بین الملل وزارت نفت، سیاست نفتی ایران را در اجلاس آتی اوپک تشریح کرد و با اعلام قیمت پایه به میزان ۳۴ دلار برای هر بشکه نفت و حفظ سقف صدور ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز برای اوپک تا زمان برقراری تعادل در عرضه و تقاضا، اصول منطقی سهمیه تولید هریک از کشورهای عضو اوپک را براساس ۱. تولید گذشته اوپک؛ ۲. مقدار ذخائر نفتی کشورها؛ ۳. جمعیت کشورها؛ ۴. نیازهای مالی کشورها؛ ۵. ذخایر کشورهای عضو اوپک خواند. آقای هنردوست همچنین با اشاره به افزایش ناگهانی تولید نفت در آستانه برگزاری اجلاس اوپک گفت: تغییر ناگهانی در قیمت نفت زمانی اتفاق می افتد که تولید بیشتری علاوه بر آنچه که تا دو هفته قبل در اوپک موجود بود، به بازار عرضه شود. از دو هفته گذشته ما متوجه شدیم که بعضی از اعضای اوپک، به خصوص عربستان سعودی، مقدار فراوانی نفت به صورت تک محموله روانه بازار کرده اند که این عرضه اضافی، تقاضا را به طور مصنوعی کم کرده، درنتیجه سبب پایین آمدن قیمت می شود و این امر در زمانی رخ می دهد که ازنظر فصلی به هیچ وجه مناسب نیست.

۱- مأخذ ۹، ص۳.

۲- متن این بیانیه در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۳- مأخذ ۹، ص۱۸.

معاون بین الملل وزیر نفت با اشاره به سفر آتی وزیر نفت ونزوئلا به ایران، گفت: وزیر نفت ونزوئلا در کاراکاس با کاردار جمهوری اسلامی ایران تماس گرفته و تمایل خود را برای سفر به ایران و انجام دادن مذاکراتی قبل از تشکیل اجلاس اوپک با وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده است و این موضوع مورد موافقت برادر غرضی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، واقع شده است. در همین هفته وزیر نفت ونزوئلا به ایران سفر خواهد کرد و در چارچوب دستور اجلاس آتی اوپک مشورت و مذاکره لازم را با مقامات ایرانی انجام خواهد داد.

دکتر هنردوست مهم ترین مطالبی را که در دستور اجلاس اوپک مطرح خواهد شد، چنین برشمرد: تثبیت قیمت نفت سال ۱۹۸۳؛ سقف تولید و حق مرغوبیت نفت خام و همچنین بحث درباره دبیرکل آینده سازمان اوپک. وی همچنین گفت: دبیرکل آینده اوپک برای دو تا سه سال انتخاب می شود و طبق اساسنامه اوپک، دبیرکل آینده اوپک در این دوره را جمهوری اسلامی ایران انتخاب خواهد کرد و فرد موردنظر در این اجلاس ازطرف ایران معرفی خواهد شد. ما یکی از بنیان گذاران سازمان اوپک هستیم و همواره خواهان تقویت و یکپارچگی اوپک بوده و خواهیم بود و در اجلاس آینده سعی و کوشش خود را بر آن خواهیم گذاشت تا این سازمان هرچه قویتر و یکپارچه تر وجود داشته باشد.

معاون بین الملل وزارت نفت با اشاره به صادرات نفت ایران، گفت: سهمیه ای که در اجلاس مارس سال ۱۹۸۲ برای ایران تعیین شده ۲/۱ میلیون بشکه در روز بود که ایران به هیچ وجه آن را نپذیرفت و ایران در همان اجلاس اعلام کرد که خواهان تولید ۳ میلیون بشکه نفت در روز است.(۱)

۱

وزیر نفت امارات متحده عربی با درخواست از کشورهای عضو اوپک برای تخلف نکردن از سهمیه تعیین شده خود، دفاع از قیمت ۳۴ دلار برای هر بشکه را از سیاست های کشور متبوع خود در اجلاس آینده اوپک اعلام کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از منامه، مانع سعید العتیبه احترام همه کشورهای عضو اوپک را به سهمیه ای که برایشان تعیین شده است، ضامن حفظ قیمت ها دانست. به عقیده وی، تنزل سطح تولید امارات متحده عربی به دلیل مشکلات مالی کشور می باشد، اما موضوع اساسی، وحدت کشورهای اوپک و دفاع از قیمت های رسمی است. وی در سخنانش اظهار کرد که بالابردن حداکثر تولید اوپک به ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز ضروری است، ولی دراین صورت کشورهای عضو اوپک باید به این سهمیه جدید احترام بگذارند. عتیبه برای اولین بار از کشورهای عضو اوپک و کشورهای غیرِ عضو دعوت کرد تا به منظور جلوگیری از آثار منفی رقابت در بازار نفت باهم مذاکره کنند.(۲)

۱- مأخذ ۹، ص۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۱، صآخر.

خبرگزاری اوپک نیز سخنان مانع سعید العتیبه را چنین انعکاس داد: اوپک از ۳۴ دلار قیمت پایه نفت خام خود یا از افزایش یا پایین آوردن سقف تولید نفت دفاع خواهد کرد. وزیر نفت امارات در مصاحبه ای که در لندن انتشار یافت، گفت: اگر بازار اجازه دهد، اوپک ممکن است بتواند سقف کلی خود را از ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز - که مارس گذشته تعیین شد - به سطح تولید فعلی حدود ۱۹ میلیون بشکه در روز افزایش دهد؛ در غیر این صورت ما مجبور خواهیم بود به سهمیه ها وفادار بمانیم و شکیبا باشیم و اگر هر کشور عضوی نتواند سهمیه خود را در بازار بفروشد، باید آن سهمیه به اوپک بازگردد. عتیبه که رئیس کارگروه نظارت بر بازار اوپک نیز می باشد، گفت: ما فکر نمی کنیم سال ۱۹۸۳ بهتر از سال ۱۹۸۲ برای اوپک باشد. ما نباید از بهبود کوتاه مدت در تقاضاها که احتمالاً در ماه ژانویه و نخستین سه ماهه سال خواهد بود، گمراه شویم(۱)

۱

مانع سعید العتیبه وزیر نفت امارات

شرکت داوطلبان سودانی در جنگ علیه ایران و حمایت رژیم مصر از عراق در جنگ با ایران، عنوان دو گزارشی است که رادیو صوت الجماهیر عراق منتشر کرده است.

به گزارش رادیو صوت الجماهیر عراق، طه یاسین رمضان عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق و فرمانده کل ارتش خلقی، امروز در دیدار از اردوگاه آموزش داوطلبان سودانی خطاب به آنان گفت: شما با حضور خود در عراق عزیز، اصالت، حیثیت، سرفرازی و قدرت عربی را در رویارویی با خطرات ثابت کردید. وی افزود: اراده آزاد توده های عربی که پیوسته به تعهدات خود در جنگ های مقدس عربی عمل کرده اند، پاسخ دندان شکنی است به ذلت و اسارت عرب زبان هایی که خود را به بیگانه فروخته و با حکومت کینه توز در تجاوز ناجوانمردانه به کشورهای عرب متحد شده اند. وی در بخش دیگری از سخنان خود گفت: تجربه توانایی

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۱، صآخر.

توده های عربی در این جنگ مقدس قومی آنان را در پشت سر گذاردن تمامی مشکلاتی که در ساختن فردایی درخشان برای امت عربی با آن مواجه می شوند، یاری خواهد داد.(۱)

به گزارش این رادیو، کمال حسن علی معاون نخست وزیر و وزیر خارجه مصر، بار دیگر پشتیبانی کشورش را از عراق در جنگ عادلانه اش علیه ایران اعلام و ادعا کرد که ایران قادر به تحقق هیچ گونه پیشروی نظامی در جنگ نبوده و مقامات تهران باید این حقیقت را نصب العین خود قرار دهند. به گزارش رادیو صوت الجماهیر، وی همچنین گفت که مصر به این جنگ با دیده نگرانی می نگرد و اکنون پس از اینکه عراق در تمام سطوح همکاری لازم را انجام داده، این ایران است که باید برای پایان دادن به جنگ قدم اول را بردارد. وزیر خارجه مصر از اینکه نشانه ای از تصمیم ایران برای پایان دادن به جنگ به چشم نمی خورد، ابراز تأسف کرد.(۲)

۱

روز گذشته طه یاسین رمضان و طارق عزیز از اعضای بلندپایه شورای فرماندهی حزب بعث، از سفر دو روزه به شوروی بازگشتند. باتوجه به اینکه سفر دو مقام عراقی در این سطح، نخستین دیدار پس از مرگ برژنف صدر هیئت رئیسه شوروی، انتخاب کادر جدید در رهبری این کشور است، برخی منابع این دیدار را سرآغاز تغییر سیاست خارجی شوروی درباره عراق

۱- مأخذ ۱۴، ص۲۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۰/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱۴، ص۲۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۰/۹/۱۳۶۱.

تلقی کردنـد. خبرگزاری آلمان دراین باره اعلام کرد که بغـداد و مسـکو تصـمیمات مهمی اتخاذ کرده اند که می تواند پایان بخش خونریزی ۲۷ ماهه جنگ خلیـج فارس باشـد. جزئیات مربوط به این تصـمیمات که به گفته دیپلمات های عرب در دیدار مقامات بلندپایه دو کشور اتخاذ شـد، فـاش نشـده است. این دو مقـام عراقی با آنـدره گرومیکو وزیر امور خارجه و بوریس بونومارف دبیر حزب کمونیست شوروی، دیـدار و گفت وگو کردند. بنابه اعلام منابع دیپلماتیک، این گفت وگوها، موجب درک بهتر شوروی از موضع عراق در جنگ با ایران شده است.(۱)

خبرگزاری کویت نیز بـاتوجه به نگاه جانب دارانه این خبرگزاری از عراق، به شایعاتی اشاره کرد که در میان گروه های دیپلماتیک در مسـکو پخش شـده؛ شایعـاتی مبنی بر اینکه مسـکو ممکن است مواضـعی منفی علیه رفتـار سرسـختانه ایران برای خـاتمه دادن به جنگ خلیـج (فارس) اتخاذ کنـد. به گفته منابع عرب، رهبران کرملین موضع دولت عراق را در جنگ، در همه سـطوح، به ویژه موافقت با همه اقدامات میانجیگرانه، ستوده انـد، همچنین رهبر جدیـد شوروی، موضع خود را تغییر داده، جـانب عراق را گرفته است و دولت شوروی نیز از پیش قـدمی عراق برای خاتمه دادن به جنگ خلیج (فارس) استقبال کرده است.(۲)

۱

خبرگزاری جمهوری اسـلامی دربـاره تظاهرات دانشـجویان مسـلمان عراقی در لنـدن اعلام کرد: به دعوت انجمن اسـلامی دانشـجویان عراقی، تظاهرات باشـکوهی در لندن برپا شد که در آن گروه کثیری از خواهران و برادران مسـلمان از کشورهای گوناگون شـرکت داشـتند و با حمل پلاکاردها و تصاویر متعددی از امام امت و آیت الله صدر، یک بار دیگر ضـمن نشان دادن تنفر خود از حاکمیت رژیم بعثی صهیونیستی عراق و جنایات این رژیم، با اتحاد خویش مشت محکمی بر دهان دشـمنان انقلاب اسلامی ایران کوبیدند. در آغاز این تظاهرات، گروهی از نوکران صدام کوشـیدند تا مانع شـکل گیری این راه پیمایی شوند و چندین بار تظاهرکنندگان را در "هاید" پارک لندن، مورد حمله قرار دادند، ولی برادران عراقی و ایرانی مـا دربرابر حملـه ناگهـانی آنـان کوتـاهی نکرده و در یکی از صـحنه هـا، تعـدادی از این فریب خوردگـان صـدامی را مجروح کردنـد که درنتیجه پلیس انگلیس تعـدادی از برادران ما و به ظاهر چنـد تن از بعثیون عراقی را دسـتگیر کرد. پس از این درگیری ها و بـاوجود تهدیـدات فراوان، تظاهرات با شـکوه هرچه تمام تر آغاز شـد و پس از طی مسیر، در یکی از خیابان های لنـدن، راه پیمایی با دخالت پلیس متوقف شد.(۳)

۱- مأخذ ۱۴، ص۲، بغداد - خبرگزاری آلمان، ۲۰/۹/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۸، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، صص ۲۱ و ۲۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری کویت از بغداد، ۲۱/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۹، صآخر.

ضمیمه گزارش۷۸۸: متن بیانیه مشترک ایران و لیبی

«به دعوت برادر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، برادر عبدالعاطی العبیدی دبیر کمیته مردمی دفتر روابط خارجی جماهیر عربی سوسیالیستی لیبی، به همراه یک هیئت بلندپایه از تاریخ ۱۶ تا ۳۰ آذرماه سال ۱۳۶۱ (برابر با ۷ تا ۲۱ دسامبر سال ۱۹۸۲)، از جمهوری اسلامی ایران دیدار رسمی به عمل آوردند. حضرت آیت الله العظمی منتظری و آیت الله سیدعلی خامنه ای ریاست جمهوری اسلامی ایران، برادر عبیدی را به حضور پذیرفته و با ایشان به گفت وگو نشستند. آیت الله خامنه ای ضمن ابلاغ سلام متقابل، دیدار سرهنگ قذافی رهبر انقلاب بزرگ لیبی از ایران را به عنوان گامی بزرگ درجهت نزدیکی روابط و مناسبات دو کشور دانسته و ایشان را به دیدار رسمی از ایران دعوت نمودند. همچنین حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی ریاست مجلس شورای اسلامی ایران، در محیطی آکنده از دوستی و برادری با آقای عبدالعاطی العبیدی مذاکره و گفت وگو نمودند.

برادر عبدالعاطی العبیدی و برادر عبدالرحمن شلغم عضو دیگر هیئت جماهیر لیبی و دبیر کمیته مردمی این کشور، طی مذاکرات مفصل و مهمی با برادران علی اکبر ولایتی و محمد خاتمی وزیر ارشاد اسلامی، مسائل مهم جهان اسلام و اوضاع منطقه و تحولات بین المللی را مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند و موارد مطروحه در سفر خردادماه برادر عبدالسلام جلود به ایران را پیگیری نمودند. برادر العبیدی در آرامگاه شهیدان اسلام در بهشت زهرا حاضر شد و بر مزار شهید آیت الله بهشتی و شهید رجایی و شهید باهنر و سایر شهدای اسلام و جنگ تحمیلی فاتحه خواند. برادر ولایتی ضمن تشریح مواضع جمهوری اسلامی ایران درخصوص جنگ تحمیلی اعلام کرد تا هنگامی که شرایط عادلانه جمهوری اسلامی ایران برای خاتمه جنگ حاصل نشود، ایران با تمام قدرت به دفاع از میهن اسلامی و احقاق حقوق مشروع در این نبرد سرنوشت ساز ادامه خواهد داد. وزیر خارجه جماهیر لیبی بیان داشت: پشتیبانی ارتجاع از رژیم صدام، ائتلاف نیروهای دو کشور اسلامی ایران و عراق را در بر دارد. وی حمایت مجدد آن کشور را از موضع برحق جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل منطقه و ازجمله جنگ تحمیلی اعلام نمود.

طرفین ابراز اطمینان نمودند که آزادی عراق مقدمه آزادسازی قدس عزیز از قید اسارت صهیونیسم خواهد بود. برادر ولایتی پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران را از ملت لیبی دربرابر تجاوزات و توطئه های مستمر امریکا اعلام داشته و فشارهای سیاسی، اقتصادی و نظامی قدرت های استکباری و در رأس آن امریکا بر جماهیر عربی و مردمی سوسیالیستی لیبی را محکوم کرد.

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران توطئه های امریکا و فرانسه در ایجاد تفرقه و تشتت در سازمان وحدت افریقا - که منجر به عدم برپایی نوزدهمین کنفرانس سران وحدت افریقا در طرابلس شد را محکوم نمود. آقای دکتر ولایتی اظهار امیدواری کرد، دول افریقایی با حسن تدبیر و توجه به منافع قاره افریقا مانع از آن شوند که دسایس استکبار جهانی کارگر افتد و بکوشند تا با تحکیم صفوف، یکپارچگی خود و سازمان وحدت افریقا را حفظ نمایند.

طرفین اهداف عالیه جنبش غیر متعهدها را تأیید و بر تلاش درجهت تحکیم همبستگی این مجموعه به امید اینکه نقش مثبتی در میدان های بین المللی ایفا کند، تأکید نمودند.

طرفین ضمن رد حضور فرانسه در اجلاس جنبش غیر متعهدها، اعلام داشتند که حضور فرانسه در این اجلاس به عنوان زیرپاگذاشتن اصول اولیه و اهداف عالیه آن خواهد بود و لذا از اعضای جنبش می خواهند که این تلاش های فرانسه را خنثی کنند.

طرفین با یادآوری تضییقات و محدودیت هایی که ازطرف مأمورین سعودی در مراسم حج امسال در راه اجرای آزادانه مراسم حج صورت گرفته، مخصوصاً فشارهای وارده بر حجاج ایرانی، اعتقاد راسخ دارند که کلیه اماکن مقدسه مسلمانان جهان مانند مکه و مدینه و مسجد الاقصی باید از زیر نفوذ و سیطره امپریالیسم و صهیونیسم جهانی آزاد گردد.

طرفین با اعتقاد بر اینکه امریکا با پشتیبانی همه جانبه از رژیم صهیونیستی در تمام جنایات این رژیم سهیم بوده، عزم راسخ خود را در مبارزه پیگیر و بی امان و آشتی ناپذیر با دشمن صهیونیستی اعلام داشته و تأکید نمودند که هرگونه راه حل سازشکارانه و طرح های خیانتکارانه که این روزها امپریالیسم امریکا و

ص: ۷۹۴

عوامل آن در منطقه سعی در جا انداختن آنها دارند، مردود و محکوم است. به اعتقاد دو طرف، حل قضیه فلسطین تنها ازطریق مبارزه قهرآمیز برای بیرون راندن غاصبان صهیونیستی از سرزمین های مقدس اسلامی که در آن همه مسلمانان شرکت دارند، امکان دارد. دو طرف بر ضرورت تلاش برای ایجاد جبهه متحد اسلامی ضد امپریالیستی، ضد صهیونیستی و تقویت همبستگی جبهه پایداری تا اینکه بتواند قاطعانه در مقابل توطئه های امپریالیسم و صهیونیسم و ارتجاع ایستادگی نماید، تأکید داشتند. طرفین با اعلام حمایت از جمهوری عربی سوریه و محکوم کردن فشارهای امپریالیسم و صهیونیسم و ارتجاع علیه این کشور، فشارها و تضییقات وارده بر نیروهای مسلمان و مبارز فلسطینی و لبنانی را چه ازجانب تجاوزگران صهیونیستی و استکباری و چه ازجانب رژیم های دست نشانده و بازیچه امپریالیسم و صهیونیسم محکوم نمودند و خواهان خروج بی قید و شرط نیروهای اشغالگر صهیونیستی از سرزمین اسلامی لبنان شدند.

طرفین حمایت خود را از مبارزات حق طلبانه ملت ستم دیده و مسلمان فلسطین در داخل سرزمین های اشغالی اعلام می دارند و از کلیه دولت ها و ملت های مسلمان و آزادی خواه جهان می خواهند که با حمایت های مادی و سیاسی از این مبارزات به وظیفه اسلامی و انسانی خود عمل نمایند.

طرفین ضمن ابرازخرسندی از افزایش حرکت های انقلابی در سودان و اعلام حمایت از مبارزات ملت مسلمان سودان، ابراز اطمینان کردند که به زودی مردم سودان خود را از شر رژیم مستبد نمیری آزاد خواهند ساخت.

طرفین تلاش های رژیم های مرتجع منطقه را درجهت بازگرداندن مصر به جهان عرب تا زمانی که رژیم مصر دست از تعهدات ننگین کمپ دیوید و سرسپردگی به امپریالیسم و کشتار و اذیت ملت مسلمان مصر برنداشته است، محکوم نمودند.

طرفین اعطای پایگاه های نظامی به امریکا ازسوی بعضی از رژیم های مزدور منطقه را محکوم نمودند و اعلام کردند که این پایگاه ها به منظور سرکوب جنبش های آزادی بخش و اسلامی پیشرو بوده و مردم مبارز منطقه حق دارند آنها را هدف حملات انقلابی خود قرار دهند. دراین رابطه طرفین مانورهای جاری نیروهای تجاوز سریع امریکا با دولت های مزدور منطقه را محکوم نمودند.

طرفین حمایت خود را از مبارزات ملت مسلمان صحرا برای آزادی سرزمینشان و شناسایی و پشتیبانی خود را از جمهوری دمکراتیک عربی صحرا اعلام نموده و بر شناسایی آن به عنوان عضو سازمان وحدت افریقا، تأکید ورزیدند.

طرفین با محکوم کردن سفر وزیر خارجه رژیم صهیونیستی به زئیر، عزم راسخ خود را برای جلوگیری از نفوذ صهیونیسم در قاره افریقا اعلام نموده و دراین رابطه از مبارزات برحق مردم جنوب افریقا علیه نژادپرستی حمایت می کنند و پشتیبانی خود را از مبارزات رهایی بخش مردم جنوب غرب افریقا، نامیبیا، بر ضد رژیم نژادپرست افریقای جنوبی ادامه خواهند داد.

طرفین تجاوزات مستمر رژیم افریقای جنوبی را به کشورهای خط مقدم جبهه مخصوصاً آنگولا و موزامبیک، همچنین تجاوز اخیر این رژیم نژادپرست به لوستو را محکوم نموده، توجه جامعه بین المللی را به این تجاوزات که با حمایت مستقیم امپریالیسم امریکا جریان دارد، جلب می نمایند.

طرفین بر تصمیم راسخ خود بر ادامه و توسعه همکاری های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تأکید نموده و ابراز اطمینان نمودند که تماس و تبادل نظر موجب رشد حرکت های انقلابی و اسلامی در منطقه گردیده و بشارت ایجاد یک جامعه بزرگ اسلامی را برای مسلمانان جهان به ارمغان خواهد آورد.

در پایان، برادر عبیدی دبیر کمیته مردمی روابط خارجی جماهیر عربی، مردمی و سوسیالیستی لیبی، از استقبال و پذیرائی گرمی که ازطرف مسئولین جمهوری اسلامی ایران نسبت به ایشان و هیئت همراهشان مبذول گردید، تشکر و قدردانی نموده و متقابلاً از برادر دکتر ولایتی وزیر

امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دعوت نمودند که در اولین فرصت مقتضی از جماهیری لیبی بازدید نمایند. این دعوت با خوش وقتی مورد قبول قرار گرفت.»(۱)

ص: ۷۹۵

۱- مأخذ ۹، ص۱۸.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲۱ آذر ۱۳۶۱ ۲۶ صفر ۱۴۰۳ ۱۲ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ آرام بود و تبادل آتش در خطوط اول درگیری همچون روزهای گذشته ادامه داشت. آبادان و خرمشهر نیز مانند روزهای گذشته زیر آتش سلاح های سنگین ارتش عراق قرار داشت و براثر شلیک سلاح های سنگین دشمن به این شهرها یک مدرسه و ۳ منزل مسکونی تخریب شد و قسمتی از پالایشگاه نیز آتش گرفت.(۱)

۲

به دنبال استقبال نیروهای مردمی برای عزیمت به جبهه ها، امروز نیز ۱۵۰۰ تن از زنجان و صد و پنجاه وششمین گروه از بسیج خمینی شهر با بدرقه مردم این شهرها عازم جبهه های جنگ شدند.(۲)

به نوشته روزنامه کیهان، در میان شور و استقبال مردم شهرها، بخش ها و روستاهای کشورمان، هزاران رزمنده تازه نفس و پرتوان در چند روز اخیر برای نبرد با متجاوزان بعثی عراق عازم جبهه های جنگ شدند. در این ایثار عمومی، گروه های پزشکی و فنی نیز به منظور خدمات رسانی در امور درمانی و ترمیم و راه اندازی ادوات جنگی، همچنین ایجاد تسهیلات بیشتر در پشت جبهه ها به پادگان های غرب و جنوب عزیمت کردند که طبق گزارش های رسیده، اعزامی ها شامل افراد دانشجو، دانش آموز، کارگر، کارمند، کشاورز و دیگر طبقات هستند.(۳)

۳

گروه های مسلح شورشی با ۲۰۰ نفر از افراد خود برای انتقام از هم وطنان کرد به دلیل مشارکت گسترده شان در انتخابات مجلس خبرگان، به شهر مهاباد حمله کردند. در سایر مناطق کردنشین وضعیت نسبتاً آرام بود و به جز یک مورد مین گذاری و پناهنده شدن ۶ نفر از افراد فریب خورده، خبر دیگری گزارش نشده است.

امروز به دنبال پایان رأی گیری مجلس خبرگان در مهاباد و استقبال پرشکوه مردم این شهر

۱- سند شماره ۵۴۶۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۶۷، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۱۵؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۵.

۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

برای شرکت در این انتخابات، حدود ۲۰۰ نفر از افراد حزب دمکرات کردستان با سوءاستفاده از خستگی نیروهای نظامی و انتظامی (به خصوص نیروهای سپاه که در ۳ روز گذشته تلاش فراوانی برای تأمین امنیت انتخابات و حفاظت از صندوق های آرا انجام داده بودند) به داخل شهر نفوذ کردند و طبق اطلاعاتی که سپاه به دست آورده بود، قصد حمله به برخی اماکن حساس شهر را داشتند که نیروهای خودی محل های تجمع آنها را شناسایی و اقدامات تأمینی را طرح ریزی کردند. باوجوداین، عناصر مسلح غیر قانونی با آگاهی از این موضوع، حمله پیشگیرانه خود را آغاز کردند که با مقابله نیروهای خودی مواجه شدند. در این درگیری - که در مناطق مختلف شهر ازجمله محمودآباد، برکول، شهید عرب نژاد، هتل مسیلو، تپه تلویزیون و ماکرویو از ساعت ۱۵ تا ۱۹:۲۰ ادامه داشت - ۷ تن از نیروهای سپاه و ۳ تن از افراد ارتش شهید و ۱۵ تن دیگر زخمی شدند، همچنین ۹ نفر از نیروهای شهربانی نیز به گروگان گرفته شدند. از افراد مهاجم نیز ۲۰ نفر کشته، ۱۰ نفر زخمی و ۳ نفر دستگیر شدند. چند قبضه موشك انداز آر.پی.جی۷، تفنگ کلاشینکف و بی سیم هم به دست نیروهای خودی افتاد.(۱) گفتنی است که حزب دمکرات هم زمان با درگیری، با پخش اطلاعیه ای مردم شهر را تهدید کرده بود که درصورت تعطیل نکردن مراکز تجاری با آنان برخورد خواهد کرد.(۲)

در نزدیکی روستای گنبد در شمال ارومیه نیز یك خودرو نظامی روی مین رفته و آسیب دید. یکی از سرنشینان آن نیز که افسر ارتش بود، زخمی شد(۳)

به گزارش قرارگاه حمزه در چند روز اخیر، روستاهای قلعه گاه و کانی سروه در منطقه قروه و سواله و سورال در منطقه گزکزاره در ۳۲ کیلومتری جنوب شرقی سنندج پاك سازی و تلفات و خسارت هایی به عناصر مسلح غیر قانونی وارد شده است.(۴)

امروز ۶ تن از وابستگان حزب دمکرات کردستان و گروه کومه له و یکی از افراد گروه مارکسیستی طوفان نیز پس از معرفی خود به سپاه سنندج و بوکان، امان نامه دریافت کردند. این عده ۶ قبضه اسلحه خود را نیز تحویل دادند.(۵)

۱

امروز وضعیت امنیتی شهرهای مختلف کشور مطلوب گزارش شده و جز عملیات سپاه پاسداران در یکی از روستاهای خرم آباد که به دستگیری ۶ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) انجامید، رویداد دیگری گزارش نشده است.

نیروهای سپاه در یکی از روستاهای خرم آباد، با اجرای عملیاتی موفق به دستگیری ۶ نفر از اعضای تشکیلات کوهستان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شدند. در این عملیات، چند تن از اعضای سازمان زخمی شدند و ۲ نفر نیز با نارنجك خودکشی کردند. یکی از افرادی که اقدام به خودکشی کرد، شش ماه قبل از بازداشتگاه فرار کرده بود.(۶)

۱- سند شماره ۳۵۷۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات)، شماره ۱۴۰، ص۳؛ و - سند شماره ۵۵۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۷۵، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱، بخش اول، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مهاباد (اطلاعات) به قرارگاه بعثت، ۲۲/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۴۶۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (فرماندهی و اطلاعات)، ۲۱/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۴۶۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۶۶، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۵۴۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا -

معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره۲۶۶، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- مأخذ ۴، بخش آخر؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۴، بخش آخر.

۴- سند شماره ۵۸۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی سپاه (طرح و برنامه عملیات)، شماره ۲۶۹، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - مأخذ ۳، ص۲.

۵- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۵.

۶- سند شماره ۲۲۷۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرماندهی منطقه ۸ سپاه پاسداران، رویدادهای منطقه۸، بولتن شماره ۱۸، تاریخ ۷/۱۰/۱۳۶۱، ص۳.

۱

ستاد تبلیغات جبهه و جنگ قرارگاه کربلا در خبری اعلام کرد که امام خمینی در پاسخ به پیامی که آیت الله آذری قمی ازسوی رزمندگان دلیر اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل به پیشگاه ایشان ارسال کرده بود، بیاناتی ایراد فرمودند که این بیانات را دبیر جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، برای ابلاغ به رزمندگان اسلام در اختیار ستاد تبلیغات جبهه و جنگ قرارگاه کربلا قرار داد.(۱)متن پیام به این شرح است:

«بسمه تعالی

سلام مرا به ایشان برسانید. من به شما دعا می کنم و در مقابل فداکاری ها و خدماتی که می کنید، شرمنده هستیم و نتوانستیم کاری انجام دهیم و شما ما را با فداکاری ها و خدمتتان خجل کرده اید. شما حجت را بر ما تمام کرده اید. شما با کارهای خودتان سبب مباهات و افتخار پیامبر اکرم(ص) شده اید. شما امام زمان – عجل الله تعالی فرجه – را روسفید کردید. شما در پیشگاه خداوند متعال، مقامی دارید که ما باید به شما غبطه ببریم.

شما موجب عزت اسلام و مسلمین و مردم ایران در دنیا گشته اید. شما تاریخ را با عظمت و معنویت خود زرین و افتخار آمیز کرده اید. شما را ملائکه الله فراموش نخواهند کرد.

ارواح طیبه شهدای شما در خط مقدم جبهه، شبهای حمله حاضر و ناظر هستند. شما یاوران خدا، پیامبر – صلی الله علیه و آله و سلم – امام حسین – سلام الله علیه – امام حسن – سلام الله علیه – فاطمه زهرا – سلام الله علیها – زینب کبرا – سلام الله علیها – و امام زمان – عجل الله تعالی فرجه – هستید. خدا دشمنان شما را ذلیل و خوار خواهد کرد.»(۲)

۲

رئیس جمهور در دیدار با وزیر امور خارجه، معاونان، مدیران کل و رؤسای ادارات این وزارتخانه، ضمن انتقاد از عملکرد این نهاد در سال های قبل، تحولات صورت گرفته در وزارت خارجه را از یک سال پیش مثبت ارزیابی کرد. تصمیم گیری مستقل در سیاست خارجی بعد از انقلاب اسلامی؛ توصیه به تلاش بیشتر در عرصه سیاست خارجی، حضور فعال تر در مجامع و سازمان های بین المللی و بهره گیری از آموزه های دینی و انقلابی در این مجامع از دیگر محورهای سخنان رئیس جمهور در این دیدار بود. آیت الله خامنه ای ضمن تأکید بر اهمیت و حساسیت وظایف وزارت امور خارجه گفت: متأسفانه وزارت امور خارجه تا قبل از اواسط سال گذشته، مؤسسه ای بود که نه تنها آن امید و انتظاری را که جمهوری اسلامی از آن داشت برآورده نکرد، بلکه با مطرح شدن افکار و روش هایی غیر انقلابی در آن، دچار یک چرت و سردرگمی نیز شده

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۳، (چاپ دوم).

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، ج ۱۷، تهران، چاپ اول، پائیز ۱۳۷۸، ص۱۳۶.

بود و به همین دلیل است که مسئولیت و وظایف شما برادران از ظرافت بیشتری برخوردار شده است. امروز، بحمدالله، مسئولان وزارت امور خارجه ما از افراد متعهدی هستند که تلاش مجدانه آنها قابل لمس است و روابط بین المللی ما را به سوی کمال سوق داده اند، اما ما به این حد قانع نیستیم، زیرا اسلام به ما آموخته است که همواره بایستی بهتر و کامل تر شویم.

ایشان سپس با اشاره به روش های دیکته شده حاکم بر سیاست خارجی ایران در رژیم گذشته و تأکید بر اینکه در دوران اختناق، سیاست خارجی کشور در وزارت خارجه تدوین نمی شد و این وزارتخانه محلی برای فعالیت و تلاش صادقانه درجهت استقلال کشور نبود، گفت: امروز شما برادران بایستی با تلاش و کوششی افزون تر، بنای مستقلی را بنیاد کنید و به این مهم نیز توجه داشته باشید که شما تنها مؤسسه دیپلماسی در جهان هستید که می خواهید و بایستی این بنای مهم را براساس یک مکتب و آرمان مقدس بسازید. امروز روابط و حرکات و تلاش های سیاسی و دیپلماتیک ما باید در مسیری باشد که آرمان های اسلامی و انسانی را مورد تجاوز قرار ندهد و مقصود ما از حرکات سیاسی، ادای یک تکلیف الهی است.

آیت الله خامنه ای با اشاره به اینکه در هیچ کشوری خدمتگزاران ملت در نظر مردم به اندازه کشور ما محبوبیت و مقبولیت ندارند، گفت: ممکن است شما از نوعی دیپلماسی که بر وزارت خارجه های دیگر حاکم است، برخوردار نباشید، لکن امروز در همه سازمان ها و مجامع بین المللی یک هیئت انقلابی دارید. وی افزود: شما اکنون بایستی بدون کمترین واهمه ای از ملامت گری و خرده گیری های خارجی و داخلی و با توکل به خداوند متعال، سیاست خارجی انقلاب اسلامی را به نحوی معقول تدوین کنید و در این راه آنچه که باید سرلوحه فعالیت شما باشد، اسلام عزیز و نظامی است که مبتنی بر آن است. بحمدالله ما امروز تحت تأثیر سیاست های شیاطین جهانی قرار نمی گیریم و آنها را شریک و صاحب حق در سرنوشت سیاسی خود نمی دانیم. اکنون ما باید براساس یک سیاست تدوین شده، حدود مناسبات خود را با همه کشورهای عالم مشخص کنیم و مناسبات و ارتباطات خارجی مان ضابطه پیدا کند.

رئیس جمهور در پایان ضمن تأکید بر اهمیت ارتباطات بین المللی و نقش برنامه ریزی در این مهم، گفت: جهان تشنه آزادی و استقلال، امروز زمینه های بسیار مساعدی را برای توجه و پذیرش افکار و تعالیم اسلامی از خود نشان می دهد، لذا ما باید طوری حرکت کنیم که در همه مجامع و سازمان های بین المللی که صلاحیت جهانی دارند، حضوری فعال داشته باشیم و همه زیبایی ها، خودجوشی ها، خودکوشی ها، تلاش ها، ایثارگری ها و ارمغان های این حرمت مردمی مبتنی بر اسلام را به جهانیان عرضه کنیم.(۱)

ص: ۸۰۰

۱- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۱۴.

۱

نحوه استقبال مردم از انتخابات مجلس خبرگـان و برخورد پلیس فرانسه بـا دانشجویان و دیپلمـات هـای ایرانی در پـاریس؛ محورهـای اصـلی سخنـان نخست وزیر در دیـدار بـا خبرنگـاران پس از برگزاری جلسه امروز هیئت دولت بود. وی دربـاره حضور مردم در انتخابـات گفت: این انتخابات از نظر بنده اهمیت بسیار زیادی در تاریخ انقلاب اسلامی داشت و مشت محکمی بر دهان یاوه گویان و امپریالیسم غرب و شرق بود. من تصور می کنم که حضور مردم در صحنه آثار پردامنه ای داشته باشد. بر طبق گزارش هایی که به دستمان رسیده، در بعضی از نقاط تعداد آرا از رأی نظام جمهوری اسلامی بیشتر(۱) بود که این امر نشان دهنده یک تغییر و تحول اساسی در امت ما است. همچنین این انتخابات نشان می دهـد که مردم آن شور انقلابی دوران اول انقلاب را در خودشان دارنـد و عمیقاً به سرنوشت انقلاب اسـلامی احساس تعهد می کنند. وی دربـاره حوادث اخیر پـاریس نیز گفت: در جلسه امروز، موضوع مطرح شـده دیگر، فجـایعی بود که پلیس فرانسه بـا حمله به دو دیپلمات ما در این کشور مرتکب شده است. این کار مخالف موافقت نامه های بین المللی است که این طرف داران حقوق بشر سنگ آن را به سینه می زنند. نخست وزیر ادامه داد: درحقیقت، در این ماجراماننـد همیشه، همـدستی فرانسه با ضـد انقلاب و امپریالیسم امریکا مشـهود می باشد و یک بار دیگر جنایـاتش درمعرض دیـد عموم قرار گرفته است و البته ما انتظاری جز این از فرانسه نمی توانیم داشـته باشـیم. حکومتی که تا این حـد در جنایات رژیم صدام و دیگر حکومت های ارتجاعی علیه ملت و انقلاب ما شرکت دارد.(۲)

۲

نشـریات هندلز بلات (چاپ آلمان) و یومیوری شـیمبون (چاپ ژاپن)، وضـعیت اقتصادی و تجاری ایران را بررسی و به شرکای اقتصادی ایران در زمینه های گوناگون ازجمله صنعت پتروشیمی اشاره کرده اند.

نشریه اقتصـادی هنـدلز بلات چاپ آلمان، درباره پیش بینی افزایش ذخایر ارزی ایران؛ گرایش ایران به گسترش تجارت خارجی با کشورهای جهان سوم؛ انعقاد قرارداد احداث لوله نفتی از اهواز به بندر "اسـکندرون" ترکیه و میزان تجارت خارجی با این کشور، مطالبی را به این شـرح درج کرده است:

نماینـدگان معروف بانکی ایران، رونق تجاری به لحاظ تسـهیلات بیشتر در ضوابط وارداتی امسال و نیز افزایش همیشـگی ذخایر ارزی ایران را پیش بینی می کننـد. این اواخر، ایران توانسـته است که ذخایر ارزی خود را به سـطح قابل ملاحظه ای افزایش دهد. این موضوع پس از آن رخ داد که درآمد ارزی

۱- اشاره کوتاه رادیو لندن به استناد گزارش خبرگزاری فرانسه از تهران، ازجمله موارد بسیار اندکی بود که منابع خبری غربی به حضور انبوه مردم اشـاره کردنـد، به گزارش رادیو لنـدن، خبرگزاری فرانسه گزارش داد که صف هـای خارج از حوزه های رأی گیری بسیار طولانی بوده است. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۶۹، ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۷، رادیو لندن، ۲۲/۹/۱۳۶۱)
۲- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۱۷، رادیو لندن، ۲۲/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۳، ص۱۴.

ایران از صادرات نفت، ماهانه به دو میلیارد دلار افزایش یافت و در مقابل، واردات، ماهانه به یک میلیارد دلار رسید. البته، در محافل تجاری غربی، به این سیاست ها خوش بینانه نگاه نمی شود، چون ادارات دولت ایران اعلام کردند که در نظر دارند در واردات کمتر به غرب وابسته باشند و در مقابل می خواهند که تبادل تجاری با کشورهای جهان سوم و بلوک شرق را گسترش دهند. همچنین رابطه اقتصادی با ترکیه نیز پیشرفت مثبتی داشته است. قرار است در دسامبر، موافقت نامه نهایی درباره ساخت یک خط لوله نفتی بین اهواز و بندر مدیترانه ای ترکیه (اسکندرون) به امضا برسد.

وزیر خارجه ترکیه، پس از دیدار چهار روزه خود از تهران اعلام کرد که امیدوار است رابطه دوطرفه نه فقط در بخش سیاسی، بلکه در بخش اقتصادی نیز ایجاد شود. وی صادرات ترکیه را به ایران بالغ بر ۳۵ میلیون دلار برای نیمه اول امسال اعلام کرد.(۱)

روزنامه ژاپنی یومیوری شیمبون نیز درباره احتمال توافق ایران و کره جنوبی برای تکمیل پروژه پتروشیمی مشترک ایران و ژاپن نوشت: احتمالاً دولت ایران برای ادامه ساختمان پروژه پتروشیمی مشترک ایران و ژاپن (آی.جی.بی.سی) در جست وجوی دریافت کمکی از کره جنوبی ازقبیل فرستادن مهندسان و تکنیسین های کره ای به ایران است.

یومیوری شیمبون به نقل از یک سخنگوی شرکت "میتسوبی" نوشته است: اگر خبر چنین اقدامی درست باشد، در این صورت شرکت های ژاپنی درگیر، به دولت ایران اعتراض خواهند کرد، زیرا مطابق با قرارداد، چنین اقداماتی باید به طرف ژاپنی نیز اطلاع داده شود. به نوشته این روزنامه، یکی از دلایلی که سبب شده است ژاپنی ها با این موضوع با حساسیت برخورد کنند آن است که اخیراً شرکت های ژاپنی به درخواست ایران، کارهای مقدماتی مربوط به ازسرگیری کار پروژه در بندر امام خمینی را آغاز کرده اند. یومیوری در ادامه نوشته است: از دلایل دیگر می تواند آن باشد که صنعت پتروشیمی ژاپن به کره صادر شده و متخصصان کره ای کاملاً با پروژه پتروشیمی ایران و ژاپن آشنا هستند، زیرا تعداد زیادی از آنها تا قبل از معوق ماندن کار ساختمان، در این پروژه مشغول به کار بودند.(۲)

۱

برخورداری حکومت عراق از حمایت قدرت های بزرگ و پیامدهای آن، همچنین برخورداری از نوعی مصونیت در مجامع بین المللی، این امکان را به دولتمردان عراق داده است تا بدون واهمه از افکار عمومی جهان و فشارهای بین المللی در برخورد با ناراضیان مسلمان آن کشور، به هر نحوی که مقتضی می دانند، عمل کنند. در همین خصوص روزنامه کیهان به نقل از نشریه کویتی نوشته است: اخیراً خبر تحویل تعداد دیگری از اجساد مبارزان مسلمان دربند در عراق به خانواده هایشان پس از اعدام به دست عوامل رژیم صهیونیستی صدام فاش شده است.

به نوشته این نشریه، از این تعداد، ۳۲۰ جسد در بغداد، ۱۸۴ جسد در بصره، ۲۲۰ جسد در کربلا، ۱۴۸ جسد در نجف اشرف و ۳۰۰ تابوت سربسته در بقیه استان های عراق توزیع شده است. منابع آگاه توزیع این اجساد را برای ایجاد رعب و وحشت در میان مردم توصیف کرده اند.(۳)

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۶، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۳، صآخر.

۱

در مراسم یـازدهمین سالگرد تأسـیس جبهه خلق برای آزادی فلسـطین - که با حضور "خالـد الفهوم" رئیس مجلس ملی فلسـطین، جرج حبش دبیرکـل جبهه خلق برای آزادی فلسـطین و اعضـای فرمانـدهی قومی حزب بعث سوریه و... در دمشق برگزار شـد - یکی از اعضای فرمانـدهی قومی بعث سوسـیالیست سوریه، با اشاره به توطئه های امپریالیسم و صهیونیسم علیه کشورهای منطقه گفت: در این توطئه ها، صدام خونخوار و خـائن و نوکر امریکـا، نقش فعـالی را ایفـا کرد و بـا برافروختن جنـگ علیه انقلاب ایران، امکانات بسـیاری از آن کشور و نیروهای بسـیاری از اعراب و قـدرت کشور عراق را هـدر داد و به این ترتیب، ضـربه جـبران ناپـذیری به مقـاومت منطقه وارد آورد و بزرگ ترین خـدمت را برای امپریالیسم و صهیونیسم انجام داد. وی افزود: این توطئه ها و خیانت ها با دیدار ننگین سادات خائن از قدس شروع شد و مرتجعان هم، راه او را ادامه می دهند(۱)

ص: ۸۰۳

۱- مأخذ ۳، صآخر.

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۲ آذر ۱۳۶۱ ۲۷ صفر ۱۴۰۳ ۱۳ دسامبر ۱۹۸۲

۱

شهرهای خرمشهر و آبادان امروز نیز زیر آتش توپخانه های ارتش عراق قرار گرفتند و در مقابل، نیروهای خودی نیز تأسیسات پتروشیمی بصره را هدف حملات توپخانه ای قرار دادند که بخش هایی از آن خسارت دید(۱)

۲

پس از شکست و ناکامی گروه های ضد انقلاب در انتخابات مجلس خبرگان و حضور چشمگیر مردم مناطق کردنشین، به خصوص اهالی منطقه مهاباد و بوکان در انتخابات، این گروه ها عوامل خود را برای انتقام از مردم این منطقه در محور مهاباد و بوکان متمرکز کردند.

در ادامه حوادث روز گذشته مهاباد، امروز نیز درگیری های عناصر مسلح شورشی، از ساعت ۲۱:۳۰ با شلیک گلوله های خمپاره شروع شد که با هوشیاری نیروهای خودی و دستگیری تعدادی از افراد مهاجم، درگیری ها در ساعت ۲۲ پایان یافت. در برخوردهای امروز، یک نفر از نیروهای خودی شهید شد و یک تن از مهاجمان نیز به هلاکت رسید.(۲) فرماندهی قرارگاه بعثت ضمن گزارش اوضاع امروز مهاباد به فرماندهی قرارگاه حمزه، درباره علت وقوع این حادثه نوشت: ضد انقلاب قصد برهم زدن انتخابات را داشت، اما اقدام برادران سپاه در اجرای چند کمین مؤثر سبب به تعویق افتادن برنامه های ضد انقلاب در این منطقه شد.(۳)

محور دیگر فعالیت گروه های مسلح غیر قانونی در اطراف بوکان بود و به نظر می رسید عناصری که در روز انتخابات در محور نقده - اشنویه و پیرانشهر - ارومیه فعالیت داشتند، پس از پایان انتخابات به این منطقه آمده و در این محور فعال شده اند. در روستای ملالر در شمال غربی بوکان، نیروهای خودی با افراد حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درگیر و ۷ تن از آنان شهید و ۳ تن مجروح شدند که ۲ تن از زخمی ها بومی هستند. در این درگیری، افراد مهاجم نیز تلفات فراوانی را متحمل شدند که دراین باره آماری ارائه نشده است.(۴)

ص: ۸۰۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- سند شماره ۵۴۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات سماجا به نخست وزیری (اطلاعات و تحقیقات)، ۲۳/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۷۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۲۲/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۶۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) فرماندهی به ستاد مرکزی سپاه مرکز فرماندهی شماره ۴، تاریخ ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۳- مأخذ ۲، بخش دوم.

۴- سند شماره ۵۵۰۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی منطقه۷ به مرکز فرماندهی ستاد مرکزی، ۲۶/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۵۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، شماره ۲۷۵، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۶، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱.

سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) در اطلاعیه ای ضـمن اعلام شـرکت عوامل این سازمان در عملیات فوق، در آماری مبالغه آمیز، تعداد کشـته شدگان و مجروحان نیروهای خودی را ۴۰ نفر (۲۰ نفر شهید و ۲۰ نفر مجروح) ذکر کرد.(۱)

عناصـر مسلح غیر قـانونی همچنین به پایگـاه حماملو در نزدیکی جاده بوکان - میانـدوآب حمله کردنـد که درنتیجه آن، ۳ تـن از افراد ارتش شهید و ۴ تن مجروح شدند(۲)

افراد حزب دمکرات به پایگاه ترکـاشه در شـرق بوکـان نیز حمله بردنـد که در این اقـدام، یک تن از افراد سپاه و یک زن بومی که به کمک نیروهای سپاه آمده بود، شهید و یک زن دیگر زخمی شد. از افراد مهاجم نیز یک نفر کشته و تعدادی زخمی شدند.(۳)

همچنین ۸ تن از کارکنان ارتش - که از پایگاه های اطراف بوکان برای اسـتحمام به این شـهر آمده بودند - هنگام بازگشت هدف حمله واقع شدند که در این درگیری یک سرباز زخمی و یک سرباز دیگر به گروگان گرفته شد(۴)

امروز نیز ۳ تن از افراد وابسته به گروه کومه له و حزب دمکرات با تحویل دادن ۳ قبضه سلاح، خود را به سپاه سنندج معرفی و درخواست امان نامه کردند(۵)

۱

یـک نشـریه داخلی سپاه درباره مشـکلات اجتماعی عراق که از جنگ نشـئت گرفته است، اخبار درخور توجهی درج کرده است. ازجمله این اخبار، اقدام مقامات اطلاعاتی و فرهنگی این کشور برای دامن زدن به جو ضد ایرانی در داخل شـهرهای عراق است. سران حزب بعث عراق به منظور قانونی جلوه دادن جنگ و سـرپوش گذاشـتن بر جنایات خود و به دلیل نداشـتن پاسخ صحیح برای مردم، با بهره گیری از عوامل خود و متواریان ایرانی، هر هفته در مرکز یکی از شهرهای عراق عده ای از آن افراد را با پلیس محلی آن شهر درگیر کرده، هنگام دستگیری در انظار مردم بـا بلنـدگو اعلام می کننـد که اینها خرابکارانی هسـتند که جمهوری اسـلامی ایران به منظور خرابکاری وارد شـهرهای عراق کرده است، ولی پس از خاتمه، آنها را آزاد می کنند تا در شهرهای دیگر همین برنامه را اجرا کنند.(۶)

این نشـریه همچنین درباره نحوه به کارگیری نیروهای سودانی و مصـری و برخی اقدامات خلاف اخلاق آنها در پشت جبهه ها و تأثیرات منفی این اقدامات در برخی سطوح اجتماعی عراق نوشته است: رژیم بعثی عراق برای تأمین نیروهای انسانی خود در جبهه ها، تعدادی اتباع مصری و سودانی را بـا پرداخت حقوق گزافی اسـتخدام و آنان را روانه جبهه ها می کنـد، ولی پس از شـروع حمله، این افراد که بیشتر تـدارکات پشـت جبهه هـا را انجـام می دهنـد، فرار کرده، به داخل شـهرهای عراق می رونـد و با تهدیـد و ارعاب به زنان و دختران عراقی تجاوز می کننـد. این گونه اعمـال غیر انسـانی و انتشـار این خبرهـا در جبهه ها موجب نگرانی افراد درباره سـرنوشت نوامیس خود شـده است و هرگاه سـران نظامی عراق قصد اعزام نیرو به جبهه ها را دارند، افراد متأهل به عناوین مختلف متواری شده، از عزیمت به جبهه ها خودداری می کنند.(۷)

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، تاریخ ۲/۱۰/۱۳۶۱، صص ۳۹ و ۴۰، رادیو بغداد، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۵۴۸۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات) شماره ۲۶۷، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص ۱.

۳- مأخـذ ۴، بخش آخر، ص۷، ارومیه - خـبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱؛ و - سـند شـماره ۳۵۷۷۱۲ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع)، ۲۲/۹/۱۳۶۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۳.

۴- مأخذ ۶.

۵- روزنـامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۱۴؛ و - سـند شماره ۵۴۹۳۱ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سـماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت عملیات) شماره ۲۶۹، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۶- سند شماره ۱۷۷۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی، ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (طرح و برنامه عملیات) اطلاعات عملیات، شماره ۴۸، تاریخ ۲۲/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۷- همان، صص ۳ و ۴.

روزنامه انگلیسی دیلی اکسپرس - که گفته می شود منعکس کننده نظرهای بخشی از دولت انگلیس است - امروز از فروش محرمانه ۹۰ فروند بالگرد پیشرفته نظامی امریکا به عراق خبر داد. این روزنامه در مقاله ای تحت عنوان "کوشش ریگان در سرپوش گذاشتن روی قرارداد بزرگ فروش سلاح" این معامله را افشا کرد. چگونگی فروش بالگردها ازطریق کشور ثالث؛ مدل بالگردهای واگذارشده؛ تأثیر آنها در ارتش عراق و واکنش برخی مقامات دولتی امریکا به فروش این تسلیحات، محورهای اصلی این مقاله می باشد. در این مقاله آمده است که ریگان رئیس جمهور امریکا و مشاورانش به طور بسیار سری و محرمانه، بر سر تحویل ۹۰ دستگاه از پیشرفته ترین و جدیدترین انواع بالگردهای نظامی ساخت امریکا به عراق (یکی از مشتریان مهم سلاح های ساخت شوروی) به توافق رسیده اند. افراد آگاه به نقل از منابع اطلاعاتی می گویند، فروش بالگردهای شرکت "هاگزسوما" که مجهز به موتورهای جت می باشند، به گونه ای انجام شده که در ظاهر، یک معامله عادی تجاری به نظر برسد و این سیاست به دلیل جلوگیری از ایجاد جنجال در کنگره امریکا علیه سیاست های فروش اسلحه ریگان به منظور حمایت از حکومت های دیکتاتوری ضد کمونیست اتخاذ شده است. به قرار معلوم، وزارت امور خارجه امریکا به طور محرمانه اجازه صدور گواهی های تجاری لازم برای تحویل بالگردهای امریکایی را به عراق داده است. این بالگردها ازطریق یک شرکت ظاهراً تجاری در اردن به عراق ارسال می شوند و در ۵ نوع مختلف ساخته شده اند که ۳ نوع آن غیر نظامی و ۲ نوع آن نظامی هستند. نوعی که به عراق فروخته شده، مدل یک موتوره آن می باشد که قدرت آن تقریباً به اندازه انواع بالگردهای نظامی است. این بالگردها را به سادگی می توان به موشک و توپ مجهز و مسلح کرد و در دنیا ازجمله مؤثرترین و مفیدترین سلاح های ضد تانک محسوب می شوند. اخیراً فرانسه نیروی هوایی عراق را به میراژهای ۲۰۰۰ مجهز کرده است، باوجوداین، ۷۰ درصد نیروی هوایی عراق را هواپیماهای ساخت شوروی شامل میگ۲۵ تشکیل می دهد. باتوجه به اینکه ایران مواضع مرزی در فاصله ۷۵ مایلی بغداد را برای حملات تازه آماده می کند، این بالگردها می توانند نقش مهمی در تقویت روحی صدام حسین داشته باشند، لکن درحال حاضر، به نظر می رسد پرزیدنت ریگان نتواند از پاسخ گویی درمورد علت تحویل این بالگردها به عراق شانه خالی کند. یکی از اعضای برجسته حزب دمکرات امریکا در مجلس نمایندگان این کشور گفت: ما قصد داریم درباره این معامله تحقیقاتی را آغاز کنیم، زیرا به نظر می رسد این معامله ها ازجمله سیاست هایی باشد که درپی آن، حکومت هایی برای به دست آوردن منافع کوتاه مدت بدون توجه به ضرر و زیان آن، ازجانب امریکا حمایت می شوند. در این معامله ۵/۲ میلیارد دلاری اعزام تعدادی مشاور برای آموزش طرز به کارگیری بالگردها به خاورمیانه نیز گنجانده شده است. تحویل این سلاح ها در اوایل سال ۱۹۸۳ پایان خواهد یافت.(۱)

ص: ۸۰۶

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۱، صآخر.

۱

اخیراً عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در چارچوب اهداف حکومت عراق، نظامیان ایرانی و خانواده های آنها را ترور می کنند تا از این طریق وفاداری خود را به حکومت عراق نشان دهند. عناصر سازمان در جدیدترین اقدام خود، پدر یک خلبان را در پایگاه هوایی شیراز به شهادت رساندند. در کنار این حادثه، تعداد زیادی از افراد سازمان در شهر مشهد دستگیر شدند و در تهران نیز یکی از افراد سازمان خود را به نیروهای امنیتی تسلیم کرد.

در شیراز، ۲ دو نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای ترور یکی از خلبانان پایگاه هوایی شیراز به منزل وی در بلوار شهید مدرس رفته، سراغ فرد خلبان را می گیرند که در نبود فرد موردنظر، با پدر وی درگیر می شوند و با ضربه ای که با اسلحه به سر وی می کوبند، این پیرمرد را به شهادت می رسانند. در این فاصله، مردمی که جلو منزل این خلبان تجمع کرده بودند، مانع از فرار ضاربان می شوند و یکی از آنها را دستگیر می کنند، اما فرد دستگیرشده با خوردن قرص سیانور خودکشی کرده، به هلاکت می رسد.(۱)

بنابه اعلام خبرگزاری جمهوری اسلامی، در هفته گذشته نیروهای سپاه در چند عملیات تجسسی موفق به کشف ۴ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مشهد شدند. در این عملیات ها که با درگیری نیز همراه بود، ۴ تن از اعضای این سازمان کشته شده و ۹ تن نیز دستگیر شدند. در میان دستگیرشدگان مسئول تشکیلات سازمان در مشهد نیز حضور داشت که با خوردن قرص سیانور به زندگی خود پایان داد. از خانه های تیمی کشف شده تعداد زیادی سلاح و مقادیر فراوانی مواد منفجره به دست آمد.(۲)

در تهران نیز یکی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در رژیم گذشته، عضو سازمان امنیت کشور (ساواک) بود، خود را به یکی از مراکز سپاه معرفی کرد.(۳)

۲

همکاری نیروهای پلیس فرانسه و آلمان با عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این کشورها و درگیری آنها با کارمندان سفارت و دانشجویان ایرانی، تعدادی از کارمندان سفارتخانه ایران در فرانسه و دانشجویان مشغول تحصیل در این کشور را راهی بیمارستان و زندان کرد.

عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ادامه تحرکات خود علیه دانشجویان و اتباع ایران در پاریس، امروز به یک خودرو سفارت جمهوری اسلامی ایران حمله کردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، عصر امروز درحالی که یکی از کارمندان رسمی کنسولگری جمهوری اسلامی ایران با اتومبیل نمره سیاسی سفارت، عازم محل انجمن اسلامی پاریس بود،

۱- دفتر سیاسی سپاه، رویدادها و تحلیل، نشریه شماره ۴۸، تاریخ ۱۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۴.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، صص ۸ و ۹، مشهد - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۸۹۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران؛ بولتن خبرنامه، شماره ۳۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۴.

در حوالی این انجمن با حمله عده ای از منافقان مواجه شد. منافقان علاوه بر سنگ، یک کوکتل مولوتف به طرف اتومبیل کارمند سفارت (آقای آشتیانی) پرتاب کردند که خوشبختانه به رغم اصابت آن به اتومبیل وی، منفجر نشد. بنابه همین گزارش، آقای آشتیانی بلافاصله موضوع را به پلیس محلی اطلاع داد و پلیس با حضور در محل حادثه موفق شد تکه هایی از بطری کوکتل را پیدا و ضمیمه پرونده شکایت کند. وی همچنین در شکایت خویش نام یکی از منافقان(۱) را که قبلاً در کنسولگری به عنوان کارمند محلی خدمت می کرد، به پلیس داد.

طبق گفته آقای آشتیانی، برخورد پلیس با این حادثه جدی نبوده است و بعید به نظر می رسد که اقدام مؤثری دراین باره انجام دهد.(۲)

در همین خصوص، روزنامه جمهوری اسلامی در مقاله شدید اللحنی پس از انتقاد از عملکرد اخیر دولت های فرانسه و آلمان، همراهی آنها را با عوامل ضد ایرانی تشریح کرده و نوشته است: اخیراً پلیس بی نزاکت فرانسه، ۲ تن از دیپلمات ها و یک تن از کارکنان سفارت جمهوری اسلامی ایران را در پاریس دستگیر کرده و ضمن ضرب وشتم و اعمال شکنجه، آنها را پس از ساعت ها بازداشت غیر قانونی، آزاد کرده است. دراین میان، پلیس فاشیست آلمان نیز با دست زدن به یک سری عملیات حساب شده، نشان داد که از سوسیالیست های فرانسوی چیزی کم ندارد و قادر است بهتر از پلیس بی نزاکت فرانسه از مرزهای بی قانونی بگذرد. موضوع از این قرار است که حدود ۵۰ تن از منافقان و عناصر ضد انقلاب در برنامه ای حساب شده، چند تن از دانشجویان مسلمان و معتقد به انقلاب اسلامی را محاصره کرده، عده ای از آنها در یک درگیری ساختگی درصدد برخورد با دانشجویان مسلمان برمی آیند. نکته جالب توجه آنکه عده ای دیگر از منافقان ظاهراً بدون آنکه در این درگیری ساختگی دخالت مستقیم داشته باشند، به تماشای زدوخورد پرداخته، بعداً به عنوان شاهد ماجرا علیه دانشجویان مسلمان، نزد پلیس آلمان شهادت دروغ می دهند. در این حادثه، پلیس فاشیست آلمان که در حمایت از عناصر ضد انقلاب از هیچ کوششی فروگذار نکرده است، بی درنگ وارد عمل شده، با همکاری عناصر ضد انقلاب چند تن از برادران مسلمان را از درون خانه هایشان دستگیر کرده و با خود به سیاه چال های قرون وسطایی منتقل کرده است. پلیس فاشیست آلمان درحالی که از عملکرد موذیانه خود شادمان می باشد، دانشجویان مسلمان را همچنان در سیاه چال های قرون وسطایی آلمان زندانی کرده است.(۳)

۱- وی بعد از اشغال کنسولگری جمهوری اسلامی ایران در یک سال و نیم پیش که با توطئه وی انجام شده بود، اخراج گردید.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۳.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۳ آذر ۱۳۶۱ ۲۸ صفر ۱۴۰۳ ۱۴ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز توپخانه هـای دشـمن شـهرهای آبـادان و خرمشـهر را زیر آتش خود قرار دادنـد و هواپیماهای دشـمن پس از نفوذ به حریم هوایی غرب کشور، بدون هیچ اقدامی مجبور به ترک منطقه شدند.

براثر حملات توپخانه ای دشـمن به مناطق مسکونی آبادان و خرمشـهر، یک نفر به شـهادت رسـید؛ ۵ نفر مجروح شدنـد و چنـد نقطه از شـهر خسارت دید.(۱) همچنین هواپیماهای دشـمن در ساعت ۱۴:۴۵، بـا تجاوز به حریم هوایی غرب کشور با آتش پرحجم پدافنـد هوایی نیروهای خودی مواجه و مجبور به ترک منطقه شدند.(۲)

۲

امروز درگیری میـان نیروهـای جمهوری اسـلامی و ضـدانقلابیون در منـاطق کردنشـین ادامه داشت و علاوه بر درگیری های پراکنـده در شـهر مهاباد و انعکاس اخبار چند روز گذشته این شهر در رسانه های بیگانه، شهرهای سقز، ارومیه و اشنویه نیز محل رخدادهای دیگری بود.

در ادامه درگیری هـای روز گذشـته مهاباد، امروز تیرانـدازی های پراکنـده ای در این شـهر رخ داد، ولی باتوجه به حضور هوشـیارانه نیروهای خودی، به خصوص افراد سپاه، اتفاق قابل توجهی رخ نداد(۳)

سه روز پس از آغاز درگیری در مهاباد، سـخنگوی حزب دمکرات بـدون اشاره به علت شـروع و پیامدهای این درگیری برای حزب دمکرات، فقـط بـا کاسـتن از آمـار تلفـات عوامل حزب و افزودن بر خسارت های نیروهای محافظ شـهر، اطلاعاتی را منتشـر کرد. رادیو اسـرائیل سـخنان نماینده این حزب را در پاریس به این شرح پخش کرد: سخنگوی حزب دمکرات کردستان که خواستار اعطای خودمختاری به کردها در ایران می باشد، گفته است که: میان افراد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران و انقلابیون کرد درگیری های شدیدی در شهر مهاباد در شمال غربی ایران روی داده است و انقلابیون کرد، ۷۰ تن از پاسداران انقلاب ایران را در درگیری هایی که سه روز در خیابان های اصـلی شهر مهاباد رخ داد، کشته اند. انقلابیون کرد به ۷ ساختمان دولتی در شـهر ازجمله ساختمان رادیو تلویزیون و سپاه پاسداران انقلاب حمله و خسارات سنگینی را به آنها

۱- روزنـامه جمهوری اسـلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سـند شـماره ۵۴۸۸۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات، (مد عملیات) شماره ۲۶۸، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

۳- سند شماره ۴۰۱۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانـدهی قرارگاه بعثت، به فرماندهی قرارگاه حمزه، ۲۳/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱، بخش دوم، ص۲.

وارد کرده انـد. به گفته وی: در این درگیری ها ۳ تن از انقلابیون کرد کشـته شده اند.(۱)سخنگـوی حزب دمکرات همچنین در گفت وگو با رویتر ضمن بیان اطلاعات فوق، تأکید کرد که زمان حمله طوری تنظیم شده بود که مقارن با انتخابات مجلس خبرگان باشد.(۲)

روزنامه هرالد تریبیون نیز با تکیه بر سـخنان سـخنگوی مذکور دراین باره نوشـته است: در این نبردها که سه روز به طول انجامید، فقط ۳ مبارز کرد کشـته شدنـد. سـخنگوی حزب دمکرات کردسـتان در پـاریس می افزایـد: چریـک هـای کرد - که به موشـک انـداز مجهز بوده انـد - به ساختمـان هـای دولتی ازجمله تلویزیون مهابـاد و سـپاه پاسـداران حمله کردنـد. این روزنـامه در پایان گزارش خود به نقل از سـخنگوی حزب دمکرات کردسـتان در پـاریس نوشته است: برف شدیـد سبب شـده است که تلاش های حکومت تهران به منظور اعزام نیروهای کمکی برای پاسداران بی نتیجه بماند، چریک های کرد حملات خود را با انتخابات مجلس خبرگان هم زمان کرده بودند.(۳)-(۴)

علاوه بر وقایع مهاباد و انعکاس آن در رادیو اسـرائیل و روزنامه هرالد تریبیون در محور سـقز - بانه نیروهای حزب دمکرات بر سر راه نیروهای خودی در نزدیکی روستای میرده، کمین گذاشتند که براثر آن ۳ تن از نیروهای خودی شهید، ۶ تن مجروح و ۸ تن اسیر شدند.(۵)-(۶)

در شـمال ارومیه نیز یک خودرو گاز حامل تانکر آب در پاسـگاه "ایشـکه سو" منطقه سـرو پس از برخورد با مین، تانکر آبش منهدم و راننده خودرو نیز زخمی شد.(۷)

در اشـنویه نیز یکی از عوامـل حزب دمکرات کردسـتان ایران - کـه مـأموریت داشـت یکی از افراد بـومی سپاه را ترور کنـد - بـا پشـیمانی از مأموریت سازمان، خود را به سپاه اشـنویه معرفی کرد. وی یک قبضه اسـلحه یوزی و سه خشاب فشـنگ را نیز به سپاه تحویل داد. با استفاده از اطلاعات این شخص، یکی دیگر از افراد این حزب نیز شناسایی و دستگیر شد.(۸)

۱

متخصـصان ایرانی موفق به ساخت پل شـناور با کاربرد نظامی شدنـد. به گزارش واحـد مرکزی خبر از اهواز، متخصـصان و کارگران متعهـد و انقلابی ایران اسـلامی پس از دو سال تلاش پیگیر، موفق به ساختن اولین پل شـناور نظامی در داخل کشورمان شدنـد. کارگران و مهندسان دو شرکت "تکنیکان" و "ماشین سازی" پارس - که از حدود دو سال پیش حرکت مبتکرانه ای را برای ساختن پل شـناور نظیر انواع خارجی آن آغاز کرده بودند، با به کارگیری همه امکانات محدود

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۰، تاریخ ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۲۵، رادیو اسرائیل، ۲۳/۹/۱۳۶۱.
۲- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۳/۹/۱۳۶۱، ص۱۱، رادیو بی بی سی، ۲۳/۹/۱۳۶۱.
۳- رادیو بی بی سی نیز مطالب مشابهی به نقل از سخنگوی حزب دمکرات کردستان ایران نقل کرد.
۴- واحد مرکزی خبر صداوسیمای جمهوری اسـلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۲۴/۹/۱۳۶۱، ص۱۱، رادیو بی بی سی، ۲۳/۹/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو ایران، ۲۴/۹/۱۳۶۱.
۵- برخی منابع تعداد شهدای این حادثه را ۸ نفر و تعداد مجروحان را ۷ نفر ذکر کرده، آماری درباره تعداد اسرا اعلام نکرده اند. (سند شماره ۵۵۰۰۸ مرکز مطالعات وتحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، شـماره ۲۷۱، از سماجا ۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجـا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص ۱.)
۶- سـند شـماره ۳۵۷۷۳۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـتاد قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع) بـه سـتاد مرکزی - مرکز فرمانـدهی، ۲۸/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۴۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی مرکز فرماندهی،

۲۵/۹/۱۳۶۱؛ و - سـند شـماره ۵۵۰۱۶۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از مرکز فرمانـدهی منطقـه ۷ بـه مرکز فرمانـدهی ستاد مرکزی، ۲۶/۹/۱۳۶۱.

۷- سند شماره ۵۴۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعـات (مـد عملیات)، شـماره ۲۶۹، تاریـخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ سـند شـماره ۵۵۰۳۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـتاد منطقـه ۳ (اطلاعات) به ستاد مرکزی اطلاعات، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۸- سند شماره ۳۵۷۷۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران اشنویه - فرماندهی به قرارگاه بعثت - فرماندهی، ۲۴/۹/۱۳۶۱.

داخلی و با طراحی بیش از ۱۵۰۰ نقشه و اجرای آن به دست کارگران تلاشگر شرکت های مذکور، موفق به ساخت پل شناوری متشکل از ۳۶ قطعه و با طول بیش از ۲۲۰ متر شدند که از هر نظر با نوع روسی آن برابری می کند و توانستند پس از آزمایش و امکان بهره برداری با کیفیت بالا، آن را به تأیید متخصصان نظامی برسانند. بر پایه این گزارش، متخصصان نظامی و مهندسی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی روز گذشته، ضمن بازدید و بررسی پل، کیفیت استاندارد آن را برای عبور هرگونه ادوات سبک و سنگین نظامی تأیید کردند.(۱)

۱

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در دیدار با گروهی از خانواده های شهدا و نیروهای سپاه پاسداران که عازم جبهه های جنگ بودند، ایمان و انگیزه را اصلی ترین عامل برتری نیروهای خودی در مقابله با دشمنان انقلاب اعلام کرد. وی در این سخنرانی گفت: «مسئله اصلی در انقلاب اسلامی ما، عوامل و نیروهایی هستند که موجب پیروزی های ما شده اند که این عوامل و نیروها برای اغلب کشورها و اجتماعات جهانی ناشناخته اند. اگر دیگران به کمک تاکتیک های نظامی جنگیده اند، مردم ما به کمک ایمان و انگیزه های قبلی می رزمند و این چیزی است که امروزه برای ناباورترین افراد هم غیرقابل انکار است. امروز همه افرادی که دست اندرکار این جنگ هستند، چه سپاه پاسداران و چه ارتش جمهوری اسلامی و چه ژاندارمری و چه بسیجی، می دانند که اصلی ترین عنصر جنگ، ایمان است.

انقلاب ما در اصل با ایمان پیروز شد و در این جنگ هم ان شاءالله با اتکا به همین ایمان، پیروزی از آنِ ماست، آنچه ما و مستضعفان عالم را سربلند و از زیر یوغ سلطه گران بیرون خواهد آورد، ایمان است ولاغیر. اگر انسان در راه خدا با نفس مبارزه نکند، بشریت دچار گمراهی خواهد شد. این پدران، مادران و همسران با اعتقاد به راهی که عزیزانشان می پیمایند، هر روزه با اشتیاق و شوق زایدالوصفی فرزندان و شوهران خود را روانه میدان نبرد در راه خدا می کنند و همین ایثار و ازخودگذشتگی است که نصرت الهی را در پی داشته و موجب گردیده تا بینی امریکا و ایادیش به زمین مالیده شود.»(۲)

۲

در آستانه تشکیل اجلاس اوپک، امروز "امبرتو کالدرون برتی" وزیر معادن و انرژی ونزوئلا، در رأس هیئتی وارد تهران شد. به گزارش روزنامه اطلاعات، وی درباره علت سفر خود به ایران گفت که بعد از مذاکره و گفت وگو با وزیران نفت کشورهای الجزایر، عربستان و کویت به ایران آمده ایم تا درمورد وضع جهانی بازار نفت در اجلاس آتی اوپک - که اوایل هفته آینده در وین برگزار خواهد شد - تبادل نظر کنیم. وی افزود: ونزوئلا مانند ایران از بنیان گذاران اوپک است و ما

۱- مأخذ ۲، ص۱۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۹/۱۳۶۱، صآخر.

نیز نگران وضعیت بازار نفت هستیم و برای این منظور لازم است تا به طور دسته جمعی کوشش زیادی انجام دهیم تا نگرانی ها برطرف شود، چون منافع مشترک دو کشور ایران و ونزوئلا این است که قیمت نفت ثابت بماند و بهترین راه، دفاع از سیستم قیمت گذاری واحد می باشد. کالدرون برتی درباره تثبیت قیمت نفت نیز گفت: ما موظف هستیم از قیمت ۳۴ دلار کنونی دفاع کنیم، چون منطقی نیست قیمت ها افزایش یابد. چنانچه بر سر قیمت ها توافقی حاصل نشود، این امر موجب کمبود تقاضا خواهد شد و در این راه باید با همدیگر همکاری نزدیکی داشته باشیم. وزیر معادن و انرژی ونزوئلا درمورد ثابت نگه داشتن سطح تولید گفت: چون تقاضای خرید نفت وضع ثابتی ندارد، نباید تولید را اضافه کنیم، در غیر این صورت، قیمت نفت پایین خواهد آمد و دراین مورد لازم است قیمت نفت حداقل برای مدت ۲ سال ثابت بماند.

وی همچنین درباره سقف تولید اوپک اظهار کرد: لازم است به مصرف کنندگان کمک کنیم تا اقتصاد خود را بازسازی کنند، چون این امر سبب افزایش تقاضای خرید در آینده خواهد شد، زیرا تولید ۲۰ میلیون بشکه نفت در روز، برای اعضای اوپک ناچیز است. وزیر نفت ونزوئلا پس از سه ساعت گفت وگو با محمد غرضی وزیر نفت ایران، تهران را ترک کرد.

روزنامه اطلاعات در ادامه این خبر به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی افزوده است: سه روز قبل از سفر برتی به ایران، جمهوری اسلامی ایران برای حفظ سازمان اوپک با انتشار بیانیه ای مواضع ایران را درباره اجلاس آتی اوپک اعلام کرد. در این بیانیه آمده بود که قیمت نفت خام مبنا، لازم است در سطح ۳۴ دلار در هر بشکه حفظ شود و باتوجه به اینکه پیش بینی های اقتصادی نشان می دهد، تقاضا برای نفت در سال ۱۹۸۳ افزایش نخواهد یافت. ما معتقدیم که تولید ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز باید برای تمام اعضای اوپک تعیین شود و چنانچه بازار، تقاضای افزایش برای نفت اوپک نشان دهد، به همان نسبت باید سطح تولید تغییر یابد(۱)

۱

مجاهدین مسلمان عراقی با جاسازی ۴۰۰ کیلو مواد منفجره تی.ان.تی. در یک عملیات استشهادی، ساختمان خبرگزاری عراق را منفجر کردند. یکی از مسئولان جنبش مجاهدین عراقی در دمشق، در تماس با خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر افزود: یکی از مجاهدین مسلمان عراقی با اتومبیل جاسازی شده و با ذکر شهادتین خود، وارد خبرگزاری رژیم مزدور صدام شد و ساختمان مذکور را منفجر کرد. این شخص که ابوفدا نام داشت، خود نیز در این عملیات شربت شهادت را نوشید. جنبش مجاهدین عراقی با انتشار بیانیه ای درباره برخی جزئیات این عملیات اعلام کرد که جنبش مجاهدین عراق در بیانیه خود نام این عملیات را "مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق" ذکر کرده است. در بخشی از این بیانیه آمده است: پس از تشکیل مجلس مبارک اعلای انقلاب اسلامی عراق و پیام و رهنمودهای امام امت، خمینی کبیر

۱- مأخذ ۲، ص۳.

ارواحنا فداء، مبنی بر لزوم سرعت بخشیدن بر سرنگونی رژیم جنایتکار صدام و برای اینکه به جهانیان نشان دهیم که رهبری امام خمینی تنها رهبری شرعی است که فرزندان امت مسلمان ما از آن پیروی می کنند و نیز مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق تنها نماینده شرعی ملت مظلوم ما است، دفتر نظامی جنبش مجاهدین عراق دستور منفجرکردن پایگاه (خبرگزاری عراق) را صادر کرد. پس از شناسایی دقیق مکان و کمین به موقع گروه شهید (ابوجعفر) که فرماندهی آن به عهده قهرمان مجاهد (ابن صدر) بود، ساختمان خبرگزاری عراق واقع در خیابان ابومزاس بغداد منفجر شد. براساس این بیانیه، شهید قهرمان (ابوفداء) روز چهارشنبه با یک اتومبیل لندرور حامل ۴۰۰ کیلوگرم مواد منفجره تی.ان.تی به ساختمان مذکور حمله برده، آن را به طورکلی ویران و منهدم کرد و علاوه بر ساختمان خبرگزاری عراق ساختمان دیگری که مجاور محل انفجار قرار دارد و وابسته به افراد و سازمان امنیت عراق است، ویران شد که درنتیجه آن، صدها مزدور بعثی به هلاکت رسیدند و ده ها آمبولانس درحالی که مشغول تخلیه کشته شدگان و مجروحان بودند، مشاهده شد. این بیانیه حاکیست همه مجاهدین به جز شهید (ابوفدا) پس از عملیات سالم به پایگاه های خود بازگشتند. به علت نزدیکی محل انفجار به مجلس ملی و کاخ ریاست جمهوری عراق، بسیاری از شیشه های این دو ساختمان و دیگر ساختمان های حکومتی نیز شکسته شد و درنتیجه این اقدام قهرمانانه مجاهدین مسلمان، رژیم بعثی کافر عراق نتوانست آن را بپوشاند و به اصل وقوع این انفجار اعتراف کرد، لیکن مانند همیشه مدعی شد که چند غیرنظامی براثر این انفجار کشته شده اند، اما ما اعلام می کنیم که هیچ زیانی به افراد غیر بعثی وارد نیامده است، زیرا مجاهدین آگاه ما، برای اینکه به افراد بی گناه زیانی نرسد، عملیات خود را شبانگاه و درحالی انجام دادند که همه خیابان های آن محدوده خالی از عابر بوده است. علاوه برآن، عملیات هنگامی انجام پذیرفت که چند نفر از رهبران سازمان امنیت عراق در ساختمان نزدیک خبرگزاری تشکیل جلسه داده بودند. براساس این بیانیه، گروه ابوجعفر قبل از اجرای عملیات، در همان محل، اعلامیه هایی به نام جنبش مجاهدین عراقی مبنی بر محکوم کردن امپریالیزم امریکا پخش کرد که در آنها برخروج عوامل امریکا از سرزمین اسلامی عراق تأکید شده بود.(۱)

خبرگزاری رویتر نیز دراین باره اعلام کرد که براثر انفجار بمبی در نزدیکی دفتر خبرگزاری مرکزی عراق ۶ نفر کشته و چندین نفر مجروح شدند. به دنبال انفجار دفتر خبرگزاری، همه خطوط تلفنی و تلکس با خارج از کشور قطع شد. این انفجار چهار ماه بعد از انفجار وزارت برنامه ریزی عراق - که به دست انقلابیون مسلمان عراقی انجام شده بود - صورت گرفته است.(۲)

آسوشیتدپرس نیز با اعلام خبر بازدید صدام حسین از محل حادثه، فقط اطلاعاتی را که رژیم عراق دراین باره اعلام کرده بود، انتشار داد. به گزارش آسوشیتدپرس، صدام حسین رئیس رژیم بعث عراق، روز پنجشنبه از ویرانه های مرکز خبرگزاری رسمی عراق بازدید کرد.

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص ۱۰ مکرر.

۲- همان، صآخر.

بیانیه های رسـمی عراق حاکی از آن می باشد که در این انفجار - که احتمالاً به دست ناراضی های زیرزمینی انجام شده است - ۷ نفر ازجمله راننده اتومبیل حامل بمب کشـته شده اند. تعدادی دیگر ازجمله ۲ تن از کارکنان بعثی خبرگزاری رسـمی عراق هم در این حمله مجروح شده انـد. آسوشـیتدپرس می افزایـد: این حمله مشابه حمله ای است که در ژوئن گذشـته علیه وزارت اطلاعات عراق در مرکز بغـداد انجام شـد. در گزارش های مخابره شده توضـیحی درمورد خسارات احتمالی به ساختمان ده طبقه مدرن خبرگزاری رسمی عراق - که در محله اشرافی بغداد قرار دارد - داده نشده است.(۱)

ص: ۸۱۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۲.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۴ آذر ۱۳۶۱ ۲۹ صفر ۱۴۰۳ ۱۵ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز رژیم عراق علاوه بر گلوله باران شهر آبادان، به حریم هوایی جنوب ایران تجاوز کرد و کشورهای منطقه نیز در ادامه کمک های خود به عراق، مقدار زیادی مهمات به عراق ارسال کردند.

در گلوله باران امروز شهر آبادان ۳ واحد مسکونی آسیب دید و در چند نقطه شهر آتش سوزی رخ داد.(۱) در شبانه روز گذشته هم یک فروند از هواپیماهای مهاجم دشمن در منطقه جنوب ظاهر شد که با اقدامات یگان پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران متواری شد.(۲)

در ادامه کمک های کشورهای منطقه به عراق، امروز نیز ۶۸ دستگاه خودرو حامل مهمات از کشورهای اردن و کویت وارد عراق شد(۳)

۲

امروز شهرهای ارومیه، سلماس، بانه، سنندج و قروه محل فعالیت گروه های مسلح غیرقانونی بود و نیروهای خودی نیز پاسخ های لازم را به آنها دادند.

در جاده سرو به ارومیه (شمال غربی ارومیه) افراد گروه کومه له به نیروهای تأمین جاده حمله کردند که در درگیری ایجادشده ۲ سرباز مفقود شدند (احتمالاً گروگان گرفته شده اند)، همچنین راننده یک دستگاه خودرو باری اهل ترکیه مجروح شد.(۴)

عناصر مسلح غیرقانونی در سلماس نیز به نیروهای پایگاه خناوین حمله کردند که با زخمی شدن ۲ نفر از افرادشان مجبور به عقب نشینی شدند.(۵)

همچنین در شمال بانه، نیروهای خودی، روستای سیونچ را پاک سازی کرده، ۲ نفر از افراد مسلح را دستگیر کردند.(۶)

در محور سنندج - قروه هم نیروهای قرارگاه حمزه، روستای شیان را که یکی از مقرهای عناصر مسلح غیرقانونی بود، پاک سازی کردند و با استقبال اهالی روستا مواجه شدند. نیروهای این قرارگاه در این محور همچنین روستای نوده در ۱۰ کیلومتری غرب سنندج و روستای

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص ۱۴.

۲- همان، ص ۱۹.

۳- سند شماره ۱۶۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن هفتگی، ستاد مشترک ارتش (اداره دوم) فرماندهی اطلاعات، شماره ۲۳۳، تاریخ ۴/۹/۱۳۶۱، ص ۲۰.

۴- سند شماره ۵۴۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) شماره ۲۶۹، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۵- سند شماره ۳۷۵۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سلماس به فرماندهی بعثت، ۲۴/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۴۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکز فرماندهی، ۲۵/۹/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۵۵۰۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی منطقه ۷ به مرکز فرماندهی ستاد مرکزی، ۲۶/۹/۱۳۶۱.

دوشان در ۹ کیلومتری جنوب شرقی سنندج را پاک سازی کردند(۱)

امروز دادستان انقلاب اسلامی ارومیه اعلام کرد، افراد ضدانقلاب یکی از اعضای دادگاه انقلاب اسلامی ارومیه را که چندی پیش اسیر کرده بودند، به شهادت رسانده اند.(۲)

۱

اقدامات افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای رشت، تنکابن و پاریس؛ گزارش دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس درخصوص میزان تلفات واردشده به سپاه پاسداران در درگیری های ماه گذشته موضوع گزارش زیر است.

یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان منظریه رشت، به سرنشینان خودرو حامل کارکنان بنیاد مسکن این شهر حمله کردند. در این اقدام، حجت الاسلام غلامحسین زحمتکش مسئول کارگاه های تولیدی و عبدالحسین حق شناس مسئول تدارکات این بنیاد، شهید و یکی از سرنشینان نیز زخمی شدند.(۳)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس اعلام کرد که در جریان درگیری های اواخر ماه گذشته در شهرهای همدان و تبریز، ۸ تن از پاسداران انقلاب اسلامی ایران به دست عوامل این سازمان کشته شده اند. براساس این گزارش، در این درگیری ها ۵ تن از اعضای این سازمان نیز جان خود را از دست داده اند. همین گزارش حاکی است، در جریان یک درگیری ۲۰ ساعته در تبریز، ۵تن از پاسداران انقلاب ازجمله فرمانده عملیاتی گروه به نام محمد محمدی نسب و در جریان درگیری های همدان ۲ تن از مسئولان محلی سپاه به نام های جواد رضاقلی و رضا افتخاری به دست اعضای این سازمان کشته شده اند.(۴)

در شهرستان تنکابن، سرنشینان یک شورلت به طرف ۲ نفر از اهالی این شهر نارنجک پرتاب کردند که به زخمی شدن هر دو نفر انجامید.(۵)

امروز نیز در پاریس، یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی در این شهر هدف حمله افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفت و زخمی شد. وی به منظور مداوا در بیمارستان بستری شد.(۶)

۲

امام خمینی در فرمانی ۸ ماده ای خطاب به قوه قضائیه و همه ارگان های اجرایی کشور خواستار اسلامی شدن قوانین و عملکردها شدند. محورهای اصلی پیام امام به این شرح است: سرعت در تهیه قوانین شرعی و تصویب و ابلاغ آنها برای جلوگیری از ضایع شدن حقوق مردم؛ رسیدگی سریع و دقیق به صلاحیت قضات، دادستان ها، دادگاه ها و کارمندان و متصدیان امور بدون مسامحه؛ میزان قراردادن حال فعلی افراد و چشم پوشی از برخی لغزش ها در زمان گذشته؛ صدور

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۹؛ و - سند شماره ۵۳۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع به ستاد مرکزی سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۹/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۶، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۷، بخش اول، ص۲؛ و - سند شماره ۵۴۹۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، از ستاد منطقه ۳ فرماندهی به ستاد مرکزی فرماندهی، شماره ۳۷۱، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - مأخذ ۴، ص۴.

۴- مأخذ ۸، ص۱۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱.
۵- سند شماره ۵۴۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه۳ به فرماندهی کل، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۲.
۶- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۲.

احکام بـدون ملاـحظه کـاری و مسـامحه در قوه قضـائیه و عمـل به عـدالت اسـلامی در سـایر ارگـان های نظام همچون دولت، قوای نظامی و انتظامی؛ جلب نکردن، احضار افراد، توقیف یا مصادره اموال بدون حکم قاضـی؛ واردنشدن به حریم شخصی افراد بدون اجازه مالک یا قاضی و ممنوعیت کشف اسـرار مردم و تـذکر بر گناه بودن این اقـدام. حضـرت امام یادآور شدنـد که موارد فوق غیر از مواردی است که گروه های مخـالف اسـلام و نظـام جمهوری اسـلامی برای براندازی نظـام جمهوری اسـلامی و ترور افراد انجام می دهنـد و دراین باره خواسـتار قاطعیت مسئولان ذی ربط شدند. امام خمینی درپی صدور این حکم، آقایان موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور و میرحسین موسوی نخست وزیر را موظف کردنـد که با سـرعت و قاطعیت موضوعات تـذکرداده شـده را پیگیری کننـد و با تعیین هیئت های مورد اعتماد و ابلاغ به مردم برای مراجعه به این هیئت ها از هرگونه تعدی، جلوگیری کرده، درصورت وقوع تجاوز و تعدی به آن رسیدگی کنند.

متن کامـل فرمـان هشت ماده ای امام خمینی خطاب به قوه قضاییه و همه ارگان های اجرایی درمورد اسـلامی شـدن قوانین و عملکردها به این شرح است:

«در تعقیب تـذکر به لزوم اسـلامی نمـودن تمـام ارگـان هـای دولـتی به ویژه دسـتگاه هـای قضـایی و لزوم جانشـین نمودن احکـام الله در نظـام جمهوری اسـلامی به جای احکام طاغوتی رژیم جبار سابق، لازم است تذکراتی به جمیع متصدیان امور داده شود. امید است ان شاءالله تعالی با تسریع در عمل، این تذکرات را مورد توجه قرار دهند:

۱. تهیه قوانین شـرعیه و تصویب و ابلاغ آنها با دقت لازم و سـرعت انجام گیرد و قوانین مربوط به مسائل قضایی که مورد ابتلای عموم است و از اهمیت بیشتر برخوردار است در رأس سـایر مصوبـات قرار گیرد که کـار قوه قضـاییه به تـأخیر یا تعطیل نکشـد و حقوق مردم ضایع نشود، و ابلاغ و اجرای آن نیز در رأس مسائل دیگر قرار گیرد.

۲. رسیدگی به صـلاحیت قضات و دادستان ها و دادگاه ها با سرعت و دقت عمل شود تا امور، شرعی و الهی شده و حقوق مردم ضایع نگردد و به همین نحو رسیدگی به صـلاحیت سایر کارمندان و متصدیان امور، با بی طرفی کامل بدون مسامحه و بدون اشـکال تراشـی های جاهلانه که گاهی از تنـدروها نقل می شود، صورت گیرد تا درحالی که اشـخاص فاسـد و مفسـد تصـفیه می شوند اشـخاص مفید و مؤثر با اشـکالات واهی کنار گذاشته نشوند و میزان، حال فعلی اشخاص است با غمض عین از بعضی لغزش هایی که در رژیم سابق داشته اند مگر آنکه با قرائن صحیح معلوم شود که فعلاً نیز کارشکن و مفسدند.

۳. آقایان قضات واجد شـرایط اسلامی، چه در دادگستری و چه در دادگاه های انقلاب باید با استقلال و قدرت بدون ملاحظه از مقامی احکام اسلام را صادر کنند و در سراسر کشور بدون مسامحه و تعویق به کار پراهمیت خود ادامه دهند و مأمورین ابلاغ و اجرا و دیگر

مربوطین به این امر بایـد از احکـام آنان تبعیت نماینـد تا ملت از صـحت قضا و ابلاغ و اجرا و احضار احساس آرامش قضائی نماینـد و احساس کننـد که در سایه احکام عدل اسـلامی جان و مال و حیثیت آنان در امان است و عمل به عدل اسـلامی مخصوص به قوه قضائیه و متعلقات آن نیست، که در سایر ارگان های نظام جمهوری اسلامی از مجلس و دولت و متعلقات آن و قوای نظامی و انتظامی و سپاه پاسداران و کمیته ها و بسیج و دیگر متصدیان امور نیز به طور جدی مطرح است و احدی حق ندارد با مردم رفتار غیراسلامی داشته باشد.

۴. هیچ کس حق ندارد کسـی را بدون حکم قاضـی که از روی موازین شرعیه باید باشد توقیف کند یا احضار نماید، هرچند مدت توقیف کم باشد. توقیف یا احضار به عنف جرم است و موجب تعزیر شرعی است.

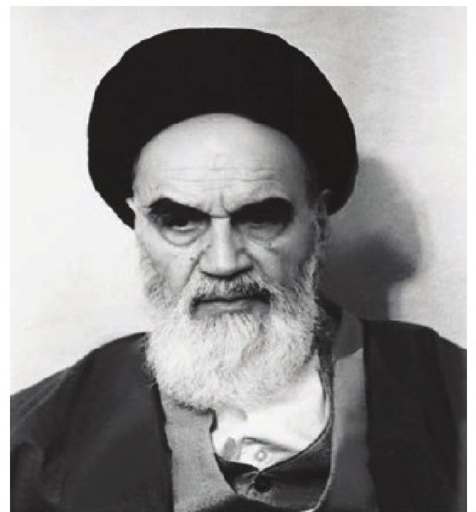
۵. هیـچ کس حق نـدارد در مال کسـی چه منقول و چه غیرمنقول و درمورد حق کسـی دخل وتصـرف کنـد یا توقیف و مصادره نمایـد مگر به حکم حاکم شرع، آن هم پس از بررسی دقیق ثبوت حکم ازنظر شرعی.

۶. هیـچ کس حق نـدارد به خانه یا مغازه و یا محل کار شخصـی کسـی بدون اذن صاحب آن وارد شود یا کسـی را جلب کند یا به نام کشـف جرم یا ارتکاب گناه تعقیب و مراقبت نماید و یا نسـبت به فردی اهانت نموده و اعمال غیرانسانی - اسلامی مرتکب شود یا به تلفن یا نوار ضبط صوت دیگری به نـام کشف جرم یـا کشف مرکز گناه گوش کنـد و یا برای کشف گناه و جرم هرچنـد گناه بزرگ باشـد، شـنود بگـذارد و یا دنبال اسـرار مردم باشـد و تجسـس از گناهان غیر نماید یا اسـراری که از غیر به او رسـیده ولو برای یک نفر فاش کند. تمام اینها جرم [و] گناه است و بعضـی از آنهـا چون اشـاعه فحشـا و گناهـان از کبائر بسـیار بزرگ است و مرتکبین هریک از امور فوق مجرم و مسـتحق تعزیر شـرعی هستند و بعضی از آنها موجب حد شرعی می باشد.

۷. آنچه ذکر شـد و ممنوع اعلام شـد، در غیر مواردی است که دررابطه با توطئه ها و گروهک های مخالف اسـلام و نظام جمهوری اسـلامی است که در خانه های امن و تیمی برای براندازی نظام جمهوری اسـلامی و ترور شخصـیت های مجاهـد و مردم بی گناه کوچه و بازار و برای نقشه هـای خرابکاری و افساد فی الارض اجتماع می کننـد و محارب خـدا و رسول می باشـند، که با آنان در هر نقطه که باشـند و همچنین در جمیع ارگان های دولتی و دسـتگاه های قضائی و دانشـگاه ها و دانشـکده ها و دیگر مراکز با قاطعیت و شـدت عمل، ولی با احتیاط کامل باید عمل شود، لکن تحت ضوابط شرعیه و موافق دستور دادستان ها و دادگاه ها، چراکه تعدی از حدود شرعیه حتی نسبت به آنان نیز جایز نیست، چنـانچه مسـامحه و سـهل انگـاری نیز نبایـد شود و درعین حال، مأمورین بایـد خارج از حـدود مأموریت که آن هم منحصـر است به محـدوده سرکوبی آنان حسب ضوابط مقرره و جهات شرعیه، عملی انجام ندهند.

ص: ۸۱۹

و مؤکداً تذکر داده می شود که اگر برای کشف خانه های تیمی و مراکز جاسوسی و افساد علیه نظام جمهوری اسلامی از روی خطا و اشتباه به منزل شخصی یا محل کار کسی وارد شدند و در آنجا با آلت لهو یا آلات قمار و فحشا و سایر جهات انحرافی مثل مواد مخدره برخورد کردند، حق ندارند آن را پیش دیگران افشا کنند، چراکه اشاعه فحشا از بزرگ ترین گناهان کبیره است و هیچ کس حق ندارد هتک حرمت مسلمان و تعدی از ضوابط شرعیه نماید. فقط باید به وظیفه نهی از منکر به نحوی که در اسلام مقرر است عمل نمایند و حق جلب یا بازداشت یا ضرب وشتم صاحبان خانه و ساکنان آن را ندارند و تعدی از حدود الهی ظلم است و موجب تعزیر و گاهی تقاص می باشد. اما کسانی که معلوم شود شغل آنان جمع مواد مخدره و پخش بین مردم است، در حکم مفسدفی الارض و مصداق باغی در ارض برای فساد و هلاک حرث و نسل است و باید علاوه بر ضبط آنچه از این قبیل موجود است آنان را به مقامات قضائی معرفی کنند. و همچنین هیچ یک از قضات حق ندارند ابتدائاً حکمی صادر نمایند که به وسیله آن مأموران اجرا اجازه داشته باشند به منازل یا محل های کار افراد وارد شوند که نه خانه امن و تیمی است و نه محل توطئه های دیگر علیه نظام جمهوری اسلامی، که صادرکننده و اجراکننده چنین حکمی مورد تعقیب قانونی و شرعی است.

امام خمینی در فرمانی ۸ ماده‌ای مقامات قضایی و انتظامی و امنیتی را موظف کرد با کسانی که حقوق مردم را نقض می‌کنند به‌شدت برخورد شود.

۸. جناب حجت الاسلام آقای موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور و جناب آقای نخست وزیر موظف اند شرعاً از امور مذکوره با سرعت و قاطعیت جلوگیری نمایند و لازم است در سراسر کشور، در مراکز استانداری ها و فرمانداری ها و بخشداری ها هیئت هایی را که مورد اعتماد و وثوق می باشند انتخاب نمایند و به ملت ابلاغ شود که شکایات خود را درمورد تجاوز و تعدی مأمورین اجرا، که به حقوق و اموال آنان سر می زنند، بدین هیئت ها ارجاع نمایند و هیئت های مذکور نتیجه را به آقایان تسلیم و آنان با ارجاع شکایات به مقامات مسئول و پیگیری آن، متجاوزین را موافق با حدود و تعزیرات شرعی مجازات کنند.

باید همه بدانیم که پس از استقرار حاکمیت اسلام و ثبات و قدرت نظام جمهوری اسلامی با

تأیید و عنایات خداوند قادر کریم و توجه حضرت خاتم الاوصیاء و بقیه الله – ارواحنا لمقدمه الفداء – و پشتیبانی بی نظیر ملت متعهد و ارجمند از نظام و حکومت، قابل قبول و تحمل نیست که به اسم انقلاب و انقلابی بودن خدای نخواسته به کسی ظلم شود و کارهای خلاف مقدمات الهی و اخلاق کریم اسلامی از اشخاص بی توجه به معنویات صادر شود. باید ملت از این پس که زمان استقرار و سازندگی است، احساس آرامش و امنیت نمایند و آسوده خاطر و مطمئن از همه جهات به کارهای خویش ادامه دهند و اسلام بزرگ و دولت اسلامی را پشتیبان خود بدانند و قوه قضائیه را در دادخواهی ها و اجرای عمل و حدود اسلامی در خدمت خود ببینند و قوای نظامی و انتظامی و سپاه پاسداران و کمیته ها را موجب آسایش و امنیت خود و کشور خود بدانند و این امور برعهده همگان است و به کاربستن آن موجب رضای خداوند و سعادت دنیا و آخرت می باشد و تخلف از آن موجب غضب خداوند قهار و عذاب آخرت و تعقیب و جزای دنیوی است. از خداوند خواهانم که همه ما را از لغزش ها و خطاها حفظ فرماید و جمهوری اسلامی را تأیید فرموده و آن را به حکومت عالَمی قائم آل محمد – صلی الله علیه وآله – متصل فرماید.»(۱)

۱

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس، از حضور گسترده مردم در انتخابات مجلس خبرگان و میان دوره ای مجلس شورای اسلامی تمجید کردند. آنها حضور گسترده مردم در انتخابات خبرگان رهبری و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی را نشان دهنده بیهودگی تلاش نیروهای مخالف نظام و رسانه های غربی دانستند که از مدت ها قبل دراین باره تلاش می کردند.

رئیس‌جمهور در دیدار با مقامات استان سمنان با اشاره به حضور مردم در انتخابات خبرگان: دشمن سعی داشت حیثیت ایران را در مجامع بین‌المللی لکه‌دار کند ولی به همت مردم به نتیجه نرسید.

رئیس جمهور در دیدار با استاندار سمنان و جمعی از روحانیون و ائمه جمعه شهرهای سمنان و دامغان دراین باره گفت: دشمنان با ثبات و استقرار این نظام مخالف اند و می خواهند این نظام ثبات نداشته باشد، ولی بحمدالله تاکنون نقشه ها و توطئه هایشان خنثی شده و توسط همین ملت سرخورده شده اند. رئیس جمهور افزود: شکست دشمن فقط در میدان نبرد نیست، بلکه مهم تر از آن در صحنه

۱– مأخذ ۱، ص۳؛ و – مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد هفدهم، تهران: چاپ اول، پاییز ۱۳۷۸، صص ۱۴۳ – ۱۳۹.

سیاست بین المللی است. دشـمن سعی داشت که ایران را در سطح جهانی در انزوا قرار دهد و در مجامع بین المللی حیثیت کشور انقلابی ایران را لکه دار کند و برای هریک از این توطئه های خود تلاش های بسیاری کرد، ولی به فضل پروردگار و به همت مردم، هیچ یک از این تلاش ها به نتیجه نرسید و امروز ما برخلاف انتظار دولتمردان جهان و گردانندگان سیاست های جهانی، همچنان استوار و مقاوم ایستاده ایم و هر روز به پیشرفت های جدیدی نائل می شویم.

رئیس مجلس در جمع مربیان امور تربیتی با تقدیر از حضور مردم در انتخابات: دشمنان فهمیدند تمام زحمات چهار ساله آنها برای دلسردکردن مردم به هدر رفته است.

آیت الله خامنه ای با اشاره به انتخابات مجلس خبرگان، گفت: امروز می شـنوید که در بعضـی از نقاط ایران تعداد آرا از همه پرسی جمهوری اسلامی که بیش از ۹۸ درصد آرای مردم را تشـکیل می داد، بیشتر است. این مسائل از این حقیقت نشئت می گیرد که به رغم همه تلاش ها و توطئه هایی که دشـمنان علیه نظام جمهوری اسـلامی و برنامه های آن انجام دادند و سـعی در متزلزل کردن آن داشتند، مردم با این جدیت در انتخابات شرکت می کنند و ثبات استقرار این نظام را بیشتر می نمایانند و به آنچه که برای تثبیت این نظام لازم است، عمل می کنند.(۱)

آقای هاشـمی رفسـنجانی رئیس مجلس نیز در دیدار با جمعی از مربیان امور تربیتی رامیان با یادآوری شـرکت گسترده مردم در انتخابات اخیر گفت: مردم ما مردمی هسـتند که اسـتحقاق هرگونه خـدمتی را دارنـد. آنها با دست خالی حکومت طاغوت و امریکا را شـکست دادنـد و همه موانع را با قدرت اراده و ایمان از سر راه انقلاب برداشتند و آخرین امتحان این مردم انتخابات مجلس خبرگان بود که با شرکت بی سابقه خود به رغم دسایس و سم پاشـی هایی که برای دلسـردکردنشان انجام می شـد، رشد خود را نشان دادند و نتیجه این شد که دشـمنان فهمیدند همه زحمات چهار ساله آنها برای دلسردکردن مردم به هدر رفته است.

آقای هاشـمی رفسنجانی در پایان سخنانش گفت: مردم در ۱۹ آذر امسال همچون ۱۲ فروردین، بلکه جدی تر و صـمیمی تر، حرکت کردند. این مردم رشـد و شـعور دارنـد و خداونـد در دل آنهـا حکمت و نـور قرار داده که حق را تشـخیص دهنـد و به همین دلیـل است که اسـتحقاق هرگونه خدمتی را دارند و ما وظیفه داریم این انقلاب و جامعه را به جایی برسانیم که مرضی خداوند باشد(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱، صآخر.

۲- همان.

۱

خبرگزاری یونایتدپرس بدون توجه به حضور گسترده مردم در انتخابات، نتیجه سیاسی مشارکت گسترده مردم را سرخوردگی و یأس گروه ها و افراد مخالف نظام ایران دانست. این خبرگزاری بدون اشاره به چگونگی حضور مردم در انتخابات، تنها به طور غیرمحسوس، به نتایج سیاسی آن در میان گروه های مخالف نظام جمهوری اسلامی پرداخته و از قول آنها درصدد القای این ادعا برآمده که عامل پایداری نظام نه وجهه مردمی، بلکه حمایت کشورهای غربی از جمهوری اسلامی است! این خبرگزاری نوشت: گذشت سه سال از تلاش بی ثمر برای سرنگونی یک دشمن مشترک، یعنی آیت الله روح الله خمینی، تبعیدیان ایران را دچار خشم و یک بی اعتمادی به هرگونه اقدامات و مذاکرات یا هر چیز دیگر کرده است. دراین باره غرب یک متهم اصلی است، لکن هیچ یک از نمایندگان گروه ها به نظر نمی رسد که درمورد گناه غرب اتفاق نظر داشته باشند. از این منظر، این گروه ها - آنهایی که درصدد تعدیل و کاهش انتقاد خود از حکومت ایران هستند - غیرمردمی می باشند.

این خبرگزاری ادامه می دهد: ابوالحسن بنی صدر که ژوئن ۱۹۸۱ از ریاست جمهوری خلع شد و اکنون رهبری شورای ملی مقاومت را در پاریس به عهده دارد، گفته است: حمایت غرب از (امام) خمینی در اقدامات و سخنان وی صددرصد و منعکس می باشد. یکی دیگر از یاران پیشین امام خمینی که بعد از انجام دادن مصاحبه ای به مدت یک سال خواست نامش فاش نشود، گفته است: حمایت غرب از گروه های تبعیدی با اعمال یک سکوت توطئه آمیز کاهش یافته و این سکوت با افزایش حمایت آنان از ایران هم زمان می باشد.(۱)

۲

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و دکتر ولایتی وزیر امور خارجه، به طور جداگانه با سفیر سابق اندونزی در ایران دیدار کردند.

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور در دیدار خداحافظی سفیر سابق کشور اندونزی در ایران با تأکید بر این امر که همه ارتباط های ما بر محور اسلام استوار است، گفت: ما براساس موازین اسلامی و انسانی انقلاب کردیم و ازاین رو با همه قدرت هایی که رابطه خوبی با انسانیت ندارند، درگیر شدیم و در این راه توقع داشتیم کشورهای اسلامی برای این استقلال طلبی از ما حمایت کنند، لیکن قدرت های بزرگ نگذاشتند که دولت ها و ملت های مسلمان طبق وظیفه اسلامی و اصلی شان - که حمایت از ملت مسلمان ایران است - عمل کنند. رئیس جمهور در پایان افزود: ما فکر می کنیم، همه کشورهای اسلامی برای گسترش مناسبات و روابط خود با یکدیگر بایستی تلاش و همتی شایسته از خود نشان دهند.

سفیر سابق اندونزی نیز در این دیدار با اشاره به سوابق فرهنگی دو کشور ایران و اندونزی گفت: درطول چند سالی که در کشور شما مأموریت داشتم، شاهد پیشرفت و استحکام هرچه بیشتر نظام جمهوری اسلامی ایران بودم و این نشانه این است که این جمهوری با همین ثبات پیش خواهد رفت.(۲)

۱- مأخذ ۸، ص۱۲، پاریس - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۴/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۷، بخش اول، ص۱۸.

دکتر ولایتی وزیر امور خارجه نیز در ملاقات جداگانه ای که با وی داشت، گفت: پیوند دو ملت ایران و اندونزی به قرون قبل برمی گردد و دو ملت دارای سوابق طولانی در زمینه های فرهنگ، مذهب و آداب و سنن هستند. به نظر ما، اندونزی می تواند به عنوان بزرگ ترین کشور مسلمان جهان با ۱۵۰ میلیون نفر جمعیت که ۹۰ درصد آن مسلمان هستند، نقش شایسته خود را در میان ملل و کشورهای مسلمان ایفا کند. دکتر ولایتی افزود: همان طورکه در سیاست خارجی خود اعلام کرده ایم، برای روابط خود با کشورهای مسلمان اهمیت خاصی قائل هستیم و معتقدیم که کشورها و ملت های اسلامی باید پیوند و رابطه نزدیک با یکدیگر داشته باشند. در غیر این صورت استکبار جهانی هر آن، ضربه ای بر این پیکر متفرق وارد خواهد کرد که نمونه بارز آن حمله رژیم صهیونیستی به لبنان و کشتار مسلمانان لبنانی و فلسطینی است(۱)

۱

یک هیئت دیپلماتیک ایرانی به سرپرستی دکتر محمدحسین لواسانی مدیرکل امور آسیایی و افریقایی وزارت امور خارجه ایران به منظور انجام دادن آخرین امور مربوط به گشایش سفارتخانه ایران در تانزانیا وارد دارالسلام شد. این هیئت ۷ نفره ضمن یک اقامت ۴ روزه در دارالسلام با وزیر خارجه تانزانیا دیدار و گفت وگو خواهد کرد. این سفر درپی توافق دو ماه قبل علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران با سلیم احمد سلیم وزیر امور خارجه تانزانیا در نیویورک برای برقراری روابط دو کشور در سطح سفارتخانه انجام شده است.(۲)

۲

"فرانچسکو ستزالاما" سفیر ایتالیا در جمهوری اسلامی ایران به اتفاق مدیران توسعه بین المللی یکی از گروه های بزرگ صنعتی ایتالیا با حجت الله غنیمی فرد معاون بازرگانی خارجی وزارت بازرگانی ملاقات کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این ملاقات، سفیر ایتالیا و همراهان، علاقه مندی کشور متبوع خود را به توسعه روابط اقتصادی، بازرگانی و فرهنگی با ایران اعلام کردند و موضوع پروژه های مشترک مورد همکاری بین دو کشور ازجمله در صنعت خودروسازی، ایجاد تأسیسات بندری و همچنین مجتمع فولاد در ایران بررسی شد. غنیمی فرد اظهار کرد: برخلاف تبلیغات دشمنان انقلاب اسلامی ایران که اقتصاد ایران را درحال رکود گزارش می دهند، همکاری های اقتصادی و بازرگانی جمهوری اسلامی ایران با ایتالیا نشان دهنده این واقعیت است که کشور ما در همه حال، حتی در زمان جنگ، آماده است برای پیشبرد اهداف اسلامی ملت خود با کشورهایی که با انقلاب اسلامی ایران روش خصمانه ای نداشته باشند، همکاری کند. وی افزود: براساس آخرین آمار موجود، ایتالیا چهارمین کشور خریدار کالاهای غیرنفتی از ایران و پنجمین کشور تأمین کننده نیازهای وارداتی ایران بوده است. به گزارش خبرنگار خبرگزاری جمهوری

۱- مأخذ ۱۴، ص۱۰.

۲- مأخذ ۷، بخش اول، ص۱.

اسلامی، مهم ترین اقلام صادرات غیرنفتی ایران به ایتالیا عبارت است از انواع پوست، قالی و قالیچه، سنگ های مرمر و تراورتن، پسته و زعفران و عمده ترین کالاهای وارداتی ایران از ایتالیا انواع تیرآهن، دارو و ماشین آلات و قطعات یدکی گوناگون می باشد.(۱)

۱

امبرتو کالدرون برتی وزیر نفت ونزوئلا، پس از ترک تهران از تلاش ایران برای حفظ بهای نفت به میزان ۳۴ دلار ابراز خرسندی کرد، خبرگزاری فرانسه ضمن اعلام این خبر افزود: ونزوئلا می خواهد ایران را به دیگر اعضای سازمان اوپک نزدیک کند. وی گفت: ما نمی توانیم بگذاریم ایران احساس انزوا کند. این نه برای آنها و نه برای دیگر اعضای اوپک سودی ندارد.(۲)

۲

بازتاب اوضاع نامساعد اقتصادی عراق در برزیل و رفتار خشمگینانه دولت عربستان بعد از عقد قرارداد چند شرکت برزیلی با ایران موضوع گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از برزیل است. به گزارش این خبرگزاری، پخش خبری از قول صدام حسین درباره اینکه عراق بدهی های خارجی خود را پرداخت نخواهد کرد، بازتاب فراوانی در مطبوعات برزیل داشت. خبرگزاری جمهوری اسلامی دراین باره اعلام کرد: مطبوعات برزیل نوشته اند باتوجه به سقوط ناگهانی تولید نفت عراق، این کشور از پادشاهی سعودی خواسته است تا به حساب عراق، به برزیل نفت صادر کند و چون عربستان اطمینانی به ادامه حکومت صدام ندارد، حاضر شده فقط ۱۶۰,۰۰۰ بشکه نفت در روز به برزیل تحویل دهد که در مقایسه با ۲۳۰,۰۰۰ بشکه (قبل از ورشکستگی) ۳۰ درصد تقلیل یافته است. این مطبوعات به دولت و شرکت های برزیلی که با عراق معامله می کنند، هشدار داده اند، باتوجه به ورشکستگی این کشور و اجرانشدن قراردادها، از معامله با عراق بپرهیزند. طبق اخبار دریافت شده از منابع بسیار موثق در برزیل، باوجود اینکه سفارت بغداد در برازیلیا، این خبر را تکذیب کرده، موضوع ورشکستگی عراق در محافل دیپلماتیک برزیل به طور بسیار جدی مطرح شده و در دست بررسی است. این خبرگزاری می افزاید: از سوی دیگر، بعد از معاملات ۱۲ میلیون دلاری انجام شده در هفته گذشته بین جمهوری اسلامی و برزیل، سفارتخانه های سعودی و عراق سخت خشمگین شده اند و از دادن ویزا به نمایندگان شرکت دولتی ای.آ.تی. خودداری می کنند و به همین دلیل، همه کارهای این شرکت در عراق راکد مانده است. از سوی دیگر، سرمایه های هنگفت سردمداران پادشاهی سعودی در برزیل – به اعتراف مقامات سعودی – متضرر شده و این کشور، برزیل را تهدید کرده است که سرمایه های خود را از این کشور بیرون خواهد برد.(۳)

ص: ۸۲۵

۱- مأخذ ۱۴، ص۹.

۲- مأخذ ۱، ص۱۶.

۳- مأخذ ۱۴، ص۲، کاراکاس – خبرگزاری جمهوری اسلامی، به گزارش مطبوعات برزیل.

۱

به دنبال خبر دو روز پیش روزنامه دیلی اکسپرس (چاپ لندن) درباره اقدام امریکا در فروش بالگرد به عراق، امروز وال استریت ژورنال اطلاعات بیشتری را دراین باره منتشر کرد. این روزنامه نوشته است: شرکت "هوکس" با فروش ۶۰ فروند بالگرد جدید معمولی و غیرنظامی به عراق به مبلغ ۲۵ میلیون دلار موافقت کرده است. انتظار می رود این قرارداد برانگیزنده جنجال در واشنگتن باشد. صاحبان این شرکت - که مرکزیت آن در لس آنجلس می باشد - گفته اند که این بالگرد ها برای تعلیمات پروازی، مسافربری و اهداف کشاورزی به کار گرفته و در اوایل سال ۱۹۸۳ به عراق تحویل داده خواهند شد. آنان همچنین اعلام کرده اند که با فراهم آوردن قطعات یدکی و تجهیزات حمایت زمینی، تعلیم خلبانان و کارکنان و نگهداری و تعمیرات برای عراق موافق هستند. برخی منابع پیش بینی کرده اند که عراق از این بالگردها برای جنگ علیه ایران استفاده خواهد کرد.(۱)

این روزنامه در ادامه گزارش خود نوشته است: عراق با "شرکت بل" نیز درمورد خرید بالگرد تماس برقرار کرده است. سخنگوی شرکت بل اعلام کرده که عراق این درخواست را به دنبال خرید بالگرد "جت رنجر" - که استفاده نظامی نیز می توان از آن کرد - مطرح کرده است. وی در پاسخ به این سؤال که آیا احتمال استفاده از این بالگردها برای اهداف نظامی می رود یا خیر، گفت: ما هرگز چنین چیزی را نمی توانیم تضمین کنیم. وی گفت: وزارت خارجه و دارایی امریکا به کمپانی بل اطلاع داده است که برای فروش بالگرد به عراق اقدام کند.

وال استریت ژورنال در پایان نوشته است: چنانچه فروش بالگردهای امریکایی به عراق به وقوع بپیوندد، این فقط بخشی از صادرات گسترده امریکا به عراق خواهد بود. وال استریت ژورنال افزوده است: وزارت امور خارجه امریکا همچنین از مذاکرات عراق با شرکت لاکهید برای خرید هواپیماهای ال۱۰۰ مطلع بوده است. یک مقام وزارت دارایی امریکا درباره روابط اقتصادی امریکا و عراق گفت: درطول ۱۰ ماه اول سال ۱۹۸۲، امریکا معادل ۹/۷۴۵ میلیون دلار کالا به عراق فروخته است. صدام نیز یک وام ۵۰۰ میلیون دلاری از بانک های غربی درخواست کرده است.(۲)

۲

ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از همه افرادی که آموزش امدادگری را از مراکز سپاه فراگرفته اند دعوت کرد تا برای اعزام به جبهه خود را به پایگاه های بسیج سپاه پاسداران در سراسر کشور معرفی کنند(۳)

ص: ۸۲۶

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۲، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱، صص ۲ و ۳، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۹/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۶.

۳- مأخذ ۱۴، ص۲.

۱

دومین همایش سراسری بررسی امور مربوط به بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده روستایی جهادسازندگی با شرکت نمایندگان جهادسازندگی سراسر کشور در محل کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران گشایش یافت. در این همایش که به مدت چهار روز ادامه خواهد داشت، اقدامات انجام شده درزمینه بازسازی و نوسازی روستاهای جنگ زده و راه اندازی اراضی کشاورزی مناطق جنگی بررسی خواهد شد. همچنین درطول برگزاری همایش، کمیسیون های پنج گانه آن درخصوص چگونگی بازسازی و نوسازی مناطق ویران شده روستایی در آینده؛ برنامه ریزی و تعیین خط مشی؛ برآورد امکانات موردنیاز؛ جذب نیرو به خصوص نیروهای مردمی و اولویت ها، تصمیم گیری خواهند کرد(۱)

۲

امروز تیمسار ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش، با آقای هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی دیدار کرد. آقای هاشمی رفسنجانی درباره این ملاقات نوشته است: «تیمسار ظهیرنژاد رئیس ستاد ارتش، آمد و برای اثبات وفاداری خود و ابراز برائت از بنی صدر و علاقه به خدمت به اسلام صحبت کرد. به ایشان اطمینان دادم.»(۲)

۳

به گزارش روزنامه کیهان: اسرای عراقی در اردوگاه بندر انزلی با فریادهای مرگ بر امریکا و مرگ بر صدام، از ورود ۳ تن از نمایندگان صلیب سرخ جهانی به اردوگاه جلوگیری کردند. ۳ نفر از نمایندگان صلیب سرخ جهانی به منظور رسیدگی به وضعیت اسرای عراقی مستقر در پایگاه دریایی شمال و همچنین پر کردن فرم های مکاتباتی به این پایگاه وارد شدند. اسرای عراقی به محض مشاهده این نمایندگان، با نشان دادن طوماری به طول دوازده متر به زبان انگلیسی و عربی، با بیش از ۳ هزار امضای خونی، از آنان خواستند که از مسئولان جمهوری اسلامی ایران درخواست کنند تا آنان را به جبهه های نبرد حق علیه باطل اعزام کنند، ولی نمایندگان از گرفتن طومار و انعکاس این مطلب خودداری کردند. اسرا با مشاهده این عمل به طرف آنها یورش بردند که با وساطت نیروهای نظامی، نمایندگان به بیرون از اردوگاه هدایت شدند و در جای امنی اسکان یافتند. در جریان این بازدید، همه اسرا دست به تظاهرات وسیعی زدند که با شعارهای "مرگ بر نمایندگان صلیب سرخ"، "مرگ بر امریکا"، "مرگ بر صدام" و "مرگ بر اسرائیل" همراه بود. آنها همچنین پرچم های امریکا، شوروی، صهیونیستی و آدمک صدام را به آتش کشیدند. نمایندگان صلیب سرخ جهانی پس از این دیدار، از مصاحبه و ظاهرشدن در مقابل دوربین های عکاسی امتناع ورزیدند.(۳)

۱- مأخذ ۷، بخش اول، ص۲.

۲- کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی (پس از بحران) - ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ اول، ۱۳۸۰، صص ۳۳۴ و ۳۳۳.

۳- مأخذ ۲۵، ص۱۳.

همچنین به نوشته روزنامه کیهان به نقل از جمعیت هلال احمر سنندج، درطول ۲۴ ساعت گذشته، ۹ تن دیگر از مسلمانان عراقی که دیگر طاقت تحمل ظلم بیش از حد رژیم فاشیست بعث عراق را نداشتند، با استقبال رزمندگان اسلام، ازطریق یکی از مرزهای غرب کشور وارد خاک جمهوری اسلامی شدند و به طور موقت در ساختمان جمعیت هلال احمر سنندج اسکان یافتند. این عده که از اهالی نجف، کربلا و خانقین هستند، شامل ۴ نفر دیپلمه، یک نفر کشاورز، یک خانم خانه دار همراه با فرزندش، یک راننده و یک نفر کاسب می باشند.(۱)

ص: ۸۲۸

۱- مأخذ ۷، بخش اول، ص۱۹.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۵ آذر ۱۳۶۱ ۳۰ صفر ۱۴۰۳ ۱۶ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز جبهه های جنگ وضعیت آرامی داشت و ارتش عراق همچون روزهای گذشته شهر آبادان را گلوله باران کرد. در پشت جبهه های جنگ نیز اسرای ارتش عراق در ایران خواستار حضور در جبهه های جنگ شدند تا علیه حکومت عراق بجنگند.

در گلوله باران شهر آبادان انبار سیمان شرکت نفت و ساختمان تماشاخانه این شهر و یک منزل خسارت دید و یک تن زخمی شد.(۱)

۷۰۰ تن از اسرای عراقی اردوگاه حشمتیه تهران، امروز ضمن حمایت از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، با امضای طوماری ۴۰ صفحه ای، از مقامات ایران خواستند تا به آنان اجازه داده شود در کنار نیروهای ایرانی علیه ارتش عراق انجام وظیفه کنند.(۲)

همچنین اسرای عراقی پادگان منجیل با اعلام حمایت از مجلس اعلا، برای کمک به جبهه های جنگ مبلغ ۶۷ هزار ریال در اختیار مسئولان پادگان قرار دادند.(۳)

اسرای اردوگاه های داوودیه مشهد و تربت جام نیز با ارسال نامه هایی درخواست کرده اند تا به جبهه اعزام شوند و در کنار نیروهای جمهوری اسلامی، علیه نیروهای عراقی در جبهه های نبرد حضور یابند(۴)

۲

امروز در مناطق کردنشین ایران درگیری میان نیروهای خودی و عناصر غیر قانونی خسارت هایی را به دو طرف وارد کرد. کامیاران، ارومیه، صائین دژ، پیرانشهر و سردشت محل این درگیری ها بود. همچنین طبق اطلاعیه قرارگاه حمزه، از ابتدای سال تاکنون، ۱۱۷ تن از افراد ضد انقلاب خود را تسلیم نیروهای خودی کرده اند که در نوع خود کم نظیر است.

در جاده کامیاران به دهگلان در نزدیکی روستای موجش، ۱۳ تن از نیروهای سپاه که عازم دهگلان بودند به کمین عناصر مسلح غیر قانونی افتاده، همه آنها به شهادت رسیدند، همچنین

۱- سند شماره ۵۵۰۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۰، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص ۱۰ مکرر، اطلاعیه شماره ۱۱۵۴ ارتش.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

۳- همان، ص۱۹.

۴- همان، ص۱۸.

یک قبضه کالیبر ۵۰ میلی متری و ۱۱ قبضه تفنگ کلاشینکف آنان به دست افراد مهاجم افتاد(۱)

به دنبال اقدامات روز گذشته گروه کومه له در منطقه مرزی سرو که به مفقودشدن ۲ سرباز و زخمی شدن یک راننده باری اهل ترکیه انجامید، امروز نیروهای ژاندارمری و نیروهای پاسگاه سپاه در سرو بدون هماهنگی با قرارگاه حمزه برای سرکوب کردن افراد مهاجم عازم محل تجمع آنها در نزدیکی روستای شگفتک شدند که در بین راه به کمین افراد کومه له برخورد کردند و ۱۱ تن از آنان شهید، ۹ تن زخمی و ۸ تن اسیر شدند. در این حادثه ۳ تن از افراد کومه له نیز به هلاکت رسیدند.(۲)

در صائین دژ نیز عناصر حزب دمکرات با هدف انتقام از مردم روستای زیدکندی (چهار کیلومتری جاده صائین به تکاب) برای شرکت فعال در انتخابات اخیر خبرگان، به این روستا حمله کردند و ۴ تن از افراد این روستا به نام جیب تنهایی و فرزندش خالق، محمد شاهی و صدیق احمدی را پس از شکنجه به شهادت رساندند و (۳)۲ تن از اعضای شورای روستای سلیمان آباد در نزدیکی زیدکندی را نیز به گروگان گرفتند.(۴)

در جاده پیرانشهر - سردشت، یک پیکان و یک وانت بار در منطقه میرآباد و آلواتان بر روی مین رفتند که ۳ تن از سرنشینان آنها کشته و ۲ نفر نیز زخمی شدند.(۵)

نیروهای سپاه و پیش مرگان کرد مسلمان و ژاندارمری در عملیاتی مشترک که در وضعیت دشوار جوی و زیر بارش شدید برف انجام دادند، موفق شدند منطقه ممه زینه و خلسیان در هفده کیلومتری شمال سردشت را از وجود عوامل حزب دمکرات کردستان و چریک های فدایی خلق پاک سازی کنند.(۶)منابع خودی آمار تلفات عناصر مسلح غیر قانونی در این عملیات را ذکر نکرده اند، ولی چریک های فدایی خلق شاخه اشرف دهقان در اطلاعیه ای اعلام کردند که ۳ تن از اعضا یا وابستگان به این گروه مسلح و حزب دمکرات کردستان کشته و ۲ تن از آنان زخمی شده اند. طبق مندرجات این اطلاعیه، کاک رحمان (فریدون شافعی) که در این عملیات کشته شده، از افراد مؤثر و فعال این گروه بوده است که در اقداماتی همچون ترور مسئول آموزش وپرورش شهر سقز، غارت شرکت تعاونی در روستای چموغه (منطقه بوکان) و خلع سلاح یک پایگاه روستایی شرکت داشته است. شخصی به نام کاک مطلبی از پیش مرگان حزب دمکرات کردستان نیز ازجمله افرادی است که این اطلاعیه، از کشته شدن وی در این عملیات خبر داده است.(۷)

در ۹ ماه گذشته، ۱۱۷ نفر از افراد گروه های مسلح در منطقه کامیاران با معرفی خود به سپاه امان نامه درخواست کرده اند، قرارگاه قدس با اعلام این خبر می افزاید: ۲ تن از آنها بعد از پناهندگی به دست گروه های مسلح کشته شده اند(۸)

۱- سند شماره ۳۴۴۸۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بخشداری دهگلان به فرمانداری محترم شهرستان قروه، ۲۷/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۳ (اطلاعات) به ستاد مرکزی اطلاعات، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۵۵۰۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد منطقه ۷، تاریخ ۲۶/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱، بخش اول، ص۱.

۲- سند شماره ۵۵۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۱، تاریخ ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۳۵۷۶۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (اطلاعات)، ۲۸/۹/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۵، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۵۵۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۵ فرماندهی به فرماندهی کل، ۲۷/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۴۰۹۸۸۸

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه بعثت به قرارگاه حمزه(ع) ۲۶/۹/۱۳۶۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۳.

۴- مأخذ ۷، بخش آخر، ص۳.

۵- سند شماره ۵۵۰۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا (مرکز فرماندهی)، به نزاجا - معاونت اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۲، تاریخ ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۶- مأخذ ۵، بخش دوم؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - مأخذ ۷، بخش دوم.

۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۱۸، تاریخ ۱۲/۱۱/۱۳۶۱، ص۲۵، رادیو بغداد، ۱۱/۱۱/۱۳۶۱.

۸- سند شماره ۳۵۷۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه، قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) اطلاعات، شماره ۱۵، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۱

افراد سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) به قصـد ترور ۲ نفر از افراد حزب اللّهی شـهر تنکـابن، نارنجکی را به سـمت آنان پرتاب کردنـد که به زخمی شدن آنها انجامید.(۱)در تهران نیز یکی از افراد این سازمـان خود را به یکی از مراکز سـپاه معرفی و اعلام کرد که در چنـد مورد بمب گذاری شرکت داشته است.(۲)

۲

آقای هاشمی رفسنجانی در نطق پیش از دستور امروز مجلس شورای اسلامی، پیام ۸ ماده ای روز گذشته امام خمینی را یک ضرورت تاریخی و اقـدامی برای تـأمین امنیت خوانـد. وی گفت: بیاناتی که از امام عزیز و رهبر عظیم الشأن شـنیدیم ما را موظف می کنـد، خودمان را با روحیه بزرگ امـام و راهنمـایی هـای به موقع و رهبری هـای لحظه به لحظه ایشان، تطبیق دهیم. بهترین شـکر نعمت، نعمت چنین رهبری، به خصوص برای مسـئولین اجرایی، این است که خودشـان را هماهنـگ با مردم کننـد که حق انـد و همراه امام حرکت می کننـد. وی افزود آنچه تکیه گاه صحبت امـام در این بیـانیه تـاریخی است، این نیـاز مهم جـامعه انقلابی ما در این مرحله از حرکت خودش است که بیش از هر چیز، احتیاج به آرامش خاطر و اطمینان به اجرای قانون و احکام شرعی دارند.

رئیس مجلس در نطق پیش از دستور با اشاره به پیام ۸ ماده‌ای امام:
اداره کشور نیاز به تخلف و زورگویی نسبت به مردم ندارد و این
روح بیانیه امام است.

از بیانات امام می شود اسـتفاده کرد که انتخابات خبرگان و حق شناسـی و شـرکت وسـیع مردم و هماهنگی مردم با سیاست مملکت در صدور این بیانیه مؤثر بوده است. وقتی که ما می بینیم به رغم همه مشـکلاتی که جنگ، ضد انقلاب و کارشکنان بر مردم تحمیل کرده اند و نارسایی هـایی که انقلاب به دنبال خود داشـته، مردم عارفانه مطالب را فهمیـده انـد و وظایف خودشان را انجام می دهنـد، بایـد مطمئن شویم که اداره کشور نیاز به تخلف از قانون و زورگویی به مردم ندارد و این مردم بیش از هرچیز به اسلام و احکام نورانی قرآن می اندیشند و فکر می کنند. روح بیانیه امام همین است. از ما، از مجلس و از مجریان، از

۱- سـند شماره ۵۴۹۷۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: بولتن خبری، از سـتاد منطقه ۳ فرماندهی به سـتاد مرکزی فرماندهی، شـماره ۳۷۱، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۲- سند شماره ۸۹۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۳۵، تاریخ ۱۳۶۱/۱۰/۱.

قاضیان، از مأموران امنیتی خواسته اند که در برخورد با مردم بیش از هر چیز روی اسلام تکیه کنند و آنچه با اسلام ناسازگار است، از این به بعد از قاموس فعل وانفعالات باید رخت بربندد و مهم تر از همه اینکه، تکیه کرده اند روی اینکه به ادله انقلابی نمایی یا ضرورت انقلاب یا ضرورت تأمین امنیت و چیزهایی از این قبیل، به مردم - که دست اندرکار مبارزه مسلحانه با حکومت نیستند - هیچ گونه و به هیچ نحوی تعدی و ستم نشود و این خواست امام چیزی است که در این مرحله تاریخ انقلاب به عنوان یک ضرورت، گامی جهت تثبیت بیشتر انقلاب و راهی برای اینکه بیشتر، همه اقشار مردم را دلگرم و امیدوار به آینده بکنیم، در این بیانیه تعبیه شده است. ما امیدواریم که مجریان و ما قانونگذاران و سایر کسانی که به گونه ای در کار این کشور دخالت دارند، لیاقت مجری فرمان امام بودن را داشته باشیم و بتوانیم حق این نعمت بزرگ را در پیشگاه خداوند ادا کنیم.(۱)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران و کادر فرماندهی گردان های قدس نیروی زمینی ارتش درباره تحول کیفی در ارتش، ضرورت تشکیل گردان های قدس، رسالت ارتش به عنوان یک نیروی بازدارنده و علت ورود به خاک عراق مطالبی را بیان کرد. وی گفت: بحمدالله ارتش، عاقبت به خیر شد و به راهی انسانی و بسیار مقدس افتاد و امروز چهره های مجاهدان صدر اسلام را در میان برادران مجاهد ارتش به فراوانی می بینیم. وجود این همه شخصیت های نظامی که ماه ها در راه خدا مبارزه کرده اند، به ما نویدی می دهد که ارتش در آینده، بهتر از گذشته و یکی از ارگان های محبوب و مطلوب خواهد بود.

رئیس مجلس در ادامه سخنانش در تشریح نقش و تأثیر گردان های قدس گفت: تشکیل این گردان ها برای مردم دریچه ای باز کرد تا آنهایی که مایل اند و در خود انگیزه می بینند، وارد ارتش شوند و اکنون روحیات توده مردم داوطلب، دائماً به ارتش منتقل می شود و از آن طرف نظم و انضباط و دانش نظامی ارتش که ثروت بزرگی برای مملکت است، به طور رایگان و با تشویق، به مردم انتقال می یابد.

رئیس مجلس شورای اسلامی با تأکید بر لزوم آمادگی هرچه بیشتر نیروهای رزمنده، خطاب به کادر فرماندهی گردان های قدس گفت: هدف و شعار پرچم انقلاب ما و دعوتی که شما به حق و عدل و اسلام و فضیلت می کنید، در دنیا دشمنان زیادی دارد و ما نمی توانیم مطمئن باشیم که در آینده، دشمنان برای ما اسباب زحمت نشوند. قرآن به ما دستور داده تا هر مقدار که می توانید نیرو آماده کنید، با این هدف که این نیرو دشمن را از جنگ افروزی بترساند، اینکه عراق جرئت کرد و جنگ افروز شد، علتش این بود که آنها با محاسبات عادی و اطلاعاتی که امریکا به آنها داد، حساب کرده بودند که ارتش ما پس از انقلاب ورشکسته است. آنها گفته بودند، ایران امرای ارتش را تصفیه کرده و آن ارتش با این انقلاب سازگار نیست و حساب کرده بودند که این ارتش، ارتشی نیست که مقاومت کند. ترسشان ریخت و جرئت کردند و

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص ۱۱.

گول خوردند و این اقدام را انجام دادند و حالا هم پشیمان اند. آقای هاشمی در ادامه افزود:

قرآن می فرماید، شما باید حالت آمادگی را داشته باشید که دشمنان بترسند و ما امیدواریم که آمادگی نیروهای رزمنده ما، مانع بروز جنگ شود و همین حضور مردم در میان شما و شما در میان مردم و کارهایی مثل تشکیل گردان قدس که کار بسیار جالبی است، می تواند دشمنان ما را به وحشت بیندازد و فکر تحمیل یک جنگ دیگر به مخیله کسی خطور نکند. ما که اهل جنگ نیستیم. ما تجاوز نکرده و نخواهیم کرد و جنگ را به دیگر کشورها تحمیل نخواهیم کرد و الآن هم که می خواهیم وارد عراق شویم، اولاً آنها هنوز در خاک ما هستند و ثانیاً حقوقمان را می خواهیم.

رئیس مجلس شورای اسلامی همچنین بر ادامه دفاع مقدس رزمندگان اسلام تأکید کرد و گفت: ما از عراق طلبکاریم، ما از صدام مطالباتمان را می خواهیم، ما باید جواب خون شهدا و معلولین و مصدومین را بدهیم. ما باید جواب این همه خانواده های داغدار و اوقات عزیزی که از رزمندگان در سنگرها تلف شده و جواب خسارت های جنگ و آواره های عزیز را بدهیم. ما طلبکاریم که وارد خاک عراق می شویم. وقتی که صدام را تنبیه کردیم و حقمان را گرفتیم، دنیا می بیند که جمهوری اسلامی هرقدر هم که نیرومند باشد، نیروی خود را برای تجاوز به کار نمی برد و کوچک ترین کشورها در کنار ما، همین کشورهای چند صد هزار نفری خلیج فارس که این روزها دارند با پررویی به دشمن ما کمک می کنند و به آنها راه و بندر می دهند و تبلیغات می کنند - خواهند دید که ما اهل عفو هستیم. ولی آمادگی یک ضرورت است، اگر دشمنان بفهمند که ما آماده نیستیم، بار دیگر همین خیال خام و کشتارها تکرار می شود.

سرهنگ صیادشیرازی نیز در این دیدار درباره معیارهای انتخاب فرماندهان گردان های قدس گفت: این افراد بین نیروهای رزمنده از خط مقدم جبهه برگزیده شده اند و از آغاز جنگ در جبهه ها حضور مداوم داشته اند و ازنظر بعد ایدئولوژی در سطح بسیار خوبی هستند. این فرماندهان همچنین با شیوه های جنگی و روحیات نیروهای مردمی به طور کامل آشنا هستند و زمینه لازم را برای مدیریت دارند. این فرماندهان براین اساس که ما قصد تحول در ارتش را داریم و قصد داریم به آنهایی که لیاقت بیشتری دارند، امتیاز متناسب دهیم، برگزیده شده اند گردان های قدس از میان نیروهای احتیاط برگزیده شده و پس از سازماندهی، تجهیز و آموزش مقدماتی، وارد عملیات خواهند شد(۱)

وی همچنین در گفت وگو با خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره نحوه آموزش نیروهای گردان های قدس گفت: این گردان ها، نیروهای خود را در مناطق یازده گانه کشور جذب می کنند و در کمتر از یک ماه پس از تجهیز و دیدن آموزش های مقدماتی به مناطق عملیاتی جنوب و غرب اعزام خواهند شد و اولین بخش از این گردان ها، ماه آینده برای شرکت در عملیات رزمی عازم جبهه های نبرد حق علیه باطل می شوند.

۱- همان، ص۱۴.

سرهنگ شیرازی درمورد آینده این گردان ها نیز اظهار کرد: گردان های قدس مربوط به زمان جنگ نبوده و در آینده نیز وجود خواهند داشت و به مرورزمان و متناسب با تجاربی که کسب می کنند، سازمان کمی و کیفی شان نیز تغییر خواهد یافت.(۱)

۱

هفته نامه الجهاد وابسته به معارضان عراقی درخصوص اقدام مقامات ارتش عراق در تصفیه خونین ارتش این کشور گزارشی منتشر کرده که روزنامه اطلاعات بخش هایی از آن را به این شرح درج کرده است:

در دفترچه خاطرات یکی از افسران ارتش عراق اسامی ۸ نفر ازجمله هفت افسر ارشد خلبان به دست آمده که شورای به اصطلاح رهبری انقلاب عراق آنان را به اتهام هواداری از حزب الدعوه اسلامی عراق، تیرباران کرده است. اسامی این ۸ افسر که همگی اهل بغداد هستند به شرح زیر است: ۱. سرتیپ خلبان ابراهیم جمیل امین. ۲. سرهنگ خلبان حکمت مجید حمید. ۳. سرهنگ خلبان نزار علی جاسم. ۴. سرهنگ خلبان یاسین بدر زعیف. ۵. سرگرد خلبان عدنان حسون محمد. ۶. سرگرد خلبان فلاح حسن ابراهیم. ۷. سرگرد خلبان حسن علوان عوض. ۸. ستوان یکم علی حسین عزیر.

طبق این گزارش، اخیراً رژیم بعثی اقدام به تصفیه گسترده در میان ارتش عراق کرده، به ویژه پس از تشکیل گروه های توابین و عملیات چریکی آنان در داخل پادگان ها که سبب وحشت رژیم بعثی شده است. دراین باره رژیم بعثی در نامه ای از فرماندهان همه پادگان های عراق خواسته که به تحقیق درباره اطلاعات رسیده درمورد نزدیکان اعدام شدگان متهم به همکاری با حزب الدعوه اسلامی بپردازند. همچنین "هیئت عالی امنیت قومی" گزارش های فوق را تهیه و دستور اخراج وابستگان اعدام شده را صادر می کند.(۲)

۲

اوضاع نابسامان اقتصادی عراق همچنان مورد توجه منابع خبری است. نشریه میدل ایست ریپورت درباره کاهش درآمدهای نفتی و کمک کشورهای عربی به عراق برای تأمین منابع ارزی، و وال استریت ژورنال درباره تصمیمات دولت عراق برای جبران کمبود ارز و چشم انداز ناخوشایند اقتصادی عراق مطالبی را نوشته اند.

میدل ایست دراین باره نوشته است: در اجلاس فاس، حامیان عراق موافقت کردند که بین ماه های اکتبر و مارس ۵/۶ میلیارد دلار به عراق قرض دهند که این رقم از میزان در نظر گرفته شده قبلی، بسیار کمتر است. از وام های کشورهای عربی به عراق برای تأمین هزینه جنگ استفاده شده و درآمدهای نفت (تولیدی عراق) هم صرف مخارج طرح های توسعه شده است،

۱- همان، ص۱۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۴.

ولی درحال حاضر، عراق مانند قبل قادر به تأمین پول کافی برای مخارج داخلی نیست. عراق پیش از جنگ، روزانه ۳ میلیون بشکه نفت صادر می کرد، درصورتی که در هفته های اخیر صادراتش به ۶۵۰ هزار بشکه در روز تقلیل یافته که بیشتر آن ازطریق لوله های نفت ترکیه خارج می شود و این صادرات نیز با حمله های گاه به گاه مختل می شود.

اخیراً عراق در گرفتن وام نیز با مشکل مواجه بوده است. در ماه اخیر، عراق موفق شد از کنسرسیوم ۱۰ بانک ازجمله "چیس مانهاتان" و "ابرونیک تراست" ۵۰۰ میلیون دلار وام دریافت کند. شرکت بانک عرب در بحرین در اعطای این وام به عراق شرکت نکرد، زیرا یک سوم سهام بانک متعلق به لیبی است و رهبری لیبی از اعطای این وام جلوگیری کرده است. بانک "دیوتیش" نیز که در ابتدا برای دادن وام ابراز تمایل کرده بود، بعداً از این کار منصرف شد.(۱)

روزنامه امریکایی وال استریت ژورنال نیز از آماده شدن عراق برای روزهای سخت اقتصادی خبر داد. این روزنامه به نقل از یک تاجر عرب که اخیراً از عراق دیدن کرده، نوشته است: رادیو و تلویزیون درحال آماده کردن مردم برای از خودگذشتگی های اقتصادی هستند. در بازار سیاه، نرخ دینار عراق در چند ماه اخیر، بسیار کاهش یافته است. به گفته این تاجر عرب، هیچ شکی نیست که عراق خود را برای صرفه جویی آماده کرده است. این روزنامه خاطرنشان کرده است که آن دسته از شرکت های خارجی که با عراق در معامله هستند از حالا این مشکل عراق را حس کرده اند. به گفته یک منبع دولتی امریکا، عراق نتوانسته است در ماه گذشته اقساط یک شرکت برزیلی را برای احداث دو پروژه ساختمانی و خط آهن بپردازد. کارخانه بین المللی "ریموند" در شهر هوستون در ایالات تگزاس نیز که مشغول ساخت ۳ مخزن در شمال و غرب بغداد می باشد، به دلیل کمبود گازوئیل کافی برای ماشین ها از سرعت کار خود کاسته است. همچنین، عراق از کنترات کننده ها خواسته است که حداقل ۳۰ درصد از هزینه لازم برای هر پروژه ای را که انجام می دهند، شخصاً تهیه کنند. این روش در کشورهای فقیر و درحال توسعه غیر منتظره نیست، ولی اولین باری است که عراق این شرط را گذاشته است.(۲)

به نوشته وال استریت ژورنال، تاجران ژاپنی می گویند که عراق در نظر دارد جواز واردات لوازم اولیه در سال ۱۹۸۳ را به نصف مقدار سال ۱۹۸۲ برساند و نیز تصمیم به کاهش بسیار شدید در صدور جواز واردات کالاهای غیر اولیه دارد. یک مقام رسمی وزارت بازرگانی امریکا گفته است که بعضی از شرکت های امریکایی در به توافق رسیدن با عراق دچار مشکل شده اند.

وال استریت ژورنال می افزاید: صدام از آغاز جنگ با ایران سیاست تأمین هم زمان نیاز مردم و جبهه را اتخاذ کرده است. به گفته یک تاجر عرب، کاری که صدام کرد این بود که هم زمان با جنگ به طرح های ساختمانی خود با سرعت زیادی ادامه داد، چون این سیاست براساس پایان سریع جنگ بنا شده بود، نتوانست ادامه یابد. این روزنامه خاطرنشان می کند که در ایران نشانه ای

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۳، تاریخ ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۴، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۹/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۳، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۹/۱۳۶۱.

دال بر خستگی از جنگ به چشم نمی خورد، درحالی که حامیان مالی عراق به نظر می رسد که از خالی شدن ذخایرشان در جنگ ایران و عراق ناراضی هستند. عربستان و کویت تاکنون ده ها میلیارد دلار را به صورت وام هایی با شرایط ساده در اختیار عراق قرار داده اند که به نظر نمی رسد هیچ گاه بازپرداخت شود. ازطرفی، بازار ضعیف نفتی در دو کشور (عربستان و کویت) آنها را مجبور کرده است که تولیدات نفتی خود و درنتیجه وام های عراق را کاهش دهند. عربستان سعودی تعدادی از پروژه های خود را به تعویق انداخته است و پیش بینی می شود کویت - که بازار سهامش درحال سقوط است - امسال با ۲/۱ میلیارد دلار کسری بودجه روبه رو شود. امارات متحده عربی نیز به عنوان یکی دیگر از حامیان عراق با کسری بودجه مواجه می باشد.(۱)

۱

روزنامه آلمانی اشتوتگارت سایتونگ به توان نیروی دریایی ایران و محدودیت عراق در صدور نفت و به دنبال آن کمبود درآمد ارزی عراق اشاره و تجاوز عراق به ایران را نتیجه محاسبه غلط عراق در توان دفاعی ایران قلمداد کرده است. این روزنامه دراین باره نوشته است: از آنجا که ایرانیان در نیروی دریایی قوی تر از عراقی ها هستند، توانستند با بستن مدخل خلیج فارس، از خروج کشتی هایی که به بنادر عراق حرکت می کنند، جلوگیری کنند. از طرف دیگر، سوریه هم لوله نفتی عراق در دریای مدیترانه را بسته است که درنتیجه صادرات نفتی عراق امروز به یک پنجم زمان قبل از جنگ کاهش یافته است. حالا عراق برای پرداخت قیمت سلاح هایی که از کشورهای عربی دوست دریافت می کند، زیر بار میلیاردها دلار قرض رفته و در جنگی که خود سبب آن بوده، فقط با کمک های مالی عظیم کشورهای حوزه خلیج (فارس) می تواند خود را سر پا نگه دارد.

در ادامه مطلب اشتوتگارت سایتونگ آمده است: تلاش های اعراب هم برای میانجیگری بین دو کشور متخاصم ایران و عراق تاکنون محکوم به شکست بوده است. درواقع، عراق در دو سال قبل، ایران را ضعیف پنداشت و تصمیم گرفت که با حمله به این کشور، خط مرزی بین دو کشور در شط العرب را که زمانی ازطرف شاه به عراق تحمیل شده بود، تغییر دهد و آن را به میل خود تصحیح کند، ولی حالا کار به جایی رسیده که عراق حاضر به قبول مرز سابق شده است.(۲)

۲

در آستانه تشکیل اجلاس اوپک در شهر وین، روزنامه جمهوری اسلامی در مقاله ای به ذکر تاریخچه وضعیت فروش و قیمت نفت از آغاز پیروزی انقلاب تا شهریور ۱۳۵۹ و شروع تهاجم عراق تاکنون پرداخته است. این مقاله که به نظر نوعی موضع غیر رسمی دولت جمهوری اسلامی در کشمکش های اخیر بازار نفت و کشورهای عضو اوپک است، به نقش عربستان در همراهی شرکت های نفتی غربی توجه دارد. موضوعات اصلی مقاله به این شرح است:

۱- همان، صص ۳ و۴، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۹/۱۳۶۱، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۱، تاریخ ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۲۷، رادیو کلن، ۲۵/۹/۱۳۶۱.

وقوع انقلاب اسلامی؛ کاهش عرضه نفت به بازارهای جهانی؛ افزایش بی سابقه قیمت نفت؛ شروع مجدد صدور نفت ایران؛ اقدام کشورهای غربی برای ذخیره سازی؛ تلاش عربستان در افزایش تولید و کاهش قیمت نفت؛ تجاوز عراق به ایران؛ شروع جنگ و محدودیت ایران و عراق در صدور نفت و واردشدن شوک جدید به قیمت ها؛ اقدامات شرکت های امریکایی و اروپایی برای پایین آوردن قیمت نفت؛ همراهی عربستان در این راه؛ اختلاف ایران و عربستان درزمینه رعایت حقوق اعضای اوپک یا حرکت براساس نیازهای اقتصاد عربستان و...

در مطلب روزنامه جمهوری اسلامی آمده است:

اجلاس وزیران سیزده کشور صادرکننده نفت پس از گذشت قریب پنج ماه از اجلاس تیر، روز یکشنبه آینده (۲۸ آذر) در وین تشکیل خواهد شد تا مهم ترین موضوعات مربوط به نفت را بررسی کند. این مسائل به طور خاص به میزان تولید اوپک، بهای نفت، سهمیه بندی فروش کشورهای گوناگون و مابه التفاوت قیمت نفت مرغوب تر اختصاص دارد. بهای نفت و سهمیه تولید از مهم ترین نکاتی هستند که پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران بسیار مطرح شده است. صدور نفت ایران در دوران انقلاب اسلامی به دلیل لبیک کارکنان شریف صنعت نفت به ندای امام امت سبب کاهش تولید نفت خام جهان به میزان ۵۸ میلیون بشکه در روز شد و به طور ناگهانی عرضه جهانی نفت را با نقصان شدیدی مواجه کرد.

تولید اوپک در سال ۱۳۵۷ به ۹۳/۲۹ میلیون بشکه در روز بالغ گردید، اما به دلیل آنکه کمبود نفت در بازار هنوز رفع نشده بود، قیمت این طلای سیاه به سرعت افزایش یافت. صدور مجدد نفت ایران از اسفند ۱۳۵۷ آغاز شد، اما به دلیل هراس شرکت های نفتی از حوادث احتمالی، نظیر قطع مجدد صدور نفت خام ایران یا هر کشور دیگر، غرب ذخیره سازی را به طور گسترده و با سرعت آغاز کرد. این امر سبب شد تا قیمت ها براثر هجوم، با سرعت بیشتری افزایش یابد و تا اواخر سال ۱۳۵۸ و اوایل سال ۱۳۵۹ به بالاترین حد خود، یعنی ۳۶ دلار رسید و این درحالی بود که غرب علاوه بر خرید کامل نفت مصرفی خود و ذخیره سازی آن تا قبل از تجاوز صدام به ایران، خود ۶۰۰ تا ۶۵۰ میلیون بشکه اضافه بر ذخیره هر سال خود، نفت انبار کرده بود. دراین میان، عربستان نیز تولید خود را افزایش داد و سطح عرضه آن از ۸ میلیون بشکه نیز تجاوز کرد، لذا دنیای غرب ازجهت تأمین نفتی خود تا اندازه زیادی مطمئن بود و خطر قطع صدور نفت نیز دیگر به هیچ وجه در کوتاه مدت رخ نشان نمی داد و تنها مشکل موجود در بازار نفت، بالابودن قیمت ها بود که می بایست در مرحله دوم برطرف می شد.

این تأمین نفتی غرب که ازطریق ذخیره سازی و تولید بالای عربستان ایجاد شده بود، به خوبی سبب گردید که کشورهای غربی، به خصوص امریکا حداقل تا مدتی از نفت ایران و عراق بی نیاز شوند و لذا برای کسب منافع سیاسی و بی خطرساختن خلیج فارس و قلب خاورمیانه با مناسب

تشخیص دادن موقعیت، صدام را تشویق به تجاوز به خاک جمهوری اسلامی ایران کردند و حکومتی را که یکی از پیامدهایش بالارفتن ۲۰۰ درصدی بهای نفت در جهان بود، ساقط کنند. به دنبال این تجاوز، تولید ۴/۳ میلیون بشکه ای نفت ایران در قبل از شهریور ۱۳۵۹، کاهش یافت و ازطرفی با حضور نیروی دریایی ایران در آب های خلیج فارس و حاکمیت کامل در آن، مهم ترین راه صدور نفت عراق سد شد و تولید این کشور به ۶۰۰ هزار بشکه در روز رسید. کم شدن تولید نفت ایران در اوپک سبب شد که عربستان در این سازمان قدرت مانور بیشتری یابد و راه برای پایین آوردن قیمت ها هموار شود. در این وضعیت، عربستان تلاش خود را برای کاهش یافتن بهای نفت افزایش داد و چیزی نمانده بود تا خواسته امریکا و اروپا به نتیجه برسد. در این وضعیت، عربستان بیشترین ظرفیت تولیدی خود را به کار گرفته بود تا کوچک ترین کمبودی در بازار ایجاد نشود. از طرف دیگر، کشورهای دیگر اوپک به ویژه صادرکنندگان حوزه خلیج فارس نیز تولید نفت خود را افزایش داده بودند و بدین ترتیب، این بار عربستان سعودی با برگ برنده اضافه تولید تا حدود ۱۱ الی ۱۲ میلیون بشکه در روز و قیمت ارزان ۳۲ دلار دربرابر ۳۶ دلار، دول مترقی و مشتریان نفت را به سوی خود جلب کرد. از طرف دیگر، امریکا و کشورهای صنعتی هم پیمانش و همچنین کمپانی های نفتی که از خرداد ۱۳۵۸ تا اواخر تابستان ۱۳۵۹ (زمان شروع جنگ ایران و عراق)، بیشترین حد ذخیره سازی را انجام داده بودند، دربرابر قیمت گران نفت، تقاضای خرید خود را کاهش دادند و آن میزانی را نیز که احتیاج داشتند در درجه اول از سعودی ها با قیمت ۳۲ دلار و در درجه دوم از کشورهایی که از سیاست عربستان پیروی می نمودند، تأمین می کردند. بدین ترتیب، ایران اسلامی و سایر دولت های مترقی چون لیبی و الجزایر که نفت را با بهای ۳۶ دلار می فروختند، با توطئه حساب شده ای با هدف مسدودکردن بازار نفتی شان مواجه شدند. برخی رسانه های تبلیغاتی غرب نیز این اقدام دولت سعودی را با بی تفاوتی و بعضی دیگر با نگاهی تحسین آمیز بررسی می کردند.

زکی یمانی وزیر نفت عربستان

زکی یمانی وزیر نفت دربار سعودی، دربرابر

ص: ۸۳۸

اعتراضات فراوانی که به ارزانی و اضافه تولیـد نفت کشورش می شد، پاسخ می داد که اگر قیمت نفت به سـرعت افزایش یابد، جهان صـنعتی وابسـتگی خود را به نفت کشورهای صادرکننده با شتاب بیشتری کاهش داده، با گسترش تحقیقات علمی درزمینه کشف منابع دیگر انرژی، تا ۷ الی ۱۰ سال دیگر، وابسـتگی نفتی خود را به طور کامل قطع خواهد کرد و این موضوع، منافع کشورهای صادرکننده نفت، به ویژه عربسـتان را به خطر خواهد انداخت.

راهبرد امریکا و کمپانی های نفتی که در این مرحله، عربسـتان آن را اعمال می کرد، این بود که اولاً، دولت های پیشرفته ای که قیمت نفت را افزایش داده اند، به شدت تنبیه شوند تا در سال های بعد، اطمینان یابند، قدرت ایسـتادگی دربرابر سیاست های غربی را ندارند و سیاست خود را با خواست های کمپانی های نفتی منطبق سازنـد و ثانیاً غرب تمایل داشت که هرچه سـریع تر قیمت گذاری را مهار کرده، به دست مزدوران خود بسپارد تا در مقابل هرگونه خطر اقتصادی نشـئت گرفته از افزایش قیمت نفت مصون بمانـد. لذا سـیاست قیمت گذاری بلندمدت ازطرف عربستان در اوپک مطرح شد.

زکی یمانی اصـرار می ورزید که کاهش تولید نفت کشورش منوط به تصویب طرح راهبردی قیمت گذاری اوپک باشد. به موجب این طرح، قیمت هـای اوپـک درخصوص نرخ تورم غرب، رشـد اقتصادی و تغییرات ارزش دلار در بلوک غرب نوسان داشت و جلو افزایش سـریع آن تا سطح جایگزین شدن انرژی های جانشین گرفته می شد.

ایران این طرح را به طور قـاطع رد و عنوان کرد مـا به هیـچ وجه حاضـر نیستیم که سـیاست نفتی مـان را براسـاس اقتصـاد غرب تنظیم کنیم، اما کاهش تقاضا برای خرید نفت اوپک ازطرف غرب و رسـیدن تولید اوپک به حد ۹/۲۴ میلیون بشکه در روز در پاییز سال ۱۳۵۹ – که نزدیک به نصف آن را عربسـتان به تنهایی صادر می کرد – سـبب شد که فشار اقتصادی لحظه به لحظه به کشورهای دیگر اوپک خصوصاً دولت های مترقی که بازار خود را تا انـدازه زیادی از دست داده بودنـد، وارد آیـد، فشاری که بعـداً به آشـفتگی در تمام بازار نفت انجامید. در آن موقع، حکومت سـعودی رسماً اعلام کرد، درصورتی که سایر اعضای اوپک بهای نفت خود را به ۳۴ دلار تنزل دهند، عربستان نیز حاضر است بهای نفت خود را به این سـطح برسانـد و از تولیـد خود بکاهـد. بدین ترتیب، در اواخر سال ۱۳۵۹ و اوایـل سال ۱۳۶۰ و درنتیجه برنامه دیکته شـده کمپانی ها و کارتل های نفتی غربی و با بازیگری دولت سعودی، اوپک با آشفتگی بی سابقه ای در بازارهای نفتی روبه رو شد. از آن هنگام، بحث نشـست هـای وزیران نفت به موضوعـاتی ازجمله بهای نفت و سـقف تولیـد اوپک اختصاص یافته است و جلسات اضـطراری و پی درپی وزیران نفت کشورها برای بررسی این موضوعات و به نتیجه رسیدن و خروج از بحران ادامه دارد.(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۲۲.

روزشمار جنگ جمعه ۲۶ آذر ۱۳۶۱ ۱ ربیع الاول ۱۴۰۳ ۱۷ دسامبر ۱۹۸۲

۱

مناطق عملیاتی امروز وضعیت آرامی داشت و فقط شهرهای خرمشهر و آبادان گلوله باران شد. در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر ۶ واحد مسکونی تخریب و ۸ نفر مجروح شدند.(۱)

در همین حال و به دنبال پناهندگی مردم عراق به ایران، ۱۳ تن از مردم شهرهای نجف، بغداد و سلیمانیه با عبور از مرزهای غربی وارد ایران شده، درخواست پناهندگی کردند.(۲)

جمعیت هلال احمر استان لرستان هم درباره اسکان پناهندگان عراقی اعلام کرد که درطول ۴ ماه، ۲۵۰۰ معاود عراقی و پناهنده کرد در اردوگاه عمار این استان اسکان داده شده اند. همچنین در همین مدت ۱۴۰۰ چادر امدادی در این اردوگاه برای خواهران و برادران معاود عراقی نصب شده است(۳)

۲

امروز گروه های مسلح شورشی، تحرک خاصی در مناطق کردنشین نداشتند. حمله به چند روستا و اسیرکردن مردم عادی و حمله به یک پایگاه نیروهای خودی در جنوب سنندج، از فعالیت های اندک این گروه ها بود. پایان پلنوم کمیته مرکزی حزب دمکرات، تسلیم ۳ تن از شورشیان به نیروهای خودی، از دیگر اخبار این مناطق بود.

عوامل حزب دمکرات کردستان به دو روستای "کانی بند" و "نوره" در ۸ کیلومتری جنوب بانه حمله کرده، ۱۲ نفر از اهالی مسلمان این ۲ روستا ازجمله ۲ روحانی سنی را به اسارت بردند. همچنین افراد مهاجم به ۲ روستای "شیخ شربتی" و "تازه آباد" در اطراف مریوان حمله و منازل و احشام این روستاها را غارت کردند(۴)

در حمله ناموفق عوامل حزب دمکرات کردستان به پایگاه توریور در ۳۲ کیلومتری جنوب غربی سنندج هم ۲ نفر از افراد مهاجم کشته شدند و یک نفر از نیروهای خودی مجروح شد.(۵)

۱- سند شماره ۳۰۰۳۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه شهربانی استان خوزستان، از شهربانی استان خوزستان (اطلاعات) به استانداری استان خوزستان (دفتر سیاسی)، شماره ۲۱۳، تاریخ ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۵۵۰۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۲، تاریخ ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۹/۱۳۶۱، ص۱۹.

۴- سند شماره ۱۰۴۷۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۲۱۰، تاریخ ۶/۱۰/۱۳۶۱، ص۴؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۹، تاریخ ۳/۱۰/۱۳۶۱، ص۸ سنندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۱۰/۱۳۶۱؛ و - دفتر سیاسی سپاه، رویدادها و تحلیل، نشریه شماره ۴۹، تاریخ ۱/۱۱/۱۳۶۱، ص۱۶.

۵- مأخذ ۱، بخش دوم، ص۲؛ و - سند شماره ۳۴۰۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استانداری

استان کردستان (مشاوره و بررسی)، ۲۸/۹/۱۳۶۱.

به گزارش رادیو بغداد، سومین پلنوم کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران امروز پایان یافت. در پایان این پلنوم که از ۱۵ آذرماه آغاز شده بود، مسائل مختلف سیاسی و نظامی و حزبی بحث و بررسی و بر ادامه مبارزه مسلحانه و تقویت شورای ملی مقاومت و همکاری با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) تأکید شد(۱)

امروز همچنین ۳ تن از افراد گروه کومه له با ۳ قبضه اسلحه خود را به پایگاه های سپاه در سنندج، بانه و سلماس تسلیم و درخواست امان نامه کردند. یکی از این افراد که ولی الله واعظی نام داشت، عضو هیئت سیاسی - تبلیغاتی گروه کومه له در منطقه انزل ارومیه بود(۲)

۱

بررسی سیر انتخابات از اول پیروزی انقلاب تا انتخابات اخیر خبرگان؛ اهمیت این انتخابات و ارتباط آن با پیام هشت ماده ای امام خمینی، مهم ترین موضوعی بود که آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و امام جمعه موقت تهران، در خطبه های امروز نماز جمعه تهران به آن پرداخت.

وی در بخشی از سخنان خود گفت: آن روز که در همه پرسی جمهوری اسلامی (چند ماه پس از پیروزی انقلاب) مردم به پای صندوق های رأی رفتند، درواقع اوج تبلور آرا و حمایت مردم از انقلاب بود، لذا عالی ترین انتخابات در آنجاست، بعد دیده می شود که در مرحله ای حمایت مردم افت می کند. در انتخابات ریاست جمهوری اول که بنی صدر انتخاب شد، به جای حدود ۲۰ میلیون افرادی که در همه پرسی شرکت کردند، ۱۴ میلیون حاضر بودند و بلافاصله پس از آن در انتخابات مجلس حدود ۱۱ میلیون نفر. این حمایت پس از مدتی سیر صعودی پیدا می کند و در انتخابات ریاست جمهوری مرحوم شهید رجایی دوباره ۱۴ میلیون نفر شرکت دارند. در قضیه انتخابات رئیس جمهور فعلی برادر آیت الله آقای خامنه ای بیشتر می شود (۱۷میلیون) و در انتخابات خبرگان که اخیراً برگزار شد، جهش دیگری هست.

بدین ترتیب، پس از انقلاب، ما یک سیر نزولی داشته ایم و یک سیر صعودی، و حالا به نقطه اوج حمایت مردم نزدیک شده ایم، البته فرق هم دارد، چراکه روزهای اول جو تاحدودی احساساتی بود، یعنی مردم هنوز مسائل را دقیق نمی دانستند، اما امروز پس از چهار سال مردم فهمیده اند چه می خواهد بشود و چه می خواهند. با این توضیح، ارزش آرایی که به صندوق های انتخابات خبرگان ریخته شد، با آرای چهار سال پیش تفاوت بسیار دارد. اینجا تحقق آزادی، انسانیت، کار و فعالیت اقتصادی است. مدارس کار می کنند، بچه ها بهتر از گذشته درس می خوانند، دانشگاه ها بهتر از گذشته تحقیق خواهند کرد. روحانیت اینجا موساد تشکیل نداده، حکومت ملاها نیست، مردم خودشان می خواهند روحانیت در ر أس کارها باشند، دیگر، مسائل روشن است.

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۸۶، تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۶۱، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو بغداد، ۹/۱۰/۱۳۶۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۵۴۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه۵ (اطلاعات) به ستاد مرکزی (اطلاعات)، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

انگیزه های ضدانقلاب را گرفته اند، انگیزه های توده مردم را تقویت کرده اند، جریان روشن و خطوط مشخص است و می رسیم به خبرگان. حالا_ هیاهو راه انداخته اند در دنیا که لااقل دنیا را داشته باشند که مردم در انتخابات شرکت نکنند. یکی از کارهای بسیار مهمی که شما کردید و قلب امام زمان و پیغمبر را یقیناً شاد کردید، همین شرکت ساده شما در انتخابات بود. آن دو ساعتی که وقت صرف کردید در سرما، خیلی باارزش است. روز بعد از انتخابات، رفتم خدمت امام و ایشان را از همیشه بانشاط تر دیدم و ایشان فرمودند که مردم ما خیلی مردم خوبی هستند [تکبیر حضار]. در صدر اسلام، زمان پیغمبر، سوره توبه را بخوانید ببینید که چقدر قرآن از مسلمانان که پیغمبر میانشان بوده و هر روز معجزه ای می دیدند، گله می کنند. می دیدند که ملائکه در جنگ بدر می آیند و به نفعشان شمشیر می زنند. ببینید! برای مردم، پیغمبر چه خون دلی می خورد؛ یکی می گفت زمستان است، یکی می گفت تابستان است و یکی چیز دیگری می گفت و فرار می کردند. یک کلمه امام گفتند تکلیف است، فرض کنید ما چقدر باید نیرو مصرف می کردیم که مردم از پشت میزهایشان و از کارهایشان بلند شوند و بروند جبهه. این جور مردم امروز کار می کنند.

بررسی روند انتخابات در جمهوری اسلامی ایران از ابتدا تاکنون و ارتباط آن با پیام ۸ ماده‌ای امام از مباحث مطرح‌شده در خطبه‌های نمازجمعه امروز تهران بود.

ص: ۸۴۳

امام فرمودند این جوان های ما که این جور دارند می روند و از شهادت استقبال می کنند، در کدام قطعه تاریخ تا زمان خود پیغمبر شما دیده اید؟ افراد استثنایی زمان پیغمبر را حساب نکنید، مجموعه ملت را در نظر بگیرید. امام حسین با ۷۲ تن شهید شدند و از مدینه به کوفه آمد و این همه مردم می دانستند. این مردم با این کار ساده ای که کردند آب پاکی را ریختند روی دست ضدانقلاب و دشمنان اسلام.

اینها خیلی سرمایه گذاری کردند که نگذارند این مجلس خبرگان، انتخاباتش آبرومند شود. آمدند گفتند و انگشت گذاشتند روی احساسات مردم که این تضعیف رهبری است و گفتند که اینها می خواهند در مقابل امام یکی را درست کنند، این شایعه اش هم قلب انسان را لرزاند و امام با سخنانشان این را خنثی نمودند.

امروز رأی مردم کردستان بیشتر از همه پرسی شد و در همه شهرهای کردستان انتخابات مجلس و انتخابات خبرگان شد و ضدانقلاب بسیج شده بود تا صندوق ها را به هم بریزد. این کاری که انجام شد با آن شرایط هوا - که اکثر جاها برف بود - ببینید که چقدر سالم برگزار شد. انتخاباتی با این وسعت انجام شود و مردم به این خوبی شرکت بکنند و صبورانه سه تا چهار ساعت در صف بمانند و پاهایشان مثل یخ بشود تا خودشان را به صندوق ها برسانند و چه استقبالی شد. خود این انتخابات با این مصافی که بود، یعنی لشکرکشی ضدانقلاب با کمک همه ابرقدرت ها و نیروهای پشتیبانی شان و لشکرکشی مردم نتیجه اش معلوم شد، دراین زمینه است که امام عظیم الشأن ما این بیانیه جدید را صادر کرد.

گوشتان را باز کنید، کسانی که در این مملکت دارید خدمت می کنید، روی کلمات امام و روی آهنگ جملات امام حساب کنید که چرا صادر شده. ما با این حرکت جدید نشان دادیم مملکت محکم است، وحشتی نیست. جنگ، بایکوت، تروریسم، شیطنت ها و تبلیغات نتوانسته این مردم را متزلزل کند، بلکه محکم ترشان کرده که آرای سطح بالایشان الگوست. حالا با این مردم باید چه کرد؟ کشوری که این جوری جا افتاده و درحال جنگ این جوری دارد در انتخابات شرکت می کند و سازندگی می کند، آیا این کشور دیگر نیاز دارد که ما برای تثبیت انقلاب از قرآن، از قانون، از اخلاق و رأفت و رحمت اسلامی بگذریم، هیچ نیازی شما ندارید. گروهک های ضدانقلاب را امام جدا کردند و آنها حساب خاصی دارند. عامه مردم این کشور، اینهایی که با پای خودشان به پای صندوق ها رفتند و آنهایی هم که نرفتند را هم روی همان ها حساب می کنیم، این است که نیاز ندارند با اینها برخوردهای غیرصحیح شود. فصل اطمینان و آرامش خاطر دادن به مردم رسیده است. همه زمینه ها برای اینکه هرکسی با هر فکری در این مملکت بتواند بماند و زندگی بکند و راحت باشد و مطمئن، فراهم است(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۹/۱۳۶۱، صص ۱۸ و ۱۹.

۱

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره اقدامات و مواضع وزیر نفت که در وین به سر می برد گزارش داد. سیدمحمد غرضی وزیر نفت ایران، که برای شرکت در اجلاس سالانه وزیران عضو سازمان اوپک به اتریش سفر کرده است، امروز در مصاحبه ای در وین مرکز این کشور، عربستان سعودی را متهم کرد که تحت فشار ابرقدرت ها بازارها را از نفت لبریز می کند.

به گفته غرضی هیئت نمایندگی ایران تقاضا خواهد کرد، سهمیه ایران در بازارهای جهانی به ۳ میلیون بشکه در روز افزایش یابد،(۱) ولی کالدرون وزیر نفت ونزوئلا، قبلاً گفته بود که اگر دریابد که سایر اعضای اوپک نیز همین وضع را دارند، کشورش حاضر است میزان تولید را کاهش دهد.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، مهندس غرضی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، با وزیران نفت لیبی و نیجریه در وین ملاقات کرد. در این ملاقات، غرضی موضوع سهمیه کشورهای عضو اوپک را طبق ۴ عامل میزان ذخایر نفتی؛ جمعیت هر کشور، نیاز به ارز و فروش سنتی نفت خام تجزیه و تحلیل کرد. وی در این ملاقات تولید روزانه ۵/۱۷ میلیون بشکه نفت خام را به عنوان کل تولید اوپک و قیمت ۳۴ دلار به ازای هر بشکه را اساس نظریات ایران اعلام کرد و افزود: سایر کشورهای عضو اوپک به ویژه پادشاهی عربستان که اصول یادشده را زیر پا گذاشتند، بایستی ملزم به رعایت آنها شوند.

وزیر نفت با اشاره به مواضع ایران در اوپک: انقلاب اسلامی ایران از منافع تمام ملل مستضعف در اوپک دفاع می‌کند.

وزیر نفت لیبی ضمن تأیید مواضع جمهوری اسلامی ایران درزمینه تولید روزانه ۵/۱۷ میلیون بشکه نفت خام توسط کل اعضای اوپک و قیمت ۳۴ دلار به ازای هر بشکه خواستار ایجاد یک سیستم پایدار سهمیه بندی تولید نفت خام شد.

ص: ۸۴۵

۱- قبل از سخنان مهندس غرضی در این مصاحبه برخی از وزیران نفت کشورهای عضو اوپک بر لزوم پاسخ مثبت به درخواست ایران برای صدور بیشتر تأکید کردند. (روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۲.)

غرضـی در ملاقـات بـا وزیر نفت نیجریه - که اکنون رئیس اجلاس اوپـک است - از وی خواست تا کشورهایی که خود را در این چارچوب مسئول نمی دانند و به جای تبعیت از توافق هایی که در اوپک صورت گرفته، به سیستم های سیاسی در دنیا پناه می برند، مؤاخذه شوند.

همین گزارش حاکی است که وزیر نفت کشورمان در مصاحبه ای با خبرنگاران رسانه های بین المللی، ضـمن تشـریح مواضع ایران در اوپک، در پاسـخ به این سـؤال که علت دفـاع کالـدرون برتی وزیر نفت ونزوئلا از مواضـع جمهـوری اسـلامی ایران چیست، گفت: هرکس بـا منطق انقلاب اسـلامی ایران برخورد کرد، تشـخیص می دهد که انقلاب اسـلامی ایران از منافع تمام ملل مستضعف دفاع می کند و به این علت است که وزیر نفت ونزوئلا نیز به دلیل حساسیت اوپک، مواضع ایران را صالح و برحق تشـخیص داده و روز گذشـته در گفت وگویی با خبرنگاران رسانه ها و خبرگزاری های جهان از مواضع جمهوری اسلامی ایران در اوپک دفاع کرده است(۱)

درحـالی که جلسات رسـمی اوپك هنوز آغاز نشـده است، برخی رسانه های امریکا از ارزان شـدن قیمت نفت خبر دادنـد. رادیو امریکا دراین باره اعلام کرد: محموله های ارزان تر نفت اوپك ممکن است در راه باشـد. روزنامه کریستین ساینس مانیتور با این تیتر که در نیم صـفحه اول شمـاره امروز آن بـا حروف درشـت چاپ شـده است، به پیش بینی نتایـج احتمـالی شـورای وزیران اوپـك پرداخته و نوشـته است: قیمت نفت احتمالاً بشکه ای ۴ دلـر کـاهش خواهـد یـافت. دراین بـاره وال استریت ژورنـال روزنامه معتبر اقتصادی امریکا، نظریه دیگری مطرح کرده و تأکیـد می کنـد که اوپك در تلاش برای افزایش قیمت نفت به سـیاست کاهش تولیـد نفت چشم دوخته است، اما چشم انـداز روشـنی دربرابر شورای وزیران اوپك که پس فردا تشکیل می شود، وجود ندارد.(۲)

۱

وزارت خـارجه امریکـا اعلام کرد که بـا فروش بالگردهـای امریکـایی به عراق مخـالفت نخواهـد کرد. سـخنگوی وزارت امور خارجه امریکا گفت: امریکا ۶۰ فرونـد بـالگرد درخواسـتی عراق را به آن کشور خواهـد داد، به شـرط آنکه این بالگردهـا موجب ادامه جنـگ ایران و عراق نشود(!)(۳)

۲

مجمع عمومی سازمـان ملـل متحـد به اتفاق آرا به خروج همه نیروهای خارجی از لبنان رأی مثبت داد. مجمع عمومی سازمان ملل با ۱۴۵ ر أی موافق، قطعنامه۲۸ کشور ازجمله لبنان را تصویب کرد.

یهودا بلوم نماینـده رژیم صـهیونیستی در مجمع عمومی سازمـان ملل، ضـمن تصـریح این مطلب که به قطعنامه رأی مثبت داده است، گفت: در آینده نیز ترتیبی در لبنان داده خواهد شد که از هرگونه اقدام مخالف در سرزمین لبنان علیه اسرائیل و اتباعش جلوگیری شود(۴)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۲.

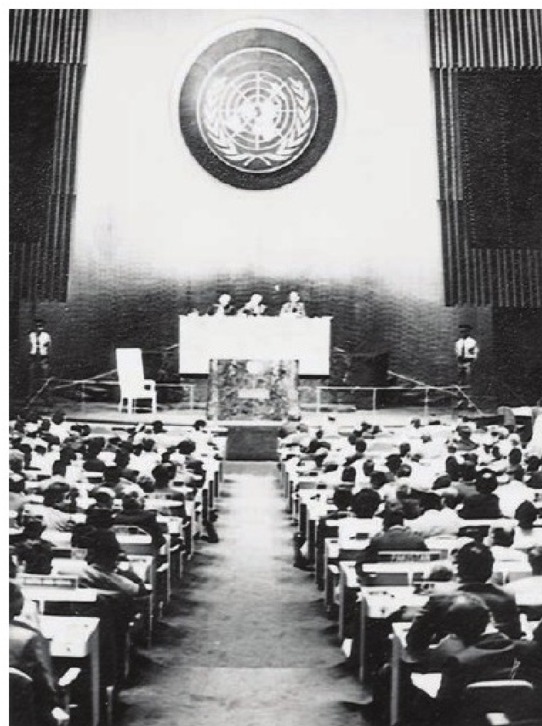
۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۳، تاریخ ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۸، رادیو امریکا، ۲۶/۹/۱۳۶۱.

۳- همان، ص۲۷، رادیو قاهره، ۲۶/۹/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۲، صآخر.

همچنین به گزارش یونایتدپرس از سازمان ملل، امریکا و رژیم صهیونیستی به قطعنامه ای که در مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب و به موجب آن خواسته شده است که با سازمان آزادی بخش فلسطین برای تأمین کمک های اقتصادی و اجتماعی به منظور یاری کردن ملت فلسطین همکاری شود، ر أی منفی دادند. این قطعنامه که در آن رژیم صهیونیستی هم به سبب تهاجم به لبنان محکوم شده است، با ۱۴۳ رأی موافق در مقابل ۲ رأی مخالف به تصویب رسید. در مجمع عمومی سازمان ملل متحد همچنین قطعنامه دیگری تصویب شد که در آن حاکمیت فلسطینی ها و اعراب بر منابع سرزمین های اشغالی اعراب به رسمیت شناخته شده است. امریکا و رژیم صهیونیستی تنها اعضایی بودند که به این قطعنامه نیز رأی مخالف دادند.(۱)

۱

مجمع عمومی سازمان ملل در قطعنامه‌ای خروج تمام نیروهای خارجی را از لبنان خواستار شد.

امروز نیز یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان مسلمان پاریس و همسرش مورد ضرب وجرح هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قرار گرفتند. به دنبال این حمله، عده ای از دانشجویان غیرایرانی به عنوان اعتراض و شکایت نزد یکی از رؤسای این دانشگاه رفتند. که درپی آن، رئیس دانشگاه وسیله انتقال این فرد و همسرش را به بیمارستان فراهم آورد.(۲)-(۳)

ص: ۸۴۷

۱- مأخذ ۲، صآخر.

۲- حادثه مشابهی در ۱۹/۹/۱۳۶۱ اتفاق افتاده بود.

۳- مأخذ ۱۰، ص۶، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۹/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ شنبه ۲۷ آذر ۱۳۶۱ ۲ ربیع الاول ۱۴۰۳ ۱۸ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز شدت جنگ در خلیج فارس بیش از جبهه های زمینی بود و ارتش عراق با پرتاب ۸ فروند موشک به سوی یک کاروان کشتی های باری، به ۲ فروند از این کشتی ها آسیب رساند. ارتش عراق همچنین بار دیگر شهر آبادان را گلوله باران کرد.

نیروهای امدادی درحال مهار آتش یک نفتکش

عراق بار دیگر پس از شکست در جبهه‌های زمینی به جنگ در خلیج‌فارس روی آورد.

یک کاروان ۵ فروندی از کشتی های باری و نفتکش پس از تخلیه بار از بندر امام خمینی به سمت بوشهر در حرکت بودند که یگان موشکی عراق از مناطق رأس الخیمه و رأس البیشه با شلیک ۸ فروند موشک به منطقه خور موسی عراق، نفتکش یونانی ۲۲ هزار تنی "اسکای مون" متعلق به گروه کشتیرانی "ورنیکاس" و کشتی تجاری "جامی" ایران

ص: ۸۴۹

را هدف قرار داد. در این حادثه، کشتی یونانی دچار آتش سوزی شد و ۲ نفر از خدمه آن مجروح و ۳ تن نیز مفقود شدند. ۳۳ نفر از کارکنان هر دو کشتی نیز با تلاش نیروهای خودی نجات یافتند. کشتی های آسیب دیده برای بازسازی به بنادر امن هدایت شدند.(۱)-(۲)

رادیو صوت الجماهیر ضمن اعلام حمله به این کشتی ها، تعداد آنها را ۴ فروند اعلام کرد و به نقل از اطلاعیه نظامی عراق مدعی شد که همه آنها غرق شده اند.(۳)بی بی سی با اشاره به سوابق عراق در انتشار چنین اخباری، ادعاهای عراق را درباره غرق کردن ۴ کشتی غیرقابل اعتماد خواند.(۴) بیمه لویدز آمار زخمی شدگان کشتی یونانی را ۵ نفر اعلام کرد(۵)در همین روز بالگردهای ایران در دهانه خور موسی یک مین دریایی را کشف کردند.(۶)

امروز همچنین در گلوله باران شهر آبادان ۶ منزل مسکونی خسارت دید و یک منزل دچار آتش سوزی شد. در این حادثه ۲۰ تن از مردم شهر زخمی شدند(۷)

۱

در ادامه عزیمت نیروهای مردمی به جبهه ها، امروز نیز گروه های مختلف نیروهای داوطلب مردمی برای حضور در جبهه های جنگ از شهرهای قائم شهر، بهشهر، نکا و خمین راهی جبهه های جنگ شدند،(۸) همچنین ۲۲ تن امدادگر جمعیت هلال احمر گرگان، ۵ نفر نیروی فنی و تدارکاتی از شهرستان نکا، یک گروه ۱۲ نفری شامل راننده لودر و بلدوزر از یاسوج، یک اکیپ فنی متشکل از راننده، بنا و جوش کار، به همراه ۱۱ کامیون کمپرسی از شهرستان رامسر به مناطق مختلف جبهه های جنگ اعزام شدند.(۹)

کمک های مردمی شهرهای ابرقو، ماسال و شاندرمن، شامل ۷ کامیون خواربار و پوشاک، ۹۰ تن برنج، انواع کنسرو، کفش، حوله، جوراب، دستکش و... نیز به جبهه های جنگ ارسال شد.(۱۰)

۲

به رغم حملات متعدد عراق به تأسیسات نفتی جزیره خارک، به همت کارکنان و کارگران صنعت نفت، انتقال نفت از این جزیره همچنان ادامه دارد.

تعمیر و مرمت ۴ خط لوله ۴۸ اینچی انتقال نفت از مخازن نفت جزیره خارک به اسکله شرقی "تی" - که براثر حملات موشکی دشمن آسیب دیده بود - با تلاش بی وقفه کارکنان صنعت نفت پایان یافت و بهره برداری از آن با حضور حجت الاسلام محمد یزدی نایب رئیس مجلس شورای اسلامی - که به منظور بازدید از تأسیسات نفتی جزیره خارک به این جزیره سفر کرده بود - و مسئولان این جزیره، آغاز شد. به گزارش خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، تا قبل از آماده شدن این ۴ خط لوله، انتقال نفت از مخازن نفتی جزیره خارک به اسکله شرقی (تی) با احداث ۲ خط لوله اضطراری انجام می شد.(۱۱)

۱- از میزان آسیب واردشده به کشتی ایرانی جامی و تلفات احتمالی کارکنان آن گزارشی مخابره نشده است.
۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۵، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۳، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱؛ و - همان، ص۲، تهران، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۴، تاریخ ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۲ تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی ۲۷/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۴۳۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از سپاه منطقه ۹ (اطلاعات) به سپاه مرکزی، شماره ۵۶۷، تاریخ ۴/۱۰/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۱۵ مرکز مطالعات و

تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن شماره ۲۰۸، تاریخ ۴/۱۰/۱۳۶۱، ص۲.

۳- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۱، رادیو صوت الجماهیر، ۲۷/۹/۱۳۶۱.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، تاریخ ۲/۱۰/۱۳۶۱، ص۳۰، رادیو بی بی سی، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۵- همان، ص۶، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۵۵۰۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مدعملیات)، شماره ۲۷۲، تاریخ ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۷- سند شماره ۱۷۷۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه کربلا (اطلاعات عملیات) به دفتر سیاسی، شماره ۱۴۲، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، صص ۳ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۳.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۹- همان.

۱۰- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۴.

۱۱- مأخذ ۱، بخش اول، ص۳، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱.

۱

امروز افراد وابسته به گروه های شورشی مسلح با حمله به شهر سقز خسارت هایی به شهر، مردم و نیروهای مسلح وارد آوردند. انفجار ۲ مین در محور ارومیه و بوکان و تسلیم شدن یکی از عناصر ضدانقلاب از دیگر اخبار مناطق کردنشین بود.

ساعت ۱۵ امروز عناصر ضدانقلاب با نفوذ در شهر سقز در اقدامی هماهنگ و با دردست داشتن انواع اسلحه به محل استقرار نیروهای نظامی و انتظامی و برخی ادارات شهر حمله بردند که نیروهای خودی به رغم غافلگیری اولیه توانستند از گسترش حملات آنان جلوگیری کنند. در این درگیری، ۱۳ تن از نیروهای سپاه، بسیج و پیش مرگان کرد مسلمان شهید و ۲ نفر از اهالی شهر، ۲ نفر کادر بهداری، ۶ نفر از افراد شهربانی و ۱۰ نفر از نیروهای سپاه و بسیج زخمی شدند. در این حمله که با آر.پی.جی. و خمپاره انداز صورت گرفت،۳ منزل مسکونی نیز دچار آتش سوزی شد. آمار دقیقی از تعداد کشته یا زخمی های مهاجمان در دست نیست و تنها یک جنازه از آنان در شهر باقی مانده است.(۱)

در نزدیکی روستای گنبد در شمال ارومیه، براثر برخورد یک دستگاه خودرو گاز ژاندارمری به مین یک سرباز شهید و ۹ نفر از افراد ژاندارمری و بسیج مجروح شدند.(۲)

در روستای داشکند در شمال بوکان نیز سربازی روی مین رفت و مجروح شد(۳)

یکی از افراد وابسته به حزب دمکرات، پس از یک سال و نیم همکاری با این حزب، با یک قبضه اسلحه و تعدادی فشنگ و نارنجک خود را به سپاه سنندج معرفی کرد.(۴)

۲

با اعمال تدابیر و اقدامات امنیتی در شهرهای گوناگون کشور، عرصه فعالیت گروه های ضدانقلاب محدودتر از گذشته شده و افراد این گروه ها برای ادامه فعالیت های خود، راهی مناطق شمال غربی و شمال کشور می شوند.

امروز ۵ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مهاباد دستگیر شدند. این افراد که از تهران به این شهر آمده بودند، قصد داشتند به گروه های مسلح سازمان در مناطق کوهستانی بپیوندند(۵)

در تهران نیز یک بمب دست ساز - که در نزدیکی یکی از فروشگاه های خانواده شهدا جاسازی شده بود - کشف و خنثی شد.(۶)

۳

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در همایش سراسری استانداران ضمن تأکید بر اهمیت فرمان هشت ماده ای امام، خواستار پیگیری و اجرایی شدن این فرمان شد. بخش هایی از سخنان رئیس جمهور به شرح زیر است:

نگذارید پیام امام محو و بی رنگ و به تدریج خشک و فراموش شود. شما می توانید با

۱- سند شماره ۳۴۷۸۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استاندار استان کردستان، ۲۸/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۵، ص۲؛ و - سند شماره ۵۴۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکزی، ۳۰/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۵۵۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۹/۱۳۶۱؛ و -

سند شماره ۵۵۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه(ع) (طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۲- سند شماره ۵۴۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) شماره ۲۷۳، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۳- سند شماره ۴۴۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱.

۴- سند شماره ۳۴۶۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن ۲) به فرماندهی ناحیه ۴ (رکن۲)، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱.

۵- سند شماره ۳۵۷۶۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه بعثت به فرماندهی قرارگاه حمزه(ع)، ۲۸/۹/۱۳۶۱.

۶- سند شماره ۸۹۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، خبرنامه، بولتن شماره ۳۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۰.

استناد به این پیام از نهادهای انقلابی هم در آنجایی که لازم هست سؤال و تحقیق کنید، از دستگاه قضایی هم همین طور، یک دستگاهی درست کنید برای رسیدگی به تظلم مردم، این زشت است که در دوران جمهوری اسلامی کسی از مردم به فرمانداری و استانداری بیاید و او را با تشر و با بداخلاقی بیرون کنند.

رئیس‌جمهور در هم‌اندیشی استانداران با اشاره به پیام هشت ماده‌ای امام: آنچه را احساس می‌کنید حق است با قدرت و قاطعیت انجام دهید. مدیریت غیر از خودکامگی است.

یک دستگاهی و مرجعی باید داشته باشید که مراجعین به آنها رجوع کنند و بنشینند و حرفشان را بزنند و دنبال حرفشان گرفته شود و تحقیق و کار شود. نیرویتان یا بخش عمده ای از نیرویتان را روی این پیام بگذارید. در همین خصوص من به یک نکته دیگری اشاره کنم و آن چیزی است که چند هفته قبل، بنده در نمازجمعه درباره غوغاسالاری و زیر فشار قرارگرفتن مسئولان ازسوی غوغاگران مطرح کردم. منتها متأسفانه این امکان فراهم نشد تا مطلبی به این وسعت و اهمیت، در آن مدت کوتاه، درست باز شود و گفته شود. من درخصوص همین پیام می خواهم به شما بگویم که شما تسلیم شانتاژها و غوغاگری ها هم نشوید. آنچه را که احساس می کنید حق است و یک مدیریت صحیح ایجاب می کند، با قدرت و قاطعیت انجام دهید. نقطه ضعف به دست کسی ندهید که براساس آن بتوانند شما را بکوبند. هنگامی که کاری بدون نقطه ضعف دارید انجام می دهید، اگر بهانه گران و غوغاگران، بهانه تراشیدند و غوغایی کردند، از غوغای آنها نترسید. ما باید به تدریج برویم به سمت استحکام و تقویت بنیه مدیریت. استحکام مدیریت غیر از خودکامگی مدیریت است. مدیریت باید درست انجام شود، البته مدیران می توانند، مدیریت درست را با مشورت و ملایمت و ملاطفت انجام دهند که با خودکامگی هرگز همراه نباشد.(۱)

۱- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۵.

درپی فرمـان هشت مـاده ای امام خمینی، امروز آیت الله موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور و میرحسـین موسوی نخست وزیر، با صـدور اطلاعیه مشترکی، آمادگی خود و دسـتگاه های زیر امر را برای اجرای هرچه بهتر و سـریع تر این فرمان اعلام کردنـد. محسن رضایی فرمانـده کل سپاه نیز با صـدور اطلاعیه ای خطاب به فرمانـدهان سپاه، خواسـتار توجیه و آموزش نیروهای سپاه و بسیج درخصوص پیام امام شـد. در بخش هایی از اطلاعیه رؤسای قوه قضائیه و مجریه آمده است:

«در آسـتانه سالگرد پنجمین سال از انقلاب پیروزمندانه اسـلامی ایران و پس از لبیک امت شهیدپرور به ندای آن زعیم بزرگوار با شرکت همه جـانبه در انتخابـات مجلس خبرگـان، اینـک فرمان واجب الاتباع مورخ ۲۴/۹/۱۳۶۱ مقـام معظم رهـبری که به منظور گسترش عـدالت و حفظ حریم مقدس قانون و تحکیم و توسعه امنیت قضایی و جلوگیری از نقض قانون و تعدی و تجاوز به حریم آزادی های فردی و اجتماعی، شرف صدور یافت، مژده امن و عدل اسلامی را برای امت مسلمان بار دیگر به ارمغان آورد.

فرامین حضـرت امـام مـدظله العـالی که در مقـاطع زمانی مختلف راهگشای مسـئولان قضایی و اجرایی بوده است و دسـتورات جدیـد آن رهبر معظم، آغاز مبارک حرکتی عظیم و تازه درجهت اسـتقرار هرچه بیشتر موازین اسلامی در کشور است و یک بار دیگر سیمای پرعطوفت اسلام عزیز را همراه با قاطعیت آن نشان می دهد.

لزوم اسـتقلال قوه قضـاییه که به درخشان وجهی در فرمان امام امت انعکاس یافته، یکی از آرزوهای امت مسـلمان و از اهـداف اصـلی انقلاب اسـلامی است و امیـد آن می رود که در سـایه رهنمودهـای آن رهبر معظم الشأن، دسـتگاه قضـایی کشور بـا برخورداری از اسـتقلال کامـل و هماهنگی قوه اجرایی، امنیت قضایی و شغلی و اجتماعی کلیه آحاد مردم را تأمین نماید.

در اجرای فرمان اخیر امام به مسـئولان امور تـذکرات و بخش نامه های مؤکـد صادر خواهـد شد و هیئت هایی برای رسیدگی به شکایات در مراکز استان ها و شهرستان ها سریعاً تشکیل می گردد که گزارش کار آن به استحضار خواهد رسید.

قوه قضائیه و مجریه در اجرا و به ثمررسانـدن این فرمان، همه تلاش و کوشـش خود را به کار خواهنـد بست. امیـد آنکه با دعای امام امت و به یاری خداوند در این راه موفق گردند.»(۱)

فرمانده سپاه پاسداران نیز در اطلاعیه ای به فرماندهان مناطق ده گانه و پایگاه های سپاه، خواستار توجیه و آموزش افراد تحت امر برای درک و اجرای هرچه بهتر فرمـان هشت مـاده ای امام خمینی شـد(۲)متن کامـل پیام فرمانـده سپاه به این شـرح است: «به دنبال فرمان مطاع رهبر کبیر انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا حضرت امام خمینی مدظله العالی - که در تداوم راهبری پیامبرگونه و

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۳.

۲- همان.

روشن گرانه ایشان در منطبق نمودن حرکت ارگان ها و نهادهای جمهوری اسلامی به موازین شرعی و مکتب حیات بخش اسلام صادر شده است، بدین وسیله موارد ذیل ابلاغ می گردد:

۱. فرماندهان مناطق ده گانه نواحی و پایگاه های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در سراسر کشور موظف اند کلیه نیروهای سپاه پاسداران متشکل از پرسنل پاسدار و اعضای بسیج سپاه پاسداران را درزمینه این تکلیف حیات بخش و تاریخی امام امت توجیه نموده و با آموزش های ویژه، نحوه اجرایی موارد ذکرشده از فرمان حضرت امام را که درارتباط با نیروی انتظامی می باشد، به اعضا آموزش دهند.

۲. مشاهده کوچک ترین تخلف و تخطی اعضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از موارد مندرج در فرمان فرمانده کل قوا و زعیم عالی قدر، موجب پیگیری و با خاطیان بر طبق موازین عالیه شرع رفتار خواهد شد.»(۱)

۱

نخست وزیر در جلسه پایانی همایش سراسری بررسی مسائل بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده روستایی جهادسازندگی، درباره تلاش کشورهای قدرتمند برای شکست انقلاب اسلامی، حضور بیش از ۱۷ میلیون نفر در انتخابات اخیر خبرگان و تأثیر آن در ماندگاری انقلاب و اهمیت سازندگی در جریان جنگ، مطالبی را ایراد کرد. وی در قسمتی از سخنانش با اشاره به جنگ تحمیلی و علت آغاز آن گفت: رژیم صدام به نمایندگی ازطرف قدرت های استکباری شرق و غرب درحالی به کشور ما حمله کرد که صدای ضدانقلاب در داخل بسیار بلند بود و عاملان ستون پنجم دشمن متشکل از لیبرال ها، گروهک ها و هواپرستان بودند و در خارج نیز بین همه نیروهای استکباری اتحاد لازم به وجود آمده بود، چراکه انقلاب اسلامی ما منافع همه قدرت ها را تهدید می کرد. غرب به دلیل ازدست دادن حساس ترین حلقه زنجیر دفاعی خود و با ازبین رفتن پیمان سنتو ارتباط پیمان های ناتو و سنتو را ازهم گسیخته می دید و به هراس افتاده بود، اما بنابر ماهیت اصیل اسلامی انقلاب که یک میلیارد مسلمان جهان به آن گرایش دارند و امکان آن می رود که این ملت ها با الگو قراردادن ایران اسلامی خود را از بند ابرقدرت ها برهانند، به همین دلیل شرق و غرب از گسترش انقلاب ما به وحشت افتاده، به اتفاق، رژیمی را مأمور حمله به جمهوری نوپای اسلامی کردند که دارای قوی ترین ارتش عربی بود و از شرق و غرب کمک دریافت می کرد و در این راه حکومت های عربستان، اردن، کویت، مراکش و مصر نیز به همراه شوروی، سلاح های موردنیاز او را تأمین می کردند.

اکنون نیز امریکا مستقیماً بالگردهای پیچیده در اختیار او می گذارد و فرانسه و برزیل نیز به او کمک تسلیحاتی می کنند. با همه اینها، باز برای چندمین بار حساب های دشمنان انقلاب اسلامی غلط از آب درآمد و با گذشت بیش از دو سال از جنگ، جمهوری اسلامی ایران

۱- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۲.

قوی تر و مستقل تر راه خود را دنبال می کند و نهادهای انقلاب ما همچون سپاه و جهاد و حتی ارتش قوی تر از پیش عمل می کنند و هرچند ملت ما در این رهگذر مصیبت های بسیاری را متحمل شده و عزیزان گران قدری را از دست داده است، نگاهی به گذشته نشان می دهد بدون تحمل این مصائب، امکان رسیدن به این چنین استقلالی برای ما ممکن نبوده است.

نخست وزیر افزود: حضور گسترده مردم در انتخابات و بیش از ۱۷ میلیون رأی برای مجلس خبرگان، نشان دهنده اعتماد و ایمان مردم به سلامت و بقای انقلاب است و این رأی نه تنها به مجلس خبرگان که به همه نهادهای انقلاب اسلامی این کشور ازجمله جهادسازندگی بوده است. از دیگر استثنائاتی که این ملت غیور و مسلمان آفریده اند، سازندگی در زمان جنگ است. سازندگی نه تنها به معنی ساختن راه و ساختمان، بلکه به مفهوم ارائه فرهنگ اصیل اسلامی به روستاهای محروم کشور و تشکیل روستاها و شهرهای جدید برمبنای فرهنگ اسلام است که یقیناً اهمیت آن بیش از جنبه های مادی بازسازی است. ممکن است که این ساختن چندین سال طول بکشد، اما این فرصتی است بسیار گران و به بهای خون شهدای گران قدر نصیب ما و به خصوص برادران فداکار و ایثارگر جهادسازندگی شده است و این کوره ای است که ملت ما از آن آبدیده تر از پیش بیرون خواهد آمد و جهادسازندگی مسئول شرکت مردم در امر سازندگی است که نه تنها کمک به اقتصاد کشور، بلکه کمک به ساختن مردم کشور می کند.

نخست وزیر همچنین با تأکید بر لزوم شرکت دادن و کمک خواستن از مردم در امر بازسازی گفت: کمکی که از خواهر و برادر محروم سیستانی و بلوچستانی به خوزستان می رسد، صرف نظر از ارزش مالی آن، سازنده تاریخ و سرنوشت مشترک آحاد این مملکت است. جهادسازندگی درزمینه ایجاد این هماهنگی، مسئولیت عظیمی به عهده دارد. دو خصوصیت موجود در این ستاد انقلابی، یکی نیروی ایمان و اخلاص برادران جهاد و دیگری، جوشیدگی و تماس مستقیم با مردم، به شما برادران جهاد کمک می کند. سرمایه اصلی شما در انجام این وظیفه بزرگ، بودجه و اعتبار نیست، بلکه اطمینان و اعتماد مردم به شماست.(۱)

۱

مرحله دوم بازگشایی دانشگاه های کشور هم زمان با روز وحدت حوزه و دانشگاه در سراسر کشور و با حضور مقامات و مسؤلان کشوری و لشکری و مردم برگزار شد، به گزارش روزنامه کیهان در سالروز شهادت استاد مفتح، با حضور تنی چند از فقهای شورای نگهبان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، رئیس ستاد مشترک ارتش، استادان حوزه علمیه قم، اعضای ستاد انقلاب فرهنگی، وزیر و معاونان فرهنگ و آموزش عالی، سفیران کشورهای خارجی و مردم، مراسم بازگشایی مرحله دوم دانشگاه ها برای رشته های کشاورزی، فنی و مهندسی انجام شد. این مراسم با پیام آیت الله منتظری - که حجت الاسلام دری نجف آبادی نماینده ایشان آن را

۱- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۱۱.

قرائت کرد – آغاز شد و با قرائت پیام آیت الله خامنه ای رئیس جمهور پایان یافت.

گفتنی است که هم زمان در دانشگاه ها و دانشکده های سراسر کشور نیز مراسمی بر پا بود؛ ازجمله دانشگاه های گیلان، جندی شاپور، مشهد، سیستان وبلوچستان، کرمان، شیراز، صنعتی اصفهان، مازندران و دانشکده های زنجان، ایلام، گرگان و شهرکرد نیز با حضور مقامات محلی و ائمه جمعه مراسم بازگشایی داشتند.(۱)

۱

یک هیئت اقتصادی و صنعتی آلمان شرقی – که به سرپرستی گونتر ویشوفسکی وزیر صنایع شیمیایی این کشور، وارد ایران شده است – با مهندس هاشمی وزیر صنایع، و حبیب الله عسگراولادی وزیر بازرگانی، دیدار کرد.

مصطفی هاشمی درباره سفر این هیئت به ایران گفت: من در سفر دو ماه قبل خود به جمهوری دمکراتیک آلمان از ۵۰ کارخانه بازدید کردم و پیرو مذاکره با آقای ویشوفسکی، از ایشان دعوت شد تا جهت همکاری های دو کشور در زمینه های صنایع شیمیایی، صنایع سنگین، صنعت سیمان و نساجی، مذاکراتمان پیگیری شود. وی افزود: امیدواریم این همکاری ها به نفع هر دو کشور و نتیجه بخش باشد. سپس آقای گونتر ویشوفسکی اظهار کرد: ما با قرار قبلی به تهران آمدیم تا در زمینه های اقتصادی مذاکرات قبلی را ادامه دهیم. این مذاکرات بیشتر در زمینه های تجهیزات صنعتی، صنایع ماشین سازی، نساجی، ماشین ابزار، تأسیسات شیمیایی، تجهیزات الکترونیکی و رشته هایی که در کشور ما سابقه زیادی دارد، خواهد بود. من معتقدم که مذاکرات ما در ایران زمینه ساز توسعه تبادلات تجاری و اقتصادی بین دو کشور خواهد بود.(۲)

وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی همچنین با آقای عسگراولادی وزیر بازرگانی، دیدار کرد. در این دیدار وزیر بازرگانی نیز درباره زمینه های مساعد همکاری اقتصادی دو کشور گفت: ما مایل هستیم خریدهای خود را از کشورهایی انجام دهیم که خود، تولیدکننده هستند و قصد چپاول کشورهای دیگر را نداشته باشند. در این دیدار همچنین درباره موضوعات مربوط به روابط بازرگانی بین دو کشور بحث و تبادل نظر شد.(۳)

۲

به دنبال تصمیم ایران برای توسعه ارتباط و همکاری با کشورهای جهان سوم، خبرگزاری اوپک از دارالسلام مرکز تانزانیا گزارش داد: ایران به زودی در تانزانیا، ماداگاسکار، غنا، زیمبابوه و سیرالئون سفارتخانه ایجاد می کند. یک مقام عالی رتبه وزارت خارجه ایران – که برای گشودن سفارت به دارالسلام پایتخت تانزانیا سفر کرده است – گفت: این اقدام درجهت تمایل ایران برای همکاری و تفاهم نزدیک تر با کشورهای جهان سوم انجام می شود.(۴)

۱- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۱۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۹/۱۳۶۱، ص۹.

۳- مأخذ ۶، بخش دوم، ص۳.

۴- مأخذ ۷، بخش دوم، ص۲.

۱

روزنـامه فرانکفورتر الگمانیه، درباره بازگشت سـفیر آلمان غربی به ایران و علت سـفر وی به کشور متبوعش چنین گزارش داده است: بترسون به دنبال یک سوءقصد در تهران در ماه فوریه، به بُن احضار شد، سوءقصد به وی که به دست عوامل ناشناس انجام شد، نافرجام ماند و به دنبال آن وزیر خـارجه آلمـان از وی خواست که فوراً به آلمان بازگردد. به گزارش این روزنامه چپی ها که خود را از مجاهـدین خلق (منافقین) می دانند، بعداً ادعا کردند که آنها این حمله را انجام داده اند. حمله به سفیر آلمان که در مسیر اقامتگاه سفیر به سفارتخانه انجام شده بود، به علت ضدگلوله بودن ماشین وی نافرجام ماند.(۱)

۲

وزارت امور خـارجه ایران ادعای رژیم عراق را مبنی بر دخالت ایران در انفجار مرکز خبرگزاری عراق رد کرد. سـخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران در گفت وگویی دربـاره ادعای رژیم بعثی صـهیونیستی عراق مبنی بر دخالت ایران در انفجار خبرگزاری عراق گفت: دولت بعثی عراق با این اتهام واهی می خواهد بر موج مخالفت ها و حرکت های اسـلامی مردم عراق سرپوش گذاشته، آنها را ناچیز بشمارد و با این گونه دروغ پردازی ها اذهان عمومی جهان را از موج فزاینده مخالفت ها و نارضایتی های داخلی منحرف کند.(۲)

۳

عراق روابـط تجـاری، اقتصادی و نظامی خود با غرب را بیش از گذشـته افزایش می دهـد. به همین منظور اخیراً قراردادهایی میان این کشور با امریکا و ترکیه بسته شده که در توان نظامی عراق تأثیر عمده ای خواهد داشت.

به دنبال اعلام فروش ۶۰ فروند بالگرد امریکایی به عراق، امروز آسوشیتدپرس از گشایش یک اعتبار ۲۱۰ میلیون دلاری این کشور برای عراق خبر داد. "ملوین سیمز" مسئول فروش وزارت کشـاورزی امریکـا، بـا اعلام این خبر گفت: این تضـمین اعتبار، عامل فروش ۱۲۰ میلیون دلار گندم، ۸۰ میلیون دلار برنج و ۱۰ میلیون دلار غله برای احشام می شود.(۳)

نشـریه خاورمیانه نیز از قراردادی بین عراق و ترکیه برای افزایش صدور نفت عراق خبر داد. به گزارش یونایتدپرس، این نشـریه در شـماره اخیر خود نوشـته است: عراق و ترکیه قراردادی منعقـد کرده انـد که طبق آن، صادرات نفتی عراق ازطریق خط لوله ای که بین بنـدر نفتی کرکوک در عراق و بندر دورتیول در مدیترانه کشیده شده است، تقریباً به دو برابر افزایش خواهد یافت.

گزارش یونایتـدپرس حـاکی از آن است که خط لوله ۶۱۲ مـایلی ترکیه باتوجه به جنگ ایران و عراق تنها مسـیر باقیمانـده برای صادرات نفت عراق محسوب می شود. براساس این قرارداد – که

۱- مأخذ ۱، بخش اول، صص ۷ و ۸ بُن – خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۹/۱۳۶۱.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۳- مأخذ ۱۸، صآخر.

در پنجم دسامبر (۱۴/۹/۱۳۶۱) امضا شد – نفت صادراتی ازطریق خط لوله کرکوک – دورتیول که درحال حاضر به ۶۵۰ بشکه در روز می رسد، دست کم تا مرز یک میلیون بشکه در روز نیز افزایش خواهد یافت.

در این گزارش آمده است که در مذاکرات میان مقامات ۲ کشور که در اوایل ماه جاری در بغداد انجام شد، عراق علاقه خود را به احداث خط لوله ای جدید به موازات خط لوله فعلی ابراز داشته است(۱)

۱

امروز گفت وگوهای مقدماتی وزیران نفت اوپک در وین پایان یافت. به گزارش خبرگزاری فرانسه در جلسات صبح و بعدازظهر، تنظیم یک برنامه تولیدی برای جلوگیری از کاهش بهای نفت بررسی شد. به گفته منابع آگاه، مذاکرات مقدماتی در محیط خوبی انجام شد و وزیران نفت ایران و اندونزی نیز از جریان گفت وگوها اظهار رضایت کردند(۲)

آسوشیتدپرس نیز درخصوص ادامه احتمالی مذاکرات اوپک باتوجه به مواضع اعلام شده ایران، گزارش داد: پس از آنکه ایران اعلام کرد خواستار کاهش تولید نفت عربستان سعودی است، کارگروه بررسی بازار اوپک دیروز به این سازمان توصیه کرد تا قیمت نفت برای یک سال دیگر همچنان ثابت بماند. عتیبه رئیس این کمیته، گفت: تولید اوپک در سال ۱۹۸۳ باید مطابق با تقاضا باشد. و کارگروه بررسی بازار اوپک، درپی درخواست ایران برای اینکه عربستان تولید خود را کاهش دهد تا ایران بتواند میزان تولید نفت خود را بالا ببرد، افزایش تولید نفت را پیشنهاد نخواهد کرد.

عتیبه – که وزیر نفت امارات عربی متحده است – اظهار کرد: این پیشنهاد در اجلاس پایان سال وزیران اوپک که امروز در وین آغاز خواهد شد، مطرح می شود. به گفته تحلیل گران غربی در اجلاس اوپک، امکان غلبه این سازمان بر اختلاف های داخلی و اجتناب از یک جنگ قیمت بررسی خواهد شد.

عتیبه همچنین یادآور شد: کارگروه بررسی بازار اوپک توصیه می کند تا باتوجه به وجود مازاد در بازارهای جهان، قیمت نفت در حد بشکه ای ۳۴ دلار در سال ۱۹۸۳ ثابت بماند. به گمان وی، میزان تولید نفت اوپک بین ۱۸ تا ۵/۱۸ میلیون بشکه است.(۳)

ص: ۸۵۸

۱- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۱۲، نیویورک – یونایتدپرس، ۲۷/۹/۱۳۶۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۲.

۳- همان.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲۸ آذر ۱۳۶۱ ۳ ربیع الاول ۱۴۰۳ ۱۹ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز، ارتش عراق در ادام-ه حمله به مناطق مسکونی، با ۲ فروند موشک جدید، شهر و مردم دزفول را به خاک و خون کشید. همچنین گلوله باران مناطق مسکونی آبادان و شلیک یک گلوله توپ شیمیایی به منطق-ه عملیاتی نفت شهر از دیگر جنایات رژیم عراق در این روز بود.

ساعت ۱۷:۴۵ امروز، شهر دزفول هدف یک فروند موشک ۱۲ متری زمین به زمین قرار گرفت و درحالی که مردم برای کمک به آسیب دیدگان حادثه، به محل اصابت موشک می رفتند، موشک دوم، ساعت ۱۸:۵۰ به منطقه مرکزی شهر اصابت کرد. در این دو حادثه، ۶۲ تن از مردم دزفول شهید و ۲۸۷ تن زخمی شدند، ۱۲۰ واحد مسکونی و ۳۸۰ مغازه ویران یا دچار خسارت کلی شد و به ۲۸ دستگاه خودرو حدود ۵۰ تا ۱۰۰ درصد خسارت وارد آمد.(۱)

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه ای، با ادعای اینکه ایران به مناطق مسکونی حمله می کند، عوامل ایرانی را مسئول انفجار خبرگزاری عراق معرفی و اعلام کرد که شلیک موشک به دزفول، به انتقام انفجار خبرگزاری عراق بوده است. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: این اقدام اجرای دستورات فرماندهی کل نیروهای مسلح و سخنان سخنگوی نظامی در اطلاعیه هایی است که صادر کرده اند. آخرین سخنان آنان ۱۸ دسامبر ۱۹۸۲ (۲۷/۹/۱۳۶۱) بیان شده و مبتنی بر دادن اخطارها و هشدارها به دشمن و مسئول دانستنش در ادامه بمباران شهرها و روستاها و دهکده های عراقی و شهروندان غیرنظامی و دست زدن به اعمال جنایتکارانه و خرابکارانه علیه شهروندان عراقی و تأسیسات غیرنظامی عراقی است و همچنین پذیرش مسئولیت حادثه جنایتکارانه و پلیدی است که مزدوران آنها در خیابان ابونواس در نزدیکی خبرگزاری عراق به وجود آورده و ۶ نفر قربانی آن شده اند و تعدادی از شهروندان غیرنظامی و بی گناه نیز مجروح گردیده اند. ازاین رو، دزفول مورد حمله و به طور مستقیم و مؤثر مورد اصابت قرار گرفته است و بدین ترتیب ما از موضع دفاع از حاکمیت و امنیت کشور و شهروندان خود طرف ایرانی را مسئول کامل آن می دانیم.(۲)

ص: ۸۶۰

۱- سند شماره ۲۹۸۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور (استانداری خوزستان) فرمانداری شهرستان دزفول، ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۱؛ و - سند شماره ۲۹۳۱۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری روزانه شهربانی، از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان (دفتر نیروی انتظامی)، شماره ۲۱۴، تاریخ ۲۸/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲؛ و - سند شماره ۵۴۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۴، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۲.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۱، رادیو صوت الجماهیر، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

در گزارش خبرگزاری فرانسه درباره استفاده نیروهای عراقی از موشک های جدید در حمله به دزفول آمده است: ناظران می گویند، استفاده از موشک های زمین به زمین در این بمباران، نشان می دهد عراقی ها تجهیزات تازه ای را به کار گرفته اند، زیرا موشک های فراگ ساخت شوروی (به سبب دوری خط جبهه از شهر دزفول) برد کافی را برای هدف گیری شهر (دزفول) ندارند و خط جبهه، درحال حاضر، آن سوی مرزهای بین المللی و در یک صد کیلومتری غرب واقع شده است.(1)

صحنه‌ای از موشک‌باران شهر دزفول و حضور مردم برای کمک به آسیب‌دیدگان

بنابه نظر کارشناسان، برد ۸۰ تا ۱۰۰ کیلومتری موشک های ساخت شوروی، برای اصابت به دزفول کافی نیست؛ بنابراین، ممکن است حمله به شهر دزفول، به وسیل-ه موشک های قدرتمندتری انجام شده باشد؛ اظهارنظر کارشناسان، احتمال استفاده عراق از موشک های پیچیده خارجی را تقویت می کند.(2)

از حوادث دیگر امروز، گلوله باران مناطق مسکونی شهر آبادان است که براثر آن، ۶ واحد مسکونی تخریب شد و ۲۰ تن مجروح شدند.(3)همچنین نیروهای عراقی ساعت ۱۹:۴۵ یک گلوله شیمیایی به منطقه تنگاب (نفت شهر) شلیک کردند که موجب سرگیجه و تهوع نیروها در خط خودی شد.(4)

۱- همان، ص۴، خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۲- همان، ص۶، خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۱۳.

۴- سند شماره ۱۷۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، قرارگاه مرکزی نزاجا در جنوب (کربلا، رکن۲)، شماره ۹۶۹، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۱۵۷۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه مقدم نزاجا در غرب (رکن۲) به فرماندهی نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۲۸/۹/۱۳۶۱.

امروز چنـدین درگیری میـان نیروهـای خـودی و ضـدانقلاب اتفـاق افتـاد که از مهم ترین آنهـا می تـوان به درگیری عوامـل حزب دمکرات با نیروهای سپاه در جاده صائین دژ - تکاب اشاره کرد. نیروهای قرارگاه حمزه نیز به پاک سازی محور کامیاران - سنندج - دهگلان پرداختند.

ساعت ۸ امروز، ۸۰ نفر از عوامـل حزب دمکرات، بـا کمین در جاده صائین دژ - تکاب، تعـدادی از اهالی بومی، چنـد دانشـجوی دختر تربیت معلم، مسـئول پیگیری و ارزشیابی استانداری و بخشدار تکاب را به گروگان گرفتند. نیروهای سپاه پس از اطلاع از این موضوع، آنها را تعقیب کردند. افراد مهاجم، حین فرار ۳ تن از گروگان ها را به شـهادت رساندند. در ادامه عملیات تعقیب و گریز، نیروهای سپاه راه فرار مهاجمان را سـد کردند که در درگیری به وجودآمده، ۱۵ تا ۲۰ تن از آنان به هلاکت رسـیدند. شدت درگیری به حدی بود که مهاجمان، ۱۰ تن از افراد کشـته شده خود را در منطقه جا گذاشتند. در این درگیری، ۲ نفر از عوامل خودی شهید و ۵ نفر نیز زخمی شدنـد. پس از این حمله، نیروهای حزب دمکرات مجبور شدند بقیه گروگان ها را نیز آزاد کنند(۱)

در ۱۸ کیلومتری غرب تکاب، نیروهای مهاجم به دو خودرو سپاه و ژاندارمری که حامل غذا بودند، حمله کردند که یک نفر شهید و یک نفر نیز زخمی شد(۲)

در منطقه تیژتیژ در غرب سـنندج، عناصـر مسـلح غیرقانونی، پس از حمله به نیروهای ژاندارمری که عهده دار تأمین جاده بودند، ۳ نفر را شهید کردند و ۴ نفر را گروگان گرفتند.(۳)

عوامل حزب دمکرات به کارخانه قنـد پیرانشـهر حمله کردند و بیش از ۱۳ تُن قند و شـکر را به سـرقت بردند. روز قبل، نیروهای سپاه به رئیس کارخانه پیشنهاد کرده بودند سپاه حفاظت کارخانه را برعهده بگیرد، اما وی این پیشنهاد را نپذیرفته بود(۴)

به دنبـال عملیات عناصـر مسـلح غیرقانونی در ۲۵ آذر ۱۳۶۱، در نزدیکی روسـتاهای مـوجش در محور کامیـاران - دهگلان، امروز نیروهـای قرارگاه حمزه، در عملیات امام رضا(ع) که با هدف پاک سازی محور کامیاران - سـنندج - دهگلان اجرا شد، ۲۴ روستا ازجمله کانی هوارن، کراوه، حسـین آباد، بوریان، نجره، جیانه بالا، امیرآباد و خیاران را پاک سازی کردند. در این عملیات، ۱۵ تن از افراد مسلح غیرقانونی کشته و ۸ تن دستگیر شدند؛ ۱۰ قبضه اسلحه از انواع مختلف و یک دستگاه بی سیم نیز به دست نیروهای خودی افتاد.(۵)

امروز، ۶ تن از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی، با ۵ قبضه اسلحه، خود را به سپاه سنندج تسلیم و درخواست امان نامه کردند.(۶)

طبق اعلام فرماندهی لشکر۲۸ سـنندج به اسـتانداری اسـتان کردسـتان، عوامل حزب دمکرات، گروگان های نظامی در اختیار خود را از زندان های داخل خاک ایران به شهر قلعه دیزه عراق منتقل کرده، در ساختمانی در داخل یک پادگان نگهداری می کنند.(۷)

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، تاریخ ۲/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۵، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسـلامی، ۱/۱۰/۱۳۶۱؛ و - سـند شـماره ۱۰۴۷۰۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: گزارش روزانه، مرکز فرمانـدهی سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، شماره ۲۱۰، تاریخ ۶/۱۰/۱۳۶۱، ص۴؛ و - سند شماره ۳۴۱۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردسـتان (رکن سوم) به مقام استانداری استان کردستان، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۲- سـند شماره ۳۳۷۶۷۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ناحیه ژانـدارمری کردسـتان (رکن سوم)، به مقام اسـتانداری اسـتان کردسـتان، ۲۹/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ۱، بخش ۴، ص۱.

۳- سند شماره ۵۴۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت اطلاعات و عملیات (مد عملیات)، شماره ۲۷۳، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱، صص ۱و۲.

۴- سند شماره ۴۴۳۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۷، تاریخ ۳/۱۰/۱۳۶۱، ص۱؛ و - دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها، شماره ۱۶، تاریخ ۱۵/۱۱/۱۳۶۱، ص۷؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، مرکز فرماندهی سپاه پاسداران، شماره ۲۰۸، دی ۱۳۶۱، ص۳.

۵- سند شماره ۴۱۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه مرکزی حمزه سیدالشهدا(ع) (طرح و برنامه) به ستاد مرکزی سپاه، مرکز فرماندهی، شماره ۳۰۶، تاریخ ۲۹/۹/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۸۹۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، خبرنامه، بولتن شماره ۳۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۵؛ و - سند شماره ۵۵۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، از قرارگاه حمزه (طرح و برنامه و عملیات) به ستاد مرکزی فرماندهی، شماره ۲۸۳، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۶- مأخذ ۵، بخش اول.

۷- سند شماره ۳۰۰۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وقایع منطقه استحفاظی لشکر، از لشکر۲۸ (رکن ۲) به استانداری استان کردستان (معاونت سیاسی نظامی)، شماره ۲۸۷، تاریخ ۵/۱۰/۱۳۶۱.

۱

امروز نیز کمک های مردمی، شامل ۲۳ کامیون از شهرستان ده بید استان فارس و کمک های نقدی و جنسی بخش های مختلف شهرستان سرخس، آزادشهر و کوار به جبهه ها ارسال شد.(۱)-(۲)

۲

در میدان امام حسین(ع) تهران، جنب سینما، نیروهای کلانتری یک بمب دست ساز حاوی ۴ کیلو تی.ان.تی. را کشف و خنثی کردند.(۳)در شاهرود نیز ۳ نفر از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند که یکی از آنها با خوردن قرص سیانور خودکشی کرد از دستگیرشدگان یک تفنگ ژ۳، یک بمب دست ساز و تعدادی اسناد سازمانی به دست آمد(۴)

۳

فرمانده سپاه پاسداران، مربیان و اعضای بسیج مستضعفین امروز با امام خمینی دیدار کردند. محورهای اصلی سخنان امام خمینی در این دیدار عبارت بود از:

پیدایش روح ایمان در ملت و ایجاد تحول در رفتار استقلال طلبانه مردم؛ مقایس-ه تطبیقی عملکرد دفاعی مردم و نظامیان در دوره بی طرفی ایران در جنگ جهانی دوم و تجاوز سهمگین عراق در شهریور ۱۳۵۹؛ مستقل نبودن کشور در زمان گذشته و در اولویت قرارداشتن منافع کشورهای امریکا و انگلیس نسبت به منافع ملی؛ رواج بی بند و باری در حکومت پهلوی؛ نقش دانشگاه در فرهنگ سازی و نفوذ این فرهنگ در سایر قشرها همچون نظامیان و آحاد مردم و بی نظیربودن وضعیت روحی و ایمانی جوانان امروز نسبت به سایر دوره های تاریخی، حتی نسبت به دوره رسول اکرم(ص) و ائمه معصومین.

امام در این دیدار فرمودند:

«من اول تشکر کنم از شما جوانان عزیز که علاقه من به شما مثل علاقه یک پدر به فرزند و یک برادر به برادر است. تشکر می کنم که تشریف آورده اید و من از نزدیک جمال شما را زیارت می کنم. آقای رضایی راجع به فعالیت هایی که شما آقایان کرده اید، یک گوشه ای را تذکر دادند و من می خواهم چون دانشگاه ها هم باز شده است و ان شاءالله باز می شود، از فرهنگ شروع کنم تا به شما برسد. ببینیم که فرهنگ وارداتی با ما چه کرد و ما در مقابلش باید چه بکنیم. من از ارتش شروع می کنم که فرهنگ وارداتی در ارتش و در همه ارگان های دولتی و در قشر توده ها و جمعیت های ما چه کرد. زمان رضاخان زمانی بود که ادعا می کردند که ارتش قدرتمندترین زمان خودش را دارد و از همه زمان ها به ادعای آنها قدرتمندتر است. من

۱- شرح کامل کمک های مردمی امروز، در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۴.

۳- مأخذ ۹، ص۴.

۴- سند شماره ۱۴۶۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی تأمینی منطقه یک به ستاد منطقه یک سپاه پاسداران، فرماندهی، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۳.

تاریخی برای شما بگویم که گمان ندارم هیچ یک از شما در آن وقت بوده باشید و آن مسائل را از نزدیک لمس کرده باشید. وقتی که ارتش انگلستان و شوروی - روسیه آن وقت - جنگ داشتند با آلمان و طرف دارهای او، قبلاً به دستور آنها در ایران راه ها را ساختند و خط آهن کشیدند برای اینکه تجهیزات آنها عبور کند از اینجا، و بعد در یک ساعتی، از ارتش روسیه و ارتش انگلستان هجوم کردند به ایران. به مجرد اینکه در سرحد - سرحدهای دور - اینها وارد شدند، وضع ارتش ایران به هم خورد. در سرحدات، ادعا اول شده بود که سه ساعت مقاومت کردند و بعد که رضاشاه پرسیده بود چرا - از قراری که نقل کرده اند - چرا اینقدر کم مقاومت کردید؟ گفته بودند: اینکه گفتند سه ساعت، یک دروغ بوده، ما همچو که آمدند، فرار کردیم. و آن وقت معروف شد که آن یکی که دو نمی شود اعلامیه ارتش ایران است در این هجوم که یک اعلامیه داد، دوم نداشت. این در سرحدات بود.

در تهران، من آن روز تهران بودم و در یک میدانی که نزدیک به این خط آهن، ایستگاه خط آهن، آنجا بودم و دیدم که سربازها از سربازخانه ها بیرون آمده اند و دارند فرار می کنند. هیچ در تهران خبری نبود، فقط در سرحدات بود که خبرش رسیده بوده که بله این طور شده است. سربازها از سربازخانه ها بیرون آمده بودند و یکی شان را، یکی دو نفرشان را من دیدم که دنبال یک شتری که یک باری به بارش بود می گردیدند که چیزی ازش بیفتد بخورند. تمام، تقریباً تمام فرماندهان ارتش چمدان هاشان را بستند و فرار کردند، از تهران فرار کردند، فرار کردند که بروند بیرون شاید از ایران بروند بیرون. و ارتش ما که آن قدر برایش صحبت می کردند که قدرتمند است، فقط این کار را می کرده و همین طور قوای نظامی و انتظامی دیگرش که مردم را سرکوب می کرد. مازندران را تمامش را، املاکش را گرفت رضاشاه، تمام قدرتش این بود که به ما و به مردم و به ملت و به خصوص روحانیت، فشار می آورد و زورگویی می کرد و در مقابل آنها - درصورتی که آنها با ما جنگ نداشتند می خواستند بیایند و عبور کنند از اینجا و اینجا را بگیرند - این قدر مقاومت کردند که اصل به حسب حرف اول و دروغ اول، سه ساعت و به حسب حرف دوم - که شاید آن صادقانه بوده - اینکه اصلاً مقاومتی در کار نبوده، آنها آمدند و ما هم رفتیم، فرار کردیم. این وضع ارتش بود در آن وقت و وضع ژاندارمری آن وقت. این را کسانی که حتی ژاندارمری زمان محمدرضا را اطلاع دارند - گفتن ندارد - می دانند چه خبر بود و وضع شهربانی آن وقت که پاسبان ها با مردم چه می کردند. پاسبان ها که باید پاسبانی کنند از این مردم و از این کشور، به جای پاسبانی، یا زور می گفتند یا دزدی می کردند یا رشوه می گرفتند و فشار می آوردند به مردم. این وضع قوای نظامی و انتظامی ما بود که از این بدتر بود، حالا کسانی که اطلاعات عمیق دارند، از آنها باید بپرسید.

این را مقایسه کنید با حالا و پاسداران عزیز ما و ارتش ما و ژاندارمری ما و شهربانی ما. چه

شد که آن وقت آن طور بود، در مقابل اجنبی آن طور زبون بودند و این وقت این طور است که جوان ها در مقابل امریکا ایستاده اند و شعار می دهند و می گویند که مرگ بر امریکا.

نکته اینکه این تحول در ارتش پیدا شد، این تحول در سپاه پاسداران پیدا شد. جوان هایی که قبل از این انقلاب، در فکر این معنا نبودند اصلاً که جنگی کنند و جهات جنگی را داشته باشند و نظامی باشند و در بین مردم خودشان سربلند بایستند و حفظ کنند مردم را، این چیست؟ فرق ما بین این دو زمان چی است؟ این فرق، در فرهنگ است. فرهنگ ما در آن زمان با زبان فرهنگ ما در این زمان فرق کرده است. شما از دانشگاه شروع کنید تا ادارات دولتی، تا ارتش، تا ژاندارمری آن وقت و تا همه اینها و تا توده های مردم، جوان ها؛ ببینید که ارتش ما و سایر قشرهای ملت و دولتی، مجلس آن وقت و دولت آن وقت و همه اینها دراثر فرهنگ وارداتی چه بودند. ما هر مطلبی را [ببینیم همین طور است.] اگر یک شخصی مریض باشد، تا احساس مرض نکند به طبیب رجوع نمی کند، وقتی احساس مرض کرد آن وقت می رود پیش طبیب، طبیب هم تا مرض را نشناسد، نمی تواند معالجه بکند. جامعه وقتی که مریض باشد همین طور است. تا جامعه احساس نکند که مریض است، احساس نکند که درحال احتضار است، تا این را احساس نکند به فکر طبیب نمی افتد، به فکر معالج نمی افتد. جامعه آن وقت خودش احساس مرض نمی کرد، خیال می کرد که نه، ما خودمان سالمیم، جامعه مان سالم است، سایه اعلی حضرت به سر ماست، ارتش ما هم ما را حفظ می کند و امثال اینها. دراثر اینکه احساس درد نمی کرد و اگر احساس درد هم می کرد طبیبی نبود که این مرض را علاج کند، بلکه آنهایی که دست اندرکار بودند، آنها طبیب معالج نبودند، آنها جنایتکارانی بودند که به عوض دارو، سم به مردم می دادند. اگر دانشگاه ما دانشگاه خودی بود، دانشگاه، دانشگاهی نبود که دنبال فرهنگ وارداتی باز بشود، آن درآمدهایی که داشت، آن نبود که در آن وقت بود. شما از آن چیزهایی که از دانشگاه های آن وقت درآمد - البته من نمی خواهم همه را بگویم، استثناء دارد اما استثنایش کم است - آنهایی که از دانشگاه بیرون آمدند و سیل آنها راه افتاد به طرف انگلستان و فرانسه و اخیراً امریکا، ببینید که اینها در دانشگاه چی تهیه کردند؟ وقتی رفتند در خارج چی تهیه کردند و برای ما چی سوغات آوردند؟ افرادی که آن وقت از دانشگاه بیرون آمده بودند و تحصیلاتشان را هم در خارج کرده بودند و برگشتند در ایران، همان هایی بودند که وزرای آن وقت را و بسیاری از وکلای آن وقت را آنها تشکیل می دادند. این وزرای آن وقت و آن وکلای آن وقت چه می کردند در ایران؟ برای ایران چه تحفه می آوردند؟ تمام کوشش آنها این بود که رضایت در یک برهه ای انگستان را بعدش امریکا را فراهم کنند. در رأس همه هم که در آن زمان رضاخان بود و در زمان بعد، محمدرضاخان بود، آن هم تمام کوششش این بود که آنها راضی بشوند، برای اینکه، می دید که اگر آنها راضی نباشند، این از بین می رود. وقتی خودخواه بود و می خواست خودش باقی بماند،

به این کار نداشت ملت است؛ هرچه می خواهد باشد، من باشم، هرکه باشد، هرکه نباشد.

امام خمینی در دیدار فرمانده سپاه و اعضای سپاه و بسیج با ایشان با اشاره به تفاوت نیروهای نظامی ایران در قبل و بعد از انقلاب، علت آن را فرهنگ ایمانی مردم دانستند.

شما ببینید که منافع این مملکت، منافع این کشور از نفت گرفته تا سایر منفعت هایی که در این کشور هست و غنی است بحمدالله این چه می شد. نفت در آن وقت بیشتر از حالاها صادر می شد، به ایران چه می رسید؟ به دستگاه سلطنتی چه می رسید؟ به خارجی ها چه می رسید؟ کی منافعش را می برد؟ آنهایی که می خواستند منفعت ایران را برگردانند، دستگاه هایی برمی گرداندند و چیزهایی، سلاح ها و - عرض می کنم که - مهمات از امریکا برمی گرداندند، در ازای پول نفتی که ما نفتش را داده بودیم، برای خودشان پایگاه درست می کردند و خدا خواست که اینها را آنها آوردند برای خودشان پایگاه درست کردند و بحمدالله بر ضد خودشان شد. دانشگاه ما در آن وقت در دست یک دسته از اشخاصی [بود] که در یک وقتی انگلیسی و در اخیر امریکایی محض بودند، یعنی چشمشان طرف امریکا بود که ببینند چه می گوید تا اینها فرمان ببرند. یک دسته اقلیتی هم که از مردم شریف بودند در مجلس یا در دانشگاه، اینها در اقلیت بودند و نمی توانستند صحبت کنند، همراه کسی نداشتند. اینها باید خون جگر بخورند و در حضور آنها ببینند که این جنایات دارد وارد می شود. شما دست روی هریک از این ارگان های سابق بگذارید [همین طور بود] بروید سراغ مجلس، مجلس چه فضاحتی در این ایران به بار آورد، مجلسی که اسمش را می گذاشتند "مجلس شورای ملی ایران"، با این ملت ایران چه کرد این مجلس؟ شماها

دیگر این آخرها یادتان هست که این قضیه آخری که گذراندند برای اینکه کسانی که امریکایی هستند. از امریکا آمده اند، ارتشی هستند، بستگان امریکا هستند، مأمور هستند و نباید در اینجا محاکمه شان کرد. این را مجلس درست کرد. البته یک بازی هم درآوردند که دوتایشان هم مخالفت کرد[ند]، دوتایشان چه و مطلب معلوم بود که از اول باید این بشود و این هم شد. مجلس ما آن بود که ما را اسیر امریکا کرد و شاه موشان مجلس ما هم،(۱) کشور ما هم آن بود که کشور ما را آن طور اسیر کرد، و خود ارتش هم، چون فرهنگ، فرهنگ خارجی بود و تربیت و ارتزاق از فرهنگ خارجی می شد. آنها بودند که جز اینکه جیب های خودشان را پر بکنند کاری نمی کردند. [این] طوری نبود که ما یک ارتش - فرض کنید - که چهارصد هزار نفری که داشتیم، یک ارتشی باشد که بتواند یک مقاومتی بکند. تربیت، یک تربیتی بود که نباید مقاومت کرد. رفاه در بین آنها به طوری بود که دیگر جای این نمی ماند که بخواهند برای کس دیگر یا برای حفظ کشورشان چه بکنند. در آن وقت هم دفاع از ملت، ملت ایران بود، دفاع از کشور ایران بود، حالا ـ هم هست. آن وقت دفاعشان آن بود که عرض کردم که اصلاً مقاومت نشد و اساساً خراب بود و معلوم شد که ارتش میان تهی است و امروز هم شما حال ارتش را، حال پاسدارها را، حال بسیج را، حال اینها را می بینید که دو سال و بیشتر از دو سال است که مقاومت کرده اند و ایستاده اند این جوان ها؛ و این ملیت نیست که اینها را این جور کرده. اگر ملیت بود، آنها هم داشتند این را. این آقایانی که خیال می کنند که از ملیت است این امور، اینها نمی فهمند. اگر می فهمند [می فهمیدند] خودشان را به این روز نمی انداختند. این ایمان است که اینها را این طور کرده. آن پاسدار و آن ارتشی که در سنگر خودش نماز شب بخواند، این ارتشی مثل شیر مقاومت می کند، برای اینکه برای خداست. آن ارتشی که مشروب بخورد آنجا و قماربازی کند آنجا، برای کی [کار] کند؟ آن تا ببیند پاسدار آمد، سی هزار نفرشان اسیر می شوند، می آیند خودشان را به بند هم می اندازند. شما خیال می کنید که ما در مقابل همین عراق که همه کشورها دارند از آن حمایت می کنند، پول سرشار را این شیوخ بدبخت به این جانی می دهند و اسلحه های بسیار هم که از همه جا برایشان می آید، شما خیال می کنید که اگر یک روزی در آن زمان اتفاق می افتاد، او با آن وضعی که داشت و کشور ما با این وضعی که داشت که ملت هیچ کار نداشت به این مسائل، فقط بود ارتشش، ارتش آن طوری، یک ساعت اینها می توانستند مقاومت کنند؟ خدا خواست که آن وقت به این فکر نیفتادند. یعنی آن هم از باب این بود که شاه تسلیم امریکا بود. دیگر داعی نداشتند که نوکر خودشان را چی بکنند. امروز که دو سال بیشتر است شما مقاومت کرده اید و دنبال شما این مردم، زن و مردشان در دنبال شما هستند و دارند کوشش می کنند برای پیشبرد شما، این فرهنگ اسلام است که این را آورده است، نه فرهنگ ملی است و نه فرهنگ شاهنشاهی، اینها بود قبلاً و

۱- اشاره ای طنزآمیز به داستان "موش و گربه" عبید زاکانی و ادعاهای توخالی مسئولان قوا در حکومت شاه.

این مسائل نبود. این اسلام است که جوان را، جوان ها را از کنار دریا و از آن بازی که برایشان درست کرده بودند، از آن چاه هایی که برایشان کنده بودند، نجات داد و به سعادت رساند و مقابل همه قدرت های دنیا ایستاد و خم به ابرو نیاورد. این فرهنگ این کار را کرد.

از دانشگاه اسلامی، ان شاءالله بعد از چند سال خواهید دید که نتیجه چه خواهد شد. دولت ها از دانشگاه تشکیل می شود، مجلس ها از دانشگاه تشکیل می شود، دانشگاه در ارتش دخالت دارد، دست دارد، فرهنگ در ارتش تأثیر دارد، فرهنگ در کوچه و بازار و مردم تأثیر دارد. آن روز روزنامه ها را می دیدی، روزنامه هایی بود که همه برخلاف مصالح خود کشور ما [بود] و چون اسلام را می دیدند که اگر باشد نمی شود که این اسلام را جلویش را گرفت. برخلاف اسلام بودند. در زمان رضاخان، خوب شد که شما آن وقت نبودید، خون دلی خوردند اشخاصی که در آنجا بودند، در آن وقت بودند. آقا، در روزنامه یا در مجله ای که آن وقت منتشر شد، به صراحت به رسول اکرم(ص) جسارت کرد، یک نفر جواب نداد. به صراحت، شعرای آن وقت، نویسنده های آن وقت، روشنفکران آن وقت، همه اینها دست به هم داده بودند که اسلام را بکوبند. البته استثنا داشت، اما آنها در اقلیت بودند، نمی توانستند چیزی بگویند. مجلات آن روز خدا می داند که آن مجلات با این جوان ها چه کرده است. سینماهای آن روز، تئاترهای آن روز، هنرهای آن روز، اینها همه دست به هم داده بودند که اسلام را از اینجا بیرون کنند و امریکا را وارد کنند. این خدا به ما تفضل کرد، ترحم کرد و این تحول حاصل شد و تا این مطلب هست، این تحول هست و باقی هست، شما از هیچ چیز نترسید. کسی که از خدا می ترسد از کس دیگری نباید بترسد. بین شما و آنها، همین بود که شما برای خدا، فی سبیل الله دارید جهاد می کنید. آن وقت، اصل صحبت از خدایی در کار نبود "اعلی حضرت فرمودند، چه فرمان یزدان چه فرمان شاه" این منطق اینها بود. اینکه روحانیون فریاد می زنند به اینکه اسلام را باید تقویت کرد در یک کشوری، باید ایمان مردم را تقویت کرد، اینها برای همین است که دیدند که کجاهایی که ایمان هست، جاهایی که ایمان هست چی هست و جاهایی که ایمان نیست چی هست. حالا شما خودتان لمس کردید این را. همین جوان هایی که الان هستند، نظیر آنها سابق هم بودند. سابق این طور نبود که ما جوان نداشته باشیم. به همین مقدار یک خرده کمتر البته - چون جمعیت زیاد شده - جوان آن وقت بود و همین مقدار اشخاص بودند. مردم بودند، جمعیت همین طور بود، اما چی بود؟ خیابانش را وقتی می گشتیم همه فساد، این فرهنگ اجنبی است. در خیابان ها کسی وارد می شد، می دید سر تا ته خیابان ها یا مشروب فروشی است یا بساط زدن و چه کردن است یا زن های لخت در بین مردم راه افتادن است. بازارش را می دیدی همین بود، همین مسائل بود. توی مدارسش می رفتی، توی مدارس دانشگاهی همین مسائل بود. در دیوارهای دانشگاه بدگویی بود به اسلام و به قرآن کریم، حتی بعد از انقلاب، آن وقتی که دانشگاه در قبضه منافقین و امثال منافقین بود، در دیوار دانشگاه به اسلام جسارت می کردند. وقتی که ما دستمان را دراز کردیم که هرچه امریکا می دهد بخوریم و هرچه هم خط

می دهد عمل بکنیم و خودمان گوش و چشمان را ببندیم نبینیم، وقتی این طور می شود، آن حال می شود که دیدیم و دیدید. و این خداست که ما را از این لجنزار و از این چاه هلاکت بیرون آورد و به مقام انسانیت شماها را رساند. مقامی که باری خدا، برای پیشبرد اهداف اسلام شما جنگ می کنید. نظیر مجاهدین این زمان، نظیر این جوان های این زمان، از اول تاریخ تا حالا نبوده است. اگر آنها بوده اند، اما کم بودند. زمان رسول الله – صلی الله علیه واله وسلم – تا می آمد به زمان ائمه ما – علیهم السلام – آن زمان رشد اسلام بود، پیغمبر چقدر خون دل از این مردم همان بلاد خودشان می خورد، امیرالمؤمنین چقدر شکایت کرده است، قرآن چقدر شکایت کرده است، شکایت از همان مسلمان ها، امیرالمؤمنین از همان مسلمان ها و از همین کسانی که در اطرافش بودند شکایت می کردند، منبر می رفت آرزوی مرگ می کرد. امیرالمؤمنین وقتی هم که شمشیر را خورد از آن منافق، "فزت و رب الکعبه" فرمود، برای اینکه راحت شد از این گرفتاری که به دست مردم دارد. می خواستند یک ارتشی را، یک لشکری را به آن طوری که سابق بود، برای دفاع از اسلام راه بیندازند، چقدر خون دل می خوردند، چقدر زحمت می کشیدند، نمی آمدند. امروز داوطلب شما دارید می روید، داوطلب طرف شهادت می روید، طرف مرگ می روید. امروز شما بسیج و پاسداران و کمیته ها و ارتش و قوای نظامی و انتظامی و عشایر و آنها یک جور دیگری بودند، حالا یک جور دیگری شده اند. همه شما امید اسلام هستید، اسلام به وجود شما افتخار می کند، بگذار هرچه می خواهند در خارج بگویند، در خارج بگویند که مردم دیگر برگشته اند دیگر مردم رها کرده اند، انتخابات می شود اولش می گویند که – همین انتخاب اخیر – اولش در خارج می گفتند که مردم شرکت نمی کنند، مردم شرکت نکردند. می ترساندند که اگر شرکت کنید چه می شود. بعد که دیدند شرکت می کنند، حالا می گویند دروغ است. هرچه می شنوند از این چیزها، یکی شان به دیگری می گوید دروغ است. اینها می خواهند تحلیل ما را، ما را از تحلیلمان اغفال کنند. این طور بود. می گویند بابا، مردم آنجا در صحنه هستند؟ می گویند نخیر، هیچ در صحنه نیستند. دانشگاه ها باز می شود و می گویند مردم نخیر، نمی روند. انتخابات شد، نخیر انتخابات نبود، این انتصابات بود، دولت مردم را با زور برد. بابا، مردم در دانشگاه اجتماع می کنند برای نماز. نخیر، به اینها پول می دهند. همه را می گویند دروغ است. برای اینکه نبادا ...(۱) می گویند این دروغ است که می خواهند ما شک در تحلیلمان بکنیم. وضع این جور شده برای آنها. گر اینها یک آدم هایی بودند، [این طور نمی کردند.] واقعاً انسان تأسف می خورد به بعضی اشخاص که می توانستند آدم باشند، می توانستند مفید باشند، می توانستند برای خودشان مفید باشند، می توانستند برای کشور مفید باشند، همچو جهالت کردند، نفهمی کردند با همه، اصلاً نشناخته بودند اسلام چه هست. قدرت اسلام را نمی دانستند چیست، هی دم از ملیت زدند و هی دم از چی زدند. اسلام اینها را این طور از خود بی خود کرده و عاشق کرده است. اینها نشناختند؛ ملت را نشناختند؛ ایمان ملت را نشناختند. به خیال

۱– سه نقطه از منبع است.

خودشان، می خواستند خدمت برای دیگران بکنند که خودشان به نوایی برسند، خودشان هم به هیچ چی نرسیدند. آنها گمان می کردند که بالاخره امریکا می آید، پس ما یک جای پایی برای خودمان بگذاریم، بعضی شان هم شاید مبعوث بودند ازطرف آنها، لکن امریکایی در کار نیست! تا اینها زنده اند امریکا تو کار نیست! حالا اگر یک وقت در تاریخ - خدای نخواسته - یک چیزی بشود، ایران باز فراموش کند این صحنه های انسانی را، آن مسئله دیگر است. اما ان شاءالله، این مسائل هست و به قوّت خودش هست. و اینها باختند، بدبخت کردند خودشان را و یک دسته های دیگر هم هستند، دارند [آنها را] بدبخت می کنند. نکنند اینها دیگر! این جوان ها رها کنند این مسائل را! می بینند که دیگر نمی شود، می دانند که دیگر این منحرفین نمی توانند بیایند اینجا برسند به یک حکومتی؟! حکومت به کی بکنند؟ به اینها؟ درصورتی که می دانند خوب، بیایند درست مثل آدم مشغول کار بشوند و توبه کنند، برگردند به کارهای خودشان.

درهرصورت، آن چیزی که ملت ها را می سازد فرهنگ صحیح است. آن چیزی که دانشگاه را بارور می کند که برای ملت مفید است، برای کشور مفید است، آن عبارت از آن محتوای دانشگاه است، نه درس است. صنعت ما عد ای ایمان فساد می آورد، علم ما عد ای ایمان فساد می آورد، اذ فَسَدَ الْعالِمِ فَسَدَ الْعالَم. هرچه علم بیشتر شد، فسادش هم بیشتر است. اهل جهنم از تعفن عالم به ایذا دارند، اذیت می کشند. عالمی که ایمان دارد آن است که خدا تعریفش می کند، پیغمبر تعریفش می کند، اسلام تعریفش می کند.

اگر ایمان پهلوی تخصص نباشد، تخصص مضر است. تخصص در یک کشوری باشد که ایمان تویش نباشد، تخصص کشور را به هلاکت می رساند، به بستگی می رساند. این همه متخصص ما داشتیم در هر رشته ای، در زمان سابق، برای این ملت چه کردند این متخصصین ما؟ جز هی ملت را به عقب راندند، هی وابسته کردند، همه چیز وابسته شد؛ هر چه اسم می بردند، می گویند باید برویم به سراغ اروپا. لولهنگ، لولهنگ سازی را خوب بلد بودند، آنها ما را می بردند برای اینکه تعلیم کنند، تعلیم نمی کردند. جوان های ما را می بردند یک دسته را فاسد می کردند، یک چیزهای ناقصی [تعلیم می کردند.] میان راه اینها را رها می کردند بیایند. ما را هی بازی دادند، کشور ما را هی بازی دادند، ملت ما را هی بازی دادند که ما می خواهیم شما را برسانیم به تمدن بزرگ! وقتی رفتند دیدیم که تمدن بزرگ که نبود هیچ، ما را منحط کردند تا حدی که همه چیزمان وابسته به غیر بود. و همه دارایی ما را بردند اینها. اینها که رفتند، تمام بانک های اینجا را غارت کردند، رفتند این قدر بدهکار هستند این فراری ها به این بانک ها. سال های طولانی باید زحمت بکشند تا [بدهی] بانکها را حالا خود ایران بدهد؛ برای اینکه فرهنگ، فرهنگ ایمانی نبود، ایمان توی جامعه نبود، ایمان تو بازار نبود، ایمان توی - عرض می کنم - خیابان نبود، ایمان توی دانشگاه نبود. هر جا را - منتها - مؤثرتر می دانستند، آنجا را بیشتر فشار می آوردند.

روحانیون هم که الّا خیلی خیلی نادر، از آن مسائل اوّلی که صدر اسلام داشته، نگذاشته بودند؛ همان سر جای خودشان بودند. اینها را دیگر نمی توانستند منحرف کنند، از بین می بردند، اسیر می کردند، حبس می کردند، می کشتند. عده ای از روحانیون بزرگ را کشتند در زمان رضاخان. از شهرهای خودشان بیرونشان کردند، بردند یک جای دوردستی آنجا نگهشان داشتند. علمای آذربایجان را از آنجا برداشتند، بردند یک جای دیگر. علمای مشهد را همه را اسیر کردند، آوردند تهران. یکی از بزرگ ترین علمای آنجا را در همین تهران - من خودم این را دیدم - که توی خیابانی که اجازه داشت تا اینجا بیاید از خانه ای بیرون، با شبکلاه نشسته بود و مردم می آمدند، می رفتند، خیلی ها نمی شناختند، بعضی ها هم می شناختند، جرئت نمی کردند سلام بکنند به او. و همین را که از علمای درجه یک مشهد بود؛ مرحوم "آقازاده بزرگ" که از علمای درجه یک بزرگ بود، با پاسبان توی خیابان می بردندش برای محاکمه. آخرش هم کشتند او [را].

این ملت همان ملت بود، اما چرا حرف نزد؟ برای اینکه فرهنگ خارجی نگذاشته بود. ... خداوند رحم کرد، همه شما را متحول کرد. تمام جوان های ما را از آن منجلاب نجات داد و وارد کرد در یک محیط اسلامی - انسانی که در مقابل شرق و غرب ایستاده است و ابداً خم به ابرو نمی آورد که اینها دارای - نمی دانم - چه چیزهای پیشرفته[ای] هستند. شما این را بدانید که آنها همیشه این طور بوده که استعمارگر کوششش این بوده است که از خود مردم به جان خود مردم بریزد، همیشه بنابر این بوده که یک کودتایی در خود کشور ایجاد کند. یک اختلافی در خود کشور ایجاد کند، اینها در این صدد هستند همیشه. دست از ما برنمی دارند؛ بیدار باشد ملت ما! بیدار باشد ارتش ما! بیدار باشد پاسدارهای ما! کمیته ها، بسیج - نمی دانم - عشایر، همه اینها بیدار باشند بفهمند که اگر یک وقت بنا باشد که یک زمزمه خلاف بیدار شد، بدانید که نمونه این است که یک مسئله درست کنند. دانشگاه که باز شده است، بدانند این جوان ها که دست ها ممکن است در کار باشد که باز مسائل را طور دیگری کنند و شماها را منحرف کنند. همان دفعه اولی که شما از یک استاد یا از یک دانشجو یک چیز انحرافی دیدید، همان دفعه اول گزارش بدهید تا جلویش گرفته بشود.

و من امیدوارم که خدای تبارک و تعالی به شما عزیزان، که عزیز اسلام هستید، عزیز پیغمبر اسلام هستید، عزیز حضرت ولیّ امر هستید به شما توفیق عنایت کند که در راه اسلام، در راه میهن خودتان جدیت کنید. و ان شاءالله، آن بسیج عمومی که برای یادگرفتن باشد، هم تعلیمات دینی و یادگرفتن قرآن و کتاب و هم تعلیمات نظامی و اینها، یک کشور نظامی بشود؛ نظامی - الهی. یک همچو کشوری که این طور شد، دیگر کسی به آن طمع نمی کند؛ برای اینکه می داند ضررش بیشتر از نفعش است. ... ان شاءالله، خداوند به شما توفیق بدهد که ایمانتان قوی بشود. ایمان همه ما، ایمان همه ما ان شاءالله، قوی باشد؛ توجه به خدایمان، به خدای تبارک و تعالی هر روز زیادتر بشود؛ و وحدت کلمه و اجتماع ما که در رأس امور است، در باب حفظ کشور بیشتر بشود.(۱)

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام، (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۷، تهران: چاپ اول، پائیز ۱۳۷۸، صص ۱۵۷ - ۱۴۳.

۱

فرمانـده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسـلامی ایران، به همراه فرمانـدهان یگان های احتیاط قـدس، امروز با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، دیـدار کردنـد. در این دیـدار، آیت الله خـامنه ای بـا اشـاره به اینکه ارتش ریشه ای مردمی دارد، گفت: ایجاد گردان های احتیاط قـدس، گام دیگری درجهت هرچه مردمی ترشدن و مردمی اندیشیدن و مردمی تر عمل کردن در ارتش است. رئیس جمهور ضمن تأکید بر این مطلب که جنگ ما یک جنگ مردمی و عقیـدتی است، افزود: ما خود را در این جنگ سـهیم می دانیم. در این جنگ، از میان همه انگیزه هایی که برای جنگیدن انسان وجود دارد، انگیزه ایمان، باور و عقیده دینی، ملموس تر و محسوس تر است. وقتی مشـخص شود که نیروهای ارتشی، سپاهی و بسیجی منطقه از کسـانی هسـتند که بـا ایمان می جنگنـد و تحت تأثیر هوی و هوس نیسـتند؛ از اصالت ها و انسان ها دفاع می کننـد. آن وقت ارتش های کوچک و بزرگ منطقه این فکر را در سر نمی پروراننـد که هرچنـد یک بار حادثه ای ایجاد و ماجرایی خلق کنند. رئیس جمهور در ادامه افزود: مـا بایـد این نیروی رزمی را هرچه می توانیم ازلحاظ انسانی، معنوی، روحی و نظامی مقتـدر کنیم و خوشـبختانه ارتش ما با این هدف گام های بسیار مؤثری برداشـته است. ما با تکیه بر سرمایه ایمان مردم، که تمام نشدنی است، اعلام می کنیم از هیچ قدرتی در دنیا نمی هراسـیم و این گزافه نیست، هر دولت و رژیمی اگر آنچه را مـا داریم، داشـته باشـد، همین روحیه ما را خواهـد داشت. ما قـدرتی داریم که در دست هیچ رژیمی در دنیا نیست و آن قدرت ملتی است که خودش را در اختیار دولتش گذارده و خود را در کنار دولتش دانسـته و سلاح آن ایمانی است که در دل و جسم این ملت و آن دولت به طور یکسان تأثیر می گذارد.

رئیس جمهوری، در پایـان، بـا اشـاره به اعمـال نفوذ طراحـان سـیاست های جهانی در منطقه خلیـج فارس و خاورمیانه عربی گفت: آنها حقایق جامعه ایرانی را درک نکرده اند، اگر واقعیات این جمهوری را می دانسـتند، علاج دیگری برای مقابله با آن می اندیشـیدند؛ و الّا تهدیدکردن تبلیغات مسـخره خود را برای چنـدمین بار مطرح کردن، شـیوه هایی نیست که بتواند مردم این جمهوری را از میدان خارج کند، زیرا جمهوری اسلامی، نظامی متکی به یک انقلاب است(۱)

۲

میرحسـین موسوی نخست وزیر، در همـایش اسـتانداران، دربـاره بازیـابی ثبـات نظام جمهوری اسـلامی و اسـتقبال کشورهای مختلف جهان از برقراری ارتباط سیاسی و اقتصادی با ایران، مطالبی ایراد کرد. وی در تشریح وضعیت کلی نظام جمهوری اسلامی گفت: آنچه به طور واضح و روشن تجربه کردیم - اگر از چنـد کشوری که طبیعتاً منافع آنها در منطقه، یک نحوی با منافع کشور ما جوش می خورد، بگذریم - این اسـت که ایران در سـطح جهـانی امروز ازلحـاظ روابـط خارجی، کشوری مورد اسـتقبال و دارای زور، پیروز و پیروزمنـد است. در جهان فعلی، همان طوری که

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۹/۱۳۶۱، ص۱۳.

درطول انقلاب آزمایش کردیم و در این یک سال بیشتر آن را احساس کردیم، این طور نیست که در روابط خارجی حق و عدالت حکم فرما باشد. ما از اول جنگ دچار ستم بودیم، مورد هجوم قرار گرفته بودیم، قسمت زیادی از سرزمین ما را گرفته بودند، کاملاً مشخص بود که هدف دشمنان، فروپاشی نظام ماست. ولی همان کشورهایی که امروز استقبال می کنند از رابطه ما با خودشان، آن موقع استقبال نمی کردند؛ همان هایی که الآن به ما می گویند شما حق داشتید، آن موقع این طور نمی گفتند. ما این موقعیت ها را با پیروزی های رزمندگانمان به دست آوردیم و از این پیروزی ها استفاده بجا هم کردیم. رابطه ما در سطح جهانی، درحال گسترش است. الآن ما خیلی درپی برقراری تماس با سایر کشورها نیستیم، بلکه کشورهای دیگر هستند که برای تماس با ما پیشی می گیرند. هدف سیاست خارجی ما، تلاش برای گسترش روابط با جهان سوم است.

وی در قسمتی دیگر از سخنان خود گفت: فشار محاصره اقتصادی الآن روی ما کمتر است. موقعی بود که بعضی از قطعات، نه قطعات حساس سلاح های راهبردی که هنوز هم داده نمی شود، همین قطعات معمولی و صنعتی مورداستفاده کارخانه های صنعتی و نظایر اینها، داده نمی شد. الآن می بینیم که گشایش هایی ایجاد شده است؛ در تجارت خارجی تسهیلات اعتباری برای ما ایجاد شده است، البته بخشی از این تسهیلات هم - غیر از اطمینان یا بهتر بگوییم یأس این گونه کشورها از اینکه این نظام فرومی پاشد - مربوط به افزایش ذخایر ارزی ما می شود که طبیعتاً طمع خیلی ها را باید برانگیخته باشد برای گسترش روابطشان با ما. ما همیشه باید واقع بین باشیم، باید این واقعیت ها را درست ارزیابی کنیم اگر این کار را نتوانیم بکنیم، با تلاطم و گسترشی که انقلاب ما دارد و حالت تهاجمی که انقلاب ما دارد، یقیناً نمی توانیم از تجربیات آن برهه خاص در آینده استفاده بکنیم.(۱)

۱

درپی شکل گیری واحد دریایی در سپاه پاسداران، محسن رضایی و علی شمخانی، فرمانده و قائم مقام سپاه پاسداران، به همراه تعدادی از فرماندهان این نهاد، با هدف ارتباط هرچه بیشتر با نیروی دریایی ارتش و کسب تجارب این نیرو، با فرماندهی و معاونان و مدیران نیروی دریایی ارتش دیدار کردند. در این دیدار، ابتدا ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی ارتش، به همراه جانشین و گروهی از معاونان و مدیران این نیرو، برادران پاسدار را از موقعیت خلیج فارس و دریای عمان و امکانات نیروی دریایی جمهوری اسلامی در این منطقه آگاه و طرح های کوتاه مدت و بلندمدت این نیرو را برای مقابله با تهدیدات احتمالی متجاوزان تشریح کرد.

محسن رضایی نیز در سخنانی از فراهم شدن زمینه همکاری بیشتر سپاه و نیروی دریایی ارتش اظهار رضایت کرد و گفت: سپاه پاسداران طبق دستور مسئولان مملکت، موظف به ایجاد گردان های دریایی و واحدهای دریایی شده است، زیرا برای حفظ مملکت و منافع

۱- همان، ص۲.

انقلاب موظفیم از نیروی مردم در دریا هم استفاده کنیم. وی سپس به برهم خوردن معادلات سیاسی منطقه اقیانوس هند، درپی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران اشاره کرد و گفت: طبعاً، براساس این حرکت جدید و به هم خوردن معادلات، برنامه ها و منافع امریکا و همچنین قدرت های دیگر، می بایست برای حفظ و پاسداری از دستاوردهای انقلاب، تدابیر اساسی و جدی اندیشید، منتها به دلیل اینکه دشمن زودتر از ما در زمین شروع کرد، نیروی انقلاب هم صرف مقابله با دشمن در زمین شد؛ باوجود این وضعیت زمین ما الحمدلله بسیار پیشرفت کرده و ما از نیروهای مردم برای مقابله با دشمن در زمین، بیشترین استفاده را کرده ایم.

فرمانده سپاه افزود: پیشنهاد سپاه این است که با کمک نیروی دریایی، قرارگاهی مشترک ایجاد شود، مانند قرارگاه مشترک با نیروی زمینی ارتش، تا بتوان از ظرفیت سپاه در دریا نیز حداکثر استفاده را کرد. با ایجاد قرارگاه مشترک سپاه با نیروی زمینی، می توان گفت که الآن ۸۵ درصد جنگ به عهده مردم است و امیدواریم با استفاده از نیروهای مردمی در عرصه نبرد دریایی نیز بتوانیم فعالیت دریایی را وسعت دهیم و براساس آن، مانورهای خوب سیاسی بدهیم.(۱)

۱

ناطق نوری وزیر کشور، در مصاحبه ای با روزنامه کیهان، بازگشت به وضعیت عادی پس از چهار سال، رشد اجتماعی مردم و پرهیز از افراط و تفریط را ازجمله عوامل انتشار پیام هشت ماده ای امام خمینی دانست. وی همچنین اوضاع کلی گروه های معارض مسلح را در گفت وگو با روزنامه کیهان بررسی کرد. گزیده ای از سخنان وزیر کشور، به نقل از روزنامه کیهان، به شرح زیر است:

حضرت امام که همواره رهنمودهای بجایی برای هدایت امت و جامعه می دادند، در این برهه حساس، به خصوص بعد از انتخابات موفقیت آمیز خبرگان، این نکته را تذکر دادند که ملت ما ملتی است خوب - به تعبیر خودشان - در صحنه و وفادار، ملتی که به موقع و بجا در صحنه حاضر می شود و از مبانی و حریم اسلام دفاع می کند و به اصل زنده ولایت فقیه و اسلام فقاهتی توجه دارد و با همه مشکلات، به هر ندایی که احساس می کند بود اسلام و قرآن هست جواب مثبت می دهد به چنین ملتی باید بیشتر توجه کرد. ازطرفی، انقلاب هم اقتضا می کرد حرکت های تندی بعد از انقلاب شکل بگیرد. برخوردها، جلو انحراف ها را گرفتن، با طاغوتی ها و افراد منحرف برخوردکردن و جلو چپاول ها را گرفتن، ضرورت انقلاب بود؛ اما الآن امام احساس می کنند با این رشدی که جامعه ما پیدا کرده - که انتخابات خبرگان نمودار خوبی برای آن بود - لازم است به ملتی که این چنین در صحنه هستند، توجه بیشتری شود و مجریان امر و مسئولان چه در ارگان ها و چه در نهادها، گرفتار افراط و تفریط نشوند. چهار سال است که از پیروزی انقلاب می گذرد، ما باید سعی کنیم جامعه به روال عادی خودش برگردد، وضعیت انقلابی اش را دیگر، کم کم به فضل خدا و بعد از استقرار حکومت و استقرار

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، ص ۱۰.

این خط اسلام فقاهتی، باید کنار بگذارد و روند عادی پیدا کند. این است که امام هم برای تقدیر و تشکر از ملت در صحنه و هم برای خط دادن به مسئولان و رهنموددادن به مجریان امر و هم برای جلوگیری از افراط و تفریط کاری ها، این پیام جامع و کامل را فرمودند که مسئولان ازجمله خود ما که جزءشان هستیم، توجه لازم را داشته باشیم.

وزیر کشور در پاسخ به این سؤال که: از آنجا که بخشی از ناامنی ها به فعالیت مسلحانه گروهک های سیاسی علیه نظام جمهوری اسلامی مربوط می شد، وضعیت حال حاضر این گروهک ها را چگونه می بینید و باتوجه به این تحلیل، موضوع امنیت و تأمین آن را برای مردم چگونه ارزیابی می کنید و این دو باهم چه ارتباطی دارند؟

وزیر کشور در مصاحبه با روزنامه کیهان: ما باید سعی کنیم که جامعه به روال عادی برگردد و شرایط انقلابی کم‌کم کنار گذاشته شود.

گفت: هم شما آگاهید و هم ملت ما می دانند که این گروهک ها مدتی است توانشان را به فضل خدا از دست داده اند. اگرچه در استان ها و در مرکز و به خصوص در تهران، خیلی سرمایه گذاری کرده بودند و خیلی هم وقیحانه وارد عمل شدند و هرچه در توان داشتند به کار بردند، ملاحظه می کنید که اکنون بسیاری از اینها از بین رفته اند و آمار ترور بسیار کاهش یافته است؛ یعنی الآن واقعاً توان فعالیت ندارند، نه اینکه راهکنشی عوض کرده اند که جور دیگر وارد عمل شوند، فهمیده اند که هر طوری عمل کنند، حکومت، به فضل خدا، قدرت برخورد دارد و برخورد هم کرده است. عملکردهای خودشان هم گواه این تحلیل است. وقتی رهبری گروهک منافقین دستور می دهد افرادی که کادر و عضو هستند، اگر می توانند ایران را ترک کنند و بیایند بیرون، حکایت از این می کند که دیگر نمی توانند کار کنند و برای روحیه دادن به بقیه و بهانه اینکه در آینده می خواهیم کاری بکنیم، اینها را می کشند بیرون. طبیعی است وقتی در داخل با همه بسیج ها و با همه تدارکاتی که داشتند، نتوانستند کاری بکنند، در آینده هم ان شاءالله کاری نمی توانند بکنند؛ نمونه اش هم همین قضیه خبرگان است. در ماجرای خبرگان، خبرهایی داشتیم که اینها بنا داشتند که انتخابات خبرگان را به هم بریزند. در کردستان و آذربایجان غربی، با همکاری کومه له و دمکرات بنا داشتند مانع برگزاری انتخابات بشوند. وقتی

انتخابات انجام شـد و دیدنـد که نتوانسـتند کاری بکننـد، دست به حملات و تلاش های مـذبوحانه ای زدند، مثل حمله کردن به مهاباد. قبل از انتخابات دو گروه از اینها در مهاباد مخفی شـده بودنـد و می خواسـتند عملیات کنند و ما نیز از قصد آنها برای اجرای عملیات در داخل، باخبر بودیم، امـا وقتی به دلیـل حضور هوشیارانه نیروهـای انتظـامی مـا، برادران سپاه، ارتش و نیروهـای دیگرمان در آذربایجان غربی و کردسـتان، نتوانسـتند کاری بکنند، بعد از انتخابات دست به عملی زدند که هم کشته دادند و هم ما غنائمی از آنها گرفتیم و مجبور شدند فرار کنند؛ حتی جنـازه هایشـان را هم نتوانسـتند ببرنـد. این شـکست منافقین نشان داد که دیگر توان ندارنـد و در آینـده هم نخواهنـد داشت. به این ترتیب، ان شاءالله نیروهای ما هم اگر بنا باشـد به کارهایی که مربوط به آنها نیست، دخالت نکننـد، طبیعی است که متمرکزتر می شونـد و باقدرت تر می توانند عمل کنند و اگر هم روزنه ای جایی باز شد، می توانند با آن برخورد کنند.(۱)

۱

یـک روز بعـد از نشـست مقـدماتی وزیران نفت عضـو سازمـان اوپـک، امروز نخسـتین جلسه شـصت و ششـمین اجلاـس سالاـنه وزیران نفت کشورهـای عضو سازمـان اوپـک در وین تشـکیل شـد. در گزارش خبرگزاری فرانسه از اولین روز اجلاـس آمـده است: بلقاسم نبی وزیر نفت الجزایر، در پایان نخستین روز اجلاس اوپک اظهار کرد که به نظر می رسد سیزده کشور عضو این سازمان، درباره تعیین یک حدنصاب تولید برای سال ۱۹۸۳ (۱۸ میلیون بشکه در روز) به توافق رسیده اند.

احمـد زکی یمـانی وزیر نفت عربسـتان سـعودی نیز گفت احتمال توافق درباره حـد نصاب تولیـد، برای دفاع از قیمت های نفت، پنجاه - پنجاه است. وزیر نفت الجزایر توضـیح داد که حد نصاب تولید برای سال آینده، اندکی کمتر از سـطح تقاضای نفت خواهد بود که اوپک برای سال ۱۹۸۳ پیش بینی کرده است. وی گفت: چند کشور، به ویژه ایران و ونزوئلا، درخواست کرده اند سهمیه تولید آنها، نسبت به میزانی که در ماه مارس گذشـته تعیین شده بود، افزایش یابد. خبرگزاری فرانسه می افزاید: ایران مایل است حق تولید روزانه ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت را به دست بیاورد (سـهمیه تولیـد ایران در ماه مارس گذشـته، یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشـکه تعیین شده بود). ونزوئلا نیز خواهان افزایش سـهمیه تولید خود از یک میلیون و ۹۰۰ هزار بشکه به ۲ میلیون بشکه در روز است. به گفته منابع آگاه، اجلاس درباره قبول تقاضای ایران، دستِ کم به طور نسبی، به توافق نزدیـک شـده است، امـا درباره درخواست ونزوئلا، هنوز شک و تردیـد وجود دارد. شـرط لازم برای حصول توافق بین کشورهای اوپک درباره سـهمیه تولید، این است که عربسـتان سعودی میزان تولید خود را از ۷ میلیون بشکه در روز به ۵ میلیون بشکه کاهش دهد. نماینده عربستان سعودی هنوز نظر خود را دراین باره اعلام نکرده است.(۲)

این خبرگزاری، درباره علل برخی اختلاف نظرها میان اعضای اوپک و سخنان دبیرکل سازمان برای

ص: ۸۷۶

۱- مأخذ ۱۸، ص۲.

۲- مأخذ ۵، بخش اول، ص۱۶.

کاستن از این اختلافات گزارش داد: وزیران سیزده کشور سازمان صادرکنندگان نفت (اوپک) که اجلاس زمستانی خود را در وین آغاز می کنند، می کوشند درمورد جلوگیری از کاهش تقاضا در بازار نفت به توافق دست یابند. دشواری اصلی برای دستیابی به توافق، کاهش پنج درصدی نفت مصرفی در غرب در سال جاری و کاهش ده درصد از قیمت واقعی نفت از سال گذشته تاکنون است.

"مالک نگوما" دبیرکل اوپک، گفته است همه معتقدیم زمان تصمیم گیری و اجرای آن فرارسیده است. وی افزود: همه اعضای اوپک، حتی ایران، دریافته اند که وزیران نفت کشورهای عضو اوپک، در تماس های غیررسمی ۴۸ ساعت گذشته، به نحو شگفت آوری درمورد نظرهای متفاوت خود میانه روی نشان داده اند. محمد غرضی وزیر نفت ایران، گفته است این مذاکرات در فضای دوستانه ای انجام شده است. وزیران نفت به طورکلی توافق کرده اند که می توان قیمت نفت را از قرار هر بشکه ۳۴ دلار حفظ کرد؛ مگر آنکه تولید به شدت محدود شود تا با مصرف نفت مطابقت داشته باشد، اما وزیران درباره سهم هریک از اعضای اوپک از تولید کلی نفت، اختلاف نظر دارند. ایران به ویژه و اندونزی و نیجریه خواهان سهم بیشتری در بازار صادرات هستند. اگر عربستان سعودی سهم خود را کاهش دهد، تولید این کشورها افزایش خواهد یافت. سعودی ها درحال حاضر، ۳۰ درصد نفت اوپک را تولید می کنند. آنها می گویند اگر همه کشورهای اوپک به تعهدات دو جانبه خود عمل کنند، سعودی ها نیز حاضر به فداکاری خواهند شد.(۱)

۱

تحریریه روزنامه جمهوری اسلامی که جلسات اوپک را پیگیری می کند و به نظر می رسد افزون بر اخبار رسمی، به اخبار غیررسمی این جلسات نیز دسترسی دارد، در مقاله ای پس از بررسی نقش و انگیزه کشورهای عربستان سعودی، کویت، عراق و امارات متحده در کارشکنی و منسجم نبودن اجلاس اوپک، به تحلیل عملکرد این کشورها - که مبنای آن، اولویت دادن خود و کشورهای غربی به منافع سازمان اوپک است - از ابتدای شکل گیری سازمان پرداخته است. در بخشی از این مقاله آمده است: از آنجا که برخی از این کشورها، ازجمله پادشاهی عربستان، کویت و عراق، سیاست اقتصادی تک بُعدی و مصرف گرا دارند، اتکاشان به کشورهای صنعتی غرب، روز به روز بیشتر می شود. گفتنی است که جلسات اوپک درحالی در وین آغاز می شود که نفت زیادی به بازارهای جهان وارد شده درنتیجه، میزان تقاضا برای نفت کاهش یافته؛ موضوعی که سبب اختلاف نظر اعضای اوپک شده است. ازاین رو، پیش بینی می شود موضوع اصلی طرح شده در اجلاس، تعیین سهمیه تولید کشورهای عضو باشد و قیمت پایه اوپک یعنی ۳۴ دلار، ظاهراً مورد قبول همه اعضاست. از سوی دیگر، چون در این دوره، دبیرکل اوپک از ایران انتخاب می شود، موضع پادشاهی عربستان در اجلاس نرم تر و محتاطانه تر شده است و به ظاهر با

۱- مأخذ ۵، بخش دوم، ص۱۵.

تصمیمات اتخاذشده درطول اجلاس موافقت خواهد کرد. با یک بررسی اجمالی درمی یابیم که درطول ۲۲ سال عمر این سازمان، امسال برای نخستین بـار عرضه نفت کشورهای غیرکمونیست خارج از حوزه اوپک به بازارهای جهان، از مجموع تولیـد کشورهای عضو اوپک بیشتر بوده است. دراین میـان، کشورهـایی چون پادشـاهی عربسـتان به این بحران درونی اوپک دامن زده و بی اعتنا به بهای تعیین شـده نفت، میزان تولید شـان را بالاـ برده و نفت خود را ارزان تر از قیمت هـای رسـمی به بازارهـای جهـان صـادر می کننـد. اشـاره می شود، کشورهـایی چون عراق، پادشاهی سعودی، کویت و امارات که در سال های گذشـته از سـرمایه گذاری های اساسـی برای تشکیل یک اقتصاد بدون اتکا به نفت غافل بوده اند، آینده وخیمی خواهند داشت؛ چون آمارها نشان می دهد، این گونه کشورها که در گذشته درآمدشان بیش از مخارجشان بوده است و به گفته منابع غربی، در سال ۱۹۸۲، درمجموع حدود ۱۸ میلیارد دلار ذخیره ارزی داشتند، در سال ۱۹۸۱، ذخیره ارزی شان حدود ۸۵ میلیارد دلاـر بوده است. در پایـان لازم به توضـیح است که اختلاف نظر در داخل اوپک، ثبات بازار نفت جهان را به مخاطره انـداخته است و اگر این اختلاف نظرها به صورت ریشه ای نمودار شود، به نفع کشورهای صـنعتی غرب تمام خواهد شد، چون کشورهای غربی با استفاده از اختلافات یادشـده، نفت موردنیـاز خود را با قیمت های ارزان خریـداری می کننـد؛ به این ترتیب، قیمت نفت در بازارهای بین المللی روز به روز کاهش می یابـد. یـادآوری این مطلب که کشورهـایی چون مکزیک که با مشـکلات اقتصادی بسـیار روبه رو هسـتند و برای راهیابی به این سازمان و کسب بازارهای جدید در تلاش اند نیز درخور توجه است.(۱)

۱

به دنبال انتشار خبرهایی درباره اقدام امریکا در اعطای وام به عراق برای خرید محصولات کشاورزی از آن کشور، خبرگزاری آسوشـیتدپرس، جزئیات بیشتری از این معامله را منتشـر کرد. به گزارش خبرنگار آسوشیتدپرس، یک هیئت عالی رتبه تجاری عراق، ظاهراً برای مذاکره درباره معـامله ای چنـد میلیون دلاـری غله بـا امریکـا، از مزرعه ای واقع در ایالات کلورادو امریکا دیـدن کرد. در این دیـدار که از حضور خبرنگاران جلوگیری شد، مقام های ایالات کلورادو نیز حضور داشتند. براساس این گزارش، اداره کشاورزی ایالت کلورادو، از دو خبرنگار دعوت کرده بود که در بازدیـد هیئت عراقی از مزرعه موردنظر حضور داشـته باشـند، امـا عراقی هـا از آنهـا خواسـتند به دلایل امنیتی، از این کار خودداری کننـد. هیئت عراقی قبـل از بازدیـد از مزرعه "ایترن" که به "رژی دکـاف" معـاون سازمـان تولیدکننـدگان غله این ایـالت تعلق دارد، در شـهر "دنور"، پشت درهای بسته مذاکراتی انجام دادند.

مـاه گذشـته، رژی دکـاف گفـت: قرار اسـت عراق ۵/۷۳ میلیـون کیلـو (واحـد حجمی انـدازه گیری گنـدم و حبوبـات) غلـه از تولیدکننـدگان امریکایی خریداری کند. وی با اشاره به اینکه مقدار غله مورد

۱- مأخذ ۱۴، ص۳.

معامله به ۷۵ میلیون کیلو افزایش یافته است، افزود: احتمالاً تا روز جمعه، جزئیات این معامله اعلام خواهد شد. هنوز معلوم نیست که چه میزان از غله مورد معامله را تولیدکنندگان ایالت کلورادو تأمین خواهند کرد. باوجوداین، مقدار غله ای که عراق خواستار خرید آن است، حدود هشتاد درصد کل تولید این ایالت است. در هیئت عراقی، خانم عزیز مدیرکل سازمان غله عراق، زهیر داوود رئیس هیئت مدیره غله این کشور و صدیر طه از مقام های بانک مرکزی، حضور دارند.(۱)

ضمیمه گزارش۸۶۵: شرح کمک های مردمی مناطق گوناگون کشور به جبهه های جنگ

اهالی روستای کاربرک یزنگان، مبلغ ۴۵۰۰ ریال؛ اهالی روستای الله نظر مبلغ ۹۰۰,۲۲ ریال وجه نقد و یک ر أس گوسفند؛ اهالی روستای کچولی مبلغ ۸۷۰۰ ریال وجه نقد و مقدار ۵۰۰ کیلوگرم گندم؛ اهالی روستای اسلام قلعه و اهالی روستای حاجی آباد مبلغ ۳۳۰۰۰ ریال وجه نقد و مقدار ۱۳۰۰ کیلوگرم گندم به جبهه های نبرد حق علیه باطل ارسال کردند.

همچنین بنیاد مهاجران سرخس، در تماسی اعلام کرد، ایل ورن لو مستقر در حوالی جاده مشهد - سرخس، مبلغ ۸۰۰,۳۸ ریال وجه نقد و ۵ رأس گوسفند به مهاجران جنگ تحمیلی مستقر در سرخس کمک کرده است.(۲)

نمازگزاران آزادشهر، مبلغ ۸۷۵,۶۲ ریال وجه نقد، ۲ عدد النگو، ۲ جفت گوشواره، یک انگشتر و یک قلک پول برای رزمندگان اسلام جمع آوری و ارسال کردند.(۳)

اهالی روستای کوار نیز مبلغ ۰۰۰,۱۳ ریال وجه نقد، ۱۲ رأس گوسفند و مبلغ ۸۰۰,۴۳ ریال، همراه با ۷۵۰ کیلوگرم گندم و ۱۰۰ کیلوگرم انجیر برای کمک به رزمندگان ارسال کردند(۴)

۱- مأخذ ۵، بخش اول، ص۱۲.

۲- مأخذ ۱۴، ص۴.

۳- مأخذ ۱۴، ص۴.

۴- مأخذ ۱۴، ص۴.

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۹ آذر ۱۳۶۱ ۴ ربیع الاول ۱۴۰۳ ۲۰ دسامبر ۱۹۸۲

۱

گلوله باران شهر آبادان؛ تجاوز هوایی به حریم شهرهای باختران و ایلام؛ شکستن دیوار صوتی به وسیله جنگنده های عراقی در فضای شهر مریوان؛ شلیک گلوله های شیمیایی ازسوی توپخانه های ارتش عراق به خطوط دفاعی غرب ایران و پناهندگی تعدادی دیگر از مردم عراق به ایران، مهم ترین رویدادهای جنگ در این روز بود.

در گلوله باران امروز شهر آبادان ۲ نفر شهید و ۴ نفر مجروح شدند و ۲ منزل مسکونی و یک دبستان و قسمتی از ایستگاه راه آهن خرمشهر - آبادان تخریب شد.(۱)همچنین نیروهای هوایی عراق با ۳ فروند جنگنده به آسمان شهرهای باختران و ایلام تجاوز کردند که پس از مواجهه با پدافند هوایی نیروهای خودی، هواپیماها آسمان منطقه را ترک کردند. جنگنده های عراقی هنگام فرار در آسمان شهر مریوان دیوار صوتی را شکستند.(۲)

براساس گزارش فرماندهی منطقه۷ سپاه پاسداران - که مرکز آن در شهر باختران است - نیروهای عراقی امروز ۲ گلوله شیمیایی به محل استقرار نیروهای خودی پرتاب کردند که به آسیب دیدن ۱۲ نفر از نیروها انجامید(۳)

درطول ۲ روز اخیر، ۱۷ تن از مردم عراق به ایران پناهنده شدند. ۱۴ تن از این افراد که اغلب نظامی و کارمند بودند، ازطریق مرزهای غربی و ۳ تن دیگر که دبیرستانی، راننده کامیون و کارمند شرکت نفت عراق و ساکن شهر بصره بودند، ازطریق مرزهای جنوبی وارد ایران شده اند.(۴)

۲

امروز درگیری ها در مناطق کردنشین کاهش یافت.

در حمله افراد مسلح غیرقانونی به یک پایگاه ارتش (ماولو) در شمال سردشت در محور مهاباد، ۹ تن از اهالی روستا کشته و ۳ سرباز زخمی شدند. در این درگیری چندین رأس از گوسفندان روستاییان تلف شد.(۵)

ص: ۸۸۱

۱- سند شماره ۴۴۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۳.

۲- سند شماره ۵۴۹۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به دفتر نخست وزیری - اطلاعات و تحقیقات، ۲۹/۹/۱۳۶۱؛ و - روزنامه کیهان، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۹؛ و - سند شماره ۵۴۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا، به نخست وزیری - دفتر اطلاعات و تحقیقات، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۳- سند شماره ۵۴۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ به فرماندهی ستاد مرکزی، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۴- روزنامه کیهان، ۲۹/۹/۱۳۶۱، ص۱۳؛ و - سند شماره ۱۲۸۸۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۲۸/۹/۱۳۶۱، صص ۱ و ۲.

۵- سند شماره ۳۶۷۷۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای عملیاتی، از لشکر۲۸ (رکن۲) به قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، شماره ۲۷۸، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۱.

حمله نیروهـای مهـاجم به پایگـاه ژانـدارمری در جنوب بوکان نیز به کشـته شـدن ۲ تـن از نیروهـای این پایگـاه و زخمی شـدن ۸ نفر انجامید. مهاجمان یک خودرو ایفا را نیز ربودند. از صدمات واردشده به مهاجمان در هر دو حادثه آماری اعلام نشده است.(۱)

۱

امروز عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یکی از افراد متعهد شهر چالوس را ترور کردند و تعدادی از آنها نیز در شهرهای ارومیه، مرند و بوشهر به دام نیروهای امنیتی افتادند که کشته، زخمی یا دستگیر شدند.

عناصـر این سازمان در چالوس پس از ورود به منزل یکی از افراد متعهـد که سابقه حضور در جبهه داشت، او را با ضـربات چاقو زخمی کرده، گریختند.(۲)

علاوه براین، نیروهای سپاه پاسداران با استفاده از اطلاعات مردمی، موفق به شناسایی ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ارومیه شدند که در درگیری های به وجودآمده برای دستگیری افراد این خانه ها، یک تن از افراد سازمان کشته و ۲ تن دیگر با خوردن قرص سیانور خودکشـی کردنـد و یک تن نیز دسـتگیر شد. نیروهای خودی از این خانه ها مقادیری اسـناد و مدارک درون گروهی سازمان و چندین قبضـه سلاح و فشنگ به دست آوردند.(۳)

در مرند نیز ۳ خانه تیمی کشف و چند نفر دستگیر شدند. از این خانه ها هم تعدادی اسلحه و مهمات به دست آمد.(۴)

همچنین در بوشهر ۳ نفر از اعضای هسـته های سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) دسـتگیر شدند. یکی از آنها از افراد نفوذی سازمان در نیروی دریایی بوشهر بود.(۵)

۲

حمله موشـکی صدام به دزفول بازتاب های وسـیعی در داخل کشور و در میان خبرنگاران خارجی مسـتقر در ایران، دولت جمهوری اسـلامی، مردم و شخصیت های استان خوزستان داشت.

درپی حمله موشـکی عراق به دزفول، "مرتضـی سـرمدی" سـخنگوی وزارت امور خارجه، درباره علت و بهانه های این اقدام عراق گفت: این عمـل وحشـیانه صـدام به جبران شـکست هـای پی درپی او در جبهه هـای جنـگ و نـاتوانی این حکومت در مقابله با حـرکت رو به رشـد مردم مسـلمان عراق در داخـل این کشور انجـام شـده است. حکومت منفور بغـداد پس از انفجار دفتر خبرگزاری عراق به دست مجاهـدین عراقی، با اتهـام کـذب انتسـاب این انفجـار به ایران، تهدیـد کرد که انتقـام آن را از راه های مشـروع و قانونی خواهـد گرفت و اکنون برای همه جهانیان روشن شـد که ازنظر صـدام به خـاک و خون کشـیدن مردم بی دفـاع دزفول و کشـتار پیر و جوان و زن و مرد و بچه هـای معصوم، روش هایی مشروع و قانونی می باشد. چگونه است که بلندگوهای تبلیغاتی سازمان های جهانی و

۱- سند شماره ۳۴۶۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن۲) به فرماندهی ناحیه ۴ (رکن۲)، ۳۰/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱، ص۱.

۲- سند شماره ۴۴۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری از سـتاد منطقه ۳ (فرماندهی) به سـتاد مرکزی (فرماندهی)، شماره ۴۰۰، تاریخ ۵/۱۰/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۱۰۴۷۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن "گزارش روزانه"، مرکز فرماندهی سپاه پاسداران، شماره ۲۱۱، تاریخ ۷/۱۰/۱۳۶۱، ص۲.

۳- سند شماره ۸۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، خبرنامه، شماره ۳۶، تاریخ ۷/۱۰/۱۳۶۱، ص۳.

۴- سند شماره ۵۴۹۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به نخست وزیری (دفتر اطلاعات و تحقیقات)، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۴۳۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، از سپاه منطقه ۹ (اطلاعات) به سپاه مرکز، شماره ۵۶۷، تاریخ ۴/۱۰/۱۳۶۱.

جمعیت های طرف دار حقوق بشر که دم از آزادگی، صلح و دفاع از انسانیت می زنند، بی تفاوت از کنار این جنایات وحشیانه می گذرند و دم برنمی آورند.(۱)

ستاد تبلیغات جنگ نیز از خبرنگاران خارجی مستقر در ایران دعوت کرد که برای بازدید از آثار اصابت موشک های عراقی به دزفول، به این شهر سفر کنند.(۲) درپی این دعوت، ۲۲ تن از خبرنگاران، فیلم برداران و عکاسان خبرگزاری های مختلف وارد دزفول شدند.(۳)

خبرنگار روزنامه کیهان از بازدید خبرنگاران و صحنه های روبه رو شدن آنان با آثار تخریب موشک و واکنش مردم در گفت وگو با خبرنگاران و نیز سخنان خبرنگاران، گزارش زیر را تهیه کرده است:

درپی حمله موشکی عراق به شهر دزفول ستاد تبلیغات جنگ از خبرنگاران خارجی دعوت کرد برای بازدید از آثار این حمله به دزفول سفر کنند.

نمایندگان رسانه های گروهی جهان ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه، با حضور در میان ویرانه های به جامانده از جنایات مزدوران صدامی، در اجتماع جمع کثیری از مردم مصیبت دیده این شهر در خیابان های آیت الله منتظری و امام خمینی - دو منطقه پرجمعیت جنوب و غرب دزفول - به تهیه خبر، گزارش، فیلم و عکس پرداختند. در جریان این بازدید، خبرنگاران خارجی شاهد شیون و زاری مادری بودند که پس از گذشت ۲۴ ساعت از حمله موشکی صدامیان به شهر دزفول در میان تلی از خاک هنوز در جست وجوی فرزندان گمشده اش که بی اطلاع از

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص ۲۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص ۲.

۳- مأخذ ۲، بخش دوم، ص ۱.

سرنوشت آنان بود، می گشت. حسین پور - جوان ۲۳ ساله ای که چند تن از افراد خانواده اش را از دست داده بود و خود نیز در حمله موشکی عراق از ناحیه سر مجروح شده بود - به هنگام بازدید خبرنگاران درحالی که به شدت متأثر بود و فریاد مرگ بر امریکا و مرگ بر صدام سر می داد، ضمن بازگوکردن جزئیات و چگونگی وقوع حادثه، خطاب به خبرنگاران خارجی گفت: من از وجدان های بیدار جهان سؤال می کنم، زن حامله، کودک شیرخواره و پیرمرد ۸۰ ساله کدام یک نظامی بودند و چه گناهی داشتند که باید این گونه ناجوانمردانه به شهادت برسند.

یک مجروح ۲۲ ساله گفت: من در مسجد درحال خواندن نماز بودم که متوجه ستونی از آتش شدم که همه مسجد را فراگرفت و بعد از آن هیچ چیز نفهمیدم. این مجروح که ۵ تن از افراد خانواده اش را از دست داده بود، گفت: حقوق بشر ازنوع اروپایی این است که زن و فرزند ما را ظالمانه می کشند و امریکا و فرانسه بازهم به عراق اسلحه های مدرن می فروشند.

عبدالله پیربختیار پیرمرد ۶۲ ساله ای که ویرانه های خانه اش را زیر و رو می کرد، به خبرنگاران خارجی گفت: من تا آخرین قطره خونم می جنگم و تا گرفتن انتقام و سقوط رژیم صدامی از پای نخواهم نشست. این پیرمرد که همه افراد خانواده اش را از دست داده بود، گفت: این جنایات نمونه ای از صلح صدامی است.

هنگام بازدید خبرنگاران از ویرانه های شهر دزفول، جمع کثیری از مردم مصیبت دیده با سردادن شعارهای الله اکبر، لا اله الا الله، مرگ بر امریکا، مرگ بر اسرائیل و مرگ بر صدام، نفرت و انزجار خود را از اقدامات جنایت بار مزدوران صدامی و حمایت های وقیحانه سازمان های بین المللی به اصطلاح مدافع حقوق بشر از رژیم عراق ابراز داشتند.

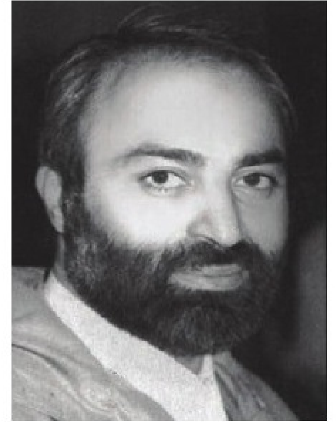
در میان شهدای این جنایت، خانواده ۲۵ نفره آرین پور به چشم می خورد که تا ظهر دیروز جنازه های ۱۲ تن از آنان از زیر آوار خارج شده بود و تلاش برای خارج کردن سایر اجساد این خانواده همچنان ادامه داشت.

همین گزارش حاکی است که مردم عزادار دزفول در گفت وگوهایشان با خبرنگاران، از آنان می خواستند تا ندای مظلومیت مردم مسلمان ایران را به گوش جهانیان برسانند و به مردم حق طلب جهان بگویند، درحالی که صدام ادعای صلح طلبی می کند، مرتکب چنین جنایات هولناکی می شود.

خبرنگار روزنامه آساهی ژاپن - که یک ماه است در ایران به سر می برد، در پایان مشاهدات خود از ویرانه های حمله موشکی به شهر دزفول گفت که معلوم نیست صدام با این گونه اعمال کورکورانه چه چیزی را می خواهد ثابت کند. اگر می خواهد مردم را بترساند، پس از این همه حملات، اگر مردم ترسو بودند، تاکنون باید شهر را خالی می کردند. این موضوع باعث تعجب من است که چرا درحالی که پایگاه های نظامی ایران از گزند عراقی ها در امان است، آنان تاکنون چندین بار مردم غیرنظامی شهر دزفول را هدف گلوله های خود قرار داده اند. وی اظهار کرد که اخبار

مربوط به جنگ که منابع خبری ایران منتشر می کنند، قابل اطمینان تر از منابع خبری عراق است.

خبرنگار روزنامه توکیو نیز که با مشاهده صحنه های دلخراش عملیات تخلیه اجساد شهدا از زیر آوار به شدت متأثر شده بود، گفت: نمی دانم عاملان چنین جنایاتی را چه می توان نامید. در مدت شش ماهی که در ایران اقامت داشته ام - تاکنون دو بار شاهد چنین فجایع تلخی بوده ام که اولین آن در شهر همدان بود که تعدادی کودک به شهادت رسیده بودند.

دکتر منافی وزیر بهداری

گزارشگر روزنامه سانکای هم درمورد مشاهدات خود از آثار جنایات مزدوران صدامی گفت که اگر هدف صدام صلح است، با چنین اعمالی اشتباه بسیار بزرگی را مرتکب شده است، زیرا از این طریق هرگز نخواهد توانست به پیروزی یا صلح دست یابد. وی افزود: از مشاهده صحنه زنی که به خاطر ازدست دادن ۲۳ تن از اعضای خانواده اش بر سر و سینه می زد، تعادل روحی خود را از دست دادم، طوری که حتی نتوانستم از وی عکس بگیرم. وی تأکید کرد: این مصیبت بسیار بزرگی است و تحمل غم آن بسیار سخت می باشد و مردم این شهر باید مردمی مقاوم و دارای روحیه ای عالی باشند که در مقابل چنین مصایبی مقاومت می کنند.(۱)

نماینده خبرگزاری جمهوری اسلامی در واشنگتن درباره بی توجهی به خبر حادثه روز گذشته دزفول در رسانه های امریکا اعلام کرد: حمله موشکی عراق به دزفول در آستانه فروش ۹۰ بالگرد جنگنده امریکایی به این کشور، شبکه های رادیو تلویزیونی و اکثر روزنامه های پرتیراژ امریکا را مجبور کرد تا دربرابر این حمله وحشیانه صدام سکوت کامل اختیار کنند. رسانه های امپریالیستی صهیونیستی امریکا درحالی از درج خبر شهادت و مجروح شدن نزدیک به ۴۰۰ تن از خواهران و برادرانمان خودداری کردند که خبر کشته شدن ۸ تن در درگیری های لبنان، در صدر اخبارشان در ۲۴ ساعت گذشته قرار داشت(۲)

۱

امروز دکتر منافی وزیر بهداری، به نمایندگی از هیئت دولت برای شرکت در مراسم تشییع شهدای حمله موشکی عراق به دزفول وارد این شهر شد و در مراسم خاک سپاری شهدا سخنرانی کرد.(۳)

استانداری خوزستان نیز در سراسر این استان عزای عمومی و شهرهای دزفول و اندیمشک را تعطیل اعلام کرد.(۴) سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی نیز دراین باره پیامی خطاب به سازمان های بین المللی و صلیب سرخ جهانی منتشر کرد. در بخشی از این پیام آمده است: یک بار دیگر دست جنایتکار امریکای

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص ۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۶.
۳- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱.
۴- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۴.

جهان خوار و صهیونیزم بین الملل از آستین صدام، این مزدور سرسپرده شان، به درآمد و با آن همه ادعای صلح طلبی، جمعی از مردم مسلمان دزفول را به خاک و خون کشید و انتقام شکست های پی درپی خود را از کودکان و زنان گرفت و چهره کریه خویش را رسواتر و صلح طلبی های کاذب خویش را افشا کرد. جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران ضمن محکوم کردن این کشتار بی رحمانه از همه سازمان های بین المللی و مردم آزاد دنیا و به خصوص صلیب سرخ جهانی می خواهد تا این اعمال غیرانسانی را محکوم کرده، ندای حق طلبانه امت شهیدپرور ایران را به گوش جهانیان برسانند.(۱)

تشییع شهدای موشک‌باران دیروز دزفول

آیت الله سیدمجدالدین قاضی امام جمعه دزفول، نیز در همین باره پیامی صادر کرد. در این پیام آمده است: مردم عزیز دزفول هر بار که چنین جنایت وحشیانه ای برای آنان رخ می دهد، استوارتر و مقاوم تر شده و موجب سربلندی و سرافرازی خود بین اقشار مختلف و زبونی و بیچارگی هرچه بیشتر دشمن شده است. مبارک باد بر مردم دزفول، به خصوص خانواده های شهدا، چنین استقامت و ایثاری که به انسان ها روح حیات و زندگی می بخشند و رحمت و رضوان خداوند را به ارمغان می آورند. ننگ و نفرین ابدی بر جنایت پیشگانی که با جنایات ددمنشانه خود، ملت های

ص: ۸۸۶

۱- مأخذ ۱۲، ص۵.

مسلمان و مستضعفین عالم خود را پیدا کرده و در سایه شکل گیری حرکت های اسلامی می رود تا طومار خونخواران شرق و غرب را برای همیشه از صحنه روزگار محو کنند. ما ضمن عرض تبریک و تسلیت به حضرت بقیه الله الاعظم و نایب بر حقش امام خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و امت اسلامی، به خصوص خانواده های شهدا و مصیبت دیدگان، از خداوند متعال برای آنها صبر جمیل و اجر جزیل خواستاریم.(۱)

۱

در ادامه کمک های مردمی به جبهه های جنگ، اقشار گوناگون مردم در شهرها و روستاهای کشور کمک های خود را برای استفاده رزمندگان به جبهه های جنگ ارسال کردند.

کارکنان اداره آموزش وپرورش تفت مبلغ ۳ میلیون ریال؛ اهالی مردم جوپایین کلاب شریعتی ۱۶۹ هزار ریال و مردم فسا ۶ کامیون شامل پوشاک، سیب زمینی، میوه، مرکبات و ۲۰ رأس گوسفند و...(۲)

همچنین اهالی روستای اطراف قوچان کمک های مالی و جنسی خود را به شرح زیر برای ارسال به جبهه های جنگ به دفتر امام جمعه این شهر تحویل دادند:

سالمندان ۶۰ سال به بالای مشمول طرح شهید رجایی ۶۷۵۰۰ ریال؛ کارکنان شرکت سیمرغ قوچان ۴۸ هزار ریال؛ ۲ نفر از اهالی خیرخوران ۶۰ هزار ریال، کارکنان شهربانی قوچان ۹۵۰۰ ریال؛ چند نفر از اهالی روستای یدک برای چندمین بار ۱۹ جفت جوراب و دستکش پشمی؛ اهالی سیرک سوفلا ۲۳ هزار ریال، یک تن سیب زمینی، یک انگشتر طلا و ۳۲ هزار ریال پول؛ اهالی بقره ۲۲۶ جفت جوراب و دستکش؛ آموزشیاران نهضت سوادآموزی قوچان ۱۰۰ هزار ریال وجه نقد، یک جفت گوشواره طلا، ۵۰ جفت جوراب و دستکش و ۴۰۰ عدد شال گردن و کلاه؛ دانش آموزان و کارکنان مدرسه راهنمایی فردوسی قوچان ۳۸ هزار ریال.

گفتنی است، این کمک ها پس از هماهنگی های لازم به جبهه های نبرد ارسال شد.(۳)

۲

چگونگی تأمین تسلیحات ایران ازجمله موضوعاتی است که روزنامه نیویورک تایمز و خبرگزاری بی بی سی به آن حساسیت نشان داده، درباره آن اظهارنظر کردند. نیویورک تایمز با نام بردن از کره شمالی به عنوان بزرگ ترین تأمین کننده اقلام تسلیحاتی، شوروی را کشور اصلی ارسال سلاح از کره شمالی به ایران معرفی کرده و دراین باره نوشته است: گفته می شود کره شمالی ایران را مسلح می کند. یک مقام عالی رتبه دفاعی امریکا اعلام کرده که کره شمالی بزرگ ترین تأمین کننده تسلیحات ایران شده است تا ایران بتواند به جنگ علیه عراق ادامه دهد. این مقام امریکایی - که "فرانسیس ج.وست" معاون وزیر دفاع در امور امنیت بین المللی، است - خاطرنشان کرده که ایران پول سلاح ها را نقداً و قسمتی را با نفت پرداخته است.

۱- مأخذ ۱۲، ص۲.

۲- مأخذ ۱۲، صص ۴ و ۱۰.

۳- مأخذ ۱۲، ص۴.

به گفته ناظران نظامی - که به درخواست وست جزئیات این معاملات را تهیه کرده انـد - کره شـمالی تأمین کننده ۴۰ درصد از ۲ میلیارد دلار مهمـات و تسلیحاتی است که ایران در سـال جـاری از خارج تهیه کرده است. ناظران صـنایع نفتی نیز می گوینـد که ایران تولیـد نفتی خود را بیشتر از میزانی که اوپک تعیین کرده، افزایش داده تا بتواند هزینه سلاح های وارداتی را بپردازد.

به عقیـده آنـان، ایران قیمت هـا را هم پـایین آورده و با کره شـمالی وارد یک تبادل اسـلحه با نفت شـده است. به نوشـته نیویورک تایمز، کره شمـالی رابطه خوب خود را بـا شوروی و چین حفظ کرده و از هر دو کمک نظامی می پـذیرد، همچنین برای توسـعه تولیـد مشترک و ساخت اسـلحه و به ویژه قطعات توپخانه از شوروی کمک دریافت کرده است. کره شمالی عمدتاً سلاح های خود را از شوروی می گیرد. متخصصان در خلیج فارس می گویند که ظاهراً صادرات نظامی این کشور به ایران بخشی از فعالیت شدید شوروی برای نفوذ در ایران است.(۱)

گزارشـگر بی بی سـی نیز درباره اقـدام ایران برای خرید تسـلیحات از آلمان شـرقی گفت: شایعات درمورد ارسال اسـلحه از کشورهای اروپای شرقی ازجمله آلمان شـرقی به ایران و عراق ادامه دارد، اما ناظران امور معتقدند که گمان نمی رود آلمان شرقی روابط نزدیک خود را با عراق به امیـد آینـده مناسبات با ایران که وضوح چنـدانی ندارد، برهم زند. عراق سالانه ۵/۱ میلیـون تن نفت که ۵ درصـد از احتیاجات نفتی آلمان شرقی به شمار می رود، به آن کشور ارسال می کند.(۲)

۱

"عبـدالقادر باجمـال" وزیر صـنایع جمهوری دمکراتیـک خلق یمن (یمن جنوبی)، بـا آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران، دیـدار کرد و پیام کتبی علی ناصـر محمـد رئیس جمهور کشورش را تقدیم رئیس جمهور ایران کرد. آیت الله خامنه ای در این دیدار ضمن تأکید بر ضرورت جلوگیری از گسترش نفوذ امریکا در منطقه، گفت: کشورهای عربی و غیرعربی که مواضع ضداستکباری و ضدامپریالیستی دارند، باید متحد شده، علیه سیاست های درازمدت اسـتکبار جهانی مبارزه کنند. رئیس جمهور با تأکید بر اینکه درمورد امور منطقه باید ساکنان آن اظهارنظر کنند نه کس دیگر، خاطرنشان کرد: اگر ساکنان منطقه درمورد مسائل منطقه باهم تبادل نظر کنند، قطعاً پیروز خواهند بود.(۳)

علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه نیز در دیـدار جداگانه ای که با وزیر صـنایع یمن جنوبی داشت، گفت: روابط نزدیک بین ما و یمن جنوبی می توانـد تـأثیر زیادی در مقابله با توطئه های اسـتکبار جهانی و ایادی و مزدوران آن در منطقه داشـته باشـد. از آنجا که جمهوری دمکراتیک خلق یمن عضو جبهه پایداری است، برای روابط با آن کشور اهمیت خاصـی قائل هستیم و معتقدیم کشورهای عضو جبهه پایداری و جمهوری اسلامی ایران باید با هماهنگی هرچه بیشتر راه های مقابله با امپریالیسم و صهیونیسم و مرتجعین منطقه را بیابند و آنها را اجرا کنند.

وی همچنین تأکیـد کرد: قبـل از تشـکیل اجلاس سـران جنبش عـدم تعهـد در دهلی نو بایـد همفکری و هماهنگی لازم بین ایران و کشورهای عضو جبهه پایداری صورت پذیرد.(۴)

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۷، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۲، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۶، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۲۱، رادیو بی بی سی، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

۳- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۴.

۴- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۴.

امروز مسئولان پیگیری فرمان هشت ماده ای امام خمینی، با انتشار دومین اطلاعیه خود، گام دیگری برای اجرای این فرمان تاریخی برداشتند و ۱۸۰ تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز درباره اجرای سریع تر این فرمان، نامه ای را منتشر کردند.

دومین اطلاعیه مشترک آیت الله موسوی اردبیلی رئیس کل دیوان عالی کشور و مهندس میرحسین موسوی نخست وزیر، درباره فرمان هشت ماده ای امام خمینی صادر شد، در این اطلاعیه آمده است:

برای پیگیری فرمان واجب الاتباع امام امت ستادی مرکب از آقایان امامی کاشانی رئیس دیوان عدالت اداری، محقق داماد رئیس بازرسی کل کشور، ناطق نوری وزیر کشور و آقازاده وزیر مشاور در امور اجرایی تشکیل شد تا با درنظرگرفتن دقیق مواردی که در متن فرمان امام امت آمده است، زمینه های اجرایی تشکیل هیئت ها در مراکز استان ها و شهرستان ها و تحقق همه جانبه دستورات امام را فراهم سازد. به همین منظور، در نشست صبح دیروز، درخصوص چگونگی مراحل پی جویی کار ستاد مرکزی و هیئت ها در مراکز استان ها و شهرستان ها مذاکره شد.(۱)

همچنین آقای موسوی اردبیلی در مصاحبه با واحد مرکزی خبر درمورد نحوه انعکاس این پیام در بین مردم، مشکلات اجرایی آن و زمینه های فعالیت هیئتی که دراین باره تشکیل شده است، توضیحاتی بیان کرد. به گزارش روزنامه کیهان، رئیس دیوان عالی کشور درمورد نحوه انعکاس این پیام در بین مردم با اشاره به موج گسترده ای که این پیام در سطح کشور به وجود آورده است، گفت: این موج، موج امید است و حضرت امام با این پیام نویدبخششان، سرفصل جدیدی را به وجود آوردند. این پیام باید با قاطعیت، سرعت و ظرافت خاصی پیگیری و مشکلات موجود در این راه نیز رفع شود.

رئیس دیوان عالی کشور درمورد علت تشکیل هیئتی درارتباط با پیام امام امت و نحوه فعالیت آن گفت: این هیئت مرکب از رؤسای سازمان بازرسی کل کشور، دیوان عدالت اداری، وزیر کشور و وزیر مشاور در امور اجرایی است و دلیل دعوت از این برادران این است که اصولاً، اصل این کار مربوط به آنهاست. وی افزود: دراین باره تاکنون یک جلسه تشکیل و قرار شده است چند مورد پیگیری شود که از آن جمله مشخص کردن نوع تخلفات، منشأ و علل آنها، نحوه اجرای فرمان امام درخصوص این تخلفات و تشکیلاتی است که برای اجرای فرمان امام لازم می باشد. پس از بررسی این موارد، به زودی جلسات دیگری برای اتخاذ تصمیمات لازم خواهیم داشت. وی سپس به تشریح مواردی از شایعات این رسانه ها پرداخت و با تأکید بر ادامه مبارزه با ضدانقلاب گفت: ضدانقلاب در این کشور جایی ندارد و مبارزه با آنها با قدرت و قوت هرچه بیشتر تعقیب می شود تا ریشه اش خشکیده شود و مردم احساس آرامش و امنیت کنند.(۲)

میرحسین موسوی نخست وزیر نیز دستور العملی را درخصوص فرمان هشت ماده ای امام به شرح زیر به معاون خود در امر بازسازی نیروی انسانی صادر کرد. در این دستورالعمل آمده است:

ص: ۸۸۹

۱- . مأخذ ۴، بخش اول، ص۲.

۲- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۴.

جناب آقای دکتر جاسبی معاونت نخست وزیر در امر بازسازی نیروی انسانی، باتوجه به بیانیه مهم حضرت امام مدظله العالی و ضرورت مراعات هرچه دقیق تر رهنمودهای آن رهبر گرامی، لازم است در رسیدگی به پرونده و سوابق کارمندان ادارات مراتب زیر به دقت مورد توجه قرار گیرد:

۱. گروه های تحقیق به هیچ وجه نباید تجسس در زندگی خصوصی اشخاص کنند و همه اعضای هیئت های بدوی یا تجدیدنظر مکلف اند اگر در پرونده شخصی به لغزش برخوردند، آن را افشا نکرده، آبرو و حیثیت اجتماعی افراد را حفظ کنند. نمایندگان اینجانب در هیئت های عالی موظف اند درصورت مشاهده تخلف درمورد انحلال هیئت های متخلف ازطریق جناب عالی به اینجانب گزارش دهند.

۲. بر همه اعضای هیئت ها لازم است که بنابه فرموده امام امت، وضع کنونی اشخاص را در نظر بگیرند و با عطوفت و رأفت اسلامی با آنان برخورد کنند و اگر ثابت گردید این گونه افراد باوجود داشتن لغزش های ناشی از فرهنگ کثیف رژیم سابق قصد خدمت دارند، با کمال گذشت با آنان رفتار کنند.(۱)

همچنین در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، نامه ۱۸۰ تن از نمایندگان مجلس درباره اجرای فرمان هشت ماده ای امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی قرائت شد. در بخشی از این نامه آمده است:

«پیام مهم و عدالت گستر آن رهبر که بیانگر اساس عدالت اسلامی است، نه تنها در سراسر ایران شور و شعف زایدالوصفی به پا نمود، بلکه شیفتگان حقیقت در سراسر جهان را به خود متوجه ساخت. ملت مسلمان ایران که در راه آرمان قرآن این همه قربانی داده اند، خواستار اجرای عدالت اسلامی به دست مسئولین امر می باشند. این فرمان گوشه ای از حقایق اسلام است که در زیر سایه رهبری اندیشمند، این همه امید در دل ها ایجاد می کند. فرهنگ استعماری و مظاهر مادیت سالیان دراز کوشیده تا مردم را از فطرت سلیم اسلامی دور نگه دارد. مجلس شورای اسلامی که یکی از ثمرات پربار انقلاب اسلامی است، در راه به ثمررساندن حقایق اسلام کوچک ترین مسامحه ای به خود راه نداده و با تمام وجود در راه تحقق فرمان امام امت تلاش پیگیر نموده و با هر توطئه ای در این راه مبارزه خواهد کرد.»(۲)

۱

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، درباره شرایط زمانی صدور فرمان امام برای اجرای تمامی اصول قانون اساسی و همچنین شرط های ایران برای بازگشت هیئت هایی که درزمینه جنگ ایران و عراق فعالیت دارند، گفت:

«تشخیص امام این است که ما به مرحله ای رسیده ایم که نمی توانیم [از] اجرای بعضی از مواد قانون اساسی یا اسلامی و قوانین عادی و عرفی، به دلیل اینکه دوران انقلاب است، صرف نظر کنیم

۱- مأخذ ۱۲، ص۱۲.

۲- مأخذ ۴، بخش اول، ص۱.

یا حقوق شخصی بعضی ها پایمال و یا در امور خصوصی دیگران دخالت شود که دخالت در این موارد در صلاحیت هیچ مرجعی نیست و همه ما باید این دستور امام را خیلی مهم و جدی تلقی کنیم و پشتش بایستیم تا این مرحله هم به عنوان یک مرحله از تکامل انقلاب تحقق پیدا کند.»

آقای هاشمی رفسنجانی درمورد سخنان حبیب شطی دبیرکل کنفرانس اسلامی، که گفته بود ما برای خاتمه دادن به جنگ کوشش های خود را ادامه می دهیم، اظهار کرد: «ما حرفی نداریم. اگر کسی بخواهد برای خاتمه جنگ تلاش کند، خوشحال می شویم، کاش بیشتر تلاش بکنند و صلح بشود، ولی بالاخره صلح باید عادلانه باشد. همین طور نیست که بگویند آتش بس و قضیه تمام شود. منتها ما دیگر از اینکه این آقایان به ایران بیایند و حرف تازه ای هم نداشته باشند و بعد بروند و مصاحبه کنند که نشد، خسته شده ایم؛ لذا اخطار کردیم که تا حرف جدیدی پیدا نکردند، نیایند. حرف جدیدشان هم باید چیزی باشد که با نقطه نظرات ما مغایر نباشد.

حرف ما حرف ناحقی نیست، می گوییم، متجاوز، یعنی صدام، باید به کیفر خود برسد و یکی از کیفرها هم این است که خسارات جنگ را بپردازد و اراضی ما را باید تخلیه کند که البته قسمت عمده را گرفته ایم و گوشه ای از آن مانده که آن را نیز از متجاوزین خواهیم گرفت. اصل، تنبیه متجاوز و پرداخت خسارات است. ما موضعمان را قبلاً اعلام کردیم و اخیراً هم اضافه نمودیم، کسانی که حرف جدید ندارند به ایران نیایند و هرکس خواست بیاید، رسماً به او ابلاغ می کنیم که بدون حرف جدید به ایران نیاید. حالا آقای حبیب شطی و دیگران اگر حرف تازه ای دارند، می توانند به ایران بیایند.»(۱)

۱

محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، در همایش استانداران کشور درباره سیاست های راهبردی امریکا در منطقه و وقوع انقلاب اسلامی به عنوان مانع اصلی اجرای این سیاست، گفت: امریکا بعد از جنگ جهانی دوم حتی ملت ها را هم تسخیر کرد. سیاست آن کشور در کشورهای زیر سلطه علاوه بر بعد نظامی دربرگیرنده بعد فرهنگی نیز بوده است. امریکا با برنامه های دقیق و حساب شده خود پایگاه های متعلق به روسیه را در سومالی، مصر، لبنان، عراق تسخیر کرد و هم زمان با این برنامه های توسعه طلبانه، به یکباره با انقلاب اسلامی ایران مواجه شد که این انقلاب همه برنامه های تنظیم شده و محاسبات آن را بر هم زد.

فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سپس به موضوع جنگ و سیاست های امریکا درخصوص آن اشاره کرد و گفت: امریکا فکر می کرد که سیاستش زیر پوشش این جنگ تحمیلی با موفقیت جلو خواهد رفت، ولی آزادی خرمشهر و پیروزی پی درپی ایران، امریکا را متوجه ساخت که در این زمینه شکست خورده است. به طورکلی راهبرد امریکا در منطقه، ایجاد یک قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و جاسوسی است که با انقلاب اسلامی ایران، مسیر آن به کلی تغییر یافت.(۲)

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۷.

۲- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۸.

۱

محمدحسین لواسانی مدیرکل سیاسی آسیا و افریقای وزارت خارجه که برای دیدار از چند کشور افریقایی به آن قاره سفر کرده است، امروز در پایان دیدار چهار روزه خود از دارالسلام - پایتخت تانزانیا - در مصاحبه ای مطبوعاتی سیاست ایران برای گسترش رابطه با کشورهای جهان سوم را تشریح کرد. به نوشته روزنامه کیهان، وی اعلام کرد که جمهوری اسلامی ایران نیرو و توان خود را در راه کمک به ملل مستضعف جهان و منافع آنان به کار گرفته است و در راه وحدت کشورهای جهان سوم در مبارزه علیه توسعه طلبی صهیونیستی در خاورمیانه و نژادپرستی افریقای جنوبی در افریقا، با کشورهای دیگر همراه خواهد شد.

وی همچنین تشریح تصمیم ایران درمورد برقراری تماس های مستقیم با ملل محروم کشورهای تحت ستم، مسائل مختلف ایران؛ دستاوردهای انقلاب در مقایسه با دوران ۲۵ ساله حکومت شاه؛ تحکیم پایه های یک اقتصاد مستقل؛ ایجاد مدارس و توسعه شبکه راه های ارتباطی و ساخت زیربنای اجتماعی مناسب در چهار سال پس از انقلاب اسلامی پرداخت. لواسانی به سؤالات خبرنگاران درمورد قطع روابط با امریکا، کاهش صدور نفت نسبت به دوران قبل از انقلاب؛ دعوت جمهوری اسلامی ایران از کشورهای تحت ستم برای تشکیل اتحادیه ای علیه رژیم اشغالگر قدس و اخراج این رژیم از سازمان های بین المللی نیز پاسخ داد.

مدیرکل سیاسی آسیا و افریقا ضمن اشاره به ارتباط سیاست های توسعه طلبانه رژیم صهیونیستی و رژیم نژادپرست افریقای جنوبی گفت: چنانچه کشورهای جهان با اتحاد، یکی از این دو سیاست را از پای درآورند، قطعاً دیگری نیز شکست خواهد خورد.

در ادامه گزارش کیهان آمده است که براساس گزارش رسیده از دارالسلام، دیدار هیئت جمهوری اسلامی ایران از تانزانیا انعکاس وسیعی در مطبوعات و رسانه های این کشور داشته است. همچنین هم زمان با دیدار هیئت ایرانی از تانزانیا رادیوی آن کشور چند برنامه درمورد انقلاب اسلامی ایران و شخصیت امام خمینی پخش کرد.(۱)

۲

نتایج قطعی انتخابات مجلس خبرگان امروز اعلام شد و درمجموع ۷۶ نفر به مجلس خبرگان راه یافتند و انتخاب ۷ نفر دیگر ازجمله نفر چهاردهم استان تهران به دور دوم کشیده شد. وزارت کشور آرای مأخوذه در سراسر کشور را ۹۱۲،۶۸۲،۱۷ رأی اعلام کرده است. در تهران نیز آرای أخذشده ۵۳۰،۱۸۹،۳ نفر اعلام شده است.

۱۳ نفر راه یافته به مجلس خبرگان در تهران حضرات آیات و حجج اسلام ۱. سیدعلی خامنه ای ۲. اکبر هاشمی رفسنجانی ۳. عبدالکریم موسوی اردبیلی ۴. علی اکبر مشکینی ۵. محمد امامی کاشانی ۶. محمد محمدی گیلانی ۷. یوسف صانعی ۸. محمدباقر باقری کنی ۹. محمدباقر اسدی خوانساری ۱۰.

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۷.

غلامرضا رضوانی ۱۱. احمد آذری قمی ۱۲. سیدهادی خسروشاهی ۱۳. حسین راستی هستند.

برای انتخاب نفر چهاردهم استان تهران هم انتخابات مابین آقایان خلخالی و ایروانی به دور دوم کشیده شد.

از دیگر چهره های مشهور راه یافته به مجلس خبرگان می توان به این افراد اشاره کرد:

حضرات آیات و حجج اسلام واعظ طبسی، خزعلی و ربانی املشی (خراسان)، سیدروح الله خاتمی (یزد)، موسوی خویینی ها (زنجان)، جوادی آملی و سیدکاظم نورمفیدی (مازندران)، سیدجلال الدین طاهری اصفهانی و سیدحسین مجلسی خادمی (اصفهان)، صادق احسان بخش (گیلان)، محی الدین انواری و نوری همدانی (همدان)، سیدحسین طاهری خرم آبادی (لرستان)، غلامحسین جمی، موسوی جزایری و احمد جنتی (خوزستان)، و حائری شیرازی و سیدعلی محمد دستغیب (فارس).(۱)

۱

حجت الاسلام سیدمحمدباقر حکیم سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، در مصاحبه ای مطبوعاتی از گفت وگوهای انجام شده در نشست این مجلس؛ انفجار اخیر مرکز خبرگزاری عراق، بازتاب و پیامد آن و آمادگی اسرای عراقی برای جنگ علیه عراق سخن گفت. روزنامه کیهان دراین باره نوشته است: حجت الاسلام سیدمحمدباقر حکیم سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، در پایان جلسه این مجلس گفت که برادران عراقی مقیم ایران اصرار دارند در جنگ علیه صدام شرکت مؤثر داشته باشند و مجلس در نشست خود، امکانات بسیج همگانی داوطلبان عراقی و امکاناتی را که برای عملی شدن این مهم لازم می باشد، مطالعه کرده است. در این جلسه، نمایندگان حاضر، گزارش های رسیده درباره عملیات قهرمانانه جنبش مجاهدین عراقی در داخل عراق ازجمله انفجار ساختمان خبرگزاری رژیم بعثی بغداد را بررسی کردند.

سخنگوی مجلس انقلاب اسلامی عراق افزود: چند موضوع مهم دیگر درباره مشکلات عراق طرح و بررسی شد و نمایندگان حاضر در جلسه، به بحث درباره حمله موشکی بعثیون عراق به مناطق مسکونی شهر دزفول پرداختند.

از حجت الاسلام سیدمحمدباقر حکیم سؤال شد که آیا مجلس اعلای انقلاب اسلامی اقدامی درباره سخنان دیروز رئیس مجلس شورای اسلامی که از رزمندگان اسلام خواست مواضعی را که صدامیان از آن، شهر دزفول را به موشک بستند، تصرف و شهرهای ایران را از برد آتش صدامیان خارج کنند، انجام داده است و وی در پاسخ گفت: مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق درحال حاضر، طرح بسیج عمومی ملت مسلمان عراق را مطالعه و بررسی می کند تا این مردم بتوانند در جنگ شرکت کرده، عراق را از سلطه حکومت جنایتکار بغداد آزاد کنند و با تصویب این طرح، همه مردم عراق می توانند در سرنگونی حکومت عراق شرکت کرده، عراق را از لوث وجود صدام و مزدورانش پاک کنند.

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۸.

سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق درمورد پیشنهاد اخیر حضرت آیت الله العظمی منتظری درباره تخصیص پادگان هایی به برادران عراقی برای آموزش و شرکت در جنگ گفت: مسئولان جمهوری اسلامی ایران این پیشنهاد را رسماً به ما ابلاغ کردند. پیشنهاد حضرت آیت الله العظمی منتظری نتیجه افزایش رغبت عراقی ها برای شرکت در جبهه های جنگ می باشد و این پیشنهاد نیز با رغبت مجلس اعلای انقلاب اسلامی همراه است.

سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق:

برادران عراقی مقیم ایران اصرار دارند در جنگ علیه صدام شرکت مؤثر داشته باشند.

حجت الاسلام محمدباقر حکیم درباره انفجار ساختمان خبرگزاری عراق به دست مجاهدین عراقی نیز گفت: گزارش جنبش حاکیست که انقلابیون مسلمان عراقی در چند اتومبیل به سوی ساختمان خبرگزاری عراق حرکت کردند. در میان این اتومبیل ها، یک خودرو لندرور حامل ۴۰۰ کیلوگرم تی.ان.تی. بود و قبل از انفجار نیز انقلابیون مسلمان بیانیه هایی پخش کردند که در آن هدف از این انفجار تشریح شده و به همه خارجی های مقیم عراق هشدار دادند که باید از عراق خارج شوند و به حکومت عراق کمک نکنند. رهبری عملیات را ابوفداء به عهده داشت. وی با اتومبیل خود وارد ساختمان خبرگزاری شد و آن را به کلی منهدم کرد. در این اقدام، قسمتی از یک ساختمان مجاور نیز که در آن گروهی از افسران سازمان امنیت عراق

جلسه تشکیل داده بودنـد، تخریب شـد. شـدت انفجار به حـدی بود که شـیشه های کاخ ریاست جمهوری و ساختمان سازمان امنیت عراق نیز شکسـته شد و صدای آن در شهر ابوغریب - در ۴۰ کیلومتری بغـداد - شـنیده شد و آمبولانس ها به مدت چند ساعت زخمی ها را منتقل می کردنـد. گزارش های رسـیده حاکیست که بیش از ۴۰ خـارجی در این انفجار زخمی شدنـد، همچنین تعـداد زیادی ازجمله ده ها افسـر عراقی کشـته شدند. افرادی که در این انفجار کشـته و زخمی شدند، مزدوران صدام یا کسانی بودند که با رژیم او همکاری داشتند و شهادت ابوفداء نشـان داد که این عملیـات بهـترین راه برای نشـان دادن مخـالفت بـا رژیم خونخـوار عراق است و اینکه فرزنـدان عراق چه سـنی و چه شـیعه با حکومت عراق مخالف اند، هرچند که حاکمان عراق به تفرقه مذهبی دامن می زنند. ابوفداء که یک فرد سـنی بود، می خواست نشان دهد که برادران اهل تسـنن در عراق نقشـی در این مخالفت دارند. سـخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسـلامی عراق درمورد آمادگی اسرای عراقی برای شرکت در جنگ علیه رژیم بعث گفت: برادران اسـیر عراقی مردمان مؤمنی هسـتند و بعضی از آنها حاضر نبودند در جنگ شرکت کنند، آنها به پناهندگان نزدیک ترند تا به اسرا؛ بعضی از آنها که گول خورده بودند، بعد از مدتی حقیقت را درک کردند و ازاین رو خواستار مشارکت در جبهه های جنگ می باشـند. بعضـی از آنها به راه های متعـددی برای متقاعـدکردن مسـئولان ایرانی و مجلس اعلای انقلاب اسـلامی عراق برای پـذیرفته شـدنشان در جبهه هـا متوسـل می شونـد؛ ازجمله امضـای طومارهـایی بـا خون خود و برپـایی تظاهرات و خودداری از ملاقات با نماینـدگان صـلیب سـرخ بین المللی. آنها حقوق جزیی خود را هـدیه می کننـد و طبیعی است که در سـرنگون کردن صـدام شـرکت کنند. ما طرحی را برای اسـتفاده از آنهـا در جنـگ مطـالعه و بررسـی کردیم و بعضـی از برادران این افراد را ارزیـابی می کننـد تا از آنها در زمینه های گوناگونی ازجمله در جنگ استفاده شود.(۱)

۱

نشـست سالانـه وزیران نفـت کشورهـای عضـو سازمـان اوپـک پس از دو روز جلسـات فشـرده، امروز در وین به کـار خـود پایـان داد. "یحیی دیکوی" وزیر نفت نیجریه - که ریاست نشـست را برعهده دارد - در توصـیه ای به کشورهای عضو این سازمان گفت: ما باید صفوف خود را نزدیـک تر کنیم و به طریقی عادلانـه و منطقی تولیـد را سـهمیه بنـدی کنیم و نرخ های ترجیحی را در سـطوحی قرار دهیم که هر کشور سـهم صادراتی خود را فروخته، داوطلبانه به محـدوده خود بسـنده کنـد. یونایتـدپرس ضـمن اعلام این خبر می افزاید: سـیزده وزیر نفت اوپک در دو جلسه توفانی شرکت کردند و سپس تالار اجلاس را بدون اظهارنظری ترک کردند. همه وزیران توافق کردند که قیمت نفت باید بشکه ای ۳۴ دلار باقی بماند؛ اما موضوع سـهمیه بندی در تولید ۵/۱۷ میلیون بشـکه در روز موجب اختلافات شدیـدی در سازمان شده است. چندین کشور خواهان افزایش سهم خود ازطریق افزایش

ص: ۸۹۵

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، صآخر.

حداکثر تولید اوپک بودند و سایرین به ویژه ایران، خواهان تجدیدنظر در سهمیه بندی کنونی بودند تا تولید آنها افزایش یابد و از سهم دیگران کاسته شود. منابع اجلاس گفتند: مهم ترین مانع در راه حصول به موافقت نامه، خودداری عربستان سعودی از کاهش تولید نفت بوده است و یادآور شدند که وزیران مصمم بودند تا اختلافات خود را فیصله دهند و به موافقت نامه ای دست یابند. به رغم ابراز خوش بینی ها، شکاف بین اعضای اوپک بسیار وسیع بود. برخی کشورها می خواستند سهم تولید خود را بدون توجه به حداکثر تولید اوپک بالا برند. چنین اقدامی بار دیگر سبب تورم در بازار مملو از نفت می شود. منابع اجلاس یادآور شدند که تنها راه جلوگیری از کاهش قیمت های اوپک، کاهش جریان نفت است تا کمتر به دست آید و گران تر شود.(۱)

دیکوی در پایان دومین روز جلسه درباره چشم انداز توافقات احتمالی این اجلاس گفت: درباره آینده مذاکرات وزیران شرکت کننده در اجلاس جاری اوپک خوش بین هستم. این بار تمام وزیران خواهان حصول توافق اند و من به خواسته آنان اعتماد کامل دارم.

دبیرکل سازمان اوپک گفت که مذاکرات در فضای خوبی انجام می گیرد و اگر نتیجه مثبتی هم از این مذاکرات به دست آید، می توان آن را مدیون جلب موافقت کشورهای عضو، به خصوص عربستان سعودی - بزرگ ترین تولیدکننده نفت - به شمار آورد.

بی بی سی ضمن اعلام این خبر افزود: ایران این کشورها را تحت فشار قرار داده تا در سهمیه که اوپک برای آنها تعیین کرده، تجدیدنظر کنند. ضمن پیشنهاد جدیدی که درمورد سهمیه تولیدی مطرح شده است، کاهش در سهمیه عربستان سعودی از ۷ میلیون بشکه در روز به ۵ میلیون بشکه و همچنین افزایش در سهمیه ایران به بیش از دو برابر، یعنی به ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز در نظر گرفته شده است.(۲)

یونایتدپرس نیز به نقش بازیافته و حساس ایران در سازمان اوپک اشاره کرده و هماهنگی ایران را با سایر اعضای مستقل عضو اوپک مورد توجه قرار داده است. به نوشته این خبرگزاری، ایران که زمانی دومین تولیدکننده نفت سازمان اوپک محسوب می شد، پس از یک دوره رکود - که به علت وقوع انقلاب اسلامی در جنگ ۲۷ ماهه با عراق به وجود آمده بود - بار دیگر نفوذ خود را در این سازمان بازمی یابد. کشورهای دیگر این سازمان هم با ایران در درخواست برای افزایش حداقل میزان تولید همراه شدند. این کشورها همچنین با ایران موافق بودند که کشورهای عرب خلیج فارس ازجمله عربستان سراسر کویری که پول نقد بسیار و جمعیتی اندک دارند، باید تولید خود را کاهش دهند تا کشورهای پرجمعیت که نیاز بیشتری به توسعه دارند، سهم بیشتری از بازار نفت را به دست آورند. هم اکنون بازار نفت در دست خریداران است و سهم تولید هریک از اعضای اوپک براساس ظرفیت تولید و حجم منابع نفتی آنها تعیین می شود. ایران که باید مخارج جنگ با عراق و جمعیت ۴۰ میلیونی خود را تأمین

۱- مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۹.

۲- مأخذ ۲۳، ص۲۰، رادیو بی بی سی، ۲۹/۹/۱۳۶۱.

کنـد، بر این اسـتدلال تأکیـد دارد که سـهمیه بندی باید براساس نیاز باشد. ونزوئلا، الجزایر، لیبی و نیجریه نظریه ایران را تأیید کردند. همه این کشورها خواستار افزایش میزان تولید خود هستند و درعین حال بیش از آنچه در اجلاس قبلی اوپک برای آنها تعیین شده بود، تولید می کنند. مقـاومت دربرابر نظـام اسـمی اوپـک خشم دیگر اعضـا را برانگیخته است و ایران که در رأس مبـارزه اصـلاح طلبـانه قرار دارد، اعتبـار تازه ای کسب کرده است.(۱)

واحد مرکزی خبر نتایج و تصمیمات نهایی این نشست را به این ترتیب منعکس کرد: در این اجلاس، وزیران نفت اوپک چگونگی وضع بازار نفت را بررسـی و تصویب کردند که قیمت نفت به میزان ۳۴ دلار در هر بشـکه ثابت نگه داشـته شود. همچنین قرار شد که مجموع تولید نفت اوپک در یک سال آینـده نیز از ۵/۱۸ میلیون بشـکه در روز تجاوز نکند، لیکن درمورد افزایش سـهمیه تولیدی برخی از کشورهای عضو مقرر گردیـد که این موضوع پس از مشورت و بررسـی های بیشتر در اجلاس آینده، دوباره بررسـی شود. وزیران نفت اوپک در این اجلاس ضـمن تصویب بودجه سـال آینـده اوپـک، عبـاس هنردوست معـاون وزارت نفت جمهوری اسـلامی ایران را به عنوان رئیس علی البـدل هیئت مـدیره اوپک برای سال آینده انتخاب کردند. اجلاس آینده وزیران اوپک روز سی ام خردادماه سال ۱۳۶۲ تشکیل خواهد شد.(۲)

یونایتـدپرس نیز به طـور روشن تری نتایـج عملی این نشـست را بررسـی کرده است و به گزارش این خـبرگزاری، اجلاس وزیران اوپـک براثر اختلاف نظر درخصوص تقسـیم بندی سـهمیه های تولید و قیمت های ترجیحی با شـکست روبه رو شد. منابع اجلاس گفتند که وزیران پس از توافق درخصوص حفـظ قیمت پایه خود در سـطح ۳۴ دلار برای هر بشـکه و افزایش تولیـد خود به ۱۸ میلیون و ۵۰۰ هزار بشـکه، به کار خود پایان دادنـد. این منابع افزودنـد: وزیران نتوانسـتند درمورد مشـکل سـهمیه بندی تولید کشورهای عضو اوپک به توافق برسـند. به گفته یکی از نماینـدگان شـرکت کننـده در اجلاس - که خواست نامش فاش نشود - حالا هرکس هر چقـدر مایل باشد می تواند بفروشد. این منابع یادآور شدنـد که وزیران شـرکت کننـده در اجلاس، جلسه دیروز بعـدازظهر را لغو کردند و قرار است بیانیه ای درباره مذاکرات خود صادر کنند و از این جلسات چنین برمی آید که مشکل سهمیه بندی تولید و قیمت های ترجیحی دوباره برای مطالعه بیشتر به کارشناسان اوپک ارجاع شود.(۳)

۱

روزنـامه واشـنگتن تـایمز در مقـاله ای بـاتوجه به اهمیت خلیـج فـارس برای امریکـا و خطر پیروزی احتمـالی ایران در جنگ با عراق، به امریکا پیشنهاد کرد تا به طور رسمی به عراق پیوسته و به هم پیمانانش در ناتو برای اجرای یک تحریم نفتی و تسلیحاتی علیه ایران فشار وارد کند. در این مقاله آمـده است: رسانه های ما بایـد به موضوع جنگ خلیـج فارس علاقه و توجه دائم داشـته باشـند، زیرا منافع امریکا در خلیـج فارس در خطر است. این روزنامه افزوده است: عراق

۱- . مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۹.

۲- . مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۹.

۳- . مأخذ ۲، بخش دوم، ص۱۹.

هم پیمـان نبوده و از سال ۱۹۶۱ تـاکنون بـا امریکـا روابط سیاسـی نیز نداشـته است، ولی در دفاع از منافع امریکا در منطقه نقش مهمی ایفا می کنـد. عراق بـا برخورداری از ارتش قوی خود، درگیر مبـارزه با نیروی انقلابی و ضـدامریکایی ایران است. منافع ما در این است که از پیروزی ایران جلوگیری کنیم. اخیراً تجدیـدنظرها و اصـلاحاتی در سیاست هـای عراق درخصوص اختلافـات اعراب و اسـرائیل به وجود آمـده است؛ درحالی که ما از فروش قانونی لوازم یدکی و تسلیحات ایران از داخل خاک کشورمان جلوگیری کرده ایم، نتوانسته ایم که هم پیمانان خود را مجبور کنیم که از ارسال سلاح های ساخت امریکا به ایران خودداری کنند.

متخلفان اصـلی عبارت انـد از: پرتغال، ایتالیا، بلژیک و استرالیا. دراین میان، شـرکت های آلمان غربی نیز درگیر بوده انـد. یک حـرکت منطقی ازسوی کنگره می توانـد صـدور قطعنـامه ای باشـد که هم پیمانان ما در "ناتو" را برای جلوگیری از صـدور هرگونه لوازم یـدکی و مهمات به ایران تحت فشار قرار دهد. تمام هم پیمانان و دوسـتان ما در خلیج (فارس) و خاورمیانه مانند مصـر، اردن، عربسـتان سـعودی و شیخ نشین های منطقه، فعالانه از عراق حمایت می کنند. مصر سلاح های شوروی را که پیش از سال ۱۹۸۲ دریافت کرده، به عراق ارسال می کند.

اردن نیز داوطلب به عراق می فرستد و عربستان و دیگر کشورهای خلیج (فارس) بیش از ۳۷ میلیارد دلار به صورت وام و تولیدات نفتی به این کشور کمک کرده اند. خبرنگار واشـنگتن تایمز سپس می پرسد که به جز پیوستن رسمی به عراق چه کار دیگری می توانیم انجام دهیم و می افزاید امریکا می تواند:

۱. هم پیمانان ناتو را تحت فشار قرار دهـد تا هرگونه صادرات تسـلیحاتی به ایران را به شدت تحریم و فعالیت گسترده ای را برای جلوگیری از ارسال سلاح ازطریق بازار سیاه به ایران آغاز کنند یا این فعالیت ها را افزایش دهند.

۲. هم پیمانان را از خریـد نفت ایران بازدارد. متأسـفانه امریکا تحریم خود را با خریدن نفت از ایران برای ذخیره سازی شـکست. تنها راهی که (امام) خمینی می تواند ازطریق آن هزینه جنگ را بپردازد، افزایش تولیدات نفت است که اکنون بالغ بر ۲ میلیون بشکه در روز است. تا زمانی که منبع مالی قطع نشده، وی به جنگ ادامه خواهد داد.

۳. مصر، اردن و دیگر کشورهای منطقه برای کمک نظامی به عراق بیشتر حمایت شوند.

۴. امریکا به منظور برقراری روابط سیاسـی با دولت عراق با این کشور، وارد مـذاکره شود. طرفین (امریکا و عراق) معتقدنـد که این اقدام برای امنیت منطقه خلیج (فارس) لازم است.

۵. اگر امریکا می خواهـد که از یک جنگ بزرگ در خاورمیانه که به درگیری خودش نیز خواهـد انجامیـد، جلوگیری کنـد، بایـد بکوشـد تا راهی برای خاتمه جنگ، بدون پیروزی ایران بیابد.(۱)

۱- خبرگزاری جمهوری اسـلامی، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، تاریخ ۲/۱۰/۱۳۶۱، صص ۴ - ۲، واشـنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

روزشمار جنگ سه شنبه ۳۰ آذر ۱۳۶۱ ۵ ربیع الاول ۱۴۰۳ ۲۱ دسامبر ۱۹۸۲

۱

امروز در جبهه هـای جنـگ، نیروهـای دو طرف به تحکیم مواضع خود پرداختنـد و ارتش عراق بار دیگر شـهرهای خرمشـهر و آبادان را گلوله بـاران کرد. مردم این دو شـهر بـا مقاومت دلیرانه، همچنان به ادامه زنـدگی در خرمشـهر و آبادان اصـرار دارنـد. هواپیماهای عراق همچنین در چندین نوبت به فضای شهرهای آبادان و ایلام تجاوز کردند که در مواجهه با آتش پدافندهای هوایی، مجبور به فرار شدند.

شهرهای آبادان و خرمشـهر امروز هـدف توپخانه های دوربرد دشـمن قرار داشـتند که براثر آن یک نفر از اهالی آبادان شـهید و ۲ تن مجروح شدند. همچنین ۳ منزل مسـکونی در آبادان و ۲ باب مغازه در بخشـی از بازار ماهی فروش ها تخریب شـد و به تعـدادی از منازل خرمشـهر نیز آسیب هایی وارد آمد.

هواپیماهای عراقی نیز در این مـدت ۱۱ بار به حریم هوایی آبادان تجاوز کردند که با هوشیاری پدافند هوایی نتوانسـتند اقدامی انجام دهند(۱) آنها در ساعت ۱۸:۲۵ و ۱۹:۲۰ امروز به حریم هوایی ایلام نیز تجاوز کردنـد که با واکنش آتشبارهای ضد هوایی منطقه مواجه شده، منطقه را ترک کردند.(۲)

۲

در ادامه اعزام نیروهـای داوطلب مردمی به میـدان هـای نبرد و ارسـال کمک های مردمی به رزمنـدگان مسـتقر در جبهه های جنگ، امروز نیز تعداد زیادی از مردم شهرهای مختلف و کمک های آنان به جبهه های جنگ فرستاده شدند.

بیست و پنـج تن از نیروهـای جهادسازنـدگی بیجـار برای حضور در جبهه های جنگ و ۸۵ نفر از نیروهـای فنی این شـهر برای بازسازی مناطق جنگی به استان خوزستان عزیمت کردند.(۳)علاوه براین، امروز گروهی از نیروهای مردمی شهرسـتان میبد، ابرقو و شیروان نیز عازم جبهه های جنگ شدند. سپاه پاسداران یزد نیز اعلام کرد که درطول ماه گذشته (آذرماه) یک

۱- سند شماره ۴۴۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضـعیت روزانه، از سـماجا (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مـد عملیات)، شـماره ۲۷۶، تاریـخ ۲/۱۰/۱۳۶۱، ص۳؛ و - سـند شـماره ۳۰۰۳۰۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: بولتن خبری روزانه، از شـهربانی استان خوزستان (اطلاعات) به استانداری استان خوزستان دفتر سیاسی و نظامی، شماره ۲۱۷، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱؛ و - روزنـامه کیهان، ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سـند شـماره ۲۹۲۴۴۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: بـولتن خـبری روزانه، از شـهربانی اسـتان خوزستان (اطلاعات) به استانداری استان خوزستان، ۲ و ۳/۱۰/۱۳۶۱، ص۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۵.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی،۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۲.

گردان از نیروهای داوطلب مردمی، تعدادی از نیروهای پاسدار، ۵۰ نیروی مکانیک و ۱۸ نفر از روحانیان به جبهه های غرب و جنوب اعزام شده اند.(۱) همچنین کمک های نقدی و جنسی مردم شهرهای کرج، نور، رودسر، قائم شهر، و قم ازقبیل لباس گرم، جوراب، کفش، گونی، انواع میوه و... برای ارسال به جبهه های جنگ به مبادی ذی ربط تحویل داده شد.(۲)

۱

در مناطق شمال غربی کشور، گروه های ضد انقلاب با ایجاد کمین، مین گذاری و حملات بدون هدف، منطقه را ناامن کرده اند. این اقدامات که بیشتر از سر استیصال انجام می گیرد، نتیجه نظامی نداشته، بیشتر به مردم منطقه آسیب می رساند. در مقابل، نیروهای دولتی با اجرای دو عملیات، بخش های مهمی از شهرهای سنندج، صائین دژ و تکاب را پاک سازی کردند. امروز همچنین ۹ نفر از عناصر وابسته به حزب دمکرات و گروه کومه له خود را تسلیم نیروهای سپاه پاسداران کردند.

در حمله عناصر مسلح غیرقانونی به یک پایگاه ارتش در واوان سردشت، یک درجه دار شهید و ۳ سرباز مجروح شدند.(۳)

افراد شورشی مسلح با حمله به پایگاه تیژتیژ در شمال غرب سنندج سربازی را شهید کردند.(۴)

در کوسه کهریزک نقده و سه راهی قم قلعه (محور میاندوآب - مهاباد) و حوالی روستای ماولو در شمال سردشت، ۵ تن از نیروهای خودی با مین برخورد کرده و مجروح شدند.(۵)

در حمله مهاجمان به نیروهای تأمین جاده سروآباد در شمال ارومیه یک سرباز ژاندارمری شهید شد.(۶)

در روستای برکی از توابع قروه، ۶ تن از افراد مسلح غیرقانونی، رئیس شرکت تعاونی این روستا را به گروگان بردند(۷)

نیروهای سپاه، بسیج، ارتش و پیش مرگان کرد مسلمان در منطقه گزکزاره در جنوب شرقی سنندج، در عملیاتی ضربتی موفق به پاک سازی ۴ روستای خیاران، رامل، آشکیستان و نروان شدند. در این درگیری ها ۱۹ تن از افراد وابسته به عناصر مسلح غیرقانونی کشته و ۸ تن دستگیر شدند. ۳ تن از افراد خودی نیز شهید شدند.(۸)

در عملیات دیگری در منطقه ای در جنوب جاده صائین دژ - تکاب نیروهای قرارگاه حمزه در درگیری سنگینی موفق شدند ۹ روستا ازجمله روستای آقابیک، ساری تورجان، تاس کندی، تندرلو، ساری باغ و... را پاک سازی کنند، در این عملیات ۱۱ تن از عناصر مسلح غیرقانونی کشته و تعدادی نیز زخمی شدند.(۹)

هفت تن از اعضای حزب دمکرات کردستان و ۲ تن از افراد گروه کومه له خود را به نیروهای سپاه سقز در نقده و کامیاران، تسلیم و درخواست امان نامه کردند.(۱۰)

۱- همان، ص۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۱۰/۱۳۶۱، ص۴؛ و - مأخذ ۳، ص۴.

۳- سند شماره ۴۴۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه، از سماجا۳، (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، شماره ۲۷۵، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۲؛ و - سند شماره ۳۰۰۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ پیاده (رکن۲)، به فرماندهی ناحیه ۴(رکن۲)، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۴- مأخذ ۶، بخش اول؛ و - سند شماره ۳۴۱۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن سوم) به مقام استانداری استان کردستان، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۳۰۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به استانداری استان کردستان (مشاو سیاسی نظامی)، ۲/۱۰/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۶، بخش اول؛ و - مأخذ ۱، بخش اول، ص۱.

۶- سند شماره ۱۷۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۹/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۶، بخش دوم.

۷- مأخذ ۱، بخش اول، ص۱؛ و - مأخذ ۷، بخش دوم.

۸- سند شماره ۰۸۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، خبرنامه، بولتن شماره ۳۶، تاریخ ۷/۱۰/۱۳۶۱، ص۶؛ و - سند شماره ۳۴۹۸۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)(طرح و برنامه عملیات) به ستاد مرکزی - مرکز فرماندهی، ۴/۱۰/۱۳۶۱؛ و - سند شماره ۳۴۵۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کردستان به اطلاعات قرارگاه حمزه(ع)، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۹- سند شماره ۴۳۹۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع - ت) به ستاد مرکزی (مرکز فرماندهی)، ۱/۱۰/۱۳۶۱.

۱۰- سند شماره ۳۴۹۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کردستان به اطلاعات قرارگاه حمزه(ع)، ۱/۱۰/۱۳۶۱؛ و - مأخذ ۱، بخش سوم، ص۱۳.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره فعالیت های خود برای فروپاشی تشکیلات گروه کومه له و اتحادیه مبارزان کمونیست در چند شهر اطلاعیه ای را به شرح زیر انتشار داد:

به دنبال عملیات موفقیت آمیز پاک سازی در کردستان از لوث وجود اشرار به همت دلاوران رزمنده قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، عملیات انهدام تشکیلات کومه له و اتحادیه مبارزان کمونیست در شهرهای تهران، تبریز، اهواز، اصفهان و شمال، هماهنگ با قرارگاه حمزه، با موفقیت کامل انجام پذیرفت که متعاقب آن اکثریت قریب به اتفاق این دو گروهک جنایتکار در خارج از کردستان دستگیر شدند و همه امکانات تدارکاتی و مکان های پوششی آنان کشف و ضبط شد که جزئیات آن بدین شرح است:

۱. کشف بیش از ۵۰ خانه تیمی.

۲. دستگیری ۲۴۶ تن از اعضا و هواداران فعال تشکیلاتی دو گروه ازجمله یک تن از اعضای کمیته مرکزی و همه کادرها و اعضای مرکزیت تشکیلات کومه له در تهران.

۳. کشف و ضبط یکی از انبارهای اسلحه گروهک کومه له و ۲ مرکز چاپ و انتشاراتی این گروهک امریکایی.

۴. کشف ۶ مغازه پوششی که از آنها درقالب مکانی برای ارتباط، چاپ و تکثیر اسناد درون گروهی استفاده می شد.

۵. کشف و ضبط تعداد زیادی وسیله نقلیه شامل یک دستگاه کامیون ۱۰ تنی و چندین دستگاه اتومبیل سواری که در آنها حدود ۳۰ قبضه اسلحه و نارنجک و مهمات دیگر جاسازی شده بود. همچنین چند دستگاه موتورسیکلت آنها کشف و توقیف شد.

۶. کشف مقدار زیادی امکانات و وسایل جعل اسناد شامل مهرهای جعلی، شناسنامه، گواهی نامه و برگ پایان خدمت و نیز وسایلی برای جعل پاسپورت که گروهک مزدور کومه له با استفاده از آن، سرمایه داران و ضد انقلابیون را به طور غیرقانونی از مرزهای کشور خارج و در ازای خروج هر فرد ۱۰۰ هزار تومان دریافت می کرد.

۷. کشف مقادیر زیادی اسلحه و مهمات شامل تعداد زیادی مسلسل های یوزی، کلاشینکف و ژ۳، تعدادی کلت و مقدار زیادی فشنگ به همراه نارنجک، تی.ان.تی و چاشنی های انفجاری.

۸. مقدار زیادی پول نقد.

۹. کشف و ضبط تعدادی وسایل چاپ و تکثیر شامل دستگاه های تایپ، استنسیل، فتواستنسیل و فتوکپی.

به دنبال این عملیات، رابط تشکیلات کومه له با چند تن از عناصر کودتای ننگین و نافرجام نقاب کشف شد که این موضوع همراه با دریافت کمک های مالی و تسلیحاتی و دارویی این گروه از کشورهایی چون فرانسه و عراق، نشان دهنده رابطه نزدیک امپریالیسم غرب با گروهک های چپ نمایی است که علیه اسلام و انقلاب اسلامی توطئه می کنند.(۱)

ص: ۹۰۲

۱– سند شماره ۸۹۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ارتباطات روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، خبرنامه، بولتن شماره ۳۵، تاریخ ۱/۱۰/ ۱۳۶۱، ص۱۳.

در دومین روز بازدیـد خبرنگاران داخلی و خارجی از دزفول - که به دعوت سـتاد تبلیغات جنگ برای مشاهده آثار حملات موشـکی دو روز پیش عراق به این شهر سفر کرده اند - آنان امروز در دومین مرحله از مراسم تشییع شهدای این حادثه حضور یافتند.

به گزارش روزنـامه کیهـان، این گروه که فیلم برداران و عکاسـان خبرگزاری هـای کاناداپرس، کیودو و روزنامه های آساهی توکیو، شـینبون، سانکه ای، فاینیتی و ویزنیوز انگلسـتان آنان را همراهی می کردند، درحالی که محو روحیه شهادت طلبی و اراده مصمم جمعیت کثیر مشایعت کننده شده بودند، تلاش داشـتند تا گزارش بیشتری از مراسم تشیع پیکر پاک شـهدا تهیه کنند. براساس این گزارش، مردم در هر سوی شهر با مشاهـده خبرنگـاران خـارجی بـا فریادهـای مرگ بر امریکـا، مرگ بر شـوروی و مرگ بر صـدام آنـان را همراهی می کردنـد. درهمین حـال، مشایعت کننـدگان درحالی که نوحه می خواندنـد و سـینه می زدنـد، "شـعار امریکا، شوروی، مرگ به نیرنگتان، خون عزیزان ما می چکـد از چنگتان"، می دادند و خشم و نفرت علیه ابرقدرت های غرب و شـرق و ایادی مزدور آنان (حکام مرتجع منطقه) در چهره های برافروخته آنان موج می زد. خبرنگـاران خـارجی در این مراسم بـار دیگر شاهـد طوفانی از خشم مردم سـتمدیده دزفول بودنـد که چگونه با مظلومیت و اراده مصمم و فولادین خود قدرت پوشالی و ادعاهای واهی صلح طلبانه ابرجنایتکاران و مزدورانشان را افشا می کنند.(۱)

این روزنامه می افزاید: خبرنگاران با حضور در بیمارستان شهر از اجساد کودکان و زنان و مردان سالخورده بازدید کردند. خبرنگاران خارجی در جریـان این بازدیـد، از نزدیـک شاهـد حماسه آفرینی، مقاومت و صبر انقلابی مردم شـهر در یاری رسانـدن به نیروهای امـدادگر و شـرکت گسترده آنان در مراسم تشییع پیکر پاک شهدا بودند. در پایان این دیدار، خبرنگار روزنامه سانکه ای در گفت وگویی با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی از گزارش ها و عکس هایی که پس از مشاهده مناظر دلخراش حمله موشکی به دزفول تهیه کرده بود، اظهار رضایت کرد و گفت که امیدوارم بتوانم پس از این بازدید، قدمی در راه روشن شدن حقایق بردارم.

خبرنگـار خبرگزاری کیودو نیز اظهـار کرد که در این بازدیـد، مشاهـده حـالت مضـطرب زنـان و مردان کهن سالی که افراد خانواده شان را از دست داده بودند و عده ای که لابه لای آوارها به دنبال بستگان گمشده شان می گشتند، برای من جالب توجه بود.

یکی از خبرنگـاران خـارجی بـا اشـاره به ضـرورت انجام شـدن چنین سـفرهایی گفت: این نکته برای ما جالب توجه بود که مردم شـهر دزفول باآنکه در گفت وگوهایشان اظهار می کردند که امکان تخلیه شـهر وجود دارد و برایشان فراهم است و می توانند به مناطق امن تری بروند، در شهر مانده اند و این مشـکلات را تحمل می کنند. وی افزود: حالت روحی مردم و مقاومت بیش از حد آنان آن طورکه در مراسم تشییع جنازه مشاهده می شد، توصیف ناشدنی است.(۲)

جواد محمدی زاده فرماندار دزفول، در جمع خبرنگاران درباره حملات عراق به شهر دزفول

ص: ۹۰۳

۱- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۲.

۲- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۲.

از شروع جنگ تحمیلی تاکنون گفت: درطول ۲۷ ماه جنگ تحمیلی، براثر اصابت ۴۶ موشک زمین به زمین مدرن ۳۹ متری، مزدوران عراقی به مناطق مسکونی شهر مقاوم و قهرمان پرور دزفول، ۵۶۰۰ واحد ساختمانی، ازجمله چندین مسجد، بیمارستان، مدرسه، کودکستان و ده ها مرکز تجاری و عمومی این شهر ویران شده است. در حمله موشکی اخیر که به شهادت حدود ۶۰ تن و زخمی شدن ۲۸۷ تن از مردم بی گناه این شهر انجامید، ۲ موشک زمین به زمین به دو منطقه پرجمعیت مرکز و جنوب شهر اصابت کرد که ۴۰ خانه به میزان ۱۰۰ درصد و ۸۵ خانه به میزان ۵۰ درصد ویران شده است که واحدهای مسکونی نیمه ویران باید به کلی ویران و از نو بنا شوند. فرماندار دزفول همچنین اظهار کرد: در این حملات، ۳۸۰ باب مغازه تجاری به میزان ۵۰ تا ۱۰۰ درصد تخریب و ۳۸ دستگاه اتومبیل به کلی منهدم شدند. همچنین تعدادی از آنها نیز که درحال عبور از محل حادثه بودند، منهدم شده، سرنشینان آنها به شهادت رسیدند.

بازدید خبرنگاران خارجی از آثار حمله موشکی عراق به شهر دزفول

فرماندار دزفول در پاسخ به سؤال خبرنگار خبرگزاری ژاپن که پرسید اغلب موشک ها به چه مناطقی اصابت کرده است، گفت: ویرانی ۵۶۰۰ خانه درنتیجه ۴۶ بار حمله موشکی درطول جنگ تحمیلی نشان دهنده این مطلب است که هدف همه موشک ها چیزی جز مناطق مسکونی

مردم شهر نمی توانـد باشد. وی افزود: اغلب شـهدای این نوع جنایات، زنان و مردان کهن سال و کودکانی بوده اند که هنگام انفجار در خانه هایشان درحال استراحت بوده انـد یا در اماکن مـذهبی یا آموزشـی حضور داشـته انـد. فرماندار دزفول ضـمن تجلیل از روحیه مقاوم و ایثارگر مردم قهرمـان پرور دزفول، به خبرنگـاران گفت: از آخرین حمله موشـکی مزدوران عراقی به شـهر دزفول در چهارم آبانماه سال جاری، چیزی نگذشـته است و مردم مقاوم شهر هنوز در عزای شهادت شهدایی بودند که در این حمله از دست دادند که بار دیگر رژیم مزدور عراق آنان را در غم ازدست دادن گروه دیگری از بستگانشان عزادار کرد.

فرمانـدار دزفول در پاسخ به یکی از خبرنگـاران خـارجی که پرسـید چه انگیزه ای باعث حملات موشـکی نیروهای عراقی به شـهر دزفول می شود، گفت: صدام هروقت از دست فشارهای داخلی مجاهدین عراقی و مردم مسـلمان عراق به تنگ می آید و ازسویی قوای نظامی تابه دندان مسلح خود را دربرابر توان رزمی رزمندگان توانمند اسـلام عاجز می بیند، مناطق مسـکونی و مردم بی گناه شـهرهای مرزی ما را هدف گلوله های خود قرار می دهد و از این طریق نقیصه های سیاسی و نظامی خود را جبران می کند(۱)

۱

روز گذشـته دربـاره بی تفاوتی رسانه های امریکا به حمله موشـکی عراق به دزفول خبری از نماینـده خبرگزاری جمهوری اسـلامی درج شـد. امروز نیز از واکنش منابع خبری کشورهای ژاپن، کویت و سوریه به این حادثه مطالبی درج می شود.

به نوشـته خبرگزاری جمهوری اسـلامی، درحالی که اخبار مربوط به اجلاس اوپک در وین، تیترهای درشت صـفحات اول روزنامه های دیروز ژاپن را به خود اختصاص داده است، خبر حمله موشـکی عراق به دزفول و کشـته یا مجروح شـدن حدود ۳۵۰ تن از هم وطنان مسـلمان در این شهر مقـاوم، در لابه لای صـفحات داخلی این روزنامه ها به چشم می خورد. روزنامه های ژاپنی زبان در خبرهای کوتاه و با تیترهای کوچکی در پـایین صـفحه اخبـار خـارجی، به نقل از خبرنگاران خود در تهران و خبرگزاری جمهوری اسـلامی، خبر حمله موشـکی متجاوزان عراقی به دزفول را چـاپ کردنـد. در میـان روزنـامه هـای انگلیسـی زبـان، تنهـا ژاپن تایمز در صـفحه اول خود به این خبر اهمیت داد، درحالی که دیلی یومیوری و ماینچچی دیلی نیوز به طور کلی مطلبی دراین باره نداشتند.(۲)-(۳)

روزنـامه های کویت نیز اقـدام وحشـیانه عراق را در بمباران شـهر دزفول در صـفحه اول خود با تیترهای بزرگ منتشـر و آن را به تلافی انفجار خبرگزاری عراق اعلام کرده اند. نشریه الوطن

ص: ۹۰۵

۱- مأخذ ۲، ص۴.

۲- این در حالی است که نماینـدگان روزنامه های ژاپنی ازجمله کیودو، آساهی توکیو، امروز و روز گذشـته از شاهـدان صـحنه های دلخراش اصابت موشک به دزفول بوده اند.

۳- مأخذ ۲، ص۱۶.

دراین باره نوشته است: به تلافی انفجار اتومبیل در بغداد، شهر دزفول با موشک های سنگین بمباران شد. به نوشته السیاسه نیروهای عراق شهر دزفول را بمباران کردند و ۲۱۶ ایرانی را کشتند. روزنامه الرأی العام نیز دراین باره نوشته است: نیروهای عراق دزفول را بمباران کردند.(۱)

دراین حال، کشتار مردم شهر دزفول به وسیله موشک های عراقی، انعکاس وسیعی در مطبوعات دیروز سوریه داشت. روزنامه البعث در مقاله ای با عنوان "رژیم عراق در جواب شکست نظامی - سیاسی خود، دزفول را به موشک بست"، به گزارش این عمل ددمنشانه بعثیون بغداد پرداخته و بخشی از سخنان نخست وزیر کشورمان را دراین زمینه نقل کرده است. مطبوعات سوریه دراین باره همچنین دعوت ستاد تبلیغات جنگ از خبرنگاران داخلی و خارجی را برای بازدید از جنایات صدام در دزفول منتشر کردند.(۲)

۱

امروز درپی انفجار بمبی قوی در بغداد که با عملیات شهادت طلبانه صورت گرفت و خسارت فراوانی به رژیم بغداد وارد آورد، عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، اتوبوس شرکت واحد را به آتش کشیدند. در این روز، نیروهای امنیتی موفق شدند تعدادی از افراد سازمان در شهرهای زاهدان و مهاباد را دستگیر کنند.

دو نفر از افراد مسلح سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در میدان انقلاب تهران با تهدید اسلحه، مسافران یک اتوبوس شرکت واحد را پیاده کرده، آن را آتش زدند. مردم بلافاصله اقدام به مهار آتش سوزی کرده، یکی از افراد سازمان را دستگیر کردند. نفر دوم نیز که از صحنه گریخته بود، با سررسیدن نیروهای کمیته، تعقیب و دستگیر شد. در تحقیقات بعدی مشخص شد که این ۲ نفر از شهرستان آمده بودند و بدون اطلاع از جو تهران دست به این کار زده بودند.(۳)

در زاهدان نیز نیروهای سپاه یک خانه تیمی این سازمان را کشف و ۴ تن از ساکنان آن را دستگیر کردند. افراد دستگیرشده بلافاصله با خوردن سیانور اقدام به خودکشی کردند که به رغم انتقال آنان به بیمارستان، معالجات درباره آنها مؤثر واقع نشد و هر۴ تن به هلاکت رسیدند.(۴)

در مهاباد نیز ۱۲ تن از اعضای این سازمان که - ۶ تن آنها مرد و ۶ تن زن بودند - دستگیر شدند. به گزارش مرکز فرماندهی سپاه همه افراد دستگیرشده قرص سیانور به همراه داشتند.(۵)

۲

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، امروز با امام خمینی دیدار کرد. وی در پایان دیدار خود در گفت وگویی رادیویی درباره این دیدار و سیاست جمهوری اسلامی برای بازداشتن عراق از تکرار فجایع دو روز پیش دزفول گفت: در این دیدار درخصوص سیاست داخلی و خارجی کشور با امام گفت وگو شد. امام هم از حمله وحشیانه دشمن به دزفول اظهارتأسف کردند. رئیس شورای

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۷، تاریخ ۱/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۲، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲، ص۱۶.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۷۸، تاریخ ۲/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱/۱۰/۱۳۶۱؛ و - دفتر سیاسی سپاه، نشریه رویدادها و تحلیل، شماره ۴۹، تاریخ ۱/۱۱/۱۳۶۱، ص۱۷.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، ۲۷۹، تاریخ ۳/۱۰/۱۳۶۱، ص۷، زاهدان - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۱۰/۱۳۶۱.

۵- سند شماره ۱۰۴۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه، مرکز فرماندهی سپاه پاسداران، شماره ۲۱۳، تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۶۱، ص۶.

عالی دفاع، علت این گونه اقدامات دشمن را ناتوانی در رویارویی با نیروهای خودی در جبهه های نبرد ذکر کرد و گفت: دشمن با این اعمال ناجوانمردانه که تاکنون ده ها بار انجام گرفته، می خواهد عقده قلبی و خشم درونی خود را تسکین دهد. رئیس جمهوری با اشاره به شهید یا زخمی شدن صدها تن از قهرمانان مقاوم دزفولی در جریان حمله وحشیانه دشمن، اظهار کرد: فداکاری و مقاومت مردم ما همچنان ما را در این جهت پیش خواهد برد که دشمن را نابود کنیم. رئیس شورای عالی دفاع نوید داد که ان شاءالله حرکات و حملات ما به مرحله ای خواهد رسید که دشمن را از امکان ارسال آتش از راه دور هم محروم کنیم و این امکان را به او ندهیم که دیگر شهرهای مرزی ما را حتی از راه دور بتواند تهدید کند. ما به حکومت عراق و حامیانش اعلام می کنیم که اگر شما با این گونه اعمال می خواهید جمهوری اسلامی را وادار کنید که در مقابله با شما مرعوب شود و از احقاق حقوق حقه خود کوتاه بیاید، این فکر غلطی است، زیرا این اعمال نه تنها ما را از احقاق حقوق مشروعمان بازنخواهد داشت، بلکه ما را مصمم تر می کند و به بدهکاری های شما به این مردم محروم خواهد افزود. کسانی که این حرکت را انجام می دهند و دم از صلح می زنند، یعنی به زبان، ادعای صلح طلبی دارند، اما در عمل ما را وادار به ادامه هرچه بیشتر جنگ می کنند، بین قول و عملشان تناقض است و این کار مسلماً تحریک به ادامه جنگ و یک حرکت جنگ افروزانه می باشد و جنایتی است که حتی در میدان جنگ هم روا نیست. بنابراین، ما درحالی که می بینیم دشمنان با چنین شیوه هایی علیه مردم مسلمان ما اقدام می کنند، ناچار و ناگزیر می شویم و بیشتر هم تشجیع می شویم بر اینکه جنگ را ادامه دهیم و ان شاءالله خواهیم داد و دشمن را از انجام دادن چنین کارهایی پشیمان خواهیم کرد.

آیت الله خامنه ای در پایان این گفت وگو، با اشاره به منطق سرکوب و زور متجاوزان عراقی گفت: دشمن بداند که در این کار ناموفق بوده است و ما را به حقانیت فکرمان بیشتر مؤمن کرده است. بنابراین، با کسانی که منطق زور و شیوه غیرمردمی دارند، چاره ای جز جنگ وجود ندارد.(۱)

۱

نخست وزیر، در دیدار با اعضای کمیته های فرهنگی جهادسازندگی، گروهی از جوانان جمعیت هلال احمر، نمایندگان انجمن های اسلامی ادارات و جمعی از اعضای بسیجی، با اشاره به دو ویژگی اساسی نهادهای انقلاب که مکتب گرایی و مردم گرایی است، گفت: هستی و استمرار انقلاب اسلامی با سرنوشت نهادهای انقلاب به هم پیوسته است. مروری بر چهار سالی که از پیروزی انقلاب گذشته و نگاهی به موقعیت کشورمان در جهان فردا و توطئه های عظیمی که علیه انقلاب انجام داده و خواهند داد، این تجربه بزرگ را به دست خواهد داد که بدون حضور این نهادها قادر نخواهیم بود به اهداف عالی انقلاب برسیم. باید بدانیم که توطئه های امپریالیسم و ابرقدرت ها برای ازبین بردن ماهیت اسلامی انقلاب، همیشه با یک شیوه انجام نمی شود. به

۱- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۳.

همین دلیل، هیچ یک از پیروزی ها نباید ما را دچار غرور کرده، به خود مشغول کند.

نخست وزیر در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به پیام مهم هشت ماده ای امام خمینی، اظهار کرد: انقلاب اسلامی که نظام و ساختار طاغوتی و وابسته گذشته را ویران و نظم جدیدی برقرار کرده است، به طور طبیعی نوعی تلاقی در وظایف و فراتررفتن نهادی از وظیفه اصلی خود به وجود آورده است و این در یک انقلاب عظیم و پرخروش امری عادی است، زیرا بعد از انقلاب، ما همه چیز خودمان را به وسیله مردم پی ریزی و سازماندهی کردیم و از هیچ الگوی دیگری تقلید نشده است. طبیعی است که با استقرار کامل انقلاب، نهادها باید از تداخل وظایف بپرهیزند. البته، این بدان مفهوم نیست که فلسفه وجودی نهادها مورد تردید قرار گرفته باشد، بلکه مفهوم آن این است که نهادها ضمن حضور پرقدرت خود در صحنه با نارسایی هایی کمتر از گذشته بتوانند در پیشرفت انقلاب و حفاظت از هویت اسلامی آن در ادارات و کارخانجات و در تمام جامعه به راه خود ادامه دهند.

نخست وزیر پس از تأکید بر وجود بحث و انتقاد سازنده در درون نهادها، به منظور اصلاح و حرکت قوی تر گفت: درحال حاضر، نیروهای امنیتی و اطلاعاتی و انتظامی و نظامی در جامعه آن قدر سازمان یافته هستند که بتوانند در مقابل خطرها با قوت تمام بایستند. در چنین وضعیتی که این حساسیت شدید شده است و شدت عمل در مقابل ضد انقلاب وجود دارد، باید درمورد افرادی که لغزش داشته اند، با چشم پوشی، نرمش و عطوفت اسلامی برخورد شود. در جامعه فعلی ما که یکدست و اسلامی است، با فردی که احساس می شود قصد خدمت به جامعه را دارد، باید با عطوفت برخورد کنیم و مسلماً این فرد به سمت اسلام خواهد آمد.(۱)

۱

در ادامه دیدار هیئت اقتصادی - فنی جمهوری دمکراتیک آلمان (آلمان شرقی)، امروز آقای گونتر ویشوفسکی وزیر صنایع شیمیایی این کشور، با بهزاد نبوی وزیر صنایع سنگین، غفوری فرد وزیر نیرو، محمدتقی بانکی وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و محمد سلامتی وزیر کشاورزی، دیدار کرد. وزیر صنایع سنگین در این دیدار با تشریح سیاست ایران درزمینه صنایع گفت: درزمینه روابط صنعتی، کشورهایی را انتخاب خواهیم کرد که اولاً، فناوری موردنیاز ما را داشته باشند؛ ثانیاً، این فناوری باتوجه به پیشرفت های صنعتی و علمی جهان قابل قبول باشد؛ ثالثاً، این کشورها حاضر باشند تا بدون آنکه بخواهند سلطه سیاسی را بر ما تحمیل کنند، فناوری خودشان را در اختیار ما قرار دهند و به مکتب، استقلال و انقلاب ما احترام بگذارند. نبوی در ادامه سخنانش افزود: باتوجه به اینکه در برنامه پنج ساله اول جمهوری اسلامی ایران، سالانه ۱۵ میلیارد ریال صرف توسعه صنایع سنگین خواهد شد، نقش صنایع سنگین در آینده بسیار مهم خواهد بود.

ص: ۹۰۸

۱- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۳.

وزیر صنایع سنگین در پایان با اشاره به این مطلب که سیاست دولت جمهوری اسلامی ایران براساس صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک محصولی قرار گرفته است، اظهار امیدواری کرد که دولت جمهوری دمکراتیک آلمان به این موضوع توجه خواهد کرد تا زمینه های توسعه بیشتر روابط بین دو کشور فراهم شود.(۱)

دکتر غفوری فرد وزیر نیرو نیز در دیدار با وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی گفت: امپریالیست ها تصور می کردند که با خروج بیش از هزار کارشناس خارجی که اداره کننده صنعت برق ایران بودند و با اعمال محاصره اقتصادی، دیری نخواهد گذشت که ایران را در خاموشی کامل خواهند دید و چرخ های صنعتی کشور با توقف صنعت برق از حرکت باز خواهد ایستاد، ولی به لطف خداوند و امدادهای غیبی او و با نیروی ایمان، همکاران ما در این صنعت با ناباوری شاهد آن بودند که نه تنها این صنعت و صنایع وابسته به آن متوقف نشد، بلکه با توسعه و رشدی معادل ۲۰ درصد در سال، پیش رفت و با همه مشکلات یادشده و مهم تر از همه مشکلات جنگ تحمیلی، گام های مؤثری دراین باره برداشته شد.

در این ملاقات، درخصوص همکاری دو کشور درزمینه صنایع شیمیایی ازجمله تهیه و ساخت کارخانجات تهیه کلر و پرکلرین، اسیدکلریدریک، عایق های الکتریکی لوله های فایبرگلاس، کارخانجات آب شیرین کن، تصفیه خانه های آب و نیروگاه های آبی بحث و تبادل نظر شد.

وزیر صنایع شیمیایی جمهوری دمکراتیک آلمان در دیدار با آقای بانکی رئیس سازمان برنامه و بودجه، ضمن اعلام آمادگی دولت متبوع خود برای هرگونه همکاری، مقاومت مردم ایران را درخصوص محاصره اقتصادی ستود و از موضع ضد امپریالیستی دولت جمهوری اسلامی ایران تجلیل کرد(۲) ویشوفسکی ضمن مفیدخواندن دیدارهای خود با مقامات ایران درباره نحوه توسعه و همکاری های دو کشور گفت: در این مسافرت درباره ایجاد کمیته ای دوجانبه برای فراهم آوردن همکاری های اقتصادی درازمدت بین ایران و آلمان شرقی گفت وگو و تبادل نظر شده است. وی از آقای بانکی خواست تا به عنوان وزیر مسئول برنامه ریزی ایران، این کمیته را در رسیدن به اهداف خود یاری کند.

ویشوفسکی همچنین در این دیدار اعلام کرد که کشورش آماده است تا فناوری لازم را برای دستیابی به استقلال صنعتی در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.(۳)

۱

روزنامه وال استریت ژورنال ضمن توجه به مواضع کویت در جنگ ایران و عراق، درباره دغدغه های فکری این کشور که از کمک های مالی کویت به عراق نشئت می گیرد، نوشت: منافع کویت در پایان گرفتن جنگ فقط به خاطر نزدیکی اش با جبهه نیست، بلکه بیشتر نگرانی اش از این امر مایه می گیرد که ممکن است ناچار شود، تعهدات مالی بیشتری را درباره عراق بپذیرد، آن هم

۱- مأخذ ۲، ص۳؛ و - مأخذ ۱، بخش سوم، ص۴.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۱۰/۱۳۶۱، ص۱۷.

۳- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۱۵.

در زمانی که درآمدهای نفتی اش کاهش یافته و در همان حال باید با بحرانی که گریبان گیر بازار بورس چند میلیارد دلاری داخلی اش شده است، دست وپنجه نرم کند. کویت به ویژه از امکان دخالت مستقیم نظامی نگران است، کویتی ها هنوز حمله سال گذشته به مرکز ذخایر نفتی خود را که گفته می شود به وسیله جت های ایران انجام شده، از یاد نبرده اند.

کویت رسماً در جنگ ایران و عراق جانب بی طرفی را گرفته است، اما با اعطای چندین میلیارد دلار به عراق و صدور مجوز عبور انبوهی از مواد غذایی، مهمات، بنزین و کالاهای اساسی دیگر موردنیاز عراق از خاک خود، ایران را خشمگین کرده است(۱)

۱

هلموت کهل صدراعظم آلمان، در مصاحبه با مجله انگلیسی اکونومیست به صراحت امریکا را به دلیل ایفای نقش ژاندارمی اش در جهان به ویژه در منطقه خلیج فارس مورد ستایش قرار داد. وی در این مصاحبه اظهار کرد: ما از امریکا انتظار داریم که در سیاست جهانی نقش رئیس را بازی کرده، برای حفظ منافع ما هم تلاش کند و درصورت درگیری در خلیج فارس، یعنی جایی که ۶۰ درصد از نفت خام ما از آنجا می آید نیز رسماً دخالت کند. وی همچنین گفت: اگر ما بر این عقیده هستیم که باید درجهت منافع خود عمل کنیم، نباید مانع امریکاییان شویم که درجهت منافع خود عمل کنند.(۲)

۲

امروز بیانیه شصت و ششمین اجلاس وزیران نفت عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت اوپک که دیروز پایان یافته بود، منتشر شد. به گزارش خبرگزاری اوپک از وین، در این بیانیه آمده است: این اجلاس وضع بازار نفت را بررسی کرد و تصمیم گرفت برای تثبیت بازار و دفاع از سیستم قیمت گذاری اوپک اقدامات ضروری را انجام دهد. بدین منظور، اجلاس تصمیم گرفت که تولید کل اوپک در سال ۱۹۸۳ نمی بایست از ۵/۱۸ میلیون بشکه در روز تجاوز کند.

هلموت کهل صدراعظم آلمان فدرال

از آنجا که توافق بر سر تعیین سهمیه تولید کشورهای عضو به مذاکرات بیشتر میان اعضا نیازمند است، اجلاس تصمیم گرفته است به بررسی ادامه دهد و باتوجه به این مشورت ها بار دیگر جلسه ای تشکیل شود. همچنین، اجلاس تصمیم گرفته است که همه کشورهای عضو، تلاش های لازم را برای حفظ سیستم قیمت گذاری موجود و تثبیت وضع بازار نفت انجام دهند.

ص: ۹۱۰

۱- مأخذ ۱۹، ص۱۸، رادیو امریکا، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۱۶

در این اجلاس همچنین قطعنامه ای به تصویب رسید که قرار است در ماه ژانویه ۱۹۸۳ منتشر شود.(۱)

خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن نارساخواندن این بیانیه، درباره اختلافات موجود در این اجلاس و پیامدهای احتمالی آن، تفسیر زیر را منتشر کرد:

در این بیانیه به مسئله اصلی اوپک که تعیین میزان سطح تولید نفت هریک از کشورهای عضو است، هیچ گونه اشاره ای نشده است. سرتاسر بیانیه حاکی از اعلام یک سری کلیات درمورد مسائل اوپک می باشد که تصمیمات مربوط به آن قبلاً در جلسه نظارت یا مشورتی که جنبه غیررسمی داشت، اتخاذ شده بود و به نظر می رسد جلسات دو روزه وزیران عضو کشورهای صادرکننده نفت اوپک، هیچ گونه مشکلی را حل نکرده است و کشورهای عضو نتوانستند بر سر تعیین سطح تولید برای یکایک کشورهای عضو به توافق برسند.

محافل نفتی در غرب گره کور مذاکرات وین را موضوعاتی ازقبیل تقاضای کاهش میزان سطح تولید نفت عربستان سعودی و افزایش سطح تولید نفت ایران و لیبی قلمداد کردند. از قرائن چنین برمی آید که فعلاً قرار شده است هر کشوری به هر میزان که بخواهد نفت تولید و به بازارهای بین المللی عرضه کند و این موضوع در ابتدا و به ظاهر، به کاهش قیمت های نفت در بازارهای بین المللی خواهد انجامید که به نادرستی آن اشاره خواهیم کرد.

آنچه مسلم است، درطول نشست وین، حقانیت کشورهایی چون ایران و لیبی که معتقدند میزان تولید هر کشور عضو اوپک باید براساس سطوح تاریخی تولید، جمعیت، احتیاجات مالی و ذخایر موجود مالی و نفتی باشد، ثابت شده است، اما به رغم این صراحت، شیخ یمانی وزیر نفت پادشاهی سعودی و اقمارش در اوپک حاضر نشدند توافق خود را دراین باره اعلام کنند و بالاخره اجلاس با یک بیانیه به کار خود پایان داد.

چنانچه نتایج حاصل از نشست اخیر اوپک را بررسی کنیم، به وضوح درمی یابیم که احتمال کاهش چشمگیر قیمت نفت دور از ذهن است، چون با کاهش قیمت ها، سرمایه گذاری های امریکا درزمینه انرژی، با ضرر مواجه می شود و این به سود امریکا و غرب نخواهد بود. از سوی دیگر، بعید به نظر می رسد قیمت نفت از میزان ۲۶ دلار که نرخ فروش نفت سعودی است، ارزان تر شود؛ با این استدلال که اگر کاهش احتمالی بهای نفت زیاد باشد، بانک های غرب به ویژه بانک های امریکایی با یک رکود جذب پول و پس انداز روبه رو خواهند شد. واضح است که دراین صورت درآمد شیوخ عرب از نفت نیز کاهش یافته، درنتیجه پول کمتری به بانک های یادشده واریز می شود. چنین به نظر می رسد که برخی از کشورهای عضو اوپک به سردمداری پادشاهی سعودی از این پس به دو دلیل قیمت ها را کمی کاهش خواهند داد:

۱. برای اینکه بتوانند بازارهای نفتی خود را (حداقل برای یک سال آینده) حفظ کنند.

۱– مأخذ ۳، ص۹.

۲. برای دستیابی به بازارهای نفتی که درحال حاضر اکثر آنها در دست کشورهای تولیدکننده نفت غیرعضو اوپک است.

روزهای آینده نشان خواهد داد که عربستان سعودی با حرکتی مخرب و با پشت کردن به دیگر کشورهای عضو اوپک منافع حاصل از صدور نفت خود را برای احیای هرچه بیشتر بانک های غربی به ویژه امریکایی به این گونه بانک ها سرازیر کند. گفتنی است که از این رهگذر، کشورهایی چون نیجریه که در این اواخر توانسته بودند تاحدودی وضع خود را ازنظر مالی تثبیت کنند، دچار بیشترین زیان خواهند شد و به احتمال زیاد، بازارهای محدود قبلی خود را از دست خواهند داد، زیرا به هیچ وجه به سود این گونه کشورها که تعدادشان بین اعضای اوپک از سه کشور تجاوز نمی کند، نیست که حتی یک سنت از قیمت نفت صادراتی شان کاسته شود. آنچه مسلم است اینکه پادشاهی سعودی و اقمارش در اوپک قبل از حفظ منافع ملی خود، درصدد خواهند بود که نگذارند به منافع سرمایه داری در سطح بین المللی لطمه ا ی وارد شود، به این دلیل که بروز کوچک ترین خطر برای بانک های غربی به اضمحلال سیستم بانکی جهان غرب خواهد انجامید(۱)

۱

وزیران نفت سه کشور اندونزی، ونزوئلا و ایران مواضع خود را درخصوص اجلاس اخیر اوپک عنوان کردند.(۲) سه کشور یادشده در اجلاس اخیر اوپک که دیروز به کار خود پایان داد، مواضعی نزدیک به هم داشتند. همچنین در پایان این اجلاس، هنردوست معاون وزیر نفت ایران و فهد الخیال معاون وزیر نفت عربستان، دیدگاه های خود را درخصوص وضعیت نفتی دو کشور و تصمیمات اخیر اوپک بیان کردند.

سوبروتو وزیر نفت اندونزی دراین باره گفت: بااینکه اجلاس اوپک بدون دستیابی به توافقی به پایان رسید، این مرحله پایان راه نیست و مذاکره در میان اعضا ادامه خواهد یافت. وی افزود: جلسات کمیته نظارت اوپک که قرار است در هفته اول فوریه تشکیل شود، کوششی برای دستیابی به توافق خواهد بود.(۳)

وزیر نفت ونزوئلا نیز گفت: توافق نکردن درزمینه سهمیه بندی تولید ترجیحی به معنای شکست اوپک نیست. اوپک سال های سال پابرجا خواهد ماند. وزیر نفت ونزوئلا – که کشورش خواستار سهمیه تولید بیشتر می باشد – گفت: اگر دیگران نیز سعی کنند، ونزوئلا نیز از تولید خود خواهد کاست، اما در غیر این صورت بیش از سهمیه خود تولید خواهد کرد. وی

۱– مأخذ ۳، ص۹.

۲– دراین باره نشریه رویدادها و تحلیل دفتر سیاسی سپاه پاسداران مقاله ای تهیه کرده است که در ضمیمه این گزارش درج شده است.

۳– مأخذ ۲۷.

افزود: میزان حداکثر تولید اوپک از ۱۷ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه به ۱۸ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه افزایش یافت، اما موضوع تقسیم آن هنوز حل نشده است.(۱)

سیدمحمد غرضی وزیر نفت ایران نیز در گفت وگویی با خبرنگار واحد مرکزی خبر، درباره چشم انداز و سیر امیدوارکننده اقدامات اوپک در آینده؛ علت ادعای وزیر نفت عربستان مبنی بر ازهم پاشیدگی اوپک و موضع استیلا جویانه عربستان در اوپک مطالبی را بیان کرد.

مهندس غرضی در پاسخ به این سؤال که آیا از نتیجه اجلاس وزیران نفت اوپک راضی هستید یا خیر، گفت: تا وقتی که واقعاً تحمیل است، نمی شود راضی بود و نباید هم راضی بود، ولی به تدریج که دامنه تحمیل کم می شود، یک مقداری وضع بهتر می گردد. ما نسبت به سال گذشته با آنچه که گذشته است در اوپک و در آن موقعیتی که عربستان ۱۱ میلیون بشکه نفت به بازار تزریق می کرد و زحمت های بسیاری برای تولیدکنندگان نفت به ویژه جمهوری اسلامی ایجاد می کرد، الآن یک وضع بهتری داریم، می توانیم بگوییم که دامنه تحمیل کمتر و تاحدودی تساوی برقرار شده است، ان شاءالله به تدریج عدالت هم برقرار می شود.

از ایشان سؤال شد که رسانه های غربی مطالبی را که شیخ زکی یمانی مطرح کرده است، به طور گسترده ای انعکاس داده اند. درواقع، یمانی یکشنبه شب گذشته مطرح کرد که اوپک در آستانه ازهم پاشیدن است و روزنامه های صبح دوشنبه چاپ لندن هم این مطالب را با آب وتاب نقل کردند. وزیر نفت کشورمان در پاسخ به این سؤال که تا چه حد حرف های زکی یمانی می تواند پایه و اساس داشته باشد، گفت: دراین باره حرف های وی صحت دارد که سیاست های تحمیلی عربستان سعودی در اوپک درحال ازهم پاشیدن است و همیشه این طور بوده است که وقتی کسی سیاست هایش از بین می رفته یا یک دستگاهی سیاست هایش به تزلزل می افتاده، فکر می کرده که کل دستگاه به تزلزل افتاده است. این امر دقیقاً به این مفهوم است که دیگر عربستان سعودی نمی تواند سیاست های خود را تحمیل کند و یکه تاز میدان و تعیین کننده قدرت و خط مشی اوپک باشد و ما هم قبول داریم که دراین زمینه عربستان سعودی شکست خورده و وزیر نفتش باید چنین حرف هایی بزند، ولی احساس بنده این است که اوپک بسیار باقدرت تر از روزهای سال گذشته در این موقع بوده است و الآن پرقدرت تر شده است.

خبرنگار پرسید: اطلاع دارید که پادشاهی سعودی درحال حاضر تحویل نفت به طرف قراردادهای نفتی عراق را به عهده دارد، آیا این موضوع در اوپک مطرح شد که به این ترتیب پادشاهی سعودی به مراتب بیش از میزانی که سهمیه تولید نفت برایش تعیین شده، نفت تولید و صادر می کند؟ غرضی در پاسخ گفت: همه جنگ داخلی اوپک و همچنین تهدیدهایی که از داخل اوپک را تهدید می کند، ازسوی عربستان سعودی است. من بارها عرض کرده ام که وزیر نفت عربستان سعودی وقتی وارد اجلاس می شود، همیشه می گوید من اینجا فقط یک گزارشگر

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۹/۱۳۶۱، ص۱۸.

هستم و تنها کسانی می توانند درباره نفت عربستان سعودی تصمیم بگیرند که در ریاض نشسته اند. این مشکلی است که بین دیگر وزیران اوپک و شخص وزیر نفت عربستان سعودی وجود دارد؛ البته، نیاز به این نیست که ما بگوییم عربستان به جای عراق نفت می فروشد. وقتی که همه رسانه ها می گویند که تقریباً همه هزینه های جنگ تحمیلی عراق بر ایران از ناحیه عربستان سعودی و کویت و بعضی دیگر از شیخ نشین ها برآورده و پرداخت می شود، چه نیازی هست که ما بگوییم عربستان سعودی به جای عراق امر استخراج و فروش را انجام می دهد، این روشن است. مشکل اساسی ما درخصوص تولید کلی است که عربستان سعودی انجام می دهد و در این سه روز همیشه در اجلاس درباره آن بحث بوده و همواره عربستان از پذیرفتن این نکته که بیش از حد و بیش از ظرفیت لازم برای فروش، به این امر اقدام می کند، سر باز زده است و به اصطلاح مانند عضو خانواده عمل نمی کند، بلکه همانند کسی که خود را مالك اصلی یا فرمانروای اصلی خانواده - به رغم گذشته اش - می داند، رفتار می کند و این مشکل اصلی بود که اجلاس به یک توافق کاملاً منضبطی که منافع همه اعضای اوپک را در بر داشته باشد، نائل نگردید.(۱)

وی همچنین در بازگشت از وین، در فرودگاه، درباره وضعیت فعلی تولید نفت ایران؛ تعیین دبیرکل جدید اوپک؛ سهمیه تازه تعیین شده برای ایران جهت تولید نفت؛ موضع عربستان سعودی در اوپک و کاهش سهمیه تولیدات نفت این کشور در این اجلاس سخن گفت. سیدمحمد غرضی درباره تولید نفت ایران گفت: تولیدات نفت ایران در مراحل استخراج، اکتشاف، تولید لوله، بارگیری و بهره برداری از منابع به همان میزان قبل از انقلاب و در وضع بسیار مطلوبی است. ایران به لحاظ استخراج و بارگیری مشکلی ندارد و می تواند متناسب با نیاز خود نفت به بازار عرضه کند.

وی درباره تعیین دبیرکل جدید اوپک گفت: درخصوص دبیرکل جدید که برای دو سال انتخاب می شود، پیشنهادهای لازم را داده و شش ماه دیگر دبیرکل جدید اوپک - که ایران وی را تعیین کرده است - کار خود را آغاز خواهد کرد.

وی درمورد روابط ایران و لیبی نیز اظهار کرد: در اجلاس اوپک روابط بین دو کشور مطرح نیست. ما در این اجلاس موضوعات کلی اوپک را در نظر می گیریم و درخصوص روابط ایران با لیبی باید بگوییم که ما به منظور انسجام و همکاری بین دو کشور کوشش فراوانی کرده ایم که از آن جمله، فرستادن کارشناس نفتی به کشور برادر، لیبی است. کارشناسان ما در آنجا فعالیت های بسیاری انجام می دهند و لازم است اشاره کنم که در آینده روابط خود را گسترده تر خواهیم کرد.

وزیر نفت درباره سهمیه صادرات نفت ایران گفت: اوپک در اجلاس اخیرش سهمیه ۵/۲ میلیون بشکه تولید در روز را برای ایران تأیید کرد؛ البته، باید گفت که اوپک مجموع فروش و مصرف داخلی را تأیید می کند. درخواست ما در اوپک این بود که سهمیه ایران فقط برای صادرات تعیین شود و مصرف داخلی در نظر گرفته نشود و ما تولید ۵/۲ میلیون بشکه در روز را

۱- مأخذ ۲، ص۱۶.

به عنوان صادرات قبول کردیم و نه تولید. اوپک به خصوص بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، رهبریش تقریباً به دست عربستان سعودی افتاد که با تولید روزانه بیش از ۱۱ میلیون بشکه نفت در سال گذشته، هرنوع تحمیل را به دیگر اعضای اوپک وارد می کرد. جمهوری اسلامی توانست قیمت نفت را از بشکه ای ۱۲ دلار به ۳۷ دلار برساند. لازم است اشاره کنم در داخل اوپک اعضایی هستند که علیه جمهوری اسلامی و منافع مستضعفان در جهان قد علم کرده اند. عربستان سعودی قبل از انقلاب، روزانه ۶/۵ میلیون بشکه نفت صادر می کرد و برای اینکه کنترل بازار را به دست گیرد و قیمت نفت را در سال گذشته پایین بیاورد، مهارت خود را افزایش داد. از طرف دیگر، زکی یمانی در مصاحبه خود گفته بود، ما برای غرب نیم دلار هدیه دادیم. این موضوع دست به دست هم داد و بازار نفتی در کنترل عربستان سعودی درآمد. خوشبختانه، در دو جلسه اخیر اوپک مواضع عربستان به تدریج تضعیف و مجبور شد، تولید خود را از ۱۱ میلیون بشکه به ۵/۵ میلیون بشکه در روز تقلیل دهد. با خارج شدن این گونه موقعیت ها از دست عربستان، بقیه کشورهای عضو اوپک خود را در تعیین سیاست های اوپک سهیم می دانند(۱)

هنردوست معاون وزیر نفت، نیز در مصاحبه ای نظر خود را درباره اجلاس اوپک؛ اختلاف ایران و عربستان؛ میزان نیاز دو کشور به صدور نفت باتوجه به جمعیت هر دو کشور و مقایسه تولید نفت ایران قبل و بعد از پیروزی انقلاب، بیان کرد. به گزارش رادیو بی بی سی، هنردوست گفت که هیچ گونه امکاناتی برای مصالحه بین ایران و عربستان وجود ندارد. او به طور صریح اظهار کرد که ایران حجم تولید خود را به هیچ وجه کاهش نخواهد داد. وی گفت قبل از انقلاب، ایران روزانه ۶ میلیون بشکه نفت صادر می کرد و صدور نفت ایران بعد از انقلاب تقریباً به صفر رسید، درنتیجه عربستان مشتری های نفت ایران را به سوی خود جلب کرد. تقریباً یک سال قبل، عربستان نفت خود را بشکه ا ی ۴ دلار ارزان تر از ایران می فروخت تا بازار ایران را کساد کند، اما اکنون ایران حتی از یک بشکه نفت نیز به نفع عربستان صرف نظر نخواهد کرد، چون فروش این نفت را حق خود می داند(۲)

هنردوست افزود: تولید بیش از ۳ میلیون بشکه نفت در روز، حق ایران است و هیئت نمایندگی ایران در اجلاس به طور صریح اعلام کرد که دولت ایران روزانه بیش از ۳ میلیون بشکه نفت تولید می کند. وی افزود: حجم تولیدات نفت ایران در گذشته، حجم ذخایر نفت، نیازهای مالی و جمعیت ایران، این کشور را محق به تولید بیش از ۳ میلیون بشکه در روز می کند، اما بعضی از اعضای سازمان اوپک اظهار کرده اند که سهمیه تولید خود را همچنان در حد قبلی حفظ می کنند. قبلاً عربستان مایل به پذیرش هیچ یک از اصولی که ایران برای تعیین سهمیه تولید پیشنهاد کرده، نبود. آقای هنردوست اشاره کرد که عربستان فقط ۶ یا ۷ میلیون و ایران بیش از ۴۰ میلیون نفر جمعیت دارد. وی افزود که به این دلیل در جلسه، این توافق حاصل نشد. معاون وزیر نفت ایران گفت: این کشور به عنوان یکی از اعضای مؤسس اوپک مایل است که این سازمان صحیح و سالم و قدرتمند

۱- مأخذ ۱، بخش سوم، ص۱۰.

۲- مأخذ ۲۱، بخش اول، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو بی بی سی، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

باقی بمانـد و تأکید کرد که سازمان اوپک مانند یک خانواده است و اعضای این خانواده باید بکوشـند تا با یکدیگر همکاری کنند نه آنکه بر یک قسمت تسلط یابند(۱)

دراین حـال، "فهـد الخیـال" معاون وزیر نفت عربسـتان، بـدون اشاره به موضع سایر کشورهای عضو اوپک برای فشارآوردن به عربسـتان برای کاهش تولید نفت این کشور از ۱۱ میلیون بشکه در روز به ۵ میلیون بشکه، در مصاحبه ای با روزنامه سعودی عکاظ اظهار کرد: افزایش تولید نفت خـام عربسـتان سـعودی براسـاس نیازهـای بازار بین المللی نفت انجام می شود. الخیال اعلام کرد که کاهش تولیـد نفت سـعودی در سال ۱۹۸۲ نسبت به سال ۱۹۸۱، با سیاست نفتی ریاض و باتوجه به نیازهای بین المللی در ارتباط بوده است و ربطی به اجلاس اوپک ندارد.(۲)

ضمیمه گزارش۹۰۴: مقاله نشریه رویدادها و تحلیل دفتر سیاسی سپاه پاسداران درباره اجلاس اوپک و پیامدهای آن

متن مقاله نشریه رویدادها و تحلیل با عنوان اجلاس اخیر اوپک و پیامدهای آن، به این شرح است:

«اجلاس اخیر اوپک درحالی در وین تشـکیل شـد که از قبل جوسازی ها و زمینه سازی هایی در بازار نفت توسط غرب و تبلیغات گران آنها و همچنین اعضایی از اوپک که وابسته به امریکا و غرب هستند، ایجاد می شود. خبرگزاری ها سعی دارند از قول به اصطلاح کارشناسان کاهش تقاضای نفت را در آینـده پیش بینی کننـد. امریکا با کاهش یک دلار در قیمت هر بشـکه نفت و سـعودی با تهدیـد ایران که اگر مقـدار تولید نفتش را کاهش ندهـد، تولیـد خود را افزایش خواهد داد و با متهم کردن ایران به تخفیف در بهای نفت صادراتی، درحالی که خود قیمت ۳۴ دلار در هر بشـکه را حتی تا ۲۶ دلار کاهش داده و سـیل نفت را به بازارهای جهان سـرازیر کرده است، سعی در جوسازی و تهدید علیه ایران دارند.

حال مسئله این است که این تبلیغات و جنجال ها برای چیست؟ آیا بـدین وسـیله می خواهند قیمت نفت کاهش یافته تا نفت را به قیمت ارزان تری بخرنـد؟ بایـد گفت علی رغم اینکه کـاهش قیمت ممکن است در کوتاه مـدت برای آنها منافعی در برداشـته باشـد، ولی در درازمـدت به زیان غرب خواهد بود، پس مسـئله چیست؟ به نظر می رسد مسـئله اصلی آنها منزوی کردن جمهوری اسلامی ایران است و اتهام به اینکه ایران می خواهـد وحدت اوپک را خدشه دار کند، بدین وسـیله، سـعی در ضـربه زدن به زمینه و موقعیتی است که انقلاب اسـلامی در جهان کسـب کرده است، خلاـصه اینکه محور تبلیغـاتی خبرگزاری هـای غرب دررابطه با نفت به گونه ای است که سـعودی ها برای حفظ قیمت پایه اوپک تولیـد خود را کـاهش داده، ولی ایران و بعضاً لیبی نفت خود را به قیمت هـای کمتر از قیمت پایه اوپک فروخته و علاوه برآن بیش از سـهمیه تعیین شده مبادرت به فروش می کنند.

از سـوی دیگر، در طی عمر ۲۲ سـاله اوپـک، امسـال برای اولین بـار تولیـد نفت کشورهـای غیرکمونیست خارج از اوپک (ازجمله انگلیس و مکزیک...) به بیش از تولیـد نفت اعضای اوپک رسـیده است و هرچند این کشورها انسـجامی نداشـته و قیمت های آنها هم تاحدود زیادی از قیمت اوپک متأثر است و تولیـد نفت درحالی برای آنها مقرون به صـرفه است که قیمت ها در حد بالا باشد، ولی این کشورها می توانند بازار جهانی نفت را تحت تأثیر قرار داده و تاحدودی رقیبی برای اوپک باشند.

همچنین این اجلاس درحالی برقرار می شود که بر کشورهای صنعتی رکود رو به تزاید حاکم است و هر روز از تعطیلی کارخانجات و بیکاری عد ه ا ی در این کشورها گزارش می رسد که این مسـئله تأثیر زیادی بر بازار نفت داشـته و کاهش تقاضاهای نفت متقابلاً این رکود را تشدید می کنـد. بـه هرحـال، در چنیـن موقعیـتی است که وزرای نفت ۱۳ کشـور عضـو اوپـک در روز ۲۷ آذرمـاه، مشورت های غیررسـمی پیرامون چگونگی

۱- مأخذ ۲۱، بخش اول، ص۲۲، رادیو بی بی سی، ۳۰/۹/۱۳۶۱.

۲- مأخذ ۲۷، ص۱۷.

تعیین سـهمیه هریـک از اعضـا در بـازار نفت را در وین آغـاز می کننـد که وزیر نفت ایران درمورد این جلسه غیررسـمی اظهار داشت که این جلسه برخلاف تصور، جلسه خوبی بود و علت آن ترس کشورهـایی بود که از داخـل و خـارج مشـغول توطئه بودنـد. وی گفت نظر به اینکه تقاضای امسال و سال آینده برای نفت خام یکسان خواهد بود، ایران خواست که تولید روزانه اوپک ۵/۱۷ میلیون بشکه و قیمت همان ۳۴ دلار تثبیت شود. همچنین ۴ وزیر اوپک (امارات متحـده عربی، الجزایر، ونزوئلا و انـدونزی) طی مشورت هایشان به این نتیجه دست یافتنـد که سال آینده وضع بازار نفت بهتر از امسال نخواهد بود.

از طرف دیگر، مسئله مورد بحث این اجلاس چگونگی تعیین سـهم تولیـد هر کشور اعلام شـده و وزرای شـرکت کننـده وقت خود را صـرف تغییر در بهای کنونی قیمت نفت نخواهنـد کرد. بـدین ترتیب، روز ۲۸ آذرماه، جلسه رسـمی اوپک افتتاح می شود، گفت وگوهای غیررسـمی قبل تاحـدودی مسائل را روشن ساخت و گفته شـد که اعضای اوپک بایـد به یک هماهنگی در میزان تولیـد دست یابنـد تا این هماهنگی، بین عرضه و تقاضای جهان برای نفت اوپک موازنه ایجاد کند.

مشخص است که مهم ترین مسئله برای ایجاد توازن در بازار نفت و غلبه بر کسادی آن قبل از همه کنترل میزان تولید است که بدین وسیله می تـوان از افزایش عرضـه در بـازار جلـوگیری کرده و درنـتیجه قیمـت هـا را در دست گرفت. بنـابراین، مهم ترین بحث این جلسه موضـوع تعیین سهمیه برای هریـک از اعضـا می باشـد. دراین رابطه، دو طرف متقابـل در اوپـک وجـود دارد؛ یـک طرف، جمهـوری اسـلامی ایران است که خواسـتار تعیین معیارهـای عادلانه و منطقی برای مقـدار تولیـد هر کشور می باشـد که ازنظر نماینـده ایران ازجمله این معیارها سـطوح تاریخی تولیـد نفت، جمعیت، احتیاجات مالی و ذخایر موجود مالی و نفتی می باشـد که اکثر اعضای اوپک این نظر را تأییـد کرده و منطقی می داننـد، طرف دیگر، پادشاهی سـعودی است که تاکنون خود را در بین اعضای اوپک پیش کسوت و یکه تاز میـدان می دانسـته و حاضـر نیست دلایل ایران را بپـذیرد و چون خود معیاری منطقی درزمینه تعیین مقـدار سـهمیه تولید هر کشور ندارد، با نظر ایران شدیداً مخالفت کرده و می گوید: "بااینکه عربستان قادر است روزانه بیش از ۱۰ میلیون بشکه تولید کند، ولی میزان تولید را ۱ تا ۵ میلیون بشکه کاهش داده" و یا اگر درمورد حق مرغوبیت ها(۱) تصـمیم گیری جـدی نشود، عربسـتان ملزم به رعـایت مقررات اوپک نخواهـد بود. بـدین ترتیب، نماینـده سعودی یا بهتر بگوییم نماینده آرامکو (شـرکت حاکم بر نفت و بر سـرزمین جزیره العرب) از مسـئله اصـلی و مشخص شدن معیاری منطقی برای تعیین سهمیه هر کشور طفره می رود.

باتوجه به معیارهای فوق، نماینده ایران خواستار کاهش تولید نفت توسط عربستان می شود که کشورهایی که در شرایط کنونی احتیاج بیشتری به فروش نفت دارنـد، بتواننـد تا حدود احتیاجشان نفت صادر کنند، ولی چنان که گفته شد، با نپذیرفتن نماینده سـعودی، موضوع لاینحل باقی ماند و آخرین اجلاس اوپک با انتشار بیانیه ای پایان یافت که در قسمتی از آن آمده است:

"این کنفرانس وضع بازار نفت را بررسی کرد و تصمیم گرفت اقدامات ضروری درجهت تثبیت بازار و دفاع از سیستم قیمت گذاری اوپک به عمل آورد. بدین منظور، کنفرانس اوپک تصمیم گرفت که تولید کل اوپک در سال ۱۹۸۳ (این سال از روز ۱۱ دی آغاز شد) نمی بایست از ۵/۱۸ میلیون بشکه در روز تجاوز کنـد. هرچنـد توافق بر سـر تعیین سـهمیه تولید کشورهای عضو به مذاکرات بیشتر نیازمند است، اعضا تلاش های لازم را جهت حفظ قیمت پایه ۳۴ دلار به عمل آوردند."

بدین ترتیب، آخرین اجلاس اوپک همانند اجلاس فوق العاده تیرماه گذشته با عدم توافق بر سر میزان

۱- به علت تفاوتی که در وزن مخصوص و میزان ناخالصی نفت کشورهای گوناگون وجود دارد، میزانی برای تعیین این تفاوت و اختلاف آن با قیمت پایه قرار داده اند.

سهمیه تولید هر کشور و با توافق بر سر میزان تولید در حد ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز و قیمت ۳۴ دلار پایان یافت و چنانچه دیدیم باتوجه به عدم توافق بر سر میزان تولید هر کشور، دیگر توافقات هم عملی نگردید و تولید از حد تعیین شده بالاتر رفت و قیمت هم از ۳۴ دلار پایین تر آمد.

درمورد چگونگی مطرح شدن سهمیه بندی میزان تولید برای هر کشور باید گفت، با تلاشی که سعودی و رفقایش در اوپک با کمک کمپانی های نفتی و رسانه های تبلیغی سلطه گران برای شکستن قیمت نفت به عمل آوردند، از اواسط سال ۶۰، براثر مازاد در بازار نفت قیمت ها رو به کاهش گذاشت، به این جهت اعضای اوپک برای حفظ قیمت نفت در اسفند سال گذشته تشکیل جلسه داده و به این نتیجه رسیدند که تعیین قیمت نمی تواند جدای از مقدار تولید باشد و نوسانات تولید است که موجب نوسانات قیمت می شود، به این جهت، علی رغم ناخشنودی سعودی از تصمیم گیری درمورد تعیین حداکثر تولید، اعضای اوپک تصمیم می گیرند حداکثر تولید اوپک، ۵/۱۷ میلیون بشکه در روز بشود، ولی مقدار حداکثر تولیدی که برای هر کشور تعیین می شود هیچ گونه هماهنگی با احتیاجات آن کشور ندارد؛ مثلاً برای نیجریه که دارای ۷۵ میلیون نفوس است، ۳/۱ میلیون بشکه در روز، همچنین برای ایران که دارای ۴۰ میلیون نفر جمعیت است، در موقعیت جنگی و باوجود احتیاجاتی که نیاز به فروش نفت دارد، ۲/۱ میلیون بشکه و از طرف دیگر برای عربستان با جمعیت کمتر از ۸ میلیون نفر - که اکثراً صحرانشین و روستایی بوده و سعودی خرجی برای آنها نمی کند - درحالی که بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار ذخایر ارزی در بانک های امریکایی دارد، روزانه بیش از ۷ میلیون بشکه تعیین می شود که از همان زمان باتوجه به عادلانه و منطقی نبودن سهمیه های تعیین شده، این مسئله مشکل اصلی بوده و با تن ندادن سعودی به معیارهای عادلانه برای تعیین سهمیه هر کشور، این مسئله و اختلاف در اوپک ادامه خواهد یافت، مگر اینکه به خواست خدا، رژیم حاکم بر عربستان و حاکم بر همسایگان هم بندش سرنگون شده و اسلام در آن سرزمین ها حاکم شود و یا اینکه منافع اربابشان ایجاب کند (به فرض محال) که آنها به این مسئله تن دهند که دراین صورت می توان به حل این مسئله امید داشت.

در پایان به پیامدهایی که اجلاس اخیر اوپک در بر خواهد داشت می پردازیم: با مقایسه نتایج اجلاس گذشته در تیرماه و اجلاس اخیر درمی یابیم که تغییر مهمی در بر نداشته، یعنی همان طورکه اعضای اوپک در جلسه تیرماه به توافقی درمورد مقدار سهمیه هر کشور دست نیافت، در این جلسه هم دراین مورد توافقی حاصل نشد و قیمت رسمی در هر دو اجلاس ۳۴ دلار اعلام شده و تنها تغییر اینکه حداکثر تولید اوپک در جلسه قبل، ۵/۱۷ و در جلسه اخیر، ۵/۱۸ میلیون بشکه در روز اعلام شد که باتوجه به عدم رعایت سهمیه های تعیین شده در اسفندماه گذشته توسط اعضا، این مسئله هم تغییر در بازار نفت به وجود نخواهد آورد و مسئله دیگر تهدیدهای سعودی است که قبل از کنفرانس اعلام کرده بود که اگر ایران تولید نفت خود را کاهش ندهد، عربستان تولیدش را افزایش خواهد داد و قیمت را پایین می آورد که دراین رابطه باید گفت، نفت عربستان زیر نظر مستقیم شرکت امریکایی آرامکو بوده و تصمیم گیرنده اصلی درمورد مقدار تولید و قیمت هم آرامکو می باشد و به هر صورت که منافعش ایجاب کند، عمل می کند و این مسئله مشخص می کند که تهدیدهای نماینده سعودی توخالی بوده و سعی دارد که اگر بتواند از این طریق از صادرات نفت ایران جلوگیری کند.

از طرف دیگر، گفته می شود براثر عدم توافق در اوپک درمورد سهمیه تولید، ممکن است تولید افزایش یافته و بازار نفت دچار کساد بیشتری گشته و درنتیجه قیمت ها کاهش یابد. دراین باره هم باید گفت هرچند ممکن است در کوتاه مدت کاهش قیمت ها منافعی برای دول غربی در برداشته باشد، ولی در کل، کاهش قیمت ها به ضرر شرکت ها و سرمایه داران حاکم غرب نبوده و ازاین رو از راه های مختلف سعی در جلوگیری از کاهش قیمت، نفت و حفظ حداقل قیمت، یعنی اغلب قیمت های سعودی (هر بشکه ۲۶ دلار) دارند.

در اینجا برای روشن شدن مسئله، تاحدودی اثرات کاهش قیمت نفت را بیان می کنیم:

۱. هزینه تولید که انرژی های جانشین نفت به مراتب بیشتر از نفت بوده و انرژی های جانشین درصورت ارزانی نفت امکان رقابت با آن را از دست داده و تلاش دراین زمینه کاهش می یابد.

۲. چون بهره برداری از منابع دیگر نفت ازجمله منطقه دریای شمال (انگلستان) هزینه های گزافی دربردارد، با کاهش قیمت نفت، استخراج از این منابع مقرون به صرفه نخواهد بود و درصورت عدم بهره برداری از این منابع، تقاضا برای نفت اوپک افزایش یافته که خود افزایش قیمت نفت را در بر خواهد داشت.

۳. برای علاقه مندنمودن بخش خصوصی به سرمایه گذاری در رشته نفت، لازم است که قیمت نفت در حد بالایی بماند، زیرا قیمت نفت باید متناسب با سرمایه گذاری های کلان موردنیاز برای کشف نفت و ریسک های مربوطه باشد.

۴. باتوجه به ذخیره سازی کمپانی های نفتی [که] مخصوصاً بعد از انقلاب اسلامی انجام می دهند تا در موقعیت مناسب، نفت ذخیره را به قیمت بالایی بفروشند، درصورت کاهش قیمت نفت دچار زیان کلانی خواهند شد.

۵. باتوجه به اینکه کمپانی های نفتی واسطه ای برای خرید نفت از تولیدکنندگان و فروش آن می باشند، با کاهش قیمت سود آنها کاهش خواهد یافت.

۶. اگر قیمت نفت کاهش یابد، قدرت خرید کشورهای صادرکننده نفت که اغلب واردکننده مصنوعات غربی هستند، کاهش یافته و درنتیجه رکود بازارها و صنایع غرب بیشتر گشته و بیکاری که در غرب یکی از مشکلات بزرگ است، افزایش خواهد یافت.

۷. با کاهش قیمت نفت مالیاتی که دولت های غربی از کمپانی های نفتی اخذ می کنند کاهش خواهد یافت.

۸. کاهش قیمت نفت [وابسته] به سیستم بانکی غرب می باشد؛ ذخایر ارزی کشورهای صادرکننده نفت مخصوصاً در ده ساله اخیر، بانک های امریکا و غرب را به گردش درآورده و باتوجه به محروم کردن این بانک ها از ارز ایران بعد از انقلاب اسلامی و کاهش تولید اوپک، اگر قیمت ها کاهش یابد سپرده های تولید کنندگان نفت مخصوصاً عربستان و کویت کاهش یافته و درنتیجه ضرر زیادی برای این بانک ها به دنبال خواهد داشت. باتوجه به مسائل فوق، احتمال کاهش قیمت نفت از حد کنونی خیلی ضعیف می باشد.»(۱)

۱- مأخذ ۲۱، بخش دوم، صص ۳۳ تا ۳۶.

گزارش روزشمار فشرده اهم مطالب

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب بیست ودوم: عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور

ص: ۹۲۱

گزارش روزشمار ۱/۸/۱۳۶۱

۱ تبادل آتش توپخانه در منطقه عمومی عملیات رمضان و مسلم بن عقیل؛ ناکامی هواپیماهای جنگی عراق در حمله به حریم هوایی آبادان؛ تخریب یک منزل مسکونی براثر گلوله های توپخانه ها ی عراق؛ کشف و خنثی سازی بیش از ۱۵ هزار عدد انواع مین از آغاز عملیات مسلم بن عقیل تاکنون؛ ارسال ۴۷ دستگاه خودرو و کامیون نظامی حامل مهمات و مین های ضد تانک و ضد نفر از عربستان و قطر به عراق؛ تقاضای پناهندگی ۲۱ نفر از مردم عراق از ایران.

۲ گزارش روزنامه کیهان درباره کمک های ارسال شده از شهرهای گوناگون به جبهه ها؛ همچنین کمک های ایرانیان خارج از کشور به آسیب دیدگان جنگ تحمیلی و سیل زدگان شهر تهران.

۳ به جای ماندن ۵ شهید در حمله نیروهای مسلح غیر قانونی به پایگاه نسناز در محور کامیاران - مریوان؛ شهادت ۲ سرباز در درگیری بین نیروهای تأمین جاده و نیروهای مسلح غیر قانونی در محور مهاباد - بوکان؛ شهادت یک سرباز و هلاکت ۱۶نفر از مهاجمان در حمله چته های حزب دمکرات به پایگاه ربط در شمال شرقی سردشت؛ ناکامی عناصر مسلح غیر قانونی در حمله به منزل یک کرد مسلمان در اشنویه؛ مجروح شدن ۲ سرباز در برخورد با مین در حوالی چناره سنندج؛ کشف و ضبط کامیون حامل مواد منفجره در تهران به همت نیروهای سپاه؛ تقاضای امان نامه ۲ نفر از عناصر حزب دمکرات از سپاه سنندج.

۴ توضیحات فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا درمورد اقدامات قرارگاه؛ اجرای برنامه های موفق در پاک سازی منطقه غرب کشور؛ دستاوردهای قرارگاه در دوره یک ماهه پس از تشکیل؛ وضعیت داخلی ضد انقلاب و آزادسازی بیش از ۵۰ کیلومتر از جاده راهبردی پیرانشهر - سردشت که مجرای تنفسی ضد انقلاب به شمار می رفت.

۵ شهادت یک جوان بسیجی در شهرک ولی عصر و یک نفر در کارگاه نجاری در خیابان کمیل تهران به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ تیراندازی به سمت ساختمان دادستانی شهرستان اهواز و مجروح شدن نگهبان آن؛ حمله به پایگاه مقاومت شهید باهنر هشتپر و مجروح شدن یک نفر از افراد پایگاه.

ص: ۹۲۲

۱ گزارش خبرگزاری فرانسه از سوئیس درباره درخواست پناهندگی خلبان یک هواپیمای غیر نظامی ایران از دولت سوئیس. درپی پناهنده شدن این خلبان وزیر امورخارجه ایران گفت: این گونه افراد از بقایای حکومت طاغوت هستند و با این کار به دامان اربابان سابق خود برمی گردند.

۲ ملاقات و گفت وگوی سیداحمد خمینی و آقای هاشمی رفسنجانی درباره صلح با عراق. ابراز مخالفت نمایندگان مجلس شورای اسلامی با صلح تا سقوط صدام و ایجاد حکومت اسلامی با دعوت فرماندهان نظامی به مجلس.

۳ هئیتی ازسوی سازمان کنفرانس اسلامی با هدف تسلیم پیام احمد سکوتوره رئیس کمیته حسن نیت منتخب سازمان کنفرانس اسلامی، به رئیس جمهور ایران وارد تهران شد. رئیس جمهور ایران در دیدار با اعضای این هیئت گفت: ما خواهان بازگشت عراق به مرزهای پیش از جنگ و دریافت غرامت هستیم. فاجعه بزرگی که عراق مسبب آن بوده این است که با مشغول کردن دو نیروی نظامی عظیم، موضوع مهم فلسطین به فراموشی سپرده شده است. علی اکبر ولایتی نیز اظهار کرد: تنها فایده این گونه سفرها آشنایی هیئت ها با حقایق جنگ است. ما هیچ گاه از شرایط بر حقمان عدول نخواهیم کرد.

۴ دکتر نوربخش رئیس کل بانک مرکزی ایران در مصاحبه با روزنامه کیهان از کاهش ۳۰ درصدی به ۶/۱۵ درصدی نرخ تورم از سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۱ خبر داد و این کنترل را موفقیت بزرگی برشمرد.

۵ توضیحات نخست وزیر درمورد ادعای مقامات رژیم صهیونیستی درخصوص فروش اسلحه به ایران؛ پیشنهاد عراق به پذیرش هزار خانواده از اسیران ایران و وضعیت بارگیری در جزیره خارک.

۶ نماینده صلیب سرخ جهانی از به شهادت رسیدن ۲ نفر و مجروح شدن ۱۲ نفر از اسیران ایرانی در اردوگاه های عراق خبر داد. سخنگوی وزارت امور خارجه خواستار روشن شدن سرنوشت ۱۲ اسیر ایران و محکومیت عراق برای ارتکاب این جنایت هولناک از صلیب سرخ شد. دیدار مدیر بخش اجرایی کمیته بین المللی صلیب سرخ با سرپرست هلال احمر ایران و گفت وگو درباره وضعیت اسرای عراقی و ایرانی.

۷ مصاحبه خبرگزاری فرانسه با پیتر هوک مدیر فعالیت های عملی کمیته بین المللی صلیب سرخ درمورد نتایج سفرش به ایران.

۸ اقدام صدام حسین در اهدای نشان رافدین به تعدادی از نیروهای عراقی به منظور قدردانی از آنان.

۹ درحالی که اخبار رسانه ها از کمک های نظامی و سیاسی تعدادی از کشورهای اروپایی به عراق در جنگ علیه ایران حکایت دارد، سفیر دانمارک درمورد وضع جامعه اقتصادی اروپا درباره جنگ عراق و ایران گفت: جامعه اروپا آماده است که در اقدامی که برای برقراری دوباره صلح انجام شود، مشارکت و پس از پایان درگیری ها در بازسازی دو کشور همکاری کند.

۱۰ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از افزایش حدود ۶۰ درصدی صادرات این کشور به عراق درطول سال جاری.

۱۱ روزنامه شرق (چاپ پاکستان): جنگ عراق علیه ایران ثابت کرد که ایران می تواند در جبهه داخلی و خارجی، امریکا را شکست دهد.

۱۲ تحلیل خبرگزاری یونایتدپرس در روزنامه فرانکفورتر الگمانیه درباره تأثیرات بیرونی جنگ در کشورهای ایران و عراق و عملکرد سیاستمداران و نظامیان عراق برای جلب توأمان کمک از کشورهای بلوک شرق و غرب و کشورهای منطقه و مواضع ایران دربرابر آن.

ضمیمه گزارش ۹: متن مصاحبه اختصاصی دکتر نوربخش رئیس کل بانک مرکزی با روزنامه کیهان.

گزارش روزشمار ۲/۸/۱۳۶۱

۱ وضعیت عمومی جبهه ها به جز جبهه مندلی که از حجم آتش بالاتری برخوردار بود، آرام و عادی است؛ تخریب ۲ منزل مسکونی در گلوله باران شهر آبادان.

۲ شهادت ۲ نفر در محور نقده - اشنویه به دست چته های حزب دمکرات؛ شهادت ۲ سرباز در محور کوک دره - ماویانو در کامیاران به علت به آتش کشیده شدن یک خودرو نیسان به دست نیروهای مسلح غیر قانونی؛ ۱۳ شهید و مجروح در دو حادثه جداگانه در محور پسوه - کامیاران و مهاباد - سردشت براثر برخورد ماشین حامل نیروهای سپاه با مین؛ غارت اموال یک شرکت تعاونی روستایی در غرب پسوه توسط عناصر گروه های مسلح غیر قانونی؛ تهدید اهالی یک روستا در جنوب پیرانشهر توسط ۸ تن از نیروهای مسلح غیر قانونی برای مین گذاری در جاده ها.

۳ بازگشت مردم مسلمان کرد بعد از مدت ها دوری به شهرک ربط.

۴ اقدامات سازمان مجاهدین خلق(منافقین): دستگیری ۲ تن و کشته شدن چندین نفر از عناصر مسلح غیر قانونی در درگیری با نیروهای سپاه در جاده اسالم - خلخال؛ شکنجه یک نوجوان بسیجی در تهران؛ سرقت ۳۵۰ هزار ریال از بانک ملی در رشت؛ سرقت از بانک صادرات بخش هندخاله هشتپر؛ خودکشی یکی از عناصر سازمان مجاهدین (منافقین) پس از مشخص شدن تقلبی بودن شناسنامه و کشف هویت واقعی وی در هنگام فروش اتومبیل؛ مجروح شدن یک پاسدار و یک نفر از مردم در یک اقدام تروریستی در گرگان.

۵ دستگیری ۱۱۰ نفر از عناصر سازمان مجاهدین و چریک های فدایی خلق و مارکسیستی سهند و گروه اشرف دهقان در شهرهای تهران، مشهد، قوچان، رشت، نور، شهرکرد، اردستان، میبد، یزد و اصفهان.

۶ یک نشریه داخلی سپاه از موفقیت آمیزبودن طرح مالک و مستأجر و اقدامات انفعالی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای در امان نگه داشتن نیروهایش خبر داد.

۷ آغاز محاکمه ۲ تن از عوامل بمب گذاری میدان امام خمینی تهران در دادگاه انقلاب ارتش.

۸ درپی سفر نمایندگان کمیته حسن نیت سازمان کنفرانس اسلامی به تهران و بغداد، رئیس جمهور سفر این هیئت ها را بی حاصل خواند و آن را تحت تأثیر نفوذ امریکا در منطقه ارزیابی کرد. رئیس جمهور، قبول آتش بس را مشروط بر پذیرش شرایط و اصول اعلام شده ایران برای خاتمه جنگ دانست. آقای هاشمی رفسنجانی ضمن پافشاری بر اصول و شرایط ایران برای صلح رفت وآمدهای هئیت های صلح را برای خاتمه جنگ بی فایده عنوان کرد. نخست وزیر جوسازی های بین المللی را در تضعیف اراده ملت برای ادامه جنگ بی تأثیر خواند و وزیر امور خارجه ادعای عراق مبنی بر عقب نشینی به مرزهای بین المللی را یک فریب خواند و استقبال ایران از فرستادگان ویژه دبیرکل سازمان ملل برای میانجیگری در جنگ تحمیلی و بیان شرایط ایران با کمال احترام خبر داد.

۹ سخنان معاون امور بین الملل و اقتصاد وزارت خارجه درمورد تحولات صورت گرفته در روابط تجارت خارجی ایران با دیگر کشورها، به خصوص امریکا، بلوک شرق و جهان سوم با استناد در آمار و ارقام.

۱۰ مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران در لبنان با روزنامه کیهان درمورد اقدامات سپاه در لبنان و همکاری مردم لبنان با این نهاد.

۱۱ وزیر دفاع مصر از کمک ۱۰ میلیون دلاری تسلیحاتی و مهماتی این کشور به عراق جهت دفاع از امنیت خلیج فارس خبر داد.

خبرگزاری های آلمان، رویتر و آسوشیتدپرس از پناهنده شدن یک دیپلمات شوروی در تهران به سفارت انگلستان خبر دادند. این دیپلمات، اطلاعاتی را درمورد شبکه جاسوسی روس ها در خاورمیانه

ص: ۹۲۴

۱ و ایران و هویت صدها تن از مأموران ک.گ.ب. در خاورمیانه و انگلیس و طرح درازمدت مسکو برای روی کارآوردن یک حکومت کمونیستی در ایران در اختیار انگلستان قرار داده است.

۲ روزنامه ستاره سرخ ارگان ارتش شوروی، سیاست امریکا را در جنگ ایران و عراق، دستیابی به یک قدرت عظیم نظامی در خلیج فارس عنوان کرد.

۳ زخمی شدن ۴ سرباز در حمله مجاهدین مسلمان عراقی به یک خودرو نظامی در محور اربت - سلمانیه؛ کشته شدن ۳ تن از اعضای حزب بعث در حمله به مقر شاخه الفشار این حزب؛ اعدام ۴ تن از وزیران سابق عراق در یک پاک سازی حزبی؛ تقاضای پناهندگی ۶ عراقی از ایران.

گزارش روزشمار ۳/۸/۱۳۶۱

۴ گزارش فرماندهان یگان های ۸ نجف اشرف، ۲۵ کربلا، ۱۴ امام حسین و ۱۷ علی بن ابیطالب درمورد میزان آمادگی، استعداد و مانور یگان ها به منظور عملیات در منطقه عمومی عین خوش و ارتفاعات حمرین.

۵ ادامه تبادل آتش در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل و اروندرود؛ تخریب چند ساختمان و مجروح شدن تعدادی از مردم در بمباران ۳ نقطه از شهر ایلام؛ پناهنده شدن ۵ نفر از مردم عراق به ایران.

۶ پاک سازی ۲۲ کیلومتر از محور مریوان - سقز با تلاش نیروهای قرارگاه حمزه سیدالشهدا؛ در این عملیات ۱۵ نفر از نیروهای خودی شهید یا مجروح و ۶ نفر از نیروهای حزب دمکرات کشته یا زخمی شدند؛ عناصر ضد انقلاب که قصد خرابکاری در یک پایگاه در آذربایجان غربی را داشتند توسط نیروهای ژاندارمری غافلگیر و متواری شدند.

۷ دو خودرو گاز متعلق به ژاندارمری و ارتش، یکی در شمال کامیاران و دیگری در شمال غربی ارومیه با مین برخورد کردند که ۴ نفر مجروح و یک نفر شهید شدند و یک نفر نیز به اسارت درآمد؛ شهادت یک درجه دار ژاندارمری براثر انفجار مین در حوالی سقز؛ مجروح شدن یک جوانمرد کرد در حمله عناصر ضد انقلاب به پاسگاه پلیس راه آهن سلماس؛ کشف و خنثی سازی ۳ مین ضد تانک در سه راهی جاده پیرانشهر - قلعه؛ ناکامی عناصر کومه له و دمکرات در حمله به نیروهای تأمین جاده اشنویه - نقده؛ یک نفر از اعضای حزب دمکرات با معرفی خود به نیروهای سپاه سنندج تقاضای امان نامه کرد.

۸ مجروحیت ۲ نفر در حمله تروریستی ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به نیروهای سپاه در منطقه تهرانپارس؛ دستگیری یکی از مسئولان تشکیلاتی در ترمینال غرب تهران؛ دستگیری ۲ نفر در ۳ خانه تیمی در رشت و گرگان؛ دستگیری ۸ نفر از نیروهای سازمان در شهرهای سمنان، شیراز، رامسر، بندر ترکمن و بندرانزلی؛ دادگاه انقلاب اسلامی، حکم حبس ۳ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را در قزوین صادر کرد.

۹ به گزارش رادیو امریکا، کاردار ایران در سنگال پیوستن خود را به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلام کرد و از سوئد تقاضای پناهندگی کرد.

۱۰ نخست وزیر در مراسم نهمین دوره فارغ التحصیلی دانشکده افسری با تأکید بر لزوم وحدت مردم و ارتش عامل پیروزی نیروهای نظامی را در جنگ، ایمان آنان عنوان کردند.

بیانیه احمد سکوتوره درمورد تلاش موفق کمیته صلح سازمان کنفرانس اسلامی برای حل اختلاف ایران و عراق؛ روزنامه عکاظ (چاپ

عربستان) از به بن بست رسیدن کوشش های کمیته میانجیگری خبر داد؛ رادیو بی بی سی با بررسی موضع ایران درمورد صلح، ضمن تأکید بر سخنان دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی مبنی بر اعلام رضایت هیئت صلح کنفرانس درمورد پیشرفت صلح، اعلام کرد که دولت ایران خواستار پرداخت

ص: ۹۲۵

۱ غرامت مالی ازجانب دولت عراق است، درحالی که دولت عراق دراین مورد واکنش مثبت نشان نمی دهد.

۲ خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از کاردار سفارت عراق در دانمارک گزارش داد که عراق درصدد به کارگرفتن سلاح جدیدی علیه نیروهای ایرانی است که می تواند بین ۶۰ تا ۱۰۰ هزار نفر را نابود کند.

۳ صدام، عراق را کشوری ضدصهیونیست خواند و مدعی شد که ایران از منابع صهیونیستی، تجهیزات و اطلاعات نظامی دریافت می کند؛ روزنامه فرانکفورت آلگمانیه: عراق هیچ مرز مشترکی با اسرائیل ندارد و پیش از آنکه دشمنی واقعی با اسرائیل داشته باشد از تبلیغات علیه این کشور بهره سیاسی برده است.

۴ نماینده ایران در سازمان ملل در نطقی در مجمع عمومی خواستار تعلیق عضویت هیئت نمایندگی رژیم صهیونیستی در سازمان ملل شد. مخالفت رئیس جمهور سودان با اخراج اسرائیل از سازمان ملل. خبرگزاری فرانسه از عقب نشینی کشورهای عربی از تصمیم برای اخراج رژیم صهیونیستی از سازمان ملل و تهدید امریکا درمورد قطع کمک مالی به سازمان ملل درصورت وقوع این اتفاق خبر داد. نشریه لوموند نیز به بررسی این تصمیم ایران و موضع کشورهای امریکا و فرانسه و امکان عملی شدن این امر پرداخت.

۵ خبرگزاری فرانسه ورود ۵ کشتی باری ایران را به بندر شارجه امارات متحده عربی نشان دهنده عادی شدن روابط امارات و ایران خواند. مقاله نشریه تایمز مالی درمورد تأثیر جنگ بر فعالیت های تجاری و تاحدودی سیاست خارجی امارات متحده عربی.

۶ رادیو امریکا به نقل از مقامات امور دفاعی کشور از تشکیل نیروی ضربتی جدید جهت استقرار در حوزه خلیج فارس خبر داد.

۷ سخنان وزیر خارجه مصر و رئیس جمهور سودان درمورد حمایت های کشورشان از عراق. گزارش رادیو ریاض از گفته های معاون رئیس جمهور یمن شمالی درمورد حمایت از عراق.

ضمیمه گزارش۳۲: شرح وضعیت عمومی، عوارض طبیعی و موقعیت جغرافیایی منطقه عملیاتی محرم.

ضمیمه گزارش۴۲: متن سخنرانی آقای رجایی خراسانی و بازتاب آن در نشریه لوموند

ضمیمه گزارش۴۴: مطالب نشریه تایم درباره واکنش کشورهای عربی درخصوص تشکیل نیروی واکنش سریع امریکا.

گزارش روزشمار ۴/۸/۱۳۶۱

۸ آخرین جلسه مشترک هماهنگی و بررسی آمادگی یگان های شرکت کننده در عملیات محرم با حضور فرماندهان سپاه و ارتش در محل قرارگاه قائم در پادگان عین خوش. فرماندهان ورود گردان های خود را به تعیین زمان اجرای عملیات موکول کردند و در پایان رحیم صفوی ضمن تأکید بر حفظ معنویت، مواردی را به فرماندهان تیپ ها تذکر داد.

۹ در حمله موشک های عراقی به شهر دزفول، حدود ۱۰۰ منزل مسکونی ویران شد یا آسیب دید و ۲۸ نفر شهید و ۱۰۷ نفر مجروح شدند؛ برجای ماندن ۲۰ زخمی در بمباران شهر ایلام و ۱۴ شهید و یک مجروح در گلوله باران آبادان؛ عراق اقدام به خرید ۳۳۰ هزار ماسک ضدگاز کرده است.

در پاک سازی ارتفاعات "بناباد" و "توژال" در شمال سردشت ۲۶ نفر از نیروهای خودی مجروح و ۶ نفر مفقودالاثر شدند؛ در درگیری بین نیروهای تأمین پایگاه شهر بانه با چته های ضدانقلاب، ۱۰ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند؛ در حمله نیروهای ضدانقلاب به کامیاران، ۲ نفر به گروگان برده شدند؛ کشته شدن یک نفر از افراد حزب دمکرات در درگیری با نیروهای سپاه در جنوب غربی سردشت؛ برخورد ۲ دستگاه

کمپرسی با مین در دو حادثه جداگانه، در جنوب پیرانشهر و نزدیکی ارومیه موجب

ص: ۹۲۶

۱ مجروح شدن ۳ نفر از سرنشینان خودرو شد؛ گزارش فرماندهی منطقه ۵ سپاه از پاک سازی محورهای میاندوآب؛ یک نفر از عناصر ضدانقلاب ضمن بازگشت به ایران خود را به سپاه پاسداران معرفی کرد.

۲ فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا در جمع مردم ارومیه: با تشکیل این قرارگاه، منطقه امنی برای گروهک های مزدور امریکا باقی نمانده است و جبهه متحد ضدانقلاب درحال سقوط است.

۳ در درگیری بین نیروهای سپاه و عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، یک عضو سازمان دستگیر و یک عابر شهید شد. شورای ملی مقاومت با انتشار اطلاعیه ای از فردی به نام حظیفی به عنوان تروركننده آیت الله اشرفی اصفهانی نام برد.

۴ تأکید نماینده امام در شورای عالی دفاع در دیدار با جمعی از فرماندهان سپاه بر ضرورت اجرای فرمان امام مبنی بر ایجاد نظم و سازمان نظامی در سپاه، لزوم برقراری انضباطی آهنین و سلسله مراتب در آن.

۵ انتقاد خبرگزاری جمهوری اسلامی از نحوه تبلیغات قبل از اجرای عملیات مسلم بن عقیل به دلیل بروز مشکلات روانی و امنیتی و ایجاد توقعات بیجا در میان مردم.

۶ خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری عراق اعلام کرد که این کشور خطوط مرزی خود با ایران را طبق توافق های ۱۹۷۵ الجزایر به رسمیت می شناسد. خبرگزاری آلمان به نقل از ناظران غربی در منامه این اعلام آمادگی عراق را یک تغییر اساسی در سیاست جنگی خلیج فارس خواند.

۷ بازتاب سفر اعضای منتخب سازمان کنفرانس اسلامی برای میانجیگری بین ایران و عراق در مطبوعات خارجی.

۸ تأثیر پیروزی ایران در منطقه؛ اقرار به متجاوزبودن عراق در حمله به خاک ایران و محتمل نبودن پیروزی عراق از محورهای عمده مقاله "خطر بزرگ خاورمیانه" چاپ شده در روزنامه کریستین ساینس مانیتور می باشد.

۹ روزنامه کراسنا ایزودا ارگان رسمی ارتش شوروی، بدون هیچ گونه اشاره ای به سیاست ها و عملکردهای نظامی شوروی دربرابر جنگ دو کشور، از عملکرد امریکایی ها انتقاد کرد و جنگ بین ایران و عراق را وسیله ای برای امریکا جهت افزایش قدرت نظامی آن کشور در خاورمیانه خواند.

۱۰ برگزاری هجدهمین نشست ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده با حضور نمایندگان وزارتخانه های اجرایی در وزارت کشور.

۱۱ مأموران امنیتی یوگسلاوی به دلیل سیاسی بودن کتاب های به نمایش درآمده در غرفه ایران در نمایشگاه بین المللی کتاب در بلگراد، اقدام به جمع آوری کتاب ها کردند.

۱۲ دولت عراق خواستار تشکیل کارگروه مشترک ژاپن و عراق برای رسیدگی به اوضاع عراق و بازسازی و توسعه آن می باشد، درحالی که ژاپن به دلیل مشکلات اقتصادی عراق، با این کار مخالف است.

۱۳ نشریه کرسنت کانادا در مقاله ای به تأثیر عملیات رمضان در اقتصاد داخلی عراق و روابط رو به بهبود عراق با اروپا و امریکا و امکان جابه جایی حاکمیت در عراق و وضعیت گروه های مخالف حکومت فعلی عراق و نقش هرکدام در موقعیت موجود پرداخته است.

پیشنهاد فنلاند در مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره رأی گیری نکردن درباره پیشنهاد ایران مبنی بر اخراج رژیم اشغالگر قدس از

سازمان ملل متحد پذیرفته شد. خبرگزاری فرانسه از مقر سازمان ملل متحد اعلام کرد: کشورهای عربی در رأی گیری برای اخراج رژیم اشغالگر قدس از مجمع عمومی شرکت نکردند؛ مصر و تونس به پیشنهاد فنلاند رأی مثبت دادند و ۹ کشور به این پیشنهاد رأی منفی دادند؛ رادیو بی بی سی هم عمده ترین مشکل کشورهای عرب طرف دار غرب را در شیوه برخورد با پیشنهاد ایران، نگرانی از به مخاطره افتادن مذاکرات صلح خاورمیانه و روابط اعراب و امریکا عنوان کرده و هدف دولت ایران را از

۱ مطرح کردن این پیشنهاد تغییرِ شکل سازمان ملل دانسته است.

۲ اقدام دولت کویت در تعطیلی ۱۰ حسینیه در شهر جهره هم زمان با شب تاسوعای حسینی و دستگیری یک کویتی به اتهام سردادن تکبیر.

۳ اهالی منطقه "اوضاعی" (اوزائی) در حومه بیروت در نامه ای به امام خمینی خواستار کمک جمهوری اسلامی به مردم این منطقه شدند.

ضمیمه گزارش۶۰: متن کامل مقاله چاپ شده در نشریه کرسنت کانادا درمورد تأثیر عملیات رمضان در اقتصاد داخلی عراق و روابط رو به بهبود عراق با اروپا و...

ضمیمه گزارش۶۱: مصاحبه آقای رجایی خراسانی نماینده ایران در سازمان ملل متحد، با خبرگزاری جمهوری اسلامی در واشنگتن درباره چگونگی اجرای رأی گیری درمورد خروج رژیم اشغالگر قدس از سازمان ملل. رادیو اسرائیل علت شکست طرح ایران را تهدید امریکا مبنی بر خروجش از سازمان ملل درصورت خروج رژیم صهیونیستی ذکر کرد.

گزارش روزشمار ۵/۸/۱۳۶۱

۴ کشته یا زخمی شدن ۵۰ نفر از نیروهای دشمن در پاک سازی منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل در حمله یک گروهان از تیپ عاشورا به مواضع ارتش عراق؛ آتش سوزی در بخشی از تأسیسات نفت خانه عراق براثر آتش سنگین توپخانه ارتش ایران.

۵ شهادت ۴ نفر و آسیب دیدن ۳۶ نفر از نیروهای خودی در هجوم بالگردهای عراقی با موشک های محتوی مواد شیمیایی به منطقه موسیان؛ ادامه حمله هواپیماهای دشمن به مناطق عملیاتی جنوبی و غربی به ویژه عین خوش، ایلام و منطقه خورموسی؛ افزایش غیرمنتظره آتش توپخانه دشمن در منطقه میانی و جنوبی جبهه ها در شب تاسوعا نشان دهنده بیم دشمن از احتمال عملیات نیروهای ایرانی بود؛ پناهنده شدن ۹ نفر از مسلمانان عراقی به ایران.

۶ شهادت ۱۸ گروگان از نیروهای سپاه و ارتش به دست افراد حزب دمکرات؛ برجای ماندن ۵ شهید در اجرای کمین نیروهای مسلح غیرقانونی در کامیاران؛ مجروح شدن ۳ نفر از نیروهای ژاندارمری براثر برخورد با مین در جنوب غربی بوکان؛ شهادت ۲ سرباز در درگیری های پراکنده در حمله به پایگاه سلمان شهر پسوه؛ اقدام افراد مسلح غیرقانونی در گروگان گرفتن یک نفر از نیروهای شهربانی سردشت؛ تصرف ارتفاعات "برغاز" در محور جاده خاکی مهاباد - بوکان با تلاش نیروهای خودی و تسهیل ارتباط با پایگاه های مجاور.

۷ شناسایی و دستگیری ۱۳ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ماهشهر و مبارکه و دستگیری مسئول تیم نظامی اصفهان در گلپایگان؛ شناسایی مرکز توزیع و پخش نشریات و اطلاعیه های حزب توده در گرگان.

۸ پیام همدردی رئیس جمهور، نخست وزیر و آیت الله منتظری به مردم دزفول درپی حمله هوایی عراق به این شهر و شهید یا مجروح شدن ۱۳۰ نفر از مردم. تشییع جنازه شهدای دزفول در روز تاسوعای حسینی با حضور مردم این شهر.

۹ روزنامه نیویورک تایمز به نقل از کارشناسان مسائل جاسوسی غرب: درصورت حمله ایران، عراق از سلاح های قوی روسی که قادر به کشتن صدها هزار نفر می باشد، استفاده خواهد کرد؛ رادیو اسرائیل: بغداد با کمک فرانسه با ایجاد کوره ای اتمی موفق به تولید بمب اتمی خواهد شد. هفته نامه انگلیسی ساندی تایمز: عراق تهدید کرده است برای جلوگیری از پیشروی نیروهای ایرانی از سلاح های میکروبی استفاده خواهد کرد.

بی بی سی: رئیس جمهور سودان تصمیم به اعزام نیرو برای پشتیبانی از عراق در جنگ ایران گرفته

۱ است. سفیر سودان در کویت اعلام کرد: این کشور آماده است ۱۰ هزار نفر سرباز همراه با تجهیزات کامل برای کمک به عراق به این کشور بفرستد.

۲ کمک های تسلیحاتی برزیل به عراق؛ در چند روز گذشته، عراق به منظور بارگیری یک محموله تسلیحاتی سری در برزیل، یک هواپیمای باری را به این کشور فرستاده است.

۳ بازتاب های مربوط به پذیرفته نشدن پیشنهاد ایران درخصوص خروج رژیم اشغالگر قدس از مجمع عمومی ازسوی کشورهای غربی.

۴ سازمان عفو بین الملل در اطلاعیه ای ایران را به دلیل نقض حقوق بشر محکوم کرد.

ضمیمه گزارش۷۲: بازتاب تصویب نشدن پیشنهاد ایران مبنی بر اخراج رژیم صهیونیستی از مجمع سازمان ملل در نشریات این رژیم.

گزارش روزشمار ۶/۸/۱۳۶۱

۵ نیروهای عراقی شهر آبادان را هدف سلاح های سنگین و گلوله های شیمیایی قرار دادند که براثر آن ۱۷ نفر شهید یا مجروح شدند؛ حمله هواپیماهای عراقی به پادگان عین خوش خسارات و تلفات درپی نداشت.

۶ روزانه ۷۰ الی ۸۰ دستگاه تریلی حامل مهمات و ۲۰۰ الی ۲۲۰ کامیون حامل مواد نفتی از عربستان و کویت وارد عراق می شود؛ ۲۰ افسر عراقی با پایان آموزش پرتاب موشک های سطح به سطح در فرانسه وارد پایگاه دریایی ام القصر شدند.

۷ برجای ماندن ۳ شهید و ۳ زخمی در برخورد خودرو کارکنان شرکت برق با مین در جاده شمال سردشت؛ عناصر ضدانقلاب ضمن حمله به ۲ خودرو کمپرسی جهادسازندگی در محور مهاباد - پسوه، یک نفر را به شهادت رساندند و دیگری را به اسارت بردند؛ درگیری بین نیروهای سپاه کامیاران و نیروهای مهاجم و زخمی شدن دو نفر از مهاجمان؛ مجروح شدن یک نفر از نیروهای خودی براثر پرتاب نارنجک از یک خودرو در محور مهاباد - میاندوآب؛ مجروح شدن یک پاسدار در حمله نیروهای حزب دمکرات به روستایی در پاوه؛ عمل نکردن بمبی که عناصر گروه آزادی طبقه کارگر در پشت بیمارستان شهید قاضی سنندج کار گذاشته بودند؛ حمله نیروهای مسلح غیرقانونی به یک راننده کامیون در جاده سلماس - ارومیه و غارت دارایی های وی.

۸ اطلاعیه قرارگاه حمزه درمورد پاک سازی مناطق اطراف محور پیرانشهر - سردشت: ۱۳

کیلومتر از جاده پیرانشهر - سردشت به همراه ۱۱ روستا و چند ارتفاع منطقه توسط این قرارگاه پاک سازی شده است؛ تقاضای پناهنده شدن ۲ نفر از افراد حزب دمکرات کردستان از سپاه بانه؛ رادیو بی بی سی: شیخ عزالدین حسینی از دبیرکل سازمان ملل متحد و همه افراد اهل تسنن کشور عراق خواسته است تا درجهت پایان دادن به جنگ ایران و چریک های کرد غرب ایران مداخله کنند.

۹ درگیری نیروهای سپاه و افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در جنگل های چوکا (هشتپر) ۴ کشته و یک زخمی برجای گذاشت؛ دستگیری ۴۲ نفر از افراد سازمان چریک های فدایی خلق و راه کارگر و مجاهدین خلق در شهرستان گنبد؛ کشف و خنثی سازی یک پوند تی.ان.تی در قالب مین به همراه نارنجک جنگی در خیابان کمربندی بابل به بابلسر؛ دستگیری ۱۳ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق در شهرکرد؛ ۸ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که با مسدودکردن جاده هراز به بازرسی خودروها می پرداختند با رسیدن نیروهای سپاه و کمیته به جنگل گریختند.

رفیق دوست مسئول تدارکات و عضو شورای عالی سپاه پاسداران در گفت وگو با واحد مرکزی خبر در بوشهر

۱ هنگام بازدید از سپاه پاسداران منطقه ۹ (استان های فارس و بوشهر) ضمن اعلام تشکیل گردان های دریایی سپاه، هدف از تشکیل وزارت سپاه را برقراری ارتباط بین سپاه، مجلس و دولت و تجهیز بهتر سپاه خواند.

۲ گزارش نشریه فارین ریپورت درمورد خریدهای تسلیحاتی عراق از شوروی: این تسلیحات شامل انواع تانک های تی۵۴، تی۵۵، تی۷۲، موشک های زمین به زمین اسکاد و موشک های هوایی سام۲ و سام۳ است. سخنگوی وزارت خارجه یوگسلاوی در مصاحبه با خبرگزاری جمهوری اسلامی، فروش اسلحه به عراق را تأیید کرد.

۳ رادیو مسکو: آغاز مذاکرات شوروی و ایران جهت احداث تأسیسات مشترک آبی روی رود مرزی ارس.

۴ سفر معاون رئیس جمهور کوبا در رأس یک هیئت سیاسی به عراق و تسلیم پیام فیدل کاسترو رئیس جمهور کوبا به صدام حسین.

۵ وزیر خارجه ترکیه ضمن اشاره به کارشکنی های رژیم صهیونیستی در برقراری صلح در خاورمیانه خواستار ادامه تلاش جهت پایان دادن به جنگ عراق با ایران از راه های دیپلماتیک شد. خبرگزاری تانیوگ از تأسیس پایگاه های جدید نظامی امریکا در خاک ترکیه خبر داد؛ سخنگوی وزارت امور خارجه ترکیه احداث ۳ پایگاه هوایی جدید امریکا را تکذیب کرد.

۶ بی نتیجه ماندن اقدام پلیس کویت برای برهم زدن مراسم عزاداری روز عاشورای شیعیان کویتی و سایر ملیت ها در این کشور. عذرخواهی رئیس تشریفات وزارت امور خارجه کویت از برخورد پلیس این کشور و تأکید بر آزادی دستگیرشدگان.

گزارش روزشمار ۷/۸/۱۳۶۱

۷ برجای ماندن یک شهید و ۳ مجروح در بمباران خرمشهر و آبادان؛ ادامه گلوله باران پادگان عین خوش و حمله هواپیماهای عراقی به شهر ایلام؛ درگیری بین نیروهای عراقی و ایرانی در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل؛ کشته یا زخمی شدن ۵۹ نفر از نیروهای عراقی در آتشباری توپخانه های ارتش ایران در جبهه های جنوب و غرب.

۸ در ۲ عملیات مجاهدین مسلمان عراقی علیه نظامیان ارتش عراق در منطقه سلیمانیه، ۸ افسر و ۱۷ سرباز کشته یا زخمی شدند.

۹ حمله افراد حزب دمکرات به پادگان بازرگان و زخمی شدن مهاجمان در برخورد با تله های انفجاری تعبیه شده در اطراف پایگاه؛ برجای ماندن یک شهید و یک مجروح در حمله افراد مسلح غیر قانونی به پایگاه های کامیاران و سد قشلاق (سنندج)؛ یک دستگاه لندرور سپاه و یک دستگاه خودرو جهادسازندگی به دست نیروهای ضد انقلاب به آتش کشیده شد و سرنشینان خودرو به گروگان گرفته شدند؛ شهادت ۲ نفر از نیروهای ژاندارمری در جاده سقز - سنندج؛ حمله عناصر مسلح غیر قانونی به مدرسه قطب در بانه؛ دستگیری ۳ تن از افراد مسلح در شرق مهاباد.

۱۰ بازدید شماری از نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی از پادگان سپاه پاسداران شهر پیرانشهر و شهرک درحال ساخت شهید رجایی در روستای آزادشده چیانه و دیدار با نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه در روستای آزادشده میرآباد.

۱۱ دستگیری ۵ نفر از اعضای اصلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در هشتپر. دستگیری ۹ نفر از عناصر سازمان در اصفهان. ترور یکی از کسبه سبزه میدان اصفهان به دست عناصر سازمان و سرقت اموال وی.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در نمازجمعه تهران به دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران در ابعاد

۱ گوناگون؛ ازجمله سیاست خارجی، ارزش ها و ضد ارزش ها، مسائل فرهنگی جامعه، نیروهای مسلح، بسیج، جنگ و مقایسه وضعیت جامعه ایران قبل و پس از انقلاب پرداخت و با اشاره به توفیقات نیروهای داخل کشور در اجرای طرح هایی که با خروج متخصصان کشورهای خارجی و برخی نیروهای ایرانی ناتمام باقی مانده بود، از ایرانیان مقیم خارج که توانایی کمک به سازندگی کشور را دارند، برای خدمت به کشور دعوت کرد. بازتاب سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در خبرگزاری های غرب درمورد جذب متخصصان خارج از کشور.

۲ نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد به تشریح مواضع ایران درباره بمباران شهرهای دزفول و ایلام و دلایل مخالفت با شرایط اعلام شده هیئت های حل اختلاف برای میانجیگری در جنگ پرداخت.

۳ فرمانده سپاه پاسداران در عملیات مسلم بن عقیل در یک جلسه توجیهی در باختران با حضور وزیر کار، استاندار و حاکم شرع باختران، نتایج عملیات مسلم بن عقیل و غنائم به دست آمده در این عملیات را تشریح کرد.

۴ در گفت وگوی ۳ ساعته صدام حسین و خبرنگاران هفته نامه آلمانی اشترن، درخصوص موضوعات مربوط به جنگ ایران؛ مسائل داخلی عراق؛ حمایت نظامی، اقتصادی و سیاسی قدرت های جهانی و برخی کشورهای اروپایی و عربی و چند موضوع دیگر بحث شد.

۵ خبرگزاری رویتر دلیل تلاش های عراق را برای برپایی نمایشگاه بین المللی در بغداد، نشان دادن قدرت اقتصادی عراق به جهانیان عنوان کرد.

۶ سفر فرستاده ویژه امریکا به تل آویو و دیدارش با رئیس جمهور رژیم صهیونیستی درپی آخرین تحولات جنوب لبنان.

۷ رادیو مسکو هدف دولت امریکا را از استقرار نظامی در خلیج فارس، دستیابی به نفت حوزه خلیج فارس عنوان کرد. ویلیام کیسی رئیس سازمان سیا در گفت وگو با نشریه کریستین ساینس مانیتور: روس ها ممکن است در راه به دست آوردن یک غنیمت عمده ژئوپولیتیک، یعنی کنترل ایران نفت خیز تلاش کنند.

گزارش روزشمار ۸/۸/۱۳۶۱

۸ سه نقطه از شهر آبادان آماج گلوله های توپخانه نیروهای عراقی قرار گرفت و دچار آتش سوزی شد؛ تهاجم هوایی عراق به خرم آباد و سوسنگرد؛ ادامه تبادل آتش در پادگان های عین خوش، موسیان و بیات.

۹ حمله ۸۰ نفر از عناصر هیز پیشوای حزب دمکرات کردستان به بوکان به قصد تصرف شهر. مقابله نیروهای سپاه سبب عقب نشینی مهاجمان شد. در این درگیری، ۲۴ نفر از نیروهای خودی و مردم شهید و ۴۳ نفر از نیروهای بسیج و ژاندارمری و مردم مجروح شدند و ۳۲ نفر از مهاجمان نیز کشته یا زخمی شدند. دفتر حزب دمکرات در پاریس، عملیات این حزب را در بیرون راندن نیروهای دولتی از شهر بوکان موفقیت آمیز ذکر کرد؛ گروه کومه له با انتشار اطلاعیه ای در روستاهای اطراف بوکان، تصرف بوکان را به دست نیروهای کومه له امکان پذیر دانست؛ ابراز انزجار مردم بوکان از ضد انقلاب در نمازجمعه این شهر و محکوم کردن اقدامات حزب دمکرات.

۱۰ یک شهید و ۳ مفقودالاثر در حمله عناصر مسلح غیر قانونی به پایگاه "تایبرد" بانه. برجای ماندن ۴ شهید و ۲ مجروح در حمله افراد مسلح غیر قانونی به ۲ خودرو در جاده کامیاران - سنندج و مهاباد. ناکامی افراد ضد انقلاب در حمله به ۷ مقر نیروهای خودی در جنوب محور سنندج - مریوان.

۱۱ آزادسازی ۱۳ کیلومتر دیگر از جاده پیرانشهر - سردشت از لوث وجود ضد انقلاب.

برجای ماندن یک مجروح در درگیری بین افراد مسلح و نیروهای پایگاه بسیج قریه حویه در هشتپر؛

ص: ۹۳۱

۱ دستگیری یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان کمیل تهران؛ ۲ نفر از اعضای سازمان که تحت تعقیب بودند، یکی به ضرب گلوله از پای درآمد و دیگری خودکشی کرد.

۲ دستگیری ۱۷ نفر از عناصر مسلح معارض، به ویژه افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران؛ دستگیری ۲ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و یک نفر از نیروهای سازمان چریک های فدایی خلق در صومعه سرا؛ دستگیری یک سرباز هوادار سازمان به دلیل سرقت ۲ قبضه کلاش.

۳ به دنبال دستگیری اعضای سازمان مجاهدین خلق، خبرگزاری رویتر از لندن به نقل از هواداران این سازمان اعلام کرد که آنان بیش از ۲۰۰ تن از اعضای سپاه ایران را کشته اند.

۴ گسترش هرچه بیشتر روابط هند و ایران؛ عملی کردن توافق های حاصل شده در جریان دیدار دکتر ولایتی از هند و حل پاره ای از مشکلات اتباع دو کشور، از موضوعات مطرح شده در سفر معاون امور فرهنگی ایران به هند و دیدار وی با وزیر خارجه این کشور بود.

۵ ورود یک هیئت اقتصادی ژاپن به تهران، به سرپرستی معاون وزارت خارجه این کشور برای دیدار با وزیر امور خارجه و وزیر بازرگانی ایران و آشنایی با وضعیت و امکانات اقتصادی ایران و گسترش همکاری ها دراین زمینه؛ میتسوئی از احتمال ادامه پروژه مجتمع پتروشیمی امام خمینی خبر داد. این کمپانی یکی از ۴ کمپانی طرف قرارداد با ایران است.

۶ روزنامه اقتصادی دنیا: مبادلات تجاری و بازرگانی ترکیه و ایران در شرف اتمام است... مقامات ترکیه باید هرچه زودتر قراردادهای جدیدی با ایران به امضا برسانند.

۷ مجله المستقبل (چاپ پاریس) درباره تناقض میان سخنان رئیس کنفرانس اسلامی درخصوص رسیدن به بن بست برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و بیانیه پایانی کمیته - که مبنی بر رسیدن به نتایج مثبت بوده است - نوشت: کمیته صلح برای ایجاد زمینه ای به منظور ازسرگیری تلاش های صلح طلبانه از بی نتیجه بودن مذاکرات سخنی به میان نیاورد.

۸ روزنامه سعودی الریاض دلیل تصمیم امریکا مبنی بر احداث پایگاه هوایی جدید در ترکیه را مواضع ایران دربرابر فعالیت های هیئت حسن نیت کنفرانس اسلامی عنوان کرد. رادیو اسرائیل نیز هدف امریکا را از احداث پایگاه هوایی در خلیج فارس، ترس از انتقال جنگ به حوزه های نفتی ذکر کرد.

۹ رئیس جمهور سوریه در مصاحبه ای با مجله النهار العربی الدول (چاپ پاریس) مسئولیت جنگ ایران و عراق را متوجه حکومت عراق دانست. روزنامه سوری البعث هم حکومت های عربی را به ادامه جنگ بین ایران و عراق متهم کرد و نوشت: امریکا برای تحقق اهداف نظامی خود از حکومت های عربی خواسته است که در جنگ علیه ایران، عراق را همراهی کنند.

۱۰ در دیدار معاون وزیر تجارت خارجی شوروی و وزیر تجارت عراق در بغداد، درباره گسترش روابط دوستی و همکاری در زمینه های اقتصادی، فنی و بازرگانی بحث و گفت وگو شد.

۱۱ روزنامه واشنگتن پست از احداث ۳ پایگاه جدید امریکا در شرق ترکیه و در نزدیکی مرزهای ایران، عراق و سوریه خبر داد. در مقابل، ترک ها نیز خواستار احداث کارخانه های مونتاژ جنگنده های اف۱۶ و اف۱۸ در این کشور شده اند. بنابه گزارش های کسب شده از پنتاگون، یکی از این ۳ پایگاه در ۱۵۰ مایلی مرز ایران و شوروی احداث خواهد شد.

آغاز کار یک کارگروه بین المللی در اسلو با شرکت نمایندگان سازمان آزادی بخش فلسطین و ۵۰ شاهد از کشورهای مختلف خاورمیانه

برای بررسی جنایات رژیم صهیونیستی در لبنان؛ دبیرکل

ص: ۹۳۲

۱ سازمان ملل حداقل بودجه لازم (۱۵ میلیارد دلار) برای بازسازی لبنان را اعلام کرد.

۲ یونایتدپرس: رئیس جمهور سوریه اعلام کرد تا زمانی که اسرائیل نیروهایش را از لبنان خارج نکند، نیروهای سوریه از این کشور خارج نخواهند شد.

۳ اعتراض کویت به مبارزه تبلیغاتی ایران علیه این کشور و فعالیت های ضد دولتی برخی سازمان های ایرانی به منظور گسترش بی نظمی و بهره برداری از مناسبت های مذهبی درجهت انگیزه های سیاسی.

ضمیمه گزارش۹۸: شرح واقعه حمله نیروهای حزب دمکرات کردستان به دبیرستان استقلال بوکان؛ دستگیری یکی از روحانیون دفتر تبلیغات اسلامی قم و مقاومت و موفقیت معلمان و دانش آموزان بومی در جلوگیری از گروگان گیری دانش آموزان مهاجر.

ضمیمه گزارش۱۱۰: بخشی از متن کتاب سوداگری مرگ کنت.آر.تیمرمن درباره روابط بلژیک و عراق. نویسنده در گزارش خود این رابطه را فراتر از یک رابطه اقتصادی دانسته و به نقش بلژیک در ساختن پناهگاه شخصی برای صدام اشاره کرده است.

گزارش روزشمار ۹/۸/۱۳۶۱

۴ عملیات محرم در روز دهم آبان ماه با ابلاغیه فرماندهی لشکر۳ صاحب الزمان(عج) در منطقه عین خوش - زبیدات اجرا خواهد شد. فرماندهی لشکر۳ صاحب الزمان(عج)، منطقه عملیاتی یگان ها و کلیات مانور و اهداف عملیات را تشریح کرد.

۵ شانزده شهید و زخمی در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر و جزیره مینو و شلمچه؛ استفاده عراق از بمب های خوشه ای در منطقه بیات.

۶ شش عراقی ازطریق یکی از مرزهای غربی و یک خانواده عراقی به همراه ۳ نفر دیگر از مسیر پاسگاه "محیره" در هورالعظیم به ایران پناهنده شدند؛ تصرف ۲ ارتفاع و کشته شدن ۳۰ تن از نیروهای عراقی در عملیات موفقیت آمیز نیروهای عشایر و حزب دمکرات کردستان عراق در منطقه "باکرمان" استان موصل؛ شمار شهدای حادثه حمله موشک های عراقی به دزفول به ۳۴ نفر رسید.

۷ براثر اصابت ۷ گلوله خمپاره نیروهای حزب دمکرات کردستان به شهر ارومیه، ۲ نفر مجروح شدند و ۵ منزل مسکونی و یک مسجد خسارت دیدند؛ ۲ نفر در انفجار بمب صوتی در مرکز اسلامی شعبه پیرانشهر و ۳ نفر در برخورد خودرو نیروهای گشت سپاه پاوه با مین مجروح شدند؛ افراد حزب دمکرات ۳ نفر از مسافران اتوبوس سقز - تبریز را گروگان گرفتند؛ شهادت یک درجه دار ارتش در پاک سازی روستای "میرآباد" موسلان؛ در پاک سازی روستای "هیجانات" سقز، ۱۲ نفر از چته های حزب دمکرات کشته و ۴ نفر مجروح شدند و یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق دستگیر شد؛ کشف و خنثی سازی تله انفجاری در محور مهاباد - پسوه؛ دستگیری مسئول سیاسی حزب دمکرات شاخه اشنویه در یک عملیات اطلاعاتی؛ در جوانرود و بانه، ۵ نفر از اعضای حزب دمکرات و کومه له خود را تسلیم و تقاضای امان نامه کردند.

۸ شهادت برادر امام جمعه "ماسال" از توابع صومعه سرا به دست اعضای سازمان مجاهدین خلق؛ سوءقصد علیه مسئول دایره سیاسی - عقیدتی رودسر به مجروح شدن وی انجامید؛ سوءقصد به یک پاسدار در شهر گرگان؛ کشف ۳ خانه تیمی در خیابان های فلسطین، بلوچستان و پیروزی تهران و دستگیری ۸ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ عوامل این سازمان یک موتورسیکلت را در چهارراه مولوی تهران با تهدید اسلحه ربودند؛ پیداشدن خودرو ربوده شده توسط عناصر سازمان در اطراف شهر رشت به همراه ۵۰ عدد فشنگ.

۱ متن استفتای امام خمینی درمورد ملاک عمل شرعی افراد برای حضور در جبهه های جنگ.

۲ تلاش ایران برای تأمین نیازهای تسلیحاتی از بازار آزاد به دلیل تحریم های نظامی.

۳ قائم مقام وزارت خارجه ایران در دیدار با سفیر شوروی در تهران، جنگ تحمیلی را به نفع امپریالیسم و تحمیل شده ازطرف آنان عنوان کرد.

۴ وزیر صنایع سنگین ایران در دیدار با معاون بازرگانی وزارت خارجه ژاپن: ایران به توسعه روابط اقتصادی و سیاسی با ژاپن علاقه مند است و توجه خاصی به انتقال فناوری دارد و دلیلی برای توسعه صنعت مونتاژ وجود ندارد.

۵ توضیحات معاون وزیر کشور و مسئول ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگی درخصوص اقدامات انجام شده در گیلان غرب، سرپل ذهاب و باختران.

۶ تحویل وصیت نامه امام به آیت الله منتظری، آیت الله خامنه ای و هاشمی رفسنجانی.

۷ امام خمینی در پاسخ به استفتای رئیس کل بانک مرکزی درباره مالکیت ارز حاصل از فروش نفت برای دولت آن را در مالکیت دولت اسلامی ذکر کردند که باید صرف اداره کشور و مصالح ملت شود.

۸ رهبر مذهبی مسلمانان بنگلادش در مصاحبه با خبرنگاران: رهبر ایران با پیروی از قرآن در جلوگیری از دودستگی و اختلاف بین مسلمانان خواستار پایان جنگ ایران و عراق هستند.

۹ ژوزف پائولی به عنوان سفیر جدید فرانسه در تهران منصوب شد. روزنامه لوموند چاپ پاریس: روابط ایران با فرانسه به حالت عادی بازمی گردد.

۱۰ بررسی خبرگزاری رویتر درمورد آخرین وضعیت چگونگی ادامه همکاری ایران و امریکا برای حل وفصل اختلافات مالی دو کشور با استناد به گفته های مسئول هیئت ایرانی.

۱۱ پاسخ سازمان انرژی اتمی ایران به ادعاهای خبرگزاری رویتر درخصوص تسلیم نشدن پیشنهاد ایران مبنی بر پرداخت سهمیه امریکا به دنبال تهدید این کشور به قطع کمک های مالی خود درصورت خروج رژیم اشغالگر قدس از سازمان ملل.

۱۲ مقاله روزنامه ساندی تایمز لندن درمورد پناهنده شدن "کوزیکچین" دیپلمات سفارت شوروی در تهران و شروع مبارزه مقامات ایران علیه سندیکا های کارگری و گروهک های سیاسی فدائیان خلق و اتحاد دمکراتیک. در این مقاله به نقل از حزب توده ادعا شده است که سرویس اطلاعاتی انگلیس، اطلاعات مربوط به فعالیت های مخفی شوروی را در اختیار ایران قرار داده است.

۱۳ مطالب روزنامه نیویورک تایمز درمورد نقش حیاتی سوریه در محدودکردن درآمدهای ارزی عراق.

۱۴ مقاله روزنامه نیویورک تایمز درمورد راهبرد جدید عراق دربرابر ایران و اشاره به توسعه روابط ایران و شوروی درزمینه نظامی؛ رادیو مسکو: هدف امریکا در خلیج فارس تحت کنترل درآوردن منابع غنی مواد خام این منطقه است.

۱۵ انتقاد ابوایاد عضو کمیته مرکزی جنبش فتح به سیاست های فریب کارانه کشورهای عربی در برابر تجاوز رژیم صهیونیستی به لبنان و حمایت آنها از ملت فلسطین و لبنان.

ضمیمه گزارش۱۱۵: تـذکرات بیست گانه فرمانـدهی عملیات به یگان ها برای بهتر انجام شـدن مأموریت یگان ها در زمینه های حفاظتی و در محورهای گوناگون.

ضمیمه گزارش۱۲۴: سـخنان معاون وزیر کشور و مسـئول سـتاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگی درباره اقـدامات انجام شده در گیلان غرب، سرپل ذهاب و باختران.

ص: ۹۳۴

گزارش روزشمار ۱۰/۸/۱۳۶۱

۱ اعلام آمادگی فرماندهان ۴ تیپ عمل کننده و حرکت آنها از نقطه رهایی به سمت معبرها. سهولت در حرکت همه نیروها به سمت کمین به دلیل پوشیده شدن منطقه از ابر. اعلام آمادگی مجدد تیپ ها برای شروع عملیات در کمین. تأخیر در اعلام آمادگی لشکر۸ نجف اشرف به دلیل بارندگی و شدت گرفتن جریان آب رودخانه. آغاز عملیات در ساعت ۲۲:۱۰. موفقیت نیروهای تیپ۲۵ کربلا در شکستن خط دشمن و به اسارت گرفتن تعدادی از نیروهای عراقی. محاصره کامل نیروهای عراقی در ارتفاعات ۲۹۲ با تلاش تیپ۸ نجف. موفقیت محور اول یگان ۱۷ علی بن ابیطالب در تصرف چم سری و بروز مشکل در محور میانی به دلیل بالاـ آمدن آب رودخانه و تخریب پل. افزایش ارتفاع آب رودخانه دویرج مانع عبور یگان ها از رودخانه شد. عبور فقط یک گروهان از ۲ گردان ۵۰۰ نفری از رودخانه و ادامه عملیات. در پایان روز دهم آبان ماه، نیروهای خودی موفق به شکستن خطوط دشمن در همه محورها و آزادکردن پل چم سری شدند.

۲ برجای ماندن ۱۴ مجروح؛ تخریب ۵ واحد مسکونی، ۴ مغازه و یک مسجد در گلوله باران شهر آبادان و مناطق مسکونی عرب نشین آن؛ شهادت یک تن و زخمی شدن ۲ نفر از کارگران کارخانه قند در گلوله باران پیرانشهر و اطراف آن توسط نیروهای عراقی؛ انهدام محل استقرار نیروهای نظامی عراق در منطقه مرزی به دست نیروهای خودی. تغییر مکان مواضع توپخانه عراق از پادگان سیدصادق به منطقه سراو سلمان به دلیل آتش مؤثر توپخانه ارتش ایران.

۳ اقدام ارتش عراق در انبار مقادیری مهمات شیمیایی در بندر بصره و خرید ۳۳۰ هزار عدد ماسک ضدگاز. یک نشریه داخلی سپاه خبر داد دولت عراق ۲۰۰ عراده توپ از اتریش خریده است و عنوان کرد چون این معامله برخلاف قوانین کشور اتریش است، لذا در قرارداد طرف خریدار این توپ ها اردن قید شده است.

۴ استقبال مقامات سپاه پاسداران از ۲۰۲ مسلمان عراقی رانده شده از کشورشان.

۵ عملیات های موفقیت آمیز مجاهدین مسلمان عراقی در جاده "شیرده - تازده"، "سیدصادق" و "شانه دری".

۶ در پاک سازی ۶

کیلومتر از محور پیرانشهر - سردشت، ۵۰ نفر از نیروهای ضد انقلاب کشته و ۹ نفر از نیروهای خودی شهید یا مجروح شدند؛ شهادت ۴ نفر در درگیری بین نیروهای خودی و ضد انقلاب مسلح در ربط؛ هلاکت ۲ تن و دستگیری یک نفر در پاک سازی روستاهای لشکران و قولان سلماس؛ برجای ماندن یک شهید و ۲ مجروح در درگیری بین نیروهای خودی و افراد مسلح غیر قانونی در روستای سخنگران سلماس؛ هلاکت ۸ نفر از عناصر حزب دمکرات در درگیری با نیروهای سپاه سقز؛ شهادت ۴ پاسدار در جاده کامیاران - باختران به دست افراد مسلح غیر قانونی؛ درخواست امان نامه ۲ تن از افراد حزب دمکرات کردستان از سپاه پاسداران.

۷ رادیو اسرائیل به نقل از خبرگزاری رویتر از اشغال شهر بوکان توسط شورشیان کرد خبر داد. فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا در مصاحبه ای در مقر سپاه در بوکان این خبر را تکذیب کرد.

۸ دیدار مسئول گروه خبات با یک سرهنگ عراقی در ۲۵ کیلومتری جنوب شرقی مهاباد؛ درخواست سردار جاف از دولت عراق مبنی بر انتقال ۹۰ خانواده ایرانی فراری در عراق به منطقه دربندیخان به منظور استفاده از آنان برای مبارزه مسلحانه علیه ایران.

۹ افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، صاحب یک مغازه خرازی در خیابان میرفخرایی را به شهادت رساندند؛ ایجاد رعب و وحشت با تیراندازی هوایی در خیابان شریعتی توسط افراد سازمان؛ هلاکت ۲ تن و دستگیری ۲ نفر دیگر از اعضای سازمان در خیابان قصرالدشت در ۲ عملیات گشت شهری منطقه ۸ تهران؛ دستگیری ۳ نفر از عناصر سازمان شاخه رودسر در تبریز.

۱ سخنرانی سرهنگ علی صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در صبحگاه مشترک نیروهای مسلح در پادگان لشکر۶۴ ارومیه. تلاش در صحنه سیاست بین المللی برای برقراری صلح تحمیلی بدون درنظر گرفتن حقوق ازدست رفته ایران، بهبود وضعیت آمادی رزمی ایران نسبت به گذشته و تلاش مسئولان برای اجرای یک عملیات موفق در آینده نزدیک مهم ترین محورهای سخنان وی بود.

۲ پیام جمعیت هلال احمر ایران به مجامع بین المللی در اعتراض به شهادت ۲ تن از اسرای ایرانی در زندان های عراق و درخواست رسیدگی به این موضوع.

۳ متن نامه رئیس جمهور ایران به آقای سکوتوره رئیس هیئت صلح کنفرانس اسلامی در پاسخ به پیشنهاد این سازمان درباره پایان دادن به جنگ.

۴ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در پایان جلسه شورای عالی دفاع: بررسی طرح های آتی نظامی برای مقابله با دشمن؛ بررسی اوضاع اسرای عراقی در ایران؛ موضوع مناطق نفتی و نگهداری از آنها و تهدید کشورهای عربی مبنی بر تحریم سیاسی - اقتصادی ایران.

۵ وزیر امور خارجه در دیدار با هیئت سیاسی - اقتصادی ژاپن، خواستار خروج نیروهای متجاوز عراق از خاک ایران، محکوم کردن عراق و پرداخت غرامت به ایران شد. وی داشتن منابع وسیع انرژی را در ژاپن و ایران از نقاط مشترک دو کشور دانست. روزنامه ژاپنی یومیوری شیمبون: ایران در دیدار با هیئت ژاپنی، خواستار گسترش روابط خود شد؛ این کشور حاضر نیست که دیگران در امور داخلی آن دخالت کنند.

۶ مقاله هفته نامه ژون افریک (چاپ پاریس) درباره نمازجمعه مردم تهران و کمک های مردم به جبهه ها و ارتباط آنها با جنگ.

۷ روزنامه فایننشال تایمز (چاپ لندن) به نقل از مدیر بین المللی ویژه بانک مرکزی ایران: ذخایر ارزی خارجی ایران ماهانه یک میلیارد دلار افزایش می یابد.

۸ امضای قرارداد همکاری در زمینه های اقتصادی و فنی بین عراق و لهستان و امضای یک یادداشت مشترک درباره گسترش همکاری در زمینه های حمل ونقل و ارتباطات بین عراق و ترکیه؛ پایان سفر ۵ روزه نخست وزیر کوبا به عراق.

۹ بررسی مسائل مربوط به اسرای جنگ ایران و عراق در دیدار وزیر امور خارجه عراق و رئیس بخش عملیاتی سازمان صلیب سرخ بین المللی.

۱۰ مجله الحوادث (چاپ لندن) به نقل از منابع دیپلماتیک غربی از کمک کشورهای امریکا، انگلستان، شوروی و فرانسه درزمینه صنایع نظامی و هوایی به عراق خبر داد؛ روزنامه گاردین (چاپ لندن) از اقدام دولت های فرانسه و انگلیس در تقویت نیروهای عراقی خبر داد؛ وزیر خارجه مصر جنگ ایران با عراق را جنگ علیه اعراب خواند و آمادگی خود را برای حمایت از عراق اعلام کرد.

۱۱ گزارش یونایتدپرس از اوضاع جنگ در بغداد و وضعیت صدور نفت عراق و طرح های اقتصادی این کشور.

۱۲ نشست وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در منامه بحرین به منظور بررسی اوضاع جنگ عراق و تهیه مقدمات اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس؛ رادیو مونت کارلو به نقل از محافل مطلع بحرین، موضوع اجلاس آتی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را جنگ ایران و عراق عنوان کرد.

خبرگزاری یونایتدپرس به نقل از وزارت خارجه امریکا: تفنگ داران امریکایی مستقر در خارج بیروت عازم قسمت مسیحی نشین این شهر شدند. رئیس جمهور امریکا اجازه داده است به منظور کمک به

۱ برقراری نظم در شهر جنگ زده بیروت نیروهایش به این اقدام مبادرت ورزند؛ روزنامه اطلاعات به نقل از خبرگزاری فرانسه گزارش داد که شاهدان اعلام کرده اند، هدف عملیات های رژیم صهیونیستی در جنوب لبنان، کشتار مردم عادی و نه مقابله با سازمان آزادی بخش فلسطین است؛ به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، انفجار بمب کار گذاشته شده، در یک اتوبوس در نزدیکی محل استقرار نیروهای امریکایی در حوالی فرودگاه بیروت، یک کشته و تعدادی زخمی برجای گذاشت.

ضمیمه گزارش۱۳۵: تشریح وضعیت جغرافیایی و موقعیت نیروهای عراقی در عملیات محرم، گزارش فرمانده تیپ۱۷ علی بن ابیطالب از فعالیت های چند روز قبل از عملیات در منطقه عین خوش - زبیدات.

ضمیمه گزارش۱۳۸: گفت وگوی برخی افراد رانده شده عراقی با روزنامه اطلاعات و شرح مختصری از چگونگی دستگیری آنان و نحوه رسیدن آنها به مرز ایران.

گزارش روزشمار ۱۱/۸/۱۳۶۱

۲ تلاش یگان ها در ادامه عملیات محرم برای تصرف مواضع پیش بینی شده قبل از روشنایی هوا. تصرف ارتفاعات ۲۹۲ و ۲۹۸ از سلسله ارتفاعات حمرین با تلاش تیپ۸ نجف. بروز مشکلاتی در یکی از محورهای تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و موفقیت این تیپ در اجرای ۶۰ درصد از مأموریت خود. ادامه مشکلات تیپ۱۴ امام حسین(ع) در عبور از رودخانه و حمله ناموفق نیروهای این تیپ به مواضع دشمن. تدبیر فرماندهی لشکر فتح در پوشاندن نقاط ضعف عملیات و ادامه عملیات در روز. نتایج عملیات در ۲۴ ساعت اولیه عملیات.

۳ گزارش قرارگاه عملیاتی قائم درباره اقدامات ارتش عراق: اقدام دشمن به بمباران در شب به دلیل ناامیدی از ایجاد یک سازمان منطقی بین نیروهای زمینی اش؛ آزادسازی ۵۵۰ کیلومتر مربع از خاک کشور و فروپاشی موانع پیچیده دفاعی عراق.

۴ نتایج عملیات در ۲۴ ساعت اولیه عملیات که حاکی از واردشدن خسارات و صدمات سنگین به ارتش عراق است.

۵ سخنان برخی فرماندهان اسیرشده عراق درباره چگونگی غافلگیرشدن نیروهای عراقی و اسیرشدن آنها.

۶ تصمیم فرماندهی به ادامه عملیات برای پوشاندن شکاف ۴ کیلومتری و الحاق نیروهای یگان های ۱۷ و ۱۴.

۷ پاتک ناموفق نیروهای عراقی در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل با هدف تصرف ۲ ارتفاع در محور مندلی.

۸ سرنگونی یک فروند هواپیمای دشمن با پدافند نیروهای خودی در منطقه عملیاتی عین خوش؛ تجاوز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی جزیره خارک؛ عراق با صدور بیانیه ای بخشی از خلیج فارس را حریم دریایی ممنوعه اعلام کرد، این حریم آب های ساحلی ایران را نیز شامل می شود.

۹ پناهنده شدن ۱۱ عراقی به ایران؛ اعزام نیروهای رزمنده و پشتیبانی از جهادسازندگی خراسان، ساری، تهران، کرج و ساوجبلاغ به جبهه های جنگ. ارسال هدایای مردمی از شهرهای سمیرم و بخش های اطراف رودسر.

۱۰ پاک سازی ۴ روستا در محور پیرانشهر - سردشت؛ دستگیری یکی از افراد گروه خبات در اطراف بانه؛ زخمی شدن ۶ نفر از نیروهای لشکر۶۴ ارومیه و مفقودشدن ۳ تن دیگر براثر کمین ضد انقلاب در محور پیرانشهر - سردشت؛ شهادت ۵ تن از نیروهای نظامی و مردم و زخمی شدن ۳ تن براثر مین گذاری نیروهای مسلح غیر قانونی در محور پیرانشهر - سردشت و صائین دژ - تکاب؛ تسلیم شدن ۴ تن از نیروهای حزب دمکرات؛ بازگشت یکی از مسئولان گروه کومه له از عراق به همراه مقادیری اسلحه و مهمات.

سخنان ابراهیم سنجقی فرمانده قرارگاه حمزه در تشریح علل ناآرامی های کردستان و لزوم شکل گیری

ص: ۹۳۷

۱ قرارگاه حمزه و قدردانی از روحانیت اهل سنت در همکاری و همراهی با مردم مناطق کردنشین.

۲ مصاحبه عزالدین حسینی با روزنامه های لوموند و الوطن درباره اهداف نیروهای خودی در کردستان و اعلام همکاری با شورای ملی مقاومت: اگر رجوی رئیس جمهور شود کردستان خودمختار خواهد شد.

۳ بیانیه حزب دمکرات کردستان ایران در محکومیت عملیات اخیر ایران و استقبال از اقدام دولت عراق در اعلام عفو عمومی.

۴ کشف خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، اصفهان و قائم شهر و دستگیری ۲۴ نفر از اعضای سازمان و کشته شدن ۳ نفر از آنان در درگیری چندین شهر؛ دستگیری ۵ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان پیکار در گچساران و تهران.

۵ حمایت حزب سوسیالیست ایتالیا از سازمان مجاهدین خلق (منافقین).

۶ بازتاب عملیات محرم در رسانه های خارجی؛ یونایتدپرس: آخرین تهاجم ایران، نیروهای عراقی را به سمت یک موضع دفاعی تر سوق داد؛ رویتر: عراق ورود نیروهای ایرانی به داخل آن کشور را رد کرد.

۷ مصاحبه فرد هالیدی با بی بی سی درباره اهداف نظامی حملات اخیر ایران و بررسی مواضع و اقدامات و شرایط ایران برای صلح با عراق؛ گاردین: ابتکارعمل جنگ در دست ایران است.

۸ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی درباره عملیات محرم؛ پیروزی های به دست آمده و نتایج آن و اعلام شرایط ایران برای پایان جنگ.

۹ دیدار آقای هاشمی رفسنجانی با رؤسا و دبیران شوراهای برنامه ریزی وزارتخانه ها و تأکید رئیس مجلس شورای اسلامی بر ضرورت برنامه ریزی در امور کشور.

۱۰ سخنان موسوی خوئینی ها نماینده مردم تهران، درباره وضعیت نیروهای خودی در جبهه ها و تأثیر همکاری نیروهای ارتش و سپاه درپیروزی های اخیر؛ دلایل پذیرش صلح ازسوی عراق و شرایط صلح ایران با عراق.

۱۱ وزارت خارجه ایران فردی را که دولت فرانسه به عنوان سفیر فرانسه معرفی کرده بود، نپذیرفت. وزیر خارجه فرانسه: دولت ایران فقط خواستار تعویق ورود چند هفته ای سفیر فرانسه شده است؛ بازتاب اقدام ایران در نپذیرفتن سفیر فرانسه در روزنامه فیگارو، رادیو امریکا، رادیو بی بی سی، روزنامه لوموند و خبرگزاری فرانسه.

۱۲ پادشاه عربستان عراق را کشوری خواهان صلح معرفی کرد. رادیو عراق جنگ دو کشور را جنگ میان عرب و فارس خواند و خواهان حمایت نظامی کشورهای عرب طبق تصمیمات کنفرانس فاس شد. روزنامه سوری البعث: تلاش هیئت صلح سازمان کنفرانس اسلامی سبب تشویق صدام برای ادامه تجاوزهای رژیم عراق می شود.

۱۳ تلاش نظام بین الملل به خصوص امریکا برای گشودن جبهه سیاسی جدید با تکرار پیشنهادهای غیر قابل قبول برای ایران؛ همکاری کشورهای منطقه با حکومت عراق و تمایل شدید برای تقویت جنبه های سیاسی - نظامی این حکومت و ناکام گذاشتن هرگونه تلاش برای تضعیف وجهه سیاسی ایران در افکار عمومی جهانی، موضوعات نامه رئیس جمهور به رئیس هیئت صلح سازمان کنفرانس اسلامی می باشد.

۱۴ اقدام رئیس جمهور امریکا در تمدید حالت فوق العاده در روابط تهران - واشنگتن برای یک سال دیگر.

۱۵ وزیر خارجه عراق با استقبال از توسعه روابط عراق و امریکا، نوع ملاقات ها و روابط مسئولان امریکا و عراق را تشریح کرد.

۱۶ رهبر لیبی ریاست جمهوری امین جمیل را غیر قانونی دانست و اظهار کرد: امین جمیل نماینـده ملت لبنان نیست، ملت لبنان پس از آزادی، رئیس جمهور خود را انتخاب خواهد کرد.

ضمیمه گزارش۱۵۸: تشریح اقدامات مهندسی عراق برای حفظ مواضع خود در منطقه عملیاتی محرم.

گزارش روزشمار ۱۲/۸/۱۳۶۱

۱ اقدام یگان ها برای آماده سازی نیروهای خود و شناسایی منطقه مأموریت آنها در فرصتی اندک در ادامه عملیات محرم. در ادامه عملیات با پیشروی نیروهای خودی همه اهداف موردنظر مرحله اول عملیات محرم، تأمین شد؛ سقوط ۵ هواپیمای دشمن براثر پدافند نیروهای خودی در این منطقه عملیاتی.

۲ گزارش فرماندهان تیپ های عمل کننده از عملکرد نیروهای خود در مرحله اول عملیات محرم.

۳ دعوت ستاد تبلیغات جنگ از خبرنگاران خارجی برای مشاهده دستاوردهای عملیات محرم و بازدید از بخش هایی از مناطق مرزی ایران؛ انتقال بیش از ۱۵۰۰ تن از اسیران عراقی ازجمله معاون تیپ۲ لشکر ۱۰ و ۳ سرگرد به پشت جبهه.

۴ ناکامی ارتش عراق در تعرض به خطوط پدافندی نیروهای خودی در محدوده عملیاتی مسلم بن عقیل، حملات توپخانه ای عراق به شهر آبادان ۱۴ زخمی برجای گذاشت و موجب تخریب ۲۰ منزل و مغازه و ۲ کارگاه شد.

۵ حمله نفوذی نیروهای عشایر چنگوله ایلام به مواضع ارتش عراق.

۶ به گزارش رویتر قطع رفت وآمد کشتی ها در خط دریایی خارک؛ افزایش نرخ بیمه کشتی های عازم این جزیره و خودداری شرکت های کشتیرانی از اعزام کشتی به سواحل ایران از پیامدهای هشدارهای عراق به شرکت های نفتی و خطوط کشتیرانی می باشد.

۷ عزیمت نیروهای داوطلب مردمی و هدایای نقدی و غیر نقدی مردم مناطق گوناگون کشور برای کمک به جبهه های جنگ؛ اهدای یک صد هزار واحد خون ازطرف مردم مسلمان تانزانیا برای کمک به مجروحان جنگی.

۸ آزادسازی ارتفاعات درمان و ۲ روستا در محور مهاباد - بوکان و برجای ماندن ۱۵ کشته و تعدادی مجروح از نیروهای مسلح غیر قانونی در عملیات قرارگاه حمزه؛ در برخورد یک دستگاه خودرو ایفا به مین در شمال سردشت، ۸۸ تن از نیروهای سپاه زخمی شدند.

۹ اطلاعیه قرارگاه حمزه درباره دلایل تهاجم نیروهای حزب دمکرات به شهر بوکان و برشماری نتایج این اقدام. روزنامه لوکوتیدین دوپاری به نقل از نماینده حزب دمکرات در پاریس: نیروهای دولتی مجبور به ترک شهر (بوکان) شدند و ۸۰ تن از آنان کشته شدند.

۱۰ سخنرانی چند تن از شرکت کنندگان در هم اندیشی وحدت نظر و عمل در کردستان؛ سخنان امام جمعه بانه درباره بهره گرفتن از نظرهای روحانیت مبارز کردستان؛ جلب مشارکت مردمی و اجرای طرح های عمرانی در مناطق کردنشین. امام جمعه سقز فعالیت گروه های غیر قانونی و اهانت آنان به اعتقادات مذهبی را غیرقابل تحمل خواند. فرمانده ژاندامری از ایجاد ۲۹۸ پاسگاه انتظامی و قضائی در منطقه خبر داد. امام جمعه اشنویه درباره لزوم آگاهی بخشی به جوانان و پرهیز از تفرقه مذهبی سخنرانی کرد.

۱۱ اقدام ۱۵ نفر از نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بستن جاده شاهیجان به نورآباد از توابع کازرون، کشف یک خانه تیمی و مقادیری مدارک و مهمات در منطقه بازار تهران؛ دستگیری ۱۰ نفر از اعضای سازمان در لنگرود که درحال برنامه ریزی برای ایجاد یک انفجار در محل نمازجمعه بودند؛ دستگیری چند نفر از اعضای سازمان و یکی از افراد نفوذی حزب توده در ادارات دولتی تهران؛ دستگیری چند نفر از اعضای سازمان در بیرجند و کشف ۱۸ قبضه اسلحه در انواع گوناگون از آنان.

۱۲ دیدار محسن رضایی فرمانده سپاه، با امام خمینی و بیان گزارش عملکرد نتایج عملیات محرم.

۱۳ سخنان نخست وزیر درمورد تحولات جنگ، دستاوردهای عملیات محرم، دلیل سفر هیئت اقتصادی ژاپن به ایران و سیاست اقتصادی ایران

با ژاپن.

ص: ۹۳۹

۱ برگزاری جلسه ای در بیت امام خمینی با حضور جامعه روحانیت مبارز تهران، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و چند تن از شخصیت های کشور درباره سطح کاندیداهای مجلس خبرگان.

۲ وزیر امورخارجه فرانسه خبر پذیرفته نشدن سفیر جدید فرانسه در تهران را تکذیب و اعلام کرد دولت ایران فقط خواستار تعویق ورود وی برای چند هفته شده است.

۳ وزیر خارجه بحرین: از امکان تشکیل یک اتحادیه نظامی بین ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس خبر داد. ۶ کشور قرار است سیستم های تعرفه و گمرکی خود را برای صادرات و واردات هماهنگ کنند.

۴ تصمیم امریکا برای ایجاد یک پایگاه نظامی دائمی در جنوب لبنان و تمایل رژیم صهیونیستی به ایجاد این پایگاه در شمال این کشور؛ اقدام سربازان اسرائیلی در لبنان برای تشدید تدابیر امنیتی؛ روزنامه تایمز از حضور نیروهای سپاه پاسداران ایران در جنوب لبنان خبر داد.

ضمیمه گزارش۱۸۸: مشروح کمک های نقدی و غیرنقدی مردم از نقاط گوناگون کشور به نیروهای رزمنده.

گزارش روزشمار ۱۳/۸/۱۳۶۱

۵ انهدام ۱۵ تانک و نفربر عراق در تک نیروهای تیپ۱۷ علی بن ابیطالب در منطقه عملیاتی محرم. کشته شدن ۳۰۰ نفر از نیروهای عراقی در حمله نیروهای تیپ۸ نجف اشرف در تپه های مشرف به شهرک طیب عراق. تلاش نیروهای خودی برای تحکیم مواضع متفرقه و تلاش ناموفق نیروی هوایی عراق برای جبران ضعف نیروی زمینی.

۶ اطلاعیه مشترک سپاه پاسداران و ارتش درمورد نتایج عملیات محرم و آزادسازی مناطق تصرف شده ازجانب عراق و تلفات و اسیران نظامی شامل نیروها و فرماندهان عراقی.

۷ خبرگزاری بی بی سی از منفعل شدن عراق در مانورهای تبلیغاتی و سیاسی به دلیل پیروزی های اخیر ایران در عملیات محرم خبر داد.

۸ در گلوله باران شهر آبادان، ۳ منزل مسکونی و یک مغازه آسیب دید؛ خط راه آهن خرمشهر - حسینیه تخریب و مسدود شد و قسمتی از پالایشگاه آتش گرفت.

۹ در عملیات کمین نیروهای حزب دمکرات کردستان در مهاباد، ۲۲ نفر از نیروهای خودی شهید یا مجروح و ۴ نفر مفقودالاثر شدند. در این عملیات ۱۷ نفر از مهاجمان به هلاکت رسیدند. رادیو بغداد، تلفات نیروهای ایرانی را صدها نفر اعلام کرد؛ رادیو حزب دمکرات نیروهای سازمان چریک های فدایی خلق را نیروهای کمکی این حزب نامید؛ در درگیری بین عناصر تأمین پایگاه "ترکش" در مهاباد و گروه های غیر قانونی، ۶ نفر از افراد خودی و ۶ نفر از افراد مهاجم کشته یا مجروح شدند؛ حمله افراد حزب دمکرات به روستاهای شمال ارومیه با مقاومت افراد بسیج و مردم منطقه روبه رو شد و افراد حزب مجبور به عقب نشینی به ارتفاعات شدند.

۱۰ شیخ عطار استاندار آذربایجان غربی، با اشاره به تأثیر حضور و اقدامات قرارگاه حمزه سیدالشهدا در تأمین امنیت کردستان و ازبین رفتن گروه های غیر قانونی، برگزاری انتخابات مجلس را در سطح استان امکان پذیر دانست.

۱۱ هلاکت یک نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یک خانه تیمی در تهران پارس؛ دستگیری ۳ نفر از افراد سازمان در تهران؛ کشف تعدادی اسناد و مدارک با دستگیری یک نفر از افراد سازمان در شیراز.

۱۲ بیانات امام خمینی در دیدار اعضای شوراهای اسلامی و مهاجران جنگ تحمیلی با ایشان، درخصوص بازسازی مناطق آسیب دیده جنگ و

لزوم جلوگیری از ورود افراد نفوذی به شوراها و آگاه کردن مردم از اقدامات تجاوز کارانه صدام و امریکا و خطر بزرگ آنها برای بشریت.

ص: ۹۴۰

۱ آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با شورای نمایندگان جامعه اسلامی دانشگاهیان، از بازگشایی دانشگاه ها در آینده نزدیک خبر داد.

۲ آیت الله حائری شیرازی که در منطقه عملیاتی محرم حضور داشت، از تلاش و ایثارگری نیروهای ایرانی تقدیر و تشکر کرد.

۳ بیانیه ۴ ماده ای وزارت امور خارجه به مناسبت سالروز تصرف سفارت امریکا درمورد دستاوردها و نتایج این رخداد تاریخی.

۴ سخنرانی حجت الاسلام موسوی خوئینی ها در تظاهرات دانش آموزان تهرانی در مقابل سفارت سابق امریکا؛ اعلام اسامی ۱۳۷ تن از کارکنان سفارت امریکا که در ایران و سایر کشورها به جاسوسی می پرداختند، ازجانب دانشجویان پیرو خط امام.

۵ سخنان بهزاد نبوی سخنگوی دولت، درمورد ماجرای گروگان گیری در ۱۳ آبان ۱۳۵۹ در سفارت امریکا و آزادسازی گروگان ها، همچنین صدور بیانیه الجزایر و توافقات حاصل شده بین امریکا و ایران.

۶ سخنان احمد عزیزی قائم مقام وزارت خارجه، درمورد تأثیرات سیاسی و اقتصادی تسخیر لانه جاسوسی امریکا؛ اطلاعیه سازمان برنامه و بودجه درمورد نتایج اقتصادی تسخیر سفارت امریکا و تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران.

۷ رادیو امریکا در گزارشی درخصوص ماجرای تسخیر لانه جاسوسی، بازنده این اقدام را ایران دانست و جنگ ایران و عراق را نشانه فرصت طلبی عراق و بهره برداری این کشور از اوضاع ایران پس از گروگان گیری عنوان کرد.

۸ وزیر امور خارجه عراق در مصاحبه با روزنامه الوطن، شکست ایران و عملیات محرم را عاملی برای پایان یافتن جنگ نامید و نارضایتی خود را از کشورهای عربی به دلیل ارسال نکردن کمک های مالی و نظامی به این کشور ابراز کرد؛ مجله اقتصادی میدل ایست اکونومیست دایجست: موفقیت های ایران در جنگ و شکست های پی درپی عراقی ها و پایبندنبودن آنان به قراردادهایی که با شرکت های غربی منعقد کرده اند، سبب شده است که دولت های طرف قرارداد در رابطه اقتصادی خود محافظه کارانه عمل کنند.

۹ اقدام پلیس کویت در حمله به حسینیه شیعیان کویت؛ سخنان یکی از ایرانیان دستگیرشده به دست نیروهای پلیس کویت در مراسم عزاداری روز عاشورا. سخنگوی وزارت امور خارجه ضمن محکوم کردن اقدام پلیس کویت در ضرب وشتم اتباع ایرانی، از دولت کویت خواست تا با این گونه اعمال غیر انسانی، روابط خود را با ایران بیش از این به مخاطره نیندازد.

۱۰ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بلگراد، عده ای از افسران نیروی دریایی عراق مشغول گذرانیدن دوره های آموزشی در یکی از مدرن ترین و مجهزترین پایگاه های دریایی یوگسلاوی می باشند.

۱۱ امضای یک موافقت نامه همکاری فنی و اقتصادی بین عراق و اتریش.

۱۲ به گزارش نشریه میدل اشترن کورنت (چاپ لندن) عراق از ۳۰ کمپانی امریکایی خواست تا در نمایشگاه تجاری بغداد شرکت کنند.

۱۳ خبرگزاری رویتر از تصمیم امریکا برای تأسیس دفتر کمک های نظامی در بیروت خبر داد و مسئولیت آن را نظارت بر ارسال تسلیحات به لبنان در چارچوب تقویت ارتش فالانژ لبنان ذکر کرد.

۱۴ گزارش خبرگزاری رویتر و آسوشیتدپرس از حضور نیروهای سپاه پاسداران در لبنان.

۱۵ در حمله عده ای از پیش مرگان بارزانی به محل تجمع نیروهای ارتش عراق، ۳۶ نفر از نیروهای نظامی عراق کشته یا زخمی شدند.

۱ عملیات موفق دو تیپ ۱۷ علی بن ابیطالب(ع) و ۱۴ امام حسین(ع) در محدوده ارتفاعات حمرین برای تصرف چند ارتفاع در مقابل پاسگاه های مرزی شرهانی و زبیدات و انهدام ۳۲ تانک و نفربر و ۲۰ دستگاه خودرو نظامی عراق در این عملیات؛ ۳ تانک عراقی نیز به دلیل فرار خدمه آن در منطقه میان نیروهای خودی و دشمن باقی ماند؛ ۴ پاتک بی نتیجه نیروهای عراقی در ۵۰۰ متری جنوب جاده چم سری.

۲ ابلاغیه قرارگاه مرکزی قائم پیرو دستور قرارگاه مرکزی کربلا جهت اجرای تک در منطقه چم سری در ادامه عملیات محرم به یگان های تحت امر. در جلسه مشترک فرماندهان سپاه و ارتش و تیپ های شرکت کننده در عملیات، مقرر شد که به دلیل خستگی نیروها و ضعف شناسایی، عملیات با یک روز تأخیر انجام شود.

۳ افزایش فعالیت توپخانه های ارتش عراق در منطقه مرزی عین خوش و اجرای آتش سنگین در محورهای بیات، موسیان و محورهای جنوبی این منطقه؛ به اسارت درآمدن ۴ نفر از نیروهای دشمن در ۲ حمله به مواضع نیروهای عراقی در محدوده عملیاتی مسلم بن عقیل؛ سرنگون شدن یک هواپیمای عراقی در آب های خلیج فارس؛ ادعای عراق درمورد سرنگونی یک هواپیمای ایرانی در منطقه خور موسی؛ یک کشتی تجاری ایران که حامل روغن نباتی و سیمان بود، در دهانه کانال خور موسی هدف قرار گرفت، در این حمله ۳ نفر شهید و ۱۷ نفر مجروح شدند. یک فروند یدک کش سپاه که برای نجات سرنشینان کشتی به منطقه عزیمت کرده بود، براثر اصابت موشک غرق شد و درنتیجه ۷ نفر شهید شدند؛ رادیو صوت الجماهیر به نقل از بیانیه نظامی عراق: ۲ هدف دریایی در کانال خور موسی هدف قرار گرفت که هر دو منفجر شدند.

۴ شهادت تعدادی از افراد سپاه و پیش مرگان کردستان به دست عناصر حزب دمکرات کردستان در جاده کامیاران - باختران؛ در درگیری نیروهای مسلح غیر قانونی و نیروهای قرارگاه حمزه در شمال غربی سقز، ۱۵ نفر از مهاجمان کشته و ۱۳ نفر از نیروهای خودی شهید یا مجروح شدند؛ درگیری نیروهای بسیج و عناصر غیر قانونی در مریوان ۳ شهید و یک مجروح برجای گذاشت؛ براثر برخورد تراکتور با مین کارگذاشته شده در محور کامیاران - مریوان، ۵ روستایی شهید یا مجروح شدند؛ برجای ماندن یک شهید و ۲ مجروح در حمله عناصر غیر قانونی در تکاب؛ غارت اموال شرکت تعاونی به دست عناصر مسلح غیر قانونی در روستای آب گرم سلماس؛ ۹ تن از اعضای حزب دمکرات و کومه له با تحویل سلاح هایشان، تسلیم نیروهای سپاه پاسداران سنندج و بوکان شدند.

۵ شناسایی دو خانه تیمی عناصر سازمان مجاهدین خلق در تهران و دستگیری ۳ نفر از افراد سازمان در این خانه؛ دستگیری یک نفر از افراد سازمان در اصفهان در حمله به بسیج این شهر؛ گزارش روابط عمومی ستاد مرکزی کمیته انقلاب اسلامی از دستگیری ۶ تن از اعضای سازمان مجاهدین در دو روز اخیر و تحویل آنان به مقامات قضایی؛ ناکامی مهاجمان در ترور یکی از افراد سپاه در قزوین.

۶ سخنان آیت الله موسوی اردبیلی در نمازجمعه درباره دستاوردهای عملیات محرم و رشادت های جوانان و اظهارتأسف وی از برخورد گزینشی مجامع بین المللی و سیاستمداران با مفاهیم سیاسی همچون متجاوز و...

۷ گفت وگوی اختصاصی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی با روزنامه کیهان درخصوص اهداف و نتایج به دست آمده در عملیات محرم.

۸ خاطرات آقای هاشمی رفسنجانی درباره کسالت قلبی امام، نتایج عملیات محرم و تشکیل تیپ ها و لشکرهای جدید سپاه.

رادیو بی بی سی در تحلیلی به جنگ دوساله ایران و عراق و تأثیر آن در سیاست خارجی و وضعیت

۱ روابط اقتصادی ایران پرداخت و اعلام کرد که ایران در وضعیت فعلی، سیاست واقع بینانه و متعادلی را درپیش گرفته است. بی بی سی همچنین روابط تجاری ایران و ژاپن و کشورهای غربی را بررسی کرد.

۲ درپی قطعی شدن برگزاری جلسه آینده سران جنبش عدم تعهد در دهلی نو به جای بغداد، یک هیئت ۵ نفری هندی برای خرید وسایل و لوازم تالار برگزاری هفتمین نشست سران جنبش عدم تعهد عازم عراق شد.

۳ درخواست شاه حسین اردنی از حزب کارگر اسرائیل برای انعقاد قرارداد امنیتی با رژیم صهیونیستی. یونایتدپرس: حسین شاه اردن، از سازمان آزادی بخش فلسطین خواسته است اسرائیل را به رسمیت بشناسد. بی بی سی به نقل از حسین شاه اردن: اگر سازمان آزادی بخش فلسطین اسرائیل را به رسمیت بشناسد پیشرفت بسیاری خواهد کرد.

۴ مشاور عالی وزیر جنگ رژیم صهیونیستی شهادت داد که آریل شارون به ارتش این کشور دستور داده است که از ورود فالانژیست ها به اردوگاه های صبرا و شتیلا جلوگیری نکنند.

گزارش روزشمار ۱۵/۸/۱۳۶۱

۵ فرماندهان یگان های عمل کننده در منطقه چم سری به جمع آوری اطلاعات از تحرکات و تجمع نیروهای عراقی در منطقه پرداختند. موفقیت تیپ۱۷ علی بن ابیطالب(ع)، لشکر۸۴ خرم آباد، تیپ۱۴ امام حسین(ع)، تیپ۸ نجف و تیپ۲۵ کربلا ـ در ساعات اولیه در مرحله دوم عملیات محرم. تشریح وضعیت نیروهای خودی و عراقی و لزوم اجرای مرحله دوم عملیات محرم.

۶ محافل رسانه ای، اقدام ایران را درمورد اعزام خبرنگاران خارجی به جبهه ها، دلیلی بر صحت اخبار منتشرشده منابع نظامی ایران دانستند.

۷ ناکامی هواپیماهای عراقی در بمباران هوایی شهرهای ایلام و خرم آباد.

۸ باوجود ادعاهای عراق مبنی بر عقب نشینی نیروهایش به خطوط مرزی، ژاندارمری در نامه ای به وزیر کشور، مناطقی را که هنوز تحت اشغال نیروهای عراقی است، اعلام کرد. این مناطق عبارت اند از: ارتفاعات مشرف به قصرشیرین، ارتفاعات مشرف به دشت ذهاب، ارتفاعات زنیل کش و... همچنین شهرهای نفت شهر و خسروی، پاسگاه خسروآباد و...

۹ سپاه پاسداران از همه مردم خواست برای حضور در جبهه ها خود را به مناطق بسیج معرفی کنند. گروهی از داوطلبان شهرهای شمالی کشور امروز عازم جبهه های جنگ شدند.

۱۰ در جلسه امروز آقای هاشمی رفسنجانی با امام خمینی، درباره جزئیات وصیت نامه امام خمینی؛ نظر امام درباره پذیرش دانشجویان چپی در دانشگاه ها و دیدگاه امام درباره مالیات و در جلسات دیگر آقای هاشمی با فرمانده نیروی زمینی ارتش و حاج احمد خمینی درباره عملیات امام و فتوای اخیر ایشان درباره حضور مردم و مسئولان در جبهه ها گفت وگو شد.

۱۱ درپی سخنان اخیر امام خمینی مبنی بر لزوم حضور نیروهای موردنیاز در جبهه ها، مدیرکل اداره آموزش وپرورش استان سمنان در نامه ای به سپاه این شهرستان، ضمن توضیح وضعیت خود و نیروهای تحت مدیریتش خواستار تعیین تکلیف شد.

۱۲ ارسال مهمات مختلف نظامی از بنادر کویت به عراق؛ نخست وزیر مصر در مصاحبه با روزنامه الانباء، بر حمایت کشورش از عراق تأکید کرد؛ خبرگزاری آسوشیتدپرس از ارسال صدها میلیون دلار سلاح و مهمات نظامی به عراق خبر داد.

۱۳ فرماندار دهلران از بازسازی و ترمیم شبکه آب این شهر و نوسازی شهر در آینده خبر داد؛ بازگشت عشایر و دامداران شهرهای موسیان و

دهلران پس از آزادسازی این مناطق.

ص: ۹۴۳

۱ در ادامه پاک سازی محور پیرانشهر - سردشت، نیروهای قرارگاه حمزه ۵ کیلومتر دیگر را به همراه روستای واوان پاک سازی کردند. در این عملیات ۱۰ نفر از نیروهای خودی شهید یا زخمی شدند؛ ۷ نفر از نیروهای خودی در پاک سازی مناطق اطراف سردشت مجروح شدند؛ براثر برخورد خودرو گشتی نیروهای سپاه نوسود با یک تله انفجاری ۱۵ تن شهید یا زخمی شدند.

۲ شهادت یک کشاورز در بانه براثر برخورد با مین؛ برجای ماندن ۳ مجروح در برخورد یک دستگاه خودرو لشکر۶۴ ارومیه با مین؛ آسیب دیدن یک تانکر آب لشکر۶۴ ارومیه در برخورد با مین در پایگاه کچل آباد ارومیه؛ در برخورد کمپرسی وزارت راه با مین در جنوب پیرانشهر ۲ نفر زخمی شدند؛ افراد غیر قانونی یک خودرو اداره برق سلماس را ربودند.

۳ دو نفر از افراد حزب دمکرات با تحویل اسلحه و مهماتشان خود را به پایگاه های سلماس و سنندج معرفی کرده، تقاضای امان نامه کردند؛ یکی دیگر از افراد این حزب بعد از ۴ سال همکاری با عراق، همراه همسر و فرزندانش وارد ایران شده، خود را تسلیم کردند.

۴ افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آمل، ۲ نفر از افراد این شهر را ربودند، آنان همچنین یکی از اعضای انجمن اسلامی آمل را ربوده پس از مجروح کردن، وی را در جاده هراز رها کردند. نیروهای کمیته هنگام گشت در جاده هراز، با جسد نیمه جان یک بسیجی روبه رو شدند؛ بنابه اعلام روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی، امروز در اتوبان کرج، پیکر یک جوان ۱۶ ساله که به طرز فجیعی سوزانده شده بود، پیدا شد. عناصر سازمان این جوان بسیجی را شکنجه کرده و به شهادت رسانده اند.

۵ در درگیری بین ۲ تن از افراد سازمان و واحد گشت سپاه در میدان کشتارگاه تهران، هر دو نفر آنها کشته شدند؛ در شیراز، ۵ نفر از افراد سازمان و گروه پیکار دستگیر شدند و یک نفر از افراد سازمان با نارنجک اقدام به خودکشی کرد؛ در درگیری بین نیروهای کمیته و افراد سازمان در رشت، ۳ نفر از افراد سازمان به هلاکت رسیدند و مقادیری اسناد و مواد انفجاری و تعدادی اسلحه به دست آمد؛ دستگیری ۷ نفر از افراد سازمان در شهرهای زاهدان، تهران و اصفهان؛ کشف یک خانه تیمی در ابهر و به دست آمدن مقادیری نارنجک و تعدادی اسلحه؛ کشف یک خانه تیمی در تهران که ازنظر سازمانی بسیار اهمیت داشت؛ مدارک و اسناد فراوانی از این خانه به دست آمد.

۶ آغاز سفر معاون سیاسی وزیر خارجه به ۵ کشور عربی به منظور تشریح مواضع ایران و تبیین خطرات آتی منطقه.

۷ سخنان سفیر ایران در ترکیه در مصاحبه با نشریات این کشور درخصوص نتایج عملیات محرم و کذب بودن ادعاهای عراق مبنی بر عقب نشینی از همه مناطق اشغال شده ایران؛ قائم مقام وزیر دفاع الجزایر در دیدار با سفیر ایران بر لزوم پایان یافتن جنگ تأکید کرد.

۸ گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از ژنو درمورد نتایج دیدار دبیر اجرایی کمیته بین المللی صلیب سرخ با رهبران عراق و ایران درخصوص وضعیت اسرای جنگی طرفین جنگ.

۹ گزارش روزنامه هندلز بلات (چاپ بن) درمورد صادرات انواع ماشین آلات از آلمان غربی به عراق.

۱۰ بررسی نشریه انگلیسی ساندی تایمز درمورد تبلیغات آمرانه درباره رهبر عراق؛ آسیب های واردشده به این کشور براثر جنگ با ایران ازنظر نیروی انسانی؛ هزینه های سیاسی در سطح بین الملل، صدمات اقتصادی و نحوه کنترل مردم عراق با بهره گیری از حکومت پلیسی شدید.

۱۱ اطلاعیه یکی از سازمان های اسلامی عراق درخصوص محکومیت اقدام دولت کویت در اخراج پناهندگان عراقی از این کشور.

۱ در ادامه عملیات محرم، ارتفاعات مقابل جبال حمرین با تلاش ۴ تیپ سپاه و یک گردان از تیپ۸۴ خرم آباد به تصرف درآمد؛ موفقیت تیپ۲۵ کربلاـ در تأمین جاده آسفالته زبیدات – شرهانی. محاصره یک گردان تانک از نیروهای عراقی توسط قرارگاه قائم و تیپ۲۵ کربلا. یک گردان از نیروهای دشمن در دام تیپ امام حسین(ع) افتاد. ازهم پاشیدگی و عقب نشینی نیروهای عراقی به دلیل نفوذ سریع نیروهای ایران. فرمانده عراقی به سربازان خود دستور عقب نشینی داد. بی نتیجه ماندن تلاش نیروهای عراقی برای عقب نشینی به دلیل در محاصره قرارگرفتن آنها. توجه اغلب فرماندهان به الحاق بین نیروهای خودی پس از تصرف اهداف توسط یگان ها. انهدام بخشی از تانک های محاصره شده زرهی عراق که آماده یک پاتک قوی بودند به کمک آتش توپخانه، کاتیوشا و عملیات بالگردهای هوانیروز. تأمین خط چم هندی، شرهانی، زبیدات و حمار شهاب در پایان عملیات. کاهش دید و تیر نیروهای عراقی به اندازه ۳۰ کیلومتر. در این مرحله از عملیات ۳۰۰ کیلومتر مربع از اراضی ایران به همراه ارتفاعات۱۷۵ آزاد شد. ۸ تیپ عراق آسیب دید و ۸۰۰ نفر از عراقی ها به اسارت درآمدند. آمار تجهیزات انهدامی و غنائم به دست آمده در مرحله سوم عملیات.

۲ آتش سوزی در بخشی از مواضع نگهداری مهمات آتشبار دوم گروه ۵۵ اصفهان در بمباران هواپیماهای عراقی؛ سرنگون شدن ۳ هواپیمای عراقی به وسیله پدافند هوایی ایران، به اسارت درآمدن یک خلبان عراقی؛ تجاوز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی خرم آباد برای اجرای عملیات نتیجه ای درپی نداشت؛ اقدام یک فروند هواپیمای عراقی در شکستن دیوار صوتی در گیلان غرب؛ برجای ماندن ۳ مجروح در گلوله باران زمینی و هوایی شهر آبادان؛ عراق هرچند وقت یک بار، سرپل ذهاب را هدف گلوله های توپخانه قرار می دهد که این امر مانع انجام دادن عملیات بازسازی شده است؛ شهادت ۷ نفر در حمله موشکی هواپیماهای عراقی به یدک کشی در نزدیکی خور موسی.

۳ اعزام ۳ گروه رزمی از خمینی شهر به جبهه ها؛ کمک های نقدی مردم سمنان، بابل و تربت حیدریه به جبهه های جنگ؛ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره کمک های هفت روز گذشته روستاییان تربت حیدریه و قوچان به جبهه ها. اعلام میزان کمک های نقدی کارکنان دانشگاه تهران در سال جاری ازجانب روابط عمومی این دانشگاه.

۴ بیانیه مشترک فرمانده کل سپاه و فرمانده نیروی زمینی ارتش مبنی بر لزوم توجه به پشتیبانی از جبهه های جنگ و بیان اولویت ها و ضرورت های جنگ. فراخوان سپاه پاسداران از افرادی که واجد شرایط حضور در جبهه هستند.

۵ سخنان فرمانده نیروی زمینی ارتش درمورد نتایج و هدف عملیات، تأثیرات آن در منطقه و آینده جنگ.

۶ به گزارش رادیو صوت الجماهیر، صدام حسین در مراسم اعطای نشان شجاعت به فرماندهان خود، افراد ارتش عراق را به مقاومت و پایداری و عقب نشینی با برنامه ریزی قبلی دعوت کرد. روزنامه نیویورک تایمز: صدام حسین این بار شور و حال کمتری داشت. بی بی سی سخنان صدام را در این مراسم تلاش درجهت تقویت روحیه نیروهای عراقی عنوان کرد.

۷ دیدار خبرنگاران و فیلم برداران ۱۲ کشور از شهرهای موسیان، دهلران و مناطق عملیاتی محرم و بازدید از غنائم به دست آمده.

رادیو صدای امریکا با پخش مطلبی تحت عنوان "مشاهدات یک خبرنگار امریکایی از صحنه نبرد

۱ ایران و عراق" به تأثیر نتایج جنگ بر سیاست خارجی عراق پرداخته است.

۲ در عملیات آزادسازی روستاهای جنوب غربی سنندج، تعدادی از عناصر کومه له کشته یا زخمی شدند و ۱۰ نفر دیگر خود را تسلیم کردند؛ دستگیری یک شبکه از عناصر تشکیلاتی گروه کومه له در مهاباد و ناکامی عناصر غیر قانونی در ربودن وابستگان سابق این گروه که امان نامه دریافت کرده بودند؛ حمله ناموفق عناصر غیر قانونی به خودرو تعمیرگاه سیار در جاده مهاباد - ارومیه؛ مجروح شدن ۸ نفر از نیروهای خودی در عملیات بازگشایی مرز سردشت - پیرانشهر؛ شهادت یک سرباز در برخورد یک دستگاه لندرور ژاندارمری با مین در نقده؛ خنثی کردن یک مین ضد خودرو در نقده؛ تقاضای امان نامه ۵ نفر از عناصر مسلح غیر قانونی از سپاه.

۳ شناسایی یک خانه تیمی با تلاش نیروهای کمیته انقلاب اسلامی در شهرستان ابهر؛ شناسایی یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان جی تهران؛ دستگیری ۳ نفر از اعضای سازمان در بم و لردگان و ۲ نفر از گروه سهند در یزد؛ کشف تعدادی بمب دست ساز از عناصر تشکیلاتی سازمان در مشهد؛ کشته شدن یک نفر از اعضای سازمان و دستگیری یک تن دیگر در شاهین شهر اصفهان در درگیری با نیروهای سپاه.

۴ سخنان آیت الله خامنه ای در یک برنامه تلویزیونی درخصوص اوضاع جاری کشور؛ اقدامات گروه های غیر قانونی؛ سیاست امریکایی ها؛ تهدید امریکا بر گسترش جنگ در منطقه؛ شرایط ایران برای پذیرش صلح؛ قتل عام فلسطینیان در اردوگاه های صبرا و شتیلا در لبنان و تلاش امریکا و رژیم اشغالگر قدس برای حل مشکل فلسطین به روش خودشان.

۵ سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی در مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی درخصوص شرایط ایران برای صلح؛ تهدید سران برخی کشورهای منطقه علیه ایران؛ اخبار حاکی از کمک نظامی رژیم صهیونیستی به ایران؛ نوع واکنش امریکا پس از عملیات محرم و تبلیغات جدید غربی مبنی بر به دست گرفتن پُست های مهم توسط حزب توده.

۶ نامه نخست وزیر به رئیس جمهور درمورد تعیین تکلیف کارگزاران دولتی که خواستار حضور در جبهه های جنگ شده اند.

۷ گفت وگوی سرپرست بنیاد امور مهاجران جنگ منطقه ۵ کشوری (اصفهان) با روزنامه جمهوری اسلامی درباره عملکرد بنیاد این منطقه در بازسازی مناطق جنگی.

۸ در دیدار وزیر امور خارجه با سفیر اتریش در ایران اصول حاکم بر روابط خارجی ایران، مردمی بودن حکومت ایران و اقتصاد ایران بررسی شد.

۹ دیدار معاون سیاسی وزیر امور خارجه کشورمان با معاون نخست وزیر امور خارجه سوریه در اولین مرحله سفر وی به چند کشور عربی.

۱۰ خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از مجله اشپیگل خبری را درمورد سخنان صادق طباطبایی درباره خریدهای تسلیحاتی ایران و روابط ایران با دیگر کشورها مخابره کرد. گزارش رادیو کلن از مصاحبه روزنامه اشپیگل با طباطبایی: ما هیچ گونه ادعای ارضی نداریم و اگر به ما ازنظر نظامی کمک شده بود، مدت ها قبل جنگ تمام می شد. خبرگزاری آلمان از بن: هنوز به مقامات آلمان درمورد تمایل ایران برای خرید ۶ فروند زیردریایی ساخت آلمان اطلاعی داده نشده است.

قائم مقام وزارت امور خارجه در دیدار با سفیر جدید الجزایر در ایران، اهداف ایران را از اجرای عملیات محرم آزادسازی مناطق مرزی و حفظ آن عنوان کرد. سخنان جواد منصوری معاون فرهنگی و

۱ کنسولی وزارت امور خارجه در دیدار با سفیر اندونزی در تهران درمورد شرایط ایران برای صلح.

۲ مصاحبه مطبوعاتی وزیر نفت درمورد تلاش ایران برای افزایش تولید نفت و بنزین و فروش آزاد این دو فراورده؛ اهمال کاری های ژاپن در تکمیل پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی؛ سیاست فروش نفت ایران؛ تصمیم ایران برای تحکیم مواضع اوپک؛ بی نتیجه ماندن تصمیم عربستان در فروش نفت ارزان و فروش غیر سهمیه بندی گازوئیل.

۳ تعلیق مجدد عضویت حکومت نژادپرست افریقای جنوبی در اتحادیه بین المللی ارتباطات راه دور، درپی سخنان افشاگرانه یکی از اعضای هیئت نمایندگی ایران در جلسه این اتحادیه و امکان حضور سازمان آزادی بخش فلسطین در جلسات و نشست های این اتحادیه.

۴ خبرگزاری رویتر از پذیرش مجدد مرزهای تعیین شده در قطعنامه۱۹۷۵ الجزایر ازسوی عراق خبر داد. رویتر این عمل عراق را نشان دهنده تعدیل مواضع و خواسته های این کشور در مقایسه با آغاز حمله این کشور به ایران دانست.

۵ رادیو امان: کمک اعراب به عراق در جنگ علیه ایران موضوع مورد بحث وزیران خارجه کشورهای عرب در نیویورک. معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت در مصاحبه ای با مجله هفتگی الاـضواء: شورای همکاری خلیج فارس از همه امکانات موجود برای یافتن راهی جهت خاتمه جنگ ایران و عراق استفاده می کند.

۶ در دیدار وزیر بازرگانی فرانسه با یک هیئت تجاری - سیاسی عراق، درباره تأثیر روابط عراق و فرانسه بر شرایط اقتصادی عراق و اجرای چند طرح ازجمله طرح هسته ای عراق و تأسیسات تولید برق گفت وگو شد.

ضمیمه گزارش۲۵۴: گزارش بازدید خبرنگار جمهوری اسلامی از شهرک زبیدات و پاسگاه ابوغریب که به تصرف نیروهای خودی درآمده است.

ضمیمه گزارش۲۶۰: اسامی خبرگزاری ها و مطبوعات خارجی شرکت کننده در بازدید از جبهه عملیات محرم و گزارش خبرگزاری های رویتر، فرانسه، آسوشیتدپرس، یونایتدپرس و اسپانیا و روزنامه وال استریت ژورنال درمورد اوضاع جبهه ها، وضعیت سربازان ایرانی، نیروی هوایی و... .

گزارش روزشمار ۱۷/۸/۱۳۶۱

۷ اجرای یک عملیات محدود جهت تحکیم مواضع نیروهای خودی در عملیات محرم و پوشاندن رخنه بین قائم۱و۲؛ عقب نشینی نیروهای عراق تا پشت جاده طیب - زبیدات؛ تصرف ۵ حلقه چاه نفت و ۱۲ کیلومتر پیشروی در شمال غرب حمرین از نتایج این عملیات محدود بود؛ پوشاندن رخنه، تکمیل خط و راندن نیروهای عراقی به عقب در محور جنوب تیپ۸ نجف و احداث خاکریز در کنار جاده آسفالت شرهانی - زبیدات با تلاش نیروهای خودی. به دلیل به روز کشیده شدن عملیات و تسلط دید و تیر عراق و حجم بالای آتش توپخانه دشمن، نیروهای خودی متحمل تلفات زیادی شدند؛ عقب نشینی نیروهای ایرانی از ارتفاعات۱۷۵.

۸ در گلوله باران امروز آبادان، دشمن از مهمات شیمیایی استفاده کرد که سبب مسمومیت چند نفر شد؛ در حملات توپخانه ای عراق نیز ۲ منزل مسکونی آسیب دید و در چند نقطه آتش سوزی ایجاد شد؛ ناکامی دشمن در حمله هوایی به آبادان.

اطلاعیه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره اعزام مجدد افراد به جبهه؛ اعزام گروه های مختلف مردم از شهرهای ماکو، سمنان، رشت، یاسوج، لنجان، قائن، کرمان، بابک، جیرفت، سیرجان

۱ و... به جبهه ها؛ اعزام نیروهای فنی همراه با هدایای مردمی به جبهه ها؛ اعلام آمادگی برخی سازمان ها و ارگان ها برای اعزام نیرو به جبهه های جنگ درپی فتوای امام خمینی.

۲ گزارش روزنامه های فایننشال تایمز و وال استریت ژورنال از عملیات محرم و نتایج آن در جبهه های ایران.

۳ پناهنده شدن ۶ نفر از اهالی عراق به ایران.

۴ تشکیل جلسه شورای عالی بازسازی مناطق جنگ زده با موضوع وظایف جهادسازندگی و وزارت کشاورزی در بازسازی مناطق آزادشده جنگی.

۵ برجای ماندن ۷ شهید و ۷ مجروح در حمله عناصر غیرقانونی به نیروهای بسیج در جاده نقده؛ شهادت یکی از نیروی سپاه به دست افراد وابسته به گروه های برانداز؛ شهادت ۳ تن و مجروحیت ۸ نفر در حمله افراد حزب دمکرات به روستای واوان سردشت؛ عناصر حزب دمکرات، ۶ گروگان خود را در سنندج به شهادت رساندند؛ مجروح شدن ۲ نفر از نیروهای بسیج و پیش مرگان کرُد مسلمان براثر انفجار مین در سنندج؛ تهدید نیروهای حزب دمکرات به کشتن مردان روستای حاجی شوره کامیاران، درصورت شرکت آنان در مراسم ختم یکی از اعضای جهادسازندگی؛ فرود یک بالگرد ژاندارمری در پادگان پیرانشهر به دلیل اصابت گلوله عناصر مسلح غیرقانونی.

۶ در عملیات موفقیت آمیز قرارگاه حمزه در شمال بوکان، ۱۰ نفر از افراد کومه له کشته شدند و یک نفر به اسارت درآمد؛ هلاکت ۱۲ نفر از چته های حزب دمکرات به دست نیروهای خودی در جنوب سقز؛ تقاضای امان نامه ۶ نفر از عناصر حزب دمکرات و کومه له کردستان از سپاه بوکان و سنندج.

۷ به گزارش روابط عمومی کمیته انقلاب اسلامی مشهد، با کشف چندین خانه تیمی، تعداد زیادی از افراد سازمان مجاهدین خلق در خراسان و سبزوار کشته یا دستگیر شدند و غنائم فراوانی به دست آمد؛ هلاکت یک نفر از اعضای سازمان در رشت و دستگیری ۲ تن دیگر از آنان؛ دستگیری مسئول نظامی سازمان در شیراز؛ دستگیری ۲ نفر از افراد سازمان به دلیل ربودن ۲ نفر از افراد متدین آمل.

۸ اختلال در امور اداری و مجامع کارگری به دلیل استقبال اقشار گوناگون مردم برای شرکت در جنگ؛ گزارش روزنامه کیهان از دیدار رئیس جمهور با امام خمینی درخصوص کسب تکلیف از ایشان درباره اعزام کارمندان داوطلب برای حضور در جبهه های جنگ.

۹ دیدار مسئولان نیروی زمینی ارتش با آقای هاشمی رفسنجانی و ارائه طرح ثبت تخصص های سربازان و به کارگیری آنها در محل تخصصشان به ایشان.

۱۰ استاندار ایلام از آزادسازی روستاهای ایلام در عملیات محرم خبر داد و بازگشت مهاجران دهلران و موسیان را به شهرهایشان در آینده نزدیک امکان پذیر دانست.

۱۱ تشریح عملکرد یک ساله دولت، اوضاع کشور و راهکارهای دولت برای رفع مشکلات، از موضوعات پیام رادیو، تلویزیونی نخست وزیر به مناسبت شروع دومین سال فعالیت دولت بود.

۱۲ دیدار معاون سیاسی وزیر امور خارجه با رئیس جمهور و وزیر کشور سوریه.

۱۳ دادگاه لاهه، محاکم ایران را در بررسی اختلافات با امریکا درباره قراردادهایی که در صلاحیت محاکم صالحه ایران قرار داده شده است، به رسمیت شناخت؛ گفت وگوی سرپرست دفتر خدمات حقوقی و بین الملل با روزنامه کیهان درباره آخرین وضعیت حقوقی اختلافات ایران

و امریکا در دادگاه لاهه.

۱۴ الجزایر و امارات متحده عربی آمادگی خود را برای هرگونه میانجیگری بین ایران و عراق و اعزام هیئت به تهران برای مذاکره اعلام کردند.

ص: ۹۴۸

۱ در آستانه تشکیل اجلاس سران کشورهای خلیج فارس در بحرین، روزنامه های کویتی و عربستانی، خواستار دفاع از حقوق اعراب دربرابر ایران و خاتمه جنگ شدند؛ ابراز تأسف ولی عهد کویت از ادامه جنگ ایران و عراق؛ روزنامه الاتحاد امارات ادامه جنگ را مانعی برای اعراب عنوان کرد.

۲ مجله افواء (چاپ پاریس) از اعزام نیروهای سودانی برای شرکت در جنگ علیه ایران خبر داد؛ منابع نظامی خودی، تعداد این نیروها را دو گردان تخمین زدند؛ خبرگزاری بی بی سی اعزام هیئت سودانی و درخواست کمک صدام از کشورهای عربی را تأیید کرد؛ خبرگزاری یونایتدپرس نیز مذاکرات عراق را دراین باره تصدیق کرد؛ وزیر امور خارجه مصر: مصر مخالف هرگونه تجاوز علیه کشورهای عربی است و به همین دلیل سلاح در اختیار عراق قرار می دهد.

۳ روزنامه گاردین: در حالی که عراق به دلیل جنگ مایل به دریافت یک وام ۵۰۰ میلیون دلاری است، کشورهای عربی به دلیل بدهی فزاینده عراق از انجام دادن این کار خودداری می کنند.

۴ گزارش روزنامه واشنگتن پست درباره قرارداد امریکا و ترکیه برای تجهیز ۲ پایگاه هوایی در ترکیه و احداث یک پایگاه دیگر در شرق این کشور.

ضمیمه گزارش۲۸۶: گزارش یک بولتن داخلی سپاه درمورد استقبال پرشور کارکنان شرکت های ارج، کفش وین، بانک کارگشایی در تهران و کارخانجات خصوصی و دولتی در استان های مرکزی و زنجان برای اعزام به جبهه ها.

ضمیمه گزارش۲۸۹: متن کامل پیام نخست وزیر به مناسبت آغاز دومین سال فعالیت دولت.

گزارش روزشمار ۱۸/۸/۱۳۶۱

۵ نیروهای تیپ۱۴ امام حسین(ع) بار دیگر ارتفاعات۱۷۵ را تصرف کردند؛ پاتک بی نتیجه دشمن به مواضع تیپ امام حسین(ع) و کشته یا مجروح شدن ۲۰۰ تن از سربازان عراقی؛ تخریب ۱۰ منزل مسکونی در گلوله باران شهر آبادان؛ ۱۴ نفر از مردم عراق از ایران درخواست پناهندگی کردند.

۶ صدام حسین در جلسه شورای وزیران عراق، به حضور نیروهای ایران در خاک عراق و تصرف مناطقی از این کشور در عملیات محرم اعتراف و اذعان کرد که نیروهای عراقی قبلاً در خاک ایران نفوذ کرده بودند و اعلام کرد درصورت لزوم به هر شهر ایران حمله خواهد کرد، صدام حسین علت اعدام وزیر بهداری کابینه اش را ورود داروهایی اعلام کرد که سبب کشته شدن مجروحان جنگی می شد.

۷ گزارش رادیو بی بی سی درمورد نتایج عملیات محرم. رادیو بی بی سی: صدام در خیال خود می خواست یک جنگ کوتاه علیه رژیم امام خمینی راه بیندازد، اما با یک جنگ پرآشوب و پرخرج مواجه شد؛ به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از روزنامه های فرانسوی، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس قصد دارند که بار دیگر از ایران و عراق جهت انجام دادن مذاکرات برای پایان دادن به جنگ دعوت کنند.

۸ در درگیری بین نیروهای مسلح غیر قانونی و نیروهای خودی در بانه، ۴ تن از نیروهای خودی شهید یا مفقودالاثر شدند؛ شهادت ۲ سرباز در حمله افراد غیر قانونی به پایگاه در محور سنندج – قروه؛ در درگیری بین افراد مسلح غیر قانونی و نیروهای پیش مرگ کرد مسلمان در سنندج، یک نفر از عناصر مسلح مجروح شد؛ تیرباران فردی از روستای صالح آباد به دست افراد حزب دمکرات کردستان در کامیاران؛ برجای ماندن یک شهید و ۲ مجروح در برخورد نیروهای ارتش با مین در غرب ارومیه؛ مجروح شدن یک سرباز در برخورد با مین در روستای ربط سردشت؛ در کامیاران، ۲ نفر از افراد کومه له خود را تسلیم سپاه کردند؛ نیروهای کومه له تعدادی اسلحه و مقادیری مهمات از نظامیان عراقی

تحویل گرفتند و آنها را به جنوب سردشت منتقل کردند.

ص: ۹۴۹

۱ نمایندگان مجلس شورای اسلامی در دیدار از محورهای آزادشده پیرانشهر- سردشت و قرارگاه حمزه، عامل موفقیت های اخیر نیروهای خودی را در این محور همکاری صمیمانه ارتش و سپاه و تیپ ویژه شهدا ذکر کردند.

۲ مجروح شدن ۲ نفر در تیراندازی افراد مسلح در خیابان امام خمینی رشت؛ در قزوین، ۶ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با تلاش نیروهای کمیته دستگیر شدند که یکی از آنها با خوردن قرص سیانور خودکشی کرد؛ دستگیری یکی از افراد نظامی سازمان در شیراز؛ دستگیری ۲ نفر از اعضای چریک های فدایی خلق در خرم آباد؛ خنثی سازی بمب ساعتی در اهواز به دست مأموران شهربانی.

۳ عزیمت تعداد زیادی از دانش آموزان و کارکنان دبیرستان های قوچان و شمیران به جبهه های جنگ؛ اعلام آمادگی کارکنان نیروی دریایی در جنگ های زمینی در تلگرامی ازسوی مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی دریایی به امام خمینی؛ درخواست جمعیت هلال احمر از همه پزشکان، دندان پزشکان و... برای یاری رساندن به رزمندگان در جبهه ها؛ اعلام آمادگی ارگان ها و کارخانجات گوناگون برای حضور در جبهه. طلاب غیر ایرانی حوزه علمیه قم خواستار شرکت در جنگ شدند.

۴ مهم ترین محورهای سخنان رئیس جمهور در مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی: اظهار گلایه از خبرنگاران خارجی در انعکاس ناقص و گاه تحریف اخبار ایران به ویژه در حوزه جنگ تحمیلی و بیان انتظارات مردم از رسانه های خارجی؛ اشاره به هزینه های ملت ایران برای تحقق استقلال و آزادی، آزادی احزاب و گروه های مختلف برای شرکت در انتخابات در لایحه در دست بررسی مجلس شورای اسلامی؛ توجه به اشتیاق ملی برای حضور در جبهه های جنگ؛ اشاره به اقدامات خصمانه امریکا و نبود برنامه روابط سیاسی با امریکا در سیاست خارجی ایران؛ انتظار ایران از کشورهای غیر متعهد در اجلاس دهلی نو؛ برشماری مجدد شرایط ایران برای پایان یافتن جنگ؛ تفسیر مجدد فتوای اخیر امام خمینی برای حضور افراد در جبهه های جنگ و تصحیح برداشت غلط از این فتوا و اعلام میزان غرامت درخواستی ایران از عراق.

۵ وزیر امور خارجه در دیدار با خبرنگاران داخلی و خارجی از تصمیم کشورهای غیر متعهد برای تغییر محل اجلاس سران از بغداد به دهلی حمایت کرد و دلیل تیرگی روابط ایران و فرانسه را اقدامات فرانسه در حمایت از تروریست ها خواند.

۶ مصاحبه معاون سیاسی وزیر امور خارجه با مطبوعات کشور سوریه در پایان سفر وی به این کشور و عزیمتش از لیبی؛ معاون وزیر امور خارجه ایران: پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بزرگ ترین دوست رژیم صهیونیستی به بزرگ ترین دشمنش تبدیل شد.

۷ دکتر نوربخش رئیس کل بانک مرکزی، در مصاحبه با خبرنگاران خارجی، وضعیت ارزی کشور را مطلوب ارزیابی کرد و از کاسته شدن میزان بدهی و نرخ تورم پس از انقلاب اسلامی خبر داد؛ مقاله روزنامه وال استریت ژورنال (چاپ امریکا) درباره برخی توانمندی های اقتصادی و مدیریتی ایران.

۸ رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی به آقایان خاتمی، رفیق دوست و اژه ای به عنوان وزیران فرهنگ و ارشاد اسلامی، سپاه و بهزیستی در کابینه آقای میرحسین موسوی.

۹ رادیو صوت الجماهیر با گله مندی از اعراب به دلیل حمایت نکردن از عراق در وضعیت فعلی (بعد از عملیات محرم)، خواستار اقدامات هوشیارانه و حمایت های سیاسی، نظامی و اقتصادی اعراب از عراق شد.

۱۰ رئیس جمهور سوریه در گفت وگو با مجله النهار العربی: ما عراق را مسئول این جنگ می دانیم. ایران چشمداشتی به خاک عراق ندارد؛ خبرگزاری فرانسه به نقل از یک مقام نزدیک به اتحادیه عرب: دبیرکل اتحادیه عرب در دیدار با سفرای عضو دائم شورای امنیت خواستار اقدام قاطعانه درمورد جنگ ایران و عراق شد.

۱ برگزاری اجلاس سران ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در بحرین؛ وزیر خارجه بحرین، جنگ خلیج فارس را تهدیدی برای کشورهای عرب دانست؛ خبرگزاری رویتر پیش بینی کرد که موضوع اصلی مورد بحث در اجلاس سران، جنگ ایران و عراق باشد؛ خبرگزاری بی بی سی: دولت های منطقه به رغم قدرت مالی شان ازنظر امنیتی ضعیف و دربرابر تهدیدهای بیرونی بی دفاع هستند؛ خبرگزاری بی بی سی از طرح عربستان در اجلاس سران ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس درمورد حضور محتاطانه امریکا در خلیج فارس خبر داد؛ خبرگزاری یونایتدپرس به نقل از منابع آگاه، موضوع مطرح شده در اولین روز اجلاس سران را تصمیم گیری درمورد حوادث منطقه و رخنه ایران به خاک عراق عنوان کرد.

۲ مقاله روزنامه آلمانی فرانکفورتر روندشاو درمورد حمایت همه جانبه کشورهای اروپایی از عراق و حضور مشاوران فرانسوی و انگلیسی در بغداد.

۳ رئیس جمهور امریکا، تحریم اقتصادی علیه ایران را یک سال دیگر تمدید کرد؛ روزنامه لوموند به نقل از ریگان نوشت که عادی شدن روابط ایران و امریکا به این زودی ها امکان پذیر نیست؛ خبرگزاری تاس با انتقاد از ریگان، عادی شدن روابط بازرگانی و دیپلماتیک ایران و امریکا را غیر ممکن خواند.

۴ روزنامه فیگارو (چاپ پاریس) ارزیابی غلط از توان نظامی عراق را عامل اصلی شکست در تهاجم علیه ایران عنوان کرد و نوشت: امریکا از عراق حمایت کرده و درصدد تقویت روابط خود با کشورهای عربی در جنگ عراق علیه ایران است.

۵ کشته یا زخمی شدن ۸ نفر از نیروهای عراقی در برخورد با مین در عملیات مجاهدین مسلمان عراق؛ برجای ماندن ۵ کشته یا مجروح از نیروهای عراقی در حمله نیروهای مسلمان عراقی به دو پایگاه نظامی در استان کردستان عراق.

ضمیمه گزارش۳۱۲: مقاله روزنامه فرانکفورتر روندشاو درباره حمایت همه جانبه کشورهای انگلیس، فرانسه و امریکا از عراق در جنگ علیه ایران.

گزارش روزشمار ۱۹/۸/۱۳۶۱

۶ نیروهای ایرانی باوجود حجم وسیع آتش دشمن در تپه های ارتفاعات ۱۷۵، موفق به حفظ این ارتفاعات شدند و نیروهای عراقی به دلیل ناکامی در کسب نتیجه، از حجم آتش خود کاسته، به تقویت نیروهای خود در فاصله ای دورتر از نیروهای خودی پرداختند.

۷ حفاظت مناطق عملیاتی محرم و بخشی از جنوب غربی نوار مرزی استان ایلام به ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران واگذار شد.

۸ انهدام یک بالگرد عراقی در منطقه عملیاتی محرم؛ دفع تجاوز ۱۰ فروند از هواپیماهای عراقی به حریم هوایی مناطق جنوب، نفت شهر، طلائیه، مهران و... با واکنش و اقدامات راهکنشی هواپیماهای خودی؛ برجای ماندن ۳ شهید و ۸ مجروح در بمباران شهرهای آبادان و خرمشهر.

عناصر غیر قانونی، ضمن گروگان گیری افراد در محور سنندج - کامیاران، ۲ اتوبوس و یک لندرور را به آتش کشیدند؛ افراد غیر قانونی در کامیاران ضمن آتش زدن یک دستگاه ایفای ژاندارمری، ۵ نفر را به شهادت رساندند؛ عناصر مسلح حزب دمکرات، تعدادی از کارکنان برق پیرانشهر را در جاده ارومیه - پیرانشهر به اسارت بردند؛ نیروهای غیر قانونی در شمال بانه، ۲ نفر از نیروهای جهاد را شهید و ۶ نفر دیگر را اسیر کردند؛ در پاک سازی محور سردشت - ربط، ۲ سرباز ارتش مجروح شدند؛ شهادت یک

۱ سرباز و یک بسیجی و هلاکت یک نفر از افراد ضد انقلاب در درگیری در جنوب مهاباد؛ تقاضای امان نامه ۴ نفر از افراد مسلح غیر قانونی از سپاه پاسداران بوکان.

۲ اقدام حزب دمکرات در آزادی تعدادی از زندانیان کُرد کردستان درپی محدودیت های مکانی، غذایی و سوختی و...؛ رویتر به نقل از منابع کُرد ضمن اشاره به موفقیت های نیروهای خودی در کردستان: کردستان اکنون در دست پاسداران انقلاب است.

۳ باتوجه به نزدیک شدن زمان برگزاری انتخابات مجلس خبرگان میان دوره ای مجلس، رادیو حزب دمکرات، شرکت مردم کردستان در این انتخابات را یک عمل ضد خلقی و خیانت نامید.

۴ ناکامی افراد مسلح در ترور معاون شورای زندان ها در خیابان دکتر فاطمی تهران؛ پرتاب یک کوکتل مولوتف به داخل منزل یک فرد متدین در بروجرد که خسارت و آسیبی وارد نکرد؛ خودکشی ۲ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با قرص سیانور در تهران و قائم شهر هنگام دستگیری؛ دستگیری ۴ نفر از اعضای سازمان در رامسر، تهران، مرودشت و بندر گز.

۵ عزیمت نیروهای داوطلب مردمی از شهرهای سمنان، امام شهر و خمینی شهر به جبهه ها؛ رئیس شهربانی درپی فتوای امام خمینی از آمادگی نیروهای پلیس برای عزیمت به جبهه های جنگ خبر داد.

۶ محسن رضایی در مراسم بزرگداشت شهدای شهر قم، علت برخوردهای امریکا با ایران را ترس از ناتوانی در آینده برای کنترل ایران ذکر کرد و ایران را کشوری خواند که هیچ گاه زیر بار ذلت نخواهد رفت.

۷ دیدار رئیس شهربانی با امام خمینی و بیان گزارش فعالیت های شهربانی. اظهارخشنودی کردستان از همکاری بسیار خوب مردم این استان در خشکاندن ریشه ضد انقلاب و استقرار حاکمیت جمهوری اسلامی در این منطقه در گفت و گو با واحد مرکزی خبر.

۸ فرمانده نیروی هوایی هند در ضیافت شام سفارت ایران در دهلی نو، ضمن طرف داری از ایران و محکوم کردن عراق، امریکا را عامل اصلی بروز جنگ دانست و دولت صدام را یک دولت شکست خورده و دولت ایران را مردمی و پیروز خواند. هدف سفر هیئت نظامی ایران به هند، آشنایی با شیوه های جنگ هوایی بود.

۹ اشاره به توطئه های امریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه؛ ضرورت گسترش همکاری های کشورهای اسلامی و پیشرو منطقه و فعالیت هرچه بیشتر جبهه پایداری، از موارد ذکرشده در دیدار معاون سیاسی وزارت خارجه ایران با مقامات عالی رتبه لیبی در پایتخت این کشور بود.

۱۰ دیدار سفیر یوگسلاوی با معاون وزیر راه و ترابری و مدیرعامل سازمان کشتیرانی و سخنان وی درباره چگونگی میزان تعامل اقتصادی کشور متبوعش با ایران.

خبرگزاری یونایتدپرس در پایان اولین روز جلسه سران کشورهای حاشیه خلیج فارس: حکام کشورهای عربی درباره جنگ ایران و عراق و کمک مالی به عراق بحث و گفت وگو کردند و عمان نیز خواستار فراخوانی سفرای کشورهای عضو شورا از تهران و برقراری رابطه با مصر شد؛ رادیو کلن علّت تأسیس شورای همکاری خلیج فارس را جنگ ایران و عراق و درمعرض خطر قرارگرفتن منابع نفت و خطوط کشتیرانی این کشورها عنوان کرد؛ خبرگزاری آسوشیتدپرس: ایران خود را تنها قدرت اصلی منطقه می داند و شورای خلیج فارس، فقط خود را به حمایت مالی از عراق و درگیری لفظی با ایران محدود کرده است؛ وزیر دفاع مصر جنگ ایران و عراق را خطری مستقیم برای منطقه نفت خیز خلیج فارس خواند و از ادامه کمک های نظامی مصر به عراق خبر داد؛ روزنامه کویتی الرای العام کشورهای شورای خلیج فارس را به برقراری رابطه و ادامه همکاری با مصر فراخواند و دلیل این فراخوانی را تهدید ایران علیه کشورهای خلیج

۱ عنوان کرد؛ رادیو ریاض بر لزوم حمایت نظامی عراق دربرابر توطئه ها و ایران تأکید کرد.

۲ تاس خبرگزاری رسمی شوروی، با ابراز نگرانی از مانور های امریکا در خلیج فارس و اقیانوس هند، هدف امریکا را از این عمل، استعمار دوباره اقیانوس هند عنوان کرد و هشدار داد که شوروی نمی تواند دربرابر خطری که امنیت و استقلالش را تهدید می کند بی تفاوت باشد؛ پیشنهاد روزنامه کویتی الوطن به شوروی درمورد رهسپارکردن وزیر امور خارجه خود به تهران و بغداد برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و ازبین بردن انحصار ابتکارها و اقدام های امریکا در منطقه.

۳ اعلام آمادگی صدام حسین برای پذیرفتن ابونضال در بغداد؛ نگرانی دولت امریکا از این عمل صدام؛ تصادفی خواندن و منفی ندانستن این عمل صدام حسین ازجانب امریکا.

۴ صدام حسین بعد از پایان عملیات محرم، به تعدادی از افسران عراقی نشان شجاعت اعطا کرد؛ نشریه انگلیسی اینترنشنال چاپ کانادا: صدام حسین، تعدادی از افسران خود را که در شکست عراق در عملیات مسلم بن عقیل مؤثر بوده اند، به اعدام محکوم کرد؛ خبرگزاری لیبی: صدور حکم اعدام وزیر بازرگانی عراق ازسوی صدام حسین پس از اعدام ۴ وزیر بهداری، نفت، راه و ترابری و دارایی.

۵ قائم مقام طرح گسترش مجتمع پتروشیمی شیراز از عملیات بزرگ نصب رآکتور واحد اوره سازی طرح گسترش پتروشیمی شیراز با طراحی نیروهای ایرانی و اجرای آنان با صرف هزینه ای بسیار اندک خبر داد؛ درحالی که شرکت های خارجی برای اجرای این عملیات خواهان ۶ میلیون دلار بودند. وی اعلام کرد با اجرای این طرح، تولید پتروشیمی ۱۰ برابر افزایش می یابد.

گزارش روزشمار ۲۰/۸/۱۳۶۱

۶ پاتک ناموفق نیروهای عراقی به مواضع لشکر۲۵ کربلا و ۱۷ علی بن ابیطالب و کشته یا زخمی شدن ۴۵۰ نفر از نیروهای دشمن و اسارت ۲۶ نفر از آنان؛ کشته یا زخمی شدن ۱۶ نفر از نیروهای دشمن در پاتک دیگری در جنوب منطقه عملیاتی محرم؛ ستاد مشترک ارتش از سرنگونی ۲ فروند هواپیمای عراقی و یک بالگرد عراقی بر فراز منطقه عملیاتی محرم خبر داد؛ در تبادل آتش و فعالیت های توپخانه ای بین نیروهای خودی و دشمن در آبادان ۵ نظامی مجروح شدند.

۷ ورود ۱۴۴ دستگاه تریلر حامل تجهیزات و مهمات سنگین و سبک نظامی از کشورهای کویت و عربستان سعودی به عراق؛ ارسال روزانه ۷۰ الی ۸۰ دستگاه تریلر حامل مهمات از عربستان به عراق؛ ارسال کامیون های حامل مواد سوختی و مواد غذایی از بندر شعیبه کویت به عراق؛ ورود ۷۸۰ دستگاه موتورسیکلت با کاربری نظامی از مرزهای عربستان به عراق؛ دریافت تعدادی توپ ۱۵۵ میلی متری خودکششی از فرانسه توسط عراق؛ روزنامه اکسپرسو: پرتغال متعهد شده است که ۲۰۰,۱۰ تن سلاح و تجهیزات نظامی به عراق بفروشد.

۸ در برخورد خودرو نظامی با مین در شرق مریوان ۴ تن شهید یا زخمی شدند؛ ۲ نفر از افراد گروه تجسس مین در جاده سردشت با مین برخورد کردند که یک نفر از آنان شهید و دیگری مجروح شد؛ سرقت یک دستگاه لندرور سازمان بهداشت شهرستان خوی در جاده ارومیه - سلماس به دست افراد مسلح غیر قانونی.

۹ شهادت یک پاسدار در تیراندازی افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به مأموران کنترل جاده در نورآباد کازرون؛ شهادت یک بسیجی در شهرک ولی عصر(عج) جاده ساوه به دست افراد سازمان؛ ناکامی عناصر سازمان در حمله به مسجد تخته پل نازی آباد؛ دستگیری ۷ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران، نور و شاهین شهر؛ دستگیری یکی از اعضای سازمان در خیابان گیشای تهران و کشته شدن یک نفر دیگر؛ دستگیری ۵ نفر از اعضای گروه چریک های فدایی خلق بندرعباس در محل اختفای آنان در ارومیه.

۱ عزیمت گروه هـای مختلف مردم اسـتان هـای اصـفهان، خراسـان، لرسـتان، سیسـتان وبلوچسـتان، خوزسـتان، تهران و باختران به جبهه؛ اعلام آمـادگی گروه هـای مختلف برای عزیمت به جبهه هـا؛ اعلام آمـادگی جانبازان انقلاب در آلمان غربی و کارکنان سـفارت ایران در ترکیه و حزب الدعوه اسلامی عراق جهت حضور در میادین نبرد؛ اطلاعیه سپاه منطقه ۱۰ کشوری برای اعزام مجدد نیروهای داوطلب مردمی به جبهه های جنگ.

۲ وجود نفت به عنوان یک وسیله اقتصادی و حربه سیاسی؛ تلاش قدرت ها برای به دست گرفتن جریان نفت و استفاده آنها از این ماده در اجرای سیاست هـای سـلطه طلبـانه علیه کشورهـای محروم و قرین شـدن نفت بـا فسـاد و تبـاهی کشورهای صاحب نفت؛ چشم انـداز سیاست خارجی ایران برای استفاده از نفت درجهت مقاصد انسان دوستانه و کمک به ملل مستضعف، محور سخنان رئیس جمهور در دیدار با وزیر نفت و هیئت مدیره شرکت ملی نفت ایران بود.

۳ درگذشت لئونید برژنف رهبر حزب کمونیست شوروی. آندروپف رئیس سابق ک.گ.ب، پرنکف عضو سابق دفتر سیاسی حزب کمونیست و ویکتور گریشین رهبر حزب کمونیست، جانشینان احتمالی وی می باشند.

۴ در پایان کار نشست کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس مهم ترین توافق سران درمورد جنگ ایران و عراق، حمایت سیاسی از عراق بود؛ خبرگزاری ها از به توافق نرسیدن سران ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در موضوع دفاع مشترک و پیمان امنیت داخلی جهت مقابله با خرابکاری خبر دادند؛ آسوشیتدپرس: در بیانیه خاتمه اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، هیچ گونه اشاره ای به تعهدات پان عربی برای کمک به عراق در جنگ نشده و شرکت کنندگان برای خاتمه جنگ ۲۵ ماهه راه حلی ارائه نکرده اند؛ رادیو مونت کارلو هدف از تشکیل این اجلاس را بحث درمورد جنگ ایران و عراق عنوان کرد؛ منابع مطلع اعلام کردند رهبران ۶ کشور عربی، کشورهایی را برای میانجیگری جهت خاتمه جنگ در نظر گرفته اند. خبرگزاری آلمان از سفر آتی وزیر امور خارجه فرانسه برای بررسی اوضاع خاورمیانه به کشورهای کویت، بحرین و قطر خبر داد.

۵ تحلیل رادیو بی بی سی از تأثیر سوء موفقیت عملیات محرم در روحیه نیروهای ارتش عراق و نگرانی کشورهای اردن و عربستان از نتیجه جنگ ایران و عراق؛ روزنامه گاردین از سفر تعجیلی نخست وزیر اردن به عراق به دلیل عقب نشینی های عراق خبر داد و تنها امید عراقی ها را برای توقف پیشروی ایرانیان باران های زمستانی دانست.

گزارش روزشمار ۲۱/۸/۱۳۶۱

۶ پاتک سنگین، اما ناموفق نیروهای عراقی در دامنه ارتفاعات ۱۷۵؛ برجای ماندن ۶۵۰ کشته یا مجروح و اسارت ۲۰ عراقی در پاتک فوق؛ عقب نشینی نیروهای عراقی از جنوب منطقه عملیاتی محرم تا ۸ کیلومتری جنوب چم هندی.

۷ سقوط ۲ فروند هواپیمای دشمن در محدوده عملیاتی محرم؛ گزارش فرماندهی قرارگاه کربلا از آمار شهدا و مجروحان عملیات محرم؛ نتایج عملیات محرم: آزادسازی ۱۰۰ کیلومتر مربع از اراضی ایران و عراق و ۹ پاسگاه مرزی این ۲ کشور؛ آسیب دیدن ۱۴ تیپ عراقی؛ هلاکت ۶۰۰ عراقی و اسارت ۲۳۵۰ نفر از نیروهای عراق.

۸ براثر شلیک گلوله های ارتش عراق در آبادان، ۱۰ نفر مجروح شدند و ۲ منزل مسکونی ویران شد؛ در گلوله باران خرمشهر، ۴ تن شهید و ۵ نفر مجروح شدند و یک منزل مسکونی تخریب گردید.

اعزام تعدادی از اعضای انجمن ها و شوراهای اسلامی کارخانجات مختلف تهران و نیروهای داوطلب

۱ مردمی تهران، ملایر و پیرانشهر به جبهه ها؛ اهدای ۵۶۰ هزار واحد خون ازطرف مردم خرم آباد برای برطرف کردن نیاز درمانی جبهه های جنگ.

۲ برخورد یک خودرو زیل با مین در شمال غرب سردشت و مجروح شدن راننده آن.

۳ کشف ۲ خانه تیمی در ارومیه و کشته شدن ۵ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق؛ در درگیری بین نیروهای بسیج و عناصر سازمان در حوالی زندان اوین در تهران، یک فرد بسیجی مجروح شد.

۴ مسعود رجوی در مصاحبه با نشریه عربی المجله (چاپ لندن)، ایران را به برخورداری از حمایت رژیم صهیونیستی و سوریه متهم کرد و با اعتراف به قتل ۲۰۰۰ نفر از طرف داران ایران، مشکلات داخلی را عامل روی گردانی ایران از پذیرش صلح برای پایان دادن به جنگ دانست و پیروزی مخالفان جمهوری اسلامی را قریب الوقوع خواند.

۵ سخنان حجت الاسلام امامی کاشانی در نمازجمعه تهران درباره موفقیت های ایران در برخورد با نیروهای غیرقانونی غرب کشور و تبلیغات رسانه های غربی درمورد متجاوزبودن ایران در ورود به خاک عراق.

۶ ورود وزیر امور خارجه یوگسلاوی در رأس هیئتی به ایران به منظور تبادل نظر درمورد نهضت عدم تعهد و برنامه اجلاس آتی سران این جنبش و گفت وگو درباره روابط دوجانبه میان دو کشور.

۷ سفر معاون وزیر اقتصاد و دارایی کره شمالی به ایران با هدف گسترش ارتباطات دوستانه و همکاری متقابل دو کشور.

۸ گزارش خبرگزاری ژاپنی کیودو از آخرین نتایج گفت وگوهای مقامات اقتصادی ایران و ژاپن درباره چگونگی ادامه همکاری دو کشور در تکمیل پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی.

۹ گزارش روزنامه الشعب (چاپ الجزایر) درمورد جنگ ایران و عراق به نقل از معاون سیاسی وزارت امور خارجه ایران.

۱۰ گزارش روزنامه نیویورک تایمز از استقرار نیروهای ایران در داخل عراق؛ گزارش هفته نامه اکونومیست (چاپ لندن) درباره ناتوانی عراق برای ادامه جنگ و عزم راسخ ایران برای ادامه جنگ تا زمان نامعلوم.

۱۱ خبرگزاری آسوشیتدپرس از پایان اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و ناخشنودی صدام از نتیجه نشست سران خبر داد؛ رادیو امریکا: در بیانیه پایانی اجلاس سران، فقط اشاره ای به جنگ ایران و عراق شده و تأکید گردیده است که هرکدام از کشورهای منطقه باید خود مسئول دفاع از خودشان باشند؛ تأکید پادشاهان اردن و عربستان بر لزوم توقف جنگ بین ایران و عراق.

۱۲ کریستین ساینس مانیتور: میزان خرید اسلحه عراق از برزیل به عنوان پنجمین کشور صادرکننده اسلحه، به یک میلیارد دلار خواهد رسید.

۱۳ انتخاب آندروپف به دبیرکلی حزب کمونیست شوروی به دنبال درگذشت برژنف.

۱۴ برگزاری اولین کنکور بعد از انقلاب فرهنگی با شرکت حدود ۹۰ هزار داوطلب در رشته های گروه پزشکی در سراسر کشور.

۱۵ تقاضای پناهندگی ۷ عراقی از ایران.

گزارش روزشمار ۲۲/۸/۱۳۶۱

۱۶ در گلوله باران شهر آبادان، ۳ نفر مجروح شدند و ۳ منزل مسکونی تخریب گردید؛ در خرمشهر نیز به پاسگاه پلیس و ساختمان های اطراف گمرک آسیب وارد شد و ۱۳ نفر شهید یا مجروح شدند.

فرمانده کل سپاه پاسداران هدف از اجرای عملیات محرم را تصرف ارتفاعات مرزی، اثرگذاری تبلیغاتی - سیاسی در سطح جهان و انهدام نیروهای دشمن عنوان کرد و گفت تا زمانی که امریکا و

۱ صدام شرایط ما را نپذیرند جنگ پایان نخواهد یافت.

۲ براثر برخورد خودرو مخابرات با کمین در محور سردشت - پیرانشهر مسئول مخابرات کردستان مجروح شد؛ عناصر گروه های مسلح غیر قانونی یک بسیجی را در حومه سنندج ربودند؛ دستگیری ۳ تن از اعضای حزب دمکرات و ۲ تن از عناصر کومه له در روستاهای توابع بانه و سنندج؛ تقاضای امان نامه ۳ نفر از اعضای حزب دمکرات کردستان از سپاه پاسداران.

۳ کشته شدن ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در درگیری با نیروهای دادستانی در تهران؛ شناسایی و دستگیری ۱۶ نفر از اعضای سازمان در شهرهای تهران، شیراز و بوشهر.

۴ اطلاعیه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان درمورد دستگیری ۸۰ نفر از تشکیلات سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) شاخه اصفهان، شهرکرد و شهرستان های تابعه.

۵ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از سیر عزیمت گروه های مختلف مردم از شهرهای ایران به جبهه پس از فتوای امام خمینی.

۶ تسلیم پیام رئیس جمهور یوگسلاوی به آیت الله خامنه ای توسط وزیر امور خارجه آن کشور و تأکید رئیس جمهوری کشورمان بر تقویت هرچه بیشتر جنبش عدم تعهد؛ هماهنگی کشورهای عضو جنبش عدم تعهد؛ لزوم پاک سازی این جنبش از کشورهای وابسته؛ تشریح دیدگاه ها و مواضع ایران در جنگ و موضوع میانجیگری از مباحث دیدار آقای هاشمی رفسنجانی با وزیر امور خارجه یوگسلاوی بود؛ وزیر امور خارجه یوگسلاوی در دیدار با وزیر امور خارجه کشورمان خواستار همکاری بیشتر دو کشور در زمینه های سیاسی و اقتصادی شد و بر حمایت کشورش از ایران تأکید کرد.

۷ مصاحبه مطبوعاتی وزیر سپاه پاسداران درباره دلایل تشکیل وزارت سپاه؛ وظایف این نهاد در حوزه فرماندهی و وزارتی؛ بررسی ساختار تشکیلاتی وزارت سپاه؛ نحوه ارتباط آن با تشکیلات سپاه؛ اولویت وزارت در برنامه ریزی و...

۸ در دیدار قائم مقام وزیر امور خارجه ایران با سفیر ترکیه در تهران، درمورد موضوعات دوجانبه ازجمله ایجاد پایگاه نظامی جدید امریکا در ترکیه؛ شرایط ایران برای صلح و برقراری روابط مسالمت آمیز ایران با کشورهای همسایه بحث و تبادل نظر شد.

۹ دیدار و گفت وگوی معاون اقتصاد خارجی کره شمالی با مدیرعامل سازمان صنایع ملی ایران درباره امور فنی.

۱۰ ابرازنگرانی معاون سیاسی وزارت امور خارجه کشورمان در دیدار با قائم مقام وزارت خارجه الجزایر از نقشه ها و توطئه های سلطه طلبانه امریکا و رژیم صهیونیستی و درخواست وی برای فعالیت هرچه بیشتر کشورهای اسلامی و مترقی برای مقابله با اهداف شوم امریکا در منطقه.

۱۱ مصاحبه نخست وزیر در پایان جلسه هیئت دولت درخصوص حمایت ایران از همه پرسی درمورد حکومت صدام و راه پیمایی در بغداد؛ سخنگوی وزارت خارجه ایران، نتیجه همه پرسی درخواستی صدام را سرنگونی حکومت وی دانست؛ به گزارش خبرگزاری عراق، ۴ میلیون نفر از مردم عراق در حمایت از صدام در بغداد به راه پیمایی پرداختند؛ گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد درباره انعکاس خبر تظاهرات طرف داران صدام از رادیو بغداد.

خبرگزاری ها و رادیوهای حامی عراق نتایج اجلاس سران کشورهای خلیج فارس را به نفع عراق دانستند و عملیات محرم را شکست خورده اعلام کردند؛ خبرگزاری جمهوری اسلامی عمده ترین دلایل دست نیافتن سران کشورهای خلیج فارس به نتایج مورد انتظار عراق را شکست در انعقاد یک

۱ قرارداد مشترک امنیتی و به توافق نرسیدن برای کمک مالی مجدد به عراق عنوان کرد؛ رادیو کویت ورود نیروهای ایرانی به خاک عراق را مانعی برای گسیل نیروهای عربی به رویارویی با رژیم صهیونیستی ذکر کرد؛ روزنامه اردنی الدستور، حمایت کشورهای عربی از عراق را یک فریضه برای آنان برشمرد؛ روزنامه کریستین ساینس مانیتور در بررسی عملکرد اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، به تأثیر عملیات های نظامی ایران در تصمیمات سران و مقایسه توان نظامی ایران و این کشورها پرداخته و ایران را تهدیدی بالقوه برای کشورهای منطقه دانسته است.

۲ سفر وزیر امور خارجه فرانسه به کویت؛ وی در مصاحبه با خبرگزاری این کشور، ضمن اعلام حمایت همه جانبه خود از عراق، اقدام عراق را در پذیرش پیمان الجزایر منطقی دانسته، از ایران به دلیل نپذیرفتن صلح انتقاد کرد و از آمادگی کشورش برای تشکیل یک نیروی دریایی جدید در خلیج فارس خبر داد.

۳ مصاحبه رئیس جدید ستاد مشترک ارتش امریکا با خبرنگاران درباره وضعیت فعلی جنگ ایران و عراق؛ موضع شوروی در وضعیت کنونی و اقدام آتی نظامی امریکا در منطقه.

۴ سفر نخست وزیر یمن شمالی به عراق و اعلام حمایت نامحدود کشورش از عراق دربرابر ایران.

۵ ارسال ۳۰۰ محموله زرهی و مهمات از کویت به عراق؛ اعزام شمار فراوانی نیرو از اردن به عراق برای برقراری امنیت داخلی و جایگزینی آنها با نیروهای پلیس اعزام شده به جبهه های جنگ.

گزارش روزشمار ۲۳/۸/۱۳۶۱

۶ در تبادل آتش در منطقه عملیاتی محرم، ۷ نفر از نیروهای خودی شهید و ۲۷ نفر مجروح شدند، ۱۵ نفر از نیروهای عراقی نیز به هلاکت رسیدند؛ آتش سوزی چند ساعته چاه های نفت زبیدات در گلوله باران و بمباران هوایی نیروهای عراقی؛ حمله موشکی ناموفق عراق به جزیره خارک؛ حمله هواپیماهای عراقی به حریم هوایی شهرهای ایلام، بوشهر و آبادان؛ در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر ۲۹ نفر شهید یا مجروح شدند.

۷ گُسیل نیروهای داوطلب بسیجی و فنی و ارسال کمک های نقدی و غیر نقدی به جبهه ها از شهرهای گوناگون؛ کمک پانصد هزار روپیه ای مردم ایالت جامو و کشمیر هند به جنگ زدگان؛ فهرست اقلام کمکی مردم که شامل انواع میوه و خشکبار، پوشاک و... می باشد.

۸ ترمیم و بازسازی مساجد، حسینیه ها و مدارس علمیه شهرهای دزفول و اهواز؛ اختصاص مبلغ ۴۷۰ میلیون ریال به بازسازی استان های کردستان و باختران در بیستمین جلسه ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده.

۹ در ادامه پاک سازی محور پیرانشهر- سردشت در محدوده جنگل های آلواتان، ۱۲ نفر از نیروهای حزب دمکرات کشته و ۲۳ نفر مجروح شدند؛ یک خودرو سپاه در برخورد با مین در مهاباد آسیب دید؛ دستگیری ۲ نفر از افراد کومه له در شهرهای مهاباد و جوانرود؛ ۲ نفر از افراد حزب دمکرات خود را به سپاه پاسداران پاوه و جوانرود معرفی کردند.

۱۰ استانداران آذربایجان غربی و کردستان در جلسه هیئت دولت به تشریح نیازهای منطقه، مشکلات دو استان و راه های مواجهه با آنها پرداختند.

۱۱ اقدام تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به نفع حکومت عراق.

۱۲ سخنان سرهنگ علی صیادشیرازی در پادگان مرکز مهندسی بروجرد درمورد بخش هایی از توفیقات نیروهای مسلح ایران در بازپس گیری مناطق اشغالی در عملیات های گوناگون.

۱۳ نامه امام خمینی خطاب به ملت ایران و شهادت ایشان درباره مبّرابودن فرزند شان سید احمدخمینی، از تهمت های واردشده.

ص: ۹۵۷

۱ در دومین دور مذاکرات وزیر امور خارجه یوگسلاوی با وزیر امور خارجه کشورمان، وی تمایل دولت متبوع خود را به افزایش میزان خرید نفت از ایران اعلام کرد؛ دیدار وزیر خارجه یوگسلاوی با وزیر امور اقتصادی و دارایی ایران و گفت وگو درباره همکاری های اقتصادی دو کشور.

۲ تقدیم پیام شفاهی رئیس جمهور کشورمان به رئیس جمهور الجزایر توسط معاون سیاسی وزارت امور خارجه.

۳ رادیو صوت الجماهیر: نخست وزیر یمن شمالی در دیدار با صدام حسین در بغداد بر لزوم همکاری و پشتیبانی کشورش از عراق در جنگ با ایران تأکید کرد.

۴ احضاریه دولت عراق برای دانشجویان عراقی خارج از کشور جهت بازگشت به عراق و شرکت در جنگ؛ خبرگزاری لیبی از ورود سربازان سودانی به عراق برای شرکت در جنگ علیه ایران خبر داد؛ پرداخت ۴۵ هزار دلار برای هر افسر سودانی به ازای ۶ ماه خدمت در عراق؛ اعزام نیرو از کشورهای کویت، اردن و یمن شمالی به عراق.

۵ ارسال خودروهای حامل محمولات نظامی و موشک از اردن و عربستان به عراق؛ روزنامه سوری البعث: کشورهای عربی برای اجرای نقشه های امریکا و رژیم صهیونیستی به عراق کمک کرده اند.

۶ وزیر امور خارجه فرانسه در کویت بار دیگر بر حمایت کشورش از عراق در جنگ علیه ایران و لزوم گسترش همکاری های بازرگانی و اقتصادی بین فرانسه و کویت تأکید کرد.

۷ گزارش روزنامه گاردین (چاپ لندن) درباره نتایج عملیات محرم برای ایران و عراق؛ روزنامه یونیورسال (چاپ کاراکاس) تصرف شهر طیب عراق به دست ایرانیان را نشان دهنده قدرت و توان فوق العاده ایرانیان دانست؛ واحد مرکزی خبر: دولت کویت برای جلوگیری از ورود ثروتمندان عراقی به این کشور تعداد مأموران مرزی خود را افزایش داده است.

۸ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی با استناد به نوشته های روزنامه های معتبر ژاپن از روابط تجاری ایران و ژاپن.

۹ وزارت خارجه امریکا اخبار منتشر شده درمورد اقدام امریکا برای ایجاد پایگاه نظامی برای نیروهای واکنش سریع در خاک ترکیه را تکذیب کرد. گزارش مطبوعات آلمان درمورد ایجاد این پایگاه ها در ترکیه و اهمیت راهبردی آنها.

ضمیمه گزارش۳۷۹: گزارش روزنامه کیهان از کمک های نقدی و غیر نقدی مردم، سازمان ها و کارخانجات به جبهه های جنگ.

گزارش روزشمار ۲۴/۸/۱۳۶۱

۱۰ اجرای عملیات با رمز "یا زین العابدین(ع)" به فرماندهی قرارگاه نجف جهت پاک سازی ارتفاعات ۲۰۰ و کله قندی شهر مندلی در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل؛ تصرف همه اهداف پیش بینی شده به جز قسمت های پایین ارتفاعات ۲۰۰ در ساعات اولیه عملیات؛ در درگیری بین ۲ گروه از نیروهای خودی با عراقی ها ۵۰۰ نفر از نیروهای دشمن زخمی و ۱۸ نفر اسیر شدند؛ انهدام ۸۵ درصد از گردان های ۱ و ۲ و ۴۰ درصد از گردان۳ تیپ۴۰ عراق به دست نیروهای خودی؛ موفقیت عراق در تصرف مجدد تنگه میان تنگ و بخشی از ارتفاعات گیسکه؛ اطلاعیه فرماندهی قرارگاه نجف به دنبال اجرای موفقیت آمیز این عملیات. ادعای فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق درباره سرکوب حمله نیروهای ایرانی.

۱۱ در بمباران آبادان، یک نفر شهید و ۱۲ نفر مجروح شدند و ۲ منزل مسکونی و یک مغازه تخریب گردید؛ در خرمشهر، براثر اصابت گلوله

یک نفر شهید و ۷ نفر مجروح شدند.

ص: ۹۵۸

۱ اعزام نیروهـای داوطلب مردمی و راننـدگان پایه یک و نیروهای فنی از شـهرهای مختلف ایران به میادین نبرد و اهـدای کمک های نقـدی و غیر نقـدی مردم به جبهه هـا؛ اعلام آمادگی کارکنان سـفارت و کنسولگری های جمهوری اسـلامی ایران در ترکیه برای حضور در جبهه های جنگ.

۲ اجرای آخرین مرحله عملیات آزادسازی محور ۹۷ کیلومتری پیرانشـهر - سردشت؛ آزادسازی ۲۵ روسـتا، کشته یا زخمی شدن ۹۰۰ نفر و اسارت ۹۷ تن از افراد ضـد انقلاب در عملیات هـای چنـد مـاهه اخیر در این محور؛ اسـتقبال گرم مردم سـردشت از نیروهـای قرارگـاه حمزه سیدالشـهدا(ع)؛ اطلاعیه قرارگاه حمزه درمورد نتایج آزادسازی جاده پیرانشـهر - سـردشت؛ خبرگزاری رویتر از لنـدن به نقل از حسن قاضـی سخنگوی حزب دمکرات کردستان ایران، از ادامه جنگ بین چریک ها و پاسداران در منطقه مرزی ایران با ترکیه و عراق خبر داد.

۳ در عملیـات پاک سازی روسـتاهای جنوب محور بانه - سـردشت، ۳ نفر از عناصـر حزب دمکرات دسـتگیر شدنـد؛ در درگیری افراد بارزانی (حزب دمکرات کردسـتان عراق) با حزب دمکرات کردسـتان ایران در جاده پیرانشـهر - سردشت، ۱۲ نفر از بارزانی ها کشـته و ۲ نفر مجروح شدند؛ افراد حزب دمکرات یک فرد بومی روسـتای صالح آباد بانه را به دلیل همکاری با سپاه به شـهادت رساندند؛ در برخورد خودرو حامل ۱۶ نفر از افراد بسـیجی و ژانـدارمری با مین در جاده دیوانـدره، ۱۳ تن شـهید و ۲ تن زخمی شدند؛ یک نفر از افراد واحد مهندسـی لشـکر۶۴ ارومیه در برخورد با مین به شـهادت رسـید و ۲ نفر نیز مجروح شدنـد؛ در پایگاهی نزدیک مهاباد، یک سـرباز در برخورد با مین مجروح شـد؛ شهادت یک بسـیجی در روسـتایی از توابع سـردشت به دست افراد ضـد انقلاب؛ در درگیری بین نیروهای حزب دمکرات و کومه له در محور نقده - اشنویه، ۷ نفر ازطرفین و یک زن روسـتایی مجروح شدند؛ در درگیری نیروهای کومه له و چریک های فدایی خلق در روسـتای بسطام دیواندره، ۱۱ تن ازطرفین زخمی شدند؛ ۴ نفر از اعضای حزب دمکرات با تحویل دادن سلاح های خود، تسلیم نیروهای سپاه بوکان شدند.

۴ نیروهـای سازمـان مجاهـدین خلق (منافقین) با کارگذاشـتن بمب در شهرسـتان ازنا، ۸ نفر را شـهید یا زخمی کردنـد، دسـتگیری عاملان این انفجـار؛ کشف دو خانه تیمی و دسـتگیری ۷ نفر از افراد سازمان با اقـدامات نیروهای سپاه و دادسـتانی؛ دسـتگیری یک نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق؛ ۱۱ تن از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق در مشهد، محکوم به حبس از ۶ ماه تا حبس ابد شدند؛ آغاز محاکمه ۸ تن از سلطنت طلبان در دادگاه انقلاب اسلامی به جرم اقدام علیه امنیت کشور و فراری دادن افراد از مرز.

۵ مصاحبه سیدحسـین موسوی تبریزی دادسـتان کل انقلاب، با خبرنگاران و تمجیـد وی از عملکرد دادسـتانی انقلاب در برخورد با گروه های مسلح و تأثیر طرح مالک و مستأجر در محدودکردن فعالیت های سازمان مجاهدین خلق (منافقین).

۶ رئیس جمهور در دیدار با سـفیر کشور الجزایر در ایران اظهار امیدواری کرد که اجلاس آتی غیر متعهدها بتواند موضع قاطعی دربرابر هجوم اقتصادی؛ سیاسی و نظامی امریکا به منطقه خاورمیانه و شمال افریقا اتخاذ کند.

۷ در دیـدار نخست وزیر و وزرای سپاه، بهزیستی و ارشـاد اسـلامی بـا امـام خمینی، رهبر انقلاـب اسـلامی بر لزوم همکاری بین وزارتخانه ها، رسـیدگی به حال مستمندان، تحکیم رابطه دولت و سپاه و همکاری با سازمان تبلیغات تأکید کردند؛ درپی اعلام تشکیل وزارت سپاه، شورای ملی مقاومت، وزارت سپاه را تشکیلاتی تروریستی خوانده، ارتش را به خلع سلاح و انحلال سپاه تشویق کرد.

۸ دیدار تولیت آستان قدس رضوی و نماینده استان خراسان در بازسازی هویزه با امام خمینی و ارائه گزارش چگونگی بازسازی هویزه.

۱ اعتراض تعدادی از نمایندگان به سفر هیئت اعزامی ازجانب رئیس جمهور برای شرکت در مراسم تدفین برژنف رهبر شوروی.

۲ مصاحبه وزیر دفاع با واحد مرکزی خبر درباره اقدامات این وزارتخانه در خودکفایی صنایع الکترونیک، ابتکاراتی که در این راه انجام شده و برنامه های آتی دولت برای گسترش صنایع الکترونیک.

۳ گزارش روزنامه امریکایی نیویورک تایمز درمورد اوضاع آرام اقتصادی ایران: باوجود حاکم بودن شرایط جنگی در ایران و تحریم اقتصادی این کشور، شرکت های بازرگانی سرمایه گذار ایتالیایی، آلمانی و سوئدی در ایران فعال هستند و روابط بازرگانی ایران با ترکیه، زلاندنو، استرالیا و اسپانیا افزایش یافته است.

۴ به گزارش رادیو صوت الجماهیر: صدام حسین در جمع نظامیان ارتش این کشور با اشاره به بازسازی توان ارتش و شناخت و آموزش نیروها برای جنگ های کوتاه و طولانی مدت، بر لزوم آموزش و آمادگی فکری و روحی فرماندهان و انضباط شدید نظامی تأکید کرد؛ انعکاس سخنان صدام حسین در رادیو بی بی سی.

۵ مجله لبنانی النهار العربی والدولی از لغو سفر صدام به مراکش و سفر وزیر امور خارجه به مراکش در آینده نزدیک به بغداد خبر داد.

۶ وزارت دفاع عراق افراد ۳۴ ساله این کشور را برای گذراندن خدمت سربازی فراخواند.

۷ روزنامه تایمز در مقاله ای به بررسی وضعیت نظامی عراق؛ مشکلات حکومت عراق درباره ۳ میلیون کرد ناراضی در شمال این کشور؛ عقب افتادن توسعه اقتصادی؛ محدودیت در صدور نفت؛ کمبود نیروی انسانی در عراق و کمک همسایه های این کشور همچون عربستان پرداخته است.

۸ روزنامه الریاض: کشورهای عربی قصد دارند ایران را برای مذاکره با عراق تحت فشار قرار دهند.

۹ سفیر امریکا در آنکارا در مصاحبه با روزنامه دیلی نیوز، از توافق امریکا و ترکیه برای انبارکردن تجهیزات نظامی مورداستفاده ناتو در برخی فرودگاه های ترکیه خبر داد، به گفته وزیر ترکیه، دولت امریکا ۱۰ فرودگاه این کشور را بازسازی خواهد کرد.

۱۰ در درگیری بین نیروهای جیش الشعبی ارتش عراق با پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق در منطقه رواندوز، نیروهای عراقی با تحمل ۱۶ کشته و ۱۱ اسیر مجبور به عقب نشینی شدند؛ در یک اقدام نظامی پیش مرگان کُرد عراقی در منطقه شاندری و نالپاریز، ۱۹ نفر از نیروهای ارتش عراق کشته یا مجروح شدند.

گزارش روزشمار ۲۵/۸/۱۳۶۱

۱۱ انهدام تانک ها و نفربرهای عراق در منطقه عملیاتی محرم به وسیله چند بالگرد ایرانی؛ هواپیماهای عراقی اقدام به ریختن بمب های خوشه ای در تجاوز به حریم هوایی شهرهای شوش، مهران، ایلام، نفت شهر، سومار و گیلان غرب کردند که تلفاتی درپی نداشت؛ سرنگونی هواپیماهای عراقی در منطقه عملیاتی محرم به وسیله پدافند هوایی ارتش ایران؛ آتش گرفتن چند حلقه چاه نفت عراق در منطقه عملیاتی محرم براثر آتشباری نیروهای خودی؛ پیشروی محدود نیروهای عراقی با اجرای پاتک سنگین در منطقه کهنه ریگ و کومه سنگ؛ رادیو صوت الجماهیر به نقل از سخنگوی نظامی ارتش عراق: عراق تهاجم ایران را در این منطقه مهار کرده است؛ بمباران شهر آبادان، علاوه بر تخریب ۳ منزل مسکونی و یک دبستان، ۲ نفر نیز مجروح شدند؛ برجای ماندن یک شهید و ۷ مجروح در گلوله باران راه آهن خرمشهر.

۱۲ به منظور بازسازی مناطق جنگی نیروهای داوطلب با تخصص های گوناگون از استان خراسان عازم جبهه های جنگ شدند؛ اعزام ۹۵

نیروی فنی از ساری به جبهه ها؛ اعزام نیروهای رزمی از شهرهای سمنان، جهرم، مازندران و مشهد به میادین نبرد.

ص: ۹۶۰

۱ براثر اصابت گلوله به ۲ بالگرد ایرانی یکی از آنها به پادگان سقز مراجعه کرد و دیگری بعد از فرود دچار حریق شد و ۲ خلبان آن به اسارت درآمدند؛ در برخورد نیروهای خودی با کمین ضد انقلاب در غرب سنندج، ۴ نفر از نیروهای بسیجی و کارآموز شهربانی یزد به شهادت رسیدند؛ در عملیات کمین نیروهای سپاه در محور میاندوآب - مهاباد ۴ نفر از عناصر غیر قانونی کشته و ۶ تن اسیر شدند؛ حمله نیروهای قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به محل اختفای نیروهای سازمان مجاهدین در محور سردشت - مهاباد و به هلاکت رسیدن عده ای از آنان؛ عناصر حزب کومه له ۱۱ نفر از افراد بسیج، سپاه، جهادسازندگی و یک روحانی را به داخل عراق انتقال دادند؛ بنابه گزارش ژاندارمری کرمانشاه، نیروهای حزب دمکرات کردستان با همکاری سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اقدام به جابه جایی اسرای حزب که اکثراً پاسدار و نظامی بوده اند، کرده اند؛ شناسایی و دستگیری ۴ نفر از عناصر کومه له با تلاش واحد مشترک سپاه پاسداران و شهربانی سنندج؛ ۳ نفر از چته های حزب دمکرات کردستان خود را به سپاه پاسداران بوکان و ۲ نفر خود را به سپاه پاسداران نقده و مهاباد معرفی و تقاضای امان نامه کردند.

۲ در شناسایی یک خانه تیمی در منطقه ۱۵ تهران، ۵ نفر از ساکنان کشته و ۲ نفر دستگیر شدند؛ با همکاری نیروهای سپاه و مردم، هسته مرکزی گروه های مسلح غیر قانونی از هم پاشیده شد و ۱۲۶ نفر از افراد فعال آن در بندر ترکمن دستگیر شدند؛ کشف ۲ شبکه چریک های فدایی خلق و گروه طوفان در ارومیه و دستگیری ۲۰ نفر از آنان.

۳ قرائت پیام امام خمینی توسط امام جمعه اصفهان در مراسم تشییع ۳۱۰ تن از شهدای این شهر در عملیات محرم، امام خمینی در این پیام ضمن تقدیر و تشکر از مادران و پدران این شهدا، فداکاری ها و جانبازی های این شهیدان را وسیله ای برای بارورشدن اسلام معرفی کردند؛ تجلیل فرمانده کل سپاه پاسداران از ایثارگری های مردم اصفهان و تشریح دستاوردهای عملیات محرم.

۴ متن پاسخ امام خمینی به نامه فرماندهان سپاه و نیروی زمینی ارتش درخصوص عملکرد موفق قرارگاه حمزه سیدالشهدا در پاک سازی مناطق غرب و شمال غرب کشور.

۵ دیدار آقای هاشمی رفسنجانی و مسئولان دفتر بیانیه الجزایر با آیت الله خامنه ای.

۶ رئیس مجلس شورای اسلامی در دیدار با تعدادی از نیروهای سپاه مستقر در مجلس، با اشاره به وجهه مثبت و مقبول نیروهای سپاه در بین مردم، مجلس را محل تجمع نیروهای مملکتی عنوان کرد و اقدام نیروهای سپاه را برای حفاظت از آنان دربرابر تروریسم ارزشمند خواند.

۷ قائم مقام وزارت امورخارجه کشورمان در دیدار با همتای روسی خود به تشریح سیاست های ایران و تحولات جبهه های جنگ ایران و عراق و بررسی روابط دو جانبه پرداخت.

۸ ورود معاون سیاسی وزارت خارجه ایران به یمن جنوبی در ادامه سفر دوره ای خود به چند کشور عربی و دیدار و مذاکرات وی با مقامات عالی رتبه آن کشور.

۹ اجرایی شدن قرارداد چند ماه پیش وزیر خارجه لیبی با ایران؛ هماهنگی بین دو کشور در اجلاس غیر متعهدها و تلاش های انجام شده برای برقراری صلح بین ایران و عراق از موضوعات گفت وگوی سفیر لیبی با آقای هاشمی رفسنجانی در تهران می باشد.

۱۰ به گزارش رادیو امریکا، صدام حسین در مصاحبه ای مطبوعاتی با حضور خبرنگاران امریکایی به سؤالاتی درباره اوضاع داخلی کشور عراق، جنگ با ایران و روابط عراق با شوروی و امریکا پاسخ داد؛ انعکاس مصاحبه صدام در مطبوعات امریکا از قول یکی از مفسران نظامی روزنامه نیویورک تایمز.

۱ ادعای شکست عملیات ایران در محدوده سپاه دوم و چهارم ارتش عراق و اقدام صدام حسین در اهدای نشان شجاعت به نیروهای توپخانه ارتش؛ تجدید بیعت وزیر دفاع عراق و فرمانده سپاه چهارم با صدام حسین و ادعای شکست دادن نیروهای ایرانی؛ به رغم تبلیغات رادیو عراق درپیروز جلوه دادن عراق، نشریه نیویورک تایمز از قول دیپلمات های غربی، ارتش عراق را ازنظر نیروی پیاده نظام بسیار ضعیف برشمرده و گفته است عراق فقط به نیروی هوایی و توپخانه خود متکی می باشد؛ رادیو صوت الجماهیر: نخست وزیر تونس از کشورهای عربی و اسلامی خواست که در کنار عراق علیه تجاوز ایران ایستادگی کنند.

۲ خبر روزنامه العرب (چاپ قطر) درباره مأموریت الجزایر ازجانب چند کشور اسلامی برای میانجیگری بین ایران و عراق.

۳ مجله نیوزویک به نقل از منابع اطلاعاتی امریکا: عراق به دلیل روسی بودن تسلیحات کشور چین هیچ مشکلی در استفاده از آنها ندارد و تسلیحات خود را از چین تأمین می کند؛ ارسال هواپیماهای میگ از مصر و ۳۵ دستگاه تریلر حامل مهمات از کویت به عراق.

۴ سرنگونی یک بالگرد، انهدام ۳ دستگاه خودرو و کشته یا زخمی شدن ۳۰ نظامی عراقی در عملیات کمین نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق در محور زاخو - باطوفه؛ کشته یا زخمی شدن تعدادی نظامی عراقی در حمله نیروهای مجاهد عراقی به یک مقر نظامی عراق در شانه دری.

گزارش روزشمار ۲۶/۸/۱۳۶۱

۵ آزادسازی منطقه ای به وسعت ۶۰ کیلومتر مربع، انهدام ده ها تانک و هلاکت ۱۰۰۰ نفر از بعثیون ازجمله نتایج مرحله دوم عملیات مسلم بن عقیل در مندلی است؛ تلاش ناموفق نیروهای عراقی در منطقه میان تنگ برای گرفتن مواضع ازدست رفته؛ کشته یا زخمی شدن ۱۰۰ نفر از نیروهای عراقی در این حمله؛ سقوط یک هواپیما و یک بالگرد دشمن در منطقه عملیاتی محرم؛ کشته یا زخمی شدن ۱۵۰ نفر از نیروهای عراقی در پاتکی در منطقه عملیاتی محرم.

۶ گلوله باران خرمشهر و آبادان، ۲ شهید و ۳۰ مجروح برجای گذاشت؛ ناکامی هواپیماهای عراقی در تجاوز به حریم هوایی شهر ایلام.

۷ استانداری یزد با همکاری وزارت مسکن و شهرسازی بازسازی شهر ویران شده موسیان را برعهده گرفت.

۸ اعزام اقشار گوناگون مردم از شهرهای خمینی شهر و قروه، همچنین تعدادی از کارکنان سازمان بهداری استان تهران، اصفهان، لامرد، میبد، گرگان و تویسرکان به جبهه های جنگ و اعلام آمادگی کارکنان بهداری استان ایلام برای حضور در میادین نبرد.

۹ پاک سازی ۱۵

کیلومتر از جاده و ۱۵ روستا در محور سردشت - مهاباد با تلاش نیروهای قرارگاه حمزه؛ دستگیری ۷ نفر از افراد مسلح غیر قانونی و شهادت یک سرباز و یک سپاهی در این عملیات؛ هلاکت ۴ نفر در درگیری بین نیروهای خودی و مهاجمان در صائین دژ؛ مجروحیت ۳ نفر در برخورد اتومبیل با مین در منطقه بستان؛ شکنجه و کورکردن یکی از افراد سابق حزب دمکرات پس از معرفی خود به سپاه جوانرود به دست عوامل این حزب؛ ۹ نفر از عناصر مسلح حزب دمکرات خود را به سپاه پاسداران جوانرود و پاوه معرفی کردند.

۱۰ حفظ وحدت و یکپارچگی، تداوم عملیات ها؛ رعایت حال مردم و جداکردن حساب مردم از گروه های مسلح غیر قانونی و به کارگیری مردم در برقراری امنیت منطقه به عنوان یک مؤلفه پایدار، از توصیه های فرمانده نیروی زمینی ارتش به نیروهای عمل کننده در پاک سازی محور پیرانشهر - سردشت است؛ بیانیه نمایندگان استان آذربایجان غربی در مجلس در پایان عملیات پاک سازی پیرانشهر - سردشت.

۱ در درگیری بین نیروهای کمیته انقلاب و عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تبریز، ۵ نفر از افراد سازمان به هلاکت رسیدند و یک نفر دستگیر شد؛ در همدان، با حمله دو فرد مسلح به بانک ملت ۲۱۰ هزار تومان پول به سرقت رفت؛ سازمان مجاهدین خلق در پاریس با صدور اطلاعیه ای این مطلب را تصدیق کرد؛ مجروح شدن یکی از نیروهای شهربانی ارومیه به دست عناصر سازمان مجاهدین خلق؛ با شناسایی یک خانه تیمی در تهران، ۴ نفر از افراد سازمان نیز دستگیر شدند؛ دستگیری ۹ نفر از عناصر سازمان در شیراز و مرودشت؛ دستگیری ۲ نفر از افراد مرکزی چریک های فدایی خلق در کوهدشت؛ دستگیری ۲۵ نفر از افراد اتحادیه کمونیست ها در شهرهای شهرکرد، شاهین شهر، فولاد شهر و اصفهان.

۲ افشای اعمال خشونت آمیز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ایران و انگلستان به وسیله نشریه نیوورکر اینترنشنال (چاپ لندن).

۳ تشریح دیدگاه های جمهوری اسلامی درباره نفوذ و گسترش پایگاه های امریکا در منطقه خاورمیانه موضوع بحث معاون سیاسی وزارت خارجه ایران با مقامات بلندپایه امارات متحده عربی بود؛ معاون سیاسی وزارت امور خارجه در مصاحبه ای مطبوعاتی در امارات، بر لزوم بیرون راندن امریکا از منطقه، تأمین صلح و ثبات به دست کشورهای منطقه و بازپس دهی مناطق اشغال شده به وسیله عراق تأکید کرد.

۴ روزنامه الریاض (چاپ عربستان) از احتمال سفر مقامات دو کشور عربی به واشنگتن و مسکو برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق گزارش داد. به گزارش رویتر، فهد شاه عربستان، در الجزایر، از رئیس جمهور این کشور خواهد خواست که در جنگ ایران و عراق میانجیگری کند؛ رادیو بی بی سی: به دلیل روابط خوب شوروی با ایران، کویت از شوروی خواسته است ایران را به پذیرش صلح ترغیب کند.

۵ روزنامه جمهوری اسلامی در سرمقاله خود با عنوان "قبول مجدد عهدنامه ۱۹۷۵ سند جنون صدام است" به بررسی شکل گیری این قطعنامه و تلاش رژیم عراق برای تغییر و ابطال آن در گذشته و اقدام اخیر صدام حسین در پذیرفتن مجدد آن به عنوان تنها راه حل پایان یافتن جنگ پرداخته است.

۶ روزنامه امریکایی نیویورک تایمز با درج مقاله ای با عنوان "نفوذ روس ها در ایران به شدت تقلیل یافته است"، به بررسی رابطه ایران و شوروی پس از انقلاب و نقش و تأثیر حزب توده در تقویت یا تضعیف این رابطه پرداخته است. بسته شدن روزنامه اصلی روس ها در ایران، برکناری افراد حزب توده از مقام های حساس دولتی و شعارهای مرگ بر شوروی مردم ازجمله عوامل تضعیف کننده رابطه برشمرده شده است؛ آقای هاشمی رفسنجانی در یک نشست مطبوعاتی، حزب توده را یک گروه نامحبوب خواند و آن را فاقد پذیرش مردمی عنوان کرد.

۷ خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز بعد از بازدید از جبهه ها، در مقاله ای به برخی موفقیت های اقتصادی، سیاسی و نظامی ایران اشاره کرده، اما با بیان ادعاها و پیش بینی هایی به کم اثر جلوه دادن واقعیت ها پرداخته است.

۸ به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، مؤسسه تحقیقاتی "بروکنیگ" امریکا ضمن ارائه گزارشی به وزارت انرژی این کشور، گسترش انقلاب اسلامی ایران و شکست مذاکرات اعراب و اسرائیل را عواملی خطرناک و تأثیرگذار در کاهش صادرات نفت عربستان نامیده و از امریکا خواسته است که سیاست های جدیدی را برای مقابله با بحران احتمالی ناشی از قطع صادرات نفت این کشور اتخاذ کند.

مجلس اعلای انقلاب عراق با انتشار بیانیه ای ضمن اعلام موجودیت خود، هدف از تشکیل این مجلس را تلاش برای بسیج عمومی مردم عراق به منظور سرنگونی حزب بحث عراق عنوان کرد؛ حجت الاسلام

۱ محمدباقر حکیم: ما برای رفع مظلومیت هیچ راهی نمی یابیم جز آنکه با طاغوت حاکم بر عراق نبرد کنیم. این شورا وظیفه رهبری مردم را درجهت سرنگونی طاغوت و برپایی حکومت اسلامی برعهده دارد.

۲ سقوط ۲ بالگرد عراقی در منطقه عقره، درنتیجه درگیری پیش مرگان کُرد عراقی با نیروهای ارتش عراق.

گزارش روزشمار ۲۷/۸/۱۳۶۱

۳ در درگیری نیروهای عراقی و ایرانی در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل و محرم چند خودرو و تانک دشمن منهدم شد؛ ۲ هواپیمای جنگی عراق در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل و ایلام هدف قرار گرفتند که اولی سرنگون شد و دومی گریخت؛ در بمباران شهرهای آبادان و خرمشهر ۲ نفر شهید و ۱۰ نفر مجروح شدند.

۴ یک مقام نظامی قرارگاه کربلا از کشف ۱۵۰ هزار مین و ۱۵۰۰ شبکه فوگاز خبر داد.

۵ چهل ونه نفر از مردم عراق ازطریق مرزهای ایران (مریوان، جوانرود و پیرانشهر) وارد خاک ایران شده، از جمهوری اسلامی تقاضای پناهندگی کردند.

۶ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی و روزنامه های کیهان و اطلاعات از استقبال اقشار گوناگون مردم برای حضور در جبهه ها درپی فتوای اخیر امام خمینی.

۷ تفسیر خبرگزاری آسوشیتدپرس از مرحله دوم عملیات مسلم بن عقیل و ورود نیروهای ایرانی به شهر مندلی عراق؛ روزنامه فایننشال تایمز این عملیات را فاقد دستاورد نظامی خواند.

۸ برجای ماندن ۲۰ کشته و ۱۰ مجروح از عناصر ضد انقلاب در پاک سازی بخشی از جاده بوکان - مهاباد به دست نیروهای تحت امر قرارگاه حمزه؛ ۲۰ نفر از افراد کومه له در جاده مریوان - سنندج حین بمب گذاری شناسایی و کشته شدند؛ خودرو سپاه در برخورد با کمین عناصر ضد انقلاب موفق به عبور از منطقه و حرکت به سمت پایگاه خود در ارومیه شد؛ در تیراندازی عناصر ضد انقلاب به سمت پایگاه "ملاشیخ" سردشت، یک سرباز مجروح شد؛ ۵ نفر از نیروهای حزب دمکرات و سازمان پیکار در راه آزادی با معرفی خود به سپاه بانه، خواستار دریافت امان نامه شدند؛ افراد سازمان کمونیستی جانب داران آزادی طبقه کارگر اقدام به کارگذاری ۳ بمب در محوطه جهادسازندگی سنندج کردند که ۲ بمب عمل کرد و سومی ۱۵ دقیقه قبل از انفجار کشف و خنثی شد.

۹ در جریان کشف ۲ خانه تیمی چریک های فدایی خلق در ارومیه، ۵ نفر به هلاکت رسیدند، یک نفر دستگیر شد و تعدادی شناسنامه، کارت جعلی، اسلحه و... به دست آمد؛ دستگیری ۲ نفر از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق در آبادان و مسجدسلیمان.

۱۰ در دیدار اقلیت های ارمنی، مسیحی، کلیمی، آشوری، زرتشتی و کلدانی با امام خمینی، نماینده آنها به تشریح چگونگی مشارکت در جنگ و تقدیم شهیدانی در این راه پرداخت. امام نیز همه ملت ایران را به وحدت با محوریت قانون فراخواندند و از حکومت هایی که ادعای دینی کرده، ولی آن را رعایت نمی کنند، انتقاد کردند.

۱۱ انتصاب حجت الاسلام موحدی کرمانی به امامت جمعه شهر باختران ازجانب امام خمینی درپی شهادت آیت الله اشرفی اصفهانی.

۱۲ رئیس مجلس شورای اسلامی در مصاحبه با خبرنگاران این عقیده را که روش ستاد بسیج اقتصادی در به انحصاردرآوردن برخی اقلام

موردنیاز کشور خلاف شرع است، اشتباه خواند و وضعیت جبهه ها را نیز خوب توصیف کرد.

۱۳ سخنان نماینده امام در جهادسازندگی درمورد فعالیت های جهاد در بازسازی و نوسازی مناطق جنگی؛ نقش واحدهای مهندسی - رزمی جهاد در جنگ و محورهای اساسی فعالیت های جهاد در آینده.

ص: ۹۶۴

۱ مدیر خبرگزاری جمهوری اسلامی و سرپرست ستاد تبلیغات جنگ که برای شرکت در سومین اجلاس مجمع عمومی خبرگزاری کشورهای غیر متعهد به تونس سفر کرده بود، در مصاحبه ای با اشاره به دستاوردهای نیروهای ایرانی در جبهه ها و آزادسازی کیلومترها از خاک کشور، ضمن بازگوکردن مراحل مختلف ۲۶ ماهه جنگ، خواستار تنبیه حکومت عراق و احقاق حقوق ایران شد.

۲ معاون سیاسی وزارت امور خارجه پس از دیدار از کشورهای لیبی، سوریه، الجزایر، یمن جنوبی و امارات متحده عربی به تهران بازگشت و در گفت وگویی با خبرنگاران ضمن اشاره به نتایج و دستاوردهای مثبت این سفر، شرایط ایران برای تحقق صلح، موضع ایران در حمایت از اجلاس سازمان وحدت افریقا و فعالیت های انجام شده ایران را تشریح کرد.

۳ اسقف اعظم و رئیس شورای ارامنه ایران در گفت وگو با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی به تشریح مسئولیت ایرانیان ارمنی در قبال جنگ پرداخت و گفت: ما در ایران از حقوق بیشتری برای حفظ فرهنگ و مذهبمان نسبت به کشورهای غربی برخورداریم.

۴ اعتراض هیئت ایرانی شرکت کننده در نهمین دوره بازی های آسیایی به جلوتر قرارگرفتن هیئت ورزشی عراق از تیم ایران در مراسم رژه افتتاحیه؛ موافقت کمیته تشکیلاتی بازی ها با پیشنهاد ایران مبنی بر قرارگرفتن بین تیم چین و کره شمالی و حمل پرچم ایران توسط یک مرد.

۵ صدام در مراسم دیدار با گروهی از افسران و نظامیان با اعطای نشان شجاعت به آنان به بررسی چگونگی به کارگیری واحدهای نظامی ارتش عراق در عملیات ها و دلایل شکست نظامی ارتش عراق در عملیات های ایران به خصوص محرم و مسلم، ازجمله ناهماهنگی، ضعف فرماندهی در به کارگیری نیروهای ادغامی، ضعف عملکرد ارتش عراق در شب و منسجم نبودن نیروهایی که در پدافند و پاتک شرکت داشتند، پرداخت.

۶ روزنامه واشنگتن پست از سخنان شدیداللحن صدام علیه امریکا، پشیمانی وی از تجاوز ۲۵ ماه گذشته اش به ایران و شکستش در جنگ خبر داد و به نقل از برخی دیپلمات ها نوشت: اگر رفتن صدام حسین موجب پایان یافتن جنگ شود، عراقی ها بسیار خوشحال خواهند شد.

۷ گزارش خبرگزاری فرانسه از مشکلات اقتصادی عراق و تردید در توان بازپرداخت تعهد دولت این کشور و تقاضای مجدد از کشورهای غربی و بانک های امریکایی برای دریافت وام با بهره های زیاد.

۸ درخواست مشاور کابینه کویت از شوروی برای تلاش بیشتر این کشور جهت خاتمه دادن به جنگ عراق و ایران؛ تحلیل برخی کارشناسان داخلی از تحرکات کویت به نمایندگی از کشورهای عضو شورای خلیج فارس برای فعال کردن شوروی به منظور میانجیگری در جنگ ایران و عراق؛ موضعگیری مجله عصر جدید (چاپ شوروی) درباره ادامه جنگ؛ سخنان وزیر مشاور در امور خارجه عمان درباره لزوم پایان دادن به جنگ و چگونگی برقراری صلح؛ بیانیه وزارت امور خارجه امریکا درباره لزوم مذاکرات ایران و عراق برای پایان دادن به جنگ.

۹ رادیو صدای آلمان (کلن): شوروی خواستار به تعویق افتادن مذاکرات این کشور با ایران درباره فروش تسلیحات به ایران و خرید گاز از این کشور شده است. ظاهراً علت این امر ناراضی بودن شوروی از خط مشی دولت ایران دربرابر این کشور است.

۱۰ بررسی روابط اقتصادی ترکیه با ایران؛ افزایش صدور کالا از این کشور به ایران؛ نوع کالاهای صادراتی؛ توافق دو کشور برای احداث یک خط لوله انتقال گاز از ایران به ترکیه و نقش آن در اقتصاد ترکیه، ازجمله موضوعات مقاله پخش شده از رادیو بی بی سی می باشد.

گزارش روزشمار ۲۸/۸/۱۳۶۱

۱ در بمباران شهرهای آبادان و خرمشهر ۸ تن شهید یا مجروح شدند؛ اعزام نیروهای بسیج سپاه پاسداران ساوه به جبهه های جنگ.

۲ هلاکت ۵ نفر از عناصر غیر قانونی در پاک سازی روستای آهنگران از توابع کامیاران؛ نیروهای ژاندارمری موفق به کشف ۲ عدد مین دست ساز در جاده اشنویه شدند؛ در حمله عناصر ضد انقلاب به پایگاه اختتر بوکان، ۴ نفر از نیروهای بسیج شهید و یک نفر اسیر شد؛ حمله عناصر غیر قانونی به پاسگاه دکل مخابرات سلماس.

۳ تیراندازی به یکی از نیروهای سپاه در خیابان جوادیه تهران و مجروح شدن وی؛ دستگیری ۶ تن از افراد تشکیلات گروه کمونیستی پیکار در مسجدسلیمان.

۴ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نمازجمعه تهران درباره مراحل مختلف انقلاب و وضعیت فعلی آن؛ حمایت از موجودیت مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق و نقش آن در گردهم آمدن نیروهای معارض عراق؛ وضعیت فعلی جنگ و موفقیت در عملیات محرم.

۵ تأکید دادستان کل انقلاب اسلامی بر حضور فعال روحانیون اهل سنت در حل مشکلات مردم و تقدیر از تلاش نیروهای مردمی و نیروهای قرارگاه حمزه در پاک سازی مناطق غربی کشور از گروه های غیر قانونی در سفر وی به ارومیه.

۶ فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی در دیدار از محور پاک سازی شده پیرانشهر - سردشت ضمن قدردانی از ایثارگری نیروهای خودی در پاک سازی این محور، بر جدابودن حساب مردم محروم منطقه از عناصر ضد انقلاب تأکید کرد و به بیان چگونگی وضعیت نیروها در منطقه و جبهه ها پرداخت.

۷ گفت وگوی مسئول رکن ۲ نیروی زمینی ارتش با خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره جابه جایی تحمیلی ارتش عراق پس از عملیات محرم؛ نتایج این عملیات؛ ویژگی های عملیات مزبور و هماهنگی بین نیروهای ارتش و سپاه.

۸ سخنگوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در سخنرانی قبل از خطبه های نمازجمعه تهران در تشریح اوضاع داخلی عراق، برگزارنشدن اجلاس سران غیر متعهدها را در بغداد اوج شکست های رژیم این کشور خواند.

۹ انعکاس اخبار مربوط به عملیات محرم از رادیو صد ای امریکا، روزنامه امریکایی کریستین ساینس مانیتور و واشنگتن پست و تغییر محتوای آن به حمایت از عراق و زیاده گویی درباره توان نظامی ارتش این کشور؛ اطلاع رسانی نادرست درباره پدافند مؤثر ایران در حملات هو ایی عراق و انتقاد از نیروی هو ایی ارتش عراق به دلیل حمله نکردن به هدف های نظامی و اقتصادی ایران بدون اشاره به ناتوانی خلبانان عراقی در دسترسی به اهداف در عمق؛ گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره وضعیت مردم عراق در زمان جنگ، احتمال انجام تلاش هایی علیه صدام در حزب بعث بدون اشاره به شکست ارتش عراق در عملیات های محرم و مسلم بن عقیل و برشماری دلایل موفقیت عراق در جنگ با ایران.

۱۰ روزنامه وال استریت ژورنال با درج مقاله ای به قلم سخنگوی سابق وزارت خارجه امریکا در دولت کارتر، جنگ ایران و عراق را با دیگر جنگ های تاریخ معاصر مقا یسه کرده و نوشته که اهمیت این جنگ باوجود طولانی بودن و تلفات بسیار و اهمیت ژئوپولتیکی منطقه خاورمیانه - که خط حیاتی غرب نامیده می شود - نادیده گرفته شده است.

گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از خریدهای نظامی جدید عراق ازجمله بالگردهای فرانسوی غزال، توما، جنگنده میراژ اف ۱، موشک ضدتانک فرانسوی و تانک تی۶۲ و...؛ ورود ۷۰ دستگاه خودرو و

۱ تریلر حامل محمولات مختلف از عربستان به عراق؛ روزنامه جمهوریت چاپ آنکارا: عراق سلاح و بسیاری از تجهیزات خود را از چین تأمین می کند.

۲ فرمانده ارتش خلقی عراق ضمن تشکر از شرکت داوطلبانه اعراب کشورهای اردن، مصر، سوریه و تونس در جنگ علیه ایران، همکاری سوریه و لیبی را با ایران خائنانه خواند.

۳ مجمع عمومی سازمان ملل با صدور قطعنامه ای رژیم صهیونیستی را متهم به ایجاد مزاحمت در کار سازمان بین المللی انرژی اتمی و تهدیدهایش مبنی بر احتمال حمله مجدد به رآکتور هسته ای عراق را محکوم کرد.

۴ خبرگزاری یوگسلاوی از نیکوزیا، برقراری روابط کنسولی بین رژیم صهیونیستی و لبنان، دراختیارگرفتن کنترل حریم هو ایی و آب های کشور لبنان و اجازه به ارتش رژیم صهیونیستی بر ای ایجاد یک تیپ دید بانی مشرف به بزرگ راه بیروت - دمشق را از شر ایط رژیم صهیونیستی بر ای خروج نیروهایش از لبنان ذکر کرد.

گزارش روزشمار ۲۹/۸/۱۳۶۱

۵ در بمباران منطقه عین خوش به وسیله هواپیماهای عراقی، ۲ نفر مجروح شدند و به ۱۰ دستگاه تریلی و اتوبوس خساراتی وارد آمد؛ ستاد مشترک ارتش: پدافند هوایی، ۵ فروند هواپیمای عراق را سرنگون کرد، شمار هواپیماهای سرنگون شده در منطقه عملیاتی محرم به ۲۴ فروند رسید.

۶ نیروهای بسیج و سپاه از شهرهای مشکین شهر، شیراز، سلماس و طبس عازم جبهه های جنگ شدند.

۷ عناصر غیر قانونی با حمله به روستای تازه آباد دیواندره و نقده، ۳ معلم زن، یک نفر از اهالی روستا و ۴ نفر از مأموران نیروگاه نقده را گروگان گرفتند؛ در برخورد نیروهای سپاه سردشت به کمین عناصر ضد انقلاب تعدادی از نیروهای سپاه شهید، زخمی یا مفقودالاثر شدند؛ برجای ماندن ۷ مجروح در برخورد یک خودرو ارتش با مین در محور مهاباد - بوکان و یک کامیون حامل غذا با مین در نزدیکی پایگاه ارومیه؛ در درگیری بین نیروهای سپاه مهاباد با عناصر ضد انقلاب، ۲ نفر از این افراد کشته شدند؛ ۶ نفر از افراد حزب دمکرات و گروه کومه له خود را به سپاه شهرهای بانه، مهاباد، سنندج و بوکان معرفی کردند.

۸ اقدامات فرمانداری سردشت درخصوص تسلیح ساکنان برخی روستاها برای مقابله با عناصر ضد انقلاب؛ تجلیل نماینده امام و امام جمعه یزد از اقدامات فرهنگی و نظامی نیروهای مسلح در کردستان و تأکید بر لزوم همبستگی شیعه و سنی.

۹ اقدام عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تیراندازی به ماشین گشت سپاه در سی متری جی و نیروهای کمیته در خیابان کمیل تهران، خسارتی در بر نداشت؛ در تیراندازی عناصر سازمان به مأموران کلانتری یوسف آباد ۲ نفر مجروح شدند؛ تیراندازی افراد سازمان به مأموران حفاظت شرکت توانیر در خیابان عباسپور تهران؛ درپی کشف یک خانه تیمی در خیابان مهدیه تهران و درگیری ایجادشده، یک پاسدار مجروح و یک نفر از عناصر سازمان کشته شد؛ دستگیری ۳ نفر از عناصر گروه های چریک های فدایی خلق در شهرکرد، ۲ نفر از اعضاء سازمان کمونیستی سهند یزد و یک نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران.

۱۰ توضیحات مسئول شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان درباره نتایج اقدامات نیروهای سپاه و نیروهای انتظامی علیه گروه های چپ مسلح در استان اصفهان و وضعیت فعلی این نیروها.

۱۱ رئیس جمهور در دیدار با فرستاده ویژه رئیس جمهور کومور، علت پافشاری بر مجازات متجاوز را تأمین امنیت آینده منطقه و اجازه ندادن

به متجاوزان برای تحمیل جنگ و تجاوز به کشور دیگر عنوان کرد.

نـامه شدیـداللحن سـفیر ایران در کویت به اعلام پشتیبـانی تسـلیحاتی وزیر خـارجه فرانسه در کویت از عراق؛ تأییـد حکومت های غیرمردمی، حمایت از گروه های تروریستی و حمایت از دولت های متجاوز

ص: ۹۶۷

۱ توسط دولت های استعمارگر، ازجمله مواردی است که سفیر ایران در کویت در نامه خود به سفیر فرانسه در آن کشور ذکر کرده است.

۲ سفر ۲ روزه وزیر امور خارجه پاکستان به تهران و بیانیه مطبوعاتی وی درباره سیاست های خارجی کشورش و نتایج مسافرت های اخیر رئیس جمهوری پاکستان به کشورهای مختلف آسیایی؛ علی اکبر ولایتی در دیدار با وزیر امور خارجه پاکستان: اساس سیاست ایران مداخله نکردن در امور داخلی کشورهای همسایه و حسن هم جواری با آنان است؛ بازتاب سفر وزیر خارجه پاکستان به ایران در رادیوهای بیگانه: رادیو بی بی سی باتوجه به افزایش روابط بازرگانی دو کشور ایران و پاکستان از یک طرف و از طرف دیگر روابط دوستانه بین عربستان و پاکستان این گونه روابط تجاری را برای عربستان ناخوشایند ذکر کرد؛ رادیو امریکا، علت سفر وزیر خارجه پاکستان را ترغیب ایران برای شرکت در مذاکرات غیر مستقیم ژنو درباره افغانستان عنوان کرد و روابط ایران و پاکستان را در زمان جنگ تیره خواند.

۳ وزیر دارایی مجارستان هدف از سفر به ایران را اعلام آمادگی برای بازسازی مناطق جنگی، مبادلات بازرگانی و همکاری های فنی درزمینه حمل ونقل، کشاورزی و بهداشت عنوان کرد؛ وزیر کشاورزی ایران در دیدار با مسئولان کشاورزی مجارستان، آمادگی ایران را برای برقراری روابط دوستانه و همکاری درزمینه های کشاورزی و خرید مواد شیمیایی اعلام کرد؛ هیئت اقتصادی مجارستان در دیدار با وزیر اقتصاد ایران خواستار افزایش صادرات نفت به مجارستان شد.

۴ گفت وگوی صدام حسین با نشریه المجله (چاپ لندن) و ادعای وی درباره تجاوز ایران به خاک عراق.

۵ معاون نخست وزیر عراق، امریکا، شوروی و اسرائیل را به دادن تجهیزات نظامی به ایران متهم کرد، سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، ادعای عراق را تکذیب کرد؛ به گزارش روزنامه نیویورک تایمز، ایرانی ها موفق به استفاده از سلاح های امریکایی انبارشده در زمان شاه شده اند.

۶ پیش بینی خبرگزاری ها درباره موضوع مورد مذاکره شاه عربستان با مقامات الجزایر در سفر آینده فهد به الجزایر.

۷ گزارش لیسترگود خبرنگار روزنامه گاردین از وضعیت جبهه های جنگ بعد از اتمام عملیات محرم و اوضاع داخلی و سیاسی عراق و پیشنهاد عراق برای اجرای همه پرسی در به رسمیت شناخته شدن ایران و عراق و توانایی ایران برای ادامه جنگ.

۸ مجلس ایران، بنیاد شهید، انجمن اسلامی معلمان و جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق را امکانی برای تحقق خواست های مردم عراق در مبارزه با ابرقدرت ها خواندند، دانشجویان مسلمان عراقی و غیرعراقی مقیم لندن نیز از تشکیل این مجلس در عراق حمایت کردند.

۹ تلاش حکومت بعث عراق برای آزادسازی ۳۰۰ سرباز اسیرشده به دست پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق.

گزارش روزشمار ۳۰/۸/۱۳۶۱

۱۰ حمله جنگنده های عراقی به یک نفتکش و ۲ کشتی تجاری در اسکله بوشهر سبب کشته یا زخمی شدن ۳ نفر و واردآمدن خسارات فراوان به کشتی تجاری و نفتکش شد؛ اطلاعیه ارتش عراق مبنی بر غرق کردن ۵ نفتکش ایرانی به وسیله جنگنده های آن کشور؛ منابع خبری خارجی ادعای عراق را درمورد غرق کردن ۵ نفتکش ایرانی تأیید نکردند.

۱۱ .برجای ماندن ۳ شهید و ۷ مجروح در بمباران شهرهای آبادان و خرمشهر؛ درخواست پناهندگی ۱۹ نفر از اهالی شهرهای کرکوک، اربیل، نجف و بصره از ایران.

۱ سخنان یکی از اعضای بازسازی مناطق جنگی هلال احمر درباره برنامه های بازسازی استان های ایلام، خوزستان و باختران؛ اطلاعیه ستاد نوسازی مناطق جنگ زده درخصوص فعالیت های نوسازی و بازسازی انجام شده در خوزستان.

۲ اعزام مردم شهرهای استان های تهران، قم، سیستان وبلوچستان، اصفهان، آذربایجان شرقی، خراسان، لرستان، فارس، همدان، باختران، قزوین، هرمزگان، کهکیلویه و بویراحمد و مازندران به جبهه ها.

۳ سرقت ۲ تن شکر از کارخانه قند پیرانشهر؛ حمله به کارکنان اجرایی طرح شهید رجایی که برای اهدای کمک های مالی به افراد بالای ۶۰ سال به روستای دولت آباد سنندج رفته بودند و سرقت پول های آنان؛ ایجاد راه بندان در محور سلماس - ارومیه و سرقت ۵۰ هزار تومان پول نقد مسافران؛ ۴ تن از نیروهای خودی در درگیری بین نیروهای تأمین جاده و افراد حزب دمکرات کردستان در شمال ارومیه، شهید یا زخمی شدند؛ آسیب دیدن یک خودرو حامل مواد غذایی در جاده پیرانشهر - سردشت در برخورد با مین؛ ادعای رادیو حزب دمکرات درمورد انهدام ۲ خودرو ارتش و کشته یا زخمی کردن ۲۵ نفر در محور پیرانشهر - سردشت؛ با ایجاد امنیت و آرامش در منطقه پیرانشهر - سردشت مراجعه برای عضویت در شوراهای اسلامی افزایش یافته است.

۴ چهارتن از عناصر حزب دمکرات، با معرفی خود به دادسرای نقده درخواست امان نامه کردند، ۳ نفر از عناصر حزب دمکرات اسلحه و مهمات خود را در سنندج و بانه به سپاه تحویل داده، تسلیم شدند.

۵ دستگیری یکی از اعضای فعال چریک های فدایی خلق در تهران؛ دستگیری ۵ نفر از عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و رشت؛ خودکشی یک نفر از عناصر سازمان پس از دستگیری؛ دستگیری ۶۳ نفر از اعضای سازمان و اعضای سایر گروه ها با تمایلات چپ در استان های گیلان و مازندران درطول ماه گذشته؛ دستگیری ۲۰ نفر از عناصر گروه های چپ ازجمله چریک های فدایی خلق در منطقه ترکمن نشین آق قلا در ۲۴ ساعت گذشته.

۶ رئیس جمهور ایران در دیدار با وزیر خارجه پاکستان به تشریح سیاست های ایران درخصوص کشورهای همسایه پرداخت؛ سخنان رئیس مجلس ایران در دیدار با وزیر امور خارجه پاکستان درباره سیاست های سلطه جویانه و تحقیرآمیز دو ابرقدرت رژیم صهیونیستی و امریکا درمورد کشورهای اسلامی و حمایت همه جانبه کشورهای همسایه از عراق در جنگ علیه ایران؛ تأکید وزیر امور خارجه کشورمان بر مواضع ایران درباره موضوع افغانستان و یادآوری یافتن یک راه حل دائمی برای حل این مشکل در دومین دور مذاکرات وی با همتای پاکستانی اش؛ حضور وزیر خارجه پاکستان در بهشت زهرا و ادای احترام وی به شهدا.

۷ سخنان وزیر ارشاد اسلامی در جلسه معارفه معاون امور بین الملل درمورد تبیین سیاست ها، اولویت ها و روش های تبلیغاتی خارج از کشور و ضرورت هماهنگی در امور تبلیغی.

۸ اعلام آمادگی ۲۸۰۰ پزشک ایرانی شاغل در آلمان برای بازگشت دائم یا کوتاه مدت به ایران در ملاقات با سرپرست بنیاد شهید انقلاب اسلامی، در آلمان.

۹ گزارش خبرگزاری فرانسه درباره مذاکرات آینده فهد و رئیس جمهور الجزایر درباره جنگ ایران و عراق؛ روزنامه کویتی الرای العام در تحلیلی، دولت عربستان و دیگر کشورهای عربی را بسیار متمایل به حل مسائل جنگ ایران و عراق می داند؛ سفیر ایران در کویت در گفت وگو با خبرگزاری آسوشیتدپرس: هرگونه ابتکار صلح ازسوی عربستان به دلیل سهیم بودن این کشور در جنگ محکوم به شکست است.

حمایت گروه های مختلف داخلی و خارجی از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق؛ حمایت

۱ وزارت خارجه ایران از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق به دلیل مردمی بودن آن؛ حمله ناموفق مهاجمان مسلح وابسته به سفارت عراق به جلسه اعلای انقلاب عراق به دلیل مردمی بودن آن؛ حمله ناموفق مهاجمان مسلح وابسته به سفارت عراق به جلسه اتحادیه انجمن اسلامی دانشجویان عراقی در امریکا و کانادا که به منظور بررسی مجلس نوپای عراق تشکیل شده بود.

۲ روزنامه آبزرور (چاپ انگلستان) دیدگاه های یکی از افسران سابق سرویس اطلاعاتی شوروی را درخصوص سیاست های اشتباه رهبران شوروی درباره ایران و عراق بررسی کرده است.

۳ مقاله هفته نامه فرانسوی نوول آبزرواتور درباره تأثیر تسلیحات فرانسوی خریداری شده توسط عراق در عملکرد نظامی این کشور و مقایسه وضعیت نیروی هوایی ایران و عراق.

ضمیمه گزارش ۵۰۰: مشروح گزارش ستاد بازسازی مناطق جنگ زده درباره فعالیت های انجام شده در استان خوزستان.

گزارش روزشمار ۱/۹/۱۳۶۱

۴ پس از گذشت حدود ۲ هفته از عملیات محرم، نیروهای عراقی به مواضع لشکر۱۴ امام حسین(ع) و تیپ۸۴ در ارتفاعات مشرف به شرهانی حمله کردند، باوجود حمایت ۷ گردان توپخانه از نیروهای عراقی و استفاده از موشک های شیمیایی و آتشزا، نیروهای خودی پس از ۶ ساعت دشمن را به عقب راندند. در این درگیری، ۳۰۰ تن از نیروهای مهاجم کشته و تعدادی زخمی شدند همچنین ۲۰ تن از آنها به اسارت نیروهای خودی درآمدند؛ برجای ماندن ۲ شهید و ۸ مجروح و واردآمدن خسارت های مالی درپی هدف قرارگرفتن شهرهای آبادان و خرمشهر به وسیله توپخانه های ارتش عراق.

۵ گزارش فرمانده کل سپاه از حملات شیمیایی عراق در منطقه عملیاتی محرم به آقای هاشمی رفسنجانی؛ نماینده امام در شورای عالی دفاع این اقدام عراق را شروع حرکتی خطرناک توصیف کرد.

۶ روزنامه الثوره ارگان حزب بعث عراق، حمله هواپیماهای عراقی به پایانه نفتی خارک را بخشی از یک طرح نظامی برای محاصره اقتصادی ایران خواند.

۷ طبق گزارش قرارگاه حمزه، نیروهای حزب دمکرات ۶ نفر از ۷ پاسداری را که زمستان سال پیش گروگان گرفته بودند به شهادت رسانده اند؛ به شهادت رسیدن یکی از اهالی پیرانشهر به دست عناصر حزب دمکرات؛ پاک سازی ۱۵ کیلومتر از محور سردشت - مهاباد با تلاش نیروهای خودی و به دست آمدن غنائم فراوان؛ تسلیم شدن ۲ نفر از نیروهای حزب دمکرات به سپاه مهاباد.

۸ زخمی شدن ۸ تن از نیروهای سپاه در سوادکوه به دست عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ خنثی سازی ۲ بمب یکی در مقابل کارخانه کفش ایران واقع در میدان شهدا و دیگری در میدان امام حسین(ع)؛ کشته شدن یکی از نیروهای سازمان مجاهدین خلق درحین فرار از مرز آذربایجان شرقی؛ درپی دستگیری ۲ نفر (زن و مرد) در قزوین، هر دو با سیانور اقدام به خودکشی کردند که فقط مرد معالجه شد؛ یکی از وابستگان به سازمان مجاهدین خلق به همراه تعدادی اسلحه در بوشهر دستگیر شد؛ شناسایی و دستگیری یکی از اعضای سازمان (که عضو تشکیلات بوشهر بود) در شیراز.

۹ دو نفر از اتباع عراقی با عبور از مرزهای غربی خود را به نیروهای سپاه معرفی کردند؛ یک سرباز عراقی که به دلیل مخالفت با سیاست های رژیم بعثی به زندان محکوم شده بود، با فرار از زندان، ازطریق کویت وارد بندر بوشهر شد و ضمن تسلیم شدن درخواست پناهندگی کرد؛ تظاهرات گسترده علیه رژیم عراق در سلیمانیه و کشته یا مجروح شدن عده ای به دست نیروهای نظامی.

۱ اعزام نیروهای داوطلب بسیجی از شهرهای مرند، میاندوآب، اردبیل، اراک، فریدون کنار، تویسرکان قادرآباد به جبهه های جنگ.

۲ آیت الله خامنه ای در مراسم تشییع شهدای عملیات محرم اصفهان بر لزوم تنبیه رژیم متجاوز عراق به عنوان شرط سوم صلح و برای برقراری آرامش منطقه تأکید کرد.

۳ میرحسین موسوی در یک مصاحبه مطبوعاتی با موفقیت آمیز خواندن نتایج اقدامات قرارگاه حمزه سیدالشهدا در غرب، بر لزوم تداوم عملیات تا محو کامل ضدانقلاب در کردستان و آذربایجان غربی تأکید کرد. وی همچنین اقدام دولت فرانسه در بازپرداخت نکردن وام تضمین شده ۱ میلیارد دلاری ایران و سهیم بودن این کشور در جنایات عراق را از دلایل پذیرفته نشدن سفیر معرفی شده فرانسه اعلام کرد.

۴ خبرگزاری فرانسه و رادیو اسرائیل در دو خبر جداگانه، جنگ ایران و عراق و تلاش عربستان برای متقاعدکردن الجزایر برای میانجیگری در این جنگ را موضوعات اصلی دومین دور مذاکرات ملک فهد و شاذلی بن جدید در الجزایر ارزیابی کردند.

۵ آغاز بازسازی شهر هویزه به کمک آستان قدس رضوی با صرف هزینه ای بالغ بر ۹۰۰ میلیون ریال.

۶ میزبانی ایران از ۴ هیئت بلندپایه از کشورهای پاکستان، مجارستان، کره شمالی و هند (متشکل از گروه اقتصادی - بازرگانی کره به ریاست معاون اقتصاد خارجی این کشور، گروه اقتصادی مجارستان به سرپرستی وزیر دارایی کشور مذکور و هیئت نفتی اقتصادی هند به ریاست معاون وزارت نفت این کشور) و ابراز علاقه و آمادگی برای گسترش روابط این کشورها با ایران؛ رادیو بی بی سی در تفسیری، مذاکرات صاحب زاده یعقوب خان با رئیس جمهور و وزیر امور خارجه ایران را مثبت و بسیار مفید ارزیابی کرد.

۷ میرحسین موسوی در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق را برای هماهنگی رزمندگان مسلمان عراق علیه رژیم بعثی مفید خواند؛ روزنامه کیهان در مقاله ای تأثیر این مجلس در تحولات آتی داخلی عراق و ارتباط موفقیت آن با سیر تحولات جبهه های جنگ را بررسی کرده است.

۸ بررسی روابط عراق با شوروی و امریکا، تمایل این کشور به حفظ رابطه با هر دو ابرقدرت و دلایل آن در گزارش نشریه امریکایی نیویورک تایمز.

۹ رادیو صوت الجماهیر عراق در گزارشی متناقض با ادعای صلح طلبی عراق، به برخی موضوعات ازجمله تجاوز این کشور به خاک ایران در ابتدای جنگ و تهدید به توسعه جنگ به کل منطقه تصریح کرد، در این گزارش همچنین بدون اشاره به شکست عراق در عملیات های بزرگ، عقب نشینی های ارتش عراق از مناطق اشغالی خاک ایران داوطلبانه ذکر شده است!

۱۰ به گزارش رادیو لیبی، ابوغزاله وزیر دفاع مصر، با درخواست سرفرماندهی نظامی عراق مبنی بر آموزش افسران عراقی در مصر موافقت کرده است.

گزارش روزشمار ۲/۹/۱۳۶۱

۱۱ تخریب ۶ مغازه و ۳ منزل مسکونی و آتش گرفتن ۲ منزل مسکونی دیگر در حمله توپخانه ای دشمن به آبادان؛ ورود ۸۰ کامیون حامل مهمات توپخانه ساخت شوروی و موشک های ضد تانک و زمین به هوا از عربستان و ازطریق مرز کویت به عراق.

سرقت ۶ دستگاه تراکتور و یک دستگاه وانت تویوتا پس از به شهادت رسیدن ۳ سرنشین آن به دست عوامل حزب دمکرات در حوالی روستای داشکند در محور میاندوآب - بوکان؛ با عملیات نیروهای جهادسازندگی، ۲ خودرو حامل مهمات که در محور جلدیان - پیرانشهر به

کمین عناصر حزب دمکرات

ص: ۹۷۱

۱ افتاده بودنـد، موفق به ترک منطقه شدنـد. در این درگیری، ۲ تن از مهاجمان کشـته و ۴ تن از نیروهای جهاد شـهید یا اسـیر شدند، خودرو حامل دارو و برنج نیز به سـرقت رفت؛ رادیو صدای کردسـتان ادعا کرد که در حمله نیروهای دولتی، پیش مرگان حزب دمکرات حداقل ۴ تن از آنان را از پای درآورده اند؛ عوامل حزب دمکرات در محور سنندج - قروه به یک نفر از نیروهای خودی حمله کردند که درنتیجه آن ۳ تن از افراد ژاندارمری شـهید یا مجروح شدند؛ ۴ تن از نیروهای خودی در حملات نیروهای مسـلح غیر قانونی در بانه شـهید یا زخمی شدند؛ اقدام عناصـر حزب دمکرات در اجرای عملیات کمین علیه نیروهای سـپاه در سـقز یک شهید و ۳ زخمی برجای گـذاشت؛ در حمله ۶۰ تن از عوامل حزب دمکرات به یـک پایگـاه نیروهای خودی در اطراف خوی یک تن از نیروهای پایگاه به شـهادت رسـید و دمکرات ها با تحمل ۸ کشته و مجروح مجبور به عقب نشینی شدند؛ حمله ناموفق عناصر مهاجم به پایگاه حسن سالاران در ۳۰ کیلومتری جنوب سقز موجب کشته شدن ۲ تن از آنـان شـد. در این درگیری یـک تن از نیروهـای خودی نیز به شـهادت رسـید؛ در عملیـات پاک سازی روسـتاهای خواشت، هرسـین، ژان و بیساران (در جنوب محور سنندج - مریوان) نیروهای خودی پس از ۴ سال در این منطقه پایگاه دایر کردند. در این عملیات ۱۴ تن از نیروهای سپاه و ژاندارمری شهید، مجروح یا اسیر شدند.

۲ اعزام ۱۵۰ تن از روحـانیون حوزه علمیه قم به جبهه های جنگ؛ اعزام ۲۷۰ تن از نیروهای واحد بسـیج سپاه فراشبند استان فارس و جمعی از رزمنـدگان رامهرمز به جبهه؛ اعزام عـده ای از نیروهـای بسـیج شـهر بابـک و خـان ببین رامیـان به منـاطق جنگی؛ نامه فرمانـدهی منطقه ۵ سپاه آذربایجان شـرقی به فرمانـده کل سـپاه درخصوص اسـتقبال گرم و پرشور مردم از سـخنان امام مبنی بر شـرکت آحاد مردم در جبهه ها؛ حجت الاسـلام سالک مسـئول بسیج سپاه پاسداران در گفت وگو با خبرگزاری جمهوری اسلامی با بی نظیر خواندن استقبال مردم از عزیمت به جبهه ها عنوان کرد که ابتکار عمل جنگ در دست ما می باشد. وی همچنین سـخنانی درباره نقش نیروهای بسـیج سـپاه و مردم در تحقق پیروزی ها ایراد کرد.

۳ تقاضـای پناهنـدگی یـک سـرگرد ارتش عراق به همراه خـانواده اش، یک پزشک و ۳ عراقی دیگر پس از ورود بـه ایران ازطریـق مرزهـای آذربایجان غربی.

۴ بـه گزارش آسوشـیتدپرس، وزیر نفـت عراق بـار دیگر بر توسعه جنگ بـه آب هـای خلیـج فـارس و حمله به کشـتی هـا تأکیـد کرد. قاسـم احمدتقی همچنین در مصاحبه ای با روزنامه الانباء (چاپ کویت) از قطع خط لوله نفت صادراتی بانیاس سوریه انتقاد کرد.

۵ گزارش رادیو بی بی سـی به نقل از شـرکت بیمه لویدز لندن از حملات نیروی هوایی عراق به کشتی های شـناور در جزیره خارک؛ روزنامه گاردین: حملات هوایی عراق بر بازار بیمه کشتی ها در لندن تأثیر نداشـته است؛ روزنامه تایمز مالی (چاپ لندن) در گزارشی، گلایه غربی ها را از ضعف عراق در اقدامات نظامی علیه پایانه نفتی خارک منعکس کرد.

در گزارشی که روزنامه نیویورک تایمز پس از دعوت عراق از خبرنگاران غربی برای بازدید از برخی شهرهای این کشور، نوشته است، دلایل ناکامی نیروی هوایی عراق در شکست دادن ایران مورد سؤال قرار گرفته است. در این گزارش همچنین رابطه امریکا و عراق و آینده صدام در رهبری عراق بررسی شده است؛ "تلفات و کمبودهای ناشی از جنگ با ایران روحیه عراقی ها را تضعیف کرده است" عنوان گزارشی است که روزنامه واشـنگتن پست به نقل از رابرت کارتی (خبرنگار خود از بغداد) به چاپ رسانده است؛ با وجود سـخنان مسـئولان عراق مبنی بر عادی بودن اوضاع، آسوشیتدپرس گزارشی از اوضاع

۱ نجف ارسال کرده که نشان از اتخاذ تدابیر شدید امنیتی پس از ورود خبرنگاران غربی به این کشور دارد.

۲ رئیس جمهور در مراسم تجلیل شهدای شهر اصفهان، با تقدیر از تلاش و فداکاری مردم اصفهان برای انقلاب و جنگ خاطرنشان کرد که دولت ایران درصدد فعال کردن سواحل دریای عمان به جای خلیج فارس برای صدور نفت و بارگیری کشتی ها است. رئیس جمهور همچنین درباره تأسیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق اعلام کرد که ایران آماده کمک به این نهضت است؛ فرمانده کل سپاه هم در مصاحبه مطبوعاتی خاطرنشان کرد که ایجاد پادگان های نظامی برای برادران عراقی و تدارکات نظامی مجلس اعلا به عهده سپاه گذاشته شده است.

۳ سیدمحمدباقر حکیم در مصاحبه ای مطبوعاتی درمورد شیوه مبارزه این مجلس و ترکیب آن، همچنین نحوه استقبال مردم سخن گفت و امپریالیسم را مهم ترین مانع در مسیر تحقق اهداف تشکیلات مبارزان نامید.

۴ توسعه روابط اقتصادی ایران و اسپانیا و امور مربوط به مشارکت اسپانیا در برنامه های عمرانی درحال اجرا در ایران، موضوع گفت وگوی سفیر اسپانیا با دکتر بانکی رئیس سازمان برنامه و بودجه بود.

۵ روزنامه اطلاعات در مقاله ای به بررسی دلایل تیرگی روابط ایران و فرانسه و انجام ابتکارات جدید در سیاست خارجی فرانسه، ازجمله تعیین سفیر جدید در تهران پرداخته است. در این مقاله حمایت کامل فرانسه از عراق، اعطای پناهندگی سیاسی به سران تروریست های مخالف ایران و بازنگرداندن این مجرمان و فراهم کردن زمینه برای ربودن ناوچه های نیروی دریایی ایران، چند دلیل سردی روابط فیمابین ذکر شده است.

۶ به گزارش خبرگزاری های فرانسه و آسوشیتدپرس، سفیر ایران، شرکت نیروهای ایران را در حادثه حمله به پادگان نظامی بعلبک لبنان تکذیب کرد؛ محسن رضایی نیز در مصاحبه مطبوعاتی در رادیو، تلویزیون با تکذیب این خبر، حادثه مذکور را حرکتی مردمی برای نشان دادن نبرد استقلال در لبنان ذکر کرد؛ در پایان جلسه شورای عالی دفاع، آقای هاشمی رفسنجانی موضع رسمی جمهوری اسلامی را اعلام کرد. وی نیز اتهام شرکت در این حمله را تکذیب کرد.

گزارش روزشمار ۳/۹/۱۳۶۱

۷ مجروح شدن ۶ نفر و خسارت دیدن چند منزل مسکونی و یک مدرسه در حمله نیروهای هوایی عراق به آبادان و خرمشهر؛ سقوط هواپیمای اف۵ نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در یک درگیری هوایی در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل در حوالی ایوان؛ کشف و خنثی سازی یک مین دریایی شناور در ۱۶ مایلی جزیره خارک به دست افراد نیروی دریایی جمهوری اسلامی.

۸ در پایان جلسه شورای عالی دفاع، آقای هاشمی رفسنجانی موضوعات مطرح شده در جلسه را که شامل نتایج عملیات محرم، طرح ارتش برای تشکیل گردان های قدس، وضعیت کلی جبهه ها و برنامه های آینده جنگ بود، بازگو کرد.

در درگیری با نیروهای مسلح غیر قانونی در کچل منگان سقز ۵ تن از نیروهای خودی شهید یا زخمی شدند، از تلفات عناصر مسلح غیر قانونی آمار دقیقی به دست نیامد؛ نیروهای حزب دمکرات در محور میاندوآب - بوکان یک کامیون را به آتش کشیدند؛ چته های حزب دمکرات ۱۰ تن از اهالی شهرستان بانه را ربوده، با خود بردند؛ ترور ناموفق یکی از نیروهای پاسدار به دست دو فرد مسلح و دستگیرشدن یک تن از آنان؛ قرارگاه حمزه: عده ای از اسرای زندان های حزب دمکرات کردستان ایران (متشکل از نیروهای نظامی و انتظامی و...) در ازای دریافت اسلحه و مهمات به دولت عراق واگذار شده اند؛ حزب دمکرات در نظر دارد ۱۰۰ تن از زندانیان خود را که اکثراً از نیروهای سپاه و بسیج هستند و در روستای دولتو (در

۱ ۲۴ کیلومتری شمال سردشت) نگهداری می شوند، اعدام کند؛ درخواست دریافت امان نامه ۴ تن از افراد حزب دمکرات پس از اظهار ندامت از اعمال گذشته و تحویل دادن ۳ قبضه اسلحه.

۲ سخنان سرهنگ کوچک زاده فرمانده ژاندارمری کل کشور درباره تأسیس ۴۰ پاسگاه ژاندارمری در مناطق آزادشده غرب و جنوب کشور و پاک سازی مناطق غرب کشور از وجود نیروهای مسلح غیر قانونی.

۳ تیراندازی ناموفق سرنشینان یک خودرو به سوی یکی از نیروهای کمیته در خیابان ولی عصر تهران؛ مشکوک شدن نیروهای واحد گشت سپاه به یک زن جوان در همین خیابان و کشف مقداری اسناد سازمان و به دست آوردن آدرس برخی خانه های تیمی؛ دستگیری یکی از اعضای گروه های عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در اصفهان؛ کشته شدن ۵ تن از اعضای چریک های فدایی خلق (شاخه اشرف دهقان) در یک درگیری در ارومیه؛ ۸ تن از اعضای یک گروه سلطنت طلب به ۶ ماه تا ۵ سال زندان محکوم شدند.

۴ اعزام جمعی از نیروهای داوطلب بسیجی از بندر گناوه، منطقه ۵ و ۶ کشوری به جبهه های جنگ؛ کمک نقدی مردم مشکین شهر به جبهه ها؛ گفت وگوی مطبوعاتی حجت الاسلام سالک (مسئول بسیج مستضعفین) درمورد دلایل تشکیل بسیج، خط مشی و موانعی که این نهاد از زمان تشکیل با آن روبه رو بوده و برنامه های آینده آن. وی در این مصاحبه اعلام کرد که طرح ادغام بسیج در سپاه پاسداران سوءاستفاده از این نیروی عظیم مردمی را ناکام گذاشت.

۵ سخنان سرپرست ستاد بازسازی استان باختران و مسئول بنیاد مسکن این استان درباره پیشرفت فعالیت های بازسازی مناطق جنگی سرپل ذهاب، منطقه ثلاث باباجانی و گیلان غرب؛ به گفته سرپرست بنیاد مسکن استان لرستان، فعالیت عمرانی مؤثری برای بازسازی مناطق آسیب دیده در خرم آباد، دشت عباس و ۱۲۰ روستای استان ایلام آغاز شده است.

۶ نشریه بیمه لویدز اعلام کرد که نرخ بیمه کشتی هایی که به ترمینال نفتی ایران در جزیره خارک و بندر بوشهر تردد می کنند افزایش چندانی نیافته است؛ مطلبی مشابه نیز در گزارش روزنامه گاردین با عنوان "صدور نفت فارغ از حمله عراق" آمده است.

۷ امام خمینی در جمع ۱۶ تن از ائمه جمعه شیعه و سنی شهرهای خراسان در حسینیه جماران زمزمه های ضد انقلاب را مبنی بر دلسردی مردم بی اساس خوانده، اسلام را عامل اتحاد شیعه و سنی و حمایت یکپارچه مردم از انقلاب دانستند.

۸ امام خمینی در دیدار با گروهی از نیروهای قرارگاه حمزه و خانواده شهدا به ستایش از همه نیروهایی که به انقلاب و اسلام خدمت می کنند، پرداختند و به اهالی کردستان توصیه کردند مراقب باشند تا گروهک های معاند آنان را فریب ندهند.

۹ دیدار سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش با آقای هاشمی رفسنجانی درپی بروز اختلاف میان وی و سرتیپ قاسمعلی ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش و تصمیم به برگزاری جلسه ای با حضور طرفین برای رفع اختلافات.

۱۰ امضای یادداشت تفاهم درزمینه های گوناگون اقتصادی، فنی، صنعتی، بازرگانی، کشاورزی، دامداری و تبادل تجارب علمی و تحقیقاتی بین وزیر دارایی مجارستان و وزیر کشاورزی و عمران روستایی ایران.

محمدباقر حکیم سخنگوی مجلس اعلای عراق در مصاحبه ای مطبوعاتی، سرنگونی حکومت صدام و مبارزه با استکبار جهانی را مهم ترین اهداف این نهضت خواند و اعلام کرد که درصورت مشترک بودن اهداف، این نهضت حاضر به همکاری با گروه های سیاسی غیر اسلامی می باشد. وی یادآور شد که این مجلس از ائتلاف

۱ میان احزاب و گروه ها به وجود نیامده و در سخنانش به موضوع قومیت در عراق نیز اشاره کرد.

۲ گزارشی از اقدامات نیروهای معارض عراقی علیه نظامیان این کشور ازجمله: حمله به پایگاه ارتش عراق در نزدیکی ده سیرکوتک، اسیرکردن ۱۴ سرباز و به غنیمت گرفتن مقدار زیادی مهمات؛ مین گذاری بر سر راه عبور یک کاروان نظامی، انهدام ۲ خودرو و کشته شدن ۸ تن از سرنشینان آنها؛ حمله به یک واحد گشت در مسیر جاده چواره - قرنه؛ حمله به پادگان توتمان؛ پرتاب نارنجک به مقر سازمان امنیت سلیمانیه؛ مین گذاری در جاده ماوؤت؛ به آتش کشیدن دفتر حزب بعث و مقر پلیس شاندری؛ برگزاری تظاهرات گسترده در اربیل و... .

گزارش روزشمار ۴/۹/۱۳۶۱

۳ در گلوله باران امروز شهر آبادان ۳ منزل مسکونی و بخشی از یک حسینیه تخریب شد؛ چند ساختمان در بمباران پادگان ابوذر سرپل ذهاب آسیب دیدند.

۴ ورود ۳۳ دستگاه نفربر برزیلی با تریلرهای عربستان و ۷ دستگاه کامیون حامل مهمات به پادگان شعیبه عراق؛ ارسال تعداد زیادی کامیون حامل مواد سوختی از کویت به عراق.

۵ درخواست پناهندگی ۶ نفر ازجمله ۴ نیروی نظامی عراق از ایران.

۶ گزارش آسوشیتدپرس به نقل از خبرگزاری سودانی حاکی از اعزام سومین گروه داوطلبان سودانی برای شرکت در جنگ علیه ایران است؛ خبرگزاری رویتر: عراق برای جبران نیروی کار موردنیاز خود موافقت نامه ای را با فیلیپین درزمینه تقویت همکاری در امور اشتغال و کارگری امضا کرد.

۷ سخنان مسئول واحد بسیج سپاه اصفهان در تقدیر از روحانیون برای ارشاد افراد بسیج و تشریح فعالیت های این واحد برای تحقق تشکیل ارتش بیست میلیونی؛ حسین صفار هرندی قائم مقام ستاد منطقه۶ سپاه در مصاحبه ای مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی نقش بسیج را در اداره جنگ و غلبه بر حرکت های گروه های مسلح محارب بسیار مؤثر توصیف کرد.

۸ در حمله غافلگیرانه افراد کومه له به یک پایگاه نیروهای خودی در منطقه واوان سردشت، ۴۲ تن از نیروهای ژاندارمری و سپاه شهید یا اسیر شدند؛ در درگیری بین نیروهای خودی با افراد مسلح غیر قانونی در منطقه تیژتیژ در محور سنندج - مریوان، ۸ تن از افراد خودی شهید یا اسیر شدند؛ در عملیات مین گذاری نیروهای سپاه میاندوآب بر سر راه نیروهای معارض، ۵ تن از آنان کشته یا زخمی شدند؛ درخواست امان نامه یکی از افراد حزب دمکرات از سپاه سنندج پس از تحویل دادن یک قبضه اسلحه کمری.

۹ با اطلاعات مردمی، یک خانه تیمی سازمان مجاهدین در خیابان فردوسی گرگان کشف شد و از آن تعدادی اسناد و مهمات به دست آمد، در درگیری بین نیروهای سپاه و افراد این خانه تیمی، ۳ تن از منافقین کشته شدند و از نیروهای خودی هم یک تن شهید و یک تن زخمی شدند؛ در بازرسی از یک فرد مشکوک در تهران، اسناد حاوی اطلاعاتی از نیروهای سپاه و آدرس تعدادی از مغازه داران متعهد محل به دست آمد؛ نیروهای گشت سپاه، ۳ تن از اعضای حزب کمونیستی طوفان را در خیابان جیحون دستگیر کردند.

۱۰ سخنان بخشدار بستان در تشریح بازسازی معابر عمومی و اماکن دولتی این شهرستان؛ دبیر ستاد مرکز خدمات کشاورزی خوزستان نیز درباره فعالیت های این مرکز توضیحاتی داد.

۱۱ فرمانده ژاندارمری (سرهنگ کوچک زاده) و نماینده امام در این نیرو (غلامحسین کرباسچی)، گزارشی از وضعیت و فعالیت های ژاندارمری و مشکلاتی که در راه گسترش این نیرو وجود دارد را به اطلاع امام رساندند، امام نیز به آنان توصیه کردند که روح ایمان و

اسلامیت را در نیروها زنده نگه دارند.

ص: ۹۷۵

۱ پیوند و همراهی دانشجویان با مردم در دوران مبارزه و انقلاب و نقش انجمن اسلامی در هدایت مردم، محور اصلی سخنان آیت الله خامنه ای در دیدار با اعضای انجمن اسلامی دانشجویان سراسر کشور بود.

۲ درپی بازداشت و آزار تعدادی از دانشجویان مسلمان ایران در شهر بنلگور هند، جمعی از اعضای انجمن اسلامی فارغ التحصیلان هند با آقای هاشمی رفسنجانی دیدار کردند. در این دیدار، رئیس مجلس شورای اسلامی با ابراز تعجب از شرکت کردن هند در این گونه اقدامات، به این کشور هشدار داد که روابط ایران و هند را درمعرض خطر قرار ندهد.

۳ نقش و عملکرد قدرت های بزرگ پس از انقلاب اسلامی در ابعاد داخلی و خارجی، علت ناکامی آنها و وضعیت کلی کشور پس از قطع وابستگی به قدرت های خارجی، عمده سرفصل های مطرح شده در سخنان میرحسین موسوی نخست وزیر، در مراسم گرامیداشت آیت الله اشرفی اصفهانی بود.

۴ سیدمحمد غرضی وزیر نفت ایران، در پایان دیدار با لوراج کمار معاون وزیر نفت هندوستان، به توضیح دلیل سفر وی به ایران و نتیجه مذاکرات بین دو کشور پرداخت.

۵ به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزیر خارجه ژاپن در مصاحبه با روزنامه کویتی الوطن بر حمایت خود از تلاش های میانجیگرانه برای خاتمه جنگ ایران و عراق تأکید کرد.

۶ قاسم احمد تقی وزیر نفت عراق، در مصاحبه با روزنامه کویتی السیاسه، درباره کاهش صدور نفت عراق، تأثیر آن در اقتصاد این کشور و برنامه های آتی عراق در افزایش صدور نفت گزارش داد.

۷ روزنامه آلمانی فرانکفورتر الگمانیه زاینوگ، در مقاله ای با بررسی تأثیر جنگ در اقتصاد عراق، اعلام کرد که عراق در این نبرد بیش از ایران آسیب دیده است، خبرگزاری فرانسه نیز با پیش بینی مشکلات اقتصادی برای عراق، به بیان راه حل های این کشور برای مواجهه با آن پرداخته است.

۸ بازدید گروهی از اعضای مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق از شهرک آزادشده زبیدات در عملیات محرم.

۹ خبرگزاری فرانسه از وین در گزارشی اعلام کرد که یک خلبان ایرانی همراه خانواده اش از ایران گریخته و از دولت اتریش تقاضای پناهندگی کرده است، یونایتدپرس نیز از استکهلم گزارش داد که یک مهندس پرواز خطوط هوایی ایران به سوئیس پناهنده شده است.

گزارش روزشمار ۵/۹/۱۳۶۱

۱۰ برجای ماندن یک شهید و ۱۰ زخمی؛ آتش سوزی قسمتی از پالایشگاه آبادان؛ تخریب ۲ منزل مسکونی و خسارت دیدن ساختمان راه آهن و گمرک خرمشهر از پیامدهای حملات توپخانه ای امروز عراق به شهر های آبادان و خرمشهر بود؛ یک فروند هواپیمای عراقی در منطقه جنوب به وسیله یگان پدافند زمین به هوا سرنگون شد.

۱۱ درگیری یک گروه گشتی خودی با عناصر مسلح غیر قانونی در شمال غربی سنندج به شهادت ۵ تن از نیروهای خودی و گروگان گرفته شدن ۳ نفر دیگر انجامید؛ در برخورد یک خودرو زیل با مین در محور ربط - مهاباد، یک سرباز مجروح شد؛ ۲ نفر از اعضای رده بالای کومه له و ۱۰ تن از افراد حزب دمکرات در جاده بوبکتان در غرب سقز به دلیل برخورد خودرو حامل آنان با مینی که خود کارگذاشته بودند، به هلاکت رسیدند؛ جیپ نیروهای حزب دمکرات در جاده کانی خوان بانه روی مین رفت و هر ۶ سرنشین آن به هلاکت رسیدند؛ کشته یا زخمی شدن ۳۵ تن از افراد کومه له درپی انفجار یک بمب دست ساز در مقر این حزب در قریه تازه قلعه در ۵/۱۷ کیلومتری غرب

بوکان.

۱۲ در درگیری نیروهای سپاه با ۵ تن از عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در منطقه جنگلی لاجیم سوادکوه، یک تن از عناصر منافقین کشته شد و بقیه گریختند، مقداری مهمات و یک اسلحه نیز از این افراد برجا ماند.

ص: ۹۷۶

با دستگیری چند گروه عملیاتی نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شمال خراسان؛ مشخص شد که ترور امام جمعه قوچان و چند تن از مسئولان شهر از برنامه های آتی سازمان بوده است؛ پرتاب شبانه نارنجک به منزل معاون آموزش وپرورش شهرستان اسکو خساراتی به بار آورد.

۱ ؛ جمع بندی روزنامه کیهان از اعزام های چند روز اخیر نیروهای داوطلب مردمی به جبهه های جنگ که به مناسبت هفته بسیج سرعت یافته است.

۲ گزارش کیهان در تشریح مراسم راه پیمایی ده ها هزار نفر از اعضای بسیج از مقابل لانه جاسوسی امریکا به سمت دانشگاه تهران در سالروز تأسیس بسیج؛ به همین مناسبت (سالروز تأسیس بسیج)، محسن رضایی فرمانده کل سپاه و سرتیپ قاسمعلی ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش پیام های جداگانه ای صادر کردند، در پیام محسن رضایی پس از تجلیل از نقش بسیج در پیروزی های انقلاب، از مردم خواسته شده است که با بالابردن سطح آگاهی های مذهبی، سیاسی و اجتماعی و پیروی از ولایت فقیه، خود را هرچه بیشتر برای خدمت به اسلام آماده کنند، ظهیرنژاد نیز موفقیت هرچه بیشتر را برای بسیج و نیروهای شبه نظامی و عشایر خواستار شد.

۳ آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نمازجمعه، توضیح فتوای امام مبنی بر شرکت نیروها در جبهه و تأثیرات آن در وضعیت اعزام ها، به مقایسه وضعیت نیروهای ایران و عراق و انگیزه های متفاوتشان برای حضور در جبهه ها پرداخت.

۴ گزارش کیهان از دیدار آقایان رفیق دوست (وزیر سپاه) و صیادشیرازی (فرمانده نیروی زمینی ارتش) با آیت الله منتظری و گفت وگوی آنان درخصوص نحوه انجام دادن اقدامات لازم برای کمک به مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق؛ فرمانده سپاه پاسداران نیز درباره چگونگی عملکرد سپاه در تأمین تدارکات نیروهای داوطلب عراقی برای مبارزه با دولت عراق توضیحاتی داد؛ آیت الله مهدوی کنی دبیر جامعه روحانیت مبارز در مصاحبه ای مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی، حمایت این جامعه را از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق اعلام کرد؛ حزب جمهوری اسلامی در بیانیه ای که به مناسبت تشکیل مجلس اعلای عراق صادر کرد، برقراری این نهضت را نقطه عطفی در تاریخ مبارزات ملت مقاوم عراق خواند؛ به گزارش روزنامه اطلاعات، گروهی از اعضای مجلس مذکور، پس از ۳ روز اقامت در خوزستان و بازدید از مناطق آزادشده در جریان عملیات محرم، تأسیسات نفتی و شهرک زبیدات و... اهواز را به قصد تهران ترک کردند.

۵ به گزارش رادیو مسکو، در مذاکرات میان شوروی و ایران راه های گسترش همکاری برای استفاده از آب رودخانه های ارس، اترک و تجن ارزیابی و در برخی زمینه ها توافق هایی شد؛ رادیو امریکا به نقل از مرکز مطالعات امنیت بین المللی امریکا ادعا کرد که ایران به تدریج، به حوزه نفوذ شوروی تبدیل می شود که علت آن، دریافت کمک برای اعمال سیاست های توسعه طلبانه در حوزه خلیج فارس است؛ بی بی سی نیز با اشاره به مطرح شدن مجدد طرح احداث خط لوله گاز طبیعی از ایران به ترکیه از توسعه روابط اقتصادی دو کشور و افزایش صادرات ترکیه به ایران خبر داد.

۶ دلایل توسعه رابطه عراق با کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس در گزارش خبرنگار اعزامی روزنامه انگلیسی هرالد تریبیون؛ رادیو کلن در بررسی اوضاع اجتماعی و اقتصادی عراق در زمان جنگ، علت اصلی خستگی و بیزاری مردم از جنگ را کثرت تعداد کشته ها و مجروحان عنوان کرد.

به گزارش کیهان، میتران رئیس جمهور فرانسه، در پایان سفر سه روزه خود به مصر، اعلام کرد که قدرت های غربی نمی خواهند که عراق در جنگ با ایران شکست بخورد؛ شیخ محمدبن مبارک

۱ آل خلیفه وزیر خارجه بحرین در مصاحبه با روزنامه النهار (چاپ بیروت) عنوان کرد که هرگونه پیشرفت نیروهای ایرانی در مرز عراق باید با واکنش جمعی اعراب روبه رو شود.

۲ بررسی سازمان اوپک، دسته بندی های موجود در این سازمان، وضعیت صدور نفت کشورهای عضو و آینده بازار جهانی نفت در روزنامه واشنگتن پست. طبق اعلام این روزنامه، عربستان سعودی به احتمال زیاد در اجلاس آینده وزیران نفت اوپک، از ایران خواهد خواست که به ارزان فروشی نفت پایان دهد.

۳ شورای مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین، در پایان اجلاس هشت ساعته، در بیانیه ای ضمن رد طرح صلح خاورمیانه ای ریگان بر ایجاد یک کشور مستقل فلسطینی تأکید کرد.

۴ به گزارش خبرگزاری فرانسه از رم، یکی از کارمندان سفارت ایران در رم، در نامه ای که در روزنامه های امروز ایتالیا چاپ شده است، برای پیوستن به شورای ملی مقاومت به ریاست بنی صدر از مقام خود کناره گیری کرد؛ رادیو اسرائیل در یک گزارش خبری، به تقاضای پناهندگی سیاسی یک خلبان هواپیمایی ایران از سوئد اشاره کرد.

ضمیمه گزارش۵۷۵: مشروح گزارش کیهان از اعزام های مردمی اخیر به جبهه ها.

گزارش روزشمار ۶/۹/۱۳۶۱

۵ در حمله توپخانه ای عراق به آبادان، ۳ تن زخمی شدند و چند خانه ویران گردید؛ یک فروند بالگرد سوپر فرلئون عراقی که تا ۴۵ مایلی جزیره خارک نفوذ کرده بود به وسیله یک جنگنده اف۴ خودی منهدم شد.

۶ افراد کومه له در مهاباد گرفتار کمین نیروهای سپاه شدند و در درگیری ایجادشده ۲ تن از آنان کشته شدند و یک تن دستگیر گردید؛ در همین شهر، یکی از نیروهای معارض با معرفی خود به نیروهای سپاه، خواستار دریافت امان نامه شد؛ ۴ تن از افراد حزب دمکرات در سنندج، خود را تسلیم نیروهای سپاه کردند.

۷ با دخالت نیروهای انتظامی، ترور یک آهنگر در خیابان پیروزی تهران (خیابان نبرد)، ناکام ماند و فرد مهاجم که از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، زخمی شد؛ تیراندازی افراد سازمان مجاهدین از داخل یک خودرو سرقتی به سوی یک خودرو پیکان، یک شهید و یک زخمی بر جای گذاشت که فرد شهید از کارمندان آتش نشانی بود؛ فرد دیگری از اعضای سازمان مجاهدین در قائم شهر، پس از شناسایی شدن ازجانب نیروهای سپاه، درحین فرار تصادف کرده، با خوردن قرص سیانور اقدام به خودکشی کرد؛ دستگیری یکی از کارمندان راه آهن به دلیل ارتباط با سازمان مجاهدین و کشف اوراق سازمانی و تعدادی نامه تهدیدآمیز از وی خطاب به کارگران راه آهن؛ دستگیری رابط هسته های سازمان مجاهدین خلق در باختران؛ یکی از فعالان تحت تعقیب این سازمان در بروجرد دستگیر شده؛ دستگیری مجدد یکی از افراد سازمان در بوشهر که قبلاً با سپردن تعهد آزاد شده بود؛ دستگیری یکی از افراد تشکیلاتی سازمان در اصفهان.

۸ اعزام نیروهای داوطلب بسیجی از شهرهای گوناگون مانند داراب، اراک، سلماس، همدان و... به جبهه های نبرد، از شهرستان آمل نیز تعدادی از نیروهای رزمی تخصصی شامل جوش کار، نقشه بردار، بنا و گچ کار راهی جبهه ها شدند، مردم این شهرستان همچنین هدایایی ازجمله چادر، پتو و... را به جبهه ها ارسال کردند.

۹ مسئول ستاد بازسازی مناطق جنگی ایلام در تماسی با خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: ۲۲ هزار هکتار از اراضی آزادشده موسیان به زیر کشت خواهد رفت.

نقش دانشگاه در وابستگی یا استقلال یک کشور؛ ثمرات پیوند حوزه و دانشگاه؛ جلوگیری از نفوذ افراد منافق با پوشش مقدس نمایی؛ اظهار رضایت از عملکرد دولت در جنگ و تأکید بر حمایت از دولت و مجلس،

ص: ۹۷۸

۱ مهم ترین محورهای سخنان امام در دیدار اعضای انجمن اسلامی دانشگاه های سراسر کشور با ایشان بود.

۲ نخست وزیر در واکنش به سخنان روز گذشته میتران مبنی بر تلاش قدرت های غربی برای جلوگیری از شکست عراق و کمک به امنیت تنگه هرمز و کشورهای حوزه خلیج فارس، سخنان وی را دخالتی آشکار در سرنوشت ملت ها دانست.

۳ پیام رئیس جمهور به مناسبت گشایش سومین همایش سراسری مسئولان مراکز بنیاد شهید؛ آیت الله موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور در سخنانی در آغاز این هم اندیشی، بر اهمیت و رسالت بزرگ بنیاد شهید تأکید کرد.

۴ سخنان ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به مناسبت هفتم آذر روز نیروی دریایی؛ وی در گفت وگویی مطبوعاتی، درباره این روز تاریخی، چگونگی آموزش افراد این نیرو، وضعیت نظامی خلیج فارس و دریای عمان و نحوه حضور امریکا در این مناطق توضیحاتی داد.

۵ گسترش روابط اقتصادی، فنی، صنعتی و تجاری از اهداف سفر یک هیئت اقتصادی به تهران، به سرپرستی اندره لوکانف معاون نخست وزیر بلغارستان، عنوان شد. این سفر به دنبال سفر هیئت اقتصادی ایران به بلغارستان انجام شد.

۶ در اولین دور مذاکرات هیئت اقتصادی ایران به ریاست دکتر نمازی وزیر اقتصاد و دارایی، با هیئت اقتصادی یوگسلاوی به ریاست نیدنیو کوماندیچ عضو شورای فدرال این کشور، طرفین خواستار گسترش همکاری های اقتصادی و اجرای پروتکل ایران - یوگسلاوی شدند.

۷ وزیر بازرگانی خارجی کره شمالی در دیدار با آقای عسگراولادی وزیر بازرگانی، در تهران، ضمن اعلام حمایت این کشور از ایران در جنگ علیه امپریالیسم امریکا، خواستار سرعت بخشیدن به کار هیئت های اقتصادی دو کشور شد.

۸ معاون تجارت خارجی وزارت بازرگانی قطع روابط اقتصادی ایران با شرکت های چندملیتی و لزوم حمایت گسترده از کشورهای ضعیف را درزمینه اقتصادی از اهداف سفر هیئت ایرانی به ۴ کشور افریقایی مالت، ماداگاسکار، تانزانیا و موزامبیک عنوان کرد و گفت که در همین زمینه، تفاهم نامه ای در چند رشته ازجمله همکاری در امر تعمیر کشتی و بیمه اتکایی با مالت به امضا رسیده است. تفاهم نامه ای هم با ماداگاسکار برای واردکردن شکر، گندم، برنج و کاغذ از این کشور امضا شد. همچنین ایران به موزامبیک درزمینه توسعه طرح های اقتصادی قول مساعد همکاری داد. در پایان، غنیمی فرد اعلام کرد که با پیگیری های ایران، نام رژیم اشغالگر قدس از متن قطعنامه کمیته بازرگانی آسیا و اقیانوسیه (اسکاب)، به عنوان کشور ناظر حذف شد.

۹ گفت وگوی یک مقام آگاه در فرمانداری تهران با روزنامه کیهان درخصوص اجرا و پیشرفت کار انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی.

۱۰ جعفر نمیری رئیس جمهور سودان، در مصاحبه ای مطبوعاتی، درباره اعزام نیروهای این کشور به عراق و چگونگی آموزش آنها توضیحاتی داد.

۱۱ روزنامه فایننشال تایمز (چاپ لندن) در مقاله ای با اشاره به کارشکنی برخی کشورها ازجمله عربستان، انتخاب دبیرکل آینده سازمان اوپک را حق قانونی ایران دانست.

۱۲ مقاله روزنامه کیهان درپی اعلام مسئولان عراق مبنی بر پذیرش مجدد قرارداد ۱۹۷۵ و اظهارنظرهای متناقض مسئولان عراقی درباره این قرارداد.

۱ در حمله تعدادی از کردهای معارض عراقی به یک واحد نظامی عراق در جاده ابراهیم پاشا، یک افسر و ۷ سرباز به هلاکت رسیدند و غنائمی به دست آمد؛ حمله مهاجمان وابسته به سفارت عراق در واشنگتن، به جلسه اتحادیه اسلامی دانشجویان عراقی در امریکا و کانادا با شکست مواجه شد و بعثی ها متواری شدند.

۲ به گزارش رادیو فالانژهای لبنان، فیلیپ حبیب نماینده ویژه امریکا در خاورمیانه، برای عقب نشینی نیروهای سوری و رژیم اشغالگر قدس از لبنان، یک طرح سه ماده ای پیشنهاد کرده است.

گزارش روزشمار ۷/۹/۱۳۶۱

۳ با مقاومت نیروهای خودی، عملیات سنگینی که نیروهای عراقی در ۵ کیلومتری غرب پاسگاه شرهانی در منطقه عملیاتی محرم و مواضع تیپ ولی عصر(عج) اجرا کردند، ناکام ماند و دشمن با تحمل ۴۰۰ کشته یا زخمی و ۲۵ اسیر مجبور به عقب نشینی شد؛ هواپیماهای عراقی که به حریم هوایی استان بوشهر، جزیره خارک و بندر بوشهر تجاوز کردند، پس از مواجهه با آتش پدافند هوایی منطقه را ترک کردند؛ تخریب چند منزل مسکونی و زخمی شدن ۹ تن در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر.

۴ شهید یا زخمی شدن ۲ تن از سربازان تأمین در ارتفاعات لژآباد سردشت به دست نیروهای مسلح غیر قانونی؛ بالگرد ارتش جمهوری اسلامی ایران هدف نیروهای کومه له قرار گرفت و مجبور به فرود اضطراری شد و ۲ خلبان آن به اسارت افراد کومه له درآمدند؛ با دخالت به موقع نیروهای ژاندارمری و سپاه، نیروهای مسلح غیر قانونی که قصد گروگان گرفتن بخشدار سرو (شمال غربی ارومیه) را داشتند، با زخمی شدن یکی از اعضای خود از محل حادثه گریختند؛ تیراندازی نیروهای مهاجم به سمت نیروهای سپاه در جنوب اشنویه تلفاتی درپی نداشت؛ پاک سازی ۱۰ روستا در شمال غربی سنندج با تلاش نیروهای خودی؛ دستگیری ۵ تن از اعضای هسته های مخفی گروه کمونیستی کومه له در اطراف کامیاران؛ یکی از چته های حزب دمکرات خود را به سپاه اشنویه تسلیم کرد.

۵ سخنان حجت الاسلام سیدموسی موسوی (نماینده امام در غرب کشور) درباره سیر پاک سازی کردستان، توجه مسئولان به روستاهای کردنشین، بسیج مردم این منطقه علیه نیروهای ضد انقلاب و اجرای برنامه های عمرانی و رفاهی در گفت وگو با خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۶ دو تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پس از دستگیری به دست نیروهای سپاه در قائم شهر، با خوردن قرص سیانور به هلاکت رسیدند؛ کشف ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق در تبریز به همراه تعدادی اسلحه و مقداری مهمات؛ دستگیری مجدد یکی از منافقین در بندرترکمن که از وی ۱۳ عدد بمب دست ساز ضبط شد؛ ۳ تن از ضد انقلابیون در جنگل های صومعه سرا دستگیر شدند؛ صدور حکم ۹ تن از اعضای گروهک های ضد انقلاب آرمان مستضعفان، چریک های فدایی خلق (اقلیت) و سازمان مجاهدین خلق ازجانب دادگاه انقلاب اسلامی بندر انزلی.

۷ اعزام نیروهای داوطلب بسیجی از شهرهای مختلف ازجمله درود، اردبیل، قائم شهر و... و همچنین ۵ دستگاه کمپرسی همراه راننده به جبهه های جنگ.

۸ سخنان سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش درباره چگونگی تشکیل گردان های احتیاط قدس در سازمان رزم ارتش جمهوری اسلامی ایران.

مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی دریایی در اطلاعیه ای به مناسبت ۷ آذر (روز نیروی دریایی) با اشاره به نابودی دو اسکله بزرگ نفتی عراق ("البکر" و "الامیه")، این اقدام دریانوردان این نیرو را قهرمانانه توصیف کرد. سخنان حجت الاسلام الهی سرپرست اداره سیاسی،

ایدئولوژیک نیروی دریایی در تجلیل از

ص: ۹۸۰

۱ فداکاری های شهید ناخدا همتی و یاران فداکارش برای اجرای عملیات مروارید در هفتم آذر ۱۳۵۹.

۲ اظهار نارضایتی مسئولان جهادسازندگی از روند تصویب اساسنامه جهادسازندگی در مجلس، در ملاقات با برخی مسئولان ازجمله هاشمی رفسنجانی و اقدامات رئیس مجلس دراین باره.

۳ دو گزارش از روزنامه کیهان درباره حمایت و اعلام همبستگی اسرای عراقی در مشهد و بندر انزلی با تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی؛ یک گروه از اسرای مؤمن عراقی در اردوگاه حشمتیه تهران نیز علاوه بر درخواست اجازه برای شرکت در جنگ علیه عراق، برای جبران گذشته جمعاً مبلغ ۲۳۹,۰۰۰ ریال برای کمک به رزمندگان و مهاجران جنگی اختصاص دادند.

۴ ارسال پیام قدردانی نخست وزیر، به امام خمینی درپی سخنان امام مبنی بر حمایت قاطع از قوای سه گانه.

۵ تصمیم گیری درباره حزب توده و جریان منشعب از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وابسته به لطف الله میثمی و داریوش فروهر در جلسه سران سه قوه.

۶ در دیدار نیدنیوکوماندیچ سرپرست هیئت اقتصادی یوگسلاوی با بهزاد نبوی وزیر صنایع سنگین و محمد سلامتی وزیر کشاورزی، وزیر صنایع سنگین خواهان ارتباط بیشتر اقتصادی و فنی دو کشور شد.

۷ توصیه شورای اقتصادی و اجتماعی کشورهای عضو اتحادیه عرب در آغاز سی وسومین اجلاس خود در تونس به سوریه و عراق مبنی بر حل اختلاف از راه گفت وگو درباره قطع صدور نفت عراق از خاک سوریه؛ مقاله روزنامه نیویورک تایمز در مقایسه وضعیت اقتصادی عراق قبل و بعد از تجاوز به ایران و یادآوری اهمیت صدور نفت این کشور از خاک سوریه در رونق مجدد اقتصادی عراق.

۸ ستاد بسیج اقتصادی کشور: با تلاش و ایثار کارمندان وزارت نفت، میزان سهمیه بنزین، از ۶۰ لیتر به ۹۰ لیتر در ماه افزایش یافت.

۹ در واکنش به خبرهای رسیده حاکی از فروش اسلحه از چین به عراق، امروز یک هفته نامه معتبر چینی با بی طرف خواندن این کشور، فروش اسلحه به عراق را تکذیب کرد.

گزارش روزشمار ۸/۹/۱۳۶۱

۱۰ تخریب ۴ منزل مسکونی، آسیب دیدن ۲ باب مغازه، شهادت ۲ کودک و زخمی شدن ۱۹ نفر از نتایج حمله امروز توپخانه های عراق به دو شهر آبادان و خرمشهر بود؛ تخلیه ۴۸ منزل مسکونی در خرمشهر با همکاری صاحبانشان؛ با دخالت پدافند هوایی جمهوری اسلامی ایران، حمله هوایی هواپیماهای عراقی در خرم آباد نافرجام ماند.

۱۱ حمله نیروهای مسلح غیر قانونی به یک خودرو ارتش در حوالی پایگاه کوله زاغه در محور سنندج - دیواندره و شهادت ۶ تن از نیروهای خودی؛ شهید یا زخمی شدن ۲ تن از افراد گروه گشتی شهربانی در سنندج به دست نیروهای مسلح غیر قانونی؛ زخمی شدن ۳ تن از نیروهای خودی در درگیری با نیروهای مهاجم در منطقه پیرانشهر؛ آتش خمپاره موجب زخمی شدن ۴ تن دیگر از نیروهای خودی در مریوان شد؛ انهدام یک دستگاه بلدوزر وزارت راه به دست مهاجمان در اطراف سردشت؛ دستگیری ۸ تن از نیروهای حزب دمکرات.

ترور ناموفق حجت الاسلام ارشادی توسط عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز و کشته شدن یک تن از اعضای تیم عملیاتی مهاجمان؛ به هلاکت رسیدن ۴ تن از افراد سازمان مجاهدین در عملیات انهدام یکی از مقرهای این سازمان در جنگل های شفت فومن؛ دستگیری عامل به شهادت رساندن حجت الاسلام موحدی حاکم شرع گیلان غرب در زاهدان، فرد مهاجم از اعضای گروه ترور سازمان

مجاهدین خلق (منافقین) بود؛ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲ تن از اعضای سازمان با اظهار

ص: ۹۸۱

۱ ندامت از اعمال گذشته، خود را به نیروهای سپاه مستقر در سقز و بانه معرفی کردند.

۲ پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران از آرمان ملت فلسطین، لزوم همبستگی و ایستادگی کشورهای مسلمان در مقابل سیاست های امریکا و هدف درازمدت رژیم صهیونیستی از حضور در منطقه، مهم ترین محورهای پیام آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور) به مناسبت روز همبستگی با مردم فلسطین بود.

۳ علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران در واکنش به طرح فیلیپ حبیب (نماینده ویژه امریکا در بحران جاری لبنان) مبنی بر خروج هم زمان نیروهای سوریه و رژیم اشغالگر قدس از لبنان، ضمن رد این طرح، آن را توطئه ای درجهت حذف موانع حضور رژیم صهیونیستی در لبنان دانست.

۴ سخنان رحمت الله خسروی مدیرعامل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی درباره فعالیت های این بنیاد در مناطق جنگ زده ازجمله ایلام، خوزستان و باختران.

۵ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، عسگراولادی وزیر بازرگانی، بررسی سطح مبادلات تجاری و افزایش آن را از اهداف سفر ۴ روزه هیئت اقتصادی ایران به اسلام آباد اعلام کرد، وزیر اقتصاد و دارایی پاکستان نیز در همین خصوص به بررسی تشکیل بازار مشترک کشورهای اسلامی و صدور نفت ایران در پاکستان اشاره کرد؛ درپی سفر یک هیئت تجاری زلاندنو به سرپرستی وارن کوپر وزیر خارجه و تجارت این کشور به ایران، امروز علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه و آقای هدایت زاده قائم مقام وزارت بازرگانی با این هیئت دیدار و گفت وگو کردند و طرفین خواستار گسترش روابط به ویژه درزمینه اقتصادی شدند.

۶ امضای یادداشت تفاهم با محورهای همکاری های اقتصادی، مبارزه با امپریالیسم و ترقی و توسعه اقتصادی دو ملت از نتایج سفر هیئت اقتصادی بلغارستان به ایران بود که معاون نخست وزیر این کشور و محمد سلامتی وزیر کشاورزی و عمران روستایی در گفت وگویی جداگانه به آن اشاره کردند؛ لوراج کمار معاون وزیر نفت هند نیز پیش از ترک تهران به امضای یادداشت تفاهمی در چند زمینه ازجمله مهندسی نفت (اکتشاف)، خرید نفت، پتروشیمی امور مهندسی و اجرای پروژه های فنی اشاره کرد.

۷ به گزارش خبرگزاری آلمان به نقل از مصاحبه وزیر نفت عراق با نشریه بررسی اقتصادی خاورمیانه، پس از اقدام سوریه در مسدودکردن خط لوله نفتی عراق و لغو پروژه احداث یک خط لوله جدید ازطریق عربستان سعودی به دریای سرخ، عراق اینک درصدد افزایش گنجایش خط لوله خود ازطریق ترکیه برآمده است؛ به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، در ادامه تحرکات اقتصادی عراق، بکر محمد رسول وزیر کار و امور اجتماعی این کشور، در سئول با چون دوهوان رئیس جمهور کره جنوبی، کیم بیونگ هیون معاون نخست وزیر و وزیر برنامه ریزی اقتصادی، کیخ چونگ هو وزیر سازندگی و چونگ هان جو وزیر کار کره جنوبی مذاکره کرد.

۸ گروهی از اسرای عراقی در گفت وگو با خبرنگاران، از برخی موضوعات مانند تأسیس ستاد تخلیه غنائم جنگی به دستور صدام برای غارت اموال مردم خرمشهر، دستور انهدام همه منازل مسکونی در خرمشهر و ترس ارتش بعثی از عملیات بیت المقدس و فتح خرمشهر پرده برداشتند.

گزارش روزشمار ۹/۹/۱۳۶۱

۹ در حمله توپخانه ای عراق به شهر آبادان ۲ منزل مسکونی تخریب و یک نفر از ساکنان شهر زخمی شد.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، ارتش عراق به منظور جلب نیرو به جبهه های جنگ اقدام به جست وجوی خانه به خانه برای یافتن جوانان کرده و همچنین باتوجه به احتمال فرار جوانان عراقی به کویت، عناصر استخبارات عراق پایگاهی برای دستگیری افراد یادشده در این کشور برپا کرده اند؛ به نوشته روزنامه امریکایی واشنگتن پست افزایش درصد مشارکت زنان در کارهای دولتی، استخدام ۲

۱ میلیون خارجی به عنوان نیروی کار در بغداد، غیر قانونی کردن سقط جنین و افزایش مزایای زایمان جهت تشویق زنان در ماندن در مشاغلشان از اقدامات حزب بعث برای جبران کمبود نیروی انسانی می باشد؛ به گفته منابع اطلاعاتی؛ تعداد ۵۰۰۰ نیروی سودانی پس از اتمام مراحل آموزش در دو منطقه توزیع شدند.

۲ اعزام نیروهای داوطلب برای حضور در جبهه های جنگ و جمع آوری کمک های نقدی و غیر نقدی به ترتیب از سمنان و روستای بوعلی و اسلام آباد خوی.

۳ انتشار دومین بیانیه ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده درباره فعالیت های ستاد.

۴ عناصر حزب دمکرات در سه راه قم قلعه در شمال مهاباد، ابتدا، ۳ تن از افراد ارتش را به شهادت رساندند و سپس با کمین در جاده مهاباد – ارومیه، نماینده دادیار دادستان انقلاب اسلامی ارومیه و ۲ همراه وی را گروگان گرفتند؛ پس از اینکه یک تن از نیروهای ارتش و یک تراکتور اهالی روستا در محور مهاباد – بوکان روی مین رفت، نیروهای ارتش درپی جست وجوی مین های کارگذاشته شده، ۲ مین را کشف و خنثی کردند؛ نیروهای حزب دمکرات در جاده بوکان – میاندوآب در نزدیکی روستای داشکند، ۴ نفر را گروگان گرفتند و یک دستگاه خاور شهرداری را هم به سرقت بردند؛ ۲ تن از افراد این حزب در اشنویه و سلماس، پس از معرفی خود به نیروهای سپاه امان نامه دریافت کردند.

۵ اقدام عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در به شهادت رساندن مسئول یکی از پایگاه های بسیج شهر همدان (جعفر هزاوه ای) و سرقت اسلحه وی؛ ۲ تن از نیروهای گشت سپاه در شهر ری براثر پرتاب نارنجک یکی از افراد این سازمان زخمی شدند؛ دستگیری مسئول نظامی سازمان در اصفهان؛ در عجب شیر و اهواز، ۲۲ تن افراد چریک های فدایی خلق و سازمان مجاهدین دستگیر شدند.

۶ رئیس جمهور در دیدار با مسئولان پایگاه های واحد بسیج مستضعفان سپاه پاسداران سراسر کشور به مناسبت هفته بسیج، درباره دلایل شکل گیری بسیج و نقش ارزنده مردم در ایجاد و نگهبانی از انقلاب اسلامی مطالبی بیان کرد؛ به همین مناسبت، نخست وزیر نیز پیامی صادر کرد که حاوی نکات مهمی برای افزایش کاربرد و کارایی نیروهای بسیج بود، ازجمله: اطاعت از فرامین رهبر انقلاب و بالابردن آگاهی های اعتقادی و سیاسی؛ دیدار نخست وزیر از نمایشگاه جهادسازندگی ارتش و اظهار خرسندی از میزان فعالیت هایی که به منظور خودکفایی انجام می شود.

۷ وارن کوپر (وزیر امور خارجه و تجارت زلاندنو) امروز با نخست وزیر، وزیر کشاورزی و عمران روستایی، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و معاون امور بین الملل وزارت نفت دیدار و گفت وگو کرد؛ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، عباس هنردوست در ضمن این مذاکرات از زلاندنو خواست تا در کنار خریدهای نفتی خود، از ایران کالاهای غیر نفتی نیز خریداری کند و اعلام کرد که ایران می تواند با بررسی و درنظرگرفتن حقوق دو ملت، با این کشور ازجمله در فعالیت های اکتشافی همکاری کند؛ نیدنیو کوماندیچ عضو شورای فدرال یوگسلاوی با میرحسین موسوی نخست وزیر، وزیر اقتصاد و دارایی و حسین غفوری فرد وزیر نیرو دیدار و گفت وگو کرد و دو طرف (ایران و یوگسلاوی) یادداشت تفاهمی درزمینه صنایع الکتریکی و شیمیایی به امضا رساندند و درمورد صدور نفت و کالاهای دیگر مذاکره کردند.

۸ دکتر ولایتی در دیدار با وزیر تجارت خارجی جمهوری دمکراتیک کره با اشاره به مشترک بودن هدف دو کشور در مبارزه با امپریالیسم امریکا، خواهان کمک های متقابل طرفین به یکدیگر شد.

در ادامه سفر آقای عسگراولادی به پاکستان، وی امروز پیام ویژه رئیس جمهور کشورمان را تسلیم ژنرال ضیاء الحق

۱ رئیس جمهور پاکستان کرد. وی همچنین با وزیر اقتصاد و جمعی از مقامات بازرگانی این کشور دیدار کرد.

۲ بسته شدن راه های صدور نفت عراق بعد از شروع جنگ، امکان بازگشایی این راه ها و جست وجو برای یافتن راه های جدید صدور نفت و توانایی ایران در حفظ ثبات فروش نفت در بازارهای جهانی، مهم ترین محورهای مقاله روزنامه کریستین ساینس مانیتور با عنوان "پیروزی ایران بر عراق در جنگ نفتی" است.

۳ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، پیشنهاد برکناری موقت صدام و جانشینی حسن البکر رئیس جمهور سابق عراق که وزیر بهداری و وزیر نفت عراق آن را مطرح کردند، دلیل اصلی قتل هر سه نفر آنان بود.

۴ مقاله خبرنگار گاردین (لیستر گود) - که به تازگی از بغداد دیدن کرده است - با عنوان "عملیات معجزه آسای صدام بر فراز طناب بندبازی" با محورهای نابسامانی های داخلی و خارجی عراق؛ شگردهای صدام برای ادامه حکومت؛ امکان سرنگونی و احتمال پیدایش جانشین برای وی؛ تلاش های صدام برای برگزاری اجلاس غیر متعهدها در بغداد و تأثیر ازدست رفتن این موقعیت در حاکمیت عراق؛ بررسی اقدامات صدام برای ایجاد تغییرات در حزب بعث؛ نقش اکثریت شیعه در عراق و اقدامات رژیم عراق برای کنترل آنها و تلاش صدام برای ایجاد یک طبقه جدید غیر مذهبی و وابسته به حزب بعث در عراق.

گزارش روزشمار ۱۰/۹/۱۳۶۱

۵ آسیب دیدن ۳ منزل مسکونی، مجروح شدن ۲ تن، خسارت دیدن ساختمان گمرک و شهربانی از نتایج حمله توپخانه های عراق به شهرهای آبادان و خرمشهر بود؛ ۲ فروند هواپیمای عراقی که به حریم هوایی خرم آباد تجاوز کرده بودند پس از شکستن دیوار صوتی شهر را ترک کردند.

۶ محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران، در سخنان خود در هم اندیشی سراسری مسئولان پایگاه های بسیج کشور با مقایسه وضعیت نظامی ایران از آغاز تجاوز عراق تا امروز، عنوان کرد که ابتکارعمل جنگ اینک در دست رزمندگان اسلام است.

۷ درخواست پناهندگی ۳ تن از اتباع عراقی پس از ورود به ایران ازطریق مرز بستان؛ ۳ تن از نظامیان عراقی که قصد پناهنده شدن از منطقه سیحان را داشتند به دست نیروهای عراقی دستگیر شدند؛ ورود ۱۱ تن از اتباع عراقی ازجمله ۷ مسیحی ازطریق مرزهای غربی و درخواست پناهندگی شان از ایران؛ یک مسیحی دیگر که همین قصد را داشت، در مسیر براثر سرما فوت کرد.

۸ دو مهاجم در سنندج پس از ورود به منزل شخصی که با بسیج همکاری داشت، با شلیک چند گلوله وی را راهی بیمارستان کردند؛ یک عدد مین ضد تانک که افراد حزب دمکرات در جاده تپه پیرناصر در غرب اشنویه کارگذاشته بودند کشف و خنثی شد؛ طبق گزارش ژاندارمری، پس از آزادسازی مناطق تحت اشغال نیروهای مسلح غیر قانونی و ناامنی این مناطق، حزب دمکرات مقر سیاسی خود را از مهاباد به منطقه قلعه دیزه عراق منتقل کرده است؛ ۵ تن از افراد حزب دمکرات با اظهار پشیمانی از اعمال گذشته، خود را تسلیم سپاه بانه و سنندج کردند.

۹ عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان، در مصاحبه ای با رادیو ارگان این حزب، برای روحیه دادن به اعضای این حزب تعداد کشته و زخمی شدگان نیروهای دمکرات را بسیار کمتر از حد واقعی و شهدا و زخمی شدگان نیروهای دولتی را بسیار بیشتر از حد واقعی اعلام کرد.

۱۰ ری شهری رئیس دادگاه انقلاب اسلامی ارتش، گزارش کشف شبکه کومه له در تهران و یک شبکه نفوذی در ارتش را به اطلاع آقای هاشمی رفسنجانی رساند.

در همدان، ۲ نفر از عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یک شیشه فروش به نام عباس افتخاری را

۱ ترور کرده، به شهادت رساندند که با دخالت مردم و نیروهای سپاه سرانجام یکی از آنها کشته شد، اما دیگری گریخت؛ نشریه مجاهد ارگان این سازمان نیز عباس افتخاری را یکی از سرسپردگان حکومت معرفی کرد که او را به سزای اعمالش رساندند؛ دستگیری مسئول کارگری سازمان مجاهدین خلق در اصفهان؛ ۲ تن از افراد سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) در آمل و کوهدشت دستگیر شدند و از آنان ۶ عدد نارنجک و ۲ قبضه کلت به دست آمد.

۲ رئیس جمهور در مصاحبه ای با روزنامه اطلاعات رفت وآمد هیئت های خارجی به ایران را نشانه وجهه مثبت جمهوری اسلامی در سطح جهان و نویدبخش آینده ای بهتر دانست. رئیس جمهور همچنین در دیدار با فایبولیا مائولانون سفیر جدید تایلند در ایران، ضمن تأکید بر درنظرگرفتن منافع ملت در سیاست خارجی، اعلام کرد که ایران با هر کشوری که روابط دوستانه برقرار کنند، مایل به همکاری است. آیت الله خامنه ای در دیدار با یواگن ادامون سفیر سابق دانمارک نیز به تلاش ایران برای رهایی از سلطه قدرت های بزرگ و گسترش هرچه بیشتر ارزش های اسلامی در نظام اشاره کرد.

۳ در مراسم پایانی هم اندیشی سراسری مسئولان بنیاد شهید انقلاب اسلامی پس از قدردانی سرپرست این بنیاد از دولت میرحسین موسوی به عنوان حامی اصلی نهادهای انقلابی، نخست وزیر نیز در سخنانی به نقش و مقام والای شهدا در تحول جامعه و ارزش ها اشاره کرد.

۴ محسن نوربخش رئیس کل بانک مرکزی ایران، در مصاحبه ای درباره گزارشش به امام خمینی درخصوص وضعیت اقتصادی کشور، گفت: ذخایر ارزی ما در مقایسه با ابتدای جنگ موقعیت کاملاً تثبیت شده و مطمئن تری دارد.

۵ گزارش سازمان اوپک از وضعیت صدور نفت کشورهای عضو در سال ۱۹۸۱.

۶ مقاله روزنامه امریکایی واشنگتن تایمز درباره اوضاع نابسامان اقتصاد عراق با محورهای کاهش ذخایر ارزی؛ بسته شدن راه های صدور نفت؛ برآورد غلط مقامات عراقی از توانایی های خود برای تأمین مخارج جنگی؛ کاهش حمایت اقتصادی عربستان سعودی و کویت از عراق و ضربه دیدن کارگران خارجی در عراق به دلیل لغو پروژه های جدید.

۷ روزنامه فیلادلفیا اکوایر در مقاله ای راهیابی تدریجی امریکا به بازارهای داخلی عراق و دلایل این امر؛ فروش برخی اقلام حساس به عراق؛ دلیل چشم پوشی از برخی تخلفات عراق درزمینه حقوق بشر؛ اختلاف صدام حسین با کمونیست ها و روی آوردن مجدد وی به امریکا را بررسی کرده است.

۸ رانده شدگان عراقی پیرو ولایت فقیه در اطلاعیه ای، با اعلام حمایت از مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، تشکیل آن را نویدبخش استقرار نظام جمهوری اسلامی در عراق به رهبری امام خمینی دانستند.

۹ حمله مجاهدین مسلمان عراقی به یک خودرو حامل نفرات عراقی که به کشته یا زخمی شدن ۶ تن از سرنشینان آن انجامید؛ حمله دیگر افراد همین گروه به یک مقر حزب بعث در جنوب دوله سور و کشتن تعدادی از افراد بعثی در شهر سلیمانیه.

گزارش روزشمار ۱۱/۹/۱۳۶۱

۱۰ یک فروند هواپیمای میگ ۲۵ عراقی که قصد بمباران تأسیسات نفتی پایانه خارک را داشت به وسیله جنگنده های نیروی هوایی سرنگون شد؛ ویرانی ۳ منزل مسکونی، آتش سوزی چند نقطه از شهر و زخمی شدن ۲ تن از ساکنان در حمله امروز عراق به شهر آبادان.

درپی پاک سازی اخیر سردشت، یکی از منابع آگاه در فرمانداری این شهر، از اقدامات رفاهی و عمرانی انجام شده برای مردم این منطقه خبر داد؛ نیروهای مسلح غیر قانونی به قصد اخاذی در روستای قلات در شرق

۱ نقـده، مردم را در مسـجد گرد آورده بودنـد که این اقـدام آنـان به اعتراض مردم، درگیری و زخمی شـدن یکی از زنـان محلی انجامیـد؛ در واکنش به اقـدام نیروهـای کومه له در آتش زدن خـانه بهـداشت آبـادی زاغه سـفلی در جنوب دیوانـدره، اهـالی روسـتا بـا برپـایی راه پیمایی، شعارهای مرگ بر کومه له و مرگ بر دمکرات سردادند؛ در یک عملیات تعقیب و مراقبت، یک خانه تیمی گروه کومه له در سنندج کشف و چند نفر دستگیر شدند.

۲ دستگیری ۴ نفر از افراد سازمـان مجاهـدین خلق (منافقین) در صومعه سـرا و تهران؛ نیروهای سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) با پرتاب یک بمب آتش زا به یک منزل در خیابان طالقانی شهر مشهد آن را به آتش کشیدند.

۳ اعزام نیروهای داوطلب بسیجی، نیروهای فنی و جمعی از روحانیون حوزه ها به جبهه های جنگ؛ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسـلامی، یک نوجوان ۱۴ ساله اقلیدی به سبب جلوگیری والدینش از رفتن وی به جبهه خودکشی کرد.

۴ گفته های دکتر محمدعلی رجبی معاون بهداری اسـتان اصـفهان درباره میزان اشتیاق پزشکان این استان برای حضور و خدمت در جبهه های نبرد.

۵ در نخستین هم اندیشـی بازسازی و نوسازی اسـتان باختران که با حضور مسـئولان این اسـتان و اسـتان های معین برگزار شـد، میزان خسارت های واردشده به روستاهای مناطق مرزی و سیاست دولت در بازسازی آنها اعلام گردید.

۶ ایجاد تحولی عظیم در تاریـخ حیات ملت ایران و توجه مردم به اسـلام، تأکید برحضور هرچه بیشتر مردم در انتخابات خبرگان، نقش تقوا در وحـدت ملت و دولت و تشـکر از تلاش دولت برای سامان دادن به امور اجرایی مهم ترین محورهای سـخنان امام خمینی در جمع ائمه جمعه و روحانیون استان های همدان و اصفهان و اعضای نهادهای گوناگون اجرایی و... بود.

۷ آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با مسئولان پایگاه های واحد بسیج سپاه پاسداران سراسر کشور به دوراندیشی امام در صدور فرمان تشکیل بسیج اشاره کرد و سهم بزرگی از افتخارات به دست آمده در جنگ و مبارزه با ضد انقلاب را متعلق به بسیجیان دانست.

۸ آقای هاشـمی رفسـنجانی در دیدار با رؤسا و معاونان دانشـگاه ها و مسـئولان گزینش دانشجویان به تشریح این موضوعات پرداخت. اولویت در تخصـیص امکانـات تحصـیلی برای نیروهـایی که در خـدمت کشور جهت تحقق آرمـان هـای انقلاب باشـند، مـدارا با افرادی که قبلاً دچار انحرافات اخلاقی و سیاسی بودند و ممانعت از واگذاری امکانات عمومی به گروه های مسلح غیر قانونی.

۹ در پایان جلسه هیئت دولت، میرحسین موسوی نخست وزیر، درباره علت شرکت سرهنگ صیادشیرازی (فرمانده نیروی زمینی) در این جلسه و تشکیل کمیسیون بسیج برای کمک بیشتر به جبهه توضیحاتی داد.

۱۰ در جریان سـفر هیئت های اقتصادی از کشورهای مختلف به ایران در روزهای گذشته، آقای ولایتی (وزیر امور خارجه) این سفرها را نشانه ثبات سیاسـی جمهوری اسـلامی و کسب هرچه بیشتر اعتماد بین المللی دانست؛ در پایان دیدار رسمی هیئت اقتصادی ایران به سرپرستی حبیب الله عسگراولادی وزیر بازرگانی به پاکستان، طرفین توافقنامه ای درخصوص گسترش مبادلات تجاری امضا کردند.

۱۱ پس از انتشـار اخبـاری مبنی بر دخالت نیروهای ایرانی در درگیری های شـهر بعلبک لبنان، امروز نشـریه کویتی صوت الخلیـج در مقاله ای حضور نیروهای ایرانی را خواست مردم لبنان برای دفاع از شیعیان ذکر کرد.

به گزارش روزنامه ژاپنی نیهون کیزایی، دولت عراق برای تأمین هزینه های جنگ علیه ایران، اقدام به

۱ فروش ذخایر ارزی خود کرده است.

۲ کشته شدن ۲۰ تن از نیروهای عراقی به دست نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) در جاده ابراهیم پاشا در حوالی شهر سلیمانیه؛ سازمان عمل اسلامی عراق مسئولیت انفجار کنسولگری عراق را در بانکوک برعهده گرفت.

گزارش روزشمار ۱۲/۹/۱۳۶۱

۳ در گلوله باران شهر آبادان، ۲ نفر شهید یا زخمی شدند و ۲ منزل مسکونی و قسمتی از یک مدرسه تخریب گردید؛ هواپیماهای متجاوز به حریم هوایی آبادان و ایلام پس از مواجهه با آتش پدافند هوایی، آسمان این شهرها را ترک کردند؛ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸ تن از اتباع عراقی ازطریق مرزهای مریوان و سردشت به ایران وارد شده، درخواست پناهندگی کردند.

۴ در محور اشنویه - نقده در نزدیکی روستای گندویلا، ۲ تن از نیروهای خودی به کمین افراد حزب دمکرات افتاده، به شهادت رسیدند؛ شهادت یک سرباز پایگاه هشتیان در شمال غربی ارومیه در حمله نیروهای مسلح غیر قانونی؛ این نیروها در سردشت امام جمعه شهرک ربط را به گروگان بردند.

۵ یک گروه ترور سازمان مجاهدین خلق (منافقین) یکی از نیروهای سپاه را شهید و یکی از افراد محلی را در خیابان حجتی تهران زخمی کردند؛ ۲ تن از افراد سازمان مجاهدین (منافقین) که قصد ترور یکی از مجروحان جنگی بستری شده در بیمارستان بوعلی را داشتند پس از شناسایی شدن، اقدام به فرار کردند که یکی از آنها دستگیر شد؛ بمب آتش زای دست سازی که افراد این سازمان به سمت منزل یکی از نیروهای بسیج در خیابان آزادی تهران پرتاب کردند، عمل نکرد؛ گزارش فرماندهی سپاه منطقه خراسان به فرماندهی کل سپاه درباره اقدامات انجام شده برای کنترل اقدامات این سازمان؛ به دست آمدن ۳ قبضه تفنگ و کلت و تعدادی فشنگ از منزل یکی از افراد فراری سازمان در بوشهر.

۶ آیت الله خامنه ای در خطبه های نمازجمعه امروز تهران گفت: کسانی که امروز به عراق کمک می کنند درحقیقت کمک به ادامه جنگ می کنند، ما از اول هم به این جنگ اقدام نکرده ایم و ادامه جنگ را نخواسته و نمی خواهیم.

۷ سخنان پیش از خطبه های نمازجمعه حجت الاسلام سالک سرپرست واحد بسیج سپاه، درباره عملکرد واحد بسیج از زمان شروع به کار.

۸ محمدحسین لواسانی مدیرکل سیاسی آسیا و افریقای وزارت امور خارجه که در رأس هیئتی به ۵ کشور افریقایی غنا، تانزانیا، سیرالئون، زیمبابوه و ماداگاسکار سفر کرده بود، توسعه روابط با این کشورها؛ پیگیری برای گشایش سفارتخانه های جمهوری اسلامی ایران در برخی از این کشورها؛ طرح کاندیداتوری ایران برای عضویت در دفتر هماهنگی سازمان کشورهای غیر متعهد و طرح تشکیل یک صندوق برای مقابله با تهدیدهای مالی امریکا را مهم ترین اهداف این سفر خواند.

۹ هفته نامه اقتصادی امریکایی "بیزینس ویک" در مقاله ای به بررسی مقدار کمک های نقدی عربستان، کویت و امارات به عراق؛ فروش نفت عربستان به جای عراق؛ نقش کویت در ترانزیت تسلیحات به عراق و تردید در تداوم این کمک ها باتوجه به کاهش درآمد ارزی این کشورها پرداخته است.

۱۰ انتشار اطلاعیه انجمن اسلامی دانشجویان عراقی در ایرلند و انگلیس در حمایت از تشکیل مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق.

۱۱ خبرگزاری فرانسه: امریکا طی چند روز اخیر، درحال اجرای مانور در عمان است.

۱ خبرگزاری جمهوری اسلامی از آنکارا گزارش داد که با امضای یک قرارداد نظامی، ترکیه درصورت بروز تشنج یا جنگ در منطقه، همه امکانات و تجهیزات خود را در اختیار امریکا قرار خواهد داد.

۲ خبرگزاری تاس از سفر یک هیئت ۷ نفره از سران کشورهای عربی به مسکو برای جلب حمایت یوری آندروپف رهبر حزب کمونیست شوروی درخصوص طرح صلح خاورمیانه ای امریکا خبر داد.

۳ کمیسیون سیاسی سازمان ملل با تصویب ۷ قطعنامه، اقدامات رژیم صهیونیستی را در سرزمین های عربی اشغال شده محکوم کرد.

گزارش روزشمار ۱۳/۹/۱۳۶۱

۴ کشته شدن ۹ تن و زخمی شدن تعداد زیادی از نیروهای عراقی در عملیات ناموفق آنها در منطقه عملیاتی محرم؛ نیروهای سپاه در منطقه عملیاتی مسلم بن عقیل با نفوذ به مواضع دشمن در محور مندلی به یک ستون از خودروهای عراقی حمله کردند که در نتیجه آن، ۹ خودرو عراقی منهدم شد؛ تجاوز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی دهلران، به دلیل مواجهه با آتش شدید پدافند هوایی بی نتیجه ماند و هواپیماها مجبور به ترک منطقه شدند؛ برجای ماندن یک شهید و یک زخمی و تخریب ۲ منزل مسکونی در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر.

۵ شهید یا زخمی شدن ۱۷ تن از نیروهای ژاندارمری در حمله عناصر کومه له به یک پایگاه متعلق به این نیروها در منطقه تیژتیژ در محور سنندج - مریوان؛ برخورد ۳ تن از سربازان خودی با مین در حوالی پایگاه کچل آباد در محور سردشت - پیرانشهر، به شهادت ۲ تن و زخمی شدن یک تن از آنان انجامید. آسیب دیدن یک دستگاه بولدوزر در برخورد با یک مین در محور مهاباد - بوکان؛ عملیات مشترک نیروهای ژاندارمری و نیروهای مقاومت در حمله به روستای تپه رش از پایگاه های اصلی نیروهای مسلح غیر قانونی در محور میاندوآب - مهاباد، هلاکت ۸ تن از نیروهای غیر قانونی را درپی داشت؛ دستگیری مسئول تشکیلات گروه کومه له شاخه باختران و ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در باختران؛ ۴ تن از افراد گروه کومه له شاخه سقز به همراه ۴ قبضه اسلحه خود را به سپاه شهر سنندج معرفی کردند.

۶ عده ای از هواداران کومه له در مهاباد خواستار تحریم انتخابات مجلس خبرگان شدند؛ یک نیروی نظامی در اصفهان به جرم هواداری از حزب دمکرات کردستان و تبلیغ سیاست های این حزب و... به یک سال زندان و بازخرید از ارتش محکوم شد.

۷ سرقت یک دستگاه خودرو پیکان با تهدید اسلحه در خیابان شادمان تهران به دست اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ دستگیری بنیان گذار شاخه دختران سازمان مجاهدین خلق در بهبهان؛ محکومیت ۲ تن از فعالان سازمان در بروجرد به جرم فعالیت نظامی به ۱۰ و ۵ سال زندان.

۸ بی توجهی به امر کشاورزی و از اولویت خارج کردن کشاورزی به بهانه اصلاحات ارضی در رژیم پهلوی؛ اشتیاق عمومی برای خدمت به کشور؛ یادآوری مسئولیت مردم و مسئولان برای آبادسازی کشور و توصیه به دلگرمی بیشتر برای خدمت به اقشار آسیب پذیر، مهم ترین موضوعات مطرح شده در سخنان امام خمینی در دیدار اعضای شورای مرکزی جهادسازندگی و نماینده امام در این نهاد با ایشان بود.

۹ حسین کاظم پور اردبیلی معاون امور بین الملل و اقتصادی وزارت خارجه، درمورد اهداف سفر هیئت نیکاراگوئه به تهران، به سرپرستی الکساندر مارتینی وزیر تجارت خارجی این کشور، گفت: در این دیدارها نتایج سفر چند ماه پیش هیئت ایرانی و نیازهای اقتصادی دو کشور بررسی خواهد شد. وزیر تجارت نیکاراگوئه نیز اعلام کرد که تا پیروزی کامل و ایجاد یک نیکاراگوئه نو، به مبارزه با امریکا ادامه خواهند داد.

۱ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، نماینده ایران در جلسه عمومی چهارمین اجلاس فوق العاده یونسکو، ضمن حمله شدید به رژیم صهیونیستی، خواستار اخراج رژیم صهیونیستی از سازمان علمی فرهنگی سازمان ملل متحد شد. خبرگزاری فرانسه نیز از انتشار اعلامیه ای ازجانب گروه ۷۷ کشور و جنبش کشورهای غیر متعهد یونسکو خبر داد که در آن از یونسکو خواسته شده است اقدامات خود را برای تحقق حقوق فلسطین افزایش دهد.

۲ اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان ایرانی در اروپا، بیانیه ای را در محکومیت دستگیری ۴ تن از دانشجویان ایرانی دانشگاه های شهر گیسن آلمان صادر کردند.

۳ رادیو بی بی سی در مقاله ای رادیویی با اشاره به موفقیت های اقتصادی ایران در وضعیت جنگی و باتوجه به نقش نفت و سیاست های ایران در کسب درآمد ارزی از این راه، پیش بینی های قبلی مبنی بر فروپاشی نظام یا بروز مشکلات در ادامه جنگ با عراق را اغراق آمیز خواند.

۴ نشریه کانادایی کرسنت اینتر نشنال در مقاله ای باتوجه به خودداری امریکا از بازپرداخت دارایی های ایران، تداوم محاصره اقتصادی و پرداخت نکردن اعتبار به ایران برای خرید کالا، سیاست ایران را در فروش نفت کمتر نسبت به گذشته از دلایل موفقیت ایران در برخورد با مشکلات اقتصادی و حفظ ذخایر ارزی عنوان کرد.

۵ خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع نزدیک به وزارت انرژی ترکیه، اخبار غیر رسمی مبنی بر افزایش حجم صدور نفت عراق از ترکیه را تأیید کرد.

۶ گفت و گو درباره تحول روابط اقتصادی و همکاری های فنی میان عراق و آلمان شرقی و تدارک کار کمیسیون مشترک عراق – آلمان شرقی، از اهداف اصلی سفر یک هیئت از آلمان شرقی به سرپرستی کانتر کلایبر معاون نخست وزیر و وزیر صنایع سنگین آلمان شرقی به بغداد است.

۷ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از شروع محاکمه ۲۹۹ تن از مسلمانان مصری به جرم اقدام علیه حکومت مصر در دادگاه نظامی قاهره؛ آسوشیتدپرس نیز دراین باره اعلام کرد: دادستان مدعی است متهمان، عضو گروه زیرزمینی الجهاد هستند که سال پیش انور سادات را به قتل رساندند.

گزارش روزشمار ۱۴/۹/۱۳۶۱

۸ شهید یا زخمی شدن ۱۱ تن؛ تخریب ۲ منزل مسکونی و خسارت دیدن چند ساختمان از نتایج حمله امروز عراق به آبادان و خرمشهر بود؛ آتش متقابل نیروهای خودی در منطقه آبادان و خرمشهر موجب انهدام ۱۰ سنگر اجتماعی و یک پست دیدبانی و کشته یا زخمی شدن ۱۵ نفر شد.

۹ ورود ۳۶ دستگاه تریلر و ۸ خودرو حاوی مهمات به عراق ازطریق مرزهای کویت و اردن؛ عربستان موشک های ضد تانک مارتل فرانسوی به عراق تحویل داد.

عناصر کومه له در محور میاندوآب – مهاباد در نزدیکی روستای تنگ بالا ـ با اجرای عملیات کمین، ۱۵ تن از نیروهای سپاه و بسیج را به شهادت رساندند؛ شهادت ۸ تن از نیروهای ژاندارمری که به کمین عناصر مسلح غیر قانونی در پایگاه قوچان محور میاندوآب – بوکان (جنوب بوکان) افتادند، به دنبال این حادثه، نیروهای هنگ سقز پس از اعزام به منطقه، در عملیاتی غافلگیرانه، ۲۰ تن از آنان را به هلاکت رساندند؛ انهدام یک خودرو تویوتای ژاندارمری و زخمی شدن ۲ تن از سرنشینان آن در برخورد با یک مین در ۱۳ کیلومتری شمال سردشت؛ دستگیری ۴ تن از افراد حزب دمکرات به دست نیروهای سپاه در چند روستای اطراف شهرستان اشنویه؛ کشورهای اروپایی ۴ دستگاه ایستگاه

رادیویی در اختیار عناصر مسلح غیر قانونی در منطقه عمومی بانه قرار داده اند و همچنین اخیراً عده ای از خبرنگاران انگلیسی و فرانسوی

ص: ۹۸۹

۱ در آبادی های تحت سلطه این نیروها به تهیه خبر و گزارش پرداخته اند.

۲ دستگیری ۲ تن از وابستگان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بابل به جرم اقدامات تشکیلاتی و کمک مالی به آن سازمان؛ نیروهای سپاه ۵ تن از فعالان سازمان در اصفهان را دستگیر کردند؛ فرماندهی منطقه ۲ (اصفهان و چهارمحال وبختیاری) با اعلام دستگیری ۲۸ تن از افراد اتحادیه کمونیست ها، مأموریت منطقه ۲ را دراین باره تمام شده اعلام کرد؛ نیروهای سپاه تحت فرماندهی منطقه ۹ (استان فارس) موفق به دستگیری ۶ تن از اعضای سازمان کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر شدند.

۳ گفته های سرهنگ صیادشیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش درباره توان کمی و کیفی ارتش عراق، آینده جنگ و نقش مجلس اعلای عراق، در مصاحبه با روزنامه اطلاعات.

۴ اعزام اقشار گوناگون مردم و نیروهای داوطلب بسیجی از مراغه، تهران، ایلام و... به جبهه ها؛ عزیمت هفتمین گروه از داوطلبان روحانی یزد به جبهه های جنگ.

۵ آیت الله خامنه ای (رئیس جمهور) در مراسم خداحافظی سفیر چین اعلام کرد که ایران مایل به دوستی با کشورهایی است که تحت تأثیر سیاست های بزرگ جهانی قرار نداشته باشند. رئیس جمهور همچنین در دیدار با ابراهیم حکیم وزیر امور خارجه جمهوری عربی صحرا، جلب حمایت ملت ها را رازی خواند که در ایران کشف شده و آن را تنها چیزی دانست که می تواند در مقابل دشمنی دولت ها قرار گیرد.

۶ عملکرد خوب حزب جمهوری اسلامی در بحران خرداد ۱۳۶۰ که به عزل بنی صدر انجامید؛ نقش این حزب در شکل گیری مجلس خبرگان اول و تصویب قانون اساسی و اهداف و برنامه های آتی این حزب مهم ترین موضوعاتی بود که آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با اعضای حزب جمهوری اسلامی در شهرستان نور مطرح کرد.

۷ جمعی از اسرای عراقی مؤمن به انقلاب اسلامی عراق، در دیدار با آقای هاشمی رفسنجانی خواسته های خود را مبنی بر اهدای خون به مجروحان ایرانی، کارکردن روزی ۱۰ ساعت برای ایران و اعزام به جبهه های جنگ مطرح کردند. رئیس مجلس نیز بر فراهم آوردن امکانات به منظور مکاتبه بیشتر اسرا با خانواده هایشان تأکید کرد.

۸ سخنان میرحسین موسوی (نخست وزیر) در پایان جلسه هیئت دولت درباره اهداف برگزاری مانور در کشور عمان و مخالفت ایران با درخواست فرانسه مبنی بر شرکت در اجلاس غیر متعهدها به عنوان ناظر.

۹ علی اکبر ناطق نوری (وزیر کشور) در گفت و گو با روزنامه اطلاعات درباره فعالیت های بازسازی مناطق جنگی و انگیزه مردم در این امر و همچنین اقدام تبلیغاتی عراق مبنی بر پذیرش خانواده های اسرای دو کشور و دلیل انجام نشدن این طرح، صحبت کرد.

۱۰ در ادامه سفر هیئت نیکاراگوئه به ایران، امروز الکساندرو مارتینی وزیر تجارت خارجی این کشور، با دکتر ولایتی درباره همکاری های سیاسی و اقتصادی و توطئه های امریکا در امریکای لاتین و خاورمیانه بحث و تبادل نظر کردند.

۱۱ بازدید شرکت کنندگان در نخستین همایش بازسازی و نوسازی مناطق جنگی از ویرانی های جنگ در غرب کشور و همچنین بازدید از ۱۲۰ واحد مسکونی ساخته شده برای مهاجران جنگی و اهالی روستاها؛ خبرگزاری جمهوری اسلامی درخصوص بازسازی و نوسازی راه های مناطق جنگی استان باختران در ۴ ماه گذشته گزارش داد؛ سرپرست دفتر ترمیم و بازسازی دزفول نیز در گفت و گویی با کیهان درباره فعالیت های این دفتر؛ علت طولانی شدن بازسازی دزفول و اولویت های بازسازی در این منطقه توضیحات مبسوطی داد.

۱ محی الـدین معروف (معـاون رئیس جمهور عراق) در یـک مصـاحبه مطبوعاتی در جـده با صـلح طلب خوانـدن عراق، مـدعی شـد که ایران خواهان ایجاد آشوب در جهان عرب است و اهداف توسعه طلبانه در سر دارد.

۲ دبیر کل حزب سوسیالیستی سودان، از چگونگی جذب نیروهای سودانی به عنوان داوطلبان جبهه عربی خبر داد.

۳ خبرنامه انگلیسـی میـدل ایست ریپورت از امضای قراردادی مبنی بر دوبرابرشـدن صدور نفت عراق ازطریق خط لوله ترکیه بین این دو کشور خبر داد.

۴ هیئت ۷ نفره عربی پس از سـفر به شوروی، امروز وارد پکن شد. چین جامعه اقتصادی اروپا را برای به رسـمیت شـناختن حقوق فلسـطینی ها تحسین و امریکا و انگلیس را محکوم کرد.

۵ گزارش کیهان از تجمع نیروهای امریکایی در عمان برای اجرای یک مانور، اهداف این مانور و استعداد نیروهای شرکت کننده.

۶ عراقی هـای پیرو خـط امـام مقیم الجزایر بـا ارسال تلگرام تبریک تشـکیل مجلس اعلای انقلاب اسـلامی عراق، آمادگی خود را برای مبارزه جهت اسـتقرار حکومت اسـلامی در عراق اعلام کردنـد؛ اعلام آمـادگی حزب الـدعوه اسـلامی عراق در آلمـان غربی برای همکـاری بـا این مجلس.

گزارش روزشمار ۱۵/۹/۱۳۶۱

۷ ویرانی چند واحد مسکونی و شهید یا زخمی شدن ۱۱ نفر در گلوله باران شـهرهای آبادان و خرمشهر؛ اقدام عراق جهت تأسیس یک پایگاه موشکی در منطقه بی طرف کویت و عربستان.

۸ ارسال تجهیزات نظامی شامل تریلرها و خودروهای حاوی مهمات از کشورهای اردن، کویت و عربستان سعودی.

۹ یـک نشـریه داخلی سپاه از کشف سـندی خبر داد که در آن به دسـتور صـدام هریک از نیروهای ارتش عراق که قصـد فرار یا عقب نشـینی داشته باشند تیرباران می شوند.

۱۰ افراد کومه له پس از اخاذی از اهالی روسـتای ارانادن در شمال سنندج، فروشگاه تعاونی این روستا را نیز غارت کردند؛ ۳ تن از افراد گروه کومه له و حزب دمکرات در سنندج خود را به نیروهای سپاه تسلیم کردند.

۱۱ گزارش ستاد فرماندهی منطقه ۲ سپاه کشور (اصفهان) از آخرین اقدامات این ستاد علیه عناصر سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ دستگیری تعدادی از وابستگان این سازمان در خرم آباد.

۱۲ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسـلامی، اعضای سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) در شـهر پاریس به دانشـجویان ایرانی در نزدیکی محل انجمن اسـلامی دانشـجویان حمله کردند؛ خبرگزاری فرانسه از نشست اطلاعاتی مسعود رجوی رئیس سازمان مجاهدین خلق با دبیر ملی حزب سوسیالیست فرانسه خبر داد.

۱۳ آیت الله منتظری با انتشار پیامی ضـمن دعوت مردم به شرکـت در انتخابات مجلس خبرگان، نگرانی خود را از اوضاع عمومی مسلمانان زیر ستم در بعضی کشورها به خصوص مصر ابراز کرد.

۱۴ مقـاله نماینـده خبرگزاری فرانسه در تهران دربـاره اوضـاع کلی صـدور نفت ایران؛ نحوه هزینه کردن ارزهـای به دست آمـده؛ توانـایی در

سیاست کنترل خریدهای خارجی و موفقیت در تأمین مایحتاج ضروری خانواده های کم درآمد.

۱۵ رادیو صوت الجماهیر: آقای هرالد روبرت معاون نخست وزیر یکی از جماهیر شوروی، شب گذشته در رأس هیئتی برای شرکت در جشن های دوستی عراق و شوروی وارد بغداد شد.

۱۶ وزیر انرژی ترکیه درباره نتایج سفر چهار روزه اش به عراق به امضای پروتکل هایی در زمینه های بازرگانی، بانک داری و صدور نفت اشاره کرد.

۱ واحد مرکزی خبر با استناد به نوشته برخی مطبوعات انگلیسی اعلام کرد که شهرداری بغداد به همه شرکت های ساختمانی طرف قرارداد خود اطلاع داد که قادر به انجام تعهدات مالی اش درمورد طرح های در دست ساخت در بغداد نیست.

گزارش روزشمار ۱۶/۹/۱۳۶۱

۲ براثر اصابت ۲ فروند موشک زمین به زمین عراقی در شهر گیلان غرب، ۱۱ نفر شهید و ۲۸ تن زخمی شدند و ۳۲ باب منزل نیز تخریب گردید؛ روزنامه اطلاعات در گزارشی هدف حمله عراق به شهر سرپل ذهاب را با گلوله های توپ و موشک های کاتیوشا جلوگیری از عملیات بازسازی و نوسازی این شهر ذکر کرد؛ تخریب ۵ منزل مسکونی و زخمی شدن ۳ نفر در حمله عراق به شهر آبادان؛ کشته شدن ۳۰ تن از نیروهای عراقی و انهدام ۳ دستگاه خودرو نظامی، بولدوزر و تراکتور دشمن از نتایج دو عملیات نفوذی نیروهای خودی به خاک عراق در جبهه های مریوان بود.

۳ سخنان صدام حسین در جمع تعدادی از نیروهای ارتش عراق حاکی از نارضایتی وی از عقب نشینی عراقی ها در مواقع حمله نیروهای ایران بود.

۴ به نوشته روزنامه کیهان ۴۰ نفر از اعضای ۱۲ خانواده عراقی، پس از ۳ شبانه روز سرگردانی سرانجام به کمک نیروهای خودی از مرزهای جنوبی وارد ایران شدند؛ پناهنده شدن یک سرباز و یک دانشجو به ایران که از مرزهای غربی به کشورمان وارد شدند.

۵ چهل تن از افراد حزب دمکرات با مراجعه به چند روستا در جنوب ارومیه، اهالی روستاها را تهدید کردند که اگر در انتخابات شرکت کنند کشته خواهند شد؛ به گزارش یک قرارگاه تابع قرارگاه حمزه، ۳۰ نفر از اعضای این حزب در اشنویه مشغول فعالیت برای جلوگیری از شرکت مردم در انتخابات خبرگان می باشند؛ در محور میاندوآب - بوکان، نزدیک روستای داشکند، عناصر مسلح غیر قانونی ۴ سرباز ژاندارمری و پیش مرگ کرد مسلمان را به اسارت گرفتند؛ در مقابله به هنگام نیروهای خودی با حمله افراد گروه کومه له در حوالی شهرک ربط در ۹ کیلومتری شمال شرقی سردشت، ۴ تن از آنان کشته یا زخمی شدند فقط یکی از نیروهای خودی زخمی شد؛ دستگیری ۸ تن از فعالان گروه کومه له در مهاباد با تلاش نیروهای قرارگاه بعثت سپاه؛ درپی به شهادت رسیدن ۱۵ تن از نیروهای بسیجی و پاسدار به دست عناصر مسلح غیر قانونی در محور میاندوآب - مهاباد، امروز شهر میاندوآب تعطیل شد.

۶ به شهادت رسیدن یکی از افراد نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی به دست عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان دامپزشکی تهران؛ کشته یا زخمی شدن ۲ تن از اعضای این سازمان در رشت در تعقیب و گریز با نیروهای گشت سپاه، فرد دستگیرشده یک قبضه کلت ۴۵ و یک عدد نارنجک به همراه داشت؛ دستگیری ۲ تن از اعضای گروه کمونیستی توفان و سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) با پیگیری نیروهای سپاه در شهرستان خوی.

۷ اعزام ۳۰۰ تن از افراد داوطلب صنایع دفاع و گروهی از داوطلبان بسیجی شهریار به جبهه های جنگ.

۸ گزارش مدیرکل کشاورزی استان ایلام از فعالیت های این سازمان در مناطق جنگ زده ایلام.

۹ در پیامی که امام خمینی به مناسبت نزدیک شدن زمان انتخابات مجلس خبرگان صادر کردند بر اهمیت این انتخابات؛ لزوم آزادی کامل مردم در انتخابات؛ توصیه به حضور گسترده ملت در پای صندوق های رأی و پرهیز هتک حرمت و هرگونه مناقشه بین کاندیداها تأکید شده است.

بیانیه محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره نحوه همکاری و شرکت اعضای

۱ سپاه و نیروهای بسیج در انتخابات خبرگان.

۲ میرحسین موسوی در ملاقات با الکساندر مارتینی وزیر تجارت خارجی نیکاراگوئه، به تشریح توطئه های امریکا در امریکای لاتین و خلیج فارس پرداخت و مارتینی خواستار گسترش روابط اقتصادی دو کشور شد. مارتینی همچنین در دیدار با حسین نمازی وزیر امور اقتصادی و دارایی، یادآور شد که همکاری اقتصادی ایران و نیکاراگوئه به این کشور کمک خواهد کرد تا دربرابر توطئه های امپریالیسم پایداری کند.

۳ سخنان حجت الاسلام محلاتی نماینده امام در سپاه پاسداران درباره تجهیز سپاه به نیروی دریایی و هوایی و نحوه کمک به نهضت های آزادی بخش.

۴ سخنگوی وزارت خارجه در سخنانی با محکوم کردن اقدامات حکومت عمان در فراهم کردن امکانات برای اجرای مانور امریکا، برگزاری این مانور را در ادامه سیاست توسعه طلبانه و مداخله گرایانه امریکا ذکر کرد.

۵ به گزارش رادیو صوت الجماهیر، طه یاسین رمضان معاون اول نخست وزیر عراق، در دیدار با آقای کلایبر معاون نخست وزیر جمهوری دمکراتیک آلمان شرقی، از آمادگی عراق برای حل اختلافات با ایران از راه های مسالمت آمیز خبر داد.

۶ به گزارش رادیو لیبی به نقل از نشریه اکونومیست، رژیم عراق در واکنش به اقدامی که به منظور ترور صدام در ۲۱ خرداد ماه گذشته در شهرک «الدجیل» در شمال بغداد انجام شد این شهرک را با خاک یکسان کرد.

۷ بررسی اوضاع نامساعد اقتصادی عراق و کاهش صدور نفت این کشور موضوع مقاله روزنامه امریکایی بالتی مورسان است.

۸ روزنامه واشنگتن پست در مقاله ای ضمن بررسی روابط امریکا و عراق، درخواست عراق از این کشور برای تضعیف اقتصاد ایران و نقش فرانسه در روابط امریکا و عراق، دلیل خودداری امریکا از علنی نکردن دوستی اش با عراق را نگرانی این کشور از گرایش ایران به سمت شوروی ذکر کرد.

گزارش روزشمار ۱۷/۹/۱۳۶۱

۹ تخریب ۵ منزل مسکونی و مجروح شدن ۵ نفر در گلوله باران شهر آبادان؛ شهر سرپل ذهاب هم هدف توپخانه های ارتش عراق قرار گرفت؛ ورود ۲۵۹ خودرو حامل مهمات از کشورهای کویت و اردن به عراق درطول امروز و روز گذشته.

رادیو بی بی سی در گزارشی اعلام کرد که عبدالرحمن قاسملو بیانیه ای مبنی بر تحریم انتخابات مجلس خبرگان و انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی صادر کرده است؛ رادیو امریکا نیز متن بیانیه مسعود رجوی سرکرده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را که در تحریم انتخابات آتی انتشار یافته است، پخش کرد؛ اعلام آماده باش حزب دمکرات به عوامل خود در پیرانشهر، ارومیه، میاندوآب، بوکان، بانه و سقز برای ایجاد اغتشاش در امر انتخابات؛ در بیانیه مشترک قرارگاه حمزه مرکز عملیات مشترک سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی، از مردم کردستان خواسته شده است تا در انتخابات خبرگان شرکت کنند؛ در نامه اداره اطلاعات نیروی زمینی ارتش به دفتر نخست وزیر، اقدامات احتمالی ضد انقلاب و نیروهای بعثی عراق (شامل بمب گذاری، تجاوز هوایی و...) در روز انتخابات شرح داده شده است؛ نیروهای مسلح غیر قانونی که به منظور تشویق مردم برای شرکت نکردن در انتخابات به روستای نی چالان در منطقه صومای ارومیه رفته بودند، پس از مواجهه با اعتراض اهالی، یکی از آنان را به ضرب گلوله زخمی کردند؛ ۱۶ تن از هواداران حزب منحله دمکرات برای ایجاد اغتشاش و ناامنی، مخفیانه وارد مهاباد شدند؛ یکی از اشرار ماکو، اکراد منطقه را درصورت شرکت در انتخابات به قتل تهدید کرده است؛ افراد

۱ دمکرات در روستای سرو واقع در شمال غربی ارومیه، قصد ربودن یک دستگاه کمپرسی یکی از اهالی را داشتند که در درگیری نیروهای سپاه با افراد حزب، صاحب خودرو و یکی از نیروهای خودی به شهادت رسیدند.

۲ اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۲ تن از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان را در پاریس مورد حمله قرار داده، مجروح کردند؛ پلیس فرانسه نیز ۸ تن از اعضای این انجمن و کارمندان سفارت ایران را دستگیر کرده، به ضرب وشتم آنها در بازداشتگاه پرداخته و سپس آزادشان کرده است. نماینده وزارت ارشاد و یک کارمند سفارت ایران در بین این افراد بودند.

۳ بیش از ۵۷۵ تن از طلاب و روحانیون حوزه علمیه قم از شهرهای قم، باختران و اهواز عازم جبهه های نبرد شدند؛ اعزام نیروهای داوطلب بسیجی و مردمی از شهرهای گوناگون ازجمله رامسر، صائین دژ، خمین و سنندج به جبهه ها؛ گروه های مختلف پزشکی، بهورز، امدادگر، گروه های فنی شامل مکانیک، جوش کار، باطری ساز و...، عده ای از نیروهای جهادسازندگی و نیروهای واحد فیلم، تئاتر و سرود اداره کل ارشاد اسلامی در جمع نیروهای رزمنده برای پشتیبانی و کمک به نیروهای عملیاتی یا بازسازی مناطق جنگی اعزام شدند.

۴ گزارش ستاد بازسازی روستاهای جنگ زده از اقدامات انجام شده درزمینه بازسازی روستاها.

۵ آقای هاشمی رفسنجانی پس از جلسه شورای عالی دفاع، در مقام سخنگوی این شورا، در مصاحبه ای به موضوعات مورد بحث در جلسه؛ نتایج جلسه با نمایندگان اسرای عراقی و بررسی درخواست آنان؛ اقدام تبلیغاتی عراق مبنی بر تحویل دادن عده ای از اسرا ازطریق فرانسه و مانور نظامی نیروهای امریکایی در عمان اشاره کردند.

۶ سخنان میرحسین موسوی نخست وزیر، در پایان جلسه هیئت دولت درباره اهمیت مجلس خبرگان؛ برنامه دولت برای شرکت در جلسه آتی اوپک و اشتباه تبلیغاتی عراق در دعوت از رسانه های خارجی. نخست وزیر همچنین در مصاحبه دیگری که اختصاصاً درخصوص مجلس خبرگان انجام شد، گفت: تشکیل این مجلس بدون اینکه مجلس تصمیمی هم بگیرد؛ خنثی کننده بسیاری از توطئه ها در سطح بین المللی است.

۷ عبدالعاطی العبیدی وزیر امور خارجه لیبی و عبدالرحمن شلغم دبیر کمیته مردمی تبلیغات (وزیر اطلاعات) لیبی امروز به طور جداگانه با آقایان هاشمی رفسنجانی و علی اکبر ولایتی دیدار و درباره علل شروع جنگ تحمیلی، همکاری لیبی با ایران دراین زمینه، اوضاع داخلی عراق، جایگاه انقلاب اسلامی در جهان اسلام و تلاش برخی حاکمان عرب علیه انقلاب بحث و تبادل نظر کردند.

۸ گزارش روزنامه واشنگتن پست از اقدام مقامات اجرایی فدرال امریکا جهت جلوگیری از صدور غیر قانونی جنگ افزارهای ساخت این کشور به ایران.

۹ گرایش شرکت های نفتی ژاپن برای خرید نفت از ایران در گزارشی از روزنامه اقتصادی نیهون کیزایی (چاپ توکیو)

۱۰ به گزارش آسوشیتدپرس، دولت یمن جنوبی مانور مشترک امریکا و عمان را محکوم کرد و این اقدام را گامی درجهت ایجاد تشنج در منطقه دانست.

۱۱ خبرگزاری آسوشیتدپرس از اقدام وزارت دفاع امریکا برای ایجاد یک مرکز فرماندهی جدید مسئول حفاظت از منافع امنیتی امریکا در سراسر نوار وسیعی از خاورمیانه، خلیج فارس و اقیانوس هند خبر داد.

گزارش روزشمار ۱۸/۹/۱۳۶۱

تخریب ۶ منزل مسکونی، آسیب دیدن ۲ منزل دیگر، آتش سوزی در چند نقطه از شهر و شهید یا زخمی شدن ۷۲ نفر از مردم در گلوله باران امروز شـهرهای آبادان و خرمشهر؛ ۲ فروند هواپیمای میگ۲۳ عراقی به حریم هوایی خرم آبـاد تجـاوز کرده، پس از مواجهه بـا پدافنـد هوایی نیروهای خودی

ص: ۹۹۴

۱ مجبور به ترک منطقه شدند؛ نیروهای گشتی رزمی عراق در دهلران - که تا ۲ کیلومتری جاده دهلران - مهران نفوذ کرده بودند یک چوپان را اسیر کردند.

۲ ورود ۲۱ دستگاه خودرو حامل مهمات از مرزهای عربستان سعودی به عراق.

۳ در ادامه ایجاد اغتشاش در امر انتخابات، نیروهای مسلح غیر قانونی در بوکان، عباس عباسی فرجا (نامزد نمایندگی مجلس شورای اسلامی) را ترور کردند؛ افراد حزب دمکرات در روستای چیانه از توابع پیرانشهر نماینده فرمانداری در امر انتخابات و کدخدای ده را به گروگان بردند؛ افراد حزب دمکرات به روستای شوشیه نیز مراجعه کرده، پس از تهدیدکردن مردم برای جلوگیری از شرکت در انتخابات به اخاذی از آنان پرداختند؛ انفجار یک نارنجک در میدان انقلاب سنندج توسط فردی ناشناس، تلفاتی درپی نداشت؛ باتوجه به آمادگی نیروی خودی برای مقابله با اقدامات خرابکارانه گروه های غیر قانونی در آستانه انتخابات، نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در یکی از شهرهای کردنشین موفق نشدند عملیات بمب گذاری انجام دهند و ۳ تن از آنان دستگیر شدند؛ در حمله نیروهای مسلح غیر قانونی به پایگاه نیروهای خودی در گرداگلان (در ۲۲ کیلومتری غرب بوکان) یکی از نیروهای خودی زخمی شد؛ به گزارش قرارگاه بعثت، نیروهای سپاه اشنویه ضمن پاک سازی ۳ روستا در جنوب شرقی اشنویه یکی از افراد حزب دمکرات را دستگیر کردند.

۴ انفجار یک بمب در حوالی فرمانداری نهاوند تلفاتی نداشت، درپی این حادثه ۲ مظنون دستگیر شدند؛ در خیابان علامه اهواز یک عدد بمب کار گذاشته شده در زیر یک خودرو کشف و خنثی شد؛ دستگیری ۲ تن از رابطان تشکیلات جنگل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در رامسر؛ گزارش رادیو بغداد از اطلاعیه دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس مبنی بر انهدام ۴ واحد از شبکه مخصوص گشت شهری سپاه پاسداران و کشته یا زخمی شدن ۱۲ پاسدار در عملیات های هفته اخیر این نیروها در تهران.

۵ اطلاعیه روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی قزوین در تشریح فعالیت های ۱۵ روزه اخیر نیروهای این ارگان ازجمله: کشف یک خانه تیمی منافقین و دستگیری افراد وابسته به گروه های چپی و سازمان مجاهدین.

۶ ضرب وجرح یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی ایران در فرانسه به دست نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ سخنگوی وزارت خارجه در واکنش به اقدام پلیس فرانسه در دستگیری دیپلمات های سفارت ایران، ضمن اعتراض شدید به این تجاوز، درخصوص نقض آشکار قوانین بین المللی و عدم تأمین جانی دیپلمات های ایرانی، به دولت این کشور هشدار داد.

۷ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از اعزام نیروهای داوطلب مردمی از شهر قزوین به جبهه های نبرد؛ جمعی از ایرانیان مقیم امارات متحده عربی با ارسال طوماری به نماینده امام در این کشور برای شرکت در جبهه ها اعلام آمادگی کردند.

۸ گزارش معاونت عمرانی وزیر کشور و سرپرست بازسازی مناطق جنگی درباره پیشرفت بازسازی گیلان غرب، شوش، دزفول و آغاز به کار بازسازی شهر مرزی خسروی.

۹ دیدار و گفت وگوی عبدالعاطی العبیدی وزیر امور خارجه و عبدالرحمن شلغم وزیر اطلاعات لیبی با رئیس جمهور.

۱۰ نخست وزیر با انتشار اطلاعیه ای ضمن اعلام تأسیس دفتر حزب نیروهای متعهد متخصص خارج از کشور، اهداف تشکیل این دفتر را برشمرد.

الکساندرو مارتینی وزیر بازرگانی خارجه نیکاراگوئه پیش از ترک تهران با مفیدخواندن سفر خود به ایران، خواستار گسترش هرچه زودتر مبادلات تجاری بین دو کشور شد؛ هیئت اعزامی وزارت خارجه به سرپرستی

۱ محمدحسین لواسانی مدیرکل سیاسی آسیا و افریقای وزارت خارجه، با رئیس جمهور ماداگاسکار دیدار کرد.

۲ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از منابع آگاه درخصوص دیدار محمد غرضی وزیر نفت، از احداث ۴ خط لوله ۲۴ اینچی نفت و گاز و فرآورده های نفتی؛ اهمیت راهبردی این خطوط لوله؛ زمان پایان و موقعیت جغرافیایی آن.

۳ به نوشته روزنامه اطلاعات، صدام حسین با ارسال پیامی به اجلاس بررسی نقش مصر در جهان عرب که در لندن برگزار می شود، خواستار حضور فعال و رسمی مصر در امور مربوط به جهان عرب و خاورمیانه شد.

۴ توضیحات بیشتر کیهان درباره علل تشکیل مرکز فرماندهی نیروهای واکنش سریع امریکا در منطقه (پاکستان تا مصر) به نقل از یونایتدپرس.

۵ واحد مرکزی خبر با استناد به منابع خارجی در مقاله ای با محورهای: اقتصاد عراق قبل از حمله به ایران؛ بررسی تأثیر جنگ در افزایش هزینه های عمومی از یک سو و مسدودشدن درآمدهای ارزی از سوی دیگر؛ کمک کشورهای عربی به عراق؛ مشکل صدور نفت؛ شرایط بنگاه های مالی برای پرداخت وام به عراق و... به بررسی اوضاع اقتصادی عراق پرداخته است.

گزارش روزشمار ۱۹/۹/۱۳۶۱

۶ تخریب ۳ منزل مسکونی و قسمتی از توقفگاه مرکزی پالایشگاه آبادان و آتش گرفتن یک دستگاه خودرو در حملات توپخانه ای امروز عراق به دو شهر آبادان و خرمشهر؛ هواپیماهای عراقی متجاوز به حریم هوایی آبادان به علت مواجهه با پدافند هوایی نیروهای خودی موفق به بمباران این شهر نشدند.

۷ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از اقدامات مردم حلبچه علیه نیروهای عراقی که به کشته، مجروح یا اسیرشدن ۱۸ تن از سربازان عراقی انجامید و همچنین شدت یافتن حملات مجاهدین مسلمان عراقی علیه حکومت صدام در دو هفته اخیر.

عناصر مسلح غیر قانونی به منظور ایجاد اختلال در امر رأی گیری در روز انتخابات دست به اقدامات گسترده ای زدند ازجمله: این نیروها در اطراف روستای نالوس در ۱۳ کیلومتری جنوب غربی اشنویه، ۳۸ تن از نیروهای خودی را که عازم شرکت در انتخابات بودند، به اسارت گرفتند که با سررسیدن نیروهای کمکی و درگیری میان دو طرف، ۳۰ تن از آنها آزاد شدند، شماری نیز شهید، اسیر یا زخمی شدند. از مهاجمان نیز ۲۴ نفر کشته یا زخمی شدند؛ قرارگاه بعثت در نامه ای به فرماندهی قرارگاه حمزه اعلام کرد که ۱۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات و گروه کومه له به اشنویه رفته اند تا مانع برگزاری انتخابات شوند، این افراد با حمله به یکی از حوزه های انتخاباتی اشنویه ۴ نفر را شهید، زخمی یا اسیرکردند؛ انفجار ۲ بمب صوتی در مسجد خضریی خیابان امام خمینی اشنویه خسارتی درپی نداشت؛ حمله افراد مسلح به ساختمان بخشداری و سپاه اشنویه فقط خساراتی به هر دو ساختمان وارد کرد؛ انفجار ۴ بمب صوتی در روستای حسن نوران در ۱۲ کیلومتری جنوب اشنویه در محل های مرتبط با رأی گیری، تلفات جانی نداشت؛ اسارت ۴ نفر از مسئولان رأی گیری در پیرانشهر به دست افراد مسلح غیر قانونی؛ کشف و خنثی سازی یک بمب ساعتی در ۱۵ کیلومتری شمال پیرانشهر؛ ۳ تن از نیروهای خودی در محور پیرانشهر - سردشت بین روستاهای بیشاسب و شیوه روی مین رفته، زخمی شدند؛ حمله نیروهای حزب دمکرات به خودرو حامل اعضای برگزارکننده انتخابات در ارومیه در حوالی روستای بنه، به شهادت یا مجروح شدن ۴ سرنشین خودرو انجامید؛ خودرو حامل ۶ تن از نیروهای سپاه و بسیج که مسئول تأمین شعب اخذ رأی روستای گنبد در شمال غربی ارومیه بودند، روی مین رفت و همه سرنشینان آن مجروح شدند؛ در همین منطقه، نیروهای کومه له با مراجعه به روستای گنگجین، ۳ نفر را به اتهام

۱ فعالیت در امر انتخابات و همکاری با سپاه ربوده، با خود بردنـد؛ انفجار ۲ بمب در بخش محمـدیار نقده در اولین ساعات رأی گیری تلفات انسانی درپی نداشت؛ زخمی شدن ۲ نفر براثر انفجار بمبی که نیروهای مسلح غیر قانونی در مسجدی در سنندج کار گذاشته بودند؛ در جنوب سنندج نیروهای مهاجم در روستای شیلان، ۵ تن از محافظان صندوق رأی گیری را شهید یا زخمی کردند و در روستای شینه نیز پس از به آتش کشیدن صندوق رأی گیری، مسئولان برگزاری انتخابات را گروگان گرفتنـد؛ انهـدام خودرو حامل صندوق رأی گیری و به شهادت رسیدن هر ۴ سرنشین آن در محور دیواندره به سنندج در حمله افراد مسلح ضد انقلاب؛ نیروهای حزب دمکرات در محور سنندج – مریوان با مراجعه به روستای شوشیه (۴ کیلومتری غرب سنندج) ۲ نفر از نیروهـای جهـاد را پس از به آتش کشیدن خودرو جهادسازنـدگی به اسارت گرفتند و ۳۰ هزار تومـان از اهـالی روستا اخاذی کردنـد؛ مهاجمان همچنین با حمله به محل رأی گیری در روستای زنوری مریوان، ضمن به آتش کشیدن صندوق رأی گیری، ۷ تن از مسئولان صندوق ها و آموزگاران مریوان را به گروگان گرفتند.

۲ باوجود همه این اقدامات برای بازداشتن مردم مناطق کردنشین از شرکت در انتخابات، وقایع در صحنه عمل و با حضور مردم کردنشین طور دیگری رقم خورد: نیروهـای مهاجم در ۳۰ کیلومتری شـمال بانه با تیرانـدازی قصد ممانعت از شرکت مردم روستای منجیلان در انتخابات را داشتند که با مقاومت مردم آنجا مجبور به ترک روستا شدند؛ جواد حسامی سرپرست حزب دمکرات در منطقه سقز به منظور دعوت از اعضای شورای ۸ روستا برای همکاری نکردن با جمهوری اسلامی، آنها را دستگیر کرد و پس از اینکه با مخالفت آنان برای تحویل دادن کارت های عضویتشـان روبه رو شـد، در روستای قره بقره در جنوب غربی سـقز زنـدانی شـان کرد؛ گزارش فرمانـده سپاه مهابـاد به قرارگاه بعثت درباره اقدامات انجام شده برای تأمین امنیت و استقبال مردم از این انتخابات؛ گزارش فرمانده سپاه نقده به این قرارگاه نیز حاکی از استقبال کم نظیر مردم از انتخابـات بـود؛ فرمانـده منطقه ۵ نیز در گزارشـی به فرمانـدهی کـل سپاه، شـرکت مردم در انتخابـات را بـاوجود همه توطئه های ضـد انقلاب، گرم توصیف کرد؛ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از میزان شرکت مردم مناطق کردنشین در انتخابات؛ به نوشته روزنامه کیهان اکبر نـاطق نوری وزیر کشور، در اطلاعیه ای ساعت اخـذ رأی در دو اسـتان کردسـتان و آذربایجان غربی را به مـدت ۱۰ ساعت دیگر تمدید کرد.

۳ در ادامه اقدامات ایذایی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) علیه اعضای انجمن اسـلامی دانشـجویان ایران در پاریس، امروز نیز ۱۰ نفر از افراد سازمان به ضـرب وشـتم یکی از اعضای این انجمن پرداختند که وی به شدت مجروح و به بیمارستان منتقل شد؛ گزارش روزنامه کیهان از راه پیمایی اعتراض آمیز اعضای انجمن اسـلامی دانشجویان در محکوم کردن اقدامات و هواداری پلیس فرانسه از عملکرد سازمان مجاهدین خلق؛ گزارش خبرگزاری یونایتدپرس از تأثیر حوادث اخیر در روابط فرانسه و ایران.

۴ برگزاری انتخابـات مجلس خبرگـان در همه شـهرها و انتخابـات میـان دوره ای مجلس شورای اسـلامی در برخی شـهرهای کشور، خبرهـا از حضور گسترده مردم در انتخابات و کم آمدن تعرفه در برخی حوزه ها حکایت می کند.

۵ آیت الله موسوی اردبیلی خطیب امروز نمازجمعه تهران در سخنانی ضمن محکوم کردن مانور مشترک نظامی امریکا – عمان، حضور امریکا را در منطقه به ضرر کشورهای منطقه خواند.

۶ مجله اکونومیست (چاپ لنـدن) ضـمن توضیـح برخی اقدامات ایران برای حفاظت از جزیره خارک، دلیل حمله نکردن عراق به این منطقه را ضعف نظامی و تردید سیاسی این کشور برای تحریک ایران به یک جنگ تمام عیار ذکر کرد.

به گزارش خبرگزاری های تاس و فرانسه، طه یاسین رمضان و طارق عزیز معاونان نخست وزیر عراق، پس از

۱ دیدار با وزیر خارجه شوروی و گفت و گو درباره روابط بین دو کشور و موضوعات مهم بین المللی، امروز به عراق بازگشتند. به گزارش خبرگزاری کویت به نقل از مقامات دیپلماتیک عرب، در این گفت و گوها تصمیمات مهمی گرفته شده است که می تواند به پایان جنگ ایران و عراق کمک کند؛ به گزارش خبرگزاری فرانسه از منامه، در سفر پنج روزه کیم بیونگ هیون معاون نخست وزیر و وزیر اقتصاد کره جنوبی به بغداد، درباره همکاری کره جنوبی در طرح های عمرانی عراق با مقامات عراقی مذاکراتی انجام شد.

۲ خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی از دیدار هیئت منتخب ۷ نفره کشورهای عربی با یاسو هیرو ناکازونه نخست وزیر ژاپن، اعلام کرد که ناکازونه به رسمیت شناخته شدن رژیم تل آویو را ازجانب اعراب موجب بهبود روابط امریکا با اعراب و سازمان آزادی بخش فلسطین دانسته است؛ روزنامه جمهوری اسلامی هم از تغییر موضع ژاپن درباره به رسمیت شناخته شدن رژیم صهیونیستی خبر داد که بعد از تصویب قطعنامه فاس تاحدودی به نفع این رژیم تغییر کرده است.

۳ روزنامه اقتصادی هندلز بلات (چاپ آلمان) در مقاله ای علت نابسامانی های اقتصادی اردن را بحران اقتصادی عراق ذکر کرد.

گزارش روزشمار ۲۰/۹/۱۳۶۱

۴ زخمی شدن ۱۱ تن از افراد نظامی و اهالی شهر، آسیب دیدن ۳ منزل مسکونی و آتش گرفتن یک دستگاه خودرو در حملات توپخانه ای امروز عراق به دو شهر آبادان و خرمشهر؛ شهادت ۲ تن از عوامل اجرایی انتخابات روز گذشته در ایلام براثر حملات توپخانه ای عراق به این شهر.

۵ ده تن از نیروهای حزب دمکرات و گروه کومه له که خود را به نیروهای خودی در مهاباد، سنندج، کامیاران و ارومیه معرفی و دلیل تسلیم شدنشان را تأثیر حضور مردم در انتخابات عنوان کردند؛ درپی روی مین رفتن و زخمی شدن یک سرباز در نزدیکی روستای بشتاسب در محور پیرانشهر - سردشت، یک مین دیگر در همین نقطه با تلاش نیروهای خودی کشف و خنثی شد. دستگیری مجدد یکی از افراد حزب دمکرات در ماکو که پیش از این، به دلیل هماهنگ نبودن مراکز قضایی آزاد شده بود.

۶ با کمک مردم یکی از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در نزدیکی پایگاه هوایی شیراز یک میوه فروش را به شهادت رساند دستگیر شد، ولی با خوردن قرص سیانور خودکشی کرد.

۷ آقای هاشمی رفسنجانی امروز با امام خمینی دیدار کرد. در این دیدار درخصوص مشارکت مردم در انتخابات مجلس خبرگان و کیفیت برخورد با مسئله فلسطین، جامعه مدرسین و حزب جمهوری اسلامی بحث و تبادل نظر شد.

۸ اولین دوره دانشکده فرماندهی ستاد نیروی زمینی ارتش با حضور آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، تیمسار ظهیرنژاد (رئیس ستاد مشترک) و سرهنگ صیادشیرازی (فرمانده نیروی زمینی ارتش) افتتاح شد و رئیس جمهور در این مراسم سخنانی را درباره نقش نیروهای نظامی در تأمین امنیت کشور و شرایط ایران برای پایان دادن به جنگ ایراد کردند.

۹ سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، در گفت وگویی اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی، پیشرفت های صورت گرفته درزمینه صنعت هوایی را بازگو کرد.

علی اکبر ناطق نوری وزیر کشور، استقبال مردم از انتخابات مجلس خبرگان و مجلس شورای اسلامی را جواب دندان شکنی به صدام دانست که خواستار برگزاری همه پرسی در ایران شده بود؛ روزنامه کیهان در مقاله ای با وصف حضور پرشور مردم در پای صندوق های رأی، روز انتخابات را از ایام الله

۱ دانست؛ روزنامه جمهوری اسلامی نیز در مقاله ای با عنوان "مانور مردم"، درباره هم زمانی انتخابات خبرگان و حضور امریکا در عمان برای اجرای مانور مطالبی را عنوان کرد؛ در میان خبرگزاری ها و منابع خبری خارجی به جز خبرگزاری فرانسه که جملات کوتاهی را درباره حضور مردم در انتخابات بیان کرد، بیشتر آنها از انعکاس استقبال پرشور مردم از انتخابات خبرگان خودداری کردند.

۲ اعلام مواضع وزیر ارشاد اسلامی درباره موضوعات مختلف فرهنگی، تبلیغاتی، هنری و... در اولین گفت وگوی مطبوعاتی و رادیو، تلویزیونی خود.

۳ انتشار بیانیه مشترک ایران و لیبی در پایان سفر هیئت لیبیایی به سرپرستی وزیر امور خارجه این کشور به تهران با محورهای شرایط پایان جنگ ایران و عراق؛ محکومیت هرگونه مانور در منطقه؛ اعلام حمایت از مبارزه علیه رژیم صهیونیستی؛ محکومیت تلاش برخی کشورهای عربی برای بازگرداندن مصر به جرگه کشورهای عربی و...

۴ هنردوست معاون بین الملل وزارت نفت، درباره سیاست نفتی ایران در اجلاس آتی اوپک، سفر آتی وزیر نفت ونزوئلا به ایران و مهم ترین موضوعاتی که در دستور اجلاس اوپک مطرح خواهد شد، مطالبی را عنوان کرد.

۵ به گزارش خبرگزاری فرانسه از منامه، سعید العتیبه وزیر نفت امارات متحده عربی، از کشورهای عضو اوپک درخواست کرد که به سهمیه تعیین شده خود احترام بگذارند. خبرگزاری اوپک نیز با استناد به مصاحبه العتیبه که در لندن انتشار یافت، اعلام کرد که به گفته وی، اوپک از ۳۴ دلار قیمت پایه نفت خام خود و افزایش یا کاهش سقف تولید نفت دفاع خواهد کرد.

۶ گزارش رادیو صوت الجماهیر از دیدار طه یاسین رمضان (فرمانده کل ارتش خلقی) از اردوگاه آموزش داوطلبان سودانی؛ به گزارش همین رادیو، کمال حسن معاون نخست وزیر و وزیر خارجه مصر، بار دیگر پشتیبانی کشورش را از عراق در جنگ با ایران اعلام کرد.

۷ به گزارش خبرگزاری آلمان، در جریان سفر طه یاسین رمضان و طارق عزیز (از اعضای بلندپایه شورای فرماندهی حزب بعث) به شوروی، مقامات بغداد و مسکو تصمیمات مهمی درباره پایان دادن به جنگ خلیج فارس گرفته اند؛ خبرگزاری کویت نیز اعلام کرد که رهبران کرملین موضع دولت عراق در جنگ و موافقت این دولت با تمامی اقدامات میانجیگرانه را ستوده اند.

۸ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از تظاهرات دانشجویان مسلمان عراقی در لندن.

ضمیمه گزارش۷۸۸: متن بیانیه مشترک ایران و لیبی.

گزارش روزشمار ۲۱/۹/۱۳۶۱

۹ در حمله امروز عراق با سلاح های سنگین به آبادان و خرمشهر، ۴ منزل و مدرسه تخریب شد و قسمتی از پالایشگاه نیز آتش گرفت.

۱۰ اعزام نیروهای داوطلب مردمی و بسیجی از شهرهای زنجان و خمینی شهر به جبهه های جنگ؛ در چند روز اخیر، جمع کثیری از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، داوطلبان مردمی و گروه های مختلف پزشکی و فنی به جبهه های غرب و جنوب کشور اعزام شده اند.

در درگیری میان ۲۰۰ نفر از عوامل حزب دمکرات کردستان و نیروهای نظامی و انتظامی در مهاباد، ۳۴ تن از نیروهای سپاه، ارتش و شهربانی شهید، زخمی یا اسیر شدند. از مهاجمان نیز ۳۳ تن کشته، زخمی یا دستگیر شدند. و مقداری مهمات نیز از آنان به دست آمد؛ یک خودرو نظامی در نزدیکی روستای گنبد در

۱ شمال ارومیه روی مین رفت و یک افسر ارتش زخمی شد؛ گزارش قرارگاه حمزه از پاک سازی چند روستا در مناطق قروه و گزگزاره در ۳۲ کیلومتری جنوب شرقی سنندج؛ ۷ تن از اعضای حزب دمکرات کردستان، گروه کومه له و گروه مارکسیستی طوفان به همراه ۶ قبضه سلاح خود را به سپاه سنندج و بوکان معرفی نموده و درخواست امان نامه کردند.

۲ نیروهای سپاه در یکی از روستاهای خرم آباد، ۶ نفر از اعضای تشکیلات کردستان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را دستگیر کردند. در این عملیات، چند تن از افراد سازمان زخمی شدند و ۲ تن دیگر نیز با نارنجک خودکشی کردند.

۳ ستاد تبلیغات جبهه و جنگ قرارگاه کربلا پیامی را از امام خمینی خطاب به رزمندگان در اختیار رسانه ها قرار داد.

۴ انتقاد از عملکرد وزارت خارجه در سال های قبل؛ تحولات مثبت صورت گرفته در این وزارتخانه از یک سال پیش؛ توصیه به تلاش بیشتر در عرصه سیاست خارجی؛ حضور و فعالیت در مجامع و سازمان های بین المللی و بهره گیری از آموزه های دینی و انقلابی در این مجامع از محورهای اصلی سخنان آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در دیدار با وزیر امور خارجه، معاون، مدیران کل و رؤسای ادارات این وزارتخانه بود.

۵ نخست وزیر در دیدار با خبرنگاران پس از برگزاری جلسه هیئت دولت، درباره استقبال مردم از انتخابات مجلس خبرگان و برخورد پلیس فرانسه با دانشجویان و دیپلمات های ایرانی در پاریس سخنانی بیان کرد.

۶ نشریه اقتصادی هندلز بلات (چاپ آلمان) در مقاله ای به بررسی احتمال افزایش ذخایر ارزی ایران؛ گرایش ایران به گسترش تجارت خارجی با کشورهای جهان سوم؛ موافقت نامه ساخت یک خط لوله نفتی بین ایران و ترکیه و میزان مبادلات تجاری بین این دو کشور پرداخته است؛ احتمال توافق ایران و کره جنوبی برای تکمیل پروژه پتروشیمی مشترک ایران و ژاپن و دلایل مخالفت شرکت های ژاپنی با این موضوع در گزارش روزنامه یومیوری شیمبون.

۷ به گزارش روزنامه کیهان به نقل از یک نشریه کویتی، عراق تعداد دیگری از اجساد مبارزان مسلمان در عراق را که به دست عوامل رژیم صدام اعدام شده اند، به خانواده هایشان تحویل داد.

۸ یکی از اعضای فرماندهی قومی حزب بعث سوسیالیست سوریه در مراسم یازدهمین سالگرد تأسیس جبهه خلق برای آزادی فلسطین که در دمشق برگزار شد، دلیل جنگ افروزی عراق علیه ایران را خدمت به امپریالیسم و صهیونیسم و واردکردن ضربه به مقاومت منطقه دانست.

گزارش روزشمار ۲۲/۹/۱۳۶۱

۹ آسیب دیدن بخش هایی از تأسیسات پتروشیمی بصره در حمله نیروهای خودی که به تلافی گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر انجام شد.

درگیری افراد مسلح غیر قانونی با نیروهای خودی در مهاباد، به شهادت یکی از نیروهای خودی و به هلاکت رسیدن یک تن از مهاجمان انجامید، فرماندهی قرارگاه بعثت در گزارشی به فرماندهی قرارگاه حمزه، علت وقوع این حادثه را برهم زدن انتخابات توسط افراد مهاجم عنوان کرد؛ درگیری نیروهای خودی با افراد حزب دمکرات و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در روستای ملالر واقع در شمال غربی بوکان، به شهید یا زخمی شدن ۱۰ تن از نیروهای خودی انجامید، اما آماری از تلفات مهاجمان به دست نیامد. در اطلاعیه مبالغه آمیز سازمان مجاهدین (منافقین) درباره این واقعه تعداد کشته و زخمی شدگان نیروهای خودی ۴۰ نفر ذکر شده است؛ حمله عناصر مسلح غیر قانونی به پایگاه حماملو در نزدیکی جاده بوکان – میاندوآب و شهید یا

۱ مجروح شدن ۷ تن از نیروهـای ارتش؛ در حمله نیروهـای حزب دمکرات به پایگاه ترکاشه در شـرق بوکان، ۳ نفر از نیروهای سـپاه و اهالی بومی شـهید یـا زخمی شدنـد، از مهاجمـان نیز یک تن به هلاکت رسـید و تعـدادی زخمی شدنـد؛ افراد مهاجم در حمله به نیروهای ارتش در بوکان، یک تن را زخمی و یک نفر را اسیر کردند؛ تسلیم شدن ۳ تن از افراد وابسته به گروه کومه له و حزب دمکرات به سپاه سنندج.

۲ درج اخباری در نشـریه داخلی سپاه با محورهای: اقدامات مقامات اطلاعاتی عراق برای دامن زدن به جو ضد ایرانی در شهرهای این کشور؛ نحوه به کارگیری نیروهای مصری و سودانی؛ ذکر برخی اقدامات خلاف اخلاق آنها در پشت جبهه های جنگ و تأثیرات منفی این اعمال در سطوح اجتماعی در نشریه داخلی سپاه.

۳ روزنامه دیلی اکسپرس (چاپ انگلسـتان) در مقاله ای با عنوان "کوشـش ریگان در سـرپوش گذاشـتن روی قرارداد بزرگ فروش سلاح" به مطالبی مانند فروش محرمانه ۹۰ فرونـد بـالگرد پیشـرفته نظامی امریکا به عراق؛ تأثیر آن در ارتش عراق و واکنش برخی مقامات دولتی امریکا اشاره کرده است.

۴ دو نفر از افراد سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) به قصد ترور یکی از خلبانان پایگاه هوایی در شـیراز، به منزل وی وارد شدند و در نبود این شخص، پـدرش را به شـهادت رساندنـد. به کمک مردم یکی از آنها دسـتگیر شد، اما با خوردن قرص سـیانور به هلاکت رسـید؛ بنابه گزارش خبرگزاری جمهوری اسـلامی، درپی کشف ۴ خـانه تیمی سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) در مشـهد، ۱۳ تن از عوامـل این سازمـان با تلاش نیروهای سـپاه کشـته یا دسـتگیر شدند؛ یکی از افراد همین سازمان در تهران - که قبلاً عضو ساواک بود، خود را به یکی از مراکز سـپاه معرفی کرد.

۵ گزارش خبرگزاری جمهوری اسـلامی از حمله نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به یک خودرو سـفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس؛ مقاله شدیداللحن روزنامه جمهوری اسلامی در اعتراض به عملکرد اخیر دول فرانسه و آلمان در همکاری با عوامل ضد ایرانی.

گزارش روزشمار ۲۳/۹/۱۳۶۱

۶ شـهید یا مجروح شدن ۶ نفر و خسـارت دیـدن بخش هایی از شـهر در حملات توپخانه ای عراق به آبادان و خرمشـهر؛ آتش پدافنـد هوایی نیروهای خودی، هواپیماهای عراقی متجاوز به حریم فضایی غرب کشور را وادار به فرار کرد.

۷ در ادامه درگیری های روز گذشـته، تیرانـدازی های پراکنـده در شـهر مهاباد اتفاق مهمی را در پی نداشت؛ پخش سـخنان سـخنگوی حزب دمکرات درباره اقدامات این حزب در جریان درگیر ی های ایجادشده در شهر مهاباد از رادیو اسرائیل، وی همچنین در گفت وگویی با رویتر، بر هم زمانی عمدی این درگیری ها با انتخابات مجلس خبرگان تأکید کرد؛ روزنامه هرالد تریبیون و رادیو بی بی سـی نیز با تکیه بر گفته های این سـخنگو، مطالبی را درباره اقـدامات حزب دمکرات در این درگیری های ۳ روزه عنوان کردنـد؛ در عملیـات کمین عوامل حزب دمکرات علیه نیروهای خودی در محور سـقز - بانه در نزدیکی روسـتای میرده ۱۷ تن از افراد خودی شـهید، زخمی یا اسـیر شدند. در شمال ارومیه یک خودرو حامـل تـانکر آب در منطقه سـرو روی مین رفت که علاـوه بر انهـدام تانکر آب، راننـده خودرو نیز زخمی شـد؛ یکی از عناصـر حزب دمکرات در اشـنویه از مأموریت خود مبنی بر ترور یکی از افراد بومی سـپاه پشـیمان شده، خود را به سـپاه این شـهر معرفی کرد که با اطلاعات وی یکی دیگر از افراد این حزب شناسایی و دستگیر شد.

۸ به گزارش واحد مرکزی خبر از اهواز، متخصصان ایرانی موفق به ساخت پل شناور با کاربرد نظامی شدند.

آیت الله خامنه ای در دیدار با خانواده های شهدا و نیروهای سپاه پاسداران که عازم جبهه های نبرد

۱ بودند، ایمان و انگیزه دینی را عامل اصلی برتری نیروهای خودی بر دشمنان دانست.

۲ "امبرتو کالدرون برتی" وزیر انرژی ونزوئلا که در رأس هیئتی به تهران سفر کرده است، هدف سفر خود را بحث و تبادل نظر درمورد وضع جهانی بازار نفت در اجلاس آتی اوپک عنوان کرد.

۳ یکی از مسئولان جنبش مجاهدین عراقی در دمشق در تماس با خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام خبر انفجار ساختمان خبرگزاری عراق در یک عملیات استشهادی، به تشریح جزئیات آن پرداخت، در همین خصوص خبرگزاری رویتر اعلام کرد که در این حادثه ۶ تن کشته و چندین نفر زخمی شده اند و همه خطوط ارتباطی با خارج از کشور قطع شده است. آسوشیتدپرس نیز با اعلام خبر بازدید صدام از محل حادثه، به انتشار اطلاعاتی پرداخت که رژیم عراق دراین باره اعلام کرده است.

گزارش روزشمار ۲۴/۹/۱۳۶۱

۴ در حملات توپخانه ای عراق به آبادان ۳ واحد مسکونی آسیب دید و در چند نقطه شهر آتش سوزی رخ داد؛ با اقدامات یگان پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی هواپیمای مهاجم دشمن در منطقه جنوب متواری شد؛ ورود ۶۸ دستگاه خودرو حامل مهمات از کشورهای اردن و کویت به عراق.

۵ در حمله افراد کومه له به نیروهای تأمین جاده در سرو (شمال غربی ارومیه) ۲ سرباز مفقود و یک راننده اهل ترکیه زخمی شدند؛ عناصر مسلح غیرقانونی در حمله به پایگاه خناوین در سلماس با تحمل ۲ زخمی وادار به عقب نشینی شدند؛ نیروهای خودی در پاک سازی روستای سیونچ در شمال بانه، ۲ تن از افراد مسلح غیرقانونی را دستگیر کردند؛ نیروهای قرارگاه حمزه در محور سنندج - قروه، روستاهای شیان، نوده (در ۱۰ کیلومتری غرب سنندج) و دوشان (در ۹ کیلومتری جنوب شرقی سنندج) را پاک سازی کردند؛ به گفته دادستان انقلاب اسلامی ارومیه، عناصر مسلح غیرقانونی یکی از اعضای دادگاه انقلاب اسلامی ارومیه را که چندی پیش به اسارت برده بودند، به شهادت رسانده اند.

۶ شهید یا زخمی شدن ۳ تن از اعضای بنیاد مسکن رشت در حمله یک گروه عملیاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به خودرو حامل این افراد؛ گزارش خبرگزاری فرانسه به نقل از دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در پاریس از تعداد تلفات نیروهای خودی و اعضای سازمان در جریان درگیری های ماه گذشته در تبریز و همدان؛ افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با حمله به یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی، وی را زخمی و راهی بیمارستان کردند.

۷ فرمان هشت ماده ای امام خمینی خطاب به قوه قضائیه، همه ارگان های اجرایی کشور با محورهای سرعت بخشیدن به کار تهیه، تصویب و ابلاغ قوانین شرعی برای جلوگیری از ضایع شدن حقوق مردم؛ رسیدگی سریع و دقیق به صلاحیت قضات، دادستان ها، دادگاه ها و متصدیان امور بدون مسامحه؛ مرور احکام بدون ملاحظه کاری در قوه قضائیه و عمل به عدالت اسلامی در سایر ارگان های نظام؛ دستور اکید برخودداری از جلب، احضار افراد، توقیف یا مصادره اموال بدون حکم قاضی و...

۸ آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در دیدار با استاندار سمنان و جمعی از روحانیون و ائمه جمعه شهرهای سمنان و دامغان با اشاره به درصد بالای مشارکت مردم در انتخابات خبرگان، تلاش های دشمنان را برای به انزواکشیدن ایران در سطح جهانی و متزلزل کردن نظام بی نتیجه خواند؛ آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس، در دیدار با جمعی از مربیان امور تربیتی رامیان: مردم ما مردمی هستند که استحقاق هرگونه خدمتی را دارند.

۹ خبرگزاری یونایتدپرس بدون اشاره به میزان شرکت مردم در انتخابات، از قول گروه های مخالف نظام سعی در القای این ادعا داشت که عامل پایداری نظام جمهوری اسلامی حمایت کشورهای غربی است نه وجهه مردمی آن.

۱ آیت الله خامنه ای در دیدار خداحافظی سفیر اندونزی در ایران گفت: همه کشورهای اسلامی برای گسترش مناسبات و روابط حسنه با یکدیگر بایستی تلاش و همتی شایسته از خود نشان دهند. دکتر ولایتی نیز در ملاقاتی جداگانه با وی بر این نکته تأکید کرد که درصورت نبود پیوند و رابطه نزدیک میان کشورهای اسلامی، استکبار جهانی قادر به واردآوردن ضربه به آنها می باشد.

۲ سفر یک هیئت دیپلماتیک ایرانی به سرپرستی محمدحسین لواسانی مدیرکل امور آسیایی و افریقایی وزارت خارجه ایران به تانزانیا به منظور گشایش سفارتخانه ایران در این کشور.

۳ به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در دیدار فرانچسکو ستزالاما سفیر ایتالیا در ایران و مدیران توسعه بین المللی یکی از گروه های بزرگ صنعتی این کشور با حجت الله غنیمی فرد معاون بازرگانی خارجی وزارت بازرگانی، پروژه های مشترک مورد همکاری بین دو کشور بررسی شد.

۴ به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزیر نفت ونزوئلا ـ پس از ترک تهران، از تلاش ایران برای حفظ بهای نفت به میزان ۳۴ دلار ابراز خرسندی کرد.

۵ بازتاب اوضاع نامساعد اقتصادی عراق در برزیل و رفتار خشمگینانه دولت عربستان بعد از عقد قرارداد چند شرکت برزیلی با ایران موضوع گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از برزیل است.

۶ توضیحات بیشتر روزنامه وال استریت ژورنال درباره اقدام امریکا در فروش بالگرد به عراق و درخواست عراق از کمپانی امریکایی بل برای خرید بالگرد "جت رنجر".

۷ دعوت ستاد مرکزی سپاه پاسداران از امدادگران آموزش دیده برای شرکت در جبهه های جنگ.

۸ برگزاری دومین همایش سراسری جهادسازندگی درباره بررسی امور مربوط به بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده روستایی.

۹ دیدار تیمسار ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش با آقای هاشمی رفسنجانی.

۱۰ اسرای عراقی در اردوگاه بندر انزلی خواستار بیرون راندن ۳ تن از نمایندگان صلیب سرخ شدند که از تحویل گرفتن طومار آنها مبنی بر درخواست از نظام جمهوری اسلامی برای شرکت در جبهه ها خودداری کردند؛ ۹ تن از مسلمانان عراقی ازطریق مرزهای غربی وارد خاک ایران شده، به طور موقت در ساختمان جمعیت هلال احمر سنندج اسکان یافتند.

گزارش روزشمار ۲۵/۹/۱۳۶۱

۱۱ در گلوله باران شهر آبادان یک تن زخمی شد و به انبار سیمان شرکت نفت، ساختمان تماشاخانه و یک منزل خسارت هایی وارد آمد؛ ۷۰۰ تن از اسرای عراقی اردوگاه حشمتیه تهران خواستار حضور در جبهه های جنگ شدند؛ کمک نقدی ۶۷ هزار ریالی اسرای پادگان منجیل به جبهه های نبرد؛ اسرای اردوگاه های داوودیه مشهد و تربت جام نیز خواستار اعزام به جبهه ها برای نبرد علیه عراق شدند.

سیزده تن از نیروهای سپاه در جاده کامیاران به دهگلان نزدیک روستای موجش، به کمین عناصر مسلح غیر قانونی افتاده، همگی به شهادت رسیدند و تعدادی اسلحه نیز به دست مهاجمان افتاد؛ به دنبال اقدامات روز گذشته گروه کومه له در منطقه سرو (در شمال غربی ارومیه)، امروز نیروهای سپاه و ژاندارمری بدون هماهنگی با قرارگاه حمزه عازم محل تجمع آنها در نزدیکی روستای شگفتک شدند، اما در برخورد با کمین عوامل کومه له، ۲۸ تن آنان شهید، زخمی یا اسیر شدند و از افراد کومه له نیز ۳ تن به هلاکت رسیدند؛ به تلافی شرکت در انتخابات،

عوامل حزب دمکرات ۴ تن از اهالی روستای زیدکندی در ۴ کیلومتری جاده صائین دژ به تکاب را به شهادت رساندند و ۲ عضو شورای روستای سلیمان آباد را گروگان گرفتند؛ کشته یا

ص: ۱۰۰۳

۱ زخمی شدن ۹ تن در برخورد ۲ خودرو با مین در جاده پیرانشهر به سردشت در منطقه میرآباد و آلواتان؛ در عملیات مشترک نیروهای سپاه، ژاندارمری و پیش مرگان کرد مسلمان، نیروهای خودی مناطق ممه زینه و خلسیان واقع در ۱۷ کیلومتری شمال سردشت را از نیروهای حزب دمکرات و کردستان و چریک های فدایی خلق پاک کردند؛ بنابر اطلاعیه چریک های فدایی خلق شاخه اشرف دهقان، ۵ تن از وابستگان این گروه و حزب دمکرات کشته یا زخمی شده اند؛ به گزارش قرارگاه قدس در ۹ ماه گذشته، ۱۱۷ تن از افراد گروه های مسلح غیر قانونی با معرفی خود به سپاه منطقه کامیاران درخواست امان نامه کرده اند.

۲ زخمی شدن ۲ تن از افراد حزب اللهی شهر تنکابن درپی پرتاب نارنجک نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)؛ یکی از افراد این سازمان خود را به نیروهای سپاه در تهران معرفی کرد.

۳ آقای هاشمی رفسنجانی در نطق پیش از دستور امروز مجلس، فرمان هشت ماده ای امام خمینی را یک ضرورت، گامی درجهت تثبیت بیشتر انقلاب و راهی برای دلگرم کردن مردم آینده دانست.

۴ آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با فرمانده نیروی زمینی ارتش و کادر فرماندهی گردان های قدس نیروی زمینی با اشاره به تحول کیفی در ارتش؛ ضرورت تشکیل این گردان ها و رسالت ارتش به عنوان یک نیروی بازدارنده، علت جرئت کردن عراق به جنگ افروزی علیه ایران را محاسبات غلط این کشور و امریکا از وضعیت ارتش عنوان کرد. صیادشیرازی نیز درباره نحوه آموزش نیروهای این گردان اطلاعاتی را به خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران داد.

۵ گزارش هفته نامه الجهاد وابسته به معارضین عراقی از اقدام رژیم بعثی در تیرباران ۸ افسر ارشد عراقی و دلایل این اقدام در روزنامه اطلاعات.

۶ بررسی اوضاع نابسامان اقتصادی عراق با محورهای کاهش درآمدهای نفتی عراق و کمک های کشورهای عرب به این کشور برای تأمین منابع ارزی در مقاله نشریه میدل ایست ریپورت؛ روزنامه وال استریت ژورنال نیز درباره تصمیمات دولت عراق برای جبران کمبود ارز و چشم انداز ناخوشایند اقتصادی این کشور از نگاه یک تاجر عرب مطالبی را منتشر کرده است، همچنین به نوشته این روزنامه به نقل از بازرگانان ژاپنی، عراق جواز واردات لوازم اولیه و غیر اولیه را به نصف و بیشتر از آن کاهش خواهد داد.

۷ روزنامه آلمانی اشتوتگارت ضمن اشاره به برتری نیروی دریایی ایران بر عراق و محدودیت عراق در صدور نفت و درنتیجه کمبود درآمد ارزی، دلیل تجاوز این کشور به خاک ایران را محاسبه غلط این کشور در برآورد توان دفاعی ایران ذکر کرد.

۸ روزنامه جمهوری اسلامی به مناسبت تشکیل اجلاس اوپک در شهر وین مقاله ای چاپ کرده که مهم ترین محورهای آن عبارت است از: وقوع انقلاب اسلامی؛ کاهش عرضه نفت به بازارهای جهانی؛ افزایش بی سابقه قیمت نفت؛ اقدامات کشورهای غربی برای ذخیره سازی؛ تأثیر جنگ در محدودکردن ایران و عراق درزمینه صدور نفت؛ همراهی عربستان با اقدامات شرکت های امریکایی و اروپایی برای کاهش دادن قیمت نفت و اختلاف عربستان و ایران دراین خصوص.

گزارش روزشمار ۲۶/۹/۱۳۶۱

۹ در گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر ۸ تن مجروح شدند و ۶ واحد مسکونی تخریب گردید؛ ۱۳ تن از اهالی شهرهای (نجف، بغداد و سلیمانیه) عراق، با ورود به ایران از مرزهای غربی درخواست پناهندگی کردند؛ گزارش جمعیت هلال احمر استان لرستان از اسکان پناهندگان عراقی در اردوگاه عمار در این استان.

عوامل حزب دمکرات کردستان با حمله به دو روستای کانی بند و نوره در ۸ کیلومتری جنوب بانه، ۱۲

۱ نفر از اهالی مسلمان را به اسارت گرفتند. افراد مهاجم همچنین با حمله به روستای شیخ شربتی و تازه آباد در اطراف مریوان منازل و احشام اهالی را غارت کردند؛ حمله ناموفق عوامل حزب دمکرات به پایگاه توریور در ۳۲ کیلومتری جنوب غربی سنندج به کشته شدن ۲ تن از آنان و زخمی شدن یک نفر از نیروهای خودی انجامید؛ به گزارش رادیو بغداد امروز سومین پلنوم کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پس از بررسی موضوعات مختلف سیاسی، نظامی و حزبی پایان یافت؛ درخواست امان نامه ۳ تن از افراد گروه کومه له از پایگاه های سپاه در سنندج، بانه و سلماس.

۲ بررسی سیر انتخابات از ابتدای پیروزی انقلاب تا انتخابات اخیر خبرگان؛ اهمیت این انتخابات و ارتباط آن با پیام هشت ماده ای امام امت مهم ترین محورهای سخنان آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های امروز نماز جمعه تهران بود.

۳ درپی سفر محمد غرضی وزیر نفت به اتریش برای شرکت در اجلاس سالانه وزیران عضو سازمان اوپک و ملاقات با وزیران نفت لیبی و نیجریه در وین، وی در مصاحبه ای اعلام کرد که عربستان تحت فشار ابرقدرت ها، بازارها را از نفت لبریز می کند؛ روزنامه کریستین ساینس مانیتور در گزارشی از لندن ضمن بررسی نتایج احتمالی شورای وزیران اوپک، احتمال تنزل ۴ دلاری در قیمت هر بشکه نفت را پیش بینی کرد.

۴ وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که با فروش ۶۰ فروند بالگرد درخواستی عراق به آن کشور مخالفت نخواهد کرد.

۵ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، به اتفاق آرا، به خروج همه نیروهای خارجی از لبنان رأی مثبت داد؛ به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، امریکا و رژیم صهیونیستی به قطعنامه سازمان ملل که برای تأمین کمک های اقتصادی و اجتماعی و یاری کردن ملت فلسطین تدوین شده است، رأی منفی دادند؛ تصویب قطعنامه دیگری در سازمان ملل متحد با موضوع به رسمیت شناختن حاکمیت فلسطینی ها و اعراب بر منابع سرزمین های اشغالی اعراب.

۶ نیروهای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز نیز یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان مسلمان پاریس را به همراه همسرش، مورد ضرب وشتم قرار داده، راهی بیمارستان کردند.

گزارش روزشمار ۲۷/۹/۱۳۶۱

۷ دو فروند کشتی باری و نفتکش در منطقه خور موسی هدف حمله ۸ فروند موشک عراقی قرار گرفتند. در این حادثه نفتکش یونانی ۲۲ هزار تنی اسکای مون دچار آتش سوزی شد، به گزارش رادیو صوت الجماهیر، تعداد این کشتی ها ۴ فروند بوده که همگی غرق شدند. بی بی سی ادعای عراق را مبنی بر غرق کردن این ۴ کشتی غیرقابل اعتماد خواند؛ کشف یک عدد مین دریایی به وسیله بالگردهای ایران در دهانه خور موسی؛ در گلوله باران شهر آبادان ۲۰ تن از مردم شهر زخمی شدند و ۶ منزل مسکونی خسارت دید.

۸ اعزام گروه های داوطلب مردمی به جبهه های جنگ از شهرهای قائم شهر، بهشهر، نکا و خمین؛ امروز ۸۴ تن شامل نیروهای امدادگر؛ راننده، نیروهای فنی و تدارکاتی از شهرهای رامسر، یاسوج و گرگان رهسپار جبهه های نبرد شدند؛ ارسال کمک های غیرنقدی مردمی از شهرستان های ابرقو، ماسال و شاندرمن به جبهه ها.

۹ پس از پایان یافتن تعمیر ۴ خط لوله انتقال نفت از مخازن نفت جزیره خارک به اسکله شرقی "تی"، بهره برداری از این خطوط با حضور حجت الاسلام یزدی نایب رئیس مجلس شورای اسلامی آغاز شد.

عناصر ضدانقلاب با نفوذ به شهر سقز، محل استقرار نیروهای نظامی و انتظامی را با انواع اسلحه ها هدف قرار دادند که در این اقدام، ۳۳ تن از نیروهای سپاه، بسیج، شهربانی و اهالی شهر شهید یا

۱ زخمی شدند و ۳ منزل مسکونی آتش گرفت؛ یک دستگاه خودرو گاز ژاندارمری در نزدیکی روستای گنبد در شمال ارومیه روی مین رفت و ۱۰ تن از افراد ژاندارمری و بسیج شهید یا زخمی شدند؛ در روستای داشکند در شمال بوکان یک سرباز روی مین رفته، مجروح شد؛ یکی از افراد وابسته به حزب دمکرات با تحویل دادن یک قبضه اسلحه خود را به سپاه سنندج معرفی کرد.

۲ دستگیری ۵ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مهاباد؛ کشف و خنثی سازی یک عدد بمب دست ساز که در نزدیکی یکی از فروشگاه های خانواده شهدا در تهران جاسازی شده بود.

۳ سخنان آیت الله خامنه ای در هم اندیشی سراسری استانداران درباره اهمیت فرمان هشت ماده ای امام و اجرایی شدن آن.

۴ نخست وزیر و رئیس دیوان عالی کشور در اطلاعیه مشترکی آمادگی خود و دستگاه های زیر امر را برای اجرای بهتر و سریع تر فرمان هشت ماده ای امام اعلام کردند؛ اطلاعیه فرمانده سپاه پاسداران خطاب به فرماندهان مناطق ده گانه مبنی بر توجیه و آموزش افراد زیر امر برای اجرای این فرمان.

۵ تلاش کشورهای قدرتمند برای شکست دادن انقلاب اسلامی؛ حضور گسترده مردم در انتخابات خبرگان و تأثیر آن در ماندگاری انقلاب و اهمیت سازندگی درطول جنگ، مهم ترین محورهای سخنان نخست وزیر در جلسه پایانی همایش سراسری بررسی مسائل بازسازی مناطق جنگ زده روستایی جهادسازندگی بود.

۶ آغاز مرحله دوم بازگشایی دانشگاه های کشور هم زمان با روز وحدت حوزه و دانشگاه با حضور مقامات کشوری و لشکری.

۷ دیدار اعضای هیئت اقتصادی صنعتی آلمان شرقی - که به سرپرستی گونتر ویشوفسکی وزیر صنایع شیمیایی این کشور وارد ایران شده است - با آقایان عسگر اولادی (وزیر بازرگانی) و مهندس هاشمی (وزیر صنایع).

۸ خبرگزاری اوپک از دارالسلام گزارش داد که ایران به زودی در تانزانیا، ماداگاسکار، غنا، زیمبابوه و سیرالئون سفارتخانه تأسیس می کند.

۹ گزارش روزنامه فرانکفورتر الگمانیه درخصوص علت مراجعت سفیر آلمان غربی به کشور متبوعش و بازگشت وی به ایران.

۱۰ وزارت امور خارجه ایران ادعای حکومت عراق را مبنی بر مشارکت ایران در انفجار مرکز خبرگزاری عراق رد کرد.

۱۱ آسوشیتدپرس از گشایش یک اعتبار ۲۱۰ میلیون دلاری امریکا برای عراق خبر داد؛ به گزارش یونایتدپرس به نقل از نشریه خاورمیانه، صادرات نفتی عراق پس از امضای قراردادی بین این کشور و ترکیه به دو برابر افزایش خواهد یافت.

۱۲ پایان گفت وگوی مقدماتی وزیران نفت اوپک در وین پس از بررسی برنامه جلوگیری از کاهش بهای نفت؛ گزارش آسوشیتدپرس از روند احتمالی مذاکرات اوپک باتوجه به مواضع اعلام شده ایران.

گزارش روزشمار ۲۸/۹/۱۳۶۱

۱۳ اصابت ۲ فروند موشک زمین به زمین به منطقه مرکزی شهر دزفول، به شهید یا زخمی شدن ۳۴۹ تن از مردم شهر، ویرانی ۴۰۰ منزل مسکونی و مغازه و خسارت دیدن ۲۸ دستگاه خودرو انجامید؛ فرمانده کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه ای ضمن مسئول دانستن ایران در انفجار ساختمان خبرگزاری عراق، هدف عملیات فوق را انتقام از ایران ذکر کرد؛ به گزارش خبرگزاری فرانسه، استفاده از موشک های زمین به زمین نشان دهنده دستیابی عراق به تجهیزات جدید نظامی است؛ در گلوله باران شهر آبادان ۶ واحد مسکونی تخریب شد و ۲۰ تن مجروح شدند؛ نیروهای عراقی یک گلوله شیمیایی به منطقه تنگاب (نفت شهر) شلیک کردند.

۱ در درگیری بین نیروهای سپاه و حزب دمکرات که تعدادی از اهالی و مسئولان تکاب را گروگان گرفته بودند، ۱۵ تا ۲۰ تن از افراد مهاجم به هلاکت رسیدند و از نیروهای خودی نیز ۷ تن شهید یا زخمی شدند؛ افراد مهاجم در ۱۸ کیلومتری غرب تکاب، به ۲ خودرو حامل غذای نیروهای سپاه و ژاندارمری حمله کردند که در این حادثه یک نفر شهید و یک نفر زخمی شد؛ عناصر مسلح غیرقانونی با حمله به پایگاه تیژتیژ در غرب سنندج، ۷ تن از نیروهای ژاندارمری را شهید کرده یا به گروگان بردند؛ عوامل حزب دمکرات با حمله به کارخانه قند پیرانشهر، ۱۳ تُن قند و شکر را به سرقت بردند؛ در عملیات پاک سازی نیروهای قرارگاه حمزه در ۲۴ روستا در محور کامیاران - سنندج - دهگلان، ۲۳ تن از نیروهای مسلح غیرقانونی کشته یا دستگیر شدند و ۱۰ قبضه اسلحه به دست نیروهای خودی افتاد؛ ۶ تن از وابستگان گروه های مسلح غیرقانونی با معرفی خود به سپاه سنندج و تحویل اسلحه هایشان درخواست امان نامه کردند؛ انتقال گروگان های نظامی در بند حزب دمکرات از زندان های داخل ایران به شهر قلعه دیزه عراق.

۲ ارسال کمک های غیرنقدی مردمی از شهرستان ده بید فارس، سرخس، آزادشهر و کوار.

۳ کشف و خنثی سازی یک بمب دست ساز در میدان امام حسین با تلاش نیروهای کلانتری؛ دستگیری ۳ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق در شاهرود، یکی از آنها با سیانور خودکشی کرد.

۴ پیدایش روح ایمان در ملت؛ ایجاد تحول در رفتار استقلال طلبانه مردم؛ بررسی تطبیقی عملکرد دفاعی مردم و نظامیان در جنگ جهانی دوم؛ تجاوز عراق در شهریور ۱۳۵۹؛ مستقل نبودن کشور در گذشته؛ نقش دانشگاه در فرهنگ سازی و... مهم ترین محورهای سخنان امام خمینی در دیدار فرمانده سپاه و اعضای بسیج با ایشان بود.

۵ آیت الله خامنه ای در دیدار با فرمانده نیروی زمینی ارتش و فرماندهان یگان های احتیاط قدس: ایجاد گردان های احتیاط قدس گام دیگری درجهت هرچه مردمی ترشدن، مردمی اندیشیدن و مردمی عمل کردن در ارتش است.

۶ نخست وزیر در همایش استانداران درباره بازیابی ثبات نظام جمهوری اسلامی و استقبال کشورهای گوناگون جهان از برقراری رابطه سیاسی و اقتصادی با ایران مطالبی را عنوان کرد.

۷ درپی شکل گیری واحد دریایی در سپاه، محسن رضایی و علی شمخانی به همراه فرماندهان این نهاد با فرمانده و معاونان نیروی دریایی ارتش برای کسب تجربه بیشتر دیدار کردند.

۸ ناطق نوری (وزیر کشور) رشد اجتماعی مردم و پرهیز از افراط و تفریط را از عوامل انتشار پیام هشت ماده ای امام ذکر کرد.

۹ گزارش خبرگزاری فرانسه از نخستین روز تشکیل شصت وششمین اجلاس سالانه وزیران عضو سازمان اوپک در وین و بررسی دلایل برخی اختلاف نظرها میان اعضای سازمان.

۱۰ روزنامه جمهوری اسلامی در مقاله ای به بررسی نقش و انگیزه کشورهای عربستان، کویت، امارات و عراق در کارشکنی و برهم زدن انسجام نشست اوپک پرداخته است.

۱۱ گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره معامله چند میلیون دلاری غله بین امریکا و عراق.

ضمیمه گزارش۸۶۵: ارسال کمک های نقدی و غیرنقدی از مناطق گوناگون کشور به جبهه های جنگ.

گزارش روز شمار ۲۹/۹/۱۳۶۱

در گلوله باران امروز شهر آبادان ۶ نفر شهید یا مجروح شدند و ۲ منزل مسکونی و یک دبستان و قسمتی از ایستگاه راه آهن خرمشهر - آبادان تخریب گردید؛ ۳ فروند هواپیمای عراقی به آسمان شهرهای باختران و ایلام تجاوز کردند و پس از مواجهه با پدافند هوایی نیروهای خودی مجبور به

۱ عقب نشینی شدند؛ در اقدام نیروهای عراقی پرتاب ۲ گلوله شیمیایی به محل استقرار نیروهای خودی،۱۲ مجروح برجای گذاشت؛ پناهنده شدن ۱۷ تن از مردم عراق به ایران در ۲ روز اخیر.

۲ در حمله عناصر مسلح غیرقانونی به پایگاه ارتش در شمال سردشت، ۱۲ تن شهید یا زخمی شدند؛ افراد مهاجم با حمله به پایگاه ژاندارمری در جنوب بوکان، ۱۰ تن از نیروهای خودی را شهید یا زخمی کردند.

۳ زخمی شدن یکی از افراد متعهد در شهر چالوس به دست عوامل سازمان منافقین؛ کشف ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با تلاش نیروهای سپاه ارومیه؛ کشف ۳ خانه تیمی دیگر و دستگیری چند نفر درپی آن در شهرستان مرند؛ در بوشهر، ۳ نفر از اعضای هسته های این سازمان ازجمله نفوذی سازمان در نیروی دریایی بوشهر دستگیر شدند.

۴ مرتضی سرمدی سخنگوی امور خارجه، ناتوانی رژیم عراق را در مقابله با حرکت رو به رشد مردم مسلمان عراق در داخل این کشور یکی از دلایل حمله موشکی عراق به دزفول ذکر کرد؛ درپی دعوت ستاد تبلیغات جنگ از خبرنگاران خارجی مستقر در ایران برای بازدید از آثار اصابت موشک ها در این حمله، جمعی از آنها وارد دزفول شدند؛ گزارش کیهان از پیامدهای این حمله؛ گزارش نماینده خبرگزاری جمهوری اسلامی از واشنگتن درباره علل بی توجهی رسانه های امریکا به خبر حمله موشکی عراق به دزفول.

۵ دکتر منافی وزیر بهداری به نمایندگی از هیئت دولت، امروز در مراسم خاک سپاری شهدای این حمله شرکت کرد؛ اعلام عزای عمومی در شهرهای دزفول و اندیمشک ازسوی استانداری خوزستان؛ بیانیه سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی درپی این حمله خطاب به سازمان های بین المللی و صلیب سرخ جهانی؛ پیام تسلیت آیت الله سیدمجدالدین قاضی امام جمعه دزفول به مناسبت شهادت هم وطنان ایرانی در این حمله.

۶ کمک های نقدی و جنسی اقشار گوناگون مردم از شهرهای مختلف به جبهه های جنگ ارسال شد.

۷ روزنامه نیویورک تایمز در گزارشی از نحوه تأمین اقلام تسلیحاتی ایران نوشت: صادرات نظامی کره شمالی به ایران بخشی از فعالیت شوروی برای نفوذ در ایران است؛ بی بی سی نیز در گزارشی درباره اقدام ایران برای خرید تسلیحات از آلمان شرقی توضیحاتی داد.

۸ در دیدار عبدالقادر با جمال وزیر صنایع جمهوری دمکراتیک خلق یمن با آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور بر ضرورت جلوگیری از گسترش نفوذ امریکا در منطقه تأکید کرد. آقای ولایتی نیز در دیداری جداگانه با وی، برقراری رابطه با یمن را برای ایران بااهمیت خواند.

۹ صدور دومین بیانیه مشترک رئیس دیوان عالی کشور و نخست وزیر درباره فرمان هشت ماده ای امام خمینی؛ توضیحات آیت الله موسوی اردبیلی درخصوص نحوه انعکاس این پیام در بین مردم، مشکلات اجرایی آن در زمینه های فعالیت هیئت های تشکیل شده دراین باره؛ به منظور اجرای این فرمان، نخست وزیر دستورالعملی را به معاون خود در امر بازسازی نیروهای انسان ابلاغ کرد؛ قرائت نامه ۱۸۰ تن از نمایندگان مجلس درباره اجرای فرمان امام، در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی.

۱۰ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی درباره شرایط زمانی صدور فرمان امام برای اجرای همه اصول قانون اساسی و شرط های ایران برای پذیرش هیئت های میانجی به منظور خاتمه دادن به جنگ.

۱۱ محسن رضایی در سخنانی وقوع انقلاب اسلامی ایران را مانع اصلی اجرای سیاست های راهبردی امریکا در منطقه دانست.

۱۲ محمدحسین لواسانی در پایان دیدار خود از چند کشور افریقایی، سیاست ایران را برای گسترش رابطه با کشورهای جهان سوم تشریح کرد.

۱ نتایج قطعی انتخابات مجلس خبرگان اعلام شد؛ ۷۶ نفر به مجلس خبرگان راه یافتند و ۷ نفر دیگر در دور دوم به رقابت خواهند پرداخت.

۲ حجت الاسلام محمدباقر حکیم در مصاحبه ای مطبوعاتی درباره گفت وگوهای انجام شده در نشست مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، انفجار مرکز خبرگزاری عراق و بازتاب و پیامد آن و آمادگی اسرای عراقی برای جنگ علیه ایران به خبرنگاران توضیحاتی داد.

۳ پایان کار نشست سالانه وزیران نفت کشورهای عضو اوپک و سخنان رئیس این اجلاس درباره نتایج به دست آمده؛ یونایتدپرس در گزارشی عربستان سعودی را مهم ترین مانع حصول به موافقت نامه ای درزمینه سهمیه بندی تولید نفت اعلام کرد؛ توجه یونایتدپرس به نقش بازیافته و حساس ایران در سازمان اوپک و هماهنگی ایران با سایر اعضای مستقل عضو اوپک؛ گزارش واحد مرکزی خبر از نتایج و تصمیمات نهایی نشست اعضای سازمان: ثبت قیمت نفت در حد ۳۴ دلار و سقف تولید تا ۵/۱۸ میلیون بشکه.

۴ پیشنهاد روزنامه واشنگتن تایمز به امریکا برای پیوستن به عراق در جنگ علیه ایران.

گزارش روزشمار ۳۰/۹/۱۳۶۱

۵ در حملات توپخانه ای امروز ارتش عراق به شهرهای آبادان و خرمشهر، ۳ تن از اهالی شهید یا مجروح شدند و ۵ منزل مسکونی و مغازه ویران شد؛ هواپیماهای عراقی بار دیگر به حریم هوایی ایلام و آبادان تجاوز کردند که با پدافند هوایی و آتشبارهای ضد هوایی مواجه شدند.

۶ یک صد و ده تن از نیروهای جهادسازندگی و فنی بیجار برای حضور در جبهه یا بازسازی مناطق جنگی عازم خوزستان شدند؛ اعزام گروهی از نیروهای شهرستان های میبد، ابرقو و شیروان به جبهه های نبرد.

۷ شهید یا زخمی شدن ۴ سرباز و درجه دار ارتش در حمله عناصر مسلح غیرقانونی به پایگاه ارتش در واوان سردشت؛ در شمال غربی سنندج نیز این افراد به پایگاه تیژتیژ حمله کرده، یک سرباز را به شهادت رساندند؛ ۵ تن از نیروهای خودی در کوسه کهریزک نقده، سه راهی قم قلعه و حوالی روستای ماولو در شمال سردشت روی مین رفته، زخمی شدند؛ مهاجمان به نیروهای تأمین جاده سروآباد در شمال ارومیه حمله کرده، یک سرباز ژاندارمری را به شهادت رساندند؛ عناصر مسلح غیرقانونی در روستای برکی از توابع قروه، رئیس شرکت تعاونی روستا را به گروگان گرفتند؛ در عملیات آزادسازی ۴ روستا در منطقه گزکزاره در جنوب شرقی سنندج، ۲۷ تن از افراد ضد انقلاب کشته یا زخمی شدند و ۳ تن از نیروهای خودی نیز به شهادت رسیدند؛ نیروهای قرارگاه حمزه در عملیات پاک سازی ۹ روستا در جنوب جاده صائین دژ - تکاب، ۱۱ تن از افراد مسلح غیرقانونی را به هلاکت رساندند؛ ۹ نفر از اعضای حزب دمکرات کردستان و گروه کومه له ضمن معرفی خود به نیروهای سپاه در نقده و کامیاران درخواست امان نامه کردند.

۸ اطلاعیه سپاه پاسداران درباره فعالیت های خود به منظور فروپاشی تشکیلات گروه کومه له و حزب دمکرات.

۹ خبرنگاران داخلی و خارجی که به دعوت ستاد تبلیغات جنگ در دزفول حضور دارند، امروز در مراسم تشییع شهدای حمله موشکی عراق به این شهر شرکت کردند؛ توضیحات فرماندار دزفول درباره حملات موشکی عراق به دزفول از ابتدای جنگ تا به امروز.

۱۰ واکنش منابع خبری کشورهای ژاپن، کویت و سوریه به حمله وحشیانه عراق به دزفول.

دو تن از افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در میدان انقلاب تهران پس از پیاده کردن مسافران یک اتوبوس با تهدید اسلحه، آن را به آتش کشیدند؛ کشف یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با تلاش نیروهای سپاه در زاهدان و دستگیری ۴ تن از ساکنان آن؛ ۱۲ تن از اعضای این

۱ سازمان در مهاباد دستگیر شدند.

۲ بیانات آیت الله خامنه ای پس از دیدار با امام خمینی درباره سیاست های جمهوری اسلامی برای بازداشتن عراق از تکرار حملات موشکی و فجایعی نظیر کشتار بی رحمانه دو روز گذشته مردم دزفول.

۳ دیدار نخست وزیر با اعضای کمیته فرهنگی جهادسازندگی، جوانان هلال احمر، نمایندگان انجمن های اسلامی ادارات و جمعی از اعضای بسیج.

۴ گونتر ویشوفسکی وزیر صنایع شیمیایی جمهوری دمکراتیک آلمان شرقی، با آقایان بهزاد نبوی (وزیر صنایع سنگین)، غفوری فرد (وزیر نیرو)، محمد سلامتی (وزیر کشاورزی) و محمدتقی بانکی رئیس سازمان برنامه و بودجه دیدار و گفت وگو کرد و مقاومت ملت ایران را در محاصره اقتصادی ستود.

۵ گزارش روزنامه وال استریت ژورنال درباره موضع کویت در جنگ ایران و عراق و نگرانی های این کشور که از کمک های مالی اش به عراق نشئت می گیرد.

۶ هلموت کهل صدراعظم آلمان، امریکا را به دلیل ایفای نقش ژاندارمی اش در جهان به ویژه منطقه خلیج فارس مورد ستایش قرار داد.

۷ به گزارش خبرگزاری اوپک از وین، این سازمان در بیانیه پایان شصت و ششمین اجلاس وزیران نفت عضو سازمان، تصمیم گرفت تا اقدامات ضروری را برای تثبیت بازار و دفاع از سیستم قیمت گذاری اوپک انجام دهد؛ تفسیر خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره اختلافات موجود در این اجلاس و پیامدهای احتمالی آن.

۸ وزیران نفت اندونزی و ونزوئلا نتایج اعلام شده پایان اجلاس را بدبینانه ارزیابی نکردند؛ چشم انداز و سیر امیدوارکننده اقدامات اوپک در آینده، علت ادعای وزیر نفت عربستان مبنی بر از هم پاشیدگی اوپک و موضع استیلاجویانه عربستان در اوپک، مهم ترین محورهای گفت وگوی وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران با خبرنگار واحد مرکزی خبر. وی همچنین در بازگشت از وین درباره وضعیت فعلی تولید نفت ایران، تعیین دبیرکل جدید، سهمیه تازه تعیین شده برای ایران به منظور تولید نفت و موضع عربستان سعودی در اوپک مطالبی را عنوان کرد؛ به گزارش بی بی سی، هنردوست معاون وزیر نفت ایران نیز درباره اجلاس اوپک، اختلاف ایران و عربستان و میزان نیاز دو کشور به صدور نفت باتوجه به جمعیت دو کشور مطالبی بیان کرد؛ فهدالخیال معاون وزیر نفت عربستان اظهار کرد: افزایش تولید نفت خام عربستان براساس نیازهای بازار بین المللی انجام می شود.

ضمیمه گزارش۹۰۴: متن مقاله نشریه رویدادها و تحلیل دفتر سیاسی سپاه پاسداران درباره اجلاس اوپک و پیامدهای آن.

ص: ۱۰۱۰

نمایه فهرست راهنمای موضوعی (اعلام)

اشاره

سایر

اشخاص

بدران (نخست وزیر اردن): ۳۹۸، ۳۹۹، ۹۵۴

ص: ۱۰۱۳

سلیم احمد سلیم (وزیر امور خارجه تانزانیا): ۸۲۴

سلیم بن علی (فرستاده رئیس جمهور کشور کومور): ۵۳۰

سلیمی (وزیر دفاع): ۱۹۹، ۴۵۵، ۵۸۱، ۶۹۳، ۷۴۷، ۷۸۴، ۷۸۵، ۹۶۰، ۹۹۸

ص: ۱۰۱۶

فرمانده سپاه نقده: ۷۷۲، ۹۹۷

فرمانده کل نیروهای مسلح عراق: ۸۶۰، ۹۵۸، ۱۰۰۶

فرمانده گردان مالک (عراق): ۴۴۷

ص: ۱۰۱۸

ص: ۱۰۲۰

مکان ها

اصفهان: ۲۷، ۶۶، ۱۰۰، ۱۱۷، ۱۲۷، ۱۳۴، ۱۳۷، ۱۶۹، ۱۸۷، ۲۲۶، ۲۴۳، ۲۷۱، ۲۸۲، ۳۰۰، ۳۱۰، ۳۱۷، ۳۲۲، ۳۹۳، ۴۱۴، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۷۷، ۴۸۲، ۴۸۶، ۵۳۰، ۵۴۱، ۵۵۵، ۵۵۸، ۵۷۳، ۵۸۵، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۲۲، ۶۲۵،

ص: ۱۰۲۵

ص: ۱۰۲۷

ص: ۱۰۳۱

خیابان مجاهد (ارومیه): ۴۸۱

خیابان مرتضوی تهران: ۱۵۲

۸۴۴، ۸۶۲، ۸۷۵، ۸۷۶، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۲۹، ۹۳۱، ۹۳۳، ۹۳۵، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۲، ۹۴۸،

ص: ۱۰۴۴

محور سنندج - قروه: ۳۵۳، ۵۶۶، ۸۱۶، ۹۴۹، ۹۷۲، ۱۰۰۲

محور سنندج - مریوان: ۱۵۱، ۵۶۶، ۶۰۰، ۷۰۶، ۷۷۱، ۹۳۱، ۹۷۲، ۹۷۵، ۹۸۸، ۹۹۷

ص: ۱۰۴۵

مشکین شهر: ۴۱۵، ۴۴۴، ۵۸۶، ۶۲۲، ۶۲۵، ۹۶۷، ۹۷۴

مشهد: ۶۵، ۲۵۲، ۳۱۷، ۳۳۸، ۴۴۱، ۴۵۱، ۴۵۴، ۴۶۴، ۵۴۲، ۵۸۳، ۵۸۹، ۶۰۹، ۶۲۲، ۶۴۵، ۶۸۴، ۶۹۹، ۷۴۶، ۸۰۷، ۸۲۹، ۸۵۶، ۸۷۱، ۸۷۹، ۹۲۴، ۹۴۶، ۹۴۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۸۱، ۹۸۶، ۹۸۷، ۱۰۰۱، ۱۰۰۳

مصر: ۳۱، ۳۵، ۵۸، ۷۵، ۷۶، ۸۸، ۹۰، ۹۳، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۵۹، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۵۸، ۲۷۰، ۲۹۶، ۳۲۴، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۸۴، ۳۸۵، ۴۷۴، ۵۲۲، ۵۲۵، ۵۶۳، ۵۹۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۵۹، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۳۰، ۷۵۳، ۷۶۰،

ص: ۱۰۴۶

ص: ۱۰۴۷

سازمان ها

ص: ۱۰۵۲

ص: ۱۰۵۳

مؤسسه مطالعات راهبردی لندن: ۴۲۵

مجتمع پتروشیمی ایران: ۲۰۲

مجتمع پتروشیمی ژاپن: ۲۰۲

مجتمع شیمیایی القائم: ۱۶۱

ص: ۱۰۵۴

نیروهای نظامی ایران

سپاه

بسیج سپاه ملایر: ۴۱۵

ص: ۱۰۵۶

لشکر۳

فتح: ۹۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۰، ۲۱۶، ۲۱۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۵۵، ۲۷۹، ۲۹۱، ۹۳۷

لشکر۷ فجر: ۲۵۳

ارتش

نیروهای نظامی مشترک (سپاه و ارتش)

سایر نیروهای نظامی

نیروهای نظامی عراق

گروه ها و احزاب

ص: ۱۰۶۲

تسلیحات و تجهیزات نظامی

ص: ۱۰۶۳

موشک انداز اوزا: ۶۴۴

موشک های اگزوسه ام ۲۹: ۱۱۱

موشک های زمین‌به‌زمین اسکاد: ۱۲۸، ۹۳۰

موشک های ضد رادار ماتر: ۵۵۰

میراژ اف ۱: ۲۹۳، ۵۲۴، ۵۴۹، ۵۵۰، ۷۵۴، ۹۶۶

ص: ۱۰۶۴

وقایع و اصطلاحات نظامی

هلی برد: ۱۶۷

ص: ۱۰۶۶

وقایع و اصطلاحات سیاسی

ص: ۱۰۶۷

سایر اسامی و اصطلاحات

ص: ۱۰۶۸

ص: ۱۰۷۲

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹
امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹